

~~25. a. h. 2.~~

Ex. 12/11/1602 / N. Carrion / 50. 78

3
~~746~~

Biblioteca Universitaria
GRANADA
Sala A
Fondo 90
Tabla
Numero 95

2400-40
MADE IN SPAIN

R18890 (1)

GILB. GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS

DIVINARVM HEBRAICARVMQVE
LITERARVM PROFESSORIS REGII

Chronographia Libri quatuor.

*PRIORES DVO SVNT DE REBVS VETERIS
populi, & precipuis quatuor millium annorum gestis.*

Posteriores, è D. Arnaldi Pontaci Vafatensis Episcopi Chronographia
aucti, recentes historias reliquorum annorum complectuntur.

*Uniuersæ historiae speculum, in Ecclesiæ præsertim seculo, à mendaciis, malis,
imposturis Centuriatorum, aliorumque hæreticorum detersum.*

Emendatum, Adauctum etiam, & collocupletatum cum Appendice ad A. D.
M. D C. Iubilaum Maximum & facularum.

Per PETRVM VICTOREM PALMAM CAETANVM I.V.D. & Regium
linguarum Orientalium Lectorem & anagnosten.

Subiuncti sunt libri Hebraeorum Chronologici eodem
Interprete Genebrardo.

Ed. Colegio M. del Real Colegio Mayor de Santa Catalina

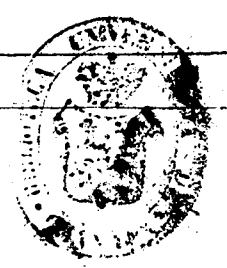

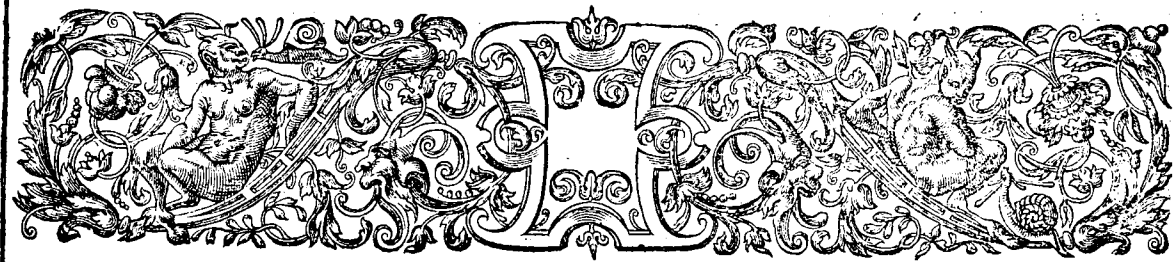
DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 5º C. 96 N. 1º

PARISIIS,
Apud Ambrosium Drouart, sub scuto
Solari, via Iacobæa.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

M. D C.

BEATISSIMO SANCTISSI-
MOQUE SUMMO PONTIFICI CLEMENTI

VIII. nutu Dei, D. Petri Apostolorum Principis dignissimo
successori, in sacra Romana sede: & totius Ecclesiæ
Catholicæ, Apostolicæ, Capiti visibili supremo.

ST vulgata illa D. Augustini sententia, *Beatissime Pater*. Distingue tempora & intelliges scripturas: que quidem duo nobis præcipue consideranda: veniunt. Primum, Diuinam prouidentiam per statas temporum vices, omnia sic statuere, vt quamuis multa videantur præter omnium expectationem accidere, adeoque subinde ruinam minari: tamen semper adest rector horum omnium motuum, qui suo numine rerum ingentes vel confusissimas quasque perturbaciones, sic temperet, ac in ordinem reducat: vt inde effulgente clarius sua incomprehensibili sapientiâ, salus piorum semper existat. Alterum est quod speciali & paterna sua cura optimus Pater, Ecclesiam suâ vnigeniti filij sui Domini nostri Iesu sâguine redemptâ vnice complectens, dum eam vult dura & aduersa queque sub cruce experiri, simul eam consolatur & remedia malis adhibet tam præsentanea: vt certissima indidem spes æternæ salutis consequatur. Porrhò cum sit vna ex certis Ecclesiæ veræ notis, ipsa Antiquitas: quæ vtique ab omnibus semper veneranda esse debet, necesse fuit ab Adamo parente humani generis primario, ipsius Antiquitatis seriem, velut in tabella depictâ proponi, vt ex continuatione promissionum Dei, quæ quidem sunt ipsius fidei basis & fundamentum certissimum: ipsam Ecclesiam pariter in conspectu semper habere possimus. Ille est scopus legitimus intelligentiæ adipiscendæ scripturarum: si rectâ eò collimemus, vt semper concordibus animis, cum S. S. Patribus antiquis circa res fidei consentiamus. Ille est fructus *τῆς θεολογίας*, Illa est doctrinæ assertio infallibilis, cum eadem simpliciter sentimus & profiteamur, quæ nos S. S. docuere Patres, quæque abundè sua scripta testantur. Nec minus verò etiam ex temporum ratione, traditiones Ecclesiæ explicantur, quæ sane non minoris ponderis, quàm ipsæ scripturæ nobis esse debent: quandoquidem ipsas scripturas nonnisi ex traditione habeamus. Neque enim inquit idem. B. P. Augustinus Evangelio crederemus, nisi nos Ecclesiæ authoritas commoueret.

Constat igitur, *Beatissime Pater*, imprimis vtilem ac necessariam etiam ipsi Ecclesiae temporum cognitione. Ea res autem potissimum ad Beatitudinem Paternam vestram Sanctitatis proprio iure spectare videtur. Quinam enim possent festa coli, nisi certo tempore designentur. Inde fuit quod ab ipso Mose, tempus sacrum & sanctum ab operario dierum communium labore distinctum sit, tam multis in locis, ut Deo debitus cultus ex solemnitate & festorum dierum obseruatione existeret, & populo vicissim suarum operarum ratio constaret.

Nec verò aliter vox illa Pontificis accipienda est, quam à præfigendo temporis statum & rati puncto, unde annorum initia ducerentur. Est illa varietas vocalium nimis crebra, antiquiore Latinorum ac Romanorum potius dialecto quam nesciatur. Punctificem dici indiscriminatim ac Pontificem, pro eo qui in bruma anni cursum sisteret ac ἐπιστάκτους ἡμέρας quam multae forent ad anni sequentis exordium denunciaret, quorum officiorum, Romae veteris & sui adhuc ignaræ, Pontifices antiqui certam quandam methodum ex epistolis ad Atticum, sibi peculiarem habuisse perhibentur.

Cum igitur, *Sanctissime*, Chronologiam D. Genebrardi præ manibus haberem, & mihi nonnulli propter menda multa & varia quæ librariorum incuriam incidissent, contra authoris mentem, recognoscere ac restituere suaderent. Primum quidem substiti, veritus, ne ut diuersa, sunt hominum ingenia, dubiam illam experire iudiciorum aleam, tandem tamen mihi passus sum persuaderi, cum in tanti viri honorem, quantus fuit ille D. Genebrardus omnifariam generis eruditione refertissimus, & veluti scientiarum ac linguarum omnium pretiosissimus thesaurus, ut scilicet istos incuriae Typographicæ nauos, qui nequaquam vel φλύκταινας vel Σπεύσεις tam nitidi præclarique ingenij tamque compacti & synceri extiterunt, pro mea virili extegerem, & sic aliqua ex parte, iunioribus quos aliquando illi errorum anfractus distinerent inferuire ac prodesse possem.

Quantum præstiterim post humillima beatissimorum Pedum oscula *Sanctissime Pater*, vestra sanctissima beatitudini iudicandum corrigendumque quanta maxima possum humilitate submitto, & litabundus, ante Pedes Apostolicos dico ac deuoueo, ut si secus mihi accidit quam insidet animo, scilicet ut quibuscunque possim vnquam οὐδὲν ingeniolii mei valde rudis, tenuissimis viriculis, sacro-sanctæ Romanæ sedis, cultum, decus, reuerentiam & obseruationem piam apud omnes promoueam, hoc, *vestra sanctissima beatitudo*, *Clementissime*, mihi parcere ignoscere ac indulgere dignetur, necnon pro sua innata clementia, erranti misero meliori frugis monstrare viam.

Hoc verò mihi visum est, quibusdam in locis interferere, nimirum quæ aliqua in varietate sententiarum versari viderentur, ut ex eo facilius iudicium D. Genebrardi constaret, quod ille pro sua Chronographorum priuilegio neglectis aliorum opinionibus, maluit interponere. Deinde quia ubi mentionem facit Caluinitarum male feriatum hominum, ut eos compararet cum veteribus hereticorum figmentis, interdum hoc ipse Genebrardus, ita leuiter attigit, ut in quo isti cum illis conuenirent, non

significaret

significaret: hoc ego quantum potui, supplere sum conatus. Fuerunt etiam multa vocabula Hebraica, ab illo nudè posita plerisque in locis, que studiosi sibi explicari postularent, in quo eis quantum in me fuit gratificari sum non dedignatus.

Subinde etiam cum viderem, aliquam colligi posse ex aliquo loco consequentiam, quæ appositè in hæreticos & schismaticos huiusce miserrimi temporis & calamitosissimi Galliarum Regni deberet torqueri, ibidem animaduersionem illam meam, ut locus ipse ferre visus est, apposui ut constaret omnibus, quam præter rei veritatem, impuri iiti sycophantæ, in Ecclesiam Dei & sacrosanctam sedem, sua procacissima petulantia, debacchari & veluti ἀμαζονεύει & probrorum plaustris, diabolico spiritu audeant inuehi.

Quamuis enim prudentissime Dominus Genebrardus, semper ad sæculi cuiusque calcem, ostendat apertissimis testimonijs semper Orthodoxorum S.S. Patrum consensu eandem doctrinam in Ecclesia extitisse: hoc tamen mihi visum est commodius, præsertim quia isthic, est mos hæreticorum, ut auulsis locis, ab ipso contextu, apud suos correlaria iniquissima & ἀλογώτα omnino que cõtextus sensui legitimo contraria conficere soleant, nulla habita ratione aliorum locorum, si quæ illis obiciantur.

Nec verò, *Beatissime*, minus mihi fuit cordi religio & pietas, cõiuncta rerum omnium admirabili scientia dignissimi Presulis D. Pontaquensis Episcopi Nasatensis, qui etiam ei operi manum adhibuerat & piam & doctam, ut nihil iam addi aut desiderari posse omnes prædicarent, tamen nec ipsum id egrè esse laturum, mihi compertum fuit antequam in hoc studium, me totum contulissem.

Supereft, *Beatissime Pater*, Appendix illa incomptior, quam ex varijs cõmentarijs, relationibus omnium fere linguarum, & aduersarijs, quam ut minus malè potui, ad totius Chronologiæ Genebrardicæ & Pontaquensis, attexui. Cujus ut tempus fere totum, sub, *Vestra Sanctitatis Beatissima*, nutu & benedictione fluxit, ita expressè eidem illam meam qualemcunque appendicem vestro numini consecrare & dedicare, in votis ab initio habui, ut vestro verè Apostolico fauore illam & me prosequi non dignemini.

In ea autem, *Vestra Sanctitatis Beatissima* nunquam satis laudatum, nunquam satis æstimatum beneficium duplex, in Christianis. Regem & regnum olim pietate & sana doctrina florentissimum, à vestra paterna Clementia collatum, scilicet indulgentiæ apostolicæ, Regem in communionem sanctorum & salutis proinde participationem admittendo. Et simul pacificæ procurationis, ut vestræ sanctiss. beatitudinis nutu, pax sincera, pax optima, pax vere Christiana, inter duos potentissimos Monarchas constitueretur, & constituta, vestra benedictione augustissima firmaretur. Cum eam nimirum largo fletu & lachrymis obortis, inter sacrum Corporis & sanguinis Dominici tremendum, à Deo patre lumine vestra humillima deuotio & pietas non ficta obtinuerit.

In hac Appendice, si quid dignum minus dixerim: vestra esto, *Pater san-*

Etissime, mansuetudinis & charitatis benigniter excusare.

Ceterum in ipsa sacro-sancti anni Iubilæi recordatione, quæ 16. sæculo post Christum nostrum sub vestra sacro-sancta benedictione continget: hoc mihi in mentem venit, quod nonnulli de tempore aduentus domini, nobis testatum ex recensione vite ipsius, suis scriptis reliquerunt: scilicet intra paucos post annos, pro foribus illam fore. partim ut ex ipsa Elia vatis prædictione, præcipue vero ex Christi Domini nostri determinatione, cum hæc viderimus, quæ nostro tempore contigerunt ut capita nostra atollamus, expectantes liberationem nostram. Tunc enim, inquit Dominus, prope futura est. Quocirca necesse est paternis vestris mandatis ac monitis totum orbem Christianum obtemperare ac dum quisque indulgentiæ Apostolicæ fit cõpos, vestra benedictione, BEATISSIME, id præcipue attendat, ne intra præcordia mōstri quid alat, sed diligenter conscientia penitiores latebras excutiens, ita eam conerrat & mundet, ne quid fordium intus relinquatur. Imò cum velit sibi à Pastore visibili, veniam & absolutionem peccatorum concedi: eandem præcipue à Principe æterno remissionum, sincera contritione cordis mereatur obtinere.

Hæc est mea fides, meaque sana & Orthodoxa certa professio, *Pater sanctissime*, in qua si quid labis, quam non aduerterim, hæere videatur, vestra benevolentia paterna & verè Apostolica, supplicissime genibus aduolutis, deprecor ut corrigatur. E Cœnobio religiosissimo Sancti Martini à Campis, ordinis Cluniacensis Lutetiæ Parisiorum die 4. Calendas Septemb. A. D. 1599.

Vestrae sanctissime Beatitudini

Deuotissimus Humillimus & addictissimus, orator & seruus
PETRVS VICTOR PALMA CAIETANVS.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΤΡΟΝ ΟΥΙΚΤΩΡΑ
ΚΑΗΕΤΑΝΟΝ.

Πολλά μὲν ἀνθρώποις κεχαρισμένα θεσκελα ἔργα
Μαρτυρεῖ σοφίην φωτὸς ἀριστοπύου.
Ἡδὲ σελὶς βαγὴ καὶ σύννομος αὐτίκα πλήρης
Θαυμασίων ἔργων τῆς καὶ ἀπιστίας.
Δείξεταί ὀφειγμένοις οἷος νόος ἠνθεον ἀνδρός,
Ὅς πάλαι ἐκ νίκης εὔρεν ἔπωνυμίην.
Ἐξ ὀνύχων ὁ λέων γυνώσκεται· εἶδεν Ἀπελλῆν
Πρωτόγενῆς γραμμῆς τῆς ἀπὸ λεπταλέης.

N. Γυλιώσιος διδάσ. Βασιλ.

IN
CHRONOLOGIAM GENEBRARDEAM
A. R. D. PETRO VICTORE CAIETANO
P. LOCUPLETATAM.

Fed. Morelli Professoris Reg. ἐπιεικασύλλαβοι.

ANNALES GENEBRARDII eruditi
Æui omnis monumenta continebant.

Patres vincula legis & Profetas,
Reges, Pontifices, sacra & profana,
Nostra, externa, opus omnibus probatum
Unus deerat adhuc apex supremus
HENRICI decus utriusque tangens
Reges Gallia quos colit colétque.
Hoc palmarium erit tibi alma PALMA.

Τὸ αὐτὸ εἰς τὸ αὐτὸ τρίμετροι.

ΣΟΦΟΥ ΓΕΝΕΒΡΑΡΑΟΥ Χρονολόγια Βιβλία
Ἀρχαιόητος χρόνος θεσφών μέγαν
Ἰσθὺν Βελλήλων τ' αὐθις ἰσθημεθίων.
Καὶ τῆς καὶ ἡμᾶς πολλά δὲ γεγενημένων.
Ἦν λοιπὰ πλείετα γουὺ ἐφ' Ἐπικροῖν δυοῖν
Φραγκῶν ἀνάκτοιν εὐτυχῶς πεπερασμένα
Τὸν δὲ κολοφῶνα ΠΕΤΡΟΣ ἔπειθη ΠΑΛΜΙΟΣ

AD P. VICTORIS PALMÆ
CAIETANI APPENDICEM.

*Xorsus primò Annales GENEBRARDVS ab euo,
Clauserat hic librum, finierátque suum.*

Vertitur interea cælum : pater ipse dierum

Haud cessat, celeres semper & urget equos:

Urget opus, semperque novos Sol procreat annos

Impiger, & varias fert que refert que vices.

Bis septem flauæ iamiam numerantur arista.

Quid non interea fasque nefasque tulit?

O quàm multa exinde tulit, memorandaque, paces,

Bella, novos Reges, Pontificesque novos.

Inter pulchra quidem miracula, tu CAETANE

Pars magna es fastis iurè notanda tuis:

Qui modò BeZana ductor vindexque cateruæ,

Osor sacrorum, sauus & hostis eras,

Nunc fidei galeâ fidòque accingeris ense:

Ditis & è regno rapta trophæa refers.

Nunc malè contractos vexas inimicus amicos,

Et generosum offers pro pietate caput.

Et voce & scripto oppugnas: nec denique cessas,

Dum capitosa tuis viribus Hydra cadat.

Qui lacerabat oues, nunc pastor ouile tuetur

PAVLVS, Tartareos persequiturque lupos.

*J. MORELLVS Gymnasiarcha
Scholæ Rem. Paris.*

D. ARNALDO PONTAGO,
VASATENSI EPISCOPO, PIETATE ET
LITERIS INSIGNI G. GENEBRARDVS THEO-
logus Parisiensis Diuinarum Hebraicarumque
literarum professor Regius.

*OSTI, Antistes ornatissime, è meis multorumque literis & ser-
monibus, quanto desiderio tua Chronographia à cunctis rei lite-
raria ordinibus expectetur, eam ut luci reddas, qua, propter su-
periorum editorum exempla distracta & nusquam venalia,
iamdudum caret. Es quidem prolixè & sepius pollicitus te il-
lam ad me missurum, cogitatè recensitam, aduersariis exquisitis
& singularibus aspersam, cum Doctoribus & præstantioris no-
tæ hominibus quibusque sedulo communicatam, quorum semper studiosissimus exitisti,
in tuis illis præsertim diuabus in Urbem & Italiam profectioibus, è libris denique raris
Bibliotheca Vaticana, aliarumque Italicarum auctam, quibus tuam ipse locupletissi-
mè muniuisti. Verùm quoniam Reip. nostræ Christianæ nimis diu voti persolutionem
differs, & otium, quod captabas, tempus, quod constitueras, occasio, quam expectabas,
dilapsa sunt, motibus bellicis non modo te tua Bibliotheca ad istud probè perficiendum
necessaria orbantibus, sed etiam tuum unum sacrum caput, inter cæteros Episcopos, pe-
tentibus, quòd tuæ Episcopos urbs primaria cum reliquis penè omnibus à Nouatoribus
tencatur, indeque magnam, variam, ac multiplicem negotiorum molem sustineas: ne ego
diutius literatorum optata morer, en cogor saxum istud voluere, & cum mea Chrono-
graphiæ de Mundo originario parte, tuam de ultimi temporis curriculo eadem opera
subiicere, diuturno decem annorum studio, varia multorum scriptorum lectione, summa
librorum diuersorum meditatione auctam simul emittere, præsertim verò ad confirman-
dam veritatem & successionem Ecclesiæ, doctrinæque Catholice, contra rapsodorum
Magdeburgensium imposturas, instruere. Cætera, quæ his deesse poterunt, fac, exhibeas,
atque adeo perficias, quando paululum respirans è tantis ærumnis libros tuos assequè-
ris, quietam ac pacatam Diocesim, Deo miserante, recipies. Ea ego in primis expecto, ea
plerique omnes docti ac pij auidè expectunt. E tuis enim scriptis tenent, quanto iudicio in
hoc studij genere excellas. Intelligunt quantos labores in his omnibus explendis exant-
lare soleas, ad quæ animum adiucis, neque ignorat tibi copiam librorum multorum sup-
petere, quibus ipsi careant. Si opus ad me destinaueris, tibi que nostrum officium placeat,
ac utile videatur, efficiam, Deo duce, ut in hominum manus castigatissimum exeat,
mendisque vacet, quibus vulgò eruditorum scripta per Typographos conspurcari solent.*

Epistola.

ca maximè, quæ quidem, ut tuum, in numeris atque subductionibus versantur. Dum id facies, primo autem tempore, debes facere, ad te hoc nostrum transmitti, tibi do, dono, addico, & pro tua veteri ergo me benevolentia, ac meritis nuncupo. Priore parte veterem Ecclesie cursum ab ipsius mundi primordiis delibavi. deinde dedi operam, ut minimum à verbis & sensu scripturæ discederem, quemadmodum docent testimonia, quæ partim in eam rem, partim, ut indicem, quo loco plenior historia contineatur, inter duas columellas affero. Mox, ut suavis salutarisque cõcordia Cathedræ Mosaica cum Doctrina innotesceret, successionem Patrum, Principum, Pontificum, cum Prophetarum successionem coniunxi, quam non alibi facile, opinor, reperias. Nam in ea construenda plurimum astuavi, tot coactus voluere & conferre, vix ut sciam, qui eam ad Christum usque perducere potuerit, ac ordinem, quem Deus in Synagoga veteri posuerat, & servauit, demonstrare. Immiscuimus, postremo res profanas, ut quos delectat humana cum diuinis, extera cum domesticis coniungere, ac eodem obtutu rerum pene omnium diuersas facies perspicere, vel etiam singula separatim per se contemplari, eorum hic aliquod speculum habeant. Quocirca hic apparebit, quanta, quàm diuturna caligo, & rerum antiquarum, atque adeo præstantissimarum ignorantia exteris nationes obruerit, quando è sex ætatibus tres primas omnium potissimas, vtilissimas, propè necessarias, denique productissimas, ut quæ bis mille sexcentis annis expleantur, penitus nesciuerunt. Tres contractiores mille quingentorum annorum spatio conclusas solummodo, & quidem leuiter perceperunt. Quartam enim, quæ est Iudicium, ac recentissima, primam faciunt, Auream appellant, Deorum, Heroum, Semideorum parentem, alumnam, seculum inscribunt. Quintam, quam Regum in sacris literis esse liquet, secundam statuunt, Argenteam nominant. Varias principatum, Dominatum, Rerump. formas complecti aiunt, à Deorum filiis nepotibusque constitutas, in qua Olympiadum, aliarumque Ærarum, siue supputationum indictiones contigerint, quasi retro numerare illis minime integrum fuerit, propter superiorum seculorum vel nescientiam vel certè obliuionem. Sextam, quam Hebræi à Babylonica captiuitate rectè auspiciantur, tertiam putant, Æream faciunt, Monarchiarum ac ingentium Imperiorum Babylonicæ, Persicæ, Græci ad Romanum usque, conditricem profitentur. Septimam, aut potius sextam ultimam partem, & septimam primam quartæ ætati tribuunt, ferreamque vocant, Parthicam, Punicam, Romanam, quam suo in carnem aduentu Dominus illustrauit, & è ferrea auream credentibus reddidit. Posteriore autem breuiter mille sexcentorum annorum historiam præstrinxi, eo præsertim cõsilio, ut rubiginè, ac maculas, quas à Centurionibus, & reliquis Hæreticis historia Christiana contraxerat, abstergerem, plagas & vulnera, quæ Chronologia ab istis acceperat, sanarè, viros sanctos & nunquam satis laudatos ab istorum conuitiis, sycophantiis, maledictis vindicarem, veram Christianorum temporum faciem atque formam ab istis contortam & personatam reponerem. Ideoque etiam inter cætera successioni cathedræ Ecclesiasticæ, successionem doctrinæ singulis seculis siue Centuriis, per modum Coronidis succenturiuimus, ut nos omni censu, præscriptione, auctoritate, tabulis & instrumentis instructos esse doceremus, cum ad nostra iuste possidenda & defendenda tum ad iniustos Ecclesie tituli & fundi captatores iure depellendos atque profligandos. Quamuis enim tanta sit prærogatiua, tanta vis Cathedræ, ut, iuxta Augustinum, cogat bona dicere, non bona facientes, cõpellat prauè sentientes

Aug. lib
4. de do
Christi.
c. 17 &
epi. 166.

rectè

Epistola.

Act. 17.
rectè docere, nec sua, sed aliena prædicare permittat, hanc tamen summam eius cum Doctrinæ perenni successione concordiam in exigua tabella speculari non mihi videtur otiosum. Quin spero adeo hoc hæreticos, in quibus aliquis conscientie igniculus superest, percussurum vel ut victas, manus dent, suscipiantque cū omni auiditate Dei verbum, vel exemplo Thessalonicensium scrutentur in Sanctissimorum Maiorum scriptis, an hæc ita se habeant. Funiculus triplex difficile rumpitur. Ubi ergo Dei verbum, Christi cathedra, perennis Maiorum doctrina consentiunt & colligantur, qui testes veritatis alibi querit, vel potius corrogat, perinde facit, ac qui ad firmandam fragilem trabem, vinculum ferreum reiciendum, simplicem & putrem ligulam adhibendam putat. Quæ omnia quanti sint æstimanda, tum demum cognoscam, ubi tuo, tuique similium librameto, expensa ponderatæque fuerint. Nam affirmare me perfectè omnia assecutum, hoc perfectò arrogantis sibi que nimium tribuentis esse censeo, in tanta præsertim rerum varietate & tam discrepantibus scriptorum sententiis. Hoc unum ausim pronuntiare quinque primas ætates primo libro comprehensas valde cum sacris literis, ac earum interpretibus, Hebræis maxime, quibus suæ historie & literæ sunt, opinor, notissimæ, congruere. Notissimæ præfinitum calculum non perinde constare, ingenuè ac libere fateor, ne quis eius à me ^{etiam} expectet, quicquid nonnulli magno hiatu in suis Chronicis polliceantur & asseuerent. Scripturæ enim illam aperto testimonio minime definiunt, & Olympiadum, Urbisque Conditiæ anni, quæ temporis ratio alioqui omnium inter profanos certissima creditur, dum vel inter se, vel cum rebus apud alias gentes actis componuntur, sunt incertissimi. Adhuc inter ipsos lis versatur sub iudice, quæ Olympiade Cyrus in sacris profanisque paginis notissimus vigerit, quoto Urbis anno. Eadem est actio de Xerxe, Alexandro illo magno, Solone, Pythagora, Platone & reliquis clarioribus. Ætate Plutarchi historie istorum ita erant confuse, ut multi negarent Solonis & Cræsi congressum, & septem Sapientum conuiuium, atque alia huiusmodi cum temporibus congruere. Quin & hodie eruditi sudant docendo, quo pacto tempora ipsorum & Græcorum, à quibus Olympiadas accepimus, ut Atheniensium, Lacedæmoniorum, Achæorum, Macedonicorum, Cyrenaicorum regum atque magistratum cum Olympiadibus conciliantur. Romani certum quidem tempus ab Urbe sua figunt, Regum, Consulium, Tribunorum, Principum, suorumque illustrium, at quando ab eis queritur, quæ tunc ageretur Olympias, quis tum in Græcia floreret, quis in Sicilia sibi finitima, quis in Perside, Ægypto, reliquis orbis partibus claresceret, obmutescunt, secum disputant, & sub annum quingentesimum, qui ducentis annis ortum Domini duntaxat antecessit, vix conueniunt. Causa est in promptu, quam utinam, qui nobis exactam omnium gentium rationum siue Chronicorum conciliationem & concordiam pollicentur, attendere. Primum Urbis C. Olympiadum, & aliarum Ærarum principia non satis sunt cognita & perspecta. Deinde ut sint cognita, nondum tamen inter se certè & definite comparari possunt, quoniam anni integri, quales ferè ab U. C. notantur, fractis, cuiusmodi sunt Olympiadum, Monarchiarum, Ærarum denique aliarum, non aperte per omnia respondent & consonant. Hinc Dionysius Halicarnassæus rectè & hoc reprehendit in Thucydide, quod euenta belli Peloponnesiaci, per initia & exitus annorum Olympianicorum ita digesserit, ut cum gestis exterorum vix commode comparari possint. Olympia enim annum quemque intersecant, ac semper ex uno, secundum vulgarem

à iij

Epistola.

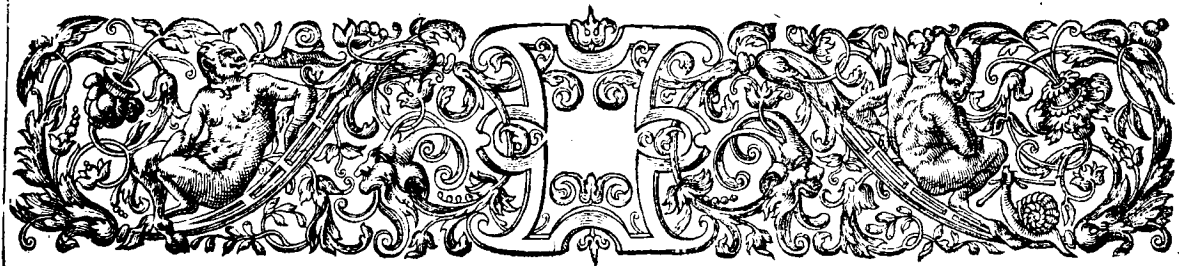
calculus, duos quodammodo efficiunt, dum tempus medium anno præterito, reliquum sequenti assignant. Præterea facti sæpe correcti sunt, aucti, diminuti, aliquando prope immutati, ut à Methone, Numa, Iulio Cæs. Augusto, &c. Denique, ut præteream Titii Liuii querimoniam de magnis erroribus tempora Romanorum consulum & magistratuum, & rerum quoque anno gestarum implicantiis, Emergentes, ut vocantur, anni & vsuales, desinentes & finientes non secum ad amussim consentiunt. Ac ut initio exiguam videantur inferre differentiam, progressu sane maximam, maximo perque notabilem efficiunt. Emergentes appellant, eos qui à quouis rei euentu, quouis anni vsualis tempore emergunt & incipiunt, & vertentibus duodecim mensibus solariibus finem habent, atque ita iterum in sua vestigia redeunt, ut solet fieri in Regum & Imp. initiis. Jam quantum in numerando id afferat discrepantiæ, in vno Iulij Cæsaris quinquennio libet ostendere. Eius Imperij primus annus tantum sex menses & aliquot dies ante Calendas Iulias complectitur, circa quas Pompeium ad Pharsaliam vicit & solus imperare cepit. Quintus duos duntaxat menses comprehendit & dies quindecim, ut qui 15. Martij à coniuratis interfectus sit. In illius igitur quinquennio menses fere sedecim desiderantur, ac proinde veteres rectè eius Imperium annis tribus, mensibus octo desinierunt. Quapropter cum hoc discrimen sit momenti maximi, & multum temporis absorbeat, præsertim si per seculorum spatia sæpius repetatur, nunquam probavi nimis exquisitam illam Shuberti Ecclesiasticis Spirensis, quem frustra & ridiculè David Chytrens commendat, iuxta vetus verbum, se mutuo muli scabunt, Chytrei ipsius, & similitum diligentiam, qui dum videri volunt, ne ab horula quidem cadere, sed minutissima quæque, & obscurissima præfinite decidere, à toto excidunt, ac controuersias maiores iis, qui nodos, difficultates & scrupulos Chronologiæ notos habent, excitant, seque illis deridendos præbent. Solis verò indoctis fumos vendunt, qui gloriosis & vanis istorum titulis & sui ipsorum prædicationibus adducti, eos vera putant dicere. Temere enim Auctores mutare, reuicere, corrigere, corrumpere, sex regulas supponere, hypotheses ve fingere, quas doctus non facile dederit, suis studiis & imaginationibus adaptare compelluntur, & verbi gratia tradere, quod Shuberto diuinè excogitatum visum est (nam heretici omnia sua mirantur) duos esse Cyros coætaneos, Medum & Persam, vnum, qui iuxta Herodotum à Tomyri Messagetarum regina interfectus sit, alterum Xenophonis, qui placide in liberorum suorum complexu dormierit: duos Darios eiusdem temporis, quorum vnus Babyloniis, alter Persis regnaue: it, vnus Zorobabelem habuerit satellitem & Iudæis fauerit, alter non item. Et ita de cæteris. Quanto rectius nobiscum profiterentur, in inexplicabili annorum confusione eum numerum & modum esse seruandum, non qui verissimus sit, sed qui probabilissimus veroque proximus videatur. Denique differentiam decem annorum aut etiam plurium non tanti esse faciendam, ut propterea implacabiliter de minutioribus dimicare, neque perpetuo contextu & tenore, historia vniuersa aut certè præcipua persequi debeamus. Quod enim parum distat, ut verbo fertur veteri, distare minimè videtur. Deinde Canones, Axiomata, Præcepta, Aphorismi, Apotelesmata, in omnibus artibus dantur in genere. Cum ad singula descenditur non solet fieri, quin multa à regula discedant. Hoc cõsilio temporum summam vniuersè colligimus, membratim eam demonstramus, illa omnium seculorum præcipuas res, euenta, viros armis artibus, disciplinis, inuentis, scriptis, aliisque facinoribus nobiles

conclu-

Epistola.

concludimus. Siquid non ubique consonat, quamquam pauca, opinor, tu cæterique doctissimi æqui consulite, & implacabilibus Scriptorum dissidiis tribuite. Nec verò ista, quasi quicquam huic studio decerpens, cæterorum iudicia occupem, aut quod aliorum censuras & castigationes reformidem. Verum quia ad recensitionem, *επιανόρθωσιν, ἢ κριτικῆν* paratus sum ac meliora tradituro libentissimè velim concedere. Interim cum legerim è nostris præcipuos, qui hoc accurarunt argumentum, voluerim, cõtulerim, quum auctores sacros quum profanis diligenter comparauerim, quum præter cæteros, quorum hodie quidem recentes Chronologiæ circumferuntur (absit dicto inuidia) Hebræos & Chaldeos consuluerim, verterim, illustrauerim, quum hoc quatuor decennium in hoc opus consumpserim, si me propius ad veritatem accessisse dicam, meo iure id videor facere, nec vereri deo, ut quisquam, vel temeritati vel arrogantia, à qua me non haberi, sed esse alienissimum semper studui, ac per Dei gratiam studebo in perpetuum, id tribuat, quod summo labore & studio possedi. Præterea ab ipsis minime soleo dissentire, & sicubi dissentio, quod in tanta mole non potest non contingere, id inuitus & molestè facio, & grauissimorum atque doctissimorum virorum rationibus, auctoritatibus, sententiis muniatur. Faxit Deus Opt. ut hic labor ad Ecclesiæ vsu maneat, tibi que & Catholicis omnibus, quibus aduersus Hæreseon impuritatem scribitur, sit utilis ac gratus. Vale. E nostro Museo Parisiensi, Nouembri mense, an. ab orbe salutari aduentu Christi illustrato 1584.

GILB. GENEBRARDO THEOLOGO, ET
Regio Prof. sori Clariss. Arnaldus Pontacus
Episcopus Basatensis.

SUMMO omnium rerum opifice Deo (mi Genebrarde) summis votis ac precibus vnicè semper eslagitavi nostram antiquam studiorum tranquillitatem, ac illud honestum Musarum otium, quo à tam multis annis vnà vsi sumus, vt & libros & studia repererem, à quorum necessitudine me complura negotia abstraxerant: præsertim verò vt permultas obseruationes prætexerem, simul ac describerem, quas partim probatorum authorum lectioni, partim eruditorum hominum cõsuetudine exceperam. Nam eruditionis laude celebratos conuenire semper studui, meis in urbem & totam Italiam peregrinationibus, de rebus maximè ecclesiasticis, aliisue insignioribus Christi conseruatoris nostri salutarem aduentum consequutis, vt Chronologiam, quam à viginti ferme annis cœpi emittere, auctiorem atque locupletiozem redderem. Verùm toto eo tempore perduellium motus identidem repetuntur, regni cuncta miscentes, vastantes, perdentes, in mea scorsum diocesi, quam dum restaurare conor, atque ad antiquum Dei cultum, diuinamq; rem reducere, quam obsecro tranquillitatem, quod otium ad rem literariam mihi superesse potuisse censes? Adde sanctas exostulationes & querimonias ab antiquis Episcopis & Pastoribus expressas, propter interpellationes, distractiones, labores nobis singulis pene momentis subeundos. Tibi notum est vetus Augustini dictum & querimonia. (Inter acervos occupationum,) quibus nos alienæ vel cupiditates, vel necessitates angariatos trahunt, vix paululum spacij ad dictandum datur. Hinc quoties tranquillitatorum studiorum status recordor (recordor autem sæpius, non tuæ fœlicitati inuidens, sed mearum curatum miserens) quoties, inquam, illius recordor, eumque comparo cum negotiorum fluctibus, quibus nos Episcopi aliquo ministerij nostri sensu tacti, obruimur, mihi statim illud Bernardi talibus occupationibus oppressi occurrit, Infœlix ego homo natus ad laborem, implumis auicula, penè omni tempore nidulo exulans, vento exposita, & turbini, turbatus sum, & motus sum sicut ebrius, omnisque scientia mea deuorata est. Fœlices vos, quos abscondit Dominus in tabernaculo suo in die malorum, donec transeat iniquitas sub vmbra alarum suarum. His ego similiter oppressus, cum te excussionem tuæ Chronologiae procurare, me verò otio destitui ad meam tam pauco tempore perlustrandam, cernerem, ad te ea duntaxat, quæ prompta paratæque habebam, possum mittere. Si illorum aliqua publicam notitiam merentur, cense quaeso, decerne, tuo hic iudicio vttere. Ingentem quidem tibi gratiam habeo, quòd me crebris literis hortatus sis ad illam perficiendam, & ad te remittendam, vt denuo subiret typos: sed maiorem, quòd singulari diligentia, summo erga Deum zelo, maximo erga cuiusque ordinis homines beneficio, meam, siue tarditatem, siue celsationem compensaueris, quando perdoctam illam, insignem, operosam Chronographiam ante tres annos, non modo literatis non inuidisti, verumetiam in meo nomine apparere, ac pro tua modestia & nostra benevolentia meam in illam conferre atque inserere, annorum numero atque ordine seruato, quem tenueram, voluisti. Quam, vti ve-

rum

Epistola.

rum fatear, neque quicquam apud te dissimulem, adeo exactam, adeo absolutam reddidisti, vt à mea elaboranda deterrear. Nihil enim video scribi posse perfectius, nihil re-ctius. Interim, quoniam huius generis argumentum patet amplissimè, potestque augeri, rursum quoniam, quæ de isto themate collegi, Reip. fore vtilia iudicasti, ecce exorari me patior: spero enim te illic nonnulla inuenturum, quæ ad depellendum tenebras à curiosa inscitia, & ab inscia curiositate exortas valeant, quantum sane expectat ad Ecclesiam & res in ea sanctissimè latas, atque institutas. Ad te præterea breui mittam, si otium Deus concefferit, notas & emendationes Eusebiani Chronici, à me iam pridem inchoatas, nunc verò perfectas, quod, vt scis, crebris eruditorum questibus erratis, maculisque respersum est. Adiciam meas ex Hebræo commentariorum Rabinicorum è Salomone Iarhi, Abrahamo Abben Ezra, Dauide Kimhi in nouem minores Prophetas conuersiones. Nam cæteri tres, id est, Abdias, Ionas, Sophonias ab iisdem illustrati annis abhinc quatuordecim, mea interpretatione in vulgus manarunt. Hæc autem omnia tanquam ab antiquo profecta discipulos, per Deum, nostræque amicitia fidei, oro, relege, recense, corrige. Ego pro mea parte vehementissimè Deum interpellabo, vt te diu sospitem incolumemque Ecclesiæ seruet. Vale.

IACOBVS BILLIUS, S. MICH. IN
Eremo Cœnobiarcha, ad eruditissimum
Theologum D. Genebrardum.

VI tibi dat laudes, Siculis dat farras, dat undas
Fontibus, in vastum fert quoque ligna nemus.
Namque tui sat te celebrant, Genebrarde, labores:
Quaque paris, pariunt sat tibi grande decus.
Hæc igitur scribo, non vt tua carmine laudem:
(Vendibili vino non opus est hedera,)
Sed tantum vt quisquis leget hæc, non nesciat esse
Inter nos sanctæ fœdus amicitia:
Fœdus amicitia, quod mors, quæ cuncta resoluit,
Frangere sola queat, si tamen illa queat.

Μαθῆν ἔσθ' ἡμαρ.

ΕΙΣ ΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑ ΤΟΥ
καὶ Ἰπποκράτη Γ. Γενεβράδου ἔ Θεολόγου καὶ
τῶν Ἑβραϊκῶν γραμμάτων βασιλικῶν
ἐρμηνέως χρονικά.

ΕΙ ΔΕ Α καὶ τὰ γῆν, λόγιων λόγος ἀφθίτα φησὶ.
Μόρσιμα πάντα μέρη, καὶ καθ' ἕκαστ' ἄτομα.
Τούνεκα παρδοβόρθ λέγει Κρόνθ, ἔμπαιν αὐτὸς
Πάντα λαφυσάμηνθ, τὰ πρὶν ἐλικτε Ρέα,
Χρυσείαιδ' αὐσελίδες χρονικά τοῖς Φώτας ἐκάσους,
Θῆκαν ἀειμήσοις, ποσάματα ἔμαρμένα.
Ενθάδ' ἐνεσι μαθεῖν τῶν ὠγυγίων κλέθ ἀνδρῶν,
Ἐρπύζων τ' αἰών ὅσα διηνύσαθ.
Αἰδέγαρ ἔξ ἀδύτων πολυβένδεθ εἰσι μθροινῆς,
Ἀνδρὸς ἔ ποσμάχου τῆς πολυῖσοείης.
Τούνομα κλεων, θεοδαῆς ὁ Γενεβράδου ὅστι,
Μαρτυρ ἐπιτυμῆς, ἐχθερ ἀλῖβοσύνης.
Παῖς ἐν τὰς σελ' δας σιωχῶς ἐν χερσὶν ἐλίσων,
Τλῶ ἔ ληθεδανῆ κῆρα θεῶν δαμάσθ.

N. Γουλόνηθ.

CAROLVS BALLIVS PARI-
sienſis Præſes ad operis auctorem.

Anta molis opus cuiusvis condere non est,
Hæc unum Acuernum gloria tanta decet.
A te ita continuus scelorum pingitur ordo,
Digeriturque, ut nil rectius esse queat.
Historias omnis generis complecteris arcto,
Unquam præcipuum quicquid in orbe fuit.
Quodque rei caput est summum, quæcunque sefellit,
Texit, corrumpit, polluit hæreticus:
Restituit prisco magna virtute nitore,
Sanas, illustras, corrigis, atque doces.

LECTORI

LECTORI AVCTOR. DE
Chronographiæ & Historiarum Methodo.

CHRONOGRAPHIAM, quàm Chronologiam tibi, stu-
dioſe Lector, tradere maluimus, ne morem Calculatorũ
ſecuti, annoſam vetuſtatem numerandam potius, quàm
legendam proponeremus. Ingentes quidẽ ſummas ære
breuiori exprimere laudabile eſt & fruſtuofum, vt ma-
gni ac difficiles numeri celerius ſubducantur & conci-
pantur. At res magnas & multitudine ſæculorum confectas duntaxat ſi-
gnare, non eiufmodi fuerit. Eſti enim breuiter dicta, legẽdo facilius per-
cipimus & fidelius retinemus, niſi tamen cum vocabulis res ipſæ coniun-
gantur, aut ſaltem delibentur, quicquid differitur, mihi videtur inſipidũ.
Chronologia eſt nuda breuiſque temporum commemoratio, non plena
ſcriptio, hiftoriarum imago, non rerum deſcriptio. Chronographia autẽ
aliquãto latior Hebræis eſſet Seder Olam rabbá, vt ſuperior Seder Olam
zutá. Non enim res tantum ſignat, computat, λογιζει, verum etiam effatur,
vtcũque deſcribit & explicat. Ne verò in tanta Tẽporum, Annorũ, Re-
rum varietate deerres, aut temere per incerta & incomperta, in vaſtitate
eiufmodi feraris, breuitatis rationẽ nequaquam deſeruimus, viarum cõ-
pendia captantes, quæ tuæ memoriæ totius huius diſciplinæ difficulta-
tem penitus infigent. In Chriſtum tanquam in ſcopum, tanquam in Cy-
noſuram per certa itinera atque interualla tendimus, in quibus ſi velut de
via feſſus conqueſcas & aliquantũ reſpires, hac longa peragratiõne nihil
iucundius, nihil facilius percipies. Nam nulla Methodus eſt aptior ad an-
noſam antiquitatẽ animo cõplectendã, quàm ſi vniuerſum Chronogra-
phiæ corpus in certas ætates ac ſæcula diſtinguas, quæ nec nimis ſint con-
tracta, nec nimis prolixa, atque hic exerceas, quod Rhetores præcipiunt,
in Perſpicuitate tenendã eſſe partitionẽ, quæ nec ſit minutior, nec am-
plior. Sic animus circumſcribitur certis terminis, ne in immenſo ſe con-
ficiat, & dum caret ſtationibus & metis, in quibus ſe reficiat & ſuã profe-
ctiõnẽ dirigat, errore ſeductus vltima cum primis componere nequeat.
Oblata quies grata eſt, quod ſit dũ aſſultatim res tractantur, & non conti-
nenter citra pauſam. Multi multa de Methodo ad facilẽ hiftoriarũ cogni-
tionẽ eloquenter & doctẽ diſputarunt, verũ breuiſſima & certiffima me-
thodus eſt hæc, qua vetuſtatem vſque ad Chriſtũ in ſex ætates diuidimus,
poſteãque membratim ſummam ſingularum ætatum demonſtramus, &
quid quãque ætate contigerit, perſtringimus. Deinde quicquid à Chriſti
ortu ſuperẽſt, in ſedecim partes vel ſæcula partimur, & illorum euenta
modo iam inchoato perſequimur.

Casio-
dorus
lib. de
Inſtit.
diuina-
rum li-
terarũ.

Ergo, vt Temporum optime distinguendorum, scitoque ordine digerendorum rationem facile percipias, ab orbe condito ad Christum nobiscum per sex ætates, quasi gradus inæquales quidem, sed tamen certos & à scriptura designatos progredere. Deinde à Christo nato ad hunc annum 1580. per sedecim æqualia interualla & stationes, fac, peruenias. Nam solum sæculum decimum sextum inæquale est, utpote octogesimo anno definitum. Atque ita tædium tantæ tamque prolixæ peruagationis subleuabis, quemadmodum ingressi vastum longumque pelagus iucundius & quasi breuius nauigant, quando portus metasue norunt, in quibus sua corpora & naues debent reficere. Huius rei gustum, sequentis operis veluti Periocham præbere hinc placet, vt si in foliorum multitudine experiri subterfugis, in paucis paginis id facias.

Anni Christi.	Ab orbe condito ad Christum natiuentem an.	Anni mundi
	4089. patientem 4121. mens. 6. di. 16 <i>Inductione sex ætatum id ostenditur.</i>	
	<i>Ætas mundi Originarij siue primorum patrum.</i>	
	Diebus sex conditur mundus.	
Gen. 100	Adam genuit Seth ætatis suæ anno 130	
100	Seth genuit Enos anno ætatis 105 ²³⁵	
100	Enos genuit Cainan ætatis suæ anno 90 ³²⁵	
100	Cainan genuit Malaleel anno 70 ³⁹⁵	
Gen. 100	Malaleel genuit Iared anno 65. ⁴⁶⁰	
100	Iared genuit Enoch anno 162. ⁶²²	
100	Enoch genuit Mathusalem anno 65 ⁶⁸⁷	
	Mathusalem genuit Lamech anno 187 ⁸⁷⁴	
	Lamech genuit Noë anno 182. ¹⁰⁵⁶	
	Noë in diluuiio natus erat annos 600 ¹⁶⁵⁶	
	<i>Sum-</i>	

Prima ætatis euenta,

Viri illustres.

Docti,

Pontifices,

Propheta, à pag. 2. ad pag. 8.

Summa, ab orbe C. ad diluuium anni 1656. dies 6.

ÆTAS DILVVII

2. Ætas. Gen. 3. II.		Anni mundi
	Diluuium durauit anno vno, diebus 10	1657
	Sem filius Noë genuit Arphaxad ab eluuiione anno 2	1659
100	Arphaxad genuit Sale ætatis suæ anno 35	1694
	Sale genuit Heber anno 30	1724
100	Heber genuit Phalegh anno 34	1758
	Phalegh genuit Rehú ætatis suæ anno 30	1808
100	Rehú genuit Saruch anno 32.	1820
	Saruch genuit Nahor anno 30.	1850
50	Nahor genuit Thare anno 29.	1879
	Thare genuit Abram anno 70.	1949

Summa à diluuiio ad ortu Abrahæ, anni 293. dies decem.

ÆTAS PATRIARCHARVM.

3. Ætas. Gen. 7. & 21. Gen. 25. Gen. 47. Exo. 12. Gal. 3.		Anni mundi
	Abraham genuit Isaac ætatis suæ 100	2049
	Isaac genuit Iacob anno 60	2109
	Iacob descendit in Ægyptum natus anno 130	2239
	Iacobæi manserunt in Ægypto annis 430.	2669

Summa ab Abrahæ ortu ad exitum de Ægypto ann. 720.

ÆTAS

Secundæ ætatis euenta,

Viri illustres,

Docti,

Pontifices,

Propheta, à pag. 8. ad pag. 13.

Tertiæ ætatis euenta,

Viri illustres,

Docti,

Pontifices,

Propheta, à pag. 13 ad pag. 32.

		Anni mūdi.
ÆTAS IVDICVM ET HEROVM.		
4. Æ t. 16. Dent 1. & 29. Ind. 3	Moses populi ex Ægypto e- ducti Remp. in deserto admi- nistravit annis	40 2709
	Iosue de tribu Ephraim an. 18.	
	Othoniel annis	40 2749
	Aiod ambidexter cum inter- regno annis	80 2829
	Debora & Barac annis	40 2869
	Gedeon annis	40 2909
9	Abimelech eius filius an.	3 2912
10	Thola annis	23 2935
11	Iair annis	22 2957
12	Iephre, annis	6 2982
12	Abefan, annis	7 2988
12	Ahialon, annis	10 2998
12	Abdon, annis	8 3006
16	Sanfon, annis	20 4026
1. Re. 1.	Heli iudex, idemque sacerdos, annis	40 3066
	Samuel & Saul regnarunt an- nis	40 3106
	Dauid imperavit annis	40 3146
	Salomon templum ædificare cepit regni sui anno	4 3149
	<i>Summa ab exitu de Ægypto, ad quartum annum Salomonis, sive iacta templi funda- menta an. 480. ut & 3. Reg. 6.</i>	
ÆTAS REGVM		
5. Æ- t. 16. 3. Re. 11. 2. Pa- ra. 12 & 13 3. Re. 15. 3. Re 12. 4. Re. 8.	Salomon regnavit adhuc an- nis	36 3175
	Roboam	17 3202
	Abia annis	3 3205
	Afa annis	41 3246
	Iosaphat annis	25 3271
	Ioram	

*Quarta ætatis euenta,
Viri illustres.
Docti,
Pontifices,
Propheta, à pag. 32. ad
pag. 60.*

*Quinta ætatis euenta,
Viri illustres,
Docti,
Pontifices,
Propheta, à pag. 60. ad
pag. 87.*

Anno Dom.			
12 4 Re. 5. Ibid. 4 Re. 11.	Ioram annis	8	
	Ochozias annis	1	
	Athalia Regina,	7	
	Ioas annis	40	
	Amazia annis	29	
	Ozias, qui & Azarias annis	52	
	Ioathan annis	16	
15	Achaz annis	16	
15	<i>Summa à Templi fundamentis ad captiuitatem Babilo. an. 419. mens. 6.</i>		
16	<i>ÆTAS MONARCH. MVNDI. Tép. captiuitatis fuit an. 70. A 70. illo capti. an. ad Chri- stum Hebdomades 69. id est. an. 483.</i>		
	<i>Summa à captiuitate Baby. ad Christum 553.</i>		
	<i>Ita ab orbe condito ad Christum patientem sunt an. 4121. mens 6. d. 16. i. ad Christum natum an. 4089. mens 3. d. 6.</i>		
	A CHRISTO NATO ad hoc tempus sunt an. 1580. † I. SÆCVLVM.		
	Christus an.	32	3 10
	Apostoli ante fixã Romę sedē.	12	
1	Petrus Apostolus	24	5 12
	M. Linus Tuscus	11	3 12
	M. Cletus Romanus	12	1 11
102	M. Clemens Rom.	9	6 7
	<i>Summa 102.</i>		
	2. SÆCVLVM.		
202	M. Anacletus Atheniensis	9	2 10
	M. Euaristus Græcus	9	10 2
	M. Anicetus Syrus	9	4 13
	M. Soter Campanus	9	3 21
206	M. Eleutherius Græcus	15	3 2
	M. Victor i. Apher.	10	3
	<i>Summa 104. cum interpontifi- ciis q. Interregnis.</i>		
	3. SÆCVLVM.		
206	M. Zepherinus Romanus	7	7 10
	M. Calixtus Rom.	6	1 10

Anni Do- mini.		
	Ezechias an.	29
	21 Manasses an.	55
	21 Amon an.	2
	22 Iosias an.	31
	23 Ioachas mensibus	3
	23 Ioakim Eliachim an- nis	11
4121	24 Ioachin Ieconias menses	3
	<i>1. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, infra pag. 190. Interpontificia, Res, Euen- ta, Principes, Patriarchæ, Concilia, Historiographi, ceterique Scriptores infra à pag. 191. ad pag. 199.</i>	
	<i>2. Sæculi Imperatores, Do- ctores, Hæretici, pag. 190. Interpontificia & q. Inter- regna, Res, Euenta, Conci- lia, Patriarchæ, Reges, Hi- storiographi, ceterique Scri- ptores à pag. 198. ad 207.</i>	
	7 M. Alexander Rom. an. 7. mens. 10. di. 2.	
	8 M. Sixtus Græcus an. 10. mens. 3. di. 21.	
	9 M. Thelesphorus græ- cus an. 11. mēf. 3. d. 21.	
	10 M. Higinus Atheniē- sis. an. 4. mens. 3. d. 4.	
	11 M. Pius i. Aquileien- sis, an. 9. mens. 4. d. 3.	
	<i>3. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, pag. 190. & 191. Interpontificia, Res, Euenta, ē iij</i>	

Anno	Domi.	Ann.	Mef.	Dies.	Cetera à pag. 207. ad 219.
18					26 Dionysius Monachus
19		4	10	12	an. 6. mens. 2. dies 4.
20	206.	9	5	2	27 Felix 1. Rom. an. 4.
21		5	1	12	m. 3. dies 15.
22		13		11	28 Eutygianus Tuscus
23		2	2	3	an. 1. mens. 1. dies 1.
24		3	3	3	29 M. Caus Dalmata
25	302	7	5	2	an. 11. mens. 4. dies 12.
		2	10	23	30 M. Marcellinus Rom.
					an. 6. mens. 2. dies 16.
					4. Seculi Imperatores, &c. pag. 191.
					Cetera à pag. 218. ad 234.
31	302			11	37 S. Liberius Roma. an.
32		6	5	11	12. mens. 3. dies 4.
33		4	1	3	38 M. Felix 2. Roma.
34		4	7	9	an. 1. mens. 4. dies 2.
35		23	10	11	39 S. Damasus Lusitanus
36	403	2	8	21	an. 19. mens. 3. dies 11.
		15	2	6	40 S. Syricus Romanus
					an. 15. mens. 11. dies 25.
					5. Seculi Imperatores, &c. pag. 191.
					Cetera à pag. 235. ad 247.
41	403			10	49 S. Simplicius Tibur-
42		3	2	25	tinus an. 15. mens. 1. di. 7.
43		15	3	12	50 S. Felix 3. Roma. an.
44		1	8	7	6. mens. 11. di. 17.
45		3	10	17	51 S. Gelasius Afer. an. 5.
46		8		18	mens. 8. di. 17.
47		8	1	13	52 S. Anastasius 2. Rom.
48	500	21	3	10	an. 1. mēf. 10. dies 24.
		7			6. Seculi Imperatores, &c. pag. 192.
					Cetera à pag. 247. ad 269.
53				22	61 S. Vigilus Ro. an. 18.
54		15	6	18	mens. 6. dies 26.
55		9		28	62 S. Pelagius Rom. an. 6.
56		2	8	13	mens. 10. di. 28.
57		4	2	2	63 S. Ioannes 3. Rom.
58		2			an. 12. mens. 11. di. 26.
59		2	4	19	64 Benedictus Ro. an. 4.
60	604		11		mens. 1. dies 28.
		1	5	12	65 S. Pelagius 2. Ro. an.
					10. mens. 2. dies 10.
67	504				66 S. Greg. Magnus Ro.
68					an. 13. mens. 6. dies 10.
69					7. Seculi Imperatores, &c. pag. 192.
70		1	5	9	Cetera à pag. 269. ad 284.
71		6	8	13	77. Eugenius Romanus an. 2. mens. 9.
72		3	3	20	78. Vitalianus Volscus an. 14. mens. 6.
73		5		20	79. S. Adeodatus Rom. an. 4. mēf. 2. d. 5.
74		12	11	70	80. Donnus Rom. an. 5. mens. 5. di. 10.
75		1	2	9	81. Agatho Siculus an. 2. mens. 6. di. 15.
76		1	6	5	82. S. Leo Siculus. mens. 10.
		6	1	26	83. S. Benedictus 2. Rom. mēf. 10. di. 12.
					Ioannes

Anno	Domi.	Ann.	Mef.	Dies.	
84					Ioannes 5. Antioch.
85		1	2	19	Canon Trax.
86	702		11	3	S. Sergius Antiochæ.
		13	8	23	Summa cum Interregnis 98.
					8. SÆCVLVM.
87		3	3		M. Ioannes 6. Græcus.
88		2	7	17	Ioannes 7. Græcus.
89				20	Sifinnius Antiochenus.
90		7		20	Constantinus Syrus.
91		16	9	11	Gregorius 2. Rom.
92		10	8	24	Gregorius 3. Syrus.
93		10	3		Zacharias Græcus.
94				3	Stephanus 2. Rom.
95		5	1		Stephanus 3. Rom.
96		0	1	24	Paulus Romanus.
97		4	5		Stephanus 4. Siculus.
98	796	23	10	17	Adrian. Rom.
					Summa cum interpontificiis 94.
					9. SÆCVLVM.
99		20	5	18	Leo 3. Romanus.
100			6	24	Stephanus 5.
101	796	7	3	17	Papchalis Romanus.
102		4	6	29	Eugenius 2. Romanus.
103			1	10	Valentinus Romanus.
104		16			Gregorius 4. Rom.
105	1002	3			Sergius 2. Rom.
106		8	3	6	Leo 4. Rom.
107		2	6	9	Benedictus 3. Rom.
108		9	7	13	Nicolaus Magnus Rom.
109		5	9	12	Adrianus 2. Rom.
110		10		2	Ioannes 8. Rom.
111		1	5		Martinus 2. Gallus.
112		1	2		Adrianus 3. Rom.
113		6		11	Stephanus 6. Rom.
114		5	6		Formosus Rom.
115				26	Bonifacius 6. Tuscus.
116		1	3		Stephanus 7. Romanus.
117			3		Romanus Tuscus.
118				20	Theodorus 2. Rom.
119	901	2	15	15	Ioannes 9. Rom.
					Summa cum Interregnis. 105.
					8. Seculi Imperatores, Doctores, Heretici, pag. 192.
					Interpontificia, Euenta, Res, Concilia, Patriarchæ, Principes, Historiographi, ceterique Scriptores à pag. 283. ad 300.
					9. Seculi Imperatores, Doctores, Heretici pag. 301.
					Interpontificia, Euenta, Reges, Concilia, Patriarchæ, Principes, Historiographi, Ceterique scriptores, à pag. 299. ad 322.

Anno Domi.		Ann.	Mes.	Dies.	
	10. SÆCVLVM.				10. Sæculi Imperatores,
901	120 Benedictus 4. Rom.	3	4		Doctores,
	121 Leo 5. Ardeatinus		1	10	
	122 Christophorus Roman.		7		Heretici,
	123 Sergius 3. Rom.	7	4	16	
	124 Anastasius 3. Rom.	2			pag. 301.
	125 Landus Sabinensis		6	21	
	126 Ioannes 10. Rom.	13	2	3	
	127 Leo 6. Rom.		7	15	
	128 Stephanus 8. Rom.	2	1	12	
	129 Ioannes 11. Rom.	4	10	15	Interpontificia,
	130 Leo 7. Romanus	3	6	10	
	131 Stephanus 9. Germanus	3	4	12	Res,
	132 Martinus 3. Romanus	3	6	10	
	133 Agapetus 2. Rom.	7	9	10	Euenta,
	134 Ioannes 12. Rom.	9	7	3	
	135 Leo 8. Rom.	2		22	Concilia,
	136 Ioannes 13. Rom.	6	11	5	
	137 Benedictus 5. Rom.	1	6		Patriarchæ,
	138 Donnus 2. Romanus	1			
	139 Bonifacius 7. Rom.		7	5	Reges,
	140 Benedictus 6. Rom.	8	10	7	
	141 Ioannes 14. Papiensis		3		Historiographi,
	142 Ioannes 15. Rom.		8		
	143 Ioannes 16. Romanus	10	8	10	Cæterique Scriptores,
	144 Gregorius 5. Saxo	2	5	10	
	145 Ioannes 17. Græcus		10		à pag. 322. ad 338.
1002	146 Syluester 2. Aquitanus:	4	1	10	
	Summa cum interpontificiis 101.				
	11. SÆCVLVM.				11. Sæculi Imperatores,
Anno Domi.	147 Ioannes 18. Rom.		4	20	
	148 Ioannes 19.	4	4		Doctores,
1002	149 Sergius 4. Rom.	2		15	
	150 Benedictus 7. Tuscula.	11	1	13	Heretici,
	151 Ioannes 20. Tuscula.	11	1	9	
	152 Benedictus 8. Tuscula.	13	4	9	
	153 Syluester 3. Romanus.		1	19	pag. 301. & 302.
	Gre-				

Anno Domi.		Ann.	Mes.	Dies.	
	10. SÆCVLVM.				10. Sæculi Imperatores,
	154 Gregorius 6. Rom.				Interpontificia,
	155 Clemens 2. Saxo	2	7		Rex,
	156 Damasus 2. Bauarus		9	23	Euenta,
	157 Leo 9. Alfarius	5	2	6	Concilia,
	158 Victor 2. Sueuus	2	3	14	Patriarchæ,
	159 Stephanus 10. Lotharin.		7	18	Reges,
	160 Benedictus 9. Camp.		9	20	Historiographi,
	161 Nicolaus 2. Allobrox	3	6	26	Cæterique scriptores,
	162 Alexander 2. Mediola.	11	6		a pag. 338. ad 354.
	163 Gregorius 7. Hildebrandus	13	1	3	
	164 Victor 3. Beneuentanus	1	4		
1100	165 Vrbanus 2. Gallus.	12	4	19	
	Summa cum Interpontificis 98.				
	12. SÆCVLVM.				12. Sæculi Imperatores,
Anno Domi.	166 Paschalis 2. Tuscus	18	6	7	Doctores,
	167 Gelasius Caietanus	1		5	Heretici,
1100	168 Calixtus 2. Burgundus	5	10	6	pag. 302.
	169 Honorius 2. Imolensis	5	2		
	170 Innocentius 2. Romanus	14	7	13	
	171 Celestinus 2. Tuscus		5	13	
	172 Lucius 2. Bononiens.	11		4	Interpontificia,
	173 Eugenius 3. Pisanus	8	4	20	Res,
	174 Anastasius 4. Romanus	1	4	24	Euenta,
	175 Adrianus 4. Anglus	4	10		Concilia,
	176 Alexander 3. Senensis	12		19	Patriarchæ,
	177 Lucius 3. Lucensis	4	2	18	Reges,
	178 Vrbanus 3. Mediolan.	1	10	25	Historiographi,
	179 Gregorius 8. Beneuent.		1	27	Cæterique scriptores,
	180 Clemens 3. Rom.	3	5		à pag. 354. ad 382.
	181 Celestinus 3. Rom.	6	7	11	
	Summa cum interpontificiis 98.				
	13. SÆCVLVM.				13. Sæculi Imperatores,
Anno Domi.	182 Innocentius 3. Anagninus	18	7	16	Doctores,
	183 Honorius 3. Rom.	10	7	13	Heretici,
1198	184 Gregorius 9. Anagninus.	14	13		pag. 302. & 303.

Anno Domi.	Anno	Mes.	Dies	
	185			Celestinus 4. Anagninus
	186	II	6 28	Interpontificia,
		6	5 22	
	187			Alexander 4. Anagninus
	188	3	1 5	Res,
		3	4	
	189			Clemens 4. Narbonensis
	190	4	2 21	Euenta,
		4	6 10	
	191			Innocentius 5. Burgundus
	192	1	2	Concilia,
		8	9	
	193			Ioannes 21. Lusitanus
	194	3	8 15	Patriarcha,
		4	1	
	195			Martinus 4. Turonensis
	196	2	1	Reges,
		4	1 8	
	197			Nicolaus 4. Asculanus
	198	5	7	Historiographi,
1303	199	8	9 17	Ceterique Scriptores,
				Summa cum Interpontificiis 105.
				14. SÆCVLVM.
1303	200	8	8 17	14. Sæculi Imperatores,
		8	10 15	Doctores,
	201			Clemens 5. Burdegalensis
	202	19	4	Hæretici,
		7	3 17	pag. 296.
	203			Benedictus Tholosus
	204	10	6 28	Interpontificia,
		9	8 6	Res,
	105			Innocentius 6. Lemouicensis
	206	8	4	Euenta,
		7	2 27	Concilia,
	207			Gregorius 11. Lemouicensis
	208	11	8	Patriarcha,
		14	11	Reges,
1404	209			Historiographi,
				Ceterique scriptores,
				Summa cum Interpontificiis 101.
				15. SÆCVLVM.
1404	210	2	22	15. Sæculi Imperatores,
	211	2	7 5	Doctores,
	212		10 8	
	213	5	15	Hæretici,
	214	14	3	pag. 400.
	215	15	11 21	
				Nico-

Anno Domi.	Anno	Mes.	Dies	
	216			Nicolaus 5. Saranenſis
	217	8	3 19	Interpontificia,
		3	11 16	Res,
	218			Pius 2. Senenſis
	219	5	10 26	Euenta,
		6		Concilia,
	220			Sixtus 4. Sauonenſis
	221	13	5	Patriarcha,
		8	26	Reges,
1503	222			Alexander 6. Hispanus
		11	8	Historiographi,
				Ceterique ſcriptores,
				a pag. 418. ad 432.
				Summa cum interre-
				gnis 99.
				16. SÆCVLVM.
1503	223	9	3 12	16. Sæculi Imperatores,
		8	8 21	Doctores,
	224			Iulius 2. Genuenſis
	225	1	8 6	Hæretici,
		10	10 8	pag. 400.
	226			Adrianus 6. Batauus
	227	15	29	Interpontificia,
	228	5	1 6	Res,
	229			Paulus 3. Romanus
		4	2 27	Euenta,
	230			Iulius 3. Rom.
	231	5	11 8	Concilia,
	232	2	3 16	Patriarcha,
	233			Paulus 4. Neapolitan.
	234			Pius 4. Mediolanenſis
1580				Pius 5. Alexandrinus
				Gregorius 13. Bononiensis,
				hodie ſedens.
				Summa cum Interpontificiis 77.
				quibus omnibus in vnum redu-
				ctis exiſtunt à Chriſto
				nato 1580.
				16. Sæculi Imperatores,
				Doctores,
				Hæretici,
				pag. 400.

TEMPORVM AD CHRISTVM

ET A CHRISTO AD NOS VSQVE BREVIS

DESCRIPTIO, QVATENVS SCRIPTVRIS

facris aut receptis Hebræorum veterum, atque aliorum
probatorum auctorum scriptis, & Annali-
bus confirmari potest.

Gilberto Genebrardo Theologo Parisiensi auctore.

SEX ÆTATVM,
IN QVAS DISTRI-
buimus mundi ante
Christum tempora,
formulæ.

1
Ætas
mûdi o-
rigina-
rij.
c. 5. &
6. c. Ge-
nes.

A orbe con-
dito vsque
ad eluionem
sunt anni 1656. dies 6.

2
c. 7. 8.
10. 11.
Gen.

2. Ætas Patrum, quæ
& diluuij.
*Ab eluione ad ortum
Abrahami anni 293.
dies 10.*

Anni
mundi.

ETERES fermè mundi tempora in
quinque ætates ante Christum distri-
buerunt. Latini quidem, vt Augusti-
nus lib. de Genesi contra Manichæos,
é parabola de conductis ad vineam
Matth. 21. primam ad Adam vsque ad
Noe constituunt, alteram à Noe vsque
ad Abraham, tertiam ab Abraham vs-

que ad Dauidem, quartam à Dauide ad transmigrationem
Iudeorum vsque, quintam ab illa transmigratione ad Christum,
vt iam sexta ducatur à Christo ad mundi finem, (quam nos
septimam facimus) ad similitudinem sex dierum creationis,
vt in septima (id est, caelesti) speretur requies. Græci verò, vt
Nicetas in 42. orationem Nazianeni, primam ab Adamo ad
Noem, secundam à Noe ad Abrahamum, tertiam ab Abra-
hamo ad Mosem, quartam à Mose ad captiuitatem, quintam
à captiuitate vsque ad Christum, vt sexta similiter à Christo
vsque ad diem iudicij protrahatur. Verum præstat in septem
mundi Ecclesiæque mutationes, varique euentus hæc distri-
butionem commodiorem & faciliorem ostendant. [Quam-
uis Esdras Propheta ex Angeli monitu, vel Dei potius ex ru-
bo loquentis, vt acciderat Mosi, recenset ætates mundi duo-
decim quas partes vocat, aitque iam tunc 10. partes præterisse
ac tantum duas superfore. c. 14. quæ ratio calculum habet sub-
tiliorem. vide Theod. Biblian. Alij etiam aliter ex Apocalypsi
desumunt 8. ætates fore, ab Imperiorum constitutione, vt ip-
sa imperia. 4. primas ætates obtineant, deinde regnum Christi
Domini, post sub eo regnum sanctorum, quod iam exitit in-
dubiè. D. Tho. de regimi. Princip. & adhuc durat. deinde An-
tichristus Gog, & Magog, regnabunt breui tempore, aut re-
gnare videbuntur. tandem Deus ipse obtinebit omnia. de his
Methodius.]

Mundum sex mille annis duraturum non est Eliæ Tesbitis
Prophetæ vaticinatio, sed cuiusdam Eliæ Rabbini Iudeorum
Cabbalici commetum, in Talmud, tractatu Sanedrin, cap. Helec:
& in tractatu de Idololatria, c. Libne: & in tractatu de Sabbato.
Cuius coniecturas affert Rabbi Isaac in primû cap. Geneleos.
Præcipuæ sunt hæc: Primus versus Genesis, qui continet tum.

mam operum Domini, sexies literam & exprimit: Aleph autem mille significat. Deinde Deus sex diebus absolvit mundum, septimo quieuit, ac sabbatum consecrauit. Iam mille anni sunt apud Deum, sicut dies hesterina, quæ præterit. Postremò sex primi parentes, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Jared mortui sunt, Septimus Enoc viuus in cœlum transfatus est. Post igitur millenarios sex, quibus labor & mors vigerit, septimus initium erit quietæ & immortalis vitæ. Hæccine, quæ coniecturis frigidis nituntur, possunt videri prophetica? Quæ annotare libuit contra insulsam & superstitiosam eorum opinionem, qui quasi in numerato habeant sæculorum fines, occinentes dictum Eliæ, nobis breui, definitoque anno extremum diem minitantur, cum ne Angelis quidem ille pateat. Vide clarissima Christi verba Mar. 13. V. 32. & 24. V. 22. Mat. 25. 13. Act. 1. 13. quæ, vt non simpliciter inficiantur aliqua posse esse argumenta, quibus mundi impendens ruina declaretur (nam nonnulla Scripturæ protulerunt) ita docent non esse studiosius inquirendum in dies, horas & momenta, quæ Deus posuit in sua potestate.

Definitam ergò & minutam annorum circumscriptionem reciciamus. Pronuntiatum autem Rabbini Eliæ vniuersè verum intelligamus. Nam non carebit suo euentu in genere, præsertim cum apud nos idem tradiderint. *Lact. lib. 7. cap. 7. Hilar. cap. 17. in Mat. Hierony. in epistolari. expos. psal. 89. ad Cyprian. Aug. lib. 20. Ciuil. cap. 7. & addamus Græcos, Iren. lib. 5. cap. vlt. Iustin. q. 7. ad Gentes, German. Constant. lib. de Theoria, ad hunc numerum quingentis adiectis, post Hippolytum, Cyrillum & Chrylost. Et apud Ethnicos Hydaspes, Trimegistus, Sibyllæ, auctore Lactant. & Orpheus citante Platone. et si alio sensu, εκτη εν γενει ηε τα παύσεται νοσμον αιδης.*

Hebræi à Nouilunio Septembris siue Luna propinquiore Autumnali æquinoctio, annum ordiuntur, existimantque eo mense orbem fuisse conditum, sequuti sententiam R. Eliezeris, qui id contra R. Iosuum defendit, annum auspiciantem à Nouilunio Martij, siue à Luna æquinoctio verno viciniore, quando Sol Arietem ingreditur. Vnde & festum Tubarum, quod primo die Septembris celebrabatur, vocant caput seu principium anni. Nec nisi ratione atque ordine Festorum & ministerij Ecclesiastici Nisan (qui ferè Martio nostro responder) primum mensium, *Exod. 12. dici interpretantur. Quò fit vt in cæteris negotiis, siue priuatis, siue publicis, itémque in consignanda temporum ratione à Tizri. i. Septembri numerent, vt Ezech. c. 40. Ver. 1. Quos etiam in Ecclesiasticis sequuntur hodie Græci, vt constat ex ipsorum ὀρολογία & μινολογία Mytilensium, qui & ideo Constantinum magnum Indictionum suarum initium posuisse 23. die Septembris aiunt, quo scilicet Sol Libram inibat. Ex veteri instituto non modo Chaldæorum, Persarum, Aegyptiorum, Orientalium cæterorum, vt videre est apud Ioseph. Ant. lib. 1. c. 3. & Alphonsum in Tabulis, verùm etiam Hetruscorum veterum, qui vt è Festo Pompeio & Liuij libro 7. colligitur, quotannis clauum annalem figebant Idibus Septembris, vt per eos clauos numerum annorum designarent.*

Tamen nostrorum communior opinio est Martium mundo dedisse principium, ac Scripturam ex eo factos suos deducere. Nam Exodi 12. apertè scribitur, de Nisan, *primus iste vobis erit mensium*, & 23. solennitas Tabernaculorum in exitu anni, quando essent omnes fruges, fructusque de agro congregati, agitari imperatur, quam sanè in Septèbri celebratam è 23. Leuit. constat. Quod etiam sequimur, & ad Martium annorum supputationem in hac Chronologia dirigimus, cum præsertim Christus eò mense de Cruce pependerit, mundumque renouarit, & Daniel suas Hebdomadas, sextam

3.
c. 17.
21. & 12.
Exod.

4.
Reg.

5.
libris
Regum
& Paralip.

6.
25.
Iere & Dan.

3. Ætas Patriarcharum. *Ab Abrahami ortu, ad egressionem Israëlitarum ex Aegypto anni 720.*

4. Iudicum, Deorum & Heroum. *Ab egressu Israëlitarum ad usque iacta templi fundamenta, anni 480.*

5. Regum. *A fundamentis templi ad captiuitatem Babyloniam, anni sunt 419. menses 6.*

6. Captiuitatis Ecclesie, siue Monarchiarum mundi. *A Babylonica captiuitate ad Christum patientem, anni 553.*

Summa, an. 4121. mens. 6. dies 16.

Quod membratim sic demonstrari potest.

Ab
m.udi.

atatem terminantes, ad eius perfeccionem deduxerit. *Anni mundi.* Adde me imitati nostras Ecclesias Gallicas, quæ ductæ iudicio & consuetudine D. Hieronymi, (vt in Catalogo c. de Ioanæ Euangelista, & c. De Papia) Sophronij, & Idori, annos hinc deinceps supputarunt. Apparet è Gregorio Turonensi, apud quem mēsis vndecimus est Ianuarius: decimus December, &c. Et apud Græcos Cantacuzeno Apolog. 1. pag. 8. dum à Passione ad suæ scriptionis tempus annos 1360. numerat.

Nec est mirum hanc diuersitatem inter nostros reperiri, cum etiam R. Abraham scribat in 7. caput Danielis, suorum quosdam annum incipere à Tizri, quòd is sit principium orbis conditi: alios à Nitan, quòd eo Patres egressi sint ex Aegypto. Nempe illis annus duplex, vulgaris & sacer. Vulgaris, incipit ab Autumno, mense Septembri. Sacer siue Ecclesiasticus, ab æquinoctio verno in Martio.

Cum infinitis retro sæculis absolutissima perpetuæque fuisset omnis felicitatis communicatio inter Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, qui tres vnum Deum sistant, Deus ipse nullius rei indigus, sed per se felicissimus, post Angelorum tres Hierarchias, siue nouem substantiarum incorporearum ordines, mundum hunc aspectabilem, non de hyle siue materia increata, vt Plato falso censuit, non ab æterno, vt Aristoteles, non ex atomis fortuitaue aliqua concursione, vt Democritus: sed è nihilo, hoc temporis principio condidit.

Mundus ergo neque æternus, neque in tempore per necessitatem vel casum factus, sed libere, quando, & quo momento, & quo modo Deus voluit, tanquam tiuus è pleni & consummati boni fonte exoritur: prius materia, de qua fieret, è nihilo procreata, præparatæque ex eo, quod non erat, quam tenebras, abyssum, aquas, inanitatem, vacuitatem Moses appellat.

ANGELI omnium primi procreantur. Illis coæua faciunt tria Scholastici, post D. Augustinum atque adeo Hebreos in Bereshit Rabba cœlum, tempus, materiam, nisi quod R. Selomo, *Gen. 1.* citata etiam illa eadem Bereshit, eos malit conditos die secundo, cum illos tamen Græci multum ante hunc mundum productos contendant *Naxianzenus, Damascen. suidas*, Græcis assentiuntur Hierony. Hilarius, & c. Quod certe est credibilibus. Ideo enim Moses in Genesiorum inter res tum creatas non videtur meminisse quòd non essent de operibus sex dierum, ac illic duntaxat instituisset Hexaemeron, siue opificium sex primorum dierum describere. Alioqui alibi eos satis indicat fuisse à Deo procreatos, vt cum Angelos Domini appellat, ministros & seruos ipsius facit, &c.

[Liber *Iesrah*, qui dicitur esse Abraham Patris Isaac, mirabili deductione tradit rerum conceptionem, in mente diuina, necnon aiunt in *beriothote* hoc est libris exoticis Iudeorum, ante nostrum *bereschith*. esse tria alia Capita, apud ipsos occultissima. Primum dicitur *Ieschia*, id est, existentia, in quo tractatur de tribus vno *schelofchah achad* ibi etiam mentio fit de *aor kadmon*, *aor metsach*, *aor metsusach*: id est, lumine antecedente (scilicet Patre) lumine orto (filio) lumine producto (S.S.) Alterum caput est *Merabbah*. id est equitatio, de *cherub*, intelligitur, dicuntque statim creatos luminum propagatione. Tertium caput est de *Idzis*, quas ipsi appellant *minoth*. vnde tandem existit *Syle*, à qua orditur Moses.]

Siue autem sint cum mundo procreati, siue infinitis ante sæculis, tunc erant omnes valde boni, sed superbiendo & altiore gradum appetendo tertia pars duce Lucifero eadem hora lapsu lucuoso de sua felicitate cecidit, misera, in malo fixa & obdurata euasit. Cæteri autem cum Deo manserunt,

PRIMA ÆTAS
LEGIS NATVRÆ
quæ & mundi originarij,
quasi populi Dei infantia.

DEVS è nihilo, id est, nulla antegrediente materia cœlum & chaos. i. miscellam rerum omnium inferiorum, complectentem in certo gradu & ordine, quatuor elementa: deinde ex his reliqua, quæ sub sensum cadunt, procreauit, diebus 6.

Gen. 1.

gratia aucti & confirmati, perfecta que beatitudine cumulati. Primo die, qui dominicus, rerum creatio prima rudisque. Mox lux rerum nobilissima & spiritali nature finitima. Eo enim conduntur materia informis, cœlum, lux in modum lucidæ nubis, quæ vice Solis ortu suo diem, & occasu noctem efficeret, terra, aqua, aër, &c.

Secundo die & tertio, rerum dispositio, tribus reliquis ornatus, omnia maximo diuina potestatis & sapientiæ argumento, addita benedictione secundum cuiusque naturam & speciem.

Paradisus item voluptatis, tertio die, id est, ortus Eden fecundissimus & amœnissimus omni stirpium, arborum, aquarum, fructuum genere, quando primum productæ sunt plantæ. In eo erat fons naturam Nili referens, qui coloni vice fungens, ascendebat & irrigabat omnem horti superficiem, sicque sine alio aquarum genere alebat augebatque semina, atque terram pinguefaciebat, vt nihil imbribus cœloq; deberetur: Sicut de Nilo Plinius maior, lib. 18. c. 18. & minor in Traiani Panegyrico. Rectè autem Chrysostomus illum diluuiò ita obscuratum tradidit, vt in hominum ignorantiam venerit.

Septimo cessauit Deus nouas species & nouos mundos condere, sat habens deinceps sua inerranti prouidentia & verbo potentis suæ semel procreata portate, conseruare, regere, ad debitum finem perducere. Quod exequitur omnia iuuiter disponendo, id est, mouendo res procreatas iuxta modum nature ipsarum congruentem, naturales videlicet naturaliter, liberis liberè, contingentes contingenter. Nisi hunc ordinem & cursum singulari aliquo iudicio mutet, suspendat, imminuat, iuuet, perficiat, Hinc illud, Gratia naturam perficit.

Singula Deus fecit valde bona Gen. 1. id est, perfecta in suo genere, nempe in suo statu, integritate, perfectione, vigore. Non enim creauit, Verbi gratia, hominem in cunis, infantem, vel puerum, vel decrepitem, rudem & indoctum, sed atate, sapientia, virtute, scientia perfectum, &c. Non arbores in semine, virga, sed cum frondibus, fructu, &c. Item valde vtilia & comoda mundo, item pulchra, speciosa, decora pro ratione essentis cuiusque. **T O B** Hebraicè ea omnia significat.

[Creatus homo in statura perfecta ex Analogia staturæ Christi. Ephes. 4. Et fuit tunc ver æternum, & perpetua messis, cuius adhuc vestigium extat in heclandia vt aiunt.]

* Adam in agro Damasceno (Hebræorum alijs, in ipsa terra Israëlica) è terra virgine sexto & ultimo die orbis conditi, annis ante Christi passionem 4122 tanquam creaturarum omnium finis & possessor producitur. Idque extra paradisum, muliere in paradiso paulò post de eius dormientis latere constituta: & ad imaginem Dei, in naturalibus mentis facultatibus, & ad similitudinem in gâtuitis donis, quæ quia postea peccato suo amisit, Dei similitudinem perdidisse memoratur, non item imaginem.

In paradisum translatus, & Euz consortio consolatus, multa de Christo & Ecclesia prophetauit. *Ephes. 5.*

[6. die diluculo creatus fuit, hora tertia Euz copulatus, hora sexta tentatus, hora 9. eiectus è paradiso. *f. laziardus.* ex Gen. 3. *v. quod inambularet Deus ad auram meridiei.* Et ex Analogia Dominicæ passionis, cum manè productus Dominus hora 6. pepèderit, & nona expirarit. Et vt fuerunt Adamo tenebræ noctis, pro initio pœnarum, ita solis eclipsis expiationem peccatorum in sole iustitiæ testata est.]

Eodem die, quo fuerat procreatus, transgressus est, mortalisque factus, ac ideo etiam Christus sexto die conceptus est &

Anni
mundi.

* Ad extremum diei sexti, quod erat initium propè diei septimi, Adam è limo fingit, eique è nihilo mentem infundit.

Anni
mundi.

Deinde de latere Adæ dormientis costam tollens, mulierem procreat. In cuius rei signum viri vna costa mulieres vsque hodie superant.

[Alij volunt vocem hebraeam significare tincturam, vt innuant foeminam ab homine ipso deminutam vt quæ pondere legitimo careat. Venetas.]

est & passus, vt eius lapsum repararet.

In agrum Hebron vna cum Eua exul pellitur, vbi & sepelitur. Ios. 14. iuxta interpretationem Midras & D. Hieronymi. Alijs tamen sepultus dicitur in loco Caluaris, prope Hierusalem, deinde translatus in Hebron.

E paradiso emittitur, vt operaretur & coleret terram, de qua erat sumptus. Ad eum decipiendum diabolus, cum spectari non posset per essentiam, vt pote incorporeâ & inuisibilem, serpente vsus est, quòd esset animal comparatum ad ipsius ingenium, commodum ad scandendam arborem mortis, denique quia concessum. Non enim Deuseum alio vt permisit, quò homo posset satanam per istum loquentem facilius detegere sicque tentationi resistere.

[Est quoddam genus serpentis virginea specie supernè, vt pro Angelo acciperetur, latente fœda colluue ab umbilico sub folijs arboris. Hortulus sanctitatis.]

Sic deinceps dæmon ad fallendum apud gentes loquebatur per statuas, in oraculo Dodonæo per quercum, cum Apollonio Thyaneo è Philostrato per vlmum, cum Pythagora per fluuium è Porphyrio, cum Iuliano Apostata & Maximo Philosopho diuersis vocibus & modis, cum Magis hodie per hircos, capras & eiusmodi belluas.

In suo exilio diuturnissimo, se Dei psalmis & laudibus consolabatur. Vnde Talmudici inter vndecim libri Psalmorum auctores eum nominant. Condidisse aiunt Ps. 92. qui, *Psalmus Cantici in diem sabbati*, inscribitur, & beneficiù creationis, ac erga res procreatas prouidentiam celebrat.

Adam humani generis Sator, parens atque origo. Vnde de nomine speciei appellatus est. Nam Adam Hebraicè hominem sonat. Cum prophani hunc primum esse hominem ignorarent, alij vt Aegyptij, se tredecim millium annorum Historiam literis comprehensam habere finxerunt (*Mela*) & babara quædam hominum nomina excogitarunt. Alij, vt Indi, vt ex ipsorum chronicis profert Hebræus Cozras, Adami patrem & præceptorem etiam nominarunt. Alij mundi æternitatem introduxerunt, & rerum in illa æternitate gestarum memoriam obliteratam asseruerunt certis eluionibus & exustionibus. Nos, quibus sacra historia innotuit, non solum primum hominem assignamus, sed ab illo etiam certam, rectam & perennem lineam, successionemque, relictis cæteris ramis, deducimus.

Profanorum alij humanam naturam æternam asseruerunt, alij primum in Attica natos fuisse homines, alij in Arcadia, alij in Aegypto. *Theodo. lib. 5. Græcar. affectio.* Alij in Scythia. *Iustin. historic. lib. 2.*

Hæc prima ætas, pauca habet monumenta, quod inundatione Noë omnia ferme interciderint.

Quæ habet, hæc sunt.

Ab eius hominibus artes tam ingenuas, quàm mechanicas fuisse repertas indicat Moses *Genes. 4.* Oracula Henoch citat B. Iudas in sua Canonica. Ipsius libros Christiani Aethiopes ostentant. Seth & Enos inuenisse astrologiâ, & duabus columnis inscripsisse, characteresque Hebraicos excogitasse vetus est traditio, è Cedreno, Iosepho, Rabbini, &c.

Homines erant longæui, quia natura erat simplicior & incorruptior. Præcipue autem diuina prouidentia, vt ad filios, notitiam Dei propagarent, & suo exemplo eum colere, sacrificiis placare, Fidem in Christum retinere docerent. Hinc hanc longeuitatem, R. Leui scribit opus fuisse prouidentis, non nature. Sic ferè Iosephus, vt possent experiri & obseruare disciplinarum artiumque rationes, causas, principia, &c. Nam artes longæ & experientia difficilia, quæ non possunt satis colligi, nisi obseruato syderum ad sua principia reditu,

id est, magno anno. Diu viuebatur ad multiplicandum genus humanum, & ad scientiarum principia inuenienda. Nemo tamen ad mille annos peruenit. *August. lib. 15. de Ciuit.* Vbi quidam Bacchon frustra putauit annorum Hebraïcorum alios fuisse lunares, alios semestres, alios bimestres. Nam Scriptura non nisi agnoscit annos mensium siue lunarum duodecim, & quando sunt embolici, tredecim, vt suo loco ostendam.

Erant fecundi, quod Scriptura significat *Gen. 5.* dum eos ait genuisse filios & filias, & traditiones Heb. dum narrat eorum partus fuisse perpetuo geminos & tergeminos ob corporis molem & copiosos humores, sic prouidente Deo humani generis multiplicationi, ob quam gradus cognationis matrimonium non prohibebant, sed nec alij casus, præter disparitatem religionis, vt colligunt è *Gen. 6.*

Erant ingeniosi. Nam pauco tempore repererunt artes liberales & mechanicas, quod *Moses Gen. 4.* significat, dum inuentores rerû, quarû vsus est præcipuus inter homines, notat.

Erant proceri & quasi Gigantes. Vnde & Berosus Noeum Gigantem appellat. statura enim hominum post diluuium paulatim contracta est, vt & vita, cum propter climata & inclinationes cæli varias, ad quas dispersi sunt *Gen. 10. & 11.* tum propter sequentium ætatum intemperantiam, aliâsque vitiositates, tum ob assiduum naturæ fluxum, diminutionem & quasi defectum. Quare qui Gigantes siue Nephilim, *Gen. 6.* dicuntur, ita appellantur per comparationem aliorum.

[*Nephilim* dicti sunt per antiphrasin quòd minime caderent. *naphal* enim cadere significat. alij volunt esse hæmanticum à *phil.* id est elephante, quòd essent vastioris molis.]

Cætera traduntur primis quinque aut sex capitibus Genesis Mosaicæ, ad quæ licet nihil certò possit adici, quòd Mose nullos habeamus auctores antiquiores, tamen hæc sex aut septem possunt interferri, præter ea, quæ ex historiis & traditionibus Hebraïcis suo loco & ordine depromemus.

Primum vt *Arnobius lib. primo contra Gentes*, Platonis in Critia, imaginationes de bello Atlantico, quod Solon in Ægypto audiuit extitisse ante diluuium. Moses sane scribit tum fuisse Gigantes, & quamuis tacet an se mutuis bellis confecerint, hoc tamè innuere videtur, dum eos ait fuisse potentes à sæculo, Heb. *Gibborim*, quod epithetum est heroum & strenuorum bellatorum, dumque addit fuisse famulos siue magni nominis. Hac enim formula videtur notari eorum fortitudo tyrannica & rerum gestarum magnitudo. Quod autem hæc ætas referatur tota traducta intra orbis mediterranea, nec verò ad mare Atlanticum, id est, fines Africæ, Europæ, aut etiam Asiæ peruenisse, nihil obstat. nam huius Gigantomachia causa, victi in extremas oras profugere, & victores illuc victos persequi potuere, non tam habitandi, quam se vlciscendi studio.

Secundum de columnis coctilibus, de quibus Iosephus libro 1. Nempe lapides coctiles pro siderum ratione inscriptos ante Ninum septingentis annis, fuisse in Babylonia re-
pertos, vt liqueat ante diluuium literarum, præsertim mathematicarum, vsus extitisse.

Tertium de Chaldæorum disciplinis. Nam eos ante Græcorum monarchiam quadraginta tribus millibus annorum menstruorum, qui ter mille sexcentos triginta quatuor solares corficiunt, literarum, & Astronomiæ principia coluisse memorant. Hi autem ducti per Imperium Persicum, Babylonicum & quinque primas Scripturæ ætates in Adami centesimum quinquagesimò primum, & Sethi vigesimum primum incurrunt. è *Chaldæorum historijs.*

Quartum de libris Henoch, è quibus Tertullianus citat integras paginas, de quibus suo loco.

Anni
mundi.

Quintum

Anni
mundi.

Quintum de quindecim Aegyptiorum dynastijs, vt regnum eorum antiquissimum & cum primis ferè hominibus natum esse videatur. Nempe quia decima sexta & vltima Thebanorum dynastia, qui ante Hicfos (vt appellat Manetho apud Iosephum) imperarunt, exactè in diluuii principium incidit, vt obseruant apud Eusebium.

Sextum apud Rabbinos de gemina fame, vna sub Adam ob peccata Cain & filiorum eius, altera sub Lamec propter Gigantum scelera. Et de diluuiio Enos, quo tertia hominum pars interit.

Septimum de Epicureismo è *Luc. 17.* & *Mat. 24.* Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabant, ad vsque diem, quo intrauit Noè in arcam & venit diluuium ac omnes perdidit. Addunt Hebræi tyrannides, violentias, direptiones, raptus nuptiarum & inuuptiarum, è *6. Gen.*

Octauum de fabulis Gigantum, quòd non haberent homines Patres, quæ Eusebij nomine (inquit Augustinus de Ciuit.) circumferuntur, & è scriptis Henoch ob antiquitatem fidei suspectæ iudicata traduntur.

Præter hæc supersunt dütaxat nomina Patrû, quamuis autem fuerit sæculû, cuius cõparatione nostra luce dici mereantur. a **A D A M** peccata astu Satanæ per serpẽtem, vt per fistulam, loquentis, secutus est lapsus, fons mortis, morborum & cæterarum calamitatum. Sic enim sibi relictus est homo. deperdita autem gratia atque iustitia originaria, qua præter naturam fuerat affectus, frustra Philotophi aliam malorum causam quaesuerunt.

Ex eo tempore homo necessario moritur. 1. quia habet corpus compositum è quatuor elementis se muto per contrarias qualitates oppugnantibus, donec vnum eorû reliqua vicerit. 2. quia perdidit iustitiã originariã, quæ sola reddebat corpus ad pòdus, cuiusmodi nũc medici frustra quaerent, vel corporis momerû ad mortem corrigebat & coërcebat.

Post peccatum, semen benedictum Christus promittitur. Hæc illa prima Dei promissio Euangelij fons multis deinceps sæculis repetita, varijs figuris dilineata, oraculis & vaticinijs inculcata, qua se consolabantur Patriarchæ vsque ad eius aduentum.

Hortus Eden, qui & paradus voluptatis in Eden Mesopotamiæ regione, *Ezec. 17. & 31. Es. 27. 4 Reg. 16.* ad Orientẽ terræ Sæctæ, irrigatus quatuor maximis fluminibus, Gæge, Tigri, Euphrate, Nilo. *Gen. 2.* Sed diluuiio tadẽ omnib. sursum deorsum turbatis, ob ruptas masis, terræ, aëris catarractas, *Gen. 7.* ita immutata est terræ facies, vt loci illius vestigium vix vllum deinceps superfuerit, & fluuiorum illorum oculi siue fontes in alias regiones, easque disunctissimas translati sint, magno incolentium bono. Omnes enim terram, quam alluunt, oblimant. Spatium terræ his fluuijs hodie comprehensum ferè est tertia terrarum pars. Ne quis putet paradusum illum hodie extare, aut locum vbi olim ille extitit, iisdem allui fluuijs. Aliqui eum longè latèque patuisse scribunt per Syriam, Arabiam & Mesopotamiam.

[De hoc paradiso legatur Beroaldus qui ex professo de illo scripsit.]

Illic fuit coniugij institutio, benedictio, dominium in beluas & res alias corporatas homini tributum. Lex de obedientia & temperantia. Sabbathi sanctificatio, quod & obseruatum toto legis naturæ tempore tradunt Hebræi & Lyranus, *Genes. 7.* vt & aliqua alia legalia. Verbi gratia, sacrificium de animalibus, non quibuslibet, sed mundis tantum, abstinentia à suffocato & sanguine *Genes. 8. 9. 17.*

Adam pœnitentiam egisse dicitur *Sap. 10.* Eam cepit, quando abscondit se à facie Domini, metuens eius iram, quam

Gen. 5. a **A D A M** genuit
Seth ætatis.

A iiii

facies Hebraicè significat. Continuauit annis fere mille. Agricola & Agricoliarum exemplum. *Zach. 13.* propheta, in Seder Olam cap. 21. siue prophetico spiritu imbutus. Ab origine omnis generis scientia, virtute, iustitia, gratia donatus, sed peccato posteriora amisit, citra spem eorum recuperandorum, nisi ex solo redemptoris beneficio & fide, per quam nouam iustificationem fuit consequutus, tam ipse, quam reliquum humanum genus. Scientia remansit, per quam diuinas & humanas artes posteros docuit, per quam & ante lapsum nomina rebus, maxime animantibus terræ & volucris cæli imposuerat. *Genes. 2.* Ex quo sapientissimum & naturæ cuiusque scientissimum cum fuisse oportet, vt proinde per eum ad posteros philosophia de animantibus & rebus physicis manauerit.

Cecinit *Psal. 92.* in diem Sabbathi, vt eius sanctitatem & cultum posteris relinqueret ad recolendum creationis beneficium & magnitudinem. *Talmudici in Baba Batra.* vsque ad tempus videlicet secundi Adam, id est, Christi, quo ad maius beneficium, id est, recreationis & redemptionis recolendum, in diem Dominicum conuerteretur.

Libros scripsit, de quibus Aug. lib. 18. de Ciui. c. 38. Quorum (A de puta & Enoch) scripta, vt apud nos & Iudæos in authoritate non essent, nimia fecit antiquitas, propter quam videbantur esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris. Nam & proferuntur quædam, quæ ipsorum esse dicuntur ab eis qui pro suo sensu, passim quæ volunt, credunt. Hæc ille.

In agro Damasceno formatus fertur in Trad. Heb. ex humo rubra. Nam Adama, ex qua dictus est, humum rubram sonat, qualis est gleba Syriæ & Armeniæ. Alij in terra Israel, quod reuocit Abben Ezra, Gen. 2.

Abel alendorum pecorum artem primus inuenit, in vsu lanarum & pellium. Nondum enim vsus carniū pisciumve ante diluuiū receptus fuit, dum ea *Gen. 9.* iam tanquā olera viuentia (*Gen. 1.* in cibum concessa) permittit. etiamsi reclamet Iustin Martyr. *q. 119. ad Orithod.* Potuisse autem vti commodissimè, radicibus fructibus, herbis citra vsu carniū facile declaratur, ex his quæ scribit Iulianus Apostata apud Suidam in Hero doto. vsus autem lanarum & pellium monstratur à Deo, dum primos homines è paradiso mox eiiciendos pellibus vestibus amicit. *Gen. 3.* Et consuendi artificium (vt agriculturæ & multarum aliarum rerum) ab Adamo & Heua, cum in paradiso sibi consueuerunt folia ficus & fecerunt perizonata, siue subligacula, *ibid.*

Sed nec animalia vlla, vt Leones, canes, vultures toto illo originario æuo videntur vsa carnibus, ex his, quæ docet Basiliius ho. 11. Hexa. Quod colligit è 1. & 9. Genes. Quo fortasse alludit Esaias c. 11. *Leo quasi bos comedit paleas,* significans sub Christo omnia fuisse reuocanda ad primam simplicitatem & statum.

Cain iuxta Heb. traditionem anno mundi 13. nascitur, iuxta Nostros, teste Nangiaco, an. 15. Sororem (Calmanam quidam appellant) eodem secum partu genitam duxit. Nam primi illi partus fuere gemini tergemini. ve. ac masculus & fœmina simul nascebantur, inter quos matrimonij nexus nondum esset prohibitus, *Bereschit Rabba, Genes. 4.* Abel autem iuxta vtrosque trigesimo, qui postea ætatis centesimo occiditur, Virgo (etsi duas gemellas sorores habuerit, quibuscum posset matrimonium agitare, *ijdem in Beres. Rabba.*) Sacerdos & Martyr. Ob quas tres dotes Ecclesia ab Abele incipere dicitur, non ab Adam qui alioqui ad eam pertinuit, & diuturno mille ferè annorum luctu cælum promeruit. *Irenæus.*

Hos Adam in spiritu docuit offerre Deo decimas & primitias. *Guiliel. Nangiaco.* Et reliquum Dei cultum. Nam inde

habuit

Annus mundi.

ætatis suæ & mundi anno 130.

CAINO mundi primo-genito.

ADDÆ SÆCVLO.

Annus mundi. habuit Abel, vt de grege suo agnum, Cain de suo agro terræ fruges offerret.

Signum reconciliationis in sacrificio Abelis apparuit, dum de cælo tactum est. *Hebraei.* Nam hi respectum Dei ad Abelis munera combustionem cœlestem interpretantur, & historia Aaronis *Leu. 9.* Manuæ *Iud. 5.* Eliæ. 3. Reg. 18. Salomonis & aliorum litantium. 2. Par. 7. confirmant. Quin & addunt in illo igne leonis faciem fuisse conspectam, vt adumbraretur Leo de tribu Iuda. Nempe eiusmodi sacrificia typus erant Christi, & per eum Deo placebant, qui seipsum veram & vnicam hostiam pro peccatis nostris oblaturus erat.

Abel primus litauit Deo. Hebraei tamen tradunt Adamum prius bouem siue iuuenem sacrificasse, illumque ritum filios docuisse.

A fratre interficitur in agro Damasceno, qui & inde nomen accepisse fertur. Nam Dammelec. q. sanguinis mixtio. quod secundum fuit in terris hominum scelus, propter quod terra denuo maledicta est.

Duæ ciuitates ab his fundantur. Abel, prima prædestinatorum forma, Dei & iustorum ciuitatem iacit, quæ ad hunc vsque diem peregrinatur in hoc mundo multis calamitatibus obnoxia. Cain, primum reproborum exemplar, Diaboli & impiorum ciuitatem erigit, qui quasi terræ domini & ciues loca terrena construunt. Hinc filij Dei & filij hominum. *Genes. 6.* de piis & impiis.

Primus ante diluuium regni speciem constituit (*Ioseph.*) vt post, Nimrod. Præclara Regiæ maiestatis origo, propter quam miseri mortales vsque adeo superbire debeant. Sed Sacerdotium Ecclesiæ, quo d in Abele cœpit, illo regno temporali fuit antiquius. quod demum post diluuium incepit. *Aluarus de plantu Ecclesiæ, c. 37.*

Ex maligno erat, & occidit fratrem, quoniam opera eius maligna erant, fratris autem iusta. *1. Ioan. 2.* Sic Abel mortuorum primus, Cain primus parricida. vt mundi solus cum sua posteritate esset dominus, sator, & parens, *R. Isaac.*

Ei Deus notam imposuit, ne quis eum interficeret. Veteres Hebraei putant esse literam vnam nominis ipsius, fronti eius impressam, verbi causa n. Nam est ridiculum, quod recentiores fuisse putant cornu in fronte. Græci malunt tremorem membrorum, suspirium & fœditatem vultus.

[Alij volunt fuisse sanguineam & volubilem oculorum faciem cum toxicitate: quæ hætenus sunt homicidarum certissima indicia, quibus prodantur si defixo contuitu hominem in os aspiciant. Hebraei.]

Agros colere, serere & metere docuit, excogitauitque cum filio suo Henoc artem ædificandarum ædium, aut saltem ciuitatum. Ponderum item & mensurarum vsu.

Cum posteritate incolit Assyriam & huiusmodi orientis partes trans Tigrin & Euphratem, vt Adam, Seth & sancti posteri Syriam & vicinas occidentis regiones cis Euphratem. Sese occupantes in colendo Deo sacrificiis cruentis & incruentis, colenda terra, pascendis pecoribus & huiusmodi artibus naturalibus & innocuis. *Genes. 4.*

Nam Eden regio Mesopotamiæ, vbi erat paradysus terrestris inter eos separabat. *Genes. 4.*

A Lamec septimæ ætatis nepote pro fera occiditur sub annum vitæ septingentesimum. *Bereschit Rabba.*

Hæresim condidit contra Prouidentiam, non esse iudiciū neque iudicem, neque præmium pro iustis, neque pœnam pro impiis, nec Dei misericordia creatum esse mundum, multò minus regi. *Targum Hierosol. & Iosephus lib 1.*

Ejus parricidium secutam grauissimam famem multorum annorum, quæ prima fuerit è decem memorabilibus in Scri-

A D Æ S Æ C V L O

ptura indicatis tradunt initio Targhum Ruth. Fortassis quia Gen. 4. scriptum est. Maledictus tu ex terra (i. parte terræ) cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos.

b A D A M genuit primo Cain, sed Ecclesiæ & maiorum Christi successionem duntaxat in textu persequimur, vt & Scriptura, quæ plures quidem filios & filias ei tribuit. Gen. 5. verum ne primogeniti quidem Cain progeniem in longum producit, quod absumpsa sit diluuiò, ac à Deo desciscens falsos Deos & sacra asciuisset. Seth verò vsque ad Christum perducit, Luc. 3.

Seth literas Hebraicas & stellarum nomina commentus est. Suidas. Astronomiæ inuentum ei etiam tribuitur. Iosephus.

Seth q. positio quoniã positus à Deo loco Abelis. Gen. 4. vel fundamentum, quod futurus esset mundi fundamentum, cæteris eius fratribus & propinquis diluuiò excisis. Fasciculus Myrrha.

Genitus ad imaginem & similitudinem Adæ Gen. 5. id est. bonus vt Adam, pius, pacificus, quietus, non vt Cain turbulentus, & improbus, qui fratricidio jus primogenituræ amiserat, Alioqui iste fortasse similior erat Patri, quantum ad lineamenta corporis & formam.

Apud homines gloriã adeptus est, & super omnem animam generis Adam. Ecclesiast. 49.

Henoch vrbium prima de nomine primogeniti Cain, hanc in Libano fuisse scribunt, vbi erat lignorum copia, nempe mons & sylua eiusdem nominis cedrina. Non tamen illic fuisse videtur, sed potius in Assyria, vel alia regione trans Tigrin, quæ esset Orientalis ipsi paradiso Eden. Nam. Genes. 4. Egredius Cain à facie Domini. (i. loco, in quo ei apparuerat Dominus, siue loco vbi erat cæcus piorum, quem Deus solet respicere & fauore prosequi.) habitauit profugus in terra Nod (quasi exilij & fugæ, vt latinè latium, quod illic latuisset Saturnus) ad Orientalem plagam Eden. i. vltra Mesopotamiam, vbi erat Eden quousque à Lamec suo abnepote interficeretur.

Ante eam Cain locum quendam ædificasse à Iosepho scribitur, Nais nomine. Deinceps auctum familia hanc vrbem construxisse, ibique primi regni aut potius latrocinij, quo pij ad diluuium vsque infestati sunt, formam & sedem constituisse.

Videtur autem Nais corruptè positum pro Nod. Nam Nod inhabitasse dicitur post fratricidium, Genes. 4. Erat autè regio ad Orientalem plagam Mesopotamiæ, in qua Dominus paradysum voluptatis plantauerat ab initio (vel ab Oriente, Gen. 2.) Ab euentu sic nominata, quoniam Nod sonat fugam, exilium, quod in illa terra à Patre, & pijs profugus, & quasi in exilio procul habitauerit, qui ad Occidentalem plagam eiusdem Eden in Syria partibus commorabantur.

Inde per tam multos annos hominum cætibus condipotuerè etiam vsque ad diluuium plurimæ ciuitates.

c TEMPORE ENOS cœpit idololatria, fictitiorumque deorum cultus. Hic solus in sua familia veram & auitam religionem retinens, pietatem instaurauit. In hanc sententiam extrema verba capitis 4. Genes. Hebræorum Doctores accipiunt in Genesi magna.

Scripsisse fertur de religione & modo inuocandi, item de disciplinis. Nam filiis Seth tribuitur columnarum ad posteritatis disciplinam delineatio à Iosepho, Suida, Plinio decantata.

Huic fragmentum de nonnullis diuinis à Iuda Apostolo citatum aliqui tribuunt Marianus Scotus, sed perperam. Nam in B. Iuda legitur: Septimus ab Adam Enoch, non Enos, qui sane fuit ab Adam tertius.

Aliis, homines ab Adam vsque ad Sem filium Noë, Decem vniuersorum

Anni mundi.

130.

235.

b SETH, genuit Enos an. 105.

Cain ciuitatis Diaboli & regni impiorum conditore. Deinde Henoc eius primogenito siue Cainitarum secundo.

A D A E S A E C V L O .

3.

c E N O S genuit Cainan ætatis suæ anno 90.

Jrad Cainitarum tertio.

Gen. 5.

Gen. 4.

Anni mundi.

325.

vniuersorum conditorem coluerunt. Nullus enim eorum taxatur, quod diis alienis fuerit deditus, vel immundis dæmonibus obtulerit. Cyril. initio lib. 1. contra Iulianum Apostatam.

Ita, quando tempore Enos nominatim legitur cœptum inuocari nomen Domini, solennior quidam cultus tunc institutus significatur. Alioqui Adam, Cain, Abel, Seth, simplicem sacrificandi ritum vsurpauerant. Simplex enim huius loci sententia pendet è superioribus. Interea dum Cain & eius soboles fundendis metallis, ducendis multis vxoribus ædificandis vrbibus & tentoriis, cæteris rebus mechanicis & huius vitæ excogitandis intenderent. (Nam hæc toto contextu præcesserunt) Enos natus est Setho, qui cœpit inuocare nomen Domini: id est, Enos tantum operæ posuit in amplificando Domini cultu, quantum laboris isti infumebant in rebus caducis, sese planè dedens religioni & excogitans solennem inuocandi Dei ritum, adiecto animo ad superiorem & diuiniorem vitam. Pulcha antithesis. Isti excogitabant res ad hanc vitam viles, hic ad futuram.

Hinc ab Enos filij Dei, à Cain filij hominum, Gen. 6.

Tunc enim cœperunt filij hominum desistere ab orando Deo, cuiusque nomine inuocando. Onkelos Gen. 4. quod prænosens Seth filium suum Enos vocauit q. ærumnosum & calamitosum, quod sub eo miserum & calamitosum futurum esset sæculum, degenerantibus scilicet hominibus à vero Dei cultu ad idololatriam & praua opera.

Diebus Enos Oceani exundatio tertiam mundi partem perdidit. Nec tamè sequentes ætates respuerunt, sibi metuendo à copiosiore diluuiò. R. Selomo Gen. 6. quasi fuerit præludium vniuersalis.

Tum etiam Gigantes cœperunt esse in terra, quos Scriptura vocat Anachim: ibid.

Ab Anac primo Gigante de cognatione filiorum Dei siue Seth, Abben Ezra Ibid.

Hoc etiam tempore ab Adam, Seth, & huius stirpis nepotibus, duæ tabulæ vel columnæ factæ, vna ahenea (iuxta alios lapidea siue marmorea) contra aquæ eluuiões, altera lateritia contra ignis conflagrationes, in quibus liberales artes, præsertim doctrina de Deo & Mathematica. In earum altera promissionem de semine, id est, Christo Adæ factam, cælatam scribunt.

325. 395.

d CAINAN videtur quoque primogenitus fuisse. Nam ab Adam vsque ad Noë, vno Seth excepto, omnes fuisse dicuntur primogeniti. R. Kimbi initio libri Paralip.

Gen. 5.

Mehuiaele Cainitarum quarto.

4

Tunc erant Gigantes in terra ac deinceps. *R. selo Gen. 6.*
 [Gigantes dicti quasi *γγαντες*, id est, exultabundi ac super-
 bientes, ob virium maius robur & corporum proceritatem,
 non autem ita dicti sunt, quasi de terra nati, vt quidam volunt]
 e MALALEEL sub Noë quoque excessit, cum 895. annos
 confecisset, ducentis nonaginta sex ante diluuium.

Fuit quoque primogenitus. Nisi quod nonnulli existimant
 probabile Patrem celerius alios genuisse, sed propter piete-
 tem Malaleelem ius & dignitatem primogenituræ assecutum,
 quemadmodum Seth, Sem, Iacob, Iudas, fratribus ipsorum
 natu maioribus præteritis, ad primum gradum prouchi me-
 ruerunt. Hinc Malaleelem propheticè nominatum. q. Lau-
 datorem Dei. Atque ita hic tantum fieri mentionem viro-
 rum illustrium, de quibus Abraham, deinde ex eius semine po-
 pulus Dei, tandemque Christus nasciturus esset, nulla habita
 ratione primogenituræ.

f E T I S quoque Noëi sæculo obiit, natus annos nongentos
 sexaginta duos, ante diluuium ducentis triginta quatuor.

Omnium diutissimè vixit dempto Mathusale. Nam supe-
 rauit ætatem Adæ 32. annis.

Hic fuit maximus mundi descensus siue declinatio in reli-
 giones & moribus, vt proinde propheticè (quemadmodum
 multi alij Patriarchæ Seth, Noë, Phaleg, Abraham, Isaac, Ia-
 cob, &c. non dubito quin & multi alij, quorum etymon non
 affert Scriptura) propheticè, inquam, fuerit appellatus Iared
 q. descensus. Nam loco diuinarum artium emergunt prophæ-
 næ professiones & artes mechanicæ per Lamech & eius filios.

Nam Lamech à Caino sextus cum hoc, qui ab Adamo quo-
 que sextus fuit, videtur concurrisse, si modo gradus Cainita-
 rum, gradibus Setteorum respondent.

Cain enim concurrat cum Adamo Patre, vt qui tredecim
 annis eo duntaxat fuerit iunior. Henoc Caini primogenitus
 cum patruo Seth, vt qui ipso fuerit aliquanto senior, aut cer-
 tè æqualis, vt colligi potest de 4. *Genes.* Sic reliqui. Alioqui
 Moses tantum recensuit posteros Cain vsque ad septimam
 progeniem, & neglexit annos vitæ, quoniam nihil piorum re-
 fert, ista scire, siue quia nimis isti diu vixerunt cum sibi, tum
 alijs, siue quia male perierunt omnes, ac diluuium in caput
 cæterorum accersuerunt. Nominatim Irad, Methusael, &
 Methusael infeliciter periisse tradit *R. selo. Gen. 6.*

Caini autem stirpem vsque ad septimum gradum perduxit
 Moses, primò ad docendam Dei bonitatem, qui non statim
 ad eum vlscendum processit. 2. ad iustitiam demonstran-
 dam, quia tandem puniuit & peccata parentis, etiam in filios
 æquè prauos requisit. 3. ad veritatem oraculi sciendam,
 quod septima generatione puniendum cecinerat, excisa etiã
 eius sobole & posteritate. *R. Isaac.*

Lamech Caini abnepos (errant qui filium Mathusale acci-
 piunt, etsi eodem vigerit sæculo) bigamiam introducit.
 Nam primus duas vxores habuisse notatur, *Genes. 4.* quasi sex
 primis generationibus prima institutio & lex matrimonij siue
 Monogamiæ in paradiso lata à nullo violata fuerit, etiam in
 hominum tanta paucitate. Liberos 4. habuit ingeniosos & in-
 dustrios, ad quos inuentio plurimarum artium refertur, *Gen. 4.*
 Venationis exemplum posteris præbuit. Insignis gladiator
 cum filio Tubal-Cain arma inuenit & fabricauit, quibus cæ-
 des fierent, de quo apud vxores verentes ne propterea à Deo
 puniretur, se purgare conatus est, *Rabbini in 4. Genes.*

Audite, inquit, vxores quia occidi virum in vulnere meo &
 adolescètem in liuore meo. septuplū vltio dabitur de Cain, de
 Lamech verò septuagies septies. Ex quo loco etiam ipsū colli-
 gunt Cainem his temporibus interfecisse, deinde filium suum
 Tubalcain. *R. selo. & R. Isaac.* Ideo enim Mosè de industria

5
 e MALALEEL gen.
 Iared, anno 65.

Methusaele
 Cainitarum quinto.

6
 f IARED genuit He-
 noch, anno 162.

Lamech
 Cainitarum sexto.

A D Æ S Æ C V L O.

Anni
 mundi.
 395.
 460.

460
 622

septem generationes Cain expressisse, quod septima foret
 fratricidij pœnas daturus. Sunt autem hæ, Adam, Cain, He-
 noc, Irad, Methusael, Lamech, Tubalcain cum Iabel
 & Iubal fratribus.

Ita exemplo atauì sui secundam eadem fecisse significatur.
Gen. 4. Cainum autem casu inter frutices sagitta transfixisse,
 deinde filium, qui se fecellisset feramque eum esse dixisset,
 suffocasse aiunt.

Sacrarum literarum peritus se cum tota posteritate luitu-
 rum pœnas prædixit fraternæ cædis à Caino atauo suo factæ,
 haud dubiè diluuiò. *Ioseph. lib. 1. Antiq. c. 3.*

Cuius causa, cum vxores ipsi nollent reddere debitum cõ-
 iugij, apud Adamum adhuc viuentem dicitur conquestus.
R. Isaac.

g I N vtraque progenie est Henoch, quorum ille primoge-
 nitus Cain vbi nomen dedit, hic propter iustitiam translatus
 à Deo, viuus in Paradisum sub Antichristo cum Elia pas-
 surus.

Ambulat cum Deo, ac de eius venturo iudicio vaticinatur,
 translatus ne videret mortem *Gen. 5. Heb. 11.*

Omnium primus videtur libros conscripisse. Nam vsum
 literarum iam ab Adamo repetiuimus.

[Leguntur quædam Adami scripta sub nominibus com-
 mentorum ægyptiorum, in sua cœlesti Magia, vt habetur in
 quibusdam *Ringelbergij* annotationibus.]

Scriptit de futuro iudicio aduersus hæresim Cainitarum,
 quæ tunc præsertim videtur inualuisse, cuius est hoc fragmẽ-
 tum in Canonica Iudæ Apostoli, Prophetauit septimus ab
 Adam Henoch, dicens: Ecce, venit Dominus in sanctis mil-
 libus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes
 impios de cunctis operibus impietatis ipsorum, quibus im-
 piè egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt contra
 eum peccatores.

[Hæresis Cainitarum hæc est, vt negarent vllum futurum
 iudicium. Et contra, Deum non curare res humanas asseuer-
 rarent. Qua de re cum aduersus de Dei prouidentia conten-
 deret, Abel, frater Caini, ab ipso interfectus est *Hebrai.*]

Scriptit & aduersus cultores idolorum & fabricatores,
 cuius est hoc fragmentum apud Tertul. libr. de Idololatria.
 Iuro vobis peccatores, quòd in diem sanguinis perditionis
 pœnitentia parata est. Qui seruitis lapidibus, & qui imagines
 facitis aureas, & argenteas, & ligneas, & lapideas, & fictiles,
 & seruitis phantasmatis, & dæmonibus, & spiritibus infan-
 nis, & cunctis erroribus, non secùdum scientiam, nullum
 ab eis consequemini auxilium, &c.

Tum artifices statuarum & simulachrorum omnis generis
 Diabolus intulit, ex quo Henoch idololatriam secuturam
 prædixit, omniãque elementa, omnem mundi sensum, quæ
 cælo, quæ terra, quæ mari continentur, in idololatriam ver-
 suos Dæmonas & spiritus desertorum Angelorum, vt pro
 Deo aduersus Dominum consecrarentur. *Tertull. Ibidem ex
 iisdem libris.*

Etiam ostia in superstitionem ventura præcinit antiquis-
 simus propheta Henoc. *Ibid.*

Scriptit & de Angelis desertoribus, & eorum ordine. *Tert.
 lib. de habitu muliebri.* vbi angelos peccatores mundani cultus
 materias & impudicitie illecebras detexisse, videlicet aurum
 & argentum, & opera eorum, etiam calliblephatum, velle-
 rumque tincturas inter cætera docuisse commemorabat.
Idem lib. de cultu feminarum.

Quem translatum dicimus, Hebrai mortuum ferè existi-
 mant, Idque in iuuentutis flore, quoniam tantum vixit an-
 nos, 365. cum originalis mundi vita multò esset diuturnior,

7.
 Gen. 5. g HENOCH genuit
 Mathusalem anno 65.

Gen. 4. *Jabel, Iubal & Tu-
 bal-Cain Cainitarum
 septimis.*

Anni
 mundi.
 622.

622.

622.

622.

687.

A D Æ S Æ C V L O.

siue propter victus simplicitatem, siue propter temperationem corporum, nondum rationibus & modis extraordinariis corruptam & penitus propè mutata, siue quia Deus prauitatem hominum in dies crescentem, breuitate vitæ deinceps vlcisci voluit.

[Apparet veteres Iudæos raptum illum Henoch, de præmature vitæ exitu intellexisse ex iis, quæ scribuntur Ecclesiastici 43. v. *vt esset exemplum penitentia gentibus.* Et Sapient. 4. v. 11. *raptus fuisse dicitur Henoch, ne malitia mutaret intellectum eius.*]

Ferè autem dixi, quoniam Onkelos Gen. 5. v. 24. nobiscum sentit. Ambulauit (inquit) Henoch in timore Domini, & non ipse, quoniam non morificet eum Dominus. Et Targhum Hieros. seruiuit in veritate coram Domino, & non ipse, quia subtractus est per verbum à conspectu Domini. Et Fasciculus Myrrha. Non commemorauit mortem eius vt aliorum, quoniam adhuc ipse viuit. Quod magnum est mysterium. Admonendum scilicet vitam aliam esse expectandam, quo modo translati quoque fuissent homines in æternam vitam, si Adam non peccasset.

Henoch sepeliit atauum suum Adam, deinde superfuit annis 57. translatus anno 69. ante Noë ortum, cum ceteri Patres adhuc essent superstites, & fortasse huius translationis spectatores, quam Deus fieri sic voluit, cum ob alias causas, tum vt homines docerentur non esse vanam spem immortalitatis.

Translatus, ne gustaret mortem, Eliæ sociandus, vt duo testes idonei, secundo Christi aduentui præparentur in confutationem Antichristi, & in gloriam iudicantis filij Dei. Prosper cap. 6 lib. de Præuid. Dei. Sic & omnes Veteres.

Inde æternitatis candidatus à Tertulliano libr. contra Iudæos. Aliqui addunt in Eden translatus, vbi placidè viuat, in fine sæculi pro Christi fide moriturus. Sed iam è Chrysolto. docui horum illum diluuiò fuisse deletum. *actus pag. 4*

[In *sedir olani* mentio fit Paradisi terrestris, in quadam superiore aëris parte, quæ est sine nubibus: vbi aiunt paratas esse beatorum sedes in secundo aduentu Christi, donec ille tulerit sententiam adeundi regni cœlestis. ex. 1. Thess. 4.]

Decessit adhuc iuuenis, in ætatis flore, anno videlicet, 365. Gen. 5. quæ erat huius æui iuuentus, quot sunt dies anni solaris, vt eius in rebus cœlestibus pericia indicaretur. *Cabbalici.* Hinc citatur ex Eupolemi libro de Iudæis, apud Euf. libr. 9. Præp. c. 4. ipsum fuisse inuentorem Astronomiæ, & à Græcis Atlantem nominatum, item ab Angelis multa didicisse.

[Illi tribuitur voarchademia & manticè terrestris cum aliis plerisque obseruationibus physicis. Ex manuscriptis Rabinicis.]

Libri Enoch (plurali numero) citantur ab Origene hom. 28. in Num. quibus comprehensa fuisse ait secreta de nominibus non solum plagarum cœli, sed etiam omnium stellarum atque syderum, & in Anacephaleosi lib. de Principiis, librum Henoch (numero sing.) materias vniuersas perspexisse, id est, omnes materiæ diuisiones, quæ ab vna in singulas quasque fiunt species, nempe hominum, animalium, cœli, solis, & omnium, quæ in hoc mundo sunt, quousque perueniret ad imperfectum, id est, ad materiam imperfectam absque qualitatibus. Ita videtur Philosophiam illic diuinam & humanam persecutus. Et lib. 5. contra Celsum, librum Henoch de Angelis è cœlo delapsis. Quem posteriore vidit Tertullianus vbi suprâ.

Prout extât apud Aethiopes in regno Regine Sabæ Abyssina lingua, iis etiam tradebantur Dei mandata, leges, ceremoniæque aliquot de Sacerdotio, sacrificiis, alióque diuino cultu, iuxta quas Noë hostias obtulit de animalibus mundis,

non

Anni mundi. 622.

687.

A D Æ S Æ C V L O.

Anni mundi

non immundis, Melchisedech Sacerdos Dei excelsi libamenta, & panes propositionis, Vulgus vota, primitias & decimas, Abraham eiusque posterum multa, quæ postea Moses nouo Spiritu Sancti afflatu sanxit. Nam ante legem datam, in Genesi, in ipsa naturæ lege plurimos ritus & leges Mosaicas iam fuisse vsu receptas comperies.

Non prætermiserat Henoch promissionem de Christo, futuro semine. Nam etiam in fragmento quod superest apud D. Iudam, cum venturum ad iudicium cum Angelis concionatur.

Extrabant in prima Ecclesia, & proferebantur, è c. 38. Aug. lib. 18. de Ciuit. Integras enim sectiones citant veteres, nominatim Tertullianus lib. de Idololatria, de Pudicitia, & de cultu fœminarum. Origen. in anacephaleosi lib. 4. de Principiis. vt suprâ.

Septima generatione siue ætate (quæ incurrit in sæculum Henoch ab Adamo Septimi, vt inuentores à Caino) artes plurimæ repertæ sunt, præcedentibus naturales artes magis exercentibus, vt agriculturam, pecuariam, venatoriam, ædificatoriam, &c.

Nam Iabel à Caino septimus, ab Adamo octauus Gen. 4. pastoriam nece Abelis intermortuam restituit, cui adiecit vsum habitandi in tabernaculis, eaque circumducendi, vt gregem pasceret. Nomadum auctor. Vel vt distingunt illic R. Selomo & R. Isaac, Abel primus fuit pastor ouium, iste vero etiam aliorum pecorum & iumentorum, adhibitis plaustris & tectoriis ad deserta & loca commutanda, pro comoditate pascuorum. Vnde pater habitatum in tentoriis atque pastorum dicitur. *Ibid.*

Iubal eius frater Musices & instrumentorum eius, seorsum psalterij & citharæ inuentor. Vnde pater canentium cithara & organo appellatur. *Ibid.*

Iubilandi vocabulum inde in aliquot linguas fluxit, Con sanguineus posterorum Seth, siue è posteris Seth fuisse memoratur, à Iosepho. fortasse quòd mater eius Ada ex illa sancta radice manasset.

Fertur autem suum Musices inuentum, quemadmodum & filij Seth, ea quæ de disciplina cœlestium repererant, in columnis cœlasse. Falso hæc palmam Amphiarao, vel Amphioni Plinius, Orpheo aut Apollini Diodorus Siculus libr. 5. tribuit. Lege D. Hieronymum ad Dardanum de Instrumentis.

Tubal-Cain filius quoque Lamech, sed ex alia vxore Sella, artem fabrilem adinuenit, non Vulcanus, quamuis non ablu dit procul ab hoc nomine, primusque metalla effodit & vsum ferri atque æris aperuit, tumque cœperunt homines sculptilia facere & adorare. *philo. lib. 1. antiq. Biblicarum.* Hinc & sculpturæ inuentor putatur, quod congruit cum his, quæ è libris Henoch docet Tertullianus libro de Idololatria.

Malleator quidem & faber in cuncta opera æris & ferri dicitur Genes. 4. sed ibi nihil de auro & argento & cæteris metallis & materiis. Verum libri Henoch ibidem à Tertulliano citati etiam ista adiciunt. Nam & eorum vsus fuit mox post diluuium, haud dubiè ab hoc æuo repetitus.

Noëma eius soror & ipsa quoque ingenio & inuentionis laude valuit, de qua in sequenti Patriarcha.

h GENITO Mathusale tempora fuere deprauatissima. Nam ideo Pater eius dicitur translatus, ne malitia eius mutaret intellectum. *sap. 4.* quæ tum scilicet inter homines regnabat.

Atque illud est Gen. 5. v. 22. Ambulauit Henoch cum Deo postquam genuit Mathusale, non quod ante illum genitum non vixisset religiosissimè, sed quia tunc se totum Dei ministerio dicarit, & munere prophetiæ fungi cœperit contra inualefcentem impietatem.

687.

687.

874.

Gen. 5. h MATHUSALE genuit Lamech ann. 187.

A D Æ S Æ C V L O.

Mathusale versatus cum Adam annis 243. cum Noë 600. Nam omnium vixit diutissime, attingens annum propè millesimum. Atque ita Noë, omnia antè Diluuium vel audiuit vel vidit, sicquè rerum diuinarum humanarumque sapientia, fides, religio, traditio, historia continuari facile potuit, etiam per tres homines vsque ad Abraham, cui quinquaginta octo annis presentia Noë frui, & ab eo ista omnia discere, per ætatem licuit.

Ipsò anno diluuij mortuus, septem diebus ante aquarum inundationem, vt sanctè sepeliri & lugeri à nepote Noa posset. R. Selom, in 7. Genes. Eo enim vsque, à mundi sexcentesimo octogesimo septimo anni vitæ eius 968. protenduntur. Secundum corruptam 70. editionem, diluuium quidem superauit annis 14. at Scriptura octo tantum animas per aquam conseruatas tradit. Nec vtrumque conciliant, qui cum Patre suo Henoc translatum fuisse asserunt, donec diluuium præteriret. De quo Aug. lib. 15. de Ciuit.

Commendatur apud veteres Heb. à iustitia & multarum rerum cognitione & sapientia. R. Abrabâ in Fasciculo Myrrhe.

Scriptura non vltra Tubalem, Labelem & Tubal-Cain, id est, septimum gradû genus Caini ob superiores causas producit, item quia præcipuè artes mechanicæ suam originem istis debent, itaque neque nos vltèrius Cainitas continuamus. Noëma istorum soror ingeniosa fœmina, ideòque nominata Gen. 4. præter consuetudinem Scripturæ, quæ non solet in generationibus mulieres commemorare, nisi sint virtute vel mysterio singulares. Lanificij & texturæ inuentrix, linum in filo traxit, & pannum texuit, cum antea pellibus bestiarum, lanis, similibusque materiis confutis, contortis, vel deductis ad tunicas, vestes, stragula atq; eiusmodi alia vterentur. Nam in Paradiso consuendi artis speculum Adam & Heua præbuerant. Genes. 3.

Oris musicam & vocum modulos, vt Tubal-Cain frater instrumentorum musicorum, excogitauit. Cuius quidem rei non meminit Moses, sed ex nomine ipsius id satis reliquit testatum. Nam Noëma à suauitate & dulcedine. R. Isaac, Gen. 4. citato Veteri Targhum Hierosoly. Eam à iustitia & virtute commendant Talmudici, à pulchritudine & forma Midras, qua decepti fuerint filij Dei, de quibus Gen. 6. Idem.

Hanc vxorem fuisse Noëi, & matrem Sem, Cham & Iaphet, tradunt Hebræi in Bereshith Rabba. Recentiores tamen refragantur, vt R. Isaac, quòd putent vniuersam posteritatem Caini, diluuiò fuisse consumptam.

Adam conspicatus filios filiorum & nepotum suorum vsque ad nonam generationem moritur anno vitæ 930. Lamech autem Patris Noë quinquagesimo sexto.

Sepelitur in terra Israel constanti Hebræorum traditione propè agrum Damascenum, vbi fuerat procreatus, vbi etiam hæc ætas traducta est, hominibus nondum per terræ fines dispersis. R. Isaac in Genes.

[Ænachim dicti sunt Gigantes, quòd torquibus & monilibus vterentur. ab phy radice. Et si velimus rectè iudicare, propriè Magnates fuerunt ex longa progenitorum serie celebres, vt inde fingant Poëtæ mythologi eos in dies excreuisse in molem ingentem. Illa nota sunt.]

In Hebron siue Kiriath-Arbée ciuitate Anachim (Gigantum) sepultum è Iosué 14. Berescit Rabba & Midras Cantici Canticorum affirmât, nempe in valle Mamre à Hierosolymis distante viginti duobus millibus passuum, versus australem plagam, vt proinde tam sedulo illius loci speluncam à Chananeo Herth, Abraham emcrit in eius rei memoriam. Vnde Adam de illis, de quibus Hebræi in officio mortuorû canunt: Patres, qui dormitis in Hebron, port as paradisi Eden huic aperite, &c.

Gen. 4. Jabel, Iubal & Tubal-Cain Cainitarum Septimis.

Gen. 5. i LAMECH genuit Noe anno 182.

Gen. 4. Iisdem Cainitarum siue impiorum principibus.

Anni mundi.

874

874-1056

Anni mundi 874.

Nostrorum tamen veterum traditio est sepultum fuisse in monte Golgotano, in quo crucifixus fuit Dominus. Orig. tract. 35. in Matth. Epiph. in sine Panarij, Athanasius libr. de Passione Domini, Theophylactus in Matt. 27. Euthymius ibid. Cyrianus ser. de Resur. Amb. lib. 5. Epist. 19. & in Lucam c. 25.

Heua mater generis humani annis decem post virum suum Adam moritur, id est, anno vitæ suæ & mundi conditi 940. Marianus Scotus.

In vtraque progenie est Lamech & eodem sæculo, quorû ille est sextus à Cain, vxorius & gladiator, hic nonus ab Adam à sanctitate, prophetica facultate, & futurorum prænotione commendatus.

Nam prædixit diluuium & filij sui futurâ virtutem, eumque Noah: i. consolatorem à נחא consolatus est, per Apocopen appellauit, non à נח quietus, vt fere plerique omnes censent, vt qui humanum genus esset consolaturus, istud videlicet cõseruando & reparando. Quia (inquit) ipse consolabitur nos ab operibus, & laboribus manuum nostrarû in terra, cui maledixit Dominus, Gen. 5. Quin & respiciebat ad promissionem de Christo, quæ minus fuisset expleta, si filius Noa cû cæteris diluuiò perisset. Sic se spe futuri Christi Patres in his miseriis consolabantur. Alij significationem quietis retinent & Quietatorem interpretantur, quasi placarit iram Dei, cùmque humano generi conciliarit, &c.

1056.

Videtur hic esse Lamech, sub quo secunda fames è memorabilibus decem, quas sic Hebræi initio Targhum Ruth percentent. Decem sunt fames validæ, quas Dominus immitit ad castigandum mundum. Prima contigit Adamo viuente, Gen. 3. Altera viuente Lamech, Genes. 5. nisi malis esse Lamech quarti Genesios de posteris Cain. Tertia Abrahamo, Gen. 12. Quarta Ilaaco, Gen. 16. Quinta Iacobo, Gen. 42. Sexta Booz, Ruth. 1. Septima Dauide, 2. Reg. 21. Octaua Elia Propheta, 3. Reg. 17. Nona Eliseo in Samaria, 4. Reg. 6. Decima, quæ expectatur sub Messia, de qua fortasse noster Ioan. in Apocalypsi.

[Illa decima fames videtur contigisset, sub Claudio imperatore, quam Agabus propheta prædixerat Act. 11. quod est argumentum contra Iudæos validissimum de aduentu Christi Domini, & de Messia vera parastasi, cùm alium frustra expectant. Ex suis authoribus libro supradicto, Targhum Ruth.]

Superiores omnes Patriarchæ sub hoc & huius filio Noa moriuntur. Eius enim quinquagesimo sexto Adam moritur. 66. Heua. Eius centesimo sexagesimo nono Seth filius Adæ annorum 912. moritur, tredecimo ante ortum Noe. Eius centesimo decimo tertio Henoch, annorum 365. transferitur, rapiturque ne malitia mutaret intellectum eius sap. 4. Ex quo significatur omnia tunc fuisse corruptissima. Reliqui sex sub Noe.

Ipsius etiam tempore concupiuerunt filij Dei filias hominum, & Gigantes nati sunt, Genes. 6. Ex nefando enim concubitu posteriorum Seth & Enos, in quorum familiis colbatur Deus, & posteriorum Cain, qui Idolis dudum seruiebât, propagantur Gigantes, homines magnitudinis stupendæ. Quos proinde Moses vocat Nephilim, item Gibborim, siue potentes à sæculo, denique famosos, siue magni nominis, propter facinora & terrarum vastationes, R. Selomo. quasi bellis vexarint alios, Manzerim siue spurios Talmudici. Nam hic non putant fuisse coniugium sed raptum.

Indè secutam illam secundam famem Hebræi tradunt. Fortasse quia scriptum, Gen. 5. Iste nos consolabitur ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus (id est, quam sterilem & infructuosam reddidit.)

MATHUSALE SECVLO.

Isti antiqui & primi fuere tyranni oppressa libertate humana & pace tranquillitateque publica. Hoc enim sonat, *potentes à seculo* (meolam. i. olim) antiqui primique tyranni, quibus proinde *non Hhamus*. i. violentia, violenta oppressio, vis & rapina tyrannica impingitur eodem cap. Vt *Gen. 10.* Nimrod cœpit esse *Gibbor*, siue potens in terra. i. tyrannus, nempe post diluuium cœpit primus potentia & viribus alios opprimere sibi subiicere, vt isti ante.

Primi igitur, qui regnarunt & libertatem hominum oppresserunt fuere Spurij & Gigantes ex infausto concubitu nati. Quasi antea vsque ad mortem Adæ homines vitam communem & politicam ducerent intra suam quisque patriam, tribum & cognationem. Primi autem isti veterem & auitum morem noua imperij cupiditate mutarint, seruitutes inducendo, bella aliis inferendo, & rudes adhuc ad resistendum homines perdomando, occasione fortassis ferri & aris superioribus duobus sæculis inuenti.

Quò fortasse pertinet, quicquid de sedecim Aegyptiorum ante diluuium dynastiis tradidit Manetho, Eusebius, &c. Nam prima hæc ætas traducta est in Syria & locis coniunctis. i. Aegypto, Arabia petraea, Chaldaea, Mesopotamia, Assyria, Armenia & eiusmodi Asiae Mediterraneis.

A Cain tamen formam quandam regni longè prius institutam tradit Iosephus, de quo supra.

Sed & luctuosior calamitas ex istiusmodi disparium cultu coniunctione exorta. Nam cognitio Dei proflus in aliis extincta est, quàm in Noë, tribus filiis & quatuor eorum coniugibus, vt Deus indignatus post reliquias paucorum piorum, vt Mathusale & Lamech, ad se placida morte collectas, eluione reliquum hominum genus deleuerit.

Filij ergo Dei Fideles, pij, religiosi illic appellantur, nempe filij Seth & Enos, filij autem & filia hominum carnales, impij, profani, alieni à religione, Idololatæ, posteri videlicet Cain. Nec enim audiendi sunt Iosephus, Tertullianus, Iustinus, Cyprianus, Lactantius, Seuerus, Sulpitius, Suidas, & si qui alij, qui Angelos intelligunt ac censent Deum, vt singularem peruersitatem illorum sæculorum puniret, permisisse, vt Angeli regionum præstites, cum mulieribus congressi, Gigantes humani generis terrores & mastiges procrearent. Angeli enim, æquè ac animæ nostræ, sunt essentia spirituales, incorporea separata, purè, seminis denique genitalis expertes, citra cuius missionem impossibilis est procreatio. Quare quæ de Incubis & Succubis demonibus narrantur, non ad generationem pertinent, sed ad coitum, quem per assumptum corpus simulare possunt Dæmones. Consule Hieronym. questionibus in Genesin, Aug. in iisdem, & lib. 15. de Ciuit. c. 23.

Non alienè etiam Chaldeus, R. Abraham Abben Ezra & alij Hebræorum filios Dei optimates & nobiles interpretantur, filios hominum plebeios, & obscuriores.

k 120. annis ante diluuium Gigantum & tyrannorum istorum præcipui furores, direptiones, raptus nuptarum & inuuptarum, violentiæ, *Genes. 6.* indicat, denique Dei decretum de contrahendis hominum diebus. *Seder Olam.*

Quibus totis Deimerum & cultum Noë prædicauit, cum vxore primum, deinde post susceptos liberos cum tribus filiis & totidem nuribus. Vnde octauus præco iustitiæ dicitur, *1. Pet 3.*

100. ante diluuium annos in arca perficienda consumit, vsus opera non modo filiorum & domesticorum, sed & quorumlibet industriorum sui æui. Anno enim ætatis 500. mandatum de ea accipit, 600. ingressus est. Imo verò 120. totos in ea se occupauit, adeo vt interrogatus responderet, diluuium venturum, quo omnes submergerentur, nisi resipiscerent.

R. Selom.

Annus mundi. 1056.

1056.

1056.

1656.

MATHVSALE SÆCVLO.

10

k NOE in diluuiio natus erat annos 600.

Isdem & aliis Cainitarum principibus, quorum posteritatem, familiamque diluuium extinxit.

Gen. 7.

MATHVSALE SÆCVLO.

Annus mundi. 1656.

1656.

1056.

R. Selom Gen. 6. Tantè erat molis & artificij, vt quæ futura esset mundi epitome. Tanti ponderis, vt non potuerit attolli è terra vlla vi ante diem quadragesimum, cum iam aquæ propè ad altos montes peruenissent. *Abben Ezra Gen. 7.*

Et quidem tredecim eius cubitis ob onus intra aquam perpetuo permanentibus. R. Selom. *ibid.*

Habuisse 300. cubitos longitudinis, 50. latitudinis, 30. altitudinis (erat enim sex partibus longior quàm latior, & duabus latior, quàm altior, vt posset nare, neque à ventis vel vndis euerteretur.) certum quidem est, at figura non perinde constat.

Alij cubicam, planèque quadratam fuisse statuunt, nisi quòd infernè concauas trabes subiiciunt, vel certè longas periticas & quasi temones ante & retrò procurentes, vt facilis aquæ innaret.

Alij acuminatam quatuor angulis è basi ipsa paulatim sese in vnus cubiti cuspidem erigentibus. Sic R. Abraham, qui eam facit similem triangulo, quatuor scilicet triangulis è basi quadrata sese in vnus cubiti apicem per 30. cubitos altitudinis angustantibus, id est, pyramidi quadrangulæ.

Alij primum è plano in altitudinem quindecim cubitorum quadratum ducunt, deinde stringunt arcuantque, donec in pyramidem inæqualiter longitudo & latitudo exurgat, vera autem altitudo in medio versetur. Alij totam in 30 cubitos quadrant, indeque à quatuor angulis superioribus rectum sensim in vnus cubiti acumen attollunt, vt eam superne recto pyramideo, aut certè ouali concludant. Sic R. Selomo, & veteres ferè omnes. Alij etiam figuram prismam, id est ex scaleno & isoscele constantem, ei attribunt. *Buteo libro de Arca Noë.*

Vt sit forma magis quadrangula erat, quàm rotunda, vel acuminata vel rostrata, nullam aut exiguam speciem nauium nostrarum habens, sine instrumentis nauticis, sed diuina prouidentia huc illuc fluctans. Intrinsicus loculata, mansuiculisq; varia, triplici cõignatione distincta, ima sentinae loco, media pro animalibus mansuetis & feris, suprema pro hominibus, auib; herbis & fructibus, in quadrata stabilitate consistens, ne impulsu ventorum, aut impetu fluctuum, aut motu animalium inclinari posset vel mergi, supernè cacuminata, vt imbres celerius omni ex parte diffunderet: è tabulis & tignis Gopher, quæ arbor est de longissimæ & firmissimæ cedri genere.

Cubiti, ad quos eius facta dimensio, sumendi videntur è proportione & magnitudine hominum istius sæculi, qui vt maiores multo erant, quàm qui secuti sunt, ita & porrectio à brachij flexu ad vltimum digitum, i. cubitus, longè maior. *Abben Ezra Genes. 6.* Sunt & cubiti quidam sacri communibus duplo maiores *Ezech. 40.* Ita minimum 300 cubiti longitudinis arca erat sexcenti nostrates.

Origenes mauult fuisse Geometricos. Talium autem cubitorum vnus cõtinet nouem vsuales. vnde & Celso Epicureo probat per analogiam cubiti Geometrici arcam fuisse miræ magnitudinis. Quam sententiam commendat Aug. lib. 15. de Ciuit. c. 27.

Porta infernè circa arca medium hærebat, deinde instar pontis sublicij siue subductulis, vt clanderetur, subrigebatur.

Fenestra cristallina siue è corpore lumen solis transmittente, propè tectum interiora illuminabat. R. *Ieni Gen. 6.*

Tunc ergo vsitata erant corpora diaphana siue pellucida. Nam *תִּפְּוֹר* Tsoar differt ab *הַלֹּחַן* Hallon, quòd Hallon sit fenestra quælibet. Tsoar autem fenestra pellucida & saphyri-

illius

ni corporis lumen transfundentis. *Ibid.*

Tota autem arca mystica. Materia & forma materiam & formam Crucis præcipui nostræ salutis instrumenti exhibent. Nam latera extensa figuram crucis reddunt. Interiora ordines & gradus Ecclesiæ. In ea animantes omnis generis præter serpentes, &c. Sic Ecclesia ex omnibus nationibus congregatur, & in ea boni versantur pariter & mali, sed hi in inferioribus tabulatis, homines autem & aues. i. boni in superioribus, &c.

Denique Arca quam, fecit, & in qua cum suis euasit, prophetia nostrorum temporum fuit. *August. lib. 18. de Cinit. cap. 38. & 15. c. 26.*

In eam ingressa sunt septem (bis septem malunt Abben Ezra & R. Leui) animalia munda, cuiusque speciei terrestri, quæ quidem è semine propagantur & duo immunda. Item è singulis volatilium mundorum generibus septem, immundorum duo. Hanc munditiam quidam accipiunt ex esu, alij è sacrificiis, in quibus non omnia promiscuè vsurpabantur, sed ea duntaxat, quæ postea lege præscripta sunt. Ego crediderim utroque respectu per anticipationem sic fuisse appellata, & Mosem ad legem, quam dictaturus erat in Leuitico, respexisse.

Potuerunt autem omnis generis terrestria & volatilia, ad quorum procreatione necessaria est sexuum coniunctio, facile arcæ illius amplitudine comprehendendi, quoniam non ita multa illorum sunt genera. Terrestrium enim species, quas vel veterum diligentia, vel recentiorum experientia obseruauit, vix centesimum & quinquagesimum numerum superant. In quibus boue aut equo maiora paucissima sunt nec plura quam sex, æqualia non multa, minima verò cætera omnia.

Serpentes autem vel è putredine, vel ex terræ humore & luxurie oriuntur, vel sunt ancipitis naturæ, vt nihil eos in arcam ad seruandam speciem introire necesse fuerit. Sic nec quæ è commixtione diuersi generis nascuntur, vt Muli, Burdones, Leopardi. Item quæ in aquis sunt ancipitis generis, vt luteræ, vituli marini, aues marinæ & fluuiales.

Quantum ad victum etiam feræ & alites, quibus caro cibus est, fructibus pomisque vescuntur, maximè ficibus, glandibus, castaneis, nucibus. Potuit ergo vit sapiens & diuinitus admonitus, quæ cuique congruerent, præter carnes reperire & recondere. Præterea omnibus vesci cogit fames, & nihil est quod Deus suaue & salubre facere non possit, qui etiam vt sine cibo viuerent diuina facultate donaret. *August. & Abben Ezra Genes. 6. v. ult.*

Tota posteritas Cain, diluuiò absorpta est Mathufale obiit ipso diluuij anno, vel iuxta quosdam translatus est, vt Pater, animo & corpore. *R. samuel in Parafasi c. 13. R. Isaac Gen. 4.* Octo animæ duntaxat seruatæ sunt, *1. Pet. 3.* id est, Noë cum vxore, tribus filiis ac totidem nuribus.

Corruptelam istorum temporum indicat Christus *Mat. 24. & Luc. 17.* In diebus Noë erant comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsque ad eum diem, quo ipse intrauit in arcam, & non cognouerunt donec venit diluuium & perdidit eos. Petrus, *1. Pet. 3.* increduli. *Eccles. 4. 4.* tempus iracundiæ. Ex quo liquet, etsi nullus adhuc esset vsus vini, carniū & pisciū, tamē non simplici aquæ potu & ciborum apparatu vsos fuisse, sed factitio & dilicato. Denique deprauatos fuisse voluptatibus, opinionibus, moribus, religione, luxu, &c.

Noë ætatis quingentesimo. i. ante deluuium centesimo diuino oraculo monitus non tatum arcam fabricare incipit, sed etiam filios gignit, non quidem eodem anno, sed tribus

coherentibus.

Ann
mundi.
1056.

MATHUSALE SÆCVLO.

Ann mundi. coherentibus. Iaphet (nam est probabilius Sem fuisse tatum dignitate primum) 500. Cham 501. Sem 502. qui proinde non nisi fuisse centum annorum legitur, quando genuit Arphaxad, biennio post diluuium, *Gen. 11.* id est, sexcentesimo secundo Noë Patris.

Nec prius genuit, quia instituerat viuere in perpetuo cælibatu, vel coniugali continentia, & contemplationis studio, & tædio sæculi sui corrupti, & metu habendi prolem, quæ diluuiò ipsi iam ante annos 20. reuelato periret. Quare non nisi excitatus oraculo dicitur ad procreationem processisse, quò humanum genus seruaret. Fuisse enim cõtinentalissimum inde apparet, quia *Gen. 5.* cum de præcedentibus Patriarchis, ipso etiã Henoch sanctissimo dicatur *Genuitque filios & filias,* de solo Noë vsurpatur alia formula, *genuit sem, Cham & Iaphet.* Qualia multa obseruant Hebræi, qui proinde in Arca castitatis suis exemplar fuisse tradunt, & nepost renouatum quidem *Genes. 9.* præceptum de propagatione, rei vxoriæ dedisse operam, aut vlllos suscepisse liberos, quamuis post diluuium 350 an. vixerit, ac eo pertinere veterem fabulã vel allegoriam potius de eo castrato.

Sub ipso sex patriachæ moriuntur. Eius enim 84. Enos magnus Dei inuocator, annorum 905. obiit. Eius 179. Cainam annorum 910. Eius 304. Malaleel annorum 895. Eius 366. Jared annorum 962. Eius 595. Lamech Pater & Propeta annorum 777. quinque ante diluuium. Eius denique 600. qui erat Diluuij, Mathufale, annorum 968. Ita è Decem Patriarchis originarij mundi solus Noë, septem diebus ante diluuium, sit reliquus.

Noë excepto, omnes primæ ætatis huius Patriarchæ viderunt Adamum. Nam.

{ Seth,	} vixit cum	{	800
{ Enos,			695
{ Cainam,			650
{ Malaleel,			505
{ Jared,			470
{ Henoc,			308
{ Mathufale,	} annis	{	243
{ Lamech pater Noe,			56.

* Summa, anni 1656. dies 6.

1656. * Hæc ætas secundum Hebraicam veritatem, annorum est 1656. septuaginta corruptè habent 2242. id est, 586. præter iustum numerum, iuxta quos Mathufale annis 14. post diluuium vixisset.

Sic secunda ætas à diluuiò ad natiuitatem Abrahæ, secundum Hebræos, expletur an. 293. vel 292. Secundum Septuaginta 942. id est 650. præter iustum calculum.

In cæteris ætatibus vsque ad transmigrationem, 70. cõueniunt, aut non nisi vno anno, differunt, vt Isidorus ostendit, aut certè paucis, nisi fortasse in tertia, de tempore habitationis in Aegypto, quoniam in aliquibus exemplaribus Exo. 12. additur *Καὶ ἐν τῷ γένει*. Sed de eo post.

In sexta ætate, quæ est à transmigratione ad Christi natiuitatem, vel mortem, diuersi diuersa sequuntur, vt suo etiam ostendam loco.

His perperam circiter 600. addidit 70. Interpretes, vel eorum potius corruptores, vt hæc ætas sit annorum, 2242.

HAC PRIMA ÆTATE DOCTRINA ECCLESIAE
promulgatur prophetis Adæ, libris Henoch, &c.

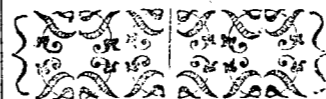
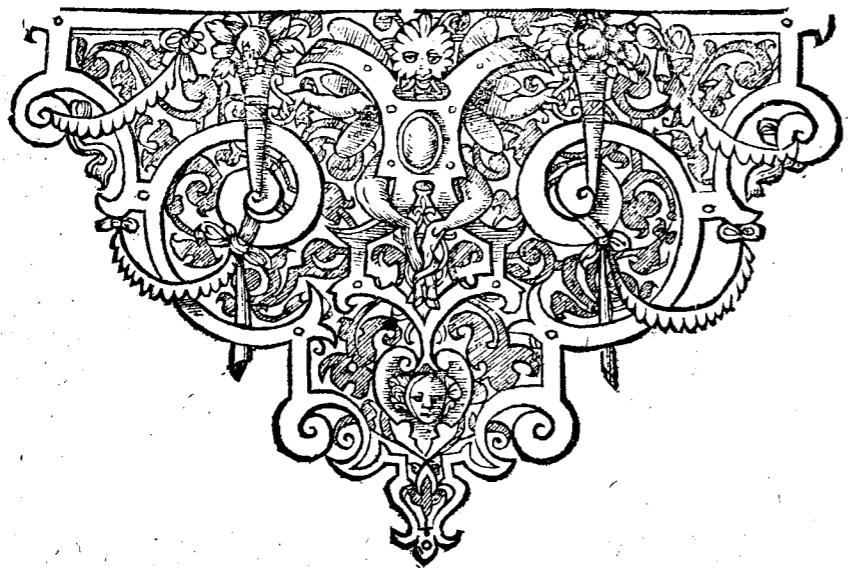

HAC prima ætate pura & salutaris religionis ad nos transmissæ & ad seculi extremum duraturæ fundamenta iaciuntur, ac vigent. Fideles vocalantur Filij Dei, Genes. 6. Regebantur reuelationibus, Gen. 2. 3. 4. 6. 7. Traditionibus Adæ. Nam traditiones sunt scripturis antiquiores. Deinde Prophetis Enos & Henoch. Inuidisse enim Adæ filiis suis & posteris traditiones ad salutem necessarias non est probabile, cum id sic quouis parente indignum, præsertim de Deo, eius Verbo, & Spiritu, quos viderat & allocutus fuerat, Gen. 2. De creatione Mundi, cuius nobilissima pars fuerat, adeo ut eius rebus Dei iussu nomina secundum cuiusque naturas imponeret. Ibid. De Animæ diuina inspiratione & productione ad Dei imaginem & similitudinem, quam ipse expertus esset, Genes. 1. De hominis dignitate & Dominio suprareliqua, quod ipse accepisset. Ibid. De statu innocentia, à quo exciderat: de lapsu, & peccato, quod commiserat, ut omnium calamitatum fonte, De horto voluptatis, futuræ vitæ immortalis typo, è quo eiectus fuerat, de Angelis, quorum aliqui cum flammeo gladio & versatili ingressum horti tuebantur, Gen. 2. De Diabolis humani generis hostibus, eorumque tentationibus, quorum vnus per serpentem se & coniugem deceperat. De semine mulieris. i. Christo, qui sibi ad peccati & miseriæ medicinam promissus fuerat. Genes. 3. De sanctificando Sabbato, propter creationis beneficium, de sanctitate & legibus matrimoni, de quibus ipse prophetaisset Genes. 2. De sacrificiis & cultu Dei, de Dei præceptis & voluntate, de Morte, de Pœnitentia, de Pœnis propter peccata, quæ omnia ipse experimento didicerat, vel per Spiritum Dei, aut mentis suæ, ingenij, & naturæ præstantiam perfectionemque conceperat. Denique de cunctis mysteriis, ad salutem maximè necessariis, quibus eum Deus plenè non modo ut prophetam, verum etiam ut virum immediatè à se procreatum imbuerat. Nam idcirco ei videtur eum produxisse in annum 930. i. plusquam primæ ætatis dimidium, ut radices pietatis longas relinqueret. Hinc deinceps Dei vnitas in inuocationibus & usurpationibus nominis יהוה, quod non recipit pluralem formam. Trinitatis mysterium, è creationis rerum opere. In eo enim vniuersa molitus est Deus per Verbum in Spiritu S. Et ex hominis officio. Nam in eo, faciamus, inquit, hominem ad imaginem nostram. Verba scilicet Patris ad Filium & Spiritum Sanctum, ipsius tanquam consiliarios, eos tanquam pares & socios ad tam singularem fabricam inuitantis, vel certe trium diuinarum personarum seipsus ad hoc insigne opus cohortantium, Gen. 2. Sic, Faciamus adiutorium simile illi. Et, Ecce, Adam factus est tanquam vnus ex nobis, Ibid. Adde plurali forma Deum Elohim fuisse ab hominibus huius ætatis ferè nominatum & inuocatum. In Christum fides tanquam liberatorem, Genes. 3. Mulieris semen infestum erit Serpenti, conteretque caput eius. i. vim & potentiam, ubi dicitur Semen mulieris, non Viri, quod ex incorrupta virgine sine seminis virilis admixtione nasciturus esset. Vbi & Targhum Hierosolymitanum, Remedium erit filiis mulierum & sanitas, tibi autem o serpens nulla erit medicina. Verum te ipsi conculcabunt calcibus suis in fine calcis dierum manibus regis Christi, siue per regem Christum. Figuræ, quibus est depictus, per incarnationis præludia in externis Dei apparitionibus & anthropopatheia Genes. 2. 3. 4. 6. 7. In victimis tunc immolatis, propter quas traditur occisus à mundi origine Apo. 13. In vestibulis pelliceis agni, quæ nudis data sunt, idque ad diei vespèram. Nam sub vespèram mundi. i. nouissima ætate erat corporandus & peccatorum nuditate teclurus. Fides in Abele, Henoch, Noa Heb. II. Fidei signa sacrificia duorum generum Cruenta in typum sacrificij crucis, Agnus Abelis, fide oblatas & à Deo probatus acceptusque externo quodam & visibili signo Genes. 4. Heb. II. In cruenta in typum Eucharistiæ sacrificij in cruci, Minhá siue oblatio Cain de terræ frugibus. Ibidem. Et sacramenta, patrum externi & religiosi ritus ab Enos instituti Genes. 4. loca religiosa & altaria ab Abele & Cain erecta, Ceremoniæ ab Henoch scripto etiam relicte & fortasse purificationes, tanquam baptismatas, ut in sequentibus naturæ ætatibus Genes. 35. Job. I. & Icgis, Leuit. 10. Num. 6. quo modo Diluuium Baptismi Typus. I. Pet. 3. Matrimonij in paradiso insti-

tuti. Genes. 2. Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quamobrem relinquet homo patrem & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna. i. duo supposita in vno coniugali commercio per substantiarum inter se commixtionem: vel duo in vna prolis persona. Gen. I. Benedixitque illis Deus, & dixit, Crescite, & multiplicamini, & replete terram subiiciereque eam, Pœnitentiæ & eius operum. In libro Henoch, qui extabat in prima Ecclesia, & ad istud docendum citatur à Terull. libro de Idololatria, imò, & B. Iuda in Canonica, Huius virtutis præco fuit Noë 2. Pet. 2. Exempla autem illustrissima Adam, qui post Abelem & Cainum ortos videtur statuisse viuere in perpetuo cœlibatu & luctu, ut sua peccata liberius plangere posset, nec ad cognoscendâ Henam processisset, nisi ad suscitandum semen sanctum in Abele extrinsecum, Gen. 4. [Idque iuxta sacramentum pœnitentiæ iam tunc à Deo institutum his verbis: Quia pulvis es & in puluerem reuereris. Gen. 3.] Heua, quæ filiorum alterum Habellem vocauit. i. vanitatem, auhelitum, fumum vanescemem. Seth, qui primogenito suo nomen imposuit Enos. i. æramnosus. Habel, qui virgo permansit usque ad diem necis suæ. i. annum vitæ centesimum. Bona opera. Eorum præco Noë, 2. Pet. 2. Ea Deum promereri Gen. 6. & 7. Placere Deo Gen. 5. citante Apostolo Heb. II. Nonne si bene egeris recipies, sin male, statim in foribus peccatum. (i. pœna peccato debita) aderit Gen. 4. Liberum Arbitrium, ex eodem loco Hebræi ferè omnes illud colligunt. Item è verbis adiunctis, Sub te erit appetitus eius (peccati) & tu dominaberis illius (peccati, ut & Abben Erra & Rabbini ferè omnes illic docent, planè ut Augustinus lib. 15. de Ciuit. c. 7.) Zugd Deus Caino inculcare voluit, ne ipse putaret peccato Adæ patris sui libertatem arbitrij esse amissam, & impietatem, quam Calvinus sequitur, de necessitate peccandi amplectendam. Ministerium publicum, Sacerdotium. Gen. 4. Habel & Cain sacrificant. Enos incipit inuocare nomen Dei (paulo solemnius, quam antea) Gen. 5. Citante B. Iuda pulcè Henoch prædicat verbum Dei. Gen. 6. Noë, interpretante B. Petro 2. Pet. 2. Festa Gen. 2. Benedixit Deus diei septimo, & sanctificauit illum. i. sacrum sanctumque haberi iussit. Quare Adam Sabbatum celebrat & colit, in illudque condit ex antiquis Rabbiorum monumentis Psal. 91. & in Diem Sabbati inscribit. Reliquos Patres Sabbatizasse quoque Abben Erra in Decalogo, & Iryanus Gen. 7. docent. Delectus ciborum. Abstinentia à carnibus, piscibus & vino perpetua. Gen. I. ubi herba duntaxat, cetera & fructus arborum in cibum conceduntur, & vitis Gen. 9. non nisi post diluuium plantatur, siue syluestri satua efficitur. Gen. 2. ubi arboris etiam notitiæ boni & mali esus inhibetur. Genes. 7. ubi animalia quadam munda (ad sacrificium,) alia immunda. Traditiones ut de animantibus mundis & immundis Gen. 7. de Matrimonio non agitando cum impiis & disparibus religione Gen. 6. de vltione septuplum danda de Cain Gen. 4. Nam etiâ Dei colloquium cum Cain post multa sæcula ad posteritatem peruenit. Lamech enim ab ipso sextus circa mundi septingentesimum, Septuplum, inquit, vltio dabitur de Cain, &c. Ibid. Multo magis per manum accepta sunt Dei verba ad pios Adæ, Heuam, Abelè, Enos, Henoch, Noam, &c. Cura mortuorum, dum Adæ sepulchrum religiosè & inuolatè in Hebron conseruatur usque ad Iosue Ios. 14. ex interpretatione etiâ veterum Rabbiorum in Bereshith Rabba & in Midras Cantici Cantorum. Ad quem locum postea uxori, sibi & posteris sepulchrum delegit Abraham magno precio Gen. 23. de quo illud Iudeorum in officio pro defunctis, Patres, qui dormitis in Hebron, portas Eden aperite illi. Gen. 5. Henoch non apparuit, quia tulit eum Deus, quasi quasi fuerit ad supernum officium. Dies septem distulit diluuium à se præfinitum Deus in gratiâ Mathusale, ut eius exequias Noa cum sua familia sanctè & honorificè curare posset, R. Sel. Gen. 7. v. 4. Denique reliqui Patriarche propter sanctorum communionem in palæstina vel quàm proximè viuere, mori, sepeliri, & diem Domini expectare cupuerunt, ut Rabbini docent è suis traditionibus & historiis: Purgatorij. Carcer, in quem inclusi spiritus eorum, qui increduli fuerunt aliquando quædo expectabant Dei patientiam in diebus Noë cum fabricaretur arca I. Petr. 3. id est, Dei misericordiam, quasi pij illorum temporum existimarent maiorem fore Dei patientiam & misericordiam, quàm minas à Noë fabricante arcam denuntiatas. Quare & in illa sua incredulitate, id est, non credentes futurum diluuium, oppressi sunt, indeque (quia alioqui pij erant) in carcerem descenderunt, quousque eis mortuis Christus veniens predicaret, Ibid. & euangelizaret, ibid. c. 4. Eius pictura erat flammeus gladius atque versatilis, interpositus inter peccatores & paradysum Genes. 2. Cuius rei mysterium Adamum, quum esset ipsi obiectum, non latuit, nec ipse interpretante posteros. Eo autem fuisse pictum Purgatorium ignem interiectum inter miseros & cælos docent Rabbini multi veteres, & è nostris Origenes. Nam & Iudæi credunt ignem quandam purgantem & emundan-

tem fidelium animarum maculas per menses duodecim Zoar Gen. 18. & 47. Leuit. 21. R. Alphas in tract. Ros Hassina c. 1. fol. 216. R. Ioseph. Albo lib. Hikkrim 4. c. 34. Et si alij Rabbini per gladium hunc significat am malint gehennam & eternam poenam, qua affiendi essent impij. Sanctorum memoria. Cherubim, qui sunt sancti Angeli inter peccatores & paradysum constituti, Gen. 2. & custodes gazarum horti Eden, in officio Iudeorum pro mortuis. Habel per fidem defunctus adhuc loquebatur Genes. 4. Heb. II. Henoch in caelum translatus ad piorum consolationem Genes. 5. Vita aeterna. Ex eiusdem Henoch translatione, Ibid. & ex anima immortalitate, quam credebant ex Adae diuino ortu, in quo ei insufflauit Deus spiraculum vitae. id est, extrinsecus ei animam indidit, non e potestate materiae. Adae qui insufflat de suo aliquid tribuere e R. Nahaman, vnde Poeta animam diuinae aures particulam didicisse videntur. Item ex vi imaginis & similitudinis Dei, Rursum ex appellatione anime humane ab Adamo imposta. Neshama enim diuini quid & caeleste designat, quasi min Shamaim. i. de caelis. Praeterea e paradisi voluptatis obiectu & recordatione. Nam is erat caeli typus. Denique e Dei & Angeloru apparitionibus & promissionibus Aae, piisque factis. Iudicium futurum Gen. 4. Nonne si bene egeris recipies, & c. Prophetauit & de eo septimus ab Adam Henoch dicens: Ecce venit Dominus cum sanctis millibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de cunctis operibus impietatis suae, quibus impie egerunt, & de omnibus duris, quae locuti sunt, contra ipsum, peccatores impij. In B. Iudae epistola. Atque haec originarii mundi fides, religio, doctrina, quae sequentis perenne exitit fundamentum ac radix.

[Ex his omnibus. 7. sacramenta iam tum a Deo fuisse instituta, quorum cum sit basis Sacerdotium, Deus ipse sanctus est cum edixit ne fructum mali & boni contingerent: & vice versa de omnibus aliis se sustentarent 2. Item benedixit Matrimonium Adam & Euae Gen. 2. 4. instituit Baptismum in specie perisomatium, quae ipsis Deus praecinxit regendae uerendorum turpitudini. Genes. 3. 5. sacramentum est Poenitentiae his uerbis quia puluis es, & in puluerem reuertentis. Gen. 3. 6. est Confirmatio, his uerbis Ipsa conteret caput tuum. Gen. 2. Nam Confirmatio est ad certamen instituta, & uictoriam de hoste maligno. 7. Sacramentum est, sepultura in spem resurrectionis, Ioan. 12. cui adhibetur Vnctio sacra, his uerbis, donec reuertaris in terram, Gen. 2. unctio autem declaratur a Rabbinis, in eum modum ut Seth ad Cherubim custodem paradisi adierit, & ab illo acceperit tria grana arboris vitae, e medio paradisi, de qua dicitur. Apoc. ult. quod eius folia sint in sanitatem gentium. Sanitas autem conuenit unctiioni extremae. Iac. 5. cuius complementum est ipsa resurrectio. Illa autem grana trita oleum reddiderunt quo unctus fuit Adamus, & in os ipsius uilorum granorum ossa indita, quibus excreuerit arbor sacra Crucis uenerandae Domini, ab dita a Salomone in medio templi, a Numine admonito, e cuius loco erupit fons ille sacer. Zachar. 9. domui Israelis, quae Probatica piscina, dicta est Ioan. 3. sacramentum est Eucharistia uita aeterna, constans fructu arboris uita, Gen. 2. & 3. & Apoc. ult. ubi dicitur, ne carpat de fructu arboris uita & uiuat in aeternum, cuius Symbolum est in gladio Cherubico, pro uerbo Dei Heb. 6.]

Anni mundi

SECUNDA
AETAS, PATRVM,
quae & Diluuij, quasi
pueritia populi Dei.

Vsque ad sacerdotium
Aaron, omnes primogeniti ex stirpe
Noe, cuius series & ordo de
scribitur, fuerunt sacerdotes,
uictimasque immolarunt, &
haec sunt primogenita, quae
Esau fratri suo vendidit.
Hiero. ad Euagrium, e trad.
Hebr.

Gen. 8. a DILUUIVM durauit anno vno, diebus 10.

1656.

1657

NOE ET DILUUII SECLVO.

ARCa confedit in montibus Ararat, qui a Graecis Taurus & Ceraunij appellatur, & Armeniam scindunt, a Chaldaeo Onkelos cardui, vel cardueni, quos Cordaxos Curtius appellat. Strabo fortasse Gordaxos, partem seu cornu Tauri. Ararat autem esse Armeniam docet Herony. in cuius montibus adhuc appareant arcae uestigia, & eius quaedam frustra in miraculum facta rei ab incolis ostendantur. Quod idem proditum a Iosepho.

Diluuium cepit mense secundo, id est, ut Hebraei ferè sentiunt e R. Eliezer, Octobri, in 40. dies usque ad 27. Nouembris. Aquae deinde inualuerunt per menses undecim. Eoque Seder Olam annum Solis esse productionem anno lunari, diebus undecim ostendit.

Probabilius R. Iosua, die decimo septimo mensis secundi, id est Iiar siue Aprilis in dies 40 usque ad 27 Maij. Gen. 7. per dies 150. i. quinque menses inualescentibus aquis, usque ad decimum septimum mensis septimi c. 8. i. Tizri siue Septembris. Nam 40 primi dies, quibus pluit, & rupti sunt fontes Abyssi siue Oceani, his 150 diebus includuntur, contra R. Selomonè & Lyranum. Hinc usque ad primum diem decimi mensis. (Teber siue Decembris) dectuerunt aquae usque ad montium cacumina. Post 40 dies emissus est coruus. i. die decimo mēsis undecimi (Seber siue Ianuarij.) Post septem columba. i. decimo septimo eiusdem mensis. Post alios septem non ultra rediit. i. post 24 Ianuarij. Quid inde actum sit usque ad primum diem primi mensis Nisam siue Martij non memoratur, id est, per dies 33 vel 36. Die autem primo primi illius mensis desiccatae sunt aquae superficie tenus, tuncque sublatum est arcae tectum ad captandam auram & stabellandum arcae aërem. In arca interim adhuc remanet Noe dies 56, id est totum illum mensem Nisan cum 27 diebus mensis secundi Iiar siue Aprilis, cuius decimo septimo, anno superiore sese in arcam iniecerat. Ita in arca fuit mēses 12 (lunares) & dies decem. i. integrum annu solarem.

Mirabile diluuium, non tantum quia uniuersum, verum quia paucis diebus, nempe 40, ruptis fontibus Oceani & fluiuiorum, terra uenis, caeli aerisque sudoribus & nubibus liquefactis, superauit altissimos montes, quindecim cubitis, id est, mediam aeris regionem multis spatiis, quia ea plurimi de altioribus intersecant, ut Atlas & montes lunè in Africa, Olympus in Graecia, Caucasus in Asia. Sed & terram undique oppressit circumfuditque, ac in primu & antiquum ordinem elementa reduxit, ut aetherem ignis, ignem Aer, Aerem Aqua, Aquam Terra sequeretur absque ullo dieu & noctiu, hyemis, aestatis & reliquarum anni tempestatum discrimine, Genes. 8. vlt.

Berosus ille supposititijs, Noam syderum obseruatione deprehendisse impendens diluuiu, atque ita naue sibi prospexisse fabulatur. Sic impij astris, naturae, casui vel humane industriae tribuunt, quod a dei gratia vel iudicio est profectu.

Diluuium autem Noe, Scriptura non astris, sed Dic iustitiae, & uoluntati tribuit. Quia omnis caro corruerat uiam suam, &c. Gen. 6. Luc. 17. Mat. 24.

De diluuiio Ducalionis Ouidius in Metamorph. & Plutarchus Opusculo, Brutus animantes esse rationis participes, eadem ferè scribunt. Ut columba fuisse emissa, ut nauè eiecta

in montē Parnassū Theſſalię (vel potius Indię Paropamiſſū) Interim Deucalion fuit Noa 800. annis minimum poſterior.

Thebani etiam de Ogygio diluuiſe aliquanto antiquiore his finitima dictitant. Sic & Americani de quodam ſuo.

[Plura etiam diluuiſe Annius Viterbienſis commemorat, ſed in eo iudicium & fides à plerifq; doctis viris deſideratur]

Sic Alexander polyhiſtor & Abydenus à Cyrillo lib. 1. contra Iulianum producti, nempe Saturnum, Xiſuthram præmonuiſſe de futura inundatione, atque ita illum ſibi fabricaſſe arcam, in qua ſe ſeruauerit, cum omni beſtiarum genere cūmque ſuis ſcriptis in Heliopoli Aegypti. Deinde nauigaſſe cum ſua arca in Armeniam, vbi emiſſis aliquoties auibus, tandem in terram deſcenderit.

Citatur & Phauorinus & Stephanus de loco, in quem arca deſcenderit.

Citantur & Berofus, Hieronymus Aegyptius, Māſcas Phœnix apud Iosephū lib. 1. Ant. qui & addunt, locū, in quo Noe deſcendit fuiſſe appellatū Salch Noah, Græcè *Σποκατιέλιον* q. deſcenſum Noë, in monte Baris, qui & Paropamiſus.

Noe reparatorem orbis, qui in priſtinum Chaos diluuiſe penè redierat, prophani mundi Geſim ignorantes, Cælum, Ianum & patrem deorum appellarunt. Hic primus vitem ſylueſcentem ſatiuam fecit, viniq; vſum hominibus monſtrauit, *Geneſeos 9.* Ab hoc inuento, Ianus fortaiſſe dictus eſt: Nam Iain Hebręis vinum eſt. Herbas hortēſes aliāſque eiufmodi reſtituit è ſeminibus & tenellis plantis in arca reconditis, *Talmudici & R. Selo. ibid.* Artes Mechanicas, quas Cain eiufque poſteri repererant, homines docet, Mathematicas ab Adamo, Seth, præcedentibūſque Patriarchis inuentas, duabus ingentibus columnis (quarum vna lateritia erat, ne cōflagratione petiret: altera maimorea, ne diluuiſe abſumeretur) imprimi atque, conſignat, aut potius, è duabus columnis è lapide & latere factis, in quibus diſciplinas poſteri Seth conſcripſerant, ne è memoria deleterentur, ſolam lapideam euaiſſe reperit & reſtituit, quæ in Syria hæcenus permanet. *Iosephus primo Antiquit.*

Instrumentum & vſum nauigandi, præceptore Deo, hominibus monſtrauit: Nam *αββα*, qua voce eius arcam nominauit Moſes, non eſt propriè Aron, id eſt, arca, ſed vas nauigationi aptum. *αββον*, vt apud Iosephum Berofus loquitur, eſt nauigiorum vulgariū non haberet formam, neque remos. *Abben Ezra. Gen. 6.*

Quo factum, vt poſteri ducē Iaphet, mari ſe audacter cōmiſerint, repleuerintque Occidentis inſulas.

Iosepho aſſentitur Plinius lib. 7. cap. 56. his verbis. Apud Babylonios fuerunt lapides cōctiles, in quibus multa ſcripta erant de Aſtologia, &c. Atque hinc probat, literarū vſum fuiſſe apud Aſyrios ſempiternū, cum Berofus & aliis.

Noe cum Sem ex Armenia rediit in veterem patriam, id eſt, loca Damasco vicina, vbi conſtituit regnum & pontificatum Salem, quæ Melchifedech adminiſtrauit. *Hebrai.*

Ibidem poſteri eius habitauerunt, donec nimium multiplicati & aucti ſeſe expanderunt per Orientalia loca proxima & contigua. Inde enim. i. ex Oriente leguntur profecti tertia ætate in terram Sennaar ſue Babyloniam, priuſquam diſpergerentur, *Gen. 11. 2. 2.*

Agriculturam exercens primus arauit terram cum animalibus. Prius enim agros duntaxat fodiebant.

Vnde instrumenta ruſtica repeririſſe traditur. *R. Selo. Gen. 5.* Vir agricola, & quia plantauit vineam, qua ſata ebrius factus eſt, vinitor, *Gen 9.*

Nempe recondiderat ſemina & plantas, vel potius, quem admodum Deus conſeruauit arbores in mediis vndis & flu-

ctibus

Anni
mundi.
1656.

NOE
SÆCVLO.

1657.

Anni
diluuij.
1.

Anni
mundi.
1656.

ctibus ne ſubuerterēt & perirent (Nam Gen. 8. colūba ore carpiſit ramū frōdentis oliuæ) ita radices & ſemina genitalia. Eius enim prouidentia hic non tantum eluxit in ſeruanda Noe familia & animātibus, ſed etiam reliquis rebus phyſicis.

Exemplum altaria erigendi, & ſacrificandi à maioribus acceptum poſteris tribuit. Eccleſiam collapſam reſtaurauit.

Apud eum iuſtitia fidei hæredem inſtitutum (*Hebr. 11.*) ex arca egreſſum, Deus renouauit legem de coniugio contra vagas libidines, propter quas præſertim mundus aquis perierat, ad legitimam hominum multiplicationem. Deinde legem de carne ad eorundem conſeruatoem. Tertio eſum carniū & piſcium antea intentatum conceſſit, excepto ſuffocato, morticino & eiufmodi, in quibus ſanguis non eſt effuſus, ipſo denique ſanguine: quam legem etiam repetiuit per Moſem & Apoſtolos, in cæremoniam & ſignum prohibita crudelitatis in proximū & carnis humanę *Gen. 9.* (Altiora myſteria hic nō perſequimur.) [Leges illas ctianū Ethiopeſeſ Christiani ſeruunt, & validis rationibus tutantur. *Damiannus goes.*] Cum ea autem permiſſione reliqua animalia quæ crudis veſcuntur, ſic veſcendi conſecuta ſunt poteſtatem. Antea enim etiam ipſa herbis paſcebantur. *Baſil. Hom. 11. Hexa.* Huic, Noe vini potum de ſuo adiecit. Primam tamen viuendi rationem Orientales retinuerūt, quoſque Pygmalion imperaret, *Hier. cōtra Iouinia.* Quod in Indiis continuarunt, præſertim braçmanes populi & Gymnoſophiſtæ philoſophi, ad quorum æmulationem Pythagorici, multique alij Græcorum ſapientes ſe compoſuerunt.

1657

[Braçmanes, dicuntur de nomine Abraham. Erant enim de illius proſapia, & ritum ſuarum precum, & totius cultus diuini retinebant. *Ex Rabbinicis manuſcriptis.*] Quia Xenocrates ſcriptum reliquerat in templo Eleuſina tria hæc præcepta inſculpta fuiſſe, Honorandos parentes, venerandos Deos, abſtinendum carniū eſu, ex Tripolemi veruſti legibus. *Ibid. & Porphy. lib. de abſtinentia ab animalib.* Nam vel ſæculo Alexātri Magni Porus Indorū Rex dicebat Alexādro, Meus victus ſunt olera, palmarum encephali (id eſt pulpæ) & fructus, potus autem aqua, quam mihi fluiui fundit. *Suidas in Πονικήν εγκύκλιον.* Quæ edulij puritas ita à Porphyrio & Pythagoricis deſenſa eſt, vt niſi Dei permiſſum interueniſſe ſciremus, videretur naturæ dictamine omnino ab animalibus abſtinendum.

[Hinc etiam inter Gentiles, Monachi & Cænobitæ extiterunt. Iudæj etiam id in Eſſæis præſtitere. Magno itaque foret Eccleſiæ probro, ſi in hoc ab illis vinceretur, cum prophetis par ſit conditio in vtroque fœdere. At Prophetæ eo vitæ genere utebantur, vt de Elia & Elizeo conſtat. *In lib. Reg.*]

Interim animalia permittuntur, quia diluuium corrupit fregitque vim & bonitatem terræ, debilitauit etiā, peiorēque reddidit naturam humanam. Hinc illud Faſciculi Myrrhæ *Gen. 10.* Omnes generationes poſt Diluuium fuerunt infirmæ & debiles comparatione priorum ob aquas Diluuij.

Septem præcepta dantur, quæ Hebræi partim præcepta filiorum Noë, partim præcepta naturæ appellant, & obligare etiam gentiles ſcribunt iſto ordine, Non colere idola. 2. Benedicere Deum. 3. Seruare ius publicum. 4. Cauere ab inceſtu propinquorum, aliōque nefando concubitu. 5. Non fundere humanum ſanguinem. 6. Non rapere. 7. Non tollere membrum de animali viuenti. *Hebræi paſſim, & R. Selo in 2. cap. Ierem. Seder Olam cap. 5.*

Arcus cœleſtis, miſericordiæ Dei & Crucis, in qua Chriſtus fuit vt in arcu extenſus, ſit ſymbolum *Gen. 9.* tūcque primum in nubibus ponitur aucta Solis luce, *Abben Ezra,* vbi taxat R. Saadiam dicentem extitiſſe ab initio, ſed nunc pri-

C ij

mum positum in signum mundi nunquam amplius diluuii perituri.

Multis annis post (*Abben Ezra Gen. 9.* contra eos qui ista coniungunt) plantata vinea, Noë inebriatus, & irrisus.

Vnde secutum oraculum de eius filiis, qui omnem terram repleuerunt. *Benedictus primùm sem*, è quo ortus Abraham credentium Pater. Deinde Iaphet, è quo dilatata est gentium plenitudo & ingressa in Tabernacula Sem, i. Ecclesiam. Postremò Chanaan filius Cham infœlicitati seruitutis subiectus. Vnde Chananei, qui in vndecim gentes creuerant à posteris Abrahæ, Lot & aliquot aliorum deleti sunt funditus. *Deut. 2.*

Cham autem, quia destitutus est paterna benedictione, non paruam plagam reliquæ suæ posteritati attulit, vt & ipsa indignationem Dei in suum parentem testaretur.

Nam filij Mizraim secundo geniti, vt Aegyptij nigri & deformes nati sunt, *R. selo. Gen. 12.* Getuli præter nigrorem ore putidi, vt cogantur salem perpetuo habere in ore. *Postellus in compendio Cosmographico.*

Filij Phut tertio geniti, vt Mauri, nigri, simi, labeones aliò-ve modo prodigiòse affecti.

Filij Chus primogeniti nigerrimi, &c. Nam certissimum est originem nigredinis non à regione propriè (vt hæctenus est existimatum) ob solis ardores, sed à stirpe & sanguine Chus prouenire. Quoniam sub æquatore & locis vtrique tropico vicinis inter istos nigerrimos sparsi reperiuntur albi vel cineritij, qui illic in sua albedine perseverant vt qui manant è sanguine Abrahæ, Salomonis, Iudæorum & aliorum inquilinorum. 2. Quia nec in India littoribus sub eodem climate, imò verò parallelo (nisi ex traducta aliunde stirpe) eo colore tinguntur. Sed nec in Atlanticæ, in qua homines sunt oleastrino Indòve, aut vt plurimum, cineritio colore, præter paucos, in vno solo loco, ob eamque rem vicinis inuisos cum alioqui veri Aethiopes sibi de sua summa placeant nigredine. 3. quia vsque ad 35. gradum latit. in Africa ultra æquatorè sunt aterrimi, cù apud nos Hispania, Sardinia, Syria, Arabia, Babylon, Chaldæa, Persis, Susiana, Gedrosia intra 35 gradus latitudinis cis Aequat. nullatenus Aethiopes ferre videantur. Credendum itaque traditioni Hebraicæ, quæ ex albo parente Cham (sicut & Iaphet & Sem albi erant) natum affirmat Chus (aut saltem eius posteros) atro colore in sceleris paterni argumentum. *Ibid. pag. 38.*

Præter calamitatem seruitutis. Nam Arabiæ gentes, quæ è Chus descenderant, ab Ismaele, Esau, Madian, & cæteris Abrahæ filiis è Cethura, à Moab & Ammon Loti filij partim extinctæ, partim sub iugû missæ sunt. Africæ autem populi perpetuæ Europæorum & Asianorum seruituti obnoxij, qui proinde Reges ferè habuerunt extraneos, olim Iudæos, Persas, Ptolomæos, Græcos, Romanos, Saracenos, hodie Turcas, Ismaelitas. Sed & Abyssinorum Præto-Ioannes suam originem refert ad Salomonem eiusque nobilitas tota ab Abraham, de quo post. De his Damianus Goës.

Proprie tamen Chanaan maledictus infœlix-ve pronunciat, non Cham, quia auctor fuit, & origo scandali. Turpitudinem enim aui Noë reuelavit, quem non modo non castigauit Pater, sed & fouit, corridendo & conuocando fratres ad istud spectaculum, In eum autem versa est imprecatio non in Cham, ne Chus Aethiopum pater, Mizraim Aegyptiorum, Phut Lybum ea immerentes includerentur, qui proinde & ipsi aucti sunt cælestibus & temporariis gratiis. Nam Aethiopes regnum florentissimum iam olim habuerunt, & perpetuo à diebus Salomonis & Regina Sabæ fideles fuerunt. Aegyptij Christum è primis susceperunt. Sic Afri &c. Soli Chananei penitus ab Israelitis vel extincti, vel in

Anni diluuij.

I.

Anni mundi. 1656.

NOE ET DILVUII SÆCVLO.

1657.

alienas

Anni diluuij.

I.

Anni mundi.

alienas terras eieci, vbi miserè viuunt & barbarè, &c.

Quòd autem istud contigerit, vt rectè Abben Ezra, multis annis post Diluuium ex eo apparet, quia, Chanaan tunc erat adultus, & præcipuus tragædiæ auctor, qui tamen erat quarto genitus. Cham enim iam ante eum genuerat Chus parentem Aethiopum, Mizraim Aegyptiorum, Phut Lybù, *Gen. 11.*

Tunc, imo tota hac 2. ætate habitabant in tentoriis, nullis adhuc pagis vrbibusque conditis. Nam *Genes. 9* nominatur tentorium Noë, & tabernacula siue tentoria Sem (idem enim in Heb. vocabulum. *חמ* Obel significans tabernaculum motorium minimè que fixum.) Quem morem aliquandiu seruauerunt Patriarchæ sequentis ætatis, è variis locis *Genes. de* quibus proinde *Apost. Heb. 11.* in casulis aut potius in tabernaculis, *ἐν ταις σκηναις* habitando, &c. Et Vrbium primæ post Diluuium, non nisi post diuisionem gentium, prouecto iam Abraham, nominantur & condi docentur, *Genes. 10. & 11.*

Doctores Hebraei, vt scribit *R. Leui in 9. cap. Genes.* tradunt Cham executisse testiculos patri, ne deinceps liberos procrearet. Quid simile Poëtæ nostri de Cælo & Saturno fabulantur.

b Sem post diluuium vixit an. 500. superstes Abrahæ an. 35. vsque ad annum Iacob prope quinquagesimû. Nam moritur sexcentenarius. Constanti Hebræorum sententia, ipse est Melchisedech, qui per tot annos, nempe à diluuiò ad sæculum Iacob, fuit præcipuus ecclesiæ Dei gubernator. *Hieronymus ad Euaग्रium.*

[Refertur tamè ab *Apost. Heb. 7.* ἀπαρχὴ ἀμύμων propter sacerdotij diuini sanctitatem, quæ homines sacratos alios abs se efficit, vnde Moses, *Deut. in cantico, de Leui dicit: Qui dixit patri & matri Ego non noui vos.*]

Magna probabilitate Hebræorum Talmudici *Ioseph lib. 1. c. 10.* Kimhi in *Rad. 771* (cfr. refragetur initio *Paralip.*) *R. Selomo Genes. 10* docent, Iaphet primo loco à Noe fuisse genitum, 500. scilicet patris anno: Cham secundo, 501. Sem autem omnium postremo, cum pater petuenisset ad 502. vel 503. et si contra Nostris, vt *August. lib. 16. de Ciuit. cap. 2.* Iaphet minimus putetur, Sem maximus. Sed eius nihil interest ad nostræ Ecclesiasticæ Historiæ seriem.

Interim ratio Hebræorum videtur inuicta. Quicumque fuit primogenitus Noe, erat centenarius incunte Diluuiò. Nam natus quingentesimo anno ipsius, qui sexcentesimo in arcam ingressus dicitur *Genes. 6. & 7.* Sem autem non nisi fuit centenarius biennio post Diluuium, *Genes. 11.* qui ante erat sexcentissimus secundus Noe. Sem igitur non fuit primogenitus.

Deinde *Genes. 10*, vbi ex ordine historiæ textitur trium progenies, Iapheti genus præcedit, Camelus sequitur, Sem tandem subiicitur. *R. Genes.* denique *ibid.* Sem dicitur frater Iaphet maioris (sic enim accipiunt Hebraei in genitiuo, non in alio casu. *Maiores.*)

Prius tamen solè nominari à Mose, verum vt dignior & pietatis auitè tenacior, non vt antiquior, ita obseruantia & amoris causa ad honorandam eius memoriam, qui suus populique sui esset parès, denique propter primogenituræ prerogatiuam, dum ex eius semine oriturus esset populus Dei, & Christus.

Sem apud homines gloriam adeptus summam & super omnem animam (post Seth) in origine Adam. *Ecclesiast. 49.* Patris ebrij nuditatem, cui illudebant Cham & Chanaan, pallio cum altero fratre operuit, atque paternam benedictionem promeruit. Salem regiam cõdidit & templo ador-

Gen. 11. 2. b SEM, filius Noë genuit Arphaxad ab elunc anno 2.

Japeto Europæorum & Septentrionalium patre.

Camefe Arabum, Afrorum Meridionaliumque satore.

NOE SÆCVLO.

Gen. 11.

2.

2.

1657.

1659.

navit, in quo sacrificiū & Ecclesiæ sedem primariam fouere erat solitus.

Ex eo pij homines procreati sunt, qui in Dei cognitione permanferunt, E'fratribus ij, qui se ad falsa numina contulerunt.

Non perinde profanis notus fuit, qui alioqui Cham & Iaphet meminere sub nomine Camelis & Iapeti, quoniam Orientalium pater, quibuscum commercium prope nullum habuere, vt cum Europæis & Septentrionalibus, quorū parēs Iaphet, cum Afris & Meridionalibus, quos Cham procreauit.

Iaphet ab Hesiodo & Poëtis Iapetus nominatur, cuius filium faciūt Prometheus, à quo hominem è limo terræ factum, & igne Iouis è cœlis delibato animatum scribunt: fortasse, quia sermonibus ipsius, doctrina de creatione protoplasti, apud posteros conseruata sit.

Quemadmodum autem Iapeti, & quidem inter Gigantes, nomen Græcis & Latinis notum fuit, quamuis vnde esset ignorarent, ita fratris nomen non ipsis adeò fuit obscurum, quin inter Gigantes cum Deo bellantes Camesem nominarent. Vt Cato in fragm. de originibus.

Ab his disseminatæ sunt & diuisæ in terra gentes 70. quot notantur capita familiarum Genes. 10 & 11. Nempe 26 è Sem, 30 è Cham, 14 è Iaphet.

Quamuis autem Iapheti progenies gentibus & linguis nomen dantes initio pauciores fuerint, tandem tamen cæteras numero & multitudine superarunt, vi paternæ benedictionis. Dilatet dominus Iaphet. i. multiplicet eius sobolem & amplifcet eius fines supra reliquos. Fasciculus Myrrhae. Hinc effusiones incredibiles populorum è Septentrione in Europam, Africâ, Asiam & omnes orbis partes. Hinc amplissima regna Macedonum, Græcorum, Romanorum, Tartarorum, Turcarum, &c.

apud 70. Interpretes Arphaxad dicitur genuisse Cainam, & Cainam Selam. nullum exemplar Hebraicum hoc loco huius mentionem facit. Quinetiam vetustissimi Hebrei nominatim notant à Noë ad Abraham tantum decem esse generationes, quot erant ab Adam ad Noe. B. quidem Lucas cap. 3. vndecim numerat, ac Cainan infert in huc ordinem.

Possit etiam dici Arphaxad genuisse Selam per intermedium Cainam. Nam sæpe Hebreis gignere tam maioribus reliquis, quam proximis parentibus tribuitur. Sic cum non meminisset Cainan Moses, id B. Lucas posuit, siue è veterum Hebræorum historiis, siue è Spiritus sancti afflatu.

Quod si verè Arphaxad genuit Cainam, deinde Cainam Selam, genuit Cainam anno 18. & Cainam Selam anno 17. Quæ ratione Sela natus est ipsi Arphaxad, cū Arphaxad ageret 35. annum. Sic Numeri tantum in 70. erunt corrupti, vt totis his sæculis. Atque hæc est prima trium de Chronologia huius ætatis, quæstio.

Cæterū quia Arphaxad vixit 438. peruenit ad Abraham 146.

annum.

Anni Diluuij

1.

2

37

C ARP HAXAD genuit Selam ætatis suæ ann. 35.

Elam, Assur, Lud, Aram quatuor aliis filiis Sem.

Gomer, Magog, Madai, Iauan, Thubal, Mosoc, & Tyras septem Iapeti F.

Chus, Mizraim, Phut, Chanaan, 4. filiis Cham.

Anni mundi.

1697.

1659.

1694.

Anni diluuij.

2

37.

Anni mundi.

1694.

1724.

Gen. 11. 67.

d SELA genuit Heber anno 30.

Hus, Hul, Gether, Mes Filiis Aram, Syrorum Patris.

Ascenaz, Riphath & Togarma F. Gomer, Gallorum P.

Elisa, Tarsis, cittim, & Dodanim F. Iauan Græcorum P.

67.

Saba, Hauila, Sabatha, Regma, Sabathaca F. chus Æthiopum P.

1724.

Lud, Anam, Laab, Naphtu, Patrus, chaf-lu, caphtor F. Mizraim Ægyptiorum P.

annum. Isaac 46. Mundi 2096. Sic Heber, à quo Hebraei dicti sunt, omnium Patrum post diluuium diutissime vixit, excepto vno Sem, nimirum annos 464. vsque ad 80. Iacob. Hac methode, quinam, quibuscum, & quandiu vixerint, facile deduces.

Secunda huius ætatis quæstio est de natiuitate Arphaxad, vt tertia de Abraham, de qua suo loco.

Nonnullis dicitur genitus anno primo diluuij, aliis secundo. Difficultas in eo est posita, quod biennio post diluuium. Gen. 11. interpretentur post diluuium scilicet inchoatum. Ac sic ferè Hebraei, qui hanc ætatem præfinitè annis 292. concludunt. Simplicius est de biennio post absolutum diluuium.

Nisi verò tam cito post diluuium reperiretur natus, posset non videri primogenitus, quia Gen. 10. v. 22. & 1. Paral. 1. nominatur tertio loco, nempe post Elam & Assur.

Vti fuere generis humani primordia in Armenia, Mesopotamia (ibi enim Eden paradisi locus, eze.) Chaldæa, Syria, ibique ante diluuium homines duntaxat incolere: ita hæc ipsæ primum regiones post illud habitatae sunt, & sapientiam à maioribus acceptam coluerunt ad vsque laborum confusionem.

Post diluuium cœpit habere locum illud Plinij, Quamto magis præterit sæculi cursus, tanto minora corpora fert natura.

Moritur annorum 433. Iacob 31. Gignit trigesimo & sic ferè deinceps. Nam vt contractior est iam vita, ita & vitæ functionum vltus celerior.

No tant enim sub huius patre humanam vitam dimidio imminui cœpisse. Cum enim superiore æuo homines explerent 900. annos, iam his diebus ad 400. redacti sunt, vt sub Phaleg ad ducentos. R. selo. 1. Paral. 1.

Nascuntur copiosè futurarum gentium patres. E Sem cui ab Euphrate cum Syria Oriens totus obtigit, Arphaxad Chaldæorum, quos proinde diminutè Cædim, à tribus postremis literis ארפכשד vocant (è quo Heber Hebræorum) Elam Elamitarum, qui post ab infusis in ipsorum regionem Persis de genere Iapheteo & Medorum sanguine, Fasciculus Myrrha Gen. 9. Persæ dicti sunt. Assur Assyriorum, Lud Lydorum, Aram Syrorum, vnde in Hebræo Syria sic appellatur, cuius metropolis Damascus, etiam vsque ad Augusti tempora vocatis Arameis (inquit Strabo) quos Syros dicimus. E quo Hus Auxitidis regionis in confinio Syriæ & Arabiæ Pater, Hul Armeniorum, Gether Etharorum, qui & Armenij, Mes Mesiorum siue Mæonum. Ioctan Hebræi F. Indorum, è quo tredecim Indiarum propagatores suo tempore nominandi.

[Iucatan regionis nomen inde est ad hæc vsque nostra tempora translatum in illa prouincia. In Historia Indicæ Hispanorum.]

E Iaphet, cui contigit Septentrionalis regio à Tauro & Amano montibus Ciliciæ & Syriæ vsque ad glaciale pelagus, & Europa vsque ad Gades, Gomer Galatarum siue Gallorum, Magog Scitharum, vnde & Hebrei Scithiam hoc appellant nomine, quod & Hieron. & Iosephus testantur. Madai Medorum, Iauan Ionum, siue Græcorum, vnde in Heb. Græcia nominatur Iauan Es. 66. Ioel. 3. Dan. 8. 9. & c. & Græci Iones, & quinta eorum lingua Ionica & mare Ioniu, per quod è Syria itur in Græciam. Tubal Hispanorum siue Iberum Es. 66. Mosoc Moscouitarum & Capadocum Ponticorum, quorum metropolis tempore Hieronymi Mazaca, Thiras Thracum, E Gomer Ascenez Germanorum, Riphath Riphæorum, vbi & Riphæi montes, Togorma Sarmatarum (Recentioribus Hebræis Turcarum,) E Iauan Elisa Eliseo-

rum siue Aeolidum, vnde lingua Græcorum quarta Aeolica. Tarsis Cilicum, quorum metropolis Tarsus, Cittim Cypri-
 rum, quorum ciuitas Citium, quæ nobis Zenonem philoso-
 phum peperit, propriè Europæorum maris mediterranei ac-
 colarum vel insularium, vnde Romani & Itali Num. 24. &
 Dan. 11. sic appellantur, & Græcorum insulari. Ef. 23. & Ma-
 cedones, 1. Mach. 8. Dodanim Epirotarum, apud quos Do-
 doneum oraculum. Rhodamin (Nam 1. Paralip. additur)
 Rhodiorum.

[Ex Gomer sunt Cimberij, vt Cimbri postea dicti. vide
 Olaum magnum de Cimbris.]

E Cham, cui cessit ab Euphrate meridionalis tractus vs-
 que ad extrema Africæ, Chus Aethiopum, vnde Aethiopia
 Chus Hebraicè nominatur, Mizraim Aegyptiorum, vnde &
 in Heb. Aegyptus sic dicitur, & apud Ptolom. & hodie per
 totum Orientem, Phut Mauritanorum, vnde fluuius Mau-
 ritaniæ Phut & tota regio Phutensis, vbi hodie regnum Fes-
 sence, Chanaan Chananeorum, quorum regionè postea Iu-
 daei, vi imprecationis Noë & propter eorū peccata occupa-
 runt. E Chus Saba Sabæorum, in Arabia, de quibus Poëta,
 mittunt thura Sabæi, Euila Getulorum, qui sunt in parte
 Aethiopiæ Occidentali, Africæ desertis adhærentes. Saba-
 tha Sabathenorum, qui nunc Astabari, Sabataca Cephaleco-
 rum in intima Africa secundū littus maris Aethiopici, quo-
 rum annales affirmant Salomonis classem illuc tertio quo
 que anno auri causa nauigasse. Raama populorum magis me-
 diterraneorum, qui paulatim antiqua nomina perdidierunt,
 vel potius ignorati sunt à nostris Geographis, vt plerique
 alij Africæ, verentibus fortasse, ne regionibus extra Tropi-
 cum Cancri positis, stulta quadam vulgi persuasione, tor-
 rerentur.

[Arbitror in Regionem φῶν referri posse ad φῶν home-
 ricos, qui filij etiam Auroræ dicebantur, & tamen φῶν hinc
 etiam deduci videtur, quia O punicum auditur, sono du-
 plicis S. ex ratione Grammatica, quæ permutat literas, inuicem
 quæ sunt ejusdem instrumenti: at literæ aspiratæ & sibilantes
 sunt eiusdem organi in pronunciando. Ex Grammaticis Ara-
 bum.]

Ex hoc Raama Saba Sabaim auctor, vnde Regina Saba,
 quæ inuisit Salomonem. Dadan ignoræ gentis, sed Sabainis
 propinquæ.

E Mizraim Aegyptiorū fonte Lud Marmaricorum, A-
 nam Cyrenaicorum, quanquam hi dicantur bello quodam
 Aethiopico consumpti. Laab Lybum, Nephtu Nubiano-
 rum, Patrus petreæ Arabiæ. Caslu Troglodytarum, de qui-
 bus egressi sunt Philistim Palestinorum patres, Caphtor, Ca-
 padocum ad Taurum, (non ad Pontum.)

E Chanaan Sidon Sidoniorum, Heth Hetteorum, Iebus
 Iebuseorum, Amor Amorrhæorum, Gergas Gergeseorum,
 Heus Heueorum, Arac Aracheorum, quorum metropolis
 Arca contra Tripolim, in radicibus Libani. Sin Sineopum
 qui Sin ciuitatem non procul condiderunt, Arad Aradiorū,
 qui Aradiam insulam tenuerunt angusto freto à Phœnicia
 litore separatam. Samar, à quo nonnulli Samariæ montem
 denominant, Hamath, à quo ciuitas Syriæ Hemath, in Scri-
 ptura celebrata, quam Aug. Antiochiam, Hiero. Epiphaniā
 Græcis temporibus nominatam asserit.

[Ab Heth propagati sunt Catti Germaniæ vt à Gargas, Cir-
 cassi ipsa nomina hoc indicant. Samar denominat, Sarma-
 tas inuersione literarum.]

Hi quidem longè plures sustulerūt filios, (Nam Gen. 11.
 de quolibet ferè inculcatur. Et genuit filios & filias, i. numero-
 sam vtriusque sexus sobolem) sed solum nominantur patres

Anni diluuij.

37.

*Sidone, Heth, Iebus,
 Amor, Gargas, Heu,
 Arac, Sin, Arad, Sa-
 mar, & Hamath F.
 Chanaan.*

Anni mundi.

1694.

NOE SÆCVLO.

67.

1724.

& capita

Anni diluuij.

67.

Anni mundi.

1694.

NOE SÆCVLO.

14.

Gen. 11. e HEBER genuit 1724.
 101. Phaleg anno 34. 1758.

*Saba & Dadan filijs
 Regna de genere Chus.*

*Philistim filijs Cas-
 luim de genere Miz-
 raim Aegyptiorum pa-
 tris.*

15.

Gen. 11. f PHALEG genuit 1758.
 131. Rehū ætatis ann. 30. 1788.

*Joctan fratre mi-
 nore.*

& capita gentium & linguarum matricum. Cateri sunt per
 cognationes, familias & gentes confusi.

Quare hæc ætas merito inscribi potest mater & parens
 humani generis, siue ætas propagationis & multiplicationis
 humanæ. Nam his trecentis annis genus humanum copio-
 sius esse auctum & multiplicatum, quam 1600 annis dilu-
 uium antegressis, ex eo apparet. Primo, quia tot illis annis
 vix Asiæ mediterranea potuerint impleri, cum iam post
 300, tanta multitudo extiterint nepotes Noe, vt non mo-
 do illa loca repleuerint, sed etiam vniuersum continentem,
 imo etiam maris insulas, Gen. 10 & 11. Secūdo, quia lex ma-
 trimonij siue monogamiæ in paradiso lata sex primis gene-
 rationibus, ne quidem inter Cainitas violata sit. inter filios
 autem Dei nunquam, cum iam hoc æuo polygamia locum
 habuisse videatur è cōiugijs Abrahæ, Iacob, &c. Tertio, si ex
 vno Iacob intra 430, iuxta alios 210, sexcenta hominū millia
 exierunt ex Aegypto, præter paruulos & fœminas, qui non
 erant pauciores, quot potuere nasci intra 300, è tribus filiis
 Noë præsertim benedictione Dei & Patris cumulatis!

Forma certè Ecclesiæ quæ 300 primis, & quidem inter
 cruces acerbissimas plus creuit auctaque est, quam vetus
 Synagoga bis millenis, adeo vt mundum totum occuparit
 & per eum se latè disseminarit.

e HEBRÆIS nomen dedit. In Chaldea inter Tigriū &
 Euphratem remansit cum tota posteritate, quousque Thare
 cum filiis migravit in Mesopotamiam, deinde Abraham in
 Chananeam, à quo Euphratis transitu in alienam terram,
 Rabinorum multi, vt R. selo. Genes. 10 Abraham primum
 Hebræum, indeque eius posteros Hebræos dictos putant,
 non ab hoc Patriarcha. Nam & Heber, trans, ultra, quasi
 transfluuiales.

Sapientis Propheta apparuit, quod filium suum vocauit
 Phaleg, i. diuisionem, quia illo viuente linguæ & regiones
 diuidendæ erant. R. Iose.

Vocabulo prophetico siue prouidentia, vt innotesceret
 in hac diuisione orbis terrarum, plus fuisse diuinæ prouiden-
 tiæ, quam humani consilij & industriæ.

Secundo genuit Ioctan à diminuendo siue minorando,
 quod diminuerit sibi de mundi negotijs, vt vacaret rebus
 diuinis & philosophiæ. R. selom. 1. Paral. 1. Quali è duobus
 ipsius filijs vniuersa sapientia manatura esset in homines.
 Diuina per Phaleg Hebræorum patrem, humana & Philo-
 sophica per Ioctan Indorum & Orientalium genitorum.
 Vnde philosophia illis locis ab omni antiquitate floruit,
 Bracmanes, Gymnosophistæ. Et in libris regū, historia præ-
 fertim Salomonis, sapientes Orientis. Tardissimè Occiden-
 tales sapimus & sciimus.

Tres prophetæ huius ætatis Noë, Sem, Heber. seder
 olam c. 21.

f PHALEG à diuisione nomen habuit, patre eius afflato nu-
 mine quodam prophetico. Eius enim sæculo, id est, sub vi-
 tæ ipsius extremum, Auctore R. Iose. in diuersas linguas, pro-
 uincias, & gentes terra diuidenda erat inter filios Noe. Alio-
 qui natus est 101 post diluuium anno. Ex quibus Sem, qui &
 Melchisedech sacerdos Dei viui, cum suis, Orientalem Sy-
 riæ partem, versus Euphratem obtinet. Cham Zoroastres
 Bactros, Iudæam, Arabiam, Aegyptum, Aethiopiā, to-
 tam denique per ordinem successionis Aphricam. Iaphet,
 siue Iapetus cum septem filiis eorūque posteris, Europam
 nostram & Septentrionalem Asiæ partem. Hinc poeta;
 Audax Iapeti genus, primum se credere transtris, &c.

Antea enim nemo mare sulcarat. Hinc poetæ aureo sæ-
 culo negant mare fuisse traictum. Exemplum arcæ illos in

insulas traxit, quas & repleuisse à Mose memorantur.

Nomina posterorum eorum Hebraica id clarè indicant *Genes. 10. & 1. Paralip. 1.* vt Assur, Madai, Luc, Sidon, Iauan siue Ion, &c. Ne Græci glorientur se terris imposuisse nomina. Origines enim populorum secundum familiarum fortiones alibi non leguntur, quàm apud Mosè Gen. 10 & 11.

Ciuitas & Turris Babel ædificatur, ne post hac posset vllò diluuiò perire: quæ fabulæ de Gigantibus cum Ioue bellantibus materiã præbuit, & de Aloidis Titanis & Terræ filii, qui manibus magnum aggressi rescindere cælum, apud Virg. ex Homero.

[Finguntur Tirani id est solis & terræ filij, quia ex Oriente venissent, & eorum origo ignoraretur.]

Ex vna lingua Hebræa, multæ, nempe 70. vt Hebræis placet, factæ sunt: quod colligunt è capitibus familiarum, quæ totum recensentur. *Gen. 10.* Sed id sub finè vitæ Phaleg. i. 48. Araxæ. Omnium ergo matrix Hebraica mundo coæua, *Hiero. in sopho. Orig. hom. 11. in Numer. & ferè Hebræi, præter R. Iuda, cui in. tra. Sanedrin. Adæ sermo Aramæus, id est, Syriacus.* Quæ vt prima fuit, ita erit & vltima. Nam eius vsus est, eritque in cælo, dum ea Sancti, vt Psalmus ait, in sæculorum sæcula laudabunt Deum. *Haymo 1. Co. 13. Viguerius è doctrina Scholasticorum, Instit. c. 9. §. 1. 7. 8. p. 103. Remigius 1 Co. 13. Ioan. Dominicus. Cardinalis super Magnificat, Prualdus de monte regali c. 9. lib. delaudibus & triumphis trium liliorum.* Vnde & Angelicam dictam putant ab Apostolo 1. Co. 13.

Ita non querendum cum Platone in Cratillo, Voces ne sint à natura, an ex hominum instituto, vt censuit Aristoteles. Nam Deus ipse linguas confudit, id est, ex vna multas fecit. *Hebræi,* siue miscuit (*Babal* hoc sonat & simplici vnitati opponitur vt mixtio & confusio) miscuit inquam, vt iam non esset vna lingua siue loquela, sed mixtæ, & confusæ. i. variæ & multiplices, vt iam se mutuo non intelligerent, seque separare cogerentur.

Sic earum diuisio siue diuersitas neque est naturalis, cum vnicus principio esset Adam cum sua vxore, sed publica calamitas in hominum genus diuinitus effusa, Deique punitio, neque ex humano consilio, vel vitio, vt prima & vnica progressu temporis fuerit variata, & plures facta, quia simul omnes vnus essent dialecti & idiomatici. cum constet 70 linguas radices planè habere diuersas, nec inter se quicquam habere commercij & affinitatis.

[Refertur in arcanis Mecubbalum esse 75. linguas diuersas, quæ per gradus cælestes quinque influxu quodam variantur. ac dicitur hoc ab ipsis orbium motoribus proficisci in mentes hominum. idque ex causarum, quibus res innotescunt cuique varietate perspicua: qualis est efficiens diuersa à suo fine & finali causa. tamen omnes linguarum ad radicalem hebraicam referti possunt, ex illarum varietate, vt nhets lignum. *ξύλον.* boys, bosco, holtz ex materiali causâ, finali, forma, specie accidente inseparabili & fine. Cum sint tamen linguarum illarum toto genere differentes ab inuicem.]

Hebraica, quæ antea communis erat, apud Hebrum (à quo linguæ & populi nomen) remansit incorrupta, quod neque consilij, neque opetis eorum, quibus turrim in cælum erigere placebat, interfuisset. Nam etsi ista confusio contigerit vltimo anno Phaleg. i. ætatis eius 239, at ei Heber superuixit 170 annis, vsque ad 82 videlicet Iacob. In eo enim finit antiquus Macroborum Vigor.

Qui turrim ædificauerunt, appellati sunt Meropes, ob diuisam vocem. *Vide Suidam in voce, Hebræi.*

Imò verò remansit etiam in Sytia & terra Chanaan, anti-

quis

Anni diluuij.

101.

131.

Anni mundi.

1758.

1788.

NOE ET DILVVI SÆCVLO.

Anni diluuij.

31.

131.

Anni mundi.

1758.

1788.

NOE ET DILVVI SÆCVLO.

quis Patrum sedibus cumque in eam venit Abraham Chaidæus, tam ipse, quàm posteri ipsius locuti sunt Labio Chanaan, quæ est ipsamet lingua sancta, circa quæ tempora corrupta est in Syria, vt deinceps, non Hebraica siue Chanaanica fuerit, sed eius duntaxat dialectus proximus. Nam propius Syriaca ad eam accedit, quam reliquæ. *Elias Pres. Meturgeman è Talmudicis.* Quod videtur sumptum è c. 19 Esaiæ, In illa die ciuitates in terra Aegypti loquentur lingua Chanaan, & colent Dominum exercituum. Sic enim Esaias appellat linguam sanctam & Hebraicam. Atque hinc fortasse supra R. Iuda Adæ sermonem fuisse docuit Arameum.

Sed nec qui morabatur in Syria & Chanaan videntur interfuisse constructioni turris, aut comunicasse. Quoniam *Gen. 11 v. 2.* constructores descendisse videntur de Oriente in campum terræ Sennaar, illicque confedisse ad hoc opus. Syria autem & Chanaanica erant in Occidente terrarum, quæ tunc incolebantur, nempe vltimæ ab illa parte propter mare Mediterraneum: montes Libani Armeniæque à Septentrione, deserta Arabiæ ab Austro, Solo Oriente aperto, plano & peruiso vsque ad montes Mediæ. His enim finibus conclusa videtur istius ætatis habitatio.

Aiunt autem hanc confusionem linguarum extitisse 48. ætatis Abrahæ, 10. ante obitum Noë, ita vt vtræque eam spectarit. *Seder Olam.*

Indèque terrarum diuisionem. Nam eam statim est consecuta, eoque promptius, quod alter alteri peregrinus videretur.

Vnde falsum est anno 101. post diluuium huiusmodi confusionem accidisse, quod tamen nostris Chronologis & nonnullis Hebræis apud Abben Ezram placet, nempe quia prima atas Phaleg incidit in 100. ab ipso diluuiò. Si enim vera est Hebræorum historia, illam oportet factam post annum à diluuiò trecentesimo: ætate videlicet tertia & Abrahæ, quod omnino est tenendum. Primum quoniam oportuit prius iusto aliquo tempore multiplicari stirpes, quàm in tam varias orbis partes dispergi. Deinde, quæ ratio est firmissima & prope necessaria, quoniam gentes multæ, maximæ & præcipuæ nondum erant ortæ, reliquæ non multum auctæ. Tantum abest, vt illarum linguarum potuerint confundi. Nam tredecim Indicæ exortæ sunt è Iostan fratre Phaleg minore *Genes. 10.* Præterea illas oportuisset præteritas in partitione orbis terrarum, quæ tamen optimam & locupletissimam mundi partem sūt consecutæ. Non, vt Israelitica, quæ ideo in partitionem illam non venit, quia adhuc erit in lumbis Abrahæ, & pars eius Dominus, *Deut. 32.* qui ei prouidit tandem de terra Chanaan. Denique paulò antè demonstratum hæc facta sub extremam vitam Phaleg, quam ad 339. diluuij perduxit. *Gen. 11.* Hinc à diluuiò ad diuisionem terræ & linguarum confusionem annos 340. numerat auctor Seder Olam, & Hebræi penè omnes. Quibus congruenter Abbas Vspersensis Chronici sui initio, Mosès (inquit) ab Adam ad Noë, à Noe ad Abraham duarum ætatum tempora, secundum successiones generationum in populo Dei describit, nullam vsquam de regnis & regibus faciens mentionem. quod reges fortassis nondum essent. vbi pro fortassis certissime, ponerem. Nam nihil certius, quàm regnorum originem ob superiores causas conferendam in quinquagesimum circiter tertiæ ætatis, siue Abrahæ.

Dum 70. linguas duntaxat Hebræi constituunt, hoc faciunt, quia apud Mosè non plura stirpium capita & principes notantur iuxta numerum filiorum Israel profectorum in Aegyptum. *R. selo. Deut. 32. Abben Ezra Genes. 10 & 11.* Nostri septuaginta duas pro numero 72 discipulorum ad

eas conuertendas à Christo institutorum. Nempe è Iaphet 15. è Cham 30. è Sem 27. Sed rectius Hebraei. Nam concessis 30 stirpibus Cham, vt disertè expressis Genes. 10. è Iaphet solum reperiuntur 14, nisi addas Rodanim, è 1 Paralip. quasi aliam à Dodanim. E' Sem vix 24. Item quoniam non plures proferri possunt ceterarum innumerabilium matricum, quales sunt, Hebraica genitrix Syriacæ, Arabicæ, &c. Latina Italicæ, Valachicæ, Gallicæ & Hispanicæ: Græca Doricæ, Ionicæ, Acolicæ, Atticæ: Slauonica Polonicæ, Boemica, Moscouiticæ, &c. Germanica Helueticæ, Angelicæ, Flâdricæ, &c. Tartarica Turcicæ, Sarmacanicæ, &c. Abyssina Aethiopicæ, Sabææ, &c. Sic illo numero minimè comprehenduntur, vt gentes postea ex istis propagatæ, Verbi gratia Ammonitæ & Moabitæ ex Lot, Idumei ex Esau, Ismaelitæ, & Hagareni ex Ismaelæ: ita neque illarum dialecti, qui sūt innumerabiles, ita vt intra centum leucarum discrimen in hominum labiis, occulta quædam causa versuram faciat tantam, vt vel propter accentum, vel ob mutationem aliquam literarum, vel additionem, vel detractionem tam paruulo spatio non se mutuo intelligant, sicuti in nouo etiam orbe, Americus Vesputius obseruasse scripsit.

[Sunt tantum 8 linguæ primariæ in omnibus gentibus, vt ait Postellus, quæ non possint ad Hebraicam reduci. In suis memorabilibus manuscriptis, è quibus aliquando prodibit tabula ab ipso in id constituta.]

Adde gentes omnes propemodum esse spacio sæculorum inter se confusas, commixtas, vel etiam planè mutatas (Israelitas excipit R. Kimbi initio Abdæ) propter infusiones, bella, clades, commercia, coniugia, & alios casus. Indè que linguas vel peregrinas, vel nouas, vel commixtas, vel corruptas emeruisse, quotidieque emergere.

Ex peccato accidit illa linguarum multiplicatio, ad puniendam humanam temeritatem. Nam vt linguæ vnitas & similitudo firmissimum est vinculum societatis humanæ & religionis, ita diuersitas certam patit animarum diuisionem, discordiâ morum, ingeniorum, studiorum, voluntatum, &c.

Ex tribus Noe filiis 72 gentes totidemque linguæ ortum duxerunt, sed auctus est deinde gentium, plusquam linguarum numerus. Nam ex Sem, gentes 406: progressæ sunt, linguæ 27. E' Cham patris 394. linguæ 22. E' Iaphet populi 200. linguæ 23. vt sint numero 72 linguæ, generationes siue gentes 1000. *Arnobius in Psal. 104. Eucher. in Genes. lib. 2. c. 7. Aug. de Ciuit. 16. c. 3. 6. 9. 11.* Sed Hebræis, vt docui, 70 tantum.

Quem tamen numerum vixdum reperio, si quidem excludantur, vt vult Abben Ezra Gen. 11. Sem, Cham, Iaphet, tanquam primarij & solidi Domini terræ, quorum postea hæreditas per capita liberis & nepotibus gentem iustam conficiendis in partes distributa sit. Itaque malo vt & ipsi in partitionem veniant, non sui causa, qui quocumque venient, apud se essent, sed propter illos filios, qui nõ per se, sed in globo vt loquuntur. i. conuinctim & mixtim gentem constitutere poterant, nisi mallent cum reliquis fratribus confundimisque, vt contigit in partitione Chanaan filijs Ioseph minoribus cum Ephraim & Menasse confusis.

Sic enim perspicua erit capitum & stirpium enumeratio. Iaphetarum 15. Iaphet, Gomer, Magog, Madai, Iauan, Thubal, Mosoc, Thiras, Askenas, Riphath, Togarma, Elifas, Tharsis, Cittim, Dodanim. Chamæarum 31. Cham, Chus, Mizraim, Phut, Chanaan, Saba, Hauila, Sabatha, Regma, Sabathaca, Lud, Anam, Laab, Napitu, Patrus, Chaslu, Caphator, Palesheth, Seba, Dedan, Sidon, Heth, Iebus, Amor, Girgas, Heiis, Arac, Sin, Arad, Samar, Hamath. Semæarum 24. Sem, Elam, Assur, Arphaxad, Lud, Aram Hus, Hul, Gether

Mes,

101.

131.

NOE ET DILVVS SÆCVLO.

Anni mundi.

1758.

1788.

Anni diluuij. 131.

Anni mundi.

Mes, Heber, Elmodad, Saleph, Hatfarmuth, Iera, Adoram, Vzal, Dicla, Hebal, Abimael, Saba, Ophir, Hauila, Iobab. Vbi notandum non assignatam certam partem in ipsi Heber pro Hebræa ipsius familia ac gente, vt quæ adhuc esset in lumbis Filiorum, præsertim Abrahæ, nec in iustam cognationem creuisset.

Atque illud esse Deuteronomij 32. *Quando diuidebat altissimas gentes, quando separabat filios Adam in patrias & Regiones Genes. 11) constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius, id est. Quemadmodum filij Israel cum Iacob ingredientes in Aegyptum erant 70 (Gen. 46.) sic tunc terminauit siue distinxit filios Adam in populos 70, secundum linguarum varietatem, quando eos diuidebat, & per terram repabat, ita tamen vt, aliis, nempe 69, assignaret & constitueret terminos & patrias suas, Israellem autem præterierit, pro parte & hæreditate ipsius se ei reseruâs & constituens, ipsi suo tempore prouisurus de terra, quam in manus Chananeorū potius deposuerat, quàm donauerat.*

g Moritur annorum 239, Abrahæ septuagesimonono, mundi 2027. Præfinitè æquauit dies vitæ patris sui, sequentes reliqui non item, de qua re Abben Ezra Genes. 10. & 11. Sub Phaleg diebus, quibus collectus est (.i. mortuus) tria insignia contingerunt, partitio terrarum, confusio linguarum dimidiatio annorum vitæ. Sem enim vixit 500 an. post diluuium, Arphaxad 438, Sale 433, Heber 464. Iam Phaleg dimidium dierum illorum vix explet, nempe 239. Sic Rehu filius eius 239. Sic fermè Sarug 230. Vnde regula. Post Phaleg nullus peruenit ad dies eius. i. annos 239, præter filium ipsius Rehu. Hęc ille, vbi & significat Phaleg appellatum, non modo quia diebus ipsius terra fuerit diuisa & distincta gentibus & linguis, verum etiam quia dimidiata annis.

A diebus Phaleg diminuti sunt anni humanæ vitæ dimidio vsque ad Dauidem. A Dauide altero penè dimidio vsque hodie, vt sint duntaxat 70 aut 80. *Abben Ezra, Gen. 6.*

Ioctan patruus Rehu laudatur ab humilitate & contèptu mundi, vt proinde meruerit multis intermedijs præteritis gentes tredecim, quæ Indias & Orientem possederint, propagare, & numerum Septuaginta absoluere. Ex eo enim Elmodad pater Emodiorum, vbi Emodi montes Alexandri rebus clari, Hatfarmuth Carmanorum, Ophir Perusiorum, vnde purissimum aurum, qui & traiccto Oceano eo retinuerunt nomen Peruaim hodie vsurpatum, vt olim in historia Salomonis, Hauila Hauileorum, prope Gangem, quorum aurum & lapides pretiosi celebrantur, Iera Gedrosiorum, Saleph, Adoram, Vzal, Dicla, Hebal, Abimael, Saba, Iobab populorū qui vel antiqua nomina perdidierunt, vel quæ nunc pro veteribus habeant ignoratur, vel si retenta sunt, ad nos non peruenierunt, quia illæ partes minus fuere à Geographis nostris illustratæ & cognitæ, & Græci vetera corruerunt vel mutarunt pro arbitrio. Nam quis crederet (Verbi gratia) Mizraim esse Aegyptum, Chus Aethiopiam, Magog Scythiam, nisi hoc sacris historiis constaret.

h MORITVR anno vitæ 230, Isaaci primo, Mudi 2050. Nam nemo deinceps attinget dies Phaleg & Rehu, vita sensim contracta. Primus idola formasse fertur, nec veri Dei cultum tenuisse. sed absit à semine Sanctorum, cum præsertim adhuc Noë & Sem viuerent quos cum reuocatum vt Patres, credidisse vt Ecclesiæ doctrinæ que cælestis pastores, quis debeat dubitare.

Credibilis esset formata ab alijs, vulgi errore & Nimro-

D

16
Gen. 11. 163 g REHV genuit Saruch, anno 32.

Elmodad, Saleph, Hatfarmuth, Iera, Adoram, Uzal, Dicla, Hebal, Abimael, Saba, Ophir, Hauila, Iobab tredecim filijs Ioctan Indorū Patris.

17
163 h SARVG gen. Nator, anno 30.

Fidem Ioctani filijs.

di metu, post Noë mortem coluisse. Nam etiã de piis Ios. 24. Trans fluvium (Euphratem) habitauerunt Patres vestri olim, Thare pater Abrahã & Nachor, seruiertque Diis alienis.

i MORITVR annorum 148. Abrahã quadragesimo nono, mundi 1998. Pater Chaldæorum ab aliquibus dicitur. Népe, quia illic perpetuo mást, neque traiecit fluvium ad querendas novas sedes, miréque auxit familiã attauit Arphaxad. Rapha famosus gigas 1. Par. 2. à quo Raphaim Genes. 14, de posteritate Chanaan terribiles Gigantes, quos expulerunt Moabitæ à terra ipsorum Deut. 2. Qui & Emim & Zomzemmin. Videntur se recipisse in Philisteam. Nam illic 1. Par. 14 Raphã posteritas Dauidis tempore, vt Goliath Gethcus, & Lahim frater eius 1. Par. 20. vbi & gigas 24 digitorum ex eadẽ stirpe. i. senorũ in singulis manibus & pedibus. κ Thare statuarius, idolorum fãctor & venditor. *Hebraei in Berefchi Raba. Suidas.*

Non puto verum, sat esto vt fuerit cultor è Ios. 24. Abraham hanc artem aliquandiu exercuisse iidem auctores sunt. Sed & hoc puto falsius, quamuis vocationem eius gratuitam non dubitẽ & nullis eius meritis, ex eodem c. 24. Ios. Vix enim poterat vir ad fundandam Ecclesiasticã à Deo factus tam cito obliuisci doctrinã Noë & filiorum ipsius, præsertim Sem, qui adhuc erant in viuis, & cuius fruẽdi causa meditabatur de ad cunda Chanaan.

Primus auctor discessus è patria Vr Chaldæorum Mesopotamiã vrbe, assumptis secum liberis, itineris, vel voluntarij exilij comitibus, Carras vsque progreditur, vt ireret in terram Chanaan. Gen. 11. Vel non tam discessus auctor, quã voluntarius Abrahã filij sui comes, è quo Dei mandatum de relinquenda Vr Chaldæorum, idololatriã imperatrice, rescuerat. *Act. 7.*

Fortasse etiam ipse adhuc terram Chanaã adire instituerat, vbi Deus purè sub pãtíficatu Melchisedech colebatur, ad vitandam impietatem & persecutionẽ Nimrod. Sed cum reperisset in Mesopotamia res religionis esse pacatiores, certa occasione illic permansit cum filiis, vbi & mortuus. Hinc in libro Iudith. Hæc est progenies populi Chaldæorum. Antea habitauerunt in Mesopotamia, quia noluerunt sequi Deos patrum suorum, sed adorauerunt Deum cãli, vnde fugerunt in Mesopotamiam & fuerunt ibi dies multos.

Hæc autem pertinent ad sequentem ætatem, nam nullæ adhuc erant vrbes & cõtigerunt anno 70 vitæ Abraham. 20 post cõptam tyrannidem Nimrod.

Quandiu Carris commoratus sit, & quam ob causam ibi subsisterit, nec in terram Chanaan, vt instituerat, progressus sit, Scriptura reticet.

Vniuersam suam familiam Carras traduxit. Nam filius eius Nahor illic suam familiam & fortunas constituit, nec post patris mortem, fratrem Abrahamum in terram Chanaan sequutus est. *Gen. 22. 24. 27. & seq.* Delectatus ea sede, quæ patriæ erat propior. Vbi fortasse Diis alienis tandem seruiit. Nam Laban nepos eius Idola habuit, quæ Rachel filia abstulit, & Iacob defodit sub terebintho.

Relictus illic fuit à filio Abraham, qui diuino oraculo in Chanaan vrgebatur, donec 60 pãst annis Charris moreretur. Contra eos, qui è loco *Act. 7.* perperam intellegunt Abrahamum non nisi mortuo patre illuc venisse & mortuum secum detulisse suspicantur.

Moritur enim ann. 205. Abrahã 135. Isaac 35. Mũdi 2083

A Noë decimus de semine Sem, tres filios habuit, sed solus Abrahã verum Deum coluit. Reliqui duo Nachor & Haran ad simulachra se traduxerunt.

Eius primogenitus fuit Abrahã, non Nahor, non Haran,

Anni diluuij.
 Gen. 11. 222
 Gen. 11. 292
 Gen. 11. 292

18
 i NAHOR gen. Tare, anno 29.

Iisdem Joctani filiis.

19
 K THARE gen. Abraham anno 70.

Nachor & Haran fratribus Abrahã minoribus.

Anni mundi.
 1850
 1879
 1879
 1949
 1949

Anni diluuij.
 293
 393

Anni mundi.
 1949
 2049

Hebraei Gen. 11. Nostorum tamen aliqui minimum Abrahã fuisse centent. quod & colligit è *cap. 7. Actorum*, vbi Stephanus asserit Abrahamum exiisse Charris post mortem Thare patris sui. Ex eo enim sequi videtur, non natum anno 70 Patris, sed 130. i. sexaginta pãst. Atqui locus ille Stephani cum Mosis litera, & Hebr. traditione, alio modo commodè conciliatur. Non enim inquit postquam mortuus est Thare, inde. i. è Carris primùm Deus eduxit Abraham, sed *transiit illum.* i. collocavit μετόπισθεν colonum & habitatorem fecit, ac ei quasi nũquam in posterum in Mesopotamiam reuersuro domiciliũ in terra Chanaan statuit. Vnde *μετοπιστε* non est simplex translatio, sed colonia. Nempe Abraham cum ante patris mortem per annos 60. magis peregrinaretur in terra Chanaan, quã habitaret, quod per vices patrem & fratres viferet: postea perpetuas illic sedes collocauit, neque amplius in Mesopotamiam reuertit.

Ideoque ante eius mortẽ ne passũ quidẽ pedis habuit in terra Chanaan, *Act. 7.* cum duobus annis pãst, nepe quando Sara obiit, emerit 400 siclis speluncã duplicẽ cũ agro vicino.

Facesset fortassis Lyranus negotium. Sara (inquit) tantum minor erat Abrahamo annis decem. Genes. 17. putãne centenariõ nascetur filius, & Sara nonagenaria pariet? Si igitur Haran fuit iunior ipso Abraham, non habebat decem annos, quando genuit Saram, imo ne octo quidem, quia inter natiuitatem Abrahã & Haran oportet interfuisse suos plus minũs annos. Hoc autem videtur incommodum, maximè quia illo tempore non nisi sexagenarij vel septuagenarij generate incipiebant. Hæc ille.

Cui vt respondeam, primum: An non Sara se dicere potuit nonagenariam, vt rotundè & breuius loqueretur, non exactè quamuis fortasse esset minor? Deinde falso supponitur sexagenarios tot isto sæculo cõpisse gignere.

Nam oppositum supra, patuit. Habet autem pro incommodo, quod in illo populo non fuit infrequens, vt octauo anno gignerent. Nam quomodo aliter tam pauco tempore fuissent multiplicati in populum & gentem, nisi illic fuisset extraordinaria fœcunditas?

Denique seder Olam hoc docet cap. 2.

[Hoc etiam num testatur historia, quæ traditur fœminas octavo anno matres fieri, quamuis deinde multo citius cõfenescant.]

Haran (ait) post septennium ab ablactatione accepit vxorem, Hinc anno vitæ octauo natus est Lot, sequenti Iesca, quæ & Sara. Sic Her anno octauo duxit filiam hominis Chanaanæ, nono Onan. Sic Phares vxorem accepit octauo, nono autem Hezronem genuit. Nam, vt hoc cõfirmem, quamuis ætas ad procreadũ idonea ab adolescentia incipiat, id est, paulò antè 14. an. vt R. Isaac docet pag. 51. & Aug. lib. 16. de Ciuit. c. vlt. & in Psal. 104. regula tamen fallit, cum vndecimo Salomon gignit Roboam, decimo Achaz Ezechiam, cumque muliercula alioqui prouecta à puero decenni gtauida efficitur, teste Hieronymo ad Vitalem. Atque hæc pro Hebræis vel etiam exacta Chronologiã firmitate.

Haran moriens ante patrem tres reliquit liberos, Lot, Iescam, siue Saram, Abrahã, Malcham Nachoris vxorem.

Seder. Olam. Dubitat tamen Abben Ezra de Lot, Gen. 11.

Iesca à Soc siue conspiciendo, quoniam pulchritudine sua excitabat homines ad sui cõspectũ. Hinc illud, & laudauerunt eam apud Pharaonem, vel etiã cernebat futura per propheticã facultatem, quod significauit Deus Abrahã. Quicquid (inquit) dixerit tibi Sara, fac, & audi vocem eius. *Seder. Olã. c. 2.*

[Potest etiam vox *Iescha* venire *Ischab*, quod illa est fœmina præstantissima & virago quẽdam.]

NOE SÆCVLO.

HAC SECUNDA AETATE DOCTRINAM DE DEO, CHRISTO, ET

ALIIS CAPITIBVS RELIGIONIS
continuata sic ostenditur.

Summa,
anni
93. dies
decem.

QUAEVIS Ecclesiae legis naturae facies post Diluuium extiterit, perspicere hinc potest, ut taceam non esse dubitandum quin Noe, & filij ipsius, ipso viuo, puram & antiquam religionem non modo tenuerint, verum etiam ad posterum traduxerint, quoniam scriptum Noam iustitiae & fidei heredes fuisse institutum, Hebr. II & octauum iustitiae praecone, 2. Petr. 2, perfectum, qui in diebus iracundiae factus sit reconciliatio, & apud quem deposita est testamenta saeculi, Eccles. 44. iustum, qui in iustitia sua liberet animam suam à gladio & pestilentia, Ezech. 14. Hoc autem non modo metientem, sed & quinquaginta fere annis superantem, Gen. 9. ut Dei verbum & religionem in sequentes aetates perderet per hanc aetatem cum prima tertiā connectendo. Nam 600 annis vixit cum prima aetate, 48 cum tertiā. Hinc Dei unitas deinceps Gen. 8. 9. 10. 11. Trinitas mysterium Gen. 11. Venire descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, & non audiat unusquisque vocem proximi sui, atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in uniuersas terras. Praeterea vocabant & inuocabant Deum sub vocabulo Elohim, Gen. 8 & 9. Elohim autem pluralis numeri à singulari Eloah, Dij, id est, diuinae personae. Nam pluraliter Deus sic dicitur יהוהים in mysterium profundum, Abben Ezra in Psal. 11. eadem prorsus notione, qua Gen. 29, Abraham pronuntiauit: Eduxerunt me Dij de domo Patris mei (id est, tres diuinae personae, quarum unaquaque Deus est) R. Iaphet, eodem citante. In Christum venturum fides, Noe iustitiae quae per fidem est heres est institutus, Heb. II. pactum & foedus sempiternum accipiens à Deo, Gen. 9. pro cuius signo datus est ei Arcus caelestis, id est, Christus in Cruce extensus signum foederis inter Deum & omnem carnem super terram: Ibid. Item Arca forma mystica & ex lignis occultam significationem habentibus, Sap. 14. Spes orbis terrarum ad ratem confugiens remisit saeculo semen natiuitatis, quae manu Dei gubernabatur. Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia. Quin arca nihil aliud erat quam crux contracta, & conuoluta. Si enim explicetur & exporrigatur forma Crucis exoritur. Sacerdotium externum, publicum ministerium. Noe Gen. 8 & 9. Melchisedech Gen. 14. Sacerdotum benedictiones Ibid. Gen. 9. & 14. Vbi et decimarum perceptio. Fidei signa ut sacrificia cruenta in typum sacrificij cruenti Christi, Gen. 8. Aedificauit Noe altare Domino & obtulit holocausta super altare. Incruenta in typum Eucharistiae. Gen. 14. Sem Melchisedech erat Sacerdos Dei excelsi, in suis sacris offerens panem & vinum. & decimas accipiens. Nam hostia est verbum sacrificale, ut Iud. 6. v. 18. quare 70 longe ante Christum uerterant Obtulit, sicque illum locum intellexerunt veteres Rabbinij, ut R. Iohai pater R. Simeon auctoris Zoar, Talmudici, R. Mose Haddarsan, R. Selomo, &c. Gen. 9. Noe plantat vineam non tam ut biberet, quam ut libaret Deo, & sacrorum libaminum deinceps instituedorum usum insinuaret. Nam etiam hic veteres Rabbinij magna mysteria contemplantur ut R. Iacob Baal Hatturim illic attingit. Sacramenta, in patrum externis cultibus & ritibus, quos Sem literis mandasse scribunt, qui & solenniter benedicebat, &c. Gen. 14. In eorum benedictionibus & imprecationibus: Benedictus Dominus Sem, Dilatet Deus Iaphet, &c. Gen. 9. Lex enim naturae non fuit sine sacramentis Purificationum, In arca octo anima saluae factae sunt per aquam. Quod & vos nunc similis formae saluos facit baptisma, 2. Petr. 3. Nam in liberationis est diluuium memoriam puri-

ficationes

ficationes & lauacra in sacris retinuisse videntur, ut Gen. 35. Matrimonij, eius institutio & benedictio renouatur semel Gen. 8, bis repetitur Gen. 9, Penitentiae. Eius praeco cum esset Noe ante Diluuium praedicans incredulis I. Petr. 3. & 2 Petr. 2, non videtur post ab ea inculcanda desitisse, ut qui exemplum in Deo in impios tam luculentum conspexisset & sensisset. Nam Deus originali mundo non parcens, Diluuium exemplum eorum, qui impie acturi esset, posuerat. Ibid. Mat. 24. Luc. 17. Nec solum eam verbo docuit, verum etiam opere. Nam castè & continentè deinceps vixit, quasi exectis testiculis ex Hebraicis traditionibus, et in sudore vultus sui, ut qui esset agricola & vinitor, multiplicandi & politica regendi negotium tribus filiis relinquens, seque in unica pietate & mundi contemptu exercens. Tempa, loca religiosa: eorum species in altari, quod Noe aedificauit, ubi odoratus est Dominus odorem suauitatis, Gen. 8. item, Templum in Salem à Melchisedech aedificatum pro sede religionis primaria è Tradit. Hebr. & Ioseph. lib. 6. belli c. ult. ubi oraculum fuisse videtur, ad quod perrexit Rebecca ut consuleret Dominum, Gen. 25. Delectus ciborum. in abstinentia à sanguine & suffocato, Gen. 9, in distinctione mundorum animantium ab immundis, Gen. 8, non iam ad sacrificacionem solam, verum etiam ad esum bestiarum iam tunc primum concessum, Gen. 9. Festa. Noe, & reliquos patres Sabbatum semel à Deo sanctificatum ritè seruasse tradunt Hebraei, ubi supra. Et sane non est probabile Patres Dei consecrationem à Deo tam solenniter factam Gen. 2 neglexisse, qui longe minor a deo religiosè obseruauerunt. Praecepta septem, data filiis Noe isto ordine. Nam colere idola, Benedicere Deum, seruare ius publicum, cauere ab illegitimo concubitu, Non fundere humanum sanguinem, non rapere, non tollere membrum de animali uiuenti. è Gen. 9. Hebraei passim ut Seder Olam c. 5. R. Selomo in 2 Ierem. Ordinis politici & potestatis magistratum institutio. Gen. 9. Quicumque effuderit (inquit Deus ad Noam) humanum sanguinem fundatur per hominem (hoc enim in Hebraeo intericitur) sanguis illius. Vnde Chald. per testes sententia iudicum sanguis eius fundatur, Dominij hominum supra reliqua restitutio. Ibid. terror vester ac tremor sit supra cuncta animalia terrae, &c. Cura mortuorum, sepulchrum A. de in Hebron hac aetate religiosè conseruatur, & in sequentes aetates curiosè transmittitur, Ios. 14. ut cum nostro interprete Hebraei veteres in Bereshith Rabba & in Midras Cantici Cantorum sentiunt. Ne quis locum illum Iosua alio detorqueat cū Kimhi & recentioribus. Iudicium & alterum saeculum Deus ad Noe & eius filios Gen. 9, de manu viri & de manu fratris eius requiram animam hominis. Ad imaginem quippè Dei factus est homo. Gen. 9. mysterium maledictionis Chanaan, & benedictionis Sem & Iaphet. Denique quaecumque vixerunt prima aetate, fideliter posteris tradidèrunt octo illi, qui per arcam erepti mundum & Ecclesiam renouarunt. Quarum Traditionum semina extant in oraculis Sibyllinis, quorum maiorem partem tribuunt Sambetha Noe Nurui, id est, uxori Sem Sibyllarum primae, antiquissima & longeuissima. Denique Ecclesiam reuerunt reuelationibus Dei & Angelorum, Gen. 8 & 9, prophetis Heber, Sem, Phaleg, &c. sicque salutarem doctrinam ad Abrahamum sequentis aui principium & populi Dei Patrem detulerunt.

D iij

NOE moritur anno ætatis suæ 950. annis 17, ante exitum Abrahæ ex Haran, siue Charris Mesopotamiæ vrbe, Crassi cæde nobili. Tum Abrahâ natus erat an. 58. *Abben Ezra, Gen. 6.* Sic tum omnes præcedentis ætatis Patriarchæ viderunt. Nam.

Noë	} vidit Abrahamum, } annus	58
Sem		175
Arphaxad		145
Sale		175
Heber		175
Phaleg		48
Rebû		70
Sennaar		100
Nachor		49
Thare		135

Superuixerunt autem tres. Sem ann. 34. Sale 16. Heber 67. Dum filij huius sæculi tumultuabantur, & in constituendis regnis sese anxie exercebant, lucis filij vitam priuatam, quietam, religiosam, & paucis contentam traducebāt, atque ad cœlestē suspirabant, contentes se peregrinos super terram, seque fide & spe futuri Christi sustentantes. Ac sic eam describit Moses in suis libris & Apostolus *Heb. 11.*

Sem cognomento Melchisedech, *Hebrai ferè omnes.* Et si reclamet Epiphani. hæref. 55. contra Melchisedechianos, quod Sem sexcentos annos duntaxat vixerit, cū res Melchisedech contigisse velit Diluuij millesimo centesimo vigesimo. Nam nititur falso fundamento nempe 70 interpretum vitiosa enumeratione, aut transcribentium potius.

Regnat in Salé (Sic *Ps. 76.* vocatur Hierusalé) annis 113. *Suidas.* Aedificat templū toto orbe celeberrimum. *Ioseph. lib. 6. belli cap. 11.* Quippe Dei excelsi Sacerdos, in quo sacrificasse panem & vinum, more veterum, quorum sacrificia ferè erāt incruenta, Hebræorum nullus negat. Quin potius *R. Mose, Haddarfan in Bereshith Rabba* cum tunc sustinuisse Messiaë illum incruentæ sacrificacionis ritum introducturi speciem atque personam cõten dit. R. autem Salomo ordinarius Hebræorum interpret in *cap. 14. Genes.* è veterum Rabbiorum scriptis panem & vinum Melchisedech protulisse tradit, vt legis futuræ sacrificia farinacea & libamina figuraret (quæ & ipsa erant sacrificij incruenti Christianorum typus) & Fasciculus Myrrhæ, fol. 3. col. 2. è 477. Eius munera vocat *קרבן ונסע* oblationem & libamen. Et Midras Agada Abrahæ Melchisedech significare oblationes & libamina, quæ filij eius ibi essent in posterum oblaturi. Vnde Rabbini veteres, ne quis putet fuisse panem & vinum commune, nō appellant Panem & vinum Melchisedech, sed *Minhá & Nesec*, id est, oblationem & libamen, panem videlicet & vinum benedictum ac sacratū: quæ ritu sacro & solenni prius fuerint oblata cõsecratæque Deo. Inde Abrahæ & eius pueis in charitatis ac religionis symbolum portecta & distributa. Volunt ergo sacrificasse. Et certè *מנחה* Hosti Hebræicū, quo Moses vritur, & noster interpretatur *protulit*, & Septuaginta *protulit*, verbum est sacrificale, ac reddentium Deo oblationes atque sacrificia, vt in historia Gedeonis. *Iud. 6. vers. 18.* Carteras etiam res Melchisedech plenas esse perfectionis &

Anni diluuij.

TERTIA ÆTAS, PATRIARCHARVM quæ & primæ originis linguarum & Gentiū, velut adolescentis populi dei.

Quæ incipit in Natiuitate Abrahæ, id est, anno mundi 1950.

20.

293 a ABRAHAM genuit in geraris Isaac an. ætatis suæ 100.

393 Pontifice Melchisedech, à quo benedictionem & communionem Abrahæ accepit.

Nimrod rege Babyloniorum. Et post natū Isaac Assur siue Nino Assyriorum.

Anni mundi. 1949.

1949

2049

mysterij

Anni diluuij. 293.

Hæc ætas Pontificem habuit Melchisedech. i. Sem, in ea enim omnes primogeniti à Noë vsque ad Aaronem Pontifices, sacerdotēsque fuerunt. Hieron. in Tradit. & in epistola ad Euagrium. Vel hi, quibus tributus primogenitura (nam Sem supra probauimus non fuisse primogenitum, nisi Patris beneficio, benedictione ve) 1. Par. 5.

Anni mundi.

1949.

mysterij R. Leui è Talmudicis asseuerat, quod B. Paulus epistola ad Hebræos persequitur.

Vnde ego verterem: Oblatum porrexit. Quod sequuntur Cypr. epist. 63. ad Cæcilium, Ambrosius, Eusebius, Chrysostomus, August. & ex linguæ Hebræicæ petitis Epiph. hæref. 55. & 79. Hieron. in 26. Matth. & epist. ad Euagrium, quæ est de Melchisedech. Qui etiam si non obulisset, propositum tamen Abrahamo epulum typum sacrificij Missæ nemo vnquam ante nouissimos hæreticos dubitauit.

Abrahamum reuertentem è bello conuiuio excepit, pane & vino, de ritu gentis solenniter prius oblato, eique, inuocato Dei numine, benedixit. *R. Mose Haddarfan in 14. Gen.* Extat liber, qui dicitur *Bereshith Rabba.* Vbi pag. 26. col. 4. R. Samuel Bar Nahaman, inquit. Ritus (mysterium) Sacerdotij magni ei Melchisedech reuelauit. Nam panis iste, est panis facierum & vinum libamina. Magistri autem nostri, Legem reuelauit ei, quoniam dictum est: Comedite panem, & bibite vinum, quod miscui vo bis. Denique hic omnia plena esse mystriis Rabbini omnes docent & agnoscunt. Qui si existimassent verbum *proferendi* hic non esse sacrificare, & *vinum & panem* nihil præter epulas retulisse, nunquam tam præclare de Sacerdotio eius disseruissent, neque Paulus asseruisset *Heb. 5.* sibi de eo suppetere grandem sermonem, sed non explicabilem, quoniam Iudæi imbecilles facti essent ad audiendum, perfectorumque esse solidum cibum. Quod Hieron. ad Euagr. nominatim ad Eucharistiæ mysterium retulit, ne Iudæis videlicet, infidelibus tantum panderet sacramentum. Quia ratione veteres sobriè de Eucharistia loquebantur, ne eius magnitudinem Gètilium fannis obiccerent. vt Orig. ho. 9. 12. in Leu. Hom. 3. in Num. 4. in Iosu. Theod. in Polymorpho. Chryf. orat. de Philogonio. Socrat. hist. lib. 8. cap. 5.

Quoniam autem hîc primùm sub hoc nomine de repente prodit, neque legitur quando natus, neque quando mortuus, dicitur neque principium dierum habuisse, neque finē, itēque *ἀπαύτως & ἀμύτως* insigni mysterio, *Heb. 7.*

[Ideo etiam eius Genealogia non recensetur, quod ex dignitate Pontificia fuerit supra omnem statum humanū subuectus: ita dicitur in cantico Moſis. Deut. Leui Patriarcham remisſisse patri & matri nuncium, ac dixisse fratribus, non noui vos.]

Ex his quæ Scriptura loquitur: Melchisedech, vir fuit magnus siue fuerit Sem filius Noë, siue alius, vt liquet è tribus notis ei attributis. Prima quia, vocatus est Melchisedech.

Hinc enim apparet rex iustissimus, iudicij iurisque studiosissimus, 2. quia Rex Salem, quasi fuerit cumulatus perfectionibus omnibus. Nempe perfectus cognitione & actione (Salem enim perfectum sonat, & pacificum, priore modo hic accipitur, posteriore ab Apostolo,) quæ duæ sunt præceptorum partes. Nam respectu perfectionis operum Melchisedech cognominatur, vt cuius opera essent iusta, respectu cognitionis & scientiæ rex Salem. (id est, perfectus) 3. quia Sacerdos Dei excelsi. Hinc enim eum par est tenuisse scientiam Altissimi, præditumque fuisse prophético Spiritu. Eius cætera recta sunt, & plena magnitudinis. *Fasciculus Myrrhæ, Gen. 14.*

[Apostolus ad Heb. explicat Salem pro pace vt fuerit Rex pacis simul ac iustitiæ.]

Ministrauit Abrahæ exercitui Xenia, & multam abundantiam rerum opportunarum simul exhibuit, & super epulas eum collaudare cœpit, ac benedicere Deum, qui ei subdiderrat inimicos. *Iosephus.* Sed perperam videtur existimare Abrahæ decimas datas, cum Apostolus & Hebræi ferè omnes doceant Abrahamum potius ipsi dedisse Melchisedech

293.

2049.

præterea non intellexit mysteria sacrificij eius incruenti, quod alij Iudæi inculcant apud Galatinum, *lib. 10. c. 4. & 5.*

Abraham initium fidei nostræ, pater credentium, in Vr Chaldæorum vrbe nascitur. Fuit linguarum confusarum tempore, ipseque cum sua familia in lingua Heber aui sui relictus est. *Co 7. ras.*

Inde discessit Carras Mesopotamiæ, latiam ignis, quàm loco diuini cultus vrgebat tyrannus Nimrod, fugiens. *Trad Hebr.*

Duodecim annis post mortem Noë, iubet Deus Abrahamum egredi è patria sua in Chanæorum terram, ad Sem maiorum suorum patrem & pontificem, separarique à Babilonica iniquitate. Et sanè in certa familia Sem, ex qua descendit Abraham, veri Dei cultus utcunque permanerat. Vt cunque dixi, quoniam ipsi etiam incipiebant sese dedere, & receptam Idolomaniam complecti, vt docet Iosue 24. cap. vbi & Abraham inter Idololatrias numeratur. Sed 48. anno ætatis cœpisse agnoscere Deum, & Idololatria cedere scribunt Hebræi *R. Iohanan & R. Hanina.* Quin & Thare egisse pœnitentiam, *R. Selo. Gen. 15.*

Ita mundus religione corrumpi cœpit paulò post initia huius ætatis aperta idololatriæ vel impietatis professione, vt iam instituat Deus sibi eligere familiam, in qua Ecclesiam & futuri Messie spem deponat, *Ios. 24.* Thare Pater Abraham & Nachor seruiertunt Diis alienis. Itaque tuli Abraham de Mesopotamiæ finibus, & adduxi eum in terram Chanaan (ad locum religionis, cui præerat Melchisedech.)

Ibi repleuit omnia sacellis & altaribus, eam quasi totam Deo dedicans. Aedificauit duo altaria, *Gen. 12. & 13.* vnum inter Hai & Bethel, alterum propè Sichein. Tertium *Gen. 15.* propè Hebron. Quartum in Bersabée. 21. Quintum in monte Moria, vbi postea templum. 22. Sic quocunque transibat. Vnde Mahometes tradidit suæ Mechæ templum opus esse Abrahæ. Consecrat cœmeterium vxori, sibi & posteritati (23) propè Hebron. Seruus Dei. *Genes. 27.* Psalm. 104. Amicus Dei. *Es. 41. 1.* Paralip. 20. Dilectus Dei. Daniel. 3. Inter Chananeos inuocans nomen Dei æterni publicè & palam sacrificans, 12, 13, 15, 21, 22. suscipiens sacramentum Circumcisionis, & nullum in familia in circumcisum ferens, tam de emptitiis, quàm vernis *Genes. 17.* Communionis, Symboli Eucharistiæ à Melchisedech. *Gen. 14.*

Speculum omnium vitæ institutorum. Diues armenis, auro, & argento *Gen. 13.* ouibus, bubus, auro, argento, seruis ancillis, camelis, asinis. 24. Mancipiis locuples emptitiis, vernaculis, alienigenis. 12, 14, 17. quibus omnibus vtebatur in religionis, pietatis, hospitalitatis commoda. 18, 21, 23. & c. Decimas soluens. 14, & c.

Abraham vitæ 48. videt diuisionem linguarum & gètium, & paulò post Nimrodi Babylonici tyrannidem. *Chronol. Heb. Mundi 1997.* siue sub mundi 2000. Ab eo enim vexatus ob cultum vnus Dei, tandèmq; eiectus è Chaldæa. *R. Mose in Mòre part. 3. è quodam libro de Agricultura Aegyptiaca.*

70. Proficiscitur ex Vr Chaldæorum in Haran Mesopotamiæ, *Gen. 11.*

75. Ex Haran relictis ibi patre & fratribus, assumpta Sara vxore, eiusque fratre Lot in terram Chanaan. *Gen. 12.* qui annus erat decimus sextus mortis Noë, vigesimus septimus diuisionis linguarum, primus famis, cuius causa descendit in Aegyptum in tres menses, vltimus siue decimus quartus seruitutis Sodomitarum.

76. Ex Aegypto reuersus recedit in Alone Mamræ ad Hebron. Eodè vicit quatuor reges cū suis 318. vernaculis & paucis auxiliaribus, ac Melchisedecum obuuium habuit. *Genes. 14.*

Anni diluuij.

293

393

Illic

Anni mundi.

1949

2049

NOE SÆCV I. O.

Anni diluuij.

293.

393.

Anni mundi.

1949.

2049.

NOE ET DILVVI SÆCVLO.

Illic mansit 25. annis, id est, vique ad conceptum Sarae & vitæ centesimum, siue vsque ad euerfam Pentapolim.

86. Duxit Hagar ancillam (Ex ea eodem Ismaëlem sustulit, ante decimum quartum Natiuitatis Isaac,) id est, decimo anno post ingressum in Chanaan. *Gen. 16.*

99. Circuncidit se & suæ familiæ mares. *Gen. 17.* vbi nouum nomen compositum Ab, Rab, Hamon, *Pater multi populi,* per syncopen literæ Beth, deinde per Apocopen syllabæ, on. quod pater credentium omnium, tam præputij, quàm circumcissionis. *Ro. 4. Gal. 3. 1. Mac. 2.* Nam fides & religio prope erat extincta ob Nimrod & reliquos tyrannos, patre etiam eius seruierte diis alienis. *Iosu. 24.* Eo anno eueritur Pentapolis & in lacum migrat.

100. Siue metu amplioris euerfionis & vastitatis, siue tristitia amissorum, sociorum, siue fuga aeris sulphure ignèque cœlico infecti, siue vt consequeretur nona pascua peregrinatus est in terram Palæstinorum diebus multis. i. annis 26. Nam illic diutius consedit, quàm ad Hebron. Tum in Geraris metropoli Palæstinorum gignit Isaac & Bersabeam condit (prope Gazam.)

126. Rediit è Palæstina, (quando nascitur Rebecca Charis,) in agrum Hebron, circa quem reliquum vitæ transigit. i. annos 49.

135. Patre in Mesopotamia commorante oratur.

137. Ligauit ad altare Isaac, indeque Bersabeam reuisit mox ad exequias vxoris discessurus.

[Ex eo quod Isaac solutus fuit ab altari, nec in hostiam mactatus, Saraceni obtendunt Ismaelem mactatum fuisse, In opusculo *donæ taghi* quæ est Oratio coronæ.]

Nam eodem Saram in Hebrone mortuam sepelivit.

140. Dedit filio Rebeccam in matrimonium, è Mesopotamia accersitam.

160. Iacob & Esau nepotulos ex Isaac suscepit.

175. Mortuus est, agète Iacob decimum quintum. *Genes. 25.* *Hæc è seder cap. 1.*

Descendens in Aegyptum (vbi mansit tres menses, *seder olam*) Mathematica sacerdotibus tradit, vt scribit Iosephus, & attingit Plato in Epinomide. Quod videtur Cicero confirmare, cum i. de Diuinatione Chaldæos recenset primos inuectores Astrologiæ. Aegyptij autem illas ita excoluerunt, vt putentur inuectores Geometriæ, vt & Phœnices Arithmeticæ: cuius tamen lineas ab eodem Patriarcha, cum in Palestinam profectus est, acceperant.

In terra promissionis, tanquam in aliena, mansit, in tabernaculis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus pro missionis eiusdem, *Hebr. 11.* Reliquit, scilicet præsentis opes, vt promissas sequeretur, & etiam 520. milliaribus distitas quæreret, vbi tamen ne passum quidem pedis acquisiuit, vel acquirere voluit. *Act. 7.* præter sepulchrum pecunia emptum, *Genes. 23.*

Centum annis illic, vel in locis vicinis, vt in alieno solo mansit, habitans in tentoriis more veteri & præcedentis ætatis. Terra adhuc noua & à primis nouisque colonis possideri cœpta nondum abundante vrbibus, vt sæculo Mosis, & Iosue, vnde etiam duo Iacob *Gen. 32.* terra spatiosa dicitur & lata & cultoribus indigens.

Sensim enim sub Abraham ciuitates extructæ sunt, regna & principatus multi constituti, artes exculpæ, pecunia signata, seruitutes inductæ, bella varia inter finitimos gesta: Hæc enim apparent ex ipsius historia, vt mundus sub eius mortem non tam videretur nouus, quàm vetus.

Repetitam promissionem accepit de venturo semine. *Ann. diluuij.* Gen. 12, 17, 18, &c. Quin vt magis alliceretur ad fouendam pietatem in sua familia, præcipue quinque ei promissa sunt. Multiplicatio seminis. 2. Benedictio & felicitas eius. 3. Magnificatio nominis. 4. Benedictio vniuersarum gentium per ipsum, siue per ipsius semen Christum. 5. Possessio terræ Chanaan melle & lacte affluentis. 293.

Sabbatum, vt & præcedentes Patriarchæ, coluit, item alias naturæ leges & sacra, quæ postea Moses literis ob signauit & veluti de nouo instituit, *Abben Ezra in Decalogo. R. Selom. Genes. 26.*

Tertullianus tamen aduersus Iudæos neque Adam, neque Abelem neque Henoc, neque Noë, neque Melchisedech, neque Abraham, neque vlllos alios ante Moscm sabbatizasse putat. Tamen quia iam inde ab initio diem illum Deus consecrauerat, ad recolendum creationis beneficium, quousque dies, Dominicus ad recolendum recreationis siue redemptionis mysterium succederet, veras hic existimo Hebraicas traditiones. Adde hunc vnum esse de actibus religionis & primatijs iuris diuini. Alioqui decalogus fuisset tempore legis naturæ vno præcepto mancus.

Octo reliquit filios magnorū populorum auctores, vnum è Sara primaria vxore Isaac Hebræorum patrem, alterum ex Hagar ancilla Ismaelem Ismaelitarum & Hagarenorum in Arabia, alios sex è Cetura concubina, siue vxore vsuaria, qui se contulerunt in alias Arabiæ partes & Aethiopiæ, præsertim Troglodytiæ.

Septem postremis dedit duntaxat munera testamento cuncta relinquens promissionis filio, quod Hagarem & Ceturam non accepisset in proprias vxores, id est, matres familias, quæ in æquam societatem omnium & familiam veniebant, sed concubinas, id est, matronas vxores vsurias, & thori confortes (de quo more Gellius lib. 18. cap. 6.)

Migrans ad Pharetatem regem Aegypti, docuit illum Astronomiam, & post viginti annos iterum in Syriam reuertitur, *Artapanus historicus apud Euf. præp. lib. 9. cap. 4.* tres menses malunt Hebræi. *in seder Olam.*

Inuenit (vel potius conseruauit) sacras literas, & linguam sanctam, qua libri sacri conscripti sunt, & Rabbini hodie vtuntur. Occasionem præbuit Græcis, vt haberent literas. *Suidas in Abraham.*

Circumcisio in fœdus instituitur, Quem ritum æmulati sunt Indi, Arabes, Aegyptij, &c. Antea patres erant incircumcisi, vt iam Deus nobis ostenderet nos quoque sine illo onere Deo posse placere. *Tertull. contra Iudæos.*

Ab Adam ad Ninum regem, quando natus est Abraham, bis mille anni ferè lapsi sunt, qui ab omnibus historiographis, vel omitti, vel ignorati sunt. A Nino autem vel Abraham, vsque ad Cæsarem Augustum, id est, vsque ad Domini natiuitatem, quæ anno 42. eiusdem contigit, quando pace cum Parthis facta, Iani portæ clausæ sunt, & bella toto orbe cesserunt, colliguntur alia duo annorum millia, & paulò plus, in quibus inter se auctores & scriptores omnium otia negotiaque triuerunt. *Oros. cap. 1. hist.*

Bis mille anni à mundo condito expleti sunt anno 52. ætatis Abraham, viuo adhuc Noë. *R. Iacob posteriore toto compendij Talmud pag. 124.*

Abraham in quodam Græcorum Canone, libros conscripisse asseritur. Quod & affirmat Mahometes in Alcor. Hebræi hodie libellum Ietsirâ, de formatione rerum, eius nomine ostentant, vbi philosophatur ex literis & numeris, more Pythagorico, & iacit fundamenta Cabbalæ illius vanissimæ, de qua alibi. Quare est supposititijs.

NOE ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Præter

Ann. mundi. 1949.

2049.

Ann. diluuij. 293.

393.

[Subinde author noster per quendam *Avaxepa- λαιων.* repetit, quæ iam dixerat, hinc est quod hic ait hæc contigisse Noe & diluuii sæculo, cum iam sit de Abrahæ sæculo loquutus.]

ABRAHÆ SÆCVLO.

Ann. mundi. 1949.

2049.

Præter Berofum exteriorij huius Patriarchæ meminerunt. Citatur Eupolemus libro de Iudæis ab Euf. lib. 9. Præp. c. 4. Abraham natus in Camerina Babylonis siue Vr, siue Chal-deopoli, qui excelluerit in Astronomia, imo & eam inuenerit apud Chaldeos, aut potius per manum acceperit ab Henoch, quem Græci Atlantem vocant.

Alias eius res perstringunt Alexander Polyhistor, Artabanus, lib. de Iudæis, Melon contra Iudæos, qui addit cum habuisse duas vxores, ex Aegyptia suscepisse (per Ismaelem scilicet) duodecim liberos, inter quos diuisa fuent Arabia, quæ suo adhuc tempore haberet reges duodecim, ex altera vnicum Isaac, ex quo duodecim alios nepotes habuerit, quorum vltimus esset Ioseph. *Ibid. Euf.*

Hecateus Abderides, qui erat in comitatu Alexandri magni, scripsit librum de vita Abraham.

Quod Orpheus cecinit de Chaldæo, cui soli se Deus patefecerit, videtur pertinere ad Abraham. Nam & in Aegyptum peregrinatus fuerat, vbi nomen Abrahæ tam erat celebre, vt in ipsorum exorcismis mentio fuerit Dei ab Abraham adorati cultique.

Ab eo Iudæorum originem reperit Iustinus è Pomp. Trogo lib. 36. hist. qui & Syriæ regem post Damascum facit. (Atqui Damascus potius Abrahæ successit, nam seruus & filius procuratoris domus eius, *Gen. 15.*)

Spartiatæ è suis libris se fratres Iudæorum & de genere Abraham scribunt. *1. Mat. 12.*

Damascus ab Abrahæ seruo conditur, deque eius nomine Dammesec appellatur, omnium fermè urbium Asiæ vetustissima, ab Hierosolymis itinere sex dierum.

Reblata, quæ postea Antiochia, tuac etiam extruitur in Syria.

Sed omnium primæ sub annū Diluuij, 350. paulò post diuisionē Babylō. Arac, Archad, Calanne, Vr in Chaldæa, Niniue, Chale, Resen, in Assyria. Charra in Melopotamia *Genes. 10. & 11.* quasi antea habitarent in tabernaculis siue tentorijs, vt de Noe apparet *Gen. 9.* & Patriarchis Heb. 11. è variis locis Geneleos etiam post vrbes istas primas conditas.

Sodoma & Gomorra finitimæque ciuitates, vix dum steterant 26. annis post terræ & linguarum diuisionem, quando cœperunt bellum gerere pro libertate, contra Chodorlaomer Elamitarum, id est, Persarum regem, qui in suum auxilium duxerat Amraphel regem Sennaar, Arioch Ponti, Tadal Gentij. Quod primum est bellum, quod in sacris literis memoratur Pontus autem hic significat mare Persicum, vel Cinnereth siue Genezareth, vel alterum propinquius, non Pontum Euxinum longè remotiorem. Pax aded humani generis inimica, vt vel à mundi initijs exclusa sit. Mundi 2023.

Anno autem 51. ab eadem diuisione delicta sunt, annòque sequenti natus est Isaac, id est, 52. à terræ & linguarum partitione. Mundi 2049. Abrahæ 99.

Vxor Lot retro respiciens, in salis statuam vertitur. *Hebræi in Midras & in Traghum Hierosoly.* in aceruum siue cumulū. *1. Kimbi in rad.* vel columnam, quæ duratura sit vtque ad tempus resurrectionis, quo mortui reuiuiscunt. *Targhum Hierosoly.* Tempore Iosephi adhuc cernebatur. *Ipsè.* Salis autem statua licitur, et si propriè sulphure ossa eius exusta sint, quoniam sulphur non erat purum, sed mixtum cum sale. *Abben Ezra Gen. 19.*

Sodomam, Gomorrham, & finitimas duas ciuitates Adamam & Seboim in confinio Arabiæ & Palestinæ, igne, sulphure, & sale cœlitus misso, Deus in cinerem redegit, *Gen. 19.* Exemplum eorum, qui impiè acturi sunt ponens. *Iudæ cap. vnic.*

Quintæ vbi Bela. i. Segor propter iustum Lot indultum videtur, *Deut. 19.* Et si eo metu se non contulisset, sed in montis speluncam, *Genes. 9.* anno sequeatî absorptus est, egressis habitatoribus, quia locus sensim amplificabatur, & obruebat totam regionem. *R. Selo. Ibid.* 293.

Strabo fallus est in num. 10, dum tredecim fuisse ait. Item in causa dum euerfionem addidit sulphuri & bitumini è terra erumpentibus, quæ erat assignanda cælo, id est Deo irato, è superis peccatores sideranti. Phaëtonis fabulâ hinc quidam trahunt.

[Alij, conflagrationem quam nomine Phaëtonis poëtæ decantant, ad Eliæ tempora referri malunt, cum tandiu non plueret omnino.]

Hinc mare salsum, quod Pausaniæ in Elfacis mare mortuum Galeno in Simplicium libris, lacus Sodomæus, aliis Asphaltites, tanta salitudine & amarore, ut nullum animal nutriat: & quod eo mergitur, statim ut emergit, totum salitudine aspersum apparet. Singulare iræ Dei monumentum, in quo è cauitibus circum littora exudat etiamnum bitumen, & ipsa saxa apparent atra, & odorem durum spirantia: sic ut Palmæ & aliæ arbores fructum quidem proferant specie pulchrum, at atia fauilla plenum, &c.

Cuius hinc oræ funi & vegetum aliquot apud Poëtâs, ut Ouid. lib. 8. *Metamor.* Ibi enim Iupiter & Mercurius in humanam formam conuersi Phrygiam regionem, ut hominum humilitatem experirentur, peragrarunt. Cumque ex oppidanis nemo eos reciperet, in Phlémonis rustici & pauperis tandem hospitium ingressi, & pro tenuitate humaniter recepti, eum cum familia secum ascendere in collem iubent. Quo facto mox tum oppidum in lacum conuersum videt, &c.

Lot post istam calamitatem non ad Abrahamum diuertit, sed trans Iordanem in eam regionem, quam poëta Moabitæ & Ammonitæ posterius pulsi vteribus colonis, amnis possederunt. *R. Selo. Gen. 19.* id significat factum, quod Abrahamum, propter suum cum filiabus concubitum, sibi inferum forte vereretur.

Quod antea de linguarum confusione, populorum distributione & coloniis, sub Phaleg & sequentibus Patriarchis notatum est, pertinet ad hanc tertiam ætatem, maximè ad Abrahami sæculum. Eius enim quadragesimo octauo ista cœperunt contingere, qui erat vitæ Phaleg ultimus, & diluuij 340. Nam Phaleg postquam genuit Rehu, vixit adhuc annos 209. *Gen. 11.*

Poluimus tamen istam linguarum confusionem, & cætera quæ inde consecuta sunt sub Phaleg potius, quàm sub Abrahamo, ideòque in secunda ætate, potius quàm in hac tertia, ut appareret oraculi illius veritas, *Gen. 10. Nomen vni Phaleg, èd quod in diebus eius diuisa sit terra.* q. d. Prædictum est ab Heber non ante moriturum Phaleg, quàm diuideretur terra. Vnde & eius ultimo, siue ducentesimo trigesimo nono hoc factum, quando Abraham suum quadragesimum octauum explebat, & Noe suum nongentesimum quadragesimum. *R. Ioseph & Seder.*

Præsciens autem Deus eos sic distributos, sensim ab antiqua si le pietate, & virtute defecturos, non omnes, eligit sibi in pontum, quorum peculiariter esset Deus, sed Abraham cum sua familia. Reliquas enim omnes gentes dimisit ingredi via suas, &c. *Act. 14.* Et Ecclesia à diluuiò vsque ad Abraham per 340. annos in vniuerso humano genere continuata, iam incipit ad vnam familiam & gentem restringi, reliquias sua, non quæ Dei sunt, querentibus, ac facta eodem temporis puncto populi vni electione, & aliorum reiectione

Hoc qui non obseruant, tum regnorum tum populorum

primas

Anni
muni.
1949.

NOE ET ABRAHÆ SÆCVLO.

393.

2049.

Anni
diluuij.
293.

Anni
mundi.
453

primas origines à secunda ætate repetunt, & alias ad Phaleg, alias ad Rehu, Saruch, Nahor, Thare, antequam gigneretur Abraham, reuocant, magna oraculi præcedentis, *Gen. 10.* & Chronologicæ rationis labefactione.

Superuixit Noë huic diuisioni annis duntaxat decem. ut qui mortuus sit Abraham 58. Quare non videtur potuisse bis in Italiam traicere, & alias orbis partes visere, vbi regna constitueret, posteros corrigeret, leges daret, &c. Nam tam paucò tempore, præsertim à decrepito, tot, tanta, tam remota & difficilia non suscipiuntur. *Hæc contra Berosum Anni.*

Quin & reliqui Patriarchæ secundæ ætatis sub Abraham & Jacob mortui sunt. Phaleg. 48. Abraham, Nahor 49. Rehu 79, Sarug 100. Thare 35, qui idem erat trigessimus quintus Isaac. Arphaxad 146, qui Isaac 46. Reliqui Sale, Heber, Sem sub Jacob.

Ipsemet Noë missis fortibus, nepotibus orbem distribuit, & cuique certam terræ partem assignauit, *R. Selo. Genes. 12. v. 6.* Vnde antequam moreretur, familiæ eius diuersæ sunt per terram, quod ex eo liquet, quoniam sedecim post eius mortem, præcepit Deus Abraham, ut de terra natiuitatis suæ exiret, & venit in terram Chanaan. *R. Leni Genes. 11.*

Quasi esset tunc terræ portio Chanancis attributa, & Abraham tribulibus alia.

Multi tamen patrum in terra hac sancta perpetuas sedes constituerunt, post illam partitionem, quasi in communi patria. ut Sem, ut Heber, *Rabbini passim per Genesim, ut Genes. 21. Fasciculus Myrrha. Trad. Hebr.*

Quia verò tres eius erant liberi, tres orbis partes præcipuè haberi cœperunt. Quam partitionem, Geographi quoque tantatum rerum alioqui ignari, veritate ipsa ducti retinuerunt.

Hinc migratio populorum, & terræ repletio è Babel, tantquam diuisionis centro.

Hinc primæ gentium origines. Assur, Assyriæ nomen dedit: Aram, Armenia & Syriæ: Gomer, Cimmericis siue Cimbris & Gallis. Germani semen Chanaan & non Iuda, ut in Iosue demonstrabitur ex indubitatis Hebræorum annalibus. Scythæ è Magog. Sarmatæ è Togarma, &c. Ab iis enim diuisæ sunt primariæ gentes 70. in terra. Tot enim capita & duces familiarum, qui 70. duas colonias ex Armenia Saga, vel Babylonia in mundi partes deduxerunt, è Mose sic Rabbini eliciunt.

Filij & nepotes Sem, genti dantes nomen & principium tredecim (reperio solum 10.) Filij Iocdam eiusdem ab nepotis, gentibus originem tribuentes 13. Summa 26. Filij Iaphet 14. filij Cham 30. Summa 70. Habuerunt quidem hi alios filios & nepotes, sed illi ad gentem & linguam constituendam minimè sufficientes, adiuncti admixtisque sunt propinquioribus & charioribus *Trad. Heb.* vel comprehensi sunt sub Sem, Cham, Iaphet. Hi enim priuatim gentem & linguam constituent necesse est, si numerum 70. seruare oporteat. de quo supra.

[Apparet ex regione dicta *Iucatam*, illum *Iectan*, cuius hinc mentio fit, illuc migrasse.]

Post, varia & multiplex idololatria cœpit. *Cyri. libr. 1. contra Iulian. Apostat.* Vnde à Dodanum Noë nepote Dodoneum oraculum in Epiro. Hammoneum à Cham siue Ham filio in Africa, &c.

Turris à nepotibus Noë ædificata, quòd timerent nouum diluuium. *Ioseph*, vel ut ascenderent in cælum ad oppugrandum Deum, *Beroschit Rabba*, Moses id potius factum per superbiam significat. Vnde poëtæ sumpserunt Gygantomachiam. Inter cuius principes Ouidius in *Metam.* Iapetum

393.

2049.

nominat, Noe scilicet Filium, Europæorum & Scytharum parentem, quem cælo & terra natum fingunt, Promethei patrem, additis aliis mendaciis ex Hesiodo. Sic Cham, quem Camesem Cato in Originibus nominat, Græci etiam Cambysem.

Hinc superiores perstringens Abben Ezra. isti structores (inquit) non ita erant stolidi, ut putarent se posse isto modo ascendere in cælum, sed nec timebant diluuium, quia Noe & filij eius, quibus Deus iurauerat, erant ibi, quibus omnes credebant sicut patribus filij. Itaque eorum institutum erat ædificare urbem, amplissimam habitationis causa & turrim celsissimam in pharum, ut errantium, peregrinantium & longius habitium profectioes regerentur. Præterea vanitatis studio, ut ipsorum nomen transmitteretur ad posterum. Hoc enim est, quod subiicitur. *Et faciamus nobis nomen.* Hæc ille *Genes. 11.*

Eius tertia pars conflagrauit igne cælesti, tertia absorpta est, reliqua permansit in monumentum impietatis humanæ & vltionis diuinæ: *Fasciculus Myrrhæ à Talmudicis, Gen. 11.*

Turrim quidem disturbauit Deus, sed ad eius tamen speciem eodem loco hominum temeritas aliam tanto struxit artificio, ut in octonas assurgeret turres sibi ordine superpositas, quarum celsissima Beli habebat templum miro opere, ima basin rotundam ambitu, longitudine & crassitie stadij, *Herodotus.*

Ethnicorum, Hestici, Eupolemonis, Sibyllæ, Alex. Polyhistoris, Abydeni, qui diluuij & turris meminerunt, verba recitat, *Euseb. 9. de præp. cap. 4.* addi poterat Herodotus, &c.

Posteri Sem inhabitauerunt Asiam ab Euphrate vsque ad Indiam & Rhinocoruras, quæ terrarum spatia 27. linguarum differentias complectuntur. *Arnobius in Psal. 104.* Quare aliqui illud *Gen. 10. sem pater omnium filiorum Heber,* interpretantur, Omnium filiorum trans (fluuium) Nam *Heber* est & proprium viri & præpositio *Trans.* q. d. omnium filiorum, qui habitauerunt trans Euphratem. *R. Nabaman & Elias præf. in Methurghamen* Ab iis duæ Monarchiæ, Assyriorum, quidem ab Assur, Persarum verò ab Elam.

Persas tamen deducunt alij è Iaphet, ut non tam ab Elam descendisse putent, quàm à Madai, *Fasciculus Myrrhæ, Gen. 9. è Beresith Rabba.*

Post diluuium statim, Assyria & Aegyptus præsertim cultura & habitatae sunt, *In Arabicis historijs.*

Mox post dispersionem, Nimrod nepos Cham primus affectato imperio, regni formam in Chaldaea instituit ad Euphratem. Quare Xenophon rectè primos hominum Chaldaeos latè regnasse scripsit. Primus etiam post diluuium venatoriam exercuit *Hinc in Genesi, Nimrod robustus venator coram Domino,* id est, mirabiliter, & prodigiosi roboris. Dum enim Hebræi cupiunt aliquid exaggerare, ut prodigiosum & extraordinarium, sic loquuntur.

Quin etiam significatur ad bellicam suam fortitudinem venandi peritiam adiecit, *Ramban & R. Isaac.* Et ædificatis altaribus belluas à se venatu captas Domino, (priusquam sensum Sanctæ religionis abiecit) obtulisse in holocaustum. *Abben Ezra illud, Coram Domino, accipiens in bonum.*

Tandem enim impium fuisse impietatisque exactorem, quasi firmius sic suum regnum esset constituturus, nihil est apud Hebræos constantius. *Cabbala, Thalmudici & Ramban, qui carpit abben Ezra, quod eum visus esset superiori dicto iustificare.*

Babylone vsus est pro regia. Arech quoque (i. Edessam, teste Hierony. in Trad.) 375. milliaribus à Babylon. & aliquot alias vrbes ædificauit.

Defectionem

Anni
diluuij.

293.

393.

SEM, ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni
mundi.

1949.

1049.

Anni
diluuij.

293.

339

Anni
mundi.

1949.

2049.

Defectionem à Deo docuit, ut cui nihil esset tribuendum, sed omnia humanæ virtuti atque industria. *Ioseph. lib. 1. cap. 4.* Hic ergo Idololatria reuixit.

Fuit autem filius Chus, Noë abnepos. Nisi apud Mosem verbum gignendi, ut interdum Hebraicè, non referatur ad proximum gradum, sed ad aliquem consequentem. Quod est multo probabilius. Nam non recensetur inter filios Chus, *Gen. 10.* Eius enim regnum non videtur constitutum, nisi post 340. annos à diluuiio, ætate Abrahæ, non post 131. ut vulgo asseritur. Hinc Babylon ædificata ann. diluuij 350. sub Noe scilicet obitum. *Ios. lib. 1. cap. 8.*

Vrbs videlicet prima post reparationem generis humani condita. *Oros. lib. 2. cap. 7.* Vnde primi hominum Chaldaei latè regnarunt, *Xenophon.*

Cæpit esse potens in terra. *1. par. 1.* id est, è R. Selo. agitare bella & fortia in terra gerere. Primusque fuit rex post diluuium. *Abben Ezra. Gen. 9.* super 70. generationes. Itaque diebus illius diuisa est terra. *Idem, Seder Olam citato,* quasi regnarit ante dispersionem, & sese dispergendi, ad vitandam eius tyrannidem, occasionem mortalibus præbuerit, vnde sequatur mox: *Ex terra illa exiit Assur, & ædificauit Ninive.*

Sed est probabilius post dispersionem regnum occupasse sub 50. Abrahæ, septem octo annis ante Noë obitum, diluuij circiter 342. Quoniam principium regni eius Babylon dicitur. Babylon autem condita à iamiam dispergendis, & nominata à confusis ibi labijs.

Rectius igitur impletur Abben Ezra, *Gen. 11.* Mihi (inquit) videtur, quod post confusionem linguarum dispersi sint è Babel, & postea occuparit regnum Nimrod super Babel, indeque alij multi reges surrexerint.

Auctor fuit consilij, quod cepit illa ætas de construenda turri. Seduxitque vniuersos, ut in Deum rebellarent eiusque iram prouocarent, respondens suo nomini. Nam Nimrod rebellem sonat. *R. Selo. Gen. 10.*

Primus persecutionem mouit cõtra religionem, regni sui anno. 18. dispersionis 20. Abrahæ 68. Cuius causa Thare cum Abraham & reliqua familia reliquit Chaldaeam, & se Charras Mesopotamiæ contulit, nec vltius progressus est. *Genes. 11.*

At Abraham post annos. 5. relicta Mesopotamia parentibusque, in Palestinam siue terram Chanaam commigrauit, ætatis suæ 75. cum Sara, Lot, emptitijs & vernis, quos in Haran siue Charris sibi parauerat. *Gen. 12.* vbi purior & liberior erat vsus religionis sub Melchisedec, *Gen. 14.*

Vrgebat Mimrod cultum Idolorum, *R. Mose in Mor. e. è, quodam libro Aegyptiaco.* Vcl potius ignis, quem proinde pro Deo Persæ deinceps habuerunt. *Hebræi Gen. 11.* qui illud, *Eduxit eos* (Thare & familiam) *de Vr Chaldaeorum,* exponunt non de vrbe cum Nostris, vel regione cum. 70. Interpretibus, sed de igne ceu fornace, in quam tradunt Abraham fuisse coniectum, quod ignem nollet colere, diuinitus autem fuisse eductum siue ex illo igne, siue è carcere. *R. Isaac.*

Videtur subactus tandem fuisse ab Assur. Nam Belum patrem Assur siue Nini dicitur habuisse successorem. *Euseb. in Chron.* vel potius Amraphel. Nam. 2. 7. anno dispersionis rex Sennaar siue Babylonis loco istius nominatur, *Genes. 14.* Ita nõ diu regnauit, siue Amraphel ei successerit iure legitimo, siue violento. Vt sit, initium quidem regnorum in Babylonia fuit.

Sed hæc monarchia prima varias habuit vices. Nam à posteris Cham post annos circiter 62. ad posteros Sem, id est, ad Assyrios transiit. Niniuem enim & Babylonem tenuerunt. *Herod.* vel potius ad Chaldaeos iugum alienigenæ excutientes. Nimrod enim erat de genere Cham. Chaldaea autem & eius pars Babylonia de sorte Sem.

E ij

Apud Assyrios, paulò post regnum Nimrod, annis circiter 62. (iuxta alios ducentis absurdè) nouum regnum exortum est per Assur filium Sem. Abrahæ 112. Regni metropolis Niniue ab ipso conditur. *Gen. 10.* Assur putatur Ninus, sic è Niniue à se condita denominatus. *Ibid.* Niniue autem siue Ninus in Artuciaz cæpo ad Trigis vndas. *Strabo lib. 10. Herod. l. 1.* Mille & quingentas turres in orbè cõplexa, mœnia centenũ pedum altitudine, amplitudine trium plaustrorum *s abellicum.*

Deinceps secuta sunt multa regna, dum quæque natio, gens, ciuitas suos habuisse reges memoratur. vt Assur non imperium plurium gentium, sed suæ duntaxat constituisse videatur, idque aduersus Nimrod, qui in omnes tentabat dominatum. Hinc *Genes. 14.* nouem reges nominantur, quatuor Assyriæ vicini, quinque paulo remotiores.

Tempore quidem Rehu, Aegyptiorum regnum initium sumpsisse scribit Eusebius in *Chron.* sed hæc iam refutauimus. In eo primum regnavit Soros (Osyris siue Orus) quod postea crebris motibus mutatum deinceps legimus. Vel iuxta Suidam. Pharaon, qui sequentes reges Pharaones cognominauerit. Iosephus tamen Pharaonis vocem lingua Aegyptiaca regem sonare testatur, *lib. 8. Antiq. cap. 2.* nec fuisse Proprium primi regis.

[Pharaon propriè dicitur victimarius, quia Rex Aegypti ab omni antiquitate fuit in sua gente Sacerdos summus ac Pontifex præcipuus. Argumento est Iethro sacerdos Madian, focer Moysis: à quo Cinzi orti sunt *Exod. Iud.*]

Mizraim autem, qui à poetis Osyris, regnum illud condidisse videtur. Durauit vsque ad Augustum, factis quibusdam interregnis. *Nangiacus.*

Fuit antiquissimum. Nam ætatis Abrahæ septuagesimo quinto *Gen. 12.* id est, confusionis & dispersionis vigesimo sexto, mortis Noë decimo sexto, excelebat.

A Minæo rege Aegypti Memphis conditur. *Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.* Hic aucta est idololatria à posteris Cham, Mizraim Aegyptiæ gentis auctore, & Chus Aethiopiæ. Nam Aegypti omnium primi aras, sacrificia & delubra diis instituerunt. *Herod. lib. 2.* Et Aethiopes omnium primi deos coluerunt. *Diod. lib. 1.* ab Aegyptiis postea Græci deorum religionem consecuti sunt. *Herod. lib. 2.*

Chus Aethiopiæ regnum condit ad hæc vsque durans tempora. *ex Abyssinorum historis & Marini Romani de Aethiopiis.* Et sane eorũ regnũ fuisse antiquissimũ apparet ex Homero.

Nimrodo in Babylonia succedit Amraphel, *Gen. 14.* Est binomium existiment Talmudici, citante Fasciculo Myriæ, vt *Gen. 10.* appellatur Nimrod, 14. Amraphel.

Externa de hac tertia ætate & suspecta.

Tum florentissimum regnum Assyriorum toto Oriente. *Ioseph. lib. 1. cap. 9.* Quare omnes Chronographi Abrahæ sæculum cum Nini temporibus componunt, qui Assyriorum rex primus scriptores est nactus, vt *Diod. Sicul. lib. 3.*

Sic ab vltima memoria suam historiam Trogus, Iustinus Diodorus, & alij repetentes à Nino incipiunt.

Ninus regnavit primus, vt autumat superiorum profanitas, fermè apud vos, o gentes. Ultra stilus non progreditur. Ab Assyriis si forte æui historis patefcunt. Qui verò diuinas literas lecturamus, ab ipsius mundi natalibus compotes sumus *perit. de pallio.* Nam Nimrod fuit superior, & c.

Quin & nonnulli eius regnum aliquot annis antiquius Abrahamo faciunt. sed minus congruenter Nam cum anno 48. ætatis eius, contigerit populorum diuisio & regnorum ortus, inter quæ primum est regnum Nimrod, Niniuitico, minimum 62. annis antiquius, Ninus imperare non potuit, nisi duodecimo post natũ Isaac, qui erat Abrahæ 112. *Hæc ex anna-*

libus

Anni diluuij.

293.

393

Anni mundi.

1949

1049

SEM, ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni diluuij.

293

393

Anni mundi.

1949

2049

libus Hebr.

De quo imperio multa, aut potius omnia fabulantur. Nam & nomè Nini & sequentiũ Regum fictũ esse videtur ab vrbis Niniue vocabulo, cuius conditorẽ non Ninũ, sed Assur Scriptura nominat. *Genes. 10.* Qua mentiendi libertate, Britanni à futitio Bruto, Franci à Francione, Parisiensis à Paride, Treuerenses à Trebeta Nini fratre, & c. se ortos iactant. Deinde hoc Abrahæ sæculo, & consequentibus, per annos amplius mille, Persia, Syria, Chaldæa, Arabia, Palestina, Mesopotamia, & cætera regiones Orientis, priuatos habebant monarchas, nec Assyriis quicquam concedebant, vsque ad tempora scilicet Oziæ, siue primæ Olympiadis. *Genes. 14.* enim Amraphel rex est Sennar siue Babyloniæ, Arioch rex Elasar, Codorlaomer Elamitarum siue Perfarum, Thudal gentium. Nam quòd Iosephus hos Reges discretè nominatos, tacit regis Assyriorum, qui totam Asiam deuicisset Sarapas, hoc obscurare est Scripturam, non in sua perspicuitate relinquere.

Præterea in sequentibus Bibliorum historiis profundum erit de regibus Assyriorum silentium vsque ad Phul, quem putant esse Nabonassarem Ptolomæi. Contra, reliquorum Orientis regum crebra mentio, vt Chusan Mesopotamiæ. *Iud. 2.* Benadab, & aliorum Syriæ per cunctos libros Regum & Paralip.

Postremò, Berofus (Nam cætera postea refellentur in Oziæ, quando primum Assyriorum nomen terribile Syris ac Iudæis esse cœpit, atque ad eò innotescere, cum tamen Syria Assyriæ esset vicina) Berofus inquam Chaldæus, non ille fictitijs Annis, sed quem citat Iosephus *lib. 1.* contra Apionẽ, arguit Græcos scriptores, quòd retulerint ad Semiramidem multa, quæ ad Nabugodonosorem infinitis post sæculis sunt referenda, vt de Babylonis structura, & c.

Oportet ergo totum istorum imperium, si quidem amplum fuerit, comprehensum fuisse Tigri & Indo fluiuis, & aliqua fortassis Euphratis parte, nec Euphratem ante dimidiatam quintam ætatem tranãsse. Vnde quæ de illis & illorum successione, amplitudine, gestis & rebus dicam, faciam ne quid de præcipuis præterisse videar. Alioqui ad fabulosam Diodori historiam pertinent.

Zoroastes Cham horoscopus rerũ & syderum motus illustrauit. Magiam, vt fama est, introducit, è tribus constat, Medicina, Mathesi, siue Astrologia Diuinatoria, & Religione. Vicies centum millia versuum de hac diligentissimè scripsit. *Plinius & Aristoteles.*

Hanc in Theurgiam, & Goëtiã siue Necromantiam ex sententia Porphyrij distinxit. *August. lib. 10. de Ciuit. cap. 9.* Pharmaciã addit Philo *lib. de specialibus legib.*

Bactrianos & Persas in regni formam redegit. Apud hos Ostanas & Astampsychos Magiæ nomine celebratos reliquit. Victus fertur à Nino. Solus in natiuitate risit.

Belus Nini pater, Astronomiæ ad eò studiosus, eius vt inuentor habeatur à Plinio. Hinc Chaldæorum fama, ex artis illius exercitatione & nomine.

A filio consecratus est, dicata statua, ad quam confugientes, leges euaderent. Vnde Baal, Beel, Bel & Baalim apud Prophetas Idolorum nomina.

Putant aliqui fuisse Nimrod, qui hoc nomen sit consecutus, quoniam apud Syros, Hebræos, & reliquos Orientales Bel dominum sonat. Porro apud eos fuit deorum supremus, vt apud Occiduos Iupiter.

Quare fabulosè à suppositio Berofus diis maximis Orientalium. Saturni Babylonicis, Iouis Baby. Mercurij & similibus nomina imponuntur. Quoniã Orientales ante Alexandrum Macedonem ista nesciuerunt, & eorum Idololatria perpe-

tuò fuit à Græca & Occidua differens. Sed & Saturnus, Iupiter, & quicūque alij nominantur Græcorum dij, multò sunt Baalim iue Belis posteriores.

Eodem Abrahæ tempore, multa alia regna exorta memorantur. Primum Aegyptiorum, cuius Scriptura meminit, Genes. 12, &c. ab Oro iue Olyri, siue Vexore. 2. Scytharum, quorum rex primus Tanaus. 3. Massagetarum. 4. Sicyoniorum in Achaia & Peloponneso vsque ad Heli Sacerdotem, quod tandem rexit Egialeus, à quo Varro velut antiquissimo tempore exorsus peruenit ad Athenienses, deinde ad Latinos. August. lib. 18. de Ciuit. Euf. chron. 5. Aethiopum, apud quos mortuo Chus sex regnarint ordine, quorum ignorentur nomina & anni, sine certa sede, Nomadum, & Arabum instar, post quos fixa sit Axumæ regni sedes, vsque ad Christi tempora, indeque translata Sabam, vbi ad hunc vsque diem permanet. Ex historiis Aethiopicis à Marino Romano collectis.

Complura etiam alia, dum quælibet natio, gens, vrbs, sibi aliquem principis, ducis, regisve titulo præficeret. Hinc rex Geraræ, Gen. 20. qui Palestinorum 26. Rex Sennaar, rex Alasar, rex Elamitarum, rex gentium, rex Sodomæ, rex Gomorrhæ, rex Adamæ, rex Seboim, rex Balæ, rex Salem. Gen. 14. Principes Aner, Escol & Mamre, ibid. Filij Heth Principes Arbez, 23, per Castella & oppida Arabiæ duodecim Principes, Ismaëlis filij, 25. Emor Heueus princeps terræ Sichem, 34. Duces Edom 36, antequam primum regem haberent Balac filium Beor, ibid. Duces Horreorum, qui imperauerunt in terra Seir, ibid. Militum dux. 26.

Vexores rex Aegypti in Pontum vsque victor arma proferens, & Tanaus Scythiæ rex, qui Vexorem & omnem penè Asiam subegit & cum Aegyptiis de gentis antiquitate disceptauit ante Ninum ponuntur. Sabellicum. Fortasse Vexores est Olyris Pharaonum primus.

Olyris & Isis eius vxor hîc etiam locantur. Frugum in Aegypto inuentores sub Mundi 2001. Item Orus Appollo, qui disciplinas in Aegypto monstrasse memoratur, vîus Abrahæ consiliis. Atqui ante Ioseph Aegyptij earum videntur fuisse expettes. Ps. 105.

Togarma, de quo Gen. 10. Turcis dat originem & nomen. Elias in Tisbi (Malo Sarmatis.) Quia autem Turci sunt populi Scythiæ, Plin. lib. 6. cap. 7. Mela sub fin. lib. 1. Ptole. & Herod. lib. 4. ideo etiam Magog in scripturis appellantur. Nam Magog Hebræis est Scythia. Ion, siue vt hodie Rabini pronunciant, Iauan Ionibus, è quibus reliqui Græci.

Elisa Aeolibus, qui Epirum, & magnam Græciam. i. Calabriam, & loca Italiæ Siciliæ proxima habitant.

Madai Medis, Riphath Ripheis, Rodanim Rhodiis, Tarsis, Tarsensibus Ciliciæ, Kittim Macedonibus, 1. Mach. 1. Caphthor Cappadocibus, Thiras Thracibus.

Elam Elamitis siue Persis, Assur Assyriis, qui primam Monarchiam in Babel & Niniue constituerunt, post Nimrod. Lud Lydis, Aram Armeniis & Syris, Gether Etharis in Armenia, &c. Quæ nomina extant, Gen. 10. & 11.

Mefech, de quo Gen. 10. præcos Mesios ab Adula monte vsque ad Ponticam regionem posuit. i. Cappadocas, quorum vrbs Mazaca antiquum nomen retinuit, vsque ad Claudij imperium, qui eam vocauit Cæsaream. Ab eo etiam Moschi.

Iaktan filius Heber. ibid. quem Gangem esse putant, in India sedem sui nominis firmat.

Eius filius Hauila suo vocabulo Indiæ partem auro abundantem apud Hebræos denominat.

Alij eius filij, alias Indiæ prouincias. Sed quæ sequuntur non perinde sunt certa.

Anni diluuij. 293.

393.

Anni mundi. 1949.

2049.

NOE ET ABRAHÆ SÆCVLO.

Anni diluuij. 293.

Anni mundi. 1949.

Sarmatarum & Germanorum regna & colonia sub Thuisco Gigante, quem & Askenas aiunt Hebraicè vocari.

Lybum siue Afrorum sub Tritone & Hammone. Aegyptiorum sub Mizraim cog. Oceano.

Celuberorum in Hispania sub Iobel filio Phaleg, vel iuxta alios, Tubal Iapeti filio.

Celtarum siue Gallorum, sub Samothe cog. Discelta, siue Dite, illius ætatis sapientissimo. Ab hoc Dite ortos Galli dicebant, vt Cæsar narrat.

Arabum siue Saracenorum, Sabarum & Caspiorum sub Gog, & eius patre Sabatio siue Saba Racmæ filio, Cham nepote.

Scytharum sub Magog, ex quibus Turci & Tartari, quos sibi iunxerunt Gog. i. Saraceni siue Arabes contra Ecclesiam.

Indorum sub Gange. Italorum sub Gomer Gallo.

Cimbrorū, vbi nunc Dani, Norduegij, Gothi sub eodem. Hæc ex Beroso illo Annij suppositio, quæ proinde sunt incertissima.

Sabatius Saga in Italiam veniens, agriculturam & religionem Abotigines docet.

Sagæi sacerdotes Armenij multiplicati, omnem Caspiam regionem vsque ad Bactrianos possident.

Barzanes post patrem Sabatium in Armenia regnat. Diod. lib. 5.

Sambetha Sibyllarum prima, tradit se Noe esse nurum, & cum eo è diluuiò euasisse, & Babylone profectam, vaticinari per Græciam, falsòque Erythream appellandam, quasi ex Erythra natam, ab alijs etiam è Circe & Gnosto. ad finem lib. 3. & 7. Orac. Sibyll.

Dicitur annos amplius septingentos vixisse, diutius quàm ferret communis hominum ætas. Ouid. in Metamor. Arist. de mirabilibus audit.

Sed quid mirum, cum Sem eius siue vir, siue leuir, eodem tempore post diluuium vitam in 502. prorogarit. Et si Deus Noe dixisset, vitam hominis fore centum viginti annorum, id tamen non statim post diluuium accidit. Deinde de communi & vulgari vitæ curriculo loquebatur. Nam & Abraham & Iacob, & Patriarchæ, & alij multi diutius vixerunt.

Videtur autem scripsisse quædam ante Saturni sæculum, quæ seruituti Aegyptiacæ & liberationi respondent. Nam lib. 1. Orac. Sibyll. de Titanibus vaticinatur, lib. autem 3. & narrat & vaticinatur. Denique sub senium se scripsisse ipsamet profiteretur libro septimo.

Eius sunt vaticinia de Christo, de regnorum mutationibus, & alijs, quorum fragmenta extant in Lactantio, Theophilo, &c.

ISAAC natus anno ab instituta Circumcisione secundo, ab ortu Ismaëlis decimo quarto. Nangiac. à diuisione linguarum & populorum quinquagesimo secundo, à subuersis Sodomis primo.

Caligauerunt oculi eius & videre non poterat, Gen. 27. anno vitæ 117. Ita in illa cæcitate permansit circiter, 43. Nisi vt credit Hierony. tertia quæst. ad Damasum, diuinæ dispensationis fuerit, vt ad tempus quadam oculorum agritudine cæcicaretur, ne suam magis, quam Dei, in benedictionis filiis, faceret voluntatem.

Inde vitam protulit in 22. annum à reditu Iacob è Mesopotamia, seder Olam. Nam decessit ætatis centesimo octogesimo, nempe patre longæuior annis quinque.

Verum Dei cultum retinuit, Ismaele & reliquis Abrahæ filiis ad simulachra veneranda traductis.

Purissimæ vitæ, adeo vt legem monogamiæ in paradiso sancitam nunquam violarit: Forma, Christi qui Polyga-

393 Gen. 25. 453

12 b ISAAC genuit Iacob anno 60.

2049

2109

Nino annis 52. deinde Semiramide an. 42. Regibus Assyriorum.

453

Melchisedech Pontifice.

2109

miam Synagogæ sustulit, & monogamiam antiquam re-
tulit.

In multis aliis figura Christi. 1. quia diuinitus promissus. 2. supernaturaliter conceptus. 3. mirabiliter natus. (Nam duo erant impedimenta, matris sterilitas & vulua emortua nimisque annosa) 4. quia appellatus Isaac. i. risus, gaudium. 5. quia ad sui immolationem ligna humeris in montem ba-
iulauit. 6. quia eo intacto aries cornibus prehensus & vepri-
bus coronatus mactatur, sic enim illæsa diuinitate humanitas
Domini spinis coronata immolata est. 7. quia tertio die ma-
tri viuis nuntiatur. 8. quia benedictione cumulauit filios suos
sed inæqualiter 9. &c.

Vt in eo fuit mysterium Christi, ita in altero Abrahæ filio
Antichristi siue Maometis.

Ex Isaac Christus benedictionis semen quadragesimus
primus, *Mat. 1.*

Ex Ismaele Maometus semē perditionis trigesimus primus
(*In Chronicis Arabum post Al. orationem pag. 214*) prætermis-
sit in vtriusque progenie obscurioribus. Nam plures fuerunt in-
termedij.

Vterque patris sui mores graphicè expressit. Christus vt
Isaac, & c. Maometes vt Ismael, qui polygamus, qui ferus
homo, cuius manus contra omnes, & manus omnium con-
tra eum, qui insectator Isaac, *Gal. 4. &c.*

Eius 37 obiit Sara mater, ætatis, 127, quo quidem fuerat
obla us. Ipse verò decimo ante descensum Iacob in Aeg-
gyptum, anno vno ante eductionem Ioseph è carcere.

Anno ætatis 37 vincit, vt sacrificaretur à Patre. *seder &
Trad. Hebrai. vel 25. Ioseph. vel 13. vt quidem nostri videntur
existimare, & Hebrais Abben Ezra, Gen. 22, eos refellens,
qui quinto, quia gestare non potuisset ligna holocausti.*

Oblatus autem in parabolam futuri. *Hebr. 11.*

Quadragesimo ducit Rebecam. *Gen. 25.*

60 Gignit Iacob & Esau. *Ibid.*

75 Amittit patrem, & in spelunca ab ipso empta sepelitur.

Inde pergit eodem loco habitare, nempe iuxta puteum
viuentis & videntis, *Ibid.* qui erat in tractu Hebron. *Gen. 16.*

80 Peregrinatur in Geraris Palestinorum ob famem, vbi
sedes constituit diebus plurimis, *Gen. 26. i. annis 57.* Nempe
vsque ad vitæ 137. Nam de Bersabea è Patris domo Iacob
agens septuagesimū septimum, in Mesopotamiam egreditur,
qui erat Patris centesimus trigesimus septimus. *Gen. 28.*

100 Offenditur coniugio Esau cum filiabus eiusdem loci.
Nam Esau tunc erat quadragenarius, *Gen. 26.*

123 Senex & caligans oculis benedixit Iacob se pro Esau
primogenito offerentem. 27.

124 Ad atauum Heber, eum, vt fratris iram vitaret, trans-
mittit in annos duodecim.

136 Illum reuocat.

137 Benedictione communitum in Mesopotamiam trans-
mittit.

138 Reuertitur in Hebron, vbi reliquum vitæ transigit, id
est, annos 48. Nam illuc eum Iacob è Mesopotamia rediens
conuenit, *Gen. 35.*

140 Rebecam vxorem in spelunca duplici sepelitur iuxta He-
bron.

158 Recipit Iacob è Mesopotamia feliciter reuertentem.
180 Post. 21. videlicet, moritur, & ab vtroque filio honorificè
in sepulchro maiorum tumulatur, *Gen. 35.*

Rebeca decimum quartum agens ei quadragenario nu-
bit. viginti fuit sterilis. Moritur post annos 80. nempe cum
Iacob in Mesopotamia moraretur, annūque ageret octo-
gesimum. Sic minimū excessit centesimum tertium.

Anni
diluuij.
393

Anni
mundi.
2049

SEM ABRAHÆ ET ISAACI SÆCVLO.

453

2109

Eo tempore

Anni
mundi.
2049

Eo tempore oraculum, ad quod consulendum Rebeca
perrexit, *Gen. 25.* aiunt fuisse in templo, cuius Pontifex erat
Melchisedech.

Ex eo & Rebeca leni cute parētibus nascitur Esau, pilosus
ac hispidus, Edom postea ab Orientalibus appellatus, à pilis
ruffis, sicut à Græcis ἐρυθρὸς vnde mare Erythreum & ru-
brum.

Ex vno concubitu sati duo gemelli Iacob & Esau, differē-
tibus planè naturis, moribus, vita, fortuna, &c. Astrologo-
rum vanitatem coarguunt. *August. epist. ad sextum.*

[Etsi ab insufficienti enumeratione causarum aut partium,
non valet consequentia.]

Filij Abrahæ ex Cetura in Trogloditarum regionem sub
Aegypto, à patre in coloniam mittuntur. *Ioseph lib. 1. Antiq.*

Cetura vxor Abrahæ, *Gen. 25.* imò Concubina, *1. Par. 1.*
Concubinæ autem erant apud Hebr. ancillæ, quæ cum viro
sine legitimis ceremoniis conuenerant. Vnde filij earum in
hæreditatem patri non succedebant.

Ismael primogenitus Abrahæ, ex ancilla Agar, à quo Is-
maelita, siue Saraceni & Arabes, 12 principibus ab ipso
exortis, maledicta natio secundum carnem orta: simultatem
perpetuam gerens cum Isaac, & promissionis filius secun-
dum spiritum natis. Quare quemadmodum tunc Ismael,
qui secundū carnem natus fuerat, persequebatur Isaac, qui
secundum spiritum: ita & nunc (quando Mahometani Dei
populum insectantur.) *Verba Pauli Gal. 4.*

Ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omniū
contra ipsum. *Gen. 16.* Hoc nostro magno malo experimur
quotidie in Saracenis & Turcis.

Duodecim filios principes reliquit, qui omnes iam suis po-
pulis dominabantur.

Possedit magnam partem Arabiæ, ducta in vxorem prin-
cipis filia.

Ille egit pœnitentiam & pietatem coluit. *R. selom. Gen. 15.*
Saltem quoad vixit Abrahā, vnde & paternū funus cum Isaac
curat religiosè. *Gen. 25.* Eius meminit Melon lib. contra Iu-
dæos.

Ita Isaac ex promissione & secundum spiritum natus, ter-
ræ sanctæ incola solus fratrum permansit.

Cuius tempore tres superioris ætatis patriarchæ migratur
ex hac vita. Primo eius anno Sarug annorum 230, Trigesimo
quinto, Thare annorum 206, quadragesimo sexto Arpha-
xad annorum 438.

Ammonitæ & Moabitæ ex incestu Lot orti, in Arabia ini-
tium gentis sumunt. Hi quidem partem Arabiæ, quæ sita est
super ripam torrentis Arnon, in mare mortuum labentis,
prioribus accolis, qui Emim appellabantur, subuersis occu-
pant. *Hieron. in locis Hebraic.*

Illi autem Raphaim gentem veterimam interfecerunt, &
eorum regionem Arabiæ, cuius metropolis Philadelphia,
obtinuerunt, *Ibid.*

Syri descendunt à Chamele filio Nahor fratris Abraham,
Gen. 22. secundum nostrum interpretē, & 70. Atqui nullos
reperio Hebræos sic interpretantes, sed nec Chaldæum, cū
Fagius vulgatā interpretationem sequatur. Nam nihil am-
plius in Chaldæo est, quàm Hebræo, nempe *Chameuel pater
Aram: Aramae* dixisset Onkelos pro Syris, nec singulare
Aram retinisset contra suum morem. Malo igitur, vt *Aram*
non hic Syriam, vel Syros significet, sed nomen propriū viri.
Ratio est perspicua: Quoniam Syri iam orti erant ex altero
Aram, nempe filio Sem, *Gen. 10* quem proinde cum aliis 70
prius venisse in partitionem orbis terrarum, & Syriam forte
obtinuisse, quàm Abraham in Chanaan ingrederetur, iam

Anni
diluuij.
393

2109

453

docuimus.

Mundi vix dum dispersi eadem facies, quæ nunc Bellorū vsus, seruatorum & vernarum. gen. 14, Seruatorum tam vernaculorum, quàm empitiarum. 17. Deliciarum carniū, frugū, butyri, lactis. 18. 27. Conuiuioium, pulmentorū, 21. 24. 26. Frugum, & vini, 9. 19. 27. Sagittarum. 21. Armorum, Pharetrarū, arcuum, 27. Venationis, 10. 24. 26. Iudiciorum & fororum iudicialium, 14. vbi fons siue planities Mispar. i. iudicij, in quam veniebāt incolæ regionis propter iudicia & causas forenses, ex Onkelo & R. Selomone. Gladiorum, 22. & 34. Siclorum argenti probatæ monetæ publicæ. 23. Argenteorum, 20. Electorum sepulchrorum, 23. Monumentorum & sepulchralium titulorum & inscriptionum, 35. Oppidorū & castellorum. 25. Vrbium, 10. 11. 13. 23. 24. Vasorū aureorum & argenteorum, Siclorum aureorum, inaurium aurearum, ad orandam faciem, armillarum in manibus, pondo siclorum decem, vestium elegantium, 24. 27. Diuersiorum hospitiorum ad manendum & locandos camelos, 24. 42. Puteorum, laterum, bituminis. 20. 21. 26. Hydriarum ad hauriendam aquam, canalium 24. Legum diuersarum, negotiationum, Dotium, 34. Emptionum & venditionum agrorum, 23. Epistolarum & nuntiorum. 22. Denique artes, opera, artificia planè eadem, quæ nūc, vt Græci & Latini non se clarius probare possint fuisse Barbaros vsque ad Cyri & Solonis tempora, id est, vsque ad quingentesimū ante Christum, quàm cum huiusmodi rerum inuentionem recentem faciunt, & nonnullis suorum tribuunt, quæ à prima Diluuij memoria apud Orientales repetitur.

Externa tempore Isaac.

Sub natiuitatem Isaac, nēpe eius duodecimo Ninus proprie regnum auspiciatur, & Babylonicum à Nimrod ante 62 annos constitutum deler.

Terra Chanaan paucos tunc habebat Reges, Vnde Reges Chanaan præsertim leguntur post exitum de Aegypto.

Semiramis Nini vxor Babylonis mœnia condidit. In eius medio templum Belo statuit, cmentito sexu, nomine filij regnat, qui & ipse Ninus vocabatur. Strabo lib. 16.

Fortasse Nimrod eam sine manibus reliquerat.

Prima post diluuium metalla excoluit captiuorum opera, laude bellica illustris multa in Oriente præclare gessit, ad Oceanum Ethiopicum & Indum fluuium latissimum, cuius ripas ponte 60 stadia longo, 30 lato iunxit, ducenta Idolorū millia ex ebore & ligno finxit, sicque orbem Idololatria repleuit. Suidas.

Babylonem in miro camporum æquore in quadrum disposuit. Murus eius ex coctili latere, infuso bitumine in latum habuit cubitos 50. in altum 200, in ambitu stadia quadringenta septuaginta. Vicinæ quinæ portæ in laterum vno quoque, vt esset εκατομπολις, quarum ostia miræ magnitudinis, ex ære fusili: Orosius. Sed rectius hoc attribuit Berosus apud Iosephum, lib. 1. contra Appinonem Nabugdonozori.

Exercitu tredecies centenorum millium peditum, quingentorumque millium equitum, per Bactrianos in Indiam frustra penetrat.

Atqui Semitamidem vixisse post Mosem testis est Porphyrius lib. 4. contra Christianos Citante Eusebio, lib. de præpar. Sex videlicet generationibus ante Cyrum, Herod. lib. 1. Quod certum.

Apud Sycionios in Peloponneso Egialeum aiunt ann. 5. 2. regnasse.

Treuerenses à Trebeta Nini fratre, à Semiramide expulso, se tunc in Gallia Belgica conditos gloriantur.

Tuyfconem, Mannum, cum hoc Trebeta apud se regnan-

Anni diluuij. 393

Anni mundi. 2049

ISAACI SACLVO

453.

2106

tes his

Anni diluuij. 453

Anni mundi. 2109

tes his temporibus Germani, si Deo placet, faciunt. Deinde Ingeuon post parentem incertis adhuc sedibus. Tuyfconis enim filium Manum tres hos genuisse Ingeuon, à quo Ingeuones circa Occidentalem Germaniæ Oceanum Herminon, à quo Mediterranei Hermiones dicti, Isteuon, à quo Isteuones, è Tacit. initio lib. de morib. Germ.

Apud Aegyptios Neco Pharao. Ioseph. lib. 5. bel. cap. 26. Iberus rex Hispaniarum secundus.

Nagas Celtarum rex secundus. Deinde Satron Rex doctissimus, qui publica literarum studia instituit. Bero.

Viri Scytharum Parthos & Bactrianos, fœminæ verò Amazonum regna condunt. Nangiacus.

Amazones durant vsque ad tempora Alexandri Magni, Iust. hist. lib. 2.

Gen. 47. 583 c IACOB qui & Israel descendit in Aegyptū natus an. 130.

2109 2239 c Iacob vixit cum auo Abraham an. 15. cum Sem Patriarcha 50. cum patre Isaac 120: ac decimo post patris mortem descendit in Aegyptum, vbi dulci filij consuetudine vsus est annis 17.

Iacob (qui & Israel cognominatus post Angelicam luctam) omnium primus, votum nuncupauit Deo. R. Ababu in Talmud. Ac certè de illo primùm legitur, Votum etiam vouit Deo dicens. Gen. 28. Offerens. 31. 33. 35. vbi & Sacellum & altare Bethel construit 46. Libans, 28. & 35. sepeliès 35 Inuocans nomen Dei æterni & Angeli 48. & c. Decimas soluens 35. Vir simplex 25. habitans in tabernaculis 27. Lenis 28. Obediens parentibus 36. Patris institutum seruans, pastor 28. Propheta 48. 49. Angelorum visionibus sæpe potitus 28. 31. 35. & c.

Annos 20 transegit in Mesopotamia, cum auo Abraham versatus est an. 15. Patri ministravit post reditum suum è Mesopotamia 22. ann.

Benjamin natu minimum gignit in Chanaan, reliquos in Mesopotamia. Gen. 35. Duobus annis à reditu, in partu moriente Rachele, ætatis 36. cui Lia superuixit decem. Nam vitæ 46 obit. Erant autem sorores geminæ seder Olam.

Post annum 21. redit è Mesopotamia ad patrem Isaac in Hebron, cuius cõsuetudine adhuc fruitur annos circiter 23. seder Olam.

Denique ætatis decimo quinto sepelit auum Abraham. 50 Sem atauum.

63 A patre benedictionem & prærogatiuam primogenituræ consequitur.

Per annos 12 metu fratris delitescit apud Abauum Heber, eique ministrat.

75 & 76 ad Heber ad Patrem redit, à quo iussus in Mesopotamiam proficiscitur.

77 Stetit ad puteum Mesopotamiæ, 20 annis mansit in domo auunculi Laban.

83 Ducit Liam vigesimum secundum agentem. Indèque post dies septem Rachelem, Lia gemellam, quæ & ipsa proinde agebat vigesimum secundum.

Non, vt quidam opinantur, post septem alios annos, sed post septem dies à nuptiis vxoris primæ. Rabini in 29 Gen. & Hier. in quest. Heb. contra seder Olam c. 2.

84 Gignit Ruben primogenitum suum.

85 Simconem.

86 Leui.

87 Iudam.

2239 Nam ei intra tres plus annos, quatuor hi patriarchæ nati sunt. Reliqui septè cum Dina (excipiendus enim Benjamin) quatuor sequentibus annis. Inueniuntur enim omnes præter Bèjamim intra septè annos procreati è 4 coniugibus, sin-

583

guli singulis septem mensibus.

91 Iosephum procreat.

Quinque sequentibus vsque ad 96 prouidet domui suæ.

95 Cum vxoribus, vndecim filiis & Dina in Chanaan redit peruenitque in Succhot, vbi manet mensis octodecim.

97 In Bethel sex alios menses.

98 Suscipit Benjamin, Rachelem sepelit & Deborah. Viginti duobus annis inde Isaac senem sua presentia consolatur & curat.

108 Amittit Liam morte, Iosephum captiuitate, Sedecim annos excedentem.

109 Iosephum habet seruum Putipharis.

110 Eundem habet in carcere per annos circiter 13.

120 Sepelit Isaac patrem suum annos 180 natum.

Decem postea illic desidet vsque ad 130. Nempe in Hebron, vbi pater eius obierat.

128 Iosephum tricenarium habet stantem in conspectu Pharaonis, proregemque Aegypti.

130 Descendit in Aegyptum anno famis secundo.

147 Moritur post tot exilia & cruces, id est, decimo septimo post descensum. Moriturus vaticinatur de posteris & nominatim de Christo, quem Silo vocat, *Gen. 49.* Hæc ferè è Seder. c. 2. Nam nonnulla recensuimus.

Ex vndecim eius filiis, & duobus Iosephi Manasse & Ephraim tribus tredecim ac populus Israëlitarum vniuersus propagatur.

Alexander Polyhistor res Iacob descripsit. i. fugam eius, habitationem in Mesopotamia, ministerium 7 annorum, coniugium cum duabus sororibus, numerum filiorum, raptum Dinæ, cladem Sichem, venditionem Ioseph, &c. Eadè ferè Theodorus in suis versibus, Artabanus, Philo Biblius, Nicolaus Damascenus, Aristæas.

Thamar iuxta nonnullos, filia Melchisedech sacerdotis. Hoc coniciunt ex eo, quod Iudas in scortatione deprehensam iussit cõbuti, non lapidari. *Gen. 36.* Nam legè fuisse apud Hebræos, quam Moses postea repetiuerit, vt filia sacerdotis, quæ scortata fuerat, combureretur, cæteræ lapidarentur. *Leuit. 10. & 21.*

Cæteras quoque vxores filiorum Iacob probabile est fuisse de femine Melchisedech siue Sem, præter vnam ipsius Ruben; *Gen. 46.* primo quia norant oraculum de femine Chanaan maledicto, deq; terræ facie exterminando *Gen. 9. & 15.* Secundo, quia sciebãt Patres affinitatem Chananeorum perpetuo refugisse, Abraham, *Gen. 24.* Rebecam, 27. Isaac 28. Tertio, ex eo, quod Scriptura notat tanquam aliquid extraordinarium Ruben genuisse Saül è Chananitide, *Gen. 46.* Quid enim opus fuerat addere Chananitidis vocabulum, si omnes aut pleræque earum erant Chananeæ?

Sed neque vxores, vt pater, de Mesopotamia eduxerunt, primum quia quando inde egressi sunt, adhuc erant paruuli, nec matrimonio maturi. Maior enim nondum attingisse poterat decimum tertium annum. Quin & matrimonia illa ætate ferè erant tardiora. Quare Isaac non nisi quadragenarius Rebecam duxit, Iacob octogenarius Liam & Rachelè, qui & 77 annorum erat, priusquam pater cogitaret de vxore ei danda, vel ipse de accipienda. Esau ipse quadragenarius. Denique nòminus id commemorasset Scriptura, quàm cum nominatim docuit Saram eductam è Chaldæa, Hagarem ex Aegypto, Rebecam, Rachelè, Liam, Balam, Zilpham assumptas è Mesopotamia, ne sanctum semen cum impuro & detestabili Chananeorum misceretur.

Anno 63 Iacobi mortuus est Ismael. Huius viduam so-

Anni
diluij.
453.

SEM, ABRAHÆ ET ISAACI SÆCVLO.

583

rorem

Anni
mundi.
2109

2239

Anni
diluij.
453

453

IACOBI SÆCVLO.

583

Anni
mundi.
2109

2109

forem duxit Esau. *Seder Olam, cap. 2.* Ita Esaitarum & Ismaëlitarum familia in vnam gentilitatem coaluit, vt non mirum sit, si Scripturæ, quando de Mahometana impietate vaticinantur, eam modo describant sub nomine Esau, siue Edom siue Seir (nam tot nominibus celebratur Esau) modò sub nomine Ismaelis.

Quot descenderint in Aegyptum cum Iacob, siue 70. siue 75 animæ, non est anxie pugnandum. Nam & 70 Scriptura dixit, & 75 esse potuerunt, quoniam Scriptura solet reticere numeros fractos. Sic nominat Septuaginta interpretes, & 70 Christi discipulos, qui tamen 72. fuerunt &c.

Præterea in 70 non comprehenduntur Iacob, Dina, Ioseph cum duobus filiis, qui additi conficiunt 75.

Anan primus equum & asinam commiscuit, vnde mulorum origo. *Genes. 36.*

Ioseph somniorum intelligentiam primus condidit, nihilque diuini iuris humanique ei incognitum videbatur, adeo, vt etiam sterilitatem agrorum ante multos annos prouiderit, tantæque experimenta eius fuerunt, vt non ab homine, sed à Deo responsa dari viderentur. è *Genilium scriptis Iustini, hist. lib. 36.* Eius insignes interpretationes extant præcipuè *Gen. 40. & 41.* Philo Byblius hanc somniorum interpretationem tribuit Abrahamo. Amphitryoni Deucalionis filio *Plin. lib. 7.* Telmissis populis Lyciæ, *Clemens in Stromat.*

Venditus est à fratribus quòd illum vnice à Patre diligì, deinde quòd somniis illi portendi familiæ principatum animaduertent. *Gen. 37.*

Cùm hæssisset in seruitute vel carcere an. 13. anno vite trigesimo liberatur. Famen septennem prudentia singulari ab Aegypto depulit. Quare consecratus ab Aegyptiis, Serapis nomine, i. principis boum, immani simulachro & fano exornatus est, in quo bos nutrebat Apis vocabulo in agriculturæ symbolum. Simulachrum euerit Alexandria Theophilus Patriarcha, Theodosio magno principe. *Suidas & Ruffinus.*

Caruit cõspectu patris annos 23. Nempe à decimo sexto ætatis ad 39. qui tertius erat famis. Fruitur deinde septemdecim. Nam tandiu Iacob in Aegypto egit.

Erudiuit aulam Pharaonis, & seniores eius docuit, siue scite fecit. *Psal. 105.* Nempe Aegyptus bonarum disciplinarum valde adhuc erat rudis, sed eas deinceps edocta cœpit colere. Moritur anno 54. post patris mortem. Agebat trigessimum sub mortem Isaac. *Seder Olam.*

Eus trigesimo nono Israelitæ descenderunt in Aegyptum. *Ibid.* post vigesimum secundum ab ipsius venditione. *Ibid.*

Sub Iacob tres superioris ætatis patriarche moriuntur. Eius enim trigesimo primo Sela obit annorum 433. quinquagesimo Sem sexcentenarius, Octogesimo Heber Hebræorum patres, vbi expleuisset annos 464. Sic eius decimo sexto moritur auus Abraham, centesimo vigesimo Isaac pater.

Atque hic veterum patriarcharum antiquæ virtutis & fidei virorum finis, vt quibus duntaxat Iacob annis 26 superuixerit.

Ita per tres duntaxat patres, Sem, Mathusale, Adam ad Iacob, Ecclesiæ doctrina, fides, traditiones, leges peruenire potuerunt. Nam Iacob vidit Sem annis 50. Sem Mathusalem 58. Mathusale Adamum 243. *Seder Olam c. 1.*

Mentio idolorum in Scriptura prima est *Genes. 31.* quando Rachel idola patris sui abscondit.

Balac filius Beor, primus rex Idumæorum creatur.

Esau omnem terram ad montem Seir sibi subiectam ha-

2239

F

bet, & magna cum potentia illic dominatur. Domino illam terram illi dante, *Ios. 24.* regionemque Idumeam de suo more appellatam relinquit. Nam Edom à colore ruffo cognominatus est. Quin & mare vicinum. Nam mare Indicum cum sinu Arabico siue Aegyptiaco Erythreum. i. rubrum profanis, à rege Erythra, inquit Mela. Erythras autem Græcè, est Edom Hebraicè.

Dina filia Iacob à Iob in vxorem ducitur. *Chald. Paraphr.* de quo poulò pòst.

Externa & incerta etate Iacob.

Drusus Celtarum rex quartus, disciplinarum & prælagiorum plenus, à quo Druydes Gallorum sacerdotes, de quibus Cæsar *lib. 6. Gall. belli.* Plinius *16. cap. 44.* & Tacitus *de Germ. moribus.*

Huic Bardus quinto loco successisse fertur. Musicæ studiosus. Deinde Lucus venationi deditus, à quo Lucenses Galli. *Berosus.*

Quæ suspectissima. Nam Galli vsque ad Cyrum cum tota Europa planè bardi fuerunt Barbari, agrestes & *ἀμύσοι*. Tum enim per Phocenses Græcos Asiaticos, qui Cyri dominatum fugientes Gallicum litus occuparunt, Massiliamque cõdiderunt, cœperunt emoliri, & hominibus paulatim excultis, capessere studia literarum per Bardos, & Euages & Tectofages, è quibus Bardi fortia virorum illustrium facta heroicis composita versibus cum dulcibus lyrae modulis cantarunt. *Ammianus Marcellinus lib. 5. Strabo lib. 4.* E quibus apparet Bardos & reliquos Gallia sapientes siue philosophos & Druydas ortos esse ex istis Phocensibus, vt stultum sit eos eorum ve nomen ante Cyrum in Gallia requirere.

Eadem Barbarie reliquæ nationes Europæ ante Cyrum Solonemve tenebantur. Nam ad humanitatem perductæ sunt per Orientales sensim in Occidentem influentes, propter duarum primarum Monarcharum motus, Danielis Etræque sæculo.

Septemtrionales gentes, vt à commerciis remotiores, longè tardius feritatem deposuerunt, vt proinde quæ deinceps de Sarmatis, Germanis, cæterisque Scythis proposituri sumus, sint multo suspectiora, adeoque conficta à propriis ipsorum prophetis.

Hiarbas rex Lybiæ, contra Palladias fœminas infelicitè pugnauit.

Osyris gigantes, qui tyrannidem exercere cœperant, opprimunt, Italia decem annis potitur.

Apis, à quo Serapis, floret in Aegypto, postquam fratrem, Aegialeum Achaia præfecisset. *Euseb. in Chron.* Sed de eo paulò post rectius.

Menam omnium primum regem Aegyptiorum facit qui populos colere deos, sacraque his facere, mensas & lectos sternere docuerit. Hinc post longa tempora regnasse Gnefactum Vbicho idis sapientis patrem, &c. *Diodorus Siculus lib. 2.*

Ogygius apud Atticos. Aethiopia bellis Aegyptiorum atteritur.

Nineas siue Ninus, Nini & Semiramidis filius, propter ignauiam vituperatur. *Athenaus, lib. 2.*

Semiramidem matrem sui concubitum appetentem, interemit.

Arius post eius obitum Bactrianos & omnes Caspios subegit.

Iubelda tertius rex Hispania.

Ingeuon apud Thyssones, de quo Tacitus *de morib. Ger. d. APERTE* Exod. II. v. 4. *Habitatio autem filiorum Israel, qua manserunt in Aegypto fuit quadringentorum triginta ann.*

Anni diluuij. 453

Anni mundi. 2109

IACOBI SÆCVLO.

Quibus

583

2239

Anni diluuij. 583
Exod. 12.
Galat. 3.
Act. 13.
1013

Anni mundi. 2239

23
d IACOBÆI mase-
runt in Aegypto an.
430.
Regibus Assiriorum Ario
4. Aratio 5. an. 40.

Baleo 6. an. 30. Arma-
trite. 7. an. 38.

Beloco Prisco 8. an. 35.
per ordinem Baleo 9.
an. 52.

Altada 10. an. 32.

Manucho 11. an. 30.

1013

Quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Aegypti. Quis enim non videt illo nomine filiorum Israel, non nisi posse intelligi filios Israelis siue posteros Iacob, neque Abraham, Isaac, Iacob sub hac locutione contineri? Nam quis vnquam auos & Patres, filios nepotum appellauit?

Idem Stephanus Act. 7. confirmat. *Locutus est Abrahæ Deus quia erit semè eius accola in terra aliena, & seruituti eos subiciet, & malè tractabunt an. 400. & gentè, cui seruerint indicabo ego & post hæc exhibent & seruiet mihi in loco isto.* Quis enim similiter non cernit. Hoc semen esse Israelitas, nõ Isaac, & Iacob, vt qui vel nunquã fuerint in Aegypto, vel nõquã seruituti fuerint subiecti, malèque tractati siue ab Aegyptiis, siue à Chananeis?

Idem Paulus Act. 13. probat, *Elegit patres nostros, exaltauitque cum essent incolæ in terra Aegypti, & eduxit eos, & destruens gentes septem in terra Chanaan sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos & quinquaginta annos, & post hæc dedit eis iudices.* Quis enim non intelligit aperte habitationem filiorum Israel accessisse ad hunc numerum?

Idem Iosephus, lib. 2. Antiq. c. 5. significat, dum Israelitas 400 annos consumpsisse tradit in Aegyptiis opibus.

Imò verò Deus idem clarè pronuntiat, Gen. 15. *Scito praenoscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & subiciet eos seruituti & affligent quadringentis annis, & post hæc egredietur cum magna substantia. Generatione quarta reuertentur huc.* Sic enim rotundo numero loquitur, triginta tacitis. Vbi frigidum est quadringentos illos ordiri à die congressus siue apparitionis huius, nam aperte non *Tu*, sed *semen tuum*, &c. Frigidum quoque, quòd alij à natiuitate Isaac, vt ab ea ad natum Iacob sint an. 60. inde ad descensum in Aegyptum 130. demum in Aegypto 210. id est, summatim 400. Nam aperte oraculum non attingit habitationem terræ Chanaan, primum quia in ea non seruerunt, neque afflicti sunt Israelitæ, sed potius honorificè humanitèrque habiti, deinde quia nõ illinc, sed ex Aegypto egressi sunt cum magnis opibus, denique quoniam opponit ingressum in terram seruitutis & afflictionis reditui in terram Chanaan, siue libertatis.

Ex quibus locis hinc merito reiicio cõmentum Rabbiorum, præter diserta Exodi verba, quibus subscribit Paulus Act. 13. scribentium suos tantum mansisse in Aegypto 210 annis. Ducetos autem viginti reliquos conferendos ad Abraham, Isaac & Iacob, summamque 430 in Exodo positam ab Abrahamo esse aspiciendam. De quo Rab. Leui Ben Gerson in 15. Gen. Nam & eo loco diserte Script. *generatione* (inquit) *quarta reuertentur huc.* i. etate, & sæculo quarto. Nã *וְיָרֵד* hoc significat. Sicque quos 400 an. paulò ante dixerat, mox sæculum quartum appellat.

Accedit, quòd tam paucis non videtur (excludo miracula) potuisse propagari, sexceta armatorum hominum millia, abique pueris & mulieribus innumerabilibus: quæ tamè leguntur exisse de Aegypto. Vnde Aug. Eugub. in c. 12. Exod. in ea versas sententia, Græcorum adiectione, *καὶ ἐν γῆ γαλιλάῃ*, cancellat. Qui tamè hodie temporum ratione è Bibliis iuducere se aiunt, istorum ferè traditionem sequuntur, vt non mirum sit illorum supputationem esse controuersiarum plenam, nec cõciliare c. 7. Act. & multa alia loca cum veteri Testamento, & Act. 13.

Istis autem imposuit, quòd Paulus ad Galatas 3. videtur scribere 430 annis post promissionem factam Abrahæ de suscipiendo semine, qui est Christus, datam esse legem Moysis. Atqui Paulus indefinite loquitur, & sic debet ordinari. *Hoc autem dico. Lex, quæ post 430 annos facta est, non irritum facit testamentum confirmatum à Deo ad eneruandam promissionem, id est, Lex Moysis quæ scribitur, Lex facta post 430 annos, non inanes reddit promissiones. Sed potius confirmat. Post 430. inquam, annos, non vtique à promissione (nam re-*

1069

F ij

pugnat locus Exod. 12. ad quem alludit) sed à descensu Iſraelitarum in Aegyptum. illic enim *Post*, non refertur ad promissionem, sed ad legem factam eo tempore, quod Moſes designauerat. q. d. Paulus, Lex, quæ post 430. annos facta legitur (*Exod. 12.*) testamentū Dei, prius Abraham factum, irritum non potest facere. Hoc enim veluti per parenthesis interposuit *quæ post 430 annos facta est*, ad tollendam homonymiam, & docendum de qua lege intelligeret. Nempe de Moſaica, non de lege Circumcisionis, Gen. 17. non de legibus Dei, quas Abraham seruauit 25 v. 5. qualique docturus erat filios suos & domum suam post se, Ibid. c. 18.

Alioqui, vt hoc addam, falsum esset oraculū. *Gen. 15.* quod sine figuris prædixit, semen Abraham 400 totis annis seruiturum, in Aegypto scilicet (nam in terra Chanaan non subiectum fuit seruituti) ac deinde eripiendum.

Sed nec conturbare debet vulgata Rabbiorum ratio, quam affert R. Selomo Exod. 6. quod inter Leui & Moſem Scriptura tantum numeret duas generationes, Caat, qui vixit annis 137. *Exod. 6.* & Amram, qui an. 137. *Ibid.* & 1. *Par. 6.* Et Caat fuerit ex descendens in Aegyptum. *Genes. 47.* Primò, quia Amram pater Moſis diutius vixit, quàm illi interpretentur. ad illud enim *Exod. 6. Accepit Amram uxorem, quæ ei peperit Aaron et Moſem & Mariam. Eueruntque anni vite Amram 137.* subaudiri potest, Quando eos videlicet genuit, vel post mortem patris Caath. Nam Amram in numero septem viuacissimorum ab ipsismet Rabbinis ponitur.

Secundò, Scriptura fortasse aliquot intermedios, nempe obscuriores, more suo trāſiit, & nihilominus *Gignēdi* verbo vsa est, quod nepotes sint filiorū loco. Vt *Mat. 1. Iosias genuit Iechoniam*, qui tamen eius minimè erat filius, sed nepos. *Ezra 5. Zacharias filius Iddo*, qui eius pariter erat nepos, nō filius.

Sic in quarta ætate, quæ fuit 480 annorum, à Naassone ad Dauidem quatuor duntaxat notatur, *Naasson. Salmon, Booz, Obed, Iesse, Dauid*, 1. *Par. 1.* *Mat. 1.* *Ruth 4.* Nam Naasson reperitur mortuus anno ab exitu secundo, *R. Selom. 1. Par. 1.* Ita vt oporteat *salmonem, Booz, Obed, Iessen & Dauidem* 480 emēſos esse, aut aliquos intermedios fuisse præteritos. Quid igitur mirum, si hi quatuor Leui, Caat, Amram, Moſes emēſi sunt hanc ætatem, præfertim cum hæc sequentibus ætatibus fuerit viuacior, vel si Scriptura intermedios aliquos reticuit?

Arque ita fortasse isto tertio sæculo, Moſes est Patriarcha ab Arahamo decimus, vt primo ab Adamo Noe, & secūdo à Noe Abrahamus est quoque decimus. In eo fui prolixior, quod B. Hieronymus se nescire professus sit, quo pacto his tribus Scripturis lati. faciendum esset.

Ad hæc quoniam cunctos recentiores Chronologos hic habeo obstrepētes, & 430 incipiētes Septuagesimo Abraham, id est, quādo iussus est exulare siue exire ex Vr Chaldæorū. Inde enim sicut 30 vsque ad natū Isaac, hic vsque ad ortū Iacob 60. ab ortu Iacob vsque ad eiusdē ingressum in Aegyptū 130, à quo reliquos 210 conuincuntur vt summa 430 existat.

Assignatur Iudæis terra Iessen, quæ videtur esse præfectura Tanitis & Heliopoleos, è *Pial. 77.*

In ea ædificauerunt vrbes & villas, siue quod statuisſent illic perpetuas sedes collocare, siue alia occasione, è 1. *Par. 2.* Nā illic Hezron dicitur mortuus in Caleb - Ephra, quā Hebræi putant fuisse urbem Aegypti sic dictam de structorum nomine, nempe Caleb, & vxoris eius Ephrat.

Descenderunt in Aegyptum an. 9. principatus Ioseph, qui secundus famis, post cuius septuagesimum primum Ioseph moritur, & in arca ænea aromatibus perfusus conditur, in Nilūmq; proiectus refertur inter Deos Aegyptiorum. *2013*

Eugub. in 50 Gen.

Anni diluuij. 583

Manc ha. 12. an 30.

Phero 13. an. 20.

Mamolo siue Mameio. 14. an 30.

Sphareto 15. an. 40.

Ascatade 16. an. 18.

Amynta 17. an. 45.

Anni mundi. 2239

2669.

Anni diluuij. 583.

Iuda, Phares, Ezrone, Arā, Aminadab, Iudæ principibus & Christi maioribus.

Filiis Zare Zamri Ethā, Heman, Calcol, Dara prophetantibus.

Leui, Caath, & eorū propinquis speciem quandā futuri Sacerdotij exhibētibus vsque ad Aaronē è benedictione & testamento Iacob, Genes. 49.

1013.

Anni mundi. 2239.

2669.

Ossa eius transtulerunt secum Iſraelitæ. *Exod. 13.* quæ post mortem prophetant (id est, miracula edūt) *Ecl. 49.* nec fuit contra legem Moſis, qua mortuorum ossa contaminare declarabantur. Nam illa de Sanctorum ossibus, cineribus & reliquiis non intelligebatur, quæ perpetuo apud Iudæos in præcipua veneratione fuere.

Sacerdotes Aegyptij de Prytaneo siue horreo Regisalebantur. *Gen. 47.*

Exitus eorum meminit etiam Strabo. *lib. 16. Geog.* Meminit & Iustinus histor. sed admixtis fabulis. Item & plurimi externi, quos contra Appionem Iosephus producit.

Iosephi res Alexander Polyhistor descripsit. i. eius carcerem, liberationem, somniorum interpretationem, principatum in Aegypto, matrimonium cum Ascheneth filia Putipharis sacerdotis, liberos duos, descensum fratrum, Aegyptium conuiuium ipsis appositum, &c.

Eadem ferè Theodotus in suis versibus, Artabanus, Philo Biblius, Nicolaus Damascenus, Aristæas.

Manetho Aegyptius Iudæorum originem & descensum in Aegyptum è Chanaan scripto reliquit, vbi eos appellat pastores. Nempe quod eorū opes in pecoribus essent positæ.

Vixit annos 110. Eo mortuo Iſraelitæ in Aegypto male habiti sunt 360. iuxta vulgatos autè Chronolog. 148. Sænius autem 80 vltimis, toto vitæ Mariæ Sororis Moſis tempore.

Ruben mortuus est duobus an. post obitū Ioseph, an. 124. Simeon 120. primo post Iosephum.

Leui 137. Eo enim nullus est, qui diutius inter omnes fratres vixerit, quemadmodum inter eos nullus est, qui minus diu vixerit ipso Ioseph, *Seder Olam, c. 3.*

Iuda 119. Isachar 122. Zabulon 124. secundo post Iosephum. Dan 126. Oser 127. Benjamin 111, ita vt obiret circiter 26 ante Leui. *E Seder Olam.*

Nephtalim & Gad lustra nondum reperi.

Iam tum Aegyptij colebant bestias pro numinibus, aut numinum simulachris. *Exod. 8.* vbi etiam oves & armenta abominationes Aegyptiorum dicuntur. i. idola & dij. Nam ignominosè solent Hebræi loqui de falsis numinibus. Hinc fortasse, *Genes. 46 & 47.* detestabantur Aegyptij pastores pecorum, vt qui ea maclarent, quæ ipsi colerent. Quàm cito post mortuos primos Patriarchas impietas in mundum ingressa est.

Filij Iuda in Aegypto sunt mortui, vsque ad quartā progeniem, nempe Phares, Hezron, Aram, qui & Ram Hezronis secundogenitus, 1. *Par. 1.* Nam Christi linea non perpetuo ducitur è primogenitis.

Aminadab autem dicitur fuisse de exeuntibus, ac vnus de primis mare ingressis post Moſem, cum filio Naassone, & paulò post mortuus. Alij malūt mortuum in Aegypto, quia Moſes duntaxat meminit filij Naasonis inter principes Iuda ex Aegypto egressos.

Phares atatis septimo vxorem duxit, octauo genuit Hezronem, nono Hamol. Simile est quod legitur Haran genuisse Lot anno vitæ octauo & Saram nono. *Seder. c. 2.*

Tam fecunda fuit hæc ætas. Vnde spatium istius peregrinationis è 70. qui descenderant in Aegyptum, processerunt duodecies centena hominum millia. Nempe sexcenta armatorum, sexcenta mulierum & paruulorum, *Trad. Heb.*

Anno à morte Iacob 165. Pseudoprophetæ de filiis Ephraim & Galaad, seducunt populum ab auita religione. *R. Abraham in Cabbala hist.* Ex eorum secta fortasse fuerunt Iānes & Mames, qui Moſi restiterūt. 2. *Tim. 3 ex Heb. Trad.*

Nam hæc nomina sunt potius Hebræica, quàm Aegyptia, prius *Luc. 3.* posterius, *Gen. 14.*

In tam diuturna peregrinatione, & exilio, tria constantissimè Iudæi retinuerunt, linguam Hebraicam, suæ gentis habitum, & nomina. *Elias præfa. in Methurgeman è Talmud.*

Quantum ad religionem aitam, eam illi ex Aegyptiorum contubernio dedidicerunt. Sola stirps Leui eam studiosè tenuit. *In Maieonim cap. 1. lectio de idololatria.*

Filij Zaræ in Aegypto, sicut filij Coræ in deserto, vaticinationis munere functi sunt, 1. *Par. 2.* Inter eos celeberrimus Ethan Zaraites, vt cui sapientiæ nomine cõferatur Salomon. 3. *Reg. 4.* Quique inter 11. Psalmographos numeretur, in *Baba Babra cap. 1. & Psal. 89.* Quanquam fortasse hi vixerunt Dauidis & Salomonis æuo. Nam non filij Zaræ, vt 1. *Par. 2.* sed Mahol asseruntur, 3. *Reg. 4.*

Heman Zaræ alter filius, nobilis archimusicus, cui filij Coræ Psalmum 88 dicarunt, vt ei modos faceret.

Fuit alius Dauidis tẽpore cãtor, Samuelis nepos, 1. *Par. 6.* cui potius, quã huic certos Psalmos tribuẽdos nõnulli putat.

Iacobæi insanas illas Pyramidum & vanitatis Aegyptiacæ substructiones, quæ in septẽ mudi miraculis collocantur, cogente Pharaone fabricant, annis multis post obitum Iosephi.

Nõ enim solũ ad lateres coquẽdos dãnabantur, verũ etiã ad alia opera figlina & lutea, vt ad ollas *Pl. 81. v. 7.* in Hebraica veritate. Hinc *Exod. 1.* Aegyptij ad amaritudinẽ perducebãt vitã eorũ seruitute dura in luto & lateribus, ac omni opere.

Nomen Pharaonis non constat inter omnes, qui scripserunt de Pyramidibus, iustissimo casu oblitteratis tantæ vanitatis auctoribus. *Plinius lib. 36. cap. 6.*

Sic paulò ante Labyrinthus primus à Tithoe vel Perefuco rege in Aegypto extructus.

Non est probabile Israëlitas consumpsisse annos 400. in operis Aegyptiacis: quod tamen scribit Ioseph. lib. 2. *Antiq. c. 5.* Nam & illud ipse labefactat seq. c. 6. Dum ad Abrahã exitum de Aegypto annos duntaxat 430. percenset. Rectius igitur Hebræi initiũ calamitatis huius ducũt à Mariæ Mosis natiuitate, in annos 87. Ex quo & nomen obtinuisse aiunt. Nam Maria amatorem sonat, quòd ea nata Aegyptij amarum operibus, Israëlitis seruitutem exacerbarint. *R. Selom. in 2. Cant.*

Calamitatis auctorem nostri nominant Amenophim.

[Alij Busiridem appellant, quod magis conuenit: Nam Busiris à Butser Benoni Kal in verbo Batsar deducitur. Is verò terminatio ægyptiaca, ab ischid est viro, absolute pro denominatiu a particula ponitur: vt apud Græcos articulus dicticis sumptus, *ἰσχιδ*. Eum autem morem linguæ orientales retinent, vt post nomina propria articulos, vel etiam syllabas quasdam adiectitias honoris causã subiungit, vt indice etiam Motecçuma est nomen propriũ. at Motecçuma-cin significat Motecçuma Rex vel Dux.]

Maria concepta cœpit persecutio, septem annis ante Mosem natum. Eius 87. qui erat Mosi 80. finiit. *Seder Olam, c. 3.*

Filij Ephraim Israëlitas ante tempus conati sunt introducere in terram sanctam, quam semini Abrahæ sciebant esse promissam. Sed frustra, quia Deus decreuerat alio modo eos ex Aegypto educere. *Trad. Hebr. in Psal. 77.*

Casi sunt magna clade à filiis Geth indigenis, 1. *Par. 7.* ad quorũ diripienda pecora ex Aegypto exierant, *Kimbi è Talm. ibid.*

Equa primi Paralipomenon historia apparet, Geth, & alias vrbes Palestinæ fuisse adhuc habitatas ab indigenis. Post hæc ergo tempora factum est quod narrat Moses, *Deut. 2.* Philistim & Capthorim (Capadoces esse tradunt ad Taurũ)

Anni
diluuij.
583

Anni
mundi.
2239

ISRAELITARVM SÆCVLO AEGYPTIACO.

1013

2669

irrupisse

Anni
diluuij.
583.

Anni
mundi.
2239.

irrupisse in illam terram, & cæsis indigenis inhabitasse, regionemque Philisteam nominasse. Vnde 70. solent Philistim interpretari ἀλλοφύλας. i. alienigenas.

Liber bellorum Domini sub hæc tempora scriptus videtur, de quo Num. 21. fertur extare apud Aethiopas cum libro Henoch.

Iob Arabs Hussitarum princeps his Patriarcharum temporibus vixit an. 249. fuit ex posteris Nahor. *D. Hierony. & R. selomo.* Moses huius historiam ex Arabico conuerit, *Hebrai.* vel è Syro, qua lingua ab ipsemet Iob conscriptus fuerat, vel ab amicis. *Orig. lib. 1. in Iob è 70.* Gener Iacob ex Dina vxore. *Philo & Chald. paraphras.* Septuaginta interpretes malunt esse ex posteris ipsius Abrahæ, quartum ab Elai. *In coronide Iob.*

Natus dicitur quando Iacob cum tota sua familia descendit in Aegyptum. Duodecim menses versatus in illis crucibus, quas liber ipsius commemorat (Origenes tamen plures numerat) *Seder Olam.* septem annos, *Suidas.* Duxit Dinam filiam Iacob in vxorem. *Chald. paraphras. & Philo.*

Vixit 210, toto scilicet tempore, quo fuisse vulgo feruntur Israëlites in Aegypto, ita vt natus sit Iacobi 130. quo ingressi sunt in Aegyptũ, eodem autem mortuus, quo sunt egressi. *Seder. Olam. c. 3.*

Aristæus quidam historiam eius scripto reliquit, vbi terram Hus in confinio Idumæ & Arabiæ collocat.

Eius socij reges Arabiæ. *Iob. 2.*

Ecclesia adhuc erat Catholica, id est, nondum alligata certæ familiæ. Nam Iob, Eliphaz, Baldad, Elibu, Lot, Nahor, Mesopotomius & reliquæ piorum ex omnibus gentibus & familiis Noë & filiorum eius ad eam pertinebant. Inter quos Chananæorum plerique. Nam inter eos & apud eos sacerdotioungebatur Melchisedech simul & regno, qui supererat anno Iacob 50, & regebat Oraculum, quod consuluit Rebeca, *Gen. 25.* Ad eam quoque pertinebant Arabes, quare ab eis liber Iob acceptus, indeque à Mose translatus. Filij Lot nondum ab ea defecerant, neque filij Esaũ, vt qui circumciderentur & patrios Abrahæ ritus retinerent, neque Palestini, quorum regi Deus apparuit, *Gen. 28.* neque Mesopotamij, inter quos Balaam prophetiæ munus exercebat, neque Madianitæ, apud quos Iethro erat Sacerdos, & ita fortasse de plerisque omnibus gentibus, donec in exitu Israëlitis de Aegypto Iudæi, facti sunt peculium Domini. *Exod. 19. v. 4.* sanctificatio & Dominium eius, *Psal. 114. v. 2.*

In Aegypto nonnulla erat doctrina, quæ illorum sapientia diceretur, in qua cruditus Moses legitur. (*Act. 7.*) *Aug. l. 18. Ciu. cap. 37.*

Ex Aethiopia autem ad Aegyptios manasse ferunt literas per Isin, leges, ritus ciuitatum, instituta sacrorum, & colonias eò frequenter missas. *Viues in illum librum Aug. cap. 3.*

Amram Mosi pater è septem illis viris extitit qui feruntur à mundi principio ad vsque finem vniuersam humanam vitam metiri. Adamum enim vidit Mathusale: hunc Sem, qui peruenit vsque ad Iacob, quem Amram ipse conspexit. Amram autem vsque ad Ahiam Silonitem vixit, à quo visus Elias, qui ad orbis extremum saluus permanet *Rabini in 2. cap. Num.*

[Cum hinc tantum sex numerentur supplendus est numerus interposito Enoch, qui etiam vt Elias ad consummationem sæculi est peruenturus. Ex Apocalyp. Interpretib. nisi malimus. Noan tertium numerare quod magis consentaneum est.]

Iacobæi in Aegypto pastores, populus pastorum, Hic si, regnum pastorum appellati à veteribus historicis, vt Beroso, Manethone, & c. *Ioseph. lib. 1. contra Appio.* Hinc illud vetus,

1013.

2669.

Pastores in Ægypto regnum tenent an. 103.

Qui eos expulit Pharaon mari obrutus Terhmo sis nominatur, *ibid.* *Ioseph. c. Manethone Ægyptio.* vel Amasis. *Euseb. in fin. Martyr ex Appione & Pelomone*, vel Cenchrus duodecimus Pharaon. *Turon. lib. 1. hist.* Quem & Bachorim vocatum dicunt, de quo mira *Tacitus Annal. lib. 21.* Amenophis alii.

Ex eo tempore in exorcismis Ægyptiorum contra dæmonas hæc habebantur: Deus Israël, Deus Hebræorum, Deus, qui merfit Ægyptios cum rege in mare rubrum, &c. *orig. lib. 4. contra Celsum.*

Magi Pharaonis Iannes & Mamres, qui Mosi resisterunt, quando signa faceret coram Pharaone, 2. *Timot. 3.* Quæ nomina non esse ficta ab Apostolo, sed è mediis antiquitatum Hebræicarum historiis sumpta apparet è Talmudica Ghemara cap. *Col Corbanath hat sibbur.* & R. Nathan, in *Baal Haruc.* Quando (inquiunt) venit Moses in Ægyptum cum signis diuinitus acceptis, dixerunt Ioannes (יחזק) & Mamre (ממר) principes incantatorum Pharaonis. Hæc est ars nostra, & sic facere possumus incantationibus nostris. Tuque similis es iis, qui paleam ferunt In Aphriim urbem frugum, è qua frumentum in multa loca effertur, &c.

Mare rubrum, quod nequaquam fluxui & refluxui obnoxium est, vt impie Vadianus in Melam retulit, cessit miraculo Israëlitis. Ægyptios autem submersit, eorum armis & corporibus in littus, in quo versabantur Israëlita, iectis & expositis, ne amplius inermes & inopes essent. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. 11. R. Selomo in Ionam.*

Hebræi negant suos maiores transisse mare rubrum totum, siue à littore Ægyptio in littus Arabicum, sed quod grandius est miraculum, ad idem littus, ducto intra mare longo circuitu & quasi semicirculo, vnde ingressi fuerant reuertisse. Id probant, quia hærebant in deserto Ethan ante transitum. Deinde post transitum in eodem se offendunt, vbi per tres dies vagati, castra ponunt in Mara. *Exod. 13. Num. 33.* Deinde mare rubrum diuidit Ægyptum ab Arabia, non à terra sancta. Imò verò non fuit necesse, vt ingrederentur mare, nisi vt submergeretur Pharaon, &c. *R. Hizkumi & R. Dauid Es. 63.*

Iosephus & Nostri aliter de littore in littus.

Accessit aliud miraculum, vt non vnus cunctis tribus ingressus in mare patuerit, sed diuisus sit in duodecim partes, siue semicirculos. *Hebræi in Psal. 136.* Moses enim percussit mare, & ipsum diuisit in duodecim vias. *Epiph. heres. 64.*

His temporibus Ægyptiacis plurimæ gentes omnino mutatae sunt. Nam filij Lot. i. Moabitæ & Ammonitæ deletis Emim & Zomim Gigantibus, qui erant similes filiis Enac antiquis Gigantibus tempore Enos, eorum regionem occuparunt, *Dent. 2.*

Filij Esau expulsis & deletis Horreis in Seir habitauerunt. *ibidem.*

Capadoces Eucos vsque Gazam expulerunt & confederunt pro illis, *ibidem.*

Sic in Africa. Nam quodam bello Æthiopico multæ gentes illic antiqua nomina *Genes. 10. & 11.* posita perdidit. *Hier in quest. Hebr.*

Terra Chanaan mirè culta & aucta vrbibus & pagis, quæ Iacobi xuo indigebat cultoribus latè & spatiose, *Gen. 34.* vt in gentium opes & labores Israëlita ingrederentur.

Mundi regna varia constituta, dum quilibet affectaret supra reliquos tyrannidem & merum principatum. Nam sub Abraham, Isaac, Iacob, Chanaan nullos aut paucos habebat regis titulo insignitos. Iam in hoc exitu abundat regibus, vt & vicinæ prouinciæ, apud Mosem, Iosiam & authorem

Anni
diluuij.
583

Anni
mundi.
2239

ISRAELITARVM SÆCVLO ÆGYPTIACO

1013

2669

libri

Anni libri Iudicum.

mundi. Deus adhuc colebatur vbique, nisi quòd apud pleròsque idola coniungebantur. Nam in Ægypto Pharaon Deum Abraham agnoscit & confitetur, *Gen. 12.* In Palestina Abimelec 20. & 26. In Mesopotamia Nachor, & Laban 24. 29. 30. qui interim domi habebant Idola 31. Sic Balaam ex eadem regione. *Num. 22. 23. 24.* Iethro in Madiam sacerdos. *Exod. 3. & 18.* In variis Arabiae regionibus Iob, Eliphaz, Baldad, Sophar, Elihu Deum sparsim in libro Iob colebant. In Chanaan & Syria Melchisedech sacerdos Dei excelsi, & templi structor, ad quod confluebant Orientales. In Æthiopia filij Abraham ex Cetura. In Arabia filij Ismaelis, in Idumea posterij Esau. In Moab & Amon posterij Lot. In India posterij Iectan, qui & circumcidebantur. In Assyria Ninuitæ etiam vsque ad tempora 5. ætatis, id est, Ionæ. *Ion. 2.*

Externa & incerta seruitutis Ægyptiaca tempore.

Baleus Assyriorum rex Xerxes, id est, victor & triumphator appellatur, quod duplo plures gentes sub suo iure habuerit, quam Aratius, vsque ad Indos. *Beros.*

Belochus priscus q. Belacus. i. Beli amator an. 35. idololatriam auget.

Baleus iunior regnum quoque intra Indiam propagauit. Quare Indi sua Babylonis obrulerunt, seque in eorum potestatem commiserunt.

Mamucus siue Mamitus Syris & Ægyptiis cæpit esse formidini.

Spharetus Syros & Phœnices subegit.

Diluuium Oygis Thebatum Bœotiarum regis, qui Eleusinam condidit mille quadraginta annis ante urbem cond. *Oros. lib. 1. cap. 7.*

Ab eo vsque ad primam Olympiadem omnia sunt apud exteros fabulosa. Ex quo Varroni totum illud sæculum dicitur Mythicum. *Censor. de die Natali. c. 17.*

Idololatria latè spargitur in Europam, impositis nominibus ad aliquod numen tutelare significandum.

Telchines Rhodum condiderunt, quæ prius Ophiusa vocabatur. *Euf. Chron.*

Memphis, nunc Alcair, eiusque miracula barbara ab Epapho Pharaone condita, *Euf. Clemens, Strom. lib. 1. ex Aristippo in primo Arcadicorum.*

Dinastia 18. quæ dicta est Politanorum durauit an. 348. in qua primus regnauit Amasis an. 25. *Euf.* Hinc per ordinem Chebron, an. 13. Amenophis 21. Mephres an. 12. Mispharmuthosis an. 26. Thuthemosis an. 9. Amenophis 2. annis. 31. qui & Mennon *Tacito lib. 3.* iuxta aliquos auctor seruitutis Hebræorum. Orus Magnus an. 38. Acengeres 12. Achoras 9. Cenchrus 16. Acheres 8. Cherres 15. Armeus, qui & Danaus an. 5. Ramesses cog. Ægyptus, qui fratrem Danaum eiecit & Mizraim Ægyptum nominauit. *Tacit. lib. 2. an. 63.* de quibus in Iudicibus.

In Creta primus rex creatus dicitur Cres indigena filius Demogorgonis. Ab hoc Creta appellata est & Curetes, à quibus Iupiter absconditus, post aliquot sæcula. *Nangiacum.*

Milinus Cretensis in toto mari regnauit. *Beros.*

Themosis rex totius Ægypti potentissimus pastores Hiclos Ægypto expulit. *Manetho apud Ioseph. contra Appio.* Videtur esse Platonis in Phædro Thammus, quem & Hammonem Deum vocant, quem Thebis profectus Theut (id est, Mercurius vel potius Ioseph) artes à se inuentas Arithmeticam, Geometriam, Astronomiam docet.

2669. Iuxta alios Amasis, qui penè vltimus eorum fuisse dicitur, qui priscis sæculis Ægyptum tenuere, amicus Polycratis Samiorum Regis. *Sabel. lib. 3.*

Anni
diluuij.
583.

1013.

2669.

ISRAELITARVM SÆCVLO ÆGYPTIACO

Sed multis sæculis hallucinatur. Nam iste, vt Polycrates, sub Monarchia Persica vixit.

Bufris in Phœnicia, Typhon Ægyptius Osyridis frater. Phoroneus 2. Argiuorum rex an. 60. illius meminit Plato initio Timæi. Contra quem & Parrasios bellant Taphis & Garfatis, *Euf. Orat. lib. 1. cap. 7.*

Bacchoris sapiens in Ægypto, de quo supra ex Tacito. Brigus 4. rex Hispaniæ, hinc per ordinem Tagus cog. Orma an. 30. Betus an. 31. Deabus, qui & Gereon, fodinarum auri inuentor. Lemnini tres Gereonis filij Hispalus, Hispanus, Sicanus, Sicelus, Lufus, Siculus.

In Lybia priscus Hiarbas, à quo Numidæ se Hiarbas vocant, & per successionem Anteus.

Herminon apud Thuyscones, de cuius institutis Corn. Tacit. *de morib. Germ.* Deinde per ordinem Margus. *ibidem*, Gambriuius, Vandalus, *ibid.* Teutonus, Alemanus, *ibid.*

Longo apud Celtas & per ordinem Bardus Iunior, Celtes, qui montes Pyreneos nominauit ob maximam Syluarum in his crescentium exustionem, de quo Diod. *lib. 6.* Galathes, à quo Samothci Galli dicti, Narbon. Lugdus, Belgius, Allobrox.

Magedon filius Osyridis apud Emathios regnum instituit. Lestrigones Gigantes in Italia.

Apud Sicyonios regnant per ordinem Egialeus, à quo Egialea Peloponesus, Europus an. 45. Selchinus 20. Apis 25, à quo Apia Peloponesus, Thelassion 52. Egidius 34.

Thurimachus ab Egialeo septimus, sub quo Argiuorum regnum inchoat Mosis principatu.

Europem tamen Eusebius regem primum Sicyoniorum facit, & Selchinum secundum, qui ludos & sacrificia instituit.

Anni diluuij.

1013.

3413.

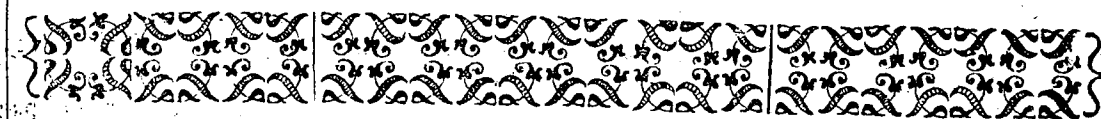
Anni mundi.

2669.

Anni vestri & requiescite sub arbore, &c. Denique vicissim ab eis, nunc vt vno, nunc vt pluribus res diluuij. ponsa accipit. Tam expressa Triadis pictura, vt aliqui veterum Hebræorum, citante Abben Ezra, Deum tria inseparabilia & vnum non dubitarint inde colligere, et si iste refellere conetur.

583. Gen. 19. Dominus pluit ignem à Domino. 20. Eduxerunt me Dij de domo patris mei. Apparuerunt ei Dij, cum fugeret fratrem suum Esau. Iob 30. iuxta veritatem quoque Hebraicam, Afflixit me & frænum miserunt in os meum (misit) 35. Non dixit vbi est Deus factores ei 7. Noctes laboriosas numerarunt (Deus) siue constituerunt mihi, Et nominatim multa de Dei Verbo & increata sapientia cap. 28. diuinissimè theologizatur, è quo sua desumpsit auctor libri *Ietsira* in eius calce, (vt notat R. Selomo) & Salomon ipse, Prou. 8. Eccl. 1. 4. 24. Sapiens 7. 8. 10. 18. Baruc 3. Item de Spiritu Sancto Iob 26. Spiritus eius ornavit cælos. 32. Spiritus omnipotentis aptauit me. In Christum fides Christus Patribus huius ætatis discrete promittitur Gen. 12, 15, 22, 26, 28. Iacob eum expectat definito tempore & prænuntiat 49. teste utroque Targhum Nam ibi Onkelos V. 10. Non auferetur sceptrum de Iuda & dux de femore eius donec veniat Messias. Hierosolymitanum autem. Non desinent reges domus Iuda, neque desiderabuntur doctores legis de filius filiorum eius, vsque ad tempus, quo veniat Messias, cuius est regnum, & cui seruitura sunt vniuersa regna terra. Et V. 11. Quam pulcher est rex Messias, qui surrecturus est de domo Iuda, alligabit (accinget) lumbos suos, exhibit que in prælium aduersus hostes suos &c. V. 12. Quam pulchri sunt oculi regis Messie ad cernendum, præ vino defæcatissimo, ne illis spectet incestos concubitus, cædesque innocentium. Dentes eius exercitati sicut in lege, ne illis commenducet iniquitates & rapinas. Rubescunt montes eius vineis, & torcularibus vini. Candescunt colles eius copia tritici & Gregum ouium. V. 10. etiam eum Iacob nominat expectationem siue obedientiam gentium, & cum hac spe V. 18. migrat ex hac vita, Expectabo salutare tuum Domine, vt proinde Abraham, Isaac, Iacob cohæredes repromissionis eiusdem Heb. 11. dicantur, ad quam promissionem demum confirmandam, additur Circumcisio præter superiorum ætatum sacramenta, tanquam promissionis repetitæ signaculum & sigillum. Sic Redemptorem suum expectat Iob c. 19. & figurat c. 1. 2. &c. Quemadmodum Isaac diuinitus promissus, supernaturaliter conceptus, è sterili genitus, ad sui ipsius immolationem ligna portans, Gen. 17. 18, 22, &c. Figuræ aliæ, Immolatus agnus vt prius coronatus siue prehensus in cornibus, Genes. 22. Scala cæli 28. Decussatio manuum in modum crucis inter benedicendum, Gen. 48. Atque inde iustificatio, Gen. 15. Credidit Abraham (promittenti semen) & reputatum est ei ad iustitiam. Sacramenta vt Matrimonij, Gen. 24, 34. inter Ægyptios etiam adhuc sancti & inuolati 12 & 39. Philisteos 20, 26. Mesopotamios 29, 35. Inter dispares religione non contrahendi 24, 26, 27, 28, 34. Circumcisionis, Abrahæ datus, Gene. 17. Isaac die octauo collatus 21. Patriarchis deinceps, Act. 7. Exod. 4. apud quos illicitum & nefarium erat non modo, non circumcidi, sed & incircumcisis dare & accipere mutuo filias, 34. imo vero domi habere tam vernaculos, quam emptitios alienigenas incircumcisos 17. Quod erat promissi Christi signaculum, quo exhibitio, iam desineret, ac rediretur ad antiquas & simplices baptismatis ceremonias. Impositionis manuum & benedictionis, Gen. 27, 48, 49. Ceremoniæ & ritus externi, vt Olei fusio, vini libatio, Gen. 35. Decimarum præstatio 14, & 28. Purificationes & lauacra, in Baptismi typum Gen. 35. Mundamini & mutate vestimenta vestra, & ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Domino, id est, abluite corpus è R. Abraham, Ex quo loco (inquit) discimus Israelitis debere esse mundo corpore & mundis vestibus, quando locum constitutum precandi causa adeunt. Iob cap. 1. sanctificabat filios suos vnoquoque die septimo, vt in crastinum interessent sacrificio. Nempe eos præparabat in peruigilio certis lustrationibus, ad quas alludit cap. 9. Si lotus fuero, quasi aquis niuis, & effulserint velut mundissima manus meæ, tamen sordibus intinges me & abominabuntur me vestimenta mea. Festa. Sabbatum, vt minimum sacrum erat. *Ibidem* cap. 1. singulis diebus septem diebus, vbi & Profabbatum, quo & præsanctificabat & purificabat filios in crastinum holocaustum. Quare & posterioribus ætatibus Iudæi diem Veneris Herub, id est, parasceuem siue præparationem appellarunt. Addunt & Pascha, vt proinde Angelis, eius vespere, aduenientibus Lot azyma coxerit, non fermentatos panes Gen. 19. R. Selomo è suis veteribus. Vestes religiose. Nam in re diuina mutationis vestium fit mentio Gen. 35. Sacrificia cruenta. Holocausta Abrahæ Gen. 12, 13, 15, 22. Isaac 26. Iacob 31, 33, 35, 46. Iob cap. 1. Eliphaz, Baldad, & Sophar c. 42. in quibus erant Pacifica, i. quæ non tota comburebantur, vt holocausta, sed pars ède-

1013.

CONTINUATIO RELIGIONIS

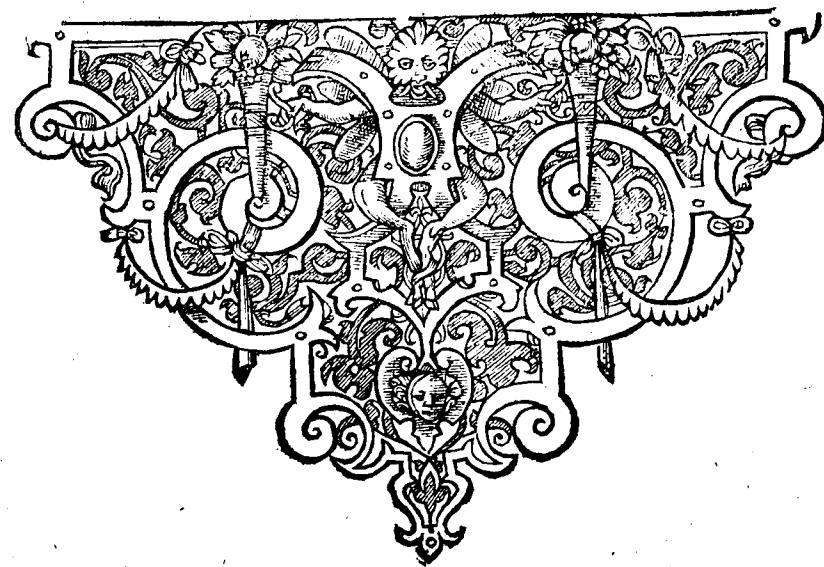
ET DOCTRINÆ.

TERTIA ætate non modo continuatur sacra doctrina & religionis veteris forma, verum etiam proficit & augetur. Hinc Dei vnitas, Genes. 14. Benedictus Abraham Deo excelsio, qui creauit cælum & terram. Et paulò post, leuomanum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem cæli & terræ, 17. Ego Dominus omnipotens, & mox, statuam pactum meum inter me & semen tuum fœdere sempiterno, vt sim Deus tuus & seminis tui post te. 24. Dominus cæli & terræ, qui tulit me de domo Patris mei, 17, & Exod. 6. apparet Dominus Abrahæ, Isaac & Iacob in El Saddai. Deo omnipotente: Denique eos alloquitur perpetuo in numero singulari, & Scriptura eum fere construit cum verbo & adiectiuo singulari, ad eius essentiæ singularitatem celebrandam. Iob eam etiam inculcat, c. 9. Qui extendit cælos solus. 23. Ipse enim solus est, & nemo auertere potest cogitationem eius. 31. Non sunt osculandi alij ore suo. Nam est iniquitas maxima & negatio contra Deum altissimum. 36. Ecce Deus excelsus in fortitudine sua & nullus est ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius. 38, & sequentibus, ex miris eius operibus Deus ipse probat nullum sibi esse similem, nullum parem. Denique tam Iob quam socij Dei vnitatem vbi que agnoscunt in media Arabia & prædicat, c. 2, 25, 26, 35, 36, 37. Nam hunc articulum valde illustrat contra idolatriam passim suo tempore grassantem. Trinitatis mysterium. Abraham Trinitatem hospitio excipit, tres videns & vnum adorans atque alloquens, Gen. 18. Domini, inquit, si inueniam gratiam in oculis tuis, ne pertransias seruum tuum, deinde vt tres pluraliter, Et lauentur pedes

vestri

batur. Genes. 31. Iacob immolatis victimis in monte vocauit fratres suos, ut ederent panem. In-
 cruenta & communio. Continuatio sacrificij Melchisedech in pane & vino in Typum Eu-
 charistiae Genes. 14. libamina Iacob 35. Loca religiosa, templa. Melchisedech templum in Sa-
 lem extruxisse memoratur à Iosepho, in quo esset Ecclesia sedes primaria, Deique oraculum, de
 quo fortassis Gen. 25. Perrexitque Rebeca, ut consuleret Dominum. Altaria multa, seorsum
 quinque ab Abraham extructa Gen. 12. 13. 15. 22. Vbi quintum in Moria, in quo postea templum
 Salomonis, & 23. cœmeterium ab eodem Sara & posteritati dedicatum. Altare in Bersabea
 Isaac edificauit Gen. 26. in agro propè Sichem à se empto Iacob Gen. 33. qui & locum quendam
 dedicat & vocat Bethel, q. domum Dei Gen. 35. idque ex voto, quod nuncupauerat antequam
 veniret in Mesopotamiam 28. Sacerdotium, Publicum ministerium, Abraham, qui
 ideo animas in Haram secisse legitur Gen. 12. id est, interpretantibus veteribus Hebraeis, ver-
 bo & predicatione Deo genuisse & conuertisse. Melchisedech 14. Iob 1. & 42. præter omnes
 primogenitos ea autoritate gaudentes. Sacerdotum benedictiones. Benedixit Abrahæ
 Melchisedech, Ibid. 14. Patrum benedictiones 27. 28. 48. & 49. Oratio publica Gen. 35.
 conuocata omni domo sua, abiicite (ait Iacob) omnes Deos alienos, mundamini, mutate vesti-
 menta, surgite & ascendamus in Bethel & faciamus ibi altare Domino 31. vocat fratres suos
 ad victimas, 46. cum filiis venit ad puteum iuramenti, & pro fœlici descensu in Aegyptum Deo
 litat 26. Isaac deprecatus est Dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis. Qui exaudiuit eum
 & dedit conceptum Rebecæ, quod factum videtur in loco, in quem postea perrexit Rebeca, ut
 consuleret Dominum de ipso conceptu, Ibidem, Iob cap. 1. & 42. orat pro filiis & amicis, publicè
 & solenniter adhibitis holocaustis. Traditiones, Gen. 34. ritus gentis. 18. Abraham præce-
 pit filiis suis & domui suæ post se ut custodirent viam Domini & facerent iudicium & iusti-
 tiam. 26. præcepta & mandata Domini & ceremonias legesque seruauit. Extabant scilicet di-
 uine quædam leges & ceremonia nondum scriptæ, secundum quas etiam Iacob distinxit inter
 holocausta, quæ tota comburebantur, & Pacifica, quorum pars in sacrum epulum apponebatur,
 Gen. 31. Et Iudas dixit ad Onan filium suum, Ingredere ad uxorem fratris tui & sociare illi,
 ut suscites semen fratri tuo, eoque mortuo ad Thamar, Esto vidua in domo patris tui, donec
 crescat Sela filius meus Gen. 38. Nam ea est lex, quam scripto postea Moses sanxit Deut. 25.
 Et Thamar, quasi filiam Sacerdotis (Melchisedech) ob fornicationem esse comburendam. Nam
 & eam legem repetiuit Moses Leuit. 21. Adde ut traditiones veteris Ecclesie per tres solos ho-
 mines deferri potuerunt ad Abraham, videlicet per Adam, Mathusalem, Noam, imo & ad
 Iacob, videlicet per Adam, Mathusalem, Sem, qui & Melchisedech, ita tertia hac ætate per
 tres ad Mosem nempe per Abraham, Iacob & Amyam. Rerum profanarum dedicatio-
 nes, Imagines, Lapis erectus in titulum à Iacob Gen. 28. siue in statuam. Nam sic exponunt
 Rabbini, addentes, nihil propterea ipsum commississe contra præceptum, Exod. 20. Deut. 16. de
 non erigendo sculprili & statua, quoniam hoc præceptum postea fuerit à Mose latum pro tempore
 ob gentes effusus ad Idololatriam ruentes. Vide R. Isaac in 20. Gen. & 18. Leuit. Titulus la-
 pideus vel potius statua lapidea, in loco, quem vocauit Bethel, id est domus Dei fuso oleo & liba-
 tis libaminibus Gen. 35. Locus nuncupatus Mahanaim q. castra Dei Gen. 32. Alius Phanuel
 q. facies Dei, Ibidem. Virga Ioseph, cuius fastigium adorauit Iacob Hebr. 11. Pœnitentia &
 eius actus, Iob 1. sacrificia pro peccatis, 42. propter stultitiam pœnitentiam ago in fauilla &
 cinere. Socij Iob eam inculcant per totum illum librum. Vota, Gen. 28. ubi & decimarum
 persolueendarum professio. Delectus ciborum. Abstinentia ab immundis animalibus, ut
 superiore ætate, A neruo fœmoris, quod in eo fuisset percussus Iacob ab Angelo, indeque claudi-
 casset Gen. 32. Sanctorum vis & preces Iob 33. Si fuerit pro homine angelus loquens vnus
 de mille, ut annuntiet hominis equitatem, miserebitur eius (Deus) & dicet libera eum, ut non
 descendat in corruptionem. 5. ad aliquem sanctorum conuertere, quod Rabbini vulgo exponunt
 de Angelis & interroganter legunt. Ad quemnam sanctorum conuerteteris? Gen. 48. An-
 gelus, qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis, & inuocetur super eos nomen meum,
 nominaque Patrum meorum Abraham & Isaac. 28. scala Iacob Hebraeis scala est prouidentia
 Dei; in qua Angeli ascendunt & descendunt, Ascendunt ad offerendas Deo nostras preces, ad-
 iudandas & commendandas, descendunt ad nos inuandos & tuendos. Gen. 35. Rachelem Iacob
 sepelit in Bethlehe, nõ in spelunca duplici cum alijs Patriarchis, ut illic oraret pro posteris, esset-
 que loci Patrona, R. Selomo Hieremiæ 31. è sapientum veterum scriptis, quemadmodum per to-

Ann. diluuij. 583. tam terram Sanctam dispersæ fuerunt diuersorum sanctorum reliquia & sacri cineres. Ec-
 cles. 49. ossa Ioseph visitata sunt, & post mortem prophetauerunt. Quasi ad illa ederentur
 miracula, ut de Eliseo dixit 48. mortuum prophetauit corpus eius & in morte mirali-
 lia operatus est. Nam Hebraeis prophetare, est diuina vel dicere, vel facere. Cura
 mortuorum, sepultura, funebres exequia, officium funeris, ius sepulchri & cœmeterio-
 rum, tituli sepulchrales Gen. 23. 25. 26. 49. & 50. ubi celebratur dies Quadragesimus, item
 Septuagesimus, denique exequia septem dierum. Gen. 49. præcepit eis, dicens. Sepelite me
 cum patribus meis in spelunca duplici, quæ est in agro Ephron Hettei contra Manre in
 terra Chanaan, quam emit Abraham in possessionem sepulchri, ibi sepelierunt eum & Sa-
 ram uxorem eius. Ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge sua, ibi & Lia condita ia-
 cet. 47. adiurat Iosephum, dicens: Ne sepelias me in Aegypto, sed aufer me de terra hac,
 condasque in sepulchro maiorum meorum. 50. Iacob fodit sibi sepulchrum dum adhuc viue-
 ret. Act. 7. tam ipse quàm reliqui Patres nostri translati sunt (ex Aegypto) in Sichem
 & positi in sepulchro, quod emit Iacob (Gen. 33.) Pretio argenti à filiis Emor. Gen. 50. &
 Hebr. 11. ossa sua moriturus Ioseph commendat filiis Israel, vnde & ea solenniter Moses
 post quadringentos annos Exod. 13. transfert, tandiu seruata in loculo siue arca cum aro-
 matibus, Ibidem, 50. Quæ fuit quedam reliquiarum translatio. Preces pro defunctis,
 post matrem defunctam Isaac exit in agrum ad orandum (sic enim habetur in fonte) Gen.
 24. Quod & officium funeris ante inhumationem, & exequiarum per multos dies cele-
 britas infert 23. & 50. Iudicium futurum, Iob 31. quid faciam cum surrexerit ad iudi-
 candum Deus, & cum quaesierit, quid respondebo ei? 35. Iudicaberis coram illo, expecta
 eum. Nunc enim non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus valde. 34. Elihu, opus
 enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum restituet eis. Vita æterna, resurrectio,
 Genes. 47. & alibi vitam suam vocabant Patriarchæ peregrinationem, quasi patriam se alibi
 habere crederent. Expectabant enim fundamenta habentem ciuitatem, id est, celestem,
 Hebr. 11. Iacob salutem Dei se expectaturum in sepulchro confitetur, Christum professus,
 Genes. 49. Iob etiam resurrectionem carnis prædicat, cap. 19. &c. Supplicium æternum.
 In Iob sepius. Ciuitates Sodomorum & Gomorrheorum in cinerum redigens, euerfione
 damnauit, exemplum eorum, qui impie acturi sunt ponens, 2. Petr. 2. Sodoma & Gomor-
 rha & finitime ciuitates abeuntes post carnem alteram factæ sunt exemplum, ignis æterni
 poenam sustinentes. B. Iuda in Canonica. Denique liber Iob tempore legis naturæ ideo vide-
 tur scriptus, ut superessent monumenta veteris Ecclesie, eiusque fidei, doctrinæ, religionis,
 rituum & ceremoniarum ab omni antiquitate repetitarum, per quæ ad legem Mosi tandem
 peruentum est, dum antiqua illa pietas & virtus sensim in mortalibus collaberetur. Nam
 abundè & hos & alios religionis articulos & capita continet perspicueque indicat.

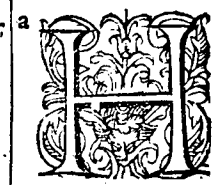

Anni mundi.

Anni diluuij. 1013.

A c etate apud Gentes, vates & prophetae erant Balaam & pater eius. Iob, Eliphaz Themanites, Baldad Suites, Sophar Naamathites, Elihu, & Berachael Buzites. *Seder Olam cap. 21.* (saltem initio huius aetatis.) Ita Ecclesia nondum alligata Iacobeorum familia.

E nostris Graeci, vt Nissenus lib. de Trinit. Basilius quadam epistola ad Eustathium medicum, ex hoc catalogo excludunt Balaam. Nam vatem fuisse Satanæ, non Dei, existimant. Quare Deum & Dominum, quem consuluisse dicitur, Num. 22. 23. 24. Diabolum interpretantur, qui hominibus sic appelleretur.

Post datam legem spiritus propheticus desit afflare gentes, *Ibid. Seder.* Non hoc ei concesserim. Nam etiam Sibyllæ deinceps Christum & alia diuina prænucciabant.

Tres filij Choræ Asir, Elcana, Abiasaph. *Exod. 6.* vaticinantur in deserto, & psalmos multos condunt de Christo, qui libro præsertim secundo Psalterij, continentur. Eo argumento Patres exilio mærentes consolabantur. *Heb. Trad.* Sunt ex 11. Psalmorum auctoris. *Ibid.* Similiter & Moses, cui Hebræi vndecim Psalmos primos libri 3. tribuunt, à 90. scilicet ad 101. *Midras Tehillim.*

Moses eruditus fuit in omni sapientia Ægyptiorum. *Act. 7.* Ante igitur Mossem, non quidem in Græcia, sed in barbaris gentibus, sicut in Ægypto, fuit nonnulla doctrina, quæ illorum sapientia diceretur. *Aug. lib. 18. Ciuit. c. 37.*

Vir Dei *Deut. 33. Ios. 14. Ps. 89.* Fidelis seruus in tota eius domo, *Hebr. 3.* minister veteris testamenti & propheta noui. *Aug.* cæteris prophetis clarius Deum conspexit, *Exod. 33.* Christi passionem multiplici victimarum genere, ac eius alia mysteria multis sacris ritibus præsignauit.

In Æthiopia metu Pharaonis 40. annis exulauit, tot annos contemplationi dedens, donec ætatis octogesimo cerneret Deum clarius, quàm vlli vnquam hominum contigisset, populique conseruator destinaretur. *Basimio Hexame.* Æthiopiam interpretor terram Madian in Arabia, in quam fugerat. Eam enim etiam Scriptura Æthiopiam siue terrâ Chus appellat, vt vxorê Mosi inde sumptam Æthiopiâ, *Num. 12.* [Aliter alij mulierem Æthiopiâ fuisse ex interiore Æthiopia existimant. de qua Iosephus multa scribit inutilia relatu, nec satis credibilia quicquid dicant rerum illorum admiratores.]

Postquam prophetæ munus suscepit, vxoris notitia abstiuit, vt purius tam sanctæ functioni vacaret. *Epiph. heres. 78.* Quod totidem verbis postea reperi in Hebraicis traditionibus, *Maimonim lib. 1. c. 7. pag. 11.*

Duodecim menses apud Pharaonem legationis munere fungitur, & 10. plagis eum affligit.

Legem primum remedium aduersus peccatum & Idololatriam omnia occupantem, præter natium sensum & historicum, mystico nobilem cœlitus tulit ad montem Sinai. Ea, omnia gratiæ arcana graphicè expressit. Nam Manna, mare rubrum, Potus è petra, Tabernaculum, sacra vasa, religiosæ vestes, Pontificia ornamenta, candelabrum, Leuitica sacrificia & ritus omnes sacramentales etiam sunt, & typici.

Quin & Serpens æreus palo suspensus & in tabernaculo fixus ad spectantium salutem, *Num. 22.* Dominum de cruce pendentem salutis omnis auctorem & causam repræsentabat.

2670.

Q V A R T A
ÆTAS IVDICVM,
quæ & Deorum &
Heroum quasi inuentus populi Dei
(legis scriptæ prima.)

Quæ incipit anno mundi, 2670.

I.

2670.

M O S E S de tribu Leui, populi ex Ægypto educti Remp. in deserto administrauit annis 40.

1013. Deut. 1. & 29. 1053.

2709.

Aarone Pontifice. & per ordinē Eleazaro.

Amynta 17. deinde Belochi 2. Rege 18. an. 25. Assyriorum rege.

Naassone & Salomone Principibus Iuda, & Christi maioribus.

1. Paral. 2.

2709.

Filiis tribus Coræ, & Eldad & Medad in deserto vaticinantibus.

Num. 11.

1053.

Anni diluuij. 1013.

Anni mundi. 2670.

bat. 1013. Naturæ arcana in his etiam contemplantur Iosephus, Philo & Rabbin.

Ciborum, Verbi gratia, delectus & mundities, quam Moses tradit, non modo ad mysterium, vel mores, verum etiam ad valetudinem confert, sunt enim insalubre. porcus, lepus, camelus, equus, choerogrillus, congrus, lampetra, anguilla, & cæteri pisces, pinnis, squamisque carentes, aquila, gryphus, omnia denique rapacia & notis aliis affecta, quæ signantur, *Leuit. 17. Deut. 14.*

Sic Tabernaculi materia, forma, partes, pelles, colores, vasa, instrumenta & cætera ad illud pertinentia, exemplari diuinitus proposito, non modo reconditam & anagogicam supercælestium rerum habuere significationem, sed & physicam, quam persequi non est huius instituti.

Legem absoluit tribus præceptorum generibus moralibus, iudicialibus, religiosis siue ceremonialibus tanti ponderis, vt moralia in Euangelio etiam obligent, quia iuris naturalis & diuini, iudicialia, ferè retineantur, pauca relinquuntur, corrigantur vel emolliantur, quia iuris pro gente & tempore positi. Ceremonialia recipiantur partim secundum Spiritum, arcanam intelligentiam & sensum. partim etiam secundum litteram. Sunt enim duorum generum. Quædam figuralia, vmbraque futuri Christi & Ecclesiæ habentia, cuiusmodi circumcisio, sacrificia, Sabbata, cibi immundi. Alia purè ritualia, ad cultu Dei simplicitati pertinentia. Priora tublata sunt, vt vsque ad correctionis tempus imposita. Alia usurpata, vt cultus Dei solennitas perpetuetur, qualia sunt templa, dedicationes, chori, vota, aqua lustralis, benedictiones, religiosæ vestes, genu flexiones, ordines Ecclesiastici, decimæ, primitiæ, processiones, visitationes sacrarum ædium & locorum, manuum expansiones, festa Pentecostæ, Palcharis, sublato victimarum vtu, cantus, imagines, organa, ieiunia, & c. *ex auctoribus iuris Orientalis, pag. 214. exempli Græci.*

Patres in Ægypto immolarunt agnos suos Paschales die Iouis. Die sequenti, egrediuntur, qui primus erat celebritatis Paschæ. *Seder cap. 5.* In noui testamenti per Christum liberatione eadem fuit temporis ratio.

Quinquagesimo post exitum die initium est primum Legis fœdus inter Deum & populum in monte Dei Ore siue Sinai, confirmatumque asperione sanguinis. *Exod. 24.* Alterum in altera Moab: *Deut. 29.* comprehendens benedictiones & maledictiones. *Deut. 28. Kimbi 11. in Ierem.*

Festo Pentecostes, id est, die quinquagesimo ab exitu Tabernaculum iustum est construi in Pharan non procul à desertis Moab. Inde abierunt ad concupiscentiæ sepulcra. Tantum enim in monte Sinai hæserunt 2. menses, siue annum: iuxta illum & vicinas stationes benium primum consumpserunt, Legem ferè integram consequuti. Deinde per 42. stationes valde mysticas in promissionis terram perueniunt.

In earum vna, nempe Cades Barné, in Sin Idumæorum deserto, an. 19. permaferunt. In cæteris nunc progredientes, nunc regredientes, nunc palantes, prout occasio & necessitas poscebat, in illa vasta Saracenorum solitudine, alios 19. annos contriuerunt. Sicque tandem quadragesimo anno ripam Iordanis Orientalem attingerunt. *Seder Olam cap. 8.*

Ipsa anno egressionis mense secundo data est lex Israëlitis. Mense autem tertio in monte Sina decalogus. Anno secundo iterum data est lex die expiationum. *Seder Minor.*

2709. Sic lex sancita est pro primo generali remedio aduersus Idololatriam, omnia occupantē & peccatū ubique regnans, lege naturæ per orbem propè obliterata & deleta, donec secūda multo efficacior & perfectior succederet. i. lex Christi.

1053.

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCULO.

Primo ergo biennio, populo Israel sedente iuxta montem Sinai & vicina loca, Moses construxit Tabernaculum, instituit leges ad religionem & Republicam pertinentes 449. & amplius, totis illis quadraginta diebus, quibus fuit in monte, quæ tandem aliis deinceps additis vsque ad 613. præcepta excreuerunt, affirmantia quidem 248. quot hominum ossa à Medicis numerantur. Negantia verò 395. quanta est summa dierum anni. Castrorum metandorum rationem ordinavit, nempe, ut in medio castrorum tenderetur Tabernaculum Domini, ternæ tribus singula eius latera cingerent platea ad meteatum in medio componeretur, &c. Quæ omnia parum distinctè à cæteris explicata, sic plana faciemus.

Iacobæi in deserto manserunt 40. an. & per 42. mansiones siue stationes, peruenerunt ad vltiorem ripam Iordanis, Num. 33.

Annus primus cæpit 15. die mensis Nisan, qui Martius, festo Paschatis. Sic autem transactus est. Septimo die ad mare rubrum peruenerunt. Vsque ad 15. sequentis. i. Aprilis, vli sunt conspersione, quam de Ægypto exportauerant, per mensem scilicet integrum. Deinceps Manna & semel cothurnicibus. Exod. 16.

Vigesimo secundo die Aprilis, primam Sabbati celebritatem agitarunt, Ibid.

Mense tertio Siuan. i. Maio, peruenerunt in solitudinem Sinai, vbi biduo loti, sanctificati & parati post tertium diem: descendente in montem Domino, & suæ præsentia maiestatem testante fumo, fulgure, flamma, tonitru, nube, cæterisque tremendis, Decalogum acceperunt. Hieron. ad Fabiolam.

Ita sexto die mensis illius, die scilicet Pentecostes, qui erat quinquagesimus ab exitu in Sinai, hoc est, duodecima statione, traditus est Decalogus. Sed & Lex multò vberius quàm antea, nempe ad 449. amplius præcepta, per 40. continuos illos dies, quibus Moses in monte ieiunus subsedit, vsque ad 17. mensis quarti Tammuz. i. Iunij, quo quidem die cum peccasset populus, descendit & fregit tabulas. R. Abraham in Cabbala hist.

Decimo octauo Iunij placauit Dominum.

Vigesimo nono Ab, siue Iulij, ascendit iterum, & mensem Augustum illic in ieiunio transigens, vsque ad decimum Septembris, secundas tabulas est consequutus.

Deinceps per quatuor menses integros, Tabernaculum, quæque ad illud pertinebant, absoluit.

Hic 23. die mensis Adar siue Februarij, cœperunt dies consecrationum, primoque die Nisan, siue Martij expleti sunt, Exod. 40.

Atque ita totus liber Exodi ad primum annum pertinet.

Secundus autem ad hunc modum se habuit.

Mense Martio erectum est Tabernaculum. Aaron filique eius purificati, fungi suis ministeriis incipiunt. Iuge sacrificium peragunt. Principes sua sacrificia offerunt. Populus suas primitias, decimas, vota, oblationes omnium generum, Leuitico descriptorum, quæ & deinceps continuant, cum Mosaiscæ reliquis ritibus. Pascha denique in deserto primum celebrant.

Aprili numerantur per capita Israëlita. Num. 1. Pascha immundorum secundum agitant. Num. 9. Die autem vigesimo eleuata nube è tabernaculo castra mouent de Sinai ad sepulchra concupiscentia. Num. 10. Atque ita 12. menses diebus duntaxat decem exemptis, morati sunt ad radices Sinai.

Maio, Maria ob lepra à cæterorum consortio eiicitur. Exploratores in terram Chanaan mittuntur.

Iunium exploratores consumunt in suo negotio, Vin-

Anni mundi.

2670.

2709.

In Ægypto.

Amasi an. 25. Deinde Chebrone an. 13.

In Europa.

Sicyoniorum Thuri-macho an. 47.

Argiuorum Inacho rege primo annis 50.

Atheniensium.

Cecrope primo rege annis, 50.

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

Anni diluuij.

1013.

1053.

Anni diluuij.

1013.

1053.

Anni mundi.

2670.

2709.

demiis in terra Chanaan incredibilis magnitudinis vnam exhibentibus.

Iulij nono post exploratorum reditum, decretum est cœlesti oraculo, Israëlitas non ingressuros terram propter incredulitatem. Sicque errare incipiunt in deserto sequentibus 38. annis. Tum accidit seditio Coræ & sociorum.

Sequentibus annis vsque ad decimum nonum hærent in Cades-Barné, Dent. 1. & 2.

Decimo nono anno contra Dei oraculum pugnam contra Amalechitas capeffunt infelicem. Vnde & in pœnam, aliis nouemdecim annis circa illum locum desident. Sic ab exitu fluxerunt 38.

Tricesimo nono anno veniunt in desertum Sin. Ibi moritur Maria, puteus deficit, ex quo noua querimonia & seditio, donec resisteret.

Quadragesimo & vltimo mittuntur nuntij ad regem Edom. Post tres menses in monte Hor Aaron moritur. Nubes desinit. Aliquandiu rex Chanaan retro Israëlitas vertit per 7. mansiones, Dent. 10. Qui denique resumtis animis sedes collocant prope Arnon, vincunt Seon & Og reges.

Huius vltimi anni mense vndecimo. i. Ianuario, primo die, Moses ad populum habuit Deuteronomium, summatim ingressuris terram explanans, quæ superioribus 40. annis ipsis acciderant per 36. dies, à primo videlicet Ianuarij vsque ad sextum Adar siue Februarij.

Sexto Februarij, Mosi mors sua reuelata est.

Septimo obiit, die scilicet Sabbati, tempore pomeridiano, etfi Hebræi cum translato viuum magis existiment, sepultusque est ab Angelis, ita vt nullus cognosceret eius sepulchrum, an. ætatis 120. sanis oculis, dentibus integris, senio denique viridi, Dent. 34. cum in senibus præcipue deficiant visus, dentes, humor.

Iosua ministrum suum, suæ curæ successorem reliquit. Ita intra primum biennium ab exitu gesta sunt omnia, quæ à capite 12. Exodi, vsque ad extremum, in toto Leuitico & primis quatuordecim capp. Numerorum perscripta sunt. Cæteris 37. annis, manentibus in deserto, vt in Rep. bene constituta, vel vt in castris, contigerunt seditio Coræ & sociorum, ac alia historiarum & leges, capp. 15. 16. 17. 18. & 19. Numerorum conceptæ.

Reliqua vsque ad finem Deuteronomij anno vltimo & quadragesimo. Hæc sic libuit digerere, quoniam Mosaiscæ historiarum ordo non satis alioqui in eius libris seruatus, paucis est cognitus. Quod etiam in Iosua mox obseruabimus.

Paulò ante mortem membranarum volumina Pentateuchi tredecim exarauit à primo ad vltimum vsque legis elementum. De quibus vnum cuilibet duodecim tribuum seruandum dedit. Decimum tertium Leuitis concessit. Initio Misna. Istud inclusum fuit tabernaculo, deinde templo Salomonico, quo sapius, vt ab Achaz, Manasse profanato, & rebus sanctis dissipatis, non est mirum, si temporibus Iosia regis illud Legis exemplar repertum ab Helchia sacerdote inter templi ruinas, in magna propter scribam Mosem & antiquitatem fuerit veneratione. 4. Reg.

De eius corpore altercatus est Michaël Archangelus cum Diabolo. Iuda Canonica 7. 9. Nempe quia Diabolus eius sepulturam cupiebat manifestari, vt Iudæos ad Idololatriam prouocaret, quod nolebat Michaël, qui & vicit, strueto ei sepulchro, quod nulli hominum esset cognitum. è Deur. vlt. Glossa & D. Thomas in illum locum, vel vt Moses in Deum consecraretur. Theodorit. quest. 43. Deuter.

Vel quia Diabolus, ne Moses diuinus homo propheticòque maior haberetur, cum sepeliri humano more, pro

fuo iure (qui mortis corruptionisque habebat imperium, *Heb. 2.* cuiusque panis est pulvis, id est, corpus nostrum, *Es. 63. Genes. 3.*) cupiebat, ut Iudæis cum redderet contemptiorem minusque præstantem, cum contra Archangelus eius corpus, tanquam diuini hominis subduci vellet ex viuorum oculis, sepeliri que augustiore nobiliorique modo, quam mortali, nempe Angelorum ministerio, ut Iudæi intelligerent Mo- sem verè fuisse prophetam, verè que in diuinam vitam translatum, sicut Henoch & Elias, siue euadendo in naturam spiri- ritalem, siue non videndo corruptionem, atque ita in ipsius, ut diuini hominis, legem magis inflammarentur. *Ex Hippolyti fragmento apud Theodori. lib. 2. Polymorphi pag. 39.*

Hinc Mosem non esse mortuum, sed occultatum scribit Ioseph. *lib. 4. Ant. c. 16.* Ambrosius, in *Hexam.* Ioachimus Abbas in *Apocalyp. c. 11. pag. 146.*

Hinc R. Mose proæmio in Misna. Septimo die (inquit) mensis duodecimi sub meridiem montem Horeb scandens, ad superos receptus est. Nam eum dira non tetigit mortis corruptio, sed in sublimis gloriæ montem gaudiûmque sem- piternum commigrauit.

[Huc pertinet liber Origenis de Ascensu Moſis. Et appa- ret raptum fuisse etiam sine morte, quia Christo Domino in sua transfiguratione astitit, cum Elia: tanquam eiusdem com- pos beatitudinis, in corpore simul & in anima. Sunt enim illi tres in testimonium gentibus, Enoch, Moſes, Elias, Pri- mus fidei. *Heb. 11. secundus spei, Ecclesiast. 45. vbi dicitur fa- ctum à Deo Sanctis gloriosis, hoc est Angelis parem. tertius charitatis, ignis est charitas, Eccl. 48.]*

Naasson & Amminadab pater duces Iuda, primi in mare sequuntur Moſem. Deinde tribus Iuda cæteris cunctantibus, anno post secundo moritur Naasson *R. Selo. 1. Par. 1.*

Salmon Naassonis filius, dux introitus in terram cum Io- ſuè. *R. Selo. 1. Par. 1.*

Exierunt reliqui cum auro & argento, & non erat in tri- bus eorum infirmus *Psal. 104.*

Befaleel filius Vri nepotis Caleb tredecimo ætatis taberna- culum admirabile conficit. *R. Selo. 1. Par. 2.* è lignis Sittim de genere Cedri præstantissimo, pellibus arietum rubricatis, & Taxorum, cuius animantis pelles pilo sunt horrido & æstui aquisque arcendis accommodo.

Adiecit æs, aurum, argentum & è lanea materia filum co- lore hyacinthorum Orientalium, purpuram, coccum bis tin- ctum, (Cramesium appellamus) byssum & caprarum pilos, è quibus fiunt Camelotæ.

Arcam construxit cedrinis Sittim asseribus, laminis aureis interius exteriusque obductam, in superiore limbo corona- tam spira aurea cornicis instar, quæ operculum (id est, propitiatoriû) complecteretur. in angulis annulos quatuor ha- bentem, per quos duo vectes lignei auro quoque obducti ad exportandum traicerentur.

Propitiatorium siue arcæ tegmen pure aureum, duas pue- rorum alatorum imagines ex auro solido sustinens, qui vtro- que ex latere stantes se mutuo aspicerent facie ad propitia- torij spatium conuersa, ut insidentem alis suis, pedibusque arcam prementem Deum veluti cernerent, eisque sedilis for- mam pararent. Quæ sedes Dei dicebatur, ut *Psal. 79. & 98.* Nescio vnde aliqui habuerint maris & fœminæ specie fuisse distinctos, cum per omnia æquales & similes Scriptura formet.

Mensam panum corpore Sittino, extremitate vndique au- rea, prominente ambitu aureo cum coronide, adiunctis qua- tuor pedibus, quibus quatuor annuli inessent ad excipiendos duos vectes cedrinis auro obductos, gestandi causa.

Anni
mundi.

2670.

2709.

Anni
diluu.ij.

1013.

1053.

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

Candelabrum

Anni
mundi.
2670

Candelabrum purè aureum, in cuius summo, è forma po- mi scypho comprehensi septem rami emittebantur, medius videlicet rectus, tres vtrinque paulo ob flexum altiores, ter- nis patulis scyphis distincti, in modum amygdalæ apertæ, quæ vna parte est acutior, altera obtusior, cum pomo emittente florem, quo imponenda lucerna exciperetur. Erant autem lucernæ septem pro septem planetarum numero, perpetuo lucentes, quibus duo instrumentorum genera inseruirent, & ipsa aurea. Emûctorium instar maioris forcipis, quo emun- cta extinguerentur, vel filum ignis lucem obscurans præscin- deretur. Protractorium, specie patuæ forcipis, quo lucernæ elychnium traheretur & aptaretur.

[Illæ septem lucernæ erant septem candelabra. 7. Ecclesiæ 7. spiritus. Apocaly. 1. & Zach. 4.]

Aurea denique omnis generis instrumenta & vasa ad mensæ & altaris vsus, lances, cochlearia, semifistulas, discos, opercula in tiazæ formam erecta, & alia eiusmodi, quibus postea pagani, præsertim Numa, ad sua impia sacra abusi sunt.

Quid de Mose exteri.

Citatur ex Eupolemo & Artapano lib. de Iudæis Græcis hist. Moſem literas dedisse Aegyptiis, eundemque fuisse Mer- curium illum, qui propter literarum inuentionem, à Græcis tantopere celebratur. *Euseb. lib. 9. de præparat. c. p. 4.*

Adoptatum fuisse à Meri filia Pharaonis Cenepris. A Ceneprhi virtutis ipsius æmulo missum contra Aethiopus cum in exercitatu Iudæorum milite, quos vicerit & ad cir- cumcisionem adegerit. Fugisse tandem in Arabiam, vbi du- xerit filiam Raguclis illius loci regis. Chenepri tandem lepra mortuo in Aegyptum rediisse, vbi multa patrarit miracula virga, tandemque populares suos in fedes patrias reduxit. Ex quo Aegyptios deinceps habuisse virgam in suis templis, eamque veneratos esse. *Ibid.*

Primum docuisse Grammaticam, siue artem legendi (quod tamen Philo rectius Abrahæ tribuit) ex Eupolemo, lib. de Regibus Iudææ. *Clemens Alex. lib. 4. Stro.*

Magiæ quoddam genus à Mose & Iocabetha Iudæis pen- dere. *Plinius lib. 30. c. 1.* Intellexerat scilicet aliquid de miracu- lis ab eo perpetratis, quæ tribuebat Magiæ, non diuinæ vir- tuti, vbi & Cabalam putauit esse nomen fœminæ, non artis, vel disciplinæ.

[De Iocabetha est intelligendum, quæ est mater Moſis. vxor Amram non de Cabbala.]

Regnate Inacho apud Græcos, & Amaſi apud Aegyptios Moſem eduxisse Israëlitas. *Ptolemus mendesius. Appion Gram- maticus lib. 4. histo. Berofus, Ptolemon, Theodorus, Ipsiocrates & Mos- cus, Phœnicum historici.*

Verè omnia scripsisse, idque testimonio Sanchoniathonis Berytij, qui non multo post vixerit, Porphyrius, *lib. 4. contra Christianos citante Eusebio.*

Strabo lib. 16. Geogr. fuisse Hierophantem Aegyptium, & cum molestè ferret eorum instituta, illinc demigrasse. Nam docebat (inquit) quo pacto Aegyptij non rectè sape- rent, qui ferarum & pecorum imagines Deo tribuerent, itémque Lybes & Græci, quæ ideo hominum formis figu- rantur.

Apud Iudæos Moſes ab Iao, quem illi Deum inuocant, acceptas leges se dare præ se ferebat. *Diod. siculus, lib. 1. Bi- bliotheca.*

Conatus est exprimere nomen tetragrammaton, sed satis incommodè. Nam literæ quidem ad hunc sonum inflecti possunt, ut ad illum quem hodie multi nouitatis cupidi ef- ferunt, *Ioua vel Iehoua*, verum aliena, imò verò irreligiosa,

Anni
diluu.ij.
1013

1053

2709

G iij

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

imperita, noua & barbara pronuntiatione, vt contra Caluinianos & Bezanos multis locis docuimus. Nam Dei nomen est ineffabile & innominabile, quemadmodum & ipsius sententia incomprehensibilis. Quare nec Apostoli, nec Septuaginta, nec vlli veteres aliter pronuntiarunt, vel veterūt, quàm Adonai, nec magis sciuerunt, quid esset, *Iehoua*, vel Ioua, quàm quòd nusquam existit in rerum natura.

Diodorus interim, imò & vetus oraculum apud Macrobi. lib. 1. Sat. c. 18. & Hieronymus in Psalm. 8. & Clemens Alexandr. lib. 5. Stromaton *Iao*, vel inserta aspiratione *Iabo*, religiosius proferunt, quàm isti, qui in *Iouem* transformant, quia remotius à Iouis dæmonis detestanda memoria. Pronuntiabatur quidem die Expiationis, & in solennibus benedictionibus suis characteribus & literis, at vel eius genuina prolatio per temporis longinquitatem & longam ob euersum templum desuetudinem obliuioni tradita est, vel est *Ihué* (Ieué habet Ioachim Abbas in 1. Apoc.) vel *Iahué* (cuius Apocope sit *Iah* in illo vulgato *Habelu-Iah.*) *iaCai*, vt Theodoritus in Epitome diuinorum dogmatum Samaritas protulisse ait.

[Indubiè illud *Iaho* debet referri à *Iah*. vnde est alleluiah. Et propriè de spiritu sancto accipitur, vt adonai de filio, & Elohim de Patre. *Iehouah* autem totam trinitatem completur, & simul materiam ipsam idealiter in mente diuina tam vt exemplar, quàm vt cognitionis principium, existentem. D. thom. 1. p. q. 15. ar. 1. 2. Inde est ergo quòd nollent Dei maiestatem, illius arcano nomine explicato, vulgo profano exponere: vt illius nomen Innominabile dicerent.]

In re ignota neque vnquam à veteribus vsurpata cenfeo veterem consuetudinem retinendam, & etià quâdo suis characteribus יהוה exprimitur, *Adonai* pronuntiandum & verendum. Sic enim Apostoli, sic Sibyllæ, sic septuaginta, sic Origenes in Hexaplis, sic Epiphanius hæres. 76, sic Tertull. de Resurrectione carnis, sic noster interpretes Exod. 6. & Iudith 16. sic reliqui antiqui interpretes, qui multi fuère. Sic Hieronymus multis locis, sic Damascenus, sic Theodoritus, sic Lyranus, sic Lindanus, sic Reuchlinus, lib. 2. de Verbo mirifico. Sic Vatablus, sic Mercerus, sic Rabbini omnes tam veteres quàm recentes, sic cuncti denique, præter vnum Sanctem, simodo ab hæreticis in eo exercitatissimis non sit corruptus, qui vocem peregrinam *Iehoua* primus cõfinxit, ac irreligiosa profanâque nouitate nouatores istos imbuit. *Cetera lib. 1. de Trinit. aduersus eos, qui Deum primum Mose sub hoc sanctissimo nomine patefactum, Exod. 6. cum Ioue Genitulum confundunt, aut certè conspirare volunt.*

Hunc vsque ad cõ admiratus, imitatusque est Plato, vt Numenius Pythagoricus dixerit. Nihil aliud esse Platonem, quam Mosẽ Atticũ. Et in libro de Bonis, Iudæi huius dogmata, sectatum esse Pythagoram. Et in Epinomide, Scientiarum causam fuisse quendam barbarum. Et post, à Syris & Aegyptiis cuncta manasse. Syriæ autem pars est Iudæa.

Denique Platonem & Pythagoram sua omnia didicisse, ab Aegyptiis & Syris, nominato Mose, quẽ magnum Theologum, legislatorem & prophetam vocat, & Ianne & Mambre magis, quos ait coram rege conatos edere Mosis miracula.

Ea de causa fortasse Clearchus Peripateticus scripsit Aristotelem fuisse Iudæum, & Demetrius Phalereus etiam ipse Peripateticus Alexandrinam bibliothecam non satis instructam putauit, quoad Hebræorum lege, sapientiæ & philosophiæ fonte atque principio careret.

Anni
mundi.
1013

1053

Moses

Anni
diluij.
2670

2709

MOSIS ET LEGISLATIONIS SÆCVLO.

Anni
diluij.
1013

1053

MOSIS ET LEGIS DATÆ SÆCVLO.

Anni
mundi.
2670

2709

Moses quem præter paternæ scientiæ hæreditatem formæ pulchritudo commendabat *Iust. hist. lib. 36.* præficitur à Pharaone bello aduersus Aethiops, quos vicit, solòque æquatis multis vrbibus, tandem ad Meroë muros compulit. Quam & post obsidionem, Tarbi Aethiopum regis filia in vxorem accepta, obtinuit. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. 5.*

Citantur & alia ex Hecatæo Abderide, qui sequens Alexandri magni exercitum scripsit librum de Iudæis, ex Alexandro Polyhistoro.

Mosis æmuli & maleuoli longè alia sparserunt, Satana familiam sanctam Patriarcharum infamia & odio conante apud impios aspergere, ne expetita eius communionem, benedictionum & promissionum diuinarum participes efficerentur.

Hinc Manetho, Trogus, Iustinus, Tacitus & plerique alij cõmminiscuntur Iudæos scabie confectos duce Mose pulsos, ab Aegyptiis responso monitis, ne pestis ad plures serperet. Ipsos verò ne metu contagionis inuisi, iterum apud vicinos forent, cauisse ne cum peregrinis communicarent. Atqui vt his calumniis occurreretur, Spiritus sanctus contra voluit, vt præcipua cura apud Iudæos haberetur de omni generis scabie & lepra, vtque infecti à consortio reliquorum magno studio & ceremonia separarentur, sicque mortaliū purissimi euaderent & ostenderentur. *Leuit. 14. & alibi.*

Sic Mosis & Iudæorum Græci & Latini vel rarissimè meminerunt, vel malignè ferè. Primum quoniam, vt Demetrius Phalereus Teophrasti discipulus apud Philadelphum professus est, Theopompus & cæteri qui de iis scribere instituerant aduersam corporis & animi valetudinem incurrerunt, nolente Spiritu sancto profanos de sacris scribere.

Secundò, quia Satanas illorum memoriam, quorum adoptio erat, & gloria, testamentum, & cultus & promissa, & diuinum eloquium sepelire studebat.

Tertiò, quoniam vt Iosephus ait, non habebant regionem maritimam, nec negotiationibus multis, versus has præsertim partes vtebantur, suæ terræ opibus, quæ erant maximæ, contenti, vt proinde eos Iustinus hist. habuisse legem narrauerit, ne cum peregrinis communicarent. Nam Iudæi legis diuinæ dono & prærogatiua tumentes, reliquos pro canibus ducebant.

Quartò, quoniam Græcorum & Latinorum historiæ in idem sæculum non cadunt. Siquidem à tempore Mosis ad bellum Trojanum plus 300. an. effluerunt. Deinde à Troiano vsque ad Cyrum, ante quem nihil certo tenent Græci, cum in eo Iudæorum historia ferè desinat, anni sunt plus minus septingenti. Ita mille annorum historia apud Iudæos floruit, & ordine perscripta est, antequam Græca inciperet, ac vbi Iudæica desinit, altera propriè auspicatur.

Cæteras causas prudentis studio & meditationi relinquo, quibus eadem opera iudicabit, cur etiam rerum Christianarum stupendum sit silentium apud scriptores Ethnicos etiam si earum luce, magnitudine & successu perstringerentur.

Moses poëtis omnibus præluxit. Nam Iobi historiam spondaicis versibus representauit, & Cantica, seorsum illud Deut. 32. elegiaco carmine, vt versibus alternatim senis & quinis constent pedibus. *Euseb. lib. 11. præp. cap. 3. Hieron. ex Iosepho.* Ad quos modos tria extant cantica apud Esaiam, vineæ scilicet, vrbis Sion, & Exechiæ. *Isidor.* Quod æmulati Græci veteres, hexametris suas cantiones & odas conficiebant. Primus enim Alcman Lacedæmonius, Olympiades

27. introduxit, τὴ μὴ ἐξαμείψοις μελαδὲν. Suidas. Non dubium, quia audierat Hebraeos etiam, ut Dauidem, Salomonem, Ieremiam, suaves alios modos & mensuras excogitasse & v'surpasse, de quibus poematibus suo loco. Quare heroicum carmen oraculo Pythio non debemus, quamuis ante Troianum bellum probetur fuisse, ut Plinio visum est, lib. 7. cap. 56. multo minus Homero, ut Horatio placuit. in arte.

Hoc nobile inuentum, Hebraeis inuidet & detrahit Iulianus Apostata, apud Cyrillum lib. 7. contra eundem.

Aaron creatus est Pontifex. Ab illo ad Dinahum, qui belli tempore per discordiam Pontifex ordinatus est, numero omnes 8; fuere. Sub tabernaculo 13. Sub templo Salomonico 18. Reliqui stante templo secundo: qui plurimi sunt quoniam non ut ante, mortuis, sed viuis viui subrogabantur. Egeffippus lib. 2. cap. 13.

Mosis saeculo periodus siue duratio humanae vitae dimidio imminuitur e Pl. 89. quo, versu 1. Moses illius Psalmi auctor inscribitur. Nam v. 10. vita hominum redacta canitur ad annos 70 vel ad summum 80. idque in valentioribus & firmitus constitutis, ut quicquid sit reliquum sit labor & dolor.

Hoc iam fit tertio. Na sub Arphaxad mox a diluuiio, quotquot post eum geniti sunt vsque ad Phaleg redacti sunt ad 400 & aliquot annos. i. ad media aetatem eorum, cui antecesserant. Deinde sub Phaleg ad 200. i. ad dimidiam vitam proximorum.

Iam hac quarta aetate ad 100. In sequentibus magis ac magis continuo deficient. Nam etsi hodie, qui ad senium mundi pertigimus, multi ad 70 & octoginta perueniant, at non cum bono robore, absque dolore & afflictione, cum Moses vel David illo Psalmo loquantur de tempore, quo in viridi statu & vigore homo permanere possit, cum commoda valetudine, absque vitæ tardio per optimam sensuum, & membrorum functionem atque officia. Quod vix hodie contingit qui nquagesimo, etiam infirmioribus. Adeo hodie celeriter senescimus, Consule Tuelmanum, lib. 3. Physic. 22.

Externa Mosis saeculo.

Vti Deus parturiebat hac tempestate Ecclesiam in Abrahamae familia, ita Satanas suam synagogam in gentibus. Nam circa hos dies monstrata videntur a duabus columbis ex Aegypto prouolantibus, duo oracula, Hammonis in Lybia, & Dodonci in Graecia, quae proinde vetustissima omnium esse scribit Herodot. lib. 2. Vnde & Hammonis vocabulum factum videtur ab Ham siue Cham Noë filio, & Dodanim nomen habetur Gen. 10. Idque ut duobus Hebraicorum oraculorum generibus responderent, quorum vnum Vrim & Thummim in Ephod erat mutuum, perinde ac Hammonium, alterum aequè ac Dodoncum vocale, è viua vel Dei, vel vatis voce.

Belochus 2. Assyriorum rex, artem ariolandi & diuinandi inuenit, aut potius illustrauit. Baal siue Beli sacerdos. Huius filia Actossa, quae & Semiramis, cum eo regnat an. 7. Euseb.

Balaam Mesopotamius professione vates & ariolus, cuius uaticina etiam de Christo (Num. 22. 23. 24.) descripta & seruata apud Orientales artis eius discipulos, vsque ad Christum, ad quem Magi, eius adducti praedicto, venerunt adorandum. Orig. hom. 13. in Numeros.

Qui quamuis augur esset, proindeque daemonum cultor, ei quidem respondet Deus, non quidem ab ipso vocatus, sed ab ipso ignoratus. Ita ei apparuit non daemon, quem consulebat & inuocabat, sed Deus, quem neque consulebat, neque

Anni mundi.

2670.

Lex remedium aduersus Idololatriam omnia tunc occupatam & peccatum ubique regnans. Item paedagogus ad Christum aduersus obliuionem in promissionum de Christo patribus factarum ubique vigentem, ad tempus introducit, quousque scilicet lex perfectior nempe lex spiritus velut Rosa in litera calyculo occlusa exoriretur per Christum verum lumen illustraturum totum mundum & efficacius perfectiusque medicamentum inducturum.

Ecclesiae locum collocavit in Palestina ut in orbis centro ac umbilico, iuxta illud Psal. Operatus es salutem in medio terrae. Quoniam locus ille opportunior ad Dei notitiam in omnes oras transmittendam, ut centrum ad lineas in circumferentiam traducendas. Nam nauigatione per mare Mediterraneum facilis & planus traieclus in uniuersum Occidentem & Septentrionem per mare Rubrum in Orientem & Meridiem.

Pedestri itinere per Isthmum Aegyptiacum in totam Africanam, per apertum ex ois possit continentem in reliquas orbis partes.

2709.

sciebat.

Anni diluuij.

1013.

1053.

Anni diluuij.

1013

1053

Anni mundi.

2670

2709

sciebat. Theod. q. 4 o. & seq. in Numer.

Hac etiam Mosis aetate Aegyptium Cecropem primum Atheniensium regem vixisse autumant, & Athenas condidisse. Etsi Plato in Timeo Amasim regem eius urbis conditorem faciat.

Et Ogyge Atticū, ut Africanus apud Euseb. lib. 10. Præp. Inachum quoque primum Argorum in Thessalia regem Oceani & terræ filium, annis 400 circiter ante Troianum bellum. Quod regnum durat an. 544.

Cecrops leges de coniugiis edidit aduersus barbariem Græcorum, eoque legibus ad humanitatem perduxit, regnans in Attica anno 35 Mosis. annis 375 ante Troia expugnationem, Euseb Nangiac.

Ab eo vsque ad primam Olympiadem numerantur reges 17. Principes verò, quos mors tantum finiebat, 12. sub quibus apud Græcos multa mira narrantur. Nangiacum.

Nec multo post Io in Aegyptum, de agricultura multa docens, profecta est, Isis dea nuncupata. Euseb in Chron.

Apis filius Pharaonis filij Inachi regis Argiuorum (fama fortasse submersi Pharaonis) ut regnum occuparet, nauigauit in Aegyptum, vbi Deus putatur. Nangiacum.

Post Cecropem nati feruntur dij Græcorum ante Troianum bellum 250. annis. Nam Saturnus ipse ex diis antiquioribus, non nisi centum annis ante bellum Troianum in Italia regnavit.

Idco autem deorum istorum saeculum non satis definite annotari potest, quia 300 his annis multi fuerunt Saturni, Ioues, Mercurij, Apollines, & quidem cuncti illustres. Cic. in lib. de Natura Deorum Interim nulli antecesserunt Moscm & Cecropem Ioseph. in Proæmio Antiquit.

A diis ad Romam conditam mille propè annis & ad Christum mille septingenti numerantur. (nquit Arnobius lib. 2. cont. Gentes.)

Narrationes fabulosæ (quarum meminit Herodot. lib. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. & Diod. Sicul. de historia fabulo.) De Io filia Inachi Argiuorum Regis a Phœnicibus rapta & abducta, O syrique regi collocata, ex qua Epaphum siue Apim genuerit, De Europa regis Phœnicum filia in Cretam abducta, De Sisipho condente Corinthum, De Minoë Cretensium Legislatore, latè in Creta & insulis Aegæi maris regnante, circa hos Mosis & sequentium Iudicum dies incidisse existimantur.

Nam Herodotus lib. 7. deserte scribit Minoem viguisse τῆς τῆ γένεσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, tertio saeculo ante res Troianas.

Item historiae fabulosæ de Pelope, Scfoltri, Heraclidis, Adraeto rege Argiuorum, Perseo, Aereo, Proteo rege Aegypti, Eurysteo, Argonautis, Medea, Oedipo, Thera, & c. hæc Iudicium Hebraicorum tempora minimè excedunt, adeo ut alij ad summum Mosis haberi possint οὐ γρηγορί, alij Iosue alij alius è Iudicibus posterioribus. Qui quoniam magis noti apud posteros permanerunt è nomine & incerto rumore, quàm vlla rerum gestarum scripta historia, pertinent ad libros Diodori Siculi, quibus inscriptionem tribuit, de Historia fabulosa.

Tunc ut legis lucem, quam Deus proferebat, vehementius obscuraret Satanas, Telmisci excoluerunt diuinationem ex infomniis, Cares ex astris, Phryges & Isaurij ex volatu auium, Cyprij ex euiscerationibus victimarum, Persæ ex magia, ut eius inuectores dicantur: cum interea Babylonij Astrologiam: Aegyptij Geometriam: literarum disciplinas Phœnices studiosè tractarēt Tatianus oratione contra Gentes. Vnde Moses legitur instructus omni Aegyptiorum sapientia, & c.

MOSIS ET LEGIS LATÆ SAECULO.

Sic in Assyria Ballaam gentium vates, cuius insipientiam & avaritiam, asina humana voce vtens, coarguit: Quo simili prodigio bos Romæ loquutus perhibetur tempore bellorū Punicorum. Item post mortem Cæsaris, P. Dolabella fasces tenente. *Iulius Obsequens de Prodigis.* Et gallus Gallinaceus anno Urbis 676 *Plinius, lib. 10. c. 21.*

Anni mundi. 2709.

Hufan rex Idumæorum. Hic locant Hermem Trimegistum philosophum numinis instar apud Aegyptios cultum. Deinde Char eius filium. Sed quam rectè postea dicam in Ptolomæo secundo:

Denique Orum regem Aegypti Olyridis filium, quem Græci Apollinem nominant, deorum in Aegypto postremum ex Herodotoli. 2. Post quos primum regnasse Menam ex eodem tradunt.

Diluium Deucalionis in Thessalia annis circiter 800 post generale Noë, 810 ante urbem conditam, quando Liber pater Indiam subigebat. *Orf. lib. 1. cap. 9.* 230 post diluuium Ogygis Thebarum Beotiarum regis.

Quo tempore Pelasgi vetustissima Græciæ gens ab Aetolis & Locis pulsa, in Epirum & Italiam migrarunt. *Thucid. statim initio.*

Paulò post, Phaetonte Molossorum primo rege, conflagratio, exustioque terrarum, præsertim in Aethiopia & Italia, quæ in tribus locis arsit circa Istrus, Cyroxos, Vesuuios, & multæ per terras pestilentie. *Plato.* Quidam putant esse Phut tertium filium Cham, quoniam uterque venit in Aethiopiam.

2709

b ANN I omnes, quibus Israëlita seruisse exteris gentibus, captiuique fuisse momorantur in Iudicū lib. subsequenti, & aliquando præcedentium Iudicum annis continentur, nec seorsum debent numerari, vt qui simul currant.

2727

Itaque quando legitur sub hoc vel illo Iudicè terram quieuisse per annos aliquot, sensus est. Israëlitas liberatos huius aut illius Iudicis ministerio, deinceps quieuisse à præliis. Hæc non modo constat est Hebræorum traditio, item Eusebii, Augustini, Orosii, Isidori, Bedæ, Fasciculi temporum: vetum etiam Scripturæ sententia, in qua 3. Reg. 6. omnino anni huius quartæ ætatis recensentur quadringenti octoginta.

Quamuis eorum membratim reperiendorum obscuritatem attulit ipsa Scriptura. dum annos principatus Iosue, Samuelis & Saülis transiit.

Alioqui iuxta volumen Iudicum aliter intellectum multa interregna essent constituenda, & consurgentibus annis minimum sexcentis, expressa superioris Scripturæ autoritas enervaretur. Hoc ergo sequi debent, qui veram temporum rationem tenere cupiunt.

Nimis enim temerè Seuerus Sulpitius in Epitome erroris vel mendii arguit prædictum Regum locum, & Funccius cap. 13 Actorum. Nam, vt inquit August. si semel fateamur locum aliquem Scripturæ esse corruptum, aliorum auctoritas vacillat, nec iam sacra est.

Quate tempora Iudicum à Mose vsque ad Samuelem sunt 395 anni, incluso Mose. Quibus si addas 40. Samuelis & Saul, 40. Davidis, & tres primos Salomonis, existent 480. qui nunc numerantur ab exitu ad templum. Nec error est in Actis Apost. c. 13. positis 450. pro 350. vt impudenter Funccio excidit. Nam ille numerus 450 respicit ad Exod. 12. *Habitatio filiorum Israel in Aegypto 430. annorum,* non ad tempora Iudicum, à Iosue ad Samuelem.

[Ita se habet textus Act. Apost. 13. Vers. 20. quasi post 450. annos, quod pendet à superiore versu, Et distribuit sorte eis terræ eorum, illud autem, post, repetendum est ab illo versu. 17. cum

2727.

essent

Anni diluuij. 1053.

1053

Iudi. 3.

1071

1071

b Iosue, de tribu Effraim an. 18.

Pontifice Eleazaro.

Bellopare 19. rege Assyriorum an. 30.

Anni diluuij. 1053.

Salmone principe Iuda & Christi propagatore.

Chebrone Aegypti secundo rege post submersum Pharaonem, deinde Amenosi, an. 21.

In Europa.

Sicyoniorum Turimacho Rege septimo, deinde Leucippo an. 53.

1071.

Anni mundi. 2709

essent incolæ. &c. Iosue Chanagos partim interfecit, partim terra sancta depulit. Horum reliquæ traduntur migrasse in Germaniam, Sciauniam, & regiones vicinas. in Seder Olam. Vnde Germania Chanæorum propago, fetarum potius quam hominum domicilium Tacito visa est, sine urbibus, sine oppidis, sine castris, sine cohortibus ædificiis. Quare & inter regiones Scythiæ habita. *Plin. lib. 4. cap. 12.* Et certè illa ætate totum Occidentem fuisse vacuum, paulatim verò in eius regiones venisse Orientales populos, apparet è crebris in Europam populorum infusionibus, quarum meminere historici.

Etenim ante tres mille annos tota ferè Europa vacua erat, vt qui primi eam inhabitare cœperint, appellati sint Aborigines, locis maritimis primum omnium habitatis, cultisque, vt Italia, Dalmatia, Gallia Narbonensi, quòd illuc primus & facilius propter mare esset transitus.

Chanæorum alij migrarunt in Aegyptum, deinde in Africam, in qua ædificarunt multas vrbes vsque ad colūnas Herculis, inter reliquas Tingin in Numidia, duabus columnis candido lapide erectis cum hac inscriptione, characteribus Phœniciis & lingua. *Nos hi sumus, qui fugimus ante latronem Iosuan filium Nun. Procop. lib. 2 de bello Vand. & Epiph. alicubi.* propter quam affinitatem contingere potuit, vt Sidonia Dido cum media vrbs parte eo demigraret, & Carthaginem conderet, Nam hoc nomen est Chananeum siue Syriacum *גן חרר* vrbs media. Et Plauti etiam temporibus lingua Africana erat Phœniciæ & Syriacæ dialectus, vt ex eius Pœnulo liquet.

Nec Iudæis res fuit cum imbellibus aut paucis. Nam Iabin rex Azor, aduersus eos congregat 24 Reges, secum habentes 300 armatorum millia, & duo millia falcatorum currum. Et Adonisedec rex Hierusalem quinque secum assumptis Regibus, copiosissimum contra eos duxit exercitum.

Iosue 18 annis administravit Rempubicam. Obiit anno ætatis 110. Ei superfuerunt 17 annis reliquæ seniorum Israel. *R. Abraham in Cabbala historica.* Id potest colligi ex annis Caleb Iosue 14.

Rerum suarum Commentarios scripsit & Deuteronomij postremos versus, ob hoc scilicet loco, Et mortuus est Moyses. *R. Mose Kimbi in sua Grammatica.*

Solus in ingressu terræ supererat è 600 millibus egressis de Aegypto cum Caleb, qui Ios. 14 tam fortis & vegetus ad bellandum & gradiendum ætatis octogesimo quinto, quam cum erat quadragenarius. Vnde & in senio res suas Iudæorumque mirè auxit. *Iud. 1.*

Quatuordecim annorum res gestas liber Iosue completitur. Septem enim in subigenda terra, septem aliis in diuidenda occupatus fuit, quanto tempore Tabernaculum Domini fuit in Galgal. Post quos ædificauit urbem Tamnath-Sara, Item congregauit populum Domini in Silo, & c. *sub finem libri Ios.* Quæ sic facile percipiuntur.

Octauo die Februarij, anno quadagesimo ab exitu finiète, gubernacula Iosue suscipit ad Iordanis ripam.

Populus ascendit de Iordane decimo die mensis primi, id est, Martij, Ios. 4.

Venit ad montem Garizim & Ebal, seque astringit benedictionibus & maledictionibus Legis.

Vndecimo parat Iosue acutos cultros, ad futuram populi circumcisionem.

2727. Decimo quarto festu Paschæ agitauit, immolatis agnis. Iosue 5. Tumque cœpit quadagesimus primus annus ab exitu.

Decimo sexto offerunt manipulum frugum. Vigesimo secundo mandata accipiunt de circumeunda Iericunte.

Anni mundi.

Anni diluuij.

Tribus mensibus bella Iericuntis, Hai & Gabaonis faciunt vsque ad tertium Iunij.

2709.

Argiuorum Inacho Rege primo, deinde Phoro neo an. 60.

Septem annos consumunt in subigenda maiore illius regionis partet, vt colligitur è verbis Caleb Ios. 14.

Septem alios in terra sortito diuidenda, & singulis tribus præter Leuiticam suis terræ portionibus assignandis, quæ vndecim fuere. Nam duodecima pars Enachim, data est Calebo.

Decimo quinto ab ingressu anno, incipit constitui legis integra obseruatio, vt numerari decimæ, anni remissionum Iubilæi.

Eodem tempore vocat Iosue Rubenitas, Gadditas & dimidiam tribum Menasse, & dimittit in terram Galaad trans Iordanem, in cuius litore monimenti sui ædificant altare miræ magnitudinis.

In Silo fixit tabernaculum in 369 annos vsque ad extrema tempora Heli, structura lapidea infernè extructa, & cortinis supernè dispositis, arca de Galgal (Ios. 14.) translata. Seder Olam, cap. 11.

Tempus administrationis eius annis octodecim rectè definitur, quoniam subductis aliorum temporibus & in vnam summam collectis, intelligimus, quid summæ 480 annorum, Reg. 6 posita desit, & qui anni ad eam explendam sint necessarii.

Atheniensium Cecrope, deinde Granao an. 9.

Et sanè non diu vixit post terræ partitionem. Quare R. Mose in More, lib. 2. cap. 32 quatuordecim ei tantum tribuit existimans videlicet mox post illam partitionem defunctum. Præsertim cum quot post illos 14 in debellanda diuidenda que Chanaan consumptos, vixerit, non scribatur. Verù quia post multos dies conuentum habuisse Ios. 23 traditur, necesse est aliquot annos superstes fuerit?

R. quidem Selomo scribit Seder ei tribuisse 28. sed non id satis sibi liquere. Rectè. Nam non nisi octodecim congruunt.

Hebræi tamen ferè Seder sequuntur, ac Denos supra centum vitæ Iosue sic distribuunt. Egressus ex Aegypto ministrabat Mose Exod. 24. puer quidem & vnus è ministris eius, Ibid. 33 & Num. 11. id est, quadraginta duum annorum, R. Selom. 1. Par. 22. Pueros enim & iuuenes alicuius etiam grandes natu vocant, præsertim si seruiunt & ministrant, vt sint vocabula non ætatis, sed conditionis, vel vigoris & firmæ valetudinis. Postea cū Mose vixit in deserto 40 annis. Mortuo Mose rexit populum 28. Summa 110.

At stante huius ætatis fundamento, non nisi octodecim ducis officio fungi potuit. Itaque necesse est vt in exitu plures habuerit annos, nempe 52. quibus si addas 40 sui apud Mosem ministerij, existens 92. Deinde supererunt 18 ducatus. Qui omnes curriculum 100 definiunt.

Vnde nec Abben Ezra assentitur R. Selomoni, sed potius Talmudicis, qui Iosue assignant 56. quo tempore puer est appellatus, Exod. 33. Num. 11. nempe anno post exitum tertio, quod cum summa nostra conuenit. Nam cæteri 37 Deserti, & 18 principatus decem & centum complent.

Nec verò incredibile sit tam grandæuum appellari puerū. Isaac Genes. 22. puer appellatur, quo tempore offerebatur, quæ tamen Hebræi credunt fuisse triginta septè ann. 3. Ezra 3. Zorobabel iuuenis dicitur, quo tempore erat custos corporis Darij, cū tunc minimum esset septuagenarius. Nam Scriptura gradus ætatis interdum metitur corporum constitutione, vt cum Salomonem senem, vitæ quinquagesimo

2727.

1071.

Anni diluuij. 1053.

Anni mundi. 2709.

mo secundo appellat, haud dubiè quia tum confecto erat corpore propter venerem.

Anno igitur post partam quietem quarto, obiit. Non vt Hebræi ferè putant decimo tertio, vt eius principatus annorum fuerit 27 aut 28. vel decimo iuxta Iosephum, qui ei 25 tribuit.

Funiculi mensurij, quibus ipse & Elcazarus Pontifex vsi sunt ad distribuendam terram, non erant externi & materiati, qui reuera ducerentur è termino terræ sanctæ in terminū. (Nam hoc prodigij simile) sed Geometricæ siue Mathematicæ lineæ mente & phantasia conceptæ. Colebant scilicet Mathematica, à quibus ad se ea multis post sæculis Græci transtulerunt.

Appellatus est & Iesus non modo apud Apostolos & 70. interpretes, verum etiam in Hebraico contextu Nehem. 8. vers. 17. Nimitum vel ex nomine, nedū rebus & gestis præsignificabat Iesum Christum, cuius est propriè Mose succedere, saluare à gigantibus & cæteris hostibus, introducere electos in terram promissam, hereditatem inter regni filios partiri, bella Domini gerere, ciuitates refugij constituere ad remissionem peccatorum, &c.

Echorographia Palestina à triginta vno viris conscripta inter septem reliquis tribus, quibus ager & possessio nondum erat assignata, reliquam Palestinam sortito distribuit. Nam vsque ad id tempus, quinque duntaxat, tribus, possessiones citra sortes acceperant, aliis in castris remanentibus, tribus videlicet Ruben, gad, dimidia Menasse trans Iordanem, Iuda & Ephraim, & altera dimidia Menasse citra. Iosue 18.

Sed & Leuitis separauit 48 ciuitates ad habitandum. Ios. 20. sed illis multo plures postea obrigerunt. 1 Par. 6

Tum in terra sancta trecentæ octoginta vrbes, siue oppida florentissima extabant, cū hac ætate eorum quatuor vix notari possint. Brochardus in mappa.

E quibus per sortem (non donum vel eleemosynam) septuaginta additæ leguntur iuri Ecclesiastico, 1 Par. 6. Præter villas, suburbana, primitias, decimas, (omitto spontaneas oblationes & donationes à Dauide & aliis factas) quorum omnium ratione terræ sanctæ plusquam tertia pars erat de iure & patrimonio Ecclesiæ Mosaicæ, vt & ipsa tertium vel potius primum de tribus Republicæ ordinem cõstituebat. Contra impios, qui dolent Christi & Ecclesiæ ipsius patrimonium diuinis ministeris, rebus pijs & pauperibus impendendum, esse locuples.

Eius forma ferè quadrangula, cuius limites quatuor indicantur, Gen. 10 Sidon, Gaza, Sodoma, Iesla, quæ postea Cæsarea Philippi. Nam hîc Peræa, siue regio trans Iordanem non comprehenditur, vt quæ etiam hodie magis ad Arabiam, quàm terram Chanaan siue Palestinam pertineat.

Littoris secundum mare Mediterraneum extensio est per 160 millia passuum. Aequalis & longitudo recta linea à Iordanis fontibus seu Dan ad Beerlabee siue Beisammam, nisi quod nauigantibus, littorum anfractus aliquantò longiores sunt via. Latitudo autem à Sorbonitide, paludæ quæ parum in Austrum à Gaza abest, per desertum ad montem Seir & mare mortuum 103 millium est Italicorum. Sic Septentrionalis latitudo à Sidone per libanum ad Damascum penè par prior, nisi quòd aliquantò angustior. Hieron.

Terra sancta continet quadraginta parasooth. i. parasangas siue leucas Persicas, quarum decem sunt iter vnus dici Elias è Talmudicis in Tisbi. Quod ita interpretor, vt quia ferè quadrata est, adiuncta regione transiordanina, quodlibet latus centum ferè leucas Persicas complectatur. Alioqui enim est

2727.

1071.

MOSIS ET LEGIS LATÆ SÆCVLO.

latur triplo, quam ubi longissima est. Nam ab Ioppe usque ad Traconos, montes, tantum numerantur sexaginta millia passuum. i. tria itinera, quod spatium Iordane concluditur. At à Libano ad fluuium Aegypti Rhinocoruram, siue a Dan ad Beerfabecem centum sexaginta. quod terrarum discrimen vix nouem diebus absoluitur.

Post captiuitatem Babylonicam confusus terminis & finibus duodecim tribuum, secuta est alia diuisio. Ac pars Meridionalis cepit vocari *Iudæa*, capiens tribus Iuda & Benjamin. Septentrionalis *Galilæa* comprehendens quinque tribus Dan, Nephtalim, in ortu Aquilonari, Zabulon, Aser, Isachar versus mare. Intermedia *Samarita* complexa duas antiquas tribus Ephraim & Simeon, cum dimidia Menassæ. Orientalis trans Iordanem *peræa*, duas alias continens Gad & Ruben cum altera Menassæ dimidia.

Edoctus est Iosue à Mose legis iurisque diuinæ intelligentiæ. *Iosue lib. 4. Antiq. ca. 7.* Eam docet seniores septuaginta, qui per ordinem eam communicarunt cum prophetis & prophetæ cū sapientibus. i. Scribis & Phariseis, à quibus Rabbini se suam sapientiā accepisse gloriantur. *Pirke Abhoth. cap. 1.* hoc vocant Cabbala, siue legem ore acceptam.

Eodem anno obiit Eleazar pōtifex, quo Iosue. *Seder Olam.* Quidaminter Iosuem & Othonialem collo cant Iudam, sed hoc nomen i *Iud.* Hebræi accipiunt non pro indiuiduo, sed pro tota tribu, quam dicunt cum tribu Simeon Adonisedec Hebronis regem cepisse, & cætera gessisse, quæ illic narrantur.

E quibus victoriis post diuisionē generalem per Iosuem factam secuta est subdiuisio inter capita & principes eiusdē tribus. Nam *Asur* de filiis Hezron pater (id est, Dominus) fuit oppidi Tecuæ. *Mesa* filius Ziph Marese & Hebronis. *Magon* Beth-suris, *Saaph* Madmannæ, *Sena* Macbenæ & Gabaæ. *sobal* Kiriath-Iearim, è qua postea exorti sunt habitatores vrbium Sargæ & Estaol. *Salma* Beth-leemi, *Horeph* Beth-gaderis. *1 Par. 2.*

Penuel de tribu Iuda pater fuit (id est, Dominus) oppidi Ghedor. *Ezer* Husæ. *Tehinna* vrbis Nahas. *Ibid. c. 4.*

[Quod Patres dicti sunt Reges aut Domini inde est, quia primus apud homines fuit status æconomicus, & paterna auctoritas. Deinde quia Reges ipsi vel per nefas, gubernationem & dominatum aliorum occupantes: eodem titulo gaudere videbantur. Ad quod pertinet nomen Abrek tributum Ioseph in Genesi, quod refertur lingua ægyptiaca, vocabulo serapidis, nam *ser* principem sonat, *apis* pro *abis*, id est pater, *ab* hebræum est, *is* terminatio ægyptiaca pro *j* hebraica *abi*. p. autem pro b. ægyptij vsurpant. vt vicissim Arabes nullum p. habent sed tantum. ph.]

Iabes suam sortē valde auxit, & ex se denominauit vrbem Iabes Chananeis ereptam. *Ibid.*

Filij *Esbon* inhabitant vrbem Recha. *Isba* vrbē Estemoam. *Ioab* vrbem fabricum fabricis lignariis, lapidariis, & ferrariis assignatam. *Ibid.*

Iered rexit Ghedoram *Heber* Sucho, *Iekuthiel* Zanaam, *Garmeus*. keilan. *Ibid.*

Ex filiis *sela*, qui filius fuit patriarchæ Iuda, *Her* consecutus est principatum Leche, *Lagda* Marese, *Esbo* Beth auodath-habbuz, id est, vrbem, in qua conficiebatur byssus, cuius proinde habitatores erant linorum teleque opifices. *Ioab* & *Saraph* dominum cœperunt in Moabitis.

Habitatores Cozebæ fuerunt de eiusdē *sela* posteris, *1 Par. 4.* Scribæ siue doctores de genere *Cin* siue *Iethronis* socii Moysis per *Hanimath* Rechabitarum patrē inhabitauerunt Iabes. *1 Par. 2.*

Anni mundi. 2709.

Prima Synodus in Sichem, Eleazaro Pontifice, Iosue iudice, senioribus assidentibus de prohibenda societate cum gentibus, auferendis diis alienis, sepeliendis ossibus Ioseph. Ios. 24. Probabile est in e. legem ore tradita siue Cabbalam senioribus fuisse commissam, quam per ordinem prophetis traderent ut Hebræi referunt in Pirke Abhoth.

2727.

Anni diluuij. 1053.

1071.

Anni diluuij. 1071.

Anni mundi. 2727.

IOSVE SÆCVLO.

Raab nupsit Iosue. *R. Mose pr. cept. neg. 112.* & Salmoni. *Mat. 1.* qui fuit de ingredientibus terram, mortuusque est post Iosue. *Seder Olam.* Cum exploratores recepit, erat meretrix, vt nostris placet: vt Hebræis, cauponaria: nam zonā vtramque significat. *Iosue 2.*

[Ex vocabulo malè intellecto *πορνή* pro meretrice accipitur. Atqui *πορνή* dicitur hospitatrix, *ὑπὸ τοῦ πόρνη να εἶν.* extra habitando, *καὶ ὑπαλλαγῶ* sūpto significato, pro extraneorum hospitatrice.]

Profana atate Iosue.

Cadmus Thebis Bæotiæ à se conditis regnans. è cuius filia Semele Bacchus.

Cadmo expulso successit Amphion & Zetus.

Cadmus à *ἄνα* quasi Orientalis (ab Oriente enim in Occidentem venit) ante argonauticam Iasonis expeditionem, è Phœnicia in Bæotiā, Europam subactus, nauigauit, & dedit Græcis sedecim literas, id est, literarum picturam, lineamenta & nomina. Nam disciplinas Græci vix post mille annos degustarunt. Græci agnoscunt illa elementa sui non esse inuenti apud Varronē lib. 1. de Anagolia. Cū enim Crates Græcus philosophus quæstionem grammaticam in Græcia agitarer, cur non diceretur, *ἄλφα ἄλφατος*, vt *γράμμα γράμματος*, responderunt alij Græci: Hæc non sunt vocabula nostra, sed barbara, vt hæc Græcorum confessione non has ipsorum literas esse perspicuum euadat.

Phœnices primi, fama se credimus, ausi.

Mansuram rudibus Vocem signare figuris. Lucan. lib. 3.

Phœnices accepta literarum notitia ab Hebræis, ob viciniam, literarum ordinem & numerum Græcorum pueris dederunt, ob mutua vtriusque gentis commercia. *Ex Eupolemo Græco scriptore in hist.*

Ab Hello Deucalionis filio, Thessalo, Græci omnes Hælines dicti. *Thucid. initio.* Sed fabulosè. Nam ab Elifa filio Iauan, *Gen. 10.*

Galates Celtarum rex. Deinde Narbon, de quibus antea. Bustris in Aegypto regnum inuadit, & immanem tyrannum agit.

Heliopolis, quæ & Thebæ in Aegypto, Cyrenæ in Lybia extruuntur.

Vt Cadmus characteres Græcos, sic Phœnix frater eius Phœnices condidit, æmulati vicinorum Hebræorum literas & nomina. Vermiculum instituit, vnde color puniceus conficitur. Bythinam vrbem condidit.

Pelægi à Cadmeis pulsi ad Pindum, &c.

Tyrrenus filius Atyis Lydorum regis, migrat in Italiam, & pulsis Vmbris illic confidet. *Herod. lib. 1.*

1071 C OTHONIEL de 2727
Iud. 3. tribu Iuda, an. 40.
IIII

Eleazaro & Phince Pontificibus.

QVIDAM absurdū putant à morte Iosue vsque ad mortem Othonielis tertij iudicis, annos duntaxat 40 numerari, ac statim post eius mortem alterius præfecturam incipere; cum Scriptura dicat Iosue vltimo. Iud. 2. & 3. seruiisse Iraellem Domino cunctis diebus Iosue ac seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, & nouerant omnia opera Domini, donec surrexit noua generatio seruiens Baalam, traditūque in manus diripientium, quousque suscitatus est Othoniel, qui eos liberaret. Sed illi non intellexerunt *pro longa tempore*, legi Hebræicè, *multis diebus*. id est, 17 annis, vt omnes Hebræi intelligunt, quibus scilicet seniores ipsi Iosue superauerant. Nam sub 20 annum Othonielis, aut etiam post, his paulo ante mortuis, cœperunt prauaricari, & sic venire in ditionem Cusan regis Mesopotamiæ per annos 8. à qua per Othonielem iam Iudicis potestate fungentem, liberati sunt. Et sanè nullo modo est probabile post Iosue Othonielem ultra quadraginta annos vixisse, necdum impe-

IIII.

2767.

raffe, cum extiterit vnus è grandioribus terram hostiliter ingredientibus & partientibus. Præterea est obseruandum primum illud & secundum caput Iudicum cum magna parte tertij esse veluti prologum totius libri de præuaricante identidem populo & resipiscente, cuius causa nunc seruituti subiiceret, nunc Iudici faueret Deus ad eum liberandum, Non igitur pertinet ad proximum Iudicem duntaxat, verum etiam ad reliquos, atque ita excludit interregna, quæ alioqui prima fronte multa videri possent.

R. Abraham in Cabbala & ferè Hebræi inter Iosue & Othonielem interregnum constituunt 17 annorum, quibus scilicet tradunt per Seniores à Mose ordinatos Iosueque superstites Rempub. fuisse administratam. Sed illi currunt cum Othonielis magistratu, vt & octo anni quibus subiecti fuere Hebræi Regialienigenæ, ob præcedentes causas, & quia officium summæ 480 annorum. 3. Reg. 6. fixæ.

Hoc autem interregnum ideo illi constituunt, quia 13 annos duntaxat assignant Samuelis & Saülis principatui. At qui è Diuo Paulo Actorum. 13. ei tribuendi sunt quadraginta.

Aliqui etiam interponunt Iudæ principatum è Iudic. 1. vbi post mortem Iosue consuluerunt filij Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos, contra Chanaanum, & erit dux belli? Dixitque Dominus, Iudas ascendet. Verum ex Hebræis & Iosepho libr. 5. Antiq. cap. 2. Iudas illic non nomen est proprium, sed patronymicum de tota tribu, è qua assumptus est Othoniel.

Sic Simeon, pro tribu Simeonis Iudæ finitimo, Ioseph, Manasses, Ephraim, Afer, Nephtali, Dan, quarum tribuum viri fortes duce Othoniele Chanaanorum reliquias bello persequuntur, Chanaanum, Iebusæum, Pherezæum subigunt, urbem Hierusalem capiunt, incendunt Gazam, Ascalonem, & Accaronem Palæstinis eripiunt, comprehendunt Adonibezec, &c. *Ibid.*

Sunt igitur statim post mortem Iosue iudices creati, quod & narrat Apostolus. Post destructas (inquit) septem gentes terræ Chanaan, & terram sorte distributam Deus dedit Iudices populo. *Act. 13.*

Iudices hi vsque ad Samuelem dicti sunt, quod penes eos auctoritas esset dicendi ius, & administrandi Rempublicam, iuxta Legem à Mose positam. Diademate aut sceptrum, vt Reges non utebantur: hæreditarij non erat, sed partim auctoritate prudentum hominum creabantur, vt Iephte Iud. 11. partim à Deo excitabantur vocatione peculiari. *Iud. 2.* Eorum potestas non erat Regia siue arbitraria & mera, sed politica & temperata siue mixta: nempe populum regebant iuxta ipsius leges & instituta, vt qui Dux appellatur ad Venetos. Vnde Iosephus passim hunc principatum vocat Aristocratiam, opponitque Monarchiæ, quæ humana temeritate, & præsumptione, non legis à Deo & sapientibus positæ præscripto res solet moderari. Sic D. Thomas lib. 2. de Regimine princip. cap. 2. & lib. 4. cap. 1.

[D. Thom. præ omnibus Regium decus tuetur, & ita docet in eodem libro de Regimine Principum, per totum. sed hæc de temeritate humana refert ad popularem illum tumultum, tempore Samuelis, contra statum Pontificiũ, à Deo institutũ. Cæterum nequaquam temeritate aliqua factum, vt summa rei ad vnum referretur, sed necessitate & rebus dictantibus. ff. de Orig. Iur. lib. 2. §. Nouissimè.

Octo anni, quibus primum Israelitæ sunt oppressi, comprehenduntur sub his 40. quibus postea dicitur terra quiescisse sub Othoniele, *Iud. 3.*

Iudicum enim tempore Israelitæ vexati sunt à vicinis regibus & populis Mesopotamiæ, Syriæ, Ammonitis, Moabi-

tis,

Anni
mundi.
2727.Salmone Principe Iudæ
& Christi progenitore.

Lampride Asyr. rege.

Amenosi Ægypti tertio,
deinde Mephre an. 12.
Mispfarmutosi an. 26.

In Europa.

Sicyoniorũ Leucippo rege
octauo, deinde Mes-
sapo an. 47.

2767.

Anni
diluuij.
1071.

IIII

Anni
diluuij.
1071.Argiuorum Phoro-
neo rege secundo.Græco Athenien-
sium secundo, mox Am-
phytrione an. 10.OTHONIELIS
SÆCVLO.

IIII

Anni
mundi.
2727.

2767.

tis, Madianitis, Chanaanæis & Philistæis.

Sic Othonieli attribuenda sunt, quæ Iudas. i. tribus Iudæ, cum Simeonis i. cap. Iudic. gessit post Iosue excessum.

Tribules Dan locorum angustia pressi ab Amorrhæis, deliberant de quærendis nouis sedibus. *Iud. 1.* Id perficiunt in ipso monte Libano ad fontes Iordanis, excisis & sublatis incolis vrbis Lais siue Lesem, in extrema sorte tribus Afer, post Sidonem, quam Dan nominant. Vi auferunt idolum Michæ, ad eas sedes abducto Ionatham filio Gersom Mosis filij, vt illic ipse & posteri sacerdotio fungerentur vsque ad diem captiuitatis suæ, manente apud eos idolo Michæ, quando domus Dei fuit in Silo, *Iud. 18.* Captiuitatem appellat diem, quo capti sunt Danitæ à Palæstinis cū Arca, *1. Reg. 4.* ad quod vsque tempus videntur Danitæ se Idololatria contaminasse, sacra illis procurante Ionathan & filiis eius deinceps.

Historia igitur idoli Michæ, atque eius per Danitas vi sublata, constupratio vxoris Leuitæ, & cædes vniuersæ ferè tribus Benjamin euenerè diebus Othonielis, vt auctori Seder Olam placet: non vt Iosepho, paulò ante Othonielem, cum populus opprimeretur seruitute Cusan regis Melopotamiæ, inter Iosue scilicet & Othonielem per octo annos. Ita quinque vltima capita Iudicũ, secundũ caput libri proximè præcedere, aut mox sequi debuerunt. Nam certè inter Samsonem & Heli nullum fuisse videtur interuallum, etiam si R. David in 4. Ezech. & R. Mose in Misna, inter illos ista contigisse putet. Et Suidas in Benjamin, itèmq; Samson, sub Samfone potius.

Nec obstat quod illic toties repetitur (*cap. 17. 18. 21.*) tunc (id est, diebus Othonielis, vt interpretor) nullum fuisse regem siue magistratum in Israël, sed vnumquemque quod sibi rectum videbatur, hoc fecisse: Nam significatur Iudices non fuisse potestate regia, herili & despotica, siue tanta vt possent libere & pro arbitrio cogere priuatorum hominum audaciam & temeritatem. Eorum enim potestas erat politica & mixta isto præsertim tempore, quo magistratus adhuc erat recens, neque bene confirmatus. Rex ergo non illic significat simpliciter magistratum, sed principem, qui omnia per se posset.

De quo D. Thomas vbi supra. Quamuis in Iudicibus vnus dominaretur, tamen quia regimen pendebat è pluribus, non regale sed politicum erat eorum Dominium. Regale enim quædam est arbitraria potestas, ac regum voluntas pro Lege est, vt parum differant à tyrannis: cum politicum sit secundum Reipubl. Leges & Decreta totius multitudinis, vel optimatum, quibus iura Reip. tradita sunt.

Nec etiam obstat, quod initio capitis 17. post extrema verba decimi sexti Iudicauitque (Samson) *Israel annis 20.* sequatur *fuitque eo tempore Vir, &c.* Nam illud est interpositum à nostro interprete, quod haud dubiè illa existimaret statim contigisse mortuo Samfone per interregnum inter ipsum & Heli, non sub Othoniele. Sed repugnat, quod capite vigesimo Phinees filius Eleazari, filij Aaron tum fuisse domus Dei præpositus asseritur. Nam sic annum trecentessimũ trigessimũ excessisset.

Phinees ea tempestate adhuc erat in viuis, *Iud. 20.* Itaque qui illa inter Samsonem & Heli contigisse volunt, sentiunt Phineem annis amplius trecentis vixisse, vt R. Mose Ægyptius in suo Misna.

Quod & Talmudici videntur velle. Phineem enim aiunt spiritum propheticum perdidisse, quia noluit absoluerè suo voto Iephten. *R. Selom. 1. Par. 9.*

In castris Benjaminitarum septingenti reperti sunt ambidextri, & ita lapidem iaculantes, vt capillum possent percu-

tere, reliquis intactis. *Iud. 20.*
Temporibus Iudicum Gētes suos habebant reges, *1. Reg. 8.* cum Iudæorum res magis esset Aristocratica, imò ex Iosepho Theocratica, in qua Deus per pontifices primum, deinde Iudices politicos populum suum gubernaret.

Externa.

Scytharum primus rex Targirus præfinitè annis mille vixit, ante Darij expeditionem in Scythiam. *Herod. lib. 4.* Extitit igitur his Othonielis diebus.

Cusath Resaim Mesopotamiæ rex. *Iud. 2.*

Adonibezec rex Phereætorum & Chananæorum, cum Reges 70. amputatis manuum & pedum extremitatibus, sub mensa, more canum aluisset, tandem à Iudæis victus, simili sorte perijt. *Iud. 1.*

Curetes & Corybantes Gnossam condunt, qui modulatam inter se & concinentem in armis saltationem docuerunt. *Euseb. Plin. lib. 7. cap. 56.*

A I O D Eglonem regem Moab, qui graui seruitute per annos 18. populum Dei premebat, & Idola in Galgalis posuerat, ubi solebat esse tabernaculum, sicut in femur defixa, sinistra manu, qua æque fortiter utebatur ac dextera, interemit.

Eglonis autem octodecim, quibus oppressit populum, comprehenduntur sub octoginta, quibus terra quicuisse traditur sub Aiod vel Ehud. *Euseb. Hebræi.* Sic deinceps anni omnes seruitutis cum annis Iudicum sequentium confunduntur. Perperam enim quidam ab illis hos distinguunt, ut & Eusebius narrat post Hebræos.

Inde comparato exercitu Moabitas, adortus, decem millibus interfectis, gentem deleuit & quicuit terra octoginta eius annis, quibus fuit populi iudex & dux.

Samgar pugnans pro Itacæ, sexcentos homines cædit stimulo boum, seu vomere, extremo anno huius iudicis. *R. Abraham in Cab. Iudex tertius quibusdam, sed perperam.*

Tres extiterunt Booz, tribus Iudæ nobilissimi, quorum primus Salmonis fuit filius, alter nepos, tertius abnepos, *Lyræ in 2. & 4. Ruth.* Qui tanquam vnus numerantur in Dauidis & Christi genealogia, *Ruth 4. & Mat. 1.* Iuxta Hebræorum regulam, cuius meminit Kimhi initio Aggæi. Nepotes sunt tanquam filij. Puto autem à Salmone ad ipsum Booz, siue à Raab ad Ruth (quod spatium fuit minimum trecentorum annorum) Principes Iudæ, Christi, & Dauidis maiores, illis scripturæ locis de tam sancto catalogo fuisse eiectos propter ignauiam. Vnde nihil memoriæ dignum leguntur toto Iudicum libro gessisse.

Profana etate Aiod.

Ætas deorum. *Ioseph in proam Antiq.* posterius tamen potuerim, non longe scilicet ante bellum Thebanum & Troianum, quod ipsorum deorum æculo, quo terras deseruerant, gestum hystoria prophana loquuntur, deorum liberis in eo occisis. Deos enim Græci ex hominibus natos crediderunt. *Herod. lib. 1.* Hinc Cicer. Tuscul. Si verò scrutari vetera, & ex eis, quæ scriptores Græciæ prodiderunt, eruere coner, ipsi illi maiorum Gentium dii, qui habentur, hinc à nobis profecti in cælum reperientur. Quare quorum demonstrantur sepulchra in Græciâ, reminiscere, quoniam es initiatus, quæ tradantur mysteriis. Tum denique, quàm hoc latè patet intelliges. Porro deos istos maiores, duobus his versibus Ennius fuerat complexus.

Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Iupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Saturnum & Bacchum addit, *Euseb. lib. 4. de Prep.*

Sed Bacchus cum Hercule & Panerecentissimus Deorū.

Anni mundi.

2767.

2767.

2847.

2847.

Anni diluuij.

1111.

1111.

1191.

1191.

1191.

4.
A I O D, Hebræis **E H V D** ambidexter de tribu Benjamin cum interregno, annis 80.

Pontific. Phinee.

Salomone & Booz primo principibus Iudæ & Christi maioribus. 1. Par. 2. Ruth 4.

Regib. Assyr. 21. Belopare, Lampride 20. an. 32. Sotare 21. annis 20. Lampare 21. annis 30.

Mispbarmutosi Ægypti quinto, deinde Tomosi annis 9.

Amenophi an. 31. Oro magno ad. 38.

Anni diluuij.
1191.

In Europa.
Sicyoniorum Meßapo rege nono, deinde Erato annis, 46.

Argiuorum Phoroneo Rege secundo, deinde Api an. 35. quem dicunt fuisse Serapin. Argo an. 70. à quo Argiui, quo regnante Græcia vti cœpit frugibus, & habere segetes delatis aliunde seminibus.

Atheniensium Erichthonio an. 50.

Italiae Iano, deinde Saturno.

5.
e DEBORA de Ephraim, & **BARAC** de Nephtalin, an. 40.

Pontifice Phineæ, deinde Abisue.

1231.

Anni mundi.
2847.

2847.

2887.

Herod. lib. 2. Nisi quod secretiori hystoria (vt Aug. ait) plures fuere, qui Hercules & Liberi Patres & Apollines dicti sunt, De quo lege Ciceron. lib. de Natura Deorum.

[Hesiodus tamen in *ἑορῶν* dum ex Erebo & alijs tonnumina producit, facile ostendit non omnes Deos putasse veteres Græcos, ex hominibus extitisse: sed ex secretiore origine.]

Verus Idololatria, quam retinuerunt Persæ, Chaldæi, & reliqui Orientales, magis erat posita in cultu planetarum & syderum, id est, vt loquuntur prophetæ, militiæ, cæli, & idolorum, quæ non modo syderum, tanquam deorum immortalium simulachra & signa haberentur, verum etiam eorum diuinitatis & virtutis domicilia, sedes & quasi corpora. Quam etiam hominum mortuorum, vt Beli, consecrationem adhibuit, quorum nominibus appellari, salutari, responsa dare, oracula fundere, & varia ostentare studebant daemones.

Hinc Diodorus, nempe à Cælo aut Dæmogorgone & Saturno reliquisque continentibus Deorum fabulis orsus est. Sic Aug. ex hoc tempore confictas à Græcis Deorum fabulas retulit lib. 18. de Ciuit.

A Pelope qui regnauit in Græcia, Peloponnesus, Pandionis filio, à quo & cœpere mysteria. *Nangiac.* Ab eo & Territanis Græca gente Pila conduntur in Hetruria. *Plin.*

Apud Pythium vates prima Phemonoe Hexametris versibus futura cecinisse narratur. *ibid.*

Fabulæ de Pelope, Tantalo Phrygum primo Rege, filia eius Niobe, Ganymede, Hercule, Admeto, Latona, &c. *ibidem.*

Amphiarus vates primus ignispicia exercuit. Agathyrsus & Gelonus fratres Scythiam excolunt. Bellignus Gallorum rex. Deinde Lemannus, tum Arogylus, vt alij, Proclitus, qui quadrigam siue carram primus iunxit.

Xamolxis in Scythia Gotthorum legislator & Deus. Elifa Sibylla Lybica ex Ioue, & Lamia Neptuni filia. *Paus.* Europe filia Phœnicis miscetur Iupiter, & aliis stupris se polluit, ex qua deinde Asterius Cretensium rex, Minoem & Radamanthum & Sarpedonem procreat. *Euseb.*

Ianus primus in Italia regnat centum vno annis ante captam Troiam.

e Debora pristinum statum reddidit. A deo nihil spei in iudicibus erat, vt muliebri auxilio defenderentur.

Prophetissa erat, & filia Lapidoth, quem fuisse Barac tradit *Nang.* Nam hæc quidem ætas erat sine prophetis, *Iud. 6.*

[Alij Deboraham dicunt vocari, fœminam (non filiam) lapidoth, id est, liberationum, vt lapidoth non sit nomen proprium, sed quasi diceret *lebapidoth*, ad liberationes, per *hebraediah*, & *ἑορῶν*.]

Barac de numero Sanctorum veteris testamenti. *heb. 11.* Eorum 40. annos intelligendum est complecti viginti Iabin Regis Chanaan, quibus ille seruitute Israëlẽm vexauit. *Hebrai & Euseb.*

Neque Booz primus, neque secundus est ille, cui nupsit Ruth, sed tertius. A deo erant inertes principes familiæ Iudæ, vt post Naassonem qui erat princeps Iudæ in exitu, & Salmonem, qui fuit de ingredientibus terram, reliquos Scriptura transfiliat vsque ad Booz sub trecentesimo ab exitu. Nam principatum populi, qui suæ tribui debebatur ex institutione & testamento Iacob *Gen. 49.* & Dei responso post Iosue obitum *Iud. 1.* permiserunt deferri ad alias tribus, imò ad fœminas, vt Deboraham, quam inertiam ipsa risit *Iud. 4.*

Sifara duc exercitus Chanaanorum, quem Debora occidit. Iahel Hebraea clauo Sifaram pertudit.

Profana etate Debora & Barac.

Saturnus post Ianum, Iouem filium de Græcia fugiens in Italiam, regnat in ciuitate, quæ de eius nomine Saturnia dicta est, haud procul ab vrbe Roma. Rudem populum domos ædificare, terras colere, vineas plantare, humanis moribus viuere, æreos nummos cudere docet. Horum merito Deus habitus. Hinc filius Picus, sub quo Circe venefica. Post quem Faunus, qui fuit pater Latini Æneæ socii. Vnde colliges, quam parum abfuerit ætas deorum à Troiano sæculo.

Ceres Cæli filia, segetum vsum monstrat Græcis, vnde alma, Io vel Isis annonissima mulier, artem molendi pntendique docet.

Aruspiciam Malotus quidam in Italia primum apud Hetruscos introducit, quem Tegen Cic. & Lucanus nominant.

Mars deus belli, Mercurius multarum rerum peritus, præsertim eloquentiæ, Monauli inuentor. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Olbius Celtarum Rex.

Pan primus canit fistula, Rusticorum deus. Athenienses eum ignorarunt ante mandatum Philippidis. *Clemens Ora. ad Gentes.*

Pandolope filius, secundum aliquos. Vt sit, annis fuit 800. ante Herodotum. *ipse lib. 2.* Incidit ergo posterius, nempe in sæculum Tholæ, à quo ad Longimanum anni circiter 800.

Eumolpus primus versificator.

Melampus medicus, primus apud Græcos vinum aqua diluere præcipit. Nempe ab vltimis temporibus mero Græci dediti. Hinc Græcari Hoc Staphylo Sitheni F. tribuit *Plinius lib. 7. cap. 56.*

Diuinus etiam est habitus. *Nangiac.* fortasse quia festum Ceretis ex Ægypto in Græciam transtulit. *Clemens orat. ad Gentes.* Et Bacchi, *Herod. lib. 2.* doctus à Cadmo & Phœnicibus.

Mizora siue Cautus vsum salis conficiendi ostendit.

Eius filius sagittarum vsum reperit.

Sibylla, cui Sambethæ nomen fuit, hic sub Persicæ vel Chaldeæ vocabulo innotescit.

[At supradictum est Sambetham fuisse Noë Patriarchæ uxorem quam non est verisimile ad hæc vsque tempora vixisse, sed ita lusi antiquitatis ignorantia circa res ignotas: vt alias pro aliis reponeret.]

Criassus Argiuorum rex quartus, sub quo sacerdotio primus functus est Caliptias Pyrantis primi filius.

Bellerophon primi equo vehi docet (Græcos scilicet) *Plin. lib. 7. cap. 56.* atque ita cum Pegaso Chimæram superat Infeliciter pugnat contra Solymas. *Homer.*

Tyresias vates longuissimus.

Acteon à suis canibus disceperitur.

f Septem anni seruitutis Madian. *Iud. 8.* continentur Gedeonis temporibus. *Enf. Heb.*

Gedeon, qui & Ierobaal, 70. filios relinquit superstites.

Reponitur in Catalogo Sanctorum *Heb. 11. E. 32.* millibus militum trecentos tantum retinuit, atque eo numero hostes Madianitas & Amalechitas aggressus, 120. millia eorum cecidit, ac 15. cepit. *Iud. 7.*

Sacrificium fecit in excelsis. Nam ea consuetudo increbuerat sacrificandi extra tabernaculum ante templi exuentionem, vt etiam Salomon rex in collibus excelsis id fecerit. *Aug. in lib. Iud.*

Ephod fecit ex inauribus & torquibus Ismaëliitarum ab Israel acceptis, quod quia Ecclesiæ non reddidit, sed in domum auertit, ipi & familiæ fuit in ruinam. *Iud. 8.* legis quid

Anni diluuij.

1231.

Booz 1. & 2. principibus Iuda, & Christi maioribus.

Rege 22. Assyr. Lãpare & Panya. an 45.

Oro magno Ægypti octauo, deinde Aiena Acensere, an. 12. Achore, an 8. Chencre, an. 16.

In Europa.

Sicyoniorum Erato rege decimo, deinde Plenneo, an. 48.

Argiuorum Argo rege quarto, deinde Criasso, an. 54.

Erichthonio Atheniensi sum quarto, deinde Pandione, an. 40.

Saturno Italiae secundo.

f GEDÉON de tribu Menasse an. 40.

Pontifice Abisue.

1231. ad. 8.

1261.

1261.

Anni mundi.

2887

2887

2927.

2927.

Anni diluuij. 1261. Booz 2. principe Iuda & Christi maioribus.

Rege Assyriorum 23. Panya.

Chencre Ægypti undecimo, deinde Achore an. 8. Cherre an. 15.

In Europa.

Sicyoniorum Plenneo rege undecimo, deinde Orthopoli an. 63.

Argiuorum Criasso rege quinto, deinde Phorba an. 35.

Pandione Atheniensium quinto.

Saturno Italiae secundo, deinde Pico.

1261.

Iud. 9.

1264.

7. g ABIMELECH Gedeonis filius nothus an 3.

Eodem Bocchi Pontifice. Booz 2. Principe Iuda & Christi maioribus.

Rege Assyriorum 24. Sosarmo an. 19.

Cherre Ægypti decimo tertio.

In Europa.

Isidem Sicyoniorum, Atheniensium, & Argiuorum regibus.

8.

1264.

Iud. 9.

1287

h THOLA de tribu Ifachar an. 23.

Anni mundi.

2927.

2927.

2930.

2930.

2953.

fit res factatas miscere cum suis.

Phineem adhuc fuisse in viuis Seder docet cap. 20. Eum enim esse prophetam, qui *Iud. 6.* Israelitas contra Madianitas erigit.

Profana etate Gedeon.

Philemon primus apud Delphos ludos & chorum instituit.

Templum in Eleusina ædificatum.

Tyrus conditur ante templum Salomonis ad mare Syriacum. an. 240. *Ioseph. imò 253. Nang.*

Frustra Bacchum Indiæ regem mercaturam in emendo & vendendo docuisse aiunt, quasi antea sola rerum permutatione homines vtentur. Nam in Abrahæ historia & patriarcharum, eius & pecuniæ vsus est.

Areus Peloponnesi rex Eclipsium Solis Theoremata indagauit.

Phorbas Argiuorum, qui Rhodum obtinuit. Hamon primus regnat in Thessalia.

Bacchus Liber pater ex Semele natus Indiam subiugat & iuxta Indum fluiuium Nissam urbem condit. annis mille ante Herodotum. *ipse lib. 2.*

Thessalum quendam Cretæ filium in Thessalia primum regnasse aiunt, Phoroneo Argiuorum rege secundo, qui primus Iudicia legesque conscripsit.

Item Deabum apud Celtiberos auri fodinas reperisse.

Minos rex Cretensium leges & iura constituit, de quo antea ex Herodoto: Tantalus Phygia.

Cocalus Sicaniæ, *Diad. lib. 4.*

Radamanthus Lyciorum.

Chorebus primus Athenis figullinam inuenit. *Plin.*

g ABIMELECH nothus, 40. fratres suos legitimos, in vrbe Sichem interfecit. Fructus Sacri Ephod in Gedeonis domum auersi, & cum opibus profanis mixti.

Ciuiibus Sichimitis opem ferentibus principatum sibi ascuit, quos deinde à se deficientes, seque vrbe expellentes duce Zebule, parato exercitu recepit, urbemque euertit. Inde ad turrim oppidi Thebes pugnans à muliere fragmento molæ percussus est triennio postquam præesse cœperat, *Iud. 9.*

Vixit, mortuusque est, vt nothum decet.

Non tenuit reuera principatum in vniuersum Israel, sed in Sichimitas, morte præceptus.

Profana etate Abimelech.

Oeta regnum Colcidis instituit. Tagus Hispaniarum regnum obtinet. Messapus Sicyoniorum, Macedo Amathia, Linx Scytharum.

Triptolemus in Eleusi serendi, metendique munere claret. Sparta siue Lacedæmon, à Sparto Phoronei filio in Peloponneso ædificata.

Sueuum Thuyfconum regem octauum, circa hæc tempora Germanorum nugatores mendaciis cum Græcis certantes, bellicosissimum, & populum in Germania de se nominantem statuunt.

Galatæ populus Celticus victis Sarmatis, Asiam minorem occupant.

Ægyptij omnium primi, Scythis bellum inferunt.

Nannes Gallorum rex.

h FVIT filius Phum patru Abimelech, habitauit in Samir vrbe montis Ephraim. Nam principatus non erat alligatus certæ ciuitati.

Profana etate Thola.

Peleus rex Peloponnesi. Eson eius frater, cuius filius Iason Argonautarum princeps, longa naue primus nauigauit,

Plin. lib. 7. cap. 56.

Salmoncus apud Elidē, fulmina & tonitrua edere conatur. Callor, Pollux, Telamon.

Regnum Troianum à Dardano in agro Mæotico inchoatur, qui mylteria matris deūm ostendit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Medea regis Colchorum filia.

Apollo citharā medicināque reperit, & herbarum vires primus cognoscit. *Ouid. 1. Metamor.*

Aesculapius & ipse medicinæ inuentor, Appollinis filius. Betus Hispaniæ rex, Orthopolis Sicyoniorum, Argus Argiuorum, Tuscus Hetruriæ.

Prometheus primus hominum simulachra de terra fingit, primūque ignem è silice excutit, Astrologiam quam in Caucaſo didicerat, Assyrios docet. Vſum annuli Græcis dat, in Arcadia claret. Primus bouem occidit, vt Hyperbius Martis filius animal. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Cinyras rex Cypriorum, Muſices studiosus, Venerem metricam in deos retulit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Adonidem ex filia ſua neſcius genuit.

In Cypro primum tegulæ & metalla æris inuenta.

Atlas Arcadicus Astrologus rex Mauritanæ cælum humeris geſtare ob montem ipſi cognominem inuſitatæ magnitudinis dictus. Item quia aſtrorum curſum comprehendit, & primus de Astrologia inter Græcos diſſeruit. vnde Astrologiam inueniſſe dicitur, quanquam (& rectius) alij id referant ad Ægyptios, alij ad Aſſyrios. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Septem filias Nymphas nuncupatas genuit.

Geryon tricorpor, apud Hispanos.

Æolus ventorum deus, poſt Leſtrigonas in Trinacria, Sicilia regnum obtinet. Ventorum rationem inuenit, *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Erichthonius rex quartus Athenienſium, argentum in Græcia inuenit. Deinde Pandion, & ſexto loco Erichtheus, à quo ſequentes reges Athenienſium Erichtheidæ dicti ſunt, vſque ad Melanthum Andropompi filium.

Boreas Trax, qui Erichthei filiam rapuit.

Perſeus Erichthæi frater aduerſus Perſas dimicat. Hinc Perſei & Gorgonis fabula.

Argiuorum regnum ad Mycenæ tranſtulit in annos 544. quod ſtabilivit Euristeus, qui proinde Mycenarum rex primus dicitur, cuius Atreus fuit auunculus.

Euristeus per Æacidas in Attica interfectus eſt. *Thucid.*

Ægyptus Ægyptum, Danaus frater Mycenarum rex Argos tenuiſſe memoratur expulſo Steleno, de quo poſt.

Per 50. filias totidem filios Ægypti fratris interficit, euadente ſolo Lynceo, qui poſt eum regnauit.

Apud Argiuos Hyperemneſtra Danaï filia ſacerdotio fungitur.

Vulcanus in Lemno fabrilem exercet.

Ixion perfidus rex Lapitharum in Theſſalia.

Lapitharum & Centaurorum bellum in Theſſalia.

Hierophile Sibylla Delphica, quæ & Erithræa, Sicula, Samia, Rhodia & Claria, quæ ſe *αρε μδα* nominauit, & nunc ſororem, nunc filiam Apollinis.

Sibylla Lybica, adhuc erat in viuſ.

Chiron Saturni filius, Centaurus æquiſſimus Medicus & Muſicus herbariam & medicamentariam reperit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Cyzicus condita, & paulò poſt Miletus.

Minos mare obtinet, & Cycladum primus dominus, in earum plerique colonias poſuit, Caribus eiectis, latrocinia è mari luſtulit. *Thucid. lib. 1. in præfat.* Claſſe primus depu-

Anni

diluuij.

1264

Pontifice Bocchi.

Booz 2. & 3. Principibus Iuda & Chriſti maioribus.

Rege Aſſyr. 24. Soſarmo, deinde Metro an. 27.

Cherre Ægypti decimo tertio, deinde Armeo, an. 6.

Remeſſe, qui & Ægyptus Danaï frater, annis 68.

In Europa.

Sicyoniorum Orthopoli rege duodecimo.

Argiuorum Phorba rege ſexto, deinde Tropha an. 46.

Erichtheo Athenienſium ſexto.

Pico Italia tertio.

1287.

gnauit.

Anni

mundi.

2653.

Anni

diluuij.

1287.

1287.

Iud. 9.

1309.

9.

i IAIR Galaadites de tribu Manaffe, annis 22.

Eodem Pontifice.

Booz 3. Principe Iuda & Chriſti maioribus.

Rege Aſſyriorum 25. Merreo, deinde Tantine an. 32.

Remeſſe ſive Ægyptus Ægypti decimo quarto.

In Europa.

Sicyoniorum Orthopoli rege duodecimo.

Argiuorum Tropha rege ſextimo.

Deinde Trotopo, an. 21.

1309.

Athenienſiū Erichtheo.

Anni

mundi.

2953.

2975.

gnauit. *Plin. ubi ſup.* Athenienſes cum eo bellum gerunt.

Oroſ. lib. 1. cap. 3.

i Poſt hunc multi, maximè Rabini, ponunt inter regnū annorum octodecim, propter Ammonitarum & Philiftinorum tyrannidem Iud. 10. inſertam. Quod & ego in ſuperioribus duabus editionibus ſecutus ſum. At re poſtea diligentius perſpecta, deprehēdi eos contineri annis Iair & Iephte, cum Euſebio è traditionibus Hebræorum, Beda & ferè Latinis omnibus, vel certè incidere in tempora Iephte & poſteriorum iudicum.

Quemadmodum deinceps viginti toti anni Samſonis cum aliis 20. de principatu Heli concurrunt cum 40. illis annis, quibus Iſraēl traditus narratur in Philiftinorum manū, *Iud. 13.*

Iair 20. ciuitates condidit. 30. filios habuit equitatu nobiliſſimos.

In Moſe Num. 32 eſt Iair de tribu Menaffe, qui cepit vrbes in terra Galaad, & vocauit eas *Hauoſh Iair* de ſuo nomine. 1. Par. 2. de tribu Iuda. Itaque R. Kimhi putat fuiſſe Menafitam ex parte matris, quoniam mater eius fuit Machir filia Menafis. At Talmudici, hunc negant eſſe Moſaicum Iair, ſed alium Segubi filium, qui acceperit vxorem in terra Galaad, cuius cauſa obtinuerit 23. vrbes Mihi neuter eſſe videtur, ſed tertius Iair de alterutrius poſteris Nam fuiſſet nimium ſenex.

Eo mortuo, propter Idololatriam Iſraēlitæ traduntur in manus Palæſtinarum & Ammonitarum, affliguntur quemadmodum omnes, qui trans Iordanem incolabant in terra Amorrhæi per an. 18. Quin etiam Ammonitæ traiecto Iordane vaſtant tribus Iudæ, Benjamin & Ephraim, donec contra eos Iephte Iairis ſucceſſor victoriam refert, & trans Iordanem repellit.

Ab Othoniele ad iſtud tempus Palæſtini in pace manſerant.

Ozi pontifex de ſemine Aaron per lineam Eleazari, quo mortuo tranſiit pontificatus ad ſtirpem Ithamar per annos 120. quo vſque Heli fuit Ithamarcorum vltimus. Aliis, Heli primus de filiis Ithamar Sacerdotium à filiis Eleazar ad ſe tranſtulit, factus forſitan Iudex.

Iſraēlis memorabilis pœnitentia. *Iud. 10.*

Profana ſæculo Iair.

Theſeus aduerſus Thebanos dimicat rex 10. Athenienſium, cuius vitam deſcribit Plutarch. Ex omni Attica regione populos Athenas cogit, libertate propoſita. Nummum ſtatuit, bouēque in eo incidit. Megarenſem agrum ad Atticam adiunxit. Fœdera inuenit: vt inducias bello Troiano Lycaon, *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Atreus Argis regnat. *Idem.*

Hercules agonem olympicum apud Græcos inſtituit. anno ante primam olympiadem, 430. *Euſeb.*

Comitante Græciæ nobilitate cum Antiope & Oriſtia Amazonum reginis bellum gerit, & ad ipſarum littus cum nouem longis nauibus appellens, incautas opprimat. *Nang.*

Amazones Scythicæ iuxta Tanaim fluuium per certum annos ſæua bella confecerunt tam in Aſia quàm Europa, vſque ad bellum Troianum, in quo Pentheilea à Pyrrho occiditur. Earum regnum durauit vſque ad Alexandrum Macedonem. *Iuſt. Hiſt. lib. 2.*

Antiope, Oriſtia, Hippolyta Amazonum reginæ.

Nicoſtrata poëtria, vt vel alij, Carmenta Latinū Alphabetum in Italia communiſcitur.

Argon primus Heraclidarum, rex Lydorum fuit. ex eius poſteritate regnarunt 22. vſque ad Candaulis mortem. *Herod. libro primo.*

2975.

Horum 4. postremi tantum extant in Eusebij Chronico ceteris intermediis ignoratis. Ante Heraclidas regnaverat Lydus cum sua posteritate & ante hunc Meon. *Herod. lib. 1. id.*
Cacus rex Hispaniæ, primus apud eam ferrum & arma tractat.

Phydamon Delphius, primus apud Pythiam chororum statuit.

Pyrrhus Dædali cognatus, lusoriam pilam primus docuit. *Plin lib. 7. cap. 36.*

Dædalu fabricam materiaram, & in ea ferram, Asciam, Perpendicularium, Terebram, Glutinum, Ichthiocolam, Norman, Malum & Antemnam invenit. Vela autem Icharus eius filius *ibid.*

k Iephte 2 anno sui principatus confecit bellum Palestinum & Ammoniticum.

Ita tamen ut Ammonitiæ in sedecim sequentes annos, qui cum temporibus sequentium iudicium etiam concurrunt, principatum retinuerint in Galaad, val Jéque eos affluerint, qui trans Iordanem incolbant. Nam seruitute Ammonitarum tantum exemit Hebræos cis Iordanem habitantes.

Ex omnibus nothi, hunc solum Scriptura laudat. Quamquam Hebræi interpretantur filiam *Zona*, non *Meretrix*, sed *hospita*. Nam vox utramque significat.

Infamis quidem natalibus, *Iud. 11.* at Fide & pietate nobilissimis sanctisque veteris testamenti ascriptus. *Hebr. 11.* ubi & in Sanctorum veteris testamenti albo recensetur.

Seditio contra eum orta est, in qua 42. millia Ephraitarum ceciderunt. *Iud. 12.*

Hic se inaniter torquent Rabbinj de annis trecentis, quos Iephté *Iud. 11.* ab occupatis seonis & Og regnis, ad suum dominatum v'que, intercessisse regi Ammonitarum respondet, quando ad summum 270 duntaxat colligantur. Nam debuerant perspicere in eiusmodi colloquiis & responsis, numeros integros vsurpari sepe pro fractis, & contra, item certos pro incertis, prout loquenti est commodius, & promptius. Rectè ergo arguit iniustam & iniquam postulationem Regis. Quia primum ea reperat, quæ nihil ad ipsum attingant. Deinde seruo veniat, nempe post 300. annos, qui iam propè præterierant, à Mose, ex quo terræ illæ inter Arnorem & Iordanem vsque ab Iordanem occupatæ tenebantur. *Num. 21. & 33.*

Iephté iuxta nostros ad aram filiam sacrificavit. *Sic & veteres Hebræi. & Ioseph. lib. 5. Antiq. cap. 9.* Perpetuæ duntaxat virginitati consecravit, iuxta recentiores Rabbinos. *Consule R. David in R. d. m. Ab aliquo Hebræo accepi istos hanc loci *Iud. 11.* interpretationem excogitasse, ne inde typus filij Dei à Patre sacrificati duceretur.*

Alioqui veteres vno ore adactum ad hoc facinus scribunt, quod voti sui relaxationem siue dispensationem impetrare non potuisset à Phinee eius atatis adhuc pontifice, *R. selo. 1. Par 9.* Sed suprâ in Othoniele docui non esse probabile Phiecem vixisse, an. trecentos. Erat ergo alius huius curricula pontif. x.

Iude autem votum Agamennonis, cuius causa Iphigeniam in Aulide mactavit, a Poëtis fictum multi tradunt.

[Aliter etiam accipi potest, ut ex D. Ambrosio liquet, scilicet potuisse omne votum *cherem* præsertim, hominis, vel animalis, quales fuissent *clivina* & prohibitoria, ex lege Deo certo precio redimi. *Leuit. vlt.*]

Profana seculo Iephté.

His temporibus supererat Erythra Sibylla annosissima. Graus enim Ilium profecturis vaticinata dicitur, & perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum

Anni mundi. 2975.

2975. 2981.

2981.

Pico Italiæ tertio, Deinde Fauno quarto rege.

IO. k IEPHTE è tribu Menasse, an. 6.

Eodem Pontifice.

Booz 3. principe Iuda & è Christi maioribus.

Rege Assyriorum 26. Tantane.

Remesse siue Ægypto Ægypti rege decimo quinto.

In Europa.

Sicyoniorum Orthopolirege duodecimo, deinde Marathio an. 30.

Argiuorum Crotopo rege octavo.

Fauno Italiæ quarto.

Anni diluuij. 1309.

1309. Iud. 12. 1315.

1315.

Anni diluuij.

1315. Iud. 12. 1322.

1322. Iud. 12. 1332.

II. I ABESAN de tribu Iuda Beethleemita, an. 7.

Booz 3. principe Iuda & Christi parente.

Ozi Pontifice.

Tantane, deinde 27. Tanteo an. 40.

Eodem in Ægypto Remesse.

In Europa.

Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio.

Argiuorum Crotopo rege octavo. Deinde Steleño an. 11.

Fauno Italiæ quarto.

12. m AHIALON Zebulonites, an. 10.

Anni mundi.

1981. 2988.

2988. 2998.

Huic successit Thessaliga cognomento *μαρτυ* neptis Tyre fia vatis Thebani.

Oriestia Amazonum regina, foris egregia bella gessit. Huic successit Pentefilea, cuius in bello Troiano inter fortissimos duces magna virtutis documenta fuere. *Nangiac.*

1 HISTORIA Ruth contigit huius temporibus, ut Hebræi tradunt. Quinetiam hunc Abesam aiunt esse Booz, cui nupit Ruth Iosepho tamen Ruth vixit temporibus Heli. Auctori autem *Seder*, sæculo Aiod, dum Israhelita subderentur Egioni regi Moab, ubi etiam additur Elimelech fuisse Salmonis illius fratrem, qui fuit de ingredientibus terram, ductore Iosue.

Triginta filias collocavit matrimonio, similiter & triginta filios antequam moreretur.

Per quandam literarum transpositionem à 70. haud dubiè corruptis, *Esébon* appellatur.

Tranquillitate delectatus Ammonitas non tentat trans Iordanem Hebræis imperitantes. Commendatur à iustitia, unde Abesam cog. iustus, in Rabbinorum veterum monumentis, ut *Targhum Ruth.*

Porro si fuit Booz filius Salmonis trecentenarius erat, quando Ruth genuit Obed, quod & cõcedit *R. Selo. 1. Par. 1.* Sed malo cum nostris tres fuisse Booz, qui ut vnus numerentur ob vocabuli communitatem, ut iam hic tertius fuerit, non filius propriè Salmonis, sed pronepos, id est, quartus à Salmone, trecentis annis ab exitu.

Profana seculo Abesam.

Bellum Amazonum contra Thebas.

Narbon & Lutetia extracta, paulò ante bellum Troianum. Atqui quæ nũc dicitur Lutetia, aut nulla erat temporibus Cesaris, aut valde exigua. Sic pusilla tempore Dionysij Areopagitæ ex *Syngelo Græco*. Et Narbona est Romanorum colonia. *Infra.*

Hortos colere docet Alcinous rex Phæacum.

Poeta hic incipiunt, Linus Thebeus Herculis in literis & Musica, Thamyra & Orphei magister. Nam his vno sæculo successerunt Homerus, & Hesiodus.

Pluto inferorum Deus cum fratre Neptuno maris Deo.

[Iupiter Cretensis Saturni filius, cum ægre ferret Patrem, tam multos gignere liberos, illum exegit regno: & in Italiam secedere coëgit. Interea ne illi fratres grandiores, Neptunus & Pluto negocium facefferent: illum mira caliditate suis nauibus, præfecit. Hunc vero, sine vlla spe coniugij, sacerdotium, quod manium quodammodo regnum est, suscipere compulit. Inde quærela illa Plutonis apud Claudianum, de raptu Proserpinæ, quod sibi non liceat dulce nomen cognoscere Patris, quod argumentum est iam illo tempore sacerdotes vxorari desuisse apud Gentiles.]

Dionysius Argiuus historicus apud Clementinum. *Strom. lib. 1.*

Hercules innotescere incipit. Antequam lucta in Mauritania vincit, &c. 30. an. antequam in deos referretur, regnavit Argis. *Appollod. chronographus apud Clem. Strom. lib. 1.* Vixit an. 52. igni periit, primus ex maximis piratis. *Manetho. 900. an. ante Herodotum. ipse lib. 2.* Ita fuisset sub Aiod multo ante bellum Troianum.

Telephus Gotthis in Mæsia imperat.

m HVC prætermisum à 70. narrat Eusebius, contra veritatem Hebraicam, quod mirandum ab eo dictum. Nam nunc in Græco codice reperitur *Ælon*, & Sulpitio, qui 70. sequi solet. Cur etiam auctor *Seder Olam*, & hunc, & sequentem *Abdon* transilierit, ariolari non possum.

Sub hoc terra quietem habuit, eo quod populus non declinat à Domino.

Eius enim quinto defuit octodecimus annus Ammonitarum tyrannidis in Iudæos trans Iordanem incolentes. Bellum tamen, quo illa excussa sit, non recordatur Scriptura. Est probabile id huius virtute contigisse.

Profana seculo Abialonis.

Bellum Lapitharum cum Centauris siue Theffalis. Oros. lib. 1 cap. 13.

Argonautarum expeditio in Colchicam. Herod. lib. 4.

Orpheus Trax Lini auditor, in Ægypto sacerdotes conuenit, vbi didicit mysteria de vno Deo ὁρωτογόνο, deque eius verbo. Iust. in par. etico. Vetusissimus ferè poëtarum Græcicorum, & ipsorum deorum æqualis. Siquidem traditur inter Argonautas cum Tyndaridis & Hercule nauigasse. Primus Græcorum excogitauit deorum mysteria. Vnde in Europa superstitione. Laſant.

Thracius fuit, longa cum veste sacerdos, cuius cithara septem tantum habebat chordas. Nam duæ postea adiectæ sunt à Therpandro.

Orpheus factorum Græciæ auctor, apud Demosthenem, primus homines post Thracium, Thebanum, & Methymneum ad simulachra colenda excitauit. Clem. orat. ad Gentes.

Eodem sæculo Amphion (ad quem citharæ & Lydiorum modulorum & musicæ inuentum refert Plinius, lib. 7. cap. 56) Zethus & Silenus musici floruerunt.

Faunus apud Aborigines, à quo in Italiam ex Arcadia veniens Euander excipitur, & agro montèque palatino donatur. Halicar. lib. 1.

Cumæa Sibylla mater Euandri, cuius carmina apud Ænam ciuitatem Iulianus Apostata ignibus tradidit. Amm. Marcell.

Carthago condita à ciuibus Tyriis. Et certè Cartha, siue Cirtha, vox est Syriaca, urbem sonans. Alij qui non fauent Virgilij mendacijs, multò post conditam docent. Nempe 143. annis post Troianum bellum.

Ante tempora Troiana Sanchuniato scriptor antiquissimus historiam Phœnicum scribit Syriacè, quam postea Græcè Philo Biblius vertit.

n HVC 40. filios & 30. nepotes sepeliisse, antequam moretur, ferunt.

Athialonis filium facit Iosephus. Rerum est potitus pacis tempore. Post cum Hebræos in ditionem redigunt Palestini, an. 40. qui computantur cum principatu iudicum posteriorum secundum Iudæorum traditiones. Iust.

Profana seculo Abdonis.

Cassandra siue Taraxandra Sibylla, quæ & σαφείς, Phrygia & Tiburtia.

Has sequuta est Colophonia cognomento λάμπροσα, neptis Calchantis vatis, qui comes fuit expeditionis Græcorum contra Troiam.

Museus Orphej, iuxta quosdam, filius, iuxta alios æmulus, & Linus circa Troiana tempora viguerunt. Theod. lib. 2. Græci. affect.

Sesostris Ægyptium regnum multis vicinis gentibus deuictis latè propagat. Ei successit Pheron, deinde Proteus. ad quem venit Paris cum Helena, deinde Menelaus.

Diluuium Pharonicum, in quo insula Pharos Ægypti aquis tecta est. Diod. lib. 2.

Danaus Ægypti siue Remessis frater primus in Græciã ex Ægypto nauem aduexit. Ante ratibus nauigabatur inuentis in mari rubro à rege Erythra. Plinius. lib. 7. cap. 56.

Expulso Steleno Argos tenuit.

Anni mundi.

1998.

3006.

2998.

3006.

3006.

Puteos

Pontifice Zaraia, alias Ozi.

Obed principe Iuda, & Christi propagatore.

Rege Assyriorum eodem Tanteo.

Remesse, Ægypti.

In Europa.

Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio.

Steleno Argiuorum nono, deinde Danao, an. 50.

Italia Fauno rege quarto.

13. n ABDONDE tribu Ephraim, an. 8.

Pontifice Zaraia.

Obed principe Iuda, & Christi maioribus.

Tanteo rege Assyr. 27.

Remesse, Ægypti.

Sicyoniorum Marathio rege 13. Danao Argiuorum.

Italia Latino rege quinto.

Anni diluuij. 1332.

1332. Iud. 12. 1340.

1340.

Anni diluuij. 1340.

1340. Iud. 16. 1360.

1360.

Anni mundi. 3006.

3006.

3026.

3026.

14.

o SAMSON de tribu Dan. an. 20.

Pontifice Zaraia.

Obed principe Iuda, & Christi maioribus.

Reg. Assyriorum Tanteo & 28. Tymeo annis 30.

SÆCVLO SAMSONIS

Puteos fodere Græci ab Ægyptiis discunt.

Latini regis Italie mater Carmentis Nicostrata Latinas literas reperit. Filius Latinus Latinam linguam corrigi & Latinos de suo nomine appellatos relinquit.

NAZAREVS sic enim Deo consecratos appellabant. Quare ex voto obligauit se sanctimonix, separatus à comuni nominum vita in potu, cibo & cultu. Huic instituto alij in certum tempus, alij in perpetuam se astringebant, de quo Num. 6.

Miror Masium doctissimum Iosue interpretem, maluisse expungere Samsonem de numero Iudicum, & eius 20. annos, quibus iudicasse Israellem memoratur, ascribere dimidiato pontificatui Heli, quàm in cæterorum Chronographorum sententia, aut potius discretis scripturæ verbis permanere. Iud. 16. fortasse voluit partim redundantem Iudæorum traditionem de 28. annis Iosue, partim corruptam Græcorum æditionem tueri pertinacius.

Samsonis diebus Israelitæ in manu Philistin 20. totis annis, itaque terra sub eius magistratu non dicitur quiescisse, vt sub Othoniele & Aiod. reliqui viginti anni seruitutis. (Nam Iud. 13. populus traditus est in manus eorum annis quadraginta) pertinent ad alterius, vt Heli, principatum, vt quadringentorum octoginta summa constitui possit. 3. Reg. 6.

Ab ipsorum Philistinorum seruitute Samson Israellem non penitus liberauit. Sed incepit. Vnde Angelus ad parentem, ipse incipiet liberare Israel de manu philistinorum. Liberator autem fuit Dauid rex, qui Palestinos demum subegit. Nam sub Heli, Samuele, Saule multa aduic in Iudæa tenuerunt.

Belli occasionem duxit ex eo, quòd focer Palestinus ipso absente, filiam promissam collocasset alteri viro, & reuerenti Samsoni dixisset, se illi minorem filiam traditurum. Inde enim eis damna multa inferre cœpit. Iud. 14 & 15.

Maturas segetes & vineæ eorum, immixtis trecentis cauda ardentibus vulpibus perdidit. Iud. 15.

A suis proditus solutis vinculis oblatam Asini maxillam arripuit & Palestinos mille necauit, ibid.

Neruis septem astrictas ab amica, deinde nouis funibus, tertio crinibus septem ad clauum, instantibus Palestinis, somno excitus, repente cuncta dirupit, donec illa dormienti crinem dissecuit, atque in manus hostium, mox excæcandum tradidit.

In conuiuium productus, capillis eius renascentibus, columnas aulae dissecit, & cum hostibus non inultus ædificij mole occubuit. Iud. 16.

Christi nostri liberatoris in multis typus fuit, præcipuè dum mortem sibi parauit, vt Israelitas seruaret, protectus cum parentibus ad visendam sponfam in itinere Leonem discepit, portas Gazæ sublaras in montem humeris detulit, &c. Vnde reponitur in numero Sanctorum Heb. 11.

Ex eius robore & calibus, Hercules, qui his temporibus extitit vires & ærumnas Poetæ pinxille videntur.

[Neque abludit ἔτιμος, vtriusque vocis, Nam (chimichon, quod Samson vertimus, est diminutiũ à schemasch, id est sole. ηεχιλινς verò το τῆς ηερε κλιος denotat schimichon est forma ischon, pro homuncione & oculi pupilla]

Qui inter regnum extitisse inter Samsonis exitum & Heli pontificatum colligunt ex eo, quòd scriptura post Samsonem ter Israel sine regibus fuisse adiecerit, id est, summo magistratu, qui populum coërceret, in illo historias libri Iudicum à capite decimo ad finem accidisse putant, vt Kimhi in 4. Ezech.

Nempe de Micha & Idolo eius, cap. 17. De tribu Dan quærente sibi possessionem ampliolem, cap. 18. de Leuita & vxoris eius stupro. c. 19. de bello ciuili, quod vndecim tribus, Benjaminis intulerunt propter illud stuprum, cap. 20. de Benjaminiorum reliquijs seruatis & datis eis vxoribus ad reparandam tribum.

Nam bello ciuili suscepto Benjaminij deleti sunt. Primo prælio 22. duo millia cecidè ex Israelitis. Secundo octodecim millia. Tertio Benjaminiorum cæsa viginti quinque millia & centum. Vrbs Gabaa capta & incensa. Omnes vrbes & vici Benjaminiorum combulti, cap. 20.

Tribus autem Benjamin reparata ex Iabes. Nam cæteri Israelitæ iurauerant se Benjaminis filias suas nunquam collocaturos. Illi verò, quia ad Bellum non conuenerant, experies sacramenti reperti, reliquijs 150. filias suas desponderunt.

Verum hæc principatu Othonielis contigisse docuimus, vel certè anni 20. huius interregni sint necesse est, propter summam huius ætatis 3. Reg. 6. fixam, viginti primi Pontificatus Heli, post quos quia non modo Pontificatum, verum etiam Iudicatum viginti alijs exercuit, totos 40. iudicasse scribitur, 1. Reg. 4.

Profana tempore Samsonis.

Tempora Heroica incurrunt in hoc sæculum Samsonis, Heli & Samuelis, ante quæ apud Græcos nihil certi extat, cum tamen hæc in historia Hebraica admodum recentia sint. Sed nec post, vsque ad Cyri sæculum, vt dicam suo loco.

Hinc Lucretius rectè miratur.

Cur supra bellum Thebanum & funera Troia

Nil alias aly quicquam cecinere poeta?

Bellum Thebanum, vbi victoria Cadmea.

Tyrus condita vel potius restaurata anno 1. ante captam Troiam, à Phœnicibus: cum ante multos annos Sidonem primam suam in hac terra urbem condidissent. Iust. Hist.

Tertia Græcorum in Asiam expeditio contra Troianos. Nam prima fuit in Phœniciam, qua Europa regis eius filia Sarpedonis & Minois mater, altera Argonautarum, qua Medea Colcidis regis filia rapitur: ob quas Asiani deinceps contra Europæos iustas bellorum causas prætexerunt. Herodot. lib. 1.

Bellum ergo Troianum, de quo innumerabiles Homeri & reliquorum fabulæ. Nam Diod. Siculus initio lib. 14. captam Troiam narrat ante confectum bellum Peloponnesiacum, & captas à Lyandro Athenas, an. 779. quos reperias à Samphone, vel certè Abdon, ad Darium Longimanum, & annis 408. ante primam Olympiadem, id est, annis 432. ante urbem conditam. Dionys. Halic. lib. 1. ante hoc nihil planè certum apud profanos. Vnde hinc narrationis suæ exordium statuit Diodorus, quamuis suam Bibliothecam à prima mundi origine putarit repetendam.

Illo bello multa feruntur inuenta Equum, qui postea Aries appellatus est, in muralibus machinis Epeus inuenit ad Troiam, ordinem exercitus, & multa alia Palamedes, specularem significationem Sinon, inducias Lycaon, Penthesilea securim, Aneas tubam. Bigas primum iunxit Phrygum natio. Quadrigas Erichthonius. Plin. lib. 7. cap. 56.

Latinus Quintus à Saturno in Italia rex.

Genus vnde Latinum, post quem Aneas Lauinij regnauit annis 3. quum prius errasset in Macedoniam, Siciliam, Laurentem agrum per annos 7. deinde Ascanius an. 30. ante Albam conditam à Syluio. Ex Virg.

Demophon Atheniensium rex 12. regnabat, dum captum est Ilium, Clemens Strom. lib. 1. ex Dionys. Argiuo.

Troiani Hellepontum traiciunt, & in Thracia hyemem

Anni mundi.

3006.

Remesse, qui & Ægyptus Danaï frater, Ægypti rege decimo quinto, deinde Menophi ad. 40.

In Europa.

Sicyoniorum Marathio rege decimo tertio, deinde Maratho an. 20.

Danao Argiuorum decimo, deinde Lynceo.

Latino Italie rege quinto.

3026.

Anni diluuij.

1320.

1340.

transigunt.

Anni diluuij.

1340

Anni mundi.

3026.

SÆCVLO SAMSONIS.

15

1340.

1. Reg. 4.

1380

p HELI de tribu Leui Iudex, idemque sacerdos an. 40.

3026

3066

Obed & Jesse principibus Iuda & Christi maioribus.

Regib. Assyr. 28 Timæo. deinde 29 Dercillo. an. 40.

Menophi Ægypti rege decimo sexto.

1380

3066

transigunt. Primo vere in Siciliam nauigant, vbi sequentem hyemem permanent. Aetatis medio perueniunt Laurentum, acceptoque agro Lauinium condunt, anno ab vrbe capta 2. Dionys. Halicarn. lib. 1.

Circe venefica, per incantationes & pocula, socios Vlyssis mutauit partim in apros, partim in leones, partim in ceruos.

Thuoris vltimus Ægyptiorum Larthes, an. 7. ad quem Menelaus cum Helena post captam Troiam diuertit, quem Polybum Homerus vocat.

Hinc cœpit Dinastia Diapolitanorum, annorum 177. Aliter Herodot. lib. 2. Nam hic Proteum ponit, ad quem ait Paridem & Menelaum diuertisse, cuius in regno præcessores fuerint Phæron & eius pater Sefostris, à quo Ægyptiis agri distributi sunt certo censu & tributo.

Canopum oppidum ad ostia Nili conditum, à Spartanis in patriam redire conantibus.

Aeneas anno discessus sui à Troia 4. Socero suo Latino successit in regnum, anno post tertio contra Rutulos & Thyrrhenorum regem Mezentium pugnans cecidit. Ibid. Halic.

Ascanius regnat an. 30. cætera ex Liuio & Romanorum historiographis.

p HELI sacerdos iudex factus transtulit sacerdotium de domo Eleazaris ad suam, cum esset de Ithamaris secundogeniti Aaronis stirpe, vixit an. 98.

Septimus fuit post Aaronem. Quippe teste Iosepho primus fuit Aaron, 2 Eleazar, 3 Phinees, qui diutissimè vixit, 4 Abifua, 5 Bocchi, 6 Ozis. Septimus Heli, qui populo etiam in politicis profuit, nemine Ducatum aut Iudicatum post Samsonem exercente.

Quo die mortuus est Heli, Deus repulit tabernaculum Silo, vbi fixum fuerat à Iosue in tribu Ephraim. Ios. 18. Sicque fuit Arca septem mensibus in agro Palestinoru. Deinde collocata est in Cariath-icariim, vbi non solum viginti annis mansit apud domum Aminadab, quousque efferretur magna pompa à Dauide, vt vitiosè colligunt Hebraei è 2. Reg. 6. verum iam tum præterierant an. 20. cum Samuel Iudicis munere fungens, sanctam illam concionem habuit, quæ extat 1. Reg. 7.

Vel in Bethsames 20 annos quoque manserat, etsi Scriptura tēpus non præfiniat. Deinde in alios 20. delata est in Cariath-icariim, Saule nondum regnum cōsecuto, vbi tandiu eam apud se in domo Aminadab in Gabaa habuerunt, donec Dauid eam è Cariath-icariim Hierosolimam transtulit in tabernaculum, quod ei tetenderat.

Heli filij Ophni & Phinees propter scelera, vita sunt exuti in bello contra Palestinos, cum triginta millibus peditum, cuius duces erant, Patre propter cæcitatem & senium domi manente.

In eo arca etiam capta est, nec nisi post mortem Heli remissa, quæ inter hostes plura miracula ad ostendendam præsentem Dei maiestatem edidit.

Ea enim in templum Dagon illata, simulachrum eius corruit, secūdo disceptum est. Tertio mures à Deo immissi Azotiorum plantas & fruges cōsumpserunt, & noxiis moribus multa hominum millia neci dederunt. Quarto homines in secretiore parte natium percussi perierunt dysenteria, vt Iosephus interpretatur, vt alij Hæmorrhoidibus. Quinto Gettei arca ab Azotiis accepta iisdem malis effecti sunt, indeque Accaronenses.

Sextum miraculum, quod vaccæ spreto naturali fœtum uorum amore, & nullo ducente, ad Hebræos recto itinere retenderunt. Postremo Deus percussit Bethsamitas ad 50 millia, quòd arcam vidissent.

Cum 40 annos scribatur Heli iudicasse, c. 4. lib. 1 Reg. nonnulli intelligunt illos complecti interregnum inter Samsonem & ipsum Heli. *vt Euf. 1.* quæ causa esse potuit, cur 70 præfuisse annos 20. cum dixerint, Atqui nunc in ea versione, quæ eorum esse dicitur, 40 scriptum est. Deinde quid de isto interregno sit sentiendum in Othoniele tractauimus.

Profana tempore Heli.

Ascanius Latij rex. Pilades Orestem insauum comitatur. Fabula est Horcenam & Etringiacum in Germania fuisse tunc cõdita & inhabitata. Nam Germani vsque ad tempora Cæsaris, sine urbibus, legibus, Deo vixerunt.

Ciuitates Italiæ hoc tempore à Troianis sub Antenore & Aenea conditas, quisque oppidanorum gloriatur.

Sicyoniorum reges planè deficiunt. Post hos sacerdotes, Carni instituuntur.

Francum de genere Hectoris venisse in Pannoniam fabulantur, illicque regnum constituisse, quod progressu in Fræconiam Germaniæ, postremò in Franciam Galliæ transferit. Errant autem, quoniam nec Galli, nec Gallorum reges, siue è Troianis siue è Germanis descenderunt, sed sunt indigenæ. Dicti autem Franci, labente Rom. imperio, vel quia pro libertate nomen illud sumpserunt, quod vernacula lingua liberum etiam hodie significat, vel quia Francos seu Francones Germaniæ, perpetuò vicerunt. Nam Romani nunquam de Transthenanis sine Gallis triumpharunt, vt eorum opus videatur Germanos vincere, quemadmodum Scipionum Pænos.

q SAMVEL & Saul iunguntur, quoniam iunctum eorum imperium, & 40 annorum numero simul comprehensum dicitur reperitur, Act. 13. vt & agnoscit R. Kimhi in Psal. 99. ex Deras. Quandiu autem separatim vterque imperauerit, non est mandatum sacris literis. Deinde Saul vix superuit Samueli quatuor mensibus. Nam paulò post interfectus describitur. *Seder Olam cap. 13.*

Hos tamen nostri fere sic partiuntur vt 20 Samueli, reliquos 20 Sauli attribuunt.

Rabbini recentiores, vt mendacij suspectum reddat Paulum, Act. 13. amborum gubernationi duntaxat tribuunt viginti. Quod probare è. 1. Reg. 7. & 2 Reg. 6 conantur, vbi narratur, In Cariat Iearim reposita fuisse arcam, postquã remissa esset à Philisteis, per annos 20 vsque ad Dauidè. Quasi ab Heli mortuo, sed quo capta fuit, vsque ad regnum Dauidis, interfuxerint duntaxat 20 anni. Quod est spatium imperiorum Samuelis & Saulis. Sed paulò suprâ locum explanauimus.

Alij Samueli separatim tantum attribuunt annos vndecim & Sauli duos. Sed absurdè. Quia Samuel iuuenis admodum ad Reip. gubern. cõla accessit, nec ab iis nisi valde senex recessit vt primus Regum testatur. Melius Iosephus extremis verbis lib 6. Antiq. Sauli ascribit, an. 40. & eiusdem libri cap. 14. Samueli soli post Helian. duodecim, cum Saule, an. octodecim. Significans, verbi gratia, Saulem regnasse post mortem Samuelis an. 10. Nec reclamant verba hæc capituli 13. 1. Reg. Filius vnus anni erat Saul cum regnare cõpisset, duobus autem annis regnavit super Israël, & elegit sibi Saul tria millia de Israël. Nã horù talis est sensus. Post annu à sua electione, de qua ca. 10. regnare cõpexit, siue regni administratione adiit. Cum autè regnasset duobus annis, elegit sibi tria Satellitum millia. Nempe, duobus primis regni annis, sat habuit vitata electionis inuidia sibi populù conciliare, & se aduersus malignas linguas, modestia dissimulatione & autoritate Samuelis tueri. Postea dum se satis firmasset, cõpexit more regio sese

stipare

In Europa.

Sicyoniorum Marato rege decimo quarto, deinde Erythreo an. 55.

Argiuorum Lynceo.

Italiae Aenea Latini Socero an. 3. deinde Ascanio an. 28.

1380

16 & 17

3066

Act. 13.

q SAMVEL Propheeta de tribu Leui, & SAUL de tribu Benjamin regnarunt annis 40.

3106

1420

Achitob & Achimelec, quem occidit Saul, pontificibus.

Iesse siue Isai principe Iudæ.

Rege Assy. 29. Dercillo, mox Eupalo an. 38.

Menophi Aegypti rege decimo sexto.

In Europa.

3106

Anni diluuij. 1380.

Sicyoniorum Erythreo rege decimo quinto, deinde Corace, an. 30.

Lynceo Argiuorum vndecimo.

Latinorum Ascanio, deinde Syluio posthumio, an. 29. à quo reges Albanorum.

Anni mundi. 3066.

stipare satellitibus. Non quod alioqui duobus tantum annis regnauit.

Alij, Saul (quasi) filius vnus anni cum regnare cõpisset (quantum ad malitiam) Duobus autem regnavit super Israël (in huiusmodi integritate, puerili innocentia ac simplicitate) q. d. duobus annis legitime & probè regnavit, ceteris tyrannicè, ac Deo reprobate. Indicatur hic sensus in Seder c. 13. Nempe duobus annis regnavit ante suã reiectionem, & Dauidis vnctionem à Samuele paulò post factam. c. 16 eiusdem libri.

Interim illi, vt summa. 480. annorum definitam 3. Reg. 6. retineant, annos, quos hic detrahunt Samueli & Sauli, in Iosiam & seniores conferunt. Nempe in illum 28. in hos 17. ante Othonielem, qui iuncti cum his 13 Samuelis & Saulis efficiunt 58. quot nobis Iosue 18. Samuelis & Saulis 40. Nam Seniorum post Iosiam annos non esse separandos ab Othonielis principatu, iã ostendimus. In ceteris Iudicium coguntur nobiscum conuenire, quod Scriptura nominatim hoc doceat.

Quod scribitur de Mose, etiam de Samuele dicitur. Fuit ille Leuita, fuit & hic. 1. Para. 6. Ille regnavit super Israël 40. annis. Similiter & hic, vt citat R. Kimhi in Psal. 99.

In eo desijt illa Reipub. forma, in qua nõ successione, aut creatione legabatur magistratus, sed Dei voce & autoritate, quæ certis argumentis innotescbat.

Bellum Palestinorum duce Samuele prosperè ab Hebræis gestum, fufis hostibus irrumpentibus, & agro ab Accarone vsque ad Geth adempto, 1. Reg. 7.

Hic incipit tẽpus prophetarum. Petrus. Act. 3. Tum prophetica professio penè intermortua à Seniorum morte vigere cõpexit, multis in idem collegium cõuenientibus, huicque instituto vacantibus, præsidete Samuele. 1. Reg. 19. Est autem sciendum propheticam hæc vocationem non fuisse extraordinariam, quoniam constabat hominibus sese sponte huic professioni deuouentibus, vt precibus, contemplationi, scripturarum interpretationi, prædicationi, studio vacarent commodius, è quibus Deus, aliquos interdum suscitabat, qui rerum prædicandarum munere, apud Reges, populos, &c. fungerentur.

Aliquando etiam ad propheticum hoc donum cuehebat alios ex aliis vitæ institutis, sed tum eorum vocatio & missio erat extraordinaria. Talis Amos, quem è pecudum pastu, ad prophetiæ decus sustulit.

Ab orbe prophetæ quidem extiterunt, sed rarius, & extraordinarium.

A Samuele crebriores, ordinarij & successione perenni. Vnde eum Hebræi prophetarum, siue prophetico collegiorum fundatorem & auctorem faciunt.

Extra hos extiterunt 48 prophetæ celebratissimi, partim viri, partim feminae, quorum proinde nomina extant in variis Scripturis locis. Ex iis hic prophetissas enumerabo. Nam deinceps virorum ordine nominandorum occurret locus & sculum. Prophetissæ ergo sunt Sara, Maria Mosis soror, Debora, Olda, Hana Samuelis mater, Abigali, Esther. Ita Heb. in Seder cap. 20. & 21.

Samuel non fuit sacerdos, sed simplex Leuita, nèpe de posteris Abiathar filij Choræ. 1. Par. 6. Nam sacerdotes, omnes ex Aarone descendere erat necesse, vt liber Num. docet. Reliqui Caathitæ cum vniuersis Gersonitis & Meraritis Leuitico duntaxat munere fungebantur. Sic enim in tribu Leuitica quatuor erant partes. Aaronitæ, Caathitæ, Gersonitæ, Meraritæ.

Ergo dicitur Ephraeus, 1. Reg. 1. non à tribu Ephraim, sed

1420

3106

Et SAUL de tribu Benjamin.

SÆCVLO SAMVELIS ET SAUL.

à loco. Nec allegandū. 48. tantum oppida obuenuisse tribui Leui, 1of. 20. inter quæ istud non recensetur. Nam post tempora Iosue multo plura ei attributa sunt. 1 Par. 6.

Decimo anno principatus Samuelis Regem Israelitæ postularunt. R. Nehurai.

Tum mutata est Resp. re à Iudicibus vel Ecclesiasticis ad reges traducta, Samuele piisque renitentibus, quòd in Rep. Iudicum & Leuitarum libertatis esset species, in Regia seruitutis. Id naturæ vulgi noua semper optantis tribuit Scriptura.

Frustra Samuël incommoda è Regibus populo insanienti inculcauit, amentes esse qui regem libertati anteponerent, ac nescirent ius regum tyrannicum esse. (Ius siue Mispat morem & consuetudinē vsu Hebraico, hic significat, alioqui iniuriam & violētiam per antithesim importet necesse est. Nam verū ius Regis est obseruatio legis Dei, Deut. 17. Carol. Molin. de stylo Parlamenti, pag. 269.) cæcutire, qui non cernerent principatum suum (i. Eccl.) esse perpetuo leniorem & moderatiorem (tamenti haberet filios, per quos Remp. moderabatur, corruptiores) quòd mixtus esset & temperatus, pontificis que pudeat non recordari se Numinis esse & dici vicarios. (Hoc experitur ea Italia pars, quæ mero Pontificis iui subest.)

Addere potuit illud Demosthenis in Olynthiacis, Regiū nomen cunctis ferè liberis gentibus semper fuisse inuisum, quòd suauis sit obedire legibus. i. tationi, quàm voluntati. i. libidini vnus plerumque prauis.

[Tamen necesse Regibus subesse & parère, idque mandato Dei, deinde christi Domini iussu, qui ait: Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Matth. Deinde Apostolus Petrus, ait. 1. Pet. 1. Regem honorate. Et D. Paulus. ad Rom. 13. Omnis potestas est à Deo. hæc moderatiorem, ante dictorum quæ Paulo accerbiora & in Regiam dignitatem contumeliosa videri possint sine cuiusquam dispendio.]

Samuël scribit librum Iudicū, Ruth, & maximam partem libri primi Regum, quem eius nomine alius ad regnum vsque Salomonis perduxit. Heb. Baba Bathra cap. 1. nempe Nathan & Gad videns, R. Mose Kimbi.

Qui scribunt Apost. Act. 13. à morte Moysi vsque ad Samuelem annos texere quadringentos quinquaginta, vt enucleent auctoritatem c. 6. li. 3. Reg. supra à nobis allatam, & ab Eusebio, atque adeò omnibus rectè sentientibus receptā pro fundamento stabili quartæ huius ætatis, rei sunt falsitatis. Nam Apostolus perspicuè loquitur de diuturnitate mansionis Israel in Aegypto, non de sæculo Iudicum, vt supra ostendi.

Sequentia Samuelis vsque ad calcem scripsit Dauid. Reliqua Regum edidit Hieremias. Nam ante historia sparsa erat per singulorum Regum annales. Rabanus lib. 2. de insit. cleric. c. 54. Sed Hebræi aliter.

Tertium & quartum Regum Hebræi malunt tribuere Ezra, quem materiam scribendi sumpsisse tradunt, vt credibile est, è libris verborum dierum regum Iuda & Israel, qui passim citantur in libris Paralip. Potiora subiecit Spiritus sanctus scripturarum auctor & numen.

Achitob auo Heli successit. Nam Pontificiū honorem non gessit Samuel, cum esset simplex Leuita. Hieron. in Iouin.

SAVL & si esset de tribu Benjamin, in Galgala tamē regnauit, siue regni sui sedem fixit in tribu Ephraim, 1. Reg. 10. cui post diuisionem regni Ieroboam regnum vtcunque restituit, nēpe in Sichem monte Ephraim. 3. Reg. 12.

Primus rex Iudæorum.

Anni mundi. 3066

3106

Nam

Samuel verè ad euocationē Necromanticam Pythonissa Sauli apparuerit, an specie duntaxat, quam exprimeret Satanas, etiam disputat Hebraei. Nā R. Abben in Psal. 78. vers. 39. & in 2. vers. Decalogi, hoc factū reponit in iereca, quæ Scriptura assuevit non ex sua, sed ex opinione aliorum. & sic ex nosiris Tertul. lib. de anima verum Samuelem non esse conspectum affirmat. Sic Aug. lib. 26. de Ciuit. Iust. Martyr, q. 52. ad Cyrilod. Interim Aug. li. 2. ad Simplicianum q. 3. concedit potuisse fieri ex aliqua dispensatione diuinæ voluntatis, quod in lib. de orō Dulcitiij questionibus q. 6. repetit.

Anni diluuij. 1380

1420

Anni diluuij 1380.

Anni mundi. 3066.

3106

Nam non nisi κατὰ χριστιανὸς Moses se hoc vocabulo insignit Gen. 36. & Iosephum fratres Gen. 37. Filius Cis de tribu Benjamin ex oppido Gabaa, diuina voluntate delectus, modestus animi, forma excellens & procerus, vt merito dignitas corporis dignitati regie conueniret. 1. Reg. 9 & 10.

Primum bellum prosperè contra Ammonitas Arabiæ populos gessit, post quod rursus à cuncto populo rex acclamatus est. Ibid. cap. 10.

Secundum contra Palestinos in fines irrumpentes, in quo peccauit, munere Sacerdotis, nempe Sacrificio sibi ascito, vt propterea Deus regnum Dauidi destinaret, Ibid. 12.

In eo armati non erant Israelite, quòd superiore bello vsus ferramentorum fuisset eis à Palestinis ademptus. Interim exercitus maximus à duobus gladium habentibus est fugatus Ionatha, qui hostes terruit, & Saule, qui eos territos, cum Hebræis è latebris egressis, deiecit. Ibid. c. 14.

Tertium contra Amalechitas, in quo ipse iterum peccauit, præda contra iussum Dei in suam domum auersa, & Agag rege in vita seruato, Ibid. 15. Vnde Deus offensus regnum aliò planè transferre statuit.

Sic ab hoc loco Dauidis historia incipit, qui Saulis regnū Dei iussu est excepturus. Ibid. c. 16. Man nō multo post, quia optimus erat Citharædus, inter ministros regios est assumptus, vt Saulem furentem cantus dulcedine permulceret, deindè que regis armiger factus.

Quartum contra Palestinos, in quo Dauid funda Goliath Gigantem interfecit altitudinis sex cubitorum & palmi, 1. Reg. 17.

Concepto deinde in Dauidem odio per speciem honoris periculis obiecit filiam suam maiorem Merob ei spondens, quam tamen Hadrieli Malathitæ postea collocauit. Deinde minorem Michol, cuius indicio, vt & Ionathæ, aliquoties euasit, nec se amplius Saūli commisit, 1. Reg. 19.

Quintum & sextum bellum contra eisdem, 1. Reg. 23. Vltimum contra eisdem, in quo ipse cum filiis cecidit. Ibid. 28.

De annis regni eius nihil certi, nisi quod Paulus, Act. 13. ipsi & Samueli 40 annos ascribit, quod soli Saūli Iosephum tribuit in fine lib. 6 Antiq. Sed eo numero contineatur quoque, vt Paulus sensit, ætas, qua ante Saulem Samuel pro Iudice Remp. rexit necesse est, vt & docuit Eusebius, Sulpitius Aug. li. 23. de Ciuit. vbi & eos refellit, qui. 30. Sauli ascribunt, quòd Arca Domini in Cariath-Iearim translata, nondum regnante Saule, ibi per 20 annos constiterit, donec à Dauide rege submota est. Nam si intra. 20. annos Saul regnare cepit & desit, non 30. sed pauciores viginti regnauit. Quanquam de illo loco supra paulo aliter in Heli.

Saul Dei fauore destitutus, sibi que relictus, spiritu melancholico, iuxta Hebr. iuxta nostros verò, spiritu maligno correptus est, à quo pulsū citharæ Dauidicæ recreabatur.

Samueli fuisse superstitem duobus annis, nostri ferè colligunt è Reg. 13. At quatuor duntaxat mensibus Hebræi.

Dauid metu Saulis duodecies sedes mutat à cap. 19. Reg. 1.

Venit primum ad Samuelem in Ramatha, à quo ductus est in Naioth. Inde venit in Nobe, ad Achimelech Pontificem. Inde ad Achis regem Geth, à quo tanquam furiosus non est admittus. Postea trans Iordanem ad Regem Moabitarum, 1. Reg. 20. donec monitu Gad prophetæ in terram Iuda regressus vitæ periculum adiit.

Sexto in desertum Ziph, septimo in desertum Engaddi Ibid. c. 24. Octauo in desertum Pharan, c. 25. Nono timens

SAMVELIS ET SAULIS SÆCVLO

1420

ne caperetur ex eo cōcessit iterum ad regem Achis in Geth à quo Siceleg oppidum obtinuit, atque inde prædatum in fines Amalec irripuit. c. 27. &c.

Post Saulem victum & interfectum, Philistini sese infuderunt in multas vrbes Israel. 1. par. 10. inter eas Bethlehem, c. 11. easque possederunt, quousque à Dauide penitus extruderentur. *Ibid.*

Saulis tempore filij Ruben praelium cum Hagarenis commiserunt & Orientalem plagam terræ Galaad eis eripuerunt, 1. Par. 5.

Profana tempore Samuelis, & Saulis.

Bœotij ex Arno vrbe Theffalix pulsi Bœotiam occuparunt 60. annis post bellum Troianum. *Thuc. lib. 1.*

Ad eadem tempora reuocantur Minyæ à Pelasgis è Lemno pulsi. Denique quicquid Græcia mendax aula est in historia post heroicum sæculum, de variis Laconum, Atheniesium, & cæterorum Græcorum coloniis, & effusionibus, vt ab ipsis multi populi videantur nati, priusquam ipsi essent in orbe noti. Sed bene habet, quod suas res præclaras primis Asiæ littoribus, & angulo Occidentis Europæi circumscribunt, ne mendacij ab Orientalibus conuincantur, penes quos rerum magis memorabilium memoria literis mandata erat.

Alba longa conditur. Mycenarum regnum finit. Sed à bello Troiano omnia ferè fabulosa vsque ad Cyrum. Quin etiam paucissima narratur de toto illo. 600. annorum spatio, magna literarum incertitia externos, præsertim Europæos & Afros, occupante.

Lacedæmonij nouum regnum hic incipiunt per Euristeum an. 42. & Corinthij per Aliten siue Alethen luctatorem, qui Corinthum secundo condidit siue ampliavit. 952. annis antequam à L. Mummio Cos. destrueretur. *Velleius Pater.* Regnavit Corinthi. an 35.

Peloponnesij & Athenienses dimicant. *Ibid.* Heraclidæ in Peloponnesum descendunt.

Codrus Melanthis filius, decimus & vltimus Atheniesium rex, morte sua Peloponnesiacum bellum diremit, se pro Repub. deuouens. Post eum Atheniesium Respub. tædium per magistratus est administrata, quousque Solon legislator electus est. *Iust. lib. 2.* Cum eo regnum Heraclidarum ab Hercule descendentium destructum est. *Euseb.*

Etiã hinc Britanni siue Angli nugantur suam Albionem, tum Britannix nomen consecutam à Bruto Ascanij filio, quæ aiunt primum regnum illic auspiciatum, cum antea à Gigantibus habitaretur. *Nangiac.*

Anno 70 post captam Troiam, Dorei Peloponnesum obtinent *Thucid.*

Regnatum est in Hispania vsque ad. 75. annum captæ Troiæ. Inde in prouincias & priuata ciuitatum dominia cōuersa est, donec Carthaginenses, & post eos Romani præualuere.

Anno 80 post captam Troiam Heraclidæ reuersi in Peloponnesum, Pelopidas expellunt ac regnant. *Velleius Pater. Plutarch. in Homero.* Regnante Tisameno Orestis filio. *Pausa. in Laconicis,* annis 328 ante primam Olympiadem. *Diodor. præfat. hist.*

Aristodemus ex Heraclidis primus, regnat apud Lacedæmonios. *Ibid. Euseb.*

Iones profugi Athenas se contulerunt. *Euseb.* Amazonum & Cimmericorum in Asiam incursum. *Euseb.*

DE INCIPIS cum Regū & Pontificū successione coniun-
perpetuam prophetarū seriem vsque ad captiuitatem, vt doctrinæ & cathedræ Mosæicæ perennis successio appareat.

Anni mundi. 3066

3106
3146

Anni uulgar. 1380

1420
1460

SAMVELIS ET SAULIS SÆCVLO.

18

Regū autē post Saulē primus
r DAVID imperauit
an. 40.

præponunt

Anni diluuij. 1420

Abiathar Pontifice.

Asaph, Heman, Jeduthun, Nathan & Gad Prophetis.

Eupalo Assyriorum 30 rege an. 38. deinde 31. Laostene an. 45.

Euristeo primo rege Lacedæmoniorū an. 42 deinde Argi an. 1. & Arbestrato an. 35.

1460

Anni mundi. 3106

3146

Præponunt aliqui Isbaal, qui & Isbofeth Saülis filium, qui regnavit septem annos & menses sex (nam quod. 1. Reg. 2. v. 10. scribitur. *Regnavit duos annos super Israel,* Præteritum illud est plusquam perfectum, q. d. iam regnaverat duos annos quando hæc gesta sunt, quæ illic narrantur *R. Levi.*)

Verum nõ desinebat regnare David in Hebron super tribum Iuda, quousque post seprè illos annos & menses, Rex uniuersorum Israelitarum electus est, & ad id tertio vnctus in Hierusalem, in annos 33. ætatis circiter trigesimo 1. Par. 3.

Crebris interim præliis inter Abner & Ioab duces Regum Isbaalis & Davidis concurrunt, donec mortuo Isbaale, natu maiores publico consensu regnum totius gentis ei detulerunt 1. Reg. 5. 1. Par. 11.

Ter vnctus fuit, primum in Bethlehem per Samuelem cum oues pasceret, iterum in Hebron post mortem Saülis. Tertium in Hierusalem post mortem Isbaalis.

Primum deinde opus, quod Iebuseum statim è Hierusalem pepulit & arcem Sion occupauit, ibique domum Cedriam sibi & poste itati ædificauit. A quo tempore Hierusalem regni metropolis facta.

2 Arcam Domini, ab annis. 20. in Cariat Iearim in domo Aminadab confidentem, in domum Obed Edom Leuitæ Gettæi, magna solennitate & procerum concursu intulit. 1. Par. 13.

3 Profectus in se Palestinos fugauit. 2. Reg. 5 1. Par. 14.

4 Palestinos iterum vicit. *Ibid.*

5 Arcam è domo Obed Edom Leuitæ, in Sion cum plausu retulit in Tabernaculum, quod ei tetenderat, 1. Par. 15.

6 Cum otium ab hostibus haberet, consuluit Nathan de templo ædificando, sed de eius consilio negotium ad succedentem reiectum est.

7 Multa bella gessit prosperè, humiliavit Philistheos, percussit Moab, Syros posito in Syria Damasci prædicio & tributo, Idumæos, &c. 1. Reg. 8.

8 Bellum Ammoniticum, in quo per speciem honoris, Viriã Bethabez maritum neci obiecit, indeque Bethabez sibi copulauit, 2. Reg. 11.

9 Duo inde bella ciuilia, contra Absalom, deinde Sebam.

10 Quatuor inde bella contra Palestinos, vnum irrumpentibus Palestinis in Israel. Secundum & tertium in Gob contra eosdem. Quartum in Geth, atque omnibus in locis feliciter pugnatum, 2. Reg. 21.

11 Populum recentuit ad decies centena & trecenta ciuium millia. Quod opus cum Deo esset inuisum, ex iis pestilentia trium dierum, 70. millia absumpsit.

12 Odas, Hymnos, Psalmos, & omnis generis Cantica, condidit vario metro. Quosdam trimetros, alios pentametros, tetrametros, hexametros, &c. ad instrumenta musica decem generum. (*Kimhi è Talmudicis in Psal. 4.*) Ex eo ergo & Mose poematum est origo.

Eos cantare Sabbatis præcipuè, & cæteris festis Leuitas docuit. Instrumentum præcipuè erat Kinnor, decem chordis constans, & plectro egens. Hinc Nablum duodecim sonos modulòtque habens, tractatum digitis. Cymbala creata grandique (*Joseph li 7. Antiq. cap. 10.*) Cæterorum ratio intercedit, vt Hebræi in Psalmos fatentur.

Ex lucubrationibus & Psalmis decem horum suum Psalterium in quinque libros distinctum perfecit Adæ, Melchisedech, Moysi, Ethan Orientalis, Asaph, Heman Jeduthun, & trium filiorum Chora, Asir, Elcanæ & Abiasaph, in *Talmud Tract. Baba Bathra cap. 1.* Cæteros agnoscens, loco Adæ & Melchisedech vnum Salomonem penit Hieronymus prolog. in Psalterium. Græci verò etiam Ezram, Aggeum,

K

& Zachariam addunt. Nam solum Dauidem omnium esse auctorem, repugnat ipsorum inscriptionibus, phrasi & stylo. Solus Iulianus Apostata pietatis odio apud Cirillum lib. 7. contra eundem, inficiatus est, fuisse poetam apud Hebræos. Interciderat quidem eius scandendi ratio ipsius temporibus, quemadmodum & hodie magna ex parte Pindari & similia: at non propterea desierunt scribi metricè toti ferè hi sex, Iob, Psalmi, Prouerbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum & Threni, præter innumcrabilia cantica & versus, qui in reliquis sacris scriptoribus interferuntur, vt Exod. 15. Deut. 32. Iud. 5. & 6. Esa. 5. 38. & Abac. 3.

Mensuræ siue metri rationem & proportionem conati sunt nominare Iosephus in Dauide & Salomone. Euseb. libr. 11. de Prepar. Hieronym. cum alibi, tum ad Paulam Vrbicam, Isidorus. &c. Hebræi hinc sunt muti. Nam scandendi modum fatentur se ignorare. Hoc vnum aiunt in Tractatu Sopherim siue de scribis, versus Canticorum siue carminum Biblicorum non paucos in suum statum iuxta mensuræ rationem à Scribis restitutos, cum antea fuissent à librariis confusè & permixtè scripti. Solus R. Mose Habib, quod sciam, sic eam attigit.

Carmina veterum sacra, vt in Psalmis, Iob, Prouerbis, sunt disticha. Alia autem mensurantur certo syllabarum numero, ita vt prior versus posteriore, nunc sit longior, nunc breuior, prout genius componentis tulerit. Alia mensura constant æquali, nisi quod interdum versus prior à posteriori differt numero quidem syllabarum, sed non tēporum. Nam illud discrimen suppleunt per aurium consonantiam & gutturalium motiones, aut absorbēt inæqualitatem vocis lenocinio & melodia (vt cum apud Latinos & Græcos pro Iambo Tribachus, pro Spondeo dactylus vel anapestus, pro dactylo proceleumaticus, &c. ponitur) Hoc postea illustrat exemplis è Psal. 119. 146. Prou. & Iob 6.

Culpa videtur in Masoritis conferenda. Nam dum distinguunt diligentius versus per sententiæ (quam conceperāt) membra & periodos, metra siue mēsuras versus non modo neglexerunt, verum etiam confuderunt atque miscuerūt quas fortasse propius seruauerant 70. Vt non mirum sit, si inter virosque nonnunquam distinctionum in notandis verbis varietas reperiatur.

[Plærique tamen ex nostris, ita nunc de Poësi hebraica rem totam explicarunt vt & rhythmicè & μετρικῶς μέτρα, hæc satis omnibus obuia facta sint. Munsterus & alij, quo etiā librum *taamim* referre licet, id est accentuum. Nam accentus plærique sunt mensura pedum & quantitatis notæ, quod mirum est D. Genebrardum noluisse comprobare suo calculo, vnum in his omnibus doctissimum fortassis omnium Christianorum sine cuiusquam iniuria.]

Nathan vates prædicit Christum venturum, qui Ecclesiam ædificaret, 2 Reg. 7. Post Samuëlem Dauidis gesta conscribit, in fine 1 Paralip.

Dauidem adulterij arguit, Salomoni regnum procurat. 3. Reg. 1.

Eius nomine Dauid vnum è quatuor filiis in Hierusalem de Bethsabea filia Amihel susceptis, Nathan appellat. 2. Reg. 5. & 1 Paral. 3. Ex quo orta est virgo Maria, Luc. 3. Quemadmodum ex altero Bethsabeæ filio Salomone, Ioseph Christi adoptiuus pater originem accepit. Mat. 1.

Hic autem Nathan proximus erat frater Salomonis è Bethsabea. Ita eius linea erat regno proxima. Ex quo intelligimus Christum ex parte Patris adoptiuum & veram matris, regni Dauidis fuisse proximum & legitimum hæredem.

Anni mundi.

3106

Alethe primo Corinthiorum reg. an. 35. deinde Ixione an. 37.

Medone Archonte primo Athenarum an. 20.

3146

Hinc

Anni diluuij.

1420

1460

Anni diluuij. 1420

In Europa. Sicyoniorum Corace rege decimo sexto, deinde Epopeo, an 35.

Latinorū Ænea Syluio, an. 3. deinde Alba Syluio, an. 29.

DAVIDIS SÆCVLO.

1460

Anni mundi.

3106

Hinc claret Lyranum errasse, cum scriberet Matt. 1. Nathan, ex quo ortus recēsetur Christus non fuisse filium Dauidis naturalem, sed adoptiuum. Neque enim intellexit hūc Nathan alium fuisse à Nathan propheta.

Præter hos duos habuit Dauid filios alios numero 17. nominatos, 1 Par. 3. è septem vel octo vxoribus. Nam multo plures habuit è concubinis. i. vxoribus vsuariis, *ibid.*

Abiathar Pontifex. 1. Reg. 22. Hunc & Sadoc temporibus Dauidis summos sacerdotes fuisse tradit R. Selomo, 1 Par. 27. Sed vltimo capite eiusdē libri se exponit. Nemp Abiathar quodd vniuersit Adoniam in regem fuisse deponitum, & Sadoc vntum, vt Salomonem vngeret.

Kimhi, *Ibid.* cap. 27. initio regni ante istos Ioiadam probat fuisse illo officio functum è 1 Par. 12.

Gad Propheta monet Dauidem vt fugiat in Hareth, 1 Reg. 22, eique nuntiat Deum iratum, quod populum numerasset, 2 Reg. 24. prædicit locum templo destinatum fuisse montem Moria. Dauidis gesta perscribit in fine Paral.

Afaph cum fratribus nobilis Musica & sacra eruditione, 1 Par. 6. auctor duodecim Psalmorum. Kimhi præfat. *Isal.* de stirpe Gersom filij Leui.

Heman nepos Samuëlis, celebris & musicæ & doctrinæ sacre nomine. 1. Paralip. 26. & 6. Inter. 11. Psalmorum cōditores numeratur. In Baba Bathra. de stirpe Caath filij Leui.

Ethan de tertia stirpe Leui, nemp e Merari Archimusicus insignis, 1. Par. 6. cui nonnulli Psalmi dicantur, vel scribuntur.

Gad & Nathan prophetę disposuerunt cum Dauid res ad templum pertinentes. *Seder cap. 20.*

Eos post Samuelem nactus est Dauid rerum suarum scriptores, 1. Par. *vt.*

Præter Tabernaculum à Mose constructum, alterum Dauid fabricat in monte Sion. 2. Reg. 16. In quod arcam infert constitutis Afaph & aliis cantoribus ad quotidianas preces peragendas, 1 Par. 15 & 16. relictus interim in Gabaon tabernaculo fœderis, altari æneo, candelabro, mensa, igne cœlitus delapso, vsque ad dedicationem templi, id est, annum 10. vel. 11. Salomonis.

Nam in excelso Gabaon Dauid ad Tabernaculum Mosaicum, Sadoc Sacerdotē & fratres eius ad peragenda quotidiana sacrificia manē & vesperī reliquit, 1. Par. 16. cum Heman & Ieduthum, cantoribus.

Priuatim habebat suum sacerdotem Hiram Hiraitem, 2 Reg. 20.

Sadoc item & Abimelec filium Abiathar, 1 Par 18. suum Prophetam, Gad, 1 Par. 21. suum sapientem Heman, 1. Par. 25.

Testamento legauit quæcunque satis essent ad ædificationem templi, cuius etiam exemplar & descriptionem Salomoni reliquit, 1. Paral. *vt.* Salomonem filium impij præceptoris Nathan Prophetæ manum & disciplinam dedit. 2. Reg. 12. Primo anno regni constituit rem diuinam, & perfecit, quæ extant. 1. Par. 15. & 16. 2. Reg. 6.

Forma Veri principis, non Cyrus Xenophontinus, Regnum enim auspiciatur à restituendo & reformando cultu Domini. Toto vitæ tempore etiam inter grauissima bella in loculis reposuit necessaria, ad decus tanti templi. Denique Salomonem obstrinxit ad eius exædificationem. Finem regni pietate terminauit, vltimo vitæ anno, custodias & ministeria cleri restaurans, sacerdotia & statum religionis ordinans. 1. Paral. 26. Semper fauit musarum piis cultoribus, vt Ieduthum, & aliis, qui partem Psalmorum conscripserunt *ibid.* rem bellicam constituit, fortes & strenuos præcipui:

3146

K ij

honoribus & muneribus affecti, inter quos 30 fortissimi excelluerunt, 1. Paral. 11. In extremo morbo aulicos suos limine exclusit, prophetam Nathan & similes inuomit. 3. Reg. 1. Verbum Dei habens in ore, pietatem & Dei metum commendans, Deo denique benedicens, animam reddidit. 3. Reg. 2.

Annis septem in Hebron regnavit, & 33 in Hierusalem. 2. Reg. 5.

Anno regni & vite ultimo, statu & formam sacerdotalis & Leuitici ordinis, praesertim e iudicio Nathan & Gad, componit, redigitque in certum ordinem res & officia. seder cap. 14 & 20. Diuisit in 24 classes, veruitque ne alij aliorum ordinem perturbarent. Antea quisque Leuita, vndeunque Hierosolymam venisset, quolibet tempore habebat potestatem ingerendi se ministerio, citra discrimen, Deut. 18. vers. 7. Ioseph. Antiq. lib. 7. c. 9. id est, ea perfecit quae narrantur, 1. Par. 22, & quatuor sequentibus.

Præbuit specimen futurae virtutis & fortitudinis, dum a prima iuuetute leonem, visum & gigantem Goliath mira audacia confecit, 1. Reg. 17.

Suo exemplo viginti septem Heroas reddidit, quorum minimus nullo comite poterat exercitum magnum vel fundere, vel certe sustinere, 2. Reg. 23. Ioseph. lib. 7. Antiq. cap. 10. de qualibus Martial. Acies Umbone repellunt.

Palæstinos, Idumæos, Ammonitas, Moabitas, Damascus, Syros, Sopenios, vicinos denique populos ad Euphratem vsque, sibi vestigales reddidit. Postea etiam traiecto Euphrate Mesopotamios vicit, amplissimam imperij molem Salomoni relinquens. Ioseph. lib. 7. Antiq. c. 5. & seq. e lib. Reg. & Paralip.

Iebusæis autem Sion eripuit, & montem illum struxit tam sumptuosus & crebris ædificiis, circumpositis mœnibus, ut urbem fecerit de suo nomine urbem Dauid appellatam. 1. Par. 11. siue Hierusalem superiorem. Nam inferior & antiqua ad radices montis Sion iacebat.

Montis illius reliquam partem ædificauit Ioab. Ibid.

Eius felicitati plurimum nocuit adulterium cum Bethsabea, multasque calamitates importauit. 1. Quod filium ex ea susceptum die septimo amiserit. 2. Quod Amon eius primogenitus sororem fratris sui Absalom constuprauerit.

3. Quod Absalom ad vindicandam sororem, Amonem interfecerit. 4. Quod Absalom in Hebron regnum contra ipsum, Israelitis ad eum confluentibus, occuparit. 5. Quod idem relictas Patris decem concubinas Hierosolymis violauerit. 6. Quod denique aliud bellum ciuile Seba suscitauit.

In insignibus (quod sequuti sunt deinceps Reges Iuda) gerebat leonem. Sic antea vexillum castrorum Iuda in deserto. Sic deinceps Regum Iuda annuli signatorij. R. Abraham in Cab. historica. Eo fortasse alluditur in Apoc. Leo de tribu Iuda, id est, Christus.

Nummos argenteos cudi iubebat pondere dimidiæ vnciæ, in quorum vno latere forma esset vasculi manna pleni (quale in arca fuerat repositum) cum hac scriptura, *sekel Israel*, in altero Rami, qualis in virga Aaronis fronderat, cum hac, *Ierusalem Kedosa*. Similem se vidisse in terra sancta scribit R. Mose Gerundensis com. in finem Pentateuchi, & hæc tempora ostendit ex eo colligit, quia cusus signatusque erat totius Israelis nomine. Item quoniam Hierusalem ipsis, 12. duodecim tribubus æqualiter tum significabatur fuisse regia & sancta. Denique quia literis Samaritanis. Nam eiusmodi erat

literatura Hebraica, ante decem tribuum a duabus secessionibus. Quatuor millia cantorum instituit postquam arcam e

Anni mundi. 3106

Anni diluuij. 1420

DAVIDIS SÆCVLO.

3146

1460

domo

Anni diluuij. 1420

Anni mundi. 3106

Secunda Synodus, Sadoc & Abimelech filio Abiathar pontificibus, 1. Par. 24. (Nepes vices gerebant Abiatharis summi Pontificis) Gal. videre et Natha Prophet. 2. Par. 29. In ea congregauit Dauid omnes principes Israel sacerdotes & Leuitas. De re formanda Ecclesia & Ecclesie ministerijs, Sacerdotibus in 24. ordines distinguendis, Leuitis in diuersa templi ministeria, officia, sortes distribuendis, &c. 1. Par. 24. 25. 26. Hoc tangit Ioseph. lib. 7. Antiq. c. 9. ubi docet Dauidem reformasse institutum Moysi. Deut. 18. vers. 7.

domo Obed-Edom in tentorium ad id in monte Sion stratum transfulisset, quorum principes tres fuerunt, Athaph, Heman, Ieduthum musicæ & aliarum disciplinarum, Prophetia & sanctitatis laude clarissimi. seder Olam. 1. par. 6. Eorum nomine multi Psalmi extant. Ethan additur. 1. Par. 6.

Cantores, Leuitas alios & sacerdotes ditauit amplissimis redditibus, etsi antea suas haberent vrbes, villas, agros, Palatia (מירוה 1. Par. 6) in singulis tribuum foribus, nullis parcens sumptibus, ut Dei cultus celebrior esset ac solennior. Ibid.

Ut per vices officio fungerentur & variis instrumentis Deum laudarent, cytharis, psalterijs, & cymbalis. Nam ad Moisaicas tubas alia instrumenta musica adiecit, Ibid. c. 23. 24 & 25.

De filiis Isachar erant viri eruditi, qui nouerant singula tempora, ad docendum quid facere deberet Israel. 1. Par. 12. id est, veteribus Rabbinijs, Mathematici, qui scirent intercalare annos, fastos constituere, siderum conuersiones & cursus supputare, quales multi florebant tempore Ezechiae & Dauid. Ibid.

[Hæc obseruatio dignissima est consideratu propter varias de Mathematicis artibus multarum opinionum.]

Iam tum Iudæi sese disperferant per multas Orientis regiones, Verbi gratia a fluuio Aegypti Nilo vsque ad introitum Hamath (id est, Epiphaniæ, vel iuxta alios Antiochiæ) 1. Par. 13.

Profana Rege Dauid.

Iones duce Neleo, Androclo, & cæteris Codri filijs in Asiam migrarunt, & duodecim vrbes Ephetum, &c in minori Asia, & vicinis insulis condiderunt an. 522 antequam a Cyro vincerentur. Herod. lib. 1.

Lydijs maris imperium tenent.

Ne Scoti Angelis videantur multo infetiores, hæc Albanatum Regem Iuum primum fingunt.

Medon Codri nouissimi Regis, qui mutata veste a Lacedæmonijs interemptus est, filius primus Archon Atheniensium, a quo posterius Medontidæ dicti vsque ad Caropem Velleius Pater. lib. 1.

Tyria classis pollens mari in extremo orbis nostri termino Gades condit, & post paucos annos Vticam in Africa, Ibid.

Peloponneses iterum contra Athenienses bellum mouent.

Ixion secundus Corinthiorum rex an. 37.

Argis secundus rex Lacedæmoniorum an. 1. Argelstratus deinde an. 35.

SADOC primus Pontif. templi, quod Salomon ædificauit. 3. Reg. 2. viuo Dauide electus & inuctus, ut vngeret Salomonem Abiathare a comitijs per Dauidem indictis deposito, quia Adoniam vnixerat contra Dei oraculum, & Dauidis testamentum, 1. Par. 24. & Ibid. R. selomo.

Denique Azarias, 1. Par. 6. Vbi Catalogus Sacerdotum de stirpe Eleazaris. In quo, quia non tam successio summorum Pontificum, quam sacerdotum illius generis, textitur (cum Pontifices etiam sumpti sint e stirpe Ithamaris secundo geniti Aaronis, pro Cleri, principum & populi affectu) Summos Pontifices tibi in cõtextu numerabimus, e breuioribus Hebræorum Chronicis. Alioqui eorum nominandorum diuersa est ratio, tam in chronicis Iudaicis & Iosepho, quam in libris Regum & Paralipomenon. Modo enim nominatur Pontifex, qui pontificatum administrare debuit, e prima Eleazaris stirpe, modo ex altera, qui re ipsa, principum temeritate, administrabat. Priore modo. 1. Par. 6. successiones Pontificum describuntur. Nempe secundum filiorum ex Patribus seriem (nulla habita ratione vsus & functionis) ab

1460 3. Reg. 6 1464

61. Regum autem SALOMON templum ædificare cepit, an. 4.

3149 3150

3150

1464

K iij

Aaron vsque ad Azariam Pontificem, ab Azaria vsque ad Iosedec, qui in captiuitatem ductus est, cuique post reditum successit filius Iesus Domini nostri typus, Zac. 3. Cuius successio *Nebe. 12.* ad vsque Iaddum Alexandro magno obuiam profectum memoratur, vt Synagoga perenni & continua serie ad Christum summum Regem & Pontificem perduceretur. Istius successio tantam esse vim intellexit Andronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus, vt ex ea apud Ptolemæum regē, Hierosolymitanam cathedram veram esse Mosaicæ ecclesiæ sedem, non garizæ euicerit. *Ioseph. lib. 13. Ant. cap. 6.*

[Pari ratione euicerunt Patres sancti doctores Ecclesiæ, veram sedem Apostolicæ successiois esse in vrbe Romæ ac fore perpetuam ad vsque sæculi consummationem D. Hiero. ad Damasc. D. August. contra Donatistas. D. Cyprianus lib. de vnitæte Ecclesiæ]

Antea illis in locis sacrificare fas fuit, vbi Arca vel Tabernaculum à Mose fabricatum constiterat.

Hebræi colligunt e cap. 12. Deut. licuisse vbilibet sacrificare, quo tempore versabantur in deserto. Post ingressum in terram, tantum in Silo, postquam illic à Iosue tabernaculum fixum fuit, vsque ad Heli sacerdotis & iudicis mortem: sub quo capra Arca, rursus in variis locis offerre licuit, donec extrueretur templum Salomonicum. Nam Arca reddita à Philisteis, translata fuit e Bethsames primò in Cariath-Iearim, secundò in Masphat, tertio in Galgal, quartò in Nob vrbe Sacerdotum, quam euertit Saul propter Achimelec, quintò in Gabaon, sexto in domum Obed-Edom, septimò in domum Dauid, octauò in Salomonis templum stabile & immotum Nam fuisse arcam in Silo, Nob & Gabaon reperias apud Kimhi. *1. Par. 15 v. 18.*

Arca tamen stationes paulò aliter commemorat ipsemet Kimhi in *Psal. 24. & 1. Par. 17.* Arca (inquit) translata est de deserto in Galgal, de Galgal in Silo. E Silo in terram Philistin. Illinc in Bethsames. E Bethsames in Cariath-Iearim. E Cariath Iearim in domum Obed-Edom, e domo Obed-Edom in urbem Dauid. Denique in Sanctum sanctorum tempore Salomonis.

Transiit à Cariath-Iearim, ad domum Obed-Edom in Gabaon, quasi in Masphat, Galgal, Nob, Gabaon, tensum esset duntaxat tabernaculum, arca autem hæreret in domo Obed-Edom, tertio loco, postquam à Palæstinis fuisset remissa.

Quod sanè cõfirmat. *1. Par. 17.* Quandiu (inquit) arca fuit in Cariath-Iearim, Tabernaculum & altare erant alibi, nempe in Nob & Gabaon. Potuit interserere, in Masphat, in Galgal, in Nob, denique in Gabaon.

[Pari contentione de sede Antiochena, Hierosolymitana Ephesina & Constantinopolitana est disputatum, donec animaduersum est hunc honorem ei sedi referri debere in qua Princeps Apostolorum martyrio glorioso doctrinæ & disciplinæ statum ibi confirmãrit Iidem S. S. D. D.]

Jonathan & Iddo propheta. Aliqui addunt Agur e cap. 30 Prouerb.

Calcol & Dorda fratres sapientiæ, philosophiæque encomio insignes. *Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Sapientes Orientis celebrantur. *3. Reg. 4.*

Vt Dauid Græcorum lyricis, ita Salomon Dramaticis antiquior est.

Sub finem ætatis amissum per idololatriam Spiritum S. recepit & scripsit prouerbia, vbi sanctæ vitæ præcepta dat, Canticum Canticorum, id est, Drama siue parabolam de intima Dei vel filij Dei cum sponsa Ecclesia cõiunctione atque charitate, denique Ecclesiasten, de mundi contẽptu. *Seder.*

Anni
mundi.
3146.

Sadoc Pontifice.

Laostene rege Assyriorum
31. an. 45.

SALOMONIS SÆCVLO.

3150.

Anni.
diluij
1460.

1464.

Anni
diluij.
1460.
Jonathan, Iddo & Abia Silonite prophetibus.

Anni
mundi
3146.

Argestrato Lacedæmoniorum & Labote annis 37.

Jxione & Agelao, annis 37. Corinthiorum.

Agasto an. 36. Atheniensium Archonte.

Latinorum Aegypti siue Ati Syluio, an. 24.

Sicyoniorum Epopeo ge decimo septimo.

1464.

3150.

Ecclesiasten continere pœnitentiam Salomonis, cum te ante acta vita, tum maxime de Idololatria, inque eius respicientiæ testimonium editum esse Hebræi putant. Cuiusmodi etiam narrat de Prouerbiis, *Hierony. in 43. Ezech.* Ipse externi templi fabricator Salomon peccauit & Deum offendit, licet postea egerit pœnitentiam scribens Prouerbia, in quibus ait nouissime, Ego egi pœnitentiam, & respexi vt eligerem disciplinam.

Cætera eius opera innumerabilia. *3. Reg. 4.* interciderunt. Philosophatus est à Cedro; quæ alias arbores celsitudine vincere conatur, ad hyslopum vsque fruticum minimam. Octo millia librorum composuit, nempe, 5000. odarum & carminum. 3000. Dramatum, parabolarum & *εὐχῶν.* Quo tempore in Aegypto omne doctrinæ sapientiæque genus florebat. *3. Reg. 4. Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Inter illos erat liber precationum siue præcantationum, quo docebat modum depellendarum agritudinum. Illum esse putò, quem R. kimhi inscribit de morborum curationibus e Talmudicorum traditionibus com. in cap. 4. 3. Reg. quo maiores vsos ait instar Hippocratis & Galeni. Reliquerat & librum de exorcismis siue adiurationibus ad fugandos dæmones. Nam facultatem contra dæmones callebat dono sibi diuinitus inspirato. *Ioseph. lib. Antiq. 8. cap. 2.* quem Origenes tractatu 35. in Matth. sua arate extitisse significat.

Hinc detegitur igne vindicanda Magorum nostri temporis impostura, qui nomine Salomonis abutuntur ad dæmones euocandos, cum e contrario eos non euocare, sed pellere suis libris docuerit. E quibus exorcismos Vetus synagoga desumpserat in dæmoniacorum solatium & liberationem. vsurpatos Christi sæculo. Act. 19. & adhuc vim habentes Iosephi temporibus inspectante miraculum Vespasiano. *lib. 8. Antiq. cap. 2.*

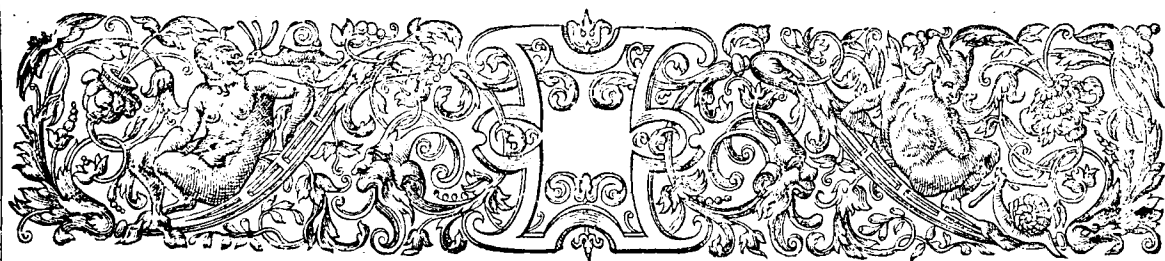
Nempe quendam modum exorcisandi condiderat, quo dæmones adiurati ex obsessis pellebantur corporibus, cui officio mancipati Exorcistæ vocabantur. *Diff. 21. §. 1. Zonar. tom. 1. cap. 58.*

Libri ergo Salomoni impie attributi sunt, qui inscribuntur Salomonis incantationes, 2. clauicula Salomonis, 3. Annulus Salomonis. Nam eorum primus aperte est sceleratus, medius continet elementa & institutiones magicas, estque veluti claus Magiæ ad dæmonas circulis, characteribus, variis figuris, ceremoniis, & eiusmodi absurditatibus illiciendos, etiam si ita incipiat, Initium & finis libri huius, est timere Deum. Tertio doceri aiunt, quo pacto dæmon in gemmam annuli accersatur & illigetur.

[Extat adhuc etiamnum in P talmis libellus affixus de P salmoru ministerio, *schimmusch tehilim* vocant, in quo sunt pleræque morborum remedia precationibus & aliis ritibus, quem libellulum propterea statuimus ad calcem huius operis apponendum, si dabit Dominus.]

Templum à Salomone constructum annis centum & quadraginta tribus, priusquam Tyrij Carthaginem coloniam conderent. *Ioseph. lib. 8. Antiq. e Tyriorum annalibus, & lib. 1. contra Appionem.*

Apud Aegyptios regnabat Vaphres, *Euseb. lib. 9. de Præpa. ex Eupolemo.*

HAC QVARTA ÆTATE DOCTRINAM ECCLESIAE FVISSE

Perpetuatam sic docetur ex ipsius
Scriptoribus & Prophetis.

QUARTA ætate sacra doctrina & vetus religio non modo perpetuatur, verum etiam mirè illustratur, amplificatur & crescit. Nam lex data pro remedio quodam aduersus falsas religiones & Idolomanias omnia obruentes Vnitas Dei. Exod. 20. Non erunt tibi dii alij coram me Deut. 6. Audi Israel Dominus Deus tuus, Deus vnus est, 32. Videte quod ego solus & non sit alius Deus præter me. 4. eiusdem, Dominus ipse est Deus, & non est alius præter unum, &c. Quod repetit David Psal. 17. 85. 82. &c. Trinitatis mysterium. Deut. 4. secundum literam Hebraicam. Quænam est gens, quæ habeat Deos tam propinquo suis. 5. Audiuimus (inquit populus) vocem Deorum viuentium, qui de medio eius loquuntur. 10. Dominus Deus vester ipse est Dij Deorum, & Domini Dominantium. Ios. ult. Non poteris seruire Domino, quoniam Dii sancti est, Reg. 7. Israel gens in terra, propter quam ierunt Dii, ut redimerent sibi eam, ad quod explicandum, 1. Par. 17. scribitur Iuit Dii, Psal. 11. rectum viderunt vultus eorum (æscorta personæ & hypostases) quod R. Iaphet citante Abben Ezra cum similibus locis confert ad mysteriâ Triadis illuminandam. 54. & 116. Dominus est susceptor mei, Dominus est adiutor mei, 58. vti que sunt Dii indicantes in terra, Psal. 29. tribute Domino filij Deorum tribute Domino gloriam, 89. quis æsimilabitur Deo in filiis Deorum, id est, in angelis à Patre, Filio & Spiritu Sancto procreatis, 47. Dii fortes terræ vehementer eleuati sunt, 136. Confitemini Dominis Dominorum, 149. Laetatur Israel in factibus suis. Præter infinita alia huius arcani semina, in quibus passim per totam Scripturam Deus nunc forma & numero singulari, Ia, El, Elion, Eloah, Adon, nunc ob singularitatem unitatemque essentia, nunc plurali Elohim, Saddai, Adonai, Elim, Elohe Tsebaoh, propter pluralitatem siue terniorem personarum vocatur & invocatur, in quibus etiam seorsum Dei filius & Spiritus Sanctus, insinuantur. Exod. 33. Dei filius Mosi, Ego ostendam (ait) omne bonum tibi, & vocabo nomen Domini (id est, Patris) coram te, & alibi: Ascende ad Dominum (id est, Patrem) in montem. Quin & Deus ipse, Exod. 23. attribuit Angelum Israeli, ut eum offeruer, eius vocem audiat, & inra se nomen suum Tetragrammatum habeat. Miratron Cabalici appellant, mira de eo narrantes, ut Elias in suo Tisbi attingit, Iesum Apost. Iudas & Paulus, 1. Cor. 10. quem scribunt Israelitas ex Aegypto eduxisse, & in terram sanctam introduxisse. Psal. 44. 96. 102. 109, &c. de eo sunt toti, sed nec Psal. 2. à filij vocabulo abstinet, &c. Quantum ad Spiritum Sanctum, Exo. 35. Impleuit enim Spiritus Dei, Num. 11. super Eldad & Medad requieuit Spiritus Domini, ubi Targhum Hierosolymitanum, super eos inderat Spiritus Sanctus. Psal. 50. 139. 143, &c. In Christum fides eiusque expectatio. Deut. 18. Suscitabit vobis Prophetâ, &c. Num. 24. Orietur stella ex Iacob, & cõsurgit virga de Israel, ubi Onkelos Chaldeus, Et magnificabitur Messias, Exo. 12. Nox ista est obseruabilis Domini, quando eduxit eos de terra Aegypci, ubi Targhum Hieros. Moses eduxit de medio deserti, Rex autem Messias de medio Romani exilij. Hic quemadmodum ille, loquetur in summitate nubis. Verbum autem Domini loquitur inter vtrumque ipsis pariter ambulantis. Hæc est nox Paschæ, &c. Num. 11. Eldad & Medad vaticinantur in deserto: nempe de Christo, Gog & Magog ex eodem Targhum. Num. 24. efferetur regnum illius, Targhum idem, & magnificabitur regnum ipsius Regis Messia. De quo & complures Psal. vt 2. 21. 44. 68. 71. 88. 108. 109. 131, &c. 2. Reg. 7.

Præterea

Ann Præterea articulus fidei Iudeorum 12. ubi illi, Est necesse (inquit) credere in Messiam, cum diluuij amare, orare pro ipsius aduentu, quemadmodum nunciatum est per os Prophetarum omnium ab ipso Mose ad vsque Malachiam. Quicumque enim de eo apud se dubitat, mendacij arguit vniuersam legem, quæ Messiam sperare certo iubet in sectione Balaam (Num. 24.) & in sectione, Vos statis hodie (Deut. 29. & 30.) Denique caput Helec in Talmud tractatu Sanedrin, & cap. 11. Maieomonim. Figure per totum Leuiticum & Iosue, per totam historiam Samuelis & Nathan, id est primi & secundi Reg. item in crurifragio, extensione manuum Mosi in crucis formam, serpente aheneo, arca, quæ crux erat contracta, &c. Exod. 12. Num. 9. 19. 21. Deut. 28. 32. Sacerdotiũ externum, publicũ ministeriũ & eius varij ordines, Exo. 29. 1. Par. 6. 9. 23. 24. 25. quibus capitibus Leuiticæ diuiditur in sacerdotes, doctores, iudices, siue diaconos, catores, siue psaltas, Ianitores, denique thesaurarios siue sacristas, Deut. 17. & 18. Totus denique Leuitic. Benedictiones Sacerdotum, Psal. 117. Cuius rei formula concepta est, Num. 6. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te. Ostendat Dominus faciem suam tibi & misereatur tui. Conuertat Dominus vultum suum ad te & det tibi pacem. ubi Hebrei sex necessario requiri docent, 1. ut proferatur lingua sancta, 2. ut stando fundatur, 3. ut alta voce pronũcietur, 4. ut manus attollant sacerdotes, 5. ut versus populum, vel eum qui benedicatur faciem habeant, 6. ut fiat in nomine Dei Tetragrammato. Atque hæc quidem in tractatu Talmudico Bircath Cohanim, & prima parte Maieomonim, c. 14. pag. 49. Verum septimum adde, nempe trinam repetitionem nominis Domini siue Tetragrammati, & formam sententiæ atque distinctionem, in qua Pater, Benedicat, & custodiat, Filius, ostendat faciem suam & misereatur, Spiritus Sanctus, conuertat vultum suum, & det pacem. Nam hæc trina replicatio erat expressa inuocatio Sanctæ Trinitatis.

[Hinc etiam apparet vsus, formula Sanctæ Crucis in benedicendo. Nam obseruatio totius corporis, in medium populum, ac in duo extremos eiusdem cuneos, est forma Crucis totius corporis libramine constituta. ut etiam in terumah, id est, eleuatione hostiarum, & in tenumah, id est commotione ad omnes orbis partes, erat idem Crucis typus.]

Vestes religiosæ, & ornamenta sacra, Exod. 28. 39. 25. 26. 27. 30. 33. 36. 37. 38. 40. Sacrificia cruenta in typum Passionis Christi per multa capita Leuitici, multorum generum, Holocaustum, Hostia pro peccato, Hostia pro delicto, sacrificium pacificum, votiuum, spontaneum, Toda siue confessionis siue laudis, Agnus Paschalis. Incruenta in quibus nulla erat effusio sanguinis siue iugulatio, in typum Eucharistiæ, Ibid. cap. 2. & 7. libamina in liquidis, præsertim vino, Num. 6. & 29. Menahoth in aridis præsertim simila. i. farta, farinacea sacrificia, multorum generum ut Panes Azymi, pugillus simila oleo perfusus, lagana azyma cocta in clibano & oleo perfusa, lagana frixa in Sarta gine, lagana tosta in craticula oleoque condita, Ariste ex primis & virentibus adhuc frugibus decerptæ leniter ad ignem ustulata, in farris modum confractæ thuræque teclæ. Sex hæc species Leu. 2. quorum mysterium concipiens David Eucharistiæ delicatum edulium & animas saginans promittit Psal. 21. 22. 71. etiam è R. Mose Haddarsan, R. Simeon auctoris Zoar & veterum aliorum Talmudicorum & Rabbinorum interpretatione. Signa fidei, siue sacramenta, Circumcisio Ex. 12. Leuit. 12. Deut. 10. Ios. 5. Pœnitentia & eius opera, Sacrificium pro peccato, Leuit. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. 14. 15. 16. 19. 23. Num. 5. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 15. 16. 18. 19. 29. Hostia pro delicto iisdem serè locis Leuitici & Numerorum. Confessio autem peccatorum Leuit. 5. & Num. 5. Purificationes & Baptismata, ut lauacra, sanguinis aspersio, aqua lustralis, Exod. 12. Leuit. 14. Num. 19, &c. Hinc Exod. 19. v. 10. Moses iubetur triduo ante legem dandam populum sanctificare continentia ab vxoribus, vestium lotionem, &c. Loca religiosa, Tabernaculum, templum portatile & motorium, Exod. 25. 26. 33. 40. Num. 7. fixum in Silo Ios. 18. Sacella multa in excelsis, in quibus arca Domini steterat, 1. Reg. 4. 7, &c. tentorium nouum arca à Dauide adificatum. 1. Par. 15. & 16. Excelsum Gabaon 2. Par. 1. In Bethel, 1. Reg. 10. Altaria holocausti, & incensi, Exod. 2. & 30. Sacræ Imagines, Cherubim duo aurei iuuenili forma hærentes propitiatorio, Exo. 25. 28, & seq. Velum contextum Cherubis, & cortina formis Cherubinis sparsa, Exod. 26. & 36. ubi noster interpres pulchra varietate distinctæ. Serpens aheneus, Num. 21. Teraphim Davidis, quas ilares & penates, 1. Reg. 19. Vexilla Tribuum Heb. 2. Num. è quibus quatuor prima intextas habebant figuras quatuor sanctorum animalium, hominis, leonis, bouis, aquila, de quibus Ezzech. cap. 1. & noster Ioannes in Apocal. 1500. Kimhi in secretioribus Commentariis in Ezzechielis Quadrigam. Quare præceptum, Exod. 20. de non faciendo sculptili neque vlla similitudine tribus modis exponunt Rabini. Primo intelligi

de Idolis, ut R. Iaphet & auctor Mechiltra, citante R. Leui, Exo. 20. aut de imaginibus celestibus 48. ut R. Selomo, R. Abraham, Ibidem, & ipse Kimhi Psal. 97. neque comprehendere Cherubos, & similia sacra simulachra. Secundo esse præceptum quantum ad ceremoniam pro tempore ob abusionem Gentium effusè in Idololatriam ruentium, ideoque non obligasse antiquiores Patres, ut Iacob 28. & 35. Gen. Sic R. Isaac Gen. 27. & 18. addens Moysi hoc docere in illud Deut. 16. Non facies tibi neque eriges statuam, quam oisit Dominus. Tertio, Non adorabis, neque coles ea, esse præcepti modificationem, nec nisi eius quod dixit, Non facies tibi sculprile aut ullam similitudinem, expositionem. Sic R. Ioseph Albo, lib. 1. cap. 14. quod confirmatur versu 1. cap. 26. Leuit. ubi immutatur loquendi formula. Non facies, &c. ut adores eam. Sic & nosler Tertul. lib. 2. contra Marcionem. Festa, Sabbatum, Exod. 16, 23, 31. Leuit. 16, 19, 24, 25. Deut. 5. Neomenia, Num. 28. præter quæ quinque erant festa legalia, Leuit. 24. Numer. 28, & 29. Pascha videlicet octo dierum in memoriam liberationis Aegyptiacæ, Pentecoste siue festum Missis siue primitiuorum, id est, nouarum frugum. Num. 28. octo diebus in memoriam d. u. & legis, festum Fubarum in recordationem uocationis populi in Abraham, Leuit. 13. Num. 29. Tabernaculorū siue festum collectionis (fructuum & uuarum) ad recolendum beneficia in deserto exhibita, octo diebus. Dies expiationis. Leuit. 16. Quibus accesserunt festum dedicationis Tabernaculi, Exod. 40. Plantus filia Iephthæ die anniuersario, Iud. 11. Religiosorum vita & vota. Nazrei uirriusque sexus, Num. 6. quorum leges sequitur Samson, Iud. 13, & 16. Samuel, 1. Reg. 1. Virginum consecratio, Iud. 11. in filia Iephthæ iuxta Rabbinos. Prophetarum cætus præsidente Samuele, 1. Reg. 19. De reliquis uotis Num. 30. & Leuit. 27. Deut. 23. quæ quando redimi possent, docet Ioseph. lib. 4. Antiq. cap. 4. Sanctorum vis & preces. Exod. 32, 33. Recordare Abraham, Isaac & Iacob, quibus iurasti per temeripsum. Præsidij Angelorum crebra mentio in Moysi lege & Iosue, Iudiciumque historis. Nomina 12. Patriarcharum in pectorali summi pontificis & inter solennia sacra, &c. Reliquiæ. translatio ossium Ioseph, Exod. 13. in Sichem Ios. 24. quæ & prophetarum, Eccl. 49. Translati etiam sunt cineres undecim reliquorum Patrum in Aegypto mortuorum, Act. 7. Posuit que Manna Aaron in Tabernaculo seruandum. Exod. 16. ver. 34. In arca reponitur asseruanda urna aurea habens Manna, & Virga Aaron, que fronderat & tabule testamenti, Heb. 9. & amygdala virgæ Aaronis atque flores, & lenticula olei unctionis, & capsella, quam miserant Philisim munus Deo Israel, è Talmudicis in tractatu Ioma & R. Mose 2. parte Maieomonim, pag. 413. Ieiunium. duorum generum, unū coactum legæque præscriptum Ecclesiasticis respondens. Quasi uocant. id est, coactionum, Leu. 16. ieiunium scilicet expiationis decima die mensis Septembris, ad quod sequentibus atatibus multa adiecta sunt, Zach. 8. & in calendario Hebreorum, alterum uoluntarium obligans duntaxat post uotum, Num. 30. u. 14. Psal. 34. 68. 108. Konasim appellant, id est, punitioem & abstinentiam, quibus scilicet puniuntur corpus, ut cum quis uouet se abstenturum à uino, uel carnis us. Num. 6. &c. Quin & Quadragesimæ exemplū à Mose bis, & iuxta aliquos Rabbinos tertio die ieiunante relictu, Exod. 24. 34. Deut. 9. Inde enim deinceps 40. diebus pro suo modulo multi ieiunauerunt, abstinentes à carnibus & uino, in itinere R. Benjamin. Delectus ciborum, Leuit. 11. Deut. 14. Hæc sunt animalia, quæ comedere debetis, hæc quæ non comedere, de animalibus siue terre, siue aquæ, siue aeris. Num. 6. qui se uoluerint Domino consecrare, à uino & omni quod inebriare potest abstinere, ab aceto, & quolibet de uia expresso, ab uinis recentibus, siccis, passis. 30. u. 14. Votum per ieiunium & ceterarum rerum abstinentiam, ut etiam exponunt R. Abraham & alij Rabbini. Cura mortuorum, pro eis preces, Purgatorium, Aaron stat cum Turibulo inter uiuos & mortuos. David ieiunat & parentat Sauli & Ionathæ, 1. Reg. ult. oblationes, de quibus Exod. 25. ad temporarias sæculi uenturi poenas relaxandas ualere Zoar docet in sectione Teruma. Rakanati, Leuit. 21. illud, 1. Reg. 2. de lucit ad inferos & rediit, de certo inferorum loco intelligendum docet, è quo purgata anima emergant, per uentrem ceti siue balenæ figurato, Ion. 3. (ut & alij per refugij ciuitates, Num.) non de Seol tahtioth (inferno inferiore) siue Abaddon (perditione) Imò uerò uetustiores Hebrei in Talmud c. hazabab (turum) in tract. Baba Mesia. (porta media) Nam passim septem inferni mansiones constitunt, è quarum aliis esse exitum, ex aliis non esse docent, reliqua in. 1. 3. articulum symboli sui Rabbini docent, nempe Purgatorium esse pro fidelibus constitutum, ut uant quidem poenas. pro grauitate peccatorum suorum ut hæretici, infideles, Epicurei & truncatores plantationum (i. piarum patrum traditionum) sint in

2670.

3150.

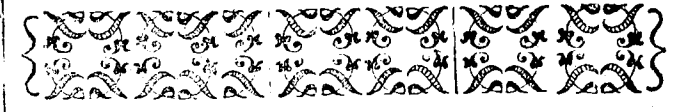
atenum

eternum perituri, Traditiones. Articulus est octauus Symboli Iudæorum ab eodem Mose processisse duplicem legem unam scripto (Biktad) alteram traditione (Beal-pé, quasi per os) & utranque obligare æqualiter. peruenisse autem ad posteros, per Iosuaem & Seniores ad Prophetas & Sacerdotes, indeque ad Scribas & Phariseos, de qua scriptum sit, 1. Par. 4. Hæc autem sunt uerba uetera. Sic enim appellari Masoreth (traditionem) siue Cabbalam (acceptionem & doctrinam maiorum sine scripto) docet Kimhi, quam post captiuitatem suscitauit Ezra. Atque hæc perpetuo Dei cultum fuisse conseruatum apud suos de Tabernaculis, palmis, tubis, simbrisis, ieiuniis, sacrificiorum ritibus, Ecclesiasticis instrumentis, & consimilibus, minime lege scripta expressis, pro quibus pugnat cõtra hereticos Karaim, (i. biblicos, solã scripturã recipientes) R. Abraham Leuita in sua Cabbala. Vita æterna, iudicium extremū. Passim in Mose & Psalmis. Pro quorū compendio esto illud R. Mose ben Nahaman & Rakanati Leu. 21. pag. 154. Scito eam anima Cerithuth, i. excisionem, de qua passim Moses, magnam spem facere immortalitatis animorum, mercedis ac præmiij futuri. Nam quod sæpe Dominus, excindetur, ait, anima illa de medio populi sui, uel excindetur anima ipsa à facie mea, ostendit eandẽ ipsam, quæ peccauerit ob peccatū excindi: reliquis, quæ non peccarint, se coram in sublimi luce & splendore uicturas. Hoc tu intellige. Resurrectio autem carnis est 13. articulus eorum Symboli, crebròque à Dauide pingitur. Ceteri articuli de fide, operibus, prædestinatione, Iustificatione, etiam controuersi internos & Caluinitas aduæ illustrantur à scriptoribus sacris huius ætatis, Mose, Iosue, Samuel, Nathan, Dauide, auctore primi Paralipomenon, & aliis si qui sunt.

Ann. diluuij. 1464.

Ann. Mundi.

QVINTA ÆTAS
REGVM, ET VARIORUM MUNDI principatum q. uirilil ætas populi Dei.

3150.

Quæ incipit anno mundi. 3150.
Regum Dauidicorum.

VCTIS tabernaculi rebus, templum mirabile construit, inuentis inter Israëlitas centum quinquaginta tribus millibus profelytarum, qui operas suas præstare possent ad lapidinas, & ad lapides saxaque in locum opportunum exportanda. 2. Paral. 2.

Tabernaculū antea mobile & portatile, nūc primū capiti figi. Templum istud augustissimum, septem mundi quæ habentur miracula superans, tres præcipuas habuit partes, templum claustrum. 1. Atrium interius siue sacerdotum. 3. Atrium exterius siue populi, in quo porticus constructa est à Salomone, postquam ille ædem totam perfecisset. 3. Reg. 7.

Progressu temporis atrium istud exterius interstitio murorum fuit sepatatum, ut anteriore parte uiri, posteriore feminae continerentur, sacerdotumque ab atrio remotiores essent, unde atrium nouum. 2. Par. 20. id est, atrium feminarum. Hæc autẽ omnia atria (uas habuerunt porticus ad Meridici & Septentrionis latera, quibus uel imber uel estus vitari possent. Tandẽ atrij profanum siue gentium, in quod exteri & Israëlitæ non purificati, ad precandum conuenire possent, accessit.

Vniuersa hæc muro cingebantur, à quo totū spatium usque ad atria contentū mons domus dicebatur, domus Dei, mons Moria. Nempe in eodem montis tractu sunt quatuor colles siue iuga, quæ quãdoque vna appellatione Sion dicuntur, aliquando varia sortiuntur nomina. Primus est Sion, qui ob sui altitudinẽ respectu totius terræ, specula interpretatur. In eo erat arx dicta ciuitas Dauid, quã à Hierusalẽ dirimebat hiatus quidã siue Melo. 2. Reg. 5. Illic erant sepulchra Dauid & Regū. Secūd. iste Moria. Tertius Arca, ubi noua ciuitas 4. Golgota.

Omnia illic auro, argento, rebus aliis pretiosissimis constabant, ac ut cultus Dei esset honorificentior, præter Cherubos Mosaicos formam iuuenum alatorum ostentantes, similibus sacris imaginibus omnia resperfit etiam templi parietes & introitum. sub finem. 6. capiti. 3. Reg.

Multa alia adiecit præter exemplum Moli à Deo præscriptū. 1. Decem mensas panum ad vnã Mosaicam, decem can-

1464. 3. Reg. 11. 2. Par. 12. 1500.

SALOMON regnauit adhuc, an. 36.

3150.

Pontifice & prophetis isdem.

3186.

Rege eodem Assyriorum Laosthene.

Sicyoniorum Epopeo rege decimo septimo.

Isdem apud Lacedæmonios, Corinthios & Athenienses regnantibus, deinde.

3186.

Archippo Athenarum Archonte, an. 19.

delabra ad vnum, in quibus etiam lucernæ perpetuo arderent.

2 Præter concham Moſis ad lauandos ſacerdotes, decem alias conflauit, itémque mare magnum.

3 Ultra ambos cherubos, totidem prægrandes confecit, qui & illos obumbrarent cum tota arca.

4 Præter arcæ veſtes, duos alios longe maiores qui à lateribus arcæ ad oſtij Deſir duo limina porrigerentur, ne pōtifex die expiationis ingrediens huc illuc indecorè deſcenderet.

5 Vaſa ſancta & instrumenta templi omnia ex puro auro, aliãve pretioſa materia multiplicauit, & nouæ multipliciſque formæ addidit.

6 Varias cellas, veſtibula, porticus, gazophylacia, cœnacula, tabulata, ædes, cubicula, columnas, portas in omnem plagam condidit, quorum nullus fuerat vſus, vel mentio in Tabernaculo Moſis, aut Dei præſcripto exemplari.

7 Sparsit omnia cherubis & ſacris imaginibus, floribus, animalium & rerum aliarum figuris, &c.

Sadoch de Eleazaris familia adipiſcitur pontificatum deſiſto à Salomone Abiatharo, qui erat de poſteris Heli, atque adeò Ithamaris.

Traditum per Moſem à Domino ſacrificij veteris ordinem vt paulo ante Dauid, Salomon, Sacerdotum & Leuitarum miniſterio, cantorum multiplici numero, Pſalmorum diuinorum tripudio, templi & altaris illuſtri gloria, ſacrorumque vaſorum multitudine ſplendidius amplificauit. *Rupertus lib. 2. de Offic. Ecclēſ. cap. 21.*

Sadoch Hebræorum ſummus pontifex octauus, *Euseb. no-* num ab Aaron Hebræi aliqui faciunt. ſed repugnat ſeries à nobis ex aliis locis, præſertim Scripturæ, poſita.

Magnificentia ipſius ruſum eluxit in publicis ædificiis ſtruendis.

Domum regiam ſibi, alteram vxori, tertiam æſtium, extra urbem, quæ & domus Saltus Libani appellatur, quod puro Libani ligno conſtaret, denique urbis totius muros à fundamentis extruxit, in quibus omnibus ſuperbè excitandis. 13. totos annos conſumpſit.

Regia eius tres ſummas habuit partes, porticum Iudicij cum ſolio regio, Atrium ac denique ædes ipſas. Muri omnes extrinſecus lapidei, intrinſecus cedrini, ad pulchritudinem, durationem & ſanitatem.

Vrbes etiam multas, & in Iudæa & alibi, vt Palmyram iuxta Euphratem magnificentia ſuæ teſtes condidit. *ioſeph.*

Opes multas habuit, quæ ex eo æſtimari poſſunt, quod in Sepulchro Paris: magnam auri vim condiderit. Mille enim annis poſt ſerè Hyrcanus ex vna camera tria talentorum millia, & paulò poſt ex altera totidem Herodes eruit, *ioſ. lib. 15. Antiq. cap. 26. & lib. 16. cap. 11. & lib. 5. belli. cap. 12.*

Non erat argentum nec alicuius pretij putabatur in diebus eius. *3. Reg. 10.* Quod ſic eſt interpretandum Nihili faciebat Salomon aurum & argentum, minus fortæſſe etiam quàm lapides. Erat enim nimis magnificus & ſumptuoſus. Non quin aliis, præſertim populo, eſſet cariſſimum. Quoniam in hac Regis abundantia, luxu, ſumptibus, largitionibus, populus egebat, oppreſſus haud dubiè regis exactioibus & tributis, quæ ideo Salomon cogebatur augere, vt ſuæ proſuſioni ſatiſfaceret. Id ex hiſtoria Roboam filij conſtat.

Fuit primogenitus Bethſabeæ ex Dauid. Nam puer, qui eum præceſſiſſe dicitur, erat adulterinus. Secundo genitus Nathan (alius à propheta, de quo Luc. 3.) denique Simha & Sobab.

Anno ætatis decimo, vel vndecimo ad ſummum, genuit Roboam, eſſi puer non dicitur poſſe gignere ante. 13. annum & vnum diem. *R. Iſaac.* Hoc facile probatur, quoniam

Anni mundi.

3150.

3186.

Latinorum Aii Syluio, deinde Capi Syluio annis 28.

SALOMONIS SÆCULO.

Anni Diluuij.

1464.

1500.

Roboam

Anni diluuij.

1464.

1500.

Anni mundi.

3150.

3186.

SÆCULO SALOMONIS.

Roboam annum 40. vitæ agens patri, 52. annos nato ſucceſſit ex. *3. Reg. 14. & 11.*

Initio regni, id eſt, ætatis duodecimo (vt conantur doctore Hebræi apud R. Kimbi, 1. Par 19. v. 1. nam hoc non eſt ſatis liquidum) urbem muro circumdedit. *3. Reg. 2.* inter duas mulieres ſapienter iudicauit ſapientia ſibi diuinitus indulta.

Regibus vicinarum gentium amicitiam ipſius & fœdus petentibus & imperata facere paratis aſſenſit.

Templum ſeptem annis compleuit, nempe regni ſui vndecimo, in monte Moria, qui collis erat montis Sion ſaxoſus, paulum erectus à parte Orientali ciuitatis, pronus ſuper arcem, quam muro cinxerat, valle profundiffima circumdatus. *Ioſeph. lib. 15.*

Dedicauit templum, dicta oratione, maſtatis hoſtiis pacificis ad boum. 20. millia, & ouium centum viginti millia. Nempe vt epulo ſacro populum ad celebritatem conſluentem exciperet. Nam in ſacrificiis pacificis omnia reddebantur ad conuiuandum offerenti, præter adipem & renes, qui adolebantur, & armum dexterum, qui relinquebantur ſacerdotibus.

Summa orationis, vt Deus populum in rebus ſuis opem in illo templo implorantem exaudire vellet, ex arca & cælo. *3. Reg. 8.*

Domum regiam tredecim annis perfecit, nempe regni ſui vigefimo.

In maxima regni proſperitate coniuges ex alienigenis ſibi ſociauit, & Idola, quibus more gentis ſuæ ſacrificarent, habere permiſit. Vnde vltionem à Deo meruit. *3. Reg. 11.*

Septingentas vxores & 300 concubinas habuit iam ſenex. Earum idola coluit fanæque eis ſtruxit. *Ibid.* Cui proinde Deus denuntiauit fore, vt regnū maiore ex parte filio ademptum ſeruo illius traderetur. Idque ita accidit.

Anno regni quarto filiam Pharaonis duxit. Ita illa cum eo vixit. *36. R. ſelo. 2. Par. 16.*

Tempore ſenij à mulieribus aliis pertractus eſt ad Idololatriam, ſed reſipuit. *Ibid.*

Multas vrbes ædificauit, vt refertur in Paralipomenis.

Bella pauca geſſit. Vnum contra Syros Sophenos prope Euphratem, quibus victis ædificauit Palmyram in deſerto & alias ciuitates munitiffimas in Emath regione Saphenorum. *2. Par. 8.*

Alterum contra Idumæos maris Rubri, quibus eripuit Afion-Gaber, quæ vrbs poſtea à Ptolomæi Sorore Ariſinoè dicta eſt, hodie Suez, Turcæque parer, Rubri maris portus. Deinde Aeloth. *Ibid.*

Ciuitia duo celeriter oppreſſi, Ieroboam, qui Iſraelitas ad rebellionem inflammauerat, ad Sefac Ægypti regem fugiente. & Adad, poſt accenſos in Idumæa defectionis ignes, in Arabiæ deſerta dilabente. *3. Reg. 11.*

Razon latronum principem, qui Damafcum inuaſerat, ſeque in ea pro Rege gerebat, ſuſcitatum à Deo propter ſuam Idololatriam perpetuum hoſtem habuit. *Ibid.*

Makeda qui & Nicaula Æthiopum regina (Item Ægypti. *ioſ. lib. 8. Ant. c. 2.*) è Saba Nili inſula, poſtea à Cambyſe Meroë appellata, ad Salomonem venit, regni eius quarto (*Marinus Victorinus de Regno Æthiopia, vel potius vndecimo.* Nam. *3. Reg. 11.* templum iam erat ædificatum) de lignis arboribus, & cæteris rebus, naturalibus præſertim auditora. Filium ex eo conceptum nomine Melch, deinde Dauidem, regnandi iure ſœminis ſublato, Regem renuntiauit, & nobili imperio Preto Ioannis (quod hodie etiamnum viget) principium dedit. Ex quo iam tot annos primo legem, deinde Euangelium per Eunuchum & Philippum Apoſtolum præ-

L

dicatum seruant, extremam manum adhibente Matthæo. *Ex Ann. historia Æthiopica.* *mundi*

[Mirum est, cur vox hæc ita degenerarit. Nam proprie significat, *φάρμακον*, quem Hebræi vocant *ménat scab.* Estque vox Hebræa *pretian. perat. perat. significat musicam.*]

In Æthiopiã secum duxit, 12. Iudæorum millia mille scilicet è singulis tribubus, quibus ibi magno numero propagatis, iam Æthiopes, præsertim nobiles, se è femine Israëlitis esse gloriantur. Ob eamque causã etiam nunc circunciduntur, non quidam ob salutis necessitatẽ, vt ipsi obiicientibus Paulum respondent, sed ob sanguinis prærogatiã. *Ex eadem historia.*

[De eo multa Damianus Gois, ex recẽsione legati Æthiopum, apud Emanuelem Portugalliã Regem.]

Hinc fortasse abrepta occasio historiã vel potius fabulã de Iudæis fluuio sabbatico in Æthiopia clausis, & eorum imperio florẽtissimo apud Eldad Daniũ, quẽ olim vertimus.

Regina Saba plantam Balsãmi dono detulit ad Salomonem, quam & ipse plantauit in agro Hiericuntis. *Ioseph. lib. 8. Ant. cap. 3.* Eam postea sola Iudæa aluit. *Plinim.* Hodie sola Ægyptus, vbi etiam fertur sterilefcere.

A fixa Axumã sede regni, quarto loco regnum obtinuisse dicitur. Nam cum antea incertis sedibus Æthiopes regnarent instar Nomadum & Arabum, Atue primus illic sedem constituit annis 400. deinde Agabo frater an. 200. Hinc Ghedur qui & Sabanus, 100. Is totam Æthiopiã subegisse scribitur. Denique Makeda huius filia an. 80. quorum quinquagesimo viferit Salomonem post eius quartum, & postea regnarit, 27. Hanc autem reliquerit progeniem. 22. regum vique ad Christum.

Melic filius eius & Salomonis an. 29. Andedo filius Melic an. 1. Auda frater. 11. Gigasio, 3. Zangua 44. Guasio d. 1. Anter. 61. Bahara. 9. Cauada. 2. Chanze. 10. Endur. 9. Guaza. 1. Endrah. 1. Chaales. 1. Setia. 17. Aglaba. 3. Anscua. 1. Breguas 17. Guaf. 17. Beseclugna. 17. Baazena. 27. sub quo Christus. Sed multi præteriti sunt, vel numeri corrupti. Nam vix perueniunt ad extremum huius quintæ ætatis, nedum sextæ siue Christi.

Habuit Salomon naues traicientes in Tharsis Indiã regionem ad aurum, argentum, lapides pretiosos. Pauones, &c. 2. *Paral. 8.*

Nauigatio erat trium annorum. Quare profundè oportuit penetrare in Orientem & Occidentem. Nam illa Portugallensium hodie, quamuis remotior anno absoluitur, & quando est diuturnissima sesquianno.

Inter hæc est aurum, quod appellatur in Hebræo *ibid. c. 3.* Paruaim, quasi allatum ex vtroque Peru, quod hodie paret Hispano. Eandem nauigationem repetere voluit Iosaphat cap. 20. nec probabile id intelligi de nauigatione vulgari Indica. Nam illa per mare Rubrum semper fuit tritissima & cognita vniuersis gentibus, sine qua Orientis opes ad Syriã, Asiã minoris, Phœniciã, Africã, Europã regiones nunquã alioqui peruenerunt.

Dum ergo Scriptura hoc de Salomone & Iosaphat veluti singula re notat, posito etiam Paruaim vocabulo, quod dualis est numeri, quis non ærnit nouum hunc orbem nominari? Qui potuit ab ipsis aperiri sulcato mari siue versus Occidentem more Hispanico, siue versus Orientem Molucis præternauigatis, vt faciunt Lusitani.

Salomon præter alias sapientiã dotes, etiam numeratur inter 10. Psalmorum conditores à Diuo Hieron. *prolog. in Psal.* quod. 72. & 127. eius nomen præferant, cui & tres sequentes. 128. 129. 130. tribui debeant, quia *αριθμητα*

φ01 ad

Anni diluuij.

1464.

SALOMONIS SÆCVLO.

1500.

Anni diluuij. 1464.

Anni mundi. 3150.

φ01 ad proximum auctorem referuntur. Hebræi decem quidem faciunt, imò verò vndecim, sed Salomonem prætermittunt, eius loco Adamum & Melchisedech substituunt. *Kimhi præf. in Psal.*

Eius gesta Nathan vates. Ahias Silonita & Iddo propheta prescribunt.

Et ex exteris Eupolemus, Alexander Polyhistor, Hæcæteus Abderitanus, Dius Phœnix, &c. è *Iosepho lib. 8. Anni. cap. 2. & Euf. lib. 9. Præp. cap. 4.*

Ahias Silonites propheta missus à Deo, tradit decem tribus Ieroboamo, prædicit mortem filij eius, & totius regni exitum, 3. *Reg. 11. & 14.*

Puerum eum fuisse aiunt Mosis ætate, & vitam ad Eliã saculum perduxisse, quod spatium est annorum 600. Nam recensetur inter 7. annosissimos. *In præf. Mæmonim.*

Reges huius temporis sapientiã studebant, sibi que multo per legatos quæstiones, problemata, ænigmatique proponebant, præmijs vincenti constitutis, 3. *Reg. de Hiram & regina Saba, Plutarc. in symposio. 7. Sapientum, & auctor Vita Æsopi.*

Profana Reges Salomone.

Ante Homerum extiterunt hi poetæ in Græcia, Linus Philammon, Tamyras, Amphion, Orpheus, Musæus, Demodocus, Phenius, Sibyllæ, Epimenides Cretensis, Aristæas Proconesius, Asbolus Centaurus, Isaris, Dimon, Eucly Cyprius, Orus Samius, Protenidas Atheniensis, *Euseb. lib. 10. Præp. cap. 3.*

Olenes, Lycus, Pamphus Athenienses, Orpheus filius Calliopes hymnographi. *Pausanias.*

Homerus, centum annis plus minus post bellum Troianum, *Cassius apud Gellium, lib. 17. cap. 21.* sexcentis ante Aristotelem. Centum triginta ante primam Olympiadem. *Porphyri. Cornelius nepos.* Ante cæcitatem Melesigenes appellabatur. Eius ortum septem Græcorum ciuitates gloriose sibi vendicabant. Cuius poesi, nullum opus apud Græcos vetustius extare in confesso est. *Ioseph lib. 1. contra Appionem. sic Aristot.*

Nam Lini, Orphei, Musæi, Phenij, & Aristææ proconesij poetarum, qui vno sæculo erant antiquiores, utpote deorum suppare opera perierunt. *Ibid.* Sux poeseos argumentum desumpsit è Coruino Illiensi poeta: Palamedis discipulo. *Suidas.* Sibyllinos versus plurimos suis versibus inserens. *Solinus ex Boetho.* Adiit sapientiã ergo sacerdotes Ægyptios. *Iustinus in Parænetico.* Non modo cæcus fuit, sed & victum errans per omnes propè terras sibi emendicauit. *Pausanias in Corinthiacis.* Eius & Hesiodi animas pendentes ex arbore serpentibus illas vndique vexantibus, graues dare pœnas retulit Pythagoras, eorum causã, quæ finxerunt de Diis.

Ionica emigratio, in qua quidam Homerum fuisse scribunt. *Euseb. de qua mox.*

Pelasgi mari potiuntur. *Nang.*

Cumas hoc ætate conditas aiunt, item Magnesiã in Asia. *Ibidem.*

Chabreus filius Cheopis rex Ægypti. *Diod lib. 2. cap. 2.*

Est ille Vaphres, cuius ad Salomonem & vicissim Salomonis ad ipsum extant literæ, apud Eusebium ex Polemone lib. 9. Præpar. cap. 4. & apud Clementem Strom. lib. 1. ex Alex. Polyhist.

Hiram rex Tyri post patrem Abibalum, regnauit, an. 34. *Ioseph. ex Menandro Ephesio contra Appionem.*

Baleastartus filius regno successit. Hinc Abdastartus, &c. Nam sequentes reges Tyriorum, nomen Astartæ deæ apud ipsos, cultæ ferè adiunctum habuerunt.

1500.

386.

Colonia Ionica deducta annis 140. post Troiam captam. *Anni mundi*
Clem. Strom. lib. 1. ex Eratostene. Sexaginta annis post Heraclidum descensum. *Plutarch. in Homero.* Colonia rex Androchus Codri filius, Ephesum iam fundatam, & templum ab Epheso & Cræso indigena, ante Herculem & priorem illo Bacchum, amplificat *Pausa. in Achaicis.*

Pylæus Thyrenus pirata Italiæ tubam inuenit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

b INITIO pius, ad extremum impius. Consilium secutus iuuenem, preces suorum graue tributum à Patre impostum relaxari postulantium repudiavit, sicque decem tribus à se auertit. Frustra bella contra eas gessit.

Aras & statuas & lucos in montibus excelsis statuit, & omnes abominationes gentium fecit.

A Sefac rege Ægypti victus, Hierosolymam & thesauros regios amisit.

Ita regnum bifariam diuiditur. Vnum Iudæ appellatur, quod obtinuit Roboam, vel Hierusalem, vel duarum tribuum, vel Dauid. Alterum Ephraim, vel Samariæ, vel communi nomine Israël, quod plures tribus, nempe decem ad Ieroboam se contulissent, duabus duntaxat Iudæ & Benjamin vnâ cum Dauidis posteritate remanentibus.

Leui etiam tribus relictis vrbibus, quas inter decem tribus possidebat in tribum Iudæ & Benjamin, vt vicina esset templo, ferè tota se contulit. *2. Par. 11.*

Rursum quia decem tribus ad cultum simulachrorum, duum præsertim vitulorum se transfulerunt. Alioqui in cæteris legem sequebantur, id est, doctrinam Moïsi & ritus sacrificandi & sacramenta administrandi, vt magis hæretici fuerint, quam pagani. Quin & apud se Catholicam professionem permiserunt, dum multa collegia prophetarum, & multos habuisse memorantur, qui non curauerant genua ante Baal Eliæ tempore.

Ab hinc vsque ad transmigracionem in Babyloniam Prophetarum magnus prouentus fuit. Eos enim Deus excitabat ad Israelitarum casus sue prosperos, siue aduersos prænunciandum, quod se ita scidissent.

Semeias vir Dei dehoratur Roboam habentem in exercitu centum octoginta millia electorum militum, ne bellat contra decem tribus, quæ à se defecerant, *3. Reg. 12.*

Iddo adhuc prophetabat.

Ioam (sic enim nominatur ab Epiphano) prænunciat Iosiam regem trecentis post annis nasciturum, qui Idololatricam destruat: cumque reuerteretur ab increpando Ieroboam de impia religione, in via à leone occisus est, quod cui-dam se ad cibum vocanti inconsulto Deo paruisset, sed tamen leo assidens illæsum corpus seruauit, dum in funus effertur. *3. Reg. 13.*

Iadon vocatur à Ios. lib. 8. *Antiq. cap. 2.* Sameas, à Tertul. *contra Psychicos.*

Iudæi ne cum schismaticis Israelitis vllò sacrorum vsu communicarent, eam literarum formam, quæ nunc vsita est, id est, quadratam, mutatis prioribus figuris condiderunt, ac illas, quæ Samaritanæ literæ deinceps sunt nominatæ, reliquerunt. *R. Moïse Gerundenfis sub finem veritate tibi.*

Regno Israelis, id est, decem tribuum constituto, regnum Iudæorum deinceps in duo scissum permansit, Catholicum scilicet, & hæreticum. Catholicum, quod peculiariter nomen Iuda retinuit, tres capiebat tribus, Iuda, Benjamin, & Leui. Nam Leuitæ antea per totam terram dispersi, sese receperunt ad legitimum Ecclesiæ locum. Hæreticum, pro regia habuit Tirsam, deinde Samariam. Retinuit Circumcisionem, & cæteros ferè cultus Mosaiscos, nisi quod eos sub-

inde

Anni diluuij.

1500.

3.
b ROBOAM, an. 17. *1500. 2. Par. 12. 1517.*

Achimaa Pontifice.

Samaia & Iddo prophetis.

Phericiade Assyriorum, 32. rege an. 30.

Ieroboam filio Nebat, Israelitarum siue decem tribuum regni conditore, an. 22. 3. Reg. 14.

Labote Lacedæmoniorum.

Agilao, deinde Prymina, an. 35. Corinthiorum.

1317.

Anni diluuij.
1517.

Archippo mox Therippo, an. 41. Athenarum Archonte.

Latinorum Capi Syluio deinde Carpentio Syluio, an. 13.

4.
1517. *c ABIA an. 3. Ibi. c. 13. 1520.*

Azaria pontifice eodemque propheta, Iddo propheta adhuc superstitite.

Fisdem Regibus.

5.
1520. *d ASA an. 41. Ibi. c. 15. 1561.*

Abimelech Pontifice.

Foram, Azaria filio Obed, Hanani & eius filio Iehu prophetantibus.

Eodem Phiriciade, deinde Ophrateo 33. rege Assyriorum, an. 20.

1561.

Anni mundi.

3203.

3203.

3206.

3209.

324.

3247.

inde variabat nouis & peregrinis vicinarum gentium ritibus. vt nulla religio solet esse constans & firma apud eos, qui se semel ab Ecclesia distraxerunt. Prophe. & leuitis fuerunt animosiores. Nam in eo etiam sua collegia atque conuentus continuarunt, vt ex Eliæ & Elisei historis liquet.

Profana Roboam rege.

Thraces maris imperium possident. Bithyniam nauali prælio capiunt, transeuntes à Strimone.

Samos struitur Partheniæ nomine in mari Ionico.

Smyrna, quæ antea Nauochus ab Amazonibus ampliatur.

Smendis siue Sefacus Æthiopes & Phœnices Circumcisionem docuit, templum spoliavit. *3. Reg. 14.* Eum etsi non nominet Herodotus lib. 2. tamen contra Roboam dicit mouisse arma & Syriam Palestinamque terrore sui compleuisse.

c ABIA pius fuit, nisi quod iuxta Midras ad extremum peccauit, dum capta Bethel virulum non consumpsit. Produxit contra Ieroboam 400. hominum millia, & vicit, cum tamen Ieroboam duplo plura haberet in suo exercitu, nempe 800. millia.

Cum eo continua bella gessit.

Non fuit Roboæ primogenitus, vt intelligitur è *2. Par. 11.*

Impietatem paternam secutus est, *4. Reg. 15.* Vbi obseruandum Israelitarum reges semper in impietate Ieroboam permansisse, etsi eam aliqui auxerint. Ex Iuda regibus alios Roboami impietatem æmulatos esse, alios ad Dauidis imitationem se contulisse.

Profana Rege Abia.

Safochis secundus legumlator apud Ægyptios. *Dio li. 3. c. 5. Iust. Martyr oratio ad Gentes.* Videtur esse Sefac rex Ægypti.

3. Reg. 11. apud quem latuit Ieroboam Salomonis nã fugiens. d PIVS fuit & religiosus, primusque Regum quise ad Dauidis imitationem contulit.

Ita purgavit omnes sordes Idolorum, quæ fecerant patres sui Roboam & Abia, vt tamen excelsa nõ sustulerit. Nã aras, quas illi ædificauerant super colles excelsos non remouit, quasi extra templum sacrificari, vt ante templi ædificationem, Deo fas esse existimaret.

Fœdus cum rege Syriæ Benadad firmavit contra Baasam, eiusque auxilio regnum Ieroboæ, quod tunc ab isto tenebatur, magna clade affecit.

Regem Baasam ab ædificatione vrbis Ramæ auertit. Inde abreptis lapidibus & lignis regni sui oppida Gabaa, Benjamin & Maspha condidit ciuitates multas ei ademit. *2. Par. 17.*

Ad extremum peccauit, dum se fulciuit præsidio & fœdere regis Syriæ. iterum, dum Ananiam prophetam hoc ipsum increpantem constringit. Tertium quia in suo morbo, non requisit Dominum, sed medicos. *1. Par. 16.*

Suorū gestorū scriptorē nactus est Iddo prophetā. *2. Par. 9.*

Zarā regē Æthiopiæ parua manu vicit, qui irruerat in terrā Iuda cum decies cetenis millibus, (id est, millione) militū & curribus trecētis, quātum exercitū nullus vnquam regum duxisse memoratur in historiis, etiam profanis. *2. Ara. 14.*

[Memoratur tamen Xerxis exercitus fuisse decies cetenis millibus, qui partim nauali prælio ad Salaminem, partim pedestri ad fauces Bœotix, scilicet thernupylas perire: vt ipse Xerxes coactus fuerit fuga, sibi in phalco consuere. *Histo. Græc.*]

Parua inquam manu, si conferatur cum hoste, alioqui Asa habebat in castris. 580. hominum millia.

Zara victus decimo quinto anno Asæ restituit, quæcunque Sefac rex Ægypti de templo abstulerat. Chusius siue Æthiops dicitur, quod quidam interpretantur Arabem.

L iij

Nam Scriptura duplicem Æthiopiam statuit, vnam cis mare rubrum in Africa, alteram ultra, in Arabia. Videtur vtriusque fuisse rex. 2. Paral. 14.

Abimelech pontifex max. 3. Reg. 15. Anani propheta bella in Asam exoritura, quod hominibus, non Deo fidisset, vnde & in neruum conicitur. 2. Paral. 16. Hanani videns. Ioram propheta.

Iehu filius Hanani vaticinatur contra Baasa regem Israel, a quo & occiditur. 3. Reg. 16. Azarias prædicit regnum Israel, futurum absque Deo vero, sacerdote, doctore & Rege. 2. Paral. 15.

Asa filiam Amri regis hæretici, dedit vxorem filio suo Iosaphat. Vnde prima impietatis, & mox infelicitatis labes in regno Iuda: Ægrotans non quaerit Dominum, sed medicos suo magno malo. 2. Paral. 17.

Regni eius vicesimo sexto rex Israel Baasa moritur, & succedit Ela filius, 3. Reg. 16.

Imo verò eius tricesimo sexto, Baasa ascendit in Iudam oppugnaturus Rama. Respondeo, vicesimo sexto non regni Asæ, sed bellorum suæ temporis, quo Asa bellis, præsertim à Baasa per annos 24. iactari cœpit. Ideo enim nominationem decem eius annis primis terra quieuisse annotatur. 2. Paral. 14. v. 1. Quibus si addas viginti sex bellorum. 36. incidet in hanc Baasæ expeditionem, qui & disertè 3. Reg. 15. vers. 15. bellum gessisse cunctis diebus suis, id est, 24. ann. quos regnavit cum Asa memoratur.

Aliis à diuisione regni Hebræorum tricesimo sexto Baasa ædificauit Ramam, vt nullus tuto posset ingredi, vel egredi de regno Asa. 2. Paral. 16.

Sesotris rex Ægypti tertius apud Ægyptios legislator. Diod. lib. 3. cap. 5. Iust. Mariyr. paran. ad Gentes. vbi Sesonchosis. Samaria è pago vrbs conditur ab Amri. 3. Reg. 16.

Profana Rege Asa.

Agefilaus rex Lacedæmoniorum iustissimus.

Barcis Corinthiorum, à quo Barcidæ. Euf.

Benadab Syriæ, qui regem Baasa contra Iudam insurgentem vicit. Pseuseudes Ægypti.

Deductio Coloniae Ionice. 140. annis post Troiana temporis. Cle. Alex. lib. 5. Stro. ex Aristarcho. vel. 180. Euf. chr. ex Philocoro.

Ab Heraclidarum descensu ad conditam Ioniam fuere anni sexaginta. Ibid. Clemens ex Eratostene.

SANCTISSIMI huius regis historiam Iehu filius Hanani perscripsit. 2. Par. 20.

Remp. & religionem reformauit.

Legis doctores & magistratus probos vbique constituit.

Inualuit contra Israel, constituitque militum numeros in ciuitatibus Iuda dispositis prædidiis, etiam in ciuitatibus Ephraim, quas pater eius ceperat. 2. Paral. 17.

Religionis virtutibus clarus, vt proinde finitimos solo nominis terrore in officio continuerit. Ibid.

Abundauit opibus & militum feruorumque numero. Ibid. Anno. 4. Achab regnum cepit. Cum eo affinitatem iunxit, Athalia filia in matrimonium Ioram filio collocata.

Eum ad Syriacum bellum secutus diuina ope seruatus est. Vatem Iehu affinitatem illam increpantem benignè audiit.

Iterum Remp. constituit.

Bello, finitimorum petitus, ieiuniis & precibus victoriam obrinuit.

Inde cum Ochozia & Ioram ipsius Achab successoribus societatem renouauit, & cum Moabitibus congressus victor discessit.

Nauigationem in Ophir India à temporibus Salomonis

intermissam

Feroboam Israelitarum, Nadab an. 2. mox Basa, an. 2. & per ordinem Ela, an. 2. Zanri diebus 7. Et Amri, an. 12.

Atheniensium Therippo, deinde Phorba, annis 31.

Lacedæmoniorum Labote, hinc Doristo, an. 20. Agefilao, an. 44.

Corinthiorum Prymina, deinde Barci, annis 35.

Latinorum Carpentio Syluio, deinde Tyberino Syl. annis 8.

6.

IOSAPHAT, annis, 25.

Joachas Pontifice.

Iehu filio Hanani, Abdia, Michæa, Iehiele filio Zachariae, Eleazaro filio Dodia, Elia & Elieo vaticibus.

Anni diluuij. 3520. 3. Reg. 16.

1561. 3. Reg. 21. 1586.

1586.

Anni diluuij 1586

Assyriorum regibus. 33. Ophrateo, 34. Ophratene an. 50.

Israelitarum Amri, Achab. an. 22 Ochozia an. 2. Jora an. 12. 4. Reg. 3.

Isidem Lacedæmoniorum, Corinthiorum, Atheniensium regibus.

Latinorum Agrippa Syluio an. 30.

1586 4. Reg. 8 1594

7 IORAM an. 8.

Pontificatum administrante Ioarib.

Eliseo & Jonadab Rechabita prophetis.

1594

Anni mundi. 3272

intermissam repetit, sed infelicitè, quod illius socios Israelita hæreticos admisisset.

Ioram regis Israel quinto obiit. Elias curus & auriga Israel, vir pilosus, zona pellicea incinctus, magno zelo religionem tuetur. 3. Reg. Iam trãstatus in cœlum. 4. Reg. 2. ante decimum octauum regni Iosaphat, 4. Reg. 3. misit cœlitus literas ad Ioram regem Iuda filium Iosaphat, in quibus fata eius explicabat. 2. Paral. 21. & Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. 2. Ita sanctis mortuis rex viuorum sunt curæ.

Perperam enim vixisse vsque ad obitum Ioram filij Iosaphat Shubertus nugatur.

Quidam Hebræorum putant Eliam in illo suo raptu laxatum corpore & in sua solutum elementa, vbi ad ignis sphaeram peruenisset. Kimbi in Malach. Alij nesciri quid ex eo factum sit, vt Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. 1. Talmudici seruari ad finem vsque mundi, quæ nostrorum etiam vetus est sententia apud Athanas. Dialog. 5. de Trinit.

Hinc Seder Olam, cap. 1.

Septem homines dantur, qui mundi durationem continenti serie meriuntur, Adam, Mathusalem, Sem, Iacob, Amram, Abias Silonites, & Elias, qui adhuc superstes est & incolumis (וערין המתים). cap. 17 Apparebit secundo in aduentu Christi (hoc impletum in transfiguratione.) Deinde recondetur, donec tertio appareat aduentu Gog & Mageg. Interea autem scribit gesta omnium ætatum & temporum. Et pauca post versibus. Misit literas ad Ioram regem, annis septem post suam translationem.

Michæas Iemla prædicit populū dispergendum, & Achab regem Israel occidendum. Tunc erant. 400. Pseudopropheta. 2. Par. 18. quorum princeps Sedechias & Eliezer. 3. Reg. 12.

Abdias vaticinatur in Idumæos, Ecclesiæque ædificationem & propagationem libello vnico prædicit. Prophetas, pascit in ipecubus. Nam Hebræi veteres hunc eundem esse tradunt.

Iahiel & Eleazar vaticinationis munere funguntur apud Iosaphat.

Hiel reædificauit Hierico. 3. Reg. 16.

Profana Rege Iosaphat.

Quarto Rhodij mari potentes per 23 an. Enseb.

Allobrox Gallos regit.

Habis magnus post Gargorim auum crudelissimum.

Curetum rex in Hispania.

Adad Syrorum, Osochor Ægyptiorum.

IORAM rex Iuda Athalia filia Achab coniunx, sequi cœpit peregrinam religionem. Socero quæm patri propior. Nota quantum detrimenti affinitas impiorum & hæreticorum afferat è 2. Para. 21.

Sacella collium instaurauit, quæ Iosaphat pater demolitus fuerat. Elia minas clusit. Idumæos & Lobnam defectione amisit.

Ab Arabibus & Palestinis bello petitus demum intestinorum doloribus per biennium diuexatus, vt egeret etiam vis cera sua multis morbis vita cessit. 4. Reg. 8.

Idumæi ergo, qui à Dauidis tempore, imò vero Saulis sub ditione Iuda fuerat, à Ioram deficiunt & priuatum regnum constituunt.

Philistini autem & Arabes vastauerunt regnum eius, diripueruntque cunctam substantiã, quæ inuenta est in domo Regis, insuper & filios eius & vxores, vt non remaneret ei filius, nisi Ioachaz natu minimus (qui & Ochozias ad cædem memorabilem reseruatus) Ibid.

3280.

Mortuo infirmitate pessima non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias, sicut fecerat maioribus suis, neque sepelierunt eum in sepulchro regum. *ibid.* 3272 (Non quod apud Iudæos mortuorum cadauera comburentur, sed aromata, ut eorum suffitu sepulchra perfunderentur.)

28. annos regni ei attribuit Kimhi. 2. Par. 22. Viginti autem fuisse suppressos à Scriptura post cladem ab Arabibus acceptam, quod inglorius deinceps morbilque pluribus & grauissimis affectus vixerit, 20. illorum administratione Ochoziæ filio à populo commissa.

Sed istud est sine lege, imo contra legem loqui, vnde & mox refelletur.

Ionadab filius Rechab clarus propheta. 4. Reg. 10. Amicus Iehu regis Israel, ortus ab Hobab, siue Ierhrono Mosis socero. Cuius filij, ex præcepto patris, tanquam peregrini & hospites super terram, seorsum ab hominibus in tabernaculis habitabant, domum non ædificabant, sementem non seruebant, vineam non plantabant, neque vinum bibebant. Denique auctor fuit ordinis siue instituti Rechabitarum, quorum regulam sigillatim percipiet, Hier. 35. cap. Eo enim usque, hoc religiosorum virorum institutum durauit, nempe per. 300. plus annos.

[Alij existimant Rechabitas ortos esse à Baraa & Baasa percussoribus Isboseth filij Saulis, qui septem annos regnavit Hierosolimis antequam esset Dauid Rex in Hebron. Illum autem interfecerunt noctu, ex insidijs, cum se mero largiore ingurgitassent. Postea verò statutum à posteris ne vinum biberent, aut domos possiderent. 2. Reg.]

Hi similiter ex istius disciplina in perpetuum vino abstinebant, habitabant in tabernaculis, nihil possidebant proprium, nihil emere poterant, carentes ædificijs, agris, vineis, seminibus, etiam in communi. Vocantur scribæ siue doctores. 1. Paral. 2. vers. 51.

Sub Ioram Ioarib summus pontif. Sub Ochozia Iosaphat. *In seder.*

Elisæus miris & inusitatis operibus insignis. 4. Reg. 12. Ad eius ossium contactum suscitatur mortuus. 4. Reg. 13. Construxit cellas prophetis in Hiericuntis solitudine. Manavit institutum & loci religio ad posteros. Fuitque desertum hoc usque ad Engaddi ab Essenis habitatum, hominibus continentia incredibilis, de quibus postea.

Prophetæ munere fungitur apud Israelitas, siue. 10. tribus annos circiter sexaginta. Nempe à 19. Iosaphat, usque ad Amasia septimum.

Spiritum Sanctum perdidit in regum comitatu, nec nisi psalte ad citharam pulsante recepit. Res eius narratur, 4. Reg. 2. 3. 4. 5. 6.

Profana rege Ioram.

In Aegyptiorum historia, Chronographi iam hic sequuntur Herodotum (non Eusebium) qui suam relationem ordit à Cheope, quem regnasse ait annis. 50. usque ad Psammetum à Cambyse Persarum rege captum.

Rhodij mare obtinent.

g I M P I V S. In prælio aduersus Iehu opem ferens Ioræ regi Israel cedit. Nam cum eo fœdus iecerat, & aduersus Syros iunctis viribus pugnaverat.

Vixit & mortuus est, ut Athaliae filium decuit.

Vt Ochozias plures vno anno regnauerit, siue solus, siue aliter, non est probabile, ne sint à Roboam ad sextum Ezechia, quo euersum est imperium decem tribuum, 281. anni. Sic enim successio regum Israel, quæ continuata fere serie, successioni regum Iuda respondet in lib. Regum & Paralip.

Opbratene rege Assyrior. 34. an. 50.

Foram Israelitarum an. 12.

Agelao an. 30. Corinthiorum.

Agelao Lacedæmoniorum.

Mezade Athen. Archonte an. 30.

Latinorum Agrippa Syluio.

I O R A M I S SÆCULO.

8

g OCHOZIAS, qui & Ioachas an. 1.

Josaphat summo sacerdote.

Eliseo propheta.

597
1. Par. 21
598

3280
3281

Opbratene rege Assyrior. 34.

Ioram rege Israelitarum.

Lacedæmoniorum Archelao an. 60.

Iisdem Corinthiorum & Atheniensium.

Aegyptiorum Cheope an. 50.

Latinorum Aremulo Syluio an. 19.

9

h ATHALIA an. 6.

Ioiada Pontifice. Eliseo propheta.

Opbratene Assyrior. rege.

Iehu rege Israel, an. 28. 4. reg. 10.

Lacedæmoniorum Archelao.

Corinthiorum Agelao. Athenarum Mezade.

Aegyptiorum Cheope. Latinorum Aremulo Syl. deinde Auentino an. 28.

10

i IOAS Ochoziæ minimus filius, annis 40.

1595
Reg. 11
1601

nimum. i. 42. annis ab altera superaretur. Nam à primo Ieroboam vique ad vltimum Oseæ, qui regnum illud amisit, annis tantum numerantur. 241. Hinc adducor, ut credam cum veteribus H. bræis, quas sequuntur. R. Selomo, & R. Leui, creare eos, à quibus Ochozias. 21. an. id est, 20. cum patre, & vno solus regnasse fertur, ex eo quod. 2. Paral. 22. quadraginta duos annos, & 4. Regum. 8. viginti duos tantum natus, regni clauum suscepisse proditur. Nam viroque loco Ioræ tantum octo anni, & Ochoziæ vnus assignantur. Qui igitur, iniquies, potuit Ochozias quadagesimo secundo ætatis inire regnū, cum pater mortuus sit quadagesimo? Num filius antiquior erat patre? audi R. Leui. Sane, inquit, anni 42 qui recensentur in libris Paralip. nō sunt accipiendi ab ortu Ochoziæ sed à tempore, quo viguit regnum Amri, quod Ochoziæ, qui erat de eius semine (ex parte matris) contigit, ut occideretur cum Ioram rege Israel. Id apparet ex eo quod post 31. annum Ase, regnavit Amri an. 6. in vniuersum Israel (4. Reg. 16) & Achab filius eius. 22. & Ochozias (alter) duobus. Ioram autem Rex quoque Israel, erat in anno regni sui duodecimo. Vides. 42. annis regnū Israel stetit penes familiam Amri. *Fac ille.*

R. Iose facilius ista narrat. Postquam (inquit) Ase dedit in uxorem filiam Amri, filio suo Iosaphat, Dominus consumere domum Dauid cum domo Achab decreto sanxit.

Tres reges se ordine consequentes, Ochozias, Ioas, Amazias (Athalia præmitto, quæ & ipsa miserimè & iustissimè causa est) violenta morte perierunt, quod Deum certis criminibus offendissent.

Falso Philo ab Annio suppositus, posteritatem Salomonis in Ochozia desisse narrat, ut regnum Davidis ad familiam Nathan deueniret, nempe seruato vno Ioa ex ea familia. Nam Ioas legitimus fuit Ochoziæ filius. 4. Reg. 11. 2. Par. 22.

Profana rege Ochozia

Tyberino Syluio Latinorum rege submerso, ex Albulæ flumine Tyberis dici incipit.

h ATHALIA regis Achab filia. 2. Para. 21. quæ suis consilijs impulit filium Ochoziam ut impiè ageret. 2. Para. 22. ut dicitur filia Amri Patris Achab. i. nepris. Nempe quia origo apud Heb. tæpe ad avos defertur. Non quod fuerit filia simul & soror Achab. *Kimbi.*

Extinguit totam stirpem Salomonis omnesque filios filij sui Ochoziæ, præter paruulum Ioas à Iosaba amita surreptum, quem Ioiada sacerdos clam domi in spem regni educavit. Indèque circiter. 7. annos regnum tenuit, seque in omnibus rebus iniquissimè gessit, quemadmodum Achab & Iezabelis filiam decuit, donec eam Ioiada pontifex populo incitato de medio sustulit.

Iehu in Samaria delet Baalis, siue Beli cultum & templum. Azael rex Syriæ Iudæos affligit.

Externa Athalia.

Pigmalion Tyr rex an. 40. cuius anno septimo soror Didon Carthaginem condidit. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.* Sed Appianus Alexandrinus eam conditam tradit. 50. annis ante Troiam captam.

Felstinus Thulcorū rex Felstinæ metropolim Thuisorum condidit, & ei regioni, quæ postea Gallia Aurelia & Acymilia à Romanis dicta est, Felstinæ nomen reliquit. *Cato de Orig.*

i IOAS restaurandum curauit templum duorum superiorum principum impietate neglectum. imò verò per Athalia penè dirutum, 4. Reg. 12. non tamen suis sumptibus, sed

3287
3287
327

1601
4. Reg. 12
1641

pecunia, quæ offerebatur pro pretio anime, *ibid.* bonus princeps initio, pessimus ad extremum.

Sex annis occultatus propter Tyrannidem Athalix, septimo productus à Ioiada pontifice, intercepta Athalia, in patrum solum collocatur. 4. Reg. 11.

Adulatione principum tandè mortuo Ioiada deprauatus, adoratusque. 2. Par. 24. iram Dei meruit. Vnde Azael rex Syriæ venit Hierusalem & interfecit cunctos principes populi Ad quem propulsandû omnia ornamenta, quæ pater & auus suus templo intulerant, abstulit, vt regi daret.

Propter necè Zachariæ prophete à suis seruis interfectus est, 4. Reg. 13.

Non est hic Zacharias, qui post captiuitatem vaticino claudit, cuius liber extat, sed alter, ille scilicet qui periit inter altare & ædem Mat. 23. Hieronymo interprete. Quamquam alij de tertio alio Zacharia locum Matthæi exponant.

[Aiunt siquidem fuisse interfectum S. Zachariam patrem D. Ioannis Baptistæ, à Iudæis: quia professus est sanctissimam Mariam esse virginem, & permanente virginitatis flore, Christum verum Messium è Sancto Spiritu peperisse. Et asserunt illi, nisi ita accipiatur, argumentum Christi Domini, non valere: cum aiat omnem sanguinem iustum ac iniuste effusum, ab ipso Abel, vsque ad illud tempus, imputandum fore, illi populo.]

Ioiada pontifex, qui solus post Mosem vixisse. 120. an. legitur. Zacharias eius filius, qui in ipso templo occiditur Huius sanguis vsque ad aduentum Nabugodonozoris, instar olle bullientis, quasi vltionem deposcens, ferbuisse traditur.

Ex quo Ioas Zachariam occidit, cessarunt Dei in polluto templo responsa & oracula ex Debir (secretiore parte templi in qua erat propitiatorij) & ex Ephod (ornamento pontificio) *Epiph.*

Azaël, deinde filius Benadad, reges Syriæ.

Profana Rege Ioas.

Hesiodus Ascræus poeta & sacerdos musarû, in Helicone, cætu annis post Homerum. 32. ante primam Olympiadem ex Porphyrio. Scripsit deorum generationem in Helicone musarum instinctu. Quam Theogoniâ Græcis primos Homerum & hunc Hesiodum composuisse, annis ante se quadringentis scribit Herodorus lib. 2. Ita Hellenismus recentissimus: Et tamen non à Deo mundi fabricatore, vt Ouidius, qui hoc ad Hesiodum ex Hebræis addidit, sumpsit exordium, sed à Chao, rudis inordinatæque materiæ confusa congerie.

Homerum & Hesiodum coniugit Herod lib. 2. his verbis. Hesiodus & Homerus, quos quadringentis non amplius annis opinor ante me extitisse, fuere, qui Græcis deorum prolem introduxerunt, cisque cognomina & honores, & diuersa artificia & figuras attribuerunt. Cætera apud Gellium *li. 3. cap. 11. & li. 17. c. 21. & Clem. lib. 5. Strom.* Velleius lib. 1. 120 annis distinguit.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, vel potius reformator, qui ad temperandum solum regum imperium Syndrion. 28. seniorum addidit. *Plutar. h. ex Platone.*

Carthago ante urbem Romam 72. annis ab Elifa Didone cõdita creditur i. sub regis Ioas annum. 30. *Oros. lib. 4. cap. 6.* Hinc lingua Punica Syriacam redolet apud Plautum, & nomen Carthaginis Syrum est. Nam Carta apud Syros urbem significat. Go medium. Cartago quasi media urbs. Tyri scilicet media pars, ad eam ædificandam cum Didone confluerat. Pygmalionis regis anno. 7. *Menander Epheusus apud Ioseph. contra*

Anni mundi. 3287

Joiada & Padaia Pontificibus.

Zacharia Ioiadæ filio sacerdote simul ac propheta

Ophratene, deinde Ocrasape 35. an. 42. Assyri. regibus.

Iehu, deinde Ioachaz an. 17. Israhel. regibus.

Lacedæmoniorum Archelao.

Corinthiorum Agelao. Eudemio an. 25. Aristemede an. 35.

Atheniensium Mezade Diogenete an. 28. Pherado an. 19.

Ægyptiorum Cheope.

3327

App.

Anni alium. 1601

1641

Anni diluuij 1641.

Latinorum Auctino Syluio mox Proca Syluio an. 23.

1641 4 Reg. 12 1670

II. K AMAZIAS an. 29. Sedechia pontifice.

Amos regis Amazie fratre, patreque Esaiæ & Jona, prophetantibus.

Ocrasape Assyriorum trigestimo quinto, deinde Sargon, an. 20.

Joas & Jeroboam an. 41. Israhelitarum Regibus.

Lacedæmoniorum Taleco, siue Telecto, an. 40.

Corinthiorum Aristemede.

1670

Anni mundi. 3327

3327 3356

App. 143 an. & 8. mensibus post templum Salomonis, *ib. ex Tyrorum archinis.*
Phryges. 5. obtinent maris imperium an. 52. *Euf.*
Ocrasapes rex Assyriorum, Anacyndarapes vocatur à Strabo. Nescias vtra prolatio potior, nam nomina regum Assyriorum, Aegypti & cæterarum mundi partium apud Herodotum, Ptolemaum, Strabonem, Eusebium, & c. non satis purè ad posteritatem peruenerunt. Iuxta illud, nomen impiorum putrescet. *Prou. 10. & Eccl. 41.*
Sub extremam vitam Ioas, Cyprij, maris imperium sexto loco consequuntur an. 34. *Euseb.*
Bon Thuscorum rex, à quo regio Bononia, *Cato de orig. k V I C I T Idumæos*, qui sub Ioram defecerant. Victi deinceps nullum habuerunt Regem, *Seder. c. 20.*
Post cædem Idumæorum, idola eorum assumpsit & coluit. Initio bonus, in fine impius. Occisus est in Lachis.
Jonas vaticinatur in Ieroboam filium Ioas regem Israël, vel potius de victoriis & restitutione Damasci & Hemath (quam Antiochiam quidam esse volunt) & terminorum regni Israëliti facta per Ieroboam regem Israël contra Syros. Niniue eius tempore erat magna, alens virorum millia centum viginti, itinere trium dierum. *Ion. 4. Diodor. Sicul. lib. 3.* Nam eam, vt Jonas, describit, ambitu stadiorum. 480. id est, leucarum 30. longitudine autem stadiorum. 150. id est, leucarum nouem: Concionatur in Niniuitas, vt ex eius libro constat. In Seder Olam reponitur sub Athalia & Ioas regibus Iuda, & Ieroboam rege Israël, qui Amazia & Ozia sæculo regnabat, quasi diutissimè Ionas Prophetia munus exercuerit.
Discipulus fertur Helisæi, missus ad consecrandum Iehu in regem Israël in Ramoth-Galaad. *Seder cap. 18.* Vnum eundemque esse Ionam, qui has duas prophetias fuderit, testatur Hebræi omnes, & Iosephus *lib. 9. Antiq. cap. 11.*
Tarsum fugit ad declinandam sibi impostam vaticinandi Assyrii prouinciam. Tarsum inquam, id est, urbem Ciliciæ, per mare Mediterraneum Iosepho, & Aug. vt inde littoribus Ponti Euxini eiectus sit, deindeque pedibus se Niniuem contulerit. Vel Indiæ regionem per mare rubrum, vt inde ad littora sinus Persici vel Niniue, quæ erat ad Tigum sese infundentem sinui Persico, à ceto cuomitus sit.
Euerfionem Niniuis tunc Deus remisit *Ion. 4.* Nam multo post sub alio rege accidit *Nab i. & 2.* Ita Sardanapalus nondum illic regnabat, qui urbem, vitam & imperium perdidit.
Quidam hic inter Amaziam & Oziam è suo cerebro interregnum. 10. aut. 11. aut etiam 12. annorum faciunt, citra vllum scripturæ vestigium. Vnica regum Israël & Iuda collatione nituntur. Atqui illa vt infra docebo, propter varios motus regni Israël est fallacissima, nec satis liquido statui potest, ob hæresim secum perpetuo magnas confusiones trahentem.
Ratio eorum sumitur è 4. Reg. 14. vbi Amazias moritur an. 14. Ieroboam filij Ioas regis Israël, & c. 15. vbi Ozias siue Azarias Amazia. F. regnat anno 27 eiusdem Ieroboam. Nam inter. 14. & 27. est spatium. 13. annorum. Sed iam respondi Reges Israël non esse regulam Regum Iuda. Addo locum productum ab istis non intelligit. Nam primum aliud est regnare, aliud regnare incipere: Secundum esse hyperbaton quatuor versuum hoc modo. Anno vigesimo septimo (4 Reg. 15. v. 1) Ieroboam regis Israël regnavit Azarias filius Amazia regis Iuda. Hinc parenthesis trium versuum (Sedecim annorum erat cum regnare cepisset, & c.) Percussitque Dominus Regem & fuit leprosus vsque ad diem mortis sue. Nam per hyperbaton, illud

Anno 27. Ieroboam refertur ad sequētia, *Percussitque*, hoc sensu. 27. anno eius regnavit Azarias, percussitq; illū Dominus siue. 27. eius Azariam regnantem percussit. Non quod Azarias tunc regnare cœperit, sed quod tunc lepra percussus sit, nempe anno. 27. Ieroboam, in quem incidebat Azaria. 13. vsque ad finem vitæ suæ. i. 52. regni sui. Tandiu enim leprosus fuit nēpe annos. 38. Quāvis enim lepræ eius Seder Olam 25. tantum assignet, at Kimhi. 1. Par. 5. triginta octo, quando docet Ioathan annis. 38. Patris loco regnum administrasse. Ad hanc explanationem accedunt Talmudici, dum scribunt. *Hinc deinceps* (id est, à 27. Ieroboam) *Azarias regnavit regnum lepræ infectum*. Kimhi paulò subtilius sumit numeros pro cardinalibus non ordinalibus, quasi sit interpretandum. *Annis viginti septem* (reliquis scilicet) *Ieroboam regis Israel regnavit Azarias*, quasi dicat. Non tantum. 14. superiores Ieroboam regnavit, verum etiam. 27. posteriores vt totum regni eius curriculum emensus sit. Regnum enim Ieroboam fuit. 14. & 27. id est, 41.

R. Leui etiam subtilius de .27. annis, quibus adhuc domus Iehu erat regnatura, nempe vsque ad eadem Zachariæ filij Ieroboam per Sellum factā, sicut prædixerat Dominus. Hæc quidem prolixius, sed eripienda tuit nouis Chronologis occasio certæ claræque maiorum christi successionis per impij & hæretici regni incertos obscurosque calculos inuolenda, cum contra per clarā ratamque pij & Catholici regni feriem, confusam impij oporteat euoluere.

Profana Rege Amasia.

Huius tempore collocatur Sardanapalus, cui occiso successerit Phul Belochus Græcis Tonosconcoleros, an. 20. sed quam rectè mox.

Sargon potius reperias, *Es.* 20. qui sub. sequentibus regibus vaticinabatur. Nam ibi videtur primus Assyriorum terrorem sui nominis mortalibus incussisse. Et si Kimhi illic Senacherib intelligat.

Strato Tyri rex, præter quem serui reliqui omnes dominos suos interfecerant.

Sefoncharis, siue Sencoris, Aegypti rex, cuius pater Siparis Deus habitus.

Sub hæc tempora cœpit regnum Macedonum, per Caranum decimum sextum ab Hercule, à quo postea magnus Alexander fuit septimus decimus. *Velleum lib. 1. soli, cap. 15.*

Regnum hoc Macedoniæ vsque ad Machabeos durat annos circiter. 600.

Caranus caprarum sequens gregem Edissam capit & ab euentu Aegeam vocat, regniq; Macedonum fundamenta iacit. *Iustin. lib. 7.*

Phidon Argius mensuras & pondera reperit, cum apud Latinos regnaret Procas Syluius.

I AZARIAS in libris Regū, Ozias in Paralipomenis, clarum fuit pietatis exemplum.

Vibes multas ædificauit. Turres item in solitudine & opera publica. 2. *Par. 26.*

Zacharia Propheta plurimum vsus, cumque requireret Dominum, fortunatus fuit in omnibus. Vicit Philistæos Arabas, Ammonitas, Aegyptum, remotosque alios populos terrore sui nominis concussit.

Agriculturam coluit. Machinas bellicas ad iaculanda tela & saxa grandia è turribus aduersus hostes fecit.

Vbique sælix, donec secundis rebus elatus illicita præsumpsit, incensum Domino quasi sacerdos offerens, etsi ei refisteret Azarias sacerdos, non tamen summus sed hebdomadarius cum 80. aliis.

Postquam. 27. annis regnasset, reliquis, id est, 25. ad vsque

mortem

Anni mundi.
3287

Atheniensium Pharedo
deinde Aripbrone, an. 20.
Archontibus.

Aegyptiorum Cheope, de-
inde Cephrene an. 56.

Latinorum Paoca Syl-
uio, deinde Numitore &
Amulio an. 40.

12

I OZIAS qui & **AZARIAS** an. 52.

Ioel summo sacerdote.

Osea, Amos, Esasa, Jo-
na, Zacharia Prophetis.

Anni diluuij.
1601

1670
48515
1722

1722

Anni diluuij.
1673

Sargone primo in Scrip-
turis celebrato, (Nabō-
nazare) mox Phul. 37.
ann. 48. Assyriorum Regg.

Anni mundi.
3356

Jerodoam filio Joas, &
per ordinem Zacharia
mens. 6. Sellum mense
vno. Menahem an. 10.
& Phaceia an. 2. Israe-
litarum regibus.

Cephrene Aegyptiorum,
& per ordinem Myceri-
no an. 6. Asychi an. 6.
Sabacho an. 50.

1722

3408

mortem leprosus. Filio interim regni administratione demandata, *Seder. ca. 19.* Kimhi tamen Ioatham putat Patris loco regnum administrasse an. 38. 1. *Par. 5.* quasi tandiu leprosus fuerit.

EO anno, quo lepra percussus est. 2. *Paral. 26.* exitit terræ motus prodigiōsus, qui abiit in prouerbiū. *Zacharia 14.*

Non modo quia Ozias temere & profanè munia pontifica vsurpauerat, sed & quoniam multa mirabilia sub eo contigerunt primo exortus regnorum Assyriorum, Babyloniorum, Macedonum, Græcorum, Romanorum, à quibus per ordinem mundus grauiter concussus est. Anno secundo. Aère Chaldæorum, Aegyptiorum, Macedonum, Græcorum, Romanorum, quibus antiquorum sæculorum Chronica ratio memoriaque mutata est, funditusque periisset, nisi sacris literis fuisset conseruata. tertio Nouæ mundi superstitiones, vt impij ritus præsertim Græcorum & Romanorum, quibus antiquæ pietatis femina valde corrupta sunt.

[Quid sit Aera apud plerosque auctores variè delibatur, sed à nullo fere pro certo aliquid traditur. Meo iudicio fuit genus numismatis, quo dominatus Hispaniæ aliam formam induerit, vt inde ipsi exordium suorum annorum deinceps duxerint.]

Oseas & Amos vaticinantur in decem tribus, obiter etiam in duas tribus, id est, regnum Iuda. Vicinorum item regum futura excidia prædicunt.

Esaia de Christo eiusque rebus gestis, de vocatione gentium, reliquique mysteriis ita scribit, vt potius Euangelista, quam vates videatur, inferens multas vaticinationes de plurimis regnis & gentibus.

Illum Hebræi commemorant ortum regio sanguine, ac non tantum habuisse patrum Amaziam regem, sed & focerum fuisse regis Manassis, à quo sectus miserè dicitur. Tam clarus vates fuit, vt etiam Cyrum regem Persarum nominari ducentis annis priusquam nasceretur & eius gesta describeret. *Es. 45.* & Vriam Sacerdotem centum ante annis. *Es. 8.*

Prophetæ scriptores hoc sæculo incipiunt.

Ioel (non propheta, sed alter) summum pontificatum gerebat. In libris quidem Reg. & 2. *Par. 26.* Azarias sacerdos caput dicitur, qui & vivebat tempore Ezechia, 2. *Par. 31.* sed caput non illic significat summum sacerdotem, sed primum eorum, qui allocuti sunt Oziam sacra tractantem.

Zacharias Propheta (non hic, quem occidit Ioas, neque ille, cuius extat Prophetia, sed alius.)

[De hoc omnes ferè intelligunt, quod in Euangelio legitur, Zachariam Barachie filium occisum inter templum & altare, sed referri debet potius ad patrem D. Ioannis baptistæ, qui cum tueretur S. virginem θεοτόκου ab impiis est interceptus. Dicitur autem Zacharias *sebel berach. jach.* id est Zacharias qui benedixit Deum. ab illo enim est Canticum Benedictus Luc. 7.

Externa rege Ozia.

Post Ocrasapem trigesimum quintum Assyriorum vel potius Niniue regem, nominant Sardanapalum. *Euseb.* Atqui ante hunc sequentes in Bibliis recensentur Sargon, *Es. 20.* Phul, 4. *Reg. 15.* qui fuit diebus Manahem. Tiglath Phalassar, qui diebus Romeliæ, *ibid.* Salmanasar qui diebus Osee c. 17. Senacherib, c. 19. & apud Herod. qui fuit diebus Ezechia.

M

Assaradon, id est, Sardanapalus. *Ibid.*
 Ad delegationem Ionæ prophetæ ad Niniuitas, hoc loco narrari nempe sub Ozia & Ieroboam Ioræ filio: è 4. Reg. 14. In ea autem ira Dei in præfens placata, calamitatem illam extrinsecam in aliud tempus auertit, ut è Nahum apparet, qui eam imminere denuntiauit regnate Menasse, paulò antè Monarchiam Babyloniam.

Malo ergo pro. 36. regibus numerare. 41. & Sardanapalum in posteriora tempora reuocare. Errorem auxit Metastenes Annij & similes auctores ab Anno suppositi, qui Biblicos appellant reges Babyloniorum, cum Scriptura disertè vocet Assyriorum.

Et certè Niniue adhuc imperabat, ut quæ ad Ionæ prædicationem, qui hoc sæculo vigeat, conuersa legatur. Quin & adhuc stetit per annos ferè ducentos. Nempe vsque ad annū primū Nabugdonozoris, qui fuit quartus Ioachim Iechoniæ patris. *Ierem. 25.* Idque iuxta prophetiam Nahum contra Niniuitas ad vomitum redeuntis.

Phul Belocum regem fuisse Niniue, qui ad Ionæ concionem pœnitentiã egerit nonnulli probabiliter sentiunt. Sed malo Sargonem, cui aiunt Phul imperium & vitam eripuisse.

Venit in terram Israel, & dabat Menahem ipsi Phul mille talenta argenti, ut esset ei auxilio & firmaret regnum eius, 4. Reg. 15.

Traiecto Euphrate primus Assyriorum tentauit Asiam.

Tiglath Phalassar in ea cepit multas regiones. Salmanazar persecutus est victorias. Senacherib perficere conatus est, sed infœlix fuit ex Herodoto. Sardanapalus omnia perdidit.

Initium Olympiadum 405 annis post Troiæ captiuitatem *Euseb in Chron.* qui tamen initium illarum statuit primo anno Ioatham Ozia filij & successoris.

Secundo Aeschylj Atheniensium iudicis anno, auctore Iphito Elio, qui & mercatum & ludicrum certamen ad excitandam corporis animique virtutem efficacissimum Olympiorum constituit. *Velleius lib. 1.* A quo tempore historia Græca vera creditur. *lib. 7. Stromat. ex Sefibio.*

Ex quo sæculum deinceps Historicum Varroni dicebatur, ut superius Mythicum. *Censor de die Natali, cap. 21.*

Lycurgus Iphiti, qui primam Olympiadem ordinauit. æqualis. *Paus. lib. 1. Eliac. & Plur. in eius Vita ex Aristotel.* Vix trecentis ante Platonem annis. *Plato in Minoe.* aut ante finitum bellum Peloponnesiacum, *Thucid. in Prolog.* Septingentis annis ante Cicronem, ut par prope sit institutorum Lycurgi & Romæ antiquitas. *Cicero pro Flacco.*

Olympias spatium quatuor annorum, quod labeatur inter duos ludos Olympicos. Lycophronis interpres, quinquaginta menses (lunares) fuisse ait. Quaternorum annorum circuitum, item lustrum interpretatur. *Censor. de die nat. cap. 15.* desierunt celebrari Theodosij maioris ætate, Indictionibus substitutis. *Cedrenus.* vel ut alij, Constantino Imperatore.

Nulla certa historia extat ante Olympiades, apud Græcos, neque vllum scriptum vetus barbarorum & Græcorum gesta declarans, *Iusti. Martyrin parænetico.*

Temporum illustrium initia (ætas vocant Astrologi) in hoc cadunt sæculum. Nam

Anni Chaldæorum, Macedonum, Aegyptiorum, commune ferè habet principium, scilicet à Nabonazaro, quem Salmanazarem fuisse alij sentiunt, ego Phul vel Sargonem Assyriorum regem, 60. annis Salmanazare antiquiorem. Ita per-

Anni mundi. 3356

3408

spicitur

Latinorum Amulio & Numitore.

Romulo Romanorum Rege primo an. 38.

Lacedæmoniorum Thaleco, deinde Alcane, siue Alcamene an. 37.

Corinthiorū Egemnone. an 16. deinde Alexandro an. 25.

Phelosteno an. 12.

1722

Anni vrbis conditæ. 1

28

spicitur, quàm sit istorum recens Chronologia. Græcorum & Romanorum memoria in idem tempus incidit, quod ad hunc modum conuincitur. A Nabonazaro ad Augustum anni duntaxat colliguntur. 718. *Prolog. lib. 3. Almag. cap. 8.* Ab vrbe condita ad eundem Augustum, ann. 710. A prima Olympiade ad eundem Augustum ann. 734. Olympias igitur prima duntaxat antecedit Nabonazarem Ptolomæi annis. 16. & Nabonazares vrbis fundamenta an. 8.

Et si Censorinus *de die Natali cap. 21.* Annos Nabonazari, quos Aegyptij nominant, à primo imperij eius anno cœpisse narrat septingentis tribus annis ante Iulianos, & nongentis octoginta sex ante diem, quo scribebat. Nam iuxta hunc calculum Nabonazaris anni inciperent annis quinque post V. C. viginti octo post Olympiadas. Sed discrimen est valde paruum.

Hic ego incipio primam adolescentiam monarchiæ Assyriorum, vsque aded ab historicis decantatæ. Nam ante hoc tempus, Euphratem minimè traicisse probari potest certissimè, atque ita colligi esse fabulosa, quæcunque de ea exteri scriptores prodiderunt. Sed & Regum nomina & series, quàm à Nino deducunt, atque hinc etiam nos ex illorum sententia inseruimus, sunt suspensissima.

Primo, quoniam eorum ne apiculus quidem in factis extat, vbi primæ antiquitatis res diligentissimè designantur. Certè si tam potens & ampla fuisset ista Monarchia, in tanto annorum spatio, propter viciniam, illi commercium aliquod aut res alia fuisset cum Iudæis, cum Syris, cum finitimis alijs populis, quorum bella & res solet scriptura attingere.

2 Temporibus Abraham, Amraphel rex Sennar, siue Babylonis, Arioch rex Elasar, Chodorlaomer rex Elamitarum, qui sunt Persæ, Thadar Rex Gentium, ut sui iuris nominantur, *Genes. 14.* qui in terra Chanaan contra reges Sodomorum & Gomorithæorum bella gerent. Istæ ergo nationes non erant tunc sub iure Assyriorum. Tempestate Moïsis & Iosue, cum Hebræorum fama feratur ad longinquissimas quasque terras peruenisse, ut etiam è Mesopotamia Balaam vates fuerit excitatus, nihil de Assyriis, quos tamen præcipuè commotos oportuit, & cum reliquis regibus Orientis accurrere ad reprimendam, retardandamque tam numerosi populi inundationem, qui non sola Palestina contentus fore videbatur.

3 Per sequentes deinceps Patriarchas, Reges, Prophetas, Iudices succedentibus libris, Reges Syriæ, Mesopotamiæ, Damasci, Moabi, Arabiæ, Aegypti, Aethiopiæ, reliquarum ferè regionum Orientis, præter quàm Assyriæ, perpetuò occurrunt. Nam de illa altum silentium. Quin & David Mesopotamiæ partem acquirit, nec vllus Assyriorum rex se ei opponere narratur. Aut nulli ergo erant ante Sargonem & Phul, (qui primus nominatur) & tenerent regiones cis Euphratem, aut non valde potentes. 4 Reg. 15.

4 Balaam in suo prædicto. *Num. 24.* de Assyriis loquitur, ut valde infirmis, qui non possent regulos iuxta Euphratem subigere, & vaticinatur de eorum sub tempora nouissima incremento. *Cinee* (inquit) *robustum quidem nunc est habitaculum tuum, at quandiu poteris permanere? Et postea, Heu, quis victurus est, quando ista faciet Deus? Quasi multa adhuc superessent sæcula.*

5 Ionas Propheta, qui vaticinabatur sub hoc Amaziæ & Ozia æuum, Niniuem quidem magnâ urbem fuisse, & Regem habuisse narrat, at eum describit ut potentem regno non multum extra Assyriam diffuso, quare ne Regem quidem Assyriorum eum nominat, sed Niniuzæ.

OZIA, OLYMPIADVM, ET ROME CONDITÆ SÆCVLO.

6 Exteri scriptores, qui nihil tribuerunt incertis rumoribus & fabulis, Epochem siue principum Calculi figunt in Nabonassare Assyriorum rege, annis duntaxat ante Alexandri magni mortem. 424. vt Ptolom. lib. 3. *Almag* tanquam insigni aliquo principe, qui superiores certa virtute & potentia superarit, ac merito principium numerandi seculis ætatibus tribuere poterit.

7 Hanc eandem Epochem statuit Scriptura. Nempè circa annum. 27. Ozia, quado terræ motus ille prodigiosus vicissitudinū mūdi prænuntius extitit, & Phul, qui fortasse Nabonazar hoc imperium cœpit condere. Eo enim respexisse videtur Esaias cap. 7. *Alhuc. 65. anni & Ephraim desinet esse populus*, id est, 65. anno imperij Assyriorum, qui idem est sexagesimus quintus Terræmotus Oziani, *Ephraim à Salmanazare euertetur*. Hos enim annos reperies, vt & vidit Kimhi, à 27. Ozia, ad sextum Ezechia.

8 Hic primū apud prophetas, Esaiam, Oseam, Amos, & alios Assyrij nominis terror nationibus incuritur, virga furoris Domini appellatur, &c.

9 Iosephus lib. 1. contra Appionem Berosum profert Græcos arguentem, vt multa atque adeo præcipua de hac monarchia fabulatos.

10 In Assyria duntaxat regnatum est annis quingentis & viginti ante Arfacem Medum, qui Sardanapalum sustulit. *Herodot. lib. 1.*

11 Semiramis, multò post Mosem, ex Porphyri. li. 4. cōtra Christ. citante Eusebio de Prep. imò verò non nisi quinque generationibus Nitocrim præcessit, quæ in Assyria regnabat Aedorum temporibus, proximè antè Cyrum. *ibid. Herod.* Atqui hoc tempus non est eius dimidium, quod huic Monarchiæ assignitur, sed nec bellum Troianum transgreditur. Vnde nequè eius meminit Homerus, &c. Imò verò sitres generationes, vt lib. 2. ipse ait, centum annos duntaxat conficiunt, ne dum quidem Semiramis extitit hoc Ozia sæculo. Sed Manassis, annis circiter 160 annum Cyrum.

Postremo hæc Hebræorum est traditio, de qua R. Abraham Leuita in Cabbala, pag. 3. *כל ואין ארם כצולם כושל צר*. הוים שכא בכונר בער ופשל כחם כרבחיו זעקרו זוחו [Id est, Et non (erat) homo in saculo dominans vsquequò Nabuchodonosor (dominatus est.) Et dominatus est in eis secundum quòd scriptum est. Et seruebant ei, omnes gentes: vel & seruiant ei. &c.]

Atque hæc quidem aduersus vulgares historicos, qui nesciunt Assyriorum nomen, vtut exortum dicatur è Nini remotissima radice, cœpisse duntaxat celebrari circa Ozia & Olympiadum, & Romæ conditæ sæculum.

Quoniam verò profanorum Chronographorum fundamentum in Nabonazare statuitur, audiamus quid de illo scribat *Ptol. lib. 3. Almag. cap. 8* Ab initio (ait) regni Nabonazaris prisca obseruationes continuè ad hoc vsque tempus conseruatas habemus. Vnde ad illud locorum radices reducimur. *Et post.* A regno Nabonazaris vsque ad Alexandri mortem colliguntur anni. 424. A morte Alexandri ad initium regni Augusti. 294. & hinc ad decimum septimum Adriani 161. *Hæc ille.* Et vsque ad vltimum Cambysis sunt an. 225. *lib. 5. cap. 14.*

Ita Nabonazar non est Salmanazar, sed isto aliquis annis 60 antiquior, fortasse Sargon, quoniã à Salmanazare ad mortem Alexandri vix notari possunt, an. 360.

Tempore Ozia, Amulius apud Latinos, Agamnestor vndecimus apud Athenienses regnabant. *Hieronym. epist. 3. ad Damasum.*

Romulus & Remus cum adoleuissent collecta latronum

& pastorum

Anni mundi.

3356

3408

Anni vrbis conditæ.

1

28

OZIA, OLYMPIADVM, ET ROME VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.

Anni vrbis conditæ. 28

Anni mundi. 3408

28 Reg. 15 44

13 m IOATHAM an. 16.

Ioathã eiusdem nominis pontifice.

Osea, Esaias, Amos, Ozia, Michea Morastite, Iona Yatibus.

44

3408

3424

3424

& pastorum manu interfecto apud Albam Amulio, auum suum Numitorem in regnum restituit.

Deinde Olympiadis. 6. anno. 3. Romani condunt. Post Troiæ excidium. 394. *Eutrop. Liuum Virg. 1. Aeneid. vel 432. Plut. in Camille. Solinus cap. 2. Halicarnas. lib. 1.* Hinc, vt Florus annotauit in. 2. Epitome, ad. 20. Augusti, ten. pus fuit septingentorum propè annorum. Quos à. 24. Ozia reperies.

Iuxta Hebræos in Cabbala R. Abraham & historia eiusdem de rebus Romanis vsque ad principium regni Itacil, anno. 6. Ezechia, quibus locis addunt Romulum & Remum anno Solari adieccisse duos menses Maium & Iunium, cum antea Italoꝝ annus octo mensibus perficeretur.

A prima Olympiade ad Romam conditam, nonnulli docti colligunt. 24. *Clemens lib. 1. Strom.* Post Troiam captam 437. *Valerius lib. 1.*

Romulus & Remus attigerant annum vitæ. 18. cum Romam conderent. *Dionys. Halic. lib. 1.* Romulus post fratrem interfectum, è vicinis vrbibus attraxit plurimos. Ex iis senatores centum constituit, vt negotiis publicis præsent, quorum decem præcipuos, Patricios nominauit, quasi populi patres 300. equites & ter mille pedites ad vrbis præsidium conscripsit, reliquum populum in tribus quatuor diuisit. *Suidas.*

Curionum sacra instituit. Publicè eosdem ferè Deos, quos Græci asciuit, Saturnum, Iouem, Iunonem, Martem, Mineruam, Mercurium, Apollinem, Herculem. Itaque prima templa Ioui Feretrio & Statori in Capitolio dedicauit. Nouos Deos & quasi Romanorum vernaculos, consecrauit vt Consuem, & Tati sententia Cloacina ex Arnebio. Cætera ab aliis accesserunt, de quibus sequentibus paginis.

Antimachus Teius Lyricus. *Plut. in vita Romuli.* Phænices septimo loco maris mediterranei potestatè adipsiscuntur. *Euseb.*

Bebochorus Aegypti rex postea arripit. Mycerinus tamen ab Herodoto rex Aegypti hoc loco ponitur, qui summa pietate & clementia vixit, deinde Atychis, & Sabachos.

Phul Belocho apud Assyrios regnate, Mediam occupauit Arfaces, *Herod. lib. 1.* Sic regnum Medorum vsque ad Cyrum annorū. 300. fuisse. Itaque de eo postea verius sub Manasse. Rhæcus in Samo plasticem comminiscitur.

Trieris prima nauigauit Corinthum. *Nang.* Lydorum regnum incipit rege Ardiso Haliattis filio. *ibid. Euseb.* Ante dicebantur Mæoniij. Eius frater Tyrrenus in Italiam venit, & Tyrrenam terram à se nominauit. Hoc regnum. 230. annis stetit sub nouem Regibus, id est, vsque ad Cræsum, qui quia Chaldæis contra Persas auxilium tulerat, cæsus est à Cyro sub annum eius decimum. Quam summam reperies, à quinto regni Ioatham.

Lacedæmoniorum reges deficiunt, Nicander & Alcanas, siue Alcamenes. *Euseb.* Post istos tamen Polydorum & alios deinceps nominat ad. 15. generationes, postremum ponens Cleomenem Leonidis filium, qui capta ab Antigono patria in Aegyptum fugit, vbi tandem occisus est à Ptolemæo Philopatre Pausanias. Eo ferè tempore quo Antigonus Demetrii filius Athenas oppugnauit, aut paulò post. Scilicet regnū potuit renouari.

Sabachos Aethiops pulso Atyche in Aegypto regnat an. 50. Hic in Scriptura Sua vel So appellatur. *4. Reg. 17.* m S A N C T I S S I M V S fuit, prosperèque regnū administrauit. Ammonitas stipendium argenti, tritici & hordei præstare coëgit, non solum pietate, sed etiam fortitudine excellens.

Eius primo ferè figitur initium Olympiadum, de quo nos in Ozia Patre.

coëgit, non solum pietate, sed etiam fortitudine excellens.

Eius primo ferè figitur initium Olympiadum, de quo nos in Ozia Patre.

Michæas Morastites ex æquo stylum suum stringit in duas & decem tribus, vt titulus illius satis indicat. De Christo multa vaticinatur. Vidit Oseam, Esaiam & Amos. Deinceps Prophetarum successio perennis. *Pres. Maiemonim.* Sub Ioatham prophetiam incipit, sub Achaz & Ezechia continuauit. Porta speciosa & sublimis in templo à Rege construitur. Razin rex Syriæ.

Tiglath-Phalassar anno septimo Ioatham imperium adit, decimo vrbes multas Galilæam, & vniuersam terram Nephtholim cepit, & Assyros abduxit. 4. Reg. 15.

Cuius fortasse metu sub Ioatham: filij Ruben, Gad & dimidiæ tribus Menassis ad quadraginta quatuor millia septingentos & sexaginta aggressi sunt Agarenos, Ietur, Naphis, Nodab, Ismaëlis filios: quibus pulsus illic habitauerunt vsque ad captiuitatem, 1. Par. 5. (Babyloniam, alij vt Kimhi Assyriacam.)

Idem fecerant diebus filij Ioas. i. 40. an. antè sub Ozia. *Ibid.* Annus vigesimus Ioatham nominatur. 4. Reg. 15. qui fuit quartus Achaz, nempe quoniam tunc indignabatur Scriptura impium & profanum regem nominare, potius patrem mortuum nominat, qui non nisi alioqui regnauit. an. 16.

Profana rege ioatham.

Peloponnesium & Atheniensium maximum bellum, vt velut victi inuicè se mutuo subtraherent. *Oros. lib. 1. cap. 24.*

Aeschylus archon. duodecimus. Atheniensium, qua ætate Ioatham regnabat in Hierusalem, *Euseb. chron. ex Africano.* Ars sculpe di marmoris hoc tẽpore cœpit. *Plinius lib. 36. cap. 5.* Aegyptij post Phœnicas octauo ordine, maris ditionem inuadunt.

Numa Põpilius Romæ sacra & ceremonias atque pontifices Mosaicis consimiles instituit, *Tertul. de præscript.* quod in genere de omnibus Gentilium sacris prædit Iustinus Martyr in Apolog. de cœna Domini verba faciens, siue Iudæorum imitatione: quorum tum florens erat nomen & imperium: siue Sathanæ instinctu, qui Dei simius, sibi eadẽ apud gentes exhiberi exoptabat, quæ illic Deus. Et sanè in illis inducendis dicebat se cum dea Aegeria congregi. Quamquam hunc cum dea congressum videatur commētus, vt suum inuentum populo adhuc rudi & Martio melius instillaret, atque religionis metu sibi fidelius obstringeret. Erat enim alioqui insignis deorum contemptor: & ceremonias, quas publicè colebat, priuatim libris ludificabatur: qui post quingentos annos ex eius tumulo defossi iussu Senatus, ea de causa in foro concremati sunt. Mirum autem cur Romani cum cunctorum Gentium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudæorum, quibus, vt dixi, magna ceremoniarum affinitate congruebant, locum apud se dare voluerint. Nec mihi satisfacit ratio, quam Cicero pro Flacco affert, Numen illud nimis abhorruisse à splendore imperij. Magis aridet quod Augustinus lib. 1. de consensu Euangelistarum cap. 2. scribit, non fuisse receptum, quia ipse solus volebat coli, ac eius religio cæteras excludebat. Nam illo vno prætextu Senatus olim rogatus, Christum inter deos vrbs referre recusauit, vt est apud Tertullianum. Annum in. 12. menses diuidens (*Mossala Coru. de progenie Aug.*) Decem mensibus, quos in anno suo instituerat Romulus, duos Ianuarium & Februarium postposuit *Ouidius. 1. Fast.* sic enim legendum, non præposuit. Nam. 2. Fast. & 3. fuisse postremos anni menses docet. Eius calendarium tanquam vndecim diebus mancum. C. Cæsar postea restituit & perfecit.

Sacerdotes creauit, Vestales Virgines sacrauit, Pontificem Max. primus declarauit, dies fastos nefastosque condidit. *Ibid. Messala.*

Anni
mundi.

3408

3327

3356

3424

*Anni
vrbs
condita.*
28
Phul, deinde Tiglath-Phalassar 38. rege Assyriorum, an. 23.

Phacea, Israelitarũ rege an. 20.

Sabacho Ægyptiorum.

Romulo, deinde Numa Pompilio. 2. Romanorũ rege, an. 43.

Lacedæmoniorũ Alcane rege ultimo. Deinde post regnũ instauratum Polydoro eius filio an. 53.

Corinthiorũ, Phelsteno, & denique Automene, an. 1.

Atheniensium Agænestore, deinde Æschylo, an. 23.

Ardiso Lydorũ rege primo, an. 36. 44

Pontifici

Anni
vrbs
condita.
44.

Anni
Mundi

3414.

3440.

Macedonum Cæno, deinde Tyrima, an. 38.

Pontifici sacra omnia exscripta exsignatæque attribuit, quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa sacra fierent. Nec caelestes modo ceremonias, sed iusta quoque funebria, placandisque manes eum edocuit. Vestam, Quirinum, Terminum, Fidem consecrauit. Flamines tres Dialem, Martialem, Quirinalem & Vestales Virgines. 4. cum Vestali maxima, Sallos palatinos. 12. qui Martis sacra curabant, Fæciales. 20. cum Patre patrato. Pontifices. 4. cum Pont. Max. creauit, Rituales & Pontificales commentarios scripsit. *E. Liv. li. 1. & Dion.*

Picum, Tiberinum, Pilumnium, Picumnum, Laurentium, Floram, cæterosque Græcis ignotos Deos Romani aliis temporibus dedicauerunt. Æsculapium serò populus ex Epidauro ad pestilentiam depellendam aduexit, & Cybelem è Phrygia victoriæ causâ multo serius, quamuis Græcos Deos. Compitalia sacra in vrbe, Paganalia in agris Seruius Tullius eduxit. Pauorem & Pallorem Hostilius indigetauit. Duos viros Sibyllinos Superbus instituit. Regem sacrorum Brutus post exactos reges. Tres viros epulones an. vrbs. 558. Romitius Tribunusp.

Antiquissimi fuere Luperci, qui Panis sacra curabant, itemque Potitij, qui Herculis, iam inde ab Euandro, ante Æncæ in Italiam aduentum, ordinati. Proximi. 12. fratres Arualcs, & tres Augures, & 8. Aruspices, & Curiones. 30. à Romulo omnes illati. Sodales enim Titios T. Tatius Sabinorum rex Romuli focus dedit. Quæ ita perpetuo habuerunt, nisi quod Augurum, Flaminum, Pontificum (qui sacris omnibus promiscuè præerant, cum alij vel singulorum Deorũ sacra duntaxat curarent, vel de singulis rebus) Vestalium, trium virũ & Epulorum numerus, procedente tempore auctus est præsertim sub Sylla.

Post Numæ mortem an. 535. Cornelio & Bebio coll. eius libris effossi sunt. 7. videlicet Latini de Iure Pontificio & totidem Græci Pythagorici (id est, de illo genere Philosophiæ, quod postea secutus est Pythagoras. Nam post Numam vixit an. ducetis è Cic. 2. de Orat.) siue de disciplina sapientiæ, quibus euertebat non modo deos aliorum populorum, sed etiam Romanos cum ceremoniis à se constitutis, vt decreto Senatus publicè combusti sint. *Linus lib. 40. Val. lib. 1. Plin. lib. 13. cap. 13. Aug. de Ciuit lib. 7. cap. 14. Lact. lib. 1.*

Post Phelstenum regnauit Automenes Corinthiorum rex vltimus, post quem dein ceps annui Principes. *Nang.*

Sic Alcanas rex fuit Lacedæmoniorum vltimus, vt modo docui. Atque ita, vt duo hæc regna iisdem temporibus cœperant, ita & iisdem defecerunt, mox etiam Archontum Atheniensium principatus perpetuus in decennalem desinet.

Si Numæ Pompilij superstitiones reuoluamus, si sacerdotalia officia, insignia & priuilegia, si sacrificantium ministeria & instrumenta & vasa ipsorum sacrificiorum & piaculorum & votorum curiositates consideremus, nonne manifestè illã Iudææ morositatem imitatus est. *Tertul. de Præscript.*

Ceremonias flaminibus imposuit Mosaicis congruentes, de quibus Gellius lib. 10. cap. 15.

Annũ castigauit adiectis mensibus Ianuario & Februario. *Plut. in Numæ,* vel potius Ianuatum primum anni esse voluit, secundum Februarium, *Macrobius lib. 1. Satur. cap. 13.* Secundum Quidium, vbi supra, postremos.

Capitolium Romæ in monte Tarpeio extruitur. Sibylla Samia insignis habetur Numæ temporibus. Croton in Italia conditur à Myscelo quarto regni Numæ. *Dionysius Halic. lib. 2.* Ephori apud Lacedæmonios Theopompi regis consilio

M iij

creantur, *Pausan.*

Anno. 17. post mortem Alcamenis cum haecenus sub regibus fuissent an. 340. *Euseb.* post Lycurgum an. 130. *Plutarch.* sub Polydoro Alcamenis filius, Theopompo Nicandri, regibus, non ad tollendum regium Imperium, sicut Euf. existit mauit sed ad temperandum & coercendum.

Cynethon Lacedaemonius Theogoniam scribit. Cume lus & Archinus poeta.

n DECENNIS genuit Ezechiam, anno enim 20. regnum consequitur, 16. post moritur, id est, aetatis trigesimo sexto. Succeedente Ezechia annos. 25. nato. 4. *Reg. 16.*

Superiores reges impietate superauit, imitatus impietatem regum Israel, & insuper statuas fundens Baalim siue Belis. Finitimorum bellis petitus ad Gentiliu Deorum opem confugit.

Contra Razim regem Syriae & Phaceem regem Israel a Deo opem potcere ab Esaiâ iussus (*cap. 7.*) abnuat, sed ad auxilium Tiglath-Phalassar Assyrj regis se contulit.

Ad eum inde, cum Damasci esset, profectus arae maxima Syrorum Deorum exemplar Hierusalem ad Vriam Pontificem misit, mandans vt similem fabricaret. Reuerfus aram illam veneratus est & Diis Damasci sacrificium fecit, idemque Vria Pontifici faciendum mandauit, 4. *Reg. 16.* In hoc nefariae mentis piaculo diem functus. 2. *Par. 28.*

Oded propheta milites arguit crudelitatis, 2. *Par. 28.*

Esaias Christum de Virgine, Micheas in Bethlehem nasciturum praedicunt.

Apud Assyrios Tiglath Phalassar, 4. *Reg. 15.* & 16. Galilaeam Damascum & Syriam capit, capto Razim rege, & populum transfert Cyrenem versus Aethiopiâ. Medis quoque impetravit, vt ex, 4. *Regum. 17.* colligi potest. Cum eo amicitiam Achaz iniiit, ei que dona misit, vt auxilio ipsius a rege Syriae liberari posset, 4. *Reg. 16.* Sic paulatim in populi Domini perniciem attractus est Assyrius ab ipsiusmet domesticis, de quo varias querimonias prophetae instituunt.

Vrias pontifex inlectens se ad voluntate apostata Achaz, Ecebolio similior, quam Ambrosio, 4. *Reg. 16. Esa. 8.*

Osec rex Israel permisit suis quotannis ter ascendere Hierosolymam ad adorandum Dominum, sustulitque praesidia a superioribus Regibus, ad impediendum & ascendentes interceptiendum posita, *Hebr. in anal.*

Cum Ioas permisisset quidem idolorum cultum, sed non ipse eum sequutus esset, 2. *Par. 24.* Achaz primus regum Iuda religionem palam euirauit, & in Synagogas haesim, peregrinorumque deorum cultum intulit. Quem e sequentibus regibus soli Ezechias & Iosias penitus repudiârunt. Adeo tenax est impietas, postquam semel in regna admissa est. Vnde nec prius desit, quam funditus populum Domini euerteteret, & in captiuitatem Babylonicam euomeret. Praecedentes aliqui reges, id est, Iorâ, Ochozias, Athalia, mali huius origo, erant quidem deorum cultores, at Dei verum cultum publice non insectabantur, sinentes quemque suo modo viuere. Ioas contra. 2. *Par. 24.* postquam obiit Ioiada pontifex, delinitus obsequiis principum Iuda, acquiriuit eorum petitionibus, permisitque, vt dereliquerent templum Domini Dei patrum suorum, & seruirent lucis & sculpulibus, id est, cum ipse catholicam religionem profiteretur, impietatem permittebat.

Frofana.

Milesij imperium matris capessunt.

Athenis perpetui archontes esse desierunt, cum fuisset vltimus Alcmaeo: coeperuntque in denos annos creari per annos. 70. ac deinde Resp. annuis comissa est magistratibus.

Anni mundi. 3440.

3424.

3440.

3469.

3469.

Anni vrbis condita. 60.

44. 4. Reg. 16. 60.

89.

15. n ACHAZ an. 16.

Vria in Aaronis cathedra praesidente.

Superioribus, itemque Oded prophetantibus.

Tiglath Phalassare, 32. & Salmanazare, an. 10. Assyriorum monarchis.

Phacea, & ad extremum Osea, an. 9. Israelitarum regibus.

Sabacho Aegyptiorum.

Numa Pompilio. 2. Romanorum rege.

Lacedaemoniorum rege post regnum instauratum Polydoro Alcamenis filius, an. 53.

Atheniensium Archonte Aeschilo, denique Alcmanone decimo tertio & vltimo, an. 2.

Lydorum Ardiso.

Macedonum, Tyrina rege tertio.

Anni vrbis condita. 60.

Ibid. 18. 89.

89.

15. o EZECHIAS, an. nis 29.

Neria pontifice.

Osea, Esaiâ, Amos, Michæa vrbibus.

Salmanazare, Senacherib, 40. annis ferè 7. Filio eius Assur-Adon 41. id est, Sardanapalo, an. 10. Assyriorum monarchis.

Merodac Babyloniurum rege primo, ann. 52. qui & Baladan.

Osea vltimo Israelitarum rege.

Setone Aegyptiorum.

Numa Pompilio, deinde T. Hostilio 3. Romanorum rege, an. 32.

Lacedaemoniorum Polydoro.

Atheniensium Carope Aeschili f. primo decennali principe, Aesimede 2. siue Aesimede. Elidico 3. per ordinem.

Anni mundi. 3440.

3440.

3469.

3469.

Ex iis, qui denis annis praesuerunt, primus fuit Charope, vltimus Erix: Ex annuis primus Creon. *Velleius.*

Primus Ephorus Elatus apud Lacedaemonios 130. annis post Lycurgum. *Plutar. in Lycurg.*

Eliseus Tyri rex a Salmanazare oppugnatur. *Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. 15.*

o PRAECLARI exempli & singularis pietatis princeps. Rem diuinam & bellicam praecclare gessit.

Primum rei diuinæ opus fuit, primo regni mense oratio ad populum pro religione vetere instauranda & templo aperiendo. 2. *Paral. 29.*

Secundum, legitima sacrificiorum instauratio, *Ibid.*

Tertium, Paschatis relatio. 4. *Reg. 20.* ad cuius solenne sacrum populos Israel siue decem tribuum aduocauit. Nam nondum in Assyriam fuerant traducti. Eorum quidam venerunt, praesertim ex Aser, Manasse, Zabulon, Ephraim, Iachar. Alij irriserunt.

Rerum bellicarum prima fuit egregia victoria de Philistæis. 4. *Reg. 18.*

Secunda, idque regni decimo quarto, de Senacherib rege Assyriorum qui iam post Salmanazar septimum imperabat. E cuius clade secuta est imperij illius euersio, sub initium Manassis. 4. *Reg. 19. Esa. 37.*

29. Annos cum tribus Assyriorum regibus egit. Cum Salmanazare, qui sexto eius post captam Samariam, vita caesit. Cum Senacherib, qui eius 14. ab angelo profligatus est, cum Assar-Adon, quem per decem annos neque amicum, neque inimicum habuit, & eodem tempore cum Merodac rege Babyloniurum, quo amico vsus est.

Ex quo apparet sub finem vitæ eius, Assyriorum imperium fuisse a Medis & Babyloniis extinctum.

Aenci serpentis abusum sustulit, Idolorum, lucorum, excellentiorum Idololatram aboleuit. 4. *Reg. 18.*

Merodac, siue Berodac filius Baladan rex Bab. *Hier. 50.* regi Iuda e morbo conualescenti munera destinauit. *Esa. 39.* Mardo cempadus fortasse Ptolemæo Almag. lib. 4. c. 6. & 8. Adductus ad id fuit miraculo, quod sol per decem lineas, quas tantum descenderat, ad Orientem regressus diem decem horis aliis auxisset. *Esa. 38.* Huius admirandi Phaenomeni meminit. *Herod. lib. 2.* Circa regni eius decimum quintum, vnde primus Merodac, & Assar-Adonis, videtur concurrisse

Ezechias coluit bonas artes. Nam & studiosus fuit Mathematicarum, apud Chaldaeos tunc vigentium. Vnde annum restituisse fertur, & leges posuisse de intercalando tertio quoque anno mense Nisan (hodie Iudæi mensem Adar, id est, Februarium intercalant, quod tamen in idem recidit) & duplicando, vt ille esset mensium 13. & menses lunares ad cursum solis accommodaretur. *Eliâ in Tisbi e Talmudicis.* Hinc fortasse signum, *Esa. 38.* de solis retrocessione ipsius ingenio accommodatum.

Horologium Achaz celebratur, cum Græci, & Latini trecentis annis ante Christum neque quadrantes, neque horologia neque horas haberent.

Amici Regis Ezechia, mandato, autoritate, & suasionibus eius, libros Reipublicæ viles non tantum componebant, verum etiam veteres, quos ederent, perquirebant, *Proverb. 25.*

Ezechia sexto anno, vrbe Samarizæ potitus est rex Assy. Salmanazar. Ita durauit hoc regnum annos ducentos quinquaginta octo, menses septem. Qui transmigrarunt, non leguntur rediisse, quamuis credibile sit, eorum multos solum patrium repetiuisse sub regibus Persarum: e contrario, duz

tribus, quæ in exilium exigi capere post an. 113. sub Ioachim (Dan. 1.) leguntur rediisse, & tamen eorum plurimi in exilio hæserunt. Quo factum, vt Beatus Iacobus epistolam ad duodecim tribus dispersas scriberet.

Carthei siue Assyrij, in patria decem tribuum collocati nunc primum vocari cœpti sunt Samaritanæ, & vnus Dei cultum vtrunque amplecti.

Tobias apud Niniuem captiuus, vt constat ex eius libro, quæ & Hebraicè vulgavit ante paucos annos Germania, qui tamen non hæc tempore scriptus est, sed post reditum de Babylonia ex antiquis monumentis vnde nec in primum Hebraeorum canonem, qui mox post illum reditum conditus est, sed in secundum, è quo postea Ecclesia suo annumeravit cum opusculo Iudith, vt 24. veteris testamenti libri constituerentur Hilar. prolog. in Psal. Aug. lib. 2. de doctrina. c. 5. Conc. Carth. 3. Gelasius in Con. 70. epif. Quare & cum citat tanquam scripturam canonicam Cyp. lib. 1. contra Iudæos & li. 3. c. 11. epist. 52. 52. imò diuinam Scripturam vocat lib. de Orat. Dom. lib. de op. & Eleem. de bono Patient. & ad Fortun. cap. 10. & 11. De mortal. Sicilij vt Iren. lib. 1. cap. 34. Hilar. in Psal. 129. Amb. lib. de Tobia, & lib. 6. Hex. cap. 4. lib. de Elia cap. 10. Chryf. ad pop. ho. 13. Isid. lib. 6. Etym. cap. 1. Hieron. Pref. in Ionam, & Pref. in Tob.

Translatæ autem sunt. 10. tribus ad Assyrios, 4 Reg. 17. vnde itinere anni cum dimidio, per angustias Euphratæ transgressi, venerunt in Arsereth regionem hæctenus inhabitatâ, vbi cômorantur, 4. Reg. 13. Colchidis partem aut regionem aliquâ illi propinquam nonnulli esse suspicantur, quod Colchi more Iudæorum, infantes circumciderent, teste Herod. lib. 2. Ego puto esse veterem Tartariam ad desertum Belgian in Orientis Septentrionalis angulo, è qua illi sub annum Christi. 1200. Duce Cingis erumpentes, cum antea ignoti essent & loco & nomine, imperium Cham Tartarorum, quod hodie memoratur, constituerunt. Nam in Hebræorum annalibus apud R. Selomonem in 27. Esaiæ, decem tribus in Oriente fuerunt perditæ. Facile amplexæ sunt Mahometis mum quod iam ab æuo circumciderentur, & corrupta quadam Mosaicæ religionis specie tinctæ essent.

Palestini, ex quo ceciderunt regnante Ezechia, caruerunt deinceps gentili rege. seder Olam cap. 20.

Merodac Baladan cum duodecim annis in Babylone regnasset, omnem Assyriorum potentiam ad Chaldaeos transtulit, occasione cladis Senacherib non modo regnum suum in libertatem asserens, sed & augens, indeque regnavit annis 40. Quare Ierem. cap. 50. regnum Merodac vocat regnum Babylonis, quod is primus auctor huius regni post labefactos Assyrios fuerit. Et cap. 1. Cecidit Merodac, id est, rex Babylonis vltimus Baltazar, quasi transfuderit nomen suum ad posteros, vt Ptolomæus, Casar, &c.

Salmanazarem Assyriorum regem recentiores Chronologi putant esse Nabonazarem Ptolomæi lib. 3. cap. 8. & lib. 4. cap. 8. Almag. quod supra impugnavimus. Quicquid sit, apud eum nomina & secula regum Babylonicorum & Assyriorum videntur ficta aut corrupta, vt proinde ex eo nihil certò statui possit, nedum chronologia, vt isti faciunt, describi, nisi forte imaginaria.

Senacherib Pelusium oppidum Ægypti obsedit, sed audiens Taracam regem Æthiopum regi Ægypti auxilio properare ac per desertum iter facere vt ex improviso agrum Assyriorum inuaderet, re infecta recessit Hierosolymam, vbi eius exercitus pestilentia deletus. Ioseph.

Imò verò Angelus eius exercitum consumpsit, propter blasphemiam: ipse autem in Deorum suorum fano Niniuæ

3440.

Lydorum Ardiso, & per ordinem Ahiatte, an. 14. Mele, an. 12.

Macedonum Tyrima rege tertio, deinde Perdicca, an. 51. de quo Herod. lib. 8. & Soli, cap. 14.

Synodus quarta de restituenda religione, templo, festis, & re diuina, iuxta dispositionem & canones David regis, Asaph & Gad videntis, & Nathan propheta. 2. Par. 29. & 30.

3469

sacrificans,

Anni
vrbis
conditæ.
06.

89.

Anni
vrbis
conditæ.
60.

Anni
mundi.
3440.

sacrificans, à filiis interficitur. Qua plaga res Assyriorum ita fuerunt afflictæ, vt nullum deinceps verum monarcham habuerint. Nam ex hac tanta clade, sequuta est imperij perturbatio, mox laceratio atque distractio ex variis filiorum dissidiis. Denique euersio ac perniciēs, Babylonia rerum summam liberis & propinquis Senacherib eripiente. Horum meminit Herodotus, & nomen σαναζαελοσ retinet, addens statuam eius in templo Ægyptiaco positam, cum hac inscriptione, εις εμε τις οργων ευσεβης ετω. in me aliquis intuens pius sit.

Reuersus in Assyriam Senacherib, iratus ob plagam Hierosolymæ acceptam per. 45. dies multos filiorum Israel occidit. Tob. 1. paulò post in templo Nizra Niniuæ occisus. 4. Reg. 19.

Simeonitæ relictis suis sedibus, quas obtinuerunt partitione Iosue, quærunnt nouas sedes, & partim in Æthiopiam cæsis Nomadibus migrant, partim in montem Scir. id est, Idumeam, partim in Amalec (Arabia regionem). 1. Paral. 4. hoc videntur metu Assyriorum fecisse.

Apud Ægyptios Sethon sacerdos Vulcani & Rex, confligit cum Senacherib rege Arabum & Assyriorum. Herod. lib. 2.

Huic Tiraca rex Æthiopum auxilium tulit. Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 1. & 2.

Tyraca rex Æthiopum potentissimus, in Senacherib Assyriorum monarcham oppugnantem Hierosolymam. Ita reges Æthiopiæ à temporibus Salomonis peculiarem curam terræ sanctæ gesserunt. Quod impensè, tanquam hereditarium, hodièque facit potentissimus Æthiopum rex Preto. Ioannes. Vtinam Deus immortalis illi palmam hanc referret, vt maiorum vestigia persequens terram illam è Turcica feritate tandem liberet, dum nostri principes neglecta religione & conditoris sui monumentis, ignauitæ, libidini vel ambitionibus turpiter seruiunt.

A primo rege Ægypti ad hunc Sethonem vltimum, decem annorum millia fluxisse fabulabantur Hierophantæ Herodoto, ac eo tractu solem quater sui ortus locum mutasse. lib. 2.

Regnat tandè filius Senacherib Asaraddon (Phul cognomento Regum Assyriorum) id est Sardanapalus, si vestigiis literarum aliquid tribuendum sit, 4. Reg. 19. Hunc Nabugdonozor exiit imperio, & ad incendium compulit, vel potius cum Arbaeto Medo Berodac Nabugdonozoris auus. Nam Nabugdonozoris auum Merodac siue Berodac (viroque enim vocabulo nominatur) fuisse, qui imperium Sardanapalo ademerit, ex eo perspicuum puto, quod sub illa tempora iste imperium Orientis affectare cœperit. Esa. 30. & 4. Reg. 20. Quinimò R. Salomon è Talmudicis historiis in 3. caput Danielis narrat Nabugdonozorem vnum eorum decem fuisse, qui soli cum Senacherib euasere manum Angeli, missi diuinitus ad istius delendum exercitum.

Quamquam potius id de patre vel auo Merodac crediderim, quia Nabugd. nimis fuisset senex temporibus Babylonicæ captiuitatis: item quia Iosephus & reliqui historiographi Orientis, quinque Reges faciunt huius Babylonicæ monarchiæ, quam tamen Nabugd. magnus ad summum apicem peruxerit. Reges Assyriorum præcedentes è libris Regum & Paralip. sursum versus ad prisca secula, quibus eorum imperium floruit, facillè perduces. Hoc modo Asaraddon, Senacherib. 4. Reg. 19. Salmanazar. Ibid. cap. 18. Teglati Phalassar. cap. 16. Phul. cap. 15.

Cum Salmanazar paucos adduxisset è diuersis regionibus colonos in Samariâ, postea Asar-Adon. i. Sardanapa-

3469.

89

EZECHIE ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.

lus, repleuit terram decem tribuum nobis habitatoribus, prefertim de Cutha regione Perfarum, qui suscipientes circumfisionem per sacerdotes Israel è captiuitate euocatos, & legitima Dei, atque libros Moſis quinque, nihilominus deos suos patrios in excelsis colebant. Vnde florentibus Iudæis, eos suos vocabant propinquos. Alias cum illis perpetuas exercebant inimicitias, eorumque hostibus intestino quodam odio sese solebant adiungere. *Ioseph.*

Quod hæreticorum est contra catholicos ingenium & mos.

Multi interim ex 10. tribubus in regnum Iuda confugerunt, multi latitarunt, partim in speluncis, partim inter vicinas gentes, qui post reditum regis Assyriorum, redierunt ad sua, & habitauerunt cum Samaritanis. Ita desit regnum hæreticum post annos. 258.

Eodem tempore ablata est gloria Moab (per Salmanazarem scilicet) tribus videlicet annis post mortem Achaz *Esa. 14. & 16.*

Externa.

A clade Senacherib ad principium victoriarum Nabugdonozoris, computantur anni. 107. Et sanè tot reperiuntur à. 14. Ezechie (quo Senacherib illa clade est affectus) vsque ad tertium Ioachim, qui fuit primus Nabugdonozoris. *infra.*

Sardanapalus Tarsum & Anchialon vrbes Ciliciæ maritimas condidit vno die. *Stephan. de Vrribus.*

Domitis Assyrii, Merodac Babylonius tenuit monarchiam, cuius vt regis Babylonie iam potentis sub Ezechia, meminit Esaias cap. 39. Mardocepadus. Ptolomæo.

Externi scriptores narrant, Phul Belochum (quem putant esse Belodac, 4. Reg. 20.) & Arfacem Medum bello aggressos fuisse Sardanapalum muliere corruptiorem, seque Sardanapalum incensa regia & familiam flammis Babylone, consumpsisse, durasse autè incendiū dies quindecim, annis post Abraham mille ducentis (regnante in Iudæa Ezechia), id est, 1331. ab Abrahæ morte iuxta nostram supputationem.

Arfaces siue Arbaces, siue Arbaetus dominatus est Medis & Persis, vixque se eius posteritas tutata est montibus aduersus Babylonios, vsque ad Darium Medum, & Cyrum Persam.

Errant ergo Germani historici & Chronologi, qui secus scribunt & Belochum accipiunt pro Phul rege Assyrii. Ozia seculo, quem & aiunt pulso Sardanapalo regnum Assyriorum & Babyloniorum occupasse, atque hinc cæpisse nouum Assyriorum regnum, vsque ad Nabugdonozorem. Nam noui istius regni apud Assyrios, nullus probatus auctor recitatur.

Melius Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 3. Tempore Ezechia, Assyriorum imperium à Medis euersum est. Addo ego, & à Babylonis, vt supra.

Mardocepadus cum. 12. annis regnasset Babylone, magnam accessionem suo imperio fecit, vt iam monarcha appelleretur annis Aegyptiis 28. à regno Nabonazaris. *Ptol. lib. 4. cap. 6. & 8.*

Romæ Tullus Hostilius tertius rex, an. 32. qui primus fascibus & purpura vsus, Fidenates, Veientes, & Albanos vicit & urbem Cælio monte amplificauit.

Hydromantia à Persis in Italiam affertur.

Archilochus Parus poeta Iambicus, quem ob mordacitatem Lacedæmonij vrbe eiecerunt. *Cic. 1. Tuscul. regnante Tullo Hostillio, Cornel. nepos.*

Apud Aegyptios Psammeticus regnat an. 54. 10. scilicet cum vndecim aliis, solus. 44. à quo res Aegyptiorum expo-

ncre

Anni
Mundi.

3440.

In ea etiam quarta Synodo de requis decem tribuum colligendis & ad Pascha & alia legis statuta conuocandis tractatum est. Ibidem. Ibi & actum videtur de libris Prophetarum conquirendis, maxime Salomonis, Prouer. 25.

EZECHIE ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.

Anni
Vrbis
condita.

60.

89.

Anni
Vrbis
condita.

189.

89.

4. Reg.
21.
144.

16.
p MENASSES an. 55.

Osaia Pontifice.

Joel, Nahum, Habacub, prophetis.

Arbaeto an. 28. Phraorte an. 22 Medorum.

Merodac Babyloniorum rege, deinde Ben Merodac, an. 45.

Tullo Hostilio, Anco Martio an. 24. Tarquinio Prisco, an. 38. Rom. regibus.

Lacedæmoniorum Polydoro, deinde Eurycrate, an. 38.

Anaxandæo, an. 50.

Atheniensium Hippomene quarto decennal. principe, Leocrate quinto

144.

Anni
Mundi.

3469.

3469.

3524.

3524.

nere incepit Herodot. lib. 2. post quem Nechao, de quo postea. Pueros Græcè docuit, Græcis locum, qui castra dicitur, ad inhabitandum concessit, *Herod. lib. 2. Diod.*

Aegyptij confusis rebus per bella ciuilia, 12. ex senioribus regno præficiunt, qui simul. 15. annis Rempub. administrant. *Diod. Siculus lib. 2. cap. 2. labyrinthum mirabilem ædificant. Herodot. lib. 2. Inter hos vnus Necephos, siue Necus pater Psammetichi proximi regis sex annis regnauit. Quo à Sebaco Aethiopum rege occiso, eius locum subiit Psammeticus filius. Herod. lib. 2.*

Anni 2. Olympiadis. 9. Polydoro & Theopompo regibus Lacedæmonij Amphæam oppidum Messeniorum occuparunt, quo tempore Aetinedes Aeschylus filius, quintum iam annum Athenis præerat. *Paus. lib. 4.*

Bellum Lacedæmoniorum vicennale contra Messanos, propter stupratos virgines, initium intestinorum bellorum Græciæ. *Oros. lib. 1. cap. 21.*

Messana tandem capitur, & per. 80. annos subiicitur. *Pausan.*

Euphaes filius Antiochi rex Messen. sub tempus belli, quod anno. 20. durauit. *Pausan.*

Syracusæ & Catina in Sicilia conduntur. *Nangiac.*

Mare obtinent. Cares. *Ibid.* Item Lesbij.

Calchedon condita. *Nangiac.*

ANNO. 12. regnum est consecutus. Quantum pater colenda pietate laudis fuit consecutus, tantum iste in exercenda impietate amisit, vsque adeo vt eius flagitia Deum ad excidium Iudæorum incenderint.

Fuit Iudæis, quod Achab olim Israëlitis. Nam excelsa erexit, quæ Pater destruxerat. Extruxit aras Baal & fecit lucos. Astra coluit.

Idcirco captus est ab exercitu regis Assyriorum vinculusque ductus Babylonem, 2. *Par. 33.*

Sic appellat regem Chaldæorum siue Babyloniorum. Nam & Ibidem Babylonem non Niniuem adductum testatur, quasi proximis annis regnum Assyriorum, quod fuerat in Niniue collocatum, iam à Babyloniis esset deletum ac Babylonem ad Euphratem translatum.

Restitutus pacta Babyloniis societate & fide, adhortatus est populum, vt relictis Idolis Dominum coleret. Tumque simulachra & aras alienas euerit, & extra urbem omnia proiecit. 2. *Par. 33.*

Ozias propheta, siue Hozai, è cuius sermonibus extat præcatio Menassis penitentiam agentis. 2. *Par. 33.*

Ioel de duabus tribubus, earumque per Christum restitutione. Nahum in Niniuitas qui vastauerant decem tribus: Abacuc in Chaldæos & Nabugdonozor, qui duas, scribunt. *Hebræi in Seder Olam.*

Nahum tamen ponitur sub Ioatham rege, à Iosepho, lib. 9. cap. 11.

Idque fortasse, quia illa Niniuis euersio, quam Deus primum nuntiat per Ionam, deinde penitentia eius motus in aliud tempus distulerat, videtur facta à Merodac Baladan qui Assaradon, iam decimum annum imperantem extinxit sub initium Menassis, vt rectè Olymp. & Suidas scripsere, vt inde appareat cur Rex Menasses, non Niniuem sed Babylonem traductus fuerit.

Quo tempore & Arbaetus partem imperij Assyrii ad se rapit & regnum Medorum condit, quousque Nabugdonozor Niniuem & Medos ipsos in suam potestatem redigit. *Iudib. 1.*

Niniuitarum subuersio, quam prædicebat, facta postea puratur à Nabugdonozore anno regni primo. *Heb. vel iuxta*

N

Eusebium & Herodotum lib. 1. à Medorum rege Cyaxare proauo Cyri circa tempora captiuitatis Babylonicæ, 150. annis post Ionam prophetam.

Nostri similiter Ioclem Olex faciunt sub Ozia. Videre quidem potuit Oseam, reuem, sed non Oziam regē, quia omnino viguit sub Menasse, & scripsit. Non enim facit mentionem Israël, quasi iam essent abductæ decem tribus in captiuitatem. Deinde de Iuda solum vaticinans, de reliquis earum cum domo Dei delendis prædicit.

Menasse rex. 22. annis perseceravit in sua impietate, reliquis respuit. Seder cap. 24. Kimhi in. 4. Ezech. 40. totos annos impiæ ipsius vitæ, 15. duntaxat respicientiæ tribuit.

Tractus fuit Babyloniæ captiuus ob scelera, & denuò suis ob penitentiam dimissus à Merodac, qui eo incipiebat transferre imperium, & viam Nabugdonozori nepoti præparare ad tantam imperij molem.

Iuxta alios à Ben. Merodac, qui circa regnum eius trigessimum sextum regnare cœpit.

Serra Esaiam patrualem suam dissecuit, quod clamaret, Audite principes Sodômorum, &c. Hieron. in 1. Esa. è Trad. Hebr. cum Ecclesiam suis vaticinationibus illustrasset annis circiter. 90.

Externa.

Ægyptus post Sethonem Vulcani sacerdotem, duobus annis Rege caruit. Deinde 12. duces habuit, qui æquali potestate administrarunt annis 10. quorum vnus Psammeticus nomine, solus postea regnum occupauit. Herodot. & Diodor. lib. 1.

Athenis mutata Reip. forma, magistratus annui creantur. Tum ciuitati nullæ erant leges præter principum decreta. Nangiæ. Velleius lib. 1. Pausan.

Midas rex Phrygiæ, qui obliquam tibiam inuenit. Plin. lib. 7. cap. 56. & barbarorum primus, donaria ad templum Delphicum misit. Herod. lib. 1.

Byzantium à Pausania Spartanorum rege in Thracia conditur.

Nudipedalia primum Lacedæmone sunt acta.

Archilochus adhuc viuus, cuius libros vrbe exterminarunt Lacedæmonij, quod parum essent pudici. Valer. Max.

Simonides & Aristoxenus musici.

Romæ Ancus Martius rex 4. an. 38. qui primus salinas instituit, Ostiam super mare condidit, Auentinum & Ianiculum vrbi addidit.

Apud Medos, Cardiceas, Artecamis, Deioces de imperio dimicant, & simul regnant. Diodor. Herodot. post. 13. annos solus obtinet Deioces siue Arbiones, qui Ecbatana condidit, & primus verus Medorum monarcha fuit.

Apud Macedones Argeus, apud Ægyptios Merres Æthiops.

Bellum Lacedæmoniorum cum Messeniis per, an. 17. paus. Sibylla Samia ab aliquibus hic locatur.

Post Sardanapalum Arbaces eius præfectus regnum Medorum condidit in annos. 128. vsque ad Cyrum.

Erixias vltimus Atticorum decennalis princeps, qui magistratus durauit, an. 70. à Caropis initio. Postea popularis status cœpit, & annui magistratus constituti sunt.

Tarentum conditum à Partheniis duce Phalanto. Insin. lib. 3. Luca à Lucio Thulco. Cato de Orig.

Psammeticus vnus è duodecim ducibus Ægypti, rerum solus potitus, nouum regnum sub. 25. Menassis illic fundat. Ab hoc certa putatur historia ex Herodoto & Diodoro vsque ad Cambysem.

Græci auspiciantur suam historiam ab hoc Psammetico, sub

Ann. Mundi.

3459.

3524.

Absandro sexto. Erixia septimo & vltimo.

Sethone Ægyptiorum, deinde post interregnum, annis. 12. Psammetico primo noui regni Ægyptiaci rege, an. 44.

Mele tertio Lydorum rege, & per ordinem Cædale, an. 17. Gige an. 36.

Macedonum, Perdica rege quarto, deinde Argeo, annis 38.

MENASSIS.

Ann. Urbis. cōditæ. 89.

144.

Ann. Urbis cōditæ.

144.

144. 4. Reg. 12. 146.

146. 22. 177.

177.

Ann. Mundi.

3524.

3524.

3526.

3526.

3557.

3557.

17. q AMON, an. 2. Sellum Pontifice. Hozai propheta.

Deioce siue Cyaxare Medorum, annis. 53.

Ben-Merodac Babyl. rege secundo.

Ægyptiorum Psammeticho.

Tarquinio prisco quinto Romanorum rege.

Lacedæmoniorū Alexandro.

Lydorum Gige rege quinto.

Macedonum Argeo rege quinto.

18. r IOSIAS an. 31.

Helcia pontifice max. Sophonia, Jeremia, Baruch vatribus & Holda prophetissa.

Deioce siue Cyaxare Medorum.

Ben Merodac Babyl. reg.

Tarquinio Prisico Rom. reg. quinto.

sub quo primi omnium exterorum in Ægypto confederunt. Herod. lib. 2.

Giges capit Colophonem & Smyrnæ, & Miletum oppugnat.

Picturam in Ægypto docuit, Plinius lib. 8. cap. 56.

Candale postremo ex Heraclidis interfecto, quintus Giges regius pastor, mulieris opera regna. Cic. Offic. à quo suam historiam per Cræsum ipsius abnepotem, vsque ad Assueri & Persarum è Græcia fugam Herodotus nouem suis libris deduxit. Eum sub Menasse nobiscum collocat. Gregor. Turon. lib. 1. hist.

q AMON impius Rex à seruis suis interficitur. 4. Reg. 21.

Patris flagitia, non penitentiam imitatus, Idolis, quæ Menasses à se fabricata euerterat, immolauit, adoluit Baal, Soli, Lunæ, 12. signis & omni militiæ cœli.

Corrupte apud. 70. duodecim anni ei assignantur. Ex quo aliqui perperam augurati sunt interregnum duodecenne inter hunc & patrem Menassem statuendum esse.

Externa.

Lapso Assyriorum imperio, multa regna emerferunt, Medorum, Persarum, Lydorum, &c. totaque Asia armis concussa est, donec obtinuit Nabugdonozor.

r Hic ille est Iosias iam pridem per prophetam ex nomine promissus ad expiandas Idololatriæ labes. Ezechiam in hoc laudis genere superauit, religionem abrogatis Idolomanis restituit. 4. Reg. 23.

Helcia sacerdote vsus, qui erat ab Aarone. 25. secundum Iosephum, templum à superioribus duobus principibus profanatum & semirutum renouauit, arcamque recondidit. (seder Olam.)

Vasa Idolis consecrata cremauit, sacerdotes eorum interfecit, ne quidem aliorum impiè mortuorum sepulchris & ossibus parcens. 3. Reg. 23.

Locum è 28. Deuteronomij exitia omnia iis, qui à lege recessissent interminantis audiens scidit vestimenta sua, & rogauit Helciam aliòsque, vt orarent Deum pro se & reliquiis Israël & Iuda.

Regni duodecimo purificauit Iudam ab Idolis.

Pro rege Babylonis pugnans, siue is fuerit Ben-Merodac, siue Nabulassar secundum alios, & prohibens transitum properanti Necaoni Regi Ægypti ad Euphratem contra Babylonios cecidit. Herod. lib. 2. In Mageddo, 2. Paral. 35.

Nam erat Babylonis amicus & fœderatus iam à temporibus Ezechia & Menassis.

Eius morte piis funesta regnum Ægyptio factum est tributarium. Ex quo deinceps vsque ad Machabæos Iudæa externis obnoxia fuit, vt non sine causa, Iosiam Ieremias tantope deplorarit.

Necao postea ad Euphratem à Nabugdonozore cæsus est anno quarto Ioakim, Ierem. 46.

Eius tertio decimo incipit Ieremiæ prophetia vsque ad excidium vrbs.

Helcias pontifex apertens Arcam, vt pecuniam è templo afferret ad ipsius restorationem, inuenit librum Deuteronomij, quem Moses in ea reposuerat & fortasse manu sua scripserat. Non quod alioqui nulli eius essent alij codices. Nam quod legitur, librum legis deperditum reperisse, sic est intelligendum. Moses. 13. exempla suæ legis manu sua exarauerat, singulis tribubus dederat, & tredecimū inter sacra vasa, & quali λείψανα, id est, reliquias reposuerat. Heb. Adeo autem erat status religionis illa tempestate corruptus superiorum principum perfidia & improbitate, vt liber legis nter sacras reliquias repertus haberetur pro re noua &

inaudita. *Ximbi. in 8. cap. Osee.*
 Alij hunc librum absconditum fuisse Menasse regnante credunt, tum eum is legem aboleuit & gentiliū religionem asciuit.
 Sophonias, quod iam decem tribus abductæ essent in Assyriam, de duarum reliquarum deuastatione atque captiuitate prophetiam rexit.
 Rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abstinent. *Iere. 35.*
 Helcias summus Pontifex & propheta. Vrias propheta Ierem. 26. quem Esaias nominarat multis ante annis. *Esa. 8.*
 Oida prophetissa floret: scholas Hierosolymitanas moderatur. *4. Reg. 22.*
 Ieremias concionatur, Threnosque edit in necem pij regis Iosia: inchoatum suum prophetiæ librum sequentibus regibus absoluit, de quo paulo post.
 Baruch Ieremiæ notarius & propheta.
 Ieremiam scripsisse duos postremos libros Regum, produnt in Talmud. cap. 1. Baba Batra. Dictauit etiam librum comminationum, *Ierem. 36. 45 & c.* qui non extat. Apud Taphnas in Ægypto à populo lapidatione tollitur. *Hierony.* Hebraei tamen in Seder rediisse ferunt ex Ægypto, cum Baruch, saluum & incolumen anno Nabugdonozoris, 27. quo ab eodem capta est Ægyptus. Vide *R. selo. 44. cap. Ierem.*
Externa.
 Necho rex Ægypti Psalmetichi filius ducere conatus est fossam, è Nilo in Sinum Arabicum siue Rubrum mare. *Herodot. lib. 2.* bellum gerit cum rege Chaldeorum, *ibid. & 2. Paral. 35. Ierem. 46.*
 Ambitum & magnitudinem Africæ per Phœnicos nauas vestigauit, qui eam totam biennio à mari rubro exorssi circum nauigârunt, & æquinoctialem transgressi medio die Solem dextrum, seu versus Septentrionem, situm & umbras sinistras habuerunt, & per columnas Herculis in Ægyptum tertio anno redierunt. *Herodot. lib. 4.* huius regis mentio fit. *2. Paral. 35. & 4. Reg. 23* in Iosia huius historia.
 Cypselus Corinthiorum tyrannus, an. 28.
 Merodac secundus, siue Ben Merodac Babyloniorum rex, quem Iosephus Nabugdonozorem primum vocat, & apud eundem Berosus, Nabulassarum.
 Zaleucus Locrensiū legislator feuerissimus, post Locros conditos annos circiter. 40.
 Capta est Phigalia oppidum Arcadiæ à Lacedæmoniis, regnante Athenis Miltiade, *Pausan.*
 Oraculo Dodonæo primum Græcia vsa est. *Nang.*
 Sinope & Lipara conduntur, & paulò post, Epidaurus, quæ postea Dyrrachium.
 Histrus in ponto, & paulò post Boristhenes, Chantus, & Stagera in Asia, Lamplacus & Abdera.
 Scythæ ad Palestinam vsque penetrauerunt, sed post. 8. annos seruili bello domum reuocantur. *Iustin.*
 Tarquinius Priscus Romæ rex quintus, an. 38. Hetruscos in ditionem accepit & ludos instructo circo instituit. Huius temporibus memorabilis illa Gallorū migratio contigit, quâ Italiæ maiorem & meliorem partem, Thuscis eiectis, occuparunt Thusci verò in Rhetiam & Vindeliciam Germaniæ migrarunt. *Iustin.*
 IOACHAZ secundo genitus Iosia: patris successionem inuasit, sanguinarius Rex & impius. Vnde & post paucos dies in Ægyptum captiuus abducitur.
 Vt Iosias longè se ab Amonis patris corrupta disciplina remouerat, sic Ioachaz præclara Iosia instituta reiecit. Nam pridem ita regnabatur in Iudæa, vt prauis probos reges,

Anni Mundi. 3526.
 3557.
 3557.

Anaxandro Lacedæmoniorum.

Ægyptiorum Psalmeticho, deinde Nechaone, an. 17.

Lydorum Gige, deinde Ardi, an. 37.

Macedonum Argeorege quinto, deinde Philippo, an. 38.

Synodus quarta in templo, Helcia pontifice, de renouando legis fœdere, repurgando templo & religione à superioribus principibus polluta, de Pascha celebrando iuxta maiorum ritus, tollendis aruspiciibus, Pythonibus, Ariolis, Idolis, effodiendis è tumulis pseudoprophetarum & hereticorum cadaueribus. 4. Reg. 23. 2. Paral. 34.

19. IOACHAS men. 3.

Eodem pontifice, & iisdem prophetis.

Anni Urbis cõditæ. 146.
 177.
 178.

Anni Urbis cõditæ. 177.
 178.
 189.

Cyaxare siue Deioce Medorum.

Ben Merodac Babyloniorum rege.

Seruius Tullio sexto Rom. rege, an. 44.

Ægyptiorum Nechaone.

Ardi Lydorum rege sexto.

Anaxandro Lacedæmoniorum.

Macedonum Philippo rege sexto.

20. IOAKIM Eliakim an. 11.

Azaria summo pontificatu fungente.

Jeremia & Vria vaticibus.

Deioce siue Ciaxare Medorum.

Anni Mundi. 3557.
 3558.
 3569.

& contra exciperent.
 Sicut Iosias propter societatem regum Babyloniorum bellum Ægyptiorum in se conuertit. contra eius filij propter amicitiam Ægyptiorum, arma in se Babyloniorum adducent, indeque captiuitatem.
 Rebus turbatis Patris morte, regnum rapuit, donec à Pharaone Ioakim restitueretur.
 Nam ne regnaret vinxit cum Nechao, & imposuit multam terræ centum talentis argenti & talento auri.
 Huic Ioakim frater primogenitus sufficitur. est autem mirum quo pacto populus regem pro Iosia patre constituerit Ioachaz, qui duobus annis natus colligitur minor fratre Ioakim. *2. Paral. 36.* Nam hoc pugnabat contra legem Salomoniam.
 Dicitur tamen primogenitus. *1. Paral. 3.* Sed Talmudici dicunt primogenitum illic appellari respectu regni. non naturæ, quod regnarit primus è filiis Iosia. Primogenitus ergo, id est, Primus regni successor. Nam Hebraei primogenitum primum familiæ & præcipuum appellant, quocumque nascatur loco, vt *Ps. 88.*
 [Hæc autem ratio assignari potest, quod omnes Primogeniti naturæ ius illud suum amiserunt propter fratricidium Abelis à Cain commissum. Et ita obseruatum fuit deinceps in semine Abrahæ. Nam Isaac secundo genitus natura & Iacob, & Iuda suos fratres primogenitos antecesserunt ea prærogatiua quod etiam in Mose erga Aaronem factum est. Item in prophetis Samuel enim vnxit Dauidem natu minimum & Solomon ipse minor fratribus, ad solum regni reuectus est.]
 Tum Ieremias iussu Dei prædicare cœpit excidium vrbis & populi. Quare mox sub Ioakim capitis periculum adiit, *cap. 22, 26, 36.*
Externa.
 Regnante Tarquinio Prisco apud Romanos, & filiis Iosia: apud Hebræos, Aruerni, Bituriges, Senones, Hedui, Carnutes, Auleri, & aliquot alij Gallie populi ducibus Bellonefo & Elitonio Italiam ab Alpibus perpetuo Apennini iugo vsque ad Rubiconem Galliam fecere. Tum (inquit Liuius *lib. 5.*) Celtarum penes Bituriges summa imperij fuit, qui & regem Celtis dabant. At Tempore Cæsaris duo erant principatus. Alterum tenebant Hedui, in quorum fide & imperio erant Bituriges Aruernorum finitimi. Alterum Aruerni habentes in sua fide & imperio Sequanos Heduarum finitimos. *Cæsar lib. 1. Bell. Gal. cap. 12. & lib. 6. cap. 4.*
 IOAKIM primogenitus erat Iosia: *Seder Olam, & Iosephus.* & Impius fuit.
 Tributarius regis Ægypti, vt & tota Syria, deinde Babylonis, à quo & interfectus est.
 Eliakim alio nomine. Nam qui Ioachim dicebantur propter eandem nominum notationem (*q. Dei resurrectio*) Vtroius vocabulo promiscue afficiebantur. Vnde Pater Virginis à *Luc. cap. 3.* Eli (per apocopem Syriacam pro Eliakim) qui ab aliis Ioakim.
 Propter societatem Nechaonis regis Ægyptiorum bellum in se Babylonici Nabugdonozoris conuertit.
 Hic ergo incipiunt bella Nabugdonozoris contra Syriam, qua tota parebat Ægyptio, & Iudæam, contra quam quatuor suscipiuntur bella. Duo sub rege Ioakim, tertium sub Iechonia, quartum sub Sedechia.
 Tot inde clades. Prima quando regem Ioakim abduxit Babylonem cum Daniele & tribus pueris fociis. Secunda quando eius vndecimo illum iam in regnum dimissum vrbe capta interfecit & Iechoniam filium substituit. Tertia cum vrbe iterum capta Iechoniam tertio mense abduxit cum matre, Ezechiele propheta & optimatibus. Quarta cum Sede-

chiam illius vndecimo cum popularibus exportauit. Sed quoniam historia istorum temporum satis confuse in Scripturis narrata est, & refert eam habere exploratam, propter Ieremiam, & Prophetas, qui infra illius aetatem scripserunt, hic hærere paucis lubet. Ioakim sub finem anni tertij regni sui se obsessum tradidit Nabugdonozori, datis obsidibus, inter quos Daniel, Ananias, Azarias, Misael, & parte vasorum templi Domini. *Dan. 1.* Tributarius autem in regno suo adhuc relinquitur, donec grauissimæ seruitutis onere depressus, ad Ægyptiorum regem diuertens, misso rursus de Babylone exercitu comprehensus & tractus priusquam ad urbem veniret, in campo Babylonis vndecimo regni interficitur, & caret honore sepulturæ obiectus bestiis. *4. Reg. 24.* vt Ieremias prædixerat. *22. & 36. cap.* Alij aiunt mortuum in ipsa vrbe *Baby. Kimhi in 19. Ezech.* Ita Ioachim bis fuit captus.

Interim autem dum hæc agerentur, in eius locum, Ioachin filius, qui & Iechonias, à populo Rex constituitur, sed regni mense tertio vbi reuersus Chaldæorum exercitus urbem obsidisset, monente Ieremia, ne ciuitas cremaretur, cum matre se dedit. Vnde cum vniuersa profapia Babylonem ductus, initium præbuit captiuitati, seu transmigratiōi Babylonicæ, quam 70. annos duraturam Ieremias præmonuerat. *Ierem. 25.* Quamquam illam Hebræi ordiuntur ab vndecimo Sedechiæ, vt videre est apud Abben-Ezram *in. 1. & 9. cap. Danielis,* vel à quarto Ioakim, vnde historiam suam orditur Daniel, qui fuit primus Nabugdonozoris.

Vt Iechonias, deinde Sedechias regnarint in ipso transmigratiōis Babylonicæ tempore. Et certè tres huiusmodi fuere transmigratiōes.

Ceterum pro Iechonia in regnum à Chaldæo susceptus, patruus Sedechias Iosia filius propter rebellionem, regni vndecimo post quinquennem obsidionem superatur, & tam Hierusalem quam Templum solo æquatur, cunctis penè, qui è prima captiuitate supererant, in exilium deportatis. Ex quo perspicuum est urbem ter à Babyloniis captam, regnantibus videlicet per ordinem Ioakim, Iechonia, Sedechia.

Obsidio breuior colligitur *Ierem. 39. & 4. Reg. 25.* Nempe Nabugdonozor ipse præfens adfuit à nono Sedechiæ ad vndecimum per duos ferme annos. Reliqui tres anni pertinent ad ipsius duces, qui & eam soluerunt, vt Pharaoni occurrerent. *4. Reg.* Hinc obsidionem, quam hic dicimus quinquennem, triennem facit *Ios. lib. 10. cap. 10.* Nam ait anno regni octauo Sedechiam Pharaone fretum rebellasse. Biennem Kimhi in *4. Ezech.* à nono scilicet Sedechiæ vsque ad vndecimum. Octodecim mensium *Ierem. 39.* cui ipsemet Nabugd. præfesset. Tandiu enim adfuit, cum tamen antea vrbs fuisset à ducibus ipsius obsessa, qui propter occursum & suppetias Ægyptiorum eam coacti sunt aliquandiu interrompere.

In prima captiuitate, Nabugdonozor traxit in exilium è Iuda & Benjamin tria hominum millia & 23. id est, vniuersam ferè Hierosolymæ nobilitatem. E reliquis verò tribubus septena millia. In secunda post septennium Iechoniam, totamque ipsius familiam, cum octodecim populi millibus. In tertia post annos 11. reliquos omnes penitus, exceptis sex populi millibus, quibus Godoliam præfecit.

Duo tamen Hieronymo initio comm. in *Ezech.* Iechonia vocatur prima transmigratio, qui cum matre est ductus Babylonem, & cum Daniele tribusque pueris, & Ezechiele. Sedechiæ autem secunda vel extrema captiuitas. Quod non

Anni mundi. 3558. 3568.

Ben Merodac, deinde magno Nabugdonozore, an. 45. Babyloniiorum regibus.

Seruius Tullio Romanorum.

Nechao Ægyptiorum.

Ardi Lydorum regis sexto.

Macedonum Philippo rege sexto.

Anaxandro Lacedæmoniorum, deinde Eurycratide, an. 35.

Anni vrbs condita. 178. 189.

Anni vrbs condita. 189. 190.

Anni mundi. 3568. 3569.

IOAKIM ET NABUGDONOZORIS SÆCVLO.

puto verum, quoniam Hebræi constanter tres fuisse docent, vt dixit Deinde Daniel & tres pueri ducti sunt in captiuitatem, non cum Iechonia, sed septem annis prius, anno scilicet tertio Ioakim. *Dan. 1.* vertente & inchoante quarto è 25. *Ieremia.*

In his cladibus sola Iechoniae posteritas ex ampla familia Daudica permanfit, qui & in captiuitate genuit Salathielem, Malchiram, Pedaiam & Gemariam. *Seder Olam minor.*

Nabuzardan princeps militiæ Nabugdonozoris cremauit templum, exportatis columnis, mari æreo, basibus, quæ omnia fecerat Salomon, cunctisque vasis templi & thesauris regis. Interfecta sunt nongenta & decem hominum millia, infiniti abducti sunt in captiuitatem. Nam vel ex Leuitis translata sunt 600. millia. *Sub finem chronici de regibus Israel.*

Vrias filius Samaie propheta retractus ex Ægypto, à Ioakim interficitur, eadem, quæ Ieremias, concionans. *Iere. 26.*

Daniel anno. 15. ætatis, ductus est Babylonem. tertio anno Ioakim, qui postea octo annos regnum tenuit, à quibus ad finem captiuitatis anni fuerunt. 70. Ita vixit. 93. annos, antequam transferretur ad Medos, vbi tribus annis post decimi capitis visionem habuit. Erat igitur admodum senex, fortasse mortuus diebus Ester, neque ad ædem posteriorem cum aliis ascendit. *Abben Ezra in 1. Daniel.*

Prædixit. 12. capitibus futurum statum Ecclesiæ à suo tempore ad extremum mundi, ac inter cetera docuit quinque regna sese per ordinem coniectura, quæ per illud spatium populum Domini grauius oppugnant, Babyloniiorum, Persarum, Græcorum, Romanorum, Gog, & Magog i. Saracenum & Turcarum, quos per obscurum & ignobile cornu designauit. Consolatur autem sanctos in eo, quod dicit. In medio istorum regnorum perseueraturam Ecclesiam, Christumque post. 70. Hebdomadas reuelandum, regnaturum in medio inimicorum suorum, imò verò vniuersa illi imperia contriturum, & suis daturum regnum, quod in æternum frangendum non sit: Nempe quoniam regnum Christianorum deletis ceteris intercipietur à beata immortalitate.

Hinc veteres ferè dimensi sunt humani generis vitam, teste Aemilio Sura de annis populi Romani. Nam Assyrii principes, omnium gentium rerum potiti sunt Deinde Medici (vel potius Babylonij) postea Persæ, deinde Macedones. Exinde duobus regibus Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, deuictis, summa imperia ad pop. Rom. peruenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Assyriorum interlunt anni bis mille, quinque demptis. *Hæc Velleius Patere. lib. 1.*

Decem visiones in suum librum retulit, quarum tres vidit sub Nabugdonozore, tres sub Baltasare eius nepote. Septimam & octauam sub Dario, duas verò vltimas sub Cyro. Senio ergo confectus, in Ecbatanis Mediæ ciuitate sepelitur.

In Græco & Latino aliqua è Theodotionis translatione habentur, quæ desunt in Hebræo, vt maior pars capitis tertij de rebus trium puerorum in camino ardenti, & duo postrema capita 13. & 14. de Susanna, de Belo, dracone & lacu leonum. Sed non desinunt esse canonica & sacra. Qui sumpta è Synagogæ certis canonicisque traditionibus, vel ex alio Danielis, aut alterius prophetae opere, post primū canonem ab hominibus Synagogæ magnæ emissum, scripto, & in secundum canonem ab Eleazaro Pont. eiusque concilio editum relato.

Ananias, Azarias, Misael, qui cum socio suo Daniele di-

scunt Chaldæorum artes & linguam per triennium. Per hos apud Chaldæos & Persas latè propagata est Dei religio.

Azarias pontifex.
Abacuk alter.

Phassur filius Emmer sacerdos conuicit Ieremiam in carcere, *Iere. 20.* Ieremias sese opposuerunt pseudopropheta aliquot, seorsum Sedechias filius Maasias, & Achab filius Colias, qui vt suum ministeriū honorarent, adulterabant cū vxoribus sodalium suorum. *Kimbi è maiorum historiis in. 14. Ezechiel.* imo verò ipse Ieremias *c. 29.* qui proinde Regem Babylonis eos frixisse tradit, & c. *Ibid.*

Primus annus Nabugdonozoris in principium quartū Ioakim incidit. *Ierem. 25.* quo Nechaonem Pharaonem Aegypti idem Nabugdonozor profligauit. *Ierem. 46.*

Externa.

Nabugdonozor magnus, secundi Merodac filius, Medis, atque ad eò Assyriis, Niniem atque imperium eripuit anno tertio huius Ioakim, siue quarto post mortem Iosias.

Astias regis Medorum, qui & Ciaxares Cyri proauus, anno nono Iudæos captiuos Nabugdonozor abduxit. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.*

Psammis vel Psammetichus post Necaonem rex Aegypti 6. annis, in Aethiopia bellum gessit. *Herod. lib. 2.*

Huic successit Ephron, quem debellauit Nabugdonozor. *Ierem. 44.*

Periander Corinthiorū tyrannus Cypheli filius *Hero. li. 1.* Phalaridis tyrannis destructa.

u. **TRIBVTARIVS** regis Babylo. Dei & regis illius iram in se accendit. Dei, quia fecit malum in conspectu Domini iuxta omnia, quæ fecerat pater ipsius. Regis quia suspitione dedit, ne aliquando necem patris sui esset vlturus.

Sellum etiam appellatur, *Ierem. 22.* vbi & filius Iosias dicitur. sicut & *1. Par. 3.* Quoniam nepotes in filiorum numerum sæpè refert Scriptura vetus, cuius imitatione *Iosias genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylonis, Mat. 1.*

Ioachim per *Caph & Nun*, cum pater Ioakim per *Koph & Mem.*

Miserima fuit conditio. Nam Babylone in carcere hæsit. 37. annis continuis vsque ad Euilmerodach. *Ierem. vlt.* Decem & octo annorum erat quando regnaret, atque ad eò in exilium trahi cæpit. *4. Reg. 24.* Imo verò octo duntaxat. *2. Par. 36.*

[Ideo aiunt Merodachi dictam fuisse Euil, id est stultum, quod hunc Regem, post diuturnos carceres, tandem liberauerit, & mensæ suæ accumbere dedit.]

Vt proinde quidam cum genitum dicant in transmigratione Babylonis, è *Mat. 1. cap.* id est, quando Nabugdonozor patrem ipsius Ioakim cepit, & Babylonem primum cum infinitis Iudæis abduxit.

Respondeo, Decem & octo erat annorum Iechonias, quando regnare cæpit, ætatis videlicet. Nam tot reuera erat natus. Octo verò captiuitate, siue à captiuitate, siue à Nabugdonozore, cuius beneficio & permisso regnum inibat iam enim octauus Nabugdonozoris & transmigrationis sub patre Joachim cæptæ vertebatur. *4. Reg. 24. q. d.* Re-cole miseram sortem principum illius temporis. Tum regnare cæpit quando rerū potiebatur Nabugdonozor iam annos octo: vt iam non sit questio de ineundo regno more maiorum, sed precario & alteri obnoxio. Hinc numerat aliquando Scriptura annos à Nabugdonozore, siue ab illa prima transmigratione. vt Daniel.

Alij, Iechonias ætatis octauo regnauit cum Patre per decem annos. Postea cum attingeret decimum octauum solus

Anni mundi. 3568

3568
3569

3569

regnauit

IOAKIMI ET VRBIS CONDITÆ SÆCVLO.

21.

u. **IOACHIN IECHONIAS** mensibus tribus. diebus io.

Seraia Pontifice Max. Jeremia propheta. Deioce, siue Cyaxare Medorum.

Nabugd. Babylo. Rege.

Seruius Tullio sexto Romanorum.

Nechaone Aegyptior.

Ardi Lydorū rege sexto.

Anni vrbis conditæ. 189

189
190

190

Anni vrbis conditæ. 189

Macedonū Philippo rege sexto.

Eurycratide Lacedæmoniorum.

190

* *Summa, anni 419. mēses 6. dies 10. Atque hæc ætas est quinta. Nam*

Anni mundi. 3568

regnauit mensibus tribus. Ezechiel adhuc puer *iuxta Ioseph. 25.* annotum, *iuxta Hieronym.* cum Iechonia rege in Babyloniā captiuus abducitur, ibique captiuus vaticinatur, librumque scribit tantis mysteriis & difficultatibus refertum, vt Hebraei non magis ad principij & finis ipsius, quàm ad trium primorum capitulum Geneleos, & totius Cantici Canticorum Salomonis lectionem, iuuenes admittant. Per principium Ezechielis intelligunt primum caput, per finem octo capita postrema.

Mardocheus cum Iechonia in exilium traditur. *Ester. 1.* Saraias pontifex interfectus à Nabug. *4. Reg. 25.* qui habuisse successorem dicitur Iozedec fratrem Ezræ Scribæ, patrem Iesu siue Iosue, qui cum Zorobabele exules reduxit. *Hebraei ex. 1. Paral. 6. & Ezra. 7.*

Eadem expeditione Tyrus & Hierosolyma captæ. *Clemens lib. 1. Strom.*

Vniuersa familia Dauidica, quæ iam abierat in 38. gentilitates & cognationes, siue ramos, plane consumpta est in hac captiuitate, præter Iechoniā, qui eam fuscitauit, gentis quatuor filijs Salathiele, Malchira, Pedaia, Gamaria, *Sederolam.*

Sed hæc traditio falsa est. Nam posteritas Nathā filij Dauid ex Bethsabea. *1. Paral. 3.* permansit vsque ad Christum. Imò ipse Christus per Virginem inde descendit. *Luc. 3.*

Externa.

Seruius Tullius Rom. rex sextus an. 44. Ciceronis gentilis, omnium primus censum inter suos egit, fossas circummurum duxit, signauit æs.

Haliattes rex Lydorū eiicit Cimmericos ex Asia, *Hero. lib. 4. & 5.* Obsedit Miletū cuius princeps Thrahybulus. Gessit bellum cum Ciaxare Medorum rege. *Herod. lib. 1.* Periandri Tyranni Corinthiorum & Corcyræ amicus. *Idem. lib. 3.* qui in septem sapientibus numeratur. Cætera infra in tabula Nabugdonozor. Nam sub eo propriè regnauit.

Haliattis tempore Pittacus Myuleneus Melanchrum tyrannum sustulit *Euseb.* Ciaxares contra Haliattem bellum grauissimum gessit, cui causam præbuerant quidam Scythæ à se ad Haliattem deflecentes. Scythæ cū. 28. annis Asiæ imperio potiti essent, à Ciaxare Medo expulsi sunt. *Herod. li. 1.*

Battus primus Cyrenarū rex, Zoan condidit, & regnauit an. 40. *Herod. lib. 4.* condidit & Cyrenen oppidum anno post captam Troiam. *586. solinus cap. 30.* vrbis an. 143. *Plin. li. 19. cap. 3.* Græcis habitatoribus & Thyreis repleuit. *Ibid.* Huic successit Arcesilaus filius an. 16. Battus. 2. Arcesilaus secundus, quinto denique loco Battus tertius, quo regnate Demonax Mátineus Cyreneis Remp. format. Cuius ordinatio mutationis regni in Remp. causa fuit. Nam Arcesilaus tertij Battif. regno, quòd eam antiquare conaretur, pulsus est. *Herodot. lib. 4.* regis Cyri temporibus.

Antequam tamen Cyrenaicum regnum ad Persas transferretur totum iuxta Phythiæ responsum, quartus fuit Battus & Arcesilaus quartus. Nam quatuor fuere Battif. & totidem Arcesilai, qui octo hominum ætates, hoc est, ducentos annos ibi regnarunt.

Vaphres rex Aegypti. *Clemens lib. 1. Strom.* siue Apries filius Psammis, *Herod. Ierem. 44.* Annis 35. Ad eum reliquæ Iudæorum captis Hierosolymis fugerunt.

Panzius primus in Sicilia Tyrannidem exercet. * His annis 420. si addas an. 40. Dauidis, 4. Salomonis, & denique 11 Sedechiæ, reperies hoc familiæ Dauidicæ regnū stetit annis 475. subductis paucis mensibus & diebus. E quibus templum Salomonicum vndecimo & vltimo Sede-

3569

chia euersum, stetit ab Hebraeis notatur annis. 410. Cum 25. quibus minimum regnauit Saul, totum Iudaeorum regnum. 500. annos explet.

In Sedechiae captiuitate, desinit iniquitas populi Israel, quam Deus portandam imponit Ezechieli cap. 4. Durauit enim annos. 390. vsque ad 20. Nabugodonozoris, in quo reliquit Israelis & Iuda Babylonem abducta sunt, Jerem. 52. Quod quidem tempus in eodem loco eidem Ezechieli reuelatur. Hos. 390. reperies ad 30. Salomonis, quando Salomon a mulieribus alienigenis corruptus Idolomaniam & impietatem amplecti cepit, ad Sedechiae undecimum siue Nabugodonozoris. 20. Tanto tempore eorum impietatem Dominus sustinuit, nec ante iram contra ipsos conceptam totam effudit, grauitate supplicij, tarditatem compensaturus.

REGVM MISTUD cepit statim post mortem Salomonis. Nam Scriptura cum alibi tum. 3. Reg. 15. Roboam & Ieroboam facit aequales: & Roboam, qui regnum tenuit annis. 17. scribit mortuum. 18. anno Ieroboam.

In Schismaticis & haereticis regibus sigillatim recensendis prophetas nominabo, qui sub illis in medijs haeticorum urbibus floruerunt, ut piorum & Catholicorum successio appareat in medio haereticorum populi. Tanta fuit Dei erga istum charitas, ut quia non habuit legitimos sacerdotes, prophetas perenniter miserit, qui ad illos & in illos vaticinarentur, ne non praemoniti petiisse videantur.

Ita autem familia istorum regum nouies mutata est, quemadmodum impiorum & tyrannorum familia, non solet esse diuturna, ut regni tamen summa penes eandem tribum Ephraim perpetuo remanserit. Quamquam enim nominatim non scribitur de quam tribu isti omnes extiterint, praeter primum Ieroboam, est tamen credendum eandem tribum omnibus ortum dedisse, & viam ad regnum parauisse. Primum quoniam nobilitas vniuersa in 10. tribuum nominatu ex Ephraim perinde emerfit, ut de tribu Iuda in duarum tribuum regno. Deinde quia Iacob hoc in suis benedictionibus, vel etiam praedictionibus, significauit. Genes. 48. & 49.

Praeterea quoniam Achab etiam de ea fuisse memoratur constanti Hebraeorum traditione, R. selo in. 11. Osee vers. 3. Denique & Ieroboam filius Ioas. Abben Ezra in 13. Osee.

Eorum cum Regibus Iuda collatio est fallacissima, nec caret difficultatibus. Neque tamen propterea vlli anni quasi duobus communes eximendi sunt de Regibus Iuda, quod nonnulli faciunt, ut vnus de quadraginta vno Ase, ac si illo cum patre Abiam regnauerit: vnus de 25. Iosaphat, quasi eius primus in vltimum patris incurrat, quatuor de octo Ioram, quasi his socius patris in regno extiterit: tres de 29. Amaziae, vnus de 16. Achaz, duo de 29. Ezechiae, &c. Sed potius cogitanda in impio regno interregna multa, licet minimè explicata. Nam certam & indubitam Deus voluit extare regni Catholici recensioem, incertam & difficultatibus plenam regni haeretici, quod doceremur in haeresi omnia esse confusa, perturbata, incerta, motuum plena, ut de iis historia liquida narrari non possit.

In scripta successione regum Iuda & Israel est discrimen 19. annorum.

Quod ut facilius concipiatur, ecce a Roboam rege Iuda vsque ad Iehu inuadentem regnum Israel, & necatè Ochoziam & Ioram vtriusque regni reges numerantur an. 95.

A Ieroboam (qui simul cum Roboam regnum est auspiciatus) ad eundem Iehu an. 98.

Hic discrimen est annorum trium. Nam totidem regnum Iuda a regno Israel superari videtur, cum tamen vtroque

Anni mundi.

3185

3186

3186

idem

cum Jechonias Babylonem abduceretur, in iuu captiuitatis suae transmirationis Babylonicae factum est, ut liquet e Matthei primo capite. Ezechiel. 33 & 40. Hebraei tamen eam ordiuntur ab initio quarti Ioakim, qui fuit primus Nabugd. Aliqui etiam a Sedeciae regis Jechoniae successoris undecimo.

REGES ISRAEL.

a H A C quinta aetate regnabat in Samaria post scissum Dauidis regnum,

Regni haeretici exemplar, in quo omnia sunt perturbata, & motuum plena donec pereat funditus.

Anni mundi.

3186

3108

idem sit primum & extremum temporis punctum Deinde a principio eiusdem Iehu vsque ad vltimum. Osee nouissimi regis Israel annis. 143. Atqui ab Athalia (cuius primus annus concurret cum primo Iehu) vsque ad sextum Ezechiae eiusdem Iuda regis (in quem vltimus Osee & regni Israel incidit) an. 165.

Iam hic regnum Israel a Iuda, 22. superatur, a quibus, si detrahis tres, quibus ante Iehu regnum Israel redundabat, superant. 19.

Respondeo in priore calculo, in quo est discrimen trium annorum, tres illos ut fractos esse absorbendos per integros regum Iuda. Anni enim Regum Iuda erant integri, regum Israel fracti, ita ut (Verbi causa) Ieroboam vigesimus secundus, sit quoque primus Nadab (successoris, id est, vtriusque communis. Et est quibus anni partibus integer constituitur. Acque ita deinceps in plerisque istorum regibus.

In posteriore, in quo discrimen venitur viginti duum annorum, sparsa fuere interregna in Israel ob factiones, bella ciuilia, crebras familiarum viciditines, &c.

Quare haec successio debet ordinari & dirigi per regum Iuda Ierem & rationem, quasi per certam regulam, non contra.

Quam misera regna, quibus reges de religione securi vel haeretici praesunt. Quam omnia illic sunt incerta, quam confusa, &c.

Nec tamen desinemus vtramque conferre, ac nodos exortientes, in curiosorum gratiam dissoluere. Si quis melius, hic vitulam consequatur, vel saltem diuidat.

3. Reg. 14 b IEROBOAM filius Nabat de tribu Ephraim annis. 22.

Vaticinantibus Joa, Iddo, Abia Silonite, Semaia.

3. Reg. 15 Regnante in Iuda Roboam, Abis. vsque ad secundum Aa.

hic ut regnum suum, quod seditione post obitum Salomonis orta, consecutus fuerat, constitueret, prohibet populum suum adire Hierosolymam, ubi erat legitima sacerdotum successio, & altare contra altare erigit, vitulosque duos, vnum in Bethel, alterum in Dan duobus regni sui finibus religionis ergo collocat, ritu Aegyptiaco, vnde nuper redierat, atque ita decem tribus perenni impietate imbuunt.

Bersabee antiquum terrae limitem a meridie praetermisit, quoniam in regis Iuda fide permanerat propè Iudaeorum terram. Dan autem altero antiquo limite est positus, quoniam erat ad Septentrionem ad fonte parui Iordanis.

Sacerdotes omnia tribu Leui ex plebe instituit Ita duabus in rebus religionem corruptit, in Idolis acificedis, iterum in tribu Leui a sacerdotio remouenda, quae proinde se in tribum Iuda contulit.

Sichem oppidum aedificat in monte Ephraim, ibique habitat, Deinde Phanuel crebra bella cum regibus Iuda gessit dubio euentu.

Deus a principio madaurat, ut tabernaculum fieret, in quo sibi sacrificaretur. Hoc non ab omnibus oblatum est. Nam multi iam inde sub iudicibus, patiente Deo in excelsis sacrificarunt, ipse etiam Salomon 3. Reg. 3. Hoc obseruatum videtur a Catholicis in regno decem tribuum. Nam Elias sacrificasse in excelsis. 3. Regum reperitur, nec eius sacrificium fuisse reprobatum. Nempe propter necessitatem tyrannidis Deus consuetudinem populi sui, qua praeter eius tabernaculum, & templum, tamen non diis alienis, c ferebat, sed Iominio Deo suo, iustinebat potius, quam vetabat, etiam sic exaudiens offerentes. Aug Super Indices, lib. 7. cap. 7.

Vnde nec in isto regno Catholica ecclesia desit. Nam etiam in Bethel collegium siue conuuium prophetarum ac tempora vsque Elia perdurauit, &c. 4. Reg. 2.

Alij, qui purae religionis mutationem terre non poterant scederunt a Ieroboam & eius principibus, seque in nouas se

destrans Aethiopiam conferunt, fortasse allecti veteri Aethiopi & reginae Sabae cum suis maioribus scedere & commercio. Vbi eos circumlui fluuio sabbatico, taquam mœnibus narrat Eldad Danius Hebraeus historicus. Multi etiam ad duas tribus sese receperunt, alij alio.

Quam regnandi rationem sibi displicere satis ostendit Deus e crebra sceptri in alienam familiam translatione, sublatis de medio per cõiurationem Regibus. Sceptrum enim nusquam vltra quatum gradum transit ad posteros in aliqua familia, præterquam in Iehu, cuius stirps porita est reum ad quintam vsque sobolem.

Ad hanc stirpium mutationem designandam, tibi minusculis literis capita familiarum notauimus. Etenim regni huius sceptrum ab aliis in alios translatum est, donec à primo Ieroboam ad vltimum Osee, in nonam familiam migraret, non quidem legitima vocatione, sed proditiõibus atque paricidiis, vno Amri patre Achab excepto, qui electione regno inauguratus est.

Septem duntaxat familias facit R. Selomo in. 15. Ierem. quia non numerat pro nouis familiis Zamri, & Sellum, quod mox de medio sublatis sint.

Ieroboam magis hæreticus & schismaticus, quam apostata vel idololatra. Nam non eiurauit cunctos fidei articulos, sed cum duntaxat, qui est de Ecclesia, & Ecclesie sede atque communione, dum noluit sacrificare Hierosolymis, & cum eis communicare, qui in Mosis & Prophetarum cathedra sedebant, sed in Dan & Bethel, vbi templa noua construxit, & loco Cherubim vitulos dedicauit. Alioqui Circumcisionem, ritus sacrificiorum, ceremonias Legis, atque adeo totam legem Mosaicam retinuit, vt & consequuti Reges, vsque ad Achab, qui ad istam hæresim adiecit cultum Baalim, siue Belorum. Hinc & collegia siue cœnobio Prophetarum non extinxit. Filij enim Prophetarum in ipsius regno cateruatim habitasse pacificè leguntur in Bethel, in Iericho, in Samaria etiam, vbi erat sedes Elisæi Prophetæ, & c.

4. Reg. 2. 4. & c. c NADAB videtur octo ann. regnasse. Quoniam Basa regnum suscepit anno decimo Asæ & Ieroboam mortuus est secundo. Ita inter vtrumque fuerunt octo. Kimhi. 2. Paral. 16. respõdet sex annis certasse de regno, duobus extremis plenis regnasse, quos proinde tantum scriptura ei assignet. Alij malunt primum Basæ conuenire cum tertio Asæ. 4. Reg. 15. Quod rectius.

Propter impietatem regno indignus, per insidias à Basa interfectus est, & genus Ieroboæ totum extinctum. Nam vt in regibus Iudæ regnum semper mansit in eadem familia, ita in istis è contrario, vix permanuit ad filium, vel nepotem.

d HÆC secunda regum familia sedem in Tursa posuit, vt prima in Sichem.

Vsque ad vigesimum sextum Asæ. Vnde viginti tres pleni duntaxat Basæ tribuendi sunt.

Basæ regi Israël familiarum internecionem Propheta à Domino nuntiat, quod sequeretur impium Ieroboam cultum. 3. Reg. 16. hostis licet eius & Nabad.

Aedificat Rama in munitionem, ne quis è regno Iuda ad regnum Israel, & contra transire posset.

Eum bello adoritur Asa, auxilio à rege Syriæ petito, ob quod à Propheta increpatur. 2. Par. 16.

e BELLA per duces gessit contra Palestinos. Post epulum à Zamri militum principe interficitur an. 27. Asæ.

Huc vsque collatio regum Iuda & Israel caret difficultatibus.

f ZAMRI Elam & familiam Basæ funditus extinxit. Nam ne

Anni mundi. 3186

3210

3234

3208

IEROBOAM FILII NABAT SÆCVLO.

c NABAD an. 2.

Iisdem vaticinantibus.

Asa rege Iuda.

d Basa de tribu Issacharis an. 24.

Foram, Azaria filio Obed, Hanani vidente & Jesu filio Hanani vaticinantibus.

A tertio Asæ regis vsque ad. 26. incipientem.

3. Reg. 15

Ibid.

Ibid. 16.

4

e ELA an. 2. Iisdem vaticibus.

A vigesimo sexto Asæ regi Iuda, vsque ad. 27. finientem.

5.

f Zamri qui & Zammar, Iosepho lib. 8. cap. 6. & 7. diebus septem.

Iisdem prophetis.

Eodem rege Iuda anno eius vigesimo septimo.

6.

g Amri an. 12.

Iisdem vaticinantibus.

A 27 Asæ regis Iuda, ad eiusdem 38.

Anni mundi. 3236

3236

3236

3247

3268

mingentem quidem ad parietem, id est, canem reliquit. Mansit tamen in impio eorum instituto, & idola coluit. 3. Reg. 16.

Quod audisset exercitum, qui obsidebat Gebbethon urbem Palestinarum audita Elæ morte fecisse sibi regem vniuersi Israël Amri principem castrorum, seipsum incendio peremit, 3. Reg. 16. atque ita tertia familia desit.

Post cuius mortem scinditur populus. Pars sequebatur Tebni, pars Amri, Ibid.

Anni dissensionis, qui quatuor fuisse videntur adduntur ipsi Amri.

Hic incipit discrepantia regum Iuda & Israël.

g INTERREGNUM quatuor annorū in Seder c. 17. ab anno scilicet. 27. Asæ vsque ad annum. 31. eiusdem: sed postea notatur illos quatuor annos esse de numero. 12. quibus iste Amri regnasse scribitur. Ergo interregnum illud prætereundum.

Et sanè interfecto Ela, Zamri tantum, 7. diebus in Tursa regnauit, & eodem die, quo audiit in castris populus necem Elæ, constituit Amri regem super Israel, 3. Reg. 16.

Difficultas oritur ex eo, quod primus Amri incidisse dicatur in 3. 1. Asæ regis Iuda, Ibid.

Sed nulla est si præcedentia spectentur. Nam mortuo Amri diuisus est populus Israel in duas partes, vna sequebatur Tebni, vt constitueret cum regem per annos. 4. aut 5. Nonnullusque est Tebni & regnauit pacificè, securè & sine æmulo Amri, sequentes annos septem. Ita regnauit Amri super Israel anno trigesimo primo Asæ regis Israel. Totumque eius regni curriculum comprehensum est annis duodecim. Si quinque illi, quibus regnauit cum Tebni, connumerentur.

Ita vigesimo septimo Asæ pugnata de regno cum Tebni per annos. 4. vel. 5. trigesimo primo finem contentioni ob æmuli mortè imponit, licetque deinceps septem annos quietè, firmiter & verè regnat. Cuius causa trigesimo primo Asæ regnasse dicitur super Israel duodecim annis. Ita tamè vt duodecim illi incipiant ab Asæ. 27. quies & firmitas à 31.

Prodigiõse aliqui ex his duodecim sex cõstant, sexque posterior res abstrahunt, & cum viginu duobus Achaz confundunt, idque (inquiunt) vt tempora Regum Israelis cum Regum Iudæ cõueniente conferantur. Quasi vero vt proximè, responsio non sit simplicior & rector collatio.

Amri migrat in Samariam, inter Iudæam & Galilæam, vbi regnat annis. 6. Sicq; Samaria vrbis amplificatur, & fit regni metropolis, cum eum honorè haberet antea Tursa. 3. Reg. 16. Idque postquam firmasset imperium, & Tebni regni æmulus sub Asæ trigessimum primum fuisset mortuus.

Samaria condita (in vrbis scilicet formam, nam iam olim vicus erat) Ibid.

Ab ea condita, æra siue principium rationis decem tribuum deducta est, iuxta quam Israëlitarum numerabant à Samaria condita, vt Romani à sua vrbe. Nam illud. 2. Paral. 22. Quadraginta duorum annorum erat Ochozias rex Iuda, cum regnare cepisset, & regnauit anno vno in Hierusalem, sic debet accipi. Quadraginta duorum annorum erat, siue quadragesimum secundum annum attingerat, à Samaria condita & Amri in eam migratione: tot enim existunt à sexto Amri, siue à Samaria cõdita, ad Ioram regis Israel duodecimum, qui erat Ochozias regis Iuda primus & vnicus. Alioqui. 4. Reg. 8. vigesimo tertio ætatis Ochozias iste interit. Supra in regibus Iuda hanc difficultatem explicauimus, sed obcurius.

Ex hac in hoc oppidum migratione regnum Samaritæ nomen accepit. Eo autem trãstulisse regni sedem videtur, quod Tirsenses fuissent Tebni æmuli sui partes secuti.

h ACHAB ducta Iezabel, idola gentium introduxit, fau-
num Baalim in Samaria edificauit, altare Baal & lucum ido-
lis dicauit, primus denique nouas superstitiones inuexit.
Nam eo vsque reges Israel simplici impietate Ieroboam
filij Nabat contenti fuerant, quæ erat de vitulis. *Kimbi*, 4.
Reg. 21.

Inter reges Israel singulare impietatis & iniustitiæ exem-
plum, Iosaphati religioni & virtuti, cuius temporibus regna-
bat, oppositum, 3. *Reg. 15.*

Impiam duxit Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum.
Ithobalum appellat Iosephus, quem regem fuisse Tyri Me-
nander Ephesus tradidit, vt idem scribit contra Appio-
nem.

Prophetas Domini interemit. 3. *Reg. 18.*

Ob quas impietates Deus eum primùm fame trienni cælo
pluuias denegante, deinde verbo per Eliam castigauit.

Benadad Regem Syriæ sibi arma duobus annis & semis
iniferentem, duobus & triginta regibus in societatem
belli ascitis, bis victum incolumen dimisit, suo magno
malo.

Nam tertio prælio est interfectus, 3. *Reg. 22.* ad Ramoth-
Galad iaculo traictus inter commissuras & loriam.

Anno eius quatto regnum adit Iosaphat in Hierusalem.

Benadad rex Syriæ cum. 30. aliis regibus obsidet Sama-
riam.

Regnum ergo Syriæ illa tempestate præstans, nec monar-
chiam Assyriorum agnoscens.

Iezabel huius Achab scilicet vxor feruens idololatria, pro-
phetas Domini vbique persequitur. vt Elias solum se à sacri-
legio immunem crediderit, donec Dominus responderit septē
millia virorum adhuc esse, qui se idolis non dedissent.

Elias se eius conatibus opponit. Sacerdotes Baal occidit.
Cuius rei causa iram eius fugiens in desertum Beerabeque se
contulit vbique diuinitus sustentatus.

Inde iussu Dei rediit Damascum, & Hazaëlem vixit in re-
gem Syriæ, Iehu in regem Israel, & Heliseum in Prophe-
tam.

Ipsæ & Elifæus inter decem tribus vaticinium exercuerunt,
non inter duas.

Sic Michæas filius Iemla in vincula cõiectus, quod Acha-
bo exitabilem fore pugnam denuntiaffet, contra 400. pseu-
doprophetarum sententiam. Nam is non est Michæas Mo-
rahtites, cuius extat prophetia aduersus Israel, quippe qui vi-
xerit sub Achaz & Ezechia rege Iuda & Phaceæ rege Israel.

Nepher Cherres rex Aegypti an. 4. Amenophis an. 9.

i B A A L quoque coluit. Punitus defectione Moabitatum
& naufragio classis, quam in Tarsis Indiæ miserat, ac demũ
letali morbo absumptus sine virili prole. Maximè quia mi-
nitros miserat, qui Beelzebub idolum Accaronensium pro
salute sua consulerent.

Secundum eius annum aliqui dütaxat putant inchoatum,
itaque integrum tribuunt Ioram successori. Quod simili-
ter faciunt in Achab, dum viginti vnum annos plenos ei dun-
taxat relinquunt.

Anno secundo Ochoziæ translatus est Elias, & non appa-
rebit, quousque veniat rex Christus. Tum apparebit & secun-
do occultabitur, nec postea apparebit, quousque veniat Gog
& Magog. *Hæc Seder, c. 17.*

[Quamuis hæc ad virtutem & spiritum propriè refert de-
beat: tamen etiam ad veram visionem & personalem appa-
ritionem referre solent, neque sua falluntur interpretatione
Nam ita accidit vt infra dicitur.]

Sic supra in Iosaphat sub eius decimum octauum transla-
tionem

Anni
mundi.
268

7
h ACHAB an. 22.

4. Reg. 22

*Prophetantibus Iehu,
Abdia, Michea, Zaa-
ziel, Eleazar, Elia.*

*Asæ & Iosaphat Iudæ
regibus Ab Asæ 38. vsque
ad decimum septimum
Iosaphat.*

8

i OCHOZIAS an. 2.
Iisdem prophetis.

ibid.

*Iosaphat Rege Iudæ, sub
eius decimum octauum.*

3170

Anni
mundi.

3268

9
k IORAM frater O-
choziæ an. 12.

Ibid.

*Elia & Eliseo vatici-
nantibus.*

*Iosaphat, Ioræ & Ocho-
zia in Iudæa regnantibus
à 21 Iosaphat vsque ad
interitum Ochoziæ.*

3282

tionem istam contigisse è 4. Reg. 3. doquimus, qui cum hoc
concurrit.

Atque hic incipit historia regum.

Eius reliquiæ, id est, pallium Helifæo dimissum, miracu-
la edunt. Iordanem bifariam secantes, vt Helifæus per sic-
cum transiret, & filij prophetarum, qui morabantur in Hie-
richo, spiritum Eliæ duplicem super eum infedisse agnosce-
rent. 4. Reg. 2.

Spiritus autem Eliæ erat duplex, prophetiæ scilicet & mi-
raculorum. *Ibid.*

Nam non omnes prophetæ donum habuere miraculorũ.
Scio spiritum illum Eliæ duplicem aliter intelligi. Sed hunc
puto esse germanum sensum.

Ei post mortem Synagoga siue Sacellum in Carmelo mô-
te, vulgato ipsius habitaculo dicatum est, in quo vigeat ora-
culum, de quo Sueton. in Vespas. cap. 5. Apud Iudæam Car-
meli Dei oraculum consulentem (Vespasianum) ita confir-
mauere fortes, vt quicquid cogitaret pollicerentur.

Apparebat in circuncisionibus, & in illis præsens adesse
putabatur. *Kimbi in Malach. & sæpius alias In tract. Berabot,
c. 7.* Vt cum misit literas ad Ioram regem Iudæ septem annis
post suam translationem. *Seder. c. 17. è 2. Par. 21.*

[Hinc potest confirmari spirituum bonorum apparitio, cæ-
terum à ex opposito liqueat cum dæmones appareant, & ip-
sos etiam sanctorum spiritus angelis similes factos apparere.
Ipse autem Elias apparuit Christo in monte Thabor, cum
Mose: In transfiguratione.]

Diebus Achab ædificauit Abiel de Bethel Hiericumtem.
Iaciens fundamenta perdidit Abiram primogenitum suum,
ponens portas natu vltimum suum ex prædictione Iosua.
(cap. 6.) 3. *Reg. 16.*

k Hic est filius Achab, in quo eius familiam extinctum
iri Deus denuntiarat.

Vt filius Achab fecit malum coram Domino, sed non
quantum pater suus & mater. Abstulit enim statuas Baal,
quas fecerant. Peccatis dütaxat Ieroboæ inhærens. 4. *Reg. 3.*

Triumphauit de Mesa rege Moab, qui recusabat soluere
centum millia agnorum & totidem millia arictum cum suis
velleribus.

Adiutus armis regis Edom & Iosaphat regis Iudæ, cuius
causa Elifæus ad psaltis musicam de prospero belli euentu va-
ticipinatur. *Ibid.*

Illic Mesa primogenitum suum obtulit diis suis in holo-
caustum.

In bello contra Hazaëlem regem Syriæ vulnus accepit &
curandi sui causa in Iezael recessit, vbi à Iehu seruo suo &
successore interficitur.

Sub hoc fuit & altera famas. Nona è memorabilibus de-
cem, quas Hebræi in Targhum Ruth numerant, vt superior
sit Octaua sub Achab Elia propheta viuente. 3. *Reg. 17.* Hæc
nona Elifæo in Samaria. 4. *Reg. 6.* post quam Decima, expe-
ctetur sub Messia, de qua fortasse noster Ioan. in Apoc.

Dicitur an. 2. Ioram regis Iudæ regnasse Ioram regem Is-
raël. 4. *Reg. 1.* Decimo autem octauo Iosaphat, 4. *Reg. 3.* Nem-
pe, quia Ioram rex Iudæ à patre designatus est anno regni
ipsius. 17. quando pater regi Achab auxilium ferebat contra
regem Syriæ. 2. *Reg. 22.* Ham hic mos erat aduersus futuras
seditiones, vt si quis Regum in bellum profecturus esset,
prius significaret, quem Regem post se esse vellet, si ipse for-
tassis in prælio caderet. Hanc legem sequebantur Persæ ex
Herodoto, ex qua accidit, vt in eorum Regibus recensendis
Hebræi à Græcis & Latinis plurimum discrepent, vt infra
docebo. Hoc etiam sequebantur Romani, quando Impera-

3310

4. Reg. 9.

10
i Iehu an. 28.
*Ionadab filio Rechab
Elifæo & Zacharia filio
Ioiade prophetantibus.*

*Athalia & Joas in Iu-
dæa.*

toribus dabant Casares.

I I E H V scriptis literis in Samariam omnem progeniem Achab deleuit, vxorem, filios & fratres Achab, & sacrificos omnes Baal, ex cuius templo latrinas fecit, vt à Deo prædictum fuerat.

Ioram Israel & Ochoziam Iudæ reges trucidauit.

Quo die vnctus est in Regem, eo die vnctus rex Damasci Hazaël hostis. *Seder. cap. 28.*

In impietate multa piè fecit.

Sub hæc tempora orditur Herodotus suam Aegyptiorum historiam à Cheope, quem regnasse ait apud eos an. 50.

I O A C H A S cœpit regnum an. 23. Ioas. 4. Reg. 13. quando Ioas templum Domini instaurabat. 2. Paral. 24.

Inuisus Deo, quòd secutus sit Idololatriam Ieroboam filij Nabath, ob quam regnum eius regibus Syrorum Hazaëli & Benadad prædæ fuit, donec ab ipso exoratus Deus, depulsis hostibus pristinum statum ipsi dedit.

I O A S cum Amasia, qui eius secundo regnum inierat, bellum gessit & cœpit: adduxitque in Hierusalem, & interrupit murum eius, tulitque omne aurum & argētum & vasa & obsides, reuersusque est in Samariam.

Elifeus eius decimo moritur. Ita prophetiæ munere functus est plus 60. annis à. 19. scilicet regis Iosaphat. Duplicem Spiritum Eliæ consecutus est, 4. Reg. 2.

[Spiritus duplex Eliæ, est sacerdotium & Prophetia, vocatur spiritus illa autoritas vt à D. Paulo dicitur, omnia hæc esse ab eodem Spiritu. 1. Cor. 12.]

Eius corpus, mortuum hominem alium, à quo fortuito tangebatur, vitæ restituit. 4. Reg. 13.

Amazias rex Iuda regnum suscepit anno secundo huius Ioas.

I O R A M in Paralipomenis dicitur. Accisum regnū in pristinum splendorem restituit. Antiochia capta, & c. Syros vicit. Regnare cœpit an. 15. Amaziæ. Post eius mortem, regnum Israël à Tyrannis diuexatum est, vsque ad finem sui.

Regnum Assyriorum per Phul terrori esse cœpit Syris & reliquis finitimis, quem ad concionem Ionæ, pœnitentiam egisse ferunt. Cultum vnus Dei Oriēs adhuc retinebat, nec tam erat corruptus in πολυθεία, quàm Occidens.

Ionas prædicit euersionem Niniuæ regi Assyriorum iam supra reliquos emergenti. Quare & huius Monarchiæ prima nunc mentio fit in Bibliorum historia.

Q V I A. 4. Reg. 14. Ieroboam auspicatus est regnum suum Amaziæ decimo quinto, & regnauit annis 41. qui incidunt in 27. Ozia, cum mox sequenti cap. 15. scriptum sit. Anno 38 Ozia Regis Iuda, regnauit Zacharias filius Ieroboam, octo annorum, vt minimum, interregnum debet constitui, etiam si fuerit in paternum regnum successio, quemadmodum sæpe videmus propter crebras & subitas familiarum vices hæreditates manere interruptas & certis possessoribus vacuas. Certè hic crebra & repentina familiarum mutatio absumpsit octo annos, & deinde nouem, de perpetuo & rato Regum Iuda numero.

* ZACHARIA S impietatem patrum suorum secutus, nō successit patri nisi post octennium, siue à Catholicis, siue ab aliis oppugnatus. Deinde sexto mense occisus. Nam Deus non sinit hæreticos tranquille succedere, vel diu successione frui.

Post eum quidam interponunt interregnum. 21. annorum, seu perperam. Falso enim nituntur fundamento, hoc scilicet regnum viguisse annis. 270. quot esse putat à morte Salomonis ad Sextum Ezechia. Atqui si rectè subduxissent, duntaxat reperissent 259.

Anni mundi. 3327

3343

3384

3393

3443

I I

M I O A C H A S an. 17. 4. Reg. 31
Zacharia filio Joiade propheta.

Ioas rege Iuda, ab eius 23.

I 2

N I O A S an. 17.
Prophetis Amos patre Esaiæ & Osea.

Regib. Iuda Ioas & Amazia, à 37. Ioas ad Amazie 15.

I 3

O I E R O B O A M filius Ioas 41. 3. Reg. 17

Vaticinantibus Osea, Amos altero à patre Esaiæ, Iona.

Amazia & Ozia regibus Iuda, ab Amazie. 15. ad. 27. Ozia. Phul Assyriorum an. 48.

P I N T E R R E G N V M octo annorum. 1. Par. 5.

A. 28. Ozia ad eius. 37. 1. bid.

I 4

* ZACHARIA mens. 6. Fisdem vaticinantibus. Ozia rege. 15.

q Sellum mense 1, vel dieb. 28.

Prophetis iisdem, Ozia rege. Phul Assyriorum.

4. Reg. 31

3. Reg. 17

1. Par. 5.

1. bid.

Ibid.

16

r Menahem Tirsensis an. 10. 3403

Prophetis iisdem. Ozia rege Phul Assyriorum.

Ibid.

17

f P H A C E I A S Menahem an. 2. 3405

Iisdem vaticinantibus. Ozia rege, ab eius 50. 4. Reg. 15

Phul Assyriorum.

18.

t Phakeias Romelia an. 20. 4. Reg. 15

Vaticinantibus iisdem, item que Osea, Michea Morastite & Oded. 3425

Regnantibus in Iudæa per ordinem Ozia, Iotham, & Achaz. à. 52. Ozia vsque ad. 4. Achaz. 1. Par. 5.

Assyriorū Tiglath Phalassar an. 25.

u I N T E R R E G N V M annorum 9. 3434

A tertio Achaz ad eius duodecimum.

19.

x O S E E filius Ela an. 9. 3443

Anni mundi. 3403

3405

3425

3434

3443

Satis ergo est octo vacuos inter Ieroboam & Zachariam intercalare, Nam. 38. Ozia regis Iuda regnare cœpit Zacharias. 4. Reg. 15. cum Ieroboam mortuus esset eiusdem vigesimo septimo. 4. Reg. 14.

Deinde totidem vel potius nouem, inter penultimum & vltimum reges, vt illic ex apertis Scripturæ locis demonstrabimus.

q SELLVM interficit Zachariam, & vicissim facti sui exemplo à Menahem post mensem interficitur.

Sexta familia.

Roma conditur in Italia Sextæ Olympiadis an. 3.

r P H V L contra terram Israel bellum molitur, & regem Menahem tributarium facit. 4. Reg. 15.

Hic primus cum Israelitis negotium habuit, primus putatur regnasse inter Assyrios extincto Sardanapalo. Sed iam refutauimus.

In Menahem septima familia incipit.

f C O E P I T regnum anno Ozia quinquagesimo. Patrem imitatus malum fecit coram Domino. Quare necatus simul vitam & imperium amisit.

t P H A K E E Ieroboami impietatem imitatur. Iudæam sub rege Iudæ Iotham excursionibus vexat. Inde assumpto Razi rege Syriæ Achazum Iothæ successorem armis aggreditur, & facta ingenti cæde Hierosolymam obsidet. Es. 7.

Achazo in auxilium sui regem Assyriorum Tiglath Phalassar vocante Galilæa perdit, tribubus Galilææ Zabulon, & Nephtalim in Assyriam translatis.

Atque hæc fuit prima transmigratio Israel. Quare in odiū suorum adductus ab Osee inita coniuratione perimitur eodem scelere, quo imperium assumpserat.

In eo fuit familia octaua.

Ne mireris si Oseas, Amos & Esaias adhuc vaticinarentur. Nam floruerunt diutissime, & quisque illorum quatuor reges Iuda sepelisse dicitur Oziam, Iotham, Achaz & Ezechiam R. Selom. Of. 1. Kimbi Esa. 1.

Tiglath Phalassar Assyriorum rex, vrbes Aron, Abel, Bethmecha, Ianocha, Cades, Afor, Galaad, & Galilæam, & vniuersam terram Nephtali cepit, & in Assyrios abduxit. 4. Reg. 15. Hoc modo Iudæos Galilæa potitos, eam primū inhabitare cœpisse quidam existimant.

u I N T E R R E G N V M nouem annorum ex. 4. Reg. 15. & 17. omnino hic statuendum Nam iste Phakeias regnare incipit an. 52. & vltimo Ozia, desinit sub annum 20 Iotham, qui erat quartus Achaz, à quo ad sextum Ezechia, quando concidit istud regnum, supersunt anni 18. nempe. 12. reliqui Achaz & sex Ezechia.

Vel regnauit Oseas vltimus Israelitarum rex annos. 18. Nouem per tyrānidem ab anno vigesimo Iotham, qui fuit quartus Achaz. 4. Reg. 15. Indignata enim Scriptura impium regem Achaz illic nominare, mortuum potius patrem nominat. Nouem alios perius, dum anno 12. Achaz, rex est confirmatus & receptus, 4. Reg. 17.

x O S E E minus impius, quàm reges superiores, 4. Reg. 17. perpetuam tamen genti captiuitatem importauit, quod peccatorum mensura iam ad summum peruenisset.

Duodecimo Achaz regnum consequitur, post octennem vel nouennem de regno cum familia Phakee dimicationem. Vnde hic nona & vltima Regum Israel stirps.

Suo primo, à Salmanazare rege Assyriorum virtus dare ei tributum coactus est. Septimo quòd legatos ad Suam regem Aegypti misisset, vt eius ope se à tributo imposito liberaret, in Samaria post triennium ferè à Salmanazare

regresso obsessus est ac tandem captus & cum populo, id est, cum reliquis octo tribubus Israel in Assyriam translatus, & in urbibus Hala & Habor, iuxta fluvium Gozan in ciuitatibus Medorum collocatus. 4. Reg. 17. & 18.

Hæc est clades extrema regum & decem tribuum, quæ sexto Ezechia regis Iuda ultra montes Medorum & Perfarum abductæ sunt, missis aliis in earum terram. Hæ Orientali & Septemtrioni infusæ, Iudæorū clausorum fabulæ dedere causā: quæ de re extat Eldad Danius à nobis versus.

Perditas in Oriente aiunt Hebræi. Interea facile assensum præbuerim iis, qui ex istis, ortos Tartaros opinantur, siue quia Tartari tenent oram Septemtrionalem Orientis & Aquilonis, siue quia illorum præcipuum imperium Persico imminet, eoque terminatur à parte Assyriæ & Mediæ, siue quia diu latuerunt, & ignoti permanserunt. Nam eorum nomen tantum auditum circa annum Domini. 1200. Adde, quod nomen Tatari (sic enim loquendum aiunt sine) Hebraicè & Syriacè sonat derelictum, desertum. Præterea Hordas Tartariæ, in prouinciis Septemtrionalioribus aliqua retinuerunt nomen Dan, alia Zabulon, alia Nephtali, inter regna aliqua nomen Tabor, alia alterius Hebraici monumenti, ut nec mirum sit Russiam, Sarmatiam, Lituaniam, Moscouiam & cæteras versus Tartariam regiones Iudæis abundare.

[Ita factum ut dispersione Iudæorum pararetur via disseminandi cultus diuini, in omnes partes orbis. Iustinus in Apologetico.]

Denique quoniam Circumcisionem sunt perpetuo amplexi, antequam quicquid accepissent de infælici Mahomete, cui & facile assenserunt, quod in multis suæ legi & moribus congrueret.

In hanc cladem inciderunt, quoniam à cultu Dei, quem tradiderat Moses, defecerant, & nouam religionem ascuerant. 4. Reg. 18.

In hoc bello Tobias in captiuitatem ductus est. Tob. 1.

Est etiam probabile earum partem esse populos Americæ siue Indiæ occidentalis (quod miror à nullo animaduersum) Primo, quia traduntur perditæ in Oriente, & Selom. Cant. salom. 2. Secundo, quia in insulis S. Michaëlis siue Efforis ad illam orbem pertinentibus sepulchra subterranea à nostris reperta sunt cum literis Hebraicis antiquissimis, superne quidem מושט אל (quid volauit Deus) inferne autem אל שילבו מתרע אל (scalbin mortuus est, scito Deum) Teuctus lib. 23 Cosmog. cap. 7.

Tertio, quia. 4. Ezra 13. profectæ narrantur in vltiorem regionem, vbi nunquam inhabitauit genus humanum. Per introitus autem angustos fluminis, Euphratem introierunt. Fecit enim eis Deus signa & stetit venas fluminis, quosque transirent. Per eam enim regionem erat via multa itineris anni vnius & dimidij. Nam regio illa vocatur Afereth. צפרה quasi transitu Euphrate uenerint in Tartarica deserta, indeque in illam terram ignotam versus Grotlandiam. Nam ab illa parte America dicitur aperta & sine mari, cum aliis ex partibus sit mari clausa, & peninsula. Quin & per angusta freta, maria etiam vastissima eò peruenire potuerunt, ut in regiones solo mari à Tartaria diremptas.

Quarto, quia Iudæos appellant clausos veteri traditione & Cabbala. Constat autem Americos clausos vndique mari, ac Americam vel esse magnam insulam, vel peninsulam. Nam adhuc dubitatur vtrum à partibus Septemtrionis iuncta sit continenti Asiæ, siue Tartariæ magnæ, vel ab ea fretu duntaxat exclusa, ut ab orbe antarctico, versus austrum, per fretum Magellanicum.

Anni mundi.

3443

Jisdem vaticinantibus.

Achaz & Ezechia regibus Juda.

A duodecimo Achaz ad sextum Ezechia.

Assyriorū Salmanazare an. 17.

ASSYRIORVM ET OSEÆ REGIS SÆCVLO.

Anni mundi.

3443

Cuthæi in Samariam translati cum diis patris sacra facerent, deuorari à leonibus cœperunt. Quare, vnum è sacerdotibus captiuum reuocarunt, qui eos iura regionis doceret & vnus Dei cultum. Quem tamen ita seruarunt, ut quæque gentes fabricarent Deum suum. quarti Regum decimo septimo.

Addit Iosephus eos recepisse quinque Mosi libros, sed male interpretatos, neque Iudæos, neque Gentiles euasisse, cum Iudæi bene rem suam gererent, se Iudæos & Ioseph progeniem asseruisse, cum male, se Babylonios affirmasse (hæreticorum ingenium.)

Samaritanorum origo, quorum religionem semi-Iudæam, quàm planè paganam malle se Deus immisis leonibus declarauit. 4. Reg. 17. Cuthæos eos Hebræi appellant, quod post veteres colonos exactos à Salmanazare, venissent de Cutha & vicinis urbibus & regionibus Assyriæ & Mediæ. Ibidem.

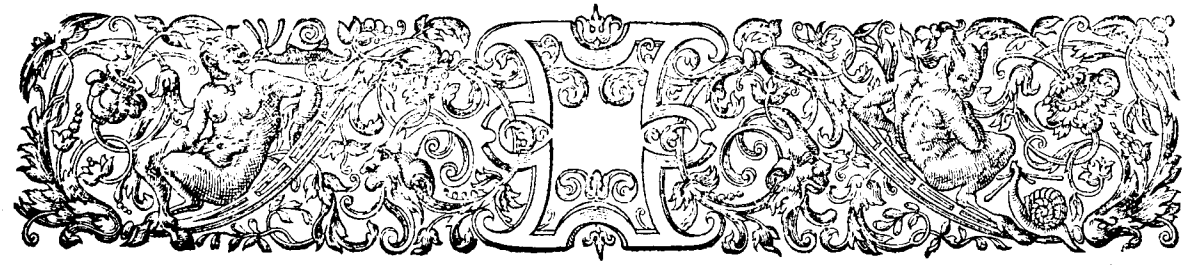
E Iudæica religione, quinque libros Mosi duntaxat receperunt, secundum Sadducæos de resurrectione, animæ immortalitate & futuri regni statu sapiebant, gens Sicariorum, vnde Dositheus & Simon Magus hærefiarchæ. Orig. hom. 25. Num. & lib. 1. & 2. in Cels.

Secundum Ethnicos à Iouis & reliquorum deorum cultu non abhorrebant, se Medorum Perfarumque colonos dicentes. Ioseph. lib. 12. cap. 7. De istis lege. 1. Machab. 5. & 2. Machab. 5. & 6.

Decem tribuum tres captiuitates siue transmigrations, quot duarum fuisse suo loco notauimus. Primo ascendit Assir rex Assyriorum, qui & Tiglath-Phalassa, & traxit in exilium tribus Ruben, Gad, & dimidiam Menassis, quæ erant trans Iordanem, abstulitque vitulum aureum, quem primus Ieroboam in Dan dicauerat. Idque diebus Phacæ filij Romeliæ & Achaz regis Iuda. Deinde post aliquot annos initio regni Oseæ, vltimi regis, Salmanazar rex quoque Assyriorum abduxit tribus Aser, Isachar, Zabulon & Nephtali in Assyriam, Israelitis Galilæam exhauriens, reliquos tributarios faciens, & alterum vitulum exportans. Postremo cum rebellasset Oseas anno regni sexto, adfuit Assyrij rege eodem Salmanaz. tribumque Ephraim, & dimidiam alteram Menasse terra expellunt, tumque Cuthæos, Babylonios, Suceos, Elamitas, & cæteros Samaritas, qui ipsorum vrbes incolerent, mittunt. seder cap. 22.

Salmanazari decem tribuum euerfori, successit Senacherib, qui ea passus est, quæ Esaias & Herodotus scriptis mandarunt. Denique Sardanapalus filius, ut ex voce Afer-Adon, Hebraica coniectare licet, Afer-Adon Phul, Latine & Græcè Sardana-phalus. Errant ergo Germanorum noui Cronologi, qui somniant Sardanapali exuuias partitos esse inter se Phul Belochum, patrem Tiglath-phalassar Babylonium & Arbacem Medum, ac Sardanapalum vixisse Oziæ tempore, dum apud Israelitas regnaret: Ieroboam filius Ioas: ut secundum & nouum nescio quod regnum Assyriorum circa illa tempora stabiliant, cum Scriptura de eo loquatur, ut vnico, & à Phul duntaxat continuato vsque ad Nabugdonozoris, vel parentum eius sæculum.

3443

INTERIM HAC QVINTA
ÆTATE, PROPTER TANTOPERE
 corruptum ab Hæreticis Religionis statum, doctrina
 Ecclesiæ ad sequentem transmitti perenni serie
 non desuit. Quod sic emonstratur.

QVINTA ætate superior doctrina, pietas & religio floret & illustratur per innumerabiles prophetas. Deum esse vnicum, *Es. 43. 44. 45.* Præter me non est Deus, &c. Et tamen trinum. In Hebraica veritate Ecclesiasticis 12. Memento creatorum tuorum in diebus iuuentutis tuæ, *Proverb. 12.* Novi scientiam Sanctorum, *Es. 6.* In illa visione Seraphica, Quis ibit nobis (Patri, Filio, & Spiritui Sancto) præter nobile illud Trisagium, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth, à Ioanne in Apocalypsi repetitum. 22. Non suffexistis ad eos, qui fecerunt eam (Hierusalem) 42. Creans cœlos, & extendentes eos Dominus, 44. Sic dicit Dominus factores tui. & iterum v. 24. Dominus factores tui. 50. Mane erige aurem mihi, & audiam quasi magistros. 54. Quia dominabuntur tui, qui fecerunt te, Dominus exercituum nomen eius. *Os. 11.* Iuda adhuc descendit cum Deo, & cum sanctis fidei. *Hier. 10.* Dominus Deus verus est ipse dii viuentes, & Rex sempiternus. 23. Peruertistis verba Deorum viuentium, Domini exercituum Dei nostri. Quos *Esaias* unico contextu expressit nominatim cap. 48. Ego primus & nouissimus, Non à principio in abscondito locutus sum. Ex tempore antequam fieret ego eram & nunc Dominus Deus misit me & Spiritus eius. Nam l. qui illic Filium Dei, non Prophetam constat per literam præcedentem. Manus quoque mea fundauit terram, & dextera mea mensa est cœlis, Filium Deum esse. *Es. 7. 9. 10. 25. 35. 40. 45. 55. 58.* *Hier. 23.* & 33. *Os. 1.* *Baruc. 3.* *Ioel. 2.* *Mich. 2.* & 5. *Pro. 8.* & 30. Spiritum quoque Sanctum, *Es. 48. 59.* & 63. Ipsi ad iracuniam prouocauerunt eum, & Spiritum Sanctum eius. 61. Spiritus Domini super me, 44. Effundam Spiritum meum super semē tuum. 32. Donec effundatur super nos Spiritus de Excelsis, *Ioel 2.* &c. In Christum fides, & eius expectatio, *Es. 6. 7. 8. 33. 35. 40. 42. 45. 48. 50. 51. 53. 55. 57. 60. 61. 62. 63.* *Hier. II. 23. 31. 33.* *Ioel. 2.* *Abac. 3.* *Soph. 2.* & 3. *Mich. 5.* *Os. 6.* & II. denique quotquot Prophetæ & Sibille illa tempestate scripserunt. Sacerdotium, Ministerium publicum, Sadoc primus templi Pontifex, & reliqui vsque ad *Iosedec* tempore captiuitatis per Catalogum. I. Par. 6. Sacerdotes, *Leuita* & Prophetæ innumerabiles, in libris Regum & Paralip. quorum ordo & successio in *Seder Olam.* Sacrificia & Sacramenta, fidei signa, eadem quæ prius per singulos libros Regum & ceteros huius ætatis historicos & scriptores. Quin & eorum per Christum perfectio, correctio, immutatio prædicatur. *Es. 12. 55. 52. 61.* *Hier. 31.* &c. *Pro. 9.* Pœnitentia, & eius partes, Illas urgent Prophetæ, & in eis neglectis totam malorum causam conferunt *Es. 1.* &c. *Ioel 1.* &c. Doctrinam contrariam pseudopphetiam siue heresum appellant. *Lament. 2.* Prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam prouocarent. Hinc apud eos hostia pro peccato, & delicto, & ieiuniorum, sacci, cilicij, luctus, spiritus contriti & tribulati mentio continua. Confessio, Exomologesis, ut quæ iam esset instituta *Leuit. 5.* Qui peccauerit vel deliquerit agat pœnitentiam pro peccato & offerat. & sic sapius illo capite, ubi Hebraicè ubique, & confiteatur id in quo peccauit, ut *Leuit. 13.* leprosus adiens sacerdotē se esse leprosum clamabat, & *Num. 5.* Vir & mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum. modum eorum confitendi vide apud *Faq. ii*

Anni mundi. à 3150.

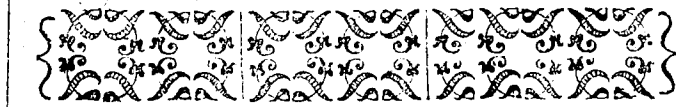
in quintum

Anni mundi.

4121.

in quintum & decimum sextum *Leuit.* *Viddui*, appellabant ex *Elia* in *Tisbi*, unde *R. Isaac Leuit. 1.* Qui agit *Tesuba* (id est, pœnitentiam) ut faciat *Viddui* & confiteatur peccatum suum necesse est. *Eucharistiæ* tanquam rei admirandæ promissio, *Pro. 9.* *Ose. 14.* *Viuent tritico,* &c. ubi *R. Kimbi* è *ויר* semina transsubstantiationis adducit. Festa ad septem *Mosaica* adduntur noua. Dedicatio templi *Salomonis* in mense *Bethanim*, id est, Septembri 3. *Reg. 8.* *עדה* *ל* *תשעה* *ב* *חשוון*, tabularum fractarum mense Maio *Ios. lib. 6. Bell. cap. 8.* & aliquot alia, *Templa*, *Templum Salomonis* incredibili sumptu extructum. 2. *Par. 3. 4. 5.* domus orationis. *Es. 56.* *Hierem. 7.* *Synagoga Hierosolymis* à quadringentas & octoginta è traditionibus *Heb.* & innumerabiles alia per vniuersam terram *Palestina* nostris parœcijs respondentes. *Imagines sacrae.* *Cherubi Salomonis* forma iuuenili & opere statuario & solido præter *Mosaicos. 2. Par. 3.* ubi pictis aliis multis & celatis sculpturis omnes tēpli partes, etiam vestibuli exteriora asperguntur, & 3. *Reg. 6.* tam intrinsecus, quam extrinsecus pro templi etiam foribus & introitu, unde *Psalms. 73.* queritur, quod *Babylonij* exciderint ianuas vel sculpturas, picturas, celaturas, templi. Nam *Pittuhim* illo loco ad hunc modum interpretantur *Rabbini. Es. 19.* alludens ad sua tempora, in illa die (inquit) erit altare in medio terræ *Aegypti* & titulus Domini (*Matscã*, statua proprie) iuxta terminū eius. *Oseas cap. 3.* sacris imaginibus, quas *Teraphim* appellat, priuandas decem tribus vaticinatur, propter sua peccata, quod essent euertendæ per *Assyrios* & in captiuitatem abducende. E quo loco *R. Iaphet* cum veteribus *Rabbini* colligit, ut & indicat illic *Abben Ezra*, decalogo sacrarum imaginum usum non fuisse prohibitum, sed profanarum & *Idololatricarum* duntaxat. *Serpens aeneus* hoc adhuc æuo extabat in excelsis, 4. *Reg. 18.* vsque ad regem *Ezechia*, qui eum evertit propter abusum, non quia imago, &c. *Delectus ciborum, Es. 66.* qui edunt carnem suillam & abominationem & murem, simul consumentur dicit Dominus. *Ieiunium 3. Reg. 21. 2. Par. 20. Tob. 12. Es. 58.* *Hiere. 36.* *Ioel. 1.* *Quin & Elias* hac ætate exemplum ieiunii quadragesimæ renouauit, 3. *Reg. 19.* à multis olim inter *Iudaos* obseruati è *R. Beniamim* in suo itinerrario. Alia multa ad *Mosaica* adiecta sunt, quarto mense id est *Iunio*, quinto. i. *Iulio*, septimo. i. *Septembri*, decimo. i. *Decembri*, quorum meminit *Zacharias cap. 8.* & *Hebrei* in suo *Calendario.* *Religioforū vita & vota & instituta varia.* *Filij prophetarum* in *Bethel*, in *Hierico*, &c. 4. *Reg. 2. 4. 5. 6. 9.* *Elias* vir pilosus, *Zona pellicea accinctus* & *Elisæus* hanc vitam illustrarunt, 3. *Reg. 4.* & quarto. *Rechabite Hier. 35.* abstinentes ab urbibus, vino, ædibus, agris, possessionibus, peculio siue proprio, qui & vocantur *Scribe* siue doctores. I. *Par. 2. v. ult.* *Holda* prophetissa q. abbatisa habitans in *Millo*, id est, collegio, vel domo doctrinae, ut habet *Chaldeus*, 4. *Reg. 22.* *Sancti & corum preces, inuocatio, vis, cura.* *Elias* curat res viuorum. Misit enim calitus literas ad *Ioram* regem *Iuda* filium *Iosaphat*, in quibus iram Dei contra ipsum explicabat, annis septem post suam translationem in cælum, in *Seder Olam cap. 17.* *Ioseph. lib. 9. Ant. cap. 2.* quod aperte colligitur è 2. *Par. 21* & 4. *Reg. 2.* ubi intelligitur translatus ante decimum octauum regni *Iosaphat*, id est, septem annis ante Regnum istius *Ioram. Es. 44.* ille vocabit in nomine *Iacob*, ubi *Chald.* & ipse *ויר*. i. orabit in nomine, siue nomen *Iacob. Esa. 62.* super muros tuos *Hierusalem* constitui custodes. i. angelos, *Talmudici* in tractatu *Menahoth*, item patriarchas, qui protegunt nos tanquã muros, *R. Selomo* & *R. Ionathan*, qui sic *Chaldeis* vertit, Ecce opera patrum tuorum iustorum ô urbs *Hierusalem* aptata sunt & seruata coram me tota die & tota nocte, nunquam cessant facere mentionem tui coram Domino. *Baruc 3.* audi nunc orationem mortuorum *Israel* & filiorum ipsorum, qui peccauerunt coram te. *Hier. 31.* *Rachel* ploreat filios suos. i. intercedit pro filiis suis apud Deum. e *Midras Hagada* & *R. Selo.* ossa *Elisæi* mortui mortuum suscitant, 4. *Reg. 13.* mortuum eius corpus prophetauit *Eccl. 48.* id est diuina facit. Nam apud *Hebr.* propheta est nō solum diuina dicere, verum etiam diuina facere. Vnde per *ענה* *ענינו* mox sequitur. In vita sua fecit monstra & in morte mirabilia operatus est. Ut proinde *Iosias* eius sepulchrum, ossa & sanctos cineres, quemadmodum & alterius propheta, honorificè obseruauerit. 4. *Reg. 23.* *Palliu* *Elisæi* translati aquas *Iordanis* diuidit, 4. *Reg. 2.* Reliquiæ *Arcam* & reliquias *Mosaici tabernaculi* in suum templum magna pompa infert *Salomon*, in *Arca* tabulas testamenti concludit, 2. *Par. 5.* *Arcam* autem aliam fecit, in quo conseruaretur *Aaronis* virga, *Vas manna*, oleum vntionis sacrum. In *Misna* tractatu de siclis cap. 6. S. 7. *Thuribulum* quoddam aureum seruabatur in *Sæcto Sanctorum*, ad quod soli pontifices ingrediebantur *Heb. 9.* *Ios. lib. 2.* contra *Appionem.* Preces & oblationes pro defunctis. *Tob. 4.* Panem tuum & vinum super, (id est, propter. Nam est *Hebraic.*) sepulturam iusti constitue. *Es. 26.* *Viuant mortui tui*, interfecti mei resurgant, &c.

(deprecantur e R. Selom. & Rabbini, qui & hunc versum usurpant suis in precibus pro mortuis) & certe est precatio & canticum, ut patet e principio capitis. 57. A facie malitiæ collectus est iustus, veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulavit in directione sua. Vnde & hunc quoque versum Hebrei in suum pro defunctis officium conferunt. Cant. 7. palatum tuum (id est oratio tua o Eccl: sia) sicut vinum generosum loqui facit labia dormientium (id est, mortuorum. q. d. eos prorumpere facit in letitiam, exilire pre gaudio, & loqui, e R. Selomo & veteribus Rabbini.) Et proinde honore carere sepultura in sceleratissimum putabant Eccle. 6. Hier. 22. Purgatorium, Mirdras Ecclesiasticis. 12. citato illo Esaiæ loco, veniat pax, quiescant in cubilibus suis, & 1. Sam. 25. sit anima Domini mei ligata in fasciculo viuentium. Traditiones ad Ezram & viros Synagoge magna delata sunt inæque in libro relatæ. Vita æterna, Iudicium postremum, nihil hoc dogmate crebrius in prophetis. Sic & reliqua doctrine capita nostris planè consentanea abunde exhibent Salomon, propheta maiores & minores, qui intra huius ætatis curriculum scripto celestes res copiosissime mandarunt. Ideo enim hic sum breuior, quoniam eos totos oporteret transcribere.

Anni mundi.

CONTINET hæc ætas sexta transportationem & seruitutem Babylonicam, vrbs, templi & terræ Iuda desolationem, reductionem in patriam, vrbs, templi, terræ restaurationem, desolationem & calamitatem sub regibus Sina, præsertim Antiocho Epiphane, liberationem pro Hasmonæos siue Machabæos, regni reparationem, aduentum & res Christi, seditiones ac finem imperij.

3569.

SEXTA ÆTAS captiuitatis quæ est Ethnicis Monarchiarum & ingentium imperiorum Mundi velut canities.

a Hos. 70. annos, Daniel & Ezechiel prophetæ captiui apud Babylonios, Ieremias & Baruc in Iudæa solo relicti partim vaticinando, partim agendo illustrarunt.

a Tempus Captiuitatis fuit annorum, 70.

Daniel cum focis abstinet à cibis gentilium illegitimis, leguminibus contentus. Susannam absoluit, visiones regum a res futuras pertinentes interpretatur. Deinde suas ipsius proprias alias. Honoribus afficitur à Nabugdonozore, Baltazare, Dario & Cyro regibus.

Vatibus Ieremia, Baruc, Habacuc, Seraia, Daniele, Ezechiele.

His etiam. 70. continentur Ezechielis acta. Godoliæ reliquiis à Nabugdonozore præpositi absque vilo insigni regio aut imperij nomine, quia præesse paucis & calamitosi nulla dignitas erat ex, Ierem. 39. mensè septimo post abductum Sedechiam & excisam urbem, vigesimo Nagubdonozoris, 4. Reg. 24. Ierem. 41.

Pontificibus Iosedec & Iesu.

Statua Nabugdonozoris cum periculo trium puerorum. Regna Nabugd. Euilmerodaci & Baltazaris, cum rebus Babylonicis & Medicis.

Sedechia, Iechonia, Salathiele exulum & captiuorum principibus.

Reliquiarum in Ægyptum ob Godoliam ab Ismaële interceptum, migratio, duce Iohanan filio Charæ, Ierem. 42. & 43. cum ipso Ieremia. Quas non est dubium anno captiuitatis 27. cum Syria & Ægypto fuisse à Nabugd. subactas è Ierem. 44. & 46. & Ezech. 29.

Nabugd. & filiis eius Babyloniæ regibus.

Vertente captiuitatis septuagesimo orare cœpit Daniel. 9. cap. Deum pro restauranda Hierosolyma & ab Angelo accepit ab exitu verbi de restituendis captiuis, de quæ reficienda vrbe vsque ad Christi ducis necem interfluxuras Hebdomadas. 69. vel ad summum 70. vt aliqui exponunt.

Seruius Tullio annis 44, sexto Romanorum rege. deinde Tarquinio superbo, 25. quibus successerunt consules.

Porro exitus illius verbi fiebat tunc ab Angelo illud de cælis deferente, & prolatum in calo, dum ipse precaretur, denuntiante, vel (quod in idem recidit, nec annorum numerum auget) paulo post factus est, anno scilicet primo Cyri, qui mox Dario, sub cuius vitæ extremum Danieli ista reuelata sunt, successit. Illo enim captiui primùm dimissi sunt, vt compleretur verbum quod dixerat Dominus ore Ieremiæ. &c. 1. Ezra 1. Vide Ierem. 29.

Anni Mundi. 3569.

In tres partes suas 70. Hebdomadas, id est, annos 490. distribuit Angelus, quod in earum singulis res notabiles essent euenturæ. In septem, in sexaginta duas, & vnã. In septem inquam, id est, in annos 49. quod tot septennia siue anni plus minus (Nã scriptura sæpe negligit fractos) essent infumendi in perficienda totius vrbs, templi, terræ redintegratione, ob impedimenta hostium & calamitates temporum, vt inde sequeretur veluti annus quinquagesimus siue Iubilæi, id est, perfectæ quietis terræ & populi. Leuit. 25. Eo enim alludit Angelus in septem Hebdomadibus separatim constituendis.

CAPTIVITATIS SECVLO.

In sexaginta duas verò, id est, annos, 434. quod deinceps rep. Iudæorum constituta, & statu patriæ firmiter ordinato, tantum temporis spatium vsque ad excisionem Christi esset fluxurum.

In vnã denique, id est in vltimum septennium, quod illa post mortem Christi in Iudæa Apostoli sua prædicatione essent abunde confirmaturi nouum testamentum, & ad illud Iudæorum reliquias siue electos copiose traducturi, donec transirent ad Gentes, seque per reliquum orbem dispergeret.

Vltimi illius septennij duas facit partes, quod in primis sex qui tribus annis Apostoli ita in Iudaico populo essent confirmaturi nouum pactum, vt conuersi possent intelligere sacrificia & cætera figuralia esse deinceps inutilia & infructuosa. Atque illud est, Et dimidio Hebdomadis deficiet hostia & sacrificium siue, vt Hebræa ad verbum sonant, Et dimidium Hebdomadis cessare faciet sacrificium & oblationem. Quantum videlicet ad fructum & vtilitatem. Nam citra ad noxam & perniciem Legalia diutius durarunt, lege currente cum Euangelio ad vrbs vsque excidium. Tunc enim plenè sepulta est Synagoga, in de quæ Mosis figuralia cœpere esse pernitioua.

Reliquis sex qui tribus annis Apostoli in Syria continuarunt Iudæos vel confirmare vel conuertere, maximè vt eis vterentur ad reliquum orbem Christo subigendum. Nam orbis primi doctores non tantum fuere Apostoli, sed & Apostolici, id est, alij Christi Discipuli, deinde Apostolorum Apostolicorumque conuersi ac æmuli, qui fere fuerunt Iudæi, & sacrarum literarum captarij.

Quod interponitur, de populo ducis venturi, id est, populo Romano eiusque principe Tito, non pertinet ad 70. Hebdomadas, sed per occasionem, quadam veluti parenthesi, inclusum est, vt doceremur fontem calamitatis Iudaicæ è Christi nece proficisci. Quare illic Et aduerfatia est particula de lingua more. Post Hebdomadas (inquit) sexaginta duas occidet Christus, & non erit eius (populus, qui cum negaturus est & eade sublaturus) Hoc enim rectè expressum est à nostro interprete, qui videbat Angelum propter necis Dominicæ indignitatem, & ob luctuosam Iudæorum reiectionem, per nãdos sententiam non absoluisse, sed vsum Apolopeci, nõ simplici Eclipsi, vt nostrates recentiores inspidè & mysterijs incongruenter putant, duntaxat subaudientes Adiuor, siue vt Rabbini, Vita, Et non erit illi (Vita, Dominumve,) Et non erit illi (Dominium vel Rex,) Et non erit illi (Vrbi amplius rex.

Rectius igitur, per Apolopeci, Et non erit eius populus, qui eum necaturus est, sic enim illic lego, non negaturus) Et ciuitatem, (id est, at, sed ciuitatem) perdet populus Romanus, cum duce venturo, Tito Vespasiani filio, non quidem statim, sed suo tempore, 38. post annis, ira Dei ob hanc causam deinceps in istum populum stillante. Nam hoc verbo in Heb. vtitur, id est, guttatim decedente & sensim ipsum labefactante.

3638.

Sic quod vltimæ Hebdomadi subiicitur, & erit in ala abominatio desolationis, & vsque ad consummationem & finem perseverabit desolatio, est totius prophetiæ coronis clausulæque, de stupenda vastitate & ruina tam Iudæorum, quàm vrbs & patriæ,

post illud septuaginta Hebdomadarum siue septenniorum spatium euentura. Nam, vt docui, septuaginta Hebdomades præfinitè expleantur Mortis Christi septimo.

Initium Hebdomadam (inquit Theodoretus) ab aliis in anno primo Cyri regis Persarum collocatur, cum Iudæi domum remissi sunt. (Hoc nos sequimur & simplicitas oraculi aliud non patitur.) Ab aliis in sexto Darij, cum templum perfectum est, ab alijs in vigesimo Artaxerxis cum vrbs instaurata est. Finis verò aut in cruce Christi, aut in eius baptismo, aut in templi euersione statuitur, nempe sub Vespasiano.

Sese autem debent consequi. 70. an. captiuitatis & 70. hebdomades annorum. Nam illo, 70. an. aut vno post pleno, nempe primo Cyri, sermo exiit, vt Hierusalem restauraretur. Adde Daniele vel potius angelum in statuendis his: 70. hebdomadibus voluisse alludere ad 70. annos quasi diceret tot supersunt hebdomades annorum ad plenam liberationem & redemptionem populi, quot anni fuere captiuitatis.

Continent autem acta Zorobabelis, Ezræ, Nehemiæ, Pontificum, Machabæorum, Christi, & primi septennij Apostolici, id est, restitutionem populi, vrbs, templi, regionis Iudææ, desolationem alteram & seruitutem Iudæorum, præsertim sub regibus Syriæ liberationem per Machabæos, regni renouationem, Christi historiam, seditiones & finem regni.

Quantum ad profana, res Persicas, Græcas, Macedonicas, Asiaticas, Ægyptias, Parthicas, Punicas, Romanas, quas omnes sequenti libro degustabimus.

Sibylla Cumana nouem libros de fatiis populi Romani Tarquinio Superbo emendos obtulit, quorum tres in sacrarium conditi, Sibyllini dicti sunt. Gellius lib. 1. cap. 19. Hanc nonnulli cum Cumæa confundunt, quæ & ipsa quidem Italica, sed tamen multò antiquior. Fuit enim mater Euandri, cum qua congressus est Æneas. T. Liuium lib. 1.

Eius libri ad Augustum vsque manserunt incolumes & sub basi Palatini Apollinis, cum Martiorum vatum & Bagoes Nymphæ carminibus conditi steterunt. Sueton.

Moabitæ à Nabugd. subacti, vt prædixerat Esaias 16. cap. Tarquinius Superbus rex septimus & vltimus Romanorum, an. 25. qui ferias Latinas instituit, & armatos circa se ad corporis custodiam primus habuit, & tamen turpiter exactus an. 244. ab vrbe condita, obsidens Ardeam ciuitatem nono ab vrbe milliaria. Nam tunc Romæ principatus vix protendebatur ad 15. milliaria. Nangiac.

Tusculi per 13. an. cum vxore priuatus & exul consenuit. Antequam paulò explerentur, 70. anni captiuitatis, illic Respub. per consules administrari cœpta.

HEBDOMAS vna continet annos 7. Leuit. 25. Neque enim Daniel loquitur de altero hebdomadam genere, quod septem diebus absoluitur. Leuit. 23. Id constat è, 4. Ezræ. 7. ca. qui inquit Christum reuelandum esse, id est, nasciturum, post quadringentos annos. His enim si addas, 33. vitæ Christi ex hebdomadibus. 69. tantum supererunt quinquaginta. Nempe fuit Ezras Daniele his annis posterior.

Hebdomas septuagesima, siue septennium vltimum, quod confirmat nouum fœdus, & finem imponit ceremonijs legalibus siue figuralibus, cadit in Apostolos, qui in Iudæa per septem annorum spatium, antequam orbem ad Euangelizandum sibi diuiderent, gratiam Christi Iudæis primum obtulerunt, in hebdomadis dimidio, synodo publica. Act. 15. Mosis sacrificia & cætera figuralia abrogantes, re Iudaica in deterius ad interitum vsque, qui à Romanis allatus est, deinceps abeunte.

Christiana autem latius quotidie sese diffundente. Quod si synodus illa celebrata est sub annum Christi, 17. vt aliquibus

Anni mundi.

3638.

4121.

4121.

bus

b A 70. illo Captiuitatis anno ad Christum Hebdomades 69, id est, anni 483.

Pontificibus & principibus Iudæorum iis, quos sequenti lib. subiiciemus.

Prophetis Daniele, Mardocheo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per successionis seriem, Scribis & Pharisæis, qui ideo sedere super cathedram Moysis memorantur. Matth. 23.

Persis, deinde Macedonibus, denique Romanis monarchiam obtinentibus, eo, qui altero libro sequetur, modo ac ordine vsque ad Christum Dominum.

Anni vrbs condita.

272.

Dan. 9.

755.

755.

Anni Mundi. 13638.

bus placere video, qui non animaduertunt passim in Scripturis, nihil tamen perit de vera Septuagesima intelligentia. Nam certum est non longè post Christum Petro reuelatam fuisse per visum Gentium vocationem, atque deinceps libertatem ab hostiis, atque adeò Lege prædicatam. Act. 10.

Est etiam apta interpretatio, vt hebdomas septuagesima, cadat in Christi mortem hoc sensu. Post hebdomadas. 7. & 72. occidetur Christus Hebdom. scilicet septuagesima. confirmabit autem pactum multis hebdomada vna illa postrema, vt eius medio, id est, tribus extremis annis & semis procedat Christus atque pactum de remissione peccatorum promulget, donec occidatur. Quibus confectis, templi & vrbs expectanda veniat ruina. Distribuit autem. 69. in duas partes. Nempe quia septem cesserunt templo & vrbi edificandæ, 62. Variis Ecclesiæ iactationibus.

* Summa 553.

Hos annos reperies ab octauo regni Nabugdonozoris, à quo incipiunt. 70. an. captiuitatis, ad decimum octauum vsque Tyberij Cæsaris, qui est perpeffionis Domini annus. Nam monarchia Babylonica præterea mansit an. 70. Persica 147. Ab Alexandro ad Cleopatram Antonij. 276. atque hinc ad Tyberij decimum octauum. 61. Summa. 554. Nam quòd Macedonica à Christo tam retrò abfuerit, constat ex his M. Ciceronis in 2. de Diuinatione vrbs. Demosthenes abhinc annos propè trecentos fuit.

Quæ membratim & per successiones pontificum, & regum & monarchiarum peculiari libro, deinceps demonstranda suscepimus, ne quid confunderemus, sed inter sacra & profana melius distinguemus. Nam deinceps maiore turba & copia res mundi sese offerunt, dum vbi historia sacra desinere incipit, illic profana propriè auspicatur. Per tot annos scriptores gentium muti propemodum exiterunt. Ducat ergo mundus summo Dei & Ecclesiæ veteris beneficio & prouidentie, quòd aliquid certi de suo prisco statu cognitum habet, atque Hebræis scriptoribus gratiam agat, quòd superiorum sæculorum certam aliquam memoriam, rationem, ordinem, originem, tenet atque complectitur.

Ita ab orbe condito ad CHRISTVM sunt anni 1421. menses 6. dies 16.

4121.

RELIGIONIS ET DOCTRINÆ CONTINUATIO, ET AD HANC VLTIMAM PATRVM VETERIS. Testamenti ætatem transmissio.

EXTA atate antiqua religio & doctrina retinetur, & ad Christum inter captiuitatem & persecutionum multa discrimina perducitur, per Prophetarum reliquias, multos Scribas, Doctores, Rabbinos, externos, Philosophos, & Poetas, quos in hanc omnes conferemus, etsi plerique nostrorum pene sint temporum, quòd partim Prophetas sint secuti, partim sua omnia è sexta huius atatis Cabbala, traditionibus, & disciplina quasi per manum receperint. Deum esse unicum. Malach. 1. Nunquid non Pater vnus omnium nostrum, nunquid non Deus vnus creauit nos? Ecclesiast. 1. vnus est Altissimus. Sap. 12. Non est alius præter te. Machabæi pro Dei unitate contra Græcos pugnant, Iudæi in libro Ester & Danielis, pro eius professione inter Babylonios & Persas periclitantur. Denique omnes pii, qui sequuti sunt Prophetas eandem doctrinam posteritati contra Polytheian omnia tunc occupantem relinquunt. Imò etiam impij & profani omnium sæculorū paulo sapientiores. Trimegistus in Poemandro cap. 2. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 11. 12. In Asclepio cap. 16 7. II. Pherecydes Syrus, Pythagoras, Philolaus, Architas, Empedocles, Parmenides, Melissus, Xenophanes, Timæus Locrus, Zeno, Eleates, Acmon, Euclides, Anaxagoras, Plato, præsertim in Epistolis, Timæo, Parmenide, Aristoteles in Metaphysicis, lib. 8. Phys. & lib. de mundo ad Alex. Theophrastus in Metaphysicis, Zeno Stoicus, Epictetus apud Ariannum, Alcinoüs de doctrina Plat. Aphrodisæus lib.

P

de Providentia, Plutarchus de Isi & Osyri, & aliis multis Opusculis, Damascius, Iamblicus de secta Pythag. & de Mysteriis Aegypti. Symplucius in 1. Phys. & in Epictetum Ariani, Plotinus in Enneadibus passim. Fusius Enn. 2. per totum lib. 9. Porphyrius de Abstinentia, & alibi, Proclus in Theologia Platonica, lib. de anima & de demone, ubi affirmat πολυθεότητα esse ἀθεότητα & Latinis Seneca, Macrobius, Calcidius, Cicero de Natura Deorum, de Divinatione, de Vniuersitate, de Somn. Tusculan. & c. prater oracula Sibyllina, & Deorū ipsorum, siue Demonum poetarūque fragmenta à Iustino Martyre, Clemente Alex. Lactatio, Arnobio aliisque innumeris producta. Trinitatis mysterium, Daniel ad id aliquoties pluraliter loquitur de Deo. c. 2. Sacramentum hoc mihi reuelauit (Deus) ut interpretationē Regi manifestarent (pro manifestaret) 4. in sentētia vigilum decretus est sermo Sanctorum (Dei Sancti) & petitio. 7. Regnū dabitur Sanctis Altissimorum (Dei Altissimi) & mox. Et suscipient Regnū Sancti Altissimorū. Et, Sanctos Altissimorū conteret. Et interficiet robustos, populūque Sanctorū (Dei Sancti) secundū voluntatem suam. Quod caput propriè est de Antichristo, què fore Ariani, Diuinitatisque Christi, & Spiritus Sancti infestum ex aliis locis constat. Zach. II. Pastores eorū (Deus Iudeorum Pastor) non parceret eis, Malach. I. Si ego Domini sum (Dominus) ubi est timor mei? Quas personas unicum in versū inclusit Aggeus, & nominauit: Ego sum vobiscū, dicit Dominus exercitū, cum Verbo, quod promisi vobis, & Spiritus meus in medio vestri. Nolite timere. Hinc Zoar è Rabbi Ibbā ad illud Deut. 6. Audi Israel Dominus Deus tuus, Deus vnus est. per primū (, ,) intelligit Patrem: per secundū (Elohenu) Filiū: per Tertiū (, ,) Spiritum Sanctū. Deinde citato Esaia Trisagio: Sāctus (inquit) Pater, Sanctus Filius, Sanctus Spiritus sanctitatis, quos alibi vocat tria specula, tria luminaria, tres supremos patres, principio finēque carētes, alij tres Middoth, Sephiroth, Elio-noth, tres ipsius infinitæ (En Soph.) numerationes sublimes, Keter Coronā, Hocma Sapien-tiā, Bina Intelligentiā. Tres Iodin (, ,) nomen Tetragramatō designātes. Cuiusmodi alia profe-runtur è Midras Psal. 50. Midras Ecclesiast. c. 4. R. Mose Haddarjun in c. 1. 42. Gen. R. Sheolā in Psal. III. & II. 2. R. Azariele, tractat. de sanctitate, R. Abrahā lib. I. e. 1. R. Isaac lib. de creatio-ne, R. Hamai tract. Habitu contemplatio R. Nehemia Ben. Haccana in epist. Hassodoth se-cretā de Sod, siue mysterio nominis Tetragramatō nunc per 12. nunc per 42. literas expressi. Cuius rei fama ad profanos peruenerat. Nam in Deorū sacrificiis ternario numero utebantur, Arist. lib. I. de Cælo cap. I. & isto numero Deus impare gaudet, Virg. Eglō. 8. & εἰς τρεῖς ἀποαιεῖται ἡ τρεῖς τὰ δὲ πόντια φωνῶν, ad ter libo, & ter hæc venerabilia clamo. Theocritus Idyllo. 2. E veterib. Chal-dæorum & Persarum λογίσις, ut Zoroastri, citante Gemisto Plethone Platonico, πάντα ἐξ ἐτέλεσε πατήρ, ἡ παρὲδωκεν δευτέρῳ, & Procl. lib. 2. & 3. Comment. in Parmenidem Platonis ἐκ πατρὸς ἀλκῆς ἀρετῆς ἀμύδρους νόσ ἀνθος. Item, ἄς πατὴρ, & c. Magorum de tribus principiis Oro-mase Mitri & Arimine, quæ Deum, mentem, & animam interpretantur [propriè Oromases si-gnificat lumen existens, Mitris significat redundantem. Et Arimine Excelstatem denotat.] Aeg-yp-tiorum veteri oraculo Serapidis ad Thulē Regem apud Suidā in Thulis, ἀρχὴ τῶν θεῶν μετέπειτα λόγος, ἡ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς, ταῦτα δὲ σύμφορα, ταῦτα ἡ εἰς ἐν ἰόντα τέτυκται. Et in Mercurij Tri-me-gisti Poemandro cap. 1. 3. & 7. ὁ θεὸς ἀρροετο γῆλις ἰών ζῶν ἡ φῶς ἀπεκύνσε λόγον, ἔτερον νοῦν δι-μύσρον, cum aliis eiusdē apud Cyrillū contra Iulianum, & Suidā in Mercurio prolatis. Græcorū, ut Orphei in Argonauticis apud Clement. lib. 5. Strom. Pherecidis Siri apud Proclū, qui ex eius documentis ait Pythagorā tres simul Deos celebrare, sicuti & Platonē. Parmenidis in Cosmogonia, & apud Platonē in Parmenide de tribus subsistentiis, ut interpretatur Plotinus Enn. 4. lib. I. c. 8. Platonis ipsius Epist. ad Dionysium δεῦτερον αὐτὸν δὲ δευτέρου, ἡ τρίτον αὐτὸν δὲ τρίτου, & alibi ut probat Origenes lib. 6. contra Celsū, Numenij lib. de bono, quō eum proclus celebrasse scri-bit tres Deos, Primum ut Patrem, secundum ut opificem, Tertium ut opus ab utroque procedēs. Plotini peculiari opere. αὐτὸν τριῶν ἀρχῶν ἀποκρίσας, & lib. de Idæis, & lib. contra Gnosticos, Iamblichi de secta Pythagoræorum, & lib. de Mysteriis, Seorsum c. 39. Porphyrij li. 4. de historia Philosophica, ubi citante contra Iulianum Cyrillo, Essentiam Dei progredi vsque ad tria docet. In ea enim esse Deum supremum, qui Bonum, secundum, qui vniuersi. opifex, tertium qui anima mundi, & lib. de Patriarchis, è quo Proclus dogmat, αὐτὸν τῶν αἰώνων, ἡ ἀεθαιωνίου ἡ αἰώνος μέσθ huic mysterio congruens profert. Amelij, qui eodem referente tres Reges, tresve intellectus con-stituebat, qui & Cyrillo Augustinōque narrantibus, initium Euangelij D. Ioannis laudabat, & literis aureis inscribendum asserebat, tanquam Platonice Philosophiæ consentaneum, Procli ip-sius lib. de Theologia Platonica, & in Parmenidem Platonis. Latinorum ut Calcidij in Timæum,

Ann. mundi. summus Deus iubet, secundus ordinat, tertius intimat, Macrobi. lib. I. in Somn. cap. 14. Deus, qui prima causa, & est, & vocatur, vnus omnium Princeps, & origo superabundanti Majestatis fecunditate de se mentem creauit, hæc mens vs vocatur, qua Patrem inspicit, plenam similitu-dinem seruat authoris. Animam verò de se creat, posteriora respiciens. Deinde ut intelligatur, de qua anima istud accipi debeat, nempe diuina, mundi, siue vniuersi effectrice, non humana, pau-lo post, anima ergo (inquit) creans sibi condēnsque corpora (nam ideo ab anima natura incipit, quam sapientes de Deo & mente etiam vsr nominant) ex illo miro, & purissimo fonte mentis, quem nascendo de originis suæ hauserat copia, corpora illa diuina vel supera, celi dico & side-rum, quæ prima condebat, animauit, diuināsque mentes infudit, inferioribus verò & terrenis pro cuiusque ratione, existendi, viuendi, crescendi, sentiendi, intelligendi naturam, quia caducū est corpus, inseruit. & mox. hoc & Virgilius expressit. Nam & mundo animam dedit, & ut puritati eius attestaretur, mentē vocauit, Calum enim, ait, & terras, & maria, & sydera Spiritus intus alit, id est, anima, sicut alibi pro spiramento animam dixit. Quantum, inquit, animæque va-lent, & ut illius mundanæ animæ assereret dignitatem, mentem esse testatur, Mens agitat molem. necnon ut ostenderet ex ipsa anima constare & animari vniuersa quæ viuunt, ad-didit, Inde hominum pecudūque genus & cætera, & mox. Secundum hæc ergo, ex summo Deo mens est, ex mente anima. Anima verò & condit & vita complet omnia, & c. In quibus quidem, ut Pythagorici, & Platonici non nihil Ariani-zerent, at multum est in tanta obscuritate vidisse aliquid. Separatim autem Filij mysterium. Dan. 9. Ostende faciem tuam super sanctua-rium tuum propter Dominum siue Deum. Zach. 12. Deus inducitur loquens, Aspicient ad me, quæ confixerunt, 13. framca suscitare super pastorem meum & virum socium vel propinquum meum, אמתיה אמיתי, dicit Dominus exercituum 3. Dixit Dominus (Filius) ad Satan, increpet te Dominus (Pater) Mala 4. Ecce ego mittam Angelum meū (Ioannē Bapt.) & præparabit viā ante faciem meam, & statim veniet ad templum suum dominator, quem vos queritis. Eccl. 51. Inuocavi Dominū Patre Domini mei. Qui & eum sapientiæ elogio diuinissimè describit capitibus I. 4. 24. ut & eiusdem ætatis auctor Sap. 2. 7. 8. 10. 18. Quod secuti Iudæi deinceps diuinissima de Verbo Dei sparsere, ut Philo multis locis, lib. de Agricultura pag. 5. lib. de his quæ post sex dies sibi. Quod insomnia sint à Deo. Quod diuinitas sit immutabilis. 1. 2. Allegoriarū. 1. Quis sit heres diui-narū legū. Zoar, Chaldæi Paraphrastæ & Hierosolymit. de quibus proinde R. Menahē Rakanati in legis expositione, ad illud Exod. 16. vers. 8. Non cōtra nos est murmur vestrū, sed contra Domi-num, transtulit (inquit) Okelos, sed contra Verbum Domini, significans כקראת השבונה בן הרבנים כהרובם diuinitatem appellari Verbum Domini, nempe eam, quæ comitabatur eos in deserto. Atque hinc multa in translationibus Chaldaicis per-cipies, quod sequentibus exemplis postea illustrat. [De verbo ad verbum sic interpretare. Quia Essentia vocata (est) sic: Et ipsa profecta est cum illis in deserto. Et hinc intelliges verba (id est res) multa, in targum. Hoc est translatione.] Num. 21. Locutus est populus in Deum & Mosē, Chaldæus, Detonauit populus in verbum Dei. Deut. 9. Ipse est qui transit ante te. Chald. Verbum Domini transit ante te. Gen. 9. v. 12. Inter me, & inter vos. Chald. Inter Verbum meum & inter vos. v. 15. Inter Deum, & inter omnem animam viuentem. Chald. Inter Verbum Domini, Gen. 31. v. 49. Videat Dominus. Chald. Aspiciat Verbum Domini. Gen. 21. Iura mihi per Deum. Chald. Per Verbum Dei. Exod. 19. v. 17. Eduxit Moses populum in occursum Dei. Chal. In occursum Verbi Dei. Quibus addere possis illud Osee 1. v. 7. Et saluabo eos in Domino Deo suo. Chald. Et redimam eos in verbo Domini Dei sui, & 2. v. 2. Non ipsa est uxor mea, ne-que ego vir eius. Chald. Ipsa non se subiicit cultui meo, neque verbum meum recipiet precem eius. Sic hæc ætate Chaldæi Pataphrastæ viam ad conuersionem aperiebant Orientalibus, ut Græci, siue. 70. interpretes Occidentalibus ὁ θεὸς πάντων θεῶν ἑσθὸς λόγος apud Platonem in Epinomide, ὁ ἐκρο-νος τῶ ἀρχῶν, lib. de Rep. quem ut principem & causam vniuersi vna cum patre inuocat epistola ad Hermiam, Erastum & Coristum. Spiritus Sancti. Neh. 6. Spiritum tuum bonum dedisti, qui do-ceret eos. Ezech. 46. Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam ut in præceptis meis am-buletis. Agg. 2. Zach. 7. & 12. Sap. 1. 5. 7. II. 12. 15. Eccl. 24. 39. 48. Quæ excipientes Iudæ. deinceps diuinissima de illo prodiderunt, & Philosophis, præsertim Pythagoricis, Platonicis, Stoicis, & Trimegisto hæc memoria emergentibus copiosam segetem præbuerunt, ut de eo multa traderēt, συνελτικῶν εἰναι ἑσθῶν, omnia continentem, conseruantem, totam infusam per artus agitare molem & pleno se corpori miscere, intus alere, per totum mundum peruadere, mundi esse spiritum, ani-

4121

mam, mentem. Hinc Trimegistus in Asclepio, spiritu, ait, augetur & gubernatur omnis in orbe
 species, Spiritus implet omnia, mundus nutrit corpora, spiritus animas. Spiritu ministrantur omnia
 & vegetantur in mundo. Plato. 10. de Leg. agit at sanè anima omnia, quæ in Cælo existunt, terra,
 mari, iisdem motibus, qui nominantur, velle, considerare, curare siue providere, deliberare. Cicer. de
 Nat. Deor. Animum esse per naturam rerum omnem inuentum & commeantem, & in Acade-
 micis Animum mundi, quem Deum appellant. & de Vniuersitate, Animum ut in mundi medio
 collocavit, ita per totum tetendit. Virg. 6. Aneid. & 4. Georgic. Mens agit at molem, &c. Ma-
 crob. ubi supra. Calcidius in Timæum Platonis Platoniam sententiam explicat. Materiam mouet
 spiritus & vigor ex æternitate rationaliter totam interdum, nonnunquam pro portione. Nam
 spiritus motuum illorum non est natura, sed anima & quidem rationalis, quæ viuificans sensilem
 mundum eum exornauit ad hanc, qua nunc illustratur, venustatem. Quo pertinet intellectus agens
 Alexandri Aphrodisæi. Nam etsi Aristoteles hoc minimè omnium instituat, ut cui intellectus
 agens & patibilis sint re vnum & idem, solaque notione differant: tamen eò apparet alluisse
 Aphrodisæum. Docet enim Intellectum agentem esse re separatam & extra homines positum,
 communem siue vniuersalem, & quendam Deum, qui in singulares hominum mentes agit ac opere-
 tur, ut sol in cunctas ciuitatis fenestras. Patibilem autem esse singulares hominum animos, qui
 huius agentis recipiunt influxus, impressiones, illustrationes, ac per eum in actum Intelligendi per-
 ducantur. Quam Alexandri sententiam dum non caperet Auerroës, profana quedam & monstro-
 sa de intellectu communi commentatus est. Hæc enim desumpserunt ab Hebræis, qui apud Eliam
 in Tisbi eum Ruah Hakkodes appellabant quasi Spiritum sanctitatis, Ecclesie moderatorem, præ-
 fectumque, Sechina quasi habitationem, quod ipse eum ea, præsertim cum Prophetis maneat, ita
 ut Saducæi sub huius ætatis extremum in hæreticis numerati sint, quod eum negarint. Deo Zoar &
 ceteri Rabbini consulendi sunt. Nam & illi viam præmuniabant ad futuram de ipso per Christum
 & Apostolos manifestationem. Mundum esse creatum. Omnes profani, vsque ad Aristoteli,
 qui primus Philosophorum mundi æternitatem ausus est stabilire. Nam Oracula, Chaldaei, Aegy-
 ptij, Græci Poeta, Orpheus, Homerus, Hesiodus, Phocylides, Sophocles, &c. Virgilius, Ouidius,
 Lucretius, &c. imò & Philosophi, Pherecydes, Pythagoras, Timæus, Parmenides, Melissus,
 Anaxagoras, Empedocles, Heraclitus, Democritus, Plato, Leucippus, Epicetus, Plutarchus, Pla-
 tonicus, Epicurei, Stoici, auctore Varone, Theophrastus ipse, etsi Aristotelis discipulus & successor
 lib. de Saporibus, Deum creasse omnia non modo asserens, sed etiã de nihilo. Plotinus lib. de mun-
 do, Proclus in Timæum, Cicero multis locis, Macrobius in Somn. & Satur. Seneca c. 31. & 32. de
 vita beat. lib. 1. Nat. q. & in epistolis. Galenus lib. 3. 7. 11. 15. 17. de usu partium & lib. de forma-
 tione foetus, ut ut impius & plane profanus. Imò verò etiã ipse Aristoteles in metaphysicis, dum
 recensens veterum de principiis opiniones, eum, qui ὄντων ἀκίνητος ἔστι φύσις & τὸ κίνημα docuit,
 ceteris anteponebat. Et in lib. ad Alexandrum, quem senex conscripsit, Deum esse genitorem
 & conseruatorem rerum omnium, & libro de mirabilibus, Mare cum natura ter-
 ram obrueret, Deum contraxisse, ut terra extaret, ad conseruationem & utilitatem ho-
 minis animantiumque. In Christum fides, & expectatio. Hag. 2. Stante templo Zoroba-
 belis venturum desiderium gentium: Zacharias c. 3. 9. 11. 12. 13. 14. Dan. 2. 7. 9. intra 70. hebdo-
 madas, id est, an. 490. 4. Ezrae 7. & 13. reuelandum intra 400. annos. 1. Ezrae 2. Nehem. 8.
 Ezechiel multis locis Malach. 2. 3. 4. Sap. 2. & c. 1. Mach 14. Iudæi & sacerdotes cõsentiant, ut
 Simon Machabæus sit dux & Sacerdos in æternum, donec surgat Propheta fidelis, centum vix an-
 nis ante Domini Natiuitatem. Chaldaei paraphrasta, quorum vnus Ionathan. 28. annis obiit ante
 Christum, eius promissionem quæuis occasione vrgit & breui perficiendã ostendit. Gen. 49. Num. 24.
 3. Reg. 4. Esa. 4. 9. 11. 14. 16. 20. 52. 53. 66. Hier. 23. & 33. Ose. 14. Mach. 4. & 5. Habac. 3. Hag.
 2. Zach. 3. 4. 6. 10. Ps. 20. 44. 60. 71. 79. Cant. 1. 4. 7. 8. Ruth. 1. & 3. Lam. 2. & 4. Eccl. 1. & in
 Targhum Hierosolymitano Gen. 33. 49. tribus locis. Exo. 12. Num. 11. 24. Quæ Oracula ab Elia
 in Meturohemã Rad. nro conseruata hic indicare volui, ut ea intelligamus veterem Synagogã
 accepisse de Christo, quæ Christiani de eodem exponimus, hostiũ etiã nostrorũ confessione. Quare
 & eius aduentus est articulus duodecimus Symboli Iudæorum, de quo caput Helec in Talmud tra-
 ctatu Sanedrin. i. Synedri, & sectio integra Maiemonim, id est dextrorum R. Mose pag. 763.
 & mentio apud Rabbinos, tam veteres, quã recentis creberrima, & vetus epistola Secretorum
 R. Nehemie, in qua docebat se tantum distare, 59. annis ab ipsius aduentu, veluti expectans conso-
 lationem Israel cum Simeone coæuo suo Christi susceptore, qui Talmudici contextus siue Misna

id est, Exemplari, fundamenta iecisse fertur, à R. Hakkalos post annos 160. perfectã, ad sum-
 mumque perductã. Quod nec Gentiles latuit. Nam tunc percrebuerat fama toto Oriente esse in-
 fatis, ut Iudæus rerum potiretur. Tacitus lib. 21. Sueton. in Vespasiano cap. 4. Sibyllarum Oracula
 de eo Romanos reddebant sollicitos. Cic. 1. epist. ad Lentulum. Regem enim aliquem esse appellandũ,
 si salui esse vellemus. Idem 2. de Diuinatione, ubi & meminit Acrostichis, quæ illius Regis nomen
 & elogiũ primis literis versuum continebat, nẽe è libro. 8. Oraculorũ Sibyllinorum, Ino 85 X&is
 θεῶν υἱός, ἀσπίς, ἄσπετος, Sacerdotium, publicam ministerium. Iosue filius Iosedec primus tẽ-
 pli restaurati Pontifex & ceteri vsque ad Iaddum, Nehem. 13. qui Alexandro magno occurrit.
 Reliqui apud Iosephum vsque ad Phineum Pontificem vlt. omnes à Iosue filio Iosedec. 39. ad vs-
 que Caiapham. Sacerdotes alij & Leuitæ distincti in suos ordines, ut prius, Neh. 11. & 12. 13. v. vlt.
 Scribæ & Pharisei sedent super Cathedram Mosis, & hi quidem à tẽporibus Machabæorum, illi
 autem ab ipso Ezra, eorum auctore paulò post reditum è Babylonia. Sacrificia & Sacramenta.
 Ut prius apud Prophetas & auctores huius ætatis, seorsum Ezrae 3. 8. Nehem. 10. ubi versu 8. spõ-
 sio pro paruulis 3. Ezrae 8. & 9. edificarunt altare, ut offerrent holocausta, sicut scriptum est in
 Lege Mosis, &c. Quin & in perfectius commutanda docentur Mal. 1. Oblatio munda per totum
 orbem. Zach. 9. Frumentum electorum, & vinum germinans Virgines, &c. De quibus Rabbini
 mira sparsim, quin & Transubstantionis semina diserte tradunt, ut R. Mose Haddarfan in il-
 lud Ps. 136. Qui dat panem omni carni, Rabi Iohai in cap. 25. & 28. Exodi, Panem propositionis
 vocari Heb. Lehem Panim, id est, facierum duarum, quod sacrificium panis tempore Messie
 cunctis Mosaicis successurum, & illis cessantibus nunquam desiturum, habiturum esset duas facies
 vnã corruptibilem, alteram incorruptibilem, substantia corruptibili in incorruptum Messie
 corpus intrinsecus conuersa. Ionathan in sua Chaldaea paraphrasi Psalmorũ ad versum Psalmi 71.
 Erit firmamentum panis in terra in capite montium Ecclesie, Placenta erit oblatio in capitibus sa-
 cerdotum, qui sunt in Ecclesia, ubi & R. Selomo, hunc versum Rabbini nostri exposuerunt De Clu-
 scaoth, siue placentis dierum Messie. R. David Kimhi ad illud Osee 14. Viuent tritico, &c. Nõ-
 nulli (inquit) nostrorum exponunt, quod mutatio naturæ erit in tritico futuris redeptoris Christi
 tẽporibus, & post, Et sanè magistri nostri piæ memoriæ meminerunt cuiusdã mutationis naturæ, quæ
 futura sit in tritico. Locus Rabbini meretur H. braica, ut cu n ubiq; vaneat, facilius isti consu-
 lant. חכמה בעתה כחמה. [L. verbo ad ue sum. Et commemorant Magi-
 stri nostri, memoria eorum sit in benedictionem, quod potestate eius, natura quæ
 erit, in tempore suo, in tritico.] Vasa & ornamenta sacra, à Cyro restituntur Ezr. 1. &
 successoribus cap. 8. & 3. Ezrae 8. 2. Mac. 1. Pœnitentia, & eius actus. Nehem. 9. Tesuba vo-
 cant, de qua cap. 7. & 10. libri Hajarar R. Tam, & in Talmud, & Maiemonim tractatus pecu-
 liares. Confessionem autem peccatorum vocant Niddui, cuius formulam more solenni & certis
 verbis conceptam reperias apud Fagium Leu. 5. & Num. 5. Scribunt enim Hebræi nihil profuis-
 se sacrificia per se neque expiãsse peccata, nisi præcessisset Tesuba & Viddui, pœnitentia & con-
 fessio cap. 5. Num. Benedictiones Sacerdotum, Eccl. 45. de iis est tractatus in Talmul Bir-
 cath cohanim. Neh. 9. Ceremoniæ, tunicæ Sacerdotales, &c. ut prius Neh. 7. & 8. Purifi-
 cationes & quasi baptismata. Neh. 4. v. vlt. Ieiunia crebra, in Calendario Heb. Esti. 5. & 14.
 Dan. 9. Iudith 4. Zach. 8. quarti, quinti, septimi & decimi mensis. Quin & Quadragesimã exẽ-
 plum. 4. Ezrae 14. ubi Ezras per. 40. dies scribit, noctibus autem panem manducat, id est, cibum
 capit. Ieiunium obsidionis Hierusalem à Nabugd. facte, ieiunium Ester, &c. singulis annis ieiu-
 nia viginti sex in libello Taanith, id est de afflictione & in Calend. Hebr. quibus aduiderunt ma-
 gistri singulis Hebdomadibus ieiunia duo, id est, secundi diei siue Lunæ, & quinti siue Iouis. In
 libro Taanith, de quibus illud Euangeliij. Ieiuno bis in Sabbato. Delectus ciborum. Dan. 9. Iu-
 dith 12. Machabæi malunt necari, quã vesci cibis vetitis, 1. Mach. 7. Daniel & socij nolunt pol-
 lui cibis gentium Dan. 1. ne quidem vino potus Nabugdonozoris. ibid. Dan. quæ tamẽ prohibitio
 non erat Mosis, sed Synagogæ, ut constat è Tisbi Elia in Rad. נאסא. Religiosorum vita &
 vota. Samaias reclusus. Neh. 6. v. 10. Pharisei apud Iosephũ lib. 13. Ant. c. 9. Hassidei 1. Mach.
 7. qui Rabbini חסידים quasi pij, sancti, Iosepho lib. 2. belli cap. 12. & Plin. lib. 6. Essei siue Ef-
 seni, quorum instituta monasticis nostris simillima Ioseph. ibid. Scribæ ab Ezra instituti ex He-
 bræis in suis traditionibus. Multi Eremitæ ex Iosepho in vita sua. Tempa, loca religiosa,
 וְעוֹשֵׂי צְדָקָה, Ioseph in vita sua, quasi oratoria, templum à Zorobabele inceptum, à Nehemia
 perfectum, secundo Machabæorum, primo & secundo locus quidam Nephtar appellatur quasi

Purificatio 2. Mac. 1. videtur probatica Piscina, Ioan. 5. Dedicatio muri Hierusalem Nehem. 12. **Sacre Imagines, Et si non legamus restitutos Cherubim, & alias sacras Imagines, picturas cæ-
laturæ sive veteris tabernaculi Mosaiici aut templi Salomonici. At iam docuimus Rabbinos præce-
ptum De non faciendo sculptili eis minimè omnium opponere pag. 161. Sacra non vernaculè
peragenda. Hactenus lingua sancta & Hebraica in re diuina locum duntaxat habuit, non
quòd illa esset vernacula, sed quòd sancta & prophetica. Vnde hac etiam sexta ista ætate & dein-
ceps à Iudæis continuatur, et illis iam minus sit vernacula & popularis, nec ab ullo eorum intel-
ligatur, qui eam non didicerit, ut apud nos Latina & Græca. Quare Ezra & Scribæ formulam
rei diuinæ, lingua Hebraica populo ignota tradunt & instituunt, è Maïemonim parte 1. Tractatu
Tephilla & Bircath Cohanim (id est, de prece & benedictione Sacerdotum.) Indèque in suis
Synagogis, breuiariis vtuntur Hebraica lingua scriptis, vt Mahzor, Siddur Tephilloth, id est,
Breuiarium, Diurnale ordinatum precatationum, quod R. Amram è Babylonia in Hispaniam misit
circa annum Domini 900. Seder, id est Ritus sive Ordinatio, Statutum, &c. Ne fāsque putatur
alia id facere, R. Abraham Abben Ezra Eccles. 5. v. 1 ubi & perstringit suæ gentis nonnullos
poetas Lyricos, quòd hymnis suis immiscerent Medica, Persica, Hispanica, &c. cum ne usurpan-
da quidem doceat Syriaca & Arabica, quæ tamen Hebraicis afinia sint. Quod obseruat Ecclesia,
dum non vulgaribus & profanis linguis, sed quatuor duntaxat sanctioribus & magis Catholicis,
item grammaticis, eruditis, ad mysteria & disciplinas accommodatioribus pro fouenda Sancto-
rum Communione, quam Idiomaticum deuersitas distraxit, ad rem diuinam solenniter vtitur: vna à pri-
ma origine sancta, id est, Hebræa, & tribus aliis sanctificatis dedicatisque Crucis titulo Syra,
Græca, & Latina è Hieron. in epitaphiis Nepotiani & Paula. Ne titulus Crucis Iesum Naz-
arenum regem Iudæorum prædicans obliteretur. Scriptum quippe diuinitus in libro Psalmorum, Ne
corrumpas Tituli inscriptionem (Psal. 56. 57. 58. versib. primis) Nicolaus Magnus ad Michae-
lem Imp. Ob eamque causam Greg. 7. ante annos plus quingentos, Vladislao Boemorum Duci pe-
tentis, ut sibi populòque suo liceret diuinum officium Slavonicè peragere, non assensit, quòd id Chri-
stianis institutis minus congrueret, & mysterio istarum linguarum diuinæ Sacrorum celebrationi
destinatarum consecratarumque decerperet, per quas sancto-
rum Communionis per totum orbem con-
seruatur atque colligitur, quemadmodum aliarum innumerabilitate inducta est in mundum discor-
dia atque confusio. ipse lib. 7. Registri & Olau Magni lib. 16. cap. 39. Cetera infra pag. nona
Festa, tam Mosaiica, quam Prophetica in Ezra & Nehemia celebrata vt prius. Alia pro natis
occasionibus instituta, vt dedicatio Machab. sive Encænia 25. mensis Kisleu. i. Nouèb. 1. Mac. 4.
quæ sua presentia probauit Christus Ioan. 10. Lumina sive luminariū festū. Ioseph. lib. 12. Antiq.
cap. 10. Dies ignis, qui datus est, quando Nehemias, ædificato templo & altari, obtulit sacrificia.
2. Mac. 1. Dies Mardochei. 2. Mac. vlt. Fortasse Sortiū festū in Ester, quomodo appellat Festū Iom.
tob. Gall. Vn bon Iour, è Tisbi Eliæ. Reliquiæ. eas abscondit Ieremias vt Arcæ, Tabernaculū,
Altare incensi in monte 2. Mac. 2. ignis sacrificij absconditus in puteo à sacerdotibus, quo in loco
aqui apparuit, e qua Nehemias & sacerdotes purificarunt sacrificia, ubi Rex Persarum fecit tem-
plum sive sacrum ædificium (videtur esse probatica Piscina. Ioan. 5.) locum hunc appellauit Ne-
phtar quasi Purificatio. 2. Mac. 1.**

[De probatica Piscina hoc legitur. Quo tempore esset Christus D. nasciturus, & quo die vt
nonnulli aiunt, conceptus fuit: terræ motus magnus in templo Ierosolymis factus est, & statim ap-
paruit fons, quo scaturiente paulatim tria lignorum genera, in ignā iam dedolata emerferunt.
Altissimum è cedro, alterū triplo minus è palma, tertium ex oliua, de quibus constitit ex archiuis ea
fuisse olim à Salomone reconditas cum tēplum extrueret subtus altare sacrificiorum, ubi etiam ille
fons emerfit. Deinde cum ipso terræ motu, mare æneum subuersum esset, sacerdotes vel sponte, vel
spiritus ductu, oblatas ibi hostias tuentes, serferunt vim quandam arcanam ex eo fonte dimanare.
Vt scabie pecudum elota, etiam morbidi quique ibi sanarentur. Durauit hic fons ad mor-
tem sacrosanctam Christi Domini. Postea statim exaruit cum scilicet ex illius tribus tignis supra-
dictis fuerit crux Christi Domini constituta, scilicet statumen è cedro, Crucibulum transversum è
palma, titulus sive Epistylium, ex oliua. Hæc autem omnia referunt ex Salomone, qui diuinitus de iis
omnibus fuerit admonitus. Manuscripto. In caput 9. Zachariæ Prophetæ, ubi dicit, Et erit
fons patens, &c.]

Sancti, Onias, item Ieremias Propheta Dei dudum mortui orant Deum multum pro populo
& vniuersa sancta Ciuitate, 2. Mach. 15. orat Angelus pro populo Iudæico. Zach. 1. Michael

princeps Synagoge stat pro filiis Israel, Dan. 12. Angeli Persarum. Græcorum, Israelitarum
procurant sibi commissorum negotia, seque mutuo iuuant, Dan. 10. Ioseph ven Gorion belli Iudæi-
ci, cui ipse interfuit, cap. 21. Lamentationem super calamitatibus Hierusalem aspergit sanctorum
inuocationibus, & quidem Dauide Cybero Argentinensi hæretico interprete. Exurge nunc Mo-
se, fili Amran & vide populum tuum, &c. Memor esto precatationis, &c. Exurge nunc Aaroz
Sancte Sacerdos Dei, &c. Surge nunc Phinees, &c. Euigila nunc Iosue, &c. Tu verò Rex
Dauid dormis, Expergiscere, & veni, &c. Elisee, &c. Iosephus lib. 3. bell. c. 14. Latini exem-
plaris puræ animæ, quæ exaudiunt inuocantes, Græci cap. 25. pag. 785. Rabbi Selomo in illud 4.
Eccl. Laudo mortuos, qui iam dudum functi sunt, Patriarcharum ope & ministerio Israelitas
duntaxat exaudiri docet. R. Akibá in l. Otioch id est literarū de litera Samec, cū scribitur, Hieru-
salem montes in circuitu eius, montes Hierusalem cingentes, sunt patres, colles, qui circum eam,
sunt matres, Sara, Rachel, &c. R. Isaac in 49. Gen. & 1. Exod. Sanctos non esse appellandos
mortuos è vetustissimis Rabbis & R. Hakkados, Kimhi in Malachiā ex eorumdem traditione
Eliam præesse celebritatibus circumcisionum & actu & efficaciter adesse. Iudæi in officio mor-
tuorum libri Mahzor, breuiarium est, inuocant patres dormientes in Hebron, & angelos tam
horti, quam defuncti custodes, et in libro anonymo cuiusdam, qui pro nostra religione ante mul-
tos annos scripsit, Fagio hæretico interprete, implorant Dei memoriam merito patrum Abraham,
Isaac & Iacob, & merito reliquorum iustorum & sanctorum, vt eorum meritum ad sit siue ap-
plicetur nobis, implorant inquam bis quotidie, mane & vesperi ad illum modum orantes, &c.
Et post, Iacob pater noster cum sepeluit Rachel in via secundum illud (Gen. 35) & sepulta est in
via, quæ ducit Euphratam, totum istud factum est, vt R. Salomon ait, quòd oraret Rachel pro fi-
liis suis, ea hora, qua illos patrii sedibus expelleret Nabuzardan in Babyloniā, sicut scriptum
est, Vox in Rama audita est, Rachel plorans filios suos, &c. Hæc quidem non reperi in R. Salomone
ad Genesim, sed ad Ieremiæ caput 31. idque ex Midras Hagada vetustissimo scripto. Denique
id apparet ex precatationibus de ea re, quas è Breuiario Hebræorum conuertimus ann. 1569. R.
Abraham in Fasciculo Myrrhæ, Gen. 22. In principio anni nos canimus, Et ligationem Isaac
hodie semini eius recorderis. Quem admodum ipse est ligatus & vinculus, sic vincias & liges om-
nia genera proprietatum iudicij. Deinde subiicit, hic esse mysterium Isaac positi in medio, quoniā
illum interuolare solent inter se & Deum in suis precibus quasi intercessorem.

Preces pro defunctis, Hascaba appellant. Quin & exstat vtraque lingua integrum offi-
cium mortuorum, è libro Mahzor sive Breuiario Iudæorum à nobis publicatum an. 1569
Requiescat anima ipsius in cubili suo, iaceat in pace, dormiat in pace, Et mox: Ange-
li pacis egredimini in occursum ipsius, & cetera, quæ & hæretici Munsterus & Fagius
proferunt in annotat. ad 14. Deuteron. R. Isaac Toletanus in lib. Beth Ioseph, domus Ioseph,
sive Iore Deha, instructio luctus, de ultimo legis præcepto, Annis singulis anniuersario die mor-
tis parentum ieiunandum est, & preces, quæ incipiunt Kadis, Sanctus, fundendæ. iuxta illud,
quod solemus dicere, Iudicium improborum Israelitarum in Gehenna est mensium duodecim, &
post ea ascendunt. Hebræi sic habent.

יש לחתונות ולומר קדיש בכל עת
ביום שמת אביו כדאמרין חספטר שיעשרה לבנותיכם יכ חודש ואחר כך עולין

[hic præcedit interpretatio huius textus Hebræici, ab eo commate quod incipit, Annis sin-
gulis, &c.]

Purgatorium ab Hebræis assertum alibi docuimus, sed & anno superiore Patavij de eare
certissimas & eruditione plenissimas probationes amicus noster B. Valuerdus Gandia Hispanus
Hebræicè Latineque emisit. E Zoar in 18. Gen. & 47. Ex. 23. Rakanati. Gen. 37. Lew. 16. 21.
pag. 154. Col. 4. R. Menahem Isoni, Gen. 16. Abdia Saphorni pag. 91. Alphesi tractatu Ros
hassanim, Initium annorū, cap. 1. pag. 216. Rabbenu Nisim eius scholiaste, è libro Ialkut collectio
Rabbi Meir lib. Habodath Hakkodes, seruitium sanctum, parte 2. cap. 31. E libro Iesod Sirim è
Midras, basis canticorum & quæstiones. Eccles. cap. 12. è libr. 2. R. Manahem I sedita Laddarec,
è libr. Aliat Rochel, partitio canalis pag. 19. & part. 2. lib. 2. è Kabuenaki, modius farinæ, è Mi-
dras arcana, quæstio longitudinis, è R. Ioseph Albone lib. de articulis Fidei 4. c. 34. è tractatu Ros
hassana caput anni, è Menorath Hammaor luminare magni luminis, R. Isaac c. 2. partis secun-
dæ, è Tephillath Mosi, oratio Mosi, è tractatu Haghigá in Talmud Hierosoly. è tractatu Baba
Batra, & eius scholiis sive Tosaphoth, è tract. Nedarim & Helec, meditatio, è R. Bahhaie, dis-
ciplina Deut. 34. è lib. Sem Teb. concione Porta posterior id est Tractatus ultimus 5. de peniten-
tia, è hakidath Additamenta Isaac, Gen. 23. & Vota Leuit. 21. Partitio adde librum Iasar R.

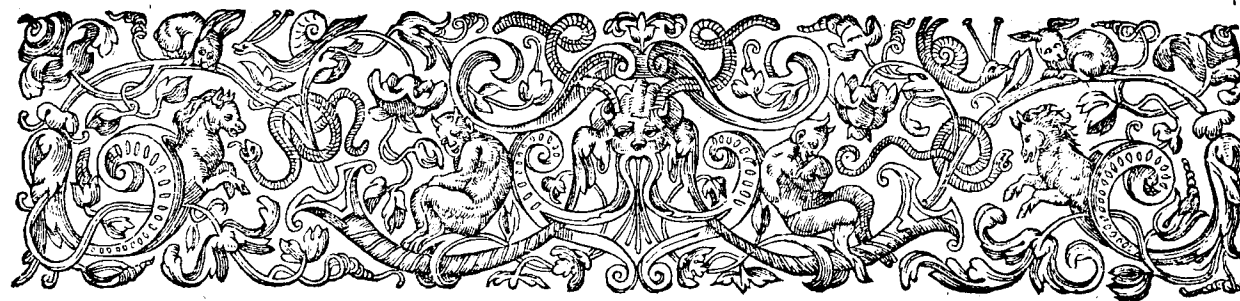
Tam cap. 12. & pene Rabbinos omnes quorumcunque inclinatio tandem sint temporum. Traditiones. earum scriptor Ezras & sequentes scribere, Deinde Talmud ceptus à Simone iusto & Rectitudo finitus ab Hakkados anno Christi 188. Nam non modo conseruatur lex ore tradita & per manus accepta, verum etiam iam nomine Cabbalæ scripto mandatur, ne propter exilia veniret in obliuionem, ut 70. libris Ezræ 4. Ezræ 14. quos se habuisse prodidit Picus Mirandula, ut utroque Talmud Babylónico & Hierosolymitano, ut libris Mizuoth. i. de præceptis legis, &c. Quæ pertinere ait R. Dauid Kimhi, illud 1. Par. 4. Hæc autem verba vetera, nempe ad Cabbalam. i. receptionem siue Massoram, id est, traditionem maiorum, & R. Abraham Iestimoniam Psal. 118. Nempe ad præcepta ea, quæ testimonium habet à Patribus tanquam testibus oculatis, vel auritis, non à scriptura, suntque Lex per traditionem accepta sine scripto.

Vita æterna, iudicium postremum, Daniel, Ezechiel, & cæteri huius memoria Prophetæ & auctores nihil habent crebrius usque ad Christum. Sicque perfecta est cohortatio Dei, Malach. 4. Memento legis Moysi serui mei, quam mandavi ei in Oreb ad omnem Israel, præceptorum & Iudiciorum, quousque veniet dies Domini magnus & admirabilis. Nã & reliqua omnia abudè demonstrat auctores huius ætatis partim prophetæ, partim prophetarum successores & hypophetæ. Sic Religionis veteris doctrina ad nouum populum pereniter transmissa est. Imo & Dei colendi ritus atque forma. Nam Christus sola sustulit siue figuralia, ut loquitur Aug. lib. 10. de Ciuit. cap. 19. & 20. siue sacramenta prænuntiatiua, ut idem lib. 19. contra Faustum & epist. 49. ad Deo gratias. siue umbratica, ut Paulus ad Hebræos, qualia fuere sacrificia, Circumcisio, Propitiatoriū Tabernaculum Moysi, & quæ in tabernaculo reclusa, cibi & potus Iudaici, Partes diei Festi, Neomeniæ & Sabbatorum, umbram futurorum habentes. Col. 2. Heb. 9. & 10. Gal. 2. & 3. Non item simplices ceremonias ad eum pertinet, rei diuinæ, ut habet Iosephus. 3. Ant. c. 8. pag. 74. vel deoplar ut Dionys. de Eccl. Hier. pertinentes. Et sanè ratio, templorum, Verbi gratia, adorationum, genuflexionum, Stationum, religiosarum vestium, vasorum sacrorum, benedictionum, aspersionum, festorum, lustrationum, cantuum & similibus rituum, quæ olim fuit, hodie quoque permanet, nempe ut Deus ritè, solemnus, sanctus, decentius colatur. Deinde in Apostolicis quoque literis id obiter iudicatur dum Christus suo aduentu nihil in hac parte mutat, nihilque contra differit. Denique dum Apostoli horum rituum spargunt semina in suis partim scriptis, partim traditionibus apud veteres extantibus, ut lib. 3. docebimus. Hinc Tertul. initio libri de Oratione. Quicquid retro fuerat (in Moysi Lege) aut demutatum est, ut circumcisio, aut supplementum, ut reliqua lex, aut impletum, ut prophetia, aut perfectum, ut fides ipsa. Et Leo Magnus D. Augustini discipulus apertius in initio sermonis sexti de Ieiunio decimi mensis, tractans illum locum: Non veni soluere legem, sed implere. Quædam de mandato veteri ad nouam obseruantiam transferuntur. Et post: Cessantibus enim significationibus, quibus Saluatoris nostri nunciabatur aduentus, & peractis figuris, quas abstulit ipsa præsentia veritatis, ea, quæ vel ad regulas morum, vel ad simplicem Dei cultum, ratio pietatis instituit, in eadem apud nos forma, in qua sunt condita, perseverant, & quæ utriusque testamento erant congrua, nulla sunt commutatione variata. Ex his autem est etiam decimi mensis solenne ieiunium, &c. Quod etiam docet initio Serm. 7. de ieiunio septimi mensis. Apostolica institutio ita Veteris Testamenti sacramenta distinxit, ut quædam ex eis, sicuti erant condita, Evangelicæ eruditioni profutura decerperet, & quæ dudum fuerant consuetudinis Iudaicæ, fierent obseruantia Christianæ? Et eo vetustior celebriorque Nazianzenus Orat. 44. Pentecostes diem Hebræorum more colimus, quemadmodum & alios nonnullos eorum ritus obseruamus, qui apud illos quidem typicè celebrantur, apud nos verò mysticè & verè, ut addit Nicetas.

Quare recte monent Iuris Orientalis auctores, pag. 214. Iudaicos ritus demum esse prohibitos, si sint sacramentales, siue figurales. Sin simpliciter ceremoniales atque ad sacram theoriam, pietatemque conferentes non item, ut qui sint pietatis retinacula, conferant que ad Sacrorum solennitatem, decorum, virtutem. Nam vetera Christus aduentu suo partim recensuit, partim reuertit, partim perfecit, & illustrauit, ut eodem ipse cum Patre & Sancto Spiritu piè inuolatæque in seculorum secula colatur.

Atque hæc quidem prolixius, verum id, quia inde ad Ecclesiæ, quæ secutura est, continuitatem apertior via transit usque, inter tot seculorum & rerum discrimina, patet.

LIBRI PRIMI CHRONOGRAPHIÆ
GENEBRARDINÆ FINIS.

CRONOGRAPHIÆ
LIBER SECVNDVS AV-
CTORE GILBERTO GENEBRARDO.

LIBRVM alterum à captiuitate Babylonica mihi rectè ordiri videor, quâdo circa eum cæpit noua veteris Ecclesiæ cõditio & facies, qua populus Domini ita depressus, ita afflictus iacuit, ut usque ad Christum, nunquã pristinum regni, status & potentia splendorem recuperare potuerit. Sed & circa eam gentium præcipua fama, magnitudo, celebritas, vicissitudo, historia sumpsit initium, ultra quam nihil plane certi ex libris & scriptoribus profanis & exteris assequimur, ut verè possit dici, vbi historia sacra definit, ibi profanam incipere. Quin & Monarchiæ Babylonicæ, & quæ mox successit, Persicæ occasione Disciplinæ, leges, humanitas ipsa ab Asia profecta sunt in Europam & reliquas nationes barbaras atque agrestes. Tanta fuit Dei bonitas erga illos populos, ut bellicis motibus vteretur ad illuminandos Occidentalium & Septentrionalium oculos, eisque sapientiam, artes, & disciplinas infundendas.

Iudæa capta ferum victorem cepit, & artes,

Scireque Chaldaeo primùm deuexit agresti.

Inde Medis, Persis, Indis, exque ordine Græcis,

à quibus ad Romanos humanitas ipsa peruenit, ut Cicero ad Quintum fratrem, qui tum Asiæ minori, quæ Græca est, præerat, scribit. Id apparet è Bardis, Druidis, Euagibus, cæterisque eorum sapientibus, philosophis, sacerdotibus, quos constat ex Ammiano, Marcellino & Strabone exortos è Teis & Phocensibus Græciæ Asiaticæ populis, ab Hargago Cyri præfecto fuis fugatisque in Thraciam, Corsicam, Italiam, Massiliæ agrum, vbi vrbes ædificarunt, & nostris hominibus paulatim excultis studia liberalium doctrinarum inchoarunt per Bardos & Eua-

ges & Tectofages, ut stultum sit eos ab Isaaci & Iacobi Patriarcharum sæculis repetere, & Bardi regis cuiusdam Musicæ studiosissimi cum suppositio Beroso, nomen tam vetus fingere.

De cæteris fidē faciet Aulus Gellius diligentissimus rerū priscarū scrutator, qui quamvis conspectum quendā ætatum antiquissimorū virorum, item illustrium, qui in illis ætatibus nati fuissent, atque ex libris, qui Chronici appellatur, exceptiones variis, diuersisque in locis factas de temporibus, quibus floruisse Græci simulatque Romani viri ingenio & imperio nobiles, promississet, non ducit tamē altius principium, quàm à Solone, quē leges scripsisse Atheniēsis non dubitatur, captiuitatis euo sub Cyri, qui Cræsum Solonis amicum Lydorum regem vicit sæculum.

M. Varro vetustatis peruestigator inter externos præcipuus, faterur se non nisi à prima Olympiade quatuor aut quinque sæculis post bellum Troianum historiæ veritatem posse deducere. Quod de eo referens Censorinus, Varro, inquit, tria temporum discrimina esse tradit. Primum ab hominum principio ad cataclysmum priorem (id est, Ogygium) quod propter ignorantiam vocatur ὀδυλον, secundum à cataclysmo priore ad Olympiadem primam, quod quia in illo multa (& penè omnia) fabulosa referuntur Mythicon nominatur. Tertium à prima Olympiade ad nos, quod iam dicitur historicon, quia res ab eo gestæ veris historiis continentur.

Quæ sanè verba in prologo tertij de Re Rustica ipse Varro cōfirmat. Nam à Thebis, quæ ante cataclysmum Ogygis Bæotix regis conditæ dicuntur, ad sua tempora numerari quidem annos circiter bis mille & centum, at quid illis acciderit, nihil plane esse certum profitetur. Cùm interim artes omnes in Græcia non nisi intra mille annorum spatium repertas dicat, siue à bello Troiano ad suam ætatem.

Nec verò longius, quàm ab Olympiadibus antiquitatem ipsum repetere potuisse ex Cicerone eius familiari quoque perspicitur, is enim idcirco in Oratore Attici laborem extollit, quòd annorum septingentorum memoriam vno libro colligere potuerit. Nam remotius colligere non potuit, quoniam ante Olympiades nihil planè definitum esse eodem loco Varro ostendit, itémquē è Græcis Eusebius, qui idcirco probat ante eas, quemque ut ei visum fuit, diuersas sententias de iisdem rebus in Græcia gestis protulisse, & ipse Cicero, quicquid de Romulo & Romanis aliis regibus literis est proditum, non satis constitutum indicat, quando primo de legibus, & alibi de eis loquitur interposita parenthesi, *ut aiunt*, quæ profecto abundat, quando res constat ac liquet.

Trogus Pōpeius se suam orfū historiā è profundo memoriæ, tradit. Atqui orditur à Nino, qui primus (inquit Diodorus) nactus est scripto-

Gellius
lib. 17.
cap. vi.

Censor.
de die
Nat. ca.
21.

Varro
5. de re
Rust. c. 1.

Diod. l.

res. Ipse autem Diodorus, conatur suam historiam retexere à Mundi principio. Atqui Bellum Troianum pro principio statuit, suamque historiam in Præfatione ait minimè 1138. annos excedere, terminari verò principatu Iulij Cæsaris, quando in Gallia missus est. Lucretius quid?

*Præterea si nulla fuit genialis origo
Terrarum & cali, semperque æterna fuere.
Cur supra bellum Thebanum & funera Troiæ
Non alias alij quondam cecinere poeta?*

Plutarchus in Theseo ultra Theseum omnes terras fuisse arenosas prætexit vel inaccessas, littora glaciata, vel regiones exustas, cuiusmodi pinguntur in tabellarum Geographicarum extremitatibus, nempe fabulæ, aut ignorationis & inscitix umbra atque vestigia.

Accedit Macrobius, qui de antiquitate profanis auctoribus cognita hæc suis commentariis inseruit. Quis facile mundum semper fuisse consentiat, cùm & ipsa historiarum fides multarum rerum cultum emendationemque, vel ipsam inuentionem recentem esse fateatur! Cumque rudes primum homines meminerit vel fabuletur antiquitas glande prius & baccis alitos, serò sperasse de fulcis alimoniam! sed & quis non existimet, non longam retro eius esse ætatem, cùm ab hinc ultra duo retro annorum millia, de excellenti rerum gestarum memoria, ne Græca quidem extet historia? Nam supra Ninum, à quo Semiramis secundum quosdam creditur procreata, nihil præclarum in libros relatum est. Et multarum rerum experientia ad aliquas gentes recenti ætate peruenit. Vt ecce Galli vitem vel cultum Oleæ, Roma iam adolescente, didicerunt. Aliæ verò gentes adhuc multa nesciunt, quæ nobis inuenta placuerunt. Atque hæc quidem illi, sed nimis longè.

Nam propriè ultra Cyrum. i. Septuagesimam Olympiadem, & vrbis ducentessimam sexagesimum omnia istorum ex eo deprehenduntur auguriis potius, quàm historiis similia, quòd rerum multarum faciunt mentionem, multorum regnorum, ut Assyriorum Medorum, Ægyptiorum, Æthyopum, quæ longius ab ipsorum notitia & terris aberant rerum verò Babyloniarū & Monarchiæ Nabugdonozoris, per quā perueniebant ad Assyrios & Medos, non meminerunt, quæ in ipsorum erat foribus, & sui magnitudine totam penè Asiam, magnam Africæ partem, Europæ aliquam occupauit, & totum orbem terruit è libris Regum, Paralip. Daniele, Ieremia oculatis testibus: quæ Persicam quantumuis ipsorum scriptis amplificatam amplitudine & excellentia superauit, Dan. 2. quæ tam recens, ut Cyrum, Solonem, & Græcorum scriptores primos attigerit: quæ denique è Prophetis & scriptoribus sacris vbique insonatur. Ignorantibus hæc recentissima, & suos oculos perstringentia, quæ fides, accommodanda est, quando remotiora & antiquiora commemorare & describere suscipiunt?

Lib 2.
c. 10. in
Som.

Adde in historia Græca ante octogesimā Olympiadem id est, ante regnum Darij (opinor, Longimani) nihil esse certum cum in illa non possit constanter notari verum tempus neque belli Medici, neque Peloponnesiaci, quemadmodum Censorinus conqueritur.

Facit etiam, ut me eorum vanitatis misereat, quod Arbacem quendam Medum constanter aiunt Sardanapalum sustulisse, & prætereunt Mero-dac Chaldæorum regem, qui ipsis ut vicinior, ita notior esse debuit, qui & Assyriorum Imperio everso ingenitis illius Monarchiæ fundamenta iecit, à nepote magno illo Nabugdonozore superstruenda atque absol-uenda. Mendacium remotissimos testes allegat, proximos refugit. Arba-ces iste fortasse nunquam extitit, nedum Assyriis imperium eripuit. Præ-terea Medorum imperium, quod ab ipso aiunt conditum Assyriaci per-nicie, angustissimum ante Cyrum necessario fuit, quia nimis Babylo-ni-tum rerum potenti vicinum & Medos Nabugdonozoris vectigales & tri-butarios prophetæ nobis describunt. Quare hoc totum videtur ab adu-latoribus confictum in Cyri gratiam, qui eius antiqua esse stemmata do-cere conabantur ex atavis Medorum regibus, regulos & vectigales præ-fectos in reges magnos transformantes, ut qui olim Cæsaris Augusti non valde nobilis, quippe cuius pater fuerit Romæ argentarius proge-niem ab Iulo Æneæ deducere studuerunt.

Huiusmodi adulationibus corruptæ sunt omnes Græcorum historiæ magna impudentia. Nam poterant redargui facile è recenti memoria & monumentis vix dum perfectis. Hoc admirati Aristoteles & Cicero elu-iones exustionisque terrarum, quas accidere tempore certo necesse sit, causam suæ nescientiæ prætenderunt, ac propter eas pronuntiarunt non modo non æternam, sed ne diuturnam quidem rerum memoriam relin-qui posse. Quin & quarto Physico eorum alter laudat Paronem Pythago-ricum, quod tempus dixerit ἀμαθέστατον, id est, inscientissimum siue igno-rationis omnis magistrum, quia temporis successu, obliuione & situ præ-cedentia, penè omnia, deleta animaduertisset.

*Essetque tempus edax rerum, inuidiaque senectam.
Perdere præteritum, vitiatæque dentibus æui
Omnia paulatim lenta consumere morte.*

Nempe ante hanc captiuitatem scriptoribus Græciæ contigerat, quod est apud Platonem in Critia, Græci semper estis pueri, quia nuper ver-sati in historia & ignari literarum, disciplinarum, rerum denique tam apud vos quam apud reliquos gestarum. Nescire enim quid antea, quàm natus sis, acciderit, id est semper esse puerum. Tantum incerta & mixta fabulis de bello Thebano & Troiano, quæ fortassis nunquam extite-runt, cantabant ex dispersis & male confutis Homeri, & paucorum alio-rum carminibus, nondumque ab Aristarcho digestis, proindeque ob-scuris ac incertis.

Ante

Ante hanc etiam Romana historia est valde exilis, tenuis, & frigida, nec hic solum res Græcorum debent incipere, sed multò magis etiam Ro-manorum, qui se Græcis omnia legum, doctrine, dignitatis & virtutis insignia debere non inuiti confitentur. Nam paulò ante Cyri principa-tum, expulso Tarquinio Superbo Roma primum cœpit administrari per Cols. adeoque erat tenuis, humilis & angusta, ut duodecim millaria suo Imperio minimè excederet. Verùm & tam angustis finibus conclu-sa fuit, vsque ad Alexandrum Magnum, cuius tempestate in orbe ne nominabatur quidem. Quocirca eius mentio nulla apud Græcos illius temporis Italiæ non modò finitimos, sed & eius magnæ partis vel colo-nos vel dominos.

Quantum autem ad literas & artes, eas non attigerant Romani ante Urbis suæ quingentesimum.

*Græcia capta ferum victorem cepit & artes
Intulit agresti Latio. Sic horridus ille,
Defluxit numerus Saturnius, & graue virus
Munditiæ pepulerunt.*

vel potius ante Urbis sexcentiesimum post bella Punica, sexaginta-vix annis ante Ciceronem.

*Serus enim Græcis admouit acumina chartis,
Et post Punica bella quietus querere cœpit,
Quid Sophocles, & Theſpis, & Æschylus utile ferrent,
Romanus, &c.*

Et quod magis mireris, Græcis ad Latinos humanitas ipsa peruenit. Hæc enim iam fuisse docuimus Ciceronis verba ad Quintum Fratrem.

Denique ante hanc Babylonicam captiuitatem res gentium ferè om-nium iacent in obscuritate & tenebris. Chaldaica natio, ut sapientiæ palmâ videatur illa ætate cæteris præripuisse, nihil posteris scripto reli-quit dignum tanta laude & gloria. Superiora tempora Magi, Persæ, Æ-gyptij, & cæteri populi literarum existimatione laudati, vel penitus igno-rarunt, vel posteris inuiderunt, vel præ infantia, literis prodere nesciue-runt. Nisi Deus de sacris Codicibus mundo prouidisset, & literaturæ sa-crarium in certo populo, id est, Hebraico reposuisset, illorum notitiam sempiterna obliuione inductam hodie haberemus, aut de illis cum Dio-doro Siculo historiam fabulosam ab aliis acciperemus, & aliis trade-remus. Sit hæc ergo sæculorum infantia.

Nam deinceps hominum facultas, eloquendi, sapiendi, Philosophandi vis, artes ac disciplinæ humanæ apud gentes, maximè Græcas sese ex-plicarunt. Tum primum conati sunt homines maiorum inertiam & in-curiam artibus & studiis depellere. Tum primum didicere scriptis priscam

Q

obliuionem restaurare. Tum primum sua fari, & memoriae tradere diligenter studuerunt. Hinc prima Philosophiae incunabula, Hinc Rhetoricae origo, Hinc Mathematicarum ab Aegyptiis ad Graecos emigratio, Hinc Historiarum descriptio. Nam etsi Persae, vt ex Esterae historia percipi potest, annales & chronica excolerent, quod de aliis nationibus sentiri possit eodem modo, at ea lege id faciebant, qua hodie instrumenta publica in curiis, archiuis & tabulariis communibus recondi in futurum cernimus. Non passim & publice, non populariter ac in promptu extabant. Non priuati homines eiusmodi scribendis & vulgandis dabant operam. Non tanta scripturitione ducebatur, quanta plurimorum mentes ab ea tempestate occupauit, vt scribant indocti, doctique poemata passim, & insanabile, vt nō sine stomacho cecinit Satyricus, scribendi cacoethes penē omnibus infideat.

Nescio idne tribuere debeamus hominum incuriae, quod de posteritatis memoria non valde essent solliciti, an imperitiae & ignorationi eorum, qui per se rem tantam aggredi non auderent, siue inexercitationis vitio, siue exemplorum, quae imitarentur, penuria, an potius necessitatibus, quando adhuc destituebantur commodis membranibus, papyro, similibus rebus ac artibus, sine quibus non modò non recte scribitur, sed etiam, quod scribitur, non potest esse prolixum, non diuturnum, non distractioni opportunum, sine quibus denique rerum ante actarum recordatio diu conseruari non potest.

Nam recurrere ad diluua conflagrationesque Vniuersi cum Peripateticis, vel introducere Phaetontas, Americanas ve calamitates, quibus antiqua omnia monumenta penitus deleta sint, non tam est diuinare, quam delirare, nec tantum sine probato, & illustri teste loqui, qui tamē est maximè necessarius, quando de Historia antiquitatis, & fide rerum ante lapsarum agitur, verum etiam apertam iniuriam veritati inferre, quae per sacras paginas aliud omnino affirmat, continentemque ac perennem mundi cursum digito ostendit, atque ad nos perpetua serie, omnium retro saeculorum narrationem transmittit.

Hac & alia huiusmodi me, opinor, merito adduxerunt, hinc vt librū secundum ordiner, quò esset interuallum inter superiorem, testimonium è sacris literis consequentem, nullum verò è profanis, nisi suspectum & dubium: & hunc, qui profanarum paginis munitur: sacrarum verò auctoritate caret, nisi quantum & quam paucorum annorum licet è

Daniele, Ezra, Nehemia, libris Machabeorum paucisque aliis colligere atque augurari. Vale, & frueri.

Anni
vrbis
conditae.
218

Anni
mundi
3569

SEXTA AETAS.

CAPTIVITATIS
Ecclesiae, quā Monarchiarum & ingentium imperiorū Ethnici possint inscribere.

Quae incipit anno mundi 3569

Ierem. 25
288

a TEMPVS captiuitatis fuit annorum 70.

Dan. 9.

b A 70. illo captiuitatis anno ad Christū patientem.

771.

c HEBDOMADES 69. i. anni 483.

Pontificibus & principibus iis, quos mox subiiciemus.

Vatibus verò Daniele, Mardocheo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per ordinem cathedrae Mosaicæ Scribis & Phariseis vsque ad Christum.

Summa. 553.

Ita ab orbe condito ad Christū fuere anni 4121. menses 6. dies 16.

d Sextae istius aetatis numerus, sic mebratim ostendi potest.

SEXTA AETAS.

a V N D E C I M primi anni huius captiuitatis siue transmigrationis Babylonicæ, transacti sunt sub Sedechia, cuius septimo Ezechiel propheta incipit. Ezech. 1. Vndecimo templum cum Hierusalem funditus euertitur, vt regnum sit in Iuda à Dauide. 470.

Hæc ætas demonstratur non tantum successione Ecclesiae, sed etiam mundi, non tantum historiis Ecclesiasticis, sed etiam profanis. Nam illa est propriè motuum & bellorum mundi ætas. Adhuc modicum, inquit apud Haggæum Deus, & commouebo cælum & terram, & postea veniet desideratus Gentibus. & Daniel. 2. Sit benedictum nomen Domini à sæculo, & vsque in sæculum, quia sapientia & fortitudo eius sunt, & ipse mutat tempora & ætates, transfert regna atque constituit. Hinc sub annū ante Christum quingentesimum, res & Monarchia Chaldæorum.

Sub an. 400. res & Monarchia Persarum.

Sub an. 300. res, potentia & Monarchia Græcorum.

Sub annum. 200. res & potentia Parthorum & Carthaginensium.

Sub an. 100. res, potentia, & principatus Romanorū, quousque desit in Monarchiam.

Nam mox Christus nascitur, mundum rectorus in virga ferrea, illisque imperiis deiectis, nouum Ecclesiae regnum conditurus, de quo libr. 3. & 4.

b HEBRAEI sic ferè hebdomadas septuaginta numerant. Septuaginta sunt anni captiuitatis, quos incipiunt ab vndecimo Sedechia, & terminant secundo anni Darij Longimani.

Deinde. 420. templi. Summa 490. Sed suprā auspicandas docuimus paulò inferius, nempe ilico post finitam captiuitatem, siue ab extremo septuaginta annorum captiuitatis, quando exiit sermo à Cyro, vt reedificaretur vrbis Hierosolyma. Ezra. 1. & 2. Par. vlt. Vnde etiā hallucinantur, qui eas incipiunt à Sedechia quarto, & qui vel à secundo, vel à tertio, vel à vigesimo Artaxerxis Longimani.

Exitus à captiuitate non ita fuit liber, quia perpetuo vexitigales & operati fuerint Persarum & Græcorum, vsque ad Machabæorum principatum.

c HEBDOMADES incipiunt ab ipso statim primo reditu de Babylonica transmigratione. Nam vti tres fuerunt captiuitates Babylonicæ, ita & tres reditus. Primum enim ascenderunt anno Cyri secundo, duce Zorobabele. Rursum anno Assueri. 14. Denique Darij anno secundo, post quem quatuor annis templum ædificauerunt: anno autem septimo Ezras ascendit de Babylone, vigesimo verò Nehemias. Cætera infra in Dario Longimano.

d AETAS sexta pluribus modis potest demonstrari quam superiores, nimirum successione monarchiarum, quæ iam suos habuerunt historicos, nedum Iudaicorum pontificum & ducum perpetuo ordine. Quot modis eam & nos illustramus.

Haggæus & Zacharias adhortantur Iudæos, vt restaurent antiquum Reipub. statum. 1. Ezra 5. Haggæus libro suo vrget templum, Zacharias vibem magis. Addunt præterea oracula de breui hostilium gentium clade, quam attulit Alexander magnus, & de restitutione earundem per Christum.

Malachias Reipub. mores constituit, fuitque præcedenti

bus paulo posterior, prophetarumque vltimus. At Talmudi
eis putatur esse Ezras scriba, & sanè eadem reprehendit
sua prophetia, quæ Ezras. 9. & 10. capitibus sui libri, copio-
sè inuehens in vitam corruptam populi, præsertim sacerdo-
tum, qui post instauratū templum rursum ad pristinas fædi-
tates reuersi, oblationes, ac diuina sacrificia contaminati
animis & corporibus offerre cœperant. Continet in lignis
locos de Christo, Ioanne Baptista, Elia, Gentium voca-
tione.

Prophetis succedit synagoga magna, cuius principes Ez-
ras, Nehemias, Mardocheus, Zorobabel, Iosue. Hi præfue-
runt concilio, quod centum viginti homines, quorum alij
nobiles, alij plebeij erant, de emendandis libris sacris, eo-
rumque constituendo canone iuxta præscriptum Cabbalæ
inierunt, vbi & sanxerunt Iosua in ita fuisse edoctum è Mo-
se, à Iosua Seniores, à Senioribus Prophetas. Concilij nota-
rius siue scriba (sic enim vocatur Ezræ 7.) fuit Ezras, cui
etiã interfuisse aut potius præfuisse tradit Danielem, Ana-
niam, Azariam, Misaelem, Aggæum, Zachariam, & Mala-
chiam, *Elia præfat. 3. Masoreth Hammasoreth correctio Correctionis
R. Moise præfat. in Sepher Mizuoth liber mandatorum & in Talmud
disciplina tract. de voris.*

Daniel interim non legitur rediisse de Babylonia in Hie-
rusalem, sed potius sepultus illic esse, quasi remaserit ad con-
solationem Iudæorum remanentium & propagationem re-
ligionis. Magna enim fuit auctoritate apud Reges. Quare &
tertio anno Cyri (cum prima restitutio, eius primo conti-
gerit) ipsi contigit decima ac vltima visio, *Dan. 11. Tyrannus in
1. c. Ezræ.*

Itaque fortasse concilium istud in Babylonia inuitum fuit,
paulò antequàm se reditui committerent, vel ad indictum in
terram sanctam concilium, desiderio, etiam visendæ antiquæ
patriæ se contulit, postea in Babyloniam reuersurus.

Nam & eodem rediëre Zorobabel, Iosue pontifex, Ne-
hemias & plerique alij, vt apud reges Persarum Iudæorum
rebus melius consulere.

Ezras, propheta & scriba, Cabbalam apud Hebræos col-
legit, & 72. libris mandat. Eius consilio & opera præsertim
libri sacri collati sunt, & emendati: vnde Tikkun Sophe-
rim. i. correctio Scribarum appellatur Tikkun Ezra, siue cor-
rectio Ezræ, vt in Masora, correctio, siue Castigatio Num.
12. quasi Ezra scribarum fuerit princeps.

Septuaginta duobus libris proximè commemoratis col-
legit septuaginta duorum seniorum doctrinam, è quorum
numero est quartus Ezræ, *lege cap. 14. eiusdem 4.* Hos habuit
se scribit Picus Mirandulæ comes.

Athanasius in Synopsi tradit, Ezram scripsisse ducentos
quatuor libros.

Primus è quatuor qui supersunt describit duos Iudæorum
reditus. Primum quidem sub Zorobabele imperante Cyro.
Secundū verò post. 18 annos secundum Rabbinos, secū-
dum alios, post quinquaginta sub ipsomet Ezra, imperan-
te Dario (Longimano.) Eius enim septimo ascendit,
& c. 7.

Secundus explicat tertium reditum è captiuitate sub Ne-
hemia, anno post secundum decimo tertio. Nam eiusdem
Darii vigesimo ascendit Nehemias, & c. 2.

Tertius repetit ea omnia, quæ primo & secundo narra-
bantur, & præterea, quæ gesta sunt antea Ezræ & Nehe-
miæ, vt Iosue regis palcha, vt proinde primus sit ordine apud
Græcos.

Quartus complectitur visiones & nocturna præsertim
somnia ipsius Ezræ, vt proinde fortassis D. Hieronymus.

Anni
mundi.
3638

Anni
vrbis
cōdita.
288.

*Primo per pontificum
Synagoga successionem.*

*Secundò per Monarchi-
arum quatuor seriem &
ordinem.*

Per Sacerdotes quidem

*1. A captiuitate ad Iosue
filium Iosedec sacerdotem,
an. 70.*

*2. A Iosue F. Iosedec
ad Machabæos, an. 283.*

*3. A Machabæis ad
Christum nascentem, an.
167.*

*4. Hinc ad Patientem,
an. 33.*

3638

288

quæ

Anni
vrbis
cōdita.
288.

Anni
mundi.
3638

quæ in eis narrantur, somnia vocet & inter apocrypha nu-
meret vtriusque modi. Aliquando enim apocryphum dicitur,
cuius auctor est obscurus, aliquando cuius ambigua &
incerta auctoritas.

[Apocryphi genuina Etymologia est, vt isti libri celarentur
plebi. Neque liceret cuique illos versare manibus. Adeo
vt etiam sagur, id est apocryphum dicatur canticum canti-
corum, tria prima capita Geneseos, primum Ezechielis, alia
quædam partim ob mysteriorum arcanam difficultatem, partim
propter libertatem non nimiam quidem spiritus proph-
pheticum, in carpendis vicis, sed vulgi captui minus accomo-
datam. Adeoque ob comminationes quasdam, quibus
etiã vicia criminibus reprehenduntur: vt inde distorta ingenia
calumniandi iudicia Dei, ansam arripere possent. Canonici
autem sunt libri qui regulariter populo legi & explicari so-
lebant. Hæc dicta sint in illos ineptos censores sacræ bibliæ,
circa discrimen illud Apocryphorum & Canoniorum, quæ
quidem nomina, ne ipsi intellexisse quid videntur.]

Atqui hi duo postremi, quamuis non sint de priore cano-
ne Hebræorum, quia nondum erant editi, quâdo Canon iste
sanctus est in hac magna Synodo, cuius fuit Ezras scriba, &
cuius meminere solenniter omnes Hebræi. At non desunt
esse sacri & canonici, quoniam hæc Synodus non obligabat
consecutos auctores sacros, nec spiritus sancti afflatum ex-
tinguebat, vel cōtrahebat, propter quos editus est alter Ca-
non multo amplior, vt significat Ioseph. lib. 2. contra Appio-
nem, quando citat verbum de Ecclesiastici libro, tanquam
de Scriptura sacra.

Quare tertius Ezræ vt canonicus censetur ab Orige-
ne sub finem hom. 9. in Iosue, Athanasio lib. 3. contra Ari-
anos, August. lib. 18. de Ciuitate. c. 3. Cypria. epist. ad Pom-
peianum. Et apud Græcos non modo est canonicus, sed
etiã Ezræ primus, quoniam continet ea, quæ gesta sunt
ante Ezræ & Nehemiæ præcedentes libros. Quartus autem
vt sacer citatur ab Ambr. 2. in Lucam cōment. & epist. 21. ad
Horontianum, & cap. 10. de bono mortis. Et Cyprianus ad-
uersus Demetrianum ex eo multa sumpsit de mundo senes-
cente.

Et certè negari non pot. st quin vterq; ex Hebræo versus
sit, vt qui Hebraïsmis scateat. etsi neuter ea lingua extet,
quemadmodum multorum aliorum apud eos iactura con-
tingit.

Scripsit librum suum & genealogias libri Paralipomenon,
vsque ad eum locum, in quo suam genealogiam ostendit.
Cætera absoluit Nehemias. *cap. 1. Baba Bathra in Talm. id est
Porta posterior in disciplina siue Caput vltimum.*

Alij malūt Ezram integrum opus Paralipomenon condi-
disse, proinde ac illud, quod eius & Nehemiæ inscriptionem
præfert.

Quibus pro tertio addunt Malachiam prophetam. Nam
Malachiam se appellauit quasi nuncium siue Angelum Dei,
quod vltimi nuntij & tanquam Angeli officio apud popu-
lum fungeretur, vsque ad futurum Christi aduentum, *Ximbi
Mal. 1.*

Scripturas à Babyloniis, principem militiæ Nabuzardan, in-
censas restituit, & in huc ordinem quem hodie Hebræi ma-
gna ex parte seruat, reduxit. De eo sic scribit Rabanus Mau-
rus de Instit. Cleric. cap. 54. Omnes libros sacros veteres, dū
Iudæi ingressi fuissent in Hierusalem, diuino afflatus spiritu
reparauit, cunctaque prophetarum volumina, quæ fuerant
à gentibus corrupta, correxit: totumque vetus Testamen-
tum in duos & viginti libros constituit, vt tot libri essent in
Lege, quot habentur & literæ (Alioqui non fuit in potestate

Summ. 553.

Per Monarchias verò.

*1. Monarchia Babylo-
nica ab initio captiuita-
tis, an. 70.*

2. Persica, an. 147.

*3. Macedonica ab Ale-
xandro magno ad Cleo-
patram Antonij, an.
276.*

*4. Romana ab Antonij
Cleopatra siue Augusti
duodecimo vsque ad
Christum nascentem, an.
29.*

288

3638

Q. iij

Nabugdonozoris omnia exēplaria perdere, præsertim cum decem tribus essent iam in Oriente, extra ipsius ditionem.)

Quidam cum auctorem faciunt punctorum & accentuum, quibus afficiuntur hodie Biblia Hebraica, sed illi errant, cum constet ex libris beati Hieronymi ipsius tempore nulla exitisse. Sunt autem adinuenta paulo post tempora Honorij Imperatoris, anno ab euerfo templo. 436. qui est à Christo passo. 476. in Tyberiadē vrbe Galilææ. Huius muneris principes fuerunt Aaron Aleris, & Iacobus Nephtalis filij, qui dum de nonnullarum vocum punctis inter se dissentiunt, Iudæos in duas partes diuidunt. Orientales enim, quique Babyloniā incolunt ad fluuium Neardā, posterioris, Occidentales prioris lectionem conseruantur.

[Punctorum nequaquam fuit inuentio tempore istorum, sed tempore Dauidis, cum necesse fuerit psalmos illa modulatione in choro à Dauide instituto concinere. Et sane antiquus quicquid voluminū pronuntia saperent, id totum accentibus & punctis erat insignitum. Neque sunt ipse vocales syllabæ, quàm productionis, & correptionis notæ, vt & nomina Kamets Parach ostendunt & ipsæ punctorum figuræ, de quibus in Arabicis.]

Quadragesimo vno annis prius, è veterū Magistrorū scriptis à R. Hina & R. Ase collectum Talmud Babylonicū, seu doctrinale incipitur. & post à R. Meir, & R. Ate filio perficitur. Continet autē Iudæorum ius Canonicū, quod ætate Christi pleno scripto nondum mandatum erat, sed partim ex fragmentis, partim ex oris traditionibus seruabatur. Cæperat autem conscribi à R. Hakkados temporibus Antonini Imperatoris, breuiori ea forma, quæ Misna exēplar appellatur. Atque id de Talmud Babylonicō. Nam Hierosolymitanum scriptū est anno Christi 300. Babylonicum sub centesimo post.

Post captiuitatem Babyl. vsq; ad Herodem, sub quo natus est Dominus, præcipua & primaria Iudæorū dignitas & autoritas exterior fuit penes pontifices. Vnde & eorum constans, certa & illustris est successio, non itē principū, tam apud Ezram, quàm Hebræos alios scriptores. Quare iam in hac sexta ætate præpono pontifices principibus. Hinc discat principes Ecclesiam per se stare, nec pendere ex ipsorū statu & salute. Ecclesia antecessit Reges, sine illis iam olim viguit, illis pereuntibus, & accisis nō perit ipsa, sed floret, & suam in Dei populum excellentiam seruat. Propter captiuitatē Babylonicā non periit Pontificum ordo & status, sed potius in Dei populo acquisiuit maiorem principatum. Nam deinceps prælatus est Regio, à quo antea indigne habebatur. Turcica rabies extinxit Constantinopolitanos Imperatores: At nō potuit Patriarchas & Hierachiam Ecclesie illic euertere. Hæc dico, quoniam adulatōres aulici stolidis principibus persuadent, vt se Ecclesie dominos gerant, ac putent Ecclesiam ipsorum potentia, salute & principatu niri, quæ iis verius perditur & inclinatur ad Turcæ iugum & captiuitatem.

[Nihilominus est habenda summa gratia D. Op. Max. qui potestates sublimiores constituit ad priorum tutelam. Neque sine Regibus potest contare Ecclesie status, sed cuique suus debetur honos, vt habetur ex de maio. & obedi. Cap. Solita.]

Duces (vel Principes, Aug. lib. 8. de Ciuit. c. 36) appellati hī fuerunt, quod regio diademate vti illis minus liceret per Persas & Macedonas vsque ad Aristobulū Ioannis Hyrcani f. (non Ionathæ, vt mendosè legitur in Eusebio) qui iugo genitum de ceruicibus armis patrum suorum iam excusso, se Regem appellauit.

Anni mundi. 638

Patientem. 61

Summa. 554.

Quod sic mēbratim docetur.

Hac enim Sexta Ætate per hos administrata est Resp. iue Synagoga Iudaica.

Sacerdotes & Duces.

I

IOSEDEC TEMPORE captiuitatis an. 70.

Iechonia, Salathiele, Pedaia Iudæorum principibus.

2

a IESVS filius Iosedec. an. 28.

Anni vrbs cōdita. 288.

Zach. 3.

Anni mundi

Zorobabele filio Salathielis Iechoniae filij Iudæorum duce.

Cyro imperante.

ZOROBABELIS ET CYRI SÆCVLO.

Salathiel Iechoniae regis filius in captiuitate mortuus, paulo ante Babylonis expugnationem.

Quinquaginta ferè millia exulum sub Zorobabele redierunt. Reliqui manserunt in Babylonia, & reliquo Oriente, amore possessionum & liberorum, illicque formam Reip. à Persarum regibus redemerunt, sibi præfecto è familia Dauidica principe, quem principem Achmalotarcham, siue caput exulum vocarunt, siue Patriarcham. Orig. in iuo lib. 4. de principis.

Nec tantum de tribu Iuda, Benjamin & Leui redierunt, inhabitaruntque Hierusalem, sed etiam de tribu Ephaim, & Manasse, 1. Par. 9. Ex quo intelligitur licuisse Cyri edicto cunctis tribubus redire in patriam, etsi eius præcipue studio fuerint tribules Iuda, Leui & Benjamin.

Hic est Zorobabel, qui ponitur in Christi Genealogia. Mat. 1. Alter ab eo qui memoratur in eiusdem genealogia, Luca. 3. Nempe quia hic numerantur maiores Virginis, illic patres Iosephi Virginis viri.

Dicitur in Haggeo, Zacharia, Ezra filius Salathielis, cum duntaxat fuerit nepos, nempe filius Padaia filij Salathielis, 1. Par. 3. quoniam nepotes habentur pro filiis. Kimbi illic.

Secundum templum à Zorobabele ædificatum, omnes partes primi consecutum est. Montem ædis, arena multiplicia, profanum siue gentium, fœminarum, Israelis siue virorum, denique sacerdotum. Præterea sanctum, sanctum sanctorum, & reliqua, sed omnia minore sumptu, opere, situ, mensurarum ac totius operis ratione à Cyro præscripta. In tractatu. Para, id est, vacca. cap. 5.

De templo secundo tractatus Middoth, siue de mensuris apud Heb. extat.

Præter primum siue Salomonium iuxta magnam portam, i. Orientalem habebat Exhedram, in qua Medorum metropolis Susæ exemplum depictum erat, & mensurarum omnium exemplaria perscripta. Illic etiam locus erat in quo legis doctores ad populum concionabantur. In tract. Kilaim, id est vasis, de semibus mixtis in Talmud.

Zorobabel à soluta captiuitate rexit populum, annis 38. Philo Anni. Rediisse Babylonem, anno. 2. Darij Longimani, postquam venisset Ezras, illicque esse mortuum testantur Heb. in Annalibus. ac ex eo tempore successores, qui primatum illic inter exules tenuerunt, Rese Galuta, id est capita transmigrationis, principes exulum, siue Achmalotarchæ appellati, & iuxta Origenem Patriarchæ. in iuo lib. 4. de principis.

Cum Zorobabele & Iosue profectus est Nehemias Atherfatha, [vox persica. i. pocillator, vel super-potum. Latine à Poculis ather, est ab Hebræo athar retro, & sata, potus à schatah, per schin Benjamin, id litera schin habente punctum in dextro cornu.] Ezr. 2. Collocarunt hī Dei altare super bases suas deterrentibus per circuitum populis, offerentes primo die mensis septimi, nondum fundato templo. Ibid. cap. 3. Vigesima quarta die separarunt à se filij Israël vxores alienigenas. Nehem. 9.

Anno secundo aduentus sui, mense secundo, cæperunt Zorobabel & Iosue cum cæteris ædificare templum. Ezr. 3. & 5.

Tum etiam agros colere. Neque enim præcedente poterunt, nondum comparatis & distributis agris.

Denique templi fundamenta iacta sunt, anno. 2. Darij Longimani.

b EZRAS & viri Synagogæ siue Synodi magna afflati diuino Spiritu Scripturas in Pelukim. i. versus distinxerunt. Vnde & codices Iudæorum per sententias, membra, & ver-

(sub annum mundi 3710.

b Synodus magna (Quinta) in qua editus canon Hebræorum de sacris scripturis, cuius scriba asseritur Ezras in tractatu de votis, qui eius autoritate in ordinem hodiernum veteris testamenti libros reduxit. Elias præfat. 3. Masoreth.

lus diuini, & interualis quibusdam distincti fuerunt, qui antea *Anni mundi.* 3638. veluti vnicus erant veri. Hinc Hier. prefatione Paral. & Esaiæ asserit se ad vtilitatem legentium eadem commaton incisiones & interuallorum distantias, quas in Hebræis codicibus repererat, in translatione sua seruasse. Elias in præf. Masoreth, id est correctionis quando scribit vniuersam legem fuisse vnum pasuk siue versum vnum & quasi sententiam, in qua omnia cohærebant sine vlla versuum distinctione, præter nomen Dei tetragrammatum, vsque ad. 436. annum à Romano vrbis excidio, loquitur de notulis hodiernis versuum & accentuum distinguendum, non de interuallis & spatiis, vel incisionibus.

Elementa, quibus iam olim, hodièque Iudæi vtuntur, sunt Assyriorum, non veterum Hebræorum, auctore Ezra, qui ideo literas (Idque opinor, huius Synodi consilio & auctoritate) mutauit, quòd has Samaritani post exilium callerent, vel quia etiam veterum Hebræorum, quàm Assyriorum operosior erat scriptura. *In Talmud. tract. Sanadrin. id est synedrj cap. 2. pag. 21.*

Non mutauit tamen figuram antiquam literæ Tau, vt quæ crederet formam Crucis. Nam hæc post captiuitatem Romanam, vel à Masoretis immutata est, vel à Rabbiniis odio crucis, vt ex Hieronymo & Origene colligi potest, qui suo tempore crucem expresse narrant.

[Adhuc etiamnum in quibusdam exemplaribus videtur manuscriptis ✕ hoc pacto.]

Hæc Synodus distribuit libros sacros in tres partes, LEGEM (id est, quinque libros Moysi) PROPHETAS (octo, nempe quatuor priores, Iosue, Iudices, Samuel, & Reges, & quatuor posteriores, Esaiam, Ieremiam, Ezechielem, & duodecim minores. Nam illorum vnus appellatur liber) & HAGIOGRAPHIA (nouem, Psalmos, Prouerbia, Canticum, Ecclesiastem, Job, Danielelem, Ezram, Paralipomenon, Ester. Nam Ruth subiiciunt veluti appendicem libro Iudicum, & Ieremiæ Lamentationes.)

In eadem non tantum lex videtur distributa in quinque libros, verum etiam in Parsioth & Sedarim. (id est sectiones & ordines) 54. pro numero hebdomadarum anni *Embolici* expressos tribus maiusculis a v l o. Item in Sittoh siue paragraphos repræsentatos minusculis 3 & 0. Denique in versus, designatos interuallis, vel virgulis, vel duobus punctis. Nam. 70. hoc secuti sunt. Deinde Elias in Tisbi Rad. 700, cum Antiochus (inquit) prohibuisset legem publicè legi, Israelite acceperunt sectionem vnã ex Prophetis, quæ consonaret sententiæ eius, quod in sectione Sabbati currentis legebatur. Exempli gratia, in Sabbato *Beresith* (*Gen. 1.*) legerunt fragmentum Esaiæ (42) Sic dicit Dominus Deus creans celos, & loco sectionis Noe. (*Gen. 6.*) segmentum Es. (54.) Quia aquæ Noe, &c. Sic enim aperte indicat iam ante Antiochum legem fuisse in sectiones distinctam. Præterea Talmudici in tractatu de votis de versu octauo capitis octauum Nehemiæ, legerunt in libro legis explicatè, id est, cum interpretatione, *Ponendo intelligentiam*, id est, distinctiones, & intellexerunt *lectionem*, id est secundum sententiam pausas fecerunt. Denique, vbi supra Hierony. præf. Paralip. & Esaiæ de commatum incisionibus & interuallorum distantis mentionem facit.

Libri qui apud nos supersunt, vt Iudith, Machab. &c. post hanc Synodum conscripti sunt, & supererant etiam apud Iudæos. Nam Iosephus non longè à principio lib. 1. contra Apionem, vbi apud suos, 12. libros esse sacros commemorasset, ab Artaxerxe (inquit) vsque ad nostra tempora singula descripta quidem sunt, verum non pari fide digna censentur apud nos, quòd non fuerit prophetarum exacta successio. 3638.

Interfuisse affirmantur Nehemias, Mardocheus, Zorobabel, Josue, Daniel, Ananias, Azarias, Misael, Haggæus, Zacharias & Malachias, Ibid.

EZRÆ ET CYRI SÆCVLO.

Anni mundi. 3638. Nec satis, vt eorum fidei & auctoritati de rogetur, Tobia, Iudith, & similium historia nominatim non fuisse à Iosepho commemoratas. Nam is etiam alia, & quidem momenti maioris silentio præterit. Vt memorabilem Iobi historiam, quàm tamen esse authenticam, canonicam & sacram nemo vnquam dubitauit. Vt eadem infantium à bimatu & infra ab Herode factam, cognitam alioqui Paganis, sicuti Macrobio lib. 2. Satur. c. 4. Vt Probanæ piscinæ ingens miraculum: Ioan. quinto expressum & in itinerario R. Benjamin, pag. 43.

Hic Scribæ sumpserunt originem. Ideo autem videntur ab Ezra primo scriba instituti, vt sui instar legem ad literam interpretarentur, Legis difficultates explicarent, librosque eius intactos conseruarent, ne denuo corrumpentur. Vnde & 18. locos emendarunt, qui aliter legebantur, & à Masoretis numerantur, Num. 1. cap. & à Galatino, quos appellant Tikkun Sopherim, id est, correctionem scribarum. Legisperiti alio nomine in Euangelio appellantur, Iurisperiti, &c.

Huic correctioni præfuisse videtur Ezras. Nam Masorethæ Num. 12. ea appellant Tikkun Ezræ, id est propriè restitutio Ezræ R. Selom. initio comment. in Malach. quindecim dictiones tantum à Scribis, atque adeò Scribarum principe Ezra emendatas notat, cum alij. 18. recensent. Ceterum hoc ei tribui puto, quod fuit totius Synodi, quoniam eius erat scriba & notarius, in qua actum de emendandis libris factis, & instituendis Scribis, qui deinceps viderent, ne quid corruptelæ in libros sacros irreperet.

[Idem sentendum de sacrorum conciliorum statutis, vt quamuis sint à tota Ecclesia, tamen specialiter ad hunc vel illum Papam referantur. quæ est ansa hæreticorū, quam illi arripientes, Ecclesiæ negocium facessunt, & rudi plebeculæ imponunt magna fraude, aientes hæc esse inuenta Papatum, cum sit consensus totius Ecclesiæ: sed quia Conciliis præfunt Papæ per se vel per legatos: vt capita membris, ideo quod est corporis vnus, capitis vnus esse existimatur ac reuera dicitur.]

Post destructum templum, à prophetis sublata fuit propheta, & data legisperitis. *In Talmud tractat. Baba Bathra id est, caput vltimum. cap. 1.*

Cum Malachia, Ezra & Nehemia cessauit propheta, 40. annis post exitum ab exilio. *Auctor libri Coſtre, id est libri de sacratio à Cathar.*

Septuaginta duobus libris fertur Ezras collegisse doctrinam. 72. Seniorum, ac ex eorum numero esse quartum nostrum Ezræ. Hos se habere prodidit Picus Mirandulanus.

Tradita est lex charactere Hebræo, idiomate verò sancto, sed Ezræ temporibus in Aramæum (Syriacum) idioma, & Assyrios mutata est characteres. At paulò post, characteres Assyrios retinentes, sanctum elegerunt sibi idioma, Hebræum characterem & Arameum idioma idiotis relinquentes. *Mar. supra in tractat. Sanadrin.*

Per idiotas intelligit Samaritanos Rab Hista. Ribbi verò affirmat à principio, iisdem, quibus nunc scribitur, characteribus datam Legem, mutatam quidem aliquando, sed restitutam: At R. Simon, nullo, inquit, tempore nec scribendi nec loquendi mutatus est. *Ibid.*

[Hæc de lingua vetere & noua contentio facillè dirimitur, hoc posito quòd semper idem contextus penes sacerdotes conseruatus fuerit illæsus, idque geminis exemplaribus, quorum vnum erat in arra, cum reliquis preciosionibus, alterum erat penes sacerdotum Collegium, in manibus summi sacerdotis quod astruunt ex Mala. 2. cap.]

c PONTIFICATVM suscipit & administrat secessione

Nehem

3. Ioachim an. 42.

Patris & Zorobabelis in Babyloniam fortassis propter Synagogæ necessitates, qui tamen postea reuersi, Darij secundo templi structuram repetunt.

Librum Iudithæ contscribit. philo. cuius historia aui sui temporibus contigerat. Nec verò relata est in superioris concilij canonem, quoniam eo postorius edita fuit.

Mardocheus scribit historiam Ester neptis suæ. Diutissimè vixit. Tum scribebat in Thessalia Hippocrates medicus. R. Abraham in Cabbala historica.

Duces hoc ordine habentur in Chronicis Hebræorum & in Cabbala R. Abra. Sacerdotes verò numerantur ex Iosepho: quanquam sex primi ad ipsum Iaddum vsque, quem Alexander summa veneratione profecutus est, nominatim extant, Nchem. 12. Ex quo intelligimus, quod etiam notatur in Seder Olam, Haggæum, Zachariam, Malachiam, Ezram, Nehemiam attingisse sæculum. 3. Monarchiæ. Nec verò magni faciendi Duces, quoniam vt Iosephus ait lib. 11. Antiq. à reditu de captiuitate, ad Machabæos vsque, Resp. administrabatur Aristocraticè, ita vt summa potestas in pontificibus versaretur. Machabæi etiam sacerdotium administrarunt, & in eo summam rei reposuerunt ad vsque Herodem.

Deinde hi duces de domo David, magis viguere inter exules in Babylonia, quam in Iudæa, vbi summam rei administrabant Duces, quasi prætores, à Persarum rege missi. Nehem. 5. quibus tandem Nehemias ipse successerit, non grauens populum, vt superiores qui exigebant quotidie panem, vinum & quadraginta siclos, præter ministrorum annonas. Ibid.

Quæ autem deinceps vsque ad Machabæos desiderantur in nostris Bibliis, peti debent ex Iosephi Antiquitatibus Iudaicis, à cap. 7. lib. 11. Antiquit. ad cap. 7. lib. 12. Sic quæ post Machabæos gesta sunt vsque ad Christum, apud eundem explicantur à cap. 15. lib. 13. ad vsque cap. 5. lib. 18. vbi insigne testimonium Iosephi de Christo. Alioqui Machabæorum libri desinunt in Ioanne Simeonis filio.

Templum ædificare cœperunt anno secundo Cyri. 1. Ezra. 2. annis quadraginta sex absoluitur, Ioan. 2. Præter quod Hierosolymis pedetentim Synagogæ. i. domus orationis & prædicationis, ad quas singuli παροικοι stas temporibus conueniebant, ædificatæ sunt ad quadringentas & octoginta, R. Manabem Hierosolyma enim erat vrbium Orientis clarissima & amplissima, Plin. lib. 5. Tacitus in Augustalibus: nempe capiebat. 24. plateas: quarum quæque haberet. 24. ingressus, singuli autem ingressus. 24. vicos, Hebrai in Echa Rabba.

[Id est fraternitate magna. liber est tractans de suis vicinorumque suorum affinitatibus, vt Gallicè dicerent nostrates La grande alliance.]

Templum autem, qui solus erat locus sacificationis, & si diutius, quam prius Salomonicum, steterit nempe 521. (errat enim Kimhi, qui in 2. Haggæi, tantum. 420. numerat, & R. Leui in Daniele, qui 437. & dimidium) tamen in multis fuit inferius. Quinque enim rebus carebat: quæ prius mirum in modum præbebât augustum & venerabile, in tractatu Ioma. i. diurnale c. 1. Kimbi in Psal. 64. & Hagg. Primo diuina præsentia, quæ ad propitiatorum responsa oraculæque edebat. Secundo spiritu, siue afflatu sancto, qui Prophetas olim corripiebat: Nam à Malachia ad Ioannem Christi Baptistam nulli Prophetæ extitère. Tertio igne sacro, cuius custodiam tam anxie Moses Leuit. 6. præceperat: nunquam enim comparuit ex quo in puteum à sacerdotibus, ne in impiorum manus caderet mersus est, 2. Machab. 1. Quarto Vrim & Thummim, qui erant lapides in pectorali Pontificis, quorum conspectu, sacerdotes occulta intelligebant, & populo denuntiabant, dum plus

Ann. mundi.

3640.

Mesulam Zorobabelis filio Iudæorum duce.

Assuero Persis imperante, deinde Dario Longimano.

EZRÆ ET NEHEMIÆ SÆCVLO.

Ann. mundi.

3650.

Solito radiarent lapides. Nam si retinerent naturalem speciem & colorem, nihil esse mutandum, docebat. Superius itaque oraculum vocale erat, istud mutum, vt quod nutu & signis constaret. Quinto Arca, ipsiusque tegmine. i. propitiatorio, & duobus Cherubim Arce hæretibus, in quibus Deus sedere dicebatur, propter sui copiam quam illic Pontificibus faciebat. Arce autem nomine vtranque intelligo, ynam à Mose constructam, sacrorum monumentorum & reliquiarum receptatricem, alteram à Salomone. Tum verò Iosephus eius lapidem posuerunt è terra prominentem tres digitos, & supra habentem thuribulum. R. Jacob è Talmud. 1. parte pag. 106. Nec propterea Deus populum suum reliquerat. Nam vt ad Christum perduceretur, sæpe edebantur oracula per Bathkol. i. exilem quandam vocem cœlitus demissam in aures collectæ multitudinis: aliæque signa continuabantur in populo, quæ recensentur à Talmudicis in tractatu Auoth. Qualis vox fuit in Euangelio, quæ delapsa est à Patre ad Filium glorificandum. 2. Pet. 1.

[Bath kol, id est vox puerilis vel filia, Auoth id est, desideria siue suspiria.]

Cum autem Malachiam nouissimum fuisse prophetarum constanter asserunt, est intelligendum, quod Prophetarum successio non deinceps certa & accurata extiterit. Sic enim explicat Iosephus contra Appionem, pag. 919. exemplaris Græci.

Mesullam an. 66. rexit, Philo. Anni. Sed hoc mihi suspectum est. Nam quandiu quisque pontificum vel ducum magistratum suum gesserit ante Machabæos, nihil certi neque ex nostris, neque ex Hebræis reperio.

Zorobabel præter Mesullam alios habuit filios, vt Abiud. Mat. 1. Sed truncum, non ramos principum Dauidicorum studuimus persequi, quos Hebræi in suis Chronicis sic numerant. Zorobabel, Mesulam, Hananias, Barachias, Hafadias, Esaias, Abdias, Sechanias, Samias, Naadias, Ezechias Hillelis frater, centum annis ante templi secundi excidium. Quoniã autem hos omnes principatum exercuisse in Iudæos fatentur, non in Iudæa, sed in Babylonia (Eò enim remigrasse Zorobabelem rebus in Iudæa constitutis, & rerum summa pontificibus relicta) D. Mathæus alios Zorobabelis & filios & successores recensuit, nempe eos, qui stas sedes in Iudæa posuerant, futuri maiores Christi. Zorobabel, Abiud, Eliachim, Azor, Sadoc, Achim, Eliud, Eleazar, Mathan, Iacob, Ioseph Virginis coniux.

Non est credendum Philoni Anni, qui vt Iesum siue Iosuem pontificem facit vsque ad annum vigesimum Darij Longimani, ita Ioachim post Iesum patrem pontificatu functum ait an. 48. vsque ad 26. magni Artaxerxis.

Cœpit enim Eliasib eodem anno sacerdotium administrare, quo Nehemias Hierosolymam venit. Nehem. 3. d ELIASIB pontifex an. 21. videlicet vsque ad 33. annum magni Artaxerxis. Philo Anni, nam vivebat extremis diebus Artaxerxis Nehem. 13. vers. 6. Cœpit autem fungi sacerdotio, eo anno quo Nehemias venit Hierosolymam. Nehem. 3. Ioseph. lib. 11. cap. 5.

Et videbat anno præseturæ ipsius decimo tertio. Neh. 13. vbi culpatur, quòd cum Tobia Ammonita non modo affinitatem contraxisset, verum etiam ei ædes intra templi septa construxisset.

Post reparatam vrbem à Nehemia multa vsque ad Seleucum regem Syriæ in Bibliis desiderantur, vbi narratio Machabæorum incipit, & Ioanne Hyrcano concluditur.

APVD omnes historicos incorruptè mansit pontificum successio ab ipsa captiuitate, non item Ducum. Vnde à Me-

Nehem. 3. & 13.

4. d ELIASIB, an. 21. 3666.

Mesullam duce, vel potius Nehemia.

Dario Longimano imperante Persis.

Nehem. 12.

5. e IOIADA, an. 24. 3690.

fullam, & deinceps alij nominantur Philone Annij, alij ab aliis, nempe Ecclesiastica successio; perire non potest. Regia, & secularis: caduca est & fluxa. Nos hic sequimur Seder Hebræorum, & Cabbalam. R. Abraham, nisi quod ipse Mathatiam patrem Barachiaz, Abdiam appellat. Deinde Hamonim. i. Machabai occasione temporum, quibus principum auctoritas minima, pontificum maior, viam posteris aperuerunt ad principatum, quem & velut hereditarium retinuerunt, vsque ad Herodem.

Loiada 441 annis gessit pontificatum Philo Annij, Sed iam dixi quid de isto auctore sentendum. corrupte ab aliquibus dicitur, Iuda, ut & sequens Ioannes, pro Jonathan.

f. NEHEMIAS Artaxerxis pincerna; tempora Alexandri magni prope attingit, ut constat ex catalogo pontificu, quem cap. 12. sui libri instituit. Nam peruenit ad Iaddum. Inuenit regem, quo sacrificia accendi solebant, a sacerdotibus olim ablegandis; & in aquam conderentur. 2. Mach. 11.

Duodecim annis in Iudæa mansit, ad eam eiusque vrbes reparandas & restituendum viribus & possessionibus suis unumquemque exulum, antequam Hierosolymam veniret. Deinde rediit ad Darium, a quo rursus est ad procurandam Iudæam dimissus. Sed quandiu postea eam administravit est incertum, nisi quod a viuento Dario, cui erat charissimus, non videtur prefectura abdicatus, neque recepisse successorem per reliquos annos octo.

Quin & sub Artaxerse penultimo continuatus videtur. Nam, ut docui, etiam meminit sacerdotum summorum, qui post Ioanadam sederunt vsque ad Iaddum.

Erat de domo Dauid, ut & Zorobabel. R. Abraham in Cabbala.

Libri, qui eius nomine apparet, scriptor videtur esse Ezras; quoniam sub libro Ezre eum Hebræi comprehendunt, nec separatim recensent. Nostri secundum Ezra inscribunt.

Tertius & quartus, qui sequuntur, & si non sint de primo Hebræoru canone; at sunt de secundo. Quare Athanas. lib. 3. contra Arianos testimonium Zorobabelis e tertio tanquam de scriptura affert, alterum Aug. lib. 18. de Ciuit. aliud Cyp. epistola ad Pompeianum. Apud Græcos vero non modo est canonicus, sed etiam Ezra primus, quod contineat gesta ante Ezram & Nehemiam duo postrema capita secundi Paralipomenon, & totum librum primum Ezre repetens.

Quartum priuatim se habuisse Hebraicè manu scriptum inter. 71. quos de occulta doctrina septuaginta duum seniorum reliquit Ezras eiusdem libri cap. 14. Picus Mirandula in Apologia profertur. Publicè nec Græcè, nec Hebraicè habetur, neque tamen desinit esse canonicus. Nam ab Ecclesia in solemnibus sacris feriæ tertiæ Pentecostes, itemque in solennitatibus Martyrum e secundo capite profertur, quo loco alibi ipsa Scripturæ oraculis vtitur. Præterea Ambrosius eius capite septimo, serio vtitur libri de bono mortis decimo cap. & secundo in Lucam comment. Quin & epistola ad Horatianum ad eius lectionem sedulo hortatur. Hoc ante significauerat Martyr Cyprianus libro ad Demetrianum, verba quinti capitis ad suum institutum vsurpans. Sed de iis etiam superius.

[Optimè hæc vox Canonicorum librorum eò referri debet: quod publicè legerentur ac docerentur.]

g. Hunc Simonem Iustum appellatum scribit R. Abraham. in Cabbala. qui hinc secundam Synagogæ magnæ æratem incipit.

Frater autem dicitur Simonis Prisci. Apparatu pontificio, hyacynthina veste, cui aurum erat intertextum, & cida-

Hanania duce Iudæorum, vel potius Nehemia.

Imperante Dario Logimano, deinde Dario Artaxerse tertio.

6. f. IONATHAN, an. 24.

Mathatia duce Iudæorum, vel potius Nehemia.

Artaxerse penultimo Persarum rege, deinde Dario Codomani ultimo.

7. g. IADDVS, qui occurrat Alexandro magno, an. 10.

Anni mundi.

3690.

3730.

Nehem. 12.

Nehem. 12.

ri in

Cuius tempore templum in Garizim ædificatum, Manasse primo Samaritanorum pontifice.

ALEXANDRI MAGNI SÆCVLO.

h. ONIAS Priscus Iaddif. an. 27.

Seleuco & Antiocho Sotere Syriæ regibus.

Ptolomæo Lagi Ægypti reg.

Anni mundi.

3797.

3797.

3843.

ri in capite, in qua inscriptum Dei nomen comitatus suis sacerdotibus vestes sacras indutis, patentibus portis obuiam fit Alexandro. Alexander autem, qui alioqui eo animo venerat, ut urbem excinderet, de equo desiliit, & pedibus pontificis prostratus, urbem multis muneribus & priuilegiis donauit, præfatus in pontifice se agnouisse Deum, qui & sibi in Macedonia apparuerat, & cuius ope vinceret.

Ad eius primum a primo Iosue filij Iosedec sunt anni, 145. Ità quando destructa est Persarum Monarchia, iam biennium in Pontificatu sedebat.

Tempore, quo Alexander Macedo Hierosolymam adiit, moriuntur Ezras, Zacharias, Haggæus, & Malachias propheta omnium postremi. *Ibid. R. Abraham.*

Annus ille Alexandri a Iudæis celebratur, tanquam suæ ab Ægypto egressionis millesimus. *Ibid.* Sed aliquando maior est numerus. Pactus dicitur Alexand. cum Iudæis, ut ab eo anno publica & priuata instrumenta deinceps obsignarent. *Ibidem.*

Alexander magnus ad matrem suam epistolam insignem scripsit, a sacerdote quodam reuelatum, deos gentium homines fuisse Cyprian. de Idolorum Vanitate. Puto sacerdotem fuisse Iaddum, quicum contulit Alexander, ex Ioseph.

In terra Israël Cutthæos multos reperit (i. Samaritanos) a diebus Senacherib, quibuscum affinitatem contraxerant nonnulli Israëlita, etiam e posteris Iosue filij Iosedec. *R. Abraham in Cabb.*

Iaddi frater Menasses, inhians pontificatu, vxorem duxit filiã Samballat Samaritanorum principis præfecti regis Persarum, ædificatque templum Garizim Hierosolymitano simile, ad quem ibi pontificatu nouo fungentem, rerum nouarum cupidi sese transtulerunt. *Ioseph. lib. 11. Antiq. cap. 8.*

Ioui hospitali postea dedicatur sub Antiocho Epiphane, in eius gratiam. Tale enim est hæreticorum ingenium.

Hinc principium acerbissimi odij & hæresis, quæ durauit ad tempus vsque Christi: imò verò ad vrbs vsque extremum excidium, dum alij cum Manasse, eiusque templo & doctrina communicarent, alij cum Iaddo siue Simone Iusto, temploque Hierosolymitano & prophetico. Fomitem præbuerunt aliquanto post Saddoc & Baictos (de quibus suo loco) *R. Abraham in Cabbala.*

Generum Samballat Horonitis Samaritanorum principis, de genere Eliasib pontificis, ob alienigenam vxorem se fugat Nehemias (id est, Menassem fratrem Iaddi. Nam hic solus de Eliasib genere, filiam Samballat duxit in vxorem) c. 13. attingit ergo Nehemias Alexandri Macedonis in Asiam aduentum. Vixitque plus minus. 130. an. ut eius liber ostendit, a Cyro scilicet ad sextum vel septimum Alexandri.

h. SVB Onia Prisco, Ptolomæus Lagi multos Iudæos in Ægyptu captiuos duxit. Sed hos filius Philadelphus, fauore Septuaginta interpretum, in patriam remisit cum multis muneribus.

i. Hic ab Ecclesiastico celebratur cap. 50 Iusti cognomen retulit.

Iesus filius Syrac Hierosolymitanus Ecclesiasticum Hebraicè scribit, quod exemplar vidit D. Hier. in prolog. super libros Salom.

E septuaginta duobus interpretibus fuisse perhibetur. *Infra.*

In eo inchoat, sua præcepta iuxta seriem decalogi, a Græcis dicitur παράπετος ab omni virtute, quæ in eo continetur.

Non tantum inter libros sacros recipitur a Iosepho Græco lib. 2. contra Appionem, sed & a nostris, Cypriano Martyre epistola ad Rogatianu, & Epist. ad Corneliu citans illud cap.

R

16. Sicut locutus est (inquit) per Prophetam, fili ne iucunde ris in filiis impiis, si multiplicentur, &c. Et sub finem illud c. 28. Sepi aures tuas spinis & noli audire linguam nequam. Aug. lib. 2. de doctr. & lib. 17. c. 20. de Ciuit. concil. 3. Cathag. Can. 43. Græcis, vt Athanasio, Epiph. Chryostom. quando cap. 1 & 24. aduersus Arianos citant & interpretantur. Idque sub nomine Salomonis. Quod quo modo sit intelligendum, docet Aug. lib. 2. de doctrina Christ. cap. 8. Duo, inquit libri, quorum vnus Sapientia & alius Ecclesiasticus inscribitur, de quadam similitudine Salomonis esse dicuntur. i. propter similitudinem argumenti & instituti.

Post annos circiter 38. temporibus Ptol. Euergetis in Græcum à nepote, qui & ipse Iesus Syrac nominabatur, conuertitur. è prolog.

Eodem tempore nomine Salomonis produsse videtur Sapientia liber. Sed auctore anonymo & incerto, nisi quod nonnulli scriptorum veterum affirmant illum esse Iudæi cuiusdam Philonis, alij ipsiusmet Iesu filij Syrac. Aug. lib. 2. retract. c. 4. Eum hodie Iudæi pro Canonico non habent, fortasse quia Hebraicè non fuit scriptus, item quoniam eorum improbitatem contra filium Dei detegit, cap. præsertim 2. At Christiani habent. Aug. tribus superioribus locis. Ambros. in Psal. 118. Lact. lib. 4. Instit. c. 16. Concil. Cathag. 5. Cœc. Lateranense & ex Græcis Dionys. Areopagita. 4. cap. de diuinis Nom. illud ex. 8. cap. citans. *Amator factus sum formæ illius.* Egesippus apud Euseb. lib. 2. cap. 23. vbi illud cap. 2. *Circumueniamus ergo iustum, quoniam inutilis est nobis, &c.* allegat tanquam ex Esaiâ.

Videtur fuisse vnus è 70. interpretibus, qui vt omnes prophetæ fuerunt, ita eorum duo Philo auctor Sapientia & Iesus ben Sirac Ecclesiastici scriptor sacros duos illos libros reliquerunt, vt Spiritu Sancto dictante Epitomen Bibliorum Græcè Græcis exhiberent. Neque enim necesse fuit vt libri sacri Hebraicè conderentur, postquam Ecclesia sub paganis viuere cœpit. Hinc Ezras & Daniel Chaldaicè etiam scripserunt. Hinc Septuaginta & Apostoli Græcè. Hinc Marcus Latinè & Græcè.

Si quis contendat eius auctorem fuisse Iudæum Philonem, quod ex D. Hier. nonnulli scriptorum veterum hoc affirmant, non is erit Philo, qui tempore Caij & Claudij Cæsaris pro Iudæis legationem obiit, sed alius. Nam par est libros veteris testamenti, tempore Synagogæ & ante exordium Euangelicæ lucis fuisse compositos. Deinde citatur vt sacer ab illius æqualibus. Denique Hier. & Sophron. in catalogo & Euseb. Hist. Eccl. lib. 2. cap. 18. librum Sapientia inter istius Philonis libros non enumerant.

k Svb Eleazaro sacra Biblia in Græcum translata à 70. interpretibus Ptolomæi Philad. rogatu & sumptibus. *Ios. lib. 12. cap. 2.*

Ante Alexandrum tamen sacras literas Græcè extitisse, Platonemque & Pythagoram in his esse versatos, testantem laudat Aristobulum. *Clemens Alex. lib. 1. Strom.*

Fortasse sub Menasse rege Iuda, temporibus Psammetici Ægyptiorum regis, qui Græcos coluisse, & locum eis dedisse in Ægypto ad inhabitandum dicitur apud Herod. lib. 2. Vel Amasis, Solonis & Cyri atate, qui hos quoque ad se multis beneficiis allexit. *Ibid.* Alioqui linguam Græcam propriè in Asiam maiorem & Africam cum imperio intulit Alexander, & Pythagoræ atate Græci nullius erat apud eos pretij, vt è Critia Platonis intelligitur.

Nec interim superflua fuit Septuaginta interpretum conuersio. Nam non modo rectius verterunt, sed & aliqua prophetico spiritu afflati, intruerunt de Messia & ad Messiam

pertinentia,

Anni mundi.

3797.

3830.

3860.

3880.

9.
i SIMON Priscus Iaddi
nepos, an. 13. Ecclef. 50.

Antiocho Sotere Syria.

Ptol. Lagi Ægypti rege.

10.

k ELEAZARVS, Simonis frater, an. 20. 3860.

*Antiocho Theo Syria
& Seleuco Callinico.*

Ptol. Philadelpho Ægypti rege.

Synodus Hierosoly. Sexta de vertendis in Græcū scripturis, & mittendis in Ægyptum. 72. interpretibus. Aristæas. Iosippus, in qua videtur editus secundus Hebræorum canon, nam præter viginti duos libros sacros, alij in Ægyptū delati sunt, vt Tobia, &c. Epiph. lib. de Mensuris & pond.

Et Ecclesiasticus inter libros legis (id est, sacros) reponitur à Iosepho Græco lib. 2. contra Apionem, vt alibi docemus.

Anni mundi.

573.

ii.
l MENASSES, Eleazari patruus, an. 17.

Seleuco Callinico Syria, & Antiocho magno.

Ptol. Euergete Ægypti rege.

12.
m SIMON Iustus, an. 28.

Barachia familie Dauidicæ principe.

Antiocho Magno Syria rege.

Ptol. Euergete Ægypti.

13.
n ONIAS secundus Simonis Iusti f an. 30.

Hafadia familie Dauidicæ principe.

Ant. Magno, Seleuco & Antiocho Epiphane fratribus per ordinem Syria regibus.

Ptol. Euergete & Philopatore Ægypti.

14.
o SIMON filius Oniæ.

Iisdem regnantibus.

Anni mundi.

3880.

3890.

3920.

3922.

pertinentia, explicationis gratia, vt & Jonathan Chaldaei Paraphraſtes. Nam illi ad sensum potius, quàm ad verbum veterunt. *Hierony.*

l MENASSES Seleuco Callinico amicus. Simonis Iusti paruus.

Post hunc Iosephus Oniam Simonis Prisci filium, & sequentis Simonis Iusti Patrem commemorat.

m BARACHIAS iste exitit, an. 140. Græcorum. *Seder Olam minor.* [id est Ordo sæculi paruus.]

Simon hic iustus Synagogæ magnæ iucessit & eius collegium, cuius institutum suscepit Antignus Socheus ipsius discipulus, doctor ipsius Baiechos, à quo heretici Baiecholim & Sadoc, à quo Sadducei. *R. Iacob præfat. libri En, & auctor Cozri.*

Ab Antiocho magno honoratus est.

Inter hunc & superiorem pontificem Menassem, Oniam auarissimum sacerdotem collocat Ioseph, *lib. cap. 4. Ant.*

Simonis Prisci filium & huius patrem, qui vectigal, quod Pattes eius pro populo dabant, scilicet viginti talenta, Ptolomæo non reddidit. Cui rei occurrit Iosephus Sororis eius filius de patre Tobia.

n IN libris Machabæorum pietatis & sanctitatis nomine clarissimus 2. *Mar. 3.* vir bonus, benignus, verendus visu, modestus moribus & eloquio decorus, à puero in virtutibus exercitatus, cum quo primum Simon Beniamites, deinde Iason frater ipsius Oniæ contendit de possessione Pontificatus sub Antiocho Epiphane. *1. Mach. cap. 15.* vbi & post mortem temporibus Iudæ Machabæi apparet manibus expansis orans pro populo Domini cum Ieremia propheta.

[Hinc apparet sanctos in Patria non minus vcare suis officij pietatis quàm dum agerent in via. Et quia contendunt nouatores hunc librum non esse Canonicum, hoc misso facto, tamen est in transfiguratione Christi Domini Moyses & Elias colloquentes cum ipso de sua passione & confortantes eum.]

Simon templi præpositus Seleuco Regi nuntiat ærarium templi pecuniis superfluis esse plenum, sine quibus sacrificia perinde constarent. Ad eas ergo auferendas Heliodorus cum latellio mittitur. Sed is, cum non pareret Oniæ docenti pecunias illas esse sacras & dicatas, nec nisi in vsum pauperum viuarum, pupillorum, & ministrorum Dei conferendas, populo & clero ad precandum Deum contra Sacrilegum confugiente, ab equite terribili diuinitus in terram elisus, à duobus iuuenibus letaliter flagellatus, vixque vitæ precibus & sacrificio Pontificis redditus, re infecta redire coactus est & ad regem dicere. Si quem habes hostem aut regni insidiatorem, mitte illuc & flagellatum eum recipies, si tamen euaserit. 2. *Mach. 3.* Apollonius appellatur à Iosepho. *cap. 4. lib. de Machab.*

Sub hoc Hafadia Regum Syria persecutiones & tyrannis cœperunt. Posteritate regia ab illis, defectionis metu, valde afflictâ, & in plebeium ordinem redacta, *Seder Olam minor.* Quem postea aiunt à Machabæis interfectum.

Onias pius Pontifex à fratre Iasone pulsus est. Et postea alterius fratris Menelai studio ab Andronico Antiochiæ præfecto interfectus. 2. *Mach. 3. 4. & 15.*

o POST Oniam, qui tempore Antiochi magni, & Seleuci eius filij pontificatum administrabat, propter persecutiones perturbata est sacerdotum successio: nam Simon eius filius tres liberos reliquit turbulentissimos, Oniam, Iesum siue Iasonem, Ananiam siue Menelaum, qui de summo sacerdotio cõtendentes, causam præbuerunt (2. *Mach. 14.*) vt Epiphane venale illud proponeret. Quod & æmulati sunt successores. Hinc enim factum vt Demetrius Soter. 1. *Mach. 7.* per

vim Alcimum hominem impium & ritu gentilitio contami-
 natum, qui alienus erat à linea sacerdotali Pontificè crearetur
 Tumque sacerdotium deuolutum est ad Machabæos, qui
 ad illud iuris habebant aliquid. Sic ergo habet trium fratrum
 istorum ordo. Post Oniam Iafon, qui & Iesus. Huic Antio-
 chus Epiph sacerdotium abstulit, & Menelao, qui Ananias
 dicebatur, contulit. Vnde seditio grauis propter Iafonem &
 Menelaum, post Menelaum, Alcimus qui non erat de tribu
 Sacerdotali, à Lysia summus Sacerdos constituitur. Hinc
 Machabæi.

P A T Q V E is est vltimus Onias, ad quem Areus rex Sparta-
 rum siue Lacedæmoniorū legatos & epistolas misit, Olymp.
 144. pro incunda cum Iudæis societate, dicēs Iudæos & La-
 cedæmonios ex vno genere Abrahamæ descendisse. 1. Mach. 12.
 Et si enim illic scribatur Darius, tamen legendum ex Iof.
 lib. 12. Ant. cap. 5. Arius, vel potius Areus. Nam is est Areus
 Lacedæmoniorum rex, de quo Pausan. in Laconicis & Plu-
 tarc. in vita Pyrrhi.

Areus rex Spartanorum opem fert Atheniensibus con-
 tra Antigonum. Defendit Spartam aduersus Pyrrhum re-
 gem Epirotarum, & multa alia gerit feliciter. *ibid. Paus. &
 Plutarch.*

Onias profectus in Ægyptum obtinuit à Ptolomæo Phi-
 lometore, vt apud Heliopolim construeret templum Hiero-
 solymitano simile, illicque Pontificatu fungeretur. *Egesip. lib.
 2. cap. 13. abutebatur loco Esaiæ. 19. cap.*

Quod vsque ad tempus Vespasiani permanit. Ipsa autem
 vrbs, quæ vocabatur Oniæ, dimicantibus postea Iudæis ad-
 uersus Romanos solo cum templo æquata est. Occasione
 igitur Oniæ infiniti Iudæi in Ægyptum profugerunt.

Onia enim Ant. Epiphanes sacerdotio mouit, & contulit
 Iafoni, quem postea iratus expulit, minimum istorum fratrem
 Ananiam siue Menelaum promouens.

Et quamquam insolitum, neque ante permissum cuiquam
 erat non perpetuo fungi sacerdotio, tamen rex auaritia præ-
 ualente è perpetuo temporarium fecit. *Sulpitius.*

Ioseph Tobiz & filiz Oniæ sacerdotis filius princeps po-
 puli de domo Dauid placuit Ptolom. Evergetem. *Iof. lib. 12.
 Ant. cap. 4. Is reponitur inter maiores Christi. Luc. 3.*

Iannes, quem Iosephus Ioannem Hyrcanum vocat, vlti-
 mus princeps de domo Iechoniæ, sub initium regni Antio-
 chi Epiph. se interemit, non ferens à Syriæ regibus oppres-
 sam suæ familiæ libertatem. Attigit Machabæorum tempora,
 & recensetur inter Christi maiores *Luc. 3.* Istius opes sibi ad-
 dixit Epiphanes. *Ioseph. lib. 12. Ant. cap. 5.* Atque hinc familiæ
 Christi paupertas.

Q A N T I O C H V S Epiphanes Oniam depellit Sacerdotio,
 Iafonem eius fratrem substituit, singulis annis pacificetem ta-
 lentorum tria millia sexcenta sexaginta. *Ioseph. lib. de Mach. c. 4.*

Ita Iafon Oniæ frater pontificatum muneribus & pecu-
 nia consequutus ab Epiphane. 2. Mach. 4. Primum Gymna-
 sium, in quo Græcè literæ & religiones tradebantur Hiero-
 solymis cõstituit. Deniq; à Menelao fratre pulsus, exul Lacedæ-
 mone perit. 2. Mach. 5. Prima corruptæ religionis labes.

Eius multiplex fuit iniuria, quòd pecunia ambiuit nõ vir-
 tute, quòd à Rege, non à clero & populo, quòd fratrem de-
 pulit, nec mortem eius expectauit, quòd denique pontifica-
 tum perpetuum temporarium fecit.

Lysimachus ad summum sacerdotium quoque grandi pecu-
 nia aspirabat, 2. Mach. 4. templi spoliator. *ibid.* ad aliquibus
 frater Menelai censetur.

R Hic est Menelæus alter Pontifex, qui pecunia honorem
 à rege emit, inorte prioris nõ expectata, iisdem artibus, qui-

Anni mundi. 3911.
 3922.
 3922.
 3922.

*Hactenus autem sacer-
 dotum successio Græcorū
 etiam principatu confer-
 uata. Iam posterior etas
 pontifices à Syriæ tyran-
 nis constitutos habuit hac
 serie.*

15.
P O N I A S superioris
 Simonis filius Tyran-
 ni metu in Ægyptum
 profugit, & impetrata
 regione Heliopolcos
 ibi templum Hieroso-
 lymitano simile in
 Hieropolitarum agro
 extruxit.

16.
Q I E S V S, qui suum
 in Iafonis nomen tras-
 formauit, an. 3.

*Esaiæ & Hasmoni Ju-
 daeorum principibus.*

17.
R M E N E L A V S, qui an-
 tea Ananias post Iaso-
 nem fratrem expul-
 sum, an. 12.

Anni
 vrbs
 cõdit. 2.
 363.
 3922.
 3922.
 3922.
 3922.

18.
F C V I V S tempore
 pseudopontifex Al-
 cimius aliquãdiu sedit.

19.
T M E N E L A I an. 7. Iu-
 das Hasmoneus Sa-
 cerdotium & Remp.
 cœpit administrare,
 1. Machab. 2. & 3.

*Rege Syriæ Antiocho
 Epiphane.
 Ægypti Ptol. Eupa-
 tore.*

*sub his omnibus lapsi sunt an-
 plus minus 280. Nam ab Alexan-
 dro ad Machab. fuerunt anni circi-
 ter. 140 vt Rabbi Iose annotauit,*

*Sacerdotes simul ac
 Duces Machabæi.*

1.
A M A T H A T H I A filius
 Iohanam, an. 1.

Anni
 vrbs
 cõdit. 2.
 3922.
 3922.
 3922.
 3922.

bus Iafon prius.
 Iosepho est Iafonis frater. At Machabæorum historiæ Si-
 monis cuiusdam Beniaminitæ prepositi templi. Atque ita Iaf-
 son vltimus fuerit Pontifex de posteris Eleazari.

Inde inter Iafonē & Menelau cruenta certamina. 2. Mach. 5.
 Epiphane in vrbem accersit. Ab Ant. Eupatore Epipha-
 nis filio interfectus est. 2. Mach. 13.

Cum non perfolueret promillas pecunias à rege cictus est
 Sacerdotio, quod tamen postea Lysimacho (cui datum fue-
 rat) à Iudæis propter sacrilegium occiso recepit.

Ei ab Ant. Eupatore Epiphane filij Lysia suasu occiso,
 Alcimus quidam alienigena successit. Et hoc diuinitus per-
 cussio, deficientibus hæreditariis successoribus, omnium vo-
 luntate Iudas Machabæus suscepit Pontificatum.

H A S S I D E O S (id est, Esseos quasi Sanctos חסידים Heb.)
 sexaginta occidit, Alcimus. 1. Mach. 7. Erant ergo ante Ma-
 chabæos & Pharizæos Esseni, de quibus Plin. lib. 5.

Præcepit muros sanctuarij interioris dirui, & opera Prophe-
 tarum destrui. Post paralyti atrociter cruciatus interiit.

Ita interuallum turbatæ successionis inter Oniam Simo-
 nis iusti filium, & Iudam Machabæum fuit annorum circiter
 vndecim. Quod ex seriæ regum Syriacorum doceri etiam
 potest.

V D E I, vt notat Kimhi in Haggæum, arbitran-
 tur Machabæos non fuisse de tribu Iuda, sed Le-
 ui, ac eo nomine adeptos esse sacerdotium. In
 qua sententia video Nostros, qui tamen addunt
 genere materno fuisse de regia sobole, ac eam ob rem cum
 sacerdotio delatam illis fuisse Reip. summam, persecutionis
 Antiochorum, qui totam ferè nobilitatem extinxerant, tem-
 poribus, non sine insigni Dei prouidentia, qui impletam cu-
 piebat prædictionem Iacob, Non auferetur septum de Iu-
 da, donec veniat Silo. *Genes. 49.* Sic Iair filius Manasse. 1. Pa-
 ral. 2. vers. 21. & 22. ex parte matris de tribu Iuda fuisse dicitur.
 Sic & Elihu Buzites apud Abben Ezra, Iob. 32. Ego verò
 lubens contrarium crediderim, genere paterno fuisse de tri-
 bu Regia, materno Leuina, vt duæ tribus sese solebant ma-
 trimonio colligare. Sic enim prædictio Iacob cum euentu
 melius congruet. Lege Cyrillum lib. 3. contra Iulianum Apo-
 stat. qui regnum Dauidis garriebat cessasse in Sedechia.

Mathathias cõtra Antiochi Epiphane duces, primus arma
 cepit, & filios hortatur, vt Ecclesiæ reliquias defendant, &
 expellant. Tyranni exercitum, sicut Daniel prædixerat cap. 11.
 Subleuabuntur auxilio paruulo, & c.

Publicè Idolis sacrificantem Hebræum in ore omnium iu-
 gulauit. Tum demum oppido egressus multis ad eum con-
 fluentibus speciem iusti exercitus effecit, ac cum filiis egre-
 giam in conseruanda religionis libertate operam ac fortitudi-
 nem præstitit, atque hinc deinceps principatum in sua
 familia reliquit, primum principis, deinde regis nomine vs-
 que ad Herodem.

Sub his autem principibus templum augustius fabricatum,
 adeò vt externarum gentium amicitias mererentur, Roma-
 norum, Lacedæmoniorum, Atheniensium.

Temporibus Machabæorum Romani imperij magnitudo,
 decus & terror cœpit.

Machabzi. 30. annis bella gesserunt cum Antiocho Epi-
 phane & successoribus. Qui quamuis sanctissimi principes,

& longe ante predicti à Daniele c. 11. infœliciter tamen omnes occubuerunt. Nam Iudas in acie cecidit. Jonathan à Triphone proditoriè interficitur. Simeon per insidias à genero Ptolomæo de medio tollitur. Pij suo sanguine sæpe imperia conseruant & erigunt, vt discant non sperare in hoc mundo, sed in Deo, cui operam tam egregiam nauant, & cuius causa ponunt animam suam in manibus suis. Psam. 118. Sic Christus sua morte sibi & suis peperit Ecclesiæ regnum.

Deinceps eorum posteritas regnasse traditur ab Hebræis annis. 103. totis, quot etiam notant Herodianos tyrannidem tenuisse vsque ad cladem Romanam. Et certè ducentos & sex præfinitè reperias ab initio Ioannis Hyrcani vsque ad illam cladem. Nempe ab illo ad Herodem magnum an. 102. ab Herode ad 38. Christi passio, 104.

Machabæorum autem nomen inde fluxit, quòd Matthatiæ filius Iudas militibus suis belli tesseram dedisset Mosis hanc sententiam. Exod. 15. , י, כסוך במליו, *quis sicut tu in diis, vel fortibus Domine.* Nam cum eam singulis ordinum vexillis, tanquam certæ victoriæ omen, per quatuor has literas מנכב inscribi iussisset, populo breuitatis causa legente Machabai, paulatim obtinuit, vt huius tesserae auctor Iudas, fratres, eorum posterum Machabæi dicerentur. R. Isaac ben Sholâ. Eorum strenua gesta pro patria & pietate prædixerat Daniel, ducentis vt minimum annis ante, cap. 11.

b IVDAS Machabæus belli facti commentarios scripsit, quod Matthatias pater aduersus Asiæ reges pro libertate & diuinis legibus gessit. 2. Mach. 2.

Nam è tribus captiuitatibus hæc fuit grauissima. In Ægyptiaca enim & Babylonica, religionis vsu non prohibebantur, in hac, patria libertate simul ac religione multabantur. A qua, historia libri primi Machabæorum orditur.

Primus princeps Iudæorum. Eius autem impetium cœpit vndecimo Epiphanis post annum regni Græcorum. 147.

Cum templi Garizim honorem Samaritani Ægyptij templo Hierosolymitano ausi essent opponere, Andronico Iudæo huius maiestatem, sanctitatem, veritatem, per continuas pontificum successiones vsque ad sua tempora perpetuatam, deinde per orbis communionem, denique per scripturas demonstrante, rex Ptol. Philometor Hierosolymitanum esse ex sententia Mosis conditum pronuntiauit. Ioseph. lib. 13. cap. 6. Aniq.

In his factis bellis duo Machabæorum fratres, Ioannes & Eleazarus ante receptum principatum occubuerunt.

Iudas nouies cum hostibus conflixit per se, per fratres sæpius. Primò Appollonium ducem Samariæ vicit & occidit. Deinde Saronem inferioris Syriæ, mox Ptolomæum Dorymnis filium, Gorgiam & Nicanorem exercituum duces cum 40. millibus peditum & septem equitum, militibus suis ad virtutem nauandam accensis, deinde ope Dei quæsitâ, quem ieiunio & precatione propitiâuit.

Quarta expeditione Lydiam tribunum militum cum. 60. peditum millibus & quinque equitum profligat, post quam purgare & restituere templum animum intendit, muroque circumdare & constituere, qui perpetuum præsidium armati agitarent, tribus annis & sex mensibus postquam abolita ab Antiocho religio fuerat. Quod etiam prædictum à Daniele fuit c. 8. & 12. cum dixit fore vt post dies mille trecentos mundaretur Sanctuarium.

Deinceps Idumæos, Timothæum ducem filiorum Ammon, denique gentes, quæ confederant in Galaad. Quæ cum gereret Antioch. Epiph. in Babylonia miserè periit. Eodem tempore per fratrem Simeonem in Galilæa profligat Tyrios, Sidonios, & Palestinos.

Anni mundi.

3923.

3926.

3926.

Sexto

Anni vrbis condite.

581.

1. Mach. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

585.

585.

2. **b IVDAS MACHABÆVS** dominatum suscepit an. vndecimo Epiphanis, quem ad ministravit annis, 4.

Antiocho Epiph. Antiocho Eupatore & Demetrio Syriæ.

Ptol. Epiphane, deinde Ptol. Philometore Ægypti regib.

Anni vrbis condite. 585

Alcimo pseudopontifice.

Hic incipiunt Hebræi Monarchiam Romanâ.

Synodus septima Alexandria de vera Ecclesia præfete Ptol. Philometore contra Samaritanos, in qua Andronicus Sanctitatem, authoritatem & religionem Cathedræ Hierosolymitanae docuit è testimoniis Scripturæ, continua successione summorum pontificum, et omnium gentiû præsertim Asinarum communionem. Ioseph. lib. 13. cap. 6. pag. Græci exemplaris 387.

585. 1. Mach. 9. ad 12. 603

3 **c IONATHAN** an. 18

Demetrio & Alexandro Syriæ regibus.

Ptol. Philometore Ægypti.

Alcimo pseudopontifice.

603. 1. Mach. 13. ad 16. 612.

4 **d SIMEON** an. 8.

Anni mundi. 3926

Sexto obsedit arcem Sion, deinde Eupatorem urbem centum millibus, & viginti millibus equitum, elephantisque triginta duobus, fudit, & Lyfia ipso auctore ad pacem compulit. Septimò post mortem Antiochorum sub Demetrio Bacchidem eius ducem, & Alcimum pseudepiscopum vicit, altero prælio Nicanorem alterum Demetrii ducem & castris & vita ad Bethoron exiit. Atque inde pacem & amicitiam cum Romanis contraxit, 1. Mach. 7. Ioseph. 12. In nouissimo conflictu contra Bacchidem iterum & Alcimum fortiter pugnans, ante muros Hierusalem occubuit.

Regibus Syriæ & Ægypti cum Romanis ad Macedonicum bellum profectis Hierusalem ingreditur, templum pollurum expiat, diem Encæniõrum. 25. die Decembris instituit, qui temporibus Christi adhuc celebrabatur.

[Encænia quæ Christus Dominus celebravit, ostendunt vim & authoritatem sacri synedrij Ecclesiasticij vt habetur Ioan. 7.]

Collatione multi argenti facta, sacrificium iussit offerri pro peccatis mortuorum militum. 2 Machab. 12. Nam hic erat ritus Ecclesiæ veteris Testamenti, vt docuimus libro à nobis verso, qui inscribitur Precationes Iudæorum pro defunctis è libro Mahzor. Sed & Fagius & Munsterus heretici in annotat. ad. 14. Deut. ex libris Iudiciorum, precis particulam recitant, quæ pro illis fiebat in antiquo testamento. *Requiescat anima eius, & sedes eius sit in pace, Requiescat & Veniat in pace, donec adsit Consolator annuntians pacem, &c.* Integram offendes in meo, vbi supra, quemadmodum & breuiorem, quâ hascabâ nominant, quasi orationem pro reque siue cubitu. Quod officium solis sui Interfectores fuisse denegatum ostendit Iosephus Hebraicus de bello Iudaico à Dauide Kybero hæretico conuersus. Atque hæc propter Munsterum, qui sui immemor, vel potius religionis odio cæcatus, vt eiusmodi hominibus contingere solet, in. 19. cap. libri. 3. Iosephi Hebraici à se translatis asserit, orare pro defunctis Hebræis nunquam fuisse vsitatum. Nam contra, nunquam fuit non vsitatum. De quo aliàs.

Diebus his sub Iuda Machabæo Monarchia quarta post tertiam, nempe Imperium Romanorum, quod excitatum est cõtra Imperium Græcorum, dum cecidit nomen Romanorum super vniuersa regna. Ipsa est bestia quarta, quam vidit Daniel (c. 7.) quæ deuorabat & comminuebat, & cætera pedibus proculcabat. Ioseph ben Gorion hist. Heb. c. 13. & historici omnes Hebræi.

c PHARISÆORVM ordo sub hoc oritur. Ioseph. lib. 13. Antiq. cap. 9. 18. & lib. 8. cap. 2. & lib. 2. de bello, cap. 7.

Sic & Saducæorum secta. Esseni valdè augentur, affines Pythagoreis. Ioseph. lib. 10. cap. 13. & religiosis nostris. lib. 2. de bello cap. 12.

Quatuor menses totos post mortem Iudæ, Græci duce Alcimo pseudopontifice occuparunt Hierusalem, & populum Domini acerbè afflixerunt. Sed tandem eam recuperavit Jonathan. Iosephus.

Bacchidem ducem Demetrii vicit, data pace, si perfugas, captiuosque, omniâque bello rapta redderet.

Post aliquot annos Appollonium ducem alium Demetrii, qui decertabat cum Alexandro.

Exorto bello inter Demetrium & Alexandrum, qui se filium Antiochi Epiphanis assererat, partes Alexandri secutus est, à quo & Pontificiam vestem, & coronam adeptus est. Ita deinceps Pontificatus ad Machabæorum familiam translatus est.

Victo Demetrio, quoad Alexander regnauit, res Iudæorum tranquillæ fuerunt, & Jonathan summis ab eo honori-

3944

3952

bus affectus.

A Tryphone, qui partium fuerat Alexandri, à Demetrio interfecti, receptus in amicitiam pace simulata, inuitatufque Ptolomaidem interficitur. Sed & Antiochus Alexandri filius ab eodem captus necatur, vt succederet.

Jonathan fœdus renouat cum Areo Spartanorum rege, & cum Romanis, 1. Mach. 12.

Anno nono sui principatus declaratur à populo Pontifex. Est autem nouum, quod Iosephus ipsius dominatum quatuor annis definiat. lib. 13. Antiq. cap. 11.

R. Abraham in Cab. historica eandem annorum summam tribuit Machabæis, sed sic inuertit. Mathathias an. 1. Iudas 6. Jonathan 6. Simeon. 18. an.

REX Demetrius Simeoni principatum & summum sacerdotium confirmauit in æternum, donec surgeret propheta fidelis. i. Christus, de cuius proximo aduentu celeberrima erat fama. Mach. 14.

Antiochus Sedetes eum etiã ornauit donis & honoribus & ducem constituit à Tyri terminis ad fines vsqu eAegypti.

Signandi pecuniam ius concedit, & superiorum omnium regum donationes confirmat.

Inde Romani ad omnes reges populofque scripserunt, ne Simoni in aliquare molesti essent.

Mausolæum habens. 7. pyramides cum familiæ insignibus, parentibus & fratribus construit Simeon.

Hæc autem consuetudo Pyramidum in sepulchris ponendarum ex Aegypto manauit. Diodorus.

Eius rogatu Demetrius. 2. ab omni tributo Iudæos absoluit. Quæ fuit vltima immunitas à regibus Syris data Iudæis vedigalium & tributorum omnium, anno. 170. regni Græcorum, 1. Mach. 13.

Tunc ergo Iudæi externorum dominatu plenè liberati sunt, eiectis ex arce Macedonibus. Ea autem mundata, magnum ducem & principem Iudæorum Simeonem appellarunt & inscripserunt. Siquidem in actis scribebant. Anno primo sub Simone pontifice & principe Iudæorum Ibid.

Dilatat fines suos constructo in Ioppe portu. Cum Lacedæmonis & Romanis pacem renouat. Gazam capit, eique Ioannem filium præficit, eamque mundauit simulachris euerfis.

Eum Ptolomæus quidam gener per insidias cum duobus filiis Iuda & Ionathâ interemit. Vnde bellum luctuosum.

Nam Ioannes superstes filius, qui patri successit, diu obidet oppidum Argon, vbi se clauferat Ptolomæus, donec natis eius & fratribus aliis, virgis scilicet, per muros tempore obsidionis cæsis, spectante Ioanne, & demum occisis, cõfugit ad Zenonem Totitam Philadelphix tyrannum.

IOANNES, qui & à deuictò quodam Hyrcano Hyrcanus, diruit sanætuarium, quod Samaritani in monte Garizim extruxerant ante annos circiter ducentos: & hæreticos matavit, qui extra templum offeriebant. Sub finem regni propter cuiusdam Eliezeris procacitatem, factus est Sadducæus. In Seder Olam. Proindeque magistros, siue doctores partim trucidauit, partim fugauit. In Tract. Sanedrin 2 cap. Helec diuisio et in Tract. de sponsalibus.

In eo finitur historia primi Machabæorum.

Ptolomæum affinem patris interfectorem bello est persecutus.

Obsidione Antiochi Pij tandem est liberatus, ille in Perside mortuo. 2 Mach. 1.

Antiocho verò mortuo Syriam inuasit, vrbes quasdam prius Iudæis ereptas recepit Antiochum Cyzicenum profli-gauit.

Anni mundi. 3952

Alexandro, Demetrio, & Antiocho Sedete Pio Syria.

Ptol. Philometore, deinde Evergete 2. Aegypti.

5. IOANNES HYRCANVS Simeonis filius, an. 31.

Antiocho Pio, Demetrio Soteris filio, Antio. Gryppo, Antio. Cyziceno Syria regibus.

Diadema

Anni Urbis conditæ. 612

613 1. Mach. 16. Ios. lib. 13. Ant. c. 17. 644

Anni Urbis conditæ. 613

Ptol. Evergete, deinde Ptol. Physcone denique Pto. Alexandro. Aegypti.

Synodus sapientum septima de probandis Phariseis. quorû duces Sammai, deinde Hillel. damnandisque Sadoc & Baiethos Saducæorum conditoribus, qui proinde ad Samaritanos transfugerunt. Vbi confirmati libri Iudith, Tobia, &c. Vbi & libri Machabæorum videntur inter sacros primùm relati. Et tertius Hebræorum canon conditus.

644

Anni mundi. 3952

Diadema capiti suo imposuit cum regnum ei non deberetur post captiuitatem, sed ei cui repositum erat, & qui erat expectatio gentium. Hieron in 21. Ezech.

Mirè aucto imperio, Samatiam post integrum oppugnationis annum, torrentibus in ruinas immisissis, solo æquauit, quam suo tempore Herodes instaurans Sebasten in honorem Augusti vocauit. Templum Samaritanorum in Garizin diruit, Galilæam subiecit. Idumæos ad iudaismum & circuncisionem adegit atque ita religionis studiosos reddidit, vt omnium pertinacissimè, Neronis principatu, arma caperent duce Simone ad vrbein sanctam contra Romanos tuendam. Chronica Heb. regum Israel secundi templi.

Muros Hierosolymitanos vetustate collapsos restaurauit principatu, sacerdotio, & prophetiæ dono clarus. Ibid. c. 4. Machab.

Amicitiam cum Romanis renouauit: A Phariseis domi contemptus, illorum institutis abrogatis ad Sadducæos se contulit, atque inde diem suum obiit. Ioseph.

In senatum summum Septuaginta vnus viri Sadducæos conscripsit, deiectis gradu omnibus Catholicis. Vnum Simeonem Saræ filium retinuit, quod sibi esset, & vxori Salomæ affinitate iunctus. In lib. Taanith. responsonis vel afflictionis cap. 10. quæ quidem Salome Catholica erat & Catholicorum faulrix. Ibid. cap. 11.

Huius gesta & vnus ac triginta annorum historiam continet Machabæorum apud Græcos quartus, & decimus tertius Antiq. Iosephi.

Primus omnium Iudæorum ducum externum militem conduxit. Triâque millia talentorum e Dauidis sepulchro effodit, è quorum parte, vt sacrilegij inuidia declinaret, Xenodochium instituit ad peregrinos pauperes excipiendos, Egef. lib. 1.

Iudæi qui erant Hierosolymis secundum Machabæorum librû in formam epistolæ scribunt ad Iudæos, qui erant in Aegypto. 2. Mach. 1. vers. 10.

Duæ nobiles familiæ seu collegia Sammai, & Hillel, ex quibus orti sunt (vel potius incrementa acceperunt) Scribæ & Pharisei, quorum iusepit scholam Rabbi Akibas, quem magistrum Aquilæ, Profelyti nonnulli putant. Et post Akibam Meir, cui successit Iohanan filius Zacchai, & post cum Eliezer, ac per ordinem Delphon, & rursum Ioseph Galilæus, denique vsque ad captiuitatem Hierusalem Iosue. Hieronymus è Nazarais in. 8 cap. Esaiæ. Aquilam autem hunc verius existimarem esse Onkelos interpretem Chaldaicum Mofaici Pentateuchi, quàm eum, qui vixit Adriano Imperatore.

Antignus Sochæus, cuius discipuli Sadoc & Baiethos, boni præceptoris mali discipuli, sectam Saducæorum, (Et Baiethusæorum, R. Iuda Leuita in Alcosder saeculo. Et si tandem coaluisse in vnum videntur) quæ etiamnum hodie Constantinopoli & alibi perseuerat, introducunt, negantes legem ore traditam, nec fidem habentes vlli rei, quæ non esset quinque libris Mofaicis consignata. Vnde Karaim quasi Bibliici siue Legistæ dicti sunt. N Mikra lectio Scriptura. R. Nathan in Vita Patrum Elias in Tisbi, & negatores legis ore tradite. Abben Ezra lib. 1. sahot.

Reiiciebant Maforeth & omne Perus. i. traditiones Patrum & omnem legis expositionem. Ioseph ben Gorion. lib. 4. bist. cap. 29.

[De baiethos verisimile est ex illo nomine appellata fuisse omnia Commentaria externa, quæ alias Bariethoth appellata sunt. Postellus in Ierfiras id est libro Creationis.]

Quare neq; Prophetas & Hagiographos recipiebant, ne-

3983

que Spiritus Sancti aut Angelorum subsistentiam, vt nec mortuorum resurrectionem, credebant. *Act. 23* denique in Iudæa id erant ferè, quod Samaritani in Samaria. Propter istorum hæresim, inter Phariseos siue Catholicos & Saducæos, in gubernatione varij tumultus exorti sunt, qui tandem Iudæam perdidit.

Saducei ergo de nomine auctoris sui Sadoc. *R. Nathan in Haruc.* Non à Iustitia, quasi iustitiarum aut iusti, vt nonnulli putant, etsi heretici speciosa nomina sibi soleant tribuere.

Nata dicitur ista hæresis à quodam dicto Antigni aliter accepto, quàm ipse intellexerat. Ne sitis sicut serui, qui seruiunt Domino pro pretio & mercede, sed sicut serui, qui seruiunt gratis, citra spem vllius mercedis. Sitque timor cæli super vos. *R. Nathan in Haruc, & in Pirke Aboth.* Quasi inde sequeretur à Deo nihil præmij esse expectandum.

Hæc hæresis excepit Samaritanam, excitatam à quodam Manasse sub Alexandro magno, de quo supra. Multos deinde habuit sectatores vique ad Romanam captiuitatem: quo tempore ita debilitata est, vt non nisi. 700. post annos efferre sese cœperit, auctore quodam Anan & Saule eius filio Sarcis, qui eam in Iudæorum populo quantum disperso & exiliis afflictis, dicuntur renouasse, quod Anan non potuisset consequi gradum Talmudici doctoratus, id est, esse Gaon, [Gaon proprie superbiæ significat. quamuis etiã promulgare significat.] Vnde & fabulam esse docuit multis libris, quicquid Talmudici dicerent, multo fabulosius doctores suas traditiones & ritus deduxisse per ordinem è prophetis & sanctis viris: suos esse puros & è verbo Dei, Magistratibus non esse obtemperandum, &c. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Extare hodie in Africa Ioan. Leo testatur in eius descriptione. pag. 67. & 89.

Samaritani in quatuor sectas contra legem Moysis scinduntur. In hoc conueniebant præcipuè, quod Prophetas minime reciperent.

Phariseorum & Essenorum sectæ Orthodoxæ, nisi quod feruore altercationis contra Sadducæos, Samaritas & Baethoseos (hæ enim tres hæreses iam in vnã familiam conspirauerant, & pariter cupiditatibus & impietati fræna laxauerant) superstitionibus quibusdam tenerentur, de quibus Ioseph. in Antiq. & de bello.

Nam Phariseis attribuit Epiphanius quod fato multa tribuerent, & Astrologiæ operam darent.

Ben Gorion tamen *Hist. Iudæic. lib. 4. cap. 25.* Hacamim siue sapientes cognominat, & Hieronym. ad Algasiam quæstione to σοφοὺς cognominatos tradit.

Docebant autem traditiones religiose seruandas contra Saducæos. *Ibid. Ben Gorion.* vbi & addit Phariseis adhæsisse plebem, Saducæis autem ditiores & potentiores.

Septem autem erant Phariseorum sectæ siue ordines. *In tract. Sota. cap. 2. id est statutorum.*

Philastrius meminit cuiusdam Dositheipræceptoris Sadoc, sed puto Dositheum, esse Hebræorum Baethos. Ceterorum hæreticorum nomina, quos ante Christum num. 28. percenset, in Hebræorum scriptis non reperio.

Nisi is sit à quo in Ghemara. id est absoluta syntaxi, id est Thefauro. cap. Silluah Hakken id est missio scrutinii vocatur דוסיתות Dosiothita.

Dositheus Samaritarum Hæresiarcha pseudochristus. *Orig. hom. 25 in Luc.*

Ab Antigono Cabbalam edocti sunt Rabbi Iose filius Ioasar, & Iose filius Iohan. Ab his deinde Iudas filius Ta-

Anni mundi. 3952

3983

Anni Urbis conditæ. 613

644

IOHANNIS HYRCANI MACHABÆI SÆCVLO.

bæi

Anni Urbis conditæ. 613

644 Ios. Am. li. 13. c. 18 645

6. f ARISTOVLVS primus post captiuitatem Rex, an. 1.

Postremis in Syria & Ægypto regnantibus.

643

Anni mundi. 3952

3984

3984

bæi, & Nathæus Arbelites. Simeon Ben Sata & Iosue filius Prahæia. Posterioris discipulum fuisse Iesum conseruatore nostrum addita fabula ioculari mentiuntur in Talmud, & Seder Olam. Addunt fuisse suspensum an. 51. regni Machabæorum & ætatis. 36. Ad cuius confutationem temporum ratio latis est. Nam inter vtrumque est interuallum. 100. annorum. Hoc autem aiunt vt indicat Rabbi Abraham in sua Cabbala, ne ipsorum excidium & perpetua calamitas morti Christi tam vicina inde videatur causam trahere. Fabulas eorum de Christo habes Tractatur de Sabbato cap. 12. & tract Herubin cap. 2.

Simon Ben Sata Phariseus frater vxoris Hyrcani ab exilio restitutus Hyrcanum placuit Phariseis, vnde reuocatus R. Iosua, Ben Prahæia, qui Alexandria quoque exulabat. *cap. Helec.*

Scribæ summæ autoritatis viri hac præcipuè ætate florent, etsi dudum ab Ezra instituti. Eorum munus erat, vt de lege consulti ex sanctis libris & prophetarum oraculis responderent, sicut apud Rom. in rebus dubiis, ex Sibyllarum voluminibus Aruspices. In Euangelio videntur etiam appellati Legisperiti. Et certe, vt Pharisei Theologis respondebant, qui penitus mysteria scripturarum scrutantur: ita hi Canonistis, quia leges ciuiles & Mosaicæ secundum legis corticem curabant. Epiph. lib. 1. Panarij refert fuisse interpretes diuinarum Scripturarum, indeque Scribarum nomen fuisse sortitos. Consueuisse autem Scripturas exponere quatuor modis, quorum primus Moysis propheta diceretur, alter Akibæ, tertius Ammani siue Idæ, quartus Hasmoneorum. Erant & ipsi Catholici, vnde Mat. 23. vna cum Phariseis sedisse dicuntur super Moysis cathedram, vt qui eam vacuam inuassent, dum sacerdotes diuitiis Ecclesiasticis abutentes deferrent suum officium. Alioqui neque ipsi neque Pharisei erant necessario de genere Sacerdotum, quorum proprium erat sedere super illam cathedram. Nam Scribæ ferè erant de paupere Simeonis tribu. *Rab. selo. & Chald. in 49. Gen. Pharisei, quibus hodie successerunt Rabbini, de qualibet. Coxi & Cab. historica.*

[Modi illi sunt similes nostratibus. Moses est pro literali quem vocat *Catebbab*, id est scriptura, alter est *masibat* similitudo, constat enim Tropologia. tertius est allegoricus, illis dicitur *dimeion*, id est analogia. quartus est anagogicus id est *sophioth*. id finium.]

Libri Machabæorum his temporibus scribuntur. Nescitur auctor. Qui licet non habeantur in canone Hebræorum, tamen ab Ecclesia inter diuinorum voluminum annotantur historias. *Hieron. Prolog. 2. in eos libros.*

Quod ei tamen non simpliciter concesserim. Nam vt non sint de primo Hebræorum canone tempore Ezræ edito, at sunt de secundo, vel potius tertio. Vnde Iosephus alicubi Eleazari & septem fratrum & matris eorum Hannæ martyria, apud Hebræos inter sacras literas haberi affirmat.

[Hinc apparet eos errare grauissimè, qui contendunt nullum esse discrimen ciborum, quandoquidem hæc martyria pro non edenda carne suilla constat in libris Machabæorum.]

Postea Synagogæ iudicium secuta Ecclesia pro sacris & Canonicis habuit. Nam vt Græcos omittam, Origenem, Chrysof. homilia de Machabæis, Damascenum, &c. Canones Apostolorum, tertio etiam qui Græcè extat recepto, Cyprianus ad Cornelium citans illud, 1. Machab. 2. tanquam è diuina Scriptura: *Verba viri peccatoris ne timueritis, &c.* Et ad Fortun. cap. 5. 11. 15. 53. Item epist. 55. Scripturam diuinam vocans. Tertul. aduersus Iudæos. Amb. lib. 2. de Iacob & vita beata cap. 10. 11. 12. lib. 2. Offic. c. 40.

& 41. & 3. Offic. Innocentius i tempore Augustini epist. ad Exuperium Tolosanum cap. 7. August. lib. 18. de Ciuit. cap. 36 lib. 2 contra 2 epistolam Gandentij cap. 27. lib. 2 de doctrin. Christ. ca. 8 lib. de cura pro mortuis cap. 1. & Conc. Carthag. tertium, cui idem August. subscripsit, Hieronym. vbi supra, id abundè docent. Denique Gelafius in Concilio 70. Episcop. qui mense Octobris eos legi in Ecclesia voluit.

Vnde Bellator Presbyter, & Rabanus Maurus præter Glossularios ordinarios eos sunt commentati.

Nec obest, quod scriptor ad calcem libri secundi veniã precatur, si quid minus digne scripserit. Nam hoc debet de Verbo, non de re intelligi. Q. d. Si non tam eleganter scripserim atque decuit, concedendum mihi est. Vt Paulus, Et si imperitus sermone, non tamen scientia.

f A R I S T O B V L V S primus post captiuitatem, regem Iudæorum suscepto diademate se appellauit. Quod libertati plenè recuperatæ deesset inigne, noménque regium, quod habuerant antiquitus. *Ioseph. lib. 20.*

Nam à tempore restituti templi apud Iudæos non reges, sed principes fuerunt vsque ad Aristobulum. *Aug. lib. 18. de Ciuit. c. 36.* Ioannis (non Ionathæ, vt mendosè illic ex Eusebio habet Viues) filium.

Iudæos bello domitos ad circuncisionem adigit eosque ad Idumæos adiunxit. *Ios. lib. 20.*

Matrem in carcere fame enecauit, vix anno tyrannidis exacto miserè mortuus. *Idem.*

Antigonum fratrem occidit, tres alios in vinculis habuit.

Antea dicebantur summi sacerdotes, vel principes. Sed quia Sadducæus erat sacerdotis nomen habuit pro abiecto & pudendo, adeo vt eius functionem obire nunquam voluerit. *De rebus regum Israel secundum templi, & Iosippus.*

g H V I c frater Alexander succedit beneficio Salomes, quæ & Alexandra Aristobuli vidua: eam enim cum regno in vxorem accepit, pace cum Cleopatra Aegypti, quæ Ptolemæum filium suum maiorem bello persequeretur, facta.

Hæreticus fuit, siue Sadducæus. Quare & crudelis, quem admodum hæreticis insita esse solet barbaries. Catholicorum Iudæorum sex millia occidit, septingentos Phariseos crucifixit, cæteros in fugam cœnuertit. Insignis denique insectator sapientum, qui vocabantur Pharisei. *Verba libri de rebus regum Israel secundum templi.* Non potuit tamen efficere, quin plebs esset Catholica & Phariseorum cathedram sequeretur. *Iosippus.*

Inde Cilices & Pisidas corporis custodes sibi asciiuit. *Ios. Ios. Ios.*

Sub co tristissima clades accepta est, in qua Ptol. Lathyrus, 30000. Iudæorum trucidauit, & captiuos, interfectorum carnibus velci coëgit.

Graui morbo affectus per tres annos, in supplicium religionis exagitatæ, tandem in castris cum vicinis pugnans, fatidū exhalauit spiritum. *Ibid. de rebus regum Israel secundum templi.* Ter Aretham regem Arabum vicit.

Cælosyriam & Phœnicem tentauit, atque ex iis vrbes aliquot abstulit, *Ios. Ios.*

Moabitas & Galaaditas victos vectigales fecit, donec aduersus eum cœcitato Demetrio à Phariseis, cedere compulsus est. *Idem.*

Demetrio inde domum ob Iudæorum transfugia reuerso, Bethomæ Catholicorum principes circumfedit, atque vrbe expugnata in dedicationem accepit. Deinde Hierosolymam reuersus ex eis octingentos cum liberis & vxoribus trucidauit. Quare à Iudæis Crucifixor est appellatus. *Idem.*

Anni mundi. 3983

3984

4011

3983

Fratrem

Anni vrbis condita. 645

645 Ios. lib. 13. Ann. c. 12. 672

672

7
g ALEXANDER IANNEs Crudelis, an. 27.

Antio. Cyziceno Syriae.

Ptol. Alexandro cum matre Cleopatra, deinde Ptol. Lathyro Aegypti reg.

Anni vrbis condita. 672

Anni mundi. 4020

Fratrem interfecit, alterum Absalom nomine, priuatum viuere coëgit. Secundam contra Catholicos & Phariseos persecutionem mouit, subruta Bethsemes ciuitate, in quam illi confugerant. *Iosippus.*

Demum in obsidione Gerasenorum est mortuus. *Idem.* Hillelis doctoris insignis. 80. discipuli. Clariores Ionathan filius Vziel, cuius paraphrasis Chaldaica in vetus Testamentum magna ex parte extat, & Simeon Iustus, qui Christum vnus excepit.

Is est Simeon, in quo spiritum Synagogæ magnæ, qui erat propheticus minor, communi maior, defecisse authores sunt Talmudici in *Tract. Pirke Abhoth sectiones patrum.* Rabbi Moyses Aegyptius, non tantum discipulum, sed & filium Hillelis fuisse scribit, Gamalielq; (ad cuius pedes legè Paulus didicit) præceptorem, imò verò & patrem. *In præfat. Maemonim.*

[Tres spiritus illi sic se habent. Communis est is quo ex collatione locorum sacræ scripturæ, futura prævidentur, veluti qui est blasphemus & fornicator, non prosperabitur. hoc potest referri ad quemlibet fornicatorem, vt sit infelix. Propheticus verò est, qui reuelatione propria refert ad vnumquemque suas prædictiones. Synagogicus verò componebatur ex illis duobus vt & generalem scripturæ sensum erueret, & ad singulos homines sua propria vaticinia referret, & cõparatione reuelationum similium, per spiritum autem intelligendum est donum spiritus.]

In Moyses doctrina autem parte. 1. c. 62. & in Talmud tract. Ioma. dies c. Tereph, imago inter Sacerdotes cum numerant sub quo & aiunt defuisse benedictiones in Dei nomine Tetragramato, ita vt deinceps illæ factæ sint per Sem Hamephoras nomè explicatū duodecim literarū. Hoc videtur sentire Nostri, vt qui illū Deo Patri Christū infantulū præsentasse, & Virginè purificasse, & alia sacerdotalia munera obiuisse censeat.

Hillel qui. 120. annis vixit, pater Simeonis Iusti, Simeon Gamalielis, Gamaliel Simeonis iunioris magni facti, quod essent doctissimi, simul & nobilissimi, de familia Dauidica. Vnde ex eorum consilio Synagoga administratur centum totis annis vsque ad Romanam captiuitatem. *R. Abraham in Cabbala historica, Coxi.*

h TESTAMENTO mariti regnum tenuit, Pontificatum Hyrcano maiori natu attribuit. Alexandro marito paruit, qui moriens ei consuluit, vt omnem potestatem Phariseis, quos multis modis ipse cruciauerat, daret: sicque tranquille regnaret. Multa enim apud populum isti poterant.

Alexandra ergo Phariseis studuit, quos superiores reges à Ioanne Hyrcano insectati fuerant, ita tamen vt etiam Sadducæos toleraret. Nobilitas erat Sadducæa, plebs catholica siue Pharisea. *Iosippus.* Sub ea afflicti hæretici, Dogro & aliis multis necatis. Quare exulare coacti sunt, quod omnia pro Phariseorum voluntate administrare viderent. *Ibid.*

Leges à Ioanne Hyrcano abrogatas retulit, atque Phariseos in amicos Alexandri, qui crudelitatis eius auctores fuisse dicerentur, seruire permisit. Ab illo tempore Pharisei pristinas opes recuperant.

Tigranem regem Armeniæ in Syriam, quam etiam occupauit, inuictum pecunia oblata auertit & paulò post moritur. *Ios. Ios.*

Tum Lucullus proconsul cum Mithridate Ponti & Tigra-ne Armeniæ res gerebat.

Regnum perturbatum filiis reliquit. Nam hi, teste etiam Strabone Georg. lib. 16. de imperio disceptantes ansam præbuerunt, vt sic Regnum à Romanis occupatum, per varias clades ad Herodem alienigenam tandem deuolueretur.

Aristobulus fauebat Sadducæis, Hyrcanus Phariseis, vn-

672 h ALEXANDRA Alexandri vidua an. 9.

Ios. lib. 13. Ant. cap. vltim. Egef. li. 2 cap. 13. 681

Pontificatum exercente Hyrcano filio ipsius primogenito.

Antioch. Cyziceno Syriae.

Ptol Lathyro & Ptol. Aulete Aegypti reg.

9
i HYRCANVS REX & Pontifex, an. 34.

681 Ios. lib. 10. Ant. c. 8. 715

Aristobulo fratre, Antigono nepote de regno cū ipso contendentibus.

715

4054

S

de ciuilia bella, & tandem Romanum iugum, Pompeio ambas partes mulctante, *Iosephus*.

Sadducæi Regnam monebant, vt caueret à Phariseis, ne Arethæ regi Arabum proderetur. *Idem*.

Consul Romanus Curio Dardanos in Macedonia vicit, & vsque ad Danubium penetrauit.

Seruilius alter consul, Cilicia, Lycia, & Isauria subactis, primus omnium Romanorum in Taurum montem iter fecit. Vnde Isauricus appellatus est.

M. Lucullus de Persis triumphat, capta Chaldea, cæterisque vicinis vrbibus.

MATRIS testamento & primogenituræ iure regnum accepit, quod tamen tres tantum menses tenuit, ab Aristobulo fratre minore in annos sex pulsus. *Iosephus*.

Nam post mortem Alexandræ bellum ciuile, quod inter fratres viua ea cæperat, exarsit. Aristobulus iunior sibi adiugit Sallustium Sadducæorum principem. Hyrcanus rex catholicus, principe militiæ Antipatro, committit iuxta Iordanem Hiericuntis prælium, vincunt Sadducæi, & ad muros Hyrcanum compellunt. Postea pax (non diu duratura) formatur, vt quisque sua in sententia viuat, Aristobulus regnum teneat. Hyrcanus summum sacerdotium. Sadducæi hanc legem diu seruare non potuerunt, molientes Hyrcano exitium, qui proinde suasu Antipatri, ad Aretam regem Arabum (cui tamen per Antipatrum eundem in regnum Hyrcanum reducenti acriter Aristobulus obstitit) deinde ad Pompeium euasit, qui tum Mithridatico bello confecto, pacatæque Armenia & Ponto, victor omnium gentium, quas adierat, vltrosum pergere, & vicina quæque Romano imperio adiungere cupiebat.

Hinc ditionem Iudaicam labi, Anno vrbis. 685. Q. Metello Cretico. Q. Hortensio Coss.

Nam anno ante Christi ortum. 61. Iudæa in potestatem Romanorum venit captis à Pompeio, vbi res in Armenia gessisset, ipso Paschatis die post Trimestrem obsidionem Hierosolymis, muris solo æquatis, eo ipso anno, quo Cicero Consul à Catilinæ coniuratione Rempub. liberauit.

Relictæ tamen sunt Iudæis suæ leges & ritus, ac Hyrcano secundo pronepoti Simeonis Machabæi summum sacerdotium confirmatum est. Abducto Romam captiuo Aristobulo, & eius filiis Alexandro & Antigono, imposito genti tributo, cui colligendo præfectus est primus omnium Securus Roman. *de rebus Regum Israel secundi templi*.

Pontus & Bithynia vna prouincia facta, Syria altera, eaque Prætori mandata, Iudæa neque omnino à Syria separata est, neque prorsus ei attributa. Nam Pompeius Hyrcanum vt regem ei præesse voluit, Antipatrum verò Acalonitam Iudææ procuratorem reliquit: ita tamen vt Prætori aut Proconsuli obediret. Tributum item Iudææ imposuit.

Post Pompeium, Syriæ, cuius pars Iudæa, administratio Scauro, deinde Gabinio, mox Crasso commissa est.

Eodem anno natus est Ioachim Mariæ patens. *In Philonem Annus*. Qui & Eli *Luc. 3*. Hæc enim duo nomina eidem tribul solebant. Sic Ioachim rex Iuda Eliachim, & contractè more Syriaco Eli, *4. Reg. 23. & 2. Paral. 36*. Quod obseruo vt Lucam veram genealogiam Christi descripsisse à Virgine perspicias. Matthæum verò legalem & adoptiuam è Ioseph: atque ita Christum ex vtroque parente, vero & adoptiuo sui ortus stemma ad Dauidem referre, esse que singularem illum Regem, qui iuxta promissiones antiquis factas, accepturus erat sedem Dauid Patris sui, & regnurus in æternum in domo Iacob, Ecclesia sua ex vtroque populo, Iudæorum & Gentilium, conflata, & habente fundamenta in montibus

Anni mundi. 4020

Ptol. Aulete & Ptol. Dionysio Ægypti.

Anni vrbis condita. 672

Philippo, deinde Tigraue Armenia & Syria rege.

Gen. Pompeio & Crasso in Syria res gerentibus, Julio Cesare, deinde Antonio & Augusto Impp.

HIRCANI ET POMPEII SÆCVLO.

4054

715

Anni vrbis condita. 672

Anni mundi. 4020

Sion. Quod regnum in celo per sese administrat, in terra per Christianos Pontifices & Reges, *Epiph. hæres. 29*.

[Hinc apparet nostros nouatores frustra tyrannidem vocare Antichristi regnum spirituale Ecclesiæ Romæ sub nominibus D. D. Petri & Pauli apostolorum constitutum. Talis erat conatus & larratus hæreticorū Acephalorum, qui omnia subuerri ad libitum, pro hæreticorum more cupiebant, quæ vana rabies facessat ab omnibus Christianis.]

Pompeius capta vrbe mense tertio obsidionis, ieiuniorum tempore, C. Antonio, M. Cicerone Coss. eodem tempore, quo post an. 27. iterum expugnata est ab Herode, Hyrcano sacerdotium confirmat. Antipatrum Idumæum procuratorem Iudææ facit, & Aristobulum captiuum cum filiis Romam abducit. *Egeß. lib. 2. cap. 13. Ioseph. Antiq. 14. cap. 8*. Scaurum inferioris Syriæ præsidem ab Euphrate vsque ad Aegyptum relinquit *Ioseph. Antiq. 14. cap.* Etsi autem templum non diripuerit, in quo alioqui erant duo talentorum milia, mensa aurea, candelabra, & libatoria non pauca, quia tamen dehortante pontifice in Sanctum sanctorum ingressus, deinceps infælix fuit. Hinc decimo quinto post anno verso ad ipsam Hierosolymam vultu in acie Pharisæica ipsius exercitus cecidit.

Pompeium victorem pecunias Templi contrectare noluisse, & vrbes suis habitatoribus reddidisse demptis Gadaris, quas restautatas Demetrio liberto suo donauit, author est *Ioseph. lib. 14. Antiq. cap. 8*.

Non ea religione fuit M. Crassus, is enim nouem post annis contra Parthos proficiscens, Templum spoliat, ablati 60. auri modii. Nempe duo talentorū millia, omnia templi vasa, summa octo millium talentorum, trabem aureā versatilem. 300. minas pendētem diripuit. Sed ideo statim à Parthis cum filio & vniuerso exercitu trucidatur, ac liquato in os auro sui sacrilegi pœnas exoluit. *Plut. in Crasso & Pompeio*.

Crasso in Syriam misso Gabinius principatum tradit, & Romam reuertitur.

Apud Hyrcanum in magna autoritate & potentia fuit Antipater Idumæus, Herodis magni pater. Veneno autē sublatu est à Malco Iudæo, quod regnum administrari à peregrino, otiantē principe & voluptuāte, Iudæi ægre ferrent.

Hic iuuat Gabinium in restitutione Ptolomæi Auletæ, & proinde ipsi & Hyrcano concessum, vt muros Hierosolymorum restaurarent.

Occasione belli Ciuilis inter Cæsarem & Pompeium Herodes ad regnum peruenit: nam quia Antipater in bello Alexandrino Cæsarem iuuerat, tutor Iudææ à Cæsare constitutus, Herodem filium Galilææ præfecit.

Quadragesimo secūdo anno ante natum Christum, Cæsar interfectus est à Coniuratis, ex quibus Cassius in Syriam veniens, quatuor auri modios à Iudæis exegit.

Aristobulus & filij eius Antigonus & Alexander Sadducæi, Sadducæorum Persarumque armis freri, sapius pugnarunt cum Hyrcano, quaterque eum de regno expulerunt, donec ter restitutum, Pompeij, Gabinij, Romanoiumque viribus, per Pacorum regis Parthorum filium vltimo ceperint, & auribus mutilarint, Phaselum Herodis fratrem mortem sibi consciscere coegerint, denique Antigonum regem constituerint. Nec verò hæretica propago ante cohiberi potuit, quàm tolleretur partim veneno, partim laqueo, partim securi. *De rebus regum Israel templi secundi*.

In his motibus Aristobulo fratri Hyrcanus tribus annis & semestri cessit. Antigonus autem potitus est Hierosolyma tribus annis, ita vt Herodes in ea non nisi. 34. an. regnauerit. Honi Magalites cõfoditur gladiis militum Hyrcani. ob-

4054

715

fidētis Hierosolymam, & Aristobulum, quod publicè precaretur, vt neq; Hyrcanai neque Aristobulæi vincerent, quod vtriq; essent serui Dei, & fœdere Deo obligati, sed inter eos amicitia & fraternitas coiret. *Ibid.*

[Hinc ostenditur non esse Paparum inuentum recēs, quod martyres & alios sanctos indigent: hoc enim fuit ab antiquorum Patrum consuetudine Prophetica ad traditiones apostolicas traductum, vt peculiariter pro sanctis colerentur post obitum qui sanctè vixisset. Et illos Iudæi precantur. *Ex suis Breuiariis.* Suos etiam sanctos Turcæ habent & excolunt *Ex Ricardi historia Turcica.*]

In numero Diuorum ponitur in Hebræorum breuiariis. At si Aristobulæi erant Sadducæi, vt Iosippus docet, nō hoc erat sancti votum & precatio, sed potius execrabilis politici, qui binas religiones in eodem Dei populo conseruatas cupiebat. Exitus probauit hanc duorum coitionem fuisse regno exitiosam. Nam in idem ius admissi Sadducæi cum Catholicis, summam rei ad Herodem externū, indeq; in sempiternam captiuitatem perduxerunt.

Aristobulus bis in vincula coniectus, & Romam deportatus, à Cæsare liberatus est. Sed à Pompeianis veneno sublatu, Melitæ interiit.

Antigonus è custodia patre Aristobulo iam defuncto elapsus ad Parthos confugit, atque eos in Iudæam adduxit.

Hierosolyma per obsidionem capta Hyrcanum auribus mutilauit, ne quando recipiendo Pontificatui per legem idoneus in posterum esset, & in Parthiam transiit.

Aduersus Herodem regnum per tres annos tenuit, anno Urbis. 714. Domitio Caluino & C. Asinio Pollione Coss post vigesimum quartum à consulatu Ciceronis.

Romanorum primus Pompeius Iudæos domuit, templumq; iure victoriæ ingressus, sacra templi adyta inspexit. Inde vulgatum, nulla intus Deum effigie vacuam sedem, & inania arcana. *Tacitus li. 21.* Ex illo fano nihil atigit, non per religionem, sed pudorem. *Cicero pro Flacco.*

Iulius Cæsar finito bello Aegypto per Syriam in Armeniam proficiscens, Hyrcano sacerdotium confirmat, quamuis stetit à Pompeij partibus, Antipatrum Romana ciuitate & immunitate donat, quod Mithridatem in Aegypto pro se militantem strenuè iuissent. Antipatrum præterea tutorem totius Iudææ constituit, atque ita viam sternit ad futuram Herodis tyrannidem, *Iosep. Ant. lib. 14. cap. 16 & 19.*

Cum Iudæam appulisset rebus Syriæ compositis, muros Hierusalem à Pompeio dirutos refecit, & Herodem quintum & decimum annum agentem tutorem Galilææ creauit. *Ibid. cap. 18.*

Urbis septingentesimo decimo occisus est. A quo anno multi imperium Augusti incipiunt.

Herodes ergo primum tutor Galilææ à Cæsare, deinde Iudææ tetrarcha, ab Antonio, denique vbi Romam venisset, ab Trium-viris Rex constituitur. Sicque sensim familia Regia extincta est.

Ex patre Palæstinus Afcalonita, ex matre Idumæus. *Theodor. lib. 1. Polymph.*

Annis ante natum Dominum. 38. Aera Augusti appellata. Nam eo tempore plerique, Hispani præsertim annos suos signare cœperunt, quando Hispania, Italia, & reliquæ occidentis circa Ionium mare regiones in solius Augusti potestatem concessere, vt reliquus orbis ad Orientem, Antonio permissus est, Africa Lepido, circa annum Urbis conditæ. 714. Aera autem. q. A. er. a. id est, Annus erat Augusti primus. *2. c. c. Sepulveda lib. de correctione anni.*

[Alii putant arā nummi genus quoddā fuisse tūc primū.

vlturpauit

Anni
mundi.
4054

Anni
Urbis
conditæ.
672.

Sub Machabeorum posteritate lapsi sunt anni 103, quot sub Herodianis ab Herode magno ad vltimum Herodem Agrippam tempore Vespasiani.

4091

715

Anni
Urbis
conditæ.
715

Anni
mundi.
4054

715
Ios. Ant.
lib. 17.
ca. 10.

IO
K HERODES Afcalonita an. 37.

752

Antigono duobus primis annis Hierosolymā tenente.

Pontificibus Aristobulo. Anaæle, Iesu, Simone, Matthia, Iosepho, Iozar, Eleazare, sub quo mortuus.

Cleopatra Aegypti regina.

Varo Syriæ præside.

Augusto Cæsare.

752

4091

vsurpari solitum ex ere. cuius rei memoria in hunc modum conseruata sit, quia singulis annis initio renouaretur, argumento idoneo ipsos annos, exactissime numerandi.]

Orodis regis Parthorū qui Crassum obruncauit. Pacorus filius in Romani belli reliquias, magnas res in Syria gessit, donec eo absente, exercitus Parthorum illic relictus, Cassio Crassi successore cum vniuersis ducibus trucidatus est. *Iustin. lib. 42.*

Post Cassium, Sextum Cæsarem Iulius Cæsar Syriæ præfecit, cui se insinuans Herodes princeps militiæ ipsius factus est.

Regresso Romam Antonio, contra Sextum Pompeium Pacorus Orodis filius, Asiam & Syriam vastat. Quo anno Cicero interfectus est. Iudæam inuadit, Phatelum & Hyrcanum cepit, Antigonum in regnum reducit, tandem à Venditio Syriæ præside cum toto exercitu occiditur.

K HERODES ab Antonio Triuiviro Tetrarcha Iudææ constituitur, anno sequenti, quo Cicero interfectus est, & Brutus Philippis victus.

Paulò post Parthis in Iudæam reducentibus Antigonum Hyrcani regis nepotem, in Aegyptum ad Cleopatram fugit. Deinde Romam pergens, ab Augusto & Antonio rex Iudææ creatur, ab his adiutus, Hierosolymam expugnauit, quarto anno postquā Rex fuisset declaratus, id est, anno. 33. ante ortum Domini.

Hunc primum Iudææ alienigenam regem habuerunt, nequid secundum vaticinia prophetarum, suis iam principibus excussi, vltra Christum expectarent.

Discipulorum Hillelis, Iohanam Ben Zacchai minimus fuit eruditione, quem tamen vniuersum Cabbalæ & Scripturarum corpus, cunctas etiam Philosophiæ partes exactissime tenuisse, ac scholæ Scribarum & Phariseorum magna cum laude præfuisse asseuerant.

Jonathan ben Vziel maximus, qui Syriace totum vetus testamentum reddidit, & Christi mysteria reuelauit, quamuis eius duntaxat in prophetas translatio hodie extet. Nam Pentateuchum interpretem habet Onkelos. Hagiographa partim R. Akiba, partim R. Ioseph cæcum.

[Cæcus iste fuit apud Iudæos pro miraculo: sicuti Appius cæcus apud Romanos.]

Obiit an. 28. ante Christi natiuitatem. Paraphrastes quidem Chaldaicus appellatur, at eius interpretatio non se extra verba diffundit, nisi vbi oratio est pressior, & aliquid de Christo siue Messia est explicandum. Eius meminit Iustinus Martyr quæstio. 63. ad Orthod. sub translationis Syriacæ nomine.

In monte Sion septem erant collegia, in quibus diuinæ literæ præcipuè legebantur. *Optat. lib. 3.*

Aristobulus nepos Hyrcani ex filia ab Herode, impulsu vxoris pōtifex creatur, paulò post, eius dolo in Iordane submergitur. *Iosip. ab eodē.* Hyrcanus octogenarius è Parthia, quo captiuus fuerat abductus, reuocatur, & paulò post occiditur.

Ab Augusto vbi victus fuisset Antonius ad Actium, regnum Herodi quamuis sequuto partes hostiles auctum est.

Herodes ludos Scenicos & gladiatorum lanænas Hierosolymis instituit. Sanedrin. i. ordinarios Iudices de domo David, quem senatum nominabāt septuaginta duorum Seniorum, an. 30. regni occidit, & alios ex profelytis legis peritos substituit. *Philo & Talmud.*

Populum auarè impotentēque tractauit.

Ab Augusto confirmatus Theatrum & Amphitheatrum extruxit, eaque Augusti trophæis ac titulis exornauit, & in honorem eius Agonem quinquennalem celebravit. Urbis nouas condidit, alias veteres communiuit.

Aquilam auream in signe Romani Imperij in honorem Augusti ad templi superliminare erexit. Eam templi profanationem nō ferentes. 40. Scholasticos nobiles cum ipsorum p̄ceptoribus Iuda & Matthia viuos crudelissimè cremavit.

Pontificiam dignitatem, quæ secundum generis propinquitatem & auitam successionem in perpetuum deferri solebat, noua quadam ratione mandauit. Neque enim p̄tices in perpetuum, aut in multos annos, sed in annum, aut certè ad breue tempus commisit, neque pontificiis familiis, sed sæpe abiectis quibusdam, & alienis hominibus detulit. Què morem deinde filius eius Archelaus, & post Archelaum Romani tenuerunt.

Primum autem pontificem creauit Ananem Leuitam ignobilem de Babylonia accersitum, cum non esset de sacerdotali genere anno vrbis. 717. qui propriè fuit eius regni primus, quo captis Hierosolymis, C. Sosio Syriæ proconsule adiuuante, Antigonum in potestatem adductum vita spoliavit. Et si ab appellatione Romanorum duobus aut tribus annis ante exorsus fuit.

Quin etiam sacram Pontificatus vestem apud se custodit, neque amplius Pontificibus asseruandam permisit.

Secundus post Antiochum Epiphani, v̄nate Sacerdotiū reddidit, ante obitum viuos viuos pontificibus subrogauit. Vnum hoc illi laudi tribuitur, quod Pharisæos sapientè que coluerit, *Iosephus*. Quare neque à Pharisæis, neque ab Essenis exegit sacramentum. *Ioseph. lib. 5. cap. 13.*

Hyrcanum Regem & Socerum falsis criminationibus oppressum, à quo olim fuerat è capitis supplicio liberatus reclamante supremo. 71. vitum Senatui, securi percudit. Mariam mem vxorem, Alexandram Socrum, Alexandrum & Aristobulum è Mariamma filios calumniis obrutos necar. Ita tota Machabæorum posteritas propter hæresim Ioannis Hyrcani & filiorum eius, etiam in infantes omnes posteros redundauit. *Iosippon & liber de rebus Regum Israel 2. templi.*

Regni trigesimo Synedrium siue concilium Iudæorum è 71. senioribus de domo Dauid constans, ex illa familia remouit. *Philo de temporibus*. Senioribus illis omnibus, vno excepto, peremptis. *Talmud*.

In tanta impietate haberi voluit pius. Quare regni decimo octauo templum Domini à fundamentis instaurauit, ac magnificentius reddidit.

Extra Salomonis vestibulum nouam contra veterem archetypum ex Ezechielis forma accessionem adiunxit, omnium generum politis stratum lapidibus, marmoreis etiam columnis, spatiosisque porticibus, necnon biforibus portis & excelsis pinnis, vique adeo sumptuosam, vt totius orbis miraculum videretur. Cuius ambitus versus singula Occidentis, Meridiei, Septentrionis latera complectebatur in longitudinem centum quinquaginta cubitos, in latitudinem. 100. cubit. Ab Oriente autem. 720. cubitis ad torrentem vsque Cedron extendebatur. Hæc autem accessio dicta est atrium siue aula Gentium. Nam eo ingredi licebat incircumcis. *Iosip. R. Abraham &c.*

Templo veteri integro manente & incluso, defossis, quæ superfuerant de templo Salomonis, fundamentis, noua excitauit, & ad illius magnitudinem & dignitatem exterius erexit, gemmatis spatiis inclusit, immensoque ædificandi sumptu per annos octo, anno ante Christi ortū decimo vix absoluit *Egefi. lib. 1. Iose. lib. Ant. 15. cap. 14.* Sacerdotes deinde anno vno & mensibus quinque interiorem cultum addiderunt. *Chron. Hebr.*

Maria Virgo concipitur, ex Anna & Ioachim secundum

Anni mundi. 4054

4091

Summa 170.
Hinc Christus an. 30.

ARISTOBY IVS.
Cuius filij tres, Herodes rex Chalcididis.
Herodes Agrippa Ios. li. 19 ca. Vt post Philippum Tetrarcha a C. Caligula factus, deinde rex totius Iudæa à Claudio creatus, quem corroserunt vermes Claudio Imp. Aet. 12. Iacobum maiorem interfecit post Christum crucifixum an. 16. Istius filius erat Agrippa iunior, qui tempore captiuitatis rex Iudæorum dicebatur Aet. 24 & 25. filia autem Beronice, de qua in Actis similiter. Herodias vxor Philippi, concubina Antipa. Mar. 6.

ANTIPAS,
qui & Herodes Tetrarcha Galilee: Luc. 3. Baptistam interfecit, & Christum cōfractum ioculariter traxit. anno regni sui vicesimo. Vulpes à Christo dictus, Luc. 13. Vnà cum Herodiade Lugdunum exulatum missus à Caligula anno. 10 post interfectum Ioan Baptistam. Cui

HERODIS magni filij.

promissionem

Anni Christi.

I.

successit Herodes Agrippa. anno 2. eiusdem C. Caligula quem Iacobum securi percussisse diximus. ARCHELAUS, qui regnavit in Iudæa Matth. 3. annis decem Hoc in exilium Viennam ablegato, Iudæa in formam prouinciae redacta est, & adiuncta Syria, eo missis p̄toribus, vt Coponio: vt Pilato, &c. PHILIPPVS Tetrarcha Itureæ & Trachonitidis, Luca 3.

Lysaniam aliqui addunt è Luc. 3. Abylina tetrarcham.

Qui omnes cum tota posteritate intra centum annos consumpti sunt.

HERODE REGE.

Anni mundi.

1054.

promissionem per Angelum vtrique factam. *Epiph. hæres. 78. contra Antidicomarianos. & hæres. 79. contra Collyridianos*. Intra templi septa cum aliis virginibus educanda relinquatur, vbi Deo dicat & consecrat suam virginitatem. *Nyssen de Christi natiuitate, Hierony. tom. 4. de ortu Virginis*.

Pater eius Eli etiam dicebatur, vt Luc. 3. per apocopem à captiuitatis Baby. tempore vsurpatam (Elias in Tisbi) Nam obseruandum eos, qui Ioachim vocabantur, indifferenter quoque Eliachim fuisse, ob significationis ταυτιτητα appellatos. Exemplū præbet rex Ioachim, qui & Eliachim 4. Reg. 23. Et sacerdos libri Iudith, qui cap. 4. Eliachim, cap. autem 15. Ioachim. Atque hæc quidem ad illustrandam Virginis genealogiam, & ab illa Iosephi Mat. 1. distinguendam. In qua Iacob est verus Iosephi viri Mariæ pater, cum in illa Luca Ioseph dicatur fuisse Eli, *supple.* filius gener.

Istius scilicet Herodis 33. anno natus est Christus, nempe post Hirtium & Panfam extremos Cōsules, an. 42. id est, Augusti Cæsaris, qui iam templum Iani clauferat, & orbem pacarat, quadagesimo primo. *Irenæus lib. 3. cap. 25.*

Maria anno ætatis decimo quarto Filium Dei concipit, Martij die. 25. *August. lib. 4. de Trinit. cap. 5.* Decimo autem quinto 25. die mensis Decembris parit, vt in medio lapidicinarum foueæ ostenditur. i. octauo Calendas Ianuarias, *Oros. lib. 7. cap. 7. Aug. lib. contra Iudæos, Paganos & Aria. cap. 5. Niceph. lib. 1. cap. 12 Chrysost. in 1. cap. Luc. & hom. de natali Domini. & reliqui Ecclesiastici*. Paradoxum est ergo, quod Matth. Beroaldus docere conatur, Non in solstitium hybernium, sed autumnale æquinoctium, id est, medium Septembris, natale Domini esse conferendum, lib. 4. Chron. cap. 2. quod inde Ægyptiæ & Græcæ Ecclesiæ suos annos, & Latinæ suas Indictiones auspicentur Hæc enim ratio nihil ad illud pertinet. Nam illæ propterea non desinunt Domini natale nobiscum celebrare 8. Calend. Ianuarij, vt ex ipsarum fastis & Calendariis, quæ nuper edidimus, apparet.

Est æquè Paradoxum aut etiam magis, quod aliqui affirmant Christum natum, Circuncisum, Baptizatum, vt Passum, Paschæ tempore, non mense Decembri, quod Isaac mense Nilan sit natus, vt figuræ consonet veritas. Nam falsum est Isaac mense fuisse natum, aut saltem indemonstrabile.

Deinde vt hoc demonstretur veritas & figura non sibi per omnia perpetuo respondent, iuxta illud, Similia claudicant vno pede. Denique constans est hæc Ecclesiarum historia & traditio.

Quod addunt Clementem Alexandrinum lib. 1. Stromatū notare quosdam dixisse Christum natum. 24. aut. 25. Pharmuthi. Pharmuthi autem apud Ægyptios esse nostrum Aprilem, interire debuerunt, *Hærenicos Basilidianos sectatores*. Nam illud est quod Clemens notat, Basilidianorum videlicet aliquos inter noua sua signa, istud posuisse contra receptam Piorum & aliorum sententiam.

Deinceps Maria virgo Dei genitrix, annos ferè 33. peragit cum filio, Domino & saluatore nostro Iesu Christo, & post eius crucem in domo Ioannis, alios implet vndecim, vt cuncti ætatis eius anni sint quinquaginta nouem. *Niceph. lib. 2. cap. 3. ex Euodio Apostolorum successore*. Aut 62. ex Eusebij & Saracænorum Chronicis, quasi homino annis quindecim superstes extiterit. Circa annum (inquit) Domini nati, 48. Maria Virgo ad Iesum Filium suum in cælum assumitur, vt quidam sibi fuisse reuelatum scribunt.

Obdormisse eam quidem veteres tradiderunt, sed iidem, vt Athanasius in Euang. de Deipara, in sepulchro mox reuere, sicque corpore simul & anima in cælum supra Angelorum ordines assumptam addiderunt. *Michael Syngelmus auctor*

4091.

Græcis.

Sepulchrum eius ostenditur in Oliueti montis pede editiore loco, quàm sit vallis Iosaphat, vna cum Ecclesia circum sepulchrum structa subterranea. Brocardus. an. 1283.

Ad eius dormitionem Apostoli & Discipuli rapti conuenerunt. Dionys. de diuinis nominibus. cap. 3. Quindecim annis post Christum passum id factum creditur, qui fuit annus sextus Claudij Cæsaris.

Herodis 35. Magi adoraturi Christum è Perside, quæ est in Oriente terræ Israel, venere. Epiph. h.eres. 51. duobus post horrendo morbo interit. Ioseph. Ætatis anno. 71. lib. de regibus Israel, 2. templi. Sepelitur Herodij, quæ vrbs Hierosolymis aberat iter duum dierum & semis. Ibid.

Probabilius illud Ammonij Alexandrini, Magi tertio decimo die (nati Christi) Hierosolymam, noua quadam stella duce venientes, regem Iudæorum prædicant natum. In Harmonia. Vnde & Ecclesia eo die Epiphania celebrat. Vt videlicet è Perside venerint vel alio potius Orientis loco, de quo mox, anno regni istius trigelimo tertio, quatuor ante eius interitum.

Stella apparuit Regibus. Verba D. Cypriani statim initio sermonis de Baptismo. Nam Magos fuisse Reges & toparchas vetus est Ecclesiæ traditio. Tertul. lib. contra Iudæos, & 3. in Marcionem, Hieron. in Plal. 71. August. lib. 3. de mirabilibus Script. cap. 4. & ad fratres in Eremo serm. 43. Hilarius lib. 4. de Trin. Idacius Clarius ad Varimundum Arianum. Vt Græcos taceam Athanasius, quæstione 2. Variarum quæstionum ad Antiochum principem, quas Reuchlinus vertit, alias ab iis quæ in eius tomis vulgo extant. Festum Epiphaniæ diem (inquit) trium regum appellamus. Cantacuzenus Apologia prima, &c.

Nec verò solùm reges fuerunt, verum etiam fundamenta posuerunt amplissimi illius regni christiani in India (inde enim venerant ex eius prouincia, quæ Tarsis appellabatur & hodie Tartestan, Hayto.) quod qui tenuit per mille ducetos annos Presbyter Ioannes vocabatur, vtraque videlicet auctoritate Ecclesiastica & sæculari pollens, donec sub annum 1205. armis Tartarotum succumberet, indeque Magni Cham imperium Mathometricum exoriretur. Marcus Venetus in sua peregrinat. Preto Ioannis titulo ad magnum illum Abyssinorum siue Æthiopum imperatorem Christianum translato. Oforius in rebm Emmanuelis R. Lusitanie.

[Quicquid dicant omnes de Pretoioannis titulo, Ita se habet. Pretian dicitur lingua æthiopica, quod hebræi sua dicunt Menaschal, Præcentorem appellamus. Inde est ergo. cum cultus diuinus etiam in Ecclesia Romana constet officio chori, vt summus æthiopum Pontifex dicatur Pretian, quia est archiphonascus officiorum. Interea est etiam Rex temporalis ex Gentis consuetudine]

Nec necesse est, vt magni Reges fuerint, cum Deus sapius eligat infirmiora mundi, vt fortiora quæque pudore afficiat. Reges autem appellabantur omnes more Orientis, qui sceptro & diademate ex dignitate vti poterant, siue suæ essent spontis, siue alterius iuri subessent: & sic à ducibus distinguebantur, vt Kimhi sæpe notat. Quod hodie Tartari, Persæ, Æthiopes, & reliqui Orientales obferuant. Neque enim tam anxij sunt & solliciti in distinguendo Rege & principe. Sic Catharina Alexandrina Costi regis, id est, principis erat filia. Sic in Euangelio cuiusdam Reguli filium sanat Dominus. Sic in veteri Testamento. 30. Reges terræ Chanaam, quæ alio qui est perexigua, nec iustum regnum conficit, vna acie peremit Iosue. Atque hæc contra Caluini Christo visitationem principum inuidentis nequitiam.

Anni mundi.

4091.

4091.

Quatuordecim

HERODIS SÆCVLO.

Anni Christi.

2.

Anni Christi.

3.

Anni mundi.

4901.

HERODIS SÆCVLO.

Quatuordecim innocentium milibus in Bethlehem ab Herode interfectis. (in Liturgia Æthiopum & Calendario Græcorum.) Virgo fugit in Ægyptum, in locum, vbi hodie hortus balsamo nobilis, & templum & crypta, in qua latuit ad Mephim siue Cairum. Iouius. Aiunt interea sanctam Elizabeth cum Ioanne Baptista fugientem trans Iordanem in spelunca montis latuisse.

Penes Herodis familiam regnum Iudææ fuit an. 103. R. Ioseph. Intra illud tempus, omnes eius filij & nepotes miserè mortui. Ioseph lib. 18. Ant. cap. 7.

Et si autem Magi decimo tertio die post Christi ortum venerint, non tamen Herodes statim infanticidium aggressus est, cum Virgo se iuxta legem purificavit, & Christum in templo representavit die post partum quadragesimo. Luc. 2.

Distulit ergo in aliquot dies, vel menses, vel etiam annos duos, vt videntur significare Euangelista & Macrobius paganus, Occidit pueros à bimatu & infra, secundum tempus, quod exquiserat à Magis. Matth. 2.

Primum quia sperabat quotidie Magos ad se redituros, vt videbantur polliciti. Deinde, quoniam præsentibus Romanis principibus, vt Cyrino, & Varo, qui in Iudæa erant ad descriptionem perficiendam, tantum scelus minimè audebat aggredi, in quibus etiam fouendis & prelandis erat occupatus.

Tertio hoc maioris erat momenti, quàm vt impleri statim posset, siue quia Alexader & Aristobulus ipsius è Mariamma filij nouas res & occasiones captabant ad capiendâ arma pro imperio sibi maiorum ratione debito, & à plebe delato, siue quoniam Augustum metuebat illis fauentem, & fortasse interpretaturum tantam cædem factam sui causâ, vt descriptio pauciora capita complecteretur, sicque minus colligeret è Iudæa.

Vtut sit non est adortus tantum facinus ante. 40. diem. Nam tum contigit Christi præsentatio cum Matris purificatione, & Simeonis occurfu. post quæ euasit in Ægyptum.

Sic falsi sunt Herodiani hæretici, qui Herodem Christum lege promissum esse dicebant, & posteris eius regni Iudaici perpetuitatem pollicebantur. Tertul. de præscript. Epiph. in Panario. Hieron. in Matth.

Horum autem sit mentio in Baal Aruc. Herodes (inquit) rex adduxit Græcos ex deserto, educavit eos in loco culto, & fecerunt sectam, vocatique sunt de nomine ipsius Herodifiotæ. Quasi hi gente non fuerint Hebræi, sed Græci. Vt sint fortasse hi, quos Iustinus cum Tryphone vocat ἐλληνομαθῶν quasi Græcanicos.

Herodes moriens reliquit regnum Archelao, & Antipæ Herodi Tetrachiam. Sed Augustus regni dimidiam partem tantum Archelao assignauit, alteram dimidiam Antipæ & Philippo attribuit.

Turrim Antoniam Agrippinam, Phaselium, Herodionem, in quo sepultus fuit, Samariam, olim iam in cineribus iacentem, Sebastæ nomine, Cæsaream Palæstinæ, quæ & turris Stratonis, Antidonis, & Antipatridam condidit: innumera etiam opera in singulis Syriæ urbibus, quas regebat, magnificentissimè ædificauit.

Theudas se prophetam prædicat, cui consentit numerus virorum circiter quadringentorum, qui & tandem occisus est. Act. 5. Quinquaginta annis, vt minimum, inferiorem eum facit Iosephus, lib. 20. Ant. cap. 2. Sed falsus est vt in descriptionis lustro, vel duo fuerunt Theudæ. de quo post.

Augustus templum Iani, pace terra, marique parta, tertio post urbem conditam clausit Dion. Sueto. in August. cap. 22.

Prouincias imperij describit (anno nati Christi, regni au-

Concilium Hierosoly. octauum de loco in quo Christus nasceretur. Mat. 2. & Ios. ph. lib. 17. cap. 3.

4901.

tem Herodis. 33.) per capita & familias, pro censu Iudæis vir-
ritim binas drachmas singulis annis indixit. Quod tributum
postea illos eisdem Vespasianus vbicunque terrarum tan-
dem degerent, in capitolium inferre iussit. *Iosephus lib. 7. de bello in Vespasiani triumpho, & Bud. de Asse lib. 5.*
Est fortasse illud didragma exactum, Mat. 7.
Qua occasione Iudas Galilæus, cætera Phariseus, auertit
populum, *Act. 5. Ios. lib. 18. Ant. cap. 1. & 8.* Nisi quod Iose-
phus eum sub Archelao ponit. de quo mox.
Ab eo deinceps secta Galilæorum, quæ & Zelotarum, &
Sicariorum, Romanos semotim repertos trucidantium. *Ioseph de bello.*
Hanc descriptionem repetiuit Augustus Archelao exacto
post an. 14. *Ioseph. lib. 18. Ant. cap. 1.* Nam vel falsus est Iose-
phus, annis 14. dum Cyrini descriptionem non sub Herode,
sed sub Archelao locat, vel præterita prima descriptione Se-
cundam duntaxat memorauit, quod in ea tributum exigi
cæperit.
Anno vrbis. 752. cunctis gentibus ad pacem compositis
(Nam etiam Parthi, Indi, Scythæ, Armenij legatos de pace
miserant) Iani portas tertio ipse claudit, quas æuo per. 12. ferè
annos, quietissimo semper obseratas, otio etiam ipsa rubigo
signauit, nec prius vnquam nisi extrema senectute ipsius,
Atheniensium seditione, & Dacorum commotione patue-
runt. Eoque anno (id est, 752. vrbis) natus est Christus pa-
cis auctor, &c. *Oros. lib. 6. cap. 7. & Sueton. & Tacito.*
Nicolaus Damascenus historiam Phœnicum scribit. In
Herodis gratiam precio veluti conductus sacra historiarum mul-
tis mendacijs temerauit.
PATRIS testamento regnum Iudææ consequitur. He-
rodes autem Antipas annis 34. Tetrarchiam Galilææ, Philip-
pus Gaulonitidem, Trachonitidem, Bathaneam, & Paniada,
(quam Cæsaream Philippi appellauit,) Tertarchiæ etiam
iure, quibus Ituræam Augustus postea adiecit. *Lysanias Aby-
linam (Luc 3.) sub Libano.*
Nam Lysanias quoque Herodis filius rectius è libro 20.
Antiq. Iosephi c. 9. quam Ptolomæi Mennæi, qui obrinebat
principatum Calcidis, sub Libano apud eundem lib. 18. *Ant.*
cap. 8. & lib. 1. Belli. cap. 11. & 15. Nam iste Ptolomæus viue-
bat ante Herodis Magni regnum.
Archelaus rex Eleazarum pontificem fecit, atque ei, dein-
de successores more à patre instituto Sacerdotium dedit.
Sub Christi quatuordecimum, nempe regni sui decimo,
Romæ accusatus fuit, apud Augustum tyrannidis & crude-
litis, quod tria millia Iudæorum, qui in templum confu-
gerant, in Paschate trucidasset, summumque sacerdotium
traderet & eriperet quibus vellet. Quare tractus Viennam
Galliæ, bonis publicatis, causam dedit, vt regnum Iudææ de-
fineret, ac prouinciæ Syriæ adiungeretur, ex eo factis partim
præfecturis, partim toparchiis. *Ioseph. lib. 17. Ant. cap. 7. &
lib. 18. cap. 1.*
Sic Augustus Iudæam iterum prouinciam facit, & Iurisdic-
tioni Syriæ attribuit, procuratore C. Coponio ei ad ius di-
cendum imposito.
Pontificatum verò Iudæis, sed ad tempus, permittit.
Duobus post annis moritur, cum ferè imperasset annis 56.
vel iuxta *Ios. 18. Ant. cap. 3. 57.* menses 6. dies 2.
Anna filia Phanuel Prophetissa, & Simeon egressi an. 100.
reliquiæ erant sanctarum, qui Machabæorum tempora atti-
gerent.
Zacharias Baptistæ parens, sacerdos & propheta.
Ioannes Christi Baptista & præcursor, qui R. Iohanan sa-
cerdos magnus appellatur *In Chronolog. Hebr. de rebus regum*

Anni
Mundi.

4101.

4101.

Anni
Christi.

3.

13.

11.
I ARCHELAVS, an.
10.

Ioseph
lib. 17.
Antiq.
cap. 15.

Pontificibus Eleazaro,
Iesu filio See.

13.

Præside siue proconsu-
le Syriæ Cyrino, vel Qui-
rino.

13.

Anni
Christi.

13.

13.
Ios. Ant.
lib. 18.
cap. 3.

14.
Ibid.

Ibid.
15.

15.
Ibid.

26.

Anni
mundi.

4101.

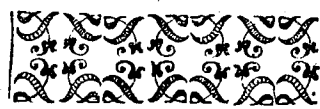
4101.

4102.

4103.

4114.

Israel. 2. templi.
Iohanan filius Zacchæi Hillelis discipulus, qui 120. annos
vixit, & excidio Romano interfuit. *Co 7. r.*
Christus puer, cum ageret annum duodecimum, cum Io-
seph & Virgine è Galilæa Hierosolymam ad festum Pascha-
tis progressus, in templo cum sapientibus de lege Dei sub-
tiliter disputat, *Luc. 2.*
Neque posthac vsque ad annum trigesimum vlla illius
mentio in Euangelijs celebratur.
Archelaus scelerum conuictus, Viennam in exilium rele-
gatur, ipsius tetrarchia in prouinciam redacta, & fratribus
in suis Tetrarchiis manentibus, quorum Philippus Cæsareæ,
Herodes Tyberiadem iuxta fontes Iordanis, vt gratiam Cæ-
saris inirent, ædificant.
Philippus Tetrarcha Paneadem auxit, & Cæsaream Phi-
lippi appellauit, ad radices Libani montis, vbi Iordanis flu-
uius exoritur.

Prætores Romani Iu-
dææ Præsides post Ar-
chelauum.

1.

a COPONIVS, an. 1.

Iesu pontifice.

Augusto Cæsare.

2.

b M. AMBIVIVS, an. 1.

Eodem pontifice.

Augusto Cæsare.

3.

c ANNIVS RVFFVS,
an. 1.

Eodem Iesu pontifice.
Aug. Cæs. qui eo anno
mortuus est.

4.

d VALERIVS GRA-
TVS à Cæsare Tyberio
missus, an. 11.

ROCVRATOR primus Iudææ ab Augusto
missus.
Eo anno rediens Cyrinus præfectus Syriæ,
cum Coponio duce totius equestris ordinis
& rectore Iudææ repetit descriptionem, &
censum didragmatis exigit, vt solebat in Syria, cui Palestina
iam annexa erat. *Ioseph. Antiq. lib. 18. cap. 1.*

Nempe Augustus iterum misit per prouincias, qui ædium
ciuitatumque numerum describerent, anno sui imperij pe-
nultimo. *Dion. lib. 56.*

Hinc Iudas Galilæus, cætera Phariseus, arripuit occasio-
nem persuadendi Iudæis, ne se recenserent pateretur, tuendam
esse libertatem, neque cuiquam mortalium esse conceden-
dum, vt se principem aut dominum appellaret. Hoc enim
soli Deo tribuendum. *Act. 5. Ioseph. lib. 18. An. c. 5. & 7. de
bello cap. 28.* Conditor Sicariorum & Zelotarum, qui gladio
& sica tuebantur hanc sententiam, & repugnantes macta-
bant. *lib. 7. de bello cap. 30.* Nec vllis supplicijs reuocabantur
ab ea opinione. *Ibid. cap. 37.* adeò vt & pueri illa sententia im-
buti, pertinaci tormentorum patientia spectatores percellerent. *Ibid.*

Sed iam docuimus hunc esse in Herodis Magni lustra con-
ferendum.

[Hinc colligere licet non pœnam sed causam facere mar-
tyrem, vt ait D. August. ad Crescon. 2. Alioqui circuncellio-
nes essent pro martyribus habendi, contra ius & pietatem
ipsam.]

Philistion mimographus.
M. Portius Cato duplicis quartanz rædio semetipsum in-
teremit.

ET hic in procuratorem Iudææ ab Augusto, mittitur, sic
& sequens.

Iudas alius à superiore filius Ezechia Sicariorum dux, de-
nique pastor quidam Athrongos auertit populum post se do-
cens tuendam libertatem. *Ios. lib. 20. cap. 2. & 6.*

AVGVSTVS an. 56. imperij mense. 6. completo an. 15.
Christi moritur.

Tyberium generum testamento instituit, qui sequenti anno
qui fuit Christi decimus sextus, M. Valerium Gratium procu-
ratorem Iudææ dedit.

HOC sæculo cum pontificatus non esset perpetuus, sed
annuus, atque arbitrio Cæsaris & prætorum deferretur, Exc-

dra constructa fuit in templo, in quam sese recipiebant summi pontifices, postquam suo pontificatu fuissent defuncti. *In tract. Iomae cap. 1.*

Gratus palam vendebat sacerdotij primatum, discedens Caipham pontificem constituit an. Christi. 26.

Quadragesima annis ante bellum Iudaicum, Sanedrin. i. 70. iudices de consistorio Gazith, id est pascuo herbofo (locus erat Hierosolymis, ubi capitales causae disceptabantur) à Romanis sublatis sunt, vniuersa Iudaeorum potestate ad Romanos praetores translata. *In Aboda Zara, id est, perditione extranea cap. 1.*

Mathematici Magique ex Italia lege pelluntur. *Tacit.*

Thia insula enascitur, *Plin. lib. 2. cap. 87.*

Cappadocia in prouincia redigitur.

Cum Germanis bellum multorum annorum, de quo Tacitus: de iis Germanicus triumphat.

Germanicus Zenonem Armenii regem dat. Cum Artabano & Parthis foedus pangit.

Decius Tactarinam Numidarum regem ad Pagidam vincit. *Tacitus. P. Dolobella post. 4. annos occidit, Idem.*

Histriones Italia pelluntur. *Oros. lib. 7. cap. 4.*

PROCURATOR Iudaeae à Tyberio missus, anno Christi 26.

Eius tertio, id est, decimo quinto Tyberij, quem iniuste dicitur, 14 Calend. Septembris Silano & Nerua Coss. cum annum Christus ageret 29. Ioannes Baptista poenitentiam praedicare, & ad Iordanem profectus baptizare coepit. *Luc. 3.*

Sequenti vero Christus, cum iam inciperet trigessimum, id est, cum vigesimum nonum & tredecim dies trigesimi trahlegisset 8. Idus Ianuarias, venit ad Iordanem, & à Ioanne Baptizatus est. *Ibid.* Nempe mensibus quatuor & diebus nouemdecim post Ioannis manifestationem.

Inde (id est, post Baptismum) plenus Spiritu Sancto regressus est à Iordane, & actus est à Spiritu in desertum diebus. 40. *Matth. 4. Luc. 4. Marc. 1.* Vbi obseruandum Quadragesimam eodem tempore fuisse à Christo peractam, quo Christi Ecclesia eius aemulatione obseruat, nempe paulò ante vernum tempus.

Reliquum anni transegit magis in exhibenda sui notitia quam praedicando Euangelio.

Ita vix ingressus trigessimum primum praedicare coepit anno 16. Tyberij Caesaris Pilati quinto in biennium integrum & aliquot menses. Nam dicitur passus. 25. die Martij, quinto vero Maij ascendisse in Caelum, & decimo quinto effudisse Spiritum Sanctum, anno 18. eiusdem Tyber. *Augustin. lib. 4. de Trinit. cap. 5.* Antea velut otiosus vixit communi vita, declarans se verum esse hominem, aliis protus similem. *Theodo. lib. 2. Polymorphi e dogmatica orat. Chrysof. Fabrilis opera dum esset in humanis, vt aratra, vt iuga faciebat, ex his & iustitiae signa docens & vitam negotiosam (Illic enim lego εεργον non απργον otiosam) Iustin. Martyrin Trypho.* Hinc Nazaraeni Christum τεκτονα fabrum appellant. *Marc. 6.* fortasse, quia arte fabrilem exercebat. *Lycanus.* Vt vitam operaria & actiuam commendaret, otium vero taxaret.

Anno ergo trigesimo ineunte, nihil concionatus, sed tantum baptizatus est, ieiunauit, sacrorum locorum & conuentuum frequentationi incubuit, testimoniis multis Ioannis illustratus est, sui notitiam exhibuit, & societatem primis discipulis, vt Andrae, Petro, Philippo, Nathanaeli. Sic enim illum annum transegit, *Mat. 3. & 4. Marc. 1. Luc. 3. Ioan. 1.*

Inde 31. ineunte 8. Idus Ianuarias ad nuptias Canam Galilaeae adiit. Inde Hierosolymam ad Pascha, ubi flagris è templo

Anni mundi.

4114.

4124.

Pontificibus Anna, Ismaele, Eleazaro Annae filio, Simeone Camithi filio.

PONTIUS PILATUS, an. 10.

Qui anno sexto Christum crucifixit. Pontificibus Anna & Caipha. Tyberio Caesare.

PILATI PRAEFECTURA.

Anni Christi.

26.

36.

Anni Christi.

26.

36.

Anni mundi.

4114.

4124.

PILATI PRAEFECTURA.

lo profanos diiecit. Deinde in Iudaea motans baptizauit per discipulos, Ioanne nondum misso in carcerem. Nam adhuc ille baptizabat in Enon iuxta Salim. *Ioan. 3. & 4.* E qua digressus per Samariam transit, Samaritana conuersa in Galilaeam reuersus filium reguli sanat, & sic secundum signum in Galilaea fecit. *Ioan. 4.* Imminente autem Pentecoste redit Hierosolymam vsque ad Tabernaculorum festum. *c. 7.* Et caetera perficit partim in Iudaea, partim in Galilea vsque ad cap. 11. Nam & interfuit mese Nouembri Encenius Machabaeorum. *Ioan. 10.*

[Cum festum Enceniorum celebrauit D. Christus, ostendit omnes ad Ecclesiae statuta, etsi non exprimatur lege obligari.]

Anno post hac 32. inchoante ibidem Paschatis (secundi) tempus tradit. Et quia seniores populi saepe consilium de illius nece habuissent, Hierosolyma ferè abstinet, & per Galilaeam & trans Iordanem concionatur. Deinde relicta ciuitate Nazareth, cum audisset Ioannem carceri traditum, habitauit in Capharnabum in finibus Zabulon & Nephtalim. Sic ferè annum illum transigens. Atque hic incipiunt Euangelistae tres Matthaeus c. 4. Marcus 1. Lucas 4. Nam non nisi proprie res Christi vnus anni describunt.

Anno denique 33. & ultimo aetatis ineunte licet Principum animos haberet cognitos, Hierosolymam ad Pascha (tertium) ex instituto contendit, atque honorifice à plebe obuiam currente receptus, ad sui persecutionem se incitarunt eò praetextu, Vnde secuta est Mors, resurrectio, Ascensio, &c. *Mat. 20.* ad finem vsque, *Ioan. 11.* & sequentibus. Quod tempus fuit mensium circiter quatuor.

Communis tamen sententia veteris Ecclesiae est potior, Christum à baptismo ad crucem praedicasse tres annos & semis. consule *Euseb. lib. 1. hist. ca. 10. & lib. 8. de Praepar. cap. 2. Nicep. lib. 1. ca. 29. Orig. lib. 2. in Iob. Bedam lib. de natura rerum cap. 47.* Nempe vt trigessimus aetatis ipsius annus primus sit ministerij ipsius: Trigessimus primus sit secundus, trigessimus secundus dicatur tertius: deinde sequantur aliquot menses ad perficiendum dimidium annum dimidiae vltimae hebdomadis Danielis. Vt sit, constat ipsum orsum esse manifestationem sui Tiberij. 15. anno. *Luc. 3.* decimo autem octauo pro nobis mortuum. Nempe quoniam D. Ioannes ita tempora praedicationis ipsius distinxerit, vt videatur per tria paschata, & paulò diutius praedicasse, à baptismo scilicet ad crucem. *Ioan. 2. 5. 6. 13. Orig. lib. 2. in Iob.*

Primum enim Pascha, *Ioan. 2.* quando primum eiecit profanos è templo, id est, Pascha anni trigessimi primi Christi.

Secundum Ioannis sexto, quando multiplicationis Panum & Piscium miraculum edidit, indeque Eucharistiam promissit, id est Pascha anni trigessimi secundi.

Tertium & vltimum Ioannis 11. 12. 13. & deinceps, quando post suscitatum Lazarum quæsitus est ad necem. Id est, Pascha anni trigessimi tertij.

Cuius Paschatis duntaxat mentio à tribus prioribus Euangelistis celebrata est, vt qui vnici ferè anni, in quo passus est, post carcerem Baptistae, historiam texant, cum Ioannes Euang. praetermissio magna ex parte anno illo, cuius acta à tribus exposita fuerant, superioris temporis, antequam Baptista in carcerem clauderetur, gesta narrarit. *Hieron. in Catalogo.*

Summa quæstionis in eo hæret, Christusne primo illo anno, qui erat decimus quintus Tyberij & trigessimus ipsius praedicaucit, an potius Baptismo contentus, ieiunio, testimoniis Ioannis, studio pictatis, & manifestatione sui, à concionandi munere abstinerit, seque ad illud, duntaxat sequenti anno subeundum praeparauit. Constant enim caetera.

Quæretemeraria est, nouationisque plena Gerardi Mer-

catoris assertio Christum quatuor annos prædicasse & menses aliquot, per quinque Paschata. Nam aduerfatur contextu & filo Euangeliorum tria Paschata duntaxat memorantium. Primum, vt docui, Ioan. 2. secundum. 6. Tertium & vltimum. 11. & sequentibus capitibus. Deinde constantes Ecclesiæ & patrum traditiones atque historias labefactat. Sed & vanissima ratione fulcitur, quod videlicet Marcellinus notet Valentianum Imp. inchoasse imperium postridie diei intercalaris. Vnde (inquit) constat initium eius, nec sursum nec deorsum moueri posse, prima intercalatione in anno quarti consulatus Cæsaris fixa. Nam sic eluditur. Primum Marcellinus in sua illa temporis designatione errare potuit. Secundò, est incertum, an illa intercalatio illo quarto anno Cæsaris fixa sit, & non potius tertio, vt communis fert sententia. Tertio, illa intercalatio Cæsariana correctæ est ab Augusto apud Macrobi. Satur. lib. 1. cap. 14. & fortasse etiam ab aliis siue Imperatoribus. siue pontificibus, siue mathematicis, præsertim Alexandrinis, quibus cura ista solebat demandari, vt constat ex historiis Ecclesiasticis. Quarto, vt annus addi debeat communi calculo, à Iulio Cæsare ad Valentianum, quemadmodum iste contendit, cur obsecro, Christi vitæ potius ille additur, quàm vel Iulij vel Augusti, vel alterius. An quia veriores & certiores sunt profanæ historiæ quàm Ecclesiasticæ?

Ignorantia consulatus, quo natus est Dominus, vel quo passus, nonnullos coëgit errare, vt putarint. 46. annorum ætate passum esse Dominum. *Aug. lib. 2. de doctr. Christ. perstringens Tertullianum, Irenæum, & qui postea vixit Casiodorum.*

Patitur autem Christus anno vrbs. 784. Olymp. 202. desinente, mundi. 4121. mense Nisan, die Veneris, festo ipso Paschæ, Luna Soli opposita, siue decima quinta Luna, id est die decimo quinto Martij, si modo Nisan Martio exactè respondebat.

Alioquin quia mensis est lunaris ferè cadens in Martium, & Aprilem, communis sententia est passum. 25. Martij. Siquidem vt mensis apud veteres constanter sit definitus, at non satis mortis ille dies. Nam Theophilus Cæsariensis epistola aduersus Quarto decumanos, Apostolorum vicinus eum cõtigisse scribit. 11. Calend. Aprilis. i. 22. Martij. Epiph. 14. Cal. Apr. i. decimo nono Martij. Beda. 10. Cal. April. i. Martij vigesimo tertio. Nicetas & Ecclesiæ Orientales. 10. Cal. Apr. i. 23. Martij. Lactantius. 9. Cal. Apr. siue. 24. Martij. Tert. lib. 1. contr. Iud. Chryf. Ser. de Ioan. Baptista, Aug. lib. 8. de Ciuit. cap. vlt. & lib. 4. de Trinit. cap. 5. Cyrillus epist. ad Synodum Carthag. 8. Cal. April. siue. 25. Martij, qui tunc in decimam quintam Lunam primi mensis Hebræorum incidebat, quam certiozem esse sententiam diximus, etsi Paulus Forosempromniensis. 3. Calend. Apr. i. 30. Martij malit, Prætereo, eos, qui vt refert Aug. Nonis Martij. i. septimo.

Sed ab ea longius recentiores neseio qua temeritate recedunt, mensem Martium, quo constanter veteres affirmant passum ac mortuum Dominum, in Aprilem commutantes.

Nonnulli quidem, vt Mercator in 4. Non. Apr. i. secundum diem anni quarti. 202. Olympiadis, Alij vt Lucidus Samotheus & Rogerus Daccho in 3. Non. siue 3. Aprilis eiusdem Olympiadis. Alij vt Ioan. de Monte Regio in 11. eiusdem Apr. Hi que omnes, quòd alibi se non reperire dicant Plenilunium illius temporis, reuolutis cœlorû gyris pro suo capite.

Sed his respondeo. Plenilunium quidem iuxta ipsorum calculos, non potuisse tum incidere in 25. Martij, siue per aureum numerum Fastorum Romanorum, siue per Cyclum Cæsaris. (Quamquam non est dubium, quin delirent, alioqui inter se conuenirent) at potuit per Hebræorum Calendaria, quæ istorum tabulas non sequuntur.

Anni
mundi.
4114.

4124.

Anni
Christi.
26.

36.

PILATI PRÆFECTURA.

*ex his
vniuersis
Abulensis
in suo de
tempore*

Anni
Christi.
26.

36.

Anni
Mundi.
4224.

4124.

PILATI PRÆFECTURA.

[De hac Hebræorum differentia, lege Olim Aldum de Calendarijs. Abenezra de eo proprium librum etiam Hebraicè conscripsit.]

Præterea per Nouilunium intelligi potest Luna duobus aut tribus diebus post apparitura. Nam sic Hebræi nonnunquam suas notant Neomantias, vt Lunæ cursus commodius cum Solis motu comparetur.

Denique Fasti Romani potuerunt esse falsi. Quorsum enim sæpius correcti sunt? Eadem ratio de Tabulis itorum Astronomicis. Quorsum enim aliæ apud alios vtique ad eò discrepant, vt & ipsi diuersum diem & mensem colligant?

Agnum Paschalem edit diei Iouis vespera, qua decimus quartus Nisan terminari, & decimus quintus incipere, iuxta legem debebat. Ita Romano more, pridie quam pateretur Cœnam instituit, die scilicet Iouis. Hebræo autem, ipsa nocte qua tradebatur, siue ipso die, quo passus est, nempe die Veneris, qui ab ea vespera, Iudaico ritu, inchoabat.

Agnus debuit immolari decima quarta luna, id est, verbi gratia, die Iouis inter duas vespersas, vespersam scilicet Iouis obeuntis, & vespersam Veneris ineuntis. Nam à vespera & nocte diem naturalem Hebræi incipiunt.

Comedi autem decima quinta, id est, mox post illam vespertinam immolationem, die Iouis cadente, & nocte Veneris ineunte.

Quia tamen nostri vespersam, in qua vetus Pascha mundatum & nouum institutum est, partem faciunt diei Iouis, non Veneris, sic dicendum.

Si Dominus decima tertia primi mensis cœnauit, passus est decima quarta, vt Græci sentiunt. Si verò cœnauit decima quarta, vt nos, passus est decima quinta. Cum iuxta Hebræos cœnauit & passus sit eadem die, id est, decima quinta.

Nam Græci recentiores errant perspicuè, dum diem Iouis putant fuisse decimam tertiam lunam, quadam conuiuij Paschalis anticipatione, vt non in die Paschæ, sed potius antea cum ipsum diem cœnam Christus fecerit. Impingunt enim in illud trium Euangelistarum, Mat. 26. Mar. 14. Luc. 22. *Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Vbi vis paremus tibi pascha?* quo loco addit Lucas, quando necesse erat immolari Pascha.

Interim quocunque die comederetur pascha, absque Azymis comedi non poterat, Exod. 12. Deut. 16. In quo etiam ipsi falluntur.

In cœnaculo autem magno, ἐστρωμένω, Stomatibus ornato Luc. 22. veste profana, vt hæretici putant, neque veterè cœnam celebravit, neque nouam instituit, sed ritu Iudæorum, apud quos pater familias (*Baal Habbaith*) vel qui solennitati præest perficiens ea quæ in templo ritè inchoata sunt, (Inde enim agnum, prius sacrificatum à sacerdotibus, accipiebant, & in locum factò conuiuiò destinatum cum ceremoniis & ritibus certis exportabant) primò se zona præcingit ad id parata & dedicata, calceos certos induit, baculum tanquam pedum pastorale manu tenet, Exod. 12. Deinde frontem coronamento quodam circumuoluit Exod. 13. quod Moses *Totaphot* appellat Euangelista *Phylacterium* (capitis) Noster in terpres appensum quid supra oculos, Recentiores Frontale, vt apud Paganos flamines quasi filamines, Iudæi hodie *Thephillath sel Ros*, quasi oratorium capitis, quòd eo Iudæi in precibus & orationibus quotidie vtantur miro artificio. Tertio Manipulum in brachio sinistro. Erit, inquit ibidem Moses quasi signum in manu tua, & quasi appensum, qui ob recordationem ante oculos tuos, eo quod eduxit vos de terra Ægypti. In Euangelio Phylacterium (brachij) Iudæi hodie *Tephillath sel Iad* (*oratorium manus.*)

Quarto tunicam siue vestem quadrangulam, manicatum expertem, quæ reliquis omnibus indumentis superimposita, è quatuor angulis siue extremitatibus emittit fila retorta siue fimbrias, Num. 15. vbi hoc vestis genus in precibus & solennitatibus imperatur, Moses *Tisfit* appellat, Iudæi hodie *Talith* quasi inuolucrum siue indusium, non admodum differens ab Ephod lineo, quo aliquando Dauid vltus est. Et *Arba Camphoth* quasi quatuor anguli siue extremitates, Vide Eliam in *Tisbi*, & librum *Arba Turim*, id est quatuor montes vel turres. tractat. *Orech Chaim* id est longitudo vitæ. cap. 11. Nam cum his sacris ornamentis celebrabatur non tantum cœna Paschalis, sed & Aphicomim siue מצות. i. cœnula Hebræorum quæ idem pater familias vel conuiuij princeps tenebatur perficere cum precationibus, benedictionibus & ceremoniis expressis à Fagio, Deut. 8. & Cassandro in Liturgicis cap. 1. Eos enim ritus Christum in sua cœna, præsertim vt à D. Luca describitur, obseruasse docent, vel potius illam cœnulam in suam commutasse iisdem penè ritibus & forma.

Lingua Hebræa, non vulgari Syriaca consecrasset, suamque cœnam celebrasse videtur, quia Syriacâ nondum sibi suisque mysticis consecrauerat. Item quoniam tota actio Paschalis solennitatis, lingua purè sancta peragebatur, (quam habes apud Fagium, Deut. 8.) vt & reliqua Iudæorum sacra.

Lingua deinde Hebraicam, id est, Chaldaicam siue Syriacam, qua tum Hebræi loquebantur, Græcam & Latinam Crucis titulo dedicauit, Hiero. in *Nepotiani Epist.* Ex quo deinceps quatuor has linguas Ecclesia ad sua mystica & sacra transtulit. *Hebræam*, quæ iam antiquitus sancta erat apud Nazareos, aliósque Hebræos, Indos, & plerósque Orientis populos. *Syriacam*, apud Syros, Maronitas, Mesopotamios, Assyrios, Nestorianos in Perside, Armenios, (nisi quòd eorum plerique iam lingua sua Armenica celebrant, qui proinde à Græcis male audiunt) Arabas, Ægyptios, (qui tamen olim Græcè id faciebant) Iacobitas siue Nubianos, Abyssinos (nã lingua Tangica, qua eorum Liturgia scripta est, non eorum est vulgaris, sed Chaldaicæ veteris dialectus) & reliquos Asiæ maioris ac Africæ prope Ægyptum populos. Græcam apud Græcos, Insulanos maris Mediterranei ad vsque Siciliam, Cilicas, Pamphylios, Lycios, cæterosque minoris Asiæ, Georgianos, Colchos, Moscouitas & alios Asiaticos Septentrionales, Antiochenos, &c. Latinam in his orbis Occidentalis regionibus & Moxarabea. i. Occidua Africa, in qua se Christianis Arabes siue Saraceni infuderunt. Hinc Hiero. in Epitaphio Paulæ, ad sepulturam Paulæ peregrini, qui ex cunctis linguis conuenerant, Hebræo duntaxat, Græco, Latino, Syroque sermone, Psalmos triduo personarunt, quousque in Specum Domini conderetur. Hæc contra Calvinolatrias, qui linguis aliis barbaris & profanis barbariem in sacra solennia inducere, Sanctorum per totum orbem communionem, quatuor his linguis comprehensam dissoluere, & titulum Crucis corrumpere conantur, quamuis scriptum sit in libris Psalmorum, Ne corrupas tituli inscriptionem (Psal. 56. &c.) Nicolatus Papæ ad Michaellem Imper.

Qui putant Iudæos iuxta constitutiones Rabbinicas, diem decimum quartum Nisan, id est, diem Iouis, in diem decimum quintum, id est, Veneris transtulisse, & Pascha in Sabbathum, quasi Christus crucifixus non sit ipso Paschæ festo, sed peruigilio, errant. Nam Iudæi perpetuo fuerunt tenaces cum omnium, tum illius Mosaicæ legis Exod. 12. vers. 6. 18. Leuit. 23. vers. 5. Num. 9. vers. 2. 3.

Imponunt autem impudenter Rabbinis Paulus Brugen- sis & Munsterus in Calendario, & in 26. Mat. quando eos fingunt docere Pascha esse transferendum in Sabbathum, si in

diem

Anni mundi.

4114.

4124.

Anni Christi.

26.

36.

P I L A T I P R Æ F E C T V R A .

Anni Christi.

36.

36.

Anni mundi.

4124.

4127.

P I L A T I P R Æ F E C T V R A .

diem Veneris labitur, ne duo festa coniungantur, tumque Pascha esse immolandum, 15. luna, non. 14. Nam Abben Ezra in 23. c. Leuitici nominatum docet maiores suos nunquam transtulisse Pascha, quando occurrebat 17. id est feriis 2. 4. 6. siue diebus Lunæ, Mercurij, Veneris. Itaque & Christus & Iudæi pariter vero die celebrarunt Pascha. Nempe sub finem diei Iouis, inchoante die Veneris, quo quidem passus est Dominus, tanquam vero & solemnè Paschæ festo.

Nec eis fauet, quòd dies ille Veneris, Ioan. 19. Parasceue nominatur, & expressus in quibusdam exemplaribus, sed corruptis opinor, Parasceue Paschæ. Nam illis erat sciendum, quemlibet diem Veneris ab Hebræis nominari Parasceuen, siue, vt loquuntur, ערב Erub, id est sponsio quòd illo præparent, quæcunque sunt necessaria die Sabbati ad vescendum, sedendum, aliquid aliud faciendum. Ita dies ille erat Parasceue, non quidem consecuturi Paschatis, sed Sabbati, vel si probas illam alteram lectionem, erat Parasceue Paschæ. i. dies Veneris Paschæ. Sumitur enim hîc relatû pro absoluto.

Phlegon Adriani Cæsaris lib. 13. Chronogra. Eclipsis facta, dum Dominus de cruce penderet, meminit ad 203. Olympiadem.

Dionysius Arcopagita, tum agens annum ferè 25. in Ægypto philosophatur. vixit an. 90. ad vsque Domitiani tempora.

Apollonius Sophista & Astrologus Arcopagita amicus Heliopoli Ægypti, quæ hodie Damiatia.

Christo paulò ante mortuo, Pilatus noctu imagines Cæsaris, in templo statuit. Quod primæ seditionis & turbarum Iudææ seminarium fuit, vt qui pacis principem de medio sustulerant, in dissensionis belli præsidis Satanæ inciderent potestatem.

Acta Apostolorum Lucæ exordiuntur à die, quo Christus ascendit in cælum, vsque ad Neronis annum tertium, quo Paulus sub militari custodia Romam ductus est, id est, à Christi 33. ad 58. qui numerus est annorum viginti sex.

Anno secundo à morte Christi, id est, vigesimo Tyberij, Pilatus sacrum thesaurum, quem Corbonam vocabant, in Hierosolymorum aquæ ductum expendens, secundæ seditionis præbuit semina.

Eodem Paulus conuertitur.

Moriuntur Philippus Tetrarcha Ituræ & Thraconitidis regionis, frater Herodis Antipæ Tetrarchæ, & Lyfianias Abilinæ Tetrarcha Ptolomæi Mennei filius, qui & obtinuerat principatum Calcidis, sub Libano, id est, Abilinæ. *Joseph. de bello cap. 11.*

Quare Herodes Agrippa Herodiadis frater, ad alteram istarum Tetrarchiarum aspirans, Romam ad Tyberium venit. Sed frustra. In patriam rediens, in turri se inclusit, vt illic se ære alieno obstrictum fame necaret. Hoc cognito, Herodes Antipæ Herodiadis pellicis fauore, ei necessaria subministravit.

Deinde Romam rediit, & à Caio Caligula vtramque Tetrarchiam est consecutus, accepto Regis titulo, *Act. 12.*

Ingratus postea, Antipam apud Caicum accusauit, & eius Tetrarchiam obtinuit, vt sic tribus potiretur.

Armeniam à Parthis occupari, Mesiam à Dacis & Sarmatis, Gallias à Germanis vastari Tyberius negligit. *Sueto.*

Apitius helluonum prodigiosissimus, de quo Suidas.

Nouellius Mediolanensis tres vini congios vno haustu sine respiratione ebibeat.

A N N I S quatuor post Dominum crucifixum, Vitellius Iosippum Caipham deponit, & Ionathan Annę filium substituit. *Ioseph. 18. Antiq. cap. 6.*

A quo Caipha ad captiuitatem vsque pontifices fuere vndecim.

Pilatum ad Tyberium, vt se de multis criminibus purgaret, eodem tempore transmisit, qui non multo post, Caio Caligula Imperatore, ærumnis succumbens, se sua manu peremit, *Euseb. lib. 2. hist. cap. 7. Oros. lib. 7. cap. 3.* E Gentilium scriptis paulo aliter Suidas in Nerone.

Successorem Pilati à Tyberio missum his annis tribus, quos Vitellio Syriæ prædidi assignamus, aliqui Marcellum faciunt.

Christi 38. Tyberio Imperatori Caius successit. Qui statim Agrippam Herodem Aristobuli filium Herodis magni nepotem regem appellauit, atque ei Tetrarchias Philippi & Lyfaniæ concessit annis 4.

Anno vero 41. Herode Tetrarcha Lugdunum relegato, Galilæam quoque adiecit.

De Gamaliele multa hinc Hebræi narrat. Eum cõtra hæreticos (nos Christianos intelligunt) condidisse benedictionē, quæ in solennibus precationibus recitaretur, cum aliis octodecim iam à temporibus Ezræ vsurpatis. *In Talmud cap. Tephilath Hassabar.* Oratio Matutina. Hanc hodie in suis Synagogis canunt, ter nobis sub Nazaræorum nomine imprecantes. Addunt eum peruenisse ad captiuitatis, tempus, & in suo Iudaismo senuisse. Vitam à Tito obtinuisse precibus R. Iohanam Ben Zachai, cuius magna esset apud ipsum auctoritas, *Iosippus.* Sed mentiuntur. Nam Christianum fuisse Clemens in recognitionibus testis est oculatus.

Samaria, Phœnicia, Siria Euangelium recipiunt.

Barnabas primus Romæ Christi fidem prædicauit, viuo adhuc Tyberio, & paulò post in Iudæam rediit. *Clemens lib. 1. historiarum, & Dositheum in Synopsi.*

Clemens Romanus ab eo commotus, & desiderio fidei accensus, paucis diebus ad res suas componendas sumptis, breui post eius discessum in Iudæam nauigauit, & à Barnaba Cæsareæ reperto, ad Petrum ductus, & ab eo plenè conuersus, factus est comes peregrinationum illius. Multa scripsit, inter cætera libros historiarum. Sic enim vocat Beda libro de Temporibus cap. 3. quos de actis & disputationibus Petri cum Simone Mago scripsit, & Ruffinus in Latinum conuertit.

Hinc deinde vsque ad Neronem qui anno Christi 55. id est, vigesimo tertio: Claudio Imperatori successit, Apostoli & Discipuli toto terrarum orbe dispersi, Christianorum nomen latè in omnes Prouincias propagarunt.

Candace regina Æthiopum, Phraartes Parthorum, Iuba Maurorum quondam regis filius doctissimus, Abagarus Melopotamiæ, Bardesanes Babylonæ reges.

P E T R O N I V S Iudææ præfectus Caij imaginem inferre in templum tentauit, non sine multorum Iudæorum renitentium tumultu. Quare irritatus Caius Caligula, vi Iouis idolum inferre decreuit in Templi adytum, non suscepta Philonis legatione. *Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 11.*

Quod etiam ausus est Adrianus Imperator. Vbi quondam (inquit Hieronymus in 2. Esaiæ) erat templum & religio Dei, ibi Adriani statua, & Iouis idolum collocatum est. Quæ sanè implebant vaticinationē Danielis, qui scripserat, in propinquo fore ruinam Iudæorum, cum in loco sancto posita

esset

Anni mundi. 4124. Anni Christi. 36.

Sequuntur principes à Christo passo ad captiuitatem, quando sepulta Synagoga.

I.

VITELLIVS præses Syriæ & Iudææ, an. 3.

36. Ioseph. lib. 8. Ant. cap. 6. 39.

Pontifice Jonathan. Anna filio.

Tyberio, deinde C. Caligula, an. 4. Cæsaribus.

Agrippa Herode Aristobuli filio Iudæorum rege.

2.

PETRONIVS missus à Caio Caligula, an. 4.

39. Ibid. cap. 11. 43.

Theophilo fratre Anani pontifice.

43.

Caio Caligula Cæsare.

Anni Christi. 672.

Agrippa Herode Iudææ rege.

Anni mundi. 4020.

esset desolationis abominatio. Sic enim Hebræi idola & impios cultus nominant.

Ab eo ergo tempore cuncta Iudæis peruersè cedere ceperunt, vt præmonuerat Christus prophetarum numen, *Matth. 24. & Mar. 13.*

Caligula diuinos sibi honores exhiberi mandauit.

C. Flaccus prætor Aegypti, Iudæos valde torquet in Aegypto. *Philo in Flaccum.*

Philo Romam legatus venit, vt C. Caligulæ suæ genti placeret. Sed nihil obtinuit, imò est periclitatus. *Hier. in catal.*

Quanta Caij principis imperio Iudæis mala acciderint, multis libris explicauit, in quibus est liber de sua legatione ad Caium.

Appion Grammaticus, contra Philonem & Iudæos ad Caium mittitur. *Ioseph. lib. 18. Antiq.*

Contra Iudæos in omnibus vrbibus seditio, sicque pœnas suis sceleribus dignas luere incipiunt.

Herodes Antipas ab Herode Agrippa accusatus apud Caium, quòd amicitiam firmasset cum Parthis, Lugdunum in exilium cum Herodiade mittitur. Illic vterque miserabiliter & in summa egestate moritur, pœnas luens interfecti Iohannis Baptistæ, & irrisi Christi.

Tetrarchia Agrippæ datur. Iudæa, Samaria, & Cæsarea deinde adiiciuntur.

Cædes ingentes Iudæorum factæ Babyloni, &c. *Ios. cap. Vltim.*

A dminocius Bellini Battaurorum regis filius in deditioem acceptus. *Sueto. Oros. lib. 7. cap. 5.*

Exacto septennio post mortem Christi, duodecim Apostoli ascenderunt Hierosolymam. *Clemens lib. 1. hist.*

Nam Iacobus Ioannis frater adhuc erat in viuis. Quippe non tertio anno à morte Christi occisus, sed vt minimum, decimo. sub Claudio aliqui rectè.

H E R O D E S Aristobuli filius, cognominatus à Iosepho *lib. 19. cap. Vlt.* Agrippa iam rex Iudææ à Caio factus, à Claudio rex Iudææ & Samariæ appellatur annis 3.

Hic S. Iacobum occidit, & D. Petrum in carcerem coniecit. Ita reges Iudæorum tertium. Nam postea sub Romanis iterum, sine Regibus.

Consumptus à vermibus, expirauit aliquanto post interfectum Iacobum Ioannis fratrem, anno regni septimo, id est, Claudij Imperatoris tertio.

Postquam ab ipso quartam Tetrarchiam. i. Iudæam, obtinisset, cui Romæ nauauerat operam, vt consequeretur imperium. Regnum eius prouincia facta. *Cuspi.*

Hierosolymis catenam auream, quàm ei Caius dederat, suspendit. Inde theatrum more Romano construxit, & amphitheatrum, & alia plurima monumenta.

Habuit fratrem Herodem regem Calchidis. Reliquit Agrippam filium annos. 17. habentem, & tres filias, Beronicæ, Mariam, & Drusillam.

Eius filius Agrippa iunior, rex primùm Calchidis, deinde Thraconitidis, vsque ad quintum annum ab excidio. Patri in integrum non successit, sed in Tetrarchia trans Iordanem. Vsque ad excidium perstitit in Romanorum amicitia. Itaque in eius prouincia, bello Iudaico excidentes Christiani, tuto vixerunt. Paulum audiuit. *Act. 25.*

Christi. 44. Petrus Romam primum venit, atque ibi se pontificem gessit.

Iudæa miserè à Magis & latronibus affligitur. *Ioseph. lib. 20. Antiq. cap. 10. Tacit. lib. 12.*

Helena Adiabenorum regina & Izates rex pietate clari. *Ioseph. lib. 20. cap. 1. 2. 3. Tacit. lib. 12.*

46. Ios. Ant. lib. 19. cap. 7.

MARSVS an. 3.

4134.

Eodem pontifice.

Claudio Cæsare.

Agrippa Herode Aristobuli filio Iudæorum rege.

715

4054

Gotarze Parthus bellum gerit. *Tacit. ibid.*
Abbarus Arabum rex. *Ibid.*
Bellum Britannicum, Britannia subacta. Orchades insulae imperio adiectæ.

Petrus Romæ Euangelium prædicat à Claudio, an. secundo, quo primum Romam venit ad Cathedram Apostolicam illic figendam, ubi sedes Idololatriæ erat præcipua, usque ad annum 6 eiusdem. Tunc enim ad tempus discessit. Sicque illam tum præfens, tum absens, ut necessitas tulit, usque ad ultimum Neronis, per annos. 25. administravit. Hiero. addit ad expugnandum Simonem Magum eò venisse.

M I S S V S Iudææ procurator à Claudio post mortem Agrippæ regis. Ita Iudæa iterum sub Romanis, & Syriæ provinciæ attributa.

Agrippa secundus, Herodes, id est, primi Agrippæ interfectoris D. Iacobi frater Calcidicæ in monte Libano rex creatus, inde potestate pontifices instituendi accepta, sub Claudio moritur.

Theudas Magus, qui se prophetam dicebat, viris quadringentis contra Romanos eductis, captus occiditur. *Act. 5. Iosephus lib. 20. Ant. cap. 2.*

Hic enim eum locat, sub Cuspido Fado, qui non nisi adiit præturam post Passionis duodecimum. i. tertio Claudij exacto, ut ipse Iosephus ait, lib. 19. Antiquitatum cap. vlt.

Quod si in Prætorio non fallitur, D. Lucas historiæ ordinem non est sequutus, sed per hystorologiam capite Actorum quinto narravit, que erant commemoranda post nonum, id est, post Pauli conversionem.

Sed simplicius Iosephum fuisse hallucinatum, idque annis quinquaginta ut minimum, quemadmodum & quatuordecim in Descriptione, quam collocat sub Archelao filio, quæ constituenda fuerat sub Herode patre, de quo supra.

Philo secundo venit ad Claudium pro Iudæis. Tum Romæ locutus fertur cum Petro Apostolo, eiusque habuisse amicitias, ideoque Ecclesiam Marci discipuli Petri ornasse laudibus. *Hieronymus in Catalogo.*

Claudius Iudæos tumultuantes impulsore Christo. (id est, propter Christum) Roma expulit. *suetonius in Claudio.* Vbi fortasse Iudæos Christianos vocat. Nam Pagani primos Christianos eo vocabant nomine, quod ex Iudæa duxissent originem, libris Iudaicis. i. prophetis niterentur, Christus esset Iudæus, Apostoli, &c. ut Rutilius Galus li. 1. Itinerarij, *Tacitus li. 21.*

Anno 16. post Christum crucifixum, eum antea dicere mur discipuli, fratres, Galilæi, Iessæi, Nazaræi, *ἰεσσαῖ, Therapeutæ, & Paganis Iudæi, Christianorum nomen sumus Antiochiæ consequuti. Suidas, Act. 11.*

Hoc anno mater Domini corpore in cælum assumitur. *Eusebius Chron. &c. circa 48. scilicet atatis, Passionis filij decimum quintum.*

Fames totum orbem occupat, maximè Iudæam, quam Agabus prophetauerat. *Act. 11.*

Helena Adiabenorum regina veniens Hierosolymam, adorandi causa, multis pecuniis comparatum frumentum ex Aegypto, pauperioribus distribuit. Eius sepulchrum pro portis Hierusalem nobile construitur.

Simon Magus à Claudio honoratur statua propter Magiam. *Irenæus lib. 1. cap. 19 Iustinus Martyr ad Antoninum.*

H I C erat frater Philonis Iudæi. *Iosephus lib. 18. Antiquitatum cap. 8. & 10. procurator Iudææ à Claudio factus.*

Inter consulares Vespasiani amicos statuam habuit, ex Iuvenale.

Herodes Calcidicæ rex moritur.

Anni
mundi.
4134

4137

4139

4139

4
d C V S P I V S F A D U S
an. 3.

Eodem pontifice.

Agrippa Herode Iudæorum rege.

Cassio Long. præside Syriæ.

Claudio Casare.

5
e T Y B E R I V S A L E X A N D E R
A l a b a r c h a
an. 2.

Iisdem Sacerdotium & imperium administrantibus.

Anni
Christi.
45

Ios. li. 20.
Ant. cap. 1.
49

49
Ibid.
51

51

Anni
Christi.
51

Ibid.
54.

54
Ibid. c. 5.
de quo
Act. 24.
57

57
Lib. 20.
Ant. c. 7.
Act. 25.
& 26.

60
Ibid. c. 2.
63

6
f V E N T I D I V S C V -
M A N V S an. 3.

Pontificibus Simone Boethi filio, Ionatha An-næ filio, Mathia.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Quadrato Syriæ præfeto.

Claudio Casare.

7
g A N T O N I V S F O E -
x an. 3.

Pontifice Mathia, deinde Elinæo.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Claudij Cesaris duodecimo.

8
h P O R T I V S F E S T V S
missus à Nerone an. 3.

Pontifice Iosepho Camæ filio, deinde Anano Anna filio.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

9
i A L B I N V S an. 3.

Pontifice eodem & Iesu Gamalielis filio.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Anni
mundi.
4142

4145

4148

4151

Inde Agrippa iunior primi Agrippæ filius rex Calcidicæ à Claudio appellatur ad. 8. impetij. Nam hic Agrippa fuit huius nominis tertius.

Inter Therasiam & Theram, orta est insula triginta duum stadiorum.

Magna Asia pars per Paulum ad Christum conuersa. *Act. 16. 17. 18.*

F E S T O Paschæ Hierosolymis orta est seditio inter pontifices & principes populi. Ad portarum limen populo accurrente, triginta millia Iudæorum perierunt, inter quos Ionathas pontifex. *Ios. li. 20. Ant. c. 4. & 2. de bello c. 11.*

Cumanus exilio damnatur.

Bellum Parthorum inter Gotarzin & Bardanem. Occiso Bardane, Gotarzin regnum obtinet. *Tacit. lib. 11.*

Iacobus frater Domini Liturgiam siue Missam promulgat, quæ Græcè habetur. *In. 6. synodo Constan. can. 32.* Vnde ab Apostolis primus constitutus fuisse dicitur Episcopus & *λεῖτεργὺς. Egesippus apud Euseb. λεῖτεργὺς. i. sacrorum solennium administrator, officarius, millarius. Hinc Missam Græci vocant λεῖτεργίαν.*

[Missæ nomen est hebraicum, habetur Deut. 16. 12. Et ab antiquo vsu Israelitarum dependet inde usque à temporibus Melchisedech, Gen. 14. de his Rabbini multa.]

A P V D hunc Paulus accusatus seipsum defendit. Agrippa tertio regnante, cum anno proximo 55. Verbo Dei in Asia, Macedonia, Græcia prædicato, Hierosolymis à Iudæis fuisset captus & Fælici traditus, à quo per biennium in custodia habetur.

Seditio inter Iudæos & Gentiles in Cæsarea Palestinæ. Vespasianus missus à Claudio in Germaniam, deinde in Britanniam trigentes & bis cum hoste conflixit, viginti oppida cepit & Vectam insulam.

Egyptius quidam impostor plurimos Iudæorum seducens à Fælici perfidè opprimitur. *Act. 21. Ios. li. 10. ca. 12.*

h Fælici à Iudæis accusato successit Festus, à Nerone missus.

Is Paulum, cum Cæsarem appellasset, Romam postero die misit Iulio Centurioni traditum, ubi per biennium mansit omnes, qui ad se adibant recipiens, regnum prædicans, & libere ac sine impedimento docens. *Act. vlt.*

Ad Festum visitandum Agrippa rex (Calcidicæ. s. venit.)

Ananus Paulum pugnis percuti iussit. *Act. 25.*

Is erat Sadducæus, ut è Iosepho & Egesippo Nicephorus docet *lib. 2. c. 38.*

Bellum Parthicum ob Armeniam. Corbulo Syriæ proconsul Nyridatem Armeniæ regem fugat, Artaxata regni metropolim comburit. *Tacit.*

Aziato Emusæorum rege mortuo frater successit, & minoris Armeniæ principatus Aristobulo Herodis Calcidensis filio à Nerone conceditur. *Iose. cap. 11. lib. 20.*

F E S T I morte audita à Nerone missus. *Ios. li. 20. Ant. c. 8.* Interim Anani pontificis iussu Iacobus frater Domini, de templo præcipitatur, ob cuius necem populus credidit consequutam fuisse à Romanis calamitatem. *Ios. li. 20. Ant. c. 8.*

Rexit Hierosolymitanam ecclesiam annis 30. usque ad Neronis septimum, qui septimus erat antequam Romæ. D. Petrus crucifigeretur.

Itaque epistola Clementis ad Iacobum fratrem Domini Hierosolymorum episcopum, non ad hunc scripta est, qui & Apostolus fuit & Iacobus Alphæi, sed ad successorem alium, de quo in Liturgia Æthiopica & apud Epiphanium

contra Antidicomaritas, & eundem Clementem in lib. Recognitionum, quibus locis celebratur mētio trium Iacoborum, quorum duo Apostoli, tertius simpliciter frater Domini episcopus Hierosolymitanus appellatur. *consuetud. s. v. v. 4151.*
 In episcopatu successit Simon frater. *Egesippus (4120) 2. in 33. c. 2.*
 Miserunt Iudæi nuntios Romam aduersus Paulum & Agrippam regem. Paulus victus an. 2. Neronis, Marcellino & Auiola Cōs. *Cassiodorus.* Anno Neronis 4 Romam peruenit. Mansit autem biennio toto in ædibus à se conductis, & suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum, prædicans regnum Dei nemine prohibente. *Act. VI.*
 Circa autem finem biēnij coram Nerone causam dixit, liberatus ex ore leonis. *2. Tim. 4.*
 Sequenti octennio ad ecclesias Syriæ, Asiæ & Macedonia rediit. *phil. 1.* In Italia, Hispaniis, *Rom. 15.* Gallia, & aliis occidentis regionibus docuit. *Euseb. lib. 2. cap. 22. Epiph. Hier.*
 Postea cum secundo Romam redisset, à Nerone capite truncatus est die 29 Iunii.
 Ascenderat Hierosolymam post annos. 17. à sua conuersione, qui erat Christi passus. 18. Quo tempore concilium illud Hierosoly. *Act. 15.* vulgo ponitur.
 Paulus & Seneca amici se mutuis literis sapius salutant, quarum meminit Hier in catal. & Aug. epist. 53. & 54.
 Accepta à Nerone facultate abeundi, quod veller, transiit in Hispaniam per Arelatem & Viennam vrbes Galliarum, in quibus Trophimum & Crescentem reliquit. *Epiph. hares. 51. & Sophron.*
 D. Lucas mandato Pauli primùm prædicat in Gallia, deinde in Dalmatia, Italia, Macedonia. *Epiph. ibid.*
 Philippus Apostolus Gallis prædicauit Christum, & Gallias ad prædicandum accepit. *Freculphus in chronicis post Isidorum cap. 75.*
 Agrippa Cæsaream Philippi ampliorem reddens, Neroniã appellat. *Ios. lib. 20. Antiq. cap. 16.*
 A Nerone missus Mathia Theophili filio pontifice, vel iuxta Hebræos, Anano, bellum contra Romanos Iudæi (Flori tyrannidem non ferentes) susceperunt, quod postea in eorum perniciem terminatum est, Phinæo pontifice, qui in chronicis Hebræorum Pherut filius Phenielis alienigena, & sorte tactus pōtifex dicitur, deposito Anano Annæ (qui Dōminum damnauit) filio.
 Florus præsentē Berenice regis Agrippæ sorore, pro Tribunali die solenni principes Iudæorum flagris verberat, & crucibus suffigit. *Ios. lib. 2. de bello cap. 25.* Hinc rebellio, ad quam opprimendam Vespasianus destinatur.
 Plena impostorum & Magorū omnia (pœna reiecti Christi.) *Ios. lib. 20. Antiq. cap. 6.*
 Plena prodigiorum, omnia, octo præcipuè horrenda, futuram Iudæorum cladem portendunt. *Ios. lib. Ios. lib.*
 Eleazar Anani filius rebellionis primus auctor. Simeon ben Giora Idumæus, Ioannes quidam zelatores ad urbem contra Romanos tuendam introducit. Duobus istis tyrannis omnia in hoc bello sunt gesta, qui & pœnas dederunt. Nam à Tito capti & in triumphum ducti, cæsi sunt duriter, & deinde crucifixi.
 Anno Christi. 65. prima per Imperatores Christianorum persecutio incæpit, tenuit vsque ad Neronis mortem id est, Christi 69. per quatuor videlicet annos.
 Trophimus Pauli discipulus, apud Arelatenses prædicat de cuius fonte omnes Galliarum riuuli acceperunt. Irenæus Lugduni, Crescens Viennæ, Visinus Biturigis, Paulus Narbonæ, Saturnius Tholosa, Austremonius Aruernis, Martia-

Nerone Cæsare.

IO
k GESSIVS FLO-
RVS an. 3.

Mathia Theophili filio
pontifice, deinde Phinæo
sue Phinele.

Agrippa iuniore Iudæo-
rum rege.

Nerone Cæsare, cuius
duodecimo bellū Iudaicū
cæpit, Cæstio Syriæ præ-
sede.

Nero hinc imperat an-
nos duos.

Anni
mundi.

4151.
4152.

4154

4154

Anni
Christi.
63

63
Ibid. c. 9.
66

66
Ios. lib.
c. ant.
ap. 9.

66

Anni
Christi.

66

II
69 I VESPASIANVS, 4157
proconsul qui postea
adeptus est imperium
an. 3.

Phinæo pontifice.

Agrippa iuniore Iudæo-
rum rege.

Nerone Cæsare ultimos
duos annos explente.

Ottone, Galba, Vitellio
annum vnum de impe-
rio contendentibus & se
mutuo interficientibus.

69

Anni
mundi.

4157

4157

lis Lemouicis, Burdegalenſibus, Pictauis, Fronto Petrago-
riis, Eutropius Xanctoniis, Gatianus Tironis, Iulianus Cœ-
nomanis, Parisius Dionysius, Senonis Saunianus & Poten-
tianus, Beluaci Lucianus, Hedua Andochius, Lingonis Be-
nignus. Cæterę nationes suos primos Apostolos designent.
Mihi nostros Gallicos annotasse sat est. Alioqui non dubito,
quin eodem hoc tempore vbique terrarum alij, apud alias
gentes prædicationis munere fungerentur, quando intra vi-
ginti aut triginta annos à Domini morte, Euangelij doctrina
vbique ferè audita, & recepta inuenitur. *Chrysoſt. hom. 10. in
Matth.*

Quod significat D. Paulus, dum Rom. 1. Romanorum
fidem annuntiare per totum orbem scribit. Rom. 10. iam
vulgatum fuisse Euangelium vbique. Colof. 1. Euangelium
prædicatum esse apud omnem creaturam, quæ sub cælo est.

Tecla prima ex mulieribus virgo & martyr, apud Iconiū,
Pauli discipula.

[Prima virgo quidem ex gentilibus, alioqui est prima om-
nium Virgo Maria. Itemque prima est Petronilla filia D.
Petri Apostolorum Principis. Ex]

I PROCONSULARI imperio à Nerone (regni eius
duodecimo) missus Vespasianus contra Iudæos, qui præsi-
dis Festi Flori iniurias non ferentes rebellare cœperant, Ga-
lilæam totam, cuius dux erat Iosephus, partim vi, partim de-
ditione occupauit.

Mox transito Iordane, Gadaram primo impetu cepit, &
aduersus eos, qui Gadaris fugerant, equitatum immittens,
tota regione trans Iordanem potitus est vsque ad Mache-
runtam.

Alio deinde prælio Hiericūtem cepit, & coëgit intra mu-
ros Hierosolymæ Iudæos confugere. Deinde ad Hierosoly-
mam excindendam Titum filium reliquit. *Sulpi. lib. 2.*

Titus autem, ubi pater per Alexandriam ad imperium
capeſſendum profectus fuisset, anno post secundo (qui erat
Domini. 71.) in Paschate, quo die Christum in crucem
ante quadraginta propè annos eg. rant, urbem expugnauit,
sexcentis hominum millibus gladio & fame consumptis, &
centum aliis millibus publicè in mancipia vendatis.
Ioseph. de bello Iudaico lib. 3. cap. 6. Tacitus & Sueton. In sacerdo-
tes præcipuè sæuit. Nam eos cum misericordiam peterent,
iussit occidi, dicens, decere sacerdotes cum templo interire.
Ioseph. lib. 7 belli cap. 10.

Rabbinos decem necauit, quos recolunt pro sanctis Mar-
tyribus. R. Simeon ben Gamaliel. R. Ismael ben Elisai, R.
Hanina ben Tedarion, R. Husiphith, R. Eleazar ben Samaa,
R. Iuda ben Dama, R. Isbak scribam, R. Iuda ben Ha-
chinas, R. Iuda ben Baba. Decimum R. Akiba Barcozba
armigerum extrinxit Adrianus. *Hebr. in suo breuario.*

[Hinc apparet nunquam suis ritibus, etiam ethnicis de-
fuisse sanctorum virorum commendationem.

Discipulos sapientum, i. Scribas & Phariseos crudeliter
occidit. *Ximbin. 2. Ios. lib.*

Inuito & retinente Tito templum à militibus incensum,
ita vt ignis humana industria non potuerit extinguere. Die Au-
gusti decimo, quo etiam à Babyloniorum rege olim fuerat
concrematum. *Ios. lib.*

Nam negat Titus se tanti operis templum incensurum,
ne in Deos & muros inanimatos sæuire videretur. *Ios. lib.*

Reliquos, qui duce Barcozba (is vnus fuit è quinque, qui
se Iudæis Christum in Lege promissum persuaserunt,
magno ipsorum detrimento) arma ceperant, aggressos
templum restaurare, Adrianus funditus perdidit. Bar-
cozbam minimè fuisse cæsum ab Adriano asserunt Hebræi,

sed eius nepotem. Nam eum regnum reliquisse filio Romulo aiunt, quod ipse sub Domitiano usurpauerat, & contra Romanos defenderat. Et certè etiam Traianus bellum gessit contra Iudæos in Ægypto, qui opportunitate loci euerterant templum, & sepulchrum Pompeij propè montem Cassium. *Appian. lib. 2. de bellis civil. cap. 13.*

Bar-cozba an. 2. & semis regnum tenuit. *cap. Helecin Sanderin. compellebat exquisitis suppliciis Christianos negare Iesum esse Christum, eumque blasphemare. Iust. Martyr Apolog. 2.*

Ter templum restaurare conati sunt, sub Adriano, sub Constan. Magno, sub Iuliano Apostata, qui hostis Christi etiam pecunias contulit, & artifices vndique euocauit furens, vt Domini sententiam euerteret, qui non patitur templum Salomonicum deinceps instaurari. Vnde vbi aperuissent fundamenta, & manum ædificationi admouissent, ignis è fundamento emicans multos exussit. Sed & Imperator flammam cum plerisque aliis vix euasit. *Cantacuzenus oratione. 2. contra Mahometem. Amm. Marcell. (Paganus alioqui) lib. 23. Rufinus sub finem 10. hist. Chryf. hom. 2. & 3. contra Iudæos, Ambros. epist. 29. ad Theod.*

Illustribus his testimoniis docuit statum Iudaicum ad nos minimè pertinere, quia cum deleuit funditus, nec vnquam instaurari passus est.

Quam sint à Deo alieni, etsi voce tacente, exitu confitentur. Dispersi & palabundi vagantur, Soli & cœli sui profugi, per hospitia aliena iactantur. *Cyp. de Iudæorum Vanitate.*

Prouidens Deus infirmitati nostræ & volens multiplicari suam Ecclesiam, omnia illa subuertere fecit & penitus tolli, vt sine illa cunctatione illis cessantibus, hæc vera esse, pro quibus in illis typus præcesserat, crederemus. Erat prius Hierusalem vrbs magna, regalis, vbi in templum Dei Christus venit, qui cœlestis Hierusalem cœpit aperire mysteria, delata est illa terrena, & in templo non remansit lapis super lapidem. Erat prius pontifex sanguine taurorum & hircorum purificans populum, sed ex quo verus apparuit pontifex, qui credentes suo purificaret sanguine, nusquam est ille pontifex prior, nec vllus ei locus relictus. Altare fuit prius & sacrificia celebrabantur, sed vbi venit verus Agnus, qui seipsum hostiam obtulit Deo, cuncta illa velut in tempus posita cessauerunt. *Orig. hom. 10. in Leuit.*

Vt Vespasianus multos Iudæos ad publicas operas ad Neronem miserat, ita Titus. 16. millia Romam ad patrem misit in triumphum. *Ioseph. ben Gorion.*

Rab Simeon Cabballicorum princeps, cuius Cabbala legalium rerum arcana, spiritalem allegoricamque intelligentiam continens, Patrum tantum temporibus per Mirandulanum principem in lucem exiit.

Iosephus Galilææ præfectus tandem à Romanis capitur. Hebræi eum vocant Ben Gorion. At ipse se dicit filium Mathatæ, & se distinguit à Iosepho filio Gorionis lib. 2. de bello Iud.

Decepti sunt Iudæi post Iosippum Iosephi nomine. Item quod vterque esset sacerdos, doctus, nobilis, & c. quod vterque idem de Antiquitatibus Iudaicis & de bello argumentum tractarit, vnus tamen Hebraicè, alter Græcè.

Statuam auream inter Imperatores Romæ est vterque consequutus. *Suidas.*

R. Iohanan ben Zacchai in principem à Tito relinquitur Iudæis post dirutam Hierusalem in Iabna, Bither, Osa, & earum viculis. *Iosippus.* Quinque insignes habuit discipulos, R. Eliæzer filium Hyrcani, R. Iosue filium Hanania, R. Ioseph sacerdotem, R. Simeon ben Nathanaël,

R. Eleazar

Anni
mundi.
4157.

Anni
Christi.
69

12
m TITVS Vespasiani
filius, annis duobus
qui annus erat secundus
Imperij patris.

Pontifice nouissimo
Phinæo.

Agrippa rege.

4160

71

Anni
Christi.
71.

Anni
mundi.
4160

Vespasiano Casare, cuius
secundo capta est Hierusalem. Ita bellum Iudaicum
quinque annis confectum est.

Summa ab Archelao siue ab Herodis Magni morte vsque ad vrbs Hierusalem expugnationem. 69. qui annus erat à Christo nato. 72. à Pass. 39. vel 40.

71.

4160

R. Eleazar ben Aruch. *Pirke Aboth.*

Titus crudeliter etiam occidit eos, qui erant de regia Herodis familia, ob suspicionem affectari imperij Iuda. inter quos & Hebræi tradit Agrippam regem, qui alioqui prolixo oratione rebellionem dissuaserat, cum filio suo Munabaz obruncatus fuisset, sicque intra 100. annos omnes miserè periisset, vt supra ex Iosepho retulimus. Nostri Agrippam annis 5. post obiisse narrant, è Iosepho in sua vita.

Simonem Gioræ filium, qui principatum tenebat, triumpho iugulandum cum aliis multis seruauit, Iohanne in perpetuos carceres damnato. *Ioseph. belli lib. 7. cap. 46. & Xiphilinus in Vespasiano.* Nisi quod eum Barforam nominat, sed mendosi pro Bar Gioræ.

Vbi aliqui Gioram appellatiuè accipiunt pro profelyto. Nam etiam profelythi siue Iudæis immixti alienigenæ Gioræ vocabantur. *ex Eus. li. 1. hist. c. 7. & Iust. cum Triph. 871. Syriacæ. Theodo. in Exod. q. 24. Hebraicè גִּיּוֹרִים.*

Vrbis captiuitatem anteuertit Christianorum Ecclesia illic congregata. Nam se Dei monitu Pallam urbem Agrippæ regis, qui pro Romanis stabat trans Iordanem, recepit. *Egef. lib. 5. cap. 2.*

[Alij Pellam dictam fuisse volunt.]

Ex omnibus, quæ Romano imperio parent, solam Hierusalem contigit ad summum infelicitatis gradum procedere. Hanc sub Sedechia rege, propter hæreses & peccata, Nabugdonozor penitus euerit, sed post 7. an. Cyrus restaurari iussit. Deinde sub Onia pontifice ab Epiphane capta est, templumq; profanatum, at mox à Iuda Machabeo recepta. Orta dissensione inter Hyrcanum & Aristobulum ob summum principatum Pompeius Romano subegit imperio, & c. *Ioseph.*

Totus decor & fertilitas terræ sanctæ vnà cum templo & gente concidit. *Ios. de bello Iudaico.* Vnde Balsamum vni Iudææ concessum, ex Plinij lib. 12. c. 26. nec alibi vnquam visum, quàm in Iericho, in Ægyptum translatum est, *Ios. ben Gorion lib. 4. ca. 22.* Vbi crescere dicitur rigatum fonte, qui virgini & filio eius scaturit, non aquæ alterius irigatione, diligenti Ægyptiorum custodia, *Iouius.*

[Magna virginitatis sacræ Matris Dei hæc commendatio, ac vtinam hinc aliquando peruicaces respiscant.]

Vrbs capta & funditus deleta triennio post mortem Pauli, decennio post mortem Iacobi iusti.

In excidio vigeant R. Iohanan ben Zachia, de quo supra, & eius discipulus R. Eliezer filius Hircani, qui librum Pirke scripsit, de dispositione & affectionib. spheerarum terræ, & omnium in Astronomia mirabilium. Eius discipulus R. Ismaël sacerdos magnus, R. Iosua, R. Gamaliel, & eius filius R. Simeon, qui fuit pater R. Iudæ Hakkados. Cozri, & in tractatu Berachoth, id est benedictionum cap. vlt.

Post excidium R. Tarphon, R. Akiba. Hinc post Adrianum Imperatorem R. Meir, R. Iehuda, R. Iosé, R. Simeon ben Azai, R. Hanama. Sub Antonino Ribbi. i. Hakkados, siue R. Iuda, R. Nathã, R. Iosua ben Gorha. Mox Tannaim auctores Misna, siue contextus Talmudici, denique Amoraim auctores Ghemara, siue Talmud.

Titus Septizonius, quod oppidum est Italia, non Idumæus (vt Iudæi mentiuntur, quod oracula Scripturæ contra Idumæos ad imperium Romanum torqueant) vastata tota Iudæa, & in miserandam speciem redacta, aliquos reliquit in Labna (oppido maritimo inter Iapho & Ascalonem), Bither, Osa (prope Ascalonem) & earum viculis, præficitur eis

V

R. Iohanan ben Zachai, qui se Vespasiano patri dedide-
rat. *Iospp.* Boniam sacerdotē fratrem Iosephi sacerdotis
minorem omnibus Iudæis, qui relinquebantur Hierosoly-
mis, præfecit, in Iosephi gratiam. *Iosep. ben Gorion sub finem
belli Iudæici.* Iosephus tamen ipse scribit, Titum omnia illic
destruxisse, præter tres turres.

Vastata Hierusalem Romani emantem ædificiis exor-
narunt, & ex euentu victoriæ, Nicopolim nuncupauere.
Tripart. hist. lib. 6. cap. 42. Plin. lib. 5.

In earum vna, nempe Bither, Barcozbas sedem regni sta-
tuit, Domitiano principe per. 30. annos & sex menses, dein-
de filius eius & nepos sub Nerua, Traiano, Traiano, Adria-
no, qui huic, Tyrannidi finem imposuit. *H. st. Heb. de rebus
Roman. in tract. Sanedrin cap. Col. Israel. id est, vox Israel.*

Quid post Romæ exilium Iudæi egerint, Talmud, Ghe-
mara, Derafim, Gheonim, &c. utque se gesserint, ad an-
num vsque 1108. ab eodem excidio, quo Maiemonium
scribebat R. Mose ben Maiemon, qui est Christi 1148,
consule eius libri præfationem & Cabbalicam historiam
R. Abraham Leuitis. Atque hæc quidem de veteri po-
pulo.

DE HIS QUÆ AD CHRISTVM SPECTANT
externorum testimonia.

IOSEPHVS lib. 18. Antiquitatum cap. 4, ubi Iesu veram
doctrinam & resurrectionem confessus fuisset, inquit:
Christus hic erat, &c.

Romani ex Sibyllinis oraculis sibi cauebant, ne quis
suorum, regem Ægypti reduceret. Esse enim in fatiis, ut
statim vniuersi monarcha nasceretur. Hoc oraculum attin-
git Cicero prima Epistolarum Familiarium ad Lentulum,
quid id negotij petebat. Ac sanè ubi Ptolemæus à Gabinio
reductus esset rebus diu in Senatu agitatis, Christus
non ita multò post natus est. Vide finem libri secundi Ora-
culorum Sybillinorum, quæ Græcè extant.

Sibyllæ versus obseruamus aliquem appellandum esse
Regem, si salui esse velimus. Cicero secundo de Diuina-
tionē, ubi & meminit Acrostichidis, quæ Regis illius no-
men primis literis versuum exprimebat. Locus autem est
in. 8. Oraculorum Sibyllinorum, in quo Acrostichis est
hæc *Ἰησοῦς υἱὸς δαυὶδ, σωτὴρ Ἰσραὴλ* Iesus Christus
Dei Filius, seruator, crux.

[Acrostichis est, cum ex primariis alicuius vocabuli lite-
ris ipsa potest construi legitima syntaxis.]

De hoc Rege Sibyllinum librum vertisse Ciceronem
narrat. Constantinus Imperat. oratione ad Senatum.

Integra est Virgilij Ecloga. 4. de Christo, ut à Cumæa
Sibylla descriptus fuerat, cuius versibus consideratis, Se-
cundianus Deci præfectus, Verianus pictor, & Marcel-
linus orator Christiani effecti sunt. *Vincen. lib. 11. cap.
50.*

Fama erat: esse in fatiis, ut eo tempore Iudæa profecti
rerum potirentur, *Suetonius in Vespasiano cap. 4. Iosep. lib. 6. de
bello cap. 31.*

Herodes pueros in Syria, inter quos & filium suum
necat. *Macrobius lib. 2. Saturnal. cap. 4.*

Maximus terræ memoria mortalium extitit motus. Tybe-
rij Cæsaris principatu, duodecim vrbibus Asiæ vna
nocte prostratis. *Plinius lib. 2. Natur. historia cap. 86* Is est
quem Matth. 28. Angelus die resurrectionis Christi ex-
citat.

Ante euersum à Romanis templū, aperuerunt se spen-
te templi portæ, quæ vix à 30. hominibus aperiri poterant.

Talmudici

Anni
vrbis
cōditæ.

4160.

VESPASIANORVM CÆSARVM SÆCVLO.

4160.

Anni
mundi.

4160

Talmudici Tract. Iomâ, initio cap. 4. Kimbi in 11. Zach. At-
tingitur, quod in Passione Christi dicitur: apertum tem-
plum, velum scissum, &c.

In insulis maris Mediterranei vox hæc, Imperatori Tibe-
rio audita est: Magnus Pan hodie mortuus est. *Plutarchus in
rationibus libri, cur oracula defecerint.* Quod aliqui de Chri-
sto mortuo, alij de Satana per Christum occiso intelli-
gunt.

Sic M. Seruillio, C. Sexto cos. (anno vno ante passum
Dominum) funus Corui celeberrimis exequiis, nouo & inu-
sitato facinore à populo Rō. curatum. *Plin. lib. 10. cap. 43*
significante Spiritu sancto, Coruum. i. atrum illum Satanam
mox extinctum iri, Romæ, ubi præcipua eius erat sedes &
garritus.

Concionantibus Apostolis idola obmutuisse docet *Theodo-
ret. lib. 10. Græc. affectio.*

Cessant oracula Delphis. *Iuuenal Satyr. 6.*

Sed siluit, postquam Reges timere futura,

Et superos vetere loqui. *LUCANVS.*

Excessere omnes adytis: arisque relictis,

Dij, quibus imperium hoc steterat.

Hodie profecto summa in mendicitate Delphicum ora-
culum. *Strabo lib. 9.*

Duas præcipuè causas affert Plutarchus libro de hæc
re edito. Vnam omnium rerū esse vicissitudinem. Dæmones
ipso siue deos oraculis prepositos senescere & mori, ex-
hausta cœlestis spiritus vi. Alteram abundare suam ætatem
philosophis & sapientibus, quorum responsa defectum ora-
culorum supplerent. Sed vera causa est, quod Christus ap-
paruit, ut dissoluat opera diaboli. *i. Ioan. 3. Zach. 13.* Quam
reddidit etiam ipse Appollo Augusto Cæsari, *παιὶς Ἰβραῖος
κέλευται με Θεὸς μακροπέσω ἀνάξων,* &c. Me puer Hebraus
cogit Deus atque Deum rex, &c. *Niceph. lib. 1. cap. 17. Suidas
in Augusto.*

Augustus Sibyllinos libros, habito delectu condidit
duobus forulis auratis, sub Palatini Appollinis basi. *Sueton.
in August. cap. 31.* Non sine Dei Ecclesiæ suæ de Sibyllinis ora-
culis providentis numine, ea ut Constantinus postea publi-
caret. *Euseb. lib. VI. de vita Constant.* In diebus ipsius, fons
olei largissimus de taberna meritoria, Romæ per totum diem
fluxit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*

Cur verò profani tam pauca narrarint de Iudæis & Chri-
stianis docet Budæus sub finem lib. 4. de Asse.

Quæ libris tribus vltimis de Antiquitate, septem de bello,
& in vita sua Iosephus, Philo Iudæus in Flaccum, de le-
gatione, & alibi Græcè scripserunt, Ioseph ben Gorion,
Iosippus & Talmudici de excidio Hierosol. Hebraicè Sin-
gularem Dei iram in populum Iudaicum ostendunt,
& Christi religionem mirè confirmant. Verbi gratia,
qua mensura mensi sunt Christo, eadem est eis repen-
sum. In monte Oliueti Christum comprehenderant, in
eodem primùm Titus castra fixit, ut Hierusalem caperet.
Iosep. lib. 5. de bello cap. 8. Secundo Paschate conclusi
intra muros, *lib. 6. cap. 25. & 45.* Tertio in Cedron cæsi.
lib. 5. cap. 10. Quarto à Simone ad Ioannem, ut à Caipha
ad Pilatum, qui Hierosolymis tyrannidem occupaue-
rant, remittebantur, torquebantur, &c. *Ibidem, cap. 27.*
Quinto pro tribunali cæsi clavis à militibus ira & odio
abductis, & in ludibrium crucifigebantur. *lib. 5. cap. 28.*
Erant autem (inquit) infiniti cum 500. aut etiam plu-
res singulis diebus caperentur. Ad eò ut ob multitudinem
locus non sufficeret crucibus, & cruces corporibus. Quo
supplicij genere affici cœperant sub Floro prætore ante

4160

V ij

7. annos. Nam Iudæorum nobiles ante eius tribunal virgis cæsi, deinde crucifixi, lib. 2 de bello c. 25. Anni mundi. Sexto, vt Christum gentibus tradiderunt, extra urbem traxerunt cum probro, vt crucifigeretur, &c. ita è patriis locis eiecti, toto orbe signum diuini in se iudicij circumferunt, instar Cain vagi, profugi, exules, vbique, præterquam apud se, consistentes, gentibus venundati, sine Regibus, sacerdotibus, sacrificiis, &c. iisdem libris.

Septimò Alexandriæ & aliis locis, eadem & multò plura passi sunt, vix dum septimo anno à Christi morte exactò. Philo in Flaccum prætorcm Ægypti.

Carabæ Iudæi insani, in loco superiore, vt spectari posset ab omnibus, capiti diadema imponunt papyraceum, pro paludamento corpori stercem, manui pro sceptro frustum arundinis. Sic ornatum regis insignibus & in Regem transformatum, more histrionico, adolescentes per-ticas in humeris gestantes, pro satellitio stipabant. Tum alij salutatum accedebant magna voce, Regem Iudæorum salutantes, Syra voce Mari, alij sibi iura reddi petebant, alij eum consulebant de re publica. Et paulò post, Iudæi in Alexandria sub Caio, prætorè hoc Flacco tractati, vt etiam, qui dolerent ipsorum vicem confestim pœnas darent, arreptique flagris cædebantur, & post omnia tormenta, quæ poterant excipere corporibus, tandem in crucem agebantur. Et post, Flaccus è Senatu nostro, quem Augustus nobis instituerat, 38 comprehensos in suis priuatis ædibus, confestim vinciri iussit, traductos egregia pompa per medium forum, senes reductis in terga manibus, induxit in theatrum, statutoque coram inimicis nudos flagellauit, vt concisi verberibus, aliquot mox, vt inde sunt elati, exhalarent animam, reliqui deplorata salute, cum diuturno morbo conflictati sint.

Et post, Mos est in neminem damnatum animaduertere, donec solennes celebritates, natalitiæque Augustorum festa prætereant. At iste (Flaccus) per eos ipsos dies iniustus pœnis affligebat homines innoxios. An non poterant postea, si voluisset, eisdem ab illis exigere? poterant à Philo, sed vos noluisse differre Christi crucem, donec Pascha celebrata præteriret. Sed procurabat, vrgebaturque negotium, vt turbis aduersariorum gratificaretur, cum debuisset habere temporis rationem atque reuerentiam, & differre multationem in aliud. Et post, Manè vsque ad horam tertiam, quartamve Iudæi flagellabantur, suspendebantur, rotis alligabantur, damnabantur per mediam orchestram, ducebantur ad supplicium.

An non sic illa impia vox, Sanguis eius sit super nos & super filios nostros, incipiebat vobis redire per iugulum sed multo plures quæ armonia apud Talmudicos & Rabbinos, qui istis vigeant temporibus.

CHRISTI numen ne quidem

Æthnicis fuit ignotum, qui eius cultores sunt persecuti. Tyberius eum referte voluit inter Deos, Tertul. in Apol. Orig. lib. 2. contra Celsum. Euf. lib. 2. hist. c. 2.

Traianus temperauit persecutionem à Plinio. 2. monitus ipse lib. 10. epist. Pliny.

Adrianus pro Christianis rescriptum misit ad Minutium Fundanum Proconf. Iust. Martyr 2. Apol. Niceph. lib. 3. cap. 27. Hierosolymam habitandam eis dedit, eiectis Iudæis, Euseb. lib. 4. cap. 5. Dion Cassius in Adu.

Antonius Pius pro iisdem literas dedit ad Asiæ populos, in qua ipsos fatetur colere Deum immortalem Ibid. Iustinus. Et alias, in quibus legionem Christianam vocabat χριστιανισμῶν, fulminis iactatricem, &c. Ibid. Christianis æquus. Xiphilinus in epitome Dionys.

Marcus Ant. neminem, quod Christianus esset in ius vocari voluit, vt ex ipsius rescriptis constat.

Alexander Mammææ Christi imaginem in suo larario habuit, eique vt Deo templum consecrare statuit, & Vlpiani eiusdemque fatinæ Iuriconsultorum furores cõtra eius cultores cohibuit. Lampridius.

Galienus claro Dei iudicio de patte Valeriano à Sapore capto tertius pacem eis dedit, & publico edicto persecutionem amouit. Eusebium lib. 7. cap. 20.

Aurelianus fulmine subito tertius persecutionem non est executus. Vopiscus, Eutrop.

Maximus Galerius pro Christianis edictum tulit. Ruffinus. Licinius itidem. idem. Iulianus Apostata incerto ictu ad mortem sauciatus, virtutem Christi confessus est, Galilææ vicisti. In hist. Eccles.

Maxentius persecutionem prohibuit. Optat. lib. 1.

Reges Persarum etiam pro Christianis multa edicta tulerunt.

Mahometes in suo Alcorano, Turcæ, Saraceni, Tatari magnificè de Christo sentiunt & prædicant. Ex ipsorum libris, et nostrorum peregrinationibus.

a Medorum

MEDORVM regnum post destructam Sardanapali monarchiã vsque ad Cyrû Persam, semper perpetuis Regibus administratũ est. Diod. Siculus li. 3. ex Ctesia Gnidio b ARBACES siue Arbactus corruptè pro Arphaxat, quod nomen ad posteros trãsiit, vt Cæsaris apud Romanos, vnde Iudith. 1. Arphaxat rex Medorum à Nabugdonozore victus, videtur esse Ciaxares.

Post Arbacem, quidam interponunt Sofarmum, Medidum, & Cardiceam, & non Reges sed præfectos Medorũ appellant, vt Herodot. Eorum autem res gestas breuiter è Ctesia narrat Diod. lib. 3.

c DEIOCES, qui & Ciaxares, primus se Regem appellauit. Herod. Ad eum fugientes Scythæ, deinde ad Haliattem Lydorum regem, causa fuerunt belli grauissimi. Ibid. lib. 1. Ab eo vsque ad captiuitatem Astyagis Medicam historiam describit Herodot. lib. 1.

Horum temporum meminit Iosephus contra Appionem.

Ecbatanam condidit. Herod. lib. 1.

Hoc tribuitur Arphaxat. i. Ciaxari, Iudith. 1.

d PHRAORTES cū omnibus suis copiis ab Assyriis, id est, Babyloniis cæsus est. Herod. lib. 1.

Persas suo imperio subiecit. Deinde Asiam. Ibid.

Obsidens Niniuem moritur. Ibidem.

e Hic bellum gessit contra Haliattem regẽ Lydorũ, Nabugdonozore occupato contra Moabitas, Ammonitas, Arabas & Syros.

Lydos vicit, & Asiam trans fluium Halim subdidit. Herod. lib. 1.

Scythas, qui ipso deuicto 28 an. Asiam tenebant, & placati à Phammetico rege Ægypti, Ægypto abstinerant, astu trucidauit. Niniue cœpit ducentis annis post Ionam Prophetam, Ibid. & Euseb. quam postea recuperauit Nabugdo-

Anni mundi.

HAC SEXTA ÆTATE,

Quæ incipit anno mundi 3568, Monarchia fuit per ordinem penes Chaldæos, Persas & Græcos.

Ecclesia captiua & multapatiente floret mundus.

Dilacerato Assyriorum Imperio & ad ignem compulso Sardanapalo apud

a M E - B A B Y L O - D O S . N I O S

3464.

b Arbaces qui & Arbaces, an. 28.

c Diocles, vel Deioces, an. 53.

d Phaores, an. 22.

3560

e Ciaxares, an. 40. qui videtur dici Arphaxat, Iudith 1.

Anni Urbis conditæ.

HOC rerũ successu deinceps Dei iudicio regna mundi præcipua extiterunt.

ASSYRII subegere cæteros populos, & transfudere Israel.

BABYLONII & CHALDAEI deleuere Assyrios, subegere Ægyptum, & Syriam, & transfudere Iudæos.

MEDI & PERSÆ deleuere Babylonios.

MACEDONES & GRÆCI, Persas & Medos.

ROMANI, Macedonas & Græcos.

BARBARI, Romanos & eorum imperio multa regna condiderunt præsertim Turcæ.

Hic Daniëlis est ordo & summa.

Triginta reges à Nino ad Sardanapalum. Diodor. Siculus. Imò triginta sex, spatio mille ducentorum quadraginta annorum, Eusebius in Chron. Iam docui hanc monarchiam ante Nabonazatem, siue Phul, valdè esse suspectam, ac Græcos antiquitatis ignorationem fabulis compensasse.

Vti populus Dei captiuitate atterebatur, ita è contrario populus Satanæ rebus prosperis crescebat. Nam Babyloniiorum & Græcorum, qui maximi idololatriæ fuerunt auctores, res incipiebant clarescere.

Paulò ante captiuitatẽ Archilochus Iambicorum versuum inuẽtor, quibus Lycambem ad restim compulit, Phocylides, Epimenides Cretensis, qui 57. an. dormiisse traditur, & ignoto Deo altare construxit Athenis, Poëtæ Therpander musicus, qui cytharæ septem chordas addidit, quæ ædita carmina primus etiam composuit. Plin. lib. 7. cap. 56.

Inchoante captiuitate, Simonides Lyricus artis memoriz inuẽtor, qui & octauam chordam cytharæ adiecit, vt nonã postea Timotheus. Ibid. Plin. Stefichorus poëta Siculus, Alceus primus tragicus, Sappho musa Græcis decima, Lesbica, quæ Elegias, Iambos,

Oros. li. 1. cap. 1.

a Merodac qui & Baladan, an. 52.

Ezechia & Manasse Iudæ Reg.

b Ben Merodac an. 45.

Menasse, Amõ, Iofsa, Ioachaz, Ioachim, per ordinem Iudæorũ regibus.

Monodias, lyricorum carminum libros nouem, epigrammata scripsit, & prima plectru excogitauit.

a M E R O D A C Baladan cum 12. an. in Babylone regnasset magnam Assyriorum potentiam ad Chaldaeos transtulit, post regnauit annis 40. Ab eo Babylonia dicitur Merodac.

Jerem. 1 & 50. Eo amico vsus est Ezechias, quare ab ipso accepit munera & foedus cu eo iunxit, quod solem decem lineis retro egisset. Esai. 39. 4. Reg. 21. huius miraculi meminit Herod. lib. 2.

[Ita constat Dio sua sacra veritas, fulta miraculis etiam apud Paganos: quorum causam miracula illa edita sunt.]

Merdocēpadus Ptolomæo, vt Nabugdonozor Nabopolassar, centum viginti quinque annis post Nabonazarem (id est, Salmanazarem vel potius Phul) lib. 5. Almagesti cap. 14.

b V I D E T V R etiam dictus Berodac, & rex Assyriorum, 4. Reg. 21. Atque is esse, qui Menassem regē captiuum cepit, deinde restituit. Ibid. cōfirmata amicitia & societate, quam cū ipsius Patre Merodac Ezechias inierat.

Pro eo Ibsias rex Iudæ pugnavit contra Neco regem Ægypti, & in prælio cecidit.

Inter hunc & sequētem aliqui interponunt, vt Metasthenes, Nabugdonozorem primum Magni Nabugdonozoris Patrem cōtra quem ascenderit Pharaon Neco, 4. Reg. 23.

Quem Nabulassar à Beroso, apud Iosephum cōtra Appionem vocatum aiunt, qui septimo Iosiaz regnum inierit.

c E I V S octauo cœpit sexta ætas, id est, annus mundi. 3568 proindeque prima è quatuor Daniëlis monarchia.

Inie enim regnum quarto anno Ioachim regis Iudæ. Vincto Necozone Ægypti Rege, Ioachim Regem tributarium fecit. Iterum urbem ingressus ipsum cepit & interfecit.

Græci huius temporis historiam, quantumuis recentem, nondum nouerant. Quare Berosus Chaldaeus (vt Iosephus narrat lib. 1. contra Appionem) arguit Græcos scriptores, quod de Assyriaca monarchia multa fabulati sint, seorsum Babylonis structuram, & ea, quæ posterius sunt admirati, Babylonica ædificia ad Semiramidem retulerint, cum, vt è Chaldaeorum non ita vetustis monumentis docet, ad Nabugdonozorem sint referenda. Et vt de condita Babylone mentiti sunt, ita & de ea victa, quando vado Euphratis, siccatio immixtis militibus captam ferunt. (Vnde & ista aliter narrat Daniël oculatus testis.)

Anni vrbis cōditæ.

c Nabugodonozor an. 45.

Ioachim, Iechonia, Sedechia per ordinem Iudeorum Regibus.

Euilmerodac an. 23.

d Baltazar, an. 10.

Summa 173.

Anni mundi.

3464

f Astyages Cyri auus maternus an. 35.

g Darius filius Assueri de semine Medorum.

Summa 178.

Cyrus, qui vtriusque imperii cōiunxit, viciis Chaldaeis.

3500

nozor isto victo. Indub. 1.

Nitocris secunda fœmina, quæ Assyriorum (id est, Babyloniorum) imperium administravit, quinto post Semiramidem sæculo, Euphratem in varios mædros deduxit, aduersus Medorum incurfiones, qui Niniuem euerterant. Pote mirabili vtramque vrbis partem iunxit, cum antea limbis tra-

siretur, Herodot. lib. 4. f A S T Y A G E S sororius Cræsi Lydorum regis, & auus Cyri maternus, qui & Cytum infantem exposuit, Harpago filium proposuit edendum, & c. Herodot. lib. 1. iust. 1.

Appositus est ad Patres suos & suscepit Cyrus Perles regnū eius, Dan. 13.

g H V N C Darium Medorum regem putant esse Cyaxarem Astyagis hæredē, cuius filiam Cyrius vxorem habuerit, Ex Xenophonte.

Hunc vero Astyagem esse, qui Assuerus dicitur Dan. 9. Hydaspes à Profanis, vt quidem censeo.

Baltazarem regem Babyloniorum deleuit, & regnum eorum sibi asciiuit. Quot annos tenuerit non cōstat inter scriptores qui minimum vno anno, qui plurimum, vt Sulpitius, octodecim.

Sed probabilior ex Daniële deducta hebræorum sententia, vt anno vno, vel ad summum duobus.

Victo Baltazare adiunxit regno Medorum regna Babyloniorum & Assyriorum, quæ tria regna postea suo Persico adiunxit Cyrus.

Labinitus vltimus Babylonis rex (Baltazarem scriptura nominat) Nitocris filius à Cyro interficitur. Herod. lib. 1.

Babylon Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Mesopotamiæ, Assyriæque Babylonia est appellata. Sexaginta millia passuum muris amplexa, ducenos pedes altis, quinquagenos latis. In singulos pedes ternis digitis, mensura ampliore, quàm nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere vtroque. Plin. lib. 6. cap. 26.

d A N T E Baltazarem quidam post Comestorem in historia Scholastica & Metasthenem duos eius fratres locant, Regassar annis. 3. Labassardac nouem.

Sed hoc non patitur temporum analogia, neque Scripturæ veritas, tam apud Hieremiam, quàm Daniëlem.

Iosephus quidem contra Appionem Neregalassar nominat, fratrem vxoris Euilmerodac, eique 4. annos regni tribuit. Verum illi fortasè currunt cum annis Baltazaris tutorio veluti nomine.

Anni vrbis cōditæ.

181.

Altero modo per Monarchiarum seriem, huius sextæ ætatis summam membratim probemus atque ostendamus.

Anni mundi.

4560.

N D A N I E L E Monarchia ita sunt ordine positæ, vt non melius in tabula pingi possint. Quare Porphyrius cum assererat vixisse sub Romana tempora, teste Hieron. in Daniëlem.

Sub his Ecclesia fuit semper deteriore conditione, donec Christus adfuit, qui suo fœlici aduentu sub suis pedibus eas contriuit, orbemque conuertit. Dan. 2.

Chaldaeorum Monarchia. 78. annos continuauit. Tres tantum habuit reges. Jerem. 27. Incipit octo annis ante captiuitatem Babilonicam: nā primus Nabugdonozoris incidit in finem tertij Ioachim. Dan. 1. hoc est, fuit quartus Ioachim. Jerem. 25.

Assyriorum à Iosepho appellatur, quoniam Babylonij ad se Niniuitarum potentiam rapuerant, & Babylon Assyriæ erat pars.

b N A B V G D O N O Z O R Astyagis Medorum Regis, anno nono Iudæos captiuos abduxit, Iose. contra Appionem. Cyaxaris potius dicerem. Nam circa idem tempus vterque regnū cepit. Fortitudine & magnitudine Herculem superauit, Heroicisque virtutibus. Metasthenes, Philostratus, vsque ad columnas Herculis exercitum admouit. Strabo lib. 15.

E regno ob insaniam pulsus, cum feris an. 7. in agro egit: postea ad fereuersus, Deumque agnoscens, in regnū rediit. Dan. 4. Mutauit mentem, non formam corporis. Hieron. illic, vt Lycanthropi, qui sibi videntur lupi, proindeque conantur lupinos morēs & gestus exprimere. contra tamen Iosephus.

Ad hanc rabiem perductum ob captam Hierosolimam & vexatos Iudæos retulit Metasthenes ex Alphæo.

Tempus, quo statuum sibi posuit, videtur conferendum in extrema eius tempora, post Iudæam, Ægyptum, Syriam, & alias Prouincias subiectas. Nam Daniel cap. 3. viros appellat Ananiam, Azariam, Misælem, quos primum pueros dixerat, vt intelligeremus hoc facinus sero admodum, id est, illis iam ætate prouectis contigisse.

Post hæc eius insania & sanitas cap. 4. Sub eo contigerunt, quæ tractantur Dan. 1. 2. 3. 4. 13. & 14. Primo regni anno Niniuem subuertit, & Assyriorum imperio, qui mille trecentis ferè annis Regnum amplissimum in Asia possederant (Hieron. in 7. Esaiæ) potitur, Ioachimque regem Iuda tributarium reddit. Rabbi Sadaius in 1. Daniëlis è maiorum traditione. Pharaonem Necaonem eodem percudit Iere. 46.

Anno videlicet quarto Ioachim, qui eius erat primus Jerem. 25. venit ad Euphratem bellum illaturus Necaoni Regi Ægypti, cui parebat tota Syria, illicque Necaonem sibi occurrentem vicit. Hinc traiecto plenè Euphrate (Iere. 46.) omnia

191. Jerem. 52. 236.

b N A B V G D O N O Z O R filius Merodac annos 45.

Nechaone Ægyptiorum rege & per ordinem Spammo an. 6. Ophre an. 35. Amasi an. 44.

3605.

subgit vsque ad Pelusium, præter Iudæam, Ægypto alioqui tributariam (4 Reg. 23.)

Inde exercitu in Iudæos reducto Ioakim Regem cepit, eumque Babylonem abductum coëgit sibi tributum dare. Quod & per tres annos ab eo in regnum dimisso exegit, donec denegantem tandem cepit atque occisum abiicit. 4. Reg. 23. Jerem. 22. & 36.

Duodecimo pugnauit contra Arphaxat Regem Medorum, Egbatanæ miro opere conditorem, & vicit in campo magno Ragau circa Euphratem & Tigrim. Iud. 1. vbi vocatur rex Assyriorum, ob Niniuem subactam & Medis exemptum.

Hic Arphaxat videtur fuisse Astyages. Nam Arphaxat erat cognomen regum illorum, post sublatum Sardapalumi.

Anno 13. Misit Holofernem contra Cilices, Syros, Iudæos & cætera regna Occidentis vsque in Æthiopiam. Iud. 2. qui à Niniue exiens debellauit omnia inter Cyliciam & Iaphet, in ditionem accipiens vtramque Syriam, Mesopotamiam, Lybiam (Lydiam fortasse legendum) Ciliciam, cap. 3. donec ei Iudith caput præcinderet. cap. 13. Decimus autem tertius Nabugdonozor erat sextus Sedechiæ, qui fretus amicitia Ægyptiorum & aliorum rebellione, meditabatur libertatem & defectionem. Eliachim tunc inter summos Sacerdotes, cap. 4. alius ab eo, quem pontificatu functum constat post captiuitatem, Nebem. 12. Nam ille Nehemianus Elias, iste Eliachim nominabatur, & alio nomine, cap. 5. Ioachim, ne mendum putetur. Nam qui Eliachim nominabantur, solebant etiam dici Ioachim, & contra, vt rex Ioachim, vt pater Virginis, qui proinde Eli dicitur, Luc. 3. per apocopen.

Propter hanc Holofernis cladem, contra Sedechiam, cuius nutu facta videbatur, celerius mouit Nabugdonozor præmissis in Holofernis locum Nabuzardan.

Decimo nono anno, urbem iam tertio rebellantem expugnat, filios Sedechiæ regis necat. Sedechiam excæcat, & Babylonem in perpetuum carcerem trahit. Principes Iudæa cruciatos interficit. Tribus integris diebus diripiendam Hierosolymam militibus tradit, solo deinde æquat. Mares, bases, columnas & cætera templi instrumenta in sua Idolia transfert. Templum incendit, ita habitatoribus terram sanctam orbat, vt 51. annis nullus per eam transierit. R. Iose. (nisi vt per desertum) Iosedech Seraia pontificis à se interfecti filium in exilium ducit. Kimbi in 21. Ezech.

Eos qui fuerant in Iudæa relictæ, quoniam per fraudem Chaldæorum præsidia occiderant, Nabuzardan præfectus copiarum anno. 23. ad septingentos quadragintaquinque Babylonem transtulit. Jerem. 52. Quæ postrema fuit populi Iudæici manus eo abducta.

Ita propter perfidiam Sedechiæ in Nabugdonozorem, qua, fretus Ægyptij regis auxilio defecerat, urbs vltimum capta & templum incensum & vltima captiuitas inducta. Jerem. 34. & 52. Ezech. 18. 3. Ezech. 1.

Sicque effosis oculis Babylonem Sedechias translatus est, vt Ezechiel præsignificauerat cap. 12. Adducam eum in Babylonem & ipsam non videbit, & ibi morietur. Cui nec contradixit Jeremias cap. 34. inquit. Et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt. Nam de rege, non vrbe loquebatur.

[Non dissentiant Prophetæ alij ab aliis. Sed vt sunt distinguenda tempora, vt concordemus scripturas; sic sunt discernenda vocabula, vt conciliemus Prophetas.]

Eodem anno 23. Tyrum & reliquas regiones maritimas subigit.

Anni mundi.

3560.

Ciaxare siue Arphaxat Medorum, deinde Astyage, an. 35.

Joakim, Iechonia in vinculis, & Sedechia Iudæorum.

Seraia, deinde Iosedech pontificibus.

Jeremia, Baruc, Daniele, Ezechiele prophetantibus.

Seruius Tullio Romanorum sexto rege, deinde Tarquinio Superbo, annis 25.

3605.

Anni vrbis conditæ.

181.

226.

Anni vrbis conditæ.

181.

Ardi Lydorum Rege sexto, & per ordinem Sedæte an. 15. Haliatte an. 49.

Macedonum Philippo rege sexto, & per ordinem Europo, an. 26. Alceta, an. 29.

Lacedæmoniorum Eurycratide, an. 35. Mox Leonte, an. 36.

Batto primo Cyrenarum rege, an. 40. deinde Arcesilao, annis 16.

226.

Anni mundi.

3560.

3605.

Regnum Ægyptiorum, quod multis sæculis Pharaones potentissimum obtinuerant prorsus cœpit, imperij annis 24. quinque aut sex annis post Sedechiam expugnatum. Ioseph. lib. 10. vel anno imperij 27. R. Selomo in 44. Jerem. & Seder Olam, cap. 26. pugnae locus Magdal. Herod. liber secundus Jerem. 44.

Quod multo probabilibus est. Quoniam Ezechiele teste cap. 29. anno captiuitatis vigesimo septimo Syriam & Ægyptum subegit, etsi Theodoritus in Daniele, id in decimum octauum eius coniciat.

Ea clade ita accisi sunt Ægyptij, vt deinceps nullum regem ex sua gente habuerint, sed nec ditionem in reliquis gentes tenuerint ante Ptolomæos. Nam Amasis, qui Ophra successit, erat Nabugdonozoris seruus.

Hic primum Monarchiæ titulum consequutus est. Nam etsi iam à prisicis sæculis, nempe à Nimrod conditore, Imperium Babylonicum in orbe viguit: tamen quia cum Assyrio, cuius, fundator Assur, & Ægyptio, quod erexit Osiris Pharaonum primus, Abrahæ temporibus, æquo Marte Orientem & Lybiam per vices possidebat, non prius monarchiæ nomen receptum est, quam hæc simul fuere addita. Tum enim primo præstantior & maior *ὁικουμένη* pars vni parere didicit.

Aliam ratione assignat, Suidas in voce *Ααυβειος*, ex comparatione Græcorum principatum. Athenienses enim (inquit) solius regionis maritimæ dominatum tenuerunt annis duodeseptuaginta. Lacedæmonij triginta. Thebani, &c.

Babylonem ad eam magnitudinem perduxit, vt eius muri fuerint relati inter 7. orbis miracula. Berof. apud Iosephum. quale significatur Dan. 4.

Eius primus, fuit quartus regni Ioakim filij Iosia, Jerem. 25. Id est, octauus ante transmigrationem Babylonis. Regnauit an. 45. Qui numerus facile è sacris colligitur. Nam anno quarto Ioakim regnum eius occupit Jerem. 25. & 46.

Post annos octo abduxit Ieconiam. Anno autem trigesimo septimo transmigrationis Iechoniæ, subleuauit Euilmerodac (filius & successor) Rex Babylonis, anno, quo regnare cœpit, caput Iechoniæ de carcere. 4. Regum, 25.

Ergo ante abductionem Iechoniæ regnauerat annos octo, post vsque ad Euilmerodac filium 37. Summa 45.

Nabuzardan cum libris legis multos alios sacros combussit, vt tria millia parabolarum Salomonis, quinque millia Canticorum, Physiologiam eiusdem, &c.

In terra pauperes & rusticos duntaxat reliquit, deuastatis vrbibus & ciuibus in captiuitatem exactis.

Jeremiam hostili misericordia carcere exemit. Jerem. 39. quem vinxerat Sedechias cap. 37. 38. 39. &c.

Quod addunt aliqui legem à Babyloniis incensam & deinde ab Ezra restitutam: non est ita accipiendum, quasi omnia legis exempla sint exusta, & deinceps vsque ad Ezram Iudæi vixerint sine sacro codice. Nam hoc fieri non potuit, nedum factum est. Iudæi enim iam antea erant dispersi cum suis codicibus per totum Orientem & Septentrionem à temporibus Assyriacis, vbi & legitima sua seruabant, vt è Tobia libro liquet, nec omnes erant sub iure & imperio eiusdem. Præterea libri tanti momenti non solent ita extinguere à Tyrannis, quin alicubi permaneant, maximè quando de religione agitur.

Ego primo impetu Chaldæi omnia consumentes, etiam absumperunt libros sacros, Hierosolymis scilicet inuentos, qui erant correctissimi & emendatissimi, atque in publico Gazophylacio & sacra Bibliotheca asseruabantur, iuxta quorum regulam, vel ex memoria, vel diuino potius afflatu, cæte

ros minus correctos postea emendauit Ezras, aut etiam Synodus illa magna, cuius scriba fuit Ezras.

Quo die Nabugdonozor ingressus est templū, eo die natus Darius, a quo pœnam tanto dignam crimine lusciperet. Euerit enim Darius ipsius imperium anno. 62. aetatis. Seder Olam, cap. 31. è Dan. 5.

Mathematica & Philosophia in Chaldæa florēt. Dan. 7. Jeremias in Iudæa vaticinat ionis munere functus annos 41. à 19. Iosifæ vsque ad Sedechiæ vñdecimum, trahitur à suis in Ægyptum iram Nabugdonozoris fugietibus. Ibi antequā lapidaretur, philosophiæ incunabula posuit, secretiore sapientia Hierophantæ imbuens, cuius fama excitati Græci peregrinationes vel potius navigationes multas in Ægyptum susceperunt, & philosophiam ad se post. 70. ferme annos deriuarunt.

Qui historiam Iudith non ad hæc tempora Nabugd. sed Cambisis, vel Assuëri, vel Artaxerxis 3. ponunt, sub nomine Nabugdonozoris, primo doceant reges Persarum Nabugdonozoris vocabulo fuisse vsquam cognominatos. Deinde frigida nituntur coniectura, quod Achior cap. 5. narrans Holoferni flagella & exilia, quæ Deus Israëlitis inflixerat, eos deinde in propria, quasi postliminio reuertisse tradit: hoc enim male interpretantur de exilio Babylónico, & reductione per Cyrum. Nam non dicret. Plurimi eorum captiui abducti sunt in terram suam, nunc autem reuersi sunt, &c. sed omnes. Omnes enim Iudæos in exilium traxerat Nabugd. Relinquamus ergo scripturam in sua simplicitate, vt fuerit idem Nabugdonozor, qui misit Holofernum in Samariam & Iudæam anno regni 13. & qui reliquias Iudæorum anno 19. Babylonem transtulit. Quod autem dicitur illis de dispersione, pertinet ad Salmanazarem & Senacherib, sub quibus dispersi sunt Iudæi, ita vt Hierusalem, siue filia Sion relicta esset, sicut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumeratio Esa 1.

Donec eo casu se in sua certatim reciprent. Præterea nihil prohibuit Iudæos primis Nabugdonozoris victoriis dispersos, vbi intellexissent Sedechiam regnare, ad sua reuertisse. Sed nec necesse est Achior alienigenam, nondum que religionis initiatum, res Iudæorum perfecte tenuisse, aut fideliter recitasse.

Non officit etiam, quod sub finem libri scribitur, In omni spatio vitæ eius non fuit, qui perturbaret Israel, & post mortem eius annis multis Nam annis multis dictum est, pro diebus multis. Sed & Scriptura sic aliquando loquitur de annis quatuor aut quinque, vt sepius in libris Regum. Simile supra pag. 87. è. 2. & 3. cap. Iudicium astulimus. Quæ qui non deprehenderunt Tragicomædiam, esse dixerunt de historia Ester.

Liber Iudith à Ioachim sacerdote conscriptus. Philo Quare rectè libro Ester ab Ecclesia præponitur. Nam eum temporis ordine antecedit.

Est sacer & canonicus. Nam eum Nicæna Synodus in numero sacrarum Scripturarum computauit. Hieron. in prologo, vbi & sermone Chaldæo conscriptum asserit. & epistola ad Saluinam. Hilarius Prologo in Psalmos. Similiter Carthaginensis. 3. Synodus, cui Augustinus interfuit. Augustinus ipse multis locis, Innocentius, 1. eodem tempore, mox Gelasius cum 70. Episcopis, concilium Florentinum, &c.

Quare eum citant tanquam Scripturam Canonicam Origenes in caput vlt. lib. Iudicium, Chrysof. hom. 10. de variis locis. Mat. Ambr. lib. 3. Offic. cap. 3. epist. 84. de Virg. lib. 2. De Institut. Virg. cap. 2 & lib. de Viduis eum non exigua tui parte exponit. Cyrillus lib. 7. in Ioan. cap. 20. Fulgentius epist. 2. de statu viduarum. Bellator presbyter. Isidorus Hispalensis

Anni Mundi.

3560.

3605.

Ab hac monarchia sic constituta aliquando annos numerat Daniel. Somnium enim quod 2. cap. explicatur, non accidit secundo regni Nabugd. cum Daniel eius sit interpret, qui iam triennio, postquam venerat Babylonem, cum sociis relictus fuerat in numerum sapientum regionum cap. 1. Erat ergo secundus à constituta Babylonica monarchia.

Anni Urbis conditæ.

181.

226.

Anni Urbis conditæ.

181.

226.

Anni Mundi.

3560.

3605.

NABUGDONOZORIS MAGNI CHALDÆORVM REGIS SÆCVLO.

lis & Rabanus, qui in illum sunt commentati. Draco leges Athenis scribit sanguine sub finem Tarquinij Prisci Rom. regis quinti, post reges Athenis exauctoratos & institutam nouam Reipub. formam Olympiade 39. Huius legibus antiquatis, præter eas, quæ morte plectebant, mitiora iura paulò post Solon. 10. tabulis comprehendit.

Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor, qui primus profaicam orationem condidit tempore Cyri regis. Plin. lib. 7. cap. 56. primus apud Græcos dixit animos hominum immortales, & de diis scripsit. Cic. 2. Tuscul. Ex Arcanis Phœnicum (id est Hebræorum) libris philosophiam & Theologiam ad eos deduxit, septem sapientum temporibus sub. 50. Olympiadem. Suidas.

Solon & Pisistratus Seruio Tullio Romæ regnante vixerunt. Cicero in Bruto.

Solon Arcopagitas constituit. Idem Offic. 1. Ante Solonis ætatem de nullo, vt diserto, memoria proditum est. Cic. in Bruto. Vnde ab eo suum illustrium viro- rum Chronicon orditur. Gellius lib. 17. cap. 11.

Decem tabulas eburneas, ad imitationem duarum Hebræicarum Atheniensibus dedit. Peregrinatus est in Ægyptum, Cyprum, Lydiam ad Cræsum. Ei sacerdos Ægyptus dixit Græcos semper esse pueros ob ignorationem rerum antiquitatis gestarum. Plato in Critia.

Septem ergo sapientum, & Cyri tempore velut Orientis apud Græcos philosophiæ incunabula fuerunt. Budæus lib. 4. de Assæ. Aut sub Cyri tempus.

Septem sapientes, Thales, Solon, Chilon, Periander, Cleobulus, Bias, Pittacus, cuius auditor fuit Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor.

[Alij septem sapientes Romæ recensentur à quibusdam, inter quos Cato numeratus est, Appius, Scipio, Lælius, Attilius & alij.]

Periander Corinthius sapientes epulo excipit. Pisistratus sublatis annis magistratibus tyrannidem Athenis occupat. Pulsus in Italiam fugit.

Primus libros Athenis disciplinarum liberalium publicè legendos posuit. Gellius lib. 6. cap. vlt.

Eius iussu Aristarchus Homeri rapsodiam recensuit, & in 24. partes pro numero elementorum distribuit.

Haliattes Lydorum rex septem sapientum ætate cum Milesis bellum gerit. Herod. lib. 1.

Tunc Cyrenarum regnum per Battum incipit, vide sup. pag. 149. in annos circiter ducentos.

Epimenides diutissimè vixit, nempe vsque ad Solonem. Thales Mileti Philosophiæ Ionice primus auctor, sapiens, physicus, & Astrologus Græcis Geometriam & Astrologiam ex Ægypto primus tradit, Laërtius. Aliqui sub Anco Martio. Nam diutissimè vixit, ad 58. vsque Olympiadem.

Primus in Græcia æquinoctia & solstitia obseruauit. Primus solis eclipsim prædixit. Audis, quoad pueri fuerint Græci, qui tamdiu ignorabant, quod omnibus erat perspectum.

Alcmeon Perinthi filius Crotoniates medicus, qui de rerum natura primus scripsit.

Anaximander Milesius Thaletis successor, qui horologium Gnomonè, sphaeram reperit. Plin. lib. 7. cap. 56. & obliquitatè Zodiaci. lib. 2. cap. 8. Et maris & terræ circuitum. Laërtius.

Pythagoras Pherecydis Syri discipulus alterius philosophiæ Italicæ auctor, in illa Italia ora, quæ olim magna Græcia. Nam vetustissimæ philosophiæ fuerunt Ionica & Italica. reliquæ recentiores.

[Hæ duæ Philosophorum sectæ diuersimodè sua placita tradiderunt discipulis vt cuique sua magis placuit docendi]

methodus. de qua vtraque Lolaterianus.

In Ægyptum nauigauit, vt eius sapientiam disceret, & pro sua apud Græcos venditaret. Arithmetica & Geometria præcipue excoluit, & Matheses solas appellauit, ex Anatolio Peregrinatus est in Persidem, atque Magos conuenit. Cic. 5. Tuscul. Potuit ergo incidere in Daniele, cuius fama ea tempestate celebris.

Eius tempore Arcades per longos & breues calamos cantum excogitauerunt. Laertius.

Musica principia primus ad artem reduxit. Pondera & mensuras inuenit. Italiam apud Crotonem leges dedit.

Anaxagoras alter Pherecydis Syri discipulus, vbi suam in Ægyptum peregrinationem confecisset, eorumque mysteria hausisset, libro quodam, quem Socrates citat apud Platonem, physiologiam ita tractauit, vt à Deo inciperet, & in Deum desineret. Quem quia sub Mentis vocabulo in nobilioribus naturæ effectibus, vt res instituentem & moderantem semper considerare iubebat, Mens cognominatus est. Hanc regulam ferè Plato in Timæo tenuit, &c.

Anacreon poëta, regis Sycioniorum Polycratis familiaris, potu acino vixit quo mortuus est insignis.

Phalaris, sub quo Perillus proprio inuento perit. Suid.

Primus fuit post Theseum tyrannus Agrigenti. Pim. lib. 7. cap. 56.

Bellouasus post Ambigatum Gallorum rex.

Arion musicus à Delphino è mari in Tenatum portum defertur incolumis.

Inuenit Dithyramborum cantum. Herod. lib. 1.

Ithmia & Pythia primum aguntur in Græcia.

Apryis (Ephre Jerem. 44) vltimus Pharaõ à nemine deorum vel hominum sibi regnum posse eripi dictabat. At paulo post ab Amasi præfecto strangulatus est, regnumque Nabugdonozori traditum. Herod.

Ad eum reliquæ Iudæorum captis Hierosolymis fugerunt.

Adrican Pænorum rex se subisque Apryæ dedit, quod à Græcis, qui magna multitudine in Cyrenæam concesserant, nimis fatigaretur. Herod. lib. 4.

Apryis in Cyrenæos ducit exercitum, sed funditur. Ibidem.

Arcefilas Battif. secundus Cyrenarum rex Apryis vicit. Herod. lib. 4.

Huius fratres in aliam Lybiæ partem concesserunt & Barcam oppidum, in quo regnarent, condiderunt. Ibid.

Medi duce Artabano siue Astibara contra Scytas, qui iam 28. annos regnabant in Asia.

Pisistratus secundo fugatus cessit in Eretriam, vnde anno post vndecimo reuersus est, Conno Athenis Archonte, regnavit an. 28. senio confectus.

IECHONIAM è carcere liberavit: eique regium honorem & victum attribuit, anno transmirationis ipsius trigesimo septimo 4. Reg. 25 Jerem. vlt.

Sedechia in vinculis statim post Nabugdonozoris obitum mortuo. Kimbi in 34. Jerem. & Talmud.

Inter Euilmerodac & Baltazarem duos reges, vt solet fieri in civilibus motibus, & dum imperiorum pernicies imminet, locat Berofus apud Iosephum contra Appionem. Nempe (inquit) Nirighisoor occiso Euilmerodacho vxoris suæ fratri sit rex Babyl. an. 4. Hinc filius eius Labossardac mens. 9. Denique Nebrindus an. 17. de quo Alexander Polyhistor & Alphæus apud Eusebiu præparationis lib. 9. cap. 4. Quem Iosephus Baltazarem fuisse narrat lib. 10. cap. 13.

Anni mundi. 3560.

3628.

EVILMERODAC an. 32.

Rege Iechonia, deinde Salathiele duce.

Josedec pontifice.

Anni vrbis condita. 181.

226. Jerem. 52. 249.

NABUGDONOZORIS MAGNI CHALDÆORUM REGIS SECVLO.

Quia

Anni vrbis condita. 243

Prophetis Daniele & Ezechiele.

Tarquinio Superbo vltimo Romanorum Rege an. 25. deinde Coss. per annos 79, vsque ad Tribunos militum.

Ægyptiorum Opbre sine Aphrye, deinde Amasi, an. 47.

Haliatte Lydorum. Alceta rege 8. Macedonum, deinde Amynta, an. 50.

Leonte Lacedæmoniorum, deinde Anaxandride, 45.

Arcefilao Cyrenarum rege secundo, deinde Battio 2.

Romæ Coss.

- 244 L. Iunio Bruto, L. Tarquinio Collatino.
- 245 P. Valerio Publicola. L. Lucretio Tricipitino.
- 246 P. Valerio Publicola. M. Horatio Pulullo.
- 247 Sp. Lartio Ruffo. T. Herminio Aquilino.
- 248 M. Valerio Voleso, P. Posthumio Tuberte.
- 249 P. Valerio Publicola. T. Lucretio Tricipitino.

Anni mundi. 3638

Quia autem, vt supra probatum est, Nabugdonozor imperauit annis 45. quorum octo primi non pertinent ad Babyloniam transmirationem. 70. annorum, eius posteris duntaxat relinquuntur triginta tres. Nam trigesimo scilicet primo transmirationis Euilmerodac regnare cœpit. 4. Reg. 25. Hos autem sic ferè partiuntur Hebræi, vt 23. Euilmerodaco attribuant, reliquos decem Baltazari Babylonicorum regum vltimo.

Mortuo enim Nabugdonozore non modo non creuit Monarchia, sed & minui valde cœpit, vt Heroum filij tolent esse inertes.

Vnde multi motus in Asia, & regnorum varia nomina Lydorum, Medorum, Persarum, Tyriorum, &c.

Sub eo finit Romanorum regnum post urbem conditam annis 244. Quare sequentur Coss. & tribuni militum. Luus.

Annum vnum detrahunt Ruffus, Eutropius, Iordanes, Solinus. Hinc ab expulsis regibus ad Hirtium & Pantam nouissimos Consules an. 467. Summa 710.

Quin nec hoc satis constitutum. Nam in annis vrbis numerandis & digerendis apud antiquos maxima dissensio, vt & Cicero in Bruto tradit.

Vnde Messala Coruinus de progenie Augusti Coss. à Iunio Bruto & Publicola in Pantam & Hirtium per annos 444. Nam sub Coss. tamdiu Roma fuit, nisi quod annis 49. Consules defuerunt sub Decem viris an. v. c. trecentesimo quarto, duobus, sub tribunis militum annis quadraginta, septuagesimo nono post exactos reges. Non tamen continenter. Nam consules interdum intercalati sunt ab anno v. 322. vsque ad 99. Sub Dictatoribus annis tribus. Sine Magistribus annis quatuor, vrbis scilicet trecentesimo septuagesimo nono. Hos omnes reperias à septimo Euilmerodac ad ipsum Augustum.

Coss. omnia iura omniaque regum insignia habuerunt, id modo cautum est, vt alter alteri per singulos menses falces ac secures concederet, ne si ambo falces haberent, duplicatus terror, duoque reges pro vno accepti esse viderentur. Omph. de Roma. Princip.

Tarquinio Superbo nondum eiccto libri tres in sacrarium conditi Sibyllini appellati sunt. Ad eos quasi ad oraculum quindecim viri adeunt, cum Dij immortales publicè consulendi sunt. Gell. lib. 1. cap. 19.

[Sibyllæ dictæ sunt quasi αἱ τῆς οὐρ βιβλία. Etymologia nota. Illis autem Prophetis Deus erga gentes vti voluit. ne ipsi, sua decissent testimonia, vt ait Paulus Apostolus, Act. 17.]

L. Iunio Bruto in bello cæso suffectus est Sp. Lucretius, & huic P. Valerius Publicola. Sic alteri Consuli L. Tarquinio Collatino M. Horatius Pulullus successit.

Scythæ vsque ad Palæstinam latrocinando penetrant.

Ostia ciuitas ad Tyberim & Sinope conduntur. Galli pulsus Thuscis vtramque Padi ripam occupant. Sibylla Cumana, quæ & Amalthæa & Deiphobe.

Danius regnum in Oceano Septentrionali auspicatur, si credendum Germanis de more mentientibus, cui Humblus & Lutherus filij deinde succedunt.

Dipoënus & Scylles primi scalpendo marmore clarent in Sicyonia.

Zeno Eleates Dialecticæ & Dialogorum inuentor. Pythagoram vidit. Prometheo tamen dialecticæ inuentio-nem tribuit Plato.

X

Hipparchus Pisistrati filius, Hippiae Tyranni frater Athenis occiditur, & sic Respublica liberatur. *Gell. libro 17. cap. VI.*

Astyages Medus Lydicum bellum conficit anno 604. post captum Ilium. *Soli. cap. 20.*

Amasis rex Aegypti. *Herod. Diod.* Hinc fortasse Plinius vocat Semnelerteum, quo regnante ait Pythagoram in Aegypto fuisse. *lib. 36. cap. 9.*

Iromus cepit regnare in Phoenicia 14. annis ante Cyrum, regnavit autem annis 20. *Ioseph. contra Appionem.* Iam ergo monarchia Babylonis dissipabatur.

ROMÆ, capitolium perfectum. Bellum Sabinum. Pestis grassatio. Sabini victi pacem rogant. Dictatura primum instituta.

Coniuratio de reducendo Tarquinio detecta. Aedes Saturno dedicata. Saturnalibus institutis. Virginus Tricostrus ad Regillum Latinos paulo ante vicerat.

Tribus instituta Tarquinio Cumis moriente. Secessio populi in sacrum montem.

Tarquinius Superbus sub finem Monarchiae Chaldaeorum, ut antea indicatum est, Tusculi moritur: post 13. annum exilij, anno vrbs. 257. Augustinus paulo post, sub Dario scilicet & Cyro Persarum regibus *lib. 18. de Civitate capite 26.*

Tribus annis post Tribunitia potestas instituitur, qui annus primus videtur esse Baltazaris.

Anno ab vrbe condita 500. eius ditio vix 14. milliaria, id est, 7. leucas Gallicas patebat. E tam tenui initio crescit quidem, sed post Alexandrum Macedonem, id est, abhinc annos 250. siue post annum vrbs 500.

SVB hoc impletum est illud Ierem. 50. Ecce ego visitabo regem Babylonis & terram eius, sicut visitavi regem Assur, & reducam Israel ad habitaculum suum.

Salathiel filius Iechonice tertio anno Baltazaris Babylone mortuus est, stetitque post eum Zorobabel filius, qui primo anno Cyri perrexit cum exilibus Hierosolymam, & restaurato templo Babylonem rediit, ubi & mortuus est. *Seder Olam.*

Iosephus quinque reges Babylonis post Nabugd. facit, sed repugnat Ieremias *cap. 27.*

Hebraei tantum tribuunt huic Monarchiae 70. annos, quoniam Baltazarem tertio regni anno captum & extinctum putant.

Conueniunt in reliquis. Nam Nabugdonozori quoque annos 45. attribunt, Euilmerodac *23. in Seder. cap. 28.*

Baltazarem Labinitum Labiniti & Nitocris f. à Cyro interfectum videtur appellare *Herod. lib. 1.*

Quem quidem à Cræso adiutum, quod Gobriae filium occidisset, & in multos alios crudelitatem exercuisset, Cyrus Babylone obsedit & cepit. *ibidem Herod.*

Eius primo Danieli capite 7. visio obiecta est de 4. bestiis, leona alata, vrsus, pardo, & quarta bestia cornua decem habente, qua sequentium saeculorum monarchicum ordinem reuelauit.

Tertio altera de Ariete duorum cornuum & hirco vnus, deinde quatuor, qui deuicit arietem, id est, rege Persarum, & Alexandro Macedo. *cap. octauo.* Tertia de pernicie regis, id est, imperij, Babylonica *cap. 5.*

Adhuc erat in viuis Pythagoras. Nam venit in Italiam regnante Tarquinio Superbo, 200. annis post Numam Pompilius *Cic. 2. de Orat.* se philosophum appellauit, ut septem sapientum, quorum erat æqualis, gloriosam inscriptionem illuderet. *Idem.*

A Daniele Dei notitia tincti sunt quinque Monarchae,

Nabugdonozor,

Anni vrbs condita.	Anni Mundi.	p. Posthumio Tuberto, Agrippa Menenio Lanato.
250.	3638.	Sp. Cassio Viscellino, Opitro Virgino Tricostr.
251.		Posthumio Cominio Arunco, T. Largio Flavio.
252.		S. Sulpitio Camerario. M. Manlio Tullio Longo.
253.		P. Veturio Gemino, T. Ebutio Helua.
254.		T. Largio Flavio 2. Q. Cælio Siculo.
255.		A. Sempronio Atratino. M. Minutio Augurino.
256.		A. Posthumio Regillæsi, T. Virginio Tricostr.
257.		Appio Claudio Sabino, P. Serulio Prisco.
258.		A. Virginio Cælimontano. T. Veturio Gemino.
259.		Sp. Cassio Viscellino 2. Posthumio Cominio Arunco 11.
260.		T. Gegano Macerino. P. Minutio Augurino.

3.

d BALTAZAR, an. 10.

Hunc Darius & Cyrus vino somnoque sepultum oppresserunt, Monarchiamque ad suos transtulerunt. Quod futurum, multo ante denuntiat Esaias *cap. 13. 21. 27.* Jeremias *cap. 50.* & pluribus aliis locis, P salmoglyphus, &c.

Josedec pontifice. Salathiele duce Judæorum. Daniele & Ezechiele vaticibus.

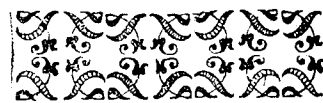
Amasi Aegyptiorum Pharaone.

Haliatte Lydorum rege octauo, denique Cræso, an. 14. Amynta nono rege Macedonum.

Lacedemoniorum Anaxand. deinde Cleomene, an. 25.

Batto 2. Cyrenarum rege, tertio, deinde Arcesilao 2.

Anni vrbs condita.	Summa 78.	Anni mundi
262.	Coss. Romæ. A. Sempronio Atratino 2. M. Minutio Augurino 2.	3638.
263.	Q. Sulpitio Camerario, Sp. Largio Ruffo 2.	
264.	C. Iulio Tullo, P. Pinario Ruffo.	
265.	Sp. Nantio Rutilio, Sex. Furio Philone.	
266.	C. Aquilio Tufco, T. Sicinio Sabino.	
267.	Proculo Verginio Rutilio, Sp. Cassio Viscellino 3.	
268.	Q. Fabio Vibulano, Ser. Cornelio Maluginensi.	
269.	L. Aemilio Mamercio. C. Fabio Vibulano.	
270.	M. Fabio Vibulano, Ser. Valerio Potitio.	
271.	Q. Fabio Vibulano secundum, C. Iulio Tullo C. F.	

1.

a Monarchia secunda, id est, Persarum, patuit ab India usque in Aethiopiā per centum 27. prouincias. *Esther. 1. quæ Argentea. Dan. 2.*

Incipit an. mundi 3638.

2.

b DARIUS filius Hidaspis siue Assueri de genere Medorum *Daniel. 9.* Medus, socer Cyri, an. 2.

Dan. 6. 3640.

274. Jesu filio Josedec pontifice.

Nabugdonozor, Euilmerodac, Baltazar, Darius Medus & Cyrus Persa.

Amasis penultimus Aegyptiorum rex, ad quem venit Solon, qui adhuc viuebat, Græcos amauit, & Naucratem urbem eis habitandam dedit.

E Cyrene Græcam Batti regis filiam, iuxta alios Arcesilae, vxorem duxit. Primus cepit Cyprum & tributariam reddidit Policratis familiaris. *Herod. lib. 2.*

ROMÆ Coriolanus exilio damnatus. Prodigia multa visa & audita. Lex Agraria.

Aemilius Aequos & Volscos vincit.

Oppia Vestalis ob incestum viua defoditur.

NON omnino fictum est, quod Antiqui de Assyriorum regno memorarunt, quando ei proximè Persicum successisse ferunt. Primum quoniam Nabugdonozor à quo prima Scripturæ Monarchia incipit, verus Assyriorum imperium subdens, Assyriorum potius rex appellatus est, quam Babyloniorum, vel Chaldaeorum, propter veterem imperij sedem, quodque Assyrij regem duntaxat mutasse, non regnum perdidisse viderentur. Quare quem propheta Babylonis regem vocant, liber Iudith, Herodotus, Cresias, Iosephus ipse Assyriorum appellant.

Deinde Babylon imperij noui sedes pars erat Assyriæ, ex Plin. *lib. 6. cap. 26.* Strabo. *lib. 16.* Hinc Herodotus, Cyrus Assyrii bellum intulit. Assyriæ autem cum alia multa sunt magna oppida, tum verò celeberrimi nominis est Babylon, ubi post euerfam Ninum erat regia.

Denique quia primariam Assyriorum urbem, id est, Ninum siue Niniuem occupabant.

In ordine Regum Persarum exteri scriptores à sacris variant. Cyrum enim præponunt Dario, tanquam socerum genero, cum contra Darius vel socer fuerit Cyri, ut Hebraei arbitrantur, vel auunculus, ut Lyranus in 5. caput Daniëlis & Zonaras annotant. Vnde & apud Daniëlem Darius nominatur ante Cyrum.

Quod autè hic fuerit Darius, quem nostri vocant filium Hydaspis Daniel verò Assueri ex genere Medorum, ex eo liquere puto, quod elementa Hebraica monstrant Assuerum tertium post Regem esse, quem Græci appellant Xersem, qui apud vtrosque fuit à primis Persarum regibus, ut Iusti. *lib. 2.* fidem facit, quique contra Græciam innumerabilem duxit exercitum, & ea per quinquennium gessit, quæ Græcorum narrat historiæ.

Succendit enim Athenam sub principe Mardonio, & bellum iniit apud Thermopylas, & apud Salaminam nauale certamen, quando Themistocles ad Persas fugit, & Sophocles atque Euripides clari habebantur.

Nec assentiri possum Lyrano & ceteris, quibus Assuerus est Darius Hydaspis filius, quoniam qui Assuero successit, est Darius Longimanus, cuius præcessorem fuisse Xersem cuncti fatentur. Deinde, quis horum sex diceretur Xerxes, cuius bellum in Græcos apud vniuersos tantopere decantatum est? Cætera intra in Assuero notabimus.

b DARIUS Medus interfecit Baltazarem regem Chaldaeorum, & successit in regnum annos natus 62. *Daniel. 5.*

Babylon à Medis & Persis capta est, cum Baltazar magna securitate agitare conuiuium. *Xenoph. lib. 7. de in-*

situatione.

Denique hunc Darium cepisse Babel opera Zopyri, etiam aiunt externi scriptores, ut perspicias hunc esse filium Hydaspis, quantumvis Cyro præponatur.

Historiæ, quæ expugnationem Babylonis vni Cyro tribuit, fallunt. Nam ex Scriptura apparet, in evertenda Babylone Medos fuisse principes, qui Persas socios & adiutores ascuerint. *Ezr. 13. Jerem. 50. Daniel 5.*

Vnde res constituuntur de sententia Darij Medi, & super regnum Sattapæ centum viginti præficiuntur, & super eos principes tres ex quibus Daniel vnus erat, ut Sattapæ redderent illis rationem, & Rex non sustineret molestiam. *Dan. 6.* Quare & hoc regnum in Græca historia & Medicum & Persicum nominatur.

Eius primo absoluti sunt septuaginta anni captiuitatis Babylonice à Jeremia 25. & 29. cap. prædicti, *Dan. 9.* Quamuis Rabbini tam veteres, quam recentiores putent illum septuagesimum annum incidisse in secundum Darij Longimani, magna impudentia affirmantes Danielem in sua supputatione fuisse lapsum. *Abben Ezra in 9. Dan.*

Esse autem videtur hic Darius, qui ducibus Dati & Arbazo Medis (Medus enim Medos exercitibus præficiat, contra eos, qui Darij Persam faciunt) Asiam, Macedoniamque aggressus est, & Iones superauit: fugatus interim à Miltiade Atheniensi in Marathonis campis, vnde Græci scriptores bellum apud Marathonem gestum Medicum dicunt. Quod gessisse videtur, Cyro alibi res gerente. Ita ut quidem Darius plusquam 2. an. regnauerit, sed eius alij 20. aut circiter, Cyro attribuantur, quod cum eo concurrerint. Nam Hebræi Dario Cyrum duntaxat annis tribus faciunt superstitem, & Thucydides inter Marathoniam pugnam & transitum Xerxis in Græciam annos tantum decem constituit.

Græciam primus tentauit. bellum describit *Herod. libro 6.*

Bellum infeliciter aduersus Scythas suscepit, cui expeditioni etiam Miltiades interfuit.

Eius primo reuelatio facta Danieli de septuaginta Hebdomadibus, id est, annis 490. post quorū sexagesimam nonam occidendus erat Christus, & pactum confirmaturus *cap. 9.* item liberatio à lacu leonum *cap. 6.*

Circa ducentesimum sexagesimum annum ab vrbe condita victi ab Atheniensibus Persæ pugna Marathonica duce Miltiade & comite Themistocle. *Gell. libro 17. capite ultimo.* Macerino & Augurino *Coss. Sulpicius.* Annis. 20. post eiectionem Pisistrati filium Hippiam & decem ante Xerxis expeditionem Salaminiam. *Herod. lib. 6. Gellius ibid. Vrbis annus non quadrat.*

Commanus post Senanum Segoregiorum Galliarum rex.

Marmore sculpendo primi omnium inclaruerunt Dipænus & Scillis in Græca insula geniti, Medis imperantibus, priusquam Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter 50. *Plin. lib. 36. cap. 4.*

Cræsus barbarorum sive Asianorum primus, Græcos, Iones, Æoles, Dores Asiæ tributarios, Lacedæmonios amicos fecit. Exceptis Cilicibus & Lycis, omnes cis Halim fluium, Medos à Lydia separantem, & ab Armeniæ monte in Cyliciam labentem subiecit, videlicet Lydos, Phrygas, Mariandinos, Mefios, Chalibes, Paphlagonas, Thraces, Ethinos, Bythinos, Cares, Iones, Dores, Æoles & Pamphylios. *Herod. lib. 1.* quo victo cessere Cyro omnia.

In urbem Sardes è Græcia doctos omnes traxit. *Ibid.*

Solon ad eum & ad Amalim regem Ægypti peregrinatur. *Ibidem.*

Ann.
mundi.

3638.

Amasi Ægyptiorum Pharaone.

Lydorum Cræso.

Amynta nono Macedonum rege.

Lacedæmoniorū Cleomene.

Syracusanorum Cleandro Patareo regni conditore, an. 7.

Arcefilao secundo, deinde Batto tertio Cyrenarum rege quinto.

Romæ Coss.

Casone Fabio Vibulano 2. Spu. Furio Medullino. 272.

M. Fabio Vibulano 2. Gn. Manlio Cincinnato. 273.

Casone Fabio Vibulano 3. T. Verginio Rutilio. 274.

3640.

Lydi

Anni
vrbis
condita.

274.

Ezr. 1.
& 2.

304.

3.
c CYRVS gener Darij, rex Persarum succedit Medo, vnumque è duobus imperium successionis & Victoriarum iure facit, annis 30.

3640.
Jesu filio Iosedec pontifice.

Salathiele & Zorobabele ducibus Juda.

Propheta Daniele.

Amynta nono rege Macedonum, deinde Alexandro, an. 43.

Amasi Ægyptiorum Pharaone. denique Psamemito mens. 7.

Lydorum rege Cræso.

Lacedæmoniorū Cleomene, deinde Leotichide Menaris f. an. 22.

Cyrenarum Batto tertio rege quinto, deinde Arcefilao tertio.

Anni
mundi.

3640.

3670.

Lydi in Hetruriam veniunt, ibique sedes perpetuas statuunt, *Ibidem.*

Fabius vicit Veientes & Hetruscicos. Triumphum tamen agere recusauit propter caesorum Romanorum numerum. c CYRVS Astyagis Regis Medorum nepos ex filia, de quo pag. 125. secundum Græcos Astyagem regno expulit, secundum Hebræos eius regnum hæreditate est sine vi consecutus, ut innuit Daniel cap. 13. *Et rex Astyages appositus est ad Patres suos, & suscepit Cyrus Perses regnum eius.* Sed id non proximè, verum post Darium Astyagis hæredem, de quo eadem pag. 125. Quo prætermisso Daniel ad Cyrum transfiliit, quoniam agebat de captiuitate Babylonica, à qua significat se populumque suum liberatum iri per Cyrum, ac Deum iam parturire Israëlitis sub Nabugdonore liberatorem.

Eius tertio Danieli factæ sunt reuelationes capitum 10, 11, & 12. Res autem capitum 13. & 14. sub Nabugdonozore. Nam errat Sulpitius, qui Danielem Babylone virtutem suam ostendisse dicat coram Cyro, sacerdotibus Beli falsi conuictis, cum Beli simulachrum cibus vesci afferent. Daniel enim sub Cyro erat senex, atque cap. 13. dicitur fuisse iuuenis. Deinde Cyrus non colebat Deos Babyloniæ, sed Persarum. Denique non in Babylonia commorabatur, sed in Perside.

Publicè edictis dat potestatem Iudæis redeundi & cætera perficiendi, quæ describuntur primis capitibus Ezræ.

Restituisse templum Hierosolymitanum etiam scripto prodidit Alex. Polyhistor & Hecataeus Abderitanus apud Iosephum *lib. 8. cap. 4.*

Persico regno adiunxit Babylonicum, quia mortuo Dario focero illud obtinuit, atque ita tria regna, Medorum, Persarum, Babyloniæ coniunxit.

Scythis bellum inferens cum ducentis millibus Persarum in prælio cecidit. Anno decimo quinto, postquam Tarquinius Superbus Romæ regnare cœperat. *Sulpitius.* Atque Tarquinius iam sub finem Monarchiæ Babylonicæ obierat. Sed illud discrimen non est multorum annorum.

Vulgo tamen Romæ consules institutos exactis regibus putant sub Cyro. Nam in eius tempora fere omnia sua memorabilia conferunt Græci & Latini, quia non nisi vmbra superiorum Monarchiarum & sæculorum perceperunt, ut è sequentibus patebit.

Sub Cyro philosophia auctoritatem, & nomen obtinere cœpit. Hinc multi deinceps Astrologi, Physici, Medici, Poetæ. Quare & hinc suum chronicon de Græcis Romanisque illustribus exorditur *Gellius lib. 17, cap. 21. & vlt.*

Sibylla Chaldeæ sive Persica, Alexandri Macedonis gesta perinde atque Daniel prædixit. Eius sunt, magna ex parte, quæ supersunt Græcè Oracula Sibyllina. Non rectè confunditur cum Erythræa. Nam illa vixit belli Troiani tempore, ac prædixit Græcis Ilium perentibus perituram Troiam, & Homerum mendicia scripturum. Vide quæ de rebus Sibyllarum adiecit ad librum Perionij de vitis Sanctarum mulierum.

Cræsus Lydorum rex. Æsopus fabulator. Anacharsis & Scyle Scythæ quos populares interfecerunt, quia peregrinos mores & Græca sacra in patriam inferebant. *Herod. lib. 4.*

Parmenides in montis Caucafi vertice logicam excogitat, physica scribit carmine.

Heraclitus flens hominum stultitiam & vanitatem,

cuius ad Darium Hydaspis filium extat epistola.

Empedocles hos secutus Heroico versu de rerum natura philosophatur. Xeusis & Parrhasius pingendi arte excellunt.

Baby. onis dilabi sumentibus suum imperium, Amasis in Aegypto regnum recipit, Cræsus autem affectat Asiam. Unde & Ephesum & vicinas vrbes, totamque Ioniam subiicit, & cum Astyge sororio configit, sed iuxta oraculum Delphicum, Cræsus Halim superans, magnam perdet opum vim. Tandem in Cappadocia post, 15. regni annum à Cyro vincitur, & Sardibus capitur.

Cræsus primus barbarorum, Græcos partim tributarios, partim socios & fœderatos reddidit. Antea enim omnes Græci liberi. *Suidas in Cræso.* adhuc vivebat Solon & aliqui de septem sapientibus.

Cyrum Mazarem Medum & Harpagum mittit, vt Ioniam, Cariam, Lyciam occupent. Harpagus Phocenses in Corsicam, Rhegium, Veliam, & agrum Massiliæ eicit. Teios in Traciam, vbi Abderam condunt. Xanthios in Lycia ad incendium compellit.

Massilia à Phocensibus tunc condita, quæ proinde Græcè loquebatur, & Græcas literas in Galliam propagavit, pro Bardos, Euages, Tectofages. *Marcellinus lib. 5. Strabo lib. 4.*

Cyri victorias & fauorem erga populum Domini in Chaldaea captiuum, eo etiam nominato, prædixit Esaias annis 200. antè. *cap. 44. & 45.*

A Cyro facta est omnibus, qui vellent, redeundi in Iudæam potestas. Itaque multi, pij præsertim ac tenues ad 50. ferme millia duce Zorobabele, & pontifice Iesu filio Iosedec reuersi sunt, & Hierusalem ædibus constructis redintegrare cœperunt, *Ezra. 1. & 2.*

Fundamenta quoque templi iecerunt anno secundo sui reditus, *Ezra. 3.* ædificato altari, in quo sacrificarent, sed ab accolis Samaritanis interturbata est ædificatio ad secundum Darij. *Idem. 3. cap. 10. Ioseph. lib. 1. contra Appionem.* Hinc Ioan. 2. Quinquaginta annis extructum templum. Quot reperias à secundo Cyri, ad 2. Darij Longimani.

Quod R. Selomo & alij scribunt è 4. Ezra, Cyrum indutum per Rahum & alios consiliarios, edictum suum reuocasse, ædificationemque vrbis & templi impediuisse, non potest consistere. Quoniam Cyrus perpetuo fuit Iudæis, ac de eo insignia habet testimonia *Es. 45.* eo etiam nominato. 200. annis, antequam nasceretur, & alibi apud Ezram passim & prophetas.

Quod ergo Ezras *cap. 4.* scribit Iudæos duabus accusationibus in odium regum Persarum incurrisse, atque ita in ædificatione templi impeditos fuisse, & priorem accusationem in Assueri, posteriorem in Artaxerxis tempora collocat, per Artaxersem intellige eundem Assuerum, vt ante nos R. Abraham Abben Ezra tradidit, quasi vtraque reuocatio ab eodem facta sit. Quin & fortassis duæ illæ, quæ dicuntur, accusationes sunt vnica, vt posterius more Hebraico sit posterioris explicatio.

Vti tres fuere captiuitates, ita tres reditus. Primus duce Zorobabele (sub Cyro) secundus post 18. annos sub Dario Longimano (sed hic numerus non satis conuenit. Nam seprimus Darij Longimani abest à Cyri vltimo 28. annis) duce Ezra, qui tumultuariè ædificauit murum vrbis, & adaptauit templum redeunte Zorobabele Babylonem, vbi & moritur. Tertius (sub eodem Dario post secundum annis 13.) duce Nehemia *Seder Minor.* Tres annos tantum Hebræi tribuunt Cyro & Assuero 14. *Ibid.*

Anni

Mundi.

3670.

Syracusanorum Cleandro regni conditore an. 7. deinde Hippocrate Gela an. aliis 7.

Romæ Coff.

L. Aemilio Mamerco secundum C. serulio Prisco. 265.

C. Horatio Puluillo, T. Menenio Lunato. 276.

A. Virginio, Sp. Serulio. 277.

C. Nautio Rutilio, P. Valerio Publicola. 278.

L. Furio Medullino, L. Manlio Volsone. 279.

L. Aemilio Mamerco, Opitire Virginio, siue Popisico Iulio Tullo. 280.

L. Pinario Ruffo, P. Furio Medullino. 281.

Ap. Claudio Sabino Ap. F. Quintio Capitolino Barbato. 282.

L. Valerio Poitio, T. Aemilio Mamerco. 283.

3670.

In primo

Anni

vrbs

codita.

284 *T. Numicio Prisco, & A. Virginio Calimontano.*

285 *T. Quintio Capitolino, P. Serulio Prisco.*

286 *T. Aemilio Mamerco, Q. Fabio Vibulano.*

287 *Q. Serulio Prisco, Sp. Postumio Albo Regillensi.*

288 *Q. Fabio Vib. 2. T. Quintio Capitolino 3.*

289 *A. Postumio Albo, Sp. Furio Fusco Medullino.*

290 *L. Aebutio Helua, P. Serulio Prisco.*

291 *L. Lucretio Tricipitino, T. Veturio Gemino.*

292 *P. Volumnio Auentino, Ser. Sulpicio Camerino.*

293 *C. Claudio Ap. F. Sabino, P. Valerio Poplicola, cui interfecto successit L. Quintus Cincinnatus.*

294 *Q. Fabio Vibulano 3. L. Cornelio Maluginensi.*

295 *L. Minutio Carbeto, C. Nautio Rutilio 2.*

Anni

mundi.

3640.

In primo reditu ascendunt cum magnis opibus, auro, argento, rebus aliis pretiosis, ad. 42. millia, trecentos sexaginta, è quibus sessores erant equorum, mulorum, asinorum, camelorum ad octo millia, centum triginta sex præter profelytos, seruos, ancillas, & ducentos psaltes & psaltrias, *Ezra. 1. & 2.*

Nempe triginta millia è tribubus Iuda, Benjamin & Leui, ex aliis tribubus millia alia tredecim, *Ibid. R. Selomo & Seder Olam.*

Ezras *cap. 2.* plebeios, oriundos præsertim è Hierosolymis Bethleem & cæteris oppidis Iuda & Benjamin reuocat ad 38 millia, Clericos autem, id est, sacerdotes, Leuitas, cantores, Ostiarios, Nathineos, seruos templi ad quinque millia, viginti duos.

Cæteri per Orientis regiones partim dispersi remanserunt, partim sibi ipsis ædificauerunt vrbes, pagos, Synagogas, Academias, quin & de Principum licentia sibi principem constituerunt, & Res galuta (caput exilij) Patriarchamque nominarunt, quam dignitatem Hyrcano regio temporibus Herodis capta & in Parthiam tracto vltro detulerunt, etsi eam alioqui ab illorum locorum regibus redimerent, & magno pretio conseruarent, vt de sua gente, præsertim Dauidis familia haberent magistratus, ac in exilio in sua Rep. & suis Legibus viuere viderentur, *Seder Minor, R. Abraham in Cabb.*

Hellepontia Sibylla, Solonis & Cyri temporibus, vt scripsit Heraclides Ponticus. Iisdem fere temporibus Persica, Lybica, Italica & Græcæ plures. Theognis poeta.

His annis absente Cyro in bello Scythico, regnat filius Cambyfes, impedit executionem edicti à patre in gratiam Iudæorum sanciti. Aegyptum regno Persico adiecit: sed infœlicem susceptam expeditionem in Aethiopia. *Herodot.* Eodem ferè tempore moritur, quo pater. Quare in serie Regum ab histor. Hebr. non reponitur.

Iniquior fuit Iudæis, quia bellum Aegyptiis illaturus metuebat, ne illi Aegyptiis se immiscerent, præsertim cum dicerentur à calumniatoribus aulicis Aegyptia orti stirpe.

Eum Cyrus pater Regem creat, cum Regem non liceret extra regnum, cum exercitu proficisci, nisi prius domi rege creato. *Herod. lib. 7.* Ideoque Cambyfes anni quibus regnauit absente patre, Cyro tribuuntur.

Ex qua Herodoti regula duo reges erant Persarum vno tempore. Vnus domi, alter foris, id est, vnus, qui foras progredieretur ad bella, alter, qui domi interea remaneret. (q vnus Augustus, alter Cæsar) Quare Angelus Dan. 10. se dicit relictum fuisse apud Reges Persarum diebus 21. cum tamen videatur tunc fuisse rex vnus, nempe Cyrus. Eius enim tertio hoc dicebatur ex eodem capite. Sed Cambyfes erat rex Domesticus Cyro absente.

Cambyfes quem domi regni vicarium pater reliquerat Sisami iniusto iudici pellem de traxit. *Herod. lib. 5.*

Etiain in Metasthene omittuntur Cambyfes & Darius, quæ Hydaspis filium dicunt. Ille quia regnauit viuentis patre, & bellum gerente contra Scythas, tanquam vicarius, quod non liceret Regem extra regnum proficisci cum exercitu, nisi domi prius creato Rege ad vitanda bella intestina.

Darius autem quia vel præcessit Cyrum, vel per eadem legem, eo discedente, domi regnauit Assuærus. Ita anni septem, quibus Cambyfes regnasse dicitur, & prohibuisse inchoatam ædificationem templi ob calumnias Samaritanorum, attribuuntur Cyro. Is patre contra Scythas pugnante, Amasi moriente, Aegyptum cepit. *Diod. lib. 2. Herod. lib. 3.*

Cyri bellum aduersus Thomirim Massagetarum re-

3670.

ginam 630 annis post bellum Troianum. *Ex Trogo.*

Ibidem Cyrus occumbit. De hoc tamen Herodotus dubitat, cum inquit, Hęc de Cyri vitæ exitu dicta sufficiant, de quo cum multa referantur, is qui mihi maximè verisimilis videtur, à me commemoratus est. Et Xenophon cum placidè mortuum esse in complexu suorum narrat.

Eius anno primo Daniëlis hebdomades inchoant, quem fuisse captiuitatis septuagesimum docet Ioseph. lib. 11. Ant. cap. 1. anno post captam Babylonem vno, vt supra declaratum.

Miltiades post Marathoniam victoriam damnatus ab Atheniensibus in publicis victoriis interiit.

Clitthenes Athenis exulans, Sicyoniorum tyrannus efficitur.

Oracula in Græcia & Africa Dodonæum, Delphicum, Hammonium, Amphiarai celeberrima. *principio Herod.* responsa partim erant dubia, partim à prophetis sumpta, qui multo ante gentium & populorum varios casus & vices prænuntiauerant, vt Assyriorum Elaias, Babyloniorum Ieremias, Macedonum *Es. 23. & Dan. 8.* Romanorum Balaam Num. 24. Daniel sapiens. Nabugdonozoris *Es. 14 & Ier. 23 &c.* Cyri, eo etiam nominato *Es. 45.* Alexandri Magni & successorum *Dan. 8 & 10.* Facile enim erat dæmonibus ingenio & scientia pollentibus iam dicta dicere, demere, vcl addere, alia lingua interpretari, &c.

[Fuerunt oracula etiam testimonia de Deo, quamuis à malis spiritibus. Ipsi enim etiã veritati coguntur inferuire, sed malitia innata illis, publicare eam delectantur, & inuidia in humanum genus concepta veritatem responsorum varie conantur obscurare: ne illis homines in commodum vterentur. Michael Pfellus.]

Psammenitus patri Amasi in Ægypto successit. A Persis rege Cambyse subigitur, atque ita Ægyptus Persarum iuris fit. *Herod. lib. 3.*

Cyrenæi, Lybes, Barcæ se dant Cambyfi, Cræso adhuc viuo. *Ibid.*

Corax & Tisias primi rhetoricam excitant.

Anaximenes Anaximandri successor primus horologium sciotericum. i. solare Lacedæmone ostendit. Eo die obiit, quo Sardis capta est. *Icert.*

Sub Cyro 55. Olympias, quando Sardis & Cræsus capti sunt. *Suidas in Anacreonte & Anaximandro.* Hoc sequuntur Plinius, Solinus, Diodorus, Thallus, Castor, Polybius & Phlegeton, quos citat Euf. præp. 10. cap. 3. Alij Cyrum cœpisse imperare Olymp. 70. sub vrbis 260. alij Olymp. 80. sub Vrbis 290.

Cyrus Xenophontis aliquot annis post, non ad historia veritatem, sed ad iusti & legitimi imperij imaginem scriptus. *Cicer.* Et si alioqui optimus & pientissimus fuerit princeps. *Esa. 44. & 45. 2 Paral. Vlt. Ezra 1.* Nam Dei Ecclesiam ab Assyriis primum, deinde à Chaldæis miserè afflictam recreauit. *Ibid & Ierem. 50.*

Quo tempore Cræsus viuis captus est Sardi, pugna trecentorum Lacedæmoniorum cum totidem Argiuis de agro Thyrea exitit, ex quibus duo Argiui & vnus Spartiata tantum superfuerunt. *Herod. lib. 1.*

Ephori Lacedæmone constituuntur ad frænan dam regum licentiam.

Templum Appollinis Delphici quarto incensum anno. 11. Cræsi. *Pausan. & Euf.*

Athenis Hipparchus & Hippias tyranni Pisistratidæ. Sami fratres Sylus, Pantagnostus, & Polycrates, quem Oron-tes Darij præfectus cruci affixit. *Valerius.*

Anni
mundi.

3640

Q. Minucio Augurino, C. Horatio Pulullo.

M. Valerio Max. Sp. Virginio Calimontano.

T. Romilio Vaticano, Sp. Veturio Cicurino.

Sp. Tarpeio Capitolino, A. Aterino Fontinali.

P. Horatio Tergemino, Sex. Quintilio Vero, cui peste mortuo sufficitur, Sp. Furius.

T. Menenio Lanato, P. Sessio Capitolino.

Sp. Claudio, T. Genucio.

Decemuiris consularibus creatis.

Appio Claudio, Sp. Postumio Albo, T. Genucio, Ser. Sulpicio, P. Sessio, T. Romilio, Sp. Veturio, P. Curatio, C. Iulio, A. Manlio.
(*Lex. 10. Tabularum scripta.*)

3640

Polycrates

Anni
vrbis
cōditæ.
304
305
306
307

Decemuiris Appio Claudio 2. Q. Fabio, M. Cornelio, M. Rabu-
leio, L. Minucio, Q. Poetilio, T.
Antonio, C. Duilio, M. Sergio,
Sp. Oppio.

*Iisdem Decemuiris per vim in hunc
annum continentibus.*

4

Ex. 3.

d ASSVERVS, quem
nostri Xersem vocant
Chaldæi Artaxersem
primum Darij Medi
filium, annis 20.

Jesu filio Josedec Pōtifice

*Zorobabele duce Iudæo-
rum.*

Daniele propheta.

*Alexandro rege decimo
Macedonum.*

*Lacedæmoniorū Archi-
damo Zeuxidami F. an.
22.*

*Cyrenarum Arcesilao
quarto rege octauo & vltimo.*

*Syracusanorum Gelone
an. 12. deinde Hierone
an. 12.*

Romæ Coss.

L. Valerio Potito, M. Horatio Barbato.

*Lare Herminio, T. Virginio Cali-
montano.*

Anni
mundi.

3640

Polycrates Samum aliisque maris insulas & ciuitates quadam continentis occupat. *vide Herod. lib. 3.*

Paulo ante hæc tempora Cleander Pataræus, regnum Syracusanorum in Sicilia condiderat vsque ad Agatolem, qui 20. annis post Alexandrum Magnum viguit. Hoc autem cū interregnis durauit annis 178.

Et Cyrenarum regnum in Remp. mutauit Arcesilao tertio Regem sextum agente.

Paulo post exactos regem primum fœdus Romanis cum Carthagenensibus & templum Ioui capitolino dedicatum. 28. annis ante primam Xerxis, id est, Assuëri expeditionem in Græciam. *Polyp. lib. 3.*

Tredecim annis post, Saturno ædes dedicata & Saturnalia festa instituta. *Halic.*

T. Largius primus Romæ dictator anno nono post exactos reges.

Sp. Cassius primus magister equitum ob plebis aduersus patricios tumultum & contra Sabinos.

Populi Romani successio à Patribus.

Latini contra Romanos rebellant. Sed hæc ante Cyrum.

Eius autem temporibus Romæ Fabij 306. cæsi in Veientino bello. Valerius Poplicola de Veientibus, Sabinis, Hetruscis triumphat, Veientibus induciæ inanes. 40. dantur. Seditio ob legem Agrariam. Pestis. Virinia Vestalis viua defoditur. Seditio contra Patres. Bellum cum Sabinis & Æquis. Cum Æquis fœdus actum. Antium Colonia deducta. Census actus, in quo censa sunt ciuium capita 124 millia, 214.

P. Seruilius, L. Ebutius Coss. pestilentia extincti, Æquis & Volscis vrbes obsidentibus. Volscum nomen sequenti anno prope deletum. Pluit carnem. (*Diony lib. 10.*) Censentur ciuium capita ad 132. millia & 419. per seditionem Tribuni decem creati. Legati Athenas missi ad Solonis leges describendas, sub vrbis 300. Ludi sæculares primum acti.

Legati cum legibus Solonis ex Græcia redeunt. Decemuirii creantur annis duobus, mox Coss. per annos 18. Lex 10 tabularum scribitur, deinde duæ prioribus adduntur, & post duos annos in æs incisæ publicè proponuntur.

d CAMBYSES non diu superstes fuit Cyro patri. Magi eius regnum dolo consecuti septimo mense oppressi sunt. Ita Assuërus Patris Darij regnum ad Cyri familiam translatum recipit, & istorum annum suis absomit.

Hunc quidam putant esse Cambysem, qui Ægyptum subegit, & Æthiopus frustra appetiit. Alij Darium Hidaspis filium. Sed est Xerxes Darij filius tertius Persarum & Medorum rex, quem voluptuosissimum fuisse, & præmia ampla proposuisse nouarum voluptatum inuentoribus ait Cicero. Quod congruit cum iis, quæ de Assuëri conuiuio, temulentia, libidine, luxu, prodigalitate, mollitie traduntur.

Esther 1. & seq. ne cæteras rationes repetam. Artaxerxes cognominatus, Ezræ. 2. & 6. Quod cognomen ad posteros transmisit, vt suum Pharao, Cæsar, Ptolomæus.

Cambyses non numeratur in sacris libris, quoniam viuo adhuc patre, aut statim post interiit, à se lætali vulneratus. Tūmque Ægyptus defectione inita regem proprium asciuit, vsque ad finem ferè huius Monarchiæ.

Cui etiam Cyrenæ paruerunt. Nam & earum regnum extincto Arcesilao rege octauo in Persarum manum simul cum Ægypto venerat.

Smerdes quidam Patizitis frater, curiæ custos, dolo regnum occupat, at mense septimo tollitur. Darius autem Hydaspis vel non alius fuit à superiore Dario, qui

Cyrum antecessit, vel non nominatur, quia eo discedente ex regno, & abeunte in Scythiam & Græciam, necesse fuit alium Regem nominari, cuius legis meminit Herodo. lib. 7. Sic Darius contra Scythas & Græcos in bellum profecturus, Xersem filium regem fecit, & in ipso apparatu belli mortuus, totam belli Græcanici molem filio reliquit. Vnde & Xerxes quinto anno regni cum ingenti exercitu, illud confecturus mouet. *Herod. ibid.*

Darius ergo foris rex, Xerxes siue Assuærus domi. Hic Esther duxit in vxorem, ex qua genuit Darium Longimanum, in Hebræis Annalibus.

Initio regni prohibuit adificari templum, criminatione nonnullorum. Itaque restauratio intermissa est vsque ad annum. 2. Darij, *Ezra. 4.* Nec ea est accusatio, qua ab Haman apud Assuærum delati sunt Iudæi, in lib. Esther. Nā facta non est regni eius principio.

Hinc intermissum sub Assuæro fuisse opus domus Domini dicitur, *Ezra. 4.* Ipsum verò postea illius constructioni annuisse *cap. 6. his verbis.* Construxerunt iubente Deo Israhel, & iubente Cyro & Dario & Artaxerxe regibus Persarum. Nam vt Darius iste est Longimanus, qui Assuæro successit, ita postremo loco memoratus Artaxerxes est Assuærus, qui prius impeditum opus, Esther & Mardochei causa, rebus populi fauere cœpit, vt impleretur illud Danielis *9. cap.* quo attribuit. 7. primas Hebdomadas de 70. templo & vrbi reficiendæ. Nam sub. 49. annum à Cyro Assuærus hoc iussit. Continuarunt deinde Darius & Artaxerxes 3.

Distribuit regnum non in. 20. prouincias, vt putat Herod. sed. 127. Esther 1. Nisi foras per prouincias Satrapias intel ligat.

Tertio regni conuiuium illud sumptuosum vniuerso Sarsarum populo & cunctis regni principibus instruit, de quo Esther primo. *seder. cap. 29.*

Post quartum, sequentibus quinque, Haman molitur Mardochei perniciem. *ibid.*

Post bellum Græcum non diu superfuit.

Esther 3. c. fit mentio anni eius duodecimi.

De rebus Persicis & aliis Asiaticis vix certi quicquam habet Græcorum historia, ante huius in Græciam transitum, tunc cum Gelon in Sicilia dominabatur. *Pausan. in Arcadico Olymp. 75. Halicarnas lib. 9.*

Post hunc nullus fuit rex apud Persas magnus (inquit Plato) nisi nomine. Ita cum eius clade cœpit, paulò post Cyrum imperium Persarum cadere.

A pugna Marathonica ad Xerxis transitum in Græciam an. 10. *Thucid. in Proem.*

Marathonica pugna. 16. annis posterior fuit Bruti, primi Rom Cofs. funete. *Halicarn.*

Tantis classibus in Græciam transit, vt Helleponto iuncto, Athou monte perfosso maria ambularit, terramque nauigarit, maria pedibus peragrans, classibus montes. *Cic. 2. de Finibus.*

Integrum quadriennium in apparatu belli consumit, collecto exercitu. 528;220. hominum. *Herod. lib. 7.* Annum egit in Europa.

Bellum à Dario patre, vt exteri statuunt, auo, vt ego, post Hebræos, susceptum aduersus Græciam per quinquennium gessit. Bis in terra victus, tertio, sed frustra, nauale prælium instruit.

Omnem librorum copiam, Athenarum vrbe præter arcem incensa sportauit in Persas. Quos multis post tempestatibus, Seleucus Nicanor referendos Athenas curauit. *cell. lib. 6. cap. 11.*

Anni mundi		Anni Urbis condita.
3670	M. Geganio Macerino, C. Iulio.	308
	T. Quintio Capitolino 4. Agrippa Furio.	309
	M. Genucio, C. Curtio.	310
	L. Papirio Mugillano, L. Sempronio Atratino.	311
	M. Geganio Macerino 2. T. Quintio Capitolino 5.	312
	M. Fabio Vibulano, Postumio Æbutio Corniceo.	313
	C. Furio Pacilo, M. Papirio Crasso.	314
	Proculo Geganio Macerino, L. Menenio Lanato.	315
	T. Quintio Capitolino 6. Agrippa Menenio Lanato.	316
3690	Trib. Mil. Conf. Potestate.	

Anni Urbis condita.

317

Coff.

318 M. Geganio Macerino 3. L. Sergio Fidenate.

319 M. Cornelio Maluginensi, L. Papirio Crasso.

320 C. Iulio 2. L. Virginio.

321 C. Iulio 3. Vel. M. Manlio, L. Virginio 2. Vel. Q. Sulpicio.

322 M. Fabio Vibulano, L. Sergio Fidenate, M. Foslio.

323 L. Pinario Mamereo, L. Furio Medullino, sp. Postumio Albo.

324 T. Quintio L. F. Cincinnato Penno, C. Iulio Mentone.

Anni mundi. Græci similitates belli huius metu deponunt, & Syncretismo facto petunt auxilium à Syracusano Gelone, Cretensibus & Corcyreis.

3670 Prælium ad Thermopylas memorabile. Nam. 300. Lacedæmonij duce Leonida, circiter vicies mille Persas trucidat. Simile narrat Gellius *lib. 3. cap. 7.*

Artabani expeditionem illam Xerxis contra Græcos disfluadentis, oratio elegans apud Herod. lib. 7. vbi mentio vnus Dei ostendit Persas à Iudæis fuisse instructos.

Xerxis bellum describit Herod. lib. 8 & 9.

Mardonius Assuæri dux Alexandrum Macedoniæ regem ad Athenienses legat de pace, quam illi recusarunt. Cyrillum in Salamine suadentem recipi conditiones seruituris à Mardonio oblatas, lapidibus Atheniensium viri obruerunt, vxorem ipsius & liberos sceminæ. *Demosth. de Corona.*

Sarobarzanes & Sisinnius à Mardonio Syriæ & Palestinæ præficiuntur.

Gelon Syracusanus Hieronis frater, ad quem multæ odæ Pindari, Hamilcarem cum. 30. millibus trucidat, eo die, quo ad Thermopylas, vel ad Salaminam duce Themistocle, dimicatum est. *Diod. lib. 11.*

Syraculis tyrannidem inuasit an. 85. ante Dionysium Seniore. *Dionis. Halic.* Huic successit Hieron, deinde post annos 12. Thrasibulus frater. *Diodo.*

Pausanias Lacedæm. suspectus de Xerxis amicitia supplicio afficitur. Accusatus fuit ab Aristide Atheniensi belli socio.

Demaratus rex Lacedæmoniorum apud Xersem exulat, Leonida in eius locum successit, qui in angustiis Thermopylarum Persis restitit tribus continuis diebus & quarto vicit.

Aristides summa integritate censum de tota Græcia agens & tributum singulis imponens, quo Græci quotannis ad sumptus bellicos aduersus Persas conferrent. 60. talenta, Iusti cognomen est adeptus. *Thucydides lib. 1. & Plat. in eius vita.*

Post fugam Persarum, Græci ad mutua dissidia redeunt. Hinc serpet bellum Peloponnesiacum.

Ostanes primus de Magia commentatus, Xersem contra Græcos comitatus, semina artis portentosa asperlit, *Plin. lib. 30. cap. 1.*

Imarus rex Lybiæ Egyptum Persis ademit cæso Achemene Assuæri fratre. *Thucid. lib. 1.*

Literæ Græcæ Massiliæ vigent, vsque eo, vt Galli illorum exemplo illarum studio caperentur, iam pacta & conuenta Græcè scriberent. *Strabo lib. 4.*

Philolaus Corinthius legem proletariam Thebanis fert.

Scythis in Media belligerantibus, domi feruile bellum exurgit.

Romani, qui proximè decem viros consilio Hermotimi Ephesij in Græciam & Athenas tunc florentes miterant, vt Solonis leges decem Tabulis comprehensas describerent, his duas adiecerunt, paulò ante bellum Peloponnesiacum, an. 60. ab exactis regibus. *Cic. 2. de Finibus sub. 300. an post urbem conditam. Gellius lib. 20. c. 1. sol. cap. 2. Halic. cap. 2.* Earum fragmenta habes, 2. de Legibus Cic.

Heracti Ephesij amicus Hermodorus Ephesius, legum Romanorum interpres, ac penè auctor. *Pompo. Juriscon. de Origine iuris. Plin. lib. 34. cap. 5.*

Inde Romæ lex de connubio Patrum & Plebeiorum lata. Tribuni militum consulari potestate creati. A Sempronio Atratino, T. Cloelius, L. Atilius, quibus mente tertio

post magistratum abdicantibus facti sunt Coss. L. Papyrius & L. Sempronius, vbi ferè desinit Diony. Halicarnassæus. Censores creantur. Fames maxima, qua coacti multi se in Tiberim præcipitarunt. Sp. Melius ob seditionem à C. Seruilio Hala obtruncatur.

Tolumnius Veientium rex Romanorum legatos interficit. Anno sequente ab A. Cornelio Cossio interficitur. Pestis & tetramotus. Fidenæ captæ.

Vrbis. 322. septuagesimo nono post exactos reges Tribuni militum subeunt locum Consulium per annos. 43. sed non continenter. Nam Coss. intercalati sunt vsque ad an. 339.

Volsi victi & vnanudati.

TEMPLYM anno huius Artaxerxis sexto perfectum est. Ezra 5. annis scilicet quatuor. Nam cœpit ædificari anno 2. Seder cap. 29.

Quod colligi etiam potest ex Haggæo & Zacharia. Quare verba 5. capitis tertij Ezræ, *structuram templi protraxerunt esse per biennium vsque ad Darij regnum, quod gentes vicinæ impedirent, ne consummaretur ædificium omnis tempore vitæ Cyri, sic sunt restituenda. Et protraxerunt structuram vsque ad secundum annum Darij Regis.*

Huius autem impedimenti interuallum fuisse plus minus. 45. annorum rectè velut rem vulgo tritam Iudæi aiunt anno secundo. Nam tot existunt à Cyro ad secundum huius Darij, & Daniel. 9. cap. septem hebdomadas huic rei assignat.

Septimo eiusdem Ezras venit Hierosolymam cum multis Iudæorum millibus. Ezra 7.

Tamen Hebræi supponunt Ezram ascendisse Darij secundo, ob captatam fortasse tum à Zorobabele huius rei facultatem.

Nam Darij secundo, iterum Zorobabel reditum procurat hac occasione captans facultatem, quæ per Assuërum adempta fuerat. Tres adolescentes regij corporis custodes oblectandi eius causa, quæstionem posuerunt, quænam res maioribus polleret viribus. Cum vnus dixisset, vinum, alter regem, Zorobabel tertius, Mulierem, sed supra omnia Veritatem: & huius sapientiam Rex probasset, iussit, vt ille peteret, quicquid vellet. Ille autem copiam restituendæ ædis & vrbis poposcit. 3 Ezra. 3. & 4. Ben Gorion lib. 1. cap. 12.

Vbi qui historiam tertij Ezræ improbant obiciunt non rectè Zorobabelem adolescentem dici regnante hoc Dario qui minimum septuagesimum annum ageret, si quidem is fuit, qui primo Cyri ad reducendos Israelitas dimissus est. Sed respondeo, satis esse per Synthesim, vt è tribus adolescentibus, duo tales fuerint. Addo כחור *Babbur* Hebr. non tam significare adolescentem ætate, quàm vigore, id est, virum ætatis viridis & florentis, quam quis sibi deligeret, q. electum. Accedit illud R. Selomonis, 1. Par. 22. vers. 5. Etiam filius. 42. annorum vocatur *בכור* puer. Exod. 33. vers. 11. Constat enim tum Iosue fuisse. 42. annorum, vel. 56. iuxta Talmudicos. Cum ergo Pueri nomen tribuatur tam prouecto, Iuuentus & adulescentia huiusmodi pueritæ incidet in 60. & 70. multo magis. Quemadmodum apud Virgilium magni anni magnos oportet procedere menses.

Mœnibus cingitur à Nehemia Hierusalem, Darij huius vigesimo. Nehem. 5. & 6.

Et enim tertius reditus è captiuitate in Hierusalem cœpit, Nehemia ductore, qui ascenderat quidem cum Zorobabele. Ezra. 1. sed quia eius ductu non factus fuerat primus ille reditus, tertius duntaxat ei tribuitur.

Anni mundi.

3680

L. Papyrio Crasso. L. Iulio.

3690

DARIVS Longimanus Artaxerxes. 2. Pius, annis 40. Cuius annus 32. Nehem. 13. memoratur.

3730

Iehu filio Iosedec, Ioachim & Eliasib per ordinem pontificibus.

Mesulam duce Iuda.

Haggæo & Zacharia prophetis.

Anno

Anni vrbis cõditæ.

Alexandro Amyntæ filio rege Macedonia, deinde Perdica an. 28.

Lacedæmoniorum Agi, Archidami F. an. 27. deinde Agefilao Agidis fratre an. 29.

Syracusanorum Hierone deinde Trasibulo an. 1. sub quo Syracuse se per annos ferè 60. in libertatem vindicarunt, donec Dionysius senior Remp. inuasit.

Rom. Coss.

L. Sergio Fidenate 2. Hostio Lucretio Tricipitino.

A. Cornelio Coss. T. Q. Cincinna 10 Penno. 2.

326

327.

Anni mundi.

3690

Anno autem trigesimo secundo tota exædificata est. Nehem. 5.

Nehemias eodem anno constructis muris redit ad hunc Artaxersem regem, à quo postea reditum impetrat in Hierusalem. Nehem. 13.

Nam hunc esse putant Hebræi, cuius septimo Ezras, & vigesimo Nehemias ascenderunt, in quorum libris Artaxerxes passim nominatur. Est autem hoc nomen regis Persarum dignitatis. Seder c. 29. id est, non proprium sed Comune.

Rex Assur vocatur, Ezra 6. Xerxis filius, Thucydides, id est, Assuëri. Nam ex eo & Ester genitum Hebræi constanter tradunt.

Cuius & secundum fuisse putant Septuagesimum captiuitatis contra sententiam Danielis cap. 9. qui eam confert in primum Darij Medi, de quo illic. Quamquam captiuitatem intelligunt non transmigrationem simpliciter, sed & euerisionem templi factam sub Sedechia. Nam etiam illud interuallum est contractius.

Vfus est Zorobabele consiliario & custodum regij sui corporis principe loco Danielis. Ioseph. ben Gorion lib. 1. cap. vndesimo.

Apud Profanos primus est Artaxerxes. Nam duos tantum faciunt Longimanum & Memnonem. Atque Ezras Assuërum etiam siue Xersem Artaxersem vocat.

Artabani scelus, qui victum tertio prælio Xersem trucidaret Patri succedens vlciscitur.

Aliqui Nehemiam à consequente Artaxerse missum Hierosolymam putant, vt illa ageret, quæ eius libro continentur. Sed perperam. Nam aperte erat pincerna illius, qui Assuëro successit.

[Quippe Ather satha dicitur, id est, à potu, vel post potu phrasib Persica, quam latini imitati sunt.]

Angelus precatur pro Hierusalem & Iuda, quibus (inquit) ô Domine, iratus es his. 70. annis iam dudum exactis. Zach. 1. Sic enim locus debet intelligi. Nam septuaginta captiuitatis anni iam pridem finierant, nempe sub imperij Cyri principium.

Tum Zorobabel filius Salathiel, & Iosue filius Iosedec, cœperunt ædificare templum Dei, & cum eis Propheta, maximè Haggæus & Zacharias. Ezra 2. id est, secundo Darij, Hag. 1. Zach. 1. cum antea sub Cyro vix altare perfectissent. Ezra 3.

Ezras ab exilio reuersus, academiam Hierosolymis instituit, omni disciplinarum genere refertam, ex qua multi insignes viri, seorsum Scribæ, & legis periti prodierunt qui iidem in Euangelio videntur.

Quin & auctor fuit primò versuum, siue periodorum, & paularum Scripturæ. 2. Diuisionis librorum sacrorum, vt Legis in quinque, Prophetarum in octo, Hagiographorum in nouem. 3. Parsiioth & Sedarim, id est, sectionum Legis pro numero Sabbatorum anni. 4. Paragraphorum per minuscula β & γ expressorum, in quos illas sectiones subdividunt pro reliquorum dierum, nempe operatorum, lectione. 5. Characterum hodiernorum, quod veteres à Samaritanis hæreticis, & plerisque aliis Orientis profanis populis vsurparentur.

Arcam priori similem in templo à se ædificato Iudæi dedicarunt. Nam prior à Mose ædificata ita fuit abscondita à Ieremia, vt nunquam reperta sit. Eph. & trad. Hebr.

Darius omnibus modis Iudæis fauet, fortasse quòd si-

3730

Y

lius esset Estheris, & certe eius annis Regina Esther vidua mater videtur multum potuisse, & liber Ezra & Nehemia mardochæum nominat.

Græcis etiam, vt Suida, dicitur Artaxerfes, ad quem Themistocles fugit, (*Thucydides, lib. 1. Esf. Diodorus, Cic. & Valerius Max. ad Xersem dicant.*) quamvis patrem Xersem antea turpiter profligasset. Mirum est Hebræos ferè, hunc esse opinati, qui victus sit ab Alexandro.

Iubet Iudæos repetere ædificationem & vrbis & templi. *Ezra 6.* collatis muneribus & priuilegiis amplissimis. Hinc à fluuio Babylonis Athaua Hierosolymam Ezras scriba cum multis aliis conscendit, & ædificauit murum ciuitatis. *Ezra 7. & seq.*

Deinde à Sufis castro siue vrbe munitissima post annos 13. Nehemias regius pinerna, Eliasib pontifice. *Nehem. 2. & seq.* vsque ad 12. ad cingendam mœnibus & portis urbem, quæ ad hoc tempus pagi instar remanserat.

Nam anno Longimani vigesimo mittitur Hierosolymam, vt eius instauracionem iuuet. Reperit ignem, quo sacrificia incendit solebant. *2. Mach. 1.* In Nephtar, vbi fuerat per sacerdotes sub Nabugdonozore conditus.

Cumque sua legatione fuisset perfunctus, ad regem reuertitur, donec an. eius. 32. rediret ad corrigenda quædam peccata & corruptelas absente se subortas. *Ipsè cap. 13. siue vs.*

Nec verò cuncti rediere. Etenim exulum multitudo, vt *Ioseph Ant. lib. 1. 8. c. 12. & Talmud. narrans*, urbem ad Euphratis ripam condidit, quam Chaldaica voce (paulatim enim Iudæi Babylonem abducti, ibique. 70. an. exilio & seruitute pressi, linguam Hebraicam dediderant, senibus vita defunctis, & pueris linguam peregrinam imbibentibus) Neardæa. q. fluuium scientiæ appellarunt.

Synagogis atque Academiis constructis, quæ in multa sæcula omni scientiarum genere floruerunt.

Vnde longo post tempore sub annum Christi 470. Talmud Babylonicum multa rerum cognitione plenum ediderunt. Ad quorum imitationem ceteri, quos in Iudæam Zorobabel, Ezra & Nehemias reduxerant, Hierosolymis gymnasia multa literarum instituerunt, Talmudque Hierosolymitanum altero quatuor partibus minus tandem euulgauerunt; per R. Iohanan centum annis antequam R. Ase vulgaret Babylonicum, cuius contextus Misna appellatus, extabat beneficio R. Akibæ, sub Antoninis, *R. Mosè in præfat. Maimonim.*

Diebus Mesullam ducis Iuda cœpit imperium Græcorum innotescere.

Hippocrates Pythagoræ discipulus, medicinam, quæ quingentis annis post Æsculapij mortem latuerat, in lucem reuocat. Mardochæi & Esther contemporaneus. *R. Abr. in Cabbala hist.*

Vigésimus fuisse traditur per lineam paternam ab Æsculapio, per maternam decimus octauus ab Hercule. Ergo Æsculapius & Hercules non tam sunt antiqui quam vulgo existimantur.

Libros eius publicarunt duo filij Draco & Thesalus quos æquales habere potuit Socrates.

Democritus ridens hominum vanitatem. Bacchilides Græcia ab extremis bellis quiescens in duas partes scissa propter Pisistratidas bellis intestinis feruet, de quibus Thucydides. Hinc bellum Peloponnesiacum sub an. vrbis Romæ trecentésimum. *Plinius lib. 30. cap. 1.* Hunc verò habuit exitum, vt tandem anno post varios casus. 27. Athenæ à Lyfandro captæ muris nudarentur, & victi Athe-

nienfes

Anni
vrbis
mūdi.
3690

C. Seruilio Hala, L. Papirio Mugillano.

Anni
vrbis
cōditæ.
328

Trib. Mil.

T. Quintio Penno, C. Furio, M. Postumo, A. Cornelio Coss.

329

A. Sempronio Atriatino, L. Furio Medullino, L. Quintio Cincinnato, L. Horatio Barbato.

330

Ap. Claudio Crasso decemuirif. L. Sergio Fidenate, Sp. Nautio Rutilo, Sex. Iulio Iulo.

331

Romæ Coss.

C. Sempronio Atriatino, Q. Fabio Vibulano.

332

Trib. Mil.

L. Manlio Capitolino, L. Papirio Mugillano, Q. Antonio Merenda, L. Seruio Structo.

333

Coss.

T. Quintio Capitolino N. Fabio Vibulano.

334

3730

Anni
vrbis
cōditæ.
335

Interregno anni Vnius.

Trib. Mil.

L. Quintio Cincinnato, L. Furio Medullino, M. Manlio Capitolino, A. Sempronio Atriatino.

336

Agrippa Menenio Lanato, P. Lucretio Tricipitino, Sp. Nautio, C. Seruilio.

337

L. Sergio Fidenate, M. Papirio Mugillano, C. Seruilio Priscif.

338

Agrippa Menenio Lanato, P. Lucretio Tricipitino, L. Seruilio Structo, Sp. Veturio Crasso.

339

A. Sempronio Atriatino, M. Papirio Mugillano, Sp. Nautio Rutilo, Q. Fabio Vibulano.

340

P. Cornelio Coss, Quintio Cincinnato, C. Valerio Potito, N. Fabio Vibulano.

341

Cn. Cornelio Coss, L. Valerio Potito, Q. Fabio Vibulano, P. Postumio Regillensi.

342

Romæ Coss.

A. Cornelio Coss, L. Furio Medullino.

343

Q. Fabio Ambusto, C. Furio Pacilo.

344

M. Papirio, C. Nautio Rutilo.

345

M. Emilio, C. Valerio.

346

Cn. Cornelio Coss, L. Furio Medullino.

347

Anni
mūdi.
3690

nienfes Lacedæmoniis succumberent.

Bellum Samium, cui vt & Peloponnesiaco Aspasia Periclis amafia, & tandem vxor, quæ Rhetoricam Athenis docuit, præbuit causam.

Pericles bellum illud Peloponnesiis mouit, ne daret pœnas. 50. talentorum, quæ depeculatus fuerat, præpositus sumptibus Eburnæ Mineræ, quam Phidias conficiebat. *Suid. in Phidia.*

Simonides Melicerta, Cambyfis Dariique regnum & Xerxis naualem pugnam describit.

Protagoras, cuius discipulus Ecatæus Milesius, Græcorum primus profa oratione historiam vulgavit. *Suidas.*Eum æmulati paulò post Herodotus, Thucydides, Helanicus, sub Amynta rege Macedonum. *Suidas. Cellius lib. 15. cap. 23.*

Lysis Pythagoræ familiaris, Epaminondæ præceptor.

Anaxagoræ discipulus Archelaus Milesius, qui ex Ionia primus physiologiam Athenas & in Græciam detulit, præceptor Socratis. *Suidas.*

Peloponnesiaci belli tempore, Metho Astronomus vixit, & stultitia euasit tempestatem, in quam præuiderat casuros Athenienses.

Ab eo Methonis annus, quem esse aureum numerum docet. *Diod. lib. 2.*

Cyclum decem nouennalem vocant Astronomi, quoniam annis. 19. luna cunctas suas varietates absoluit, & ad sua principia reuertitur. In eo descripti erant ortus omnes & occasus, item prognostica tempestatum, serenitatum, & status totius illius temporis.

A discessu Xerxis ad initium belli Peloponnesiaci anni. 50. intra quos Græci imperium suum in magnam potentiam prouexerunt. *Thucid. li. 1. à Pisistrati tyrannide an. 150. è lust.*

Milo Crononates.

Alcibiades, Lyfander, Thrasibulus, Conon.

Architas Tarentinus, qui primus Geometriam cum Mechanica coniunxit.

Eudoxus exemplo Architæ Mathematicus mechanicus, primus fastos & certam temporum & motuum celestium rationem ab Ægyptiis acceptam, Græcis tradidit.

Cimon, Empedocles, Pericles Themistoclis successor, Gorgias Rhetoricæ inuentor, aut certè illustrator. *Æschylus, Sophocles, Euripides tragici.*

Sophocles annis. 17. Socrate senior, moritur post Euripidem annis sex.

Pindarus Empedoclis discipulus.

Themistocles ad Artaxersem Xerxis filium nuper regnare incipientem exul confugit. *Thucyd. lib. 1.*

Superiori Darij bello militis officio functus, contra Xersem dux fuit. Quæ externi duobus Persarum regibus Dario 1. & Xerxi, Hebræi vni Assuero tribuunt, non improbabiler. Nam hæc bella, vt audis, sese ferè attigerunt.

Herodotus pater historiæ Ciceroni. 1. de leg. quia è primis Græcorum historicis. Quem tamen non historiam sed Mythihistoriam, id est, historiam fabulosam scripsisse censet Strabo *lib. 7. It.* Eam paulò ante Cyrum incepit. Meminit Aprius, cuius mentio Ierem. 44 & pralij inter Neco & Assyrios, in quo Iosias interfectus. 4. Reg. 23. Peruenit ad octauum Assuerti & quinquagesimum ante

3730

Y ij

bellum Peloponnesia cum. **Anni mundi.**
 Thucydides se sub Longimano viuere scripsit. Summatim initio delineat historiam annorum. 50. ab Assue ro siue Xerse, vsque ad initium belli Peloponnesiaci. Eius postea narrationem prolixè octo libris persequitur vsque ad annum belli vigesimum. 3690
 Atheas fundator regni Pontici, post Artabazes à septem Persis oriundus. *Florus lib. 3. cap. 5.*
 Socrates Ethicæ, nouæ tunc Philosophiæ, magister è statuario & lapidum sculpsore, in carce e cicuta necatus, auditor Anaxagoræ, Damonis, denique Archelai.
 Euclides, Phocion, Dionysius tyrannus Syracusanorum.
 Aristophanes tetrametri & octometri carminis inuentor. *Suidas in octometro.*
 Bellum inter Thraces & Perdicam Alexandri fratrem. Macedoniæ Regem.
 Sicilia à populo regitur. Post restituitur Dionysius. Hinc Dion, &c.
 Romæ paulò post Tribunos & ædiles primum per seditionem à plebe creatos, constituuntur ab eadem Centores, & præfecti annona. *Gellius lib. 17. cap. 16.*
 Siccitas & fames. Romani à Veientibus fusi. Bellum contra Volscos. Seditio seruorum. Coloni Laucos missi. Volæ captæ. Postumius Regillensis propter arrogantiam à militibus damnatus.
 Ferentum caprum. Pestilentia, Fames. Caruentana ab Equis recuperata. Questores ex plebe creati. Dictator de Equis & Volscis triumphat.
 Anxur captum. Stipendium primum è publico datum. Equites primum equis merere incipiunt. Tributum tribuni Militum ann. 355. date prohibent. Furio Camillo se Falisci dedunt.
 Cælibeti Prætorum Romanum cum exercitu trucidant.
 Tribunis militaribus pro Coss. Romæ regentibus ad annum ferè condita vrbis 37. triginta tyranni Atheniensibus præpositi sunt, & in Sicilia Dionysius superior tyrannidem tenuit, *lib. 17. Gellius.*
 Euthemeres ex ciuitate Messana res gestas Iouis & cætorum deorum historiam rexit è titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur, maximè que in fano Iouis Triphiliij. Quam historiam interpretatus est Ennius. *Cic. 1. de Nat. Deorum.* Ab Euthemeres & mortis & sepulturæ demonstrantur deorum in sacra hystoria, *Sextus Empyricus lib. 4. Pyrrhonio. & lib. 8. contra Mathematicos.*
 Ex Ætna monte primum ignis erupit.
 Hoc tempore literæ & artes, etiam mechanicæ, quæ sub præcedentibus sapientibus & philosophis Italicis & Ionicis fuerant hæctenus inanes, incrementum penè virile adpiscuntur. Mox in persequuntur, vt Socrates merito diceret. *Sic Bis unus è Septem, aut Dædalus Atheniensium stupor admas rediret, irrideret.*
 Pytho iterum deus, cum Euclide Megarensi, contentiosam Dialecticam introducit. *Suidas in Socrate.*
 Pytho istorum discipulus, hinc ansam arripuit dubitan di de rebus omnibus. Hinc Pyrrhionum secta. Nempe primum abecondo veritas amittitur, acquiriturque inficitia.
 Carthaginenses cum Syracusanis bellum gerunt. Re infeliciter gesta bellum in Sardiniam transferunt, ducem Mateo. Cui Mago succedit, qui primus omnium ordina-

Trib. Mil. **Anni vrbis conditæ.**
 C. Iulio Iulo, P. Cornelio Cossio, C. Seruilio Hala. 348
 L. Furio Medullino 2. C. Valerio Potito 2. N. Fabio Vibulano 2. C. Seruilio Hala 2. 349
 P. Cornelio Cossio 2. N. Fabio Ambusto, Cn. Cornelio Cossio. 3. L. Valerio Potito 2. 350
 T. Quintio Capitolino, A. Mælio, T. Quintio Cincinato, L. Furio Medullino 3. C. Iulio Iulo 2. M. Emilio Mamercano. 351
 C. Valerio Potito 3. M. Sergio Fidenate, C. Fabio Ambusto. P. Cornelio Maluginensi. P. Nautio Rurilo 2. Cn. Cornelio Cossio. 352
 M. Emilio Mamertino 2. M. Quintilio Varo L. Valerio Potito 3. L. Iulio Iulo, Ap. Claudio Crasso, M. Postumio, M. Furio Camillo, M. Postumio Albino. 353
 [Vbi que in consulibus & decemviris, hos numeros. 2. 3. reperias secundum tertium, hoc est tertia vice & secunda, ne à iunioribus pro secundo & tertio accipiantur.]
 C. Seruilio Hala 3. Q. Sulpicio, Q. Seruilio, A. Manlio. 2. L. Virgino, M. Sergio 2. 354
 L. Valerio Potito 4. Cn. Cornelio Cossio. M. Furio Camillo, L. Iulio Iulo, C. Fabio Ambusto, M. Emilio Mamercano 3. 355
 P. Licinio Caluo, P. Manio L. Titio, P. Mælio, L. Furio Medullino, L. Publicio Volco. 356
 M. Veturio, M. Pomponio, C. Duilio, Volerone Publicio, Cn. Genucio, L. Atrino. 357

Anni vrbis conditæ.
 L. Valerio Potito 5. L. Furio Medullino 3. M. Valerio Maximo, Q. Seruilio Fidenate 2. M. Furio Camillo 2. Q. Sulpicio Camerino 2. 358
 L. Iulio Iulo, A. Postumio Regillensi, L. Furio Medullino 4. P. Cornelio Maluginensi, L. Sergio Fidenate, A. Manlio. 359
 P. Licinio Caluo, L. Titio 2. P. Manio 2. P. Mælio, 2. Cn. Genucio 2. L. Atrino 2. 360
 P. Cornelio Cossio, P. Cornelio Scipione. C. Fabio Ambusto 3. L. Furio Medullino 5. M. Valerio Max. 2. Q. Seruilio 3. 361
 L. Furio Medullino 6. Sp. Postumio, C. Emilio, P. Cornelio 2. L. Valerio Poplicola, M. Furio Camillo. 362
 6.
 FARTAXERSE tertius regnasse dicitur annis 49. 3730
 Ioiada, Jonathan, denique Iaddo pontificibus. 3799

Anni mundi.
 ta militari disciplina Pænorum imperium, non minus bel-landi arte, quam virtute amplificauit. *Iustinus.*
 Dionysius senior fugatis Carthaginensibus Siciliae totius occupauit imperium. Deinde copias in Italiam traiecit contra Græcos. Locros pacta amicitia cum Gallis, qui Romam vastauerant, expugnauit.
 Amilcaris Magonis filij tempore legati à Dario veniunt, afferentes edictum, quo Pæni humanas hostias immolare & canina carne vesci prohibebantur, iubebanturque corpora potius cremare, quam terra condere, petentes simul auxilia contra Græciam. *Iustinus lib. 19.*
 Agide Archidami F. regnante primum pecunia influxit in Spartam, per Lylandrum ducem, qui implens opulentia cupiditate & luxu patriam, deportansque ex præda aurum & argentum, Lycurgi conuulsi leges. *Plutarch. in Lycurgo.*
 Quo anno mortuus est Darius relicto duobus filiis, Artaxerse & Cyro, Athenis Lacedæmonij rectores 30 præfererunt, Lylandroque Rempub. formandam tradiderunt. Siculi autem Dionysium in exilium pepulerunt.
 Mortuus tamen dicitur circa finem anni septimi belli Peloponnesiaci, quo Lacedæmonij ab Atheniensibus ad Py-lum ita coarctati sunt, vt pacis conditiones petierunt, à *Thucyd. lib. 4* quasi illud bellum adhuc annos viginti durauerit. Vix enim confici potuit annis 27.
 Mortuo Longimano multi motus in Perside. Inde confusa est successio apud historicos. Nam mox Xersem & Sogdianum regnasse Eusebius asserit. Darium Thucydides-
 Egyptus defecit.
 QUIDAM (minus rectè) non superiorem, sed hunc putant esse Artaxersem, sub quo à Nehemia vrbis mœni bus cincta est, & templum ornamenta sua obtinuit. *Nehem. 2 & seq.*
 Et Ezras venit in Iudæam cum mandatis ad res populi componendas, *cap. 7.* annis ante Nehemiam tredecim.
 Vt sit, Nehemias redit ad Regem an. 32. imperij eius. Nam per annos, 12. rexit populum. *Nehem. 5.* Et rursum in fine dierum (i. extremo imperij Artaxerxis) permittente Rege reuerfus est Hierusalem. *Nehem. 13.* vbi & diu post hunc suum reditum, mortuo Artaxerse, siue hoc siue superiore vixit. Facit enim mentionem Darij regis Persarum (no- uissimi) *cap. 12. vers. 22.*
 Bibliothecam insignem Hierosolymis instruit, ac libros, tam sacros quam profanos in ea reponit. *2. Mac. 2.*
 In loco ignis sacri olim à Sacerdotibus reconditi reperit aquam crassam, qua vsus est ad sacrificia purificanda. Ibi ob ædita miracula ædificauit templum Rex Persarum. Locum vocauit Nehemias Nephtar & Nephi. i. Purificatio. *2. Mac. 1.* Videtur postea fuisse probatica Piscina. *Ioan. 5.*
 [Nephtar, est formæ bustar, quæ peruasit ad Pænos ex lingua Hebraicæ vicinia, & Naphta picem significat vel quâ naphtham: cæterum probatica piscina non ille fuit locus, sed prope posticum Solomonis fons ille erupit, ex varicino Zachariæ, prophetæ, paucis annis ante aduentum Christi Domini, eo in loco vbi recondiderat Salomon cedi truncum & palmæ alterum cum oliuæ stipite, quæ terramotu, erumpente fonte, eiecta sunt ex adyto. Ea autem fuit Crucis Christi Domini materies, palma pro ipso trunco, & cedro pro transtro vtrinque cū titulo

ex oliua, vt præcreditum est.]

Huius tempore viguisse Iudith (etsi ferè locetur sub Cambyse, vel Dario Hidaspis, quem Assuërum vocant) in cuius historia nominetur Nabugdonozor, idque ex Bagoa spadone, qui fuit in castris Holofernis, deprehendi: cuius quoque meminerint sub hæc tempora externi scriptores, putat Seuerus Sulpitius lib. 2. hist. Sed iam retinendam historiarum simplicitatem in Nabugdonozore docuimus.

Aristoteles præceptor Alexandri, Demosthenes, Diogenes, Æschines

Darius Nothus res Memnonis adhuc pueri regio penè titulo administrat annis. 19. Vnde à profanis ei præponitur, quasi post Longimanum confusa sit Persicorum regum successio.

Vt autem ante hunc profani historici statuunt Darium Nothum, ita post eum Ochum au. 23. Arsamem 3. Denique Darium, quem Alexander Macedo deleuit, vt decem sint Persarum reges.

Sed ignorant historiam Persicam, quæ sic habuit. Artaxerse tertio, quem & Darium Persam nominari *Nehem.* 12. plerique putant, puero admodum à Longimano siue patre siue auo relicto, Sattaparum ambitione variis casibus iactatū est imperium, vt nescias penes quos rerum summa foret. Nam primum Darius Nothus gubernacula inuasit se pro tutore gerens, quod maritus esset Sororis Longimani.

Hinc fratribus in se inuicem armatis, Ochus, Arsamis, donec Bagoas Eunuchus Ocho & Arsamis interfecit, Artaxersem iam virum omni tyrannorum metu liberaret. Hinc Philo nec Datij Nothi, nec Arsamis meminit.

Quin & isti titulo regio innotuerunt Græcis, quòd fortis bella gererent, velut Proreges, dum intus imperaret Artaxerxes iuxta legem Persicam, cuius recordatur Herodotus.

Adde fuisse reges ratione administrationis, non iuris. Sic 1. Paralip. 5. interprete Kimhi, Ioatham dicitur regnasse temporibus Ieroboam filij Ioas, cum tamen Ieroboam. 38. annis mortuus sit, priusquam Ioatham fieret Rex. Nempe erat rex viuente Patre Ozia ratione administrationis, quasi prorex, quòd ea esset Pater exclusus propter lepram. Non autem iuris, quòd non nisi obtinuit post Patris obitum.

Cyri iunioris huius tertij Artaxerxis fratris *αυάβασις*, quam describit Xenophon Philosophus & Historicus.

Græcorum alij se adiungunt Cyro, vt ipse Xenophon, consulto super hoc Socrate, alij Memnoni Artaxerxi.

Cyrus iunior propter insidiatum suspicionem in carcerem à fratre coniectus, post liberationem, aulicos sibi conciliabat, copias clam cogebat, literas interim ad fratrem blanditiarum & assentationum plenas mittebat, quibus vel poscebat aliquid, vel Tissaphernem acculabat, carcerem suum refricans, redire in aulam sibi esse tutum negebat, studio matris ad id iuuabatur, quæ Regi omnes suspensiones eripiebat, ita vt Rex sibi strui insidias non ante animaduertit, quam se numerosissimo exercitu obrui vidit. Hinc cruenta illa prælia à Xenophonte in Expeditione & Plutarcho in Artaxerse explicata, in quorum ultimo, nisi Cyrus occubisset, Rex perierat.

Xenophon, Herodotum & Thucydidem sequutus, in

Hellanicis

Anni
mundi
3730

Mesullam duce Iuda.

Archelao an. 4. rege
Macedonum, & per ordinem
Pausania an. 1.
Amynta an. 19. Perdica
ca an. 6. Philippo
Amynta an. 20.

Lacedæmoniorū Age-
silao Agidis fratre, de-
inde Archidamo eius
fratre an. 23. Agi Ju-
niore a. 9.

Syracusanorum post re-
gnum Dionysio Seniore
an 38. deinde Iunio an.
22. Dion. an. 12.

Romæ Tribunismi-
litum.

L. Lucretio Flauo, S. Sulpitio Ca-
merino. 363

L. Valerio Potito, M. Manlio Ca-
pitolino. 364

Trib Mil.

L. Lucretio, L. Furio Medullino 7
S. Sulpitio, Agrippa Furio, M.
Æmilio, C. Æmilio. 2. 365

Q. Fabio Ambusto, Q. Sulpitio
Longo, duobus fratribus. Q. Fabij
Ambustis. Q. Serulio 4. S. Cor-
nelio Maluginensi. 366

M. Furio Camillo Dictatore. 367

L. Valerio Publicola 2. A. Man-
lio. L. Virginio, L. Æmilio, P.
Cornelio, L. Postumio. 368

Anni
vrbis
cōditæ.

360

360

360

360

360

363

364

365

366

367

368

Anni
vrbis
cōditæ.
369.

370. L. Papyrio, C. Sergio, L. Æmilio 2.
C. Cornelio, L. Menenio, L. Va-
lerio Poplicola 3.

371. M. Furio Camillo, L. Horatio Pul-
nillo, Ser. Cornelio Maluginensi,
L. Quintio Cincinnato, Q. Ser-
ulio Fidenate 6. P. Valerio.

372. A. Manlio, L. Quintio Capitoli-
no, P. Cornelio, L. Papyrio Cur-
sore 2. T. Quintio Capitolino,
C. Sergio 2.

373. Ser. Cornelio Malugin. 3. P. Valerio
Potito 2. M. Furio Camillo 5. S.
Sulpitio Ruso 2. C. Papyrio Craf-
so. T. Quintio Cincinnato. 2.

374. C. Valerio 4. L. Lucretio, A. Man-
lio 3. L. Æmilio, S. Sulpitio 3. M.
Trebonio.

[Hic vt alibi dictum, omnes alij
numeri legi debent tertium,
sextum secundum &c.]

375. Sp. Papyrio, Q. Serulio, L. Papyrio,
C. Sulpitio, S. Cornelio 4. L.
Æmilio 4.

376. M. Furio Camillo 6. L. Furio,
A. Postumio Regillensi, L. Lu-
cretio, L. Postumio Regillensi,
M. Fabio Ambusto.

377. L. Valerio 5. L. Menenio 2. P. Va-
lerio 3. P. Papyrio, C. Sergio 3.
Ser. Cornelio Maluginensi.

378. P. Manlio. C. Sextilio, C. Manlio
M. Albinio, L. Iulio, L. Anti-
stio.

379. Sp. Furio, P. Clælio, Q. Serulio 2.
M. Horatio, C. Licinio, L. Ge-
ganio.

Anni
mundi
3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

3730

Hellanicis historiam bellorum Græcorum Thucydidis mor-
te interruptam narrat, vsque ad prælium ad Mantineam. Bel-
lum quoque Ciuile Memnonis Artaxerxis, & Cyri iunioris.
Cyri partes sequutus institutionem Cyri maioris veluti recen-
tem descripsit.

Philosophorum primus historiam scripsit, & exercitum du-
xit, atque adeò incolumem ex vltimis Babyloniarum finibus re-
duxit, asperrimis itineribus, & per barbaras gentes atque Græ-
cis infestissimas.

Ctesias medicus captus in bello Cyri minoris ab Artaxerse,
& in gratiam receptus, scribit de rebus Persicis, certius, vt
ipse ait, quàm Herodotus & alij.

Aristippus, Isocrates, Polybius, Praxiteles sculptor, qui
primus omnium speculum fecit. Metasthenes.

Plato apis attica, Mosis æmulus, siue Moses atticus, ex Nu-
menio Pythagorico, qui tertius Philosophorum post Ana-
xagoram & Pythagoram in Ægyptum descendit, vt phi-
losofiam, ex qua diuini cognomentum est consecutus,
disceret.

Tredecim annis fuit Heliopoli cum sacerdotibus. Annos
20. habitauit cum Socrate, natus post initia belli Pelopon-
nesiaci.

E Lycæo scholam in Academiam inter syluas transtulit.
Suidas.

Mausolus Cariarum rex, cui ab Artemisia vxore Mausolæum
extructum est, obiit, an. 2. Olympiadis 100. *Plin. lib. 36.
cap. 5.*

Aristoteles præceptor Alexandri Magni, naturæ genius.
400. volumina conscribit. *Suidas.* 20. annis audiuit Plato-
nem. *Laertius.*

[Illius scripta partim interciderunt, sed satis multa super-
sunt, quæ illius diuinum ingenium testentur.]

Decem oratores, quorum principes Æschines & Demost-
henes, qui sic Thucydidem est admiratus, vt eum totum sua
manu octies descriperit. *Lucianus.*

Lacedæmonij ab Atheniensibus apud Corinthum, duce
Phormione, superati, Imperium Græciæ summum post bel-
lum Peloponnesiacum vix tenuerunt an. 12. *Polyb. lib. 1.*

Thebani Lacedæmonios duce Epaminonda apud Leu-
ctra superauerunt. Pugna Leuctrica è feminario belli Pelo-
ponnesiaci. *Gellius lib. 17. cap. vlt.*

Ab ea ad Philippi mortem an. 35.
Agésilas rex Lacedæmoniorum in Asia contra Persas.

Circa annum vrbis 400. Philippus Amyntæ filius Mace-
doniarum regnum adipiscitur, simul & Alexandrum gignit. *Gel-
lius lib. 17. cap. vlt.* Paucis inde annis post, Plato in Siciliam pro-
ficiscitur. *Ibid.*

Apud Cheronæam memorabili prælio Athenienses vincit,
de quo mox. *Ibid.*

Anno regni eius sexto, bellum sacrum siue Phocense
decennale exoritur inter Phocenses & Thebanos, ob
templum Delphicum à Phocensibus spoliatum. *Diodor.
Pausan.*

Dionysius iunior Syracusanorum tyrannus, apud quem
Plato aliquantisper vixit, cædibus vrbem replebat, vt vinctis
pater. Quare in exilium pulsus, Corinthi ludi magistrum
egit, & patris sacrilegia pœnis luit. Huic Agatocles figulus
tandem successit annis 7. post Alexandri Magni mortem.

Dion Platonis amicus, post. 12. annos, Dionysio in exilium
Corinthium eiecto, Syracusas occupat. Sed paulò post in-
terficatur.

His aiunt temporibus Sicambros siue Francos, armis Go-
thorum & Suecorum pulsos ab ostiis Danubij in Germa-

niam inuasit. Anaximenes Rhetor alter Alexandri Magni præceptor. Demosthenes superstes fuit Alexandro, usque ad Antipatrum, qui ipsi in regno Macedoniae successit. Suidas in Antipatro.

Antisthenes Socratis discipulus, Cynicæ philosophiæ auctor. Diogenes istius successor. Suidas.

Græcè ciuitates dum imperare singulæ cupiunt, imperium omnes perdidit, & Philippi iugum subierunt.

Ochus Sidonem subuertit, Ægyptum recepit, Nectenabo Regem fugiente in Æthiopiã cum multa pecunia de quo Plutarch. in vita Agesiã. Foris bella gerens titulo regio innotescit, cum interim domi regnaret Artaxerxes.

Prætor scilicet eius foris erat. Cuius crudelitas celebratur apud Iustinum, Ælianum, Plutarchum in Artaxerxe.

In Nectenabo Ægyptiorum regnum destructum est, quod à Nabudonozore subactum ad Cyrum peruenit. Inde defectione inita regem ascuerat. Euseb.

Bagoas Spado eius, natione Ægyptius, Ochum interfecit ob irrisum Apim & contemptam Ægyptiorum religionem. Aha. lib. 6. Variabilis Anno principatus eius. 23.

Post transfactum in Ægypto diuturnum bellum, plurimos Iudæorum in Hyrcaniam ad Caspium mare transfert, quos ibi usque hodie amplissimis generis sui incrementis constat consistere, atque exinde quandoque erupturos opinio est. Oros. lib. 3. cap. 7.

Carthaginenses cum eorum regnum floreret, Oceanum Atlanticum dimensum sunt, terrasque aperuerunt, in quibus erant arbores pulcherrimæ, & cælum saluberrimum. Quare cum multi eo nauigarent, & capti amœnitate loci non reuertentur in patriam, eius ob bella & asperitatem pertæsi, pœna capitis cautum est, ne quis deinceps in eas terras nauigaret, nepe ne Africa habitatoribus exhauriretur. Atque ita huiusmodi nauigatio desit. Aristot. de mirabilibus auditionibus. Ea est America & Brasilia, quæ Afrorum colonias peruenisse ex situ dubitandum non est. Hanc autem iterum auorum ætate Lusitani & Castiliani. Christi 1497. reppererunt.

ROMÆ M. Furius Camillus dictator Faliscos & Veios capit Aclufis cum Gallis pugnatum. Non multo post, Romanis ad Alliam Brenno duce cæsis, Galli Romam cepere. Capitolium obsessum per sex menses, auri mille pondo pacti obsessis vendidit, & penetrata Græcia & Asia, gentibus, quæ cis Taurum incolunt, imperitarunt. Trochini quidem, Hellepontiorum, Tolistobigi Aecoliarum atque Ioniarum, Tectosagi uero mediterraneis Asiæ. Sedem autem ipsi circa Halim fluium posuere. Livius lib. 48. Has laudes impudenter Germanis quidam tribuunt, & Senones Gallos in Germanos transformant.

Gallitum Senas & Mediolanum urbes ædificant, & expulsis veteribus Thuscis, multarum aliarum urbium Italiæ fundamenta iecerunt. Iustinus, ut Papiæ, siue Ticini. Paulus Diaco.

Cum Dionysio Syracusano pacem faciunt. Iustinianum, lib. 20.

A Bythinie rege in auxilium euocati, regnum cum eo parua victoria diuiserunt, eamque regionem Gallo-Græciam & Galliam nominarunt. Iustin. ibid.

Regnante Athenis Anaxicrate Galli duce Brenno aduersus Græcos expeditionem susceperunt. Pausan.

Roma restaurata, M. Furio Camillo dictaturam continuante paulo post cepit intra Italiam crescere, Tribun. Mil. pro Coll. creatus. Hinc Camillus Volscos cepit, &c.

Capitolium in saxo quadrato constructum.

Ann. mundi. 3730. L. Amilio, S. Sulpicio, P. Valerio 4, L. Quinctio Cincinnato, C. Vrbis Veturio, C. Quinctio Cincinnato. 380

C. Licinio Stolone, L. Sextio, Tribunu Plebis, per annos quinque. 381 usque ad 385

Trib. Mil.

L. Furio, A. Manlio, Ser. Cornelio, P. Valerio, Ser. Sulpicio, C. Valerio. 386

Q. Seruilio, M. Cornelio, C. Veturio Q. Quinctio, A. Cornelio, M. Fabio. 387

L. Quinctio, Ser. Cornelio, Ser. Sulpicio, Sp. Seruilio, L. Papyrio, L. Veturio. 388

A. Cornelio 2, M. Cornelio 2, L. Veturio, M. Gegano, P. Manlio, P. Valerio 6. 389

Coll.

L. Sextio Laterano, primo ex Plebe consule, L. Amilio Mamerco. 390

L. Genucio, Q. Seruilio Hala. 391

C. Sulpicio Petito, C. Licinio Stolone. 392

L. Amilio Mamerco 2, Cn. Genucio. 393

Q. Seruilio Hala, T. Genucio 2. 394

C. Sulpicio, C. Licinio Caluo. 395

C. Pætelio Libone, M. Fabio Ambusto. 396

M. Popilio Lanate, Cn. Manlio. 397

C. Fabio, C. Plautio. 398

C. Marcio, Cn. Manlio. 399

M. Fabio Ambusto 2, M. Popilio Lanate 2. 400

C. Sulpicio Petito 3, M. Valerio Poplicola 3. 401

M. Fabio Ambusto 3, T. Quinctio, M. Popilio. 402

3779.

Ann. Vrbis cõdita. C. Sulpicio Petico 4, M. Valerio Poplicola 3. 3779

P. Valerio Poplicola, C. Marcio Rusilo. 403

C. Sulpicio Petico, T. Quinctio Penno. 404

M. Popilio Lanate, L. Cornelio Scipione. 405

L. Furio Camillo, P. Claudio Crasso. 406

M. Valerio Coruo, M. Popilio Lanate 4. 407

T. Manlio Torquato, C. Plautio. 408

M. Valerio Coruo 2, C. Pætelio. 409

M. Fabio Dorfone, S. Sulpicio Camerino. 410

C. Marcio Rusilo 3, T. Manlio Torquato 2. 411

412

413

DARIUS CODO-MANVS Arsami filius, quem vicit Alexander Macedo, annis 6.

Pontifice Jaddo.

Duce Hanania.

Alexandro Macedo-num rege an. 12.

Agi Juniore Lacedemoniorum.

Dione, deinde Timo-leonte Syracusanorum, an. 22.

Manlius ob regnum affectatum è saxo Tarpeio præcipitatur. Prænestini vincuntur sub vrbis 380. Quinquennio Roma sine magistratibus fuit, plebe renouante duos Tribunos Plebis Licinium Stolonem, L. Sextium Lateranum, qui Comitria Tribunorum militum perpetua intercessione sustulerunt, & tres leges, patribus alioqui acriter resistentibus, promulgant, nempe de ære alieno minuendo: De modo agrorum finiendo: De communicando consulatu cum Plebe.

390. Aemilio Mamerco & Sextio Laterano qui primus ex Plebe Consulatum est adeptus, duos honores sibi Patritij quæsiuerunt, pro concessio Plebi altero Consulatu. Præturam & curulem ædilitatem, sublato Tribunorum militum annuo dominatu.

Ita deinceps usque ad Iulium Cæsarem sub Coll. Roma fuit.

Pestis horrenda. M. Curtius se deuouet pro Republ. T. Manlius Torquati nomen è singulari cum Gallo certamine consequitur. Brutiorum origo an. vrbis 396. è Diod.

Tarquinienses 377. Romanos milites immolarunt. post quatuor annos victi ad 348. virgis cæsi securi percutiuntur.

Anno sequenti, qui Vrbis erat 402, Ceritibus in 100. annos pax datur, 404. Faliscis & Tarquiniensibus in quadraginta, 411. Bellum Auruncum.

g H v i v s regis meminit Dan. 8. cap. sub nomine Arietis confligentis cum hirco, id est, Alexandro.

Ante hunc post Memnonem, Ochum & Arsem regnasse historici profani ferunt, ideoque ferè duos illos isti anteponunt.

Iam satis refutauimus eos, qui sexto hoc loco, siue post Cyrum quinto, statuunt Xersem Græciæ terrorem.

Nam iuxta sacros libros Reges Persarum non excesserunt numerum senarium. Etsi iuxta Profanos multo plures fuerint. Nempe decem per an. 230. 1. Cyrus. 2. Cambyfes. 3. Darius I Hydaspis. 4. Xerxes. 5. Artaxerxes Longimanus. 6. Darius Ochus Nothus. 7. Artaxerxes Memnon. 8. Ochus. 9. Arses siue Arsamis. 10. Denique Darius.

Quin & aliqui interponunt post Cambysem Magos per septem menses. Post Xersem Arabanum per dies septem. Post Longimanum Xersem secundum duobus mensibus. Deinde Sogdianum mensibus septem, ut sint Reges quatuordecim. Sed hi sedecim menses & dies 7. parum ad hanc summam afferunt.

Eorum historiam explicauit Diodorus, Iustinus, Eusebius, Metasthenes, &c.

Philippus rex Maced. 20. an. post victos Pæonas, Illyrium, Atheniensium Amphipolim, Potidæam, Pydnam, Olynthum, Chalcidiam 32. vrbes Olynthiis subditas, Thessaliam, Elatæam, Athenienses denique & Thebanos qui se Amphissensibus ab ipso punitis, quod campum quendam Templo Delphico consecratum occupassent, coniunxerant, ad Cheronæam, Imperator Græcorum contra Persas deligitur Corinthi, sed initio anni sequentis à Pausania satellite interficitur. Suid. in Carano.

Illam ad Cheronæam pugna ingentes omnibus Græcis importauit calamitates. Omnes enim Græcos simul in seruitutem redegit aut ipse aut filius. Pausan. lib. 1.

Perinthum atque Byzantium obsedit, ad cuius oppugnationem Cumæus Ephorus suam historiam finit.

Decimo post anno, quàm templum Delphicum spoliatum esset à Phocensibus, bello huic, quod sacrum & Phocense appellatum est, finem imposuit.

Ante hunc nihil certi de temporibus habent Græci, unde

3785.

vix duos apud eos reperias, qui in idem tempus Cyrum, Pythagoram, &c. conferant.

Succesit Alexander filius, eodem anno, quo Darius Arfami, qui primo regni anno Illyrios, Triballos, Sirmum Getarum regem vicit, Thebas ob eiectum Macedonum praesidium solo perquavit. Secundo anno exercitum in Asiam traduxit, & Persicas copias ad Granicum profligavit. Tertio expugnatis Sardibus, Mileto, Halicarnasso ad Issum in Cilicia matrem, uxorem & filiam Darij memorabili prelio cepit. Quarto post septimum mensem obsidionis, Tyrum subiugavit indeque vicinas vrbes, immunitate Hierosolymitanis tributa. Quinto Aegyptum occupavit, & Alexandriam condidit. Sexto ad Arbela Darium ultimo prelio plane vicit. Sex reliquis Monarchia fruitur.

Alter autem Alexander Molossus, Epirotarum rex, in Italiam venit bellum populo Rom. facturum. Iam enim fama virtutis felicitatisque Rom. apud exteris nationes enitescere incipiebat. *Gell. lib. 17. c. VI.* in Italia occiditur.

Thrasymachus sophista primus colon & periodum in oratione monstravit.

Hermophilus caecus Theopompum Geometriam sine radio docet.

Calippus Siculum regnum occupat.

Caramundus Galliae regulus Maesiliam bello premit.

Phileni fratres pro dilatando Carthaginensium imperio se viuos terra obrui a Cyrenensibus passi sunt.

Timotheus Lyricus tempore Philippi Macedonis, chordam decimam & undecimam adiecit, & veterem musicam ad molliores & effeminatioris modos traduxit.

Nectanabus rex Aegypti, quem Ochus in Aethiopiam expulerat, Astrologus & Magus Olympiadi Alexandri matri charus, de quo multa fabulosa.

Post Xenophontem Theopompus historias scribit, sed innumerabiles admiscet fabulas, *Cic. 1. de Leg.* Percussus a Deo caecitate, quia eis inserere tentavit sacram historiam. *Ios. contra Apionem.*

Ephorus Iocratris auditor epitomen historiarum Herodoti, item quae bello Peloponnesiaco gesta sunt scribit.

Pyrrhonis auditor Theodorus Athenis a *Διογ. Laert.* introduxit, & de suo nomine Theodorum sectam reliquit. *Suidas.* Athei facile sunt adiaphorista, sublato rerum delectu atque discrimine.

Euagoras rex Cypri in furorem versus.

Leuco Bosphori & Ponti rex an. 40. cui successit Spartanus filius, deinde Parisades. *Diodorus.*

Hanno Carthaginensis aetate tyrannidis poenas luit.

ROMAE Bellum Samniticum. Manlius filium Victorem securi percussit. Decius se pro milite Romano deuovit.

[Manlij crudelitas, etsi pro rerum Romanarum statu laudanda est, tamen in se omnino detestabilis esse videtur, etiam humano iudicio, cum res ipsa bene gesta esset.]

H. HEBRAEI tamen tradunt Persarum Monarchiam tantum durasse annis 52. Nostri numerant 230. nempe quoniam multo plures, videlicet 14. reges faciunt. Sed perspicue non plures quatuor post Darium (aut certe Cyrum iuxta R. Mosem) imperatori affirmantur, Danielis 11. nec plures in Scriptura nominantur. Illic lege Rabbi Abraham, quem in his nominandis numerandisque suffragatorem habeo, nisi quod ex dicto R. Mose addo pro sexto & ultimo Darium Arfamis filium. Hoc Plato significat, dum scribit post Xersem a Graecis victum nullum fuisse regem Persarum magni, nisi nomine.

Accedit Alexandrum non ita multo post reditum Iudae-

Anni
mundi.

3779

Romae Coss.

M. Valerio Coruo 3. L. Cornelio Coss. 413

C. Martio Rutilio 4. Q. Servilio Hala 3. 414

C. Plautio 2. L. Emilio Mamercino. 415

T. Manlio Torquato 4. P. Decio Mure. 416

T. Emilio Mamercino, Q. Publilio Philone. 417

L. Furio Camillo, C. Manio Nepote. 418

h. Summa. 147.

3785

Anni
vrbis
condita.

Anni
mundi.

4779

rum ab exilio res suas gessisse, vt author libri Machabæorum indicat, & Aggæus extremo suæ prophetiæ: Adhuc modicum, inquit, & commouebo caelum & terram & regna subuertam, &c.

Nam Nehemias qui fuit è reuocibus, peruenit ad pontificem Iaddum, Nehem. 13. quem indubitatum est occurrisse Alexandro, eique de Dario promississe victoriam, demonstrato oraculo, quod Daniel cap. 8. tradiderat. Vnde quidam verisimile putant Nehemiam & Ezram huiuscemodi ingressui Alexandri in Hierosolymam interfuisse.

Præterea idem Ezras vidit duo Monarchiæ Persicæ extrema, nempe Cyrum Babylonicæ euerforem, & Iaddum, sub quo vltimus Darius & Alexander Persicæ labefactor 2. *Ezr. 13.* Fuit igitur Persarum monarchia contractior. Nam non est probabile, eundem ducentos annos excessisse.

Sed & lex Persica eos sefellit, de qua Herodotus saepe, seorsum libri. 7. initio, non licuisse extra regnum proficisci Regem cum exercitu, nisi domi relicto vicario, cum Regis titulo & insignibus, ad vitanda bella ciuilia & intestina. Quin etiam vt Romana, ita & Persica Monarchia, eodem tempore plures potuit habere Imperatores. Denique Scriptura non plures attingit, Chronica Hebræorum qui cum eis versabantur, vt domesticis, non plures numerant. Metasthenes Persa & Philo eo alludunt. Daniel non plures significat. Ezras, Nehemias, Mardocheus, qui res gerebant sub Cyro, Arsuerio, Dario Longimano & Artaxerxe tertio, perueniunt ad saeculum Iaddi & Alexandri Magni, atque hæc omnia sacris codicibus indicant, quæ qui conciliare voluerunt cum profanis, vt Philo, Lyranus, coacti sunt dicere, Mardocheum 38. an. superasse ætatem Isaac, ducentesimo attingisse. Alexandri tempore recentissima erat Miltiadis, Temistoclis, Socratis, Herodoti, & cæterorum Græciæ illustrium mors. Quin ipse Demosthenes discipulus Socratis & Thucydidis, quos sub Longimano vixisse docuimus, non modo vidit Alexandrum, sed & post eum, & quidem non admodum senex, mortuus est. Vt hæc ergo vitemus incommoda, ita de hac Monarchia constitutum esto.

Nam, vt hæc contrahamus in pauca, cogimur non plures agnoscere, primum ob Daniëlem, cap. 11.

2. Ob Ezram, qui vidit Cyrum, & attingit aduentum Alexandri Macedonis.

3. Ob Nehemiam, qui & ipse interfuit reuersioni sub Cyro (*Ezra*) & vidit Iaddum (*cap. 13. sui libri*) quo pontifice res suas gessit Alexander.

4. Ob Haggæum, Zachariam, qui ita loquuntur de motibus Orientis, & Monarchiæ Persicæ casu, vt de re iam iam instante & præsentente.

5. Ob traditiones Hebræorum constantes, quibus plus est fidendum, quàm Græcis, quod Monarchiæ illius maxima fuerint pars & laudatissima.

6. Ob ipsosmet externos, in numero Regum Persicorum constituendo inter se plane discrepantes. Nam Metasthenes Persa ad nostrum numerum addit duntaxat Darium Nothum, Ochum & Arfamim, quos Philo nobiscum expungit, nulla Nothi & Arfamim facta mentione. Zonaras Nothum nescit, &c.

Monarchia Persarum destructa mansit sub Græcis vsque ad Arsacem Parthum, per annos centum, cuius posterii dicti sunt Arsacida. Hinc sub Parthis, &c.

Berosus Chaldaeus, Sacerdos & historicus. Huius filiam Sibyllam Babylonicam fuisse ait Iustinus Martyr in Parænetico. Seriem regum Assyriæ, & aliorum à diluio ferè vsque ad Iosue, item gentium origines Græcis explicauit. Chaldaei-

4783

cam suam historiam libris tribus comprehensam dicavit Antiocho Seleuci Nicanoris filio & successori. *Tatianus orat. contra Græcos*, scripsit, & de posteris Noë, quos ad Nabulassarum Babyloniorum regem Nabugdono. patrem perduxit. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem*. Libri eius hodie minimè extant, ut apparet è fragmentis ipsius apud veteres repertis. Quare ij, quos Annus eius nomine produxit, sunt adulterini.

Anni mundi.

3779.

V B hac Persarum Monarchia, præcipuè post celebrem illam Græcorum de Persis victoriam per centum quinquaginta annos, deinceps cadentibus sensim Persicis Græcæ res mire auferunt. Quin & artes florent atque adeo ad summum perueniunt, vsque ad Alexandri tempora.

In discipulis Mathematicis excelluerunt Eudoxus, Euclides, Nicomachus Aristotelis filius *Philosophi* Ionici & Italici vsque ad Socratem multi, qui primus philosophiam à rerum cælestium & naturalium contemplatione ad vitam & mores reuocauit. Hinc Plato, Aristoteles, Theophrastus, Xenocrates, Polemon, Crantor, & c. *Medici*, Hippocrates, Thessalus eius filius, *Oratores* Pericles, Gorgias, Trasmachus, Hippius, Protagoras, Isocrates, Lias, Demosthenes, Æschines, Antiphon, Antocides, Hyperides, Dinarchus, Iseas, Demades, Demetrius Phalereus.

Poetae tragici, Æschylus, Sophocles, Euripides. *Comici*, Cratinus, Aristophanes, Eupolus, Diphilus, Philemon, Menander. *Historici*, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Philistus, Ephorus, Theopompus, Timæus, Callistenes.

In mechanicis statuarij, Lysippus, Cares, Phidias, Polyclethus, Praxiteles, Ctesias, Dinomenes, Cymon, Myrois, imò verò tunc pictura & statuariæ artes in Græcia cœperunt. *Plin. lib. 36 cap. 5.*

Plastæ, Lysistratus, Dibutades.

Pictores Appelles, Protogenes, Polygnotus, Parrhasius, Aristides Thebanus, Paralus, Xeusis qui umbras inuenit, ex Quintiliano.

Architecti, Dinocrates, qui Alexandriam Ægypti construxit, Ctesiphon Gnosius, qui templum Dianæ Ephesinæ. Philo, qui Pyreum Atheniense.

Sculptores, Alcamenes, Agoracrites, Scopas, Bryaxis, Timotheus, Leochares, Pythis.

Musici, Aristoxenus, Timotheus, Anaxarchus, Damon.

In re militari, Epaminondas, & Pelopidas Thebani, Timotheus, Chabrias, Iphicrates Athenienses. Er paulò antè Pausanias, Lyfander, Agefilus Lacedæmonij, Timoleon, Corinthius, ut bellis Persicis aliquanto prius Themistocles, Aristides, Cymon, Miltiades, Conon, Myronides, Pericles, Gelon Siculus Diomedis filius, & aliquot alij.

Athenienses paulò ante mortem Socratis 24.

literis uti cœperunt, cum antea duntaxat sedecim vsurparent.

Nangiæ.

3783.

MONARCHIÆ PERSARVM PER ANNOS CENTVM QVINQVAGINTA SÆCVLO.

Anni
vrbis
cōditæ.

Monarchia Macedonũ patuit à mari Adriatico in Indicum vsque, trans Gangem ad Emodios montes. Hieron. in 7. cap. Dan. que area. Daniel. 2.
Incepit an. mundi 3785.

413
i. Mac.

a ALEXANDER MAGNVS annis sex post confectum DARIVM. Alioqui imperavit, an. 12.
i. Mac. i.

Jaddo Pontifice.

Prophetis in Malachia cessantibus.

Lacedæmoniorũ Agi Juniore. Denique Eudamida rege ultimo vsque ad obitum Alexandri.

Siciliæ Temoleonte vsque ad obitum Alexandri, an. 22.

Anni mundi.

RATOSTRATVS, vt nobilitaretur aliquo facinore, incendit templum Dianæ Ephesæ, qua nocte natus est Alexander. Vnde vates augurati sunt illa nocte natam pestem Asiæ. *Cicero. 2. de Natu.*

Alexander Illyricis, Thracibusque superatis, victa Græcia, Thebisque subuersis, traiecit in Asiam, & fugatis Darij ducibus, vrbem Sardis cœpit: posteaque capta India, & vrbem Alexandria condita, cum triginta duos haberet ætatis annos, & duodecimum Imperij, in Babylone veneno periit. *Hieron. in Daniel. 11.*

Id vnum ei ex animi sententia non cessit, quòd Mimitem (montem opinor in Isthmo Corinthiaco) fodere non potuit. *Pausan. lib. 2.*

Vt olim Hebræis mare rubrum, Alexandro mate Pamphylium cessit, aliam viam non habenti, cum eius opera Deus uti ad destruendum Persarum imperium decreuisset. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. 11.*

Cum perexigua manu. i. cum 32. millibus duntaxat peditum, quatuor millibus & quingentis equitibus, 108. nauibus orbem terrarum vtrum vicisse an aggredi ausum fuisse sit mirabilius rectè dubitatur. Tribus præliis quinquaginta milia equitum peditumque Persarum consumpsit. *Oros. lib. 1. cap. 17.* Milites, quorum ope orbem subiecit, Argyraspides nominantur.

Regni septimo Monarchiæ Græcorum locum dedit. Eo enim occupata est Babylon, & Persopolis Persarum regia, Dariusque interfectus, à Besso. Octauo se dat luxui & amicos peremit. Nono petram Aoron cepit & Taxilem Indorum regem. Decimo Porum regem quoque Indorum vicit. Duobus reliquis legationes omnium ferme gentium audit & moritur.

Vsque ad Hispalim in Orientem & ad Iaxartem fluium Septemtrionem versus arma tulit, de cuius gestis omnibus Arianus & Curtius.

Concessit Manassi fratri Simeonis Iusti, vt in monte Garixim templum Hierosolymitano simile apud Samaritanos extrueret. Atque inde Schismatis implacabile seminarium.

Æra Alexandri Magni dicitur principium imperij eius, siue primus annus principatus eius, à quo ducta est plerique scriptoribus annorum notatio.

Sic Syri & ceteri Orientales annos suos numerant, vt Moses Mardenus Masio retulit. Sic Hebræi sæpe. *seder olam & Cabbala histo.* Eumque fuisse notant ante Christi natiuitatem. 328.

ROMANI iam in centesimo & tricesimo milliario fere ab vrbe, contra Samnites bellum gerebant.

Minutia Vestalis ab incestum viua defossa, Bellum Ausonum. Cæles colonia deducta.

170. Veneticæ deprehensæ damnatæ sunt. Priuernates ciuitate donati sunt.

Vrbis 422. Holoander in *Chronologia Consulium* interregnum vnus anni sine Consulibus statuit. Atqui neque apud Liuium, neque apud quenquam alium veterum villa eius mentio fit.

Quin & maior summa officit collationi historiæ Romanæ cum historiis aliarum gentium, vt ante quingentesimum

urbis multa consulum & magistratum nomina perperam videantur addita, &c. Lege Brutum Ciceronis. Nisi statuas decem annos, minimum, integros absumptos esse à fractis regū Persicorum & Babylonicorum.

Papyrius consul Samnites cum armis argenteis congressos vincit. Cum Alexander instituere diceretur transitum ab Oriente in Africam, deinde Italiam, hunc ei opponere præcipuè Romani meditabantur.

Et certe si octogesima tertia Olympias attingit trecentesimo Urbis, ut vult Plinius lib. 34. c. 7. centesima decima quarta, qua Alexandrum floruisse idem ibidem ait, ad quadringentesimum vigesimum Urbis perueniet, quado florebat Papyrius. Quod congruit Gellij Chronico lib. 17. cap. ult. quando Philippum patrem regnare cœpisse ait circa Urbis quadringentesimum, moxque Alexandrum genuisse. Nam non nisi Philippus regnavit annis viginti.

Dum Orientem Alexander subigeret, Italiam, præsertim Samnites Romana inquietudo fatigabat. Agis Spartanorum rex cum rebellante Græcia Antipatri fortissimas copias, Alexander rex Epiri Lucaniam & Brutiam, Zopyrion Alex. præfectus Scythiam *Oros. lib. 3. cap. 17.*

Carthaginenses bella cum Siculis gerebant, quæ & continuarunt, donec post mortem Agatoclis in Siciliam à Pyrrho Epiri rege ab Italia accersito terrestri nautique certamine sæpe victi, nouissimè ad Romana bella conuersi sunt. *Idem lib. 4. cap. 6.*

Tum consules aut dictatores erant bellicis laudibus clari M. Valerius Corus C. Marcius Rutilius &c. *Lin. lib. 9.*

Aristoteles & eius discipulus Theodectes, ad quos Grammaticæ principia referuntur.

Aristoteles primus Philosophiam à figuris & numeris vindicavit, quibus eam Platonici & Pythagorici verius velabant, quam docebant, ita instituta & in artem reducta logica, ut ad disciplinas clarius & aptius esset organum. Vnde Physica, Metaphysica & cætera Aristotelico more tractata figurarum & numerorum subtiliore cognitione non amplius indigent.

Metaphysica separavit à Physicis. Antea enim omnia confusè tractabantur, adeo ut Physica Metaphysicam in se quodam modo contineret.

Ante hunc insignis Geographiæ inscitia, quæ postea expeditionum Alexandri in ultimam Asiam beneficio emendata est. Vnde & ipse in Meteorologicis, & alibi de terrarum regionibus, locis, fluuiis &c. loquitur, ut cæcus de coloribus.

Minothea siue Thalifaridis Amazonum regina.

Canistius & Philonides vno die mille ducenta stadia currerunt. (i. 75. leucas) Theophrastus.

Non longe post Alexandri mortem Aristoteles Philosophus, & deinde Demosthenes orator vita functi sunt.

Bardi apud Gallos melodiarum poëtæ ad lyram & organa cantant de hominum virtutibus & vitiis. *Diod. lib. 6.*

Disciplinas nefas esse existimant literis mandari. in reliquis fere rebus, publicis priuatique rationibus, Græcis vtuntur literis. *Cæsar lib. 6. de bello Gall.* Eas puto in Galliam delatas à Phocensibus, qui tempore Cyri profugerant in has partes, & Massiliam condiderant. Atque hinc Semnotheorum, Saronidarum, Druydum, Bardorum, apud nos stulta disciplina. Disciplinary capaces, cum non essent Germani ab octingentis annis duntaxat. i. à Carolo nostro Magno, ut ipsimet affirmant, suam linguam literis cœperunt exscribere, & cum Christiana religione musas excipere, ut non sit querendum quibus hoc tempore tum illi literis vtentur.

Literarum

Anni
Mundi.

Romæ Coff.

C. Sulpitio Longo, P. Ælio Pato. 419

L. Papirio Crasso, C. Diuilio. 420
[Hic etiam 4. legendum est quartum non quarto neque quatuor.]
M. Valerio Coruo 4. M. Atilio Regulo. 421

T. Veturio, Spu. Postumio Albino. 422

A. Cornelio 2. Cn. Domitio. 423

M. Claudio Marcello, C. Valerio Flacco. 424

L. Papirio Crasso, L. Plautio Venone. 425

Reliqua Consulium successio in serie Regum Ægypti, qui soli è successoribus Alexandri ad Romanam monarchiam, siue Augusti imperium perueniunt.

3791 Sex annis totis pugnatum de summa rei post Alexandri mortem. 426
3797 431

Anni
Urbis
cōdita.

Anni
Urbis
cōdita.

Anni
mundi.

Literarum secreta (inquit Tacitus) viri & fœminæ pariter illic ignorant.

Angli & Scoti absurdè Druydas suos faciunt, contra omnium historicorum fidem.

De Magia Hostanes tempore Alex. Magni scribit. Magiæ plures species constituit. Vnam, quæ umbrarum inferorumque colloquia promittit, alteram, quæ ex aqua, sphaeris, aëre, stellis, pelui, lucernis, securibus multisque aliis modis diuina re docet. *Plinius.*

Apelles pictor, Lysippus statuarius, à quibus solis pingi & fingi volebat. Alex.

a REGES GRÆCIE ET MACE-
doniæ.

1

431 b PHILIPPVS AR-
DÆVS frater Alex.
Mag. nothus an. 7.

3797

2

CASSANDER, an. 18.

3.

ANTIPATER & ALEX.
an. 4.

4

DEMETRIVS Antigon-
ni, an. 6.

5

PYRHVS menses 6.

6

LYSIMACHVS rex
Thraciæ, an. 6.

7

473 PTOLOMÆVS Cerau-
nus, mens. 3

8

ANTIPATER, an. 1.

9

SOSTHENES mens. 7.

3823

STORVM successiones præfunctorie duntaxat memoramus, quia eorum enumeratio nihil cōfert ad Scripturæ historias. Secus habet de Syriæ regibus & Ægypti, propter gesta Machabæorum & vaticinationes Danielis.

Satis autem est nôsse Monarchiam hanc in aliquibus posteris Alexandri durasse vsque ad Iulium & Augustum Cæsares sub quibus quarta cœpit, per annos ferme trecentos.

Tum enim primum cum reliqui orbis præstantiori parte, Alexandri vniuersa posteritas imperio Romano subiugata est. Nam pridem L. P. Æmilius Perseum vltimum Macedoniæ Regem vicerat: Scipio Asiam: Lucius Sylla, Græciam: Pompeius, vt cæterorum præteream victorias, Pontum, Armeniã, Albaniã, Colchidè, Hemochiã, Caspios, Iberos, Parthos, Arabas atque Iudæos, cum magno sui terrore ceperat.

Ab Augusto etiam Ægyptus, & cæteræ imperij subactæ regiones in formam prouinciarum redactæ sunt, vt iuxta oraculum Esaie. 11. & 19. Apostolis Christi liberum iter sternentur ad prædicandum in omnes gentes Euangelium.

Romæ sub mortem Alexandri magni bellum Samniticum infeliciter à T. Veturio & Sp. Postumo confectum.

b ALEXANDRO mortuo, Aridzus septem an. imperium Macedoniæ tenuit verbo, cum administratio esset penes Antipatrum m. Perdicca enim deciso, Antipater & Craterus se reges Macedoniæ gesserunt. Quibus mortuis Cassander Macedoniã occupauit intefecta Olympiade Alexandri matre, Roxane vxore cum Hercule Alex. filio capta, Cassandri filius mortuis, posteritas Antigoni Macedoniã obtinuit, nempe Antigonus 2. Demetrius 2. Philippus, Perseus captus à Romanis.

Antigonus 1. Philippus Nothus minorem Asiam & vicinas regiones vsque ad Syriam tenuit.

Phocion iniustò iudicio Atheniensiu Cassandro regi Macedoniæ gratificantiu veneno sublatus est, *Plurarch.* Decimo quarto anno post Alexandri mortè Cassander funditus tollit stirpem regiam, & Seleucus Nicanor Asia quietè potitur.

Decimo septimo apud Ptolemæi Lagi Demetrius Phalereus Theophrasti disc. agit, vt Democratia reddatur Atheniensibus.

Cum Macedones mortuo Alexandro Aridæo regnū detulissent (commissa tamen Antipatro regni administratione) vnde Antipatrum Alexandro successisse scribit Suidas, *In*

Antig. Græci non feretes diutius suas res à Macedonibus teneri, statim arma ceperunt, & post discrimina multa præliorū, dominatu tyrannorum liberati sunt. *Pausan. lib. 1.*

C ATHENIENSIBVS Democratia reddita est ab Antigono Gonata. Nam post mortem Alexandri potentiores Græciæ ciuitates defecerunt. Primi Athenienses adiuctis Sycioniis, Argis & Corinthiis. *Oros. lib. 3. cap. 21.* Huius autem nepotes regnū Macedonię tenuerunt, donec ad Romanos translatum est. Post Delphicā pugna Galli iterum Macedoniam inuadunt. Zeno Citiæus Stoicorum auctor. Cleanthes eius discipulus & successor, præceptor Chryssipi & Antigoni regis. Epicurus Atheniensis, de quo æqualium aliquis, Cum porci loquentur eadem cum Epicuro dicent. Neocles Epicuri frater, qui & sectam fratris similem introduxit. Strato Lampfacenus Theophrasti successor tertius ab Aristotele. Epicuro cum suis asperis, insectilibus, leuibus & hamatis corpusculis resistit, docens omnia naturę moderatione ferri. Duos autem errores inter se contrarios constituerunt Epicurus & Zeno, quo tempore ferme Romani bellum cum Pyrrho Epirotarum R. sumpserunt, annis 36. post Alexand. mortem sub Olymp. 126. Vnus enim in corpore, alter in animo summum bonum posuerunt, quod in Deo solo est. Hac de causa Arcefilas primus occultata sententia sua nihil aliud istos, quam refellere statuit, nouorum Academicorum auctor factus, à Platone quartus, cui Xenocrates successerat, deinde Palemon, denique Arcefilas, *Aug. Epist. 56.* Nucleus Sceptus Aristotelis Theophrastique bibliothecæ successor, vtriusque philosophi libros Sceptim comportauit. Hi deinde infossi terrę, metu Attali, qui tum vndecun- que comparatis libris bibliothecam Pergamē instituebat, negligenter diu habiti, tandem ab Apellicone Teio emuntur, sed carie struque exesi, ab eo male correcti ad vsque Syllam Athenis delituerunt, donec eos à Sylla Romam translatos Tyrannion Grammaticus & Andronicus Rhodius tabulis etiam editis euulgarunt. *Plutarchus in Sylla.* d L Y R A N V S in Daniele, & initio commentariorum in Machabæos secundam Alexandri successionem, Asię minoris Reges (non Thraciæ & Ponti) facit. Ego quia eod- dem reperio fuisse Asię & Syrię reges, & Scipionem dictum fuisse Asiaticum, quod Antiochum Magnum superasset, om- nino centeo quaternarium Danielis replere reges Ponti. Habuit quidem multos alios successores, nempe 12. secun- dum Diodorum, inter se monarchiam partientes, Alexan- der, qui orbem sibi in multas toparchias diuiserunt, *Iustin. hist. lib. 13.* sed tantum quatuor, post 14. an à morte Alexandri ob- tinuerunt & peruenerunt ad iustum regni titulum, reliquis mutuis cadibus consumptis, *Diodor. lib. 8. 19. & 20.* Lysimachus à rege Getico victus & captus liberaliter di- mittitur, & vicissim concedit, vt ad Istrum Getę populi Asia- tici sedes haberent, regi filia sua in vxorem data, *Pausan. Tūm- que ad Istrum, regionem Byzantio vicinam occuparunt, & Græcis notifuerunt.* Lysimachiam in Thracia condit.

D VÆ autem successiones extremę tantum at- tingunt Scripturas, quoniam Iudęa Syriam ab Aquilone, & Egyptum ab Austro ha- bens, nunc ab huius, nunc ab illius Regibus tenebatur, & Scripturę propositum est non externorum, sed populi Domini historiam texere.

Quare

IO.
C ANTIGONVS GO-
NATAS. an. 36.
II.
DEMETRIVS 2. an. IO.
12
ANTIGONVS D O S O N.
an. 12.
13
PHILIPPVS an. 42.
14.
PERSEVS vltimus,
an. IO.
Quem L V C I V S P. Æ-
M I L I V S biennio ante
principatum I V D A
Machabæi vicit.
Summa an. 147. men-
ses. 6.
REGES THRA-
C I Æ ET P O N T I.
d L Y S I M A C H V S vsque
ad MYTRIDATEM, quę
P O M P E I V S M A G N V S
domui.

a REGES SYRIÆ,
B A B Y L O N I Æ,
& A S I Æ.

Tertia Alexā dri suc- cesso.

De quibus omnibus Appianus in
Syriaci.
Quorum postremo Pompeius re-
gnum ademit. Iustin. lib. 40.

b SELEVCVS NI-
CANOR, an. 32.
Jaddo pontifice, deinde
Simeone Prisco.
Ptol. Lagi Egypti
rege.

Quare sub his Iudæi multa mala tolerarunt. Nam cum pe- remitter Reges Aquilonis, id est, Syrię, & Austri, id est, Egypti (*Dan. 11.*) inter se pugnarent, Iudæi in medio posi- ti vtriusvis vincentibus, similes erant nauis turbatę & tempesta- tibus fluctuanti. Daniel vndecimo cap. res describit Regum Asię siue Sy- rię, & Egypti, à Seleuco Nica. & Ptolomæo Lagi per or- dinem vsque ad Demetrium Soterem, & Ptol. Euergetem Secundum. De Ant. Epiphane duas visiones 8. & 11. cap. habet. Reges Aquilonis vocat reges Asiaticos, Austri Egy- ptios ratione situs Iudęa. Tentatum est de summa rerum, septem annis post Ale- xandri mortem. Tandem post obtinuit Seuleucus cum sua posteritate, & Demetrio rege Asię superato vnum fecit im- perium Asię & Syrię. *Polyb. lib. 2.* Secundum alios, mortuo Alexandro præfecti eius, imperij totius prouincias inter se distribuerunt, easque nomine aliquā- diu Regis Atidęi administrarunt. Inde se reges appellarunt. Indi post mortem Alexandri Sandranotto duce, Macedo- num præfectis iugulatis iugum excutiunt. Cum eo Seleu- cus Nicanor pacem firmavit. *Oros. lib. 3. cap. 21.* Sic Græci, præsertim Athenienses & Ætoli. Græcorum regnum à 12. anno post mortem Alexandri, quo Seleucus Asię diadema capiti suo imposuit, numerare incipit Machabæorum historia. Quod in contractibus sæpe secuti sunt Iudæi. Hinc etiam Ptol. annos secundum Chal- dæos numerat. Sunt ergo anni Seleucidarum potius quàm Alexandri magni. Ita ferè Chronologi. Verum an hoc verum sit dubito. Primùm quoniam He- bræi constanter affirmant se Æram Græcorum fixisse in eo anno, quo Iaddus Pontifex post victum Darium occurrit Alexandro (*vide Cabbalam hist. R. Abrahæ*) Deinde quia an- nos Græcorum appellant. Quo nomine Alexandrum so- lent potius intelligere quàm eius successores. Denique quia etsi Seleucus Nicanor non statim à morte Alexandri pacificum regnum Syrię sit consecutus, at statim de eo dimicauit maiore eius parte occupata. Cum inter successores, Orientis regna diuiderentur, nullo Macedonum dignante Parthorum imperium, Satagenoni externo socio traditum est, qui deinde à Seleuco Nica. re & successoribus eius possessi sunt vsque ad Seleucum Seleuci pronepotem. Nam tum defecerunt auctore quodam Arsace, & formidabile Romanis imperium condiderunt. *Onuph. in suo Rom. imperio.* A morte Alexandri Ediffeni & multi Orientales sua tem- pora numerant. *Nangiacus.* Aera, quam Ptolomæus lib. 11. cap. 7. Alm. vocat secū- dum Chaldæos, cum Regno Seleuci, non Alexandri incipit. b P R I M V S in Syria post Alexandrum rex fuit, subiecta eidem Parthia, Babylonia & Perside. Iudæa interim paruit Ptolomæis Egyptiis vsque ad Antiochum Magnum, qui primus eis illam eripuit. Ab hoc Seleuco liber Machabæorum incipit annos regni Græcorum. *Euseb.* Terrę spatium inter Mæotim & Hyrcanum mare frustra tentat perfodere. Vrbes. 38. condidit, è quibus in Syria quin- que Seleuciam, Pieriam, Laodicęam, Antiochiam & Apa- mæam, diçtas ideo forores. In eas, itemque Edessam, Bero- eam, Pellam Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. *Ioseph contra App. & lib. 12. Ant. cap. 3.* Tanto fuit robore, vt Taurum furentem, qui sacrificium effugerat cornib⁹ præhensum tenuerit, & proinde pro insigni

cornua habuerit. Stratonice suam uxorem filio Antonio in matrimonium stultus pater tradidit, quod eius amore Erasistratus medicus ipsum deprehendisset ægotare. *Suidas.*
Papyrius Romæ primum tolare horologium fabricat.
Romani Samnites, Morfos, Umbros & Pelignos superant.

Tonfores primùm è Sicilia P. Ticinius Romam adduxit.

Bactriani & Indi à Syriis debellantur.

Mago Carthaginensium dux pater Hasdrubalis.

Agatocles in Sicilia regnum occupat annis. 20. post Alexandrum, siue anno septimo post ipsius mortem. *Diod. Pref. lib. 8.* cum victo Dione à Timoleonte libertati restituta floruisse an. 22.

Callias ad eius gratiam scripsit, sacram historice libertatis veritatem primus omnium prodens. *Suidas in Callia.*

Timæus Andromachi filius contra, Agatoclem multis criminibus oneravit. *Idem in Timæo.*

In hoc regum Syriæ catalogo Ecclesiastica ferè commemorabimus. In regibus autem Ægypti profana.

Hieron rex Syracus. post Agatoclem. *Pausan.*

Timochares Mathematicus Alexandrinus quem citare solet Ptolomæus.

Galli Senones vocati à Samnitibus annis vr̄bis 463. Cæcilium prætorem, septem tribunos militum, multos nobiles, & 13. millia militum trucidant. Ita quotiescunque Galli exarserunt, totis opibus suis Roma detrita est. *Oros. lib. 3. cap. 20.*

Appius Claudius consul Romanorum primus ob motus Tarentinorum, Carthaginensibus bellum intulit & vicit.

Pyrrhus ex Italia in Siciliam traicit, quam Carthaginenses infestabant. Rebus compositis, Heleno filio, quem ex Agatoclis filia susceperat, regnum Siciliæ velut auitum tradit. Sed paulò post Hieron rex contra Carthaginenses creatur. Bellavit cum Romanis an. 4. sub annum vr̄bis con. 470.

Macedoniam subegit iecto rege Antigono. Indèque Græciæ & Asiæ regna meditat, donec saxo de muro cuiusdam vr̄bis occiditur.

Eo mortuo varij motus bellorum in Asia, Græcia, Italia.

Gallogræci in Macedonia res magnas gerunt.

Erasistratus Seleuci medicus.

CEROSVM ad hunc suam Chaldaicam historiam tribus libris comprehensam scripsisse iam ex Tatiano docuimus.

Bellum Tarentinum Pyrrhi ductu gestum. In eo P. Valerius Leuinus. Conf. victus, exercitu ipsius noua Elephantorum acie consternato.

Nomen Romanorum post Pyrrhum clarum esse cœpit, qui cum extra Italiam nondum arma mouissent, contra Afros bellum primum suscipiunt Appio Claudio Q. Fulvio Coss. In Sicilia contra eos pugnant, Appio de Afris & Hierone rege Siciliæ triumphante.

Turrenus Tusciæ rex sub annu vr̄bis 470. vr̄bè Hetruriam Romanis dedit, & sic regnum Tusciæ finitum est. *Cato de Orig. Vbi & Hetruscos ait literas Latinas noluisse recipere.*

Hic aduersus Philadelphum plurima gessit bella totis & Babylonis & Orientis viribus.

Parthi ab eius interim imperio recedunt, Arsace principe, à quo reges Parthorum deinceps Arsacidæ, de quibus *Iust. lib. 41. & 42.* Ergo circa an. 80. Alexandri Maced. (vulgo 100. 200. vitiosius habet Nicephorus) primus

Parthis

Anni
Mundi.

Macedoniæ Aridæo, Cassandro, Antipatro, Alexandro, Demetrio, Pyrrho, Lysimacho per ordinem regibus.

Anni
vr̄bis
cōdita.

3829

2.

C ANTIOCHVS Soter, an. 19.

463

Eleazaro Pontifice.

Ptol. Philadelpho Ægypti rege.

482

Ptol Cerauno, Antipatro, Sosthene, denique Antigono Gonata Macedonia regibus.

Anni
vr̄bis
cōdita.

3
d ANTIOCH. Theus an. 15.

3848
Anni
mundi.

Parthis libertatem restituit Arsaces, cuius deinceps postea Orientis imperium tenuerunt annis amplius. 470. vique ad Artabanum Quem an. Domini 226. Alexandro Seuro imperatore Artaxerxes Persa vicit, Persis imperij gloriam in Oriente restituens, quam annis. 400. vique ad Coztroem regem ab Herachio deuictum seruarunt, imo Hormisdam. quem postea Saraceni in Oriente &c.

457

Menasse Pontif.

3863

Arsace primo rege Parthorum, an. 28.

Philadelpho Ægypti, deinde Evergete.

Antigono Gonata Macedonia.

Bello primo Punico.

Deficiunt Parthi primo bello Punico finiente C. Atilio Regulo Manlio Vulsone Longo Coss. sub vr̄bis 506. Cuius defectionis impunitatem Antiochi Thei & Seleuci Callinici discordia dedit.

Nam Arsaces atrocissimi clarus Parthiam patriam suam ingressus præfectum eorum Andragoram oppressit. Mox Hircanorum regnum occupauit. Cum Theodoto mille vr̄biu Bactrianorum rege fœdus ac pacem fecit. Seleucum regem contra defectores venientem prælio vicit & fugauit. *Onuphr. in suo Romano imperio.*

Romani Philadelpho auxilia offerunt.

Bos Romæ locutus est.

Ingens ille Rhodiorum colossus concidit.

Spartiatæ à macedonibus bello premuntur.

M. Gerinens Achæorum dux primus. *Polyb. lib. 2.* deinde Aratus Sycionius, qui Corinthum tyrannide liberauit & Megaram ad Achæorum societatem compulit. *Ibid.*

Flora meretrix hæredem populum Roman. nominat Vnde Floralia festa, vt omnia bene deflorescerent. *Plin. lib. 18. cap. 29.*

Antigonus Atheniensibus reddit libertatem.

e ARSACES Darum siue Claram oppidum munitissimū in monte Tabroteno condit. Persiam, Mediam & cetera Orientis regna occupat, cuius postea multa cum Romanis bella gesserunt vsque annum Domini. 22. circa quem Artaxerxes Persa victo Artabano postremo ex Arsacidarum familia Parthorum rege Persis veterem imperij gloriam & nomen reddidit.

497

4
c SELEVCVS CALINICVS, an. 20.

3863

517

Simone Justo pontif.

3883

Arsace primo rege Parthorum.

Evergete Ægypti.

Antigono Gonata, Demetrio, & Antigono Dosone Macedonia.

Eodem fere tempore res & potentia Parthorum, Carthaginensium & Romanorum incipit.

Eumenes Bithyniæ rex Asiam inuadit.

Lisidas Megalopolitanorum dux.

Viridomarius Galliæ rex.

Hiero Siciliæ, Orgiagonte Galatiæ.

f MACHABAEORVM historia hoc rege apud Hebræos incipit.

Inter Evergetem Ægypti & Seleucum, & Antiochum Magnum eius fratrem Gallogræcis fretum & Eumenum Bithyniæ regem varia fuere bella.

Rex Capadociæ Artamenes.

g CEPIT Iudæam, vel potius Philopatori subduxit. Nam vbi Samariam expugnasset & ciuitates Syriæ, quas Scopas dux Pro. Epiphanis tenuerat, Iudæi sponte ad eum venientes, omnem ipsius exercitum in ciuitate receperunt, & beneuolè auxilium præbuerunt. Vnde & ipse eis multa beneficia contulit, quæ Iosephus per censet *Ant. lib. 12. ca. 3.*

517

5
f SELEVCVS CERANUS, an. 3.

3883

520

Simone Justo pontif. Arsace, deinde Mithridate, qui & Arsaces 2. rege Parthorum, an. 36.

3886

Evergete Ægypti.

Quæ omnia contigerunt fraudibus & prodicione eorum, qui Oriæ pontificatum eripere conabantur. Atque hinc prima Iudæorum, sub Alexandri magni successoribus calamitas. Inde enim deinceps ad Machabæorum extrema, fuerunt sub tyrannide Regum Syriæ, cum antea vel socij vel clientes fuissent Ægyptiorum.

Ægyptum armis inuasit. Asiam cum Syria tenuit. Ob plurimorum cedes Hierax dictus.

Initia seruitutis Iudaicæ profuit, eis tamen modeste vsus

lum ab eis nulla tributa aliquandiu exegit, sed veluti suarum contra Aegyptios, Romanos, Græcos, Parthos expeditionū sociis habuit. *Dan. 11.*

Inde collocata Pto. Epiphani in matrimonium filia Cleopatra, partem tributorum Iudææ, dotis nomine, illi attribuit, partem sibi retinuit, cum totius regionis dominio & potestate. *Ioseph.*

Cum generi sui Epiphani regnum obtinere non posset, vertit se in Asiam, & nauticæ certamine obtinuit Rhodum, Samum & alias multas insulas. Transit in Europam contra Romanos, sub vrbs 550. excitatus partim à Thoa Ætolia principis partim ab Annibale.

Intulit hoc bellum nimia opum suarum fiducia adductus, specie Lysimachia repetendæ, quam à maioribus suis in Thracia cõditam Romani possidebant, statim Græcia ac insulis occupatis.

Duravit tres annos bellum. Vbi ipse in Eubœa luxuria elanguisset, hospitii sui Calcidentis filia virgine ducta, à M. Glabrone Cos. quem iuabat Philippus Macedonum rex, primo belli anno apud Thermopylas vincitur, inde virtute M. Catonis tribuni militum eiectus in Asiam refugit.

Tum Actoli Heraclæa capta fracti pacem petierunt. *Livius, Appianus.*

Altero in ipsa Asia superatur à L. Scipione, Eumene Pergami rege adiuuante, apud Sipylum montem ad Magnesium.

Huic Romani victo ad Thermopylas stipendium imponunt, qui fauentibus Aetolis cum 60. millibus Græciam ingressus fuerat, & omnem cis Taurum Asiam detrahunt, per Scipionem fratrem Africani, qui propterea Asiaticus cognominatus est.

Euphorion præfectus bibliothecæ ab hoc Antiodio instructus. *Suidas.*

Rabbenu Haccados Antiocho charissimus, vt scribit Rabbi Leui Daniel 9. nisi mendose nomen Antiochi pro Antonini irrepserit. Nam fuit hoc nomine charus Severo & Antonino Imperatoribus, qui Iudæos plurimum dilexerunt, vt scribit Hieronymus in Danielis 11. cap. cuius liber à Rabbi Mose Haddarfan in Bereschit Babba ad octauum cap. Geneleos citatur: vbi ille per modum Dialogi Antonino imperatori multa legis sacramenta pandit. Quod etiam innuit Rabbi Mose de Kotlis præfatione in Sepher Mizuoth. Deus, inquit, dedit gratiam magistro Haccados apud Antoninum imperatorem. Ideoque collegit vniuersos terrarum sapientes, & constituit sex ordines Misna (contextus Talmudici) iuxta præscriptum Cabbalæ, &c.

[Rabbenu haccados idest magister noster, vir sacratus Bereschit Babba-Genesis distinctio. Sepher mitstroch, liber mandatorum, Misna id est Exemplar, siue copia. Talmud disciplina. Cabbala, traditio.]

Arfaces Arfacis parthici imperij conditoris filius aduersus Antiochum centum millibus peditum & 20. millibus equitum instructum mira virtute pugnavit. Ad postremum in societatem eius assumptus est. *Onuph. in suo Romano imperio.*

Philopomenes Achæorum præfectus Lacedæmonis muros diruit, Lycurgi leges antiquat, quæ 600. annis steterant, Spartanos ad Achæorum mores traduxit. *Plut. in Lycurgo & Philop.*

Annibal (iunior) à Romanis victus ad Antonium Magnum sese in Asiam proripuit, ex Italia decessit post sextum decimum

Anni mundi.

Antigono Dosone Macedonia.

Anni vrbs cõdita.

3886

6
ANTIOCHVS Magnus frater, an. 36.

520

1 Mar. 8.

Onia pontifice.

556.

Euergete, Philopatore & Epiphane Aegypti reg.

Mithridate Arsace rege Parthorum secundo, deinde Pampatio siue Pharte. 12. an. Pharnace. an. 17.

3922

Antigono Dosone, deinde Philippo Macedonia.

556

Anni vrbs cõdita.

Anni mundi.

decimum annum sub vrbs 547. *Liv. lib. 30.*
Deinde in Cretam. Mox ad Prusiam Bithynia regem fugit, apud quem veneno perit ætatis 70. Quo anno duo alij insignes Imperatores in exilio mortui sunt Philopomenes Græcorum & Scipio Africanus Romanorum *Ionius lib. 1. Tro. illust.*

Prusias eius commento iniectis in naues hostiles fistilibus serpentum plenis Eumenem regem Asia vincit.

Diophanes Achæorum imperator Lacedæmonios infestat.

Romani subacta vniuersa Iberia Græcis libertatem donant.

Galatas siue Gallogræcos imperatore Manlio in Asia suæ subdunt potestati, quod Antiocho Magno suppetias tulissent.

Duobus regibus Philippo & Antiocho victis haud multo post Carthaginem subactam, summa imperij, quæ fuerat per ordinem penes Assyrios, Babylonios, Persas, Macedonas, ad pop. Rom. peruenit. *Velleius lib. 1.*

Ætoli Antiocho fauentes libertatem amiserunt, quam illibatam aduersus dominationem Atheniensium & Spartanorum inter tot Græciæ ciuitates retinuerant.

Græcia bellis scinditur, quæ eam perdidit & Romanis subiecerunt.

Gemmarum luxuria primum deuicta Asia Romam inferitur.

Prusias Bithynia, Achæus tauri, & eius frater Attalus Asia reges.

Bellum sociale inter Achæos & Aetolos, *Polyb. lib. 4.*
Bellum Syriacum inter Antioch. & Ptol. *Polyb. lib. 5. Iust. 30.*

Quo anno terra quinquages septies mota. *Plin. lib. 2. cap. 84.*

Antiochus Scopam Aetolorum prætorem ad Iordanem fluuium vincit. *Liv. lib. 4. dec. 3.*

Lysimachiam dirutam restaurat. *Appian.*

Masinissa à Syphace regno pellitur. Syphax cum Asdrubale à Scipione deletur, & Romam captus mittitur.

Masinissa paterno regno restituitur.
Eumenes Attali regis frater Eumeniam condit.

h P A T R I successit non testamento aut iure (nam erat minor natu) sed occasione absentia fratris Antiochi, quem pater Romam obsidem miserat.

Hic est Seleucus, sub quo primum Resp. Iudaica seditionibus agitari cœpta per Simonem, ob Pontificatus cupiditatem. Quæ non modo externa regum imperia inuexerunt, sed & temp. & religionem funditus euerterunt.

Tum enim cœpta sunt Iudæis tributa graui imponi, quorum initia fuerant sub patre Antiocho Magno. Quare hic Dan. 11. dicitur transire faciens exactorem (ad colligenda scilicet tributa) vbi non *vilissimus & indignus.*

De redditibus suis præstabat omnes sumptus ad ministeriū sacrorum pertinentes, 2. *Mach. 3.* Sacrificium Tyrannorum de alieno.

Cum Onias esset pontifex, Heliodorum ad spoliandum ararium sacrum Hierosolymam misit.

Nec attendit ad patrem, qui dum misso exercitu templum Didimæi Iouis ad diripiendum aggressus esset, concursu incolarum cum omni militia interfectus fuerat.

Simon auctor turbarum Onia insidias ad mortem parans &c. 2. *Mach. 3.* Eum enim accusauit. Quin & apud Scipionem agens, pecunias sacras abditas indicauit, *ibid.*

Inde sub Antiocho successore Iason frater Onia, Men-

Bello punico secundo.

556

7
SELEVCVS PHILOPATOR, qui & So-
ter an. 12.

3922

568

Onia pontifice.

3934

Pharnace, an. 12. deinde Mithridate 2. an. 32
Parthorum regib.

Epiphane Aegypti.

Philippo Macedonia,
deinde Perseo.

568

3634

laus, Lyfimachus &c. grandiore stipendio promisso. 2. Mach. 4.

Pharnaces Parthorum rex quartus Mardos validam gentem domuit. Inde Mithrydates frater rex quintus eius testamento relictus medos, & Elimos subegit, imperium Parthorum à monte Caucafo multis populis in ditionem redactis vsque ad Euphratem proferens. *Onuph. in Romano imperio.*

Eucratides Bactrianorum rex, de quo Iust. lib. 41.

Mythridates quintus Parthorum rex fratri Pharnaci successit. Res magnas gessit *ibid.*

ANTIOCHVS Nobilis siue Epiphanes traditus fuit à Magno, Romanis obses. Audita autem patris morte & inertia Seleuci fratris clam in Syriam venit, & ab aliquibus ciuitatibus receptus tandem regnum obtinuit. Vnde inter posteros eius & fratris longa fuit de regno concertatio successioque vicissitudinaria.

Post bellum Macedonicum Elimaidam in Perside profectus est, vt templum Dianæ expoliaret, in quo velamina aurea & loricas & scuta Alexandrum reliquisse rumor erat. Sed ab Elamitis fugatus, in furorem versus, agitari currum in Hierusalem præcepit. (id est, castra moueri ad obsidendam Hierusalem) In itinere horrendo morbo, qualis imminet impijs Ecclesiæ hostibus, periit.

Seditione apud Iudæos propter pontificatum orta, in qua Onias pontifex, superior fuit, Tobia liberi vrbe expulsus, Epiphanem aduersus vrbe duxere, iam pridem consilia agitantem, vt eorum vrbe potiretur. Tumque Onias & Ananias eius frater ad Ptolomæum Philometorem, qui tum ab Antiocho dissidebat, profugit & in Hieropolitarum agro vrbe aliam & templum condit, structura omni, ad eam que Hierosolymis erat, conformata *Niceph. lib. 1. cap. 6. Ios. Antiq. lib. 12. cap. 6. & 7. de bell. cap. penult.*

Veniens Hierosolymam Iasonem in exilium mittit, & Menelaum in pontificatum sufficit. Non multo post Menelao amato Lyfimachum fratrem eius pontificem creat.

Andronico Iudæam regendam commisit, quem postea ob Oniam pontificem interfectum occidit.

Iterum veniens Hierosolymam expoliavit templum, collocato in arce præsidio Macedonum. Et quoniam aliqui ciuium philometori fauebant, intra triduum ferè octoginta millia interfecit, & quindecim millia vinxit.

Paulò post misit qui tributa exigere & auferrent cultum Dei, in templum collocantes Iouis Olympij simulachrum, & suas statuas sublatis sacris vasis, altarique ahe-neo.

Istius persecutiones & tyrannis narrantur 1. Machab. ad caput vsque 6. in quo interit. Sed quam misere cap. 9. lib. 2. Hebrej in Tractatu de Diuortis, aiunt periisse Musca, quæ in eius nares inuolarat, & maximo cruciatu eius interiora sensim depascebatur.

[Muscam appellant insectum vermiculum, qui è rosa albæ Calyculo enascitur, & narium inuadens foramen, alterum ipsi *σποφύος τήματος*, cui inest olfactus infigitur tam mordicus vt inde corrupto illo sensorio, *ὄζαναι* creet, cuius putore, æger cogitur animam agere.]

Idolum à se prectum Iudæos colere iussit propositis pænis, libros sacros in publicum rogum ferre, Mosis lectione, Circumcisione, omnis religionis vsu abstinere, sese ad Gentium ritus plane componere, vesci cibus lege vetitis, &c. In Iudæa Philippum ducem, in ceteris sui regni prouinciis alios præfectos reliquit, qui rem vrgerent, & delatoribus præmia ampla persoluerent. *Iosipon. & auctor libri de regibus Israel.*

Anni
mundi

3934

3945

Anni
vrbis
cōditæ.

8

568

580

ANTIOCHVS illustri, siue **EPIPHANES** Seleuci frater, nō filius sicut Suidas putat. an. 11.

Mathatia, deinde Iuda Pontif. & duce.

Philometore Egypti.

Mithridate 2. Parthorum rege.

Perseo ultimo Macedoniæ rege.

Veteris

Anni
vrbis
cōditæ.

569

Anni
mundi.

3934

3945

Veteris testamēti Antichristus. Dan. 11. propter insipientiam à Græcis dictus est Epimanes. i. furiosus.

In templo Domini, Iouis Olympij simulachrum statuit. I Samaritano Iouis Hospitalis.

Primus sacerdotium summum vendidit & contra morem viuos viuis in eo substituit.

Primus libertatem Iudæorum oppressit. Nam etsi, post Alexandrum Maced. Ægypti regibus primum, deinde Syriæ tributum pensarent, ac erant liberi, quia leges & magistratus suos habebant, non externos, obtemperabantque pontificibus suis, penes quos tum erat cura sacrorum simul & Reip.

Templum ingressus expilat altare aureum, argentum, aurum, vasa pretiosa, & thesauros occultos diripit, usque onustus abit in terram suam 1. Machab.

Mille & octingentis ablatis de templo talentis velociter Antiochiam regressus est. 1. Mac. 5.

Toto triduo octoginta millia Iudæorum interfecit, quadraginta millia vinxit, non pauciora venundedit *ibid.*

Per Græcas quoque vrbes repertos Iudæos sacrificare cogebat, inauditisque cruciatibus reluctantes afficiebat.

Tum plurimos puduit esse Iudæos. Vnde ædificabant Gymnasia Hierosolymis, in quibus profana Theologia & literæ docerentur. Inducebant sibi præputia herbis, medicamentis, aliisque artibus, ne circumcisio appareret.

Samaritæ, qui se antea cognatos Iudæorum fatebantur, templum suum Garizim Dei esse negauerunt.

Mathatias & quinque filij hic incipiunt pro aris & religione arma capere, aras idolorum euertere, immolantes interficere, pueros nondum circumcisos circumcidere, & regnum Iudæorum exultare.

Eleazarus senex, septem fratres & mater Anna martyrio accensarum sartaginum, aliorumque sæuissimorum tormentorum coronantur, diis libare, suillam edere, patriam legem deserere recusantes. Horum exempla multi sunt secuti, vide à 1. ca. lib. 2. Mach. vsque ad 10. Nam etiam illo libro res istius describuntur.

Ita Iudæi libertate & religione priuati coacti sunt arma capere contra Syros, & vtramque sibi asserere, hic igitur principium rerum à Machabæis gestarum.

Vbi obseruandum duos libros Machabæorum à diuersis esse scriptos de eadem fere re. Superest etiam in bibliis Græcis tertius, sed is primo loco, vt primus tertio collocandus erat. Nam describit quæ præcesserunt Machabæorum tempora, annis circiter 50. sub Antiocho magno, dum Ptol. Philopator apud Ægyptios rerum potiretur. Secundus autē ideo primum præcedere debuit, vt & indicat Euf. in Chronicis, quoniam tractat propriè gesta Seleuci Philopatoris & Antiochi Epiph. Cùm primus persecutionibus tantum eorum delibatis, iam à 6. cap. ad 16. ad describendas res sex aut septem successorum Antiochi Epiphanis progrediatur.

Quartus est vmbatica & Philosophica cuiusdam Iosippi commentatio de martyrio matris Annæ & 7. fratrum &c. Eusebius autem in Chronico videtur significare se in tres primos tantum incidisse. Vbi sine iudicio quidam Germani notarunt Eusebium de nostris non locutum.

Athanasius in Synopsi hunc quartum legit, & inter Apocryphos recensuit.

Est alius quartus, qui continet historiam. 31. annorum. i. Iohannis Machabæi, qui Hyrcanus cognominatus est eiusdē argumenti, ac decimus tertius Antiquitatum Iosephi.

Tertij, vt Canonici meminit Athanasius in Synopsi, Eusebius in Chronicis & Clemens Apost. cano. 84.

Antiochus impius vetuit legem Mosis publicè legi. Nempe antea lex pro numero ferè Hebdomadam anni distributa in 53. sectiones, siue parashot (quarum singulæ constant 136 versibus) singulis Sabbatis legebatur (Act. 13. & 15. & 10. *seph lib. 2 contra Appionem*) Caterum tunc earum loco, deceptæ sunt è Prophetis libris totidem sectiones, quæ antiquæ hodie lectioni sensu congruerent. Quare etiamnum hodie quauis desierit Antiochityrannicum edictum, inter Iudæos mos persuerat, vt Sabbathis post diei legalem sectionem, canant Propheticam: quam vocant haphara, id est, missam siue missionem. Ea enim absoluta plebem dimittunt. *Elias in Tisbi.*

[Hæc vox *hapharah* deducitur à *patar*, id est mittere & missam facere quæ radix & ipse vtus missæ, ostendit esse verum sacrificium missæ. Et ab illa dictione *patar*, factus est *Pater* & *Iopater*, pro sacerdote, quasi missam faciens, & propter longam antiquitatem, nomen sacerdotis *Iopater* est conuersum in numinis ipsius geminam nomen claturam. *Iopater* autem est Iouis ipsius sacerdos.]

Paulus Æmilius triumphat de Perseo & Macedonibus. Popilius à Romanis mittitur in Ægyptum, qui Epiphane iubeat Ægypto & Asia excedere.

Macedonibus, capto Perseo rege, & Illyriis Romani leges dederunt, vt liberi essent & dimidium tantum tributorum, quæ regibus suis soluisserint, sibi præstarent.

K E V P A T O R I S in Iudæos gesta. 1 Mach. 1.6 & sequentibus & 2 Machab. 10. & c. Hi enim duo sunt Antiochi, qui infestissimo animo Dei religionem, quod etiam Daniel prænuntiatar, oppugnarunt.

In hoc adhuc puero perfidiam contra Iudæos, patrisque impietatem Deus vltus est. Nam eum demetrius patruus Roma in regnum regressus necauit. *Iustinus & Linius 46. in epitomis.*

Istorum temporibus regnabat apud Ægyptios Ptolomæus Philometor 2. *Mac. 9* cuius regni anno decimo Iudas Machabæus templum, quod Gentes sub Antiocho contaminauerant, reputgavit, altari nouo nouis è lapidibus instaurato.

Deinde eius *εγκαταστήσει* magna lætitia celebrauit & à posteris annuatim celebrari imperauit 1 *Machab. 4*. Quod aucto Christi adhuc Iudæi multa cum religione seruabant. *Ioan. 10.*

A tempore purgati per machabæum templi, Iudæi nunquam deinceps leguntur idola coluisse. Itaque exilium, quod miseri hodie perferunt, non suæ Idololatriæ, sed Christi impie crucifixi peccato ascribant necesse est. *Vide Osee. 3. cap.*

Eupator pacem cum Iudæis agitare coactus est.

S E O V E N T E S reges Syriæ ita bella gessere cum Iudæis, vt ad legis repudium non cogerent. Lege septimum cap. 1. lib. Machab. ad finem vsque.

Demetrius occiso Antiocho Eupatore nepote suo & Lyfia eius nutritio rex euasit.

Bellum gessit cum Iuda. Nam cum Alcimum Iudæum, qui ad se transfugerat, pontificem constituisset, in spem victoræ ductus, bellum Iudæis intulit, atque ei sociu Bacchidem adiunxit.

Tum Iudæi primùm cum populo Romano amicitiam fœdusque pepigere, auctore Iuda Machabæo, vt Romani Iudæos, Iudæi Romanos aduersus hostes suos conseruarent Ita indictum Regi Demetrio, ne Iudæos vexaret. 1 *Mac. 8.*

Anni mundi. 3945
3947
3947
3956

9
K ANTI OCHVS EUPATOR, an. 2.

Iuda Machabæo pontifice & duce.

Philometore rege Ægypti.

Mithridate 2. Parthorum.

10
I DEMETRIVS Seleuci Soter, an. 9.

Iuda & Ionatha pontificibus & ducibus.

Anni vrbis conditæ. 580
1 Mac. 6.
582
582
591

Anni vrbis conditæ. 591
1 Mac. 9
10.
601
601
Ibid. & cap. 11.
604.

Mithridate Parthorum rege, qui Arsaces, 1. Mach. 15.

Philometore Ægypti.

II
M ALEXANDER Bales, an. 10.

Jonatha pontifice & duce.

Mithridate 2. Parthorum rege.

Philometore, Ægypti.

Bello Punico tertio.

12.
M DEMETRIVS D. Soteris filius Nicanor, an. 3.

Ionatha, deinde Simone pontifice & duce.

Mithridate 2. Parthorum rege.

Euergete 2. Ægypti.

Ios. lib. 12.
Rex Prusias cum filio Nicomede Romam venit anno vrbis 588.

Anno sequenti rex Eumenes. Inde lex lata, ne cuiquam regi Romam venire liceret. *Flor. lib. 45.*

Prusias rex Bithyniæ à filio Nicomede interficitur.

Ieremias & Onias Iustus dudum vita functi apparent in somniis Machabæo, orantes pro populo, 2. *Mach. 15.*

Alcimus alienus à genere sacerdotali pontifex à Dem. Sotere, contra Iudam Machabæum constituitur.

Bacchides à Ionatha ad Iordanem vincitur, & post tres annos ad firmandam pacem compellitur.

Romani contra Hispanos Celtiberos, duce Scipione Nasica. Contra Lusitanos Sergio Galba prætor.

Pseudophilippus regnans in Macedonia à Metello consule interficitur. Sic Macedonia de regno tributaria fit.

M ANTI OCHENSES adiuuantibus Pto. Philometore Ægypti, Attalo Asiæ, Ariarato Cappadociæ regibus Alexandrum Antiochi superioris suppositum filium regem suscipiunt, & in acie Demetrium obruncant.

Alexander purpuram & coronam auream ad Ionathan misit. Addidit postea fibulam auream, consanguineorum regis insigne.

Bellum contra Demetrium successorem ope Philometoris instructum gessit. 1. *Mac. 10.*

In eo vincitur, & paulò post à Zabdièle Arabe interficitur. In eo etiam cecidit Philometor, & tertia die mortuus est. *Ibid. & Linius lib. 52.*

N H I C, bello in Orientem ad Tryphonem expugnandum translato, multas vires & regiones cepit. Tandem fraude circumuentus à Mithridate Parthorum rege in Media capitur. *Iust. lib. 58.* Sed ab eo postea dimissus, iterum regnat annis 4.

Alexandro Rege ope Philometoris subuerso regnum sibi aciuuit.

Ionathan Machabæum eius partes secutum benignè habuit. Quin & vectigalium immunitate in perpetuum donauit. 1. *Machab. 11.*

Simoni Ionathæ successori propter graua belli detrimenta quod illius causa Iudæi cum Triphone gesserant, immunitatem vectigalium & tributorum omnium concessit. Quæ fuit vltima Iudæis à Regibus Syriæ data, ob quam se in libertatem vindicantes, regnum, vt antiquorum tempore fuerat condiderunt.

Mithridates Arsaces dicitur. 1. *Mach. 15.*

O A N T E hunc Tryphon regnasse ponitur tribus annis à Iosepho lib. 13. Antiq. cap. 12. Sed illis etiam regnabat in locum capti fratris Ant. Pius, qui & Tryphonem dolo Antiochia & militibus per luxuriam Demetrii dispersis potitum oppressit.

Iudæam, Samariam, Ioppen, Galilziam, & confinia eius vexauit.

Frangens fœdera maiorum suorum cum Simone & Iudæis Achenobium, deinde Cendebeum duces aduersus eos mittit. Sed ij à Simonis filii Iuda & Ioanne, qui patri successit, ad sua redire coacti sunt. 1. *Mach. 16.*

Arx Sion à Simone recepta & mundata. Qui inde cum Romanis fœdus renouat, eisque clypeum mille minarum mittit.

Obsedit Ioannem Hyrcanum Hierosolymis. Tempore autem obsidionis dono misit in sacrificium taurum præstantem, cornibus auro ductili obrectis, cinctum bde-

Anni mundi. 3956
3966

3966
3969

liis & omni preciosorum lapidum genere, purpureo panno & ornamentis sumptuosissimis opertum, cum vasis aureis & argenteis plenis aromatum. Quae pietate ab Hyrcano, & Iudaeis pace agitata obtinuit, quod armis & potentia minime potuisset. *Iosippon & auctor. lib. de rebus regum Israel secundi templi. Accepta pecunia discessit. Ios. lib. 13. cap. 5.*

Atque illud est, quod Iustinus scripsit lib. 36. Antiochus Iudaeos, qui à Macedoico imperio sub Demetrio Patre armis se in libertatem vendicauerant, subegit.

Mortuo Mithridate Rege Parthorum bellum mouet contra successorem Phraartem ad recuperandum fratrem. Cum eo congressus in ipsa pugna interiit. *Ioseph. lib. 13. cap. 16.*

Postquam tribus praeliis vicisset occupata Babylone, & omnibus praeter Parthos populis per deditionem receptis.

Antiocho ingenti exercitu dimicanti hirundines in tabernaculo nidum fecerunt, quo prodigio neglecto praelium commisit, & à parthis occisus est. *Obsequens.*

[Vide Proueria Erasmi *μὴ τιὸν χαλιδὸν ἀμωρόφον ἐχθρὸν* infaustum enim habebatur, estque sentus fabulae illius mythologicus, quasi ut fiet philomela, sic nefas Progne quærat vltionem].

Circa hæc tempora Mithridates Rex Ponti moritur relicto filio Mithridate, cui ex rebus gestis Magni cognomentum fuit. *Iust. lib. 37 & 38.*

In hoc Antio. Pio definit sacra historia. Cætera, quæ secuta sunt ad Christum repete è Iosephi lib. 13. Antiq. cap. 16 & libris septem sequentibus.

Romæ puer ex ancilla natus quadrupes, quadrimanus, quatuor item habens oculos & aures, & duplicem masculinum sexum. *3978*

Ætna mons Siciliæ copiosos ignes vomuit in Boniensis agro. Fruges in arboribus natæ sunt. Hinc secutum in Sicilia bellum seruile, quo fere septuaginta millia seruorum praetores profligauerunt, qui tandem obsidionis necessitate compulsi erant ad cadauerum esum. *3982*

Bituitus Rex Aruernorum deducens contra Romanos. 180. millia armatorum in Rhodani transitu superatur, & Romanam in triumphum ducitur. *Oros. lib. 5. cap. 13.*

SECVND0 regnat. Imperium enim amissum, captiuitate Parthica elabens, recuperauit. Sed post quatuor annos bello intestino per Euergetem conciliato, ab vxore filisque desertus interficitur. Et filius Antiochi Pij, cui à Nafi magnitudine Gryppi cognomen fuit, matris factione succedit, ita ut nomen regis penes filium, ius omnis imperij penes matrem esset. *3982*

Post hunc tamen Alexandrum locat Iosephus, *lib. 13. Ant. cap. 17.*

At is statim oppressus Gryppo concessit.

REGNUM Gryppi in. 29. ann. extendit Iosephus lib. 13. Antiq. cap. 29. Nempe quia simul cum Cyziceno regnauit. Infidiis Herodiani tandem moritur.

Bella ciuilia hanc confusionem perpererunt & regnum perdidit. Philometorem hunc sapius vocat Ioseph.

Ad Scipionem minorem in Hispania ad Numantiam res gerentem munera misit amplissima. *3992*

Alexandrum quendam ab Euergete Ægyptio excitatum adoptionis titulo regnum appetentem post multa praelia secundo anno regni cepit & interfecit. Matrem poculum ueneni, quod ipsa obtulerat, bibere compellit. *4010*

Anni mundi 3969
3978
3978
3982
3982
3992
4010

13.
O ANTIOCHVS Sedetes Pius Soter, an. 9.
Simone pontifice & duce deinde Ioan. Hyrcano.

Mithridate 2. deinde Phraarte 2. Parthorum rege, an. 28.

Euergete 2. Ægypti.

14.
P DEMETRIVS iterum secundus, an. 4.
Phraarte rege Parthorum 6.
Euergete 2. Ægypti.

15.
Q ANTIOCHVS Grippus, an. 10.
Phraarte 2. Parthorum rege, deinde Artabano an. 1 Mithridate 3. an. 24.

Euergete, deinde Phiscone Ægypti regibus.

16.
R ANTIOCHVS Cyzicenus, an. 18.

Anni orbis condita. 604
Ibid. cap. 13. 613
613
617
617
627
645

Anni orbis condita. 545
647
647
665

Mithridate 3. Parthorum rege octauo.
Phiscone & Alexandro Ægypti.

17
S PHILIPPVS an. 2.
Mithridate. 3. Parthorum rege octauo.
Lathyro Ægypti.

Summa an. 216

18
T TIGRANES Rex Armeniae an. 18. quo capto Syria Romano- rum Prouincia facta est.

Mithridate 3. Parthorum rege octauo, deinde Orode, an. 18.

Anni mundi. 4010
4012
4012
4030

Phraartes Parthorum rex sextus, primus Regum illorum amicitiam Romanam, per legatos à L. Sylla Felice Proconsule tum bellum Mithridaticum in Asia gerente, petit & impetrauit. Cui in bello cum Scythis gesto occiso patruus Artabanus successit, an. 1. *Onuphrius in Romano Imp. rio.*

Cyzicenus Syriam inuadit.

ANT. Cyzicenum Ioan. Hyrcanus bello victum fugauit.

Ex hoc tempore Syria crebris motibus agitata est, donec in Romanorum potestatem venit.

Mithridates Artabani filius. 8. fuit Arsaces siue Parthorum rex. Ex rebus strenue gestis cognomentum magni meruit. *Iustin. lib. 42.*

Multos enim populos regno addidit, cum Scythis aliquoties prospere dimicauit, vltorque parentum iniuria fuit.

Bellum Armenis intulit. Inde propter crudelitatem à Senatu Parthico pulsus fratrem Orodem successorem habuit.

Hic est ille Orodes, qui primus bella cum Romanis gessit, Crassumque cum filio & omni fere Romano exercitu deleuit, & Pacorum filium misit ad reliquias belli Rom. persequendas, donec is magnis reb. in Syria gestis in patriam Patri suspectus reuocaretur, eoque absente exercitus Parthorum in Syria relictus à C. Cassio quaestore Crassi, cum cunctis ducibus caederetur.

Cætera Parthicae historiae infra in bellis ciuilibus Pompeij, & extremis Ægyptiorum regibus, & in Augusto. Nam hi bellis ciuilibus Pompeio contra Cæsarem, Bruto & Cassio contra Augustum & Antonium misere auxilia.

SELEVCVS Gryppi filius cum Patruo Cyziceno de Syriaco imperio dimicauit victumque acie interfecit. Sed nec propterea regnum est consecutus. Nam à Patruo ele pulsus est & à subditis in palatio concrematus.

Frater Seleuci collecta manu Cyziceni filium regno exiit, & in parte Syriae regnat. Simili ratione Philippus Gryppi minimus filius in alia Syriae parte regnat, donec postremo à Gabinio caperetur.

Syrii principum discordia pertaxi vltro se Tigtani Armeniae regi dederunt. *Iust. lib. 40.*

TATRIGRANE per Pompeium capto ad Iulium Cæsarem anni fuerunt fere sedecim.

Ita à Seleuco Nicanore Regni Syriaci conditore ad Cæsarem anni 250.

Syriam tenuerunt posteri Seleuci Nicanoris vsque ad Antiochi Pij filios. Tum enim Pompeius prouinciam illam sub potestatem imperij redegit, relicto illic praetore Scauro *Plutarc. in Ant.* deinde Gabinio mox M. Crasso, qui contra Parthos petiit.

Reliquam Syriaci regni partem Parthi ad se transtulerunt, & sic diuisione veluti orbis eum Romanis facta, Orientis imperium tenuere, quo tempore Romani toto Occidente potiebantur, & cum his de summa rerum decertarunt.

Tigranes Armeniae rex petentibus Syris ob fratrum regum discordiam, rex fit Syriae annis 18. *Iustin. Hist. lib. 40.*

Persas saepe vicit, Mesopotamiam occupauit, Syriam & magnam Phoeniciae partem Philippo vltimo Syriae regi profligato ademit, donec post annos. 19. in Romanorum venit potestatem.

Ita imperia post mortem Alexandri Magni in multo precipua sex orta sunt & concurrerunt, quae in sequenti quarta eius successione percensebimus, Aegyptum, Syriacum, Macedonicum, Romanum, Carthaginense, Parthicum.

Præter Parthicum istorum omnium recentissimum, cætera intra ducentos quinquaginta annos à Romano omnium minimo & contemptissimo absumpta sunt.

V M Magnus Alexand. nauem actuariam 12. ordinum condidisset, hic Ptol. Soter ad quindecim instituit primus. Demetrius Antigoni ad 30. Ptol. Philadelphus ad 40. Ptol. Philopator ad 50. Plin. lib. 7. cap. 56.

In Aegypto coluit literas apud se habens Stilponem philosophum Megaricæ sectæ æmulum. Syriam regno suo adiecit, in Iudæam ascendens prætextu sacrificandi Sabbato, Hierosolymam occupauit. Deinde multos de Iudæa & Garizim captiuos traxit in Aegyptum & vendidit. Ioseph.

Quos tamen postea benignè tractauit. Idem. Ita Iudæa post Alexandrum Magnum, primum paruit Ptolomæo Lagi. illam armis occupanti. Euseb. Ioseph.

Inde Philadelpho, tum Euergeti, ad extremum Ptolomæo Eupatori. Quo tempore vnus post alterum regnarunt in Syria Seleucus Nicanor, Antiochus Soter, Antiochus. Theus, Seleucus Callinicus, Seleucus Callinici filius & Antiochus Magnus, qui primus Ptolomæo Eupatori Iudæam ademit.

Quæ partim erat tributaria, partim libera. Tributaria, quia regibus Aegypti primum, deinde Syriæ, stipendium pensabat. Libera, quia leges ac magistratus suos habebat, non externos, suis parens Pontificibus.

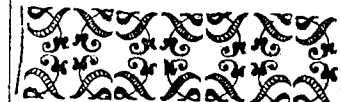
Pyrrhum regem Epirotarum depulsum sub extremum regni sui tempus restituit.

Sex annis ante Nicanorem Regem Syriæ & cæteros Macedonas regnasse quietè in Aegypto & sine æmulis ab aliquibus traditur. Mox scilicet post Alexandri mortem. Ab aliis non nisi sex post Alexandrum mortuum, quod inter eius successores tandiu de rerum summa dimicatum sit, donec quisquis potuit sibi imperij partem rapuit, quod totum obtinere non posset. Priorem sententiam esse rectiorem docet collatio historiarum Aegyptiacæ cum cæteris.

Mercurius Trismegistus Aegyptius, cuius hodie extant dialogi duo, Pæmander & Asclepius. Mihi enim videntur errare, qui eum propinquum Mosi, eundemque cum Deo Mercurio faciunt, vt Suidas, qui eum Pharaone antiquiorem prodit. Nam Aegyptus Græcum idioma vix ante Alexandrum Magnum audiuerat, vt Græcè multa de Verbo Dei, congruentia oraculis diuinis scribere ante Græcorum cum Hebræis congreg-

Anni mundi. Lathyro Aegypti, denique Aulete.

An. ante Christum natum. 303. Anni Urbis condita. Quarta & vltima Alexandria successio.

REGES AEGYPTI.

3791 I a PTOLOMÆVS LAGI Soter, an. 40. 3830

Pontifice Onia Fadidifilio, deinde Simeone Prisco, mox Eleazare.

Nicanore Asia & Syria rege, an. 32.

Arideo an. 7. Cassandro an. 18. Antipatro & Alex. an. 4. Demetrio an. 6. Pyrrho mens. 6. Lysimacho an. 6. Macedonia Regibus.

3830 466

An. ante Christum natum. Anni Urbis condita. Anni mundi.

sum potuerit. Deinde citatur duntaxat à recentioribus. Sed & in chartis è papyro centum & decem millibus sua de rebus diuinis & naturalibus conscripsisse à Iamblichio memoratur. Papyri autem vsus ad hanc refertur ætatem. Præterea ipse Pæmandri Dialogus Sibyllarum meminit, quæ multis post Mosem sæculis extiterunt. Denique Aesculapius siue Asclepius, ad quem iste scribit, Phidiae, qui Periclis ætate vixit, recordatur.

Adde quod in Asclepio inter Heroas antiquos nominat Vranum, Saturnum, & Mercurium, quos constat exiisse paulò ante bellum Troianum.

3797 Dies à Planetis nominauit, ordinauitque Philastrus. Hinc Diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij, &c. in antiquioribus authoribus nusquam apparent vestigia. Vt rectè Dion Niceus & Xiphilinus in Pompeio, recentem dierum appellationem scribant. ex stellis erraticis dies primum disposuerunt Aegyptij. Deinde ad reliquas gentes id emanauit, nec olim quidem, sed propè ista (Pompeij) tempora, &c.

In saniam poëticam de diis Gentium non abhorruit. August. lib. 8. Ciuit. cap. 28. Laet. lib. 4. cap. 18. Celtas, ad quos perrexerat, Solem adorandum docuit. Philastrus lib. de hæres.

Horas primus obseruasse dicitur ex vrina animalis Serapi dicati, quod duodecies diei & noctis vnus spatium vrinam emittit. Polyd. Virg. de Inuent. rerum. lib. 2. cap. 5. Et certè nondum Græcis & Romanis his temporibus horarum ratio nota erat & vsitata. Nam post reperta solaria apud eos obseruari cœpit. Vnde nec duodecim tabulis vsquam horas nominatas inuenies, nec Varro horarum in diei partitione meminit. Censor. de die Natali. cap. 19. Hebræis contra & Chaldæis earum vsus antiquissimus, vt ex horologio Achaz, & Ezechiae historia liquet. Esa. 38. 4. Reg. 20.

Thebæis anni & temporum rationem dedit. Diod. Sicul. strab. lib. 16.

Docuit deos gentilium fuisse homines mortuos. Aug. lib. 8. de Ciuit.

Solstratus Pharum Alexandria secundum è septem mundi miraculis construxit.

Theophrastus, Zeno Cittieus Stoicæ sectæ princeps. Epicurus Epicuræorum auctor. Menander.

Euclides iunior Megarensis (alius à Megarico Socratis discipulo) auctor elementorum Geometricorum, & aliorum operum Mathematicorum sub hoc primo Ptolomæo vixit. Proclus.

Gallos ex Europa in Asiam transgressos Syri expellunt.

Agathocles Sicilia tyrannus & Hamilcar Pænorum dux Gisconis filius inter se pugnant. Ille etiam in Italiam pugnaturus traiecit. tenuis scilicet adhuc Romanorum erat potentia & nomen.

ROMÆ Volsci, qui bellum cum Romanis sub Tarquinio Superbo inchoatum, per ducentos propè annos continuarunt: postremo Priuerno capto à Coss. L. Aemylio Mamercino, & C. Plautio domatur. Liuius.

Publilius Philo tribus annis post, Valæpoli capta Opicos subigit, vbi Cumæ, Baiæ, Puteoli,

- Romæ Coss.
- 426 L. Aemilio Mamercino 2. C. Plautio Deciano. [Numeri. 2. & ceteri legantur secundum & c. vt supra dictum est] P. Plautio Procuro, P. Cornelio Scapula.
- 427
- 428 L. Cornelio Lentulo, Q. Publilio Philone 2.
- 429 L. Papyrio Mugillano Cursore, C. Patellio.
- [430] L. Furio Camillo 2. Iunio Bruto Scana.
- 431 C. Sulpicio Longo 2. Q. Aemilio, Au. Cerretano.
- 432 Q. Fabio. L. Fulvio.
- 433 T. Veturio Caluino. Sp. Posturnio.
- 434 L. Papyrio Cursore 2. Q. Publilio Philone.
- 435 L. Papyrio Cursore, Q. Au. Cerretano 2.
- 436 M. Fostio Flaccinatore, 2. Plautio Vennone.
- 437 C. Iunio Bubulco, Q. Aemilio Barbula.

Publilius Philo tribus annis post, Valæpoli capta Opicos subigit, vbi Cumæ, Baiæ, Puteoli,

Neapolis. *Idem.*
Hernicos Anagnia capta Q. Martius Tremulus Coss. debellavit Urbis. 447. Hinc C. Iunius Brutus dictator. Quatuor annis post, Æquos, qui adiunctis Volscis multa bella post exactos reges gesserant. *Idem.*

464. M. Curius Dentatus de Samnitibus, Sabinis, Lucanis triumphavit. *Orosius, Frontinus, Velleius,* de Pyrrho, sed paulo post. *Apuleius Apol.* sic dictus quod cum dentibus natus esset. *Plinius libro septimo.*

Pyrrhus Epirotarum rex, qui paulo post in Italiã contra Romanos venit quem aiunt primum docuisse acies rectè instruendæ atem, annis. 36. post mortem Alexandri Magni. Nam primus totum exercitum sub eodem vallo continere instituit. Qua ordinatione notata Romani paulatim ad hanc vsque metationem peruenierunt. *Front lib. 4.*

ALEXANDRIAE bibliothecam. 54. millium & Octingentorum librorum Philadelphus instruit. Gellius tamen lib. 6. cap. vlt. ad millia ferme voluminum septingenta, tantum habet ac ea omnia bello priore Alexandrino à militibus Cæsaris forte auxiliariis incensa esse.

Iudæos ad centum viginti millia libertati restituit, & dona votiva Hierosolymam misit.

Leptos decem cum argenteis pedibus & congruentem eis supellectilem, calicem talentorum 30. purpuram, coronam decoram, stolas decem, lineas de bysso centum, Pateras, Trullam libatoria aurea, Crateras aureas duos, &c.

Bellum gessit contra Antiochum Theum, quod ut finiret, filiam suam Beronicem ei dedit, cum iam de Laodice priore vxore duos haberet filios Seleucum Callinicum, & alterum Antiochum.

Sed inde Laodice veneno Antiochum sustulit, & Beronicem cum filio, quem ex Antiocho genuerat, occidendum tradidit, quæ prædixerat *Dan. c. 11.*

Pyrrhi cladibus & Romanorum incrementis cognitis Romam misit munera, & cum eis amicitiam societatẽque iunxit. *Zonaras, Eutrop. Valerius,* qui legatos ad hunc vicissim regem Roma missos nominat Q. Fabium Gurgitem, Fabium pictorem & Q. Ogulinum.

Præceptorem habuit Stratorem Lampfacenum, quo tempore Silphon philosophus clarebat.

Vetus testamentum ex Hebræo in linguam Græcã per. 72. interpretes à Pontifice Eleazaro impetratos conuerti iussit, trecentis plus minus ante Christum annis.

Mirum autem est Talmudicos scribere septuaginta interpretes quinque duntaxat legis Mosaicæ libros conuertisse, & duobus tantum in locis, vel iuxta Iosippum initio suæ historiæ uidecim, idque consulto, à veritate Hebræica discessisse: ne Lex, gentiliū opiniones videretur respicere. Sic Aristæus, sic Iosephus in præfat. Antiq. & lib. 12. c. 2. & omnis Hebræorum schola, *Hier in. 5. Ezc.*

Sed videntur confudisse Septuaginta interpretum versionem cum quadam alia vetustiore, quas sic distingui oportuit, ut Aristobulus Iudæus, apud Eusebium

Anni mundi	Sp. Nautio, M. Popillio.	Anni vrbis ante Christum natum.
3791	L. Papirio Cursore 4. Q. Publilio Philone 4.	438
	M. Pæclio, C. Sulpitio.	439
		440
	[Hic numeri aduerbialiter legatur 2. secundum]	
	L. Papirio Cursore 5. C. Iunio Bubulco 2.	441
	M. Valerio, P. Decio.	442
	C. Iunio Bubulco 3. Q. Emilio Barbula 2.	443
	C. Marcio Rutilio, Q. Fabio.	444
	Q. Fabio, P. Decio.	445
	Sp. Claudio, L. Volumnio.	446
	Q. Marcio Tremulo, P. Cornelio Aruina.	447.
	L. Postumio, T. Minucio.	448.
	P. Sempronio Sopho, P. Sulpitio Sauerrione.	449
	L. Genucio, Ser. Cornelio.	450
	M. Liuius Dentere, M. Emilio.	451
	M. Valerio, Q. Appuleio Pansa.	452
	M. Fulvio Pato, T. Manlio Torquato.	453
	L. Cornelio Scipione, Cn. Fuluio.	454
	Q. Fabio Max. 4. Decio Muve. 3.	455
	L. Volumnio, Sp. Claudio.	456
	Q. Fabio Max. 5. P. Decio 4.	457
	L. Postumio Megello, M. Atilio Regulo.	458
	L. Papirio Cursore. Sp. Caruilio.	459
	Q. Fabio Gurgite Maximi F. D. Iunio Bruto Scæua.	460
	L. Postumio, C. Iunio.	461
	P. Cornelio Rufino, M. Curio Dentato.	462
	M. Valerio Coruino, Q. Cadio Noctua.	463
	Q. Marcio Tremulo, & P. Cornelio Aruina.	464
	M. Marcello, Sp. Nautio.	465

263

An. anti Christu	Ani vrbis ante Christum natum.	2	Anni mundi.
263	466	b Ptolomæus PHILADELPHVS, an. 38.	3830
	505	Eleazaro pontifice, deinde Manasse.	3867
		Antiocho Sotere, an. 19. deinde Anti. Theo. an. 15. Syriæ regib.	
		Lysimacho, an. 6 Ptol. Cerauno mens. 3. Antipatro, an. 1. Sosthene mens. 7. Antig. Gonata, an. 36. Macedonia regibus.	
		Romæ Coss.	
223	466	M. Valerio Posito. C. Aelio Pato.	3867

sebium libro 13. Præp. capite septimo & lib. 9. capite tertio. indicat.

Totam Scripturã Philadelphus iussu fuisse conuersam, cum ante eum, atque adeò ante Alexandrum Perfarumque imperium quinque libri Mosis in Græcum conuersi duntaxat extarent (incerto tamen interprete.)

Aristæus autem & Iosephus fortassis Legis vocabulo comprehenderunt vniuersam Scripturam veterem, vt Christus, *Ioan. 10. & 15.* Nam etiam Ioseph. sic interdum vsurpat, vt lib. 2. contra Appion.

Vel significant iussu Philadelphus Legem duntaxat conuertisse, reliqua verò per se & sua sponte antequam discederent.

Nam cætera transfuisse ex eo constat, quòd cum nullus præter eos nominetur interpretes vsque ad Aquilam temporibus Adriani Cæsaris, Apostoli & Apostolici Adriano superiores Prophetas, Psalmos, & alios Scripturæ libros citant, tanquam e Græca versione.

Quod si verum est, illorum interpretationem oportet vetustate esse corruptam, vt omnino crederim. Non enim probabile est tot tantosque viros tam alienè multis in locis. 22. librorum deerrasse ab Hebræicis voluminibus, & plerumque à vero literarum sensu. Psalmos perpetuò excipio, qui vt etiam hodie extant, sententiam Hebræicam optimè omnium referunt, & plerisque locis reddunt illustriorem, vt aliquando docebitur.

Nobis assentitur Macaritus Logothetes, in libro Metaphrasis, his verbis. Diuinus igitur Lucianus, cõspicatus sacros libros multis corruptelis infectos partim temporis longinquitate, partim continua ex aliis transpositione, & quidem nonnullis sceleratissimis, qui Græca literatura excellerãt, ipsorum sententiam peruertere tentantibus, & multas lases inferentibus, ipse eos omnes assumens, ex Hebræica lingua, quam perfectè callebat, renouauit, in emendatione magnum perferens laborem. *Suidas in voce νοῦνενε & in Luciani Vita.*

[Extitit tamen nostra ætate, doctor eximius Hispanus, qui sub auspiciis Regis Hispaniarum Philippi Augustissimi, defensionem. 70. Interpretum ex mente Hebræici contextus tutari, & editis suis doctissimis lucubrationibus defendere est ausus.]

Imo & ipse Hieronymus præfatione in librũ Paralip. Septuaginta (inquit) interpretes vitiatos, tres emendarunt, Lucianus, Hesyechius, Origenes. Luciani emendationem sequuti sunt Christiani ab Antiochia vsque ad Constantinopolim, Hesyechij Ægyptus & Alexandria, Origenis mediæ inter Antiochiam & Ægyptum prouinciã.

Hanc autem emendationem interpretor mixtionem ex aliis. Miscuerunt enim cum illa reliquas interpretationes Græcas, vt iam Græca, quæ habetur, non sit pura illa à Septuaginta illis senioribus primùm facta. Dum autem miscuerunt, sæpe, vt fit, cuiusque interpretis errorem sequi potuerunt, &c.

Hieronymus in quadam epistola ad Augustinum quæ est inter ipsius August. epistolas vndecima, narrat Origenẽ eos, dum emendare optaret, corrupisse, & alibi, ante Origenẽ, quot essent codices, tan-

tam fuisse diuersitatem exemplarium, quæ non modo ad sua vsque tempora perduravit, sed & sua incude eguerit, asteriscis & virgulis prænотatis.

Vnde factum, vt multi alij quondam de integro vertendi laborem susceperint. Aquila Iudæus tempore Adriani Cæsaris, deinde Theodotion Ephesinus Iudaicæ religionis profelyta Imp. Commodi, tum Symmachus sub Seuero, postea sub Caracalla. 5. editionis Hierosolymis inuentæ, demum sextæ & septimæ auctores incerti. Nisi quod Septimam aliqui tribuant Luciano Martyri.

Ex quibus omnibus sua Hexapla conflavit Origenes. Ea enim sic appellauit, quasi sextuplicia propter 6. interpretationes in vnum volumen coactas, non à numero columnarum, quas octo fuisse constat vt duæ caperent contextum Hebræum, Hebræis & Græcis caracteribus, instar octapli Psalterij Episcopi Nebiensis. Præterea correxit, id est, corrupit, vt Hieron. interpretatur, versionem 70. quæ deinde sola videtur obtinuisse in Græca Ecclesia. *Epiph. hæres. 64. contra Origenianos.*

Vt sit, non sine Dei erga Gentes, quas in suam Ecclesiam colligere paulo post cupiebat, mirabili prouidentia, qualiscunque seruata est, cum reliqua Bibliotheca bello Alexandrino, quod Iulius Cæsar gessit contra Ptolomæum, vt Cleopatram ab ipso pulsam restitueret flammis concremata sit.

Sed nec dubito eis spiritum propheticum astitisse, dum verterent, quoniam diuinissimè oracula de Christo obscuriora transfulerunt, ab Apostolis auctoritatem acceperunt, ab Hebræis maxima laudis testimonia consecuti sunt, ab ecclesiæ columnis, vt prophete commendati sunt. *Tertul. in Apol. c. 18. & 19. Iust. Mart. Orat. 1. ad Gentes. Epiph. de mens. & pond. Iren. lib. 3. cap. 25. Aug. lib. 8. de Civ. cap. 11. & lib. 18. cap. 38. & quest. super Gen. 169.*

Quare & eorum memoriam colebant Iudæi Alexandrini anniuersario festo. *Philo de Vita Mosi, 8. Decembris scilicet. in ipsorum Calend.*

[Non minus fuit diligens Synagoga, in festis suorum Sanctorum, quam nunc Ecclesia in eorundem colendis nominibus quæ ob id voluit festis celebrari.]

Denique verterunt, prout expediebat Græcis ad fidem suo tempore conuertendis, nonnullis de industria Deo afflante immutatis.

Propheticè & Spiritus Sancti inspiratione non tantum quædam mutauerunt, verum etiam addiderunt ex opinione veterum, et si id confutet Hiero. præfatione in Psalmos.

Nec minore erga suos beneuolentia Deus de Hieronymo postea ecclesiæ prouidit. Is enim non modo veteres editiones, vt potuit, emendauit: sed etiam septimam, quæ mox à Sophronio Græco sermone donata est, vt pleræque alia tanti viri opera, de ipso Hebræico multò incorruptius transulit.

Ea est, qua nunc studio Damasi & sequentium Pontificum vtimur in Ecclesia, quamque editionem vulgatam nominamus, vt probat Eugubinus præfatione in suos ad Mosem commentarios vbi rectè excipit interpretationem Psalmorum quæ non potuit recipi, quod iam Veteris cantus in templis tritus esset. Hieronymiana vtique superest inter

An.
ante
Christū
natum.

263

Anni
mundi.

3830

Anni
vrbis
cōdita.

476

C. Claudio Canino, M. Emilio Lepido.

C. Seruilio Tucca, L. Cæcilio.

468

Bellum Gallicum Senonicum.

P. Cornelio Dolabella, Cn. Domitio Caluino.

469

C. Fabricio Luscinio, Q. Emilio Papo.

470

L. Emilio Barbula, Q. Marcio Philippo.

471

Bellum Tarentinum & Regis Pyrrhi.

P. Valerio Lavino, T. Coruncanio.

472

223

3867

cuius

An.
ante
Christū
natum.

263

Anni
vrbis
cōdita.

473

P. Sulpicio Saenione, P. Decio Mure.

474

C. Fabricio Luscinio 2. Q. Emilio Papo. 2.

475

P. Cornelio Rufino, C. Iunio Bubulco.

476

Q. Fabio Gurgite, C. Cennucio Clepsina.

477

M. Curio Dentato, L. Lentulo.

478

Ser. Cornelio Merenda. M. Curio Dentato 4.

479

C. Fabio Dorso Licinio, C. Claudio Canina.

Anni
Mundi.

3830

cuius opera. Hebræi quoque, inter quos R. Ioseph Albo, R. Selomo, R. Daud, Elias Leuita, nostræ vulgatæ additionis interpretem Hieronymum agnoscunt, & frequenter non sine honoris titulo & præfatione citant, vt alibi docuimus.

Eleazarus Iudæorum Pontifex. Berachia Dux. Antiochus Theus Rex Syriæ Antiochiam condit.

Præter viginti duos libros sacros, alij septuaginta duo apocryphi in Ægyptum delati sunt, auctore Epiphano in libro de mensuris, & ponderibus scripturæ. Vnde fortassis libri Tobia, Baruch, Iudith, & similes, qui in nostris Bibliis Græcis & Latinis hodie reperiuntur, ad nos peruenerunt. Alioqui enim apud recentes Hebræos aut non extant, aut certè non sunt Authentici. Quoniam eorum primus canon iam erat conditus ab illa magna Synodo, cuius scriba fuit Ezras, vt supra docuit, & præterea docent Hab. *Tract. de votis in Tal. & R. Mose de Kofsis præf. in Seph. Mi Zvorb. Sed est alter canon, de quo etiam supra.*

Iesus, filius Syrach auctor Ecclesiastici, qui panaretos dicitur, id est, de omni virtute liber. Fuisse fertur vnus de septuaginta duobus interpretibus. De stirpe Iesu sacerdotis, cuius Zachar. meminit. Eius librum fuisse canonicum & sacrum Iosephus indicat lib. 2. contra Appionem pag. 948. Græci exempli, capit. 42. sententiam citans.

Ieremiæ Prophetæ nepos creditur. Ben Sira Hebræis dicitur, cuius nomine feruntur sententiæ Chaldaico sermone, citatæ à Tanhuma pag. 81. col. 2. vetustissimo Rabbino in Pentateuchum.

Aristobulus Agathobuli discipulus vnus fuit è 70. interpretibus. *Anatolim Laodiceum apud Euseb. hist. 7. cap. penult.*

Philo Iudæus senior, fortasse & ipse è 70. interpret. quem aliqui faciunt sapientiæ Salomonis concinnatorem (Nam alter iunior vixit Caij Imperatoris temporibus.) Fuit & alius eiusdem temporibus, magni apud æthnicos nominis, de quo *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.*

Fortasse qui Byblius dicitur, & ex lingua Phænicū translulit historiam Sanchuniathonis auctoris antiquissimi.

Aristæas Philadelphi cubicularius scribit historiã de 72. interpretibus.

Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus regius Bibliothecarius. Leontium docta meretrix.

Chrysippus Stoicus, qui plura scripsit quam ceteri possent legere. Carneades Academicus qui nihil proponebat, quod non probaret, nihil improbabat, quod non expugnaret. Ecateus Abderides philos. qui & librum edidit de vita Abraham. (*Ios. lib. 1. Ant. c. 7.*) Lycophron, è cuius tragædiis vnica extat Cassandra, Philadelpho charus, non tam propter poësim, quam ob Anagrammatismos.

Timochares Astronomus, Aristophanes Grammaticus, Zoilus Amphipolita Homeromastix Alexandriæ degunt, vbi musæ posthabitis Athenis suum domicilium collocarent.

Post Phalæzum Bibliothecæ præfuit Callimachus. Octingentos libros scripsisse fertur. Soli autem hymni supersunt.

Coætaneos sex alios poëtas habuit, qui omnes à pleiadum numero Pleiades dicebantur: Lycophro-

3867

nem, Aratum, Theocritum, Nicandrum, Philicum, Homerum Iuniorum. Vide Tzetzem Lycophronis interpretem.

Abhinc serio Ægyptus Philosophari Græcè, & Græcas scholas instituere: quin etiam per totum Orientem Græcus sermo vigere cœpit. Hieronymus in *proœmio lib. 2. commentariorum ad Galatas*. Metalthenes Persa historiam scribit.

Imò verò per Occidentem, ita vt cum Græcorum imperio, eorum quoque disciplina, leges & sermo in mundo, vt fit, propagata sint: sicuti attingit Cicero pro Archia. Nam etiam nostri Galli linguam Græcam coluerunt, Druidis & Semnotheis (voces sunt Græcæ originis) apud se institutis, qui rebus diuinis præessent, sacra priuata & publica procurarent, religiones interpretarentur, iuuentutem erudirent, de controuersis publicis priuatique responderent, præmiis pœnisque impositis. *Cæsar libro sexto de bello Gallico*.

Arcefilaus auctor nouorum Academicorum, qui spem omnis scientiæ eripuit. *seneca*.

Zenone Stoico succedit Cleantes.

Eidylia Theocritus, Aratus Antigoni Macedonum regis medicus scribit Phænomena, Nicander Theriaca & Alexipharmaca. Athenodorus Arati frater primus Zoilo pro Homero contradixit.

Aratus ignarus Astrologiæ ornatissimis atque optimis versibus de cœlo stellisque dixit, atque conscripsit. *Cic. 1. de Oratore*.

Vsùs papiri, qua abundant Nilus & mare Ægyptium rubrum, siue chartæ iunceæ, inuentum est, cum ab Attalo rege primo Pergami & Galatiæ mēbranas Philadelphus obtinere, ad parandam librorum tantam supellectilem, non potuisset. Antea scribatur in libris siue corticibus arborum.

Huius autem æmulatione Attalus insignem, quidem, sed tamen multò inferiorem bibliothecam parat, viris doctis, quales plurimos istud æuum ferebat, è Græcia conquisitis.

Sic & reges Asia, quorum Bibliothecæ Euphoriæ ab Antiocho magno fuit præpositus. *Suidas in Euphorione*.

Attalus rex aurum intexere in Asia primus docuit. Vnde rextum Attalicum.

Conlynges Nicomedis regis Bithyniæ vxor, à canibus propter lasciuiores cum viro iocos laceratur. Nicomedes Nicomediam condit.

ROMANÆ sub Philadelpho proprie incipiunt, ab anni Urbis 466. ad 505. nam ante hoc tempus parui fuere momenti & nominis. Ideo ea nunc seorsim, non vt antea promiscuè, degustabimus.

ROMÆ Plebs propter æs alienum post graues & longas seditiones, ad vltimum secessit in Ianiculum. Vnde à Q. Hortensio deducta est, qui in ipso magistratu decessit. *Flor. Zonar. Aug. 3. de Ciuit.*

Plebiscita hinc lege Hortensia non minus, quàm leges valere cœperunt. *Gell. lib. 13. cap. 27.* Quæ lex antè lata fuerat Q. Publilio dictatore 414. sed forte non obseruata.

Bellum Gallicum Senonicum, in quo L. Cæcilius Col. cæsus est, sequenti anno à Dolabella confectum, cunctis Gallorum reliquiis in Hetruria ad

An. ante Christū natum.	Anni mundi.	Anni Urbis conditæ.
3830		480
203		481
		482
		483
		484
		485
		486
		487
		488
		489
		490
		491
		492
		493
		494
3867		

An. ante Christū natum.	Anni Urbis conditæ.	Anni Mundi.
466		3830
263		
495		
496		
497		
498		
499		
500		
505		
		3867

Varronis lacum deletis, ne quis extaret in ea gente, qui incensam à se Romam gloriaretur. *Florus*.

Cæteris gallis tertio ante Pyrrhi in Italiam aduentum anno pax data. *Polybius*.

Sicque ab Æsi fluuio quondam Italiæ termino vsque ad Rubiconem Italiæ fines producti sunt.

Nondum Hetrusco bello confecto, cum Tarentinis & rege Pyrrho per biennium bellatum est. *Jordanes, Plutar. in Pyrrho*.

Res contra Lucanos, Samnites, Bruticos prospere gesta. Vnde Tarentini & Samnites Pyrrhum ex Sicilia reuocarunt, qui sic imperium Siciliæ tam cito amisit, quàm facile quæsiuerat.

Sed nec in Italia fortuna meliore tertium pugnas vsus in Epirum regreditur anno, postquam in Italiam primum venisset, quarto. *Iustinus*.

Bis castris exutus, bis fatiatus & victus. *Florus*.

Ad hunc vsque annum Roma scandulis tecta fuit. *Plinius lib. 16. cap. 11.*

Et Italia primum vidit Elefantos. *Idem lib. 8. cap. 6.*

Tarentini mortuo Pyrrho Carthaginenses in auxilium vocant.

Deum Urbis 480. bellum Samniticum & Tarentinum confectum per Caruiliū & Papirium. Victis pax & libertas data.

De Samnitibus vigesimus quartus triumphus actus. *Florus*.

Qua victoria magna pars Italiæ in potestatem Romanorum redacta est, victis præsertim Tarentinis, Samnitibus, Lucanis, & paulò ante Hetrulcis.

Urbis 483. ante Sempronium & Appium Claudium, Eutropius Q. Ogulinum & C. Fabium Pictorem collocat. Sic Plinius & Velleius.

484. Argento signato. 4. aut. 5. annis ante primū, Punicum Romani vt incipiunt. *Plin. lib. 33. c. 3. Florus*,

id est, denariis argenteis, *Zonaras*.

Conduntur à Romanis Ariminum in Gallia, Beneuentum in Samnio. *Velleius lib. 1.*

Picentini, Salentini, Brudusini portu commodo instructi ad traiciendum in Illyricum & Græciam, vincuntur M. Atilio duce. *Florus. Zonaras*.

Sassinates, siue Umbri, Messapici, & Vulsinij. *Idem*.

An. 485. ante Appium Claudium & M. Fuluium Fasti Siculi Q. Fabium Max. L. Mamiliū Vitulum Coss. ponunt. Sic Zonaras & Cuspinianus.

Anno sequenti bellum Punicum primum susceptum est Appio Claud. Coss. quòd Pœni Tarentinis aduersus Romanos auxilio venissent, & Romani vicissim cum Syracusano Hierone Pœnorum hoste amicitiam iniissent. Solinus confert in Urbis 489.

Tum quidem clarum Rom. nomen erat, at arma nondum extra Italiam mota fuerant.

Bellum Punicum primum.

Primo foris à Romanis gestum Appio Claudio Cæci fratre, M. Fulvio Flacco Coss. post Romam conditam annis fermè 490. *Gell. libro 17. capite 21.*

Viginti post bellum cum Pyrrho sumptum. *Ibidem*

60. post Alex. mortuum. 251. ante Christum. Nam antea annis propè quingentis dōmi luctati tantum fuerant, ad domandam subigendamque Italiam. *Florus libro secundo epitomes. per annos 23. confectum.*

Oros. lib. 4. cap. 9.

Iam hinc ergo Romanorum externa bella incipiunt per 200, annos gesta, quibus Africam, Europam, Asiam magnis victoriis peragrarunt.

Cathaginesibus opem tulerunt Lacedæmonij duce Xantippo, Hispani & Gallogræci.

Carthaginensium duces duo Hannones, Annibal senior, qui ob victam suam classem à militibus suis in crucem actus est. Duo Asdrubales, Amilcar, Barca, Bostaris.

Censu hominum Romæ habito inuenta sunt ducenta septuaginta millia.

M. Regulus, L. Manlius Coss. Hamilcarem in Hispania vincunt. Metellus deinde Afros in Sicilia.

Romani obtinent Apuliam, Calabriam & Messaniam.

Cum Hierone pax facta. Afri in Sicilia victi.

M. Valerius Messana, Catina in Sicilia capta primum horologium in publico statuit, secundum rostra in columna. *Plin. lib. 7. è Varrone.*

Hic enim cum collega Otacilio tum in Sicilia res magnas gessit. *Eutrop.*

Hanno Carthaginensis navali prælio victus à Duillio, Manibus ferreis ab ipso excogitatis, quos coruos nominavit. *Polyb. Front. lib. 2. cap. 3.*

Hoc primum tempore Romani classem belli gerendi causa habuerunt. Vnde Duillius primus navalis victoriæ duxit triumphum, honore habito, ut reuerentià cæna, tibicine canente funale præferretur, quasi quotidie triumpharet. *Cic. in Catone, Plin. lib. 34.*

Is etiam Iano templum apud forum olitorium struxit. *Tacit. lib. 2.*

Scipio Corsicam & Sardiniam capit.

L. Cæcilius Metellus Asdrubalem in Sicilia vicit 132. elephantos cepit, hostium 20. millia apud Panormum occidit. Elephantos centum viginti, *Florus*, centum triginta, *Eutropius*, pompa maxima Romam primus in triumpho duxit, urbis 502. *Plin. lib. 8. cap. 6.*

Ei, ut quoties in Senatum iret, curru veheretur ad curiam concessum est, quod antea nulli contigerat. *Plin. lib. 7.*

E duobus Coss. Pulcher Cæci nepos contra auspitia pugnans naues 170. amisit, cæcis, 8. milibus hominum & 20. captis & 20. nauibus. Alter L. Iunius Pullus naufragium passus est. *Florus.*

C. Aquilius & L. Cornelium prætermittit Eutropius, quos hic an. 491. posuimus.

L. autem is Cornelius Scipio de Pænis, Sardis, Corsis triumphavit. *Eutrop.* Pænos ita terra marique expugnauit, ut iam victoriæ nihil nisi Africa ipsa restaret. *Florus.*

Post M. Atilium Regulum, L. Manlium Coss. Africa nullas copias Romanas vidit, nisi post annos ferè quinquaginta, cum P. Scipio traiecit. *Linus lib. 39.*

Tum enim Atilius victis navali prælio Pænis in Africam traiecerat: Vbi serpentem miræ magnitudinis, qui milites ad fluvium Bagradam aquatum descendentes deuorabat, cum maxima exercitus clade, interfecit, & eius corium 120. pedes longum Romam misit. *Florus. Gellius libro sexto, capite tertio.*

An.
ante
Christū
natum.Anni
mundi.

3830

263

P. Claudio Pulchro, L. Iunio Pullo.

501

P. Serulio Gemino, C. Aurelio Cotta.

502

L. Cæcilio Metello, N. Fabio Buteone.

503

M. Fabio Licino, M. Otacilio Crasso.

504

M. Fabio Buteone, C. Atilio Bulbo.

505

3.
C. PTOL. EVERGETES, an. 24.

506

Simone iusto, deinde Onia Pontificibus.

In pro-
log. Ec-
clesia.
530

223

3890

Valerius

An.
ante
Christū
natum.Anni
vrbis
cōditæ

226

Antiocho Theo, mox Seleuco Callinico, an. 20. Seleuco Cerauno, an. 3. Antiocho Magno, ann. 36. Syria reg.

Antig. Gonata, Demetrio 2. an. 10. Antig. Dosone ann. 12. Macedonia.

Arsace primo Parthorum rege, an. 28.

Romæ Coss.

506 A. Manlio Torquato Attico, C. Sempronio Blaeso 2.

507 C. Fundanio Fundulo, C. Sulpicio Gallo.

508 C. Lutatio Catulo, A. Posthumio Albina.

509 Q. Lutatio Cercione, A. Manlio Torquato Attico. 2.

510 C. Claudio Centone Caci F. M. Sempronio Tuditano. (Cic. in Præf. Tuscul.)

511 C. Mamilio Turrino, Q. Valerio Falzone.

512 T. Sempronio Graccho, P. Valerio Falzone.

513 L. Cornelio Lentulo Caudino, Q. Fulvio Flacco.

514 C. Licinio Vario, P. Cornelio Lentulo Caudino.

515 T. Manlio Torquato, C. Atilio Bulbo.

516 L. Postumio Albino, Sp. Caruilio Ruga.

Anni
mundi.

3866

Valerius de miraculis.

Pæni à Lacedæmonijs auxilium petentes Duce eorum Xantippo 30. Romanorum millia occiderunt, & Atilium Regulum ceperunt, Elephantorum maximè causa *Polybium*. Nam in his Bellis Elephantis sæpius pugnatum.

T. Coruncanus primus è plebe pontifex Max. factus est.

C SYRIAM vastat debellato Callinico, Iudæam, Siliciam, aliaque multa obtinuit. Regnavit Epiphania an. 24. alius 26. Sororem in vxorem duxit.

Berenicis reginæ coma in cælum à Conone Mathematico relata.

Sapientia Salomonis sub hoc tempus videtur aut condita, aut in Græcum versa.

Simon Iustus Iudæorum Pontifex.

Onias eius nominis secundus, qui Menassi successit, 11. Hebræorum pontifex Euergeti negavit tributa. Vnde consecuta magnæ calamitates. Iosephus dux Iuda regem placavit, & præfecturam Iudææ & finitimarum regionum retulit. Cuius filius Hyrcanus fuit princeps familiæ Davidicæ vltimus. *Iosephus lib. 12. cap. 4.* Erat è Christi maioribus. *Luc. 3.*

Iesus Sirach Nepos superioris Ecclesiasticum, quem librum Hebraicè sub titulo prouerbiorum, Misle, auus conscripserat, in Græcum vertit. ann. ætatis 38. sub Ptolomæo Euergete, sic enim debet intelligi, quod ipse in prologo Ecclesiast. narrat, non ut indoctè Geneuenses transtulerunt, an. tricesimo octauo Euergetæ regis. Nam Euergetes annos duntaxat. 24. regnavit. Possit etiam significare se descendisse in Ægyptum. 38. anno, postquam auus ipse suam sapientiam siue Ecclesiasticum Hebraicè conscripisset, quem nunc ex reperto exemplari emendatissimo Græcum faceret.

Eratosthenes Græmaticus post Callimachum Bibliothecæ præpositus.

Cosmographus orbis terrarum & Plato minor dictus. Primus Astronomiam veterem correxit, & post eum Hipparchus annis circiter quinquaginta, nisi quod Eratosthenes ad 81. peruenisse dicitur, ut cum Hipparchus videre potuerit.

Apollonius Rhodius, qui scripsit Argonautica, Eratosthenis discipulus. Post præceptorem præfectus fuit Bibliothecæ, in qua habuit successorem Aristonymum comicum sub Philopatore mox, in quem, ut ingratum discipulum, poëma Ibis inscriptum Callimachus condidit. *Suid.*

Cum tempore Aristotelis dubitaretur, num Africa ambiretur mari, quidam Eudoxus iram Ptolomæi Euergetis fugiens à mari rubro peruenit nauigatione ad fretum Gaditanum, *Mela, Strabo.* Quod & temporibus Iosæ & Necaoni Pharaonis contigerat.

Cleomenes rex Lacedæmoniorum re malè gesta, & Lacedæmone amissa, cum Antigono rege Macedonum ad Euergetem confugit.

Lycurgus Lacedæmoniorum rex creatur. *Polyb.* Arsaces Parthorum regnum secundo Euergetis anno condit.

Bellum Carthaginensium contra Numidas, *Polyb. libro primo.*

Bellum Carthaginensium contra Numidas, *Polyb. libro primo.*

Bellum Carthaginensium contra Numidas, *Polyb. libro primo.*

Amilcar cum exercitu in Hispaniam missus Carthaginensium imperium amplificauit. *Polyb. libro secundo.*

Hicron Siciliae rex Romam veniens populum frumento donat. *Eutrop.*

Romana tempore Euergetis ab Urbis 506. ad 530.

A. Posthumum Cos quoniam & idem Flamen Dialis erat, Cæcilius Metellus pontifex Max. cum ad bellum gerendum proficisci vellet, in vrbe tenuit, nec passus est à sacris recedere.

Rebus aduersus Pœnos, à pluribus ducibus prosperè gestis, summam victoriæ C. Lutatius consul victa ad Egates insulam classe Pœnorum, finem bello primo Punico imposuit (vrbis 508.) *Linus lib. 22.* Nam pax inde pœnis data. *Idem lib. 30.* Amilcaris scripta manu, qui erat belli vigesimus tertius, *lib. 26.*

Iis legibus, vt Pœni Sicilia & omnibus insulis, quæ essent inter Italiam & Africam excederent, duomillia & ducenta talenta in viginti annos penderent, in præfens mille. Captiuos Romanos sine pretio redderent &c. *Polybius.*

Tum Sicilia prima provincia Populi Romani facta est, regno Hieronis Syracusani excepto. *Cic. in Verrem:* Nam non nisi bello Punico secundo captis Syracusis, tota deinde venit in populi Romani potestatem.

Idem Lutatius consul de Faliscis triumphauit, qui rebellant. *Valer. lib. 6.*

Vrbis 509. L. Metelus pontifex Max. cum templum Vestæ arderet, sacra ex incendio rapuit. *Val. lib. 1.* Velina & Quirina tribus adiectæ. Spoletum colonia deducta. Floralia instituta ex libris Sibyllæ, vt omnia bene deflorescerent. *Plin. lib. 18.*

Liuius Andronicus, primus poetarum latinorum mox post pacem cum Pœnis factam, post Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè centum & sexaginta, post Menandri circiter quinquaginta duobus, fabulam publicauit, anno vno ante natum Ennium, qui Plauto & Næuio fuit senior, *Cicero in Brut. 10. Gell. lib. 17. cap. 11.* id est, vrbis quingentesimo decimo Cl. Centone Appij Cæci filio, M. Sempronio Tuditano Coss. *Ciceron præf. Tuscul.* Vbi perperam quidam corrigunt 514. Nam verè & iuxta nostram Liuiamque supputationem & vt illic legitur, Cōsulatus Centonis & Tuditani incidit in annum Urbis 510. Tam sero Poeticam Latini acceperunt.

511. Colonia Valentiam deducta. Natus Ennius, *Gell. lib. 17. cap. 11.*

512. Bellum Gallicum contra Cisalpinos, qui cum post priores clades, 45. annos quieuisent, rursus arma mouerant, Transalpinis clam accersitis, *Polyb. lib. 2.*

Ligusticum contra Ligures, & Insu-bres latrocinantes in imis Alpium iugis, contra quos iam annis 80 fuerat bellatum. *Strabo lib. 4.*

Q. Maximus eo confecto templum Honori dedicauit. *Cic. de nat. Deo.*

Sardoum. Tum enim Sardinia venit in Romanorum potestatem cedentibus Pœnis, Sardi autem mox rebellantes iisdem Pœnis auctoribus mox triumphati sunt. Atque ita Sardinia inter primum & secundum Punicum ductu Manlij Cos. certum

An. ante Christi natum. 3866

Anni Mundi.

Gallicum Bellum.

Anni Urbis condita.

Q. Fabio Max. Verucoso, M. Pomponio Mathone.

517

M. Emilio Lepido, M. Publicio Malloco.

518

C. Papirio Mafone, M. Pomponio Mathone.

519

M. Emilio Barbula, M. Iunio Pera.

520

L. Postumio Albino Gn. Fulvio Centumalo.

521

Illyricum.

Q. Fabio Max. 2. Sp. Caruilio, Max. Ruga.

522

3890

acceptit

An. ante Christi natum. 225

Anni Urbis condita.

523 P. Valerio Flacco, M. Atilio Regulo, Gell. lib. 4. c. 3.

524 L. Apustio Fallone, M. Valerio Messala.

525 C. Atilio Regulo, L. Emilio Papo.

526 T. Manlio Torquato 3. Q. Fulvio Flacco 2.

527 C. Flaminius, P. Furio Philo.

Gallicum alterum.

528 M. Claudio Marcello, Cn. Cornelio Scipione Caluo.

529 P. Cornelio Scipione Aſina, M. Minucio Rufo.

Isticum.

200

Anni mundi. 3867

acceptit imperium, & secunda Romani impetij Pro-uincia facta est. *Vellem.*

Corficum. Quo confecto Papirius Maffo primus in monte Albano non procul ab vrbe triumphandi initium fecit, quod triumphum à Senatu in Vrbe non impetrasset, & cæteris postea exemplum præbuit, vt M. Marcello victis Syracusanis, Myrtea Corona aurea vsus. *Vol. lib. 3. Festus.*

Sic pax omnibus locis facta Urbis 515. iuxta alios 518. ita vt Romani nullum haberent bellum, Iani gemini porta clausa, quod semel tantum antea contigerat, Numa regnante. *Oros. libro quarto capite 10. & 11.*

Et id quidem anno vnico. Nam Iani templum eodem anno clausum & patefactum, dum sequenti bellum Gallicum exarsit. *Ibidem & Varro libro quarto de ling.*

Bellum Illyricum confectum à Fulvio Centumalo Cos. propter vnum ex legatis à Thoarege occisum. Inde à Corinthiis in societatem Isthmorum ludorum vocati sunt Romani. Tum capta est Corcyra. *Epitoma L. iij.*

Sp. Caruilus Rugo primus diuortium cum vxore fecit anno Urbis condita 523. Pub. Valerio & M. Atilio Coss. *Gell. lib. 4. cap. 3.* non sine populi odio. *Dion. lib. 2.* Quæ Liuiana est & nostra supputatio, cum alij eorum consulatum conferant in 526.

Anno quarto ante initium secundi Punicis secunda Gallorum in Italiam expeditio, Ariouisto & Britomaro ducibus, quos M. Marcellus vicit. *Polyb. libro secundo.*

Confectum est hoc bellum à L. Emilio Papo cum trecentis millibus armatorum Latini nominis, citra externa vlla auxilia. Nam pro Romanis tota consenserat Italia contra ingentes Gallorum copias, quæ Alpes transierant. *Eutrop. Plin. lib. 3.*

Et se non prius soluturas baltea iurauerant, quam capitolium ascendissent. Factum est, Victas enim Emilio in Capitolio discinxit. *Florus.*

Tum primum exercitus Romani trans Padum ducti & Galli Insu-bres fusi, *Orosius.*

De iis triumphauit Flaminius, qui contemptis auspiciis, quibus pugnare contra eos prohibebatur, conflixit & vicit *Oros. lib. 4. cap. 12. Plus in Marcello.* & de torquibus Gallorum aureum trophæum Ioui erexit. *Florus.*

M. Claudius Marcellus, qui post quinquies consul fuit, & C. Cornelius Scipio, qui postea in Hispania ab Asdrubale Pœno cum Fratre P. Scipione occisus est, primi inierunt consulatum Idibus Martiis: Qui dies deinde solennis ei ineundo mansit, vt que ad Urbis sexcentimum. Antea ab Idibus Decembris, deinde Calendis Octobris. *Sigonius com. in Fastos Coss.*

Hic est Marcellus, qui sua manu occidit Insu-briū regem (imo & Germanorum, qui Gestæ Polybio) Viridumarum, & tertia post Romulum Feretrio Ioui arma suspendit. *Florus. Virg. 6. Aeneid.* Tunc Mediolanum Insu-brum caput & Comum cum tota Insu-bria Romanis cessit.

Bellum Isticum multo Romanorum sanguine à Cornelio Minucioque Coss. confectum. *Oros.*

d C O N T R A hunc Seleucum Ceraunus dein-

Bb ij

de Antiochus Magnus Syriam recuperarunt. sed cum Philopator certamen reparasset iuxta oppidum Raphan in finibus Ægypti, Antiochus omnem amisit exercitum, & per deserta fugiens penè captus est. Hinc cum Syria decessisset, ad extremum partionibus quibusdam pugna finita est.

Indigna multa commisit in religionem. 3. *Machabæorum.*

In hippodromo Alexandria Iudæos efferatis elephantis proterendos exposuit, cuius historiam summam perstringit Ioseph. lib. 2. contra Appionem, annis ferè 50. ante Machabæos.

Iudæam fraude subactam amisit, Antiocho Magno Iudæis fauente, qui multas vrbes ei eripuit, Ægyptum etiam aggressus.

Patrem, matrem, sororem, coniugemque extinxit. Tryphon à luxu & deliciis cognominatus est. Nauem actuariam 50. ordinum primus condidit. *Plin. lib. 7 cap. 56.*

Ab hoc, regum Ægypti & Syriæ bella varia Daniel sub nomine Regis Austri & Aquilonis prædixit. Nam Iudææ Aquilonaris est Syria, Australis Ægyptus.

Primus è Medicis venit Romam Peloponnesis Archagatus Lyfaniæ f. L. Æmylio, M. Liuius Coss. an. vrbs 535. Tandiu enim Roma medicis caruit, & nunquam melius habuit. *Plin. lib. 29 cap. 1.* centum annis amplius post Alexand. Magnum.

Strabo quispiam peruidebat aliquid è 130. millibus passuum. Vt è Lilybæo Siciliæ promontorio ex euntem classem Carthaginis portu, indicato etiam nauium numero. *Plin.*

Cremona in Italia conditur. *Tacit. lib. 19.*

Philopomenes dux Achæorum à Messaniis captus occisus est in Sicilia.

Leges Lycurgi abrogauit sexcentis circiter annis postquam latæ fuissent, odio Lacedæmoniorum compellens patriam disciplinam cum Achæica commutare. Sed aliquanto post illi, beneficio populi Romani, relictis institutis Achæicis pristina sua repetuerunt. *Pluta. in Philopomene.*

Achæi duce Philopomene cum Nabide Lacedæmoniorum tyranno bellum gerunt.

Arius rex Lacedæmoniorum, de quo in lib. Mach.

ROMANA tempore Ptol. Philopatoris ab vrbs 530. ad 545.

L. VETURIUS, C. Lutatius Coss. in Istros profecti cum exercitu vsque ad Alpes, citra pugnam multos sibi adiungunt *Zonaras.*

L. Æmilius Paulus, Pauli illius, qui Persen debellauit pater, de Illyriis triumphauit. Belli causa fuit Demetrius Pharus rex, qui Macedonum rege confisus Illyrica oppida Romanis subiecta repetebat. *Polyb. & Iust. lib. 29.*

M. Liuium Salinatorem triumphum, & victoriæ participem faciunt *Zonaras & Frontinus lib. 4.*

Demetrius ad Philippum Macedonum regem confugit. Pineus rex stipendium dare coactus est. *Epitoma Liuy 20.*

BELLVM PVNICVM SECVNDVM pro Mamertinis primùm fociis, deinde pro Saguntinis, auctore Annibale filio Amilcaris, qui priore bello ad Ægates insulam victus fuerat, C. Lutatio Coss.

An. ante Christi natum.

199 3890

183 3905

183 3905

Anni vrbs condita.

4
d P TOL. PHILOPATOR, an. 16. 530
Mach. 3. lib. 545

Onia Pontifice max.

Seleuco Cerauno, inde Antiocho Magno, an. 36. Syriæ rege.

Antigono Dosone, deinde Philippo, ann. 42. Macedonia.

Mithridate siue Arsace Parthorum secundo rege, 36. an.

Romæ Coss.

L. Veturio Philone, C. Lutatio Catulo. 530

M. Liuium Salinatorem, L. Æmilio Paulo. 531

An. ante Christi natum.

199

532

533

534

530

531

532

183

Anni vrbs condita.

P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo.

Secundum Bellum Punicum, pro Mamertinis, & Saguntinis.

Cn. Serulio Gemino, C. Flamini 2. eoque occiso M. Atilio.

T. Terentio Varrone, L. Æmilio Paulo 2.

L. Veturio Philone, C. Lutatio Catulo.

M. Liuium Salinatorem, L. Æmilio Paulo.

P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo, quando susceptum est Secundum bellum Punicum, pro Mamertinis & Saguntinis.

Anni Mundi.

3890

3905

Nam is à pueritia Romano odio imbutus, vbi primum per ætatem potuit, animum ad reuocandum bellum, & vliscendum patrem adiecit.

Gestum est annis 17. (Tandiu enim Annibal in Italia cum valido exercitu mansit) & finitum est sub vrbs 550. id est, quinquagesimū sextum post primū inchoatum. Cui Macedonicum successit.

Annibal à Pœnis in demortui Asdrubalis locum in Hispaniam missus, in Olcadum fines irrupit. Altheiam expugnauit. Sequenti anno in Vaccæos ducens Helmandicam & Arbocalami vrbes cepit. Carpentanos ad deditiōem adduxit. Saguntum intra octo menses cepit.

Deinde traiecto Ibero Fluuiio Ilergetes, Bargusios, Ansetanos, & ceteros Hispaniæ populos vsque ad Pyrenæos montes subegit, ac per Galliam ad Alpes in Italiam transgressus est.

Ita secundo belli anno P. Cornelium Coss. se ei ex Alpihus descendenti opponentem ad Ticinum, T. Sempronium iam ex Sicilia reuersum ad Trebiam acie fudit. *Polybium paulo secum ac Liuius.*

Tertio C. Flaminiū, qui se ipsi primo verè è Gallia Cisalpina in Hetruriam transgresso, post Apenninum superatum, oculum etiam frigidibus amissum ad lacum Thrasimenum obtulerat, cum toto exercitu occidit. Ad quam cladem cum paucis post diebus, 4. equitum millium duce C. Centenio clades accessisset, magno terrore Vrbs ad dictatorem dicendum confugit. Nempe Q. Fabiū Max. qui haud procul Apulia castra fecit. Eo enim iam Annibal ex Hetruria per Umbriam & Picenum, Maris inde ac Pelignis vastatis, concesserat.

Inde in Samnium mouit, atque aliquot oppidis captis, spe Capuæ recipiendæ oblata, Casilinum venit. Agrum sociorum in conspectu Fabij, qui per iuga montis Massici eum persequabatur, exussit. Fabij exercitum sarmentis ad cornua bouum alligatis incensisque, & bubus per noctem immixtis perturbauit, per Calliculæ iugum agmen traduxit, atque in Pelignos populabundus rediit.

Inde retro Apuliam vsque ad Gerunium, donec à Cn. Serulio & M. Atilio Regulo exemplo Fabij cunctante cibi inopia pressus est, ad quam depellendam ad loca Apuliæ calidiora & maturiora messibus mouit.

Vbi prope Cannas quarto belli anno L. Paulum Coss. cum Romanorum 40. millibus, senatoribus 80. consularibus, prætoribus & ædilitiis plurimis occidit. Terentio Varrone altero Coss. cum 50. tantum equitibus Venusiam profugiente, ceteros cepit, vt iam propter desperationem de relinquenda Italia multi nobiles consilium inirent, nisi P. Scipio Tribunus Militum, stricto super capita deliberantium ferro, se pro hoste habiturum eum, qui id sentiret, iurasset. *Polyb. Liuy. Florus.*

Post hanc Cannensem cladem defectione accepit Attellanos, Calatinos, Hirpinos, Apulorum partem, & Samnitum, Brutios omnes, Lucanos, Surrentinos, Græcorum omnem ferme oram, Tarentinos, Metapontinos, Crotonienses, Locros, Cisalpinosque omnes Gallos.

Inde ex Apulia in Samnium profectus Coss. sam deditiōem consequitur. Post Neapoli frustra

tentata, Capuæ receptus est. Deinde in agrum Nolanum exercitum traduxit. Post Nuceriam se ob famam dedentem incendit. Ad Nolam reuersus, quam Marcellus tenebat, tum primum à Romanis fugatus est. Itaque spe potiundæ Nolæ adempta, Acerras contendit, direptaque cremavit. Tentato Casilino in hiberna Capuam concessit, mitescente hyeme Casilinum expugnauit.

Quinto an. à Philippo Macedonum rege legatos de iungenda belli societate excepit. Deinde ad oppugnandas Cumas tendit. Inde Nolam, ubi duobus præliis à Marcello victus, fugatus est ad Apuliæ hiberna circa Arpos. Hierone Syracusano in Sicilia mortuo, cum Hieronymo eius nepote fœdus facit.

6. Pugnat varia victoria cum Marcello & Fabio Coss. Tum Marcellus Syracusas oppugnauit à Romanis amicitia alienatas & cum tota Sicilia ad Pœnos inclinatas. Ne eas caperet vnus Archimedis industria prohibuit. Tertio anno tamen post cepit. Quæ victoria Sicilia tota in potestatem pop. Rom. venit atque prouincia facta est. *Velleius.*

7. In agro Tarentino æstatem consumpsit spe potiundæ Tarentinorum vrbs: per prodicionem. Nam præter arcem Tarentini iuuenes, qui se noctu venatum ire simularant, eam prodiderunt.

8. ad Capuam à Romanis oppugnatam æquo Marte pugnat, contra Pulchrum & Flaccum Coss. M. Centenium Penulam delet. Fuluium Flacci fratrem fugat & castris exiit.

Nono, cum Romanos allicere ad pugnam, nec per castra eorum perrumpere ad Capuam posse sensit, caput belli Romam petendi consilium cepit, atque ad tertium ab Vrbe lapidem super Anienem castra posuit. Et cum per triduum exercitus vtrunque aciem direxissent, certamen tempestas diremit. Nam cum ad castra redissent ferenitas erat. Itaque in Lucanos, atque inde Rhegium contendit.

Decimo Fuluium Centumalium proconsulem in Apulia cecidit. Sed Marcellus cum eodem ad Numistronem bene pugnavit, etsi præliis magis tumultuosis, quàm magnis.

Vndecimo ad Canusium priore prælio Marcellum superauit, posteriore inferior fuit. Itaque in Brutios abiit. Tumque Tarentum Q. Fabius Coss. arte punica recepit.

Duodecimo Marcellum insidiis circumuentum in Campania occidit. Quintium alterum Coss. faucium fudit, qui postea ex vulnere mortuus est.

Tum Galba proconsul aduersus Philippum & Achæos rem regebat. *Linus.*

Nam eodem tempore per Romanos in 4. locis pugnabatur, in Italiâ contra Annibalem, ubi variæ hæ vices, donec Annibal anno 17. rediit, postquam venerat. In Macedonia contra Philippum. In Sardinia contra Sardos & Asdrubalem Carthaginensium ducem, ubi vicit Mallius, captiuus & Asdrubalem Romam abductis. In Hispania contra alterum Asdrubalem Annibalis fratrem, qui tandem à Romanis victus totam Hispaniam perdidit.

Tredecimo in extremum Italiæ angulum Brutios recessit, dolore percussus ex nece Asdrubalis fratris, quem Cl. Nero & M. Salinator properantem ad se cum maximis copiis ex Hispania ad Senam

An.
ante
Christū
natum.

199

183

Anni
mundi.

3890

3905

Cn. Seruilio Gemino, C. Flaminio
2. eoque occiso, M. Atilio.

T. Terentio Varrone, S. Emilio
Paulo 2.

[His sequentibus numeris aduerbialis.]

L. Postumio Albino 3. eoque occiso
M. Claudio Marcello 2. cui post abdicacionem successit,
Q. Fabio Max. 3. T. Sempronio Graccho.

Q. Fabio Max. 4. M. Claudio
Marcello 3.

Q. Fabio Max. Verrucosi F. T.
Sempronio Graccho 2.

Anni
vrbs
cōdita

533

534

535

536

537

An.
ante
Christū
natum.

199.

183

Anni
vrbs
cōdita.

538

539

540

541

542

543

544

Appio Claudio Pulchro, Q. Ful-
uio Flacco 3.

P. Sulpicio Galba, Cn. Fulvio Cē-
tumalo.

[Numeris aduerbialis.]
M. Valerio Læuino 2. M. Claudio
Marcello 4.

Q. Fabio Max. 5. Q. Flauio Flacco
4.

M. Claudio Marcello, S. T. Quin-
tilio Crispino, Duodecimo an-
no belli Punici ab Annibale
occisis.

C. Claudio Nerone, M. Licio Sa-
linatore 2.

Q. Cæcilio Metello, L. Veturia
Philone.

Anni
mundi

3890

3905

oppidum deleuerant, capite eius ante hostium stationes proiecto. Adde paulò post Romanum terra marique victorem fuisse.

Quarto decimo nece fratris mœstus quieuit, sed neque à Romanis Coss. lacesitus est.

Quindecimo à Scipione Coss. fugatus est, amissis Locris. tum Carmine in libris Sibyllinis inuento pelli Italia hostem alienigenam posse, si mater Idæa deportata Romam esset, legati, qui eam deportarent, in Phrygiam missi sunt *Lin. App.* In sequenti anno eis tradita est per Atalum regem Asiæ. Lapis erat, quem matrem Deum incolæ vocabant. Ludi Megalenses ei instituti.

Decimo sexto Scipione in Africam cum exercitu translato, P. Sempronium Coss. die primo repulit, postero fufus fugatusque est, amissis quatuor armatorum millibus.

Decimo septimo reuocatur in Africam, quòd Scipio Syphacis Numidarum regis castra, qui accepta in matrimonium Adrubalis filias amicitia Scipionis renuntiarat, incendisset: eaque cum Adrubalis castris vna die deleuisset, castris aut haustis flamma 40. hominum millibus, captis sex. Eos iterum in magnis campis reparato exercitu fudisset indeque ciuitates circa omnes partim vi, partim metu subigeret, à Massinissa adiutus. Sicque Annibal gemens dolensque in Africam reuertit.

Decimo octauo tentata per colloquium cum Scipione pace, nec impetrata, pralio extremo ab eo in Africa victus est. Post etiam Vermina Syphacis filius. Perentibus denique pacem Carthaginensibus, Scipio condiciones dixit, ac Romam eorum legatos ad Senatum misit. *Polyb. Lin. App.*

Anno sequenti Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto Coss. pax data.

Annibal tandem apud Prusiam Bithyniæ regem, cum à Romanis reposceretur veneno se necauit.

Post hoc Punicum Romani intra 53. annos terra marique potentissimi euaserunt, multis regnis prouinciisque incredibili fœlicitate subactis. Nam vnico conflictu Philippus pulsus fuit à Macedonia. Vnica Antiochus Magnus Asia cecidit. Vnica clade Carthaginenses Lybiam amiserunt. *Polib.*

Q. Fabius Max. quinquies Consul fuit. Primo consulatu Ligures, quorum caput Genua, subegit. Tertio & quarto Annibalem mora fregit, exercitui Minutiano ab Annibale profligato subuenit, Pater inde appellatus. Quinto Tarentum cepit ac triumphauit.

Interea res in Hispania contra Pœnos prospere à Scipionibus gestæ, tandemque Syphax Numidarum rex ad amicitiam pop. Rom. traductus est. Nisi quòd anno octauo quàm in Hispaniam venissent, ab Asdrubale propè cum toto exercitu cæsi sunt, amissa ferè Hispania.

Cumque deinceps post duos occisos Scipiones omnes imperium recusarent, Pub. Scipio filius accepturum se dixit. Itaque eò extra ordinem proconsule missus est. Vbi & noua Carthagine vna die expugnata rem bene gessit.

Deinde per M. Silanum, Annonem in locum Asdrubalis missum, viuum cepit. Magonem fugauit. Cum Syphace Massylorum rege fœdus fir-

mauit. Cum Massinissa Masefulorum rege & Gaditanis societatem iniit. Quibus victoriis Hispania prima continentis prouincia facta est, *Liuius lib. 28. Ruffus.*

Archimedes mortalium ingeniosissimus machinis arte Geometrica excogitatis Syracusas contra Romanos defendit. Collectis multorum obseruationibus, qui Astronomiæ diuersas partes & rationes notauerant, Sphæram composuit.

Tunc Vulcani insula, quæ ante non fuerat, repente mari ædita, cum miraculo omnium vsque hodie manet. *Oros. lib. 4. cap. 19.*

M. Lepidum in Ægyptum Romani miserunt, qui tutorio nomine regnum pupilli Epiphani ad ministraret, quod facta pactioe inter se diuissse dicebantur Philippus rex Maced. & Antiochus Syriæ. Quatuor enim duntaxat annorum erat.

Contra Antiochum Magnum pugnantibus duobus regis Ægypti Iudæa in medio posita, in contraria studia scindebatur, aliis Ptolomæo, aliis Antiocho fauentibus.

Antiochus Magnus Iudæam capit, & cognita Iudæorum erga se voluntate, magnis eos muneribus donat & per epistolas laudat, tandem pace inita Epiphani Cleopatram filiam locat, data dotis nomine Phœnicia, Samaria, Iudæa. Cœlosyriam aliqui addunt.

Iosephus Oniæ pontificis nepos 22. annis tributa illarum prouinciarum dispensauit, Ptol. Epiphani iussu. *Ios. li. 12. Ant. c. 4.*

Cato maior orator septem originum libros scribit. Consul anno 132. ante Ciceronem. Nondum Græcia suas literas Romanis dederat. *Plin. lib. 19. cap. 1.*

Ennius poëta, qui & soluta oratione sacram historiam de gestis Iouis & ceterorum deorum scripsit, & de Euhemero in Latinum vertit, quam & Lactantius, Eusebius, Aug. Varro lib. 1. de re rustica, Cic. 1. de natura deorum citant. Sexagesimo septimo ætatis anno. duodecimum annalem scripsit sub vrbs an. 580. *Gell. lib. 17. cap. 16.*

Næuius, Portius Licinius, Plautus poëtæ. Panætius, Africani minoris preceptor, Possidius Panætij discipulus.

Theombrotus medicus. Corbis & Orna de Hispaniæ regno, mutuis certant vulneribus.

Metrodorus Philosophus artis memoriæ primus auctor. (*Post Simonidem.*)

Scipio minor Afric. Panætium Polybiûmque domi militiæque secum habuit. *Velleius lib. 1.*

Pampatius rex tertius Parthorum ad Euphratem vsque regnum propagat.

Massinissa rex Numidarum post Syphacem. quæ Cirtha oppido & integro regno Syphacis, facta cum Pœnis pace, Scipio donauit.

Cyrene multitudine Iudæorum repletur. Deo per terras eos dispergente, vt aditum pararet futuræ apostolorum legationi.

Hiera insula admiratione nauigantium è profundo, cum aquis calidis de repente emergit, Vulcani insula in Sicilia.

In Accio circæque (Nam ante hunc omnia

Anni mundi.	Anni vrbs cõditæ.	An. ante Christi natum.
	P. Cornelio Scipione, qui postea Africanus dictus est, P. Licinio Crasso Diuite.	545
3905	P TOL. EPIPHANES an. 24.	183
3924	Onia pontifice.	159
	Antiocho Magno & Seleucho Philopatore Syria regibus.	
	Philippo Macedonia rege penultimo.	
	Mithridate, Pampatio siue Pharnace, an. 12. Phraarte, an. 12. Parthorum regibus.	
	Romæ Coss.	
	M. Cornelio Cethego, P. Sempronio Tuditano.	546
	Gn. Seruilio Cæpione, C. Seruilio.	547
	T. Claudio Nerone, M. Seruilio Pulice Gemino.	548
	Cn. Cornelio Lentulo P. Alio Pato. sub quibus finitum est bellum 2. Punicum.	549
	P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Costa.	550

An. ante Christi natum.	Anni vrbs cõditæ.	Bellum macedonicum, pro Atheniensibus.	Anni mundi.
183.	551	L. Cornelio Lentulo, P. Villio Tappulo.	3905
	552		
	552	T. Quinctio Flamini, Sex. Alio Pato Cato.	
	553	C. Cornelio Cethego, Q. Minucio Ruffo.	
	554	L. Furio Purpureo, M. Claudio Marcello.	
	555	M. Porcio Catone, L. Valerio Flacco.	
	556	P. Cornelio Scipione Africano 2. T. Sempronio Longo.	
	557	L. Cornelio Merula, Q. Minucio Thermo.	
	558	L. Quinctio Flamini, Cn. Domicio Abenobarbo.	
		Bellum Asiaticum.	
	559	M. Acilio Glabrione, Cornelio Scipione Nasica.	
	560	L. Cornelio Scipione Nasica, C. Lelio.	
	561	Cn. Manlio Vulfone, M. Fulvio Nobiliore.	
	562	C. Lilio Salinatore, M. Valerio Messala.	
	563	M. Emilio Lepido, C. Flamini.	
	564	Sp. Postumio Albino, Q. Marcio Philippo.	

Romæ erant aspera) Romana tragœdia, dulcèscque Latini leporis facitiæ per Cæcilium, Terentium, Afranium, sub pari ætate nituerunt. Historia per Catonem & quosdam veteres & obseuros, At eloquentia multò post per Tullium, æqualisque. *Velleius lib. 1.*

Insules Boij, à quibus Ticinum conditum est, Cremonam & Placentiam vastantes, tandem à Rom. oppressi sunt.

ROMANA rege Ptolomæo Epiphane ab Vrbs 546. ad. 569.

P. Cor. Scipio primus nomine victæ à se genitis est nobilitatus, Africanusque appellatus. *Liuius Florus.*

Nam Lybiæ pars illa, in qua Carthago erat, iam tum Africa præcipuè dici cœpta. *Zonaras.*

Ei de Pœnis, Annibale, Syphace rege triumphus decretus. *Liuius lib. 38.*

Bellum Philippicum siue Macedonicum. primum cœptum quidem decem fermè annis ante, sed triennio prius depositum, Aetolis & belli & pacis auctoribus. Deinde à Roman. vacuis iam pace punica serio susceptum, precibus Atheniensium. Item quia Philippus Annibalem iuuerat. *Liuius, Florus.*

Quarto post anno pax Philippo, & libertas Græciæ data.

M. Cato ex nouo homine factus Consul. Nam se virtute, non genere Populo Rom. commendauit. *Cic. in Verrem.*

Annibal sexto anno post pacem Pœnis datam, frustra in Africa bellum moliens metu Romanorum, qui legatos ad Carthaginensium Senatum de eo miserant, profugus ad Antiochum regem Syriæ se contulit, bellum contra Romanos parantem.

Quinctius Flaminius Mabidi Lacædemoniorum, tyranno Græcorum voluntate, arma intulit.

Deinde pacem dedit, Argis liberatis. *Polib.* Nam bellum macedonicum absoluerat.

Ludis Megalensibus primum ante populi confessum Senatui locum dedit P. Africanus iterum Consul. Nam antea promiscuus Senatui & populo spectandorum Ludorum locus erat. *Val. li. 4. ca. de Institutis.*

Bellum Antiochenû contra Antiochum. Mag. Syriacum & Asiaticum dictum pro sociis Græcis, & Aetolicum, quia Aetoli Thoa eorum principe auctore sectam regis sequebantur.

Cœptum à L. Aemylio Regillo, confectum à L. Scipione apud Sypilum montem ad Magnesiâ, qui ne cognomine fratri Africano cederet, Asiaticum se appellari voluit.

Hinc Antiochus Europa abstinuit, Asia omni, quæ cis taurum est, cessit Eumeni Pergani regi 400. talentis præterea solutis. Lyciam Cariâque vsque ad Mæandrum amnem Rhodiis attribuit.

Cæteras omnes ciuitates Attali olim stipendiarias eidem Eumeni cum Phrygia vtraque & Mysia restituit, quæ sibi vectigales fuissent, liberas atque immunes reliquit.

Q. Fabius Labeo prætor ex Creta triumphauit Fuluius nobilior de Aetolis & de Cephalenia, Musarum simulachris, quæ Zeuxis Figulino ope-

re fecerat est, Ambracio translatis. *Plin. lib. 33.*
 Manlius Volfo de Gallis Asiaticis. i. Gallogra-
 cis, Pisidis, Tolistobogis, Tectolagis, Trocinis.
 qui Brenno duce in Asiam transferant. *Ruf. Plin. 34.*
 Sic luxuriam Asiaticam Romam in triumpho
 duxit. *Plin. & Livius.*
 Hoc bello leges quaedam regulis Gallorum
 dictæ, quibus pacem cum Eumene rege seruant,
 & ut agrorum suorum finibus se continerent, *Li-
 uius.*
 Populus Rom. stipem spargere cepit Sp. po-
 stumo. Q. Marcio Coss. Tanta abundantia pecu-
 niæ erat, ut eam conferret L. Scipioni, ex qua is
 ludos fecit. *Plin. lib. 33. cap. 10.*
 Iisdem Coss. clandestinæ coniurationes, in sacris
 Bacchanalibus factæ, deteguntur & supplicium de
 earum fociis sumitur.
 566. Cato censor erat. Tunc mortuus est Plautus,
 anno vno post Scipionem Africanum maiorem.
Cic. in Bruto,
 Anno sequenti Annibal.
 M. Marcellus Coss. Gallos Transalpinos, qui
 in Italiam transgressi oppidum in Aquileiensi agro
 ædificabant prouincia exegit, & Istricum bellum
 moliri cepit.
 f PHILOMETOR sub tutela populi Romani
 contra impium Antiochum Epiphanem, auun-
 culum, qui eius regno prætextu consanguinitatis
 (erat enim ex matre auunculus) insidiabatur.
 Post biennium rursus contra eum Antiochus
 Epiphanes exercitum congregauit & venit Alexan-
 driam, sed iussu Senatus Pop. que Romani rece-
 dere coactus est. C. Popilio legato virga eum cir-
 cumscribente, ac subito responsum, quod differebat
 extorquebat.
 Matrem suam interfecit, quare per antiphra-
 sim Philometor. i. amator matris. Præ gaudio in
 victoria expirauit.
 Aristarcho Grammatico tradidit suum filium
 Evergetem 2. instituendum. *Suidas.*
 3924
 Eo præsentem insignis quæstio tractata de vera
 Ecclesia inter Iudæos & Samaritanos. *Ioseph. lib. 13.
 cap. 6.*
 3948
 Fuit Iudæis contra Anti. Epiphanem, contra
 quem de multis Syriæ locis decertabat, Onia Iu-
 dæorum pontifice. Fuit & literatis.
 Huic charus erat Hyrcanus Iosephi Iudææ ducis
 f. Quod æmulati fratres eius, seditione mota, ma-
 gnarum calamitatum toti genti causa extiterunt.
 Philometoris hortatu Aristobulus insignis He-
 bræorum philosophus in Mosem commentarios
 edit. Ad eundem, librum de membris Dei scripsit,
 Fuit regis præceptor. Ad quem extat Senatus Hie-
 rosolymitani epistola 2. *Mach. 1.*
 Historia Machabæorum hoc tempore. Nam
 regno Macedonum deficiente, cepit regnum Iu-
 dæorum.
 Erasistratus medicus. Leptinus Mathematicus.
 Crates, non ille Thebanus, sed Stoicus Polemo-
 nis successor, qui Homericus dictus est, quod
 more Philosophorum illius æui occuparetur circa
 Grammatica & poetica Homeri.
 Contra Perseum philippi filium Cephisodorus
 Atheniensis

Anni mundi.	Anni urbis cōditæ.	An. ante Christū natum.
3924		199
	Appio Claudio Pulchro, M. Sempronio Tuditano.	565
	P. Claudio Pulchro, L. Porcio Licino.	566
	Q. Fabio Labeone, M. Claudio Marcello.	567
	Bellum Istricum.	
	L. Aemilio Paulo, Cn. Babio Tamphilo.	568
	P. Cornelio Cethego, M. Babio Tamphilo.	569
	6	
3924	f PTOL. PHILOMETOR, AN. 25.	570
3948		2. Mac. 10.
	Onia, Iasone, Menelao, Lysimacho, Juda & Jonatha Machabæis Pontificibus.	595
	Seleuco Philopatore, Ant. Epiphane, Antiocho Eupatore, Demet. Sotere. Syriæ regi.	
	Philippo, deinde Perseo, AN. 10. Ultimus Macedoniæ regibus.	

An. ante Christū natum.	Anni urbis cōditæ.
199.	
	Pharnace, denique Mithridatez. AN. 32. Parthorum regibus.
	Romæ Coss.
570	A. Postumio Albino, C. Calpurnio Pisone, eoque mortuo, Q. Fulvio Flacco.
571	L. Manlio Acidino, Q. Fulvio Flacco.
572	M. Iunio Bruto, S. Manlio Vulsonæ.
573	C. Claudio Pulchro, T. Sempronio Graccho.
574	Cn. Cornelio Scipione Hispano, Q. petulino Spurino, C. Valerio Læpino in eius demortui locum sus- fecto.
575	P. Mucio Scauola, M. Emilio Lepidio 2.

393.9
 fodorus Atheniensis à Romanis auxilia impe-
 trauit, cum parua suorum manu in Italiam traiciens.
 Romani autem exercitu & imperatore misso Macedo-
 num vires adeo fregerunt, ut non multo post
 Perseum Philippi filium captiuum etiam Romam
 pertaxerint. *Pausan. lib. 1.*
 R. Iodan, R. Ibba, R. Iohai, quorum fragmenta
 etiam nunc extant.
 Erant tunc in Hierusalem filij Belial introducen-
 tes ritus gentium, & c. 1. *Mach. 1.*
 Gens Basternarum Istrum transire volens, frigore
 glaciatum, submersa est paucis euadentibus *Entrop.
 lib. 4.*
 Arianates rex Thracum amicitiam Romanorum
 consequitur.
 M. anfinissa. 92. anno ætatis Carthaginenses vincit.
Flor. lib. 48.
 Moriens Scipioni minori Afric. curam filiorum
 commisit (qui proinde inter filios eius regnum di-
 uisit,) Africæ interiora, itemque Numidiam ad-
 huc incultam, fructibus frugibusque inanem, cultu-
 ra fructuosissimam reddit, paulo antè bellum 3.
 Punicum. *Suidas.*
 ROMANA rege Ptol. philometore ab urbis.
 570. ad 595.
 SÆPIVS triumphatum per varios ex Hispaniis.
 Nam Celtiberi quavis occasione bellum renoua-
 bant. Item Vaccæ & Lusitani.
 Gracchuris oppidum illic ædificatum in monu-
 mentum Victoriæ Sempronij Gracchi.
 Claud. Pulcher Coss. vno anno duas pacat pro-
 uincias Istriam & Liguriam. Vnde de duabus simul
 gentibus triumphauit.
 Sardos, qui defecerant Sempronius Gracchus
 subegit, atque inde tantum captiuorum abduxit, ut
 longa venditione res in prouerbium abierit, Sar-
 di vanales.
 Urbis. 573. Numæ libri reperti exusti sunt.
 Censor Fuluius ex Iunonis Lacinia templo mar-
 moreas tegulas cum abstulisset, ad tegendam For-
 tunæ equestris ædem & mente captus est, & am-
 missis duobus filiis in Illyrico militantibus summo
 animi mœrore consumptus est. *Livius lib. 42.*
 L. Postumio, M. Lænatæ Coss. Floralia instituta.
Ouid. Fast. 5.
 Huc usque plebij Consules cum patriciis. Sequen-
 ti anno primum ex plebe ambo facti sunt C. Popi-
 lius Lænas, P. Ælius Ligur.
 Itaque posthac Patricij Consules ambo nunquam
 erunt, Plebij ambo sepe, Plebeius & Patricius sæ-
 pissimè.
 Cicereius ex Corsica in monte Albano, sine pu-
 blica autoritate triumphat.
 Perfes Philippi Macedonum Regis ex concubi-
 na filius, ciuitates Græciæ aduersus Romanos solli-
 citat. Abrupolim regno expellit. Artetarum inter-
 ficat. Auxilium Byzantiis aduersus sædus fert. Do-
 lopia bellum facit. Thessaliam & Doridem perua-
 dit. Legatos Romanos ad res repetendas & renun-
 ciandam ipsi amicitiam triduo regni sui finibus exce-
 dere iubet.
 Hinc bellum Persicum, siue Macedonicum se-
 cundum à P. Licinio Crasso ceptum, quarto post

anno à L. Emilio Paulo, apud Pidnam confectum.

Tum enim Rex ab amicis desertus, postea apud templum Samothracum à Gn. Octauius classis præfecto captus est, & in triumphum seruatus.

Macedonia sic in populi Romani prouinciam vertitur.

Palma bis enata in Capitolio, bello Persei victoriam triumphosque portendit. *Plin. lib. 17. Zonaras.*

Paulus Æmilius totam Græciam circumiuit. Græcos & Macedonas liberos esse iussit, habentes vires eandem, agrisque, vtentes Legibus suis, creantes magistratus, tributum dimidium eius, quod pependissent regibus, populo Romano pendentes. Leges Macedoniae dans, vt non hostibus victis, sed sociis bene meritis dare videretur.

Triumphat per triduum. Primo enim die signa tabulæque, secundo arma pecuniæque, tertio captiui ipsæque rex ante eius currum cum Alexandro & Philippo filiis transfuecti.

Tanta vis pecuniæ à Paulo illata est, vt ciues vsque ad Hircium & Pansam Coss. tributum nullum contulerint. *Plutarc. in Paulo.*

Cuius tanta abstinentia fuit, vt cum ex Macedonia & Hispania maximas opes retulisset, vix ex auctione bonorum eius redactum sit, vnde Dos vxori eius redderetur. *Epit. Lini 46.*

Perseus rex cum Alexandro filio Albam in custodiam ducitur Gentius autem Illyriorum rex, de quo, L. Auitius Gallus eodem tempore triumphauit, cum coniuge & liberis Spoletum.

Cæteri captiui in carcerem coniecti. *Appianus in Illyrica.*

Illyrium in prouinciæ formam redactum. *Iordanes.*

In Annalibus inuenimus P. Licinio Crasso, C. Cassio Longino Coss. Cassini puerum factum ex virgine sub parentibus. *Gell. lib. 9. c. 4. Plin. li. 7.*

[Idem accidit in Ambianis nostris etiam temporibus regnante Henrico 2. Christianiss. Franciæ Rege.]

Bienuio post obiit Ennius, Q. Marcio Philippo, Gn. Seruilio Cæpione Coss. *Cic. in Bruto. & in Cato.*

Stattius Cæcilius Comædiarum scriptor, natione Gallus, anno post mortem Ennij iuxta Ianiculū sepelitur.

M. Marcello, C. Sulpitio Coss. (de quibus in Titulo Andriæ Terentianæ) Eumenes rex Romam venit, qui quia in Persei bello se medium egerat, ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur, lex lata, ne cui regi Romam venire liceret. *Epit. Lini 46.*

Ex hoc loco historia Liuiana tota desideratur. Itaque recurrendum ad Flori Epitomam.

Gn. Octauius & Manlio Torquato Coss. pestilentia famæque ita laboratum, vt ex Sibillinis populos circa compita facellæque operaturus fuderit. *Obsequens.*

Hic est Gn. Octauius qui nouus homo primus in eam familiam postea viris fortissimis refertam attulit consulatum, statuam habuit in rostris, do-

Anni mundi.
3924

Sp. Postumio Albino, Q. Mucio Scauola. 576

L. Postumio Albino, M. Popillio Lanate. 577

C. Popillio Lanate, P. Ælio Ligure. 578

Bellum Macedonicum secundum.

P. Licinio Crasso, C. Cassio Longino. 579

A. Hostilio Mancino, A. Stilio Serrano. 580

Q. Marcio Philippo 2. Gn. Seruilio Cæpione. 581

L. Emilio Paulo 2. C. Licinio Crasso. 582

3948

mum

An. ante Christum natum.
199

583 Q. Ælio Pato, M. Iunio Penno.

584 M. Claud. Marcello, C. Sulpitio Gallo.

585 Cn. Octauius, T. Manlio Torquato.

586 A. Manlio Torquato, Q. Cassio Longo.

587 T. Sempronio Graccho, M. Iuuentio Thalna.

588 P. Cornelio Scipione Nasica Cornulo, C. Marcio Figulo.

589 M. Valerio Messala, C. Fannio Strabone.

Anni Mundi.
3939

3964

mum in palatio præclaram quæ vulgo videretur ædificauit. *Cic. 1. Off. & 9. Philip.*

Legatus in Syria ad animos regum perspicuos, liberorumque populorum, maximèque vt nepotem Antiochi Magni classem habere, elephantos alere prohiberet, per Lyfiam tutorem Antiochi pueri in gymnasio occisus est. *Obsequens*, vel à Lepetine, Lyfia eum postea sepeliente. *Appianus in Syria.*

Huc vsque paruerunt Valerij Messalæ horologio, è Sicilia Catina capta deportato, annis vnde decentum donec Q. Marcius censor diligentius ordinatum iuxta posuit. *Plin. lib. 7.* cum alterum à climate Siciliæ descriptum ad horas Romæ non conueniret. *Censorinus.*

Signum etiam concordia fecit, idque in publico collocauit. *Cic. pro Domo.*

Eodem censore primus in Italia Carbunculus vxiit. *Plin. lib. 26.*

Cæcilius, Accius, & eorum obretractator Lucilius poëta, *Gell. lib. 17. c. 16.*

C. Fannio, Valerio Messala Coss. M. Pomponio prætori commissum, vt curaret, si è rep. fidæque sua videretur, ne Rhetores & Philosophi Romæ essent. *Gell. lib. 15. Suetonius. de claris Rhetoribus.*

Lex Faunia lata de sumptibus conuiuiorum, de qua *Gell. lib. 2. Macr. lib. 3. Athen. lib. 6.*

Post vndecim annos bellum tertium Punicum *Plin. lib. 10. cap. 5.* per quos cum Luguribus, Corsis, Lusitanis vario euentu pugnatum. *Epit. Lini 46.*

Terentinus Carthaginensis, quem Afranius omnibus Comicis præfert, cum tamen ei Volcattus inter Comicos non nisi sextum locum tribuat postponatque Cæcilio, Plauto, Næuio, Licinio, Attilio, Mortuus Cn. Cornelio Dolabella, M. Fuluius Coss. Vrbs. 591.

Scipio Nasica censor tum primus aqua diuisit horas æque noctium ac dierum, idque horologium sub tecto dicauit. Tandiu populi Rom. lux indifcreta fuit. *Plin. lib. 7. cap. 60.*

Antea autem diuidebant vespera, conticinio, intempesto, Gallicinio, Lucifero, die, mane ortu, occasu, meridie, crepusculo, crepero, *Seruius. Censorin. de die Natali, cap. 19.*

Porticus in Capitolio fecit. *Velleius.*

Sequentibus Coss. tandem bellum Ligusticum, octogesimum post annum confectum à Fuluius Proconsul. vt iis qui publicè iter facerent, via ad stadia. 12. lata pateret. Nam antea Ligures iter in Hispaniam impediabant, ac terra marique latrocinia latissimè exercebant. Post autem paulò alio bello in prouinciam redacti sunt. *Florus & Strabo lib. 4.* népe à Q. Opimio Cof. nam in post erum videntur quicuisse.

Auri in ærario Pop. Rom. septem an. ante bellum tertium Punicum pondo 727. argenti nonaginta duo millia, & extra numerum 375. millia. *Plin. li. 33.*

P. Scipione M. Marcello Coss. Carneades & Stoicus Diogenes ad Senatam publici negotij causa venerunt, *Cic. in Lucullo. Critolaum Peripateticum addunt alij.*

Ante atatem Lælij & Scipionis nulli apud Romanos nominantur sapientes, cum Dioge-

Cc

nes Stoicus & Carneades academicus Romam legati ab Atheniensibus missi sunt. *Idem 4 Tusculan.*

Sero ergo admodum, nec nisi sub Urbis. 600. Roma literas & disciplinas siue sapientiam attigit.

Scipio hic Nasica Cos. Dalmatas domuit, *Epit. 46.* & Illyrios, urbibus captis & captiuis venditis. *Zonaras.*

EVERGETES filiis & ciuibus Alexandrinis interfectis omnia luctu compler.

Quis tum Romanæ Reipub. status esset, egregiè describitur. *Machab. 8.*

L. Cæcilio Metello, T. Q. Flaminio Coss. Carthago iussu senatus reparata est, 22. annis post euerfionem & ciuium Romanorum familiis repleta *Oros. lib. 6. cap. 11.* Vnde & deinceps illic Latine locuti sunt, donec sub annum Christi. 700. à Saracenis & Arabibus caperetur.

Daphnis Grammaticus seruus tribus millibus & septingentis sestertis venditur à Gn. Pisaurense.

Pacuius Brondusius Ennij ex filia nepos tragicus, Aristarchus grammaticus (alter ab Homero) huius regis præceptor.

Hipparchus Astrologus & Mathem. annis. 265. Ptolomæo antiquior. *Ptol. Septima Almagesti.*

Veterum Astronomiam, post Eratosthenem, què videre ipse potuit, correxit, & eius adyta multa referauit, excogitatis multis instrumentis.

Hic primum apud probatos historicos abhorrentes à Germanorum fabulis Bituitum reperio Aruernorum Reg. qui anno urbis. 627. à Domitio & Fabio Victus triumphatusque fuit.

Aruernorum enim principatus primus quondam Gallis fuit (*Cæsar lib. 1. bell. Gall.*) Vnde & eum extendit Strabo (*lib. 4.*) ad Narbonensium Massiliensiumque fines, Pyreneos montes, Oceanum & Rhenum. Id ostendunt Bituiti eorum regis cruenta duo prælia, de quibus ibidem Strabo & Liuius lib. 61. Alterum contra Domitium ad Sulgæ & Rhodani, alterum contra Fabium ad Tisarræ confluentem. Postea exactis Aruernorum regibus ciuitas & Resp. libera ad Cæsaris tempora permansit, & Plinij adhuc ætate inter liberas Celtarum ciuitates constituitur. Quam omnium temporum gloriam & dignitatem supra vniuersam Galliam retinuisse ad sexcentimum Christi annum Gregorij Turonensis & Sidonij Apollinaris scripta demonstrant.

ROMANA *Euergete. 2. Rege ab Urbis 596 ad 616.*

Galli Inalpini & Lusitani Romanos per arma vexant. *Obsequens.*

Theatra à Messala & Cassio Censoribus excogitata sunt. *Valer. de Institutis,* in quibus populus Romanus sedens spectaret ludos. *August. lib. 1. de Ciuit.*

Lapideum autem construxerunt (*Orosius*) à Lupercali in palatium versus, quod P. Nasica auctore tanquam inutile & nociturum publicis moribus ex S. C. destructum est, populisque aliquandiu stans ludos spectauit. *Epit. Liuij 48. App. libro 1.*

Anni mundi. 3924

L. Anicio Gallo, M. Cornelio Cethegi.

Cn. Cornelio Dolabella, M. Fulvio Nobiliore.

M. Emilio Lepido, C. Popillio Lenate.

Sex. Iulio Cesare, L. Aurelio Orfite.

L. Cornelio Lentulo Lupo, C. Marcio Figulo 2.

P. Corn. Scipione Nasica. M. Claudio Marcello 2.

3948

3968

3984

7.
g PTOL. Euergetes secundus an. 20.

Ionatha pontif. Iudeorum.

Alexandro, Demetrio, Antiocho Sedete iterum Demetrio per ordinem Syria regibus.

Anni Urbis condita. 159

159

591

592

593

594

595

596

Ma. 11

616

An. ante Christum natum. 159

134

114

An. ante Christum natum. 159

159

Mithridate. 2. Parthorum rege quinto.

Romæ Coss.

596

L. Postumio Albino, Q. Opimio.

597

Q. Fulvio Nobiliore, T. Annio Lusco (Epit. Liuij 47)

Celtibericum, & Lusitanicum.

598

M. Claudio Marcello, L. Valerio Flacco.

599

L. Licinio Lucullo, L. Postumio Albino.

Anni mundi. 3948

3948

3968

Velleius lib. 1.

Palma tempestatibus prostrata, eodem loco ficus enata est, M. Messalæ & C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso tradidit. *Plin. lib. 17.*

Bellum Celtibericum per annos. 20. gestum, Numantia excidio per P. Africanum minorem finitur, *Strabo. lib. 3.*

Nam cum illis bellum gerebatur vter esset, non vter imperaret. *Cic. 1. Offic.*

Hoc anno quingentesimo nonagesimo septimo V. C. Consules Cal. Ian. inire cœperunt, cum 528. ad hunc vsque Idibus Martis inissent, propter subitum Celtiberiæ motum. *Epitom. 47.* Quæ nostra est & Liuiana supputatio, cum alij Q. Fuluij & T. Annij Consulatum conferant in V. sexcentimum.

[Hæ notæ. V. C. leguntur Urbis condita. & V. Urbis.]

Hic dies deinde solennis, ineundo consulatu Rep. stante in perpetuum mansit.

Lusitanicum, quod Viriatus auxit. Vnde Viriatinum post appellatum per annos quatuordecim gestum, cæde Viriati per Q. Seruilium Capionem proditoriè procurata terminatur.

Eius causa extitit S. Galba prætor ob. 30. Lusitanorum millia per perfidiam trucidata. *Suet. in Galba. Val. de Perfidia.*

598 V. C. turbinis vii in campo columna ante Iouis eadem decussa cum signo aureo, responderunt aruspices magistratum & Sacerdotum interitum fore, Tum omnes magistratus se protinus abdicarunt. *Obsequens.*

Abinus qui cum Lucullo Consul fuit, Græcè scripsit historiam. *Cic. in Bruto.*

M. Marcellus pacatis Celtiberiæ populis & tributo eis imposito. 600. talentum, Cordubam oppidum condidit. *Strabo lib. 3.*

L. Lucullus Consul successor Vaccæos, Cantabros, & alias adhuc incognitas nationes subegit.

Initio belli. 3. Punici, post mortem Ennij vigesimo, Prusias rex Bithiniæ a Nicomede filio, adiuvante Attalo Rege Pergami, occisus est.

Ad quos conciliandos, cum legati Romani iuissent, quorū vnus caput multis cicatricibus refertum haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio socors, Cato dixit illam legationem nec caput, nec cor, nec pedes habere. *Appia. Epit. 50.*

TERTIVM BELLVM PVNICVM anno V. 602 nempe annis plus minus. 50. post finitum secundū. Durauit an. 4. *Oros. lib. 4. c. 21 & 22.*

Tunc Romanus Serus iam Græcis admonit acumina chartis.

Et post punica bella quietus, quarere cepit, Quid Sophocles, & Theophrastus & Eschylus vtile ferrent, &c. Horat. epist. 1. Sic Sero admodum disciplinas & litteras Græcas Romani attigerunt.

Hoc bello excisa est Carthago penitus, cum stetit annis septingentis, & ita vniuersa excellisset Africa, vt etiam in Siciliam cæteraque adiacentes insulas & in Hispaniam regni terminos tetendisset. *Oros. Praef. lib. 7.*

Per decem & septem dies arsit. *Idem.*
Inde Romanum imperium augeri plurimum
cepit per sequentes annos centum vsque ad Cæ-
sarem.

Ita per annos 150 aut bellum inter Romanos &
Carthagenenses, aut belli præparatio & infida pax
fuit. *Velleius lib. 1.*

Asdrubal à Carthagenensibus in hoc bello contra
Rom. præficitur. Qui non ferrea solum & ænea
arma, sed etiam desinente alia materia, aurea atque
argentea faciunt.

Scipio à Romanis contra Pænos, qui Pauli
Æmylij quidem fuit filius, sed adoptatus fuerat à
L. Cornelio Scipione Africani maioris filio. Vnde
& ipse Africanus minor Æmilianus appellatus
est.

Crudelis fuit, ut è bello etiam Numantino, quod
confecit, liquet. Vnde & in Carthagenenses atque
adeo saxa eorum, barbarè scæuit, fugitios bestis
dilaniandos obiecit, &c.

Africam prouinciam constituit: ut quotannis
prætor eo mitteretur Senatus decreto. Ei tributum
impofuit.

In triumpho Argenti quatuor millia quadringen-
ta & septuaginta millia pondò præ se tulit. *Plin.*
lib. 33.

Bellum Macedonicum tertium mox exoritur cū
Andrisco, qui Philippi nomine se persei regis Ma-
ced. filium mentiebatur, & totam Macedoniam
aut voluntate incolentium, aut armis occuparat,
Thracibus sibi adiunctis.

Tandem à Byzæ regulo Thrace Pseudophilippus
proditus pœnas dedit. Nam à Q. Cæcilio Metello
(qui proinde Macedonicus) victus captusque
est recepta macedonia. *Epit. 49. Velleius lib. 1. Eu-
trop.*

Cato maior Urbis 605. obiit. *lib. 19. c. 1.*

Cum septem annis postquam Galli urbem ce-
pissent, Romani deducere colonias incæpissent,
per totam Italiam intra annos. 60. vsque ad Aque-
leiam & Graniscum, nunc primum extra Italiam
Carthaginem in Africa primam coloniam, dein-
de Narbonem in Gallia, &c. condunt. *Velleius lib. 1.*

M. Portio Cato, Q. Mario Coss. Narbonem
Colonia deducta est, quo anno de Dalmatia trium-
phatum.

Bellum Achaicum ob legatos Corinthi, Critolao
Achæorum duce dubium an manu, oratione cer-
tè violatos, *Flor. Epit. 51.* confectum à L. Mummio,
qui proinde Achaicus. *Plutarch. in Mario, Velle-
ius.*

Achaiaque in deditionem accepta Corinthū ubi
legati violati fuerant, item Thebas & Calcidem,
quæ auxilio fuerant diruit.

Achæorum duces Critolaus, eo mortuo Diçus
& Alcamenes. Hic Corinthij cum Ætolis con-
spirantes exitium sibi pepererunt. Hinc æris Co-
rinthij origo, cum incensa Corintho varia metalla
liquefacta confluerent. *Iust. lib. 34. Florus.*

Græciæ tributum constitutum. Concilia eius
sublata. Decretum ut quotannis eo prætor mittere-
tur, qui non Græciæ, sed Achaia præfectus appella-
tus est.

Anni
mundi
3948

T. Quinctio Flamini, M. Scilio
Manio. 600

Tertium Punicum.

L. Marcio Censorino, M. Mani-
lio. 601

Sp. Postumio Albinio Magno,
L. Pisono Cæsonino. 602

P. Africano Minore Æmiliano,
C. Livio Druso. 603

Bellum Achaicum.

Cn. Cornelio Lentulo, L. Mem-
mio. 604

Q. Fabio Æmiliano Maximo, L.
L. Hostilio Mancino. 605

Ser. Sulpicio Galba, L. Aurelio
Cotta. 606

3968

Hoc

An.
ante
Chri-
stum
natum.
107.

Anni
vrbis
cōditæ
607

Appio Claudio Pulchro, Q. Cæcilio
Metello.

608 L. Cæcilio Metello, Q. Fabio Ma-
ximo Seruiliano.

609 Cn. Seruilio Capione, Q. Pompeio
Austidio, sine Aulo.

610 Q. Seruilio Capione, C. Lelio Sa-
piente.

611 Cn. Pisono, M. Popilio Lanate Ca-
pitolino.

612 P. Scipione Nasica Corculo, D. Ju-
nio Bruto Gallaco.

613 M. Æmilio Lepido, C. Hostilio
Mancino.

614 P. Furio Philo, Sex. Atilio Serra-
no.

615 S. Fulvio Flacco, C. Calpurnio Pi-
sone.

Bellum Seruile prius.

616 P. Africano minore, C. Fulvio
Flacco.

8
c. Prol. physcon.
an. 17.

Simone Pontifice, deinde
Jo. Hyrcano.

Anni
mundi
3948

Hoc etiam bello Epirotæ cum Achiuis, Theffalis
& Macedonibus in prouinciæ formam redacti.
Iordanes, Ruffus.

Viriatus ex pastore venator, ex venatore latro,
mox quoque iusti exercitus dux factus vniuersam
Lusitaniam occupauit. Multis præliis Romanos
exercitus fudit, ducibus Vetilio, C. Plaucio, Cl.
Vnmano, Nigidio, &c. *Orf.*

Per annos. 14. suorum libertatem contra Rom.
defendit. *Florus.* Sublatus à Q. Capione Cof. Nam
legatos ad se missos pecunia corrupit, ut eum oc-
ciderent. Quæ victoria, quia empta erat, à Sena-
tu probata non est. *Plin. de Viris Illustrib.*

Scipio minor cum L. Metello Macedonico &
Sp. Mummio in Ægyptum, Syriam, Asiam, Græ-
ciamque ad regum ciuitatum & gentium animos
perspicandos missus est. Quam legationem Panæ-
tio præceptore comite obiit. *Cic. in Lucullo.*

Polybius Megalopolites consiliarius & præcep-
tor Scipionis huius, romanam historiam 40. libris
complectitur à fuga Cleomenis & Philippi Persei
filij. Successioni Macedonum Romana atterens, &
à primo bello punico historiam Achæorum & Ro-
manorum tractans.

Alter Pseudophilippus in Macedonia à L. Tre-
bellio quæstore cum exercitu cæsus est. *Epitom.*
53.

Consulem anni. 611. non Cn. Pisonem, sed L.
Calphurnium Valerium lib. 1. nominat, quo tempore
C. Cornelius Hispalus prætor peregrinus Chal-
dæos citra decimum diem abire ex Vrbe atque
Italia iussit.

Viriato interfecto, vltiore Hispania pacata,
bellum tamen in Celtiberia non omnino sublatum
est. Nam cum Numantinis renouatum est, cum
quibus pacem fecerat Q. Pompeius, sed sine ius-
su Senatus. Sic postea C. Mancinus, qui ab eis ca-
stris fuerat exutus, 30. Romanorum millibus cæsis,
quem proinde L. Furius vincitum, nudumque eis
reddidit. *Cic. Off. 3. Epit. 56.*

Bellum Numantinum siue Hispanicum paulò
post à Scipione minore magna crudelitate perfe-
ctum.

D. Brutum & P. Scipionem Nasicam Coss. C.
Curatius Tribunus pl. in vincula coniecit, quòd
ante factum non erat. *Cic. 3. de Leg. quia Tribuni-
pl. non impetrarant, ut sibi denos, quos vellent,
milites eximere liceret à supplicio.*

D. Brutus Proc. latrones palantes atque disper-
sos exemplo Viriati, captis eorum oppidis oppres-
sit. Primus Romanorum Lethen, Fluium deinde
Bætin victor traiecit. Lusitaniam urbium expugna-
tionibus vsque ad Oceanum & Gades perdomuit.
Epit. 55. & 56.

Ful. Flaccus Consul Vardæos in Illyrico (quod
cum Perse victum ad hæc tempora pacatum fuerat)
subegit. *Epit. 56.*

M. Colconius prætor in Thraica cum Scordiscis
prosperè pugnavit. *Ibid.*

Bellum in Sicilia ortum ab anno seruo natio-
ne Syro, qui contracta agrestium seruorum manu
& solutis ergastulis iusti exercitus numerum im-
pleuit. Cleo quoque alter seruus ad 70 millia ser-

3968

Cc iij

uorum contraxit, & copiis iunctis contra Rom. bellum sepe gesserunt. *Epit.* 57.

Tandem Perpenna imperatore supplicium de eis sumptum.

h IN exilium tandem agitur. A ventris abdomine Physcon cognominatus est.

Attalus regnum Asiae minoris ab Eumene patruo susceptum cedibus & venenis foedat. Testamento imperium Asiae Pop. Romano reliquit, quod tamen fuisse supposititium & simulatum tradit in epistola Mithridates apud Salustium.

Hinc bella Aristonici cum Romanis & regibus Nicomede Bithyniae, Mithridate Ponti & Armeniae, Ariarathae Cappadociae, Philomene Paphlagoniae, anno ab urbe 622. *Orosius libro tertio capite octavo.*

Aristonicus Eumenis nothus regnum inuasit, & P. Crassum Cos. interemit. Regno potitur donec à Perpenna consule in Romanorum potestatem reductus est. *Florus in Epit. lib. 59.* & iussu Senatus in carcere strangulatus.

Sic Asia Romanorum facta, cum opibus suis vitia quoque in urbem transmisit. *Plin. lib. 33.*

Antea quidem L. Scipio Africani frater eam eripuerat Antiocho, sed beneficio S. P. Q. R. mox ad hoc tempus ab Attalis possessa fuit regibus *Velleius.*

Eius belli occasione Lydia sedes antiqua regnum, Caria, Ionia, Mysia, Hellepontus ac Phrygiae pars in populi Rom. potestatem deditioe venit. *Ruffus, & Iornandes.*

Phrygiae reliqua Mithridati patri regi Pontico, Lycaonia & Cilicia Ariarathis Capadociae regis filiis data. *Iust. lib. 37.*

Iason Cyreneus quinque libros scribit de rebus Machab. quorum Epitome est noster secundus. 2 *Mach. 2.*

Laudotia regina Parthos debellat.

ROMANA Rege Physcone ab Urbis 617 ad 635.

Tib. Gracchus Trib. Pleb. legem Agrariam tulit ne quis plus. 500. agri iugera haberet, item vt Attali paulo ante mortui haereditas & pecunia populo diuideretur. *Epit.* 58.

A Scipione Nasica in Capitolio occisus & à Lucretio aedili in Tiberim missus, (qui proinde Vespillo dictus est) primus fuit, qui tumultu intestino periit. Nam ab initio regni Romuli, vsque ad an. 620. nullae in vrbe factae sunt ciuium mutuae caedes. *Halit. lib. 3.*

Lex haec Agraria seminatium fuit omnium ciuium bellorum in annos propè. 50. vsque ad Syllam, deinde in alios. 50. vsque ad Caesarem. *App. de Bellis Ciuilibus.*

Bellum Seruile in Sicilia ortum multas infecit prouincias & vrbes, Atticam, Delon, Minturnas Sinuessam, &c. *Oros. lib. 5. cap. 7.*

In Italia multa millia seruorum, quae coniuerauerant, aegre comprehensa & supplicio consumpta. *Obsequens.*

Tum Scipio prorogato imperio in Hispania Numantiam belli eius caput secundo anno excindit. *Idem.* Caeteras, quae defecerant, partim vi, partim deditioe in suam potestatem redegit.

Anni mundi. 3968

Demetrio, Ant. Gryppo & Ant. Cyziceno Syriae regibus.

Anni urbis conditae.

An. ante Christum natum. 107

Mithridatez. inde Phraarte 2. an. 28 rege Parthorum.

Romae Coss.

P. Mutio Scaeuola, L. Calpurnio Pisone Frugi.

617

P. Popillio Lanate, P. Rupilio.

618

P. Licinio Crasso Muciano, L. Valerio Flacco.

619

Bell. Aristonici Asiae-ticum.

C. Claudio, M. Perpenna.

620

C. Sempronio Tuditano, M. Aquilio.

621

Cn. Octauius, T. Annio Ruffo.

622

L. Cassio Longino, L. Cinna.

623

M. Emilio Lepido, L. Aurelio Oreste.

624

3984

De

An. ante Christum natum.

Anni urbis conditae.

107

625

M. Plautio Hypseo, M. Fulvio Flacco.

Bellum Allobrogicum.

626

C. Cassio Longino, C. Sextio Domitio Caluino.

627

Q. Caecilio Metello, T. Quinctio Flaminio.

628

Cn. Domitio Ahenobarbo, C. Fannio.

629

L. Opimio, Q. Fabio Maximo.

630

P. Manlio, C. Papirio Corbone.

631

L. Caecilio, L. Aurelio Cotta.

632

M. Catone, Q. Marcio Rege.

Anni mundi. 3968

De his triumphum egit, 14. annos, postquam priorem de Africa & Asdrubale egerat. *Enrop. Oros.*

P. Rupilius ex publicano factus consul, postea 10. legatorum sententia leges Siculis, quos bello predonum & fugitiuorum liberauerat, conscripsit. *Pedrianus in 4. Verrina.*

Crasso Consuli contra Aristonicum affuit Nicomedes Bithyniae, Mithridates Ponti, Ariarathes Cappadociae, Pylemenes Paphlagoniae reges. Nec desuit vinci & interfici. *Val. lib. 8. cap. 6. Gell. libro primo cap. 13.*

Vbi eum ditissimum, nobilissimum, eloquentissimum, Iuricons. Pontificem Max. fuisse tradit.

Sol geminatus est, Tuditano & Aquilio Coss. quo quidem anno P. Africanus Sol aliter extinctus est. *Cic. de nat. Deor.*

Tum seditiones à Triumuiris Fulvio Flacco, C. Graccho, & C. Carbone de agro diuidendo creatis excitatae. Defuncto Africano triumuirales seditiones acrius exarserunt, *Epit.* 59.

Angues duo nigri in cella Mineruae allapsi ciuilem caedem portenderunt. *Obsequens.*

Aristonicum bellum confecit M. Perpenna, qui consul fuit priusquam ciuis. *Valerius de iis qui humili loco nati clari euaserunt.* Regem enim Aristonicum cepit, & Crassianae stragis punitor exitit, Attalicasque Gazas haereditarias populi Romani, nauibus impositas Romam deportauit. *Iustin.*

Aquilius Asiatici belli reliquias confecit, mixtis veneno fontibus, ad deditioem quarundam vrbiuum, quae res vt maturam, ita infamem contulit victoriam. *Florus.*

Tuditano domuit Iapudas in Istria, ab Aquileia ad Titum flumen. *Appian. Plin. lib. 3.*

M. Plautio, M. Fulvio Coss. locustarum ingenti agmine à vento in mare deiecto, fluctibusque eiecto odore intolerabili Cyrenis mortifero hominum 800. millia peste consumpta sunt. *Obsequens.*

Bellum Fregellanum, quod confecit L. Opimius Praetor Fregellis captis & excisis. Quo pacto visus est caeteros quoque Latini nominis socios male animatos repressisse. Coniurandi causam fortasse attulit M. Fuluius Cos. qui Italicos populos primus in spem Romanae ciuitatis erexit. *Appian. Cic. 2. Agrar. Velleius.*

Prima trans Alpes arma Romanorum senserunt Saluij, cum de incursionibus eorum Massilia quereretur. Allobroges deinde & Aruerni, cum aduersus eos similis Aduorum querelae opem & auxilium ipsorum flagitarent. *Florus.*

Gallorum regiones, praecipue Italicis confines primo tentatae per Fuluium Cos. quassatae per Sextium, ad vltimum per Fabium Max. domita. *Marcell. lib. 15.*

C. Sextius victa Saluorum Gallorum gente, Coloniae Aquas Sextias condidit: ob aquarum copiam à calidis & frigidis fontibus atque à nomine suo ita appellatas, *Epit.* 61. non longè à Massilia, *Strabo lib. 4.*

Aduersus Baleares à Q. Metello Cos. res prospere geritur, qui proinde Balearici cognomentum retulit. *Epit.* 90. *Florus.* Piraticis infestationibus, quae ab iisdem tunc exercebantur, plurima incolarum caede

3984

Cc iij

Ann. ante Christi natum.	Ann. Mundi	Ann. Urbi cōdita.
3983	107	
		633
		634
3983		635
3993		635
3993		635
3993		635

compressis. *Orosius.*
Domitius Ahenobarbus cum Aruernis & Allobrogibus rem feliciter gerit, *Sueton. in Nerone, Velleius*, maxime quia Elephantorum noua forma equos hostium, hostesque terruit. *Oros.*
Et Fabius Max. succedens Bituiti Aruernorum regis infinitam multitudinem ad millia centum viginti iuxta Rhodanum fluuium interfecit, & Allobrogici cognomen ex victoria sibi peperit. Ruthenos addit *Cæsar lib. 1.* Gall. Bituitus in Triumphum referuatus & Albam custodia causa relegatus. Ita bellum Allobrogicum à M. Fulvio ceptum, à Q. Fabio Max. perfectum est.
Hoc bello Narbonensis Gallia in prouinciam redacta est, quotannis, Prætoribus in commissa, iure & legibus commutatis. *Critognatus Aruernus in sua Oratione apud Cæsarem, lib. 7.*
Seditio C. Gracchi Tribunitij, in qua Gracchus ipse cum Fulvio Flacco consulari occisus est, quod Agrarios concitaret. Flacci domus euerfa & publicata est, in qua porticum post Q. Catulus de manubiis Cimbricis fecit. *Cic. pro domo.*
L. Cæcilius Metellus Diadematus à Plut. de Fortuna Romanorum dictus, quod vlcis causa diu frontem Diademate obligauerit: à Dalmatis victis Dalmaticus appellatur. Adem Castoris de manubiis extruxit. *Padianus in Verr.*
Q. Marcius Sarnos Gallos Alpinos expugnauit, *Epit. 62.* sibi regem statuens, qui occisus coniugibus ac liberis in flammis se proiecerunt. *Oros.*
Nullus vel paruulus superfuit, qui non mallet mori, quam seruire. Colonia Narbonem Marcium deducta ab ipso conditore appellata.
P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicandi tradit.
i P H Y S C O N E in exilium acto Cleopatra mater regnum inuadit, matrem thoro expellit, duas filias viduas alterno fratum matrimonio facit. Alexander alteri filio eripere regnum machinatur, donec ab eo occupata interficitur.
Alexander à populo in exilium actus, regni Cyrenarum, quod ei pater testamento reliquerat, hærede populi Romani instituto decedit. Ptolemæus autem Physcon reuocatur. Cui mortuo mox succedit Lathyris.
Scythæ Medos & Parthos grauissimè infestant. Thracæ à Romanis vincuntur.
Numulifintis filia Diogitidis Thraciæ regis crudelitate nobilis.
[Crudelitas illius hæc est quod maritum mœchum necarit, & liberos quos ex illo susceperat, in membra discerpfit, Zelotypiæ furore acta.]
Cimbri victo Carbone Cos. arma aduersus Gallos eos, qui imperio Rom. non erant subiecti. atque inde aduersus Hispanos transferunt. Galli in oppida compulsi acinopia subacti, eorum corporibus qui ætate inutiles ad bellum videbantur, vitam tolerauerunt, neque se hostibus tradiderunt. Itaque Cimbri depopulata Gallia magna que illata calamitate, tandem illorum finibus excesserunt atque alias terras petierunt. *Critognatus Aruernus apud Cæsarem, lib. 7.*
Cimbri exclusi ex Gallia & Hispania in Italiam remigrarunt petentes, vt populus Romanus ali-

quid

Ann. ante Christi natum.	Ann. Urbi cōdita	Ann. mundi.
107		3983
635		
636		
637		
638		
639		3993

quid sibi terræ daret quasi stipendium. Caterum vt vellet, manibus atque armis suis vteretur. Repluli, quod precibus nequiuertant, armis petere conuertunt. *Florus.*
Hinc bellum Cimbricum, quod diu prauè & infeliciter à Romanis gestum est.
Micipsa Numidatum rex moriens filios reliquit Adherbalem, Hiempfalem & Iugurtham, quem adoptarat. *Salust.*
Romana rege p tolemæo Alexandro ab Urbi 635. ad 646.
M. Æmylius Scaurus nobilis pauper, Consul de sumptibus & libertinorum suffragiis legem tulit.
Deductus ex Pado vsque in Parmensium agrum fossis, nauigationibus commodis paludes ipsas exicauit è campis.
Per Pisas & Lunam vsque Sababos viam strauit Æmiliam, & hinc per Derthonem. *Strabo 5. de Liguria* triumphauit, *Pl. de Viris illust.*
Pontem Æmylium fecit. *Pl. de Viris illust.*
Eo & Metello Coss. Censores Romæ artem ludicram præter cantores & ludum talarium remouent.
Thracicum bellum etsi ceptum sit à M. Cosconio prætorè viginti antè annis, tamen à Catonis Consulatu initium eius ducunt historici, quod res antea à prætoribus gesta sit, hic autem primus Consul eo missus sit, vt ante excitatum, nunc demum grauius factum videatur.
Non fufus modo à Scordiscis, sed (simile prodigio) omnino totus interceptus est exercitus, quem dixerat Cato. At Didius vagantes Thracas repressit. *Florus, Rufus.*
Drusus vltèrius egit, & vetuit transire Danubium. *Idem.*
M. Minucius eos etiam in Hebro flumine glacie vastauit *Rufus.*
Quibus victoriis fracti per multos post annos videntur quieuisse.
Acilio & Catone Coss. circa solem arcus apparuit. Item, relatum lacte & sanguine pluuisse. *Plin. lib. 2.*
Duo Metelli fratres sequenti anno vno die triumphant, vnus ex Sardinia, quæ sapius rebellauit, alter ex Thracia. *Velleius, Rufus.*
Metellus enim Catoni in Thraciam successerat.
Cimbrorum arma primùm audita sunt circa an. 640. Cæcilio Metello & Papirio Carbone Coss. *Tacit. de Moribus Germa.*
Teutonumque, qui Alpes transgressi fœdam stragem Romanorum sociorumque fecerunt. *Obsequens.*
Quod ab extremis Galliæ profugi, cum terras eorum inundiilet Oceanus, nouas sedes toto orbe quærent, *Florus. Plut. in Mario.*
Cimbri gens vaga populabundi in Illyricum venerunt, & Papirium Carbonem cum exercitu fuderunt. *Epit. 63.*
Eo autem superato videntur quieuisse vsque ad Silanum Cof. qui iterum ab iis profligatus est.
Nam hi Carbone, & Cassio, & Scauro Aurelio, & Seruilio Cæpione, M. quoque Manilio fufis, quinque simul consulares exercitus Pop. Rom. abstulerunt. *Tacitus de Germ.*
Silanum quoque fugarunt in Gallis & exercitu

exuerunt. *vellem.*
 L. Piso consularis occisus postea est à Tigurinis *orosus.* & L. Cassius consul cum exercitu in finibus Allobrogū. Q. Publilius legatus, ne residua exercitus portio deleteretur, obfides & dimidiam partem rerum omnium Tigurinis turpissimo fœdere dedit. *Orof. Casar. lib. 1.*
 P. Scipione, L. Calpurnio Coss. bellum contra Iugurtham susceptum, Micipsæ Numidiæ regis Masinissæ filij nothum, qui Hiempalem fratrem per insidias necarat, deinde Adherbalem alterum fratrem in oppido Cirta obsessum, contra denuntiationem Senatus occiderat.
 Q. Cæpio, C. Serrano Coss. nascitur Cicero, *ipse in Bruto, & Gell. lib. 15.* id est, Urbis 644. iuxta alios 647 quando Seruilius Cæpio legem Seruiliam tulit, qua, cum C. Gracchus iudicia antè à Senatoribus remouisset, atque ad solos equites transfulisset, ipse inter vtrumque ordinem ea communicauit.
 Cæpio Proconsul. capta Tolosa centum millia pondo auri, & argenti quinquies decies centum millia è templo Apollinis fustulit. Quod sacrilegium causa excidij ei fuit & exercitui eius. Nam quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilique exitu periit. *Gell. lib. 3. Iustinus. Orof.*
 Quin & ipse Cæpio miserè eiectus è patria fuit & turpem mortem oppetiit, & in bonorum possessionem relictus filij inter scorta ea abligurierunt & fœde mortui sunt, vt scribit Tragenes. *Strabo lib. 4.*
 Romanos quoque Cimbrici belli tumultus velut vltor sacræ pecuniæ infecutus est. *Iustinus.*
 Inde enim Cimbri, Teutones, Tigurini & Ambrones Gallorum gentes iuxta Rhodanum Fl. C. Mallij & Q. Cæpionis exercitum ingenti clade consumunt. Timor tunc Romæ ingens, ne iterum Galli Romam inuaderent. Nam. 80. millia Romanorum sociorumque trucidata sunt. Calorum & lixarum. 40. millia Decem ex omni tantum exercitu superantib. *Orof. Epit. Lij. 67.*
 Seditio ob C. Norbanum trib. pl. rogationem, qua imperium Cæpioni abrogabat. *Cic. 2. de Orat.*
 Q. Cæpio prætura splendore, triumpho claritate, consulatus decore max. Pont. sacerdotio, vt Senatus patronus diceretur, affectus: in publicis vinculis spiritum deposuit, corpusque eius funesti carnificij manibus laceratum, in scalis Gemoniis iacens, magno cum horrore totius fori R. conspectum est. *Valer. lib. 6. Strabo lib. 4.*
 Iugurtha primū corrupta pecunia Senatum, iterum Calpurnium Cons. Tertio M. Minutium, ditans Romæ omnia esse vana, sicque bellum traxit donec per Metellum Numidicum duobus præliis attritus est, & per Marium captus Bocchi prodicione. Tum autem Numidia in potestatem populi Romani venit. *Rufus. Sallust.*
 De Iugurtha Afro, duobus eius filiis & Boccho Mauritaniæ rege C. Marius triumphat. Alij triumphum, conferunt in secundum eius consulatum.
 Cicero tertium ætatis agebat annum, gracili erat corpore & infirmo, collo procero & tenui. Vnde eum & amici & medici hortabantur vt causas agere desisteret. *Ipse in Bruto.* Sed se exercitationibus confirmauit, ab iisque quorum causas agebat nulla dona

An. ante Christi natum.	Anni mundi	Anni Urbis condita.
107	3983	
		Bellum Iugurthinum.
		<i>Sp. Postumio Albino, M. Minucio Ruffo.</i>
		640
		<i>Q. Metello Numidico, M. Iunio Silano.</i>
		641
		<i>Ser. Sulpicio Galba, M. Aurelio Scauro.</i>
		642
		<i>L. Cassio Longino, C. Mario.</i>
		643
		<i>Q. Seruilio Cæpione, C. Attilio Serano.</i>
		644
		<i>P. Rutilio Ruffo, Cn. Mallio (alias Manlio.)</i>
		645
		<i>C. Mario 2. C. Flauio Fimbria.</i>
		646
	3993	

aut

An. ante Christi natum.	Anni Urbis condita.	Anni mundi.	Aut munera accipiens, rex fori euasit. <i>Plut. in eius vita.</i>
87	677	3993	P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicandi tradit. Nullius enim ante se Imperatoris exemplum sequutum, vitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legionibus ingenerauit. <i>Val. lib. 2.</i>
	676	4011	k A M A T R E eiectus denuo recuperat regnum. Urbis 654. Ptol. Apion Cyrenarum & Lybiæ rex populum Romanum moriens hæredem facit. Senatus eius regni ciuitates liberas esse iussit. <i>Obsequens. Lybiæ partem prouinciam constituit. Iustinianus lib. 40.</i>
			R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar. Quo posuit fundamenta stultæ & vanæ artis illius Cabbalisticæ, quæ languet circa literarum apices, numeros, transpositiones, anagrammatismos, vocum inuersiones, allusiones, amphibologias, homonymias. Nam eius vanitatis mysteria tribus præcipue constant, quæ indicantur voce גנז.
			[Artis est vocabulum, quo & similibus res ipse primis literis exprimitur <i>אנפוסת</i> .]
			Nempe Geometria (sic imperite confuderunt Geometriam cum Arithmetica) quando litera expenditur numerus. Noteriacon, quando litera ponitur pro integra dictione. Sic autem Barbarè dicitur à notariorum apicibus. Temurá. q. permutatio (elementorum) cum vna litera pro altera substituitur. E duobus primis vocabulis, quorum vnus est Græcum, alterum semilatinum, intelligis, quo tempore tam inepta ars excogitata fuerit, nihilque minus esse quam Cabbalam, id est, scientiam quæ à maioribus per manum recepta sit. Præter istiusmodi ineptias continet multa impia & ex omni hæresum fursure conflata. Constituit decem Sephiroth siue numerationes, pro suo fundamento, quas siue statuunt esse essentiam Dei, siue aliquid aliud extra Dei essentiam, impiè introductas ex eo apparet, quod in Deo numerum & multitudinem realem ponant.
			Tale erat negotium vel potius otium Marini & Colorbasij discipulorum Valentini, qui cuncta suæ religionis mysteria è literis Alphabeti Græci probare conati sunt. <i>Iren. lib. 1. cap. 9. & 10.</i>
			Reuclinum Capnionem tribus libris harum nugarum gustum mundo præbuisse sine refutatione: & Picum Mirandulanum se earum patronum constituisse equidem miror.
			Neque enim ea est Cabbala ab eruditis patribus laudata, quæ partim historica est, partim מורה נבוכה nominatur. i. lex ore percepta, vt nec illa, quam R. Iacob Baal Hatturim sequitur, plenorum & deficientium rationem inquirens, quam proinde rectè Abben Ezra in Decalogo perstringit.
			Hæc enim legis scriptæ pura est interpres, & simplices Synagogæ traditiones, consuetudines, ritus, maiorum explanationes continet, quarum fragmenta nonnunquam suppeditant Talmud, doctrina, Derasim, quæstiones, &c. Sed de hoc alias.
			Hunc Rabbini R. Abraham in Cabbala non hîc, sed paulò post excidium Romanum locat.
			Gothi Franconiam depopulantur. Diceneus Bo-roista eorum consiliarius & doctor, philosophiam ethnicam eos docet, sacella & ceremonias instituit. <i>Iornand. de rebus Geticis.</i>
			IO.
			k PTOL. Lathyrus,
			an. 18.
			<i>Joan. Hircano Pontif.</i>
			<i>Cyziceno, deinde Philippo vlt. Syriæ rege. denique Tigrane Armenio.</i>
			an. 18.
			<i>Mithridate 3. an. 24. Parthorum rege.</i>
			Romæ Coss.
		647	<i>C. Mario 3. L. Aurelio Oreste.</i>
		648	<i>C. Mario 4. Q. Lutatius Catulo.</i>
		659	<i>C. Mario 5. M. Aquilio.</i>
		650	<i>C. Mario 6. Valerio Flacco.</i>
			Seruile bellum 2.

Asclepiades nouam medicorum sectam introducit, in Bithynia, vbi & florebat Theodosius Tripolita mathematicus. *Strabo.*

Mithridates Ponti rex vit incomparabilis memoriz & 22. linguarum gnarus, quot nationibus imperabat, sex primis annis Scythas domuit. Cappadociam occupauit. Asiam animo complexus, prius vniuersè nemine sciente peruagatus omnium vrbium eius situm & regiones cognouit. Iuncta cum Nicomede rege Bithyniæ societate Paphlagoniam inuadit, mox Galatiam. Nicomedem in Bithyniæ, Ariobarzanem in Cappadociæ regna reductos iterum expulit. Vnde bellum ei indictum & Syllæ mandatū.

Romanis ita per 40. annos restitit, donec tribus ingentibus preliis fœlicitate Syllæ, virtute Luculli, Pompeij magnitudine penè consumeretur. Contra eos armat Cimbro, Gallogræcos, Sarmatas, Basternas, Scythas & totum Orientem.

Regnauit an. 58. obiit ætatis septuagesimo quinto. Ne veneno tolleretur, 20. rutæ folia, duas nuces & duas caricas admixto sale quotidie ieiunus capiat.

ROMANA tempore *Prot. Lathyrus ab vrbis*
647. ad 668.

IN Gallia res gerit Marius cum Cimbris, qui ex Hispania reuerfi se Teutonibus, Ambronibus, Tigrinis coniunxerant, vt superatis Alpibus in Italiam traicerent. Item cum Tectosagibus, quorum regem Copilum Sylla legatus Marij cepit. *Plutar. in Mario. Epit. 67.*

Quod bellum ab aliis Cimbricum à Cicer. de Prouinc. Coss. Gallicum. Eius metu Marius absens tertium consul factus est & extra ordinem. *Ibidem.*

A Mario confectum est, Teutonibus ad Rhodanum cum rege ipsorum Theutocho & Ambronibus prope Massiliam victis. *Strabo lib. 4.*

Continuo triduo circa Romanorum castra pugnant. Quarto die rursus productæ in campum acies vsque ad meridiem penè pari discrimine. Post incalescente sole, vsque ad noctem cædes Gallorum potius, quàm pugna protracta est.

Ducenta millia eorum cæsa sunt, octoginta millia capta, tribus millibus vix elapsis.

Tertia Tigrinorum manus, quæ quasi in subsidio Noricos infederat Alpium tumulos, in diuersa effugit & euanescit.

Piso Rhodopem Caucasumque penetrauit post Minucianam de Thracibus victoriam. *Florus.*

Bellum Piraticum C. Mario quartum, Q. Lutatio Coss. *Obsequens.* In Cilicia confectum à M. Antonio prætorè, vnde & de eîs ouauit. *Plut. in Pompeio.*

Seditio Apuleij Saturnini tr. Pl. ob legem Agrariam & C. Memmii interfectum. Eam Marius sextum consul oppressit interfectis Saturnino, Glauca prætorè, & Sufcio quæstore. *Ibid. Plutar.*

Seruile bellum secundum in Sicilia ab Athenione pastore motum, qui interfecto domino, familiam ergastulo liberatam & infinitos seruos sub signis ordinauit. A M. Aquilio confectum est, indèque nullum fugitiuorum in Sicillia bellum fuit. *Cic. in Verrem.*

Romæ pugnaverunt Elephantum primum omnium in circo Claudij Pulchri ædilitate curuli. M. Antonio, A. Postumio Coss. circa, an. V. 655. *Plin. lib. 8. c. 7.*

Tum Cornelius Dolabella prætor bene in Lusitania

An. ante Christum natum.	Anni mundi.	Anni vrbis conditæ.
87	3948	
		651
		652
		653
		654
		655
		656
		657
	4011	

An. ante Christum natum.	Anni vrbis conditæ.	Anni mundi.
97		3993
	658	
	659	
	660	
	661	
	662	
	663	

tania rebellante pugnauit. T. Didius Coss. Celtiberos quoque pluribus praeliis vicit. *Gell. lib. 2. cap. 27. Plut.*

Duobus annis post Lentulo, Crassoque Coss. Senatusconsultum factum est, ne homo immolaretur, quod anrea fieri religiosissimum erat. *Pl. lib. 30. cap. 1.*

Ariobarzanes Cappadociæ rex à Sylla prætorè constituitur, quod Cappadoces regem, quàm libertatem mallent, C. Cælio, L. Domitio Coss. A quo anno primum initur bellum contra Mithridatem Ponti regem. *Liuij Epitom. 76.* confectum a Pompeio post annos 32 Cicerone Consule. Sed altius est incipiendum. Nam Mithridates per annos 40. contra Romanos bellum gessit. *Appian.* Donec per seditionem popularem à Pharnacè filio in turri obfusus venenum sumpsit.

Toto illo tempore tria Mithridatica fuere præcipua. Vnum, quod Sylla, alterum, quod Muræna, tertium, quod Lucullus & Pompeius gesserunt. *Appian.*

Primum à L. Sylla Arfaces (Phraartes) rex Parthorum missa legatione amicitiam populi Romani tenuit. *Rufus.*

Celtiberos post Didij victoriam rebellantes Flaccus Nasica repressit. Ab hoc bello vsque ad Sertorium quieta citerior Hispania fuit. *Appian.*

Geminus prætor infœlicitè contra Thracas Macedoniam vexantes dimicauit. *Epitoma Liuij 70.*

L. Plotius Gallus primum Latine docere incepit Cicerone adhuc puero. *Cic. de orat. Orat.* Antea Græcis exercitationibus ingenia Romanorum alebantur. *Suet. de claris Rhetor.*

P. Terentius Varro in Prouincia Narbonensi natus centesimum quintum annum agens Græcas literas summo studio didicit.

Latini Rhetores nouum genus disciplinæ instituētes & Ludos, ad quos inuentus conueniret, sublatis sunt edicto cetero L. Crassi & Gn. Domitij, quod his corroboraretur impudentia. *Suet. Ibid. Cic. 3. de Orat.* Paulo ante Ciceronis tempora *Tacitus in dialogo de oratoribus.* id est. Cicerone adhuc adolefcentulo, necdum oratoriam exercente.

L. Marcio, Sext. Iulio Coss. in agro Mutinensi duo montes inter se concurrerunt, crepitu maximo affultantes, recedentesque, emissa flamma copiosa. *Plin. lib. 2.*

Seditio M. Liuij Drusi Tr. Pl. de ciuitate Sociis danda, de agris diuidendis, & c. Vnde origo socialis belli & exitia rerum. *Plin. lib. 33. cap. 1. Florus.*

Drusus vulneratus caprinum sanguinem bibit, cum pallore & inuidia, veneni sibi dati in simulari Q. Cæpionem inimicum vellet. *Plut. lib. 28. cap. 9.*

Sociale bellum siue Ialicum, quod non nisi quinto post anno à Sylla confici potuit. Eo nondum finito (Nam Sylla eius reliquias adhuc in Campania persequatur) præcedentibus multis ostentis & prodigijs ciuilia bella tecuta sunt per annos ferme 40. dum Marius belli Mithridatici gerendi, quod Syllæ mandatū erat, cupiditate teneretur.

Marsicum etiam nonnulli appellant, quod à Marsis primum fuerit commotum & eorum imperatore Popedio. *Strabo lib. 5.* Istud Lucullus confecit.

Capitolium custodum negligentia exurit. Sothymius rex Thracum Græciâ ingressus cunctos

Macedoniæ fines depopulatur, donec à C. Sentio Prætoris superatus cogitur in suū regnū redire. *Oros.* Mithridaticum bellum foris exaruit L. Sylla, Q. Pompeio Coss. Domi ciuile à C. Mario, qui sexies consul fuerat excitatur. Urbis 662.

Dum Sylla Coss. ciuili bello & ordinanda rep. Romæ occupatur, Mithridates Phrygiam pop. Rom. prouinciam cum exercitu intrat. Asia in potestatem redacta omnes ciues Romanos vno die interficiendos curat. Q. Oppilius Proc. & M. Aquilius legatum captos, excruciatosque necat. Rhodum, quæ sola in fide permanerat, oppugnat. Per Ariarathem filium Thraciam & Macedoniam, per Archelaum præfectum Græciam inuadit, ac Piræum atque Athenas occupat. *Plutarch.*

Marius, Cinna, Carbo, Sertorius cum suis exercitibus in Urbem recepti, eam velut captam cædibus & rapinis vastarunt.

Hic est Marius qui Iugurtham cepit, 2. consulatum ante curram suam duxit. Tertium Consul abfens creatus est. Quartum Teutoniorum exercitum deleuit. Quintum Consul Cimbro fugauit. Sextum temp. turbatam seditione tribuni Pl. & Præt. qui armati capitolium occupauerant, vindicauit. Post septuagesimum annum patria per arma ciuilia pulsus armis restitutus, septimum consul factus est.

Sequentem in annum C. Marius septimum & L. Cinna secundum Consules nullis habitis comitiis se renuntiarunt. Primus autem fuit Marius, qui septimum consulatum cepit ex Plutarcho. In quo est mortuus suo bono, ne esset sectator calamitatum, quæ ciuilia bella suæ familiæ attulerunt, præsertim filio & nepoti.

Inde L. Cinna & Cn. Papius Carbo semet hoc exemplo consules per sequens biennium crearunt. *Epito. 83.*

Quod triennium sine armis ciuilibus fuit. *Cic. in Bruto.* nisi quod Cinna & Carbone dominantibus, maior pars nobilitatis Roma in castra Syllæ fugit, tanquam in portum quendam. *Plutarch.* ipsi bellum contra Syllam pararent. *Epito.*

Per idem tempus L. Flacco consuli in locum Marii mortui successit, portas tota Asia claudebat. Mithridatem autem non modo recipiebat, suis urbibus, verum etiam vltro vocabat.

Hoc eodem triennio Sylla in Græcia & Asia contra Mithridatem res gerebat, donec pace cum eo facta se contra Marii & Cinna factionem conuertit. Pacis condiciones fuere, ut is cederet Asia, Bythinia, Cappadocia. Paternis. i. pôticis finibus cõtetus esset.

C. Fimbria desertus ab exercitu, se ipse percussit, qui paulo ante suis aliquot copiis Mithridatis urbem Pergamum ceperat, obsessumque regem parum abfuerat quin caperet. Ilium urbem, quæ se potestati Syllæ referuabat deleuerat: ac magnam partem Asiæ recuperarat. Cinna ab exercitu suo, quæ inuitum cogebat naues conscendere contra Syllam Anconæ interemptus est. Consulatum Carbo solus gessit.

Sylla autem compositis transmarinis, in Italiam reuectus, Norbanum Coss. ad Canusium vicit. Carbo Romæ Syllæ amicos hostes iudicandos curauit.

Q. Sertorius Sueffa capta, rebus Marianis deploratis in Hispaniam vltiorem confugit.

An.
ante
Christū
natum.

Anni
mundi.

3993

79

L. Cinna 2. C. Mario 7. eoque mortuo, L. Valerio Flacco.

664

L. Cinna 3. Cn. Papyrio Carbone.

665

L. Cinna 4. Cn. Papyrio Carbone 2.

666

L. Scipione, C. Norbano.

667

Aliud Ciuile Syllanum.

49

4011

Anni
urbis
condita.

Sequenti

An.
ante
Christū
natum.

Anni
urbis
condita.

Anni
mundi.

Sequenti anno bellum ciuile confectum est, Mario superioris filio consule fugato, Carbone & Norbano exercitu spoliatis, recuperata republica.

Sed hanc præclaram victoriam crudelitate Sylla fœdauit. Nam octo millia deditiorum in villa publica trucidauit. Tabulam proscriptionis fixit. Urbem & vniuersam Italiam cædibus repleuit. Prænestinos omnes inermes concidi iussit. Marium captum cruribus brachiisque fractis, auribus præsectis, oculis effossis necauit. Marium eius filium ad necem sui compulit. Carbonem per Pompeium occidit. Ita centena millia hominum Italico Ciuilique bello consumpta sunt. *Obsequens.*

Dictaturam per annos 120. intermissam sibi ascit. Siquidem proximo anno, quam Aunibal ex Italia cessit, vltimus dictator fuerat creatus. *Plutar. Velleius.*

I. AULETES à suis pulsus Romam venit: P. Lentulo, Q. Metello Coss. sed quia sibyllinis quibusdam versibus Romani mouebantur, ne regem Alexandrinum profugum cum exercitu reducerent, reditu desperato Ephesum se contulit, donec à Gabinio Syria præside anno sequenti, nulla neque Sibyllinorum oraculorum, neque Senatus ratione, vnius iussu Pompeij, tum consulis reduceretur. *Strabo lib. 17. I. Iutar. in Catone.*

Damnatus tamen Gabinius quod contra Senatus & pop. iudicium eum reduxisset. Sic nominatus, quasi Tibicen, quod tibiis canere præter dignitatem regiam solitus esset.

Pulsus autem, propter flagitia, maximèque ob intolerabilem tributorum exactiorem, quæ per vim extorserat, ut socius populi Rom. appellaretur, Archelao Berenices trium filiarum regiarum maximæ sponso in regem assumpto. Ex annuis enim vectigalibus capiebat talentorum duodena millia quingena id est, nummo nostro, scutatorum septuagies quingena millia, communi lingua, septem miliones & semis, quantum hodie vniuersi Galliarum regni, quod omnium regnorum fructuosissimum habetur, annua tributa non cõficiunt. *Paul. Manutius in lib. 1. Famil. Cic.*

Pompeio circa Iudæam res gerenti octona millia equitum sua pecunia tolerauit, mille conuiuas totidem aureis potoriis, mutans vasa cum ferculis saginavit. *E Varrone Plinius.*

Berenice sorore eius ad regnum euecta, Ægyptij legatos & ipsi Romam miserunt, qui crimina regis purgarent, quorum alios ferro rex sustulit, alios pecunia, ne quid aduersus se agerent, corrupti.

Iudæi literas Græcas studiose discabant. Hinc Ezechiel Tragediarum Poëta Græcis Carminibus exitum populi de Ægypto scribit. *Clemens Alex. Strom.*

Scorium in Ægypto & Cilicia, vbi ab Alexandri Magni sæculo illæ literæ excultæ sunt. Hinc olim ab exteris scriptoribus Tarsus B. Pauli urbs mater vrbium dicta est, non tam è mercimoniorum frequentia, quam ex studiis, & Tarsense Gymnasium apud Strabonem nominatissimum, quod etiam lib. 14. Athenas & Alexandriam superasse refert, ac in eo indigenas didicisse τὴν ἅπασαν ἐγκύκλιον παιδείαν.

Orodes occiso Mithridate fratre duobus annis ante Mithridatis pontici mortem cum filio suo Pacoro Parthorum nonus rex euasit annos 18. sub secundum Pompei & Crassi consulatum quando Gabi-

79

668

661

II.
I. PTOLOM. Auletes,
an. 30.

Alexandra regina
Iudæorum.

Hyrcano eius filio
Pontif.

Tigrane Armenio Sy-
ria rege.

Mithridate 3. Par-
thorum rege octauo, dein-
de Orode, an. 18.

Romæ Coss.

668

C. Mario, Gn. Carbone 3.

669

M. Tullio Decula, Gn. Dolabella.

49

4011

D d ij

nus Syria præerat.

Hunc Mithridatem Florus & Romanæ ferè historia de Pompeio, Phraatem vocant, quoniam Phraates vocabatur is, qui cum Romanis, id est, Sylla primus negotium habuit.

Rex Sueuorum Urbis 694. Metello Celeri Cos. Galliarum præfecto Indos in suum littus tempestate proiectos dono dedit. *Plin. lib. 2. cap. 67.*

Mithridates Cappadociam pulso Ariobarzane, Tigranis Armeniæ regis ope occupauit, quâ postea restituit, cû Sylla Murænâ à bello reuocasset. *Appian.*

Ariobarzanes pullus à Tigraue studiis Mithridatis Romam venit.

E Bibliotheca Apellicontis Teij plurimi Aristotelis & Theophrasti libri nunquam antea publicati, post captas Athenas à Sylla Romam deferuntur. *Plutar. in Sylla.*

Antè Peripatetici veteres Aristotelis Acroamaticis caruerunt, paucos exotericos habentes. Quare hinc deinceps posteriores Peripatetici exquisitiis philosophari cœperunt sub Seuero Imp. Aphrodisæo, eos diligenter euolente & commentariis illustrante. *Polina in Miscella.* Paulò ante Plotinum & nostrum Origenem.

Andronicus Aristotelem scholiis illustrat. Antecum Aristotelica secta aruit, vigentibus duntaxat Academica, Stoica, Epicurea.

Orocles Albanorum rex, qui hiberna Pompeij res in Asia gerentis aggressus est.

Artoces Iberiæ rex, qui obsidibus datis, à Pompeio cum pace dimissus est.

Phraates cum Tigraue de agris Gorduensibus disceptat. Sed hos per Afranium occupatos Pompeius Tigrani regi attribuit.

Phraates rex Parthorum iratus Pompeio, quòd cum ad se scriberet, non regem regum vt mos erat, appellasset, transitu Euphratis impedito, in Tigranem & eius filium generum suum, mouet. deinde cum ipsis in gratiam redit. *Dionysius, Appianus.*

ROMANA sub Ptolemao Aulete ab anno
V. C. 668. ad 700.

Urbis 670. libri Sibyllini cum capitolio conflagarunt.

Licinius Muræna à Sylla in Asia relictus, bellum contra Mithridatem redintegrauit, suspicatus ne Mithridates in Bosphoranos verbo, re aduersus Romanos se instrueret. Victus in Phrygiam se recepit.

Mithridates pellit Cappadocia Ariobarzanem, nec eam ei restituit, donec Sylla Murænâ à bello reuocasset. *Appianus, Cic. pro lege Manilia.*

Pompeius adhuc eques in Africa Cn. Domitium proscriptum & Hiabam regem Numidarum, ad quos Carbonis mortui copiæ, ex Sicilia confugerant, intra 40. dies vicit & interemit. Inde 24. annos natus ex Africa triumphauit & Magni nomen à Sylla accepit. *Epitoma Livij 89. Velleius, Plutar. Cic. ibid.*

Ita primus eques, sine magistratu, nondum Senator, adhuc adolescens triumphauit.

Mytlenæ in Asia, quæ sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnata, dirutaque sunt. *Epito. 89.*

Bellum Sertorianum tanquã Syllanæ proscriptio-

nis

An. ante Christū natum.	Anni mundi.	Anni urbis cōditæ.
79	4011	
		670
		671
		672
		673
49	4041	674

L. Sylla 2. Q. Metello Pio.

Bellum Sertorianum
Hispaniense.

P. Seruilio Vatia Isaurico, Appio
Clandio Pulchro.

Coniuratio Cn. Pisonis.

M. Lepido. Q. Catulo.

M. Emilio Lepido Mamerco,
D. Bruto.

Ciuile Lepidi.

Cn. Octauio, C. Curione Scribonio.

An. ante Christū natum.	Anni urbis cōditæ.	Anni mundi.
79		4011
645	L. Octauio, C. Aurelio Cotta.	
646	L. Licinio Lucullo, M. Aurelio.	
647	M. Terentio Licinio Lucullo, C. Cassio Varo.	
648	L. Gellio, Cn. Lentulo Clodiano.	
649	Cn. Anfidio Oreste, P. Cornelio Lentulo Sura.	
49		4041

nis fuit hæreditas, post multos victos cælosque Romanos duces vix confectum à Pompeio decimo anno post. Nam Sertorius à M. Antonio & M. Perpenna & aliis coniuratis in conuiuio interfectus est octauo Ducatus sui anno. Perpenna autem, ad quem imperium partim translatum erat, duobus post annis à Pompeio captus & cum reliquiis deletus. *Oros.* Sicque receptæ Hispaniæ.

Anno sequenti Sylla dictaturam abdicauit, ordinata Rep. de quo Cæsar apud Suetonium, Syllam nesciuisse literas, qui dictaturam deposuisset.

Sic bella ciuilia post annos fermè 40. finem habuerunt. *Oros. lib. 5. cap. 18.*

Quorum duo inter Marium & Syllam, Octauium & Cinnam per 10. annos tracta plusquam 150. millia Romanorum consumpserunt. *Idem lib. 5. capite 21.*

Consulares 23. Senatores fermè 308. Ante prodigia dira visa sunt. *Obsequens.*

Florentia Hetruriæ urbs à Syllanis militibus conditur.

Hic est Sylla, qui post victoriam ciuilem se Fœlicem appellari voluit. Ludiones & reliquum instrumentum Ludicrum ex Olympia Romam traduxit Olymp. 175. quando Pompeius Magni cognomen tum accipiebat.

Catenas Iugurthæ manibus iniecit, Mithridatem compefcuit, cæsis in Thessalia hostium centum milibus castris quoque expugnatis. Renouato deinde bello iterum fudit ac exercitum eius deleuit. Athenis captis libertatem & ciuibus, quæ habuerant, reddidit Dardanos, Enetos aliòque Thraciæ populos Macedoniæ incursantes adortus multis præliis fregit. Sociale bellum repressit. Cinnæ dominationem coërcuit. Marium proscriptum & exulem reddidit. Primus Romanorum morte multauit. *Appian.*

Deposita dictatura priuatus vixit, commentaria scripsit, Lucullòque dedicauit. *Plutar.*

M. Lepidus eius inimicus primus omnium, limina ex Numidico marmore in domo posuit, magna reprehensione. *Plin. lib. 36.*

Seditionem mouet, lege promulgata de actis Syllæ, qui proximè obierat, rescindendis.

A Catulo altero Cos. & Pompeio, qui iam Miluium pontem collèmq; Ianiculum cum exercitu infederat, Italia pulsus in Sardiniam refugit, vbi frustra bellum molitus, paulò post morbo interiit. *Appian. Plutar.*

Victores, quod non temerè in aliis ciuilibus bellis contigit, pace contenti fuerunt. *Florus.*

Appius Claud. Proconsul Thracas pluribus præliis vicit & in Sarmatas vsque penetrauit. *Florus.*

M. Perpenna iam Lepidi partibus, præsertim eo in Sardinia mortuo, fractis: ad Sertorium in Hispaniam magno cum exercitu venit.

Curio consul retulit ad Senatū, vt legati Erythras mitterentur ad carmina Sibyllæ colligenda & Romam deportanda. *Lact. lib. 1. & lib. de Ira Dei.*

Lucretius Poëta Epicureorum amatorio poculo in furorem versus, cum aliquos libros, per insaniam interualla conscripseret, quos Cicero emendauit, se sua tandem manu confecit, atatis quadragetimo quarto.

Hoc scilicet culum, philosophorum sectis præstantioribus neglectis, multos habuit Epicureos, Pomponium Atticum, Velleium, &c. Vtinam nostrum plures non habeat, dum ardentius Lucretius legitur, exponitur, emendatur, quam libri sacre scripturæ à plerisque.

Lucullus, Græssus, Antonius oratores clarissimi. L. Lucullo, M. Cotta Coss. Nicomedes rex Bithyniæ mortuus populum Romanum hæredem reliquit. Tum Bithynia in prouinciæ formam redigitur. *Eutrop.*

Bellum Piraticum in Cilicia & Pamphylia secundum ab eo, quod antea M. Antonius Prætor confecerat, ortum ob inquietam Mithridatis præliis Asiæ, triennio emenso confectum à P. Seruilio, qui proinde Isaurici nomen assumpsit. *Oros.*

Seruilius Proconsul bello piratico Pamphylia, Ciliciam, Pisidiamque deuicit fecitque prouincias. *Jornandes.* Lyciam, *Orosius.* Isauriam. *Marcell. lib. 14.* Phrygiam Cretamque Piratico bello perdomitas in eandem prouinciæ formam redegit. *Iustinus lib. 14. & Rufus.*

Calices & Isauros, qui se piratis & prædonibus coniunxerant, subegit & viam per Taurum primus instituit *Rufus.* Præterea Olympum montem peruagatus Phalelin, Corycum, Olympum tres magnas eius terræ vrbes cepit. *Padianus in Verrinas.*

L. Magius & L. Fannius transfugæ à Mariano exercitu, à Mithridate ad Sertorium in Hispaniam mittuntur de paciscenda cum eo aduersus Romanos belli societate.

Mithridatem fœdere cum Sertorio icto, bellum nouum inferentem, Bithyniamque occupantem, Cottam apud Calcedona terra marique fundentem, urbem Cyricum obsidentem, ut inde totam Asiam inuaderet, L. Lucullus cum maximo exercitu adueniens cohibet. *Plutarch.* cum eo bellat annis septem. *Velleius.* Fame ferroque ad centum ferme hominum millia delet, pulsumque regem Bithynia, cogit in Pontum profugere. *Idem & Epito. 95.* tumque Tigranis Armenij generi sui & Macharis Bosphorani, filij sui auxilia implorare. *Appian.*

Deiotarus Gallogræciæ tetrarches, Mithridatis quæque præfectos bellum in Phrygia mouentes repellit. *Epito. 94.*

Bellum Gladiatorium in Campania per tres annos. Aliis, Seruile tertium, siue Spartiacum in Italia. Nam 74. gladiatores ducibus Spartaco, & Oenomaio & Crixo, effracto Capuæ Lentuliludo, per Italiam vagantes, vocitatis ad bellum seruis Vesuuium montem belli sedem faciunt. Cl. Pulchrum & P. Varium prætorum vincunt. Contra eos etiam male pugnarunt Lentulus & Gellius Coss. Q. Arius & Cn. Manlius Prætores, C. Cassius proconsul, donec à M. Crasso Prætoris anno tertio post bellum inchoatum, priore prælio 35. millia eorum, cum duce Gramico, posteriore quadraginta millia cum ipso Spartaco caderentur.

Curio Scribonius Daciâ tenuis venit, sed tenebras saltuum expauit, *Florus* Dardani, & Mæsis per triennium subactis primus Romanorum ducum ad Danubium usque peruenit. *Rufus.* Urbis 679.

Lucullus aperit Pontum & regis quandam opibus

An.
ante
Christi
natum.
79

Anni
mundi.
4011

M. Licinio Crasso Diuise. Gn. Pompeio Magno.

680

Q. Metello Cretico, Q. Hortensio.

681

L. Cecilio Metello, Q. Marcio Rege.

682

Bellum Creticum.

C. Pisone, M. Acilio Glabrione.

683

Bellum Piraticum.

M. Lepido, L. Tullo Volcatio.

684

Coniuratio Cn. Pisonis.

49

4041

Anni
urbis
cōditæ.

An.
ante
Christi
natum.
79.

Anni
urbis
cōditæ

Anni
mundi.
4011

685

L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato.

Bell. Mithridaticum Pompeij.

686

L. Iulio Cesare, C. Marcio Figulo Thermo.

687

M. Tullio Cicerone, C. Antonio.

Coniuratio Catilinæ.

49

688

D. Iunio Silano, L. Licinio Murena.

4041

& natura regionis vallatum. *Cic. pro Archia.* Nam Amisum & Eupatoriam vrbes Ponticas obsidione cinxit & Themiscyram, *Appian. 30.* millibus ad Cabora cum quinque millibus caesis Mithridatem ad Tigranem fugat. *Eutrop.*

Marcus autem Lucullus Macedoniam sortitus ad terminum gentium lacumque Mæotim peruenit. Per Thraciam cum Bessis primus pugnavit. Thracas montanos subegit, Eumolpidam, quæ nunc Philippopolis dicitur. Olympiadâ, quæ modo Adrianopolis, Cabylem, Appolloniam, Galatiam, Parthenopolim supra Pontum positas ciuitates occupauit, Tomos ad Danubium usque perueniens Scythias arma Romana monstrauit. *Florus.*

Censorium nomen triste seuerumque à sedecim annis intermissum M. Crasso, Cn. Pompeio Coss. repetitur, Cn. Lentulo & L. Gellio censoribus creatis, qui asperam censuram egerunt, quatuor & sexaginta senatu motis, *Epito. 98. Padianus in Verrinas.* Eorum muneris erat Senatuum legere, equites inspicere, censum ciuium agere.

L. Metellus Prætor in Sicilia à C. Verre afflictâ contra Piratas prosperè rem gerit. *Epito. 98.* Pergamenonem Archipiratam nauali terrestrique prælio comminuit. *Oros.*

Q. Hortensio consuli Creta, ac bellum Cretensibus gerendum obtigit, sed is vrbe ac foro, in quo dominabatur, delectatus, Metello collegæ exercitum ac prouinciam concessit. *Xiphilinus.* Ob eandem causam postea Cicero Macedoniam, quæ sibi obtigerat, C. Antonio Collegæ concessit, neque in prouinciam ex consulatu profectus est.

Mithridates & Tigranes & L. Lucullo in Armenia victi, bellum reparant missis ad finitimos reges legatis: ubi Arsaces Parthus pacta cum Lucullo societate, eum tamen non adiuuit. *Dio.* anno septimo & ultimo Lucullani imperij regna sua recuperant & augent. *Velleius.*

Bellum Creticum, quod Mithridati Cretensibus fauissent, peragitur à Metello intra triennium. *Eutrop.*

Creta prouincia facta, *Rufus. Iustin. lib. 41.* Piraticum siue Maritimum extrema hyeme apparatus, incunte vere susceptum, media etate confectum est à Pompeio, qui à Brundisio profectus, quinquagesimo die totam ad imperium Ciliciam adiunxit, omnes, qui ubique prædones fuerunt, partim cepit, partim interfecit. *Cic. pro lege Manil.*

Intra 40. diem toto mari eos expulit, & acceptis in deditionem piratis agros vrbeque dedit. *Epito. 99.*

In maritima Ciliciæ ora urbem Solos, à Tigra-ne deletam restituit: & Pompeiopolim appellauit *Dio.*

In Cretam, alteram post Ciliciam prædonum arcem, multos eorum persecutus est. *Plutarch.*

Piratis octingentas 46. naues ademit. Acilius Glabrio successor Lucullo datus, quod imperij diurnitati modum statuendum veteri exemplo putarent, *Cic. pro lege Manilia.*

L. Lucullus primus imperator appellatur, Ar-

menia, Mesopotamia, Nisibi cum regis Armeniae fratre capta.

Piso, Catilina, Antronius circiter nonas Decembris parabant Cal. Ianuarij, deinde re patefacta nonis Feb. L. Torquatam, L. Cottam Coss. cum plebique senatoribus interficere, ipsum Pisonem correptis fascibus cum exercitu ab obtinendas duas Hispanias mittere. Sed coniuratio non processit signo à Catilina celerius dato. atque hinc Catilinariae coniurationis primordia. *Sallustius, Epitome 101. Sueton. in Caesar. Cicero pro Sylla.*

Tigranis filius ad regem Parthorum transfugiens primum vna cum illo bellum patri intulit ad Artaxata, deinde recedente Partho à patre victus ad Pompeium se proripuit.

Pompeius cum rege Parthorum Phraate amicitiam renouauit, equestri praelio Mithridatem vicit & in Bosphoron impulit. Tigranem in deditioem accepit, eique ademptis Cappadocia, Syria, Phoenice, Sopheno, Cilicia, regnum Armeniae restituit, & pecuniam ingentem imperauit, filium eius, qui iis, quae ipse statuerat, non stabat, in vinculis habitum Romam misit. *Epitom. 100.*

Mithridatem persequens in vltimas ignotasque gentes, Iberos Albanosque, qui transitum non dabant, vicit *Epito. 101. Appian.*

Triennio bellum istud Mithridaticum confecit, non quod planè Mithridatem superasset. Nam is deinceps cum exercitu in Italiam transitum moliebatur, (vt olim Annibal) sed quia Pharnaces filius, Patri insidias faciens, eum septuagenarium veneno sibi mortem conscicere coegerit: quod se permittens Pompeij potestati, regnum Patris consecuturum speraret. *Dio, Plut. Appian.*

P. Sylla & P. Antronius Coss. designati cum essent eorum alterum L. Cotta, alterum L. Torquatam ambitus damnarunt, & in eorum locum, Consules creati sunt. *Padianus in Cornelianam.*

Cicero Consul suo consilio atque eloquentia efficit, neleges aliquot perniciosae à Tribunis pleb. & quidem C. Antonio collega non repugnante, promulgatae ferrentur, vt lex Agraria, de campano agro diuidendo &c. *Dion. & ipse in Pisonem.*

Coniuratio Catilinae extremo ferè anni, Cicero nis praecipue industria, oppressa est. Coniuratoribus multis captis & extremo supplicio affectis, caeteris foris in agro Pistoriensi à C. Antonio deletis. *Sallust. Dion. Appian. Plutarc.*

Mithridaticum bellum tractum fuit per 40. annos. Consulatu Ciceronis & Antonij vix consumptum. *Oros. lib. 6 c. 1.*

Ita Pompeius vnica profectioe Armeniam Pontum, Paphlagoniam, Galatiam, Cappadociam, Bithyniam, Phrygiam, Ciliciam, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, Hircanos, Scythas, Iudaeos, &c. ad Caucasum montem vsque & Euphratem, Mysiam, Lydiam, Cariam, Ioniam, Asiam, quae ad Pergamum est, atque ipsam Graeciam partim recuperauit, partim nunc primum subiecit, *Appianus.*

Tigrani Armeniam maiorem permisit, Pharnaci Mithridatis filio Bosphorum, Ariobarzani Cappadociam, Antiocho Commageno Seleuciam, Deiotaro atque aliis Tetrarchis Minorem Armeniam,

An. ante Christi natum. 79

Anni mundi 4011

M. Pupio Pisoni, M. Valerio Messala Nigro.

689

Q. Metello Celeri, Q. Afranio.

690

C. Iulio Caesare, M. Calpurnio Bibulo.

691

L. Calpurnio Pisoni, Au. Gabini.

692

Bellum Gallicum Caesaris.

49

& Galatiam,

An. ante Christi natum. 79

Anni vrbis conditae. 693

P. Cornelio Lentulo Spinthere, Q. Metello Nepote.

Anni mundi. 4011

Cn. Lentulo Marcellino, L. Marcio Philippo.

694

Cn. Pompeio 2. M. Crasso 2.

695

Appio Claudio Pulchro, L. Domitio Ahenobarbo.

696

Parthicum Crassi.

49

& Galatiam, Attalo & Pylemeni Paphlagoniam, Aristarcho Colchidem, Palestinam Hyrcano. *Idem.*

Asiam, quae antea Romanum imperium terminabat tribus nouis prouinciis victoria cinxit. *Cic. de Prouinc.*

Ponto videlicet, quem ille cum Bithynia iunctum vnã prouinciam fecit (*Strabo*) Syria, (*Marcel. lib. 14.*) Ciliciae parte, quae nondum imperio Rom. subiecta erat. Sicque Asiam, quam vltimam prouinciam acceperat patriae, mediam reddidit. *Ipsè apud Plin. lib. 7.*

De iis omnibus, Creta item & Bacternis triumphauit. *Plin. lib. 7. cap. 26. lib. 37. cap. 2.* ex tot bellis perbiduum vnico triumpho contentus aetatis quadragesimo quinto, *Velleius.*

Post tot victorias infeliciter res gessit, quod indignè templum Dei captis Hierosolymis habuisset. Nam.

M. Cicerone & C. Antonio Coss. captum Hieros. templum à Pompeio. *Ioseph. lib. 14. Antiquit. cap. 8. annis. 32. ante Augustum, 61. ante ortum Christi.*

Eodem anno natus traditur Augustus Caesar, 9. Cal. Octobris.

Apollo à L. Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe, 30. cubitorum, 150. talentis factus Romam transfertur. *Plin. lib. 34.*

C. Caesar Cons. Illyriam ac Galliam citeriorem cum tribus legionibus à populo, vltiorem cum vna legione à Senatu in quinquennium obtinet.

Mox P. Clodius Tribunus Pl. fit, & Ciceronem vrbe pellit, quod consul ciues Romanos Catilinae socios necasset, domo eius incensa, area libertati consecrata, bonis publicatis, praedijs direptis, eo aqua & igni interdicto, lege lata, ne quisquam testum intra quingenta milli passuum ab Italia praerberet, ne quis de eo ad Senatum referret, ne decerneret, ne disputaret, ne loqueretur, ne pedibus iret, ne scribendo adesset.

Cicero exulans in Macedoniam se confert. Cuius rei causa 20. hominum millia vestem mutarunt, rostra ingemuerunt, forum obmutuit. De eo reuocando Pompeius cogitat, cumque hoc anno octo Tribunis Pl. de reditu eius promulgatum esset, vnus Aelij Liguris intercessione nihil perfici potuit. *Dion. Appian. Plut. Cic. pro domo.*

Sed sequenti anno Cn. Pompeio inter alios nitente. T. Annio Milone Trib. Pl. agente, P. Lentulo Cos. referente reuocatus est. Area domus eius, Pontificum sententiis, religione liberata, domo ac villis publica pecunia restituit.

Heluetij tectis suis incensis atque relictis, cum nouas sedes quaererent iter faciunt per Galliam Narbonensem. A Caesare prohibiti, victi tandemque in deditioem accepti, domos suas reperunt.

Caesar precibus Aduorum & Sequanorum, qui se ab Ariouisto Germanorum rege opprimi querebantur, in eum mouit, & fufum vsque ad Rhenum insequitur. Ita vna estate duobus bellis confectis, in hyberna ad Sequanos exerciuit reduxit. *Ipsè lib. 1.*

Sequenti anno Belgas cecidit. Successiones, Belouacos, Ambianos in fidem recepit. Neruiorum

4041

gentem propè ad interneconem redegit. Aduaticos in deditiorem redegit. Inde per P. Crassum Venetos, Vnellos, Ofisinos, Curiosolitas, Seliuios, Aulercos, Rhedones, quæ sunt maritimæ ciuitates. *Idem.*

Tertio per Titurium Sabinum & Crassum omnes ferè Aquitaniam populos. *ipse lib. 3.*

Quarto Vlipetes, Germanos, Tenchtheros, magna cum multitudine Rhenum transgressos, quod à Sueuis complures annos exagitati bello premerentur, funditus delet. Quo Germanico bello in Gallia confecto Rhenum transit, ponte in flumen facto. Sicambrorum vicis, ædificiisque incensis propter Sueuos se in insidiis expectantes, in Galliam rediit, pontemque rescidit. In Britanniam inde traiecit. Petentibus pacem dedit obsidibus acceptis. Reuersus Morinos rebellantes & Menapios sub potestatem redegit. *Idem.*

Quinto treuiros & Germanos Transrhenanos in fide continuit. Classe iterum in Britanniam traiecit, obsidibus acceptis & tributis impositis in Galliam recessit. Castra Q. Ciceronis in Neruiis à Gallis aliquot, Ambiorige duce Eburonum, oppugnata suis hostibus liberavit. *ipse.*

Sexto (nam in aliud quinquennium imperium ei fuerat prorogatum) Treuiros in fugam compulit. In Germanos, qui eis auxilia dederant, ponte refecto iterum mouet. Sed cum Sueuos sese in syluas recepisse cognouisset, in Ambiorigè Eburonum regè reuersus, Eburones fundit & dissipat.

Septimo Galli cum Cæsarem in Italiam profectum putarent illic retinendum urbano motu occisi Clodij: die constituta Genabi ciues Romanos negotiantes interficiunt. Carnutes se belli principes instituunt. Aruerni & ipsi Vercingentorige duce arma capiunt, ac Pictones, Parisios, Cadurcos, Turenos, Aulercos, Lemouices, Andes, Bituriges sibi socios adiungunt. Recurrens Cæsar Vellaunodunum Senonum oppidum expugnat. Genabum Carnutum diripit & incendit. Nouiodunum & Auaricum diurna oppugnatione capit. Gergouiam diu, sed frustra, oppugnatam omittit, Alexiam mandubiorum magno apparatu obsessam, dedito sibi Vercingentorige Aruerni, ad deditiorem adducit. Aduos Aruernosque in fidem recipit. *ipse.*

Octauo Carnutes est persecutus. Inde Bellouacos Cocleo duce interfecto. Per Caninium & Fabium legatos rem bene contra Pictones gerit. Vxellodunum Carnutum capit. In Treuiris per Labienum prosperè pugnat. Omnes Aquitaniam ciuitates in fidem recipit, in Belgio ad legiones hibernat. *ipse, Hirius, Dio.*

Nono nullum bellum gessit, sed honorificè ciuitates appellando, principes premiis maximis afficiendo, nulla noua onera imponendo, defessam tot præliis Galliam spe meliorum, in pace continuit. Maximè quia profectiorem in Italiam pararet, ut suam Antonique petitionem commendaret.

Decimo Gallias & Britannias tributarias facit. *Rufus.*

Omni Galliam à saltu Pyrenæo, Alpibusque, monte Gebenna vsque ad Rhodanum, & Rhenum, circuitu patentem bis & tricies centum millia pas-

An. ante Christum natum.	Anni Mundi.	Anni Urbis condita.
79	4011	697
		<i>Cn. Domitio Caluino, M. Messala.</i>
		<i>Cn. Pompeio 3. Q. Metello Pio.</i>
		<i>M. Claudio Marcello, S. Sulpitio Ruso.</i>
49	4041	699

An. ante Christum natum.	Anni Urbis condita.	Anni mundi
79.		4011
49.	700	4041
51	702	4043
		<i>12. / m PTOL. Dionysius, an. 2.</i>
		<i>Orode 2. Parthorum nono.</i>
		<i>Romæ Coss.</i>
49		4043

suum: præter socias & bene meritas ciuitates in prouinciæ formam redegit, eisque in singulos annos stipendij nomen imposuit. *Suet.*

in PTOLEMAEVS DIONYSIVS à Pompeio restituitur, pro qua gratia illū è prælio Phartalico ad se confugientem, proditoriè die post fugam octauo per Achillam occidit iussit, auctore Theodoto præceptore & Photino procuratore.

Eum adhuc adolescentem bello Alexandino Cæsar misit, necauitque, regno Ægypti Cleopatrae sorori, cum qua stupri consuetudinem habuerat tradito. *Eutrop. in Cæs. oros. lib. 6. cap. 14.*

Bellis ciuilibus Romanis Parthi Pompeio contra Cæsarem, item Bruto & Cassio aduersus Augustum & Antonium misere auxilia.

Post belli finem rursus, Pacoro duce Orodis regis filio, & Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, & bello victus ad Parthos. transfugerat, Syriam irruerunt, ac totam occupauere prouinciam.

Quos P. Ventidius Bassus cum toto exercitu ad interneconem deleuit. Aiunt autem Labienum & Pacorum à Ventidio eo potissimum die interfectos, quo antea Crassus victus fuerat, ne aliquando Romani ducis mors inulta relinqueretur.

Nec longè post id prælium, Orodem regem à filio Phraarte occisum esse.

Pharnaces à Pompeio Bospori Cimmerici rex constitutus, patrii regni recuperandi cupidus, Colchida, Armeniam, Cappadociæ & Ponti partem occasione bellorum ciuiliū in potestatem reduxit.

Domitium Caluinum à Cæsare missum profligauit, inde reliquas Ponti partes, expugnata Amiso, occupauit.

Cum Cæsare postremo congressus ad Zeliam vno prælio fugatus, ab Asandro Bosporani tumultus auctore necatus est. *Cæsar, Hirius, Appianus.*

Iuba regis à Cæsare victi filius, historiam scripsit, & captiuus in triumpho Cæsaris ductus est.

ROMANA Prol. Dionysio & Cleopatra regibus Ægypti ab Urbis 700 ad 707. vsque ad Cæsaris necem.

Ante bellum ciuile. 320. millia ciuium censa sunt cum tribus annis post, Cæsare censum agente, dimidio minus inuenta sint, *Plutarch.* id est 150. reliquis bello ciuili confectis.

Lentulo & Marcello Coss. ciuilia bella cœpta sunt, id est, belli Gallici decimo.

Cæsar, ubi vltro citroque de pace legatis missis conueniri non potuit, traiecto Rubicone, Pisaurum, Fannum, Anconam occupat, Tignum Auximum, Asculum recipit. Consulibus, & Optimatibus Roma profugientibus Picenum percurrit. Pompeium Luceria Canusium proficiscentem, atque inde Brundisium, Brundisio autem in Epirum Dirrachium, quod consules ante traiecerant, cum omnibus copiis, relicta Italia, transgressum insecutus, custodibus Brundisio impositis ad urbem redit.

Pecunia ex ærario extorta, M. Lepido urbi præ-

fecto, qui postea triumphavit, in Hispaniam, quæ à legatis Pompeij tenebatur profectus, Afranio & Petreio cum. 7. legionibus victis, Hispaniam recepit. Massilia, quæ sibi primum itinere portas clauderat, duobus præliis navalibus potitus Romam iam à M. Lepido Dictator dictus rediit. *Ipsæ lib. 1. de bello Civil.*

Magistratu initio exulibus omnibus redeundi potestatem, præterquam Miloni, concessit: Magistratus subrogavit, sacerdotes suffecit. Gallis Transpadanis civitatem dedit. Undecimo inde die dictatura se abdicat & ab vrbe Brundisium proficitur. *Ipsæ lib. 3.*

In Macedonia factus consul res gerit, Servilio collega consulatum Romæ administrante, & M. Cælium prætorem seditiones in vrbe, novarum spe tabularum mouentem, de magistratu deiciente, qui vrbe pulsus Miloni exuli, fugitivorum exercitum contrahenti se coniungens, cum eo interemptus est. *Dio Appianus.*

Exitu anni in Epirum transgressus Oricum & Apolloniam recipit, Dyrrachium petit, sed à Pompeio ad flumen Apsum occurrente ita victus est, ut ille ob rei frumentariæ inopiam castra inde in Thessaliam transferre coactus fuerit.

Cum eodem in Pharsalia subsistente extremo prælio congreditur, maximæque clade fusum ad mare compellit, vbi Pompeius naue in Ægyptum delatus iussu regis Ptolomæi antequam in terram egrederetur occisus est eodem die, quo de Mithridate & Tigrane regibus triumpharat. Cornelia vxore & Sext. Pompeio filio in Cyprum elabertibus.

Cæsar post diem tertium insecutus, cum ei Theodotus caput Pompeij & annulum obrulisset: doluit & illachrymavit. *Appianus. Dio.*

Tertio anno Caleno & Varinio Coss. Alexandria post nonum mensem recepta, l'harnacèque in Ponto superato, Romam redit & Dictaturam inuadit: verbo, constituendæ reip. & rei gerendæ causa: re, ut omne ad se vnum ius Reip. traheret, quod ante multorum erat, quod posteri eius, sublato iam à M. Antonio Cof. Dictatoris nomine, Imperatoris vocabulo expresserunt.

Tertium & quartum consulatum titulo tenuit gessit, contentus Dictaturæ potestate cum consularibus decreta. *Sueton.*

Veteranis cum seditione missionem postulâtibus dedit. *Epitom.*

In prælio Alexandrino regiam classem incendi iussit. Ea flamma cum partem vobis inuasisset, 400. millia librorum proximis fortè ædibus condita, exussit. *Oros. lib. 6. cap. 13.*

Quarto Africam recepit Scipione & Iuba superato. Quinto Hispaniam victis Pompeij filiis. Deinceps res vrbanas gessit, honorarios Coss. creare cœpit, Imperator appellatus & Pontifex Max.

Ita vrbe 701, pulso Italia Pompeio, dictatura in sex menses capta, post vndecim dies abdicavit.

702. victo, occisoque Pompeio dictator fit in annum.

An. ante Christum natum. 79

4041

L. Emilio Paulo, C. Claudio Marcello.

L. Cor. Lentulo, C. Claud. Marcello.

49

4043

Anni vrbis conditæ.

700

701

702

L. Emilio Paulo, C. Claudio Marcello.

L. Cor. Lentulo, C. Claud. Marcello.

Bell. Civile Cæsaris.

BELLVM

An. ante Christum natum. 47

47

47

Anni vrbis conditæ.

CIVILE

CÆSARIS

ET

POMPEII.

702 n CLEOPATRA Antonij, an. 18.

720

Anni Mundi. 4043

4043

4043

4061

703. Alexandrinum & Ponticum bellum conficit.

704. Africanum, Numidia, quæ in Iubæ potestate erat, in prouinciam redacta.

705 Hispaniense. Inde dictatura in perpetuum accepta triumphum agit, Gallicum ex citro constantem, Ponticum ex acanto, Alexandrinum testudine, Africum ebore, Hispaniensem argento rasili.

706 triumphis actis, magnis populum congiariis affecit, ludos fecit, epulum dedit, gladiatores & naumachiam ludis funebribus Iuliæ edidit, ædem Veneri genitrici prælio Pharsalico votam dicavit, forum Iulium extruxit, iudicia equitibus & senatoribus communicavit, prætoris prouinciis annum, consularibus biennium statuit, annum ordinavit, senatum suppleuit, patricos allegit. *Plutarch. Sueton. App.*

Ex monte Albano ouans vrbe iniiit, deinde interfectus est.

Annum hunc alij Vrbe fuisse dicunt septingentesimum nonum, alij 710, alij alium, secundum diuersas veterum supputationes, de quibus post in Chronologorum scrupulis. Nos Liuium, ut Hebraicis summis congruentiorem, sequuti sumus.

Sofigenes Alexandrinus Mathematicus, cuius consilio Iulius Cæsar Pont. Max. in Ægyptum profectus, fastos siue Calendarium Numæ Pompilij nimis vndecim diebus breue, qui Lunariibus mensibus annos distinxerat, corrigit, & ad cursum solis reuocat, solares vel potius civiles siue vsuales menses in fastis reponens iuxta Ægyptiorum morem. *Plin. lib. 18. c. 15. Appian. in fine lib. 2 de bell. civil. sub anno vrbis 708. ante Christum an. 45. Intercalati sunt dies 67. Dion. lib. 43. & Plut. in Cæs. vel. 68. v rannus ille confusionis vltimus in dies 443 protensus fuerit. Macrob. lib. 1. Satur. cap. 14. constititque quindecim mensibus, lunariibus scilicet. Suet.*

Cyclum decemno uennale, qui aureus dicitur, condidit. Orbem per Geometriæ peritissimos emensus hæc celebriora comperit, maria 30. insulas 27. montes 40. prouincias 78. vrbes insignes 370. maiora flumina 94. Gentes 125. Ambitum vero orbis trecenties quindecies centena passuum millia continere. Longitudinem ab Oriente in Occidentem siue ab India ad fretum Gaditanum octies quinquies centum septuaginta octo miliaria, latitudinem à meridie ad Septentrionem ferè dimidio minorem quinquagesies septuaginta duo miliaria.

Maris vero profundissimum perpendicularo in quindecim stadia portendi (id est, in Gallicam fete leucam) *Priscianus.* Sed ab eo tempore valde est aucta Geographia, Christianorum sedulitate. n CLEOPATRA propè Vrbe septingentesimum regina Ægypti à Cæsare constituta, Ptolomæo fratre submerso,

Romam Cæsarem visit, amasium suum. Regnum tenuit vsque ad duodecimum Augusti, quo anno ipsa cum Antonio sibi mortem consciiuit.

R. Nehemias ben Haccana auctor epistolæ secretorum, in qua dicebat se tantum distare. 50. annis à Christi ortu.

R. Iudith ben Simeon, qui libellum מלחמת יודית. i. reuelator arcanorum, M. Antonio consuli dedicauit. Apollonius Rhodius Philosophus Rhodi docet. Illic autem literarum gymnasium erat celeberrimum.

Catullus, Sallustius, Nicolaus Damascenus historici.

Virgilius nascitur.

Seneca duodecimum annum attingit, antequam proscribatur Cicero.

Hortensius, Trebarius, Labeo, Sulpicius Iuriconsulti. Crappus Stoicus.

M. Varro Heluo librorum & literarum doctissimus, quadringentos & nonaginta libros scripsit. *cell. lib. 23.*

Vetus patremia fuit, eum tot tantaque scripsisse, ut nihil videatur potuisse legere: tantum è conuerso legisse, ut videretur nihil potuisse scribere.

Atticus annorum septingentorum memoriam vno libro colliguit. *Cic. in Orat.*

Nam eam longius repetere non potuit, quoniam ante Olympiades nihil planè apud Græcos certum fuit. *Varro in Prolog. 3. de re rust.*

Anno ab vrbe condita. 700. plurimam partem vrbis ignis foruitus, nempe. 15. vicus consumpsit. Hinc ciuile bellum committitur. *Oros. lib. c. 12.*

Cicero post oppressam remp. vacuus negotiis forensibus & ciuilibus multos quidem aureos libros philosophicos edidit, quos enumerat initio 2. de Diuin. sed in tribus de Natura Deorum se ipsum superauit, Deo prouidente, ut Idololatria per suos cultores oppugnaretur, quæ mox per Christum esset expugnanda & triumphanda.

Primum enim refellit Deum Epicureorum. Deinde Deos Stoicorum, planetas, &c. Denique Deos Populares, quos fabulosos vel homines fuisse contendit. Horum librorum præiudicio Ethnici, cum à nostris grauarentur: eos censuerunt per Senarum esse igni abolendos. *Arnobius libro. 3. contra Gentes.* Interficitur annis 40. ante Christi natalem.

Tyro eius libertus notarum siue abbreviationum inuentor, quibus alias addidit Philargius Mecænatius, deinde Seneca.

Cæsar nouem annis subegit Gallias, in quibus, ut ipse de se scribit, & Eutropius repetit, ter fuit victus: semel in Aluerna præfens ad Gergouiam, metropolim regni, quod per diu Aruerni tenuerant in Aquitaniam & partem Celticæ: bis in Germania absens.

Primus Romanorum Rhenum traiecit, & in Britanniam, quæ nunc Anglia, ita tamen ut dubium reliquerit, essetne insula an continens. Esse postea insulam sub Seuero imperatoris compertum fuit.

Bellum ciuile gessit primum in Illyrico ad Apolloniam & Dyrrhachium, deinde in Thessalia, in campis Pharsalicis.

Bello eius Africano, Galli 30. duo millia equi

An.
ante
Christū
natum. 4043
47

Anni
mundi.
4043

Anni
vrbis
conditæ.
702

Orode, deinde Phraarte
3. Parthorum Rege.

Jul. Cæsare, an. 6 deinde
M. Antonio an. 12.
Imp.

Summa 270.

Romæ Coss.

C. Cæsare, P. Seruilio Isaurico.

702

An.
ante
Christū
natum. 47

Anni
vrbis
conditæ.
702

Pharsalicum.

703

Q. Fusio Caleno, P. Vatinius.

Alexandrinum &
Ponticum.

704

C. Cæsare 3. M. Lepido.

Africanum.

705

C. Cæsare 4. A. Q. Maximo.

Hispaniense.

706

C. Cæsare 5. M. Antonio.

49

Anni
mundi
4043

tum loco pepulerunt & fugarunt.

Annis quinque, post victum Pompeium, imperat, vel tribus & mensibus aliquot, iuxta *Eges. lib. 1. cap. 27. Ioseph. lib. 14. Antiq. cap. 19. Clement. Strom. lib. 1.*

Deiictis in Africa Pompei partibus Romam reuersus à Bruto & Cassio, & reliquis coniuratoribus viginti tribus vulneribus in Senatu confoditur, cum sequenti die esset profecturus contra Parthos, die quadragésimo octauo postquam triumphans ex monte Albano urbem ingressus esset.

Præter ciuiles victorias vndecies centum & nonaginta duo millia hominum in suis præliis consumpsit.

Nunquam legitur vulneratus.

Primus historicorum Latinorum Germaniæ meminit. Nam reliqui eam semper habuerant inter Scythiæ regiones obscurissimas, suæque commemoratione indignas.

Expeditio eius in Galliâ senatusconsulto suscepta annis ante Christum. 58.

Eius aduentu in Galliam Sueffiones regem Galbam habebant. *lib. 2. cap. 1.*

Sequani Catamantaledem, quem Romani amicum ac socium appellarunt, *lib. 1. cap. 2.*

Aquitani Pisonem à Romanis amicum, similiter appellarunt, *lib. 4. cap. 3.*

Nitiobriges Olloniconem. *lib. 7. c. 6.* Eburones Ambiorigem. *lib. 5. cap. 8.*

Aduerius eum Aruerni cum quadringentis hominum millibus Vercingentorige Rege bellum gerunt. *strabo lib 4.*

Vercingentorix Aruerniæ rex, Amyntas Lycaoniæ, Arethas Arabiæ, Orodes Parthiæ, Malcus Nabatheorum, Deiotarus Galatiæ, Polcmon Ponti.

Galliæ status hoc tempore is erat. Capièbat gentes 315. *Agrippa rex apud Ioseph. libro secundo belli cap. 17.*

Germanos potentia & imperio permebant & feræ genti iura dabant, virtute perpetuo superiores. *Cæsar lib 6. de Gal.*

Facundia Græci, gloria belli Galli ante Romanos fuerunt. *Sallustius.* virtute belli omnibus gentibus præferebantur. *Cæsar. ibid lib. 5.*

Augustodunum vetustissima post Massiliam bonarum artium sedes. *Tacit. lib. 3. Eumenis Rhetor in oratione.*

Urbes primariæ sui iuris erant, nullius addictæ imperio, quæ populi & gentis totius nomine vocabantur. Plurimos etiam habebant regulos, quorum clientes Ambactos Cæsar vocat.

Solebant, quoties de totius gentis commodis agebatur, conuentus indicere, in quibus in tres diuidebantur ordines. Primus eorum, qui sacra tractabant Druydæ. Secundus nobilium, regulorum & principum ciuitatis ac Rerumpub. Tertius populi.

Druydæ præter cognitionem rerum naturalium, moralem exercebant disciplinam, animarum immortalitatem docebant, iustissimi erant omnium opinione. Sine his nihil siue in bello,

4061

sine in pace gerebatur. Ideo & publica & priuata iudicia penes eos erant. *Cæsar, Mela, Strabo, lib. 4.*

Semnotheis & Druydis sacrorum ministris colebant Teutatem, Helum, siue Heum, Taranim, Ogmium, eisque humanas hostias litabant. Quiritus tamen ab Augusto, Tyberio, Claudio & seqq. imperatoribus sensim sublatus est. *Plin. lib. 30. cap. 1.*

Contra Germani neque Druydes habent, neque sacrificiis student. De deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt, & quorum aperte operibus iuantur, Solem, Vulcanum & Lunam. Reliquos nec fama acceperunt, &c. *Cæsar libro 6. Latrocinari virtuti ducunt, &c. Mela, Tacitus.*

Nulla pars Galliarum inculta iacet, excepto duntaxat, quod paludes & Syluæ coli prohibent. Magis hominum frequentia, quam diligentia incolitur. mulieres sæcunditate & educandi studio optime, viri bellorum magis, quam agriculturæ studio. *Strabo lib. 4.*

Lingua eius non multum ab hodierna differebat, eiusdem significationis & prolotionis, etsi fortasse rudior.

Primò, quia nomina nationum, prouinciarum, ciuitatum, urbium, montium, Syluarum, fluiorum, etiam hodie retinent antiquum nomen.

Secundò, quia apud antiquos scriptores multa extant vocabula, quibus item hodie Galli, & nulli alij, vtimur, vt leuca, Beco, Crupellarius, Carra, Bracca, Bacchinum, Soldurius, &c. apud Cæs. Ammian. Marcellinum, Suetonium, Tacitum, Gregorium Turonensem, Sidonium Apollin.

Tertiò, quia linguæ nullis vicissitudinibus & confusionibus ita solent mutari, nisi vetusti indigenæ penitus deleantur, quin radices & fundamenta permaneant, vt apparet ex Italicis & Græcis vulgaribus, quæ magis corruptæ sunt, quàm mutata. Hinc migrantes in alienas sedes alterum idioma potius imbibunt. Nam, vt Liuius in bello Asiatico de Gallogræcis ait, Planta facillè vertitur in id solum, in quo feritur.

Germanicè non locutos apparet è sexto belli Cæsaris, vbi Ariouistus Germanorum princeps multa consuetudine Gallicam linguam didicisse dicitur.

Non Græcè è quinto, vbi Cæsar se ad Q. Ciceronem epistolam misisse Græcis literis, ne intercepta à Gallis consilia sua cognoscerentur, & è Phauorino philosopho Arelatensi, qui apud Gellium se Gallum Græcas literas didicisse profiteatur.

Coniecturæ, quas in contrarium affert in suo Celt-Hellenismo Leo Tripulcius, hoc tantum docent apud Gallos viguisse, literarum Græcarum studia, præsertim Massiliæ, quod vrbs esset Græcæ originis, ac doctos, præsertim Druydas, ea lingua delectatos siue scribendo, siue inter se conferendo, vt nunc Latina.

Non Britonicè, vt Rhenanus ridiculè censet.

An. ante mundum.

4043

47.

C. Pansa, Lu. Hirtio, bisque mortuis Octauius Cæsar, & Q. Padio.

Anni vrbs condita

74

Mutinense siue Antonianum.

M. Lepido, L. Minutio Planco.

708

Philippense.

49

4061

An. ante Christum natum.

47

Anni vrbs condita.

709

P. Seruilio Isaurico, L. Antonio Pietate.

Perusinum L. Antonij.

710.

Cn. Domitio Caluino, C. Asinio Pollione.

Anni Mundi.

4043

4061

Nam Britones aliunde in Galliam venerunt, nempe ex Anglia, è qua Britannicam linguam post sexcentimum Christi annum detulerunt.

Massiliensium lingua tunc quidem potuit esse Græca, vt Sicularum, melitensium, partis Italiæ, quæ magna Græcia dicta est, verum id quia non erant Galli indigenæ siue aborigines. Massiliam enim Phocenses fugientes Cyri dominatum condiderant. Ex quo per hæc loca, hominibus paulatim excultis (inquit Marcellinus lib. 5.) viguere studia laudabilium doctrinarum inchoata per Bardos, Euages, & Tectosages. Et Bardi quidem fortia virorum illustrium facta heroicis composita versibus cum dulcibus lyræ modulis cantarunt, &c. Vbi nota Bardos originem referri ad Massilienses Græcos, contra eos, qui ante Cyrum, imò verò ab initio turris Babel, illos somniant in Galliis literas coluisse.

Tempore Strabonis (id est, hoc. Nam Strabo sub Augusto) Massiliæ eloquentia & philosophia docebatur, contractus Græcè scribebantur, Romani neglectis Athenis eò ad disciplinas capessendas confluebant. *Strabo lib. 4.*

Franci natio Gallica, & indigena, non Germanica, non Troiana, non Scandica, non Sicabrica, ex Ammia. Marcell. multo ante declinationem imperij. Nam de rebus Iuliani Imperatoris, eos cis Rhenum locat iuxta Chamanos (qui hodie Geldrenses) lib. 21. & 17. vbi & eos Salios vocat, vnde lex Salica. Apud quem etiam lib. 15. Romani, quo tempore signa trans Rhenum inferebant, inter palatinos & prætorianos milites habebant Francos. Et Iustinianus Imperator epistola quam ad ipsos scripsit, apud Procop. lib. 1. ita eos alloquitur, ac si prouinciam Romanam minimè cepissent, sed iure eam, velut patriam, tenerent: eosque opponit Gothis, qui imperatoris ditionis Italiam per vim ceperant, nec restituere decernebant. Denique Agathius lib. 1. disertè eos Germanos non esse asserit. Rectè igitur eos indigenas docet Connanus lib. secundo comment. Iuris ciuil. cap. 9. Idque è Cæs. lib. 6. Liuij lib. 5. Rhenani annotat. ad Tacitum.

Ab iis Franconia in Germania nomen accepisse videtur, quod à Francis scilicet olim armis occupata fuerit, vt nunc tota Gallia. Vnde & veteres Franciæ siue Galliæ reges, iidem erant & Germaniæ vsque ad Carolum Cæsarem an. 888. quo defuncto non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.

Phraartes. 3. Orodi patri à se interfecto in regnum Parthorum succedit, Triginta fratres necat.

Contra illum Antonius cum. 15. validissimis legionibus pugnat infeliciter, vnde ex Parthia magna exercitus parte amissa refugit. *Iustin. libro. 42.*

Qua victoria insolentior factus Phraartes, cum crudeliter multa gereret in exilium à Parthis pellitur, regnumque eius Tyridati traditur, quod post annum, eo fugato. Scytharum ope recuperauit, deindeque cum Augusto pacem fecit.

ROMANA sub Triumviris ab Urbis 707.	An. ante Christi natum.	Anni mundi. 4043	L. Marcio Censorino, C. Calvisio Sabino.	Anni urbis conditae. 711
C. Pansa & Aul. Hirtius nouissimi sunt Consules propriè. quòd deinceps sub Trium- uiris indèque sub Monarchis Reip. penitus fue- rit.	47			
Id est, sequentes Coss. satis superfluè numeran- tur. Nam omnia non ad eorum, sed ad Monar- chiae vnus arbitrium fiebant. Nisi quòd Augustus in eis studiorum populi & Senatus auctoritatis semper rationem habuerit. Nihil enim propè vn- quam egit, quod non alterutrius auctoritate fieri vellet.				
Tiberius populum omni Reip. administratione exclust, Senatum maximè veneratus est.				
Sic Claudius, Caius, & Nero, quamuis tyrannicè Imperium egerint, Senatus tamen auctori- tatem minimè neglexerunt.				
Sub Galba bello ciuili inter Othonem & Vi- tellium, item hunc & Vespasianum Senatus po- testas ita corruit, vt eum annum Reip. supremum vocet Tacitus Nam deinceps Romani princi- pes diuturnitate potestatis insolentiores omnia ad arbitrium, Senatus potestate neglecta, agere cœperunt, imperium in regni formam vertentes. Eti alij alijs moderatijs. <i>Onuph. in sua ciuitate Roma- na.</i>			Parthicum Venditij.	
Ita consules Hirtium & Pansam subsecuti sunt honoratij, nec à nobis adiiciuntur, nisi vt nomen quidem processisse ad sequentia sæcula intelligere- mus, at rem penes Tyrannos mansisse.				
Hunc autem annum, quo Hirtius & Pansa con- sules fuerunt, vocant Solinus & Rufus Urbis se- ptingentesimum & decimum. Alij. 712. alij alium. Sed iam docuimus nos Liuium sequi, quin & mo- nuimus ex Cicerone ad Brutum ante vrbis quin- gentesimum omnem eius Chronologiam esse in- certam.				
Hi autem ante à Cæsare fuerant designati, quàm interficeretur, tum cum expeditionem adornans in Parthos, in insequentes annos plures magistra- tus creauit.			Ap. Claudio, C. Norbano Flacco.	712
Antoniano bello ad Mutinam à D. Bruto contra Antonium defensam, Antonium castis exuerunt, & ad Lepidum proconsulem in Galliam profugere coegerunt. Hirtius post victoriam faucibus obiit. Pansa Bononiae item ex vulnere mortuus est.				
Bruto & Mutina obsidione liberatis, solus Octa- uius Cæsar, qui se consulibus adiunxerat, incolu- mis victoria fruitus est, & honorificè à Sena- tu habitus, maximè auctore Cicerone, <i>Dio. Velleius.</i>				
Qui cum à Senatu, vt consul in locum consu- lum occisorum fieret, non impetrasset, reconci- liatus M. Antonio & M. Lepido, contracta etiam affinitate per desponsationem Clodiae priuignae Antonij, exercitum Romam adduxit, consula- tumque, annos tantum. 20. natus, inuasit, Q. Pa- dium sibi collegam subrogans. <i>Suetonius.</i>			M. Agrippa, L. Caninio Gallo.	713
Q. Pædus Cof. legem tulit de quaestione ha- benda in interfectores Cæsaris. Postulati ea lege M. Brutus, C. Cassius, D. Brutus, absentes dam- nati	4061			

An. ante Christi natum.	Anni urbis conditae.	Romæ Coss.	Anni mundi. 4043	nati sunt. D. Brutus, cui Senatus vt M. Antonium perfeque- retur mandauerat, relictus à legionibus suis in Gal- lia, iussu Antonij ad Aquileiam captus interem- ptus est. Octavius Cæsar M. Antonium & M. Lepidum ex Gallia in Italiã accersit In Bononiensi agro se triũ viros Reip. constituendæ cum summo imperio in quinquennium renuntiant. Lepido Hispanias & Narbonensem Galliam, An- tonio reliquas Gallias, Cæsari vtramque Lybiam cum Sicilia & Sardinia distribuunt, Magistratus, nec Senatu nec Populo consulto, quibus voluerunt, mandant. Lepidum in locum occisi D. Bruti con- sulem in sequentem annum creant, eumque ad Ro- mam ac reliquam Italiã tuendam instituunt. Antonium ac Cæsarem ad Cassium Brutumque bello perfequendum, & ad proscriptionem Senatus cædemque inimicorum ciuium edendam, ad quæ exequenda confestim omnes Romam conuolant. Inter prosriptos fuere L. Paulus frater M. Lepi- di, L. Cæsar auunculus Antonij, M. Cicero, qui Oct. Cæsarem suis sententijs exueat. Cuius occisi à Po- pilio legionario milite à se olim defenso & è cruce erepro, caput, cum manu dextra in rostris positum est. <i>Plut. Dio.</i> M. Brutus, qui totã Epiro & Macedonia in pote- statem redactis, à Senatu præesse Macedonia iussus fuerat, inde in Asiam contrahendorum auxiliorum causa se contulit. In Europam regressus Adali agrum populo Rom. ab eo moriente relictum recepit, & Bæsis in Mace- doniam irrupentibus ope reguli Kalcyporidis victis, Imperatoris nomen sibi peperit. Cassius pecuniis in Asia corrogatis Dolabellam in Laodicea obsessum, vt sibi manus inferret coëgit. Rebus inde omnibus in Syria & Cilicia constitutis, Smyrnam in Asiam ad Brutum ad ordinanda belli consilia contendit, quod aduersum se à Triumviris comparari acceperat. Ita Cassius Thodius & Ariobarzane, Brutus Lyciis Patareis & reliquis Asianis subactis in Macedoniam, vt ibi bellum gererent, traiecerunt, & ad Philippos castra è regione hostium posuerunt. Priore prælio Cassius ab Antonio pulsus, cum Brutum in acie cecidisse metueret, sibi liberti manu mortem intulit. Posteriore paucos post dies victus M. Brutus, desperatis rebus & ipse manu Stratonis fugæ comitis se transfodit. Quod idem fecerunt principum Romanorum circiter. 40. Q. Hortensius hinc quoque occisus est. Hinc Cæsar Hispania & Numidia sibi sumpta in Italiã æger reuertit. Antonius Gallia & Africa sibi assignata in Asiam ad cogendas promissas militibus pecunias profectus est. Perusia Cæsar in Etruria, L. Antonium Cof. mul- ta contra se consilio Fuluie vxoris M. Antonij moli- tum, conclusum diu obsedit, postremoque conatũ aliquoties erumpere in deditioem cepit. Ei veniam dedit plerisque equitum & Senatorum ad aram C. Cæsaris immolatis. Perusiam diruit, Italiã totam in potestatem redegit, Fuluiam ad M. Antonium vi- rum cum liberis & Iulia eius matre fugauit.
47	713			
714		L. Gellio Poplicola, M. Cocceio Neruo.		
715		Bellum Siculum Sex. Pompeij. Sex. Pompeio, L. Cornificio.		
4061			4061	

M. Antonius & Cæsar mortua Fulvia in gratiam redierunt, atque hinc Cæsar Sardiniam, Dalmatiam, Hispaniam, Galliam, Antonius reliqua omnia supra Ionium mare in Asia & Europa fortiti sunt, excepta Africa, quam Lepidus, & Sicilia, quam Sext. Pompeius tenebant. Et in urbem equis inuecti sunt, Octavia etiam Cæsaris sorore Antonio in matrimonium collocata.

Ventidius ab Antonio amore Cleopatraz in Ægypto implicato contra Parthos missus, eos tribus præliis fudit. Labienum Pompeianarum partium ducem & Pacorum regis filium occidit. Parthos Syria & Tauro monte expulit, Palestinam recepit. Primumque omnium de Parthis triumphauit. *Sue. Entr. lib. 7.*

Aug. Cæsar M. Agrippam ignobili loco, bonum militiam, victoriæ socium geminatis consularibus extulit. Post etiam mortuo Marcello sororis filio generum sumpsit. *Tacit. lib. 1.*

Is Gallos noua molientes deuicit, & secundus Romanorum belli causa Rhenum transit. In Aquitania rem prosperè gessit.

Eo & Caninio Consulibus Triumviri, cum quinque anni Trium viratus, in quos se crearent, abiissent, semet in alterum quinquennium prorogarunt.

Sex Pompeius minimus filiorum Pompeij, qui è Corduba, vbi obsidebatur, Iulio Cæsare Hispaniense bellum conficiente, elapsus in Lusitaniã veniens aliquandiu latuit. Occiso iam Cæsare Hispaniam inuasit. Deinde cum M. Lepido, qui à Cæsare alteram Hispaniam obtinuerat, fœdus fecit, vt recuperato patrimonio Hispania recederet. Quod fœdus à M. Antonio Conf. confirmatum est.

Is postea lectis ex Epiro proscripitis ac fugitiuis diu in mari prædatus Messanam in Sicilia primum, deinde totam insulam occupauit.

Facta cum Triumviris pace nec seruata, quod rursum latrocinis mare vexaret, & annonæ subuectionem impediret, post multa naualia prælia dubio euentu commissa, tandem fugatus est.

E Messana Corcyram, inde in Cephaleñiam venit, denique in Asiam ad Antonium. Et cum eum in Lesbo res malè gessisse contra Medos, audiret, ratus se Antonij imperium ad se translaturum, per M. Titium Antonij legatum, iussu eiusdem Cornificio & Pompeio Coss. interfectus est. *Dio. Appianus.*

M. Lepidus pacta occulta cum Sex. Pompeio in bello Siculo iniens, post eum fugatum, Messanam occupauit, ac Siciliam sibi vendicauit, Cæsare in ius vocato.

Sed bello petitus atque à suo exercitu desertus, abrogato Triumviratus honore, supplex à Cæsare vitam impetrauit, & Circeios in perpetuum relegatus est. *Sueton.*

Sexto Pompeio in Sicilia victo, Lepido triumphali potestate exuto, Dalmaticum, siue Illyricum bellum Octavius Cæsar suscepit, multis annis cum Noticis, Pannoniis, Thetis, Illyriis, Dalmatis, Iapygibus, Liburnis, Tauristis, Mœsis, Thracibus, Vindelicis, Getis, Basternis, Germanis, & ceteris trans-Rhenanis & Danubianis, partim suo, partim Agrippæ, Vibij, Asinij Pollionis, M. Crassi, L. Pisonis, L. Lentuli, Neronis Drusi & Tib. Cæsaris ductu con-

An.
ante
Christi
natum.

47

Anni
mundi.

4043

4061

Anni
urbis
condita.

M. Antonio, eoque abdicante L. Sempronio Atriatino, L. Scribonio Libone.

616

C. Cæsare, L. Volcatio Tullo.

6

An.
ante
Christi
natum.

47

Anni
urbis
condita.

718

Cn. Domitio, C. Sosio.

719

C. Cæs. M. Valerio Messala
Cornino.

Bellum Actiacum.

Anni
mundi.

4043

4061

fectum. Tum limes inter Barbaros & Romanos per Vindeliciam, Noritum, Pannoniam & Mæsiam est constitutus.

Statilius Taurus in Africam à Cæsare post victum in Sicilia Lepidum missus, de Africa, C. Sosius, cui imperium Syriæ & Ciliciæ Antonius tradiderat, de Iudæa, quæ Romanos multis detrimentis Antigono rege affecerat, C. Norbanus de Hispania triumpharunt.

Atticus Ciceronis amicus Cn. Domitio & C. Sosio Coss. moritur, *Cor. Nepos.* Tum transactum est secundum quinquennium Triumviratus, atque ita hoc primum anno Cæsar priuatus fuit.

Vltimum bellum ciuile Actiacum, quo confecto Romanum imperium totum ad Cæsarem, qui post Augustus est appellatus, translatum est.

Susceptum est paruis occasionibus. Antonius scilicet obiecit Cæsari, quod Lepido Triumviratum abrogasset, copias eius & sexti Pompeij, quas communes esse oportebat, itemque eas, quas in Italia conscripserat, quæ communis erat, vnus sibi sumpsisset.

Cæsar Antonio, quod Ægyptum sine sorte teneret, Sextum Pompeium, cui ipse sponte ignouisset, interfecisset, Artanufdam regem Armeniorum dolo captum in vincula coniecisset, regnum eius filio suo ex Cleopatra nato destinasset, Cleopatram & liberos ex ea susceptos ingentibus muneribus donasset, seque in Ægypto cum Cleopatra sepeliri iussisset, Cleopatraz filium ex C. Cæsare Cæsariem appellasset, & ad Cæsaris genus traduxisset.

Ad Actium Epiri promontorium multis præliis: vno equestri, ceteris naualibus prosperè gestis, vltimo cum totis Orientis viribus, id est, Asiæ, Iudææ, Thraciæ, Macedoniæ, Græciæ, Ægypti, Cyrenæ, regum & dynastarum omnium, à Cæsare militibus Galliæ, Italiæ, Siciliæ, Sardinia, Hispaniæ, Libyæ instructo, victus cum Cleopatra Alexandriam in Ægyptum profugit, vbi obiectus, in vltima rerum desperatione, præcipuè falso Cleopatraz occisæ rumore impulsus se ipse interemit.

Cæsar Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra, ne in arbitrium victoris veniret, voluntaria morte per sibi ipsi admotas apides defuncta, in urbem reuersus tres triumphos egit, vnum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra mortua translata.

Sicque finem bellis ciuilibus imposuit anno altero & vigesimo. Nam capta erant Lentulo & Marcello Coss. In monumentum victoriæ Nicopolim iuxta Actium extruxit, & Agonem Actium instituit.

Ægyptum in prouinciæ formam redegit, ei Cornelio Gallo præfecto. Inde in Asiam per Syriam venit, atque ibi hyemauit. Æstate autem sequentem in Italiam decedens, urbem cum tribus his triumphis ingressus est.

Herodem etiam Antonij partem secutum regem confirmauit, addita Gadara, Hipponis, Samariæ, Ioppæ, & Turris Stratonis maritimarum ciuitatum ditone.

AERA Augusti an. 38. ante Christi natalem, de qua supra. Quarto eius an. *Vasem Chron. cap. 22.* qui hæc ex Eusebij Chronico manuscripto citat. Hoc tempore Edicto Augusti Cælaris æs in tributum & census dari iubetur. Ex quo æra collecta est. Aliis Aera numeri notam, vel supputationem designat.

Augustus nepos Iulij Cæs. 18. ætatis an. Cicero- nis opera dux aduersus Antonium destinatus est.

Inita cum Antonio & Lepido societate extorsit, vt sibi viginti annos nato consulatus daretur. Hinc deinceps Reip. præfuit an. 6.

Quadraginta quatuor legiones ad tutelam orbis terrarum distribuit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*

Cum Phraarte Partho pacem inuit, signa, quæ sub Crasso, deinde sub Antonio capta erant, cum capti- uis recipiens. *Iust. lib. 42.*

Et eius filium, quem negligentius custoditum Ty- ridates quidam de Parthorum regno contendens, rapuerat, & ad ipsum duxerat, vicissim reddens. *Ibidem.*

Cantabri & Astures mortalium vltimi in Rom. potestatem venerunt, & nouissimi ab eis defece- runt, adeo vt cum Gotthi Hispanis iura darent, nun- quam imperata fecerint, semper suis vsi legibus. *Va- san. Iulius Amylius.*

Cantabros & Astures vltimos Hispaniæ populos Augustus debellans, Tarraconi legatos Scytharum & Indorum, eius amicitiam postulantes excepit. Ita 300. annos in Hispania decertatum est, donec tan- dem tota Cæsari paruit, Cantabris postremo ab ipso superatis.

Coponium constituit Syriæ præsidem, & Quiri- num procuratorem Iudææ. *Ioseph. Antiq. lib. 18. cap. 1.* Non dudum ante natiuitatem Christi, vt describere- tur primum vniuersus orbis. *Luc. 2.*

Vniuersa terræ tributum æris imponens, vt fluuius Tyberim pontibus & tabulis æreis admodum cras- sis consterneret ad viginti miliaria. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Ob quem census tumultus multi exorti, qui in Gallia vix sunt compositi. *Florus in Epito. Liuiana lib. 139.*

Anno deinde decimo post, perfecta est descri- ptio (secunda supple) capitum & facultatum per Syriam & Iudæam ab eodem Quirino, siue Cyre- nio censore ad id constituto atque misso. *Ioseph. ibid. cap. 1. & 3.*

Vel si vnica fuit Cyrenij descriptio, errauit Iose- phus tempore.

Carthaginem & Corinthum euersas restituit. Lug- dunum Romanorum coloniam, per Minutium Plä cum Cicero discipulum condit. *Euseb.*

Quinque bella ciuilia gessit, Mutinense contra M. Antonium, Philippense contra Brutum & Cal- sium. Perusinum contra L. Antonium Trium-viri

An. ante Christi natum. 47

Anni mundi. 4061

47

4090

29

4091

29

4090

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

4091

29

Quarta Monarchia Romanorum ab Oceano Hispanico, vsque ad Eu- phratem, quæ ferrea Da- niel. 2.

I.
a Deuicto Antonio Augusti solus ad Chri- sti vique natalem im- perium tenuit, an. 29.

Phraarte 3. Partho- rum rege.

Romæ Coss.

C. Augusto Cæs. 4. M. Crasso dein- de in eius locum, M. Tulio Cice- ronis filio.

C. Cæsare 5. Sex. Appuleio, deinde Potito Valerio.

Iani templum clausum.

C. Cæsare 6. M. Vipsanio Agrippa 2.

Bellum Cantabricum Iano aperto.

Anni vrbis condit. e.

720

749

710

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

722

721

An. ante Christi natum.

29

723

724

725

726

727

728

729

Anni vrbis condit. e.

723

724

725

726

727

728

729

723

724

725

726

727

728

729

723

724

725

726

727

728

729

723

724

725

726

727

728

729

Anni mundi. 4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

4061

fratrem. Siculum contra Sextum Pompeium. Actia cum contra M. Antonium, quod inter eos exarbit anno Herodis tertio, post quod Ægyptus Romana prouincia facta est.

Deinde pace terra marique parta, Ianum clausit. *Oros. lib. 6. cap. 16. & 18.* qui bis tantum ante ipsum fuerat clausus, sub Numa rege, & pace primum cum Carthagine inita.

Cum sibi monarchiam citra tyrannidis opinio- nem stabilire veller, id perfecit decenniorum & quinquenniorum rogatione. Quod secuti reliqui Cæsares, quanquam non in certum tempus, sed in totam vitam designarentur imperatores, tamè quin- quennalia & decennalia celebrarunt, quasi tum im- perium renouantes.

Errorem, qui ex auunculi Iulij Cæsaris malè per- cepta intercalatione ortus est, Augusti sequens casti- gatio sustulit. *Macrob. lib. 1. Satur. cap. 14.*

Quæ hodie iam alia castigatione indiget. Nam er- ratum fuit singulis annis, 106. vno die. Itaque inter- caladi sunt dies quindecim, qui singuli, singulis, 106. annis accreuerunt. Quod sic rectè fiat, vt Ianuarius sit cum Capricorno, quando incipit sol ad nos redire, & dies longiores efficere. Neque enim Calendariū melius corrigi possit, quam vt vnà simul incedant menses & signa Zodiaci, Æquinoctiorum locis in primo gradu Arietis & Libræ exactè constitutis. *Postellus.*

CÆTERA illius memoriæ per consulum ordinem ab eius victoria Æliaca ad Christi ortum sic habent.

Quo tempore nuntiata est mors M. Antonij, in parte anni consul erat Ciceronis filius. *Dio. Plin lib. 22.*

Senatus statuas Antonij deiecit, ac decreto, ne quis ex gente Antonia, Marci prænomine vteretur, statuit. *Plutar.*

Ipsa Cæsare & Sext. Appuleio Coss. Cæsar victor ab oriente rediens octauo, Idus Ianuarij urbem tri- plici triumpho ingressus: tum primum Iani portas sopitis omnibus, finitisque bellis ciuilibus clausit, quo die Augustus consalutatus est. *Oros. lib. 6. cap. 18.* post 200. annos ex quo clausus, moxque apertus fuerat. *Ibid. cap. 19.*

De republica populo, Senatūque reddenda & deponendo imperio deliberavit, M. Agrippa sua- dente maximè. Interim dissuadenti Mecanati assen- sit, sed vt magis coleretur, & volentibus ciuibus, imperium stabiliret, prouinciarum administrationē cum Senatu & populo communicauit. Nam Sena- tui populūque Africam, Numidiam, Asiam, Græ- ciam, Epirum, Dalmatiam, Macedoniam, Siciliam, Cretam, Cyrenem, Bithyniam, Pontum, Sardiniam & Bæticam, quæ pacatiores erant, tradidit.

Sibi verò sumpsit reliquam Hispaniam, & Tarrac- onensem & Lusitaniam, & Galliam omnem Nar- bonensem, Lugdunensem, Aquitanicam, Celticam, & eorum Colonias, Germaniam, Cœlem, Syriam, Phœnicem, Ciliciam, Cyprum, Ægyptum. Post au- tem Cyprum & Galliam Narbonensem populo de- dit, ab eo vero Dalmatiam accepit. Quæ permuta- tio in aliis post etiam gentibus facta est.

Ac vt omnem de te Monarchiæ suspicionem exi-

meret, potestatem rerum, quæ sibi concessæ erant, in decennium sumpsit, ita ut successione decennio rum perpetuo imperium administrauerit.

Quin & in Senatu se reddere temp. publicè dixit. Verum Senatorum alij, quòd fidem verbis eius non haberent, alij quòd grauiora damna ex populari statu extimescerent, alij quòd eius offensionem, si aliter facerent, metuerent, precibus coëgerunt, ut imperium solus ipse retineret, ac satellitibus custodibùsque vitæ eius stipendium duplicarunt, perinde ac si serio abire imperio voluisset.

Ipse met Cæsare sextum, & M. Agrippa secundum Coss. contra Cantabros, & Asturas Hispaniæ fortissimas gentes Ianum aperuit, atque in Hispanias cum exercitu profectus est. *Orf. lib. 6. cap. 20.*

Cenfores longo interuallo creati defuetos creauit, qui centum quadraginta per bella ciuilia temere in Senatum ingressos senatu mouerunt, aliis quinquaginta vltro cedentibus. *Dio.*

M. Agrippa tertium consul Pantheon templum fecit. *Dio.*

Septa in campo Martio dedicat. M. Crassus ex Thracia & Getis triumphat, Rhodol quodam Getarum rege in potestatem adducto.

Polemo rex Ponti in amicitiam Augusti accipitur. *Dio.*

Septimus, Octauus, Nonus Consulatus ab Augusto Tarracone initur. Tandiu enim illic mansit ad bellum Hispaniæ conficiendum. *Suet.*

Tumque Aminta rege mortuo Galatia cum Lycaonia prouincia facta est: & oppida Pamphylia libertate donata.

Iube, pars Getulie pro paterno regno permessa. *Dio.*

Hispani & Salassi victi. Sicque Cantabricum bellum post quinque annos confectum est. *Dio.*

Quo confecto cum bellum Parthis inferre velle videretur, tota Parthia captiuos ex Crassi & Antonij exercitu collectos signaque militaria his erepta recepit, filiis, nepotibusque Phraartis obsidibus datis.

Apud Tarraconem etiam legatos Indorum & Scytharum excepit, & pacem cum eis firmavit. *Orf. lib. 6. cap. 20.*

Inde templum Iani, quod horum bellorum causa aperuerat, iterum claudit.

Augustam urbem in Hispania tribus millibus Romanorum eò deductis condit. *strabo lib. 4.*

Cantabri & Astures discessu eius rebellantes, à L. Emilio perdomantur.

Æmilius Gallus primus Romanorum C. Cæsare decimum, C. Norbano Coss. in Arabiam felicem, exercitum parum prosperè adduxit. *Dio.*

Periculoso morbo Augustus oppressus ab Antonio Musa medico sanatur.

M. Marcello, L. Arruntio Coss. Fannij Cæpionis & Varronis Muræne coniuratione patefacta, ædem Iouis Tonantis dicauit. *Dio.*

Dictaturam & Censuram tenuit, at tribuniciam potestatem sibi sumpsit, ipsi vndecimo consulatu delatam. *Dio. i. 20.* annis antè Christi ortum, quam per. 37. annos continuauit. *Tacit. i. vsque ad mortem.*

Quo anno Romæ fons olei per totum diem defluxit. *Orf. lib. 6. cap. 19.*

Senantum ad sexcentos redegit, in quo antea erant

An. ante Christi natum.

Anni mundi.

Anni vrbis condite.

4061

29

M. Appuleio, P. Silio Nerua.

C. Sentio Saturnino, P. Lucretio Cinna Vispillone, quibus sufficit Velleius M. Vinucium & Agrippam 4.

Pannonicum per triennium.

Cn. Lentulo, P. Lentulo Marcellino.

C. Furnio, C. Iunio Silano.

L. Domitio Ahenobarbo, P. Cor. P. Scipione.

M. Druso Libone, L. Pifone.

Rheticum & Vindelicum.

Cn. Lentulo Getulico, M. Crasso.

Bosphoranum.

730

731

732

733

734

735

736

An. ante Christi natum.

Anni vrbis condite.

Anni mundi.

29

737 Ti. Nerone, P. Quintilio Varo.

738 M. Messala, P. Sulpicio Quirino.

739 Paulo Fabio Max. Q. Ælio Tuberone.

740 Iulio Antonino Africano, Q. Fabio Maximo.

741 Druso Nerone, T. Quintio Crispino.

742 C. Marcio Censorino, C. Asinio Gallo.

743 Tib. Nerone, Cn. Calpurnio Pifone.

744 L. Lelio Balbo, C. Antistio Vetere.

An. ante Christi natum.

Anni vrbis condite.

Anni mundi.

4090

erant super mille, & quidam indignissimi per gratiam & præmium allecti, quos vulgus abortiuos appellabat.

C. Sentio, Q. Lucretio Coss. Virgilius moritur. Augusto absente & Asia Orientisque res ordinante. Quando exarsit bellum Pannonicum à Nerone confectum.

Et Agrippa sacra Ægyptia repressit edicto, ne quis ea intra 500. ab vrbe passus exerceat. *Dio. 54.* quod postea Tyberius reperit. *sen. Epist. 109.*

Garamantas Cor. Balbus subigit & primus ex his triumphauit. *Solinus, Plin. lib. 5.*

Cn. Lentulus Getulicus victis post consulatum Getulicus dictus est.

Bosphoranos A sandro mortuo à quodam Scribonio sollicitatos Agrippa vicit, & signa Romana, quæ illi quondam sub mithridate sustulerant, bello recuperauit. Triumphum inde decretum agere noluit, quia de rebus gestis nihil ad Senatum scripserat. Duobus annis post obit.

Ex quo tempore reliqui exemplum eius, quasi legem quandam, secuti, neque publicè literas miserunt, neque triumphum obtinuerunt, sed triumphalia tantum ornamenta. *Dio.*

Quirinus cum M. Valerio Messala Consul, V. C. 738. diu post in Syriam missus ad census describendos, datisque rectoris C. Cæsari Armeniam obtinèri.

Pontificatū max. quem neque viuo Lepido Triuiri filio auferre sustinuerat, mortuo demum suscepit Augustus. *Suet.* Tum ad cæteros eius titulos hic pontificalis honor accessit. *Ouid. lib. 2. Fasto.*

Tyberius primus (victis Pannoniis) triumphalibus ornamentis honoratus est, nouo nec antea cuiquam tributo genere honoris. *Sueton.* Dio tamen Agrippam primum hoc honore decoratum esse prodidit.

Sequenti anno Drusus iisdem affectus est quòd Sicambros sociosque eorum, item Gallos Rhenum transgressos, denique Vsiotas debellasset, Frisus ad amicitiam Romanam traductis. *Dio.*

Inde L. Pifone, quòd Sialetos Macedoniam incurstantes vicisset triennio, cum omnibus Thraciæ gentibus atrox bellum gerens. *Florus, Velleius.*

Pax cum Parthis facta. *Epitoma penultima.*

Bellum aduersus Germanos trans Rhenum à Druso geritur. Ipse ex fractura equo super crus collapsus, trigesimo post die, mortuus est. *Epitoma vltima Luiti.* Nā Liuiana historia huius Drusi Augusti priuigni, quæ cum filiis Germanicū Dio appellat, morte expletur.

C. Marcio Censorino, C. Asinio Gallo Coss. mensis Sextilis in Augusti honorem dictus est Augustus: anno Augustio vigesimo. *Censor. de die Natali.* Augustium annum appellat, postquam ille Augusti nomen est consecutus.

Tiberius Rhetico & Vindelico bello gentes Alpinas, Pannonico Breucos & Dalmatas subegit, Germanico 90. millia deditiorum traiecit in Galliam, iuxtaque ripam Rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res & curru urbem ingressus est, & primus nouo genere honoris decoratus. *Suet.*

In actis temporum D. Augusti inuenitur duodecimo eius consulatu, C. Crispinum Hilarum ex ingenua plebè Fesulana cum liberis nouem, nepotibus 27. pronepotibus 29. neptibus 9. prælata pōpa, cum

omnibus his in capitolio immolasse. *Plin. lib. 7.*

Augusto & Coruino Gallo Coss. Julia filia ab Augusto in insulam ob flagitium relegata. *vell.*

C. L. entulo, M. Messala Coss. Augustus templū terriō clausit, & sic pace per totum orbem terrarum confirmata, Dominus Pacis in terra nascitur. Quas portas duo per duodecim fermē annos quietissimo semper obseratas, ocio ipsa etiam rubigo signauit, nec prius vnquam, nisi extrema senectute Augusti pulsata Atheniensium seditione & Dacorum commotione patuerunt. Eo tempore, quo natus est Christus firmissimam, verissimamque pacem ordinatione Dei Cæsar cōposuit, eōque anno Dominū se omnium appellari non est passus, imo nec ausus, quia verus Dominus totius generis humani, inter homines natus erat. *Oros. lib. 6. cap. vlt. Irenæus. lib. 3. cap. 25.*

Inde vsque ad mortem Christi per 33. annos Iudæa, cui primum & præcipuē ipse venerat ad præstandas promissiones patribus factas, sine bello perpetua pace potita est.

Eo vixdum ex humanis exempto, atrox bellum inter Herodem & Aretam Arabum regem exortum est, in quo Herodes victus est & cæsa multa Iudæorum millia. Cuiusmodi multa deinceps in ea gente exarserunt, donec tota funditus deleteretur. *Ioseph. Vnus è fructibus absentis & reiecti Christi pacis principis.*

[Eum disertis verbis Esaias Propheta designat eo elogio agnoscendum: quod esset Princeps pacis, cap. 40.]

Omnibus ad occasum & meridiem pacatis gentibus, ad Sequentionem quoque duntaxat intra Rhenum atque Danubium, item ad Orientem intra Taurum & Euphratem, Nilum quoque, reliqui qui immunes imperij erant, vt Scythæ, Sarmatæ, Seres & Indi misere legatos amicitiam petentes. Parthi quoque quasi victoriæ Crassianæ pœniteret, vltro signa retulere. Sic vbique cuncta atque continua totius generis humani aut pax fuit aut pactio. Tūmque ausus est tandem Augustus septingentesimo ab V. C. anno, Ianum geminum claudere bis ante se clausum, sub Numa rege & victa primū Carthagine. Hinc conuersus ad pacem prouidit in omnia mala sæculum, grauibus seuerisque legibus multis coërcuit. *Florus in fine lib. 4.*

Hic Camers legendum censet, septingentesimo quinquagesimo, vel quinquagesimo secundo, vt habet Orosius libri sexti capite vltimo, sed id postea expendemus.

Hinc nascitur Christus, secundum illud Danielis cap. 2. In diebus autem regnorum illorum (.i. vnus siue vltimi illorum, siue illis adhuc stantibus, necdum absumptis) suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri non tradetur. Comminet autem & consumet vniuersa regna hæc, & ipsum stabit in æternum. De regno Christi & Ecclesiæ, cuius initia in eius ortu.

ITA Bruto & Cassio cæsis, Sex. Pompeio apud Siciliā oppresso, exuto Triumviratu Lepido, interfecto Antonio, solus per 44. an. remp. tenuit Romano adiecit imperio Ægyptū, Cantabriam, Dalmatiam omnem, Pannoniam, Rhetiam, Vindeliciā, Salsos in Alpibus, omnes Ponti maritimas ciuitates,

Anni
Christi.

Anni
mundi.

Anni
vrbis
cōditæ.

1

Augusto 12. L. Sylla.

745

C. Calpurnio, L. Paßieno.

746

Cn. Lentulo, M. Valerio Messala,
sive Messalino.

747

Ianus tertio ab Aug. clausus in
annos 12. Pax per orbem.
Inde Christus pacis prin-
ceps nascitur.

Augusto 13. M. Plautio, indeque,
C. Caninio Gallo.

748

0

4090

Post CHRISTVM
adhuc imperat, an. 15.

15

4105

Phraarte. 3. Partho-
rum rege decimo. Deinde
Phraarte quarto anno 2.
Orode anno 2.

Romæ Coss.

Coss. Lentulo, L. Pisone Augure.

750

15

Augusto 14. L. Paulo.

751

vt Bos-

Anni
Christi.

Anni
vrbis
cōditæ.

Anni
mundi.

1.

4090

752

P. Vinucio, P. Alphen Varo.

753

N. Seruilio, L. Aelio Lamia.

754

Sex. Aelio Cato, C. Sentio.

755

Cn. Cinna, L. Valerio Messala
Voluso.

756

M. Lepido, L. Aruntio Planco.

757

Q. Cæcilio Metello, A. Licinio
Nerua.

758

M. Furio Gamillo, Sex. Nonio
Quintiliano.

759

Q. Sulpicio Camerino, C. Poppæo
Sabino.

Bellum Germanicum siue
Dacicum.

760

P. Cor. Dolabella, C. Iulio Silano.

4104

15

vt Bosphorum, Pontirapem. *Eutro.*

Vicit Dacos, Germanos trans Albim submouit, Pannonico bello per Tyberium 400. millia captiuorum ex Germania supra ripam Rheni in Gallia trāstulit. Armeniā à Parthis recepit, Galatiam prouinciā fecit, cum antea regnum fuisset, sic Iudæam, & c. Parthos, Indos, Seras, Scythas in fœdus recepit. *Idem.*

Cossus Lentulus Getulos accolat Syrtium compe-

scuit. vnde illi Getulici cognomen. *Florus.*

Tib. Nero expleto suæ tribunicie potestatis quinquennio, priuatus Rhodi mansit. *Dio.*

Quadriennio post, Cæso & Lucio ex Agrippa & Julia nepotibus adoptatis intra triennium defunctis, adoptatur ab Augusto simul cum fratre eorum M. Agrippa, coactus prius ipse Germanicum fratris sui filium adoptare. Hinc tribuniciam potestatem iterum accipit. *Velleius, Sueton.*

Lex Aelia Sentio fertur.

C. Sentius ex Germania triumphalia ornamenta & insignia refert. *Dio.*

Tribus annis post Germanicus Ti. F. ex Dalmatica victoria, quo tempore Quintilius Varus cum legionibus in Germania cæsus est. V. 759. *Dio.*

Mesta ciuitate clade Variana Tiberius triumphum ex Illyrico, quod intra Italiam, regnumque Noricum & Thraciam & Macedoniam, interque Danubium & sinum Adriatici maris patet, perdomito & in ditionem redacto in triennium distulit.

Ætarium militare institutum, & onus Centesimæ vrbi & Italiæ impositum sub vrb. 756. *Dio. lib. 55.*

Biennio post ab Augusto interdictum omni vaticinio & prædictione, *Dio.* quod antea Senatusconsultis factum de Mathematicis & Magis Italia pellendis, vt Vrbis 614. M. Popilio Lenate, C. Calpurnio Coss. *Val. lib. 1. 721* à M. Agrippa.

Sext. Pompeio, Sex. Appuleio Coss. Augustus Nolæ moritur ætatis 77. dempto vno mense & diebus quatuor, imperij post Actiacam victoriam 44. demptis decem diebus.

Strabo historicus & Geographus, quæ post Polybium à Romanis gesta sunt, libris 43. cōprehendit.

DIOSCORIDES.

Trogus Pompeius, vt è Iustino eius Epitomaſte intelligitur

Diodorus Siculus 40. libris bibliothecam siue historiam mille centum & triginta octo annorum cōdit, qui terminantur Cæsar expeditione contra Gallias. *Ipse in præfat.* 1. anno Vrbis 695. Primis fabulas tantum exponit, quia perquisitis omnium historicorum profanorum scriptis, certi nihil de prioribus temporibus repererat. Belli autem Troiani tempus narrationis suæ exordium statuit, Apollodori & Varronis præsertim operibus adiutus.

Dionysius auctor libri de Situ orbis poëta Geographus.

Horatius, vita incontinentissimus, sententiis grauiſſimus. Propertius, Tibullus, Virruuius.

Hortensia Hortensij filia, luculentam orationem ad Augustum habuit.

Messala Coruinus, orator haud vulgaris, morborum omnium memoriam, sui etiam nominis, amittit.

Ouidius ad Getas in exilium ablegatur.

Ff ij

Cotys Getarum rex literis & poësi excultus, in cuius regno exulavit Ouidius, cui & dicavit Elegiam tertij de Ponto.

Cornelius Gallus Foro-Julienſis poëta, qui ſe poſtea interemit. Ægypto in formam prouinciæ redacta primus præficitur, deinde relegatur.

Thebæ Ægyptiæ vſque ad ſolum ruptæ.

Larmono cagas Indus viuens ac ridens, in ardentem pyram Athenis ſe coniecit.

Porus rex Indiæ, Obadas Ægypti (partem aliquã Ægypti eſſe oportet verſus Æthiopus) Lathyrus Arabiæ, Hiarbas Lybiæ, Archelaus Cappadociæ, Herodes Iudææ, Bulogeſes Beſus Thraciæ.

Germani inter Albin & Rhenum à Tyberio Nerone & fratre eius Druſo ſuperantur, vnà cum Vindelicia, Pannonis & Armeniis.

c PHRAARTES pacem cum Auguſto faciens filios nepotéſque obſides dederat. Huic cum ſucceſſiſſet filius & ipſe Phraartes, & illi Orodes, Orode occiſo Legati Parthorum Romam mittuntur, qui Vononem vetuſtiſſimum liberorum Phraartis illic obſidem ad regnum paternum à Tiberio rerum tunc potiente acciperent. Sed is poſt quinquennium vi in Armeniam exactus, Artabanum ſucceſſoré accepit.

Qui bello à Tyridate regij Arſacidarum ſanguinis, adiuuante Vitellio Syriæ legato, regno in annu pulſus eſt.

Nam mox Hyrcanorum & Caramanorum præſidiis reſtitutus eſt, Tyridate in Syriam ad Romanos fugato. Quod regnum Sinnacis proditione iterum in annum perdidit. Sed tertium recuperauit, donec ad extremum cum vxore & filio à Gotarze interfectus eſt.

Hic eſt Gotarzes, qui ſub Cladio rex fuit Parthorum decimus nonus. Hinc Vonones 20. Vologeſes 21. qui à rerum geſtarum magnitudine in Romanorum hitoriis notiſſimus eſt. Nam Armeniam, Nerone imperante, eis ademit, duas legiones ſub iugum miſit, apud Cor. Tacit. lib. 13 14 15.

Vologeſes filius vigefimus ſecundus, Coztoes 23. cui Trajanus Armeniam primùm, deinde Metopotamiam & Aſſyriam excuſſit, & in eius locum regem Parthenaſpem conſtituit.

Quo pulſo Coztoes autum recepit imperiũ. Poſt quẽ Vologeſes tertius diu regnauit, cui Marcus & Lucius Veri Imper. Armeniã, Aſſyriamque ab Adriano ei redditas bello iterum criperunt.

Denique nouiſſimus omnium Arſacidarum Artabanus, qui cum Romanis Seucro, Antonino Caracalla, Macrino bella multa geſſit.

Nam in eo finit Parthorum hitoria. Eo enim ab Artaxerſe Perſa ſub Chriſti 220. victus, imperij Oriẽtis ſumma à Parthis, iterum ad Perſas translata eſt.

ROMANA SVB TYBERIO.

Hic eſt Tyberius Auguſti priuignus & filius adoptatus, qui quum illo viuo ſeptem triumphos meruiſſet, tribus contentus fuit, Pannonico, Germanico & Illyrico.

Vix dum ingreſſus Illyricum properis Liuiæ matris literis accitur, vt rerum potiretur, Auguſto in morbum extremum lapſo.

Imperium pacatiſſimum conſecutus eſt, quoad

Anni Chriſti.	Anni mundi.	Anni Urbis cõditæ.
I.		
		M. Lepido, T. Statilio Tauro. 761
		Germanico Caſare, C. Fonteio Capitone. 762
		L. Munatio Planco, C. Silio. 763
		Sex. Pompeio, Sex. Appuleio. 764
4104	c	Chriſtus mortuus eſt Tiberij anno, 18.
4122		
		Orode Parthorum rege. Deinde Vonone, an. 5. Artabano, an. 30.
		Druſo Iulio, C. Norbano. 765
		T. Statilio ſiſenna, L. Scribonio Libone. 766
		C. Calpurnio Pſo, L. Pomponio Flacco. 767
		Tib. Caſare 3. Tib. Iulio Germanico. 768
		M. Iunio Silano, L. Norbano Flacco. 769
		M. Valerio Meſſala, M. Aurelio Cotta. 770
		Tib. Iulio 4. Druſo Iulio 2. 771
		C. Sulpicio Galba, D. Haterio Agrippa. 772
		C. Aſinio Pollione, C. Antiftio Vetere. 773
		Ser. Cornelio Certhego, L. Viſellio Varrone. 774
		Coſſo Cornelio Lentulo, M. Aſinio Agrippa. 775
		C. Caluiſto Sabino, Cn. Cor. Lẽtulo. 776
		M. Licinio Craſſo, L. Calpurnio Piſone. 777
		Ap. Iunio Silano, P. Silio Nerua. 778
		C. Rubellio Gemino, C. Fuſio Gemino. 779
		L. Caſſio Longino, M. Vinucio Quarto. 780
		Tib. Caſare 5. L. Alio Seiano. 781
		Cn. Domitio Ahenobarbo, A. Viſellio Nepote. 782
		Ser. Sulpicio Galba, L. Cornelio Sylla, quibus Coſ. Onuphrius putat Chriſtum mortuum, nempe decimo nono Tyberij non 18. contra Veterum conſenſum. 783
15	4122	

Chriſtus

An. ante Chriſtum natum. Anni Urbis cõditæ.

Sed ignorantia conſulatus, quod Chriſtus natus eſt, quò ve paſſim multos coegit errare, &c. Aug. lib. 2. de doctr. Chriſti. Reſertur ergo Hebraicu, Eccleſiaſticuſque inſiſtunt ſummis.

Summa 62.

CHRISTI Euan-gelium ſecundum & vltimum remedium aduerſus Idololatriam & impietatem omnino inueteratam & peccatum ubique regnans.

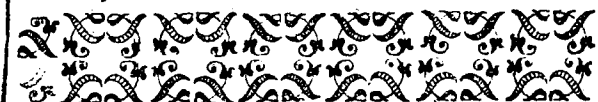
Anni mundi. Chriſtus pacis princeps in humanis eſt verſatus. Eo ad imperij ipſius decimum octauum, crucifixo, mox Armenia à Parthis, Meſſia à Dacis, Pannonia à Sarmatis, Gallia à Germanis, Iudæa ab Arabibus direpta ſunt. Suet. in Tib. cap. 40. 10ſ. lib. 18. Ant. cap. 7.

Cappadocas in prouinciã redegit remoto Archelao rege, Getulorum atrociniã repreſſit, Marobodium Sueuorum, Raticupolim Thracum reges ad ſe per promiſſa attractos non remiſit.

Abiit ex vrbe in Campaniam, &c. Coſſ. Sabino & Lentulo, nec rediit. Vndecim ita annos abſens fuit continuos. Vide Suet. cap. 39.

Apud Fidenas ſupra 20. hominum millia, gladiatorio munere amphitheatri ruina pereunt. Suet.

Imperij eius quarto Germanicus triumphauit de Germanis. Oroſ.

DE CHRONOLOGORVM profanorum ſcrupulis.

VIA in annotandis annis ab vrbe condita non ſatis congruunt rationes Hebraicũ, Græcorum, Romanorum, quando inter ſe conferuntur, ne mireris ſi in eis perfequendis, non omnia ad omnium animo. & ſcripta accommodatè ſcriptemus. Nam ne ipſe quidem mihi ſatiſfecit, etſi Liuiam ſupputationem ſequutus ſim.

Ea enim à Varroniana, Cicconiana, Cenſorina, Gelliana, Pliniana, Capitolina ſiue Verrij Flacci nõ modo differt, ſed & ea inter ſe atque à vulgariſſimum discrepant. Nam verbi gratia, Gellius lib. 17 cap. vlt. Sp. Caruiliũ Rugam anno quingentefimo vndeigeſimo primum diuortium feciſſe ait. At lib. 4. cap. 3. quingentefimo vigefimo tertio, nobiſcum ſecutus Liuiam ſummam.

Florus narrat in 2. Epitome, ab V. C. ad 20. Auguſti, tempus eſſe propè ſeptingentorum annorum, & extremo libri quarti Auguſtum ſeptingentefimo V. C. Ianum geminum clauſiſſe ob firmatam cum toto genere humano aut pacem aut pactionem. Cui accedit Meſſala Coruinus in libello de progenie Auguſti, dum ab vrbe C. ad depulſos reges annos 244. numerat. Inde ſub magiſtratuũ, Conſulum, Dictatorum, Tribunorum militarium ductu quadringentos quadraginta & ſeptem. Nam illi in vnã ſummam redacti non niſi 491. conſiciunt.

Nondum igitur exacti erat anni 700. quando ipſe ad imperium peruenit. At qui alij longe aliter. Nam vel illic Io. Camers Flori interpres legendum cenſet ſeptingentefimo quinquageſimo, vel ſeptingentefimo quinquageſimo ſecundo vt Oroſius cap. vlt. ſexti habet, quòd pax, de qua illic agitur, videatur contigiſſe circa 38. imperij eiusdem Auguſti: cum tamen hæc ſupputatio mirè cum Gellio & noſtra Chronologia, & vt reor, cũ ipſa veritate cõgruar. Ordo enim hitoriarũ Hebraicarum & Monarchiarũ nõ poteſt appoſitè cũ Romanis rebus comparari, ſi ſeptingentorum annorum numerũ vſque ad Auguſtũ, atque a

deo Augusti vigesimum excedatur. Et tamē alij sentiunt anno Urbis. 709. vel 710. Iulium Cæs. fuisse interfectum, alij multò posterius & ità de cæteris.

Quare Cicero in Bruto tradit magnam in annis ab V. C. numerandis ac digerendis inter antiquos scriptores, dissensionem fuisse. Omnis autem huius controuersia causam inde oriri putat Car. Sigonius pag. 20. suorum fastorum, quòd quos alij, consules & sine Coss. dictatores sæpe interferunt: eos alij omnino prætereant.

Ego etiam, quia ante quingentesimum V. annum multa illic irrepserunt fabulosa & ficta, dum posteriores, noui præsertim homines, quadam ambitione suam progeniem ad fictos antiquos consules & magistratus referre studuerunt, quemadmodum Melsala Augusti ad Iulum *Ane.e.*

Quò pertinet, quod ibidem Sigonius scribit variã & inconstantem apud omnes esse annorum rationem, vsque ad quingentesimum fermè annum V. C. Ab eo verò litem nondum esse compositam, quoniam hoc constanter inuenitur (inquit) quòd alij alios vno, alij duobus, alij tribus, alij quatuor annis antecedunt aut subsequuntur.

Quæ commemorare voluit aduersus eos, qui putant Vniuersale Chronicon rectè ab annis Urbis conditæ & Coss. posse deduci. Nam illa ratio est incertissima, nondumque inter doctos constituta. Sed nec urbis historia repeti certò potest ex scriptoribus, Liiuo ducentis annis antiquioribus, ne quis nos illorum præiudicio vrgeat, vt Cicero & Velleius lib. 1. indicant.

Quin & inter Latinos ipsos de anno urbis conditæ tanta est quæstio, vt cum definiri non possit, oportuerit Onuphrium in fastis ex omnibus sententiis duas probabiliore colligere, & vtramque suis fastis adiungere, vt quam quisque vellet sequeretur.

Adde non facile conciliari numerationem ab vrbe conditæ cum Græcanicis rationibus siue Olympiadum, siue regum, etiam si illa liquido constaret. Siquidem non bene conueniunt anni integri, quales ferè sunt Coss. post exactos reges, cum fractis, quales sunt Græci, aut anni Emergentes, vt vocant, cum vsualibus. Item qui in vtraque numerandi ratione maxima existit extremorum diuersitas, minimè in principiis & finibus consentiens.

Quamquam nec apud Romanos perpetuò annus fuit integer, vel dies certus. Nam alij nouem mensium fuisse primum Consulatum Bruti, alij sedecim aiunt, item annum à Calendis Octobris ex Dionysio fuisse inceptum, alij ex Plutarcho à Calendis Ianuarij. Denique initio consulatum fuisse initium Idibus Decembris. Deinde propter rem malè ad Veios gestam, abdicatis prioribus magistratibus, Cal. Octobris, demum sub 530. V. Idibus Martiis.

Quæ omnia, vt initio habeant exiguam, at progressu maximam, valdeque notabilem differentiam efficiunt. Quod in vnius Iulij Cæsaris quinquennio apparet, cuius proinde imperium veteres annis tribus, mensibus octo & diebus aliquot definierunt, quoniam primus & vltimus non fuerunt completi, sed simul iuncti, menses duntaxat octo & dies aliquot constituerunt. Nam primus sex tantum menses & paucos dies ante Calendas Iulias compræhen-

An. ante Christum natum.

Anni mundi.

Anni urbis conditæ.

DE SCRVPVLIS

CRONOLO-

GORVM.

An. ante Christum natum.

Anni urbis conditæ.

Anni mundi.

DE SCRVPVLIS

CRONOLO-

GORVM.

dit, circa quas Pompeium ad Pharsaliam vicit, & solus imperare cœpit, vltimus mensis tantum duos & dies quindecim, vt qui 15. Martij à coniuratis interfectus sit. Sicque in illo quinquennio, 16. menses desiderantur.

Hæc qui minus obseruant, iterum dico frustra se in Chronologia torquent, & perperam exactam omnium rationum subtractionem, conciliationem, comparisonem pollicentur. In his enim satis est, si probabilissimus, veròque proximus calculus teneatur.

Accedit Fastos sæpius fuisse correctos, immutatos, auctos, diminutos, multis diebus, atque adeò mensibus consumptis vel additis.

Sunt alij apud istos nodi, siue, vt vocant, scrupuli, è serie. 4. Monarchiarum exorientes, deinde ex Olympiadibus, denique ex æra Nabunazaris Ptolomæani. Itaque ne ex istorum quidem vllò confici rectè potest Chronicon. Nam de iis incertius adhuc iudicium est, & fere in radice peccat, quoniam illorum anni fere sunt fracti, incompleti & mutili. Etiam illi Olympiadum, quos tamen putant esse certiores. Olympicum enim certamen in mensem Iuniũ incidebat, & medium ferè annum dispescebat, atque ex vno anno duos quodammodo faciebat, quorum alter ad præcedentia, alter ad sequentia Olympia pertineret. Quare etsi vulgo quatuor annis definirentur, quinquaginta tamen lunares menses conclusisse ex Lycophronis interprete apparet, qui numerus quatuor annos solares viginti fermè diebus superat.

Quare Dionysius Halicarnassæus inter alia & hoc reprehendit in Thucidide, quòd euenta belli Peloponnesiaci per initia & extrema Olympiadum ita digesserit, vt exterorum gestis commodè vix adaptari possint.

Et Liius lib. 2. ab V. C. conqueritur tantos errores tempora implicare, aliter apud alios ordinatis magistratibus, vt nec qui consules, secundum quosdam fuerint, nec quid quoque anno actum sit in tanta vetustate, non rerum modo, verum etiam auctorum digerere possis.

Deinde, vt vrbs quingentis annis scriptoribus caruit vsque ad Catonem maiorem, qui rerum totius spatij memoriam colerent & literis mandarent: Ita Monarchia & Olympiades vsque ad octogesimam, & Ecatei, Herodotique sæculum, certis historicis carentes, è densis tenebris non possunt explicari.

Præterea, quod omnibus commune est, tanta difficultate inter se anni ex istis aris deducti cœunt, vt sex regulas à Funccio & aliquot aliis conungi necesse fuerit, & ne sic quidem cœunt. De quibus nihil aliud dicam, quam quòd tanta facilitate reiciuntur, quanta istis in inanem phantasiã venerunt.

Nam perpetuo primus scrupulus hærebit, in inconstanti auctorum ab Vrbe condita supputatione.

Secundus in non minus disputabili Olympiadum ratione.

Reliqui in cæteris populorum Epochis & Æris

Baal Seder Olam, à mundi procreatione ad emersionem templi sub Vespasiano tantum numerat annos 3558. id est, ad Christum natum 3485. & passum 3518.

non satis certo & constantem fixis. Cuiuslibet ergo Chronici regula & mensura debet esse Scriptura, quæ tamen ut in se certa sit, non caret difficultatibus & nodis, de quibus nunc dicendum est breuiter, ut causæ, cur Hebræi, Græci, Latini, in annorum enumeratione inter se dissideant, planius percipiantur.

De sacrorum Scriptorum scrupulis.

HEBRÆI suis nimium additi traditionibus, aliter numerum annorum notant. Nonnihil etiam indulget odio, quo Christianos hebdomadas Danielis ad Iesum Christum pertinere demonstrantes insequuntur.

Illarum enim septuagesimam in diem, quo à Tito Cæsare euersum est templum, cadere asseruerant, & Christum, quem Daniel prædicebat post. 69. Hebdomadas occidendum, Agrippam Herodianorum postremum interpretantur.

Quare ut hoc doceant plurimos annos (quos ex aliis historicis restituimus) ab imperiis Persarum, Græcorum, & Machabæorum nobis astute surripunt.

Sic Græci & Latini veteres ob corrupta Septuaginta interpretum exemplaria. Excipio Hieronymum & Bedam, qui ob veritatis Hebræicæ peritiam, parum absunt à vero calculo. Recentiores minimo differunt, cuius rei ratio mox explicabitur.

Falsi autem sunt, quod Septuag. Interp. 5. & 11. cap. Gen. pro centum, ducentos semper habeant, atque ita redundant mille ferè ducentis 40. annis. Hieron. in quæstion. Hebr. Nam cap. 5. addunt de suo 600. an. integros, & c. 11. octingentos, & c. Miror autem Iosephum Græcum hic quoque esse corruptum. Alioqui enim locis aliis se corrigit, & vsque ad Christum non multo plus numerat, quam Hebræi.

Ita nihil necesse est aliud respondere A. Contio, qui vulgatam rotius Ecclesiæ Græciæ numerationem laudat, tanquam ei congruentem, quæ in Græcorum Horologio, & Cyclo Paschali ibidem descripto notatur, & quam Cedrenus, Zonaras, Nicetas, sexta Synodus in Trullo, Nicephorus ipse Chronographus, quem luculentis notis illuminauit, & vno verbo Græci omnes hodie ita sequuntur, ut frequentius per hos mundi, quam per Christi annos tempora consignent. Nam eam examinat ad corruptissima Septuaginta interpretum exemplaria. Plurimum tribuo Septuaginta interpretibus, sed incorruptos eos nobis exhibeant. Corruptos enim negare non possunt, siue quia res ipsa cum Hebræico comparata loquitur, siue quia Ecclesia editionem D. Hieronymi, ut ipsemet Cō-

Anni mundi

An ante Christum natum.

Talmudici ab orbe ad Christum passum an. 3784. Rabbini recentiores ad natum ann. 3760. menses. 4. Unde quartus mundi millenarius ab eis in annu Domini 240 conferetur. Quintus in an. 1240. Et ita deinceps. Quod hodie vulgo Iudæi sequuntur. Hic ergo annus. 1580 illis est mundi 5340 ad proximum vsque Septembrem.

Rabbi Nabhson in lib. de Cyclo Paschal. 3740. Rabbi Leui. 3786. in 12. Danielis. R. Moses Gerundenfis 4058. menses 5. Iosephus 4192. menses sex, dies 10.

Arabes an. 5185. præter eos qui Mahometem volunt sexto millenario venisse, ut in Chronicis Saraceni post Alcoranum pag. 214.

Metheodorus. 5000. Eusebius 5190. Theophilus Antiochenus ad Autolichum 5476. Græci vulgo 5508, ut in sexta Oecumenica Synodo c. 3. in Horologio & Cyclo Paschali.

Nicephorus lib. 1. hist. cap. 10. Cedrenus addit vnum 5506. alter tribus, alter duobus ab hac communi discedit. Alius 5200, vno minus.

Hieronymus in Quæst. Heb. 3941. Augustinus. 5351. Isidorus 5210. Orsius Eusebium sequitur. Beda cap. 22. lib. de rat. temporum. 3952. Astronomi. 5328. Alphonsus. 5584. Dionys. Abbas. 4203.

406

49

An. ante Christum natum.

Anni vrbis conditæ.

Anni mundi.

tius fatetur, præfert: in his & aliis ab hac Græca editione mirabiliter discrepantem.

Præterea veteres labuntur, quia annos Hebræorum supputarunt quasi lunares, ut Iunius Africanus lib. 5. de ratione temporum, Hippolytus Martyr in temporum canonibus, Eus. lib. 8. de Demonst. Hieronymus in 9. cap. Dan. Aug. epist. 78. Beda in commet. 2. lib. E7. cap. 16.

Noster calculus qui est an. 4121. mensium 6. dierum 16. hos superat vno centenatio & paucis aliquot, quoniam (vbi antea dictum est) simpliciter accipimus locum Exodi cap. 12. quo dicitur Iacobos in Ægypto mansisse. 430. an.

R. V. R. S. V. S. causa controuersæ, quæ inter Hebræos, Nos, & recentiores Latinos cernitur, pendet ex. 70. annis captiuitatis Babylonicæ & Hebdomadis. 69. Danielis, dum alij aliunde illas incipere coguntur, quod secuti vitiosas discrepantesque Græcorum & Latinorum historias, 200. & amplius annos falso, ut supra docuimus, imperio Persarum tribuant. Hoc enim constituto, compelluntur multo post Cyrum Hebdomadas auspiciari, ut illæ præfinitè cadant in necem Christi.

R. Iacob posteriore tomo sui Talmud. pag. 10. col. 4. has & alias supputationis Hebræicæ causas aperit, vbi & quartum mundi millenarium in annum templi euersi 142. qui est nati Dom. 215. confert. Quod congruit calculo Seder Olam.

Ob eas igitur causas tot ferè inuenies de annis mundi sententias, quot sunt scriptores. Sed comparanti loca scripturarum, quæ annotauimus, spero nostram habitum iri omnium simplicissimam & maximè semotam Στοιχαστικὴν ἱστορίαν καὶ μακρῶν χρόνων.

Vbi mihi non displicet Philastrius, qui in hæreticis numerat eos, qui tempus annorum mundi ab orbe condito certo constare pronuntiant, perinde ac istos, qui asserunt illorum numerum penitus esse incertum. Nam quod parum distat, distare non videtur.

De qua re Diodorus Cyzicenus tempore Iuliani & Valentis Imp. librum scripserat, εἰς τοὺς δεσφῆτας χρονικὸν διόθῃ μὲν το σφάλμα Ευσέβειο & Παμφίλο τοῦ χρόνον. Suidas in Diodoro.

Quod sic planius mecum inductione per singulas. 6. ætates discurrens concipies.

In prima ætate, quæ est mundi Originarij nullus est nodus propriè. Nam quod ei superaddunt Græci annos 700. plus minus, corrupta illorum exemplaria nihil debent veritati Hebræicæ decerpere.

In secunda Diluuij scrupus etiam nullus hæret, nisi iuxta eisdem Septuaginta, qui pro annis. 252. habent; corruptè 1170. alias 942. Nam in exemplaribus Græcis est magna numerorum corruptela, ut proinde variæ colligantur supputationes. Sed is error aperte corrigitur, per certa & distincta Patriarcharum tempora, Gen. 5. 7. 11. & 12.

Aliqui temere addunt scrupulum de natiuitate Arphaxad, detrahentes annum vnum, de quo pag. 29. & Abrahæ, superaddentes annos 60. de quo pag. 37.

Circa tertiam Patriarcharum vnica versatur quæ-

Table with 2 columns: Alii, and values. Alii 3974 mēf. 6. di. 10. Re- Alij. 3954. cen- Nonnulli. 3690. tio- Quidam. 3969. res. Marianus Scotus, 4182. Alij præfinitè, 4000.

DE SCRVPVLIS

ttio, de tempore habitationis Israelitarum in Ægypto, quæ continet differentiam annorum ducentorum. Nam vulgo aiunt Israelitas duntaxat mansisse in Ægypto an. 230. Alij, quos sequor, 430. vt verba scripturæ Exod. 12. penitus retineantur, & tempus habitationis, à descensu Iacob in Ægyptum numeretur, non à prima Abraham migratione è Charan.

Quarta iudicum nullum quæstionem recipit, quia difertè. 480. annis. 3. Reg. 6. concluditur, nisi in subductione membratim demonstranda.

Quinta Regum nullam etiam, vel perexiguam admittit, eamque exorientem è collatione Regum Israel cum regibus Iuda, quoniam certissima ferie, sine vllis ambagibus & interuallis, deducitur per Regum Iudæ tempora libris Regum & Paralip. definita. Quare indoctè Shubertus quidam Spirensis minister nodum in scirpo quærens, seriem annorum ab ædificatione templi ad destructionem eiusdem, reponit inter Chronologorum scrupulos. Apertè enim Scriptura docet quandiu quisque regum illorum regnauerit vsque ad vndecimum Sedechiæ, quo æquatam solo tradit templum, nempe anno. 430. mense 6. postquam fuisset constructum. Philo quidem 440. numerat, Eusebius 442. Iosephus 470. aliqui 427. sed differentia non est tanta, vt propterea deductus è scriptura Calculus dubitationem debeat gignere. Deinde potuerunt labi subducendo, potuerunt & eorum libri corrumpi, vt in numeris solet facillè accidere.

In sexta captiuitatis duplex inest scrupulus. Prior vbi septuaginta anni captiuitatis debeant incipere an à Iechonia, vt ego contendo, fretus simplici Ieremiæ & Matthæi autoritate, an ab vndecimo Sedechiæ, vt plerique, quod tamen discrimen est duntaxat annorum vndecim. Posterior vbi & ipsæ Hebdomades danielis debeant initium figere. Est quidem simplicius & Danielis loco propinquius, vt à primo Cyri anno incipiant, ilico post septuagesimum illum captiuitatis annum, eodem ferè tempore, quo Angelus Danieli apparuit, & tam suaue sacramentum reuelauit.

At non desunt qui interuallum multorum annorum constituent inter finem captiuitatis Babylonicæ, & promulgationem edicti de vrbs reedificatione, atque initium earum sumant à 20 anno Artaxerxis Longimani.

Eo enim anno etiam exiit sermo, vt reedificaretur vrbs, 2. Ezræ. 2.

Alij à secundo eiusdè Longimani, alij à septimo eandem ob causam. Alij à quarto Sedechiæ, omnium quidem alienissimè: sed tamen etiam superiores potius confusam & supposititiam seriem regum Persicorum & opinionem è profanis historicis anticipatam sequuntur, quàm veritatem.

Qui scrupulum mouent de mensibus, inscite faciunt.

Et si enim menses Scripturæ Lunares sunt, eius tamen anni in Solaribus haberi debent. Nam eriamnum hodie Hebræi, tertio quoque anno & interdum secundo, quando vsus exposcit, vt ratio Lunæ, motui Solis respondeat, vnam Lunam siue Lunarem mensem, intercalant: illumque annum

Anni Christi.

Anni Mundi.

Anni vrbs cõdita.

CHRONOLO-

GORVM.

Nos ad } natum 4090
Christum } passum 4122.

Anni Christi.

Anni vrbs cõdita.

Anni mundi.

mensium tredecim, extremo (quem Adar nominant & in nostrum Februarium ferè incurrit) cum hac copula, *Veadar*, repetito faciunt. Quamquam etiam primus potest repeti, vt mensis intercalaris, siue insititius sit *Venisan*, qui & Martius. Ita enim solebant veteres dicere, vt Talmudicæ narrant.

Nisan autem idcirco in Martium consero, quia initium eius aliquando præcedit, aliquando sequitur æquinoctium vernum, in nostris Fastis, 21. die Martij fixum, quatenus scilicet annus Embolicus propè vel longe fuerit. Alioqui eius pars & quidem maior, aliquandò in Aprilem cadit.

Vt & alij eorum menses duobus nostris respondere solent eodem modo & ob eandem causam, nempe Itar, Sivan, Tamauz, Ab, Elul, Tizri, Marhesuan, Kisseu, Teuet, Sheuet, Adar.

Sic Arabes apud Ioan. Leonem in descriptione Africæ pa. 42. Nam sex menses habent triginta dierum, sex. 29. qui reddunt dies. 354. Qui numerus à nostro solari anno, superatur diebus vndecim.

Qui quidem vndecim dies tertio quidem anno coniuncti efficiunt triginta tres, at eorum tres seruantur & reiciuntur in sequentes annos; quousque Luna & Sol decimo nono an. redeant ad idem punctum per sex alios embolismos, siue per sex alios menses intercalatos annis 6. 8. 11. 14. 16. 19. enim sunt embolici.

Atque ita Hebræi septem embolismos singulis nouemdecim annis constituunt, nempe tres singulis octo annis. Nam in circulo decemnouennali embolismus est septem mensium.

Quod à patribus acceptum esse, satis ex Noë historia intelligitur. Vbi enim traditum est Noë integrum annum egisse in arca, mensibus duodecim Lunaribus. adduntur reliqui dies, qui vocantur *Emaxsoi*. Ingressus est (inquit) Noë in arcam mense secundo, die decimo septimo. Deinde vbi nominatiua facta esset mentio septimi mensis & postea decimi, & post hunc, dierum quadraginta & amplius, ac denique primi mensis. *Exraditur* (ait) ex arca rursus mense secundo, die vigesimo septimo. Inter ea igitur exacti sunt menses duodecim, & accedunt dies decem, qui ter sumpti, mensum integrum, id est, decimum tertium anno tertio reddunt. Quemadmodum nos solemus quarto cuique anno inserere vnum diem ad sextum Calendas Martij, quem ob id bissextum appellamus.

Sed hac de re scribentem in Genes. primum caput Iunilium Episcopum Africanum audi. Luna cum duodecies spatia sui cursus peregerit, annum facit communem dierum 354. & vt anno Solari possit concordare circuitus, tertio cuique vel secundo anno, tertium decimum addit mensem, quem Embolismum vocant nostri calculatores, & fit dierum trecentorum octoginta & quatuor. Atque hæc quidem ille præclare.

Etenim, nisi hæc fieret intercalatio, cum per legem debeant 14 die mensis Nisan festum paschæ celebrare, necesse esset, vt sequenti anno diebus vndecim, pascha ipsum antecederent. Tertio anno aliis vndecim, atque ita retrosum versus, quousque in Augusto vel Septembri celebrarent.

DE SCRVPVLIS

CHRONOLO-

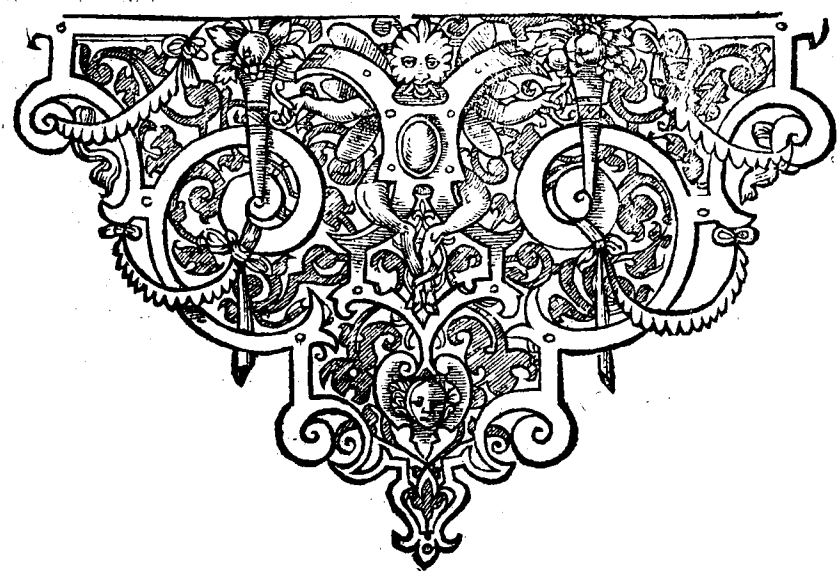
GORVM.

Falsi igitur sunt Iulius Africanus, Eusebius Cæsariensis, August. epist. 78. & plerique veterum, qui ex eo, quod menses Hebræorum Lunares erant, existimauerunt ipsorum quoque annos esse lunares, qui solaribus vndecim diebus contractiores sunt.

Anni Christi. Anni mundi

Anni Urbis conditæ.

CHRONOGRAPHIÆ GENEBRARDINÆ
Libri Secundi Finis.

GILB. GENEBRARDI

THEOLOGI PARISIENSIS

DIVINARVM HEBRAICARVMQVE LITERARVM

PROFESSORIS REGII, CHRONOGRAPHIÆ PARS

altera de rebus à Christo nato ad nostra vsque tempora, id est, an.

1584, in duos libros distincta, & è D. Arnaldi Pontaci Vafatensis

Episcopi Chronologico opere locupletata.

PRIOR DE REBVS OCTINGENTORVM ANNORVM

vsque ad nouum Caroli Magni Imperium, & Leonem III. Pont.

Posterior de aliis octingentis fere annis ad vsque Greg. XIII.

His Centuriarum impietas, mendacia, impostura coarguuntur & doctrinæ Catholicæ continuatio ad singulorum seculorum coronidem ostenditur.

PARISIIS,

Apud Sebastianum Niellium, sub

Ciconiis, via Iacobæa.

1600.

CLAVDIO BVRGESIO
CONSILIARIO REGIO, SVMMI SENATVS

APVD DIVIODVNENSES PRAESIDI GILB. GE-
nebrardus Theologus Parisiensis, Diuinarum Hebraica-
rúmque literarum professor Regius.

ROFERIMVS etiam, ornatissime BVRGESI, duo-
bus libris alteram partem de nouo Testamento re-
centioribus historiis, satis pro nostro instituto
copiosam & locupletem: ac eam pro tua candida
erga nos voluntate & studio, pro tuo item erga reli-
gionem & literas ardore dedicamus. Illam quidem
ante annos sedecim magna sui gloria & facultate
Arnaldus Poracus familiaris olim meus & studiorú comes, hodie Vafaté-
sis Episcop. venerabilis miraculo ingenij & literarum, venerabilior vir-
tute & moribus cōstruxit, & ita construxit, vt in eo genere, nihil queat
inueniri, perfectius. Verum quoniã aliud est Centuriatorú vestigia car-
pere, vniuersum Theologicæ historiæ & doctrinæ corpus ab istis deprau-
atú restituere, singulari istorú peruersitati aduersis rationibus & modis
occurrere, aliud breuē Chronologiã scribere, simplicemque rerú à Christi
ortu actarú faciem proponere, hãc ei palmã deferens, me ad illa confero,
formã scribendi immuto, Methodú meo proposito seruientē capto, cu-
ius ideo gustú initio operis præbui, nouam materiã adhibeo, animú cō-
uerto ad præstigia Cēturiatorum dissoluenda, quòd meo consilio id pu-
tem commodius, nostrisq; studiis congruentius. Quo autē illi suus cō-
stet labor, & fœlicia ipsius scripta fructú perpetuú rei Christianæ afferat,
ad quam tuédam se procreatú & Episcopú cōstitutum meminit, eū obte-
stor, vt suú opus ab omnibus vehementer expetitú, diu à bonis & doctis
expectatú, à me maximi semper factú, primo tēpore emittat, neque tãdiu
post tot editiones desiderari patiatur. Ego interim cōtra Magdeburgesiú
venena, Historiarú, Chronologiaq; studiosos muniã, ne eorú potionibus
imbuãtur, néve prius falsis & fabulosis corrupãtur, quàm vera, genuinãq;
degustët. Si quid cōpendij inde in Ecclesiã redúdet, mihi planè satisfactú
existimabo. Neq; enim soleo scribere, vt mihi nomē parè, quo nihil sēper
dixi ingenuo homine indignº, nihil turpius, animiq; magis angusti &
parui, sed vt tempus mihi à Deo tributú collocè in his diuinis studiis, que
tú mihi ædificando, tú alteri iuuãdo prosút. Cùm præsertim incidisse nos

videā in luctuosissima tempora, quibus nullus virtuti locus, nullus eruditioni honos, nullus Dei metus, nullus religionis amor, nulla pietatis ratio, quodq. lōgè est tristissimū, nulla meliorū siue spes siue species, hæreseon, Simoniarum, perduellionū, ambitionū, omnis generis scelerum furiis omnia peruadentibus, vt bonis & fortibus viris sit optanda mors, vel certè, si ita viuendū est, sint omnia pro sola Dei gloria, Ecclesiæ ornatu reposita in cælis spe, simpliciter suscipienda. Nam profectò si tāta animorū cōtēctione impij hodie studēt indoctis libris, turbulentis, vanis, futilibus scriptis & studiis mortaliū mētes corrūpere, quo non ardore, quo nō studio & conatu debemus contēdere, vt ad solida scripta & vtilia homines cōuertamus, & ingruentē Dei irā à nobis auertamus. Nolo hāc querimoniā lōgius producere, ne istos offendā, qui quicquid de pietate, artibus & disciplinis differitur, in earū cultores peruersè regerūt, id in suā contumeliam dictū, scriptū, actum interpretantes, ad quod minime possūt præ socordia & voluptatibus, quibus omnino immergi ac obedire statuerunt, pertingerè. Satis est, vt lectores, si qui futuri sunt intelligant, me in priore parte laborasse, vt verba & sensa sacrorum codicum sequer, minusque longè ab eis abirem, qui vni & soli tot veterum sæculorū obliuionē atque tenebras depellere potuerunt. Posteriore autem studui, vt purè & fideliter præcipuas res Ecclesiæ atque adeo Mundi degustarem, ac recentium scriptorum, Germaniæ præsertim Theatra, Chronologias, Hæreseologias, Centurias magna ex parte mendaces, fabulosas, ex hæretico corruptoque ingenio dictatas abolerem, & quæ duntaxat isti inchoant, perficerem. Quod non factu difficile mihi semper ipse persuasi, quoniam Chronologiæ præsertim, quas nobis magno fumo vendunt, ingentes quidem sunt mole & numero foliorum, at varietatis rerum inanissimæ, paginis ferè constantes candidis, solo atramento vel minio deliniatis. Hinc quicquid per tot chartarum spatia offerunt, duobus aut tribus plenis ternionibus facile comprehenderis, vt ipsos appareat vel pauca de antiquitate tenuisse, cuius præcones se nobis futuros pollicentur, vel profectò studuisse, vt tabulas Mathematicas repræsentarent, in quibus multæ pinguntur lineæ sine re, aut papyros bene puras & candidas pueris, quò discant primos scripturæ tractus ducere, emendas exponerent. Cuius rei interdum causam prætendunt non suam incitiam. (Nam omnium rerum scientissimi haberi volunt) sed sæculi infœlicitatem, quòd fuerit exhaustum hominibus illustribus & scriptis factisque posteritatis recorde non admodum dignis. Cùm contrà, illa sæcula, quæ vocant infœlicia, sæpe reliqua & magnitudine gestorum, & summorum vitorum multitudine, & ingeniorum admiratione, & vicissitudinum insolentia superent. Si non apud Nostros, qui aliqua tempestate segniores esse potuerunt, at apud Græcos, Hebræos, Arabas, Persas, Indos, quorum commentarios prius debuerant consulere, quàm ita audacter pronuntiare. Prætereà istorum fabri, vt sunt hæretici, ita præ fastu

nullos alicuius notæ, vel paucissimos, idque contemptim & perfuntorie legunt, sunt indocti & inelegantes, & si cum minimo Catholico cōferantur, qui dextrè hæc tractare valeat, plusquam pueri, quemadmodum iam contra quendam apostatam Schekium planissimum feci, & superiore biennio cuidam Lamberto Danæo olim Caluini, hodie reliquorum Ministellorum parasito ostendi, qui, dum iuxta Micheæ verbū, propter panis buccellam & vini pateram stillat, dum suæ sectæ hominibus virulentiam suam ad blasphemandum conducit, dum denique in cælum ponens os suum & linguam per terram traducens, etiam in S. Trinitatem furit miser, id quodam fatido & Sabellium putenti ad me responso inficiari ausus est. Quod cuiusmodi sit ex eo odorari potuisti, quòd vix quinque quaterniones capiat, & tamen ad fabricandum omnium Ministrorum symbolo, nouem continuis annis, & mensibus quatuor opus habuerit.

Verū de hoc nuper satis Franc. Jordanus Theologus Parisiensis, qui ipsum cum vniuerso Calvinolatrarum grege manifestissimo Sabellij furore agi docuit, Geneva in Belgium depulit, spe succedendi Bezæ, qui censer Sabellianus nullo modo sustinet, deiecit. Interim quia Chronologia non ad plenam historiæ scriptionem pertinet, sed est potius quædam historiæ imago & breuissima temporum commemoratio, quemadmodum Cassiodorus vir vario doctrinarum genere insignitus libro de institutionibus diuinarum literarum retulit: ista aduersus istos tractare, qui vniuersam penè antiquitatem ignorant, ac in eo suæ incitiæ non obscura argumenta iam dudum præbuerunt, an sit operosum, ipsimet loquantur ac videant. An verò consequar, tu integerrime Burgesi, cæterique eruditi Catholici censete, & si commodum duxeritis, mutate, addite, demite, ornate, perficite. Etenim aliorum censuræ nihil me sollicitant. Hæc autem omnia ad te idcirco Lutetia in Burgundiam transmittimus, quoniam te nostræ musæ oblectant, ac vt tuarum ad me suauissimarum literarum verba vsurpem, eas communi illo studio, quod veluti virtuti & doctrinæ debetur, diligis. Denique quoniam amoris hisce annis inter nos diuina, opinor, virgula excitati, quotidieque occulta quadam flammula crescentis solum cœlatum, signatumque in posteritatem extare cupio. Quem quia perpetuum tibi polliceor, tu me eo vicissim in sempiternum etiam atque etiam complectere, vt vel ipsa mors, quæ piis est ad beatam immortalitatem transitus, tam sanctum mutæ nostræ charitatis vinculum, in cæleste domicilium secum portet. Vale, & Deum vniuersi conditorem semper habe propitium. Lutetia,

Calend. Februarij.

1584.

Libri Tertij Periocha.

O c primo centenario per orbem Euangelij lata propagatio.

Iudæorum calamitates variaz.

Eius Pontifices post Christi mortem quatuor, vsque ad Clementem Romanum.

Imperatores Augustus, Tyberius, Caius, Claudius, Nero, Otto, Galba, Vitellius, Vespasianus, Titus, Domitianus, Nerua.

Præcipui scriptores sacri, Apostoli, Euangelistæ, Clemens, Linus, Hierotheus, Dionysius Areopagita, Ignatius, Marcialis, Hermes, Polycarpus, quibus accedunt Philo, Iosephus, &c.

Profani, etiam sua serie infra per Chronographiâ memorabuntur.

Hæretici. Simo Magus primus hæresiarcha, Pseudoapostoli, Sacramentarij, de quibus Ignatius ad Trallianos, citante Theodorito, Menandriani, Ebionitæ, Cherintiani, Nicolaitæ, Alexander, Philetus, Hymeneus.

Cum Simone Mago, Pseudoapostolis, Sacramentariis Caluinitæ aliqua habent communia.

[Hæc scilicet cum Simone, quod facta profana reddant impio suo ausu, & tractatione scripturarum ex sensu & iudicio suo defædata. Cum Pseudoapostolis, in eo quod donum sacri ordinis auerlentur, & missionem inconsulto Apostolo, sibi temerè arrogent. Cum sacramentariis, quando quidem ipsi omnes veteres sacramentarios, errorum suorum absurditate intolerabili superent, cum ne sacramentum quidem aliquod retineant, sed sublato sacro ordine, & aliis quatuor sacramentis, duo tantum nomine tenus habeant, ut prætendunt, Baptismum, & sacram ut vocant cœnam: quæ ambo sacramenta etiam nuda signa esse garriant: ut sunt reuera quoad se, sed hæc in Dei contumeliam, & S. M. Catholicæ Romanæ Ecclesiæ proferentes: inde est ut omnino & iustissime apud Deum & homines, se damnabiles reddant.]

b PERSECUTIONES exardescunt Traiani Adriani, Antoniorum, &c. Literæ florent, præcipuè Philosophia, Mathematica, Medicina.

Pontifices vndecim vsque ad Victorem Afrum.

Imperatores. Traianus, Adrianus, Antonini quatuor, Pertinax, Iulianus, Seuerus.

Secundi seculi scriptores præcipui. Iustinus Martyr, Rhodanus, Modestus, melito, Philippus Cretensis, Musanus, Dionysius Corinthius, Athenagoras, Appollonius Senator, Irenæus, Theophilus Antioch. Egesippus, Appollinaris Hieropolitanus. Victor Pap. Agrippa, Castor, Pantenus philosoph.

Hæretici, Saturninus, Basilides, Carpocrates è quo, Gnostici. Iudaizantes, Nazaræi, Cerdon, Archontici, Valentinus, Prolomæus, Marcus, marcion, Hermogenes, Apelles, Bardesanes, Colobarfus, Ophita, Cainitæ, Sethiani, Lu-

Anni mundi.

SEPTIMA ÆTAS siue vltima Christi & Ecclesiæ. Nam posteriora hæc à Christo tempora, Scriptura vocat nouissima.

A Nato Dom. ad hæc tempora numerantur anni 1584. Summa ergo annorum ab orbe condito ad annum Dom. 1584. quinque mille sexcentorum septuaginta trium. 1673.

Hanc vltimam ætatem in duos libros distinguimus. Prior historiâ octingentorum annorum vsque ad Caroli Magni imperium perstringit. Posterior totidè fere reliquorum curriculum delibat ad nos vsque. Octingentos primos sic persequimur, quod singulis centum annis insignes vices Mundus habuerit.

Primi seculi initium. a Christo nascente ad primum Traiani principatum & Joannis Euangelistæ mortem an. 100.

Secundi seculi initium. b Annus Dom. 100, quo Traianus in imperium & Ioannes Euang. moritur.

i.

100.

cianus,

Anni Christi.

Anni mundi.

cianus, Seuerianus, Tatianus, è quo Encratitæ, Adamiani, Alcodrogitæ, Alogi, Montanus, è quo Cataphryges, Homouliastæ, Valefij, Falsi martyres, Pepuziani, Prodicus, Angelici, Quintiliani, Artotyritæ, Quartodecumani.

Iudaizantibus & Nazaræis, Caluinitæ in aliquibus assentiuntur.

[Caluinitæ Iudaizant in eo, quod asserunt Christum Dominum, sacramenta sua non instituisse ea vi prædita ut salutem conferrent: sed tantum ut umbrarum legalium instar, nobis quædam rerum ipsarum figuras repræsentarent. Cum Nazaræis verò, quia ferulæ se subducentes, arbitratu suo vivere volunt: & in miserrima ἀναρχία secum ipsis, digladiari & suos errores portentosos inuicem committere.]

c FACTIONES, Bella ciuilia in orbe Rom. Persecutiones Seueri, Maximi, Decij, Valeriani, Aureliani, Diocletiani, Maximiani in Ecclesia.

Multi motus in orbe Persico.

Pontifices quindecim vsque ad Marcellinum.

Imperatores, Caracalla, Heliogabalus, Alexander Mameæ, Maximinus, Papiennus, Balbinus, Gordianus, Philippus, Decius, Hostilianus, Volusianus, Valerianus, Galienus, Claudius, Aurelianus, Tacitus, Florianus, Probus, Carus, Diocletianus, Maximianus.

Tertij seculi scriptores præc. Clemens Alex. Caius, Origenes, Tertullianus, Ammonius, Minutius Felix, Greg. Neocæsariensis, Tryphon, Hippolytus, Iul. Africanus, Cyprianus, Cornelius, Lucius, Stephanus, Dionysius Pappæ, Dionys. Alexandrinus, Methodius, Malchion Presbyter, Dorotheus Presbyter, Pamphilus, Arnobius Lactantij præc.

Hæretici, Proclus, Apostolici, Beryllus, Arabici, Sampsa & Helcesaitæ, Theodotiani, Meletiani, Noetiani, & Nouatiani, siue Cathari, Sabelliani siue Patripassiani. Pau. Samosatenus, Manichæi, & Cubrici, Apocratitæ, Dicaritæ, Catharistæ, Abstinentes, Donatistæ, Hieracitæ, Ecetæ, Gnosimachi, Thnetopsychi, Christolyti, Ethnophrones.

Aliquot errores Procli, Nouatianorum, Sabellianorum, Samosatensium, Manichæorum, Donatistarum Caluinitæ renouant.

[Id testantur disputationes Abbantæ nouorum Arianorum in Polonia. Et Puritanorum impia protestatio in Anglia olim Petri Apostolorum Principis dinastria. Nec non horrendæ Caluini ipsius, in sua quam impiè vocat institutione, blasphemie contra Dei prouidentiam, probra denique in Ecclesiæ maiestatem putidè obiecta. Et obstinata rebellionis sceleriorum eiusmodi pernicacia.]

d CONSTANTINI magni conuersio.

Romanum imperium ex persequente Christianum.

Christus vbique floret, etiam in Indiis.

Ecclesiæ de Idolis triumphus.

Diaboli Zizania hæreses. Doctores innumerabiles.

Pontifices decem vsque ad S. Syricium Damasi successorem.

Imperatores. Constantius, Constantinus Mag. Eius filij, Iulianus, Iouinianus, Valentinianus, Valens, Gratianus, Valentinianus 2. Theodosius maior.

Quarti seculi scriptores præcipui. Athanasius, Lactantius Emisenus, Iuuenius poëta, Ioa. Clymachus, Epiphanius, Damasus, Gregorius Nazianzenus, Greg. Nyssenus, Basilius, Eusebius Cæs. Hieronymus, Cyrillus Hieros. Hilarius, Theophilus Alex. Palladius, Pacianus, Fæbadius, Philastrius, Optatus, Amphilocheus, Didymus, Rufinus, Ephrem, Eutropius, Prudentius poëta & alij innumerabiles.

Hæretici, Coluthiani, Parermineutæ, qui perperam scripturas interpretantur. Eustachiani, Meffaliani, siue Euchtæ, An-

200

Tertij seculi initium. c Annus Dom. ducentesimus, quando primum post Apostolorum tempora concil. Cæsariense in Palestina coit. & Artaxerxes Persa nouum apud Persas imperium cõdidit sublato Parthico, vsque ad Saracenos.

300

Quarti seculi initium. d An. Dom. CCC. quo Constantius Constantini Mag. Pater Cæsar est constitutus.

300

thropomorphitæ, Aſteriani, Ariani, Macedoniani, Luciferiani, Marcellus, Photiniani, Aërius, Apollinaris, Iouinianus, Seleuciani, Aëriani, qui & Eunomiani & Anomæi, Prifcillianiſtæ, Vigilantius, Martianus, Heluidius, Collyridiani.

Caluinitæ in multis communicant cum Arianis, Eufſtachianis, Aërio, Iouiniano, Meſſalianis, Vigilantio, Martiano, Heluidio.

[Id arguunt vrbium ſolemnum ludibria, ſanctorum calumniæ, & ipſius ſacroſanctæ virginis diffamatio impudentiſſima, quæ omnia Lindanus piſſimè iuxta ac doctiſſimè eſt perſecutus.]

e IMPERII per Barbaras nationes laceratio, Gotthos, Vádalos, Francos, Hunnos, Burgundos, &c.

Variorum regnorum origo.

Pontifices, duodecim vſque ad S. Anaſtaſ. Gelafij ſucceſſorem.

Imperatores. Arcadius, Honorius, Theodoſius minor, Valentinianus 3. Martiauus, Leo, Maiorianus, Zeno, Anaſtaſius.

Quinti ſec. doctores præcipui, Auguſtinus, Chryſoſtomus, Innocentius, Cyrillus Alex. Synellus, Marcus Eremita, Theodoritus, Poſſidius, Heſychius, Iunilius, Leo Mag. Gelafius, Primaſius, Eucherius, Proſper, Salonius, Sedulius, Hilarius Arelat. Vincentius Litinen. Paulinus, Sulp. Seuerus, Caſſianus, Maximus Taurinenſ. Socrates, Sozomenus, Oroſius, Chromatius, Petrus Chryſologus, Proclus Conſtant. Paſchaſius, Idacius, Gennadius. D. Benediſtus, Marcellinus comes, Saluianus.

Heretici, anno 400. Pelagiani, Abeloitæ, Nazaræni, Prædeſtinati, Neſtoriani, Pſeudomofes Cretenſis, Eutyſchiani, Gainitæ, Ibas, Diacrinomeni ſiue heſitantes.

Caluinitæ in aliquibus capitibus ſequuntur Pelagianos, Prædeſtinatos, Neſtorium.

[Quippe volunt opera nil ad ſalutem conferre, & liberum arbitrium tollunt. dicunt aliunde prædeſtinatis ſua etiam peccata ad ſalutem prodeſſe. Chriſtum negant eſſe dignum adoratione, quatenus homo eſt.]

f DEI flagella per Romanum imperium, Totilas, Salui, de quibus Saluianus.

Monachorum doctoribus ſuccedentium ſanctitate illuſtrium ſæculum.

Pontifices quatuordecim, vſque ad Gregorium Magnum.

Imperatores. Iuſtinus ſenior, Iuſtinianus, Iuſtinus iunior, Tyberius, Mauritius.

Sexti ſæculi ſcriptores præcipui. Symmachus pont. Fulgentius, Auitus, Ferrandus, Alcimus, Maxentius, Hormiſda, Boëtius, Euodius, Caſſiodorus, Iuſtus Orgelitanus, Fortunatus, Sidonius Appollinaris, Greg. Turonenſis, Greg. Magnus. Olympiodorus, Andreas Hieroſ. Gildas, Ruſticus, Iornâdes Goth. Epiſc. Euagrius, Procopius, Viſtor Vticenſis, Fauſtus Rhegienſis, Theodulus, Thalaffius, Nicephorus Cartophylax, Michael Syngelus.

Heretici. Eutyſchianorum ſectæ duodecim. Seueriani, Trithicitæ, Theopaſchitæ, Xenaias, Acephali, Aphthartodoctæ, Monophyſitæ, Sadducæi, Anabaptiſtæ, Agnoetæ, Iacobitæ, Cononitæ, Gaiani.

Caluinitæ accedunt ad Xenaiam, Agnoëtæ, Monothelitas.

[Et ad trithicitas dum tres deos eſſe aiunt, & ad Acephalos quia neminem pro capite agnoſcere volunt. Et in Chriſti vna vt contendunt voluntate, Eutyſchetij errorem ſequuntur.]

g MAHOMETIS & Saracænorum Apoſtaſia orbem terrenis.

Anni
mundi.

Anni
Chriſti.

Quinti ſæculi initiũ.

e An. Dom. cccc. quo 400
præſinitè Arcadius &
Honorius adeunt impe-
rium, Ambroſius mori-
tur, Chryſoſtomus &
Auguſtinus ſiunt epi-
ſcopi.

Sexti ſæculi initium.

f An. Dom. ccccc. quo 500
S. Symmachus pontifica-
tum ſummum adit, &
Tamud à Rabbiniſ ab-
ſoluitur.

Septimi ſæculi initiũ.

g An. Domini dc. quã- 600
do Phocas imperium ſu-
ſcipit, & iuxta quofdã,
infelix Mahometes na-
ſcitur.

Germania

Anni
Chriſti.

Anni
mundi.

Germania & vicinarum gentium Septentrionis conuerſio tentata per Columbanum, Gallum & eius inſtituti ſocios.

Pontifices viginti vſque ad S. Sergium Antiochenum.

Imperatores. Phocas, Heraclius, Conſtantinus eius f. Heraclonas, Conſtans, Conſtantinus Pogonatus, Iuſtinianus 2. Leontius ſiue Leo 2.

Septimi ſæculi ſcriptores præcipui. Ioannes Conſtant. Iſidorus Hiſpalenſis, Clemens Arelenſis, Adelmus, Iulianus Pomerius, Ildephonſus, Caſſarius Arelatenſ. Theodorus Cantuarienſ. Mandulphus Scorus, Leo. 2. Sophronius Hieroſ. Simoni Metaphraſtes.

Heretici. Monothelitæ, Chazinzare, Theodoſiani, Tetraditæ, Armenij, Mahomet Pſeudoproph. Baïras, Theocatagnoſtæ, Agareni, Charurgitæ, Lampetiani, Agonichytæ, Aginnenſes, Maronitæ.

Caluinitæ. Tetraditarum, Mahometis, Lampetianorum aliquot errores amplectuntur.

[Nimirum Mahometen laudant, quod Eccleſiam diuiferit cum Imperio, cuius etiam tyrãnidem vnus ex illis, verum imperiũ appellitare publico ſcripto, & quibus potuit perſuadere non dubitauit. Tetraditæ autè ſunt cum nolunt aliter perſonas cum eſſentia in Trinitate attendere, quàm vt ſit eſſentia aliquid per ſe extra perſonas exiſtens.]

h TVRCARVM in Aſiam, Arabiam, Africam, & inſulas maris Med. inſuſiones.

Mahometis ſecta mirè augetur.

Octaui ſæculi pontifices tredecim vſque ad Leonem tertium. Imperatores. Abſimatus, Iuſtinianus 2. iterum, Philippicus, Artemius, Theodoſius 3. Leo Iſaurus, Copronymus, Leo eius f. Irene cum filio Conſtantino.

Scriptores præcipui. Beda, Ioan. Damascenus, Maximus Monachus, Gregorius Cyprius, Germanus Conſtant. Coſmas Hieroſ. Ioan. Hiſpalenſis, Tharaſius, Vvalafridus Abbas, Albinus, ſiue Alcuinus, Aponius, Bonifacius Mogunt. Paulinus Aquileienſis, Paulus Diaconus, Zacharias pap. Theophylactus Antioch. Iſuardus, Vvalafridus, Carolus Magnus, Ambroſius Auſbertus.

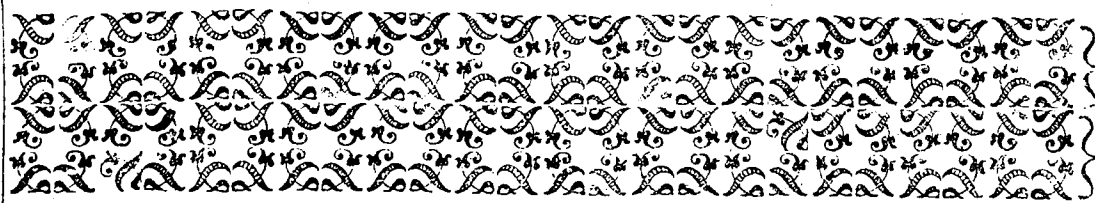
Heretici. Iconomachi, ſiue Iconoclaſtæ. Fœlix Vrgelitanus & Eliphandus Toletanus, è quibus Fœliciani, Pauliciani ſiue Pauliioannitæ, Athingani, Gnoſimachi.

Caluinitæ ſunt Iconomachi. Catholicos cum Paulicianis vocant Romanos, ſe verò Chriſtianos ſiue Euangelicos.

[Hoc magno ſuo malo, nimis verum experta eſt Gallia, cum iſtæ futiæ ſacras ædes cum imaginibus Dei ſacræ Virginis & ſanctorum, impotentiffima rabie euerterunt: ac igni crematas ex hominum memoria quantum in ſe fuit deleuerunt.]

i Hoc nonum ſæculum ad ſequentem librum pertinet.

GILB. GENEBRARDI THEOLOGI PARIENSIS, DIVINARVM Hebraicarumque Literarum Professoris Regij Chronographia Liber tertius.

CHRISTVS Dominus e tribu Iuda nascitur in Bethleem Iudae, anno Mundi 4089. 8. Calendas Ianuarij media nocte, anno imperij Augusti 41. completo, & 42. ineunte, Herodis 33. Baazena Aethiopum regis primo. Urbis 752. Coss. C. Caesare Octauio & M. Plautio Syllano, quo Ianuariae portae tertio sunt clausae & orbis nunquam extitit pacior. Aera 38. Indictione 4. (Beda & Dionys.) an. 4. & ultimo Olympiadis 194. Clogij Sycamborum seu Orientalium in Germania Francorum Regis anno 10. Tritemius, & Ansel. Patitur Tyberij 18. Olymp. 202. anno quarto. Urbis 784. Mundi 4121. mens. 6. die 16.

Eternus sacerdos & rex Iudaeorum ac gentium a Deo promissus, a Mose figuris plurimis praesignificatus, a Prophetis ac Sibyllis praenuntiatus, a sanctis & piis pro salute hominum expectatus, Davidis regis filius secundum carnem per virginem de stirpe Nathan filij ipsius (1. Par. 3.) per patrem adoptivum Iosephum de Salomonis regis progenie.

Est ergo ille summus pontifex in aeternum, semetipsum quotidie offerens pro nobis, per se quidem in caelo, per suos vero ministros in terris. Quare non habet successores, quod in aeternum maneat Heb. 7. At habet vicarios & ministros, inter quos primatum obtinet Petrus & Petri successores Romani pontifices, ut tota, nemine dempto, sensit & consensit antiquitas. Tertull. in Apolog. pag. 105. Paulum Christi vicarium appellat, qui tamen Petrum habuit vel aequalem, vel certe superiorem. Qua propter nos multo magis eum Christi vicarium appellabimus, eiusque successionem recensebimus ad saeculorum extremum duraturam, ut vnam e certis Ecclesiarum dotibus (ita eius notas vocat Optatus) quae nos in Catholicae gremio iustissime teneat. Aug. contra Manich. fundamentum. cap. 4.

Cuius causa veteres Romanum vocant Pontificem Maximum, Episcopum Episcoporum, bonum pastorem, Benedictum Papam, Apostolicum, &c. Sic Tert. lib. de pudic. his omnibus titulis eum insignit. cap. 1. 13. 21.

Hierusalem primum Ecclesiae suae thronum minime constituit, primum quia propter huius populi perfidiam & sceleta, eam paulo post a fundamentis eversurus erat. Hoc enim citra dispendium novellae plantationis vix potuisset contingere.

2. Quia primatus sacerdotij Leuitici illic locatus erat. Nam quoniam hoc genus sacerdotij tollebatur & Ecclesiasticus veteris populi ordo, ceremoniarum, ritus, liturgia commutabatur,

Anni mundi.

SEPTIMAE ETATIS,

Quae incipit anno mundi 4089. pars prior, a Domini ortu ad novum Caroli Magni imperium per an. 800.

PRIMUM SAECULUM.

4089 a CHRISTVS IESVS Pontifex Maximus & Aeternus, vixit, an. 32. Mens. 3. dies 10. 4121

Octavio Augusto & Claudio Tyberio an. 23. ex ordine successionis imperatoribus Romanis.

Anni Christi.

Anni Christi.

Phraarte 3. Phraarte 4. an. 2. Orode an. 2. Vonone, an. 5. Artabano, an. 30.

Baazena Aethiopum rege an. 27. Deinde Lacasa siue Candace filia eius, an. 10.

Euangelium secundum & ultimum generale remedium aduersus idolatriam & peccatum ubique regnans, quo.

Regnum Dei & Christi per orbem efflorescit multis rerum discriminibus & periculis.

Anni mundi.

4089

tur, locum etiam mutatum decuit, ut cuncta essent noua, nec Synagoga magnum superesset vestigium.

3. Nec Ecclesiae, locus videretur necessario Iudae fixus & alligatus.

4. Ne gratia conclusa & circumscripta putaretur, ut olim Iudae limitibus, sed potius sparsa per vniuersum orbem, gentibus eius participibus atque cohaerentibus.

5. Ut implerentur prophetiae canentes Deum suo Christo daturum gentes in hereditatem & in possessionem terminos terrae, efficiendo Ecclesiam e Iudaea Catholicam, id est, vniuersalem.

Romae autem potius, quam alibi collocavit, primum ut Ecclesia magis esset Catholica siue vniuersalis. Tum enim Roma communis erat urbs orbisque epitome, ut a Dione scriptum est, ac eius imperio, iure, vel foedere orbis terrarum gaudebat penes vniuersum, saltem cognitus & perlustratus. Florus sub finem. lib. 4.

2. Ut de mundo mundique principibus victoria esset nobilior & illustrior. Roma enim tunc caput erat mundi, praecipua Idololatriae propugnatrix, Satanae sedes primaria, ex qua manabant edicta aduersus Ecclesiam & regnum Christi. Magna igitur victoria, ut ubi Satanus, idololatria, peccatum praecipue regnabant, illic potissimum vincerentur. Ut ubi hostes Christi potentia & opibus valebant, illic ponerentur scabellum pedum eius, ut ubi Christus persecutionem patiebatur praecipuam, ipse in eorum medio dominatum figeret.

3. Ut ubi superabundauit peccatum, ibi superabundaret & gratia.

4. Quia sub eius imperio fuerat natus, conuersatus, passus, ceteraque humana molitus.

5. Quia eius imperio successurum erat regnum Ecclesiae siue Christi. Dan. 2. & 7. quod proinde quintum regnum Danielis recte appellatur a D. Thoma.

6. Quod Petrus, caput Ecclesiae ministrum constitutum, illic martyrium fecerit, morientisque sui maneris prouinciam Clementi, Lino, Cleto, eius cathedrae non alterius ministris, reliquerit.

7. Ob loci opportunitatem. Illuc enim ad necessitates Ecclesiasticas facile terra maris perueniri potest, e singulis Ecclesiis per orbem sparsis.

Die Natiuitatis Christi mandauit Augustus, ne quis Dominum se vocaret, sentiens, credo, verum orbis principem natum fuisse, Dei enim cognomentum est. Oros. libro sexto capite 22.

profana siue humana Christi tempore.

Pantomimorum saltatio prius incognita in usu esse cepit, Pilade & Bathyllo primis eius auctoribus Augusti tempore. Zosimus lib. 1.

M. Agrippa diagramma terrarum vniuersale publicauit primus.

Athenodori Stoici consilium parebat Augustus. ibidem.

Arminius rex Cheruscorum, tres Romanas legiones cum Varo Quintilio in saltu Teutoburgensi occidit. Quam postea iacturam M. Lollius Germanis domitis reparauit.

Mimatius Plancus Ciceronis discipulus, dum comatam Galliam regeret, Lugdunum condidit.

Tyberius Augusti priuignus mox gener. postremo adoptione filius Armeniam occupat, Vindeliciam, Pannonias, & ceteras Thraciae vicinas Romanas facit prouincias, Germaniam partim subigit, partim vastat.

Imperator factus, usque ad imperij sui circiter vigesimum pace potitus est. Na sine bellis internis & externis ab Augusto sub imperij eius 38. imposto, indeque Iano vltimu clauso,

Christi auum ab illis omnibus quietum mansit, propter Christi viuentis presentem maicstatem & reuerentiam, et si id nō cogitaret mundus.

Repentinis responsionibus melior, quā meditatis. Tam rigidis digitis & articulatis, vt malum recens terebraret. *Suet.* vltimo eius anno visa est Phœnix. *Dion.* alij sub Claudio.

Eius temporibus mota quæstio, cur oracula deficerent. *Plut. libro de ea re, se causam veram non attingit, nempe aduentum Christi.*

C. Asinius orator A sinij Pollionis f. cuius meminit Virg. diris suppliciis à Tyberio necatur. Sic Seianus, qui aliquando restiterat, ne Christus inter deos referretur.

Vonones obles à patre Phraarte Parthorum rege Romanis datus, in regnum reposcitur, mox spretus à suis ab Artabano regno exiit. *Tac. lib. 2. Ios. lib. 18. c. 7. an. Christi nati. 18.*

Parthi etiam Phraartem alterum filium Roma reposcunt, cui in Syria mortuo subrogant Mithridatem Iberum. Hinc bellum inter Parthos, Armenios & Iberos. *Tac. lib. 5. sub finem Tyberij, anno Christi, 37.*

Titus Liuius historiographus Patauij quarto Tyberij obiit (*Euseb. in Chron.*) Historiam annor. 750. ab vrbe condita ad 41. Augusti, siue ad Christi vsque natalem scripsit libris 140. vel iuxta alios 142. de quibus duntaxat supersunt 45.

Pompeius Trogius.

Dionysius Halicarnas. Diodorus Sicul. Valerius Max. Augusto charissimus. Corn. Nepos, Dionysius Afer, Cor. Galus, Strabo. Xistus Pythagoricus nascitur.

Ouidius poëta quinto Tyberij anno, Fenestella historicus obierunt. *Euseb. in Chron.* Socion philosophus Alexandrinus Seneca præceptor.

Asinius Pollio primus Romæ bibliothecam publicauit.

* Primum in Christianos bellum (vt Opratus li. 3. loquitur) seu persecutio mota à Scribis, in qua Stephanus moritur primo Ascensionis Domini anno. *Act. 6. Euseb. lib. 2. cap. 1.* Nam secundo Paulus conuertitur. *Isuardus.*

Quamquam persecutiones vltimius appellatæ sint, cum publico imperatorum Romanorum edicto aut iudiciis, aut tormentis, aut vltimis suppliciis diuexati sunt. Cuiusmodi alij nouem commemorant. *vt Sulpitius lib. 2. Neronis, Domitiani, Traiani, Hadriani, Antonini, Seueri, Decij, Valeriani, Diocletiani, que & Maximiani, & Decimam Antichristi.*

Alij rectius vndecim, *vt Aug. lib. 18. Ciuit. cap. 52. Neronis, Domitiani, Traiani, Antonini, Seueri, Mazimini, Decij, Valeriani, Aureliani, Diocletiani & Maximiani, vndecimam Antichristi.*

Nam perpetuo, post Romanas hanc subiiciunt. Quoniam exinde tranquillibus rebus, pace perfruita est Ecclesia, neque vltimius persecutiones fore credimus, nisi eam, quam sub fine iam sæculi Antichristus exercebit, Etenim sacris voluminibus, 10. plagis mundum afficiendum pronuntiatum est, &c. *Sulpitius lib. 2. nisi quod Aug. 19. Ciuit. cap. 2. in medio hoc reliquit, neutram partem quæstionis, Sint ne aliæ Antichristianam præcessuræ, astruens.*

Lacasa regina Æthiopiæ quatuor annis Christo superuixit. A nostris Candace, quod nomen deinceps multis reginis Æthiopiæ commune fuit ex *plm. lib. 6. cap. 29.* Celebris apud Abissinos, quod Christum publicè, & Eunuchi à Philippo baptizati prædicationem receperit. *Act. 8.*

Nam sic Æthiopia præuenit, siue prætendit manus suas Deo. *Pl. 67. i. prima gentium credidit.*

Anni mundi.

4089

4121

* Christi Principes ministri & Vicarij visibilem Ecclesiæ vnitatem & Monarchiā constituentes hi sunt.

32

Anni Christi.

Anni Christi.

32

1.
b MARTYR PETRVS Bethsaldensis, Galilæus: primus Ecclesiæ pontifex Hierosolymis sedit, an. 5. quādiu ferè Christo Tyberius superfuit.

37

44

Antiochiæ an. 7.

Romæ denique an. 24. mens. 5. dies 12.

id est, in vniuersum, an. 36. mens. 5. dies 12.

70

Anni mundi.

4121

4125

4133

4158

EGARE non potes, scire te in vrbe Roma Petro primò cathedram episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput. *Optatus lib. 2. contra Parmenianum.* Fælix Ecclesia Romana, vbi Petrus Passioni Dominicæ adæquatur, vbi Paulus Ioannis exitu coronatur. *Tert. de præscript. Ambros. epif. 5.* Denique veteres omnes, quare Caluinus lib. 4. Inst. cap. 6. sect. 15. Propter hunc (inquit) consensum non pugno, quin Romæ mortuus fuerit, &c.

Paulus in Epistolis nomen Iesu quingenties vsurpat. Vsque adeo ei erat amabile & suauis. Cætera de Paulo lib. superiore. pag. 221. & 222.

Simon Magus, primum baptizatus à Philippo, inter alias hereses negat liberum arbitrium. (*Clemens recogn. libro tertio.*) fons, radix, atque pater omnium hæreticorum Romam venit sub Claudio. *Iustin. in Apologetico, Irenæus, libro primo, capite 19. & 20. præf. lib. 3. Tertul. lib. de hæres. Aiebat nos sola fide iustificari. Iren. lib. 1. cap. 20.*

SECUNDVM bellum in Christianos excitatur à Nerone, in eo Petrus & Paulus occubuerunt Romæ eodem anno & die: Philippus crucifigitur Hieropoli. *Eg. lib. 3. cap. 2. Euseb. 2. cap. 25.* Tunc Christiani Romani incendij insimulati nueris mortibus insontes conficiuntur, vt ferarum tergis coniecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi, vbi defecisset dies, in vltum nocturni luminis vterentur. *Tacit. lib. 15. Suet in Nerone, Pagini & Epicurei.* Per omnes prouincias pari persecutione imperata. *Oros.* Qua Sanctus Martialis Lemouicum, Eucherius Treuiros, Fronto Petragorios, Sabinus & Potentianus Senonas ad prædicandum Euangelium à Sancto Petro missi, passi dicuntur. *Turonensis in Historia.*

Petrus post Christum anno 37. vixit *D. Thomas in Ioan. 21.* Claudio imperante Euodium in Antiochia per manus impositionem episcopum vrbs designauit. *Suidas in voce βασιλειος.* Nempe mansit in Iudæa post mortem Domini annis quinque, septem deinde sedit Antiochiæ, vsque ad secundum Claudij, quo in Vrbe sedem fixam & immobilem transtulit. Hos annos 12. sic numerabis. Tyberius fuit superstes Christo annis ferme sex. Caligula annis 4. successit. Hinc duo Claudij Reliquos 25. Romæ degit, nisi quod interdum Hierosoly. & alio se conferebat, prout Ecclesiæ vsus postulabat, & tum fortasse, quando Claudius Iudæos de Christo tumultuantes Roma expulit. *apud Suet.*

Nam etiam decimo quarto anno, primo vltimo Neronis Sacerdotalem cathedram tenebat. *Hiero in Catalogo.* Et si Epiphani. duodecimo hæresi 27. Eusebius & Prudentius penultimo velint, vt eodem quidem die, quo Paulus, sed anno innouato & vertente martyrium fecerit.

Vnus vtrumque dies pleno tantum innouatus anno vidit superba morte laureatum, *ωδὶ γεφύρων, pag. 257.*

Petrus in Italia, Paulus in Græcia, Andreas in Achaia, Ioannes in Asia, Philippus in Phrygia, Iacobus in Iudæa, Bartholomæus in Scythia, Thomas in India, Mattheus in Æthiopia, Simon in Persia, Taddæus in Mesopotamia, alter Iacobus in Hispania, Matthias in Palestina (præsertim

4158

70

scilicet) verba Dei intonuit. Honorius in psalm. 18. Orig. Hom. 12. in Genes. ad unum omnes. Trapezuntius, libello de hoc dicto. Si sic cum volo manere quid ad te?

Petrus Romam venit secundo Claudij ad expugnandum Simonem Magum. Hier. in Catal. Negat tamen Caluinus in acta cap. 8. Magum istum Romam vnquam fuisse contra omnem antiquitatem, seorsum Augustino, libro de hæref. Tertullianus in Apolog. Eusebium, qui & meminerunt statua ipsi Romam collocata.

Petrus Roma multos è suis discipulis factos Episcopos, prædicandi gratia in diuersas prouincias, seorsum in Galliam dirigit.

Paulus an. 58. D. Romam primum prædicauit. Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista Aquilegiæ (quæ secunda Roma quondam dicebatur, vbi rogantibus Romanis suum Euangelium conscripsit Græcè, siue etiam Latine, vt volunt Rodolph. Armacanus lib. 9. de quest. Poragenes serm. de s. Marco, & Syri vniuersi, vt taceam eos, qui Latinum archetypum adseruari putant Venetiis in Marcianis thesauris) deinde Alexandria Episcopus, ann. Christi 63. martyrio coronantur.

Præter Ioannem Euangelistam Apostoli ad unum omnes martyrio vitam finiunt. Trapezuntius vbi supra.

Matthæus octauo anno ab Ascensione scripsit Euangelium, Marcus duodecimo, Lucas decimo quinto. Ioannes omnium postremus trigesimo secundo post aliorum Euangelistarum mortem. Theophyl. præf. in Euang.

Solus autem Matthæus Hebraicè, non Syriacè, vt aliqui, non Græcè vt Caluinus impudenter sentit, primum quia veteres omnes ita tradiderunt. 2. quia fragmenta, quæ ex eo Hieronymus citat sunt purè Hebraica.

Quia non tantum Iudæis & Syris scribebat, sed Orientalibus omnibus, quorum vel vltimi Indi ea lingua vt docta & Grammatica utebantur, & ad hunc vsque diem vtuntur, Missam etiam Hebraicè canentes, vt ob eam causam Diuus Bartholomæus videatur, Matthæi Euangelium secum in Indiam præ cæteris detulisse, cuius exemplar Pantenus Origenis coeuius eò proficiscens in Ægyptum retulerit. Euseb. libro quinto, hist. cap. 10.

Quarto, vt inferiret Æthiopicis, quibus se datum Apostolum intelligebat. Æthiopes autem Syriacè nesciebant, minus Græcè, cum interim in puerilibus ludis, vt & hodie, Hebraica discerent, quemadmodum nos Latina & Græca. Sic enim Eunuchus sedens super curram dicitur legisse Esaiam Prophetam Act. 8. Hac contra turpem ἀπορρησίαν Caluini.

Petrus Romam venit, Christi quadagesimo quarto, nempe post Ascensionem eius vndecimo (completo.) Eusebium. Inde quadriennio post Hierosolymam rediisse traditur, quinquagesimo autem sexto Romam repetiuisse, vbi in crucem sublatus sit sexagesimo nono, qui erat Neronis decimus quartus.

Simeonem Magum Romam expugnat, cum primum in eam venit (circiter ann. Dom. 46.) Eusebium vel paulo ante mortem suam & Pauli. Aug. & multi alij.

Paulo Apostolo maior, Theophyl. Gal. 1. Sanctorum Apostolorum dux, ὁ πῶν ἀγίων ἀποστόλων ἡγούμενος Πέτρος. Cyril. homil. 8. ἐνταῖς ἑορταστικαῖς ὁμιλίαις, discipulorum vertex (principalis) πῶν μαθητῶν κορυφαῖος Dionys. Ecl. Hier. cap. 5. pag. 197. κορυφαῖότητα πῶν ἀποστόλων, Eriph. in Anchorato pag. 473. Apostolorum Pontificumque præsul, Marcellinus comes sub finem Chron.

Apostolorum primus. Aug. libro 1. contra Iulianum cap. 2. primum vniuersale membrum, Paulus autem, Ioannes,

Anni mundi.

4121

Patriarchis.

Alexandriae Marco Euangelista, an. 6. Anniano an. 22.

Antiochia, post septennem D. Petri Cathedra, Euodio, an. 23. Ignatio, an. 40.

Hierosolymis, Jacobo iusto, an. 30. Simone Cleophae, an. 46.

4158

Andreas

Anni Christi.

32

70

Anni Christi.

32

Principibus.

Tyberio, Caio Caligula, ann. 4. Claudio ann. 13. Nerone an. 14. Romanis imperat.

Artabano. Deinde an. 3. Gotarzi Parthorum rege Vonone 2. an. vno, mox Vologese an. 34.

70

Anni mundi.

4121

1584

Andreas singularium plebium capita, Greg. lib. 1. Epist. 38. Apostolorum caput. Opt. lib. 2.

Pedes Apostolici tunc in veneratione fuerunt, quod scripsisset Etaias 52. Quam speciosi pedes Euangelizantium bona. Vnde act. 4. & 5. ad pedes Apostolorum ponuntur agrorum pretia. Act. 10. procidentem ad pedes suos Cornelium Centurionem Petrum erexit, summissius quidem se gerens, licet Apostolica maiestas sit cæteris dignior, quam Helisæus, qui Sunamitidem ad pedes suos dimisit. 4. Reg. 4. quam Daniel, qui se adorari permisit. Dan. 2. quam Ioseph, qui sapius se à fratribus adorari sinit Genes. 42. 43. 50. quam Iaddus Aaronius Pontifex, qui Alexandrum Magnum equo desilientem, seque ad ipsius pedes reuerenter abiicientem sustinuit: summissius inquam se gerens, sed tamen relinquens vestigium osculationis pedum pontificiorum, quam Romanis Pontificibus vel potius sacrae ipsorum vntioni atque ministerio (docente Apostolo 1. Corint. capite quarto quia Deus reuera sit in vobis) à prima piorum memoria exhibitam, vt hæreticos nostri aui exulcerem, doceo.

[Disertis verbis Apocalip. 3. Versu 9. legitur Ecce faciam illos, vt veniant, & adorent, ante pedes tuos: & sciant, quia ego dilexi te.]

Philippus primus Imp. Christianus se Fabiano reuerenter prouoluit sub an. 250. Niceph. lib. 5. cap. 25. Euseb. lib. 6. cap. 26. Constantinus Magnus primus post eum, Christum professus tenens frænum equi Syluestri, vsque ad Lateranum propter reuerentiam & venerationem Beati Petri, stratoris officio functus est. Photius in Nomocanone.

Est autem strator, qui dominum in equum attollit. Græca sic habent, καὶ κρατῶντες τὸν χαλκὸν τῶ ἵππῳ αὐτῆ, ἀγὴ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν φόβον τῶ ἀγῆ πετεῶ, ἡ εἰσποροῦ ὀφφίκιον ἐποιήσατο. Quæ & Theodorus Balsamon citat, vt doceat suum Constantinopolitanum patriarcham multa habere ex priuilegio, quæ ex iure Romanus Pontifex, proptereaque Constantini donationem studiose in Constantinopolitanorum archiuis seruari.

Iustinianus & ipse Magnus ann. 535. Agapetum adorauit. Naud. lib. 2. Gener. 18. Iustinianus 2. Constantinum Papam huius nominis primum Constantinopolim accitum non modo amplectitur, sed & venerabundus eius pedes exosculatur. Blondus lib. 10. Platina in 90. Papa. siue iuxta Cuspinianum huic ceremoniæ infestum, venerabundus sese ad pedes eius demisit. Pipinus Stephano Papæ obuiam factus, eius pedibus oscula impressit, frænoque, Pontificis equum in regiam, duxit. S. Anselmus Lucensis libro primo Collectaneorum. Carolus Magnus prius pontificis (Adriani) pedes osculo contingit, quam se illi complectendum daret. Carolus idem Stephanus 2, Adriani 1. Leonis 4. & omnes qui prope aderant morem antiquum seruantes, (Nota) pedes exosculati sunt, Platina in Papa 94. 95. 96.

Sic Henricus quartus Benedicti tertij, & Paschalis 2. Idem in 105. & 107. Crescentius Romanæ vrbs consul Ioannis. 17. pedes osculatus cum omnibus seditionis auctoribus. Idem in 144. Leo supplex Gelasij secundi, Fredericus Alexandri. 3. Idem in 167. 168. cui & dixerit, non tibi, sed Petro, Reginaldus Polus pro vnitae Ecclesie libro secundo. Richardus Hannibal ob Cardinales in carcerem coniectos interdictus ad Matthæi Vrsini Card. à Martino quarto de legati pedes prouoluit, laqueum collo gerens, in maximum pœnitentiæ signum absoluitur. Platina in Papa 177. & 196.

Sigismundus Imp. in Concilio Constantiensi Martinum quintum prostratus veneratur. Idem in 214. Eundem

Brachius tyrannus & Ioannes vigesimus tertius, in Concilio eodem antè abrogatus, prouoluti salutarunt. Idem in 215. Albertus Occidentis Imp. & Ioannes Palæologus Orientis, ante Eugenij quarti sacros pedes in Concilio Florentino te præbuerunt, in 216. Reges Francorum & Angliæ Papæ Alexandri, sigebertus an. 1163.

Quod etiam in aliis obseruatum. Leontius Antiochenus apud Suidam ad Eusebiam Constantij imp. vxorem, rogantem vt se viseret. Si me vis (inquit) ad te venire, seruato mihi reuerentiam Episcopis conuenientem, vt ingrediar quidem ego, tu verò mox è celsò tuo folio descendens, cum pudore mihi occurras, & τὴν κεφαλὴν ὑπὸ σκῆς ταῖς ἐμαῖς χερσὶν ἐλωγῶν ἀξιωμένη, & caput supponas meis manibus, benedictionem postulans. Deinde sedeam quidem ego, tu autem stes reuerenter, nec sedeas, donec signo iubeam. Si his parere vis, visam te. Sin minus (cito te non obrenturam, vt nos τῆς προσκλήσεως πικρῆς τοῖς ὀπισκοποῖς κεθυμένους, vt nos inquam honorem Episcopis debitum prodentes, in diuinum Sacerdotum ius (θεσμῶν) simus iniurij. Suidas in Leontio.

Nam osculum manuum, capitis demissionem & alia eiusmodi Episcopis fuisse exhibita ex his etiam liquet. Ad ecclesiam curris, Episcopum videre desideras, ad eius pedes volutaris, Aug. de Verbis Apost. ser. 18. Regum colla & principum submituntur, genibus sacerdotum, & exoscularis eorum dextris, orationibus eorum, se credunt communiti. Ambros. de dignit. sacerdot. cap. 2. Valentinianus Imp. obtestatur Episcopos, vt Mediolani talem eligerent episcopum, cui sincere capita submitteret. Theod. lib. 4. cap. 5. Trip. lib. 7. cap. 8. Denique oscula manibus episcopi fuisse impressa è Paulino Nolano in vita D. Ambrosij perspicitur. Quidni igitur hæc aut etiam maiora episcoporum episcopo, vt Romanum appellat Tertullianus, exhibeantur?

Addo verba Lasicii Sarmatæ Lutherani è libro de Theologia Moscouitica Spiræ impresso annis 1582. pag. 142. Adorari reges atque magistratus non nescimus, quippe qui propter ipsam maiestatem imperij, qua conseruant & regunt cæterus humanos, inter deos referantur Psalmus. 82. 138. Exod. 21. & 22. eamque ob causam in folio Dei, quasi eius in terris vicarij sedere dicuntur. 1. Paral. 28. Merito hæc igitur de illo scripta, incuruauerunt & adorauerunt Dominum ac regem. 1. Paral. 29. & de Iosepho altero Ægypti rege Genes. 42. vt plura præteream. Item Regino lib. 2. de Carolo Magno anno Domini 801. Carolus rex à Leone Papa coronatus die natalis Domini post laudes more antiquorum principum adoratus est. Iustinus quoque libro sexto. Persas tuos reges adorare solitos esse scriptum reliquit. Idem ego vidi in Anglia. (tu ergo hæretice probas adorari reginas feminas, & non sustines pedes viri, Dei vices expressius agentis osculari) Et hic quidem cultus communis est illis cum Deo, cæteri minimè, de quibus Cælius Rodiginus libro 22. Hæc iste vbi obserua cæcitatem merito adorari principes & magistratus laicos atque adeo feminas, & hoc in sacris magistratibus & pontificibus Dei vicariis expressioribus detestari. Quamquam nos non pontifices adoramus vel adorandos docemus, sed osculamur, vel oscula eorum pedibus figimus.

Tu ergo hæretice tuos adorato principes, more persico, nos nostros non adorabimus, sed mitiore vocabulo honorabimus, osculabimur, & cum pacis osculo monebimus. Reges gentium dominantur, vos autem non sic. Quamquam velim eos id, pro Apostolica modestia, negligere, multo minus, saltem extra solennes conuentus, exigere.

Anni mundi 4121

4158

Anni Christi 32

32

70

Cadace siue Lacasa Regina Æthyopiæ. Hinc BaaZena filia an. 10. Mesue filio an. 6. Sectua an. 9. Adgala an. 10.

Marcomiro, Clodomero. Antenore per successionem Francorum Ducibus.

Anni Christi 44

44

70

Anni mundi 4121

4121

4158

Virgo Sacratissima Dei Mater immaculata migrat in caelum sub Claudio imp. post passionem filij sui Domini nostri & saluatoris Iesu Christi decimo quinto, ad eam è diuersis locis Apostolis conuenientibus. Dionys.

Interea audi, quàm rectè Ecclesia etiam tunc fuerit Catholica, id est, non vnus aut alterius gentis, sed omnium. Intra 20. aut 30. ad summum annos euangelium, Romanorumque (nota hæretice) fides per vniuersum orbem diuulgata erat, etiam apud Scythas & qualque nationes remotissimas planèque Barbaras. Rom. 1. Col. 1. Inductione id docent Iren. lib. 1. Iustinus Martyr contra Tripho. Clemens in protrep. & Strom. & cæteri istorum scolorum, qui vel Apostolos viderant & audierant, vel Apostolorum proximos discipulos. Deinde Origenes homil. 9. in Genes. hom. 4. in Ezech. hom. 6. in Lucam. Tert. lib. de præsc. ad Scapulam, & contra Iudæos. Cypr. cum reliquis huius alterius sæculi. Quod pro summo miraculo annotat & contèplatur Chrys. in 24. Matth. Quare Euseb. lib. 8. cap. 1. rectè ostendit ante persecutionem sub Diocletiano motam, pietatis doctrinam apud omnes mortales tum Græcos tum Barbaros viguisse. Hoc prædixerat Esaias 66. cap. Quis audiuit talia & quis sic vidit? An parturit terra vno die? An gens genita est nixu vno? Itaque deinceps in docendo, quo tempore plarique de omnibus gentibus fidem receperint non laborabimus (Nam viuentibus adhuc Apostolis istud vbique per totum orbem contigit) sed quo totæ gentes vniuersæ, publicè & palam ad eius publicam professionem peruenerint.

* INTER medias persecutiones successio etiam & Hierarchia, trium aliarum Apostolicarum sedium Orbis Christiani matricum, seruata est integra. Quæ quoniam toto orbe summum erga populum Dei beneficium, prouidentiam, & gratiam ostendit, eam prætermittere nec potuimus, nec debuimus. Deinde hoc facit ad pleniorum rerum Ecclesiasticarum historiam & comparisonem, quando Sedi Petri sæpe cum illis negotium fuit, & hæc ad illam, vt ad matricem & lacram anchoram, in necessitatibus Ecclesiasticis passim confugerint & etiamnum hodie confugiant.

Denique cum memoria iusti in benedictione conseruari debeat, Pro. 10. & profanos, atque adeo impios imperatores & reges simus propter Chronologiæ coherentiam commemoraturi, hos nolimus non recolere, per quos Christiani nominis & religionis vnitas, ac communitio per totum terrarum orbem vsque hodie resplendet: etiam si principio multarum rerum & librorum conferendorum difficultas nos deterruerit.

Petrus an. Domini 44. Romæ sedere cœpit. Marcus Euangelista Alexandriæ an. 50. quatuordecim annis scilicet post cathedram Apostolicam Romæ fixam & constitutam.

Cuius successores hodie Cairum sedem transtulerunt propter loci dignitatem, & Alexandriæ vastitatem.

Euodius Antiochiæ an. 44. Postquam annis 7. Ecclesiam Petrus illic administrasset, & Romam sedem Apostolorum primariam transtulisset.

Cuius successores hodie Damasci resident ob Antiochiam dirutam & in pagum redactam.

Iacobus iustus Apostolus, Domini frater Hierosolymis anno 34. proximè scilicet Christi Domini nostri mortem per annos 29. Vnde & ei D. Petrus superuixit annos circiter 7.

His Cathedrarum quatuor Apostolicarum fixis initiis & tanquam æris, Patriarcharum in illis sedentium successio sic, vt fecimus, facile continuabitur.

* CONCILIVM primum Hierosolymitanum ab Apostolis ipsiss celebratum de lege Moysis abroganda & prohibendu Idolothytis, sanguine, suffocato, scortatione. Act. 15.

Quod etiam hodie in Oriente viget ex Leone Imp. const. 52. anno Do. 886. & Balsamone in can. Apost. 63. & aliis. In Occidente, saltem vsque ad annum 1114. Nā historici scribunt tempore Calixti Pomeranis ad fidem tum conuersis iniunctum, ne quid immundum comederent, non morticinum, non suffocatum, non Idolothytum, non sanguinem animalium.

ANNO quarto post Christi Domini nostri ascensionem primum concilium celebratum, non vt vulgo 17. vel 18. quod post Paulus iniusto Portij Festi iudicio oppressus Cæsarem appellavit, ac Romam propterea missus sit, Incarnationis 58. Ascensionis 25. At hi ὕστερον δευτερον non vident passim in Scripturis. Alioqui non omnes Apostoli ei interfuissent, vt qui iam essent dispersi ab anno septimo. Nec iuuantur eo, quod Paulus. 1. & 2. Gal. tertio quidem anno suæ conuersionis se venisse ait Hierosolymam, at neminem Apostolorum illic vidisse præter Petrum & Iacobum fratrem Domini, mox verò venisse in partes Syriæ & Ciliciæ, deinde post annos quatuordecim iterum ascendisse Hierosolymam cum Barnaba & Tito, quasi παλιῶν illic significet secundam vicem, non, rursum. Nam non animaduertunt, Paulum quidem narrare se post 14. annos eo venisse, sed non negare, quin quarto & aliis intermediis etiam venerit, nempe propter quæstiones in Antiochia Syriæ motas de legalibus. Act. 15.

Diuisio Apostolorum ab inuicem anno à Passione septimo, vel iuxta Bedam duodecimo.

Secundum concilium extare dicitur apud Æthiopes Abifina eorum lingua. De quo accipiendum illud Rufini, siue Cypriani initio com. in Symbolum. Tradiderunt maiores nostri, quod post ascensionem Domini, Apostoli ad singulas singuli discessuri nationes, normam prius futuræ prædicationis in commune constituerunt, ne forte alij ab alijs abducti diuersum aliquid exponerent. Omnes ergo in vno positi & spiritu sancti repleti breue istud futuræ prædicationis iudicium componunt, atque hanc dandam credentibus esse regulam statuunt.

Tertium Ascensionis decimo quinto, quando diuinitus conuenerunt Apostoli è variis orbis partibus, vt Assumptio- ni siue emigrationi D. Virginis interessent è D. Dionys. de diuinis Num. c.3. de rebus à se per orbem actis.

Humana siue Profana D. Petro Pontifice.

CAIUS Agrippam regem Iudææ facit, Herodem Lugdunum relegat, Pilatum ad sibi manus inferendas præ malorum magnitudine cogit. Iudæos vexat.

Claudius primus imperium mercatus est, promissis vniciuique militi 350. coronatis.

Romani imperij fines ampliores reddidit. Britanniam, quam post C. Cæsarem Romanorum nullus adierat, adiecit, insulas Oceani Orcades ultra Britanniam subegit, anno Domini 46. Euf. Eutrop.

E Germania Vespasianum in Britanniam transtulit, qui 32. validissimas gentes & Vectam insulam in deditioem accepit. Suet.

Iudæos Roma pellit impulsore Chresto tumultuantes. Sueton. Christianos vulgo intelligunt.

Anno 800. Urbis Claudij principis censura, Q. Plautio, Sex. Papinio Coss. affertur ex Ægypto Phœnix in Vibem & in comitiis proponitur, aquilæ magnitudine, collo instar auri fulgente, reliquo corpore purpureo, plumeo capitis apice, & cristato, caruleam caudam roseis pennis distinguentibus. Auctor citatur Cornelius Valerianus, Plinius, Dio. Solinus. At Tacitus lib. sexto duobus annis ante, L. Vitellio scilicet & Paulo Fabio Coss.

Nero cladem Britannicam accersuit. Armeniam amisit legionibus Romanis sub iugum Parthorum missis. Pontum Polemaicum concedente rege Polemone prouinciam fecit. Item Alpes Cottias rege Cottio defuncto. Suet. Euf. de tragica eius nece lege. Suet.

Anni mundi. 4121
Anni Christi. 23
[Quatuor Concilia Apostoli celebrare. Primum Electionis. Act. 1. de Matthia suscepto in locum Iudæ. Secundum dispensationis in Diaconorum institutione Act. 6. Tertium de ritibus mosaïcis. Act. 15. Quartum vero de votu liberij. Act. 21. sed tamen communi omnium consensu, est illud primum, quo de quæstionibus ab extra & foris allatis disceptatum est scilicet tertium. Ipsum ergo primum iure censei debet ex dignitate rerum quæ in eo tractata fuerunt.]

CONCILIUM Apostolicum alterum in Iudæa sub Apostolorum dispersionem in quo Symbolum conditum, & liturgia siue Missa disposita apud Clementem lib. 8. const. Apost. cap. 12. Græci exemplaris 16. Latini, Canones & constitutiones Apostolorum instituta, quas idem Clemens octo libris complexus est.

Aliud è Dionys. Hier. Eccl. c. 3.

Anni Christi. 70
81
c M. LINVS Tuscus
sedit an. 11.
mens 3. dies. 12.
Patriarchis.
Alexandriæ Aniano.
Antiochiæ Ignatio.
Hierosolymis Simone Cleopha.

Anni mundi. Primus Romanorum Imp. in Christianos scire cepit. Tert. in Apol. Euseb. lib. 6. Oros. lib. 7. Christi sexagesimo quinto vsque ad mortem suam, quæ 69. contigit. i. per quadriennium.

Immanium bestiarum foedissimus, dignus, qui primus in pios persecutionem inciperet. Nescio an & postremus expleturus sit, siquidem opinione multorum receptum sit ipsum esse Antichristum venturum. Sulpitius. libro secundo.

[Conueniebat vt primus persecutor Christi, esset verus Antichristus in suis moribus.]

Matrem & præceptorem Senecam occidit. Se Pythagoræ cuidam in matrimonium tanquam foemina dicauit. Cætera eius probra Sex. Victor & Suetonius pagani diligenter explicuerunt, vt dignus fuisse videatur, qui primus esset pietatis insectator. Nam vt quisque pessimus est, sic acerrimo odio in optimum quodque fertur.

Neroni in expensas centena millia aureorum, decreto senatus singulis annis subministrantur.

Eodem ferè tempore cepit Neronis in Christianos persecutio & bellum Iudaicum. Tacit. lib. 15. siue Simonis magi causa, qui in Neronis amicitiam sese inlinuauerat. Egesip. lib. 3. cap. 2. siue quia Christiani in numero Iudæorum ponebantur. Rutilius Gallus in Itinerario.

Vologeses Radamistum Iberorum regem regno expellit, & Tyridatem fratrem suum in Armeniæ regnum deducit. Tacitus. bellum gerit contra Domitium Corbulonem Neronis duces, in quo captus Tyridates coram Neronis effigie constituitur. Idem.

Tribus annis post diadema recipit. Idem.

Sido & Italicus Sueuorum reges. Idem.

Cottio rege defuncto Alpes prouincia Romana fiunt.

Viginus. 20. millia Gallorum, & Germanorum trucidat.

Iudæi à Claudio Roma pulsi sunt. (Suet.)

Perfæus, Silius Italicus, Lucanus poetæ, Seneca, Columella, Pomponius Mela, Probus Gram. Staius Tholosensis Rhetor Latini & Ethnici scriptores florent. Crinas & Carnus medici, Cornutus phil.

Thestalus Methodicorum princeps apud Plinium, in cuncta maiorum placita & omnis cui medicos perorant.

Euax Arabum Rex de medicina ad Neronem scribit.

Andromachus Cretensis Theriacæ inuentor. Marinus Tyrius Geographus.

Botarzes decimus octauus Parthorum imperium tenuit occiso fratre Bardane siue Artabano. Tacit. lib. 11.

Christi 49. Annis scilicet duobus. Nam illo mortuo Vonones sub Claudio Parthis regnat, & mox Vologeses filius an. 34. Idem.

Gotarzes Meherdatem à Claudio Imp. ad Parthicum regnum obtinendum missum vicit, captumque auribus præcis incolumem seruauit.

Ei successit vigesimo ordine Vonones Medis tum præfidens, qui regnum Vologesi paulò post moriens reliquit, rerum gestarum magnitudine in Romanis historiis notissimo.

Vologeses, de quo Tacitus accuratè lib. 13. 14. 15. Armeniam Neroni ademit, duas legiones sub iugum misit, &c.

Adgala rex Æthiopum videtur esse Hirtacus ab impietate in historia D. Matthæi Æthiopum Apostoli notissimus.

Francorum Reges isti vsque ad Pharamundum, qui non rex, sed prædonum Francorū ductor erat, mihi suspecti sunt. Nominauimus tamen, vt iis satisfacere, qui Trithemij de origine Francorum somniis delectantur. Nam putant nobilitatem Gallicam esse aboriginem, nec ortam è tam impuro Francorum sanguine, de qua re alias.

PETRI res gestas, maximè cum Simone Mago descripsit. Cathedram Apostolicam, D. Petro absente & sese per vices in Asiam & alias regiones ad constituendas Ecclesias conferente, eius Chorepiscopus & coadiutor, administravit.

Illius meminit Paulus. 2. Timoth. vlt. Petrus quidem Clementem ordinarar, sed huic Linus & Cletus in catalogo episcoporum præponuntur, quod eos Petrus sibi Chorepiscopos siue coadiutores atciuisset.

Quare quartum à Petro Clemente facit Hieronymus in Catalogo. Sic Epiphanius hares. 27. Nempe Clemens est secundus Petri ordinatione, non Ecclesiæ. Nominationis Petri iure, non functionis & administrationis, quam Lino, deinde Cletus detulit, non tam modestia, quam Domini consilio, ne huius nominationis exemplum transiret ad posteros, & liberæ Ecclesiæ prouidentia in deligendo sibi præfule decerperet.

Quod in idem recidit. Nam qui Clementem secundum faciunt, ei annos Lini & Cleti tribuunt, vt scilicet sederit annos circiter 33. & Linum ac Cletum Petri, deinde Clementis chorepiscopos siue coadiutores vocant. Qui quartum, singulis suos, vt hic, assignant.

Onuphrius in Epitome Romanorū Pontif. multo aliter. Nam putat Linum sedisse quidem, seu potius vixisse in pontificatu an. 11. mens. 3. dies 12. Sed id viuo Petro, vt eius non fuerit successor siue Papa proprie, sed Papæ coadiutor, siue Episcopus, qui Romanam sedem rexit, Petro extra urbem proficiscente. Nam mortuum ait à Petri nece, altero mox mense, & die 26.

Hinc proxime Clementem suggerit an. 9. mens. 4. die 6. 26. ab imperio Neronis vsque Vespasiani vltimum.

Tertio loco Cletum à Clementis obitu an 6. mens. 5. à Tito ad Domitianum, qui quidem Cletus fuerat Petri in suburbis (vt Linus in vrbe) coepiscopus tot annos, menses & dies, quorū Linus. Deinde Clementis vsque ad eius obitū, cui deinde superuixerit in pontificatu annos 6. m. 4. d. 26. Verum hæc noua sunt, nec congruunt summæ Chronologicæ.

Apostolici viri per vniuersum orbem discurrunt. Euseb. lib. 3. hist. c. 37. Niceph. lib. 4. cap. 2. Hinc templa propè iam desolata & sacra (Gentilium) solennia diu intermissa, Plinius Traiano lib. 10. Epist.

Profana.

Post Neronem tres imperium simul arripuerunt, Galba in Hispania viuento Nerone, Christi 69. sequenti Otho Romæ Vitellius in Galliis, sed fraude & seditionibus intra annum interierunt. Nam Otho à suis interfectus, &c.

In Nerone progenies Cæsarum deficit. Vespasians & ipse à suis militibus Imperator appellatus imperium inuasit, ac bellum Vitellio per duces intulit, eoque occiso post 6. menses solus imperauit, ac Titum Domitianumque filios Cæsares appellauit. Suet. Tacit.

Prouincias fecit Achaïam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samū, quæ liberæ antea erant ciuitates: Thraciam, Ciliciam, Thrachæam, & Comagenem, Sueton. Eutrop. lib. 9.

Eos, qui de domo Dauid essent conquiri iubet. Hinc

Anni mundi. 4158

Anni Christi. 70

Principibus,

Galba mens. 7. & dies totidem. Othone mens. 4.

Vitellio mens. 8.

Vespasiano an. 10. & Tito, ex ordine Imp.

Vologese,

Deinde Pacoro siue Vologese 2. an. 22. Parthorum Rege.

4169

81

Anni Christi.

Anni Mundi. cap. 12.

magna Iudæis persecutio exoritur. Euseb. lib. 3. Hist. cap. 12.

Urbem ingreditur, inter. 320. triumphos, qui ab Vrbe cond. acti fuerant, eximium agens triumphum, in quo pater & filius Vespasiani vno triumphali curru vecti, honorificam de iis, qui Deum Patrem & Filium offenderant victoriam reportarunt, Orosius lib. 7. cap. 6.

Eius. 2. ferè completo, qui erat Christi 71. 8 Septembris capitur Hierosolyma per Titum filium ipsius. Ios. lib. 7. Belli cap. 17. Tacit. lib. 2. Niceph. in Chron. Cuius obsidio cœperat die Paschæ. Vnde cæcis centena millia fame & gladio perierunt. Alia centum millia publicè venundata sunt, sexcenta interfecta. Iosippus & Ioseph. lib. 2.

Eodem die dant pœnas, quo scelus in Christum admiserant, nam diebus Azymorum capta est vrbs, & c. 3. aut potius obsideri cœpta.

Pacorum Parthorum regem Alani in Medorum regionem irrupentes pellunt, omniæque vsque ad Armeniæ fines vastant.

Polemus Indiæ rex, Tyridates Armeniorum, Gaudiophorus Albanæ, Beor Egyptiorum, Ægyptus Æthiopus & Hyrtacus.

Sauromatæ Istrum transgressi sauiissimè in vicinos furunt.

Plinius maior, qui vt fuerit Atheus, hoc tamen vnum diuinissimè, quod ad sternendam idololatriam, Nostris vrgebant, Matrimonia quidem inter Deos credi, tantoque æuo neminem ex his nasci, & alios esse grandæuos, semperque canos, alios iuuenes, atque pueros atricolores, aligeros, claudos, ouo editos, & alternis diebus viuentes morientisque puerilium propè est d. lirametorum, sed super omnem impudentiam est, adulteria inter ipsos fingi, mox iurgia & odia, atque etiam furorum esse & scelerum numina lib. 2. cap. 2.

Plutarchus Chæronensis, Higinus, Lucanus, Probus Grammaticus satis noti auctores. Tacit. lib. 15. & Eutrop. lib. 8.

Reges vel potius duces hi Francorum nominantur è libro Trithemij de regibus Franc. Fides penes auctorem esto, quem credo è suo cerebro istos esse commentum supra.

d. DE Cletus Philipp. 4 vt summa imprudentia Funccius contra omnem antiquitatem affirmet eum nunquam in rerum natura extitisse. Errant etiam qui, decepti fortasse affinitate vocabuli, confundunt cum Anacleto: quem ex Damaso, & ipsiusmet Decretal. certum est successisse Clementi.

Nisi, vt videtur è catalogo Hieronymi in Clemente, & Ignatij epist. ad Trallianos Cletus Anacleus quoque vocatus fuerit.

Primus literis Apostolicis salutem & benedictionem Apostolicam intcripsit.

Hermes apostoli Pauli discipulus, qui & Pastor de libri nomine, visiones suas exarat, quas agnoscunt veteres & citant, vt Orig. lib. 4. de Princip. c. 11. & c.

Dionys. Areopagita Romam Athenis, vbi constitutus fuerat Episcopus, veniens, vt Petrum (quem iam martyrio functum ignorabat) videret, in Galliam ad Parisios, tandem Clementis suasu proficiscitur. Hildemannus in Areopagitus.

Libros, quos habemus & multo plures, scribit. Idem, Suidas Michael Syngelus & alij.

Crescens iam in Galatiam venerat, 2. Timoth. 4. id est,

Adgala Æthiopiæ Belul, siue Pretioso, deinde Agba mens. 6. Mali an. 4. Akle an. 13.

Rhatero seu Dathero Francorum duce.

81 d. M. CLETVS siue Clytus Romanis sedidit, an. 12. mens. 1. dies. 11. 4169 4181

Vacat sedes Pontificia dies 20.

Patriarchis. Alexandria Anniano, deinde Albilio an. 13.

in Galliam. *Epiph. hares. 5. 1. Nam & Clemens lib. 7. Apost. Cōst. cap. 46.* à Petro eum ordinatum Gallia Episcopum testatur. Sic Euf. lib. 7. hist. cap. 3. & *Hieronym. in Catalog. Humana.*

Africanus Pædianus Tito Vespasiano familiaris, Serapion philosophus & orator. Flavius Iosephus, cuius libros manu sua descriptos Titus in Romanam bibliothecam reposuit. *Niceph. lib. 3. cap. 11.* & Iosippus filius Gorionis Iudæi historici. *Ios. prolog. lib. de bello Iudaico.*

Titum adhuc spirantem Domitianus frater succedendi cupiditate in loculum misit. *Niceph. lib. 3. cap. 11.*

De Gorthis & Dacis triumphauit. Bellum ciuile à L. Antonio superioris Germaniæ præside motum confecit. *Sueton.*

Multos Senatorum interfecit, partem magnam in exilium relegauit. *idem.*

Templum sine admixtione lignorum construxit. *Euseb.*

Primus se Dominum & Deum appellari iussit. *Cassiodorus.*

Eos qui de genere essent Dauidis conquiri & interficere iussit. *Euseb. lib. 3. cap. 19.*

Picti Rhoderico duce à Scythia nouas sedes quærentes in Britanniam primum uenerunt Domitiano Imp.

Quintilianus ex Hispania, primus Romæ scholam publicam aperuit, & stipendium è fisco accepit. *Euseb. & Cassiod.*

e D E Clemente, *Philip. 4.*

Primus ex gentibus & Græcis in Christum credidit & fuit è 70. discipulis. *Dorotheus.*

Multa scripsit. Inter ea epistolas ad Iacobum fratrem Domini, ut apparet è Damasi pontificali, Rufino præfat. in libros recognitionum, Ioan. Patriarcha Antiocheno libro de potestate generalis concilij supra Papam, ut Sextus Senensis citat pag. 92. Item ex iis quæ inde ad uerbum excerpta sunt dist. 2. 5. 23. 38 & 2. q. 1 & 7. 11 q. 3. 12 q. 16 q. 7.

Scripsit & libros octo de constitutionibus Apostolicis, quos æthiopes inter sacros reponunt, & Epiphanius, totaque antiquitas ueneratur, ut Turrianus probat.

Horum libri octauæ extrema pars sunt Apostolorum, qui inscribuntur, canones. Hi enim non sunt scriptura Apostolorum, sed traditiones eorum sine scripto, scripti uero ab alio; nempe à Clemente. Vnde & eos antiqui omnes Patres, ut uerè Apostolicos, recipiunt, atque ad illos ceu normas & regulas omnia in Ecclesia, ad eius decorem, honestatem & ordinem exigunt.

Literis Schisma Corinthiorum composuit. *Euf. libro 5. cap. 6.*

Constituit, ut per regiones essent notarij, qui gesta martyrum conscriberent, quorum istis sæculis prouentus extitit uertimus.

Ebionitarum & Nicolaitarum hæreses, variæque aliarum hæreticorum turmæ. *Iren. 1. cap. 21. 22. & seqq. Hilari. lib. 1. de Trinitate.*

Exoriuntur autem partim è Circumcisione, partim è schola Pythagoræorum & aliorum philosophorum, ut proinde Tertullianus philosophos patriarchas hæreticorum dixerit.

Ebion legalia Euangelio miscens ab animatis & carnibus, omnique edulio ex carne facto abstinendum; & pleraque alia docebat. *Epiph. hares. lib. 30.*

TERTIVM bellum, siue secunda Romanorum persecutio auctore Domitiano. an 97 *Euseb. 3. cap. 12. Eutrop. lib. 9.*

Anni mundi. 4169

Anni Christi. 81

Antiochia Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleophae.

Principibus.

Tito an. 2. & postea Domitiano an. 15. Impp.

Pacoro Parthorum.

Akle Æthiopiæ, deinde Didima an. 10.

Rabero Franc. duce.

4
c M. CLEMENS Romanus, sedit an. 9. mens. 6. dies 7.

Vacat sedes dies 13.

4181

93

4190

102

Anni Christi. 93

Patriarchis.

Alexandria, Albilio, deinde Cordone an. 10.

Antiochia Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleophae, deinde Zachario an. 1.

Principibus.

Domitiano, Nerua, an. 2 & Traian. an. 19. ex ord. Impp.

Uologese Pacoro, deinde Parthorum. Cozroe an. 5.

Richimero. Franc. duce.

Didima Æthiopum.

102

Anni mundi. 4181

De tristi & misera Domitiani nece. *Suet.*

In ea Ioannes Apostolus in Pathmum insulam relegatur, Domitiani scilicet decimo quarto, ubi ille sibi arcanis mysteriis reuelatum librum Sacrae Apocalypsis scripsit, quam interpretatus est Iustinus Martyr. *Hier. in Catalog. sulpit. lib. 2. hist. & ante eos Irenæus lib. 5.*

Nerua primo suo edicto cunctos exules reuocauit. Vnde & Ioannes rediit Ephesum.

Nam adhuc erat in uiuis, regens Ecclesias Asia, quas Paulus fundauerat, interea dum ipse Virginem sibi à domino pro matre commendatam domi curaret. Ephesi dictæ Euangelia & Epistolas Ebionitarum causa, & c. *Iren. lib. 3. cap. 3.*

Post mortem Petri & Pauli relicta Iudæa se totum ad gentes contulit, & Ephesi propriè sedit.

Centesium Christi Domini nostri nati annum clausit sua morte D. Ioannes Euangelista.

Nam 66. anno post passionem Domini, suæ ætatis 99 mortuus est Ephesi. *Hieron. in Catalog. & Sophron.*

Quibus adde. 32. vitæ Christi, Domini nostri, & existent centum. Sæculum uerè Apostolicum. Ita non nisi vno anno Christo fuit iunior. Idem etiam annus est memorabilis primo Traiani principatu.

Ignatius Ioannes Euangelistæ discipulus, primus instituit Antiphonos Hymnos in Ecclesia, ex uisione Angelorum per responsoria S. Triadem canentium. Quem canendi modum Antiochenæ Ecclesiæ suæ tradidit, ut ubi nomen Christianorum ortum fuerat (Decimo sexto an. post Domini Ascensionem) illinc manaret Christi & Dei canendi mos. *Socrat lib. 6. cap. 8. Trip. cap. 9. Niceph. 13. cap. 8.*

Vnde & ipse Chori meminit in epist. ad Romanos. Quæ ratio in duos Choros diuisa in omnes Ecclesias deriuata est, Constantij temporibus. *Basiliius quadam epist. ad Neocæsarienses.*

Antea communiter canebant, vno præcinente, cæteris de Ecclesiastico gradu succinentibus. *Dionys de Eccl. Hierar. cap. 3.*

Humana.

Iuuenalis, Martialis, Stella, Publius Statius Poëtæ. *Volaterran.*

Statius Sursulus Tolofanus in Gallia Rhetoricam docet. Sic Gabinius Rhetor.

Sextus Empiricus Philosophus nepos Plutarchi.

Marinus Tyrius cosmographus, Andromachus Cretensis Theoricarum inuentor. Menelaus Geometra. Serapion. Apollonius Tyaneus, Euphrates philosophi. Cornelius Celsus, Langus medici.

Apud Domitianum Apollonius tyaneus postulat de Magia. Sic sub Antonino Pio Apuleius apud Africa præfectum.

Onkelos (Aquilam nonnulli putant è uicinia nominis) filius Sororis riti Imp. qui templum urbemque vastauit. Pentateuchum Mosis Chaldaicè repræsentat. Eius etiam translationem in Hagiographa & Prophetas citat Elias in Methurgheman Radicis רַבִּי עֲלִיָּהוּ . Sed non extat.

Apud Hebræos scribebant Ioseph Ben Gorion. R. Gamaliel Maior, R. Eliezer. R. Iohan Ben Zachai, Iosippus & alij plærique.

4190

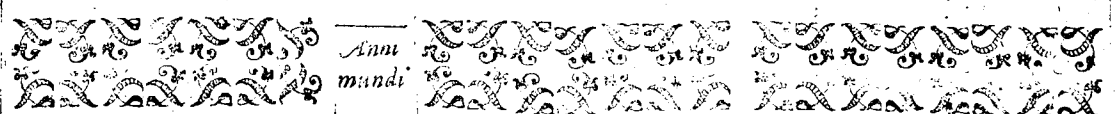
A N N V S Dom. centesimus, quo Ioannes Euang. Ephesi moritur, & Traianus adit imperium, Hoc primo contenario doctrina sana, cui hodie hæretici aduersantur (nam de alta est notius) promulgatur, vel potius è veteri Testamento accepta continuatur libris noui Testamenti, quadruplici Missa, Apostolorum, quæ Græcè superest, nostræ simillima, cum Canone penè cum nostro eodem apud Clementem lib. 8. const. c. 16. 17. & seq. & citatur à Græcis, vt Bessarione, Marco Ephesio, Nicolao Methonensi, è qua manarunt deriuatæque sunt ceteræ, quæ per orbem terrarum deinceps sunt peractæ, quotidieque peraguntur, vt in sequentibus saculis ostendam. *Iacobi fratris Domini*. Græcè vbiq; venali & in concilio 6. Oecumenico Constantinopoli. c. 32. recepta. *Matthæi*, quæ & Æthiopica lingua & Latina interpretatione prostat. ac Corbon. i. oblatio miscibitur, item Canon vniuersalis. *Marci Euangelistæ*, quam in partibus Alexandria vsurpari refert Marcus Patriarcha Alexandrinus, qui eam celebrabat an. 1203. in suis ad Græcos interrogationibus pag. Græca. 238. Iuris Orientalis. *Traditionibus Apostolicis*, quas, ne è memoria exciderent, in libros retulit Clemens Apostolorum discipulus. Canones enim Apostolorum ab ipso publicati, nõ eorum sunt scriptura, sed traditiones sine scripto in Ecclesia ab eis relicta. (sic eos appellat Synodus Gangrensis in peroratione) de quibus & idem Clemens octo libris constitutionum Apostolicarum citatus ab Epiphano & veteribus, inter sacros libros relatus ab Abyssinis, Dionysius libro integro de Eccl. Hier. Philo, & c. *Quadragesima*, cano. Apost. 68. & 69. Clemens constituit. lib. 5. cap. 13. & lib. 7. cap. 23. Ignat. ad Philippenses. Hermes Pauli Discipulus lib. Similitud. quem Clemens Alex. in Stromatibus citat. *Delectus ciborum*, Act. 15. à sanguine, suffocato & Idololatriis, Can. Apost. à carnibus feria. 4. & 6. nisi quòd feria quarta apud occidentales contra quosdam Iudaizantes in Sabbatum translata est. Cetera constant, vt de Monachismo, Precibus pro mortuis, ieiuniis, ceremoniis, ritibus, sacris vestibus, & c. octo lib. de constitutionibus Apost. & aliis scriptis Ignatii, Martialis, Hermetis, Dionysij Arcopagite, Philonis quantumuis Iudæi & à nobis alieni. *Missam esse sacrificium*, Canon. Apost. 3. & 4. Dionys. de Eccl. cap. 3. *Vbi hostia salutaris*, Martialis ad Burdeg. Ignatius ad Smyrneses, denique in superioribus quatuor Liturgiis, siue Missis. *Verum illic esse corpus Christi*, Ibidem & in nobili illo Ignatii fragmento, quod ex epist. ad Smyrnesos profert S. Theodoret. lib. 3. Polymorphi. *Εὐχαριστίας ἡ προσφορά ἐκ ἀποδόχου Ἰησοῦ τοῦ μὴ ὁμολογῆναι τὴν εὐχαριστίαν σαφῆς εἶναι τὸ σωτήριον ἡμῶν, τὴν ἑστῆσαν ἀμαρτιῶν ἡμῶν παύσαν, ἢν χρῆσθῆται πρὸς τὴν ἡγίαν*. Dionys. de Eccl. Hier. c. 3. pag. 150 Græci expositores per quæ (Symbola) Christus significatur & μετέχει, participatur, siue vnà habetur, & c. & sub finem illius capituli nonnulla alia eodem pertinentia. *Templa*, Philippus & Bartholomæus templa in Asia superiore, & Syria, construxerunt, Sacerdotibusque & Episcopos eis præfecerunt, ex hist. Niceph. lib. 2. cap. 39. Thomas in Indiis, ibid. c. 40. & Abdias Babylonicus de vitis Apostolorum. Conservabant & dedicabant, Philo, & Clemens. Basilicas appellabant maiores Ecclesias & Deo dicabant, cæque Dominica dicebant. Sequentibus saculis etiam Martyribus, & Martyria nominabant. *Cruis, Crucis signum*, Dionys. cap. de defunctis. Martialis ad Burdegalenses, cap. 8. Crucem Domini semper in mente, in ore, in signo tenete. Crux enim est armatura vestia, & c. *Imagines*, Imago Christi fusilis à muliere posita, quam Christus à sanguinis fluxu sanarat apud Euf. lib. 7. cap. 18. exem. Græci. Theophyl. in 9. Matth. quam euesam à Iuliano Apostata Christiani in Ecclesiam retulerunt ex Zoz. lib. 5. cap. 21. Imago Christi, quam Agbarus Melopotamia regulus, exprimendam curauerat apud Euagrium lib. 4. hist. cap. 26. Damasc. lib. 1. Apol. & lib. 4. Orth. cap. 17. Greg. lib. 7. epist. 63. Euf. lib. 1. Augustinus de doctrin. Christiana. Syn. 7. actione 5. Et quam Nicodemus habuit, Athan. libr. de Passione Christi & in 7. Synodo. Imago Christi & Virginis, quam D. Lucas pinxit, ex Aug. de Doctrin. Christiana. Damasc. libro 4. c. 8. Niceph. libro 14. cap. 2. Petrus & Paulus pluribus locis cum Christo picti, item Apostolicalij, ex Augustini libro 1. de consensu Euangelistarum, cap. 10. *Ceremoniæ* multiplices apud Clementem & Dionys. inducæ ab Apostolis: primò vt essent retinacula pietatis, secundò in solennitatem & decus factorum, tertio ad Theoriam. *Primatus petri*, Ibid. Dionys. cap. 5. pag. Græca 197. Ignatius in inscript. epist. ad Rom. Clem. scripius, Linus lib. de Passione Petri & Pauli. *Martyrium magni esse meriti*, Ignat. epist. ad Smyrneses, Antioch. Polycarpum, Ephesios. *Virginum institutum*, Idem ad Antioch. Heronem, Tarfen ses, Philo lib. de vita cont. *Monachismus*, Philo ibidem, & Dionys. de Eccl. Hierarch. *Ordines Ecclesie septem*, Clemens in Const. & Can. Apostol. Ignatius & Dionys. passim. *Preces pro defunctis* Iacobus ter in Liturgia, Matthæus in Missa Æthyopum, & Apostoli in ceteris Liurgiis. *Heremes visione* 3. Petrus lib. 3. recognitionum Clementis, Clemens lib. 8. Const. c. 41. Dionys. Eccl. Hierar. c. de defunctis, Græci exempl. pagina 217. 218. & in Theoria pag. 222. deinde pag. 227. quid huiusmodi precatio iuuat, nempe vt adipiscantur, quæ à Domino promissa sunt, remissionem peccatorum & factum præmium. *Purgatorium*, Ibidem Heremes visione. 3. Dionys. in Eccl. c. de defunctis. *Diuorum inuocatio*, In Liurgiis superioribus. *Quin & Angelica Virginis saluatio* nominatim in missa Iacobi & Marci ponitur. Reliqua iidem & ceteri huius sæculi Apostoli & auctores probant. Quod centuriatores ipsi agnoscunt, nec se aliter explicant, quàm arguendo Apostolos & Apostolicos. Verbi gratia, Centuria 1. libro 2. cap. 10. arguunt Ioannem Euang. quòd voluntariam pauper-

tatem

tatem doceat & cuidam inculcet. Item quod spatium aliquot dierum proponat ad penitentiam Thomam, quòd Diacono caput totonderit item septem dierum ieiunia indixerit, & ad omnia, crucis signum expresserit. Quæ si ab eo facta sunt, res videri volunt superstitiosas. Andream, qui dies ieiuniis assignasse & quibusdam peccatoribus proposuisse scribatur. matthæum, quòd Mariam seruandæ virginitatis votum Deo primum vouisse prædicauerit, de meritis credentium docuerit, Ieiunium Quadragesimæ commendauerit, Virginem Deo consecratam nefas esse nubere affirmauerit, Ducentas amplius Virgines consecrauerit in calibatu, & velamen eis sacrum imposuerit, quòd denique Milliam populo Æthiopico dederit. Et quod prætorioris est impudentiæ, ibid. c. 4. col. 54. v. 5. & seqq. Diu Iacobi epistolam adulterinam affirmant, non authenticam, neque Apostolicam, (vt & B. Iudæ v. 42.) Nam (inquunt.) ab analogia doctrinæ Apostolicæ haud mediocriter aberrat in materia iustificationis & legi, in modo docendi, dum de fide in Christum, de beneficio & opere eius prorsus muta est. Non est igitur ab simile vero eam à quodam Apostolorum, sub finem huius sæculi aut inferiori tempore scriptam esse. An illud est Apostolicam doctrinam venerari & colere? An purum aliquod sæculum, siue, vt loquuntur, centuriam constituit? Si non parcent Apostolis & Apostolorum discipulis, quid de puritate sequentium centuriarum siue sæculorum ab illis expectare debes? Verum in suo loco. Primum autem hoc sæculum vere Apostolicum & proinde maculis & nauis purum. Nam ab Apostolis non modo est ementum, verum etiam superatum. Ioannes enim præfinitè obiit anno centesimo. Simon autem Cleophræ Iacobi & Iudæ Apostolorum frater (alius à Zelote) peruenit ad Traianum persequutionem, quæ sub eius medium imperium incidit. In ea enim cruce affixus memoratur ab Antico consulari, cum annum 110. ageret. D. Iudas, vt ex eius canonica colligitur, circa eadem tempora migravit ad Dominum. Nam scripta & prædicta Apostolorum reliquorum, vt iam defunctorum, citat.

Ann. Christi.

Ann. mundi.

SECUNDVM
SÆCVLVM.

102. f. M. ANACLETVS Atheniensis, an. 9. mens. 2. dies 10. 4190. 4200.

Vacat sedes dies 13.

Patriarchis.
Alexandriæ Cordone, de Primo an. 12
Antiochiæ Ignatio, de inde Heroe, an. 20
Hierosolymis, Simoni Cleophræ, deinde Iusto an. 4.

Principibus.
Traiano Imp. an. 19.
Cozroe, deinde annis 4.
Parthenaspate Parthorum.
Didima Æthiopũ, dein-

A NACLETVS Irenæo & Græcis eius superiunt epistolarum tres Tom. 1. Conal. **Q**UARTVM bellu Christi 108. motum, per Traianum, & aliquandiu per Adrianum continuatum: in eo occubuerunt Romæ Anacletus, Ignatius Antiochanus, alibi Publius Athen. Simeon Cleophræ. *Plin. epist. lib. 10. Euseb. lib. 5. cap. 26. 27. & 29. Oros. lib. 7. cap. 12.* Tertia persecutio à Tertulliano & Aug. nominatur. Vixit tunc Papias Hierapoliensis Episc. *Plati. & Trib. Phocas* Ponti episcopus miraculis clarus. *Ado. Polycarpus.* Lucianus apostata & atheos. Plinius Iunior, cuius monitu Traianus, qui tertius à Nerone Christianos persequatur, temperavit persecutionem. In eius epist. lib. 10. Traiani primus, Christi fuit centesimus. Decimo eius anno magnam senatorum partem & Hermetem præfectum cum tota domo, admodum numerosa familia, & Quirinum Tribunum cum suis domesticis Romæ conuersum ferunt, quos Adrianus Imp. postea cremauit per Aurelium comitem. Summam religionis Christianæ hanc esse comperit, adhibitis etiam questionibus, Plinius Iunior Bithyniæ Proconsul. quòd essent solui statò die ante lucem conuenire, carmenque Christo quasi Deo dicere tecum inuicem, seque sacramento non in scelus aliquod obliturgere, sed ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committerent, ne fidem fallerent, ne depositum appellati abnegarent. Quibus peractis morem sibi discedendi fuisse, rursusque coeundi ad capiendum cibum, promiscuum tamen & innoxium. *Ipse lib. 10. epist. ad Traianum.* Hac de causa Traianus motam, P. Tarquini, sacrorum

principis & Mamertini vrbis praefecti consilio, persecutionem cohibuit *Ipse ibid. epist. sequenti.*

Iudaei bellis & seditionibus imperium turbant circa 18. Imperij Traiani. *Euseb. lib. 4. cap. 1. Eutropius.*

Ioan. Euangelista post restitutionem suam sub Traiano factam ad vicina quaque gentium loca exiit, ut ibi ecclesias & episcopos constitueret. *Euseb. lib. 3. ca. 22. ex Clement. Nerva potius. Nam paulo ante mortuum docuimus.*

Romani pontifices huius aetatis plures ad diuersa loca episcopos ordinarunt. *Platina & singularum Ecclesiarum archiepis.* Hinc Innocentius in sua epistola, dist. II. occidentales omnes Ecclesias, itemque Africanas vel à Petro, vel ab eius aut successorum suorum discipulis, propagatas esse rectè narrat.

Traianus & Adrianus persecutionis quartae auctores, miserabili & tristi morte interierunt. (Sanguinis effusi poenas in sanguine soluunt.) *Dio. Spartianus.*

HUMANANA.

Sub Traiano, quod inertia superiorum principum concesserant, reuocauit. *Florus.*

Is Romam multis restitutis ruinis & aliis aedificiis auxit, addito vbiq; suo nomine, quod ad eius vanitatem coarguendam, Herba parietaria, falsè dictum est. Pater patriae dictus, primus Imp. alienigena & non Italus, *Dio in Nerua.*

Cozroë expulso, annos tres regnum Parthorum tenuit, donec Partenaspem regem eorum designauit: & Diadema te ornauit.

Daciam, Scythiam, Syriam, Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam in prouincias redegit. Imperium valde auxit, sibi Iberos iuxta Euxinum, Sauromatas, Agarenos, Arabes & Colchos subiiciens, praeter vrbes Seleuciam, Ctesiphontem, Babylonem. *Dion. Euseb. Volater. Finem Romani imperij voluit esse Euphratem. Eutrop. imò Tigrim, Alij.*

In mari rubro classem ita parauit, ut per eam Indiae fines vastaret. *Cassiodorus.*

Eius. 18. an. Iudaei coeperunt ita furere, ut qui Cyrenem incolebant, Andream duce, Romanos & Graecos sine discrimine obruncarent. Similiter in Aegypto & in Alexandria, apud Cyrenem & Thebaidem. *Dio.*

In Cypro Artemione duce, circiter. 240. millia hominum obruncant. Sed eos Martius Turbo in Aegypto & Lybia profligauit. L. Quietus in Cypro. *Idem.*

Plinius minor, Plutarchus, Malleus, qui stellas spectabat ante Ptolomæum annis. 41.

PRONUNCIAVIT, connubium esse incestum, quod sacerdos non consecrasset, aut parentes non approbassent. *tom. I. Conc. Idem Soter censuit. Platin.*

Presbyteris Romanis (qui in Cardinales abierunt) titulos attribuit, & septem Diaconos, qui concioni inter essent, ordinauit. Caetera infra in Dionysio an. 267.

Scriptit duas epistolas, vnam ad Episcopos Africanos, alteram ad Aegyptios, quae extant, *tom. I. Concil.*

HUMANANA.

Philo Iudaeus moritur. *Hier. in Catalog. Iulius Celsus, Saluius Iulianus, & Neratius Prifcus iuriconsulti Spart.*

Solinus. Cornelius Tacitus historiam annorum. 56, scribit saepe ἐπιπέλας, ut cum lib. 14. sine cura Deum euenire multa ait. Suetonius an. 144. i. duodecim Caesarem. Lucius Florus. 700. *Ipse lib. I.*

Parthi repudiato Partenaspate, res suas prisco instituto administrare incipiunt. *Dion.*

Ann. mundi. de Autete, an. 2. Ann. Christi.

Alda, an. 30.

Richimero Franc. duce.

6. 112.

g M. EVARISTVS,

seu Eucharistus, nati-

one Graecus, Parte Be-

thlehemita, vnde à

quibusdam Bethlehe-

mites dicitur, an. 9.

mens. 10. dies 2.

Vacat sedes dies 19.

Patriarchis,

Alexandriae primo, deinde Iusto, an. 11.

Antiochiae Heroe.

Hierosoly. Iusto, deinde per ordinem Zachariae, an. 1.

Tobia an. 2.

Beniamin, an. 2.

Ioanne, an. 2.

Matthia, an. 1.

Principibus.

Jisdem, & Aelio Adriano Imp. an. 21.

Cozroe iterum Parthorum, an. 34

Alda Aethiopiae pretioso.

Interim

Ann. Christi.

122 h M. ALEXANDER

I. Romanus, an. 7.

129 mens. 10, dies 2.

Vacat sedes dies 25.

Patriarchis,

Alexandriae Iusto.

Antiochiae Heroe.

Hierosolymis Philippo.

an. 3.

Seneca an. 2.

Iusto 2. an. 1.

Leui an. 2.

Principibus.

Aelio Adriano, Traiani consobrino Imp.

Cozroe primo Parthorum rege 25 & antepenultimo.

Alda Aethiopiae.

Odemaro Francorum Rege.

Ann. mundi.

4210

4217

Interim ipse vicinis Euphrati regionibus regnat.

h DECREVIT, ut aqua miceretur in sacramento altaris (iuxta Apostolicam traditionem teste Iust. *Apol. 2. ad Anton. & Cyp. 2. epist. 3*) to. 1. *Concil. Plati.* item ut Aquaustralis in templo & domibus priuatis ad recolendam S. Baptistinae memoriam, apprehendendam fide sanctificatione, fugandos Daemones, morbósque pellendos seruetur. *Sigeb. in Chron. in Serg. 3. Cap. aquam, de consecrat. dist. 3. & tom. I. conc.*

[Hinc est quod ad exemplum Moysis, aqua illa singulis dominicis diebus renouatur, ut aspersione illius omnes mudentur à suis peccatis, cuius rei argumentum in Episto. D. Pauli ad Heb. 10. Vel. 22. ostenditur, cum ait Apostolus *abluti corpus aqua munda. aspersi corda à conscientia mala.*]

Idque constitutione Apostolica apud Clemen. lib. 8. Constit. cap. 17. *ἡ πόσις* hodie Graeci appellant.

De cuius effectu *Epiphanius haer. 30. de ebionitis. Theod. lib. 5. c. 21. & in historia religiosa de S. Maccedonio, Greg. Magnus lib. I. Dialog. c. 10. Niceph. lib. 12. c. 27.*

Scriptit epistolam eruditam ad omnes Orthodoxos. *tom. I. Conc.*

Iudaeorum dux Barcozbas, qui sub an. 135. Christianos diris cruciatibus perimit, quod subsidium ipsi contra Imp. Rom. detrectassent, nec fas sibi esse crederent Imperatori, tanquam sublimiori potestati resistere, vel cum impiis sese coniungere, & cum Rom. bellum gerit infelicissimum. *Dion. Spartia. Iustinus, Euseb. & c.*

Vsq; ad vltimam hanc cladem, quae sub Adriano facta est, quindecim fuerunt Hierosolymorum Episcopi, Hebraei omnes origine. *Euseb. lib. 3. cap. 5.*

Marcus primus ex Gentibus, *cap. 6. lib. 4.*

HUMANANA.

Adrianus gloriae traiani inuidens, ab Armenia & Mesopotamia exercitus reuocauit: & prouincias illas Cozroë Parthorum regi reddidit. *Volat. lib. 23.*

In Lybiam Iudaeorum bellis totam penè vastatam, colonias deduxit. *Euseb. Dion in Traiano.*

Reliquias Iudaeorum quinquaginta duobus annis post Titum transfert in Hispaniam. *Iosippus.*

Grauius eorum res afflixit, quam vel Nabugdonozor vel Titus. *In hist. Hebr. de rebus Romanis.*

R. Akiba Barcozbam Messiam esse credidit, seque eius armigerum constituit. *Ibid.*

Ab Adriani Caes. temporibus, vsque ad imperium Constantini: per annos circiter centum octoginta, in loco resurrectionis simulachrum Iouis in crucis rupe, statua ex Marmore Veneris à Gentibus posita. *Hieronimus ad Paulinum.*

Adrianus Hierosolymis deletis vrbes, porco in porta scalpro instauratam Aeliam de suo nomine appellauit, quod nomen ei remansit in canonibus & historiis Ecclesiasticis. Totum Imperium Romanum perlustrauit *Dion, & Spartian.*

Existimans se fidem Christianam loci iniuria perempturum in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit: & Bethlehem Adonis Veneris Amasij fano profanauit. *Paulin. epist. II. ad Severum. Seuerus ipse Sulpitius lib. 2. Dio, Euseb. Epiph.*

Templum quoque Domini ad tollendam religionem terra obruit, ac templum aliud Veneri dedicauit, mansitque eo modo vsque Constantinum. *Idem.*

Athenis miram bibliothecam struxit.

Vno tempore scripsit, dictauit, audiuit, cum amicis

H h ij

fabulatus est. *spart.*

Reduxit antiquum morem alendi barbam. *Dio in Traian. xi. philippus.* Antiqui enim nutriebant barbam & capillitium, ut eorum status appareret, usque ad Urbis. 454. quando Romam primum tonsores veniunt.

Ab Aristide philosopho Atheniensi, Quadrato Atheniensi antistite Apostolorumque discipulo, & legato apprimè nobili Sereno Grannio persuasus, Christianos persequi desuit. *Euseb. lib. 4. c. 3. 8. & 9. & in Chron. Iustin. Apol. Hiero. de viris illustr.* Cogitabat Christo templum facere, eumque inter deos referre. *Lamprid. in Alex.* quippe qui Deos omnes vnus omnia religiosissimè coluit. *Paus. lib. 1.*

Per epistolam Minutio Fundano Asiae Proconsul. præcipit, ne cui liceret sine obiectu criminis & probatione Christianos damnare. *Euseb. & Oros.*

* SIXTVS continuit Gallos in fide. Duæ eius epistolæ extant *Tom. 1. Conc.* Ecclesiam piis statutis ornauit. In Ecclesia Trisagion canendum instituit.

[Atque ita conspectu venerabilium imaginum, vagam humanæ mentis obuersationem, ad pietatis officia confirmauit.]

Marcus. 16. Hierosolymæ reparatæ Episcopus, at primus ex gentibus an. 137. *Euseb. lib. 4. cap. 6.*

Finitio bello Iudaico, quo Iulius Seuerus in Iudæam missus arces. 50. diruit. 980. vicos ferro & igni vastauit. 50. millia Iudæorum cæcidit, Adrianus Iudæos ingressu Hierosolymæ prohibuit. Urbem muro cinxit. Suam ex marmore factam portæ, quæ ad Bethlehem vergebat, affixit. Urbem Æliam capitolinam appellauit. *Dion. Oros. libro 7. cap. 13.*

Atque hoc fuit vltimum Iudæorum excidium, siue decima captiuitas, quibus pulsus & penitus oppressis ann. 137. Hierosolyma conceditur Christianis. *Euseb. lib. 4. c. 5. Dion. Cass. in Adrian. Pausa. lib. 1. Hugo. Floriacens. lib. 4. Lyan. in 27. Esa.*

Quos Iudæos in eo bello Adrianus cepit, in Hispaniam exulatum misit usque ad Ferdinandum 5. Hispaniæ, & Emmanuelem Portugaliæ, qui sub an. 1500. eos inde expulserunt. *Vasaus in Chron. Hispan.*

HUMANANA.

Legem tulit, ne cui è gente Iudaica liceret in agrum Hierosolymitanum accedere. *Dio. Euseb. Chryso. in Lucam.*

An. 136. vrbs Hierusalem capta & solo æquata veteribus templi reliquiis igne deletis. Tùmque vox Domini impleta. Non remanebit lapis super lapidem, &c.

Immanitas sacrificarum hominum Adriani principatu ita dissoluta est, vt tamen reliquæ permanserint apud Celtas. *Euseb. lib. 4. Præp. cap. 7.*

Adrianus miserabili omnium ferè membrorum cruciatu confectus est, aded, vt sese interficiendum ministrorum fidiis offerret, ac ne in semetipsum sæuere, custodia charissimorum seruaretur. *Dio. Spartian.*

Phaurotinus, Palæmon, Dionysius Milesius, Heliodorus insignes Rhetores. *Dion.*

Ælius Phegon Trallianus libertus Adriani hist.

QUADRAGESIMAE ieiunium iam ab Apost. traditum. *Can. 69. Apost. & apud Clementem lib. 5. & 7. Const. & Ignat. epist. 4. ad Philip. veteres denique omnes.* sed à multis fortassis propter persecutiones neglectum, nouo edicto restituit. *Plati. to. 1. concil. Cap statuumus, dist. 5.*

Nam vagum, neque cohærens apud omnes cum Paschate fixit, & vt proximè ante Pascha obseruaretur in-

Anni Mundi.

4217

4227

4227

4238

* M. SIXTVS siue ZISTVS Romanus, an. 10. mens. 13. dies 21.

Vacat dies 4.

Patriarchis,

Alexandria Justo, deinde Eumene an. 13.

Antiochiæ Heroe, deinde Cornelio an. 13.

Hieroso. Leui, Ephraim, an. 3.

Iosepho, an. 3.

Iuda an. 2.

Marco primo ex Gentibus, an. 8.

Principibus.

Ælio Adriano Imp.

Cozroe Parthorum.

Alda Æthiopiæ.

Odemaro Franc. duce.

9
i M. THELESPHORVS Græcus Anachoreta, an. mens. 3. dies 22.

Anni Christi.

129

139

139

150

Anni Christi.

139

150

Vacat sedes dies 4.

Patriarchis,

Alexandria Eumene, deinde Marco, an. 10.

Antiochiæ Cornelio, deinde Heroe 2. an. 27

Hierosolymis, Marco primo ex Gentibus, deinde Cassiano, an. 4. Publio an. 1.

Principibus.

Adriano, T. Aurelio Fulvio Antoni. Pio Imp. an. 23.

Cozroe Parthorum rege antepenultima.

Alda Æthiopiæ pretioso, & mox Zeabin de Rama, an. 8.

Marcomero. 4. Francorum duce.

Anni mundi.

4227

4238

stituit. *ibid.*

Proparentes Baptismi constituit, aut potius constitutos & in vsu habitos imperauit. Nam eorum meminit Dionys. in Eccl. Hier. & *Zyadbyx*, nominat.

Quinquagesimam induxit, vt sublatis octo diebus Dominicis, & 5. & 7. feria vltimæ Hebdomadæ, (quibus nefas erat ieiunare) quadraginta dies pleni ieiunio dicarentur. *Carol. Mag. in fragmentis de Ritibus veteris Ecclesiæ.* quam additionem solis Clericis indixit. *Damas. in pont. & ipse epist. Decret.*

Scriptis epistolam ad vniuersos. *Tom. 1. conc.* Decorandi Christianismi gratia rem diuinam auxit, triplicis in Natali Dominico Liturgiæ ad maiorem tanti festi solennitatem & Doxologiæ in ea concinendæ institutor. Ad hunc usque omnes Rom. Pont. ob Christi confessionem martyrio esse consumptos tradit Damasus.

[Trina hæc missæ celebratio ostendit in natali Domini, completas esse tres leges, Naturæ, Mosis & Euangelij.]

Quoniam fuit Anachoreta, apparet in prima Ecclesia aliquos huius sancti instituti fuisse sectatores, aduersus eos qui monasticæ auctorem D. Antonium sub Constantino Magno faciunt. Hoc enim etiam tempore, multi Eremum incolabant metu persecutionum, & multo antè Dionysius Areopagita tres epistolas ad tres Monachos dedit. De Ecclesiastica Hierar. Ecclesia nascente de ordine Monastico tractauit, cum purissimam Christianorum partem, & è tribus à se memoratis primam pronuntiauit, Monachos *θεοπροΐτας & θεοπρωτας & θεο* dictos ab Apostolis docuit, à precandi assiduitate & conscientie puritate. Philo Alexandrinus Apostolorum æqualis de his librum de vita contemplatiua scripsit, quod nihil haberent proprium, perpetuo precarentur, literis sacris vacarent, castè viuerent, monasteria sua domicilia appellarent, non modo Alexandriæ, sed & in diuersis mundi prouinciis, vt proinde D. Hieronym. in Catalog. tradiderit Marcum Euangelistam huius vitæ fuisse apud Christianos auctorem & caput. Nam apud Hebræos origo repetitur ab extremis temporibus. *Nū. 6. &c.*

Basilides Alexandrinus hæresiarcha (qui multa deliramenta de Christi natiuitate commentabatur, plures deos, metempsychosim, fidemque naturalem esse asserbat) Saturninus Syrus, Carpocrates Alexand. (qui dicebat solam fidem iustificare. *Iren. 1. cap. 24.*) hæretici. *Tertul. de hæres. Iren. lib. 1. cap. 22. Euseb. lib. 3. cap. 8. Epiph. hæresi 29. Euseb. in Chron.* Deo exosas scholas aperiunt. *Niceph. libro. 4. cap. 2.* Sic Valentinianæ scholæ meminit, *Clem. in Strom. & Bardesanes Syrus è schola Valentini fuisse dicitur. Euseb. lib. 4. cap. 29. sed resipuit. Epiph.*

Aquila Ponticus (quem quidam ex vicinitate Heb. nominis eundem esse putant cum Onkelos Chaldæo illo interprete Pentateuchi) ex Christianismo recedens circumciditur, & Sacra Biblia ex Hebræo in Græcum primus post septuaginta interpretes conuertit. *epiph. libro de mensur. & pond.* E conuerso Hiero. in epist. ad Pammachium, Christianum effectum ex Iudæo scribit, vbi & contentiosum vocat interpretem, nec verba solum, sed & etymologias verborum transferre conatum. *Quare iure reici. Item diligentem & curiosum interpretem. in 2. cap. Osee & epist. ad Damas.*

Non est ille, apud quem Scenofactoriam artem D. Paulus diuertens exercuit.

Ex Ecclesia pellitur ob Astrologiam iudiciariam, quod geniturarum inspectionibus & natiuitatum diuinatione-

nibus vacaret. *Ibid. Epiph.*Agrippa Castor, qui contra Basilidem scripsit. *Euf. lib. 4. cap. 8. Hieron. in Catal.*

H V M A N A.

Arianus Nicomediensis, Maximus Tyrius, Philosophi & præceptores Antonini Pij Imp. Ptolomæus Alexandrinus Mathematicus, Phaurinus Philosophus, Aulus Gellius, Eustathius, Epictetus, Oppianus poeta, *Eutrop. lib. 10. Casio. Suid. Dion.*

Tum etiam Diogenes Laërtius videtur Philosophorum vitas & alia scripsisse.

Ptolomæus Alex. post Millem Mathematicum annis 47. post Hipparchum 265. ante Alphonsum. 1119. ferè.

Ant. Pius Adriani gener tantæ fuit æquitatis & gratiæ, ut plurimæ nationes, quæ Romanam prius à se vim repulerant, & Traiano mortuo à Romanis desciuerant, sua sponte se ei subicerint. *Iul. Cap. Euf.*Solutus fuit principum sine civili sanguine, etiam si Cassius quidam eius tempore tyrannidem arripuerit. Satius enim putauit vnum ciuem seruare, quàm mille hostes perdere, *Spartii.*

Indeque Pius cognominatus est.

Quin & Christianos vehementer obseruauit, *Xiphilinus ex Dion. Euf.*Orbem nullo bello per an. 23. autoritate sola rexit. *Dion.*

In iudicando Vlpium Marcellum, & Iabolenum I. C. adhibuit.

Eo imperante pax Ecclesiis fuit. *Sulptius lib. 2.*

Ad eum Indi, Bactri, Hyrcani legatos pacis miserunt.

K S C R I P S I T duas epistolas, vnã ad omnes Christi fideles, alteram paraneticam ad Athenienses. E numero martyrum eum eximit Onuphrius in *Platinam*, quod Ant. Pius æquus fuerit Christianis, & in eos persecutiones cohibuerit. *ex Xiphilino in Dionis epit.* Sic ante Syluestrum, ad quem vsque tamen vulgo traditur omnes martyrio vitam finisse, excipit Anacleto, Pium, Eleutherium, Zephyrinum, Anterum, Dionysium, & Miltiadem, eos confessores duntaxat nominans, quod & si morte violenta non decesserint, multa tamen à furente plebe & magistratibus passi sint.

Diuulgantur hæreses Valentini & Cerdonis, cuius fuit discipulus Martion.

Valentinus Ægyptius veniens Romam vixit vsque ad Anicetum. *Iren. lib. 3. cap. 4. Euseb. lib. 4. II.*

H V M A N A.

Galenus Pergamenus medicus. *Eutrop. lib. 10. Euseb. in Chron* Pausanias Cælarium. L. Apuleius Madaurensis magus & philosophus Platonius, qui postulatus est de magia apud Claud. Maximum Africæ præfectum.

Iustinus Trogi epitomista. Nam Antonino Pio suam historiam dedicauit. Contemporaneus fuit Iustini alterius Philosophi & martyris.

I P I V S hic Aquileiensis inter Confessores, non Martyres ab aliquibus reponitur, & sub Antonino Vero, qui Ant. Pii est proximè sequutus. Scripsit duas Epist. Ritum quoddam pios adhibuit ad decorum Baptismi & Eucharistiæ.

Resurrectionem Domini die dominica celebrari iussit. *Euf. in Chron.* Hermes pastor, Pij Pont. frater *Damas.* aliis familiaris tantum. Pauli discipulum facit, *Volat.*

Martion Ponticus, qui docebat legem non esse bonam, materiam rerum esse malam, & alia absurda, & Gno-

Anni

mundi.

4238

4242

4242

4251

4169

10
K M. HIGINVS Atheniensis, an. 4. mens. 3. dies 4.

Vacat sedes dies 4.

Patriarchis,

Alexandria Marco, mox Celadio an. 10.

Alibi iisdem patriarchis & principibus.

II.

I M. PIVS. I. Aquileiensis, an. 9. mens. 4. dies 3.

Vacat dies 4.

Patriarchis.

Alexandria Celadio.

Antiochia Heroe secundo.

Hierosolymis Iuliano an. 2.

Caiano an. 2.

Iuliano secundo, an. 1.

Symmacho an. 1.

Caro an. 1.

Iuliano 3. an. 5.

Anni Christi.

130

154

154

163

81

Anni Christi.

Principibus.

Fulvio Antonino Pio Imp.

Cozroe, deinde Vologese 3. an. 40. Parthorum.

Gasele Æthiopum pretioso, an. 26.

Clodmero 4. Franc. duce.

12.

163 m M. ANICETVS Syrus, an. 9.

172 mens. 4. dies 13.

Vacat sedes dies 17.

Patriarchis.

Alexandria Celadio, Agrippino, an. 12.

Antiochia Heroe 2. deinde Theophilo, an. 8.

Hierosolymis Iuliano tertio, Capitone, an. 3.

Maximo, an. 3.

Principibus.

Marco Ælio Aurelio Antonino Vero philosopho, an. 18. cum fratre L. Commodo Vero Antonino Imp.

Vologese Parthorum. Gasele Æthiopum.

Clodmero 4. Francorum duce.

Anni mundi.

4121

4251

4260

4158

fici auctore Prodicò orti, qui sibi summam quandam notitiam & perfectionem, licentiãque quidlibet agendi vindicabant & turpissimè viuebant, suum virus dilatant. *Iren. lib. 3. cap. 4. Clem. Strom. 2. & 3.*Martion docuit Christum saluasse patres ante suum aduentum. *Clem. Alex. lib. 2. Strom.* tandem sub Eleuthero palinodiam cecinit. *Tert. de prescri.* Sectatores Carpocratis, se quoque falso nomine Gnosticos appellarunt, hæresim tetram & monstrosam condentes ex Simone Mago, Menandro, Nicolao, & c. *Epiph.*

H V M A N A.

Taurus Berythius Platonius, Mesomedes Cretensis Lyricus poet. Apollonius Stoicus, & Basilides Syropolitanus philosophi & Veri Cæs. præceptores.

Rabbi Hakadosch summi apud Hebræos nominis. *Seder Olam.* Scripsit ad Antoninum Higgeret Hafodor, id est, epistolam mysteriorum. Ab vrbs suæ excidio, an. 120 primus ad Moisaicæ legis explanationem Misna perstrinxit, quod Iudæi velut ore Moisis traditum amplectuntur.Eum secuti sunt Bar Cappara, auctor libri, qui inscribitur Tosapha, R. Haia, R. Ofena. R. Simeon auctores librorum, qui appellantur Biriethoth & Mechiloth. *R. Abraham in Cab. histor.*[Legi etiam potest, *Bariethoth*, & *Mechiloth.* id est extranea, & aduentitia.]

Post Cozroem Vologeses filius regnum Parthicum diu tenuit, cum quo Marcus & L. Verus Imperatores multa bella gesserunt, eique Assyriam & Armeniam ab Adriano relictas eripuerunt.

m S C R I P S I T epistolam ad Gallia Episcopos, *Tom. 1. con. el.* Clericos comam & barbam radere in clericatus insignie iussit. *C. prohibete dist. 24. Polyd. Virg. lib. 4. cap. 8. de inuent.* Hoc tamen institutum Anacleto tribuit Naucerus. Martyrio vitam finit. *Damas.*Q V I N T V M bellum seu persecutio Christianorum in Asia & Galliis, per M. Antoninum & L. Commodum Ver. Imp. tunc martyrium passi sunt Polycarpus Ioan. discipulus & Smyrnenis Episcopus, an. ætatis 80. qui Romam veniens hæreses Valentini & Cerdonis repressit & extinxit. In Gallia plurimi, inter quos, *Iustinus* philosophus & martyr, Apollonius Græcus, Apollonius Senator, qui primus latinorum pro Christiana religione scripsit, Fotinus primus Lugdunensis Episcopus, *Eusebius 4. cap. 13. & libro 5. Gregorius, Tur. lib. 1. cap. 29.*Aliis quarta persecutio. Ac tum primum intra Gallias martyria visa. *Sulp. lib. 2.* quæ qualia fuerint narrat Eusebius ex literis Ecclesiarum Gallicarum ad Asianas.

Fuit enim Ant. Philosophus, qui quartus à Nerone persecutus est Christianos. Quem vltus est Deus, quamquam eius temporibus duntaxat commota fuerit, exercita verò à L. Vero Commodo eius fratre & collega.

Nam prope nihil, quo summis angoribus atteri mortales solent, aut dici aut cogitari queat, quod nõ illo imperante sauerit. Quippe ab armis nusquam quies erat, pèrque totum Orientem, Illyricum, Italiam, Galliam arma feruebant, terræ motus non sine interitu ciuitatum, inundationes fluminum, lues crebræ, locustarum species agris infestæ & c. *Lampri-dius.*

Ipse verò præter publicas calamitates, apoplexia correptus, cum per triduum mutus languisset, tandem extinctus est in Pannoniis. Sic & L. Commodus frater tragico exitu ictu sanguinis, imperij vndecimo perit, de quo historici.

Apollonius senator primus Latinorum pro Christiana re-

ligione scripsit. *Hier. in Cat.*

Egesippus historicus apud Rom. pontificem Anicetum viuit. *Euf. lib. 4. cap. 11.* Theophilus Antiochenus, Modestus, Apollinaris Hieropolitanus episc. qui fuit in hæresi Chiliastrum, & scripsit contra Montanos, Musanus Philosophus Cretensis, doctores Ecclesiastici. *Eufeb. lib. 4. cap. 7. Niceph. lib. 4. cap. 9. 10. & 11.*

Isidorus Basilidis filius, Ptolemæus, Secundus, Heracleon, Isidorus Basilidis filius, Colobartus, Marcus Valentiniani, Lucanus Marcionis hæreses resuscitant. *Iren. lib. 1. Aug. de hæres. Epiph. hæres. 22. & seqq.*

Carpocratiani, qui vxores faciebant communes. Docitæ Cassiani cuiusdam sectatores, qui phantasticū corpus Christo tribuebant. Antitacta, qui Legem secundi Dei esse dixerunt, ideò que pietatis esse putarunt legi resistere sceleratè uiuendo, ut sic primo Deo gratificarentur, *Clemens Alexandr. Stro. 2. & 3.*

Athenagoras Philosophus Christianus, Asianus & Apollinaris Hieropolitanus Episcopus, qui Apologetica Antonino obtulerunt. *Eufeb.*

HVMANA.

Fronto orator, Marci in Latinis literis præceptor, Appianus Alexandrinus historicus, Athenæus, Macrobius.

Initio imperij Marcus Philos. qui Pio successit, collegam creauit nouo beneuolentiæ genere fratrem Lucium Verum, Actum primum regnare duo Augusti cæperunt. Post hos plurima monstra imperio sunt posita vsque ad Constantinū, Deo iram suam in imperium impium portendente.

Tum ergo primum, Romanum imperium duos tulit æquo iure imperantes, cum antea singulos semper habuisset Augustos. Nam Ant. Philos. inter se & fratrem imperium æqualiter partitus est. *Eutrop. lib. 8. Inl. Capitol. in M. Antonino, Oros. libro 7. cap. 18.*

Mauri, omnes prope Hispanias vastarunt. *Inl. Capitol.*

Bellum Parthicum cum Vologese, de quo Marcus & Lucius Veri triumpharunt.

* SCRIPSIT duas epistolas, prima est de fide. *Tom. 1. Concil. Refti. uit* (Nam Anacletus iam instituerat) vsus solemnibus copulationibus desponsatorum, quæ fit benedicente sacerdote. Eius martyrij nulla mentio apud Damalium.

[Noua non fuit Anacleti institutio, cum nuptiæ fierent ante D. Christi manifestationem: inde est quod Sanctissimus Papa Anacletus hunc ordinem sacrum benedicendi desponsatos Romæ publicari voluerit: quia Christiani malè de coniugio audiebant: cum ad se desponsandos nequaquam Romanum morem obseruarent. Ita igitur illis cauere voluit, & Ecclesiæ asperitiam labem eluere. Interea semper fideles ab initio, ante hanc publicationem, in Ecclesia publicè benedicbantur: sed cum laterent hi congressus Ecclesiastici Romanam plebem, à plerisque pro incestis Christiani habebantur.]

Eum mirè laudat à beneficentiâ erga pauperes & hospites, itémque doctrina Dionysius Corinthius in Epist. ad Romanos scripta. *Eufeb. lib. 4.*

Circa annū Domini 178. Indi ad Demetrium Alex. Episcopum nuncios ablegarunt, petentes ut doctores ad se mitteret. Mittitur Pantænus, qui ibi Euangelium Diui Matthæi Hebræicis literis à Diuo Bartholomæo descriptum inuenit, & Alexandriam deportauit. *Hieron. in Vita Panteni.*

Apud Bracmanes & circum ea loca Pantænus religionem docuit. *Hier. epist. ad Magnum.*

Aurelius Antoninus philosophus ex pluuia miraculosa & fulmine precibus Christianæ legionis, quæ postea fulmina-

Anni mundi.

Anni christi.

4260

4269

13.

* M. SOTER (Soterius Nicephoro) Fundanus, Capanus, an. 9. mens. 3. dies 21.

172

181

Vacat sedes dies 21.

Patriarchis.

Alexandriæ Agrippino.

Antiochiæ Theophilo, cuius extant aliqua opera, deinde Maximo, an. 13.

Hierosol. Antonino, an. 4

Valente, an. 1

Dulichio, an. 2

Narcisso, an. 1

Principibus.

Solo M. Ælio Aurel. Antonino Vero.

Vologese Parthorum penultimo rege.

Gasele Æthiopum. Deinde Bese Seoch, an. 4

Faraberto Franc. duce.

Anni christi.

Anni mundi.

181

196

14.

n M. ELEUTHERVS Nicopolitanus Græcus, an. 15. mens. 3. dies 2.

4269

4284

Vacat sedes dies 5.

Patriarchis.

Alexandriæ Iuliano an. 10. Demetrio an. 43

Antiochiæ Maximo, deinde Serapione, an. 22

Hierosolymis, Narcisso, deinde Ælio, an. 2

Germanio, an. 4

Gordio, an. 5

Narcisso iterum, an. 20.

trix ab eo dicta est, impetrato, in bello Marcomannico siue Germanico, persecutionem inhibuit. *Tertul. in Apolo. cap. 5. & ad Scapulam. Eufeb. lib. 5. cap. 5. & in Chron.* Eam tamen victoriam ethnici scriptores inuidia in Christianos vel incantationibus magicis: *ut Dion.* vel Antonini precibus tribuerunt: *ut Inl. Capitol. & Claudian.*

Commodus filius, quod Marciam quandam concubina, quæ Christianis fauebat, amaret: in pace reliquit Ecclesiam. *Xiphilinus.*

Egesippus in itinere, quod Romam versus ex Asia habuit, plurimos episcopos conuenit, & eandem fidei apud omnes doctrinam deprehendit, *Eufeb. lib. 4. cap. 21.* Insignis Dei benedictio. Librum scripserat in quo omnes actus Ecclesiasticos à Passione Domini, vsque ad sua tempora complectebatur. *Hier. in Catal.*

Eusebius asserit eum suo tempore omnium manibus fuisse tritum. Sic suo idem Hieron.

Christianos sub Antoninis consueuisse celebrare memorias Sanctorum martyrum, agerèque annuos & solennes conuentus ad eorum sepulchra, apparet ex *Eufeb. lib. 4. cap. 15.*

[Hoc ipsum jamdudum antea, illis insinuarat B. Paulus ad Hebræos, dum ait. cap. 13. *Verf. 7. Mementote pr. epositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem.*]

Symmachus ex Samaritano Iudæus & Ebioneus, sacra Biblia tertius post 70. interpretes in Græcam linguam transtulit. Nam vixit sub M. Antonino Vero, cum Theodotion circa initium Commodi secundi non nisi agnitus sit. *Epiph. lib. de pond. & mens.* Nonnulli quidem Theodotionē Symmacho præponunt. Sed veteres hunc seruant ordinem in nominandis versionibus, ut *Euf. lib. 6. cap. 16. & 17.* Hieron. passim.

HVMANA.

Bellum Marcomannicum. *Oros. lib. 7. cap. 5. Tertull. in Apologet. cap. 15. Inl. Capitol.*

Bese Seoc Regem Abissinorum, venisse ex Oriente tradunt Annales Æthiopici.

n VNICA eius extat epistola ad Galliæ prouincias. Effecit ut magna Britannæ pars ad Christum accederet. Eius martyrij non meminit Damalus.

Eius tempore paulisper persecutio conqueuit.

Sub eo etiam multi scriptores contra hæreses dimicarunt.

Lucio Britannorum regi doctores Fugatum & Damianū destinauit. *Beda hist. lib. 1. cap. 5.*

Hæresim Encratarum damnauit.

Prima Christianorum siue fidelium schola apud Alexandriam, quam tum temporis, scilicet sub Commodò, moderabatur Pantænus, ex eo quod antiquo (i. ab Ecclesiæ crepundiis) sacrarum literarum doctrina & exercitium illic vigebat. Pantæno successit Clemens Alex. Deinde Origenes. *Niceph. lib. 5. cap. 18. Eufeb. lib. 5. cap. 9. & Hieron. in catal.* Ad eius instar institutæ censentur Ecclesiæ collegiatæ.

Marcus quidem Euangelista instituerat, ut illic essent perpetui doctores. *Hier. in Catal.* Sed hoc intelligitur de catechistis, qui simpliciter summam & elementa fidei docebant. Nam Pantænus philosophus Stoicus cæpit fusiùs de Theologia disputare aduersus Hæreticos. Deinde Clemens Alexand. & Origenes. In ea docebantur Symbolum, Decalogus, oratio Dominica, *Tertul. libro quarto, contra Martio. Socrates in hist.*

Irenæus Lugdunensis Episcopus Fotini successor. *Eusebius libro quinto, cap. 6. & ipse, libro tertio, cap. 3.* Quem Græcè scripsisse testatur Hieron. in 36. Ezech. & inter auctores Græcos

connumerat.

Dionysius Corinthius. Hieron. in catal. cap. 37. Euseb. lib. 4: cap. 22. quem omnium doctrinarum curiosissimum vocat. Tert. Theophilus Theol.

Melito Sardenfis Frontonis oratoris discipulus, qui Marcum Imp. literis erudinit, pro Christianis librum Antonino obrulit. Eglogas scripsit, ex Euseb. Sophr. Hieron. Eusebio, libro secundo, cap. 22. & 23. Philippus & Pinytus Cretensis, Bacchylus Corinthius. Ibiem.

Theodotion Ponticus (sive Ephesinus, vt ait Trithem.) primum Marcionista, demum e circumcissione Iudæus vniuersa Biblia iacta ex Hebræo in Græcum quartus post 70. transtulit Epipha. lib. de mens. & pond. Quidam ex nominis significatione eundem putant cum Jonathan Chaldæo paraphraiste, sed Achronologicè [id est, sine Chronologia & temporis calculo]

Lucius Rex Britannia insula primus omnium Regum prædicationibus Fugatij & Damiani eò à Pont. missorum fidem Christi amplectitur. Damasus, Beda lib. 1. hist. cap. 5. Naucel. & Polyd. lib. 2. de Angli. rebus. Inde Britannia omnium regionum prima publicè Christo subdita est (inquit Tertul. libro, contra Iudæ.) ad Diocletianum Imp. vsque, sub quo omni ferè religione exuta, ad idololatriam rediit.

Montanus & Apelles (quem Theodotion nominat maximum hæreticorum) cum Priscilla & Maximilla Cataphrygum hæresim spargunt, Negantes Christum verum hominem, matrimonia dissoluentes, &c. Eusebius quinto, cap. 15. & 18. August. in Catal. hæret. Epiph. in Panario.

Erubescens confiteri peccata sacerdotibus, quasi iusti essent. Hieron. ad Marcellam.

Montanus tres quadragesimas nouo more & noua ieiunia introduxit Theol. cum vna quadragesima esset Ecclesiæ. Hieron. ad Marcell. Centuriatores cent. 2. cap. 5. pag. 105. insigni impostura eius hæresim in eo constituunt, quod leges ieiuniorum primus præscripserit, quasi antea essent libera.

Hæresis Encratitarum, id est, continentium, prohibentium nubere, vt antea Saturninus. Iren. lib. 1. cap. 22. iubentium abstinere à carnibus & vino, Tatiano, & Seuero auctoribus, de quibus intelligendum est cap. 4. Pauli Tim. 1. Euseb. lib. 1. cap. 6. Epiph. hæret. 45. Hieron. in Amos.

Rhodon. Euseb. lib. 5. cap. 13. Zeticus, cap. 16. Miltiades cap. 16.

Bibliotheca magna nostrorum sollicitudine composita, capitulo fulmine icto, dum L. Ant. Commodus imperaret, conflagrauit. Honorius. Ita in mediis crucibus nostri bibliothecas intruebant, e quibus Clementis, Iustini, Ignatij, Egesippi, Irenæi & aliorum Sanctorum opera accepimus.

H V M A N A.

Sine seditione mansit Imperij administratio ab Augusto ad Marcum Antoninum per annos 200. Postquam autem Commodus eius filius improbitate sua imperium commaculauit, insidiis non tantum de medio sublatus est, sed & seditiones continentes exuterunt. Suidas in Casare.

Anno 188 absoluta est pars illa Talmud à Iudæis, quæ Misna in scribitur, altera perficietur, an. 505. quæ Ghemara. [Misna, id est, duplicata, vel copia, Exemplar Ghemara, id est, complementum, vel propriè coronis.]

Misnæ (contextus Talmudici) sapientum primus fuit Simeon Iustus, qui Christum vnus excepit. Postremus iam R. Hakkados Antonino Charus. Elias in Tisbi. Qui Ribbi nomine intelligitur in Talmud R. Mose

Quo & mortuo desit Sacerdotiū. Fasciculus Myrrhæ. Gen. 6. Eum appellans, Gen. 9. R. Simeon ben Iohai, cuius ætate iu-

Anni mundi.

4269

Anni Christi.

181

Principibus.

M. Aelio Aurel. Antonino cum fil. L. Antonino Commodo 2. postea solo Commodo Imp. an. 13.

Vologese Parthorum.

Azgua Æthiopum, an. 77.

Faraberto Franc. duce.

4284

stitiam

Anni Christi.

196

206

15. M. VICTOR I. Apher, an. 10 mens. 3. dies 10

Vacat sedes dies 21.

Patriarchis.

Alexandriae Demetrio.

Antiochia Serapione.

Hierosolymis Narcisso iterum.

Principibus.

Solo Commodo Imperatore decimo octauo, P. Aelio Pertinace Di. 85. Did. Juliano mens. 7. L. Septi. Seuero, an. 18. qui quintus à Nerone Christum est persecutus, ex ordi. successio. Imp. an. 18.

Artabano Parthorum ultimo, an. 34. vsque ad Christi, 226.

Azgua Æthiopum pretioso.

Sunno Fran. duce.

Anni mundi.

4284

4294

stitiam perfectè viguisse ait eodem capite R. Selomo Iarhi. Hinc cœperunt doctores, qui Amorianam, quorum primus Rabba, postremus Rab. Alé, an. 426. R. Mose. Hinc Rabbenu Hakkados Misnæ, Rab. Alé Ghemare scriptores & auctores dici solent.

Volusius, Metianus, Saluianus, Iulianus, Scæuola Iurif consulti. Iulius Pollux, Aphthonius, Philostratus.

o VICTOR Latinorum secundus post Apollonium multa scribit. Hieron. in Catalog. Eius extant duæ epistolæ, vna parænetica ad Afros, altera ad Theophilum Alexand. Martyrio vitam finit. Damasus.

Sextus & Iudas Chronographus Theologicè scribunt. Prima inter Ecclesiam Romanam & Asianam siue Orientalem dissensio atrox, propter diem Paschatis, & ieiunij, in qua Asiana tanquam hæretica à corpore vnitate per Victorrem scissa iudicata est. Eusebius 5. cap. 23. & 24.

Inde Quartodecumani hæretici habitii. Tert. lib. de præscrip. Conc. Antioch. cap. 1. Aug. hæret. 29. Theodorus, libro tertio, capite vltimo Har. Fab.

Prætebant quidem Asiani Apostolorum Ioannis, Philippi traditionem, sed non obseruabant, eos propter Iu- & deos hoc vel constituisse, vel potius tolerasse, quod Synagoga esset cum honore sepelienda. Mirum autem est Centuriatores ita esse desperatos, & planè spiritu Satanæ possessos, vt S. Victorem, quem Deus ipse martyrij palma honorauit, hic mysterium iniquitatis prouexisse, ac filium perditionis constituisse atque formasse blasphemant. Præterea quanti est flagitij, propter odium Romanæ & Christianæ sedis, suscipere defensionem Asianorum Iudaizantium, qui publicè in concilio Nicæno & alijs, quæ isti se recipere dictitant, damnati sunt. Est etiam impietas plusquam Diabolica centuria sexta & septima hoc solo nomine laudare Anglos & Scotos, quod ob hanc, quam sciunt esse Quartodecumanorum hæresim, anathemati à prædicto concilio subiectam, sese Episcopis cum Diuo Gregorio & alijs Rom. pont. sentientibus opposuerint. Nam illud est tenebras dicere lucem, &c. Deinde quorsum isti Quartodecumanos laudant, quando nec 14. luna cum ipsis more Iudaico post æquinoctium vernum, nec cum Catholicis Dominico proximo sequente celebrent?

[Tale est hæreticorum ingenium vt quod nolis vltro appetant, quod impensius ab illis petas ipsi contra insolentius contradicant.]

Pantænus Stoicus à Demetrio Alexandrino Episcopo in Indiam mittitur, vt Christum apud Bracmanas, Gimnosophistas & alios gentis illius philosophos philotophus ipse prædicaret, apud quos cum Euangelium secundum Matthæum Hebræicis literis scriptum prædicaret, ipsum reuertens Alexandriam secum derulit.

Nota in hoc primo Christiano post Apostolorum tempora concilio enituisse Romanæ Ecclesiæ supra omnes primatum. Nam in epistola Theophilus Casariensis Episcopus, qui præfuit cum Narcisso Hierosolymorum, recitat se accepta auctoritate à pontifice Ro. concilium conuocasse.

Victoris auctoritatem prætebat Artemon hæreticus. Euseb. libro quinto, cap. 28. sed falsò. Nam Theodorus coriarius Byzantinum eadem cum Artemone docentem, ab ecclesia statim eiecerat. Idem.

Gallia tota fere Christiana efficitur, sub Seuero Imp. Vniuersa enim multitudines & domus totæ ad fidem accedebant, quiduis facere & pati paratæ. Niceph. lib. 5. cap. 2.

An. 203. Scotia Christum profitemur Donaldto rege cum liberis, coniuge & nobilitate, legatis Victoris Papæ exceptis.

Elect. Boet. lib. 6. hist. Scot.

HUMANANA.

Commodus hostis deorum, paricida Senatus. Lampri-
dus.Pertinax fortunæ pila appellatus, nam ad imperium proiec-
tus, cum esset origine gentis sordida & doctor literarum,
quæ à Grammaticis traduntur, & c. Victor.Post eum multis vulneribus à Iuliano obruncatum, Iulia-
nus ipse Didius primus data pecunia imperium mercatur.
Qui proinde ad prætorium deductus est nec Senatu præcun-
te nec alio legitimo satellitio, sed iis duntaxat militibus, qui
eum in honore constituerant, per vim palatium illi cum om-
ni eius penu tradentibus, qui & eum postea sustulerunt. Zo-
simus lib. 1.Scuerus Angaro Ozroënorum rege & libeis eius in de-
ditionem acceptis Arabiam Felicem vastat, Adiabenos vin-
cit, fortuna magis quam consilio ad Parthorum fines nau-
bus delatus Artabanum Ctesiphonte expulit, urbem cepit
Herodia.Seuerus Ctesiphontem, Babylonemque cepit & Arabiam
vniuersam subdidit. *Ibid.* Iudaicum quoddam bellum con-
fecit, & Iudæos sub graui pœna fieri vetuit. *Eusebius Chron.*
Spartia. Seueri filio Senatus Iudaicum triumphum decreuit.
*Spart.*Contra eum Niger & Albinus imperum inuadunt. *Zosimus*
*lib. 1.*in Palestina: & sub Artaxerxis Pertæ æuum, quando Artabano Partho necato, Persis gloriam im-
perij, qua ab Alex. Magno caruerant, restituit, vsque ad Saracenos, qui Hormisdam, an. 623. inter-
fecerunt, Heraclio imperante.Hoc secundo centenariio superiores doctores Doctrinam sanam, quam hodie hæretici oppu-
gnant, continuerunt. *Missam.* Iustinus Martyr Apol. 2. post Dionys. Areopag. Eccl. Hier. cap. 3. &
Irenæus lib. 4. cap. 34.*Liberum Arbitrium.* Iust. quæst. 103. Iren. toto. cap. 72. lib. 4. Theophylus lib. 2. ad Autoly. Athe-
nag. Clemens Alexand. In parænetico, Stromat. lib. 2. *Gratia Dei, Iustificatio, fides.* Clemens Strom.
lib. 13. 4. In pedagogo & cæteri, qui vbique Christi meritum extollunt. *Opera.* Clemens lib. 5. Strom.
Gratia saluamur, sed non absque bonis operibus, lib. 4. Quando audimus: Fides tua te saluam fecit,
non accipimus eum dicere absolute eos saluos futuros, qui quomodo cunque crediderint, nisi facta
quoque consequantur. Theoph. lib. 2. ad Autoly. Tatianus.*Pœnitentia.* Clemens Strom lib. 2. & in Parænetico. Alij vbique. *Alienam fidem in baptismo prodesse.*
Iust. in Respons. *Missam esse sacrificium.* Iren lib. 4. cap. 32. Iust. contra Tripho. Alex. pontifex in sua
decretali. *Virginem esse aduocatam.* Iren. libro 5. *santi.* Iust. quæst. 28. Quin & in 2. Apol. aperte fa-
teatur Christianos colere torum exercitum bonorum angelorum. *Primatus Romani pont.* Iren. lib. 5.
Episcopillius temporis in historia Victoris apud Euseb. lib. 5. hist. Eccl. & in concilio Palæstino.
Signum crucis. Iust. contra Trypho. & quæst. 118. *Martyrium magni esse meriti.* Clemens in Stromat.
est expurgatorij peccatorum. *Virginitas.* Dionys. Corinthius apud Euseb. lib. 4. cap. 23. *Missæ ritus.*
Iust. 2. Apolog. Clemens Strom. lib. 7. *Veritas Eucharistiæ. Transsubstantiatio.* Ibid. Iustin. Iren. lib. 4.
cap. 34. *Baptismi Crisma & ceremoniæ.* Iust. q. 136. Iren. lib. 1. cap. 18. *Preces pro mortuis, purgatorium.* Ire-
næus & qui receptaculum animarum, in quo dormiant, constituere, non satis explicantes Purga-
toriumne esset pœna aliqua corporea, an nudum à Deo exilium, vsque ad Origenem, qui sequenti
seculo illud illustrauit. De hoc purgatorio Origenes. *Delectus ciborum, quadragesima.* Montanus hære-
sin condit contra quadragesimam, pro vna tres inducens. Quartodecumani hæresin de paschate, qui-
bus resistunt Irenæus, Victor Papa, & c. Prætereo summorum Pontificum Anacleti, Euaristi, Alex.
Sixti, Thelesphori, Higini, Pij, Aniceti, Soteris, Eleutherij, Victoris, qui in hanc centuriam cadit
testimonia vt hæreticis suspecta, quorum epistolæ suum habent locum, tom. 1. Concil. & à Turria-
no doctissime contra Centuriatores authentica demonstrantur. Cætera ab istis improbata pro-
bant omnes huius sæculi auctores, vt non rogati Centu. consententur, Cent. 2. cap. 4. de doctrina
col. 56. & seqq. cap. 6. de ceremoniis & ritibus col. 109. & seqq. cap. 10. de Episcopis & doctoribus,
columna 196. & seqq. nisi quod, vt conscientie furias placent, inclinationem doctrinæ, nauos, in-
commo das opiniones, stipulas & errores doctorum, huiusmodi fuisse scribunt. Denique qui hac
ætate Sacramentarios, Simonem Magum, & veteres alios hæreticos refellunt, abunde Caluinitis
respondent.Anni
mundi.

4284

4294

PRIMUM post Apostolorum
tempora concilium Casariense in
Palestina à Theophilo & alijs Epi-
sop. de die Paschatis. Euseb. 5. cap.
22. & seqq. sub Ælio Pertinace.
Beda in Chron.Deinde Romanum.
Gallicanum.
Ponticum.
Achaicum.
Ibidem.ANNVS Domini duca-
tesimus sub dimidiatum
Victoris pontificatum, quan-
do primum post Apostolorum
tempora Concilium CasarienseAnni
Christi.

196

206

Anni
Christi.

206

214

TERTIVM SÆ
CVLVM.16.
P. M. ZEPHYRINVS
(siue Seuerinus) Ro-
manus, an. 7
mens. 7. dies 10.
Vacat sedes dies 6.Patriarchis.
Alexandria Demetrio.
Antiochia Serapione.
Hierosolimis Narcisso
iterum, deinde Alexan-
dro, an. 39Principibus.
L. Septi. Seuero cum fil.
P. Septimo Gcto & Au-
relio Bassiano Antonino
Caracalla Imp.
Artabano Parthorum
ultimo. Azgua Æthiopu.
pret. Ioso. Sunno Franc.
Duce.Anni
mundi.

4294

4302

RELIQVIT duas epistolas, vnam
ad Episcopos Sicilia, alteram ad
Ægypti tom. 1. Conc. Rei magis diui-
næ, quam humanæ intertus. *Platin.*
canones tulit de annua saltem, laico-
rum communiōe circa Paschatis
festum. Eius martyrij nullam men-
tionem facit Damalus.Statutum fecit, vt omnia vasa Ecclesiæ essent vitrea. *Dama-
sus, Valafridus & Radulphus Tungrensis,* aut Staunca addit *Mar-
tinus Polonus.* Vnde Tertulliano, qui viuēbat hoc tempore
lib. de Pudicitia, calices frangi faciles.Verum non multo post etiam argentea & aurea vasa in vsu
fuerunt, vt apparet e passione D. Laurentij apud Amb lib. 2.
Off. cap. 18. Item ex Optato Mileuit. lib. 1. & Aug. contra
Crescen. Grammat. lib. 3. cap. 29.[Hęc differentia materialis vasorum, nil addit aut minuit
circa sacramenta. Imo quæcunque splendidissima ornamen-
ta magis conueniunt ipsi diuino cultui, vt nascente Christo
Domino preciosa quæque oblata & consecrata fuerit à Magis
ipsum adorantibus.]SEXIVM bellum per Seuerum & Aurelium eius filium,
an. 205. in quo patiuntur Leonides Orig. pater, Calixtus PP.
& plerique alij in Africa & Ægypto maximè. *Spart. Tertul. ad
scapulam.*Quintam persecutionem vocat Orosius lib. 7. cap. 17. At
Eusebius lib. 6. cap. 1. & Aug. sextam.Interiectis deinde annis ab ultimo Seueri, vsque ad prin-
cipium D. cij per annos 38 aut etiam plures pax Christianis fuit, nisi
quod medio tempore Maximinus nonnullarum Ecclesiarum
clericos vexauit. *sulpit lib. 2.*Imperatores motæ persecutionis pœnas luunt discepti à
militibus. *Victor. & Capitul.*Hippolitus, Clemens Alexandrinus Pantæni discipulus,
Ammonius philosophus ad mortem vique Christianus, duo
Origenis præceptores. Victor Capuanus. *Euse lib. 6. cap. 2. 10.
14. 15. & 16. Niceph. lib. 4. cap. 12.*Gaiana hæresis in Africa negat baptismum nos abluere à
peccatis. *Tert. de bapt.*Heraclius in Apostolum composuit enarrationes, *Hier. in
Catal.* Primus id argumenti genus aggressus est. *Niceph. lib. 4.
cap. 35.*Maximus, Candidus, Appion, Sextus, Iudas scriptores
Christiani. *Hieron.*Natalius confessor, quem Zepherinus excommunicauit,
quod se adiunxisset Aſclepiadoto & Theodoto hæreticis.
Euseb. lib. 5. cap. 28.

HUMANANA.

Seuerus Byzantium, quam postea Constantinus Magnus
restaurauit, euertit & in pagi formam redegit, *Herodia.* vallū
in Britannia per 132. millia passuum à mari ad mare, per vni-
uersam insulam duxit. *Euseb. Chron.*Christianos sub graui pœna fieri vetuit. *Spart.* Octo primis
annis Imperij, non solum æquus & beneficus Christianis fue-
rat, sed etiam vulgo in eos furenti palam restiterat. *Tert. ad
scapulum, qui liber est de hac 6. persecutione.*Motæ persecutionis pœnas luit. Nam membrorum om-
nium, maximè pedum, dolorem dum pati nequiret: veneni
vice, quod ei negabatur, cibum grauis ac plurimè carnis au-

dus inualit, quem cum conficere non posset, cruditate expi-
rauit. *Victor.*
Tunc primum tres Augusti simul fuerunt.
Papinianus cognomento Asylum iuris à Caracalla occidi
iussus, quem ipsi & Getæ filii suis, Seuerus reliquit. Cassius
& Marcellus Iuriconsulti. Velleius Paterculus historicus.
Cum militibus lege vetitum esset, ne haberent uxorem ex
Dione, lib. 60. Primus Seuerus videtur eos ad uxores admi-
sisse, ex Herodia. lib. tertio. Tertullianus tamen, qui sub eo
vixit, in exhort. ad Castitatem, suo auro, milites ostendit etiam
fuisse calibes. Itaque locus Herodiani est aliter accipien-
dus, nempe quòd eos admiserit ad concubinatum, non
nuptias.
Artabanus Parthorum rex à Caracalla victus, deinde ab
Artaxerfe Persa. *Herodian.*
Artaxerfes siue Asuerus imperium Persarum restituit sub
Antonini Caracallæ posteris, quòd denuo per Ismaelitas des-
lectum fuit. *R. Abra. in Cabb. bift.*
q RELIQUIT duas Epistolas decretales. *Tom. 1. Conc.*
Primus Ecclesiam in honorem B. Virginis ædificauit in
Tranthyberina regione. *Polyd lib 5 cap. 6. & 8. cap. 1. Plat. Sabell.*
Eo loco, quo nocte natalis Dominici è terra oleum fluxisse
memorabatur.
Ieiunia quatuor temporum, in quibus ordines sacri con-
ferrentur, instituit: cum antea in anno semel tantum, id est,
mense Decembri clerici promouerentur. *Plati. polyd.*
Quod tamen aliqui referunt ad Calixtum 2. de quo inter-
pretantur cap. Ieiunij, dist. 75.
Tertullianus Centurionis proconsularis filius D. Cypriano
Latinorum scriptorum princeps. *Niceph. 4. cap. 12. Iorna. de
temp. Origenis æqualis, tertius è Latinis scriptoribus. Hiero in
Catal. Nempe ante eum scripserant Latine Apollonius sena-
tor & Victor Pontif.*
Νομικός Eutebio. i. iuriconsultus. Papiniani fortasse disci-
pulus. Nam inter eos nominatur aliquis Tertullianus. Quare
& nostri stylus abundat iuris formulis & dictionibus.
Se initio à Montanistis, quorum magna erat pietatis spe-
cies, decipi passus est. Vnde & contra Ecclesiam 4. libros
scripsit, De Monogamis, De cibis Iudaicis, de Ieiunio con-
tra Pŷchicos (sic Catholicos nominans) De pudicitia, De
fuga in persecutione: verum post, Ecclesiasticæ præscriptio-
nis vi considerata, respuit & Montanum eiusque æmulos
in Hæreticis numerauit, libro De præscriptionibus.
Origenes secundus Ecclesiæ magister post Apostolos.
*Hiero. cuius scripta corrupta ab hæreticis. Vnde illa dissensio
inter Chryostomum & Theophylum Alex. Sex millia libro-
rum scripsit. Epiph.*
Caius Orig. discipulus, quem Zephyrini Pont. tempore
contra Proclum Cataphrygarum hæresis ducem scripsisse
tradit. *Niceph. lib. 2. cap. 27.*
Homouisiastæ animas humanas eiusdem cum Deo essentia
esse contententes. *Orig. cap. 38. Comment. in Iob. contra quos
referendum illud eiusdem, cap. 37. Neque ergo Homouision
aliquid Dei est. Nam non Patrem intelligit, ad quem colla-
tus Filius & Spiritus Sanctus eiusdem sunt cum ipso substan-
tia, sed Deum simpliciter, cum quo nulla omnino res con-
dita, eandem substantiam habet. Huius autem Hæresis au-
ctorem facit Theodor. lib. 1. fabul. Hæret. Marcionē. Mar-
cionitarum itaque genus erant Homouisiastæ, siue vt in Græ-
co Origenis ομωσισταί.*

H V M A N A.

Artabanus nouissimus omnium Arfacidarum vicesimo
sexto

Anni
mundi.

4302

4308

17.
q M. CALIXTVS I. 214
ann. 6
mens. 1. dies, 10. 220
Vacat sedes dies 6.
Patriarchis.
Alexandria Deme-
trio.
Antiochiæ Asclepia-
de, an. 11
Hierosolymis Alexan-
dro.
Principibus.
L. Seuero.
Aurelio M. Bassiano
Antonino Caracalla, an.
6. post eum Opilio Ma-
crino mens. 14. Impp.
Artabano Parthorum
ultimo.
Azgua Æthiopum,
pret. Ioso.
Hilderico Franc. Duce.

Anni
Christi

Anni
Christi.

220

224

224

234

18.
* M. VRBANVS I.
Romanus, an. 4
mens. 10. dies 12
Vacat sedes mens. 1.
Patriarchis.
Alexandria Demetrio.
Antiochiæ Phileto.
Hierosolymis Alexan-
dro.
Principibus.
M. Antonino Bestia
Cog.
Heliogab. Imp. an. 4
Artabano Parthorum
ultimo.
Azgua Æthiopum pre-
tioso.
[Pret. jozo, est legendum
distinguis vocabulis, significat
precentor mone, quia Æthiopes
hoc suis Regibus deferunt: vt
sint diuinorum officiorum præ-
centores, ac φωναστοί, Eadem
forma dicuntur Cachammi Im-
peratores Tartarorum, id est,
sunt sapientes. pari ratione ac pro-
phphis veteribus, maluit Py-
thagoras se Philosophum ap-
pellare.]
Hilderico Franc. Duce.
19
r M. PONTIANVS
Romanus, an. 9
menses, 5. dies 2
Vacat sedes dies 10.
Patriarchis.
Alexandria Demetrio.
Antiochiæ Phileto, de-
inde Zebeno, an. 10
Hierosolymis Alexandro.
Principibus.
Aurel. Alexand. Seuero
fil.
Mammæa Imp. an. 13.

Anni
mundi.

4308

4312

4312

4322

sexto loco imperium Parthorum tenuit, an. 34.
Cum Seuero, Antonino Caracalla, Macrino imperatoribus
multa bella vario Marte gessit.
Postremo Alexandro Romanis imperante ab Artaxerfe
Persa triplici prælio victus est, regno vitæque priuatus.
Sicque imperij Orientis summa à Parthis iterum ad Persas
translata est anno à primo Arface, 473.
* EPISTOLAM ad vniuersos episcopos reliquit. *Tom. 1.
Conc. Martyrio absumptum esse ipsa tempora, quæ Christianis
horribilia fuere, tum omnes penè historici declarant.
Tryphon Origenis auditor.
Sub Urbano primum, Ecclesia Rom. prædia possidere cœ-
pit: quorum prouentibus alebat Ecclesiæ ministros, & eos,
qui martyrum gesta conscribebant. *Petrus de Natal.* Ea qui
violasset vel alienasset, excommunicationi subiecit Urbanus.
In eius epist. decretali. Vendum in sacris, vasis argenteis & pa-
tenis, quæ prius erant vitrea, sanxit, *Damas.*
[Ratio vitreorum fuit, vt aliquo modo gloria Dei, per spe-
ciem illam repræsentaretur, ad imitationem illius chasmal
quod vidit Ezechiel Propheta, cap. 1. Ratio autem aureorum
hæc fuit, quòd aurum ipsum sit propius chasmal, id est, Ele-
ctrum: quòd cum sit metalli genus eximium, inde est quòd
omnia metalla ad ipsum tendat. Hæc omnia vt aliquo modo,
ima summis respondeant.]
Minutius Felix. Rom. caudidicus. *Sabell. Hierony.*
H V M A N A.
Antoninus iste Heliogabalum (Deum à se fictum, à quo
& cognomentum retulit) in Palatino monte consecrauit, ei-
que templum fecit, studens in illud omnia Romanis vene-
randa transferre, præterea Iudeorum & Samaritanorum re-
ligiones, & Christianorum deuotionem eodem transferre
cogitans, vt omnium culturarum secretum Heliogabali sa-
cerdotium teneret, omnes deos sui dei ministros esse dicens.
Lampridius.
r H V I C thesauros suos legasse ferunt Alexand. Seuerum,
qui ita piè sentiit de Christo, vt eum inter Deos referret, ac
templum ei consecrare statueret. *Lamprid. in eius vita.*
Reliquit duas epistolas ad vniuersos fideles. *Tom. 1. Conc. In
exilio Sardinienŷi extinctus est.*
Mammæa mater Alexandri Imp. ab Origene Antiochiæ
religione Christi imbuitur. *Suidas in Orig.*
Arabia publicè fidem recipit. Nam Origenes literis Prin-
cipis Arabum à Demetrio Alex. episc. postulatus aulam Du-
cis conuertit. *Euseb. libro 7. cap. 5.*
Mammæa Alex. Imp. mater Christiana, saltem Christianis
fauet & ab Origene in fide confirmatur. *Idem, lib. 6. cap. 21.*
Alexand. Seuerus in larario suo maiore, sacra facere erat
solutus, inter statuas suas, Christi & Abrahami imagines ha-
bens, in minore autem Virgilij, Ciceronis, Achillis, & ma-
gnorum virorum. *Lampridius.* Iudæis, quibus etiam fauebat,
priuilegia sua reseruauit. *Idem.*
Cyracum Pontiani successorem aliqui faciunt, an. 1. mens. 3.
dieb. 13. quem & ideo sublatum narrant de pontificum or-
dine, quòd inuito Romano clero, Episcopatu cesserit, & cum
exercitu. 11000. Virginum Coloniam Agrippinam profectus
sit, ibi martyr cum illis factus (*in persecutione fortassis Deciana*)
Fascic. temp. Nauclerius, Bergomensis, Henricus Erford. Has tamen
virgines, si quidem illæ sunt de Britannia profectæ cum Vrsu-
la Coloniam, in Attilæ expeditione cæsas memorat, ann. 453.
Leone 1. Pont. & Martiano imp. *Guilel. Nangiac.*
H V M A N A.
Alexander Mammæa, in Persas profectus de Artaxerfe, siue*

Abagaro primo Persarum rege triumphauit, tumque Persarum primum serui apud Romanos fuerunt. Lamprid. Herodian.

In aula sua doctissimos fouebat. Idem. Pucros alimentarios Mammæos & Mammæas è matris nomine instituit. Lamprid. Vlpianus eius consiliarius & scrip. magister, Pomponius, Gordianus, Sabinus, Hermogenes, Aphricanus, Modestilius, Celsus, Marcellus omnium optimus, Iul. Paulus, Venatus, Alphænus, Florentinus, Martianus, Callistratus, Venulecius, Triphonius, Metianus, Proculus, Seuerus omnium doctissimus, Seuerianus omnium sanctissimus, insignes iuriconsulti, quondam auditores Papiniani, Alexander Aphrodisæus philosophus. Spart.

Dion Cassius Nicæus, historiam annor. 981. ab Vrbe ad Christi 231. contexuit. Improbos fuisse videtur. Nam infensus Senecæ, Ciceroni, Cassio, omnibusque bonis. Ex eius 80. libris tantum 25. supersunt, continentes seriem annorum 121.

Artaxerxes clade Parthorum, Orientis regno potitus se regem Magnum primus appellauit, duplicique diademate vtens, Persis antiquum imperium restituit. Quare non amplius deinceps Romani cum Parthis, sed cum Persis bella gerent ab ann. Christi 226. ad 634. per ann. 410. Quo tempore rerum summa penes Saracenos esse incipiet.

Ita Persæ sub Alexandro Macedone, imperio Orientis deiecti, nunc illud sub Alexandro Romano recuperant. Zosimus, lib. 1.

Alexandri tutor Vlpianus, collegit veterum principum aduersus Christianos edicta, vt rabiem iudicum aduersus eos inflammaret Lactant. In Mauritania Tingitana, res feliciter gesta per Furium Celsum, in Illyrico per Varum Macrinum, in Armenia per Iunium Palinatam. Lampr.

RELIGIO rescriptum ad Episcopos Beticæ, & Tolitanæ prouinciæ. Tom. 1. Conc. per notarios res martyrum accuratè descripsit & in Ecclesiæ ararium reposuit. E quo fonte hausta ferè sunt, quæ hodie de Martyribus gesta nouimus. Præcelius in Rom. pont. Epitome. Martyrio vitam finisse, vt & sequentes, Fabianum, Cornelium, Lucium, Stephanum & Xistum ipsa persecutionum tempora & omnes penè historici declarant.

SEPTIMUM bellum in Christianos, præsertim doctores, Episcopos, & ceteros Ecclesiæ præsidēs per Maximinum, cuius cum imperio cœpit & desit. Euf. lib. 6. c. 19. Oros. lib. 7. c. 19. Iud. Capitolin. Luit Deo pœnas. Nam cum vix triennium in imperio cõpleuisset, à militibus iugulatur (Victor) ad Aquileiã.

Ita Maximinus à Nerone sextus Christum persequitur. ficta acta Christi & Pilati vulgata, quæ in scholis docerentur. Euseb.

Eius persecutionem, non per totum mundum, sed localem fuisse, Firmilianus Capadociæ Episcopus apud Cyprianum Epist. 75. docet. Vnde apud Eusebium iussit solos Ecclesiarum præsidēs, tanquam auctores doctrinæ Euangelicæ neci dari.

Iulius Africanus historicus Euseb. lib. 6. cap. 2. Gemianus siue Geminus. Hieron. in Catal. Euf. in Cbr. Heraclas Origenis discipulus. Euseb. lib. 6. Eusebius Alexandrinus Homiliarum vetus scriptor, vt de die Dominico, vt de Sanctis colendis. Quem Antherus in sua Epistola translatus scribit è parua ciuitate in sedem Alexandrinam.

HUMANANA.

Primus Maximus è corpore militari, sine Senatus autoritate Imperator factus est. Iornand. Germanos vicit, amicos Alexandri crudeliter necauit.

Anni mundi.

Artabano Parthorum ultimo.

Artaxerse Persarum Rege primo, ann. 15

Azgua Æthiopum pretioso.

Hilderico Fræcor. Duce.

20.

4322 f M. ANTHERVS Græcus, an. 5

4327 mens. I. dies 12.

Vacat sedes dies 13.

Patriarchis.

Alexandriæ Heracla, an. 14.

Antiochiæ Zebenno.

Hierosolymis Alexandro.

Principibus.

Seuero imperatore vigesimo quinto, & postea Jul. Maximino, an. 3. cum filio Imp.

Artaxerse Persarum primo,

Azgua Æthiopum pretioso.

Hilderico Franc. duce.

CONCILIUM Carthaginense circa hæc tempora, de baptismo hæreticorum. Cyr. epist. ad Iulianum, August. lib. 4. de baptismo. cap. 6.

Anni Christi.

Anni Christi.

Anni mundi.

21. t M. FABIANVS Romanus mirabili electione, Euseb 6. cap. 20. (Græcis Flavianus) an. 13.

252 dies, II.

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis.

Alexandriæ Heracla, deinde Dionysio, an. 17

Antiochiæ Zebenno. deinde Babyla, an. 12

Hierosolymis Alexandro.

Principibus.

Iul. Maximio vigesimo sexto, & post eum Papieno, Balbino, an. 1. & Gordiano Juniore, an. 6. simul Imp. postea Philippo cum fil. Imp. an. 5. & tandem Decio Imp. trigesimo. ann. 2

Artaxerse, deinde Sapore an. 31. Persarum.

BELLVM PERSICVM. Azgua Æthiopum, pret. Ioso.

Hilderico Franc. Duce.

CONCIL. Philadelphiæ in Arabia contra Beryllum. Trip. lib. 6. cap. 20.

Arabianum, cui vt superiori inter fuit Orig. Euf. lib. 7. cap. 37.

Quin & eius odio præcipue persecutionem excitauit, quod in Alexandri familia complures fideles & Christiani versa centur.

Mora persecutionis pœnas luit. Nam vix triennio in imperio cum filio adhuc puero completo, à militibus discerpitur, conclamantibus cunctis ioco: Ex pessimo genere ne calulum quidem habendum. Postea omnes, qui quoquo modo se ei adiunxerant, & amici fuisse videbantur, capti, occisi, tracti & in cloacas abiecti sunt. Victor & Capitol.

Duo Gordiani in Africa Imp. facti à Capelliano Mauro rum præfecto caduntur. Hinc mox Pupienus & Balbinus à senatu creantur, addito Gordiano iuniore puero annorum 13. ad sedandam populi seditionem.

Centorinus scribit librum de die natali, ipse cap. 15. libri sui. TRES reliquit epistolas. Tom. 1. Conc. ad eum scripsit Origenes pœnitentiam agens, quod multa malè scripserat, & causas temeritatis in Ambrosium referens, quod secreto edita & non satis expensa in publicum protulisset. Hier. in Apologia ad Pammac. & Ocean. Vbi Origenis errores recitat.

Martyrologia conscribenda curauit. Martyribus cœmeteria parauit, Ritum sacri Christum disposuit, alioqui ab Apostolis institutum. ex Diony. de Eccl. Hier. nempe vt quotannis, vetere combusto, renouaretur. sub Decio patitur. Onuph.

[Christus est ab Apostolo Petro Antiochie institutum, vt legis vnctio sacra ad ipsum Euangelium referretur: ac vt Christiani sic dicti, verè Christum ipsa vnctione repræsentarent. Ex Cyrillo in Catechesibus.]

Philippus Arabs, primus Imperatorum Christianus, baptizatur simul cum filio & Seuera coniuge. In vigiliis Paschæ ab Ecclesia repulsus ab Episcopo, nec prius admittitur, quam peccatum homicidij, vt videtur, confessus, inter pœnitentes staret. Sabell. Enn. 7. lib. 7. Euf. 6. cap. 24. Oros. cap. 20. & Cassi. Gazas Imperatoris tradidit Fabiano, qui idcirco à Decio Imperatore interfici iubetur. Io. Maurus tract. schif. Sabel. & Bergomenfis lib. 8. Imperij Philip. an. 2. completus est annus 1000. Urbis, quo seculares ludi, ea pompa & magnificentia, qua antehac nunquam, celebrati sunt Pompon. Latius. Iul. Capitol.

Anno 1000. urbis religionem proficitur, vt & millesimus annus urbis conditæ non Idolis, sed Christo consecraretur. Phreacalphus in Chron.

Sapori Persæ Armenia maiore, quæ magna ex parte Christiana erat, cessit. Fugato rege Tyridate & liberis eius in ditionem acceptis. Pomponius. Vnde Armenij religionis ergo à Persis multa passi, Gregorio pontifice.

Quirinus Philippif. instituit Episcopatum Laureacensem in Austria ad Anatum fl. quem postea Attila euertit. Tandemque ob confessionem Christi temporibus Diocletiani submergitur. Prudent. & E. & P. & C.

OCTAVVM bellum seu persecutio Christianorum à Decio religionis face (æuissima in odium Philipporum excitatur) (Septima aliis dicitur) quanquam eius edictum anno vno præcessisset & durat vsque ad Galienum: obierunt Fabianus, Cornelius, Serapion, Macarius, Babylas, Methodius Tyti Episc. Alex. Hierosolymitanus qui Bibliothecam nobilem Hierof. construxit. (Euseb. lib. 6. cap. 21.) Theophilus Antiochenus, Agatha, Saturninus Episcopus Tholois ac infiniti alij toto orbe. Euseb. 6. cap. 28. & 30. Eutrop. lib. 9. & iuxta quosdam Tert. Hanc Opt. lib. 3. comparat Leoni Danielis cap. 7. Eam Deus vltus est pestilentia per vniuersum Imperium Romanum in 10. vel. 15. annos immissa. Eutrop. lib. 9. Cypri. lib. de mortalitate.

Quin & ipse Decius cum ne biennium quidem integrum

imper. ff. t. mox vna cum liberis in barbarico bello occiditur. Euseb. lib. 7. cap. 1.

In praelio aduersus Gorhos. Pompo Latius. Sic Gallus, qui persecutionem per manus acceptam continuabit, biennio nondum exacto cum Volusiano filio à militibus trucidabitur. Eutrop. Latius.

Babylas Antiochiæ Decium Imp. cæde & sanguine Christianorum madentem: & mysteris eorum interesse cupientem animosè prohibuit. Chrys. lib. contra gentiles. Suid.

Ex ea persecutione agitati cœpta est quæstio de lapsis contra Nouatianos.

Arabiana hæresis, contra quam Synodus coacta est. Euseb. lib. 6. c. 37. Helcesaitarum siue Elceeorum ab Elceo in Arabia Moab. Idem cap. 38. Epiph. August.

HVMANA.

Odenatus Palmyrenorum rex.

Argunthis Scytharum rex Romanorum fines vastat. Iul. cap. in Gordiano.

Artaxerxes vt vetus atque integrum imperium Persarum restitueret, superatis Tigris ripis ac Romani imperij finibus, excurrit per Mesopotamiam & Syriam, omnique Asiæ mariæ Geo ac freto Propontidis terminatæ ceu veteri Persarum possessioni minitur, & sic decedens filio Saporis imperium relinquit.

Gordianus aperto Iano contra Persas bellum mouet. Saporem regem vincit. Vrbes plurimas recipit. Iulius Caput. Eutrop. lib. 8.

Philippus cum Sapore pacem firmat. Zosim. lib. 1. Urbem in Thracia de suo nomine condit.

Sub eo magna vrbs pars in ludis sæcularibus propter nocturnos ignes conflagrauit.

Plotinus Ammonij discipulus, Amelius & multi Platonici.

Herodianus historiam 60. annorum conscribit.

Valens Lucianus Romanus imperium arripit. Aurelius Victor.

Gotthi sub Decio primum Romanis bellum intulerunt. In quo Decius submersus, filius occisus. Iornand. Cassiod. Oros.

Cum his Gallus, Hostilius, deinde fœdus icit, tributum eis pendens. Fomp. Blondus.

U A D E C I O, qui septimus post Neronem Christianos est infestatus, crudelissimè necatur. A Gallo & Volusiano. Onuph. Reliquit Duas epistolas decretales. Tom. 1. Conc. Alias scripsit. Ad hunc extant epistolæ D. Cypriani.

Cornelius, non, vt quidam vim facit, vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatum acciperet, cum Fabiani locus, id est, locus Petri & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret. Cypri. 4. epist. 2. ad Antonianum. eo tempore sedens, quo Tyrannus infestus sacerdotibus Dei, fanda atque infanda comminaretur, multo patientiùs & tolerabiliùs audiens leuari aduersum se æmulum principem, quàm constitui Romæ Dei sacerdotem. Ibid. Corpora SS. Petri & Pauli tot annis sepulta transtulit. Damasus. Multas epistolas contra Nouati hæresin scripsit. Hier. Euseb. Theod. lib. 3. hæres. Fab. Pauperes & viduas supra mille quingentos aluit. Euseb. lib. 6. cap. 43. ex ipsius ad Fabium Antioch. epist.

Contra hunc & eius successores diu in Schismate Nouatianus S. R. E. presbyter Romæ Episcopus fuit, deinde Nouatiani in Episcopatu successores, qui Romæ vsque ad Cælestini Papæ pontificatum permanerunt, à quo deinceps publicè episcopum habere prohibiti sunt. Onuphrius è Socrate. lib. 7. cap. 11.

Anni mundi.

4340

4342

Carthaginense Episc. 90. contra Priuatum, hereticum, qui ob multa & graui delicta fuit condemnatus. Cyp. lib. 1. epist. 3.

Romanum contra Helcesaitas Christum in tormentis sine peccato negari posse affirmantes.

22.

M. CORNELIVS Romanus, an. 2

mens. 2. dies 3

Vacat sedes men. 1. dies 5.

Patriarchis.

Alexandria Dionysio.

Antiochiæ Fabio, an. 1.

Demetrio, an. 7

Hierosolymis MeZabenne, an. 14

Principibus.

Decio Imp. trigesimo.

Sapore Persarum, secundo rege.

Azgua æthiopum pretioso.

Barthero Franc. Duce.

Anni Christi.

252

254

Anni Christi.

Schisma primum.

Anni Mundi.

Quæstio inter Romanam & Aphricanam ecclesiam, num hæretici rebaptizandi essent. Euseb. libro 7. cap. 2. & seqq.

NOVATIANNVS Presbyter Romanus & hæresarcha ope Nouati presbyteri Carthaginensis (quem Theodoretus lib. de Fabul. hæreti. & saepe Epiph. Euseb. ac plerique alij confundunt cum Nouatiano) creatur in Antipapam. Cyp. epist. ad Iubaianum & ad Pompo. Hiero. in Catal. Contra eum acta sunt duo Concilia. Romanum episcoporum 60. c. Presbyteris totidem & plurimis Diaconis. Plat. Euseb. 6. cap. 43. & Carthaginense. Cyp. epist. ad Cornel. Negabat requiri Oleum siue Christum in confirmatione. Theod. de fab. hæres. Reiecit satisfactiones propriis peccatorum. Cyp. lib. 4. epist. 2. Peccatoribus post baptismum & lapsis penitentiam denegabat, Chry. hom. 20. Heb. Cyp. lib. 2. ep. 2. Amb. lib. de Pæn. c. 6. Primus reprobat confessiones Soc lib. 5. cap. 19. Secundas nuptias damnabat, baptizatos à Catholicis rebaptizabat, Idem.

TRIA Concilia celebrantur Carthagini. Cyp. ad Iubaia Celebratum fuit contra negantes infantes baptizandos ante. 8. diem. Cyp. lib. 3. epist. 8. August. epist. 48. Cetera apud Cyp. lib. 1. epist. 2. & 4.

Conc. Antiochenum. Euseb. lib. 6. cap. 26.

23.

M. LVCIVS I. (Lucianus Niceph.) Romanus, an. 3

mens. 3. dies 3

Vacat sedes mens. 1. dies 5.

Patriarchis,

Nouatianorum siue Catharorum hæresis. Euseb. 6. c. 43. & 44. Cyp. libro 2. ep. 10. lib. 3. ep. 2 & 3. lib. 4. ep. 2. Etiam istorum Lutherani & Caluinitæ spurij sunt. Nam eorum erant capita, nullum esse in Ecclesia penitentia sacramentum, nullam debere fieri Sacerdoti exomologesin, siue peccatorum confessionem, &c. Ibid. Cyp. & Pacianus lib. contra eos peculiari. Non vnum esse (Romanum) in Ecclesia episcopum è quo ceteri pendeant. Euseb. libro 6. cap. 43. contra quod dogma Cypriani multæ epistolæ & totus liber de vnitæ Ecclesiæ, quem & proinde aliqui inscripserunt de Simplicitate prælatorum. Item Decretales pontificum illius sæculi Epistolæ. Nouatianus scilicet exciderat spe Romani pontificatus potiundi, quem magno ambitu petiuerat. Cyp. lib. Cornelius Fabio Antioch. lib. 6. Euseb. cap. 43.

Eos semper proprium habentes episcopum perdurasse Constantinopoli, vsque ad illius excidium per Turcos mentiuntur Magdeburgenses Cent. 3. cap. de Hæreticis.

Hæretici & Schismatici, qui reuertebantur ad Ecclesiam, cum hac fidei professione in Africa & Romæ, vbi maximè Nouatiana hæresis grassabatur, recipiebantur: Vnum Deum, Vnum Christum Dominum, Vnum Spiritum sanctum, Vnum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere. Cyp. lib. 3. epist. 11. Cornelius apud Euseb. lib. 6.

HVMANA.

Pestilentia toto orbe grassatur, maximè Alexandria & in Ægypto. Qua occasione Cyprianus librum de mortalitate scribit.

Gotthi siue Getæ prouincias Romanas ad Danubium tunc primò inuadunt.

Decius in Barbarico bello inter confusas turbas gurgite paludis submersus est, ita vt nec cadauer eius inueniri potuerit, filius vero eius interficitur. Victor.

Mox Sapor Persarum rex Romanis penè exitialis fuit. Nam his in Mesopotamia profligatis, & Mesopotamiam eis eripuit, & Imperatorem ipsorum, Valerianum viuum cepit, nec vnquam reddidit.

Ad Hunc quoque Cypriani extant epistolæ, scripsit epistolam ad Episcopos Gallia & Hispania consolatoriam. tom. 1. Conc.

A Valeriano martyrio consumitur. Damasus.

Moritur Origenes 70. ætat. anno. Euseb. 7. c. 1. annis. 150. ante Hieronymi ætatem. epist. ad Pammac. Sena millia librorum scribit. Epiph. hæres. 64. Auctor fuit ecclesiarum, vt vocant, collegiarum. Hieron.

Intra spatium 12. annorum totam sacram scripturam interpretatus est, stando libros componens. Suidas.

Opera eius trifariâ secta in Scholia, Homilia, & Tomos. Hier. prolog. Homil. Orig. in Ezech.

PRIMVS vestes sacerdotales & tegumenta altarium instituit. Isidor. vel potius instituta ab Apostolis commendauit. Nam Petalo mitra quodam genere in re diuina vsum fuisse D. Ioan. Euangelistam Polycrates apud Eusebium testatur. Vestis splendida sacrificantium apud Clem. lib. 8. Cõst. c. 16. vestis pura pontificum apud Dionys. in Eccl. Sacratæ pallæ in vetere Canone Soteris. Eucharistia operta velatæque apud Orig. hom. 5. Num. & alibi. Ornamenta, cum Optato lib. 3. Instrumenta Dominica, cum Aug. epist. 165. intellige-

bant autem vasa, & vestimenta & eiusmodi quæ ad ministerium Dei consecrabantur, ut ait Iustinian. §. sacra, de rerum diuisio. & leg. Sancimus. Cod. de sacrosanctis Eccl. & quæ ad cultum Dominicæ passionis pertinet, ex consortio corporis, & sanguinis Domini veneranda, ut Hieronymus inquit epistola ad Theoph. Alex ante libros paschales.

Hoc vero decretum Stephano tribui videtur, quia sacra & Ecclesiastica vestimenta, in vsu quotidiano non habenda decreuit. Ipse epist. 1. Damasus ca. 24. Beda & Ado in Martyrologio.

Reliquit duas epistolas decretales, tom. 1 Conc. Inter Missarum solennia occiditur, Platina. Sub Valeriano martyrio afficitur. Damasus.

Ad hunc scripsit Cyprianus, seorsum lib. 3. epist. 13. quæ eum rogat, ut faciat plenissimas literas ad cœpiscopos in Galliis constitutos, ut Martianum Arelatensem, à sua communicatione seegrent, & alias dirigat in Prouinciam, & ad plebem Arelate consistentem, quibus abstento Martiano, alius in locum eius substituatur. Audis auctoritatem Romani Pont. in Gallos, dum eorum Episcopos abstinet (id est, abdicat & deponit.)

Quæstionem an hæretici sint rebaptizandi decedit, Euseb. lib. 7. cap. 2.

Qui propterea Heleno, Firmiliano & cunctis per Ciliciam, Cappadociam, Galatiam & vicinas gentes Episcopis excommunicationem minatus est. Ibid. c. 5.

Noëtij & Sabellij hæresis oritur apud Ptolemaida Pentapoleos, Lybia. Theod. Euseb. 7. cap. 4. & 5. Hilar. libro 6. de Trinit. Bas. contra Sabell. Epiph. in pan. Tamen Caluinus in Instituto. lib. 1. cap. 13. scilicet. 4. scribit hunc post Arium vixisse, magna antiquitatis, ut aliarum rerum, ignoratione.

[Mirum non est Caluinum fuisse omnium rerum ignarum quia nusquam studuerat Theologia, nisi per biennium, apud Martinum Bucerum apostatam ac ex augustinenfium monacho, Lutheranum factum.]

Sabelliani inter cætera culpabatur Catholicos, quod eorum multi fierent Monachi. Bas. epist. 63.

Emerferunt & alij hæretici aquam vino in Eucharistia non miscentes. Cyp. lib. 2. epist. 3.

Floret impius ille philosophus, nomine Malcus, cognomento Porphyrius, Plotini discipulus. Ipse in Vita Plotini, Euseb. 6. c. 14. Scripsit in Christianos 14. libros. Suid. & Hieron. in Daniel.

NONVM bellum in Christianos per Valerianum Imp. Euseb. 7. cap. 9. & seqq. Oros. 7. capite. 22. Pompon. Latus in Valer.

In eo Cyprianus truncatur capite, Lucius, Stephanus, Sixtus PP. Hyppolytus, Laurentius Diaconus vno mense ante Cyprianum, & alij quamplures martyres occubuerunt Euseb. in Chron. Amb. 1. offic. cap. 41.

Valerianus ergo octauus post Neronem Ecclesiæ hostis fuit, vnde & eius persecutio octaua dicitur à Sulpitio, Euseb. Aug. Orosio.

A Sapore captus ignominiosa seruitute, deinde morte consenuit. Tam claro Dei iudicio tertius Gallienus pacem Ecclesiis trepida satisfactione restituit. Oros. libro. 7. cap. 15.

Sicque pax fuit Ecclesiis per annos fermè quinquaginta. Sulpit. lib. 2.

Impia illa persecutio effecit, ut Valerianus ad bellum Persicum profectus, in manus Saporis Pers. regis viuis veniret. A quo captus scabelli loco Saporis fuit in equum ascensuro, ad mortem vsque. Neque enim vnquam à filio Gallieno redimi

Anni mundi.	Alexandria Dionysio.	Anni Christi.
	Antiochia Demetrio.	129
	Hierosoly. Mezabenne.	
	Principibus.	
	Gallo Hostiliano cū fil. Volusiano, an. 2. vsque ad Valerianum & Gallienum Imp.	
	Sapore Persarū secūdo.	
	Azgua Æthiopū pretioso.	
	Barthero Franc. duce.	
4345	24 y M. STEPHANVS I. Romanus, an. 7. mens. 5. dies 22.	257
4351	Vacat sedes dies 2.	264
	Patriarchis, Alexandria Dionysio.	
	Antiochiæ Demetrio, deinde Paulo Samosatenno Hæresiarcha, an. 11.	
	Hierosolymis Mezabenne.	

Anni Christi.	Principibus.
	P. Licinio Valeriano cū fil. Cornel. Licinio Gallieno Imp. an. 4. deinde Solo Gallieno, an. 11.
	BELLVM PERSICVM
	Sapore Persarum 2.
	Herch Æthiopū pretioso, an. 21.
	Bathero Franc. duce.
	CONC. Carthaginense Episcoporum Africanorū presente Cypriano contra baptismum hæreticorum Cyp. ad Stephanum. Sed iidem patres sententiam mutarunt, & contra rium decretum emiserunt. Hieron. contra Luciferianos. Vnde Aug. epist. 48 istud cōciliū ait vel fuisse fictum, vel mutatum.
264	25. z M. SIXTVS II. Atheniensis Philosophus, an. 2. mens. 10. dies 23.
267	Vacat sedes mens. 1. dies 5.
	Patriarchis.
	Alexandria Dionysio.
81	Antiochia Paulo Samosatenno.

Anni dimi potuit. Aurel. Victor. Quin & tandem excoariatus salèque conditus. Euseb. in Sermone ad conuentum Sanctorum. Præterea filio Gallieno miserum imperium attraxit. Sub eo enim nulla reip. pars fuit integra, triginta tyrannis exortis, qui vno tempore alij in aliis terris exercere imperium, in quibus etiam fœminæ Romano illuserunt imperio. Trebellius, Vopiscus. Euseb. Dionysius Alexandrinus Origenis discipulus. Euseb. lib. 6. & 7. qui præter alia multa, scholia in opera D. Dionysij Areopagite, quæ extant, scripsit. Anast. Antioche. ἐν ὁδῷ γῶ. Ea citat Maximus antiquissimus eiusdem Areopagite interpretis, prima annotat. in 5. cap. de cœlest. Hierar. & alibi.

HUMANNA.

Cilicia, Syria, Cappadocia à Sapore vastantur. Alemanni Galliis hostiliter vexatis in Italiam transgrediuntur. Gotthi Pontum, Græciam, Asiam populantur. Quadi & Sarmatæ Pannonias occupant. Germani in Hispania Taraconem oppugnant. Euseb. Imperium Romanum tunc cadere cœpit, exorientibus vbique tyrannis, quos. 30. Gallienus partim occidit, partim debellauit, vnde nonnulli hic constituunt interregnum. Treb. Pollio, Oros. lib. 7. cap. 22.

Omnibus ferè prouinciis odio Gallieni deficientibus. Quæ imperij perturbatio durauit annos plus 15. vsque ad Probum, qui omnes tyrannos sibi nomen & insignia Imperatorum sumentes oppressit.

Porphyrius, Iamblychus & similis farraginis Platonicæ.

z EPHILOSOPHO Pontifex. Duas reliquit epistolas, quarum prima est de Trinitate, 1. tom. Conc.

Huic Laurentinus Diac. inseparabiliter adhæsit vsque ad extrema vitæ supplicia. Ecclesia tum auro & opibus in vsu ministrorum & pauperum abundabat. Amb. libro de officiis.

Sub Valeriano martyrium facit. Damasus.

Post eius mortem ob persecutionis atrocitatem sedes annos duos vacauit, decerptis. 15. diebus quanto tempore Romani presbyteri, vacanti Ecclesiæ præfuerunt. Damasus.

Platina triginta quinque dies tantum numerat, quod hic secuti sumus.

Finita persecutione Gallienus edicta pro Christianis facit, inter ea, ut loca τῆς καλεσµένων κοιμητηρίων, Cœmeteriorū, quæ vocabantur, reciperent. Euseb. libro 7. c. 13. pag. 75. ἐξέρ. Græci. Ita à prima Ecclesia eorum fuisse solennem vsu & nomen audis, ad quæ propterea persecutionem renouans Iouius Maximinus, conuentus fieri alio edicto post vetuit, Idem lib. 9. c. 2. pag. 101. In his quid fieret lege apud Greg. Turonensem lib. de Gloria confessorum. c. 63. nempe frequentem occultum fallentij mysterium. Sic enim appellat mysticam mensam pro Defunctis.

Sic pax Christianis reddita per annos 40. vsque ad 19. Diocletiani, adeo ut facultas regendi prouincias & iurisdicendi Christianis concessa fuerit, vrbes integræ Christum profiterentur, &c.

Victorinus Pictauiensis, Tryphon, Phileas Thebaidæ, Archelaus Mesopotamiæ, Eusebius Laodiceæ Episcopi, & Melchior Antiochenus Presbyter, contra hæreses & in sacra Biblia scribunt. Hieron. in Chron Thrit h. descripsit. Eccl. Nepotiana hæresis. Euseb. lib. 7. c. 23. à Nepote episcopo

*Egypti, qui & laudatur alioqui ab instituta quadam Psalmo-
dia. Ibid. cap. 2.*

Paulus Eremum primus colere incipit. Hinc Eremitarum origo. *Hieron. in eius Vita.* supra tamen audiimus e Damaso, Thelephorum nonum a Petro Pontificem fuisse Anachoretam. Nempe Anachoretica vita potest transigi, extra deserta & inculta loca.

HVMANA.

An. 265. Germani vltiores Hispaniam, præsertim Terraconensem per. 12. ferè annos deuastant. *Oros. lib. 2. cap. 15. Rhenanus lib. 1. rerum. Germ.*

a Huius origo ignoratur. Hoc tantum scitur fuisse Monachum *Damasus.*

Vnde apparet in prima Ecclesia inter medias persecutiones, extitisse qui hoc S. institutum profiterentur, hoc enim etiã tempore Paulus cuius vitam scripsit Hieronymus, Eremum incolebat siue metu persecutionum Decij & Valeriani, siue Sanctæ Philosophiæ studio.

Scripsit epistolam ad Seuerum Cordubensem, *Tom. 1. Conc.*

Presbyteris Romanis (qui Cardinales postea appellati sunt) paræcias vrbis distribuit, itémque Episcopis Dioceses, vt se quisque certis contineret limitibus. Tale aliquid accidit in vetere Synagoga, scribente Iosepho lib. 7. cap. 9. Ante Dauidem quisque leuita vndecumque venisset Hierosolymam, quolibet tempore habebat potestatem ingerendi se ministerio citra discrimen (è Deut. 18. v. 7.) Sed postea Dauid in 24. ordines ministros templi distinxit (1. Paral. 24.) vetuitque ne alij aliorum ordinem perturbarent. In quo cum Mose pugnabat. *Hac ille.* Pugnare autem intellige non contra Mosem decernere, sed præter Mosem, vel non Mosem, sed abusus è Mosis lege ortos corrigere. Quod de reliquis similiter cõfendũ, quæ legimus ab Ecclesia Ecclesiæ vè põtificibus ad superiores ætates addita. Nã Ecclesia perpetuo proficit, & pro natis occasionibus noua aliqua pietati commoda profert. Sic Salomon minimè contentus Mosis & superiorum temporum simplicitate, ad illius exemplar, quantumuis à Deo præscriptum, innumera adiecit, de quibus sup. pag. 115. & seq.

Primus consecratus fuit ab Ostiensi Episcopo Maximo, atque hinc deinceps statutum, vt Papa ab Ostiensi deinceps consecraretur. *Sigibert. in an. 1181.*

Amplificauit Ecclesiam Catholicam. Cui non defuit sedes Hierosolymitana, Antiochena & Alexandrina, multis vbique subortis hæresibus. Extat epistola Antiocheni concilij ad ipsum, & ad alios episcopos contra Paulum Samosatenum apud *Eus. lib. 7. cap. 26.*

Tunc obiit Dionysius Alexand. Origenis olim auditor. *Eus. 7. cap. 25.* Postquam apologiam edidisset ad Dionysium pap. & sibi falso obiectos errores refutasset, ac docuisset filium Dei Patri esse consubstantialem, non opificium. *Athanas. ep. ad Arianos, & in synodo Arim. Niceph. ex Basilio lib. 6. c. 25.*

Floret Gregorius Neocæsariensis Ponti Episc. à Latinis magnus, à Græcis mirabilis seu mirificus ob crebra miracula cognominatus, dictusque Theodosius. *Eus. 7. capite. 24. Plati.*

Paulus Samosatenus Artemonis & Ebionitarum hæresim resuscitat, Christum à sola Maria ortum docens. *Eus. 7. cap. 23. & lib. 5. cap. 27.* Eam cum Arriana confundit Caluinus contra libel. de offi. pij viri.

Anni mundi. Hierosolymis Mezaabene, deinde Hymeneo, *Anni Christi.*

31.

Principibus.

Eisdem Jmpp. & regn.

H Herch Æthiopum.

6

a M. DIONYSIVS
Græcus ex monacho 267
PP. primus, an. 6.
mens. 2. dies 4. 273

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis,

Alexandria Dionysio,
mox Maximo, an. 18.

Antiochiæ Paulo Samosateno,
deinde Domno,
an. 3.

Anni Christi. Hierosolymis Hymeneo.

267

Principibus.

Solo Gallieno (qui aliquã
pacem dedit Christianis
edicto publice persecutio-
nem amouens *Eus. 7.
cap. 20.*) & post eũ Fla-
uio Claudio Imp. an. 2.

Sapore Persarum secũdo,
deinde Ormisdã, an. 1.
d. 10.

H Herch Æthiopũ pret-
Ioso.

Bathero Franc. Duce.

CONC. Romanum de filij cõsub-
stantialitate, *Athan. de syn. Ari-
m. m. & in epist. contra Arianos
de sententia Dionys. Alex.*

273

Anni Mundi. Ab eo Paulianista, c. 19. Niceni concilij, siue Pauliani apud Aug. de Hæres.

4355

Malchion linguæ Græcæ professor, scholæ Antiochenæ præst. Samosatenum expugnat. *Eus. lib. 7. c. 29.*

HVMANA.

Zenobiam Persæ, deuictis Romanis, Syriæ & Phœnicæ gubernatricem dant. Quæ quia cum Iudæis sentiebat, facile Paulo Samosateno gratificata est. *Theodori. de hæres.*

Gallienus pacem nostris concedens, permittit recipere, quæ prius amiserant, cæmeteria. *Eus. lib. 7. cap. 13.* aduersus Posthumium, qui. 7. annis iam imperatorium nomen tenebat in Gallia, exercitum mittit & Francos Rhæni accolæ sibi adiungit. Atque hîc primùm Francorum mentio in Romanis bellis.

Victorinus, quem consortem imperij Gallici Posthumius fecerat, Lolliano posthumij percussore cæso, solus illic Imperat. deinde Marius Faber ferrarius triduo, mox Tetricus. Quo victo Aureolus pacem cum Gallieno facit. Quæ, cæde Gallieni, soluta à Claudio Imp. vincitur & imperio exiit.

Sapores rex Persarum secundus, qui antea à Gordiano victus fuerat, Syriam, Ciliciam, Capadociam popularus, Valerianum Imp. capit. *Eutrop. Iulius Capitol.*

Odenatus Palmyrenorum rex Orientis imperium occupat Sapore cæso, & castris ad Ctesiphontem locatis. *Treb. Pollio.*

A Gallieno in regni consortium assumptus Augustus dicitur. Mox insidiis consobrini sui Mæronij cum Herode filio suo occiditur.

Zenobia eius vxor cum filiis Herminiano & Timolao regnum Orientis administrat. Palmyræni Sabba & Timogene ducibus bellum Ægyptiis inferunt. *Trebel.*

Tetricus inuasit Hispanias & Gallias, vires & neruos imperij. *Ibid.*

Claudius Imp. 320000. Gotthos, Pontum, Græciam, Macedoniam, Illyricum, & Italiam vastantes occidit. *Trebell. Pol. in Claud.*

Fratrem Quintillum collegam habuit diebus. 17.

b FOELIX tres reliquit epistolas, tertia est erudita de fide. Nam tum Ecclesiam vexabat Satanas & ferro tyrannidis & Stylo hæreseos. S. Martyres in Ecclesiæ diptyca reposuit. Martyrio coronatur. *Damasus.*

DECIMVM bellum seu persecutio per Aurelianum Imp. qui primus Imp. diadema capiti imposuit, *Vsperg. Eus. 7. cap. 25.* vbi tamen mediatum persecutionem solum, non executum, Aurelianum videtur significare. Quo facit, quod Eutropius, Vopiscus & Eus. in Chronico prodiderunt, Aurelianum posteaquam persecutionem decreuisset, fulmine subito territum, paulò post interfectum esse. Quare à paucis nominatur inter persecutiones.

Manichæorum hæresis à Manete siue Manichæo Persa sumit originem. *Epiph. Eus. 7. cap. 26.*

Negebat liberum Arbitrium. *Augustinus libro de Libero Arbitrio.*

Rex Perfidiis ei cutem detrahi iussit, & ita interfici. *Epiph. hæres. 66.*

Afferrebat, Baptismum in aqua nihil cuiquam salutis afferre. *Aug. de hæres. cap. 46.*

Error eius de duobus diis, bono & malo, quorum malus res istas inferiores moderetur, bonus nihil hic agat, ho-

4361

die perdurat in Perfide, Indiis & cæteris Orientalioribus Prouinciis. Quare & Idolum in suis fanis habent ei prorsus simile, quo nostri pictores Diabolum exprimunt, nigrum, cum cornibus, dentibus aliquot recuruis ex ore prodeuntibus, simum, & c. *Oforius de Emmanuele.*

Vnde inter mundi legillatores reponitur ab Hebræis, quibus res Orientis non fuerunt ignotæ. *R. Abram in Cabb. El. in Tisbi.*

Adam discipulum in superioris Orientis partes emisisse fertur. *Epiph. in Pan.*

Vnde fortasse fabula Adam in Indiæ aliqua parte sepultum, cuiusque sepulchrum ab Indis celebrari & coli, apud hos, qui de rebus Portugalensium hodie scribunt.

De eos Cabbala hist. Heb. Diebus Saporis regis Persarum prodit in mundum Manes, contendens duos esse deos, Vnum viuificantem & efficientem bona omnia. Alterum interficientem, & omnis generis mala inferentem. Legem sui cerebri Magis persuasit, euasitque in gentem magnam. Sed interemit eum Sapor astu. Et, *Eliae in Tisbi*, ab hoc hæreticos appellamus Minim siue Mineos.

Cyrillus Antiochenus Episcopus, Dorotheus Eunuchus doctus in Hebraicis & Græcis, Anatolius Laodiceus theologiæ scriptores. *Euseb. in Chron. & hist. Eccles. 7. cap. 32.*

Anatolius, scholæ Aristotelicæ Alexandria præficitur. *Euseb. lib. 7. cap. 32.* multa scripsit. *Hiero.*

Aurelianus initio Christianis ita æquus, vt suam etiam in frequentissima contra Paulum Samosatenum Synodo, Antiochiæ autoritatem interposuerit, & Samolatenum de Ecclesia cedere nolentem exire manu publica compulerit, præcipiens episcopatum tradi, quibus Italia Sacerdotes & Romanus Pontifex, quem Christianorum summum esse intellexerat, scriberent. *Euseb. lib. 7. cap. 25.*

Quare Dominus Samosateno est substitutus. *ibidem.*

Hac enim etiam ætate celebris & florens erat Petri & Romanæ Ecclesiæ primatus potestatibus inferni terribilis. Nam & eum prædicabat Porphyrius Ethnicus in libris contra Christianos, vt inuidiam D. Paulo constaret (*Hieronym. in 2. Gal.*) Tertul. lib. de Pudicitia proximè scripserat Claues Soli Petro commissas & Ecclesiam super ipso extructam esse *lib. de Præscr.*

De monogamia & alibi Romanam Ecclesiam fœlicem, Ecclesiarum matricem, & c.

Cyprianus nouissimè martyrio coronatus, *lib. 1. epist. 3. & in tractatu de Vnitæ Ecclesiæ, siue de simplicitate prælatorum.* Principalem Ecclesiam Petri Cathedram, à qua vnitatis sacerdotalis exoritur. *Ibidem*, Ecclesiam supra Petrum esse fundatam, vt alibi passim, vt *lib. 4. epist. 9. Tract. 2. De habitu Virg. in epist. ad Iubaianum, epist. ad Quirinum, Serm. 3. de bono patientiæ. Lib. autem. 1. epist. 8. Vnum esse Deum, & vnum Christum, & vnam Ecclesiam & Cathedram vnam super Petrum Domini voce fundatam, aliud sacerdotium constitui non posse, & c. libro 3. epist. 11. Vnum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere, è quo cæteri pendeant. lib. 4. epist. 8. Romanam Ecclesiam (hic temetipsum prodidisti Centuriator, 3. Cent. pag. 84.) ab omnibus aliis pro matrice & radice Catholicæ Ecclesiæ esse agnoscendam. Et ex Græcis eiusdem sæculi Origenes secundus Ecclesiæ magister post Apostolos (sic enim eum vocauit Antiquitas) super Petrum ædificatam esse Ecclesiam, in *Psal. 1. citantibus Euseb. lib. 6. hist. cap. 18. Niceph. lib. 5. cap. 16. Petrum**

Ecclesiæ

Annus mundi. *CONC. Antiochenum contra Pa. Samosatenum, Euseb. 7. cap. 23 Christi. & 25.*

27.
b M. FOELIX I. Romanus, an. 4. 273
mens. 3. dies 15. 277

Vacat sedes dies 5.

Patriarchis,

Alexandriæ Maximo.

Antiochiæ Domno, deinde Timacho, an. 6.

Hierosolymis Hymeneo.

Principibus.

Claudio trigesimo quarto, Imp. deinde Aureliano an. 5. mens. 6.

Varabane, an. 5.

Herch Æthiopũ pretioso.

Clodio Franc. Duce.

Annus Christi.

CONC. alterum Antiochenum contra eundem Samosatenum Euseb. lib. 7. cap. 25.

Vtrumque Aurelianus Imp. initio Christianis æquus sentiens à Rom. Pontifice approbati ratum esse iussit. Theod. de fab. b. eret.

28
277 x M. EUTYCHIA- 4365
NVS Lunensis. Tuscus
278 an. 1. 4366
mens. 1. dies 1.

Vacat sedes dies 8.

Patriarchis.

Alexandriæ Maximo.

Antiochiæ Timaco.

Hierosolymis Hymeneo.

Principibus.

Eisdem Imperantibus.
Varabane 2. Narseo Persarum Imp. an. 16.

Annus mundi. Ecclesiæ esse fundamentum & petram solidissimam, super quam Christus fundauit Ecclesiam, *hom. 5. in Exod. & tract. 5. in Matthæum.*

Petrum Apostolorum esse principem. *homil. 17. in Lucam.*

HVMANA.

Aurelianus Sueuos & Sarmatas vicit. *Trieb.*

Marcomannos ad Placentiam, & Barbaros in Illyrico & Thracia. Hinc ad Orientem mouens multa amissa recipit.

Zenobiam Palmyræ, Antiochiæ & multarum regionum Orientis reginam cepit, & in triumphum catenis aureis victam post suum curram traxit.

Primus Diadema apud Romanos capiti innexuit, gemisque & aurata omni veste, quod adhuc ferè incognitum Romanis moribus videbatur, vsus est. Porcinæ carnis vsu populo instituit. *sextus Victor.*

[Neque in eo Moïsi statuto cõtrauenit, sed tantum mentem Spiritus Sancti & Apostolorum Act. 15. explicauit vt nil dicatur commune quod Deus sanctificauit Act. 10. Deinde cessante causa cessare debet effectus, & causa erat seminis caneda puritas, quæ in Christo Domino complementum accepit.]

Auréliam Galliarum vrbe struxisse dicitur, & de suo nomine appellasse.

Sæuus & sanguinarius omni tempore, etiam filij sororis interfector, ab amicis interfectus est in itinere medio inter Constantinopolim & Heracleam. *Victor.*

c MARTYRES Christi 342. suis manibus sepeliuit, constituens ne vllus Martyr sine Dalmatica, aut collobio sepeliretur. *Damasus.*

Duas reliquit epistolas. Prima est de veritate Dominicæ incarnationis, ad Iohannem & omnes Beticæ Episcopos, *1. Tom. Conc.*

Martyrium patitur. *Damasus.*

Eius decreta habentur apud Gratianum 20. q. 2. c. Statuimus.

Quidam inter hunc & Fœlicem, numerant Marcum confessorem, quem dicunt sedisse 8. an. M. 2. D. 10. eumque solum martyrium post tot continuas persecutiones euasisse: quod ex veteribus historiis & ratione temporum consistere nequit. *Fascic.*

HVMANA.

Septimus apud Dalmatas Imperator effectus, mox à suis obruncatur. *Victor.*

Monerati in vrbe rebellantes, vltima crudelitate ab Aureliano afficiuntur. *Idem.*

Tetricus quoque in Galliis Imp. factus, ab eodem corrector Lucaniæ designatur cū ioco Sublimius habedū regere aliquam partem Italia, quam trans Alpes regnare. *Idem.*

d EXTRA eius epistola de veritate incarnationis. Inter martyres à Damaso reponitur.

Sacros ordines quatuor minores, duos maiores ante sacerdotium instituisse fertur. *Volater.*

Sed falso & indoctè. Caius quidem in sua epistola hos gradus enumerat & commendat, ac iis ad Episcopatum ascendendi docet: verum ante eum id fecerat Cornelius epistola ad Fabianum Antiochenum apud Euseb. lib. 6. cap. 43. qui se Romæ inter medias persecutiones habere asserit Presbyteros 46. Diaconos, Sub-Diaconos 7. Aco-

lythos 42. Exorcistas cum lectoribus & ostiariis 52. Et Cyprianus ad eundem Cornelium Papam initio epist. 55 se Saturum Acolythum habuisse narrat, quem in lectorem ordinatum dixerat epist. 24. ad Presbyteros & Diaconofrateres. Et epistolarum exemplaria quaedam mittit, ad eundem Cornelium per Messium hypodiamonum & Nicephorum Acolythum, ep. 42.

Et sursum versus Ignatius in fine epist. ad suos Antiochenos, gradatim eos nominat & salutat. Clemens epist. 3. denique Apostoli ipsi Can. Apost. 42. & 43, quem quidem caronem semper habuisse vim Chryf. docet ho. 53. operis Imperf. in Matth. Vt omittam Ambrosium illud Eph. 4. Dedit quasdam Apostolos, de horum. 7. ordinum officii interpretantem, & Hieronymum, Onesimum Pauli Acolythum vocantem, prolog. epist. ad Theff. & Synodum Carth. 4. cui subscripsit August. eorum antiqua ministeria exponentem.

Hierarchitarum siue Hieracitarum hæresis. Epiph. August. de hæres.

Archelaus Mesopotamiæ & Titus Bostre in Arabia episcopi Manem oppugnant. Hier. in Catal. Niceph. libro 6. capite. 32.

Theonas Alexan. qui ob elegantiam & eruditionem Origenes Iunior nominatus est. Hiero. in Catal.

HVMANA.

Tacitus, cum sex menses vacasset Imperium, ex S. C. Imperator euadit. Cui post. 6. alios menses mortuo cum succedere esset conatus Florianus frater, tandem Probus ab exercitu eligitur.

Florianus post 60. diem, quasi per ludum Imperio vsus, incisis à semetipso venis, effuso sanguine consumptus est. Victor.

Demetrius Probi Imperat. frater Episcopatum gerit Byzantij & pro successore Probum filium ordinat. Niceph. lib. 8. cap. 6.

Francorum, qui à Probo Imp. sedes obtinuerant, quidam Græciam, Siciliam, Africam populantur. Zosim. lib. 1.

Probus receptis à Barbaris 60. nobilissimis ciuitatibus, in prouinciam Germaniam totam redegit. Geticos populos aut in deditionem aut in amicitiam recepit, Blemias subegit. Pacem cum Persarum rege Narleo fecit. Gepidos, Gautumos & Vandalos per totum pene orbem pedibus & nauigando vagantes, diuersis vicibus & victoriis oppressit. Vopiscus.

Alemannos vicit. Ac hinc primùm Alemannorum mentio. Hauriam liberavit. Saturniam in Oriente Imperium affectantem, Bonosum stupenda bibacitate celebrem, & Proculum in Gallia idem molientes, Britanniasque, Hispaniam & Galliam vendicantes oppressit. Hispanos, Gallos & Pannonios vineas habere permisit, & vinum conficere. Vopiscus, Eutrop.

Ob præclaram vocem occisus est Syrmij in turri ferata, Non fore opus militibus, cum hostes deessent. Victor.

Carus omni Parthorum regione vastata, occupata Perside, Seleuciam & Ctesiphontem vrbes, cum Mesopotamia recipit. Vopisc.

Ictu fulminis apud Ctesiphonta interiit. Victor.

Nam capitale ferè fuit ultra Ctesiphontem progredi Nemesianus Olympius Poëta, qui de Venatione scripsit.

Anni Christi. H Herch Æthiopū pret. Ioso, deinde Besafene m. 1 Guachena dieb. 2. Hadas mens. 4.

4366 29. d M. CAIUS (Optato Gaius) Dalmataus de genere Diocletiani Imp an. II. mens. 4. dies 12.

Vacat sedes dies 11.

Patriarchis,

Alexandria Maximo, deinde Therna, an. 16. Antiochiæ Timacho, deinde Cyrillo, an. 20.

Hierosolymis Hymenæo.

Principibus.

Aureliano trigesimo quinto, Tacito, mense 6. Floriano, Probo, an. 7. Caro cum filius Carino, & Numeriano, an. 2. Diocletia. ordine successionis Jmpp.

Varabane Narseo Persarum.

Saghel Æthiopū pret. Ioso an. 3. deinde Affe, an. 14.

Anni Christi. Clodio Franc. Duce.

289 30. e M. MARCELLINVS Roma. an. 6. mens. 2. dies 16. 295

Vacat propter atrocitatem persecutionis sedes an. 7. mens. 5. dies 25.

Patriarchis,

Alexandria Theona.

Antiochiæ Cyrillo.

Hierosolymis Hymenæo, deinde Labdo, an. 3.

e METV mortis coluit idola, sed postea cum cilicio & cinere, in Sinuesano concilio suum agnoscens peccatum, liberè aliquantò post martyrium passus est. Plati. & Nicol. Pap. epist. ad Michaellem.

Ei alij assignant annos nouem, alij duntaxat sex. Fortasse quia tribus annis non est habitus pontifex, ex quo in Synodo. 300. Episcoporum & 30. presbyterorum damnatus est, vel potius pœnitentia ductus se ipse damnauit, quòd Idolis thurificasset in Isis & Vestæ, necem fugiens, donec denuo fortissimè pugnavit accepta Martyrij laurea. Vnde & septem annos sedes vacasse fertur, id est, 4 post eius martyrium.

In hac Synodo Primatus & prærogatiua sedis Apostolicæ confirmata sunt. 1. Tom. Concil.

Reliquit duas epistolas, vnã ad Salomonem episc. de diuinitate filij, alterã ad episcopos Orientales. Tom 1. Conc.

VNDECIMUM bellum omnium grauissimum à Diocletiano in Orient. & Maximiano in Occid. excitatur, adeo sæuum, vt legio Christianorum Thebanorum duce S. Mauritio, à militibus Cæsarianis iugulata sit, & 17. Christianorum millia intra. 30. dies variis cruciatibus perierint. Beda, Euseb. 8. cap. 1. & seqq. Orofius 7. cap. 25. Hieronym. Damas.

Decima persecutio ab alijs, quoniam Aureliani persecutio fuit potius cogitata, quàm executioni mandata. Eam autem aliqui inchoant Christi Domini 303. & finiunt. 312.

Nocte natalitiorum Domini Christi, 20. millia Christianorum in templo comburuntur. Niceph. 7. cap. 6.

Integra vrbs in Phrygia, cuius magistratus & ciues omnes erant Christiani, militibus circumdata incendio cum cunctis habitatoribus cremata est. Ibid. c. 20.

Propterea lues & fames maxima fuit per vniuersum orbem diuina vltione, Euseb. 9. cap. 8.

Martyrium patiuntur Marcellinus Pap. Sebastianus, Serena Diocletiani ipsius vxor, Lucianus, qui septimo loco in Græcum vetus testamentum conuertit. Vincentius, Christophorus, Blasius, Geruasius, Protasius, Cosmas, Damianus, Quintinus, Gorgonius, Agnes, Lucia, Pantaleon, Bonifacius, Methodius Tyri, qui multa scripsit, Clemens Ancyranus, Euphemia, Georgius Cappadox Tribunus Militum, Barbara aliique infiniti. Euseb. libro 8. cap. 14. Niceph. libro 7. c. 7. & seqq.

Nullò bello maior vnquam numerus hominum deletus est, nec Christiani maiore vnquam triumpho vicerunt, quàm cum decem annorum stragibus vinci non potuerunt.

Diocletiani persecutio nouennis, in qua subuersæ sunt per totum mundum Ecclesiæ, & cunctæ sacræ scripturæ, quæ inueniri poterant in plateis exustæ, omnes ordines Christianorum trucidati: ita vt nullum Christianitatis vestigium, in nonnullis prouinciæ locis appareret. Gildas de excidio Britannia.

Aliis Decennis. Alioqui toto Imperij sui tempore, infesti fuere Imp. Christianis, sed anno decimo nono infestissimi.

Die Sancto Paschæ Diocl. & Maxim. qui decimi post Neronem Christi Domini nomen extinguere conati sunt, vel die Dominicæ Passionis, vastari Ecclesiâs trucidarique Christianos præcipiunt. Euseb. libro 8. cap. 2. Trip. libro 10. cap. 17.

HVMANA.

Maximinianus Herculus Amandum & Ælianum

Burgaridæ factionis (turba Rusticorum sic se nominauerat) principes celeriter deleuit. Gallias pacavit, Gentianos vicit in Afraca, nempe milites quingenarios aut ultra, qui regnum in Africa stabilire conabantur. *Pomp. Latus.*

Caraulius Britanniam occupat. an. 7. frustra oppugnatur *Eutrop. donec* insidiis Allecti occiditur, qui vbi regnum tenuisset an. 3. ab Asclepiodoro vincitur, redacta in Romanorum ius prouincia.

Narfes Persarum rex Mesopotamiam & Armeniam premit. Gallerius postea cum eo configitur primum infœliciter, sed resectis copiis ingenti victoria potitur, Ctesiphontem expugnat, totam Assyriam, & quinque prouincias trans Tigrim subigit. *Pompon. Eutrop.*

Veterius magister militum Christianos milites persequitur. Paulatim ex illo iam tempore persecutione aduersum nos incipiente. *Euseb.*

Carpocum & Basternarum gentes in Romanorum solum transferuntur, *Euseb.*

Diocletianus à sui principatus initio, annos signari voluit. Vnde Aëra Diocletiani appellata, quæ viguit annos 248. Vnde Epiphanius & Ambrosius sic aliquando notant suas epistolas. Sublata autem fuit an. D. 532. quo anno Codex Iustiniani promulgatus est. *Beda in Iustin.*

Post triumphum de Persis actum adorari voluit, pedesque sibi osculari, auro & gemmis calceamenta exornans. *Pomp. Latus.*

Cùm sola trabea purpura antè, Romani principes à priuatorum habitu differrent. *Isidorus in Chron.*

Primus adorari se iussit cùm ante eum cuncti imperatores salutarerentur. *Oros. lib. 9.*

Quod Ioan. Cuspinianus & aliqui alij, vt inuidiam osculis pedum Romani Pontificis consent, intelligunt, de adoratione siue osculatione pedum Diocletiani, vt hic mos à Diocletiano acceptus in communem vsum Christianorum peruenit.

Atqui Diocletianus non primus fuit Imp. nec postremus, qui pedes suos osculandos præbuit. Seneca lib. 2. de Beneficiis cap. 12. Caius Cæsar dedit vitam Pompeio Pæno, si dat qui non aufert, deinde absoluto & agenti gratias, porrexit ad osculandum sinistrum pedem. Zonaras in vita Caligulæ, τοῖς δὲ ἄλλοις καὶ τῷ Σελευτῷ, ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα ὄρεον παρεκυνεῖν. Aliis senatoribus vel manum, vel pedem porrexit adorandum, siue osculandum.

Et apud alias gentes Euripides in Hecuba, Ἀχιλλῶνος ἱκετεύσας τῷ δὲ ῥοιάτων, καὶ οὐ γερεῖς, δεξιὰ εὐδαίμονος Agame. non supplex obsecro te per hæc tua genua, & per tuum mentum, & per tuam dexteram beatam. Homer. *Iliad. vi.* Χερσὶν ἀχιλλῆος λάβει γόνατα, καὶ κύσει χεῖρας. Manibus, Achillis genua apprehendit, & osculatus est manus.

Apud Persas hæc consuetudo, à prisca illis temporibus deducta in communi versabatur vsu. *Iust. lib. 6.*

De qua trita est Themistoclis historia è Plutarcho in eius vita. Quam Alexander, ne formam imperij immutare videretur, retinuit, vt & Purpura & reliqua Persica ornamenta. *Curtius lib. 3. & 6. Plutarch. de Fortuna Alexandri.*

Apud Iudæos cadebant super faciem suam, coram rege & adorabant, 2. Reg. 14. 3. Reg. 1. imo & coram prophetis, 4. Reg. 4. & quibuslibet superioribus, Gen. 23. 27. 33. 43. 49. 50

Post Diocletianum verò Christiani etiam Imperatores id retinuerunt. Britannio magister equitum, plebeio habitu pedes Constantij amplexus est. *Zonar. tom. 3. Be-*

Anni mundi. 4377

Principibus.

Diocletiano cum M. Valerio Maximiano Hercul. an. 20. Imp. quadragesimo.

Varabane Narseo, deinde Varanane 3. Seganefna, mens. 4.

Narfe, an. 8. Persarum.

Affe Æthiopum pret-Ioso, deinde Azgheba, an. 23.

Claudio Franc. Duce.

4390

CONC. Romanum contra Marcellinum ipsum 300. Episc. & 30. Presbyt.

lifaricus

Anni Christi. 289

Anni Christi. 4667

Dino Concilia; sinnesanum in Cæpania Episc. 180. sine 190 An-cyranum (Gratiano Anchyritanum, alius Anquiranum) confirmatum in Trullo ca. 2. Isidor. tom. 1. Concil. Plati.

Anni mundi. 4667

lisarius Gilimero Vandalorum regi capto persuadet, vt humi procumbat, καὶ τῷ βασιλεῖ. Σπονόμεμα τὴν παρακλόνειν. ὁ δὲ ἐποιεῖ τὸ πρῶτον ὁμοῦν, καὶ ἰαχὴ μῦθος δακρυσι, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐνδεκνύμενος τῷ Γελίμερι, ὅτι ἔχως ἀρχιμάλωτος ἐκείνος τὸ πρῶτον ἀπαίτητο, ἀλλ' ὅτι ἔπειτα ἐνόμοσται πρὸς αὐτὸν τῶν Ῥωμαίων τῆς βασιλείας οἰονεὶ καὶ φιλῶν αὐτῶν τὸ δὴ τὸ γῆμα. & ita Imperatori adorationem dederat. Cui patet quidem, sed profusus lachrymis. Procubuit autem etiam Bellisarius humi ostendens Gilimero, quod non fuisset iustus hoc facere, quasi captiuus, sed quia moris esset adorare Imperatorem Romanorum, veluti eius calamitatem subleuando.

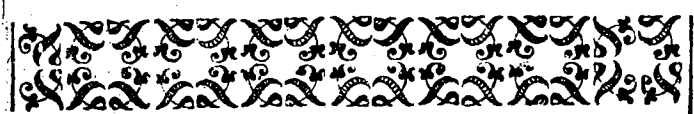
Cætera supra pag. 365.

[Huc iterum referenda sunt de Apocalipsi cap. 3. vbi dicit spiritus faciam hostes tuos, vt adorent ante pedes tuos. Et sanctus is honos etiã omnibus piis ac fidelibus pastribus datur, sed καὶ ἐξ ὧν ὁ vni sanctissimo D. Petri successori deferretur ob dignitatem Apostolicæ successionis.]

ANNVS Christi CCC. quo Constantius Constantini magni pater Cæsar est constitutus, ardente Diocletiani persecutione & Romana sede vacante propter persecutionis atrocitatem. Hoc superiore tertio centenariio doctrina sic continuatur. Missæ descriptio. Clemens lib. 7. Stromat. Tert. Fusè in Apolo. Cyprianus passim, vt ad Cecilium ep. 63. cuius meminit Aug. lib. 4. de Doct. Christ. c. 21. Orig. sapius. Continere verum Christi corpus. Cypr. Ibid. & lib. de Cæna. & sapius alibi. Tert. lib. de Resur. carnis. Eucharistiam esse sacrificium. Cypr. ex professo ad Cecilium epist. 63. vbi verum & plenum sacrificium. & de Cæna, sacrificium perpes & semper permanens holocaustum. Tert. lib. de cultu fœmi. Orig. ho. 13. in Leuit. Baptismum conferre gratiam. Cypr. lib. 1. epist. 12. vbi baptizans spiritum sanctum confert & baptismum intus sanctificat. Orig. passim. Tertull. lib. De baptis. quoloco disputat contra eos, qui baptismum Christi & Ioannis eiusdem docent esse virtutis. Baptismi vnctio, & cæremoniæ. Cypr. lib. 1. epist. 12. & de duplici Martyr. & lib. de Bapt. Cornelius apud Eus. lib. 6. cap. 43. Tert. de Coro. Mili. de Resurr. carnis, & lib. 1. contra Maritio. & lib. de Bapt. Purgatorium. Tertul. lib. 4. contra Martio. temporale animarum receptaculum. Et lib. de testimonio anima, Cui gratiam debes, ossibus & cineribus eius refrigerium comprecaris, & vt bene requiescat apud inferos cupis. Cypr. lib. 4. epist. 2. Emundari & purgari peccata diu igne. Orig. multis locis, hom. 6. in Exod. h. 12. in Hiere. 14. in Lucã, & 3. in Psal. 36. lib. 5. & 6. contra Celsu. in Iosue ciuitates refugij illud adubrassè. Hinc orationes pro defunctis apud Tertul. lib. de Corona militis, de Monog. de anima. &c. Arnobius sub finè lib. 4. cõtra Gètes his verbis. Cur immaniter nostra cõuenticula meruerunt dirui? in quibus sumus Deus oratur, pax cunctis & venia postulatur magistratibus, familiaribus, inimicis, adhuc vitã degentibus & resolutis corporu vnctio. Confirmationis Sacramentũ. Tert. de Coro. militis, & de Præscript. Tingit & ipse quosdã, vtique credentes & fideles suos, signant & illi in frontibus milites suos, celebrat & panis oblatione. Nã dicit, in frontibus signant, clarè ostendit se non de baptismo, in quo vertex signatur, sed de cõfirmatione, in qua frons inuigi solebat, agere. Deinde cum ait milites suos alludit ad vsum cõfirmationis, quæ est militũ Christi roborare. In lib. de Baptismo, Deinde manus imponitur, statim post baptismum, &c. Et de Resur. carnis, Caro abluitur, vt anima emaculetur. Caro ungitur, vt anima cõsecretur, Caro signatur, vt & anima muniatur, Caro manuũ impositione adubratur, vt & anima spiritu illuminetur, Caro corpore & sanguine Christi vescitur, vt & anima de Deo saginetur. (Nam olim vno eodemq; planè cõpore, vt hodie etiã apud Græcos tria simul Sacramenta conferebantur Baptismus, Cõfirmatio, Eucharistia.) Cypr. de Vnctione Chrismatis, & aliis Sacramentis. Quin & epistola ad Stephanum Pap. Cõfirmatione appellat sacramentũ manus impositionis. Primatus Petri. Tert. de Pudicit. & in Præscr. & cõtra Martion. Cypr. li. 1. epist. 8. lib. 3. epist. 11. li. 4. epist. 8. vbi nominatim ait Romanã Ecclesiã ab omnibus aliis pro matrice & radice Cathõlica Ecclesiæ esse agnoscedã. lib. 1. epist. 3. & in Tract. de simpl. Prælat. principalem Ecclesiã vocat Petri

Cathedra, à qua unitas sacerdotalis exorta sit. Et li. I. epist. 3. lib. 4. epi. 9. Tract. de habit. Virg. Ser. 3. de bono patient. & epist. ad Quirinū, super Petrū fundatā esse Ecclesiam. Orig. tract. 5 in Mat. hom. 17. in Lucam, &c. Denique patres in historia Marcellini Pap. Coniugium est Ecclesiae sacramentum. Verba Tert. de Monog. Pœnitentia. Orig. ho. II. in Leuit. Cypr. ser. de Oratio. & Serm. de Eleem. Tert. lib. de Pœnit. Hinc satisfactio pro peccatis. Ibid. Cypr. & li. I. epist. 3. & li. 3. ep. 14. & ubicumque impugnat Nouatianos qui sacramentum pœnitentiæ abolebant. Tert. lib. de Ieiun. & de Pudic. Orig. ho. 6. in Exod. ho. 15. in Leuit. ho. 3. in Iud. Contritio & Confess. Tertull. lib. de pœnit. ubi exomologesim pœnitentiæ ministerium vocat. Cypr. serm. 5. de lapsis, lib. 3. epist. 8. 14. 16. 18. lib. I. ep. 3. & Orig. ho. 2. & 3. in Leuit. & in Psalm. 37. & alij in eisdem locis. Indulgentiæ Pontificiæ. Tert. statim initio lib. de Pudic. Sanctorum auxilia, preces, inuocatio. Orig. sub finem lib. 2. in Iob, ubi hanc formulam prescribit: o beate Iob ora pro nobis miseris, &c. ho. 16. in Iosuan, ubi hoc probat testimonio senioris alicuius magistri. ho. I. in Exec. Potamiana martyr apud Eus. lib. 6. hist. c. 5. Cyp. lib. 3. epist. 15. & 18. & serm. de Stella & Magis Liberum arbitrium. Tert. lib. 2. contra Mart. & initio libri de exhort. castitatis & lib. de Monog. Orig. hom. 9. nu. 12. 20. hom. 6. Iud. & alibi. Cyprian. lib. 3. epist. 3. & lib. 3. ad Quirinum. Methodius Ser. de Resurrect. Iustificatio Orig. ho. in canticum, Ratio fidei primus habeatur salutis gradus, ubi duplicem facit, unam primam fidei, alteram secundam operum, quæ nihil aliud est, quàm primæ iustificationis incrementum. Sic Cyp. ubique extollit meritum Christi, propter quod iustificemur, & ceteri huius ætatis. Opera bona requiri ad salutē. Orig. lib. I. in Iob I. tract. 32. in Matt. Ter. lib. de Patient. Cyp. lib. 3. epist. 25. disciplina custos spei, retinaculum fidei. Imagines, Christi, quarum unam habebat Alexander Mammæ in suo larario apud Lampridium, Cassiani Martyris super memoria eius. Prudent. & ἑξ ἑκάστου. Quadragesima. Delectus ciborum. Tert. lib. de Ieiunio contra Psychicos. Cyp. de ieiunio & tentationibus. Origenes contra Celsum, &c. Cætera ab istis impugnata confirmant iidem & ceteri huius sæculi scriptores, ut etiam non inuiti confitentur Centuriatores cent. 3. & 4. de doct. col. 76. & seqq. c. 6. de Ritibus & ceremoniis col. 120. & seqq. c. 7. de Gubernatione Ecclesie c. 149 & seqq. c. denique 10. de Episc. & Doctor col. 215 & seqq. Nisi quod inclinatio eorum doctrinæ, incommodas opiniones, stipulas, nauos, errores doctorum huius sæculi esse dicunt: Prætereo qui refutarunt hoc sæculo Proclum, Nouatianos, Sabellianos, Samaritanos, Manicheos, Donatistas, eadem opera aliquot blasphemias istorum refutarunt.

Anni christi.

V N C omittunt Euseb. in Chron. Theodor. & alij Græci, fortasse vicinitate nominum Marcelli & Marcellini decepti. Vnde Augu. utrumque distinguit lib. de vnico baptismo ca. 14. & 16.

Duas reliquit epistolas, quarum secunda est ad Maxentium Tyrannum, à quo tandem est mactatus. Titulos Cardinalibus diuisit è Gratiano. Lucinia virgo potentissima & diues admodum, illi omnia sua bona legat. Polyd. 6. de inuent. cap. vltim. Maxentius Romæ tyrannidem gerit. Mitior deinde in Christianos factus persecutionem prohibet. Optat. lib. 1. Paphilus Martyr magno studio & diligentia Bibliothecam Cæsareæ instruxit, æmulatus Alexandrum, qui Hierosolymis idem fecerat, vndique collectis, Caij, Hippolyti, Berilli & superiorum Ecclesiasticorum scriptis. Euseb. lib. 6. cap. 21. & 32. Scholam Philosophicam & Theologicam Cæsareæ instituit. Niceph. lib. 5. cap. 37. Iacobus cog. Sapiens, Arnobius Afer Laetantij præceptor, Lucianus Ecclesiastici scriptores. Iulianus Antiochenus monachos magno numero col-

Anni mundi.

QVARTVM SÆCVLVM.

31. f M. MARCELLVS Romanus, an. 6. 307

mens. 5. dies 21

Vacat sedes dies 20.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro an. 12
Antiochiæ Tyrannio an. 14.

ligit,

Anni christi.

Hierosolymis Her-
mone, an. 14

Principibus.
Diocletiano in Ori.
& Valer. Maximiano
Herc. in Occid. Imp. &
postea Constantio Chlo-
ro, an. 12. & Galerio Cæ-
saribus.
Narse, deinde Misdate
an. 8. Persarum.
Azkeba Æthiopia,
an. 23. Vvatero Franc.
Duce.

CONCIL. Cirtense in Numidia, de absoluendis reus proditorum gentilibus ss. librorū. Optat. lib. 1. August. lib. 3. contra Cresc. cap. 27. in Persecutione Diocletiani, quæ cepit Diocletiano 9. Maximiano 8. Coss. Aug. in Breuic. c. 5. in qua & subuersa sicut quasi per totum mundum Ecclesia, & cuncta sacra scriptura, quæ inueniri poterant, in plateis combusta.

32.
307 g M. EVSEBIVS Græcus medicus, an. 4
311 mens. 1. dies. 3.

Vacat sedes dies 1.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro.

Antiochiæ Tyrānio.

Hierosolymis Her-
mone.

Anni mundi.

ligit, tandemque martyrio tollitur. Metaphrastes.
Primus an. Constantij Constantini magni patris, trecentessimum Christi attigit.

H V M A N A.

C V M priores Augusti, vt consules salutarentur, primus Diocletianus voluit vt Deus adorari, velut in ipso esset celestis maiestas, fratrem solis & lunæ se nuncupans. Pomp. Latins. Euseb in Chron.

Solus omnium priuatus (Nam dudum imperium deposuerat) inter deos à senatu refertur.

Maximianum Herculium regni socium assumpsit, deinde vterque generum suum. Diocletianus quidem Maximinum Galerium, Maximianus verò Constantium Chlorum, anno Imperij Diocletiani quarto, Cæsares fecerunt propter Achilleum, qui Ægyptum inuaserat. Euseb. Letms.

Carnulius Britannias occupat, quæ demum anno decimo recipiuntur, quando Narseus Orienti bellum intulit, idem. Achilleus Ægyptum obtinuit, at Alexandria octauo obsidionis mense recuperata est, cæsis vbique defectionis auctoribus, Euseb. lib. 7. cap. 32. & in Chron.

Achilleus bestiis dilacerandus opponitur. Pomp.

Galerius, quæ Narsus in Oriente occupauerat, recepit. Assyriam præterea & prouincias quinque trans Tigin subiecit, quæ à Traiani tempore à Romanis defecerant. Euseb. & Latins. Sic Imperij fines ab ortu ad Indos vsque propagati sunt, à meridie vsque ad Æthiopas, qui per legatos accessere, ab Aquilone vsque ad barbaras feratque Sarmatarum nationes; ab occasu vsque ad Gensoriacū, simul & Britannicum Oceanum, vt tam amplum imperium ad vnum Constantinum magnum delaberetur, sub quo Dei religio & cultus publicè, liberè, securè, latissimè, longissimèque propagaretur & Idolorum impuritas letale vulnus acciperet.

Iulius Capitolinus, Ælius Lampridius, Flau. Vopiscus, Trebel. Pollio, Ælius Spartianus, historici Romani.

Ex LAICO factus fertur Papa. Socr. Tres scripsit epistolas. Eius tēpore Christi crucē Hierosolymis repertā nonnulli tradidere, sed rectius sub Syluestro, an. 323. ex Euseb. Onuphrius.

Donatus Numida sectæ suæ initium dat in Africa, indignatur, quòd Cæcilianus in Episcopatu Carthaginensi sibi fuisset prælatus. Deinde schisma in hæresim conuertit. Hiero. in Catal. August. de hæres. Obiecit cum suis Cæciliano, quòd in persecutione sacros libros gentilibus cremandos tradidisset, vt & multa alia, quibus, septem annis post, ad se relatis Constantinus iudices Episcopos Romæ dedit Militiadē, Marcum &c.

Euseb. lib. 10. cap. 5. Opt. lib. 2. Deinde propter prouocationem Donatistarum alios Arelati. Denique ipsemet postremò Mediolani Cæcilianū absoluit. Augu. ep. 162. & lib. 3. cōt. Cresc. c. 71. Vnde & postea Cæcilianus Niceno concilio interfuit. In actū conc. Et quidem solus ex tota Africa, cum tamen ex Libia & Thebaide plures eò venissent. In actū quinta synodi. Ecclesiam Catholicam de toto orbe periisse, & apud se & suos solū remansisse idem Donatus docuit. Augu. hær. 69. & contra Epist. Parm. lib. 3. cap. 2.

[Eadē opinione falsa sui huiusce seculi nouatores suffarcinati iactant se esse reformatos, quamuis Ecclesiā esse Romæ non negent, sed corruptam esse audent blaterare.]

Græci istius hæresis, præter Theodoritum de sab. hæret nihil meminerunt, fortasse quia Italiam, Hispaniam, Africam, Galliam duntaxat peruasit, quod significat, Aug. lib. 1. cont. li-teras Petilia.

Maiores primus Donatistarum Episcopus, cui successit

Donatus alter, qui hoc schisma valde confirmavit. **D** V O D E C I M V M bellum per Maximinū Imp. in Oriēte: in quo occubuit Multiades PP. Pamphylus martyr & plerique alij. *Euseb. 8. cap. 17. Oros. 7. cap. 28.*

Ab aliis nō separatur ab vndecima siue Diocletiani, quoniā tanquam eius fuit hereditas & continuatio.

In ea Multiades nō videtur consumptus. Nam sub Constantini principatu, post Maxentij & Maximini obitum Romę vixit. *Ruffino lib. 1. hist. c. 5. & Opt. lib. 1.*

Vnde ab ipso Constantino iudex datus est, cum quibusdam aliis Episcopis in causa Cęciliani Episco. Carthaginensis. *Itaē, quę postea tamen decisa est à Rithero Augustoduno Episcopo, eodem iubente. Aug. lib. 1. contra Iulianum. cap. 2. tom. 7.*

Nam sub eo Constantinus se Christianū proficitur, anno Domini 312.

In Gallia, Germania, Hispania & Britannia, quas regebat Constantius, à persecutione pax fuit. *Euseb. lib. 1. de vita Const. Sozom. lib. 1. cap. 6.*

Tam propē excepit hęc persecutio vndecimam Diocletiani & Maximiani, vt hunc multi cum Maximino confundant, & Epiph. lib. de mens. non videatur diuidere. Nam Diocletianeam durasse ait vsque ad septimum Constantini Mag. Sed fuit duplex. Inchoatam enim persecutionem perfecti sunt & absoluti per octo annos Maximinus in Oriente, Maxentius in Italia, Galerius, deinde Licinius in Illyrico, Maximiani & Diocletiani successores. *Euseb. lib. 8. cap. 17. Spencens cent. 2. apophthegm. 6.*

Pax duntaxat Christianis in illa imperij parte, quam Constantius Constantini pater fuerat sortitus. *Ibidem, Apophtheg. 9. è Sozom. lib. 1. cap. 6.*

Fames, Pestis, & omnis generis miseria, crudeles Christianorum neces consequuntur. *Eusebius libro 9. capite octauo. historiar.*

Vbi Diocletianus & Maximianus Herc. vel ob ætatis defectū, vel perturbatione animi, eodē die, hic mediolani, ille Nicomedia, vltro purpura deposita imperio se abdicassent, Cōstātius, & Galerius Imp. facti, ita imperium diuiserunt, vt Constantius Gallię, Hispanię, Africę, Italię & Occidenti præflet, Galerius Illyrico, Gracię & Orienti. Postea Constantio Imperium Africę & Italię recusanti & Galerio. relinquenti Galerius Seuerum filium adoptiuum illis præfecit, & Maximinum Orienti. Demum audita Seueri morte, collegam sibi adiunxit Licinium. *Eusebius octauo, cap. 15. & 16. Oros. libro 7. cap. 25.*

Diocletianus, qui in Oriente persecutionem exercuerat, latrans vt canis, *Nicoph. lib. 7. cap. 20.*

Maximianus, qui in Occidente, resti se interemit, vndecimę persecutionis auctores, quę est à Nerone decima. Aurelius Victor vtrumque miserē interisse etiam fatetur.

Cælius siue Coyllus Afclepiadoto casu Britanniam occupat, pace à Constantio obtenta. Constantius enim Helenam ipsius filiam vxorem habebat, ex qua Constantinum magnum genuerat.

Sapor secundus huius nominis Christi Domini 310. in vtero matris coronatus est, & annis 70 regnavit. Cum Constantino Magno, Constantio & Iuliano Imp. Continua bella gessit. Sibi, reddita Nisibi & Mesopotamię parte, ad turpe fœdus adigit Iouianum, imperij quàm glorię cupidior.

H S C R I P S I T epistolam de Sacramento confirmationis. *Tom. 1. Conc.*

Primus constituit, vt nulla ratione in prima vel quinta feria Quadragesimę siue Sexagesimę quis ieiunare præsumeret. *Carolus Magnus in fragmentis veteris Eccles. & c. ieiunium, de*

Anni mundi. 4399
4403

Principibus.
Eisdem Imp. & post eos Constantino Mag. Occi. an. 31. Maximino Galerio, an. 2. Orientis Imp. Misdate Persarum rege octauo, deinde Sapore. 2. an. 70.

Azgeba Æthiopię pret-Ioso.

Vualtero Franc. Duce.

CONCIL. Ancyrarum 2. in Galatia Episc. 18 Celebratum quoque est concilium Carthaginē. Episc. 70. indignum quod referant Magdeburgenses inter concilia Ecclesiastica, & fingant fuisse Carthaginense 1. cum August. in breuiculo. & Opt. lib. 1. illud iniustum & iniquum pronunciant.

33.

h M. MILTIADES 311
siue Melchiades Apher, an. 4.
mens. 7. dies 9. 315

Vacat sedes dies. 7.

Patriarchis.
Alexandię Petro Achille, an. 12.

Antiochię Tyrannio, Vitali Apollinarista, an. 5.

Hierosolymis Hermone, mox Macario, an. 20.

Principibus.
Constantino Magno Occid. an. 31.

Maximino Gale. cum Licinio Orien. Imp. & tyrannis. Maxentio in Italia (quem vicit Constant.) Maximino (quę duobus præliis Licinius debellauit) in Orientis & Ægypti partibus.

Anni Christi. 335
338

Sapore Persarum nono rege (qui in vtero matris an. 310. coronatus est) an. 70. Nicep. lib. 7. cap. 20.

Azgeba Æthiopię pret-Ioso.

Degemberto seu Dagoberto Franc. Duce.

CONCILIVM Neocæsariense Episc. 17. confirmatū in Trullo. Sid. tom. 1. Concil.

Indictiones Constantinianę quę pertinent ad Iustiniani tempora. illis enim sunt imperatę.

34.

i Sanctus SYLVESTER 4403
I. Romanus, an. 23.
mens. 10. dies 11.

Vacat sedes dies 15.

conf. dist. 3. id est, die Dominico siue Solis, & Iouis, quod ij dies ieiuniis essent sacratu apud Paganos. Damas. in Pontif. Ferias esuriales appellat Plautus & Gręci νηστεύειν ημερας.

Donatus à quo Donatistę siue Donatiani Numida (Nam alius fuit Carthaginensis 2. Episcopus Donatistarum) suum virus ex schismate in hæresim paulò post verum dilatat, quod sub ann. 305. cœperat excitare, occasione edicti Diocletiani de comburendis libris Christianorum. *August. lib. 3. contra Cresc. cap. 27. & lib. 7. de Baptif. cap. 7.*

Theophilus Gotthorum vltiora Istri tenentium primus Episcopus, qui Concilio Niceno interfuit. *Soz. lib. 5. cap. 38.*

Vnde liquet falsum esse, quod aiunt Gotthos vsque ad Valentis tempora Christum penitus ignorasse.

H V M A N A.

Indictiones, quę 15. annorum spatio definiuntur, & sunt temporum indicationes & notę, incipiunt anno Domini 313. Constantino, 11. & Licinio 11. *Coff. Onuphrius libro secundo Fastorum.*

Sunt autem institutę, ne tributorum soluendorum memoria laboretur. *sacrobof. in computo.* Nam indictio certi tributi genus. *Padianus in 4. Verrinam & lib. 7. Codicis.*

Finis persecutionis anno, 312. Tum enim Constantinus Magnus ex Galliis Romam profectus, Maxentio tyranno extincto, Christianum se aperte professus est. Neque vltius persecutionem (vniuersam) fore credimus, nisi eam, quam sub fine iam sæculi Antichristus exercebit. *Sulpit. discipulus D. Martini lib. 2. hist.*

313. Galliam, Hispaniam, & Britanniam à patre Constantio acceptas retinens, Italiam & Africam Maxentio ademit, & Constantiam Sororem Licinio in matrimonium tradidit Mediolani.

Sic Licinius primum Constantini gratia Christianis pepercit, & communibus armis Maximinum sæuientem deleuit, sibique Orientem vendicauit.

Inde subortis simultatibus, à Constantino Illyrico spoliatur, prælio ad Cibalas in Pannonia superatus.

Inde 319. vt Constantinum exacerbaret, Christianos cogere ad sacrificia cœpit. Itaque 323 & 324. bello à Constantino in Thracia & Bithynia victus imperio primum, deinde vita exiit. *Ex Eusebio, Zosimo & aliis.*

Maximinus à Licinio superatus, Tharsi viscerum morbo obiit. *Euseb. lib. 9. hist.*

Sextus Anienus Ruffus Poëta, qui vertit Arati Phænomena & Dionysium de situ orbis. *Vasem in Chron. Hispan.*

i F E S T V M ad vincula Christi Domini, rogatu Constantini instituit. *polyd. lid. 6. inuent. cap. 8.*

Primus altare lapideum Chrismate delibutum (vt Iacob Gen. 35.) erexit, ac vt deinceps super lapideo celebraretur, instituit. Antea enim ligneum vsurpabatur, vt tempore persecutionum facilius transferri posset.

Antiquum autem & primum altare D. Petri ligneum in Lateranensi Ecclesia recondidit, in quo, venerationis causa, solus summus pontifex celebrat.

Immobilem, credo, Ecclesię sedem fore illic deinceps prophetas, quicumque tandem casus exorientur. Eodem enim spiritu Salomon post quadringentos annos Tabernaculum, arcam, propitiatorium, Cherubos, Altaria, mensas, Candelabrum, & alia Mosaica fixit, ac ex motoris & portatilibus ratione temporis stataria & immobilia fecit, lignea & leuioris materię in lapidea solidaque conuertens.

Ritum dedicandi & consecrandi templa illustrauit.

4403
4426

Constantinum baptizauit. *Cedrenus, Zonaras initio Tom. 3. Anni Nicep. lib. 7. cap. 35. & ante eos Theophanes Graptus in sacra hiflor. mundi.* Alioqui Constantinus minime potuisset facris quotidianis interesse, à quibus nondum initiati baptismo excluderentur, cum tamen ea etiam in castris peragi quotidie sibi presentia curaret, aram & templum motorium circumferens. *Euseb. de vita Const.* 4403

Eusebius tamen lib. 4. de vita eius, ita obscure de quodam eius Lauachro (Nam baptismum non appellat, & an intelligat iure dubites) loquitur, vt de eo planè incertus fuisse videatur.

Huic & eius successoribus Constantinus Imp. qui se iam Christianum professus ante triennium fuerat Miltiade pont. dono dedit Romam & omnia imperatoria indumenta ac ornamenta: veluti sceptrum & Diadema, vt manifestè probat Eugubinus duobus libris, & testatur Photius patriarcha Græcus, itémque Theodorus Balsamon, tit. 8. Nomocanonis Photij cap. 1. Respuit tamen diadema aureum sibi à Const. oblatum. *Sabel.*

Ego semper negaui hanc consequentiam. Aliqua sunt ficta & addita ad Donationem Constantini, ergo omnia sunt ficta. Nam certum est Constantinum multa donasse Romanæ Ecclesiæ, alia & multo plura aliunde accessisse, siue largitionibus principum & diutum, siue testamentis piorum, siue acquisitione Pontificum, permutatione, &c. quod pluris facio, diuina prouidentia & dispensatione, vt alicubi visibilis Ecclesiæ Monarchia aduersus tyrannorum, hæreticorum & inferni potestatem figeretur, iuxta Prophetarum oracula, &c.

Quare hæreticis eam prorsus labefactare conantibus vnum id respondeo, quod Iephte, *iudicum vndecimo*, Regi Ammonitarum sibi reddi terram Galaad postulanti. *Quod Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedit possessionem. Nisi fortasse docere potes, quod quisquam de ea iurgatus sit per 300. annos* (hic per mille & amplius) *quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentasti.* Quibus hæc addo. In fundis præscriptio aliquot annorum sufficit. Deinde arma, legitima successio, populi consensus sat dant iuris Regi Francorum, vt Fræcia iuste potiat, & consensus Italiæ, atque adeo Ecclesiæ, totiusque orbis, ad idem ius dandum Pontifici non valebit? Præterea hinc apparet non sine Dei numine Constantinum imperij terreni sedem Constantinopolim transtulisse, vt regnum Ecclesiæ à Daniele prædictum Romæ haberet sedem, quod mox Occidentis Cæsares, Constans & cæteri, qui per aliquot sæcula sunt consecuti, Roma semper cesserint, & imperij Occidentalis sedem alibi locarint, vt Mediolani, vt Rauennæ, &c. Quod denique Constantius Heraclij nepos, Michaël & aliquot alij eam voluerint Romam rursum quidem inferre, sed non potuerint. Nempe, quoniam Romanus Pontifex, nec armis nec vlllo alio studio, ipsorum conatibus occurrebat, Deus suæ Ecclesiæ agebat causam, cuius inter se principem aliquem ministrum esse, qui Tyrannos, Hæreticos, Schismaticos, &c. diuina autoritate coerceret, terreat, fulminet, in ordinem redigat.

Zosimus ista quidem dolet, sed interim significat, quod Caluinitæ inficiantur. *Constantinus (inquit) cecidit Roma, & Constantinopolim à se maiestatem Imperij transtulit, quod se Romanis sciret inuisum ob mutatam religionem.* Cessit, cui! Non Senatui, non populo, nam nemo id scripsit. Sed nec senatus populū: ve de eo vaquam mouit litem. Pontifici igitur, qui vt suam ab eo tempore possidet, seruat, de ea antiquas habet tabulas, testimonia & census. 4426

S. Damasus, qui Constantinum vidit, de ea scripsit, vt vel Centuriatores affirmant cent. 4. cap. 7.

Calcondylas

Anni Christi.

315

Patriarchis.

Alexandriæ Achille, Alexandro, an. 7. Athanasio, an. 46.

Antiochia Vitali Apollinarista, Philogonio, an. 5. Paulino, an. 1. Eustathio, an. 7. Euliano Ariano mens. 1. Euphronio Cæsariensi Arian, an. 1. Placido Arian, an. 3.

Hierosolymis Macario, deinde Maximo tertio, an. 16.

Constantinopoli Alexandro primo Patriarcha, an. 23.

338

Anni Christi.

315

Principibus.

Constantino Magno Occid. & Licinio Oriët. Postea solo Constantino Imp. quadragesimo sexto.

Sapore Persarum rege nono.

Az gheba Æthiopia, deinde Samra, an. 3. Aiba, an. 16.

Degemberto, Clodio II. & Clodomero Francor. Duc.

338

Anni mundi.

4403

Calcondylas Græcus auctor lib. 1. de gestis Turcarum apertè agnoscit his verbis. Romani cum nacti essent imperium in orbe longè latissimum, commiserunt Romam Pontifici maximo, (audi) ipsi verò transierunt in Thraciam, Bizantium, quæ nunc Constantinopolis est, Thraciæ metropolim constituentes.

Eò etiam pertinet edictum Donationis Constantini à B. Isidoro editum, è cuius Donationis actis, pars citatur in Synodo Nicena 2. generali de imaginibus SS. Petri & Pauli Constantino à Syluestro ostensis, & de eius baptismo.

Item ea quæ (ex iisdem haud dubiè actis) tradunt Greg. Turonensis lib. 2. hist. Beda in Chronicis, Adrianus Papa ad Constantinum & Irenen. Niceph. lib. 7. cap. 33. & 35. & lib. 8. cap. 3. & 54. de curata lepra Constantini & eius baptismo. Item Theophanes Nicææ Episcopus, Georgius Cedrenus Zonaras Tom. 3. & Theodorus Balsamon.

Ammianus Marcellinus Ethnicus tale aliquid innuit, dum de opibus & potentia Rom. Pontificis conqueritur & dolet, libro 27.

Iustinianus Imp. centum post annis, illam Donationem confirmauit: deinde Theodoricus siue Arithbertus Longobardorum rex, Pipinus, Carolus Magnus, Ludouicus Pius, Ortho denique Magnus in publico Rauennatenf concilio, vt etiam Centuriatores totidem verbis referunt Cent. 10. cap. 10. pag. 338. in Leone 8. & Ioanne success. ex authentica fortasse Iustiniani, Vt Ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione, &c. Radulphus item Haspurgius contra eos, qui istud iactitant commentum esse Nicolai & Clementis Pontificum.

Hinc cap. Ego Ludouicus, dist. 63. in Decretis Gratiani, vbi non donat primus Romam Pontifici, vt nonnulli calumniatur, sed sicut (ait) à prædecessoribus vestris vsque nunc in vestra potestate & ditione tenuistis & disposuistis.

D. Gregorius sub ann. 600. in Epistolis patrimonium Ecclesiæ amplissimum & per Occidentem late patens, quo ipse frueretur, demonstrat. vt infra suo dicam loco. Quo tempore D. Isidorus in historia sua, vt Nauclerus citat generatione. 11. Chronic. *Constantinus, inquit, vrbe cecidit Pontifici, ornamentisque imperialibus, diademate videlicet, & albo equo, quo vestabatur.*

Planè vt Photius constant. Romanæ sedis alioqui æmulus, qui in Nomo canone nuper à quodam Henrico Hæretico versò & typis Oporini publicato, sub an. 860, integrum eius exemplar ab interitu vindicauit.

Nicephorus lib. 7. cap. 49. *Lateranense Palatium Christo sacrauit & dedit.* (quod antea attingerat D. Hieronimus, Tom. 1. Epist. ad Oceanum, & vsque hodie experientia probat, dum ea est præcipua Rom. pontificis sedes) Et cap. 46. *Ex arario suo dotauit omnes orbis Ecclesias & Episcopatus pro ratione & dignitate cuiusque.* Multo igitur magis Romanam, quàm Eugubinam, &c. Consule & lib. 8. sub finem cap. 3. & 4. lib. 10. cap. 5.

Hinc lib. 1. Iuris Orientalis in constitutionibus Leonis Iconomachi est caput *Ἐν τῷ πατριμονίῳ τῷ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἄλλοις, quorum pecuniam Leo, odio Romanæ Ecclesiæ in ararium publicum conferri iussit. τὰ δευτέρω (inquit) τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἄλλοις τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ κορυφαίων, ἐκπαλαί τελευτήματα, τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῷ δημόσιῳ λόγῳ τελευτήσασα, τὰ ἐν τῷ ἀρῳ.* Patrimonia quæ dicuntur Romæ templorum SS. Apostolorum & prætulorum, talenta tria semis quæ iam olim pendebantur, publico arario pendi iussit.

Per Apostolos Pontifices Apostolorum successores, per Coryphæos Cardinales videntur significari.

4426

Iuo in Pannomia circ.ann. 110. ex Priuilegij formula que- dam citat Gratianus, circa 1150. disti. 46. cap. Constantinus, & 12. quat. 1. cap. Futurani. Bartolo. Picernus & plerique alij vel totam vel partes proferunt.

Hugo Floriacensis lib. 5. Antiquit. cap. 4. Vincentius Bel- louacensis hitorix sue lib. 13. cap. 54. 55. 56. vocans illud Epi- stolam Conitanti ad omnes Episcopos.

Suffragantur Hebrai, scortum R. Abraham Leuita in Zi- ktron Dibré Romi הוא יצא סרוטי זכרון לבורי אום ער היום הזהוכה פריכה קשטיכר כובר

Ipsè exiit Roma & dedit cam sacris Iudæorum (sic Christianos appellant) ad hunc diem , ædificata Constanti- nopoli. Abben Erza in 11. Danielis , ad illud. Et super vllum Deum non intelliget. אבו והטעם שכובר פקוס דוסא שהוא סנטוס (inquit) est , decorauit lo- cum Romæ , que , erat sedes eius & reliquit eum iniquitati, (sic impiè de sanctis Apostolis loquuntur) que vocatur Petrus.

Nec obstat, quòd per aliquot annos ea plenè non sunt po- titi Pontifices. Nam iniuria Principum iusto rerum dominio & iuri neutiquam detrahit. Christo solum Dauid debeba- tur, eius tamen possessionem non adiit statim, & c.

[Si maxime deesset omne aliud testimonium, de illa dona- tione Constantini: tamen hoc prouidentie nutu geritur, in hunc vsque diem: vt pontifices Roma sua iure proprio po- tiantur]

Constantinus imp. fit Christianus visione igneæ crucis, cu- ius signum primus in militaria vexilla transformat, & num- mos eo obliquati iussit, quod deinceps à Christianis obser- uatum fuit. Euseb. 9. cap. 9. Sozo. 1. cap. 3. Diem Dominicam & alios dies festos Ecclesiæ ex constitutione veteris Ecclesiæ à iudiciis & laboribus sanctos ipsis etiam paginis esse iussit. Euf. lib. 4. Const. cap. 18. & 23. L. omnes iudices, C. de fer. Histor. trip. 1. cap. 9. Tempia idolorum claudi mandauit. L. 1. de paga. Cod. Tradit Hieronymus senem eum, idque ab Arrianis fuisse ba- ptizatum, sed deceptus est vicinia nominis, & falso rumore: sibi enim in terræ angulo posito (vt loquitur) multa ignota esse potuisse fatetur lib. de Vir. illustr. Itaque quod de Con- stantio filio dicebatur id traduxit ad patrem: ille enim in ex- trema ætate fuit rebaptizatus, & vt ait Damaf. ab Euseb. Ni- comedienfi Arriano.

Edicta, ad omnes gentes imperij mittit, vt repudiatis ido- lis Christianam religionè amplecterentur. Theod. lib. 1. cap. 16. Imperatorum maximus, Gregis nostri Zorobabel. Illius enim instar vniuersam piorum captiuitatem reduxit ab exilio, & di- uina templa humi dissecta, in altum erexit. Theod. in religiosa historia. implens illud Apocal. 12. Nunc facta est salus, & c. Con- tra Senatus & pop. Rôm. voluntatem ab vltimis Britannæ oris in Italiam venit, Romanos Imp. Maxentium, Maxi- minum Iuniorum; & Licinium armis fregit pietate munitus, religiones ac instituta maiorum aboleuit, Christi nomen col- endum proposuit, imperij sedem Byzantium deportauit, pauco tempore Remp. totam mutauit. In rebus gerendis mirè felix, haud dubiè, quòd fidei esset studiosus, bonas artes coluit, & c.

Prius cum filium, quòd rem cum Fausta nouerca habere diceretur, interfecit, Faustam autem balneo supra modum accenso suffocauit. Antè conuersionem an post, ista fecerit sciri negat, Suidas in Crescente. Creberrimis legibus omnibus interdicebat, ne isolis sacrificaret, ne vaticinia sciscitarentur, ne simulachra erigerent, ne sacrificia occulta facerent, ne ciuitates singularium certaminum cædibus polluerent, ne Ægyptij fluium per viros effaminatos colerent, ideoque

vniuersum

Anni mundi.

4403

S. PRIMVM Vniuersale Concilium Nicenum, pro diuini- tate Christi cõtra Arium sue iam mortuũ, vt vult Epiph. hær. 68. & 69. colligitur ex epist. Syno- dica lib. 5. Socrat. cap. 9. siue audi- tum & presentem, vt aiunt so- cr. lib. 1. cap. 14. Theod. hist. trip. li. 2. cap. 5. Ruffinus, Hierony. contra Luciferianos & alij, nam quòd duo essent Arii huius hæræsis au- flores vt ex Sulp. lib. 2. & Veteri- bus liquet facere fuit falli. legatis Rom. Pontif. Vincentio, Victore seu Vito siue Vitali presbyteris. Euf. 3. de Vita Constant. Soc. Hist. trip. lib. 2. cap. 1. Niceph. 8. cap. 14. Epif. 318. Epiph. hær. 69. & lib. Ancorat. Ruffin. 1. cap. 1. Niceph. 15. c. 2. Theodor. 1. c. 7. Iustiman. leg. 4. de sum Trin. & ferè alij. si- ue Epi. 320. Sozom. 1. cap. 17. Euf. lib. 3. de Vita Const. ait plures fuisse 250. quod repetit Socr. 1. cap. 8. In literis Imperatoris apud Socr. 1. cap. 9. leguntur affuisse plures 300. idem Niceph. 8. cap. 14. hist. trip. 2. cap. 1. In scriptis Euseb. Antiocheni apud Theod. 1. cap. 8. per- hiberentur. 270 & apud Niceph. 8. cap. 21. fere 270. Nam certum nu- merum in tanta multitudine repe- riri non potuisse fatentur. Illis au- tem exhibitus est quotidie cõmea- tus & vietus ab ipso Imp. honesta & liberali mensura, Euseb. lib. 3. de Vit. Const.

4429

Anni Christi.

320

338

Anni Christi.

320

Quatuor concilia prouincialia. Isid. rom. 1. Concil.

Romanam Episc. 278. seu. 275.

Romanum aliud Episc. 75.

Elbertinum prope Granatam in Hispania Episc. 19. seu Illiberi- tanum ad radices montu Pyrenæ, cui interfuisse Helenam matrem Const. cum Constante nepote ait Ioha. Gerundensis.

In hoc Hispania in quinque prouincias distribuitur, & singulis prouinciis assignantur Episcopi Metropolitan.

338

Anni mundi.

4403

4429

vniuersum Androgynorum genus, tãquam adulterum, è vita tollerent. Euseb. lib. 4. de Vita Constant.

Prouinciarum præsidibus legem dabat, vt Dominicum diem obseruarent, & martyrum dies honorarent. Ibid.

Templa vbique terrarum ædificauit, primùm quidem ma- nibus suis Romæ in Lateranensi palatio describendo conformauit. Quod sane palatium ipse quoque ingentibus impèsis magnificè ædificauit, & Christo sacrauit. Niceph. lib. 7. cap. 49. Notate Luterani canes & illum Græci locum perlegite, qui perspicuè Romanæ ecclesiæ (cuius vetus sedes est Lateranense templum atque palatium) dotatorem indicat, ne putetis, quæ feruntur de Constantini donatione, penitus fuisse à La- tinis conficta, de qua paulò antè.

Ex publicis tributis, per singulas ciuitates vectigal certũ de- duxit, ac cuiusq; loci ecclesiis & clericis deputauit, eamq; mu- nificentiam firmã ac perpetuã haberi lege statuit. Sozo. lib. 1. c. 8. & lib. 5. cap. 5. & donationem validam in perpetuum esse fan- ciuit. Trip. lib. 1. cap. 9. Obsecro, lector, an in ea lege præter- misisse tibi videtur Romanam Ecclesiam, qui secundum Deum, suam omnem salutem & beatitudinem (fuit enim à Syluestro conuersus) debebat?

Prouocationes à ciuilibus iudiciis ad Episcopos concessit, sed & potiores eorum, quàm aliorum iudicum sententias esse voluit. Sozo. lib. 1. cap. 9. Iudicium & iurisdictionem in cleri- cos eisdem mandauit. Niceph. lib. 7. cap. 46.

Vbique locorũ sacerdotibus immunitatem concessit. Sozo. lib. 1. cap. 19. quam legem confirmant Constantius & Con- stans. lib. 3. cap. 17. Iouinianus & reliquit. Theod. lib. 4. cap. 4. & 11. Sozo. lib. 5. cap. 5. Literis fauit, institutis multis scholis & bi- bliothecis, & earum professores multis priuilegiis, immuni- tatibus, stipendiis, & honorariis donauit. Ie. Medicos, Cod. de professoribus & Medicis.

Iudæos templum suum Hierosolymis restaurare nitentes grauiter multauit. Chrys. orat. 2. in Iudæos.

Hospitia pauperum, puerorum, senum, ægrorum, infirmo- rum, rogatu Episcoporum per totum imperium primus con- stituit, de ea re latis legibus & edictis. Atque hinc deinceps Xenodochia, Prochodochia, & c. In cod. Theodos. & Iustin. lib. 1. & 2. de mendicantib.

Hæreditates confessorum exulum & martyrum, qui in fi- dei confessione obierant, modo nullus superesset sanguinis propinquitate coniunctus, ab Ecclesiis adiri iussit. Euf. lib. 2. Const. cap. 21. 36. Hinc magnæ opes Ecclesiis partæ.

Quamuis tantus esset, non tamen canum, Paganorumque linguas effugere potuit, (vt Zosimi, & c.) à quibus sic memo- riæ proditum est. Decem primis annis præstantissimus, 12. se- quentibus latro, 10. nouissimis pupillus ob immodicas largi- tiones. (Ecclesiis certè & Christianis facta) Egnat.

Pacauit orbem Romanum, sibi Scythas subiiciens, Indos & Persas amicos faciens. Cum Persis dimicans secum habebat sacerdotes & tabernaculum speciem gerens Ecclesiæ. Vnde Missæ castrenses, ex quo tempore Romanorum co- hortis, Numeri nuncupatæ, singulæ fecerunt sibi templum motorium, illicque sacerdotes & diaconos habuerunt. L. om- nes iudices. C. de feris. Trip. lib. 1. cap. 9.

Athanasius Alexandrinus, qui mense 5. post conciliũ Nicenũ Episcopus ordinatur. Arnobius presbyter præceptor Lactan- tij, Iuuençus poëta Hispanus, Ruff. 1. cap. 19. & 20. Hieron. in Chron.

Eustathius Episcopus Antiochenus post res Concilio Ni- ceno cõstitutus scriptum edit in quo consubstantialem Patri fi- lium defendebat. Cui Ariani responderunt, & cõcilio Antio- chix habito eum & Athanasium Catholicorũ principes fictis

criminibus traducunt, hunc etiam. obiecto adulterio Ecclesia depellunt.

Athanasium verò Constantinus aduersus falsa eorum crimina defendit. Quem tamen tandem (an. 340.) relegauit in Galliam Treuiros, vt pacem Alexandriæ Ecclesiæ daret, sed moriens paulò post eum restitui iussit.

Lactantius Firmianus Crispi Cæsaris magister, adeo in hac vita pauper, vt plerumque etiam necessariis indigerit. *Euseb. Chron.* Nazarius Rhetor, cuius filia Eunomia virgo Christiana, in eloquentia patrem æquat.

Festum exaltationis crucis Hierosolymis cœpit. *Niceph. 8. cap. 29.* id est, Festum inuentionis crucis. Nam quod *liber 1. Conc. in epist. Eusebij,* tribuit eius institutionem Eusebio Papæ constare non potest.

Ab Imperio Constantini, Hierosolyma à Christianis ornati ædificiis cœpta. *Zosimus lib. 5.*

Helena Imp. mater à Syluestro Rom. conuersa *Niceph. lib. 7. cap. 40.* Niceno iam Concilio celebrato lignum crucis à se Hierosolymis cum multis miraculis inuentum thecis argenteis exornat. an 326. (*Onuphrio 323.*) *Euseb. de vita Const. Rufin. lib. 1. cap. 7. & 8. Trip. 2. cap. 18. Amb. de obitu Theod. Eutrop. lib. 2. Paulinus epist. 2. Sulp. lib. 2. Socr. 1. cap. 17. Euseb. in Chron. Theod. 1. cap. 18. Sozom. 2. cap. 1. Vt D. Hieron. & ceteros præteream, qui omnes singularis impudentiæ arguunt Magdeburgenses, Cent. 4. cap. 13. hanc inuentionem inficiari ausos.* Macarius Hierof. erat Episcopus.

Eusebius, ob arctam necessitudinem cum Pamphilo, cognomento Pamphili, Cæsariensis Episcopus, annos 325. complexus, à Christo ad Constantinum Magnum historiam Ecclesiasticam conscripsit ex Philone, Iosepho, Clemente Alexandrino, Egesippo, Hyppolyto, Papiæ & aliis, *Niceph. 1. cap. 1.*

Arianismum ante Synodum redolebat. *Theod. lib. 1. cap. 6. Hier. in Apolog.* Et fortasse post. Nam in multis locis parum orthodoxè sentit. Vt de Demonst. lib. 4. cap. 2. Filium vocat Patris *ἡμωσγεννημα*, item *ὑπὸ πρέτην*, atque à Patre suffectum fuisse, vt per eum tanquam per organum quoddam omnia digererentur. *lib. 5. cap. 1.* secundam causam vocat Filium & *cap. 6.* secundum Dominum, vbi eum etiam inferiorem Patre esse probare nititur. & *cap. 4.* secundas honoris partes consecutum esse, vbi & vnum solum verum Deum, qui ita appelletur, esse Patrem, secundum autem, hoc est, Filium, participatione duntaxat veri societatem consecutum esse. *Et mox.* Eum post Patrem tanquam Deum honorandum esse, propter inhabitantem in ipso Deum. *Et paulò post,* Eum solum propriè Deum dici posse, qui Deitatem à nemine accepit, & Filium propter Patrem *θεοποίησθαι*, Deum effici.

Cap. 8. Patrem Filij esse deum ac dominum. *cap. 11.* Præstantiorem quidem esse omni angelica natura, at minorem prima causa. *c. 17.* Dei nomen soli ingenitæ naturæ conuenire. *In pref. lib. 6. vt & lib. 5. cap. 5.* filij esse patris *ὑπὸ πρέτην* & *δευτέρην μετὰ τὸν πατέρα ὄσθαι.* & *lib. 5. cap. 3.* Patrem dominum esse Filij & Filium dominum Spiritus sancti quem locum proinde Latinus interpretis noluit vertere.

Chronicum ab orbe cond. vsque ad annum Christi 300. condidit, cui Hieronymus adiecit annos 50. Prosper Aquitanicus 60. Palmerius Florent. 1040. Palmerius Pisanus 30. ita totum definiri, an. 1480.

Nicenum concilium cœpit 14. Syluest. *Euseb. in Chro. Plati. in Syluest. Regino. & plerique alij.* Quidam volunt sub Iulio. *Sozom. 1. cap. 18. Hystor. Trip. 2. cap. 1. Niceph. 8. cap. 14. Platina in Agathone. Beda in Chronolog.* Durat 3. an. & paulò plus. *Niceph. 8. cap. 26.* Eius initiù variè à scriptoribus traditur. Nam eū annum

alij

Anni
mundi.

4403

Gangrense 1. in Paphlagonia in Trullo confirmatum, contra Eustathium Sebastiensem Episcopum & eius sectatores, Serium & alios. Eodem ferè anno quo Nicenum. 1. To. Conc. de traditionibus & ceremoniis Ecclesiæ, vt ieiunij statis, orationibus pro mortuis, locis & Basilicis martyrum, eorum reliquiis & memoriis.

Arelatense. 1. & 2. in Gallis, vbi causa Cæciliani est iudicanda. contra Donatistas. Aug. epist. 162. ad Primum conuenisse 600. Episc. tradit Ato, quinque aut sex annis ante Nicenum. Secundum continet plures canones Nicenos, præter illos 20. qui exstant.

Quidam addunt Aurelianense 1. præside Episcopo Martino, quod fortasse, est illud, quod ex Episcopis omnium mundi partium sub S. Martino celebratum fuisse ait Arelatense 2. cap. 18.

4426

Anni
Christi.

320

322

338

Anni
Christi.

315

334

335

338

Anni
mundi.

4403

Cæsariense conciliabulum, in quo Athanasio manum mortuo Arsenio defecuisse, sacrum calicem confregisse, & stuprum commisisse Ariani obiecerunt, & absentem damnarunt, quod citatus non affuisset. Athan. in Apologia, Socrates & alij.

Hierosolymitanum contra Marcellum Ancyra Episc. ad Sabellij heresim accedentem. Quod inde Constantinopolim aduocatum est à Constantino, vbi & Ecclesia spoliatur & loco eius, Basilicus Ancyram mittitur.

alij dicunt esse Christi 322. alij vt *Euseb. in Chron.* 324. alij 325. alij 326. alij 328. quidam 330. quidam, vt plerique Græci, 333. quidam 338. vt *Volater. & Beda.* Alij Consulatam Paulini & Iuliani. qui fuit an. Christi 325. id est, 17. siue (vt alij volunt) 18. Constanti. Mag. *Socrat. 1. cap. 13. Niceph. 8. cap. 26.* quorum ille ad. 20. diem Maij, hic ad vndecimum, Onuphr. ad Aprillem. alij ad 19. Iunij conferunt. Tanta est annorum à Christo incertitudo, quod veteres per annos, cons. & imperatorum numerarent, non Christi: qui mos, vt censent aliqui, tantum ab anno eius circiter 600. inualuit.

Ei Victor & Vincentius Romani presbyteri, quos nunc Cardinales appellamus, & Hosius Cordubensis loco Syluestri præfederunt, *ex præfat. Sardicenis concily.*

Arius Alexandriæ mulieres castitatem profitentes septingentas veneno suo infecit, quæ vnà cum illo vrbe expulsæ sunt. *Epiph. heres. 69.*

Cœpit suum virus, an. 319.

Istius libros præceptis Constantinus cremari, & eum, qui eos celare deprehensus fuisset, capitali supplicio affici. *Socrat. lib. 1. cap. 9.*

Arium cum suis asseclis in exilium misit. *Ruff. lib. 1. cap. 5.*

Quos, subdola ipsorum confessione deceptus, postea ab exilio reuocauit, *Socrat. lib. 1. cap. 27. 31. & 38.*

Niceni patres, cum toti essent in refellendis Arianis, Donatistas missos fecerunt nisi quod reprobarunt Carthaginensis concilij & Cypriani decretum de rebaptizandis hæreticis, quo isti nitebantur, *Aug. lib. 1. de bapt. cap. 9.*

Romanæ Ecclesiæ supra reliquas eminentiam & inspectionem, quam antea consuetudine & iure Apostolico acquisierat, confirmarunt, *6. can. apud Ruff. lib. 1. cap. 6. vt & sententur Centuriatores cent. 4. cap. 7. pag. 550.*

Quinque mensibus post concilium Nic. moritur Alexandrinus patriarcha, Arij malix, cui Athanasius ille magnus succedit, Antonio Magno Monachorum in Africa patre cõfirmante, atque aduersarios eius omnes oppugnate, vna cum Marco, Iulio & Liberio Rom. pontif.

Lactantius fenex in Gallia docet, vbi & Magister Crispo Constantini filio præficitur. *Hierony.*

317. primus Patriarcha Constantinopolitanus Alexander, an. 23. Ante hunc quidem ab Andrea Apostolo 23. recenset Nicephor. Constant. in Chronologia Tripartita, at illi Patriarchæ titulum non sunt consecuti, sed Byzantinorum Episcoporum duntaxat, ab agro fortasse Byzantino, potius quàm vrbe, quæ in rudibus iacebat.

H V M A N A.

Constantinus cum Licinio & Maximino imperauit annos circiter sex, solus 26. Nisi verù sit, quòd aliqui scribunt Liciniù vsque ad 324. Christi annos 14. Orientem imperium tenuisse. Nam si tunc eo deleto Orientem sibi adiunxit, cum mortè oppetierit, an. 341. non nisi solus 18. annos imperare potuit.

Ludos Olympicos & rationem numerandi per Olympiadas abrogauit. Indictiones inchoauit ab eo anno & die, quo Maxentium prostrauerat, & pacem Ecclesiæ attulerat, à septimo scilicet imperij sui anno, Christi. 316. & 8. Cal. Octob. *Onuphr. in Fastis.*

Licinium, cui vitam donarat, sub custodia Thessalonica viuentem, quòd Barbarorum multitudinem mercede conducere clam conatus esset, vt bellum restauraret, occidi iussit *Niceph. lib. 7. cap. 45.*

Eo deletò in Bithynia, & Oriente sibi adiuncto, ex Tracia in Asiam & Ægyptum transiit victor ad illas prouincias ordinandas, vbi cum tumultus graues cœptos an. 319. accepisset, ex

Syluestri autoritate concilium Niceam indixit, an. 324. sequenti verò, conuenientibus Episcopis, 318. aperuit. Nam his vehicula & iumenta ad celeritatem itineris suppeditauit.

Inde templum magnificentissimum, in monte Caluariz ad sepulturam & resurrectionis loca edificat.

Sic mater Helena alterum in Bethlechem loco natiuitatis, alterum in monte Oliueti ad Ascensionis locum, an. 326. Actum S. crucem inuenit. de quo supra.

Vandali à Gotthis in Romanum solum pulsi à Constantino Poloniam accipiunt, vbi commorantur vsque ad. 13. Arcadij & Honorij.

Clodomerus Francorum rex, an. 326. cepit Turingiam, Galliam inuasit, Sueuis iugum Romani imperij excussit, cum superiores duces Franc. Zelandiam, Holandiam, Sycambriam & Traiectum incoluissent. Fides esto penes Irenicum lib. 3. Exegeteos Germ. cap. 76. Nam Constantinus potentissimos quosque domuit, nedum regulos.

Hic Papa Nicenum symbolum inseruit Missæ, in locum Symboli Apostolorum. Plati. primus constituit, vt Hostiensis Episcopus pallio vteretur, & ab eo pontifex Romanus consecraretur. Volater. August. in Breuiulo cap. 1. sed iam ab anno, 267. hunc morem inualuisse docuimus.

Eum Græci ferè omnes prætermittunt, cum tamen Trip. lib. 4. cap. 1. quæ sub eo acta sunt, narret.

Misit ad Athanasium & Episcopos Egypti, 70. Niceni Con. canones fideliter descriptos ex exemplaribus, quæ Syluester Romæ reliquerat, è quibus 20. duntaxat hodie extant, Arrianis igne in eos scruentibus, nisi quòd in Arelateni 2. eorum aliqui insunt.

Paulus Constantinopolitanus eiectus à Constantino. Niceph. in Chron.

Hyberni, siue Scoti prædicationibus S. Patricij (qui anno vitæ suæ 122. obiit) fidem Christi recipiunt. Ruff. l. cap. 11. Niceph. 8. cap. 34. sigeb. in Chron. sabell. Iberi ultra Armenios ad Aquilonem per captiuam. Ibid. Ruff. cap. 10. Socrat. lib. 1. cap. 20. Indi interiores miro modo, per Edisium & Frumentium iuuenes. Ruff. 1. cap. 10. Socrat. 1. cap. 19. Item Armenij. suid.

Vltiores Galli, Itali & Britanni paulò post sub Constantij imperium, qui propagationem ita curauit & iuuuit: item ij, qui circa montem Pyrenæum ad Oceanum vsque Occidentalem habitauerunt. Sozom. lib. 1. cap. 6.

Currebant assidue omnes nationes ad fidem Christi & baptizabantur, patria simulachra conuulsantes, adductæ miraculis sacerdotum, qui sub Gallieno captiui facti erant. Diaco. lib. 11. in Constantino.

Ariani ad superius dogma adiecerunt alia, negando descensum Christi ad inferos. Amb. in Rom. 5. Ridendo miracula edita per inuocationem sanctorum. Idem serm. 91. pronuntiando in Christo non fuisse animam, sed corpus expers animæ, quòd verbo Dei animaretur. Atha. Dial. 4. de Trinit. Aug. ad Quod vult Deum, cap. 49. Cyr. lib. 5. Thef. cap. 6.

Aërius Arrianus primus damnat orationes pro mortuis, & ieiunia certo tempore statuta, presbyterum æquat Episcopo, ac immutat antiquas Ecclesiæ ceremonias, August. lib. de heres. cap. 53. Epiph. heres. 75. Socrat. lib. 2. cap. 35.

Catholicos vocabat Antiquarios Epiph.

Donatus Grammaticus, quem cum parente vtroque martyrio sub Iuliano functum refert Gigas in temporum flore, Marius Victorinus rhetor præceptores Hieronymi, Maximus Alexandrinus, & Methodorus Philosophi, Marcellus, D. Nicolaus Myrensis (errant enim qui putant cum vixisse sub Iustiniano, nam interfuit concilio Niceno) Episcopi. Hieron. in Catalog. Niceph. 8. cap. 14.

Anni mundi.

Anni Christi.

4426

4429

35.
k M. MARCVS Romanus, an. 2. mens. 8. an. 20.

Vacat sedes dies 10.

Patriarchis. Alexandria Athanasio.

Antiochie Placido Arriano.

Hierosolymis Maximo. 3.

Constantinopoli Alexandro, deinde M. Paulo, an. 9.

Principibus. Constantino Magno Imp. & Cesarib. eius filijs.

Sapore Persarum rege nono.

Aiba Ethiopia, deinde Stenden, an. 37.

Clodomero Franc. Duce.

CONCIL. Carthaginense. 1. Tom. 1. Concl.

Anni Christi.

Anni mundi.

341

356

36.
l S. IULIVS I. Romanus, an. 15 mens. 2. dies 6.

Vacat sedes dies 2.

Patriarchis. Alexandria Athanasio.

Antiochie Stephano Ariano, an. 3. Leontio Ariano, an. 11.

Hierosolymis Maximo tertio, deinde Heraclio mens. 1. Cyrillo, an. 39.

Constantinopoli M. Paulo, deinde Eusebio Ariano, an. 1. Macedonio Hæresarcha, an. 8.

Principibus. Constantino patre & filijs.

Constantino. 2. in Gallijs, Hispanijs, Alpibus & Britannia.

Constantio Arriano ann. 24. cum Dalmatio patre in Oriente.

Et Constante, an. 13. in Italia, Græc. Illyrico & Aphrica Jmpp.

Arij subita & horrenda morte multi, qui ab eo decepti fuerant, conuertuntur. Athanas. epist. ad Serap.

HVMANA.

Tunc primùm res Romana sub vno Augusto & tribus Cesaribus esse cœpit. Eutrop. lib. 10.

Circa an. 340. R. Ioseph cæcus maximam partem Hagiographorum, ex Hebræo in Chaldaicam linguam vertit.

RELIQVIT epistolam ad Episcop. Orientales pro Athanasio. Tom. 1. Concl. vnam ad Dionysium Corinthi Episcopum Eutychni supposuerunt, qua Eutychnianorum & Apollinaristarum dogmata confirmaret, quam esse supposititiam docet Leontius Græcus lib. de sectis.

Cæmeteria fieri iussit. Arianos & Athanasium, de eorum dissidio cogniturus, Romam citauit, propter sedis auctoritatem omnium cura ad se pertinente. Sozom. lib. 3. cap. 8. propter Romanæ Ecclesiæ prærogatiuam. Socrat. lib. 2. cap. 15. Nam Ariani Episcopi, an. 341. Antiochiæ conuocati Athanasium Ecclesia depulerunt, quòd iniussu Episcoporum ad illam se recepisset.

Orientales obiurgauit, quòd se non præmonito iudicium de Marcello & Athanasio Episcopis fecissent. An ignari (inquit) estis hanc consuetudinem esse, vt primùm nobis scribatur, vt hinc quòd iustum est definiti possit? Athanas. Apolog.

An. 342. Marcellus Ancyranus Romam profectus, Iulij pont. literis Ecclesiam suam recuperauit.

344. Photinus Sirmienis Marcelli discipulus, hæresim ad Paulianam siue Samosatani accedentem induxit. Marcelli autem propius ad Sabellianam vergebat.

352. Ursacius & Valens Pannoniæ Episcopi principes Ariatorum, cum post Synodum Sardicensis viderentur à communionem secreti, coram positi veniam à Iulio pontifice poposcerunt. Sulp. lib. 2. Athan. in Apolog. & Socrates.

Paulo Constantinopolitano clam sub altari, in Eusa ciuitate suffocato iussu Constantij, in eius sedem transferuntur Ariani, Eusebius videlicet Nicomediensis, Macedonius, Eudoxius, Demophilus, Euagrius in annos circiter 32. vsque ad Damasi Pap. & Theodosij Imp. tempora, donec à Gregorio Nazianzeno eiusmodi erroribus & schismate fuit purgata & Catholicis reddita.

Contra Athanasium Alexandria in Schismate sederunt Ariani Eusebius an. 1. Gregorius an. 1. Georgius an. 20. Lucius an. 19.

Contra Cyrillum Hierosolymis sederunt Ariani Heronius an. 3. Heraclius mens. Hilarius, an. 14.

DECIMUM tertium bellum in Christianos in Perside per Saporem impulsoribus Magis & Iudæis. Sozom. 2. cap. 8. Ammianus Marcellinus lib. 25. Ibi numerosissime erant Ecclesiæ. Nam Perse ab initio Christiani fuerunt, præsertim verè Diabenorum regio. Sozom. lib. 2. cap. 12.

Ibi Martyrium faciunt Ctesiphon, Dausas, Gabdiaba Episcopi, cap. 13. Vstazes Eunuchus Saporis & Simeones primus Persarum Episcopus.

Eusebius Emillenus Arrianorum signifer multa conscribit. Hieron. in Chron.

Tunc vixit Ioan. Clymachus, Didymus, cuius auditor D. Hieronymus Alexandria.

Aërius Arianam Anomæorum sectam introducit, trecentis argumentis è philosophia præsertim Aristotelica deductis: tantum mysterium nimis subtiliter & irruenter tractando, non modo veritatis lucem amisit, sed & in Atheismum incidit. Vnde & Atheus cognominatus est. Eius sectatores

nunc Aëtiani, nunc Eunomiani dicti sunt. *Suidas. Epiph. hæref. contra Anomæos.*

Impietas Arriana Constantij præfidiis fulta, exiliis, carceribus & variis tormentorum modis Catholicos persequitur. *Athanas. &c.* per 40. cōtinuos annos adeo in Christi Ecclesiam debacchata, ut cuius superiorum persecutionum vel temporis diuturnitate, vel suppliciorum magnitudine comparari possit. *Onuph. in Plati.*

Georgius Cappadox canones Nicenæ synodi combussit. *Athanas. epist. ad Ortbod.*

Hoc iam aggressus erat sub Marco pontifice, ut ad Marcum ipsum, quem & Vniuersalis Ecclesiæ Papam nominat, scribit priuata epistola Athanasius. In Athanasij locum ab Imp. Constantio & Arrianis substitutus est.

Sed eum tandem plebs petit, raptumque diuersis mulctandi generibus proterens deuaticis cruribus conculcauit, &c. *Am. Marcell. lib. 22.*

Paulinus Treuironum in Gallia Metropolitanus, vir sanctus imprimis & eruditus Athanasij amicus.

Hilarius Pictauorum Episc. hymnum Angelorum ab Apostolis continuatum apud Clementem lib. 7. const. cap. 47. in Latinum conuertit, & in Missam includit. Vnde & eum huius hymni auctorem faciunt. *Hug. Victorinus lib. 2. de sacra. parte 2. Cassander in Liturgicis pag. 42.*

Tribus libellis Constantinopoli publicè Constantio datis audientiam poposcit, ut de fide coram aduersariis disceptaret. Itaque quasi discordiæ seminarium & perturbatio Orientis, post quadriennium exilij redire ad Gallias iubetur absque exilij indulgentia. *Sulp. lib. 2.*

Sub an. 392. reuersus non solum Catholicam fidem Ariminensi concilio infirmatam & perturbatam restituit, sed Principes etiam Arianorum, Episcopos Galliarum Ecclesiis deturbauit, ut Saturninum Arelatensem & Patronum Petragorenses, cæteris venia data. *Ruf. & Soro. lib. 5.*

Sardicenis Con. rogatu Constantis, & permissu Constantij agitur, an. 10. post mortem Constantini patris: Confirmatum est in Trullo, ut Catholicum.

Damnatum tamen in Syrmienfi eo nomine, quòd Athanasium absoluisset. *Sulp. lib. 2.*

Nam astutè Ariani innoxium Athanasium in illo criminosis Marcello & Photino miscuerunt, ne putarentur perperam de Athanasio iudicasse, qui de Marcello & Photino vera sensissent. *Ibid.*

Quin & erat Arianum. Nam in eo tres fidei formulas episcopi protulerunt, in quibus diuersis verbis, remota *Substantiæ* mentione filium Patri similem affirmarunt, nondum aucti dissimilitudinem asserere. Hi cum verbis ab Ario dissentirent dissimilitudinem inducente, sed re consentirent, Semiatiani dicti sunt. *Epiph.*

Alexandrinum con. videtur esse illud, de quo *Sulp. lib. 2.* Mox in Ægypto octoginta Episcopi congregati Athanasium iniuste condemnatum fuisse pronuntiant.

Hymni & carmina in laudem Dei & diuorum composita, ab Hilario & Ambrosio Episcopis: per totius Occidentis Ecclesias cantari incipiunt. *Isid. de diuinis Officiis.*

HUMANÆ.

Constantinus, cum superiores Imp. sacros libros plurimos exuissent, impensis maximis bibliothecas instaurauit. *Socr. lib. 1. cap. 9.*

Romanæ vrbs inhabitatores annuis muneribus testamento honorauit, filiis vero imperij hæreditatem tribuit. *Eusebius lib. 4. Vita.*

Anni mundi.

4429

4444

Eius

Anni Christi.

341

356

Sapore Persarum.

Stbenden Æthiopiæ

pret. Ioso, an. 27.

Richimero Franc. Duce.

Anni Christi.

341

CONC. Romanum ep. 116. Isid.

Hierosol. hist. Trip. 1. cap. 33. Theod. 1. cap. 30.

Antiochenum confirmatum in Trullo Episc. 90. Isid.

345

Agrippinense, Colonense contra Euphratam, qui negabat Christum Deum, Isid.

Sardicense in Illyria, sive Dacia Mæsiæ, quo Nicenum confirmatur Episc. 300. Sozom. 3. cap. 11. seu Episc. 250. Theod. 2. cap. 7. Trip. lib. 4. c. 21. In eo Athanasius & Marcellus ab Arrianis damnati absoluntur, Photinus v. Verè hæreticus condemnatur.

Syrmienense in Pannonia contra Photinum. Niceph. 9. c. 31. Socrat. 1. ca. 29. Sozom. 4. c. 6. Imperatore Constantio cogente & presente.

Alexandrinum. Athan. initio Apologia 2. Socrat. lib. 2. c. 26.

Anni mundi.

4429

4433

Eius filij paternis legibus astipulati sunt & proprias adiecerunt, contra eos, qui vel sacrificare, vel idola colere, vel ethnicam superstitionem exercere præsumerent. *Sozom. lib. 3. c.*

Constantius aram Magnæ Dæ, è curia Romana auferri iussit. *Amb. ep. 31.*

Sapor anno. 10. imperij Constantij, Christi. 350. Nisibin obfidet. *Hieronym. in Chron.*

Constans Francos vicit. *Socrat. lib. 2. c. 13.*

Constantini fratris mortui partem obtinuit. Sic enim à patre diuisum imperium acceperant, ut auitam sortem obtineret natu maximus, Orientis principatum alter, medium tertius. *Euseb. lib. 4. de Vit. Const. Socr. lib. 1. c. 38.*

Constans Imperij sui decimo tertio à Magnentio Tyranno magno Catholicæ Ecclesiæ damno: interfectus est, Christi 353. Nam eius morte Constantius audacior factus Arrianam impietatem prouehit. Interim. 70000. hominum copias aduersus Magnentium educens, eum ad Murfam in Pannonia vicit. Deinde Lugdunum fugientem sibi ipsi mortem consciscere compulit. *Zosimus.*

Hymni & carmina in laudem Dei & Diuorum composita, ab Hilario & Ambrosio Episcopis: per totius occidentis Ecclesias cantari incipiunt, *Isidor. de diuinis Officiis.*

m H V N C immerito inter PP. adnumerari, quòd cum Arrianis subscripsisset, censet Platina, post Hier. de Vit. Illustr. & Sozom. lib. 4. cap. 11. Marcell. comitem in Chron. At eum optimum & beatissimum prædicant Basil. epi. 74. Ambros. lib. 3. de Virgin. Epiph. hæref. 75. Quin & Athanas. Apolog. 2. Theodor. lib. 2. cap. 17. Socrat. lib. 4. cap. 11. eum liberant ad Arriana labe. Imò & Occidentem semper ab ea liberum fuisse narrat. Theod. lib. 5. cap. 6.

Quin & de eo falsum illum rumorem, ab Arianis profectum testantur, Sozom. lib. 4. cap. 15. Theod. lib. 5. cap. 6. Niceph. lib. 9. cap. 57. & lib. 1. cap. 27.

Post mortem Constantij sub Valente, fuisse Catholicissimum constat è Socrat. lib. 4. cap. 11.

Authoritate, qua potiuntur æternæ vrbs Episcopi, damnari Athanasium (qui iam à Sinodo Arrianorum damnatus erat) desiderio nitebatur ardenti (Constantius Imp.) quo non impetrato, Liberius ægrè populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate, noctis medio potuit exportari. *Amm. Marcell. lib. 15.*

Sed paulò post vrbi redditur, ob seditiones Romanas. *Sulp. lib. 2.*

Nam sequenti anno, cum Mediolano Romam venisset Constantius, Matronæ Romanæ à viris suis impulsæ rogarunt, ut sibi Liberium Pont. redderet. *Socrat. Sozom. Theod.*

Post Meletium Antiochiæ fuit schisma. 30. annorum, in quo Arriani federunt, Euzoios an. 10. Dorotheus an. 10. &c.

Paulus, & Ammon eremitæ. *Sozom. 1. cap. 14.*

Obiit S. Antonius eremita anno vitæ. 105. Christi Domini 358. *Sozom. 1. cap. 13. Ruf. 1. c. 8. Nauch. & Beda.*

Hilarius Pictauiensis. Lucifer Calaritanus.

Proiectus Aruernorum Episc. in Aquitania Martyr. Constantij tempore.

Arriana hæresis scissa est in Eunomianos, Macedonianos, Eustathianos, Meletianos. *Basil. contra Eunomi. Hist. trip. 5. cap. 15. Epiph. hæref. 76. & 68.*

Eunomius monachus discipulus & notarius Aëtij, inter alias hærefes negat Virginitatem maioris esse meriti quàm coniugium: Relicto monachatu (*Aug. lib. 3. peccat. mer. cap. 7*)

M m iij

seduxit virgines sacras, vt nubarent. Fidem sine operibus do-
cuit sufficere, nec opera esse ad salutem necessaria. Aug. lib. de heres. cap. 54. Hieron. in Osee.

Templa martyrum non ingrediebatur, ne cogereetur Sanctos (vt dicebat) adorare. Hieron. in Vigilant.

Nam eorum & Sanctorum reliquiarum honorem impugnauit.

Marcellus Ancyrae Episcopus haereticus, docet regnum Christi Domini finem habiturum, Nicephor. 11. cap. 48. Bonfin. 2. dec. 1.

Photinus eius discipulus nunc Sabellium, nunc Paulum Samosatenum olebat. Epiph. in Syria & Cilicia Apollinarius vterque pater & filius. Epiph. consuetas ecclesiae preces in cantuunculas a se conditas commutarunt. Vnde & viri inter potandum & operandum, mulieres in texturis illas psallebant. Sozom. lib. 6 cap. 25.

Versus ille, Gloria Patri, & Filio, ca. (a Flauiano Antiocheno, adiutore Chrysothomo compositus. Niceph. 18. cap. 51 & lib. 9. cap. 24.) aliter a Catholicis Graecis in fine Psalmorum canebatur, aliter ab Arianis. Sozom. 3 cap. 20. Theod. 2. cap. 24. Niceph. 9. cap. 24. postea consilio Hieronymi in Ecclesia Latina, additur fini Psalmorum a Damasco. Hieron. epist. ad Damas. vt errent, qui hoc tribuunt Gregorio. I. PP.

Chorus in duo diuisus Caesare Constantino (quasi antea alternis minimè caneretur) Suidas in voce χορός.

Nam Flauianus & Diodorus primi, in duos choros Psalmorum diuidentes, ex successione Dauidicam melodiam cantare docuerunt. Theod. lib. 2. hist. c. 24. Trip. lib. 5. c. 32.

DECI MV M quartum bellum seu persecutio Christianorum per Iulianum Imp. Apostatam. Ruff. 1. cap. 32. & 36. Ammia. lib. 20. Eutrop. lib. 10. In eo cecidit Dorotheus Tyri episcopus anno vitae 107.

Iouinianus haeresim suam spargere incepit, Sabell. lib. 8. Sept. Enn.

Potentinus, a quo haeresis Potentinorum, Tropici haeretici.

Conflagrauit Antiochena bibliotheca.

Post concilium Mediolanense, principes Catholicorum in exilium pulsi sunt. Eusebius Vercellensis, Lucifer Calaritanus, Dionysius Mediolanensis, Paulinus Treuirensis, Hilarius Pictauiensis, Hosius Cordubensis, Rhodianus Gallicanus episcopus. Tandemque Liberius Papa, quia damnationi Athanasij subscribere noluerunt. Athanas. ad Solitarios, Apol. ad Constantium, & lib. de fuga sua. Ruffi. Sulp. Socrates. Sozom.

Tum Italiam corrumpere conatus est Maxentius Dionysio Mediolanensi successor datus. Ilyricum. i. Pannoniam, Dalmatiam & Graeciam Valens & Ursacius. Gallias Saluonius Arelatensis episcopus. Hispanias aliqui alij abutentes Hosij aitate, propter cuius infirmitatem (Erat enim centenarius maior) a Catholicis defecisse spargebatur.

Eusebius Vercellensis cauea conclusus Scythopolim missus dicitur in eius vita, atque ibi ab Ariomanitis crudelissime cruciatus. Vnde scripsit Epistolam ad Patrophylum, quae extat, miserias narrans suas. Rediit post cum Hilario & Athanasio per indulgentiam noui principis. i. Iuliani Apostatae, qui se initio Christianis aequissimum praebuit. Hieron.

Constantij ultimo omnes pene toto orbe, Ecclesiae sub pacis & regis nomine, Arianorum consortio pollutae erant. Hieron. in Chron.

HVMANA.

Iulianus a Libanio sophista & Maximo philosopho, qui postea

Anni mun di

37.

in S. L I B E R I V S R O -
manus, dictus Leo, an.
12. mens. 3. dies 4.

4444

4456

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis,

Alexandriae Athanasio.

Antiochia Leontio Arriano, Eudoxio Arriano, an. 3. Amiano mens. 4.

Meletio, an. 2.

Paulino, an. 27.

Hierosolymis Cytillo.

Constantinopoli Macedonio Haeresiarcha, deinde Eudoxio Arriano, an. 10.

Principibus.

Constantio Arriano quadragesimo septimo Orient.

Constante Catholico Occid. Iuliano Apostata, an. 2.

postea Iouiano seu Iouiniano Catholico m. 8. Oriē. et Occidēt. Imp. Sapore Persarum rege 9.

Anni Christi.

359

368

Anni Christi.

BELLVM PERSICVM

Anni Mundi.

356

Stendam Aethiopiae pret-Ioso.

4444

Theodometo Franc. Du-
ce.

CONC. Mediolanense, presente Constantio, episc. plus 300. propter Athanasium. Socrat. 2. c. 36. Theod. 12. cap. 15. Hist. Trip. 2. c. 36. Ruff. 1. c. 20. Hoc in concilio Arianis quoque fuere victores, principibus Catholicorum in exilium puls.

Alexandrinum. Ruffin. 1. c. 28.

Ariminense 400 Episcoporum. Socr. 2. c. 37. Sozom. 4. c. 17. Hist. Trip. 5. c. 20. Damatur ab Ambr. epist. 32. Quamquam octoginta in eo duntaxat essent Episcopi Ariani, Homionson. i. similitudine substantiae profuteres, alij Catholici Homionson. i. vnitatem substantiae, bono initio, fædo exitu consummatum. Sulp. lib. 2.

368

4456

qui postea, ob magiam interfectus est, corruptus in ethnicam impietatem labitur. Malignitatis argumenta Athenis in eo adhuc puero animaduertit Greg. Nazianzenus ceruicem rigidam, humeros iactantes, oculos currentes, & inconstantes, pedesque furiose respicientes. Fratrem suum Gallum & imperio & vita priuatum a Constantio, vicisci velle simulans, arma in Constantium cepit.

Magiam exercuit inspectis mulierum interioribus. Eutrop. Nazan. bello aggreditur Francos, eos videlicet, quos consuetudo Salios appellauit, ausos olim in Romano solo, apud Toxiandriam habitacula sibi praefigere praeceter. Ammian. Marcel. lib. 17.

Viennae agens, vt omnes nullo impediendo ad sui fauorem illiceret, adhaerere cultui Christiano fingebat, a quo occulte iam pridem desierat, arcanorum participibus: aruspinae augurisque intentus, & caeteris, quae Deorum semper fecere cultores. Et vt haec interim celarentur, die, quem Christiani Epiphaniam dicunt, progressus in eorum Ecclesiam, solenniter numine orato discessit. Amm. Marcell. Pagan. lib. 21.

Vbi abolitis, quae verebatur: adesse sibi liberum tempus faciendi, quae vellent, aduertit decretis aperiri templa, arisque hostias admoueri & reparari Deorum cultum statuit. Vtque dispositorum roboraret effectum, dissidentes Christianorum antistites cum plebe discissa in palatium intromissos monebat, vt ciuilibus discordiis consopitis, quisque nullo vetante religioni suae seruiret intrepidus. Id. libro 22.

Pulchrum nostris politicis exemplum, vt mixtis in eodem regno religionibus vel regnum perdant, vel ad alienam stirpem transferant. In Gallia Christum negauit, & postea se pontificem nominauit, ad templa Paganorum veniens & caeteris idem praecipiens. Hieron. in epist. Nepot.

Quoscumque audiebat esse Ecclesiae hostes, vel apostatas, fouebat. Quare Donatistis Basilicas restituit, quas Constantinus antea abstulerat, Iudaeis, &c. August. lib. 2. contra Petil. cap. 92. Opt. lib. 2. a quibus Donatistis fuerat appellatus & laudatus. Idem. epist. 148. 166. epist. Opt. lib. 2.

Iudaei a Iuliano Imp. persuasi templum Hierosolymis restaurare nituntur, sed igne & prodigijs inhibentur. Theod. lib. 3. cap. 20. Ammian. Ibid.

Christi imaginem fusilem a muliere, quam Christus sanauerat, positam apud Euseb. lib. 7. cap. 18. Trip. lib. 6. c. 41. & Theophy. in 9. Matth. euertit. Sed eam Christiani in Ecclesiam retulerunt, Sozom. lib. 5. c. 21. Socrat. lib. 3. cap. 24.

Periit incerto ictu in bello Persico, postquam annum vnum, & menses septem imperasset. Lertus.

Cum Delphos misisset consultum de belli Persici euentu, templum Delphicum terrae motu & fulminibus deletum est. Reditus ecclesijs concessos eripuit, ioco addens se facere expeditores ad regnum caeleste, quoniam in ipsorum libris scriptum esset, Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Ibid.

Iouianus Imperij noluit prius insignia suscipere, quam milites vno ore se Christianos profiterentur: negans se Christianum Paganis imperare posse. Niceph. lib. 10. cap. 28. Ruff. 2. cap. 1.

Idololaticas vanitates a Iuliano restauratas destruxit, quas postea Valens permisit. Theod. lib. 4. cap. 24.

Turpem pacem cum Persis agitare coactus est, ob res ab Apostata Iuliano infeliciter & Deo sinistro gestas. Historici, praeter Zosimum, qui Apostatam extollit.

Franci, Saxones & Alemanni. 40. vrbes ad Rhenum

fitas capiunt, quod causam præbuit Constantio Iulianum Cæsarem constituendi & præclara aduersus eos gerendi. Zosim lib. 3.

Bellum Persicum, in quo temeritate militum ad Singaram prærepta fuerat palma Constantio, & amissa Singara & Amida, deinde cum Sapore Nisibim iterum per tres menses obsidente pax tandem inita, iterum sub Iuliano recrudescit. Pompon. Eutrop. lib. 10.

Iouianus Athanasium & cæteros Episcopos, qui à Constantio eiekti fuerant, ab exilio reuocat & vniuersa Gentilium templa claudit. Socrat. lib. 3. cap. 24.

Solam Christianam fidem profiteri subditos iussit: bona Ecclesiis & clericis ab antecessoribus surrepta reddidit. Sozom. lib. 6. cap. 3.

Sarraceni cum Zocomo principe, paulò antè imperium Valentis religionem publicè suscipiunt. Sozom. lib. 6. c. 38.

* H V N C Marcellinus comes in Chron. tanquam hæresis suspectum præterit. Schismaticum & illegitimum pontificem facit Onuphrius. Nam ei superstitem fuisse Libericum, atque ita throni Apostolici administrationem solum consecutum, quod etiam narrat Sozom. lib. 4. cap. 15.

Alij rectius. Quare & extat vna eius epistola ad Athanasium, alios Ægypti Episcopos. Et factione Arianorum, cum multis aliis Catholicis, per martyrium sublatus est. Sozom. lib. 4. cap. 15.

Fuerat quidem ab Acacio Eusebij Cæsariensis discipulo & successore, in Liberij locum constitutus, velut Arianus. Hieron. in Acacio de Viris Illustr.

Sed tanta vis fuit Cathedræ Apostolicæ, vt martyrem potius, quàm hæreticum, vel hæreticis fauentem pontificem sustinere poruerit.

Vlphilas Gotthorum Episcopus Arianus, qui Vltiora Istri tenebant, Gotthicas literas inuenit & scripturas diuinas, in Gotthicam linguam primus transtulit. Socrat. lib. 4. cap. 33. Sozom. 6. cap. 34. Trip. 8. cap. 13. & 5. cap. 36. 38.

Hosius centenario maior moritur, de quo hæc feruntur.

Concilium Nicenum propè auctoritate sua confecit, Sardicensi quoque illud confirmanti egregiam operam præstitit. Sirmiensis vi adesse coactus, Arianæ formulæ verberibus compulsius subscripsit. Mediolanensi ab Hilario confirmatus non cessit. Inde atate vacillante similitudinem substantiæ, non vnitatem in Hispania docuit. Sulpinius & Isido. lib. de Viris Illustr.

Hinc fortasse Hosij deliramenta, apud Hilarium contra Constantium.

Valens Catholicam fidem Constantinopoli extinxisse videbatur, at vbi Greg. Nazanzenus eò, è suo Episcopatu translatus est: pro paruo oratorio, in quo conuentus primum habuit, maximum accepit, & Ecclesiam latentem, quanta esset, ostendit. Sozom. lib. 6. cap. 17. Socrat. lib. 5. c. 7.

Lucifer Sardinie Episc. Ichisma in Ecclesiam de non recipiendis Arianis in Sacerdotium, post eiuratum errorem contra D. D. Hilarium & Damasum excitauit, non hæresim. Aug. de hære. Gennad.

Eius magna erat autoritas, vt qui se nunquam Ariani alicuius communionem polluisset. Hieron.

Audæus anthropomorphita, Epiph.

H V M A N A.

Valentinianus militum consensu factus Imp. post. 30. dies, Valentem fratrem confortem imperij & Augustum nominat.

Anni mundi.

44 44

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

Romanum, in quo Felix electus est Papa, & aliquot ab Ecclesia separati. Plat. Isid. tom. 1. Conc. Ab Arianis tamen fuisse creatum volunt. Ruf. & Hieron. in Acacio de Vir. Illu. & Marcell. comes contra Niceph. 9. cap. 35.

Romanum aliud 48. Episc. omnibus Episcopis esse ad concilium veniendum.

Seleuciense in Isauria contra Arianos eodem tempore ab Orientalibus Episcopis actum, quo alterum Arimini ab Occidentalibus in Italia. Socrates & Sulpinius lib. 2.

Hilarius quartum iam exilium in Phrygia agens interfuit. Duo salutaria obiens, vnum quod Occidentalibus suspicionem Sabelianismi, ob Arianorum falsos rumores laborantibus, testimonium fidei reuera perhibuit, alterum, quod in resellendis Arianis socium se acrem exhibuit.

Biterrense contra Ariminenfis Concilij formulam, præside Hilario Iustaurie si ab exilio reuerso sub Iuliano Apostata. Ipse lib. de Synodis.

38
* M. FOELIX II. Romanus, an. 1. mens. 4. dies 2.

Patriarchis.

Alexandria Athanasio.

Antiochia Paulino.

Anni Christi.

356

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

368

Anni Christi Hierosolymis Cyrillo.

Constantinopoli Eudoxio Ariano.

Principibus.

Valente Ariano, an. 13. Ori. & Valentiniano Catholicico Occid. Impp. an. 11.

Sapore Persarum nono rege

Stheden Æthiopiæ pret. Joso.

Clogio. Franc. Duce.

CONC. Laodicensi contra Arianos confirmatum in Trullo. Isid. to. 1. Conc.

Lampfacenum. Eutrop lib 10. Niceph. 11. cap. 3. Hist. trip. lib. 7. cap. 12.

39.
n S. DAMASVS Lusitanus, an. 19. mens. 3. dies 11.

Vacat fedes dies 11.

Patriarchis,

nominat. Repressit Alemannos & Saxones, quorum primum hic fit in bellis mentio. Regnat annos. 11. Et circiter triennium Valens superstes fuit, in tugurio à Gothis concrematus.

Post eius mortem Gratianus & Valentinianus. 2. filij à Cæsaribus Augusti facti sunt, sed imperij sexto, ille Lugduni à Maximo Gallie præfecto: hic Viennæ inlidis Arbogasti Gotthorum ducis interfectus est. Ita vtrique eodem anno Theodosius Mag. quem Gratianus, dum viueret in imperij societatem asciuerat, successit.

n PONTIFICVM Romanorum vitas conscripsit, & opus ad sua vsque tempora perduxit, quas alij deinceps continuauerunt. A Damaso ad Nicolaum primum Anastasius S. R. E. Bibliothecarius. A Nicolao. 1. ad Alexandrum 2. Guillelmus alter bibliothecarius. Ab Alexandro. 2. ad Honorium 2. Pandulphus Pisanus. Ab Honorio 2. ad Honorium 4. quidam anonymus ex Martini Poloni opere de vitis pontif. Ab eodem Honorio vsque ad Urbanum 6. Theodoricus Niem Germanus. Ab Urbano 6. ad Martinum vsque quintum alius quidam incertus. Quousque Damasi liber, vt circumfertur, est perductus.

Multa alia scripsit. Extant aliquot eius epistolæ, ad Athanasium & alios episcopos Ægypti, ad Paulum Antiochenum, ad tria concilia Africæ, Professio fidei Catholica &c.

Per seditionem obtinuit pontificatum contra Vrsicianum. Ammi Marcell. lib. 27.

Vnde & sanguinariam eius ordinationem obiectant Augustino Pelagiani. lib. 6. contra Pelagianos.

Iudicio tamen Dei electum ait Ambrosius, Orat. contra Symmachium.

Biblius SS. à Hieronymo versis primus dedit auctoritatem, cum prius septuaginta interp. versionis vltus elier Plat.

Quod non obtinuit in psalmis, quoniam Clerus inueteratum cantum dediscere noluit. Plat.

Symbolum Constantinopolitanum in locum Niceni, cantari iussit ad Missarum solennia: quod vsque hodie perdurat. Sigeb. Rupert lib. de diuin. Offic. cap. 21.

In principio sacri, vt Confessio diceretur, instituit. Epistolas & Euangelia, vt nunc annuatim in Ecclesia leguntur, (per Hieronymum, infra) collegit. Honorius. lib. 1. cap. 28. citante Cassandro in Liturgia pag. 44.

Ita desit vetus versio, quæ erat 70. cæpit noua, id est, Hieronymiana. ex D. Gregorio præfat. in Job. Hieronymi enim, qui de Hebræo in Latinum eloquium sacras scripturas tantummodò conuertit, editione generaliter omnes Ecclesiæ vsque quaque vntur, pro eo quod veracior sit in sententiis, & clarior in verbis. Isid lib. de officiis.

Eius tempore fuisse Cardinales docet Volater. lib. 22. Anthropologiæ. Inuenio (ait) in antiquis tabulis apud Ecclesiam Aretinam Donationis cuiusdam Zenobij senatoris Romani, eidem Ecclesiæ vsque à tempore Damasi Pont. factæ, vbi est huiusmodi subscriptio, Et ego Io. S. R. E. Diaconus Cardinalis ex parte Damasi pont. laudo & confirmo. Itaque non video cur D. Hieronymus Damaso charus, non fuerit R. E. Cardinalis presbyter. nisi quod non magnos habebat reditus, non onerabat Ecclesiam nimis sumpibus, nõ erat &c. Non ergo placet, quod quidam scribunt nomen & dignitatem fuisse conditam à Benedicto 8. sub an. 1033 Nam & D. Gregorius Cardinalem sacerdotem commemorat, qui & Episcopus esse non desinit. l. 2. epist. 52 & 25 huic & dans vsum pallij lib. 7. epist. 5. Multa addere

possem contra hereticos, sed non sunt Chronologie. Aliud est insignia esse recentiora, utpote illis addita circa illum annum, deinde amplificata circa annum. 1250. ab Innocentio quarto, aliud Cardinalium rem & nomen veteribus fuisse incognitum.

Chorepiscopus sustulit, quos nunc suffraganeos, vel Episcopos portatiles appellamus. Episcopos, qui eis vtuntur, epist. 4. meretricibus docens esse similes, quæ statim (ait) vt pariunt, infantes suos aliis nutricibus tradunt educandos, vt suam citius libidinem explere valeant. Sic & isti infantes suos, id est, populos sibi commissos istis educandos tradunt, vt pro suo lubitu voluptatibus sæcularibus seruiant, &c.

Chorepiscopus autem Onuphrius in Epitome Romanorum Pont. interpretatur coadiutores, vt Linum & Cleotum ait fuisse Chorepiscopus, siue coadiutores Petri. Et sic sumere videntur Græci, vt Basiliius Epistola ad Chorepiscopus, & Canon Nicenus & Antiochenus decimus & Synodus Neocæsariensis.

Damasum rogauit Theodosius, vt alicui viro docto officium Ecclesiasticum committeret ordinandum, atque ita Hieronymo commendauit, qui Psalterium per ferias distinxit *Beletius ex hist. Longobardica.*

Cum antea recto ordine diceretur, non habita ratione dierum & materiæ.

Atque hinc fortasse Canonicarum horarum institutionem ei, & D. Hieronymo & Ambrosio assignant Sigebertus in Chron. & Radulphus Tungrensis, quod & confirmet Psalmodum per totam Hebdomadam iam indetum in Romana Ecclesia, tum in Mediolanensi distributione.

Sed refragatur ipse Hierony. qui epistolis ad Lætam & ad Demetriadem, earundem horarum vltim non nouum, tum fuisse disertis verbis ostendit.

Quare & constitutio Apostolica memoratur apud Clementem, lib. 8. *const. c. 40.* & Cyprianus multo antè, earum institutionem confirmauit sub finem libri de Oratione Dominica, & Athanasius lib. de Virginitate, & Basiliius in regulis fusiis disputatis interrog. 37. & in Asceticis pag. 381. Græci exemp.

Gregorius Nazianzenus cog. Theologus, qui Constantinopolitanam sedem ab Arianis Episcopis purgavit & Catholicis reddidit in annos. 45. sub quinque aliis pōtificibus Catholicis, Nectario an. 16. Chrysothomo 6. Arfacio 2. Attico 20. Sifinnio vno, vsque ad Nestorium.

Basiliius Cæsariensis, qui sub annum. 379, Deo agit animã, quo obeunte Ambrosius Episcopus Mediolanensis fit in annos. 30.

Cæsarius Nazianzeni frater, Greg. Nyssenus Basilij, Euseb. Samosatenus.

Euseb. Vercellensis. Theotimus Scytharum Episcop. Timotheus Alexand. Cyrillus Hierosolym. Philaster, Eustachius, Exuperius, Ambrosius Mediola. Martinus Turon. de quo Niceph. lib. 9. cap. 16. Sozo. lib. 3. cap. 13. S. Romanus Gal. Vegetius, Eutropius, Themistius Philosophus, insignes scriptores.

Hilarius Phrygius vates.

Effrem eremita, qui circiter trecentas versusum myriadas composuit, ad Rythmos & numeros Harmonij hæretici, quæ in templis postea Syrorum cantari consueuerunt. *Sozom. libro 3. cap. 16. Theod. lib. 4. cap. 29. Niceph. lib. 9. cap. 16.*

Ambrosius ritum Antiphonarum, seu responforiorum hymnorum

Anni mundi

4457.

4476

Alexãdria Athanasio deinde Petro 2. an. 7. Timotheo an. 7. Theophilo an. 27.

Antiochie Paulino.

Hierosolymis Cyrillo. Constantinopoli Eudoxio Arriano, mox Euagrio D. 1. Demophilo an. 10. Gregorio Nazianzeno, an. 4.

Maximo inuasore an. 1. Nectario. an. 17.

Principibus.

Valentiniano quinquagesimo, Valere, an. 3 et eo exusto, Theodosio. 1.

Magno an. 27. Orient.

Gratiano & Valentiano. 2. fratrib. an. 6

Occid. Imp.

Sapore Persarum reg.

Artaxerse 2. an. 4. Sapore 3 an. 5.

Sibenden Æthiopia, deinde Zacham, ann. 9. inde San. an. 13.

Clogio, & post eum, Marcomero Frac. Duce.

Anni Christi

369

388

Anni Christi

383

377

CONCIL ROM ANUM DE S. Spiritu contra Arium, Macedonium. Phetinum, Auxentium, Mediolanensem & Appollinarem Hieron. in Chron. Isid. in Damas. Hist. trip. 9. c. 5. 12. 13. 14. 16. cui interfuisse Theod. Imp. significatur apud Theod. lib. 5. c. 9. & D. Ambrosium, ibid. & ipse epist. 90. In eo additur Niceno Symbolo, *FILIOQUE*, contra eos qui dicebant S. Spiritum esse filium filij, nepotem Patris, vt legi in quodam manuscripto libello Græco anonymo de S. Spiritu a filio processione à me verso, sed nouum edito, quod conuenit cum Hug. Eteriano lib. 3. de process. Spiritus sancti, ca. 16. Et cum Magist. Sent. lib. 1. dist. 11. Errat enim Beza, qui in suo nouo Testam. inter ea, quæ à Synodo Constantin. Symbolo Niceno addita fuerunt, hanc dictionem reponit, *summa antiquitatis ignoratione.*

Illyricum, de Trinitatis vnitae, Theod. 4. cap. 9. Hist. trip. 7. c. 8.

Anni mundi

4471.

4463

hymnorum, è Græca ecclesia in Latinam transtulit. *sigeb. in Chron. Nauder. Isidor. lib. diuin. Off.*

Illorum primus auctor apud Græcos creditur fuisse Ignatius. *Socrat. 6. cap. 8. Niceph. lib. 13. c. 8.*

Orientis Episcopi Apostolicæ sedi, tanquam filij debitam reuerentiam præstant. *Theod. lib. 5. c. 9. & 10.*

Sine Romani Episcopi, cuius ante omnia sententiam cognoscere oportet, neque Vincentij, quem ad Synodum Ariminentem loco sui miserat, consensu, Synodi nullam habent firmitatem. *Theod. lib. 2. cap. 22. in epistola Romani concilij.*

Diodorus Tarsensis Episc. Chrysothomi præceptor, neglectis allegoriis, simplicem rationem interpretandi scripturas celebrem reddidit. *Soc. lib. 6. c. 3. Sozo. lib. 8. c. 2.*

Scriptit præter innumera alia Chronicon, corrigens errorem Eusebij Pamphili de temporibus. *Suidas.*

Gratianus Imperator Episcopos Catholicos à Valente eictos, ab exilio reuocat, Arianos sacris ædibus expellit, *Theod. lib. 5. cap. 2.* legem fert, vt cuncti subditi eam religionem retinerent, quam Damasus Rom. Pontifex & Petrus Alexandrinus custodirent. *Sozom. lib. 7. cap. 4. l. Cunctos populos. C. de summa Trinitate, & fide Catholica.*

Pontificis Max. titulum sibi ab imperio oblatum recusauit, quod penes ciuilem magistratum ius sacrorum esse negaret. *Zosim.*

Arianas de Deo disputationes lege vetuit. *Sozo. libro 7. cap. 6.*

Theodosium consortem imperij nominat, & cum eo. 4. regnat. Lugduni à Maximo interficitur. Hinc Maximus imperij vsurpator eos motus excitat, quos Ambrosius apud ipsum legatione fungens, Valentiniani nomine, explicat, epist. 27.

Moritur Athanasius an. 377. cum Episcopatum Alexandrinum pace belloque gessisset annis 46. post multiplicia illa pro Ecclesia certamina, quorum similia Episcoporum aut doctorum Ecclesiæ, neminem sustinuisse vnquam legimus. *Nazan. Soc. Sozo. Hic. in Chron.*

Nam præter quotidiana & continua exilia sub Constantio, latuit in puteo aquam non habente, in quo nunquam solem aspicere posset, sex totis annis, vbi suum Symbolum condidit. *(Nauch. 12. generat)* Toto ferè Iuliani imperio Alexandria occultitur, cum per orbem ad necem conquireretur. Sub Valente continuos. 4. menses in paterno delituit sepulchro, &c.

Hieronym. Epistolas & Euangelia, vt hodie habet Ecclesia, colligit & ordinat Damasi iussu *Radulphus de canon. Obser. cap. vltim. Beletius ration. diuin. cap. 57. Bero libr. de Missa.* cum prius ex institutione Alexandri Epistola & Euangelium satis incertum legeretur. *Honorius lib. 1. c. 88. citante Cassandro in Liturgicis pag. 44.*

Extat liber, qui Comes dicitur à Pamelio magna diligentia vulgatus. Hoc verissimum ex eo intelligitur, quod antea Patres vetustiores lectionum duntaxat meminerunt in genere, vtriusque testamenti, post Damasum etiam certarum lectionum Apostolicarum & Euangelicarum, vt Ambrosi. Aug. Leo Pap. Saluianus, Cæsarius, Chrysológus, quorū etiam quatuor posteriores translatione D. Hierolymi vsos constat.

Hieronymus aliqua alia in ecclesia instituit, vt etiam ipse D. Gregor. notat epist. 1. ad Ioan. Syracusanum, quam citat Amalarius, *lib. de officiis Ecclesia. 4. cap. 33.*

In chartis Ecclesiasticis iuuit Damasum, & Orientis atque Occidentis consultationibus respondit, *ipse epist. ad Geruntiam.*

Romam cum Paulino Antiochię & Epiphano Cyri Epif. copo, cum traxit ecclesiastica necessitas. *Ad Paulin.*

Auctor fuit nouę Latinę editionis, quam & ipsi Hebręi fatebantur esse veracem. *August. lib. 18. de Ciuitat. cap. 43.*

Quam Apostolica sedes iam inde à Damaso vulgatam fecit, cum antea varia è. 70. interpretibus expressa conuersio in pretio esset. *Platina in Damaso Greg. prefat. in Iob. & lib. 20. in Iob. c. 23. & pref. Moralium. cap. 5 & lib. 11. Sic Isid. lib. 2. & 6. Etymol. cap. 5.*

Vnde eius præfationes & argumenta, singulis libris præfiguntur huius editionis, propter quam & cum qua cõscripta sunt. *Ipsè ad August. epist. 11. inter epistolas Augustini.*

Quare & illam ei tribuunt Hebręi, R. Selomo sapius, nõquam eum sine laudis præfatione nominans, & interdum ad locorum aliquorum explicationem allegas, titulo ספר החכמה *R. Ioseph Albo lib. 3. hikkarim, 25. eum חכם המדע* sapientem translatorum appellans. *R. Kimhi in Psalm. 110. Elias in Tisbi, & in Rad. תרעא* apud Kimhi sub nomine חכם גדול *sapientis vel docti Hieronymi.*

Damasi decimus annus, fuit & vitę & impetij Saporis Persarum regis noni septuagesimus & vltimus.

Saraceni & Gotthi fiunt Christiani. *Socrat. 4. cap. 33. & 36. & labuntur in Arianismum. Iornand. de reb. geti. & Ab. Vspergenfs.*

Messaliani, qui Psalliani, Euchitę q. orantes & Enthoufiastę. i. Deo afflati, vocantur, negant carnem Domini prodesse vel obesse sumptam in sacramento Eucharistia. *Theod. 4. cap. 11. semper orant, docent Baptismum non conferre gratiam, nec expiare peccatum, nec opus esse ieiunare, & à cibis quibusdam abstinere. Hist. trip. 7. cap. 11. Damasco. de hæres. August. her. 57. Theod. lib. 4. fab. her.*

Vocantur & Valentiniani, quod his Valentini & Valentis temporibus pullulauerint. Item Bogomili. *Hermenopolus. lib. de sectis.*

Vigilantius & Iouinianus hæretici, ille SS. venerandos & orandos, eorum item reliquias osculandas & scpulchra veneranda negat: ceremonias ecclesię, vt cereorum accensionem, ieiunia (Hieron. ad Riparium) despuit: continentiam hæresim, pudicitiam libidinis seminarium esse (libro contra Vigilantium) hic damnat delectum ciborum: monachis & monialibus post votum nuptias permittit: asserit peccata omnia esse æqualia: virginitatem eiusdem esse meriti cum coniugio: liberum esse hominem post Baptismum ad bene agendum, sed non ad peccandum: nullam meritorum distantiam fore in futuro sæculo: eum ideo anathematizat. *Aug. de temp. in festo Trinit. serm. 3. & lib. de hæres. in eos scripsit Hier. tom. 2. & ad Riparium.*

Hæretici Nestoriani negabant Corpus Christi esse in sacramento, nisi in ipso vsu. *Cyri. epist. ad Cæsaryum, & Tho. 3. par. 9. 72. art. 10.*

Heluidiani Virginitatem D. Marię oppugnantes. *Aug. de her. Hieron.*

Nihil in doctrina Catholica à tempore Apostolorum ad hanc vsque ætatem immutatum fuit, maximè Romę. *10. Caluinus Instit. Gallic. lib. 4. cap. 2. sect. 3. & epist. ad Sadoletum.*

Statue tibi quæso (inquit) ob oculos veterem illam Ecclesię faciem, qualem Chrysofomi aut Basilij ætate apud Græcos, Cypriani, Ambrosij, Augustini sæculo apud Latinos extitisse: ipsorum monumenta fidem faciunt.

HVMANA.

Athanaticus, anno primo Damasi. i. 369. electus dicitur in regem

Anni mundi.

4471

Aquilense, præfente D. Ambrosio contra Palladiũ & Secundinũ Ariani Zantes, (quod Beza & alij perperam existimant fuisse vniuersale.) Ex Gallia & Italia.

Valentinum in Gallia, episc. 30. sub Gratiano, cui Fægadius, siue Sabadius ep. Agēensis præfuit. Isid.

Mediolanense paucorum Episcoporum, contra hæresim Iouiniani, qua negabat Mariam in partu fuisse Virginem. i. peperisse Christũ integris virginalibus claustris. Ambros. epist. 80. & 81. Aug. de hæres. c. 82. & lib. 1. contra duas literas Pelag. cap. 2.

Anni Christi.

383

Anni Christi.

Cæsaraugustanum in Hispania cõra Priscilianistas. Sulp. lib. 2. hist.

Schisma 2.

Vrsinus, siue Urciscinus sedit in schismate contra Damasum. Ruf. 2. cap. 10. Ammia. Marcell. lill. 27.

40.

388 O S. SYRICIVS, alias 4476.

Vrsinus Romanus, an.

403 15. mens. 11. dies 25. 4491

Vacat sedes dies 20.

Patriarchis,

Alexandria Theophilo.

Antiochia Paulino, de inde Flauiano, an. 34.

Anni mundi.

regem Gotthorum siue Getarum. A quo rerum Hispanicarum scriptores Gotthorum reges numerare incipiunt, anno. 5. Valentis. *Isid.* qui Christianos crudelissimè est persecutus, vt eorum plurimi in Romanum solum fugerint, tanquam ad fratres. *Oros. lib. 7. cap. 19.*

Rebus deinde inter ipsum & Fridigerum diuisis, Gotthi se mutuis cædibus attriuerunt.

Athanaticus autem rerum potius, à Valente missis facie dotibus hæreticis Arianismo cum tota sua gente imbuitur, quo gens infecta fuit per 213. annos, id est, vsque ad Ricaredum à Leandro Hispanensi conuersum, *Isid.*

Transito Danubio, Valenti se dedentes Gotthi, Thraciam habitandam accipiunt, sed seruitutis impatientes mox rebellant, & Valentem bello superatum in villula exurunt.

Terentio Duci Maximo, à victorijs ex Armenia reuertenti, Ecclesiam vnã Antiochię Catholicis perenti, Valens denegat, atque aliud petere iussit. *Niceph. libro vndecimo capitul. 11. cap. 49.*

Gotthi ab Hunnis gente Scythica suis sedibus expelluntur. *Niceph. lib. 11. cap. 48. Bonfi. 2. dec. 1.*

Hunnorum gens Barbara prius incognita, subito Valente Imperatore emerfit, ex Asia transiens in Europam, Cimmericio Bosphoro è limo, quem Tanais fluuius conuehebat, terra constrato, Scythas trans Istrum habitantes inuasit, id est, Gotthos, Taifalos, &c. *Zosim. lib. 4.*

Valens & Valentinianus studiis religionis, sæuiente Arianismo inter se discordant, vt paulò antè Constantius & Cõstans, & mox Valentiniani filij Gratianus & Valentinianus minor.

Nam Catholici fuere Constans, Valentinianus maior, Gratianus.

An. 385. Maximus militum præfectus Gratiani Imp. in Britannia militari fauore imperator aduersus Gratianum ipsiũ appellatus, tantas mox opes adeptus est, vt ex Britannia in Galliam penetraret, ac Gratianum Treuiris fugientem, apud Lugdunum occiderit, & Gallias Hispaniasque sibi adiunxerit. *Sulp. lib. 2.*

Apud quem legationis munere fungitur, nomine Valentiniani Iunioris Ambrosius, *ipse epist. 27. & seq.*

Occidentis imperium occupauit annis quinque, sequenti obiit Damasus.

Valentinianus. 2. à suis cubicularijs Viennę Gallorum occiditur.

Theodosius à Gratiano imperator Orientis creatus, à Miletio Episcopo Antiocheno, fascibus imperialibus exornatus est & Diademate coronatus. *Sigeb. in Chronico.* Vel potius à Paulino.

Certè apud Zonaram ex verbis Ambrosij, quibus Theodosius, cum Synagogam construeret, aggressus est colligitur, ab aliquo sacerdote diademate fuisse decoratum.

Atque hic primũ hunc morem coronandi Romanos principes reperit, nisi quod Ambrosius epist. 33. ex veteri iure donata à Sacerdotibus imperia, non vsurpata testatur.

Hinc Alanos, Gotthos & Hunnos vicit, suditque. Cum Persis pacem pepigit. Maximum tyrannum apud Aquileiam extinxit, Victorem eius filium necauit. Eugenium alterum tyrannum atque Arbogastem oppressit. Optimis legibus imperium rexit, vt cum lege ministeria lasciuia, psaltriaque comestationibus adhiberi prohibuit. confobrinarum nuptias vetuit. Sicque in pace vtrumque imperium Arcadio & Honorio reliquit, corpore eius mediolano, vbi excefferat, Constantinopolim transla-

to Augusto, Traiano & cæteris principibus melior, &c. *Ex Sexio Victore Pagano.*
 Gotthi mortuo Athanarico, illius ditioni se subdiderunt. *Oref. & Isidor.*
 Sed post Alaricum regem creant, de quo mox.
 Romani Gallique Franconiam inuaserunt. Clodio in prælio cecidit. *Eus lib. 10. Tritte.*
 Ammianus Marcellinus historiam Romanam ab anno Christi. 98. vsque ad 382. pertexit. Sextus Aurelius Victor ab Augusto, vsque ad mortem Theodosij siue annum Christi 400.
 O **Q**UATUOR reliquit epistolas, quarum vna damnat Iouinianum.
 Priscillianistæ in Hispania præsertim, quorum auctor sæculi gladio percussus est. *Sulpicius. Hier. in Chron.*
 Heluidiani siue Antidicomarianitæ. *Augustinus de h. ref. Epiph.*
 Dorotheus hæreticus, à quo Psatyriani, siue Gotthiani, Meliuiani, Patriciani, & Symmachiani. *Epiph.*
 Priscillianus in Hispania, Gallæcia ex Manichæorum & Gnosticorum dogmatibus hanc sui nominis hæresim condidit. *Prosp.*
 Magicas artes ab adolescentia nouerat. Præcipuè autem mulieres deprauauit, quod rerum nouarum studiosæ, quod fide imbecilla & curioso ingenio sint. *Sulp. lib. 2.*
 Romam venit cum turpi scæminarum virorumque comitatu, Damalo se purgare cupiens, sed ne in conspectum quidem eius admissus est. Regressus Mediolanum æquè sibi aduersantem Ambrosium reperit. *Ibid.*
 Eius sectatores ad occultandas contaminationes, & turpitudines suas habebant in suis dogmatibus hæc verba *Iura, periura, secretum prodere noli. Aug. in lib. de h. ref.*
 Verbum perfectionis & scientiæ sibi vendicantes, soli cum solis clauduntur mulierculis, & eis inter coitum, complexusque decantant, &c. *Hier. contra Pelagian.*
 Abyla fuit Episcopus, non Phœnices in Syria, vt putauit Erasmus in Epist. Hieron. ad Ctesiphontem, sed Hispaniæ, vt ex Aug. patet.
 Damnatus prouocauit ad Maximum tyrannum, auditus Treueris, eius gladio punitus est. *Hier. in Chron.*
 Epiphanius Salminius in Cypro. Theophilus Alexandrinus, Synesius Cyrenicæ Episc. Optatus. *ipse lib. 2.* Isychius presbyter, Paulinus cognom. Humerius, Pacianus Barcinonensis, Fæbadius Agennensis, Delphinus Burdegalensis, Pontius apud Ausonium. Claudianus poëta. Exuperius Tholosanus.
 Iussu Theodosij fana Paganorum à Iuliano Apostata & Valente aperta clauduntur, & sacrificia prohibentur, pecunia, quæ ad ea è fisco ministrabatur, denegata. *Zof. lib. 4. Theod. lib. 5. ca. 20.*
 Ad senatum, qui patriis sacrorum ritibus inhærebat, orationem habuit, vt Christianam fidem amplecterentur. *Ibid. in fine.*
 Arianos, cum per annos. 40. oratoria Constantinopoli tenuissent, vrbe expellit. *Socr. lib. 5. ca. 7.*
 An. Christi 400. præfinitè D. Ambrosius mortuus est, quo anno etiam D. Ioannes Chryf. Patriarcha Constantinop. creatus est. Quare putarim ex Ambrosio, Chrysofomum sua commentaria in epistolam ad Hebræos deduxisse, non contra.
 Per Iouium & Gaudentium comites, omnia Idolorum templa spoliata Theodosij imperio. Symmachus reiectus, qui aram Victoriæ in senatu restitui procurabat. *Prosp. parte. 3. de*

promiss.

Anni
Mundi
4476.Hierosolymis Cyrillo,
mox Ioanne 2. an. 29.Anni
Christi.
388Constantinopoli Nectario,
deinde Ioanne Chrysofomo an. 6. mens. 3.
dies. 26.

Principibus.

Theodosio Mag. quinquagesimo quarto cum
Valentiniano 2. an. 7.
post necem Maximi in
Imperium restituto, &
eo mortuo cum filiis Honorio & Arcadio Jmpp.
an. 3.Sapore 3. deinde Varanane an. Cog. Cermasat.
an. 11. hinc, Isidigerde an.
21. Persarum.

403

Anni
Christi.
388San Æthiopiæ, deinde
Igga an. 18.Marcomero Franc. Du-
ce.CONC. Carthaginense 2. in
Trullo confirm. in quo canones 12.
eduntur.

Romanum.

Burdegalense contra Priscillianum
presentis Martino. seuer. lib. 2.
Prosp. in Chron.Telense contra Iouinianum. Isid.
Tom. 1. Conc.Carthaginense 2. Episc. 4. 4. in quo
can. 49 cui interfuit Aug. Prosper
in Chron. confirmatum in Trullo.

403

Anni
Mundi.
4476.

Promiss. ca. 38.
Nectarius Constant. patriarcha sustulit Pœnitentiarios, quorum scilicet munus erat publicam & solennem pœnitentiam iniungere; abrogan. pœnitentiam publicam, id est, publicam confessionem & satisfactionem, occasione cuiusdam muli ris, quæ iussa cum ieiunio & oratione in Ecclesia permanere (id est, publicè pœnitentiam agere) vitata fuerat. Sicque publicam confessionem & satisfactionem in priuatam vertit. *Hanc interpretationem probat. Spenceus cen. 7. Apophtegmatum è 5070. libro 7. cap. 16. Socr. libro 5. cap. 19. Niceph. libro 12. cap. 28.*

Eam Confessionem quod imitatus Léo magnus in Occidentis partibus paulo post, sufficit (inquit) deinceps reatus conscientiarum solis sacerdotibus indicare confessione secreta, & remoueatur tam improbabilis consuetudo &c. Epist. ad Episcopos per Campaniam & Pilenam.

Sub an. 400. obit D. Martinus tot miraculis in Gallia clarus, vt veteres Galli ab eius obitu passim annorum suorum enumerationem duxerint.

Eodem anno moritur D. Ambrosius, cui succedit Simplicianus, quem Augustinus initio sui Episcopatus consulit de Iacob electione & Esau reiectione, contra Pelagianos. *Prosp. respon. 1. a. 1. excepta Genuensium.*

Augustinus deinceps viginti amplius annis contra inimicos gratiæ Dei Pelag. Catholicam aciem duxit. *Idem pref. lib. de Gratia contra Collatorem.*

Hinc minister Gratiæ & admirabilis gratiæ prædicator, ab eodem passim dicitur.

Præter Pelagianos confecit Manichæos, Donatistas & Arianos: Nam eius cum adhuc esset presbyter conflictatio fuit publica duobus diebus cum Fortunato Manie. in vrbe Hipponensi, adhibitis notariis, qui singula exciperent, in qua intellex Fortunatq. non fuit conuersus, sed tantum percussus. Altera in eadem vrbe, tribu diebus cum Fælice Manichæo, sed exitu fœliciore. Tertia fuit celebrior in eodem etiam loco, cum Maximiano Ariano, sed nullo successu. Extant harum collationum acta apud Aug. Quarta Carthagini cum Palcentio comite Ariano, vbi Laurentius iudex epist. 174. & 178. Quinta cum Donatistis de Ecclesia, quam, Balduinus, emendam & illustratam edidit. Sexta cum Fortunio Episcopo Donatista, &c.

HUMANANA.

Theodosius senior exemplo Constantini magni Cyclum Paschalem ordinandi curam mandat Theophilo Alexandrino Episcopo & mathematico: & inter Mathematicos, qui in Ægypto erant celeberrimi, versanti. Ille Cyclus dicitur Alexandrinorum & Græcorum, cui dum non acquiescit Innocentius in Epist. ad Aurelium Carthagi. Episcopum tempore Augustini, Dionysius Abbas Romanus, item Mathematicus, ad suum, quem tamen paucis mutatis ex illo Alexandrino duxerat, paulo post tempore Leonis Magni, vel iuxta alios Bonifacii, nostros austruxerat. *Ex stoffero & comptorum Eccl. auctoribus.* Ea Theodosij ætate Olympiades desierunt celebrari, & earum loco substituta sunt Indictiones. *Cærenus.* Ex constitutione Constantini, supra.

Rei militaris duces, tribunos, cæterosque præfectos duplo plures constituit. Vnde factum, vt fisco nimis annonis grauaretur. Nam quilibet eorum non partem suam, sed lucrum integrum, ac si pauciores fuissent, col

4491

ligere volebat *Zosimus lib. 4. Si impio credendum* Cum contra grauationes subditorum veritus, multis e suo restituit. *Victo & ipse Paganus.*

Anni mundi.

Postremus Romanum Imperium integrum, in Occidente & Oriente tenuit.

4476

In schola Romana tres Oratoriae, decem Grammatices quinque Sophistas siue logicae professores, vnum Philosophiae, duos iuris & legum doctores instituit. *leg. Vniuersos, Cod. de studiis liberalibus vrbis Romae.* Edictum hortatu Amphilochoij Episcopi conseribit, quo Ariani ex vrbibus eiciantur. *Theod. lib. 5. c. 16.*

Leges scripsit, quibus mandabatur lucorum Idolis dicorum destructio. Constantinus enim sacra demonum profus sustulit. Fana tamen non subuertit, sed inaccessa esse iussit. Quod continuarunt filij. Iulianus impietatem renouauit. At Iouinianus paulo post Imperium adeptus, rursus simulachrorum cultum prohibuit. Quibus legibus Valentianus Europam gubernauit. Valens vero cunctis aliis, quam delegissent religionem, permisit, cum solis autem Catholicis bellare nunquam cessauit. Toto igitur ipsius Imperio, in aris ignis ardebat, simulachra libationibus ac sacrificiis honorabantur, in foro publicae epulae dabantur, initiati orgijs Bacchi cum parmis curstabant, canes discerpentes, infantentes, bacchantes, & alia idololatrata peragebantur. Huic succedens Theodosius, ista omnia funditus euulsa sempiternae obliuioni tradidit. *Theod. lib. 5. c. 20.*

Idolorum ergo cultus, qui Constantini constitutione deinceps negligi & destrui coeperat, Theodosio imperante collapsus est. *Ruff. lib. 2.*

Idigerdus persecutionem decimam quintam mouet in Perside, quae annos 30. durauit. Nam continuatur a Gororane filio. *Theod. lib. 5. c. 39.*

Symmachus vrbis praefectus Idolorum pontifex minor, & quidam Romani Gentiles veterem religionis vltum fieri, aram Victoriae quam Gratianus euerterat, in curia Romana restaurari, vltales de fisco ali postulant apud Valentinianum. His responderet Ambrosius duabus epist. 30. & 31. & obtinet. Relatione suam oratione siue epistolam vocabat Symmachus.

Theophilus Alexandrinus praeter caetera, Cyclum de obseruatione Paschae, per centum annos digessit: & Laterculum inscripsit.

Idque propter exortas de celebritate Paschae, inter Latinos & Graecos controuersias, quod Latini iuxta Concilium Caesareae Palaestinae nolent vnquam Pascha excedere vigesimum primum Aprilis: ne illud celebrarent mente immundorum, id est, secundo. Cum enim aequinoctium a Patribus Nicenis esset fixum. 21. Martij, & inter. 21. Martij & 21. Aprilis sit mensis integer, id est, dies 30. quicquid illum limitem excedebat, contendeabant ad secundum ab aequinoctio mensem, in lege immutatis ad celebrandum Pascha assignatum, pertinere.

Quae interim contentiones, etiam si interuenisset Ambrosius epist. 83. per hunc Theophili Cyclum non ita sunt oppressae quin adhuc renatae sint sub Innocentio, Hilario, Leone, donec res composita per Dionysij Abbatis Cyclum, de quo suo loco.

Idque, quia intercalationes non fiebant apud utrosque eodem modo & anno. Quod fere bis recurrebat intra 19. annos, dum in Aurei siue Chaldaici numeri dispositione inter se differrent. *E Stofleri Romano Calendario.*

Marcomerus Francor. Rex Gallias inuadit, ac omnia loca quae Maximus occupare creditur praeter Armoricaam siue Britanniam minorem, quo caelo a Valentiniano regnum penes duces aliquandiu fuit.

4491

Anni Christi.

388

Carthag. 4. cui subscripsit Aug. Tom. I. Coc. habet can. 104. confirmatum in Trullo.

403

Anni mundi.

4476

ANNVS Domini CCCC. quo praefinitae Arcadius & Honorius, & apud Persas, Idigerdes adeunt imperium, D. Martinus & Ambrosius moriuntur, Ioann. Chrysostomus pontificatum Const. Augustinus Hipponensem suscipiunt.

Hoc quarto aeculo continuatio doctrinae sic habuit. *Missae Basilij, Ambrosij, Cyrilli Hierosolymitani, Damasi, & Hieronymi in libro, qui inscribitur Comes, eius ritus apostolici apud Basil. cap. 17. de Spiritu sancto. liberum arbitrium. Athan. contra gentes. Basilij lib. 3. contra Eunomium, Nazianzenus oratione coram Gregorio patre habita. Epiph. lib. 1. Panarij, manifestum est clarumque ac minime ambiguum, quod liberum arbitrium exhibuit nobis Deus, &c. Hieron. Epist. ad Cresiphontem, ad Demetriadem. In Es. lib. 3. & alibi, qui tamen contra Pelagianos scripsit. Nyssenens lib. peculiari, de lib. arbitrio. Lactantius & caeteri. Iustificationem non excludere praesentem dispositionem, vel futura bona opera. Ephrem lib. de vera poenitentia. Hier. lib. 8. com. in Esaiam & in 4. Daniel. Hinc bona opera partes iustitiae, Nyssenens orat. 2. de amandis pauperibus vocat. Praestandum enim aliquid esse ex proprio, Hilar. cap. 7. in Matt. & in praef. in Psalmos. Nazianz. orat. de pauperum cura. Amb. epist. 82. Bona opera. castitas, continentia, humilitas, obedientia, caeteraeque virtutes animae penna sunt, quibus ad Deum subuolat, Ephrem lib. de beatit. anima c. 2. & in lib. de extremo iudicio, & Ser. de virginitate. Athan. Apol. ad Constantium. Basilij Ser. exhortatorio de renuntiatione huius saeculi, & lib. de virginitate & in Asceticis: Theophil. Alex. lib. 3. Pasc. Denique tota haec aetas sanctis operibus plurimum tribuit. Imagines, Prudent. *Εὐὶ θεῶν* carmen de Cassiani imagine posita, super memoria martyris. Nazianzen. 40. epist. ad Olympium exempl. Graeci. 49. Latini, tempore suo templa statuis (αὐτιάσι) exornata fuisse. & lib. de insomnio de Anastasia Ecclesia *ὄν τοῖς καὶ μετὰ λαυροῦ ἔδος ἑλίσι μαθητῶν, πλεονεξίαι παυροῦ τοῖς τετραετα τεμόδωρον.* Cum quibus etiam est superbum templum Christi discipulorum, lateribus crucis pictura figuratis quadrifariam insectum, de imagine Crucifixi Athanasius librum edidit. Imaginem Christi a Iuliano Apostata euersam, Christiani in Ecclesiam referunt. Soz. lib. 5. cap. 21. Constantinus signum Crucis sibi monstratum in caelo in militaria vexilla transformat, in dextra sua signum aliud crucis ex auro fabrefecit. Euf. 1. vita eius. Probianus nolenti crucem adorare, Deus apprensus signum monstrauit crucis: quod erat positum in altari eiusdem Ecclesiae. Idem lib. 2. Crucifixi imago in adibus imperatoris posita cum gemmis &c. lib. 3. Nyssenens orat. in Sanctum Theodorum imagines esse idiotis & simplicibus instar librorum, quod Gregorius magnus apud Latinos repetiuit lib. 7. epist. 104. ad Serenum, De Sancta Cruce. eius inuentio fuit huius saeculi, Ruff. lib. 1. cap. 7. & 8. Amb. de obitu Theod. Euseb. in Chron. & de vita Const. Hieron. Indeque distributio in maiores partes, ad quas adorandas semel in anno undique concurrebatur, praeritum Hierosolymam, Paulinus Nolanus epist. II. ad Seuerum Sulpitium. Item in particulas, adeo ut ligno S. Crucis tota continens repleta sit, Cyrillus Hierosolym. catech. 4. propter tot per orbem fragmenta credita se multiplicare, & habere impuribilem virtutem & indetribilem solitariatē, Paulinus 1 bid. Caetera Prud. Hymno ante Somnum. Ephrem de aematura spiritali c. 2. & lib. de poeni. c. 3. &c. Primatus Romani Pontif. Ambrosius 1. Tim. 3. ubi Damasum vocat rectorem eius Ecclesiae, quae Domus Dei & Columna & firmamentum ab Apostolo dicitur (.i. vniuersalis) nam talem illo loco describit Apostolus. Hiero. passim. Concilium Nicenum, &c. De poenitentiae partibus, Exomologesi, contritione, satisfactione. Ephrem. lib. 2. de compunctione cordis c. 3. Hilar. in Ps. 118. ad illud, Exitus lacrimarum transferunt oculi mei. Pacianus ad Sempronianum. Epiph. in Panario & quotquot scripserunt libros, sermo, tractatus, homiliae de poenitentia & aduersus Nouatianos & Meletianos, qui negabant sacramentum poenitentiae esse in Ecclesia. Veritas corporis & sanguinis domini in Eucharist. & transsubst. Athan. lib. de Christi imagine. Nyssenens in orat. caeterica, qui & tractatum scripsit de transmutatione corporis & sanguinis domini apud Nicetam lib. 18. orthodoxie Cyrillus in mystagogicis. Et quotquot illa aetate huius mysterij meminerunt, quorum testimonia Garetus in librum collegit, Tomstallus & plerique alij. Missam esse sacrificium. Nazian. 1. in Iulianum. Mox sacrificij incruenti oblatione manus commaculat. Amb. ep. 33. Missam facere, offerre, offerre sacrificium. Item precatatione prima preparantis missam. lib. 4. de sacram. lib. 1. offic. 48. Athanas. q. 34. ad Antio. Euseb. lib. 1. cap. 10. de Demost. Concil. Nicenum 14. can. Hieron. epist. ad Hecabiam & ad Euagrium. Tota denique illa aetas, ut Rossensis, Sanctius, Canisius & alij demonstrarunt. Missarum solennia & ritus. In Liturgia Basilij. In Missa Ambrosij, libris eiusdem de sacra, & de preparat. ad Missam, in Comite D.*

Hier. Apud Basil. c. 27. lib. ad Amphilocho. de spirit. S. quod caput veteres Ecclesie traditiones multas complectitur, Cyrill. Hieroso. in Mystagogicis, cum ceteris, quorum sententias collegerunt Cassander & Pamelius in Liturgicis. Confirmationis sacramentum. Amb. lib. 3. de sacram. c. 2. sequitur spiritale signaculum, quod audistis, hodie legi: quia post fontem (baptismatis) superest, ut perfectio fiat, quando ad inuocationem sacerdotis, Spiritus Sanctus infunditur, Spiritus sapientie &c. Septem q. virtutes spiritus, &c. Ista sunt virtutes, quando consignaris. Inuocatio sanctorum. Athana. de incarnatione verbi & in Euang. de S. Deipara, & de interpr. Psal. morum. Basil. oratio. in 40. martyres. Nazian. in fine orat. in laudem Basilij & orat. in Cyprian. Vbi & virgo quadam amata a Cypriano tunc Mago, inuocatione D. Virginis ab eius amore seruat. [Quidam negant D. Cyprianum illum fuisse cui crimen illud magie tribuatur, sed alium quendam.] Amb. in lib. de viduis. & in precat. 2. preparantis Missam. Prudentius in hymno Laurentij, de 18. martyribus, de Vincentio, de Cassiano. Hierony. de ea scripsit contra Vigilantium, &c. Ephrem. lib. de compunct. cordis. l. c. 13. Totum denique illud seculum, ut Esselsius docuit lib. peculiari, Canisius in maiore Catechismo & alij. Mortuis viuorum preces prodesse, & purgatorium. Epiph. her. 75. contra Aerium, qui id negabat. Lact. li. 7. c. 21. Prud. in Hamartigenia. Hiero. lib. 18. com. in Esaiam & lib. 4. c. 4. & Marc. 9. Nyssenus lib. de anima & alibi, Chrysostomus & Basilus in Liturgiis & alibi. Athanasius librum peculiarem condidit de dormientibus citatum passim a Græcis, ut Damasc. libro eiusdem tituli. Basil. com. in 9. Esa. purgatorius ignis, item expurgatio. Denique, quoniam hæc atas præcipue abundat libris & scriptoribus omni exceptione maioribus, ex hac maxime decerpitur, quicquid facit ad doctrinam veteris contra nouam, confirmationem. Quod & Centuriatores cum magno pudore & conscientie fremitu confitentur Cent. 4. c. 4. de doctrina, col. 291. & seqq. c. 5. de hæresibus, seorsum Donatistarum, col. 376. Aerianorum 401. & c. c. 6. de Ritibus & ceremoniis. col. 406. & seqq. per totum. cap. 7. de Politia & gubernatione Ecclesie col. 483. & seqq. aliis. cap. 9. de Synodis. col. 610. & seqq. c. 10. de Episcoporum & doctorum vitis col. 881. & seqq. cap. 11. de Hæreticis col. 1338. ut in Vigilantio, Aerio & c. ca. 12. de Martyribus sparsim, c. 13. de Miraculis col. 1434. & seqq. Denique qui hoc suo oppugnarunt Arianos, Eustachianos, Aerianos, Iouinianum, Messalianos, Vigilantium, Martianum, Heluidium & Centuriatoribus & Caluinitis plane sunt doctores papistici.

Anni Christi. 4476

RELIQUIT epistolam ad Episcopos Germaniæ & Burgundiæ. Tomus primus Concil. Instituit ut sacerdotes, quoad Euangelium recitaretur, non recti, sed curui siue cernui starent. *Paulus l. de reb. Ecclesiast.* Hieronymus à Petro Apostolo incipiens & in semetipsum desinens, 135. virorum illustrium ecclesiastica volumina contra Porphyrium & Iulianum Augustum descripsit apud Bethlechem, qui imperitos dicebant Christianos. hoc opus deduxit vsque ad 14. Theodosij. Eò Paula Hieronymum secuta, in Syria tria monasteria Virginum, & vnum virorum, cui ipse præfuit, condidit. Apollinaris Laodicensis Antiochiæ tanta laude docet, ut à S. Hieronymo iam sene discendi causa adiretur. *Hieron. epist. ad Pammachium.* sectam introducit, quæ filium Dei assumpsisse animam rationalem negaret. *Tripert. lib. 5. c. 44. & 9. cap. 3.*

HVMANA.

Arcadij & Honorij primus est Domini quadringentesimus. Ruffinum Arcadio, Stiliconem Honorio tutores adiunxit Pater moriens, Gildonem Africæ præposuit, qui regni cupiditate ad perfidiam impulsus, tandem interemptus fuit.

Stilico

Anni mundi

QVINTVM SÆCVLVM.

41. * S. ANASTASIUS I. Rom. an. 3. dies 10. 403
 4494 Vacat sedes dies. 21. 406
Patriarchis. Alexandria Theophilo. Antiochia Flauiano. Hierosolymis Ioanne secundo. Constantinopoli Ioanne Chrysostomo. Principibus. Arcadio imperatore Orien. quinquagesimo quinto, an. 13.

Anni Christi

Honorio, an. 31. Occid. Imp.

Jfdegerde, an. 21. Persarum.

Igga Æthiopia pret. Ioso, an. 18.

Dagoberto Franc. Duce.

404 CONCIL. Alexandrinum contra Origenem, Ab. v. sper. Cyprium sub Epiphano contra Origenistam. Carthaginense, 5. Episc. 73. Tom. 1. Concil. sub hoc & Innocentio. Prosper in Chron. Toletanum 1. confirmatum à Leone PP. Episcoporum 18. siue 15. in quo anathemate feritur error Priscilliani iam sæculi gladio percipi. Isid. tom. 1. Concil. In eo sunt cap. 20. Taurinatense. lib. Concil. confirmatum in Trullo. Hipponense. Prosp. in Chron.

42. p S. INNOCENTIVS I. 4494
 406 Albanus, siue Scotus, an. 15.
 421 mens. 2. dies 25. 4505
 Vacat sedes dies 22.
Patriarchis. Alexandria Theophilo deinde Cyrillo, an. 34. Antiochia Flauiano, deinde Porphyrio, an. 2. Alexandro, an. 3. Theodoro, an. 4.

Anni mundi.

Stilico affectans filio suo Eucherio imperium, omnes barbaras nationes ei infudit, & lacerationis eius auctor fuit. Solus Zosimus eum à crimine liberat, quod Paganus Eucherio Paganis addicto fauerit.

Cum Honorius & Arcadius Getis siue Gotthis stipendia à patre constituta, qui eis vsus fuerat contra Maximum & Eugenium, pendere nollent, Ragadaifus ducenta eorum milia in Italiam duxit. Stilico Henetus contra eos attraxit Burgundos, Sueuos, Alanos & alias gentes mari Baltico vicinas. Captus igitur Ragadaifus ad Fesulas strangulatus est, captiuorum greges singulis aureis venditi sunt, reliquæ regem creant Alaricum, cum quo paciscitur Stilico, ut in Galliam transeat.

Per totum imperium Idolorum templa dirui Arcadius, Honorius, Theod. Imp. præcipiunt. *sigeb. & leg. 3. 4. 5. & 8. cod. de paganis.*

Ragadaifus Gotthorum rex cum suis, 200. armatorum milibus in Fesulanorum montium verticibus interclusus, consumptus est, captus & interfectus. *Isidor.*

Honorius templa omnia Idolorum, cum suis adiacentibus (patiis Ecclesiis cõtulit, simulque eorum simulachra confringenda in potestatem dedit. *Prosper part. 3. de promiss. capite 38.*

Arcadius, ne traderet ad se confugientes Armenios, propter Persarum persecutionem, bellum cum Persis confecit. Antequam potiretur victoria, iam coeuntibus in prælium militibus aëriæ cruces in vestibus apparuere. Vnde etiam victor auream monetam cum eodem crucis signo fieri præcepit, quæ in vsu totius orbis, & maxime Asiæ hodièque persistit. *Idem cap. 34.*

p M V L T A S epistolas reliquit easque eruditas. 24. est ad Synodum Toletan. 26. ad conc. Mileuitanum, &c.

Arcadium & Eudoxiam excommunicat. *Niceph. lib. 13. cap. 34. Georgius in vita Chrysostomi.* In qua epistola Eudoxia de gradu & maiestate imperij deicitur. Ergo pontifices Romani, Reges & Imp. deponabant.

Primus Nouatianos vrbe pellere cœpit, multasque Ecclesias eis ademit. *Socr. lib. 6. cap. 9.*

Ad eum Augustinus cum 50. Episcopis concilij Mileuitani epistolam 42. scribit, & cum Episcopis Synodi Carthaginensis de actis aduersus Pelagium & Celestium, epistolam, 90.

Hæreses Abeloitarum, Nazaræorum, Prædestinatorum, Aduersariorum Legis & Prophetarum.

Vincentius & Paternus hæretici, è quibus Vincentiani & Paterniani.

Pelagius Britannus, Heluidius, Bonosus hæretici. *Aug. de hære. Chrys. & Isido.*

Idacius ad Deum conuertitur anno Honorij decimo. i. sub an. Christi 417. *Ipse in Chronicis. (410. malim.)*

Cassianus & Euagrius monachi, Primasius, Orosius, Tiberianus, Maximus Taurinensis, Faustinus presbyter, qui Lucifero fuit, *Gennad.* scriptores Ecclesiastici. Ausonius Burdegalenis, Prudentius & Sedulius Poëta. Vincentius Lirinensis, quod monasterium erat in Aluernaria, ut Sidonius Apollinaris in epist. indicat. tamè alij dicunt esse S. Honoratum in Prouincia, Isidorus senior Episcopus Cordubensis, Palladius, Hilarius Arelatenis, Polybius.

Escicius Nazianzeni discipulus, bibliothecam Origenis & Pamphili Martyris Cæsareæ longo corruptam tempore, multo labore restituit. *Bergom. lib. 9.*

Olympius, Audentius, Ithacius Hispanus, qui in Priscillianum scripsit Apologetici speciei. *Hieron.* alius ab Idacio Chronico. *contra Thremium.*

HUMANANA.

Prima Romæ per biennium ferè obfœta direptio, an. 413. 8. seu 9. cal. Septemb. vsque ad sextum diem (Nam ibi ultra sex dies non sunt commorati) per Gotthos duce Alarico siue Athanarico (qui fuit secundus rex Gotthorum, primus Hispaniæ. *Ritius lib. 1. de Reg. Hist.*) *Procop. lib. 1. Cuspinia. in Vita Cesar. Empl. lib. 1. Sozom. 9. cap. 8. Oros. lib. 7. cap. 38.*

Crudelitatem huius describit Hiero. in Marcellæ Epitaphio & Viues in libris Aug. de Ciuit.

Sacris interim vasis abstinuit Alaricus, & rapta magna cum reuerentia restitui iubet, se testatus cum Romanis bellum gerere, non cum Sanctis & Apostolis Dei. *Orosius.*

Hinc cœpit Imperij dilaceratio. Nam in illud postea barbaræ nationes Septentrionales sese infuderunt, de qua re libri Blondi de inclinatione Imperij & Pij 2. in Blondi Epitomen Imperio hæc laceratio utilis fuit. Primò bellis ciuilibus ferè finem imposuit, deinde penitus Idololatriam sustulit, quam ne Christiani quidem imperatores radicatus extirpare potuerant. Inde denique Christiana multa regna & Imperia exorta sunt, quorum vnum quodque pro suo modulo religionem propagauit. Maior erat imperij moles, quam vt principes eius saluti, itémque vni rei Christianæ possent intendere.

Adde destructum imperium propter maiorem tranquillitatem, pacem & tutelam Ecclesiæ, in solatium videlicet & requiem piorum, propter tyrannides & persecutiones Monarcharum, vt si vno in loco non liceat piè & Catholicè viuere, aliò migrent. Nam cum imperator erat paganus, cum hæreticus, negotium toti penè Ecclesiæ fiebat, vt sub Constantio, & Iuliano apparuit. Nec antea Deus constituerat tam magnas Monarchias, nisi vt Dei Verbum facilius curreret ex Esa. Quo perfecto nihil opus fuit tanta imperij mole ad pictatem. Nec Turca eam reparat, nisi propter peccata, & vt perficiatur mysterium iniquitatis de Antichristo, vbi vltima & ferocissima persecutio existeret.

Sicque impletum illud Apocalypsis 17. Decem cornua, quæ vidisti in bestia, odient fornicariam & desolatam facient illam & nudam, & carnes eius manducabunt, & ipsam igni concremabunt, &c.

Hinc his mille annis totæ nationes Europæ mutatae sūt, deinde Africæ, postremò Asiæ, Turcis, Tartaris, Saracenis & Mauris in eam inundantibus. *de quo libri Blondi de declinatione imperij.*

Tunc Prouinciæ Romani imperij occupatae aut à barbaris rebellibus, qui Rhenum tranterant, Vandalis, Sueuis, Fræcis, Burgundionibus, qui Galliam, Hispaniam, Africam tenuerunt, aut à Gotthis, qui pacis specie se Valenti Imper. dederant, quando eius exercitu delero, Illyricum, Pannoniã, Græciam inuaserunt, ac demum se in Italiam ipsam, Galliam & Hispaniam intulerunt.

Tunc etiam Vasconia nomen hoc à Vvisigothis sortitur, si Blondo creditur. At contrarium infrà docebo. Nam multo post hoc nomen in Aquitania auditum est, & illuc translatum à Vasconibus Pyreneorum montium antiquissimis habitatoribus apud Ptolom. Plinium, Tacitum, in illas Galliarum partes infusus.

Occasione tutelæ Theodosij Iunioris à Perfarum rege administrata, induciturque in 100. annos factis, latè Christianismus in Perfide propagatur. Sed Satanas inuidens excitauit persecutionem, 30. annorum per Isdigertem regem & tutorem imperij Orientis. *Histor. tripart. lib. 10. cap. 30. 33.* quam Ecclesiasticum bellum vocat Theod. *lib. 5. cap. 39.*

Anni mundi.

4494

Hierosolymis Joanne secundo, deinde Paraylio, an. 7.

Constantinopoli Joanne Chrysostomo, deinde Arsacio, an. 1. mens. 4. dies 15.

Attico an. 19. mens. 7. dies, 10.

Principibus. Eisdem Imp. & post mortem Arcadij Theodosio 2. iuniore Orie. Imp. an. 42.

Isdigerte Perfarum rege 13.

Igga Æthiopiæ, deinde Alamida, an. 10.

Athanarico siue Alarico Gottho primo Hispaniarum Rege, deinde Ataulpho, an. 6. Sigerico, an. 1. Vuallia, an. 22.

Genebaldo Franc. ad Mænum & Salam Duce.

Imperij per Barbaros Laceratio anno D. 413.

4505

421

Hic

Ann. christi.

413

SYNODI Constantinopolitane duæ contra Ioan. Chrysostomum.

CONC. Constantinopolitanæ Ephesinum.

Alexandrina duo.

COLLATIO Carthaginensis inter 286. episc. Catholicos, & nō nullos Donatistas, iussu Honorij, & studio Augustini habita. August. epist. 68. & in Breuiculo.

CONCIL. Toletanum, ad cuius episcopos Innocentius epistolam decretalē scripsit (eius nullam mentio in Tomi conciliorum.)

Carthaginense contra Pelagium, in quo canones 15. editi.

Mileuitanum in Numidia contra Pelagianos & Donatistas, cui interfuit Augustinus, & approbatum est ab Innocentio. August. epist. 92. & 157.

Cirtense in Numidia contra Donatistas.

421

Anni mundi.

4497

Hic Chronica regum Hispaniæ propriè incipiunt. Nempe ab Ataulpho propinquo & successore Alarici, qui dux fuit exercitus Gotthorum apud Theodosium contra Eugenium, & sub Honorio Romam quidem cepit, sed in gratiam Apollolorum delere noluit, eam duntaxat thesauris publicis & priuatis spolians, à sacris interim abstinens.

Scriptores tamen Hispani reges suos numerare incipiunt ab Athanarico, qui Gotthorum rex creatus est anno quinto Valentis sub 370. *Tarapha.*

At primus Ataulphus ab illo rex tertius, primus in Hispaniam ipsi ad habitandum ab Honorio assignatam descendit, Narbone Placidia Honorij sorore in vxorem ducta. *Vafens.*

Ante eius in Hispaniam ingressum, Constantinus, Constantius filius Maximus tyrannus eam occupauerant. Deinde Vandali, Alani, Sueui.

Honorius cum Arcadio imperat an. 13. cum Theodosio Arcadij filio an. 19. quorū 1. anno statim post Arcadij mortē Vandali, Alani, Sueui, Scythicæ originis populi à Gotthis pulsi, tribus annis in Gallia exactis, Hispaniam inuadunt, biennio post Romam captam. *seuerus.* inter se diuidunt, annis ferè 30. incolunt. *Sigeb. Procop. lib. 3.* Sola Celtiberia in fide imperij permanente, eam defendente Constantio Patricio, *Chronica regis Alphonst.*

Vandali & Sueui Galleciam possident, Vandali Siliagi Beticam. Alani Lusitaniam & Celtiberiæ partem. *Vafens in Chron. Hisp.*

Vandali relicta Hispania metu Gotthorum 19. anno, quam in eam venerant in Africam concedunt. Sic duo regna tantum in Hispania fuere Gotthorum & Sueuorum, qui à Gotthis delati sunt sub tempora Gregorij Mag.

Gotthi in Ostrogotthos & Visigotthos diuiduntur, id est, Orientales & Occidentales Gotthos. Visigotthi per Italiam in Galliam, inde in Hispaniam venere, atque in ea regnum per annos plus minus 386. possederunt, donec à Mauris, penè vsque ad vnum omnes delati sunt. Ostrogotthi autem tempore Zenonis in Italia regnare cœperunt.

Placidia Honorio fratri, post mariti mortem: à Vallia pacem expetente, reddita Constantio comiti nupsit & Valentinianum 3. peperit Honorij successorem. *Orosius Prosper. Sigeb.*

Hieronymus Paulianum fratrem, post vastatam à Gotthis patriam Stridonem, eò remisit: vt si qua remanissent de parentum possessione venderet. *Ipsè ad Pammachium & in scripto contra Ioan. Hierosy.*

Franci accersiti à Senatore, cuius vxorem rapuerat Lucius præfes Romanus, traiccto Rheno iterum Gallias incessentes, Treuerim urbem incendunt, & magnam Galliarum partem occupant. *Sigeb. Amil. lib. 1.* Primum sedes habuisse dicuntur inter Noricum & Vindelicos. *Strabo.* Inter Saxones & Alemannos gens nō tam lata, quam valida. *Hieronymus in Hilario.* Imo gens erat Gallica, trans Rhenum propè Geldronfes.

Germaniæ perpetua domitrix. *Ammia. Marcelli.* Franci anno 7. Imperij Honorij & Arcadij apud Treuiros, Mediomatrices & Tullenses confederunt, quos Sueuis, dum erant in Gallia, ob vetustas similitates intigantibus, Vandali, Burgundiones, & Alani Rhenum per vim & arma transire compulerunt. Quibus pulsus Vandali Sueui & Alani ad vastandas Gallias profecti sunt. *Blond. lib. 1.*

Eraclianus consul in Aphrica, cum incredibili classe 3070. nauium, quantas nunquam habuit Xerxes, vel Alexander, contra Romam venit. *Sigeb.*

Burgundiones innotescunt à Burgis limitum castellis. *Oro.*

4505

Per quæ distributi fuerant à Druso & Tyberio Augusti tempore post subactam Germaniam interiorem. Gotthis erant vicini, vnde eos inter extremos Septemtrionis populos recenser Sidonius Apollinaris ad Maiorianum, & Gotthicam sobolem appellat Agathius circa Mæotidæ paludem. Ammianus Marcell. 18. eos locat ad Capellatum vel Pallam prope Alemanos, quam quidem hodie dicunt esse Palatinorum comitum ditionem circa Hildebergam.

Hinc hoc tempore. (Nam Burgundica historia incipit circa annū Domini 412. Arcadij autem & Honorij 12.) partem Galliæ ad Rhenum occupant. *Sabell.* vel potius hospitalitatis iure accipiunt partim ab Hunnis pulsī, partim à Gallis vocati aduersus imperij iugum & factiones. Nam non vt hostes, sed vt hospites in eam venisse & certos agrorum fines inter Romanos, dono possedisse lego in ipsorum legibus pag. 63. cap. 55. id est, tertiam agrorum partem à Romanis consecutos esse, cap. 57.

Vbi Romani appellantur toto illo opere Galli illius partis, quibuscum habitabant, vt qui essent de impetio, & eius legibus, non barbaricis viuere.

Quod idem de reliquis barbaris, qui in nostra Gallia confederunt, existimauerim. Eos scilicet venisse accersitos contra imperium, & à nostris in hospites & leges patriæ assumptos ad se tuendum, assignato agro: non quòd vi Monarchiā constituerint. Nam Gotthi, Vandali, Hunni, qui in ipsos inuitos inuaserant, breui repulsi sunt, & alio terras quæere coacti.

Vexati ergo ab Hunnis in Galliam transferunt, ac mox pietatē Christianam receperunt: à quodam Episcopo baptizati, indicto ipsis octo dierum ieiunio. *Cassiodorus.*

q̄ Hic videtur Zosimus, de quo Basilius quadam epist. ad Papam Innocentium, *Onuph.* reliquit duas epistolas. *Tom. Conc.* Nouatianis eripuit aliquas Ecclesias. *socr. lib. 7. c. 11.*

Benedictionem cerei Patchalis induxit. *Carolus Magnus in fragmentis.*

Prædestinatorum hæresis ex libris D. Augustini male intellectis cœpit, an. 415. Omnia prædestinationi & reprobationi ita tribuit, vt negaret opera vel prodesse vel obesse ad salutem. *Sigebert. in Cron. Lut. Zemburg. de hæres.*

Hieronymus corpore defuncto, cum electo sese erigere nō posset, nisi apprehenso fune, qui de trabe pendebar, obiit in Bethleem anno Christi 427. & ætatis suæ 91. *Prosper,* vel 98. *Diacon. lib. 14. & Sigeb. in Chron.* vel etiam 99. *Trithemius.*

Ante eum sex erant veteris testamenti, de Græco in Latinū conuersiones. De Hebræo autem in Latinum eloquium, solus sacras literas conuertit, cuius editione generaliter omnes Ecclesiæ vsquequaque vtuntur, pro eo, quòd veracior in sententiis, clarior in verbis. *Isid. lib. de offic. & libro sexto Ethymol. cap. 3.*

Eudocia Leonis Atheniensis Philosophi filia & Theodosij iunioris vxor ὁμορφότερα siue Homero centonas contexit, ex Græcis Homeri varios vtriusque testamenti locos describens vel exponens. Quod paulo ante fecerat è Latinis Virgilij carminibus, Proba Falconia Adelphi proconsulis vxor: in suis Virgilicentonibus.

Isidorus senior Cordubensis.

Chronicon scripsit à primo Theodosij consulatu vsque ad ann. 490. quod auspiciatur à D. Ioanne Chrysostomo.

HVMANA.

Sub Honorio Romani à Britannia propter potiora Reip. negotia sponte recesserunt. Vnde Scotis & Pictis ad prædam

expositi

Anni mundi.

Anni Christi.

43
q̄ S. ZOSIMVS siue
Sozimus Græcus, an. i.
mens. 3. dies 12.

4505 421
4507 423

Vacat sedes dies 11.

Patriarchis.

Alexandria Cyrillo.
Antiochiæ Theodoro,

an. 4.

Hierosolymis Paraylio.

Constantinopoli Attico.

Principibus.

Theodosio 2. Orien.

& Honorio Occid. Imp.

56.

Varanane, 5. an. 20.

Persarum.

Alamida Æthiopiæ,

an. 30.

Genebaldo Franc. Occidentalium duce, Faramundo Marcomeri filio

Orientalium in Franconia Germaniæ duce primo,

mox Francorum rege.

Vallia Hispaniæ.

Anni Christi.

Anni mundi.

CONCIL. aliud Carthaginense, nempe sextum sub Innoc. Sozimo, & Bonifacio, siue vt loquitur Aug. pronuncia Carthaginus, præsi. i. e. Aurelio Episcop. 217. nobilissimum contra Pelagianos, confirmatum in Trullo, cui potuit Aug. interesse. Aug. epist. 47. 94. 95. & 106. Est fortasse Casariense, de quo possidius in Vita Aug. In Casariensem (ait) ciuitatem eum venire cum alijs Episcopis Apostolicè litera compulerunt.

Telense contra Iouinianum.

44

423 r S. BOVIFACIVS I.
Romanus an. 3
mens. 8. dies 7.

426 4507 4510

Vacat sedes dies, 9.

Patriarchis.

Alexandria Cyrillo.

Antiochiæ Theodoro,

deinde Ioanne, an. 18

Hierosolymis Paraylio,

deinde Juuenali, an.

no. 39

Constantinopoli Attico.

Principibus.

Eisdem Imp.

Alamida Æthiopiæ.

Faramundo tam Gallofrancorum quam Germano francorum consensu,

Duce, an. 11

Vallia Hispaniæ

rege 4.

CONCIL. Carthag. septimū 38. Episcopo Africanum contra Pelagianos. Aug. epist. 47. confirmatum in Trullo.

expositi, regem Vvorlegitnum crearunt, ac Saxones & Anglos duce Hengisto, acciuerunt in insulæ perniciem. *Cron. Angl.* A Maximo Tyranno, qui eam militibus exuerat, vt impetium occuparet eius calamitatem repetit Gildas. Ex eo enim tempore nunquam se tueri potuit, Scotis siue Hibernis è Circio, Pictis ex Aquilone erumpentibus. *Gildas sapiens de Britannia exordio.* Tanti mali causam videtur facere Pelagij hæresim.

424. Constantino rege Britannię, Vvorlegitnus Consul Gemusæorum, Constantem monachum in regem sublimauit, & vice episcopi capiti eius Diadema impoluit. *Sigeb.*

Scoti & Picti vaitant Britanniam. *Blond 2. dec. 1.*

Zosimus Comes, post Eunapium historiam Romanam 414. annorum ab Augusto ad Honorium &, Athalaricum, Gotthum, qui Romam diripuit, sex libris scelerata fide explicauit. Nam fictis laudibus impios, vt Diocletianum, vt Iulianum, Stiliconem & filium eius Eucherium exornat, falsis criminibus pios & sanctos principes Constantinum, Gratianum, Theodosium & c. onerat pietati bellum indicens. Quare ab Euagrio, Photio, Nicephoro & alijs historicis rectè vt canis proscriptus est, & certè refellitur ab alijs Paganis suis æqualibus vt Sext. Aurelio Victore, Claudiano. Reperit tamen præconem quendam Io. Leunclaium, qui pro eo Apologiam ita scripsit, vt se melius Paganum & canem cane illo rabidiorum contra Sanctos & Religionē pingere non posset. Noua religio nobis istos parit, quibus Christiana displiceant, Pagana & impia placeant ac laudentur.

Galli tum Rempubicam constituunt excussis Romanis, Alarico res in Italia gerente. *Zof. lib. 6.* Hinc apparet Gallos euocasse Francos, ad se in libertatem asserendum.

Vallia Hispa. rex Gensericum & Vandalos Hispania expulit. Hi transferunt in Africam, annuente Bonifacio Comite, D. Augustini amico. Pace facta cum Valentiniano, eam 96. an. tenuerunt vsque ad Bellisarium.

Ab Imper. ob res bene gestas secunda Aquitania & ciuitatibus aliquot vicinis donatus est. i. Tholosa vsque ad Oceanum *Idacius.*

VIGILIAS nocturnas ad sepulchra martyrum sustulit, ieiunia retinuit.

Ad eum quatuor libros contra duas epistolas Pelagianorū, dirigit D. Augustinus examinandos & emendandos: Apostolicæ sedis correctioni se suaque committens.

[Si vel sola consideretur potestas, necesse est ad vnum aliquem referri: nisi perpetuas esse velimus ac irreconciliabiles discordias.]

Florus Monachus ex libris Augustini contra Pelagianos gratiam Deità extollebat: vt negaret liberū arbitrium. *August. de gratia & lib. arbit.*

Paulus Orofius hortatu Augustini, contra Paganos imperij lacerationem Christianis temporibus tribuentes, 7. libris historiam ab initio mundi, ad vsque Valliam Gothorum in Hispania regem tertium: siue vsque ad annum 421. scribit.

HVMANA.

Constantium in patritium, ob egestia ipsius in Imperium merita, sibi collegam assumpsit Honorius: qui è Gallia Narbonensi, Vandalos & Alanos expulerat in Hispaniam. *Prosper.*

Chronica Francorum, ab hoc Faramundo, qui an. 420. dux fit Francorum, Reges enumerare incipiunt. Præcedentium regum nomina, quæ à Trithemio afferuntur, videntur ficta. Præsertim cum Germanicæ nationes ad hæc vsque tempora semper fuerint barbaræ, sine imperio, sine certis regibus, legibus, & c. Si tamen Franci, qui regno Gallorum indiderunt nomen, Germanica sit natio, & non potius indigena,

quæ vt ex Procopio Cæsariensi narrat Zonaras tom. 3. circa Rhenum & Rhodanum & vicinas paludes olim habitavit. Franci, antequam ad fidem conuerterentur, legem Salicam dictant, per suæ gentis proceres, qui tunc temporis ipsam regebant. *Auctor præfationis in legem Salicam, sigeb. in Chron. an. 422. Otto Frising. lib. 4. cap. penult.*

Vvandali è litore maris Germanici, vbi nunc Meldeburgenses & Pomerani. (*plinius*) Alani, Sueui, siue Alemani, in tria regna Hispaniam diuidentes, intestino bello inter se colliduntur: contra quos mittitur ab Honorio Castinus dux. *sig. in Chron.*

Orosius Valliam Gotthorum regem 3. facit. Illum tamen Ataupho Gotthorum primo, subrogant Prosper & Seuerus. Vallia pacem cum Romanis confirmat datis obsidibus. *Oros. in fine.*

EIVS epistola extat ad Galliarum Episcopos contra Pelagij errores. *Tom. Concl. Cyrillum Alexandrinæ ciuitatis episcopum, pro tempore vicarium in Ephesino Conc. denuntiavit. Verba Marcellini comitis in Chron.*

Constantinopolitana cathedra per Nestorium ab Ecclesia separatur. Quæ secunda Græcorum diuisio dicitur. Nam prima extitit sub Iulio per Arianos.

Magna pars Occidentis, tum Christo sociata. Socrates, Sozomenus, & Theodoretus, Eusebij historiam continuantes tempus ferè, 140. annorum pertexuerunt. *Niceph. l. cap. 9.*

Inter eos Socrates Nouati perfidiam olet, vt lib. 4. cap. 23. lib. 6. cap. 3. 10. 14. 17. Vnde non modò oblata, sed etiam quesita occasione, in Nouatianorum laudes multa commemorat: quibus etiam falsò miracula tribuit, lib. 1. cap. 9. lib. 7. cap. 17. nullius Catholici testimonio atque autoritate confirmata, & lib. 7. cap. 11. Romanorum Pontificum potentiam exagitat, quia cap. 9. ab Innocentio, & 11. à Zosimo Nouatianis ereptæ quædam essent Ecclesiæ.

Burgundi & Occidentalium magna pars fidem Christianam recipiunt. *Niceph. l. 4. cap. 40. Socr. 7. cap. 30.*

Germanus Altiſiodorensis, & Lupus Trecaſſinus Episcopi, Britannos à Pelagianismo ad veram fidem reuocant. *Prosp. in Chro. Palladius à Celestino PP. in Scotiam missus Christum ibi docet. Maior lib. de reb. Scot. Primus fuit Scotorum episcopus. Prosp. in Chron.*

H V M A N A.

Clodius Franc. Rex Thoringiam Germaniæ inuadens, Dispergum castellum occupat, vbi sedem regni aliquandiu constituit. *sigeb. in Chron. Greg. Turonens. lib. 2. cap. 9.*

Ex Augustini libris, præsertim epistolis, istius sæculi Africana historia ferè tota confici potest, quam dum non intelligeret vanissimus ille doctorum censor Erasmus, in suis centuris simpliciter confectas pronunciauit epistolas Bonifacij comitis ad Augustinum & Augustini ad eundem Bonifacium. Nam primum ante hæc etiam tempora, erant qui dicerentur comites, vt ex Ammiano Marc. claret. Deinde Augustinus cogebatur de iis rebus ad Bonif. comitem Africæ præfectum cui erat amicissimus, scribere: quoniam Vandalos. ipse certis conditionibus euocauerat in Africam, vt se de Honorio vlcisceretur, qui sibi Catholico dabat hæreticum successorem, & c. *Pius 2. & Blondus lib. 1. de inclin. Imperij.*

Bonifacius comes Africæ, cum conditiones à Barbaris iam in Africam sua euocatione inuisis violari & communionis Catholicæ ædes sacras profanari cerneret, tædio animi paulò post D. Augustinum interiit. *idem.*

Cum

Anni mundi. *Hipponense contra Arianos à S. Augustino collectum.* Anni Christi

Schisma 3. Eulalius in schismate contra Bonifacium electus, ab Honorio expellitur. Plat.

45
S. CELESTINVS siue Celestius, Campanus, seu vt alij volūt, Romanus, an. 8. mens. 10. dies 17.

Vacat sedes dies 21.

Patriarchis.

Alexandriæ Cyrillo.

Antiochiæ Ioanne.

Hierosolymis Iuuenali.

Constantinopoli Sinnio, an. 1. mens. 9. d. 25. deinde Nestorio Hæresiarcha, an. 3. d. 29. Maximiano, an. 2. mens. 5. dies. 19.

Principibus.

Theodosio 2. Orient Honorio Occid. & post eum Valentiniano 3. an. 30. Imp. quinquagesimo octauo.

Anni Christi. *Persarum Gorrane, siue Varanane.*

426 *Alamida Æthiopiæ. Faramundo & postea Clodoueo, an. 18. siue Clogione, siue Clodio Crinito siue Capillato Francogallorum Duce. Uvallia Hisp.*

S. TERTIVM Oecumenicū conciliū Ephesinum contra Nestorium vocem Θεοτοκίας. i. Deiparæ auersantē. pro vna persona Christi, Episc. 210. in quo nomine Celestini præfuerunt Cyrillus Alexandrinus & Arcadius episc. Euag. l. c. 4. socra. 7. c. 34. Hist. trip. 12. cap. 5. Tom. 1. Conc. Plat. Hinc Verba Marcellini comitis in Chron. Celestino Cyrillum Alex. ciuitatis Episcopum pro tempore vicarium constituente. Niceph. lib. 14. cap. 34. vbi ait, celebratum, an. 41. post Constantinopolitanum.

434 **S. SIXTVS 3. Rom.** an. 8. dies. 18.

Patriarchis. Alexandriæ Cyrillo. Antiochiæ Ioanne. Hierosolymis Iuuenali. Constantinopoli Proclo Chrysoſtomi discipulo an. 12.

Principibus. Theodosio, 2. Orient. & Valentiniano, 3. Occident. Impp. Gorrane siue Varanane Persarum 15. deinde Varanane 6. an. 17. mens. 4. Alamida Æthiopiæ.

Anni mundi. Cum 205. Episcopi Afri interfuissent Carthagenensi concilio, vix quinque supererant in tota Africa ann. D. 1020. *Leo 9. epistola ad Thomam Carthag. Episc.*

4510 An. 433. (alij 427.) Genfericus partim à Bonifacio, Aëtij fraudulentis consiliis à Placidia & Valentiniano Imp. abalienato inuitatus, partim Gothos veritus, cum Vandalis & omnibus eorum familiis in Africam traiecit, & eam prouinciam cum successoribus miseris modis afflixit. De qua re. *Victor Vitensis.*

Africæ partem primùm cum imperatoris consensu, deinde Carthagine capta, omnem inuasit, atque Romano imperio eripuit per annos 80. vsque ad Iustinianum Imp.

Hinc piraticam in mari exercentes Vandali, Siciliam, Sardiniam, Corsicam, Italiam latrociniis & prædis vexarunt, vrbemque ipsam 14. dierum interuallo expoliarunt. *Onuph. in Romano imperio.*

Eodem anno mortuum D. Augustinum tradit Prosper in Chronico, de quo mox.

Apud Hebræos, an. 426. Rab Aſe doctorum, quos vocat Amoraim, postremus.

EXTAT eius epistola erudita ad Episcopos Orientales. Religiosus dotator & ditator Ecclesiarum.

Moritur magnus ille Augustinus Hypone non ann. Christi 440. *sigeb. in Chron. vel 446. Bed. sed, 432. Diac. lib. 14. siue 433. Prosper in Chron. anno autem vitæ suæ 73. & Episcopatus, 40. sigeb. siue vitæ suæ 76. Diac. lib. 14. Prosp. in Chron. Possid. in eius vita. siue vt alij 83. Baptizatur ann. 30. ætatis, fuit Manichæus ferè 9. annis, vt ipse testatur lib. 2. de morib. Manich. cap. 19. & lib. 1. de morib. Eccles. Cathol. cap. 18.*

Genus vitæ monasticæ instituit, ipse & Possidius, cuius causa se vituperatum asserit à Petiliano lib. 3. contra eum cap. 40. & sorori persuasit. Quare ad eam præpositam virginum scribit & instruit epist. 108. totidem ferè verbis, quibus postea collecta est, regula, quæ dicitur Augustini in tomis posterioribus.

Iunilius discipulus Aug. Isidorus Pelusiota. Leporius, Thallastus Afer, Marcus Eremita monachi docti.

4526 Eudoxia Imperatrix festum ad vincula Petri, celebrari Cal. Augusti obtinuit à Sixto, maximè vt populum à gentilitate reuocaret, qui eo die recolebat festum pro victoria Octauij Augusti, de Antonio & Cleopatra. *sigeb. in Chron.*

H V M A N A.

Britanni cum Pictorum & Scotorum impetus amplius ferre non possent, Æthnicam Anglorum gentem, id est, Saxones ad sui defensionem inuitarunt: quibus tantum terre datum est, quantum corum tauri per corrigias potuit extendi, *sigeb. Krans. lib. 1. cap. 18. Polyd. in hist. Angli. lib. 3.*

Cum eis Aëtius Romanus opem ferre non posset, aliis barbarorum eruptionibus distentus, nefandi nominis Saxones, Deo hominibusque inuisos vocant. Tum tribus Cyulis longis nauibus venit, certo apud eum præfugio per vates decantato, quod ter centum annos Britanniam obtineret. 150. id est, dimidio temporis vastaret. *Gildas sapiens in lib. de excidio Britannia.*

Aborigines huius gentis erant ex Britannia Gallicana. Nam insula à solis Britonibus ex Armorico tra&u aduectis habitata est, donec tandem Picti & Scoti partem eius Septentrionalem desertam occuparunt, & denique Angli vel Saxones se parti Australi infuderunt. *Beda.*

In Armoricis enim populis Britones quosdam antiquitùs appellatos, ac quosdam illic ciuitates incoluisse apud Pliniū

& Strabonem videre est. A quibus fortasse nomen regio Gallicana deinceps sortita est, non à Britannis insulanis. Bononiensis Academia instituta olim à Theodosio Imp. floret *Volaterr.*

An. 436. Bagaudarum factio Attone duce, Galliam totam aduersus Romanos turbat. *Sigeb.* (ex quo intelligimus Francos & Barbaros populos à Gallis principibus excitos, studio recuperandæ libertatis) Quæ postea ab Aëtio deleta est, id est, 441. annis post quinque. *Idem.*

Valentinianus. 3. propriè vltimus fuit Occidentis Imp. vsque ad Carolum Mag. Nam licet interea aliqui post seditioni, Imperatores nominari voluerint, at hi vix exiguum Italiae partem obtinuerunt.

An. 439. Theodoredus Aquitanico regno non contentus, rupto fœdere Narbonensem agrum inuadit. *Prosper.*

Pax cum Genserico à Valentiniano confirmata, & certis spatiis Africa inter vtrumque diuisa est. *Isidorus, Prosper.*

DOCTRINÆ & vitæ præstantia magnus, doctè multa scripsit. Primus omnium pontificum Rom. in Basilica Vaticana sepelitur. Ad eum Theodoritus prouocauit, & absolutus est.

Columna Orthodoxiæ, *Nicolans P. in epistola pag. 76.* Vnde & eum in sacris diptychis, Concilium, 2. Constantinopolitanum reposuit & consecrauit. *In epist. Concilij ad Ioannem Constantinopolitanum.*

Concilio Chalcedonensi auctoritatem tantam solus dedit, vt cum ei totus ferè orbis resisteret, vbique receptum sit, celebrata eius epistola, quam Græci Tomum D. Leonis appellat, & fidei columnam. *Leontius de sectis.*

Restitit Anatolio Constant. qui sedium cæterarum priuilegia, & earundem Episcoporum consecrationem ad se vnum reuocare, eosque sibi subdere, vrbis magnitudine & potentia fretus, conabatur, vt epist. 51. 52. & 53. ad Martianum Imp. & Pulcheriam August. scripsit. Et sic res composuit vsque ad Pelagium 2. & Gregorium Magnum, quando illa ambitio Constantinopolitanorum iterum exarsit.

Abrogauit in Occidente (nam idem antea Constantinopoli fecerat Nestorius) publicationem peccatorum, quæ post priuatam confessionem solebat fieri à Sacerdote in Exomologesi. *ipse est. 78.*

Atrilæ occurrit cum clero, prælata argentea cruce & placauit. Vnde iocus inter milites, Atrilam nihil vnquam timuisse præter Leonem & Lupum. Nam eum etiam Lupus Trecentis episcopus, ne Trecentis vastaret, placauit. *Michou de Sarm. 10. inus de Vir. Illustr.*

Tertia Græcorum diuisio ab Ecclesia, quæ fuit generalis & communis Ecclesiarum Orientis propter Eutychem, dum post mortem S. Cyrilli Alexandrini Dioscorus, sedem eius consecutus, iugulato Flauiano sancto episcopo Constantinopolitano Anatolium suæ factionis in Const. Patriarcham consecrat, & Maximum æquè hæreticum in Antiochenum, Iuuenalem autem Hierosolymitanum in omnibus consentientem habet. Nam sic Orientales omnes Ecclesias sibi concilians, schisma in Ecclesia contra Pontificem excitat, donec Synodo Calcedonensi eius furor repressus est, quæ toleratis tribus Patriarchis, Constantinopolitano scilicet, Antiocheno, Hierosolymitano, solum Dioscorum deiecit.

Hæsitantes siue ἠεριστοί hæretici, qui hæsitabant, an Synodus Calcedonensis esset recipienda. *Leontius de sectis.*

Flauianum Constant. deiecit Dioscorus in illa infidiosa Synodo Ephesi.

An. 451. in Africa Vandalorum exarsit persecutio, ad eò vt diuinos libros exureret, & de factis palliis ac vestimentis vestes

Anni mundi. 4518
4519
4526
4551

Clodio Franc. Duce.

VVallia, deinde Theodoro Hiss. Rege. an. 14.

CONC. Regiense episc. 13. de ordinationibus & aliis quibusdam munitis episcoporum.

Agathense in Gallia Narbonensi episc. 35. permissu regis Alarici, de disciplina & ordinationibus Clericorum.

Romanum episc. 56. Sigeb. vel 57. Plat. & Tom. 1. concil. in quo Sixtus 3. absolutus fuit, contra Bassum.

Romanum 2. Hierosolymitanum. Armeniacum contra Nestorianos.

47.

S. LEO I. cognom. Magnus, Tuscus, siue iuxta alios Romanus, an. 21. mens. 1. dies 13.

Vacat sedes dies 8.

Patriarchis. Alexandria Cyrillo, deinde Dioscoro Ariano an. 4. Proterio, an. 6. Timotheo 2. Hæresiar-cha, an. 4. Timotheo 3. an. 22. Antiochiæ Domnio, an. 7. Maximo, an. 5. Basilio, an. 5. Acacio, an. 1. Martyrio, an. 8. Hierosolymis Iuuenali.

Anni Christi. 434
435
442
443
446

Anni Christi. 442
443
446
4551

Constantinopoli Proclo, deinde Flauiano, an. 3. Anatolio, an. 9. Gennadio, an. 13.

Principibus.

Eisdem fmp. deinde Martiano fmp. 59. an. 7. qui primus à Patriarcha Anatolio coronatus est, & postea Fla. Leone Magno, an. 16. Orient.

Valentiniano 3. inde Auito, an. 1. Maioriano, an. 5. Occid. Imp.

Gotanane sexto Persarum, deinde Peroze, an. 23.

Alamida Æthiopiæ, deinde Achinna, an. 3.

Abraham & Azba fratribus, an. 27.

Clodio, Meroueo, an. 18.

Childerico per ordinē, Franc. Ducibus.

Anni mundi. 4526

sibi facerent. *Sigeb.*

Acephaleorum hæresis docet Christum in vna substantia adorandum, & vna natura ex Deitate & humanitate mixta constare. *Plati. & Honor. in Catal. her.* Sic dicti, quòd sine auctore & quasi capite essent. *idem.* Vel potius, quòd Patriarcha suū minimè secuti, seorsum cõmunicarēt. *Leontius de sectis.*

Possidius (vulgo Possidõnius) Apher, Eucherius Lugdunensis. *Gennad. in Catal.*

Asymo Curienfis primus Episcopus Rhætorum. Prosper Aquitanicus. Genouefa. *Sigeb. in Chron.*

Theodoretus adhuc, Philippus Sidites, Ioannes Cassianus Scytha, Ianuarius Aquileensis, Cyrtempus nobiles scriptores. Basilius Isauriæ, Memnon Ephesinus, Eusebius Dorylei, Ibas Mesopotamius Idissenus.

Persecutio Christianorum in Perside, per Varananem regem, quæ durat, an. 30. *Sigeb. Abbas V. sperg.*

Dionysius Exiguus abbas Romanus auctor nostri computi Ecclesiastici, *Sabell. Enn. 8. cap. lib. 2. Diac. lib. 1. de Longobard.*

Eius cyclum paschalem completum esse septimo Iustini Iunioris an. narrat Iuo, *In Vita Iustin.* quare & cum aliqui statuunt an. 532. sub Bonifacio 2. & Iustiano Imp. At suum dedicauit librum Leoni Papæ. *Tritem.* authorem notandorū temporum ab incarnatione Domini fuisse colligunt ex Beda, *cap. 47. lib. de natura rerum.*

Lucidus lib. 1. de emendatione Temporum hîc incarnationem sumit pro conceptione Domini, & rixam mouet Dionysio, qui tamen simpliciter natiuitatem intelligere voluit. Nam & natiuitas quædam est incarnatio. Præsentiam dixit Philastrius, à qua numerat libro de hæresibus multo ante hunc Dionysium.

Ante illum Romana Ecclesia à Passione numerabat, præcisus interim 33. annis, qui ab eius incarnatione ad passionem decurrunt. Nam, 701. Dionysij erat Romanis, 668. *ibid. Beda.*

Sic à passione numerabat Hieronymus in Catalogo & in primum cap. Sopho. &c. Isidorus multis historiæ locis, Turonensis, qui modo à Passione, modo à Resurrectione, vt aliqui à Natiuitate & à Circumcisione vicinis inter se rebus, numerat.

HVMANA.

Post 305. Olympiadem, id est, annum Christi 446. nulla fit mentio Olympiadum, in probatis historiis. Indictiones Romanorum mox cœpere. Cætera infra an. 532.

An. 444. Scoti ex hibernia irrumpentes in Britanniam, ibi tandem regnum constituunt, cum iam Romani Britannia curam abiecessent.

Fergusus Scytha & Christianus rex Scotorum in Albionem postliminio redeuntium efficitur contra Romanos Palladio euangelizante, qui quidem è Prospero in Chron. Scotorum primus episcopus fuit, & quidem eò à Cælestino Papa paulò antè Leonem Mag. missus.

449. Hengistus Anglorum Dux Orientalem Britannia partem occupat, regnumque constituit Anglorū anno 463. *Beda.* Quare quæcunque de Arturo Rege & eius successoribus eorūque prophetis Merlino, Teliesino, &c. hic substituit Galfridus quidam & Baleus, planè sunt anilia & fabulosa.

Tumque ea insula à Pictis, Scotis, Anglis & Saxonibus populis littora Germanici Oceani incolentibus occupata est, viuo adhuc Valentiniano tertio. Fuitque primo sub quatuor regibus vel quinque. Quot enim gentes fuerūt, quæ eam diripuerunt, tot etiam reges erant, donec progressu temporis in duos redacta est. Nam is, qui antiquæ Romanorum Prouincia præest, Anglorum rex, qui antiquis barbaris, Scotorum

appellatur. *Onuphr. in Romano Imp.*

Anno 149. Anglosaxones ex Boreæ Germaniæ partibus adnauigantes Ducibus Hengisto & Horfo, irruptiones Pictorum & Scotorum pro tempore è Britannia insula depulerunt. Postea rupto fœdere indigenis profligatis, reliquias, quæ Vualeses appellantur in inuis montibus & saltibus coarctarunt. *Polyd. lib. 3. Ang.*

Roma iterum an. 457. Vuandalis in prædam exposita est duce Genferico, iam Carthagine ab eis expugnata & Africa subacta. *leg. 1. C. de offic. pratorio Africa* post primam direptionem, an. 44.

Flectitur à Leone Pap. & Eudoxia imperatrice, ne urbem incendat. Dies tamen 14. direptioni tribuit. Sic capta est bis Roma intra 44. annos.

Tum Vuandali omnia imperij Occidentis ornamenta in Africam transtulerunt. Quare quidam hic interregnum Romani imperij incipiunt, quasi infra scripti Imperatores inane tantum nomen habuerint.

Attila, flagellum Dei, à Genferico Vuandalo contra Gothos in Hispaniam ex Pannonia per Germaniam & Italiam attractus cum 500. millibus Hunnorum siue Chunorum vniuersam ferè Europam depopulatur. *Bonfi. 3. deca. 1. Callimach. in Attic. Blond. 1. dec. lib. 2.* Tholosam vsque, vbi summa clade affectus est.

Theodoricus Rex Hispaniarum quintus apud Arclatam Narbonensis Galliæ ciuitatem, in campis Catalaunicis, dum aduersus Attilam pugnat pro Romanis, occumbit. *Ritius.*

In quo prælio ad centum & octoginta hominum millia vtrinque ceciderunt ab hora nona diei, tora nocte, vsque ad sequentem diem.

Aëtius, qui Narbonensem Galliam regens non eum tantum ad societatem belli contra Genfericum & Attilam ascuerat, sed & Meroueam Francum, paulò post iussu Valentiniani interficitur, quòd effugij locum Attilæ, quem debellare potuerat, dedisset. *Isidor.*

An. 456. clarus trium præstantissimorum principum obitu, Attilæ, Torismundi Visigothorum regis, Aëtij Romanæ militiæ magistri, in quo res Romana ingens detrimentum in Occidente patitur. Franci enim, Senonum, Aurelianorù, Parisiorum ciuitates occupant. *Emilius.* Quin Romani eius tempore nihil adhuc cis Ligerim perdiderant.

Valentinianus à duobus Aëtij militibus interficitur. Maximus qui eos submiserat rapit imperium. contra eum ab Imperatrice Eudoxia accersitur ex Africa Genfericus, sed ante ipsius aduentum, ab Viso milite Rom. perimitur.

Post Maximum Occid. Imp. Senatus Auitum Senatorem de ciuitate Aruerna (id est, Claromonte) Sidonij Apollinatis focerum creat, sed eum anno nondum expleto Richemirus Gothus apud Placentiam cepit. Tunc Maiorianus Imp. factus est, qui bellum Vuandalis in Africa inferens quatto imperij anno, siue post Valentinianum quinto mortuus est.

Auitus deiectus Placentinus episcopus factus est. 490. Maiorianus Imp. Francos Gallias inundètes ad vicum Helenam in terris Atrebatum fudit. *Sidon. Apollinaris in Panegyrico Maioriani.*

Leo Constantinopoli senatus & exercitus suffragatione imperium consequitur.

Omnia loca Galliæ, quæ tenebat Merouetus Franc. Rex Clodij fil. seu, vt alij volunt, consanguineus, Franciæ nomine vocari cœpta sunt. *Emil. lib. 1.*

Ab hoc Franci Merouingi dicti sunt. *Gagui. lib. 1.*

Clodius Francos à Francordia in Gallias traduxit vsque ad urbem Cameracum, exinde ad Somenam siue Sumonâ fluuium

Anni
mundi.

4526

Theoredo Hispan. de-
inde Turismundo, an. 1.
Theodorico, an. 7

S. QVARTVM generale concilium Chalcedonense contra Eutychen & Dioscorum hereticos, pro duabus naturis in Christo & proprietatibus: in quo Paschasius, Lucentius episcopi & Bonifacius presbyter nomine Leonis PP. præfuerunt. *Euagr. 2. cap. 2. & 4. episcop. 630. Marcelli comes. Niceph. 15. cap. 2. Sigeb. & Plati. Quidam 830. alij 600. Tirus lib. 2. c. 12. 636. Vix adhuc sub Gregorio Magno erat receptum in Gallis. Ipse epist. ad Brunichildam & alios.*

CONCIL. Arauscanum siue Auriacum, siue Auaricense primum, in quo Canones 18. de disciplina Ecclesiastica.

Et secundum de libero arbitrio, & de gratia Dei, contra pelagianos, in quo can. 25.

Valense seu Vasense primum in Gallis episc. 18. de quibusdam ritibus Ecclesiasticis, deinde 2.

omnia

Anni
Christi.

442

Carpen: oractense.

Arclatense 3. episc. 35. siue 34.

Romanum contra Eutychem. *Niceph. 15. cap. 4.*

Constantinopolitanum aduersus eundem. *Euagr. 1. cap. 9. sub Flauiano insertum actioni, primæ Chalcedonensi. repetitum in Trullo.*

Alind sub Anatolio Patriarcha.

Ephesinum hereticorum, quo Flavianus Constantinopolitanus & Dominio Antiochenus depositi, in exiliu acti sunt. Sed contra illud Romanum.

Tyrium. }
Beritense. } { inserta actionib. 1.
9. & 10 Concilij
Chalcedo. lib. cœc.

Alexandrinum contra Eutychianos.

Veneticum.

463

Anni
Mundi.

4526

omnia loca occupat: *Masse. & Gulel. Nangiæ. Greg. Turon. lib. 2. cap. 10.*

Apud Tholosam ex eius medio tota die sanguis largissimo fluxit riuo. *Sigeb.*

Germania, Dacia, Sarmatia, & cæteræ prouinciæ ad Danubium & Rhenum sitæ, Hispania etiam vltior, & Aquitania omnino ab imperio Romano deficiunt. *Blond. lib. 2. de cr. 1. Irenic. lib. 3.*

Franci magnâ Galliæ & Germaniæ partem tenent. Ostgoti Pannoniam, Vvelgotti Hispaniam, Vuandali Africam.

Attila Bleda fratre, qui ad Budam Hungariæ regnum sibi cõdiderat, trucidato, per Noricum, Vuindeliciam, Rhemorumque fines irrupit in Galliam, sed in Catalaunicis campis Aëtij virtute repulsus est in Hungariam. Vnde post aliquot annos per Carnicas Alpes in Italiam sese effudit. Tunc metu incolæ in proximas Adriatici maris paludes confugere cõcti admirandæ urbis Venetiarum fundamenta iecerunt. Est enim insula factitia, munitissimo inter plaudes situ. *Tomius. lib. 1. de viris illustrib.*

Venetia ergo metu Attilæ in insulis intimi Sinus maris Adriatici an 456 conduntur, nomine insulis illis Venetiarum imposito, quod olim erat regionis. Regio vero mediterranea partim Lombardia, partim Marchia Taruisara, partim forum Iulium, partim Istria appellatur. *Blond. dec. 1. libro tertio.*

Anno 458. Agrippinus comes Narbonem Theodorico regi Hisp. qui cum exercitu in Galliam Gothicam reuersus erat, prodidit. *Isid.*

u EPISTOLAS de fide Catholica per vniuersum Orientem (parsit, confirmans tres vniuersales Synodos, Nicenâ, Ephesinam, Chalcedonensem. Extant & duæ eius epistolæ. *Tom. Concl.*

Duas bibliothecas instruxit, templa ornando ditauit, elemosynas hilariter dispersit.

Procopius Gazeus sophista, qui Octoteuchum ex Rapodiis innominatorum patrum exposuit apud Græcos, sic Eucherius apud Latinos Genesim, libros Regum, &c. eodem ferè tempore.

Victorinus in Aquitania, qui Cyclum Paschalem 532 annorum scripsit, Saluianus Massiliæ, Chryfologus Episcopus Rauennæ, Prosper Aquitanicus Reginensis, *Gennad. in catal. & Palmer. in Chron.*

Eustatius Berytius, Maximus taurinensis, Nilus Monachus. *Fulgentius.*

Iulianus Pomerius Maurus. *Trisbe.*

Sed non satis aptè. Nam, vt infra, vixit septimo sæculo.

Abraham & Azba fratribus apud Æthiopas regnantibus, Christiana religio per omnem Æthiopiam disseminata est, post decimum, scilicet, septimum regni eorum, *Marius Victorius de Reg. Æthiopiæ.*

Eutyches & Dioscorus cum suis nolentes stare Synodi Chalced. decretis se in duodecim sectas diuidunt, inter quas fuit Iacobitarum, quæ nomen genti reliquit in Oriente, à Iacobo quodam Syro, & Diacrinomenon siue hæsitantium (an scilicet concilium deberent recipere) apud Leontium de sectis.

Acephalorum & Armeniorum hæreses.

465 Aiæ Gallus Arianum virus in Sueuos Hispaniæ spargit, ex Gallica Gothorum gente delatum. Quo infecti manserunt an. 90. vsque dum regnante Theodomito Catholicâ fidem amplexi sunt. *Isidorus, & Lucas Tudensis.*

467 pictoris cuiusdam, cum Saluatorem pingeret Iouis

specie, arefacta est manus, sed eum peccatum suum confidentem sanavit Gennadius patriarcha Constant. *Abbas Perg.*

Fauftus ex abbate Lyrinensi episc. Reginensis in Gallia incidit in Pelagij errorem, sed emendatus a Fulgentio scribit de libero arbitrio, & gratia Dei.

Ei olenti Pelagium Mamercus in nonnullis respondet, scriptis subtilissimis libris de Anima siue de statu Animæ.

Mamercus (quem Trith.) vocat Claudium, alij Claudianum) episcopus Viennensis in Gallis vtilissimo experimento, reuerendissimo exemplo primus inuexit solennitatem Rogationum (quas hodie Christiani Syri vocant Niniuitarum ieiunium) in quibus ieiunatur, oratur, psallitur, fletur, *Sidonius lib. 5. epist. 14. Carolus Magnus in fragmentis de Rit. pag. 53.* Ratioinné instituti adfert Greg. Turon. *lib. 2. cap. 34.* quod Viennæ assiduus terræ motus contingeret, Iupiq; ac aliæ feræ syluestres urbem ingredientibus homines deuorarent. Igitur qui cum Polyd. *lib. 5. de inuento. rer. cap. 10.* tribuunt Leonis, 3 PP. institutionem litaniarum trium dierum ante Ascensionem, vel errant, vel illum significant statutum tempus præfixisse.

HVMANA.

Aëtio non longe post victum Atilam in campis Catalaunicis, a Valentiniano Imp. occiso, imperium Occidentis concidit. Nam eius cæde cognita barbari, qui eius virtutem veriti, intra suos fines quieuerant, sub an. 460. vndique excitari cœperunt.

Siquidem Hunni reparatis viribus Italiam inuaserunt. Picti, Scoti, Angli & Saxones, qui littora Germanici Oceani incolebant, Britanniam, Franci & Burgundiones Gallias Rheno propinquas, Gotthi Aquitaniam, atque ita breui Romanorum in Gallis imperium defecit. *Onuphr. in Rom. Imp.*

Sub Maioriano, post mortem Valentiniani cum omnia Romana in potestate Barbarorum iam essent, Gotthi & Franci cum Burgundionibus inter se decertare cœperunt. Gotthi a Francis è Gallia exacti Hispanias occuparunt. *ibid.*

Vandali a Gotthis ex Hispania eiccti in Africam, Carthaginem ceperunt, & totam Prouinciam Romanis eripuerunt. *ibid.*

Franci & Burgundiones Gallias in deditionem redactas diuiserunt, vt Burgundiones vicinias Rheni regiones tenerent, Franci interiorem Galliam, quam, Barbarorum nouissimi ad nostra vsque tempora possident. Obtinuerunt verò Gallias omnes pacificè sub suis regibus Childerico & Clodouæo circa an. 480. *ibid.*

Childericus enim primus a Francis & Gallis publico gemellæ & consociatæ gentis concilio rex Franciæ, ceu Francogalliæ creatus est.

Maiorianus in Hispaniam venit, vt inde parata classe Vandalos adoriretur, sed consilio eius detecto in Italiam reuertitur, & a Patrio occiditur. *Rhoderis. Toletan.*

Seuerus eius successor quarto post anno veneno quoque Romæ nulla re gesta memorabili tollitur.

An. 469 absolutum a Iudæis Talmud Hierosolymitanum. R. Iohanan operi præfuit, qui illam doctrinam totidem ferè librorum inscriptionibus, quot Babylonica continetur, libris tamen multo contractioribus, construxit. *ex Chro. Heb.*

Eradicus frater Theodorici Regis Hisp. pugnans cum Francis iuxta Ligerim. fl. occiditur. *Seuerus.*

Genfericum Vandalum iterum in Italiam nauigantem

Annus mundi. 48. Annus Christi.

4551 u S. HYLARIUS SARDUS, an. 7. 463
4558 mens. 3. dies 10. 470

Vacat sedes dies 10.

Patriarchis,

Alexãdriæ Timotheo 3.

Antiochiæ Martyrio, deinde Petro Gnapheo

Eutychiano, an. 1.

Juliano, an. 6.

Hierosolymis Iuuenali, deinde Theodosio Schismatico, an. 1.

Anastasio, an. 6.

Constantinopoli Gennadio.

Principibus.

Leone Orient. sexagesimo.

Maioriano, & post eum Seuero seu Seueriano, an. 4. Occid. Jmpp.

Peroze Persarum, an. 41

Abraham & Azba fratibus Aethiopiæ an. 27.

Childerico an. 26. Franc. Duce. 470

Annus Christi. 470

485 x S. SIMPLICIUS (Sulpitius Palmerio) Tiburtinus, an. 15. mens. 1. dies 7.

Vacat sedes dies 26.

Patriarchis.

Alexandriæ Timotheo 3. deinde Ioanne 1. mens.

Athanasio 2. an. 10.

Antiochiæ Iuliano, deinde Petro 3. an. 3.

Ioanne 2. mens. 3.

Stephano 2. an. 2.

Stephano 3. an. 3.

Ioanne 3. mē. 1. Calendario an. 5.

Hierosolymis Anastasio, deinde Martyrio, an. 2.

Salustio, an. 8.

Constantinopoli Gennadio, deinde Acacio heretico, an. 14.

basilicus patritius nauali acie vincit. *Matt. Palm.*
Genfericus autem curauit, vt Orientale Imperium Ostrogotti, Occidentale Visigothi vastarent, vt ipse quietus in Africa regnaret. Regnavit autem annis 40.

Theodorici Erricus frater Tholosæ occid. *Seuer. Sigeb.*
Initio regni Lusitaniam deprædatur, Pampelonem, Cæsaraugustam, Tarraconensem regionem, Hispaniam denique superiorem subigit. *Isidor.*

Riothimum Britonum regem, ad defensionem Galliarum Romanis venientem contriuit. *Sigebert.* sed de eo paulo post.

Regni decimo quarto Aruernâ urbem (. i. Claromontem, siue Gergouiam) Romanis, Decio senatore Auiti olim Imp. filio frustra defendente, cum tota Aruernia eripuit, eique Victorinum comitem præfecit. *Turon.* nempe circa an. 474.

Mox Arelatum & Massiliam, totam denique Prouinciam, Nepote & Augustulo in Occidente imperantibus, regno suo Visigothico adiecit. *Isidor.*

x S v i s scriptis Ecclesiam illustrat. *Trith.*
Tres reliquit epistolas, *Tom. conc.*

In earum vna factum Nundinarij Episcopi Barcinonensis & Siluarij Calaguritani, qui sibi designarant successores, cum Romana Synodo improbat, & Episcopus subrogatos cedere iubet.

Remigius Rhemensis, Eugenius Carthaginensis Ecclesiæ episcopus, quæ 24. an. episcopo destituta fuerat.

Cerealis Castellensis, Salonius Viennensis, Sidonius Apollinaris, Rusticus Diaconus Romanus.

Contra Ioannem & Athanasium. 2. Alexandriæ sedit Petrus Moggus an. 4.

HVMANA.

Romanum Occidentis imperium sub hoc in Augustulo defecit circa an. Dom. 475. Urbis 1221. *Diac. lib. 16.* deinceps barbaris & peregrinis dominis Italiam occupantibus annis. 325. vsque ad Carolum Mag. ex quo vsque in hunc diem Imperium manet stabile. *Niceph. 15. c. 11. Palmer. in Chro. Blond. lib. 2. dec. 1. Diac. lib. 16.*

Odoacer se regem Italiæ post depositum ab Augustulo imperium eodem anno. 470. appellauit.

Childericus, qui patri succedens ob scottationes regno pulsus fuerat, Egidio Romano in eius locum suffecto, reuocatus Alemannos vicit & Francis subdidit. Cum Odoacro, qui Galliam ingressus Aureliam & Andegauum occuparat, pacem fecit.

Quicquid fere supererat de Gallia, Romanis eripuit: & è regio genere hinc inde subregulos, in maioribus urbibus constituit. *Trith.*

Alioqui Gallia isto tempore sic erat lacera, vt, præter Romanos, quorum nomine Egidius Prouinciam Sueffionensem, Paulus comitatum Andegauensem administrabat, eius partem sibi vendicarent Burgundi, partem Britones, partem Franci, partem Visigothi siue Vascones.

Seuerianus Damascenus, Marinus Neapolitanus, Procli philosophi discipuli *suid.*

An. 32. post ingressum Anglorum in Britanniam, Ella australium Anglorum regnum inchoat, cui ordine successerunt Sifca, Edeluachus, Berutius & Aldinus, donec ab Ino ad Occidentalium Anglorum regnum adiunctum est. *Polyd. l. 4.*

Anthemius a Leone in Italiam mittitur, vt sit Imp. Col-

legam facit Richimerum Gothum, socerum suum, qui eum anno.4. imperij interfecit, bonis ciuium Romanorum direpris.

Richimerus 40. die post Soceri mortem extinguitur.

470. Anthemius Imp. à Riouthimo rege Britonum opem, contra Erricum Vvisigothorum regem implorat.

Hunc Riouthimum Britannia Gallica regem primum nominatum reperias. Fortasse ab Armoricis populis electus fuit studio defendendæ libertatis: cum post Aërij mortem, nihil sibi amplius à Romanis præsidij expectarent.

Quia autem Riouthimus fortassis erat ex illis Armoricis populis, quos antiquitus Britones appellatos Plinius & Strabo tradiderunt: inde fortasse tota regio Britannia siue Brittonia nomen est deinceps consecuta, non ab aduenis Britannis, quos ex insula ab Anglis fugientes Gildas sic describit, vt Armoricorum in se miserationem conuertisse potius, quàm vi & bello, cum ipsis coisse ostendat.

Hic ergo Britonum historia, siue illi sint aduenæ, siue antiquiores & indigenæ incipit.

Huic successit Olybrius septem menses.

Glycerius Rauennæ imperator post Olybrium creatur. Sed eum cum non totum annum imperasset, imperio spoliatur Iulius nepos & episcopus facit in Dalmatia.

Orestes tribunus militum Rauennæ, Augustulum filium adhuc adolescentem ad imperium euehit: tædere cum Vuandalis in Africa agitato.

Augustulus victo patre ab Odoacro fugiens, imperio se abdicat: & in Campania exulat.

Plures eiusdem nominis regna & imperia erexerunt, ac eadem labefactarunt. Darius primus cum Cyro capta Babylone Imperium Persarum constituit, Darius Arsamis filius penitus amisit: Constantinus Magnus primus Imperator Constantinopolitanus, Constantinus vltimus Imperium cum vita perdidit: Balduinus primus ex Francis Imper. Constantinopolitanus, Balduinus illius abnepos vltimus: Urbano 2. PP. Hierusalem est recepta, Urbano 3. recidit in seruitutem: Augustus Romanum Imperium condidit, cum Augustulo viro ominosi nominis, Romanum in Italia ruit Imperium.

An 471. Genserico Patri succedit Honoricus, qui multo crudelius Catholicos est persecutus, quamuis Valentiniani & Eudoxiæ filiam vxorem haberet.

Annis ferè octo Vuandalorum Rex Arianus, 434. Beda. siue vt ait Sigeb. 444. Catholicos per speciem Sinodi euocatos Africæ episcopos mittit in exilium. *Diac. in Odeac. li. 16. Ab v'sperg. in Zeno.* (mirum tot olim fuisse vnius regionis episcopos) verum biennio post corrosus à vermibus misere periit. *Procop. lib. 3. de bell. Vuand. sigeb.* cunctis interioribus effusus, *Isid.*

Quater mille nongentos septuaginta sex in exilium misit. *Sigeb.* Plebem variis affecit suppliciis, & innumeris linguas abscidit, qui perfectius locuti sunt. *Isid. Beda.* Talis miraculi meminit Iustinianus Imp. & oculata fide sibi constare testatur. *Cod. de offic. pref.*

Eugenium Carthag. cum clericis suis plus quingentis post varios cruciatus in exilium misit. *Isidor.*

475. Franci Coloniam Agrippinam, sequenti Treuerim Romanis adimunt.

An. ab euerfo templo 436. id est, Christi 476 vel 478 Simplicio Pontifice, Zenone autem Orientis, Augustulo Occidentis imperatore, post mortem D. Hieronymi an. 56 (nam obiit Christi 422.) Iudæi Tyberiadis Palestinae indicto concilio, ad quod Babylonij confluxerunt,

Anni mundi

4558

Principibus.

Leone Imp. sexagesimo, & eo mortuo, Zenone Isauro hæretico Ariano, an. 13. iuxta alios 17. Orient.

Seuero Anthemio an. 5. Olybrius 7 mēfibus, Glycerio, an. 1.

Nepote dieb. 56 Momyllo Augustulo, an. 1 Occid. ex ordine successiois Imp. vsque ad Odeacrum Turcilingorum & Italia Regem.

Peroze, deinde Valente, an. 4. Cauade Persarum, an. 41.

SS. Abraham & Azba fratribus Æthiopiæ pretiosus, deinde solo Abraham, an. 14.

Childerico Frac. Duce.

Errico Hispaniæ 8. deinde Alarico, an. 23.

CONCIL. Carthaginense Arianorum & Catholicorum sub Hunerico.

Anni Christi.

470

4573

485

primariis

Anni Christi.

485

50. S. FOELIX III. Romanus, an. 6. mens. 11. dies 17.

492

Vacat sedes dies 5.

Patriarchis, Alexandriæ Athanasio 2.

Antiochia Calēdio, deinde Palladio, an. 10.

Hierosolymis Sallustio, deinde Elia, an. 23

Constantinopoli Flauita Ariano mens. 3. Euphemio, an. 10.

Principibus.

Flauit. Zenone Isauro, seu Isaurico Orien. Imp. Odeacro, an. 14. Italiae.

Cauade Persarum Rege 18.

S. Abraham Æthiopiæ pretiosus.

Childerico Franc. Duce, vsque ad Clodouæum.

Alarico Hispaniæ octauo.

377

CONC. Romanum. 1. & 2. de causa Acacij Constantinopolitani.

Tarraconense episc. 10. Aurelianense & 1. Francicum episc. 30. siue 33. iussu Clodouæi. Gerundenſe in Hisp. Lib. concil.

Anni Mundi

4573

4580

primariis eorum R. Ben Afer, & R. Ben Nephtali, notulas, quibus hodie Iudæi vtuntur vice vocalium & accentuum, ad lectionis facilitatem repererunt. *Elias sect. 2. lib. accentuum.* Alij putant puncta inuenta Babylone, sed falluntur. Quare אָנְשֵׁי טַבְרִיָא punctatores dicuntur. *id est vni Tyberiadis Elias in pref. Maso.*

Aaron ben Afer, Iacob Ben Nephtali fuere punctatorum principes, qui dum inter se de aliquorum vocabulorum, & versus lectione, notulis, accentu, distinctione dissentiant, maximè in Decalogo, duplicem signandi & distinguendi modum Iudæis reliquerunt. Hinc prioris lectionem Iudæi Occidentales hodie sequuntur, posterioris Orientales, præcipuè Babylonij, ad fluuium Neardea. Kimhi in *Psalum. 60.*

Nec tamen illi vel accentuum vel punctorum traditionem quotuplicem habemus ediderunt, sed qui eos secuti sunt Rabbini inuentis pulchrè rebus facillè addentes.

Nam septem motionibus Masorethæ contenti fuere, comprehenso sub camets, camets hatuph, sub hirec, viroque hirec, sub surec, etiam Kibbutz. Quod attinet accentus. 23. tantum posuere, cum recentiores decem motiones faciant, & accentus. 27. aut etiam. 29.

y. D V A S scripsit epistolas Decretales. Celebrrior est illa ad Acacium Constant. in qua eum deponit & Eutythianorum communionem damnat.

In Dogmatistas & Simonistas sua autoritate vtitur.

Sidonius Apollinaris episcopus Claromontensis in Alueria. Epiphanius Ticensis, Fulgentius Carthaginensis, Rufensis episcopus.

Petrus Cnaphæus tertio irrepit in Antiochenam sedem.

Theodomirus Ostrogottorum Rex, ad Catholicam fidem conuertitur.

Abraham & Azba fratres, qui Æthiopiæ imperium, quod hodie Presbyteri Iohannis dicitur circa an. 460. susceperunt per annos 27. defensores Christianæ religionis & illustratores fidei cognominantur. Inde Abraham in Sanctorum catalogo, apud eos ascriptus: solus regnavit an. 14. *Mar. Victorinus in Reg. Æth.*

[Ecce apud Æthiopas, sanctorum memoria & honor.]

Horum temporibus, nempe anno ipsorum decimo septimo, per vniuersam Æthiopiæ religio propagatur. *Ibid.*

HUMANANA.

Idem Abraham diuino somnio admonitus, ad vitanda posterorum suorum de imperio bella int estina, magnum, præruptum, & præcolum Æthiopiæ montem munit, vt in eum præsidii appositis liberi regij relegarentur, solusque in aula remaneret, qui esset successurus. *Aluaresius hist. Æthiopiæ. c. 58.*

Et vt ex eo educerentur qui electi essent ad regnum, si rex sine maribus moreretur. *Ibid. c. 59.*

Odoacer Rugianus exercitu in Italiam ducto Orestem Ticini obsessum capit, Placentiam adducit, ibique spectante exercitu interficit. Romam ingressus regem se vrbis & Italiae nominat, triumphans in capitolium ascendit, magnas cædes Romæ & alibi facit, agrorum tertiam partem suis attribuit.

Theodoricus Gotthorum rex à Zenone in Italiam missus tanquam vicarius duobus magnis præliis Odoacrum vincit, & post Rauennæ triennem obsidionem interficit. Potius Italia vrbem Senatui regendam committit, sui regni sedem Rauennæ collocat. Symmachum & eius generum Boethium senatores nobiliss. quod Arianis templa concedi impedi-

rant, necat bonis publicatis.

Honoricho Vandalo succedit Guntamundus an. 12. qui restituta pace Catholicos ab exilio reuocauit. *Isidor.* deinde Trasimundus frater an. 27. *Idem.*

Eugenij Episcopi Carthag. suasu, Guntamundus tandem post decem persecutionis annos, Catholicis Episcopis dudum clausas ecclesias, reddita pace, restituit. *Cassiod. de coff.*

Trasimundus Anastasio Imp. fuit charissimus, Vandalorum rex quartus in Africa, Christianos non pœnis, sed præmiis à fide abducere conatus est. *Procop.* nisi quod. 220. episcopos in Sardiniam relegauit, clausis eorum ecclesiis. *Beda.* Isidorus tantum ponit 20.

Goderet Comes Gotthorum, Hispanias per Pompelonem, Cæsaraugustam & vicinas vrbes obtinuit. *Idacius Seuerus.*

Heldefredus cum Vincentio Hispaniarum duce obfessa Tarracone, maritimis vrbus potitus est. *Idem.*

Enricus rex Hisp. Gotthis primus leges dedit scripto. Vnde à S. Isidoro inter legislatores ponitur. *Alphonsus, Burgensis.*

Egressus in Gallias, persecutionem in Catholicos mouit *Turon. lib. 2. cap. 25. Sidon. epist. ad Basiliam.*

Ostrogothi, id est, Orientales Gotthi Zenonis Imp. tēpore in Italia regnare incipiunt, Theoderico principe, qui pro nepote etiam regnauit in Hispania an. 15. *Vasius.*

490. Siagrio Ægidij Sueffionum præfeci filio, securi à Clodouæo Francorum rege percusso, imperij Romanorum in Gallia fuit finis, annis circiter 537. post Iulium Cæsarem.

Hinc firmanda potentia suæ causa, principes affinitates vndique contrahebant.

z **ERELIQVVIS** discipulorum D. Augustini fuisse fertur hereticorum acer expugnator, qui ex Africa propter Vandalicas persecutiones Romam se receperit: & genus vitæ monasticæ à suo præceptore institutum in ædem Lateranensem induxit.

Eum esse Scholasticum, quem Canonis Missæ auctorem facit D. Greg. lib. 7. epist. 63. putant. Appellabatur nempe, ante quam esset Pontifex, Scholasticus à dignitate, quam apud Romanum pontificem obtinebat. Nam Schola significabat cœtum eorum, qui erant ex aliquo corpore & collegio in comitatu Imperatoris, vel episcopi. Vnde scholæ Quæstorum apud Iurisco. & Scholasticus nomen illius dignitatis. Quæ ratione Euagrius se scholasticum appellat. Erat enim in consortio Antiochæni patriarchæ dignitate conspicuus, scholasticus videlicet & quasi protonotarius. Sic sæpe in epistolis D. Gregorij, Paulus scholasticus, & c. Si ergo Gelasius, dum adhuc esset scholasticus, hanc precem composuit, de Canone est intelligendum, qualem nunc habemus, non simpliciter. Quare & Greg. non ait canonem composuisse, sed precem, quasi vnâ præcationem adiecisse tantum significet. Nam multas & præcipuas partes ab Ecclesia usurpatis & receptas satis constat ex Ambrosio lib. 4. de Sacram. cap. 5. & 6. Cypriano lib. 4. epist. 5. Optat. contra Parm. vbi legitimum appellat, legitimum (inquit) mutare non ausistis, & c. Aug. epistola 57. & de spiritu & litera, cap. 11. Imò verò inter preces Apostolicas magna ex parte totus reperitur Græce apud Clementem lib. 8. consil. Apost. cap. 16. & Latine apud Amb. vbi supra. Quod Paschasius tempore Bertrami ante. 700. annos scriptum reliquit li. de Corpore & Sanguine Domini. Respice in sacramentorum libro,

Anni
mundi.

4580

4586

4558

instituent

Anni
Christi.

492

498

485

51.

z **S. GELASIVS I.**
Alpher, doctissimus,
an. 5. mens. 8. dies 17.

Vacat sedes dies 7.

Patriarchis.

Alexandriæ Athanasio
2. deinde *Ioanne 2. an. 9.*

Antiochiæ Palladio.

Hierosolymis Elia.

Constantinopoli Euphe-
mio, deinde Macedonio
2. an. 16.

Principibus.

Anastasio cognom. Dico-
rus, heretico Eutychna-
no, an. 26. Orient. Imp.
62.

Caua de Persarum 18.
deinde *Zambase, an. 4.*

Asfa Æthiopiæ, an. 7.

Theoderico Arriano,
an. 37. *Italiæ.*

Clodouæo an. 30. Franc.
rege primo.

Alarico Hispania octa-
uo.

Anni
Christi.

498

498

500

Anni
mundi.

4586

4588

pp

instituent B. Petro (vt credimus) quid orat sacerdos in Canone, & c.

Collectas etiam Ecclesiasticas concinnauit, & pleræque composuit Gelasius ad totius anni Missarum solennia. Vnde & earum auctor fertur. *lege Espenceum in commentario libri de collectis Ecclesiasticis.* Quamuis principium ab Apostolico sæculo repeti debeat. Orig. enim hom. 11. in Ieremiam ad eas respicit, vbi inquit, frequenter in oratione dicimus: Da omnipotens, da nobis partem cum prophetis, da cum Apostolis Christi tui: Tribue, vt inueniamur ad vestigia Vnigenti tui, & c.

Lupercalia sacra reclamantibus multis Romanis sustulit. *Onuph. in ciuitate Rom pag. 323. ex antiquo Romano Registro.*

Canonicos regulares ordinis S. Augustini Laterani primus collocauit, qui ibidem vsque ad Bonifacium. 8. permanserunt. *Onuph. ex Archiepis Ecclesiæ Lateranensis.*

Manichæos libris eorum combustis procripsit. Eius duæ supersunt epistolæ decretales, & multa alia opera.

Anastasio de Magia & Manichæa hæresi suspectus, consecutus Imperium multas alias hæreses amplectitur, & Catholicos persequitur. *Zon. Niceph. & Euagrius.*

Hinc turba hæresiarcharum Seuerus, Xenaias, & c.

Euphemius Patriarcha nunquam eum purpura ornare voluit, donec conceptis verbis religionem seraturum, & edito chirographo fidem Catholicam se turuaturum compulit. *Euagr. lib. 3. c. 32.*

Tum enim demum *Ἐπιφάνης*, eum coronauit *Zonar. tom. 3.* quasi iam tunc à pontificibus reges & imperatores coronarentur, & eorum sacro ministerio imperia susciperent.

Xenaias siue Philoxenus Hierapoleos episcopus Eutychnianus, primus euomuit Christi & Sanctorum Imagines venerandas non esse. *Niceph. 19. cap. 27. & Cedrenus.* sub an. 494. *Functus hereticus pag. 135.* Vbi & improbitatem hominis describit. Presbyterum se esse mentitum, cum nondum esset baptizatus, & impiè pleraque alia, & c.

Remigius & Patricius Sueffionensis Episcopus fratres, Vedastus Attebatensis Episcopus, Auitus Viennensis, qui Gallias ab Ariana hæresi defendit, & multos Iudæos conuertit, Epiphantius Ticinensis, Fulgentius Rupensis Episcopi. Idacius, qui Chronica sua à primo Theodosij consulatu, siue à Ioan. Chryostomo vsque ad an. 490 perduxit. *Sigeb. in Chron.*

Cassiodorus monachus ex senatore, circa finem Imperij Anastasij. *Pomerius.*

Gennadius Massiliensis. Hefychius Milefius. Immireni Persiæ populi olim Iudæi, postea verò gentiles sub Anastasio Imp. petito Episcopo fiunt Christiani. *Theodorus lector lib. 2. Niceph. 16. 37.*

Alamundarus Saracenorum princeps, cum populo suo baptizatur. *Paul. Dioc. 15. Zonar. tom. 3.*

Sabbas & Theodosius abbates in Palestina florent. *Niceph. in eorum monachos Seuerus hæresiarcha crudeliter sæuit. Tom. 2. concil. ex libello ab eis scripto.*

Sed Iustino seniori pœnas dedit. *Euag. lib. 4. c. 4.*

Cabades Persarum rex, imitatione Anastasij Christianos persequitur, *Niceph. lib. 16. c. 3. & Thrasimundus Vandalorum in Africa. Regino lib. Diac. lib. 15.* Et Theodo Boiorum princeps qui Ratisbonæ & in vicinis regionibus Herculis & æthnicorum superstitiones erexit, an. domini 508. *Lucent. lib. 3. annalium Boiorum.*

CONCIL. Epaunense epif. 70. in quo 40. canones

Romanum contra Acacium Constantinopolitanum.

Romanum alterum pro absolutione Miseni Episcopi.

* **S. ANASTASIVS**
II. Romanus, an. I.
mens. 10. dies 24.

Vacat sedes dies 4.

HUMANANA.

Hic multa Galfridus & Balæus vanissimè de suis Britannis confingunt, vt regni cuiusdam noui iaciant fundamenta, quod antiquitate & nobilitate cum Francico & Hispanico certer, imò superet.

Arcturum magnū, qui nunquā exitit, vt ex Beda pote st intelligi, tempore Clodouæi profligasse Saxones, mirabilia gessisse per totum ferè orbem, quam Alex. Mag. Christianum fuisse. &c.

Eius tempore viguisse Thelesinum Helium ex Bardorum genere, philosophum, Mathematicum, primum poëtarum suorum. Huius auditorem fuisse Merlinum siue Melkinum ex patre incubo Vatem, & astrologum, qui cometarum effectus, & planetarum motus monstrabat. Anglicas & Gallicas regiones peragrabat. De regni Anglici & religionis mutatione sub finem mundi ventura prædicebat. *Naucl. vol. 2. gener. 17.* hæc & alia mendacia refellit in præmio rerum Anglicarum Guilielmus Nembrigenis & quidem Anglus.

Burdenellus tyrannidem vsurpat eius Hispaniæ partis, quæ Romanis parebat: à Gotthis captus & Tholosæ tauro æneo impositus viuus crematus est. *Vasæus.*

* H V N C aliqui recensent inter hæreticos propter communionem Acacij & Photini, vt Gratianus c. Anastasius. dist. 19. &c. dictum est, 1. q. 1. quasi illi fauerit & in sedem Constant. reuocare voluerit. Atqui Anastasium Imper. excommunicauit propter Acacium & Eutylianistas *plati. Symmachus in Apolog.*

Vnde & Symmachum successorem Orientalis Ecclesia scripsit, vt illos ab illa excommunicatione absolueret.

Quin & Acacius obierat, ante quàm Anastasius sedē Apostolicam conscendisset.

Scripsit ad Anastasium Augustum.

Ferrandus Diaconus Carthaginensis, Alcimus, Auirus Viennensis episcopus varia, etiam contra hæreticos profa & verfu emittunt. *Ado. Gennad.*

HUMANANA.

Gens Bulgarorum ignota, in Illyriam & Traciam impressionem facit, Romanos fundit ad vnum ferè omnes, & ibi sedes locat. *Zonar. tom. 3.*

Heruli demigrant in Italiam & ab Anastasio imp. benigne admittuntur, *Procop. lib. 2. bell. Gothor.*

Clodouæus primus Ducum Francorum fit Christianus, regni sui decimo quinto, & baptisatur à S. Remigio Rhenensi Archiepiscopo, qui ei Ludouici nomen & regis titulum imposuit. *Greg. Turon. lib. 2. cap. 30. & 31. Emil. lib. 1.*

Quicquid Galliarum à Rheno ad Ligerim sub iure erat Romanorum, ad ius Francorum iam transtulerat. *Sigebertus.*

Siagrius Ægidij filius è Sueffionensi prouincia pulso. *Turon. Regni fines à Rheno ad Sequanam dilatarat, deinde ad Ligetium. Annon.*

Alemanniam in ducatus formam redegerat, completentem Sueuiam, Alsatiam, partem Heluetiæ & vicinas alias regiones, vbi Bauariæ regem Theodonem, Ducem duntaxat nominari voluit, vt se Regis Franciæ clientem esse sciret. *Rhenatus, Auentinus, Munsterus.*

Delatum fuit oleum cœlitus per columbam, super Clodouæum regem primum Christianum: inter reges Fran-

Anni mundi

4586

Patriarchis.

Alexandriæ Ioanne secundo.

Antiochiæ Palladio.

Hierosolymis Elia.

Constantinopoli Macedonio secundo.

Principibus.

Anastasio Imp. sexagesimo secundo.

Zambase Persarum 18.

Asfa Æthiopiæ.

Theodorico siue Dietherico Ostrogothorum ac Ital. rege primo.

4588

corum

Anni christi.

498

Clodouæo Franc. rege primo.

Alarico. Hisp octauo.

Annus domini 500. s. Symmachus Pontificatum adit & Flavianus Patriarchatum Antiochanū & Rabbini Babylonicum Talmud absoluunt.

Anni mundi.

4586

corum, quo rex præfatus à B. Remigio fuit inunctus, & inunguntur posteris, signis & portentis & variis curationibus in eis ex vnctione prædicta apparentibus. *D. Thomas lib. 2. de Revmine principum cap. vi. significat autem strumarum curationem.* Delatrillus vasis chrismate pleni per columbam, meminere Henricus Erphordiensis & Annonius de gestis Franc. lib. 1. cap. 16. Diuinæ gratiæ & odoris in templo collocati & Balsami Greg. Turon. li. 2. cap. 31.

Cum superiores duntaxat Ducis titulo insignirentur, hic primus propter sacrum oleum sibi & posteris regum meruit.

Prima Christianorum pugna contra iufideles Vuifgotthos, qui Engolismam & Burdegalam tenebant: & Tholosam pro regia, fœliciter confecta per Clodouæum. *Sabell lib. 2. Ennead. 8.* ita gens Francica prima omnium pro religione signa cum Christi hostibus contulit. *Emil lib. 2.*

Gotthis Arianis ex Aquitania pulsis, Franci Catholici successerunt. *Iuo in Chronico.*

Proclus Philosophus specula vstoria caua ex ære fabricat, ad arcendos de muro Constantinopolitano hostes. *Zonar in Anastas.* ab his speculis radij solis accensi vicinas naues Vitaliani, Archimedis exemplo, incenderunt.

QVINTO sæculo cōtinuat a est doctrina Missa, *Chris. Gelasij Liberū arbitriū. P. ssim Chryf. eius patronū agit, vt ho. 8. ad Philip. ho. 9. in 1. c. Iohan. hom. 45. & 46. in 6. Iohā. August. ipse Gratia præco cōtra Pelagianos vehemētissimus l. 1. ad simplicianū q. 2. & in solutionibus quæstionū q. 1. Neque enim (v) voluntatis arbitriū ideo tollitur, quia inuatur, sed ideo inuatur quia non tollitur, &c. Idem de spiritu & litera c. 33. velle credere Deus operatur in homine, & in omnibus misericordia eius præuenit nos. Consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propriæ voluntatis est, &c. Prosper. Cyrillus 3. & 8. contra Iulian. & alij omnes huius ætatis, quibus alioqui pugnantium erat pro diuina gratia in Pelagianos eius inimicos. Secundā iustificationem requirere opera. *Chrysof. hom. 6. in 1. Ioan. Et in dictum ad Rom. 3. Iustificati gratis, Augustinus nihil aliud intelligi docet, per vocem Gratis, quàm quod iustificationem opera nulla præcedunt, de spiritu & litera c. 25. Prosper, lib. 1. de vita Conc. c. 19. Hesyeh. in c. Leuit. 4. & 5. Sedulius in c. 4. Rom. in 5. Philip. Non solam fidem ad salutem sufficere. Cyrill. Alex. lib. 10. c. 18. in Ioan. S. Leo sermo. 3. de Epiph. Sic Primasius in 2. c. Galat. Quæritur, vtrum sola fides sufficiat Christiano: fides sufficit, vt primò credentem & iustum efficiat, si deinceps in iustificatione permaneat. Ceterum sine operibus mortua est. Item in c. 4. Gal. & in 3. Heb. Saluianus lib. 4. de Prouid. Hæc si hominis Christiani fides fideliter Christi mandata seruare. Quare & ipse Aug. Pelagianorum præcipuus insectator bonis operibus multum tribuit, lib. 2. de peccatorum meritis c. 3. 4. & cap. 15. probat multis scripturarum testimoniis mala opera damnare. bona vitam æternam mereri. Intercessio sanctorum. *Chrysof. hom. 1. & 44. in Genesim, & passim alibi. August. in lib. de cura pro mort. c. 16. & passim Theodor. q. 1. in Leuit. lib. 8. de curatione Græca, qui de Martyribus inscribitur. Totum denique hoc sæculum, vt Effelsius libro peculiari docet. Imagines, Petrus & Paulus cum Christo pluribus locis picti. August. 1. de consen. Euang. c. 10. Apostoli in pictis parietibus. Ibid. Earum primus oppugnator hoc æuo exoritur Xenaias siue Philoxenus Hierapoleos Episcopus sub an. 494. contra quem multi Purpura calaturaque crucis in purpuris, in diadematis, in precibus, in armis, in mensa sacra & in toto orbe apud Chrysof. lib. Christum esse Deum. vbi & bestiarum etiam corpora malè affecta, crucis forma signari. Super altare Michaelij (templi cuiusdam) posita crux. *Sozom. lib. 2. cap. 3. Trip. lib. 2. cap. 19. Nève quis ignoret speciem Crucis esse colendam, quæ Dominum portauit ouans, ratione potenti. Sedulius. Cyril. lib. 6. contra Iulianum Apostatam. De Pœnitentia & eius partibus, præsertim confessione. Chrysof. hom. de lapsu primi hom. hom. 3. in 2. co. 2. hom. 3. Matt. Hesyehus lib. 7. in ca. 27. Leuit. de duobus annis remissionis scilicet & iubilæi, quorum vnus (inquit) baptismum aperte insinuat, alter pœnitentiam. Eucher. lib. 4. in libros Reg. Leo epist. 91. 69. Cyrill. lib. 3. in Leuit. Aug. ho. 49. lib. 2. de visitatione infirmorum c. 4. Veritas corporis & sanguinis in Eucharist. & Transsubstantiatio, & oblatio. Chryf. in Liturgia, hom. de****

Eucharist. hom. de Psal. 115. hom. 83. in 26. Matth. ho. in. 1. cap. Ephes. hom. 84. in Ioan. 19. Hom. de proditione Iudæ. hom. de resurrectione. hom. 21 in Act. hom. 6. ad popul. Antioch. lib. 6. de sacer. Euch. lib. 1. in Genesim. Aug. epist. III. & II 8. quæ ad Ianuarium, ubi sexies offerendi verbo vitur absolutè, pro Missam celebrare. lib. 2. cont. Petilianos c. 37. Hom. 2. in Psal. 33. Psalm. 37. ubi, Christus ferebatur manibus suis & c. in Psal. 119. Sermo. 28. & 40. de verbis domini. Hom. 16. Serm. 38. ad fratres in Eremo. sermo. ad Neophytos. De ciuit. lib. 21. cap. 25. quod sacrificium esse docet in Enchir. in Psal. 33. lib. 9. conf. c. 13. epist. 59. lib. 19. de ciuit. c. 6. epist. ad Bonifacium 23. & lib. de spirit. & litera c. 11. verissimum & singulare sacrificium vocans. Cyrillus Alex. in Ioan. lib. 3. 4. 10. Conc. Ephes. & Chalcedon. & cæteri huius ætatis. Recurre ad Garetium & Tonstallum. Nam omnibus memorandis essem prolixior. Preces pro mortuis & purgatorium. Aug. in Ench. c. 10. & 69. in Psal. 6. & 37. de cura pro mort. cap. 15. & q. 11. ad Vulcit. ser. 34. de verb. Apost. de spiritu, & anima c. 29. Chrysof. in liturgia & ad Phil. iuvari eos non tantum precibus, sed & eleemosynis & sacris oblationibus. Cyrillus & c. & reliqui huius ætatis dempro nemine. Primatus Petri. Cyrillus lib. 2. in Ioan. c. 12. August. lib. 1. retract. c. 21. & in Ps. contra Donatum. sermo. 124. de tempore. Soz. lib. 3. c. 7. Chryf. ho. 83. in Mat. & c. Cæterorum capitum memoriam ex plurimis huius sæculi scriptoribus, colligant innumerabiles nostri temporis viri cruditi: ut ea nihil necesse sit retexere. Ad dendum duntaxat Centuriatores fateri totum hoc sæculum, sibi etiam hostiliter aduersari, Cent. 5. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiæ col. 25. sparsim. cap. 4. de doctrina, per totum maxime illa parte, quæ inscribitur, Inclinatione doctrinæ complectens incommodas opiniones, stipulas, & errores doctorum huius sæculi. col. 496. & seqq. cap. 5. de hæresibus col. 529. sparsim. Per totum cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 641. & seqq. Per totum cap. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 733. & seqq. cap. 9. sparsim col. 808. De Synodis. cap. 10. de episcoporum & doctorum vitis col. 958. & seqq. cap. 11. De hereticis sparsim, prout cum illis colludat, col. 1453. denique sparsim, cap. 12. de miraculis col. 1470. Adæ eos, qui isto æuo scripserunt de hæresibus. Item contra Nouatianos, Manichæos, Donatistas, Vigilantios, Aerianos, Pelagianos, Iovinianistas, Prædestinatos, Nestorianos, Eutychianos, simul istos eadem sentientes oppressi.

A N N V A subsidia, vestes & pecunias præbet Eugenio Carthaginensi & 220. Episcopis, quos in Sardiniam relegarat Trasimundus Vandalorum rex. *Diacon. in Anast. lib. 15. Guil Nangiaco. Beda lib. 2. de ratione temp.*

Manicheorum, quos vrbe in exilium expulerat, libros & Simulachra in vestibulo Constantinianæ Basilicæ publicè igni tradit. *Sabell. lib. 2. Ennead. 8. Platina.*

Pauperibus habitacula condidit & de victu eis liberalissimè prospexit.

In quatuor Romanis Synodis ob schisma causam dixit, sed in quarta, quæ ideo vocata est palmaris, absolutus est an. 504. In quinta librum Enuodij Diaconi pro defensione sua scriptum, vim Synodaliu decretorum habere obtinuit. In sexta de Ecclesiæ reformatione egit. *lib. 1. Concl.*

Innumeras basilicas construxit vel reparauit, eas multo auro & argento dorans. Apologeticum conscripsit.

504. Lutetiæ templum D. Petri, in D. Genouefæ honorem dedicatur. *Iordan. in Chron.*

Egesippus Theologus alius ab historico, S. Seuerinus Treuerensis, S. Eleutherius Tornacensis Episcopi. Boëtius mathematicus, philosophus & poëta, Chiterini musici instrumenti inuentor *supple. Chron.* Symmachus exconsul, Patricius Romanus eius socer, Martyres. Quintianus Rutenensis Episcopus. Ioan. Maxentius Picta-

uenfis

Anni mundi.

4588

4603

SEXTVM SE-
CVLVM.

53.

a S. SIMMACHVS
Sardus an. 15.
mens. 6. dies 22.

Vacat sedes dies 7.

Patriarchis,
Alexandriæ Ioanne 2.
deinde Ioanne 3. an. II.
Antiochiæ Flauiano 2.
an 13. deinde Seuero Hæ-
resiarcha an. 6. mens. 1.

Hierosolymis Elia, dein
de Ioanne. 3. an. 13.

500

515

Anni Christi.

500

Constantinopoli Mace-
donio 2. deinde Timotheo
Theopascita an. 7.

Principibus.
Anastasio Diocro Euty-
chiano an. 26. Orientis
Imp.

Iisdem alibi imperanti-
bus & regn.

Cauade iterum an. 16.
apud Persas.

Alarico Hispania octa-
uo, & per ordinem Sisa-
litto an. 4. Theodorico 2.
an. 15.

Schisma 4.
LAURENTIVS in schisma-
te contra Symmachum Papā
designatur: sed Symmachus in
concilio Rauennate præsentem
Theoderico confirmatur Diac.
in Anast. lib. 16. Blond. 3. dec.
1. Platin. Greg. dial. 4. cap. 40.
vbi de Paschasio Diacon. lo-
quitur.

Laurentius post abdicationem, E-
piscopus Nucerinus.

CONC. Rauennense, quo Symma-
chus in pontificatu confirmatur.

Ilerdense, Episc. 8. in Hispania. in
quo canones 16.

Valentinum Episc. 6. in Hisp.
Romanum Episc. 122. lib. Concil.

Alia 5. Concilia Roma celebran-
tur. Lib. Concil.

Agathense in Gallia Narbo-
nensi in quo can. 71.

515.

Sidonense in Syria cui præfuerūt.
Eneas Hieropolitanus & Soteri-
cus Casariensis hæretici.

Anni mundi

4588

uenfis Abbas, *Sigeb. Trib. Procop. lib. 1. Paschasius Diaconus*
libros de S. Spiritu scribit. Greg. 4. Dialog. ca. 40. Fulgentius His-
palensis Episcopus. Diacon. lib. 17. Paul. Ægineta. Trib.

HVMANA.

Clodouæus Franc. Rex à Rheno ad Sequanam vsque
regnum dilatat. *Guilel. de Nangiaco. & paulò post vsque ad Li-*
gerim, Burgundiam sibi reddens tributariam. Sigeb. Emil lib.
1. Blond. lib. 3. dec. 1. Lutetiam Parisiorum sedem regni, con-
stituit suauis Clotildæ vxoris. Turon. libro. 2. c. 38. Plati. & Chron.
Francorum.

Pictauis bellum intulit, quia ibi Ariana hæresis vigebat;
eaque occasione suum regnum dilatauit, *Turon. libro. 2. cap.*
37.

In eius Decimum quintum Christi quingentesimus incidit
quo & suscepto baptisate Christianus efficitur. Quinde-
cim alios annos deinceps regnatus, & mira contra Arianos
gesturus, & totam Galliam sibi subiecturus præter Prouin-
ciam & Gotthiæ partem.

Ita. 500. an. Francorum gens, aduena rege viam præmon-
strante, Christianus mysteriis initiatur, cū antea sibi Sylua-
rum atque aquarum, auium, bestiarumque & aliorum quo-
que elementorum formas fingeret, ipsasque vt Deum co-
leret, eisque sacrificia delibare consueuisset. *Greg. Turon. lib. 2.*
hif. Franc. cap. 16. pag. 70. & Greg. Magnus in epistola.

Cū antiquiores regionis habitatores i. Galli. ab anno
Christi 200. iam publicè religionem exceperint.

Allarico Vvisigothorū Rege, vita cū vniuerso regno, cuius
regia erat Tholosa, expoliato, & Apollinare Aruernorū præ-
fecto in campis Voglatensibus caeso, Franciū regnum ad Py-
reneos vsque montes extendit, & à Ligeri ad Rhenum flu-
uium, qui erat limes regni Vvisigothici. *Sigeb. & Guilel. Nan-*
giacus. Inde Anastasius Imp. titulum & insignia consulatus ac
patriciatus ei contulit, quod Gothos seu Vvisigothos Aria-
nos ab vtraque Aquitania expulisset. Turon. ibidem. Emil. lib. 1.
Sigeb. in Chron.

Hoc bello vouit Lutetiæ templum SS. Apostolis Petro &
Paulo, quod nunc S. Genouefæ. *Paulus Emil. Turon. lib. 2. cap.*
37.

Carcaffonem obsedit, in qua erat Salomonis pretiosissi-
ma supellex, è Hierosolymis à Romanis quondam aduecta.
Sed aduentante Theoderico Ostrog. in Italia Reg. obsidio-
nem soluit. *Procop. lib. 1. belli. Gotth.*

Theoderico contra ipsum octoginta armatorum millia
mittente Francorum 20 millia perdidit, Prouincia amissa, &
Vvisigothis reddita. *Vasens in Chron. Hisp.*

Diadema aureum vnionibus & gemmis pretiosissimum,
sibi ab Anastasio Imper. missum Ecclesiæ D. Petri offeren-
dum Romam misit. *Anno lib. 1. c. 24. Ado.* Ita cū fundamē-
tis regni Gallici obseruantia, in sedem Apostolicam regum
nostrorum coaluit. Vnde & nostrates omnes, Vvisigothi
Romanos è Grego. Turonensi appellabant. Nota Caluinia-
ne regnum tuum fuisse fundatum cum sedis Apostolicæ ve-
neratione & obseruantia.

505. Gundebaldus Burgundionum rex leges Burgundio-
nibus præscribit, quibus Romanorum. (i. Gallorum regni
incolarum) securitati cauebat & prospiciebat. *Turon.*

Eodem anno 505. absolutum est à Mar filio & discipulis
Rab Ase Talmud Babylonicum. Nempe ea pars, quam ap-
pellant Ghemara, 100. circiter annis post Talmud Hieroso-
lymitanum, post Misna priorem partem an. 317. post puncta
annis. 29.

Hanc editionem antecesserunt auctores Midras hot, Me-cilta, &c. sunt consecuti Geonim, ij scilicet, qui Talmud illustrarunt, quasi Iuris professores, & interpretes. *Maiemomim in prof.*

Sub annum 508, Alla primus Noxthumbrię rex in Deita Anglię.

Cabades rex opera vxoris è vinculis ereptus Hunnorum auxilio, regno Persarum restituitur. Mox Armeniam diripuit, Amidam Mesopotamię cepit. Sed eam biennio post Anastasius recepit, & in 7. annos cum Persis inducias fecit. *Agat. Procop.*

Theodericus urbem reedificauit, victis Bulgaribus Sirmium recepit. Pannoniam & Noricum regno suo adiunxit. *Blond.* Vasconiam Francis, qui eam Vvestgotthis ademerant, eripuit. *Procop. lib. 1. de bello Gotth.*

A M A N I C H A E I S urbem purgat palam eorum combustis codicibus. *Diacon. lib. 14.*

Reliquit multas epistolas decretales. *1. Tom. Conc.*

Sub hoc Hormisda beatus Petrus multa dona consecutus est. *Anastaf. Bibliothecarius. i.* Ecclesia Romana magnis multisque opibus aucta est.

Timotheus Constantinop. Episcopus instituit, vt in singulis Liturgiis recitaretur Nicenum Symbolum, cum quidem prius singulis annis tantum semel prælegi soleret, nempe Parasceue Passionis, quando Episcopus catechizabat. *Theod. lector lib. 2.*

Fortunatus Catinensis, Euodius Ticinensis Episcopi profa & versu Theologica multa scribunt.

Ad hæc vsque tempora Acatianos & Arianos in Oriente templa & publicos conuentus habentes, Iustinus pius Imp. exterminauit. *Dia. lib. 17.* sicut Eutythianos & Nestorianos. *Æmil. lib. 1. Blond. lib. 3. dec. 1.* Et Manicheos, libris eorum publicè combustis. *Sabell. lib. 2. Enne. S. Plati.*

HVMANA.

Quatuor filij Clodouæi regnum inter se diuidunt, Lotharius seu Clotarius sedem regni sui habuit apud Sueffionem, Theodericus ex concubina filius Methis, Clodomirus Aurelię, Childebertus Lutetię Parisiorum. *Sigeb. in Chron.*

Pacem cum Amalarico Alarici filius firmant data illi in vxorem sorore Clotilde, Tholosatumque præfectura reddita. *P. Amylius.*

In Alexandria multi vtriusque sextus dæmoniacy, quasi canes, latrabant. *Sigebert.*

[In Pyrenco saltu, is morbus permultos inuasit: postquã religio Catholica, inde exulauit iusto Dei iudicio.]

Alaricus 2. Hispanię & Aquitanię Rex Amalasintham Theoderici regis Italię filiam in vxorem duxit. Huic, vt supra dictum est, perempto in agro Volgodensi Clodouæus ademit, quidquid Galliarum Gotthi possidebant, cum hæctenus reges Gotthorum in Narbona & Tholosa Gallię ciuitatibus, sedes tenuissent. Theodericus focer Vasconiam recepit, & pro Almarico Alarici filio, donec adolesceret, gubernauit. *Tarapha de regibus Hispa.*

Amalasintha ita Græcis & Latinis literis imbuta, vt cum quouis docto disputaret. Linguas barbarorum callens, sine interprete his omnibus loquebatur. *Idem.*

Almaricus Totillam Clodouæi regis filiam duxit, qua Arianismum detrectante, proindeque indignè habita bellum inter Childebertum Francum & Almaricum exarsit, in quo Almar. interficitur. *Idem.*

Cabades Pers. rex Christianos persequitur. *Nicephor.*

Manichæos

Anni
mundi.

54.

Anni
Christi.

S. HORMISDA
Frufiuonius Campanus, an. 9. dies. 18.

4603

515

Vacat sedes dies. 6.

4612

524

Patriarchis.

Alexandrię Ioanne 3.
mox Dioscoro 2. an. 7.

Timotheo 4. an. 17.

Antiochię, Paulo 2. an.

3. Euphrasio an. 6.

Hierosolymis Ioanne 3.

Constantinopoli Timotheo

Theopaschita, deinde Io-

anne 2. an. 2. Epiphanio

an. 14.

Principibus.

Anastasio imperat. Orië.

62. & post. eum, Iustino

Seniore an. 9.

Gabade Persarū an. 16.

Sahal & post eū Adaa-

na. an. 14. Æthiopię regg.

Theoderico Italię & Hi-

spanię Nepotis loco reg.

Clodouæo Francogallorū

rege 1. & postea Childe-

berto an. 45. (alius Chil-

derico) Francor. Reg.

CONCIL. Romanum contra
Eutythianos, Seneritas & Nesto-
rianos. *Blond. lib. 3. dec. 1.*

Aurelianense 4. Clodouæo rege.
Tom. 2. concil. aliis primum.

Anni
Christi.

Anni
mundi.

517

Cesaraugustanam Episc. 12. lib.
Conc.

4612

517

Gerondense in Hisp. Episcoporū
7. 1. Tom. concil.

516

Taraconense 10. Episcoporum, in
quo inter alia statutum, vt obser-
uatio Dominici incipiat à Sabbat-
to. Vnde hodieque Hispani cessant
die Sabbati ab omni opere sub horā
vesperinarum. *Vasam e. 1. Tom. conc.*

524

S. IOANNES I. TUF-
cus, an. 2

4612

527

menf. 8. dies 28.

4615

Vacat sedes menf. 1.

Patriarchis.

Alexandrię Timo-
theo 4.

Antiochię Euphra-
sio, deinde Ephraimo.
an. 18

Hierosolymis Joān. 3.

527

Constantinopoli Epi-
phanio.

4615

Manichæos in regno suo trucidat. *Diacon. li. 15. rerum Rom. Pa-*
cem cum Iustino facit. ibid.

Childericus Honorici ex Valentiniani 3. Imp. filia filius
Vandalorum rex quintus, ann. 7. mens. 4. in Africa à matre
fide recta imbutus Catholicos ab exilio reuocat. Ecclesias
sacerdotibus restituit. *Isido.* post annum 74. hæreticæ profa-
nationis. *Beda.*

C R E L I Q V I T duas epistolas.

Constantinopolim ingressus dexter dextro infedit folio,
diemque Domini nostri resurrectionis, plena voce Roma-
nis precibus celebrauit. *Sub finem Chronici Marcellini comitis qui*
sub Iustinianno scripsit.

Iustinus primus omniū Imperatorum coronatur à Roma.
Pontifice. *Blond. lib. 3. dec. 1. Tom. 2. Conc.*

Hunc alij Iustinianum maiorem appellant. Ad reges Fran-
corum scripsit de bello, quod Ostgotis regibus, qui Theo-
dorico successerant, religionis nomine indixerat. quarto
mense ante mortem imperatorem creat Iustinianum sororis
suę filium.

Hunc PP. quod à Iustino honorificè susceptus esset, vel
quod Arianis templa nollet concedere, Theodericus car-
ceris afflictione peremit. *Diacon. lib. 17.* qui 98. die post subita
morte obiit.

Ferreolus Vticensis Episcopus scribit. *Turon. lib. 6. c. 8.*

Ad Africanas ecclesias Episcop. 220. è Sardinia reuocat
Childericus Vandalorum rex Arianus annitente Iustino se-
niore, postquam ecclesię illic an. 74. ab Arianis fuissent ve-
xata. *Diacon. lib. 14.*

Childericus Vand. rex ob reuocatos ab exilio episcopos
interficitur & Gillimere duce in Orthodoxos excitatur per-
secutio, in qua eorum linguę radicitus excinduntur. Nec ta-
men desierunt loqui. *Greg. lib. 3. Dial. cap. 32. Iustinian. ipse lib.*
1. cod. de off. pref. prat.

Iudæus quidam Homerita, qui se Mosis filium esse gloria-
batur, in Negra fœlicis Arabię vrbe, interfecto Aretha vrbis
Episcopo: in Christianos sæuit. *Nicephor. lib. 7. cap. 6.*

S. Brigida, siue Brigita, siue Pyrgita, virgo Scotica, S. Patri-
tij familiaris. Fuit alia à Brigita vidua, cuius extant vaticinia &
preccationes, ducissa Neritię in regno Suecorum, quæ & ere-
xit in Patria Monasterium Vaste, cuius prima abbatissa fuit
D. Catharina ipsius filia. Floruit enim in Suetia & Romæ,
temporibus Magni Sineech Suecię regis, obiitque circa ann.
1363. Vtraque à Platina & Volat. vitiosè confunditur.

Duo SS. Germani, alter Parisiensis Episcopus, alter Cap-
uanus, Arator subdiaconus poëta, Priscianus grammaticus
Casariensis apud Constantinopolim. *Diacon. lib. 18. Palmer. in*
Chron.

Acephalorum hæresis. *Sigeb.* hos Rusticus Diaconus ele-
gantissimo scripto refutat.

S. Benedictus Nursinus monasterij montis Cassini Abbas,
cum sorore Scholastica, miraculis & prophetiã spiritu clarus,
ordinem Benedictinorum instituit: & monachos passim dis-
perfos amulatione D. Basilij in vnum contraxit. *Sabell. En. 8.*
lib. 2. Ino in chron. Diacon. lib. 19. Palmer. Greg. lib. 2. dialog. cap. 1. &
33. obiitque ann. 543. vt scribit Faustus eius discipulus.

Pfalterium in septem horas diuisit, vt singulis hebdomadis
Pfalterium recitaretur. *In regula cap. 16. & seqq.*

Regulam scripsit discretionem præcipuam, sermone luculen-
tam. *Greg. Magn. in dialo.* quam Concilia deinceps consulerūt.
quando actum de Monachorum quibuslibet ordinibus cen-
sendis ac reformandis. 12. monasteria construxit. Paulo ante
mortem Maurum, Faustum atque alios in Gallias mittit, vt ibi
sui ordinis monasteria propagarent. *Hostiensis in Chron. Cassi-*

nensis lib. 1. cap. 1. quæ tandem numerata sunt in diuersis orbis partibus ad 33. millia Abbatiarum, & quatuordecim millia Prioratum.

Ex eius discipulis 24. extiterunt Rom. pontifices, ducenti ferè Cardinales, Archiepiscopi in diuersis ecclesiis mille sexcenti, Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 15700. *Trithemius & Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

H V M A N A.

Slau gens Scythica Histriam, primasque Veneti anguli fauces inuaserunt. Vnde postea Mauricij tempore in Boemiã & Poloniam sunt delati. *Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

Histri Slauonico tumultu territi in insulam transuerunt Caprariam, vbi Iustinopolim condiderunt. *Ibid.*

Vandili ex Lybia in Italiam excurrunt. *Greg. Dial.*

Hunibaldus 18. libros de Francorum regibus per an. 926. scribit. Sex primos à Troianorum temporibus vsque ad mortem Antenoris, sex sequentes vsque ad Ferdinandum, vltimos sex ad vsque Clodouxi tempora & penè per 400. annos Francorum reges ante Clodouzum adducit. *Irenicus & Trithemius. fabulosum interim scriptorem esse puto. Nam neque Francos à Troianis ortos, neque cetera gesta esse aliunde liquet.*

Herminfredus Thuringorum rex à Clotario & Theodoro Francorum regg. victus, cuius neptis Radegunda Clotario nupsit. *Turon. lib. 3. hist. cap. 4.*

Longobarbi seu Langbarði Pannoniam occupant expulsis Hunnis & Ostrogothis. *Diacon. lib. 18. Bonfin. decad. 1.*

An 523. Theodoricus Amalatico nepoti iam adulto Hispaniam post 15. annos reddit cum Gallia Aquitanica, atqui in Italiam reuersus ob instauratam Romam, & redintegratos illius muros, auream statuatam à Senatu meruit. *Isidor.*

Manichæi in Persia iugulantur à Cabade. *Sigeb.*

Gilimer Ilderichum Vandalorum regem quintum in vincula cum filiis conuicit, & regnum Africæ inuadit. *Isid. Beda.*

Eum Iustinianus soluto bello Persico adoritur, quod bellum Procopius duobus libris prolixè describit.

* RELIQUIT eruditissimam epistolam ad Petrum Antiochenum Episc. (vel potius Apameæ) qui addebat in Trifragio, crucifixus propter nos, quasi Trinitas fuisset crucifixus. Item de errore Tredeitarum, qui tum incipiebat. Illa in 5. Concil. Constantinop. Oecumenico est lecta & laudata.

Montanus Toletanus ex s. *Alphons.* Aprugius Pacensis Episc. qui sacras literas ita ingeniosè exposuit, vt veteres præ illo non videantur exposuisse. *Isido. de Viris Illust.*

Axumitæ ultra Ægyptum & Homeritæ, vbi multi erant Iudæi, Rege Adad episcopos & doctores à Iustiniano per legatos impetrantes, fiunt Christiani. *Paulus diac. lib. 16.*

Hellitæ in Æthiopia rex pietatis studiosus, qui contra Iudæos & Paganos Homeritas classem instruxit. *Procop. lib. 1. Persici belli.*

Gethes Herulorum incolarum Istri, Gorda Hunnorum ad Bosporum reges, & Boazer regina vidua cum centum millibus gentis suæ, Christianam fidem amplectuntur. *Procop. lib. 2. de bell. Gothorum, Ottho Frisingensis li. 5. cap. 4.*

Abasgi & populi ad Tanaim, à Iustiniano episcopos & doctores perunt. *Euag. lib. 4. cap. 22. & 23.*

Vandalis per Bellisarium tertio mense deuictis.

Iustinianus, ex Lybia & Carthagine potissimum, pellit Arianos, Christianis templa eorum, iuxta vaticinium Cypriani martyris, denuo restituit & instaurat. *Procop. lib. 3. de bello Vandulico.*

Ariani

Anni
mundi.

Principibus.

Fla. Anicio Justino
Imp. sexagesimo tertio.

Cabade Persarum re-
ge decimo nono.

Theodorico Ital. &
Hispaniæ, quam postea
reddidit Amalarico.

Childeberto cum Clo-
thario Frac. rege secundo.

CONC. Ilerdense ad 8. episc.
sub Sergio illius ciuit. episcopo. 1. so.
Concil.

Eodem anno Conc. Valentinum 2.
sex episcopo. *Ibid.*

56.

* S. FOELIX. 4. Sa-
mius, an.

4
menses 2. dies, 3.
Vacat sedes dies 13.

Patriarchis.
Alexandriæ Timo-
theo quarto.

Antiochiæ Ephraimo.

Hierosolymis Petro
tertio, an.

Constantinopoli Epi-
phanio.

Anni
Christi.

525

527

531

Anni
Christi.

Principibus.

Eisdem Imperantibus
& regnantibus vsque ad
Iustinianum Imper. &
Alaricum Ital. reg.

Cabade rege Persarum
decimo nono.

Amalarico Hisp. an. 5.

530 CONCIL. Tolet. 2. Episc. 8.
tom. 1. Conc. sub Amalarico rege,
cap. VI. de veteribus canonibus re-
nouandis & nouis ad disciplinam
Ecclesiasticam condendis.

57.

531 d S. BONIFACIUS
2 Romanus, an. 2.
533 dies, 2.

Vacat sedes mens. 2.

Patriarchis.
Alexandriæ Timotheo
quarto.

Antiochiæ Ephraimo.
Hierosolymis Petro ter-
tio. Constantinopoli Epi-
phanio.

Principibus.
Anitio Iustiniano an. 39
Imp sexagesimo quarto.

Cabade Persarum.

Asfa Æthiopiæ.

Adelricho, seu Atha-
larico, siue Alarico cum
matre Amelafinuta Ital.

Childeberto cum Lotha-
rio Franc Reg.

Anni
mundi.

4619

4621

Ariani Africam tenuerant. 95. annis. *Euag. lib. 4. cap. 16.*
Samaritani Iudæi, qui creato sibi rege Iuliano, deinde Syl-
uano in Palestina Christianos trucidauerat, & cum Saracenis
fœdus percusserant, à Iustiniano profligantur. *Niceph. lib. 17.
cap. 24. Hermanus Gigan in Iust. histor.*

Iustiniano vixdum rerum porito Seuerus & Iulianus Eu-
tychiani Alexandriam fugiunt & scindunt, dum Iulianus di-
ceret Christi corpus fuisse ante resurrectionem incorruptibi-
le, Seuerus negaret. *Leontius de sectis.*

Gaiani & Theodosiani, quorum illi Iuliani sententiam, hi
Seueri sectabantur. Agnoëtæ, qui Christum horam iudicij
ignorare contendebant. *Tritheita. Ibid. Leont.*

H V M A N A.

Amalarius apud Narbonem victus à Francis, fugiens ab
exercitu occiditur. Clotildis autem vxor, cuius caula excita-
tum fuerat prælium, quod à viro Ariano indignè esset caesa,
dum à fratre Childeberto reducitur, in itinere obit. *s. Isido.*

Toletum à Francis expugnatum, & multa inde vasa sacra
templis Franciæ distributa. *Gaguinus, Turon. lib. 3. cap. 9.*

Ab hac Amalarici clade & cæde rariùs deinceps erit ne-
gotium Francis cum Vvisigothis siue Hispanis, vt iam eorum
historia ad Gallicam minus pertinere videatur. Nam Chil-
debertus in suo reditu Vasconiam, & reliquas Galliarum prouin-
cias Vvisigothis obsequentes sibi suisque supposuit, Vvisi-
gothis Cisprenæis se cum familiis in Hispaniam recipienti-
bus. *Procop.*

d DVÆ eius decretales epistolæ habentur in Tom. Con-
ciliorum.

Reliquit quosdam Canones.
Iustinianus ex tribus codicibus Hermogeniano, Gregoria-
no, & Theodosiano nouum Codicem ex suo nomine Iusti-
nianum fieri curauit per Tribonianum, Theophilum & Do-
rotheum. *Cod. tit. Do. nouo Cod. faci. & tit. de Iust. Cod. confirmando.*
Duo ferè per eosdem librorum millia in 50. digessit, & abso-
luit, an. 533. vnde Digesta siue Pandectæ. Nam ipse alioqui
αναλόβητος & ἀμείστος. suidas. & sub vitæ finem Eutychia-
nus. Quare diuino iudicio in furorem & insaniam actus ex-
pirauit. *Euag. lib. 4. c. 29. Niceph. lib. 17. Zonar. 15.*

Platina tamen in hoc Bonifacio Iustinianum pie & elegan-
ter de Christi incarnatione scripsisse narrat.

Dionysius exiguus Abbas Romanus hoc tempore (id est,
ann. 532. Iustiniano inchoante suum imperium) paschalem
calculum composuisse. (*Diaconus lib. 17.*) ab aliquibus dicitur,
& perfecisse ob sapius oborientes quæstiones inter Latinos
& Græcos de vero die celebrandi Pascha, iuxta decretum cõ-
cilij Niceni, & Cæsareæ Palestinæ. *sosterus in Calendario Ro-
mano.*

Reuocasse item & explanauisse Cyclos Theophili Ale-
xandrini, à quibus Latini sapius propter diuersam Embolis-
morum rationem dissidebant. *Ibid.*

Tùmque cœptum esse numerari ab incarnatione Domini.
Ibid. Sed de eo supra in Leone 1.

Nam seriem Olympiadû durasse vsque ad hunc annû 532.
scribunt, quo scilicet hic Dionysius Paschalem circulum in-
stituerit, & tempora à natiuitate Christi primus numerare do-
cuerit, cum à prima Olympiade vsque ad vltimam essent cla-
psæ 327. i. anni 1308.

S. Arnolphus seu Arnaldus & Vedastus primus Atreba-
tensis Episcopus, discipuli Remigij. *segeb.*

Iustinianus edixit, ne is ordinaretur Episcopus, qui habe-
ret vxorem & filios, cum antea ex concilio Niceno possent

tales ordinari, modo abstinere à thoro. *Const. 6. & 137. in Nouellis.*

HUMANANA.

Cum Cabadee Persarum rege, ea bella per Bellisarium gefit, quæ de bello Persico describuntur à Procopio.

Eo bello soluto Vandalos & Maurusios, qui se gloriabantur de genere Gergefeorum & Iebuseorum, vicit: ibique 150. ciuitates collapsas renouat. *Euag. lib. 4. cap. 18.* Gotthos post bellum. 18. annorum Italia expellit, cum ibi regnassent 58. an. *Procop. lib. 1. 2. 3. Gothib.*

In eo foelix, quod foelices & industrios duces sit nactus, per quos imperium in Asia defendit, alibi recuperavit, Bellisarium, Iohannem, Narsem.

Ad Æthiopus legatos mittit, vt ipsi Sericum ab Indis emptum Romanis reuenderent, & magna pecuniæ Romanæ vi fruereutur, ne ipsi suas pecunias ad hostes Perlas transferre cogerentur. *Suidasia voce σερικη.*

Vandalis victis, Africa omnis imperio Orientali restituta est, vsque ad Leontii imperium, quo tempore ab Arabibus erepta, ab eis hinc vsque in plures regulos distincta possidetur. *Onup. in Rom. imp.*

CÆCVM illuminat. *Greg. lib. dial. cap. 2.* Epistolam decretalem relinquit de æqualitate Patris & filij. *Tom. Concil. Ad eum Iustinianus mittit fidei suæ formulam, suo Chirographo cœlatam: per Episcopos Acacium & Demetrium. Plat.*

[Hinc apparet, non esse nouum, vt Principes fidei suæ ἐξομολόγησιν coram SS. Pontificibus Romanis profiteantur.]

Cabades rex Persarum, cum ad id vsque tempus Iudæi & Manichei sedes primarias illic obtinuissent, supremæ dignitatis prærogatiua Episcopum cohonestauit, qui Synaxi & conuentu Ecclesiastico demones profigauerat asseruantes Thefauros in oppido Tzundadaero Indos à Persis dirimentes. *Diacon. lib. 15. Theod. lect. lib. 2. Niceph. lib. 16. cap. 35.*

Dux Lazorum Persæ populorum ad Romanos deficit, & cum suo populo fit Christianus. *Diacon. lib. 15. Zonar. 3.*

HUMANANA.

533. Cæso Amalario à Childeberto & Clotario, Vvisigothi, qui cis Pyreneum in Gallia supererant, cum vxoribus & liberis ad Theodim in Hispania regnantem se conferunt.

Bellisarius Persas repressit, pace cum iis facta, in Africam missus Carthaginæ cepit, capto Gilimero Vadalico rege totâ Africam recuperavit, traiciens in Italiam contra Gotthos, per quinque annos res magnas gessit. Neapolim, & vrbes Campaniæ atque Apuliæ, tandem Romam obtinuit, 60. annis postquam ab Odoacro expugnata esset, Luderum Gotthorum Ducem Constantinopolim mittit, Bittigem eorum regem eò trahit. Ac hic Gotthici belli finis fuisset, ni Totilas reliquiis collectis singulari foelicitate res erexisset, ac Italiæ magnam partem recepisset, anno 7. post huius discessum.

Bellisarium à Francis in prælio extinctum refert Annon. li. 2. cap. 23. alij à Iustiniano indignè necatum, &c.

Iohanni Post Bellisarium egregio duci, dignitatem & opes eripuit Iustinianus, qui postea victum mendicando quæsiit, insigni fortunæ inconstantia. *Procop.*

Hunni vastant magnam Thraciæ partem & Pannoniam recuperant domitis ibi Gotthis siue Getis. Et quia coniuncti erant Auares, ex vtrisque nomen Hungarorum factum est, q. Hunnatorum *Iornandes.*

Aphrica tum redacta in ditionem Imper. victis Vvandalis

Anni mundi.

Amalarico, deinde Theodio Hispan. an. 17.

Schisma 5. DIOSCORVS in schismate contra Bonifacium sedit dies. 58.

e S. IOANNES 2. Romanus an. 2

mens. 4

Vacat sedes dies, 6.

Patriarchis.

Alexandriæ Timotheo 4.

Antiochiæ Euphraimo.

Hierosolymis Petro tertio.

Constantinopoli Epiphonio. deinde Anthemio Eutychemio mēf. 10.

Principibus.

Iustiniano Imp. sexagesimo quarto.

Cabade Persarum deinde Cozroe, an. 48

Asfa Æthiopiæ & post eum Azba, an. 16.

Alarico Ital.

Childeberto Franc. secundo.

Theodio Hisp. Reg. an. 17.

59.

f S. AGAPETVS I. Romanus.

mens. 11. dies 19.

Vacat sedes mens. 1. dies 29.

Patriarchis.

Alexandriæ Timotheo 4.

Antiochiæ Ephraimo.

Hierosolymis Petro 3.

Constantinopoli Anthemio mox Mena. an. 17.

Anni christi.

4621

533

4623

535

4623

535

4624

536

Anni christi.

Principibus. Eisdem Imp. & regn. & Amalafuenta cum Theodato Gotthorum & Ital. regina.

CONCIL. Constantinopolitanum 1 & 2. Provinciale aduersus Anthemium Const. Severi Antioch. Petrum Apamensem, & Zooram Monach. Syrum. Niceph. lib. 17. cap. 9.

CONCIL. Hierosolymitanum 2. de quo actio 1. Constantinopol. 2.

60.

536 * M. SYLVERIVS 4624

(Palmer. Liberius 2.) Campanus doctissimus, an. 1.

537 mens. 5. dies 12. 4625

Vacat sedes dies. 6.

Patriarchis.

Alexandriæ Timotheo 4.

Antiochiæ Euphraimo.

Hierosolymis Petro, 3.

Cōstantinopoli Mena.

Anni mundi.

105. ann. ex quo eam occuparant. *Diac. lib. 17. & leg. 1. Cod. de offic. præ. præ. Afri. Procop lib. 1.*

f. SCRIBIT eruditam epistolam ad Anthemium Constant. De duabus naturis in vno Christo. *Tom. Conc. Quem & propter hæresim Eutychemis deponit.*

Mutum & claudum tanat administratione Corporis Christi *Greg. lib. 3. dial. cap. 3.* Diebus dominicis circumite templa minori processione instituit. *Platin. & Vola. lib. 16.*

Iustinianum Imper. ab Eutychemiana hæresi reuocauit, quem prius cum videret non recti rationibus, Christiana audacia in hæc verba prorupit: ego ad Iustinianum Imperatorem Christianis venire desideravi, sed Diocletianum inueni. *Diacon. lib. 17.*

Eum Agathonem appellat Nicephor. lib. 17. cap. 25. & 26.

Alibi Agathonem Agapeti successorem facit. *libro Eodem, cap. 9.*

Childebertum regem Francorum, Clodouzi filium excommunicauit, quod sua manu in templo Galterum Iuetotensem occidisset, ac Galteri successores è iure regum Franciæ exemit. Quocirca ad hunc vsque diem, Iuetotense solum in media Normania regni titulo gaudet. *E. Franciæ histo* Vsq. adeò ab ipsis regni cunabulis, huius sedis autoritas in Francos reges vigeat. Quod & supra in Clodouæo regni conditore monstraui.

Narset ob beneficia à Venetis accepta in eorum vrbe D. Theodorico martyri delubrum, vbi nunc est S. Marci templum, & ibidem aliam Ecclesiam in honorem S. Mennæ & Geminiani, ex Gotthorum manibus posuit. *supl. Chronic. lib. 9.*

Gotthi deos sacerdotes Arianos, ad Chosroem Medorum regem mittunt: vt eum contra Iust. imperat. impellant. *Procop. lib. 2. de bell. gotthorum.*

HUMANANA.

Tribonianus cum aliis 16. Iurifconsultis Iustiniani mandato, ex immensa legum multitudine, quæ in librorum duomillia, & versusum trecies centena millia excreuerat 50. libros Pandectarum seu Digestorum spatio triennij per titulos ordine digessit. *Proim. Digest. & Proc. lib. 1. eosque, an. 533. absoluit.* Anno seq. Codicem Iustinianum edit è tribus codicibus Hermogeniano, Gregoriano, Theodosiano confectum. *Tit. de nouo Cod. facien. & Tit. de Iustin. Cod. confirmando.*

Non tantum Pandectarum, sed & Institutionum præcipuus fuit architectus. Omnis religionis contemptor. Qui & persuasit Iustiniano ipsum non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. *Suidas.*

* SYLVERIVM Antonina Bellisarij vxor ficto crimine, quod Romam Gotthis prodere voluisset, in Pontiam insulam deportari curauit. Vera causa erat, quod Theodora Impera. vxor hereticum Anthemium Constant. ab Agapeto depositum non reuocari doleret. *Diacon lib. 16.*

Sub hoc Neapolis capitur & Bellisarius Romæ præficitur.

HUMANANA.

Chosroë Persa Ciliciam & Syriam grauissimè ob Christianismum affligit. *Proc. lib. 2. bell. Pers.* cepit anno quinto Iustiniani regnare. Cum eo pacem in 110. annos fecit, At post aliquot annos fide fracta Ciliciam, Syriamque inuasit, Antiochiam cepit. *Procop.*

536. belli Gothici initium octavo Iustiniani contra Theodatum Italia regem, Vittigem, denique Toulam : nam non nisi post annos .8. confectum est.

Damascius Stoicus & Simplicius Platonius, & Peripateticus Phryx sub Iustiniano florent. *Suidas in Damascio.*

Theodatus Theoderici Ostrogott. regis armiger pietatis oblitus, Amalafuntā, cui debebat regnū, in balneo strangulari facit. Male confunditur à Iornande cum Theodio Gothorum in Hispania & Aquitania rege. *Vasam.*

g F A C T I O N E Theodoræ Augustæ Eutychi Arianisque aduersans, flagris Constantinopoli expirauit. Veluxta Blondum lib. 7. dira ab Imp. propter Theodoram Augustam vrgentem Anthemij reuocationem passus, in exilium actus est.

Reliquit epistolam contra Priscillianistas & alios hæret.

Iustinianus diem festum hypapantes Domini (, id est, occursum, qui dicitur dies Purificationis, quo Simeon occurrit Christo, qui in templo præsentabatur) ob mortalitatem magnam insurgentem, an. 542. composito Tropatio, siue Modulo de Christi duabus naturis & vnica persona, vbique celebrari instituit. *Nicephorus, libro 17. cap. 28. Diacon. libro 16. Rom.*

Eam cereis illustrauit Sergius Papa cui propterea alij tribuunt festi institutionem. *Durand.*

[Hæc cereorum gestatio est ab antiquissimo populi Israëlitici more in de vsque à primo sacrificiorum initio, de quibus ait Dominus. Nu. 14. omnis victima igne & sale cõdiedur. Tūc autē vniuersalis naturæ humanæ in Christo Domino victima oblata fuit: vnde omnes ceræ pro se ipsis, in tanti beneficij memoriam præferre & offerre tenentur Deo.]

Constantinopoli quintum Oecumenicum Conc. celebratur de tribus capitibus 1. de scriptis Theodoretii Cyri Episcopi. 2. Theodori Mompuestiæ 3. de epistola Hyberæ ad Marim Persam. *Tyr. lib. 14. cap. 12.* vbi addit perperam Hierosolymitanum Episcopum tunc primò factum Patriarcham. Nam in Concilio Niceno, & c.

A cta Concilij quinti Constant. Oecumenici non fuerunt publicata, forsasse propter Iustinianum, qui Eutychanis fauebat. Vnde nec extant Græcè inter impressas Synodos.

Iornandes siue Iordanus Gothorum Episcop. & historicus ex vltima vetustate originem, migrationes, familias regū & bella præcipua gentis suæ vsque ad annum 550. explicauit, siue vsque ad Iustiniani an. 25.

Procopius Cæsar. historiam annorum 142. perrexit vsque ad an. Christi 554. à quo Agathias eodem tempore suam historiam deduxit ad an. 566.

Marcellinus Comes etiam desit in anno 556. continuato Chronico D. Hieronymi ad suum vsque tempus.

S. Mauritius obiit in Dalmatia. *Sabell.*

Sub an. 537. Rupertus Francorum Episcopus Boios siue Bataros cum Theodone, Vlone, Theodoualda regulis ad Christum perduxit. *Auentinus lib. 3. Annalium Maiorum.*

Childebertum Francorum regem, Theodelinda regina Longobardorum ad pia multa hortatur. *Diacon. lib. 4. cap. 2. de Long.*

Iustinianus Valentinus, Iustus Vrgellitanus, Nebridius Agragenis & Elpidius episcopi fratres scriptis clarent *Isid. de Viris illust. cap. 20. & 21. Tribu. Honor. Angustod. de scriptoribus Ecclesiasticis.*

Ann. 542. Childebertus eiusque frater Clotharius & tres alij Francorum Reges Cæsaraugustam deficere ab hæresi Ariana cogunt, plurimasque vrbes in Hispania expugnant. Præda onusti redeunt. Tunicam Vincentij Martyris exportant,

Anni mundi.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Bellum Gothicum.

CONCIL. Bracarense. Chron. reg. Alphonsi.

61.

4625 g M. VIGILIVS ROMA. an. 18. menses 6. dies, 26.

4643 Vacat sedes mēf. 3. di. 5

Patriarchis.

Alexandrie Timotheo quarto deinde Galanico, an. 1. Paulo mens. 4. Zoilo, an. 7. Apollinari, an. 19.

Antiochiæ Ephraimo deinde Domnio, an. 14.

Hierosolymis Petro tertio, deinde Macario, 2. an. 31.

Constantinopoli Mena, deinde Eutichio, an. 13.

Principibus.

Eisdem Imp. & regg. vsque ad Bittigem, Tendibaldum, Totilam, siue Badiullā, ex ordine successionis Gothorum & Italia Reg.

Anni Christi.

Anni Christi.

537

ARBA Æthiopiæ, deinde Albamedan, an. 7.

Cozroe Persarum vigesimo.

Theodio Hisp. deinde Theodisco, an. 1.

Aguila, an. 5.

Attanagildo, an. 14.

552

QVINTVM Generale concilium. Constantinopolitanum 2. Episc. 165. presidente Vigilio vna cum Eutychio & Apollinari Alexand. Patriarcha, ait Zonaras (nā Euagr. lib. 4. cap. 38. putat Vigiliū abfuisse) contra Anthemiū Constant. & Theodorum Mopsuesthenum hæreticos, post Nestorium negantes D. Virginem esse Deiparam, & ad confirmandas 4. Generales synodos, contra etiam Origenem, Didymum & Euag. Gregorius lib. 3. epist. 37. Plantin. & lib. Cõ. confirmatum à Greg. 1. & sexta synodo in Trull.

CONCIL. Antiochenum contra Petrum Seuerum, & Anthemiū heret. lib. Con.

Aurelianense 2. & 3. aut iuxta alios 5. & 6. tempore Childeberti regis.

Aruernense rege Theodeberto.

62.

555 h S. PELAGIVS I. Romanus, an. 6.

mens. 10. dies 28.

Vacat sedes mens. 3. dies 26.

562

Anni Mundi.

4625

HUMANANA.

Th eodericus nostros Aruernos Childeberti clientes bello vexat. *Turo. lib. 3. cap. 12.*

Iustinianus partem Galliz concessit Germanis. *Proc. lib. 39.* Refenderariorum magistratum ordinem primus constituit. *Amb. de referendariis, & Gomefius lib. de compend. vtriusque signaturæ.* Tamen Granatius antiquiorem esse contendit.

Go thii duce Totila Roman capiant, Lucanos, Campanos, Siculos & Brutios subigunt. Ciues captiuos in Campaniam abducunt. Ita tum vrbs plusquam diebus 40. deserta mansit *Procop. lib. 3. Diacon. lib. 17. Palmer. in Chron.*

Crudelitatem erga Catholicos narrat Gregor. libro 2. dial. cap. 3. & lib. 3. cap. 13. His tamen pepercerunt, qui ad Ecclesias confugissent.

Vrbem solo æquant & incendunt, omnium ciuium multitudinem per alia oppida dispergunt, ne quis extremis patriæ cineribus dare posset lachrimas. Ita intra annos 142. multos iudiciorum Dei casus Domitrix illa humani generis arque omnium gentium Roma sustinuit, vt ad manus Ecclesiæ, cuius debuit esse caput, serio laboreretur, in eumque vsum à fundamentis restauraretur. Nam postquam Alarici ductu, Roma sæculo Hieronymi & August. direpta esset, mox à Vandalis post ann. 44. vastata est, deinde post 22. ab Odoacro & Herulis, rursus post 14. à Theoderico & Ostgothis, præterea post 50. à Belisario capta, tandem in hanc miseram conditionem per Totilam & Gothorum reliquias venit post annos duodecim.

Theodiscus Hisp. cum mulieres suæ libidini minimè consentientes occidi fecisset, apud Hispalim orta seditione, obtruncatus est. *Ritius.*

Agila Hispa. ad Cordubam à Romanis occupatam cæsus est, filio trucidato, magnaque suorum strage. *Ritius.*

Athanagildus eius successor Brunichildam filiam Sigiberto Mediomatricum in Francia regi elocat. *Ritius.*

Romanorum & Græc. Auxilia, quæ ad deturbandum regno Agilam à Iustiniano Imper. poposcerat, submouere postea Hispania non potuit, quin aduersus eos variis postea casibus conflixit. *Isido.*

Fidem Catholicam occultè coluit, Catholicos omni fauore amplexus. *Luc. Tudensis.*

534. cum Decius Theodorus Paulinus fuisset vltimus consulum Romanorum, impediens Gothos Romæ, sicque in Occidente creari consul desisset.

Septem annis post in Oriente, nempe sub an. 542. qui vrbs condita erat 1292. vltimus consul creatus est Basilius iunior, qui eum magistratum administravit, an. 18. Hinc Coss. finis. Nam post illum solus Imperator consul factus est, dum sequentes imperatores (Mauricio excepto) consulatum semel in vita inire cœperunt, à cuius anno numerarētur anni imperij. *Onuphrius in Commentar.*

Sub an. 550. Lechus & Cechus fratres Polonis atque Boëmis (qui etiam Cechi lingua Slaonica vocantur) principes præferre. Inde sumitur initium rerum Polonicarum. *Cromer. & Herburt. in Chron. Polon.*

Tanta fames per vniuersum orbem maximè apud Liguriā & Italiam, vt matres cogerentur vesci carnibus filiorum. *Diacon. lib. 17. Procop. lib. 3.*

h FERTVR instituisse septem horas Canonicas. *Polyd. libro 6. de Inuento. rer. c. 2.* Alij hoc tribuunt Pelagio 2. præcessori

Gregorij Mag. Quod de commendatione interpretandum est. Nam hic septenarius horarum precum iam inueterauerat, ex Athanasio de Virginit. Hieron. ad Demetriadem, ad Latam, & in 6. Daniel. Basilio in quæst. fufius explicatis interrog. 37. D. Benedicto, cap. 16. Regulæ, & c.

Totilam flexit, ne Romam euerteret.

Ab Epagio omittitur.

S. Medardus Nouionensis, & Gildardus Rhotomagensis Episcopi & fratres eodem die nati, Pontifices consecrati, & mortui, an. 559. *Guilhel. Nangiacus & Sigeb. in Chron.*

[Hæc historia non vna est eo in Genere admirabilis, cum Quintilianus in suis declamationibus, idem de Geminis doceat: vbi tamen multa de vanitate astrologica differit: & multa tamen consideratu dignissima depromit: si quis hac parte physices, quæ est Astrorum contemplatio sobriè & cum timore Dei, in iis quæ ad corpus spectant, vtatur.]

Medardus S. Radegundam vxorem Lotharij, assensu viri, in monialem consecrauit. *Petr. de Natal.*

Nicetius episcopus Treuerensis Nestorij & Eutythis hæresim scriptis oppugnat.

Phreculphus historicus ab orbe condito ad annum Christi. 560. Chronica digerit. Fortunatus poëta, clarere incipit. *Trib. Plat. Sigeb. Hermolus grammaticus. Suid.*

Theodolus poëta. *Henricus Erphord. cap. 51. de Iustiano.*

Datus episcopus Mediolanensis scribit historiam de obfione vrbis à Vitigeto facta. *Diac. lib. 16. Fœcundus Harmianensis episcopus, contra Eutythianos. Isidor. de Vir. Illustr. cap. 19. & 24.*

Armenij tetum fidem Christi publicè suscipiunt. *Sigebert. in Chron. & Plat.* Legatos ad Iustinianum mittunt, vt Romanorum imperio subiicerentur, & liberè Deum colerent. *Euag. lib. 5. cap. 7.*

Iudæi & Samaritæ in Palestina ecclesias incendunt, & obuios quosque Christianos interficiunt. *Diac. lib. 16. cap. 1. Sed Iustiniano, misso Adamantio militum præfecto, pœnas dant. Agath lib. 5.*

Æruli incolæ Istri, fidem Christi suscipiunt accepta ob id pecunia à Iustiniano. *Euagr. lib. 4. cap. 20.*

Dracontius Hexæmeron componit. *Isid. Arator Subdiaconus R. E. Acta versibus reddit.*

H V M A N A.

An. 555. Gotthorum regnum, nomen & imperiū Teia R. interfecto in Italia deletur, 78. anno, ex quo eam occupauerant, per Narsete, qui postea in odium Augustæ Longobardos gentē Germaniæ, in Italiam vocauit: quā inter Alpes & Apenninum tenuerunt, 204. annis sub. 23. regibus primus eorum rex fuit Alboinus, *Procop. lib. 3. Emil. lib. 1. Plati. in Adrian.*

Ab istis tunc primū inuentus est vsus Feudorum in Italia. *Molineus, lib. 1. Com. de Consuet. Parisens.*

Narses Persæmenus 16. an. Italiam rexit & ex magnis calamitatibus eam recreauit. Longinum successorem habuit factione Iustini & Augustæ. Longobardos, vt se vlcisceretur, Italiæ infudit. Priuatus vixit Neapoli, donec illic moreretur.

Initium Exarchorum & initium regum Longobardorum in idem tempus incidit, id est, in 2. an. Iustini. Ex quo miser Italiæ status, vtrisque se mutuo oppugnantibus.

559. à Clotario Saxones domantur, cuius imperio, Childeberto Parisiorum rege sine liberis mortuo, Francogallica res tota rursus coit.

Ei partem tertiam reddituum Ecclesiasticorum exigētī Inuirosus Archiepiscopus Turonensis constantissimè restitit, & regem

Anni mundi.

4650

Patriarchis.

Alexandriæ Apollinari.

Antiochiæ Domnio, deinde Anastasio, an. 12.

Hierosolymis Macario secundo.

Constantinopoli Eutythio.

Principibus.

Iustiniano Imp. sexagesimo quarto.

Cozroe Persarū Rege vigesimo.

Albamedan Æthiopia, mox Abra, mens. 2. Sabel m. 2. Ghebez, an. 14.

Totila Tega, siue Teia Ital. regg. & Narsete, eo interfecto & subactis Gothis, Proconsule in Italia.

Childeberto cum Lothario, postea solo Lothario, ann. 5. Franc. Regibus.

Attanagildo Hispaniæ decimo quinto.

CONCIL. Turonense 2. Tom. 2. Conc. Aurelianense 4. & 5. vel 7. & 8. Parisiense. 1. & 2. Lib. Concil

Anni Christi.

562

Anni Christi.

562

63.
i S. IOANNES III. Romanus, cognom. Catilina (ait Euagr.) an. 12. mens. 11. di. 26.

Vacat sedes mens. 10. dies 3.

Patriarchis.

Alexandriæ Appollinari, deinde Joanne 4. an. 9.

Antiochiæ Anastasio, deinde Gregorio, an. 23.

Hierosolymis Macario 2.

Constantinopoli Eutythio, deinde Ioanne, 3. an. 11.

Principibus.

Iustiniano 2. siue Iustino, 2. Iuniore. an. 11. (pelagiano Imp. 65.)

Cozroe Persarū Rege 20. Ghebez Æthiopiæ, deinde Sekul, an. 1.

Arba, an. 3. Alboino Clephe Longobardorū & Ital. reg.

Heriberto, an. 9. cum fratribus & postea solo Hilperico, an. 14. Franc. Reg. quinto.

Anni mundi.

4650

4663

regem cœptis desistere compulit, *Turonens.*

Totilas à Visigottis indignatis, Vitigem regem suum sese & Rauennam Bellifario dedisse: & ad Iustinianum triumphali spectaculo ductum esse: post Teudebaldum, deinde Atharicum, rex nominatus Italiam recepit: tandemque Romam, Romanorum familiis in Campaniæ oppida relegatis: ita tamen vt Pelagio Pontifici pro salute pub. deprecanti obedierit, & in mœnia tantum sit grassatus his præcipuè parcens, qui in templa confugissent. Tandem in Umbria à Narsete Eunucho cæsus est, postquam 11. annos regnasset. *Iouius lib. 1. Vir. illustr.*

i NARSETI Eunucho amicissimus. Cui & consulatum impetrauit. Extrat eius epistola ad vniuersos Galliæ & Germaniæ episcopos, in qua damnat Chorepiscopos.

Contra Macarium Hierosolymitanum, per Schisma sedit Eustachius, an. 18.

Ecclesiam Græcam Ioannes episcopus legendo, disputando, scribendo, monendo, docendo regebat. *Plat.*

565. Iustinum Iuniorem primū coronauit. *Onuph. lib. 2. Romanorum principum, qui tamen in libro de Comitibus, sub Iustiano, cui hic successit, vel saltem post eius obitum, hunc morem coronandi inductum memorat.*

Atqui iam sub an. 493. Euphemius patriarcha Anastasium imp. coronauit *Zon. tom. 3. Euagr. lib. 3. cap. 32. & sub an. 381. Theodosium seniore Melerius patr. Antiochenis. Sigeb. Quod apud Zonaram ex verbis Ambrosij, quibus Theodosium cum Synagogam construeret, aggressus est, colligitur.*

Guntrannus Aureliæ rex ad Ioannem Papam, Saloniuū & Sagittarium episcopos, Synodo Lugdunensi depositos: cum literis commendatitiis misit, & absolutos recepit. Nam Papa literas ad regem direxerat, in quibus eos locis suis restitui iubebat (audi antiquam Romani Pontificis auctoritatem) *Turon. lib. 5. cap. 20.*

An. 565. Monothelitz emergunt.

Franci & Hispani de Paschate celebrando dissentiunt, Hispanis. 12. Calend. April. Francis 14. Calend. Maij Pascha celebrantibus. *Sigeb.*

Photinus Bellifarij priuignus ecclesias Ægypti, hæresi imbut. *Diac. lib. 16.*

Cozroë Persa Armeniæ ecclesias vexat. *Euagr. lib. 5. cap. 7. & seqq.*

Alboinus Longobard. rex, voto Christianos in Italia & Sicilia interimit. *Turon. lib. 4. cap. 41. Diac. lib. 2. cap. 12. Ipse paulo post miserè interficitur. Ibid. cap. 1. 14. & 15.*

Eloësbaas Æthiopum rex, Iustino Imper. comitante, Dunnam Pseudo-Moysen, crudeli tyrannide Christianos Negræ Arabiæ opprimentem: extinxit. *Niceph. lib. 16. cap. 6. Videtur esse Azba nostri contextus.*

H V M A N A.

An. 562. in Gallia Gothica, mons Rhodano imminens, per multos dies tauri mugitum edens: ab alio monte contiguo diuellitur, domibus, Ecclesiis, hominibus ac iumentis subrutis. *Sigeb.*

Narses Bultinum & Leutharem fratres, Francorū principes Italiam appetentes perdidit. Ita Francorum & Gotthorū dominitor, Italiam multis malis tandiu fessam recreauit: nisi quod post eius mortem Longobardi Alboino rege, quem sub vitæ finem ab imperatore & Sophia Augusta, læsus è Pannonia accersuerat: rursus eam inuaserunt. *Iouius lib. 1. Vir. illustr.*

Longinus Græcus primus Italiæ Exarchus, constituitur Rauennæ ab imperatore. *Blond. dec. 1. l. 8. Nā non assentior Palmetio scribenti id sub Gregorio accidisse, & Patriciū Romanū*

primum talem magistratum suscepisse. Duravit illa dignitas annis 164. siue ut alij volunt 124. Eius erat confirmare electionem Roma Pontific.

Multas clades tum Italia perpeffa est, irumpentibus in eam barbaris. *Plat.*

Lothario Franc. Rege mortuo, filij regnum diuidunt: Hilpericus Sueffioni sedem regni habuit: Heribertus Lutetia, Guntrannus Aurelia, Sigebertus Metis. *Sigeb.*

Heribertum Parisiorum regem, filium Lotharij ob iniustum diuortium, & incestas cum duabus sororibus nuptias: Germanus Parisiensis episcopus (qui obiit an. 570.) excommunicauit. Ita ille iusto Dei iudicio percussus, mortem breui obiit *Regino lib. 1.*

Guntranus rex per triduum, in Paschate eleemosynas distribuit. *Turon. lib. 9. cap. 22.*

Maglorius Dolenfis archiepiscopus, sanctus vir in Britannia. S. Amandus nascitur an. 571. Merlinus Caledonius: S. Leonardus. S. Goar. *Sigeb. Volater. Ab. Vsperg.*

An. 563 Theodomirus in Gallicia Sueuorum rex, ex Ariana haeresi primus: ad Catholicam conuertitur. *s. Isidorus.*

* H v r v s temporibus gens Longobardorum, totam Italiam inuasit, simulque fames tanta, ut militum magna pars se eis dedere coacta sit. In his calamitatibus Benedictus moritur.

Epistolam reliquit ad Dauid Beticæ episcopum mysterijs plenam de Trinitatis vnitatem.

Gildas Badonius cog. sapiens sub. an. 580. de excidio Britannia patriæ suæ scribit. Proprius Gentis Britannicæ historiographus de Britannis scripsit, quod nec in bello fortes fuerint, nec in pace fideles. *Beda.* docet totam insulam in varia regna fuisse distributam, quorum regulos nominat Constantinum quendam, Aurelium Conanum, Vortiporium. Cuneulos, Maglocorum, &c. quos de ritu gentis suas ditiunculas paricidijs, adulterijs, scortationibus repleuisse, & rem Christianam parum curasse conqueritur.

Post hunc ante Bedam Heluodugus, & quidam Anonymus historici illius gentis nominantur.

Præcepta Iustini ad Tyberium quouis digna principe apud *Euagr. lib. 5. cap. 13. Niceph. lib. 17. cap. 40.*

Tyberius Mauritium aduersus Persas mittit. Ei post receptam Mesopotamiam victoribus Persas, Constantinam Iustini filiam uxorem dat.

Anno Tyberij Imper. secundo ex Aruernensium (id est, Claromontanorum in Aruernia) Iudæorum Synagoga ab episcopo Auito, ultra quingentos conuertuntur: reliqui vrbe pulsati, Massiliam profecti sunt. *Turonens. lib. 5. cap. 11.* De qua conuersione Diuum Gregorium admonuit Fortunatus, *lib. 5.*

Similiter Hilpericus Francorum rex multos Iudæorum baptizari iussit. *Idem lib. 6. cap. 17.* bella gerit cum fratribus Sigeberto & Guntranno, anno secundo & tertio huius Tyberij. *Ibidem lib. 4. cap. 48.*

Cosroë primum Christianorum insectator, extremis vitæ diebus ad Deum conuertitur. *Euagr. lib. 4. cap. 28.*

Ad Circesium proficiscitur, ut Christianorum Deum inuocaret. *lib. 6. cap. 17. & Niceph. lib. 18. cap. 22.*

Antiochiam in templum S. Sergij mittit aureas cruces duas aliæque ex præda accepta, item discum & thuribulum & alia penitus aurea. *Euagr. lib. 6. cap. 21.*

Seuerus Malacitanus contra Vincentium Cæsaraugustanum, in hæresim Arianam lapsus scribit *Isid. Trist.*

Leander Hispalensis episcopus. Seueriani nouæ Carthaginis ducis filius: contra Arianos scribit, & Visigothorum totam gentem, per Hermingildum Leonigildi filium, deinde per Recaredum regem conuertit. *Idem & Greg. lib. 1. epist. cap. 41. & lib. 4. cap. 9.*

Martinus

Anni
mundi.

Attanagildo Hisp.

*decimo quinto, mox Luit-
ba, an. 1.*

Leouigildo, an. 17

*Bracarense 2 presidente S. Mar-
tino Dumienfi. Isid.*

*Lucense sub Theodomiro rege
Sueuorum in Gallicia recens con-
uerso. V. asau.*

*Aurelianense 6. sexto anno Gun-
tranni regis contra saloniam &
Sagittarium episcopos de grauibus
criminibus accusatos. Tom. conc.
At Lugdunense fuisse ait Turo-
nen. lib. 5. cap. 20.*

64.

* S. BENEDICTVS

I. (Bonofus Euagrio)

Romanus, an. 4.

4663 mens. 1. dies, 28. 576

Vacat sedes mens. 2.
dies 10.

Patriarchis.

*Alexandria Ioanne
4. deinde Eulogio, an. 27.*

Antiochia Gregorio.

*Hierosolymis Maca-
rio secundo, deinde Joan-
ne, 4. an. 26.*

*Cōstātinopoli Ioanne,
mox Eutychio iterum,
an. 4.*

Anni
Christi.

564

576

580

Anni
Christi.

Principibus.

*Tiberio Pio Anicio
Constantino, an. 7. Imp.
66.*

*Cozroe Persarum, de-
inde Homisda, 2. Reg.
an. 10.*

*Abra & Adakana,
an. 16. Æthiopia.*

Antharo Ital.

*Hilperico Franc. reg.
quinto.*

*Leonigildo Hispania,
decimo septimo.*

CONCIL. Constantinopoli-
tanum 3. contra Monothelitas epi-
scopi. 150. lib. Concil.

65.

580 k S. PELAGIVS II.
Romanus, an. 10.

mens. 2. dies 10.

590 Vacat mens. 10. di. 10. 4667

Patriarchis.

*Alexandria Eulogio,
an. 27.*

*Antiochia Gregorio.
Hierosolymis Ioanne. 4.*

*Constantinopoli Eutychio
deinde Ioanne 4. Ieiuna-
tore, an. 16.*

Anni
mundi.

Martinus Dumienfis vel Mandoniensis episcopus. Mironem Sueuum Gallicia regem Theomiri successorem conuertit, ei dicat librum de Christiani principis institutione. *Taraph. multa scribit. Isid.* In compendium contraxit concilia Orientalia. *Tom. 1. conc.*

Donatus Monasterij Seruitani conditor, primus in Hispaniam Monasticam professionis vsum & regulam induxit. *V. asaus ex D. Alphonso.*

Brunichildis inter alia multa in suburbano Laudunensi, Monasterium S. Vincentij construxit. *Ann. lib. 4. cap. 1.* Et S. Medardi Sueffione in registro Greg. *lib. 12.*

HVMANA.

Leonigildus Hisp. rex reliquias Sueuorum, ex Hispania eiecit rege Andeca superato, qui regnum semel in Hispania constitutum per annos 177. tenuerant. *Isid.*

Hermingildum primogenitum, quod ab Ario ad Catholicam conuersus esset, manibus suis securi percussit. *Tarapha. Sigebert. Æmil. lib. 1. Gregor. 3. dialogo cap. 31. Beda.*

Iustiniani milites, quos Athanagildus auxilij causa euocauerat, proffigat, amplificato Hispania regno, in qua Gotthi antea finibus concludebantur. *Lucas Tudens. V. as.* Extinctis vndique tyrannis & occupatoribus Hispania. *V. asaus.* Partem Valconia occupat, & Victoriam ciuitatem condit, *Inem.*

Primus ararium de rapinis Ecclesie ac ciuium locupletauit. Primus solio ac purpura regali vsum est, cum ante ipsum Gothorum reges, & confesum & vestitum haberent: cum alijs nobilibus communem. Leges ab Enrico latas emendauit. Sub mortem præcepit filio Recaredo, ut episcopos Catholicos ab exilio reuocaret: & Leandrum coleret, ut patrè. *V. asaus ex Isidor. Lucas, Tudens. & D. Greg.*

k ANTE hunc Euagrius post Bonolum, nominat Ioannem alterum à præcedenti.

Abfque Imp. autoritate, quæ solebat interuenire, per modum approbationis, pontifex est creatus, quod Longobardis Romam obsidentibus, non liceret Constantinopolim mittere. Postea misit D. Gregorium, qui principem placauit.

Scripsit epistolam contra Ioannem Constant. qui generale concilium conuocarat. Reliquit tres alias. *Tom. conc.*

Ab eo referunt institutum, ut non modò in Ecclesia canerentur septem preces horarie, ut iam à principio Ecclesie fiebat: sed & quotidie à Presbyteris priuatim recitarentur, qui abfuisent. *Pamelius in Cypr. de oratione Dominica.*

Sub eo Ioannes, & qui ei successit Cyriacus Constant. aduersus sedem Apostolicam insurgunt, vniuersalis episcopi sibi nomen, & primum in ecclesia locum assumere conantes. Eis Pelagius, deinde Gregorius restitit, cuius in registro de hac controuersia grauissimæ sunt epistolæ lib. 4. epist. 76. 78. 80. & lib. 6. epist. 168. 169. 170. Sub Bonifacio. 3. res composita, ut secundum locum obtineret. *Beda de ratione temp.*

Hoc tempore primum Constantinopolitani Schisma excitarunt contra Ecclesiam. Nam Ioannes loci episcopus, sibi titulum arrogabat vniuersalis Patriarchæ: annuente Mauricio Imp. cui se opposuit Pelagius, deinde Gregorius multis literis hinc inde scriptis. Sed tandem cum Ioannes subita morte perisset, dissidium istud paulatim cessauit, *Sigeb. & Simoneta.*

Mauritius Assumptionis siue Dormitionis Virginis festum 15. die Augusti celebrari præcipit. *Niceph. lib. 17. cap. 28.*

Euagrius Epiphaniensis prætor, historiam suam orditur, vbi definit historia Tripartita, vsque ad Iustini atate, id est, an. 595. tempus annorum circiter 140. complectens. *Niceph. lib. 1. c. 1.*

Floret Michael Syngelus.

Eutychius patriarcha Const. hæresim induxit de vere spiri-

talibus resurgentium corporibus, ad quem refutandum missus est à Pelagio Gregorius magnus. *Beda, Regino.*

Victor Cemenensis Ecclesie Africane historiam, ab exordio mundi vsque ad primum Iustini Iunioris annum perrexit. *Hono. Augustod. lib. 6.*

Hinc Ioannes Gotthus Gerundensis episcopus, præter alia, librum Chronicorum à primo Iustini anno, vsque ad primū Mauritij.

Andreas Hierosolymitanus Cretæ episcopus, Secundus Erinæ scribunt.

Hilpericus, siue Chilpericus Regum Francorum primus (nam non solus cum & Childericus à Bodillo nobili interceptus fuerit, an. 679.) à subditis cæsus est suafu Fredegundæ uxoris, & insidiis Landerici maioris domus, siue comitis Palatii, quem hodie Conestabulum vocamus. *Chron. Franc. Iusto Dei iudicio. Nam hæreticus, Catholicorum hostis & Nero siue Herodes suæ ætatis, Turon. lib. 4. cap. 47. lib. cap. 44. & cap. 25. lib. 6. cap. 46 lege & Diac. lib. 3. cap. 4.*

Sabellianus erat & eum errorem doctoribus Ecclesiarum atque adeo ipsi Turonensi imperavit. Sed iis resistentibus, veritus Catholicorum motus à prosecutione destitit. *Turon. lib. 5. ca. 44. literis nostris quatuor characteres addidit Θ, Ψ, Ζ, Π, qui quamuis Græci essent, significarent tamen oe, ae, the, Vuui. Ibidem.*

Vsque ad annum 586. Ioannes abbas, suum chronicon est profecutus: ab anno Iustini Imp. primo. *Isid.*

Recaredus Hisp. rex primus Catholicus, filiam Childeberti regis in uxorem duxit. Anno decimo regni in Tolerana Synodo 72. episcoporum Arianam hæresim cum tota gente Hispaniæ abdicavit, deinde à finibus Hispaniæ eiciendam curavit, suos ab ea ad fidem Catholicam traducens. *Greg. lib. 7. epist. 126. siue Ind. 2. c. 29. Greg. Turon. lib. 9. cap. 15.*

Leges Gothicas in compendium contraxit. Pater Patriæ salutatus à præcessoribus direpta restituit. Ecclesias & monasteria multa condidit, multa seriæ conuersionis suæ argumenta ostendit.

Romanos multis præliis vincit. Eorum multas vrbes suo regno adiicit. Gothorum imperium florentissimum reddit. Ab eo nulla postea hæresis in Hispania publicè extitit. *Vasens.*

Guntrannum in Gallia Narbonensi vicit. *Isid.*

Perfæ anno primo Mauritij Armeniam captiuitate episcoporum & populorum deuastrant. *Sigeb. Turo. lib. 10. cap. 23.*

Longobardorum in Italia persecutio contra Christianos. *Greg. hom. 18. lib. 2. in Ezech. Ea de causa D. Gregorius à Pelagio ad Mauritium mittitur. Blond. lib. 8.*

Hæresis Manichæorū repullulat in Aphrica, *Gregor. 4. epist. cap. 50.*

H V M A N A.

Lupi Burdegalam ingressi deuorarunt canes. *Sigebert.*

Hinc dictus est vicus luporum. Per totam Galliam imbrū, ignium, terræ motuum, aquarum, grandinum, morborum, famis & bellorum inter Francorum reges, calamitates. *Turon. lib. 4. cap. 33 & 34.*

Mauritius primus è Græcorum genere, in imperium confirmatus est. *Annon. lib. 3. de gestis Franc. cap. 35.*

Eius tempore Turcarum nomen primum in historia legitur.

Cozroë regni initio Varanani insidiis regno exactus, Tibertij Mauritij Imp. ope, cæso tyranno regnum paternum recuperavit. Indèque, 38. annos regnavit. Qui cum Mauritij am-

Anni mundi.

4667

Principibus.

Eisdem Imp. postea
Mauritio Imp. sexagesimo septimo, an. 20.

Hormisda Persarum
Rege vigesimo, deinde
Cozroë, 39.

Abram & Adakana
Æthiopiæ, an. 16

Antaro Longobardorum
& Ital. Reg.

Lotario 2. Franc. an.
44. Reg. sexto.

Leonigildo Hispania
decimo septimo, deinde
Recaredo Rege primo
Catholico, an. 15.

4678

cissimus

Anni Christi.

580

500

Anni Christi.

CONC. Hispalense 1. contra Arianos.

590

604

66.
IS. GREGORIVS MAG.
Romanus vir doctissimus & inuitò electus. an. 13.
mens. 6.
dies 10.

Vacat sedes 5.
dies 19.

Anni mundi.

4678

4692

cissimus esset, eo à Phoca occiso, bellum Romanis intulit, usque Syriam ademit.

Veneta vrbs sic Francis tributaria. *Anno. lib. 3. Turon. lib. 5. cap. 26. & 29.*

Valcones (Hispaniæ citerioris olim populi in montibus Pyrenæis, à Tacito lib. 20. Plinio, Ptolomæo) his temporibus de montibus in plana Aquitaniæ prorumpunt, nec satis repelluntur. *Turon. lib. 9. cap. 7.*

Atque hic primum sub an. 587. Vasconum fit mentio in Francica historia. Quare sensim Aquitaniæ illam partem occupantes tandem regioni vocabulum videntur dedisse: non vt Blondus putat, Vvisgotthi. Nam ante Vvisgotthorum aduentum, Valcones populus montanus erant Hispaniæ, è locis citatis, item Iuuenali. 17. Satyra, Sillio Italico, &c.

I ANTE pontificatum Pelagij erat Apocrifarius.

Esse Roman. pontificum vltimum Caluinus scribit in Instit. illis tamen Fuccius etiam adnumerat Sabinianum. Credant ergo superiori Ecclesie, sat habeant sequentem negligere.

Post Gelasium multa instituit in Ecclesia, Antiphonas in Missa: Modum chori & Psalmodias: Hinc Gregorianus cantus. i. planus, quem postea ad artem reduxit Guido Aretinus, benedictinus sub an. 1020.

Septem Litanias, item Rogationes, supplicationes maiores (quæ longè antè erant in vsu apud Græcos, teste Basilio, epist. 63.) in festo S. Marci ordinavit. *Ipse lib. 11. ep. 2. Diac. de gest. Long. li. 3. ca. 11. Turon. lib. 10. c. 2. Gelasianum codicem de Missarum solennitatibus recognouit, librum Sacramentorum & Antiphonarum à se ordinatum emisit. Berno lib. de Missa.*

Quatuor dies initio Quadragesimæ præmisit: nouies Kyrie eleison, Alleluia & Offertorium dicere iussit: statim diebus ecclesiis frequentanti delictorum pœnas canonicas condonavit: præposuit horis canonicis versum, Deus in adiutorium, & cæ. Tres petitiones, Diesque nostros in tua pace, &c. Canon missæ (cuius auctorem fuisse Scholasticum meminit epist. 63. lib. 7. quo loco precem eum nominat, at etiam canonem lib. 11. epist. 56. ad Vitalem) adiecit: Stationes Romæ, & Scholas musicæ: adorationem crucis nudis pedibus feria. 6. passionis, Processiones diebus Palmarum, & Purificationis, Psalmos pœnitentiales & multa alia ordinavit atque instituit, ipse prolixè epist. 13. lib. 7. indict. 2. & lib. 4. epist. 88. lib. 9. epist. 9. & 45. & aliis locis. *Anto. iuu. 12. cap. 3. Plat. lib. Conc. & in Decretis.*

Errant qui putant nomen missæ tunc excogitatum, cum reperiatur apud Ambrosium (vt cæteros taceam) Missam facere. *lib. 5. epist. 33. apud August. ter. ser. de temp. 51. 91. & 237 (quos sermones esse Augustini etiam docet Petr. Martyr Vermilius in cap. 1. Iudic.) Hieron. Prou. 11. vt præteream Ruffinum, Victorem Vticensem & reliquos B. Greg. superiores.*

Orationem Dominicam in Missa dici instituit. *hisor.* Atqui Hieron. lib. 3. contra Pelag. Christum docuisse ait Apostolos eam in hoc sacrificio dicere. Gregorius ergo illam duntaxat loco mouit, iubens recitari post consecrationem, *lib. 7. epist. 63.*

[Refertur de Consecratione in antiquis exemplaribus, D. Petrum primum Antiochiæ missam ritu simplici celebrasse dicendo Pater noster.]

Septem annorum indulgentiam in Romæ stationibus imposuit. Quod autè primus indulgentias dederit est error. Nam apud Tertul. initio libri de Pudicit. Edictum propo-

stum & quidem peremptoriū à Pontifice Max. & Episcopo episcoporum delicta pœnitentia functis, dimittens, &c. *Quin* & illic indulgentias appellat, item veniam, secundam pœnitentiam, denique sub finem libris pacem Ecclesiam sic *Cypr. Antoniano lib. 4. epist. 2.*

Romæ monasterium in domo sua construxit, sex verò in Sicilia. *Sigeb. Turo. lib. 10. cap. 1.*

Ligures, Venetos, Iberos, aliòsque à Schismate ad unitatem Ecclesiæ reuocauit, Barbaricos, Sardos, & Campaniæ rusticos à Paganismo, Donatistarum hæresim ab Africa extirpauit. Manichæos in Sicilia, Arianos in Hispania, Agnoetas in Alexandria scriptis & legationibus ab Ecclesiæ corpore semouit. Galliam denique nostram à Neophytorum hæresi, & Simoniaca liberauit. Multum quoque in Sardinia & Gallia labotauit de Paganismo & Iudaismo ibidem abolendis. Angliam per Augustinum monasterij præpositū, totam conuertit. Adeo beneficus in pauperes, vt post mortem eius, ingruente fame, & multi prodigum & dilapidatorē omnis Thesauri ecclesiæ dixerint, & parū abfuerit, quin libros eius omnes cōbussent. *Ioan. Diac. libris quatuor de ipsius vita.*

Vigilio Arelatensi iuxta antiquum morem vsū Pallij, ac vices sedis Apostolicæ & potestatem in Ecclesiis Gallicanas largitur. *ipse ep. 51. lib. 4.* Sequentibus Epistolis ad Brunichildā & Francorum reges suam, Apostolicæque sedis in ipsos, ipsorum regnum, vniuersam Francorum Ecclesiam auctoritatem potestatemque ostendit.

Siagrio quoque Hedueni, pallium Archiepiscopale concedit. *Epist. 112. lib. 7.*

Vsum sacrarū imaginum defendit, contra Serenum episcopum Massiliensem. *Ibid. epist. 109.* Frangere (inquit) easdem imagines te non debuisse iudicamus. Idcirco enim pictura in Ecclesiis adhibetur, vt ij, qui literas nesciunt, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in codicibus non valent, &c. *Audis Vsum imaginum à summa antiquitate repetitum* Nam Serenum episcopum Mals. diuorum imagines è templis suæ Diœceseos, deicientem repressit & castigauit.

Contra leges Iustiniani cod. de Incest. Nupt. nuptias vsque ad septimum gradum prohibuit, quod obtinuit vsque ad Concilium Lateranense. 1215.

Ad reprimendam Ioannis & Cyriaci Constant. insolentiam, se primum seruorum seruorum Dei vocauit & inscripsit. *Ioan. Diac. cap. lib. 2. Vita ipsius.* Eusebius tamen Emillenus ducentis quinquaginta annis prius, Homilia in Dominicam. 21. post Pentecosten, Romanus (inquit) episcopus, episcoporum omnium maximus, seruorum seruorum Dei in suis epistolis se esse scribit.

Ricaredo post conuersionem suam, munera ad sedem Apostolicam mittenti, gratias agit epistola accurata, & remittit Clauem ferreā è catena D. Petri, in qua lignum Dominicæ crucis & capilli Ioan. Baptistæ recludebantur, & Pallium pro Leandro Hispalensi.

Longobardos ab Ariana hæresi conuertit. *Diac. lib. 4. de Gestis Longob. c. 1. 2. 3. Suppl. Chron.*

Cum eo Mauritius Imp. inimicias exercuit, quòd ab ipso ob turpissimam auaritiam obiurgaretur. *Blond. lib. 18. Abbas Vspere in Mauritio.*

Angli Cantuarij (nam gentes Aquilonares Anglorum, Mercij & Nordimbrij nondum Christum audierant sub Regibus Edelfrido & Elle. *sigeb.*) ex idololatria ad fidem Christianam conuertuntur, cum suo Rege Chelberto, id procurante Gregorio PP. per Augustinum Cantuariensem, Melitonem seu Militem Londinensem postea episcopos, & Io-

Anni mundi.

4678

4692

annem

Anni Christi.

590

604

Patriarchis.

Alexandriæ Enlogio.

Antiochia Gregorio,
deinde Anastasio iterū
an. 6.

Anastasio 2. an. 12.

Hierosolymis Ioanne 4.
deinde Amos, an. 8.

Isaacio, siue Isucio, an. 8.

Constantinopoli Ioanne
4. Ieiunatore, deinde Cy-
riaco an. 10.

Anni Christi.

590

604

Anni mundi.

4678

4692

annem. *sigeb. & Gregor. lib. 5. epist. 112. & lib. 9. epist. 52. & 60. Annoni. lib. 3. cap. 74.*

Tum autem Anglia in quatuor regna diuidebatur. Interea à temporibus Apostolorum, vsque ad hunc Augustinum in Anglia septem fuerant episcopatus: & vnus Archiepiscopatus. *Galfridus libro 8. cap. 4.* vt quidem citat profanus quidam Balæus, quem constat fabulas de Angliæ & Scotiæ antiqua religione, suppositis auctoribus cōdidisse: quòd Insulæ suæ conuersionem Romanis pontificibus, & laudatis viuis inuideret.

Cum religione literas & disciplinas imbiberunt. Nam illic floruerunt vsque ad Carolum Magn. qui eas ex Anglia, per Bedæ discipulos in Gallia & Italia illustrauit. *Infra.*

Modus conuersionis eorum, & miracula illic perpetrata describuntur ab ipso Greg. lib. 7. epist. 30.

Gotthi & Hisp. magna ex parte cum suo rege Recharedo & Sisebuto Arii hæresim euerantes, Christianam fidem amplectuntur. *Platin. & Sabel. Ennead 8 lib. 5.*

Diuitius Longobardorum contra Catholicos furores cōpressi sunt. *Greg. 3. dial. cap. 29.*

Rerum Sapientia cum septem artibus Romæ floruit. *Ioan. Diac. lib. 2. cap. 13. in Vita Greg.* Cantorum schola instituta. *Ibid. cap. 6.*

Ioannes Philoponus Alex. Philosophus Tritheitarum auctor, & Seuerus, à quo multæ hæreses. *Niceph. l. 18. c. 46.*

Desiderius quidam Burdegalensis cuculla & tunica ex pilis caprarum amictus, Christum se simulans arte magica miracula quædam edere conatur. *Turon. lib. 9. cap. 6.*

Quidam etiam Gallus Biturigenis nomine Episteus, postquam aliquos ægrotos sanasset, prædicat se esse Christum & pro Christo adorandum. *Greg. Turon. lib. 10. ca. 25. Sigeb. Guill. Nang.*

Gregorius Turonensis. 19. episcopus, patria Aruernus historiam Francorum libris 10. mandat ab ipsorum origine ad annum Dom 600. i. vsque ad sua tempora. Nam eo anno obiit, vel iuxta alios 595. quo vt ipse ait, numerabatur Childeberti decimus octauus, Guntranni trigessimus primus, Gregorij Rom. Pontificis quintus.

Cum Augustinus iuxta Dorocæstriam prædicaret, gentes illius loci caudas Rariarum vestibus illius appendebant: Hinc ipsi & eorum posterii caudas sicut pecudes referuntur habuisse. *Guil. Nang.*

Sic in Oceani extremis oris esse insulas Satyridas nomine, in quibus viderint nauæ tempestate delati, incolas rufos & caudas haud multo equinis minores infra clunes habentes, Pausanias docet lib. 1. de regio. Græc. pag. 89.

Angli à Saxonibus oppressi, quòd Augustini prædicationem & consilium repudiauerint, de obedientia Romanæ ecclesiæ præstanda. *Beda lib. 2. hist. gentis suæ cap. 2.*

Echelbertus Anglorum rex ab Hengisto quartus, protenso à mari Gallico vsque ad Humbrum imperio, Christum Augustino prædicante suscepit. *Sigeb. Beda.*

Tunica Domini inuenta in ciuitate Zaphat. *Sigebert. Ab. Vspere. Naucler. Annoni. lib. 3. c. 78.*

Frontiniana, Monophysita, Agnoeta hæretici. *Greg. lib. 8. epist. 35. 36 & 42. lib. 11. epist. 55. Niceph. 18. cap. 45. 46. 49.*

Donatista repullulant in Aphrica. *Greg. lib. 3. cap. 35.*

In Illyria multi contra episcopos motus. *Greg. lib. 1. indict. 9. epist. 43.*

Anastasius Synaita Antiochenus Patriarcha Monophysicos & Acephalos libris impugnat. *Niceph. li. 18.* Anastasius successor eam contra hæresim in Oriente propagauit, sicque inualuerunt monothelita in Orientalibus Ecclesiis

passim, donec per Saracenos omnis Christi religio radicitus oppressa est, ab Eutyche anno fermè 180. *Diac. lib. 18. rer. Rom. Sabel. Enn. 8. lib. 6.*

Nicephorus Cartophylax, Olympiodorus, Andreas Hierosolymitanus doctores in Ecclesia insignes.

Item Isychius Hieroso. episcopus ad quem Greg. scripsit lib. 9. epist. 40. indict. 4.

Viuebat adhuc Venantius, Honorius, Fortunatus Pictauiensis episc. Nam. 11. libros carminum Greg. Magno dedicauit, è quibus Ecclesia hymnos multos caput, quem & cū Gregorio Turonensi nouissimè mortuo, & Gregorio Nazianzeno cōparauit, iniquiens vnum diuinitus datum Orienti, alterum Meridiei, tertium Occidenti.

HVMANA.

Maometes ille impius, ab Ismaele originem ducens, Abdala patre, Hennina matre, vigesima tertia stirpe, nascitur an. 592. quo & Arabes suam Hegiram incipiunt, vt postea dicam. Primus dux per an. 10. Arabum ceu Ismaelitarum, siue Saracenorum (vel à Sara vxore Abraham, vel potius à Sara monte, quem olim ipsi incolebant) eorumque propheta edoctus à duobus Iudæis apostatis, & à Sergio & Ioanne hereticis Arianis & Nestorianis, camelorum primum pastor, neque legere neque scribere sciens, vt ipse *Mo. 17.* taterur, mox diuite ducta vidua mercator, tandem Pseudopropheta an. ætatis 40. obtento Gabriëlis nomine & congressu, legem ex Iudæis, Gentibus & Christianis composuit, quam partim verbis & prodigiis mendacibus columbæ, tauri, comitalis morbi & lunæ, partim vi & armis infinitæ multitudini persuasit. *Zonaras. Cedrenus in Chronogr. Diacon lib. 18. rerum Ro. Blond. dec. 1. lib. 6. Vincent. in Specu. lib. 24. cap. 4. & alij hist.* Hunc facile crediderim esse Antichristum, aut saltem regni Antichristi conditorem. Nam *μαομετς* reddit numerum hominis bestiar 666. de quo Apoc. 13. Formæ *παις πριδ'ος*. Deinde Martius, sanguinarius, legionarius rex suam legem non prædicatione, sed vi & armis firmandam statuit. Vt sit allusio ad Romanam Apostolici temporis legionem, quæ militibus 666. explebatur.

Et certè scopum Alcorani esse asserit prædicare, non esse tres aut plures Deos, sed vnum sine particeps. *In colloquio ipsius cum Iudæis & in Alco. passim.* Quod perinde est, ac si dixisset, etsi specioso trium aut plurium deorum velo virus tegat, sibi propositum euertere Christi legem, gloriam, maiestatem, diuinitatem, è qua totum pendet Euangelium. Nam cum Participis nomine passim intelligit, inuectus in nos, qui cum diuinitatis consortem, participem, Dei filium, Deum de Deo profitemur, eaque de causa nos incredulos, idololatrias, impios sceleratè appellat, & gladio ad id eiurandum cogi iubet. Quid contra Christum hostilius possit suscipi, quid magis esse antichristianum siue Christo contrarium?

Multum sudat in depellendo Magiæ crimine, quod sibi passim obiiciebatur, *Alco. cap siue Moara 20. 25. 42. 79. 90. 91.*

Amicos & socios habuit præcipuos, Eubocaran, Haly (cuius de Alcorano interpretationem sequuntur Persæ) Zaid, Thalha, Bibelcomen, Arubair, & Haumar (quem vt fidsimum legis interpretem, ceteri complectuntur, Persis hostili odio habitis.) *Chronic. Sarac.*

Moritur extremis annis Heraclij anno ætatis. 40. pluritide, iuxta alios. 63. cū regnasset apud Saracenos an. 10. Quo anno natus est, Arabia tanta siccitate & penuria frugum afflicta fuit, vt herbis vscerentur campestribus. *Rodericus To-*

letan.

Anni mundi.

4678

CONCIL. Romanum. 1 & 2. Greg. lib. 1. epist. 49 & lib. 4. epist. 88. in quo & lib. epist. dānata est.

CONCIL. Lateranense.

4692

Anni Christi.

560

604

Anni Christi.

500

AN NVS Domini D.C. quo Phocas adiit imperium, & iuxta quosdam infelix Maometes nascitur. & Ricaredus primus rex Hispanie Catholicus obiit.

Anni mundi.

4667

4690

letan.

Lutherani & Caluinitæ Antichristi, rei & nominis infamiam: in alium suæ menti & conscientie conuenientissimè deriuant. Nam ipsorum secta rectè ad Mahometem spectat, nec vlla vnquam fuit Mahometismo propior, vt libro de Antichristo docebo.

[Hoc monstrauit perspicuè & validissimis rationibus in suo Caluino turcismo.]

Legem suam versibus rythmicis (*Mo. 47.*) condidit, vt imperita multitudini esset suauitate cantus & Rithmi plausibilior. El-Phurcan nominauit. i. sectiones, capita. (Nam *פרק* etiam Hebraicè hoc sonat, & eo vocabulo plerique libros suos inscripserunt, vt *פרקאכוח* & *פרקאכור*) quod missam sibi à Deo fabularetur non simul, sed, vt Sibyllæ folia diuersis locis & temporibus, & sententiis discretis, ne quis in ea consequentiam, ordinem, rationem, sapientiam, curiosius inquireret. Quare Odmen aliorum Mahometis successorum auxilio, illam in integritatem primo collegisse notant, in *Chron. Saracen.* Post *Mahometem an. 110.* Arabes nominarunt etiam Al-koran, id est, *תורה גאולה* per excellentiam impiè, Sicut Hebræi קרא, Kara, Scripturam sacram appellant.

Est autem ex hæreticorum, Iudæorum, Epicureorum, & similibus philosophorum erroribus, opinionibus, fabulis, blasphemis indigestum chaos, quod tamen dicit descendisse de summo cælo vsque ad infimum, deinde paulatim ad decimum quintum diem mensis Ramadan in terras lapsum esse, in eo Deum ad se loquentem introducens.

598. Fredegunda & ducis & militis munia strenuè obiit, in exercitu Clotariano aduersus Childebertum Austrasiorum regem, tutelam Clotarij Parisiorum regis, sibi deberi armis contendentem, & vicit.

Clotarius Brunichildam inimicam suam, alligatam caudæ equi indomiti dilacerat. Iurè an iniuria rectè dubitatur. Nam laudis multa habet testimonia apud D. Gregorium & historicos. Illud constat illam ei fuisse ab infidis proceribus proditam.

Clotofinda Childeberti Mediomatricum regis filia, Ricaredo Hispaniæ regi nubit, & pax inter vtrumque populum coit. *Paul. Emyl.*

In nostra Gallia multi idolis adhuc immolabant, arbores colebant, de animalium capitibus sacrificia exhibebant. *Greg. lib. 7. Reg. epist. 5.*

Slauorum gens Istriis & Illyriis imminet, & eos valde affligit. *Greg. epist. ad episcopos Istriae.* Nam Slaui vltra Danubium sedes habentes, tunc primum oram dextram Adriaci sinus occupant, frustra socro, filioque Mauritijs Imp. resistentibus. Hinc deinceps, quicquid prius Istria & Dalmatia dicebatur, Slauoniæ nomen obtinuit. *Blondus lib. 8. de incl. Imp. Cromerus.*

Illyria tota à Slauis sub Phoca subigitur. *Ibi. Blond. li. 9.*

600

SEXTO seculo continuata est doctrina. Missa è Gregorij Mag. Antiphonario & libro Sacramentorum, Item è scriptis Greg. Turonensis, qui & Missæ vocabulum & memoriam celebrat, vt cap. 6. *Vitæ Patrum.* De clauibus Ecclesiæ. *Orientales episcop. ad Papam Symmachum.* *Gildas in castigatione ordinis Eccles. Greg. Mag. ho. 26. in Euangelia.* Veritas Eucharistiæ. *Transsubstantiatio, sacrificium, Maxentius Dial. 2. Andreas Hieros. Casiod. in Psal. 64. Greg. hom. 14. 22. in Euangelia, & in Ps. pœnit.*

Liberi arbitrij & gratiæ concordia. *Olymp. in eccl. 12. Euodius in epist. ad Constantinum Greg. Mag. lib. 35. c. 21. in Iob, & lib. 1. in Ezech. ho. 9.* Secundam iustificationem requi-

rere opera. Olymp. in 7. Eccles. Cassiod. in Psal. 6. Greg. in Eze. lib. 2. ho. 2. Iustificationes Dei (ait) dicimus precepta divina, quae nos iustos faciunt, si impleantur. Bona opera ad salutem requiri. Greg. in I. c. I. Reg. In Ezech. lib. 1. ho. 3. 9. & lib. 2. ho. 16. 19. & in Euangelia ho. 12. 22. & 29. Iustus in Cantica. Sanctorum intercessio, praesidia, merita. Fortunatus de Basilicis DD. Georgij, Martini, &c. Greg. lib. 12. indict. 7. epist. 17. & 22. lib. II. indict. 6. epist. 8 & 44. lib. 2. in 2. c. I. Reg. in Euag. ho. 32. lib. 7. indict. 2. epist. 53. 94. 126. Euodius ad Faustum. Turonensis passim, ut in lib. Patrum, & de gloria Martyrum. Imagines. Greg. Mag. cuius tamen epist. 109. lib. 7. ad Severum episcopum Masiliensem allegare audent in contrarium, usum imaginum probat & docet eodem lib. 7. parte secunda epist. 5. & 63. ad Secundinum. Abre, inquit, non facimus, si per visibilia inuisibilia monstramus, &c. Scio quidem, quod imaginem Saluatoris nostri non ideo petis, ut quasi Deum colas, sed ut ob recordationem eius in illius amore recalescas, cuius te imaginem videre consideras. Itē lib. 9. epist. 9. Imaginis Christi ad Agbarum missae virtute, Edessam suo tempore liberatam expugnatione & incendio Persarum. Euagr. c. 27. lib. 4. Turon. l. 1. de gloria Martyrum iniecta mentione statuae Domini, de qua Eusebius, cuius locum etiam affert c. 22. & 23. declarat sua hac tempestate in Dei ecclesia fuisse visitatissimas. Poenitentiae & eius partes. Greg. lib. 6. in 15. c. I. Reg. Non solum confitenda sunt peccata, sed etiam poenitentiae austeritate delenda. Et post, Tria quippe in unoquoque veraciter poenitente considerata sunt, mentis conuersio, oris confessio & peccati vniuersa. Et in Ezech. lib. 2. ho. 16. & in Psalmis poenit. & lib. 3. in 7. c. I. Reg. & lib. 4. in cap. 10. & lib. 6. in 15. c. Cassiod. in Psal. 4. Preces pro mortuis, Purgatorium. Boetius lib. 4. conf. Prosa 4. Greg. lib. 4. dial. c. 39. lib. 2. in c. 2. I. Reg. in 1. & 3. Psalm. poenit. citato D. Augustino. Caetera iidem & caeteri huius seculi scriptores abunde probant, ut contra se testantur Centuriatores Cent. 6. cap. 2. de loco Ecclesiae col. 20. & seqq. sparsim. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiae sparsim col. 42. & seqq. cap. toto 4. de doctrina. maxime col. 277. cap. 5. de haeresibus col. 288 sparsim, pro ut eas amplectuntur, per totum cap. 6. De Ceremoniis & Ritibus Ecclesiarum col. 325. & seqq. per totum cap. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiae. col. 587. cap. 9. de Synodis sparsim 459. & seq. toto fere capite. 10. de episcopis & doctoribus, coll. 633. & seqq. cap. 13. de Martyribus sparsim col. 785. cap. 14. de Miraculis col. 789. sparsim. Quin etiam eorum errores multi ab eis refelluntur, qui ex professo Xenaia, Eutychnianis, Agnoetis, Monothelitis praeter superiorum aetatum haereses, restiterunt. Adde totius huius curriculi Synodos.

O S T Gregoriū Niceph. lib. 18. cap. 56 nominat Innocentium Roma. pontificem. Sabinianus D. Gregorio inuidit, & eius res persecutus est. Nihil dignum memoria gessit. Nisi quod Capanas siue Tinnabula inuenit. Polid. lib. 6. pca. 12. de inuent.

Ioannes Eleemosynarius Alex. Patrarcha, paulo post floret pietate & doctrina. Metaphrastes.

Seuerus scribit contra Vincentium Casaraugust. Ariannum.

Licianus multa scribit. Isid. Trib.

Euagrius Scholasticus siue protonotarius Antiocheni Episc. ab anno Christi. 435. vsque ad annum. 595. historiam orditur, vbi definit Tripartita historia.

HUMANANA.

Otto quidam rex Angliae, qui an. 603 tempore B. Gregorij, rege Theodorico bellum cum Theodeberto & Lothario

Anni mundi

SEPTIMUM
SAECULUM.

67.

in SABINIANVS (Sabinus Palmerio) Blendensis, an. I.

mens. 5. dies 9. Vacat sedes mens. II. dies 26.

Patriarchis.

Alexandriae Eulogio Antiochia Anastasio 2.

604

607

604

Anni Christi. Hierosolymis Isauro, siue Isichio.

Constantinopoli Cyriaco Principibus.

Phoca Imp. sexagesimo octauo, an. 8

Cozroe Persarū, vigesimo secundo.

Zaham Aethiopiae.

Agilulpho Italiae.

Lothario, siue Clothario secundo Frac. Reg. sexto.

Viterico Hispania, 20. 68

607 n S. BONIFACIVS 3. Romanus. mens. 9. 4695

608 Vacat sedes mens. I. di. 6. 4696

Patriarchis.

Alexandriae Theodosio, siue Theodoro, an. 5.

Antiochia Anastasio secundo.

Hierosolymis Isaacio siue Isichio.

Constantinopoli Thoma an. 2.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnant.

Anni mundi. tio gerente, amore caelestis patriae incensus limina visitauit SS. Apostolorum, regrediens Monasterium Schutterrense ord. S. Benedicti fundat consilio, auxilioque S. Pirminij potif. B. mauritijabbatis discipuli. Trit. in Chron Hirsang.

Slauī è Russia prodeuntes, tunc primum sub Phoca oram Adriatici sinus occuparunt, & ita habitationem in ea continuarunt, vt quicquid prius Istria vel Dalmatia dicebatur, ad tempora vsque nostra Slauonia dicatur. Blond. lib. 8. & 9 decli. ad extremum Graecam linguam penitus corruperunt. Cromer. lib. 1. Polo.

Simplicius philosoph. peripateticus, qui Philoponum passim reprehendit: etiam si Suidas paulo ante sub Iulianiano collocet. In Damascio.

Victoricus Hisp. rex qui haeresim Arianam reuocare conatus est, inter epulas coniuratione suorum occiditur. Isid. Nihil in vita praclarum gessit, nisi quod Seguntiam per Duces suos Romanis ademit. Corpus eius viliter elatum, vilius est sepultum. Idem.

CONTENTIO inter Constantinopolitanum Patriarcham & Rom. Pontificem de primatu sedis. Pronunciante autē ex veteribus conciliis & patribus Phoca Imp. Romanam ecclesiam caput omnium ecclesiarum esse iterum decernitur. Plat. Ab. v. sperg. Volat. Blond. l. 9. d. 1.

Post D. Gregorium, Centuriatores & alij haeretici somniant Romanum pontificem: potentiae & opum incrementa cepisse. Adeo sunt antiquitatis ignari, vt nesciant iam multo ante fuisse amplissimum illius sedis patrimonium iuxta promissionem apud Ezechielem factam c. 48. & fortasse amplius & ditius, quam hodie sit. Nam vt recte annotat Nicolaus Clemangis libello de corrupto Ecclesiae statu cap. 4. Petri patrimonium pontificum ignauia satis iam attenuatum est. Fidem facit Gregorius ipse in epistolis, è quibus hinc libuit aliquo labore & diligentia, vetus sedis Apostolicae patrimonium ostendere, vt istos suae vanitatis pudeat, & maiore tabescant inuidia.

Patrimonium Petri in Africa. Epist. 73. primi libri. Vnde epist. 59. Gennadio Patrio & exarcho Africae imperat, vt hoc illud, &c. faciat.

Patrimonium in Neapoli. lib. 5. epist. 11.

Campania de ditione eiusdem. lib. 2. epist. 40.

Patrimonium in Dalmatia. ibid. epist. 41. 44. 61.

Patrimonium in Gallis. Lib. 5. epist. 10. ad Candidum. & epist. 52 & 55. Hinc in Gallis multos habuisse reditus, lib. 2. epist. 72. quos libro 5. epist. 5. ad Brunichildam Francorum reginam patrimoniali nomine intelligit, cuius rectorem Candidum ei commendat. Sic seq. epistola 6. ad Childebertum regem Francorum.

Res S. Petri in Gallia. ibid. epist. 55.

Patrimonium Siciliae. lib. 1. epist. 2. & epist. 68. & 70. vbi multa insulae de iure Ecclesiae. Hinc in Siciliam epist. 3. Petrum subdiaconum transmittit pro regendo Ecclesiae (inquit) patrimonio. Et lib. 2. epist. 76. imperat Libertino praefecto Siciliae vt Nafam Iudeum corporaliter puniat. Et Diacon. lib. 21. rerum Roman. Sicilia tria talenta & dimidium auri Ecclesiae Romanae pendebat.

Per Italiam Ecclesiae Rom. multi prouentus, è quibus vult aliquid deputari Nolanarum mulierum sumptibus. lib. 1. epist. 23. ac Romam pontificij fuisse iuris lib. 5. epist. 12. declarat, quando Montanum & Thomam (inquit) liberos ex hac die & ciues Romanos efficimus.

Sardinia de iure Ecclesiae lib. 1. epist. 60. Hinc causas Catellae in Sardinia cognosci vetat &c. quod repetit epist. 62.

De aliis bonis Papatus lege lib. 6. epist. 23. &c. item quae

Supra de Constantini Donatione retulimus.

Maximus Cæsar Augustanus, qui scripsit de rebus gestis Gothorum in Hispaniis. *Isidor.*

In Suevia Gallus & Columbanus propter Theodoricum & Brunnichildam exultantes Ecclesias plantant. *Auentinu. lib. 3.*

Iudæi Antiochiæ seditionem excitant, & sziuiunt in Anastasium loci Episcopum. *Diac. lib. 18. Rom.*

HVMANA.

Cosroe 2. Persarum rex fœdera rumpens cum Romanis, quod Mauritio occiso esset amicissimus, perniciosum illud orbi classicum canit, sub Phoca, quo Syria, Pæstana, Phœnicia, Armenia, Cappadocia, Paphlagonia & plurimæ aliæ regiones ab Imperio auulsæ sunt. Ex altera parte Auares per Europam omnia vastarunt. *Niceph. lib. 18. c. 41.*

Agilulphus siue Gisulphus Long. rex, studio præpostero pacis, in suo regno tum Arianis, tum Orthodoxis Ecclesias concedebat. At Deus vindex exiit per Caiantum Auarum ducem, qui ipsum d. let cum exercitu, regnum diripit, pueros & puellas vendit, uxorem eius stupratam palo affigit, &c. *Diacon. lib. 4. cap. 2. Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Hunni & Auares qui & Bauari, Thraciam vastant. *Sigeb. Slaui omnem prouinciam Dalmatiæ & Illyrici adiacentem mari Adriatico subgunt. Blon. lib. 9. tentare cœperant sub D. Gregorio, hinc ipse epistola ad Episcopos Istiæ, Equidem de Slauiorum gente, quæ vobis imminet, & affligor vehementer & turbor.*

Hic Pantheon. i templum omnium deorum, Romæ à M. Agrippa ædificatum, ab Imperat. Phoca impetratum vertit in Ecclesiam S. Mariæ & omnium Martyrum, ibique ad calend. Nouembris instituit solennitatem omnium Martyrum *Annoni. lib. 4. cap. 4.* quæ postea sub Gregor. 4. dicata est omnibus Sanctis, & tunc in Francia recepta *Sigeb.* tamen Romani hoc etiam nomine, eam celebrant ex instituto huius Bonifacii. *Sigeb.* ac cessarunt dzmones in eo loco percutere Christianos. *Pr. monst.*

Heduinum Angliæ regem cohortatur ad fidem, refutans opinionem gentis de Idolis. *Beda.*

Propriam domum in monasterium vertit, & paterna prædia ei addixit *Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Hierusalem cepit Cozroe Persarum Rex: Lignum Crucis dominicæ ex Caluaria in Persidem transtulit, illudque in throno statuit aucto, & gemmis fabrefacto, cuius extrema superficies in similitudinem cœli circumagebatur. *Sabell. lib. 6. Ennead. 8. Blond. lib. 9. dec. 1. Sigeb. in Chro.*

Passim Christianos afflixit & expugnata Hierosolyma 90000. Iudæis trucidanda committit & Patriarcham Zachariam & numerosam ciuium multitudinem secum abduxit, *Diac. lib. 18. rerum Rom. Zon. tom. 3.* quos tandè à Syroë Cozroes superati & misere interfecti filio, Heraclius recepit *ibid.*

Seuerus quispiam & Iohannes Gerundensis Episcopus Arianos scriptis oppugnant.

Tritheitæ & Tetraditæ è Seueri nascuntur secta. *Niceph. lib. 18. c. 41.* item Contobarditæ, Theodosiani, Agnoetæ, Acephali, Angelitæ & Cononitæ. *Ibid. cap. 50.*

Gundimarus Hisp. rex vno prælio Vascones, altero Romanos deuicit. Plurimas statuit leges in fauorem Ecclesiarum. *Ritins. Tarapba.*

Anni mundi.

CONC. Romanum. Episc. 72. *pre. byt. 30 de electione Romani Pot. Platin. & ca. nullus. dist. 79.*

Anni Christi.

69.
O S. BONIFACIUS
4. Valerientis. Marfus,
an. 6. mens. 8. dies 13.

Vacat mens. 7 dies. 15.

Patriarchis.

Alexandriæ Theodosio,
siue Theodoro, deinde Io-
anne quinto Eleemofy-
nario an. 10.

Antiochiæ Anastasio 2.
deinde Gregorio 2. an.
22.

Hierosolymis Iſaacio si-
ue Iſicio deinde Zacha-
ria, an. 20.

Constantinopoli Thoma,
deinde Sergio Monothelita,
an. 23.

Principibus.

Eisdem usque ad Hera-
clium heret. Monothelita
Imperantibus, &
regnant.

Cozroe Persarum vige-
simo secundo.

Anni Christi.

Zacham Æthiopiæ.
Viterico Hispaniæ vige-
simo, deinde Gundima-
ro an. 2. Sisebuto Rege.
Christianissimo an. 8.
mens. 6.

CONCIL. Romanum. Beda lib.
2. hist. cap. 4.

LVSENSE. Tom. 2. Concil.
Brauerense.

70

615 P S. DEVS DEDIT
siue Theodatus siue
6.8 Dorotheus Romanus
an. 3. mens. 3. dies 20.
Vacat mens. 1. dies. 16.

Patriarchis.

Alexandriæ Ioanne 3.
Eleemofinario.

Antiochiæ Gregorio se-
cundo.

Hierosolymis Zacharia.
Constantinopoli Sergio
Monothelita.

Principibus.

Heraclio Im. an. 29.

Cosroe 2. Persarum rege
vigesimo secundo.
Zacham Æthiopiæ.
Agilulpho Ital. Reg.

Lothario Franc. sexto.

Sisebuto Hispaniæ vige-
simo secundo.

CONCIL. Antisiodorensis lib.
Concil.

604

Matisconense. In vita Eustasij. 3.
to. ope. Beda.

Anni mundi.

HVMANA.

Sisebutus Hispa. rex trans fretum Gaditanum, plures genes regno suo adiecit Item Vasconiam & omnes Hispaniæ ciuitates, quæ ad Romanos defecerant. Iudæos metu suppliciorum ad Christum compulit. *Dist. 42. de Iudæis.*

Ab eius tempore Romani in Hispania imperare desierunt. *Par.*

Phocas libidini deditus cum sineret imperium à Persis, Hunnis, & eorum rege Cagano vastari, ab Heracliano siue Heraclio Africæ præside & Photio, cuius uxorem rapuerat, comprehensus ad exercitum adducitur, vbi ei milites brachia, pedes, denique exectis pudendis caput præciderunt.

PER EPISTOLAM dedit ad Gordianum episc. Hispaniæ contra eos, qui Paschali die suos filios è Sancto Lauachro susciperent. *1. tom. Concil. fuit eximia sanctitate.*

Isidorus iunior Hispalensis Episcopus, Leandri successor & frater, Greg. Magni discipulus. *Sigeb. Fulgentius Astigitanus Leandri frater. S. Columbanus Abbas, S. Lupus Senonensis Episcopus. Sabel. Ennead. 8. lib. 6. Sigeb. in Chron. 1. lat.*

Isidorus Hispal. præter multos alios libros, hortatu 80. episcoporum primus epistolarum pontificum Apostolicorum Clementi, Anacleti, Euaristi & ceterorum vsque ad Syluestrum decreta studiosè collegit. *Ipse in Prolog.*

Cuius studium postea sunt imitati, Buigardus Episcopus Vuormaciensis, deinde Anselmus Lucensis. mox Iuo Carnotensis. Denique Gratianus.

Errant ergo Centuriatores, qui epistolas decretales, Pontificum, à nullo fide digno auctore citari: ante Caroli Magni ætatem, garriunt.

Historiam Gotthorum ab exordio Athanarici regis per. 250 annos vsque ad quintum Suintillæ, i. à Christi anno 369. vsque ad 626. condidit. Ecclesiam Hispalensem 40. fœmè annos rexit. *Alphonf. Collegium erexit Hispali, è quo multi insignes & docti exorti sunt. Vasans.*

Ioannes Gerundensis episc. Græcè & Latinè doctus. *Plati. Secundus, qui seruus Dei à sanctitate dictus est, scribit libellum de Longobard. gestis. moritur, quo tempore Slaui Istriam deprædantur. Diac. lib. 4. c. 8. & 14.*

Aidanus Scotus apud Bedam.

S. Rupertus siue Robertus primò Vuormaciensis, postea Ratisbonensis Episcopus, Theodonem ducem Bauariæ ad Christi fidem perduxit. Alij id referunt ad an. 537. vt antea.

Lupus à Lothario in exilium relegatus, in Austria ducem Bosonem Landegesilum paganum, cum exercitu suo baptizat. *Vinc. lib. 23. cap. 9.*

Cosroe Persarum rex victus ab Heraclio, omnes ecclesias Christianorum in Perside spoliavit, eisque Nestorianam hæresim obtulit: tantum vt Heraclio ægrè faceret. (Vnde ad hunc vsque diem Christiani Persidis, Assyriæ & vicinarum regionum Nestoriani appellantur, quorum Patriarcha sedet mozal siue Seleuciæ Parthorum) *Diacon lib. 18. rerum Rom.* Cosroe autem sublato, Persæ vltio ad veram sententiam, fidem & confessionem redierunt. *Bonfinius dec. prima lib. bro. 8.*

Quin & persecutus est Cosroes, Christi confessores immani crudelitate in Aegypto, Lybia, Alexandria, Carthagine. *Henric. Erphrod. c. 55.*

HVMANA.

Heraclius contra Persas profectus bello septem an-

horum eos vicit. Syriam recepit, veteres imperij limites super Euphratem restituit, Cosroem captum occidit. Dominicæ crucis partem, quam Cosroes Hierosolymis expugnatis abstulerat, reportavit.

Brunichildis Franc. regina post 10. reges morti tradita & infinitam vulgi multitudinem, in bello contra Lotharium capta, quater fustibus caesa, deinde pedibus & brachiis alligata equi ferocientis caudæ discerpitur: ex omnium statuum sententia. an. 618. Sigeb. Tritem. Gagui. Auentinus. de quo supra in D. Gregorio.

Hoc tempore reliquæ veteris Idololatriæ vigeant in Gallia. Vnde c. 1. Antiffiodorensis concilij sub hoc pontifice celebrari, Non liceat Vecola aut ceruolo facere (i. sacrificare, hodiè Biche & Cerf corruptè) neque diabolicas strens facere. Nam Franci bestias vt numina colebant, Turonens. lib. 2. hist. c. 16. pag. 70. & de illis sacrificia exhibebant. Greg. magnus in Registro lib. 7. epist. 5.

Bofo Laudegesilus dux Austriæ cum suo exercitu, à Lupo in exilium relegato, per Lotharium regem baptizatur. Diac. lib. 4. c. 8. & 14.

Ailfredus Angliæ rex, Northumbris imperans: Britones simul & Scotos perdomuit.

q PRIMVS Pontificum iussit aras & Ecclesias esse Asylo reis. Plati. Sigeb. Illud Honorius & Theodosius antea sanxerant. li. 2. Co. De his qui ad Eccles. confug. Hodie in Gallia non obseruatur.

Iacobitarum, Georgiorum, Theopascitarum, & Armeniorum hæreses, quæ etiam nunc perdurant in Oriente Niceph. lib. 18. cap. 52. & 53. Saltem nomen populis remansit. Erant autem hi omnes Monophysitæ, & omnes Sanctos patres reiiciebant. Niceph. lib. 18. cap. 52. licet alij alijs crassius eandem hæresim tuerentur.

Iacobitæ porro non à Iacobo Apostolo, vt crassi Centuriatores tradiderunt, sed à Iacobo Syro nominati sunt, de quo multa. Niceph.

Lignum Crucis domini victo Cozroe per Heraclium à Persis receptum est. Hinc festum Exaltationis institutum.

S. Columbanus Scotus Angliam, Galliam, Italiam, Germaniam (cuius multos populos ad fidem primus an. 630. conuertit) partim per sese, partim per discipulos Monasteriis repleuit. Nam nullum adhuc sæculum, tantam celeberrimum monachorum segetem prætulit ad vsque Martellum & Pipinum per annos 150, principibus etiam vtriusque sexus ad hoc vitæ institutum confluentibus, vt Arnulpho episcopo Metensi, Aldigilo regis Dagoberti nepote, Gertruda filia Ietræ Pipini vxore, Iodoco regis Britannicæ filio, Carolomano Pipini regis fratre.

Præcipui autem Columbani focij & discipuli extiterunt Galus, qui in Heluetia confedit. Ionas Romanus, Rinurichus siue Romarichus, Leodegarius, quos consecuti sunt Arbogastus, Amandus & alij innumerabiles, qui sequentibus sæculis à Monasteriis ad Episcopatus extracti sunt, & reliquum Septentrionem conuerterunt.

Erant autem omnes Benedictinæ formæ. Nam Occidens vix villos alios agnouit ante an. 1050. vt Oriens in hunc vsque diem non nisi Basilij sectatores, Meridies Antonij. E Brusio de Monasteriis. Theatro conuersionis Gentium & Iona Abbate apud Bed. tom. 3.

Nota Columbanum eiusque discipulos, eo tempore cepisse Septentrionis populos conuertere, quo Saraceni Christianas gentes ceperunt in Oriente peruertere. Nempè quâdo fides vno loco deficit, altero proficit.

Anni mundi.

Francicum. Vincent. lib. 23. c. 102.

Anni Christi.

Hispalense 2. præside S. Isidoro contra Acephalos, qui duarum in Christo naturarum proprietatem negabant. Ioan. Magnus in hist. Got. lib. 16. cap. 19.

71.

q S. BONIFACIUS Neapolitanus, an. 5. dies 20.

Vacat dies 13.

Patriarchis.

Alexandriæ Ioann. 5. Eleemosynario, deinde Georgio an. 10.

Antiochiæ Gregorio secundo.

Hierosolymis Zacharia.

Constantinopoli Sergio Monothelita.

Anni Christi.

Principibus.

Anni mundi.

HVMANA.

Heraclio Imp. sexagesimo nono.

Cosroe Persarum regis vigesimo secundo, deinde Siroe an. 1.

BELLYM PERSICVM.

Zabam Æthiopia, deinde Amida, an. 12.

Adaluado Ital. R.

Lothario Franc. R.

Mahomete primo Saracenorum Rege, an. 11.

Sisebuto Hisp. Mox Ricaredo 2. an. 1.

Suintilla an. 8.

623 r S. HONORIVS I. Campanus, an. 12. 4711
mens. 11. dies 17. 4725

Vacat an. 1. mens. 7. dies 13.

Arabes & Mahometani ab Hegira, cuius fuit initium anno Domini 622, quo homo perditionis Mahometes iura & leges dare coepit, annos suos numerant. Alphonsus. Nam Ariant & Astri, qui eius principium faciunt anno Christi 591 vel 592. quo Mahometem natum putant: & qui anno 623 quo Mahometes primam expeditionem (quod sonat vox Hegiræ) suscepit pro religione. Eius regni annum primum orditur Isidorus Pacensis ab an. Christi 617. ex historis Arabum, quod & nos in regnum illius impij imperij successionem recentenda sequimur.

Mahometes decennium regnavit in Arabia. Hinc Saracenorum nomen & origo. 12. duobus præliis confligit contra Persas, Græcos, Aegyptios, & in omnibus ferè vicit. Moritur an. 17. Heraclij, cui in regno Arabum succedit Abubacar an. 3. deinde Homar, qui Persicum imperium è stirpe Cozroë rapuit.

Hegiram non expeditionem, sed fugam Ioa. Leo Arabis interpretatur, in Africa descript. quam ab anno Christi 592. orditur. Vnde & annus Christi. 1592. Mahometis Hegiræ erit millesimus. Haud scio, num corruptè Hegira sit p. tuis Astrologorum Aera. Nam ab Astrologiæ deditis multa isti sumperunt & corruerunt.

Cozroë ab Heraclio cum filio maiori interfecto, paruulus Chrosrois filius Siroë, in Perside relictus: baptizatus est, & ab Heraclio regno præfectus. Ann. de reb. Franc. lib. 4. c. 21. & Paul. Diaco. Intra annum crudeliter occisus, Diac. lib. 8. Rom. & Regin. lib. 1. Chron.

Occiso Cozroë & rebus Persicis compositis, ex auctoritate Heraclij Syrois factus est rex Persarum 23. Is regnum ad primum pacem cum Romanis facit redditis captiuus & S. Cruce.

Siroë intra annum extincto, magna in Perside confusio, indeque post decennium imperij interitus, Hormisdas vigesimo octavo rege à Saracenis duce Homare oppresso.

Sisebutus rex Hisp. Iudæos coegit Christum agnoscere ad 90. millia, aut suo regno excedere, regni sui 4. & Heraclij quinto. Isido. In Etymolog. Ado. Quod postea dicitur amulatus Dagobertus Franc. Vasius & Paul. Amy.

Ioannes Cæsaraugustanus scribit de Ecclesiasticis officiis, & solennitate Paschæ inquitenda. Alphons.

Sub an. 624 Suintilla Ricaredi primi fil. primus Monarchiæ Hispaniæ consequitur, Romanis in totum pullis. Isid. Volaterra.

Ex hoc apparet non necessario filios Patribus successisse, sed eos qui à magnatibus & populo electi essent. Qui in 5. Conc. Toletano anathemate puniuntur, qui aliter ad regnum peruenissent.

In hunc censuram exercuerunt episcopi Hispani, in 4. Tolet. Nam cum excommunicant & sua ditione & possessionibus priuant.

Seuerus Barcinonensis vnus è 70. episcopis, qui leges Gotthicas in Hispania cõdiderunt, martyrio vitâ finit. Vasius.

Sub 632 prima occasio odij Anglorum & Francorum ex immunitate Lotharij contra Saxones. Annal. Franc.

r HORTATVR ad fidem Anglos gentiles, & Idola ostendit non esse Deos. Beda lib. 2. cap. 17.

Eius tempore Mahometes, falsa doctrina & aperta vi: Christi cultores turbauit.

Eduinus rex Northumbrorum Anglorum, à Paulino episcopo baptizatur. Eius hortatu Erpualdus rex Anglorum Cantuariorum Orientem versus, qui cum pa-

tre suo Rodoal à fide Christiana defecerat : denuo relicta Idololatria, vnà cum gente sua Christi fidem suscipit. *Gul. Nangiac sigeb. an 627. post aduentum verò Anglorum in Britanniam an. 100. Beda hist. Eccles. lib. 2. cap. 14.*

Prædicauit & in prouincia meridiane Humberæ Anglicis idem Paulinis, eamque vsque ad mare conuertit. *Ibid. cap. 16.*

Occidentales quoque Saxones prædicante Berino, quem Honorius Papa miserat, cum rege Cynildo conuertuntur. *Beda lib. 3. cap. 7.*

Festum exaltationis S. Crucis Honorius inuexit in Occidentem. *plati. Nam à multis annis. 14. die Septemb. celebrabatur Hierosolymis. Niceph. 8. cap. 29. & 50.*

Aereas tegulas Romulæ ædis in D. Petri transtulit. Is est, quem de hærcsi Monothelitarum accusatum Adrianus Papa narrat : Vnde in 6. Syno. Constantinop. ipsius auctoritas & testimonium à Monothelitis præteritur, eius literas ad Sergium Constant. producentibus. & à Synodo damnatur act. 12. & 13. vt in septima, act. 6. Sed aliud est Romanum pontif. in sua persona hærcicum, & si quid est deterius, esse posse vel etiam fuisse, aliud in fidei iudicio & promulgatione contra fidem definire. Hoc posterius non potest. Nam ea est vis cathedræ, vt cogat bona & vera dicere, non bona facientes neque vera sentientes : nec sua docere, sed aliena permittat. *Aug. libro 4. de doct. christ. c. 27. & epist. 166.*

Deinde ei fortasse Monothelitæ, vt sunt omnes hærcetici impostores, literas illas supposuerat, vt Iulio pontifici Eutychiani, auctore Leontio lib. de Sectis. Nam Honorius ab Heraclio obtinuit, vt Pyrrhus isto veneno imbutus in Africam relegeretur. Vide *Canum lib. 6. de locis Theolog. c. 11. & primus pontificum Monothelitarum errorem damnauit, ab eoque Heraclium Imp. abduxit. Blondus lib. 9. Plat. sabell. Naucl.*

Gandauos destructis aris Mercurij conuertunt Amandus, Aicharius Nouionensis episcopus, & Landoaldus, Dagoberto rege diploma dante. *Iac. Meeyer in Chronico Flandriae.*

Iudæos Dagobertus vel regno expulit, vel ad fidem adigit. *Annon. lib. 4. cap. 22.*

Atrebatensem prouinciam Chilenus Scotus, à Pharone episcopo Meldensi missus, doctrina & miraculis clarus, ad Christum perduxit : sub Heraclio. *Auent. lib. 23. cap. 17.*

Paulinus primus Eboracensis Archiepiscopus. *Polyd. lib. 4. Angli histor. in quadam villa per. 36. dies nihil quicquam egit, quam quod à summo mane vsque ad feram noctem, confluentem ex omnibus viculis & locis plebem Christi verbo instrueret, ac instructam in proximo flumine Gleni baptizaret. Beda lib. 2. cap. 14.*

Cantabrigensis Academia in Anglia instituitur. *Polyd. lib. 5.*

Heraclius Iudæos omnes baptizari iussit aut exulare : idem in Hispania per Sisibodum siue Sisebutum Reg. (conuersis. 90000. Iudæis. Ado.) & in Gallia per Dagobertum Reg. fieri curauit, prædixerat enim Astrologus quidam à circumcisus vastarum iri imperium *Blond. lib. 9. Dec. 1. Emil. lib. 1. Ann. lib. 4. cap. 22.*

HUMANANA.

Arabes duce Mahometo, non acceptis stipendiis ab Heraclij præfecto, Damascum & Phœniciam occupant : in Christianos parere falsis dogmatibus recusantes sæuiunt, & aliquoties copias Heraclij profligantes, à Roma-

Anni mundi

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

471.

4692

no

Patriarchis.

Alexandriæ Georgio, deinde Cyro Monothelita an. 10.

Antiochiæ Gregorio Secundo, deinde Anastasio tertio Iacobita an. 20.

Hierosolymis Zacharia, deinde Sophronio an. 2. Modesto an. 2. Sophronio iterum an. 2.

Constantinopoli Sergio Monothelita, deinde Pyrrho Monothelita an. 11.

Principibus. Eisdem Imp. Adefer Persarum vigesimo quarto mens. 7. Sarabarra mens. 2. Varanane septimo mens. 7.

Ormisda 3. an. 9.

Anni Christi.

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

604

604

Anni Christi.

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

623

637

638

Anni mundi.

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4711

4725

4725

Amida Æthiopia, deinde.

Sahan, an. 2.

Azba, an. 2.

Zaban, an. 15.

Dagoberto, an. 14. Franc. Re.

Mahomete Saracenum, deinde Abubacar de genere Maho, an. 3. Emer siue Omar, an. 12.

Suintilla Hisp. vigesimo quarto, deinde Richimero, an. 2.

Sisenando, an. 4.

Toletanum. 4. episc. 70. lib. Cœc.

Aquilense. Volater.

73. SEVERINVS Rom. an. I. mens. 2.

Vacat m. 4. d. 29.

no Imperio, per Homarem Phœniciam, Syriam, Mesopotamiam, Armeniam & Ægyptum auellunt. Deinde etiam Persas, stirpe regia funditus excisa, sibi subiiciunt, & ad hunc vsque diem possident. Quotidie autem in his locis Christiani, non aliter, quam oues magno sunt agmine mactati. *Diac. lib. 18. Simoneta lib. 1. epist. 4.*

Cyrus, vltimus Alexandriæ Patriarcha, multum turbauit Ecclesias suo Monoth. errore, donec per Saracenos concessus fuit liber religionis vsus. Soluit quotannis 200000. denariorum summam pro Ægypti libertate, eamque sic per triennium retinuit integram. Postea verò Heraclio conditionem detrectante tota Ægyptus in hostium manus deuenit. *Diac. 18. Rom.*

Postremò Heraclius à Saracenis victus, 150. hominum milia amittit, vnde morbo & tædio paulò post moritur regni anno, 30. Ac fuit postremus Imperator ab exercitu Romano electus. Nam post eum Imp. filii suis imperij dignitatem quasi hæreditariam tradiderunt. *Francus in Chronico. nisi quòd exercitus Absimarum eligit sub an. 702.*

Aduersus Saracenos ex portis Caspiis eduxit copias, de gente sæuissima, quam Alex. Magnus ob immanitatem sui: super mare Caspium inclusisse dicitur. *Ostho Phrising. libro 5. cap. 9.*

Duxit fratris filiam Martinam, ex qua nascitur Heracleonas, qui sublato patre Constantino, cum matre biennio non toto Imperium tenuit. Nam eos senatus cepit, matri linguam præscidit, filio nares vtrumque in exilium in Capadociam misit, vbi in carcere mortui sunt. Hæc pænæ secutæ sunt incestum, paricidium & Hæresim.

Sub an. Christi 630. Slaui auctore Samone, qui mercator è Senone vrbe Campaniæ Gallicæ ad eos venerat, ab Hungaris deficiunt: & Samonem post aliquot victorias regem creat, qui vbi in Carinthia iuxta Sauum & Drauum fluuios, 30. annis regnasset, successores reges per ordinem vsque ad Carolum Magnum reliquit Borutum, Rarastum, Chemanarum & Vualthurnum. *Appendix Greg. Turo. Annon. Bernardus Eugrenbuester lib. de Origine Bauarorum.*

Eodem Sangallensis vrbs in Heluetia ceu minore Burgundia Gallo Columbani discipulo Cænobium illic condente, exordium sumit. *Munsterus. Bruscherus de Monasterio.*

634 (iuxta alios 639.) Heraclij autem 20. Homar post etæptam Romanis Ægyptum, Syriam omnem vsque ad Antiochiam & Euphratem, Mesopotamiam, Armeniam, bellum in Persas conuertit, Orientisque imperium Romanorum bellis attritum, religione mutata ad Saracenos transtulit, quorum ipse primus rex fuit & ad nostra vsque tempora sub eorum rege Sophi reliquit.

Hinc ergo Persæ legem & imperium Saracenum suscipiunt Hormisdæ. 2. victo, de profapia Artaxerxis, qui ante. 413. Monarchiam eripuerat Artabano Parthorum regi. *Diac. lib. 18.* Sedem regni Babylonem constituunt, & suum principem Calipham nominant : prouincias diuidunt inter præfectos, Sultanorum nomine eis imposito.

Itaque deinceps in historiis non legitur Romanos siue Christianos cum Persis, sed cum Saracenis bella gessisse.

Hic Hormisdas biennio ante Turcas, è regione Iaxartea ad se tuendum euocat : perpetuo Asiæ deindeque Europe & Africæ infortunio.

* SEVERINVS PAPA in ecclesia D. Petri pulcherrimum musæum condidit. *Onuphrius.*

Cleto viritim pecunias distribuit, Bonifacium quintum æmulatus. *Idem in vitis illorum.*

In pauperes largus. *Idem.* ab Isaacio Italiae Hexarcho confirmatus est.

Rotharis Longobardorum rex Arianus, in omnibus ferè Italiae urbibus duas ecclesias & duos diuersos antistites constituit: hæreticum & Catholicum, quæ quidem rex totæ Italiae ferè exitium attulit. nam Ariani spiritu mendacij & cædiu excitati, non potuerunt à vi & seditionibus sibi temperare: atque ita incautos nostros partim trucidare, partim in insulas funderè. Sic Breui tempore quinque episcoporum sedes, sunt insularis acquisitæ: Gradensis, Heracliana, Torcellana, Metamanucensis & Caprulana. *Sab. lib. 6. Ennead 8 Blond. lib. 9. 1. Decad.*

S. Isidorus inter quintum & sextum concil. Toletanum moritur. *Vasam.* Inter polygraphos numeratur. Ex eius lucubrationibus decretorum maxima pars excepta est.

Hispaniarum reges, ne regiam sedem conscendant, priusquam inter aliqua sacramenta iurent, se nullum non Catholicum permitturos in suo regno degere. *In sexto Toletan. cap. 3.*

Cyri Monothelita Alexandrini Patriarchæ anno quinto, id est, anno Domini 635. Alexandria & tota Ægyptus à Saracenis duce Haumare capta est. Is hæresion fructus esse solet.

Sequenti, id est, 636 ab iisdem Hierosolyma, Damascus, & magna Syriæ pars Romanis erepta, & exinde Hierosolymitanorum Patriarcharum successio obscura. Græci quidem eos illic continuare perpetuo conati sunt, at hic finis 64. quoniã, qui Sophronio sexagesimo quarto proximè successerit, nescitur, nisi quod an. 759. Theodorus nominatur. 787. Elias 795. Ioannes, 802. Thomas. 1006. Orestes. 1088. Simeon. usque ad terram Sanctam à Francis receptam 1100. Hodie 1583. Germanus appellatur.

Paulò ante Heraclius veritus, ne S. Crucem Mahumetani raperent: eam de Hierosolymis Constantinopolim transtulerat. Quam post aliquot secula à Balduino Venetis pigneratam, D. Ludouicus redemit, & Lutetiam tanquam regni Palladium importauit.

Post annos quatuordecim Alexandrina quoque successio incomperata erit. Sic Antiochena post annos 131. ut suis locis annotabimus.

H V M A N A.

Dagobertus templum S. Dionisij solido argenteo texit, corporibus sanctorum trium ibi collocatis & additis, &c. *Regino. Naucler. 2. volum.* multa alia monasteria & ecclesias fundat, etiam in Germania, quæ nostris regibus semper erat vectigalis & obnoxia. primus Ecclesiis dat ex Domano regio. *Naucler. Franc. Irenicus & Bruchius de monasteriis Germania.* Ei Irducail Britonum dux fidem obstrinxit, atque hinc deinceps Britannia Gallica Franciæ regibus paruit. Slauos bello petit.

Vuindos, Sorabos (.i. Boëmos) Slauosque Idololatrias vit. *Sigeb. Saxones, quibus tributum 500. bouum imponit. Trib. de orig. Francorum.*

Sub Dagoberti regno, saepe à Paganis, Saracenis, Gotthis & Vasconibus irruptiones factæ sunt in regnum Aquitaniæ. *In gestis metensium epist.*

NONNULLI hoc omisso nominant Bonifacium 4. Alij ut Palmer. in Chron. utrunque.

Hic autem omnes captiuos Dalmatas & Istrios à Saracenis redemit thesauro Ecclesiæ. *Blond. 10. lib. 1. Decad.* Ad Scotos scripsit, Pelagianam hæresin, quæ ibi rursus vires sumebat, & errorem eorum de Paschatis obseruatione damnans. *Bed. de rat. temp.*

Anni mundi.

Patriarchis.

Alexandriae Cyro Monothelita.

Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.

Hierosolymis Sophronio.

Constantinopoli Pyrro Monothelita.

Principibus.

Eisdem imp. & regnantibus.

Omare Saracenorum & Persarum Miramolino. an. 12.

Zaban Æthiopiæ, an. 15.

Hispaniæ Suintilla 2. an. 6.

Rothari Italiae.

CONC. Toletanum quintum Isidoro presidente, episc. 21. Et sextum episc. 52. Ioan. Mag. lib. 16. cap. 18.

Bracarense. 2.

74.

IOANNES 4. Dalmata, an. 1. mens. 9. dies 9.

Vacat mens. 4. dies 13.

Patriarchis.

Alexandriae Cyro Monothelita.

Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.

Constantinopoli Pyrro Monothelita.

Principibus.

Eisdem imp. & regn.

CONC. Hierosolymitanum. Tom. 3. Diac. 18. Rom. Romanum contra Monoth. Diac. ibid.

Tonantius.

Anni Chr. st.

75.

640 t S. THEODORVS I. siue Theodosius Græcus an. 6 mens. 5. di. 18. Vacat 1. mē. dies 22.

646

Patriarchis. Alexandriae Petro an. 10. Antiochiæ Anastasio 3. Iacob.

Constantinopoli Pyrro Monothelita, deinde Paulo 2. Monothelita, an. 10.

Principibus.

Heraclio sexagesimo nono, Constantino 3. eius fil. 4. mensibus, Heracliona cū Martina matre, an. 2. & Constante, 2. Heraclij Nepote, an. 27. (siue Constantino 4. siue Constant. 2.)

Nam variè appellatur ex ordine successionis Imp.

Omare Saracenorum & Persarum Miramolino, deinde Attumare siue Azoman siue Attumã, siue Husman. an. 12.

Zaban Æthiopiæ. Rhotari Ariano Ital. Rege Dagoberto Franc. Rege septimo.

Suintilla 2. Hispaniæ, vigesimo septimo, deinde Tulga. an. 2. Cindasundo. an. 16.

Anni mundi.

Tonantius Palentinus. *Alphons.*

638. Antiochia & reliqua Syriæ pars à Saracenis occupata est, Anastasio tertio Iacobita Patriarchatum tenente. Audis iterum heresum fructus. Nec dum tamen illic notari desit episcoporum successio usque ad an. 768.

H V M A N A.

640. Alemannæ ducatu in plures principatus, à Dagoberto Francorum Rege distracto: Allatiensis comitatus exurgit. *Munsterus.*

t LIBERALIS in pauperes. Adhuc populi & cleri electio fiebat rata, confirmatione Hexarcharum Italiae. *Onuph.*

Omnes captiuos Dalmatas & Istrios, à Saracenis redemit: Thesauris Ecclesiæ. *Blond. lib. 10.*

Hic. i. 650. finis Alexandrinorum Patriarchatum. Nam quis post Petrum quinquagesimum episcopum sedem tenuerit, ob Saracenos, qui iam quindecim annis tenebant totam Ægyptum, incomperatum est. Eam enim ceperunt an. 935.

Petrus, qui fuit à D. Marco quinquagesimus, pontificatum suscepit, an. 640. & sedit usque ad 650. Nominatur interim, an. 743. Cosmas, & 786. Politianus. Et 1203. Marcus, ad cuius rogata Theodorus Balsamon respondit, & 1315. Cyrus Athanasius, cui suam in D. Dionysium paraphrasim Pachymeres dedicauit. Et S. Seuerus, qui rituale liturgiæ & Sacramentorum Ægypti Christianis Syriaco idiomate & characterè dedit. Quod videtur contigisse mox post hanc Mahometicam tempestatem in captiuorum solatium. Nunc an. 1583. Sylæst. qui propter curiam à multis annis in ciuitate Cairi iam resident.

Talo Cæsaraugustanus à septima synodo Toletana, & Rege Romam mittitur ad quærenda Diui Gregorij Moralia. *Vasam.*

Carcombertus Rex Angliæ primus, in Anglia Idola destruxit, Christianam fidem auxit, ieiunium quadragesimæ obseruari edixit. *Sigeb. in Chron. lac. Meyrus.*

S. Eligius Gallus, Flandros à Bononia ad Obsturgum usque religioni adiunxit, circa an. 649. Denique hoc sæculo, quantum sudabat Satanas in Oriente & Meridie ad Ecclesias per Saracenos diruendas, tantum Deus ad alias per seruos suos ædificandas, in Occidente & Septentrione. Nam tum Euangelio imbutæ sunt, omnes ferè Occidentis & Septentrionis nationes & insulæ. *Hoc colligitur è Theatro conuersionis Gentium Mermannij & alij Histor.*

Martinus Bracarenfis capitula ex Græcorum Synodis colligit Interfuit Hispanensi Concil. 2 Tom. 2. *Concl.*

S. Osualdus Scotorum Rex. Facti temp. S. Arbogastus primus Episcopus Argentinensis, Eutropius Episcopus Hispaniæ, & S. Reginalpha virgo in Gallia. *Plat. Sigeb.*

In Scotia & Anglia temporibus Heraclij, Pelagiana hæresis reuiuiscibat. *Beda de ratione temporum.*

Atrebatensem prouinciam Chilenus Scotus, à Pharonne Episcopo Meldensi missus: doctrina & miraculis clarus fidei addixit. *Auent. lib. 23. cap. 17.*

H V M A N A.

Saraceni Cæsaram Palestinæ septem annis obsessam cepere, & in ea septem Christianorum millia trucidarunt, Syriam denique totam sibi subegerunt. *Æmil. lib. 1. Tyrus lib. 1. cap. 2. Blond. lib. 6. Dec. 2. sig.*

Contra eorum imperium soli Armenij, Iberi, Alani sese & Christianam religionem tuerunt.

Secundo anno Constantis Hierosolymis templum, Homare Mahometis nepote Miramolino, extruere incipiunt. Sed cum subinde structura collaberetur, suasu cuiusdam Iudæi, Crux quæ in templo montis Oliuarum stabat, sublata est: & sic postea constitit ædificium. *sophr. ad Sergium Diac. lib. 21.*
 Homar in singulis templis orationes fieri præcepit, in mense Ramadan (Martio) & ut mensibus singulis totus Alcoranus legeretur, ordinavit. *Chronicon Saracen.*

Hierosolymis adorans, à Persa interficitur anno 4. Constantis. Domini 647. Sigeb.

Manus & pes Mahometis, in templo ab Homar extracto: Hierosolymis adorata sunt. *Æditum in Chron. Ioan. de oppido & Giga.*

Iudicaël sub an. 645. regem Britonum se primus post Clodouzum magnum appellauit, Dagoberto postea assentiente. Nam eius maiores Comitum titulo fuerant contenti. *In hist. Franc.*

CONSTANTEM imp. à Monothelitarum errore abstrahere nititur, missis aliquot legatis, qui non modo nihil promouerunt, sed partim carceribus, partim exiliis, partim verberibus excepti sunt.

Quin & Martinus ipse fraude interceptus, lingua manûque truncatus, in Thraciæ Chersonesum relegatur, ubi interiit. In Africa doctissimus vir Maximus cum duobus discipulis aliisque episcopis, qui Synodo Monothelitas anathematizarent, pari supplicio afficiuntur. *Zonar. tom. 3.*

Ita Martinus delatus est Constantinopolim per Pellurium Imp. Cubicularium. Indèque quòd nollet Paulo Constantinopolitano Monothelita communicare, in Chersonesum deportatus moritur in exilio: ubi multa illic edidisset miracula.

Post mortem etiam claruit miraculis. *Regino libro primo, Diac. lib. 19.*

Oswaldus Nordimbrorum Anglorum rex Mercios, eorum rege trucidato, fidem Christi suscipere coëgit: Pictos regno Anglorum subdidit. *Sigeb. in Chron.*

Cunctis Britanniarum populis imperat. Sophronius vltimus Hierosolymorum episcopus nominatur, quod eo pontifice vrbs venerit in Saracenorum potestatem. *Diac. lib. 18.*

Theodiscus Græcus Hispalensis factus archiepiscopus, aliquot S. Isidori libros in odium fidei corrupit: & in Arabicam linguam conuertit. Hinc ab Archiep. depositus ad Arabes se contulit, & eorum sectam amplectitur. Cuius facinoris detestandi causa primatus Hispaniarum ab Hispalensi ad Toletanam Ecclesiam transfertur. *Tudis. Vasam.*

Ex actis Concilij 8. Toletani Comites videntur fuisse maioris dignitatis, quàm duces. Nam sic scribitur. *Ella Comes & Dux. Faudila Comes & Dux.*

HUMANANA.

647. cum Dagoberto mortua est, regnum Franciæ primæ stirpis gloria & magnitudo. Inde enim orta est potentia & authoritas magistrorum palatii, maximè per quendam Ebroinum sub an. 666. palatii præfectum, regibus deinceps pueris vsque ad Pipinum. *Annal. Francorum.*

Azoman siue Attuman à Mahomete quarto regnante, multum Romanum Imperium decreuit, magna Mahometanorum imperio accessione facta. *Vasam in Chron. Hist.* A suis iste interficitur. *Ibid.*

Saraceni maximam partem Aphricæ, & Rhodum cum vicinis insulis classe occupant, Siciliam vastant, Europam inuadunt,

Anni
Mundi.

4734

4741

Anni
Christi.

646

653

76.

v Martyr. MARTINVS
I. Tudertinus, an. 6.
mens. 1. dies. 26.

Vacat, an. 1. m. 2.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro
à Marco Euangelista
quingagesimo & vltimo.

Antiochiæ Anastasio
Iacobita. deinde Macario
Monothelita, an. 31.

Constantinopoli Paulo
2. Monothelita.

Principibus.

Constante 2. Heraclij
nepote her. Monothelita
Imp. Zabariæ Ethiopia,
deinde Gabel, an. 21.

Azoman Saracenorum
& Persarum Miramolino.

Rothari Ital. R.

Dagoberto deinde Clodouao 2. (aliis Ludouico I.) an. 17. Franc. Reg. Cindauido, Hisp. 29.

CONCIL. Later. epi. 150. contra Paulum Const. Theodorum, Cyrum Monothelitas. commendatur ab Agathone in quadam decretali ad sextam Synodum. Plat. blond 9. dec. 1.

Tolet. octauum episc. 55. siue 59. Nonum episc. 16. Decimum episc. 17.

Anni
Christi.

653

657

Anni
mundi.

4741

4745

77.

x EVGENIUS I. Rom.
an. 2. mens. 9.

Vacat an. 1. mens. 1.
dies. 8.

Patriarchis.

Antiochiæ Macario
Monothelita.

Constantinopoli Paulo
Monothelita, deinde
Pyrrho iterum menses
4. Petro an. 2. menses. 3.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnat.

Azoman Persarum
& Saracenorum Miramolino, deinde Halim filio Abitalif. an. 5.

Gabez Æthiopiæ, an. 21.

CONCIL. Cabilonense. I. in quo prohibitum ne vlla essent mancipia in Gallis.

78.

y VITALIANVS Vol-
icus, an. 14.

menses, 6.

Vacat m. 4. di. 15.

dunt, cognito Orientalis & Occidentalis ecclesiæ diffidio. Rhodi Colossus, qui 1350. annos stererat, deiiciunt, cuius are nongentes camelos onerant.

Postea Cyprum vastant, Aradam insulam inhabitabilem reddunt, in Isauria, 150. millibus hominum interemptis, quinque millia capiunt. Deinde pacem cum Imp. faciunt in annos duos. *Paul. Diac. Sigeb. Blond. 9. Dec. 1. Sabel. Ennead. 8. lib. 8.*

Anno 650. incipiunt Boemorum chronica, ac ferè Polonorum. *Dubranus, Seneca Syluius, Cromerus.* Postquam Alexandria, Antiochia, Hierosolyma, id est, Syria & Ægyptus periissent. Nam inde deinceps Orientalium Christianorum historiæ, erunt obscuriores: omnia Saracenis illic occupantibus.

x DECREUIT vt episcopi carceres haberent, ad delicta clericorum puniendâ. *Volater. & suppl. Chron.*

Vir fuit multæ humanitatis erga omnes, & religionis amator eximius. *Plat. Sabel. Diac. lib. 21.*

Acer contra Imp. & alios Monothelitas. *idem.*

Cindauido rex Hisp. restaurat Ecclesias per hæreticos tempore Heraclij atavi sui distructas. Andanarseo nobili Græco in Hispaniam migranti, consanguineam suam in vxorem dedit, ex qua Eringius postea rex Vasam.

A summo pont. obtinuit, vt primatus Hispaniarum pro arbitrio episcoporum esset, vel Toleti vel Hispali, cuius tempore tota Hispania summa tranquillitate conqueuit. *Lucas Tudensis.*

Quo tempore Eugenius pontifex creatur, eo Petrus in locum Pauli Monothelita in solium Constantinopolita. sufficitur.

B. Eugenius Toletanus librum de S. Trinitate & alia scribit. Cui in episcopatu successit S. Alphonfus, qui & Ildephonfus. *Vasam.*

HUMANANA.

Alpes Cottias & Opitergium, imperio ademit Rotharis Longobardorum rex. *Sigo lib. 2. Ita.*

Clodouæus 2. Franc. rex aurum & argentum à Dagoberto patre in crustatum recto D. Dionysij auferens, prætextu famis, sibi quidem insaniam ac miseram mortem. posteris verò perpetuas calamitates vsque ad regni amissionem importauit. *Ann. lib. 4. cap. 41. Continuat. Gregorij Tur.*

Primus regum Franciæ Hierosolymam profectus fertur religionis ergò, relicta regni procuratione vxori Batildæ Saxonice, Episcopis Rhotomagensi & Parisiensi, ac maiori Palatii.

Tum Batildis regina Francorum edixit, ne quis captiuum Christianum venderet, aut vendendum in aliud regnum transmitteret. *in eius legenda apud moniales Chelleas.*

Filiis Dagoberti Clodouæo & Sigeberto regnantibus plures Ecclesiæ & monasteria in Aufrasia, Francia, Germania fundantur, quàm vnquam alias sub præcedentibus vel sequentibus regibus. *Franc. hist.* cum contra in Oriente constructa, à Saracenis vastarentur, vel in Mosquæa verterentur.

Post Azoman quartum à Mahomete, regem Persarum secundum, in Arabum imperio, schisma sex annorum fuit. In Perside enim & Arabia vnus regnauit, alter in Ægypto & Syria, vsque ad an. 650. quo Saracenorum potentia iterum in vnum coaluit.

y TOTVM studium huius pontificis fuit in Dei cultu & religione. Quare cantum in Ecclesia ordinauit, ad veterem formam & puritatem cultum Dei reuocauit, organa & instrumenta musica Ecclesiis adhibuit, fidem & religionem de Deo, de Trinitate, de duabus naturis Christi, contra Imp.

hereticum & Monothelitam defendit, vt Theodoro Const. episcopo monothelita apud Constantem Imp. instante pene sublatu sit. Misit Theodorum & Adrianum in Britanniam ad propaganda ea, quæ per D. Gregorium fuerant cepta. *Beda lib. 2. de ratione temporum.* Denique totus eius pontificatus fuit sanctissimus, vt etiam testatur Platina, qui alias pronus est ad carpenda Rom. pontificum vitia. Spiritu sancto eludente Luteranos & Caluinitas, qui causantur Ro. sedem anno Christi 666. qui est plenus numerus Antichristi, & sub hoc pontifice fluxit, in apertam impietatem & regni Antichristianici professionem erupisse, argumentum aliquod captantes attribuendi Apostolico principi, quod de Maomete & Maometanis prædixit D. Ioanes. An iniquitatis mysterium potuit exprimere Vitalianus, qui totus sanctitati & reformandis Ecclesiis intentus erat, qui sanctissimus ab historicis nominatur, qui apud eosdem regulam ecclesiasticam ac rigorem (vt mos erat) omnibus modis conseruat, qui denique Doctrinam de Trinitate & de Filio Dei eiusque sanctissima persona atque naturis, cum sui capitis periculo, tuetur ac defendit?

Vin' ergo Caluinita impie, qui Vitalianum tam bonum sanctumque fuisse doles, intelligere, quorsum ille hominis nomen 666. in Apocalypsi cap. 13. notatus pertineat; Primum est numerus non annorum Christi, sed hominis (sic enim habet Ioannis litera) nempè numerus est Maometis veri Antichristi, vel certè regni eius fundatoris, qui sic Græcè scriptus, *μαοµέτις* (forma *παέτις παέτιδος*, hic sapientia est, qui habet intellectum computet numerum bestiarum) præfinitè summam hanc absoluit. Deinde vt sit annorum à Christo numerus, quando tu id vis, certè eò tempore, non per Romanum pontificem mysterium iniquitatis in apertum erumpere potuit, qui totus pro Deo diuinisque rebus aduersum Imperatorum & populorum hereticorum impressiones stabat: sed per Saracenos, siue Maometanos, quos corpus Antichristi constare docuimus. Tum enim isti magno Vitaliani pontificis gemitu, Siciliam, Cyprum, maris Mediterranei insulas omnes vastabant, Italiae imminabant, Christi legè ex Africa exturbabant, suam impietatem vbique per Asiam & Africam constituébant: in Europam introducere moliebantur. Denique terram sanctam proculcabant, templo Salomonis in suæ sectæ sanum (Mosquedam vocant) verso, magno Christianorum omnium terrore atque scandalo. Cōsule Sophronij ad Sergium epistolam, *P. Diaconum, Sigeb. Blond. Sabellicum, locis supersius citatis.* An non hæc tam scelerata Antichristi facinora certa anni circumscriptione multò antè designari merebantur, ne electi turbaremur, & vos reprobi refutemini?

[Frustra laboratur in exquirendis nominibus Antichristi, salua tantorum virorum pace. Nam numerus 666. est numerus bestiarum, id est, imperij, & nominis eius, id est, potentiarum. Nomen enim pro potètia subinde ponitur. Iste autem annorum numerus, eò refertur, vt in id tempus post Christum Dominum, cessarit potentia Romanorum, & statutum sit regnum Sanctorum iuxta vaticinium Danielis: vt perspicuè hoc in nostro Apocalypsis commentariolo demonstramus.]

S. Berta abbatissa & martyr. S. Niuardus Archiepiscopus Remensis. *Sigeb. Elogius Nouionensis, Lampertus Traiectensis, Florentius Argentinenis, Claudius Archiepiscopus in Burgundia, Cæarius Arelatenis, Theodorus Cantuariensis episcopi sancti & docti. apud Græcos Simon Metaphraustes.*

HVMANA.

Constans, cum Romam transferre imperij sedem studeret, ingressus

Anni
mundi.

4745

Patriarchis.

Antiochiæ Macario
Monothelita.Constantinopoli Thoma
2. an. 18.

Principibus.

Constante 2. Imp. septuagesimo tertio, deinde
Constantino 5. Pog.
Halim, deinde Alhacen
filio, an. 6. Moaxia filio
Cephan, siue Moaxia
Saracenorum & Persarum
Miramolino quinto. an. 25.

Gabez Ethiopia.

Rodoaldo & post eum
Ariperto Ital. Reg.

Clouæo Franc. rege
octauo, Lothario 3. an.
4. & Hilderico 2. an. 14.
ex ordine success.

Cindasuindo Hispaniæ
vigesimo nono, deinde
Receuindo, an. 12.

CONCILIVM Romanum
episcoporum 100.
Bracarense 3. episc. 10.
Anglicanum 1. Sigeb. Bed.

Anni
Christi.

657

671

Anni
Christi.

671

79.
Z S. ADEODATVS
Romanus monachus,
an. 4.

Vacat mens.
dies 20.

Patriarchis.

Antiochiæ Macario
Monothelita.

Constantinopoli Thoma
secundo, deinde Ioanne
5. an. 4.

Principibus.

Constantino 4. (iuxta
alios 5.) Pogonato, id est,
Barbato, an. 17. Imp.
septuagesimo quarto.

Moabia siue Mahomete
Saracenorum &
Persarum Miramolino
sexto.

Anni
mundi.

4759

4763

ingressus iter incidit in Saracenorum manus: cum quibus infeliciter dimicat vix fuga elapsus, in Siciliam, vbi à quodam satellite situla strangulatur.

Nempè Deus Romam semel Christianorum pontifici (Sic enim loquitur Euf. in chronico) desponsatam: non esse amplius imperij terreni locum, sed sui & Ecclesiastici ostendere voluit.

Annus 660. Saracenis appellatur Alema. i. congregationis, quia tunc eorum potentia in vnum coaluit mortuo Alhathem Halim filio.

A primo anno Clotarij reg. qui fuit Christi 662. vsque ad 750. regnum Franciæ gubernatum est per Ebroinum: & sequentes maiores domus, solo nomine Regis penes filios regum remanente, qui domi morabantur, luxui indulgentes, & semel tantum in anno visi à populo ad Calend. Maij in conuentu publico Luteriæ, vbi sedentes in folio, salutabantur, & salutabant, obsequia & dona accipiebant, & aliis rependebant. Denique abhinc reges Francorum vsque ad Pipinum Caroli Magni patrem per annos ferè 90. è solita fortitudine degenerantes: solo nomine regnarunt: nihil dignum regibus suscipientes. *Sigeb. in Chronico.*

Saraceni an. 698. duce Muhania Gizid, expulsis Vandalis & Romanis, Africam occuparunt.

Z ADEODATVS siue Theodatus leprosum osculando sanauit. Quod alij Agathon tribuunt. *Martin. in Chronico.* Apparentibus multis tristibus signis in cælo & aère, quibus futuri motus, præsertim Turcici, qui cæso Constant. secuti sunt, denunciari videbatur, publicas preces fieri quotidie constituit. *Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Vir religione & omne comitate præditus.

Finnanus Lindisfarnensis episc. *Beda lib. 3. histor. c. 26.* Vvilfridus, qui disputationibus & libris, Anglos induxit ad repudiandam Scotorum consuetudinem, de celebrando Pascha: & Catholicam suscipiendam. *Beda.*

Hildefontus Toletanus episcopus, S. Eugenij successor, Isidori discipulus rege Recinsuido, Pelagianos & Heluidianos scriptis oppugnat. *Ioan. Mag. lib. 16. Goshica historia cap. 21.* Res quoque gestas Gotthorum, Vandalorum, Alanorum, Sueuorum ab anno quinto Suintillæ regis, vbi finem fecerat B. Isidorus, vsque ad decimum Flauij Recinsuidi, persequitur. *Michael Carlsanfa in eius vita.*

HVMANA.

Hildericus Franc. rex à Satellite quodam aulico Bobilone, quem ipse ligatum ad stipitem flagellari præceperat: in ventione, vna cum vxore prægnante pugione est confossus. *Paulus Emyl. Annon. lib. 4. cap. 44.*

Constantinus. 4. à patre in partè imperij suscipitur. Mezentius à militibus, creatus Imp. Constantio interfecto, non multo post occiditur, & Constantinus 4. solus imperat, an. 17.

Picti coniunctis copiis cum Scotis & Britonibus, se ab Anglorum iugo liberant. *Sigeb.*

Galli passim scholas habuerunt, quas Angli imitati similes apud se multas aperiant. *Beda lib. 3. cap. 3. hist.* Sigebertus Anglorum Orientalium rex an. 630. paulò ante Cantabrigiæ & aliis regni sui partibus idem cæperat. *Ibid. & Polyd. li. 4. hist. Ang.* Ità à Gallis ad Anglos & Scotos literæ manarunt, non contrà.

Saraceni an. 672. Alexandria soluunt & in Sicilia Syracusas occupant, & diripiunt, Deinde Thraciam pedestri itinere & nauibus ingressi vastant, obseffa etiam Constantinopoli: sed tandem repelluntur, igne marino à Callinico inuento, classibus exustis & 30. millibus eorum cæsis. *Diac. Sigeb.*

Sf

In Africam irrumpunt, & 80. millia captiuorum ducunt. *Diac. lib. 19.*

Reccesuindus Hisp. Rex pius Catholicæ fidei cultor, sacrum literarum studiosus. *Iisd. Pacens.*

Bamba eius successor religiosissimus, reformauit in Tale-tano concil. fines episcopatum Hispaniæ & Galliæ Gothicæ, multaque notatu digna gessit. *Vasaus.*

Ab eo Hildericus Nemaufensis comes, Galliam Gothicam totam per rebellionem abduxit: & Iudæos in patriam reuocauit. Cui se adiunxit, Francorum & Vasconum auxiliis pecunia redemptis: Paulus quidam Græca origine & perfidia, quem Bamba ad alterum expugnandum miserat. Vterque dedit pœnas, rebellibus ciuitatibus receptis, &c. *Vasaus ex Iuliano Toletano, qui de hac coniuratione librum scripsit.*

* DONNVS Ichisma Rauennatis ecclesiæ composuit, eamque iam pridem contra sedem Apostolicam tumultuantem: obtemperantem reddidit. *Sabel. Ennead. 8. lib. 6.*

Sub eo Synodus Constantinopolitana conuocatur, sub Agathone incipit, sub Leone 2. absoluitur.

Teudius & Pelagius quidam ex Gallia Gotthica, in Hispaniam Heluidij insanum dogma spargunt. *Roderi. Tolet. Refuratur ab Idephonto, asseita multis modis D. Virginis puritate: & festis in eius honorem institutis. Idem Vasaus.*

HVMANA.

An. 676. ducenta septuaginta naues Arabum, quæ ad Hispaniæ littora appulerant, & maritima omnia fœde vastabant, misso Bambæ exercitu igni conflagrarunt. *Vasaus.*

Misiam Bulgaribus, populis Sarmatiæ, Constant. Imp. bello coactus concedit habitandam, annuo etiam tributo promisso. *Diac. lib. 19. Rom.* Hinc ab anno. 680. Chronici regnum Bulgarorum ordiuntur.

Mardaitæ contra Saracenorum irruptiones Libanum occupant, ad quos multi captiui, & serui & indigenæ confluunt. *Zon. tom 3. Diac. lib. 19.*

An. 678. Callinicus architectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos profugus, ignem in aquis ardentem, siue marinum, siue Græcum, qui nullo præterquam aceti liquore extinguitur inuenit. Eo vsi Romani Saracenorum naues exusserunt. *Sigeb. Zon. tom. 3.*

* Sanctitatis nomine celebris, leprosum obuium osculo sanauit. *Plati.*

Nouum Romanæ Ecclesiæ, ærarij officium instituit. *Onuphrius.*

Imperator remisit pecuniam, quæ tyrannicè solebat extorqueri à Rom. pontificibus, pro sui pontificatus confirmatione. *Sigeb.*

Concilium Constantinopolitanum finitur sub Iustiniano Rhinometo, collectis 227. episcopis in eius palatio, qui dicebatur Trullus. Ibi recôciliatæ sunt Ecclesia Latina & Græca. Ità tamen, vt Græci, cum Rom. pontificem vniuersalem Papam appellarent & appellandum faterentur, Constantinopolitanum vniuersalem (non quidam Papam, sed) Patriarcham inscribere non desierint. *Ex diuilibus, sacris & alijs hõrum temporum epistolis.*

Eius autoritate statutum fuit, vt imagines sacræ Diuorum in templis haberentur, & in aliqua veneratione essent, vt pote quæ imperitiis, loco essent sacrarum literarum. *Polyd. lib. 6. cap. 13.*

Notat Platina in eo errorem Monothelitarum, magis auctoritate veterum Theologorum: quàm sacræ Scripturæ testimonij exploitum fuisse.

Anni mundi. *Gabez Aethiopiæ, mox Iacob & Dauide fratribus, an. 3.*

Grimoaldo Ital. reg.

Hilderico 2. Frac. reg. 10.

Recesuindo Hispaniæ trigesimo, deinde Bamba an. 10.

CONCIL. Herudfordianum in Anglia, cuius acta apud Bedam lib. 4. cap. 5.

Toletanum 11. an. 4. Bamba, octo-decim annis post decimum.

Eracarense, 3.

80.

4763 * DONNVS I siue Dominus, siue Donnio Rom. 675

4768 an. 5. mens. 5. dies. 10. 680

Vacat mē. 2. dies 16.

Patriarchis.

Antiochiæ Macario Monothelita.

Constantinopoli Joāne 5. deinde Cōstantino, an. 2.

Principibus.

Eisdem Impe. & regnāt.

Deinde apud Saracenos

& Persas Zizit, siue Hirid Moabitiæ filius,

an. 3.

Arma Aethiopiæ, an.

14. mens. 7. d. 7.

81.

4768 * AGATHO Sicul. monachus, an. 2. 680

menses 6. dies 15.

4772 Vacat an. 1. mens. 5. 684

Patriarchis.

Antiochiæ Macario

Monothelita, deinde

Theophane, an. 5.

Constantinopoli Theo-

doro, an. 2. Georgio, an. 2.

Principibus.

Constantino 4. Pogo

nato Imp. 74.

Anni christi. *Zizit Saracenorum & Persarum Miramolino, 683 an. 3. Maula 6. mens.*

Arma Aethiopiæ.

Partartio Ital. Reg.

Theodorico an. 14.

Franc. undecimo.

Bamba Hispaniæ, trigesimo primo, deinde

Eringio, an. 7.

CONCIL. Helldfeldense. Anglicanum 2. contra Monothelitas, cui interfuit Ioannes Abbas iussu Agathonis.

Romanū 125. contra eosdem. luo.

Sextum generale concilium Constantinopolitanum 3. Episcoporum 351. vel 289. presente imp. in Trullo pro duabus voluntatibus in Christo, contra heresim Monothelitarum: & contra Patriarchas Antiochiæ, Alexandria & Constantinopolis. Nam nulla protulit decreta nisi ad fidem pertinentia (8. Synod. interprete Anastasio.) Cuius locum Agathonis præfuerunt Ioannes Diaconus, Theodorus & Georgius presbyteri & Ioannes Portuensis Episc. Lib. Conc. Plati Paul. Diac. lib. 18. In eo damnantur Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Theodorus omnes episc. Constantinop. Macharius, Stephanus, Polychronius, Anastasius.

Conuocatum est sub Domino, ceptum sub Agathone, finitum sub Leone 2.

82.

684 a S. LEO 2. Siculus mens. 10. 684

Vacat mē. 11. d. 21.

Patriarchis.

Antiochiæ Theophane.

Constantinopoli Theodoro iterum, an. 3.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnāt.

Zizit siue Hirid, deinde

Muthar, an. 6. Persarū.

CONCIL. Toletanum 12. lib. concil. anno. 1. Eringij regis.

Anni mundi. *Octaua paschæ anno 681. Iohannes Portuensis Papæ legatus, Constantinopoli coram Imp. & Patriarcha & plebe in templo S. Sophiæ missam Latinè celebrauit. Beda de rat. temp.*

4772 E Bibliotheca Constantinopolitana, Constantinus patribus in sexto concilio gener. libros antiquorum patrum, quos petebant, deprompsit. *Beda de Rat. temp.* In ea opera DD. Ambrosij, Athanasij, Ioannis Constant. Cyrilli, Augustini, Leonis, Basilij, Gregorij, Dionysij, & Hilarij extitisse: apparet ex actione 8. eiusdem concilij. *Et Antonino Tit. 13. cap. 4. §. 7.* Georgius Diaconus eius erat custos siue chartophylax.

In Rom. Bibliotheca ingens etiam erat librorum multitudo. *Io. Mab. Gotthica hist. lib. 16. cap. 20.*

Cæsarea Persica regina circiter an. 683. vna cum marito & 40. millibus Persarum Constantinopolim venit: ac baptizata est. *Rhegino lib. 1. Platina. Sabeli. Ennead. 8. lib. 6.*

HVMANA.

Circa hæc tempora ignis ardens, excogitatus dicitur à Callinico architecto Syro, vulgus vocat *Fen Gregeoyis.* Hoc igni sub aquam facto naues Saracenicæ, quæ ad Byzantium dimicatum venerant, conflagrarunt. *de quo paulo ante.*

Bulgari gens Scythica Pannoniam & Thraciam inuadentes, post victum Imperatoris exercitum, consensu ipsius magnam Thraciæ partem occupant, rege ipsorum Bathia. *Sigeb. Blond. lib. 9.* cōuertuntur per Cyrillum. *Sabel Ennead. 8. lib. 6.* Primum tum cœpit Bulgarorum nomen celebrari à Bolga fluuio Liuoniæ, non longe à Moscouia. Hinc ab an. 630. Chronica Bulgarorum ducuntur.

Bamba Hisp. rex Vascones, Nemaufenses & Natbonenses & ducem Biterrensem domat & in Gallia res Gotthorum superat & naues Saracenorum 270. ad littus Hispaniæ applicantes partim cepit, partim perdidit. *Ioan. Mag. libro decimo sexto, cap. 22.*

Ei deinde vitam monasticam professo per annos 7. per tyrannidem succedit Eringius, excluso Theodefredo Recesuinthi regis filio iusto ac legitimo herede. *Vasaus Chro. Hisp. Ca. tamen. 1. concilij 12. Toletani Eringius, dicitur à Bamba electus, antequam se vitæ monasticæ consecraret.*

a EXEIVS decreto pallia gratis tribuuntur Archiepiscopis: licet quotidie baptizare: Osculum pacis in missa instituitur. *Plati. Volater. Supplem. Chron. Fascicul. tem.*

Sergium, qui postea extitit pontifex cum sub diuersis pontificibus sese laudabiliter gessisset: in multis ecclesiasticis officiis, Cardinalem presbyterum Ro. Eccl. constituit, *Anton. Tit. 13. cap. 1. §. 6.*

Græcè & Latinè linguæ fuit peritissimus. Acta synodica sextæ Constantinopolitanæ ex Græco in Latinum verit, Mufices gnarus fuit. Nam Psalmidiam composuit, & Hymnos ad meliorem concentum redegit. *Plat. Pauperum studiosus. Idem.*

4774 Sub eo Constantinop. concilium absoluitur. Cui in Decreto Gratiani, vt & septimo etiam Generali aliquot canones attribuuntur, qui in exemplaribus Græcis non habentur.

S. Iulianus Pomerius episcopus Toletanus, è Iudæis oriundus. *Ipse lib. 3. contra Iud.*

Bamba Hispaniæ rex habitu religionis & summæ tonsuræ accepto signo, Eringium pro se regem creauit. *cap. 1. synod. 12. Tolet.*

S. Damianus Ticinensis. *Diac. lib. 18.*

Maildolphus Scorus, qui Græcæ & Latinæ linguæ scholam, apud Anglos aperit.

H V M A N A.

Eringius initio regni leges Gothicas recognouit, & à S. Ildoro iustitias nomine suo euulgauit, ne Ecclesie nomine forum iudiciale agi videretur. *Lucas Tudensis, Vasau.*

Quo tempore Muthar regnauit in Perside, Abdala in Ægypto & Arabia an. 2. & Maroan in Syria mens. 9.

IMPETRAT ab Imper. vt non expectato ipsius vel Exarchi Rauennensis consensu, pontifex Ro. à Clero & populo electus, statim verus Christi Vicarius proclamaretur. *Nauclet. Volater. & Suppl. Chron.*

Misit Chilianum in Germaniam, qui primus in Franconia verbum Dei sparsit: abolitis Idolis *Herman. Gigas.*

Magnis sumptibus multa templa restituit. *Honorius in Vita eius. Plat.* Eruditionis & Sanctimonie nomine commendatur.

Iulianus Toletanus librum responsionis sue fidei vel suo, vel omnium Hispanie presulum nomine, ad Benedictum 2. mittit: in quo affirmabat tres in Christo substantias, Verbum, corpus & animam, & alia quedam. Quæ cum omnia Benedictus improbasset & Iulianum ad retractandum nuncio adhortatus esset, in conc. 13 Toletano biennio post explicauit, & absolutus est. *Vasau ex actis Concilij & Roderico Toletano.*

H V M A N A.

Maula Arabum rex tertiam partem tributi omnibus remisit, eo sexto mense mortuo regnum Arabum in Maroan & Abdalam diuiditur. Ex qua dissentione per 4. ferme annos, regnum cadibus & bellis deformatur *Vasau.*

Maroan, vt vires sibi contra riualem compararet, Constantino Pogon in annum tributum, auri pondo tria millia, feruorum honestorum & equorum totidem pollicetur, quæ per nouem annos soluta sunt. *Idem & Isidorus Pacensis.*

Floret bellica laude Terbellis Bulgarorum dux, cui & Constantinus Heraclij filius & Iustinianus Rhinotmetus tributarij fuerunt. *Suidas in Bulgaris.*

Bochanus Turca sub Iustiniano Imper. (hunc puto intelligi) Bosphorum expugnauit *Idem in voce Βόσπορος.*

HIC PONTIFEX iura Ecclesie Rom in episcoporum consecratione: quæ Archiepiscopi sibi passim viurpauerant, restituit. *Onuphris.*

Fuit in pauperes valde liberalis, & apud Constantinum obtinuit, vt in Sicilia census, qui non sine onere à subditis exigebatur, penitus remitteretur. Scripsit libellum de Pallij dignitate. *Plat Honor. Nauclet. gene. 21. i.*

Statuit, vt Roma Pont. ab Ostiensi, Pottuensi, & Veliterno episcopis in ecclesia Saluatoris ad Lateranum, consecraretur. *Volater.* qui mos durat etiam hodie, cum antea tantum duceretur ad Cathedram Diui Petri, vt ei paulisper insideret.

Ioan. Bergomensis episcopus, magne doctrinæ & sanctitatis vir. *Diac lib. 6. cap. 3. Long.*

Theodoricus consilio Ebroini maioris domus, synodum episcoporum cogit, in qua multos vt indignos priuat episcopatu, alios mittit in perpetuum exilium. *Sigeb.*

H V M A N A.

An. 687. Abdala Saracenorum rex moritur, aut saltem regno expellitur. Iam Maroan fuerat eiectus ab Arabibus, offensis annuo tributo, quod Pogonato pollicitus fuerat *Vasau.*

Anni
Mundi

83.

Anni
Christi.

S. BENEDICTVS 2.
Rom. mens. 10. dies 12.
Vacat m. 2. di. 15.

Patriarchis.

Antiochie Alexandro 2. an. 16.

Constantinopoli Theodoro, iterum deinde Paulo 3. an. 7.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant:

Muthar, deinde Maruam & Abdala simul Saracenorum & Persarum Miramolins.

CONC. Gallicanum. Sig.

84.

Anni
Mundi

IOANNES 5. Antiochenus. an. 1.
Vacat mens. 2. di. 19.

Patriarchis.

Antiochie Alexandro secundo.
Constantinopoli Paulo tertio.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant. & Iustinian. 2. (iuxta alios 3.) Juniore an. 10. cogno. Rhinotmeto, ab amputato naso septuagesimo quinto.

CONCIL. Toletanum 13. an. 4. Eringij.

Habdimelech

Anni
Christi.Anni
mundi.

Habdimelech Arabum siue Sar. rex pace cum Iustiniano in 10. annos confirmata, contra Mustar in Perside & Saidu in Mesopotamia an. 687. bellum gerit, & illis interfectis recuperat Persidem, deinde Mesopotamiam, Armeniam, Hircaniam. *Diac. 19. Beda de ratione temp.*

Facta cum Saracenis pace Africa à Iustinia. recuperatur. *Ibidem.*

Iustin. anno septimo pacem soluit, adiunctis, 30. Slauium millibus cum duce Nebulo, & primo congressu vincit: sed Slauium duce pecunia corrupto, qui ad Arabas cum 20. millibus transfugerat, postea vincitur vnde reliquos vna cum liberis & vxoribus præcipites agit in mare, in Nicomedia finibus. *Ibid.*

Sabbis patrius cognita Romanorum clade, Armeniam Arabibus tradit, quibus etiam interior Persis, nomine Cerasa, subiicitur. anno Iustiniani 8. *Ibid.*

Apud Francos bella contra Auustriarum Regulos, Martinum & Pipinum in centore Ebroino, Theodorico rege, in quibus primu enittere cepit nomen Carolorum, quos posteriore seculo reges & Imp. Francia habuit. *Blond. lib. 16. Dec. 1.*

Pipinus à Theodorico laccensus, collecta Francorum exulum manu, vicit, & Maior domus per totam Franciam constituitur. *Trithem. Æmilis.*

* CONON Pap. moriturus Clero & singulis vrbis monasterijs & sacris ædibus legauit pecuniam, quam coaceruarat. *Nauclet. Gener. 23.*

Impetravit vt Brutij, Lucani & Siculi multis oneribus leuarentur. *Plat.*

Tempore Theodati pontif. in clerum Romanum conscribitur. Deinde ob doctrinam & virtutem, S. Susannæ presbyter cum titulo eius loci creatur: florente Beda ob religionem & sanctitatem Venerabili.

Gotbertus fertur fuisse primus princeps Christianus in Germania, & baptisatus à S. Chiliano, qui propterea vna cum Ditomanno & Colomanno pijs sacerdotibus transfossus est, per cognatos Gotberti. Conon Papa hos in Germaniam miserat. *Sigeb.*

Vuesphali hoc quoque tempore fidem amplectuntur, docentibus Eualdo Albo & Eualdo Nigro, tandem martyribus, *Fasciculus temp.*

Andoenus Archiepisc. Rhotomagensis, miraculis claret. Scripsit librum de anima Dagoberti regis Francorum. Moritur, an. 690. *Vinc. lib. 23. 84. Trith. de Franc.*

H V M A N A.

690. Abdemelec siue Abimelec filius Muruam occisus Muthar & alijs tyrannis solus regnauit, an. 16. cum antea in Syria regnasset 21. an.

Leontius imperium inuadit, an. 3. quo expulso Tyberius 3. ab exercitu eligitur, mens. 7. sed paulo post Iustinianus restituitur, an. 6. duobus istis è medio sublatis.

HIC PP. Quatuor festis Annunciationis, & Hypapantæ Domini, Natiuitatis, & Assumptionis Beatæ Mariæ virginis, letanias assignauit, & statuit, vt inter communicandû, Agnus Dei & c. cantaretur à Clero. *Sigeb. in Chron.*

In Sacratio magnam portionem ligni Dominicæ crucis reperit, quæ in Basilicam Constantinianam trãslata, adorari cepit. *Regino lib. 1.*

Rauennatis exarchi suppetiis, sese contra Zachariam protospatarium, à Iustiniano missum, tuetur. *Diac. lib. 6. cap. 4. de Longob.*

Bella ciuilia inter Longobardorum principes. *Blond. lib. 10. dec. 1.*

Saxonum quidam fidem Christi suscipiunt. *Plat.* Nempe insula Vecta, quæ sita est contra medium Australium Saxonum & Geuifforum interposito Pelago, cum Cedualda Geuifforum rege, qui quartam partem regionis eius sacerdotibus tradidit. *Beda lib. 5. cap. 7. hist. Eccl.*

Sergius eum Romam profectum baptizauit. *Ibid.* ubi moriens omnes suas opes in diuinum vsum testamento erogauit. *Bonfin. lib. 8.*

Misit Vuillibrodum, ad Frisonum gentem conuertendam. *Plat.* alios ad Anglosaxones. *Idem.*

Eualdus Albus & Niger apostoli Saxonum, in Saxoniam proficiscentes altare portatile, aliâque vasula semper secum tulerunt. *Ibid. cap. 11.*

Gothi anno 693. ab Arianismo liberati, ad veram ecclesiam reuertuntur. *Sigeb.*

A delhelmus Anglicus scribit varia, & epistola ad Etheruntum Occidentalium Anglorum regem Anglos reprehendit, quod non imitarentur Romanam de Palchate celebrando consuetudinem.

Cedualda siue Codialdus Saxonum rex, Romæ moriens, omnes suas fortunas in diuinum ex vsum testamēto erogauit. *Bonfin. lib. 8.*

Pipinus Rabadum Phrysiarum ducem vicit & Villebrodum genti episcopum dedit, an. 694. *Sigeb.*

Iudæi, qui in Hispania superioribus regum temporibus baptizati fuerant, an 694. non solum Christianismum maculant, sed & contra regem Egicam regnumque conspirant, unde omnibus suis rebus nudantur, cum vxoribus & filiis per cunctas Hispaniarum prouincias disperguntur, & seruituti perpetuæ subiiciuntur. *E Conc. 17. Tol. cap. 8.*

Liberi eorum à septimo anno nutriendi Christianis traduntur: & in matrimonium dantur, ne infidelium patrum semitas iterare possent. *Ibid.*

HUMANIA.

Egica ter cum Francis, varia victoria pugnat. *Lucas Tudesis.*

Iustinianus cum patriarcham & alios ciues Constantinopolitanos trucidari mandasset, à Leontio per insidias captus, naso priuatur, & ad Chersonam relegatur, cum an. imperasset 10. *Diac. lib. 19. an. 696. Sigeb.* in hoc Heraclij progenies defecit. *Pomponius Letus.*

Succellit Leontius, an. 3. quo tempore Africa, quæ sub Imperatorum Orientis iure, à Iustiniano magno, capto Vandalorum rege Gilimere, & Vandalis ad internecionem cæsis: omnis imperio Orientali restituta fuerat, ab Arabibus Saracenis eripitur: & ab eis ad nostra vsque tempora, in plures regulos distincta possidetur. *Onuph. in Rom. imperio.*

Exercitus à Leontio deficit & Absimarum Imp. designat, qui Leontium, Constantinopoli per prodicionem occupata, naso priuat & in monasterium concludit. *Ibid. Zon. tom. tertio.*

Anni mundi.

4777

4790

Patriarchis.

Antiochia Alexandro 2.

Constantinopoli Paulo tertio, deinde Callinico, an. 12.

Principibus.

Iustiniano 2. vsque ad Leonem 2. siue Leontium Imp. an. 3.

Abdemelec. Murua Saracenorum & Pers. Miramalino. an. 16.

Arma Æthiopiæ, mox Zittahana, an. 12. Partaritho Ital. R.

Theodorico Francorum undecimo, Clodoueo 3. (siue iuxta alios Ludouico 2.) an. 4. & Hildeberto, an. 18. per success.

Hispaniæ Egica, an. 15.

An. 684. Conc. Tolet. 15. episcoporum. 61.

An. 693. Toletanum 16. 694. Toletanum 17.

Anni Christi.

689

702

Anni Christi.

702

403

ANNVS Dom. DCC. quo Arabes incipiunt inhiare Hispaniæ & Occidentalibus Europæ regnis, donec intra 12. aut. 14. annos traiecto freto Gaditano eam ferè totam subiicerent: illic diu regnantes, regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti constituta.

SEPTIMO seculo continuata est doctrina ab hæreticis impugnata. Missa Seueri Alexandrini, Isidori, libro de diuinis officiis, Moxarabum, Ioannis Casaraugustani de Ecclesiasticis officiis. Veritas Eucharistiæ, sacrificiū, Transubstantiatio. Casarius hom. 5. Isidorus de Officiis, citato August. lib. 6. Originum, cap. 18. Seuerus Alex. patriarcha in Liturgia Primam iustificationem esse ex mera gratia Concilia Toletana 6. 7. & c. huius Centenarij. Cas. hom. 38. Iustificationem conseruari, & augeri bonis operibus. Cas. hom. 2. 4. 12. 15. 16. 18. 23. 26. 34. 35. 38. Isidor. lib. 2. de summo bono c. 2. & 5. lib. de Numero tract. de tribus. Adelmus epist. ad Geruntium reg. Conc. 4. Tolet. c. 5. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Conc. Tolet. 4. c. 5. Cō. Tolet. 11. & 12. Isidor. de summo bono c. 23. l. 6. Originū, siue Etymol. c. 18. Seuerus Alex. de ritibus Baptismi & sacræ Synaxis. Clauæ, Absolutio. Isid. lib. 6. Etym. & alib. Confirmatio, Chrisma & alia sacramenta. in precibus siue rituali S. Seueri Alex. Isidor. lib. 6. Orig. siue Etym. c. 18. Preces pro mortuis, Purgatorium. Isid. lib. de officiis, Sacrificiū pro defunctis ab Apostolis primo traditum demonstrat: illic dimittenda esse peccata & purgatorio igne purganda. Ioan. Eleemosynarius apud Vincentium lib. 22. c. 110. Missa Moxarabum. Casarius Arel. lib. 1. & 1 co. 3. prolixè Simon Metaphrastes in historiis Sanctorum. Seuerus Alex. in Liturgia & aliis eius precibus. Iulianus Toletanus li. 1. Prognosticon, c. 20. 21. & lib. 2. c. 10. 19. 20. 21. 22. Pœnitentia & eius partes. Cas. homil. 1. 6. & c. Isidor. lib. 2. de summo bono. cap. 13. & lib. 6. Ori. cap. 18. Cabillonense conc. c. 8. & c. Inuocatio & auxilia Sanctorum Missa Moxarabum. Liturgia S. Seueri Patriarchæ. Simon Metaph. in Sanctorum hist. Ildelphonsus de virgine. Concil. Cabillonense Constantinus Imp. tom. 2. conc. pa. 402. Isid. de officiis & passim alibi. Imagines in sexta Synodo œcumenica, an. 682. Constantinopoli habita, citante Polyd. Virg. lib. 6. c. 13. è quibus item reliquorum capitum fidei confirmatio prolixè deduci potest. Cetera idem & ceteri huius seculi scriptores prolixè confirmant, ut satius sit lectores ad eorum opera remittere. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores cent. 7. cap. 2. de loco & propagatione Eccles. col. 23. sparsim, cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Eccles. sparsim col. 45. c. 4. de Doctrina, ex professo col. 108, quæ hanc continet inscriptionem, Inclinatorum Doctrinæ complectens peculiare & incommodas opiniones, stipulas & errores doctorum & col. seqq. cap. 5. de hæresibus sparsim col. 121. prout ipsi sunt cordi. Per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Eccles. col. 133. & seqq. Per totum cap. 7. de Politia & Gubernatione Eccles. cap. 8. de Schismatibus, cap. 9. de Synodis col. 251. per totum ferè cap. 10. de doctoribus col. 465. & seqq. sparsim de martyribus, de Miraculis. Huc facit, quod ex instituto multi hac tempestate scripserunt de hæresibus, item contra Tetrachitas, Mahometem, Lampetianos, Iconomachos, & alios, quorum erroribus isti imbuuntur. Adde totius huius centuriæ Synodos. nam hæc contra istos plane militant. Adde & historicos. Nam etiam hi cursum Eccles. secundum nos tunc fuisse declarant.

VIDAM scribunt hunc Martyrio obiisse. *Fascicul. temp.* Multo ante, ab Hisulpho Bencuentorum duce, abductos plurimos Christianos e Campania redemit. *Regino lib. 1.*

Palmerius in Chron. inter hunc & Sergium, collocat Leonem quendam Pontificem Rom.

Anno 702. mortuo Alexandro secundo sedes Antiochia vacat an. 40. Saracenis comitia prohibentibus vsque ad 742.

Haymo & Strabus fratres doctissimi. *Sigeb. Plat.* qui & Beda fratres habiti sunt. *Volater.* Trithemius eos facit recentiores, annis multis.

Beda Chronica scripsit ab orbe cond. ad an. 700. vsque.

Monachorum institutor factus, multos post se reliquit doctissimos discipulos, qui docendi ad tempus tenuerunt officium. Nam hinc deinceps laudabilis illa in Anglia cepta consuetudo, in singulis penè monasteriis per alias prouincias fuit, habere scholas: quibus non saeculares homines, sed Monachi moribus & conditione praeficiebantur ornatissimi, vel de alio monasterio euocati quando aptus domi non habebatur: qui non solum in diuinis literis, verum etiam in humanis & saecularibus eruditissimi haberentur. Sic Sigebertus Gemblacensis monachus, multo tempore in cenobio Sancti Vincentij Merensimonachorum praceptor, sic Strabus monachus Fuldenfis in Hirsfeldio, Norgerus S. Galli in Strabulano, Albinus monachus Anglicus in Fulda, Milo S. Amandi in Corbeia. *Trithemius in chro. Hirsang.*

704. Frisij bello à Pipino seniore, cum Rabodo eorum rege subacti: cum adhuc idololatras essent, christianos sacerdotes audire coacti sunt.

Valafridus carmine & prosa illustris. *Trithem. Hedio. lib. 6. ca. 22. hist. Ecclesiast.* Benedictus Biscepius, Egbertus Sigeb.

HVMANA.

Primus dux Venetorum sub Absimaro an. 703. electus est Paulus Anazar Heraclienfis, anno ab vrbis cond. 252. Christophori Gradensis consilio & suasu. *Sabel. Ennead. 8. libro 7.*

Egica Vitifam filium in Galliciae oppido residere voluit, quasi esset Scuorum rex, ipse verò Gothorum. *Vasans, Lucas Tudensis.*

f CELEBRATUR aedificandi, sacrandi, & ornandi templa & caemeteria studio.

Arithbertus Rex Longobardorum, Alpes Cottias iam dudum collatas vsque ad Genuam S. R. E. sed multis annis à Longobardis rege Rothari occupatas, huic pontifici restituit: diplomate aureis literis scripto *Guil. Nang. Blond. 10. dec. 1. Beda, qui ista vinebat atate, lib. de rat. temp.*

Saracenorum. 200. millia caeduntur in Syria, ab Heraclio Absimari Imp. fratre. *Sabell. Ennead. 8. lib. 7. Diacon. lib. 20.*

HVMANA.

Aegyptij sub Tyberio ab imperio recedunt, & regem, qui Caliph dictus est, eligunt. *Gasarius in epitome. Sara-*

Anni
mundi.Anni
Christi.OCTAVVM SÆ-
CVLVM.

87.

e M. IOANNES 6.
Græcus an. 3. mens. 3.
Vacat m. 1. di. 19.

4790

702

4793

Patriarchis.
Antiochia sede vacante
an. 40.

705

Constantinopoli Callini-
co.Principibus.
Absimaro, Tiberio 3. an.
7. Imp. septuagesimo
septimo.Abdemelec Persarum
& Saracenorum Miramolino.Iacob Aethiopiae an. 4.
Chuniberto Ital. Reg.Hildeberto Frac. R. de-
cimo tertio.Egica Hisp. trigesimo
tertio, deinde Vitisa an.
7.

88

f IOANNES 7. Græ-
cus an. 2.
mens. 7. di. 17.

4793

705

4799

Vacat m. 3.
Patriarchis.
Antiochia vacante sede.Constantinopoli Callini-
co, deinde Cyro. an. 6.Anni
Christi.Anni
mundi.

Principibus.

Eisdem Impp. regnat.

Abdemelec Saracenorum
& Persarum Miramolino,
deinde Vlich. an. 7.

Hispania Vitisa. an. 7.

89.

707

* SISINIUS siue Zo-
simus, siue Sofinus, si-
ue Sigenius Antio-
chenus Syrus, dies 20.

4795

707

Vacat m. 1. d. 18.

Patriarchis.

Antiochia vacante sede.

Constantinopoli Cyro.

Principibus.

Iustiniano 2. imperium
recuperante an. 6.

Iacob Aethiopiae.

centi Lybiam & Africam planè occupant, cum à Bellisario primis Iustiniani ducere recuperata, Vandalis expulsi, annis 170. Romano imperio paruissent. *Plat. in Ioanne sexto.* Paulò post sub Iustiniano. 2. Arabum principes Vlid Syriam, Malalmas Tyrannium urbem, Abas Romaniae multa oppida, multa Ciliciae vrbes expugnant. *Diac. lib. 20.*

Iulianus Tingitanæ mauritaniae praefectus ob stupratam filiam à Roderico Hispaniae rege, Saracenos in Hispanias immitit. *10. Gothus li. 16. c. 27.* Qui paulò post Rodericum cum filio occident, vtrisque. 70000. hominum intereuntibus. Regnum autem illic instituent diuisum in tria Cordubanum, Hispalense & Cartaginense nouum: ibique Vuestgotthorum regnum extirpabunt, (cum ante 346. ab Hunnis ex Scythia eiekti ibi an. 256. dominati essent,) Leonis Imp. tertio Christi 720. *ibid. & sigeb.*

Remansit Vuestgotthis Aquitania, sed post decem annos inde per Carolum Martellum expulsi sunt.

Astures & Cantabri, in Gallicia, vt olim contra Gotthos, ita nunc quoque contra Saracenos se tutati sunt, nouo rege creato Pelagio. *Ritus de reg. Hisp.*

Ita Saraceni, dum Impp. & principes Christiani intestinis bellis inter se pugnant, Africam & totam Hispaniam (exceptis solis Cantabris & Asturibus) quam circiter 800. an. tenuerunt, duce Adimara, occuparunt. *Naucl. Blond. lib. 10. Dec. 1. Emil. lib. 1. Plat. in Ioanne 6.* Sigebertus id accidisse ait, sub Greg. 2. Eam calamitatem Beda praedixit & versu deplorauit, reges Christianos principisque adhortatus ad bellum, contra istos Dei hostes suscipiendum. Praedicens etiam Romani imperij imminentem ruinam, & Saracenorum in Gallias irruptionem. *Platin.*

* VITISA REX Hisp. flagitiosus pontifices veritus, ne ob suas libidines & supra populum à se abalienarent censuris ecclesiasticis, edixit: vt quot quisque sacerdotum vellet aut posset, vxores vel concubinas domi aleret, neve constitutionibus pontificiis obtemperaret. *Vasans: è Luca Tudensi, & Roderico Tolet.*

Per speciem pacis omnes ciuitates Hispaniae praeter Toleum, Legionem & Africam muris nudauit, metum alicuius rebellionis conscientia suggerente. *idem.*

Ecclesiarum priuilegia & praerogatiuas violat, Iudaeos reuocat, & eos maioribus immunitatibus, quam quibus Ecclesia gaudere solet, donat. *idem.* His gradibus deuolutum est regnum ad Saracenos. à Roderico regno orbatus, Cordubae miseram vitam traxit. *idem.*

Saraceni siue Arabes in Armeniam sese magnis copiis infuderunt. Iustiniano aliquoties foedera rumpente, magnam stragem inter Christianos ediderunt.

Damasci quoque Vlid rex Arabum, Christianorum templum diripuit, & vetuit in posterum scribi codices Graecis literis, sed tantum Arabicis. *Diac. lib. 20 rerum Rom.*

Picti ad Catholicam Paschatis obseruationem, sub Nithano rege adducuntur. an. 709. *sigeb. & Bed. lib. 5. hist. c. 22.*

Denique per hoc saeculum, fides proficit & deficit, pro diuersitate locorum. Iam Aegyptus & Africa à Saracenis vastatae sunt, & ecce quasi fides volasset, ad populum pagani peruenit. *Fascic. temp.* Nam regiones & insulae Europae & Afiae boreales, vt audies, religione imbui late incipiunt.

HVMANA.

In angulo Italiae circa forum Iulium, Istri seu Slaui incursionem an. 706. faciunt. *Sigeb. Sabel. Ennead. 8. lib. 7.* A Penone duce Foro Iuliano tandem vincuntur, & postea pax cum eis

agitatur. *Diac. lib. 6. Long. c. 3.*

Iustinianus adiutus Bulgaris imperium recuperavit. Leontium truncatis naribus in monasterium inclusum, & Abismarum per forum victos duci iussit: & prostratis coram se colla calcavit, deinde eis capita præcidit. *Zon.*

Hic PP. STATUIT ne populus Romanus Philippici hæretici Imperatoris nomen, aut chartam, aut figuram de more susciperet Vnde nec eius effigies in ecclesiam introducta est, nec nomen ad Missarum solennia prolatum *Diac. lib. 18. Bed. de temp. Zona tom. 3.* Liberalis in pauperes fuit & in fame trienni Romæ infinitos aluit. *Sigeb.*

Iustinianus Imper. de peccatis suis pœnitentiam agens, Constantinum Rom. Pontificem in Nicodemiam ad se vocans, honorificè suscepit ac remisit, quem prostratus humi pro suis peccatis intercedere rogans, absolutionem & communionem consecutus (*Beda de ratione temp.*) eius pedes primus Imperatorum exoleatur, & cuncta Rom. Eccle. priuilegia renouat. *Diac. lib. 18. Plat. Blond. lib. 10. Dec. 1. Amil. lib. 2. Supplem. Chron.* Volumen quod contra Romanæ ecclesiæ ritum scripserat ad Ioan. pontif. corrigendum vel etiam delendum destinavit. *Sigon. lib. 2. Italia.* Constantino pont. cuncta Ecclesiæ priuilegia & donata renouauit. *Bed. lib. 2. de Rat. temp. Regino lib. 2.*

HUMANANA.

Iulianus Roderici præfectus in Tingitana prouincia, vt se de rege vindicaret, quod ipsius filiam viriasset, Saracenos ex Africa euocat, qui eam nuper post subactam Aegyptum occupauerant. *Ioan. Mag. lib. c. 30.*

An. 708 iuxta Rodericum Toletan. iuxta alios. 713. Muza Africæ præfectus iussus ab Vlich Saracenor. & Perf. Imperatore (Miramolium ipsi vocant) 12. milia Saracenor. Iuliano dat, duce Tarif Strabone, qui Hispali muris nudatam, & aliquot vrbes diripit, simul cum tota Bætica & Lusitania, Paulò post dum alij affluunt & per octo dies esset pugnatum, vniuersa Gotthorum nobilitas cecidit, & tota Hispania in ditionem Saracenor. venit ad Pyrenæum vsque, præter Astures & Cantabros. i. Gallitiam. *Vasens. Paul. Amil. bienni. spatio.* Quo bello ceciderunt vtriusque. 700. hominum millia. *Ibid. Ioan. Mag. qui & post an. 714 contigisse ista scribit.*

Bellazim Muzæ filium illic regem præficiunt, diuque regnant regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti constituta.

Tria paulò post constituunt regna. Primum Cordubæ, alterum Hispali, Tertium apud nouam Carthaginem, vsque ad Ferdinandum tertium, qui an. 1216. Toletum, Cordubam, multisque aliis recuperatis Saracenos in Bætiam compulit. i. Granatam & malacam, quæ prius sub Cordubæ regno fuerant. Vnde etiam eiiciuntur an. 1492 à Ferdinando vltimo. *Ibid. Ioan. Magno.*

Iulianus Barbaris proditorem laudantibus, non proditorem miseram mortem in vinculis obiit: vxore eius lapidibus obruta & filio è turri Septemsi præcipitato. *Vasens. Ferd. Natio.*

BLONDVS nominat hic Stephanum quendam 2 Sed eruditè refutatur à Nauclero gener. 24. conuenienter Bedæ, Diacono, Adoni, Sigeberto & act. 1. Nicenæ secunde.

Instituit, in Quadragesima feria quinta ieiunium & missarum solennitas fieret. *Sigeb.*

Sub Sergio Papa Romanæ Bibliothecæ fuerat custos. *lib. Pontif.* Vtraque lingua eruditus. Quin & aliquot libros

Anni mundi

90.

Anni christi.

g CONSTANTINVS

Syrus an. 7. di. 20.

vacat m. 2. di. 10.

Patriarchis.

Antiochiæ vacante sede.

Constantinopoli Cyro, deinde Ioane sexto Monothelita & Iconomacho an. 2. mens. 6.

Principibus.

Iustiniano 2. septuagesimo septimo. Philippo seu Philippico Bardanio siue Bardeſane Monothelita, & Iconomacho an. 2. Imp septuagesimo octauo.

Vlid. Saracenor. & Persarum. an. 9.

Iacob Æthiopiæ, deinde Constantino. an. 28.

Ariberto Ital. Reg.

Hil deberto Franc. rege decimo tertio, & postea Clodoueo 4.

Roderico Gotthorum regum in Hispania postremo & trigesimo quarto an. 4.

CONCIL. Romanum pro imaginibus retinendis contra Philippicum primum Imperatorē iconomachum, qui & excommunicatur Abbas Perg.

scripsit

Anni christi.

Anni mundi.

scripsit.

A liberalitate in reparandis publicis ædificiis, mœnibus, & templis, à castitate, sapientia, sanctitate commendatur. *Marianus. Bergomens. & alij.*

Ecclesiasticorum dogmatum fortissimus propugnator. Eius tempore Tyberis se per vrbe infudit magna eius pernicie. Extant aliquot eius epistolæ ad Thuringos, Saxones, Germanos, qui propter paganos fidem deseruerant.

Leoni. 3. Imp. sacras imagines tollenti Italicum Imperium, quod de Longobardis supererat, eripuit an. 729.

Orientalibus destitutus auxiliis, à Carolo Martello Pipini iunioris postea regis patre, opē contra Longobardos Romanam vexantes obtinuit. Quæ res semel cœpta, cum Longobardici regni excidio finiit. *Anastaf. Biblioth. Diac. lib. 6. c. 11 & 13.*

Germano Constantinopolitano Græcè scripsit de professione Spiritus sancti è Filio, eam comprobans ex Ambrosij, Augustini, Hieronymi & aliorum Latinorum patrum monumentis. Quasi erroris per Photium deinceps in apertum erupturi semen, tunc aliquod esset in Græcia. Vt etiam è Damasceno, qui huius Germani collega fuit, colligi potest lib. 1. Orthod.

Gnosimachi non modo profanam, sed & diuinam omnem eruditionem superuacaneam esse docent. *Damas. libro de hæres.*

Artemius Imp. Romano pontifici per literas & legatos denuntiauit, se Catholicam fidem & sextæ Synodi decreta amplecti. *Diac. lib. 20. Rom.*

Germanum præfulem Cizici, Constantinopolim transferri procurauit. *Ibidem.*

Post imperium trium annorum sacris initiatur.

Theodosius cum annum vnum imperasset, Leoni Isauro volens cessit.

Leo Imp. cum duobus consecutis Const. Copronymo & Leone Iuniore, sanctis imaginibus bellum indixit, vnde tristes turbæ in Ecclesia exortæ sunt. Nam Oecumenicum professorem in Constantinopolitano collegio, cum duodecim collegis, quod nolent approbare suam sententiam de delendis imaginibus, vnà cum libris noctu igni subiectis combussit. *Zon. to. 3.* Et multos clericos & laicos afflixit. *Diac. lib. 21. Rom.*

Bezer patricius, qui Leonem inflammauerat, vt contra imaginum propugnatores sæuiret, ab Artabaldi exercitu hausta traicitur. *Diac. lib. 22. Rom.*

Gregorius ergo pont. Leonem anathemate ferit, monet omnes orthodoxos ne eius mandato pareant, vestigalia Italos ei dare vetat icto cum Francis fædere. Ita deserto Imperatore ob peruersam illius opinionem, pacem cum Francis fecit, cum prius sæpe dedisset operam vt eum per literas ab odio Dei reuocaret. *Zon. tom. 3.*

Germania inferior prædicationibus S. Bonifacij (vulgò Vnefris) missi à Pontifice Rom. fidem Christi recipit: & ille Bonifacius fit primus Archiepisc. Mogutinus. *Plati. Sigeb. Sabel. Ennead. 8. lib. 7.*

Quidam Syrus multos Iudæorum seduxit, dum se Christum falso assereret, an. 722. *Plat. Diac. lib. 21.*

Vestphalia & Phrisia regiones per S. Vvilibrordum auspiciis Martelli fidem Christi suscipiunt. *Sabel. Ennead. 8.*

Philippicus Imp. ob hæresim & persecutionem Orthodoxorum, breuitate Imperij & cæcitate multatus est. *Diac. lib. 20. Zon. Tom. 3.* Factus Imperator ab exercitu aduersus Chersonem, qui à Iustiniano defecerat, missio: Iustinianum & eius filium tyberium ab ara abstractos interfecit.

714

730

91
h GREGORIVS 2.
Romanus an. 16.

730
mens. 9. dies. 11.

Vacat m. 1.

Patriarchis.

Antiochiæ sede vacante

Constantinopoli Ioanne sexto Monothelita & Iconomacho, deinde Germano confessore an. 14. mens. 5. di. 7.

Principibus.

Philippico Bardanio septuagesimo octauo.

Quidam Tyberius in Tuscia se imperatorem vendit, sed Greg. 2. missis copiis eum occidit, & caput Constantinopolim mittit. *liber Pontif.*

HUMANANA.

Saxones duce Cerditio circa hoc tempus in Britanniam, quæ postea Anglia dicta est, veniunt. *Gassarus in Epitome.*

Terram Matuariorum deuasant. *Ado. ata. 6.*

In Romano Imperio apud Constantinopolim Imperatores quidem erant, sed ipsi intestinis pariter, & externis, præsertim Saracenicis bellis attriti, parum valebant. Quare in Italia depositis Exarchi magistratibus singulæ ferè ciuitates sibi proprios duces creauit: atq; ita sub decè dynastis Exarchatus durauit an. 175. *Sabel. 8. lib. 8. Blond. lib. 1. Dec. 2. Platina. 170. sub Stephano.* Hinc deinceps multa & diuturna Italarum inter se & cum Græcis bella, vique ad Pipinum & Carolum.

Sic etiam in Francia reges erant, sed parum auctoritatis in administratione regni habebant. *Vsperg. in Chronico. Ostho Phrisig. lib. 5. c. 16.* Eam vehementer afflixerunt bella Caroli Martelli, cum regibus Francorum Raginfredo & Chilperico, & Saracenis ab iis in auxilium accersitis. *Ado. ata. 6. Ab an. 718. ad 739. Sigeb.*

Annis 718. 719. 720. Saraceni in Thraciam duce Zulemone cum classe 300. nauium traiciunt. *Sabell. Enn. 8. lib. 7. aut octingentorum, Diaco. 21. aut mille. Blond. lib. 1. Decad. 10. aut trium millium, Cuspinia.*

Masalmas etiam cum exercitu per Abydum irrupit, & postea Gizid ex Africa naues. 360. adducit. Constantinopolim obsident triennium, reliquis in Thraciam & Bulgariam excurrentibus, vt qui de toto Rom. imperio subiiciendo animos sumpserunt: sed diuinitus igne, frigore, fame, tempestate atque grandine repressi sunt, vt quinque duntaxat naues in Syriam euaserint. *Idem.*

Dignitas Exarchatus in Italia, occupata à Longobardis extinguitur, cum viguisset annos. 164. *Naucl. Blond. lib. 10. Dec. 1.*

Haumar anno 3. Imp. 7. Domini vero. 720. in Christianos sæuit. *Sigeb.* Imperatorem per literas hortatus, vt Mahometis legem amplectatur, paulò post moritur. *Diac. 21. Rom.* Hoc mortuo Gizid in Perside affectat dominatum, sed alter Gizid legitime in regem electus: per Musalmam, tyranno interfecto Persidem recuperat an. 4. Leonis. *Ibid.*

Anno post quarto Gizid Iudæi cuiusdam consilio, edicto imagines Christi & sanctorum, quæ in Ecclesiis passim in honore erant: propter doctrinæ Christianæ memoriam tolli iubet. *Ibidem.*

Pergamenses obsessi à Saracenis à Magis persuadentur, vt mulierem grauidam inciderent, & exsecu eius cocto dexteris manicas cruore tingerent. At propterea non sunt potiti victoria, sed iusto Dei iudicio victi interfectique sub Theodosio. *Diac. lib. 20.*

Saraceni ob Constantinopolim obsessam, & Thraciam vicinasque regiones vastatas, fame & peste (quæ 300. hominum millia absorpsit) puniuntur: & à Bulgaribus ad. 22. millia caduntur, & grandine ignea cælitus in mare demissa nauibus exuti sunt, solis 10. saluis, quarum quinque in Syriam venerunt, quinque à Christianis captæ, Dei omnipotentis vindicem manum annuntiauerunt, primo & secundo anno Leonis, 719. *Diac. lib. 21. Sigeb.*

Anno 717. Pelagius è regio Gotthorum sanguine, post annos scilicet quatuor, ab Hispania Roderico regi erepta rex à Christianorum reliquiis apud Asturas, Legionem, Castellam electus: primò ciuitatem Legionis recu-

Anni mundi.

4802.

4818

Anastasio 2. cogn.

Artemio an.

Theodosio Adiramiteno an. 1.

Leone 3. Isauro Iconomacho an. 24. ex ordine successione Imp. Oriët.

Vlid Arabum & Saracenorum, deinde Zuleima an.

Omar an.

Zizith, siue Hirid 2. an.

4. Isham an.

Anni Christi

714

730

perauit

Anni Christi

Constantino Æthiopia.

Ariberto Italia reg.

Clodoueo 4. siue Dagoberto 2. an. 4. & duobus interregni.

Chilperico 2. an. 5. Theodorico 2. Cala an. 15 per rordinem Frac. Regib.

Roderico Hispania trigesimo quarto ultimo, deinde Reliquiarum primo rege S. Pelagio, an. 16

CONCIL. Londinense pro Imaginibus.

CONCIL. Augustanum apud Vindelicos pro confirmanda fide. Monst.

92.

730 GREGORIUS III. Syrus, an. 10 mens. 8. dies 24. Vacat dies 8.

Anni mundi.

4818

4829

perauit & nonnulla oppida, & sic Asturum, Legionisque rex appellatus est. *R. ius, Tarapha, Vasaus.*

Dimissis Gotthorum insignibus, cepit Leonem rubrum in area candida, quo reges Legionenses hodie vtuntur. *Vasaus.*

Ab hoc sine vlla interruptione deducitur Philippus, qui hodie reg. at, seruata perpetua serie è patre in filium vel filiam, nepotem vel cognatum. *Idem.*

Sic qui iuga montis Pyrenæi, salutis ergo, se receperant, Gasiam Ximenum è Gotthico genere regem Suprarborum creant, à quo reges Nauarræ & Aragoniæ descendunt. *Idem.*

Hic cum. 600. equitibus tantum, multas strages in Saracenos edidit, magnamque nauarræ partem restituit per annos. 42. Eius successor Gasia Ennicus à Pampelone ciuitate, quam Mauris ademit, se regem Pampelonensem appellauit. *Idem.*

Interim Christiani in Hispania viuere permitti tributarij mozarabes dicti sunt, q. mixti Arabibus. Inter eos florere Urbanus Toletanus, Frodoarius Accitanus, Enantius & Io. Hispanensis. Durauit hæc libertas vsque ad Almoadam (Arabum genus est) in Hispaniam aduentum, qui nullos Christianos inter suos viuere passi sunt & regnare cœperunt tempore Alphonfi. 7. sub anno 1100.

724. Carolus Martellus Pipini senioris è pellice filius, in vniuersæ Franciæ concilio, non modo magister equitum, sed & princeps Francorum salutatur.

725. qui erat à subacta Hispania decimus, Saracenos ab Eudone Aquiraniæ duce, ductu regis Abderamæ ex Hispania euocatos & capta Burdegala, Ecclesias & omnia loca vastantes ad Pictauum vsque, ad 400. millia mactat. Athmam denique & Amorrhæum Saracenorum reges profligat. *Diaconus.*

Tunc Eudo Carolo reconciliatus, eorum superstites ad internecionem delet. *Sigeb. Sabel. Ennead. 8. libro. 7. Emilis lib. 2.*

Zizith Arabum Miramolius siue Imp. Adham filium Melic misit in Hispaniam, qui & Abraham, vbi regnat an. 2. & mens. 6.

Eodem tempore Arabes Pyrenæos transgressi, Galliam Gothicam vexant, & capta Narbona Tholosam obsident, duce Zama: cui à Gallis occiso Abderamenem sufficiunt, donec à Miramolino dux mitteretur. *Chronica regis Alphonfi. Vasaus.*

Zizith Miramolino succedit Iscan, qui in Oriente magna gessit. In Occidente pauca deditus accumulandæ pecuniæ. Mittit Isabem in Hispaniam, cui successit Abderamenes, ab Eudone cum. 400. Saracenorum millibus euocatus & profligatus, ita vt ad Turonensem ciuitatem. 375. millia caderent, Christianorum autem mille quingenti tantum desiderarentur. *Carol. Martellus epist. ad Stephan. 2. Vasaus.*

An. 724. Iudæi Laodicenses Izitho Arabum principi persuadent, vt imagines aboleat. *Sigeb. Diac. lib. 21.*

Coacti Iudæi à Leone Isauro, postquam à Pseudochristo Syro fuissent decepti, baptizantur quidem: sed in contemptum Baptismi, se denuo abluabant, & ad Sacram mensam accedere iussi: se alio genere ciborū cõtaminabāt. *Ibid. Diac.*

An. 729. Cazari seu Turcæ duce Humo Chaiani filio, in Mediâ & Armeniam irrupunt: & Gradacum Arabum prætorem trucidant, cum toto eius exercitu. *Ibid. Diac.*

Anno seqq. Masalmas Persarum Regis dux, cum Humo congressus, fuga per Cazariæ montes elabatur, & in Capadociam rediens Crufianum castrum dolo capit. *Ibid.*

T t

Anno. 722. in Turciam mouerat, sed à Caspiis portis metu pedem retulerat. Inde mali origo. *ibid.*

Tuo rex Angliæ ex singulis ædibus, in tota Anglia singulos denarios Pontifici attribuit. an. 727. *Chron. Aug.*

i GREGORIUS tertius Leonem imperio & communione fidelium priuat, ob hæresim. *Plat. Sigeb.* Leo vicissim tributa quæ ad patrimonium Ecclesiæ pertinebant, in Sicilia & Calabria, publico fisco ascripsit. *Diacon. lib. 21. Rom.*

Græcè & Latine doctus, omnes Psalms memoriter tenebat. Reliquit epistolam ad Bonifacium in Germania legatum.

Munus legendi & docendi S. literas, item concionandi per se obiuit. *Plat.*

Ab animi magnitudine, quæ nec minis nec gratia frangi potuit, mansuetudine, sapientia, liberalitate in pauperes & captiuos laudatur ab historicis.

An. 734. Beda venerabilis Anglus monachus, Ceolfridi Bernicij & Ioan. Eboracensis Græcè & Latine docti discipulus moritur. Acca, qui bibliothecam Græcis & Latinis scriptoribus Hagustaldi instruxit, Tobias Roff. Sancti Hubertus, siue Guthbertus, & Herminus episcopi *Sigeb.*

Florent Iudocus, Adrianus, Theodorus, Vilibrordus in Anglia sancti monachi. *Sigeb.*

Ægidius in Gallia, et si Athenis in Græcia natus, qui & scripsit de pulsu librum vnum & de venis alterum. *Bergo. lib. 10. Volater. lib. 21.*

Germanus patriarcha Constant. se sponte abdicat, quod nollet Pseudosynodo Const. contra imagines subscribere. *Diacon. lib. 21.*

Arriana hæresis repullulat in Hispania. *Volater.* quam Alphonfus rex Gallicie funditus an. 736. extirpauit, vnde nomen CATHOLICI sibi & suis posteris meruit. *Michel. Riuis.*

Ioan. Hispalensis in captiuorum solatium, illic Scripturam in Arabicam linguam conuertit. *Vasens.*

Asprandus siue Luitprandus primus omnium regum Lög. sacerdotes & clericos ordinauit, vt sibi quotidie diuina officia decantarent. *Diacon. lib. 6. cap. 17. de Gestis. Long.*

Gregorius Cyprius cum Germano Constant. & Ioan. Damasceno sese Copronymo opposuit. *Diacon. lib. 22. Rom.*

Ioannes Damascenus theologus multa Græcè tunc scripsit, & si nonnullis credimus, etiam Arabicè. *Zona. Tom. 3. Suid.* Chrysaoram vocat. *Diacon. lib. 21.* Manzur etiam aliqui. Trithe-mius ait duos fuisse Ioan. Damascenos, hunc, & alterum sub Theodosio magno. At probatissimi historici vnus duntaxat meminerunt, qui hac ætate floruerit: & sanè omnes libri, qui eius nomine extant, superius tempus ferre non possunt.

Theologiam per antiquorum patrum Græcorum libros sparsam, sparsimque tractatam primus apud Græcos in certam artem methodumque redegit: quod eius imitatione postea, apud Latinos præstitit Petrus Longobardus sub an. 1160.

Cosmas Hierosolymitanus, his temporibus cantus & Hymnos condit; qui in Græcia Ecclesia cantantur & celebrantur. E monasterio Sabæ euocatus à Patriarcha Hieros. episcopus Maiumenus consecratur. *Ioan. in vita Damasceni.*

Anno 741. (quo mortuus disenteria Leo Imp.) Euclid Arabs Euthycium, Patricium & alios Christianos captiuos in Carris Mesopotamiz interfecit. *Diacon. lib. 21. Rom.*

HUMANÆ

Carolus Martellus, Palatij præfectus sub Theodorico

Dagoberti

Anni
mundi.

4829

Patriarchis.

Antiochiæ sedevacante.

Constantinopoli, Anastasio Iconomacho, an. 24

Principibus.

Leone 3. (qui dictus est Conon, Iconomachus) imp. octogesimo primo, deinde Constantino 5. Copronymo.

Jscan Arabum Miramolino.

Constantino Æthiopia, deinde Beth-Esrael, mens. 8 Gabra-Maschal. an. 14.

Anni
Christi.

741

Anni
Christi.

741

Asprandus siue Luitprandus Ital. reg.

Anni
mundi.

4829

Dagoberti iunioris filio, Lugduno & aliis ciuitatibus captis, Burgundiam sibi subiugat. Item Aquitaniam caeso Eudone, cuiusque filiis Gaifero & Hinaldo victis, Auinionem, Narbonam & Arelatum recepit à Saracenis, quos è tota Gallia expulit. *Sigeb. Guil. Nangiatus. Plati. Blond. 10 Dec. 1.*

In Amnia, Strachia & Aitrachia infulis Rheni, Idololatrias cecidit & fana eorum destruxit. *Blond. Ibid.* Frigiam suo imperio adiunxit an. 735. *Sigeb.* & Lotharingiam. *Gigas.* Leonis Imp. sexto contra Sazones primum suscipit bellum an. 725. *Sigeb.* An. seq. Bauaros negantes tributa sub iugum mittit. Victoque Lanfrido Alemannorum duce regionem illam sibi vendicat, & Plestrudem, quæ ad ipsos confugerat, reducit. *Sigeb. Auent. lib. 3. Anna* & postea Saxones rebelles iterum vincit an. 727. *Ado. ata. 6.* Sucuiam Todeualdo expulso, Lutharouium Regiam Angilostadium Nariscorum oppidum, Francorum regno subdit. *Ibid. Auentin.*

735. Saracenicum bellum confecit & Septimianiam (Gall. Languedoc.) à Francis saepe victam & impetitam; nunquam tamen perdomitam, sed in fide Vvisigothorum permanentem ad Francos reduxit.

739. Gregorium tertium contra Luitprandum Long. regem defendit; vnde & in eius posteritate multæ benedictiones redundarunt.

Consilio enim procerum an. 740. regna prouinciæque Francici imperij inter filios suos partitus est, adeo vt Caromanno Austrasiam cum transf-Rhenanis gentibus reliquerit, Pipino verò Iuniori (è quo Carolus Magnus an. 742. nascitur) Neustriam, Burgundiam Prouinciam. *Annonius.*

Quo anno Gotthis domitis, Saxonibus subactis, Saracenis expulsis, Prouincia recuperata, Galliam vniuersam à bellis quieuisse tradunt, atque ita an. 741. Carolum Martellum fato concessisse.

Circa. 730. reges Britonum extincti. *Annal. Franc.*

Eudo & maruntius regnis & vita priuati sunt, qui ex Hispaniis Saracenos asciuerant. *Sigeb.* Adeo non finit Deus perfidiam impunem.

Carol. Martellus subacta Aquitania subigit Ratbodum Frisonum regem, eo quod Christianos eiecisset & Ecclesias destruxisset, instaurata Idololatria. *Hedio li. 6. cap. 21. Eccl. hist.* Saracenos, qui ab Eudone inuitati ex Hispaniis in Gallias, cum omnibus suis familiis infinita multitudine transferant, an. 730. & dimidiam eius regionis partem occuparunt, intra octo annos vix propullauit, de suo exercitu vix mille & 500. desideratis. *Sigeb.* Saraceni ex hoc prælio fuga elapsi Tyrreni Maris insulas ceperunt, & incendio vastarunt. *Blond. libro 10. Dec. prima.* Platina in Hispania vteriori id factum ait.

Muhamas Arabū dux, vsque in Paphlagoniam Romanorum imperium prædatur an. 16. Leonis, quo Irene Cazarorum regis Chaiani filia, Christiana facta nubit Constant. Copronymo.

Ann. Leonis 22. Arabum. 90 milia ducibus Gamer Zulcimin, Melich & Bathal diuisis copiis Romanam Asiam incurfant. *Diacon. lib. 21.*

Vuestgotthi, qui Narbonam, Nemausum, Agathen, Riceticum, Altinurium, Montepestulanum & Biterras incolebant, duce Mauritio, sollicitatis ad defectionem Burgundionibus & Saracenis, qui ante annos circiter 24. ex Africa transeuntes Hispanias occuparunt: euocatis contra Carolum Mart. bellant. Hic Saraceni rege Alitino cum classe Rhodanum ingressi Auinionem capiunt, eamque arcem sui regni constituunt: atque ex Tarraco-

Theodo. 2. Cala Franc. Reg. decimo sexto vsque ad Hildericum.

Hispaniæ S. Pelagio reliquiarum rege primo, deinde Fauilla ad an. 2.

Alphonso S. Pelagij genero an. 19.

752

4840

nenfi Hispania copias maiores accersunt. Sed Carolus vrbē recepit, Saracenos fugientes sternit, paucis classe in mare Tyrrhenum elapsis. Massiliam hactenus semper inuictam urbem capit, Vvestgotthorum regnum occupat, Narbona Agathe, Nemauso & Biteris planē excisis. Reliquiis denique Saracenorū ad Arelatum profligatis omnem eis spem Gallias amplius inuadendi ademit, an. 736. 737. 738. 739. *Blod. lib. 10. Dec. 1. Amylii lib. 2. & c.*

Atque ita Vvestgotthorum regnum in Gallis finit an. 20. Leonis, Christi 737.

Anno 735. Sigebertus Anglorum reges annotare desinit. Nempē sub Egberto res illorum sunt ad exitum inclinatae populo in factiones diuiso. *polyd. lib. 4. Hist. Ang.* Circa quæ tempora Inas Occidentalium Saxonum rex, regnum suum Romano pontifici facit tributarium *ibid. polyd.* Sic Offa Merciorum rex ad Inæ exemplum, regnum suum eidem tributarium reddit. sub an. 775. *Polyd.*

Circa an. 744. Hunnorum gens, quod Attila Pannoniam ante. 300. annos occupasset, forte ex centum & octo tribubus, 216. hominum millia, cum liberis, vxoribus, pecoribus, & vniuersis ipsorum facultatibus emittit. Illi superato Tanai per Roxolanos, Sarmatas, Hamaxobios, Tauroscythas, Transsylvanos post multa cum Pannonibus & vicinis prælia, terram occupant: & linguæ commercio, cum aliis Hunnis conciliantur. *Bonfin. dec. 1. lib. 9. de Hung. Volater. Naucler.*

Post annos. 6. vicinas Carniam, Stiriam, Corinthiam, Morauiam, Boëmiam infestare incipiunt. *Naucl. gen. 25.*

Otgerius Gollantes cog. Cathelon an. 733. in Cataloniam cum exercitu mouit, ibique posteritati (nam ipse obiit in obsidione Emporiæ ciuitatis) sedes posuit contra Saracenos, vsque ad tempora Caroli Mag. *Taraph.*

Ioan. Hispalensis in captiuorum solatium, scripturam in Arabicum transtulit. *Vasam.*

Per varios Saracenos tunc Hispania regebatur, quibus tamen vnus præerat, qui Cordubæ rex dicebatur. *Vasam.*

k Hic primus cepit Francos à fide Childerici absoluere. *Emil. lib. 2. can. alius 15. qu. 6.*

Dialogorum D. Gregorij libros. 4. de Patrum miraculis in linguam Græcam vertit: & Bibliothecam D. Petri restituit. *Plat. Sigeb.* Paci studuit. Luitprandum, Rachim & Astulphum Longobardorum reges Romanis placans. *Sigebertus. & alij.*

Pro emptis à Paganis mancipiis pretium restituit, & mancipia libertate donauit. *idem.* recens conuersis Germanis esu crudi lardi, equorum, & c. quod hæc Scythicam barbariem saperent, interdixit. *Ipsē in Epist. ad Bonif.* à suauitate, studio tranquillitatis, liberalitate in pios & pauperes, benignitate in hostes celebratur. *Historici.*

Italiam bellorum agitatione vexatam sua prudentia totam pene pacauit. Reliquit duas epistolas ad Bonifacium Germaniæ legatum,

Sepulchro D. Gregorij Magni, epitaphium literis Græcis inscripsit. Et vt Græcis auribus dedit. 4. dialogorum D. Gregorij libros, propter quos Damascenus & Euthymius horum voluminum authorem Gregorium Dialogum nominat, sic eiusdem Pastoralia Anastasius quidam Antiochiæ episcopus Græca quoque fecit. *Sixtus senensis Bibliotheca libro quarto.*

Luitprandus Longobardorum rex, dono ei dedit nomine S. Petri Harniam, Anconam, Cumanam vrbes. Sabinense item patrimonium & Sutrini agri vallem. *Blond. Dec. 1. lib. 10.*

Antiochiæ, postquam annis. 40. sedes vacasset, an. 742.

Anni mundi.

4 802

4829

4840.

Anni Christi

CONCIL. Romanum pro Imaginibus retinendis contra Leonem Imp. episc. 903. *Sigeb. Palmer. Aliqui sub Greg. 2. collecti aiunt an. 714. Leo in eo excommunicatur, & vestigia ei dari prohibentur. Plat. Zonar. tom. 3.*

93

k ZACHARIAS I. Græcus, an. 741

10. 752

3.

Vacat dies 12.

Patriarchis.

Antiochiæ Stephano quarto an. 2.

Theophylacto an. 7.

Anni Christi. 741

Constantinopoli, Anastasio Iconomacho.

Principibus. Constantino 5. Copronymo an. 35. Imp.

Isaan Arabum Miramolino, deinde Ulid. an. 2.

Abraham, an. 2.

Rachiso Ital. Reg.

Hilderico 3. Stupido siue Insensato an. 9. Franc. Rege, vsque ad Pipinum regem electum.

Alphonso Catholico 5. Pelagij genero.

CONCIL. Romanum episcopum 34.

Arclatense 3. lib. Conciliorum.

Anni mundi.

4829

4840

Stephanus quartus Patriarcha creatus est. Alexandria vbi Monothelitz grassati fuerant, ab hæresi recedit anno. 2. Copronymi, Colma episcopatum tenente. *Diac. lib. 22. & 23 Rom.*

Antiochia, cum ob Saracenorū tyrannidem per. 40. annos episcopo caruisset, eodem. 2. anno permissu Ouelid Arabum ducis fortita est Stephanum, & postea Theophylactum. *ibid. Diac. lib. 22.*

Anno 745. Theophylactus Edissenus successit. *ibid. Sigeb.*

Petrus Damascenus episcopus in Syria, à Saracenis martyrio coronatur. *Sigeb.*

Ob Copronymi persecutionem, tristis Ecclesiæ facies & martyria per totum Orientem. *Diac. lib. 21. & 22. Zon. to. 3.* Imagines erigi, Sanctos honore affici, reliquias seruati, titulum Sancti, Virgini, Apostolis & martyribus tribui edito vetuit. Eos qui dicebant, maria Dei genitrix ora pro nobis, vituperans & persequens. *idem. & Sigeb.*

S. Dalmatæ monasterium: omnium, quæ erant Constantinopoli antiquissimum, militum diuersorium fecit. *Zon. to. 3.* reliquias Sanctorum partim tercia obruit, partim demersit, partim in cineres redegit. *ibid. & Diac. lib. 22.*

Gamer Arabum dux in Romania secundo eius anno multos turcidauit, plurimos captiuos duxit, Haly Petrum Damascenum episc. eo quod Mahometis falsa dogmata refutaret & cum Manichæis facere differeret, cepit & linguam ei præcidit: atque in Arabiam deportauit, vbi cum Missam celebraret, interfectus est. *Diac. lib. 22. Rom. Sigeb.* Multi alij in Syria martyrio ob eandem causam coronati sunt. *ibid.*

Hostes religionis omnes Orientis regiones tenent. Africam totam occuparunt, Bosphorum vtrumque propè ponte iunxerunt, Hispanias tenent, Pyrenæum saltum, velut domus suæ fores, vbi visum est, perfringunt: in Franciam iam illis expositam manus iniiciunt. *Emil. lib. 2. de Fran. ex epistola Burchardi episc. quem ad Pipinum Zacharias miserat.*

746 Carolomannus Austrasiæ rex, Monasticæ vitæ studio adductus Soracten Italiæ montem petiit. Ex quo post in Cassinum transijt. Ita res Francica sub Pipini iunioris principatum coit.

750. de Childerico deponendo, regiôque nomine in Pipinum transferendo agitur, legatione ad Romanum Pontificem decreta. Quare eius autoritate & indulgentia Childericus regno exiuit, & Pipinus rex salutatur an. 751. post Clodouei obitum 237. iuxta alios 257.

Childerico Franco. reg. in monasterium truso, Pipinus Martelli fil. dictus Breuis, ex maiore domus, consilio Pontificis à Gallia proceribus rex declaratus, à S. Bonifacio siue Benfrido Germanorum Apostolo inungitur Sueffione *Sigeb. Regino in Chro. Annonius lib. 4. cap. 61. Cap. alius 15. qu. 6.* Nec in eo detecit penitus genus regum Francorum. Nam Blatildis filia Clotharij. 1. nupta Hanberto duci, & senatori Austriæ peperit Arnuldum, Arnoldus genuit Arnulphum Mentensem episcopum. Arnulph. Angegisem, Angegites Pipinum Grossum. Pip. Carolum Martellum, Carol. Pipinum hunc cognô. Breuem.

Bonifacius Germanicus legatus & Apostolus, Germaniam in tres dioceses distinxit: Herbipolentem, Bambergensem, & Erfordiensem. *Hedio. lib. 6. c. 7. Tom. 2. conil.*

Childericum deposuit, & Pipinum in regem vnxit Romani Pontif. auctoritate. *Reg. lib. 2.* Causam, cur Clodoueani monarchiam amiserint, historici tribuunt eorum vitij, præsertim sacrilegijs in Ecclesias, & vsurpatis electionibus Sacerdotiorum, quibus non modo in-

dignos, sed & liacos intrudebant.
Circa an. 740. Ina Occidentalium Saxonum rex, suum regnum Rom. pontifici tributatum facit. *polyd. libro quarto Ang.* Sic paulò post circa an. 775. Offa Merciorum rex. *Ibid.*

Lullus Mogont. Burchardus Herbipolensis episcopi, Thautinus, Nothelmus, Egbertus Eborac. Vuilbaldus Angli omnes natione, librorum scriptione celebres.

HVMANA.

Contra Vlid Miramolinum, Saraceni in Hispania rebellione insurgunt. Ad eos motus sedandos Abucar cum imperio mittitur, deinde alij. Nam multi occisi sunt paucis annis, adeo vt annis vix 20. à capta Hispania plus quindecim imperarint, donec eam Abderamen abduceret è Babylonia imperio. *Vasens, Rhoderic. Tolet.*

Maroan occidit fratrem Vlid, Saracenorum & Persarum Miramolinum & regnat annis 6. Ex ea cæde multæ seditiones. In Hispaniam mittit Iuzaf (Iosephum) qui Christianis fuit iniquissimus. *Vasens.*

* Vt singularis religionis & prudentiæ. Hunc aliqui prætermittunt, & cum sequenti confundunt. Vnde sequentes Stephani nunc dicuntur tertij, nunc quarti, &c.

Alphonfus Catholicus Lucensem ciuitatē, Tinden, Asturicam, magnam Castellæ partem Abulam vsque, & in Portugallia Bracaram, in multis ciuitatibus episcopos instituens, Christianis restituit. *Vasens.*

Petrus Pulcher Toletanus, de Pascha erranter celebrato elegantem libellum conscribit. *Idem.*

Verus Hispalensis sub Pipino. *Trith.*

Vt S. Pelagius, reliquiarum in Hispania rex, Saracenis perpetuo fortiter restitit, ita & Gener ipsius ob Ormisindam filiam in vxorem acceptam Alphonfus: qui proinde Catholici nomen & sibi comparauit, & posteris. *Vasens.*

I. B L O N D. lib. 1. decad. 2. & Irenic. 3. cap. 70. nominat hoc loco Gregorium 4. cui voluit Pipinum reddidisse Ra-uennatem Exarchatum & alias Ecclesiæ terras vsque ad stagna Venetorum. Plati. & Regino id referunt ad Stephanum.

Deficiente Orientis Imperio & Imperatore Catholicos vexante, hic pontifex insignia, dignitates, & titulos Imperij ad reges Francorum transfert. *palmer. in Chron. Naucler.*

Stephanus Pacis formulam perfidi Aistulphi Chirographo exarata m, de vexillo Crucis pendentem, in publica supplicatione prætulit, cunctis Deum contra perfidiam inuocantibus. *Blond. li. 10. dec. 1.* In Franciam ad Pipinum venit. In. D. Dionysij DD. Petro & Paulo altare dedicauit an. 753. ad illud Pipinum & filios eius Carolum & Carolomanum denuo reges inunxit, ac regnum ipsorum posteritati hæreditarium declarauit. *Regino lib. 2. Sigeb.*

A sapientia commendatur. *Sabell.* à prudentia & amore cleri, *Plati.* à liberalitate in pauperes & peregrinos, extructis etiam multis Xenodochijs & locupletatis. *Ibid.* concionandi munere fungebatur. *Bergom. lib. 10. Platin. 10 oppida.*

Pipinus æmulatione patris Aistulphum Long regem perterret, & vt res Romano Pontifici restituat iure iurando datisque obfidibus obstringit. Quod cum minus perfecisset, 756. collatis signis re ipsa adimplere coëgit, scilicet, vt quæ ex Romano ducatu oppida inuaserat, restitueret: Hexarchatum etiam Rauennarum cum tota Flamina, Æmiliæque Græcis Imperatoribus ereptum in ius Romani Pontificis reponeret. *Blond. Dia. 2.*

Francicum præside S. Bonifacio Mogontie Archiepiscopo Nauale. 94

* STEPHANVS II. 752
Rom. dies. 3. 752

Patriarcha.
Antio. Theophylacto.
Constantinopoli Anastasio Iconomacho.

Principibus.
Constant. Imp. 82.
Maroan Saracenorum & Persarum Miramolino. an. 6.

Gabra Maschel Æthiopia. Aistulpho Ital.

Pipino an. 18. Fræc. Rege decimo octauo.

Alphonso Catholico Hisp. trigesimo septimo.

95
I STEPHANVS III. 752
dic. II. Rom. an. 5. 752
mens. 1. 756

Vacat. mens. 1.
Patriarchis.

Antio. Theo. 2. an. 16.
Constantinopoli Anastasio Iconomacho, deinde Constant. 2. Iconom. an. 12.
Principibus.

Constantino. 5. Copronymo Imp. 82.
Maroan Sarac. & Pers. Miramolino decimo nono, deinde Mahomete, an. 5.

Gabra Maschel Æthiopia, deinde Nalek, an. 11.

Aistulfo, & post eum Desiderio ultimo Lögobardorum, & Ital. Reg.

Pipino Franc. Reg. 18.
Alphonso Catholico Hisp. rege 37. mox Froila, an. 13

Ann. Christi. 756
768

96.
m PAVLVVS I. Romanus Stephani 3. frater. an. 10.
mens. 10.
Vacat an. 1. mens. 1.

Patriarchis.

Antiochiæ Theodoro secundo. à Petro septuagesimo secundo.

Constantinopoli Constantino secundo Iconomacho, deinde Niceta Iconomacho, an. 13.
mens. 2.
dies, 22.

Ann. Mundi. 4844
4856

HVMANA.
Turci siue Turcomanni ex Scythia, Tartariæ Orientali Turquestan nomine, erumpentes: Alanos, Colchos, Armenios, Cappadocas & magnam Galatiæ partem, ad extremum Perlas & Saracenos gladio infestauerunt, rege eorum Selduch. regnante Pipino Caroli Magni patre an. 756. *Egnat. lib. 2. Guiliel. Tyrius lib. 1. de Hieros. cap. 7. Plat.* Tunc suafu Christianorum cœperunt se in modum crucis tondere: propter luem, quæ apud eos grassabatur. *Sigeb.*

Constantini an. 23. ineunte Caroli Magni regno transferunt portas Caspias, & relicta Scythia occuparunt minorem Armeniam, indeque inuaserunt in minorem Armeniam, quam fere totam obtinuerunt anno 1052. duce Sadoch Tanehumeth. Crebris & miris prodigijs id Deus portendit, quorum spectator fuit Paulus Diaconus. *Ipsel. lib. 22. rerum Roman. Sigeb.*

Carolo Magno primum negotium à Pipino patre in Gaiffrium Aquitaniæ ducem profic issente, datur in Aruernia aduersus quosdam nobiles, qui ecclesiasticos vexabant. Ecclesijs ibi non modò composuit, futuræ suæ magnitudinis primum exhibens specimen, sed etiam auxit. Mosacenum cœnobium ædificauit. &c. *Annon.*

Froila Sacerdotes Hispaniæ castitatem, quam sacri Canones præscribunt, seruare cogit: neglectam à Vitizæ temporibus. *Vasens.* Maurorum multa millia cecidit. Ouetensem ciuitatem condidit. *Idem.*

Huius tempore Abderamen venit in Hispaniam, eamque occupauit, occiso Iuzaf, seque Miramolinum Hispaniæ appellari iussit circa an. 758. Hinc Hispania Miramolino Babyloniæ & Perfidijs subiici desit. *Idem.*

Mosquæam Cordubensem opere superbo extruxit, vt reliquas Saracenorum facile superaret: quæ hodie in Cathedrali Ecclesia consecrata est. *Idem.*

Moritur postquam illic imperasset, an. 33. relinquens 11. filios & 9. filias.

m PAVLVVS pont. cum paucis comitibus cellas infirmorum & pauperum & victorum lustrabat & necessaria subministrabat. *in eius vita.*

Nullum in sacro ministerio officium omisit. *Cranz metro-polis lib. 2. cap. 1.*

A mansuetudine & beneficentia in pauperes & calamitosos ab historicis extollitur.

Salim Arabs Theodorum Antiochiæ episcopum, in Moabitidem regionem exulatum mittit: edicit ne Christiani nouas ecclesias extruant, ne de fide sua Arabes doceant: ne crucem Christi aspiciant, an. 16. Copronymi *Diac. lib. 22. Rom.*

Christianis colligendorum vectigalium munus ademit, sed paulò post coactus est restituere, quòd Saraceni ignari essent arithmetices. *Ibid.*

Habdalas Saracenorum quoque princeps, an. 17. Copronymi. tributa Christianis solito grauiora imperat, & quidem etiam monachis & Heremitis. Ecclesiarum cruces & vasa Iudæis vendit. Vigilijs nocturnas celebrare & literas discere prohibet. Iudæis & Christianis characteres Mahometicos inscribi iubet Hierosolymis, quod declinantes multi in Romaniam aufugerunt. *Ibid.* Ex ecclesijs sterquilina fecit, & reliquias Sanctorum effossas disperfit. *Iuo in Chron.* Turri ipsum lapsa iusto Dei iudicio, an. 776. perijt. *Diacon. lib. 22.*

Sabinus Bulgarorum rex fuga sibi consulit, quod populus imaginum cultum defenderet: quem ille Copronymi gratia persequeretur. *Blond. lib. 1. dec. 2. Naucler. gener. 26.*

Austulphus propter afflictum Romanum pontificem, de equo lapsus ceruicem fregit. *Gaguinus lib. 3. de Franc. an. 755. Sigeb.*

Pipinus Exarchatum tredecim vrbes complectentem, cum Pentapoli vrbes alias sedecim comprehendente: iterum S. Petro & successoribus eius in perpetuum possidenda concessit, donatione in tabulas relata. *Sigonius lib. 3. Italiæ.*

An. 757. Constantinus Pipino organa musica misit, hæcenus Germanis & Gallis incognita. *Auentinus lib. 3. Annalium, Marianus Scotus. Annon de Gestis Francorum lib. 4. cap. 64.*

Nempe Pipinus sacre Musicæ erat studiosus, quare & paulò antè, ar. scilicet 7, 1. Romanam cantandi consuetudinem, vt suauiore & diuinis laudibus congruentiore in Gallias a. tulerat. *Sigeb. Æmylus. Quod perfecit Carolus eius filius an. 774 Sigeb.*

Pipinus creauit Senatum, vulgo Parlamentum, mobile quidem, nunc autem ex constitutione Hutini regis statarium Lutetia Parisiorum. *Gagu. lib. 4.*

Eius ope Phrisij deuicto duce Radolbo ad Christianismum sunt conuersi: docente Bonifacio, deinde Vviltbrordo Anglo. *Trit de regibus Franc. sed hoc videtur pertinere ad Pipinum Grossum, siue Seniore, vt supra. mox Vvifranio Senonensi episcopo, qui secum assumpserat Ansbertum & quosdam alios ex Fontanello cænobio. Volater lib. 21.*

Theophylactus Patriarcha Antiochenus, scriptor ecclesiasticus. S. sturmius primus Abbas Fuldenfis. Crodogandus, siue Berthingrandus.

S. Burchardus episcopus Herbipolensis, ducatum Orientalis Franciæ nactus est à Pipino: necis est qui omnia decreta conciliorum & Pontificum digessit in locos communes. *Sigeb tren lib. 3. cap. 76.*

Ambrosius Anbertus temporibus Pauli Pont. & Desiderij Longobardorum reg. opus in Apocalyp complet. *ipse in fine. Contra Centuriatores, qui eum in decimam Centuriam conferunt. Sic in aliorum multorum etatibus indocte sepius hallucinantur, siue quia perfunctorie duntaxat legerunt, vt quoquo modo eorum fragmenta sua infarcirent siue, vt in singulas centurias, eos, quos habebant in manibus, distribuerent, non tam de veritate & fide historiae vel rei laborantes, quam vt quouis modo sacrificarent Typographis laborem vrgentibus, & stipe eorum egestatem placantibus.*

Nalek Abissinorum siue Æthiopum imperatoris tempore, templâ & loca alia religiosa magno numero conduntur per vniuersam Æthiopiam, cum antea essent rara.

Reges deinde consecuti omnes non solum Christiani, verum etiam sancti feruntur, quot tamen annos imperauerint, non inuenimus vique ad Icumuanlach, sub an. 1260. *Marius Victorius de Regg. Æth.*

HUMANANA.

Ab an. 755. vsque ad an. 933. per annos. 168. nominantur quidem reges Æthiopiæ 43. in indice, quem à Boderiano sum nactus, sed anni, quibus quisque regnauerit desiderantur. Itaque in eis partiendis, vltimus duntaxat coniectura. Sed neque singulos diu oportet regnum tenuisse, quando quadraginta tres, vix annos. 168. expleuerunt: ac si cuique tribus 4. exiitit summa 172. superiore quatuor annis maior.

Hæc autem apud Marium Victorium hoc nominantur ordine. Bazen, Sensaghed, Baharlaghed, Ghermaaser, Salaiuba, Callulafien, Sargue, Zarai, Bagahama, Gianulcheda, Zeoneghiz, M. Igene, Sepharad, Agdai, Abrahâ, Azbaha, Asfa, Astad, Amli, Ahau, Arada, Aladoua, Alameda, Tabena, Chaleb, Gabra, Maschel, Constantinus, Bezaagher, Asfa,

Arma,

Anni mundi. 4844

Principibus.

Eisdem Imp. & regnât.

Abdala Babylonia & Persia, an. 19.

Nalek Æthiopiæ, deinde Bazen, Sensaghed, Bahar-Saghed, an. 3.

Et nono Arabum apud Hispanos Miramolino Abderamen, an. 33.

Froila Hispaniæ trigesimo octauo, deinde Aurelio, an. 6.

CONCIL. Gentiliacum in Francia presente Pipino & legato Imperatoris, contra Græcos de Trinitate & SS. imaginibus. Sigeb. Abb. Vffer. lib. Conc. Rhegino in Chron Æmil lib. 2. Annonius lib. 4. c. 67. Adoin Chron.

768

Anni Christi. 757

Schisma 8.

Theophylactus Rom. contra Paulum sedit in schismate aliquot menses.

Constantinus 2. ex Laico contra canones electus, sedit an. 1. d. 24. Hunc quidam inter pontifices numerant.

Schisma 9.

Philippus siue Philippicus contra Constantinum à Laicis & clericis electus sedit. an. 1. di. 24.

768

Stephanus 4. dictus 3. Siculus monachus, an. 4. mens. 5. di. 24.

772

Vacat d. 9.

Patriarchis. Antiochiæ Theodoro 2. à Petro Septuagesimo secundo.

Constantinopoli Niceta Jconomacho.

Principibus. Constantino, Imp. 82. Abdala Babylonia & Persiæ Miramolino vigesimo primo.

Hispaniæ vero Abderamen.

Ghermaaser Æthiopiæ.

Desyderio Ital. Reg. Carolo I. Magno an. 46. Franc. Reg. decimo nono.

Aurelio Hispaniæ.

Anni mundi. 4845

Arma, Gianasta, Gianalcheda, Frefeunai, Adarahaz, Aizar, Deinahad, Mada.

756. Pipinus Exarchatum tredecim vrbes complectentem cum Pentapoli vrbes alias sedecim comprehendente, iterum S. Petro & successoribus eius in perpetuum possidenda concessit: donatione in tabulas relata. *Sigonius lib. 3. Italiæ.*

757. Thassillo Bauatorum rex concilio Francorum habito (quod primi Parlamenti institutionem nonnulli putant) Francorum beneficiarium se esse professus est. *Anno. Ado. Regino.*

Chilpingis Aruernensis & Anningus Pictauiensis comites, congressi cum Pipini exercitu cæduntur. an. 761. *Sigeb.*

Pipinus inde Aquitaniam, Lemouiciam, Santoniam, &c. subigit. *Idem.*

Rebellantem Gayferum, siue Vnipharium ducem, Aquitaniam septem annis præliis vicit, & totam Aquitaniam ad Garunnam fluium vsque iterum subegit. *Idem.*

Saracenos clades acceptas vlturos, tertium in Franciam redeuntes: trans Pyrenæos repellit. *Æmyl lib. 2.*

Mortuo Garzia Ximenio primo Nauarræ regi successit Garzias Ennicus, qui Pampelonem & multas arces & municipia à Mauris liberauit. *Vasam.*

LAVDATVR à pietate & doctrina. In Litanis nudipes incedebat cum toto clero. Vocat eum Platina verum Petri succellorem.

Cosmam Alexandria episcopum, Antiochenus & Hierosolymitanus excommunicarunt, quod imaginum religiosam memoriam improbaret. *Diac. lib. 22.*

Desiderius Longob. rex an. 769. simulans orandi pietatem, Romam ingressus, multos capit & excæcat. *Sigeb.*

Pauliciani à Paulo & Ioanne Samolatenis quasi Pauli-ianitæ, Manichæorum secta quingenti annis post D. Paulum & Pauli discipulos (imo pluribus) *Eurby in Panopl. pars. 2. tit. 21. ex scriptis photij.* Catholicos Romanos appellabant, se verò Christianos. *Ibid.* Sic Ariani in Hispania Romanos vocitabât homines nostræ religionis, inquit Turonens. *lib. 1. de gloria Martyr.*

An. 768. finis 72. Patriarcharum Antiochenorum: Nam quis post Theodorum à D. Petro septuagesimum secundum illic episcopus fuerit, vsque ad Antiochiam per Gallos recuperatam, incertum est: nisi quod 787. Theodoritus Patriarcha Antiochenus, & 1090. vsque ad captam ciuitatem à Latinis. 1097. Ioannes eiusdem Ecclesiæ presbyter in Eccl. historiis memorantur & Petrus, qui à Leone 9. confirmationem obtinuit 1050. Theodorus Balsamon. 1186. Ioachimus hodie 1580.

Latinos enim prætereo septem, qui occasione belli sacri sub Godofredo Bulloneo sic federunt. Bernardus de Valentia episcopus antea Arelatensis an. 33. Rodolphus an. 4. Aimarus Lemouicensis 50. Rodolphus Lemouicensis, 33. Rainerius Lucensis 20. Elias Regiensis, 8. Christianus ordinis prædicatorum Martyrio coronatus cum 4. eiusdem ordinis, post quem Antiochia iterum à Saracenis capta.

Constantinus Imp. omni scelere imbutus, Deo auersus, tyrannus, apostata, vafanus, Veneris cultor, mactator puerorum, inter quos Hanij filius, magus, & sacrilegus (*aiunt Palmer. Sigeb. Diac. & Suidas*) catholicos, qui SS. imagines apud se habebant, & post votum vxorem nolebant ducere, ac se à iuramentis & immundiciis abstinebant, crudelissimè afflixit: vt plures occiderit martyres, quam vllus vnquam Imperatorum gentilium. *Sige. in Chro. vnde igne cælesti periit. Sigeb.*

Cum Habdala Saraceno pacem ea lege fecerat, vt ille

Christianos, qui in ipsius essent dominatu, affligeret. *Blond. Anni lib. 1. Deca. 2. à Theodora seu Irene, eius cadaver defossum, mundi. publicè crematum est. Sabell. Enn. 8. lib. 3.*

HUMANANA.

Saxones vel Thuringi, itémque ceteræ, quæ iuxta Rhenum sunt nationes, ex antiquo Francis tributariæ (*Nota*) leguntur. Quibus deinde à regno eorum deficientibus Pipinus genitor Caroli bellum intulit: quod tamen filius maiore felicitate peregit. *Helmoldus in Chronicis Sclavorum cap. 3.*

Abdala 100. armatis nauibus ducem Manucha præficiens mare Mediterraneum infestat, & Christianos atrociter necat: Cassinensi monasterio euerso. *Chron. Cass. nense.*

An. 771. moritur Ascias primus Aragoniæ comes, qui Iac cam ciuitatem, multas arcès & oppida à Maurorum seruitute liberauit. Balindus filius successit. *Vasens.*

Carolus Magnus Aquitanos omnes & Vascones in dedicationem accipit, & bellum Aquitanicum finit: capto Hunaldo duce Aquitania, & tota eius familia. Iuxta Dordonam fluuium ædificat castrum Francicum (sic enim legitur apud Eginardum) sine, vt vulgò Fronciacum (quasi, vt quidam ludunt, Fons Saracenorum) *Sigeb.*

Lescus quispiam, primus apud Polonos equi sui calces ferreis soleis munit, cum equi de more illius temporis soleas nullas haberent. *Crom. histo. Polo. libro secundo.* Paulò ante an. 800.

o C V M primo quouis pontifice comparari potest. Eo nemo post Petrum, Romanorum pontificum diutius vixit.

Instituit diplomata, seu literas apostolicas, quas Bullas vocant, plumbo obsignari, vt diuturnius esset sigillum: nam antea utebantur cera. *Polyd. Virg. lib. 8. de inuent. rerum cap. 2.* Alij hoc referunt ad Stephanum 3. Statuit vt quotidie in atrio Lateranensi alerentur 100. pauperes. *Plati. Scripsit libros contra Iconomachos. Sigeb.*

A castitate, fortitudine animi & liberalitate in pauperes commendatur ab historicis. Tyberi exundante, lembis & scaphis victum aduehendum curat iis, qui erant aqua circumfusi. Romæ aqua ductus, muros, templa & alia ædificat, capriuos pecuniæ vi liberat.

Leo, mali corui malum ouum etiam sacris imaginibus bellum indixit. Iacobitas Hæreticos è Syria in Thraciam collocauit. *Zo. tom 3. Diac. lib. 23. Rom.* Noli mitare, si mox imperiũ per Rom. pontificem ad alienos translatum sit. *Zon. ibidem* per totum sui regni quinquennium cum Irhuma & Madaij Arabum regibus, vario Marte in Asia & Syria conflixit. *Diac. lib. 23.*

Bulgarum regem Telericum à suis fugatũ excepit an. 778. quo anno Carolus Longobardorum regnum vastauit. *Schanaburgense Chro.* Hildebrandum Spoletanorum ducem, sequenti anno se sponte subiicientem amplectens. *Sig.*

Coronam ex Iaspidibus & aliis gemmis confertam, ex Ecclesia abstulit, & suo capiti imposuit: sed paulò post febre correptus interiit. *Diac. lib. 23. Blond. lib. 1. dec. 2.*

An. 782. Lapidea arca effoditur cum hac inscriptione, Christus nascetur ex virgine, in eum credo &c. *Diac. lib. 23. Sigeb.* Platonem fuisse multi existimant. *Gigas in Floribus temp.*

An. 786. Politianus episcopatum Alexandrinum inter Saracenos administrabat.

Carolus in Italiam ab Adriano vocatus contra Longobardos, inuiti & nolentis Pont. pedes exosculatur. *Plat. Emyl. lib. 2.*

4856

CONCIL. Lateranense Episcoporum Gallia 12. & plurimorum Italia, contra Constantinum pseudopapam Desiderij regis. Long. fratrem ex Muio li. 7. *Plati. Palmer. Sigeb. Emyl. lib. 2. Naucles. In eo damnatur. 7. falsa synodus Constantinopolitana contra imagines.*

768

98.

4860

o ADRIANVS I. Romanus an. 23.

772

4884

mensis, 10. dies 17.

796

Patriarchis.

Constantinopoli Niceta Iconomacho, deinde Paulo 4. an. 4. mens. 6. dies 13. Tarasio an. 21. m. 1. d. 25.

Principibus.

Constantino 5. octogesimo secundo. Postea Leone 4. eius fil. an. 5. Imp. vsque ad Eirenem Imperatricem an. 10. cum fil. Constantino 6.

Abdalo, deinde Abdala 2. siue Madlth an. 18. Moysè an. 21. Babylonie & Persidis Miramolino.

Hispania vero Abderamen, deinde Hissem siue Izeca, qui & Jsimen an. 7.

Anni Christi.

Anni Christi.

772

Saliuba Æthiopiæ & per ordinẽ Callula-Sion, Sargue, Zarai, Bagahar-nai Gianscheda.

Desiderio Ital. Reg.

Carolo I. Magno Franc. R. decimo nono.

Silo Hispania quadragesimo an. 8. deinde Alphonso cog. Casto. an. 41.

773

CONC. Lateranense (quod Sigeb. vocat vniuersale) presente Carolo & Episcop. 133. Sigeb. & lib. Conal.

779

Hispanicum contra Felicem hæreticum. Annoni. lib. 4. cap. 83. Durienfe an. 779. Regi. lib. 2. Gennuense. Ibid.

790

S. SEPTIMUM vniuersale Concilium, Nicenum, 2. contra Iconomachos pro retinendis imaginibus, Episc. 350. Palmer. in Chro. siue 325. Naucles siue 306. siue 342. siue 330. Cui loco Adriani (qui illud celebrandum curauerat) præfuerunt Petrus archiepiscopus, & Petrus monachus presbyter. Abb. Vspereg. lib. conc. Adrianus illud confirmauit. Iuo Parte 4. cap. 127. & 128. Ex eo quoque testimonium sumit Nicolam primus ad Michælam Imp.

lib. 2. Donationem à Pipino Patre factam Rom. Ecclesiæ nõ tantum confirmauit, sed etiam auxit. *Plat. Adriat. in epist. conc. Later. & epist. ad Constantinum & Irenem.* vel potius restitutionem. Nam Pipinus duntaxat penitenti à Longobardis crepta restituit. *Hist.*

Vicit Longobardos capto Desyderio eorum rege 22. & ultimo, in quo defecit regnum Longobardorum ab Alboino æquisitum, ab Authari & Agilulpho formatum, anno postquam Italiam occupauerant 206. siue 213. siue 224. (neque enim conuenit inter scriptores) *Blond. dec. 1. lib. 2.*

Paulò post etiam regnum Boiorum finit, Tassilone Desiderij genero rege eorum nouissimo & filio Dedone, qui propter Desiderium bellum mouerant in monasterium detrusis.

Eodem an. Carolus ritum cantus Ecclesiasticis authenticum è Romana Ecclesia, accersitis ex vrbe summis musicis, in Gallias transfert. *Sigeb. Amil. lib. 2.*

Adelgisum Desiderij filium, qui ad Græcos confugerat, & contractis copiis Constantini consensu & auxilio ad recuperandum regnum Longobardorum redierat: delet & perimit an. 789. *Sigeb.*

In Egyptum & Africam Christianis pauperibus elemosynas misit. *Sigeb.* Carthaginem: *Vspereg.* Hispaniam vsque ad Cordubam recuperauit profligatis Saracenis. *Ptol. in rudimento Plat. in Adriano.* Compostellensem Ecclesiam locupletauit. *Erbordensis lib. 63.* Albini consilio in sacris rebus omnia gerebat. In terris occupatis passim Episcopatus & scholas constituebat ad fidei propagationem, in quibus Græcè & Latinæ literæ docerentur. *Crantzius lib. 1.*

Hispaniam transit & Nauarram cepit: & duos Saracenorum regulos sibi subiecit. an. 778. *Sigeb. Regino.*

Caroli Magni tempore Ogerus Danorum Dux, Indiam superiorem occupauit & Ioannem regis Frisonum filium, presbyterum Ioannem dictum, imperio præfecit, eique 14. Barones, qui alias vicinas terras tenebant, subiecit, vt ibi Christiana religio permaneret. *Vuernensis in fasciculo temporum.* An id verum nescio. Nam non video qua parte Dani per tot terrarum & æquorum spacia in Indiam peruenire potuerint. Me mouet tamen, quod paulò post Elfredum Anglorum regem sub an. 870. multa munera per Sigelium Schireburgensem episcopum, ad S. Thomam in Indiam misisse ait Vuilhelmus. 2. cap. 16. de Anglis.

Carolus rex Francorum & Longobardorum, Patritius Romanorum nostris obtemperans monitis, atque nostram in omnibus adimplens voluntatem, per sua laboriosa certamina plura dona in perpetuum obtulit possidenda: tam prouincias quàm ciuitates seu castra, & territoria, imò & patrimonialia, quæ à perfida Longobardorum gente detinebantur, brachio forti, eiusdem Dei Apostolo restituit, cuius esse dignoscantur. *Adrianus in epistola in Concil. Lateranensi habita, & epist. ad Constantinum, & Irenem Augustos missa.* Ne quis putet Carolum Mag. quicquam de suo dedisse Ecclesiæ.

Trecentis etiam primis annis vsque ad Constantinum, Christi & martyrum facta, vt eorum memoriam in oculis perpetuo ferrent, alij in tabulis expresserant, alij in vestibis sacris, alij in pretiosis repositoriis, in quibus incruenta sacrificia peragebantur, imagines pinxerant. Et sanè hæc euidenter ad nostra vsque tempora ostenduntur, durabuntque per sæcula. *Actione sexta Nicenæ. 2.*

Tolericus Bulgarorum dux baptizatur an. 778. *Sigeb.*

An 782. Sanguis de cælo in terram profluxit, qui significauit funestos conflictus Francorum & Auarum, item Auarum & Boiorum, denique Auarum & Francorum, in quibus omnibus Carolus victor euasit. *Sigeb.*

Theſias Arabum dux Emefæ Iudæos & Chriſtianos ad Menzerizandum (. i. characteres Mahometis accipiendum) compulſit. *Diac. lib. 23.*

Spoleſini, & Reatini ſefe & vrbes agrôſque S. Petro & Rom. Pontifici ſubdiderunt. *Æmyl. lib. 2. Blond. decad. ſecunda libro primo.*

Leo 4. Imp. Coronam auream, quam Mauritius Deo ueruat, ex eccleſia S. Sophiæ abripiens & capiti imponens, cæbunculis in eo enatis febre correptus miſerè periit, vltione diuina, vt putatur. *Blon. dec. 2. lib. 1. Plas.*

In concilio Lateranenſi confirmatio Rom. Pontificis, Archiepiſcoporum & Epifcoporum cum omnibus inueſtituris, ſub pœna anathematis, & bonorum publicatione conceſſa eſt Carolo Mag. *Segeb. & Ca. Hadrianus. & Ca. in Synodo. 63. diſt.* Ita tunc primum tutela Rom. Pontificis à Conſtantinopolitanis Imp. ad Carol. Magnum Imp. & eius ſucceſſores tranſlata eſt.

Iſuardus an. 770. iuſſu Caroli martyrologium poſt Euſebium, Hieronymum, Bedam ſcribit. *Bergo. lib. 10. Hedio. lib. 6. cap. 22.*

Paul. Diaconus Aquileienſis Cancellarius Deſyderij, ſimul cum eo à Carolo captus, integram Hiſtoriam Longobardorum, ſiue Langbardorum, annorum 205. vſque ad an. Chriſti 773. conſcripſit.

Eutropij Romanæ hiſtoriæ Eccleſiaſticam immiſcuit, duôſque alios libros à Iuliano ad Iuſtinianum primum vſque adiecit. Senex admodum obiit in Caſinenſi cœnobio. *Sigeb.*

An. 790. Flaccus Albinus Gallus iuxta Bergomenſem lib. 10. Anglus iuxta alios, veteris & noui teſtamenti textum Caroli Mag. iuſſu correxit. *Sigeb. & ipſe epiſtola ſexti lib. in Ioan.*

Ethnici (. i. Saraceni) ſepties à Conſtantino expulſi Hieroſolymis, denuò eam adoriuntur & capiunt, & Iohannem Patriarcham eiiciunt: ſed ille reſtituitur recuperata vrbe, poſtquam Carolus copiis Imperatorem adiuuiſſet. *Henric. Erfordienſ. in Vita Conſtant. cap. 69.*

Madij Saracenus Chriſtianos obſidet in Natoliæ vrbibus. *Diac. lib. 23. Rom.*

Aaron alius Saracenorû dux multa mala Chriſtianiſ infert, etiam poſtquâ pacem cum Imperatrice agitafſet. Nam in Cyprum irruit, Capadociam, Galatiam, Romaniam. *Diac. ſibidem.*

Fœlix, cui adhærebat Eliphandus Toleranus epifcopus, Ratiſbonæ de errore conuictus miſſus eſt Romam: vbi coram Adriano pontifice Palinodiam cecinit & ſux eccleſiæ reſtituitur. *Annal. Franc.* aliunde videtur errorem contraxiſſe. Nam Beda in 7. cap. 10. Noua hæreſis (inquit) in Angulis occulte ſufurrat, Chriſtus eſt adoptiuus. Chriſtus nuncupatiuus eſt Deus.

Aiunt Ado Viennēſis ætate 6. & Regino lib. 2. Chro. Pſeudonymam Nicænâ, quam Septimam Græci appellant, pro adorandis imaginibus Synodo Francfordienſi abdicatâ penitus. Quod ſi verum eſt, cum Nicena illa deinceps obtinuerit & pro Oecumenica recepta ſit, prouincialis hæc Oecumenicæ derogare non magis poteſt & debet, quàm illa Cypriani Africana, quæ cum cætera rectè ſtatuert, prauè Anabaptiſmum contra Romanam defendit. Præterea vt nec ſtatim, nec abſque magnis diſſidiis, Calcedonenſis illa ſanctiſſima probata eſt: vt apparet è D. Gregorij epiſtolis ad Brunchildam & alios, in quibus docet ne tum quidem poſt annos ferme ducentos in Galliis fuiſſe receptam penitus, ſic hîc potuit contingere. Adde Patres, qui Francofurtum conuenerant, non fatiſ habuiſſe perſpectam Nicenæ ſententiam, ac fuiſſe deceptos falſis rumoribus & ſcriptis. Nam contra eam

Anni mundi.

4882

Anglicanum.

Anni Chriſti.

786

Francfordienſe, Epifcoporum Gallo. Germa. & Italarum, præſentibus Legatis Adriani, Theophiloſeu Theophylacto, ac Stephano epifcopis, contra Felicem Vrgelitanum ſeu Orieltanum Epifc. qui adoptionem humanæ naturæ Chriſti inducebat: *Annoni. lib. 4. de geſt. Franc. cap. 85. Æmil. lib. 2. Abb. Vſperg. Ferunt aliqui in eo concilio damnatum fuiſſe Concilium Elibertinum epifc. 19. preſb. 36. in Hiſpania paulo antea celebratum: Errant Magdeburgenſes vrbapodi, qui iſtud Concil. reſerunt ad annu 700. Aiunt etiam in eo damnatum Nicenum 2. de quo in margine.*

794

Foroiuſienſe in Aquilegia præſide Paulino Aquilegienſi de fide & moribus, maxime de Trinitate contra Felicem. *om. 3. Conc.*

4888

800

Anni Chriſti.

Bauaricum contra Felicem. Anno lib. 4. cap. 83.

Ratiſbonenſe contra eundem. Sigeb.

795
800

99.
p S. LEO 3. Romanus ſedit annis. 4.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Ta-
raſio.

Principibus.
Conſtantino ſexto ſolo
Orientis Imperatore,
an. 5.

Superioribus regnantibus, vſque ad Carolum Magnum Imperatorem Occidentis declaratum.

Et Eirenem ſolam imperio Orientis potientem.

Anni mundi.

4844
4888

ſic dimicarunt, ac ſi ad ſtatuendam imaginum adorationem ſimpliciter incubuiſſet, cum potius de retinendis imaginibus ſanxiſſet & egſſet aduerſus Conſtantinopolitanam ſeptimam Pſeudonymam, quæ de illis confringendis & omnino tollendis, paulo antè Canones tulerat. Alioquin hæc cum illa idem planè iudicauit ac cenſuit. Nam libri illi quatuor, qui nomine Caroli Magni & Synodi Francfordienſis circunferuntur, & quos ſuperbè hæretici contra Nicænâ oſtentant, paſſim inculcant retinendas eſſe Sanctorû imagines in ornametum Eccleſiæ & memoriam rerum geſtarum (hæc eorum verba ſunt in præf. & lib. 2. cap. 2. & alibi) ſequè duntaxat armant aduerſus neſcio quam prætentam imaginum adorationem, quam nec Nicæna ipſa agnouit. Iconomachos autem expugnant, cum alibi tum præfatione libri primi. Et Claudius à Carolo ipſo Taurinenſis epifcopus conſtitutus, dum ea è ſua diœceſi ſubſtulſſet, ſtatim vt hæreticus exceprus eſt ab ipſiſmet Gallis epifcopis, qui maxima pars fuerant Francfordienſis Synodi. Hinc contra iſtum Ionæ Aurelianenſis libri, ad Ludo. Pium de imaginum cultu.

Anno 791. *Palmerius & Polyd. lib. 4. de Angli.* Academiam olim Athenis Romam attractam Carolus Mag. Lutetiam tranſfert. *Vernerus in Faſciculo.* Idque opera 4. Monachorum Bedæ diſcipulorum Rabani, Albini, Claudij, Ioannis Scori, *Erfordienſis, cap. 69.*

Ac tanta illam prouentuum ac poſſeſſionum amplitudine locupletauit, quantam vix omnes Galliæ ac Germaniæ, quæ inde poſtea natæ ſunt, academiæ poſſent æquare. *Curio lib. 2. Chronologia.* Ita tribus aut quatuor ſæculis extinctum literarum lumen, in mundo ruſum accendit. *Ibid.*

H V M A N A.

Sub Moſe Saracenorum Miramolino, Arabes in teſtino bello in varia Domina diſperguntur.

774. Idnabala Saracenus Cæſarauguſtæ regulus, ab aliis regulis domeſtica ſeditione pulſus, à Carolo Magno reſtituitur & finitimi reges veſtigales fiunt. *Vaſam ex Annal. Franc.*

Vndekindus Saxonum dux an. 777. cum Saxones victi eſſent à Carolo, & fidem ſuſciperent, in Normaniam fugit, inde poſtea rediturus & bellum renouaturus. *Sigeb. Regino.*

Saxones cæſis ſuorum 30. mill. ſefe tandem poſt bellum. 33. annorum Carolo dedunt, & quia à Chriſto defecerant, Chriſtiani iterum fiunt: & Vndekindus eorum dux ex ſacro fonte, à Carolo ſuſcipitur. *Sigeb. & Chron. Miſnenſe Krant. lib. 2. hiſt. Sax. cap. 6. Eginhar. Annoni. lib. 5. cap. 4. Helmold. in Chron. ſlauo. cap. 3.*

Ad Albiſ flu. Bardagauenſes & Norduitæ ſefe ei dedunt, & fidem Chriſti ſuſcipiunt. Saxones Orientaliores & Slau, vltra & citra Albiſ habitantes: ei paulatim ſubiiciuntur an. ſeptingenteſimo octuageſimo. *Sigeb. Regino, Magdeburgo ampliatio. Cranzius.*

An. 784. Daci in Angliâ à Bitrico rege Saxonum Occidentium repelluntur. Sed illi haud multo poſt reuerſi, bonam eius partem occupant. Itâ regnum Northumbriæ ab illo anno per an. 30. & amplius tam finitimorum, quâ Barbarorum iniuriis expoſitum fuit. *Polydo. lib. 4. Aug.*

Primus Flandriæ, quæ tunc erat vacua, inculta & nemoſa, an. 792. Comes designatur à Carolo Lidericus Harledecenſi. *Jac. Meier. de Fland. Sigeb.*

p DOCTORVM amator, ita vt eos vndecimque præmiis alliceret.

Ægrotos viſere, eleemoſynas largiri, prædicationibus,

quibus plurimum ob eloquentiam & doctrinam valebat, incumbere, ei peculiare fuit.

Captum Romani excæcauerunt, lingua eius radicitus abscissa: quæ postea ei diuinitus restituta est. In custodiam missus noctu per murum euasit, & à Carolo restitutus est. *Regino libro 2. Chron.*

Litanias trium dierum, ante Ascensionem Domini induxit. Orauit pro Campulo à quo fuerat verberatus, ne Carolus ipsum capite truncaret ceu feditiosum & Sacræ sanctitatis reum. Sub hoc pontifice, translatus est imperium à Græcis ad Fracos. Carolus Academiam Papiensem instituit. *Gagu. lib. 4. Sabell. Ennead. 8. lib. 9.*

Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Mutius, lib. 9. Ticinensem condit. Polyd. lib. 4. de Ang.*

Osnaburgensem, in qua literas Græcas & Latinas doceri iussit *Grantius in Metropoli lib. 1. cap. 2.*

Parisiensem an. 791. *Palmerius*, de qua paulò antè.

Ex Bedæ Angli discipulis monachi quatuor duo Scoti, & duo Angli Albinus siue Alcuinus & Ioan. Scotus (alius à Franciscano scholastico doctore) Rabanus & Claudius primi, posuerunt Theologiæ sedem in Academia Parisiensi, *Gaguinus in Carolo Mag. Robertus Conleus in compendio de fundatione vniuersitatis Parisiensis*, è qua breui tempore prodierunt innumerabiles Theologi hæreticorum perpetuæ cruces, qui tantam sibi tota Europa famam & auctoritatem compararunt, vt spatio quadringentorum annorum, vix exta eam aliquis Theologus alicuius nominis repertus sit.

De Ioanne Scoto mihi suspectum est, aut fuit longæuissimus. Si quidem verissime dicitur Ecclesiasticam Hierarchiam, è Græco iussu Ludouici. 2. Imperat. ad quem fuerat missa à Michaele Constantinopolitano Imp. sub an. 858.

Quin & Franciscus de Zarabellis Cardinalis, super Clemētinam de Magistris q. 5. quatuor studij Parisiensis fundatores nominat Rabanum, Alcuinum, Claudium, & Hestorum siue Clementem.

Tum floruerunt per ordinem, Rabanus, Angelomus, Haymo, Strabus auctor glossæ ordinariæ (etsi hanc palmam Alcuino tribuant Antonius Florentinus & Guaguinus) Bertramus, Remigius Altissiodorensis, Pascasius Corbientis, Amalarius, Anselmus quidam auctor glossæ interlinearis, Ionas Aurelianensis, Icmarus & alij vsque ad Hæresim Berengarij an. 1150. & Scholasticos 12. sæculi.

HUMANANA.

Alphonfus cog. Castus Hisp. rex, virtutibus omnibus ornatus, prodicione cuiusdam comitis Gani, Carolum Magnū in Roncesualle vicit, qui in Hispaniam venerat, ipsum vt regno pelleret. *vasam.*

A Mauregato an. 5. à Veremundo annis tribus regno pulsus, restitutus est & post restitutionem regnat an. 32. *Idem.*

Eius anno quinto ad summum pontificatum Leo 3. euectus Compostellam sedem episcopalem constituit, corpore Apostoli diuinitus reuelato, postquam diu lacuisset ob Saracenorum persecutiones & dominatus. *Idem.*

Anno regni tertio, occidit 70. millia Saracenorum cum ipsorum duce, qui ad Asturias depopulandas venerant. *Idem.*

LIBRI CHRONOGRAPHIÆ
TERTII FINIS.

Anni
mundi.

4884

Et Egbertum Anglo-
rum regnum condentem.

796

Zeoneghiz Æthiopiæ
pret-Ioso, deinde Mal-
gere.

Summa à Christo nato ad hæc
noua Occidentis imperia, an. 800.

Octauita Centenarij finis.

4888

800

Anni
Christi.

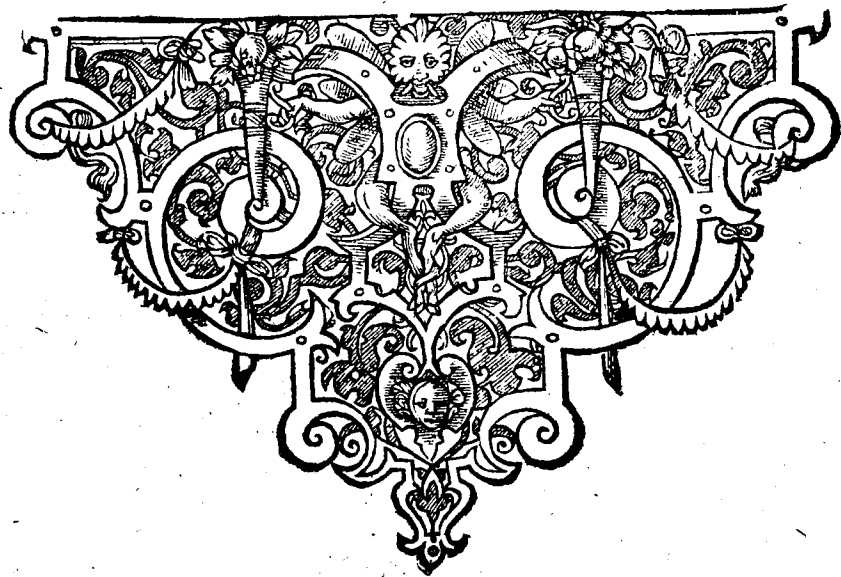
800

CTAVO hoc sæculo continuata est doctrina, de qua hæretici hodie pugnant. *Missa in Germani Constantinopolitani liturgiæ Theoria, Caroli Magni fragmentis de ritibus veteris Ecclesiæ: Alcuini libro de Ecclesiasticis dogmatibus. Vualafredi Abbatis libro de officiis diuinis. Maximi monachi de Ecclesiastica Mystagogia. Clauis Ecclesiæ. Absolutio. Beda hom. in die Sanctorum Petri & Pauli, in Marc. libro primo capite secundo. Damascenus libro quarto, de Orthod. Confirmatio. Illa vinctio quæ per manuum impositionem ab Episcopis, vulgo Confirmatio dicitur, &c. Beda in Psal. 26. in 8. caput Acto. & Homil. in Octaua epiphaniæ Concil. Arclat. capite decimo octauo. Extrema vinctio. Beda libro secundo in Marc. capite sexto. Septem sacramenta. Beda tractans illud Matthæi, quoniam Nazareus vocabitur. Si in typo Samsonis gesta consideremus, in eo quoque sacramenta Domini præfigurata cognoscemus. Septem crines habuit. Hinc septiformis Spiritus & septem Ecclesiæ sacramenta sunt, &c. Quod & ex Augustino citat Vualafridus Abbas libro de diuinis officiis, Alcuinus de Ecclesiasticis dog. Liberum arbitrium. Damasc. libro secundo Orthod. capite quarto in parallelis contra Manich, libro de hæresibus. Beda in secundum caput Genes. libro octauo in Iob. capite octauo in Psal. centesimum decimum octauum. Iustificatio ex gratia fides est charismatum spiritus, non nostræ voluntatis, Damasc. libro quarto de Orthod. capite undecimo. Præueniente se gratia, mens hominis spontanea ad fructum boni operis assurgit, Beda in Mar. libro primo capite quarto. In tertium caput primi Ioan. Iustificationem conseruari & augeri bonis operibus. Pelagianum dogma non iuuat, quod dicitur de homine, se sanctificat, quia id quidem per liberum arbitrium fit, sed non sine diuino auxilio & gratia, Beda in caput tertium. primi Ioan. libro tertio in Iob. capite primo, libro sexto in Cant. capite octauo, libro primo in Prou. capite sexto, 22. in tertium & duodecimum caput Exod. libro primo in Exram capite primo in Psal. 25. 77. 90. Aponius libro secundo in Cant. Albinus in tertium caput Eccles. Damascenus in parallelis & aliis libris passim. Primatus Romanæ Ecclesiæ. Beda in Natali Diui Benedicti. Carolus Magnus, libro primo de imag. capite sexto. Damasc. in libro de defunctis. Patres Synodi. secunda Nicenæ, Concilia huius sæculi. Ansbertus libro tertio, capite quinto in Apocalypsim. Cælibatus sacerdotum. Beda libro primo in Lucam capite quarto. Clauis Ecclesiæ. Absolutio Ansbertus libro septimo in Apocalypsim, capite decimo sexto, & lib. I. c. I. lib. 5. cap. undecimo. Beda in Mat. decimo sexto. Ioan. 20. &c. Veritas Eucharistiæ, Transsubstantiatio, sacrificium, Carolus Magnus, libro secundo de imag. capite 27. & expressissime libro quarto, capite decimo quarto, & in libro de ritibus veteris ecclesiæ. Beda in Boetij libro de Trinitate, in Prouerbia libro tertio capite 31. in Marc. libro quarto capite decimo quarto. In Luc. libro sexto, capite 22. in Psal. 21. libro de muliere forti. Hom. in Epiphania, libro secundo de Taber. capite secundo in Psal. 48. Deum pro mortuis per Missarum celebrationes & eleemosynas inuocamus. Damascenus libro quarto Orth. capite decimo quarto. Aponius libro tertio & sexto in Cant. Germa. Constantinopolitanus epistola ad Thomam tomo secundo Concil. & in Theoria Liturgiæ. Ansbertus libro secundo capite secundo in Apolog. Vualafridus & Alcuin. ubi supra. Pœnitentia & eius partes. Damasc. de Orthod. fide & in Parallelis. Beda in Psal. primū, & quartū libri quarti, in Luc. capite decimo quinto. Aponius, libro quinto in Cant. Carolus Magnus de ritibus veteris Ecclesiæ. Ansbertus libro primo in Apocalypsim, capite primo. Intercessio, auxilia, reliquiæ Sanctorum. Beda in caput quartum Lucæ afferens post Augustinum, libro primo de Trinitate, capite sexto & alibi, distinctionem Græcæ de duplici adoratione λατρείας & δουλείας. Item libro secundo in Luc. capite septimo, libro tertio in Iob. & de Reuelatione Sancti Michaelis, tomo septimo & in pluribus Homiliis de Sanctis diuersis. Damasc. in orationibus de natiuitate Virginis, &c. in Cant. Ecclesiasticis. libro tertio de imaginibus, libro quarto de Orthod. capite decimo sexto, libro pro defunctis. Basilius Ancyranus. Theodorus Hierosolimitanus, Tharasius Constantinop. Theodosius Amoriensis. Adrianus Pap. in secundo Syn. Nicenæ. Cosmas in hymnis. Germa. Constantinopolit. in Theoria & in epistol. Beda & Isuardus in Martyrologiis, Ansbertus libro quinto, capite duodecimo in Apoc. Hæresis contra imagines hoc sæculo præsertim arsit. Hanc refutarunt & earum legitimum usum docuerunt, Damascenus libro tertio, item libro quarto Orthod. capite*

o^octauo ubi cultum imaginum Apostolicam esse traditionem docet. Germanus Constantinus, Gregorius, Cyprius, Adrianus Pap. & alij. Nicenum secundū Concil. & c. Beda in historia Anglorum sepius. Preces pro defunctis & Purgatorium. integrum de eo opus Damasceni extat ab Occolampadio defunctorum hoste etiam versum. German. in Liturgiæ Theoria. Beda in serm. ad populum tomo septimo folio 503. in pro. libro 2. capite undecimo in Ps. 6. in 37. in Luc. capite secundo. Albin. in primo & tertio Psal. pœnit. & tertio de Trinitate, capite 21. Ansbertus libro nono, capite 20. in Apocalipsū & libro decimo, capite 21. & ceteri. Superfluum esset cætera capita persequi. Nam pro his omnibus Damasc. quatuor libros de Orthod. fide diuinissimos condidit. Beda. Albinus libros diuersos, Carolus Magnus fragmenta de ritibus veteris Ecclesiæ. Germanus Constantinopolitanus rerum Ecclesiasticarum Theoriam, & c. Quare & totum sæculum contra se pugnare Centuriatores docent Cen. octaua capite secundo de loco & propagatione Ecclesiæ sparsim, capite tertio de persecutione & tranquillitate Ecclesiæ, capite quarto de doctrina col. 300. & seqq. capite quinto de hæresibus. toto capite sexto de Ceremoniis. capite septimo de Politia Ecclesiæ. per totum caput octauum de Schismatibus. capite nono de Synodis per totum, capite decimo de Episcopis & doctoribus, sequentibus denique capp. Idem confirmant quotquot isto sæculo scripserunt, contra Iconomachos sive Iconoclastas: huius spatij uniuersa concilia, uniuersi denique historici.

Anni Christi.

800

CRONOGRAPHIÆ

GILB. GENEBRARDI

THEOLOGI PARISIENSIS DIVI-
NARVM HEBRAICARVMQVE

Literarum professoris Regij,

LIBER QVARTVS.

DOSTREMVM hunc librum à Carolo Magno auspicabimur, quoniam cum eius Imperio, Ecclesiæ regnum maxima, in nostro Septentrione præsertim incrementa cepit. Tum Germania, tum Saxonia, tum Dania, Christi suauitatem gustare cœperunt. Tunc in Polonia religionis fundamenta publicè iacta sunt. Bulgaria, Vngaria, Boëmia, Moscouia, Lithuania, etæque aliæ Septentrionis gentes se deinceps Christo dederunt. Deinde que ut ab Ecclesia siue sede Apostolica, constitutum fuit hoc nouum Occidentis Imperium: ita extitit Ecclesiæ salutare, & fœlix, dum signa in Barbaras & perfidas gentes intulit, easque pietati subiecit. Accedit, quòd interualli à Domini corporatione vsque ad nos dimidium in istud sæculum incurrit. Non admodum quidem refert, vnde exordium ducamus, cum singulis centum annis, insignes atque memorabiles mutationes toto orbe contigerint, quæ meritò librum peculiarem sibi possint vindicare. Verum id negotij aliis relinquimus. Interim quia mirabiles ille sæculorum vicissitudines, in animis pingere possunt uniuersæ historiæ breuem quandam imaginem: ad quam adumbrandam comparatur Cronographia, priusquam pergimus, lubet id illustrare exemplo: & duum mille annorum res memorabiliores, per singulos centenarios, insigni humanarum rerum inconstantia documento exortas attingere. Nec altiùs incipiemus, quoniam, ut iam pridem memini: ante Monarchiam Persicam omnia apud exteros sunt incerta.

Sub annum ergo ante Christum quingentesimum plus minus (Neque enim necesse est, ut tempus sit tam exactum & definitum) Monarchia Babyloniorum, Nabugdonozore auctore cœpit, è qua secundum huius operis librum sumus exorsi.

Hinc an. 400. Persarum secunda, quæ appellatur, Monarchia per Cyrum, à quo res & scripta Græcorum propriè incipiunt.

300. Macedonum siue Græcorum per Alexandrum Magnum.

200. Indorù, Parthorum, Carthaginensium noua regna & principatus.

100. Romanorum per Scipiones & reliquos Rom. duces, qui traiecto Mediterraneo, in Asia & Africa res gerere cœperunt: & prouincias remotiores suo populo subiicere.

o. Regnum Dei, per Christum æternum regem, cuius solium est ad dexteram Patris in excelsis, terra scabellum pedum eius: Constituta Rep. in perpetuam Monarchiam ab Augusto, & pace per totum orbem firmata. Atque inde per singula etiam sæcula, mirabiles mundi vicissitudines extitere, quas lib. 3. delibare cœpimus.

Centesimo enim anno, post Dominum natum: Imperij ad externos principes translatio facta est, Neruum, Traianum, Adrianum Hispanos &c. Vnde deinceps licuit cuilibet, quantumuis obscuro & de obscura gente: in illud irrepere.

200. Nouum Persarum imperium per Artaxersem, deletò Parthico.

300. Imperij Ro. ad Christianos principes translatio Cōstantium, Cōstantinum Mag. &c. in quorum potestate, perpetuò deinceps vsque ad Tucas mansit.

400. Imp. Ro. laceratio, è qua varia noua regna emerferunt: in Gallia, Hispania, Anglia, Italia, Africa, Asia.

500. Imperij Occidentis extinctio, vsque ad Carolum Mag. & in vnos Græcos siue Constantinopolitanos contractio. Clodouæi Francorum regis conuersio, & sacra inauguratio.

600. Mahometis & Saracenorum apostasia, atque inde nouum horrendumque imperium: quod Miramolinum siue Amira vocatum est, Romano mutilato, Persico exciso.

700. Saracenorum, Arabum siue Alarbarum, Turcarum, Maurorum noua ac diuersa regna, siue Caliphæ & Sultaniæ, in India, Asia, Syria, Ægypto, Lybia, Lybiæ interioribus, Africa, Hispania, insulis maris Mediterranei, Oceani Æthiopici, Indici, Atlantici.

800. Imperium nouum Occidentis, per Francos Septétrionalibus gentibus salutare: faustum, Christi prænuntium, è quo huius quarti libri initium ducimus.

900. Imperij Occidentis è Francis ad Longobardos & Germanos, non ita scilicet translatio: Matri certè sedi A postolicæ diu luctuosa.

1000. Noua regna Poloniæ, Vngariæ, Boëmiæ & Septentrionalium populorum.

1100. Noua regna Occidentalium Christianorum, præsertim Francorum in Asia, Syria, Iudæa, &c. Profligatis Turcis & Saracenis.

1200. Nouum imperium & Barbaricum gentis incognitæ Tartarorum, magna totius Orientis, seorsum Christiani Indorum regni amplissimi calamitate.

1300. Nouum

Anni
Christi.

800

741

Anni
Christi.

800

1300 Nouum seruale & ferum imperium Othomanorum siue Turcarum, magno nostro dedecore, ignauia, veterno, pernicie.

1400. Nouum imperium Tamerlanis Scythæ, quò d feritatem Turcarum aliquantum repressit.

1500. Noua imperia Sophi in Perside, Lusitanorum & Hispanorum in Indiis & nouo orbe, quæ Turcis & Saracenis perniciem videntur ominari.

Faxit Deus, vt iam Christiani suas habeant vices, & regna Tartaricis, Saracenis, Turcicis, Mauricis armis amissa recuperent, impia extinguant: noua ad ipsius & Christi sui gloriam condant, in orbe nouo ac veteri: quò corpus peccati deleatur, Perditionis filius Mahometes

interficiatur spiritu oris Domini, ipse denique Dominus vbique agnoscat: regnet, floreat in sæculorum extrema.

A M E N.

[Valde corruptum vocabulum illud deest, quod *Miramolinum* appellamus. Est enim propriè sua lingua dominus dominorum. *Mirmiran* id significat, conuersa fuit, r. in L. vt in plerisque accidit. Idem euenit in *sophi*, quod *sopheth* hebræo deductum est, à Latinis *suffes* dicebatur Carthagine dictator, Ea autem hinc annotare libuit, vt intelligatur ab omnibus, qui de Antichristo dubitant. duæ enim notæ præcipuè illæ sunt quod dominetur tēplo Dei, & se dominum dominorum audeat nūcupare, qui soli Deo titulus conuenit. Si ergo Mahometes, non videatur aliquibus, verum esse antichristum: saltem illius est præcursor & abominabilis nuncius]

SEPTIMÆ
ÆTATIS, SI-
ue vltimæ pars
posterior.

Anni
mundi.

Oc nono sæculo Saraceni tentant iterum Gallias. Europa vastatur ab obscurissimis gentibus, vt Gallia à Normanis, Vngaria à Bulgaris, &c.

Earum ad Christum plena conuersio.

Carolus cum sua posteritate hoc sæculum metitur.

Nam eius Imp. fuerunt. Carolus Mag. Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus 2. Carolus Caluus, Carol. Crassus, Arnulphus.

pontifices viginti à Leone. 3. ad Ioannem nonum.

præcipui scriptores diuini, Carolus mag. Hincmarus, Haymo, Angelomus, Amalarius, Rabanus, Remigius Anrissiod. Ionas Aurelian. Paschasius, Idiota, Ansegisus, Strabus auctor Glossæ ordinariæ, Leo Philosophus Imp. Photius, Theophylactus Bulg. Freculphus Lexouiensis, Anastasius Bibliothecarius, Ado Viennensis.

Humani etiam sua serie infra, per Chronologiam recensentur.

Heretici. Claudius Taurinensis, Theoda pseudoprophetissa in Asia. Godiscalus Gallus, Bertramus, Fredeuardus eques, Ioannes Scotus. Græcorum hæresis de Spiritu S. processio-

A Caroli Magni Imperio ad an. 1584. quæ & ipsa in octo seculare rectè distinguitur.

Octauæ seculi extremum & noni principium.

a An. Dom. D. CCC. quo nouum Occidentis

800

ne, quæ aperte erumpit Photio Patriarcha frigidam suffundente.

Caluinitæ Claudij Tautinenfis opiniones laudant, Bertrami, Fredeuardi, Godifcali aliquot capita. In singulis scilicet sæculis lux perfidiæ socios habere voluerunt.

b SEPTENTRIONALIVM, vt Moscouitarū, Suecorum, Polonorum, Vngarorum, Slaunoniæ partium conuersio vsque ad an. 1000.

Monasteriorum & templorum & episcopatum ædificationes.

Græcæ & Hebraicæ literæ florent.

Latinæ iacent.

Pares Franciæ instituuntur.

Imperij ad Longobardos, per Berengarium & Saxones, per Conradum translatio, vnde inter vtrosque diffensio an. plus 40.

Ratio eligendi Imperatores instituitur.

Decimi sæculi Pontifices viginti septem vsque ad Syuestrum 2. Aquitanum.

Imp. Ludouicus 3. Conradus Germanorum primus, Henricus 1. Othones tres.

Scriptores sacri. Gilbertus siue Giselbertus. Radolphus, Suidas. Occumenius. Smaragdus. Regino, Moses Bar-Cepha. Gerardus. Luitprandus. Vuitichianus.

Hæretici. Græcorum schisma contra Latinos. Noui Anthropomorphitæ in Italia. Manichæorum quædam secta Philippopolim translata.

A Caluinitis Schisma Græcorum, cuius causa à Turca abforpti sunt, probatur. Aliqua habent cum Manichæis communia.

c M V N D V M ignauitæ tædet.

Pietas exardescit.

Infinita monasteria apud Græcos & Latinos construuntur. **11. Sæculi Pontifices** vnde viginti vsque ad Vibanum 2. Galum.

Imp. Henricus 2. Conradus 2. Henrici 3. & 4.

Scriptores. Fulbertus Carnotensis, Humbertus, Heribertus Abbas, Euthymius, Ioan. Xiphilinus, Beruo Augiensis, Algerus, Bruno Herbipolens. Albericus. Petrus Damianus, Leo 9. Lanfrancus, Adelmanus Brixienfis, Guitmundus Auerfanus, Therianus, Leontius, Hermenopolus, Hildebertus Turonens. Hildebertus Cenomanens. Lambertus Sehanaburgens. Sigebertus, Anselmus Cantuariensis. Iuo. Minardus, siue Meginhartus, Burchardus, Marianus Scotus Ioan. Micrologus, Hermanus Contractus.

Hæretici. Berengarius. Bogomili, Basilius monachus, Henriciana siue Simoniacæ hæresis ab Henrico 4. Imp.

An se Berengarianos, Bogomilos, Henricianos, Caluinitæ negare debeant, vel velint ipsi loquantur.

d T O T V M hoc sæculum transigitur in terra sancta, à Galis præfertim.

Factiones Gibellinorum pro Imp. & Guelphorum pro Pontifice.

Theologia Scholastica fundatur per Bandinum, Petrum Longobardum, &c. propter subiles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de processione Spiritus S. Berengarianos & Petrobusianos de sacramentis, Porretanum & Aballiardum Theologiæ miscentes Philosphiam, vt subiles illæ quæstiones deciderentur & amputarentur.

Ordines Hospitaliorum, Templariorum, & similibus contra Turcas instituti & confirmati.

12. Sæculi Pontifices sedecim vsque ad Cælestinum.

Imp. Henricus 5. Lotharius Saxo, Conradus 3. Fredericus

Anni mundi. *imperium Carolus magnus Francus condit, & Egebertus regnum Anglicum.* *Anni Christi.*

Decimi sæculi initiū.

b An. Dō. D. CCCC.

quo Carolus simplex rex

30. regnum Franciæ suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolinus fit,

Infelix sæculū inchoat.

4840

Ænorbabus

Anni Christi.

Anni Mundi.

Ænobarbus. Henticus 6.

Scriptores. Petrus Alphonfus, Honorius Augustodunensis. Odo Cameracens. Hugo Victorinus, Rupertus Tuitienfis. D. Bernardus, Petrus Cluniacensis, Richardus Victorinus, Bandinus, Petrus Longobardus, Hugo Etterianus, Leo Tufcus, Io. Salisburienfis, Anselmus Anelbergenf. Potho presbyter, Berengofus, Ecbertus, Petrus Blesensis, Petrus Rhemenfis Cantor, Otho Frisingensis, Marcus Alexandrinus, Theodorus Balsamon, Zonaras, Cedrenus, Conradus, Abbas Vspergenfis, Hugo Lincol. Nicetas Coniates, Saxo Grammaticus, Conradus Hirsaugienfis, Ioan. Belethius, Gratianus, Petrus Comestor, Helmandus, Guliel. Tyrius Hildegardis & Mechtildis fœminæ eruditæ. Samuel Israëlitæ.

Hæretici. Clancularij Berengarij, Durandus de Vvaldach, Tendemus, Henriciani, Petrobusiani, Arnoldus Brixianus, Porretanus, Petrus Aballiardus, Eudo de Stella, Apostolici, Publicani, Cathari siue Patareni, Infabbati, Correrij, Vualdenses siue pauperes de Lugduno. Agenenses, Hæretici de Barulo. Hæresis de Dogmate Dei Mahometis: Hæresis de corruptibilitate diuinorum mysteriorum.

Caluinitæ in multis conueniunt, cum Henricianis, Petrobusianis, Apostolicis, Publicanis, Patarenis, Vvaldensibus, Agenensibus, Hæreticis de Barulo.

[Hæresis Caluinitarum, est farrago miscellanea omnium aliarum hæresey, quascunque enim fanaticorum hominū opiniones, vel portentosissimas amplectitur: vt sibi aliquod quæreret patrociniū, ita non dubitant Græcos obtudere, pro exemplo iuarum, vt obtendant, Ecclesiarum: vt sine sacra sede possint consistere: quamuis sciant illos hæreticos & schismaticos esse multis nominibus.]

e CHRISTIANORVM per Tartaros vastatio, in Oriente & Septentrione.

Expeditiones in terram sanctam, ob eius amissæ recuperationem.

Scholastici doctores innumerati.

Ordines mendicantium sub principium huius sæculi. Ita inter superiores recentiores ordines & hos, vix centum anni intercedunt.

13. Sæculi Pontifices duodeuiginti vsque ad Bonifacium octauum.

Imp. Philippus Ænobarbi F. Ottho 4. Fredericus 2. Conradus 4. Rodolphus, Adolphus.

Scriptores. Innocentius 3. Gulielmus Parisiensis, Ioachimus Abbas, Alexander Halesius, Bonauentura, Albertus Mag. Thomas Aquinas. Egidius Romanus, Ioannes Scotus, Iacobus Viçtriacus, Richardus de Media villa. Henticus Gaudæus & plerique alij Scholastici, Nic. Cabasilas, Hugo Cardinalis auctor Concordantiarum, Vincentius Beluacensis, Durandus episcopus Mimatenfis, Accursius, Nicolaus Lyranus.

Hæretici. Albigenfes siue Albiani, Almaricus, Baiolenses & Concordenses Albigenfium secta. Petrus Ioannis, David Dinantius, Gulielmus de S. Amore, Desidesius Longobardus. Raimundus Lullus, Hermannus Italus.

Caluinitæ hos habent patres Albigenfes, Almaricum, Petrum Ioannis, Desiderium Long.

f BOSSYL I siue aciculæ marinæ inuentum.

Turcarum in Oriente inter se, & cum Christianis conflictus varij.

Vbique calamitas.

14. Sæculi Pontifices decem vsque ad Bonifacium nonum.

Imp. Albertus primus Henticus 7. Ludouicus. 4. Bauarus,

Decimitertij sæculi initium.

c An. Dom. M. CC.

quo Tartari gēs antehac

ignota regnum suum cō-

dunt, deleto presbytero

Ioanne Indo. Noua re-

gna Scotia, Portugallie

Boemiæ exoriuntur.

Constantinopoliscapitur

à Francis & Venetis.

Philippus Ænobarbi fi-

lius Imperium Occid. sus-

cipit.

1200.

Decimiquarri sæculi initium.

f An. Dom. M. CCC.

quo Otomanus Turca de

genere Scytharum siue

Magog, Turcicum Im-

perium condit, Antichri-

sti regnum fundans.

Et sedes Apostolica in

70. annos Auenionem

Clemens transfert.

1300.

Carolus 4. Vuenzessaus.

Scriptores. Guliel. Nangiagus, Alanus Insulensis, Nicephorus, Calixrus, Bartholus, Georgius Pachimeres, Ioan. Cantacuzenus, Maximus Planudes, Durandus de S. Portiano, Guido Carmelita, Martinus Polonus, Greg. Ariminenfis, Ioan. Andreas, Paulus de Perusio, Io. Hildinus, Franc. Petrarcha, Radulphus Tungrensis, Franc. Maronis Sorbonicæ inuentor. Guillelmus Occam, Astefanus, Nicephorus Gregoras. Aluarus Pelagius, Aug. de Ancona, Herueus, Guillelmus Antissiodorentis.

[Sorbonica est disputatio celebris & ardua, quæ toto die à mane ad vesperam sustinetur, Eam in locum Quodlibetaria instituit frater Maronis, propter abusus scommatum & deteriorum, quæ in ipsam quodlibetariam disputationem protulerant. Ea de causa augustissimus Franciscanorum ordo, primum locum, in ipsa Sorbonica fortitus est, in illius doctiss. & sapientissimi Maronis memoriam.]

Hæretici. Fratricelli, Templarij, Dulcinistæ, Barlamus & Acindinus, Iacobus, Iusti, Begardi & Beguinæ, Flagellantes, Lothardi, Ioan. de Poliac, Bononatus, Marsilius Patavinus, Bartoldus de Borbach, Bartolomæus Ionauesius, Adamitæ in Boëmia, Ioan. Vuicleffus, Guil. Albus, Turelupini.

Caluinitæ conspirant cum Fratricellis, Begardis & Beguinis, Flagellantibus, Lothardis, Mars. Patavino, Io. Vuicleffo.

g E M A N V E L Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam refert.

Vllumcaffanus Persiam rapit.

Ars Typographica reperta.

15. *seculi Pontifices* tredecim vsque ad Alexandrum sextum.

Imp. Robettus, Sigismundus, Albertus, Fredericus 3. Maximilianus.

Scriptores. Paulus Burgensis, Io. Gerson. D. Antoninus, Blondus, Aeneas Syluius, qui & Pius pont. Frossardus, Leonardus Aretinus, Capreolus, Pet. de Aliaco, Thomas Campensis, Ioan. Dominici, Io. de Turrecremata, Baldus, Angelus, Thomas Vualdensis, Matthæus Palmerius, Bessario Card. marcus Ephesius, Laonicus Chalcondylas, Ioan. de Indagine, Dionys. Carthusianus, Platina, Franc. Philelphus, Ioan. Trithem. Baptista Ferre. Sabellicus, Gabriel Biel, Albertus Crantius, Matthias Palmerius Pisanus, Ioan. Nauclerus, Ioan. Maior.

Hæretici. Ioannes Hus, qui anno 1401. se prodit, Hieronymus de Praga, è quibus varix & multiplices sectæ. Zisca.

In Caluinitis sæculo sequenti renascentur,

h R E L I G I O N I S in deterius mutationes, apud Mahometanos per Ismaelem Sophum in Perside, Per Cheribum in Africa.

Apud Christianos per Lutherum in Germania, per Caluinitum in Gallia, per alios aliis in locis.

In melius per Lusitanos in Indiis, per Hispanos in nouo orbe, vt quando in aliquibus locis fides deficit, in aliis proficiat.

Linguarum professio exoritur in Germania, Gallia & aliis locis per Andronicum Contablam Græcum, Lapidanum, Reuchlinum Capnionem, Galatinum, Sancten Pagninum.

Hæreseon fructus per totam Europam cædes, seditiones, intestina bella, sacrilegia, Simonix, latrocinia, Circumcelliones &c.

16. *seculi Pontifices* duodecim vsque ad Gregorium decimum

tertium.

Anni
mundi.

Et

Albertus primus Imperium Occidentis adit.

Anni
christi.

Decimi quinti sæculi
initium.

1400.

g An. Dō. M. CCCC.
quādo Tamerlanes mū-
di terror, & Græca litera
in Italiam reducuntur,
è qua 700 annis exulauerant,
quo denique Robertus Palatinus comes
fit Occid. imperator.

Decimi sexti sæculi
initium.

1500.

h An. Dō. M. D. quan-
do nouus orbis aperitur,
Ludouicus 12. Pater po-
puli dictus regnum Gal-
liæ inuit, Sophus Persarū.

Anni
christi.

Anni
mundi.

tertium.

Imp. Maximilianus idem, Carolus 5. Ferdinandus, Maximilianus 2. Rudolphus 2.

Scriptores. Ioan. Ekius, Ioan. Roffensis, Thomas Morus, Thomas Caietanus, Ambro. Catarius, Ioan. Gropperus, Stanislaus Hosius, Reginaldus Polus, Gaspar Contarenus Cardinales, Hieronymus Scripandus, Aloisius Lippomanus, Cornelius Ianfenius, Vuillelmus Lindanus, Hieronymus Olorius, melchior Canus, Fridericus Naufea, Claud. Sanctius episcopi, Syluester Prieras, Conradus Brunus, Ioā. Cochleus, Ioā. Driedo, Ioā. Arboreus, Iodoc, Clitoueus, Albertus Pighius, Erasmus Roterodamus, Sanctes Pagninus, Petrus Galatinus, Fredericus Staphylus, Petrus Soto, Alanus Copus, Ioan. Hesselsius, Petrus Canisius, Franc. Turrianus, Sixtus Senensis, Laurentius Surius, Nicolaus Sanderus, Guill. Alanus, Claudius Spenceus, Anto. Demochares, Iacobus Billius, Gentianus Heruetus, Iac. Pamelius & innumerabiles alij.

Hæretici, Lutherani, qui & Protestantes, Zuingliani, Carlostadiani, Seruetiani, qui & Samosatenfes. Anabaptistæ, Osiandriani, Antosandriani, Mediosandriani, Stancasiani, Daud Georgius, Trinitarij, Antitrinitarij, Aurotheani, Campanistæ, Caluinitæ, siue Huguenotij, Anticaluinitæ, Lutherocaluinitæ, Adamitæ in Hollandia, Suencfeldiani, Antisuencfeldiani, Confessionistæ, Stoici siue Illyricani, qui & Flacciani, Adiaphoristæ, Antadiaphoristæ, Impositorij, Bisacramentales, Trisacramentales, Quadrisacramentales Recalcitrantes, Vbiquitarij, qui & Brentiani, Bibliistæ, Ansdorfiani, Maioristæ, Tropistæ, Antidæmoniacy, Infernales, Adestenarij, Antinomi, Athei siue Epicurei, Puritani & Laicocephali in Anglia. Vncti in Surria comitatu Angliæ, Familia de amore, & Illuminati in eadem Anglia, cum multis aliis, ita vt non modò à nostris Hosio, Lindano, Prateolo, Staphilo, Sanctio, verum etiam ab ipsismet, vt Lauathero, Lipsiensibus, &c. plus decentæ sectæ numerentur.

Caluinitæ cum his omnibus in aliquo scelere coniunguntur. Nam istorum omnium sunt colluices.

Quæ sic membratim demonstrari possunt.

ORONAVITAN. 800 vel 801 in Imp. Carolum Magnum, pe-
tente vniuerso populo. & ter
acclamante, Carolo Augusto
& a Deo coronato Magno &
pacifico, vita & victoria, ipsa
nocte Natalis Christi. Inde fa-
ctum est vt etiam hodie impe-
ratores Occid. inungantur &
consecrentur a Rom. Pontifice.

isabell. Ennead. 8. lib. 9. Blond. Dec. 2. lib. 1. Annoni lib. 4 cap. 90.
geb. Deinceps imperium Romanum, siue Occid. mansit
penes Francos plus. 100. annis.

Ita Carolus Mag. factus est primus Imperator Occidentis
post vltimam Valentiniani eadem iure & nominatione Ec-
clesiæ ac gratia Apostolicæ sedis, vt eius veluti brachium dex-
terum esset. Deinde transactione cum Imp. Græcis, quæ
tamen facta est autoritate Romani Pontificis. Nam Caro-
lus legatos Michaelis Curolopatis ad Leonem. 3. remisit, vt
ab eo libellum fæderis acciperent. Vnde tam ipse quàm suc-
cessores exceptis aliquot posterioribus Imp. Germanis non
se putabant suis in imperio firmatos, donec coronam au-
gustam essent cum sacra vñctione ab ipsomet Ro. pontifice
consecuti. Contra eos qui iure belli factum imperatorem tra-
dunt Nam non occupat armis imperium Occidentis, mi-
nus Italiam & urbem Romam, vt qui ad eam dumtaxat vo-
catus contra Longobardos venisset, tanquam amicus, & so-
cius Italia: filiū (que Ecclesiæ non tanquam hostis.

Honorabilem & venerandum virum cum appellat Zo-
na. 10. 3. castrum, facundum, constantem, liberalem in pau-
res. Antonius lib. 14. Tardum ad irascendum, velocem ad
condonandum & mitem, Ioan. Oppidanus, doctum & sapien-
tem, Bonfin. dec. 1. lib. 9. Amantē vitorū doctorum lib. Pontif.
cui diuinitus visus & vox reddita sint cum ab aduersariis vtro-
que fuisset orbatus. Sigeb. vocis non meminit. Diac. libro 23.
Rom.

Carolus conuenit de diuidendo Imperio cum Eirene, po-
stea cum Nicephoro, vt ille Orienti, ipse vero Occidenti
præsser, Venetiæ verò sui iuris inter virumque essent. plati.
Blond. dec. 2. lib. 1.

Hęc pacta postea renouauit Michael Curolopates an. 812.
deinde Ludouico filio Caroli Leo Imp. post Michael-
lem.

Hinc deinceps qui in Gallia & Germania fuere Imp. dicti
sunt Occidentis, Constantinopolitani autem Orientis, vbi
notent & vlciscantur Imperatores & Principes Christiani
atrocem iniuriam sibi a Centuriatoribus factam, qui Cent. 8.
cap. 10. in Leone P. attribuunt ipsorum Imperij creationem,
siue translationem præcipuis Antichristi operibus.

[Sed tam diras & execrabiles blasphemias Germani Prin-
cipes non attendunt, & contra illis pseudoministri flagitiosè
imponunt, hæc ad suæ dignitatis incrementum pertinere

suadentes

Ann. Christi. SEPTIMÆ

AETATIS, SI-
ue vltimæ

Pars posterior, quæ inci-
pit anno mundi 4888.
Christi 800, ab Eirene so-
la imperante in Oriente,
Carolo magno imperiū
nouum Occidentis susci-
piente. Egberto Anglo-
rum regnum condente ad
annum 1584.

99. 796
a LEO tertius. Sigeber-
to 4. Rom. sedit an. 4. 800

Patriarcha.
Constantinopoli Tarasio.

Principibus.

Constantino 6. solo Ori-
entis Imperatore octogesi-
mo quarto.

Mauregato & Veremū-
do an. 3. Hisp. regnum
occupantibus.

Vsq̄ ad imperatoriam
consecrationem Caroli
Magni.

Ann. Christi. Eirene imperij Orienta-
lem recuperationem.

Alphonsi Casti in regnū
Hispaniæ restitutionem.

Aaronis Saraceni in
Persarum regem inau-
gurationem.

An. Dom. D. CCC. quo Carolus
Magnus nouum Occidentis impe-
rium Sedis Apostolicæ cōcessu &
munere, suscipit.

NONVM SE-
PTIMÆ AETA-
tis sæculum.

800 99. 4888
a LEO III. sedit ad-
huc an. 16.
817 mens. 5. dies 18. 4905
id est, in vniuersum
an. 20 mens. 5. dies 18.
Vacat dies 10.

Patriarcha.
Constantinop. Tarasio,
deinde Nicephoro an. 9.
Theodoro Iconomacho
an. 6.

Principibus.
Eirene sola an. 4.
Nicephoro octogesimo
sexto an. 8.
Stauratio Iconomacho
an. 1. Michaelē 2 Curo-
lopate SS. Imaginū pro-
pugnatore, an. 2. Leone.
5 12. Armenio ex ord.
Orientis Imp.

Ann. mundi. suadentes vt Pontifices è folio diuino Petri Principis detur-
bentur.]

Per Daciam Metanastas & Iazyges transiens, & Sacerdo-
res passim iussit Christi religionem populo tradere. Bonfin. rer.
Vngar. lib. 9. dec. 1.

In Pannoniis Slaui & Hunni conuertuntur per Bonifa-
cium, quibus diaconos & episcopos constituit. Mutus in
Chron.

Ex Holsatiæ ecclesia per Heridagum, qui primus illic
episcopus. a Carolo constitutus est: & Ansgarium succello-
rem, in omnes Slauorum & Danorum regiones fides pro-
pagatur. Hemoldus cap. 3. & 4.

In Suecia per Herbertum Lincopensem, qui ab eodem Ca-
rolo ad Bionium regem Sueuorum & Gotthorum missus
fuerat & primus in Ostrogothia episcopus constitutus.
Gotthus lib. 17 cap. 1.

In Germania Saxones & Dani & Germani ferè omnes,
præsertim Boreales, conuertuntur. Crantz. libro 1. Sigeb.
cum quibus Car. mag. per. 30 amplius an. bella gessit, mul-
tis eorum in Flandriam, Brabantiam, Vasconiam translatis.
Vlger.

Obotriti, qui Christiani erant, Saxonum in Franciam tran-
slatorum pagos occuparunt. an. 803. Sigeb.

Hierosolimam & terram sanctam a saracenis diuexam,
Constantinus Imp. adiutus copiis Caroli Magni Christianita-
tati restituit. Prol. Lucens. in Rudimento, & Erfordiensis vbi su-
pra.

An. 798 a matre Eirene oculis & imperio orbatur, eodem
die, quo ille ante annos 5. Nicephorum & Alexium Molo-
him iniuste excæcarat, aliis quibusdam linguas præciderat.
Zon 10. 3. Ad illud matris facinus, sol per dies 17 suos absco-
dit radios: & ipsa post annos 4. aut 5. a seruo relegatur in exi-
lium. Diac. lib. 23 Rom. Interea iustum Dei iudicium obseruan-
dum. Nam Constantino isti in deliciis erat, leui de causa
excæcare ministros suos. Diac. & Blond. lib. 1. dec. 2. Martis si-
dus hoc toto anno, in cælo non est conspectum. Regino. lib. 6.
Ado. etc. 6.

Commercium nundinarium centum librarum auri, largi-
tus est Ecclesiis Ephesi, ad Ioannis Apostoli ministerium.
Diac. ibid.

Slauinos Thessaliam, Græciam & Peloponnesum tenentes,
pace cum Arabibus facta, sibi Eirene tributarios fecit, mul-
tis casibus an. 784. Diac. lib. 3.

Nicephorus Imp. Christianos exules ex omnibus provin-
ciis in Sclauinias ferri iussit, eorumque bona vendidit. Idem.
lib. 24.

Hunni siue Auari a fide deficiunt, ad Sicambriam, siue
Budam a Carolo subacti Christiani fiunt. Gaguin. lib. 4. Bon-
fin. de Vngar. dec. 1. hodie vocantur Hungari.

Venerunt terunt fædus cum Imperatoribus Orient. & Oc-
cid. vt neutri subessent, nisi præstando vtrique homagium,
sed suis legibus vterentur. Nauch.

Historia Slauorum an. 800. incipit apud Helmoldum.
Gothia & Suetia circa idem tempus fidem Christi ample-
ctuntur. Ioan. Mag. lib. 5. de Gent. Sept.

Egbertus anno eodem Regnum Angliæ, quod ad hunc
vsque diem durat, condit, subacta præter Scotiam tota pe-
ne insula, .i. regulis Merciorum, Cantij, Northumbriæ, Da-
norum, Saxonum, lege data, vt omnes tam Britanni quàm
Angli & Saxones insulam habitantes, præter Scotiam, An-
gli dicerentur, insulæque in perpetuum Anglia vocaretur.
Polyd. Maior.

Carolus tamen restituisse Fardulphum Normanorum

regem an. 808 narrat Vvilemus lib. 2. de Anglis, cap. 1.
 Contra Nicephorum omni tyrannidis genere ferocientem sapius seditiones excitatae describuntur à Diac. libro 24. *Rem.*
 Nicephoro ergo & Stauratio filio eius extinctis, qui suos subditos mitis artibus argento emunxerant, Michael Imp. paci studuit, contra Manicheos & Attinganos capitalem sententiam promulgavit. *Zon. tom. 3.*
 Digladiantibus inter se Saracenis, Christiani in Syria, Aegypto & Africa caedibus & aliis grauiissimis calamitatibus afficiuntur. Hierosolymis loca sancta subuertuntur. multi in Cyprum & Constantinopolim euadunt, erga quos liberalitas Michaelis Imp. & Nicephori Patriarchae eniuit. *Paul. Diac. lib. 24.*
 Michael Curopates Imp. per Nicephorum patriarcham, & alios Pios promulgat capitalem poenam in Manichaeos, Paulitanos, Attinganos in Phrigia & Lycaonia degentes, quam postea in exilij supplicium commutat, adductus disceptatione mota, An haeretici essent interficiendi. *Diac. lib. 24.*
 Monacho cuidam in sanctas Imagines iniurio, linguam excidi iussit. *Zonar. in Mich.* Errant enim, qui scribunt eum fuisse Iconomachum.
 S. Slauus Episcopus Aquitaniae, martyrio coronatur. *Sigeb.*
 Hitto Frisingensis Episcopus versionem SS. Biblio. pro virili restituit.
 Carolus, vt supra dictum, duas Academias Parisiensem & Papiensem instituit. *Guagu. lib. 4. Sabel. Ennead. 8. lib. 9.* Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Mut. lib. 9.*
 Sermones Patrum, homilias Sanctorum & Martyrologia diligenter inquiri & conscribi iussit. Omnium item nationum, quae ipsi parebant, memorabilia gesta, in literas nondum relata, scribi mandauit. *Crantz. in sua Saxonia. lib. 2. cap. 2. & 9.*
 Gallicianam D. Iacobi aedem inuisit, ditatque amplissimis praediis & donariis. *Sabel. Ennead. 8. lib. 8.* Spolia & thesauros in Vngaria repertos, per episcopatus & monasteria largissimè distribuit, multis ecclesiis edificatis. *Saxonia Crantz. lib. 2. cap. 6. Auent. lib. 4. annal.*
 De eius expeditione Hierosolymam versus, Franci scriptores nihil tradunt, praeter turpinum Remensem Archiep. & ex exteris Erphordiensis. cap. 69.
 Bellis Saxonis sine imposto, secundo & trigesimo quam inchoata fuerant anno, vt rebellandi facultatem eriperet, decies mille Saxones cum vxoribus & paruulis in Galliam transtulit, ex quibus Brabantij & Flamingij, & inter Heluetios Schuitzes aut Suuitzi, Gall. *Swisses.* & Gallos vicissim in Saxoniam. *Acta Treuirensium,* Volcadi Abbatis S. Dionysij Parisiensis opera apud pontifices ad multa vsus est, vt antea Pipinus pater. *Sigeb. Blond. lib. 1. dec. 2.*
 Brabantinorum & Flamiginorum origo, à Saxonibus in Franciam à Carolo Magno translatis. *Amil. lib. 3.*
 Duodecim pares Franciae instituti à Carolo: sex Ecclesiastici, tres Archiepiscopi & Duces, Remensis, Laudunensis, & Lingonensis, tres Episcopi & Comites, Bellouacensis, Nouionensis, & Cathalaunensis: sex Laici. 3. Duces, Burgundiae, Nortmaniae, Aquitaniae. 3. Comites, Flandriae, Tholosae, Campaniae, qui hodie mutantur pro arbitrio regum. *Gaguin. lib. 4.*
 Guido Caroli Magni comes totam Angliam in ditionem accepit, & arma Regum & Ducum, qui se dederant, subscriptis nominibus singulorum obtulit Carolo. Atque ita tunc primum tota Anglia à Gallis subiugata est. *Guil. Nang.*

Anni mundi. 4888 *Anni Christi.* 800
Carolo Magno Francorum rege, & primo Occidentis Imperatore, an. 16. vsque ad Ludouicum.
Perfarum & Saracenorum rege, siue Miramolino Aarone an. 12. deinde Mahome, an. 5.
Sepharad. Ethiopiae pret-Ioso an. 4. Inde Agdai, Abraha, Azbaha.
Hispaniae Alphoso Casto quadragesimo primo, annis iterum 32.
Egberto Primo Angliae rege an. 37.

Anni Christi. 813
CONCIL. Aquisgranii episc. 365. Ptol. Lucenss. 10. Gottbus lib. 17. cap. 1. Lupoldus de Zelo Christian. religio. Helmöd. Chrö. 5
Carolus quique concilia reformatoria (vt vocant) celebrari fecit per Gallias. Sigeb. & Anno. lib. 4. c. 101.
Moguntinum an. 813. Sigeb.
Formaciense.
Remense. eod. an. Sigeb.
Turonense 3. eodem an. Sigeb.
Cabilonense 2. eod. an. Sigeb.
Arclatense. 3. eod. an. Sigeb.
Synod. apud Villam Theodonis per Carolum Mag. congregata, ad cobibendam tyrannorum quorundam in Sacerdotes Domini grafsantium vim.
Ticinense, potius conuentus Imperialis fuit, quam Synodus Episcoporum.
 100.
 817 * STEPHANVS 5. dies 6.
 817 dies 24.
 Vacat dies II.
 Patriarcha.

Anni Mundi.
 Carolus sibi subegit omnem Aquitaniam, Vasconiam, & vniuersas Gallias, Italiam, Germaniam, Hungariam, Sclauoniam, Baioariam seu Bauariam, Daciam, Saxoniam, Angliam, Britanniam, Frisiam, & optimam partem Hispaniae, *Guil. Nang.* Venetias, quas Pipinus occuparat, Nicephoro reddidit an. 809. *Anno. lib. 4. cap. 96.*
 Intra annos 47. quater Romam ad vota persoluenda & orandum profectus est. *Egiuardus in eius vita.* Inter cenandum sibi libros D. August. de Ciuit. & historias legi curabat. *Crantz. in Saxo. lib. 2. cap. 8.*
 72. annos natus Aquisgrani moritur Domini. 815.
 Persiae rex ei misit horologium aeneum & duo candelabra, quae Aquisgrani in D. Marię reposuit. *Chronica Saxon.*
 Anno sequenti Saraceni Barchinonam recuperant, sed Francorum copiae urbem obsident: & Baleares insulas contra Saracenos tutantur. *Ibid.*
 Gallicia iterum redit ad Saracenos. Nam eius rex cum suis subditis victus à Carolo fidem Christi suscepisse circa an. 807 dicitur. *Chronica Saxonica.*
 Normani dum Hybernos Christianos infestant, propulsantur à Scotis sub Carolo Magno *An. lib. 4. cap. 98. Rheg. lib. 2.*
 Egbertus quatuor regna Britanniae in vnum redegit, regnare incipiens an. 800. sed Eardulphum Norda-nymbrorum regem Carolus restituit an. 808. *Vul. cap. 1. lib. 2.*
 Chumaid an. 807. Saracenorum dux ob Christianorum in Rhodo afflictionem, tempestate copias & classes amisit. *Diac. lib. 24. Sigeb.*
 Crunus Bulgarorum rex, victo Niceph. caput amputauit & ex cranio eius poculum fecit. *Diac. lib. 24. an. 810. Sigeb.*
 Alchuinus siue Albinus preceptor Caroli, Claudius, Isuardus, Io. mailrosius, Bedae auditores, viri doctissimi, primi ornamenta scholam Parisiensem. Egidius Atheniensis, Eginhardus Caroli Cancellarius, Turpinus Remensis Archiepiscopus, Paulinus Aquileiensis, Fortunatus Treuirensis, qui librum de diuinis officiis scripsit, Trilinguis quidam interpres, cuius meminit Angelomus *lib. 2. Reg. cap. 5. clar. nt.*
 Paul. Diaconus iussu Caroli vitas Sanctorum conscripsit, ex quibus Carolus vnicuique festo anni conuenientem Lectionem, quae in Ecclesia legeretur, assignauit. *Sigeb.*
 Quidam tribuunt Paul. Diacono hymnum. *Vt queant laxis, & c. alij Alcuino.*
 Carolus mag. triennio ante obitum, testamento diuidit Gazas suas in tres partes: vnam secundum morem Christianorum filiis, seruis domesticis, & pauperibus: duas alias 21. Metropolitanis Ecclesiis, quae solae suo Imperio suberant, ex quibus erat Burdegalensis, impertitus est. *Sigebert. in Chron. & Gaguin. lib. 4. Simoin. lib. 5. cap. 10.*
 Nouem Cathedrales seu Episcopales sedes erexit: Monasteriensem Lugdero praesule, Mindensem Heriberto praef. Halberstadensem in Saxonia Hildegrino praef. Osnaburgensem in Saxonia S. Vuihone praef. Bremensem Vuilchado praef. Padeburnensem Harimario praef. Verdenssem Suniberto praef. Hanburgensem Heridago praef. Hildemensem Gunthero praef. Duos episcopatus in Metropolitanas sedes, Hamtuagensem, Saltzburgensem, seu Iuuanensem, *Crantz. lib. 1. Sax. ca. 5. 6. 10. & lib. 2. c. 14. Ireni. libro tertio. capitulo 40 & 44. Cornipolit. in Chron.*
 HUMANA.
 Aaron Saracenus Asiam ingressus, Nicephorum Imp. ad emendam pacem cogit. Soluta pace Cyprum vastat,

Chumeid mittit ad populandam Rhodum Carolo Mag. do-
na ingentia & elephantem mittit, *Emil. lib. 3.*
Annis 813. Mahomet eius successor in Perfide ab Abdala
fratre vincitur, ita ut ipse Gabdam, frater vero Ægyptum &
Africam acciperet. *Sigeb. Diac. lib. 24.*
Eodem Michael Imp. & Crunnus Burgarorum rex inter
se dimicant *Ibid.*
Eodem Mauri Centuncellas Tusciae oppidum, & Nice-
an in Narbonensi prou. vastant. *Annal. Franc. & ex Hispania*
in Corsicam irrumpunt. Ibid.
Hildefonsus Asturiz & Galliciz rex an. 798. Vlisipponem
capit. 70. Maurorum millia cædens de præda loricas, mulos,
& captiuos Carolo mittit. *Ado. Rbeg.*
An. 810. Normani ducenti nauibus in Frisiam irruunt, ac
tribus præliis victores, centum libras auri, pro tributo exigunt.
Rbeg. lib. 2. Eginar.
* VIR SANCTVS, exorauit pro inimicis restituendis.
Remis Ludouicum inaugurauit Imperatorem & Hirmin-
gardin Augustam. *Plat. Annal. Franc.*
Damascenus adhuc florebat. Nam à Leone. 5. Imp. Const.
est persecutionem passus.
Hoc libro deinceps non potuimus, magno nostro dolore,
trium sedium Apostolicarum & Patriarchalium successio-
nes persequi, quod iam Saraceni illas, non quidem extin-
ctas (ô miraculum) sed nobis incomptas reliquerint.
In earum interim locum imperatores Occidentis, & reges
Angliz, Poloniz, Scotiz, Portugalliz, Turcarum, prout
eorum regna his posterioribus sæculis exorientur, subroga-
bimus, ut nostri studij fructus ad plures ac potentiores orbis
nationes dimanet.
Qui volent, ex aliis chronicis appingere poterit principes
Scotiz, Sueuiz, Daniæ, Nauarræ, Moscouiz, Tartarorū,
&c. seruata temporum proportione, & singulis eorum cum
pontificum rationibus diligenter collatis, ne vllus existat er-
ror, quando omnes omnium res & annales inter se confe-
rentur.
Slaui Boemiab an 805. bello fracti & Francis subiecti cœ-
perunt paulatim ad religionem assuescere. Horum duces qua-
tuordecim baptizandos curauit. Ludou. Imp. Barthurico Re-
ginoburgenfi in episcopo constituto, sub an. 816. *Marti. in*
Chro. vitiose in Sigeb. 846.
Eodem anno Ludouicus, qui in Synodo Aquisgrani de
Gotthorum & Sueonum conuersione, consilia captauerat,
Ansgarium ad Biornum regem doctores petentem misit, qui
in Byrca Suediæ metropoli Ecclesiam collegit. *Lupoldus de*
Zelo Christi. Reli. Helmod. Chro. c. 5. Ioan. Goth. lib. 17. cap. 1.
Illis annis. 26. quibus imperauit Ludouicus Pius Dani,
Normani, Bulgari, Saraceni ecclesiam diuexarunt. Eius
ægotantis cibus per. 40. dies, solummodo fuit corpus
dominicum. *Anno. lib. 4. cap. 19.*

HVMANA.

Mortuo Sanctio Garzia rege Nauarræ, interregnum fuit.
4. annorum, dum mitterent, qui decretum afferrent summi
pontificis & leges, quibus vterentur Nauarri, regno interim
administrato per 12. viros. *Vasausin Chron. Hisp.*
[Illos appellat historia Nauarrica, Grandes, pænes quos
etiam hæc remansit authoritas ut sine illis Reges non possint
Inaugurari.]
Postea Ennicus Arista vnctus & primus rex Nauarræ ap-
pellatus est. *Idem.*
Post Abdalam tertium in quatuor Tetrarchias abiit im-
perium

Ann. mundi, Constantinopoli Theo-
doro Iconomacho.

Principibus.

Leone 5. Oriẽ. Imp. an. 8

Ludouico I. Pio an. 26.
Occid. Imp. & Franc.
Rege 20.

Azbaha Æthiopum.
Hinc Asfa.

3. Abdala Babylonia
& Persa. Miramolino
an. 17.

Halibatan Hispania
Miramol.

Alphonso Casto Hispania
rege quadragesimo
primo.

Egberio Angliæ primo
reg.

CONCIL. Vormaciense circa
hac tempora. Onuph.

IOI.

4905 b PASCHALIS I. RO-
manus monachus, an 817
7. mens. 3. dies 17. 814
Vacat dies 4.

4912

Ann. Christi. Patriarcha.

817 Constantinop. Theodoro
Iconomacho, deinde An-
tonio, an. 13.

Principibus.

Leone 5. Armenio Ori-
entis Imp. octogesimo
nono, & post eum Mi-
chaele. 3. cognomento
Traulo, id est, Balbo, an.
9. Iconomachis.

Ludouico Pio Occi-
dent. Imper. & Franc.
Reg. vigesimo.

Asta Æthiopum an. 7.
deinde Amsi.

Abdala 3. Babylonia
& Persia.

Halibatã, deinde Ab-
deramene, an. 20. His-
pania Miramolinis.

820

perium Arabum.
Halihatan equitum quinque millia, ad corporis sui custo-
diam delegit, partim è Christianis Apostatis, partim Eunu-
chis. *Vasaus.*
b PASCHALIS sanctitate conspicuus, liberalis erga pere-
grinos, captiuos multos redemit, templa vel noua ædifica-
uit, vel collapsa magnifice restaurauit, incendium, quo Bur-
gus (Anglorum schola) absumi cœperat, signaculo crucis
repressit, Græcos monachos cœnobio donauit, Lotharium
coronauit, præclara multa egit, quæ Christi decent vicarium.
Plat. Sigeb. &c.

Ludouicus Imper. renunciat iuri eligendorum pontificum
& Romanis restituit. Confirmat donationes & restitutiones
factas Rom. pontif. *Vola. lib. 3. c. Ego Ludou. & seq. dist. 63.*

Vbi non dat Pontifici Romæ & Italiæ aliquot regiones,
sed restituit. Nam illis antea potiebatur sub Longobardis.

Nam in diplomate Ludouici istud inter cæt. habetur. Néc-
non exarchatum Rauennatum sub integritate, cum vrbibus
& ciuitatibus, oppidis & castellis, quæ piæ recordationis Do-
minus Pipinus rex, ac bonæ memoriæ genitor noster Caro-
lus imp. beato Petro Apostolo, cum prædecessoribus no-
stris iam dudû, per ordinationis paginam restituerunt. Hæc
igitur non fuerunt ab illis donata, sed è manibus Longo-
bardorum erepta, ecclesiæ reddita.

Rex Bulgariæ sub Ludouico an. 817. Christianam religio-
nem suscepit. *Sigeb.* quod fecerat Telericus, superiori sæcu-
lo, tamen gens aut mansit in superstitione Ethnica, aut fidem
postea abiecit, nam paulò post, sub imperio Theodoræ &
michaëlis circa an. 851. aut. 860. tota illa gens Christiana facta
traditur. *Crom. lib. 3. Polon. ca. 1. Zon. tom. 3.*

Harioldus seu Sebalus Danorum rex, cum vxore & fi-
liis suis Mogunti à Rabano baptizatur, & parte quadam
Daniæ & Frisiz à Francis occupata à Lud. donatur. Regno
enim fuerat exutus. Deinde cum Erico altero Danorum re-
ge, de permissu docendi Christum agitur & impetratur *Hel-
mol. cap. 5. Sax. de Danis sub an. 825.*

In Tullensi territorio, iuxta villam Commerciam puella
quædam circiter annorum 12. post sacram Communionem,
primo per decem menses pane, deinde omni cibo & potu
per triennium abstinuit. *Annon. lib. 4. cap. 113. & Sigeb.*

HVMANA.

Siciliam post eiectos Carthaginenses, Romani Romano-
rumve Græci Imperatores semper tenuerunt: donec Sara-
ceni ab Euphono exarcho, qui spe obtinendæ Siciliæ &
Italiæ Imperatorem se nominarat, contra Michaëlem Bal-
bum attracti è Cauerno, cum in subigenda magna Siciliæ
parte ei strenuam nauassent operam, illo cæterisque Græcis
trucidato, eam sibi vendicarunt an. 820. vsque ad Constan-
tinum Monomachum.

Dalmatia Græci imperij iugum excussit imperante Mi-
chaele Balbo. *Zon. tom. 3.* Vnde regnorum Dalmatiæ, Bos-
neniuriz, Croatięque origo, quæ aliquandiu his proximis
annis Hungariæ reges tenuerunt.

Thomas cognita cæde Leonis Imp. vniuersas Oriẽtis Pro-
uincias occupat, cum Saracenis pacem init. Michaelis co-
pias contra se missas, passim in Asia cædit. *Zon. tom. 3.* in Thra-
ciam irrumpens Constantinopolim obsidet, quam cepisset,
nisi Mortagon Bulgarorum princeps, suppetias tulisset. Fu-
giens igitur Adrianopoli obsidetur, vbi captus, manibus &
pedibus truncatus, in asino per triumphum à Michaële cir-
cunducitur. *Ibid.*

4911

Luiduitus Pannoniæ dux, à Ludouici fide deficiens: tandem profigatus est. *Annales Franc.*

Bernardus quoque Italiæ rex, rebellionem contra eundem meditatus an. 819. oculis & regno priuatur. *Ibid.*

Lupus item Vasconum rex, eodem anno ob eandem causam in exilium deportatur. *Sigebertus. Aimoinus libro quarto cap. 102.*

Lotharius à Paschali Pap. Coronam regni & nomen imperatoris atque Augusti consequitur an. 823. *Ibid.*

Ebbo siue Ibbo Remorum episcopus & quidam alij tam episcopi, quam principes Ludouico abrogant imperium: & Eobarium ac Pipinum Cæsares designant, ob vxoris suæ Judith libidines & tyrannidem, quam & in monasterium recondunt, quin & ipse Ludouicus in monasteriū D. Methardi abditur, donec biennio nondū exacto, ab aliis principibus restituitur, eique Lotharius supplex reconciliatur an. 839. *Sigeb. & Aly.*

Post multa bella inter Lud. imp. & filios, imperij proceres eorem deducunt, vt constituta tetrarchia Ludouicus Germaniam, Carolus Franciam, Lotharius Italiam teneret: cum Imperio & Prouinciis, quæ inter Rhenum & Mosellâ flumina ad veteres Mediomatrices & Treuiros pertinent. Quæ Ludouico attributa sunt regnum Orientale, quæ Carolo Occidentale dicta sunt: vt ab imperio Lotharij discernentur. Ea vero pars Galliarum, quæ vtrique regno interiecta vtrumque ceu limes dirimeret, à Lotharij nomine tum primum Lotharingiæ vocabulum acquisiuit.

Lodouicus Lotharium primogenitum fil. Italiæ regem imperijque consortem fecit: Pipinum secundo natum Aquitaniam: Ludouicum Iuniorem Bauariæ Reges designauit. *Æmil. lib. 3. Blond. l. 2. dec. 2. Crantius lib. 2. c. 25.* Quæ diuisio, licet sacramentis Optimatum imperij confirmata, mortuo patre maxima bella & cruentas strages peperit, vt nulla maior cædes legatur apud Francos vnquam extitisse. *Gagui. lib. 4. & Nauclet. in Chron.* verum aliquantò post initio fœdere aliter inter se & Carolum Caluum regnum diuidunt.

EUGENIVS eruditione, facundia & sanctitate clarus, in pauperes liberalis, exules restituit, & suis sumptibus iuuat: principes inter se pugnantibus hortatus est, vt in Saracenos arma verterent. *Plat.*

Rabanus Maurus Fuldenfis Abbas, & postea sub Leone 4. Moguntinensis Archiepiscopus, Strabus Fuldenfis Monachus primus coaceruator Glossæ ordinariæ, natione Gallus, ex Bergomenfi & Vincentio: Haymo Alcuini auditor, & tertius Halberstatensis Episcopus, S. Ausgarius Episcopus Hamburgensis, qui per monachos Corbeiensis monasterij, Danos & Ericum siue Herioliæ eorum regem conuertit. Amalarius Treuerensis, Ansegisus abbas Lobiensis, Ionas Aurelianensis, qui contra Claudium Taurinensem episcopum de imaginum cultu disseruit, Theodorus Studites, qui ad Paschalem pont. scripsit, item ad michaëlem Imp. Bellator, Hamulus Lugdunensis Latine & Hebraicè doctus, Angelomus, viri celebres & scriptores Ecclesiastici. *Trit. Krant. lib. 2. cap. 25. Sigeb. in Chron.*

Suetia & Dania tunc primò fidem Christianam profiterentur. *Anno. lib. 4. cap. 11. 4. Sigeb. Saxo Grammat. lib. 9. de Dania.* At paulò post à fide deficiunt.

Ibbo Remorum episcopus, Danis per vnam ætatem cõcionatur. *Annal. Franc.*

Strabus Chronicon Hirsaugiense inceptit, quod postea alij continuarunt. Eius auditor Ruthardus floret.

Pauliciani & Athingani Manicheorum noua secta, è Gentilismo, Christianismo & Iudaismo, præcipuè in Phrygia &

Anni mundi.

Hispaniæ Rege quadragésimo primo Alphonso Casto deinde Ramiro, an. 7.

Angliæ Egberto.

4908.

CONCIL. Aquisgranense primum & secundum pro canonicorum regula, & contra Iconomachos. *Plat. Sigeb. Lib. Concil. Valefrid. Strabo lib. De exordi. & increm. rerum Eccles. c. 8. Aimoin. lib. 5. ca. 10. Nauch. collocat sub Gregor. 4.*

820

4911

Romanum Episc. 30. in quo Paschalis accusatus se purgavit. *Plat. Sigeb. Blond. dec. 2. lib. 2.*

823

102.

824

4912

EUGENIVS II. cog. pater pauperum, an. 4. mens. 6. dies 24.

828

4916

Vacat dies 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio.

Principibus.

Michaële 3. Balbo Iconomacho Oriët. Imp. nonagesimo.

Ludouico I. Pio cum fil. Lothario Occid. Imp. & Franc. Reg.

Ahan Æthiopiæ, an. 4.

Abdala 3. Babyl. & Persiæ.

Anni christi.

Anni christi.

Abderamene Hispaniæ Miramolins.

Anni mundi.

Lycaonia. Zon. & Diacon. continuator. Iftis Michaël Balbus er. fauit. *Ibid.*

HVMANA.

Hispaniæ reg. Ramiro quadragésimo secundo.

Angliæ Egberto.

Schisma 10. Zinzinus in schismate contra Eugenium à quibusdam creatur fedit dies aliquot.

103.

* VALENTINVS ROM. mens. 1. dies 10.

4916

828

Vacat dies 3.

4916

Patriarcha.

Constantinop. Antonio.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Arada Æthiopiæ.

104.

d GREGORIVS III. (alias Leo 4.) Rom.

4916

844

an. 16. Vacat dies 15.

4932

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio, deinde Ioan. 6. an. 6.

Methodio confessore, an. 4. mens. 3.

Principibus.

Eisdem imp. & Theophilo Iconomacho, an. 13. Orient. Imp.

Arcada Æthiopiæ, deinde Aladana, an. 4. Alameda, an. 6. Tabena.

HVMANA.

Post Abdalam 3. in quatuor Tetrarchias, imperium Arabum Saracenorum sic diuisum est vt in Perside, Mesopotamia, Syria & Ægypto quatuor reges per vim creati, eam Monarchiam, quæ annos propè ducentos perdurauerat, conuulserint. *Theophanes Isaurus, Anastasius Bibliothecarius, Sigebertus sub an. 830.*

Aliqui Mahometem quartum ei suggerunt, per. 40. annos vsque ad an. 871.

FESTVM omnium Sanctorum iam ante 220. an. institutum Romæ, monente hoc pontifice, & consentientibus vniuersis Episcopis, Ludouicus imp. in Gallias & Germaniam inuexit. *Sigeb. Guil. Nang.*

In Germaniam veniens in Synodo Aquisgrani sedit, Lud. Pium & eius filios reconciliauit. *Plat. Sigeb. Auent. l. 4. Gregoriopolim contra Saracenos struxit. an. 836. Sigeb.*

Aimoinus siue Annonius monachus, & notarius monasterij S. Germani Parisiensis, historiam Francorum ad hæc tempora conscripsit. *Ipsel. lib. 4. cap. 113. & alias sæpè.* Certissimum argumentum falso ei adscribi integrum librum quintum: cum contineat historias vsque ad annum, 1165.

Christianus siue Druthmarus Aquitanicus. *Trib.*

An. 843. Theodulphus Abbas Floriacensis profas & versus, qui in Ecclesiis cantari cœperunt, composuit. *Sigeb.*

HVMANA.

Saraceni, qui Italiam & Romam afflixerant, Vaticano di-

repto reuersuri in Africam, tempestate oborta naufragium faciunt, an. 834. *Martinus in Chron. Ransulph. libro quinto cap. 30. Massens.*

Circa 838, qui erat Ludouici Pij vigesimus tertius, Nortmani ad fines Hollandiæ & Galliæ primum appulerunt, qui multis postea annis hinc inde cum valido exercitu vagantes, multa mala perpetrarunt: donec ab Arnulpho Imp. funditus delerentur, an. 895. *Tritem. in Chron. Hirsang. Sigebert.*

An. 839. Ennicus Arista victus est, & appellatus rex Nauarræ primus, & ab eo reliqui omnes. *Vasens.*

Alphonso 3. cog. Magnus regnum Hispaniæ adit an. 841. *Idem.*

Theophilus quinques congressus cum Saracenis, in Asia Romanas prouincias vastantibus, bis victor rediit: ter cæditur. *Zon. tom. 3.*

Saraceni cum non possent à Sicilia expelli, Ludouici exercitus duce Bonifacio, ex Italia in Africam irruit, magnamque stragem edidit, Afris prælio victis an. 828. Quo moti è Sicilia ad Africam tuendam, recesserunt. *Sige. Naucl. Genera. 28.* fuerant autem in Siciliam euocati ab Euphemio, qui Monacham duxerat. *Zon. tom. 3.*

An. 844. ex Africa redeuntes, Beneuentum occupant. *Sigebert.*

Mahometes Hispaniæ Miramolinus, motam à patre Abderamene persecutionem continuat. Nostros tributis affligebat, quorundam Christianorum eius voluntati fauente nequitia. Si tamen Christiani & non potius operarij iniquitatis appellandi sunt, qui vt priuilegium Chirographa exigendi obtineant, sortem Domini à rege mercantes, importabili census onere colla aggrauant, &c. *D. Eulogius in memoriali Sanctorum lib. 3. cap. 5.*

VI R fuit pius, primusque Pontificum mutauit nomen suum. Nam antea Osporcius appellatur. *Plain.* Successores Magna ex parte id sunt imitati.

Ex Analtasio Bibliothecario, qui hoc vixit tempore, contrarium elici docet Onuphrius. Eum scilicet Sergium ante Pontificatum vocatum fuisse. Et Iohannem. 12. priscum nomen primum omnium mutasse, cum ante Pontificatum Octavianus diceretur.

Nec istud est abrenunciare baptismo, in quo nomen solet baptizato imponi, vt cauillantur Centuriatores. Nam nomen prima impositio, non est de essentia baptismi. Sed nec Paulus abrenuntiavit Baptismo quando se sic appellauit, multo post baptismum, neglecto veteri Saulis nomine, nec circumcisioni Petrus, quando nomen Petri siue Cephæ, à Christo sibi imponi passus est, abiecto vetere, &c.

Lotharium coronauit, Ludouicum eius filium regem Longobardorum designauit, Ludouici filios de regno digladiantes, ad pacem per legatos perduxit: & regni partitionem approbavit. *Crantzius lib. 1. cap. 33. Metro.*

H V M A N A.

Austrasia ab Lothario Imp. qui ei imperabat, Lotharingiæ nomen obtinuit. *plat.* Falluntur qui scribunt eum fuisse regem Franc. & Imp.

Galliæ pars ab Oceano Britannico vsque ad Mosam fluium, ex quo cessit Carolo Caluo, post diuisum regnum inter fratres, deinceps obtinuit nomen Franciæ. *Sigeb.*

Radulphus iuxta quosdam primus Aquitaniæ Dux, cum antea esset Regnum.

Ragenarius dux Normanorum, qui ann. 846. Parisiis Diui Germani monasterium diripuerat, magnificè sese efferens ob

Anni mundi.

Abdala, deinde Mahomete, an. 40. *Babyloniæ & Persidis.*

Abderamene deinde Mahomete, an. 35. *Hispaniæ Miramolinis.*

Hispaniæ rege quadragesimo secundo Ramiro, deinde Ordonio, an. 10. *Alphonso 3. cog. Magno, an. 46.*

Angliæ Egberlo, deinde Eteluuolfo, an. 20.

CONCIL. Rom. Plat.

Aquisgranense.

105.

4932 c SERGIUS II. Rom. 844
an. 3.

4935 Vacat mens. 2. d. 15. 847

Patriarcha.

Constantinopoli Methodio confessore.

Principibus.

Theophilo Orient. Imper. 91.

Lothario Occid. Imp. an. 15.

Carolo 2. Caluo eius fratre, an. 36. *Franc. Reg. 21.*

Tabena Æthiopiæ, mox Caleb, an. 4.

Mahomete Babyloniæ & Persidis.

Hispaniæ Miramolinis. Mahomete.

Alphonso. 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragesimo tertio.

Eteluuolfo Angliæ.

Anni Christi.

Anni Christi.

106.

847 f LEO III. (Sigeb. 5.) 4935
Rom. an. 8.

855 Vacat dies 15. 4943
mens. 3. dies 6.

Patriarcha.

Constantinop. Ignatio, an. 16.

Principibus.

Eisdem imp. & Theodora cum fil. Michaelae 4. an. 13. *Orient. Augusta.*

Caleb Æthiopiæ, mox an. 7. *Gabra-Maschel.*

Mahomete Babyloniæ & Persidis.

Mahomete alio Hispaniæ Miramolinis.

In Occidente eodem imperatore & Francorum rege.

Alphonso 3. cog. Magno Hispaniæ reg. quadragesimo tertio.

Eteluuolfo siue Adilulpho Angliæ rege 2.

CONC. Romanum Episc. 47. siue 64. *Plain.*

Anni mundi.

victoriam subito concidit, & post triduum effluit. Socij vero eius plerique disenteria perierunt. *Quintus Annonij cap. 20.*

Post annos septem, alia Normanorum manus, per mare Britannicum ostia Ligeris ingressa: Nannctum urbem inuadit, Turonum & Andegauiam occupat. Sed tandem cum annis, 20. Franciam vexassent, in patriam suam reuersi in sese inuicem mutuis cædibus, adeo saeuierunt, vt de regia stirpe tantum vnus puer remanserit. *Sigeb.*

Michaël. Imp. cum adoleuisset, matrem omni potestate priuatam in monasterium relegauit, relictam ab ea in ærario pecuniam in luxum, crapulas, ludos, mimos, adultores profudit, eo redactus inopiæ, vt vestes etiam regias videret. Basilium Macedonem, à quo postea interfectus est, cuius opera in domandis & exercendis equis vnus erat, Cæsarem creauit, tradita ei in vxorem concubina Eudoxia. *Zon.*

f LEO 4. vir sanctus, precibus abegit Basiliscum è templo Diui Luciæ precibus: & victoriam de Saracenis obtinuit, non sine armis tamen.

Pedes eius populus exosculatus est more antiquo, inquit Platina.

Mœnia vrbs refecit, 15. turres addidit. Vaticanum montem, in quo sita est Basilica Diui Petri, aucto murorum ambitu adeo cinxit, vt vrbs Leoniana diceretur, nostro tempore Burgus S. Petri, Pontificum Romanorum perpetua sede & principis Apostolorum basilica clarus. Cuius sunt septem portæ. Nam vrbs mœnia, quæ nostra ætate 14. millia passuum complectuntur, portas 20. habent. (Ex quibus, 13. sunt vrbs Romæ, septem vrbs Leonianæ) Turres autem vel integras vel semifractas. 367. *Onuphrius in sua Roma.*

Instituit, ne in presbyterio seu choro laicis esse liceret, quo tempore Missarum solennia celebrantur. *Sigeb.* iuxta ecclesias iussit claustra seu scholas construi, in quibus Ecclesiastic. clerici imbuantur disciplinis. Leopolim, in qua Centumcellenses propugnaculum, contra Saracenos statuerent, ædificauit. *Liber pontif.*

Præter alia miracula, Saracenorum naues, precibus excitata tempestate in mari submersit. *plati. & alij.*

Sub eo, an. Dom. 850. tres Arabum persecutiones in Hispania contigerunt intra decennium, quas tribus libris describit D. Eulogius Cordubensis, qui in illis occubuit. Regnabat in Hispania latè persecutionis auctores, Haldaragman huius nominis 3 & filius postea Mahomet. *Rasis Maurus de Arabum historia.*

Recastredus interea Cordubensis episc. iussu Tyranni, Dei Ecclesiam misere conturbat, & Eulogium in carcerem conicit. Quia nimirum Martyres cohortabatur, & ad Martyrium incendebat. *Ex eius vita per Aluarum scripta.*

Georgius Syrus illuc cucurrit, ad Martyrium è monte Sina, sed persecutiones cessasse reperit. *Ipsè epist. ad seruos Dei filios 5. Sabæ quingentos, apud Eulogium lib. 2. memorialis Sanctorum.*

Anastasius presbyter Cardinalis S. Marcelli, & Bibliothecarius Rom. Ecclesiæ in Rom. Concilio, ab officio & sacerdotio deponitur: quod parochiam suam annis quinque contra canones deseruisset. *plat. Luitprandus.*

Adilulphus, seu Athulphus Rex Angliæ in sulam suam voto tributariam facit pontifici, abundantius, quam fecerant superiores Reges, Inas, 11. Anglorum siue Occiduum Saxonum Rex, & Offa Merciorum Rex, an. Christi 740. *Polyd. lib. 4. & 5. Angl. & Sabelli.*

Theodora iussit SS. Imagines in templis restitui. *Zonar. in Theodor.*

Sub Theodora & Michaële Theophylactum Burgariæ

episcopum aliqui ponunt, rectius aliquanto inferius, ut suo loco ostendam.

Ieron Anglus in Hollandiam Euangelium ferens à Tyrannis occiditur.

Theoda Sueuica an. 848. se prophetissam mentitur, & extremum diem certò definit Moguntia palo alligata verberibus afficitur & in exilium mittitur. *Sigeb.* Egnatius lib. 2. eam à filio Michaëlis imp. in monasterium detrusam narrat.

An. 849. Godescalcus Belga errores quosdam seminat. *Sigeb.* præcipuè de prædestinatione è libris D. Aug. male perceptis. *Raba. epist. ad Euerard. comitem.* Cucullam abiecerat, Rabano in Synodo imponens, quod se inuitum Monachum fecisset. *Hatto ad Orgarium.*

Liparam insulam, an. 851. Saraceni occupantes Diui Bartholomæi ossa dispergunt, *Sigeb.*

Pauliciani hæretici cum Saracenis coniuncti, multas clades imperio inferunt. *Zon. tom. 3.*

Nicolaitarum hæresis repullulat. *Sigeb.*

Sub Ludouico 2. Monachi aliqui è cænobio Corbeiz, per Vandalorum prouincias transeuntes, ad Rános seu Rugianos (qui habitant in maris corde) veniunt & eos Christianos faciunt. *Helmod. in Chron. Slau. cap. 6.*

Idiota (nam aliud eius nomen ignoratur) Lupus Seruatus, Theophanes Nicenus, Theodorus fr. Hymnographi apud Græcos, Ido Pancburgensis, Freculphus Lexouienfis, qui scripsit historiam rerum gestarum ab initio mundi vsque ad Bonifacium D. Gregorij successorem, Ansegisus Senonenfis, Notgerus, Rambertus, Vvandelbertus, Salomon Baro. *Triib.*

Methodius inter Morauos, Sclauos & Polonos ecclesias colligens inuenit characteres literarum Vandalicarum & sacra multa in vulgarem sermonem conuertit. Claruit à tempore Lud. Pij vsque ad Arnulphi imperium, nisi duo fuerint eius nominis. *Auent. lib. 4.*

Cyrellus frater impetrauit à Pontifice, ut sibi Slauonica vsus, in aliquibus sacris aliquandiu concederetur. *Aenam Syluius Boem. hist. cap. 13.*

Igmarus siue Hincmarus Rhemenfis Archiep. librum de variis capitulis Ecclesiasticis, hoc tempore scripsit contra Igmarum Laudun. qui infantes baptizari prohibebat.

H V M A N A.

Classis Arabum Venetâ & Constantinopolitanam vicit, Dalmatiam inuasit. Anconam vi captam spoliatamque incendit.

Nortmanni, siue Dani, è Cimbrica Chersoneso egressi Frisiam, deinde Gallias bellis infestant, Aquitaniam & eius metropolim Burdegalam, Pictauos, Sanctones, Aurelianenses, Turonenses, Parisientes, & multa alia oppida depopulantur. *Æmyl. lib. 3. Blond. lib. 2. dec. 2.*

Saraceni Cycladas insulas populantur, multis Christianis partim cæsis, partim in captiuitatem abductis, quòd à Michaële Imp. essent deserti. *Zon. tom. 3.*

Post Leonē 4. Recentiores, præsertim hæretici, nominant quendâ Ioannē 8. siue ut Sabellicus inscribit, septimū Anglicum, vel iuxta alios, Moguntinum, quem nugantur ementito sexu partim sedisse annum vnum, mens. 1. di. 4. partim an. 2. & semis. Nam mendacium non sibi constar. Esse autem fabulam multis argumentis euinci potest. Primum qui hoc tradunt, omnia ponunt incerta. Nam aliis dicitur, Ioannes septimus, aliis octauus. Aliis Anglicus, aliis Moguntinus. Aliis annum vnum, aliis annos duos fedit. Sed nec Ioannes

Anni mundi.

Anni Christi.

Moguntinum, in quo Godescalcus hæreticus damnatur. *Sigeb. & Bernard. de Lussemb.*

107.
4943 g BENEDICTVS III. 855
Rom. nolens & inuitus PP. creatus, an. 2.
mens. 6.
dies 9. 858
Vacat dies 15.
Patriarcha.
Constantinopoli Ignatio.

Septimus

Anni Christi.

Anni mundi.

855

4943

Septimus esse potuit, quia Græcus ille erat & hanc temporis centum sexaginta an. præcessit. Nec Octauus, quoniam illæ Romanus erat & decem annis præfuit.

2. Nullam huius mentionem faciunt, qui ordine proximè sunt secuti historici, & à quibus omnem Pontificum historiam habemus, Anastasius bibliothecarius, Ademar, Luitprandus, Regino, Hermannus Contractus, Lâbertus Schanaburgensis, Otho Frisingensis, Conradus Abbas Vîpergensis, Leo Hostiensis, Ioan. Cremonensis.

3. Soli Marianus Scotus & Martinus Polonus ante 300. annos, anno scilicet Do. 1320. rem euulgarunt. Nam quod Sigebertus id videatur dicere, fictum est, eique insperum, ut fidem faciunt tum antiqua eius manuscripta exemplaria, in quibus nihil tale reperitur, tum Chronica Guilliel. Nangiaci, in quibus, cum totus liber alioqui Sigeberti exscriptus sit, hoc vnum desideratur.

4. Quin nec Martinus Polonus nec Platina, nec alij post eū, ut veram & certam historiam, sed quasi ab incerto rumore & obscuris auctoribus acceptam referunt: & tam variè, ut vix duo inter se de circumstantiis conueniant.

5. Sed nec apud eundem Martinum nec reliquos historicos vllum vnquam fecit numerum, aut in catalogum Pontificum introit, quòd Ioannes, qui apud omnes septimus natione Romanus multo ante extiterit, anno videlicet 703. Ioannes qui apud omnes octauus idemque Romanus, sederit 20. annis post, id est an. 874. vltimus verò Ioannes, sit constanter vigesimus tertius vel vigesimus quartus, quem isthac non omilla, oporteret saltem ab istorum aliquo appellari vigesimum quintum anno 1410. Quæ tamen diuersitas, apud nullos hinc incæpit, sed ab annis centum inferius, ab anno scilicet nongentesimo quinquagesimo quinto in Ioanne duodecimo, ut illic docebitur.

6. Auentinus lib. 4. Annalium Fabellū esse asserit à Theodola nobili scorto ortam Ego, à recentioribus adulatoribus, in Romanæ sedis odium, dum post dissidium inter Romanos Pontifices & Imperatores Germanos excitatum, Imperatorum gratiam inire, ab eis opes & honores consequi velent.

7. Est enim ratio hæc ineluctabilis. Leo nonus epistola ad Michaëlem Constantinopolitanum & Leonem Acridanum episcopos, anno à Passione millesimo & vigesimo, ut ipse scribit cap. 5. i. post annos centum septuaginta, inter cætera argumenta, quibus eleuat authoritatem Constantinop. litanae sedis, eam negat comparandam in puritate, integritate, gratia à Deo accepta cum Romana, quòd scemina in illa sede aliquando federit. Proculdubio non hoc argumento vsus fuisset, si intellexisset tale aliquid aduersum Romanam Ecclesiam, cuius puritatem tuebatur, posse obiici. Verba eius sunt cap. 13. Absit autem, ut velimus credere, quod publica fama non dubitat asserere, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, ut Eunuchos, contra primum S. Niceni concilij capitulum, passim promouendo, *sceminam in sede pontificum suorum* sublimasset aliquando. Hoc tam abominabile scelus, detestabileque facinus, & si enormitas ipsius, vel horror, fraternaue beneuolentia non permittit nos credere, considerata tamen incuria vestra erga Sanctorum censuram canonū, qui Eunuchos in aliqua parte corporis imminutos, non solum ad clericatum, sed ad pontificatum etiam indifferenter & solenniter adhuc promouetis, fieri potuisse pensamus.

8. Denique tempus quod illi ascribitur, non habet locum, iuxta Anastasij bibliothecatij computationem, qui tamen hac vixit atate, & vitas Romanorum pontificum descripsit: vsque ad Nicolaum primum pontificem proximū: cuius creationi

Principibus.

Michaele solo Orien. Imp. nonagesimo secundo.

Lothario monasterium sponte ingresso, Ludouico 2. an. 21. Occid. Imp.

Carolo 2. Caluo, an. 36. Francor. Reg. vigesimo primo.

Constantino Æthiopiae, deinde Bezaagher.

Mahomete Babyl. & Persidis.

Mahomete Hispaniæ Miramolino.

858

4946

non modo interfuit, imo & Adriani, & Ioannis octavi, ut ipsemet nominat, verum etiam docuit post Leonem 4. Sedem dies tantum quindecim vacasse. Benedicto 3. mox creato & magnis motibus exortis, propter electionem à Lothario sedatis.

9. Anastasius inquam horum temporum oculus historicus his verbis. Sanctiss. Leo Papa. 4. obdormiuit in Domino. 16. calend. Augusti, sepultus ad S. Petrum cessauit episcopatus dies 15. Quo mortuo, mox omnis clerus Romanæ sedis, vniuersi proceres, cunctusque populus ac Senatus congregati sunt Domini clementiam exorantes: ut beatificum illis in omnibus demonstrare dignaretur pastorem, qui Apostolatus culmen regere valeret tranquille. Qui diuinitus æthereoque lumine inflammati, vno consensu, vno conamine, Benedictum pro tantis, quibus pollebat sacris operibus, Pontificem promulgauerunt erigere. Miro verò vniuersa & alacri studio plebs, & populi cætus ad Callisti titulum properantes, eum cum hymnis & canticis spiritualibus ad Patriarchium Lateranensem perduxerunt, & ut moris est in Pontificali folio collocarunt.

Ita post Leonem non Ioannes fœmina, sed Benedictus statim successit. Valeant igitur, qui aniles nugas de quadam statua fœminæ, & sede stercorearia iactitant.

Deinde fingite Centuriatores hoc verum esse, ac mulierem fraude, ementito sexu, detestante mundo aliquandiu extitisse Romanæ Ecclesiæ caput, an id magis ridiculum, quàm quod vos probatis, laudatis, defenditis, Reginam Angliæ palam, aperte, videntibus, scientibus patientibus vobis (ò portentum, ò scelus) Anglicanæ esse dicique caput.

Tum & hoc erat monstrum, quo portendebatur emersuros in Romana Ecclesia impuros hæreticos. i. Centuriatores & Caluinitas, qui facerent fœminam Anglicanam, siue illa esset meretrix, siue non in suo regno Papissam Ecclesiæque caput.

Quæ res vt Naturæ monstra, ita Sed. Apostolicæ nihil præiudicij affert. Nam tunc omnia perinde habenda sunt, ac si toto illo biennio Sedes vacasset. Vnde ab ea Ordinem, Beneficium, vel aliquid spirituale sunt consecuti denuo id debuere consequi: & ex integro repetere, quòd illa ad conferendum nullum ius nullamque potestatem habuisset. An fraus, an perfidia hominum fidem Dei euacuere potest? Rom. 3.

[Illam fraudem Satanæ, ab hæreticis in Creatoris contumeliam, & saluatoris dedecus excogitatum terribissimo libello, Doctissimus vir D. Raymuntius Reginus Consiliarius, pietati & fidei Catholicæ defensor accerrimus, validissimis argumentis eluminavit, ac ex omni horum memoria deleuit.]

Benedictus lachrymans, diu reluctatus & inuitus pontificatum suscepit, Egrotos inuisit, pauperes aluit, calamitosos consolatus est, viduas & pupillos defendit. Clericos ad honestè incedendum & viuendum compulit. *Martinus Polonus Platinus.*

HVMANA.

Petronas Michaëlis dux Amer Saracenorum ducem in acie interficit. *Zon. tom. 3.*

Piaustus plebcius longam principum, regumque Poloniæ posteritatem per multa sæcula vsque ad Cazimirum Magnū propagauit circa tempora Ludouici Balbi regis Germaniæ Ludouici Pij F.

h NICOLAVS Sanctissimus, beatissimus, Zelo feruentissimus, Denique post B. Gregorium vsque in præsens, nullus Romanorum præsul, illi videtur æquiparandus. Regibus

ac Tyrannis

Anni
mundi.Anni
Christi.

Alphonso 3. cog.
Magno Hispaniæ rege
quadragésimo tertio.

Eteluuolfo Angliæ se-
cundo, & per ordinem
Edelbaldo mens. 6. El-
deberto, an. 5.

CONC. Tricenense. tom. 2.
concl.

Schisma II.

Anastasius 3. contra Bene-
dictum sedit dies aliquot, non
longè post coactus abdicauit.

108.

4946 h NICOLAVS I. 858
magnus & pientissi-
mus Rom. absens &
inuitus eligitur, an. 9.
4956 mens. 7. di. 13. 868
Vacat mens. 7.

Anni
Christi.Anni
mundi.

Patriarcha.

858 Constantinopoli Igna-
tio, deinde Photio, an. 7.

4946

Principibus.

Michaele solo Orien-
Imp. nonagesimo secundo.

Ludouico 2. Occiden-
Imp. quarto.

Carolo 2. Caluo Frac.
Reg. vigesimo primo.

Asfa Æthiopiæ, mox
Arma, deinde Gianasfa.

Mahomete Babyl. &
Persidis.

Mahomete Hispaniæ
Miramolino.

Alphonso 3. cog. Ma-
gno Hispaniæ rege qua-
dragesimo tertio.

Edelberto Anglorum
rege quarto, deinde Edel-
redo, an. 9.

868

4956

ac Tyrannis imperauit, eisque ac si Dominus orbis terrarum auctoritate præfuit, piis humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit, impiis & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque auctoritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias (Deo suscitante) nostris temporibus resurrexisset, & si non corpore, tamen spiritu & virtute. *Regi. lib. 2.* Scripsit plures epistolas, vir cathedra illa dignissimus.

Scripta vna epistola ad Michaëlem Imp. longe doctissima, & altera ad omnes Asiæ & Libyæ Catholicos acta legatorum suorum rescindit, & Ignatii patriarchæ depositionem, & Photij consecrationem illegitimam esse pronuntiat. *Zon. tom. 3. & tom. 2. conc.*

Eius decreta in vnum collegit Gratianus, & in aliquot titulos distribuit.

Vualdradem pellicem Lotharij, legatus Nicolai Pap. an. 864. excommunicat. *Sigeb.* Ipse autem epistola Lotharium monet vt ab ea abtineat, ni & ipse velit excommunicari. *Regi. lib. 2.* Legatos in Galliam misit, qui renuntiarunt se nullum sapientem episcopum in toto regno Lotharij inuenisse, qui in canonicis esset institutus disciplinis. *Regi. lib. 2.*

Epistolam, quam post Pantaleonem, Centuriatores nomine S. Hilderici Augustani Episcopi ad Nicolaum 7. pro clericorum coniugiis afferunt, esse fictitiam, à uemine citatam, nulli cognitam, tempori non congruentem docet. *Spencam lib. 1. de continentia. cap. 12.* Nam Hildericus 70. minimum annis fuit Nicolao posterior. *Infra.*

Contra Nicolaum Photius patriarcha Const. concilium habuit, ex quo tempore Constantinopolitana Ecclesia à Romana palam discedit, Spiritus sancti processionem à solo patre petulanter defendens. *Nilus li. quodam Græco. mansc.* vbi & docet veterem Romam vsque ad Christophorum Papam cum noua in fide consensisse, qui sedit anno 905.

Ignatio à Barda iniuste patriarchatu eiecto, quòd ipsum ob dimissam vxorem & consuetudinem cum Nuru sua. excommunicasset, Photius successit. Vnde postea secuta magna turbæ, Basilio restitutionem Ignatii iuxta canones procurante, *Zon. tom. 3.* Photio libros contra sedem Apostolicam scribente, *lib. Pontif.*

An. 858. Dæmonium, quod iam triennium in pago Camonti, non procul à Bingio, suis præstigijs Moguntinam ciuitatem & vicinos incolas affligebat Sacerdotes Moguntini litaniis & aqua benedicta tandem abegerunt. *Sigeb. Auent lib. 4. Annal.*

Constantinopoli scholas Bardas Cæsar instaurauit, singulis doctoribus publica stipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philosophum. *Zon. tom. 3.*

Hunni & Bulgari olim Christiani, sed à Scythijs victi circa an. 500. in paganismum relapsi, magna ex parte cum suo rege Trebellio (qui paulò post ingressus est monasterium) iterum ab idololatria ad Christi fidem, Sacerdotibus eo à Rom. Pontifice missis conuertuntur an. 866. *synod. Constant. latin Sigeb. & Rbegi. lib. 2.* Ludouici Imperatoris vndecimo. Paulò post quod ea argia esset obnoxia Imperatori Orientis, Græcos ritus suscepit. *Platin.*

Sed cum Trebellij filius ad cultum gentilitatis redire cogitaret, parens e monasterio egressus copias conscribit, & filium capit: atque oculis orbatum in carcerem coniecit sub an. 865. *Sigeb. Zon. tom. 3.* Minorèque filio, in regnum locato: ad monasterium reuertitur. *Chron. Hirsaug.*

Nogierius Sancti Galli abbas, sequentias siue Profas composuit, quas Nicolaus pont. cantari concessit. *Trit. Marty. Polo. Chron.*

Yy

Certis autem in locis, obscuræ & parum Latinæ de industria factæ sunt, ut concentus, & tonus atque adeo sonus esset iucundior Nam musici & cantores in omnibus linguis, id præcipuè obseruant. Quod de suorum Rabbiorum hymnis annotat Elias lib. 4. Bahur. Rad 3.

Slauis & Dalmatæ vna cum Sueropilo suo rege, prædicationibus Cyrilli & Methodij fratrum: Christiani fiunt. *Chro. Polon. Bonfin. lib. 10. dec. 1. Blond. dec. 2. lib. 2.*

HUMANANA.

Tunc regnabat Polonis Semouitius Piaſti filius à quo sequentes Polonorum reges, vsque ad Jagellonem orti sunt: & Silesiæ principes ad hunc vsque diem. *Cro. Polo. lib. 1. cap. 13.*

Quo tempore Suatoplugus Morauorum rex, primùm cum ea gente nomen Christo dedit. *Idem lib. 2.*

In quo & Morauorum regnum finem accepit à Germanis, Vngaris, Boëmis & Polonis disceptum. *Ibid.*

Theodoricus ex genere Regum Francorum, primus comes Hollandiæ constituitur à Carolo Caluo. *Mater histor.*

[Quod hîc appellat, *Matrem historiarum*, alij *Mare historiarum* Intitularant.]

Britanni ingenti numero Gallias ingressi, cuncta fere deprædantur. *Palmer*, ob quam calamitatem Carolus cum rege eorum Heruspoo fœdus inicit, eisque locum habitationis in Galliis concedit. *an. 861. Sigeb. Rbegi. lib. 2.*

Anno 861. incipit historia rerum Moscouiticarum apud Sigismundum Liberum. Tum enim tres fratres Varaij, Ruricus, Sineas, & Trubor, apud Russos Septentrionales dominantur. Mansit autem deinceps imperij Russici sedes Kiouiz. Aliquanto antè apud austriales, quatuor principatus fundarant tres alij fratres: Kius, Sciecus, Torenus cum sorore Libenda. *Chron. lib. 2.*

Anno 869. in agro Brixicensi triduo sanguinem pluit. **i** COMMENDATUR à liberalitate in pauperes, pietate in Nicolaum antecessorem, humilitate (Nam episcopis ministrabat & pedes eorum lauabat) & dono miraculorum. *lib. Pontif. Anton. tit. 16. cap. 1. §. 10.*

A populo & clero electus sine imperatoris consensu. Primus Alfredum sextum Anglorum Regem corona regia insigniuit. *Polyd. lib. 5. hist. Anglic. Qui in Indiam munera ad S. Thomam misit. Vnilielmus lib. 2. de Anglia, cap. 16.*

Et Ozonienſem scholam aperuit, cum nullus eo tempore in toto regno eius, Grammaticæ doctor existeret. *Ranulphus lib. 6. cap. 1. Pfalterium transferre cœperat in linguam suam. Ibidem.*

Tunc primum Græci cœperunt uti campanis, beneficio Venetorum. *sabell. Ennead. 9. lib. 1.*

Valafridus, Otrifridus, qui exemplo Caroli Magni conatus est linguam Germanicam scribere: & regulis grammatices altringere, Vuerembertus, Hardinundus Rabbani auditores. *Irishem.*

Fronto Danorum rex in Britanniam irruit, suorum maiorû ditionem recuperaturus. Vbi & à Christianis, quos subegit, Christianus factus est, circiter an. 870. *Crantius in Dania lib. 4. cap. 15. Filius eius Gurundus siue Gormo, ab Alfredo Britannæ rege captus cum 30 proceribus: & maxima satellitû turba, baptizatur & fortitur Orientalium Anglorum & Northumbrorum prouincias. Vnil. lib. 2. de Ang. cap. 14.*

HUMANANA.

Saraceni ex Alexandria, Ægypto & Africa, in Siciliam ingenti multitudine irrumpunt, & omnia ferro incendiòque vastant. *In Chronico Cassinensi.*

Anni mundi.

4953

CONCIL. Romanum 113 episc. contra duo prouincialia, *Meiense & Aquisgranense*, quæ Theobergam non esse Lotharij legitimam uxorem pronuntiauerat, facta alterius ducendæ potestate. *Plat. lib. Conc. Regino lib. 2.*

Conc. Ro. 2. & 3. contra Photiû &c. Episc. 113. *Plati & Lib. Conc. Rbeg. lib. 2.*

109.

i ADRIANVS 2. doctus & optimus Roman.

mens. 9. dies 12. Vacat dies 12.

Patriarcha.
Constantinopoli Photio, deinde Ignatio iterû.
an. 7.

Principibus.
Eisdem Impp. & regnant. Basilio Macedone, an. 20. Orien. Imp. nonagesimo tertio.

Giarsa Æthiopiæ & post eû Gianscheda. Mahomete Babylo-niæ & Persidis vicesimo sexto Miramolino.

Mahomete Hispaniæ Miramolino, deinde Almudio, an. 2.

Alphonso 3. cog. Magno Hispaniæ rege quadragésimo tertio.

Angliæ quinto Edelredo, deinde Alfredo.
an. 28.

Anni Cristi.

865

868

874

Anni Christi.

868

CONC. Vnormaciense contra errores Græcorum.

870

OCTAVVM vniuersale Concilium Constantinopolitanum 4 episc. 383 siue 300. contra Photiû in maiorem sedis Constantinopolitane. In quo etiam can. 3. latum est anathema contra Iconomachos. Præfuerunt legati **Adriani Donatus Histensis, stephanus Drepanus siue Nephesinus, episcopi, & Marinus Diaconus. Plat. & lib. Conc. Anno lib. 5. cap. 25. Huic in decreto Gratiani multi canones attribuuntur, qui nō extant in exemplari Græco. Hac synodo confirmantur 7. præcedentes generales.**

Acciniacese, cuius acta ab Hincmaro Remensi Archiep. cōscripta.

Pontigonense. Ann lib. 5. cap. 33.

Coloniense. Sigeb.

110.

k IOANNES 8. Rom. doctus, antea Cardinalis, an. 10. dies 2.

Vacat dies 2.

Patriarcha.
Constantinopoli Ignatio iterum, deinde Photio iterum, an. 9.

Principibus.
Basilio Imp. nonagesimo tertio.

Anni mundi.

4956

4958

4962

4972

An. 870. cum Persis bellum gerunt, *Sigeb.*
Carolus Caluus Franc. Carolomanum filium, qui abiecto habitu sacerdotali, regnare moliebatur, cepit & oculis priuauit. *an. 872. Sigeb. Regino, lib. 2.*

870. Gerardum quendam comitem sibi obstrepentem debellat. Hunc Gerardum de Ruffilone, cognominatum, & ab eo Burgundionum comitum originem deductam nonnulli tradunt, quòd cum ei agellus in Prouincia remansisset, Theoderici pater fuerit, cuius filius Falco, à quo Gerardus secundus, qui Vualterum patrem Renaldi primi Burgundiæ Bisuntinæ comitis progeniuit. Etsi alij Gerardum à Ruffilone, malint Caroli Martelli temporibus extitisse.

Quocunque tempore extiterit is videtur cōditor, aut certe Dotator prioratus Semimurensis apud Mandubios in Burgundia, in quo ossa Gerardi diuitis religiose conseruantur, & exequiæ quotannis sollenniter celebrantur, à quo & annulû pronubum D. Virginis è transmarinis partibus habent.

Contra Saracenos & Manichæos pugnat Basilius, & traiecto Euphate terras eorum populatur, & tandem Chrylochiorum eorum principem interficit. *Zon. tom. 3.*

Tarsensium & Melitineorum Saracenorum copiæ, cum Esma eorum Amyra ab Andræa duce cæduntur. *Ibid.*

Inter Saracenos & Græcos, Saracenos & Francos, ab an. 867. ad 873. in Italia ad Beneuentû, Ragusium, Bareos Longobardiæ urbem varia prælia. In illis Sultanus eorum cog. Adalgifus captus Capuamque ductus fraude elabatur. *zon. tom. tertio.*

Ludouicus Imp. contra Normanos & Slauos, in Germania res gerit. *Sigeb.*

Basilis Macedo pecunias publicas, quas Michaël in largitiones exhauserat repetiuit publicato edicto, ut qui ab ipso pecunias accepisset absque iusta causa, eas redderet.

Post Mahometem Saracenorum & Persarum Miramolinum siue Amyram. 25. historici nullum ordine nominant. Sed pro rerum gestarum cum nostris ratione, qui fuit annus Dom. 871. At Hispanorum Arabum Miramolini in Hispanjicis Chronicis nominantur apud Rasin, Rodericum Toletanum, Vafæum.

k SCRIPSIT quatuor libris vitam D. Gregorij Pontificis Romani, ubi se Ioannem Diaconum inscribit. fuit Latine & Græcè doctissimus. *Irish.* Carolum Caluum inaugurauit imperatorem. In Gallia Ludouicum Balbum Francorum regem coronauit. Romam reuersus Carolum Crassum Diademate imperij adornauit. Saracenos parato exercitu, ex Italia & Sicilia profligauit. *Plat. Sigeb. Supplem. Chron.*

In Galliam profectus est, ubi multa gessit. *Annon. lib. 5. à cap. 32. ad 37.*

Tres Imperatores coronauit intra quatuor annos, quod nulli alij Pontificum vnquam contigit, *Æmyl. lib. 3.* Carolum Caluum, Ludouicum, 3. Balbum, & Carolum, 3. Crassum. *Annonium in locis supra citatis & Oitho Frisingens. libro sexto hist. cap. 7. & 8.*

Photio misit pontificalem stolam, humerale indumentum, penulam & sandalia, ut ostenderet se eum in Constantinopolitanæ sedis patriarchatum suscipere. *Ostau. conc. Constantinop. sessio. 4.* Hæc insignia ita postea Patriarchas inflarunt, ut deinceps se Romano Pontifici æquales, interdum superiores dixerint.

In Synodo apud Treas, Flandris primùm ex nemorosis locis ad meliorem cultum perductis, episcopum dedit. *Plati.*

Basilis post Ignatium è viuis sublatus, quem restituerat Adrianus, Photium restituit in pristinâ sedem. Vnde iterum

eam expulit Leo Philosophus, ac in monasterium Armenia-
norum relegavit, in quo videtur mortuus. *Zon. tom. 3.*

Circa an. 875. Russi bello à Basiliò Maced. afflicti pacem
petunt, & Christi doctrinam amplectuntur: post miraculum
libri Euangeliorum ab igne illesi & intacti. *Zon. tom. 3.*

Hoc tempore mota est quæstio, à Fredeuardo equite de
manducatione corporis Domini, sitne illa vera an tropica,
sensibilis an insensibilis, modo corporeo an spirituali, ad quã
Paschasius Abbas Corbeiensis Latinè & Græcè doctissimus,
doctissimè respondit: nonnulla tacitè corrigens, quæ de ea
quæstione Bertamus presbyter paulò antè, minus scitè & cõ-
modè ad Carolum Caluum rescripserat. *E Paschasij libro de sa-
cramento altaris.*

Hinc librum de Eucharistia scripsit Ioan. Scotus, à quo Bè-
rengarius postea videtur suam blasphemiam hausisse. Sed is
lectus in Vercelleni Synodo omnium sententia damnatur.
*Lanfrancum lib. de Verit. Euchar. Et auctor graphiis discipulorum
conficitur. Crinitus de honesta discipl.*

Remigius Anissiodorensis. Io. Scotus (alter à Franciscano
doctore subtili, nam Palmerius videtur confundere) Aristo-
telis moralia de secretis secretorum, siue de recto principum
regimine è Græco in Chaldaicam, Arabicam & Latinam lin-
guam conuertit, & ex eodem Dionysij Hierarchiam in La-
tinum Ludouici iussu, ad quam missa fuerat à Michaële Imp.
Constant. *Sige. Nauic. Franco, Bertamus, Afferius Britannus,
Milo & Hubaldus Galli, Paschasius Corbeiensis. Trib.
Sigeb.*

Carnotensis antistes indutus Camisia interiori D. Virginis,
magnam ædit Normanorum stragem. *Guaguin. lib. 5.*

Anastasius Romanæ vrbis Bibliothecarius, vertit è Græco
in Latinum Dionysij Hierarchiam, & septimam Oecum-
enicam Synodum Nicenam. Hubaldus cantus de multis
Sanctis condidit, qui passim cœperunt cantari. *Sigeb. Henricus
Antissiodorensis. Trib.*

Giselbertus siue quisquis fuit auctor libri, qui inscribitur al-
tercatio Synagogæ & Ecclesiæ Nam Ioan. Scotum vt cœ-
taneum allegat. Suo tempore ibi, vnam tantum Eucharistiæ
speciem exhibitam multitudini declarat.

H V M A N A.

An. 876. Carolus post adeptum imperium, consuetudi-
nes Francorum negligens, Græcos & insolitos amictus affe-
ctabat, & talari Dalmatica indutus & superne Baltheo accin-
ctus, vique ad pedes pendente, capite vero inuoluto serico
velamine, & Diademate superimposito procedebat. *Sigeb.*

An. 874. loeuftæ Galliam depopulantur, quæ vt castrorum
acies turmatim volantes, duces cum paucis itinere vnus diei
præmittentes ad metanda loca venturæ multitudini, circa ho-
ram nonam veniebant, ibique solis ortum expectantes, per
spatium vnus diei aërem velabant, donec ad mare Britanni-
cum peruenientes, ventorum flatu in profundum demersæ
sunt. Vnde secuta pestis & fames, quæ penè tertiam hominũ
partem consumpserunt. *Sigeb. Rheg. lib. 2.*

An. 876. Caroli Calui copiz à Ludouico & fratribus, Calui
nepotibus in Germania cæduntur. Eo itaque fugato tres fra-
tres regnum Germaniæ partiuntur. *Rheg. lib. 2.* Eorũ minimus
Carolomagnus contra Slauos multa prælia confecit, perpe-
tuoque victor regnum suum amplificauit. *Ibid.*

An. 877. & seqq. Gallia tumultibus plena propter Norma-
nos, itémque dissensiones de successore Ludouici Balbi. *Sig-
geb. Rheg. lib. 2.*

Normanni siue Dani totum Angliæ tractũ à Septentrionali

Anni
mundi.

4962

4967

4972

Carolo 2. Caluo, Lu-
douico 3. dic. 2. Balbo,
an. 2. per ordinem Occid.
Imp. & Franc. Regi-
bus.

Carolo 3. Crasso siue
Grosso primo. 2. annis
cum Balbo, postea solo
Occi. Imp. septimo, an.
12.

Ludouico 4. cum fra-
tre Carolomanno, filiis
spuriis Balbi, an. 5. Frac.
reg.

Gianascheda Æthio-
piæ & per ordinem Fre-
sennai, Adasabaz.

Almudio Hispaniæ
Miramolino apud Cor-
dubam, deinde Abdala,
an. 25.

Alphonso cog. Ma-
gno Hispaniæ rege qua-
dragesimo tertio.

Alfredo Angliæ 6.

CONCIL. Trecense. præsen-
tibus Romano Pontifice & Ludo-
uico Balbo Franc. Reg. qui ibi à
Pontifice eligitur Imperator. *Sigeb.
Palmer. & ca. Miror. cum seq. dist.
50. Anoin. lib. 5. cap. 37. In eo
Flandri sunt Torneacensis diocæ-
sis. Plat.*

Macrense. in finibus diocæsis
Rhenensis.

Anni
Christi.

874

879

884

Anni
Christi.

884

885

885

886

879

884

III.
* MARTINVS II.
(siue priori nomine vt
quidam aiunt.) Mari-
nus
Gallus, an.
mens.

Patriarcha.
Constantinopoli Pho-
tio iterum.

Principibus.
Basilio Orient. Imp.
nonagesimo tertio.

Carolo 3. Occid. 7.
Ludouico & Carolo-
manno Franc. regibus.

Aizar Æthiopiæ.
aliis alibi, vt supra.

II2.
I ADRIANVS III.
Rom. an. i. mens.

Patriarcha.
Constantinopoli Pho-
tio iterum.

Principibus.
Eisdem Imperantibus,
& regnant.

Anni
mundi.

4972

4973

4973

4974

parte Tamasis fluuij sibi subiecerunt, postea Galliam repeten-
tes Andegauum urbem occupant. *Gul. Nangiac. ob Ethnicas
tuas impietates vindicandas, passim in templa & Christianos
sæuiunt per Saxoniam, Lotharingiam & Franciam, an. 882.
Helmold. cap. 7.*

Britones mortuo Salomone suo rege, de regno inter se
contententes, à crebris Galliarum incursionibus cessarunt.
Palmer. in Chron.

* MALIS artibus pontificatum adeptus, non diu sedit.
Scholas Saxonum prece Alfredi regis omni tributo rela-
xauit & magnam partem Sanctæ crucis ad ipsum misit. *Ra-
nulph. lib. 5. cap. 3.*

Circiter illum annum Dani grauissimo bello victi, Anglia
excedere coacti sunt, præter eos, qui Christiani fiebant. Nam
& illi manserunt, & eorum rex Gormo Northumbriæ ab Al-
fredo præfectus est. Post annos 5. Rollo Danus Angliam in-
uasit. *Vuilelmus lib. 2. cap. 14. de Angliis.*

Saraceni an. 885. Cassinense monasterium occupant, Ber-
tharium Abbatem ad altare D. Martini maciant, spoliis Ita-
liæ onusti, Garilianum redeunt. *In Chro. Cassinensi.*

Eodem an. Godefridum Nortmanorum ducem post Fri-
siam acceptam Carolus Crassus de Sancto Baptismo succe-
pit. *Sigeb.*

Theophylactus Bulgariæ episcopus. Nam à Photio patriar-
cha Bulgariæ missus episcopus legitur in libro fratrum Prædi-
catorum contra Græcos.

H V M A N A.

Mahometes Albategnius Aratenis, Arabs Mathematicus
an. 884. scribebat librum de motu stellarum an. 743. post
Ptolomæum. *ipse ibid.*

Tum comperit annum solarem, constare diebus, 365. &
quarta diei, minus centesima sexta parte ipsius diei. *ipse cap. 52.
& 53. sui lib.*

Carolus Crassus Æram Christianam, siue annos à Chri-
sto nato primus, suis diplomatibus & epistolis subscripsisse
fertur, indeque exemplum eius desumptum sub an. 888. Cum
Orientales principes, recentis adhuc Basiliensis concilij tem-
pore, ab Orbe condito, iuxta Eusebianam supputationem,
multis annis alioqui redundantem & mendosam suis literis
subnotarent.

Eo Caroli Crassi tempore, circiter an. 884. Normani trans
Daniam populi, in Germaniam & Galliam irrumpere inci-
piunt. Quibus non parum addiderat virium ea Imperij Ro-
mani diminutio, quæ post Ludouicum Pium contigit. Prius
enim est intestinis bellis exhaustum, postea in 4. portiones di-
uisum, dum Lotharius Italiam, Lotharingiam & Burgundiam
possideret, Ludouicus Rhenum & Germaniam, Carolus Gal-
liam, Pipinus Aquitaniam. *Helmold. cap. 7. Chronici slanorum.
Vbi obserua posteritatem Gallorum iure hæreditario posse-
disse Germaniam.*

Alphredus Angliæ rex horas. 24 diei noctisque in tres par-
tes distribuebat, primas octo ad legendum, scribendum, me-
ditandum & orandum, alias octo ad disponenda regni ne-
gotia, reliquas ad corporis sui curam. *Chron. Hirsang.*

INITIO sui Pontificatus ad senatum populũque retu-
lit, ne in creando pontifice, Imperatoris autoritas expecta-
retur, vtque libera essent & Cleri & Pop. suffragia. Quod in-
stitutum à Nicolao i. tentatum, potius quàm inchoatum
fuerat. Moritur collachrymantibus omnibus.

Nonnulli historici secuti Sigebertum, in Chron. post Ma-
tinum PP. nominat quendam Agapitum PP. qui federit an. i.

& inter hunc & Stephanum collocant Basilium, quem voluit sedisse an. 4. Nos sequimur Platinam & magnam partem scriptorum.

HVMANA.

Nortmanni post varias incursiones in Franciam à Carolo Crasso subacti, cum Rollone duce suo (qui postea dictus est Rupertus) baptizantur, & ex contractu matrimonij Ducis eorum cum Gisla filia Simplicis, habuerunt ad habitandam, vltra Sequanam fluuium, Neustriam regionem (quod ea esset rebellis in Francos) eamque ex suo nomine Nortmaniam vocauerunt. *Blond. lib. 2. dec. 2. Guil. Nangiac. an. 888. Sigeb.*

Multi Iudæi præbita & promissa ipsis ab Imper. Orientis pecunia, Christianam fidem amplectuntur. *idem.*

m STEPHANVS eo tempore pontificatum inuit, quo Gallia à Normannis, Anglia à Dacis, Pannonia ab Hungaris, Italia à Saracenis affligebatur. *Sigeb.*

HVMANA.

Sub an. 888. Italiae nouum regnum exoritur per Berengarium in annos 80. siue vsque ad annum Othonis Magni tricimum secundum, qui Adelbertum depulit.

Eius reges fuere Berengarius an. 36. quem postquam contra eum regnasset Guido an. 6. Lambertus an. 5. Ludouicus Bosonis filius, an. 5. Iuannes decimus cotonauit an. 916. 2. Hugo an. 20. 3. Lotharius cum patre an. 12. & solus an. 4. 4. Berengarius 2. an. 4. denique Adelbertus. an. 4.

Supplicium feruentis aquæ & candentis ferri (quod in vsu quæstionum erat) prohibuit. *sa. Consulisti, 2. qu. 5.*

Bulgari ruptis fœderibus bellum gerunt cum Græcis, sed vincuntur à Leone Imp. necnon & Agaræni. *Zon. to. 3. Cedren.*

Saraceni ex Africa in Italiam descendentes, Fraxinetum castrum occupant. Hinc deinceps magno exitio Italiæ esse coeperunt. *Sigeb. Guil. Nang.*

Vsque ad Carolum Crassum & annum 888. iidem erant Gallia siue Franciæ & Germaniæ reges. Nam nostrorum armis perpetuo Germania succubuerat.

Eo mortuo non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.

Vnde multis locis noua regna emerferunt, vt *Burgundicum* siue Iurense à Radulpho inchoatum in annos 142. in transfurense Burgundia, vbi hodie Sabaudia Ducatus & Heluetiorum hodiernorum pagi. *Arelatense* ab Alpbis ad Rhodanum vsque, cui Boso præfuit (Viennæ præsertim.) *Italicum*, cui Lambertus Vuidonis filius, deinde Ludouicus eoque depulso Berengarius, *Lotharingum*, cuius primus rex fuit Zuedibolchus.

Et ducatus, vt Burgundicus. Hinc ab eodem, an. 888. i. initio imperij Arnulphi & regni Gallici Odonis, annos Richardi primi sui ducis, & sequentium Burgundi incipiunt.

Carolus enim Crassus propter ignauiam, & quod Nortmannis Gallia partem concessisset, regnumque imminui passus esset ab optimatibus regni circa an. 890. repudiatus est. *Sigeb. & copiosius Otho Frising. Chr. 6. c. 9. l. 5. c. 42.*

Ab Ordonio Hisp. rege, ob ipsius in suos comites iniurias Castilia prouincia deficit & Iudices duos creat. *Vas.*

n Hic Arnulphum Carolomanni filium Imperatorem coronauit, Carolo Crasso à Francorum principibus remoto & à suis deserto, eo quod non animaduertisset in Normanorum duces captos, sed cum muneribus dimisisset in Reip. perniciem. *Rheg. lib. 2. Blond. lib. 2. dec. Sigeb.*

In eius electione Romæ magnum exitit diffidium.

Commandatur

Anni
mundi.

4974

4980

4980

4986

113.

m STEPHANVS 6.
dictus 5. Rom. an. 6.

dies 11.

Vacat dies 5.

Patriarcha.

Constantinopoli Ste-
phano, an. 7.

Principibus.

Leone 6. Philosopho,
an. 17. Orient. Imp. no-
nagesimo quarto.

Carolo Crasso 3. Oc-
ci. Imp. & Franc. Rege
ad Eudonem siue Odo-
nem seu Othone Frac.
Reg. vsque.

Aizar Æthiopia, de-
inde Delnabad, an. 4.

Abdala Hispania
Miramolino.

Ordonio 2. Hispania
Rege, an. 8.

Alfredo Angliæ 6.

CONCIL. Colonienſe. Tom.
2. Concil.

Vnormaciense. *ibid.*

Moguntiacum.

114.

n FORMOSVS RO-
manus. an. 5. mens. 6.

Vacat mens. 2.

Anni
Christi.

886

892

892

898

Anni
Christi.

892

898

Anni
mundi.

4980

4986

Commendatur à sanctitate à Luithprando Ticinensi, qui de eo multa scribit li. 1. hi. c. 1. & 8. vt & Ab. Vpergentis.

A S. Petro ad hunc vsque nullus creatus est pontifex, per annos plus minus 900. qui non per omnium ordinum Ecclesiasticorum gradus ad Diaconatum, vel sacerdotium saltem, in Romana ipsa Ecclesia non ascendisset. *Onuph.*

Primus enim omnium Rom. Pontificum Formosus ex aliena Diocesi factus est, cum ante ipsum non nisi ex presbytero vel Diacono Cardinalibus creatus esset. *idem.* Sed hæc observatio falsa est, vt pleræque eius alia. Telephorus enim à Petro 9. ex Anachoreta, Dionysius 26. ex Monacho Pontifex est institutus, &c.

Negligentia Episcoporum multi Abusus irreperunt in Ecclesiam, qui propter bella non poterant reprimi. *Itam.*

Hundæus Normanorum rex fidem amplexus, à Carolo de baptismo suscipitur an. 896. *Sigeb.* ab Auentino Huntho & Rollo.

Hatto Abbas & Moguntinensis Archiepiscopus. *sig.* Constantinus Afer.

Alanus Britonum rex, quod Normanos vicisset, duodecim eorum millibus cæsis, decimas Deo & B. Petro Romanam misit. *Rheg. lib. 2. Sigeb.*

Cyillus Morauorum præsul Suatocopum regem Morauiz ad fidem Christi perduxit. *Aeneas Syl. histo. Poemica, c. 13.*

Saraceni Taupominum & Lemnū insulam occupantes, crudeliter in Christianos sauiunt *Zon. tom 3.*

Ioan. Marius siue Meyerus. 2. parte præptuarij Concil. scribit quidem Synodum præsulum Gallia, præsidibus Ioanne & Paschali legatis Formosi Pontificis Viennæ Allobrogum, siue Delphinatus celebratam autoritate Ludouici Balbi, sed vt multis aliis in locis, sic hic nimium credulus fuisse viderur. Nam certū est ex Sigeb. Naclero, & aliis omnibus Ludouicum Balbum obiisse an. 880 nec potuisse attingere Formosi tempora. Quod annotatum esto aduersum istos, qui satis impudenter istud Concilium proferunt contra Ecclesiasticum cœlibatum.

Hic Pontacum iniquè taxat Nicolaus Viguierius, in Burgundionum Chronico, vestrè autem, ne istius præsentis fictique concilij fides ex inscriptionis errore conuelli possit, Marium corrigat, dum in eo legendum cenſet, *Authoritate Ludouici regis Bosonis filij* (qui Arelate sedem regni habebat.) Nam primum hoc pro suo ingenio facit, deinde in hæresis salebras se conicit, dum ficti concilij fidem ex inscriptionis temeraria correctione, contra Ecclesiam asserere conatur.

HVMANA.

Odo, quem Franci neglecto Carolo Ludouici Balbi filio sibi præferant, Danos ad Axonam fluuium vicit, & Vualterum seditionem molientem oppressit. Cum autem in Aquitania Ramnolfum & fratrem eius Ebulonem ac alios rebelles domaret, Carolus in regnum paternum à Francis reuocatus & à Falcone Remensi inunctus an. 894 contra eum arma capit, sed frustra, etiam si ab Arnulpho Imp. auxilia obtinisset. Quare non nisi Odone mortuo, ad Francorum regnum rediit post annos tres. *Rheg. lib. 2.*

Liliorum insignia ab hoc instituta & vtrpata primum quidam narrant.

Zuenteboldus Arnulphi filius Lotharingæ rex, Lugdunum obſedit & Treuirim occupauit. *Sigeb. Rhegi lib. 2.*

Carolo Crasso regnante Berengarius & Guido Itali, inter se clam partiti fuerant regnum: & cesserat Berengario Italia, Guidoni Francia. Mortuo illo Berengarius Italiam occupat.

Guido Romam abire, ut à Pontifice consecraretur. Dum abest, Franci Odonem regem designant, itaque mutato consilio Italiam inuadit: & collatis signis ter vincit, atque ita inuito etiam Arnulpho Imp. Italia potitur. an. 897. Sigeb. & Luitprandus lib. 1. cap. 6. de rebus Europe, qui historiam actuum Berengariorum edidit.

Arnulphus cum multis copiis Longobardiam ingressus vrbes multas capit, Romam expugnatis muris ingreditur & hostes Formosi pont. capitali supplicio afficit. Postea contra Guidonem mouet, sed ægrotus recedere cogitur an. 901. *ibidem.*

Radulphus circa an. 890. in Burgundia regnum constituit quod multos annos postea durauit. *R. beg. lib. 2. Sig.* Hic, Gallia & Francia multas insignes mutationes est experta. *ibid.*

Morau qui à Francis subacti erant, & ad fidem Christi adducti, spe recuperandæ libertatis arma capiunt: ac religione abiecta Hungaros sibi adiungunt, & more eorum capita prorsus detondent, Christianos infestant cædibus, ecclesiasticæ incendunt, ad eò ut in tota Pannonia vna tantum superesset Ecclesia. *Bauaria Episcopi ad Ioan. 9.*

Turcæ, ceu Hungari è suis finibus erumpentes, contra Morauorum regem accessit ab Arnulpho Imperatore: Saxoniam, Thuringiam, Alemaniam, Franciam & Italiam. ferro igneque vastarunt. *Sigeb. Regino lib. 2. Guliel. Nangiac* Quam sequitiam in Germania continuarunt, donec consensu principum Henricus Auceps ad imperium est vocatus. Turcarum autem vocabulo, hic sunt abusi propter Hungarorum perfidiam.

DE TEMPORE, quo sedit magna contentio inter scriptores. Sed & magna confusio ob Cæsares Germaniæ, omnia in Ecclesia miscentes: & tanquam porcos feros, vineam Domini depalcentes.

Leo Philosophus Imp. scripsit libros βασιλικών. Quo tempore patriarchatum administrabat Photius auctor Nomocanonis, sæculo tam infœlici apud Latinos, ut nullum illi haberent, quem Græcis æquo Marte possent opponere, Græcis propugnantis dogma de processione Spiritus S. è solo Patre.

Hic enim Photius primus secessionem apertam fecit à Latina Ecclesia, dū apud nos regnarent Caroli Caluus & Crassus.

HVMANA.

Leo Turcos Istrum accolentes, Vngros nomine, muneribus in Simeonem Bulgarorum regem sibi adiungit: an. 898 qui Bulgarios vincunt & plurimos capiunt. Victoria tandem penes Bulgarum fuit. *Zon. tom. 3.*

Turcæ, ceu Hungari in Bulgariam à Leone euocati, ceperunt Pannonias, & postea Carantanos & Marahenses diuexarunt. Ad eos propulandos Zundebaldus Slauorum Morauensium rex ab Arnulpho ducatum Boëmorum, qui hætenus à principe eius gentis administratus fuerat, accipit sed postea tributum imperatori denegans, Hungaris per tractas munitiones, quas claufas appellant, euocatus sub iugum redigitur. *Luitprand. lib. 1. cap. 3. de rebus Europe.*

Non prius Ecclesia à Nortmanis & Danis pacem habuit, qui in Gallis, Burgundia, Lotharingia, Vuormacia, & aliis Germaniæ vrbibus grassabantur: quam ab Arnulpho Imp. propemodum deleti sunt & rex eorum Hundeus, consilio Caroli fidem amplexus est. *Helmod. capitulū 7. Sigeb.* Eorum nihilominus reliquæ in Daniam recedentes, Prumiense monasterium & loca Arduennæ proxima populan-

Anni Mundi.

Anni Christi.

Alfredo Angliæ sexto.

Schisma 12.

Sergius 3. electus in schismate contra Formosum sedit dies aliquot.

4983

CONCIL. Triburiense episc. 26. Germania pro tuenda Episcopali auctoritate, contra quosdam Laicos. *R. begi. lib. 2. Chron. & tom. 2. Conc. Gratian. 2. qu. 5. Sigeb. illud reuocit ad an. 899.*

895

Moguntinum.

115.

4986

O BONIFACIUS 6. Tuscus (seu ut aliis placet Romanus) dies 26.

898

4986

Patriarcha.

Constantinopoli Antonio secundo.

Principibus.

Eisdem Imperantibus, & regnant.

Froila 2. Hisp. reg. an. 1. 116.

Anni mundi.

898 p STEPHANVS septimus dictus sextus Romanus. an. 1. mens. 3.

4986

Vacat d. 3. Patriarcha.

4987

Constant. Antonio 2.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Leone scilicet philosopho

Ori. Imp. nonagesimo 4.

Arnulpho Occid. an. 12.

imperatore octauo.

Sahata regina Æthiopiæ.

Abdala Hisp. Miramolino.

Froila Hisp. reg. quadragesimo quinto.

Alfredo Angliæ sexto.

4987

899 q ROMANVS Gallefianus

4987

Tuscus, mens. 3.

4987

Vacat. d. 8.

Patriarcha.

Constant. Antonio 2.

Principibus.

899 Eisdem Imp. & regnant.

4987

THEODORVS II. Rom. dies. 20.

4987

899

Vacat d. 11.

Patriarcha.

Constant. Antonio 2.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

deinde apud Hispanos

Alphonso 4. an. 5. apud

Anglos Alfredo, deinde

de Edouardo an. 24.

4987

901. IOANNES 9. Romanus

4989

monachus, an. 2. di. 15.

Vacat. d. 9.

Patriarcha.

Constant. Antonio 2.

Principibus.

Eisdem Imp. Carolo 4. Simplicem an.

tur. *R. beg. lib. 2.* Denique cum per annos 70. Christianos passim afflixissent tandem ab Arnulpho cæsi sunt ad centum millia, vix vno atque altero è Christianis amisso. *Helmond. c. 7. an. 895. Sig.*

Fames maxima hoc tempore, ut multi cogerentur vesci humanis carnibus. *Ab. V. sparg.*

p MAGNO odio persecutus est Formosi nomen, cuius ordinationes omnes rescidit, & damnauit. Iam enim tum incipiebat Pontificum virtus & integritas deficere propter Arnulphum & seqq. Germaniæ imperatores sibi Ecclesiæ iura rapientes & libera Ecclesiæ suffragia in eligendis pontificibus tollentes.

Hæc Ecclesiæ captiuitas durauit annis ferè 140 in qua apparuit pessimam electionem, præstare optimæ principum nominationi. Quod proinde sæculum ab Historicis infœlix inscribitur, ut mox notabimus.

Formosi cadauer è sepulchro eruit & indignè habuit. Quod tamen fabulosum cenlet Onuphrius.

Constantinopoli multæ turbæ, quod Leo philoso. Imp. quartò vxorem duxillet. Nicolao, deinde Eutymio Singelo patriarchis quartas nuptias improbantibus: & ecclesiastica censura notantibus *Zon. tom. 3. Cedrenus.*

Vualdrisus Bauarus, Bernardus Pictauiensis. *Plat. in Stephano 5. Trish. de Vir. illust.*

HVMANA.

Agarænos Asiam populantes vincit Andronicus, postea Imperatori suspectus ad eos deficit. *Zon. tom. 3.*

Sahata concubina superiorum Æthiopiæ imperatorum se in imperium insinuans multam tyrannidem exercuit, templâ & loca omnia religiosa expilauit, sacrum aurum & argentum terræ infodit. *Maria. Victorius de Regib. Æthiopia.*

Vndique bella consurgunt, hostes sæuiunt, inimica gens Paganorum insequitur populos Christianorum. *Conc. Tribur. cap. 34.* Quod ad Normanos & Danos pertinet, qui bis Parisiorum mœnia oppugnarunt, & in Burgundiam recedentes, Senonensem urbem, sed frustra tentarunt, per macronem fluuium Treca incenderunt, vicinas vsque ad Virundunum & Tullum populantes, &c. *Sigeb. & R. begi. lib. 2.*

[Et si hic videatur illa nimis pernicax Papæ successoris in alterum contentio & scandalum maximum importare videatur, quasi Ecclesia Romana in seipsam diuisa, errore aliquo ageretur, tamen hæc probatio tantum spectauit ad facta Stephani, quæ ius Paparum peculiare propter dominatum Ecclesiæ respicerent, non autem acta publicæ fidei, ut sic, dicamus. In his enim nulla est diuersitas, ne vnus quidem ab omnibus aliis.]

HVMANA.

Carolus Crassus ab optimatibus regni repudiatus, cum post Carolum Magnum, inter omnes reges Francorum maxime esset auctoritatis: breui in tantam tenuitatem venit, ut panis quoque egens, ab Arnulpho iam rege factò, stipendia miserabiliter exigeret, ac ab ipso paucos fiscos gratanter susciperet. *oub. Frising. l. 5. c. 42.*

POST Photium Constantinop. Patriarcham vtraque parte conuiente, post longam concertationem de Primatu illud usurpari cœptum est, ut ambo episcopi, Rom. scilicet & Constantinop. Occumenici & vniuersales appellarentur. Hic quidem vniuersalis patriarcha, quod cæteris esse

dignor & primum post Papam haberet, locum : ille verò vniuersalis Papa, quod Papæ nomen videretur excellentius. Atque hic fuit litis huius finis inter hos duos. Onuphrius.

HUNGARI an. 900. Bavariam deuaftantes, simul Ecclesias igne perdunt. Auent. lib. 4. Annal.

HVMANA.

Florbat Comes Fernandus Congdifaluus, qui mira gessit contra Mauros. Vnde & rerum potitus est in Castella, & eius primus Comes extitit. Vafaus.

Circa an. 900. primordia Feudorum in Francia, sub Carolo Simpliçi. Annales Rhemenfes.

Et filij, vt Connanus non huic, sed Hugoni Capeto ad Conciliandos retinendosque sibi procerum animos, tribuat.

Anni mundi. 27. Franc. Rege vigesimo sexto.

Sahata regina Ethiopia. Abdala Hisp. & Corduba Mirz. deinde Abdera. an. 40.

Alphonso. 4. Hisp. R. 46. Edouardo Angliæ septimo.

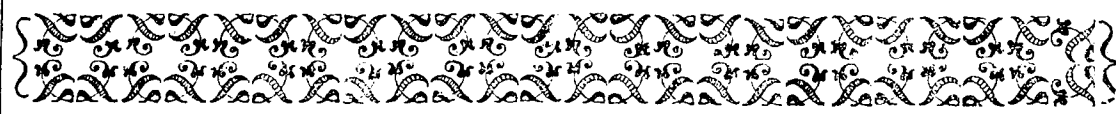
CONCIL. Rauennense episc. 74. presentibus Francorum Archiepiscopis, pro ordinatione Formosi contra Synodum Stephani, cuius Synodi acta coram Episcopis combusta sunt. Plati. Sigeb.

901

Anni Christi.

899

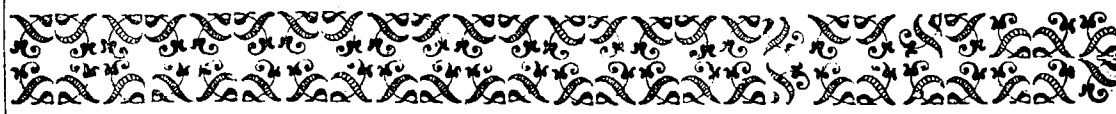
901

ANNVS Dom. DCCCC. quo Carolus Simplex Rex Francorum trigessimus regnum suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolius factus est. infelix sæculum cœpisse fertur.

NONO sæculo permansisse veterem doctrinam à Sectariis oppugnatam sic constat. Missa continuata iisdem ritibus & modis, vt scriptores huius sæculi de Ecclesiasticis siue diuinis officiis fidem faciunt, Amalarius Archiepiscopus Treuirensis, Angelomus, Rhabanus de Institutione clericorum, Rhemigijs Antisiod. Hincmarus in capitulis, Strabo de exordiis & incrementis rerum Ecclesiasticarum, Fortunatus Treuirensis lib. de diuinis officiis. Corporis Christi veritas, Sacrificium, Transsubstantiatio. Rabanus lib. de Sacramento Eucharistiæ. & lib. 1. instit. cleri. c. 33. ubi formam Missæ describit. Paschasius lib. de corpore & sanguine Domini, ubi Canonis Missæ meminit, & eius multa exponit, Transsubstantiationem ponens c. 19. & 50. Sic Haymo. 1. Timot. 2. Theophylactus in 26. Matth. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 6. Photius in Bibliotheca, & alijs scriptis. Transsubstantiationis habet semina Bertramus ipse. vtitur enim vocabulis permutationis, commutationis & conuersionis, lib. de corpore & sang. Domini, quantumuis sit à Sacramentariis corruptus & suppositus. Baptismi effectus, necessitas, ceremoniæ variæ, aliena fides. Hincmarus epistola ad Hincmarum Laudunensem, Haymo super Ascensione Dom. Theophylactus multis locis. Rhabanus epistola ad Reginbaldum, lib. 1. & 2. de instit. cler. Photius in Bibliotheca, Leo Imp. in suis constitutionibus, in quarum. 17. baptizatum illuminatum appellat. vt cum apud veteres Baptisma sacramentum illuminationum dicebatur. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. Idiota cap. 1. & 4. contempl. de Virgine. Haymo hom. de Virginibus. Rhaban. lib. 4. ca. 10. de Sermonum proprietate. Si quis (inquit) contra hanc sententiam venit, non Christianus, sed Eunomianus & Vigilantianus creditur. epist. ad Orgarium, lib. 2. de instit. cleri. cap. 15. & passim. Ionas Aurelia. libris. 3. de imaginibus. Concil. Cabilo. ca. 45 Moguntinum cap. 36. & c. Photius in Bibliotheca. Leo Imp. in constit. Strabus auctor. Glossæ ordinariæ multis locis. Liberum arbitrium, Fides, Iustificatio, Gratia, Bona opera. Haymo in. 1. cap. Malachia, lib. 1 in Esaiam, in 4. Heb. super Euang. in octaua Paschæ super Psal. 26. 135. super cap. 6. Roman. Rabanus epist. ad Humbertum episc. lib. 14. in Ierem. lib. 4. in Ecclesiasticum cap. 6. & lib. de modo Pœnitentiæ. Theophylactus passim. Photius in Bibliotheca. Angelomus in. 7. cap. 3. Reg. in 13. cap. 4. Reg. Strabus in Glossa Ordinaria sepè. Idiota lib. de Diuo amore cap. 17. 22. 24. & c. de vera patientiâ c. 7. 13. 17. Pœnitentiâ & eius tres partes. Rabanus lib. 8. in Ecclesiasticum cap. 3. & lib. 7. cap. 7. epist. ad Reginbaldum Chœrepscopolitani lib. 2. cap. 30. Instit. cleri. cap. 14. 16. 30. & lib. de modo Pœnitentiæ. Conc. Cabilonense cap. 33. & 45. Haymo in c. 6. Heb. Claues. Absolutio. Nicephorus Cartophylax libello de potestate ligandi, & soluendi, quem vertit Oecolampadius. Theophyl. in 16. Matth. & 20. Ioan. Photius in Bibliothe-

ca. Primatus Romani Pontif. Hincmarus ad Hincm. Laudunensem. Quin & hæc etas eum Apostolicum simpliciter appellabat. Photius Græcus in Nomocanone. Theophylact. in Ioan. 21. Preces & oblatio pro mortuis. Purgatorium. Haymo in. 3. c. 5. & 6. prima Corinth. & in Ps. 6. & in feriam. 6. Pentecostes. & lib. 2. super Esaiam. Raban. lib. 8. com. in Eccl. c. 14. Concil. Cabilonense c. 39. Photius in Bibliotheca. Nam Græci orant & offerunt pro mortuis. Confirmatio, Chrisma & alia sacramenta. Raban. libris de inst. cleri. Theoph. in Marc. 6. ubi de oleo unctionis extremæ aperte. Haymo sup. Ps. 26. sup. 6. Heb. & sup. Euang. Hincmarus ad Hincmarum Laud. & ad Tornacensem Eccl. Synodus Arelatensis, Cabilonensis & aliæ huius sæculi. Nicolaus Papa in Epistolis. Hæc & aliæ agnoscunt Centuriatores in epistola 9. Centuriæ. Patrum (inquiunt) superiorum sensum atque intellectum in ipsam Dei scripturam importarunt, ac piaculum duxerunt, si quis ab eorum ductu vel laicum unguem deflectere auderet. Quod postea confirmant initio col. 1. Membratim deinde indicant ca. 4. de Doctrina col. 205. & seqq. cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiæ pag. 227. & seqq. c. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesiæ col. 289. & seqq. cap. 9. de Synodis col. 311 sparsim. cap. 10. de Episcopis & Doctoribus Ecclesiæ col. 484. & seqq. sparsim. Vnde qui refutarunt hoc sæculo Claudium Taurinensem, Godiscalcum & similes, simul istos sunt execrati. Adde totius huius curriculi Synodos vniuersas, quæ non paruo fuere numero. Adde & historicos: nam hi omnes cursum Ecclesiæ nostro similem planè pinxerunt.

DECIMVM S AECVLVM.

120.

901 t BENEDICTVS IIII. 4989
904 Roman an. 3. mens. 4. 4992
Vacat dies 6.

Patriarcha. Constantinopoli Nicolao Mystico, an. 2. deinde Euthymio Sycelo, an. 5.

INFELIX dicitur hoc sæculum, exhaustum hominibus ingenio & doctrina claris, siue etiam claris principibus & pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoria posteritatis gestum sit: vnde ferunt tunc repertum fuisse quoddam monstrum capite canino, & ceteris membris humanis, quod statum illius temporis mirificè referret.

[Huc attinet monstra, prodigia, portentaue nec ostenta, sine causâ nûquam fieri aut nasci: quia semper naturæ turbatæ, aut Creatoris irati indicia sunt certissima quæ minimè ab æuo fefellerunt.]

Hoc ipso infœlicissimum, quod Ecclesia sub Cæsaribus esset captiua, sine vilo bono fere pontifice, sine vilo celebri Conc. & c.

Regna autem Occidentis sine magnis principibus. Quare circa an. 900. sub Carolo Simplici quisque præfecturas, commitatus, ditionesque, quæ antea regij Dominij fuerant, non solum retinere: sed tanquam proprium priuatumque dominium possidere, & ad posteros quoque transmittere cepit: ea tantum lege, vt Regi fidem suam obstringerent. Hinc primordia Feudorum in Francia. Annales Rhemenfes.

Sic & in Germania. Nam Germani sua feuda à Conrado primo suo rege, qui eodem cum Simplice sæculo vixit, se habere fatentur, quem & constat primas illum in Germania de Feudis perpetuis leges condidisse. Sicque Ducum, Comitum, Marchionum, aliarumve præfecturarum dignitas, quæ olim temporaria fuerat, & morte finiebatur, Iuris priuati & hæreditarij esse cœpit.

Apud Græcos & Hebræos aliquanto fœliciùs. Nam Græci sub Leone philosopho, doctrina & rebus bellicis florebant. Hebræi, præsertim hi, qui Gheonim appellantur, nomine li-

terario tunc erant cl. i. l. i. m. i. , vt e Cabala R. Abraham Le- uita apparet.

Græcia literatis abundabat, quoniam & ipse Leo imperium administrans philo- ophabatur, cuius laudatur à Suida respon- sum, ad quendam Eunuchum, qui honoraria philosophorū tribui volebat militibus, Vtinam (inquit) mei imperii tem- poribus contingat, vt quæ sunt militum potiùs, in doctores & literarum professores consumantur.

Quidam hunc Papam fabulantur martyrio coronatum Haiburgi, quæ vrbs est Germaniæ. Nunquam enim legitur Pontificem Romanum illic fuisse præter Benedictum quin- tum, qui eò loci relegatus ab Othone Imperatore, tædio ani- mi moritur, vt Platina in eius vita docet.

Cum Arnulphi milites, lepulculum versus Romam fugien- tem insectati essent cum clamore, Romani terrefacti sese de muro deiciunt: & hostibus per factos acervos murum as- cendend. locum faciunt an 900. Sigeb.

Normanis in castra Ecclesiæ intrantibus, pax aliqua in Oc- cidentis imperio & regnis affulit, vnde & sequenti centena- rio secuta est mirabilis & crebra gentium, populorū que Septentrionalium conuersio. Quare vt hoc sæculum in- fœ ix prædicetur à chronologis Lutheranis, mihi tamen est fœlix, conuersionibus scilicet gentium, præcipue Septen- trionalium, Moscovitarum, Sueuorum, Polonorum, Slauo- rum, Hungarorum, & cæterorum, quo episcopatus illustres constituti Magdeburgensis, Misnensis, &c. reges Sancti Henrici duo, Othones tres, Robertus, &c. populus & clerus pietate ardens, ad eò vt illo plura collegia, templa & monasteria condita, restaurata, dotarāque sint, quam vlllo alio. *Erasmus de episcopis, item libro de monasteriis*, per annos videlicet. 150. quouitque sub annum 1060. Henricus. 4. tur- bavit Hæretibus & fœlicioribus multis totam Ecclesiæ pacem denique literæ & disciplinæ viguerunt, maximè apud Græcos, Hebræos & Arabas. Sed hæc sigillatim deinceps demon- strabimus.

Hoc verò vno infœlix quòd per annos fere 150. pontifi- ces circiter. 50. à Ioanne scilicet. 8. qui Nicolao & Adriano 2. Sanctis pontiff. successit, ad Leonem 9 vsque qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam pontificum in- tegratam e cælo in sedem Apostolicam reuocauit, à virtute maiorum prorsus defecerint, Apotactici, Apotacticiue po- tius, quàm Apostolici. tanti sceleris rei sunt Germanici Imp. qui ita premebant Ecclesiam, vt sublatis canonicis electionibus, pro libidine, & læpius pecunia & pactis sum- mos darent pontifices, recusaret electus Pontificatum susci- pere, priusquam ab illis confirmarentur. Aliqui etiam vi, aut largitione sedem inuadebant. Vnde minimè mirandum, si tam paucis annis tot existerint, ac breui tēpore temper vixe- rint, quādo nō per ostiū, sed per posticū, id est, Imperatorū tyrannidem ingrediebantur. Quo etiam factum, vt Impe- rium multum ab illo apice declinaret, in quo fuerat à Francis collocatum, & Berengariana hæresis oriretur. E tanto Pon- tificum numero, quinque modo, & satis tenuiter, laudan- tur, Martinus 2. Agapetus 2. Ioan. 17. Sergius 4. Gregorius 6. Virtute postea Leonis 9. & seqq. Pontiff. adempta est illa vsurpatione Henrico quarto, magnis etiam moribus, atque ita re- stitutus est Sedis Apostolicæ antiquus cador, species & perfectio.

Suatovicus Morauie rex, bello victus ab Arnulpho, ere- num petiit, vbi cum tribus aliis, quos illic eremi cultores re- perit, incognitus sanctissime ad mortem vsque vixit. *Sylvius cap. 13. Boem.*

Edouardus ordine. 13. Anglorum rex an. 901. ab Ethel-

Anni mundi.

4989

4992

Principibus.

Leone. 6. Imp. nonage- simo quarto, deinde A- lexandro 2. Constan- tino 7. Leonis fil. an. 41. per ordinē, Oriēt. Imp.

Arnulpho Occidentis octauo & post eum Lu- douico Juniore 4 dict 3 an. 10. Occident. Imp. nono.

Carolo. 4. Simplicè Fr. Reg. vigesimo sexto.

Sahala regina Æthiopiæ

Abderamene Hispaniæ, & Cordubæ Mi- ramolino.

Anni Christi.

901

904

Anni Christi.

904

905

Alphonso. 4. Hispan- quadragésimo sexto, de in- de Ramiro, an. 19.

Eduardo Angliæ septi- mo.

v LEO 5. Ardeatinus. mens. i. dies 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Euthy- mio Sycello.

Principibus.

Constantino 7. Orient.

Imp. nonagesimo quinto,

& Romano Lacapeno

eius vitrico, imperium

occupate: per 26. annos.

Ludouico 4. dict. 3. Oc-

cident. Imp. nono.

Carolo. 4. Simplicè Fræ- corū Rege vigesimo sex- to.

Sahata Æthiopiæ.

Hispaniæ Miramolino

Abderamene.

Anni Mundi.

4992

121.

4992

4992

redo Cantuariensi Episcopo more maiorū coronatur. *Polyd. li. 6. Ang.* Postea cum eius incuria religio ferè intercidisset, episcopis vel nullis, vel ex aula & bello assumptis à Pontif. increpatus Synodum cogit: in qua à Pleimundo, qui Ethel- redo successerat, vno die multi episcopi ordinantur. *Ibid.*

Ad Slauos & Polonos, Cyrillus & Methodius doctrinam Christi propagant: sub Arnulphi imperio. *Æne. Sylvius lib. 1. cap. 13.*

H V M A N A.

Imperium Occidentis, maximè Italiæ, quo annis circiter centum & decem Franci potiti fuerant, ad Longobardos transfertur, Berengario 4. Longobardo Duce Foroiulienfi à quibusdam Italis electo in Imperatorem & Vuidone in re- gem Italiæ. *Blond. dec. 2. lib. 2. & Luithprandus lib. 1. de Rebus per Europam gestis cap. 6.*

Nam post mortem Arnulphi imperium confunditur, do- lentibus Romanis atque vniuersis Italiæ populis: quòd in Germaniam translatum esset. Quare nec à Romanis, nec à summo pontifice, deinceps coronati sunt Germanici Imp. vsque ad primum Otthonem, Vnde & in Italia quidam Be- rengarij vsurparunt imperium. *Trit. in Chron. Hirsang.*

Hinc Ludouicus de genere Francorum vltimus, coronam à Pont. non accepit propter incendium bellorum, quibus vniuersa flagrabat Italia, & propter plurima pericula: quæ ipsi Germaniæ ingruiebant. *Erfordiensis.* Quid si illa negligenti- ca causam diuino quodam iudicio præbuerit: transferendi ad Germanos imperij. Franci à Pontifice imperium erant consecuti, debuerant igitur eodem medio illud reti- nere.

[Siquidem res omnes semper ad principia sua redire so- lent, vt sine illis constare non possint.

Imperauit an. 10. iuxta alios sex. Hungaros in Germania vicit.

Nam primo eius anno Hungari in Morauiam & Bauariam impetum fecerant, deinde fœlici pugne cuiusdam successu elati: Bauariam, Sueuiam, Franciam, Saxoniam vastabant. *Luithprandus.*

Zendebaldus frater à Lotharingis perimitur, eo quòd ra- pinis & cædibus omnia turbaret. *Erfordiensis.*

Transfertur imperium ad Longobardos, apud Italos vs- que ad Othonem Mag. *onoph.*

Hinc Berengarius 1. an. 4. apud eos, apud Germanos Con- radus 1. an. 7.

v CONSTANT. Imp. rythmis & omnis generis versibus, obitum coniugis suæ deplorauit. *Zon. tom. 3.*

Tythmi ergo etiam inter Græcos, vt Latinos, hoc tempore inualuerant.

Philosophiam quæ penè in obliuionem venerat, ordinatis doctoribus excitauit. *Zon. tom. 3.* Quare Simeon Bulga- rorum rex Constantinopoli, à puero scilicet, non solum Demosthenis Rhetoricam, sed & Aristotelis Sylogismos di- dicit. *Luithprandus lib. 3. cap. 9.*

Romanus Imp. præter alias largitiones etiam æs alienum pro debitoribus exoluit: cuius summa ad nouemdecim cen- tenarios excreuerat, tabulis in medio foro crematis: item pretium pro iis, qui Constantinopoli in conductitiis domibus habitabant. *Zon. tom. 3.*

Filios suos creauit Augustos, & Constantino, cui Helenam filiam desponderat, prætulit: ac ita depressit, vt is arte pingendi coactus fuerit sibi victum acquirere, donec post. 26. annos paternum regnum recuperauit. *Sigeb. Zon. Volater.*

Constantinus recuperatum imperium prudenter administravit, donec à filio Romano & coniuge poculum infectum bibens, & ex eo aliquantum recreatus: secessit in Olympum, ad Theodorum Cyzicum virum piū, ibique se Deo consecrauit.

x VETVS Roma vsque ad Christophorum Papam cum noua (.i. cum Constantinopolitana ecclesia) in fide consentit. Hæc Nilus Græco quodam libro, manus. in Bibliotheca regia docenda sibi proposuit.

Christophorus Leonem Papam, cui alioqui erat familiaris pontificatu exiit. Verum cum male quæsitum peius amisit, mense sexto vel septimo eiectus in Monasterium

Methodius Morauorum episcopus, Vuorzyuoum in Boëmia vltimum paganorum ducem, vnâ cum coniuge Ludinilla ad baptismum adduxit an. 905. quæ miraculis claruit. *Schedelius.*

HVMANA.

Carolus simplex tulit edictum memorabile, ac religione plenum contra profanos locupletissimorum cœnobiorum opes, malefico regnum, qui de alieno plus æquo sunt liberales, adeptos: & iam episcoporum iura inuadentes. Coacto igitur concilio, diuitias pontificum sanctas esse constituit. Cœnobiorum libertas sanciri nondum potuit, quod eorum facultatibus Robertus equitum magister, ac Hugo frater militem alebant, ac iam cum factionis suæ hominibus, occupare regni ius contendebant. *Æmil. lib. 3. Franc.*

HVMANA.

Bellum non omnino extinctum, passione cum Rollone Normanorum duce facta extinxit. *Ibid.*

Hac tempestate in Babylonia florebat R. Amram R. Sifanæ filius, qui precum formulam & ordinem (Sic appellant Breviarium Iudæorum Hispanicum) in Hispaniam detulit. *R. 4993 Abraham in Cabbala.*

y LATERANENSEM ecclesiam, quæ temporibus Stephani sexti pene corruerat, reparauit: diuersisque donariis atque ornamentis locupletauit. Rebus in pontificatu suo confirmatis, in Gallias venit. *Nauderus.*

Christophorum è monasterio tractum in vincula coniecit. Formosi nomen persequitur, cuius corpus defossum truncari capite iussit. Nihil mirum si isti pōtiffices prodigiosi essent. Nam non more maiorum eligebantur, sed à Cæsaribus intrudebantur.

910. Gulielmus dux Aquitaniæ & Aruerniæ comes vir pius Cluniacense monasterium in fundo paterno inchoauit: & Bernonem primum abbatem præfecit, designatis prouentibus ad victum monachorum. *Plat. sigeb.*

Regino Monachus & Abbas Prumiensis, suos annales à Christi natiuitate ad annum. 905. deduxit.

HVMANA.

Saraceni à Fraxineto & Gareliano monte exeuntes, Calabriam, Apuliam, Beneuentum, ac Romanorum vires ita occupant: vt vnâquàmque mediam Romani, mediam Saraceni tenerent. *Sigeb.*

An. 910. Franci infeliciter cum Hungaris pugnant, in finibus Bauariæ & Franconiæ.

911. Imp. moritur sine liberis, & Ratisbonæ sepelitur. mox igitur sequenti anno Hungari nemine resistent,

Anni
mundi.

Rege Hispan. quadragesimo septimo Ramiro 2.

Anni
Christi.

Angliæ Reg. septimo Eduardo.

122.

x CHRISTOPHORVS 904.
I. ROM. mens. 7. 905.Patriarcha.
Constantinopoli Euthymio Sycello.Principibus.
Eisdem Impp. & Regnât.CONCIL. Gallicanum de bonis ecclesiasticis. *Æmil. lib. 3.*

123.

y SERGIVS III. ROM.
an. 7. 905
mens. 4. dies 16.
Vacat dies. 7. 913Patriarcha.
Constantino. Euthymio Sycello, deinde Nicolao Mystico iterum, an. 13.Principibus.
Eisdem Impp. & Regnât.

124.

z ANASTASIVS III.
ROMANUS, an. 2.
Vacat dies 2. 915Anni
Christi.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico iterum.

Principibus.
Constantino 7. cum Romano Orient. Impp.

Conrado I. Occid. Imp. decimo, an. 7.

Carolo. 4. Simplicio Fr. vigesimo. sexto.
Sabata regina Æthiopia.Abderamen Hispaniæ. Miramolino.
Ramiro Hispan. Rege quadragesimo septimo.

Eduardo Angliæ septimo.

125.

a LANDVS, siue Lando Sabinensis.
mens. 6. dies 21.
Vacat dies 26. 5004Patriarcha.
Nicolao Mystico iterum.
Principibus.
Eisdem Impp. & Regnât.Anni
mundi.te, Franconiæ & Turingiam populantur.
Annus Christi. 912. erat an. 1000. conditæ vrbis Florentiæ. *Palmer.*

Post Hunnorum & Danorum strages, tertia Hungarorum irruptio defœuit: tempore Ludouici 3. & Conradi 1. Collecto enim exercitu, omni Bauaria & Sueuia potiti sunt, & Rheno contiguus locis. Saxoniam quoque vsque ad Britannicum Oceanum, igni atque cruore compleuerunt. *Helmoldus in Chro. slauorum cap. 1. & 8.*

z A D O Viensis hoc tempore historiam per sex ætates digestam, vsque ad annum. 900. perduxit.

Oddo siue Ortho (quem quidam cum Odilone 4. Abbate Cluniacensi confundunt) instituit in Burgundia, Ordinem Cluniacensium sub regula D. Benedicti. an. 913. *Vincentius in specul. lib. 25. Antonin. 2. parte histo. tit. 15. cap. 16. Sabel. Ennead. 8. lib. 1. Chronicon breue & succinctum cōposuit. Trit.*

Stephanus Metensis, qui officium de Trinitate, quod in octauis Pentecostes cantari solet, ex Alcuini libro exornauit. *Sigeb.*

Rathbodus Ultraiectensis Nannonis philosophi discipulus. *Trit. de viris illust.*

HVMANA.

Bulgari variis incursionibus vastarunt Græciam. *Zon. tom. 3. & Cedren.*

Amputato capite statuæ referentis Simeonem Bulgarorum Principem, ipse statim (quod mirum est) compertus est mortuus. *Zonar. tom. 3.*

Mortuo Ludouico Iuniore sine masculis, genus Carlinguorum, seu Caroli Magni defecit in Imperatoribus. Conradus enim Imp. non fuit Ludouici filius, sed Conradi Ducis Saxonum. *Honor. & Contractus.*

Conradus ergo primus Imp. Germanus.

Ann. 912. apparuit cometa præter morem rutilantior, quem Imperij à Francis ad Saxones translatio secuta est, vel comitata, quod sine magnis motibus & cædibus fieri vix potuit. *Contract. & Honorius in Chronico.*

Conradus Imp. Guormonem Daniæ regem ad eò bellicis attriuit, vt & pacem supplex peteret: & Christo nomen dare vltro promitteret. *Helmold. c. 8. Idem & Otto apud Danos & Slauos fidei immemores paulò post egit. cap. 9.*

Morbo correptus priuatis odiis sepositus suauis, vt Imperium à Barbaris afflictum commendaretur Henrico Aucupi hosti suo, cui & per fratrem Eberardum insignia Imperij misit.

Hungari & Saraceni Italiam depopulantur. *Antonin. 2. par. histor. ibidem.*

Hungarorum in Italiam incursiones deuastationesque igneæ facies, stellæ micantes, ac hinc inde oberrantes magno hominum stupore præsignificasse feruntur. *Nauder. gener. 31.*

a BERENGARIVS Ludouicum Bosonis, qui annis 5. cōtra se regnabat in Italia, regno & oculis priuauit.

Circiter an. 915. Ennius Gotthus Arragonium regnum instituit. E pyrenæis montibus Mauros in Tarraconensem & Celtiberiam reuersos depellit.

Berengario Italiæ & Rodolpho Burgundiæ regibus, postea de regno Italiæ inter se dissidentibus, auctoritatem suam apud vtrūque regē interposuit: quo minus armata manu confingerent. *Sabel. lib. 1. Ennead. 9.*

Eius nepos Sanctius Maior cum filio Ferdinando potitus regnis Legionis & Castellæ, inde Mauros vniuer-

fos depellit, Ferdinando Castiliae & Legionis, Garciae Navarrae, Sanctio Nepoti Arragoniae regum attribuit. Hinc prodire deinceps tres regum Hispanicorum familiae.

Garcia non longa fuit posteritas, Quare regnum Navarrae crebro mutatis vicibus, nunc Hispanos, nunc Gallos dominos habuit.

[Aliter schalat Principis Navarrae Caroli historia, scilicet a Regina constitutum fuisse Regem Navarrae Ramirum notum, quod in causa capitis contra suos proprios ac legitimos filios, tutatus esset. Sanctium vero regem Sopraborum creatum ab illa fuisse, cuius statim & proles extincta & regnum in alia regna, eorumque fidem redactum, sed Garciae proles etiam num durat ac regnat, Ferdinandi autem soboles, producta est.]

b IOANNES Papa bellator & triumphator de Saracenis maximus, sed tandem in vinculis necatus.

Saracenos totam Italiam, Calabriam & Apuliam vastantes, auxilio Constantini Imp. Graeci, tribus praeliis ita attriuit, ut intra tres menses penitus fere extincti sint. Luitprandus, blondus.

Ziptinæus siue Liptineus siue Spitineus Dux Boemiae factus est Christianus, & nominatur episcopus Pragensis Vvicitich, an. 921. Sigeb. Plat. Sabell.

An. 923. sanguis dominicus Augiam delatus est. Sigeb. Reginonis continuator.

An. 926. Leux non longè a Bruxella & Antuerpia, vniuersale studium coepit Ioanne Brabantiae duce. Ireni. libro. 12.

Hungari ab Alberico Capuanorum principe, Pontificis odio euocati: Italiam grauius, quam vnquam antea fecerant Saraceni, diripiunt. Idem.

Morau à Pont. obtinent, ne deinceps episcopis Boariae subiiciantur, sed habeant peculiarem Archiepiscopum: quod Boarios Slauorum perpetuos esse hostes dicerent. Auent. lib. 4. Boiorum.

Guibertus, seu Vuicpertus, siue etiam Vigipertus (variè enim eius nomen scriptum legitur) Princeps Lotharingiae ingressus monasterium, sanctè vixit. Sigeb. Plat.

Rurgerus Treuirensis, qui librum Decretorum scripsit, obiit anno 928. Continuator Reginonis.

Notingerus, siue Notingus Constantiensis. Nauch.

HVMANA.

Ludouicus III. Conradus I. & Henricus I. coronam Imperij non acceperunt, Hungaricis incursionibus impediti. Hinc Historici, eos fere vocant Germanorum reges, non Imperatores.

Henricus Imper. latronibus & sicariis valentibus, non modo veniam, sed arma & agros conferebat, ut ipsi in bello contra Barbaros vreretur. Sigeb.

Cum Hungaris conficturus, vouet Simoniacam haesim se toto imperio expulsum. Luitprand. lib. 2. cap. 8.

A Rudolpho Burgundionum duce lanceam dominicam, cui Clauis artificiosè affixi erant, magnis pollicitationibus imperat. Quod munus non tantum auro & argento copioso, sed & magna Sueuorum prouinciae parte compensauit. Luitprand. lib. 4. cap. 12.

Ea vsus est pro Labaro. Quare & praeuente hoc signo victorifero, semper hostes suos terruit, & in fugam conuertit. ibid.

Cum Hungaris pacem in 9. annos. Deinde bellum contra Lotharingos & Francos gerit & imperata facere cogit. Contin. Regino. Slauus, Danis, Dalmatis & Boemis

Anni Mundi.

5004

5017

126.
b IOANNES 10. ROM.
an. 13. mens. 2. dies 3.

Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2. an. 3.
Tryphone, an. 6.

Principibus.
Constantino 7. cum Romano Oriet. Imp. nonagesimo quinto.
Corado. 1. Occid. Imp. decimo, & postea Henrico I. Aucupe, an. 18.
Carolo. 4. Simplicie Fr. Reg. vigesimo sexto, & postea fugato in Angliam Ludouico eius filio, Rodolpho Burgundione, an. 2. Franc. reg.

Sabata regina Aethiopiae, & posteam Ambasandin Ghemaosfare, Girgaz, Degua, Michael.

Abderamen Hisp. Miramolino.

Ramiro Hisp. Reg. quadragesimo septimo, deinde Ordonio 3. an. 5.

Ordonio 4. an. 5.

Anni Christi.

916

929

Anni Christi.

899

929

930

Eduardo Angliae septimo, deinde Adolstano, an. 16.
CONCIL. in Altain pago Rhetiae. Auent. lib. 4.

127.
c. LEO 6. ROMAN. mens 7. dies 15.
Vacat mens. 1.

Patriarcha.
Constant. Triphone.
Principibus.
Constantino cum Romano Orient. Imp. nonagesimo quinto.
Henrico 1. Occid. Imp. 11.

Rodolpho Burgundione, an 2. Francorum rege vigesimo septimo.

Degna Michael Aethiopiae, deinde Bedegaz.

Abderamen Hisp. Miramolino.

Ordonio Hispaniae rege quadragesimo nono.

Adelstano Angliae octavo.

128.

d STEPHANVS 8. dict. 7 ROMANVS an. 2. mens 1. dies 12.

Vacat dies 10.
Patriarcha.
Constantinopoli Theopylacto.

930

932

Anni mundi.

5016

5017

5018

5019

5020

5021

5022

5023

5024

5025

5026

5027

5028

5029

5030

5031

5032

5033

5034

5035

tributum imponit. Ibid. Sigeb. Berengarius 2. pacem cum Hungaris sancit, ut tranquillam possideret Italiam. Ita Hungari ad alias gentes turbadas sese conuerterunt. Bonfinus.

924 Lotharingia tota ad Germanos a Francis concessit. Reginonis appendix. Sigeb. Francis Normannico bello occupatis & Normannis sub diuersis ducibus sese in Aruerniam, Aquitaniamve effundentibus. Nam quamuis Neustria Rolloni eiusque genti esset attributa, ab eorum tamen vexationibus Francia non quiescebat.

c LVITHFRANDVS Ticinensis post superiorem Ioannem, alterum Ioannem. 11. subiicit, Sergij Papae & Matociae nobilissimae Romanae filium. At quotquot de Romanis pontificibus scripserunt (fuerunt autem plurimi) non alterum Ioannem, sed Leonem sextum, & illi Stephanum. 7. subiiciunt. Post quos Ioannem ipsum. 11. Sergij P. filium conuimpi consensu referunt. Onuph.

Leo intestinos Italiae motus, qui multos iam annos durauerant, pacare studuit. Plat. Nauclerus.

HVMANA.

Ordonij Hispa. regis tempore, Almanzor dux Saracenorum bellicolus.

Rodolphus Burgundiae dux secundus, indeque Francia rex, Vuillelmo Normanorum Principi Britonum oram maritimam donauit: quam tamen alij a Carolo Simplicie Rolloni ante traditam ferunt, sed fortasse posterior fuit prioris donationis confirmatio.

Hungaros Burgundiam populantes, in Italiam trajcere coegit.

929. Carolus Simplex Peronae miseranda sorte, obiit post quintum suae custodiae annum. Annales Remenses, Abbas Vespergensis.
d STEPHANVS pacis, mansuetudinis, religionis studiosissimus. Crantzius & Schedeur.

Nuba Danorum, seu Normanorum Rex ab Henrico Imperatore superatus, cogitur cum suis baptismum suscipere: & Bosbo ipsis Christum adnunciat. Vitich. lib. 1. Saxonum & Luitprandus lib. 3. cap. 13.

An 931. Henricus Imp. regem Abroditarum Christianum facit. Sigeb. & Brandeburgi incolas an. 920. vbi Ottho primus episcopatum erexit. Chron. Mersburg. Munster. in Cosmog. & Sarabos siue Vandalos, qui tunc Delemantici nominabantur. Ibid. magdeburgum ad Albim instaurauit, atque Vandalis metropolim statuit, Episcopo Adelberto, qui inter Vandalos praeclearam nauarint operam. Crantzius lib. 2. capite 30. Vandal.

HVMANA.

931. Britonum reliquiae Normanos omnes cum suo duce Felocam, qui in maritimis Britanniae regionibus remanserant, die D. Michaelis, conspiratione, peremerunt.

Illud facinus, Incon Normanorum Ligerim accolentium princeps, vlciens, regione iterum potitur. In annalibus Britonum.

Raimundus Tolasatium comes, & Ermigandus Gothiae, & Lupus Lacinarius Valco, Rodolpho Burgundionum regi suum obsequium fidemque deuouerunt. Quorum Valco equum ferebatur habere annorum plusquam centum, adhuc tamen validissimum. Luitprandus lib. 5. Annales Remenses.

e REGI Angliae negligenter res sacras in suo regno

curanti, nisi emendetur: minatur excommunicationem. *Polydor. lib. 6. Angli.*

HUMANANA.

In suos carceres clauditur ab Albrico fratre Romam occupante & eam ab Hugone Italiae & Prouinciae rege strenue defendente. *Annales Remenses.*

Qui quidem Hugo an. 936. exercitu suo fame pestēque consumpto, ab obsidione urbis Romae recessit affinitate prius cum Albrico hoste suo inita. *Ibid.*

Nordvegiae reges Christianam religionem amplectuntur, Volcquardo ibi verbum Dei propagante & Henrico Imp. annitente. *Crantz in metrop.*

Firtheftanus primus Episcopus Vintoniensis in Anglia *Polyd. lib. 6. hist. Angli.*

Curricula militaria, quae torneamenta vocantur & equestres ludi atque palestrici, tum primum apud Germanos excogitantur ab Henrico Imp. & magna pompa ac solennitate Magdeburgi habentur an. 938. in quibus decretum est, ut magnatum scelera punirentur. *Munst. in Cosmograph. Chronicum Saxonia.*

Tempore Henrici Imp. Louaniensis Academia in Brabantia fundatur. *Grassarus.*

An. 933. Henr. pacatis ubique hostibus, Hungaros aggreditur: & ad 40. millia caedit. Hac victoria libertatem patriae restituit: & summam auctoritatem in imperio, & apud externos sibi comparauit. *Luitprandus.*

Marchias seu limitaneas praefecturas passim constituit, ut in officio regiones continerentur, ut in Cymbrica Chersoneso, Slesuicensem marchiam, Brandeburgensem contra Henetos, Misnensem contra Boemios, Lulaticam contra Polonos & Silesios.

935. Normani in Biturigum, Turonensiumque agros magno agmine irruentes: ab accolis ad vnum ferè caesi sunt *Chronicon Burgundiae.*

Britones paulò post, qui Notmanorum metu in Anglia diu fuerant profugi: Alano Barbatorta duce Adelstani regis auxilio, patriam repetunt. *Annales Remenses.*

Maioresque urbium partem (an. 937.) ex quibus deieci fuerant recipiunt, maximè verò Nanetensem, in qua Alanum paulò post ducem constituunt: cum iam alij Britones Inhaelem Berengarium, in vrbe Rhedonenfi ducem haberent. *Annales Remenses & Britan.*

Tum Hungarorum Barbaries, Franciam totam immaniter deuastabat. *Ibidem.*

Fons sanguinis largissimè fluxit Genuae, in praesagium fortasse imminentis ruinae ipsius: nam eodem anno capta est à Saracenis. *Martin. in Chron. Sigeb. & Antonin. 2. par. historia, tit. 16. cap. 1. §. 15.*

OTTO primus Paganos Saxoniam incolentes, ad Christi fidem perduxit. *Martin. in Chron.*

In Zelandia & Scandia Othnicarus Albus sacerdos, doctrinam Christi propagauit. *Saxo Gram. lib. 10.*

Denique Othonis primi tempore Nortuegi, Liouone, Escones, Curoni, Luxates conuersi sunt. *Henri. Token. Ecclesiae verò Slauorum, Vuagrorum, Obottitorum, siue Kycinorum maximoperè auctae sunt. Helmold. cap. 12. ibi Aldeburgi primum episcopum gessit Marco. Ibid.*

Vuni siue Vuno Hamburg. episc. Gormone ab Henrico superato, qui Christianos crudelissimè fuerat persecutus: in Daniam veniens, multos ad Christum reducit. Insulas maris passim visitat, conuersis Heroldum praepo-

nit.

Annus mundi.	Principibus.	Annus Christi.
4985	Eisdem Imp. & regnat. Hispan. reg. Sactio cog. Crasso, siue pingui, an. 10 Aethiopia Arma-Culandin.	858
	129.	
5020	e IOANNES II. ROM. an. 4.	932
5025	mens. 10. dies 15. Vacat dies 12. Patriarcha. Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano 2. an. 3. Tryphone, an. 6.	937
	Principibus. Eisdem Imp. & regat. Rodolpho Burgundione, deinde Ludonico 6. dicto 4. Transmarino ex Anglia, reuerso an. 27 Franc. Reg.	
	130.	
5025	f LEO 7. ROM. an. 3 mens. 6. dies 10.	937
5028	Vacat dies 3. Patriarcha. Constantinopoli Theophylacto.	940
	Principibus. Constantino 7. an. 16. cum Romano Lacapeno Oriet. Imp. nonagesimo quinto. Othone I. cog. Magno, an. 36. Occid. Imp. duodecimo, vel potius Germanorum rege. Ludonico Fr. Reg. vigesimo octauo. Bedega Aethiopia, deinde Arma. Abderamen Hispania Miramolino.	

Annus Christi.	Sanctio Crasso Hisp. Reg. quinquagesimo. Adelstano Anglorum reg. octauo.	Annus mundi.
	CONCIL. Erphordense contra Imperatorem, qui monachos eiecerat e claustris. Lambert. Schafna. in hist. Germ.	
	131.	
940	g STEPHANVS 9. dictus 8. Germanus, an. 3. mens. 4. dies 12. Vacat dies 10.	5028
943	Patriarcha. Constantinopoli Theophylacto. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. Arma Aethiopiae. Halibatan Hispania Miramolino, an. 16. Ramiro 3. Hispan. Reg. an. 25. Edmundo Angliae, an. 6.	5031
941	CONC. Suesionense, cuius decreto episcopatus Rhemensis Hugoni Herberti filio adiudicatur: & confirmatur. Annales Rhemenses.	
	132.	
943	h MARTINVS III. (siue Marinus Sigeb.) Rom. an. 3. mens. 6. dies 10. Vacat dies 12.	5031
947		5035

nit. Et ulterius progrediens, Anscari j exemplo mare Balticum ingreditur, & ad Byrcam ciuitatem ad littus maris sitam appellens: Suecos & Gotthos iterum Deo lucratur, vbi & moritur an. 936. *Helmoldus.*

Aldedagus Hamburgensis potestatem à Leone. 7. in omnem Septentrionalem plagam, ad episcopos & Ecclesias constituendum accipit. *Crantzius libro tertio cap. 16. & decimo septimo. Metrop.*

Romanus Lacapenus Imp. Theophylactum filium suum minimum, de tonsa coma clericum fecit, ut per graduum ordinem posset adipisci patriarchatum urbis Imperatoriae. *Zon. tom. 3.*

HUMANANA.

Otto Imp. veterum more consulum securim sibi praeferi praecipit, qua nocentes percutiebat. *Crantzius lib. 3. metrop. cap. 12.*

Regno Lotharingo sibi cedenti, Henticum fratrem Ducatus nomine praefecit.

g STEPHANVS Germanorum primus, pontificium apicem est consecutus. *Naucler.*

Anthropomorphitarum haeresis repullulat, dicentium Deum esse corporeum, & habere humanam formam. Eos sua eruditione & libris, repressit Racherius siue Catherius Veronenfis Episcopus. *Sigeb. Prius exorta fuerat circa annum 400. Sozom. lib. 8 cap. 11.*

Parnassum Longobardiae ciuitatem, quae tota ea haeresi contaminata erat, vicinarum vrbes capiunt & incendunt: omnibus pene trucidatis & agro diocesis inter tres Archiepiscopatus Mediolanensem, Placentinum & Cremonensem, diuiso. Qui è tanta clade superfuerunt, eiurata haeresi oppidum Cremonam, haud procul inde disitum extruere permitti sunt. *Bergomen.*

S. Huldricus Augustanus episcopus annis. 50. Conradus Constantiensis. S. Vigibertus Lotharingus, siue Vgibertus eius regionis princeps singulari pietate, & miraculis. *Bergomenfis.*

Magdeburgum fit Archiepiscopatus, & ei subiiciuntur sex suffraganei: Merspurgenfis, Misnensis, Gizenfis, Brandeburgensis, Hamburgensis, & Borenenfis. *Kransi lib. 3. cap. 24. Irenic. l. 3. c. 38. nempe tota Vandalia vsque ad Panim fluiuium.*

HUMANANA.

Guilielmus secundus à Rollone dux Normaniae, pius alioqui, interfectus est an. 943. Huntho eius successor eandem fidem secutus est. *LaZius.*

Paulò post ille Ducatus in Comitatum versus, tandemque occupatus à Francorum Regibus, diuturnorum bellorum inter eos & Anglos seminarium extitit. *Munst. libro quarto. Cosmog.*

R. Saadias Haggao, scribebat in Babylonia commentarios: in Biblia & Talmud. libros item in haeticos sui temporis, maxime in quendam Hanielem Balcim, qui legem è suo capite interpretabatur, & scholam ad id aperuerat. *R. Abraham in Cabbala.*

Librum scripsit de lingua Hebraica, & alterum de elegantiss. Vnde ab eo orditur auctores Grammaticos, Abben Ezra initio Mozne.

h MARTINVS totum se religioni addixit, templa reparauit, pauperes liberaliter fouit, omissis bellis praecessorum pacem coluit. Quare Otthoni & Lothario Hugonis Italiae regis

filio auctor fuit, vt ab armis discederent, cum tota Italia: prae- ter famem aliis etiam acerbis calamitatibus premeretur. *Plat. mundi.*

Bergomens.
Sub dirarum denunciatione, Franciae Burgundiaeque Prin- cipes, ad obsequium fidemque regis sui redire compulsi.

Vuilelmus Normanorum princeps primus, cum rege in gratiam rediit. Deinde Vuilelmus Pictauiensis comes, Britones Hugo Magnus & Heribertus.

Pacis auctor & intercessor Otto, Caesar fuit, cum ad eum in Lotaringiam rex Francus, ipsique Principes se contulif- sent. *Annales Rhemenses.*

Termodus quidam Normanus, cui Setricus rex (qui e Da- nia a patre pulsus, in Neustriam paulo ante aduenerat) opi- tulabatur, Normanos a Christo ad paganismum redire: & in Francum regem res nouas moliri suasisit. Sed bello aduersus eos suscepto, ab Hugone magno partim perempti sunt: partim fugati, Eburonibus & Thoromago in obsequium Ludo- uici regis receptis. *In Normannica histor. & Annal. Rhemens.*

Duces Hungarorum duo praecipui Bologudes & Gylas, Imp. Constantinum conuenerunt, atque imbuti doctrina Christiana, sacro lauacro tinguntur. Muneribus ornati & do- ctore verbi assumpto (cui Hierotheo nomen fuit. *Palater.*) redeunt. Hac occasione verbum Dei, in illis regionibus pla- tatur. Verum alter in pristinam Idolomaniam relabatur, Gy- las, vero religionem & iusiurandum fideliter tueretur. *Zon. tom. 3.*

Gylas videtur esse Geylas filius Toxis, qui Hungaros Chri- stianos, olim sub Carolo Magno effectos, deinde relapsos, doctoresque e vicinis gentibus accersitis: iterum ad fidem perduxit an. 964. vel iuxta Cromerum 990.

A pontifice Rom. postulauit, vt Strigoniensem Ecclesiam metropolitanam esse iubeat: ac caeteros episcopatus in Hun- garia erectos, sua autoritate confirmet. *Bonfin lib. 1. det. 2.*

Pilgrinus Batauensis & Laureacensis episcopus, cum Vuol- phango viro eo saeculo doctissimo, in Hungariam profectus, ecclesiam Christo lucrificat. *Auent. lib. 5. Annal. Boiorum.*

Eliga yxor ducis Ruslorum, qui Romanos classe infesta- rat, defuncto marito, Christo nomen & fidem dedit. *Zon. tom. 3.*

HVMANA.

Otho Lotharingorum & Francorum Duisburgae conuen- tum an. 944. egit. *Reginonis continuator.*

945. Burgundiam subegit & imperio adiunxit. *Sigeb. & Abbas Rberg.* Conrado rege addicente.

Normanni qui nuper e Dania aduenerant, in sedes Brito- num, post casus Berengarium & Alanum ipsorum ducis: nulla postea repugnante sese iniecerunt. *Annales Rhe- menses.*

Ludouicus rex Franc. Hagroldi cuiusdam Daniae regis, pa- tria sua profugi filij dolo circumuentus, cum amice ad eum venire putaretur, captus est: comitesque eius caesi, nec ante dimissus, quam Normanis, ducique illorum sua iura liberta- temque restituisset obsidibus datis. *Idem.*

Post Sbinahanni Aethiopiae regem, in Mariani Victorij A- thiopicis, iam anni singulorum regum definite exprimuntur: nempe ab an. 940. ad nostram usque memoriam.

Treda Gabez, puella regina Aethiopum, nupsit regulo Bu- gnae, e quo suscepit filium, in quem fraudibus foemineis, ad Aethalia exemplum, potestatem totius Aethiopiae transtulit, caelo uniuerso regni semine: vnico infante regio excepto, qui ex Axuma prouincia, vbi erat sedes regia, in Sabam eua-

Ann. mundi.

5031

5035

Patriarcha.

Constantinopoli Theo- phylacto.

Principibus.

Eisdem Imp. & re- gnant.

Sbinahanni Aethio- pia, deinde Treda- Ga- bez regina, an. 50.

CONC. Bonnese Episc. 22. Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Reginonis Continuatio lib. 2.

Ann. Christi.

943

843

947

Ann. Christi.

947

955

133.
AGAPETVS II
Iunior Rom. an. 7.
mens. 9. dies 10.

Vacat dies 12.

Patriarcha.
Constantinopoli Theo- phylacto, deinde Poly- eucto an. 17.

Principibus.
Eisdem Imp. & Co- stantino sclo Orient. Imp. nonagesimo quinto.

Treda Gabez Regi- na Aethiopiae an 50.

Halibatan Hisp. Mi- ramolino, deinde Hissen. an. 29.

Ramiro 3. Hispaniae rege quinquagesimo pri- mo.

Eduardo Angliae, an. 9.

CONCIL. Virdunense. Annal. Rhemenses. Mosomense, idem.

Ingelheimense Episc. 30. vel 34. praeside Marino siue Marino lega- to postolico, praesentibus Othone Germanorum, & Ludouico Frac. Reg. de Episcopatus Rhemensis co- tr. uersa, & tota ea, qua iamdiu regnum Galliae inter Ludouicum & Hugonem Magnum co- t. habat. *Herm. Contractus in Chron. Lambert. Schafn. in hist. Germ. & Continuatio Reginonis lib. 2.*

Treuerense de eadem controuer- sa. *Annal. Rhemens.* Augustanum. 2. apud Vindeli- co episcop. 25. praesente Impera- tore *Herm. Contract.*

Ann. mundi.

5035

5043

sit ad septem illius prouinciae principes. Atque ita in istius re- gni posteritate per an. 333. in quinque scilicet nepotibus, tam- diu mansit imperium donec Icum Nuamlach, sub an. 1265. ad suam familiam, id est, primam restitueret.

Nam iam olim a temporibus Solomonis, reges duntaxat umebantur e maribus prosapie Dauidice, quae illic regnare ceperat: per Meillic Salomonis filium e regina Saba. *Marius Victorius de Regibus Aethiop.*

944. Abdara Saracenorum rex, a Gallitiae rege Radimiro vincitur: quod ingenti terrae motu, significatum ferunt. *Luitprandus. Sigeb.*

AGAPETVS tota Italia bello ardente, pontificatum iniiit. Non malus Papa, sed malo tempore. Nam a vitae innocen- tia, & Christianae religionis amore celebratur. *Naucler. Bergo- mens.* Pacis fuit studiosus Quare Albertum Berengarij filium Venetos, postquam Ottho ab Italia discessisset, vexare pro virili prohibuit. *Platin.*

Hugonem Magnum diris obstrictum pronuntiauit, quous- que regi Franc. Ludouico satisfacisset, resque bello ereptas reddidisset. *Annales Rhemenses.*

Frontho Daniae rex, petit ab Agapeto Pont. sibi doctores mitti. *Saxo Gram. lib. 9.*

Manasses grauissimo scandalo episcopatum Arelatensem reliquit, vt ad Veronensem, deinde Mantuanum, postremo Tridentinum transuolaret: quod huiusmodi sacerdotiorum permutatio, antiquis ecclesiae canonibus aduertatur. *Luitprand. lib. 4. cap. 3.*

Bruno Colonienfis plurimos Normanorum in sua prouin- cia passim vagantiu, Holtatos, Danos, Nortalingos & Dith- marlos, ad religionis & imperij. Rom. obedientiam adduxit. *Cran. Saxo lib. 3. cap. 12.*

S. Dunstanus, & Odo Seuerus, Cantuarienses, qui de tran- substantiatione & plurima alia scripserunt. *polyd. lib. 6. Ang. Ofualdus Floriacensis. Alphredus, Etheluidus. Idem lib. 7. Serlo & Fridegodus Britanni.*

Vuilelmus Otthonis Imper. filius, Archiepiscopus Mo- guntinus Chronica scribit.

Luitprandus Ticinensis Diaconus, historiam rerum per Europam gestarum, libris sex an. 858. ad 930. vique Ottonis Magni serè continuat.

HVMANA.

An. 950. Ottho Venedos eorumque regem subegit, dein- de bis Italiam ingressus, primò vict Berengarium quartum Italarum regem, scundo cum Regno pellit *palmer & Volat.* Idem Ottho Magdeburgum ciuitatem Germaniae condidit, ad petitionem Edittae vxoris suae, cum antea sset ibi tantum arx extructa.

Hungari Noricum, Italiam, Franciamque petunt, & Baio- ariam depopulantes victi ab Otthone, immensa caede iuxta Augustam urbem Alemaniae, necantur. *Herm. contra. in Chron.*

Dania ab Otthone subiugata, & ad fidem plenius conuer- sa in tres Episcopatus diuiditur: atque Hamburgensi metro- poli subiicitur. *Helmold.*

Constantinus Imperator regnauit cum Leone patre, Alexandro patruo, & matre annos tredecim, cum Ro- mano Lacapeno viginis sex, postremo solus quindecim. *Zo- nar. tom. 3.*

947. Acris & niuosa hyems a Nouembris initio, vsque ad aequinoctium vernum in Polonia perdurauit. *Crom. libro tertio. Polo.*

K POTENTIA patris fretus pontificatum sibi assumit. Venationibus magis, quam precibus deditus & c. Monstrum hominis Platina.

Ioannem hunc 12. primum in pontificatu nomen suum mutasse docet Onuphrius, cum antea Octavianus vocaretur, ut Guilielmus Bibliothecarius scribit. Contra eos, qui hoc Sergio, multo ante, tribuunt.

Otho rebus feliciter contra Berengarium gestis à Ioanne 12. coronatur & inungitur in Germanorum primum imperatorem: atque à Romano populo salatur Augustus. *Sigeb. Emil. lib. 3. Palmer. in Chron. Luitprandus lib. 6. cap. 6.* Fuit primus, qui post translatum ad Germanos Imperium, Imperiales titulos ritè suscepit. *Palmer.* nam à Ludouico 3. vsque ad ipsum deinceps Imperij corona caruerunt.

Gisbertum auctorem libri Altercationis Ecclesie, & synagogæ circa an. 960. ponunt, sed nos supra aliter an. 880.

Multa monasteria per Othonem, aut restaurantur, aut ampliantur, aut ædificantur. *Sigeb.*

958. Bruno Coloniensis Archiepisc. Nortalbingenses, Danos, Hollatos, Stormatos, Dithmarfos & reliquos in Chersoneso Cimbrica, ad fidem Christianam conuertit. *Chron. Me. burg. sigeb.*

In Synodo Romana Ioanni pont. vitio datur, quod matutinas & canonicas horas neglexerit, & se crucis signo non munierit. *Luitprandus lib. 6. c. 7.*

Sub Romano const. Imp. Christi effigiem nullis factam manibus, sed diuinitus linteo impressam, Agareni ea pacem sibi redimentes, Constantinopolim transmittunt. *Zon. tom. 3.*

Ethelstanus Anglorum rex, ab Othone magno Ensem Constantini Magni, cuius in capulo clauus Christi hærebat: Lanceam, qua latus eius transfossus: partem Sanctæ Crucis & spineæ coronæ impetrauit, quorum partes aliquot idem rex, Malmesburiensibus donauit. *Ranulphus lib. 6. cap. 6.*

Helena Ragorum (Thuscorum, habent Chronica Tritemij) regina, legatos ad Othonem Imp. mittit, ut episcopos & presbyteros assequatur: ad Christi doctrinam in sua gente prædicandam, an. 959. & Adelbertum, qui postea Magdeburgensis episcopus factus est, recipit. *Continuatio Reginonis.*

HVMANA.

Regnum Nauarræ ultra montes Pyrenæos, ab Eneco Comite Bigorræ sumpsit originem, anno 961. Nam è montibus Pyrenæis, in vicinam Nauarræ planitiem descendens cum magno exercitu, eam totam regionem è potestate Saracenorum eripiens: meruit primus rex in eo loco saluari. *Volater. lib. 22.*

956. Arnulphus Flandriæ comes multa cœnobiiis detraxit, quæ suæ diuinit nobilitati, sed eo miserè mortuo, possessiones receptæ sunt intercessione Emmiæ Reginæ apud Lotharium regem. *Meyer. in Cron. Fland.*

Bardas Phocas legionum domesticus, Agarenos Orientales repressit: eisque vrbes multas ademit. *Zon. tom. 3.*

Romanus Imp. matrem & sorores aula exegit, quæ postea doloris impatientia, quæstum prostitutione corporis quæsiuerunt. Hoc imperante, Nicephorus Phocas legionum præfectus, Cretenses Agarenos vincit: deinde in Syria Berræam capit. Sic Leo eius frater Agarenos Orientales, vel necat vel profligat passim grassantes. *Zona.*

Cruces in vestibus apparuerunt, & signum in sole. *Her. contra in Chron.* Multa horrenda portenta contigerunt, *sigeb.*

Tres Reguli Hungarorum, bello per Othonem capti suspendio perierunt: & Hungari ita iterum prælio attriti sunt:

vt ultra

Anni mundi. 5043

134.

Anni Christi. 955

k IOANNES 12. Rom. an. 9.

mens. 3. dies 5.

Vacat dies 1.

Patriarcha.

Constantinopoli Polyuucto.

Principibus.

Constantino solo & post eum, Romano. cogn.

Pueri eius filio Orient.

Imp. nonagesimo sexto.

Othone I. Mag. Germanorum & Romanorum Imp. duodecimo.

Lothario an. 31. Frac.

Reg. vigesimo nono.

Tredda Gabez regina Æthiopiæ.

Hissen Hispaniæ Miramolino.

Ramiro 3. Hispaniæ Rege quinquagesimo primo.

Elfredo Angliæ decimo & per ordinem Eduino an. 4. Edgardo, an. 16.

CONCIL. Ingelheimense 2. Episc. 16. presente Othone. Continuatio Reginonis.

958

CONCIL. Romanum plurimorum Archiepiscoporum, omnium propè Episcoporum Italia, presente Othone Imp. qui illud coegit contra Ioannem 12. Papam. Continuatio Reginonis, & Luitprand. lib. 6. cap. 6. & sequentibus. In eo electus est Pontifex Rom. Leo. 8.

963

Anni Christi. 963

Anni mundi. 5051

vt ultra mutire ausi non fuerint. *Sigeb. in Chron.*

Transfertur Imperium Italicum siue Longobardorum, ad Germanos per Othonem Mag. Berengario 4. cum Alberto filio mortuis.

1 Hic & sequentes pontifices variè ab historicis collocantur. Quin & ante hunc aliqui nominant Benedictum quintum, mens. 6. quem eiecit Ortho Imp. de sede, compellens clerum: ut illius loco Leonem susciperet.

Leo 8. Damnato per contumaciam Ioanne 12. in Concilio Romano, ex Laico electus est Roman. Pontifex: unde natae sunt Romæ maximæ seditiones. *Sigeb. Palmer. Luitprand. lib. 6. cap. 8. & 9.* Ipse cum toto clero & populo Romano, in Concilio potestatem eligendi Rom. Pontificem, & ius inuestituræ Imperatori iterum contulit. *Plat. Sigeb. & Ca. in Synodo distin. 63.*

Nicephorus Imp. Orientis in Siciliam veniens, capit Anabazam, Rosum, Tarsum, Mopsuestiam, classem Ægyptiam. Cyprum quoque recuperat, & Syriæ ciuitates prope Lybanum vsque ad Antiochiam.

Ob leges iniquas fuit omnibus exosus. Prætextu enim bellorum omnis generis, exactioibus subditos premebat. Ob frequentes expeditiones in opiam pecuniæ cauendo, annua dona iam olim templis & piis domibus concessa: penitus sustulit. Decreuit ne fundi Ecclesiarum auerentur, quod illæ opes à sacerdotibus in Ecclesiæ vtilitatem non conferrentur. Sumpta occasione contentionis, inter episcopos & patriarcham de suffragiis, auctoritatem designandi Episcopos sibi vendicauit: Vnde in vacantem Ecclesiam, mittebat aliquem suorum seruorum, quo parè sumptus necessarios faciente ipse reliqua sibi vendicabat. Præterea decreto sanxit ut milites in bellis interfecti, pari cum Martyribus honore colerentur: quod ratum non fuit. Patriarcha Polyuucto, primoribus sacerdotum, & principibus senatus strenuè resistentibus. *Zon. tom. 3. in Vita Nicephori & Zimisæ.*

Arrepta licentia conferendi episcopatus pro suo arbitrio, mox quoque cum suis politicis: ipsam religionis formam præscribere conatur, itémque milites consecrare siue inter martyres referre decretis, hymnis, aliisque diuinis honoribus. Patriarcha & nonnulli primarij sacerdotes & laici Deum timentes sese opponunt, atque triennio ab vsu sacræ communionis remouent. *Zon. tom. 3. id est, in eius constitutionibus lib. 1. Iuris Orientalis pag. 22.*

[Hæc Imperatorum orientalium audacia ingentes in Ecclesia turbas excitauit. Et causa fuit cur tam multæ hæretes in Ecclesiam irrepserint, imò in eam impetum fecerint etiam in occidente: dum quisque suorum errorum, aliquam excusationem plausibilem prætexere conatur.]

Eodem tempore, quo Nicephorus Phocas ius conferendi episcopatus & sacerdotia in Oriente sibi sumpserat. *Zon. tom. 3.* Otho primus, an. scilicet, 961. hoc iure in Occid. vii cepit. Nam Landoiardus Mudensis episcopus, primus inter omnes antecessores suos inuestituram (vt loquebantur) & regalia suscepit de eius manu. *Crant. lib. 3. Metrop. c. 33.* Quapropter longa de hoc iure fuit in Ecclesia & miserabilis concertatio. Hoc enim duo Henrici Pater & filius, hoc idem duo Frederici auus & nepos, defendere & tueri tentarunt. Sed vicit Christus, vt ius suum Ecclesiis Imperatores reliquerint, aut potius relinquere propter infortunia coacti fuerit. *Idem lib. 2. cap. 29.*

Otho ad Comitem Abbatiam Lauresheim petentem scriptum est, inquit, Nolite sanctum dare canibus. Quod quamuis à doctoribus spiritualiter intelligendum esse prædicetur, ego tamen satis me dare canibus sanctum censo, si monaste-

963

l LEO 8. Rom. an. 1. mens.

964

Patriarcha.

Constantinopoli Polyuucto.

Principibus.

Eisdem Imp. & post Romanum, Nicephoro Phoca an. 10. Orient. Imp. & regnant.

riorum prædia, quæ à religiosis viris Deo sunt militantibus tradita tulero, & sæculo militantibus dederò. *Luitprandus lib. 4 c. 15.*

m Hic incipit historicorum varietas in recensendis huius nominis pontificibus. Nam aliqui ex hoc Ioanne 12. cum bis pontificatum tenuerit duos faciunt. Sed perperâ è Lâberto, horû temporum vicino. Quod & fatentur Magdeburgenses Cent. 10. c. 10. pag. 530 & Cent. 11. c. 10. pag. 519. Quod arguit Ioannem siue Ioannam Anglicam (vt qui nunquam in rerû natura extiterit) nunquam agnitam fuisse inter pontifices. Alioqui ab ipso, vt potè octauo, diuersitas debuisset auspiciari.

Odelricus episcopus Rhemensis, Theobaldum Vetulum siue Veteratorem Carnutum comitem excommunicat, quod Codiciacum aliâque eius Ecclesiæ oppida villâsque pertinaciter obtineret. Quo exemplo permotus Heribertus comes, Sparnacum reddidit: & aliorum reddendorum spem fecit. *Annal. Rhemens.*

H V M A N A.

Nicephorus pacta vetera renouat cum Imperatoribus Occid. Ottho vicissim confirmandæ amicitia causa, petit Theophaniam priuignam Nicephori, Romani, autem filiam filio suo. Quod cum indignè ferrent Græci, & legatos in itinere violassent, Apuliam & Calabriam, quæque adhuc in Italia vrbes eis parebant, depopulatur, donec Theophania filio suo nubit.

Anno 960. legati Russorum ab Otthone, doctores & Sacerdotes impetrant. Præcipuè Adelbertum ex monasterio Corbeienfi, doctrina & sanctitate insignem. Verum is vix euasit ipsorum manus, priusquam firma pietatis fundamenta iecisset. *Chron. Hirsaugiense.*

* Platina & nonnulli alij, hunc numerât inter Roma. Pontifices.

n AN. 964. Mieslaus principatum Polonicum post patris Zemomisli funus, anno seq. 965. Christianum baptisma cum tota gente suscepit. Hinc deinceps Poloni publicè Christiani. Ante quem annum, supputatio temporum apud eos est incertissima. Quare hic eorum Chronica propriè incipiunt. *Cromerus.*

H V M A N A.

Cum inter filios regum Francorum, æqua lance partitio fieret, vt & omnes regni titulo decorarentur, sub hæc tempora Lotharius solus regnum obtinuit & fratribus portionem, quæ regis Franciæ imperio esset obnoxia, assignauit. Quod postea obtinuit in tertia Capetiorum familia in hunc diem.

968. Adelbertus quintus Italiæ rex, anno regni sui quarto ab Otthone pellitur, ac sic Italiæ regnum, quod per 80. annos formè steterat, desit.

o IN remunerationem collati in se beneficij ab Otthone Imper. Otthonem eius filium Augustum appellauit. *Palm.* Polonis Egidium Tusculanum Cardinalem religionis plantandæ gratia; dedicat Apostolum vt ibi dioceses & Episcopos 13. constituat. *Chron. Poloniæ. Crom. lib. 3.*

Ei Ottho in Rauennensi plurimorum episcoporum Concilio, urbem & terram Rauennatensem aliâque à suis maioribus ablata reddidit, quæ vel Constantinus donauerat, vel Carolus Mag. restituerat: aut ante illum Iustinianus vel Arithbertus Longobardorum rex confirmauerat.

Gerardus Cameracensis Episcopus doctissimus. Quidam ad hæc tempora, referunt Stephanum Episcopu Hæduensm.

Anni mundi.

5051

5052

5052

5052

5053

5052

5053

5060

Anni Christi.

134. m IOANNES 12. profugus, Leone 8. vrbe fugato, iterum Pontificatû obtinuit, mens. 3. dies 28.

964

Patriarcha.

Constantinopoli Polyeucto.

Principibus.

Iisdem, qui prius.

Mieslao autem Polonorum principe & Christiano, an. 35.

IN CONC. quorundam Episcoporum Leonem 8. deposuit & damnauit eius acta, & Concilium Romanum collectum ab Otthone. *Sigeb.*

Schisma 13.

* Benedictus 5. Romanus mortuo Ioanne 12. à Romanis contra Leonem 8. electus sedit.

135.

n LEO 8. Romanus, post Benedicti coactâ abdicationem restitutus ab Imperatore sedit. mens. 8. di. 22.

965

Vacat mens. 6. dies 15. CONCIL. Romanum multorum Episcoporum presente Imp. contra Benedictum 5. Contin. Reginonis.

136.

o IOANNES 13. Rom. an. 6. mens. II. dies 5.

964

Vacat dies 13.

Anni Christi.

972

973

972

973

974

972

973

974

972

973

974

972

973

974

972

974

972

Patriarcha. Constantinopoli Polyeucto, deinde Basilio, an. 4.

Principibus.

Nicephoro Phoca Orient. Imp. nonagesimo septimo, & eo caso, Ioane Zimisce an. 6.

Othone Occid. Imp. 12.

Lothario Franc. Reg. vigesimo nono.

Treda Gabez regina Æthiopia.

Hissen Hispania Miramolino.

Ramiro 3. Hispanie Rege quinquagesimo primo, deinde Veremundo 2 an. 17.

Edgardo Angliæ 12.

Mieslao primo Polonorum Principe Christiano.

CONCIL. Rauennense presente. Imp.

137.

p BENEDICTVS 5. dictus 6. Roman. an. I. mens. 6.

972

Patriarcha.

Constant. Basilio.

Principibus.

Eisdem Imperantibus usque ad Otthonem 2. & regnant.

CONCIL. Ingelheimense 3. propter Adalberonè sancti Vualrici Augustinensis Episcopi nepotem. *Herma. Contr. in Chron. Anglicanum. Polyd. libro 6. bist. Angl.*

138.

q DONVS II. siue Dónus, Rom. an. 1.

973

Vacat dies 2.

Anni mundi.

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

5061

5060

Vuitichindus siue Vuindichinus monachus Corbeienfis, vitam Pauli Eremitæ, gesta item Henrici 1. & Otthonis 1. Imper. ac historiam de origine & rebus Saxonum vsque ad an. 973. tribus libris conscripsit. *Sigeb. Trit. extat eius historia, & alia multa tam prosa, quam metro.*

Mieslaus siue Miescilus 14. Poloniæ Dux omnium Ducum Polonorum primus Christianus fit an. 965. Ex quo tempore, tota Polonia Christianam fidem retinet. *Bonfin. lib. 1. de reb. Vngar. dec. 2. & Marti. Cromer. lib. 3. histo Polon.*

Boleslai primi Boëmorum ducis filiam ducit, septem mulieribus Ethnicis repudiatis, cuius disciplina totum se ad propagandam Christi religionem conuertit, regiones in dioceses distribuit, Archiepiscopos duos Gnesnensem & Cracouiensem instituit, reliquis verò Ecclesiis episcopos attribuit, Posnaniensi, Smagorouienfi, Crusucensi, Plocensi, Culmensi, Lubuscensi, Camenensi. *Crom. lib. 3.*

Huius filium Boleslaum Adelbertus in fide erudit, qui ad Borussos postea veniens Martyr Christi euasit. *Cranz. lib. 2. cap. 29. Vandal.*

Stratiquates Boleslai Boëmorum regis filius, olim clerico ascriptus, cum ad episcopatum quendam vocaretur: eum tanquam suo genere indignum contempsit. At cum postea alium quendam splendidiorem ambitet, propter familiæ dignitatem obtinuit quidem, sed dum à Moguntino consecratur, statim à diabolo arreptus, miserèque tortus expirauit. *Ibid. cap. 28.*

An. 970. Hatto Moguntinus episcopus murium morsibus conficitur, eiusque nomen parietibus & chartis inscriptum abraditur in turri, quæ à Muribus nominata in hunc vsque diem in Rheni flumine conspicitur: quod pauperes famis tempore, in quodam horreo per speciem murium cremasset. *Maria. Scotus. Martini chronicon. Honor. in Flor.*

966. Haraldus Rex Danorum cum vxore & Sueuone filio baptizatur, conspicatus Poponem adhuc clericum, per miraculum ferrum ponderosissimum candens: in fidei Christianæ probationem, manibus citra noxam gestantem: vnde iussit subditos omnem profusum idololatriam eiurare, & vnum solum Deum adorare, cum antea Christum simul & idola colerent. *Sigeb. & Krant. libro tertio cap. 25. Vuitichin. libro tertio bistor. Saxon.*

In Nordvvegia & Anglia Ecclesias Christi adiuuit, Haquinum Nordvvegiæ principem restituit, prius pietate instructu, vt Christianis deinceps nihil molestiarum afferret. *Cranz. lib. tertio cap 38.*

Etmundus Suecorum rex, Erii filius, Haraldo fœderatus, Christianis æquus. *Ibid.*

Supererat adhuc in Oriente Manicheorum reliquæ, quas precibus Theodori Patriarchæ Antiocheni, Ioan. Zimisces Imperator ex Orientis partibus: Philopolim in Occidētem transtulit. *Zon. tom. 3.*

Vuormatienfes, Spirenses, & Moguntinenfes canonici, monasticam vitam commutant in secularē, *monster in Cosmog.*

H V M A N A.

Ottho Imperator in Saxonia prope Goslariam. an. 968. auri & argenti fodinas primus aperuit *Sigeb.*

Hermannum totius Saxoniz ducem primum constituit, quamuis non nisi mediocri loco, inter Saxones natus esset. *Holsatiense Chron.*

Russi Bulgariam occupant, è qua vix abigi potuerunt *Ibid.* p A CINTHIO Rom. ciue capitur, & in arcē S. Angeli includitur, donec illic fame moreretur: (iuxta alios strâgularetur.)

Nonnulli hic duos Benedictos faciunt quintum & sextum ob perturbationem successionis e bellis ambientium, & vi imperatorum intrudentium.

Sub Ioanne Zimisce Suidas. *Ipsa in voce Adams*, ubi est mendum 45. annorum. Nam Zimisce ait mortuum anno Dom. 1018. quem constat minimè peruenisse ad annum 984. Mirum autem est nonnullos asserere Suidam non fuisse Christianum, cum ubique liber ipsius reclamet, seortum in voce *επιμαρτυρον*, qui est epitome libri cuiusdam Hesychij.

Zimisces expertus iram Dei scuire in Imperium & Imperatorem, quod Nicephorus proximè sibi ius pro suo arbitrio episcopos designandi, sublatis electionibus, rapuisset, illo iure Ecclesiasticis cessit. *Zon. tomo tertio*, de Russis triumphat. *Ibidem*.

In Anglia Dunstanus Cantuariensis, principe Edgato opitulante, resistit cupientibus sacerdotum connubia introducere: & nouis aliis dogmatibus Ecclesiam obturbare. *Polyd. lib. 6. hist. Ang.*

q Hic omittitur à quibusdam. Apud Sigebertum mendosè legitur Nonus, nam in antiquis exemplaribus scriptus, est Donus.

Circa hanc tempestatem Camaldulensis professio, auctore Romoaldo, in Apennino instituitur. *Sabell. libro secundo Ennead. 9.*

r TRES sequentes pontifices, inuicem contendunt de Papatu.

[Idque malo exemplo cum ecotta sequendi fuissent Apostoli & eorum successores qui & Petrum sibi anteponi æquo animo tulerunt, vt S.S. Ioannes & Iacobus: necnon vltro sua autoritate aliis cesserunt vt S. Clemens S.S. Lino & Cleto, vt in omnibus historiis initio Ecclesie. visum est.]

Malis artibus Bonifacius Pontificatum adeptus, malè amisit.

Basilicam D. Petri cõpilans aufugit & seditionem post in Romanos mouit.

Obserua pessimos istos Pontifices breui tempore absumptos. Imperatores verò, quorum scelere pontificatus, sic erat promeritalis nihilo fuisse faliciores.

In Boemia, quæ nuper Idololorum cultum abiecerat, episcopatum Vuolfangus instituit. *Cron. Bauaria.*

In Slauinia in 18. pagos dispersita pagi omnes præter tres ad fidem Christi sub Ezicone quarto Aldeburgensi episcopo petueniunt. *Helmod. cap. 14. e quodam Magistro Adams, qui Hamburgensis Ecclesie pontificum gesta scripserat.*

Herigerus, siue Henricus. *Trith. Sabell. lib. 2. Ennead. 9.* Angilbertus siue Engelbertus, Theodoricus S. Albani *Trith. in Chro. Hirsaug.* Adelbertus siue Albertus Lobienfis, Erardus Luneburgensis, Smaragdus. *Trithemius de viris illustribus.* Britferdeus.

H V M A N A.

Otho 2. cum à Lothario Francie Rege, armis denuo Lotharingiam recepisset, eius quendam tractum Colonienfis & Leodiensis episcopis attribuit: reliquum donauit Carolo Lotharij fratri, ea lege, vt beneficio Imperatoris tanquam Imperij prouinciam possideret.

Othone bello Danico occupato Henricus Boiorum dux in Batauiam irruit, sed ab Imp. postea captus, Treuirim in exilium mittitur. *Auent. lib. 5. Annal.*

f NEQUE bene neque male, tempore Othonis mortui post tot bella.

Regnum Hungarie initium tunc primùm accepit à Sancto Stephano

Anni mundi.

Patriarcha. Constantinopoli Basilio.

Principibus. Joanne Zimisce Ori. Imp. nonagesimo octauo. Othone 2. Iuniorè an. 10 Occid. Imp. decimo tertio Lothario Frac. Reg. vigesimo nono.

Tredda Gabez regina Æthiopiae.

Hissen Miramolino Hisp. Veremundo Hispanie rege quinquagesimo secundo.

Eduardo 2. Anglia an. 3.

Mieslao Polonorum primo Christiano Principe.

139.

r BONIFACIUS 7. Roman. mens. 7. di. 5. Vacat dies 20.

Patriarcha. Constantinopoli Basilio. Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

140.

f BENEDICTVS 6. dictus 7. Rom. an. 8. menses. 6. Vacat dies 5.

5062

5063

5063

5072

Anni Christi.

Anni Christi.

Patriarcha. Constantinopoli Antonio 3. an 6 Nicolao 2. Chrysoberge an. 13.

Principibus. Eisdem Imp. & regnant. & Basilio Porphyrogenito cum Constantino fratre ann. 5. Orietis Imp. nonagesimo nono.

Tredda Gabez Regina Æthiopiae.

Hisse Miramolino Hisp. deinde Abdemelec, an. 7.

Veremundo. 2. Hisp. Rege, deinde Alphonjo quinto. an 27.

Eduardo. 2 Anglia, deinde Ethelbredo, an. 28.

Mieslao Polonorum primo Christiano principe.

984

141.

t IOANNES 14. Papiensis (aut iuxta alios Romanus.) mens. 3.

Patriarcha. Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge. Principibus. Basilio Porphyrogenito, cum Constantino fratre Orient. Imp. nonagesimo nono.

Othone 3. ob eximias virtutes dictus Mirabilia mundi, an. 19. Occid. Imp.

Lothario Franc. Reg. vigesimo nono.

Tredda Gabez regina Æthiopiae, deinde eius filio an. 60.

Abdemelec Hispanie Miramolino.

Anni mundi.

Stephano Geissæ filio, qui postquam ab Imperio defecisset. à S. martyre Adelberto Pragenfi Episcopo factus est Christianus: & studio Gizlæ vxoris, cum tota sua gente, Hungarica & Transyluana, quæ hæctenus idololatriæ fuerat dedita, baptizatus fuit: statuis Martis & Herculis vbique disiectis. *Ritinalib. 2. Æneas Syl. cap. 16. hist. Bohem. Bonfi. dec. 2. lib. 1. Nand. cler.* Alij hoc referunt ad Sergium. 4. Sigeb.

Stephanus Hungarie rex, ad Benedictum pontificem Legatos mittit, vt regium sibi diadema & nomè assignaret. Quod & impetrauit. *Cromerus lib. 3. de rebus Pol.* Nonnulli hoc referunt ad an. 1000. præfinitè.

Miecslaus Polonorum dux, Lambertum Cracouensem episcopum ad Benedictum pontificem ablegat: regium diadema sibi & posteris petutum, verum repulsam patitur. *Cromer. lib. 3. Pol.*

Otho. 2. animam agens, in 4. æquas partes, regium diuisit Theaurum. Primam Ecclesiarum, 2. Pauperum, 3. filiorum, 4. ducum, qui relicta patria, malorum fuerant participes, esse voluit. *Chron. Saxon.*

H V M A N A.

Otho 2. Theophaniam Nicephori Imp. priuignam duxit in vxorem.

Coronam Imperij insigne à Benedicto suscepit, & bellum gessit contra Græcos & Saracenos in Italia. *Palmer. & Lambert. & Schafnaburge. in histor. German.*

Ex infelici cõtra Saracenos prælio, ad mare fugiens à nautis intercipitur: & defertur Rolanam Tarentini litoris vrbe: vbi à nautis liberatur. *Mart. Polo. vel è nauis hostium, in mare exiliit: ac natando euasit. Auent. lib. 4. Annal.*

Quam cladem præsignificauerant an. 979. flagrantes per totam noctem in celo visæ acies, ac mutuis vulneribus se cõficientes. *Sigeb. & Spbergenf.*

Confusæ sunt admodum istorum temporum historiae, vt vix duo scriptores conueniant, quantum ad annos & numerum Pontificum Roman. Nos sequimur Sigibertum, Platinam & quosdam alios.

An. 980. Montisferrati Marchionum origo in Aleramo Saxonie ducis filio, & Alisia Othonis 2. Imp. filia emergit.

981. Hala ciuitas ad salis fontes, in Saxonia ædificatur.

Gens Leucicorum ad idolatriam delabitur, *Gubiel. Nann. giac.*

t MENSE 3. sui pontificatus à Romanis capitur, & in mole Adriani inclusus pædore carceris, & inedia moritur. Putant iugulatum.

Otho. 3. Guifonem vrbem Polonie primariam, supplicandi gratia, ad S. Adelberti tumultum proficiscitur. *Auent. lib. 5. Annal.*

Paternæ, auitæque virtutis æmulus, Christiana pietate Remp. iuuuit & auxit, viros eruditos amauit plurimum: ingenuis disciplinis condigna stipendia largiens. Nec minus religioni intentus, antiqua templa diruta restaurauit. *Cusp.* Regnum Danicum tenuit, adeo vt etiam de episcopis illi prouderit. *Crant. lib. 3. cap. 17.*

Alter Salomon. Nam annos vix natus vndecim, præpositus est imperij competitoribus, & inauguratus tantam virtutis & sapientiæ speciem præbuit: vt mirabilia Mundi nuncupatus sit. Præfuit imperio an. nouemdecim. *Honorius. Sigeb. Blondus.*

H V M A N A.

In imperio Æthiopico, matti Treddæ Gabez successit

filius, è regulo Bugna susceptus Anonymus. Quod nunquam acciderat. Non iam à temporibus Salomonis reges duntaxat creabantur è profapia David, quæ illic regnare cœperat per Meilech filium Salomonis, & Reginae Sabæ. Mar. Victorius de regibus Æthiop.

In cuius usurpationis detestationem in Æthiopum annalibus filius & nepos existunt sine nomine. Tres reliqui Zalibala, imra, Naakutobab nominantur, siue quia memoria eius facti iam esset extincta, siue quia tres hi sanctitatis nominæ fuerunt apud eos celeberrimi.

Per hos autem sex regnum traditur in Æthiopia annos 333. administratum, Ægyptio etiam regno eis tributum annum pendente. In annal. Æthiop.

v MISTAVVS Rex Vandalorum, atrocem in Christianos sæuitiam exercet, Bernardi Saxonie ducis odio: in extrema tamen senecta, animum ad religionem adiecit. Crant. lib. 3. Metrop.

Tunc etiam Brandeburgensem & Hanelbergensem dioceses, horribiliter Vandali vastarunt. Ibid. cap. 35.

HVMANA.

Basilus Porphyrog. Bulgaros debellauit, & ad cæteros terrendum quindecim captiuorum millibus oculos eruit, in singulis centuriis, relicto vno monoculo, qui dux itineris esset fociis domum reuertentibus, nouo crudelitatis exemplo.

x PALAM malus & auarissimus, ideoque clero exosus. Omnia enim rapiens cognatis & nepotibus suis largiebatur. Bilungus Visilai filius Herulorum & Vandalie interioris ad Orientem siue Obotritorum rex, fidem Christi suscipit: & Virginum cœnobium Megalopoli, quæ deinde Vuismaria, instituit. Sed paulò post à Misilao filio, odio Nouercae flagrate seductus: religionem & coniugem, quæ erat Vuagonis tertij episcopi Aldemburgensis soror, etiam si ex ea Hodicam filiam suscepisset, repudiat. an. 986. Marscalcus, Helmod. cap. 14.

HVMANA.

An. 983. vbique locorum grauius laboratum est fame. Sab. lib. 2. Ennead. 9. Plat.

Carolini vltima Clodouinorum (quæ prima fuit stirps Regum Gallie) æmulati, etiam ipsi Monarchiam perdiderunt, & in alienam familiam Hugonis Capeti transierunt. Nam electiones clero diripuerant. Abbates, equites armatos constituebant & Monachis præficiabant, ita vt Laicus Abbas diceretur, ille verò qui curam monasterij gerebat non Abbat, sed decani titulum præferret, &c. Frouardus Episcopus & Annonius.

y COMMENDATVR ab eruditione, scriptor videlicet, quo tempore Crescentius Romanus patricius tyrannidem Romæ exercuit.

Crescentius Numentanus Romam occupat, usurpata consulari & tribunitia potestate: & in Hetruriam pontificem sedere cogit, sed eam illi tandem restituit: osculatus cum seditionis suis, Ioannis pont. pedem imperatoris iram metuens. Plat. Blond. Quod cum denuò tentasset sub Gregorio 5. Imp. capitur & spectaculi loco per urbem circumducitur: eiusque membra paulatim præsecantur, tandem ante vrbis mœnia patibulo suspenditur. Naucler.

S. Odilo post S. Maiolũ quarti abbatis Cluniacensis officio per annos ferme sex & quinquaginta functus: prouexit illũ ordinẽ. Primus creditur instituisse festũ (vt vocat) omnium

Anni mundi.

Alphonso. 5. Hisp. Rege quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Mieslao Poloniae principe.

v BONIFACIUS 6.

Ioanne 14. capto & in carceres coniecto, iterum Pontificatũ tenuit. mens. 4. dies 6.

Vacat dies 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

142.

5072

x IOANNES 15. Roman. mens. 8.

984

Vacat dies 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.

Principibus.

Eisdem Impp. & regnat.

143.

5073

y IOANNES 16. Roman. an. 10.

985

mens. 8. dies 10.

Vacat dies 6.

5080.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge, deinde Sifinnio 2. an. 3.

Principibus.

Eisdem Impp.

Lothario vigesimo nono

Ludouico 7. dicto 5. ultimo re. ex Caroli Mag. genere, an. 1. Hugone

Capeto primo an. 9. ex

Gallis & Parisiensium

Comitum familia successiue Franc. Reg.

Filio Tredda Gabez

Anni christi.

Æthiopiae pret-Ioso an. 60.

Abdemelec Hispanie

Miramolino, deinde

Abderamen mens. 5.

Zulema aliquot mensib.

Amohado, an. 5.

Aphonso 5. Hisp. Reg.

quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Mieslao Polonorum

primo Christianor. princepe.

CONCIL. Remense Episcoporum totius Francia, contra Arnulphum Remorum Archiepisc per Hugonem Capetum collectum. Sigeb. & Volater. Quidam post Ioan. le Maire 2. part. Concil. hoc Concilium referunt ad tempora Benedicti 7. Sed quomodo id stare possit non satis video.

Aliud Remense siue Mosomense. Annonius Martinus Polonus.

995

144.

z GREGORIUS 5.

997

Saxo, an. 2.

mens. 5. dies 10.

Vacat dies 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Sifinnio 2.

Principibus.

Basilio Porphyrogenito Orient. Imp. nonagesimo nono.

Othone 3. Occi. seu potius Germanorum Imp. decimo quarto.

Hugone Capeto Frac. R. cum filio Roberto trigesimo primo.

Filio Tredda Gabez

Æthiopiae pret-Ioso.

Almohadi Hisp. Miramol.

Anni mundi.

Animarum, per omnia sua monasteria. Volater. libro secundo, & Anton. secundo parte tit. 15. cap. 15. Quidam scribunt Ioanem 16. eius consilio edixisse: vt illud festum in omnibus ecclesiis celebraretur. Polyd. libro sexto de inuent. re. cap. 8. & R. Barnas citat ex Ioan. Ioan. Stell. Bergom. lib. 12.

Sigismundus Liberus in Moscouia, & Vulodimirus Prusie dux, Christianam fidem simul cum bapufinate suscipiunt. Munster. in Cosmographica & Chron. Polon. libro secundo, capite tertio.

HVMANA.

Mortuo Ludouico rege Francorum sine hærede, regnum per Hugonem Capetum transit ad nouam & tertiam progeniem, scilicet Comitum Parisiensium. Nec tamen penitus defecit genus Carlingorum: nam Hugo Capetus per muliebrem sexum à Carolo Magno descendebat. Habuit enim Hacidam matrem, filiam Henrici Imperatoris ex Matilde, filia Ludouici. 3. Iunioris Imperatoris quem diximus fuisse vltimum Imperatorẽ ex familia Caroli Magni. Cronica Franc.

Anglia fit tributaria Dacis, Polyd lib. 7. histor. Angli.

990. Imperium Moscouiticum initium sumit.

Grana tritici & pisciculos minutos imbris immixtos pluisse, in Gallia apud Albanium ferunt. Palmer. in Chron. & Sigeb.

Ignis è Rheno ascendit, quo vicinæ conflagrarunt villæ an. 991. Schanaburgensis.

Deinde hyems sæuissima ab initio Nouembris vsque ad Maium, deinde paucis interiectis tepidis diebus vsque ad Iulium, quo mense præ glaciæ rigore: stagna & flumina concreta sunt, arbores, fruges & pascua exaruerunt, fames & pestilentia atrox sæuit. Denique anno seq. Sclauorum in Orientales Saxones incurfio & vastatio. Chro. Saxonie.

z DE GENERE Otthonum antea Bruno dictus imposuit Otthoni tertio Coronam insigne imperij: Imperium Germanis penitus concessit: quod extincta Caroli Magni sobole, Italia perpetuis seditionibus conflictaretur, vt eam maiestatem vel ad suos, vel ad alienos suo arbitrio transferrent. Quare consentiente Otthone in Synodo Romana Septem viros ELECTORES Imperij instituit, Moguntinum, Colonienfem Agrippinæ, & Treuirenfem Archiepiscopos, ducem Saxonie, comitem Palatinum, Marchionem Brandeburgensem, & vt eorum arbitrum, ducem Bohemie (nondum enim dicebatur rex.) Deceuit præterea, vt qui ab his Germanis Proceribus electus esset, diceretur Cæsar: post confirmationem autem & coronationem, ab episcopo Romano susceptam vocaretur Augustus. Itaque (vt scribit Geruasius lib. ad Otthonem quartũ Imperatorẽ.) ex eo tempore à Romana sede pendet Germanorum Imperium. vide Blond. deca. 2. lib. 3. trenc. l. 3. Kranium lib. 4. cap. 25. & Platina.

Hoc ἀκράδον & incertum docet Onuphrius in suo Chronico, & in libro de Comitibus Imperatoris, ac quæ de 7. electoribus traduntur sub Gregorio 10. non 5. instituta ostendit. Nam de tanta re inter tot historicos, qui eo ferè tempore in Germania floruerunt, nulla est mentio. Silet Sigebertus, Ortho Frisingensis, Schanaburgensis, Vitichindus, Luitprædus, & Annonij continuator. Sabellicus dubitat Ennead. 9. lib. 2. Auentinus etiam aliter sentire videtur.

Annonius, siue potius Annonij continuator Floriacensis monachus. Trith.

Radulphus vt ipse significat lib. 20. c. 1. in Leuit. qui & scripsit historiam rerum Francicarum & breue chronicon.

Rosumita, quæ Latine & Græcè docta multa scribit, seorsum de gestis Otthonis Imp. Trith.

5083

5085

An. 997. Vulpertolpus p[re]sul Argentinensis vir scelerat[us] vit[ae], secreto Dei iudicio a muribus corroditur. *Munst. in Cosmog.*

Imperatrix Maria nomine, filia regis Arragonum, ob adulterium publice igne concrematur. *Kranium lib. 4. cap. 26. histor. Saxo.*

Vladomirus siue Vladimirus Russi[ae] dux, ducta Anna sorore Imperatorum Constantinopolitanorum: Constantini scilicet & Basilij, Christi fidem suscepit. Per unum, id est, fulminis simulachrum argenteo capite, auribus aureis, quod Kiouiz colebatur, in Borysthenem urbem illam alluentem proiecit. 12. filios procreauit, multa templa extruxit, & splendore Graeco exornauit. *Matth. Mechoni. libro secundo Chron. Polo. cap. 13. an. 990.*

Gilbertus Remensis p[re]sul organa, quae calefacta aquae violentia modulatos edebant sonos: fabricauit, & Horologium. *Ephordiensis Caesaris Otthonis & Roberti Hugonis filij Reg. Franc. p[re]ceptor, qui & tandem Romanus euasit pontifex, dictusque est Syluester. In Hispanensi schola, in Hispania sua didicit.*

HUMANNA.

Cum his Monarchiis in Germania initiis, concurrunt principatus familiae Hugonis Capeti in Gallia, regium nomen in Polonia & in Hungaria. Ottho enim in Polonia profectus, regem & Imperij Romani amicum Boleslaum Poloniae principem nominauit. Hungaria autem regis nomen usurpauit, postquam Stephanus Hungariae dux Christianissimum professus est, duxitque Gilelam sororem Henrici Sancti, qui huic Otthoni successit, Henrico approbante & confirmante.

Eudo siue Odo quidam cog. Magnus Abbas, ob multitudinem occupatorum monasteriorum Monarchiam Gallicam inuasit, quam tamen testamento heredi legitimo voluit reddi. At eam Hugo Capetus Parisiensis comes praecipuit, quam ut in sua familia firmaret, renuntiauit iuri nominationum, electiones clero attribuit, ad religionem animum conuertit, ob quam neglectam Carolini regno exciderant.

Sabaudien[si]s Comitatus erigitur, auctore Beraldo Hugonis Saxoniae ducis filio. Ab eo enim Sabaudiae principum & Marchionum Segusianorum Stemma emanare creditur. *Fascic. tem.*

Almarus Saxoniae ducis filius, qui Alisiam Otthonis 2. filiam duxerat, primus Dux Montiferraten[si]s. *sabel. Ennead. 9. libro secundo.*

Alficus Cantuariensis. Abba siue Abo patria Aurelianensis, qui ex Aureliana schola in Angliam venit, ibique Literas docuit & multa edidit. *Trith.*

* NONNULLI recentiores hunc ex albo Pontificum Romanorum prorsus expungunt, quod vi & contra canones Pontificatum Romanum inuasit. Hinc (inquiunt) in nominis numero, nulla est eius ratio habita a tribus Pontificibus proxime succedentibus, qui Ioannis nomen habuere.

[Neque hoc Ecclesiae puritati praedjudicare potest, ut contendunt haeretici: quia etiam necesse erat in Ecclesia oriri haereticos & turbas excitari: ut probarentur electi: Ex D. Paulo ad Corinth.]

Viuentem Gregorio, sedem per tyrannidem occupauit. Sed cum seditioso Crescentio, poenas dedit ultore Otthone tertio.

Nec inter Pontifices numerandum aiunt, quia viuentem adhuc Gregorio sedem occupauit & reliquit. *Onuph.*

Anni mundi. 5090

5090

5090

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

5085

Alphonso. 5. Hisp. rege quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Meieslao Poloniae principe.

CONCIL. Romanum de sanctione electionis Imperatoris in Germania. Platim.

145. IOANNES 17. Graecus, mens. 10. Vacat dies 20.

Patriarcha. Constantinopoli Eulogio siue Sergio an. 20.

Principibus. Basilio Orient. Imp. nonagesimo nono.

Otthone 3. Occid. Imp. decimo quarto.

S. Roberto an. 34. solo Franc. Reg. trigesimo secundo. Filio Tredda Gabez Aethiopum pretioso.

Almohadi Hisp. Miramol. Alphonso 5. Hisp. Reg. quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Mieslao Poloniae principe Christiano.

5097

5098

Anni christi.

Anni mundi.

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

5086

Gregorius 5 pulso & exoculato Ioanne, pristinae sedi restituitur ab Otthone 3. Imp.

146

* SYLVESTER 2. Aquitanus (antea Gerebertus vocatus) an. 4. mens. 1. di. 10. Vacat dies 23.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Principibus. Eisdem Imperantibus & regnant. Almohadi Miramolino.

Alphonso. 5. Hisp. Rege quinquagesimo tertio.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Mieslao, deinde Boleslao cog. Crobio 2. Polonorum principe Christiano & rege primo. an. 25.

An. Dom. M. quo per Boleslaum regnum poloniae capis, & Cordubensem Hispania Saracenicam desit.

Anni mundi.

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

998

* QUIDAM loco istius, nominant Agapetum quemdam.

Malis artibus pontificatum dicitur consecutus. Magus fuisse perhibetur. His temporibus, cuique licebat in sedem Petri itrepere: propter iura Ecclesiae ab Imperatoribus rapta. Captiua erat Ecclesia & gemens sub Germanis Imp. ab Arnulpho ad Henricum. 4. quem Gregorius 7. an. Dom. 1080. in ordinem reduxit fulminibus Apostolicis.

Iuxta alios doctissimus Mathematicus, & Philosophus monachus e Floriacensi coenobio, propter insignem doctrinam primum Archiepiscopus Rhemen[sis], deinde ab Otthone III. Rauennas, denique Papa. *Annon. lib. 5. cap. 46. Guil. Bibliothecarius.*

Verum quoniam admodum pauci, in Occidente Philosophiae & Mathematicae operam dabant, ab imperito vulgo de magia suspectus fuit. Sed perperam, vnde quae de eius morte & Diaboli percussione feruntur fabulosa sunt, ut ex eius Epitaphio a Sergio Papa successore Laterani posito constat. *Onuphrius.*

Nullus scriptorum affirmare dubitat, Syluestrum 2 literis, moribusque ornatissimum fuisse. *Blondus dec. 2. lib. 3.*

Scriptit de Sphaera pulchrum opus, item de compositione Astrolabij & quadrantis. Item Arithmetica, denique libros, dialogos & epistolas complures. *Trith. Chron. Hist. Ang.*

Boleslaus cognomento Crobius, primus Poloniae rex appellatus, socius & amicus Rom. Imperij a tributo & omnium Imperatorum iurisdictione immunis, an. 1001. a Pontifice Rom. & Otthone 3. Imperatore. *Martinus Cromer. in hist. Polo. lib. 3. Kranz. lib. 4. hist. Saxon. c. 36. Matth. Mechoni. lib. Chron. Polon.*

Fulbertus Carnotensis Episcopus edidit illa Responsoria (ut vocant) *stirps Iesse &c. & Chorus noua Ierusalem.* Composuit etiam hymnos & orationes quaedam. *Trith.*

Vuillelmus Abbas, qui anno 1000. templum D. Benigni Diuionensis condidit.

Herigerus Abbas Lobien[sis] inter alia scripsit librum de corpore & sanguine Christi. *Trith.*

HUMANNA.

Alpharabius Arabs philosophus & astronomus, Aneadadis phil. & medicus. *Bergo. & Sabell.*

Sub haec tempora & an. 990. Saracenorum Miramolinus e Corduba misit nauales copias, duce Auidamahim ad Christianas naues, & vrbes maritimas infestandas. Quae nauim palastinam ceperunt, in qua erant quatuor insignes Rabbini Babylonici.

E quibus R. Samarias venditur in Aegypto Alexandrinis, R. Hofiel in Africa Alkiroanis, quae prouinciatum erat potentissima Saracenicarum Occidentalium, vbi genuit R. Hananelem, qui moriens reliquit in oculis decem aureorum millia.

Rabbi autem Mose & R. Henoc filius in Hispania Iudaeis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab iis R. Mose praefectus scholae, quem appellabat Synagoga iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literae Hebraicae florere in Hispania incipiunt, & praecipuum Iudaeorum Gymnasium, decescente propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicis. *R. Abraham. Leuita in Cabbala.*

Anni Christi.

1002

DE C I M O saeculo continuatam Ecclesiae doctrinam, cui oblatrant heretici, hinc apparet. Missa continuata in eisdem ritibus & solennibus, quibus ante ex-
 ai. Et ritibus de diuinis siue Ecclesiasticis officiis huius memoriae liquet. Nam
 Regino libris de Ecclesiastica disciplina in eo totus est, qui & lib. I. c. 8. Nulli
 (inquit) Presbytero alioque sacerdotali alba stola & casula Missa celebrare liceat,
 & c. Remense item concilium, & Herigerus Abbas libro peculiari de diuinis
 officiis. Gratia Dei, fides, iustificatio. Radulphus lib. 16. c. 3. in Leuit. Renouatio vitae in-
 choatur a fide, qua creditur, in eum qui iustificat impium, bonisque moribus augetur, & robo-
 ratur de die in diem, cum magis magisque renouatur interior homo. Gilbertus Altercat. cap. 3.
 & 5. Deus auctor est salutis, liberum arbitrium tantum capax. velle, posse, perficere solius est
 adiutricis gratiae, siue quia nec baptismus, nec fides, nec opus effectum habet meriti. sola igitur ma-
 ter gratia libero arbitrio succurrit: pro libertate aeterna consequenda. Eucharistiae veritas, sa-
 crificium, transsubstantiatio, adoratio, Missae ritus. Gilbertus Altercat. c. 8. Post conse-
 crationem est corpus Christi verum, non tantum sacramentaliter, verum etiam essentialiter,
 & cap. 9. In modica particula tantum habes, quantum in magna. Denique scribit Christum in
 sacramento, tam esse integrum ac perfectum sub alterutra specie, quam sub utraque. Item, tran-
 sfire substantiam panis, in substantiam corporis ac sanguinis Christi. Denique sufficere vniam
 tantum speciem exhiberi populo. Regino li. de disciplina Ecclesiastica. Suidas multis locis. Radulph. l.
 II. c. 3. in Leuit. lib. 14. c. 4. Oecumen. in I. cap. 10. & II. & c. Heb. 5. & c. Baptismi effectus,
 necessitas, aliena fides, ceremoniae. Gilbertus Alterc. cap. 1. 3. 5. 7. 8. Radulphus lib. 10. cap.
 I. in Leuit. Smaragdus in Ioan. c. 3. Regino libris de disciplina Ecclesiastica verus agenda. Pœni-
 tentia & eius partes tres. Radulphus lib. 3. cap. 3. 6. 7. in Leuit. lib. 29. cap. 3. lib. 6. cap. I. Gil-
 bertus Alterc. cap. 7. & 21. Triaremedia sunt cuiusque animae Baptismus, poenitentia, Marty-
 rium & c. Regino lib. I. de discipl. Eccles. cap. 272. neminem ad communionem admittend-
 um, nisi confessus sit & Dominicam orationem & Symbolum Apostolorum memoriter
 teneat.
 Claves absolutio, Radulphus lib. 12. c. I. in Leuit. lib. 5. c. 4. lib. II. c. I. lib. 12. c. I. lib. 18. c. 4.
 lib. 3. cap. I. 6. lib. 20. cap. 4. & 5. Regi. lib. I. de Eccles. discip. cap. 295. & c. Suidas Oecumenius
 multis locis. Confirmatio & reliqua alia sacramenta. Gilbertus Altercat. cap. 5. ubi coniu-
 giū vocat sacramentum, 8. Vetus Agenda. Regino de disciplina Eccles. qui lib. I. c. 115. modum
 inungendi infirmos explicat. Primatus sedis Apostolicæ. Smaragdus super Marcum cap. vlti.
 Regino in Chron. passim. Luithprandus lib. 3. cap. 14. ubi Sedem Romanam nominat summam at-
 que vniuersalem Præsulatus sedem. lib. 6. cap. 6. ubi Romanum Episc. vocat summum pontificem
 & venerabilem Papam. Quin eum Apostolicum hæc ætas nominabat. Regino & eius continua-
 tor. Liberum arbitriū, bona opera. Radulphus lib. 3. in Leuit. cap. I. lib. 10. cap. I. Gilbert.
 Alt. cap. 5. Suidas multis locis. Hic Oecumenius. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio,
 reliquiae, imagines, festa. Radulphus in præfatio. & lib. I. cap. 4. in Leuit. Orationis sacrifi-
 cium non nisi Domino soli offerendum est. Nam etsi Sancti rogantur a nobis, non tamen ut nos
 ipsi saluent (Domini siquidem est salus) verum ut nobis salutem impetrent. Alioqui maledictus
 qui spem suam ponit in homine. Hæc igitur est latraria, qua soli debetur Deo, adorandi & sacri-
 ficandi deuotio. Et lib. 3. cap. I. Oecumenius Scholiorum Græcorum auctor, in illud 2. Pet. I. c.
 Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.
 Hinc enim colligit Sanctos preces post mortem pro viuīs fundere & c. Gilbertus Alterc. c. 16. 20.
 Luithprandus li. 5. cap. 13. lib. 6. c. 6. & passim alibi. Vuitichindus libris gestorum Saxoniorum spar-
 sum. Regino lib. I. de Eccles. discip. Verus agenda. Preces pro defunctis, Purgatorium. Gil-
 bert, Alterc. cap. 5. probans illud dicto I. Cor. 3. ignis opus eius probabit. Luithprandus li. 4. c. 7.
 pro delictorum exptione, celebre exequiarum officium, viamque Deo hostiam offerre, Ma-
 thildis post obitum Henrici Imp. coniugis sui non desit. Regino lib. I. de discip. Eccl. cap. 190.
 Cetera videri & ceteri huius saeculi auctores prolixè confirmant. De quo contra se testimonium
 ferunt Centuriatores Cent. 10. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiae col. 9. & seqq. sparsim. cap. 3

Anni Christi.

1002

1002.

1007.

Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim, col. 24. & seqq. cap. 4. de doctrina, ex pro-
 fe. so col. 272. per totum. cap. 6. de Ceremoniis & ritibus Ecclesiae col. 283. & seqq. per totum 7.
 de Politia & Gubernatione Ecclesiae col. 387. & seqq. per totum ca. 9. de Synodis col. 429. per
 totum fere ca. 10. de doctoribus & episcopis col. 920. & sequentibus sparsim. nam his non dissi-
 mulanter irati sunt, quod illas sententias sint amplexi. Sparsim denique cap. de Martyribus, de
 miraculis & c. Huc facit quod ex instituto, multi hac ætate scripserunt de heresibus, item contra
 schisma Græcorum & novos Manicheos, quorum sordes isti lambunt. Adde totius huius memo-
 riae cum Synodos, tum historicos. His enim omnibus Ecclesiae status planè idem representa-
 tur.

VNDECIMVM
 SAECVLVM.

Anni mundi.

147.

a IOANNES cognom.
 Siccus (ait Blond.) 18.
 aliis 17. Romanus.
 mens. 4. dies 20.
 Vacat dies 19.

5090.

5090

Patriarcha.

Constantino. Eulogio si-
ue Sergio.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnat.
 Boleslao Polonorum re-
ge primo.

148.

b IOANNES 19. aliis
 18. an. 4. mens. 4.
 Vacat dies 19.

5090

5095

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio
sue Sergio.

SUB AN. 1000. Regnum Hungariae
 initium sumit a S. Stephano de Attr-
 lae posteris. Vt Moscouiticum, an.
 990. post paulò inchoabit Boemicū,
 vt proximè capiti Polonicum, nempe
 1001.
 Et apud Arabes in Hispania, mul-
 tis imperium sibi vendicantibus, &
 aliis aliò inclinantibus: intestina seditione grauitur laboratur.
 Hinc Hali, Cazin, Abderamen Haia, Abderamen alter,
 Mahometes quidam, Hissen Humeia intra 7. annos regnan-
 tes, finem regno Cordubensi attulerunt, quod trecentis
 iam annis steterat: Anno ergo 1000. regni Cordubensis ferè
 finis fuit.
 Hebraicæ literæ illis florere incipiebant.
 R. Ioseph Ben Itaac R. Mosi, primi Scholæ Cordubensis
 præfecti discipulus, vniuersum Talmud in linguam Arabicam
 vertit: ad Alhachiam regem Saracenorum. R. Abraham in
 Cabbala.
 R. Hai Gaon in Babylonia Geonim. i. Talmudicorum Iu-
 risconsultorum excellentissimus & postremus de domo Da-
 uid, & regio Iechoniae sanguine. Neque tamen fuit princeps
 exulum, quod neque ipse, neque parentes eius magistratum
 illum voluissent pecunia à Regibus Mahometanis, in quorum
 regione exulabant, emere. Annis. 40. Scholam Iudaicam
 administravit. Ibid.
 R. Seriram patrem R. Hai Gaon, bonis eius publicatis, rex
 Mahometanus patibulo affixit. Ibid.
 Eo tempore celebris erat R. Samuel sacerdos filius Ho-
 phni, & multos libros scribebat. Ibid.
 Tum magia publicè à Saracenis docebatur. Maximè Hif-
 pali.
 Sub an. 1000, Babylone insignis Saracenorum Academia,
 in qua disciplina, præsertim Medicæ & Astrologicæ Chaldæo-
 rum, Arabum, Persarum, Aegyptiorum, Iudæorum (alias In-
 dorum) docebantur. Chron. Casinense lib. 3. cap. 34.
 1002. Robertus Franc. Rex, Ducatum Burgundia Hen-
 rico duce sine liberis mortuo suo regno adiungit.
 Circa illa tempora. i. anno 1000. Basilio Porphyro ge-
 nito imperante Saracenorum imperium, quod quadrin-
 gentos ferè annos Christianos valde affligerat, declinare
 incipit propter domesticas dissensiones, cum plures Sarace-
 nicum dominatum inter se diuisissent: & quatuor de summo
 caliphatu siue pontificatu semper contenderent. Inde enim
 in Oriente, illorum potentia Turcis prævalentibus paulatim
 concidit. In Hispania & Africa item Christianis propter ip-

forum bella ciuilia suas res agentibus. b Ad orium conuersus, nihil memoria dignum gessit. Aegyptis Sultanus rupto foedere, quod cum Basilio habebat, Hierosolymitanum templum ac monasterium propinquum spoliat. *Zon.*

Borno seu Bernardus Augiensis. *Contrast.* Danorum rex solenni stipatus comitatu Romam venit, pontificem rogat, vt Ecclesias sui regni, quae satis multae essent, e iurisdictione Hamburgensis Archiepisc. eximat, Respondet pontifex se breui missurum Cardinalem, qui earum regionum conditionem exploraturus, eaque facturus esset, quae rei Ecclesiasticae congruerent *Crant. l. 5. Da. cap. 2.* Hoc postea perfecit. Greg. 7. Nam cunctos Daniae, Nortuegiae & Sueuiae episcopos, ab obedientia ipsius exemit & Bremensi subiecit.

S. Vviggbertus a Zutiberi Idoli cultu reuocauit Sorabos, Vandalice per interpretem Euangelium docens, ac Lucum Idolo destinatum ita excidit: vt nullum apparet vestigium extructo S. Romani facello. Obiit an. 1012. *Chro. Mersburgense lib. 2. cap. 6.*

Henricus 2. castitatem cum vxore sua S. Cunigunda Sigifridi comitis Palatini Rheni filia vouet. Episcopatum Bambergensem in Prouinciam Moguntinae fundat, plurima item monasteria. *Chron. Hirsaug.*

HUMANAE.

Eius tempore maleficio duarum vetularum, iuuenis quidam in formam asini mutatus est, ita vt cunctis videntibus asinus apparet: quod multis impossibile videtur, non intelligentibus permissione diuina, malignum spiritum oculos hominum mirandis ludificationibus illudere posse. *Ibid.* Tale narrat August. in libr. de Ciuitate Dei.

Primus Imperator creatur a septem Electoribus. Atque ita deinceps non per successionem sanguinis, sed vi electionis constituti sunt imperatores Germani.

Basilus Orientis Imper. totam Bulgariam subegit. *Zon. tom. 3.*

C SERGIUS vir sanctissimae vitae & ante pontificatum, & in pontificatu in pauperes liberalis, in amicos iucundus, in delinquentes clemens, in Deum totam mentem conuertens, iuste & integre omnia gubernabat. *Plaut.*

Ipsius hortatu principes Satacenos, Sicilia expulerunt. *Plaut.*

Eo mirabilior, quod istius temporis Pontifices, vt intrusi ab Imperatoribus potius, quam electi, monstra essent. Hi sunt fructus oppressae a Tyrannis Ecclesiae, & electionum ereptarum. Sed & turbata hic fuit legitima successio, vt olim in Synagoga sub Antiochis paulo ante Machabeos: Hanc Labem Centuriatores agnoscant a Germanis Imp. exortam, quos laudant rantopere. Nam illi iura Ecclesiae sibi rapuerant, & iure Herodis Ecclesiae prouidebant.

1008. Burchardus primò Lobienis monachus, deinde Episcopus Vuormatiensis, veteres Ecclesiae canones in vnum volumen decretorum, in 20. libris distinctum conegessit. adiutus ab Olberto Leodiensi siue Genblacensi Abbate, suum olim magistro. *Sigeb.* Eos postea Gratianus dum rededit in epitomen, non parum corrupit. Quamquam alij malint eum sua ex decreto Iuonis Carnotensis Episcopi delibasse.

Meginfridus Monachus Fuldenis Chronographus, e quo multa in suo opere de Hirsaugiensis Monasterij historia commiscuit Trithemius. *Ipsa in Chron. Hirsaug.*

An. 1007. Sorabi & Vandali ad Elystram Misniae fluium habitantes,

Anni mundi.

Principibus.

Basilio Imp. Orient. nonagesimo nono. Otthone 3. & post eum S. Henrico 2. cog. Claudio (non Claudio, vt perperam quidam scribunt) an. 22. Occident. Imperat. decimo quinto.

S. Roberto Franc. Reg. trigesimo secundo.

Alphonso 5 deinde Veremundo. 3. Hisp. an. 10.

Ethelredo Angliae decimo quarto.

Boleslao Poloniae reg. primo.

149. C SERGIUS III. R. O. an. 2. dies 15.

Vacat dies 8.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Anni christi.

Anni christi.

Principibus.

1002 Eisdem Imp. & regnat.

CONCIL. Francfordianum praesente Imp. Consil.

Bambergense.

150. d BENEDICTVS 7. dict. 8 Tusculanus, an. 11. mens. 1. dies 13.

Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio Sergio, deinde Eustratio, an. 16.

Anni mundi.

habitantes, Vuiliberti Mersburgensis praedicatione conuertuntur. *Chron. Mersb. lib. 2. cap. 6.*

1008. Brunus Magdeb. a Prutenis manibus pedibusque, & tandem capite truncatus: martyr Christi efficitur. *Sigeb. Marian. Scotus.*

Oddar cum 60. sociis, martyrium etiam a Slauis patitur. *Helmold.*

Idem Vuolfrius a Suecis, quod Torstam Idolum in concione concidisset. *Crantzius lib. 4. cap. 8. Meerop.*

HUMANAE.

In Lotharingia iuxta montem Castrilocom, fons aquae in sanguinem vertitur.

Muchamet Persidis, Corasiniorum aliorumque populorum rex Pisafitium Syriae Caliphum, qui in Bagdeg sedem habebat, ope Turcorum, vincit. Inde cum Indis bellum gerit. Sed deficientibus Turcis, tandemque signa cum Peris conferentibus: & in acie Machumetum occidentibus. raugrolipix Turcorum rex Persarum rex euadit, & conculcatis indigenis omnes magistratus in suos transtulit: & inter eos Persidem vniuersam diuisit. Inde subiicit Babylonium Caliphum sub an. 1051.

Razis Medicus Arabs, siue Pzenus, qui ab alijs Bachilo, ab Auicenna etiam Menaethus, Almanfori Saracenorum regi sua dicat scripta.

Almanfor regnabat in Hispania & Mauritania, cum R. Henoch magna celebritate profiteretur Talmud Cordubae & academiam Hebraicam a patre ceptam excoleret anno D. 995. R. Abraham Leuit. in Cabbala.

Ioannes Serapion, Isaac Benimiram Medici Razis aequales. *schedelius.*

Campanus Longobardus Astronomus, qui errorem Promei in supputatione motus Lunae & aliarum stellarum, ortum ex ignoratione motus octauae sphaerae, qui non nisi longi temporis obseruatione deprehenditur, animaduertit. *Idem Bergomensis.*

His ferè suppres Almzon, Azophi, Azarchales Arabes astronomicis studiis insignes. *schedelius.*

Granatae regnabat Badim de semine Philistim. Plurimi faciebat R. Samuelem Leuitam, quem aiunt fuisse locupletissimum, conduxissetque multos librarios ad scribendum Misnae & Talmud, quos Scholasticis pauperioribus largiretur tamen in Hispania, quam toto Occidente. *Ibid. R. Abraham. Palaestinos vocat Saracenos, qui tunc occupabant regnum Granatae.*

d RITIVS lib. 1. de Reg. Sicil. putat hunc nominatum fuisse Stephanum.

Mortuus in nigro equo visus dicitur, circa locum defossi thesauri elemosynis destinati. *Vucelius in Epitom.*

Pannonos Christianam religionem communiter & publice receperunt quidam scribunt. *palmer. an. 1010.* Translyuani quoque victo & capto Giula, fidem partim metu, partim sponte amplexi sunt, & ipse Giula cum vxore & liberis baptizatus a Stephano Hungariae rege dimittitur. Similiter & Bessi & Bulgari ab eo superati. *Bonfinius dec. 2. lib. 9.* Sicque Ecclesia Hungarica ad annos ferè 40 pacatissima. *Ibid. lib. 1.*

Apud Saxoniam in Colbecke villa Halberstadeni, Othbertus quidam cum decem & octo sodalibus, viris 15. & foeminis tribus, choreas ducens nocte Natalitiorum in caemeterio S. Magni, cum non desisterent admoniti a Sacerdote, eius dira imprecatione, sine quiete per annum integrum in eodem statu manserunt inuicem manibus haerentes, & non

multo post interierunt. *Vincent. in speculo. & Cranius lib. 4. cap. 33.*

An. 1016. etsi terra sancta & Hierosolyma esset sub Saracenorum potestate, tamen in Sina monte monachi Christiani fuerunt, inter quos Simon Syracusanus. *Sigeb.*

Anno eodem Rex Poloniae Russos deuicit & Christianos fecit. *Chron. Saxoniae.*

Venedi in Germania Germaniae incolentes Saxoniam vastarunt. Sed ab Henr. Imp. victi Christo nomen dederunt. *Nauch.*

HUMANANA

Henricus Imp. coronam sumpsit Imperij ab hoc Pontifice, qui eum salutari Augustum. *Sigeb. palmer.* per ipsum tota Germania, Gallia, Italia erant pacatissimae, ut aureum hoc imperante vigere videretur saeculum. *Helmoldus Gygis.* Claudus est appellatus, quod in bello contra Adrianum Marchionem, quem Nobiles & Episcopi Itali Imperatorem Mediolani declararant, captis & deceptis custodibus elapsus, de muro se precipitans, luxato fracto crure deinceps claudicauerit. Arduinum interea duobus praeliis vicit & trucidauit.

Græci & Saraceni in Italia tumultuabantur.

Cum uxore Chunegunde perpetuam seruanticassitatem. *Cranius lib. 3. cap. 32. Saxonia.*

An. 1007. Arduinum Imperatorem salutatum ab Italici acie interimit, vniuersas cis Padum vrbes subigit, Italiam componit. *Palmer.*

Bernardum Saxoniae ducem rebellantem subigit, Slauos & Polonos, qui ei auxilio venerant, tributarios facit. *Helmoldus cap. 16. & 17. Slau.*

An. 1009. Balduinum. 4. Flandrensium comitem & ceteros rebelles domat. *Sigeb.*

An. 1013. Cunctos Saracenos Italia, Calabria, Campania, Picentini agro, expellit; & Apuliam diu ab iis possessam recuperat Ismaele duce dato, indeque Romam veniens Augustus consecratur. *Cuspinianus. Sigeb.*

Hunc Platina Henricum I. nominat, sed quia Germani in dissensione, tempore Longobardorum orta, alium Henricum elegerunt, quem primum vocant, & Platina inter Henricum 4. nullum quintum agnoscit, sed tantum. 6. & 7. Germanorum numerum amplecti est satius. *Onuphr.*

Comitatus Bellouacensis in Francia datur ab Odone Comite Campaniae, Rogero Bellouacensi Episcopo, in permutationem Castri, quod dicitur Sanctum Cesatis, siue Sincerrium apud Biturigas, quod iure patrimonij erat ipsius Episcopi. *Sigeb. & Guil. Nang.* Iple vna cum Aliaco & Moguntiacum Comitatum Ecclesiae cathedrali S. Petri siue Episcopatus in perpetuum donauit. *Sigeb.*

Rex Noricum reuersus e Francia in Regnum suum, a gente sua perimitur, quod abiurata idololatria baptizatus esset. *Guil. Nang.*

Dum Samuel Bulgarorum rex contra Basilium bellum gerit, commoda ex Bulgarico bello occasione oblata, & rupto cum Imp. foedere, Saraceni & Turci an. 1012. Hierosolymam expugnant, Calipha Aegyptio principe, & Ecclesiam S. Sepulchri demoliuntur. *Zo. tom. 3. Palmer. Nauch.*

Samuelem Basilium vincit, & captiuus. 15 000. oculos eruit, singulis Centuriis vnum relinquens monoculum, qui caecos ad suum principem denuo elapsus reduceret. Quo territus intra paucos dies expirauit. Hinc Basilium regia sobole & proceribus Davidis & Archiepiscopi in fidem gratiamque receptis, totius Bulgariae dominium obtinet. *Zo. tom. 3.*

Crabatæ & Siomij se eidem subiiciunt. *Ibid.*

An. 1013. Sueuo Danorum rex magna crudelitate totius

Anni mundi.

Principibus.

Anni Christi.

Eisdem Imp. & regnant.

Filio Tredda Gabez Aethiopum Pret. Ioso.

Veremundo. 3. Hispan. 54. deinde Ferdinando cognom. Magno, an. 40.

Etheiredo Angliae decimo quarto, & per ordinem Edmundo, an. 1.

Canuto, an. 20.

Boleslao Poloniae rege primo.

5081

CONCIL. Aquisgranense 1016 praesente Imperatore Henrico: in quo dicuntur decreta fuisse ieiunia in Vigiliis S. Ioan. Baptistae & S. Laurentij. vide Cranius lib. 4. ca. 35 & Sigeb. in Chron.

Noviomagensis, in Cosmidromio. 1014

salegumstadiensis.

Anni Christi.

Schisma 14. Altero pontifice cuius nomen igneratur, & qui in schismate electus erat, vrbe exacto, Benedictus 7. eodem recuperat. Plat.

[Schisma non diuidit Christum Dominum a suis, sed potius qui sui non erant persecutata a seipsis exeunt foras contra imaginariam haereticorum cauationem, qui quae sunt schismaticorum Ecclesiae imputare audent.

Anni Mundi.

Angliae regnum subegit, in illis motibus Elphegus Cantuariensis martyrio afficitur *Polyd. lib. 7. Ang.* Ad Canutum filium Iolum an. 1017. regnum Angliae peruenit, quod coniugio Enninae Ethelredi ultimi regis filiae prudenter, iusteque firmavit. *Ibid.* Nordvargiam deditioe accepit. *Ibid.* Romam limina SS. Apostolorum salutatus inuisit.

1014. Nubes magna in Flandria cecidit, & multa hominum millia submersit. Multa etiam horrenda signa in caelo apparuerunt: indeque secuta est magna hominum pernicietas. *Chron. Hirsaug.*

An. 1018. Ranimirus Sanctij Maioris filius Aragonum rex primus. *Vasens.*

Suidas hoc anno adhuc viuebat. *Ipsae in voce Adam.*

Maximas dat turbas passim in Orientali Imperio Bardas Slerus, Mesopotamiae praefectus, seque imperatorem salutandum curat: adiunctis Arabibus belli focus. Post aliquot tamen victorias, quibus Imperatorum fratrum res ad extremum perduxerat: cesus ad Cosroem Babylonium fugit, a quo in carcerem missus poenam perduellionis luit. *Zon. 10. 3.*

Perfa Saracenorum iugum excutere duce Inargo nituntur cum quibus Cosroes Babyl. congressus sapius vincitur, donec soluto Barda, & tribus millibus Romanorum captiuorum vitur ad Perfas partim concidendos, partim profligandos. *Ibid.*

5108

IOANNES 20. aliis

1020

5119

19 Tulculanus, an. 11. mens 1. dies 9.

1031

Vacat dies 8.

Patriarcha Constantinopoli Eustratio.

Principibus. Basilio Porphyrogenito nonagesimonono, & postea Constantino. 8. eius fratre, an. 3. Oriet. Imp.

S. Herico 2. decimo quarto, & post eum, Conrado 2. cognom. Saliquo an. 15. Occident. Imp.

S. Roberto trigesimo secundo, & postea eius filio Henrico 1. an. 30. Franc. Reg.

Filio Tredda Gabez Aethiopum pret. Ioso.

Hispania Ferdinando quinquagesimo quinto.

Elapsus Bardas, Imperatori tandem reconciliatur, & Iberiam adiens Georgium illius principem, vt suis finibus contentus sit, compescuit: filio eius accepto obside. *Ibid.*

Imp. pacata Iberia principem Tripolitanum, Damascenū, Tynum, Berytium sibi seruire cogit. *Ibid.*

Pazinacæ gens Scythica Imperante Constantino, Bulgariae populabundi inuaderunt, qui licet vltra Istrum reicerentur: sapius tamen reuertentes, fines Romani Imperij infestare deinceps non desisterunt. *Ibid.*

CONRADO Imperij diadema tribuit, qui & vicissim eum a Romanorum violentiis & clandestinis motibus defendit. *Volater.*

Vita eius pluribus praedicatur. *Plat.*

Guido Aretinus monachus S. Benedicti in Italia, primus excogitauit nouam rationem cantus, quam solmifationem vocant, per sex syllabas seu notulas digitis leuæ manus per integrum diapason distinguendas, Vt, re, mi, fa, sol, la, Scallæ Musicae auctor, vt planum siue Gregorianum cantum in artem redigeret. *Sigeb. in Chron. Pal.*

Theodonius Hirsfeldensis, Aribo. Bruno Herbipolensis, qui in sacra Biblia, & in Symbolum Athanasij commentatur. *Trith. Euerbinus Doleiensis.*

Heribertus hymnos & cantus complures in Ecclesia Eicstensi cantari postea solitos componit. *Bruscus.*

Misteno Vuagitorum princeps Holfatos & finitimos populos crudeli bello vexat, adeo vt nullum ferè Christiani nominis vestigium trans Albim flu manserit. Ipse tandem fidem amplectitur, & regno suo electus Bardeuici diem claudit extremum, circa ann. 1025. *Helmold cap. 16.*

An. 1028. Græci ad pristinum errorem relapsi sunt. Spiritu S. procedere a solo Patre insonantes, & Romanam Ecclesiam excommunicantes. *Herman. Gigas.*

Otherus laicus cum aliis. 15. viris & foeminis a nocte natiuitatis Domini in integrum annum saltarunt, imprecatione Ruperti sacerdotis, donec a S. Heriberto ep. Coloniensi a maledicto absoluti sunt, & Ecclesiae reconciliati, e quibus foeminae mox obierunt, viri paulo post, paucis relictis, tremore membrorum, quod passi fuissent ostendentibus. *Chron. Hirsaug.*

Dithmarus Merburgensis episc. septem libris Chronicorū, res sub Otthone primo & successoribus gestas, vsque ad annum 1021. congestit.

Robertus Franc. Rex aliquas Sequentias & Responsorias (vt vocant) quibus etiam nunc vitur Romana Ecclesia, composuit, Profam, scilicet, s. *Spiritus ad sit nobis gratia*, &c. Responsorias de natiuitate Domini, *Iuda & Hierusalē*, &c. de S. Petro, *Cornelius Centurio*, &c. de Martyribus, *Concede nobis Dom.* &c. &, *O Constantia Martyrum*, &c. *Guilhelmus Nangiac. Trib.*

Sequentiam item illam diuinitissimam, *Veni sancte Spiritus, & emitte calidus lucis tuae radium. Trit. in Chron. Hirsaug.*

Ad fluuium Carum ann. 1023. habet consilium cum Henr. 2. Imp. de stabilenda Rep. Christiana & regno, imperioque firmandis concordia, legibus, optimisque institutis, *Sigeb. Auent. lib. 5.*

HUMANNA.

1027. Henricum filium in regni societatem cooptat, sexto anno ante suum obitum. Alterum Robertum natu minorem ducem Burgundia instituit. *Chron. Benignium.*

An. 1010. vel iuxta alios 1025. in Hispania regnorum & Titulorum permutatio facta est. Ferdinandus enim Sanctij maioris filius, occiso vxoris fratre Veremundo, regnum Legionum ac materno iure Castellam occupauit, seque Castellae & Legionum regem appellauit. *R. ius libro tertio. Hispaniarum.*

An. 1016. Ramyrus Ferdinandi frater nothus testamento patris Aragoniam adeptus, primus Aragonum rex designatus est. *Ibid.*

Conradus non paucos hostes in exordio regni sui habuit. Pacatis autem patrie rebus, comitantibus Rudolpho Burgundiae & Canuto Angliae, Daniae & complurium aliarum gentium regibus: in Italiam ad compescendos illic motus, & pro corona a Io. Pontif. obtinenda abiit, filium suum Henricum. 3. Romanum regem declarans. *Auent. Lambert.*

Vandalos maris Baltici aecolas, ab imperio & fide Christi defiscentes crebris bellis domuit. *Crant.*

An. 1025. a Polonis Boemi antea stipendiarij, studio Predislai deficiunt, eis etiam Morauiam eripientes. Pomerani autem opera Belae Vngari, tum quidem in Polonia exulantis: in Polonorum potestatem redacti sunt. *Crom. lib. 4.*

Ferdinandi Magni tempore Castella, Nauarra, & Legio per conubium Sanctiae, quae Veremundi vnica erat soror & haeres, coniunguntur. Denique Aragonia morte Ramiri fratris. Ideoque Magnus & Hispaniae monarcha nominatus fuit per an. 40. *Vasens.*

Eius pater Sanctius maior Nauarrae rex, post mortem Sanctij Comitis Castellae factus Comes, non se comitem sed regem Castellae scripsit. Hinc deinceps Castella regio titulo decorata est. *Iidem.*

Sub an. 1020. R. Ezechias successit scholae R. Hai Haggaon in Babylonia, sed calumnia suorum, biennio post a Rege Saraceno necatus est, cum tota sua familia duobus exceptis filiis, qui fugerunt in Hispaniam ad R. Ioseph Leuitam Hannaghid, quousque mota persecutione in regno Granatae ipse R. Ioseph interit. *R. Abraham in Cabbala.* nempe anno Christi 1064. *R. Ioseph sacerdos in Chron. regum Francia & Turcia.*

In hoc R. Ezechia defecerunt Gheonim. i. Iurisculti Talmudici, imò & Scholae Babylonicae, quae antea aded erat celebres, vt ad eas ex Occidente ipso, Hispaniis Africa, Aegypto, Palestina Iudaei filios studij causa mitterent, *Ibid.*

Tunc

Anni mundi. *Angliae & Daniae Canuto decimo sexto.* Anni Christi.

Polonia Boleslao reg. primo, deinde Meiecislao, an. 9.

CONCIL. Saligustadense. 1023
Bucbardus, qui interfuit e Triethem. In ea componitur dissensio singularium consuetudinum in diuinis officiis, ieiuniis, festis, &c. 20 canonibus. Videtur idem cum proximo.

CONCIL. Triburiense iussu Co- 1030
radi Imp. In eo agitur de statu Ecclesiae, & praecipue de ieiuniis. Sigeb. Plati. Irenic. lib. 3. cap. 48.

Anni Christi.

Anni mundi.

Tunc in Hispania R. Selomo, quem Baal Haffirim Haffekulim. i. magistrum caticorum dimensione certa Constantiu vocat Abben Ezra Gen. 3. floruisse videtur. Nam cum ait refutasse quasdam opiniones Rab Semuel filij Hophni, qui tunc viuebat in Babylonia. Ita circa isthac tempora, Poetica Hebraeorum quae hodie vsurpatur e Iathed (.i. Iambo) & Tenuoth (.i. spondæis & syllabis) cum Rythmis initium sumpfit.

f H V N C propter ignauiam eiecerunt Romani, in eius locum Ioannē Sabinum, qui Syluester. 3. est appellatus, sufficientes.

Henricum. 2. Imp. coronauit, de cuius aetate illud Vvitchindi historici. Non bella pacem disturbabant, non classica quietem rumpebant, non rapina grassabatur, non fides metiebatur, adhuc iustitia sui vigoris, adhuc potestas sui iuris erat.

Mortuus horrenda imagine apparuit cuidam se iudicio Dei damnatum dicens, sine lege vixi, ideo talis appareo, &c. *Vuicelius in Epitome.* Audis quales pontifices nobis obtrudebat Germanica tyrannis.

[Sed & obseruandum Prophetas, ita esse comminatos populo Dei, ex Deo fore vt illis Pastores incurios excitaret, qui non sanarent oues aegras. Zacharias.]

An. 1041. Berengarius Turonensis, Archidiaconus Andegauensis haereticus, docet panem & vinum in Eucharistia post consecrationem esse tantum figuram & sacramentum: & non verum Corpus & Sanguinem Christi. *Sigeb. Volat. Bernard. de Lutemb. & ca. Ego Berengarius dist. 2. consec.* Malè etiam sentiebat, (teste Oecolampadio) de Matrimonio, & Baptismo paruulorum. multi dicunt eum Magia (erat enim praestigiator. *Polyd. lib. 9. Angl. hist.*) vna nocte fuisse Romae, & eadem legisse Turoni vnam lectionem. *Guilhelmum Nangiac.*

Animam agens poenitentia ductus, ista verba immurmurabat. Nos sanè credimus post benedictionem Ecclesiasticam illa mysteria esse verum corpus & sanguinem Saluatoris: adducti veteris Ecclesiae auctoritate, & caet. *Spenceus Apolog. lib. 8. cap. 5. Gagni. in Vita Henrici 1. Guilhelmus Bibliothecarius Malmerberienf. lib. 3. de Gestis Anglor.* Caluinita, quem errantem amplectuntur, respiscentem sequantur.

Richardus Virdunensis Abbas, Adelboldus, Alphanus Salernitanus doctissimi. S. Hugo monachus Cluniacensis. *Volat lib. 21. & Trib. Chron. Casinense.*

Multi volunt nomen CARDINALIUM hoc tempore exortum fuisse. *Volater. lib. 21. R. Barns.*

[Cardinales ab initio nascentis Ecclesiae extiterunt Romae sub Marcello A. D. 304. Epitome Conciliorum.]

Sed quanto sit antiquius vide Vuolfangum Lazium lib. 2. cap. 2. comentatorum Reip. Roma. coepit ergo potius esse in pretio, non in vsu.

Henricus Franc. rex, templum D. Martini, quod Camporum appellant, Parisiis an. 1034. struxit, propter victoriam de Eudone Campaniae comite: & Balduino Flandrensi reportatam. *Gagni. lib. 5.*

Cazimirus Cluniacensis monachus atque Diaconus, Regni Poloniae haeres, dispensatione Benedicti, de ea rogati a Polonis: absolutus religione, coronatur Rex anno. 1041. *Matthias Mechouienf. lib. 2. Chron. Polon. cap. 13.*

Ad id adacti sunt Poloni quod anno 1038. Raxa Regina pueri Cazimiri mater, abusa sua potestate intestinis diffidiis omnia miscuisset: ob quae clam cum filio fugam arripere coacta fuit, & accessissent externorum irruptiones. Russi enim Septentrionalè Poloniae oram, & Boemi duce Prædislao Meridionalè & Occidentalè vastabāt. *Crō. lib. 4. Pol.*

Bbb ij

1030 f BENEDICTVS 8. 5108
dict. 9 Tusculanus, an.
13. mens. 4. dies. 9. 5132

1044

Patriarcha.
Constantinopoli Eufra-
tio, deinde Alexio, an. 16

Principibus.
Romano Argyropilo
Zoe marito, an. 6.
Michaele 5. Paphlagone
Zoe adultero, an. 7. mēf.
8. Michaele 6 Calapha-
te à Zoa adoptato, mens.
4. per ordinem successio-
nis, Orient. Imp.

Conrado 2. decimo sexto,
& post eum Henrico. 3.
Nigro Occid. Imp.

Henrico I. Franc. Reg.
trigesimo tertio.

Filio Tredda Gabbez,
Aethyopum pret-Ioso.

Hispaniae Ferdinando
Magno quinquagesimo
quinto.

Huius dispensationis gratia iniunctum equitibus Polonis, ut in festis solennibus inter sacra fasciam lineam candidam: instar stolæ, qua sacerdotes & diaconi utuntur, de collo suspensam gerant. *Ibid.*

Plebeius autem, ut de singulis capitibus, quotannis obolum unum in lucerna perpetuo in æde D. Petri arsuram pendant, qui etiamnum S. Petri numus dicitur. Omnibus denique Polonis, ut rotunda in morem Monachorum tonsura capillorum utantur: nec infra auriculas, ritu barbarico, quisquam omnino comam promittat. *Idem.*

HUMANANA.

Amer Calepitz filius Agarenorum princeps, pacem ære grandi redemptam: dat Romano Argyropilo. Eamque vidua & filius Armeri cum Michaelæ Paphlagonæ in an. 30. renouarunt. *Zon. tom. 3.*

Africanæ Agarenorum naues circiter millæ, mare mediterraneum infestant. Siciliam occupant, donec Georgius Mamaces eam Michaeli monomacho iterum subiicit. *Ibidem.*

An. 1038. Canuto rege ex Anglia in Normaniam traicente ut in Richardum, qui cum sorore eius Hestrita repudium fecerat, armis animaduerneret. Normanus cum suis fugit in Siciliam. Apuliæ autem vrbes & castella Itolorum discordia & timiditate inductus, partim vi, partim dolo cepit. *Saxo Græ. lib. 10. de reb. Danicis. Sigebert.*

Canutus Malcomum Scotorum rebellem subegit. *Vincent. lib. 25. cap. 15.*

Circa an. 1034. à rege Burgundiorum Rodulpho, quod subditi sæpè in eum inolefcerent, Burgundiæ Regnum diuiditur in Comitatum & ducatum: ille donatione cessit Conrado Imperatori: hic Henrico. 1. Francor. regi. *Guaguinus lib. 5. ca. ultimo. Platin. Empl. lib. 3. Sigebert. in Chron.*

Conradus Imp. Misconem parte Poloniæ & ducatu donat. *Auent. lib. 5.*

Cappadociam, Armeniam, Paphlagonam, totumque ferè Orientè fanes & locustæ adeo afflixerunt: ut multa suis sedibus relictis hominum agmina, aliò commigrare coacta fuerint. Verùm Romanus Argyropilus auro ad patrios lares redire eos compulit. *Zon. tom. 3.*

Contra Imp. Constantinopolitanum Arabes in mesopotamiam incurrunt, Pazinacæ in Bulgariam, Agareni in oram Illyrici maritimam. *Zon. tom. 3.*

Romanus Argiro. insidiis Michaelis Paphlagonis, cum quo vxor Zoe Constantini. 8. filia consuetudinem stupri habebat, sublatu est.

Zoe tandem incidit in hydropisim, & Michaelæ Calaphatem ex sorore nepotem: hæredem imperij instituit, seque in monasterium abdidit. Sed inde excitata seditione, reuocata est ad Imperium: & sibi adiungens Theodoram sororem, Michaelæ è fuga retraxit & luminibus priuauit. g. LARGITIONE consecutus pontificatum, nondum mortuo successore. *Plat.*

Huius temporis schisma diligenter describunt Herma. Contractus in Chronico, Leo Hostiensis hist. Cassinensis lib. 11. Ottho Frising. lib. 6. cap. 32 & 33.

HUMANANA.

Mulierculæ duæ cauponatrices, in via, qua ibatur Romam, hospites in equum, suem vel asinum mutare solebant. *Vincent. lib. 25. cap. 28 Erphordiensis in Vita Henrici 3.*

Zoe restituta tertio viro Constantino Monomacho

iungitur

Anni
Mundi

Anni
Christi.

Angliæ & Daniae Canuto decimo sexto, & per ordinem Herald, an. 4.
Canuto 2. an. 2.
Sæcto Eduardo 3. an. 24.
Poloniæ Miecislao, deinde Cazimiro Monacho, an. 24.

CONCIL. Constantinense præfense Henrico. Abb. V. sperg.

153.

g SYLVESTER III. Romanus contra Benedictum, mens. I. dies 19.

Principibus. Eisdè Imp. & regnant.

Benedictus 8. pulso Sylvestro restituitur, & sedit cū Ioanne 20. menses.

Tandem exactis Pontificatu Ioanne 20. & Benedicto 8. durante etiam schismate electus, est Gregorius.

Anni
Christi.

Anni
mundi.

154.
h GREGORIVS 6. Rom. an. mens. 6.
1044 2. 5132
1046 7. 5134

Patriarcha. Constantinopoli Alexio.

Principibus. Theodora cū Zoe sorore mens. 3. Imp. in Oriente, postea Cōstātino 9. Monomacho siue Gladiatore, an. 13. Orient. Imp. centesimo sexto.

Henrico 3. cognom. Nigro, Occid. Imp. decimo septimo.

Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Filio Tredde Gabez, deinde nepote etiā Anonymo, an. 70.

Hispaniæ Ferdinando Mag. quinquagesimo quinto.

Angliæ S. Eduardo decimo nono.

Poloniæ Cazimiro.

CONCIL. Papiense Herm. Contract.

iungitur, & in omnes imperij partes edicta misit: quæ & magistratus vendi (quod erat antea factitatum) prohiberent, & omnia iniustitiæ genera de medio tolli iuberent. *In consti. Imp. Gracorum lib. 1.*

Henrico. 3. imperante, corpus Gigantis incorruptum in sepulchro Romæ inuentum est: quod erectum Vrbs mænia superauit, cum hoc epitaphio, filius Euandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit, iacet hic, *Nauch. Crant. Martin. in Chron.*

[Aiunt physiologi ossa mortuorum crescere in tumulis: ad instar lapidum: sed quod hic dicitur incorruptum fuisse corpus, est signū omnipotentis diuinæ, de qua nemo dubitare potest, nisi ad hoc ut non iuste occisus esse videatur, qualia exempla multa sunt.]

An. 141. Boëmia bello iterum facta est tributaria Imperatori. *Contract. Lambert.*

Eodem Theodoricus comitatus Montis Belgardi auctor. *Læzius.*

Eodem tempore. 28. anno, postquam Sueno Danus totius Angliæ imperio potitus esset, Angli alienigenas expellunt: legem lancientes, ne quis Danorum, vnquam Angliæ rex creetur. *Polyd. lib. 8.*

Edouardo Ethelredi filio, qui in Normania regnantibus Danis latuerat: regnum tradunt in annos 24. *Ibid.*

h ALII laudant, alij vituperant. Sed miraculo corporis eius tumulati probatur non fuisse hominem malum. Vide mira apud Platinam.

Hungari à Christiana religione deficientes in paganismum episcopis & sacerdotibus interfectis, pœna capitis Christianismum retinere coguntur ab Andrea Rege quarto Vngariæ, & Vela eius fratre. *Nauch. & Bonfin. lib. 2. dec. 2.*

S. Eduardus tertius, rex Angliæ, fuit clarus miraculis: solo tactu morbum strumæ siue scrophulæ sanabat: quod Diuinū munus ad posteriores aliquot Angliæ reges manauit, sed prius recitatis quibusdam hymnis, nec sine sacris cæremoniis. *Polyd. Virgil. lib. 8. hist. Angl.*

Cum ipsi ab exactoribus ingens auri vis, quod vitimum in vniuerso collegerant regno, offerretur, dæmonem vidit circa illud colludere. Eo spectaculo territus subditis restitui iubet. *Eod. lib.*

Vulstandus Vigorniensis, & Vincentius Leodiensis Episcopi insignes. *Sabel. Ennead. 9. lib. 2.*

In Concilio Sutrinopropter schismata & similtates, quæ ex Pontificum electionibus exoriebantur: ablata est Romanis electio Pontificis Roma. & concessa est Imperatori *Krant. lib. 4. hist. Saxo. cap. 41. vel potius rapta.*

Hinc Henricus Imper. iuramento adigit Romanos ut ab electione Pontificis Romani abstinerent. *Nauch. Sigeb. Alij scribunt Clementem. 2. eā ipsis prohibuisse. Blond. lib. 3. dec. 2.*

Zoë Imperatrice tertio nubente, nuptiale sacrum peragere detrectat Alexius Patriarcha. Postridie tamen coronationis ritum solenniter peregit. *Zon.*

Gregorius Theffalonicensis. Cegenes & Tyrachus Pazinacorum duces, ad Monomachū deficientes baptizantur: & suis Scythis idem persuadent. *Zon. tom. 3.*

HUMANANA.

Scythæ Triballos, Seruios, Dyrrachium & finitas gentes infestant. *Ibid.*

Cum claruisset virtus Nortmannorum, in bello Berengarij contra Hunnos, Georgius Mumaces sub Con-

stantino Monomacho, eos cum Longobardis vocavit: in belli societatem contra Saracenos, iam annis 230. Siciliam obtinentes. Quibus, post eis Siciliam ereptam, cum contra pactam que pre iam dispertiretur, illi Guilielmo Farabacho duce, Apuliam Græcis eripuerunt.

Paulo post Mumace in Epeiro, in acie obruncato Saraceni Siciliam recuperant: usque ad annum 1060.

Nepos Tredda Gabez Regina Æthiopum in eorum analibus, etiam est anonymus, ob impium autem factum: quæ exemplo Athalæ regium sanguinem penè extinxerat, ut contra leges patrias, filio suo imperium relinqueret.

Turci, quos supra in Asiam ab Agarenis in ipsorum perniciem accessitos docuimus, Babylonis in suam potestatem redactis: totum ferè Orientem subiugant. *Zon. tom.3.* Nam circa an. 1051. Sadone, primo eorum principe, (i. rege è R. Ioseph. in Chron. (cui successit Dogrissa, Asiæ regnum occupant. *Haito Arm.*

Mahomet Sultanus Perfidis, Sogdianæ & Mediæ, Turcos contra Caliphâ armat: seque è iure Caliphæ eripit. Turci postea, cum ipsis pacta stipendia minimè soluerentur, latrocinis & bellis continenter incumbentes, in Armenis, Capadocia, Galatia, Bithynia peculiare regnum incipiunt anno. 1051. donec Tartari ab Armenis euocati an. 1192. post principatu deturbantur.

Idem natalis Domini quo ipse in Pontificem consecratus est. Henticum 3. Imper. & eius coniugem Agnetam coronavit. *Herm. Contractus, & Naucler. in Chron.*

Pontifex creatur in Synodo imperante & cogente Henrico, verum eo abeunte, veneno à Romanis tollitur.

Imp. Romanos iurare cogit, nullum se deinceps Pontificem vel electuros vel consecratos: nisi quem Imperator dedisset. *Onuph.* Principium sequentium motuum, qui iusto Dei iudicio, Imperium & Imperatores labefactarunt.

Sub Henr. 3. Robertus Guiscardus Græcos prælio superatos, Calabria finibus præter Sacerdotes eiecit. Necnon Saracenos ex improviso adortus, ab obsidione Capuæ repulit. *Sabel.*

S. Algerus non ex Corbiensi (sicut putat Trithemius) sed ex Leodiensi canonico, monachus Cluniacensis, Adelmanus Brixienis Episcopus, qui Berengarij fuerat condiscipulus: sub Fulberto Carnotensi episc. S. Lanfricus Abbas Cadomenis postea Cantuariensis Archiepiscopus, Guido Abbas de S. Cruce S. Leofredi, doctissimis suis scriptis, quorum nonnulla extant, se opponunt Berengario. *Trithem.* Hos Calvinus pro sua modestia, vocat imperitos, Barbaros, & Sophistas, qui non fuerunt, ut ipse sacramentarij.

* Per vim pontificatum occupat, nullo cleri populique consensu. Inde moritur irato Deo, die pontificatus 23. Ad eò inoleuerat hic mos, ut cuique ambizioso, & principi gratioso, liceret Petri sedem inuadere.

An. 1048. Constantino Monomacho sumptus suggerente, Christiani Hierosolymis templum & cultum Dei reparant. Daber enim Caliphæ Ægyptij filius, cum Argyropilo Imp. isto scedere id concessit: Nicephoro Patriarchatum ibi administrante. *Tyrius de bello sacro cap. 5. & 6.*

Fuerat enim paulo antè solo æquatam, à Sultano Calipha auunculo Orestis, qui illic pontificatum administrabat *Ibid. capite. 4.*

Franco Leodiensium scholasticus, scribit de quadratura circuli. *Sigeb. Theodoricus Moguntinus. Chron. Hirsaug.*

k Hic natus clarissimis parentibus, ab Hentico Imperatore renunciatus Rom. Pontifex, consilio Hugonis

Anni Mundi

CONCIL. Sutrinum non longe ab Vrbe Roma, presente Imperatore Henrico 3. ad tollendum schisma, celebratum. Itaque Benedicto qui residebat in Palatio Lateranense, Syluestro, qui sedem Pontificam ad S. Petrus collocauerat, & Gregorio, qui suam sedem habebat ad D. Mariam, Pontificatu expoliatis electus est Sindegerus, siue Suigerus Bâbergenfis Episcopus, qui postea dictus est Clemens 2. *Blond. li. 2. dec. 2. Herma. Contractus.*

155.
i CLEMENS 2. SAXO. 1046
mens. 9.

5136
5136
Vacat mens. 9. 1048
Patriarcha.
Constantinopoli Alexio.

Principibus.
Eisdem Imp. & regnat.

156.
* DAMASVS II: BAU- 1048
rus, dies 23.
5136
Vacat mens. 6. 1048

Patriarcha.
Constantinopoli Alexio.
Principibus.
Eisdem Imp. & regnat.

Anni Christi.

Anni Christi.

157.
1048 k LEO 9. Alfatus
in Germania, an. 5.
mens. 2. dies 6.
1054 Vacat m. 11. d. 26.

Patriarcha.

Constantinopoli Alexio, deinde Michaelis Cerulario an. 8.

Principibus.

Constantino 9 Monomacho siue Gladiatore Orien. Imp. centesimo 6.

Henrico 3. cog. Nigro Occi. Imp. decimo septi.

Henrico I. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Nepote Tredda Gabbez Æthiopu pret-Ioso, an. 70.

Hispania Ferdinando Magno quinquagesimo quinto.

Anglia S. Eduardo decimo nono.

Polonia CaZimiro.

1049 CONCIL. Romanum, Episcoporu Italia præside Rom. Pont. de statu Ecclesiarum. Her. Contra. in Chron.

1049 Papiense præside Rom. Pont. de componendo statu Ecclesiaru. Her. Contract. in Chron.

Anni mundi.

Cluniacensis Abbatis & Hildebrandi monachi, deposito Pontificali ornatu, ut priuatus Romam ingreditur: quod Imperator Pontifices creandi nullum ius haberet, illo ad clerum populumque Romanum pertinente. Propterea eò libèrùs eligitur PP. à clero Rom. & in suo Pontificatu ita piè degit: ut ad eius sepulchrum edita sint miracula. *Sigeb. Platim.*

Ità Ecclesiæ eius de eligendo Pontifice, expulso Imperatore restituit. De multis Sanctis cantus composuit, & multa alia scripsit, præsertim librum contra varios Græcorum errores: quibus imbuebantur à Michaeli Patriarcha Constantinopolitano, & Leone Acridano Bulgarorum Episcopo. *Sigeb.*

Claruit autem multis miraculis. *Hist.* Domus eius pauperibus & peregrinis semper patuit. Totus Eleemosinarius, usque ad miraculum apparentis Christi in specie leprosi. Damnat hæresim Berengarij. Primus, qui sedem Apostolicam ab Imperatorum inuestitura restituit, cum per annos 150. id sibi iuris isti magna temporum infœlicitate rapuissent. Cætera enim perfecta sunt à sequentibus Pontificibus, præsertim Gregor. 7. quem Leo Cardinalem creauerat.

In Germania (quo venerat ad Maguntinum Concilium) Ecclesias, Sacella, Altaria, in diuersis locis absque numero consecrauit, & quod multi pontificuli hodie facere erubescunt, per sese facere non desepxit. *Chron. Hirsaug.*

Contra Normanos auxilium ab Imp. postulauit, qui à prioris Henrici temporibus in Calabriam, Samniam & Campaniam confluxerant, ab Italis ob belli peritiam vocati. Nam nõ vt hospites viribus & numero aucti iam se gerebant, sed vt indigenæ, prætereaque omnia diuina & humana, prout viribus plus poterant, confundebant, an. 1053. *Herm. Contractus.*

In Natali D. Lucæ concionatus est Bambergæ. *Histor. Bambergensis.*

Nonnulli exterarum nationum principes missis ad Pontificem literis, per legatos, subiectionem ipsi promittunt. *Contractus.*

Per epistolam Constantinum Imperatorem sibi concilians, misit tres legatos Constantinopolim ad conuincendos Græcorum errores, qui vt Simoniaci donum Dei vendebat: vt Vaiesij, hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promouebant: vt Arriani, rebaptizabant. Latinos baptizatos in nomine S. Trinitatis: vt Donatistæ in sola Aphrica, sic illi in sola Græcia orthodoxam esse Ecclesiam iactabant: vt Nicolaitæ, nuptias sacerdotibus concedebant: vt Seueriani, maledictam dicebant legem Moysi: vt Pneumatomachi professionem S. Spiritus è simbolo detrahebant: vt Nazareni, Iudaismum obseruabant, paruulos morietes ante octauu die à natiuitate baptizari, mulieres in partu vel menstruo periclitantes communicari, vel si paganæ essent baptizari, prohibebant: Latinos vocabant Azymitas, eorum ecclesias claudiebant: de fermentato sacrificabant: Romanæ Ecclesiæ Constantinopolitanam præponebant. *Sigebert. penes quem horum fides esto.*

Obtinuerunt legati ab Imperatore, ut Nicetas Monachus cogn. Pictoratus, quem ipsi coram eo vicerant, librum suu contra Romanos inscriptum de Azymo, de Sabbato, & de nuptiis Sacerdorum, anathematizaret & incenderet. *Sigeb.*

Scripsit ad Africanos Episcopos Petrum & Ioannem, qui contra Grunnitanum Episcopum, dignitatem Ecclesiæ Carthaginensis defenderant.

Respondit Michaeli Constantinopolitano Episcopo & Leoni Acridano, qui hæc tria præcipuè damnabant, quod Latini Azymis panibus in Sacramento vterentur, quod in quadagesima obseruarent Sabbata, quod suffocatis vescerentur.

Petrum Patriarcham Antiochenum designatum, & Apostolicam approbationem poscentem confirmavit.

Ad Thomam Carthaginensem scripsit, in qua ei auctoritatem conuocandi Synodos, quod ius sibi Grunnitanus Episcopus arrogarat, tribuit.

Andream Hungarorum regem, cum Imperatore æquis propositis conditionibus in gratiam redire detrectantē: anathemate feruit. *Herman. Contractus.*

Fredericus Cardinalis frater Godefredi Lotharingi Constantinopolim mittitur, ubi indicta synodo, cum Imper. & Patriarcha adesse dedignarentur: egressus vrbe Sandalia sua, more Apostolorum, publicè super eos excussit. Quo quidem facto, ita omnes terruit, vt Imp. & Patriarcha cum omni clero & populo sequenti die, sacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apostolicam auctoritatem in eo prouin terram venerantur. *Erphordiensis* Postea factus est Pontifex, Stephanus 10. nomine.

An. 1050. Machedad Scotorum princeps (Nam nondum Scoti duces regis nomine gaudentem habebant) Romæ argentum, seminando, pauperibus distribuit. *Marian. Scotus.*

Templum sepulchri Christi Hierosolymis à Saracenis & Turcis destructum Leone 9. Romanorum Pontifice procurante, apud Imperatorem Constantinopolitanum, est reedificatum. *Palmer. Plat.*

An. 1052. Henricus Imp. in Saxonia, apud Goslarum omnium consensu, iussit patibulo suspendi quosdam hæreticos, qui inter alios errores, omnis animalis esum iuxta Manichæos execrabantur. *Herman. Contractus.*

Dedit Leoni Pontifici, Beneuentum urbem Italiæ. *Nauch.*

Petrus Damianus Episcopus Hostiensis, Theodinus Episcopus Leodiensis, Lambertus Leodiensis monachus, Erhardus, Hildebertus viri celebres. *Trithem. de script. Ecclesiast. Anon. titul. 16. cap. 8.*

HVMANA.

Turci Nomades, qui à Tartaria exierant primùm, regnante apud Francos Pipino, & victis Hungaris sibi duces conituerant: ceperantque fines Capadociæ & Asiam minorē, cum regionibus vicinis à mari Ionio ad Ægæum vsque tandem regnate apud eosdem Francos Hærico Roberti filio an. 1050. regem sibi primùm deligunt, ductis inter centum nobiliores familias fortibus. *Seldoc. R. Joseph sacerdos in chronicis regum Francia & Turcia.* Sadonem vocat Haito Arm.

Anno. ita 1050. Turca nomine Seldoc, filius Mynuth in Galatiam latè penetrauit, Pamphylis & Lycos afflixit, Rhodios terruit. Ac regnante Henrice, deinde Philippo eius filio: bene pugnavit cum Sultano Ægypti occupata Syria, Hierosolymisque, donec redeuntes Saraceni, Hierosolymam vicinamque vrbes eis excusserunt sub Aduentum Gotofredi Bulonij. *R. Joseph ibid.*

Duces alij Turcici Dogrissa, Aspal, Melecha, Artol, Belchiaroth, qui præcesserunt Solymanum stirpis Othomanicæ caput, tempore belli sacri, paucis annis occuparunt reliquum minoris Asie.

HUMBERTVS Syluæ candidæ Cardinalis Græcos scriptis oppugnat. Nicetas Pictoratus Studites & Leo Atridæ in Bulgaria Archiepiscopus Latinos. *Sigebertus, Trithemius.*

Victor in Florentina Synodo episcopos quosdam ob Simoniam & scortationem episcopatu priuat.

Bruno Signinus. *Chron. Casinense lib. 4. cap. 33.*

Henricus 3. impotenter ferens, suum exercitum fuisse ad interuencionem

Anni mundi. *Remense, præside Rom. Pontifice cum Galliarum Episcopi, de statu Christi.*

5137 *Ecclesiarum. Herman. Contractus. Sigeb.* 1049

5138 *Moguntinum Episcoporum 40. Vel 42. (nam valde errant qui numerant. 130.) præside Rom. Pontif. & assidete Imperatore Henrico, ac aliis Principibus propter componendum statum Ecclesiarum & reformationem clericorum. Hoc*

Simoniam (quæ erat beneficia Ecclesiastica à Laicis recipere) & sacerdotum coniugia in perpetuum damnantur Her. Contr. & Lampert. Schafn. Krant. lib. 4. cap. 43. 1050

5138 *Romanum aliud & primum contra Berengarium Her. Contr. Vt sit illud in quo ait Lanfranc. libro de Sacra. damnatum fuisse Berengarium, & Ioan. Scotum.* 1050

5140 *Vercellense. præside Leone Rom. Pontif. & secundum contra Berengarii errorem. Guimundus lib. 1. de sacra. Palmer. Her. Contractus. Ipse tunc primo suum errorem renoucauit, vt ait Guil. Malmersb. lib. 3. de gest. Angl. licet Lanfranc. li. de sacr. dicat eum non adfuisse nisi per duos legatos clericos. Errant qui ad syluestrem. 3. referunt, vt Sabel. Enn. 9. lib. 2. Gramus labitur Caluinus qui in Admonitio. ad Vuestphalum ait Gregorium septimum illud coegisse.* 1052

5140 *Romanum aliud. Herm. Contractus. Vormaciense, in quo Gerardus Leuorum quintus episc. in album sanctorum allegitur. Sigeb.* 1052

5142 *1 VICTOR 2. Sueuus an. 2. mens. 3. dies 14.* 1054

6145 *Vacat dies 4.* 1057

Patriarcha.

Constantinopoli Michaelle Cerulario.

Principibus.

Eisdem Imp. & Theodoro centesimo septimo Orientis Imp. & regn.

Concil. Florentinum præside Pontifice Rom. & præside Imp. Henrico, de statu Ecclesiastico. In eo multis Episcopi propter Simoniam & fornicationem damnantur & episcopatu priuantur. Her. Cont. Palm. Plat. 1055

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

5143 *1055*

Anni Christi. *Turonense, præside Hildebrando Rom. Archidiacono (qui postea factus Pontifex, dictus est Gregorius 7.) legato Pontif. Rom. & tertium contra Berengarium qui tunc iterum sui erroris cecinit Palinodiam, & manu propria subscripsit. Guimundus lib. 1. de sacra. Guil. Malmesberienf. lib. 3. de gest. Ang.*

1057 *m STEPHANVS 10. dict. 9. Lotharingus.*

1058 *mens. 7. dies 18.*

Vacat dies 13. Patriarcha.

Constantinopoli Michaelle Cerulario.

Principibus.

Theodora Imperatrice Orient. an. 2.

Henrico tertio, & deinde quarto. an 50. Occid. Imp.

Henrico 1. Franc. Reg. trigesimo tertio.

Ferdinando Magno Hisp. quinquagesimo quinto.

S. Eduar. Ang. decimo nono Casimiro Polonia.

160.

1058 *n BENEDICTVS 9. dict. 10. mens. 9. di. 20.* 5146

1059 *Patriarcha.* 5147

Constantinopoli Michaelle Cerulario.

Principibus.

Eisdem Imp. & Michaelle 7. Seniore cogno. Stratiotico siue militaris an. 2. Orient. Imp. centesimo nono. Eisdem Occidentis Imp. & Regg.

Casimiro Polonia, deinde Boleslao 2. an. 22.

161

1059 *o NICOLAVS 2. Allobrox suffragiis omnium Cardinaliū electus, an. 3.* 5147

1062 *mens. 6. dies 26.* 5150

Vacat dies 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Constantino, an. 4. mens. 6.

Principibus.

Michaelle Stratiotico centesimo nono, & post eum Isaacio Conneno an. 3. Orient. Imp.

Henrico 4. Occid. Imp. decimo octavo.

Philippo 1. an. 49. Franc. R. trigesimo quarto.

1062

1062

1062

1062

interuencionē casum à Slauis Lusatis: ægritudine paulò post obiit, buccella panis suffocatus.

Post mortem Monomachi Theodora illius coniugis soror imperium sola tenuit, at nullum maritum in Imperij societatem adduxit. Cum morbo grauissimo laboraret, suauiter procerum, Imperium Michaeli Stratiotico admodum senis delegauit.

STEPHANVS arguit Henricum 3. quod Pontificum auctoritatem minueret. Vir longiore pontificatu dignus.

Mediolanensis Ecclesia, quæ ante 200. circiter annos, se à Romano Pontifice subduxerat, huic Stephano PP. se subdidit. *Sabel.*

Marbodus Rhidensis, Rogerius Colonienfis, Ruthardus Hirsfeldensis. *Chron. Hirsaug. Lambertus.*

HVMANA.

Bizetiflaus Boëmiæ decimus octauus Dux, ex matrimonio cum Iutha Orthonis Ruffi filia, quam ex Ratisbonensi monasterio an. 1030. raptam in vxorem duxerat, eas nuptias confirmante postea Imperatore, relinquens quinque filios obiit an. 1052. *Aeneas Syluius hist. Boëm. cap. 19.*

An. 1058. Robertus Guiscardus pulsis Afris Siciliam obtinuit, fratrique suo Rogerio eam donauit. *Palmer.*

QVIDAM historici hunc non numerant inter Pontifices, quòd legitimis suffragiis renunciatus Pontifex non fuerit. Sequor Sigebertum, Palmerium, Platinam, & c.

Eiectus est sede, orta Romæ contentione de electione ipsius. Subrogatus est in eius locum Gerardus quidam episcopus Florentinus.

Simoniacè enim, per vim & metum contra canones & iuramenta pontificatum obtinuerat. *Petrus Damiani quadam epistola. qui hoc vixit tempore. Cætera Herman. Contractus. Lambertus Scanaberg. Leo Ostiensis. lib. 2. hist. Casinens. cap. 102.*

Post huius tempus ob insignem librorum copiam, quæ hætenus apud nos desiderata est: omnia erunt clariora. Vnde ex obscurissimis tenebris historiarum egressi, paulatim in apertissimam lucem procedemus. *Onuph.*

o Tunc primum Lateranensi Concilio, Romanorum Pontificum electio ad Cardinales Episcopos est delata: ita tamen vt à clericis Cardinalibus reliquoque clero & populo Romano comprobanda esset. *Ca. in nomine Domini dist. 23. Polyd. lib. 4. cap. 10.*

Hic ergo incepit libertatem Ecclesiæ contra Germanos Imp. asserere.

Decretum fecit contra Papas per largitionem creatos. Et Berengarium ad palinodiam compulit. *Plat.*

Helmandus Chronicon ab orbe vsque ad suam ætatem. i. annum 1066. colligit.

Guiscardus Apuliæ dux, Ecclesiæ Beneuentum, Troiam & reliquas Apuliæ ciuitates restituit *Sabel.*

HVMANA.

R. Isaac multos scribit libros. Explicationes locorum Talmud difficultium dicat R. Ioseph Leuitæ R. Samuelis filio, qui Granatæ cum tota Iudæorum Synagoga à Saracenis illic imperitantibus an. 1064. interemptus est. *R. Abraham in Cabala.*

Idem R. Isaac charus fuit Regi Saraceno Almechmad, Astrologiæ nomine, in qua ille vt in disciplinis Græcis erat versatus. *Ibid.*

Ferdinandus Mag. sub mortem tribus filiis regna sua diui-

fit, dans Sanctio, natu maximo regnum Castellæ. Alphonso Legionis & Asturiarum, Garcia Galliciam, cum Portugallia. Cuius diuisionis impatiens Sanctius, regna ipsorum occupauit, altero fratre pulso, altero in vincula coniecto.

In collocandis Imperatoribus Constantinopolitanis mirè admodum variant scriptores, tam Græci, quàm Latini.

p STA TVIT ne quis Ecclesiastica beneficia ab vilo Laïco accipiat, quod tunc Simonia dicebatur. Ca. per Laicos. 16. q. 7. Monachos arcet ni vocentur, à populorum prædicatione. Ca. iuxta 16. quæst. 1.

Vir doctrina non vulgari præditus. Miraculis claruit. Vnde liber Constantini Afri de Dæmoniaco & Claudio curatis ab Alexandro Papa. Chron. Ca. lib. 3. cap. 34.

In concilio Mantuano iterum (vt quidam volunt) statuitur, Papam à solis Cardinalibus eligendum esse: Neminem debere interesse Missæ sacerdotis, quem certò nouerit esse concubinarium. Ca. præter hoc, dist. 32.

An. 1063. quarta pars Hierosolymæ datur incolenda solis Christianis, à Calipha Ægyptio, Bomenfore Elmonstienfabe, cum antea promiscuè habitarent cum Saracenis. Hinc illa quarta pars semper deinceps cessit in ius Patriarchæ. Tyrinus lib. 9. cap. 17. & 18.

An. 1064. Septena hominum milla cum episcopis Moguntino, Traiectensi & Bambergensi, multisque Bauariæ proceribus terram sanctam visunt, qui multa ab Arabibus auri spe passi, interfectis plurimis tandem à Comite de Ramula liberati sunt. sigeb. Marian. Scotus.

Constantinus Ducas magnum studium impendit, vt controuersias dirimeret & decreta scriberet. Et quamquam indoctus erat, tamen literas amabat & doctos colebat, dicere solitus se malle ex doctrina, quàm imperio nobilitari. Zon.

Galli ad debellandos Saracenos, in Hispanias proficiscuntur. sigeb. Alij dicunt Balduinum tutorem Philippi illud bellum simulasse, vt facilius quosdam nobiles Valconiz, regi rebelles re primeret.

Ordo Vallis vmbrosæ è Benedictinis descendens, per Iohannem Gualbertum Florentinum an. 1070. originem capit. Palmer. in Chron. Volater. lib. 2. Sub eo sunt Syluestriini eodem habitu, dicti à quodam Syluestro, qui cum ordinem inchoauit in monte Fano, prope Fabrianum in Marchia Anconitana.

Michaël Psellus poëta & philosophus, filiorum Ducæ præceptor. Zon. tom. 3.

Guntherus, Theodoricus, Lambertus de legia, Meginfredus, Adrianus, vterque historicus. Chr. Hir saug. Trib. de Viris Illust. Oberhaus.

Hermanus Contractus Comes Veringensis, tunc scripsit suum Chronicon ab orbe condito ad annum Christi, 1054. cui cõtinuator aliquis superaddidit annos 10. Hymnos etiam dulcis melodia composuit, vt, Salue regina miseri. Alma redemptoris & alia multa. Tribem.

An. 1066. Episcopi & principes Imperij, frequentibus comitiis, Triburiz in ripa Rheni conueniunt. Collatis ibi de morum licentiæ & vitæ turpitudine, quam Bremensî Archiepiscopo tutore agebat Imperator, sententiis, ipse Archiepiscopus, nisi Cæsarem confestim reddat, iudicatur hostis: Cæsari quoque ad principes venire detrectanti, regnum abdicandum esse decernitur. Lambert. & Auent. lib. 5. Annal.

HVMANA.

Vzi Gens Scythica, Pazinacis fortitudine & numero præstantior Const. Ducæ freti ignauia Istrum cum vxoribus &

liberis

Anni mundi.

5147

5147

5150

Nepote Tredda Gabæz Æthiopum pret-Ioso. Hisp. Ferdinando Magn. Angliæ S. Eduardo decimo nono. Polonia Boleslao secundo.

CONCIL. Sutrinum contra Benedictum 9. Papam. Plat.

CONCIL. Lateranense quartum contra Berengarium & Pseudopontifices Episc. 114. Vel 113. Vel 118. præside Pontifice. Plat. Ca. in nomine Domini, dist. 23. In eo Berengarius tertio abiurauit suam heresim, libello suos publicè in Concilio cremauit, & confessione, quæ Turonis ediderat præstato identidè propriæ manus sacramento renouauit. Tunc plurimùm contra eum disputatum est de præsentia corporis in Eucharistia, & de trãssubstantiatione ca. Ego Berengarius, de cõsecr. dist. 2. Guitmudus lib. 1. de Sacram. & Alger. lib. 1. de Sacram.

Mediolanense contra Simoniacã & Nicolaitarũ heresim (sic appellabãt eos qui sacri altaris ministros debere vel posse liberè vii vxoribus sentiebant) præside Petro Damiano.

162.

P ALEXANDER 2. Mediolanensis à Cardinalibus absens delectus, an. 11. mens. 6.

patriarcha. Constantinopoli Constantino, deinde Ioanne 7. an. 11.

Principibus. Isaacio centesimo decimo. Constantino 10. Duca. an. 8. Eudoxia cum filiis & Romano Diogene an. 4. per ordinẽ successionis in Oriente Imperantibus.

Henrico 4. Rom. Imp. decimo octauo.

Philippo 1. Francor Reg. trigesimo quarto.

Nepote Tredda Gabæz Æthiopum pret-Ioso.

Ferdinando Magno Hispaniæ quinquagesimo quinto, deinde Sanctio 2. an. 16.

S. Eduardo Anglorum decimo nono, & per ordinem Haraldø an. 1. Guilielmo Normaniæ duce an. 22.

Boleslao secundo Poloniæ.

Anni Christi.

1059

1059

1061

Anni Christi.

1062

1565

1071

1073

Schisma 15. Honorius 2. Cadolus antea vocatus, autoritate Henrici Imp. inconsultis Cardinalibus Pontifex renuntiatu sedit cõtra Alexandrum. an. 5.

CONCIL. Mantuanum contra Honorium pseudopapam, libidinosos clericos, & Berengarium (quem victum rationibus compulerunt quarto ad palinodiam. Lãfra. de Sacram.) præsentibus Imperatore Henrico 4. & Alexandro Roma. Pontif. qui iureiurando se à crimine Simonie liberans, confirmatur in Pontificatu.

vnormatiense. Sabcl. Ennead. 9. lib. 3.

Moguntinum, præside Moguntino Archiepiscopo, & Imperatore aßidente, de ordinatione Caroli Constantiensis episcopi, qui deictus est ab Episcopatu. Lambert. Schafn. in hist. Germanorum.

Erphordien se indictum ab Episc. Moguntino plurimorũ Episc. Germania, præsentè Imper. de decimis Turingia Moguntino Archiepiscopo soluendis. Lambert. Schafn.

Anni mundi.

5150

5153

5161

5161

liberis traiciunt, cæsisque Nicephoro Botoniate & Basilio Apocape superato Danubio, cum locum deinceps liberè incoluerunt. Zon. tom. 3.

Vuandali & Slaui interfecto Gottschalo suo duce, piisque omnibus, à fide Christiana iam tertio, ad Paganismum deficient an. 1065. Munster. in Cosmog.

Rerum successu elati, duce quodam Bluffone Hamburgense, Sturmarios, & Holfatos aut prosternunt aut victos in patriam ducunt. Transalbinos vexant, ad suos cum ingenti præda redeuntes, in Domesticos religionem abiicere detrectantes, pari crudelitate sæuiunt & Radigasto suo Deo immolant. Helmold. cap. 22. 23 & 24.

Bruffo reuerfus à suis, iusto Domini iudicio obruncatur. ibid.

Quidam vir alioqui robustus, dum esset in mensa consumitur à muribus, cæteris qui accumbebant illæsis. Fasc. tempor. & Naucler. in Chron.

Pazinacæ & Bulgari, Vzos grassantes in Macedonia & Græcia, ad internecionem deleuerunt. Zon. tom. 3.

Ignauia & auaritia Imp. Ducæ, Saracenis animus crescit, nostris deiicitur. Inter hæc turbas ipse moritur, relicto Imperio viduæ & tribus impuberibus filiis. Qua occasione Barbari denuò Mesopotamiam, Melitenem, Ciciham, Cappadociam, Cælosyriam aliãque infesta reddebant. Quin & Turcæ post varios belli euentus, totius penè Asiæ regionibus, Pontum spectantibus subactis: & regnum & sedes suas ibi fixerunt. Zon. & Crispianus.

An. 1066. Harduicus Rex Nordanimbrorum, spe regni Angliæ ob fratrum dissidia erectus, cum classe mille nauium traicit, sed capto Eboraco cum suis ab Haraldo Anglico necatur. sigeb.

1067. Guilielmus Bastardus siue nothus, Normanorũ Dux. Haraldo vltimo Anglorum totius Angliæ Rege victo & cæso, regnum Angliæ & conquestoris nomen est adeptus. Post regem interfectum, mox penè omnes eiusdem regni pontifices misit in exilium, nobiles & principes trucidauit, mediocres in seruitutem militibus dedit, vxores indigenarum aduenis suis matrimonio copulauit: & in ciuitate Eboracensi plus centum supra mille sacerdotes barbarè occidit. Chron. Hirsaug.

1070. Hinc Francis, illinc Scotis Angliam bello inuadentibus, Angli partim fame mori, partim humana carne vesci coguntur. Sigeb. Marian. Scotus.

Eodem idem Guilielmus Nortimbriam, in extremam rededit vastitatem. Ex eo tempore Normani ex Dacis orti Angliam occuparunt. Polyd. Virg. lib. 8. & 9. Angl. Regnum Normanorum in Anglia durauit 69. an. & mens. 3. hoc est ad an. Christi 1135. quo translatum est ad Francos. Polyd. lib. 11. histor. Ang.

Guilielmus autem numeratis apud Anglos sacris ædibus reperit 45017. parochialia templa. Habet enim apud eos quilibet vicus, etiam si vix sit ignium viginti, parochiale vnum. Maior. lib. 3. cap. 6. Seoto. paulò ante mortem, vtriusq; è graui morbo receptis: igni & ferro agros Francicos perdidit. Verùm intestini, equi saltu ruptus, bello finem imposuit: & pœnas crudelitati suæ debitas luit. Polyd. lib. 9.

Guilielmo Ruffo minori filio Angliam reliquit. Roberto Normaniam. Idem lib. 10.

1067. Carinthij, Austriaci, Norici, Vindelici, ciuili bello inter se sæuiunt.

An. 1069. Henticus Imp. ipsa hyeme, fluminibus passim glacie congelatis, Luricios subiicit. Sigeb.

Const. Ducas moriens iureiurando Eudoxiam obstringit,

ne imperium, nisi filius traderet. Verum sex mensibus post, Romano Diogeni nupsit, quod existimaret imperio ruenti opus esse strenuo propugnatore.

Diogenes deinde ad Theodosiopolim contra Saracenos pugnant captus, ab Axam Sultano certis conditionibus dimittitur. Ei reduci contra iurandum Michael Ducæ filius oculos eruit. Ex quo cum vulneris curatio negligeretur, capite intumescente, ac verminante, miserè mortuus est.

Turcæ Diogenis & Michaëlis Parapinatij ignavia, præter Persiam & Ægyptum, cuncta ferè Asiæ loca suo iugo sub miserunt, ad ipsam usque Constantinopolim: & Hierosolymis magna impunitate pios oppræsserunt, per annos ferè 30. usque dum solennis expeditio Gotfridi Bullonij suscipitur. *Tyrim lib. 1.*

Parapinatus sponte se abdicavit imperio, quod se conseruare non posse videbat, contra vndique concurrentes hostes, Monasticum habitum induens cum coniuge Maria Alana in solitudinem secessit.

q A В Н О С cæpit vitas Pontificum, usque ad Honorium 2. Pandolphus Pitanus.

Confirmat ordinem monachorum Vallis vmbrosæ. *Volat. lib. 1.* Indixit ex more veterum, abstinentiam carnum in die sabbati. *ca. Quia dies de Consecr. dist. 5.* Romæ conciones habebat. *Benno.*

Omnium bonorum consensu pontifex creatur. formula electionis ipsius extat apud *Plat.* Henricum 4. Imp. multa in Ecclesia temere molientem, omni prius priuatum imperatoria administratione anathemate percutit, nec absoluit, donec deposito regno ornatu, nudis pedibus, quanuis asperima esset hyem & gelu cuncta rigescerent, ad se veniret petens veniam: & pollicens integram obedientiam & emendationem Vir dignus pontificatu ad deprimentam Politicorum supercilium. Monarchas terruit nominis sui & Zeli claritate. Captiuitatem Ecclesiæ & seruitutem, quam à principibus patiebatur, restituit, vlulantibus Centuriatoribus.

Cultor & defensor iustitiæ & libertatis Ecclesiæ acerrimus.

Miraculis coruscavit. *Martinus Polonus.* signa & prodigia per orationes faciebat *Lambertus schafnab.* dono prophetiæ præditus. *Vincencius Gallus ex Guilielmo hystor. in Speculo lib. 25. cap. 44.* semper in Ecclesiastico rigore constantissimus. *Ostho Frising. lib. 6. cap. 32.* Inter omnes Romanos Pontifices præcipui Zeli & autoritatis. *ibi. cap. 36. consentiunt Gotfridus Piterbensis in Chro. part. 17. Trit. in Chron. Nauchern. Gen. 37. Grant. in Metrop. lib. 5. cap. 20. Sabel. Ennead. 9. lib. 3. Tyrim lib. 1. cap. 13. denique Anselmus, Bernardus Corbiensis, Marianus Scotus, Martinus Polonus, Blondus, Abbas Ysperg. Sui Centuriatores reclamant.*

An. 1079. Boleslaum 2. cog. ferum Polonorum regem regni titulo & iure pellit. *Cromer. lib. 5.* Vnde successor Vladislauus regem se appellari non est passus, quod inunctus & coronatus solenniter, Pontificis interdicto non esset. Quod obtinuit usque ad an. 1295. *Ibidem.*

Laudatissimus & Zelo singularis verèque Apostolicus, Quare audita Stanislai episcopi nece, Boleslaum Poloniæ regem, difficillimis alioqui temporibus, excommunicat. Aulicos quosdam Henrici Imp. quorum consilio Sacerdotia, Pontificatus, Monasteria vendebantur, ac Lupi, non pastores præficiantur, repetundarum postulant, & execratus est fulmine apostolico. Henrico præcipiens, vt illos aula, prætorio, curia, exigeret. Postremò Henricum ipsum, solenniter misso per omnes ferè orbis partes anathemate, excommunicauit. Noluit enim pati, vt istius voluntas requireretur in eligendo Rom. Pontifice, item vt episcopatus imperij ter-

Anni mundi.

5161

5175

163.

q GREGORIVS 7. 1073
proprio nomine Hil-
debrandus, natione
Hetruscus, patria Soa-
nensis, an. 12.
mens. 1. dies 3. 1087
Vacat an. 1. m. 4. d. 27.

Patriarcha.

Constantinopoli Io-
anne septimo, deinde
Cosma an. 5. mens. 9. Eu-
stratio 2. an. 3. Nicolao
3 an. 27.

Principibus.

Eisdem Imp. & Mi-
chaele Ducæ filio cente-
simo decimo tertio, Pa-
rapinatio, an. 6. deinde-
que Nicephoro Botonia-
te an. 3. ac postea Ale-
xio Conneno an. 33. Im-
peratoribus Constanti-
nopolita.

Hispaniæ Sanctio se-
cundo quinquagesimo
sexto, deinde Alphonso
6. an. 26.

Angliæ Guilielmo
Bastardo vigesimo pri-
mo.

Polonia Boleslao se-
cundo, deinde Uvala-
dislao 1. an. 20.

Anni Christi.

Anni Christi.

1073

1074

1074

1087

minis inclusos, Imperator pro suo arbitrio distribueret. Nam quæ sunt Dei Deo. Quid principi politico cum rebus Ecclesiæ? Denique vt maritos faceret sacerdotes, vt vicissim sacerdotes maritos, contra receptum Ecclesiæ morem.

A deo piam causam adiuuit Deus. Exorti enim motus Hæricum ipsum perdiderunt, & Imperij superbiam valde attruerunt, isto de imperij gradu ignominiosissimè deiecto.

Pont. proceres & populum sacramento præstito sanctè soluit, & vt Rudolpho adhæreant sanctius imperat. Eius enim est videre, ne quid detrimenti res Christiana a Principibus patiat. An non Samuël Leuita, Dei autoritate Saulem regem creauit, deinde peccantem publicè deposuit Dauid substituto & inuncto? An non Elias Dei spiritu reges constituit & abdicat, non modo in Israël, sed & in Syria? *3. Reg. 19.* An non Hieremias Sacerdos accipit potestatem super gentes & regna, vt destruat & ædificet, euellat & plantet? *(1. cap.)* An Apostolica autoritas minor est quàm prophetica? Quo modo igitur illud Spiritus S. impletum, Pro patribus nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram? Quare stat immota vox, vel potius oraculum D. Ambrosij epist. 33. Veteri iure à sacerdotibus donantur Imperia, non vsurpantur. Et illud Petri Cluniacensis epist. 29. lib. 6. Quamuis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super ipsos Imperatores imperium. Vnde ei sub figura prophetici nominis dicitur, Constitui te super gentes & regna, vt euellas, destruas, disperdas, dissipes, ædifices, plantes. Hæc contra Centuriatorum euulatus.

Vladislao Boemorum duci petenti vt sibi, suoque populo liceret rem diuinam Slaunonica lingua peragere, non assensit, quod id Christiano instituto minus congrueret, & linguis titulo crucis non sine Dei prouidentia dedicatis decerperet: per quas Sanctorum communio, per totum orbem conteruatur atque colligitur: vt linguarum diuersitate confusio atque dissidium per mundum viget. *Ipsè lib. septimo Registri ad Boemorum ducem. Et Olau Mag. lib. 19. cap. 39.*

Henricus 4. Zelo eius inuidens conatus est, vi quendam in sedem Apostolicam ipsius loco intrudere.

Falsa de illo, à quo iustè fuerat excommunicatus, sparsit indicto apud Vuormaciam concilio an. 1076. Episcoporum 24. ad quod superuenit quidam apostata, Hugo Blancus, propter mores improbos à Cardinalatu depositus, plenus minarum, deferens secum de vita & institutione Papæ, scenicis figmentis confimilem tragædiam scilicet vnde oriundus, quo pacto ab ineunte ætate conuersatus, quàm peruerso ordine sedem Apostolicam occupauerit, quæ ante Pontificatum, quæ post eum adeptum flagitia commiserit. *Tribem. in Chronico Hirsaug.*

Sed bona causa vincente, annòque sequenti totius penè regni principibus eius imperio renuntiantibus: in comitiis Openheimensibus, necessitate compulsus Romam venit: vt nudis pedibus & corpore solis laneis tecto, in terramque prostrato veniam peteret. Absolutus non diu permansit in iureiurando, vt proinde eum denuò excommunicare oportuerit, & in ipsius caput iustè ea attrahere, ob quæ miseri Centuriatores cælum terramque contra Christi vicarios obstentur. *Ibid.*

Constantiensem, Bambergensem, Moguntinensem, & plures alios episcopatus pecunia vendidit. Ratisbonensem, Augustentem & Straßburgensem pro gladio, Monasteriensem pro Sodomitica immuditia, Abbatiam Fuldensensem pro adulterio. *Ibid. ex Stephani Halberstadenensis epistola ad Vualramm Episc.*

Clà accedens ad uxorem suam specie adulteri (adeo enim ei infesus erat, vt omnes diuortij occasiones quæreret) ab ipsa & ancillis pugnis, sedilibus & quibuscunq; instrumentis mulctatus

5162

5162

5175

CONCIL. Romanum ad re-
formationem morum. *Antonin. tit. 16. ca. 1. §. 21.* In eo præsertim agitur de Simoniacorum excommunicatione. *Abb. Ysperg. & prohibitione vxorum presbyteris facta, non nouo edicto (vt volunt Centuriatores censur. 11. cap. 7. pag. 382 sicut docet Spenceus lib. 1. de Continent. cap. 12.) Sed iuxta antiquos canones. ait Lambert. Schaf. in hist. Germ.*

Erphordienf. præside Moguntino Archiepiscopo, vbi de cælibatibus sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.

extruditor foras. Hinc morbo deinceps sex Hebdomadas laborat. *Chron. Magdeburgense.*

Conradum filium incitat, ut cum nouerca coeat. *Crant. in Metrop.* In eamque licet legitimam uxorem & honestissimam, inaudita scelera commisit: multis vi opprimendam prostituens. Vnde non modò ut Schismaticum, hæreticum & Simoniacum, sed etiam ut Nicolaitarum hæresis æmulum, Urbanus secundus in Romana Synodo, iterum excommunicauit. *Trit. in Chron. Hirsaug.*

Primus inter omnes Imperatores Occidentis per Papam depositus. *Ibid.*

Vult à se vocari vel ordinari pontifices etiam Romanos. Hinc illa graues & perniciosæ turbæ inter eum & Ecclesiã, quæ integrum sæculum durarunt.

Introducere conatur sacerdotum coniugia, & maritos episcopos designat. *Lambert.* cui quia se sanctissimè opponit Gregorius, à Magdeb. Cen. 11. cap. 7. pag. 382. traducitur, quasi primus publico edicto sacerdotibus coniugia interdixerit, & populum eorum sacrificiis interesse, aut illos pro sacerdotibus habere vetuerit, quasi etiam vsque ad hoc tempus sacerdotibus integrum fuerit uxores ducere. Quod falsissimum docet Espenceus lib. 1. de Continentia præsertim. 12. ca. è signatis antiquissimorum Pontificum, Patrum, Canonum, Conciliorum, Historiarum tabulis. Et Lambertus, qui hac scribebat tempestate, Clericis (inquit de hoc Pontifice) illicita & contra scita canonum, contracta coniugia prohibebat, contradicentibus Regis (Henrici) fautoribus & clericis. Hinc Henriciana hæresis apud Abb. *Vsp. Naucl. vol. 2. gener. 36.*

Marianus Scotus Fuldensis monachus Theologus & insignis historiographus, præter alia annales ab orbe condito duxit: optimo ordine vsque ad annum Domini 1082. qui erat ætatis suæ 56. *Sigeb.* cuius continuator fuit Dodechinus.

Ioannes Xiphilinus Patriarcha Constantinopolitanus, se tunc Dionis Nicæi historiam in epitomen redeigisse testatur: in vita Augusti.

S. Guitmundus Lanfranci Canthuariensis quondam discipulus, Auerfanus Aquilæ Archiepiscopus, & Hildebertus (qui prius fuerat ex Berengarij sectatoribus) Turonensis Archiepiscopus, Albericus, Vuolfelmus, & Leufredus aduersus Berengarianam hæresim acerrimè scripserunt. Venericus. *Trit. Drogo. Chron. Fland. S. Hugo Clunianensis, Chron. Hirsaug.*

Giselbertus Anglus commentatur in Esaiam prophetam. *Trit. de script. Ecl.* alius ab Anselmi discipulo, qui altercationem contra Iudæos paulò post condidit. *Chro. Hirsaug.* Imo verò antè. Nam is pertinet ad superius sæculum, ut illic docuimus.

Petrus Eremita Ambiensis, primus modum orandi per calculos (quod vulgò Patenostros vocamus) docuisse traditur. *Polyd. Virg. lib. 5. de inuent. rer. ca. 9.* Factus est dux Christianorum in bello Turcico. *Guil. Tyri. lib. 1. de bello sac. c. 11. Plati. Bonfin. lib. 5. Vngar. dec. 2.*

Ordo Grandimontensis sub regula S. Benedicti inchoatur, per Stephanum Aruernum nobilem, apud Lemouicenses: vbi statuitur illius ordinis prima sedes, in quodam monte, qui toti familiæ nomen dedit. *Volat. lib. 21. Guil. Nangiac. Polyd. lib. 7. de inuent. rer. cap. 7.*

Ordo Carthusiensium an. 1084. sumit initium à S. Brunone Colonienfi Theologo, & Canonico Rhemenfi. *Sig. Plat. Volat. lib. 21. Polyd. de inuent. lib. 7. cap. 3.* Qui propter quandam apparitionem mortui, vale dixerat mundo *Fascic. temp. Summa Antonini, Franc de Puteo Lugonnensis. Schedelius.*

Philippus rex Franc. sæculares clericos Ecclesiæ S. Martini

de Campis

Anni mundi.

5162

Erpbordienfe. præfide Moguntino Archiepiscopo, vbi de celibatu sacerdotum actum fit, quidam hic collocant.

Anni Christi.

1074

5164

Aliud Concilium Romanum Episc. 110. in quo notati sunt Anathemate, Gilbertus Rauennas Archiepiscopus, Hugo Cardinalis, & (Anton. credimus) Henricus Imperator, omnes etiam simoniaci, maxime hi qui à Laicis reciperent inuestituram. (Nam inoleuerat mos, præsertim in Imperio, ut Episcopi ab Imp. eligerentur & annulo ac baculo pastoralis inuestirentur ab Imp. Guil. Tyri. lib. 1. bel. Sac. ca. 13.) Vinçten. in Specul. lib. 26. cap. 82. Krant. lib. 5. hist. Sax. cap. 6. Plati. & omnium optime R. Barnus in Vita Pont.

1076

5164

Henricus Imp. ut se discerneret, indicit Concilium Vormatiæ Episcop. 24. qui exauctorant Pontificatu Gregorium 7. misso ad eum cum epistola decretali Concilij Rolando quodam, qui ipsi nomine Concilij publice interdiceret munus Pontificatus. Ab. Vsp. in Chro. Lambert. Schaf.

1076

Anni Christi.

1079

Aliud Concilium Romanum tertio conuocat Gregorius Papa, in quo excommunicat Sigfridum Moguntinum Archiepiscopum, cum omnibus Episcopis & clericis assentientibus Henrico Imp. in quem denudò anathema renouat, & Imperio iterum priuat. Ille metu amittendi Imperij (nam iam principes propter Pontificiam excommunicationem, ab Imperatore se subducebant) supplex veniam petiit à Gregorio, qui post preces multorum & præstitum ab Imp. iuramentum obedientiæ & pacis eum absoluit. Plati. R. Barnus. Multi & ferè omnes ita confundunt ista tria Concilia Romana, ut vix ex ipsorum scriptis iudices an vnicum vel trinum fuerit. Fortasse istud est concilium Roma. in quo disputatum est contra Berengarij errorem, quem ipse tunc iterum quinto & postremo abiurauit. Thom. vald. to. 2. de Sacramentis cap. 43. ex actis illius concilij, quæ ipse legit.

Anni mundi.

5167

de Campis, quam ipsius pater Henricus construxerat: mutauit in monachos ordinis Cluniacensis. *Guil. Nangiac.*

Quam tunc deploratus fuerit Ecclesiæ status, & fermè nostro simillimus: cernere licet apud Sigebertum, Vincenti. & Antoni. Magnæ similitates inter Imperatorem & Pontificem: Sacerdotes erant moribus deprauatissimis, & propterea ipsi & res sacræ populo contemptibiles: quilibet ex plebe audebat de sacris mysteriis disputare: sacramenta etiam ab infantibus turpiter tractabantur: in extremo vitæ viaticum Dominicum contemnebatur: decimæ presbyteris debitæ igni cremabantur: Corpus Domini sæpe pedibus conculcabatur, & sanguis effundebatur, multaque alia scelera in Ecclesia patrabantur. Qua occasione multi hæretici, prophanis nouitatibus plebem ab Ecclesiastica disciplina auertebant. *Sigeb.*

Dux Polonorum ipso die Natali Dom. an. 1077. à quidem episcopo in regem consecratur. *Lambert. Schanab.*

An. 1079. Boleslaus deuictis Russis ad suos Polonos rediit. Stanislauum Cracouiensem, qui ipsum ob tyrannidem excommunicauerat, ad Aram interfecit. *Crom. lib. 4. Polo.*

Cuius facinoris an. seq. pœnas luit, nam mente captus mortem sibi consciscit. *Ibid.*

Eum Greg. Pont. anathematizarat audita Stanislai necce, &c. *Matthias Mechoui. lib. 2. Polo. cap. 20.*

Theofridus carmine & prosa historias, aliâque reliquit. *Bruscus de Monasterijs.*

Vuilhelmus de musica, de ratione computi, de Astrolabio & similibus commentatur. *Chron. Hirsaug.*

D. Guilielmus monachus & Bibliothecarius Malmesburiensis scripsit historiam Angl.

In Londinensi conuentu an. 1078. auctore Lanfranco, sex Angliæ ciuitates, Bathonia, Lincolnia, Sarisberia, Exonia, Cestria, atque Ciceſtria fiunt Episcopales sedes, quæ antea erant in oppidulis. *Polyd. lib. 9. hist. Angl.*

Lambertus Schafnaburgensis, Herueldensis monachus cursim obiter attingens prima tempora, ab orbe condito ad annum Christi. 1040. ab hinc diligenter persequitur historiam suorum temporum: per annos 37. vsque ad annum Christi. 1077.

HUMANANA.

An. 1075. Kiouia à Boleslao Polonorum principe, qui duobus annis post rex consecratus est capitur. Ideo Ruteni populabundi Poloniã inuadunt, sed vi reputantur. *Crom. libro quarto.*

Eodem Robertus 2. Burgundiæ dux S. Roberti regis Francorum nepos obiit: & Semnoiaci in templo à se condito sepelitur. *Chron. Burgundia.*

Hugo nepos successit, qui mortua Iolanda uxore an. 1097. seipsum cilicio obnubens, Cluniacensium instituto se dedicauit: & Othoni fratri qui in sacrum bellum profectus est, ducatum reliquit. *Ibid.*

Boemiæ Ducatus tunc primum an. 1086. erigitur in regnum. Nam Vratislaus, quod debellasset Leopidum Austriæ marchionem, Moguntia ab Henrico Imp. Rex declaratus: inungitur ab Engelberto seu Gilberto Treuironum Archiepiscopo. *Aeneas Syluius. hist. Boem. cap. 22.* At Matti Mechoui, in Chron. Polon. libro tertio, capite 4. ait id euenisse sub Victore an. 1087.

An. 1079. Turci in Arabes & Saracenos inualuerunt, ac Armeniam Syriamque depopulantes, multas vrbes ipsamque Antiochiam ceperunt. *Sigeb.*

Præter Antiochiam, duce Belphet, ceperunt vtramque Ciliciam, Isauriam, Pamphiliam, Lyciam, Pisidiam, Lycaoniam,

Ccc ij

Cappadociam, Galatiam, vtrumque Pontum, Bythiniam & Asia minoris partem, incolis abductis & Ecclesiis deiectis. *Ann. mundi. Tyrius lib. 1. cap. 9. Chron.*

Nicephorus Botoniates cum Michaëlem terruisset, societate Turcicorum bellorum imperium sibi asseruit. Verum cōiuratione Comnenorum fratrum violenter oppressus, monasterium imperio relicto ingredi coactus est.

Comneni fratres ita inter se partiti sunt imperium, vt Alexius imperij titulum vsurparet, cæteri alia noua nomina fortirentur, & singulis cederet certi annui redditus ex imperij reliquiis. Sic dilaceratis imperij redditibus Alexius conuertitur ad rapinas & exactiones. Cùmque corrupta pecunia pro aurea & argentea aream signasset, tributum tamen loco auream dependi voluit. Amisit in mari Chium, Lesbum, Samū, Rhodum insulas, quas Turci duce Zarcha occuparunt subacta littorali Asia.

An. 1081. Robertus Guiscardus filius ex Italia in Epidamnū, expeditionem suscipiens Castoriam, Larissam & alia oppida subegit, Raimundus verò, vbi ex Asia feretro inclusus, tanquā mortuus domum relatus esset, de Alexij perfidia conquestus suos ad arma concitat, traiecitque mari, ad eundem Epidamnū, Imperatorem ad Europæam coloniam ad pacem cōpulsit. *Chron. Cassinense cap. 48. lib. 3.*

Pazinacæ sub Alexio Comneno, Macedoniam & Thraciam depopulantes, primo victores, deinde victi, in Moglenem traducti sunt *Zon. tom. 3.*

OPERA Henrici 4. veneno in calicem infuso, dum sacrificat, necatur. *Plat. & Fasc. temp.* Alij tradunt eum obuisse alui profluuiio. *R. Barns.*

Deus dedit Card. Canonum volumen, iubente hoc Victore, in ordinem redegit. *Plati.*

Itali suauu Victoris Papæ, sub vexillo S. Petri, Africam infestis signis ingressi centum millia Saracenorum occiderunt, & eorum præcipuam urbem euerterunt. *Chron. Cassinense lib. 3. cap. 70.*

Continuatur schisma superiore Pontifice cœptum, de quo sic Hermoldus in chron. Slauium cap. 30. Gilbertum Rauennæ sedis episcopū ordinari fecit in Papam (Henricus 4.) Durauitque hoc schisma 25. annis. Defuncto enim Gregorio successit Desiderius (qui Victor) post quem Urbanus, deinde Paschalis, qui omnes Imperatorem cum Papa suo, excommunicationis sententia damnarunt, continentes se apud reges Franciæ, Siciliæ, Hispaniæ, qui Catholicam partem tueri videbantur. Mortuo autem Gilberto, qui & Clemens, sopita sunt schismata & rediit vniuersa Ecclesia ad Paschalem.

Machtilda quoque comitissa Pontifici fauebat, quæ & omnes suas possessiones ad altare Sancti Petri obtulit, quæ Sancti Petri patrimonium vocantur. *Mart. polonus.*

Ansul rex Galliciæ Christianus vicis Saracenos in Hispania, & Toletum maximam eorum urbem, per aliquot annos obsessam tandem expugnat. *Sigeb.*

Basilus monachus errorem Berengarij restaurat. Euthymius contemporaneus Alexij imperatoris. *Ipsè panoplia part. 2. tit. 23.* Cum Iudæi seruiissent annos. 1000. *part. 1. tit. 8.* est ergo mendum apud Sixtum Senensem dum eum ait claruisse sub an. 1180. pro. 1080.

Sic Ioan. 8. Curulopates, qui à Nicephoro Imp. Irenes successore tempore Caroli Magni ad Alexium Comnenum, id est, 306. ferme annorum, siue vsque ad Christi 1085. historiam contexit.

Vigebat adhuc Michaël Pfellus. Nam cum suæ tempestatis philosophorū principē & amplissimū virū appellauit Ioan.

Curulopates

Schisma 16. durat an. 29.

5168

Rodulpho Sueuiæ Duce, qui à Saxonibus & nonnullis Principibus Theutonicis suau Pontificis electus fuerat imperator, occiso, Henricus Imp. in Concilio Brixienti Episcoporum Italiæ, Longobardiæ & Germaniæ, purgatus de criminibus sibi obiectis à Pontif. cum iisdem insumulat, & curat eligi in Pontificē Gilbertum siue Vuibertum Rauennatem Archiepiscopū, qui dictus Clemens 3. sedit an. 17. vel vt alij volunt. 21.

1080

5173

CONCIL. Moguntinum, præfente Henrico Imp. pro Clemētis ordinatione contra Gregorium. *Sigeb.*

1085

5175

164. r VICTOR III. Beneuentanus, an. 1. mens. 4.

1087

5176

Vacat menses 5.

1088

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 3.

Ann. Christi.

Principibus.

Alexio Cōneno Oriēt. centesimo decimo quinto.

Henrico. 4. Occid. Imp. decimo octauo.

Philippo 1. Frac. Reg. trigesimo quarto.

Nepote Tredæ Gabez Æthyopum pretioso.

Hispania Alphonso 6. quinquagesimo septimo.

Angliæ Guilielmo Bastardo vigesimo primo, deinde Guilielmo Ruffo, an. 13.

Vladislao 1. Poloniæ principe.

CONCIL. Beneuentanum, in quo præfidente pontifice rursus Imperator & laici dantes sacerdotia, & clerici accipientes. Simoniaci declarantur & excommunicantur. *Chron. Cassinense lib. 3. cap. 71.*

Stampense. luo in epistola.

165.

1088

r VRBANVS II. Galulsex oppido Castellionis, in diocesi Rheimensi, an. 12. mens. 4. dies 19.

1100

Vacat dies 13.

Ann. mundi.

Curulopates, initio sui historiarum compendij. An. 1087. Bogomili Messalianorum secta, non multo ante ætatem Hermenopuli. *Ipsè libro de sectis.*

Tempore Alexij Comneni, secta Bogomilorum in Oriente grassatur, auctore quodam Basilio medico, qui 15. annos sua peruersa dogmata didicerat: & 52. docuerat, qui & in Theatro combultus est. *Zon. tom. 3.*

Paulicianæ hæresis à Manichæis orta, à Ioan. Zimisce Philippopolim translata adhuc durabat. Nam Alexius Com. Imp. disputatione multos ab ea reuocauit. *Ibid.*

Grammaticorum scholam construxit, in qua publicè docerentur pauperum liberi, magistris & pædagogis constituit. victūque tam docentibus, quam discensibus ordinato. *Ibi.*

Constantinus patria Cartaginensis Babylone disciplinis Chaldæorum, Arabum Persarum, Ægyptiorum & Indorum perceptis an. 39. peregrinationis in patriam rediit, deinde in Italiam traiciens monachus Cassinensis efficitur: vbi è diuersis gentium linguis, transtulit complura opera artis Medicæ, *Chron. Cassinense lib. 3. cap. 34.*

Elfuuardus librum de rebus Anglosaxonum in Britannia, ante Normanorum imperium vulgat.

An. 1088. Religio Christiana Toleti ab Alphonso 6. Castiliæ rege fugatis Saracenis tradi cœpit. *Sigeb.*

HVMANA.

Idem Alphonso nulla relicta mascula sobole, filiam Therasiam ex pellice natam, Henrico Lotharingiæ comiti Godefredi Bullonei ex Guilielmo fratre nepoti, cum Portugallia, Gallitiæ parte dotis nomine vxorem dedit. Vnde Portugalliæ reges originem trahunt. *Ritius lib. 3. Hisp.* additis aliquot vrbius cum titulo comitatus.

Eo enim duce Galli in Lusitaniam appulerunt, eamque vi Mauris ademptam Portugalliam nominarunt. *Ibid.*

Alteram despondit Remundo Berengario Tolosæ comiti. Ita à Remundo postrema regum Castiliæ stirps, per Alphosum filium propagata est.

Cyprus, Creta, Chios, Lesbos, Samus, Rhodus & aliæ insulæ, quæ vel defecerant, vel à Zarcha Turco occupatæ fuerant: à classe Alexij imp. breui recuperantur. *Zon. tom. 3.*

Tum vixisse videtur Elias Cretensis, Nazanzeni doctus interpretes. Nam in suo commentariorum proæmio ipse scribere tradit in exilio, quod sanè in hoc annos Saracenicæ scuitiæ, vel Constantinopolitanorum tumultuum incidere videtur.

SCRIPSIT contra hæreticos. *Plati.* Cum iam esset statutum, vt clerici septem horas canonicas quotidie dicerent: toridem iussit in concilio apud Claromontem an. 1096. recitari quotidie in laudem D. Virginis, & instituit ipsius officium in Sabbathis. *Anton. tit. 16. cap. 1. Naucler.*

Ordinem Cisterciensem an. 1098. excitatum in Burgundia ab Ardingo Anglo, vel vt alij volunt, Roberto Molinense, primus confirmauit. *Platina.*

Galicæ regem cum tota S. Iacobi Diocesi Anathemate percussit, quod prouinciæ episcopum in carcerem eieciisset.

Eius monumento marmoreo inscriptum est, Urbanus. 2. auctor expeditionis in infideles. *Onuphrius.*

Excommunicauit in Gallia eos, qui à laicis ad dignitates Ecclesiæ eueherentur. Quare Henricus Successionum episcopus, pontificatum quem à Philippo rege acceperat: Pontifici tradidit. *Æmyl. lib. 3.*

Philippum Francorum regem, qui repudiata vxore Bertha, Fulconi cuidam creptam coniugē pro vxore habebat excō-

municatione coëgit eam dimittere & legitimam recipere. *Ann. mundi.*
Ampl. lib. 3. Sigeb. Anno.

Petro Nauaræ regi tertio, octo decimas & ius Patronatus Ecclesiasticum, belli facti prætextu, petenti concessit. *1188*

Vasens.
Post orationem Urbani in concilio Claromontensi, instigatore Petro Hispano (*Helmold. Ibid. cap. 31.*) Eremita an. 1096. expeditio maxima facta est contra Turcas & Sarracenos, militum 600000. (*Fucherus cap. 4.*) ad Hierosolymam recuperandam: quæ 490. circiter annis, postquam eam Saraceni occupassent, capta est, 39. die obsidionis, an. 1099. & Idibus Iulij (*Ampl. lib. 4. Nonas*) feria 6. hora qua Christus mortuus est, ducibus Godefrido Bilonensi, siue de Bullo Lotharingie principe, Eustathio & Balduino eius fratribus, Hugone Magno fratre regis Francorū, Podiensi siue Aniciensi in Aruernia episcopo, Roberto comite Normanorum, Raymundo comite Tholosæ (cum Gotthis & Vasconibus ait Fucherus) Boemundo duce Apuliæ, & infinitis aliis nobilibus. *Guil. Tyr. lib. 1. de bell. sac. cap. 17. Blond. dec. 2. lib. 4. Plat. Ampl. lib. 4. Fuch. cap. 2. & 19.*

Adfuit huic expeditioni Alphonsus. 6. rex Castiliæ. *Risius lib. 3. de reg. Neapol.*

Tribus diuersis itineribus eò contenderunt, per Constantinopolim, indeque Calcedonem trecenta millia descriptorum peditum, & centum millia galeatorum equitum. *Ionius lib. 1. virorum illust.*

Ad Nicæam primò Solymanus Turcarum Imp. victus. Ad Antiochiam Corbana Parthorum, Medorum & Assyriorum dux.

Nam ante Hierosolymam, Nicæam, Antiochiã multasque ciuitates à Barbaris possessas receperunt, non de imperio & fortunis dimicantes, sed de religione & sacrorum autoritate.

Ægyptius Caliphas ad Hierosolymã superatur, cum Godefredus admota turri lignea, ex eaque in hostilem murum demisso ponte, trucidatis, depulsisque Barbaris primus in urbem peruassisset. Ex quo omnium procerum consensu Hierosolymæ rex appellatus est: quam & Christiani reges tenuerunt usque ad octogesimum septimum annum, quo eam Saladinus Ægyptius nostris eripuit.

Die, quo expugnata est Hierosolyma, Sol aliquot gradibus retrocessit. *Fuch. hist. cap. 21.*

E Latini orbis prouinciis omnibus eò confluxerunt, exceptis Orientalibus Francis, Saxonibus, Thuringis, Bauaris & Alemannis, intestinis nimirum bellis occupatis (aut potius pietate carentibus,) qui equitum, peditumque turmas suam solum transeuntes ludibriis excipiebant: stultos eos appellantes, quod sua temerè desererent, & aliena appeterent. *Abbas Spbergenfis Germanus.*

Godefridus Bilonius ab vniuerso exercitu constitutus primus rex Hierosolymitanus, noluit coronam auream suscipere: quod Christus ibi tulisset spineam. Dabertus electus est primus Patriarcha. *Blond. dec. 2. lib. 42. Tyr. lib. 9. cap. 2. & 15.*

Philippo Regi Francorum Biturigensem Comitatum 40000. lib. (alij dicunt 60000. aure.) Harpinus Comes vendidit, vt proficisceretur Hierosolymam. *Guil. Nang. & Mater histor.*

Fucherus Carnotensis, in sacra expeditione Cappellanus Balduini fratris Godefridi ducis Lotharingi, historiam rerum per annos 29. gestarum ab ann. 1095. usque ad 1124. breuiter & magna fide perstrinxit.

Milites inopia iumentorum vtuntur ad sarcinas suas veruecibus, capris, tuiibus, arietibus interdum etiam equitant bubus. *Fuch. cap. 5.*

Occiduorum Christianorum in Orientem profectio significata

Ann. mundi.

1188

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao 3.

Principibus.

Alexio Comneno Orient. Imp. 115

Henrico 4. Occid. 18.

Philippo 1. Franc. Rege trigesimo quarto.

Alphonso 6. Hisp. 57.

Guil. Ruffo. Ang. 22.

Vladislao. 1. Polon.

BELLVM SACRVM.

Idem Vnichertus per schisma contra Urbanum sedis usque ad ann. 1100. Sigeb.

Conc. Melphicum præside Pont. dist. 32.

Ann. Christi.

1100

Ann. Christi.

1088

Troianum in Apulia eodem præside 25. q. 6.

Placentinum, Episc. totius Italiae, præside Pontif. ad hominum, maxime sacerdotum malos mores corrigendos. In quo inter alia, Gregorij decreta, acta contra Henricum & Clementem. Antipapam confirmantur: Toletanus Archiepiscopus sit primas totius Hispania. Plat. Volater. Tyri. li. 1. cap. 14. dist. 70.

Romanū, in quo inuestitura Ecclesiasticā laicis prorsus adimuntur. quod & seq. anno repetitum in Claromontensi. Matthæus Paris.

1095

Claromontense in nostra Aruernia, præside Pontifice, Episcoporum & Abbatum 310. adeo vt vocetur generale. In eo agitur de Ecclesiæ reformatione, & præcipue de expeditione contra Turcas, & decretum est vt singuli profecturi Hierosolymam signum crucis vel in pileo vel in vestimentis cosuerent. Plat. Guil. Tyr. lib. 1. de bel. sacro cap. 14. & 15 Fuch. lib. de expedit. Hieros. cap. 1.

Ann. mundi.

1176

cata est cœlitus, infinita multitudine locustarum orta ab Occidente, & tanta vt inter volandum nubibus equipararetur & iolem obumbraret. *Zon. tom. 3.*

Alexij Conneni & Græcorum hinc vituperatur perfidia. Nam Latinos, comætu denegato, aut interuerso, aut infecto, auxiliis interceptis: clam etiam instigatis atque adiutis Turcis, impediuerunt.

Ann. 1097. Nicæa vrbs quinta hebdomada obsidionis expugnatur à nostris. *Fuch. cap. 4.* Eodem anno Balduinus frater Godefridi, fit Comes Edeffæ Mesopotamiæ & Medorum Metropoleos. *Fuch. cap. 6. Tyri. lib. 4. cap. 2.*

Denique Turci ex Oroorgo, Nicæa, Antiochia Pifidiæ Iromo, Heraclea, Tarso, Manustra: ex Armenia minori Samolata, Sororga, Antiochia Syriæ, Albara, Martha, Antorodo, Ptolomaide, Ramula, & denique Hierosolymis, aliisque infinitis locis à sacro milite eiekti sunt. *idem.*

An. 1099. id est, tertio expeditionis anno Hierosolyma in nostrorum venit potestatem, cum prius totus fere Oriens, usque ad Euphratem fuisset recuperatus. Tanta fuit sacrorum militum in Barbaris perdendis celeritas.

Boemundo Antiochiæ cessit principatus, Balduino Edeffæ, Tancredo Tyberiadis & totius Galiliæ, Tolosano Seleuciæ, Godefrido Hierosolymorum cum regio titulo. Cæteri principes ad patriam rediere solum.

Nobiles aliqui Sacerdotes, inter quos & Petrus Massiliensis nocturno oraculo de loco, vbi Dominica latebat lancea, quæ contra hostes victoriam datura sit, admonentur. *idem.*

Boemundus Rogerio fratri vrbe melphi cedens, cum 12. milibus armatorum nomen sacre militiæ dedit, & Antiochia 9. mense obsidionis capta, communi consensu principum in ea constituitur, deindeque Constantiã Philippi Francorum regis filiam ducit. *Risius lib. 1. de reg. Sicilia. Fuch. cap. 7. & 17. Tyr. lib. 5. c. 17.*

An. 1098. Cisterciensis ordo Roberto auctore, deinde Stephano Hardingo, qui regulam scripto complexus est, ex Benedictinorum monasterij Molismi, in episcopatu Lingenensi secessione. *Sigeb.*

HUMAN A.

Rogerus Normanorum dux potius tota Sicilia, & tota propemodum Apulia & Calabria primus regium nomen illic usurpauit, regni hæreditate in Filium Guilielmum cog. Malum translata: cui successit Guilielmus cog. Bonus.

1098. Edgarus omnium Scotorū primus ex sacra vnctione inauguratur. *Maior. lib. 3. cap. 11. Boethus lib. 12.*

Frustra igitur Scoti altius, regni sui initium repetunt.

1099. Magnus Noricorum rex cum Haraldo, filio Haraldis regis quondam Anglici, Orcadas, Menemas, & alias Oceani insulas sibi armis subiicit. *Malmesburienfis libro 4. cap. 25. Angl.*

In sacro bello nauarunt Italicæ Resp. Veneta, Genuensis & Pisana, sed eo consilio, atque adeo euentu, vt belli sumptus, labores & pericula in socios deriuarint, præmia & fructus ad sese transfulerint. Nam Genuenses perceptis tota Syria spoliis, etiam maris dominio potiti sunt, se per ægeum, Hellepontum, Bosphorum Thracium, & Pontum Euxinum ad rauricam Cheronesum dispergentes. Veneti ex Creta, Ithriæ Illyricoque peropportuna sibi subiecerunt. Peloponnesum & Cyclades insulas ad Theffalonicam usque vna ex parte, ex altera maris Ionij insulas & littora: donec bello inter has resp. orto, maris imperium Venetis cessit.

Variè à Guilielmo Ruffo Angl. rege pugnatum est cum

Scotis, Northumbris & Vuallis.

1095. Magna vi Sultanus Aegypti Turcis Hierosolymam eripuit. Sultano quatuor annis post Christiani. R. Ioseph sacerdos in Chron.

1096. quo bellum factum contra Saracenos conclusum fuit Germani priusquam in terram sanctam iter caperent, Iudæos vel necant vel baptizari cogunt.

Spiræ & Vuormatiæ cælorum numerus fuit ad octingentos. Ibi plures vtriusque sexus, sibimet ipsis vel vxoribus, liberis, amicis necem intulerunt, præuento percussore. R. Ioseph sacerdos in Chro. regum Francia & Turcia.

Rabbi quidam Eleazar, de interfectis lamentationem cōdidit. *Ibid.*

Mogontia cæsi sunt mille trecenti, sexaginta autem coniecti in carcerem. Ibi quidam Isaac filius David necauit duas filias suas vespere Pentecostes, inde igne domum suam succendit. *Ibid.*

Denique Synagogam, cum qua se ipse exussit. *Ibid.*

Coloniz domus eorum expilatæ sunt, & libri legis calcati & lacerati die Pentecostes, quo lex data fuerat cælitus & terra tremuerat. Ipsi verò in fugam coniecti. Mar Isaac, qui noluit fugere in Ecclesiam tractus, quòd imagines despuisset, probrisque ac conuitiis affecisset interfectus est. Similiter & mulier. Qui fugerant, beneficio Cardinalis, latitarunt in septem pagis. Nisi quòd Colonenses irruentes in pagum Nozam, Samuelem filium Afer peremerunt, & duos eius filios ante ostium domus ipsius suspenderunt. *Ibid.*

Vablazachi, R. Leui Ben Samuel, cum tota familia, Domina Rachel senior, R. Selomo Sacerdos, & reliqui Iudæi, quotquot comprehendi potuerunt, necem subière. Multi consecrarunt suas manus (vt sic more Iudaico loquamur) se mutuo perimentes, vel in paludes vrbi vicinas præcipitantes, ne ab incircuncisis illuderentur. (Sic Verpi nos appellat) *Ibid.*

In medio aquarum filium suum collum denudantem, R. Semuel filius Ichielis ense decollauit, ipso quidem Patre Benedictionem mactationi congruentem præcipientem, filio verò, Amen, respondente, & cæteris astantibus orationem, Audi Israel, concinentibus. *Ibid.*

Idem Ilanicæ contigit propè Coloniam. Nam primarij Iudæorum, sponte se obtulerunt ad mactandos cæteros, ne in hostium venirent manus, deinde se ipsi de turri præcipitarunt. *Ibid.*

Zamatæ, Miræ Crapanæ, Gildæ, Treueris, Mizæ, Risboraci, Pragæ alij necati sunt, alij se propria manu sustulerunt. Quæ persecutiones durarunt. 4. menses ab Iar scilicet (.i. April) vsque ad mensem Ab (Iulium) *Ibid.*

Sed miser reticet veram huius crudelitatis causam. Nempè, quòd Turcas præmonerent, &c.

Anni mundi.

5176

Parisiense à Gallis, Anglis, Normanis, Flandris, & Lotharingis celebratum aduersus Turcas. Ab. V'sperg.

Melchiese coactum ab Urbano Pontifice, Ca. eos qui. dist. 32.

Barense, in quo Anselmus Cantuariensis ab Anglia tum electus, Græcos de processiones. Spiritus refutauit. Edner. in Vita D. Ans.

Romanum, presente eodem Anselmo, contra Principum Laicorum inuestituras. *Ibid.*

1100

Anni Christi.

1088

5188

Anni Christi.

1500.

NNO Dom. M. C. quo Vrbanus moritur, Godefredus rex Hierosolymorū constituitur, Edgarus primus rex Scotia nominatur, Paschalis. 2. Pontifex Max. eligitur, Bernardus fit Patriarcha Antiochenus & Latinis primus, & Dabertus Hierosolymitanus.

VNDECIMO saeculo doctrina continuatio sic ostenditur. Missa iisdem ritibus vt antea. Berno Augensis lib. de officio Missæ, Hildebertus Cænonanensis, Anselmus Cantuariensis. Iuo Carnotensis, in sermonibus de rebus Ecclesiasticis, Ioan. Micrologus à multis istorum laudatus ob aliquot nauos, & alij scriptores de diuinis officiis vel Ecclesiasticis. Bernoldus Cōstantiensis libro, quem inscripsit, Ordo Romanus. Concilium Saligustadense. Burchardus, Guitmundus, Lanfrancus & cæteri qui Berengarium expugnarunt. Gratia Dei, fides, iustificatio, Anselmus lib. 1. Cur Deus homo. cap. 9. & 10. lib. de concordia Præsc. & Prædest. lib. de Concordia Gratiæ, & liber. Arbitr. De meditatione redempt. huma. c. 7. & in Epist. ad Rom. c. 4. & 7. in 3. c. 2. Corinth. Alger. cap. 2. lib. de Euchar. Berno ser. de Natiuit. Dom. Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio Missæ, ritus. Algerus libris luculentis de Euchar. Berno serm. de Paschate, & lib. de Concord. Offic. Damia. Epist. ad Blacam. Adelmannus epist. ad Berengarium. Lanfranc. libris contra Berengarium in Orthodox. de Sac. Euch. Anselmus in c. 10. & 11. I. Corinth. in. 7. & 10. Heb. Alberic. de Sac. Guitmond. de eod. Humbert. in responsione ad Nicetæ librum. Iuo de conuenientia veteris & noui sacerdotij, & Trac. de signif. indumentorum Sacerdotialium. Euthymius in Panop. apud quem part. 2. tit. 21. est capit. inscriptum de Transmutatione corp. & sang. D. Berno Augiens. li. de reb. ad Miss. spectantib. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Anselmus in 3. & 15. cap. Matth. in 4. cap. 2. Corinth. & aliis multis locis. Algerus lib. 3. de Euchar. cap. 4. 6. 7. Iuo de Sacramentis Neophytorum, & de Sacramentorum dedicatione. Leontius & Hermenopulus de sectis. Euthymius in Panoplia & c. alij passim. Pœnitentia, & eius partes tres. Ansel. lib. Similit. c. 99. & seqq. item 144. Vbi sicca pœnitentia, quæ est sine compunctione, & humida, quæ habet vtrumque. Iuo epist. 34. lotio pedum sacramentum pœnitentiæ est & remissionis & c. Minardus ad Guntherum de fide Euthymius in Panoplia. Claues Ecclesiæ, Absolutio. Ansel. in 16. cap. Matth. & in Euang. enarrat. Iuo in Epistolis. Petrus Damianus in Epistolis. Conc. Salegustadiense cap. 18. & c. Euthymius in Panoplia. Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum vsus. Algerus li. 3. Euchar. cap. 4. & c. Minardus epist. ad Guntherum de fide. Anselmus multis libris, vt in epist. de diuersitate Sacramentorum, & c. Berno serm. de Pentecoste. Iuo sermo de sacramentis dedicationis. de Sacramentis Neophytorum. in tractatu de conuenientia veteris & noui Sacerdotij, de excellentia sacrorum ordinum. Micrologus, & c. Primatus sedis Apostolicæ. Berno epistola ad regem Hungariæ. Lanfranc. de Euchar. sacramento. Anselmus in Mat. 16. Hinc hac etiam ætate Pontifex absolute Apostolici nomine in conciliis, vt in Salegustadiensi intelligitur. c. 18. Humbertus contra Nicetam. Liberum arbitrium, bona opera necessaria. Anselmus dialogo de l. Arb. & de similitud. c. 182. li. de Concord. Grat. & l. Arb. l. de lapsu hominis. 2. & 15. c. 1. Cor. in 5. c. Cor. in 2. c. Galat. Berno sermo. de Resur. Dom. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. Berno de diuinatione Dæmon. contemnenda. Ser. 1. & 2. de S. Marco & aliis sermonib. de cōcordia Officiorum. In Epist. ad Hugo. Lausanens. Ansel. lib. de excellentia Virginis. Sigeb. Iuo Serm. de Sacramentis dedicationis, & de conuenientia Sacerdotij. Petrus Damianus inuectiua in Cadaloum. Euthymius in Panoplia. Leontius & Hermenopulus de sectis. Preces pro defunctis, purgatorium Ansel. in 5. & 12. cap. Matth. in 3. cap. 1. Corinth. Algerus, & c. Berno in epist. ad Augienses fra. Euthymius in Panoplia, & in Euang. Nam etiam Græci orant, & offerunt pro defunctis.

Cætera iidem & cæteri huius seculi auctores prolixè confirmant. De quo contra se testimonij ferunt Centuriatores cent. 11. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 17. & seqq. sparsim. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 30. & seq. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 225. & seqq. c. de heresib. col. 238. & seqq. Per totum c. 6. de Ceremoniis & ritib. Ec-

cleste col. 247. & seqq. Per totum. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesie, col. 349. Per totum *Ann*
c. 9. de Synodis. col. 444. Per totum ferè c. 10. de doctoribus & episcopis col. 516. & sequentibus, qui
Christi.
bus non obscure irascuntur, quòd receptam à patribus doctrinam sequuti sunt & scriptis manda-
uerint. Sparsim c. de Martyribus, de Miraculis. Huc facit quod ex instituto, multi hac etate
scripserunt de hæresibus, item contra Berengarium & Bogomilos, quorum sordibus isti maculã-
tur. Adde totius huius centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuere numero, denique historicos, qui
Ecclesiam nostræ similem planè descripserunt.

EXPETENTE populo, eligente *Ann*
clero, collaudante Cardinalium *Mundi.*
senatu, nolens & latitans, quòd di-
ceret, humeros suos nequaquam
oneri suffecturos, Pontifex effici-
tur. *Plati.*

Valde hallucinantur hi qui scri-
bunt eum primùm iussisse deci-
mas persolui sacerdotibus. Huic &
pontificatum & gubernationis annos prædixit Albertus Ala-
trinus episcopus. *Plati.*

Henricus. 4. sexaginta duo prælia gessit. *Fasci. temp.* Ex eius
nomine, quòd ipse ius inuestituræ mordicus sibi ven-
dicaret, Simonia dicta est Henriciana hæresis. *Abb. vsper-*
gens.

Propter labem Simoniacam & cetera peccata, quæ illi
impingebatur, iussu Paschalis pont. & Principū, qui ad gene-
ralia comitia conuenerant, Moguntinus, Coloniensis, &
Vuormaciensis episcopi, ei imperialia insignia & indumenta
detrahunt: & Henrico filio tradunt eumque in Imperium
substituunt. *Helmold. in Chron. Sclauorum cap. 32.*

Ipse quidem conquirebatur se sustinere ignominiam, quã-
tam nemo regum, qui ante se fuerant. Verum immerito.
Nam per minas à Paschali ius assignandorum episcopatum
in suis regnis extorserat. Quod concilium Lateranense mox
reuocauit: anathemati illum subiiciens, & reliquos principes,
qui deinceps idem attentarent.

Præterea coniugia sacerdotum contra canones introduce-
bat. Sed & suorum & scriptorum præiudicio virgeri poterat.
Nam quadam epistola ad Hildebrandum (sic contemptim
Gregorium 7 vocabat) quem laudant Centuriatores. *cent. 11.*
cap. 8. col. 423. se ab imperio deponi posse, si à fide exorbita-
set, non vlla alia causa professus fuerat. Cùm ergo Hereticus
Schismaticusque esset, quidni ò Centuriatores, iustissimè im-
perio est abdicatus?

Vexatio deinde patrum, & quidem Spiritualium pericu-
lissimã. Quare istius exemplo, Imperatorum in Romanos
Pontif. insurgentium, misera fuit mors nec in posteris
imperium diuturnum. Henricus enim iste, à quo mali prin-
cipium, fugatus à filio, captus, depositus, in carcere mor-
tuus, & Spiræ quinque annis iacet insepultus. Henricus
quintus eius fil. nullis relictis liberis interiit. Fredericus. 1. Sy-
riacæ intentus expeditioni, in amnis transitu merfus est. Phi-
lippus. eius filius ab Otthone de Vvittelsparth comite Pala-
tino miserè Bambergæ occisus est, eo die, quo à medico ei
vena incisa fuerat. Ottho quintus eius successor & æmulus,
postquam fuit ab Innocentio. 3. excommunicatus, perpetuo
infælix, donec ab omnibus derelictus, præ mentis dolore

infirmatus

DVODECIMVM
SÆCVLVM.

166.

5188 a PASCHALIS II. 1100
Tuscus, an. 18.
5206 mens. 6. dies 7. 1118

Vacat dies 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Nico-
lao tertio, deinde Joan-
ne octauo an. 24

Antiochiæ Bernardo
primo ex Latinis, an. 33.
post eam recuperatam.

Ann
Christi
1100 Hierosolym. Daberto è
Latinis primo, an. 3.
mens. 3. deinde Ebrema-
ro an. 4. Gibelino an. 4.
Arnupho an. 7.

Ann
mundi
5188

infirmatus post multas angustias moreretur: cùm annos tan-
tùm imperasset 4. Fredericus alter tres Romanos infectatus
pontifices, nunquam non habuit rebellantes subditos, tan-
dèmque in Sicilia morbo correptus, Manfredi nothi sui dolo
necatus est. Ludouicus denique Bauarus, demum à Ducissa
quadam Auftriæ, veneno sublatus est in venatione: vt proin-
de Carolus 4. successor sapienter, pacem maxima laude &
fructu: à pontifice redemerit, &c. vt suo annotabitur loco.
Hæc membratim confirmantur ab Ola. Mag. li. 16. c. 30. Tritem. in
Chron. Hirsaug. Crantzio, &c.

Sacri belli duces an. 1100. Epistolam ad Pontif. ob res
fœliciter gestas: scribunt totius belli summam breuiter com-
plectentem, vbi diuinitus lanceam Domini, munus non vi-
sum à tempore Apostolorum à se inuentam prædicant: quæ
circumlata pignus victoriæ perpetuò exiterit. *Marian. Scotus*
continuat.

Petrus Alphonfus Iudæus Alphonfi regis Hispaniarum
medicus ætatis an. 44. ab Alphonso ipso de sacro baptismo
suscipitur, 1106. *ipse præfatione dialogi sui.*

Hoc tempore passim colligebantur concilia, & quicumque
à Laica manu, episcopatum aut aliam ecclesiastici iuris inue-
stituram accipiebant: excommunicabantur sub an. 1111.
Sigeb.

Tùmque conuentio inter Paschalem & Henricum 5. qua
priuilegium de inuestitura Episcoporum & Abbatum Imper-
atori concedebatur, Simoniaca plurimis conciliis & œcu-
menicis & prouincialibus declarata est. *vsperg.* Hanc censu-
ram minimè omnium hodie curant Principes.

An 1110. Ascetinus Balduino rege, à Gibelino legato pon-
tificio, primus creatur episcopus Bethleem. *Tyrius libro. 11.*
cap. 12.

Iuo Carnotensis Episcopus Pannomiam. i. decreta Pon-
tificum, & Patrum, exemplo Isidori & Burchardi, rededit
in vnum volumen: quo Iurisperiti vsque ad Gratiani tem-
pora vsi sunt, scripsit & alia multa. *Sigebert. & Tritem. de script.*
Eccles. Zacharias Chrysolitanus Episcopus.

Anselmus Laudunensis Glossæ marginalis & interlinearis
in vtriusque Testamenti libros ex patrum scriptis collector,
Anselmus Lucensis Episcopus, & Anselmus Cantuariensis
Archiepiscopus, qui obiit an. 1109. Rupertus Tuicensis Ab-
bas, Berengosius Abbas, Hugo Carthusianus, Echardus Vra-
giensis, Rudolphus Trudonensis sanctissimi Theologi. *Sige-*
bertus, platin. & Tritem.

Cænobium Clareuallense construitur, sub primo eius Ab-
bate D. Bernardo anno ætatis ipsius 27. *Guiliel. Nangiac.*

Sigebertus Gallus Celbatensis (seu Gemblacensis) mona-
chus, Annales à fine Tripartitæ historiæ, id est, ab anno
Christi 381. vsque ad annum. 1112. perduxit. Cui successit
appendix, 103. annorum, incerti auctoris, nempè vsque ad
an. 1216. Scripsit & librum de Viris illustribus ordinis sui Be-
nedictini, & multa alia.

S. Agnes nobilis mulier, natione Romana, & Abbatissa
Hierosolymæ. *Tyri. lib. 18. cap. 5.* suum ordinem Sanctimo-
nialium auspicatur. *Volat. Polyd. lib. 7. de inuent. c. 5.* S. Marina
virgo obiit Venetiis an. 1113.

Vuilielmus Anglicus Tyri primus Archiepiscopus post
sacrum bellum constituitur anno. 1115. *Tyrius libro 13.*
cap. 23.

Ottho Bambergensis Episcopus, regionem Pomeranam
cum duce Vuertislaou, ad Christi fidem conuertit. *Kranzius*
lib. 5. cap. 45. Munster in Cosmogr. Alij referunt ad tempora
Calixti 2. hoc est, ann. 1124. *Abb. vsperg. Naucler.*

Multa vbiq; prodigia contigerunt: Sus in Gallia apud Le-

1118.

Portugallia rege primo
Alphonso Lotharingi
Henrici filio, an. 73.

5206

Et Ludouicum 8. dict. 6.
Crassum Franc. Regem,
trigesimum quintum.

Nepote Tredde, Gabez
Æthyopiæ pret. Ioso, de-
inde Lalibala, an. 60.

Hispaniæ Alphonso 6.
deinde Alphonso 7. an. 19

Angliæ Guilielmo Ruf-
fo deinde Henrico 1. an.
35.

Poloniæ duce Vula-
dislao 1. deinde Boleslao.
3. cog. Crinousto. an. 36.

Hierosolymorum Goto-
fredo Bullonio, an. 1. mox
Balduino fratre, an. 18.

gientem parochiam enixa est fœtum humana facie: Gallinæ quatuor pedibus nascitur: Biceps infantulus sexu duplex natus est Namurci. *Sigebert. Guiliel. Nangiac.*

Innumerae aves aperto cœlo dimicantes, exanimis in terram deciderunt: In Italia sic terra per 40. dies tremuit, ut villa quædam vehementia motus, alium in locum fuerit translata: Multi sacro igne accenduntur, membris instar carbonum nigrescentibus. Talia multa leguntur tunc accidisse.

Ordo Præmonstratensis sub regula D. Augustini an. 1116. vel. 1120. initium habuit à Noberto nobili Lotharingo, cum 13. sociis, qui postea breui tempore mirabiliter crevit. *Chron. Hirsaug. Continua. Sigeb. Æmil. lib. 5.* Alij hoc ad an. 1137. reiciunt, alij ad tempora Urbani. 2.

10a. Zonaras apud Græcos Annales suos ab orbe cõdito, ad mortem vsque Alexij, hoc est, ad an. Christi. 1117. perduxit, vno tomo Iudæorum, duobus aliis Imperatorum gesta recensens. Eos enim in tres partes distribuit. Prima est Hebræorum. 2. Græcorum. 3. Latinorum. Sic Honorius presbyter Augustodunensis apud Latinos vsque ad idem tẽpus.

Anna Alexiodi libris. 20. de rebus ab Alexio patre gestis, Zonaræ narrationem persequitur.

Basilus quidam medicus habitu monachali, auctor & hæreticus sectæ nefariæ Bogomilorum, communi suffragio & iussu Alexij Imperatoris apud Constantinopolim: in equestri theatro comburitur. *Zon. tom. 3.*

Alexius Imp. apud Philippolim multos Manichæorum, qui vulgò Pauliciani dicebantur (nam magnam multitudinẽ Manichæorum Ioannes Zimisces, ut diximus, in ea loca ex oriente transtulerat) ad fidem Catholicam traduxit. *Zon tom. 3.*

Polydorus lib. 4. de Inuent. rer. cap. 10. & lib. 11. histo. Angl. notat circiter hæc tempora Principes vbiq; gentium cœpisse, ubi ius declarandorum Episcoporum & Abbatum vindicare: cum hæctenus partim penes clerum partim penes populum, partim penes Monachos, partim penes hos omnes fuisset.

Hoc hodie principes de Simonia nihil solliciti, post tot cõciliorum centuras mordicus tenent, detestabiliori etiam modo & libidine. Nam hic remanebat quædam antiquæ electionis species, nec erat simpliciter liberũ Principibus, quem velent, nominare. Testis Vincentius lib. 26. cap. 10. hisce verbis. Priuilegium de inuestitura episcopatum vel Abbatiarum, tam per anulum, quàm per virgam erat, ut regni eius Episcopis vel Abbatibus liber, præter violentiam, & simoniam electis inuestituram virgæ & annulli princeps conferret. Post inuestituram verò canonicè consecrationem acciperent ab Episcopo, ad quem pertinebant.

Contra hoc sacrilegium, Concilium Lateranense habitum tunc fuit. Nam in eo Henricus 4. qui hoc sibi vendicabat, anathemate idẽ est percussus: & reuocatum quicquid ipsi à Paschali Pont. concessum fuerat. *Palmer. Pius. 2. in Epitome lib. 4. decad. 2.*

Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus libertati Ecclesiasticæ patrocians, & acerrimè resistens Henrico Anglorum Regi, qui tale ius sibi iam vsurpabat, recusauit eos consecrare, quos ipse Rex elegerat: velut abortiuos religionis filios (ut appellabat) & tandem obtinuit, ut audito iudicio Paschalis Pontificis Romani, abstineret ab huiusmodi electione. *Polyd. lib. 11. Angl.*

Responsum autem Paschalis inter cetera his verbis factum est. Sed quia te hac dignitate expoliatum esse conquereris, quam Apostolorũ Canones, & Antiochena Synodus, decreta quoque Romanorum pontificum sub Anathematis interdicto, ab omni sæculari remouent potestate, valde miramur.

Nemo

Anni mundi.

Edgaro Scotorum primo rege, an. 9. deinde Alexandro Fers, an. 17. 1088.

BELLA SACRA.

CONCIL. Lateranense, Episc. Italia & Gallia. In eo Anathema contra Henricum. 4. Imp. promulgatum confirmatur. *Abb. P. Perg. Palmer.*

Florentinum, Episcoporum 340 preside Paschali, contra Eluentinũ illius loci Episcopũ, qui motus quotidianis portentis, quæ tunc accidebant, dicebat iam in natũ esse Antichristum. *Sabel. Ennead. 9. lib. 3 Palmer. Fuit etiam contra Henricum. 4. Imp.*

CONCIL. ad Northusen Thuringia ciuitatem, Moguntino Archiepiscopo, & Constantiensis Episcopo vicarius sedis Apostolica, indictum est ab Henrico 5. viuo patre. In eo actum est de doctrina, damnataque est simonia & nuptia sacerdotum. *Abb. P. Perg. & Barns.*

Guardastallense in Longobardia, multorum Episc. & Principum: in quo actum est de iure Ecclesiasticorum, Homagii, feudis. *Plati.*

Anni Christi. 1108

Beneuentanum presente Paschali. *li. Chron. Casinens. lib. 4. cap. 35.*

Anni mundi.

1109

Trecassinum in Gallia, preside Paschali Rom Pontifice: vocatur vniuersali à Guiliel. Nang. In eo nuptia interdicitur sacerdotibus, & simoniaci, & Laici collatores beneficiorum Ecclesiasticorum, ab Ecclesia procribuntur. Pontifex supplicias implorat à Philippo Rege contra Imperatoris factiones: Gallia sacerdotes ad meliorem frugem reducantur. *Alij referunt ad an. 1107.*

1197

1110

Legiense. *Sigeb.*

1112

CONCIL. Lateranense contra Henr. 5. episcop. circiter 100. in quo pontifex priuilegium de inuestitura Episcoporum, concessum Henrico 5 Imperatori, ut per vim impetratum, reuocat, eique aqua & igni interdicit. *Platin Krantz. lib. 5. cap. 34. & 37.*

1200

1114.

CONCIL. celebre Londini celebratur, ab Anselmo Cantuariensi episcopo, qui in eo multa salutaria instruit de reformatione Ecclesiastica status. *Polyd. lib. 11. Angl.*

Tria Concilia in Gallijs celebrantur, à Canone Apostolica sedis legato, Guili. Nang.

Remense.

Bellouacense. *Continuatio Sigeb.*

Cathalaunense.

1202

Nemo enim spoliatur ea re, qua semper extitit nudus, nec scimus expoliationem, cuius inuestituram nunquam agnouimus. *Ibid.* Sic iniquè Henricus Anglus de non recipiendo concilio Lateranensi: & Anselmi disciplina causabatur.

Rex Hungariæ renunciauit Pontifici, inuestituras Episcoporum & Abbatum. *Mart. Capel.*

1100. Godofredus primus receptæ Hierosolymæ rex suffragiis omnium, quòd primus in muros eius se intulisset. Corona tamen abstinuit, ob reuerentiam loci, in quo Christus crucifixus fuerat. Inde Caliphæ Ægypti in Syria duces vicit. *R. Ioseph sacerdos in Chron. Regum Franciæ & Turciæ.*

Boëmundus autem Antiochiæ princeps, & Balduinus Edeffe, prospere etiam pugnarunt contra Turcas: nisi quod ad extremum Boëmundus captus est. *Ibid.*

Hierosolymus à Christianis regnatum est annis. 88. *Ibidem.*

Balduinus Edeffe princeps Godofredo Duce succedens, bene pugnavit cū Saracenis & Turcis. Aco in litore Ascalonis cepit post. 20. mensium obsidionem. A Turcis Edeffam est fugatus in Charratum obsidione *Ibid.*

1109. auctus presidio Bertrandi Tholosani comitis, qui recens aduenerat, Tripolim deditione est consecutus.

1111. Beryũ vi cepit. Eodem anno Sidonem deditione, recreatus copiis filij regis Nordvægæ, qui Ioppen tunc appulerat.

1113. infelicitè cum Turcis è Perside profectis bellauit, sed hi. 1115. à Rogerio Antiochiæ principe, deleti sunt.

Tum Balduinus Christianis in Arabia, trans Iordanem inter Saracenos versantibus agrũ, & habitationem Hierosolymis dedit.

Tanim Caliphæ eripuit, indeque anno. 1118. moritur. *Ex eodem omnia hæc.*

HUMANANA.

Henricus. 1. Angliæ rex in carcerato Roberto fratre, ac cunctis penè Normanici Principibus captis aut cæcis: totam Normaniam obtinuit. *Sigeb.*

An. 1110 Regnum Portugalliæ siue Lusitanici diuisum ab Hispania, & Mauris paulo ante creptum, proprium regem habere cœpit Alphonsum, Henrici comitis alicuius partis Lotharingæ filium. *Blond. lib. 2. Geog.*

Alphonus enim. 6. Hisp. rex Filia suã Tarasiam Henrico Lotharingo desponderat, relicta ei Portugallia dotis nomine, cum titulo Comitatus.

Ex eo connubio Alphonus nascitur, qui se ducem Portugalliæ appellauit per an. 27. donec cum Ilmario & 4. aliis Saracenorum regibus prælium commissurus, rex ab exercitu saluatus est. *Vasæus.*

[Chronica Principis Caroli Infantis Nauarræ declarã Regẽ institutum à socero Alphonsum: quia se à liberis regno eiectum excepisset. Ea autem eiectio illi contigit, quia cum vocatus esset ad imperium, & profectus ad illud suscipiendũ, regnũ liberis reliquit, qui postea, regno retro cedere noluerunt. Ipse cum quod nimium esset moratus, alium Imperatorem offendit in pyrenæis fuisse institutum.]

Post eos victos regnavit annis 46. qui cum 27. quibus dux appellabatur, summam. 73. constituunt, vsque ad annũ 1185. Ei enim contigit, quod Saporì Persæ, & Theodosio Iuniori, ut à cunis princeps esset. Totam ferè Portugalliam, quanta nunc est, à Saracenorum Tyrannide liberauit. *Ibidem.*

Ddd

Duodecim annis ante (nempe Christi. 1098. Maior lib. 3. c. 11 Boethus lib. 12.) Scotiæ regnum inceperat ab Edgardo. Ei enim primo Regis titulum, nomen, vñctionem Scoti impetrarunt ab Urbano 2. expeditionis sacre occasione, cum antea Heluetico & Tartarico more, per Hordas & diuersos Principes viuerent. Quare fide illius regnum initium altius ducitur, siue à Fergusio Hyberno an. 330. ante incarnationem, siue ab alio Fergusio Scythia Christiano, quem Scotorum in Albionem postliminio redeuntium regem contra Romanos effectum aiunt, Palladio euangelizante an. D. 441. siue à Kennetho Magno, quem deletis Pictis fingunt extremam Britannię partem Scotiam appellasse. Nam hæc carent probatis auctoribus. Ita ad hunc vsque diem reges duntaxat habuere octodecim per annos 476.

1117. Horrendus terræmotus per totum pene orbem terrarum maximè in Italia, quo ciuitates, castella, villæ cum hominibus absorptæ sunt, montes scissi, flumina deglutiente terra exiccata. Padus vnus de quatuor Europæ maioribus fluuiis, è terra eleuatus in modum fornix, vt inter terram & aquam via pateret transeuntibus. Vnde instare dies extremus credebatur Chron. Hirsaug.

b GELASIVS in Schismate contra se ab Imp. excitato fuga elapsus, in regno Francorum mansit: vsque ad diem mortis suæ. Helmoldus in Chron. Slavorum cap. 41.

Regnante Hierosolymis Balduino rege 3. Ordo fratrum Militiæ templi siue Templariorum (sic dicti sunt, quod iuxta templum Domini, apud Hierusalem in palatio Regio habitarent) instituitur Hierosolymis, per quosdam nobiles equestris ordinis, quorum præcipui erant, Hugo de Paganis, & Gamfredus de S. Aldemaro, vt armis peregrinos à Mahometanis tutos redderent, & per omnem terram sanctam circumducerent, quibus vitæ normam D. Bernardus præscripsit. Tyri. lib. 12. cap. 7. Emil. lib. 5. Eodem ferè tempore cæperunt ordines Ioannitarum siue Hospitaliorum D. Ioannis, qui hospitio excipiebant peregrinos, siue Rhodiorum militum à Rhodo & aliis multis insulis maris Mediterranei occupatis. Tyr. li. 18. c. 4. 5. & 6. Et Theutonicorum, qui ordo ex vtroque priorum mixtus erat. Nam & ipsi hospitio excipiebant peregrinos, & necessitate exigente, etiam armis pro religione pugnabant. Chro. Colon.

Edmerus Anglus, Herucus Britannus, Honorius Augustodunensis Theologi scriptores. Truh.

Ludouicus Crassus quinque pontifices max. in Gallia vidit, Urbanum, Paschalem, Gelasium, Calixtum, & Innocentiũ. Emil. lib. 5.

HVMANA.

Alphonfus. 7. Imperator Hispaniæ dictus est. Eius morte rursus separatam est regnum Legionis, à regno Castellæ duobus relictis filiis Sanctio & Ferdinando. Vafans.

Eius tempore Almohades Arabum genus in Hispania imperare cæpit. Hi nullos Christianos inter suos viuere sunt passi, sed vel fidem abnegare coegerunt, vel crudeli martyrio peremerunt. Idem.

Lud. Crassus bene pugnavit, cum Henrico Cæsare & Henrico Anglo.

1119. Balduinus 2. tertius Hierosolymorum rex Gazum Saracenorum Damasci regem duobus praliis ad Antiochiam vicit.

1122 Ad Edessam à Balac Turca per insidias captus est, & detecta coniuratione 50. Armeniorum, qui eum eripere voluerunt, Cairum Ægypti transmissus, donec

Lateranense aliud, presentibus legatis Henrici. 5. Imper. Eo in concilio iterum Pontifex, datum Henrico de inuestitura priuilegium condemnat. & ipsum excommunicat. Agitur & de translatione Episcoporum. Ab Vjperg. in Chron.

Schismatici sub Patchali 2. 1101

Post Clementē 3. successit in schismate Albertus Attellanus qui sedit, an. 4. 1101

Syluester. 3. Romanus, antea vocatus Theodoricus succedens Alberto sedit. m. 3. d. 15

Vtrisque coactis renuntiare Pontificatui, successit in schismate Maginulphus Romanus, qui non longè post decessit. 1102

167.

b GELASIVS II. Caietanus, monachus, vir sanctissimus (Platini) an. 1. 1118

Vacat dies 2.

Gregorius 8. dictus antea Burdinus, Bracharensis Episcopus, contra Gelasium ab Henrico Imp. creatus, in schismate sedit annos aliquot

Patriarchis.

Constantinopoli Joanne 8. Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guarimundo. an. 10.

Principibus.

Calo Ioanne Comneno (cognomen Mauro, Tyrius. lib. 15. cap. 23) Constantinopolita. siue Oriēt. Imp. 116. an. 25.

Henrico 5. Occident. siue Germanorum Imp. decimo nono, an. 20.

Ludouico 8. dict. 6. cognō Crasso siue Grasso, an. 28. Franc. Rege. trigesimo quinto.

anno

S. Zalibala Æthiopum pret-Ioso, an. 60.

Hispaniæ Alphonso 7. quinquagesimo octauo.

Angliæ Henrico I. vigesimo tertio.

Polonia Boleslao 3.

Hierosolymorum Balduino rege secūdo. Mox

Balduino Burgensi, an. 12.

Portugalliæ primo rege Alphonso.

Scotiæ Alexandro Fers.

CONC. in Apulia.

Coloniense, Chron. Hirsaug.

168

c CALIXTVS II. Burgundus, an. 5.

menf. 10. dieb. 6. Vacat d. 8.

Patriarchis.

Constantinopoli Joanne 8.

Antiochiæ Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guaremūdo.

Principibus.

Jisdem in Oriente & Occidente Imperantibus & regnantibus.

S. Zalibala Æthyopi pret-Ioso.

NONVM generale, & primum apud Latinos œcumenicum Concilium Lateranense, Patrum 900. contra Saracenos & Turcas, de recuperanda terra sancta. Plat. Crās. lib. 3. hist. Saxon. cap. 40.

anno millesimo centesimo vigesimo quarto post octodecim menses redimeretur.

Inde Burienenum Turcam è Persia, fines Antiochiæ inuadentem profligauit, 24. tantum militibus de suo exercitu desideratis.

1126. Fines Damascenorum vastauit.

1129. Auxilia consecutus est ex Occidente.

1130. Turcas duce Rodoatiam ad Antiochiam cæcidit, c CALIXTVM Pontificem fuisse de Deo ac de hominibus bene meritum scribit Platina.

Electus est in Cluniacensi cœnobio, in quo Gelasius obiit. Noluit prius pontificatum suscipere, quàm intelligeret, se à Cardinalibus confirmatum, qui Romæ in Italia remanserant.

Inter cætera ingenij sui opuscula, libellum de S. Iacobo Apostolo edidit. Multa etiam vtiliter constituit, quorum pleraque in decreto Gratiani habentur. Chron. Hirsaug.

Omnes eo tempore Papæ, bellarunt pro Hierosolymis seruandis contra Saracenos.

Calixtus excommunicationis fulmine, in Remensi conc. Henricum 5. adegit, vt omne ius inuestiendi episcopos, Ecclesiæ restitueret Plat. an. 1122.

Literę Imp. sic incipiunt in Chron. Hirsaugiensi. In nomine S. Trinitatis & indiuiduæ: Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imp. Augustus pro amore Dei & S. Romanę Ecclesiæ, & Domini Papę Calixti & pro remedio animæ meę dimitto, Deo & SS. Apostolis Petro & Paulo, sanctę que Ecclesiæ Catholiçæ omnem inuestituram per anulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis canonicam fieri electionem, & liberam consecrationem, &c.

Sub eo tandem pax inter Ecclesiam & Imperium facta anno plus minus 50. ex quo inter Gregorium 7. & Henricum. 4. discordia ingens ob sacerdotiorum collationem emerferat. In ea Episcoporum & Abbatum electiones, quas Imperatores & reges vsurpauerant, Clero & Monachis restituta sunt. Abbas Vjperg. in vita Henrici 5. Tyrus de bello sac. lib. 1. cap. 13. Ottho. Frising. lib. 7. cap. 16. Pandulphus Pisanus in vita huius Calixti.

Henricus Angliæ rex ad confirmandum statum sui regni, tam sacerdotum quàm populi Principes conuocauit Satisberiam. Inde vsum Comitiorum Angli etiam hodie frequenter retinent. polyd. lib. 11. Angli. Histor.

An. 1119. Ioannes Indorum Patriarcha vnus de Maximis, Romam venit ad Calixtum Pontificem schedelius.

Hoc sæculo forebat Ioannes Indię presbyter & rex. Is Christianam doctrinam Nestorianismo diluit. Samiardos fratres Persarum & Medorum reges vicit atque Ecbatanam regni sedem expugnauit. Exercitum per Tigridem coagulatum hyeme traduxit, vt Hierosolymitanæ ecclesiæ subueniret. Vbi tum ex aeris intemperie multos ex suis amisit, atque re infecta domum rediit. Frising. lib. 7. cap. 33.

Ottho Bambergensis Pomeraniæ partem, quæ intra Viadrũ & Poloniam sita est, ad Christianam religionem, vna cum principe ipsorum Vuerceslao, an. 1124. conuenit. In eius vita lib. 2. cap. 4. 5. 6. & seqq.

Vicelmus idem tentat in Holfatia & Vandalia. Helmold.

1123. Dominicus Michael Veneticus cum 70. nauibus nauigans in Syriam Ægyptios obsidentes Afcalonem tanta stagne affecit: vt ad duo millia mare videretur versum in nauiginem, R. Ioseph sacerdos in Chron.

1124. Tyrum ad deditonem compulit. Hinc eam vrbem Phœnicum florentissimam Christiani post longam obsidionem capiunt. Tertiam partem vrbs Dominico assi-

Ddd ij

gnant, dux alię partes manserunt penes Balduinum 2. regem Hierosolymorum tertium *Tyrius lib. 13. c. 13. & 14. Palmarius in Chron.*

Eodem Rupertus Abbas Limpurgensis, in Diocesi Spirenfi introducere conatus est prætextu cuiusdam reuelationis sibi factę, eum viuendi modū, vt non solum monachi à carnibus secundum regulā S. Benedicti abstinerent: verum etiam à piscibus, ouis, lacticiis, & vino. Cui cum multi se opponerent, auctoritate episcopi in Hassiam est relegatus ad cœnobium Britenaun: deinde reuocatus: in abstinentię proposito, cum suis fratribus perseverans: inter multas persecutiones paulò post obiit. *Chro. Hirsaug.*

HVMANA.

1121. Interit R. Hai Gaon in Babylonia Gheonim (i. Talmudicę Rapsodię interpretum) nouissimus & peritissimus, adeo vt in eius luce ambulent omnes legis studiosi, ab ortu solis ad occasum. Quin & cum eo extinctę ferè sunt scholę Hebraicę in Oriente, ad quas Iudæi suos olim filios transmittabant ex Ægypto, Palæstina, Hispania, toto denique Occidente, & deinceps verò in Hispaniam translata *R. Abraham in Cabbala.*

Hic ergo notanda doctorum Iudaicorum successio. Primi post Prophetas & captiuitatem Babylonicam, fuerunt Scribę & Legis doctores: à diebus Zorobabel, vsque ad Simeonem Iustum. Secundi Trannaim auctores Misna siue contextus & fundamenti Talmudici à Simeone iusto, quem primum istorum faciunt, vsque ad Rabbi Hakkados, quem vltimum, quando edita est prior illa pars talmud an. Christi. 180 sub Antonino: Tertij Amoraim auctores Chemara siue complementi & decisionis Talmudicę à Rabbā, (qui mox post R. Hakkados extitit) primo istius generis doctore, ad mortem vsque Rabbenę & Rab. Simę filij Rabbe & Rab. Asę, qui posteriorem partem absoluerunt. Arque hi omnes viguerunt annis 817. Tot enim numerant à Zorobabele ad mortem vsque Rabbenę.

Quarti Seboraim quasi speculatiui, Scholastici doctores, quorum primus Rab. Iose, vltimus Rab. Isana annis 187. Quinti Gheonim (practicis Iuriconsultis respondentes) quorum primus Rab. Hanina, postremus Rab. Hai, vsque ad annum Dom. 1121.

Sexti Rabbini, qui se deinceps exercuerunt in Bibliorum & aliorum Theologicorum librorum tractatione. *Ex eodem Cabbala, Cozri & Tisbi. Elie.*

Hic Pontifex familiaritate doctorum & præclarorum virorum mirificę delectabatur. *Platina.*

Sub hoc Arnuphus Romę concionator, quod infectaretur acrius vitia clericorum, præsertim superbiam, avaritiam & luxuriam noctu ab iis capitur & submergitur. *Chron. Hirsaug.*

Otthonem Haluerstatensem Episcopum à suis canonicis accusatum conuictumque, quod pro consecratione cuiusdā Ecclesię 30. solidos accepisset, deposuit, eique Rudolphum substituit *ibid.*

Ludouicus Crassus in ordinem Ecclesiasticum sauiens, bonā eius sibi vsurpans, se inconsulto Episcopos & Abbates eligi nolens: à Stephano Episcopo Pariensi excommunicatus est. Vnde, etiam si absolutionem ab Honorio obtinisset, quam D. Bernard. improbavit binis ad ipsum Honorium literis, grauibus ad modum & acerbis, non diu superuixit, & Philippum filium regio ornatum diademate Parisiis equo deturbatum subita morte amisit.

Tandem (Tanchelinum vocat Trithem. in Chron.

Hirsaug.)

Anni mundi. 5207 Remense prius à Gelasio indictū, celebratur à Calixto, presentibus legatis Henrici Imp. Quo in concilio proscripti sunt ab Ecclesia simoniaci, & pro sepultura, christate, & bapuzimo pretium exigentes: Imperatori quoque interdictū est aqua & igni, quod nollet reconciliari Ecclesię Rom. Guil. Nang. Paulò post Henricus Imp. ratione eius concilij, iratus Francis, proposuit Remensem ciuitatem destruerē, sed ei strenuè resistit Ludouicus Frac. Rex.

Anni mundi. 5208 Neapolitanum in Samaria, reformatorium vt vocant, ad corrigendos mores in omnibus penè valde deprauatos, præside Guaremido Hierosolymitano Patriarcha, & præsentē Balduino Hierosolym. Rege, cū multis alijs Orientalibus Episcopis. Eo in concilio edicti sunt. 25 Canones. Guil. Tyri. lib. 12. de bel. sac. cap. 13.

Calixtus Papa cū esset Guilielmi Burgundię Comitit filius, & proinde Henrici Imp. consanguineus (& vt quidam volunt ex genere Francorum Regū) fretus ipsius fauore, apud Sutrium, captum Gregorium 8. pseudopōtificem pelle induit vsina, ac ita camelo impositum ad Canesle cœnobium relegauit. Ita grauissimo & periculosissimo schismati finem imposuit. Guil. Tyri. lib. 12. cap. 8.

Anni mundi. 5211 Romanum Concilium, in quo pax inter Pontificem & Imperatorem confirmatur: quod Imperator in Comitibus Vuormatię, ius inuestitura accepisset Rom. Pontifici, Continuatio Sigeb. Plati.

Tholosanum præside Calixto contra quosdam hæreticos monachos, in bona Ecclesię & Sacramētū Eucharistię blasphemos, Fascicul. tēp.

Anni Christi. 1125 d HONORIVS II. I-
1130 molenfis, an. 5. mens. 2.
Vacat dies 8.

Patriarchis.
Constantinopoli Ioāne 8.
Antiochię Bernardo.

Hierosolymis Guaremido, deinde Stephano, an. 2.

Principibus.
Calo Joanne Comneno Orient. Imp. centesimo decimo sexto.

Henrico 5. decimo nono ac post eum Lothario 2 an. 13. Occid. Imp.

Ludouico 8. dict. 6. Magni cognō. Crasso Frac. Reg. trigesimo quinto.

S. Zabala Æthyopum præ-Joso.

Alphonso. 7. Hispanię quinquagesimo octauo, deinde Alphōso 8. an. 20

Anglię Henrico I. vigesimo tertio.

Polonię Boleslao 3.
Balduino 2. Hierosolymorum rege tertio.

Portugallię Alphōso rege primo.

Scotię Alexandro, deinde Dauide, an. 29.

Anni mundi. 5213 Hirsaug.) Adamitarum hæresim condens multos Antuerpię seduxit sua eloquentia & subtilitate. Hic negabat Corporis & sanguinis Christi perceptionem ad salutem prodesse: nihili faciebat sacerdotes & episcopos: suis hæreticis non assentientes occidi iubebat per suos sectatores. Habebat enim circiter tria millia militum qui eum vbique sequebantur. *Continuat. Sigeb.*

Ad eam hæresim ex hominum animis eradicandam, illius loci constitutus est Episcopus Norbertus auctor Præmonstratensis ordinis, qui suis concionibus adeò profecit, vt ferè omnes ad fidem Catholicam conuersi fuerint, adferentes in ecclesiam Corpus Dominicum, quòd per decem annos incistis & foraminibus secluserant. *Continuatio Sigeb.* Ex his videtur, etiam tunc Christianos manu propria lumpfisse corpus Christi.

Hugo de S. Victore Parisiensis Theologus, Franco Haffigiuiensis Abbas, Ambercus Archiepiscopus Remensis, Rupertus Abbas Limpurgensis, Odo episcopus Cameracensis, viri doctissimi. *Plati. Tribte.*

S. Osmundus Sarisberienfis præter alia, vitam D. Anselmi & libellum de Ecclesiasticis officiis concinnat: in quo digere preces horarias, quas Catholici in Anglia etiamnum obseruant. *Polyd. lib. 9. Angl. Ranulph. lib. 7. c. 3.*

An. 1125. Vniuersa ferè Pomeranorum natio, à Boleslao Polonorum duce subacta: in Christi castra transit, Otthonis Bambergensis sedulitate. *Helmod. cap. 41.*

An. 1127. In Syria gemino prælio, cum Saracenis fœliciter nostri confixerunt. *Sigeb. Cont.*

Conradus Imp. septuaginta millia equitum, infinitamque peditem multitudinem contra Turcas eduxit. *Munzer.*

In Concilio Cretensi instituta est regula Templariorum militum, decretumque vt candido pallio vterentur. Cum hætenus nouem tantum essent equites illius ordinis, ex eo tempore adeò excreuerunt numero & opibus, vt ante. 50. annos fuerint circiter. 300. equites & infiniti penè fratres inferiores, quos vocabant Seruientes. Nulla etiam erat regio Christianorum, à qua ipsi maximas possessiones dono non accepissent. *Tyr. lib. 12. cap. 7. Sigeb. Contin.*

An. 1126. in Germania & Italia Conradus Sueuorum dux, cum fratre Frederico contra Lotharium Cæs. arma capiunt, donec victi D. Bernardi opera ipsi reconciliantur. *Cromer. lib. 5. de reb. polo.*

An. 1128. Boleslaus rex Cilicium indutus, paucis sacerdotibus & alijs pijs hominibus stipatus, ad S. Ægidij Sepulchrum in Gallię Prouincia iter pedibus confecit. *Cromer. lib. 5. de reb. Polon.*

An. 1130. Magnus Gotthorum rex Christianam fidem est complexus. *Olaus Mag. lib. 2. de Gentibus sept. c. 7.*

HVMANA.

Ann. 1127. in Parochia Genlaeensi, cum quidam frumentum moleret, farina ardere cœpit. *Helmod. c. 41.*

Vuillielmus Burgundię princeps à suis occisus est. Sic Carolus Flandrię comes. *Chron. Hirsaug.*

Circiter hæc tempora conscriptus est liber Iudaicorum Annalium à nobis verus, qui inscribitur Seder Olam, siue series mundi: summæ est authoritatis apud Iudæos. Quare R. Selomo, R. Kimhi & recentiores Hebræi non raro eum citare solent.

Item liber Cabbalæ R. Abraham Leuitæ Hispani, rege Alphonso 7. qui imperator Hispaniarum appellabatur, Heroicis Caudibus tam claro, vt R. Ille Abraham eum

Ddd ij

regem regum appellet. Nam sapius de Saracenis triumphauit, Cordubam eis ademit, &c.

Tum heresis Sadducæorum vexabat Iudæos in Castilia. Quidam enim Abben Altras librum scripserat, Sepher Abu Alprag (Abu autem Alprag doctor ipse erat) in quo docebat Talmud & Misna, & ceteras patrum constitutiones esse inanes & in sua parte veram esse Synagogam.

Contra quem superior Rabbini, suam dictauit Cabbalam probans Synagogæ, siue Ecclesiæ suæ veritatem primū in Successione. Nam ipsam suos census referre per 36. ætates idem perpetuo sentientes ad prophetas nouissimos Haggæum Zachariam, Malachiam, quorum iam successio facilè ad Mossem reuocari possit. Nam decem esse ætates Synagogæ magnæ ab iis ad R. Iohanan Ben Zachai, qui fuit ex reliquis Synagogæ magnæ sub Vespasiano. Inde sub Tannaim (doctoribus Misna siue cõtextus Talmudici) quinque ætates secutas esse, mox septem sub Amoiram (doctoribus Ghemaræ, siue Talmudicarum decisionum.) Rursum quinque alias sub Gheonim (interpretibus Talmud) & à Gheonim ad suam ætatem vsque tres, quæ numero. 36. ab ipsis prophetis existant.

Secundò de *communione*, quin Synagogæ diffusæ per totum orbem terrarum, ita sentiunt in Hispaniis, Africa, Ægypto, Palæstina, Arabia, Babylonia, Perside, Elamitide, Græcia, Germania, Italia, Gallia (nam Iudæis tum nostra Gallia abundabat) & communiter recipiunt Talmud & Misna ac reliquas Patrum traditiones. Quam præterea communionem probat, ex eo quod Patres & Magistri nūquam discrepent in apud eorum in radice præcepti, sed in appendicibus & circumstantiis, vt non contendunt, an lucerna sit accendenda Sabbato necne, sed quo oleo sit accendenda, quo non. Non disputant an quis teneatur recitare *Kiriath Shema* (suam de Deo vno confessionem è Deut. 5.) manè & vesperi, sed quando manè, & quando vesperine vel tardius vel ocys id fiat atque ita in reliquis.

Contra autem eos non posse haberi pro vera Synagoga. Primum quia sunt sine successione. A nam enim & Saül filius eius, ad quos referunt suam originem, fuisse discipulos R. Iuda & ab eo se separasse, aliãque ab ipso doctrinam secutos esse, solo ambitionis nomine, nec posse dicere, Ecce hæc accepimus ab hoc vel illo doctore.

Secundò quoniam paucos habent suæ communionis. Habere enim tantum vnã Synagogam in desertis Hispaniæ, paucos in Ægypto, & Palæstina, qui à cæteris non recipiantur, sed anathematizentur.

Hæc periocha est totius illius libri R. Abraham, quam hîc volui paucis completi, vt Centuriatores videant si communibus omnium populorum notionibus, axiomatibus, argumentis nitendum sit, ad discernendam puriorem religionem à spuria, se ab eis esse damnandos.

Cæterum præter has duas veræ Ecclesiæ notas. Successionem dico prophetarum atque doctorum & communionem omnium fidelium atque temporum, alias habemus, nempe testimonium Scripturarū, deinde perennem successionem Apostolicæ Cathedræ Denique testimonium cunctorum scriptorum, tanquam veritatis testium. Hi sunt nostri census, hæc sunt nostræ possessionis tabulæ, ô Impij!

e Lotharius Imperator corona Imperiali, ab hoc Pontifice est insignitus, & compescuit schisma contra Innocentium. *Palmer. in Chron.*

Nam multa hic Pont. ab Antipapis passus est. Ann. 1133. restitutus est contra Petrum Leonis, qui se Anacletum appellabat, à Lothario Imp. in vincula coniecto quodam Ita-

Ann. **CONCIL. Cretense in Francia.** *Ann. Christi.*

Mundi. Tyri. lib. 12. cap. 7. 1127

5215 *Londinense, præside legato Romani Pontificis, ad corrigendos deprauatos mores sacerdotum. Polyd. lib. 11. Angl. hist.* 1130

5218 Schisma 17. Celestinus. 2. in schismate à quibusdã Cardinalibus Pontifex renunciatus est, at sedulo se abdicauit & cessit Honorio secundo.

5218 170.

e INNOCENTIVS 1130.

5232 II. Roman. an. 14.

mens. 7. dies 13 1144.

Patriarchis.

Constantinopoli Ioanne 8.

Antiochia Bernardo, deinde Rodulpho, an. 4.

Americo, an. 50.

Hierosolymis Guilielmo, an. 15.

Principibus.

Eisdem Impp. vsque ad Manuelem Oriet. Imp.

Conradum 3. Occid.

Philippum cum patre & solum Ludouicū 9. dict.

7. Iuniorem seu Lenem Franc. Reg.

S. Zalibala Æthyopum præf. Ioso.

Alphonso 8. Hispaniæ quinquagesimo nono.

Henrico 1. Angliæ vigesimo tertio, deinde Stephano Franco, an. 20

Ann. Christi.

1130

Boleslao 3. Poloniæ Principe, deinde Uladislao 2. an. 7.

Balduino 2. Hierosolymorū rege tertio, mox Polaco, an. 12. deinde Balduino 3. an. 20.

Alphonso Portugaliæ Rege primo.

Dauid Scotiæ.

CONCIL. Herbipolense, præside Lothario Imp. In eo confirmatur ordinatio Innocentij. Munster. in Cosmog.

1130

Claromontense, præside Papa contra Anacletum Antipapam & eius factionis socios. Poly. lib. 5. Ang.

1131

Remense, præside Innocentio, qui in eo damnat schismaticos, & Ludouicum Iuniorem coronat, præfente patre Ludouico Crasso. Guil. Nang.

Placentinum.

Ann. mundi.

5218

hæ principe. *Chron. Hirsaug.*

Anselmū Hanelburgensem an. 1138. misit ad Caloioannem Orient. Imp. Constantinopolim, qui in conuentu S. Sophiæ de processione Spiritus Sancti contulit, Nechite Nicomediensi Episcopo contrā disputante. Lege libros tres eiusdem Anselmi, ἡ ἀρχαία ἐπιστολή, quos rogatu Eugenij tertio edidit.

Ad eum Caloioannes legatos misit. *Cuspinianus de Imperator.*

Cum in Galliam venisset Innoc. Iudæis Parisiensibus sacræ legis volumen, precioso panno velatum offerentibus: respondit, Deus omnipotens auferat velamen à cordibus vestris. *Annales Franc.*

Confirmat ordines monachorum Præmonstratensium & Cisterciensium. *Platin.* Posterior antea receptus fuerat à Rom. Pontifice Urbano 2.

Ludouicam Iuniorem Regem Francorum Remis inungit. *Anno. lib. 5. cap. 52. Pet. Venerabilis lib. 5. epist. 2. Pisanos & Genuenses conciliat. Platin.*

Hoc tempore populus R. multa cum finitimis Tiburtinis, Tusculanis, Albanis, Prænestinis, & reliquis Latij populis bella gerere cœpit, quæ Tusculi excidio tandem, quinquagesimo post anno, finita sunt. Quorum occasione Innocentio Pont. qui pacem, quàm bellum mallebat à ciuitatis administratione submoto, Senatores aliquot (non Coll. vt Platina & Volateran. putant.) Equites, Patritius, qui omnibus præfesset, iudicetque alij, veterum Romanorum exemplo instituitur. *Onuphrius.* & vicissim Populus ab electione Pontificis penitus excluditur. *Idem.*

Manueli Conit Imp. pro Mahumeto decreta condenti, pacis prætextu, & alia in religionis capitibus molienti: resistunt Theodosius Constantinopolitanus Patr. & Eustathius Thessalonicens. *Nicetas lib. 7. de eius gestis* Anathema in Mahometis Deum, quem nec genitorem nec genitum, sed holophyron esse asserit, ex omnibus catecheticis libellis aboleri satagebat, sed iidem fortiter restiterunt. *Ibid.*

Ludouicus Iunior Franc. Rex vno ferè mense ante mortem patris Alienoram, siue Alienordim, siue etiam Leonoram hæredem Guilielmi Ducis Aquitanix duxit in vxorem apud Burdegalam urbem. *Æmil. lib. 5.* Harum nuptiarum causa eius pater Ludouicus Crassus primus (nam & ipse illud idè postea edicto confirmauit) remisit diocesi Burdegalensi iura regalia in eligendis archiepiscopis, episcopis, & abbatibus, vt apparet ex tabulis cameræ rationum Lutetianæ.

Petrus Abailardus (qui nonnullis Bailardus, aliis Alardus dicitur) Britannus hæreticus, & summus philosophus, primò relicta vxore monachus apud D. Dionytium, demùm Abbas in Britannia. *Guil. Nangiac.* Præter Deum aliquid æternum constituebat, & quid tertium præter creatorem & creaturas. *Bernard. de Lutemb.* Docebat Christum non assumpsisse carnem vt hominem liberaret: Timorem Domini castum non esse in futuro sæculo. *Bern. epist. 190.* De Trinitate sapiebat

Arrium, quanquam ab Alberico Remense & Leutaldo Nouariense Sabellianus iudicatus sit. *Ortho Frising. lib. 1. de Frid. cap. 17.* de persona Christi Nestorium, de gratia Pelagium. *Bern. epist. 192.* Malè insuper sentiebat de processione Sancti Spiritus, quem negabat esse ex substantia Patris vel Filij: De anima Christi, de descensu Christi ad inferos, de Sacramento altaris, dicens post consecrationem priora accidentia quæ remanent pendere in aère, de potestate clauium, de originali peccato, de concupiscentia, & de aliis multis religionis capitibus. *Bern. epist. 183. & 189. & 190.* Arnaldus de Brixia alter ex Italia hæreticus, se illi adiunxit. *Bern. epist. 189. & 195.*

Petrus de Bruis Petrobusianos sacramentarios, multis erroribus deformes creat. *Petrus Cluniacens. epist. 1. & 2. & alibi.* in Septimania, Arelatenfi, Ebredunensi, Dienfi & Vuapiciensi episcopatus, denique in Valconia & Narbonensi & Tholosana prouincia. *Idem.*

Apostolicos, qui se dictabant iuxta Apostolorum doctrinam vitam instituire, videtur appellare Bernard. *Ser. 65. & 66. super Cantu.*

Primi negarunt post Berengarium Missam esse sacrificium, è Petro Cluniacensi, Tractatu contra Petrobusianos: siue de sacrificio Missæ.

Henricus Tholosanus Petri Bruis discipulus monachus, hereticus, negabat oblationes pro mortuis aliquid prodesse: damnabat sanctorum inuocationem: olei & chrismatis consecrationem, Ecclesiasticam excommunicationem, peregrinationes religionis voto susceptas, omnes denique ecclesiasticas constitutiones spernebat. Talem insinuat *Bern. epist. 241. & lib. 3. de Vita Bernardi cap. 5.*

Vuilbertus Carnotensis, Conradus Hirsaugiensis. Hugo de Folieto, Corbiensis monachus, auctor libri de claustro animæ & corporis. *Guilhel. Nangia. Trithem.*

Maximus Armeniorum pontifex, imo omnium episcoporum Capadociæ, Armeniæ, Mediæ & Persidis doctor eximius. *Tyr. lib. 15. cap. 18.*

Calo-Ioannes Imp. Constant. frustra Syriam tentat, Gabulensi episcopo firmiter resitente. Itaque in Syrios eremitas effudit bilem, eosque trucidauit. *an. 1143. Frisingens. lib. septimo cap. 28.*

Sed pœnas mox suscepit. Nam dum in Cilicia aprum traicere conatur, sagitta manû suâ perfodit. Inde veneno serpente mallens mori, quàm iuxta Medicorum præscriptum brachio mutilari, imperium Manueli filio reliquit. *R. Joseph sacerdos in Chron.*

Polacus Septuagenarius Hierosolymorum rex quartus, ab an. 1131. ad 1142. bellum ciuile à Tripolitano duce motum propter Halim Antiochiæ principissam compefcuit. Turcas è finibus Antiochiæ & Tripolis insigni eorum clade repulit, Hugonem præfectum Joppæ aduersum se conspirantem: & Imaclitis clam fœderatum præfectura exiit. *Ibid.*

Calo-Ioannem Francos expellentem ex agro Antiocheno, ad pacem compulit. Inducias Sagnino Turcæ dedit. Ope Theodorigi Flandri, qui recens Hierosolymam cum exercitu venerat, arcem trans Iordanem Turcis extorsit. *Ibid.*

Damasci regem contra Sagninum Turcam defendit. Inde lapsu equi ex cruris fractura expirauit. *Idem.*

HUMANANA.

1131. Philippus puer paulò antè regio ornatus Diademate, Parisiis equo deturbatus, subita morte periit. *Conti. sigeb.*

Eodem Lotharius Imperator expeditionem mouit in Danos & Slauos eosque subegit. *Chro. Hirsaug.*

1133. restituto Innocentio Pontifice Pandectas, Codicem, & alios iuris ciuilibus libros suo tempore à tineis & blatis liberatos per Vuernherum Iuriconsultum, (eum Accursius nominat Irnerium) edixit legi in scholis publicis, & ex ipsis iura in foro dari. *Carion. in Chron. lib. 3.*

Hinc emerferunt eo tempore doctissimi iuris interpretes, inter quos post illum Vuernherum (qui ob eminentem eruditionem dictus est Lucerna iuris) Azo primas obtinuit, qui obiit Bononiæ an. 1200.

Antea per 600. amplius annos Romanæ leges ex Italia exulauerant. Nam cum eam Gothi, Franci & Longobardi occupassent

Anni mundi.

5219

Pisanum pro fide Christiana tuenda in Syria & contra pseudopapas. Plati. Quidam etiam volunt fuisse contra Henricum monachum Tholosanum hæreticum.

1131

5219

Stampense, in quo D. Bernardus, Petrum qui se Anacletum nominabat, repudiari persuadet approbato Innocentio. Vincent. lib. 27. cap. 6. & in Vita D. Bernardi lib. 2.

1131

5219

Moguntinum, presente Lothario & præsede legato Apostolico. Trithem. Chron. monast. Hirsaug.

1131

5228

Suessonense, presente Legato Romanico contra Abailardum sub Lud. Seniore Franc. rege. Otho Frising. lib. 1. de Frider. cap. 17.

1140

5229

Senonense, presente Ludonico Iuniore, & multis Episcopis atque Abbatibus, contra Petrum Abailardum peripateticum, qui temens iudicium Concilij eorum quos ipsemet elegerat, prouocauit ad sedem Apostolicam. Guil. Nang. Bernard. epist. 189. & 191.

1141

Anni Christi.

1137

Antiochenum plurimorum Episcoporum Orientis, præsede legato Apostolico Petro Archiepiscopo Lugdunensi, contra Radulphum Patriarcham Antiochenum, qui depositus est & reclusus in monasterium. Tyri. lib. 15. cap. 16. & 17.

Anni mundi.

5225

Hierosolymitanum, eodem præsede, presente Maximo Armeniorum Catholico, imo & omnium Episcoporum Cappadociæ, Mediæ & Persidis principe. Eo in concilio actum est contra Armeniorum errores in fide, quos ipse Episcopus promisit se curaturum emendari. Tyri. lib. 15. cap. 18.

1130

Schisma 18. Anacletus 2. nomine Petrus, à quibusdam Cardinalibus electus Pontifex Rom. sedit contra Innocentium an. 7. mens 9.

5218

1138

Post eius mortem à sua factionis Cardinalibus creatus est Victor 4. qui cum sedisset menses aliquot consilio D. Bernardi cessit Innocentio. *Emil. lib. 5. Plati.* In hoc schisma componedo D. Bernardus septennium laborauit. *Fascic. Temp.*

5226

1144

171. f CELESTINVS II. Tuscus, mens. 5. di. 13. Vacat dies 13.

5232

1144

Patriarchis. Constantinopoli Michæle Juniore an. 4. mens. 6. Antiochia Aymerico. Hierosolymis Guiliel.

5232

occupassent & lacerassent, patrias leges in illam intulerant, Romanis legibus oppressis & forma Iudiciorum mutata.

Vuernherus iuris interpres, qui auditor Iuriconsultarum Constantinopoli fuerat, Lotharium Saxonem minus in bellis ciuilibus impeditum hortatur, vt lites præcipiat ex legibus Romanis iudicari: & easdem Romæ & Bononiæ enarrari. Sola enim Græcia studia veteris illius doctrinæ, sicut & cæterarum ferè artium retinuerat, vt indicant commentarij in ius Romanum Constantinopoli scripti, glossæ & enarrationibus doctorum Italicorum similes.

Hoc occasionem dedisse iuri pontificio multi scribunt. Nâ & Gratianus, qui Pontificum decreta congeffit, sub Lothario vixit. Tunc & Theologia scholastica siue disputatrix, de suo incremento meditatur.

1134. Magnus rex Danorum, se in potestatem imperatoris tradidit: obsides dedit, iuramentum præstitit, se successores suos non nisi imperatoris & successorum eius permisso, regnum adepturos. Postea in Daniam regressus, cum episcopis quinque, præbyteris 60. & Nicolao patre suo ab æmulis occisus est. *Chron. Hirsaug.*

1135. reges Daniæ, Poloniæ multique alij principes ad conuentum Magdeburgensem, à Lothario indictum venientes: pacem in annos 10. iurant. *Ibid.*

1136. mortuo sine virili sobole Henrico 1. Anglorum rege, regnum Angliæ à Normanis translatum est ad Francos: per Stephanum Francum illius nepotem ex Adela sorore, & Stephani Blesensis comitis filium. *Polyd. lib. 12. histo. Ang.*

1137. Lotharius Rutgerum Apuliæ principem impugnatorem Ecclesiæ, & hostem publicum de Italia proscrispsit. *Ibid.*

Intercedente D. Bernardo Fredericum & Conradum duces Bambergæ, in gratiam recepit. *Frising. lib. 7. cap. 19.*

1138. Conradus 3. dux Alemaniæ siue Sueuiæ, in regem Romanorum eligitur: reiecto Henrico cog. superbo Bauriæ duce Lothari genero, cui ab ipso Lothario dudum regalia fuerant commissa, in generali principum conuentu, qui iam vsque adeò de adipiscendo se certum arbitratur, vt nulli Principum de regno verba facere dignaretur. *Ibid.*

Bellum gessit contra Vulphonem ducem Bauriæ, ob quãdam discordiam exortam inter se & Innocentium Papam. *Ibidem.*

Ducatum Bauriæ contulit Lupoldo Marchioni Austriæ, quem tamen postea Fredericus Imp. legitimis hæredibus restituit. *Ibid.*

Quidam in Alemania Pseudo imperator (Nam se Henricum cog. Superbum, de quo proximè, fingebar) post multas pugnas & cædes, patefacta eius impostura, Cluniaci in monachum artonsus est. *Ibid.*

Quidam Ioannes à Temporibus vel à Stampis, fertur vixisse annos, 361. à tempore Caroli Magni, cuius ipse erat armiger, vsque ad Ludouicum Iuniorem. *Guilhel. Nang. Guagui. lib. 6. Ignatius. Nauc. & sup. Chro.*

f PRIMVS sine vilo populi interuentu Papa creatus est, lege à præcessore Innocentio 2. posita, qua populus omnino à Pontificis comitiis exclusus est, & ad solos Cardinales Pontificis electio, paulatim etiam cleri primoribus exclusus, vel in Cardinalium collegio cooptatis redacta. *Onuphrius.*

Vnare fœlix, quod nullis seditionibus vexatus fuit. Quo tempore Hierosolyma, iterum capta est à Saracenis. *Vuicelins.*

Capta etiam Edessa Mesopotamiæ vrbe, ab Alaph siue Sagnino Turcorum principe, omnes Christiani, quotquot fidem noluerunt eiurare: cum Hugone episcopo miserè ma-

ctati sunt. Mulieres item, in ludibrium Christi, aris impostitæ violantur, deindeque interficiuntur. *Bonfinio lib. 6. Vngar. dec. mundi. 2. Sigeb. Continuat.*

Eadem ferè tempestate sub Imperio Manuëlis Comneni, Clizastlanes Sultanus magnam Christianorù multitudinem, Laodiceæ in Phrygia pecudù more: partim abegit partim occidit. Interquos & Salomon pontifex. *Nicetas Coniat. in Annal.*

Gerardus à Nazareth Laodicensis Episcopus, de vna Magdalena contra Græcos & alia scribit. Ioannes Sarisburiensis.

Ludouicus Rex, quòd expugnato Victriaco in Ecclesia 1300. diuersi sexus & ætatis homines cremati essent, terram sanctam pœnitentiæ causa adiit, vbi integrum annum substitit. *Sigeb. continuator.* Idem an. 1155. S. Iacobum in Galicia, exinde post quatuor annos montem S. Michaëlis de periculo maris religionis ergò petiit. *Ibidem*, & an. 1177. in Angliã ad B. Thomam. *Ibidem.*

Alphonfus rex Portugalliæ primus multa gerit contra Saracenos, à quorum tyrannide an. 1147. Olisipponem liberauit.

HUMANANA.

Albo Ali Abinseni. (i. Auinsena ex posteris Senis, nomen enim patris ipsius erat Eli, inquit Elias in Tisbi rad. 128) Abë roës siue Abenrois, Melue Medici, & Philosophi Arabes, Aben Tumert Astrologus Cordubæ florent ab anno 1140. Regnabat Mauris Africæ & Hispaniæ Albo Haly Aben Tefsin, qui in illis motibus periit, quos pro Imperio quidam Abdelmon concitarat. *R. Abraham in Cabbala.* Sabellicus Enneade 9. ponit sub Alexandro 3. an. 1159.

Rabbi Iehuda Leuites incidit in eadem tempora. *Abben Ezra in 9. cap. Daniel.*

1122. Mundus desolatus est ab academiis (Iudaicis) quia mortuo R. Ioseph Leuita in Hispania, cepit contra Israëlitas persecutio in terris Arabum: auctore Ben Temurath Saraceno, qui eos extirpauit ex vniuerso regno suo Africano & Hispanico. *R. Ioseph sacerdos in Chron.*

Sed eos recepit in suum Alphonfus Hispaniæ rex, qui & de Saracenis multas retulit victorias, eisque eripuit Gabatacam urbem in confinio vtriusque regni sitam. *Ibid.*

Iudæis autem in Gabaraca humaniter exceptis, præfecit R. Iudam cuius maiores fuerant de Granatæ potentioribus & ditioribus. *Ibid.*

g BELLATOR contra Saracenos pro Hierosolymis, Platina.

Huius consensu factum concilium in Gallia contra Abelardum, qui rationibus victus, non modo sententiam mutauit, sed & monasticam vitam professus est. *Summa Concil.* Serio fuisse conuersum & sanctè mortuum Petrus Cluniacensis in epistolis testatur.

S. Amedeus Lauannensis, Drogo Hostiensis, Episcopi doctissimi.

Mesopotamiæ populi ferè omnes ad fidem Christi reuertuntur. *Palmer.*

Edeffa paulò post à Turcis capta, Episcopus capite truncatur, & multa Christianorum milla trucidantur, an. 1145. *Sigeb. Continuator.*

HUMANANA.

Cum oppidum Vuensbergam iis conditionibus Conradus Imp. cepisset, vt mulieribus saluis abire liceret, portantibus de suis rebus, quamtuncumque vnaquæque posset: illæ

solos

Anni
mundi.

Principibus.

Manuele Comneno,
an. 38. Orient. Imp. centesimo decimo septimo.

Conrado 3. an. 14.
Occident. Imp. vigesimo primo.

Ludouico 9. dict. 7. Iunio
an. 43. Franc. Reg. trigesimo septimo.

S. Zalibala Æthyopum
pret. Ioso.

Alphonso 8. Hispaniæ
quinquagesimo nono.

Stephano Fræco Angliæ
vigesimo quarto.

Vladislao Polonia.

Balduino 3. Hierosolymorum
rege quinto an. 20.

Alphonso Portugalliæ
rege primo.

Dauidæ Scotiæ.

CONCIL. Lateranense, ne
laicus clerico vim inferret. Plat.

172.

5232 g LVCIVS II. Bononiensis, mens. 11.
dies 4.

5233 Vacat dies 2. 1145

Patriarchis.

Constantinopoli Michaële Iuniore.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Guilielmo.

Anni
Christi.Anni
Christi.

Principibus.

Jisdem Imperantibus
& regnant.

CONCIL. Gallicanum contra
Petrum Abillardum peripateticum.

Anni
mundi.

solos maritos in humeris & paruos liberos in sinu atque amplexu gestantes exierunt cæteris rebus militum prædæ relictis. Qua philostorgia motus Imper. omnibus conuiuio exceptis ignouit.

Moriturus præterito filio ætate iam maturo, Fredericum Ænobarbum imperio destinauit.

Henricus cog. Leo dux Brunsvicensis & Saxonæ, vir bellicosus & mirabilis, de quo veteres miranda canebant in carminibus Teuthonicis, quo modo scilicet corio insutus equino & per Gryphonem de nauigio exportatus maris periculum euaserit, cum Gryphonibus pugnauerit, Draconem occiderit, per mare cum leone tranterit, & similia multa. *Chron. Hirsaug.*

Sub Cælestino Lucioque pontificibus Rotgerus, quem Innocentius euocato in Italiam Lothario regno Neapolis exegerat: & in insulam Siciliæ compulerat, declarato Apuliæ duce Rainone Lotharij nepote, recepit omnia, tantum Italiæ regis titulo abstinuit, contentus in posterum rex Siciliæ appellari. *Ritus de Regg. Siciliæ.*

Pænos affecit magnis cladibus, & regem Tuneti iniquis conditionibus, ad pacem coëgit: pacto stipendio in annos 30.

Hinc redacta ex Africa classe, Manuëlem Imp. appulso in Asiam Christianos, male accipientè: bello persequitur. Corcyram, Eubœam, insulas cæpit, Corinthum, Tebbâque vrbes expugnat. Suburbia Constantinopolis igne ferroque vastat, donec rediens in Italiam, classe Imperatorum & Venetorum fusus est. *Ibid.*

Hic videtur esse Rodericus Siculus Othonis Frisingensis, quando sic scribit lib. 1. hist. Frederici. Rodericus Siculus expugnatis in Græcia Athenis, Corintho, Thebis opifices, qui Sericos pannos (vel potius bombycinos, Nam Serica ex arborum lana conficiuntur, non ex verme) texere solebant deduxit captiuos, & collocauit in Panermo Siciliæ vrbe: præcipiens vt eam artem docerent suos. Inde factum, vt quam texturam prius Græci soli, inter Christianos habuerunt, cum Romanis communicata sit ingenii.

Hoc ergo duo delitiæ, istæ vestium innotuerunt Italiæ, indeque Occiduis populis.

h DISCIPVLVS S. Bernardi, qui ad eum sedentem in Petri cathedra scribit libros de Consideratione, religione & eruditione refertissimos, quos Pontifices debent semper habere in manibus.

Instituit Tornacensem Episcopatum in Gallia cum per annos circiter 600. à tempore S. Medardi fuisset sub Nouiodunensi Episcopatu: Electo in Episcopum Anselmo Laudunensi Abbate. *Guiliel. Nang. Continuat. Sigeb.*

Ad Armenios id per legatos petentes Sacrificij formam, iuxta Ecclesiæ Romanæ consuetudinem transmisit. *Otho Frising. lib. 7. cap. 32.*

Treueros venientem ad Synodum cum 18. Cardinalibus, episcopis & abbatibus multis per tres menses, propriis sumptibus copiosissimè, Aldeberus loci Archiepiscopus aluit. *Chron. Hirsaug.*

Cardinales nutu diuino perciti, hunc Pontificem elegerunt. *Plat.* Ille per D. Bernardum impetrauit à Conrado Imperatore & Ludouico Francorum rege, vt Christianis in Asia contra Alcoranistas opem ferrent. tunc vterque cum magno exercitu in terram sanctam profectus est, tempore Balduinorum. Illa fuit. 3. expeditio contra Turcas. *Tyri. lib. 16. capite decimo octauo.*

Bellum ergo sacrum tertium Eugenij tempore, D. Bernardo oppidatim & regionatim ad illud exhortante, post

1145

173.
h EVGENIVS III.
Pisanus, an. 8.
mens. 4. dies 20.

1153 Vacat dies 2.

Patriarchis.

Constantinopoli Michaële Iuniore, deinde

Cosma 2. mens. 9. Nicolao 3. an. 3. Theodosio 2. an. 2.

Antiochiæ Aymerico.
Hierosolymis Guilielmo, deinde Fucherio an. 11. dies 17.

Principibus.

Manuele Comneno
Orientis Imp. centesimo decimo septimo.

Conrado tertio Occid.
Imp. vigesimo primo.

5233

5241

Edeffam à Turcis captam, cui præfuerunt Conradus Imp. & Ludouicus Iunior. Hanc expeditionem Tyrius scripsit, ex Græcis Nicetas Coniates, ex Hebræis R. Ioseph Sacerdos.

Nam S. Bernardus miraculis clarus, Francofordiam veniens, Imperatori Conrado & Principibus persuadet: vt expeditionem contra Saracenos in Asiam suscipiant, sèque cruce signent. *Helmold, in Chro. Slauorum, cap. 60.* Spiram habet R. Ioseph.

Contractus est exercitus maximus ex Germania, Gallia, Italia, Hispania, Anglia, Hungaria, atque adeo Europa tota. *Chron. Hirsang.*

1146. Partem exercitus destinant in partes Orientis, alteram in Hispaniam, tertiam ad Slauos, qui iuxta Saxones habitabant. *Ibid. cap. 61.*

Manuël Imp. Const. per legatos amplissima munera Conrado afferentes, exemplo patris sui, fœdus cum eo renouat. *Frising. lib. 7. cap. 28.*

Interim tamen farina gypsum miscuit, ex quo Conradi exercitus in Syria miserè perit, *Nice. in Annal.*

2148. Ipsi cum venissent Hierosolymam iunctis copiis cum Balduino. 3. & Hierosolymorum quinto rege Damascum obsident: sed dissidio ac dolo cuiusdam Allynj, obsidionem soluere coacti sunt, & ita quisque ad sua nauigauit. *Tyr. lib. 17. cap. 8. & Amyl. lib. 5. Gagui. lib. 5.*

Miserabilis fuit interitus, exercituū Imperatoris Conradi & Ludouici regis Franc. legati Imperatoris Constantinopolitani dolo. *Helmold. in Chro. Slauorum, cap. 61.*

Itaque necessarius magis, quam tarpis fuit Conradi & Ludouici reditus in patriam: propter clades acceptas, partim Græcorum artibus & perfidia, partim Turcorum stratagematis & dolis, partim Latinorum ipsorum pecunia vel fauore corruptorum studiis, quos tamen adiutum è tam longinquis terris venerant. *R. Ioseph sacerdos vbi supra.*

Inde deinceps 1 atinorum potentia, in Oriente vsque ad interitum debilitata est, quem annis post triginta quatuor, nempe Christi 1151. Saladinus attulit. *Idem.*

Hoc vnum prosperè cessit de vniuerso opere, quòd peregrinus exercitus Lisbonam in Portugallia ceperit, & eam Portugalensi regi vindicauit. *Ibid. cap. 62.*

Sugerius Abbas S. Dionysij, regni Francorum negotia ob absentiam regis, iuxta illius cœnobij prærogatiuam, administrabat. *Frising. lib. 1. de Friderico cap. 55.*

Gilbertus Porretanus Pictaorum episcopus, ob insignem eruditionem Vniuersalis dictus, procribitur ab Ecclesia in concil. Remensi, quòd negaret diuinitatem, qua Deus est, esse Deum, *Bernard sup. Cantica ser. 80. Contin. Sigeb.*

Rem paulò aliter narrat Ortho Frising. lib. 1. de Friderico. cap. 55. 56. 57. Quatuor scilicet Porretano obiciebantur: primo quòd affereret diuinam essentiam non esse Deum. 2. proprietates personarum non esse ipsas personas 3. Theologicas personas in nulla prædicari propositione 4. Diuinam naturam non esse indeterminate incarnatam. De tribus vltimis ob exortum Cardinalium contra D. Bernardum & Gallos episcopos tumultum, simul ob Theologicas rationes, quæ hinc inde habebantur, nihil est decretum. De primo Romanus pontifex definiuit. Episcopus verò præmissam summi Pontificis sententiam reuerenter excipiens, Archidiaconis suis in gratiam receptis, cum ordinis integritate & honoris plenitudine ad suam diocesim reuertit.

Malachias Episcopus Ardinachenis siue Armachanus in Hebernia, doctissimus & sanctissimus miraculorum dono clarus obit, an. 1148. *Bernard. in eius Vita.*

Eudo

Anni
mundi.

Ludouico 9. dict. 7.
Iunior Franc. Reg. tri-
gesimo septimo.

S. Zalibala Æthyopi
pret-Ioso.

Alphonso 8. Hispanie
quingagesimo nono, de-
inde Sanctio, an. 14.

Stephano Franco An-
glie vigesimo quarto.

Boleslao Crispo Polo-
norum principe an. 27.

Balduino 3. Hieroso-
lymorum rege quinto.

Alphonso Portugal-
lie rege primo.

Dauid Scotie.

5233

CONCIL. Vezeliū siue Vize-
licum in Burgundia, pro expedi-
tione contra Turcas, præside Euge-
nio, & præside Ludouico Rege cū
Aleonora Regina, & alijs Regni
Principibus, qui post orationem
habitam à D. Bernardo crucem ac-
cipiunt sacram militiam professi.
Plati. Ioan. le Maire.

1145

5233

Parisiense quoddam Concilium
fertur tunc celebratum ab Eugenio.
Ioan. Tili.

1145

Anni
Christi.Anni
Christi.

1147

Ptolomaicum præside Conrado.
3. Tyri. lib. 17. cap. 1.

1148

Remense, præside Eugenio & 5236
præside D. Bernardo, contra here-
sim Gilleberti Pictonum Episcopi,
Abballardi subtilitatem secuti, quæ
ipse eo in Concilio publicè recanta-
uit. Bernard. serm. 80. in Cantica.
Ant. tit. 17. cap. 1. Fuit etiam con-
tra quendam nomine Eonem, qui
semagnum prophetam, imò verò
Dei filium, per quem omnis oratio
concludebatur, cum diceretur per
cruce &c. prædicabat. & ex suis
discipulis alios constituebat Angelos,
alios Apostolos, Contin. Sigeb.
Ortho Frising. lib. 1. de Friderico
cap. 50. 51. vsque ad 55.

1150

Baugentiacum, in quo Ludou-
cus Leonoram vxorem repudiavit, 5238
ex qua habebat duas filias, Mariam
& Alisam Ioan. Til.

Treuirensis, cui interfuit Euge-
nius cum 18. Cardinalibus & D.
Bernard. In eo libri S. Hildegar-
dis recepti sunt. Trith. in Chro.
Hirsang.

Anni
mundi.

Eudo de stella, qui se dicebat esse Christum an. 1148.
Narrabat Gabulensis in Syria Episcopus Eugenio Papæ,
quod ante non multos annos, Ioannes, quidam ultra Per-
sidem & Armeniam, in extremo Oriente agens rex & facer-
dos: cum gente sua Christianam profiteretur religionem,
verum Neitorij fermento permixtam. *Frising. lib. 7. cap. 33.*
Quem post aliquot annos à Tartaris deletum, ex Marco Ve-
neto annotabimus.

An. 1148. Rogerus Siciliæ rex Archiepiscopum Africæ,
qui Romam vt consecraretur venerat ad sedem suam remit-
tit liberum. *Sigeb. Conti.*

An. 1146. Ludouicus Francorum rex Hierosolymam, vòti
causa, abiit. *Annon. lib. 5. cap. 53.*

Robertus Nazarenus episcopus, crucem Christi erigens
contra incendium, flammam & fumum, impellente vento,
ea in exercitum Turcicum conuertit. *Tyr. lib. 16. cap. 11.*

Libri 4. Ioannis Damasceni de Orthodoxa fide, è Græco
in Latinum transferuntur: per Burgundionem iudicem &
ciuem Pisanum, qui maiorem etiam partem operum Diui
Chrysofomi è Græco in Latinum conuertit. *Antoni. tit. 17.*

Archiepiscopatus Vlisbonensis in Hispania instituitur, an.
1147. *Meier. in hist. Fland.*

An. 1152. quatuor Archiepiscopatus instituuntur in Hyber-
nia, sicut illic sunt quatuor prouinciæ, Armachana, Dublin-
sis, Cassellensis & Tuamensis. Quarum Armachana. 15. ha-
buit episcopatus. Dublinensis 5. Cassellensis 13. Tuamensis. 10.

Templarj vt essent conspectiores suis candidis clamydi-
bus, assuunt cruces panni rubei. *Tyr. lib. 2. cap. 7.*

Potho præbyter Prumiensis an. 1152. scribebat lib. de Domo
Dei. *Ipsè Ibid.*

HVMANA.

Rabbi Moses Hispanus, Ben Maimon (qui & contractis
dictionibus dicitur Rambam) videtur floruisse circa hæc tem-
pora. Hunc Iudæi habent in summo honore, adeò vt cum
insignuerint titulo מורה נבוכים id est, Doctoris iustitiæ.

Ipsè præfatione Maimonim, quo opere complexus est, vni-
uersum Talmud linguæ purè Hebraicæ, in eorum gratiam, qui
nesciunt linguam Talmudicam, vel vt impuram & barbaram,
fastidiunt, se scribere tradebat an. 1108. excidij Hierosolymi-
tani, Mundi 4936.

Idem in quadã epistola de Astrologia, meminit sua ætate
fuisse in Australi plaga quendam impostorem, qui se prædi-
cans præcursores ac nuncios Messie siue Christi mox ven-
turi, multos Iudæos ac Arabes seduxit euentis miraculis.

1146. persecutio secunda Iudæorum, quinquaginta annis
ferè post primam, in Germania mota prædicationibus Ro-
dolphi monachi: quando Conradus Imp. arma sacra indue-
bat ad expeditionem Hierosolymitanam. *R. Ioseph sacerdos.*

Contra eam quidem nixus est S. Bernardus Abbas vrgens
illud Psalms: Ne occidas illos, ne forte obliuiscantur populi
mei. *Ibid.*

In ea tamen 1147. R. Simon Coloniz capite truncatus est,
& multi alij interfecti. R. Isaac super suo libro occisus. Item
R. Patar, & Rabbana Iacob Mideus. Alij Spiræ, Coloniz,
Moguntiz, se baptismo metu obtulerunt, & post ad Iudaismum
redierunt. *Idem.*

Conradus Imp. Iudæos, à Galliz Germanizque populo
ciectos recepit: ac in suis municipiis, præsertim Norimber-
gæ tutum hospitium concessit. *Frising. libro primo, cap. 37. de
gestis Friderici.*

Ecc

In Francia persecutio duntaxat fuit pecuniaria, dum Ludouicus rex abfoluit ære Iudaico Christianos: secum in terram sanctam profecturos, quo edicto Israel valde est debilitatus, quod ei multa vndique deberentur. R. Joseph sacerdot. in Chronica regum Francia & Turcia. (Nam cunctæ Iudzorum opes ferè sunt in vlturis &c. positæ.)

In Anglia se baptizari ferè permiserunt. At in Franciam se recipientes, reuersi sunt ad Iudaismum. Idem huius tertie expeditionis infelicem exitum, huic persecutioni ascribens.

R. Eleazar erat tredecim annorum, quando illa contigit. Vnde & eam maior factus scripto mandauit & deplorauit.

Eustathius Theſſalonicenſis Archiepiſcopus, in libros Homeri ſcripſit commentarios, ſicut & in Dionyſij deſcriptionem orbis. Nicetas lib. 7.

Alconora repudiata à Ludouico Rege in ipſius odium an. 1152. nupſit Henrico Duci Normaniæ & Andegaueni Comiti, qui poſtea fuit Rex Angliæ: Ex quo habuit filios quatuor, Henricum, Richardum, & Ioannem poſtea reges Angliæ, & Gaufridum Comitem Britannia: filias totidem, quarum alia collocata eſt Regi Caſtellæ, ex qua nata eſt Blancha Regina Franciæ, mater S. Ludouici: Altera Alexio Imperatori Orientis: Tertia Saxoniam Duci, vnde natus eſt Ottho Imperator: Quarta Tholoſano Comiti. Quæ nuptiæ fuerunt cauſa grauiffimi belli, inter Francos & Anglos. Guiliel. Nanſiat. Guagui. lib. 6. Emyl. lib. 5.

AMATOR & nutritius pauperum. D. Mariæ rotundæ templum extruxit. Famis tempore, qua tota ferè Europa conſtitabatur, victum egenis etiam extra Romæ mœnia degentibus, largiffimè ſuppeditauit. Plati.

Tunium & Tenebium Ægypti pagi à Chriſtianiſ in habitabantur. Nicetas lib. 5. in Manuele.

Tamiathi inſignis virgini dicata Eccleſia habebatur in precio, inter medios Saracenos, quod ibi olim Chriſtus cum parentibus ſubſtitiffet, Herodem euadens. Ibid.

Apud Francos Politici bonis Eccleſiæ inhiantes, nihil non contra Eccleſias & monaſteria moliti ſunt. Claromontenſis comes, eiufque nepos Podienſis Guilelmus, & alter de Polinaco comes. Sic Guilelmus Cabillonenſis. Sed eos repreſſit Ludouicus rex. Anno libro quinto, capite 56. Guagui. lib. 6.

Rupertus Buconienſis, Petrus Mauritius de monte Buſſerio in Aruernorum finibus cog. Venerabilis Abbas Cluniacenſis. Nicephorus Baſilaces Paulinarum epiſtolarum inſignis interpres. Nicet. lib. 7. de Manuele.

S. Hildegardis miraculis & prophetiis illuſtriſſima, D. Bernardo chara libros multos per reuelationem conſcribit, partim Latinè, partim Teuthonicè. Chr. Hirſaug.

Et per Spiritum. S. coacta multis in locis Verbum Dei prædicauit. Ibid.

Manegoldum Abbatem Hirſaugienſem, durius delinquentes monachos ſecundum regulam monaſticam corrigentem: idèoque infirmorum odia, contra ſe prouocantem adduxit: vt ſeuertatem in maximam manſuetudinem cõmutaret ſicque pax inter eum & fratres ſumma coaleſceret. Ibid.

Eodem tempore floret & multa ſcribit. S. Elizabeth monialis in Sconangia diocceſis Treuerenſis; prophetiſſa & reuelationibus clara. Ibid.

Hæreſis Publicanorū in Anglia. Polyd. lib. 13. Ang. quos alij Catharos, alij Patrinos. Conſil. Lateran. cap. 27.

Catharorum hæreſis ex Tandemi reliquiis, primariis Arnoldo, Marſilio, & Theodorico, quos Egbertus S. Florini Abbas oppugnauit. Chron. Hirſaug.

Cardenſis hæreſis de corpore & ſanguine Domini malè ſentienſ. Ibid.

Anni mundi.

Anni Chriſti.

Lincopianum in Suecia. Magnus lib. 18. hiſt. Gothorum cap. 18.

174.

ANASTASIVS III. Romanus, an. 1.

menſ. 4. dies 24.

Vacat dies 1.

Patriarchis.

Constantinopoli Constantino 4. an. 2.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Eucherio.

5241

1153

5242

1154

Anni Chriſti.

Anni mundi.

Principibus.

Manuele Comnenno Orien. Imp. 117.

Frederico 1. Ahenobarbo ſive Barbaroſſa, an. 38. Occid. Imp. vigesimo secundo.

Ludouico 9. dict. 7. Franc. Reg. trigesimo septimo.

S. Zalibala Æthyopiæ præ. Iofe.

Hispaniæ Sanctio tertio sexagesimo.

Angliæ Stephano Franco vigesimo quarto.

Poloniæ Boeſlao Criſpo.

Baldvino tertio Hierosolymorū rege quinto.

Portugalliæ Alphoſo.

Scotiæ Dauide.

175.

K ADRIANVS ANGLUS an. 4

menſ. 10.

Vacat dies 3.

1154

5242

1159

5247

Guilelmus Aquitaniæ dux & Piſtavienſis comes D. Bernardi diſcipulus, eremiticum vitæ genus apud Gallos reſtituit, vt deinceps eius ordinis fratres non Auguſtiniani, ſed Guilelmitæ dicerentur, vſque ad Innocentium 3. qui eos Eremitarum S. Auguſtini nomine appellari voluit. Pariſiſ, relicta eremo, prima iecit canobij fundamenta, Anaſtaſij, deinde Adriani Pont. iuſſu. Bergom. lib. 12. & Chron. Colon.

Fredericus hoc tempore ſuſcipit imperium, ſex expeditiones in Italiam moturus, & multas turbas in Eccleſia excitaturus. Nicet. lib. 7. de geſtis Manuelis. Et in Armenia, vbi contra Turcas pugnabat, in rapido quodam amne ſubmergendus. Naucler. Tyrus.

Sub 1153 Galfridus cognomento Arturus, quod de Arturo Britannorum rege fictitio multa ſcripſerit, itè de Ambroſij Merlini eius vatis prædictionibus, &c. Balans.

Hæreſis Armeniorum Monophyſitis contentanea. Nicet. lib. 7. Orthodoxia. Hinc Manuel Imp. ſub. an. 1170. ad eorū Catholicum, Theorianum legat, qui ab illa eum reuocaret, cuius diſputatio ibidem extat apud Nicetam.

Vterque tamen errat, ſi quidem Catholici ſive ſummi Armeniorum Pontificis ad Græcos reſponſio, quam ipſi afferunt, nõ eſt ſuppoſita. Nam Armenij tacebantur duas quidem eſſe naturas in Chriſto & vnã, ſed diuerſa ratione. Vno modo naturam pro parte Conſtituti accipiebant, altero pro Conſtituto ſive Compoſito, vt cum apud Ariſtoſtem nunc Compoſitum, nunc partem Compoſiti ſignificare dicitur. Sic in Chriſto (inquiiebant) duæ ſunt naturæ. i. duæ partes Conſtituti, deitas & humanitas, & vna natura. i. vnum Conſtitutum ex vtraque natura, Chriſtus ſive perſona Chriſti. Afſerebant pro ſimili hominem, in quo duæ naturæ exiſtunt, corpus & anima, & vna natura. i. vnum è corpore & anima compoſitum. Multum ergo aberant à Monophyſitarum ſententia.

Illo artificio Græci ſapius vſi ſunt in Chriſtianos Orientales, vt quos cernerent in ſedem Apoſtolicam propenſos, hæreſeos infamiam traducerent: vel etiam, quia præ ſe, alios ſolent contemnere.

Hinc eos ſuſpectos habeo, quotieſcunque de Syris, Maronitis, Æthyopiis, Perſis, Indis, Georgianis, Ægyptiis ſcribunt, eos vel Iacobitas, vel Neſtorianos appellantes. Nam qui verius eos peregrinantur, Catholicos offendunt, nec niſi quibuſdam ritibus & ceremoniis à nobis differentes vident.

Mota quæſtione de dogmatibus Mahometis, Manuèle Imperante, Deum Mahometis anathematizandum vilum eſt, vt qui ſolitariuſ aſſeratur, auròque ſolido conſtans, (Holoſphyros) qui nec genuerit, nec genitus ſit, nec ſibi ſimilè quæquam habeat. Nicetas lib. 26. Ortho. & lib. 20. Anathematismo 22.

H V M A N A.

R. Benjamin auctor libri Maſſahoth. i. Profectionum, ſive vt interpres Benedictus Arias vertit, Itinerarij genere Hiſpanus, tunc vigeat. Narrat enim ſe Ludouico Rege & Alexandro Romano Pontifice, qui mox ſedebit, Lutetiam veniſſe Regni totius caput, in qua (inquit) ſunt ſapientium diſcipuli, omnium, qui hodie in omni regione viuunt, doctiſſimi, atque hi noctu diuque legis ſtudio incumbunt. Loquitur de Iudaïs tum Lutetiæ degentibus, & ſtudiis ſuis Hebraicis incumbentibus.

k NORVEGIAM ſub gelido axe (Onuphrius Sueciã addit) ſua prædicatione ad Chriſti fidem perduxit, antequam eſſet Roma Pontifex. Plat. Ioan. Stella in Chro.

Templorum reſtaurator inſignis. Guilelmi Siciliæ regis,

ob raptā Ecclesiæ bona excommunicari subditos, omni sacramento liberat. *Plat. Gradentem Eccl. siam primatum su per omnes Venetorum, Istriæ & Liburnorum Ecclesias ob tinere declaravit. dec. 2. lib. 5. Blondus.*

Inter eum & Fredericum Imp. leui de causa persecutiones exardescunt.

Vuilhelmus seu Guilielmus huic Pontifici reconciliatus ab eo declaratur & coronatur Rex vtriusque Siciliæ: quam acceperat in feudum, *Crant. l. 6. cap. 16.* Ex eo tempore Regnum Siciliæ appellatum est Patrimonium Petri. Immò verò longè antè. Nam D. Gregorius sæpe in Epistolis, Siciliam patrimonium suæ Ecclesiæ appellat: vt supra in Bonifacio 3. docuimus ad an. 607.

D. Bernardus Abbas Clareuallensis oraculum sui sæculi, vitæ sanctimonia & summis miraculis clarus obiit an. ætatis 63. & an. Christi 1153. *In eius vita lib. 5. cap. 2.* postquam centum quadraginta sui ordinis monasteria per se, etsi alienis impensis construxisset *Chron. Hirsang.* Alexander 3. PP. eum in Sanctorum numerum retulit an. 1165.

Eo intercedente Fredericum & Conradum duces, Bambergæ Lotharius Imp. in gratiam recepit. *Frising. lib. 7. cap. 19.* Sic an. 1144. eodem conciliante Theobaldum comitem Ludouicus rex. *Siegb. Cont.*

Balduinus 3. qui Hierosolymorum rex fuit ab an. 1142. ad 1162. Ascalonem capit, ibique Episcopum constituit. *Tyrus lib. 17. cap. 30. vel 1157 iuxta R. Ioseph.*

1158. Norandinum ab obsidione Speluncæ vrbs, magna eius clade remouit. *R. Ioseph in Chron.*

Eius denique tempore Sagninus Turca, cum nostris multa bella in Oriente gessit, Edessa etiam expugnata. Germani & Franci in terram sanctam venere. Norandinus Sagnini filius, Damasci Dominum vi se constituit. Post Francorum reditum fines Antiochiæ vastauit, Remundi loci principis capite, ad Baldensem Calipham misso. Manuel de manibus R. viduæ Remundi Antiochiam recepit. Turcæ Hierosolymam frustra obsedere. *Ibid.*

1157. Americus Patriarcha Antiochenus, ignominia affectus à Reginaldo Castellano, qui hæredem Antiochiæ in vxorem duxerat, Hierosolymam fugit. *Ibid.*

Sed postea an. 1160 à Balduino restituitur, postquam Reginaldus ad Edessam fuisset à Turcis captus. *Ibid.*

Visio admirabilis Tondali militis in Hibernia, his temporibus facta dicitur. *Chron. Hirsang.*

Post Reginaldum Boëmundus eius priuignus, in Patriarcham & Episcopos sæuit: frustra intercedente Balduino Hierosol. rege. Quod dissidium res Turcarum mirè auxit. *Naucl. gener. 39. Tyri. lib. 22.*

1158. Liunia regio, quæ hodie vocatur Lisland. cœpta est tunc primùm à mercatoribus Christianis explorari: vbi cum plurimi lucri causa sæpe aduentarent, S. Menardus tunc presbyter doctissimus Christum prædicans: multos eorum, inter quos erat Cobbe Liuniæ Princeps, à gentilitate ad fidem Christianam traduxit. Ipse postea rogatu Cobbe Principis ab Alexandro 3. PP. designatur illius loci Episcopus, vbi nunc est Riga Metropolis. *Crant. lib. 7. cap. 13.*

Eodem an. Siciliæ rex Guilielmus captam Sibyllam, quæ est Metropolis insulæ Geræ inter Africam & Babylonem Ægypti, Christianis incolendam dedit, præposito Archiepiscopo. *Siegb. Continuat.*

H V M A N A.

Eodem Manuel Imp. Const. proficiscitur in Ciliciam, contra Turum principem Armeniæ, qui illam prouinciam ei

Anni
mundi.

5242

Patriarchis.

Constantinopoli Constantino 4. deinde Luca an. 12.

Antiochiæ Aymerico.

Hierosolymis Fucherio, deinde Almarico, an. 23.

Principibus.

Manuele Comneno Orientis Imp. centesimo decimo septimo.

Frederico 1. Abenobarbo seu Barbarossa Occid. Imp. vigesimo secundo.

Ludonico 9. dict. 7. Fr. Reg. trigesimo septi.

S. Zalibala Æthyopiæ pret-Ioso.

Sanctio tertio Hispaniæ sexagesimo.

Stephano Fræco Angliæ, vigesimo quarto, deinde Henrico 2. Andegauensi, an. 34.

Boleslao Crispo Poloniæ.

Balduino 3. Hierosolymorum rege quinto.

Alphonso Portugaliæ.

5247

Anni
Christi.

1154

1159

eripuerat.

Anni
Christi.

Dauidæ Scotiæ, deinde Macolmo. an. 12.

176.

1159 I ALEXANDER III. Senensis, an. 21. d. 19.

1180 Vacat dies 14.

Patriarchis.

Constantinopoli Luca, deinde Michaelæ 3. an. 9. Charitone an. 1. mens. 2. Theodosio an. 6.

Antiochiæ Aymerico. Hierosolymis Aymerico.

Principibus.

Manuele Comneno Constantinopolitano siue Orient Imp. 117.

Frederico Abenobarbo siue Barbarossa Occid. Imp. vigesimo secundo.

Anni
mundi.

5247

5268

eripuerat depulsis Græcis. *R. Ioseph vbi supra.*

Sequenti 1159. item inter vtrumque diremit Balduinus Hierosolymorum rex. *Ibid.*

Mediolanum septem annos iam obsessum Friderico Imp. Iudæi produnt. *Bergo. lib. 12.* quam urbem postea diruit: & sale consperfit, auctoribus defectionis securi percussis.

Brixiam, Cremam & alia multa Longobardiæ oppida idem cepit. *Chro Hirsang.*

Malcolmus Scoti rex quartus, regi Anglorum homagium primus præstitit.

An. 1158. eiectis, qui supererant in Obotritorium terra Sclauis, incolas ex Hollandia Frisiaque Henricus Saxo substituit. *Helmold. cap. 88.*

Ducem Boemiæ regia dignitate & titulo insigniuit, ob res præclare ad Mediolanum gestas: renunciatione & confirmatione publicè & solenni ritu facta.

A Gunthero poeta versibus celebratur.

I CONFIRMAT ordinem Carthusiensium. *Fascic. temp.*

Optimè præfuit, quatuor Antipapis è medio sublatis, quos contra ipsum erexerat Fredericus Imp. bello furens contra Italiam.

Doctissimus fuit præcipue in sacris literis, decretis, Canonibus, & Romanis legibus. *Conti. Siegb.*

Alphonso Portugalensium nouo & primo regi coronam per Albertum Cardinalem tradit, ea lege, vt quotannis Portugallenses reges duas auti libras Ecclesiæ Romanæ persoluant. *Garibay p. 4. lib. 34. cap. 16.*

Romæ moritur sublatis prius è medio quatuor Schismaticis pontificibus, quorum seditionibus Ecclesia Romana penè subuersa est.

Cæsarianos Pseudo-pontifices excommunicatos, quanquã integra ætate, senex iusto Dei iudicio sepeliit. Fauebant ei legitimo Pontifici duo Reges, Ludouicus Galliæ & Guilielmus Siciliæ. *Iouius lib. 1. viro illust.*

Eo tempore Guelphorum & Gibellinorum factione Italiã præcipue miscebant. Guelphi auctoritatem Romani Pont. contra Cæsarem tuebantur.

Frederici Imp. vim metuens ad Venetos confugit. Verum Othone Imperatoris filio qui cum classe pontificem repetebat, à Venetis victo & capto: pax Italiæ est reddita. *Cromer. lib. 6. de rebus Pol.*

Ad eius pedes procubuit Fredericus Imp. petens absolutionem excommunicationis, *Plati.* Ferunt Ludouicum Francorum & Hæricum 2. Anglor. reges, pedites ei inseruisse stratoris officio, ac læua dextraque frænum equi ipsius tenentes eum per Totiacum urbem magna cum pompa deduxisse.

Cuius eos pudere non debuit. Nam & magnus ille Constantinus longe potentior, & Sanctior, prius id honoris Syluestro Christi vicario exhibuerat. *phorus in Nomocanone.*

Illum presabat Emanuel Orientis Imp. Occidentis Imperiũ ambiens, nõ ignarus inimicitiarũ eius cum Friderico. *Plati.*

Fredericum Occidentis, Emanuelem Orientis Imperatores: Guilielmum Siculum & Longobardos dissidentes, in gratiam reduxit. *Martinus Polonus.* Henricum quoque regem Anglorum & eius filium. *Continuat. Siegb.*

Præter vnum D. Petrum, qui 25. ferè annis, Syluestrum primum & Adrianum primum, quorũ vterque 23. annis præfuit, ceteros annorum numero in Pontificatu superatit. *Ibid.*

Cazimiri regis Poloniæ leges, quibus (an. 1079.) post quatuor Russiæ prouincias occupatas regnum suum ornauerat, confirmat. *Funicus.*

Inter Sanctos Bernardum Clareuallensem Abbatem an. 1165. id est, duodecim post eius mortem annis retulit, &

Thomam Cantuariensem Archiepiscopum 1174. id est tribus post eius necem.

Sub hoc Alexandro, totus tunc orbis Christianus, mutuis bellis ferè collidebatur. Veneti cum Hungaris, & Græcis de Dalmatiæ dominatu decertabant. Græcorum Imp Emanuel ab Alexandro Pontif. non ignarus inimicitiarum eius, cum Friderico; magnis pollicitationibus & donis Occidentis imperium ambiebat. In Anglia Henricus rex, Thomam Cantuariensem cum occidisset, à filio regno pellebatur. Fredericus Imp. Longobardiam & Italiam vexabat. Germaniam Henricus Saxonum dux motibus concitabat. Boëmia ciuilibus bellis distinebatur. *Crom lib. 6. de rebus Polon.*

Alexander Lutetiam se contulit, & facella multa in Sancti Germani de Prato Ecclesia dedicauit. *In Chronic. Monasterij Sancti Germani Pratenfis quorum ibi fragmentum pendet de Sacellorum quorundam cancellis.*

1175. Fredericus Imp. totum imperium Romanum turbat, propter inobedientiam & rebellionem contra sedem Apostolicam. Excommunicatus Pontificem verbis, scriptis, & armis persequitur, cunctosque cum illo sentientes. *Chron. Hirsang.*

In Alia Emanuel Orientis Imp. in prelio quodam captus à Turcis, mox ex pacto dimissus, paulò post obiit. *Cromer. ibid.*

Almericus Hierosolymorum rex sextus ab anno 1162. ad 1173. In eum Ægyptij rebellarunt, nec voluerunt, vt patri fecerant, tributum pendere, donec Soltanus audiens Siracum à Norandino Turca Damasci principe missum, in Ægyptum cum exercitu properare: se iterum ei subdidit, malens nostris esse tributarius, quam Turcis.

Cum Norandino, qui annis 29. Alepi Dominum se gessit, sæpius pugnavit.

Siracum eius ducem in Ægypto vicit & Soar Sultanum liberavit.

Saladinum Siraci nepotem Alexandria obsedit, donec Hugonis Cælateæ principis captiui interuentu, pace facta, tota Ægypto Siracus cessit.

1163. Hugo & Godofredus Germaniæ Principes, Tripolim appellentes Norandinum cæciderunt Sed paulò post ad Antiochiam capti sunt à Norandino, bellum gerente contra Boëmundum Antiochiæ principem, Calumniosum Manuclis in Ciliçia ducem & Turum regem Armeniæ.

1165. Pelusium cepit. Mox Siracus à Norandino missus in auxilium Sulrani Soar, prodicione ipsum Soarem occidit: & Sultanum se Turcarum primum constitui, à Calipha Ægyptio impetrauit.

Cui mortuo successit Saladinus, qui per 20. annos bella varia cum Christianis gessit: eosque tandem dominio terræ Sanctæ exiit. *Hæc omnia è R. Ioseph vbi supra.*

Idem Almericus ad reges occidentis, an 1170. legatos misit contra Saladinum omnia in Syria expugnantem.

Quin & ipse an. 1171. ea de causa Constantinopolim venit. *Ibidem*

1175. Balduinus 4. rex fit Hierosolymorum septimus, sed quia adhuc erat puer, nempe annorum 13. administratio demandata est Remundo Tripolis principi. *Idem.*

Cum Saladino multa bella gessit, vario Marte. Zoram prope Damalcom ei eripuit. Regnavit ab an. 1175. ad 1186. *Ibi.*

Petrus Longobardus cognomento Magister sententiarum, qui Episcopus Parisiensis, an. 1160. salutatus est cessione Philippi Ecclesiæ illius Archidiaconi, Ludouici regis fratris, qui alioqui à maiore parte electus fuerat. *Amil. in Lud. Iunior. Contin. Sigeb.*

Primus Latinorum Theologiam per antiquorum libros

Anni mundi.

5247

Ludouico 9. dict. 7. Francorum Rege, trigésimo septimo.

S. Zalibala Æthyopiæ pret. Ioso, deinde Imra, an. 40.

Sanctio 3. Hispaniæ sexagesimo, deinde Ferdinando 2. an. 17. Alphonso 9. an. 38.

Henrico Andegauensi Angliæ, vigésimo quinto.

Boleslao Crispo Poloniæ, deinde Miecislao sene, an. 4. Cazimiro an. 17.

Balduino 3. Hierosolymorum rege quinto, deinde Almerico rege sexto, an. 12.

Balduino 4. an. 2. Alphonso Portugaliæ rege primo.

Macolmo Scotiæ, deinde Unilleimo, an. 49.

Schisma 19. quod durauit an. fermè 20.

Octavianus, qui & Victor 4. contra Alexandrum à tribus tantum, vel vt alij volunt quinque Cardinalibus factione Imperatoris Ahenobarbi electus PP. sedit an. 4. mēf. 7.

Anni Christi.

1159

80

ANCI. Claromontense, præside Alexandro Rom. Pont. contra Victoriam, & Fredericū Imp. celebratum fuisse, testantur Platina & alij alij.

Cisterciense habitum Morimundi. Helmold. lib. 2. cap. 9. de Slaus.

1163. Turonense, præside Alexandro Papa, quo in Concilio acta Concilij Papiensis, in quo Victor Pseudo-pontifex, & Fredericus Imp. præfuerant damnata sunt, & vterque excommunicatur. Contin. Sigeb. Æmyl. lib. 5

1164. Calixtus 3. Victori in schismate succedens, sedit ferè an. 6.

1169. Paschalis. 3. antea appellatus Ioannes, à quibusdā electus post mortē Calixti, iussus tandem est à Frederico Imp. se abdicare pontificatu: sic finitum est schisma, postquam sedit an. 7. mēf. 5.

1171. CONCIL. celebre plurimorum Episcoporum, coactum ab Henrico Angliæ rege Casseli, quæ vrbs est Hyberniæ insula, ad corrigenda ea quæ minus rite secundū dogma

Anni Mundi.

5252

5252

5257

5259

sparsam, in certam methodum artēque redegit, amulatione Io. Damasceni, qui ante quingentos annos idem Græcis & Syris præstiterat. Illa autem methodus illo Danielis Verficulo recoli potest. *Est Deus in celo reuelans mysteria.* Nam apud vtrumque primus liber est de Deo Deique essentia, natura, proprietatibus, attributionibus. Secundus De celo cælique & rerum celo comprehensarum creatione. Tertius de reuelatione, siue incarnatione Domini, & rebus ad eam pertinentibus. Quartus de Mysteriis & Sacramentis.

Gratianus Bononiensis monachus, rapsodus libri Decretorum, quem & summo Pontifici confirmandum obtulit.

Petrus Trecentis cognomento Comestor vel Manducator, auctor scholasticæ historiæ, si nonnullis credimus, fratres nothi. *In vita Gratiani.* Alij contra putant eos nec Germanos nec *συγγρονες* fuisse: sed ipsi falluntur, quod ad eorum tempus pertinet.

Richardus à S. Victore Theologus Parisiensis. Lucas S. Cornelij Abbas. Richardus Cluniacensis Chronographus.

Contra Petri Longobardi aliqua capita, scripserunt Guilielmus episcopus Senonensis, Ioannes Gornubienensis in suo Eulogio, & Ioachim Abbas.

Hugo Etterianus, qui ad hunc Alexandrum suos tres libros de processione Spiritus S. scripsit, & apud Emanuelem Imp. Constantinop. magnæ fuit auctoritatis. Errat enim Trithemius, dum illum locat sub Alexandro 4. Multa Græcè & Latine scripsit.

Leo Tuteus interpres Liturgiæ D. Ioannis Chrysofomi eius *συγγρονος* esse scribit.

Banduinus alter auctor librorum. 4. sententiarum Theologiarum. Nam nescitur vter, ipse an Petrus Longobardus fuerat cuculus, alienum sibi supponens partum, vt fit in Plinio & Solino. Hoc vnum scitur Theologiam Scholasticam ab his duobus præcipue fuisse fundatam, ob subiles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de Processione S. Spiritus, ob Berengarianos & Petrobulianos contra Sacramenta mula temerè & curiosè effundentes, ob Gilb. Porretanum, Petr. Aballardum Philosophos Theologiæ philosophiam admiscentes, vt spinosas & subiles quæstiones deciderent & amputarent. Amulati sunt Damascenum, cuius 4. libros de Orth. fide, citant, ordinem & methodum sequuntur.

Otho Frisingensis Episcopus filius S. Leopoldi, frater Henrici ducis Austriæ & Freder. Imp. patruus, Chronologiā ab orbe condito ad annum Christi. 1. 50 octo libris pertexuit. Primus Bauaros rationem disputandi Aristotelicam docuit. *An. Syluius.*

Helmoldus canonicus Bursoniensis, Historiam Henetorum siue Sclauorum à Carolo Magno ad Fredericum Æno-barbum ceu vsque ad an. Christi. 1168. perduxit.

Petrus Blesensis Archidiaconus, Thomas Græcus Arnoldus Abbas Bonauallis, Guibertus Abbas Gemblacensis, Petrus de Riga Remensis, Ganfredus Antisiodorensis, Ioannes Episcopus Carnotensis, Balduinus monachus Abbas Fordiensis, postea Vuigorniensis Episcopus, Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis, Ecbertus Abbas S. Florini, Odo Cantianus scriptores Ecclesiastici. *Trit. descripto. Contin. Sigeb.*

Ordo Vuilhelmitarum seu Gulelmitarum (quos vocant heremitas) sumpsit initium à Ioanne Bono Mantuano: *sabel. Ennead. 9. Fascicul. temp.* Nomen autem à Guilielmo Aquitaniæ duce & Picuaniensium comite, qui eam familiam condidit, vt sectarentur collectam ex D. Auguttini operibus

regulam.
 S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, cognomen-
 to Bequetus, fit martyr in Anglia, an. 1171. *Tyr. lib. 29. c. 23.*
 Quam ob eadem Henrico 2. tunc Angliæ regi specie pœni-
 tentiæ iniunctum est, inter cetera ab Alexandro Pontifice
 Rom. ut ipsius subditi possent liberè ad Romanam curiam
 prouocare: & ne deinceps vllus esset rex Angliæ, quem Ro-
 ma. Põtifex non designasset. *Polyd. lib. 16. hist. Ang. Blond. lib.*
5. dec. 2. Henricus. 8. Angliæ Rex ipsius S. Martyris reliquias
incendit, an. 1138.
 Petracensis vrbs vltra Iordanem in finibus Moab, secundæ
 Arabiæ metropolis, an. 1167. episcopali dignitate insignitur.
Tyr lib. 20. cap. 3.
 An. 1168. Rugiani Slauorum gens, ab Erico Danorum re-
 ge & vincuntur & Christo lucrifunt. *Saxon. lib. 15. & 16.*
 Finlandi ab Erico Sueuorum rege, cruento prælio supe-
 rati: Christum agnoscunt. *Ioan. Mag. Goth. lib. 19. cap. 3.*
 An. 1172. Petrus Legatus Rom. Pontif. scilicet Agennensibus
 hæreticis opposuit. *Contin. Sigeb.*
 An. 1172. Ioannes Cardinalis ab Alex. Papa Constantino-
 polim missus, petente id Manuele Imp. ut Græcorum eccle-
 siam Romanæ vniret: à Græcis immaniter occisus est, & per
 vicos vrbi raptatus. *Sigeb. Conti. Manuelis odio Andronicus*
hanc patrauit eadem. Cyprian. de Imp.
 Ordo Carmelitarum (qui tunc variegata Chlamyde induc-
 bantur) initium habuit in desertis Syriæ, Almerici Antio-
 cheni antistitis opera. *Polyd. lib. 7 de inuento. re. c. 3.* Sed eorum
 origo altius repetitur, nempe à Prophetis Elia & Elisæo, qui
 Carmelum montem terræ sanctæ primi consecrarunt, & dis-
 cipulos illic reliquerunt, quos Scriptura, filios Prophe-
 tarum appellat. In Europam, eum postea induxit. Alber-
 tus patriarcha Hierosolymitanus. Primi sunt mendican-
 tium.
 Milites D. Iacobi sub ritu S. Augustini, approbante Ale-
 xandro PP. exoriuntur in Hispania Primus eorum magister
 fuit Petrus Ferdinandus. *Polyd. ibid. cap. 5.*
 Calatrauenses milites à loco denominati, auctore Sanctio
 rege circiter an. 1160. oriuntur. Nigrum vestitum cum rubra
 gestant cruce, ac Cisterlientium æmulantur regulam. *Polyd. li.*
7. de Inuent. cap. 5.
 Burgundio Pisanus, Chrysostrum in Ioannem in Latinū
 vertit. *Contin. Sigeb.*
 1163. Quidam hæretici de secta Catharorum, siue Cata-
 phrygum, se mundos & solos Christianos asserentes: cæte-
 ros immundos & hæreticos, nec sibi obesse vlla flagitia, al-
 legantes illud Pauli, Omnia munda mundis: Vbi de Flan-
 driæ partibus Coloniam venissent: nec die Dominico Ec-
 clesiam intrarent, detecti sunt. *Chro. Hirsang.*
 Cum eorum heresiarchis Arnaldo, Marsilio, & Theo-
 dorico publicum disputationis certamen iniit. Eckbertus
 Abbas, cumque nullis rationibus ad sanitatem reuocarentur,
 Colonix exusti sunt, cum quinque aliis maribus & duabus
 tæminis. *Ibid.*
 Ex reliquiis Tademii Adamitæ, de quo supra cuius errores,
 et si per fratres S. Norberti Præmonstratensis in inferiore
 Germania, & magna ex parte fuere extincti, repullularūt
 tamen in diuersis mundi Prouinciis, præcipuè in regno
 Boemiæ, in Alfatia, Turingia, &c. ut vsque in præ-
 sentem diem durer, quamuis occultè. *Trisem. in Chron*
Hirf.
 Vualdensium (qui sic dicti sunt ab Vualdo Lugdunen-
 sium eorum authore) siue pauperum de Lugduno variæ hæ-
 ses exoriuntur, anno 1170. *Guido Carmelit. lib. de hæres. Ber-*

Anni mundi.

Christianum siebant in Hybernia:
 (nam singuli pro opibus plurimas
 habebant uxores) quam ipse Hen-
 ricus nuper edomitam, ab Alexā-
 dro Papa dono acceperat: cum iā
 ab initio post Christianam religio-
 nem acceptā, Hyberni sese ac om-
 nia sua in Romani Pontificis diuio-
 ne deditissent. *Polyd. lib. 13. Ang.*
hist.

Anni Christi.

5266 vel 5268

Vndecimum generale Concilium
 (secundum vniuersale Latinorum) 1178
 alijs primum Lateranense, præside vel
 Alexandro Rom. Põtif. Episc. 280 1180
 (vel. 300. ut ait Tyrius li. 21. c. 26)
 cum Orientalium, tum Occidentiu:
 continens. 50. capita ac reformādis
 moribus, tam Laicorum quàm Ec-
 clesiasticorum, & ne infidelibus
 arma deferantur. *Antonin. tit.*
17. c. 1 Tom 3. Concil. In eo secta
Vualdensium damnatur Item (a-
tharorum qui etiam patrum & pu-
blicani. In eo etiam lex salutaris,
de duabus tertijs suffragiorū Car-
dinalium ad euitanda in posterum
Schismata facta est.

Anni Christi. 5265

CONCIL. Northantoni in An-
 glia celebratur, à quodam Cardi-
 nale nomine Hugone legato Rom.
 Pontificis, conuocatis tam Angli-
 canis quàm Scotis Episcopis, ad cõ-
 ponendas lites inter Cantuariensē
 & Eboracensem Archiepiscopos, qui
 contendebant de primatu in Scotos
 Episcopos, qui cecisset Eboracensē.
Polyd. lib. 13. hist. Ang.

Anni Mundi. 1177

nardus. Lutzemburgus eas reicit in annum. 1218 Inter multa
 dogmata, quæ ipsis attribuit Aeneas Syluius cap 35. hæc sunt,
 Preces pro mortuis, & purgatorium ignem esse inuentum
 auaritiæ Sacerdotum: delendas sacras imagines: Confirma-
 tionem & extremam vnctionem non esse sacramenta: auri-
 cularem confessionem esse nugacem: Sacerdotem quocun-
 que loco, quocunque tempore sacrum Christi corpus con-
 ficere posse, & sufficere si verba sacramentalia tantum pro-
 ferat. Idem forrasse cum hæreticis illius temporis, quos
 auctor (qui tunc degebat) continuationis historiæ Sigeber-
 ti vocat Agenenses.

H V M A N A.

Ann. 1162. Cingi siue Cangi Tartarus faber extra Imaum
 Magnus Cham siue Imp. gentis suæ per seditionem creatur,
 mox vicinos subigit, & tandem Vmcanum ipsum dominum
 suum, qui à Latinis presbyter Ioannes vocabatur, & in India
 & Serica, non Æthiopia, inperabat. Illic deinceps imperiū
 Orientis, desit esse penes Christianos, mantitamen religio
 incolomis: vnde & totus Oriens Christianis respectus est,
 & prouincia Tenduc, ybi erat presbyteri Ioannis Re-
 gia, tota penè Christiana. *Hæc ex M. Veneto, qui horum fuit*
spectator.

5266

Concilium alterum Northanto-
 nicæ ætatis Episcoporum Angliæ,
 præside Hugone quodam Cardina-
 le legato sedis Apostolicæ. In eo
 multa & varia pro Christiana re-
 ligionis statu agitantur. *Polyd. lib.*
13. Angl. hist.

1178

Inde eius posteritas in Scythia & India latissimè regnat,
 collocata regni Metropoli in Catay & Quinsai, & tota Scy-
 thia Tartariæ nomen sortita.
 Quidam Sardenis mente captus, elapsus à parentibus,
 diu more ceruorum vixit, gradiens pedibus manibusque &
 vescens eorum pabulo. Tandem cum Rex Sardinia infulæ
 venaretur, captusque fuisset cum ceruis aliis, parentibus eum
 alloquentibus nihil respondit, sed nec appositum panem &
 vinum gustare voluit, contentus herba: vnde & paulò post
 media nocte clam, manus parentum euadens, ad ceruos re-
 diit: nunquam postea visus ab aliquo. *Abben Ezra in cap. 4.*
Daniel.

1163. Moguntia ob necem Arnaldi Archiepiscopi, iussu
 Frederici Imp. manibus exuta est, & sic sine muro per annos
 triginta septem permansit. *Chron. Hirsang.*

1164. Oceanus in inferiore Germania per. 12. miliaria effu-
 sus in terras, multa hominum millia, maximè circa fluuium
 Vucleram submersit. *Chron. Hirsang.*

1166. Siracus Turca occiso Soare Sultano Ægypti, se Tur-
 carum primum à Calipha Ægyptio constitui obtinuit. Nam
 præcedentes Sultani erant Ismaelitæ siue Saraceni. *R. Joseph*
sacerdos in Chron.

Eo deinde mortuo, Saladinus nepos Sultanus designatus
 est, qui ingressus ad Calipham Dominum suum, ut de more
 adorans Sultanismi insignia de manu eius acciperet, Cali-
 pham occidit cum tota ipsius familia, eiusque Theuros
 direptos militibus suis distribuit: seque Sultani & Caliphæ
 titulis simul eodem die exornauit. *Ibid.*

Inde per. 20. annos varia bella contra Christianos gessit,
 eosque tandem Dominio terræ sanctæ exiit. *Ibid.*

Bernæ fundamenta iccit Bertoldus 4. Zeringæ & Bur-
 gundia minoris dux, necnon Geneuæ & Lausanæ princeps,
 qui obiit an. 1185. Eam Bertoldus. 5. deinde. 1191. cum suis
 pagis imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

Cum Berna (quæ lingua Heluetica Vrsūm sonat quod cum
 ædificaretur casu occurrisset vrsus) Friburgum vrbs ædificari
 cœpta. *Naucl. Munst.*

1170. Ingens terræ motus, Orientem concussit subuer-
 sis multis vrribus, ut Tripoli Syriæ, Antiochia, Cæsarea,

Alebia, Emefa, Amafo. *R. Ioseph in Chron.* Prænantius claudis nostrorum, qua Orientis possessione excussi sunt a Turcis, principe Saladino.

1171. In Gallia prope Aureliam multi Iudæi combusti sunt quod increbruiisset eos puerum in fluuium miserisse. inter eos R. Iehiel F. R. David, & R. Iekuthiel sacerdotes discipuli R. Semuel. *Ibid. R. Ioseph.*

Hunc diem Iudæi Franci & insulani, anniuersario luctu & ieiunio recolunt. *Ibid.*

Eodem Colonia R. Benjamin & R. Abraham Scriba, de adulterato argento accusati pænas euaserunt, Iudæis eos 140. aureis redimentibus. *Ibid. ex R. Ephraim F. Iacob.*

1176. R. Mose filius Maiemon absoluit suum Misna, quo totum Talmud lingua purè Hebraica elegantissimè est complexus.

Tzetzes tunc Græcè varia commentatur.

1177. Blesis habitantes Iudæi, puerum Christianum in crucem egerunt: die Cæne Dominicæ. *Sigeb. Cont.*

Ob quæ & huiusmodi alia, Gallia & Germaniæ vulgus passim in istos læuit. *Frising. lib. 1. cap. 37. de gestis Frederic.*

1179. Philippus Franc. accusatoribus Iudæorum, quod singulis annis funderent sanguinem innoxium: aurem non præbuit, sed pro eis legem tulit. *R. Ioseph. in Chron.*

1180. Colonia ob puellam inuentam mortuam in Rheni ripa, Iudæis fluuium nauicula traicientibus, Iudæi plerique occisi sunt. Cateros Fredericus Imp. 500. aureis multauit. *Ibid.*

Miecislus senex Monarcha, ter deiectus Poloniae principatu.

m Lvcivs literatus fuit. *Tyr. li. 22. cap. 7.* Vixit an. fermè 50. in Cardinalatu. *Onuph.* Principibus auctor fuit, ut in Asia laborantibus Christianis suppetias ferrent. *Itali.* ab vrbe deiectus est, quod ex ea consulum nomen abolere nitentur.

Primus iuxta constitutionis formam positam in 11. concil. Lateranensi creatus est pontifex.

Ad hunc vsque Nicolaus maniacutus, Heroicum carmen de Romanis Pontificibus edidit: & nomina 178. Pontificum centum viginti quatuor versibus scitè conclusit.

Theodorus Balsamon iurifconsultus & theologus, Antiochenus postmodum Patriarcha (sed nomine tenus. Nam Latini adhuc Antiochia potiebantur, in eaque Latinos Pastores præficiant) multa hoc tempore scripsit, ut ipse de se testatur in præfatione super Nomocanonem, *Nicetas quoque lib. 3. de Isaacio.* Sed aliquot errores suis libris immiscuit, ex Ioanne Citri episcopo, qui eum audiuit, responsis ad Constantinum Cabasilam Dirrachij Archiep.

Sedit contra Aymericum tertium è Latinis Patriarcham capta à Turcis Antiochia an. 1186. Tum enim Isaacius Imp. Theodorum Bals. patriarcham nominauit quemadmodum postea Hierosolymis captis, illic Græcum Laonicum siue Leontium vitum eruditum Patriarcham Hierosolymitanum constituit. an. 4. Deinde Dositheum (*Nicetas lib. 3.*) Vnde intelligitur Isaacium collusisse cum Saladino. Vel alter Patriarcha Antiochenus, erat, titulo tenus duntaxat. Nam vel quando Latini erant Patriarchæ, non desierunt Græci suos instituere, & continuare vsque ad hodiernum, qui Ioachimus nominatur.

Ad interrogaciones cuiusdam Marci Alexandriae Patriarchæ respondit, sed peruersè in multis & contra Canones. *Ioannes Citri episcopus vbi supra.*

Petrus Comestor, iuxta quosdam, viget.

Hoc

Anni
Christi.

177.
m Lvcivs III. Luc-
censis, natione Tuscus,
an. 4.
mens. 2. dies 18.
Vacat dies 12.

Patriarchis.

Constantinopoli Theodo-
sio, deinde Basilio Cama-
tero, an. 3. mens. 6.
Antiochiæ Aymerico.
Hierosolymis Heraclio,
an. 24.

Principibus.

Alexio puero Comneno,
an. 3. Orient. Imp. 118.
& post eum Andronico
Comneno tyranno, an. 2.
Orient. Imp. 119.
Friderico. I. Barbarossa
Occident. Imp. vigesimo
secundo.

Anni
Christi.
Philippo. 2. cogno. Theo-
dato & Augusto, an. 43
Franc. Reg. trigesimo
octauo.

S. Imra Æthiopiæ pret-
Ioso, an. 40.

Alphonso 9. Rege His-
paniæ, sexagesimo secun-
do.

Henrico 2. Andegauēsi
Angli, a vigesimo quin-
to.

Cazimiro 2. Polonia.

Balduino quinto Hiero-
solyimorum rege octauo
an. 6.

Alphonso Rege Portu-
galliæ primo, deinde Sa-
ctio an. 26.

Vuillelmo Scotia.

1185
CONCIL. Veronense, præ
sede Lucio Papa, ut Christiani oc-
cidui Principes Asianis contra
Turcas ferrent suppetias, & con-
tra Romanorum superbiam. *Platin.*

Anni
Mundi.
1177
Hoc tempore bella terræ sanctæ inualescebant. *Viceli-
lius.*

Saladinus Castro de Vado Iacobi vi expugnato, Templi
milites ferris medio dissecuit sub an. 1180. reliquos sacerdo-
tes capite damnauit. Plebi vitam promisit, si nepotem bello
captum restituerent. *Sigeb. Cont.*

Armeniorum rex cum omnibus episcopis & regni subditis
an. 1181. se sedi Apostolicæ subiicit.

Eodem Balduinus Hieros. rex, Ægyptiorum regem Sa-
ladinum non longè ab Ascalone superauit: & in fugam ver-
tit. *Chron. Hirsang.*

Balduino mortuo. 1182. Saladinus à Remundo Tripolis
Principe, qui inimicitias exercebat cū Guidone Lusignano
nono & nouissimo Hierosolymorum rege, inuitatus multas
vrbes Christianis eripuit: indèque per deditionem Hieroso-
lymam. *R. Ioseph in Chronicis.*

Postquam omnes captiuos occidisset præter Guidonem
regem & magistrum militiæ eius. Qua posito victoria Acco,
Berytus & cæteræ regni vrbes sese dederunt: præter Asca-
lonem. *Idem.*

Eodem an. 1182. Heraclius vltimus è Latinis Hierosolymo-
rum Patriarcha, ad Lucium Papam & Philippum regem ven-
nit: petiuit auxilium, contra Saladinum Ægyptium. *Gaguin.
lib. 6.* Clauis vrbis & Sancti sepulchri, ipsi attulit regnum
eius iuri subiiciens. *R. Ioseph.*

Inde Philippus exercitum Hierosolymam misit, sed intem-
pestiuè. Quin & Heraclius venerat, conuulsum auxilia
post cladem à Saladino factam. *Blond. de decli. lib. 6. decade
secunda.*

Eius anno septimo Hierosolyma capitur. Tum contra eum
sedit Laonicus siue Leontius Græcus.

Guillelmus Tyrius Archiepiscopus, quintus ex Latinis, suã
historiam de bello sacro Latinorum contra Turcas & Sara-
cenos, 84. annos complectentem, ab anno Christi 1100. vs-
que ad annum 1184. persequitur.

Scripsit etiam historiam Orientalium, annorum 570. Acta
Synodi Lateranensis & alia quædam. *Ipsè lib. 21. cap. 26.* Octoge-
narius obiit sub an. 1219. Heroldus.

Alexij Comneni tempore, dogma motum est de Mysteriis
altaris, illane essent corruptibilia, an incorruptibilia. Ea esse
incorruptibilia confirmavit Alexius. *Nicetas libro 27. Ortho-
doxia.*

Ann. 1183. Multi hæretici combusti sunt in Flandria, ius-
sit Philippi Flandrensium Comitis, & Guillelmi Remensis
Archiepiscopi, sedis Apostolicæ legati. Illi dicebant omnia
æterna à Deo, corpus autem hominis & temporalia à Lucia-
bello creata esse: baptismum paruulorum & Eucharistiam re-
probabant: sacerdotes ex sola avaritia missas celebrare ca-
lumniabantur. *Guilhel. Nangia. Vincent. lib. 29. cap. 26.*

Septem millia Cotarellorum, qui regionem Biturigensem
vastabant, ab illius terræ incolis interficiuntur. Ipsi persequen-
bantur maximè viros Ecclesiasticos, quos miseris morti-
bus conficiebant. Sacrum Christi corpus pedibus conculca-
bant, & Ecclesias incendebant.

HVMANA.

Andronicus, ut Alexio puero nepoti imperium raperet,
aula summouit æmulos, deinde puerum 15. annos agentem
necuo arcu eliso immaniter strangulatum arcæque plumbeæ
inclusum, in mare demersit, atque desponsatam illi Annam
Francorum Regis filiam vxorem duxit.

Alexium vindicaturus Vuillelmus Siciliae rex, prælio aggre-

ditur Tyrannum & vincit. Qua occasione Isaacius seditione excitata fugentem comprehendit, & mutilat altera manu & oculo. Deinde scabro camelo facie ad caudam verla, per urbem circumducit, vbi vulgi tumultu vncis & harpagonibus penè frustulatum discerptus est.

Eustathius Theſſalonicenſis epiſcop. qui in Homerum & alia ſcripſit, adhuc vigebat.

Tartari circa an. 1180. Duce Cingis aut Chonigaſt, ab Oriente progreſſi Europam Orientaliorem miſere afflixe- runt, indeque hodie in Hordas diuifi cognoſcuntur.

Alphonſus 9. Hiſpaniæ rex Blancæ noſtri D. Ludouici matris parens, regnat an. 38.

Iudæi è Francia expulſi ſunt, & eorum ſinagogæ euerſæ, vel mutata in Eccleſias, edicto Philippi Regis, quod Chriſtianum puerum in Chriſti ludibrium cruci affixiſſent, & grauiſſimis vſuris vexarent Frâciam. *Æmil. lib. 5. Gagui. lib. 6.* Verùm non multò poſt tempore redeuntes, ab eodem admittuntur. *Æmil. lib. 6.*

Inter eos fuiſſe aiunt R. Selomonem Iarhhi, quos rex in Germanias expulit. Eſt autem magni nominis Rabbiniſ, ordinarius veteris teſtamenti & Thalmud interpres, qui videtur cognominatus Iarhhi, q. Lunenſis. Luna autem oppidum eſt Proninciæ Aquitanicæ, vbi Iudæos manſiſſe ſcribit D. Greg. lib. 1. epiſt. 21.

1175 Saladinus Damascum eripuit filio Norandini adhuc puero, qui principatum tenebat Alepi, eique præpoſuit Siroſidulum fratrem. Inde Ciliciam. *R. Joſeph.*

1177. Hieroſolymam obſedit, deinde in biennium pacem dedit. *Ibid.*

1179. Reuerſus proſtigatus eſt, paucis è Chriſtiano milite deſideratis. Paulò poſt Euphratem tranſgreſſus, Carras in Meſopotamia cepit. Edeſſam quoque & vrbes vicinias fratri Norandini obtemperantes. Mox in Cœleſyriam conuerſus, Alepum prouinciæ caput expugnauit. *Ibid.*

1182. à Remundo ſollicitatus, bellum vltimum contra regem Hieroſolymitanum ſuſcepit, quo multas vrbes, & Hieroſolymam ipſam noſtri amiſerunt. *Idem.*

n VRBANO 2. ſedente, Hieruſalem fuerat Sultano Ægyptio & Saracenis erepta. Urbano hoc 3. Pontificatum gerente, recidit in eorundem ſeruitutem.

Diſſidentibus enim inter ſe Chriſtianiſ, ſcilicet, Guidone Luſignano Rege Hieroſolym. & Raimundo comite Tripolitano, Saladinus Calipha Ægyptius poſt maximam ſtragem noſtrorum ferè. 22000. recepit Hieroſolymam cum ſuo Rege ad Tyberiadem capto anno 1187. 2. Octobris, feria 6. anno 88. (*Æmil. 89.*) ex quo regnum Hieroſolymorum cæperat eſſe penes Latinos. *Æmil. lib. 5. Blond. lib. 6. dec. 2. 87. Iouini lib. 1. virorum. Illuſt.*

Campanas Baſilicæque omnes præter Salomonis templum euerti iuſſit. *ſimoneta lib. 5. cap. 82.*

Guilel. Nangiacus Iſaacij Orientis Imperatoris meminit ſub nomine Curſac, quem ait alios vocare Iſaquinum: ſed id non mirum in hiſtoria aliena.

Græci mox poſt captam Hieroſolymam videntur egiſſe cum Saladino, vt Patriarchæ conſtituendi ius reciperent. Nam Leontium, virum eruditione & virtute præſtantem, Hieroſolymorum patriarcham extiſſe & obuiſſe an. 1187. quo ſcilicet vrbs capta eſt, eique Doſitheum ſucceſſiſſe Iſaacij Imp. familiarem, ſcribit *Nicetas lib. 2. de Iſaacio.*

Vrbano de Turcarum victoriis certior factus, Venetias præ comparanda claſſe contendit. Sed Ferrariæ in itinere, cum negligentius ſacrum bellum à Chriſtianiſ principibus ſuſcipi cerneret, animi merore interiit. *Plati.*

Anni mundi.

Anni Chriſti.

178. n VRBANS 3. Mediolanenſis an. 1. 1185
menſ. 10. di. 25 1187
Vacat di. 11.
Patriarchis.
Constantinopoli Baſilio, deinde Nicolao. 5. alias Niceta an. 6. menſ. 6.
Antiochiæ Aymerico, deinde Rodulpho 2. an. 33.
Hieroſolymis Heraclio. Principibus.
Eiſdem Imperatibus & regnatibus, & poſt Andronicum, Iſaacio 2. Angelo an. 16. Orientis Imperatore. 120.
S. Imra Æthyopum præ-Ioſo, Balduino

Anni Chriſti.

Anni mundi.

CONCIL. Pariſienſe, præſente Philippo Rege, Epiſcoporum Gallie pro expeditione contra Turcas. Gagui. lib. 6.

Pacem fecit inter Philippum Franciæ regem & comitem Flandriæ an. 1186 *Chroni. Fland. lib. 6.*

Decimas Poloniſ indicit pro recuperanda terra ſancta *Chroni. lib. 3.*

Bellum Vngarorum cum Venetis compoſuit. *Idem.*

Danos excommunicat quòd ſacerdotes ferrent coniugatos. *Saxo. lib. 15.*

Epiſtolarum eius particula innumera extant in Iure Canonico.

HVMANA.

Ann. 1185. Fredericus Imp. omnes Hetruriæ ciuitates præter Piſtorium, agraria priuat ditione, & multa in Italia peragit. *Chron. Huiſ.*

1188. Saladinus perſequitur reliquias noſtrorum, qui in Oriente ſupererant. *R. Joſeph.*

Henricus. 2. Andegauenſis, Anglorum rex, Cymbriam & Northumbriam recepit. Vuallos ad defectionem inclinantes domuit. *Polyd. Maior.*

Deinde an. 1189. moritur. Atque hic Normanorum i. externorum hominum in Anglia principatus finis fuit, poſt annos 122. quàm Guilielmus primus regno Angliæ poſitus eſt *Polyd. lib. 13. Angl.*

1187 1188
179.
O GREGORIVS 8. Be-
neuentanus.
menſ. 1. dieb. 27.
Vacat di. 20.

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao 5. ſive Niceta.

Antiochiæ Rodulpho ſecundo.

Hieroſolymis Heraclio.

Principibus.

Eiſdem Imperatibus & regnantibus.

S. Imra Æthyopum præ-Ioſo.

Hieroſolymorum & Ægypti Calipha Saladino.

o QUIDAM Hiſtoriographi hunc prætermittunt.

Torus autem in bellis fuit contra hoſtes Chriſti, vt reciperet Hieroſolyma. *Vuicelus.*

Tractans de recuperanda Hieroſolyma Piſis moritur. Poſtificatus die 57.

Perpetua per annos plus minus 50. inter populum Rom. & Pontifices diſcordia, de vrbis adminiſtratione fuit: cui Populus Patrium quendam ſumma cum auctoritate præſeruat ſenatoribus creatis, ab Innocentio 2. ad hunc vique. Nam eius rei occasione Innoc. 2. & Cæleſtius 2. animi dolore deſecerunt. Lucius 2. penè interfectus eſt. Eugenius 3. Alexander 3. Lucius 3. Vrbe pulſi ſunt. Urbanus 3. & hic Gregorius 8. exules fuere, donec nouiſſimè conuentum, Clémente 3. vt Senatores confirmarentur, Patricij verò loco præſectus reponeretur. *Onuph. in Platinam.*

Leontius & Hermonopolus, qui de ſectis ſcripſerunt. Nam hic Bogomilos non multò ante ſuam ætatem ortos tradit.

Simeon Metaphraſtes circa hæc anni 1200. tempora.

1188. in monaſterio Schonangienſi Ciftercienciſ ordinis Vuormacienciſ dioceliſ, non longè ab Heildeberga, S. Hildegundis moritur, quæ ſumpto habitu, ſimulato ſexu, Iofephi nomine, illic vique ad mortem incognita permanſit. *Chron. Huiſang. Cæſarius prima Dialogorum diſtinctione.*

S. Margarita monialiſ miraculiſ clara, in Monaſterio motiſ S. Ruperti apud Bingen. *Ibid.*

Imra Æthyopum rex, inter eorum Sanctoſ relatuſ, Preſbyter conſecratuſ. Rex magnæ abſtinentiæ & virtutiſ, ad eò vt ſacrificium incruentum peragens, miniſterio Angelorum panem & vinum, in corpus & languinem Domini conſecrandum reciperet.

Miraculiſ claruſ ſuiſ precibuſ ſtitit: curſum Nili. Tributi loco à rege Ægypti materiã, præſertim ligna ingenioliſ opertiſ è Hieroſolymis ſibi exportari iuſſit: è quibuſ templuſ conſtrueret, vſque hodie tota Æthiopia venerabile. *Mar. Preflor. de reg. Æthiopia.*

HVMANA.

CLAREBANT Thebites ben Chorat genere Iudæus Hispanus, & Alfraganus Astronomi & Mathematici.

An. 1188. vel ut alij volunt 1202. Tartari Scythica gens è finibus suis, qui erant ad Tapuros montes ultra mare Caspiû egressi: deuicta & interfecto Indorum rege (Christiano & Presbyteri Ioannis nomine nostris tunc cognito. *Marc. Vene. tus & Osorius de rebus Emanuelis Portug.*) eorumque excusso dominatu, cui seruiant, Asiam pene omnem victores longelatèque peruagati & Rhasiue Volga flumine transmissi ad Occidentem progressi, vicinis Russorum Polouociis Campestria ad Tanaim & Mæotim Paludem habitantibus bellum intulerunt: eosque & Russos suppetias ferentes deleuerunt, & omnem illam oram cum Taurica Chersoneso habitare cœperunt. *Cromer. lib. 7. Polo.*

p VIR scientia literarû, facundiâque clarus, sed & vitæ puritate, animique integritate præclarior, sui que acer castigatior. *Anton.*

Quarti belli sacri auctor. Cum Frederico pacem iniit.

1188. Fridericus Imperator, cum Conrado filio minore, Philippus rex Francorum, Guilielmus Siciliæ, Richardus Angliæ, Odo Dux Burgundiæ, Philippus comes Flandriæ, Henricus Comes Campaniæ, Theobaldus Comes Blefensis, Episcopi quamplurimi, & omnes fere regni Franciæ Barones, quartam expeditionem contra Turcas precibus huius Clementis Papæ suscipiunt, seque cruce insigniunt, cû audissent Hierosolymam & totam Syriam præter tres vrbes Tyrum, Tripolim, & Antiochiam, & quædam arces à Saladino fuisse occupatas. *Palmer. in Chron. Gagui. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2.*

Philippus rex Franc. decimam bonorum omnium ab iis exegit, qui se non comitarentur Hierosolymam. Quæ decima Saladini dicitur ad hunc vsque diem. *R. Ioseph.*

Verùm 1189. Fridericus in Armenia dum in flumine lauaretur submergitur. *Continuatio Sigeb. Palmer. Guil. Nangiac. & à filio Conrado Tyrum effertur, vbi & sepelitur. R. Ioseph.*

1191. autem Philippus & Richardus coniuncto exercitu contra Saladinum prosperè primum bellum gerunt: sed mox discordia, diabolo instigante, inter ipsos orta, Philippus in Galliam reuertitur. Richardus autem inchoatum bellum strenuè prosequitur: sed anno sequente & ipse quoque domum reuersus est, Christianosque in terra sancta, multis periculis expositos reliquit. *Chron. Hirsang.*

Alioqui Saladinus pacem Christianorum postulans regnum Hierusalem se illis redditurum, ciuitatem ipsam reedificaturum: & Damiatam cum adiacente regione ad 20. milliaria quietè possidendam concessurum, modò vterius non procederent, promittebat. *Ibid.*

Nam eorum aduentu audito timuit, statuitque dimissa eis regione, in Aegyptum se recipere. *R. Ioseph.*

Porro Gallus cum Anglo, & Veneti cum Pisanis, qui etiam classes suas in Asiam miserant, ex eo tempore postea diuturnis & grauib. bellis inter se conflictati sunt. *Cromerus lib. 6. de reb. Pol.*

Anglus in illa expeditione Cyprum inter eundem occupauit, eiecto Isaacij Comneni præfecto, qui in dominum suû rebellauerat. *R. Ioseph.* & Hierosolymitano regi donauit, vt ibi amisso regno habitaret. *Nicetas sub finem lib. 2. de Isaacio Ang.* sed ea lege, vt Guido rex sibi iure regni Hierosolymitani cederet. Atque ita Cypri regno ipse & posteris eius potiti sunt: annis ducentis septuaginta quinque, videlicet

Anni mundi.

Anni Christi.

180.

p CLEMENS 3. Romanus, an. 3.

1188

mens. 5.

1191

Vacat mens. 8.

Patriarchis.

Cōstantinopoli Nicolao quinto, alias Niceta.

Antiochiæ Rodulpho.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Eisdem Imperantib. &

vsque ad Henricum 6.

Occid. Imperat.

Philippo 2. cog. Theodato

& Augusto Francorum

Rege trigesimo octauo.

S. Imra Æthiopum pret-

Ioso.

Alphonso 9. Hispania,

sexagesimo secundo.

Henrico 2. Andegauē-

si, Angliæ vigesimo

quinto, deinde Richardo

an. ferè 12.

Cazimiro 2. Polò. prin-

cip. Hierosolymorum &

Ægypti Calipha Saladi-

no.

Sanctio Portugalliæ se-

cūdo Rege.

Vuillmo Scotia.

CONCIL. Parisense, coactum à Philippo Rege, cui decima ab Ecclesiasticis concessa sunt, ad bellum gerendum contra Saladinum Turcorum Regem, à quo illa dicta fuerunt Saladina. *Gagui. lib. 6.*

vsque

Anni Christi.

Anni mundi.

vsque ad annum 1470. *R. Ioseph.*
Henricus verò Campaniæ Comes à Richardo relictus, post Guidonè regnauit, & regni sedem Ptolomaide posuit: vbi anno vno post de fenestra lapsus interiit. *Ibid.*
Ex Frisia etiam & Dacia, eò miserunt naues 50. è Flådria triginta septem. *R. Ioseph.*

HVMANA.

Frideric. ante discessum imperij successorem reliquit Henricum 6. an. 1186. despondens ei Constantiam Rogerij Siculi filiam è monasterio mox educendam: quæ ad eum Siciliæ regnum attulit. Ersi autem ea exitimaretur nunquam paritura, quod 50. annum attigisset, tamen grauida facta an. 1193. 7. Calend. Ianuarij Panormi enixa est Fridericum 2. (magno Ecclesiæ damno) in sacello publico, quod vt spectari partus posset, ne supposititus censéretur, Henricus extruxerat.

Philippus Theodatus siue A Deo datus, multa Parisiis vtiliter instituit: ædiles, quos vulgo vocamus Scabinos siue Echeimos, eligendos curauit. Eam urbem auxit tota illa parte (quæ à Paruo ponte ad Abbatiam S. Genouefæ tendit, quam etiam mœnibus cinxit, plurimos vicos strauit lapidibus D. Innocentij cœmeterium extruxit, forum vxnale (vulgo Hallas, Græcè φάλας) in platea, quam Campellos vocabant, ædificauit, nemus Vicenarum (de Vincene) prope urbem, muris cinxit. *Guil. Nang. Amil. lib. 9. Gagui. lib. 6.*

1190. Londini seditio contra Iudæos, in qua multi cæsi sunt, donec res à Richardo rege componeretur. *R. Ioseph.*

Eodem octoginta Iudæi, iussu Philippi Blaix combusti sunt. *R. Ios. Tob* multos suorum interfecit, ne baptizarentur. *Idem.*

1191. in Anglia primùm 150. interfecti sunt, deinde in alijs vrbibus alij, qui baptizari recusabant. *Idem.*

q TORI Franciæ sacris interdixit ob diuortiu Philippi Regis, qui Ingebergam seu Gelbergam vxorem repudiauérat. *Guil. Nangiac.*

Occupatur & ipse bellis Palæstinis, & scælicius. Præsul Ecclesiæ perutilis. *Vnicelius.*

Teutonicorum ordinem confirmat, S. Augustini regulam eis præscribens, cum alba veste & cruce nigra: vt ab alijs differrent, *Polyd. lib. 7. de Inuent.* Et singulis diebus ac noctibus ducentes orationem Dominicam, Symbolum Apost. & Angelicam salutationem repeterent. *Ibidem.*

Constantiam monacham rege Rogerico natam occultè è monasterio Panormitano eduxit, & Henrico 6. dispensatione collocauit, è quo natus Fridericus Sedis Apostolicæ maritus. Hi sunt dispensationum illegitimarum partus.

Gilbertus Abbas, Alanus Episcopus Antisiodorensis, Philo Episcopus Carpathius, Guarricus Abbas Igniacensis, Ioa-chimus Calaber Abbas Florentinus, vt de se testatur super cap. 9. Apocalyp. Godefridus Viterbiensis, Mauritius Episcopus Parisiensis, cuius exemplo inualuit mos per aliquot annos in Francia, vt Sacerdotes morientes tabulam Catholicam fidem de resurrectione completentem pectori apponerent, quod tunc multi de ea dubitarent. *Guilielmus. Nangiac.*

Ordo Cruciferorum oritur in Italia an. 1197. *Volater.* S. Guilielmus Biturigiensis Episcopus floruit. Honorius 3. Papa eum in Sanctorum numerum retulit.

In Dania quidam persuadere conantur populo, vt sacerdotibus suis matrimonia decernat. Et vix hoc schis-

ma à Vualdemaro rege & aliis Principibus repressum est. *Saxo. lib. 15. Dano.*

Isaacus Angelus Imp. viduas Eleemosynis, pauperulas virgines dote, & sumptu nuptiarum magna hebdomade iuabat. *Nice. lib. 3.*

Xenodochiis Constantinopolim replevit. *Ibid. ab eo Blachi & Bulgari deficiunt. Ibid. lib. 1.*

Marcus Alexandrinus Patriarcha, qui Græcos de multis quæstionibus, diebus D. Isaacij Angeli, & D. Georgij Patriarchæ Constâr. an. 1203. Christianorum Saracenicæ regna incolentium nomine, consuluit. Ad quas respondit Theodorus Balsamon, sed vt Ioannes Citri Episcopus in suis ad Constantinum Cabasilam Dirrachij Episcopus responsis docet, peruersè & contra canonicas constitutiones.

Theodorus enim Balsamon Patriarcha Antiochenus (sed titulo tenus) adhuc clarebat. Nam Georgio Xiphilino libros suos in Nomocanonem Photij dedicauit.

An. 1190. 13. Calendas Decembris auctoribus quibusdam ciuibus Bremæ & Lubecæ Ordo Marianorum militum (ad Teutonicorum formam) instituitur in Ptolomaide, magnis sumptibus ædificato ibi Xenodochio, in vltum eorum, qui familiæ infererentur. Postea cum numerus creuisset, ceu Colonias inde in Germaniam deduxerunt, ad Christo subiendas Slauorum & aliorum infidelium Septentrionalium terras.

Samuel Iudæus abdicato Mose Christum amplectitur an. 1200 & contra Iudæos de vana Messia expectatione subtiliter disputat.

HUMANANA.

In Asia per id tempus Christianorum res in deterius labuntur, nec multo post euertuntur. Quin Bætica siue Granata à Saracenis subacta est, Anglia & Hybernia insulæ Romano Pontifici vectigales factæ sunt. In Germania Henricus Imp. cum regnum Sicilia nomine Constantia recepisset, ac Fredericum F. trimulum Cæsarem siue regem Romanorum renuntiaffet moriens longam litem de imperio reliquit. *Cromer. lib. 7. de Reb. Polo.*

Philippus enim dux Sueuorum patruus ac tutor pueri, coronatus est ritu solenni Moguntia. Contra quem Ottho Saxonum dux ab Innocentio 3. Philippo diris deuoto, confirmatus est. Sicque aliquandiu (per annos fermè octo, quibus Philippus vixit. *Chron. Hirsaug.*) Germania intestino bello collisa est, donec Philippo & Otthone interfectis, Fredericus iam adulus imperio suscepto pacem restituit. *Ibid.*

In Græcia verò varij etiam motus erant, adeo vt an. 1200. Constantinopoli à Gallis & Venetis capta, Alexius Imp. pulsus Halisiam in Russia confugerit, ad ducem nomine Romanum Polonorum regis Clientem, cui cum Alexius puer à Victoribus suffectus, & paulo post interfectus à suis esset, Balduinus Gallus successit, Orientemque sublato schismate Romanæ Ecclesiæ renunciauit. *Ibidem.*

Philippus Gall. rex Augustus D. Ludouici auus, expeditionem suscepit aduersus Guidonem Aruernæ Comitem, qui vexabat Ecclesiasticos, Abbatiam euerterat, Episcopum Claromontensem in carcerem incluserat, captamque Aruerniam sui regni peculo adiecit. *Annal. Gallici.*

Ante hanc Phil. Augusti ætatem nullus liber Gallica lingua scriptus dicitur.

Sub an. 1190. tota Francia Iudæos expulit in Germanias (1186. habet R. Ioseph.) quos tamen paulo post, nempè an. 1198. Parisios reduxit, Ecclesias ibi grauius

affligens

Anni mundi. 5283
Anni Christi. 1200
Hierosolymorum & Ægypti Saladino, deinde Saphandino. Sanctio Portugallia rege secundo.

Anus Dom. M C C. quo Tatarum regnum suum delecto Presbytero Ioanne Pncano Iudorum rege condunt. Constantinopoli à Francis & Venetis capitur, Theodorus extra urbem in Asiam imperium Græcorum transfert.

Anni Christi. 1200

Anni mundi. 3288

affligens. *Antoni tit. 17. c. 9.* quousque sub an. 1323. penitus exigentur. In hac eiectione R. Salomonem Iarhi ordinarij um veteris testamenti, & Talmud glossatorem fuisse aiunt. Hanc expulsionem Abben Bohan descripsit.

1191. Bertoldus 5. Zernigie & minoris Burgundia Dux, Bernam paulo ante à Bertoldo. 4. eius præcessore contructam cum suis pagis Romano imperio attribuit. *Chro. Burg. & Helueticum.*

1195 Henricus 6. Imp. Siciliam inuadit, captumque Tancredum regni inuasorem, eritis oculis cum quatuor principibus in Teuthoniam mittit, & omne regnum Apulie sibi subiicit. *Chron. Hirsaug.*

1197. Subsidiarium exercitum in Syriam mittit, qui dum Henrico sequenti anno mortuo reuertitur, Christiani, qui in Syria remanserant, auxilio destituti, reliquum Dominij, quod in ea prouincia possidebant, mox penitus amiserunt. *Ibid.*

Annos 10. duntaxat imperauit, iuxta alios, octo, nisi quod cum patre viuente annis fermè duobus & viginti regnauerat.

Post eius mortem principum dilensio grauissima de eligendo successore. *Ibidem.*

Saladinus cum regnasset an. 16. (10 habet R. Ioseph.) Saphandinum filium reliquit, qui Christianorum reliquias in Oriente debellauit. *Iouius. lib. 1. Viro. illust.*

Moriens Saphandino reliquit regnum Iuda & Syriæ Miralino minori filio regnum Ægypti: sed inlurgens Saphandinus patruus eis omnia eripuit, & se Sultanum totius Orientis constituit. R. Ioseph.

VO DECIMO hoc seculo, doctrinam contra hæreticos sic continuat aliquet.

MISSA Continuat ritum superiorum temporum, vt scriptores huius seculi de diuinis vel Ecclesiasticis officiis fidem faciunt, Honorus Augustodunensis, Odo Cameracensis, in Canonem Missæ, Hugo Victorinus, Rupertus Tuirienensis, Leo Tuscus in Liturgiam Chrysostomi, Ioan. Beletius Osmundus Sarisfariensis, lib. de Ecclesiasticis officiis, &c.

Gratia Dei, fides, Iustificatio. *Honorius de prædest. & lib. Arbitr. item in Psalm. 17. Saluum me fecit, quoniam voluit me. Retribuet mihi &c. Nota in primis. Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit, vt ad bene volendum carperetur ipse gratia per piæ actionis studium. Richardus de statu hom. inter. cap. 12. 16. & passim in quæst. in epistolas Pauli. Bernardus sermonibus de aduentu Dom. & in cantica serm. 67. Gratia reddit me mihi iustificatum gratis & sic liberatum à seruitute peccati &c. Petrus Cluniac. lib. 2. contra Iudæos cap. 4. Rupertus lib. de victoria verbi. Magister sententiarum li. 3. dist. 19. &c. Fulgentius lib. de gratia Dei.*

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Bernard. sermo. de coena Dom. & in alio serm. de eadem. Petrus Cluniac. contra Petrobusianos seorsum lib. 1. epist. 2. Magister Sentent. lib. 4. dist. 8. & seq. disti. 10. refutat contraria docentes. Bandinus lib. 4. dist. 9. & seqq. Rupertus, ubi figuram refutat lib. 16. com. in 6. cap. Ioan. & lib. 7. cap. 7. lib. 2. de sap. cap. 24. in Mt. lib. 10 cap. 26. lib. 2. de diu. offi. cap. 2. 22. & 23. Quin & lib. 1. cap. 28. & seqq. aliquot integram Missæ rationem explicat. Richardus lib. de Sacerdotio Melchisedec. Guil. Signiacensis lib. de sacramento Altaris. Leo Tuscus in sua Chrysostomi & Græcorum liturgiæ versione, & ex Græcis Zonaras, Balsamon, Nicetas Conitates diuersis. in locis. Hildegardis lib. 2. vis. 6. & lib. de Sacra. altaris.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Mag. Sentent. li. 4. distin. 3. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 3. & seqq. Bernard. sermo de Coena Domini & Bapt. & ablur. Ped. & alibi. Rupertus li. 10. de diuin. Offic. c. 5. & c. li. 8. Apoc. Petrus Clu. li. 2. contra Petrobusianos Balsamon in canones Apostolorum & Synodorum. Zonaras & Nicetas Conitates diuersis in locis. Honorius in speculo Ecclesiæ.*

Pœnitentia & eius partes tres. M. Sentent. lib. 4. cap. 14. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. Anni 13. & seqq. Hugo lib. de conscientis. Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, perti-

Claves Ecclesiæ, Absolutio. Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, perti- nens ad potestatem clauum. M. Sentent. li. 4. dist. 18. & c. Bandinus ibid. Richardus. lib. de po-

Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum usus. M. Sentent. lib. 4. Bandinus li. 4. Hugo libris de Sacramentis, Rupertus lib. de diuini. Offic. lib. 5. cap. 15. 16. 17. 18. & c. Honor. in Speculo Eccl.

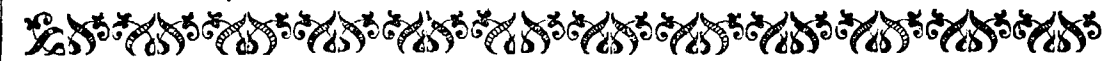
Primatus Sedis Apostolicæ. Bern. serm. de Ioan. Baptist. & libris de consideratione ad Eugenium. Item epist. 133. 237. 285. Richardus lib. de auctoritate Petri. Potho lib. 1. & 3. de statu domus Dei. Salisberiensis lib. 8. cap. 17. Petrus Cluniac. lib. 6. epist. 44. Zonaras & Cedrenus in vita Leonis Iconomachi, ubi hic Gregorium Apostolicum virum & Petri Coriphæi ὁ ἄρχιεπίσκοπος vocat.

Liberum arbitrium, bona opera. Bernardus tract. de libero Arb. & passim super Cantica ut ser. 81. 82. & alibi. Magister Sententiarum lib. 2. dist. 24. & c. Bandinus Ibid Honorius lib. de Prædest. & lib. Arbit. Richardus de statu hom. interio. cap. 2. 3. & c. & in explicatione dubiorum. Hugo lib. de Conscientiis & alibi. Petrus Cluniacensis lib. 1. de Miraculis cap. 6. 10a. Salisberiensis li. 5. cap. 4. & c.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines. Bernardus multis sermonibus & in Cant. Honorius in speculo Ecclesiæ. Rupert. li. 4. com. in Zachar. cap. 10. lib. 7. in Cant. Richardus sup. Canti. & c. Petrus Cluniac. contra Petrob. li. 1. Epist. 1. Sigeb. & Zonaras sparsim. Nicetas Coniates iidem, ut in Andronico, in Isaacio Angelo li. 3. in Alexio. Denique de Sanctis extant auctorum huius sæculi sermones penè innumeri.

Preces pro defunctis, Purgatorium. Eterianus li. peculiari, de regressu animarum ab inferis. Petrus Cluniac. li. 1. de Miraculis ut cap. 23. & c. li. 1. contra Petrob. epist. 1. & 2. Honorius in Speculo Eccl. sermone de Natiu. Dom. M. 19. sententiarum li. 4. dist. 20. 21. 45. & c. Rupert. lib. 2. in Leuit. cap. 42. fol. 175. & in Genesim. c. 32. Examinatorium ignem. Bernard. serm. 66. in Cantica. Non credunt hæretici ignem purgatorium restare post mortem, & c. Tyri. li. 18. cap. 32. Sigebert. sparsim.

Cætera iidem & ceteri huius sæculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent. 12. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. II. sparsim. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 38. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 775. & seqq. cap. de hæresibus sparsim col. 833. & seqq. ubi Petrob. & Petrus Cluniac. Apostolicorum contra D. Bernard. ser. 65. & 66. in Cant. suscipiunt patrocinium. Per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesiæ col. 838. & seqq. Per totum 7. de Politia & gubernatione ecclesiæ col. 1009. & seqq. cap. 8. de Schismatibus col. 1105. sparsim. toto 9. cap. de synodis col. 1235. & seqq. Per totum fere cap. 10. de doctoribus Episc. col. 1365. & seqq. quos proinde maledictis insectantur. sparsim cap. de martyribus, de miraculis. Huc facit quòd ex instituto multi hæc ætate scripserunt de hæresibus. Item contra Henricianos, Petrob.ianos, Apostolicos, Publicanos, Patavinos Vualdenses, Agenenses, Hæreticos de Barulo, Clancularios Berengarianos, quorum maleficiis isti fuscinantur. Adde totius huius Centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuerunt numero. Consule & historicos. Nam & hi sui temporis Ecclesiam, à nostra nihil differre quantum ad doctrinam & ritus ostendunt.

VIT doctissimus Theologus & Iuriconsultus, multasque Epistolas decretales de rebus arduis scripsit, ut in libris quinque Decretalium. plura ipsius rescripta reperiuntur, quam omnium aliorum simul Pontificum. Est idem belli accensor contra Saracenos. Suos quinque libros decretales legi, & obseruari in iudiciis vbique mandauit: quod & factum fuit vsque in præsentem diem. Chro. Hirsang.

1210. Othonem Imperatorè excommunicauit, quòd Marchiam Apulix ad Romanam Ecclesiam pertinentem per donationem testamentariam Methildis, Rutgeri Principis Siciliæ uxoris, & Conradi regis filix inuaderet: caufatus huius-

Annus	TREDECIMVM
Mundi.	SÆCVLVM
	182.
5286	a INNOCENTIVS 3. A-
	nagninus an. 18.
5305	menf. 7. di. 16. 1216
	Vacat dies 1.
	Patriarchis.
	Constantinopoli Georgio Xiphilino, deinde Ioanne 9. Camatero an. 5. Michaele 4. an. 5. mens. 6. qui contra Thomam primur e La

Annus Christi. unis fedit. Theodoro 3. an. 2. Maximo 2. mens. 7. Antiochie Rodulpho secundo, Hierosolymis Heracleo deunte Alberto an. 23.

Principibus.

Isaacio 2. Angelo, Alexio Cōneno eius fratre, Alexio Angelo Isaacij filio, Alexio Ducacognomento Murzusto (alijs Murzypbo, alijs Myrtilo) tribus his Alexiis anno vix vno, Balduino an. 1. & Henrico eius fratre an. 1. 2. ex ordine Orientis sive Constantinopolitani Imperatoribus: Theodoro Lascari Græcorum Imp. an. 18.

Philippo an. 10. Othone 4. an. 4. Friderico 2. an. 3. Occid Imp.

Philippo 2. Franc. Reg.

S. Imra Æthyopum pret-iso, deinde Naakutolab. an. 50.

Alphonso 9. Hisp. deinde Henrico 1. an. 3. Richardo Angliæ, deinde Ioanne Richardi fratre an. 17. Lesco Albo Polon. cum matre Helena, deinde Vuladislao Lascongo an. 4. rursum Lesco Albo reuocato an. 21.

Hierosolymorum Saphandino Aegypti Calipha.

Sanct. Portis. deinde Alphonf. 2. an. 12.

Vuillielmo Scotiæ.

1199 CONCIL. DIMONENSE, plurimorum Episcoporum Gallix, præfide legato Apostolico, qui secundo ex sententia Concilij Philippo Regi & toti regno sacris interdixit. propter diuortium Regina, & secundum matrimonium cum Agnete Ducis Morauix filia. Gagui. lib. 6. Aemyl. lib. 6. Rex appellauit ad Pontificem, vel vi alij dicunt, ad generale Concilium.

1215 DVODECIMVM œumenicū Concilium Lateranense, omnium, quæ vnquam fuerunt in Europa celeberrimum, contra errores Abbatu loachim & c. in quo præfuit Innocentius Papa, interfuerunt duo Patriarchæ Constantinopolitani & Hierosolymitanus Archiepiscopi tum Græci tum Latini 70. Episcopi 400. Abbates 12. Priores consuetuales 800. Simul omnes Patres 1285. Legati Romani & Græci Imperatoris, Oratores regū Fræciæ, Hispaniæ, Angliæ, Hierusalem, Cypri & c. Eo in Consilio actū est de 70. capitibus contra hæreses, & ad mores atque statum Ecclesiasticum pertinentibus. Tractatum uicem est de recuperanda Hierosolyma. Tom. 3. Concil.

modi donationem esse inualidam, quòd facta esset per mulierem sine consensu Principū. Vnde secutæ graues dissensiones. Hinc Fredericus 2. in Imperatorem designatur. Ibid.

Misit an. 1212. ad Barmum siue Baidonem vnum è Tartarorum Chamis siue Imp. aliquot viros religiosos, qui per Croacum & Russiam iter agentes, ibi etiam acceperunt equos Tartaricos, qui aquam & pabulum sub niue norunt quæters. Illi ubi rediissent, hoc vno impetrato, Christianis ne molestus esset, Saraceni per suadent vt Mahometis legem amplectatur. Ità ab eo tempore Tartari Mahometismo inficiuntur. In epist. Asiaticis. tes.

Alij & melius conferunt in annum 1245. & ad Innocentium quartum. Vincent. lib. 31. cap. 51.

Ipso procurante Liuania Christi fidem amplectitur, Blond. lib. 6. dec. 2.

Eius temporibus orta hæresis in Tholosæ partibus, quam D. Dominicus mira celeritate compefcuit.

Exorti sunt multi ordines religiosorum, siue monachorum. Dominicus Calaguritanus Hispanus instituit ordinem Prædicatorum, cuius ordinis feruntur fuisse 4143. cœnobia. Fræciscus Assisiates Italus ordinem Minorum. palmer. Plati. Horum suo tempore 90. millia fuisse scribit. Sabel. Ennead. dec. 9. lib. 9.

Carmelitarum ordo, cuius prior in monte Carmelo erat Cyrillus Græcus, tunc ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano regulam certam accepit. Ordo Eremitarum S. Augustini. Ordo S. Trinitatis inchoatur à Ioanne Mattha & Felice Anachoreta. Gag. lib. 6. Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 21.

Abbas Vrpergentis suum Chronicon ab Orbe condito ad hæc sua tēpora, id est, annū 1199. conscripsit & Fredericū secundum. Conradus de Lichtenanu nominatur ab Onuphrio.

1287 Lite apud Græcos de Eucharistia orta; dum Ioannes Xiphilinus Patriarchatu fungeretur, damnati sunt, qui negabant corpus Christi in ea esse incorruptibile, & quale nunc est in cælo, aut totum in tota & totum in singulis eius partibus. Nicetas Coniates lib. 3. de gestis Alexij Angeli.

Guillelmus Episcopus Antiodorensis, Abfalon abbas, Petrus Senonensis, Stephanus Anglus, Cælarus Heysterbachensis, Eustathius abbas Anglus, Alexad. Necka Anglus.

Helmandus siue Helynandus monachus Frigidi montis, in Beluacensi territorio præter alios libros composuit Chronologiam ab orbe condito ad annum Christi 1210. Guil. Nangia. Antoni tit. 18. cap. 5.

1303 Albigenes, alijs Albiani, alijs Albij, hæretici, in Comitatu Tholosano inter alias hæreses reiciebant omnia sacramenta, damnabant nuptias. Vide eorum errores apud Bernard. Lutzem. in catal. hæret. Taliū protectores erant rex Arragonum, Comes S. Egidij, Princeps Fuxi, & Raymūdus Comes, Tholosates. Illi Catholicos miserè tractabant, eosque illudentes, quòd Sanctos & D. Virginem venerarentur, blasphemabant in D. Virginem, eam meretricem appellantes. Guil. Nangiac.

Contra eos à Francis, tam clericis quam Laicis variè certatū est ferè per 12. annos. Tandem victi sunt à Simone Montifortensi Comite, qui contra eos missus fuerat à Philippo Rege Franc. Eique decreto Lateranensis Concilij datus est Tholosanus Comitatus. Polyd. lib. 16. Angl. hist. Emil. lib. 6. blond. lib. 6. dec. 2. Fas. temp.

Dominicus etiam plures eorum ad veram fidem reduxit. Plati.

Apud Marochium Franciscani aliquot prædicandi gratia hinc inde vagantes, propter Christi nomen necati sunt. Sche-delius at. 6.

1212. Lupoldus dux Austriæ cum magno Christianorum

exercitu cruce signato, aduersus Albienſes hæreticos, qui & Ruptarij & Coterelli de terra ſancti Ægidij, niſi illi mox partim relictis ciuitatibus & caſtris fuſſent, partim ad Eccleſiam rediſſent: contra Saracenos à Maſſamuto Marochij rege nauigio miſſos in Hiſpaniam progreſſus eſt, & memorabilem obtinuit victoriam, infinita Saracenorum multitudine occiſa, cæteris in mari ſubmerſis. Chron. Hirſaug.

Almaricus ſiue Amoricus Carnotenſis vir eruditus, ſed hæreticus, conuictus eſt viginti errorum, quorum vnus erat: Corpus Chriſti non magis eſſe in Sacramento Eucharitiæ, quàm in qualibet alia re. Eius ſequaces cum eiſdem oſſibus reſoſſis Lutetia poſtea uſti ſunt. Gagu. lib. 6. Æmil. lib. 6. Bernard. Lutemb. in Catal. hæretic.

Alij quidam hæretici blaſphemi in Perſonas S. Trinitatis comburuntur Pariſijs. Gagu. lib. 6.

Alij hæretici in Aſſatia eſum carniſ in Quadrageſima & quouis alio tempore dicebant eſſe licitum: negabant fornicationem eſſe peccatum, quòd coitus eſſet res naturalis. Quare eorum circiter octoginta vno die apud Argentinam comburuntur. Naucl. Triſt. in Chron. monaſterij Hirſaugienſis.

HVMANA.

Iſaaciſ Angelus à fratre, quem à Turcis captum multo auro redemerat, imperio & oculis priuatus eſt, atque in ſordidum carcerem detrufus. A quo poſtea per filium extractus cum inſueti aëris nouitatem & aſperitatem ferre non poſſet, morbo contracto interiit. Ibid.

Alexij Comneni poſteritas vno anno pænas luit impedita clam Gallorum expeditionis contra Turcas, quatuor his Alexiis vno anno miſerabiliter ſublatis, impetioque in Balduino poteſtatem redacto.

Bonifacius Montisferrati marchio, Balduinus Flandriæ & Henricus S. Pauli comites, & Allobrogum dux in Iunioris Alexij gratiam, claſſe è Dalmatia ad Boſphorum Thracium adducta, è ſinu, qui Peram à Byzantio 15: ſtadiorum interuallo dirimit, occupato: rupta catena ferrea, quæ obteſa fuerat, urbem capiunt deditio, & certis cõditionibus Alexio Iuniori tradunt. Alexio altero aufugiente auctis ſecum Theſauris imperij.

Alexius Ducas poſt urbem ſecundo captam fugiens, in Peloponneſo comprehenſus eſt & è turri præcipitatus.

Nicetas Acominatus Choniates libris 19. hiftoriam rerum memorabilium quæ in Conſtantinopolitano Imperio per 88. circiter annos, hoc eſt, ab anno Chriſti 1117. in quo deſinit Zonaras, uſque ad an. 1207. contigerunt complectitur.

Post cõdem Philippi, Pontificis opera imperium Otthoni commiſſum eſt. Sed cum is poſtea anathemate fuiſſet percuffus, Germaniæ principes Fridericum 2. eligunt.

1212. in expeditione Thuringica Othonis Imper. haberi primùm cõcepit uſus inſtrumenti bellici, quod Tribock appellatur. Chron. Hirſaug.

Fredericus 2. cum Philippo Franc. fædus inſit, quod cum eſſet ſuſpectum Anglo, hic promiſſione auxiliorum Otthonem attraxit in Belgicam. Verum Ottho à Francis proſtigatus, ab imperio ſponte deſtitit.

Philippus poſt varia prælia cum Anglo, totã Normaniam ſeptem Epiſcopatibus conſtantiſſimè recepit anno 332. (alij 260. Æmyl. 270. Polyd. 316.) poſtquam Carolus Simplex eam conceſſiſſet Rolloni Duci Normanorum. Guilel. Nangi. Æmyl. lib. 6. Polyd. lib. 15. Angli. hiftor. Gagu. lib. 6.

Aquitaniã etiam totam ferè ſubdidit Philippus: ita ab vniuerſa, quam in Gallis habebat, poſſeſſione Ioannes Rex

Angliæ

TRANSUBSTANTIATIONIS vocabulum auctoritate illius Concilij, ad cauendas omnes hæreticorum tergiverſationes in Eccleſia receptum eſt. Capite 1. de ſum. Trinit. Idque non ſecus (ut hoc obiter dicam) atque verbum Homouſion antea decreto Niceni Concilij: nec aliud ſignificat, quàm Cypriano (ſer. de cœna) panem vinum in carnem & ſanguinẽ Domini mutari ac conuerti, & panẽ omnipotentia verbi factum carnẽ: Eufebio Emiſſeno (homil. 4. in Paſcha) terrena commutari & tranſire: & iterum, creaturas conuerti in ſubſtantiam Corporis Chriſti, & in verba Chriſti, Niſi manducaueritis, Ioannis 6. panem & vinum virtute ineffabili in ſui corporis & ſanguinis ſubſtantiam conuertere, mutare, &c. Greg. Niſſeno in oratio. catechetica. Panem ſanctificatũ in Dei Verbi corpus immutari, ut citat Euth. Græcus Panop. part. 2. tit 21. ubi eſt caput inſcriptum, De tranſmutatione corporis & ſanguinis Do. Chryſoſt. (ſer. de Encenini) nihil ſubſtantie panis remanere & (in Liturgia) Deum viſibilia in corpus Chriſti μεταλλάξαι, id eſt, tranſmutare: Auguſtino (ſer. 28. de verbis Domini) iam non eſſe panem, ſed Corpus Chriſti: Hierony. in Marc. Chriſtũ tranſfigurare panem in corpus ſuũ: Ambroſio (lib. 4. de Sacram. cap. 4. & 5. & lib. de iis qui inſtituantur cap. 9.) creaturas & naturas ſue ſubſtantias mutari: Damasceno (lib. 4. de Orthodoxa fide cap. 14.) & Heſychio (Leuit. lib. 9. cap. 22.) panem in carnem Domini ſupernaturaliter tranſmutari, & fieri ſenſibilem tranſlationem & commutationem: Theophylacto (in 14. cap. Marc.) tranſelementari panẽ in Carnẽ Chriſti, vel transformari, in 6. cap. Ioan. & in 26. Math. Beda, Panem fieri per tranſmutationem corpus Chriſti. Tranſire enim ſubſtantiam panis, non formã ſiue ſpeciem, in Chriſti corpus, in Boetij libro de Trinitate. Bertramo ipſi, libro de Corpore & ſanguine Domini, quem hæretici laudant propter obſcuras & quaſi ancipites de tanta re quaſtiones & locutiones. Nam vitur vocabulis permutationis, commutationis, conuerſionis. Ipſe namque (ait) qui nunc in Eccleſia omnipotenti virtute panem & vinum in ſui corporis

Anni
Chriſti.
1215

Anni Chriſti. 1215
carnem & proprii cruoris vnam, ſpiritualiter conuertit. Et rurſum, (dicit Chriſtus) verè per myſterium panem & vinum in corporis & ſanguinis ſui conuerſam ſubſtantiam à credentibus ſumendam &c. Quod & fatentur Magdeburgenſes cenſura 9. cap. 4. pag. 212. Tranſubſtantiationis habet ſemina Bertramus &c. Nam &c.

In hoc Concilio certus habitus eſt Iudæis aſſignatus. cap. In nonnullis de Iud. & Sarac.

Anni
mundi.
5303

Angliæ ſua ignauia penè eſt depulſus. Polydor. lib. 15. Ang. Motiens marcarum centum & quinquaginta millia, in terræ ſanctæ ſubſidium legauit. Chron. Hirſaug.

Galli & Veneti expugnata an. 1200. vrbe Conſtantinopolim contra Alexium Comnenum, qui Ilacium Comnenum fratrem excæcatum detinebat in carceribus, inter ſe cõueniunt: ut Galli Imperatorem Gallum, Veneti Patriarcham Venetum darent: Illi Balduinum Frandrum, hi Thomam Maurocenum nominarunt. Blond lib. 6. dec. 2. Æmil. lib. 6. Nicetas lib. 7. Sic imperium Orientis manſit penes Gallos 60. ferè annis. Blond lib. 8. dec. 2. alij. 50. alij 63.

Obſidioni terra marique in 68. diem continuatæ, finem impoſuit inſana intra urbem de imperio contentio, Theodori Ducæ & Laſcaris.

Balduinus Orientis Imperator Græcam Eccleſiam, ad tempus Romanæ audientem & concordem reddidit. Illius vnionis facta eſt mentio ab Innocentio PP. in Concilio Lateranenſi.

Thomas primus è Latinis an. 1204. in Conſtantinopolitana Patriarchatus Cathedra ſedit. Contra quem è Græcis extra urbem ſedit Michaël quartus mortuo Ioanne 9.

A Philippo Imp. Premiuſ ſiue Ottocarus Boëmorum princeps, regium diadema ſuſcepit & ſucceſſoribus ſuis reliquit. Crom. lib. 7. Polo.

Veneti an. 1202. eripiunt Græcorum Imperatoribus Cretam inſulam, quæ olim Κρητηνopolis, hodie Candia dicitur. Sabel. Ennead. 9. lib. 9. Circuitus eius 588. millia paſſuum continet. Ei ritus Græcos retinere permittunt. Inde cum Genuëſibus multa bella gerunt, quæ vix componi potuerunt poſt an. 70. per Gregorium 10. ea lege, ut Inſula ſub Venetorum iure & imperio remaneret. Nam Cretenſes eis patere nolabant, donec omnes vrbes muris exurtæ & coloniæ in inſulam miſæ ſunt.

Duce Petro Zianeo, Corcyram, Modonam, Doronam inſulam circa idem tempus ceperant, & paulò poſt Callipolim, Naſſum, Paramolam, Herineam, cum iam inciperet Tartarorum regnum, & Eſtonſis in Italia marchionatus.

Ioannes Brennus, Chriſtianorum Principum vno conſenſu Rex Hieroſolymitanus deſignatur, ſed nomine tenuſ. Blond lib. 6. dec. 2.

Eius filiam Iolam Fredericus 2. prima vxore mortua ducit, accepto dotis nomine regno Hieroſolymitano, ea conditione ut ſtatim à nuptiis ad urbem recuperandam proficilceretur. Hinc qui Siciliæ regnum poſſederunt Hieroſolymitanæ regni nom. & inſignia ſimul uſurparunt.

Henricum filium natu maximum Cæſarem factum in carcere necat. Gemellos ipſius filios veneno tollit per Conradũ filium & Manfredum nothum regni Siculi & Neapolitani æmulos. Multa bella contra Pontifices gerit.

Petrus 2. Aragoniæ rex ab Innocentio 3. Romæ coronatus, obtinuit ut ſucceſſores ſui Cæſarauguſtæ coronarentur à Tatraconenſi Archiepiſcopo.

Eius ſucceſſor Iacobus Baleares inſulas & regnum Valentia ac Murtiæ à Mauris recepit.

Ioannes Rex Angliæ vir impius poſt ſacras ædes à ſe ſpoliatas, & ſacerdotes pulſos regno, & redditibus Eccleſiæ per ſex annos retentis, in pœnam religionis contemptæ excommunicatus à Pontifice Rom. non antea abſoluitur, quàm diadema capiti ademprum Pandulpho legato Apoſtolico traderet, nunquam id ipſe accepturus aut hæredes niſi à Põtifici Roma. Angliam item & Hyberniam reddidit feudatarias Romanæ Eccleſiæ, promittens pro Anglia 700. marchas auri, & pro Hybernia 300. Polydor. lib. 15. Angli. hiftor.

Amil. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2. Guilel. Nangia.

Saxo Grammaticus pertexit historiam Danorum vsque ad annum ferè 1200.

Græci odio Latini nominis nolentes parere Constantino-
politano Imperatoribus, sibi ex sua natione Theodorum La-
scarim Imperatorem creant ad Miceam urbem. *Niceph. Gre-
goras lib. 1.*

Quo anno Balduinus Constantinopolim cepit, Adriano-
polim obsedit, sed irruentes Bulgari accitis Scythis, quos
nunc Tartaros vocamus, ei in planitie Orestiadis caelo vitam &
victoriam adimunt. Balduinus, cui dimidium vrbis, prouin-
ciarum, vectigalium rerumque omnium, quæ communi bel-
lo quasitæ fuerant, attributum erat, Bonifacium Montisfer-
regem Thessaliæ declarat. Venetis Cretam insulam Bonifa-
cio cedente, qui eam dono Alexij consecutus fuerat, tra-
dit.

b. CORONAVIT Romæ Fredericum 2. Imperatorem Oc-
cidentis, & Robertum Petri fil. Imperatorem Constantino-
politano cum Iola vxore. *Plati. Blond. lib. 7. dec. 2. Verus
pastor. Plati.*

Longobardorum collegium contra Imperatorem exivit. *5315
Chron. Hirsaug.*

Confirmavit ordines Prædicatorum & Minorum mona-
chorum, biennio ante mortem D. Francisci.

Quo tempore Damiatæ capta est à nostris in Asia, & pro
liberatione captiuorum post tres annos restituta. Fredericus
2. anathemate notatus.

Damiatam autem iuxta littus Nili munitissimam an. 1218. ce-
pit Lupoldus Austriae Dux, cum vno Cardinali Apostolicæ
sedis legato, Rege Vngariæ, multisque Comitibus & nobili-
bus, ac copiosa Cruce signatorum multitudine in terram san-
ctam profectus. *Chron. Hirsaug.*

Monasticus Vallischoolariu ordo sub regula D. Augustini
originè sumit in Campania, per Guilelmum, Richardum, &
Manassem Theologiæ professores: confirmatur ab Honorio.

S. Clara conciuus diui Francisci, ab eo edocta, ordinè Virgi-
num auspiciatur. *Volater. lib. Alexander 4. eam in numerum
Sanctarum Virginum retulit an. 1:55.*

Pruteni coguntur à Teutonicis fidem Christi suscipere.
Munster. in Cosmog.

Alexius Comnenus Theodori Lascaris focer, genero im-
perium inuidens, quod defendere nequiverat, ad Turcos se
confert. Turcis à Lascari superatis captus vita donatur. Con-
tractis iterum copiis, quantas potuit, nouum imperium Tra-
pezunti condit, complexum Cappadociam & Colchidem.
Hinc Imperatorum Trapezuntinorum origo. Sic Orientis
imperium diuisum est in Europæum, & Asiaticum ad Col-
chidem & Pontum.

Petrum Antisiodorenses Imp. in nemorosissimis Thessaliæ lo-
cis per insidias Lascaris Imp. intercipit, & biennio in squalli-
do carcere detentum obtruncat. Pro eo vidua Imperium ad-
ministrat vsque ad Roberti filij reditum ex Gallia.

Sub Ludouico Leone Franc. Rege, Galli suo sermone Ry-
thimos, id est, similiter desinentes versus vsurpasse ferunt
Cum Rythmorum vsus paulò antè cœpisset apud Siculos, de-
inde in Italiam transiisset. *Petrarcha prefatione ad Epist. famil.*

1222. Tartari gens Scythica per Châgiuscum primum suum
regem, Georgianam Armeniamque maiorem sibi subege-
runt, inde Poloniam Hungariamque depopulati sunt. *Blond.
lib. 7. dec. 2. Plati.* Et Morauiam, vicinasque omnes terras incen-
dio, præda, & gladio sædarunt. Contra quos multi principes
Cruce signati ad Mersburg. conuenerunt, & cum maximo
exercitu contra eos processerunt. *Chro. Hirs. ubi istud confert*

Anni

mundi.

Anni

Christi.

183.

b Honorius 3. Ro-
manus an. 10.
mens. 7. dies 13.
Vacat dies 1.

Patriarchis.
*Constantinopoli Ma-
nuele an. 4. mens. 7. Ger-
mano 2. an. 17. mens. 6.*
*Antiochiæ Rodul-
pho secundo, deinde Rai-
merio an. 20.*

*Hierosolymis Alberto,
contra quem sedebat Do-
sitheus Græcus.*

Principibus.

*Petro Antisiodorensi
an. 5. Roberto eius filio
an. 7. successiuè Constā-
tinopolitanis Imperato-
ribus.*

*Theodoro Lascari an.
18. & Joanne Duca
Græcor. ex ordine Imp.*

*Friderico 2. nepote
Barbarossæ Occid. Imp.*

*Philippo 2. Ludouico
Leone 10. dict. 8. an. 3.*

*per ordinem successionis
Franc. Reg.*

*Naakutolab Æthio-
pum pret- Ioso, an. 50.*

1216

1227

Anni

Christi.

*S. Ferdinando 3. Hi-
spaniæ an. 45.*
*Ioanne Richardi fra-
tre Angliæ deinde Hen-
rico 3. an. 56.*

*Lescò Albo iterum
Poloniæ.*

*Hierosolymis Saphā-
dino Ægypti, Calipha.*

*Alphonso 2. Portu-
galliæ deinde Sanctio 2.
an. 26.*

*Vuillermo Scotiæ: de-
inde Alexādro 2. an. 35.*

1225

*CONCIL. Germanicū, præsi-
de Conrado Legato Apostolico, cō-
tra Simoniacos & concubinariorum
clericos. Tom. 3. concil.*

*Oxonienſe, præſide Stephano
Archiepiscopo, de officio & statu
Ecclesiasticorum. Tom. 3. concil.*

184.

1227

c GREGORIVS 9.
Anagninus an. 14.
mens. 3.

1241

Vacat m. 2. d. 1.

Patriarchis.
*Constantinopoli Ger-
mano secundo, deinde
Methodio 2. mens. 3.*

*Antiochiæ Raimerio
deinde Elia an. 8.*

*Hierosolymis Thoma
designato duodecimo, sed
nō ineunte, Roberto an.*

*12. cuius tertio Hieroso-
lyma à Frederico recu-
perata est.*

Anni

mundi.

in an. 1238.

Indorum Christianorum dominatu excusso ac vicinis edo-
mitis, Cathainæ amplissimum regnum Magnæ Tartariæ no-
mine condiderunt. Quod regnum per vastissimas & latissi-
mas Orientis solitudines ad Oceanum vtrumque Orienta-
lem & Meridionalem ex parte vna, ex altera ad Tanaim, &
Persidis & Turcorum regna extentum, vtramque Scythiam
ac multas alias tetras, vt Sericam, Ariam, Sinarum regionem,
ad quam Lusitani nauigant, complectitur. Ad Boream igno-
tis circumscriptum limitibus. Regia sedes Cambalu, cuius am-
bitus 28. milia passuum continet. Hodie internis & externis
bellis valde imminutum dicitur, ex quo repudiato Christo se
Mahometi addixerunt. Nam initio Mahometem nescientes
Christianis studebant, pro eis ad Hierosolymam contra Tur-
cas multa bella gerentes. *Infra ex Haytone Armenio.*

Vincentius Cadlucus primus Polonorum historiam con-
scripsit, & episcopatu Cracouiensi vltro se abdicauit, nequic-
quam aduersante principe & sacerdotum collegio. *Herbertus
lib. 5. cap. 8. Chron. Polo.*

Mancipia siue seruitia hominum etiam inter Christianos,
nondum his temporibus desuisse restantur constitutiones
istius Frederici Imperatoris, De seruis & ancillis fugitiuis, in
Placitis Regni Neapolitani: sed ea tamen non longè post ces-
sasse conicio ex Bartholo, qui, Ad hostes de captiuis, scribit
suo tempore (viuebat an. 1320.) nusquam homines Chri-
stianis moribus vendi & iampridem seruitia desuisse.

5313

1219. Hierosolyma à Coradino siue Gordirio Saraceno fi-
lio Saphadini, penitus subruta præter Templum Domini,
Ecclesiamque Sancti Sepulchri, & arcem quam Turtim Da-
uid appellant. *Guilel. Nangia. Trib. in Chron. Hirsaugiensis.*

1220. Fredericus Imp. in Apulia versans, multa cum fini-
tims Saracenis bella commisit, & plurimis interfectis, reli-
quos suo dominio coëgit esse subiectos. *Chron. Hirsaug.*

1223. Pestilentia pecorum maxima per triennium, ab Vn-
garia in totam Germaniam & Galliam, qua tertia pars peco-
rum interiit. *Ibid.*

Floruit tunc Accursus Florentinus, primus vniuersi iuris
glossator & adhuc vltimus: licet anno ætatis 37. cœpisset stu-
dio legum vacare, tamen summus euasit iuriconsultus, na-
tus 78. mortuus est Bononiæ an. Christi 1279.

5315

Ludouicus Rex Franc. Rochellam urbem expugnauit: tum
Lemouicenses, Petragorij & omnes Aquitanix Principes,
exceptis Vasconibus, qui vltra Garumnam habitant, ei fide-
litas sacramentum præstiterunt. *Guilel. Nangiac. gagui. libro
septimo.*

5393

c S. Dominicum auctorem fratrum prædicatorum, octen-
nio post eius mortem (nam obierat an. 1220.) & S. Franci-
scum minorum, biennio post eius mortem (nam è vita mi-
grauerat an. 1226.) Sanctorum catalogo ascribit. Item S. An-
tonium Vlisbonensem Minoritam, qui dicebatur Episcopus
S. Francisci; & Elizabetham Hessam Hungariæ regis filiam.
*Tribem. in Chroni. Hirsaugiensis. Palmer. Krant. lib. 8. hist. Saxo.
cap. 4. Plati.*

Vetuit ius civile legi Lutetiæ, & aliis in locis vicinis. *Cap. su-
per specula. Depri. vltimis.*

Libros quinque Decretalium, eo quo nunc sunt ordine
digeri curauit, per Raimundum Barchinocensem.

Statuit Laicos cuiuscunque essent ordinis prædicare non
posse. *Cap. scut. de heret.*

Statuit vt campanæ ad Eucharistiæ confectionem pulsa-
rentur: & ad salutationem & laudes D. Virginis. Alij istud
statutum adscribunt Honorio 3. vt *Abb. Vrsperg.*

Exactor belli Asiatici contra Saracenos pro recuperanda

Hierosolyma diligentissimus. Crucem prædicat an. 1234. contra Stadingenses hæreticos, in confinijs Frisiz & Saxoniz populos, inuis paludibus & fluminibus circumcinctos, quod dudum à sede Apostolica excommunicati & interdicti claus Ecclesiasticas contempnent. Victi, multis ad duo plus millia interemptis, ad vicinos Frifones fugiunt, sicque eorum contra Ecclesiam confœderatio cessat. Chron. Hirsaug.

Taxatur subinde Frederici 2. mala mens, vt hominis perfidi & hostis Romanorum &c. qui Italiam in factiones diuisit, vt sciret quinam suis partibus fauerent, quinam pontifici. Cæsarianis præfuit Gibel, inde Gibelini. Pontificiis Guelphus, vnde Guelphi, alteri alteros diripiebant, trucidabant &c. Quæ factiones Italicz per annos ducentos durarunt. Chron. Hirsaug.

O impietates Frederici 2. planè indigni nomine Cæsaris. Fauisse dicitur Saracenis, spoliator Templorum &c. maximus persecutor Ecclesiasticorum, cuius occasione, Monastica conuersationis feruor in cunctis fermè Germaniz locis tepuit. Chron. Hirsaug. Mira verò huius Gregorij laus, vt veripastoris, qui & istum excommunicauit. Vuicel. in Epitom. Rom. Pontif.

Odacharus seu Othocarus, & Vuentzeflaus Reges Bohemiz dant ius consecrandi Reges: Bohemiz Archiepiscopis Moguntinis, qui per multos annos illud retinuerunt, donec aliquis eorum tale ius vendidit Ecclesiz Pragenfi. Tribem. in Chron. Hirsaug.

S. Ethmundus Cantuariensis Episcopus, S. Stanislaus Craouiensis, Ioannes Friburgensis Episcopus Bossinensis, S. Samonas Gazensis Episcopus, doctissimi Theologi.

Iordanes Dominicanus Theologus suis silentium mensæ præscribit. Volater lib. 21. Geographia.

Tholosa & totus Comitatus à Francis in deditioem accipitur: sicque finitum est bellum contra Albios hæreticos. Emil. lib. 7.

S. Antonius de Padua discipulus S. Francisci obiit an. 1231. Trib. in Chron. Manast. Hirsaugensis.

Longobardorū hæretis. Illi Nicolaitarum sectam profitebatur, erantque eis omnibus matres, vxores, & filij. cōmunes. Singulis annis ex Alemania, Gallia, Italia, censum annum Mediolanum, vbi diuersarum hæresum & errorum primatus agebatur, trāsmittebant. Certis signis circa ianuas domorum, vel supra tecta. peregrinando, habitationes complicum suorum inueniebant. Chron. Hirsaug.

Dum dira fames grassaretur in Francia, & tanta, vt homines belluarum more herbis campestribus vescerentur (Guilel. Nangia.) Guilelmus Niuernensis episcopus singulis diebus alebat duo millia pauperum. Mater Historia.

An. 1238. Theologi Parisienses post longam disputationem desinunt, neminem posse duo beneficia, si vnum sufficeret ad eum alendum, obtinere sine mortali peccato. Chron. Franto. & Lac. Meier. in Hist. Flandria.

Factiones Gibellinorū pro imperatore Frederico, qui ter fuerat à Gregorio. 9. excommunicatus, & Guelphorū pro Rom. Pontifice, ardent in Italia, quæ per 260. fermè annos grauissima & plus quam intestina bella pepererūt. Plat. Blond. lib. 7. dec. 2. & Emil. Kranzi. lib. 8. Hist. Saxo. cap. 8. Tribem. in Chron. Monast. cœperunt sub Alexandro 3. circa an. 1160.

H V M A N A.

Fredericus Imp. sublatis æmulis, post vexatam Italiam vix adactus à Gregorio nono an. 1228. expeditionem in Syriam suscepit.

Anni mundi. 5315

5293

Anni Christi. 1227

1241

Principibus.

Balduino 2. an. 33. Constantinopolitano Imp. & Joanne Duca Grecorum Imp.

Frederico 2. Occid. Imp.

D. Ludouico II. dict. 9. an. 44. Francorū Rege.

Naakutolab Æthiopum pret-Ioso.

S. Ferdinando Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Lesco Albo iterum Polonorum principe, deinde Boleslao Pudico. an. 52.

Sanctio 2. Portugall.

Alexandro 2. Scotia.

Anni Christi.

1237

1241

1243

Anni mundi.

5325

5329

5331

Biterrense, præfide legato pontificio, ad componendum disidium Comitum Tolosani & Prouincia, sed cum Massilienses Comitē suū recipere nollent, ille apud Sabaudia Comitē sororium suum reliquum vitam peregit. Chron. Burgund.

Londinense, præfide Othone Cardinale legato Apostolico. In eo Concilio post longam consultationē multe leges late sunt, quæ deinceps sacerdotalem ordinem conseruariunt. Polyd. Virgil. lib. 16. Angl. Hist.

185.

d CÆLESTINVS 4. Anagninus, dieb. 18.

Vacat an. 1. m. 9.

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele 2. an. 14.

suscepit. Ibi id tantum gessit memorabile, quod Hierosolymam à Sultano ex pacto recepit, factis in decennium inducijs regemque eius, ritu solenni, coronari se curauit. Crom. lib. 7. de reb. poio Chro. Hirsaug.

Hierosolyma per Fredericum Imperatorem sine sanguinis effusione, certis conditionibus à Soldano Ægyptiorum recuperata est, cum quibusdam castellis an. 1229. huc 1230. Trib. in Chron. Monaster.

1232. Soldanus Babyloniz Frederico tentorium mirabile, quinque Florenorum millibus taxatum misit, in quo imagines Solis & Lunæ artificiosè motæ, cursum suum certis & debitis spatij peragebant, horâsque diei & noctis citra errorem indicabant. Chron. Hirsaug.

Mox reuersū Italici motus exceperere, quos ille quidē placidè composuit, sed Hierosolymā multò post amisit. Titulū tamen eius regni, etiā posteri & successores eius, retinuerunt. Ibid.

Sicilia oppida & castra, quæ ad Pontificem defecerant, partim recuperat, partim euerit. Chron. Hirsaug.

1231. Ludouicū Ducē Bauariæ à Syria redeuntē occidendū curauit, subornato Vetulo de Montanis, Saracenorū principe sibi fœderato, qui ad hoc facinus seruū percussorē misit. Ibi.

Maiorica insula olim regnum Saracenis, qui eam multis annis occupauerant, ab Arragonum rege est erepta Magna etiā pars terræ quam ipsi in Hispania possidebant, occupata, cum Eremita & Valentia ciuitatibus, à rege Legionis, & eius filio Castellæ rege. Chron. Hirsaug. Blond. lib. 7. dec. 2.

Academia Lutetiana, quæ propter ciuim in scholasticos seditiones & cædes dilabebatur, quamque Henricus Rex Anglus, ad Oxoniensem scholam oc cultis nuncijs ad se pellicere studebat, à S. Ludouico, restituitur. Gag. lib. 7.

Henricus Anglorum Rex Francos vicit in Aquitania, Pitones recuperauit, Vascones domuit. Emil. lib. 7. Polyd. 16. Angl. Hist.

1235. Valefios & Sedunenses, vicinos Alpium populos Sabaudiz Comes perdomuit. Chron. Burg.

Annus Christi 1240. est Iudæis quintus millesimus ab orbe condito, à quo solent plurimum numerare.

d SENEX optimus. Vuicel. Vacat eo mortuo sedes, donec Cardinales, qui à Frederico Imp. in carcere detinebantur, liberati sunt.

Lyranus è Iudæo Christianus. Antonius titul. 24. cap. 8. Circa annū 1240. Franciscanus factus dicitur. Eius sepulchrū & epitaphium Hexametrum ostenditur Lutetiz in Franciscanorum capitulo. Se significat scripsisse in Elaiam an. 1293. Lege Paulū Brugésē in prolog. operū Lyran, qui & ipse paulo post ex Iudæo & Christiano & Episcopus in Fladria exitit.

Balduinus Imp. dominicæ crucis partem cum spongia & Lanceæ ferro Venetis pignori obligat. Quæ postea D. Ludouicus, potestate redimendi accepta, in regio sacello Lutetiz condidit, institutis ibi Sacrorum ministris. Gag. lib. 7.

Robertus Lincolnensis episcopus à Græco aliqua vertit. Dei-parmi milites, qui & Mariani dicuntur, Theutonici post Ptolemaidem in Syria amissam, in Germaniam reuersi, ne otio marcerent: concordantibus Frederico 2. & Massouiz ducibus Prussiam Germaniz & Sarmatiz participem & conterminam armis acquirunt, & Christo suoque perpetuo iuri addicunt, Ioann. Boem. lib. 1. cap. 8. de Gentium moribus.

Circa hoc tēpus Biblia in capitula, quæ hodie habemus, distinguntur. Scholasticorū viderit esse inuentū, eorū fortasse, qui cū Hugone Cardinali concordantiarū fuere auctores. Nā antè ista tempora Theologi superiores ea non vlturant, inferiores frequenter, Alexander Alcius, Albertus Magnus Diuus Thomas, Bonauentura & cæteri vsque in hanc diem.

Scholastici Inuentum tam commodum, vt hodieque Iudæi eo frui velint, quod eorum in Parshiloth & Haphtharoth partitio sit nimis prolixa, id est, sectionum & explicationum.

Distinctio autem veterum partim nulla, partim numerosior & longe pluribus paginis comprehensa, partim cuique propria & arbitraria, vt Hilario, Ammonio, Eulebio, Tatiano, Bedæ, Ambrosio, Euthymio, Oecumenio, Andree, Arethæ.

Alexander Villadeus Dolensis, qui scholasticum compendium, quod vocant, metricum complectens ducetis & duodecim versibus Hexametris, totius veteris & noui testamenti librorum & capitum summulam composuit: vbi singulæ dictiones singulorum capitum sacre scripturæ argumenta perstringunt.

HVMANA.

Iachinus Magni Cham Tartarorum filius Ariæ, Drangianæ & Aracosæ terris occupatis, ad regnum Turquestan & Persidis oram, continentibus præliis Turcos lacessit, donec an. 1242. Batto duce, Goniata Turcorum regi regnum ademit, Vniuersisque ad pontum gentibus sub iugum redactis, Mæotidis accolæ superauit ad Poloniam vsque.

An. 1240. Tartari, qui ante 30. annos Russiam maxima ex parte subiugatam habitare cœperant, Poloniam finitimam inuaserunt, & vsque ad Vistulâ longè latèque depopulari, etiâ Cracouiam incendunt, & Hungariam cum finitimis prouinciis triennio vastant. *Crom. lib. 8. de polo.*

Hunc annum Christi, Hebræi annum mundi quinquies millesimum faciunt. Quo tempore florebant in Hispania eorum literæ & disciplinæ.

R. Abraham Abben Ezra Hispanus, qui commentariis vetus testamentum illustrauit. *Ipse in præfat. decalogi.* Rhodi expositionem Malachiæ scripsit an. mundi 4917. (i. Christi 1237.) *Ipse vltimo Malac.* Diu ergo floruit.

1241. Mons in Burgundia à montibus dehiscens, vallésque coarctans, multa millia agricolarum miserè oppressit. *Chron. Hirsaug.*

Anno sequenti Vuormaciæ media pars incendio fortuito consumpta est. *Ibid.*

S. Ferdinandus ab omnibus ferè Hispaniæ finibus Mauros expellit. Vtroque regno Castellæ & Legionis potitus, Cordubam & Hispalim Christianis reddit. *Vasens.*

Academiam Salmaticensem instituit. *Idem.*

SCRIPSI Apparatus decretalium & Authenticas; & de iurisdictione imperij auctoritateque Pontificis apologeticâ, contra quandam Petrum Vineam omnia Imperatori tribuētē Cognominatus est Pater iuris. *Volat. lib. 22.*

Cardinales vt pileo vterentur roseo & equo veherentur instituit. *Ibid.*

Bene vexatus, à Frederico, tandem hunc deponit à Cæsareatu. Hinc ille omnia vastat incendio &c. sed perit. *Vnicelium in epito Rom. Pont.*

Cùm Fredericum Italiam infestantem factionesque Guelphorum & Gibellinorum, sumpto à Pisis initio in singulis ferè vrbibus excitantem, à cœpto reuocare non posset: coacto Lugduni concilio, Imperium ei diris deuoto abrogauit, Germanosque principes concitauit, vt Henricum Langrauium Thuringiæ, D. Elizabethæ filium successorem ei absenti crearent, & post Henricum interfectum Guillelmum Hollandiæ comitem. Sicque non multò post, Fredericus profligato à Pontificis exercitu: & Eutio filio capto, in Apulia periit an. 1250. *Crom. lib. 8. de reb. Polo.*

Lugduni in Concilio Cardinalibus proprium insigne Pileum rubeum dedit. *Mart. Polon.* Quo significabatur eis etiâ caput suum, si opus esset, pro Ecclesia offerendum, eo præ-

Anni mundi.

Antiochiæ Elia.
Hierosolymis Roberto.

Anni Christi.

Principibus.
Balduino 2. Constantinopolitano Imp.
Joanne Duca Græcorum Imp.
Friderico 2. Occid. Imp.

D. Ludouico Franc. Rege. Naakutolab Æthiopum præf. Ioso.

S. Ferdinando III. Hispaniæ.

Henrico III. Angliæ.
Boleslao Pudico Polonorum principe.

Sanctio II. Portugalliæ.

Alexandro 2. Scotiæ.

186.

5331

e INNOCENTIVS 4. 1243
Genuensis an. II. mens. dies 12.

Vacat, non quidem annos. 2. vt quidam putant, sed dies 3. vel vt alij 1.

1254

5342

Patriarchis.
Constantinopoli Manuele secundo.

Antiochiæ Elia vsque ad an. 1247. Nam quis post eum è Latinis Patriarchis sex creatus fuerit, incompertum est.

Hierosolymis Roberto, deinde Iacobo Pantaleone an. 14.

fertim

Anni Christi.

Principibus.

Balduino 2. Constantinopolit. Imp. & Ioanne Duca Græcorum.

Friderico 2. Occid. Imperat. & interregno Occid. Imperij an. 17.

D. Ludouico II. dict. 9. Francorum Rege.

Naakutolab Æthiopum præf. Ioso.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.
Boleslao Pudico Poloniæ Principe.

Sanctio 2. Portugalliæ, deinde Alphonso fratre an. 32. Alexandro 2. Scotiæ.

1246

DECIMUM tertium vniuersale Concilium Lugdunense, præfide Innocentio Rom. Pontif. contra Fredericum Imperatorem, qui vocatus ad Concilium & non comparens, hostis Ecclesiæ iudicatur ac deponitur Imperio: Fuit etiam actum de recuperanda terra, Sancta D. Ludouico Franc. Rege constituto Duce illius quintæ expeditionis: qui Cruce signatus, vbi in Asiam cum ingenti exercitu irauisset, rediit in Galliam quinco post anno. Plati. Æmil. lib. 7. Guilel. Nang. Tom. 3. Concil. Vincent. lib. 32. Gagni. lib. 7.

Anni mundi.

tertium tempore, quo Ecclesia à Frederico 2. vehementer oppugnabatur. Reliqua eius ordinis insignia posteriores Pontifices addiderunt, præcipuè Paulus 2. *Onuphrius in Plat.*

Stanislum Cracouiensem Episcopum, & Petrum ordinis Prædicatorum retulit inter Sanctos. *Volat. lib. 22. Anthrop.*

Alcelinum ordinis Præd. cum tribus aliis an. 1245: in Tartariam mittit in Baiotnoi (Bartum alij, opinor, appellant) castra ad eos ad Christianismum inuitandos, sed sine fructu. *Vincent. lib. 31. cap. 51.* Hanc peregrinationem confecerunt annis 3, mensib. 7. illic multos Christianos reppererunt & principem Cuine, qui clericos Christianos alens in sacello ad maius tentorium erecto: quotidie suum habebat sacrum. Clerici autem certis horis cantabant more Græcorum. *Idem lib. 29. & 30. Nauclerus gener. 42. vol. 2.*

Hugo Cardinalis S. Sabinæ, antea Barchinonensis monachus, scripsit in vniuersam scripturam cōmentaria iuxta quadruplicem sensum, vtens numerali citatione & enumeratione capitum, quam nunc habemus.

Primus ex ordine Prædicatorum ad Cardinalatum assumptus, primus in capitula libros sacros distinxit. Primus Biblicum indicem, quem vocant concordantias maiores, cum Conrado Albertadio monacho collegit, coniunctis quingentorum monachorum è diuersis cœnobiis operis, atque omnia Nomina, Verba, Participia, denique omnes tam declinabiles, quam indeclinabiles orationis partes, toto Bibliorum contextu comprehensas, in Alphabeticum ordinem digessit, annotatis librorum capitibus & capitum lineis. Laborem tam utili sacrarum literarum studio, vt Græci opera Eutalij Rhodij Monachi, & Hebræi studio R. Isaac Nathan istud fuerint æmulati. Obiit sepultusque est Lugduni an. 1261. *Ex Bibliotheca Sixti Senensis lib. 4. & aliis.*

Albertus Magnus Dominicanus & Ratis-bonensis Episcopus, S. Bonauertura Fraciscanus, Alexander Alesius, Io. Valleis Anglus, Gualterus Pictauicis Episcopus, Ioanes de Rupella Parisiensis, Guilelmus Episcopus Parisiensis, ex oppido Aruerniæ Aurilaco, Bartholomæus Brixianus, Gilbertus Tornacensis, Bernardus Parmensis presbyter Compostellanus, Hilarius episcopus Aurelianensis, Iacobus Achonensis Episcopus, Odo Cancellarius Parisiensis, Henricus Ebredunensis Archiepiscopus, Theologia præfertim Scholasticæ & iuris canonicidocissimi interpretes.

Magnificentiæ & studiis Innocentij 4. S. Ferdinandi Hispaniæ, S. Ludouici Franciæ Regum Theologia & bonæ artes, quæ valdè languerant ab annis 100. vires recepere. Itaque præter hos extiterunt alij viri docti innumerabiles, vt Martinus Polonus Innocentij 4. Pœnitentiarius, qui vitas Romanorū Pontificum vsque ad suam ætatem conscripsit, &c.

Vincentius Bellouacensis Dominicanus historiam vniuersalem, maximè Ecclesiasticam ab Orbe condito ad annum Christi 1250. in suo Speculo historiali complexus est.

Grossioni gens Arabica, instigante Soltano Babylonicō Christianos miseris modis persequuntur in Asia: & expugnata Hierosolyma templum Sepulchri Domini destrunt. *Blond. lib. 7. dec. 2. Æmil. lib. 7. Guilel. Nang.*

Iacobus Rex Arragonum duos ordines militum instituisse fertur, quorū alterū amictu albo & nigra cruce insignitū vocauit ordinem D. Mariæ de redēptione captiuorum siue de mercede: quibus scilicet cura esset de redimendis captiuis: alterum appellauit ordinem militū Montesiæ rubenti cruce insignem. Alij hanc institutionem paulò antiquiorem faciunt, & incidisse in an. 1212. ac vtramque militiam aiunt fuisse à Gregorio 9. approbatam.

Friderico 2. excōmunicato & decreto Concilij expoliato

Imperio, vacavit Imperium per 28. annos vsque ad Rudolphum. *Palmer.* interea multe sunt ortæ dissensiones inter principes ob electionem, adeo vt tres ordine electi sint, non quidem Imperatores sed Reges Romanorum. Nam primò iussu Pontificis electus est à quibusdam Principibus, contra Fredericum, Henricus Langrauius seu Comes Hassiæ & Thuringiæ, qui non consecutus Imperij coronam obiit an. 5. Regni, viuo adhuc Frederico, vllas ob Pontificis execrationes nolente cedere Imperio. Mortuo Henrico an. 1259. statim ab Electoribus Imperij, procurante PP. per Legatum Petrum Caputium, contra Fredericum & Conradum fil. designatus est rex Romanorum & coronatus Vuilhelmus Comes Hollandiæ. Quo mortuo 7. anno Regni, electus est à duobus Electoribus & quibusdam Principibus Richardus Cornubiæ Comes, sed anni Regni ipsius sunt incerti. *Tribe. in Chron. Monast. Hirsaugiensis.* Historici mirè variant hoc loco: alij numerant Conradum filium Frederici, & Vuilhelmum, ac constituunt Interregnum annorum tantum 17. alij. 22. alij negant sedem Imperij vacasse. Sed omnium optimè *Tribe.*

Robertus Sorbona Theologus, primus instituit & ditauit Collegium Sorbonæ, pro scholasticis, qui vacarent Theologiæ. *Guil. Nang. in Chron. Fran.* Valde sunt inepti Historici recentes, qui Robertum hunc è Theologo Fratrem D. Ludouici faciunt.

1248. Conradus Colonienfis Archiepisc. in vigilia Assumptionis primum ponit lapidem maioris Ecclesiæ: quod opus propter ingentem sui magnitudinem & excellentiam, & si perpetuo continuatum, nondum tamen post annos ducentos & quinquaginta quatuor, erat absolutum tempore Tritemij. *Ipsè in Chron. Hirsaug.*

Circiter an. 1245. Tertius Imp. Tartarorū, Regis Armeniorū suafu, ad Christum conuertitur & baptizatur. *Hait. Arm.*

Defensionem Christianorum aduersus Saracenos suscepit, misso Hielone fratre cum exercitu, qui Persiam Syriæ ac Mesopotamiæ magnam partem debellauit. *Idem.* & anno 1258. Mustacenum Calipham Babylonium Christianos Orientis mirè affligentem, & illud Euangelij ab eis, propositis alioqui pœnis, exigentem, *Dicite Monti huic & transferetur,* in suam potestatem redegit, atque inter ipsius thesauros fame peremit. *Idem.*

Ab hoc Calipha vsque ad Sophim, Persarum populus summo legis doctore caruit. Vnde & Sophim sub an. Christi 1500. suum genus & doctrinam ad Mahometis generum Halim referentem facile admisit. *In Epist. Asiaticis. Tac. Nauarchus.*

Christianis de Hierosolymitano regno, cum Ægyptiis certantibus Hielon & Ablaga eodem itinere, quo centum ferè annis post Tamerlanes in Asiam inundauit, è Tartaria in Syriam penetrarunt, incertum socij an hostes forent cum religiones Idololatrarū secuti, neque Christianarum, neque Mahometanarum partium viderentur. Verum illi frustra muneribus Balduini regis inuitati, repudiatis Christianorum sacris ad Mahometis impietatem declinarunt. (Bellum deterius ferè militibus persuadet) *Iouius in Tamerlane lib. 2. Vir. illust.*

Hielon siue Agelonus frater Mangu regis Tartarorum, bellis ciuilibus & externis distractus, cum Virboco exercitū & Syriam commendasset, in Tartariam rediit.

Virboco Christianis infesto, quod Germani milites nepotem eius occidissent, multaue contra eos hostiliter gerente, Ægypti Sultanus Meledinus Tartaros Hierosolymæ obfidionem molientes, duce caelo & reliquiis fuga dilapsis Syria expulit. *Lib. 4. continuat. historia sacra. cap. 15.*

Meledinus per Grossinos ex Babylonia accitos Gazam Téplariis eripit, A scalonā & alia loca Hospitalariis. Denique

Anni mundi.

5331

Henricus deposito Frederico eligitur, cui mortuo succedit Vuilhelmus, quamuis Conradum 3. Frederici filium nonnulli præponant.

RYBER Pileus, & Purpura in eo Concilio primum concessa sunt Cardinalibus, vt admonerentur se semper paratos esse debere: sanguinem pro Christiana religione fundere. Illis etiam concessum est vbi equo, in vrbe & ferre rubrum galerum. Plati. Gagui. lib. 7. Emyl. lib. 7.

5342

trucidatis

Anni Christi.

1243

1254

Anni Christi.

Anni mundi.

trucidatis iuxta Tyberiadem Christianis militibus Hierosolymam occupat, sine delectu omnes maculat; templum & sepulchrum Domini diruit. *Ibid.*

D. Ludouico ad Cyprum cum classe appellenti ann. 1249. occurrunt Tartari quidam ab Erchaltao Principe cum literis missi, quibus cognoscit Cham Tartarum regem Christi fidem anno abhinc tertio recepisse, & baptizatum esse cum magnatum & plebis multitudine maxima, instructūque habere militem, quem in fidei hostes duceret. *Gag. lib. 7. literarum à legatis exhibitarū exemplar superest apud Vincent. lib. 13. c. 91.* Ludouicus vicissim ad Erchaltau legatos misit additis literis, quæ eum & magnū Cham hortabantur, ad permanendum in pietate. misit & tentorium quoddam ex purpura in Sacelli formam constructū, in quo arte singulari depicta erant, quæcunque Christus in corpore pro nobis gessit & alia ad cultū diuinum pertinentia. *Gag. lib. 7. Vinc. lib. 3. cap. 92. 94.*

Eum Soltanus (Saphadinū Saladini filiū louius vocat, sed dudum ille erat mortuus) ad Damiatā urbē in Pelusiaco Nili ostio cepit: qui vt se redimeret in pactionis fidem, Christianam Hostiam victori tradidit. *Iouius lib. 1. Virorum illustrium.* Quam postea numerato pretio redemit.

Sanctius 2. Portugalliæ Rex iussu Innocentij 4. Alphonso fratri regno cedit, quod ineptus esset ad eius administrationem. Alphonsus autem ducta vxore Beatrice F. Alphonsi decimi Castiliæ reg regnū Algarbiorū in dotem accepit. Vnde reges Portugaliæ se deinceps ita inscribunt. *Vas. in Chro. Hisp.*

In India erat magnus quidam Rex Christianus. Terra Caghat, vnde tres reges in Bethleem venerunt, tota adhuc erat Christiana, sed sub dominio Cham. *Conestabularius Armenia, ad Cypri regem apud Vincent. lib. 31. c. 92.*

Tartari quidam ad Lugdunense conc. venerunt ad Innocentium 4. qui domi Christianam religionem edocui, tum sacro baptisate imbuntur. *Blond. Martin. in Chro.* alij id factum sub Gregorio 10. *Lib. 5. cap. 1. continuata Historia sacra.*

HUMANANA.

Henricus primus Dux Brabantia, cum antea ipsius maiores essent Louanij Comites.

Circa hæc tempora lingua Germanica cœpit scribi Latinis characteribus: tunc etiam Germani nomina Sanctorum imponere cœperunt suis in baptisimo, cum antea peregrinis Scytharum appellationibus vterentur. *Curio lib. 2. Chronol.*

Ioannes de Sacro Bosco Anglus, tunc insignis Mathematicarum professor Parisiis, vt licet ex eius Computi Ecclesiastici sine colligere, sepulcus est Lutetiæ in claustro Mathurionorum. Methodo Aristotelica, non Geometrica Sphæram tractauit.

MAGNA huius Papæ laus, nam pater pauperum. Edicto aboleuit libellū contra paupertatem scriptum à Guilhelmo de S. Amore, doctus & scriptor. *Vuicelin.* Sub hoc fœliciter fuit in Asia pugnatū, & Guelphi eie cti per Gibelinos ad sua reuocati. *Idem.*

Ludouicus multa in Regni vtilitatem instituit: Dignitates & officia noluit esse venalia: Blasphemis, & in vanum iurantibus per nomen Dei, cauterium in fronte inussit: Lupanaria prohibuit: vetuit Magistratibus in toto suæ iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut liberis sacerdotia procurare, aut eos collocare nuptui: histriones aula exegit: multa cœnobiaz Valetudinaria partim condidit, partim instaurauit & ditauit: beneficia Ecclesiastica noluit conferre, sed ius illud restituit collatoribus ordinariis, iuxta antiquos Ecclesiæ canones. *Gagu. lib. 7. Chron. Franc.*

Cum ei instituendi pastores à Pont. potestas facta fuisset,

1255

1261

187.
f Alexāder 4. Agnagninus, an. 6.
menf. 5. dies 5.
Vacat m. 3. d. 4.

Patriarchis.
Constantinopoli Manuele secūdo, deinde Nicephoro, qui non iniit, mox Arsenio an. 4. Germano an. 1.
Hierosolymis Iacobo Pantaleone.

5342

5349

ad idque diploma legatus Roma rediens attulisset. Quòd mea (inquit) Romæ negotia strenuè obieris, Laudo, quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo. Intellego enim, quanto cum periculo animæ meæ & regni id susciperem. Ac protinus diploma in ignem proiecit. *Bromard. cancel. in eius Vita.*

D. Ludouicus nolebat se immiscere collationibus Sacerdotiorum, dicens: Sat mihi est coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam spiritualibus, rationem reddere. *In libell. Virga directionis pag. 32.*

Ad Cheradum (sic Græci Strumas, glandularum quarundam induratarum genus vocant) curationem, Crucis signum primum adhibuit: cum decessores reges solo tactu veterentur. *Nangiac.*

Daniel Rufforum dux, legatione ad Opiffonem legatum Apostolicum in Poloniam missa, cum promitteret se cum vniuersa gente ad Romanæ Ecclesiæ communionem accessurum: & Christianas regiones aduersus Tartaros, qui iam ingentem formidinem omnibus Principibus Christianis incusserant, & superiori biennio Poloniam Nogaio & Celebuga ducibus, iam tertio vastauerant, defensurum: nomen ac diadema regium sibi & posteris suis, dissuadentibus frustra Polonis, impetrauit. Verum consecutus id quod concupierat, fidem violauit & in Græca communionem permansit. *Cromerus lib. 9. Polon.*

S. Thomas Aquinas Dominicanus, discipulus Alberti Magni scholasticæ doctrinæ princeps.

Henricus de Segusia dictus Cardinalis Hostiensis, tunc Summam suam edidit: habuit auditorem Guilelmum Durandum, qui dictus est Speculator. Floruit Guilelmus de S. Amore doctor Sorbonicus, qui scripsit contra ordines Mendicantium.

1254. Borussi ad religionem deducuntur per fratres Teutonicos, quibus Fredericus 2. eam terram acquirendam tradiderat. *Nauclerus Vol. 2. gen. 42. Crantzius Fandalia libro septimo cap. 21.*

Eodem tempore Mandanus Lithuanorum dux, abiecta religione Christiana, quam simulatè ad tempus susceperat, infestior in dies Christianis vicinis erat. *Crom. lib. 9. omnemque Masouiam & Cruciferorum terram depopulatur. Idem.*

Sic paulo ante, sub an. 1240. Suentopelci iussu Prussi religionem Christianam abiicientes, Germanos Polonosque omnes, qui apud se negotiabantur, vel sedes inter ipsos posuerant, certâ die trucidant. *Idem lib. 8.*

HUMANANA.

Cum Edouardus filius Henrici 3. Anglorum Regis duxisset in uxorem Aleonoram Alphonfi Castellæ Regis sororem, pater eum donauit Principatu Vualliz: Hinc fit vt filius Regis Angliæ natu maior vocetur Princeps Vualliz. *Polyd. lib. 16. Angl.* Antea cum Ducatus Normaniæ esset sub ditio- ne Anglorum, Regis major natu, dicebatur Princeps Normaniæ: à tempore Henrici I. qui Guilelmum filium suum Ducem fecerat eius regionis circa an. 1120. *Polyd. lib. 11. Hist. Ang.*

Iacobus de Bellouiso Iurisconsultus, scripsit in libros Feudorum, quos septies publicè interpretatus fuerat.

Memorable fœdus an. 1259. (alij 1269.) inter Anglos & Francos, Lutetiæ in magno Principum conuentu, præsentibus Ludouico Francorum & Henrico Anglorum Regibus, percussum est: vt Ducatus Normaniæ, Comitatus Andegauensis, Cœnomanensis, (quorum causa tot olim bella inter

Anni mundi.

5342

5349

Principibus.

Balduino 2. Constantinopolitano Imp.

Theodoro Lascari iunior, Duca fil. Græcorum Imp.

Michael 7. Comnenopaleologo an. 35. Constantinopoleos & Græcorum Imp.

Interregno Imperij Romani.

Haalono Tartaro Fratrem Magonis Cham quarti Persarum rege, an. 4.

S. Ludouico Francorum Rege.

Naakutolab Æthiopum pret-Ioso.

S. Ferdinando Hispaniæ.

Henrico 3. Angliæ.

Boleslao Pudico Poloniæ.

Alphonso 3. Portugalliæ.

Alexandro 3. Scotiæ annis 37.

Anni Christi.

1254

1261

Anni Christi.

1258

1261

1265

CONCIL. Oxoniense, contra Pictos qui ingenti numero confluxerant in Angliâ: quos statuerunt cum ceteris alienigenis exterminandos. *Polyd. Virgil. li. 16. hist. Ang.*

Anni mundi.

5346

5349

5353

Anglos & Francos, & quos à Philippo Augusto receptos, Franci ad eam ætatem possidebant) nem etiam Turonensis & Pictauiensis cederent in perpetuum Franco: acciperet verò Anglus pro impensis bellicis 150. milia aureorum, & in singulos annos vectigalis nomine dena millia, contentusque esset vltiori Aquitania, & citerioris parte vsque ad Carantū fluium, cum finibus Agenensium, Lemouicum, Cadurcorum, de quibus tamen ius clientelare deberet Franco, renūcians iuri, quod sibi in Galliæ regno vindicare posset: sicque adscriberetur inter Barones Franciæ, ac Par, Duxque Aquitanix vocaretur. *Polyd. lib. 16. Angl. histor. Gagui lib. 7. Amyl. lib. 7. Guiliel. Nangiæ.*

Michaël Palæologus Iohanni Theodori Lascaris Iunioris filio, ne patri succederet, annum 10. egresso oculos eruit & imperium inuadit: Balduinum Constantinopoli expellit, stratagemate Alexij Cæsaris, qui cum 50. satellitibus noctu per cuniculos antiquos ab incolis intromissus elato clamore horribili & iniecto multis in locis igne ciues ita terruit vt plena esse omnia hostibus putarent, domique se clauderent. Sic effractis portis reliquos 750. qui ad vibem excubabant, introduxit *Gregoras lib. 4.*

Ita Imperium Constant. pulsus Gallis post an. 58. vel vt alij volunt 63. Græcis restituit. Nec multò post in Lugdunensi Conc. concordiam inter Græcos & Latinos tredecies scillam & resectam redintegrauit. *Cromerus lib. 9. Polon.*

Circa ann. 1258. totum regnum Persarum, Sultanis dissidentibus, Haalonus Tartarus eripuit: persuasum Haitonis regis Armeniæ, capta Babylone, siue Bagdad & Calypa, cuius regnum circiter sexcentos annos durauerat, nempè ab Omare mahometis nepote.

Regnum autem Persarum, cum extinctis veteribus eorum principibus, fuisset penes Saracenos annis 297. & Mahomet vltimus contra aliquos Sultanos & Turcos armasset, atque ab iis postea regno exutus esset, ad Turcos deuenit ann. 1055. per annos 103. vsque ad hunc annum 1258. quo iam penes Tartaros fuit vsque ad an. 1350.

* FESTVM Sacramenti corporis Christi instituit. *Trish. in Chron. Monast. Polyd. de inuent. rer. lib. 6. cap. 8.* Thomas Aquinas composuit officium illius festi cum hymno & prosa, quod misit ad Vrbanum PP. à quo in pramium retulit columnam argenteam. *Naucler. Extat inter eius opera.*

Centum annis post, Papiæ cœpit lustratio sacramenti, qua corpus Christi in ferculum fertur. *Chronica Bosny.* Atque hinc ad reliquas Occidentis partes manauit. præsertim Andegauum, vbi Berengarius fuerat Archidiaconus & Sacramentariam impietatem sparserat, vt corporis Christi præsentia preces sint ardentiores, fidei publica fiat professio contra Sacramentarios: debitus cultus Christo exhibeatur, qui nobiscum corporaliter versari dignatur. Sic olim publicè circumgestabatur arca Testamenti, manna corporis Christi symbolum continens. *Ios. 6. 1. Reg. 4.* ad pacem & misericordiam procurandam, ad debitum cultum Deo, qui in arca habitare dicebatur, exhibendum, &c. Sic Iudæi hodie festo Septembris, quod חנוכה dicitur, librum legis circum Synagogam ferunt solenniter, adorant, posteaque in Tebâ, deinde in Hecal, ceu armario reponunt [*simbat thodah. id est festum siue lætitia legis, teba. id est arca hecal. templum.*]

Fuit humili loco ortus, fertur enim habuisse patrem futorem veteramentarium: cum Cardinales non possent conuenire ad vnum eligendum ex suo collegio, ex Patriarcha Hierosolymitano creatus est Roman. Pontifex. *Plati.*

Diu in Thulcia, cum Romana curia permansit, quòd Manfredi Siciliæ regis potentia ecclesia vexaretur: & Gibelini

Guelphis essent parentiores. Mit in Angliam Othobonum legatum, ad componendū intestinum bellum, inter Henricum regem & eius optimates, Polyd.

Ioannes Seneca cognomen. Theutonicus primus glossator, ut vocant, Decretii, Hübertus, Alexander de Villa Dei minorita, Albinus Abbas Ferrariensis, Adamus de Marisco Anglus, Ioannes Episcopus Bossinensis, David Germanus Vualricus Argentinenfis Alberti discipulus, Theodoricus Turingus, Ioannes Bizuntinus Episcopus Adeledinus Sagiensis Episcopus Theologiae scriptores, ut ferebant illa tempora, doctissimi.

Libera Christi prædicatio per Aphricam à Saracenis concessa. Blond. lib. 8. Dec. 2.

Iam Vuingis victis à Boleslao Polonorum Duce, & reliquis ad fidem conuersis, Gnelnensis Archiepiscopus auctoritate Vibani 4. Episcopum præficit an. 1264. Crom. libro 9.

HUMAN A.

Manfredus Frederici 2. nothus Frederici filios legitimos tollit regni Siculi cupiditate, Henricum iuniorem clam iugulari curat à Saraceno transfuga: Henricum alterum pisce infecto extinguit. Conradum veneno. Sic ex vniuersa Frederici familia tres tantum restabant. Manfredus iste, Conradus cog. Caputus Antiochiæ princeps, nepos Frederici ex notho Frederico, & Conradinus Conradi veneno sublatis filius.

Neapolim occupat. Nonnullos, qui in Germania Conradinum tollant, subornat, eade nondum patrata mortem illius diuulgat: literis commentitijs demonstratis, ac regna iure successionis sibi vendicat. Præsidia pontificia in Apulia opprimit. Regium nomen vsurpat, Siciliam adiungit. Semunit affinitate Iacobi Arragonum regis, filia Constantia filio eius maximo Petro desponsata.

Carolus Andegauensis ab Urbano, qui Manfredum anathemate percusserat, attractus: victoriam cum vtroque regno obtinuit. Siciliam paulò post amisit, Conradino regna sua repetente, adiuto auxiliarijs copijs Frederici Austriaci Pisanorum, Senensium, & Genuensium, Panormo, Messana & Siraculis exceptis, Conradinum & Fredericum Ostriacum in conflictu Marisco postea captos an. scilicet 1268. securi percussit. Vesperatum Sicularum coniuratione Insulam, quam hoc bello recuperauerat, ad extremum perdidit.

Alphonus 10. cog. Sapiens Hispaniæ rex, insignis philosophus & Mathematicus Septipartitum opus iuris ciuillis, Hispanorum historiam generalem, librum thesauri, & tabulas Astronomicas conscripsit. Quater decies vniuersa Biblia cum suis Glossis, inter tot negotia legit. Imperator Romanorum electus fuit, sed recusauit imperium: contentus solo titulo, quem ob eligentium honorem ad tempus in literis suis retinuit. Vasius. Triem. in Chron. Hirsaug.

Richardus Cornubiæ Comes Regis Angliæ frater, eius loco libens imperium assumpsit, & Aquisgrani consecratus fuit. Cùmque per omnes Regini ciuitates ascendens iter faceret vsque ad Basiliam, & pecuniæ pro adeptione imperij nimis prodigè expensæ: iam iam defecerant, Principes eo relicto omnes ad sua redierunt, tacitè innuentes prædam se hæcenus secutos fuisse, non Regem. Qui cernens se Principum auxilio destitutum, commisit Philippo de Falckeislein, & Philippo de Hoensels ciuitates imperij, assump- tæque vxore in Angliam reuersus est, nec vltra in Alemariam

Anni mundi. 5349 Principibus. Michaelē 7. Com neno Paleologo cognom. Magno Orient. Imp.

Existere Interregno Imperij Occident.

Haalono Tartaro Persidis Reg. deinde Abaga Filio, an. 20.

S. Ludouico Fræc. Reg.

Naakutolab Aethiopū pret-Ioso.

Alphōso 10. cog. Sapiēte Hispaniæ an. 25.

Henrico 3. Angliæ.

Boleslao Pudico Poloniæ principe.

Alphōso 3. Portugalliæ reg.

Alexandro 3. Scotiæ.

5353

1265

venit

Anni Christi. 1265 1271 g Clemens 4. Narbonensis an. 5. di. 21. Vacat an. 2. m. 9.

Patriarcha. Constantinopoli Iosepho.

Principibus. Eisdem Jmpp. & durante interregno Imperij

Iisdem quoque in Perside, Francia, Hispania, Anglia, Polonia, Portugalia, Scotia regnantibus.

Jcum Nuamlach Aethiopū pret-Ioso, an. 15.

1266

DVO Concilia plurimorum sacerdotum celebrantur in Anglia, per Othobonum Apostolicum Legatum, de rebus ad religionem pertinentibus, quibus etiam nunc in Anglia vsitur. Polyd. Virgil. lib. 16. Angl. hist.

alterum fuit. Northantoni. Londini.

venit. Chron. Hirsaug. Abaga Tartarus, rex Persarum contra Mulechoio Sultatum Aegypti, cum Armenio R. infeliciter pugnat.

Alexius Cæsar Strategopulus, iussus à Michaelē Paleologo obiter tentare Constantinopolim, eam cepit cum 800. tantum militibus. Niceph. Gregoras lib. 4. Ità Balduino Græcia expulso Gallorum imperium apud Constantinopolim 55. annis obtentum finitum fuit. Illud deinceps Græcis restitutum mansit penes familiam istius Paleologi. 200. ferme annis donec Mahometes Turca Bizantium occuparet an. 1453.

g OPTIMVS Pontifex, vir nempe sanctæ conuersationis, & Prophetico spiritu (ut dicebatur) illustratus. Chron. Hirsaug.

Bona Ecclesiæ optimè dispensauit. Cùm duas filias ex mortua vxore ante Pontificatum suscepisset, vni in monasterio collocatæ, 30. tantum libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine, Clerico nepoti tres præbendas habenti duas abstulit, se dicens Deo, non carni & sanguini velle acquiescere.

Siculum & Neapolitana regna, quæ, post Frederici Imp. necem, Manfredus nothus eius inuaserat, Carolo Ludouici Regis Francorum fratri addixit, à quo Manfredus & mox alio prælio Corradinus Frederici è Conrado filio nepos interfectus est. Crom. lib. 9. Polon.

Carolus D. Ludouici fratrem inunxit Romæ, Siciliæ & Hierosolymorum Regem, ea lege ut in singulos annos 48. millia aureorum (Naucler. 40. mil.) nomine tributi penderet Platt. Blon l. lib. 8. dec. 2. Emil.

Hoc Pontifice Guelphi reuixerunt, Duce Carolo quodam.

D. Ludouicus Fræco. Rex, signatus cruce, relicta Regni administratione, Simonæ Neelæ & Mattheo Vindocinensi Abbati D. Dionysii, cum tribus filiis, Ioanne Philippo & Petro, magna classe comparata traiecit in Africam, secundo dimicaturus contra Saracenos: sed anno proximo Carthagine expugnata, Tuneto obfessa, & Ioanne Tritanne priore filio defuncto, ipse ex alui profluuio (alij peste) obiit ad 8. Cal. Septemb. an. 1270. Gagai. lib. 7. & Amyl. Blond. lib. 8. dec. 2. Palmer. in Chron. Bonifacius eum inter sanctos retulit. Gaguin. lib. 7.

Margarita eius vxor, sanctitatis viri defuncti æmula, se totâ Deo vouit, ac Lutetiæ suburbanum cœnobium Franciscanarum extruxit.

Quemadmodum ab eius viro D. Ludouico, cœnobium Sanctæ Cathariæ Vallis cholarium, Maturinorum, & Sanctæ Crucis Guilelmitarum Lutetiæ fuerant posita.

Desyderius Longobardus, multis scriptis impugnavit ordines mendicantium: contra quem D. Thomas lib. contra impugnantes religionem, cap. 6.

Tartarorum duces quidam in Asia, religionem Christianam susceperunt, & magnas res in Syria & Persi socijs Armeniorum regibus: contra Saracenos & Aegyptios aliquandiu gesserunt. E quibus vnus Cassanus, successoribus suis Persarum regibus nomen dedit. Crom. lib. 9. Polon.

Ica n Jmm' icha de familia David Aethiopicum imperium, quod Presbyteri Ioannis vulgò dicitur, maioribus suis ereprum, ante trecentos triginta tres annos à stirpe reginæ Treddigaber, ope optimatum, qui res Sabæ prouinciæ gubernabant, recipit, & ex Axumi prouincia in Sabam transfert. Victorius Reatinus de Regibus Aethiopiæ.

Nicolaus Paulus & Maffeus Veneti, cum Chogotalo nobili Tartaro, à Cobila Tartarorum 6. Camo siue Imperato-

5354

re destinatur ad Pont. Clementem : vt mittantur, qui raris legem Christi prædicent. *M. Paulus in suo libro. Cobilam tandem sacro baptismo fuisse initiatum tradit Hayto Armenius.*

HVMANA.

1268. bellum rusticum in partibus Hollandiæ ad delendos nobiles, seque afferendum in libertatem : quod diffinitum est inductria Traiectensis Episcopi, & Comitis Gellrensis, multis captis, plurius occisis *Chron. Hirsang.*

1269. Collegium Quæstorum siue Theaurariorum, à Guilmo de Saana, Ecclesiæ Rothomagensis Theaurario: Lutetia conditur.

1270. Franci & Carolus Sicilia rex, Tunetum in Africa capiunt, captiuos Christianos liberos faciunt, in omnibus regni ciuitatibus monasteria construunt, *Chron. Martini. Gaguin. lib. 7. Aemil. lib. 7. Continuatio historia sacra lib. 4. cap. 17.*

In Corandino, Frederici è Conrado filio nepote, illustri Sueuicæ Ducum genealogia defecit, in qua Romanum imperium plusquam centum & viginti annis tutò quiescens, incrementa sui accepit. *Chron. Hirsang.*

Philippus D. Ludouici filius, in Africa Rex salutatus, post leges barbaris datas, tributumque impositum, exercitum in Galliam reduxit, regnauitque an. 15.

ELECTVS est Viterbi, post triennij ferè vacationem, cum duntaxat esset Leo diensis Archidiaconus, ac eo tempore in Asia cum exercitu Christianorum, contra infideles pugnaret *Chron. Hirsang.*

Sapiens & integer. Vniit Latinam Ecclesiam cum Græca, & vt fieret continua expeditio in Saracenos contendit, *Puicelini.*

In Concilio Lugdunensi Rudolphus confirmatus est Imperator, quòd nollet ire Romam, pro imperij corona, dicès: Multorum Alemanorum Reges Italia consumpsit, non ibo Romam. *Chron. Hirsang.*

In eodem, Minores 25. annis à cura Parochialis ecclesiæ exclusæ sunt. *Ca. licet canon. de Elect lib. 6.*

D. Thomas Aquinas obiit ætatis quinquagesimo, dū Lugdunum ad Concilium euocatus proficisceretur. *Mater hist.*

Emerferunt ex Italia flagellantes hæretici incerto auctore, qui vagantes per Germaniam & Gallias, semetipsos flagellabant, & prædicabant multos errores: vt Aquam benedictam nihil plus habere efficacis, quam non benedictam: Euangelium finem accepisse post aduentum suæ sectæ præferabant suam flagellationem martyrio, &c. *Æro. LuZemburg & Alphonf lib. 3. cons. heret.*

Magna pars historicorum Philippum Francorum regem cognominat audacem, sed tanta fuit morum & animi lenitate, vt merito potuerit appellari Lenis. At fortasse quod dicebatur de Philippo Duce Burgundiæ, qui fuit vir strenuus & forti animo, ipsi imprudenter traxerunt ad Philippum Regem Francorum.

Michael Paleologus Imperat. Græcos nolentes Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ fidem ac ritus recipere, varijs modis mulctauit, bonorum publicationibus, relegationibus carceribus, excæcationibus, flagris, mutilationibus, & alijs similibus pœnis. Becum Constantinopolitanum Patriarcha, virum excellentis ingenij & doctrinæ, suo edicto aduertantè, cum omnibus ferè ipsius consanguineis coniecit in teterrimos carceres. *Niceph. Gregoras lib. 5.*

Paulò post ipse Becus, postquam librum sibi ab Imperatore missum (quem antea 5. annos, cum ea quæstio agitata

Anni mundi. 5359

5364

5367

190.

h GREGORIVS 10.

Placentinus, an. 4.

mens. 2. dies. 10.

Vacat di. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Iosepho

cogno. Beco, deinde Io-

anne an. 10.

Principibus.

Michaele 7. Comneno

Paleologo Orient. Imp.

Post finitum interregnum

Imperij Rudolpho an. 19

Occid. Imp.

Abaga Tartaro Persi-

dis. S. Ludouico Frac.

Reg. & post eum eius fi-

lio Philippo 3. Audace

an. 15.

Icun Nuamlac Æthio-

pum pret-Ioso.

Alphonso 10. cog. Sapiente

Hispaniæ.

Hèrico 3. Angliæ, deinde

Eduardo 4. dicto 1.

an. 34.

Boleslao Pudico Polono-

rum principe.

Alphonso 3. Portugalliæ

reg.

Alexandro 3. Scotiæ.

DECIMUM quartum generale concilium Lugdunense secundum, præsidente Rom. Pontifice, Episc. 500. Abbatum 60. & aliorum minorum prælatorum & sacerdotum ferè 1000. Pro terra sancta recuperanda (hac de re nihil fuisse definitum ait Ioan. le Maire) & contra Græcos de professione S. Spiritus à filio. Interfuerunt Græcorum & Tartarorum legati (Guilel. Nang & Gregoras) & si Tritemio credimus, Michael Paleologus Imp. Græco-

Anni Christi. 1271

1276

1273

vel

1272

Anni Christi. 1276

1276

1276

1276

rum, cuius auctoritate et si repugnantibus pluribus Græcis (Nicephorus Gregoras lib. 5. Pachymeres lib. 5. conciliata est quidem (sive per eum sive per legatos) decima tertia (Trib. in Chron. Monast. Hirsang) Vnio siue concordia vtriusque Ecclesiæ, sed ea non diu durauit, sicut nec præcedentes. Gaguinus lib. 7. Aemyl. lib. 7. Tom. 3. concil. Blond. dec. 2. lib. 8. Plat. Palmer.

192.

i INNOCENTIVS 5.

Burgundus, Tarëta-

ensis. mens. 6. di. 2.

Vacat di. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne

decimo.

Principibus.

Eisdem Imperantibus &

regnantibus.

Alexandro 3. Scotiæ.

esse, ex multis sacre Scripturæ & sanctorum patrum libris pro Latinis collegerat Nicephorus Blemmydes) diligenter expendisset, & cum sanctorum libris, ex quibus Blemmydes ea excerpserat, ad verbum contulisset, mutata sententia restituitur suæ dignitati, & deinceps fit ab intimis consilijs Imperatoris, adeo vt sine eo nihil prorsum gereretur. *Niceph. Gregor. lib. 5.*

Qui an. circiter 1270. pattem Imperij Vncami Preto-Ioannis à Tartaris ante 100. an. confecti, sub Cobila 6. Cham regebant, de Vncami stirpe quartus erat, Rex & Sacerdos Georgius. *Ex. M. Veneto.*

An. 1274. Boleslao gentis Rege quatuor milliariibus à Cra-couia, Poloni duros falis lapides effoderunt, præcipuas regni opes. *Munst. lib. 4. Cosmog.*

Petrus 3. Regum Aragoniæ primus, per mortem Maufredi foci sui: fit rex Sicilia: *Vasaus.*

i A B S E N S eligitur & primus ex ordine Prædicatorum, fit Romanus Pontifex. Antea vocabatur Petrus de Tarantasia & erat doctor Theologus, qui super libros 4. sententiarum & epistolas Pauli scripsit: vir optimus, de quo omnia bona sperabantur: A amator publicæ tranquillitatis. *Trib. in Chron. Monast. Polater. lib. 21. Platt. Alij volunt eum fuisse Longobardum. Fascic. temp.*

Philippus Cancellarius Parisiensis, Thomas à Cantiprato, Richardus Mediauillanus minorita Anglus, Albinus Bononiensis, Ioannes Valensis, Guilelmus Arronius, Godofridus seu Cuiardus Episcopus Cameracensis, scriptores Theologici.

Philippus Tudertus ciuis Florentinus, ordinem seruorum Beatæ Mariæ redegit ad formam. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4. Sabel. Ennead. 9. lib. 7. Honorius 4. eum confirmauit.*

HVMANA.

A Rudolpho Imperatore procreatus est Albertus Dux Austriæ, qui & post Adolphum fuit Imperator, à quo domus Austriaca, ad hunc vsque diem imperio fruens. *Chron. Hirsang.*

Ducatus enim Austriæ, mortuo sine liberis Duce illius, cum Comitibus Stitiæ, Tirolis, & Carinthiæ vacabat. *Ibid.*

Quin & Rudolphus Odacharo Rege occiso in bello, Boëmiciæ regnum suæ ditioni subiecit, deinde regnum Burgundiæ *Ibid.*

Omnia castella & latibula latronum, qui fuerant multiplicati, quòd nullus esset Imperator, motus prædonum reprimens: ideòque omnia gererentur per tumultum sine lege, sine ordine, pro lubitu, destruxit. *Ibid.*

1286. Cancellarium suum in Italiam misit, qui accepta pecunia, populos omnes liberos faceret. *Ibid. de quo suo loco.*

k M O R I T V R Viterbij ante consecrationem suam. Reuocauit constitutionem Gregorij 10. de Conclauis, quam reuocationem & Ioannes 21. successor confirmauit. Atque ita sine conclauis reclusionem sequentes pontifices Nicolaus 3. Martinus 4. Honorius 4. Nicolaus 4. Cælestinus 5. creati sunt. Cælestinus verò 5. renouauit, deinde Bonifacius 8. successor, qui & in librum 6. decretalium eam retulit. A quo deinceps tempore, Cardinales in conclauis recluduntur. *Ioan. Andreas ca. Vbi Periculum.*

Rudolphum Imp. in Italiam vocauit ad comprimendam Caroli Sicilia regis insolentiam, qui oblitus beneficiorum Innocentij quarti, qui regnum legitimis hæredibus Conrado & Corandino filio eius ablatum, ipsi contulerat Romæ

Anni mundi. 5364

5364

5364

5364

192.

k ADRIANVS 5. Ge-

nuensis mens. 1. di. 9.

Vacat d. 28.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanna

10.

Principibus.

Iisdem Imp. & regnat.

omnia pro arbitrio gerebat, Deo iniuriam illi factam vindicante. Verum Rudolphus Boemico bello ditentus, Pontifici satisfacere non potuit. Chron. Hirsaug.

Hactenus postquam multa bella contempsit contra Tartaros, Perlas, Malec Sultanum siue Caliphum Babylonium & Melchidar Soltanum Aegyptium, ac per annos 45. eos quinque memorabilibus preliis superasset. 1. in Pamphilia. 2. in Seleucia, tribus reliquis in Perfide, Præmonstratensem ordinem in Cypro professus, & Macarij nomen sortitus, anno 1273. in Domino moritur. Ex historijs Armenorum.

H V M A N A.

Tiuo eius filius, Rex Armeniae, ab Emerico Lusignano Cypri Rege, & Villarelo Templariorum magistro, supplicat contra Malometanos obtinuit. Ibid.

V I R literatus, sed in rebus gerendis parum prudens. Moritur Viterbij, noua super eum camera ruente. In Philologia & Medicina eruditissimus erat, & multa scripsit, è quibus summula quaedam extat, quam Thesaurum pauperum appellant, medicinae non inutilis. Chron. Hirsaug.

Sub eo damnantur, qui asserunt Christum & discipulos nihil habuisse, ac in his, quæ habuerunt, nullum obtinuisse us. In Extrauag. cum inter nonnullos de Verborum significatione.

Sub eodem damnantur, errores Ioannis de Poliaco doctoris Parisiensis. In Extrauag. communi vs electionis.

Pontifices qui idem nomen habent varietate apud historicos numerantur, sed in his, qui nomen Ioannis obtinuerunt, tanta est in numerandi ratione confusio: vt vix quicquam certi liqueat, adeo vt quod de vno dicendum erat, saepe imprudenter à multis alteri tribuatur. Qui faciunt Ioannem: 17. Schismaticum. hunc nominant 20. qui vero illum inter pontifices ad cribunt, & simul numerant Ioannem illum 8. si dijs placet, foeminam, vocant ipsum Ioannem. 22.

H V M A N A.

Mortuo Duce Austriae sine liberis, Rodolphus Imperator ex concilio principum dedit eum Ducatum filio suo Alberto, quem eius successores etiam hodie possident. Trib. in Chron. Monast. Hirsaug. & Vuoifing Laetus.

N V N Q V A M sacrificabat, quin lacrymas funderet. sacerdotia non nisi idoneis conferebat. Notarios & tabelliones curiae Romanae, vt pestiferos sustulit. Gregorium 10. & Ioannem 21. imitatus.

H V M A N A.

Dionysius rex Portugalliae sextus 44. oppida partim instaurauit, partim à fundamentis struxit. Vaseus. Agricolas appellabat peruos Reipub. vnde & eis consulabat. Idem.

Ordines militum Christi; militum S. Iacobi, & militum Cisterciensis de Auys aduersus Mauros instituit.

Rodolphum Hasburgensem quidam tradunt, ciuitatibus Italicis imperi, iura vendidisse.

An. 1280. Turci, qui à Tartaris attriti fuerant, resumptis animis reuersi ad atrocitatem consuetudinem, reliquias imperij Graeci in Asia comminuunt: terras subactas in Satrapias 7. partiuntur, à mari Pontico & Galatia vsque ad mare Lycium & Carium, flumenque Eumedontem.

Caramannus Alismeus Phrygiam & Antiochiam, Sarranus Ioniam, Sanson Magneliam, Prienen & Epheum, Calames & Cerafus filius Myliam. Ottomanus By-

Anni mundi.

Anni christi.

5364

5365

5365

5369

5313

193.

I IOANNES 21. (alijs 20 1276

alijs 22) Lusitanus Vlyssiponensis mens. 8. 1277

Vacat m. 6. d. 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne 10.

Principibus.

Isdem Jmpp. & regnat.

149.

m Nicolaus 3. Roma 1277

nus, ob vitae integritatem vulgo dictus Copositus, 1281 an.

3. mens. 8. di. 15.

Vacat m. 5. d. 20.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne 10.

1265

Anni christi.

Anni mundi.

Principibus. Eisdem Imperatibus & regnatibus, & post Alphonsum Portugalliae Dionysium, an. 46.

Icum Nuālac Aethiopiā mox Iacba-bazeon an. 9.

CONCIL. Cantuariense, praeside Archiepiscopo, ad confirmandam statum religionis. Polyd. l. 17. Ang. hist.

195.

n Martinus 4. Turo-nensis, an. 4. mens. 1.

Vacat di. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo, deinde Iosepho iterum mens. 1. Mox Georgio siue Gregorio an. 6. mens. 6.

Principibus.

Michaele Palaeologo Orient Imp. Abaga Tartaro Perfidis, deinde Tangadore an. 2. Argone an. 4. Rodulpho Occid. Imp.

Philippo 3. Franc. Rege. Iacba-bazeone Aethiopiae pret. Iosepho siue Belul. (id est dominus vnus.) Alphonso 10. cog. Sapiente Hisp. deinde sancto 4. an. 8.

Eduardo 4. dict. 1. Anglia. Lesco Negro polo. principe Dionysio Portugalliae. Reg. Alexandro 3. Scotia.

CONC. Herbipolense, praeside Legato Apostolico à latere, multorum Episcoporum, Abbatum, praesentibus Rodulpho Imp. Principibus Ducibus & Comitibus, vbi inter alia Legatus nomine Papae contributionem decimi denary à clero, & Rex ab vniuerso populo exigere ceperunt. Trib. in Chron. monasterij Hirsaug. At Munsterus in Cosmog. refert ad an. 1287.

196

o Honorius 4. Romanus an. 2. di. 1.

Vacat m. 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Georgio

1281

1285

1283

1285

1288

thiniā, Amuriada à Sangaro flū. vsque ad Paphlagoniam si bi distribuunt.

Ceteris oppressis se quatuor familiae extulerunt, Assumbi Candelori, Caramanni (hinc Cilicia Caramanniae nomen accepit) Ottomani.

Candelori Sinopen regionem circa pontum, Caramanni Ciliciam cum obtinuisent, diu Ottomanis restiterunt. Vincti confugerunt ad Assumbeum, qui Cappadocum terras & minorem Armeniam possidebat, ex cuius stirpe natus est Vsumcassanus: qui regnum Persicum inuasit postea.

Iacobus Meyerus ad ann. 1278. Iuum Chronicon Flandriae deduxit.

Siculi impatientes libidinis & insolentiae militaris Gallorum; communicatis consilijs, cum Nicolao 3. qui Catolo infensus erat, & Palaeologo Byzantino Imp. qui Gallos nuper ex vrbe eiecerat, & Petro Arragonio, coniuratione facta an. 1281. die Paschae ad pulsam campanarum conuocantium ad vesperas, omnes Gallos ad vnum supra octo millia, cum vxoribus etiam grauidis, intra duarum horarum spatium contrucidarunt. Vnde proverbium, VESPERAE SICILIANAE; seu Vesper Siculus; de subita caede. Amyl. lib. 7. Soli illi superferunt, quos Spirilinga arx munitissima protexit.

Deficiunt Siculi ad Petrum Aragonium regem, (cui Regnum Siciliae debebatur iure dotis Constantiae vxoris, filiae Manfredi: quem Carolus vita & regno spoliauerat) qui ad Hipponem Africa armata classe, euentum Siciliae conspirationis praestolabatur: propterea à Nicolao 3. Romano Pontifice hostis Ecclesiae iudicatus. Amyl. lib. 7. Plat. Blond. lib. 8. deca. 2.

n F V I T vir sanctissimus, adeo vt caeci, muti & claudi, ad eius sepulchrum sanitatem recuperarint. Trib. in Chron. monast. Hirsaug.

Italicis bellis indignè implicatus, semper tamen pacis expetens. Sub hoc insaniuerunt Vrsina & Antibalica factio. Vucelius in Epitome.

Martinus Polonus à Beato Petro incipiens, vsque ad Honorium quartum, vitarum opus edidit.

H V M A N A.

Tangador Tartarus Persarum Rex, relicta sacris Christianorum ad Mahometem desciiuit, ac se Mahomet Cham appellari iussit. Quin & Christianos persecutus est, clausis eorum templis: Quae postea successor Argon aperuit, Christianos mire complexus.

Eldad Danius Hebraeus historicus scripsit suam historiam, de Iudaeis clausis in Aethiopia, circa annum Domini 1283. qui iuxta rationem numerandi Hebraeorum, est an. orbe condito 5043. Ipse ad finem sui libel.

o V I R, bonus & integer, scientiae & honestatis verus amator. Chron. Hirsaug.

Cardinales habere noluit nisi paucos, ac eos non minus bonos, quam doctos. Vucelius in Epitome.

Ordinem Carmelitarum (qui sic dicti sunt à Carmelo monte Syriae) mutatis chlamydidibus virgularis, siue verficoloribus in albas, confirmauit & reformauit. Plat. Trib. in Chron.

Ordinem Eremitarum sancti Augustini, Lutetiae Parisiorum nondum receptum confirmauit. Trib. in Chron. Sunt autem, vt id obiter dicam, praecipui quatuor Ordines probatissimi: quorum ceteri omnes sunt veluti appendices, Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, sanctorum patrum. Volater. lib. 21. Geograph. Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4.

Vacat sedes 10. menses ob ægritudinem Cardinaliū, qua apud S. Sabinam correpti sunt.

S. Rochus Narbonensis, Guilelmus Durandus Miniatis, Episcopus, auctor Rationalis, Gilbertus Magnus Angli. Egidius Biturigensis Archiepiscopus, Guilelmus Lugdunensis Archiepiscopus, Ioannes Genuensis, Ephrem (alius ab Eremita) Græcorum historicus Arlorhus generalis Minoritarum, Gardo Bononiensis Archidiaconus, Nicolaus Cabasilas Dyrrachij Episcopus Ecclesiastici viri & Scriptores.

Geraldus de Aluernia, Chronicon Abbatū Cluniacensium ad annum 1287. protraxit.

Raymundus Lulius Catalanus Monachus Tuneti in Africa, multa scripsit de rebus nimium curiosis: in eius libris adnotati fuere plura quingenti errores à Petro Tetracensi Archiepiscopo: ut Deum plures habere essentias, (tale quidpiam hodiè asserunt noui Trinitarij in Polonia) Patrem priorem filio: Spiritum sanctum conceptum ex patre & filio, &c. quæ tamen omnia, hæretica & plusquam diabolica audacia, assererat se à Christo sibi apparente in forma crucifixi, in quodam monte accepisse, ut totum orbem à tenebris, quibus detinebatur liberaret. *Bernard. Lussemburg. in catal. hæretic.*

HVMANA.

Palatium Parisiense (vbi Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum sedentarium fecit) extructum est à Philippo Pulchro, Engerrano Maritimo fisci præfecto, illud opus in insula regis vrbis vrgente. *Aemil. lib. 8.*

Parlamentum quoque Tholosanum, Occitanorum gratia rex idem instituit. Quo regnante bellum sacrum in Oriente, Ptolomaide à Sultano capta, finitum est. *Idem.*

Collegium Scholasticorum Choleticum Lutetiæ instituitur à Ioan. Choletio natione Picardo Cardinali. *Mater historiarum.*

Ioanna Nauarorum regina, Philip. Pulchri vxor Gymnasium Campanum, vulgo Nauarricum, Parisijs extruit & locupletat. *Ibid.*

Eodem tempore collegium Cardinalitium, Ioannes Monachus natione itidem Picardus Cardinalis potuit.

1283. Rodolphus Imper. cum circa Moratum ab equo deiectus fuisset, in lacum insiliit armatus, ac miro robore corporis euasit. Cum inde Friburgum delatus esset, copiis collectis ex omni Sueuia, illud & Heluetios Comiti Sabaudia, cui erant subditi, eripuit. *Blond. lib. 8. Dec. 2. & multa alia, Chron. Burg.*

1286. Pecunia populos Italiæ liberos fecit. Lucenses ob eam rem duodecim millia nummum persoluerunt, Florentini sex millia. &c. *Chron. Hirsang.*

1287. Vuernerus puer Christianus, à Iudæis furtim raptus occiditur: acubus & cultris, ad excipiendum eius sanguinē, in oppido Vuesaliensi iuxta Rhenum: qui postea, tanquam martyr signis claruit multis. *Ibid.*

Philippo Comiti Sabaudia, cui Rodolphus multa eripuit, successit Amadæus, à rerum magnitudine Magni cognomen adeptus.

Philippus Pulcher, rex quoque fuit Nauarra: an. 36. propter vxorem. *Vasaus.*

PRIMVS Pontifex è Franciscanorum ordine. Nam errant, qui scribunt Honorium 4. fuisse minoritam. Vir bonus, amator religionis & pacis. *Chron. Hirsang.*

Quo tempore Gibelini & Guelphi in Italia in se ardebant, & Soltanus in Asia Christianos crudeliter op-

Anni mundi

sive Gregorio.

Principibus.

Michael Paleologo

Orien. Imp.

Argone Tartaro Persidis, deinde Regayto an. 6

Rodolpho Occi. Imp.

Philippo 4. Pulchro an.

28. Franc. Reg.

Iacha Hazeone Æthiopiae Belul.

(Belul duæ sūt dictiones,

Bel dominū sonat El verò unum, id est solum.)

Sanctio 4. Hispania.

Eduardo 4. dicto 1. Angliæ.

Lesco Nigro Polo, principe.

Dionysio Portugallia.

Alexandro 3. Scotia.

197.

p Nicolaus 4. Asculanus an.

mens. 1. di. 8.

Vacat an. 2. m. 3. d. 2.

Patriarcha.

Constantinopoli Georgio

sive Gregorio, deinde

Athanasio an. 4.

Principibus.

Eisdē Imperantibus & post Rodolphum Astalpho seu Rodolpho an. 6.

Imp. & regnantibus.

Regayto Tartaro Persidis, deinde Baydone, an. 4

Sanctio 4. Hispania, de-

inde Ferdinando 4. an. 13

Iacha Hazeone Æthiopiae pret-Ioso, mox eius

liberis Baarfada, Esbrahad, Cadem saghed, V-

dim Raab, an. 15.

Anni Christi.

Anni Christi.

Eduardo 4. Angliæ.

Lesco Nigro Polonie

principe, deinde Premislo, qui regium titulum

repetiuit an. 6.

Dionysio Portugallia.

Alexandro. 3. Scotia de-

inde interregno annorū sex, ob Anglorum irruptiones.

1291

CONCIL. Londinense ad Vuest-

monasterium iussu Eduardi Regis.

Eo in Concilio publico edicto, iussi

sunt Iudæi de Anglia in perpetuum

exire: cautū est etiam, ut nemini

liceret dare prædia collegiis monachorum, sine Regis permisso: neque

monachis aut aliis sacerdotibus e-

mere possessiones, idque ne eius-

modi possessiones cænobiorum a-

liorumue sacerdotiorum dotes fie-

rent. Eam Legem ad Manumortuam

vocarunt, quod res semel da-

ta collegis sacerdotum non rursus

venderentur magis, quæ res mor-

tua. Durat in hodiernum diem.

Polyd. Virgil. lib. 17. Angliæ. hist.

Anni mundi.

primebat.

Mulech Sapherapes Saracenorum Soltanus (hoc est, Imperator) non quidem Aegyptius, ut quidam putant, sed Babylonius, Tripolim, Tyrum, Berithum, Sidonem & Ptolemaida, nobilissima emporia, quæ sola tunc à Christianis tenebantur, ferro & igne vastauit: altercantibus inter se de finibus, iam dudum per 30. annos Venetis, Genuensibus, & Pisanis. *Aemil. libro octauo Plati. Blond. libro. 8. dec. 2. Fascicul. tempo.* Ità dissidentibus inter se Christianis amittuntur omnes portus Asiatici. Tuncque finitum est bellum Sacrum in Oriente.

Miraculosè per vxorem filiam Haytonis Regis Armeniæ, Mangu Cham Tartarorum à Cingis Cham quintus, conuersus baptizatusque est, cum fratre Allan siue Hielon & tota familia. Deinde Allan exercitum in Palestinam duxit, habens in vexillo Christi crucifixi effigiem: contra Cathos Melechmees, ut Hierosolymam reciperet. *Guil. Nangiac.*

Mox redierunt Tartari ad præcam impietatem. Vnde hodie sunt Mahometani vel potius Sagomorbarci. Nam habent Sagomorbar Cham pro magno propheta, ut Turcæ Mahometem, qui de Deo vno & de Politia & moribus aliqua eis dictata reliquit, inter quæ est edictum, quod vsque hodie iurant successores Cingis Cham, de non affligendis Christianis, neque tributo ab eis exigendo copiosiore, quam à reliquis.

Hielon pulis quidem Saracenis, potitus est regno Syriæ & Hierusalem circa an. 1290 At triennio post Soltanus Babylonæ illud accepit. *Continuat. Nangiac. Sabeli. Ennead. 9. lib. 7.*

Adhuc viuebat & scribebat Nicolaus Lyranus. *Ipse in. 2. cap. Esaiæ.*

HVMANA.

Inter Philippum Regem Franciæ & Eduardum Angliæ erat capitale odium, quod fuit causa secundi belli Anglici seu Francici: & multorum malorum. *Polyd. lib. 17. Ang.* quo per Carolum Valefium Pulchri fratrem, Aquitania ditioni Franciæ adiungitur.

Angliæ rex Adolphum Imp. pro centum millibus Marcarum argenti, ea conditione in auxilium vocat, ut diuisa inter Imperij principes pecunia, communiter ei contra Francos assisteret. Quod non est assecutus, quia Adolphus acceptam pecuniam in priuatos vsus conuertit. *Chron. Hirsang.*

Ferdinandus 4. Hispan. mortuus dicitur die sibi dicto à duobus, quos iniuste tanquam homicidij reos, occidi iusserat. *Vas. in Chron Hispan.*

q PERCANNAM deceptus est voce tanquam cælitus missa insonantem, ut desereret Pontificatum & Bonitacium institueret. Sedisse biennium aliqui scribunt.

Instituit ante Pontificatum ordinem S. Benedicti in Montibus. *Guil. Nangiac. Polyd. lib. 7. de inuenio. cap. 2.* Eum confirmauit Bonifacius 8.

Fertur edixisse, Ne deinceps Romani Pontifices & Cardinales vberentur equis & mulis, sed tantum asinis, Christi, cuius haberi vellent vicarij, exemplo. *Mater histo.*

Cum rebus agendis parum idoneus haberetur, persuasus est ut Pontificatum resignaret, itaque coram omnibus in Consistorio, mitram, anulum & Sandalia deponens, Pontificatu se liberè abdicauit. *Platin. Relatus est inter Diuos à Clemente 5. Blond. 9. dec. 2. & Mater Histor. vel à Ioanne 22. Palmer. vel à Viennensi Concilio. Ioannes Meyerus.*

S. Nicolaus Tolentinus tunc obiit: qui catalogo Sanctorum adscriptus est ab Eugen. 4.

HUMAN A.

Michael 7. Comnenus Palæologus cognomento Magnus obiit anno sui imperij 35, sed quòd ad Ecclesiam Romanam descivisset priuatus est, etiam à proprio filio Andronico, sacra sepultura. *Nicephorus Gregor. libro quinto Amylus libro octauo.*

Angli normaniam & Aquitaniam inuadūt, capto claustro Blauiz, & duobus aliis oppidis circa Burdegalam, à cuius accessu propulsantur per Radolphum Neela magistrum Equitum. Proditione ciuium in deditionem accipiunt Baiouam urbem, *Guilel. Nang.* Sibi Adulphum Imp. & Guidonē Flandrum sociant. Hinc bellum inter Francos & Flandros per annos quindecim.

Sub an. 1295, iam tertio Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia spoliati & exacti sunt. Quam exactionem ipsi appellant *ḥḡḡ*, quòd ea contigerit 55. anno post quintum mundi conditi millenarium, & in aliquando 179, quòd anno 136 post illam Philippi Augusti eiectionem quæ incurrit in annum 1190 falluntur qui in hac R. Salomonem fuisse aiunt. Nam ille est antiquior Abben Ezra, qui se vixisse scribit sub annū mundi 5000. i. Christi 1240. Itaque eum relego ad illam priorem.

Pulsi Iudæi migrarunt in Germaniam. Quare Iudæos Germanos esse de radice siue trunco Francorū scribit Elias in Tisbi, Rad. 277 vicit

Calanus Tartarus Persarum rex Sultanum Ægypti sub an. 1300. vicit.

INSTITUT duplex maius (vt vocant) in Festis 12. Apostolorum, 4. Euangelistarum, & 4. Doctorum Ecclesie *Plati.*

Fertur fuisse auctor illius orationis Ecclesiasticæ, Aue virgo gloriosa &c.

Aliquot epistolas Romanorum Pontificum, quas vocant Decretales, in quinque Libros per tres doctissimos viros, Guilelmum Ebredunensem Archiepiscopum, Berengarium Episcopum Biterenensem, & Richardum de Senis, iuris vtriusque doctorem, digeri curauit, eaque sub nomine Sexti libri Decretalium in Concilio Lugdunensi confirmauit, & legi in Scholis ac in iudiciis obseruari mandauit. *Præfatio libri ex Decret. Paulo aliter Volater. libro 22. Anth. Sextum inquit, Decretalium inuante Dino Mugellano composuit.*

Lustralem annum siue *IVBILÆVM*, centesimo quolibet anno, celebrandum primus instituit, anno 1300. *Platin.*

Ingentia bella in Italia excitauit. Excommunicauit regem Gallorum Philippum, & totum regnum donauit Alberto Austriacæ domus Cæsari. Captus est postremò Anagnæ in paterna domo dormiens, nihilque tale metuens, indeque Romam perductus in carcere periit. Atque hinc dicitur, Intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, mortuus est vt canis. Quod tamen falsò & temetè usurpatum à maleuolis, & principum assentatoribus plerique existimant, quoniam Platina, valde alioqui promus ad notandas Pontificum maculas, nihil tale retulit, sed nec alij, qui eorum vitas describere. Vnde & eum laudant, tanquam Ecclesiasticæ libertatis æmulum, Imperatoribus Regibusque sua potestate abutentibus formidabilem. Sed & Philippus Rex, cuius opera captus fuerat

Anni mundi

Principibus.

Michaele 7. Paleologo Orientis Imp.

Casano Tartaro Persidis an. 6.

Adulpho Occidētis Imp.

Philippo. 4. Pulchro Franc. Rege.

Baarsarda cum quatuor fratribus Æthiopiæ pret-Ioso.

Ferdinādo 4. Hispaniæ.

Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.

Præmisso Poloniæ.

Dionysio Portugalliæ.

Interregno Scotiæ.

199.

BONIFACIUS 8. Anagninus, ex nobili familia Caietana, an. 8 mens 9. di. 17.

Vacat d. 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne II. ac inde Athanasio iterum an. 8. contra quæ an.

1305. Hugolinus Latinus sedit.

Principibus.

Andronico Paleologo seniore, siue maiore filio Michaelis an. 37. Oriēt.

Imp.

Casano Tartaro Persidis deinde Cambagagano.

Ottomano 1. Turcorum Imp.

Adulpho & post eū Alberto 1. an. 10 Occid. Imp.

Philippo 4. Pulchro Franc. Rege.

Anni christi.

Anni christi. 1271

Baarsarda cū 4. fratribus Æthiopiæ pret-Ioso. Ferdinando 4. Hisp. Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.

Præmisso Poloniæ, deinde Vladislao Loctico ann. 3 Vuenceslao Bœmo an. 5.

Dionysio Portugalliæ.

Interregno Scotiæ, deinde Ioanne Balliolo an. 7.

1297 CONCIL. Lugdunense, pr. sede Bonifacio Pontifice, qui animaduertens quotidie Principes noua vectigalia sacerdotibus imponere interdum sine iusta causa, interdixit in eo Concilio. ne posthac id facerent noue sacerdotes iussu Rō. Pontifici. illa imposta conferrent. cap. 3. de immunit. Eccles. lib. 6. Fuit causa magna discordiæ apud Anglos. *Polyd. lib. 17. Anglic. hist.*

1297 Londinense, cum Episcoporum tum virorum omnium ordinum, præsede Roberto Cantuariensi præsule, præsente Eduardo 2. in quo statuitur, ne in perpetuum Regi liceret tributum vllum Anglis imponere, nisi ex Concilij decreto. Id etiam hodie manet inuiolatum. *Polyd. lib. 17. Angl. hist.*

Romanum, quo Philippus Rex Francia, Alberto Imperatori subicitur. *Onuph. Plati.*

1302 Parisense, præsede Ioanne Cardinali Legato sedis Apostolicæ, qui eò missus fuerat à PP. quòd Episcopi Franciæ vocati in ius Romam à Bonifacio, non comparuissent. *Guil. Nang.*

Anni mundi.

atque interierat, Deo vnctum suum vicifcente, nunquam deinceps prosperè se habuit: vt ab aliquo Episcopo prædictū fuerat.

Malè tractauit Gibellinos, qui iidem Columnenses & Albi, vt contrā Guelphi Nigri dicebantur. Vnde ad Porchetū Episcopum dixit cinere in oculos sparso: memento, quia Gibelinus es, & cum Gibelinis in cinerem verteris. *Vicelinus in Epit.*

Henricus de Gandao Tornacensis Archidiaconus, Iacobus Genuensis Archiepiscopus, Alexander de Villa, Conradus Halsbertadensis Dominicanus, Ioannes Scotus Franciscanus (doctior subtilis, qui obiit an. 1308.) Ioannes Sanctogeminianus, Petrus de Palude, Renerus Pisanus, theologiæ Scholasticæ vt vocant, acutissimi scriptores *Trub.*

Circa hæc tempora Nicephorus Calixtus Xanthopulus, historiam suam ecclesiasticam à Christi natiuitate ad annum 625. decurrentem, Andronico maiori Constantinopolitano Imperatori dedicauit. *Ipsè in dedicatione operis, & libro VII. cap. vltimo.*

Guilelmus Nangiac, monachus monasterij D. Dionysij prope Lutetiam, Chronographiam vniuersalem ab origine mundi ad annum Christi 1302. digessit, quam duo eiusdem cœnobij monachi vsque ad annum 1368. continuarunt. Extat codex hac in Patiorum vrbe, apud cœnobitas S. Germani.

Quidam qui volebant haberi tertij Ordinis D. Francisci, quique vulgo fraterculi siue Fratricelli, seu Fratres de paupere vita, vel Bitochi siue Beguni, & aliis nominibus vocabantur, in partibus Italiæ, Siciliæ, & Narbonensis prouinciæ, damnati sunt hæreticos à Bonifacio 8. (alij volunt id à Ioanne 22. primò factum fuisse.) Ipsi Ecclesiastica sacramenta contemnebant: dicebant Sanctas animas non frui visione diuina ante diem extremum in suis nocturnis conuentibus post inuocationem Sancti Spiritus, & luminibus extinctis promiscuè coibant cum mulieribus, quæ aderant: Ecclesiæ potestatem iam diu ob corruptos mores Ecclesiasticorum extinctam fuisse: se solos esse Ecclesiam Dei, seque imitari Apostolos, at Ecclesiam Romanam esse meretricem, ac Pontifices omnes post Syluestrum I. fuisse impios, quòd in paupertate non degissent, ideo ipsis denegandas esse decimas: Margaritam concubinam Dulcini grauidam ab eo factam, tam erant impudentes, vt affirmaret concepisse de Spiritu sancto. *Mater hist. Supplement. Cronic. Extrauag. Sancta Romana de religiof. domib. Plati Bernardus Lutemburg. Dulcinus erat eorum hæresiarcha. Plati. manserunt in Marchia vsque ad Eugenium. 4. & Nicolaum 5. qui eos comburi iusserunt, sed multi in Græciam fugerunt. Anto. tit. 24. cap. 9 § 15.*

Apamienlis Episcopatus instituitur à Bonifacio Papa, cum antea ea regio subiaceret Tholosano Episcopatu. *Guil. Nang.*

HUMAN A.

Vectigal quod Malam toltam vocabant, centesimæ, & post quinquagesimæ omnium bonorum primò solis mercatoribus, deinde tam clericis, quam laicis impositum est anno 1296. cuius causa magnæ seditiones ortæ sunt postea in Flandria. *Guil. Nang.*

Tota Lutetia Sequanz illuione inundatur, vt per 8. ferè dies nauigiis, annonæ consulendum fuerit, nec liceret per vllū ferè vicum incedere, absque nauiculis & scaphis. *Guil. Nang.*

Burdegalenses timentes, ne iterum agitata pace cum Anglo ei subderentur, nec mitius cum eis ageretur, quam paulo antea cum Londinensibus, pulsus vrbe omnibus Francis, sui iuris fiunt. *Guil. Nangiac. Gagui. lib. 7.*

Fœdus percussum est inter Philippum Reg. Franc. & Eduardum Reg. Angliæ, cui Philippus quadriennio postquam locasset Margaritam sororem: vniuersam Aquitaniam reddidit. *Guil. Nangiac. & Polydor. Virgil. lib. 17. Angl. hist. Philippus vniuersam Flandriam subegit. Gagui. lib. 7. Aemyl. lib. 8.*

1395. Præsmilus regni titulum apud Polonos repetiuit, quod fuerat annis 215. intermissum *Crom lib. 11.*

1398. Cuncti, qui contra Adolphum Imp. conspirauerunt, misera morte periëre. Nam Albertus ipse Imperij vsurpator & successor, à fratris filio necatus fuit. Comes de Holoeh & Comes de Ochsenstein similiter fuerunt occisi. Moguntinus Archiepiscop. super sella sedens, repentina morte sublatu est. Comes Bipontinus in ripa Glietia submersus. Conradus Episcop. Argentinenfis ante Friburgum à quodam rustico gladio interemptus. Comes Liningensis phreneticus & variis calamitatibus miser periit. Cæterique penè omnes simili interitu. *Chron. Hirsaug.*

1300. Vuencellus Boemus Rex Polonis expetitur, tempore Ottomanis primi. *Chron. lib. 11.*

1302. Factio Rusticorum in Francia ingentes regis copias bello superat. Sed paulo post omnes deleti sunt. *Chron. Hirsaug.*

Cambagadus Tartarus Persiæ rex, repudiato Christianismo Mahometismum amplexus, alios suo exemplo pertraxit: cæteros ita pressit, vt non multò post Christiana religio, apud eos ferè exoleuerit. Hinc concidit Tartarorum imperium in Asia. Nam Syriam Ægyptij retinuerunt. In reliqua Asia vsque ad Pontum, Turcorum potentia Ottomanis auspiciis restitui cœpit. Parthi Persiam inuolarunt circa an. 1350. duce Gempla Parthorum Sultano, deuictis posteris Cambagadi.

Reliquiæ Tartarorū in Hordas diuisæ, per Europam & Asiam dispersæ sunt, quibus singuli principes præferunt. Alij in Taurica Cherfoneso confederunt, quæ hodie Gazara, & hi Precopitæ dicuntur, quorum princeps filiam in vxorem dedit Solyimo Turcæ, ex qua natus est Solymanus. Alij Mogai, qui non vnius imperio, sed Reip. more à Senatu reguntur, à quibus Horda Hagutaiorum, seu Zauollensiu quorum Metropolis Samarcanda Tamerlanis patria.

Tunc primum, tartarorum imperio valde imminuto, an. 1300 tyrannicum Imperium Turcorum nullius antea ferè nominis per Ottomanum Turcam (qui regnauit an. 28.) originem habuit: mille annis postquam Ecclesia à Constantini tempore floruerat. *Volater. Paul. Iouus.* Illud autem intelligi per Bestiam Antichristi Apocalyp. cap. 20. nemo sanæ mentis ibit inficias, cum multorum veterum & recetiorum iudicio, nomine Gog. & magog intelligantur Saraceni & Turci, vt etiam cogitur fateri Funccius lib. 1. commenta. 1. in Chrō.

Eodem fermè anno Austriacam domum inter Christianos principes Deus extulit. Vtinam in Christi gloriam & Ottomaniz perniciem. Sic Hebræi obseruant, quo die diruit templum Nabugdonozor, eo natum Cyrum qui eius posteritati exitum attulit.

Nouæ factiones Alborum & Nigrorum in Italia. *Blond. li. 9. dec. 2.*

Anni mundi. 5390. An. Dom. M. CCC. quo Oromus Turca de genere scybarum Christi. siue magog emerfit, mille annis post ligatum Satanam, ne persecutionibus amplius noceret Ecclesiæ, eis à Constantino sublati & orbe conuerso. Apo. 20. vsque ad hoc tempus, quo solui cœpit & mysterium iniquitatis à Mahomete inchoatum in apertum proferre. 1302

Anni Christi.

1302

DE CIMO tertio sæculo doctrina continuatio sic elucet. Missæ iisdem ritibus & verbis quibus antea. Innocentius 3. libris de *Mysteriis* Missæ. Durandus Mimatensis in *Rationali diuinorum officiorum*. Thomas opusc. 66. de expositione Missæ, & 3. parte, q. 83. Cabasilas Græcus libro de diuino altaris sacrificio. Samonas Gazensis contra Achmed Saracenum. Simeon Theſsalonicensis libro de septem Sacramentis.

Gratia Dei, fides, iustificatio. Cabasilas in *expos. liturgiæ*, cap. 29. de morte Christi quis nescit eam esse solam, quæ peccatorum remissionem in mundum introduxerit? sed illud etiam scimus, quod post mortem illam, etiam fide & pœnitentiâ & confessione opus est, &c. Bonauentura in tractatu de resurrectione hominis à peccato ad gratiâ. Innocentius in 7. Psal. pœnit. Cū nemo iustificetur, nisi ex dono gratiæ, patet quod nullus iustificetur ex merito vitæ. Nā infusio gratiæ propriè iustificatio appellatur, quam Deus nulli concederet, si eum secundum meritorum exigentiâ iudicaret. *Audis Romanum Pont. Thomas in 1. Apoc. Remissio peccatorum gratis datur. Denique Scholastici in 2. senten. dist. 27.*

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Cabasilas in *expos. liturgiæ multis capitibus*. Innocentius libris de *mysteriis Missæ*. Thomas lib. de Sacramento Eucharistiæ. in officio festi Sacramenti, & in 4. sentent. 3. q. 74. & seqq. lib. peculiari, de Sacramento Altaris ubi cap. 29. *populus non accipit sanguinem sub specie vini, & quare. Guilel. Parisiens. lib. de eadem re. Alexander 4. q. 36. 37. & seqq. S. Samonas disp. contra Achmed Saracenum.*

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Thomas 3. q. 66. & seqq. in *summa cont. Gentil. lib. 4. D. Samonas Gazensis disp. contra Achmed Sarac. Scholastici in 4. sentent. dist. multis. Guil. Paris. de baptismo & eius partibus. lib. de tempore Baptizandi. li. de ritu baptizandi. Ioachimus Abbas variis locis. Albertus Magnus itidem. Hugo Cardinalis & Lyranus similiter in varia Bibliorum capita. Durandus de diuinis offic.*

Pœnitentiâ & eius partes tres. Cabasilas cap. 29. Guilel. Paris. lib. de Sacramento Pœnitent. Innoc. in 1. & 3. Psal. Pœnit. Bonauent. in dietis de Pœnitentiâ. Thomas in tract. de Articulis fidei cap. 14. & 3. q. 84. & c. Doctores huius sæculi in 4. sent. dist.

Claues Ecclesiæ, absolutio. Cabasilas c. 29. Thomas opusc. de forma absolutionis. 3. q. 84. Durandus Mimatensis de diuinis officiis. Scholastici in 4. sentent.

Confirmatio & reliqua alia Sacramenta & eorum vsus. Simon Theſsalonicensis libro de septem Ecclesiæ sacramentis, (Nam etiam Græci nobiscum tot constitunt, immò & cunctorum populorū Christiani.) Thomas in tractatu de Articulis fidei, & Scholastici in 4. sentent. Guilel. Paris. priuatis tractatib. Durand. Mimatensis de diuin. offi. Hugo. Card. & Lyr. in *Biblia sapius*. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 29. Vltimum (ait Græcus ille, & quidem disputans contra Latinos) olei sacramentum perfecit sacerdotum oratio, quod etiam corporalis morbi medelam & peccatorum remissionem dat iis, quibus peragitur, vt habet apostolica traditio & c. ubi & inter sacramenta nominat sanctissimum unguentum, Ordinationem per impositionem manus, mysteriū remissionis peccatorum per sacerdotem, orationem sacerdotis in Matrimonio, vt intelligas hæc sacramenta non esse Papiſtica, sed etiam Græcorum, & quidem disputantium contra nos.

Primatus sedis Apostolicæ. Fredericus Imp. epist. 3. & quidem Sedem Apostolicam oppugnans. Græci in conc. Lateranensi. Rusci, Poloni, Boemi apud Vincentium in specul. lib. 31. cap. 39. nuntiis & literis confessi sunt. Accursius in Authentica vt Eccl. Rom. gaudeat 100. annorum præscrip. vetus Roma habet primam sedem Ecclesiarum, item originem legum, item fontem sacerdotij. Thomas lib. 4. contra Gentil. cap. 76.

Liberum arbitrium, bona opera. Thomas in *summa de Veritate*, Mater. 24. q. 1. 1. q. 83. art. 1. & Scholastici in 2. senten. dist. 3.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. Psellus ad Andronicum Imperatorem, ubi infra. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 33. 34. 48. 49. 50. Thomas 2. q. 83. Innoc. ser. 1. de dedicat. templi, & c. Denique sermones & tractatus pene innumerabiles.

doctorem huius seculi.

Preces pro defunctis, Purgatorium. Psellus ad Andronicum Imp. cap. de exitu animarum, & cap. de beneficiis pro iis qui e vita decesserunt. Cabasilas cap. 33. 42. quod inscribitur, de iis qui dormierunt, an sanctificentur a Mensa 44. 45. quod praefert hunc titulum. Quod his, qui dormierunt, perfectior sit sanctificatio. 47. Thomas 3. q. 82. art. 6. & in summa contra Gentil. lib. 4. ca. 91. Bonavent. in 7. parte Breuiloq. cap. 2. Innocent. in 3. Psal. Pœnit. Doctores in 4. sentent. dist. 21.

Cetera iidem & ceteri huius seculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores, in epist. nuncupatoria Cent. 13. Tum (aiunt) norma docendi & iudicandi controuersias constituta sunt patrum scripta & conciliorum decreta & c. deinde cap. 2. de loco & propagatione Eccles. col. 11. & seq. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiae sparsim col. 18. & seqq. cap. 4. de Doctrina prolixissimè col. 25. & deinceps cap. 5. de haeresibus sparsim col. 55. 4. & seqq. per totum cap. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesiae col. 590. & seqq. per totum 7. de Politia & gubernatione Ecclesiae col. 686. cap. 8. de Schismatibus col. 754. sparsim. cap. 9. de Synodis col. 789. & seqq. Per totum ferè ca. 10. de Doctoribus & Episcopis col. 780. & seqq. sparsim in reliquis, ut de Martyribus, de Miraculis. Huc facit, quod ex instituto multi hac aetate scripserunt de haeresibus. Item contra Albigenes, Almaricum, Petrum Ioannis, Desyderium Longobardum, quorum damnatas opiniones isti recoquunt: adde totius huius Centuriae Synodos, quae non exiguo fuerunt numero. Sed & Historici istius curriculi omnes docent non alium fuisse Ecclesiae usum.

D VOS Cardinales Columnenses & Philippum regem Franc. regni iure, à superiori pontifice deiectum restituit. De interfecto Bonifacij quæstionem egit. Vol. lid. 22. Ansb. Franciam Bonifacij interdicto soluit. Sanctimoniam vitæ eius, miraculis à morte declaratam fuisse tradunt. Vucelium. Ecclesia Romana sub an. 1300. non à passione Domini, vel potius conceptu siue incarnatione, ut olim, Beda cap. 47. libri de Natura rerum: sed à natiuitate numerat. Lucidus de vero die passionis. cap. 3. Sed trium mensium duntaxat est differentia. Ottomanus Turca, qui ab Abagano Persarum rege, Natoliam regendam acceperat: de se augendo cogitans duobus aut 3. an. ante Benedicti 10. Pontificatum, Turcici Imperij iacit fundamenta, Christi trecentesimo, aut certè 301. Et si quingentis antè annis, Turcas è Scythia profectos, sedes in Asia collocasse compertum sit: verum neque regem neque imperatorem habebant, diuisi duntaxat per tetrarchias & regulos, nisi quod meru Gothfredi Bulonij, Solymanum tumultuarium olim ducem creauerunt. Ita Andronico auo in Andronicum Iuniorem nepotem indulgentiore, proindeque Iuniore auxiliis Genuensium imperium inuadente, occupata Thracia & vrbe Constant. Ottomanus plerasque vrbes Bythiniae capit, Prussiam caput & metropolim suæ gentis, bellique contra Europæos arcem constituit. Maximè eum nobilitauit Sebastia expugnata. An. 1303. Occidentalis Tartaria cæpit nostris innotescere, è qua legatus ad Philippum Pulchrum venit, auxilium petens aduersus Mahometanos suas regiones infestantes: promissa suorum ad Christum conuersione, si quidem Christianorum manu affererentur. Re non impetrata discessit. Circa eundem an. Flauius quidam Melfensis in regno Neapolitano,

DECEMVM QVARTVM
sæculum.
200.
a BENEDICTVS IO. dict. 11. Palmerio 12. Taruisinus. mens. 8. di. 17. 1305
Vacat an. 1. mens. 1.
Patriarcha.
Constantinopoli Athanasio.
Principibus.
Iisdem & in Imperio & in regnis, & Ottomanos Turcarum primo Imp. an. 28.
Cambagado Tartaro Persidis.

Anni Christi.

Anni Christi.

Baarsarda cum fratribus.
Æthiopum pret. Ioso.
201.
1305 b Clemens 5. Burdegalis. an. 8. mens. 10. di. 15.
Vacat. an. 2. m. 3. di. 17.
1315 Patriarcha.
Constantinopoli Athanasio, deinde Niphone an. 3. m. 10.
Principibus.
Andronico maiore cum filio Michaelè Iuniore Orient. Imp.
Ottomano Turcarum Imp.
Cambagado Tartaro Persidis.
Alberto, Henrico 7. an. 6. ex ordine Occidēt. Imp.
Philippo Pulchro Franc. Reg.
Andzeone Æthiopiae pret. Ioso.
Ferdinando 4. Hispaniae, deinde Alphonso 11. an. 42.
Eduardo 4. dicto 1. Angliæ, deinde Eduardo 5. dict. 2. an. 19.
Venceslao Boemo Poloniae, deinde Vladislao Loethico regnum recuperante anno 28.

Anni mundi.

politano, reperit Aciculam siue Indicem, siue Bossulū Marinum, cuius cuspis Magnete intingitur: ut perpetuo prospiceret ad Aquilonarem Polum, polarém vetellam. Valet aduersus Maris fluctus, tempestates & pericula, ut scias quo in loco verferis, quo sit descedendum, & c. Est species Astrotabij. Eo nondum vtuntur Græci neque Caspij, neque Kubri maris nauæ siue propter ignorationem, siue quia illorum nauigatio est breuis, facilis, litoralis, vtu trita. Tam præstans & necessarium inuentum Deus noui orbis aperitioni præmisit, quod ad eum nauigatio, non nisi emenso Oceano: & per altum pelagus fieri possit. Capcapo, (quem Damasco præfecerat Cassanus magnus Cham, qui deucto Bandone suo consanguineo Mahometis religionem abiecerat, Christianam amplexus, & rogatu Armenij, R. Hierosolymam in potestatem acceptam reitaurarat cum Templo dominico, eamque Armenijs, Georgianis, cæterisque è Cypro & latebris conuolantibus inhabitandam: Malaio verò gubernandam an. 1298. concesserat) ad Ægyptum Sult. defecit, & cum eo Hierosolymam expugnat. Hunc Molaius tandem (cum supplementa misisset Cassanus) in fugam vertit an. 1301. & qualemcumque pacem Syriæ restituit. Lib. 5. continuata histo. de bello sacro. b Fuit filius Bertrandi equitis ex oppido Mihandran, Burdegalis diocesis in Vasconia: vnde antequam electus esset Pontifex, dicebatur Bertrandus, Burdegalis Archiepiscopus. Transiit propter seditiones Italicas, quibus mederi non poterat, magno Christianorum incommodo sedem Pontificiam ab vrbe Roma Auenionem Galliarum urbem, vbi successores manere an. 70. Volat lib. 22. Ansb. plat. quod captiuitatem Babylonicam Itali appellabant, vsque ad Gregorium vndecimum 1. an. 1371. Congessit constitutiones quæ ab eo dictæ sunt Clementinæ, & publicatæ in Viennensi concilio. Guelphorum dux erat Gnedo, Gibelinorum Maphæus. Leges à Gregorio 10. editas confirmauit, nonnullis additis vel suppletis in Viennensi concilio. Templariorum ordinem iustis de causis destruxit, eorum bonis Rhodiis militibus concessis. Ibid. res Italicas per tres Cardinales administrat. Archiepiscopus Cambalensem in Dominio Tartarorum, creat Iohannem de monte, ordinis Minorum, & ad eum pallium misit pro successoribus ob loci interuallum. Octo item alios fratres eiusdem ordinis, consecrat in Episcopos, mittitque ad illas Orientales partes, ut eius essent suffraganei & adiutores. In Catalogo Episcopatum orbis. Andronicum Imperatorem anathemate percutit. Lugdunensem ciuitatem ditionis Philippi Pulchri effecit. Chronicon Comitis à Monte forti. Chron. Burgund. Multa collegia monachorum in Aquitania seculari habitu donauit, ut metropolim Ecclesiam diocesis Burdegalis, & collegiata S. Seuerini, & D. Emiliani, quarum Abbates conuertit in Decanos. Denique hæc Sedis Apostolicæ translatio, valde scœdauit antiquam Ecclesie faciem. Nam præter inauditas dispensationes, & sanctorum Canonum enerationes, perijt illud diuinum ius, sæcularia sæcularibus & Regularia Regularibus, maximè in Gallia: dum Pontifices huius trās migrationis plursquam Babylonicæ (nam obseruantiam regularem, disciplinam Ecclesiasticam penè totam, iura denique confudit, corruptaque) patriæ & principibus impiè fauere gestiunt. Guido Ferrariensis auctor Margaritæ Bibliorum, Alanus Insulensis, Gerardus Leodiensis, Petrus de Verberia, Huber-

tinus Casalanus, Gerardus Bononiensis, Malachias Domini-
canus, Albertus Patauinus, Guilelmus Haffiginensis, Ioan-
Vitalis Cardinalis, Raymundus Eremita, Richardus Pampolitanus,
Bernoldus Cisterciensis, Porchetus Saluaticensis, Guido seu Gilo
Cameracensis Episcopus, Iacobus Veruloloniensis Eremita, Mar-
silus Paduanus, Galterius Burgenfis Episcopus Pictauiensis,
Ioan. Glozelton, Petrus Arucnus, omnes Theologiae peritissimi.

Florebant quoque nominatissimi iurisperiti, Dynus Mugellanus,
Petrus de bella Perrica Burgundus, Iacobus de Arena Parmensis,
qui saepe laudatur à Bartholo. Richardus de Malunibris Cremonensis,
Iacobus de Butrigariis Bartholi Praceptor, Oldradus de Ponte
Laudensis, Cynus Sigisbulus Pistoriensis.

Hæresis noua apud Nouarienses per Dulcinum & Margaritam
inuenta, qua mares & foeminae simul habitantes in omnem
libidinem prolabebantur: & Anabaptistarum more, seferunt
nihil habendum proprium, non esse administrandas Resp. Christianis
& similia absurda. *Summa concil.*

Beguardi & Beguinae hæretici in Germania, inter alia asse-
rebant hominem adeo perfectum esse posse in hac vita, ut peccare
nequeat nec iustior fieri: nullum coitum esse peccatum: ideo licere
quidquid natura suggererit, Christum non esse adorandum in
sacramento Eucharistiae, quod illud esset imperfecti hominis.
Damnati fuerunt in concilio Viennensi, & iterum à Ioan. 22.
Clementi. Ad nostrum. de hære. Massens. lib. 18.

An. 1309. Equites Hospitalarij S. Ioannis Hierosolymitani,
Rhodum insulam cum vicinis alijs quinque à Sarracenis seu Turcis
recipiunt anno 4. obsidionis. Hinc coeperunt dici Equites Rhodij
& haberi illustres. *Æmyl. lib. 8. Blond lib. 9. dec. 2. Eam retinuerunt. 214. annis.*

Anno 1314. vacauit Imperium, sedes Pontificia, & regnum
Francorum.

Multi hæretici, quorum auctor erat Lolhaldus quidam nomine
Vualtherus, comburuntur in ciuitate Cremenfi vrbe Austriae,
& alijs in locis, quod dicebant inter alios errores, Missam,
Baptismum, & extremam vnctionem nihil prodesse: Luciferum
iniuste cælo pulsum fuisse, & tandem restituendum: omnes
Angelos & suæ sectæ aduersarios deputandos æternis crucianibus:
D. Mariam non mansisse Virginem: Dominicum corpus in
Sacramento esse Deum fictitium: matrimonium esse iuratum
meretricium: Deum nec scire nec punire mala quæ hic fierent:
prætextu charitatis coibant promiscue in locis subterraneis:
carnes quouis tempore edebant: dies festos non obseruabant:
Merita & intercessionem Sanctorum irridebant, & multa alia
eiusmodi profitebantur, adeo pertinaciter, ut cuiuslibet essent
ætatibus & sexus mallent mori quam resipiscere, sic eos fascino-
erat Satanæ: In Austria & Bohemia vel vicinis locis erant
eius sectæ plus 800. millia, vnde coeperunt Bohemorum hæreses.
Trish. in Chron. Monast. Hirsang.

Ex hac hære Boemia tunc infecta vsque in præsentem diem,
iisdem erroribus & turpitudinibus scætet. *Ibid.*

Georgius Pachimeres historicus & Philosophus, ab anno primo
Michaëlis Palæologi ad 23. Andronici senioris historiam
Græcorum per annos circiter quinquaginta octo persequitur.

Cyro Athanasio Alexandrino Patriarchæ (nam etiam Patriarchæ
& Hierarchia Ecclesiastica sub principibus Mahometanis durans)
suam Paraphrasim in Dionysium dicauit, qui Constantino poli-
m veniens, fortassis legatus, ad eam edendam ipsum incitauerat.

Eum

Anni
mundi.
5399Anni
Christi.
1311

Dionysio Portugallia.
Interregno Scotia, ob eandem Anglorum violentiam annis 10.

DECIMUM quintum generale Concilium Viennense præside Clemente 5. presentibus tribus regibus Franco, Anglo, Tarraconensi, duorum Patriarcharum Alexandria, & Antiochia, Episcoporum 124. (alii volunt 300.) & aliorum multorum Patrum, contra Sarracenos, pro recuperatione terre sanctæ, contra hæreses Templarios, & mores corruptos clericorum, biennio celebratur. Plat. Palmer. Tom. 3. Concil.

Et in Concilio ordo & nomen Templariorum, qui annis 203. (Trit. 124.) steterat, condemnatur: eorum redditus D. Ioannis Hospitalarij, qui tunc vocabantur equites Rhodij cõceduntur, Gagui. lib. 7. apud quem vide errores Templariorum.

Beguardi & Beguina etiam in eo damnantur.

Approbantur Clementina constitutiones: Festum corporis Christi confirmatur.

Anni
Christi.

1304

In eo etiam decretum est, ut in principibus Academicis professores honestis stipendijs donarentur, qui Hebraicam, Chaldaicam, Graecam (nam autographum Concilij hanc vocem habuisse testatur Ioan. Andreas iuris Canonici interpret) ut Arabicam linguam publice docerent, ut essent qui apud infideles, qui has linguas potissimum calant, fidem possent propagare cap. 1. de Magistris in Clementinis lib. 5.

1315

Anni
mundi.

5391

Eum, quia nonnulli confuderunt cum magno Athanasio, Pachimerem in Historicum & Philosophum diuidunt. Hunc ad annum 370. illum in hunc locum conferentes. Sed perperam.

Fuisse autem hac tempestate Patriarchas Alexandriae, Antiochia, Hierosolymis liquet à Nicephoro Gregora, Pachimeris suppare lib. 10. cap. vltimo. Quorum successiones, hoc quarto lib. interrompere coacti sumus ob causas initio illius commemoratas.

Franciscus Matonius Franciscanus sub an. 1315. magnanimum illum actum Sorbonicum introduxit, quo æstate per singulos dies Veneris, responderetur à quinta matutina ad septimam vespertinam sine præside, sine socio, sine prandio & pasta, sine villa emigratione, in eadem perpetuo corporis sede & animi contentione, donec cunctis opponentibus satisfactum sit, præsertim Baccalaureis primi & secundi ordinis, qui sunt minimùm sexaginta: & argumenta circiter centum agitant. Nam singuli primi ordinis duo texunt, primus etiam (quem Priorem appellant) nouem, facinus inexpertis formidabile, at cuius causa nemo hæctenus in valentibus discrimen venerit, plures melius habuerunt, siue quia vis audentes diuina iuuat, siue quia mentis contentio non sinit cogitare de corpore, minus de tempore.

1308. Moritur Coloniae Ioannes Scotus, Doctor subtilis, quo anno Henricus Comes Lutzeburgensis creatur Imperator. *Chron. Hirs.* Nonnulli mortuum esse, quando in sepulchrum illatus est, ferunt: sed duntaxat lethargo correptum. Quod aperto sepulchro postea innotuit, dum in gradibus Mausolei, deuoratis manibus repertus est.

HUMANÆ.

Philippus Pulcher Iudæos à Francia exegit, & bonis spoliavit. Sed 7. annis post Ludouicus Vtinus pecunia, ut ferunt, corruptus eos recepit. *Æmyl. lib. 8. Gagui. lib. 7.*

Aurelianensem Academiam auctoritate Clementis confirmatam in tunc *Cron. Franc.*

Templarios tota passi in Gallia, vno quasi momento deluit. Quod cum in Germania audita non esset, illis ut postulabant, Moguntia an. 1311. auditis, nomina tantum & leges mutantur, personis & redditibus tributis in alia sacrorum ordinum facultas. Per reliquum orbem Christianum, ob nefanda quædam scelera & opiniones prauas de religione, quasi dato à Pontifice signo à concilio Viennensi, totus eorum ordo deleretur est.

Nurus eius omnes an. 1313. probri causam dixerunt: Iohanna quidem Philippi longi vxor absoluta: at Margarita Ludouici Vtini, & Blacha Caroli Comitis Marchiæ coniunctæ. Ideo Margarita in custodia miserè periit. Blanchæ verò libellus repudiij datus. *Chron. Burgund.*

An. 1309. morte Vindonis Marchiæ Engolismensium commatus regi Franciæ obuenit. *Gagui.*

Ioannes Meunius Poëta mandato Philippi regis, multos libros à Latino in Gallicum transtulit.

Equus pictus Constantinopoli, quo ante sacellum Deiparæ virginis sustinebatur D. Georgius, media nocte bis hinc inuit, magno omnium terrore: ut prius fecerat anno plus minus 50. *Niceph. Greg. lib. 8.*

5403

Ioannes Rex Armeniæ, dimisso regno Leoni suo nepoti, fit monachus ordinis Minoritarum. *Anonim. vit. 24. cap. nono para. 13.*

Albertus Imp. à fratris filio Ioanne interficitur, cui tanquã prodigo, administrationem Sueuiæ ademerat: Iohannes

postea ab Henrico 7. perpetuis carceribus in Pisano Eremitarum cœnobio damnatur.

Henricus 7. Imp. pro more Mediolani Ferrea corona decoratur. Postea Romæ a tribus Cardinalibus à Pontif. missis auream coronam, imperij in signe, suscepit. *Trith. in Cbro. Emil. lib. 8.*

Veneno sublatu dicitur à Dominicano, cum sacrosanctum Christi corpus sumeret. Ea de causa 13. aut 14. annorum interregnum in Germania tenuit.

Coitionem factam Heluetiorum Alpinorum contra Nobiles, in Albertum Austriæ principem propensiores, qui se hostem Adulphi Imp. professus fuerat, probauit: & eorum tres pagos, Vrios, Suissios, & Vnderualdos, inter liberas Imperij vrbes connumerari voluit: iis priuilegiis, vt cætera liberi in capitalibus tantum causis iudicem ab Imp. datum admitterent, quem sua lingua Præfectum vocant. Id quod libertatis Helueticæ origo prima fuit. *Stampfius in Chron. Heluetico.*

Quam deinde Lupoldus Bauarus an. 1316. non modò confirmauit, sed & capitalium causarum iudicium perpetuo priuilegio concessit. *Idem.*

In Italiam traiciens Amadæum Sabaudia Ducem, Imperij principem constituit. *Paradinus.*

Imperatorum Constantinopolitanorum tempora, apud vllum auctorem vix hîc satis distincta reperiuntur, adeò vt ex collatione Græcorum & Latinorum scriptorum ferè diuinandum fuerit.

Ferunt Margaritam Comitissam Hollandiæ, vno partu peperisse 363. liberos, eosque omnes viuos, qui fuerint baptizati. *Annals Hollandiæ, & Mater historiarum.*

Sic paulò antè, an. scilicet 1269 in Cracouiensi regione, quædam honesta matrona, Margarita etiam nomine, Virbolai Comitis vxor 36. pueros viuos vno partu edidit. *Herburus hist. Polon lib. 7. cap. 13.*

EDIDIT 20. constitutiones, quas Extrauagantes vocauit. Ante Pontificatum Iacobus Caducensis vocabatur, Cancellarius Franciæ, vnde & ope Ludouici Hutini pontificatum Max. est adeptus.

Aureorum florenorum decies ac septies centena millia, in ærario pontificio reliquit.

Instituit vt ter singulis diebus, tintinabula à mane ad vesperum pulsarentur, quò vnusquisque ter salutationem Angelicam recitaret. *Polyd. lib. 6. de inuent. cap. 12.*

Episcopatum Tolosanum in sex Episcopatus diuisit, & Tolosam sedem metropolitani constituit. Sic quoque Episcopatum Pictauiensem in tres, Pictauiensem, Malcensem, & Lucionensem: cum hi duo postremi antea essent Abbatia. *Continuatio Nangiac.*

In Ludouicum Bauarum, censuris ecclesiasticis animaduertit.

Quendam de ordine Prædicatorum Archiepiscopum Soltanensem creat, ei datò pro se & successoribus pallio. Eo etiã ad partes Aquilonis septem, eiusdem ordinis fratres misit pro cœpiscopis siue suffraganeis. *In Catalogo Episcopatum orbis.*

1320. Vladislaum Poloniæ principem regem nominauit.

Nouam militum religionem in Lusitania instituit, quorum caput est oppidum Syluensis Dioceseos. Huius etiam tempore, secta Fratricellorum de opinione excitata est: qui Petro Corbario Pseudopapæ obtemperabant. *Volatinus lib. 22.*

Errorem Lactantij & Irenæi, de receptaculis animarum vsque ad resurrectionem tenuit: & publicè prædicauit, (*de quo post.*) Sed ex decreto Parisiensis facultatis illum retractauit. *Marsil in 4. dist. 13. art. 3.* Tanti olim fiebat huius Facultatis auctoritas.

Damnauit

Anni mundi.

5403

5423

202.

c IOANNES 22. (aliis 21. aliis 23.) Cadurcensis an. 19. mens. 4.

Vacat dies 16.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne duodecimo an. 4. Gerasino an. 1. Esaiã an. 18.

Principibus.

Andronico seniore Paleologo, cum Andronico iuniore nepote, Oriet. seu Græcorum Imp. Carbanda Tartaro Persidis.

Ottomano an. 28. & Orchane an. 22. ex ordine Turcorum Imp.

Ludouico 4. Bauario siue Bauaro an. 32. Occi. Imp. Lud. Vtino 12. dict. 10. an. 2. Philippo 5. Longo an. 5. Carolo 4. Pulchro an. 7. filijs Philippi Pulchri, & Philippo 6. Valesio cogno. Catholico an. 22. per ordinem successionis Francorum Regibus.

Aindezeone Æthiopia, deinde Seipharad, an. 28.

Alphonso 11. Hispania.

Eduardo 5. dicto 2. Angliæ, deinde Eduardo 6. dict. 3. an. 50.

Vladislauo Loctio Polonia.

Dionysio Portugallia, deinde Alphoso 4. an. 31.

Roberto Brusio Scotia an. 24.

Anni christi.

1315

vel

2316

1335

Anni christi.

1327

1335

Anni mundi.

5415

5423

Damnauit eos qui dicerent Christum & Apostolos nihil possedisse. *Extraus. Cum inter nonnullos, de Verbo significat. Mater Histor.*

Nicolaus Aquuillanus, Franciscus Maronius Scotus, Petrus Auenensis Archiepiscopus, Conradus Sanctogeorgianus, Augustinus Anconitanus, Guil. l. mus Ochan Anglus (conductitius Papæ oppugnator, ait Pighius) Guillemus Abbas Pictauiensis, Martinus pœnitentiarius Episcopus, Guido Maioriensis episc. Alpharus Minorita, Guillelmus à Petra alta, Adamus Goddamus, Athanasius siue Astelamis, Monaldus, Lupoldus Carthusianus, Ioan. de tenera munda Carthuf. Guido montis Rocherij, Petrus Episcopus S. Pauli, Theologia scriptores.

CONCIL. Moguntinum Provinciale, preside Mattheo Archiepiscopo Moguntino, presentibus eius suffraganeis, Abbatibus & multis alijs sacerdotibus. In eo multe constitutiones ad Ecclesie vtilitatem sunt editæ. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaug. & Continuatio Nangiac.*

Petrus Cunerius aduocatus regius in Senatu Parisiensi, conatus labefactare Ecclesiasticorum iurisdictionem temporalem, Ecclesiasticamque libertatem infringere: sibi perpetuam ignominiam accersuit, Bertando Episcopo Heduarum, pro Ecclesiæ iuribus apud regem Philippum Valesium perorante: & Sigillo simo deformique sibi per ludibrium in Chori cathedralis parietem infixo, quod etiam hodie stylis suis scriptorijs, pugnisque prætereuntes in perennem impietatis memoriam confodere solent.

Refutatio erat facilis, etiam si Cunerij causam impij quidam Principum consiliarij, veneno haud dubiè Centuriatorum & Calumnico tincti, restaurare studeant. Contra quos hæc pauca annotabo. Prima iurisdictione in fideles, etiam in causis ciuilibus est Episcoporum. Nam Christus fundamentum Iurisdictionis in laicos iaciens, eos hortatur, si se aliqua in re laesos putent, vt adeant non Curiam, sed Ecclesiam, Matth. 18. Et Paulus 1. Cor. 6. de determinandis in Ecclesia causis præceptum dat, id est, apud Episcopum, vt intellexerunt & interpretati sunt veteres & conc. 3. Carthaginense præsentè Aug. cap. 9. Et 1. Timo 5. aduersus presbyterum accusationem recipendam à Timotheo episcopo sub duobus aut tribus testibus.

Constantinus Mag. apud Nicepho. lib. 7. cap. 46. iudicium & iurisdictionem in clericos episcopis manjat, & apud Sozom. lib. 1. cap. 9. appellandi è ciuilibus iudicijs ad episcopos potestatem facit.

Theodosius Mag. leges tulit, vt liceret cuique siue is actor esset, siue reus relictò foro seculari, etiam lite contestata, forum Ecclesiasticum adire.

Patrem secuti Arcadius & Honorius dant optionem actoribus & reis, vt causas seculares ad Episcopos deferant. I. si quis ex consensu, Cod. de Episcoporum audientia, & l. Episcopale, iude. n. Imp. tantam vim tribuunt Episcoporum iudicijs, quantum præfecti prætorio. Tantum abfuerunt sanctissimi illi Imp. vt Ecclesiæ iura abolerent, vt ea auerent fori secularis detrimento.

Carolu. & ipse Magnus in constitutionibus, ex Chalcedonensi & Carthaginensi Synodo, clericorum & Ecclesiasticorum lites inter Ecclesiasticos, & non apud seculares componi debere decernit.

Iustinianus §. si quis contra, 123. Nouel. Monachos & clericos liberat à iurisdictione magistratum & coram Episcopo citare iubet.

Sic apud Hebræos Deut. decimo septimo & alibi, ad Tribunal Ecclesiasticum fontes citari iubentur, & Num. quinto Mulier de adulterio suspecta, quam & adiuret (inquit) Sacerdos, &c.

Quin imo apud eos nulla fiebant iudicia, nisi duobus Leuitis assistentibus, è Iosepho Ant. lib. 4. c. 8. ἐξ ἑνὸς δὲ ἀρχῆν (ait pa. 107.) δύο ἀνδρες ὑπηρέται διδασκῶσαι ἐκ τῆς τῆς

λεωτ... Quam legem secutus Iosaphat 4. Reg. 3. & 2. Paral. 19. ut idem refert initio lib. 9. κατεστησε και αιτουτοις mundi.

Quare Synedrion etiam tempore Christi, de quo Thalmudici in Tract. Sanedrion, ferè totum Sacerdotibus constabat. Et Phariseorum iurisdictione, explicatur à Iosepho Ben Gorion Hebraico lib. 4. cap. 6.

Sic apud Paganos Ius Pontificium, iuxta quod Cicero pro Domo sua apud Pontifices contra Clodium perorat, & de Aruspicum responsis, eosdem quandam habuisse ciuiliam iurisdictionem testatur.

Tertium Conc. Carthag. cap. 9 prohibet, ne Clerici in Iudicio Laicorum de re ciuili litigent, cum Priuatorum (id est Laicorum) causas Apostolus etiam Ecclesie deferri: & ibi determinari præcipiat. Nota vim argumenti.

Vnde Augustinus testatur se audiuisse multorum lites, & Chrysostomus lib. de Sacerdotio quartam officij Pontificij partem in eo positam docet. Et epistola 1. Clemens, apud Presbyteros Ecclesie negotium fratrum (quoslibet Christianos intelligit) quæcunque illa sint, iudicentur. Et lib. 2. Constit. c. 47. Fiant iudicia vestra secunda feria, ut si fuerit discessum à sententia, possitis liberè vsque ad Sabatum sedare controuersiam, & pacare disceptantes in diem Dominicum (tam breui tempore ius dici Apostoli volebant.) Denique extat non tantum epistola 1. Clementis de iurisdictione Ecclesie in secularia, verum etiam Anacleti prima. Hæc contra nostri aui Cunerianos.

Ioannes de Columna auctor libri, cuius titulus est Mater historiarum. Guido Parpinianus & Ioan. Andreas Canonista, Dantes Aligerius Florentinus insignis poeta in lingua Hetruscorum, obiit anno Christi 1321. & ætatis 56. vel, ut alij volunt, 61. Gentilis Fulginas, & Dinus Florentinus medici. Franc. Petrarca & Bocacius.

Durandus de Vuldach in Arragonia Hæresiarca, inter alia euomebat matrimonium esse occultam scortationem. Bernard. Lutemb. in catal. hæreti. Tandem comburitur.

Complures Manichæi, cum suo doctore ad Ecclesiam Catholicam se conferentes, sacrum baptisma suscipiunt. Niceph. Gregoras lib. 8.

Petrus Ioannes Biraensis seu Pyranensis hæreticus, per Babylonem Meretricem magnam (Apocalyp. cap. 17.) intelligebat Catholicam Ecclesiam, & Papam per Antichristum. Bernard. Lutemb. Sententia Clementis, 6. exhumatus, flammis traditur.

1321. Lothardus Vualterus magister & princeps sectæ, de quo paulò antè, Colonie comburitur. Chron. Hirsaug.

Carolus Pulcher fertur primus Regum Francorum permisisse Papæ decimas, ex suis subditis, ut eius quæstus fieret particeps. Vel ut pontifex Ludouicum Bauarum Imp. hoste Ecclesie iudicatum bello persequeretur. Chron. Franc.

Gottofredus Plessæus, Lutetie Gymnasij Plisæi conditor.

Ordo militum Iesu Christi exortus est tunc primum in Lusitania an. 1326 Plat. confirmatus est à Benedicto 11.

Gulielmus Occamus Imperatoris stipendiarius & à Papa ob aliquos errores excommunicatus, Trit. Ioannem 22. maledictis lacerat. Æmyl. lib. 8. in eum multa blasphemando conscribens. Trit. in Chro. Hirs. & de Script. Eccles. magna impudentia. Nam etsi Ioannes Papa probabilis putaret sanctos nondum clara Dei visione frui, quæstione de hac re orta, quod ita sentire videretur Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Ambrosius, Augustinus, Prudentius, Bernardus, & ex Græcis Iustinus Martyr, Irenæus, Origines, Chrysostomus, Theoritus, Oecumenius, Theophylactus, Euthymius, apud Sextum Senensem in Biblioth. lib. 6. annot. 345. tamen morte præuenit,

(inquit

Anni Christi.

1327

Schisma 20.

Nicolaus, antea dictus Petrus, ordinis Minorum, contra Ioannem 22. (quem acerrimè oderat Ludouicus Imperator) in scismate ab Imperat. Pseudopontifex Romæ creatus sedit. an. 3. m. 3. d. 4. Auenione in carcere moritur.

5415

Anni Christi.

1315

Anni mundi. (inquit Benedictus Papa successor) istud perficere nequit. lege Bonifacii constitutionem lib. 3. Alphonse de Castro contra hæres. Verbo, Beatitudo. Quin & Occamus ipse fatetur Papæ Ioannis verba hæc fuisse. Nunquam tamen mea intentionis fuit, dicere aliquid contra fidem. Et si aliquid diximus, totum ex rino reuocamus. Dialogo primo part. 2. cap. 9. & 10.

Impudentius Caluinus Instit. primarum cap. 8. num. 133. Ioannem 22. palam asseruisse animas esse mortales, vnâque cum corporibus inrerire vsque ad diem resurrectionis, & neminem Cardinalium huic se tantæ insanie opposuisse. Nam nemo Christianus vnquam sensit animas esse mortales, nedum asseruit: & tota quæstio in eo versabatur, an sanctorum animæ à Dei facie siue essentia; ante diem Iudicij clare cernenda retardarentur. Ut etiam pontificis, Maluoli confitentur.

HUMANANA.

Cum bella inter Ludouicum Bauarum & Fredericum Austriacum pro imperio exarsissent, Heluetij præsertim Vri, Syluani & Suitenses soli, (Nam reliqui Imperio subditi Frederico studebant) Bauaro adfuerunt. Quare hic rebus beneficiis, remunerationis loco, ἀπονομίαν, ab Henrico septimo antecessore impetratam confirmauit, additis immunitatibus & potestate se perpetuo fœdere, defensionis causa, coniungendi. Quoniam verò initium confœderationis factum est in oppido Suitensi, Suitensium siue Suifforum nomen omnibus confœderatis est tributum. Hic ergo incipit Heluetiorum respub.

Henrico 7. mortuo interregnum imperij fuit mensium 14. Quatuor electores Ludouicum Bauarum, tres reliquit Fredericum Austriacum elegerunt. Vnde bellum ciuile in octennium, donec victus & captus est Fridericus.

Ludouicus Bauarus Guil. Occam scholasticum stipendiarium sibi fecerat, ut se tueretur aduersus fulmina Apostolica, Innoc. 22. & Benedicti 11. ut eius scripta testantur.

Orchanes filiorum Ottomani minimis cæsis fratribus, Tyrannidem adipiscitur. Mysiam, Phrygiam & Cariam domuit, Prussiam vi cepit, regiam olim Bithyniæ, vbi accepto vulnere interijt anno imperij sui 22.

Niceam & Nicomediam obsidione fatigatas ferme, tandem domuit.

Ludouicus Vtinus viuo patre, per matris obitum coronatus est Pompelone: & appellatus Rex Nauarræ annis 9. Passau in Chron. Hist. Engerranum Marinium Longæuillæ comitem filii summum præfectum, tanquam grauissimi tributis imperandi auctorem, ob quod Campani, Atrebatenses, Bellouaci, Burgundi, multique alij populi in se conspirauerant, furcæ suspendit. Pautotum magum laqueo sustulit. Claudiam sortilegam, ob cæreum sigillum effictum, ut eo paulatim ad igne liquecente, sensim ac tabe lenta deperiret: igne consumpsit. Iudæos in Galliam reuocauit. Parlamentum prius motorium, statarium fecit.

Philippus Longus exclusa filia Ludouici Vtini, regnum Nauarræ tenuit an. 6. atque ex eo tempore dicunt apud Gallos filias non esse hæredes regni. Idem eius ultimo. i. 1313. Iudæi propter suspicionem veneni in puteos sparsi, in regno Gallico vexati sunt: ut deinceps in eo mansisse non videantur. A Philippo Aug. sub an. 1190. pulsati fuerat. Reuersi, à Phil. Pulchro spoliati & exacti sunt iterum, an. 1295. quam exactiōnem Hebræi notant הלא id est, an. 55. post quinque mille annos orbis conditi, & 177, id est, anno 136. post illam primam, in qua fuisse R. Selomonem aiunt. Postea à filio Ludouico Vtino reuocati quidem sunt, at post quinquennium aut

1335

5423

sexennium ultimo Philippi Longi .i.1323. vti dictum, planè fedes mutare non tam Principis iussu, quam Plebis ejectione coacti sunt. Atque hæc quarta est & postrema eorum exactio, cuius ipsi tamen, non meminere, quòd illam Vtini attingeret. Vnde & eam Symbolo nra notant, non solum quia annum designat, verum etiam quia significat, *Desit, Consummatum est.*

Philippus quintus nunquam ab Ecclesiasticis & populo decimas sibi à Pontific. concessas, & tributa imperata impetrare potuit. Eius vxor Ioanna comitis Burgundorum filia, collegium Burgundum Parisiis extruit fundatque.

Carolus Pulcher an. etiam 6. rex fuit Navarrae.

Ducatus Borbonius initium habuit à Ludouico Claromontensi Comite, qui munificentia Philippi Valesij Regis Francorum nominatus est Dux. *Gagui. lib. 8.*

Carolus Franc. Rex, offensus, quòd Edoiardus 2. Anglorum Rex, vt beneficiarius non iurasset, nomine possessionis Aquitaniae & Pontini, in verba Ludouici Regis, deturbatis Anglis, ferè totam Aquitaniam occupauit: exceptis tribus ciuitatibus, Burdegala, Baiona, & S. Seucro: Verùm biennio post an. 1323. iureiurando, per Eduardum 3. adhuc iuuenem 12. annorum, dato, renouatoque fœdere, omnem Aquitaniam reddidit Anglo, precibus Isabellæ sororis Reginae Angliæ. *Gagui. lib. 8. Emyl. lib. 8. Polyd. Angliæ histor. lib. 18. Chron. Franc.*

Vltimus Philippi Pulchri filius etiam ad regnum peruenit. Nempe notandum oraculum, vt cæteri hoc exemplo caueant, *Nolite tangere Christos meos.* Episcopus Morianensis vir sanctissimæ conuersationis, coram multis ait, postquam Bonifacius 8. insidiis Philippi Regis esset captus, Hoc nuncium magnâ afferet lætitiâ Regi Franciæ, sed notabile propter tantum facinus irruet in eum & eius progeniem. Quòd totum impletum est, non multo post tempore. Nam Rex intercurrente apro, inter equi sui crura, mortuus est. Tres autem eius filij, vnus post alium breui spatio regnarunt: eorumque omnium vxores in adulterio deprehensæ sunt. *Antoninus part. 3. tit. 20. §. 20.*

Isabella Philippi quarti Franc. Regis filia, Eduardum Anglorum regem maritum suum cepit, & custodiæ mancipauit vsque ad mortem, propter desolationem, vt dicebat, quam cum seruis in regno fecerat. *Chron. Hirsaug.*

1324. agitur conuentus nobiliû Londini in Anglia, vbi inter alia statutum est, vt deinceps suspendio strangulandi statim sepelirentur: qui mos etiam nunc durat in Anglia. *Polyd. lib. 18.*

Mortuo Carolo Pulchro absque virili stirpe an. 1327. orta est quæstio (quam adhuc Angli dicunt esse sub iudice) inter Francum & Anglum, de regno Franciæ. Eduardo 3. Rege Angliæ, quòd esset filius Isabellæ filia Philippi Pulchri, iure proximioris gradus cognationis, contendente regnum sibi deberi: contra Philippo Valesio filio Caroli Valesij, fra. Philippi Pulchri decreto legis Salicæ, qua fœminæ à regni successione excluduntur, illud sibi vendicante. At Franci Valesiû regem decernunt, Eduardus verò Regis Galliæ solum titulum & insignia assumpsit: quibus eius posterij in hunc vsque diem vsi sunt. *Polyd. lib. 19. Emil. lib. 8.* Hinc ortum est funestum & cruentum bellum Anglicum, quod cœpit in Aquitania, sæpius intermissum & renouatum.

Vladislaus impetrato à Pontifice Diademate regio, qui illud olim ademerat post cædem Diui Stanilai, cum Heduigi vxore Cracouiz coronatur solenni ritu an. 1320. Ex eo tempore ius coronandi Reges Polonos atque ipsa insignia Regum Gnesna, Cracouiam translata sunt. *Herbertus libro 9.*

Histor.

Anni mundi.

5403

Anni Christi.

1315

Anni Christi.

1335

203.
d BENEDICTVS II.

dict. 12. Tolosæ, an. 7.

menl. 3. dies 17.

1342

Vacat dies 15.

Patriarcha.

*Constantinopoli Esaia,
deinde Ioâne 13. an. 16.*

Principibus.

*Andronico iuniore
Paleologo an 13. Græcorum Imp.*

*Carbanda Tartaro
Persidis, deinde filio Carbandæ.*

*Orchane Turcorum
Imp.*

*Ludouico 4. Bauaro
Occi. Imp.*

*Philippo 6. Valesio
Franc. Reg.*

*Scipharad Æthiopiæ
an. 28.*

*Alphonso II. Hispania.
Eduardo 6. dict. 3.*

*Angliæ.
Cazimiro tertio (dicto
2.) cog. Magno, Polono-
rum rege, annis 37.*

*Alphonso 4. Portugal-
liæ.*

*Roberto Brusio Sco-
tiæ, deinde Dauide se-
cundo, an. 41.*

Anni mundi.

5423

5430

Histor. Pol. cap. 8.

1326. Comes Geldria in Ducem sublimatur à Ludouico Imperatore, Comitatus de Zurphania titulo, vsque in hodiernum diem retento.

Alphonso II. Hispania rex adiutus auxilio Alphonso 4. Portugallia regis foceri sui infinitas Barbarorum copias vicit: & bellum gerens contra Allibohacen Marochi regem, & Banamarim & alios 4. reges: quadringenta quinquaginta Saracenorum millia occidit, Christianis duntaxat 20. desideratis. *Vasew, ibid.*

d E Cisterciensium ordine Papa. Confirmauit ordinem Militum Iesu Christi.

Reformauit ordines Benedictinorum & Cisterciensium, condita constitutione, quæ Benedictina dicitur: lectaque est in comitiis S. Germani à prato, an. 1337. 26. Iunij, celebratis à ducentis circiter Abbatibus Diocesum Remensis & Senonensis. Nam non dum profanata erant Monasteria, vt eis seculares passim præficerentur.

Hunc esse aiunt, qui Benedictinis & Cisterciensibus relaxauit perpetuum vsum piscium. Et certè cap. 26. constitutionis decernit, vt per totam feriam quartam, & à primâ Dominica Aduentus, vsque ad diem Natalis Domini, & à Dominica Septuagesimæ vsque ad diem Paschæ; ab esu carniû abstineant, nisi obstiterit infirmitas. Quasi voluerit licere cæteris temporibus ab Ecclesia non prohibitis.

Censuras in Bauarum à Ioanne vt in vsurpatorem Imperij, factis confirmauit. *plat.*

Vit sanctissimus omnibus collachrymantibus sepelitur.

Auentione sedens collegium & templum Bernardinorum Parisiis fundauit, cuius Bibliothecam Cardinalis quidam Tolosæ, Ordinis Cisterciensibus libris exornauit: & sedecim operam Theologiæ dantes alumnos perpetuos instituit.

Decretalem edidit, determinans, animas sanctorum nihil habentes expurgabile, statim vt decedunt, ante diem iudicij faciem Dei cernere. *Lazarus Caestinus in Epitome vniuersalis historiæ.* id est, decidit, quod Innocentius morte præuentus, non potuit perficere. *Paulo supra.*

Confirmauit gymnasium vniuersale Heilbergense, à Ruperto Palatino Rheni primùm fundatum, vt & Vrbanus 6. cuius primus director & moderator fuit, Marsilius de Ingen Doctor Parisiensis & Canonicus, Thesaurarius Coloniensis. *Truh. Chron. Hirsaug. & de Script.*

Indulgit præfæctis Mediolani, Veronæ, Vicentij, Mantuæ, Rhegij, Caratij, Fatauij, Ferrariæ, Mutinæ, Argentæ, certo illis imperato tributo, vt Marchionum & Ducum titulos præferrent, & à iure Imperij propter assiduas Imperatorum tyrannides, rebelliones, & impietates, exirent. *idem.*

S. Lupoldus Babembergenis episcop. qui de veterû principum Germanorum erga religionem Zelo scripsit.

Petrus 4. Aragoniæ rex, obiit citatus in sexagesimum diem ad tribunal Christi, à procuratoribus Ecclesiæ Tarraconensis, quòd eius patrimonium tyrannicè vellet vsurpare. *Vasew in Cron. Hisp.*

Increbuerunt tunc per vniuersum ferè orbem Christianum, greges virorum pariter & mulierum nudis vmbilico tenus corporibus obambulantium & flagellantium sese, diuinam clementiam miserabilibus vocibus implorantium: vexillis præeuntibus. Hi in Poloniam quoque, tunc venire ex Vngaria. Sed cum ea superstitio à flagitiis & hæresibus, non penitus immunis esse deprehenderetur: pœnis coercita & extincta est. *Herbertus lib. 10. cap. 6.*

Custodia Sepulchri Christi an. 1336. Hierosolymis octo Fræciscanis committitur, à Sultano Ægyptio. *Munster in Cosmog.*

lii iij

R. Leui ben Gersom Theologus & Philosophus magnus Hebræorum scribat in Pentatheucum anno mundi 5093. *Id est Christi 1334. Ipse in Leuit. 2. sectio.*

Hermanus de Schildis Augustinianus Eremita, Simon de Cassia, Ioannes Baconthorpe, Bartholomæus Sanctocordius Pisannus, Ioan. Hafalanus, Theologici scriptores. Aluarus Pelagius. *Ipse in proemio libri de Planctu Ecclesie.*

HVMANA.

Puella 9. tantum annorum peperit filium in quadam regione, prope Mosellam fluium. *Mater Historiarum.*

[Ne hoc incredibile videatur, puella 8. annorum, apud Lectorates anno D. 1562. grauidata à puero æquali peperit filiam, tam foeliciter, vt ipsa intra annum, 22. matris suæ, illam auiam sobole propria reddiderit. Illa etiamnum familia, ibi durat.]

Andronicus senior post multas contumelias obiit in monasterio (in quo ferè biennium agere coactus est) anno ætatis 74. & ex quo Imperium susceperat 50. an. verò Christi 1335. *Niceph. Gregor. lib. 5. & 10.*

Matthias Golaceuius gente Toporus tunc Vuladislauensis Episcopus, qui solus è 12. quos mater vno partu edidit, vixit, reliquis, mox vt nati fuerant, mortuis. *Hebertus lib. 9. histor. Polo. cap. 10.*

Cazimirus 1. meruit Magni cognomentum, non tam virtute bellica & victoriis, quam magnificis operibus & plurimarum arcium & oppidorum munitione, & erga tenues munificentia & liberalitate. *Cromer. lib. 12. Pol.*

Ludouico 4. Cæsare, in plerisque urbibus Italiæ noui tyranni extitère. Qui postea Ducum & Marchionum titulis, indulgentibus Pontificibus, sese cohonestarunt. *Cromer. lib. 12. de reb. Polo.*

Per idem tempus Ludouicus Vngarorum Rex regnum Neapolitanum armis receptum in vltionem Andreæ fratris Neapo. regis à Ioanna vxore strangulati, annitente Pont. Max. Ioannæ restituit. Illa verò Auenionem Narbonensis prouinciæ urbem Pontifici loco mercedis iure sempiterno donauit. *Ibid.*

Philippus Valesius Philippo Eburonicum Comiti ea lege regnum Nauarræ restituit, vt posteri eius reges Francorum patronos suos agnoscerent. *Annales Franc.*

Catholici cognomentum retulit, quòd adiectionem Petri Cunerij irritam iudicari, iura Ecclesiarum augere se potius, quam imminuere velle prædicans. *Ibid.*

Longobardos & Italos trapezitas ob immodicas vsuras expulit & proscripsit. *Ibid.*

Petrus Bertrandus Eduorum Pontifex, qui Cunerio Episcopis temporalem iurisdictionem auferre conanti restitit, collegium Eduense Lutetiæ posuit, & Stephanus Burgolus Turonensis Archiepisc. collegium Turonense.

1340. Rex Benamerim, Rex Granatæ, & Allibohacen, Rex Marochiorum, cum duobus aliis regibus, dum Tarifam ciuitatem regni Castellæ obsident, ab Alphonso 11. Portugalesium auxilio delentur, quadringentis quinquaginta Saracenorū millibus confossis, vt vix tantæ cladis nuntius superfuerit, cum tamen è Christiana acie viginti duntaxat milites desiderati sunt. *Garibay p. 4. lib. 34. cap. 34. Vasam pag. 175.*

VIR pius & doctus Monachus Sancti Benedicti. *Chron. Hirsang.*

Depositionem Ludouici Imp. confirmat, ac principibus mandat, vt nisi ius electionis velint amittere, in eius locum alium eligant, qui mandatis Ecclesiæ, vt filium decet pareat.

Alioqui

1341

CONCIL. Anglicanum, in quo multi suo officio abutentes, surpiter deponuntur. *Polyd. Virg. li. 19.*

1342

204.

Clemens 6. Lemoicensis an. 10. mens. 6. dies 28. Vacat dies 11.

5430

5440

1342

1352

Anni Christi. 1342

Anni mundi. 5430

Alioqui se necessariò curam, vt supremum Christi vicarium, de Imperio habiturum. Atque hinc Carolus 4. Ioannis Boemix regis primogenitus eligitur, & Bonnæ à Colonienfi Archiep. inungitur. *Ibid.*

Inscripsit catalogo sanctorum S. Iuonem, qui sub Honorio 4. floruit in iure Canonico. *Sabel.*

Missis in Germaniam legatis fecit prædicare bellum contra Turcos infideles, his, qui suis bonis subuenirent vltra solitas condonationes, indulgens esum ouorum & lacticianorum in sextis feriis & quibuslibet ieiunijs, præter Quadragesimam: quod Treuerensis & Colonienfis Archiepiscopi in perpetuum impetrarunt, sed Moguntino Archiepiscopo reculante aliquid contribuere ad Cruciadam, vt vocabant, etiam in hodiernum diem mansit, vt in tota diocesi non liceat ouis vti tempore cuiuslibet ieiunii, sicuti permittitur in alijs duabus diocesibus. *Trith. in Chron. Hirsang.*

1350. Iubilæum de centesimo Bonifacij ad 50. annos retulit, atque ita Romæ annus indulgentiarum, videlicet iubilæus secundus celebratus est, multis vndique concurrentibus.

Emit Auenionem urbem Gallix à Ioanna filia Roberti Siciliæ Regis: vnde in perpetuum Pontificij iuris facta est. *Plati.* Errant igitur qui putant ipsi datam esse à Philippo Rege Francorum.

Hæresim flagellatorum in Vngaria extinguendam curauit, resipiscentes admittendo ad pœnitentiam publicam, pertinaces sæculari magistratui tradendo. Sic autem appellabantur quidam Rustici & imperiti, qui prætextu pœnitentiæ, vtroque sexu mixtim seminudi incedentes, cruces lineas in manibus portabant, capitibus caputio & pileo opertis, pudendis lineo velamine, flagellis in cuspide tres nodos & aculeos habentibus, semetipsos publicè intra & extra Ecclesiam se cruentabant: carmina quædam fidei partim contraria, partim suspecta cantabant: læpius in terra procidendo in modum crucis, orantes clamabant. *Chron. Hirsang.*

Carolus 4. Boëmus Imp. auctor aureæ Bullæ, sigillo quodam aureo roboratæ, multas in Boemia fundat Ecclesias. *Ibid.*

HVMANA.

Vir bonus, sapiens, doctus, quinque linguarum cognitione ornatus, qui Parisijs diu literis operam dedit, & in auxilium Regi Francorum cum patre suo Rege Boemix aduersus Regem Angliæ venit. *Ibid.*

Cernens superiores aliquot Imperatores ab Henrico 4. propter insectationem sedis Apostolicæ infelices fuisse, pacem cum eius Pontificibus perpetuam firmat. maximam autem laudem meruit ob auream bullam, in qua multa ad pacem publicam pertinentia est complexus. Hinc Imperium in eius posteritate adhuc permanet, Deo eius virtutum, & in sanctam Sedem obseruantiam foelicitante.

Nam Vuencellus, deinde Sigismundus, ipsius filij, per ordinem diu imperarunt, Ponec Sigismundus, cum sine virili sobole decederet, Albertum Austriæ Ducem filix suæ maritum, hæredem Imperij reliquit. A quo Imperium deinceps ad posteros deriuatum per Fredericum 3. Maximilianum Frederici F. Carolum 5. Maximiliani nepotem, Ferdinandum Caroli 5. fratrem, Maximilianum 2. denique Rudolphum, qui hodie imperat.

Vniuersitatem Pragensem ita instituit, vt breui tempore cunctas totius Germaniæ gloria & numero doctorum hominum superauerit, quousque tandem post annos fermè 50.

Patriarcha. Constantinopoli Ioanne decimotertio.

Principibus. Andronico Iunior, & post eum Calo Ioanne Paleologo eius filio an. 30. Grecorum Imp.

Filio Carbandæ Tartaro Persidis, inde Gempsa Partho an. 48.

Orchane (& iuxta quosdam Salaimanio) & Amurate an. 23. ex ordine Turcarum Imp.

Ludouico 4. Bauario, & post eum Carolo 4. Imp. an. 32.

Philippo Valesio, & Ioanne an. 14. ex ordine, Franc. Regibus.

Seipharad Æthiopiæ. Alphonso 11. Hispaniæ, deinde Petrog. cog. crudel. an. 19.

frutulis commaeculata hæresibus, in nihilum redigitur. *Chron. Hirsang.*

Andronicus iunior Græcorum Imperator, an. ætatis 45. & Imperij 21. post mortem autē aui 9. ex hac vita decedens an. Christi circiter 1344. reliquit Imperatorem Calo Ioannem fil. natum 12. an. tutoremque ei assignauit Ioan. Cantacuzenum. *Laonicus Chalcocondylus lib. 1. de reb. Turci. Niceph. Gregorius lib. 11.*

Ioannes Cantacuzenus, Ioan. Palæologi tutor annis 16. non se pro tutore, sed pro vero Imperatore gerit, donec armis eijceretur. Palæologus Genuensibus, qui sibi in eo bello affuerant, Lesbum insulam dono dedit, qua sunt portus vsque ad an. 1464. Turca eam eis eripiente.

Nicephorus Gregoras descripsit libris 11. Græcam historiam annorum 145. nempe à capta vrbe Constantinopoli à Latinis, vsque ad obitum Andronici Iunioris, qui contigit anno, vt ipse computat, Orbis conditi 6849. hoc est, (numerando secundum vulgarem morem Græcorum, quibus primus annus Christi est, ab orbe condito, 5505. vt liquet ex Nicephori Calixti libro 1. cap. 10.) anno Christi 1344.

Angli deditio ceperunt Caletum, post arctam obsiditionem 11. mensium. *Polyd. lib. 19.* Eam circiter 210. annis retinuerunt, vsque ad annum Domini 1558.

1349. Delphinatus Viennensis (cuius caput est Vienna Allobrogum) vili 40. mille aureorum pretio venditur (ei testamento relicto falso ait Polyd. lib. 19.) Philippo Valesio Regi Franc. ab Humberto Principe, post amissum filium vnicum, ordinem Prædicatorum professio, ea quidem lege vt primus Regis filius Delphinus vocaretur, Delphinatusque eorum esse diceretur (quod etiam nunc obseruatur) sibi que, quoad viueret, florenorum decem millia quotannis penderentur. *Emyl. lib. 8. Gagui. lib. 8. Mater histor. Lutetia: in eorumdem templo sepultus est. Hinc Carolus Regis Ioannis filius, Normaniæ Dux, primus Delphinus, an. 1354. dictus est.*

1346. Comitatus Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ, ad Bauriæ Duces perueniunt, morte Vuillelmi Ducis vsque ad annum 1425. Tunc enim ad Burgundiæ Duces deuoluti sunt. *Chron. Hirsang.*

1348. propter absentiam Pontificum Nicolaus Rentius Romæ scriba publicus, in spem restaurandæ veteris Monarchiæ elatus, se Augustum Seuerum, Clementem, libertatis, paciis, iustitiæque Tribunal ac sacræ Rom. Reip. vindicem nominat: armis Capitolium occupat, Cives Romanos ac fere totius Italiæ principes ipsius successibus permotos sibi vel subijcit vel adiungit. Pontificem interpellat vt vel intra certum tempus redeat, vel se pontificatu priuandum sciat. Ludouico, deinde Carolo Inpp. cæterisque Germaniæ principibus & Electoribus diem dicit, se alioqui aduersus eos, vt rebelles progressurum. Verum is tandem, dum tyrannus paulatim efficitur, mense septimo Italia pulsus, fugit ad Carolum Imp. qui victum Auenionem ad Pontificem misit. A quo post dimittitur Romam, vt Francisc. Baroncetto ciui Romano, qui similem tyrannidis stultitiam mouerat, resisteret. *Polster. lib. 22.*

Ioannes Franc. Rex, ordinem equitum Stellæ est auspiciatus: in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiam. Illi stellam aut in caputio aut alio loco conspicuo vestis, pro insigni gestabant. Tessera erat, Monstrant regibus astram.

Eduardus Rex Angliæ adductus æmulatione, ordinem Garteriorum equitum numero sex & viginti D. Georgio sacrum instituit. Horum princeps eques, est rex Angliæ:

Anni mundi.

5430

Eduardo 6. dict 3. Angliæ.

Cazimiro Magno Polonia.

Alphoso 4. Portugalliæ.

Dauid 2. Scotiæ.

Anni Christi.

1342

Anni Christi.

1342

Anni mundi.

5430

vtuntur pallio cæruleo, & crus sinistrum infra genu loro (à quo nomen datum est toti ordini, quod garter lingua Anglica significet periscelidem) fibulato gemmis & auro ornato cingunt, eique inscribunt Gallicis verbis, Vituperetur qui male cogitat. *Polyd lib. 19. Angl. hist.*

Vectigali salis Francis imponi ceptum est, à Philippo Rege ad belli necessitatem. *Gagui. lib. 8.*

Ioan. Cantacuzenus fraude cuiusdam Apocauci familiaris Imperatoris missus in exilium, iniuriæ impatiens bellum quinquennale gessit contra Ioannem Imperatorem, & Turcorum arma Europæ inferens (non quidem primus, vt vulgò putant, sed tertius, sicuti constat ex Gregore lib. 7. & Galcocond. lib. 7.) capta Constantinopoli, & filia data in vxorem Orhani Turco. Imp. Imperio Constantinopolitano est positus per aliquot annos, donec Calo-Ioanne Genuensium & vt ait Egnatius, Turcorum (quibus primus tradidit in Europa locum ad habitandum, vt idem ait) ope imperium recuperante, coactus est eo se abdicare, & ingredi monasterium: vbi vna cum Achememide Meletio quodam è Saracenis ad Christum conuerso, scripsit contra legem Mahometicam pro religione Christiana. *Calcocondylas lib. 1. de reb. Turci. Egnat lib. 2. Cuspinia.*

Salaimanium tertium siue Solymanum, Turcorum Imperatorem nominat Chalcocondylas lib. 2. quem ait aliquot annis regnasse. Nostri eius non meminerunt.

Eo interfecto, Amurathes auo & patre excellentior, à Ioanne Palæologo vocatus Callipolim occupat: in ipsum quoque Palæologum impetum facit. Postea Seruiam, Vngariamque ingressus, occupata Adrianopoli, ab Lazaro principis Seruiæ seruo interficitur, regni 23.

1349. magna per vniuersum orbem pestilentia fuit, ab India incipiens, passimque per prouincias omnes irrepens, trium annorum spatio: vsque in Alemaniam, Galliam, Angliam, inque omnes gentes miserabiliter saeuens, mediam hominum partem consumpsit. *Chron. Hirsang.*

Cuius calamitatis causa Iudæis fuit ascripta, quod fontes & aerem veneno infecisset, vnde in diuersis mundi regionibus fuerint suffocati, submersi, combusti, &c. per integrum biennium.

Hanc plagam excepit sanguinis profluium, inaudito genere cruciatus infinitos absumens, denique sacri ignis adustio, carnem ad vsque ossa penitus conficiens: aded vt etiam mortuorum inuadens cadauera insepulta, carnes, antequam sepeliri possent, consumeret. *Ibid.*

1351. Margareta Imperatrix, olim Ludouici Imp. vxor, ab Hollandis, vt vnica terræ illius hæres, inuocata contra Vuillelmum filium eos crudeliter opprimentem: expeditionem mouit. Commisso autem naualli super Mosam prælio, victa cum paucis in Angliam fugit.

1350. Filius Carbandæ Tartarus, Rex Persidis, auctore Gépfa Parthorum Sultano, exutus est Persidis regno. Sic Tartari in Asia regnarunt & Perside ab an. 1222. vsque ad 1350. per annos 128.

Vuladislus Dux albus Poloniæ, qui è monasterio D. Benigni Diuionensis, dispensatione Papæ, pro successione Regni Poloniæ reuocatus est ad Regni administrationem: obijt in ciuitate Argentina an. 1388. 10. cal. Maij, & vt iussit, sepelitur in Ecclesia D. Benigni Diuioni, vt constat ex eius epitaphio: quod miror historias Poloniæ subiciuisse.

Parthi Duce Gempfa Turca, qui aliquanto ante Saracenorum iugum expulerat, an. 1350. Persiam pulsus Tartaris subiugarunt. A Gempfa deinde descenderunt Persarum reges, vsque ad Malouchrem: quem Vsumcassanus è familia Af-

Lambazorum Turcarū, in Cappadocia & Armenia minore regnantium interfecit. Hinc cœpit Tartarorum potentia declinare. *In Epistolis Asiaticis.*

f. V I R bonus, amator religionum, Canonista maximus, qui Carolum Imperatorem coronauit. *Chron. Hirsaug.*
Pacem inter Anglorum & Francorum Reges sanxit.

Præbendas Ecclesiasticas non nisi probatissimis dedit, fecitque ut omnes Pastores ad suas Ecclesias proficiscerentur. *Egidium Carillam Hispanum Auenione, ad res Italice componendas misit. Volat. lib. 22.*

Bernardus Abbas Montiscassini, Michael de Massa, Fichatus, Ioannes de Bachone, Gregorius Ariminensis, Petrus Berthotius, Thomas Argentinenlis, Henricus à Balma, Ioan. de Tambacho, Armacan, Heluicus Germanus, Henricus Constantiensis, Omnes hi circiter hæc tempora de Theologicis quæstionibus scripserunt.

1354. Balduinus Archiepiscopus Treuerensis obit, qui ordinarium totius anni breuiarium emendans, in eam formam, quæ nunc est, restituit. *Chron. Hirsaug.*

1361. Guilelmus Latinorum tertius an. 10. contra Calixtum Patriarcham Constant. & Philetum sedit.

Bertholdus de Borach. Begardus comburitur Spiræ an. 1355 quod inter alia Blaphema, diceret Christum in passione derelictum, adeo ut etiam de salute dubitaret. *Continuatio Ab. Vrspergensis & Naucler. Idem sentit Caluinus lib. 2. Institutio. cap. 16. sect. 11. & sepè alibi.*

Pragensis Academia & Archiepiscopus in Bohemia instituitur per Carolum 4. Imper. *Tribem. in Chron. Munster. in Cosmog. Naucler. in Chron.*

1355. Obijt celebris ille iurifconsultus Bartholus de Saxoferato, mathematicum & Hebraicarum quoque literarum peritus, an ætatis 6. *Palmer. alij aiunt 46.*

1358. in Aragonia in conuentu Valentiano, à rege Petro sublata est temporis per ætas, numerandi ratio. *Vasauscap. 22. Chron. Hisp.*

Et in Castella paulo post, nempe 1383. à Ioanne 1. Reg. Et in Portugalia à Ioanne 1. sub an. 1415. à quibus iustum, ut à natiuitate Domini in posterum numeraretur. *Ibid.*

Ioannes Vuiclefus hæresiarcha, quia non potuit consequi Episcopatum Vigoriensem, cœpit tunc sua dogmata euomere in Angliā, & composuit plusquam 200. Volumina librorum, quibus præter suos immiscebat Martionis & Manichæorum errores. *Æneas Sylu. histor. Bohemi cap. 35. In 8. sessione Concil. Constantiensis damnati sunt 45. articuli ex eius libris collecti, quorum nonnulli nostra ætate recruduerunt.*

HUMANÆ.

1358 Albertus Dux Austriæ Alberti Romanorum quondam regis filius obit. Ab eo Rudolphi qui hodie imperat, & totius domus Austriacæ genealogia continuatur. *Chron. Hirsaug.*

Albertum Ducem Austriæ filium reliquit: qui Vniuersitatem Viennensem in Austria fundauit. *Ibid.*

Et Rudolphum, qui Comitatum Turolis Austriæ Ducatui coniunxit. *Ibid.*

Ludouicus eodem anno, Vngariæ Rex, propter regnum Dalmatiæ, Venetos, qui illud multis annis possederant, aggregeditur: ac primum quidem ciuitatem Iardensem, deinde maritimas vires, postremò Dalmatiam totam occupat. *Ibid.*

Tunc primum in Angliā an. 1361. in conuentu principum anno ætatis Eduardi 50. decretum est, ut deinceps in foro

actiones,

Anni
mundi.

205.

Anni
Christi.

f INNOCENTIVS 6

Lemouicensis an. 9. 1352

mens. 8. di. 6.

Vacat an. 1. m. 5. 1363

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne
decimo tertio, deinde Calixto
an. 2. Phileto an. 13
mens. 6.

Principibus.

Calo Ioanne Palæologo
Græcorum Imp.

Gempsa Partho Rege
Persidis.

Amurate. 1. Turcorum
Imp.

Carolo. 4. Occid. Imp.

Ioanne. 1. Franc. Rege.

Seipharad Ethiopiæ, de
inde Vdma Asfan an.
10.

Petro cog. Crudeli His
paniæ.

Eduardo 6. dicto 3. An
gliæ.

Cazimiro magno Polo
niæ.

Alphonso 4. Portugal
liæ, deinde Petro, cog

Institiario, an. 10.

Dauide 2. Scotiæ.

1363

Anni
Christi.

1342

Anni
mundi.

actiones, sententiæ & cætera acta fierent lingua Anglica, nec amplius Gallica vel potius Normantica, ut antea fiebat. *Polyd. lib. 19. Histor. Angli.*

Eodem anno Eduardus Angl. Rex in similitudinem iubilæi Christiani, celebrans iubilæum suæ ætatis, exules quosdam reuocauit, & custodias omnes dimisit, condonatis malefactorum pœnis: magnas immunitates, præcipuè quas vocant magnæ Chartæ, de integro populo concessit. Hinc Reges iubilæum ætatis celebrare consueuerunt, ut scilicet Rex vel regina in annos singulos, tot pauperes die suo natali vestiat, eisque largitiones faciat, quot illo die annos ætatis compleuit. *Polyd. Ibid.*

1363

206.

g VRBANVS 5. Le
mouicensis an. 8. 1351

mens. 4. 1371

Vacat d. 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Phileto
Principibus.

Calo (sive Carolo) Ioan
ne Græc. Imp.

Gempsa Partho Persidis
Amurate 1. Turcorum
Imp. Carolo 4. Occid.
Imp.

Ioanne 1. post eum Ca
rolo 5. Sapiente an. 16.
Franc. Rege.

Vdma Asfan an. 10.

Petro cog. Crudeli His
paniæ, deinde Henrico
2. an. 10.

Eduardo 6. dict. 3. An
gliæ.

Cazimiro 2. magno Polo
niæ.

Petro Portugalliæ, dein
de Ferdinando an. 17.

Dauide 2. Scotiæ.

1360. fœdus inter Anglum & Francum inicitur, & auctoritate Innocentij Papæ ratum habetur. Eius summa erat, ut Anglus Franco cederet omni iure, quod in Franciæ Regnum, in Normaniam, in Andegauenses & Cenomanos haberet: at obtineret Aquitaniam his finibus, ad quos iungerentur Vafcones, Pictones, Santones, Petragorij, Cadurci, Lemouices Engolismenses, Caleti, Ginarum & Pontium Comitatus, ipseque nullum deinceps vectigal vel iusurandum daret Franco: Francus verò redemptionis nomine, ad certam diem tricenis centum millia aureorum persolueret, & interea datis obsidibus liber è captiuitate rediret in Franciam. *Polyd. libro 19. Chro. Franc. Emil. lib. 9.*

Calo-Ioannes Græcorum Imperator cum Amurate Turca, inijt lociatæ: contra Principes Græciæ Bulgarorum ope fretos, Theodoro natu minimo dato obside, factuque vectigalis: filio suo Andronico natu maiori filiam Sufmani Myfiorum Regis, & sororem vxoris Amuratis, dedit in vxorem *Calcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Hæc fuere initia tristissimæ seruitutis, quæ nihil aliud, præter inane Imperij nomen attulerunt. Nam deinceps militare cogebantur, per se & filios contra quos Turcæ vellent, nec capeffere nec vsurpare imperium, nisi accepta ab eis potestate.

Amurates cum 60. millibus Turcarum ann. 1363. vsus Genuensium triremibus numerato in singula militum capita aureo nummo, trajcit in Europam: tanquam socius vel inuiti Cæsaris ad reliquias belli persequendas, & pœnas exigendas de defectoribus.

Mox Callipolim in Chersoneso, & aliquot vicina Helleponti oppida expugnat, Thraciam peruagatur, Philippolim occupat, deinde Adrianopoli, frustra Palæologo inicum cū infido hoste fœdus & res perditas deplorante, regni sedem constituit: nunquam deinceps de relinquenda Europa cogitaturus.

g V I R doctus & sanctissimæ conuersationis, qui crucem prædicari fecit contra Turcos. *Chron. Hirsaug.*

1362. latrunculi de Angliā exeuntes ad 40. millia (societas magna Anglicana dicebatur) per Hispaniā, Galliam, indeque fines Treuirensium discurrunt: mox Alsatiā & alias Germaniæ regiones depopulantur, suum ducem Archipresbyterum appellantes. *Ibid.*

Anno circiter 1368. Romam venit Nestorianus quidam Maras nomine Patriarcha designatus, quem summus Pont. consecratum ad suos remisit. Nam Nestoriani, Christiani quorum Patriarchalis sedes est in Mozal. i. Seleucia Parthorum, suum Patriarcham non nisi à 4. Metropolitanis initiari posse sentiunt, aut si numerus hic desit, à solo Rom. pontifice. *In profess. fidei siud. quam transtulit è Syro And. Masius.*

Romanum enim Pontificem, Apostolorum principis successorem appellant. *Iacobus Nauarcus in epist. Asiatica, qui & superiorem historiam recenset.*

Contra Vuicleffum complures viri docti scribunt, Ioannes Kyningam, Stroodus, Richardus Lauinham, Guil. Bertho, Ioannes Gafcoyn, Simon Sothray, Thomas Ascheborn. Thomas Vuyneterton, Richardus Maydeston, Galterus Dilla, Robertus Humbleton, Ioannes Tyffigton Ioan. Maronis, Ioan. Mark, Gulielmus VVodfordus, omnes Angli.

Ordo montis oliuarum instituitur anno 1370. S. Brigitta (altera ab Scoriga) Regina quondam Suetiaz Neritiae, veniens Auenionem (alij, Romam) ab Urbano 5. confirmationem regulae ordinis a se instituti impetrauit. Chron. Hirsaug. & Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 4. & Volater. lib. 21. Geograph. Palm. in Chron.

HVMANA.

Baldus, Angelus, & Petrus fratres, ex Petro de Vbaldis medico Perusino insignes iuriconsulti.

Baldum leuiter morsum in labro a sua canicula, post quartum mensem rabiem concepisse: & hydrophobicum (.i. aquas metuentem) interiisse, narrat Mattheolus in Dioscoridem.

1366. Ioannes Auentinus libros Annalium Boiorum scribit.

Bellum inter Anglos & Francos renouatur, sed cuius culpa non satis constat. Iraque Cadurci, Lemouicenses, & aliae plures Aquitaniae vrbes, quia nimis vectigalium exactio-nibus ab Anglis premebantur, Carolo Regi Francorum se dediderunt: sed paulo post Angli diripiunt Lemouicum principem vrhem illius defectionis, & sibi resumunt ius in Franciae Regnum. Polyd. lib. 19. histor. Angl.

Carolus legem tulit, vt Regum filij anno 14. consecren-tur & coronentur. Conting. Nang.

Ioannes Rex Franc. Burgundiam, Ottonis & Philippi nepotis principum interitu desolatam inualit: atque eam Galliae regno coniunxit, excluso Carolo Nauarrae rege. Eam enim sibi haereditario iure deberi, quod Iohanna mater esset Ottonis, ruperti filij filia, nec Philippus sobolem reli-quisset.

Eam post Carolus 5. Philippo Audaci fratri Turonum duci donauit, vt ei nuptias Margaritae Flandricae conciliaret.

Caroli 5. cog. sapientis studio, maxima pars Latinorum classicorum, in Gallicam linguam conuertitur: eademque opera veteres Romani prosa editi fuere, qui vetere Rythmo constabant.

Petrus Portugalliae Rex, cog. Iustitarius, quod iuris esset obseruantissimus, vt litibus pabula subduceret, causidicos, procuratores, fori rabulas, e regno eiecit. In hist. Portug.

Lymiam ciuitatem condidit, cum ponte obliuionis Hispaniensium celeberrimo. Ibid.

Henricus 2. Petrum cog. crudelem Regem Hisp. occidit, sicque successit. V. s. s. m.

h SEDEM Pontificiam post septuagesimum annum, Romanam Auenione retulit: suasionem & litetis S. Catharinae Senensis, & Baldi Perusini Iuriconsulti. Plati. Cum omnia in Italia Potificatus oppida defecissent, Tiferntibus, Perunisque initium facientibus, ac Florentinis sollicitantibus. Volater. lib. 22. Anthro.

Et Amurates traiecto nauibus Genuensium Helleponto, plurimas Graecorum & Constantinopoli. Imp (a quo fuerat contra rebelles Despotas ex Asia in auxilium euocatus) vrbes cepisset, magnaue strage Bulgaros, Serbos & Alanos proffigasset, Italiam terrens. Cromer. lib. 13.

Anni mundi.

Anni christi.

207
h GREGORIUS II.
Lemouicensis an. 7.
mens. 2. di. 27.

1371
1378

Vacat di. ii.

Patriarcha.

Constantinopoli Phileto, deinde Macario an. 3. mens. 7. di. 6.

Anni christi.

Anni mundi.

371

5459

Principibus.

Calo Ioanne Graec. Imp.

Gesa Partho Persidis.

Amurare I. post eum
Baiazete I. sive Paiazite
sive Paizete (varie
enim legitur) an. 26.

Turcorum Imp.

Carolo 4. Occid. Imp.

Carolo 5. Sapiente Frac.
Reg.

Vdma Asfan Aethiopiae,
mox Dauide an. 33.

Henrico 2. Hispaniae.

Eduardo 6. dicto 3. Angliae,
deinde Richardo 2.
an. 12.

Ludouico Vngaro Poloniae
rege an. 12.

Ferdinando Portugalliae

Dauide 2. Scotiae, deinde
Roberto 2. Stuardo an.
19.

1378

5496

S. Catherina Senensis & Baldus Perus. vrgebant Romanam propriam esse sedem summi Pontificatus, quod eam D. Petrus suo sanguine consecrasset &c. Dominicus tamen Soto dubitat, num successor Petri possit vel sedem suam mutare in aliam Ecclesiam, vel nullibi omnino residere, sed manere duntaxat Vniuersalis Ecclesiae Episcopus, vt quondam Apostoli per totum mundum obambulantes. 4. sentent. 10. 2. q. 1. art. 1.

Turelupini Connicorum sectam fuscitantes de nuditate pudendorum, & publico coitu. Bernard. Lutemb.

Petrus Bercorius mandato Ioanni Francorum regis, conuertit Titum Liuium in Gallicum sermonem.

Richardus Notinghamius, maximus Planudes Graecus monachus, Iacobus Laufanensis, Nicolaus Oresmus Gallus, Guillemus Anglus, Himbertus Abbas Pruliacensis, Mathaeus Cracouiensis, Pelbartus Pannonius, Gualtherus Hunte Anglus, Bartholomaeus Pisanus, Richardus Lauinham Anglus, Ioannes Thaulerus Colonienis, Gerardus Magnus Dauentrienis, Paulus Venetus, Theologiae scholasticae praefertim scriptores.

HVMANA.

Carolus 5. Franc. Rex secundus a Carolo Magno, iussit Sacra Biblia fideliter verti in Gallicum sermonem: cum Vualdenses & alij pro libidine ea transferrent. Ioannes. Tili.

Iohanna Neapolis regina adoptat Ludouicum Andegauensem fratrem Caroli 5. deinde an. 1415. Alphonsum Ferdinandi regis filium. Quo postea exhaeredito, regnum promittit Ludouico Andegauensi superioris Ludouici nepoti. Hinc bellum inter Alphonsum & Ludouicum, qui Iohannae consensu haeridem instituit fratrem Renatum Lotharingiae ducem: propter Isabellam vxorem lotharingici ducis filiam. Quoniam vero Renatus ius suum in fratris Caroli filium transtulit, qui solus restabat ex Andegauensi stirpe & is vicissim Ludouicum II. Carolus 8. expeditionem Neapolitanam postea suscipiet.

Carolus Sapiens Senatoribus promulgantibus sanxit, vt filij regum Franciae anno suae aetatis 14. vngerentur & coronarentur. Annal. Franc.

Oresmum libenter audiebat, qui multos Aristotelis, Ciceronis, aliorumque auctorum libros in Gallicum diligenter transtulit. Ibid.

Quicquid patri ablatum fuerat, id omne ferè per fratres & praefectos rogatus recepit. Quin & regium ararium, licet initio regni exhaustum, copiosum reliquit ad duodeuicenas millia nummum aureorum. Emil. lib. 9.

Eduardus Anglorum Rex, in conuentu principum Regni primus indixit poenam immanem his, qui in posterum vlla Anglicana sacerdotia impetrarent a Romano Pontifice, aut causas, nisi per appellationem, ad eum deferrent. Polyd. 19. Angl. histor.

Amurates tertius Turcarum Imperator, ex Ogoziorum siue Ottomanorum familia, qui plures in bello occidit, quam vllus praedecefforum, post 37. bella in Europa Asiaeque confecta tali fortuna, vt in nullo victus succubisset, a seruo quodam Seruiano siue Tryballo, siue Vngaro Seruiae comitis Lazari Patroni sui necem vindicaturus, vt Turcis & Latinis placet, vel vt volunt Graeci, a quodam Miloe generoso milite interfectus est, sub an. Christi 1373. & Imperij 23. (neque enim ratio temporum & historiae ferre potest annos 57. quibus legitur apud Chalcocondylam li. 1. re-

gnasse, apud quem, ut obiter id dicam, numeri plerumque mendosi, aut oblitterati reperiuntur) *Iouius de rebus Turci.* & *Ioan. Egnatius Lonic. Chalcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Baiazetes Bulgaris Seruisque deuictis, cum Marco Despota & vniuersa nobilitate deleta, in extremam Illyriae regionem & interiorem Macedoniae & Epiri partem: quae nunc Albania, atque Hungariam penetrauit. *Idem.*

In Vualachiam excursions fecit, totam ferè Graciam subegit. Constantinopolim obsedit an. 8. quam & cepisset, ni Tamerlanes è Scythia occurrens eum vicisset, atque in caucam detrusum per totum Orientem circumduxisset, donec in ea miserè se necaret, anno 1397.

Vuenceslaus Boemiae rex Imperator factus, Ioannem Galeacium Mediolanensem Vicecomitem, primum Mediolanensem, ducem nominat, sceptro pileoque eius dignitatis insignibus, per legatos transmissis: vrbe ditioneque grandi pecunia vendita, additaque potestate, ut in haeredes eam transferre posset. Nam antea Imperatoribus eam praefecturam tribuere, quibus vellent, liberum erat.

Ioannes Galeacius dux factus Veronam & Vincentiam Scaligeris ademit. Carariensibus Patauium, Toruissimum montanae oppida, cum Tridento, Perusinis, Assatiatibus, Senensibus, Lucensibus eius imperium minime detrectantibus.

Florentini contra eum Gallos euocant, qui ad Alexandriam vincuntur, duce interfecto.

Per 900. plus annos vsque ad mortem Cazimiri Magni semper Polonia sui generis reges atque principes habuit. vsque ad annum 1370. Vuenceslao Boemo excepto. Cazimiro nullos mares relinquente, iam externi apud Polonos regnarunt, Ludouicus Vngarus & gener eius Vladislaus Jagello Lituanus, cum sua posteritate, quae ad hunc vsque diem durat & regnat. *Crom. lib. 3. Pol.*

Ludouicus Vngarie & Poloniae rex apud Polonos. an. 12. regnat, apud Vngaros an. 41.

Franciscus Petrarca, insignis poeta, & Ioan. Bocatius vir amoeni ingenij, mortem obierunt: ille 72. anno aetatis, hic 62. *Palmer. in Chron.*

Post Gregorium ingens schisma oritur. Itali Italum pontificem Urbanum, Galli Gallum in Italia, quem Clementem 7. appellarunt, qui se Auenionem recepit. Alter in alterum censuris sauebat. Durauit hoc schisma an. 36. vsque ad Concilium Constantiense.

Tota Resp. Christiana duos tunc habebat pontifices ab Urbano & Clemente. Nam Clementis Galli Cardinales & qui cum eis sentiebant Benedictum huius nominis 23. natione Aragonensem, qui Auenione sedit, an. circiter 30. Urbano vero Itali Bonifacium nonum, Innocentium 7. Gregorium 12. suffecerunt. Hos alij principes & populi, illum alij sequebantur. *Crom. lib. 16.*

Urbanus Festum visitationis D. Mariae instituit. *Mat. histor. Annum Iubilaei tertio celebrat. Plat.*

Satis in faeliciter suum Pontificatum transegit.

Carolus 5. Francorum Rex fuit literarum & literatorum amator summus, ac Scripturarum sacrarum studiosus: iudiciis frequenter aderat: Arma nunquam induit, ex quo Rex creatus est, sed mansit togatus: Quicquid patri ablatum fuerat, id omne ferè ab Anglis recuperauit: Reliquit post mortem decem & octo miliones aureorum, licet initio regni ipsius exhaustum fuisset regium ararium. *Gagui. & Chron. Franc. Emil. lib. 9.* ait duodeuicies 100. millia nummorum aureorum.

Jagello Lithuaniae princeps, cum octo fratribus suis,

Anni mundi.

5466

5477

208

i VRBANVS 6. Neapolitanus an. II. mens. 8.

Vacat d. 17.

Patriarcha.

Constantinopoli Nilo an. 20.

Principibus.

Calo Ioanne cum Emanuele fil. Graec. Imp. postea Andronico 3. & Emanuele eius filius, ann. 3. ex ordine Graecor. Imp.

Gempsa Partho Persidis.

Baiazete 1. Turcorum Carolo 4. Occident. Imp. cum filio Vuenceslao Casare, postea solo Vuenceslao Imp. an. 22.

Carolo 5. Sapiete, & post eum Carolo 6. Beneamato an. 42. Francorum Rege.

Dauide Aethiopiae an. 33 Henrico 2. Hispaniae, deinde Ioanne primo. an. 10.

Richardo 2. Angliae. Ludouico Hungaro Poloniae, deinde Interregno 4. annorum, & Vladislao Jagellone an. 48.

Anni Christi.

1378

1389

Anni Christi.

Ferdinando Portugalliae, deinde Ioanne an. 50.

Roberto 2. Stuardo Scotiae.

Schisma 21. & omnium grauissimum, quod durauit an. circiter 50. alij volunt 30. alij 39. alij 40. nonnulli. an. 52.

1378

CLEMENS 7. Arclatensis, à quibusdam Cardinalibus Gallis pseudopapa electus, sedit Auenione contra Urbanum, & eius successorem Bonifacium 9. PP. an. 15. mens. 11. di. 23.

Clementi adhaesit Francia & Hispania.

Vacat di. 11.

1379

Duo Concilia Gallicana ecclesiae, ob electionem Clementis. Antipapa habitus sunt Luteti a.

Primum 3. Idus Septembris.

Alterum 16. Calend. Decemb.

Anni mundi.

& tota Lithuania & Sumogithia ad fidem conuertitur, & Vuodislauus nominatur. *Ola. Mag. lib. 2. hist. Septentr. c. 1. Munster. in Cosmog.*

Lithuani populi vltimi in Europa, fidem Christianam consecuti sunt. *Munster. in Cosmog.* extirpatis Vilnae idolis à Jagellone, &c.

Ordo monasticus Iesuatorum (sic dicti sunt quod nomen IESV frequens esset in ore eorum) Senis initium habuit à Ioan. Columbano, & Francisco Vincentio Senensibus. Gestabant pro insigni albam tunicam & capitium quadratum, à ceruice ad humeros deiectum, cingebantur scottea zona, & nudos pedes ligneis soleis in inferiore parte munebant, proptereaque canulinum pallium tunicae superiectum ferebant. *Sabel. Ennead. 11. lib. 9. Polydor. lib. 7. cap. 4. de inuent. rer.* Alij referunt eius initium ad Vibani 5. tempora.

Floruit tunc Bartholomeus Salicetus Bononiensis iuriscōsultus.

Ioann. Hus pseudo euangelista Bohemorum, haereses Vuicelustarum spargit in Bohemia, sub Vuenceslao Rege. *Aeneas Syl. hist. Bohem. cap. 35.*

HUMAN A.

An. 1380. Bertholdus Schuartz siue Niger (dubium an fuerit monachus & Germanus) artis chymicae peritus, apud Venetos excogitauit machinam aeneam, quam à sono terribili (nempe à bombo & ardeo) Bombardam dixerunt. *Plat. & Munster. in Cosmog. Herbartus lib. 11. Polo. ca. 6.* Alij ad Gregorium 11. reiciunt.

Totus Occidens ciuilibus seditionibus agitabatur ob noua vestigalia. *Polyd. lib. 20. Angl. hist.*

1379. Vuenceslaus Boemiae Rex, Caesarum qui vnquam fuerunt, ignauissimus, Impetium inuit, quem in tribus ante annis Caesarem pater designauerat. Quare & ei Imperium abrogatum. an. 1399.

Ortum est graue bellum, propter successionem regni Lusitaniae: inter Ioannem I. Regem Castellae & Legionis, qui duxerat in uxorem Beatricem filiam Ferdinandi Lusitaniae, & Ioannem Nothum ipsius Ferdinandi, qui exutus monastico habitu regnum paternum obtinebat. *Polyd. lib. 20. Ang.*

Carolus 6. Franc. Rex tantum tres flores liliorum pro insigni Regum Franciae pingi instituit. Cum iam inde ab Odone incertum liliorum numerum, per insignia sua spargere & adhibere Reges.

Nunquam alias Francia tam vexata fuerat, quam Carolo 6. iuene & stulto imperante. Nam praeter alia vestigalia, tunc primum ablatæ sunt vi & armis sacrae decimæ ad necessitates belli. *Chron. Franc.*

Graeci dum inter se miserè certant de Imperio, fiunt sub potestate Turci Imperatoris, totam ferè Graciam amittunt: Andronicus cum filio Ioanne contra patrem Calo-Ioannem & fratrem Emanuelem à Baiazete precario Imperium obtinet, & eius ope Bizantium expugnauit, quam 4. plus minus annis tenuit, donec Emanuel promissis tributis nomine tribus myriadis aureorum, Imperio restituitur à Baiazete: apud quem deinceps Andronicus & eius filius facti Ianissarii, ut vocant, diu manserunt. *Chalcocondyl. lib. 2. de rebus Turci.* Quamquam alij institutum Ianissariorum, Ammurathi secundo huius nepoti tribuunt.

Ioannes primus, Hispaniae Rex, memorabili victoria, casu equi à Lusitanis occisus est. *Vasam.*

Ioannes illegitimus Petri Regis filius ex magistro mili-

tia declaratus Rex Portugallia, regnum à Castellanis, iam penè Nobilium defectiōne, possessum recepit. Septam Africæ ciuitatem Mauris ademit, totius Hispaniæ portum. Idem oppidum Almeirim extruit.

Scribarum consuetudinem, qua numerabant ab Augusti Imperio sustulit: iussitque vt à Domini natiuitate numeros suos deducerent.

Iagello Lithuanæ Princeps, post Ludouici Vngariæ & Poloniæ Regis mortem anno 4. accepta eius in vxorem filia an. 1386. Cracouiam venit, & suscepto Christianismo, Rex Poloniæ coronatur. *Chron. lib. 13.*

Cuius Poloniæ, reges, vsque ad nouissimum Sigismundum fuere posterii, Huduingam, deinde Annam ea mortua Pelonici regni hæredes in vxores duxit. Regno Lithuaniam, in qua Borysthenis fluij origo, Samagitam & Russiam in perpetuum addixit. *Munster. Cosmogr. lib. 4.*

Academiam Gracouientem instituit, Professoribus è Pragensi Academia accersitis, census è Salinis & Telonio tribuens. *Ibid.*

Denique, quæ Cazimirus 2. de ea ordinanda, impetratis à Pontifice priuilegiis, proposuerat, perfecit, ann. 1401. Tum duæ domus siue Collegia excitata. Alterum Philosophis & Theologis, in platea, quæ Iudæorum tunc fuit, nunc D. Annæ nuncupatur. Alterum Iurisconsultis & medicis, quæ ex vrbe ad arcem itur. *Herburtus lib. 13. Pol. cap. 2.*

k FERTVR confirmasse festum Visitationis virginis Mariæ.

Ad Onera belli contra infideles secundus indixit Annatas beneficiorum vacantium, vt qui beneficium consequeretur fructus vnus anni, aut dimidiam eorum partem fisco Apostolico persolueret. Illud soli Angli recusarunt, tantum in Episcopatibus & maioribus sacerdotiis admittentes. *Plat. Quidam hoc inuentum referunt ad Ioan. 22. sed, si credimus Polydor. lib. 8. de Inuent. cap. 2. multò est antiquius, cum Hostienlis (quem diximus vixisse circa an. 1260.) in cap. Inter cætera, de officii. ordina. dicat de ea re sæpe reclamatum fuisse & Francif. Zarabella scribat in Concilio Viennensi statutum fuisse, vt sublatis annatis, vigesima pars vctigalium sacerdotalium quotannis Rom. Pontifici penderetur.*

Hic annorum circiter 30. erat: cum pontificatum iniit. Ita tamen vixit in tanta peccandi licentia, vt nihil ei obiici posset, nisi quòd fortassis Annatarum vsum sacerdotiis imposuit. *Summa Conc.*

1390. Ecclesiam Olyssipponensem metropolim Portugallia fecit.

Hoc tempore Albi per totam Italiam visi, quos Bonifacius compressit, eorum duce supplicio affecto. Quidam enim ex Alpibus descendens cum vexillo crucis & alba veste ingentem omnium ordinis, sexus, ætatis cateruam secum specie religionis traducebat *Volat. lib. 22.*

Ioan. Rusbroschius, Iacobus Peretz de Valentia, Simon Cremonensis, Conradus Ratisbonensis, Gallus Abbas Aulæ regiæ, Laurétius Iustinanus Venetus, Dionysius Burgenfis eremita, Matthæus Episcopus Vuormaciensis, Ioan. de Hildinio Hospitalarius, Michael Angrianus Bononiensis, Gerardus Zutphanus, Renerus Pipernus, Henricus Boicius, Nicolaus Gorranus, Dominicanus, Philippus montis Galestij, Thomas Calensis, Alphonsus Thostatus Episcopus Abulensis, Hugo à Castro nouo, Iacobus Magnus Tolletanus, Ioannes Baromiardus omnes Theologici scriptores.

An. 1391. in conuentu Regis & Principum Angliæ

Anni
mundi.

5477

5492

209.
k BONIFACIUS 9. 1389
Neapolitanus an. 14.
mens. II. 1404
Vacat d. 15.

Patriarcha.
Constantinopoli Nilo,
deinde Antonio 4. an. 4.
cõtra quem Latinis quar-
tus sedit Angelus Coro-
rius.

Principibus.
Emanuele Paleologo
filio Calo Joannis an.
30. Græcor. Imp.
Gępsa Partho Persidis,
deinde Tamerlane an. 5.

Balazete, (deinde iuxta
quosdam Iesu siue Iosue,
Musulmane seu Mulsu-
mane) Turcorum Imp.
Vuenceslao, & Ruperto
an. 10. ex ordine Occidēt.
Imp.

Anni
Christi.
1342

Anni
Christi.
1389

Carolo 6. Franc. Reg.
Dauidæ Æthiopiæ.
Henrico 3. cog. Valetu-
dinario an. 16.
Richardo 2. Angliæ,
deinde Henrico 4. an. 14
mens. 6.
Vladislao Iagellone
Poloniæ.
Ioanne Notho Portu-
galliæ.
Roberto 2. Stuardo Sco-
tiæ, deinde Roberto 3. an.
16.

1394

Clementi 7. Pseudopontifici
successit Petrus de Luna, di-
ctus Benedictus 13. vir doctif-
simus, à Cardinalibus tanti
schismatis auctoribus electus
Papa consedit Auenione: an-
nos plus minus 30.

Anni
mundi.
5477

sanctum est, iurisdictionem Rom. Pontificis esse teminan-
dam Oceano, itaque nemini Anglo licere in posterum,
sub pœna perpetuæ custodiæ: pro quouis causa agere apud
Rom. Pont. vt quispiam in Anglia eius auctoritate excommu-
nicaretur, neue exequi liquod tale mandatum, si quod ab
eo acciperet. *Polyd. lib. 20. Angli.*

Exortuntur sectæ Hussitarum, Adamitarum & Orebitarum
siue Orphanorum in Boëmia, Albanorum in Italia. *Aneas Syl.
Histor. Boem. c. 35. 41. & 41. & 43. Bonf. dec. 3. lib. 2. Polyd. de inu. lib.
7. cap. 5.*

Boemica hæresis tam multiplex & diuersa, vt contrariis
semper fluctuet opinionibus. Hic Adamitas cum mulieribus
nudos incedentes, sine pudore pudenda ostendentes cer-
nere erit. Hic Iacobitas, hic Paulinos, hic Taboritas, hic Hus-
sitas, ac varias hereticorum formas quisque spectabit. *Matthias
Vngariæ Rex apud Bonf. lib. 2. dec. 4.*

Benedictus 13. Antipapa fertur à nonnullis, primus Eu-
charistiam ante se gestasse ad sui custodiam.

HUMANÆ.

Emanuel Chrysoloras Byzantinus, Græcas literas in
Italiam quasi postlimio reduxit, quæ per 700. annos ferè
exulauerant. *Platin. palmer.* A Ioanne Palæologo missus, vt
regum opem imploraret, perfunctus munere in Italia sub-
stitit.

Blondus Foroiulensis historicus, seriem temporum ab an.
Christi 407. vsque ad 1400. retexit.

Ioannes Frossardus canonicus & presbyter historiam
Franciæ, Scotiæ, Hispaniæ, Britannia, Vasconiæ, Flandriæ
ab an. 1226. ad an. 1400. est persecutus.

Academia Erfurdensis instituitur anno. 1392. *Krantz. li.
10. ca. 15. & Cracouientis anno. 1400. Munster. in Cosmogr.*

In Lutetiana multa collegia extruuntur, inter ea Forteti-
cum an. 1391. à Petro Fortet Auliacensi Auerno.

Paulò antè regnante Carolo 5. Sapiente collegium Præl-
leum à Rodolpho Præleo, Dormanum, seu Bellouacum à
Ioanne Dormano Cancellario Franciæ, Cardinali & Epif-
copo Bellouaco, Da nuillæum à Iohanne Damuillæ, à ma-
nuensi Regum Ioannis & Caroli 5. cum fratre Morinorum
episcopo.

Sigismundus Vngariæ seu Pannoniæ Rex, post vnum aut
alterum prælium contra Baiazetem, cum Gallorum & Vnga-
rorum copiis feliciter gestum, an. 1395. solenni legatione
missa ad Principes Christianos, à Rom. Pontifice summam
viam pecuniæ præter exercitum & à Carolo 6. Franc. Rege
8. millia militum, cum præcipuis Regni Principibus: quorum
Dux erat Ioannes Niuerniensis Comes, obtinuit. Itaque du-
cens exercitum in Bulgariam cepit Orizum & Biolinium vr-
bes: sed cum post 18. diem quo Nicopolim obsidebat, cum
Baiazete acie congressus esset, temeritate Gallorum magna
clade affectus, fugiens Veneta classe seruatus est, & 300.
nobiles Franci capti sunt, quorum 24. redempti sunt 200.
millibus aureorum, cæteris cæsis. *Chalcocond. lib. 2. Gaguin. lib.
9. Egnat. & Volat. Chron. Francorum.*

Ioan. Niuernensis, post patrem Philippum Audacem,
principatum Burgundiæ obtinuit. Domum è captiuitate Ba-
iazetis reuersus equites instituit, quorum symbolum esset
torquis aureus angulosis nexibus, & quasi annulis concate-
natus, ita inter se aptatis: vt figuram crucis S. Andree ex-
primerent, silice annexo & subtrus aurei velleris effigie de-
pendente, quòd in his locis exulasset, in quibus Iaton au-
reum vellus quæsiuerat, ac S. Andree concionatus fuerat.

Baiazetes (qui à celeritate cognominatus est lingua Turcica Helderin, & Græcis Lælaps, quasi turbo venti seu procella) Turcorum Imperator, totam ferè Græciam & magnâ Bulgariz partem sibi subegit. *Ignatius & Iouius*. Indignatus quòd Emanuel Constantinopolita. Imperator nollet apud eum fungi munere Ianizarij, Byzantium decennio (Egnatius ait octennio) oppugnauit. Quo tempore Emanuel Imp. venit in Italiam & Franciam à Rom. Pontifice, Venetis, Italiz Ducibus, & Carolo 6. (Pau. Iouius falsò putat eum fuisse 7.) tunc phrenetico & furioso suppetias petiturus. Sed cum moras aliquandiu traxisset in Francia, donec rex Carolus curaretur, (nam ex Gagui. lib. 9. circa an. 1399. duo Eremitæ D. Augustini se eum sanaturum receperant, licet frustra, unde supplicio capitis perierunt) coactus est redire Constantinopolim re infecta (si enim Græcis & Gallis historicis credimus, decipitur Paul. Iouius, qui exercitum à Francis antea concessû, Sigismundo regi Vngariæ nondum Imperatori, huic datum refert.) *Chalcocondylas lib. 2. de reb. Turci.*

Tamberlanes seu Tamerlanes (quem Demetrius Moscuus Themircutum, Græci Temirem vocant) Scythia, ex latrone & priuato homine factus Imperator, & Dei flagellum, in cursione in minorem Asiam facta, Baiazetem ab obsidione Constantinopolis (quam alioqui expugnaturus fuisse creditur) retraxit : & cruentissimo conflictu captum catenis aureis lignauit, & in ferream caueam intrusum secum per omnes Asiaz & Syriaz expeditiones circunduxit : atque si nonnullis credimus, eo vltus est pro scabello, si quando equum confederet an. 1402. *Chalcocondyl. li. 2. & 3. de reb. Turci. Egnati. Sabel. pius 2. lib. 2. descrip. terræ. Regnauit Baiazetes an. 25. Chalcocondyl. lib. 3.*

In numerandis Turcorum & Græcorum Imperatoribus, sequor Chalcocondylam, qui vt erat natione Græcus, rem proprius attigisse videtur. Nam propter Tamerlanem victorem, fuit hic Turcorum perturbata successio. Alioqui Latini aiunt Baiazetem habuisse regni successorem, filium Cyrifcelebè (quem vulgò nominant Calepinum) qui regnauit ann. plus minus 6. cuius filios faciunt Mahometem & Orchanem. *Paul. Iouius*. Alij eos duos faciunt filios Baiazetis, & volunt Orchanem eum esse qui dictus sit Calepinus Sed in rebus alienis facilè est hallucinari. Earum autem cognostio necessariò est, ad multa loca Apocalypseos intelligenda. Vel fortassis Iosue Chalcocondilæ, est aliorum Cyrifcelebes filius Baiazethis : qui è manibus Scytharum fugiens, paternum Imperium recuperat, Græcis conniuentibus. Sigismundum Vngariæ Regem fugat : denique victor Despotam bello lacessens, moritur in ætatis flore, postquam annos sex imperasset. i an. 1413.

Secundum Baiazethis filium Mosem fuisse dicunt qui superiore fratre mortuo, interfecerit Orchanem nepotem : & Imperium rapuerit, donec à Mahomete primo necaretur.

Isabella 8. annos nata filia Caroli Regis Franciæ, Richardo Anglorum Regi desponsata, inter Francos & Anglos induciè in 30. annos pactæ sunt an. 1396. *Polydorus lib. 20. Ang. historia.*

1395. Iudæi se eictos quarto & extremo exilio è Francia asserunt. i. ante annos 188. centum ferè annis antequam pulsi sunt ex Hispania.

Ann. mundi. **CONCIL. Gallicanum, omnium prælatorum Francia, iussu Caroli 6. habitum Lutetia 23. Ianuarij cõtra schisma, in quo Benedictus Antipapa deponitur, qui nihilominus noluit cedere. Chron. Franc.** *Ann. cristi.* 1394 alij 1398

Ann. mundi. 5488 **Annus Dom. M. CCCC. quando Tamerlanes mundi terror emergit, & Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam reducit, è qua 700. annis exulauerant.** 1400

Ann. mundi. 5412

DECIMO quarto sæculo, permanisse veterem Doctrinam per scriptores illius ostenditur.

MISSA Continuat in iisdem ritibus & sollemnibus, quibus antea, vt è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis officiis liquet, vt Radulpho Tungrensi, Ioan. de tenera munda, Guil. Antisiodorensi, & Scholasticis huius sæculi, Pachymere Græco in Ecclesiasticam Hierarchiam Dionysij.

Gratia Dei, fides, iustificatio *Cantacuzenus Apol. 11. & 4. Pachym. lib. 12. hist. Solius Dei est, vestras illustrare conscientias, &c. Niceph. Calixtus lib. 11. cap. 5. ex quo capite possit intelligi, quid sibi velit Pauli illa conclusio Ro. 3. Arbitramur per fidem iustificari hominem absque operibus legis. Occam in Centilogio concil. 6. Sententiarij in 2. dist. 26.*

Eucharistiæ veritas, Sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. *Niceph. rus Calixtus multis locis, qui & libro 16. cap. 36. demonia ex adibus, quas infestant, abigi celebratione Missæ testatur, vt Augustinus longe ante lib. 22. de Ciuit. cap. 8. Pachymeres in Eccl. Hierarch. Dionysij cap. 3. de Synaxi & lib. 4. & 5. hist. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 28. lib. 12. cap. 41. lib. 11. cap. 14. lib. 13. cap. 7. & 19. Aluarus lib. 2. de Planctu animæ cap. 52. Occam libello de Sacramento Altaris. Herueus in cap. 7. ad Heb. Corpus & sanguis Christi permanent in Ecclesia in æternum. Propter ista rectè dicitur Meschisedec manere sacerdos in perpetuum, quia nullus alius ritus instituetur, per quem eius oblatio mutetur, & quia Christum designat perenniter pro nobis interpellantem. Durand. lib. 4. Sent. dist. 10. q. 1. A principio Ecclesiæ fuit articulus fidei, ab omnibus concessus, quòd verum corpus Christi esset realiter in hoc sacramento : & non figuratiuè, nec sicut in signo tantum, nec per solam communicationem Idiomatum. Scholastici huius æui omnes lib. 4. sent. dist. 10. & seqq. Ioan. de tenera munda libro de Sacramento altaris.*

Baptisimi effectus, Necessitas, aliena fides, ceremoniæ. *Pachym. ibidem cap. de Sacramento illuminationis. Nam sic Dionysius vocat Baptismum, Cantacuz. Apol. 4. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. lib. 14. cap. 12. 17. lib. 16. cap. 35. Scholastici fuisse lib. 4. sent. & aliis libris.*

Pœnitentia, & eius partes tres. *Pachymeres paraph. in Epistolam Areopag. ad Demophilum & lib. 4. histor. Niceph. Calixtus lib. 11. cap. 34 & lib. 12. cap. 28. Scholastici in eundem lib. 4. sent.*

Claues Ecclesiæ, absolutio. *Ibidem Pachym. in Eccl. Hierarchiam cap. 5. & epist. ad Demophilum. Niceph. Calixt. lib. 12. cap. 28. & 41. Niceph. Gregoras lib. 10. cap. vlt. Cantacuz. in Apol. 11. Occam in Dialogo.*

Confirmatio, extrema vnctio, & reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. *Pachym. lib. 11. Historia, Michael Andronici Imp. filius, è desperato morbo sancto oleo recreatur, & c. 4. & 5. Eccl. Hierarch. Scholastici huius sæculi in totum 4. Sententiarum.*

Primatus sedis Apostolicæ. *Pachymeres historiarum lib. 5. recitans capita Græcorum ad Latinos Principatus sit Romana sedis. Ad eum appellare liceat Græcis. Et memoria Romani Pontificis unà cum Patriarchis celebretur. Nicephorus Calixtus, Rom. Pontificem gloria ceteros antecellit. 4. cap. 38. Primariam Apostolorum sedem lib. 9. cap. 37. Niceph. Gregoras lib. 5. è libro de eare Nicephori Blemmydis, & cap. vlt. lib. 10. in suo contra Latinos alioqui consilio. Occam in Dialogo. item in prologo libelli de sacramento Altaris, de illo protestor me nihil asserturum, nisi quòd Romana tenet & docet Ecclesia. Guido Carmelita in summa de haresib. de Valdensesibus. Aluarus in proemio lib. 1. de Planctu Ecclesiæ & cap. 6. 13. 36. 37. 68. Durandus in 4. sentent. dist. 14. q. 5. August. de Ancona libro de potestate Ecclesiæ. Herueus lib. de potestate Papæ. Bartholus in constitutione extrauagante, que incipit. Ad reprimendum. verb. Totius orbis. Post Christi aduentum sublatis monarchiis, omne imperium est apud Christum & eius vicarium : & transfertur per Papam in principem secularè, de quo prophetauit Daniel ca. 9. Ipsemet Vuiclessus epist. ad Urbanum 6. apud Ioannem Foxum Caluinitam lib. 1. com. rerum gestarum. Romanus Pontifex summus Christi vicarius in terris.*

Liberum arbitrium, bona opera. *Cantacuzenus contra Mahometem. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 3. Occam in Centilogio. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. & 26. & 28. ubi de haresi Pe-*

lagianorum. Paulus Brugenſis in Biblia paſſim.

Sanctorum preces, ſuffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, feſta. De iis extant au-
torū huius ſæculi ſermones & tractatus penè innumeri, teſtimonia etiã non pauciora, vt Niceph.
Gregora lib. 9. cap. vlt. Cantacuzenus Imp. Conſtant. integra Apologia tertia cõtra Mahometana-
nos & orat. 3. contra eofdem. Pachym. lib. 4. hiſt. & 6. vbi D. Nicol. cura è maris periculo An-
tiſchenus Patriarcha liberatur, item 9. II. 12. & in Eccleſ. Hierarchiam Dionyſ. Niceph. Calixt.
lib. 7. cap. 33. & 34 lib. 14. cap. 2. Sententiarij lib. 4. diſt.

Preces pro defunctis, purgatorium. Pachymer. in Eccl. Hierar. cap. 7. de dormientibus.
Niceph. Calixtus lib. 8. cap. 31. vbi & nocturnæ defunctorum memoria. Doctores in 4. ſententia
diſt. 21. & c.

Non hic poſſumus Centuriatorum teſtimonium proferre, quando non ſunt ultra decimam ter-
tiam Centuriam, quod ſciam, progreſſi, ſed quid ipſi ſentiant, quid concipiant, non difficile eſt
diuinare ex e, quod poſteriorum ſæculorum doctoribus acerbius irafcantur, quod quæ laudēt Mar-
ſilij Patavini, Flagellantium, Lothardorum & Ioannis Vucleſſi apoſtaſiam, qui de iis tragedias
hoc ſæculo excitarunt Verum vix memini, non modo ab eius ſcriptoribus refutati ſunt, ſed etiam
ab omnibus Synodis, quæ non fuerunt paruo numero: denique ab hiſtoricis, qui Eccleſiæ curſum ſe-
cundum, non planè exitiſſe docuerunt.

DOBVS annis infeliciter pontifi-
catu adminiſtrato moritur.
Iuriſperitus comis ac blandus.
Contra hũc quoque Antipapa Aue-
nionenſis Petrus Luna fuit, præter
quàm quod multis procerum Ita-
licorum bellis affigebatur.
Creauit multos Cardinales Eo
mortuo vehementius inualuerunt bella Italica.
Diſſidium Galliz & Italiæ ob diuerſos Papas.

HVMANA.

Ab anno 1399. imperabat apud Tartaros ſiue Barbaros Ta-
merlanes, humili quidem loco natus, verum ſcientia rei milita-
ris & felicitàte eò prouectus, vt duodecies centena millia
hominum haberet in exercitu, ac ad Stellam montem me-
morabili Pompeij magni victoria, & Mithridatis calamitate
celebrem: Turcis proſtigatis Imperatorèque eorum Baiaze-
te capto & in ferrea cauea feræ in modum circumuecto: Ibe-
ria, Albania, Armenia, Perſia, Meſopotamia, & Agypto in-
credibili trium annorum celeritate vaſtatis, orbem terrarum
nominis ſui terrore impleter. Cum hoc Lithuani duce Vitol-
do, cum multa nobilitate Polonica & Germanica, conſigen-
tes vincuntur. Herburnus lib. 12. hiſt. Pol. cap. 10.

Baiazetè captũ in caueaque duos annos & ſemis detentũ,
donec ſibi acuto piſcis oſſe iugulũ perforaret, & extingueret:
non vt regem, ſed paricidam, vt qui fratrem natu maiorem
occid. ſet, ſe digna pœna plectere dicebat, item ſe Dei eſſe
iram, quæ de prauati ſæculi mortales vlciferetur. In eo præ-
lio cæſa narrantur, ſupra centum & quadraginta hominum
millia. Iouino lib. 2. virorum Illuſt.

Primo die tendebat alba, ſecundo nigra, tertio rubra, quod
primi diei deditioem obſeſſis eſſe vellet innoxiam: ſecund
luctuoſam & pœnis mixtam, tertij planè cruentam, & citra
venitæ ſpem & delectum, dicatam ruinis, igni, cædibus.

Tandem ſpolijs vniuerſæ Aſiæ onuſtus, Samarcandam

reducit,

DECEMV M
QVINTVM

ſæculum.

210.

a INNOCENTIVS 7. Sul-
monenſis an. 2. di. 22.

Vacat d. 23.

Patriarcha.

Conſtantinopoli An-
tonio quarto.

Principibus.

Emanuele ſiue Ma-
nuele an. 30. vt dictum
eſt. Conſtantinopolitano
Imp.

Tamerlane Tartaro
Perſidis, deinde Tzochio
eius filio, an. 22.

Muſſumane Turco-
rum Imp. deinde Moſe
fratre paucis menſibus.

Ruperto ſiue Roberto
Occident. Imp.

Carolo 6. Beneamato
Francorum Reg.

deinde Theodoro menſ.
2. Isaac anno 17.

Henrico 3. Hiſpania.

Henrico 4. Anglia.

Vladislao Iagellone
Polon.

Joanne Notho Por-
tugallia.

Roberto 3. Scotia.

211.

b GREGORIVS 12.
Venetus Theologiæ
doctor celebris an. 2.

menſ. 7. dies 5.

Vacat dies 10.

Patriarcha.

Conſtantinop. Calix-
to an. 13.

Principibus.

Eiſdem Imp. & re-
gnant.

Isaac Aethiopia.

Joanne 2. Hiſpania
Rege an. 50.

CONCIL. Piſanum plurimo-
rum prælatorum, indictum à Car-
dinalibus contra Schiſma. In eo
ambo Pontifices Benedictus 13. &
Gregorius 12. accuſati de collutio-
ne, abrogantur, & Alexander eli-
gitur Papa, ſed illud nullus fere
fuit profectus, nam neuter voluit
cedere, ſed nec ad conciliũ venire,
varia cauſans. Palmer. Plat.

212.

c ALEXANDER
5. Cretenſis, Theolo-
giæ doctor. menſ. 10.
dies 8.

Vacat dies 11.

Patriarcha.

Conſtantinopoli Ca-
lixto.

Principibus.

Eiſdem Imp. & re-
gnant.

reducit, vbi fato functus dicitur an. 1402. Ibid.
Cuius duo filij hæredes ſic à paterna virtute degenerarunt,
vt imperium tueri nequuerint, breuique tempore maximum
Imperium collapſum defecerit.

b ANGELVS Corriarius antea dicebatur. Cõtra hunc etiam
ſedit Petrus Lunenſis qui Benedictus 13. appellatus eſt. Ita-
que extinguenti ſchiſmatis cauſa quod ſupra 40. annos, binis
ac ternis interdum de ſummo pontificatu contendentibus,
valde Eccleſiam afflixit, Piſanum Concilium in Hetruria
coiit. Sed non modò non oppreſſum eſt ſchiſma, verum
etiam auſtum, cum duobus fruſtra depoſitis, tertius Petrus
Cretenſis de ordine Frãciſcanorum creatus ſit & Alexander
5. appellatus Crom. lib. 16. pol.

Poloni ſecuti ſunt Concilij authoritatem, cum antea Gre-
gorium pro Pontifice habuiſſent. Ibi.
Hinc Ioannes Huſ & Hieronymus Pragenſis, Boëmiam
inſicere hæreſibus cõeperunt. Ibid.

Hugo Ambriotti prætor, vel iuxta alios præſes (non au-
tem Episcopos, vt malè quidam cenſent) Pariſiorum, Iudæo-
rum ſectator, odor cericorum (quod aliqui de Scholaſticis
interpretantur) & Eucharitiæ contemptor, vt hæreticus à
Pariſienſi Episcopo perpetuo carceri adiudicatur. Ipſe eſt,
qui Baſtildum a D. Anthonij portam munitiſſimum propu-
gnaculum, & Pontem D. Michaëlis extrui curauit, cum Pon-
ticulo & Caſtello ad prepuſſandos Scholaſticorum noctu
vagantium impetus. Gagun. lib. 9.

Ordines Mõtoliuetenſium auctore Bernardo Ptolomæo:
Canonicorum S. Georgij de Alga auctore Laurentio Iuſti-
niano, & Mendicantium D. Hieronymi (quos Ioan. 23. con-
firmavit) inſtituuntur an. Domini 1407.

Ieſus ſiue Ioſue minimus filium Baiazetis, Chriſtiana
religioni initiatus mox moritur. Chalcocondyl. libro quarto de
rebus Turci.

HVMANA.

Ciuile bellum in Gallia, ob contouerſias duarum familia-
rum Ioannis Burgundiæ & Ludouij fratris regis Aurcliani
Ducum, quod magnum multorum annorum malum inuſſit
Galliz. Burgundio dum rerum eſt potius. Carolum regem
ſuo arbitratu regebat; Reginam & eius filiam huc illuc per-
trahebat & vexabat. Polyd. lib. 22. Angl.

c CVM Gregorius 12. promiſſiſſet ſe ceſſurum pontificatu,
ſi Benedictus itidem non recuſaret, & fugiente Benedicto
in Cotaloniam, relicta Auenione proniſſum, ſuum reuo-
caſſet, Concilio Piſis à Cardinalibus vniuerſis habito, vterque
eſt depoſitus & in locum ſuffectus tertius, hic Alexander
quintus Sanctus Dei. Crom.

Qui ad eò fuit munificus in pauperes, vt de ſe ipſo ſæpe per
iocum diceret, ſe diuitem fuiſſe Episcopum, pauperem Car-
dinalem, mendicum Pontificem. Plat.

Ordo Scopetinorum, ſiue S. Saluatoris originem habuit à
Stephano Bononienſi anno 1410. Volat. lib. 21.

Ioannes Gerſon, qui Concilio Conſtantienſi interfuit,
quem indoctè, vt cætera Caluinus lib. 4. Inſtit. cap. 7. ſect. 28.
ſub Ioanne 22. vixiſſe affirmat.

HVMANA.

Mediolanenſem Ducatum Franci, armis repetunt: diutur-
no & atroci bello. Valentia ſcilicet, quam nuptui dederat
Ioan. Galeacius pater, Ludouico Aurelianorum principi
Caroli 5. fil. cum eius fratres ſine legitima prole deceſſiſſent,
debebat.

Galeacij filij ingeniis & fortuna patri dissimiles vrbibus Italiciis exciderunt. Duces enim Galeacij, validis præfidiis subnixi: passim vrbium dominatum arripuerunt. d V N V S de tribus contendentibus de Pontificatu. Crom. lib. 17. Pol.

Bononiæ mansit, vt Gregorius 12. Arimini, Benedictus 13. in Hispania, vsque dum Sigismundi Imp. opera. Constantiæ synodus cogeretur, vbi sunt tres pariter deiecti, & electus Martinus 5. Idem.

Petrus Aquillanus, Thonias Campensis, Iordanus Magdeburgensis, Thomas Habelbachius, Henricus Hessus, Reinhardus Fronthoniensis, Petrus de Aliaco Cardinalis & Episcopus Cameracensis, Ioannes Capreolus, S. Vincentius Valentinus (hic semel in die tantum manducabat, & à Calixto 3. in numerum Sanctorum relatus est. Polater lib. 21.) Franciscus Zarabellus, Ioan. Dominici Cardinalis: Omnes Theologiæ professores.

Nicolaus Clemangis doctor Parisiensis, qui de corrupto Ecclesiæ statu scripsit.

Florent tunc Laurentius Valla doctus Grammaticus, Alphonsus Rex Arragonum, Antonius Pinormitanus, Ioannes Imolensis, Paulus Vergerius Iustinopolitanus.

H V M A N A.

Alphonsus 5. cog Magnanimus Aragoniæ regum primus, fuit rex Neapolitanus. Vasas in Chron. Hist.

In Synodo Constantiensi Alolphus 2. Cliuiz, & Amadeus Sabaudia comites donarunt iuribus amplioribus: ducesque imperij constituti.

DECREUIT vt singulis decenniis celebraretur Concilium vniuersale. Plat.

Pater patriæ salutatus, seclis Boëmicis valde iniquus. Huius pedes Sigismundus Imperator est exosculatus. Polater. qui duos & triginta regulos, Mariz Ludouici Pannoniarum regis filiz aduersitates: securi percuti iussit. Egnat. lib. 3. Rom.

1416. & Amadæum octauum, decimum sextum Sabaudia Comitem Ducis titulo insigniuit. Munsterus.

Antonius à Rampolis, Ioannes de Turcremata Hispanus, Ioannes Fountinus, Antonius Parmensis, Thomas de Kempis, Hermanus Sturdorpius, Henricus de Contuelidia, Nicolaus Dunkelpuglius Viennensis, Henricus Hessus, Poggius Florestinus, Thomas Vualdensis, Raymundus Sebeidius, Hermannus Petra Carthusianus. Hi omnes illius temporis in signe Theologiæ scriptores.

Paulus de S. Maria (ita dictus est postquam ex Iudæo Hispano Christianus factus) Theologus Episcopus Burgenis, & Archicancelarius Ioannis Regis Castellæ absoluit suas additiones ad postillas Lyrani super Biblia Sacra, annis 1429. de est in eius prolog. in initio Glossæ ordinariæ.

R. Moses Gerundenis in Hispania tractatum, aduersus hunc Paulum Burgensem scripsit, vbi pressus autoritate testimoniorum Talmudicorum: dixit non esse incommodum, si nonnulla interdum Talmudicorum dicta minime admittantur. Ritius sub finem libri 2. de celesti agriculæ.

Sub Martino 5. Boemorum hæreticorum duces, post mortem Ziscæ Cæci orphanos sese dixere. Qui cum Lutetiâ Silesiâ & c. diuexissent, in templa atque monasteria, in sacerdotes & monachos barbarico furore debachabantur. Ziscæ autem ducis sui immanitatem sequebantur, qui quasi viuens parum insanisset, moriens cutim sibi detrahi, eamque tympano induci iussit, fore pollicens, vt ad eius tympani sonum, animis ipforum

Anni mundi. 5498 5505

5502

5505

213. d IOANNES 23. (aliis 22. aliis 24.) Neapolitanus an. 5. dies 15. 1410 1417

Vacat an. 2. Patriarcha. Constantinopoli Calixto. principibus. Emanuele Constantino Imp. Ezechio Tamerlanis Tartari F. Persidis, Mose, filio Barzætis ex ordine Turcarum Imperat. Sigismundo an. 28. Occid. Imp. Carolo 6. Francorum Rege. Isaac Æthiopia. Ioanne 2. Hispania. Henrico 4. Angliæ, deinde Henrico 5. an. 9. Vladislao Iagellone Polo. Ioanne Notho Portugal. Interregno Scotia 13. annorum. DECIMUM sextum vniuersale Concilium Cõstantiense in Germania, Patriarchatû 4. Cardinalium 29. Archiepiscoporum 47. Episc. 160. (aliis 270.) Abbatû & Doctorû 564. presidente in initio Ioanne Papa & presente Sigismundo. Imp. celebratum fuit contra schisma trimum pontificum, Ioannis 23. Bononiæ, Gregorij 12. Arimini, & Benedicti 13. in Hispania, qui tres priuati fuerunt, electo PP. Martino 5. Fuit etiam contra hæreses, præcipue Ioan. Vuclesii, & Ioan. Hus, & ad schisma tollendum. Denique contra vitiâ tam Laicorum quam clericorum. Liber Conc. Plat. Palm. Nauclæ. Durauit annos tres & aliquot menses, ab an. 1414. die 5. Nouemb. ad an. 1418. inchoatum, vt liquet ex actis ipsius Concilij. Mirum est quod narrat à die Pasche, ad Pentecostem numeratas fuisse 60500. ceteras personas: quæ ad Concil. confluerant. confirmatur à Martino 3. Plat. Onuph.

214. e MARTINVS 5. Romanus, vir optimus & doctissimus, an. 14. mens. 3. Vacat dies 22. Patriarcha. Constantinopoli Calixto, deinde Eurbymio 2. an. 5. mēs. Iosepho an. 15

Anni christi. 1414

1424

1424

Principibus. Emanuele Paleologo, & post eum Flauio Ioanne eius fil. & abnepote Andronici 2. an. 4. & Ioan. Paleologo an. 24. ex ordine Constantinopol. Imp. Tzochio Tamerlanis F. Persidis, deinde Trochio 2. an. 18. Mechemete siue Mahomete 1. fil. Barzætis Turcorum 9. (iuxta alios 5.) Imp. an. 17. Sigismundo Occid. Imp. Carolo 6. & Carolo 7. Victore cog. an. 38. ex ordine Franc. Reg. Isaac Æthiopia, & per ordinem Andree an. 4. Hesbinaam & Amde filijs Iesu. Ioanne 2. Hispaniæ. Henrico 5. Angliæ, deinde Henrico 6. an. 38. Vladislao Iagellone Polonia. Joanne Notho Portugalæ. Interregno Scotia, deinde Iacobo Roberti. 3. filio, an. 13. Continuatio Schismatis. Clemens 8. Hispanus, à quibusdam anticardinalibus factione Alphonsi Regis Arragonum, post Benedictum 13. in Antipapam creatus est, sed, post reconciliationem Alphonsi cum Martino Ro. Pontifice coactus est se abdicare Pontificatu an. postquam sedisset terè quinto.

Anni mundi. 5419

5512

ipforum aduersarij conciderent. Cromer. lib. 20. Polo. Non est hic dissimulandus error auctoris Summæ Angelicæ, cuius occasione Canonistæ futiles quæstiones excitarunt, & Petrus Martyr. in 2. Samuel. cap. 13. calumniam inussit huic Pontifici: nam quod ille auctor ait in verbo, Papa, Martinum 5. relaxasse alicui matrimonium cum sua sorore Germana, imprudentissimum esse commentum facile conuincitur ex ipso Antonino, quem idem citat. Ille enim in summa, tomo 3. tit. 1. cap. 11. de affinitate in fine scribit Martinum 5. post longam Theologorum & Canonistarum de ea re consultationem, dispensasse cum quodam qui consummauerat matrimonium cum quadam Germana eius, quam (vt loquitur) cognouerat fornicariæ, Germanam propinquam, non sororem vocans.

H V M A N A.

Mahometes Turcorum nonus (Ioui. 6.) Imperator, post recepta omnia loca, quæ Tamberlanes in Asia minore occupauerat, Imperatoria insignia ex Prusa (quæ hodie Bursa dicitur) in Græciam transtulit, & Adrianopoli vrbi Thraciæ collocavit. Iouius lib. de rebus Turci. Vt erat moribus tranquillus & placidus perpetuam habuit amicitiam cum Græcorum Imperatoribus: cum regnasset 12. annos (Ioui. ait 14.) & Imperij successorem designasset Amuratem filium. obiit anno circiter 1420.

Patrum Mosem Imperium paternum vsurpantem interfecit. Inde Bulgaros & Valachos afflixit, tributo magno imposito. Complures principes Turcas à Galatia & Capadocia extirpauit: de cuius linea iam reliqui successere.

Primus traiecit Danubium, & afflictis Valachis Dominatû Bosniæ est consecutus.

An. 1425. vsus Bombardatum tum primùm à Gallis agnosci cœpit, Thoma Montacuto Sarisberienste Comite Anglo, Cœnomanorum urbem illis tormentis oppugnante. Polyd. lib. 23. Angli Histor.

Lutetia à Ioanne Burgundiæ Duce occupatur, & Rex Carolus 6. cum tota aula in eius potestatem recidit: postea Philippus Burgundiæ Dux, cognita cæde Patris (qui paribus insidiis, quibus antea Aurelianum Ducem sicariis Lutetiæ necandum præbuerat, ad Monsteriolum oppidum perierat) iniens societatem cum Henrico 5. Angliæ Rege in patris sui vltionem regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat ei tradidit an. 1419. eoque tempore apud Treas, Catharinam Caroli filiam illi nubere cœgit, ea lege vt ij eorumque liberi Franciæ Regno succederent, & Henricus interea viuente Carolo, Regens Franciæ cognominaretur. Polyd. lib. 22. Emyl. Gaguin. lib. 9. & 10.

Interregnum anni vnus. Ioanna Puella siue virgo, inope pastore in Lotharingarum Damprenio pago orta, anno ætatis circiter 20. Aureliam urbem obsidione Anglorum, qui Lutetiam magnamque Galliarum partem possidebant, liberat an. 1429. eius auspiciis multa prælia, feliciter à Francis gesta sunt. Gaguin. lib. 10. Baptist. Fulg. lib. 3. Treas, Lutetiamque cepit, inter primos milites in muros ascendens. Ab Anglis tandem capta Rhotomagi, vt Maga combusta est. Ibid.

Tum duæ erant in Gallia factiones, Burgundionum, & Armeniacorum, à Comite Armeniaco, qui Carolo Delphino, deinde Regi contra Anglos operam nauabat.

Louaniensis Academia an. 1427. erigitur à Ioanne 4. Brabantæ Duce. Monster. in Cosmogr. Hesbinaam & Amde filij Iesu in Æthiopia imperarunt vs-

que ad an. 1431. Eugenium, per annos quinque. Post hos, duobus regie curie simul cum populo, aduersus Dauidicam obobem rebellantibus, puer quidam in regia sede positus fuit an. 2. Verum diuino aliter disponente consilio, auctores rebellionis capti fuerunt, regnumque contectus est Zara Iacob *Victorius de regibus Aethiopiae.*

1424. Rhæti (Guzones vocant) ad suæ libertatis propagatione, primo tædere se inter se cõiungunt. *Chron. Heluet.* Gentils etrones (quos Germani Heidem, nos Bohemos vocamus) primũ an. 1417. per Germaniã visuntur, qui excocti sole, immundi veste, intenuque furtis, homines falsa sua chirona nua passim decipiunt. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 7. Kranz lib. 11. cap. 2.*

AB EUGENIO 4. Georgius Trapezontius Romæ Gymnasio præficitur, & multis annis Rhetoricam ac Philosophiã docet. Deinde à Nicolao quinto Eugenio successore, scribitur Apostolicus. Præ morbo, etiam sui nominis memoriam amittit. Amulos habuit Ioan. de Monte regio, ob Ptolomæi opus de magna Construct. verum & scholis illustratum, Theodorum Gazam, ob librum de animalibus Arist. quem quoque verterat, & Ioan. Episcopum Alerientem.

Eugenius in Aethiopia legatos Theodorum, Petrum, Didymum & Georgium mittit ad Zerach Iacob Abyssinorum Imp. significans Ioannem Palæologum Imp. & Græcos cõuenisse in Ecclesiæ vnitatem: & ad eandem illum inuitans, quod reuerenter præstitit, *Dauid Aethiopia Imp. Epistola ad Clement. m. 7. apud L. amianum Goe. lib. de Aethiopia moribus.*

Zerach Iacob, pius & fidelis (vnde & rectæ fidei cognomen tulit) duobus principibus, contra posteritatem Dauid rebellantibus caesus: sub an. 1431. imperium Aethiopiae adipiscitur. *Marius Victor.*

Ad Concilium Florentinum legatos misit. Nam illius actis Aethiopes & interfuisse constat.

Gregorius Constantinopolitanus Patriarcha in Concil. Florentino obiit lentens cum Catholica Ecclesia, cui successit Bellaton: deinde eo non recepto, Gennadius post captã Constantinopolim

Ioannes Gritius, Carolus Aretinus, Gerardus Cartusianus, Nicolaus Burgundio Dominicanus, Nicolaus Amici, Ioannes Niderus Dominicanus, Ioan. Segonius, Ioan. Noblet Carmelita, Thomas de Corcellis, Ioan. à Spina, Bartholomæus Carthusianus, S. Bernardinus minorita Remensi: (hic factiones Guelphorum & Gibellinorum ferè repræsentat. *Sabel.* & cum Nicolaus inter sanctos numerat an. 1450. *platin.*) Ambrosius Camaldulensis Ioannes Episcopus Leodiensis.

In Concilio Basiliensi adita est Pragmatica sanctio, apud Bituriges à Carolo 7 Nonis Iulij an. 1438. probata, & in Senatu Parisiensi publicata 3. Idus Iulij *Gagu. lib. 10.* Damnatae sunt annatae Beneficiorum, & deambulationes in templis, dũ sacra celebrantur *sessio 21.* Cautum est ne numerus Cardinalium 24. excedat, ac ne quis nepotum Pontificis aut Cardinalium ad Cardinalatum admittatur *sessio 23.* Festa Conceptionis & Visitationis D. Mariæ confirmata fuerunt, *sessio 36. & 44.*

In eo indultus est Boemis vsus Calicis, quod is iam apud eos inoleuisset. Ea tamen lege, ne diuersum vltum improbrarent, neu se ab Ecclesia Catholica, in cæteris ritibus dogmatibusque se iungerent. *Crom. lib. 21. Pol.*

Per id firmè tempus Sigismundus Imp. ab ea gente rex appellatus est, ingressusque Boemiam ad pacandas res animum intendit. Sed diu non postea vixit. *Ibid.*

Iacobini & Armenij Ecclesiæ reconciliantur.

Græci ferè omnes cum Ioanne Imperat. Constantinopolim à Florentina synodo reuersi, fiunt in fens Rom. Pontifici,

quod

Sic finitum est tam ingenium & diuturnum schisma, & Martinus 5. mansit solus verus Pontifex Maximus.

CONCIL. Senense Onuph.

215.

f EUGENIUS 4. Venetus, an. 15. 1431

mens 11. di. 21. 1447

Vacat d. 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Iosepho, deinde Gregorio 3. an. 13.

Principibus.

Ioanne Palæologo Constantinopolitano Imp. an. 24 denique Constantino ultimo an 8.

Amurate 2. Turcorum

10. (aliis 6.) an. 34. Imp.

Trochio 2. Tartaro Persidis, denique Tranire an. 12.

Sigismundo, Alberto an. 2. & Friderico 3. an. 54. ex ordine Occid. Imp.

Carolo 7 Franc. Reg.

In Aethiopia interregno duorum annorum, inde Zara Jacob Rege, an. 34.

Ioanne 2. Hispaniæ.

Henrico 6. Angliæ.

Vladislao 3 Poloniæ an. 11. & interregno annorum 4. vsque ad an. 1447.

Ioanne Notho Portugalliæ rege undecimo, deinde Eduardo an. 5. Alphoso 5. Africano an. 43.

Iacobo 1. Scotiæ, deinde Iacobo secundo an. 24.

Anni
Christi.

1431

DECIMUM septimum generale Concilium Basiliense contra Hussitas, primum à Martino 5. indictum Papiæ, sed ob pestem ibi grassantem, Senas translatum & inchoatum, deinde interruptum ab Alphonso Arragonum rege, continuatur Basileæ, ubi interfuit Sigismundus Imperator, præside Iuliano Legato sedis Apostolicæ, & post eius reuocationem, Ludouico Cardinale Arelatensi, & presentibus multis prælatis, ad reformationem Ecclesiæ, & componendos mores tam laicorum quàm clericorum: Ea demum acta quæ ad censuras & causas beneficiales attinent, confirmata sunt à Nicolao 5. Papa. Fuit etiã contra Hussitarum seu Bohemorum hæreses. *Plati. lib. Concil. Aëtas cap. 49. & 50. hist. Bohemi. Perductum est vsque ad annum 1442. ut constat ex vltima sessione 45. durauitque an. 11. mens. 9. di. 27. In eo damnata fuerunt annata beneficiorum, & cautum ne Cardinalium numerus 24. excedant. Ac ne quis nepotum Pontificis aut Cardinalium ad Cardinalatum admittatur.*

Schisma 23.

1439

Felix 5. antea Amadæus olim Sabaudia Dux, in concilio Basiliensi contra Eugenium 4. Pontifex electus, liberè se Pontificatu abdicauit, postquam sedisset an. 9. m. 6. dies 7.

Anni
mundi.

5519

quod ab eo tantum auxilij quantum erat pollicitus non acciperent: & conuentioni, quam cum Latinis de religione inierant, non stantes, iterum ad vomitum redeunt: auctores Marco Episcopo Ephesino, & Scholario, Græcorum doctissimis. Quibus motus Eugenius, misit viros doctos Constantinopolim, qui rursus disputationes de eadem re cum Græcis haberent: sed ipsi re infecta discedere coacti sunt. *Calcocondyl. lib. 6. de rebus Turci.* Paulò post Isidorus Ruthenus, qui erat exiis Græcis, qui ad Concilium accesserant, Cardinalis, ad Græcos missus, ipsos cum Romano Pontifice reconciliauit, sed serò nimis. *Chalcond. lib. 8.*

Metropolitanus erat Kiouensis. Quare vnione Ecclesiæ Romanæ percepta, in Russiam rediit. Sed eum Moscouitæ obedientiam Romanam illis prædicantem spoliauerunt, & in necem extremam impulerunt. *Matthias Michou libro secundo de sarmatia.*

In Russia plures sectæ, Græcorum videlicet, Armeniorum & Iudæorum. Vbi etiam est regio Christiana Romano Pontifici subiecta, quæ regit ac præualet, quamquam sit exigua numero. *Ibid.*

HUMANANA.

Amurates Turcorum 10. (Latinis 6.) Imperator Mustapham patrum delet, ordinem institutum iam ante ab Ottomano primo rege. (*Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci.*) peditum militum, quos Ianuas seu Ianizaros vocant, ad sex seu decem millia auxit, & eos ex Christianorum filiis eligendos iussit: quorum viribus, qui successere, totum deuicere Orientem. Duos vniuersæ suæ Monarchiæ preposuit Imperatores seu Bassas, vnum Europæ (quem Bassam Romanæ vocant) alterum Asiæ, qui Bassa Natoliæ dicitur. *Chalcond. lib. 5. Callimachus in histo. Vngariæ.* Ipse obiit an. Christi 1450. & sui Imper. 32. vel ut ait Louius, 31. *Chalcond. lib. 7.*

Fastidita Imperij proferendi cura, ita regno se abdicauit, ut Hali purpurato Mahometis filij nutritio relinqueret, & in nemorosum Bithyniæ specum, cum paucis sacerdotibus ad contemplationem rerum cælestium (si tamen aliquam præbere potest impuritas Alcoranica) abderetur. *Ionius lib. 3. viror. illust.* Sed pœnitens resiliit, cum certior fuisset factus, de Ladislai regis Hungariæ & Poloniæ, Christianorumque principum aduentu, terra marique. Tandem Mahometem 2. ea lege hæredem reliquit, ut esset perpetuus Christiani nominis hostis. *Idem.*

Thessalonicam Venetis eripuit an. 1444. Qua clade motus Theodorus Gaza Thessalonicensis, & alij viri docti relicta Græcia, in Italiam se contulerunt: & linguam Græcam propagare illic cœperunt.

Mustahapa Patruo & Mustapha fratre, quos Græci contra eum adiuuabant occisis, peragrata Thracia & acceptis in ditionem vrbibus: Phocidem, Atticam, Beotiam, Ætoliam, Acarnaniam & omnem intra Peloponesum regionem, vsque ad sinum Corinthiacum perdomuit.

Ladislau Vngariæ regem vicit.

Ioannes Castriotus in Epiro, & ea Macedoniæ parte regnans, quæ Albania dicitur, ab Amurate pacem impetrauit: cessione Croiæ oppidi & filiis tribus obsidibus datis. Inter quos Georgius Scandenbergius, qui magna calliditate, post patris mortem euadens, per adulterinas literas Croiam, Epiri & Macedoniæ populos recepit: suumque regnũ per multos annos tutatus est.

Eduardi 5. Portugalliæ reg. ex filia Leonora nepos extitit, Maximilianus Augustus Caroli 5. Imp. auus.

Alphonſus 5. eius ſucceſſor Affricani titulum meruit, multis magnificæ victoriis in Africa contra Mauros potitus. Nam Arzillam ciuitatem, & Tingitanam Mauritaniam Luſitanis domuit.

Carolo 7. Franc. Rege Burgundioni omnia, quæ petebat, & ad eò plus quàm poſſet, concedente; factiones diuturnæ ſunt ſopitæ an. 1435. & ex quo cœperant an. circiter 28. *Æmyl. Anno ſequenti Lutetia à Francis, virtute Ioannis Villarij recepta eſt poſt 16. an. quàm in Anglor. ditionem venerat. Polyd. lib. 23. Gaguin. lib. 10. Anno 1440. ſedatæ ſunt inimicitia Burgundionum & Aurelianenſium.*

Parlamentum Tholoſanum à Philippo Pulchro inſtitutum an. 1320. à Carolo 7. renouatur, qui pulſis è Francia Anglis, regnum bellis attritum: præſidiis munitioibùſque firmare ſtatuit. Vnde & Centenarias & Quinquagenarias militum turmas inſtituit, & vt ſine externo peditum, regni fines tutaretur: quinque millium peditum cohortes deſcripſit, habito delectu Peditum Agreſtium, qui vulgo Arcuarij dicti ſunt, quia liberi omni tributo arcu ſagittaque in militia utebantur.

Ioannes Guttenbergius Argentinenſis Artem Impreſſoriam, ſeu excuſſoriam, nouum ſcribendi genus, primus excogitauit an. 1440. in vrbe Argentinenſi: inde veniens Moguntiam eam feliciter perfecit. *Iacob. Nymphelingius in Epitom. Germanor. cap. 65. & Fulgoſus lib. 8. cap. 11. Platina & ſerè omnes tale inuentum referunt ad Ioannem (Polyd. vocat Petrum) Fauſtium Moguntinum ſub annum 1452. Infrà. at Paul. Iouius à Cataynis Indiæ populis, per Scythas & Moſcos illud ad nos perueniſſe ſcribit. Addo Temiſtitanos, quorum urbem Patrum memoria Caſtilij in nouo orbe occuparunt, Ferunt libros Auguſtini de ciuitate Dei, & Laſtantiij Firmiani de Diuinis inſtitutionibus fuiſſe primos, qui typis excuſſi ſunt. Volat.*

Ladiſlaus ſiue Vuladiſlaus 3. Poloniæ Rex, cum magnam partem Hungariæ occuparet, Iohannem Huniadem Tranſſyluania ſiue Dacia præfecit: vt ſe in teſtino bello diſtento, Turcos ab ea parte arceret, Georgium Seruiæ Deſpotam Principatu & liberis ab Amurate ſpoliatum, ad limites contra Belgradum collocauit. Carambeum Baſſam Phrygiæ Huniadis conſilio aggreditur & obruit. Pacem dat in annos decem, his conditionibus, vt Amurates totam Seruiam redderet Georgij Deſpotæ liberis: Moldauiam non repeteret, ab iniurijs abſtineret in poſterum.

Huniades multos Turcorum exercitus delet, Seruiæ partem & Moldauiam recipit. Maximam Seruiæ & Bulgarie partem, victoribus armis percurrit. Anatolia Baſſam Amuratis affinem cum 30. Turcorum millibus occidit.

Ladiſlaus Poloniæ & Vngariæ, ſiue Pannoniæ Rex, in non dubiam recuperandi Bizantini Imperij ſpem elatus, Iuliani Cardinalis exitiabilibus conſilijs fœdera rumpens: prope Varnam urbem cum Amurate Turco ad pugnam congreſſus, poſt maximam ſuorum ſtragem, à Turcis occiſus eſt anno 1444. cum eſſet certatum totos tres dies nocteſque, & victoria primùm ad Chriſtianos inclinaret, primis Turcorum ordinibus diſturbatis, atque in fugam dilapſis. *Chalcocond. lib. 7. de rebus Turci. Bonfin. dec. 3. lib. 6.*

Cum eo occiſi ſunt Iulianus Cardinalis & Varadienſis & Agrienſis Epifcopi, qui cruce pro vexillo vcentes: voluntariorum militum numerum duxerant.

Amurates hac victoria elatus Peloponeſum petijt, vbi fratrem Imperatoris Conſt. cum Græcorum exercitu repentina clade obruit: captiſque aliquot oppidis, reliquam tributariam fecit.

In prælio quod gerebat aduerſus Vuladiſlaũ regẽ Vngariæ,

cum

Anni mundi.

5526

CONCIL. Gallicanum apud Bituriges, omnium Episcoporum Francia, pro approbatione Pragmaticæ Sanctionis. Ioan. le Maire.

Anni Christi.

1438

5526

DECLIMVM octauum (Græci vocant octauam Synodum) œcumenicum Concilium Florentinum, idus inchoatum quidem Ferraria 5. April. sed inde ingruente peste, translatum Florentiam: præſide Eugenio 4. præſentibus Iosepho Conſtantinopolitano Patriarcha (qui Florentiæ obiit. Chalcocond. li. 8.) Ioanne Paleologo Orientis Imperatore, multisque Græcorum & Latinorum Cardinalibus & Episcopis. In eo Græci Eccl. vltimo conuenit cum Romana, item cum ea Armeni & Indi vnitatẽ fidei redintegrarunt, recipientes Sacramentũ Confirmationis. Plati. Volater. Palmer. Naucler. Chalcocond. lib. 6. de reb. Turc. Beſſarion Trapezuntinus Nicenus Archiepiſcopus & Iſidorus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus Rutenorũ, doctiſſimi Græcorum in Latinis perinde ac Græci literis, quod in eo Concilio fuiſſent auctores Concordiæ Eccleſiarum, in Cardinalium ordinem cooptantur. Chalcocond. lib. 6. Durauit partim Ferraria, partim Florentia ſerè an. 1. menſ. 3. De primatu Romani Pontificis. tunc in Concilio tractatũ fuit, toto hoc ſerè tempore propter Græcos (Nam hoc antea niſquam in queſtionem venerat) & tandem definitum Romanum Pont. in vniuerſum orbem tenere primatum, eſſeque ſucceſſorem B. Petri, & quæ ſequuntur in Decreto.

1438

Anni Christi.

Anni mundi.

cum valde timeret, vouit ſi incolumis & victor euaderet: ſe commiſſurum filio Imperium & ſeſſurum in monaſterium monachorum Turcicorum. Sed poſt victoriam cum aliquandiu manſiſſet monachus, mutato conſilio imperium recepit, induitria Chatitis Principis, qui tunc Mechemetem eius filium venatum abire iuſſerat. *Chalcocondyl. lib. 7.*

Fl. Blondus Eugenij ſecr. tarius 30. libros ab inclinatione Imperij, ad ſua vtque tempora, & libros 10. de Roma triumphante ſcribit.

Antonius Bonfinus Aſculanus.

g Hic fuit linguæ Latinæ & bonarum literarum illuſtrator, doctis viris tam in humanioribus, quam in diuinis literis magna ſtipendia adſignauit. Vaticanam Bibliothecam erexit miſſi, quo quouertus viris doctis ad comparandos libros. Quid de veteri factum ſit, neſcio. Nam Bibliothecæ Romanæ mentio apud D. Greg. lib. 7. epilt. 29. Iubilæum quintum celebrauit *Plati. Volat. lib. 22. Anth.*

Electus ſupplex rogauit Cardinales, vt maturius Eccleſiæ conſulrent. ſe enim eſſe indignum tanto magiſtratu. Tandem inuitus aſumpſit pontificatum.

Officium nullum ſeu magiſtratum vendidit. Quinque ducatorum millia, ad ſe Euangelium D. Matthæi Hebraicum aſſerenti, promiſit. *Ekusbo de S. Matth.*

Ludouicus Cardinalis ex bonis Eccleſiaſticis, primus ſui ordinis: canes & equos alere cœpit. *Volater in Ambrolog.* Quo tempore Turca Mahometes res gerebat in Græcia.

Moguntia, qui limes eſt ſuperioris & inferioris Germaniæ, inuenta eſt laudabilis illa ars topographica circa an. 1453. per Ioannem Fauſtum. *Petrus Appia 2. parte Coſmog.* de eo proximè antè fuſius.

Nicolaus Iaquerius, Ioannes Huxarus, Bernardus Parentinus, Nicolaus Auſmius, Hugo Pariſienſis Tuſculanus Epifcopus, Oliuerius prior S. Bauonis, Ioannes Vuellalia Erfordienſis, Leonardus Vtinenſis, Ioannes Capiftranus, Ioannes Varenaskius, Bartholomæus Channius, Ioannes Raulinus, Felix Malleolus, Theologi ſcriptores.

Matthæus Palmerius Florentinus, ſuum Chronicon vniuerſale ab an. 449. in quo deſierat Hieronymus, ad an. 1449. deduxit, poſtea conuictus de hæreſi ob librum, quem de Anglis ediderat, comburitur apud Cornam. *Triſte. de ſcripioribus.*

Friburgenſis Academia in Briſgoia inſtituitur. an. 1450. *Munſter in Coſmog.* Alij id accidiſſe ferunt an. 1463.

Bosina gens infecta Manichæorum hæreſi. *Sabel. Ennead 10. lib. 6.*

Leo Baptiſta Albertus, Nicolaus Perotus Epifcopus Sipontinus, Franciſcus Philephus, Theodorus Gaza, Theſſalonicenſis, Gregorius Triphernus, Georgius Trapezuntius, (qui oblitus omnium literarũ, in extrema ſenectute obiit Romæ, anno 1, 86.) Victorinus, in Latinis & Græcis doctiſſimi.

Conſtantinopolis (quæ hodie Czarigrad, i. regia vrbs appellatur) à Mahomete Turcorum Impera. an. ipſius 3. & Chriſti 1453. 4. Calend. Ianij, die Martis & 60. die obſidionis expugnatur, & Conſtantinus huius nominis 11. Imperator Conſtantinopolitanus, vltimus Chriſtianus & ex familia Palæologorum, in illa expugnatione ad vrbs portam fortiter pugnans occiditur, anno 8. & Menſ. 3. Imperij. *Paul. Iou. Chalcocondyl. lib. 8. Egnati. lib. 3. Gaguin. lib. 10.* De hinc Orientis ſeu Conſtantinopolitanum Imperium, cœpit eſſe penes Turcicos & Ottomanicos Imperatores. Tantam crudelitatem in ea exercuit, vt nulla id queat oratione explicari.

LII ij

216.

1447 g NICOLAUS 5. Saranenſis an. 8. di. 19.

5535

1455

Vacat d. 4.

5543

Patriarcha.

Constantinopoli Gregorio 3. deinde Gennadio 1. post captam Constantinopolim an 8. (alijs nouem) an Dom. 1452.

Principibus.

Constantino 11. Dragose cognomento, fratre Ioannis, & vltimo Chriſtiano Conſtantinopolitano Imperat.

Trauſe Tartaro Perſidis, deinde Vſumcaſſano. Turca an. 28.

Amurate 2. & eo mortuo, Mechemete ſeu Mahomete 2. eius filio Turcor. 11. (alijs 7) an. 32. Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg. Zarah Jacobo Æthiopum præſ. Iſo.

Tunc labente illo imperio cœptæ sunt Græcæ literæ à Chrysolora, Bessarione, Gaza, Trapuzantio Chalcocondyla, Mufuro, Gemisto, Plethone, Lascare & alijs in Italiam, è qua 700. annis ferè exulauerant, reduci: ac deinde in alias Europæ Latinæ partes ferri. Nam post annos circiter septuaginta, Andronicus Cantoblaca Basilizæ, & Hermotimus Spartanus Luteitiæ, ludum istarum literarum primi aperuerunt.

Gregorio tertio mortuo Gennadium primum an. 1452. post captam Constantinopolim Patriarcham Græci creant, & sic deinceps suam Hierarchiam ad hæc usque tempora perducunt. Omnes autem ex eo tempore fuere monachi, numero vndecim: vsque ad Hieremiam, qui hodie sedet. Cardinalis quidem Bessarion, annis 20. beneficio Nicolai PP. Constantinopolitanus Patriarcha nominatur, sed titulo tenus: si cuti ij, qui deinceps è Latinis Romæ hunc titulum ferunt. Imperatoria & Despotarum species, illic penitus aboletur. Sic inter Turcas & Saracenos Regum & Principum status, non Ecclesiæ perit, ne quis hanc ex illis pendere putet.

Nescio autem an is sit Gennadius Scholarius, qui Synodo Florentinæ interfuerat: & pro Latinis contra Græcos de capitibus quinque, scripserat è Græcorum Patrum testimonijs.

Nam is Patriarcha creatus, iterum retraxit omnes Græcos ab Ecclesiâ Latina, à Marco Ephesino persuasus, qui noluit Concilio Florentino acquiescere: etsi interfuisset, & contra Latinos disputans, cunctorum, & quidem Græcorum, qui aderant, iudicio victus fuisset. Vnde secuta est totius Græciæ pernicijs, & iugum Turcicum.

Scholarius dicitur, vt apparet ex confessione, quam ipse Mahometo 2. statim post captam Constantinopolim postulantibus obtulit: quæ translata fuit in Arabicum ab Achomad Cadde Berahænsi, patre Mahometis Tselepe Scribæ.

Eligitur autem Patriarcha à confratribus sine Principis interuentu, & post consecrationem Canonicam in demortui cathedram sufficitur. Spiritualem habet iurisdictionem in Græcos, præsertim in montem Athos, in quo 45 monasteria, aliquam item ciuilem, ad quam etiam Mahometanis appellare & Christianos citare licet. Moschi, Bulgari, Russi & plerique alij populi eum pro summo Patre agnoscunt & obtemperant, Benedictinorum habiit se ferè induit, vt reliqui Calogeri. Tria Scquinorum millia pœdit, vt Turca cruce aureâ in Patriarchatus pinnaculo toleret, quam alioqui publicè in suis ditionibus non fert. Est autem Patriarchatus situs in antiquo monte, vbi Palatium Constantini Imp. Hæc è D. Ioanne Maumontio, amico meo, qui eò profectus, isthæc partim vidit, partim ab ipso Patriarcha accepit.

[Hæc dictio Calogeri est turcica planè, & ex vsu plebis turcicæ ipsis etiam monachis inoleuit. Est à radice Chalach per Cheth vtrinque, significat mortificatum, er verò syllaba est terminatio Persica. vt il phacher, qua voce vtuntur pro nostra humilis. in literarum suarum sublignatione. etiam ipsi Mirmiramer, id est Proreges, vt argere & aliorum regnorum sub Imperatore magno]

HUMANÆ.

1450. Carolus 7. prætextu recuperandæ Normaniæ, primus tributum, quod deinceps perpetuū sit, atque ad eò autum, imposuit. Nam Antecessores reges dignitatem suam antea tuebantur solo dominio. Sic autem auctum est, vt cum Carolus duntaxat septemdecim librarum millia imposuisset, offensionem & motus populi metuens filius Ludouicus vndecimus, aueret vsque 43. millia. Deinde Carolus octauus

nonnihil

Anni
mundi.Ioanne 2. Hispaniæ,
deinde Henrico 4. an. 17.Anni
Christi.Henrico 6. Anglorū.
Cazimiro 4. dicto 3.
an. 45.Alphonso 5. Africano
Portugalliæ Rege
duodecimo.

Jacobo Scotiæ.

5537

CONCIL. Gallicanum, Zug-
dum celebratum, iussu Caroli Re-
gis ad tollendū Schisma inter Nico-
laum & Falicem, qui rogatus à
Concilio & Frederico 3. Imp. libe-
rè cessit Pontificatu: vnde vulgo de
eo ferebatur carmen.

1449

Lux fulsit mundo, cessit Galiz
Nicolao. Ioan. le Maire.Anni
Christi.Anni
mundi.

nonnihil adderet, donec Ludouicus 12. (Pater populi proinde dictus) ad primam originem reduceret, id est, ad septemdecim millia. Qui secuti sunt reges, nullum illorum emulantur. Nam ratione negotiorum, sine modo. Totam ferè Normaniam (nam restabant Caletum vrbs & aliquot vicina loca) recuperavit anno 1451. post annos 30. quàm Henricus 5. Henrici 6. qui tunc regnabat, pater Anglorum Rex eam occupauerat. Anno sequenti capta primum Burdegala & Baiona ciuitatibus, Franci vniuersam Aquitaniam recipiunt, post annos circiter 299. ex quo Henricus Andegauensium Comes, & mox Angliæ rex eius nominis 2. illam nomine dotis Alconoræ vxoris (vt diximus) acceperat an. 1153. & post annos 222. quàm Henricus tertius eandem à Philippo Augusto Francorum Rege, Ioanni eius Patri paulò ante ademptam receperat. Polyd. lib. 23. histor. Angl.

An. 1453. Burdegala & aliquot vicina oppida, ad Ioannem Talbotum Anglum Comitem Salopientem deficiunt, sed eodem anno recuperantur à Carolo septimo post eandem Talboti & multorum Principum Anglorum, qui in pugna, ad Castellionem apud Petragorios occiderant. Polyd. Ibidem Gagu. lib. 10.

Ita cessauit per multos annos bellum inter Francos & Anglos, qui tunc ita exacti sunt è Francia, vt nihil possiderent in Gallia, præter Caletum & aliquot vicina loca. Dehinc ciuilia bella per annos aliquot in Anglia & Gallia regnarunt.

Tranises Trochium Tamerlanis nepotem regno Persidis exiit. Idem postea patitur ab Vsumcassano Turca. Sicque pulsus Tartaris, imperium Persarum iterum ad Turcas peruenit.

1455

h Calixtus 3. Hispanus
Valentinus an. 3.

5543

1458

mens. 3. dies 16.
Vacat dies 17.

5546

Patriarcha.
Constantinopoli Gennadio
Monacho.Principibus.
Vsumcassano Turca
Persidis Reg.Mechmete siue Mahomete 2. Turcorum &
Constantinopolitano Imp.Friderico 3. Occidēt.
Imp.Carolo 7. Franc. Reg.
Zerath Jaacob Æthiopiæ.Henrico 4. Hispaniæ.
Henrico 6. Angliæ.
Cazimiro 4. Poloniæ.

h FESTVM transfigurationis IESV CHRISTI instituit ad 8. Idus Augusti, ob victoriam de Mahomete Turca, anno 1456. eo die acceptam ad Belgradum vel ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam vocant. Mathius Palmer.

Ad Vsumcassanum Persarum & Armeniæ principem misit, ad eum in Turcam excitandum. Ferunt Vsumcassanum rescripsisse, se ob eius preces victoriam de hoste reportasse Plati.

Renouauit extrauagantem Martini 5. de conditionibus, quæ necessariæ sunt ad emendos annuos census: cum pacto retrouendendi, &c.

Nicolaus Dorbellanus, Ioannes Bononiensis archidiaconus, Ioannes Hagen de Indagine, Ioannes Capgrauæ Anglus, S. Antonius Florentinus Archiepiscopus, S. Laurentius Patriarcha Venetus, Ioannes Sabinensis Episcopus, Godefridus Hollensis, Iacobus Chrysopolitanus Episcopus, Ægidius Cameracensis Decanus, Theologi.

Ioannes Behaim tympanista, & pecorum pastor, vitam Cleri accusans, decimas, deinde vltius progressus telonia, vectigalia, tributa persoluenda esse negabat: quin & aquas & nemora omnibus esse libera volebat. Munster lib. 3. Cosmog.

HUMANÆ.

Ioan. Huniades expeditionem in Turcas continuò sumpsit, 12. triremes instruit, Lesbum cum aliquot castellis per classem præfectum expugnat, Vsumcassanum Regem Persiæ & Armeniæ per oratores contra eosdem induxit. Quare ille victoria potitus, gratulatum ad pontificem legatos misit, quod eo impulsore hæc felicitas sibi contigisset. Volat lib. 22. Dictus est fulmineus Turcorum terror.

Mahometem à Belgradi obsidione fortissimè depulit, cæsis 40. millibus. Vbi dierum duorum præliis fessus, mortem placidam & gloriosam obiit.

Post hanc cladem Mahometes cogitans, de inuadendis maris Aegaei intulis, Vsumcassani bello reuocatus est: in quo duobus prioribus conflictibus, arritus est, tertio victor euasit: Persis in solito Bombardaru fragore territis, vnde Vsumcassanus sese ad suos recipere coactus est, amisso filio Zucalde: qui globo traictus occiderat.

Vsumcassanus ex Aflumbeia Turcica stirpe, Cappadociae, Armeniae & aliquot vicinorum locorum Dominus, interempto Malaonchee siue Demitio Persarum rege, ex vetusta stirpe Gempfae magni apud Parthos Sultani, Persiam inuasit. Alij malunt regem Persarum Trauisem, e Tamerlanis stirpe.

Præter Sarochum nepotem magni Tamerlanis, apud Caspium mare Samarcandae regnantem, Hiemelem Babyloniz regem, Aegypti Sultatum, Georgianos, Mesopotamios, finitimisque populos vicit: cum esset iam Parthorum, Medorum, Persarumque Dominus. An. 1470. magnas victorias de Sagataianis retulit. Moritur an. 1478. ætatis 78.

Cazimirus Polonorum rex, 14. annis bellum gessit contra milites Theutonicos, tandemque eis totam Prussiam ademit. Munster. lib. 4. Cosmog.

PRIVS dicebatur Aneas Syluius, fuitque vir bonarum artium peritissimus, scripsit enim complures libros: profectioe contra Turcos cum indixisset, præuentus morte non potuit perficere Plat.

Scribarum breuiatores primus creauit, qui postea à Paulo 2. exauctorati, à Sexto 4. denuo recipiuntur. Polydor. de inuent. lib. 8. cap. 2.

Subactatum à Turcis Christianarum gentium miserus, & à cæteris propullare cupiens Christianos principes atque populos ad pium bellum: Crucis vexillo proposito cohortabatur, dux belli ipse futurus. Cromerus & Herburus hist. Polo. lib. 16. cap. 14.

Ludouicus de Bononia minor à Nicolao 5. & Calixto 3. in Asiam & Orientis partes missus, vt pro sua prudentia, rerum, locorum, hominumque notitia Christianos Orientis & alios Christianorum amicos excitaret contra Turcam, ad Pium hunc 2. redit, secum adducens Michaellem Imperatoris Trapezundarum, Nicolaum Regis Persarum, Costopam Ducis Georgianiz, Manthem Assembech Sultani Mesopotamiz, Morathum Verbrecht in Armenia Dominum, oratores ac nuntios, qui suorum Dominorum literas Pontifici attulerunt, exprimentem fauorem contra Turcam. Pius ad Ducem Burgundiae epist. 376.

Stephanus Brusleferius. Nicolaus de Cusa Brixienfis Episcopus & Cardinalis, Albertus Albergenfis canonicus, Henricus Herphius Theologi.

An. 1461. Trapezus à Turca capitur, ducentis annis post eam Imperii, caput constitutam. Nam Alexius Conuenus Trapezuntinum Imperium complectens, Cappadociam & Colchidem relicta Europa condidit, sub an. 1261.

Laonicus Chalcocondylas Atheniensis historiam de origine ac rebus gestis Turcorum, quæ ab anno Christi circiter 1300. ad hæc sua tempora. i. ad annum 1462. cõtigerunt, libris decem est complexus.

Ludouicus Francorum Rex, per legatos missos ad Pium 2. liberam Ecclesie & Pontificis Regno obedientiam præstitit, abrogationem Pragmaticæ Sanctionis, & magna in Turcos auxilia pollicetur. Mathias Palmer. in Chron. At Senatus Parisiensis non potuit adduci, vt pragmaticam legem tolleret. Gaguini. lib. 10.

Petebat Pius vt eam tolleret, vt pote, quæ Schismatis tempore, atque per seditionem mota esset. Ipse epist. 375. ad Regem Francie. Cui Rex se obtemperatum promissit literis datis

Anni mundi.

Alphonso 5. Africano Portugallie.

Iacobo 2. Scotie.

218.

i PIVS 2. Senensis an. 5.

mens. 11. dies 26. Vacat dies 16.

Patriarcha. Constantinop. Genadio, deinde Sophronio an. 11.

Principibus. Mahomete 2. Turcorum & Constantinopolitano Imp.

Vsumcassano Persarum Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. & Ludouico 11 an. 23. per ordinem Franc Reg.

Zarah Iacob Aethiopiae.

Henrico 4. Hispania Henrico 6. Anglia, deinde Eduardo 7. dict. 4. an. 23.

Cazimiro 4. Poloniae. Alphonso 5. Africano Portugallie.

Iacobo 2. Scotie, deinde Iacobo 3 an. 22.

Anni Christi.

5546

5458

5552

1464

Anni Christi.

Anni mundi.

Turonis sub magno Sigillo suo, die 27. Nouemb. an. Dom. 1461. Regni sui primo.

HUMANANA.

Georgius Schanderbegius Epirotarum Rex vir bellicosus, strenue in Græcia Turcis resistit. Aneas Syluius in descriptione Europa, cap. 15. Polat. lib. 8. Barletius libros 13. de eius vita reliquit.

Multas victorias de Amurate & eius filio Mahomete retulit. Nec tamen vnquam auctis copijs maius militie robur, quam sena equitum, ternaque peditum expeditorum millia hostibus opposuit. Delectu veterani militis, non numero victorias parari prædicans. Vnde & eorum nomina factaque memoriter tenere consueuerat, &c. Ioui. libro tertio Viror. illust.

i GEORGIUM Pogebtracium Bohemiae regem, publico consistorio hæresi damnatum an. 1466. regno priuauit. Palmerus.

Matthie Hungariae regi regnum illud donat, qui proinde ante 1468. Georgium vicit, eius filium cepit & tantam regni Boemiae partem possedit, quantam in eo bello occupasset, Hæretici posteritate regno exuta. Nam Morauia Scliticaque interdecto promulgato deterriti, Georgij partes deseruerunt, Senatus populisque Brunensis, Olomutij, Catholicæ denique omnes ciuitates Bohemiae & Morauia illum regem Bohemiae eligunt, eumque Orthodoxæ fidei vindicem, perpetuo se habituros profitentur ac iurant, Bonfin. de. 4. lib. 1. & 3.

Cardinalatus insignia multa excogitauit. Omnia sacerdotia ipsius tempore Romæ erant venalia, officia & beneficia episcopatus his committebat, qui officium aliquod haberent venale, vnde elici munus posset, Summa conc.

Apoplexia solus in cubiculo, n emine vidente, secunda hora noctis moritur. Ibid.

Gaza scribit librum de mensibus an. 1470.

Ordo Minimorum IESVMARIÆ (quos Franci vocant Bonos homines) sumit originem à S. Francisco de Paula (quem Leo PP. adscripsit inter sanctos) Siculo. Volater. lib. 21. postea confirmatur per Sixtum & Iulium.

Henricus Gorricanus, Landolphus, Dionysius Ricelius Carthusianus, Nicolaus de Vuachenheim Heidelbergensis, Guillelmus Vorillonius, Theologiae professores.

Bapista vel Bartholomeus Platina, historiam Pontificum in hoc Paulo 2. à quo in carcerem trusus est, terminauit. Reliquos Onuphrius persecutus est. Poli in Aequicolis.

Poli in Aequicolis quidam hæretici dicentes, nullum verè Christi vicarium fuisse, post Petrum: nisi qui Christi Paupertatem essent imitati. Platina. Pantaleon peruersa fide & verbis hæc recitauit. Sed sic habet historia.

Hermanus Riffiuch Apostata. Nam à fide Christiana penitus deficiens, eam totam velut stultam damnauit, Aristotelis doctrinam ei præferens. Bernard. Luitemb.

HUMANANA.

1470. Capnion Aurelijs Pictauique iura discens, linguam Græcam, quam ab Andronico Contoblaca Græco Basileæ didicerat, seminat. Ipse Epist. in suum Heb. lexicon.

Aliquot annis post Eberhardus probus, in Vangionum Comitij à Maximiliano Romanorum rege, vno Imperij consensu, Dux primus Vuittembergensium octoratur. Ibid.

1464

1471

219.

i PAVLVS 2. Venetus an. 6. mens. 10.

Vacat d. 11. Patriarcha.

Constantinopoli Sophronio.

Principibus. Mahomete Turcorum & Græcorum Imp.

Vsumcassano Persarum.

Friderico 3. Occident. Imp.

Ludouico 11. Franc. Reg.

Zara Iacob Aethiopiae.

Henrico 4. Hispaniae.

Eduardo 7. dict. 4. Angliae.

Cazimiro 4. Poloniae. Alphonso 5. Africano Portugallie, rege duodecimo.

Iacobo 3. Scotie.

5552

5459

Mahometes 2. Turcorum II. (iuxta Latinos nonus) Imperator duo Imperia Constantinopolitanum Trapezuntinum euerit: Regna 12. Christianis ademit: cepit 200. vrbes Chalcidem insulam armis, & Scodram de ditione Veneti extorsit: Rhodum oppugnauit: Italiam capta Hydrunte inuasit: in bellis, quæ gessit, plusquam 300. hominum millia perisse compertum est, *Egnat. lib. 3. Iouius hist. de rebus Turci.* Obijt cholico dolore anno 1481. & Imperij ferè 32. ætatis 53. à capta Constantinopoli anno 27. mensis 11. die 5. *Iouius & Palmer. in Chron.*

Subiecto sibi Radulone Palatino Transalpinæ Moldauæ à Stephano Palatino siue Vateuoda, qui vix 30. millia producebat, omni æuo memorabili clade, apud Batladum amnem & Racoueciam paludem profligatus est. Centum viginti millia in eo exercitu fuisse dicuntur, nec prius fugam stitere Turcæ, quam Danubium transmiserunt: persequentibus fugientes Vualachis & vsque ad lassitudinem trucidantibus, vel in paludem ac Danubium impellentibus. Bassæ quatuor in eo prælio desiderati, signa militaria capta centum & amplius *Cromerus & Herburus hist. Polo. lib. 17. cap. 7.*

Natus matre filia Georgij despotæ Seruicæ, à qua cum esset ad Christiana instituta à teneris assuefactus, ad Mahometismum ita se contulit, vt matri addictus, Ateum se ageret nullum nisi bonæ fortunæ numen reueritus.

An 1480. Rhodi oppugnatione, post cruentissima prælia, ductu Petri Dambulon summi Magistrî natione Galli repellitur.

Ludouicus 11. Franc. Rex ordinem Equitum D. Michaelis instituit an. 1469. cuius aureum insigne quod Franciscus Dux Britannia recufasset, ipse exercitum mittit contra Britones sed mox reconciliato duce cum Ludouico omnia inter ipsos fuerunt pacata. *Gaguin. lib. 10.*

Diuerforia equis cursorijs primum in Gallia constituit, sublati sagittarijs Heluetijs ad quinque millia stipendium dedit. Fuit ferox, omnium impatiens, literarum osor, vnde nolebat filium plus Latinè discere, quam illa quinque verba, *qui nescit dissimulare, nescit regnare.* Populo formidabilis, vestigialium & tributorum maximus exactor primus emancipasse reges fertur.

Parlamentum Gratianopolitanum instituit. Diuionense in Burgundia à Philippo Duce institutum restituit.

I V B I L Æ V M ad annos 25. reduxit. *Cap. 4. de penitentis & remis. in Extrauag. Comm.* Festum Conceptionis D. Virginis confirmavit, cum approbatione officij eius diei. *Cap. 1. de reliqu. in Extrauag.*

Bibliothecam Vaticanam libris auxit & restituit.

Principes Bosniæ, reginas Cypri, Andream Palæologum Peloponensi & Leonardum Toccum Epiri Despotas aluit. Templâ, Xenodochia, opera publica restituit, denique Romanam ex luce Lateritiam, sicut olim Augustus ex Lateritia marmoream reliquit. *Volater. lib. 22. Ambro.*

Sixto 4. Platina vitas Romanorum Pont. dicauit, cuius libro à Sixti Pontificatu quatuordecim sequentium Pont. in Pio 5. definitium vitam subiecit *Onuphrius.* In Paulo 2. cuius iussu in carcerem conuectus est, terminauit.

Eidem Andreas Trapezuntius Patris sui Georgij versionè, de magna constructione Ptol. dicat, scribens Patrem suum Roma ob æmulorum inuidiam Neapolim discessisse, comiterque ab Alphonso illic susceptum & educatum cum tota sua familia.

1481. Fratres Boemi siue Picardi à Matthia Rege Vngariæ eijciuntur è Morauia, sicque fugiunt in Vualachiam.

Petrus Oxoniensis rheologiæ professor in Academia Sal-

mantica

Anni
mundi.

5559

5582

220

k SIXTVS 4. Sauonē-
fis an. 13. d. 5.

Vacat d. 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Simeone
an. 9. deinde Maximo
an. 10.

Principibus.

Mahomete & post eum
Baiazete 2. an. 31. Tur-
cico Imp.

Vsumcassano Persarum
deinde Iacuppo cog. Chi-
orZemal an. 7.

Friderico 3. Occid. Imp.
Ludouico 11. Frac. Reg.
Zarah Iacob Æthiopi
pret-Ioso, mox Bethema-
riā an. 10. mens. 2. die 14.

Ferdinando 5. cog. Ca-
tho-Hispania an. 30.

Eduardo 7. dict. 4. An-
glia, deinde Richardo 3.
an. 2.

Cazimiro 4. Poloniæ.

Alphonso 5. Africano
Portugallia, deinde Jo-
anne 2. an. 14.

Iacobo 3. Scotia.

Anni
Christi.

1471

3484

Anni
Christi.

1471

1482

Anni
mundi.

5559

5572

matica libellum confessionis edit, qui per Alphonsum Toletanum & Theologos damnatur & comburitur. *summa Conc.*

Antonius Florentinus Archiep. fusam historiam ab orbe condito vsque ad an. 1470. deducit.

Auctor Fasciculi temporum petuenit vsque ad an. 1484.

Guilelmus Hilacensis, Rodericus Samorensis Episcopus, Iacobus Gruytrodius, Ioannes Tinctorius, Ioan. Betsius, Alexander Ariostis, Nicolaus Denisius, Michael Mediolanensis, Henricus Arnoldi Carthusianus, Paulus Cortesius, Bernardus Decanus Moguntinus, Theologi.

Tubingensis Academia auctoritate Apostolica instituitur à Comite Vuitemb ergensi. *Nauder.*

HVMANA.

Ioannes de Monte regio summus Mathematicus, auditor Purbachij, Rudolphus Agricola, (qui obiit an. 1485.) Ponnopius Lætus, Ambrosius Calepinus auctor Latini lexi, in literis humanioribus excellentes.

1472. Alphonso 5. Rex Portugallia, auream mineram in Guinea aperuit, è qua paruis cum Nigritis mercibus auri plurimum in Occidentem importauit.

Initium illarum nauigationum cœperat Henricus eiusdem loci rex.

1473. Dauid Calo Ioannes Trapezontinus Imp. captus à Mahomete cum vniuerso regio sanguine necatur, qui in suum caput contractam ab eo affinitatem cum Vsumcassano Persarum rege hoste suo interpretabatur. Dauide enim Vsumcassano filiam suam Despinam Caronem elocauerat.

Vsumcassano successit Iacupus, qui nulla re memorabili gestit, impudicæ vxoris dolo perijt. Scilicet vt regnum Ismaeli Sopho sororis filio inuadendum obijceret.

Post mortem Iacuppi, Alenante & Morath Chamo eius filijs contententibus, in antiquam Gempse familiam regnum sub an. 1500. redijt.

1474. Isabella & Ferdinandus 5. reges verè Catholici in annos 30. regnate incipiunt. Hi expugnato regno Granateni, Saracenos Hispania penitus exterminarunt. Iudæus vel Christum agnoscere, vel regnis suis exulare cœgerunt. Inquisitionis officium instituerunt. *Vaseus. Chron. Hisp.*

1479. Heluetij primum à rege stipendium accipiunt, sublato ordine Francorum sagittariorum (hos Carolus 7. instituerat. *Gaguin. lib. 10.*) quod latrocinij & rapinis vacarent. *Nauder. in Chron.*

Ludouicus Francorum Rex instituit vt hora meridiana (sicut mos erat ad vesperam) ad pulsam campanæ qui libet è populo Virginem salutaret Angelica oratione, obueniendæ publicæ pacis gratia *Gaguin. lib. 10.* Id primum fieri cœptum est anno 1472. primo die Maij. *Mater historiarum.* Fuit vir ferox, versatili ingenio, & osor literarum, vt qui nollet filiū suū Carolū plus discere latinæ linguæ, quam illa quinque verba, *Qui nescit dissimulare, nescit regnare.* Primus pressam nobilitatē seruire coegit, se populo formidabilē præbuit: eum tributis & vestigialibus plus vexans, quam priorum Regum quisquam alius, ita posteris Regibus viam muniens ad nimiam potentiam & opes, vnde dicitur primus emancipasse Reges Francia: primus assignauit equis cursorijs (quos postea vocamus) diuerforia & stathmos: Statuerat, nisi morte præuentus fuisset, morem & ius vnum lingua vulgari & breui libello comprehensum per totam Galliam constituere, ad hæc pondus vnum & mensuram. Vide eius historiam, quam Scandalosam vocant, & Philip. Cominium. Calixtus PP. fertur

antea statuisse, ut ad meridiem post pulsam campanam, fierent preces pro Christianis pugnantibus contra Turcos.

Carolus Burgundiarum ultimus Dux occisus est ad Nancium an. 1476. pridie Id. Ianuarij (alij volunt Nonis) à Renato Lotharingi Duce fines suos recuperante. *Gaguin. lib. 10.* Is fuit exitus triumphorum & deliciarum domus Ducum Burgundionum.

Vnicam eius filiam Mariam Maximilianus Frederici Imp. filius sibi connubio copulauit, eiusque iura sibi tuenda & vindicanda contra Francos sumpsit. Ex eo matrimonio Philippus natus est, Caroli quinti Imp. pater.

Eodem an. 1476. Burgundia Ludouico 11. se certis conditionibus, legibus, & pactis dedit, quæ singuli Francorum reges singulis suis inaugurationibus: se inuolantè seruaturus iureiurando pollicentur.

1481. obitu Renati Siciliæ regis, Andium Ducis & Prouinciæ Comitæ, ac Caroli Cœnomanorum Comitæ eius fratris, Prouincia ipsi quoque accessit, nec ab eo tempore ad hunc usque diem parere Francis vnquam desijt.

Facto Regum Franciæ & Angliæ congressu ad Pinguiniam oppidum Ambianorum ann. 1475. induciæ inter eos constitutæ sunt ad aliquot annos (*Gaguin. ait 7. alij 9. Polyd. in multis annos*) *Gaguin. lib. 10. Polyd. lib. 24. Anglic. histor.*

Iacupus Persarum Rex fratrem maiorem interfecit, ut regnaret. Ab vxore tandem veneno tollitur.

Ioannes Molchorum dux Tartarorum tributarius & seruus, vxore Græca magis etiam hominem incitante, sumptis armis iugum turpe excussit. Finitimos Russorum principes consanguineos suos astu magis, quàm armis subiugauit, & longius ad Occidentem solem prouectus Nouogrodum totius Septentrionis emporium celeberrimum Polonis & Lituaniæ extorsit. Nouogrodensis prædæ magnitudine tantus euasit, ut magno hodie sit terrori Tartaris, Turcis, Polonis & cæteris vicinis. *Cromer. lib. 29. de reb. Polo.*

1. FER RVM lamæ, quo Christi latus apertum est, dono Baiazethis per mustapham Bassam est consecutus *Iouius de re- 5572 bus Turcicis.*

Eius tempore inuentus Crucis Titulus, in Basilica S. Crucis, in medio templi pariete occlusus: cum triplici lingua, Iesus Nazarenus Re. cætera deficiunt. *Volater. lib. 22. Ant.*

Baptista Trouomala scriptor Rosellæ casuum, Gabriel Biel monachus Germanus, Angelus de Clauasio auctor Summæ Anglicæ, Vuernerus Vuestphalus Carthusianus, Rupertus Episcopus Aquilanus, Guilelmus Textor, Nicolaus Salicetus abbas, Ioan. Lapidanus, Ioan. Tessleranus, Theologi.

A Ioanne Lapidano Theologo Parisiensi, rudimenta linguæ Hebraicæ Reuchlinus Capnion didicit *ipse in Apologia. Reliqua à Iudæo, Abdia ben Iacob Spuono, dum legatione fungeretur apud sequentem Pontificem Alexandrum. Ipse Epistola in suum lexicon, ubi primum inter Latinos se Grammaticam & lexicon Hebr. emitte re assenerat.* Vir magnus, nisi lingua Hebraicæ mysteria Cabballicis nugamentis maculasset.

Albertus Krantius Bambergensis, Ioannes Trithemius Abbas Sphaëmensis, Matthias Palmerius Pisanus, insignes historici. Marsilius Ficinus, Baptista Mantuanus poeta & carmelita, Iouianus Pontanus, Philippus Beroaldus, viri summa eruditione elati.

H Y M A N A.

1485. Ioannes decimus tertius Rex Portugalliæ, primus classem misit ad quærendas nouas terras, & promontorium Bonæ spei, vnde ingentia auri pondera aduecta & excussa.

Zamoram

Anni mundi.

Anni christi.

221.
INNOCENTIVS 8. 1484

Genuensis an. 8. di. 26. 1492

Vacat d. 22.

Patriarcha.

Constantinopoli Maximo, deinde Niphone an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. an. 31. Turcico Imp.

Iacuppo Persidis, mox

Iulanero an. 3. Baysingiro

an. 2. Rustano an. 7.

Anni christi.

1484

Friderico 3. Occidēt. Imp.

Carolo 8. an. 14. Fræc. Rege.

Bethe. Mariam Æthiopiæ, deinde Schède an. 15. mens. 6.

Ferdinãdo 5. Hispaniæ, cum Isabella vxore.

Henrico 7. Angliæ an. 24.

Cazimiro 4. Poloniæ

Ioanne 2. Portugalliæ rege decimo tertio.

Iacobo 3. Scotiæ, deinde Iacobo quarto an. 52.

1492

Anni mundi.

5572

Zamoram Atricæ ciuitatem, tributo decem millium Aloriarum, sponte à Saracenis oblatò suam fecit.

Ferdinandus Magnus Hispaniæ Rex an. 1487. (alij 1462.) Mauris siue Saracenis, decimo post cœptum bellum, ademit Regnum Granatæ, siue Bæticum, quod, ut dixi, ipsi 800. terè annos occupauerant. Hinc sortitus est à Roman. Pontifice cognomen CATHOLICI. Idem 124. (alij 120.) millia familiarum Iudaicarum Hispania expulit, nec eis permisit aurum vel gemmas Regno exportare. vide Pontanum de bello Ferdinandi.

In his fuit R. Isaac F. R. Ioseph Katn, cōmentator Pentatheuchi, ut in Portugalesi exilio R. Abraham auctor fasciculi Myrrhæ, qui se festam urbem Mauritaniæ recepit.

Guinea ab Hispanis 12. gradibus ab æquatore inuenta est, circa quam complures insule postea ab ijdem exploratæ.

Tumque compertum est regionem torridam, quæ appellabatur, commodè habitari. Quod ante mille quingentos annos, Iubam Mauritaniæ regem probasse Solinus narrat, & ante Iubam, referente Strabone, Polybius.

Paulo post nouus orbis veteribus incognitus, præter infinitas insulas exploratus est, & America siue Bresilia, quarta terræ pars nominatus, cum ab incolis vocaretur vna sui parte Petru, (quò naues singulis triennijs misisse Salomonem, exportandi auri causa, probabile est: cum scriptura in Paralipomenis illam regionem nominet Paruam, duali numero j. vtrumque Peru) altera Clobacana. R. Ioseph. parte secunda suæ historiæ.

Tertiò Africæ Australis & Asiæ Orientalis, siue Indiæ vltimæ pars cognita est, & circumnauigata.

Quartò terra Australis ultra mare Æthiopicum & Indicum inuenta est, etsi nondum interiùs cognita, quintaque terræ pars appellata.

Quo anno bellum Hispanorū perfectum est contra Mauros, eorundem expeditio aduersus Indos Occidentales cœpit: quasi Hispanorum opus sit expugnare infideles & Paganos.

Ferdinandus Isabellæ Regiæ Castiliæ, Legionis, Aragoniæ, Siciliæ vxoris suæ suasu Christoph. Columbum Genuensem, ad vestigandas nouas terras misit, quas & Columbus aperuit an. 1492.

Quo anno 1492. in perpetuum Iudeos suis Hispanicis regnis expulit, 97. post Gallicanum eorū exilium. Et ut hæreticos & Mauros penitus inde euelleret, Inquisitionis officium instituit, cui etiam ipse subesset. Granatense, Neapolitanum, & Nauarræ regnum subegit. *Vasus.*

Doriphori (quos Lantznechos vocant) tunc primùm exorti sunt in Germania.

Ducatus Britanniæ Regno Francis accessit, nomine dotis Annæ hæredis Britannæ, quam, repudiata Margarita vxore Caroli 8. vxorem duxit, licet ipsa per legatum nupta iam esset Maximiliano Austriæ Archiduci *Naucler. Gaguin. lib. 11. Chron. Franc.*

Mediolanenses mortuo Philippo Maria duce vltimo sese, libertatem vendicant & ex Plebe 12. viros, Reip. constituendæ causa creant. Verùm post duram obsidionem, Franciscum Sfortiam, qui Blancam Philippi filiam notham duxerat, in urbem & ducem recipere coacti sunt: à quo Carolus Aurelianensis competitor victus est. Fredericus Imperat. suum ius neglexit, bellis domesticis detentus, & multitudi- ne competitorum absteritus.

Alphonsus rex Neapolit, quem Philippus heredem testamento instituerat, cum hæreditatem longe à se distitam & à competitoribus vndique circumfessam videret, quieuit.

5580

Thoma & Demetrio Palæologis fratribus inter se dissidentibus, Demetrius ad hostem transfijt filia ei in vxorem data, Thomas rebus perditis Romam fugit. Sic Mahometes Peloponnesum subigit sublato illic Palæologorum & Venetorum Dominatu. Lesbium, Lemnum, Euboeam, siue Nigropontum ponte admirabili super Euripum constructo recipit.

Per id tempus Vngari duce Bathoro, ex Turcis quorum erant centum millia insignem: & omni ævo memorabilem victoriam Matthiæ regi retulerunt. *Crom. lib. 29. Polo.*

Cazimirus Cazimiri Regis Polonorum filius, medicis concubitum suadentibus, si sanus esse vellent, Ne se pollueret, maluit ille mori. *Crom. ibidem. Michael Verino poetæ Hispano vix 18. annos nato paulò post idem visum est. Politanus.*

Boemici motus ab hæreticis excitati, regi etiam periculosi, ita vt Rex de vita sua periclitatus ad Cuthnos montes fugere coactus sit, Senatus verò veteris & nouæ Pragæ conuictus sit & Monasteria direpta. *Herbertus lib. 17. Polo c. 10.*

Ioannes Standon Theologus, collegium Montisacuti Lutetiæ fundauit, legauitque multa ad Pauperum, vulgo Capitarum, alimoniam.

Carolus 8. cum Cancellario & libellorum supplicum magistris, septemdecim, consiliarios laicos & sacerdotes creauit, quia Cancellarius tot negotijs se implicare non poterat.

Henricus 7. Rex Angliæ, ex Elizabetha coniuge tres tantum liberos superstites reliquit, Henricum octauum, Margaritam maiorem natu, quæ Iacobo 4. Scotorum regi nupsit, Mariam Ludouico 12. Francorum regi primùm, deinde Carolo Brandono Suffolciæ Duci collocatam. *Ex historiis Angl. & Scot.*

Henrici ergo defuncta posteritate, de qua vnica superest Elizabetha, rerum hodie potens, regnum Angliæ & Hiberniæ ius ad Mariam Scotorum Reginam vnica Iacobi 4. & Margaritæ supra dictæ hæredem, siue ex Iacobo 5. patre Scotorum rege eorum filio neptem eiusque deinceps liberos, restà alijs omnibus exclusis deuoluitur.

in FA VENS auspicijs Ferdinandi & Isabellæ Hispa. regum, qui duce Columbo an. 1492. Indias Occiduas aperuerunt, Bulla illos legitimos earum Dominos constituit: ita tamen vt præcones Euangelij illuc mittere tenerentur. Bulla ab Alexandro data est an. 1493. quarto nonas Maij sui Pontificatus 2.

1494. Correcta propter Hispanorum & Lusitanorum dissidia, ipsorum consentu, vt videlicet linea utrosque separans ducta, à Septentrione ad meridiem per Occidentem distaret à Promontorio viridi 1080. miliaribus, non, vt antea, 400. duntaxat, vt quicquid ab ea versus Orientem acquireretur, Portugalensibus cederet, versus Occidentem Hispanis. Quod præsertim factum est, ne Hispani quicquam tentarent in interiore Africa, quam iam Portugalenses aperuerant.

Primus præco fuit Bueil Catalanus ordinis S. Benedicti, quam Alexander Bulla sacerdotibus duodecim præfecit, suumque vicarium apud illas regiones nominauit. *Eum in historia Gallica Indiarum Occidentalium lib. 1. cap. 2.*

Iosephus Indus patria Caragonorensis, vit Christianus, Romam venit, & Alexandro 6. narrauit, eorum populorum quicirca insulam Ormum & reliquum Orientem habitant, magnum quendam esse Antistitem, qui Catholicus appellatur: cui assunt Cardinales duodecim, Patriarchæ duo, Archiepiscopi & Episcopi complures, *ipse in sua navigatione c. 33. Oforius de Emanuele.*

1494. Ordo pœnitentium mulierum ex prostitutis,

cœpit

Anni mundi.

Anni christi

222.
m ALEXANDER 6. 1492
Valentinus Hispanus
an. 11. di. 8. 1503
Vacat m. i. d. 4.
Patriarcha.
Constantinopoli Niphone, deinde Pachomo (qui præfinitè sedit an. 1500.)
an. 10.
Principibus.
Baiazete 2. Turcico 12
Imp.
Rustano Persiæ, deinde Agniato mens. 6. Carabe
an. 1. Aluante an. 4. Ismaele Sophi an. 34.
Friderico 3. & post eum Maximiliano an. 25.
Occid. Imp.
Carolo 8. & Ludouico

Anni christi.

1503

12. Patre populi cog. an.
17. ex ordine Fræc. Reg
Schender Æthiopia, deinde
Amdezeon, qui & Alexander mens. 6. Nahud. an. 14.
Ferdinãdo 5. Hispaniæ.
Henrico 7. Angliæ.
Cazimiro 4. deinde Alberto an. 9. Alexandro an. 5. Poloniæ.
Joanne 2. Portugalliæ, deinde Emanuele Magno an. 26.
Iacobo quarto Scotiæ.

An. Dom. M. D. quando Ludouicus 12. Pater populi dictus, regni Gallicum inu. Sophus Persicum, noua terra aperiantur.

Anni mundi.

5591

cœpit Parisiis prædicatione Ioannis Tisserani Minoritæ. Continuatio Palmerij. Volater.
Ioannes medetus, Ioannes Dalburgius, Georgius Florus Baldinus, Guilelmus Pepinus, Baptista à Satis, Ioannes Keiferpergius, Hieronymus Sauarauola, Ioan. Ludouicus Vivaldus, Theologi. Ioan. Tritemius, qui suum librum de Scriptoribus Ecclesiasticis (nongentis & leptuaginta, quorum volumina gradus, conditiones, dignitates, ac tempora potuit reperire) absoluit an. 1494.

HVMANA.

1497. Americus Vesputius Florentinus sub Zona torrida, vltra citràque, terras Occiduas nauigationibus quatuor aperuit, & Americam de suo nomine appellauit: quarum duas versus Occidentem mandato Ferdinandi Regis Hisp suscepit, duas alias versus Austrum Emanuelis Lusitanæ regis iussu. Propter eius magnitudinem quarta pars orbis nominatur, nescitur continens ne sit, an insula: nisi quòd est probabilis, versus polum quodam Isthmo cum Groetlandia iungi. Quoniam sæpius quidem tentatus est per Septentrionem ad Mare Moluccarum transitus, verùm nunquam repertus, per Austrum ad Moluccas transitum Magellanus reperit, & fretum magellanicum de se nominauit.

An. 1501. Petrus Aruarus Cabralus, Brasiliam in torrida Zona extra æquinoctialem versus meridiem adinuenit.

Emanuelis Regis Portugalliæ auspicijs sub an. 1500. aperta est nauigatio in Indias, circumnauigata tota Africa & reperijs multis nouis regionibus & insulis. Prima illa nauigatio fuit vsque ad Callicutium, deinde Cochinum, vbi magnum Christianorum numerum S. Thomæ videre licet, quorum sacerdotes in magna degunt abstinentia, in templis crucem tantum habentes. Sacrificat pane Azymo, & vino ex vua passa & aqua expresso quòd alio careant. Apostoli corpus hinc procul 350. miliaribus situm est: apud oppidum Mailapar, etiam Saracenis & Paganis venerabile. *Volater. libro 12. Geograph.*

1493 cœpit expeditio Francorum pro acquirendo Regno Neapolitano, contra Alphonsum Regem: Carolus Rex Franco. statim illud regnum obtinuit, sed an. proximo ab eo ad Ferdinandum Alphonsi filium defecit.

Morbus sacer sub primū descensum Francorū in Italiã, primū cœpit agnosci in Europa, & propterea dictus est Gallicus, & Neapolitanus, Hispani Arrogoneses vocant eū Morbum S. Sementi, Granatenles Curialem, Franci grossam verolam.

An. 1494. obierunt tria literariæ reipublicæ lumina, Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileientis, Angelus Politianus vir eloquentissimus, Ioan. Picus Mirandulæ Comes summus Philosophus. *Continuat Palmerij.*

Ioan. Nauclerus Tubingensis, cuius historia à Surio Carthus. cõtinuata est. Philippus Bergomensis, Hermannus Schedellius, Baptista Egnatius, Raphael Volateranus, Franciscus Irenicus, Iacobus Vuimphelingius, Polydorus Virgilius Anglus, Ludouicus Patricius, Antonius Sabellicus, historici celebres. Sebastianus Brand, Georgius Valla, Iodocus Badius, viri docti.

Parlamentum Rothomagensis Scacarij loco, à Ludouico 12. instituitur, an. 1499. Cal. octobr. Sic Aquisense in Prouincia Narbonensi & Burdegalense in Aquitania.

Rustanus Perfarum rex, Harduclem patrem Ismaelis Sophi interfecit, veritus ne is Halim Omari præferens, ituderet rebus nouis, & se regno exueret. Ismael interim

Mmm

fugiens in Hircaniam ad Pyrcalim amicum patrum, eodem titus, quos pater in Perside tradiderat prouexit, & Siach. i. Propheta habitus, regnum Persicum ad se transtulit, eiecit hæredibus.

1499. septuaginta Turcorum millia, per Vualachiam in Russiam se effundentes frigore & fame consumpta sunt. Reliqui à Stephano Vaicuoda contrucidati. *Cromerus libro 30. Polon.*

1500. quidam Iudæus nomine Lemlem imposuit Iudæis quibusdam (credo in Germania) se esse verum Christum, quem expectabant. *Ioann. Isaac super Epistolam R. Moysi filij Maimon, quam ipse ex Hebræo in Latinum conuertit.*

Eo anno Portugallia Iudæi excedere iussi sunt, octo annis postquam à regibus Hispanis, in perpetuum eieci essent. *Vasæus.*

Eo Rutheri ditionis Polonicæ, ad Moscouitarum Imperatorem, Schismatis eorum tutorem defecerunt, quod Alexander Dux Lituaniæ eos Ecclesiæ Romanæ adiungere velle. *Ioan. Sacramus, in Elucidario errorum Ruthenicorum.*

Inde secuta bella, donec focer Moscus (Nam filiam suam Alexandro collocarat) innumera Catholicorum millia tam per suos è Lituano Dominio, quam per Tartaros è regno regis Poloniæ Alberti in perpetuum seruitutem abigeret. *Ibid.*

Imael Sophus ex Assumcassani filia progenitus, Mahometanam legem nouis interpretationibus exponens, nouam religionem introduxit, atque ea via Persiæ Regnum occupauit. *Paul. Iouius.*

Anni mundi.

5591

Anni Christi.

1503

DE CIMO quinto sæculo, continuatam quidem fuisse Doctrinam dubitari non potest, quòd ideo Lutherus & innumerabiles hæreticorum copie insurrexerint: &c. Sed interim id more nostro demonstramus è certis Græcorum & Latinorum testimoniis.

MISSA. Iisdem ritibus ac prius, è scriptoribus de Diuinis vel Ecclesiasticis, Bessarione Cardinali, Marco Ephesio, Dionysio Carthusiano, Gabriele Biel in Canone Missæ.

Gratia Dei, fides, Iustificatio, Græci in sua Apologia Basiliensi concilio exhibita. Bessarion & Trapezuntius multis suorum librorum locis. Sic Gerson &c. Biel in can. Missæ lect. 23. §. E Sententiarij in 2. dist. 26. & 27. & lib. I. dist. 41. ubi disputatur, an Prædestinationis sit aliquod meritum.

Eucharistiæ veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Bessario de Eucharistiæ sacramento. Marcus Ephesius lib. Quibus verbis conficiantur diuina munera. Laonicus Calcocondylus, Euchologium, in quo tres liturgiæ Chrysostomi cap. 2. Basiliij cap. 3. cap. 4. & 7. cum eius interpretatio cap. 5. & 6. Thomas Valdensis in tomis de Sacramentis contra Vuicleffistas. Biel in Canonem Missæ. Sententiarij multis distinctionibus libri 4. Gerson parte I. tractatu de Communionem sub utraque specie & part. 2. in Compendio Theologia tract. 3. de Sac. Eucharistiæ & alibi.

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. In Euchologio Græcor. c. 15. 17. 79. Sententiarij multis distinctionibus lib. 4. Gerson in compendio Theologia tract. 3.

Pœnitentiæ & eius partes tres. Euchologium cap. 49. 98. &c. ubi canon in extrema unctione, in Peccatoris confessione seruandus. Ibidem Gerson. Sententiarij libro 4. dist. 14. usque ad dist. 22.

Claues Ecclesiæ, Absolutio. Trapezuntius, in dictum Euangelij sic volo eum manere &c. Græci in suo Euchologio ca. 114. Sententiarij lib. 4. dist. 18. & 19. per totum. Biel. in can.

Anni Christi. Miss. lect. 2. 3. per totum. Gerson parte 2. tract. de potestate ligandi atque soluendi, & alio, de contemptu Clauium.

1503 Confirmatio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. In Euchologio ca. 95. 97. 98. ubi sacramentum unctionis extrema vocatur, & ἁγιασμα & παρακλησις 5. cap. 140. cap. 18. & 19. & seqq. ubi Matrimonij officium cap. III. & seqq. ubi ordinum singulorum dispensandorum ritus & officium. Aneas Syluius epist. 130. ad Bohemos. Septem sunt Ecclesiæ sacramenta, etsi vos tantum quinque recipitis. (Nam de confirmatione & extrema unctione nihil sentiebāt.) Gerardus Sredoneus lib. de septem Sacramentis D. Antoninus p. 3. tit. 14. c. 1. §. 3. ad eripiendum nos ab infirmitatibus spiritualibus animæ, Dominus instituit medicinas septem Sacramentorum, Gerson in regulis Moralibus part. 2. & in compendio Theologia tract. 3.

Primatus sedis Apostolicæ. Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinopol. in defensione de primatu Petri. Gerson de Auferibilitate Papæ, & 4. parte Sermo. de pace & unitate Græcorum. Omnes principes & alij subiectionem habent ad Papam in quantum suis iurisdictionibus, temporalitate & dominio abuti vellent, contra legem diuinam & naturalem. Item lib. de modo habendi se tempore Schismatis Baldus leg. f. in fine c. D. LL. nu. 4. solus Papa potest deponere Imperatorem, & non ex omni causa sed solum ex causa graui & notoria, ex qua turbatur vniuersalis status Christianus vel Ecclesiæ. Et Nu. 2. Cum Apostolicus confirmet Principem, istud est manifestum signum superioritatis, ut in Authentica, De defensore ciuitatis, Sinterim. Et ideo Imperator iurat Papæ fidelitatem. Thomas Valdensis contra Vuicleffistas. Io. de Turr. Cre. in summa de Ecclesiæ, & alibi. Trapezuntius in dictum Euangelij, Si volo eum manere. Aneas Syl. epist. 288. Gabriel Biel in Can. lect. 23. Clemangis de corrupto Ecclesiæ statu.

Liberum arbitrium, bona opera. Græci in Apologia ad Concilium Basiliense. Trapezuntius ubi supra. Biel. in can. Missæ lectio. 29. & 59. Gerson in compendio Theolo. tract. 2. Sententiarij in 2. sent. dist. 25. 26. 28.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, imagines, festa. Græci in Horologiis & Menologiis suis. Item Euchologio, ubi de crucis collocatione c. 30 & Exaltatione cap. 93. & lectiones Apostolica & Euangelica de SS. Martyribus cap. 103. de sanctis medicis cap. 104. de Sancto Chrysosto. & reliquis Sanctis pontificibus cap. 105. de aliis variis Sanctis cap. 106. 107. 108. 109. sed & apud nostros huius sæculi scriptores de iis omnibus extant sermones & tractatus pene innumeri. Biel in canonem Missæ lectione 30. 31. 32. 79. & de imaginibus lect. 49. & de reliquiis lect. 42. Gerson præmittens Aue Maria sermonibus, quos habuit in Concilio Constantiensi.

Preces pro defunctis, Purgatorium. Dionysius Carthusianus de quatuor Nouissimis. In Apologia Græcorum de Purgatorio igne, Basiliensi concilio exhibita, & per Ioan. Hartungum versa, ubi Græci huius æui docent tria è suis patribus 1. quorundam reatus post mortem à Deo condonari. 2. id fieri Dei clementia & Ecclesiæ precibus. 3. eos interim expiari lustratione carceris, vel tenebrarum & ignorantia, & exilij: hoc uno à Latinis differentes, quòd ignem purgatorium corporalem, materialem ve negent, ut in eo non pœnam sensus, sed damni duntaxat constituent. Hinc in eorum Euchologio cap. 118. pro monacho mortuo ferale officium. cap. 119. pro sacerdote mortuo. cap. 120. pro laicis mortuis. ca. 121. pro fœminis dormientibus. c. 122. & ultimo, pro infantibus defunctis. & in ipsorum liturgiis cap. 2. 3. 4. 7. Sententiarij dist. 21. lib. 4. Biel in can. Missæ 56. 57. 58.

Relinquo infinitos alios Latinos, quoniam his præcipue temporibus hæreticis suspecti sunt, quòd Hussitas, Hieronymum de Praga, & sicam ac eorum multiplices & dissectas sectas proscripserint stylo & igni persecuti sint. Superfluum etiam esset Synodos totius huius spatij, itémque Historicos recensere, cum omnes eandem prorsus Ecclesiæ faciem, cum superioribus sæculis nobis pingant, ut propterea ad illos, nec velint nec ausint promouere.

REGNUM Manicongo, an 1503. in A-
frica Christi fidem suscipit.
Helenę Alexandri regis Pol. vxori
diadema de more reginarum non est
impositum, quod Græcorum Schif-
mati esset dedita; vt pote Ioannis
magni ducis Moschorum filia. *Cro-
mer lib. 30 Pol.*

Bogdanus Vualachię Vaieuoda, his legibus Elizabetham
sororem Alexandri regis Pol. accipit in matrimonium, vt is
ad Ecclesię Romanę ritus cum aulico suo comitatu accede-
ret: In Vualachia vt templa, sacerdotes, & vnus Episcopus
Romani ritus instituerentur, Romanus Pont. Bogdano po-
stulante matrimonium id approbaret. *Ibid.*

Georgius Amboesius Cardinalis & Legatus Francię insti-
tuitur, qui vnico Rothomagensi sacerdotio absque vllis Ab-
batiis &c. contentus, è viuis multo post decessit. Vir anti-
qua virtute & fide, nondum conscientis ad Sacerdotiorum
Polygamię prostitutis.

HVMANA.

Aleuante & Morath Chamio Iacuppi filiis contententibus
adueniens Imael Sophus adhuc adolefcens, qui nouam se-
ctam Mahometanę perfidię à patre Harduelle cęptam, sup-
plicij metu suppresserat: primo Aleuantem acie secum con-
gressum obruncat. Deinde morath Chamum, in Arabiam
profugere compulit.

Sic rerum potitus à Persico Oceano, ad Seruanorum fines,
atque ipsum Caucaum montem: & per Hyrcani maris me-
ridionalem oriam ad Goraxenos omni regione perdomita:
Zagaleisque Tartaris, ad Oxum laxatęque flumina per-
tinentibus, sæpe acie superatus: in Armeniam reuersus est,
vbi aliquantò post in Calderanis campis à Selimo Turca vin-
citur, cuius virtuti totus Oriens cesserat.

Imael Sophi magni Vsumcassani Regis ex filia nepos
persuasiõne commutatę religionis excitatus in suam sectam
Orientis gentibus, paternos, maternosque agros cum exer-
citu recuperat. Inde multas vrbes cepit. Mox 1499. Iacuppi
Regis auunculi sui filios regno depulit, mortem patris vindi-
cans, & nouam religionem propagans, per Atmeniam, Me-
diam, Persidem, Parthiam, Mesopotamiam, Assyram, Hyr-
canos & Turcas lacessit. Edicta inusitati generis venatione
Syluestres equos cepit & domuit, qui aspectu truces, prælon-
gis atque horrentibus comis, rigida ceruice, & arietino ca-
pice deformes, bidui curtu minimè fatiscunt. *Iouini libro quinto
viro.*

Legatos Venetias misit, qui fœdus atque amicitiam pete-
rent. Item ad regem Cambaię (ad ostium Indi fl.) & ad Za-
baimum Idalcamum, reliquosque Indię Reges, religionis
causa, quam tamen mutare noluerunt.

In Indiam ad Lusitanos, quorũ Prorex erat Albuquerqueius,
tametsi Ormuzium ipsi auertissent, misit Coiealeanum, &
cum eis fœdus agitauit. Ad eum Albuquerqueius vicissim Mi-
chaelem Feirteram, ad illud firmandum ablegauit.

Legationem distinauit ad Baiazethem, cum irritò suc-
cessu. Sibi enim Carmanorum regiones hereditarias red-
di postulabat. Item vt abiecta vetere religione suam af-

Anni mundi.

DECIMUM
SEXTUM ET
vltimum sæ-
culum.

223.

a Pivs 3. Senensis. di.
16.

Vacat d. 24.
Patriarcha.

Constantinopoli Pachomio.

Principibus.

Baiazete 2. Turcorũ
Imp.

Ismaele Sophi Persarũ.

Maximiliano Occid.

Imp.

Ludouico 12. Frac. Reg.
Nahud Æthiopię an.

14.

Ferdinando 5. cog. Ca-
tholico Hispania.

Henrico 7. Anglię.

Alexandro Polonia.

Emanuele Mag. Por-
tugallię.

Iacobo 4. Scotię.

Anni Christi.

5591

5591

1503

1503

Anni Christi.

224.

Anni mundi.

b Ivlivs 2. Genuensis
an. 9.

mens. 3. di. 12.

Vacat d. 17.

Patriarcha.

Constantinopole Pachomio, deinde Theolypto an.

10.

Principibus.

Baiazete 2. & post eum
Selimo 1. an. 8. Turcorũ

13. (aliis 9.) Imp.

Ismaele Sophi Persarũ.

Maximiliano Occi.

Imp.

Ludouico 12. Franc.

Reg.

Nahud Æthiopię, de-
inde Helena eius vxore
ob filij pueritiã.

Philippo primo an. 2. &

iterum patre Ferdinãdo

Catholico an. 10. pro Ca-

rolo nepote suo Hispania

Reg.

Henrico 7. Anglię, de-

inde Henrico 5. an. 39.

Alexandro Polonia, de-

inde Sigismundo 1. an.

41.

Emanuele Portugallię.

Iacobo 4. Scotię.

CONCIL. Gallicanum Turonen-

se, omnium Episcoporum Gallię &

plurimorum doctorum in Theolo-

giã, quã iuris Canonici, pro Rege

Francię contra Pontificem Romanũ

In quo decretum est, vt mitteretur

ad PP. legati, qui cum eo de pace

agerent, vel si ipsos nollet audire,

eum prouocarent ad conuocandum

generale Concilium. Chron. Franc.

1510

5598

umeret, habitumque immutaret.

Eius res gestas contra Turcos, explicauit Henricus Penias
ad Cardinalem Saulum.

Nahud eductus est ex illo monte munitissimo & altissimo
Æthiopię, in quem solent regum filij ac propinqui relegari
ne quid contra Principem rerum potentem moueant: post-
quam frater eius Alexander rex, abique liberis discessisset. Al-
uaresius in histo. Æthiopica c. 59.

Ludouico 12. Academiam Parisiensem priuilegia sibi subla-
ta conquerentem, turbatque concitantem reprimente, in
publico Academię apud Bernardinos cõuentu decretũ est:
vt conciones, Medicinę praxis, studium, lectiõesque sta-
tutę intermitterentur.

b BELLICA gloria, quã Pontificia clarior. moritur dum
celebratur Concilium Lateranense.

Bononiam expugnauit: Seruiam, Rauennam, Fauentiam,
Forum Iulium & reliquas Ecclesię terras à Veneris occupa-
tas vi obtinuit: Mirandulam & Mutinam cepit. *Paul. Iou. &
Continuatio palmerij*: Gallos opera Heluetiorum è tota Italia
expulit, vnde à nõnullis ei tribuitur titulus liberatę à Gallis Ita-
lię. *Sarius in histor.*

Edictum in Ludouicum 12. promulgauit, quo eũ & quot-
quot illi studerent, omnibus & Schismaticorum & Hæreti-
corum pœnis subiiciebat: facta cuique potestate fortunas,
regna, resque illorum inuadendi. Ex quo secuta est regni Na-
uarrę occupatio, *Guicciardinus historiarum sui temp. lib. 11.*

Iulius Pont. Maximilianus Cæsar, Ferdinandus Hispanus,
Ludouicus Gallus, Alphonsus Ferrariensis in Venetos conspi-
rantes, eos omni Imperio terrestri spoliauerunt. Ottomanus au-
tem multis vrbibus & insulis Græcię, donec Cyprum tandem
nouissimè amiserint.

Academia Francofordiensis approbante Iulio PP. institui-
tur an. 1506. ab electore Ioachimo Brandeburgensi Marchio-
ne. *Monst.*

Florent doctissimi viri, Ioannes Lapidanus doctor Theo-
logus, qui linguam Hebraicam Lutetię docer ipsum Ioan.
Reuchlinum Capnionem, vt agnoscit ipse in sua Apologia. Ioã.
Reuchlinus Capnion Hostatiano dissidio variè afflictus,
(qui primus eo tempore cępit Hebraicam linguam in Ger-
mania profiteri) Marcus Marulus Spalatenfis, Lodoicus Vi-
ues, Iacobus Faber Stapulensis, Desyderius Erasmus Rote-
rodamus (obiit an. 1536. septuagenarius) Syluester Pricrius
Dominicanus Italus.

Petrus Galatinus, qui eandem Hebraicam in Italia excole-
bat. (Nam ea inter Christianos incipiebat propagari.)

Ælius Antonius Nebrissenfis, Iacobus Leopes, Stunica
Philosophus & Theologus, Græcæ, Hebraicæ & Arabicæ
linguę peritus, Hispanus vterque.

Ioan. Picus Mirandula marti. Dityli Hebræi discipulus,
& æmulus Pici Mithridates Romanus, Hiero. Alexander
Brundusinus, Iustinianus Nebiensis, Aug. Steuchus Eugu-
binus Itali.

Francif. Ximenius episcop. Toletanus Cõpluti Biblia mul-
tis linguis & interpretationibus insignia typis exprimi curauit:
secundus post Originem Adamantium.

Gallus & Pontifex vario Marte congregiuntur in Italia.
Paul Iou. Vnde Rex Ludouicus & Maximilianus Imper. cu-
rant haberi Concilium, quod nunquam fieri potuit, Pontifi-
ce propter principum factiõnes reclamante.

1510. 8. Idus Februarij circa horam noctis secundam, Pau-
lus Form. in Marchiã Brandeburgensis villa Knobloch,
è templo subreptam thecam argenteam & inauratam,
qua Eucharistia conseruabatur, cum sacra hostia vendi-

dit cuidam Iudæo, qui post multos ictus pugionis videns eam integram permanere, ira excandescens, Si tu es (inquit) Deus Christianorum te ipsum manifesta: mox hostia in tres partes diuisa sanguine per oras maduit. Eo territus Iudæus, postquam illas particulas panno inuolutas apud se detinisset missis duabus ad duos alios suæ factionis, tertiam iterum pugione confodit, sicque denuò sanguinis guttulæ dimanarunt. Tunc timens ne scelus proderetur, eam absumere voluit, sed cum non posset, proiecit in flumen, dein illa enatante, in ignem: demum cum intacta esset, commiscuit azymo, ac ubi furno imposuisset, ille alioqui obscurus resplenduit, & massula azymi, cui tertia illa particula erat immixta, in Iudæi faciem insiliit. Re à Magistratu cognita Paulus Form. forcipibus discerptus est, & in cineres redactus: Omnes Iudæi illius Marchiæ carceribus inclusi sunt Burlini, ex quibus habita quæstione, cum inter alia flagitia faterentur se septem Christianorum infantes acubus & punctiõibus peremisse, eorum 38. (al. 40.) flammis traditi sunt, & duo, qui petierunt baptizari ante mortem, capite plexi sunt Suri. in *histor. & Historia rerum memorabil. &c. conuersa à Pontano libro 1.*

Acurius Ioseph sacerdos, Moses Monachus Diaconus, Helias Hypodiatonus è Syria ad concilium Lateranense legati mittuntur à Petro Patriarcha Maronitarum è Monasterio S. Mariæ de Camibin, in monte Libano ann. 1515. Febr. 14. Ab his Theseus Ambrosius Albonisij regulus Iurisc. literas Syriacas didicit, à quo postea canonico D. Augustini Bononiæ illæ inter nos cœperunt propagari, Leone 10. Pontificatum administrante, quando introductionem in linguam Chaldæam, Syriacam & Armenicam euulgauit. *ipse ibid.*

Sub an. 1510. Occidentales populi per Dominicanos, ex Hispania conuertuntur.

HUMANÆ.

Philippus Archidux Austriæ, Caroli quinti Imp. pater annos 2. regio Hispaniæ sceptro potitur. Comitatum Flandriæ cum reliquis ditionibus regno Castiliæ vnit. Immatura morte præreptus regnum Ferdinando 5. Catholico patri, qui se Neapolim receperat, reliquit, donec Carolus adoleuisset.

Sultanus Ægyptius ereptum sibi dolens vestigal reliquorum Christianorum, Alexandriam gratia mercis Indiæ adeuntium, ad Iulium Pont. Oratorem denuntiatum misit, nisi Portugalenses abstineant, se quoque Hierosolymitanum iter prohibiturum. *Volaterus libro 12. Geogr.*

Huius laudis æmuli Hispani, sub Ferdinandi regis auspiciis duce Christophoro Columbo an. 1496. Gadibus soluunt inter Zephirum & Austrum, & Canarias, aliásque insulas, deinde Orbem nouum aperiunt, non ad Antæcos siue Antipodas, vt Lusitani, sed ad Paræcos nostros cursum dirigentes. *ibid.*

Baiazetes secundo Turcorum duodecimus Imperat. venenato Pharmaco, sibi iussu Selimi filij, per Iudæum quendam medicum parato, interiit an. 1512. postquam Imperio præfuisset 31. annis, quibus Valachiã & monastrum (hodie Neper) ac Lithostomum oppida subegit, contra Cætheum Sultanum Ægyptium copias misit (tunc Turci tantam ab illo Sultano stragem acceperunt, vt nullam vnquam maiorem tulerint) Venetis Lepantum (antiquis Naupactum) Dirrachium & Methonem vrbes ademit:

Anni mundi.

5559

5599

5599

Pisanum, coactum à Maximiliano Imp. & Ludouico Rege & quibusdam Cardinalibus, contra Iulium PP. postea translatus est Mediolanum, deinde Lugdunum: sed sine profectu & illo exitu, interueniente morte Iulij Papæ. Chron. Franc.

DECIMUM nonum Concilium œcumenicum Lateranense indictum est à Iulio Papa contra Concilium Pisanum, contra Turcos, & pro reformatione Ecclesiæ, sed ipsius morte est interruptum, & postea continuatum & absolutum à Leone 10. PP. anno 1517. 17. Calend. April. Sleid. lib. 1. & Surius. In hoc Pragmatica sanctio, factiõne quorundam abrogari sinitur.

Anni Christi.

1471

1511

1511

Gallos.

Anni Christi.

1513

1522

c LEO 10. Florentinus (Prius dictus Ioannes de Medicis) an. 8. mens. 8. di. 21. Vacat m. i. d. 7.

Patriarcha. Constantinopoli Theoplypto, deinde Jeremia an. 15.

Principibus. Selimo 1. & Solimano eius filio an. 46 per ordinem successiõnis Turcorum Imp. Ismaele Sophi Persarum.

Anni mundi.

5601

5610

Gallos se aggressos fugauit: fœdus iniit cum Venetis, quod durat in hodiernum diem: ferrum Lanceæ, quæ Christi latus aperuit, ad Innocentium 8. PP. per Mustapham Bassam Viturum dono misit. *Paulus Iouius lib. de reb. Turci.*

1509. Helene auia Dauidis, ad Emanuelem Regem Portugalliæ, Matthæum Legatum cum literis mittit: opem pollicens, aduersus Mammelucos & Mauros Indiæ, prout rogata fuerat à Trifane de Cugna, illius in India Prorege. Atque hîc prima Lusitanorum cum Æthiõpibus conjunctio.

Selymus Campsonem Gaurum Cairi Sultanum eiusque exercitum ad Singam occisione deleuit. Indèque Syriam, Iudæam; atque Ægyptum victoriis peruagatus, Mameluchorum nomen & Sultaneum Imperium euerit, Tomombeio ultimo Sultano, qui in locum Campsonis demortui, tumultuariè successus fuerat, capto.

Tomombeium vltimum Ægypti Syriæque Soltanum vicit, captum, diuque in quæstione de Theauris tortum, impositumque vili camelo & per Cairum circumductum, ad Basuelam Syriæ portam laqueo necauit, vncoque ferreo suspendit. *Iouius lib. 4. Vir. Illust.*

Ismaelem Sophum occupata Taurisio eius regia, in Caldeanis campis deuicit. In eo loco canceroso renum vlcere pestilenti, infelicem exhalauit animam: octauo Imperij anno, in quo patrem Baiazethem acie adortus opprimere cogitabat, & veneno sustulerat: postquam Acomathem & Corcutum Germanos fratres, & septem impuberes consanguineos ad vnum omnes peremisset, dictitans nihil suauius, quam sublato omni consanguineorum metu solum regnare. *idem libro quinto.*

Ei Solymanus successit an. 1518.

c ANNO 1517. PP. promulgauit per vniuersam Christianorum ditionem, remissionem omnium peccatorum iis, qui sua bona in expeditionem Turciam erogarent, quæ Crucia da vocabatur. Eius rei cura in Germania Alberto Moguntinensi Episcopo à PP. demandatur, qui elegit Ioannem Tetzellium Dominicanum: quod ita offendit Augustinianos, maximè Staupitium ordinis generalem per Germaniam, genere clarum ac disertum: Martinum etiam Lutherum, vt ipse contra tales Indulgentias eodem anno tonare cœperit, fretus Frederico Saxoniz Duce quem suarum partium reddiderat: 95. propositiones edidit quibus oppugnabat Indulgentias: contra Tetzellium alias 106. Luteranis planè contrarias. Ex hac lite ortum est illud Luteranæ hæreseos incendiū, quo tota pene Europa conflagrauit. *Surius in sua historia. At Sleid. lib. 1. paulo aliter.*

Pragmaticam sanctionem sustulit, Concordata, quæ vocantur, cum Rege Francisco agitans, de nominatione Episcoporum & Abbatum specioso prætextu, vt Rex propter electionum abusus Doctorem quidem vel licentiatum Theologiæ, Iuris ve canonici è celebri academia ad Episcopatum, Religiosum eiusdem ordinis, Doctorem similiter, vel certè Baccalaureum eorundem facultatum ad Abbatiam nominare teneretur: reuera autem ageretur mysterium illud iniquitatis, quo perditam Ecclesiam Gallicanam cernimus.

Hinc enim eius pernicies, in ea omnis generis hæreseon, Simoniarum, Fiduciarum seminarium, scientiæ, virtutis, pietatis exterminatio, regni pestis.

An. 1515. Concordata sunt condita. 1516. decimæ sacrilegij species introductæ 1517. Lutherus emerfit. paulo post fœdus cum Turca agitur, & magistratus omnes vanales prostituuntur, ne quisquam bonus & doctus ad eos possit sine numerata pecunia contendere. Bella successio & nostris digna

Mmm iij

moribus, ad quam aliquis scilicet Deum expectet proprium.

1516. Augustinus Iustinianus Episcopus Nebicensis, Octaplum vtriusque Testamenti in quinque precipuis linguis molitus, prægultamenti loco Plalterium emittit.

Nouum etiam Testamentum more veteris Hebraici, per versiculos distinguit, numerorumque notis diuidit, cum antea duntaxat distingueretur per paragraphos literis A, B, C, &c. expressos ab Hugone Cardinali sub an. 1240. Quam versuum distinctionem deinceps nostri secuti sunt.

Ioanes Eckius, Frideric^{us} Nausea, Jacob^{us} Latom^{us}, Syluester Prieras, Io^han. Cochleus, Iacob^{us} Sadoletus, Ludouicus Berrus, Langdailus Anglus, Ioan. Arboreus, Laudunensis, Ambrosius Catharinus, Thomas de Vio Caietanus Cardinalis, Ioann. Fisetius Roffensis Episcopus, & Thomas Morus eques, Angli (hi duo pro tuenda religione, & quod nolent secundas nuptias Henrici 8. priore viuentis, approbare, mortem obierunt an. 1535.) Iodocus Clictouæus, viri doctissimi, & fidei defensores.

Martinus Ludderus siue Lutherus Saxo (ferunt eum ex incubo natum *Cochl. de Asti. lib.*) monachus Augustinianus, cum suis sectatoribus hæreticus pronuntiat anno 1518. (alij 1520.) 6. Calend. Augusti. *Carion. lib. 3. An. 1520.* Louanientes & Colonientes Theologi multos ipsius libros dignos flammis decernunt, qui in Germania eodem anno ex mandato Imperatoris & Leonis PP. combusti sunt. *Sleid. lib. 20.* Anno sequente Parisienses Theologi damnarunt heresi eiusdem scripta: Carolus 5. eum proscripsit. Ipse dum esset in exilio scripsit librum de abroganda Missa priuata (ad quam cum cõmunione sub vnica specie abolendam, se ratiocinationibus diaboli persuasum fuisse gloriatur in lib. de Missa angulat. fol. 228. tom 7.) ad fratres suos Augustinianos Vuitensbergenfes, qui primi omnium Missas abrogarant, quos hortatur, vt in eo incepto etiam contra conscientie (ò vox impia) accusationem persistant, sicut & se in quibusdam fecisse ait. *Sleid. lib. 3. suri. in histor.* Tamen postea Lutherus factum Augustinensium publicis concionibus reprobaui. *suri.*

Aliqui eum Antichristum esse contendunt, quod sit caput & Patriarcha hæreticorum in Occidente, qui se toti armarunt contra Christi doctrinam & beneficiorum eius memoriam. Adde ad illorum coniecturas *Luther* characteribus Hebraicis reddere numerum Antichristi 666. Apo. 13. Ex quo apparet, vt quamuis non videatur verus Antichristus, tamen nobile proximumque eius sit membrum, qui Mahometis veri Antichristi regnum in has terras inducturus sit, quemadmodum & eius ministri & sectatores certatim, ad Mahometismum quotidie deficere (pro dolor) cernimus.

Omnes in regno Granatæ aut Christiani fieri, aut regno exire coguntur. Regnum Magnicongo in Africa, Regi Lusitanæ fœderatum, fidem Christi suscipit. *Contin. Palmer.*

1519. Ulrichus Zuinglius cœpit Tiguri oppugnare Indulgentias, & postea an. 1524. Berengarij hæresim refricare vna cum Oecolampadio, propositis 47. articulis suæ doctrinæ, (*Surius. Sleid. lib. 1.*) cuius probationes, saltem quantum ad præcipuum caput, de Cœna, in somniis à quodam monitore spiritu (atque ne an albus fuerit ignorat) Idib. Aprilis se accepisse gloriatur, in lib. Subsidij de Eucharist. Tum Vuormacię conuentum egit Carolus, in quo Lutherus ob res belli opinione turbatus, se suamque doctrinam palam defendit.

1521. Ignatius Layola Hispanus societatis Iesu fratribus initium dedit. Decem alios sibi adiunxit, quibus comitatus Lutetia Romam, obtinuit an. 1540. vt suæ religionis institutum à Pont. confirmaretur. Ex iis primus Franciscus Xauierius ad

Anni mundi.

5610

Anni Chr. st.

1522

Maximiliano & Carolo 5. an 39. ex ordine Occidentis Jmpp.

Ludouico 12. & post eum Francisco 1. Valesio an. 32. Franc. Regibus.

Nahud, inde Helena Davidis matre (iuxta alios auia) Æthiopum regina.

Ferdinando 5. cog. Catholico iterum Hispania reg. deinde Carolo 5. Imp. an. 39.

Henrico 8. Angliæ.

Sigismundo 1. Polonia.

Emanuele Portugaliæ.

Jacobo 5. Scotia, an. 29.

Indos

Anni Chr. st.

1523

Anni mundi.

5610

Indos mittitur, principio an. 1541. tanto Dei numine, vt locij deinceps consecuti, multa & præclara pro religione incremento gesserint: quotidieque gerant. Superiore ab ineunte societate anno. i. 1520 Lutherus à Pont. declaratus fuerat hæreticus. Nempe, quo tempore Satanas ad diruendū aliquos erigit, Deus alios ad ædificandum excitat.

1520. Viuebat Abuna Marcus, summus Æthiopum in regno præbyteri Ioannis Patriarcha, annum agens centesimū quinquagesimum, vegeto adhuc animo & corpore. *Aluare. sicut sua legatione Æthiopica.*

HUMANANA.

Emanuel Portugalliæ rex, ad extendendam subactæ à se Indiæ laudem: Leoni pontifici suæ victoriæ trophæa, Elephantum aurea instratum stragula & ruito ephippio, Indos homines gestantem, passus ad modulos tibiarum temperantem, Principem hominēque augultiore habitu, certo gestu venerantem, per Tristanum Acunium Lusitanum domo misit. Addiderat Rhinocerotem Elephanto paulo humiliorem, longitudine parem, sed in Ligusticis scopulis merlus est. *Iou. lib. 4. viror Illustr.*

Florentini, qui intestinis discordiis ferè continenter per an. 300. laborauerant, tanta quidem rabie, vt modo Patricios, modo Populares alternante victoria è ciuitate in exilium expellerent. saxis sedibus integras sæpe familias delerent, armis Cæsaribus oppressi, Dominum sibi imponi passi sunt, Alexandro Duci, qui mox interfectus est à Laurentio cognato, primum obtemperantes ea lege, vt hæc dignitas ad liberos eius pertineret: atque his deficientibus ad eius cognationis proximos.

Senenses & ipsi seditiosissimi, aliquot post annos eandem fortunam subierunt.

An. 1514. Mulcames, cui Sciriffo quasi magno sacerdoti cognomen erat, ex Eremita & concionatore ad regna Felliæ & Marochi peruenit: religionis nouæ authoritate & armorum gloriæ florens. Ita Africam miscuit, vt coacta multitudine in Lybiæ & Ægypti interiora penetrans, tribus annis obtinuerit præter superiora duo, regna Tremiffæ, Daræ, Taphiletæ, Sux, quæ 43. annis tenuit, venando à Itipatoribus corporis senex ad modum interfectus sub an. 1557. *Iou. lib. 7. vir Illustr.*

Huius Eremitæ initia attingit Ioannes Leo in d. script. Africæ, qui cum eo v. ratum se per tres dies scribit.

Eius filius Abdala post, Marochi regnat. Eodem tempore & spiritu Lutherus de ordine Eremitarum August cœpit tale quid moliri in Europa, sed ad tantam fœlicitatem peruenire non potuit, etiam si Cardinalatum, indeque Papatum animo fuisset complexus.

Franciscus Valesius Dux Engolismensium literarum iustaurator, Rex Francorum inauguratur an. 1515. quo quidē Mart. Lutherus scribit cõtra indulgẽtias. Sequenti an. expeditione in Mediolanū suscepta ad 15. horas cum Heluctiis pugnas victor euadit, Mediolanū recepit, fœdus cū Heluctiis inuit certa pecuniæ, quæ singulis annis illis pensatur, pactione: cū Leone PP. conciliatur: ius creandorum Præsulum conuentibus Sacerdotum & Monachorum admittit & sibi vindicat. *Tili.*

Henricus 8. Anglorum Rex, quod librum plenum pietatis & eruditionis contra Lutherum scripsisset, meruit titulum Defensoris Fidei, sibi & suis posteris à Leone Pontifice concessum. *Sleid lib. 3. Georgius I. in Chron. Anglor.*

Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliore iure, quàm quod sibi vtile & commodum esset, Regnū Navarra, expulso Ioanne Albreto occupat an. 1513. *Iou. Tili.* Et regnis Castiliæ

1522

5610

fociat. Ioanni autem Albreto siue Labritensi regnum venerat, è Catarina Foiffca hærede. Paulo aliter rem narrat Guicardinus historiarum sui temporis lib. 11.

Ex Aragoniis tandem potitus nuptiis Isabellæ Castiliæ reginæ, deinde regno Granatensi pulsus Saracenis siue Mauris, qui id tenuerant annos plus 780. decennali bello, vniuersæ Hispaniæ vires obtinuit, Lusitanis exceptis, quæ cum Ioanna filia, nuptiis, postea transferunt ad Philippum Austriacum Maximiliani Imp. filium. Caroli 5. & Ferdinandi Imp. patrem Iudæos seuero Edicto ablegauit, Punicas vrbes à Syrtibus ad Herculis columnas vi cepit, nouum orbem ac inauditum immenso & insuperabili Oceano, mira felicitate perdomito: tot auitis regnis adiecit, vt regum huius memoriæ maximus haberi possit.

Eo tamen deserto, quòd parum esset liberalis, Hispani Philippum Maximiliani Cæsaris filium, qui in Hispaniam nauigauerat ad aduendū Isabellæ socrus regnū recipiunt: anteponebant alienigenam principem indigenæ, generum socero, nouum regem iuuenem seni, qua re Ferdinandus offensus Neapolim nauigauit. Nec multo post, vbi oborta febre Philippus interiisset, rebus compositis ad sua regna rediit.

Eo defuncto Carolus 5. postea Imp. regnis Castellæ, Legionis Aragoniæ, Nauarræ, Valentis, Granatæ, & reliquis potitus est.

Hispania cum primū paruit Austriis Dominis & Belgis præfectis, magnis motibus agitata est. Belgas enim perosi Hispani rebellauerunt. Quam defectionem & prælia multa & incendia vrbium & damna prouinciarum secuta sunt, nec cessauerunt, nisi externo milite conspecto.

Anno 1516. abrogata est in Galliis Pragmatica sanctio, & Concordata (vt vocant) substituuntur, fremente vniuerso clero, Scholasticis, populo, bonis denique & doctis omnibus. Ioan. Till. Carion lib. 3. Vnde & hæc iactabatur.

Prata vorat mulier, frendens leo rodit virumque.

Prata, leo, mulier, sulphuris antra petant.

Prata, leo, consorte carent, Mulierque marito.

Connubio hos iungas, Cerberus alter erunt.

Nam Leo Pontif. Regina mater, & Cancellarius à Prato, huius facinoris habebantur auctores.

An. 1517. Elias Leuita Iudæus Grammaticorum Hebraicorum summus & facillimus, suæ linguæ discendæ, Christianis Romæ, Venetiis, & alibi in Italia, in quàm è Germania venerat, copiam facit: ob quam rem magnas à reliquis Iudæis calumnias & odia sustinuit. Ipse passim. Egidius Cardinalis Eliæ studiosus hebraicatur.

R. Abraham de Balmis, qui Grammaticam scripsit Venetiis, R. Iacob filius Selomonis, qui collectanea è Thalmud Constantinopoli medici.

Anno 1519. quo Carolus 5. Imperium suscepit, quatuor post Francisci Reg. inaugurationē, vno ante Solimani Turcæ principatum, ad 4. Non. Iul. cœpta est disputatio Lipsica in aula Georgij Ducis Saxonis inter Ioan. Eckium, Lutherum & Andræam Carolostadium, in qua Lutherus iracundus, admonitus vt sedatè se gereret. Neque (respondit ille) propter Deum hæc res cœpta est, neque propter Deum finietur. Durauit illud colloquium 11. dies. *Historia rerum memorabilium & c. conuersa à Pontano, lib. 1. Surius in sua hist. & multi alij.*

1521. cœpit bellum funestissimum, inter Carolum Imperatorem & Franciscum Francorum Regem. Durauit 38. an.

Cum quartum iam mensē Ticinum Franc. obsidisset, pugnauit cum Cæsarianis & captus est an. 1525. Quam Cæsar Carolus quinto anno proximo in Franciam remisit, duobus eius filiis obsidibus receptis: quos redemit Pater vicies cen-

Anni
mundi.

5610

CONCIL. Lateranum an.
1517. absolutur 17. Cal. April. in
quo decretum fuerat bellum geren-
dum cum Turca, vt communi bo-
ste (qui Syriam & Ægyptum pro-
ximè suo Imperio adiecerat, Soltano
victo) depositis domesticis ar-
mis, pœna instituta in, qui pacem
vel Inducias infringerent: quam
societatem, fraternitatem sanctæ
Crucis & vocarūt, decretis ieiunij,
supplicationibus, elemosinis, pau-
perum donatiuis per totam Euro-
pam nostram, & stipendio militū,
ceteraque pecunia decreta ad octu-
agis centena millia, cui duces Præ-
positi fuerunt Maximilianus Cæ-
sar, & Franciscus Rex Gallis. Sed
mors Maximiliani insequuta, &
religionis per Lutherum perturba-
tio, hanc tam salutarem societatem
diremit. Hæc Ioan. Sturmius Lu-
theranus Præfatione in Psalmos
Conradi Heselachij.

1513

Anni
Christi.

Anni
Christi.

1522

226.
d ADRIANVS. 6. Ba-
tauus Traiectensis, an. 1.
mens. 8. dies 6.

1523

Vacat m. 2. d. 4.

Patriarcha.

Constantinopoli Iere-
mia.

Principibus.

Solimano Turc. 14.
Imp.

Jsmæle Persarum.

Carolo 5. Occid. Imp.
& Hisp. Reg.

Francisco 1. Valisio
Francorum Reg.

Lebnadenghel Davi-
de Æthiopiæ an. 36. cum
matre Helena.

Henrico 8. Anglorū.
Sigismundo 1. Polono-
rum.

Emanuele, deinde Ioā-
ne 3. Portugalliæ an. 36.

Jacobo 5. Scotiæ.

Anni
mundi.

5610

5611

tenis millibus nummū aureorum.

Selimus Turcorum 13. Imperator, postquam debellato Sophi Persidis, & Capstone ac Tomombao duobus, per ordinem, Ægypti Sultanis in prælio caesis, suo imperio adiecit Syriam, Ægyptum & Arabiam, obiit an. Christi 1520. & sui Imperij 8. proficiscens Adrianopolim eo in vico, Chiorlico nempe, in quo anno ante decimo, cum Baiazete Patre aus fuerat bellum committere. *Paul. Iouius lib. de reb. Turc.*

1516. Turci Syria Ægyptoque subacta templum S. Ioannis Baptistæ Damasci occuparunt.

d V I R doctissimus, & moderata vitæ, olim Theologus Louanienfis, præceptor Caroli 5. Imperatoris & nomen, quod antea habebat, retinuit: multa scripsit.

Iniquior fuit potius, id nominis nihil aliud præ se ferre arbitratus, quàm vel impietatem, vel lasciuiam.

Cum apud eum Erasmus accusaretur, respondit, Se non bonas literas persequi, verum impias hæreses.

Sanctes Pagninus Dominicanus, concionator Apostolicus, secundus Latinorum post Reuchlinum Lexicon Hebraicum edidit, tanta eruditione refertum: vt etiam Rabbinos in eo argumenti genere vicerit, & reliquos à præstantiore conficiendo deterruerit.

Munsterus aliquot annis post, illud in breuius contraxit.

Seditio Vinttembergensis propter Carolostadium, qui concitarat plebem ad imagines sanctorum è templis euicendas, cui conatui rettuit Lutherus. *sleid. lib. 3.*

Cœpit clam gliscere secta Anabaptistarū in Saxonis partibus: eorum opinioni subscribebat Carolostadius, vt aiunt Lutherus, *sleid. lib. 3. & 5. & Melancthon in comment. ad Colos.*

H V M A N A.

Solymanus Turca urbem Belgradam, Hungariæ propugnaculum, anno regni tertio, sub 1522. & 1524. Rhodū insulā 7. mense obidionis cœpit. *Siedanus lib. 3. & Surius in histor.*

Muttapham filium maiorem, per speciem colloquij euocatum: in conspectu suo strangulati fecit. Baiazethem alterum filium, qui contra alium filium, Selimum de Imperio decertans in media Asia & victus in Persiam fugerat: à Sophi Tamma, post multas legationes vltro citroque missas postliminio redditum: extemplo cum tribus filiis in ipsius Imperij aditu interfici iussit.

Ludouicum regem Vngariæ vicit, Budam in deditionem accepit: Viennam, sed frustra, oppugnauit. Corcyram inuasit, Melitam tentauit. Tandem Sigetum Vngariæ oppugnans, moritur anno 1566.

Ismaëli Sophi, qui cum Selimo conflixit an. 1515. successit Tamma, qui cum Solymano bella gessit, Postremo Calulas, ad quem ante 20. an. Solymani filius confugit.

1522. Victoria vnica è quinque Mageilani nauibus, nauarcho Ioan. Sebastiano in Hispaniam rediit: confecta duobus annis, totius Oceani nauigatione, per fretum Magellanicum tunc primū inuentum.

Dauid Æthiopus: Rex ad Emanuelem Regem Portugalis, legatum misit Matthiam. Inde Zagazabo, qui scripto explicatam reliquit suæ gentis fidem, è qua liquet Ecclesiæ illius cum nostra maximus consensus. Hoc scriptum Damianus Goës in Latinum vertit.

An. 1523. Emmanuel Rex Portug. regni 26. moritur, qui Armuzium Arabiæ partem, Indiam, Indo & Gange fluuiis definitam: eam etiam, quæ vltra Gangem est, extrêmâque Orientis solis regiones suo Imperio adiecit: & terras incognitas per suos perlustrauit. *Oforius lib. 12. de eim reb.*

Ad eas victorias potissimum vsus est, ductu Vasca Gauz,

Odoardi Pacieci, Francisci, Almeida, & Alphonfi Albur-
qui etij. *ibid*

Indignantēs Lusitanos ab extremo Solis occafu ad fe pro-
fectos, Oceanūque Atlanticum & Æthiopicum præterue-
ctos, vsque ad auream Cherfonelum & Cathainum Sinarum
regionem (quod spatium est ferè sex millium leucarum) sibi
iura dare & excitatis arcibus, Calecuthæ, Cananoræ & aliis
celeberrimis aromatum, vnionūque emporiis sedes posuif-
se: adepros dominatum maris Arabici, Persici, Indici, socia-
runt vires ad illos inde pellendos. Quibus accesserunt Tur-
cæ, sed neutris hic conatus prosperè cessit, quin potius maio-
ribus rebus principium dedit, Deo in ortu Solis cupiente Ec-
clesiæ lux firmum statum dare, quando in Occafu sensim
perit.

Solymanus Eunuchus Bassa præfectus classis Turcicæ, quæ
ad oppugnandos Lusitanos in Indiam mittebatur, cum ma-
gnis viribus Diū urbem, quæ illorum præsidii firmabatur,
frustra oppugnasset Ad eum fœlicis Arabiæ oppidū profi-
ciscitur, vbi Ademanum Regem sub fide ad se vocatum, in
antenna prætorix tritemis laqueo suspendit. Eiusque Gaza
omni surrepta, urbem lapideo muro munitissimam occupat.
Pari fœuitia ad Zidam portum Zibitinum regem sumptuosus
muneribus gratiam eius appetentem interfecit: præsidii eius
aulæ omnibus sub fide immaniter trucidatis.

Ioan. Stophlerinus Astronomus, Andræas Alciatus Iurif.
Bilibaldus Pirkaimerus Noribergensis.

Chrysoloræ, qui primus literas Græcas Florentiam Cosmo
Mediceo Florentino duce attulit, discipulus Tifernas in Frã-
ciã venit, Budæūque literas Græcas docuit. Deinde Ianus La-
scaris mortuo Laurentio Mediceo Mecenate suo. Atque
inde literatura Græca deserta Italia ad nos migravit.

Lascari & Budæo auctoribus Franc. i. Bibliothecam Fonta-
nablarum instruxit, indeque an. 1530. Linguarum & Mathema-
tum professores. Nam cæteri sunt ascripturij.

An. 1522. Christiernus rex Daniæ ab Ecclesia deficit. Tri-
bus regnis propter crudelitatem exactus in carcere miser cõ-
sensit & mortuus est. Nam eiectus à suis à Christiano Fride-
rici, qui regnorum Daniæ & Noruegiæ curam susceperat, fi-
lio in eius locum successit, perpetuis vinculis catenis an. 1532.
tanquam indomita bellua, clatrata in cauea ad mortem vsque
seruatus est. *Ioanis lib. 7. Vir. Illust.*

Eius cum Stenone Sueuo bellum crudele, quale est hære-
ticorum ingenium, describit Zieglerus in sua Geogr. & Ioan.
Mag in hist. Sueuorum.

Suetia primum experta crudelitatem istius, demum Gun-
stanum nouum hominem regnare patitur. Cuius filij Erricus
& Ioan. male concordēs alternante fortuna in se sauerunt.
Nam Erricus maior fratrem nihil tale suspicantem, in custodia
tradidit: è qua emissus Erricum vicissim inclusit. *Ioan. Magnus.*
e A D Clementē 7. an. 1524. Helena auiæ & Dauid Æthio-
piæ Imp. literas & legatos mittunt, obedientiam pollicentes,
benedictionem & communionem Apostolicam deprecantes.
Eas Latinas fecit Paulus Iouius, & in suum librum de Fide
& moribus Æthiopum, retulit Damianus Goes eques Lusi-
tanus. Legatorum præcipuus erat Zaga Zabo. Elias Leuites
in lib. Bahur se cum eis contulisse narrat.

Ad Emanuelem & Ioannem Lusitaniæ Reges, ijdem lite-
ras & legatos mittunt, ad fœdus & amicitiam, confirmadam,
quam Emanuel per Aluaresium & eius comites postulaue-
rat. *Ibid. & in Aluaresio qui historiam Æthiopicam descripsit.*

1524. secta Lutheranorum cœpit diuidi in Zuinglianos, qui
trópum in verbis Sacramenti Eucharistiæ inducunt; Carolo-
stadianos, qui particulam, n o c, in verbis cœnæ Christum

Anni
mundi.

Anni
Christi.

5611

227.
e CLEMENS 7. Flo-
rentinus familia Me-
dicea an. 10.
mens. 10. dies 8.
Vacat d. 16.

1523

5622

Patriarcha.
Constantinopoli Iere-
mia.

1534

ipsum

Anni
Christi.

Anni
mundi.

1523

Principibus.
Solimano Turcor. Imp.
14.
Ismaele Sophi Persa-
rum, deinde Tamma an.
42.
Carolo 5 Occid. Imp.
& Hispaniæ rege.

Francisco 1. Valesio
Franc. Reg.

Lebnadenghel Da-
uide Æthiopiæ an. 36.
cum matre Helena.

Henrico 8. Angliæ,

Sigismundo 1. Polo-
niæ.

Joanne 3. Portugal-
liæ.

Jacobo 5. Scotiæ.

1534

1531

5611

ipsum mensæ assidentem monstrare dicunt, (hanc opinio-
nem amplexati sunt Anabaptistæ) & Lutheranos qui in cum,
vel sub pane Corpus Christi esse asserunt. *Surius in histor. Lau-
therus in histor. controversæ Sacrament.*

An. 1525. Carolo stadium Archidiaconus Vuitembergenfis,
qui paulo ante primus omnium sacerdotum nostri seculi
uxorem duxerat Vuitembergæ, opera & studio Lutheri è
tota Saxonix Ducis ditione profligatur. *Surius. Sleidanus
lib. 5.*

Rusticanum bellum perniciosissimum & sæuissimum con-
tra Clerum, Principes & Magistratus inuam prætextu liber-
tatis Euangelicæ, cœpit aduersus Comitum Luphium Sue-
uum anno 1524. Mense Nouembri. Serpit per totam ferè
Germaniam, Alsatiam & Sueuiam anno 1525. quo Thomas
Muncerus siue Monerarius, Cœlestium Prophetarum hære-
siarcha, infinitam turbam rusticorum ad seditiones concita-
uit, qui 200. arces & monasteria in vna Franconia incende-
runt: quique ad 130. millia (alij 150. milia, vt est in vita Clemē-
tis PP.) in acie ceciderunt. Hic fuit exitus belli Rusticani,
quod intra vnum mensem Maium maiores cedes & vastita-
tes attulit Germaniæ superiori, quàm bellum decennale His-
panorum & Gallorum per id tempus Italiæ. *Sleid. lib. 4. &
Sur. in hist.*

Bernardus Luttembergus, Franciscus Titelmanus minori-
ta Louaniēti, Ioannes Faber Viennensis Episcopus, Lauren-
tius Campogius Cardinalis, Thomas Murnerus, hinc propu-
gnatores inuictissimi.

1525. Lutherus ducit in uxorem Catharinam Boram, fan-
ctimoniam olim virginem. *Sleid. libro quinto Surius in
histor.*

1527. secta Anabaptistarum vigere cœpit. *Sleidanus lib. 6.* Eo-
rum auctor variè refertur: alij volunt esse Thomam Muncerum,
vt Sleid. lib. 10. alij, vt Echius contra confessionē Zuin-
glij, Baltazarem Pacimontanum, alij, vt Erasmus Albertus,
Carolo stadium, alij, vt Antonius Coruinus, Zuinglium, a 1j,
vt Staphylus, Bernardum Rotman, alij, vt Lind. Nicolaum
Stolkium, ipsi se à Luthero originem trahere gloriantur, ob
eius epistolam ad Vualdenses, in qua ait melius esse omittere
baptismum, quàm pueros sine fide, id est non credentes ba-
ptizare.

Tunc quidam Anabaptista Sangalli oppido Heluetiorum
fratri suo germano caput præcidit, præsentē viroque paren-
te, quibus persuasit (ô cæcitas!) id sibi diuinitus imperatum,
sed a magistratu comprehensus eandem pœnam & ipse iuit.
Sleid. lib. 6. Sur. in histor. Gilbert. Cognat. in narrat. tragica.

Hoc ipso anno decreta sunt apud Bernates Heluetios, val-
de perniciofa disputatio Catholicorum cum Zuinglianis, sed
nullus Catholicorum voluit adesse (quod Senatus Bernen-
sis leges disputationis ipsis iniquas præscripsisset) præter
Conradum Tregèrum prouincialem Augustinianum. Finita
disputatione an. 1528. 7. Cal. Ianuar. mox apud illos & aliquot
vicinos, inter quos numerantur Geneuentes, Millæ, aia, &
imagines deturbata & deiecta fuerunt. Dies & annus abo-
liæ antiquæ Catholicæ religionis, aureis literis in columna
inscriptus est: vt testimonium apud posteros extaret imper-
nentem. *Surius in hist. Sleid. lib. 6.*

5622

1528. Disputatio Bernæ Heluetiorum de Eucharistia, post
quam palne detiores euaserunt amplexo Calvinismo.

Eodem acta fuerunt comitia Imperij Spiræ multis de causis,
maxime de expeditione cõtra Turcos, & pace religionis. Tunc
natum est Protestantium nomen, eorum, qui protestantes se qui-
busdam decretis eius cõuentus, salua conscientia, subscribere
non posse, prouocant ad Imperatorem. *Sleid. lib. 6. Sur. in hist.*

Nnn

Eodem anno iussu Philippi Hassiæ Landgrauij sit conuen- tus Marpurgensis, vt Lutherani & Zuingliani inter se agerent de concordia religionis: sed, cum decreuissent vt à scriptis famosis vtrunque abstineretur (quod Melanchthon violauit anno proximo) re infecta discessum est, Lutherò recusante Zuinglianos fratrum loco habere, licet plurimum hortaretur Landgrauius, & Zuinglius palam cum lachrymis corâ Landgrauio & omnibus rogaret, vt saltem frater, appellaretur à Lutheranis, ex Lutheri scriptis Brennius in append. & Surius in hist.

Mox mense Octobri iidem alteram disputationem instituunt Suabachi: sed cum inter se conuenire non possent de cœna Domini, tertium colloquium indicunt Smalcaldiæ ad Idus Decembris (alij ad mens. Nouembris) sed nihil ad cõcordiam confici potuit, quam tamen plerique eorum optabant, vt facilius suas vires contra Imperatorem & Principes coniungerent. Surius in histor. Lanatherus in histo. controuersia sacramentaria. Sleid. lib. 6. & 7.

Anno 1530. comitia Imperij Augustana celeberrima præ- sente Carolo 5. Imp. in quibus Lutherani, Protestantes dicti, suam confessionem (quam Melanchthon composuerat) lingua Latina & Germanica scriptam obtulerunt, quam, licet postea sæpe auctam, emendatam & adulteratam, multi Lutheranorum tanti faciunt, vt malint de Pauli (ait Ioan. à Lasco in Epistola ad Regem Poloniæ) quam de ipsius doctrina dubitare. Zuinglianos etiam quatuor vrbes, Argentoratum, Constantia, Meminga, Lindauium, suam confessionem ab altera longè diuersam, in eo conuentu exhibuerunt. Suri. in hist. Sleid. lib. septimo. Lanatherus in historia controuersia Sacramentaria.

1531. 5. Idu. Octob. an. ætatis suæ 48. Zuinglius occubuit in prælio, quod Catholici (qui tamen erant numero & apparatu bellico inferiores) Quinquepagici Heluetij, contra Zuinglianos Tigurinos & eorum socios gerebant: eius cadauer postea exustu est. Sleid. l. 8. Surius in histor. Hinc illud cuiusdã.

Occubuit patrio bellator Zuinglius ense,
Et pressa est armis gens populosa suis.

Heluetij asperi montanique homines, soliti alij dissidentibus mercenaria auxilia submittere, inter se de religione acriter dimicauerunt, ex vno fœdere, quo prius 13. pagi deuinciebantur, duo facientes.

Mense Nouembri proximo (alij aiunt triduo post mortem Zuinglij) obiit Oecolampadius, siue ab vxore in lecto extinctus, vt quidam aiunt, siue ignitis Satanæ telis & hastis cõfossus, vt scribit Lutherus lib. de Missa priuata, siue iuxta alios sui ipsius suorũque manibus clam peremptus. Lind. Dialog. 3. dubia. Zuinglio successit Bullingerus Oecolampadio Osualfus Myconius:

1534. Henricus 8. Anglus ab Ecclesia deficit, an. seq. Thomam Morum & Rossensem Episc. viros pios & doctos secuti percutit.

Eodem coacta est Synodus (sic ipsi vocabant) Constantiensis auctore Buccero, inter Lutheranos & Zuinglianos, in qua frustra laboratum est de concordia & pace. Lanater.

Tum Anabaptistæ, Monasterium vrbe Vuestphaliæ occupant, Nouam Hierusalem nominant, quam tandem amittunt in natali S. Ioan. Baptistæ, opera Episcoporum & Frederici Saxonis, qui Ioannem Lapidanum Sartorem illorum ducem, quem regem Israël & Sion appellabant, in spectaculũ caute ferre includit, atque è turris S. Lamberti fastigio suspensum inedia peremit. Pet. Apianus 2 parte Cosmog.

Anabaptistæ Monasterienses an. 1535. vi homines ad suam hæresim compellentes, Ioannem de Leiden factorem Regem eligunt, Clerum & Magistratus pellunt. Tandem sumptu &

Anni mundi.

5612

CONCIL. senonense provinciale, ad reformationem morum & contra hereses. Finitur anno 1528. Tom 4. Concil.

Ratisbonense ad reformandum clerum Germaniæ.

Eildemense.

5611

opera

Anni Christi.

1527

1523

Anni Christi.

1523

1534

Anni mundi.

5611

5612

opera Episcoporum, & Ioannis Friderici Saxonis electoris extirpantur. Sleid. lib. 10. Suri in histor.

Ordo Sodalitatis diui amoris siue Theatinorum (postea hoc nomen sortiti à Petro Carapha, qui factus PP, dictus est Paulus 4. Episcopo Theatino eam viuendi rationem suscipiente) initium Romæ accepit. Diegho lib. 1. orthodoxarum explicationum.

H V M A N A.

Basilus Moscorum princeps, licet Græcos ritus sequatur, Demetrium Legatum ad Clementem Pont. mittit, vt ex principe adoptaretur in regem, quod paulo ante per legatos suos, cum Maximiliano Cæs. tractauerat. Iouius lib. 6. Viror. illustr.

Eum Mahometes & Abta germani fratres Tattari, quorũ ille regnabat in Taurica, hic ad Citracam Volgæ in Hyrcanum erumpentis Emporium illò redegerunt, vt per Syngraham Mahometi se perpetuo tributarium profiteretur. Ibid.

Ioannes & Olaus Magni Gotthi fratres, Paulus Iouius historici. E quibus hic historiam omnium penè populorum sui temporis, ab an. 1494. vsque ad 1540. scribit. Illi de populis Septemtrionalibus.

Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum, & initiũ Euangelij Ioannis, quod à sacro recitatur, in Denatoli ipatio, siue notis scripsit, stupentibus Imper. Carolo & Clemente Pontifice. Petrus Arctunus. Sic Illudem Homeri nucis putamini inclusam, v. diste Ciceronem tradunt. Phnius lib. 7. & Solinus.

1526. Fœdus Mediolanensium, Gallorum, Anglorum, Venetorum, omniumque Longobardiæ ciuitatum contra Carolum Imp.

Interfecto Lud. rege Vngariæ & Boemiæ, à Turcis Ferdinandus Romanorum Rex vtrumque regnum consequitur: ob Annæ Ludouici regis sororis contugium.

Sigismundus Pol. Dantiscum venit, hæreticos punit. Catholicos restituit.

1527. Roma ab exercitu Caroli Imp. Duce Carolo Borbonio capta, direpta, incensa. Eug. in 8. Geneb.

1529. Sudor Anglicus exoritur, morbus antè incognitus, prænuicius hæreticæ pestis, quæ illum pop. erat interitura duobus post annis.

1530. Florentia ab exercitu Imp. & Pontificis vi famæque expugnatur.

Eodem Francisc. 1. Franc. Rex Gul. Imo Budæo & Ioanne Belaio hortantibus, ad addendum Colophonem iis, quæ in Parisiensi Academia desiderabantur, destinato aur corum ducentorum honorario, Regios linguarum profellores instituit. Hebraicæ quidem Franciscum Varablum, Græcæ autem Petrum Danesium Parisiensem, Postea Episcopum Vaurensem. Quibus duobus continuo addidit Iacobum Tufanum Græcæ, Agathium Guidacerium Hebraicæ doctorem. Aliquantò post duos in Mathematicis Orontium Finzum & Ioan. Martinum Poblacionem. Denique auctore Petro Castellano Anagnoste suo, alios in literis Latinis Medicina, Philosophia adiunxit. Carion. lib. 3. Ioan. Till. in Chron.

Solymanus Turcor. Imperator an. 1526. Vngariam igne & ferro vastat, Budam diripit, Ludouico Rege Vngariæ cum exercitu cæso, Viennam obsidet. Idem postea an. 1531. alteram faciens irruptionem in Vngariam & Austriam, per 20. dies oppidulum Huns (iam à Turcis 13. oppugnatum) frustra obsidet. Iouius lib. 13. & 28. Carion. lib. 3.

Turci non procul à Neapoli Aultriæ cédunt, duce Sebastiano Sterlino. Mare exundat in Hollandiam, Frisiam, Zelandiam, &c. Sophus duplici clade Turcos afficit.

Nnn ij

1534 Barbarossa Turcæ pirata, regnum Tuneti occupat in Africa Vnde secuta expeditio Caroli 5. in Africa ad regem Maleassem, qui ad se confugerat, restituendum.

Catharina ex iunioribus Laurentio Medice, neptis Pontificis, despondetur Henrico Valesio secundo regis filio, apud Massiliam urbem anno 1533. Interfuit nuptiis Clemens PP. Præter materna oppida in A ruernis, 100. millia aureorum cum vniouibus, multisque gemmis & preciosa supellectile, dotis nomine Henrico accesserunt. *surius histor. sleid. lib. 9.*

Ferdinandus Cortesius post Columbum Ligurem, primus ab ultimo insulæ Cubæ promontorio, sub Cancri tropico ad Peruana & Cuscana regna aurifera peruenit: & cuidam regulo auxiliaria arma iungens, Mutezumam [alij Moteccuma, & Moteccuma cin dicunt, estque vox Indica, cin Regem significat Motec Mors, cum Imperiū. Ei autem hoc nomen, facto quodam inditum fabulantur Indi: quasi futurus esset summus omnium imperator, & aliorum potentiam superaturus: cum interea seipsum cum regno perdiderit. Narrant id à numine falso *Vt Zilipuzloc* qui in forma ignis appareret fuisse oraculi vice prænuntiarum] potentissimum inter Mexicanos regem in Temistitana vrbe inter Tropicum Cancri & Equatorem regnantem domuit, dum Barbari equitum conspectū & tormentorum bombum horrerent. Eique mortuo suffragiis multorum regulorum suffectus est eo titulo, vt Cæsaris supremi Imperatoris se vices gerere profiteretur. *Ionius lib. 6. Viror. illustr.*

Ibi Deo, Christo, & Virgini aras extruxit & Baptisterium condidit, ad quod tincti sunt infiniti, aduenas Hispanos non homines, sed Deos arbitrati. Quin & duos illustres gentis proceres, publico decreto instructa legatione ad Cæsarem in Hispaniam, atque inde ad Clementem Romam miserunt: qui omnium nomine obedientiam pollicerentur. Quos Clemens cum multis muneribus ad suos remisit, cum Antonio Mendocio, quem Cortesio successorem Cæsar destinauerat. *Idem qui eos se Roma vidisse scribit.*

Hoc Pontifice Orientales populi, per Iesuitas & Franciscanos à Lusitania conuertuntur. Eò enim nauigant à Iesuitis an. 1541. primus omnium Franciscus Xauier, Nauarregus, vsque ad an. 1552. quo est mortuus, deinde Simon Rodericus.

Sacramentariorum siue Zuinglianorum secta in Gallia innotescit anno 1534. 15. Calend. Nouemb. sparsis passim & affixis in aula Regia Lutetiæ famosis libellis contra Eucharistiæ sacramentum. *Ioan. Til.* Vnde grauius animaduersum est in hæreticos.

Et tribus præcipuis sectis Lutheranorum, Zuinglianorum, & Anabaptistarum, Caluinistæ noui sacramentarij, Antinomi, Stancariani, Seruetiani, Suenfeldiani, Glancularij, vulgò fratres Hortenses, Osandrini, Vbiquitarij Trinitarij siue Deitæ (qui Trinitatem vocant Cerberum tricripitem) & tot tamque pugnantes sectæ & hæreses hoc ferè tempore nate sunt, vt vix certus constet numerus. Quidam 52. alij 65. alij 90. numerant, at Hedio Zuinglianus epistola ad Melancthonem conqueritur emeruisse errores ferè 128. quos tamen multi pro verbo Dei venditent. Quales sint Staphyl. in Apologia, Lindanus in Dubitant. docent, & Nos paulo post.

Vatabli nomine noua Bibliorum versio conditur, Geneuensis, multis in locis impurius & indoctior, quam nec Vatablus agnouit, nec qui leuiter linguis tincti sunt, probant. Beza in Iconibus Leoni Iudæ Heluetio attribuit Eius causa Robertus Stephanus Geneuam fontium receptatricem profugit, surreptis secum Regijs characteribus: adulterinos

Anni mundi.

5622

5637

alios

228.

f PAVLVVS 3 Rom. ex nobili familia Farnesiorum an. 15. di. 29. Vacat m. 2. d. 29.

Patriarcha. Constantinopoli Ieremia, mox Dionisio an. 20.

Principibus. Solimano Turcor. Imp. Tamma Persarum an. 42.

Carolo 5. Occid. Imperatore, Hispania Reg. Francisco I. & post eum Henrico 2. eius filio an. 12. Franc. Reg.

Anni Christi.

1534

1546

Anni Christi.

1534

Dauidæ Ethiopie, cum Helena matre.

Henrico 8. Anglorum, deinde Eduardo 8. dict. 5. hæretico an ferè sex.

Sigismundo 1. Polonorum, deinde Sigismundo 2. cogn. Augusto an. 24.

Joanne 3. Portugallie.

Iacobo 5. Scotie, deinde Maria filia, quæ Francisco Delphino nupsit his iam annis 38.

1549

Anni mundi.

5622

5637

alios partus viris bonis & doctis suppositurus, vel genuinos, ritu loci, corrupturus. Quare Lutetiæ in stramineo simulachro vitus est, quod viuus capi non potuerit. *Beza in Iconibus, & in Passenno.*

Henricus 8. Rex Angliæ an. 1539. egit conuentum (Angli vocant Parlamentum) ordinum Regni in quo inter alia de religione decreta contra Lutheranos, edicit primo in Eucharistia sub panis & vini specie post consecrationem esse corpus & sanguinem Christi: nec amplius remanere substantia panis & vini. 2. communicare sub vtraque specie non esse omnibus necesse ad salutem, & sub alterutra esse totum Christum. 3. non licere nuptias sacerdotibus. 4. vota castitatis præstanda. 5. Millas priuatas retinendas. 6. confessionem articulare esse ad salutem necessariam: iis qui secus doceant, vt hæreticis, supplicia grauissima constituit. *Sleid. lib. 12. Sur. in hist.* Talia decreta paulò post an. 1547. edicto publico abolerentur sub Eduardo Rege, filio & ferè eodem tempore Missa ibidem abrogatur. *Sleid. lib. 19 & 20.*

Ità cum primis regni annis Deum sanctissimè coluisset, Ecclesiam Catholicam, libris etiam editis contra Lutherum, defendisset, Iulium Pont. Gallorum armis oppressum erexisset, Clementem Cæsarianorum imperu in urbem factò captum adiunisset, inter Catholicos reges belli & pacis pius arbiter extitisset, infano mulierum amore corruptus, duarum probarum & nobilissimarum vxorum repudijs, & aliarum duarum cædibus, vt Boleniæ adamatæ secundo, & Parisiæ sexto coniugio iungeretur, an. 1535. à Maiorū religione defecit: & truculentus piorum carnif. ex euasit. Pithcherio Episcopo Rosenli, à Pontifice in Cardinalem lecto: & Thoma Moro epistoliarum eius magistro trucidatis: quòd sacrorum antiqua iura ardentissimè ruerentur. *Paulus Iouius, Georg. Lilius in Chro. Surius in histo. Sleidan. lib. 9.*

Ordo Societatis Iesu institutus ab Ignatio Loyola Cantabro, qui fuerat olim Dux Hispanorum, in arce Pompeiopolitana tunc obsessa à Gallis: à Paulo 3. PP. primùm approbatur an. 1540. & ab eodem confirmatur an. 1543. Post eum Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & Tridentinū Concilium sessi 9. cap. 15. eum ordinem iterum confirmarunt. *Sur. in histor. Diego. lib. 1. Orthod. explication.*

Martinus Bucerus ex Dominicano primò Lutheranus, postea Zuinglianus, tandem in magna Lutheranorum s. nouo apud ædes ipsius Lutheri habita Vuitembergæ an. 1536. cum multis alijs à Zuinglianis ad Lutheri partes defecit (*Func. in Chro. & Alan Copus dialog. 6. Lauather in histo. controuersie sacram. id etiam restantur eius synodi acta publicè edita*) præcipuos duos errores Zuinglianorum reuocans, de Baptismo paruulorum, quem negant esse necessarium, (hoc enim ipse antea scripserat in Math. cap. 3. Quosdam infantes sine bapulo æternam vitam consequi, quosdam licet baptizatos delabi in infernum) & de Cæna ipse in Comment. in Ioan. cap. 6. & Math. 26. *Vbi veniam precatur à Deo & Ecclesia, quòd multos Zuinglij hæreses esse diuinitus à Christo traditam, & Lutheri doctrinam esse nouam & cum sacris literis pugnantem: imò in epistol. ad Estingenses vocauerat Lutheranos fanaticos, Suermeros, furiosos, &c.*

Collegia equitum Teutonicorum in Prussia & Liuania sublata sunt, amissis per discordiam religionis, & luxum arcibus & vrbibus suis, quas Poloni, Dani, Suetij, Mosci occuparunt.

An. 1545. Lutherus què tertium Heliam quidam ausi sunt vocare, Puellam quandam dæmoniacam, è Milnia Vuitembergâ ad se deductâ, cum à dæmone liberare conaretur suis exorcismis: in quodâ sacratio parochianæ ecclesiæ inclusus,

vbi dæmonem cœpit adiurare, eius voce ita est perterritus, vt statim de fuga cogitaret, sed cùm ostium ita malus dæmon obstruxisset, vt neque foris neque intus referari posset, in eas venit angustias, vt etiam per fenestras cancellis ferreis obductas erumpere conaretur. Verùm non prius reperit exitum, quàm securi ferrea per cancellos immissa, ostium confringeretur à Staphylo tunc iuvene & eius auditore; qui hanc historiam vt viderat scriptam reliquit Apologi. 2.

Anno seq. 1546. 12. Calend. Martij, & ætatis 63. Islebij, cùm vesperi bene potus ac hilaris in lecto cubuisset, manè reperi- tus est mortuus. Hof. lib. de Hæres. Iustus Jonas cocus ipsius, libro de eius vita & obitu, refert Lutherum paulò ante mortem sibi, Calio, & aliis qui tunc aderant, dixisse: Orate Deum pro Domino nostro Deo (ineptissima locutio) & eius Euangelio, vt ei bene succedat, &c.

Eum sub mortem probasse dogma Zuinglianorum, de Eucharistia contendunt ministri Heildelbergenfes: in libro Germanico, qui inscribitur, Acta colloquij Mulbrunensis fol. 217.

Monialem ex Monasterio Nymicensi raptam Catherinam de Bore vxorem duxit. Turianus lib. 5. de epist. Pont. cap. 2.

Carolus 5 Imp. anno 1547. pactis cum Turca induciis, & pace cum Gallo confecta, instigante Paulo PP. bellum gessit contra Protestantes (eorum exercitus creditur fuisse supra 60. millia) quos feliciter simul cum tota Germania domuit, Vuitembergenfi Duce omnibus facultatibus exuto, captifque Ioanne Friderico electore Saxoniz, & Philippo Landgrauio Hassiz: multatufque ingenti pecunia ciuitatibus, que contra se arma tulerant: vnde ob res tam præclare gestas cognomen Maximi & Fortissimi accepit à Pontifice. Suri. in histor. Sleid lib. 19.

Eodem anno celebrauit comitia Augustana, pro pace religionis & Reipub. in quibus omnes Principes, excepto Saxone, Concilij Tridentini decretis se submittunt. Formula quædam (quæ passim dicebatur Interim) certa capita doctrinæ, & ceremoniarum, & emendationis Ecclesiasticæ continens: omnibus per Germaniam obseruanda præcipitur, vsque ad Concilij definitionem. Surius. in histor. Sleid. lib. 21.

In odium Romani pontif. qui Catharinæ materteræ Caroli Imp. legitimæ & præcæ vxoris repudium anathemate damnauerat, templa expilauit, sacra vasa conflaguit, Cœnobia euerit, multis piis, seorsum Carthusianis, martyrio affectis. Diuorum ossa & cineres in Fl. Tamesim proiecit, Ecclesiæ redditus & latifundia in fiscum redegit, leges fecit an. 1534. in publicis comitiis ad 3. Nouembris, quibus se caput Ecclesiæ Anglicæ appellauit, & sibi eo nomine annatas Sacerdotiorum, decimasque perfolui iussit. Ecclesiæ Doctrinam & religionem & ritus, quæ contra Lutherum libris defenderat, immutauit: tot tamque impia aggressus, & eum iterum Pont. anathemate percusserit, & eius regnum primo occupaturo addixerit. Eduardum filium regni ac impietatis heredem reliquit. Vnde ex eo tempore Anglia, in eum horrorem deducta est, qui etiamnum hodie magno proborum dolore cernitur. Hac ex huius temporis historiis.

Catharina regum Hispaniæ Ferdinandi & Elizabeth filia, quæ regi Arcturo Angliæ fuerat per verba de præfenti desponsata, eodem absque liberis defuncto, per dispensationem Iulij secundi nupsit Henrico octauo mariti fratri, ex quo Mariam genuit. Hinc postea Henricus causari cœpit non potuisse summum Pontificem super Matrimonium eius cum fratria dispensare, vt potiretur nouis nuptiis. Hinc illa malorum hydra, quæ Angliam hæresum clade prostrauit. soto. in 4. Sententiæ D. 4. 1. Art. 3.

Anni mundi.

5624

5633

CONCIL. Colonienfe, provinciale præfide Hermano Archiepiscopo (qui postea in hæresim lapsus est) ad reformationem Cleri, & de dogmatibus & ceremoniis religionis. Tom. 4. lib. Concil.

VIGESIMUM Generale Concilium Tridentinum contra Lutheranos & alios hæreticos, præfidebus tribus Apostolica sedis Legati, præfentibus quibusdam oratoribus Principum Christianorum & circiter 24. Episcopis, celebratum contra hæreses, abusus, & corruptos mores tam Laicorum quam Clericorum. Bellis ingruentibus transfertur Bononiam an. 1547. licet Episcopi & Theologi Imperatorij mansissent Tridenti, iussu Imperatoris. To. 4. Concil. Sleid. lib. 19.

Anni Christi.

1536

1554

Anni Christi.

1548

Treuerense provinciale, reformationis, vt vocant, præfide Ioanne Archiepiscopo Treuerense. Tom. 4. Concil.

1548

Augustanum diocesanum, ad reformationem Cleri, præfide Othone Cardinale Augustano Episcopo. To. 4. Concil.

1549

Treuerense alterum, eodem præfide. tom. 4. Concil.

1549

Moguntinum, provinciale, de fide & moribus, præfide Archiepiscopo cum suis suffraganeis. To. 4. Conc.

Anni mundi.

5636

5636

5637

5637

1535. Genuenses penitus Catholicam eiurant, exactifque Episcopo & pastoribus, Caluino se deformandos tradunt. Eodem prima Gallica Bibliorum interpretatio, auctore quidem Petro Roberto, adiutore autem Ioan. Caluino Valdensium sumptibus absoluitur Neocomi, vt quod hodie Biblia Gallicè leguntur, Valdensium Ecclesiæ merito feratur. Beza in Iconibus mentitur. Nam multo antè extabant à Carolo 5. cog. Sapientis temporibus, cuius primum exemplar ostenditur in Bibliotheca regia, nempe ab an. 1374.

Zuingliani & Lutherani crebras synodos priuata auctoritate celebrant, in quarum vllis, cùm de ipsorum concordia ageretur, nunquam potuerunt inter se conuenire. Ioachim. Vadianus lib. 3. Aphorismorum.

Ab anno 1548. quo sunt Boemia à Ferdinando rege eiecti fratres Boemi ob religionem, maiorem Poloniam incolunt. Lascius in Moscovitica Theologia.

Ioannes Hofmeisterus, Iulius Pflugensis, Georgius Vuitellius, Dominicus Soro, Isidorus Clarius, Ambrosius Catarinus, Petrus Lysetus Abbas S. Victoris, Aloysius Lypomanus Episcopus Veronensis, Alphonfus de Castro, fidei Catholicæ propugnatores.

Damianus Goes eques Lusitanus & Aluarezus Æthiopiæ, Ioan. Olorius Indiæ siue de rebus Emanuelis historiam conficiunt.

An. 1535. Carolus Imp. Tunetum Africæ capit 1542. Algerum Africæ oppugnat, sed naufragium passus repellitur. 1544. Africæ regnum per suos obtinet. 1550. Aphrodisium, quod nunc Africa, per Hispanos occupat.

An. 1536. Rex Portugaliæ: magnam Indiæ maritimæ partem consequitur.

An. 1538. Pax inter Regem Franc. & Carolum Imp. non diu duratura, vnde & 1540. Carolus Parisios amicus venit. 1544. hostis eam vt expugnaret.

Regem Thabor Christianum regionis Tartariæ, qui an. 1540. traiecerat in Europam ad Regem Franciscum deinde ad se, quod Hispanos ad Iudaismum sollicitaret, in Hispaniâ combustus.

An. 1544. Vuillelmo duci Cliuensi, quod Gallo adhæreret, ad obedientiam compulit, adempto ducatu Geldrensi.

An. 1546. bellum contra protestantes incipit, in quo Io. Fredericus Saxo capitur & Landgrauius vincitur.

1535. Rotæ supplicium primum in Gallia, aduersus Latrones decernitur. Appendix Carionis, & Tilius.

1539. Franciscus rex vetuit, ne decreta, vt antea, latinè fierent. Matarellus contra Francogalliam. Leo Tripaldus in Celi. Hellenismo.

1542. Maria Stuarda Iacobi 5. Scotiæ Regis filia, quod suscepta esset à Guisianorum principum familia, post patris mortem in Gallia sub tutoribus degit: tandemque ducitur à Francisco Franciæ Delphino, qui postea rex huius nominis secundus fuit.

Obierunt Lutetiæ Guilelmus Budæus an. 1539. Tili. in Germania Ioannes Eckius & Albertus Pighius an. 1543. Suri. Lutetiæ Franciscus Vatablus, Iacobus Tufanus è primis Regijs professoribus an. 1546. eodem quidem die & anno, sed non eadem hebdomada: Beatus Rhenanus an. 1547. Andræas Alciatus Papiæ an. 1549.

An. 1548. Ioachimus Perionius Benedictinus Theologus Parisiensis, Philosophiæ Aristotelicæ curriculum ita Latine & Ciceronianè primus vertit, vt deinceps Philosophi Latine loqui cœperint, qui antea erant infantes, & paulatim dediscere barbariem; qua eorum disciplinæ & libri erant fœdati. Repudiatis veterum versionibus & formulis, hoc diuinum

beneficiū manauit longius. Nam & Theologi, Medici, Iurisperiti certatim sese ad eius imitationem componentes, antiquam Cypriani, Arnobij, Lactantij, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Cornelij Celsi, Vlpiani & similibus elegantium reuocarunt: velut postliminio, impuritatem loquendi à suis scholis & libris depulerant, suumque sæculum adeo facundū reddiderunt, vt cū quouis de ea laude facile possit contendere.

Martinus Cromerus elegantissimè libris 30. & vna oratione funebri de Sigismundo 1. Historiam rerum Polonorum ab an. 550. ad 1548. complectitur.

Carolus Imper. celebrat an. 1541. Comitia Ratisponæ cūm Turcis resistendi, tūm religionis componendæ causa, sed soluta sunt re omni infecta. *Suri. in histor. qui hac in re impudentissimi mendacij arguit Sleidanum.*

Germania postquam maxima ex parte à Religione deficit, etiam Cæsaris maiestatem & autoritatē negligere cœpit. Hinc Plebeij à Nobilibus passim tota Germania defecerunt & per cohortes distincti, in eos eorumque fortunas cæco impetu corruerunt, nec bellum tam latum extinguere potuit, nisi post supra centum millia hominum maximè Rusticorum occisa.

Hanc calamitatem secuti sunt motus Principum Germaniæ, qui Cæsaris maiestatem imminuentes, eodem quod excitant, incendio conflagarunt.

Hinc Turca Viennam bis adortus, omnia circum finitima loca igne & ferro longe lateque partim populatus est, partim cepit. Illinc Molcus inuasit Dorpatum in Liuania imperio subiecta.

Seditio Aquitanica excitatur an. 1548. ob salinarum vectigal, & extraordinaria tributa: demum comprimitur, seditio- nis grauius castigatis à Rege Henrico, misso illuc cum exercitu Anna Momorantio Conestabili.

An. 1535. Carolus 5. Tunetum Solimano extorquet: Gouletam arcem expugnat: regnum Tuneticum totum recipit, & Regem Altzacheum siue Mulcassum antè pulsum restituit. *Paradinus.*

Mulcasses Tuneti rex ab Ariadeno Barbarussa regno spoliatus à Carolo 5. restitutus est, cuius causa ad nostra vsque tempora Tunetij reges, regi Hispano subduntur. Iterum ab Amida filio pulsus fuit, à quo oculorum vsu priuatus est, candenti scalpello, proscissa vtriusque pupilla, sicut ille suis fratribus olim fecerat.

Ariadenus cog. Barbarussa è Lesbo insula, piraticam cum fratre Horucio exercens: rex Algeri in Mauritania euasit, vndique oram Hispaniæ, Italiæ, insulæque omnes maris Mediterranei populatus: & Turcarū classi à Solimano præfectus. Deinde incidentibus inter Hispanos & Gallos bellis, cum ingenti classe Francisco Regi opem tulit, gementibus pijs, quibus impiorum à Christi nomine abhorrentium fœdera improbantur. Quod cum euentu congruit. Nam Barbarussa in Prouincia apud Tolonem hyemans, Prouincialium tantum bona & opes consumpsit. Sequenti anno vastata Hetruriz ora atque insulis Ina, Igilio, Anatia & Lippara afflictis Constantinopolim rediens, exploratis Galliz portibus & locis, ad introducendos, cum erit commodum, Turcas, Afanem filium Algeri Regē reliquit. *Ionius libro 6. Vir. Illust.*

Eodem tempore Sinas Indæus è piratica à Solimano accersitus Rubro mari & Indico, præficitur, vice Solimani Epitrotæ Eunuchi: qui Lusitanorum nauigationes ex India Aromaticarum merces in Europam aduehentium, magno Mempithici portorij & vectigalis detrimento, frustra intercludere

conabatur.

Anni
mundi.

5637

Coloniense alterum provinciale
reformatorium, præside Adolpho
Archiepiscopo.

Anni
Christi.

1549

Anni
Christi.

1550

1555.

229.

* IULIUS 3. Rom. sed
ex Aretina diocesi
oriundus. an. 5.
mens. 1. di. 16.

Vacat di. 17.

Patriarcha.

Constantinopoli Dionisio.

Principibus.

Solimano Turcor. Imp.

Tamma Persarum.

Carolo 5. Occid. Imper.
& Hispania Reg.

Henrico 2. Franc. Rege.

Dauidæ Æthiopiæ, deinde
de Asnafaghet Claudio.

Eduardo 8. dict. 5. Anglorum,
deinde Maria sorore Catholica cum
Philip. Hispaniarū an. 5.

Sigismundo 2. cog. August. Polonorum.

Joanne 3. Portugallia.

Maria Scotia.

Anni
mundi.

5638

5643

conabatur. *Ionius ibid.*
Anno 1542. Aden & Arabiæ fœlicis magna pars Turcæ
cessit per Solymannum Bassam, fraude illicentem in suam nauem regem loci, atque illic eum perfidè strangulantem.

* BELLVM Lutheranorum contra Zuinglianos, propter ciuilia bella Imperatoris aduersus Protestantes & hæreticos, simulata cōcordia triennio intermissum, instauratur an. 1552. à Ioachimo Vuestphalo, edito libello, Sacramentariorum confusaneas & inter se dissidentes opiniones de cœna Domini continente. Tale dissidium nunquam postea potuit extingui, sed magis ac magis exarsit, scriptis ab vtriusque partibus doctis & indoctis multis libris, orationibus, dialogis, confessionibus, epistolis, adè vt maiori quàm vnquam antea imperu, sursum & deorsum res agitata fuerit. Lutherani multas habuerunt Synodos, quibus de opprimendis Sacramentarijs actitarunt: multi eorum se iunxerunt Catholicis, vt Zuinglianos facilius opprimerent (sic nuper factum est Antuerpiæ) in quos tanquam pestilentissimos hæreticos acerbè inuehebantur, eisque aqua & igni interdicebant: nec erant contenti, nisi omnes expressè profiterentur se Corpus & Sanguinem Christi corporaliter & substantialiter ore corporis, quin & impios quoque, manducare. Erant in hoc negotio vehementes scriptores, ex Lutheranis Ioachimus Vuestphalus, Ioan Timannus, Erardus Suepfius, Erasmus Albertus, Stolzius, Brentius: ex Sacramentarijs Henricus Bulingerus, Ioan. Caluinus, Bernardinus Ochinus, Ioannes à Lasco. Hæc & alia multa scribit Ludouicus Lautherus Zuinglianus. *in historia controuersæ sacramentaria.*

Quidam hoc tempore, qui per Galliam dicebat se habere Spiritum D. Ioannis Euangelistæ, exurit Tholose, alter visus est Lutetiæ & Basileæ, qui genio Petri duce se frui contenderet: alius etiam Basileæ ausus est asserere se Moysi angelum habere. *Suri. in hist.*

1550. Petrus Caroli è doctore Theologo Minister, postquam Caluini in sanctam Trinitatem & Symbolum Nicenū blasphemias prædicatione, deinde scriptis pudendas reddidisset: ad se & Catholicam reuersus, eum tam priuatim, quàm publicè in Synodo Bernensi expugnauit, indeque Romam profectus, vt veniam apostasiæ consequeretur: illic tandem apud Cardinalem Lenuncurium piè & laudatè moritur, præfente D. Lenuncurio nepote, qui etiamnum hodie multis nominibus in nostro regno floret. Hęc contra putidum Bezzæ mendacium, qui vt triumphati sui magistrati honori consulat, eum miserè Romæ in publico Xenodochio perijsse scripsit.

[Ille Lenuncurius nepos fuit factus Cardinalis & strenuè dignitatem sacrosanctæ sedis tutatus est: cum Regio nomine.]

Dauid Georgius impudenter per Hollandiam & Frisiam scribebat se esse verum Messiam & Dei nepotem, & non ex carne natum, sed ex S. Spiritu.

Jonas cocus Lutheri se Iustum Ionam prædicabat, Oslander se Enochum secundum. *Surius in hist.*

Rodolphus à Moshan decanus Pataviensis, Luteranismo & Papatum (sic Ecclesiam Catholicam vocabat) Antichristo iungebat, & se vtriusque partis mediatorem constituebat, ait Oslander.

Obijt Martinus Buccerus in Anglia an. 1551. 3. Cal. Mart. Scribunt quidam se ex fide dignis & ab eius discipulis accepisse, ipsum moribundum dixisse Iesum Christum non fuisse verum illum promissum Messiam, sed alium nobis expectandum. *Lind. dial. 2. dubita.*

An. 1552. Grauis controuersia de Iustificationis arti-

culo & Dei iustitia inter Andream Oliandrum & alios Lutheranos praesertim Vitembergenses. Iam ab an. 1548. Mathias Flaccus Illyricus turbare coeperat haereticos Saxoniae & vsitatam illorum doctrinam miscere.

Tum Mauritius & Albertus in Carolum Imp. arma capiunt propter diu in captiuitate detentos duces & Concilium Tridentium an. superiore inchoatum.

Vita defuncti sunt Fridericus Nausa, Andreas Aslander (quem hoc tempore fuisse vnicum veritatis assertorem audebat scribere Funccius in Chro. Eum autem plane mutum obijisse ait Palladius) Conigpergij, & Gaspar Hedio Argentinian. (isti duo eodem die) 1552. *sleid. lib. 24.* Lyzetus Lutetiae an. 1554.

Siud a Nestorianis Syriae, Assyriae, & Persiae Patriarcha Mozal siue Seleuciae Parthorum designatus an. 1552. Romam venit, ut a Pont. vngeretur, cum Epistola populi Nestoriani, in qua summum Pont. Patrem Patrum & pastorem max. nominant, Petrum temporis nostri, Paulum dierum nostrorum, cinguloque comprehendentem vniuersum Christianorum coetum, vicarium Christi, clauigerum regni caelestis, Murum fortis ciuitatis & matris ciuitatum Romae, quam piscatus est Petrus Apostolorum princeps & prudens Architectus Paulus. Addunt se mittere magistrum nostrum Siud virum doctum, temperantem, caelum, charitate praeditum, excellentem omni vitae probitate, quia Sacerdotium nostrum (inquiunt) a praesentibus a Roma est, quae est Sedes Petri, dolentque iam 300. annis viam interceptam esse, quominus Romam tuto venire queant. Professio autem fidei Siud, quam Romae professus est ore & scripto an. 1552. edita & versa est ab Andraea Masio. In ea recipit omnia concilia, quae Romana Ecclesia admittit, eiuratur nominatim Nestorium, ut iam Christiani illi non videantur dici Nestoriani a Nestorio haeretico, sed a gente quapiam.

An 1553. quidam ordinis Patricij in ius vocatus a plebeio, cui debebat aureos fere 300. petens dilationem 8. dierum ad respondendum iurat facta imprecatione (constabat autem ipsum falso iurare) se dolo cum eo non agere: vix extra palatii scalas delapsus, cecidit similis apoplectico & sexto die moritur. *Appendix Cario.*

Catholica religio magna ex parte restituitur in Anglia, & Evangelici egregie multantur, translato per mortem Edwardi ad Mariam reginam Imperio, Philippo Caroli Imperatoris filio desponsatam. Anno sequenti 1554. profus restituitur, & Evangelicis diffugientibus. Tota Anglia Ecclesiae conciliatur, accepta in regni Comitibus generali absolutione schismatis commissi contra Ecclesiam, Rege & Regina cum ceteris qui aderant ad genua Cardinalis Reginaldi Polycumbentibus. *Suri. in hist.*

1554. Ioannes Moscorum Caesar in tres monachos apostatas haereticos Lutheranae veneno infectos saeuire voluit: sed illi se fuga celeri a Moscouia in Lituania receperunt. *Lascius Lutherana. libello de Theologia Moscouitica.*

Polonos istorum receptatores ex eo tempore odit grauius. Quare susceptis in eos aliquot expeditibus, tres iam & septuaginta arces Lituonicas occupat. *Idem a Michalone Lituanico de emendanda Theologia Lituanica.*

Cum Andreas Zebedaeus & Ioannes Angelus ministri Zuingliani, ille Nyonis, hic Bursini oppidorum Bernatensium, publice in suis concionibus & priuatis colloquijs haereticos notarent Ioan. Caluinum, ipse cum suis quibusdam discipulis Bernam profectus an. 1554. mense Nouembri, in eos actionem calumiarum intendit: illi contra collectos ex eius libris Latinis & Gallicis, articulos 15. de praedestinatione

Anni mundi.

Anni Christi.

5639 CONCIL. Tridentinum ex Bonaonia reducitur Tridentum, sed post 8. menses quam continuari coeperat, bello Germanico dissoluitur. *Surius in histo. sleid. lib. 24.*

Augustanum Diocesanum.

Treuerense Diocesanum.

& repro-

Anni Christi.

Anni mundi.

Aliud Treuerense.

& reprobatione, haereticos esse poena incendij docendum suscipiunt: & praeterea conqueruntur quorundam Francorum exulum clandestinis persuasionibus suos Bernenses Geneuam attrahi, ut illic coenam de Caluini manibus fumerent. Itaque Senatus consulto Bernensi cautum est anno 1555. 3. Non. April. ne Geneuenses libros, quibus huiusmodi articuli continerentur (qualis est institutio Caluini) deinceps ederent aut etiam venderent: utque formula solius Catechismi Bernensis retineretur, repudiato Geneuensi. *Hac Carol. Molinens in libello Gallico, quem pro sui defensione contra Caluinistas, nomine Simonis Challudri edidit. pag. 62. 63. & 64.*

HUMANANA.

Henricus Franc. Rex praetextu tituli quo se libertatis Germaniae & Principum captiuorum vindicem appellabat, an. 1552. ingenti cum exercitu progressus, tres Episcopatus, Tullum, Verodunum, & Metim Imperio subtrahit: Lotharingiam occupat, Ducem puerum 9. annorum in Gallias mittens, eique filiam suam in matrimonium spondens. *sleid. lib. 24. Surius in histor.* Eodem anno cum Carolus Imperat. Metim per vnum mensem obsideret, hiemis intemperie obsidionem soluere cogitur. *sleid. lib. 24.*

Turci a Persis magno praelio vincuntur. Claudius, quod est Baptismi nomen etate ista in Aethiopia regnat. Vocatur autem altero nomine, a parentibus ei natiuitatis tempore imposito, Azuaphaghet, cuius expositio est, Adoratur a sinibus terra. Sunt autem omnes reges Aethiopiae vsque ad nostra tempora 165. quibusdam, qui locij in regno fuere, minime hac in supputatione connumeratis. *Marius Victorius scribens an. 1552.*

PRIMUM Marcelli nomen retinuit. Obiit die 22. non sine veneni suspicionem, quod nimium rectus quibusdam futurus videretur. *ostendit tantum terris hunc, esse neque vltra, permisit Deus.*

Non ex scrutino. i. codicillis solis, vel ex codicillis & accessu electus est Pontifex, sed eo creandi Pontificis modo, qui per adorationem dicitur. Hoc autem est, cum duae partes Cardinalium, non expectato, ut vocant, scrutinio, sed voce tenus, omnium consensu & voluntate quem piam in Ro. pontificem salutant ac venerantur. Qua ratione etiam Iulius 3. & Paulus 4. renunciati sunt. *Ornub. modus ex scrutinio est duplex, vnus ex codicillis siue tabellis solis. Alter e codicillis & accessu, quando ad complendum codicillorum duplum numerum vocum accessio totam electionem perficit. Idem.*

Ceterum saepe variatus est mos eligendi Romani pontificis. Primum D. Petrus suos successores designauit Linum, Cletum, & Clementem. Anacletus & ceteri vsque ad secundum schisma inter Damasum & Vrcisinum, Cleri & Populi suffragiis creati sunt, & ab Episcopis, si qui forte praesentes essent, ut ex Cypriani epist. 52. colligere est. Tum autem in electione Damasum interponi coepit Imperatorum auctoritas. Et primum quidem in schismate duntaxat, ad sedandos tumultus, ut a Valentiano res composita est inter Damasum & Vrcisinum: ab Honorio inter Bonifacium & Eulalium: a Theodorico rege inter Symmachum & Laurentium. Deinde etiam extra schisma, ne forte tumultus contingeret. Imo eo res paulatim decidit (ut Tyranni solent suam exaggerare licentiam) ut sine illorum assensu, consecrationem non auderent suscipere. Durauit hic mos ad Imp. Constantinum 3. qui sanctitate Benedicti 2. permotus, liberam potestatem soli Clero populoque Ro. eligendi & designan-

230.
5555 g MARCELLVS 2. natione Tuscanus, oppido Politiano humili Ceruina familia ortus, pius ac doctus, dies 22.

Vacat d. 22.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioasaph an. 8.

Principibus.

Solimano Turcorum Imp.

Tamma Persarum.

Carolo 5. Occid. Imp.

5555

5555

5543

5543

di Pontifices reddidit.

Postea Adrianus Papa, conuocata ad hoc synodo Lateranensi Episcoporum 153. (quod antea nulli Imperatorum concessum fuit) etiam eligendi Pontificis ius (ob pulsos Italia Longobardos) Carolo Mag. concessit, sed illi iuri, paulo post filius eius renuntiavit. 63. dist. C. Ludouicus, *vt iniquo, vnde nec nisi ad tempus concessum fuerat.*

Sic libera denuo fuit Romanis electio & consecratio Papæ, per multum temporis vsque ad Leonem 8. Qui cum ab Ottonem primo Germ. vi & armis in sede Apostolica collocatus esset, denuo à Clero & Plebe ad Imperatorem ius omne eligendi transtulit.

Quo abusi sunt Ottonis successores ad Henricum vsque 4. donec ad Ecclesiam iterum reuocaretur à Gregorio 7. etiam paulo ante eius pontificatum, quitum Hildebrandus dicebatur, vir à Deo datus ad sedem Apostolicam tyrannide Imp. Germanicorum liberandam, occasione schismatis inter Benedictum, Syluestrum, & Ioannem (sub Henrico Imp. 3. Nam Stephanus 9. Nicolaus 2. Alexander 2. sine assensu Imperatoris creati sunt. Quod cum iterum surreptitiè impetrasset à Paschali 2. Henricus 5. per ipsum Paschalem denuo reuocatum est in synodo Lateranensi.

Ita postremo ad solos Cardinales ius peruenit Nicolai secundi decreto, nisi quòd aliquoties postea intercesserunt Cleri populique Rom. suffragia, donec constitutiones de electione in Conclau in celebranda æditæ sunt in Conc. Lugdunensi, à Gregorio 10. *Hæc ferè ex Pamelio in epistolam Cypriani 52.*

Ioalaph, siue Iosaphat, è monacho creatus Patriarcha Constantinopolitanus, eodem cum Marcello tẽpore, vsque ad 1563. per annos octo, quando Metrophanes successit.

Marcelli familiaris fuit Petrus quidam Æthiops è quo Marianus Victorius Reatinus linguam Æthiopicam didicit, an. 1552. Institutionibus de ea æditis, nunquam antea à Latinis visis. *ipse in illis instit.*

An. 1555. Viennæ Austriacæ primùm editum est nouum testamentum, lingua & Charactere Syriaco, rogatu Mosis Mardeni Mesopotamij, quem Patriarcha Antiochenus ad id in Europam destinauerat: iussu autem & liberalitate Ferdinandi Imp. designati. Præfuerunt operæ Ioan. Albertus Vuidmanstadius Iuriscons. & Austriæ Cancellarius & prædictus Mosis.

Hoc tam insigne opus aliquot annis post, quidam Tremellius Emanuel ex Iudæo indocto indoctus Capharnaita & Sacramentarius cuculli dominicani excussor, Geneuæ characteribus Hebræis incredibili peruersitate publicauit. Primò sustulit titulos epistolarum & Euangeliorum per totum contextum insperfos, è quibus apparebat admirabilis omnium Ecclesiarum Orientis cum Romana consensus, vt de sacrificio Altaris siue Missa, de adoratione S. Crucis, de Ieiuniis, de Quadragesima, de cultu Diuorum, de festis eorundem, de ordinationibus Ecclesiasticis &c.

Deinde tabulam Euangelicarum & Apostolicarum lectionum suppressit, sicut hæc in dominicos & festos dies anniuersarios Ecclesiæ Syriacæ ritu distribuuntur: è qua ritus, ceremoniæ, cultus & ceteri sancti religionis ipsorum actus discantur, & nostris simillimi conspiciantur.

Tertio multas motiones quas putabat inanes, præ imperitia subduxit, in earum locum affixis pro libidine punctis contra analogiam, vsu & Phrasim Syrorum. Quam infantiam, vt clariùs ostenderet, breuissimum Alphabetum editioni subiunxit inscitæ plenissimum, antiquæ nec recenti Grammaticæ consonans.

Anni mundi.

5643

Anni Christi.

1555

Henrico 2. Franc. Reg.

Arnaphsaget Claudio Æthiopiæ.

Philippo 2. Hispaniæ rege qui etiam nũ regnat.

Maria Philippi huius uxore Angliæ Catholica.

Sigismundo 2. cog. Aug. Polonia.

Ioan. 3. Portugallia.

Maria Scotia.

Vnde

Anni Christi.
1555.Anni mundi.
5643

Vnde si eius editionem Syri legerent, se Syriacè illic nihil aut parum legere fatrentur.

Quarto non modo literas Protractionis sustulit, quod Marrani impudentiam, simul ac inscitiam, eleuare vtcumque potuisset, sed & Consonantes, præsertim literam Nun, cuius loco solet substituere Iod, quòd nesciret apud Syros literam Nun esse symbolum tertiarum personarum futuri, æquè ac primarum pluralium. Quod discere potuit non modo è lingua hodierna Syrorum, cuius se illic expertem prodidit, verum etiam è suis veteribus Talmudicis & Baal Haruch, qui etiam sic loqui solent.

Postremò Guidonis Fabricij Boderiani docti & Catholici laborem per plagium sibi vendicauit, qui illud ante è characteribus Syriacis in Hebraicos transcripserat: & addita latina interpretatione Antuerpiæ Plantini typis emiserat, nisi quòd dum fatones, & apparatus per cunctas Indicia Theologicarum Academiae, & priuilegia Regum & Principum tribus aut quatuor annis expectantur, publicatio in annum 1572. reiecta est, quam iste anteuertit an. 1569. Quæ quãuis publicè, aliquot D. Pauli epistolas Syriacè prælegendo, satis docuerim, hæc tamen repetere volui, ne quis Marrano hæretico, in linguis peregrinis fidendum putet.

Ioan. Lascus Polonius, Episcopi dignitate excidens, primùm Lutheri, deinde Zuinglij dogma suscepit. Tandem ne frustra nixus penitus videretur, ab Eduardo Rege Angliæ profugus, obtinuit, vt peregrinorum Episcopus & superintendens vocaretur. *E defens. secundo contra Vuesphalum.*

Ioannes Calvinus ex matre pontificij sacrificuli concubina, Canonicus Nouiodunensis. *Vuesphalus Lutheranus in Apologia,* incipit clarescere & de tori rabula, Theologus de repente prodire, vbi ad pœnam quæsitus cum quodam Copo tunc Academix Parisiensis rectore: regij magistratus manus subdolè effugisset.

Robertus Mancop Scotus à puero cæcus, vsque eo Parisiis in literis profecit vt Theologiæ doctor Romæ creatus Archiepiscopus Amachanus, deinde Legatus à latere in Hybernia fieret.

Præter vlgares Lutheranos, Zuinglianos, Caluinitas, Scruetianos, Anabaptistas, & infinitas Sacramentariorum formas, recrudescunt alij se in contraria scindentes, *Brentiani*, Vbiquitè, vbiquitatem humanitatis Christi docentes, *Ostrandini*, hominem iustificari ea iustitia, qua Deus essentialiter iustus *Stancariani*, Christum iustificare secundum solam humanam naturam. *Amsdorfiani*, bona opera ad salutem esse pernitiola. *Maorista*, infantes non saluari per solum baptismum, *Antinomi*, hominem ad legis Dei obedientiam non obligari. *Suenckfeldiani*, sacras literas penitus esse abiiciendas, & pendendum è sola diuina inspiratione, qui proinde dicti sunt propheta Cælestes. *Tritarij siue Tredeisti*, tres esse Deos. *Antitritarij*, tres personas non in se subsistere, sed in diuina essentia, esseque diuinæ essentia duntaxat residentias siue qualitates. Sabellianorum secta, qua infames sunt omnes ferè Lutherani, & Caluinita, vt multis libris docuimus *Autotheani*, Christum esse Deum à se, non à patre, vt proinde improprie dixerint patres Niceni, Deum de Deo, lumen de lumine, &c. Hoc venenum suis miscuit Calvinus, vt ibidem ostendimus. *Bibliista*, nihil proponendum in Ecclesia populo, vel in scholis iuuentuti, præter Biblia, nec discendas vllas Philosophiæ artes. *Sabbatary*, non dominicam diem colendam, solum Patrem esse inuocandum, non Filium, non Spiritum Sanctum. *Stebleri*, nec gladium, nec peram

5643

1555

Ooo

portandam, nec vlllo modo litigandum, aut in iudicio comparandum,

Demoniaci, Dæmones post finem mundi saluandos. *Georgio Davidici*, Georgium Dauidem esse Christum, Diabolum nullum existere, non futuram Carnis refectionem.

Memonnita, Christum carnem à Maria non sumpisse.

Ochinista siue Polygamista, licere viro multas simul habere vxores.

Musculus diuinam Christi naturam vna cum humana fuisse mortuam.

Ioannes Langus, carnem Christi esse deificatam siue transiisse in diuinam substantiam.

Matthæus Flaccus Illyricus multa horrenda in omnes sectas inuexit.

Melanchthon vt multorum reus etiam à suis traducitur.

Hieronymus Zanchinus & *Iacobus Schekius Medicus* de duabus Christi naturis, & de S. Trinitate monstra nouis portentis auxerunt, quæ proprio opere refutauimus.

Hos quidem defendere hodiè conatur *Lambertus quidam Danæus*, at nimis inuerecundè, quoniam sola impudentia heretica armatus, disciplinarum omnium expers, tantam prouinciam suscipit.

Valentinus Gentilis cum Seruetianorum fermento Deistarum Lemani lacus vndas miscuit, contra quem præcipuè tertium meum de Trinitate dictaui.

His iam omnibus superstes *Theodorus Beza* quotidie aliquid noui, ad iam putres eorum Blasphemias addit. *Hæc ex istorum scriptis & ferraginibus.*

1555. Ioannes à patria (*Beza in Iconibus*) sine cognomento videlicet, quia spurius, gente Belga ab anno 1517. ad 1555. suos de Religione & Rep. libros produxit, quos Cordillus & Latomus *De vndecim millibus mendaciorum sleidani* inscribendos docuerunt, propter apertam Auctoris falsitatem; de qua apud Carolum Imper. conuictus, Basileam euadens, paulò post, nempè anno 1556. desperatione, tædio, & miseria, fœdam mendaciis animam exhalat. *Spenceus libro 1. Apolog. c. 4.*

In eo plura sunt *παρεργα*, quàm *ἔργα*, *ibid.* Encomiastes Lutheri veriùs quàm historicus. *Crom. Colloq. lib. 1.* Imposturarum innumerabilium conuictus à Groppero, Fontano, Genepæo in Germanica Epitome, Lindano, Copo, Staphylo, Pontano, Billicio, Surio, &c.

HUMANÆ.

Maria Stuarda regina Scotiæ Francisco Delphino, qui postea regnavit, nubit. Stuarda autem familia, cum Danicæ esset stirpis, à Saladini Sultani temporibus Scotiæ inserta est à Macolimo rege. Nā is Valterum nobilem oriundum è dania virtutis causa, quam aduersus Saracenos in Syria ostenderat, ad Stuardi (sic enim Scoti regij conuiuij magistrum vocant) dignitatem euexit. Eius familiæ & nominis reges quinque Iacobi nomine continenter sibi succedentes humanæ miseriæ speculum præbuerunt. Nam primus in cubiculo trucidatus, 2. diffracti ærei tormenti frustulo interemptus, tertius à Filio interfectus 4. in bello ab Anglis occisus 5. huius Mariæ pater paulo post nuptias, adeo leui morbo succubuit, vt nonnulli veneno sublatum arbitrarentur. *Iouius lib. 6. Viror. illust.*

Eod. an. 1555. Philippus 2. Hispaniæ regnum adit, Patre Carolo cedente, & in sacram solitudinem abeunte.

Eodem Turci accersiti à Gallis Corsiuam depopulantur.

Anni
mundi.

5610

Anni
Christi.

1513

Vnde

Anni
Christi.
1555.Anni
mundi.
5643

Carolus 5. qui Solymantum tantarum vitium fastu tumen-tem solo prope Castrorum fremitu aliquoties profligat, qui Ariadenum Barbarussam acie deuictum, ac Tunetano regno exutum Africa depulerat, qui imperium superiorum Imp. ignauia labefactatum ac penè perditum restituerat, qui coniurantem Germaniam retuderat: defectionis ducibus victis & captis, qui regem Franciscum, & Clementem Pont. in potestate habuerat, qui in orbe nouo multa præclara in Dei & Ecclesiæ decus per suos gesserat, ædificatis urbibus, templis & c. qui denique, vno dempto Carolo Magno, omnes Occid. Imp. pace belloque superarat, religione tactus, quam sanctissimè semper coluit, & aduersus hæreticos asseruit, tædio rerum humanarum affectus, propter cælestium & æternarum desiderium, primus post conditum Germanicum imperium. (Nam Lotharius Francus erat) majestate Imperij Fratri Ferdinando abdicata, reliquis regnis atque ditionibus vnico filio Philippo traditis ad vitam religiosam, assumptis aliquot pijs viris, se contulit & in sacram solitudinem secessit.

Ioannes Fuccius Prutenus Chronologiam vsque ad ann. 1553. ab orbe conscripsit. Postea an. 1566. de quadam coniuratione conuictus, sub Sigismundo Polonorum rege, laqueo vitam hæreticam finiit. Eum aliqui continuauerunt vique ad an. 1574.

Tammus Sophus de Imperio Mesopotamiæ & Assyriæ excidit. Taurini regiam expilari, Persidem diripi à Solimano passus est. Solimanus postea 400. Turcarum millibus amissis in Carintho cum eo pacem an. 1557. facere cogitur.

Guilielmus à Prato Episcopus Claromontensis Cancellarij regij, Cardinalis & Legati filius qui postea an. 1559. obiit, relictis copiosis pecuniis & redditibus, è quibus diues Valetudinarium Claromonti, & tria Iesuitarum collegia cõderentur, vnum Lutetiæ Parisiorum, alia duo in Auetnia, Biliomi & Moriæci.

1555 Nicolaus Villegagno, eques Rhodius, cum Gallico comitatu in Brasiliam Americæ partem Capricorno subiectam, ad 26. gradus Æquatoris nauigauit. In eius quadam insula ad Genebarum fluu. castrum extruxit, & Colliguium de nomine Admiralijs appellauit: vt totam regionem Franciam Antarcticam, & aliquot ædes tumultuariè ad litrus constructas Henricopolim, quòd Henrici 2. auspicijs & sumptibus suscepta esset nauigatio.

Quæ paucis post annis omnia venere in Lusitanorum potestatem, Fræcis partim cæsis, partim expulsis. Nempè istiusmodi nauigatio non magis succedere potuit, quàm illa Iosaphat Regis Iuda cum Ochozia rege Israel, 2. Par. 20 quòd mixtim eò confluxissent Catholici & Caluinitæ, improbante Deo istiusmodi societatem, ac nolente, vt agrestes illarum regionum populi pro Catholica puritate venenum Caluiniticum, ipsis à Richerio Carmelita, & aliquot alijs apostatis propinarum haurirent: sicque à circumeuntibus impijs mare & aridam ad proselytas efficiendo, filij Geennæ plus duplo fierent.

Infelicitatem auxere motus ab hæreticis contra Catholicos excitati, vt proinde Villegagno istos partim strangulauit, partim in patriam puniendos præmiserit, mox ipse, nempè an. 1558. inlecuturus. *Teuetus, & Ioan. Lerus Caluinita, qui istarum tragædiarum magna pars fuit, in sua America. Beza in Iconibus.*

h BELLYM mouit proregi Neapolitano. Pietate & virtute insignis.

Ioannes Caluinus ad nundinas autumnales Francforti an. 1556. cum ministris eius loci de Cœna conferre vo-

1555

231.
h PAVLVS 4. Neapolitanus, ex familia illust. Caraffa. an. 4. mens. 2. di. 27.

5643

5648

1560

Vacat mens. 4. d. 6.

Ooo ij

lens, reiectus est, quod Zuinglianum profiteretur. *Lauater. in hist. Controversia sacramentaria. Surius in hist.*

Eodem anno cum plerique Laici in Polonia, vsum calicis in sacramento Eucharistiae contentiose efflagitarent, quasi Christus esset exanguis, ubi altera specie, & Roma. Pontifex eò misisset Aloysium Lipomanum Veronensem Episcopum ad Regem Poloniae Sigismundum, ea quaestio diuino miraculo est iudicata. Nam cum quidam Iudaeus *Bibim* siue Benedictus in quodam Poloniae oppidulo Sachazeto nomine, tribus miliaribus ab arce *Louitz*, à sua ancilla Christiana, Dorothea Lazezla nomine, sacram Eucharistiam (quam ipsa ad pagum Catzo die Paschae susceperat, & ex ore extractam in sudariolum reposuerat, vt ad suum herum deferret) tribus daleris & veste sericas simbrias habente emisisset, & in synagoga pugionibus, & cultris confodisset, repente ex illa *MULTVS CRVOR* emanauit, quem Iudaei coleari in vitreum calicem transfundunt. Hac de re paulo post cognita, & ad Sigismundum Regem, qui tunc erat Vlnae (quae est vrbs Lituaniae metropolis) delata, mandatur illius oppiduli praefecto secundo, vt totum negotium diligenter inquirat, & in huius sceleris conscios extremo supplicio animaduertat. Itaque Dorothea cum Iudaeo suo hero, die Veneris post Christi Ascensionem flammis exurit, reliqui item Iudaei sceleris locij (vno excepto qui aufugerat) Calend. Iun. idem supplicium luunt. Vnde multi & ipse Poloniae rex, non mediocriter in retinenda Catholica Ecclesiae communione confirmatur. *Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. & Surius in hist.*

Sub hac tempora imago Crucifixi, à quodam lapidibus per indignationem ista emisit sanguinem: sed sceleris reus Moguntiae supplicio afficitur. *Brentius in cap. 3. ad Galeat.*

An. 1556. obierunt mortem Ioannes Sleidanus Argentinae, Conradus Pelicanus ex minorita, Zuinglianus Rubeaqui, & omnium pessimus David Georgius Basileae.

Lutetiae Franciscus Picardus Theologus, & Andreas Tiraquellus iuriconsult. an. 1558. Romae Ioannes Gropperus Theologus & Cardinalis 1559.

Eodem anno Non. Septemb. Lutetiae summo mane, via Iacobae in edibus cuiusdam priuati hominis, qui tunc aberat, ante collegium Plebsiacum comprehenduntur Calvinistae siue Lutherani, vt vocabantur, vtriusque sexus circiter 120. qui nocte ipsa illuc ad concionem & preces conuenerant. Ex ipsis nonnulli paucos post dies comburuntur. *Nox & amor vinumque nihil moderabile suadent.*

Eodem, iuniores Saxoniae Principes & Comites Mansfeldenses Lutherani, edunt separatim publicum scriptum, quo vndecim sectas huius saeculi, & praecipue Zuinglianam, vt execrabiles haereses damnarunt. *Surius in hist. Lauater. in hist. Controversia sacramentaria.*

Anno 1557. Prid. Non. Septemb. inchoatum est Vuormatię colloquium inter Catholicos & Lutheranos, decreto Comitiorum Ratisponensium, sed turbatum artibus Flacci Illyrici. Aderant Evangelicarum partium 12. ministri, qui à Catholicis (interrogati, quas sectas confessioni Augustanae consentaneas & dissentaneas existimarent (quod variae sectae sub Augustana confessione comprehendi vellent, & decretum esset, cum iis duntaxat colloquium habendum, qui essent antiquae Religionis vel Augustanae confessionis) per 16. dies inter se concertarunt, cum alij ex ipsis sectas quaedam vt à confessione Augustana discrepantes damnaent & excluderent, alij retinendas, eisque parcendum censerent. Ea concertatio eò vsque progressa est, vt ex 12.

Anni mundi.

5643

5648

Patriarcha.

Constantinopoli Ioasaph.

Principibus.

Solimano Turcorum Imp.

Tamma Persarum.

Carolo 5. & Ferdinando eius fratre an. 6. per ordinem Occidentis Imperatoribus.

Henrico 2. Franc. Rege, & vsque ad regni Francisci 2. initium.

Claudio Aethiopiae.

Philippo 2. Hispaniae

Maria Philippi uxore

Catholica Angliae Regina,

deinde Elizabetha

sorore, quae his iam annis 22. regnat.

Sigismundo 2. Augusto Poloniae.

Ioanne 3. Portugalliae. deinde Sebastiano an. 21.

Maria Scotiae.

Anni Christi.

1555

1560

Anni Christi.

1555

1560

Anni mundi.

5643.

5648

ministris, & reiecti & excommunicati fuerint, tanquam contrarij confessioni August. in praecipuis capitibus, vt de Lege & Euangelio, de Libero arbitrio, de Iustificatione, de Operibus, de Sacramentis, & vsu Ceremoniarum. His ita gestis, quia à 7. reliquis Ministris nunquam impetrari potuit, vt sigilatim multiplices sectas à confessione Augustana secernerent & damnarent, ne inanis esset labor colloquij, illud vix adhuc bene coeptum intermittitur & suspenditur, *Am(dorfius in lib. Publica confessionis pura doctrina Euangelij &c. Nicol. Gallus in suis Thejsibus & hipotypos. Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. Lauatherus in hist. controversia Sacram. Sur. in hist.*

Dauidis Aethiopum Imper. successor Claudius, ad Ioannem Portugalliae scripsit de communione Catholicorum regum ineunda, & obedientia summo Pontifici praestanda. Iesuitas ad se missos satis quidem humaniter excepit, sed ceteris non potuit satisfacere, bello Maurico distentus, in quo victus est ac caesus. *In Epistolis Iesuitarum.*

HVMANA.

An. 1558. Franci Duce Francisco Guisiano Principe, urbem Caletum omnium opinione inexpugnabilem 7. obsidionis die 5. Non. Ianuarij expugnarunt. Mox Guinam arcem munitissimam captam incendunt, & Hamam capiunt, denique Anglos ex tota Gallia exturbant.

Eodem an. Nouembris die 17. aetatis vero suae 43. Maria Angliae Regina Catholica obiit.

Eodem die, post horas duodecim, Cardinalis Polus vespere defunctus est: natus an. 58. mens. 6. *Surius.* Quibus duobus luminibus vno die extinctis, magna simul & regni & religionis subsecuta est in Anglia: & vicinis regionibus obscuritas.

Scoti expellunt Gallica praesidia.

1559. Ianuarij 15. in Demortuae locum Angli substituunt Elizabetham, quam Henricus ex Anna Bolemia susceperat. Hinc restituitur Zuinglianismus & Calvinismus, Clero & Episcopis carcere & rerum suarum amissione multatis, nonnullis etiam veneno, nece &c. absumptis.

Eodem anno. 7. Non. April. Inter Gallum & Hispanum inita pace, qua hodie fruimur, Philippo Regi Hispaniarum Elizabetha filia Henrici Francorum Regis natu maxima desponderet, & Margarita eius soror vnica Emanuelli Phileberti Allobrogum Duci.

Vigesimo secundo Iunij, dum celebrabantur nuptiae Philippi regis & Elizabethae Henrici Regis Franc. filiae, simulque Philiberti Sabaudiae Ducis & Margaritae Sororis eiusdem Henrici, ipse Henr. haestae fragmento per galeam adacto à Montgomerio Comite in cranium, occumbit ex vulnere, natus an. 40. mens. 3. di. 11. & Regni an. 12. mens. 3. d. 11. Eius obitus in Gallia locum dedit crebris rerum nouarum machinationibus, & haereticorum imprimis audaciae.

Dithmarsii domantur à Rege Danorum, populus ante liber & inuictus, dum Archiep. Bremensi pareret & Catholicam sequeretur. At tum Lutheranizans, dat suae leuitatis poenas.

Ioanni 3. Portugalliae defuncto succedit Sebastianus his 21. annis. Nam eius parens Ioannes 4. vt nominatur, ante Ioannem 3. Patrem mortuus est, ita tamen vt Sebastianum hunc, vix tres menses agentem reliquerit.

1557. di. 22. Septembris Natalis Brulartus, regius causarum cognitor, pierate, iustitia & eruditione illustris, moritur: cui Aegidius Burdinus successit, summa etiam eruditione ac virtute.

CONCIL. Colonense sub Adolpho.

Moguntinum.

1559. Ioannes Fernelius summus Medicus Lutetię. Franciscus Duarenus Iurifcon. apud Biturigas. In Vngaria Isabella, quę rara fęlicitate, fuit regis filia, regis vxor, soror, & mater.

i Hostis Simoniacorum, & plura habentium Beneficia, ofor dispensationum.

An. 1564. Decretali siue Bulla Fiduciariorum Sacerdotiorum, quos vulgo Custodinos appellamus, perpetuo anathemati subiecit, restitutioni addixit, Simoniacos declarauit, peccati expiationem soli Cathedrę Apostolicę reseruauit. Inscribitur Bulla contra quoscunque Ecclesias & beneficia Ecclesiastica quęcunque, in confidentiam retinentes seu recipientes. Quod successor Pius 5. renouauit.

Addisu filius Ioannis de domo Martia, ex Ciuitate Gezira in Tigri Flumine olim monachus ord. Sancti Antonij, Monasterij Sanctorum Rahę & Ioannis fratrum, electus primas siue Patriarcha ciuitatis Muzal in Assyria Orientali Romam venit, vt confirmaretur, vbi & obtulit Pio professionem fidei, & attestationem manu sua pictam & subscriptam, die 7. Martij, An. Do. 1562. Iurans se credere, recipere, & approbare omnia quę in Sede apostolica tenerentur, & se id curaturum in sua iurisdictione, sub quę essent multi Metropolitanę, Episcopi & Diocessani. Videlicet Arbel Metropolis, Saraua, Hancua Episcopatus, Cheptiam metropolis, Caranileys, Achusch Episcopatus, Nassybia Metropolis, Machazzin, Tallefcaui, Mardin Episcopatus, Sceert, metropolis, Azen Episcopatus, elchessen Metropolis, Zuch & Mesciara Episcopatus, Gurgel Metropolis, Esci Episcopatus, Amed Metropolis, Chiaruchę, Hayn, Tammir episcopatus, quę omnes simul regiones subsunt imperio Turcarum, Ormi superior Metropolis, Vscimi & Cuchia Episcopatus Ormi inferior Metropolis, Durra, Soldos, Eschinugę Episcopatus, Espurgan Metropolis, Nate, Gien nunc Episcopatus, Salamas metropolis, Baumar, Sciabatam, Vascham Episcopatus. Omnes Persarum Regi vulgo Sophi vulgo nuncupato subiecti. In India verò Lusitanis suspecta Cuschin Metropolis, Cananor Metropolis, Goa Metropolis, Calicut Episcopatus, cui subest Carongol ciuitas, quę adhuc ab Idololatris & Ethnicis hominibus possidetur. Hacibi.

metrophanes Constantinopolitanus Patriarcha, centesimus quadragesimus primus sedere incipit: anno 1563. in annos 8. vel 9.

An. 1560. Lutherani & Sacramentarij ardentissimo odio inter se flagrant, cum scriptis contrariis, tum edictis publicis. Nam Vuitembergenses, quibus preerat Brentius, edictum promulgant contra Sacramentarios: Ienenses ministri edunt supplicationem ad Ioan. Fridericum 2. Ducem Saxonię, eiusque fratres ac alios Principes & ordines confessionis Augustanę, pro legitima fynodo, in qua soli Lutherani conuenirent, & Zuinglianos atque alios, quibus aduersantur, condemnarent. Contra ab Heidelbergensi academia post publicę disputationē Zuinglianorū cōtra Lutheranos, Heshusius Lutheranus abire iussus est: & mox Superintendentes Heidelbergenses, edunt decretum, quo Lutheri & Brentij Catechismi extra Ecclesiam eiiciantur, & eorum scripta nullam habeant auctoritatem. Lauaterus Zuinglianus in hist. controuersia Sacrament. Surius in hist.

Magni tumultus a nescio quibus Euangelicis, religionis causa excitantur in Gallia, & Allobrogibus.

In Scotia etiam mirę cumultuatum est, dum Caluinismum amplectuntur, Anglis suppetias ferentibus, qui & ipsi hereticum furorem fuerant amplexi, Surius. Primi autem Scotorum ministri fuere Paulus Methnen pistor, & Ioan. Knox ę

Anni mundi. 5648

5654

5543

5643

bresbytero

232.

i PIVS 4. Mediolanensis, an. 5. mens. II. di. 8.

Vacat di. 29.

Patriarcha.

Constantinopoli Joasaph, deinde Metrophane.

Principibus.

Solimano Turcorū Imp.

Tamma Persarum.

Ferdinando & Maximiliano 2. an. 12. ex ordine Occidentis Imperatoribus.

Francisco 2. an. 1. & post eum Carolo 9. Maximiliano, eius frat. 14. Franc. Rege.

Claudio Æthiopię. 1555

Philippo 2. Hispanię. 1555

EliZabetha Anglię.

Sigismundo 2. Augusto Polonia.

Anni Christi. 1560

1566

Anni mundi. 5643

5643

Joanne 3. Portugalie.

Maria Scotia cum Francisco 2. Francorum Rege.

Anni mundi. 1555

1555

presbytero apostata, indeque Nectomanticus. Regina Scotię Maria Guisiani olim ducis filia, Marię quę Francisco 2. nupsit, mater: inter hos motus Edimburgi tædio & curis moritur. Surius.

In Vuallia regione Anglię crux inuenta est, in quadam fraxino turbinis vi & tempestate deiecta. Idem & Alanus Copus in Dialogo.

Magdeburgenses ministri, quorum antesignanus est Matthias Flaccus Illyricus, Centurias diuulgarunt errorum, mendaciorumque plenissimas, contra quos Alanus Copus Anglus paulò post sex Dialogos edidit, Bucingerus centuriam vnam, Canisius libros de corruptelis scripturę, nempe de Ioanne & de D. Virgine. Turrianus opus pro Epistolis Pontificum decretalibus. Nos huius Operis posteriorem partem, quam speramus suffecturam ad eorum fraudes & calumnias detegendas atque dissoluendas: aut certe iter præmonstraturam vt quisque facile per sese cętera adiciat. Nam facile est inuentis addere. Quin & res ac historias ab istis prætermissas magno numero colligauimus. Studuerant enim immanibus illis voluminibus non historiam scribere, sed fabulas, vt Pontifices traducerent.

Geneuę nefandissimum consilium de Francisco 2. Rege Francię, Regina vxore, Regina matre, eius liberis, Proceribus, & bonis Magistratibus ad certum diem per insidias trucidandis, Beza principe, Caluino authore, Otomano subscriptore, Spifamio suafore, omnibus Gallię prædonibus & lanistis consciis. Surius.

Hinc seditio Amboësiensis præteru boni publici, & conseruandarum legum Francię, a quibusdam sectariis non admodum claris, numero 500. præter aliquot pedites, quę detegitur 9. Calend. April. Eius quidem duces grauissimis suppliciis plectuntur, at mox Rex omnes reos hæresis absoluit edicto publico, modò in posterum fidem Catholicę Ecclesię retinerent. Ex eo tempore, qui prius Lutherani dicebantur, per totam Galliam cęperunt vocari Huguenoti.

[Variatur sententiis circa nomen illud hugonotorum. Aiunt ab hagunoa ciuitate sic dictos, quę est in Germania: vbi primùm sua consilia iniissent, quodam nobili perdito Latenaudie vtrumque promouente. Alij ab hugone rege, quòd primùm Turonibus in porta qui adiam ab ipso denominata in publicum prodire auffs fuissent. Alij denique ex euentu quodam, quòd in legatione obeunda apud Principes Germaniæ: sæpius inculcassent, Huc nos, Huc nos, Huc nos, neque vltèrius orationem produxissent, vnde pro ridiculis eiecti, id nominis ridiculi, omnium cachinnis reportassent.]

E vita excefferunt an. 1560. Robert. Cœnalis Arboricensis Episcop. & doctõr Theologus Lutetię, quinto Calendas Maij. Ioan. à Losco Zuinglianus in Polonia Idibus Ianuarij. Philippus Melanchthon decimo tertio Calendas Maij Germaniæ cothurnus, de omni religione securus. Vnde post eius mortem, eum statim quisque hæreticorum sibi vendicare voluit. Caluinus contendebat in sua confessione mortuum, alij in alia.

Multa hoc tempore variis in locis ferebantur visa portenta, & horrenda monstra, præsertim in Anglia, in qua Londini, Pyramis Paulinę Ecclesię tota ferè lignea plumboque coopta de cœlo exuritur: deinde mensa illa, in qua hæretici Caluini communionem exercebant. In Annalibus Anglorum.

An. 1561. quidam Lucas Stembergerus, docet inter alia non esse Trinitatem, sed vnum Deum Patrem, Sabbatum esse seruandum, Eucharistię & baptismi sacramentum Satanicam esse institutionem, &c. Surius.

In Polonia contra Gregorius Paulus, Cazanouius & alij tres esse Deos, Symbolum Athanasij esse Sathanasij, & czt. Quibus dum se Caluinus & eiusdem metalliministri se opponunt, Autotheani & Antitrinitarij siue Sabelliani euadunt, & doctrinam de Deo Vno, & Trino sceleratis modis conspurcant. Quas blasphemias hodièque perpetuant. *Vide nostros libros de s. Trinitate, & contra Schekium.*

Eodè anno, quòd multæ nouæ hæreses, prætextu cõfessionis Augustanæ irreperent, fuit cõuentus Principū Numburgi in Thuringia, in quo egerunt de Zuinglianis solenniter condemnandis, sed id à quibusdam Principibus impeditum est.

Saxones etiam Lutherani ad sedandos motus, propter rem Sacramentariam exortos: cõuentum agunt Lunæburgi, damnatque hæreseos Albertum Hardemburgium Zuinglianum. *Lauater. in hist. controuersæ Sacrament.*

In Transsylvania alij Lutheri, alij Zuinglij doctrinam sequuntur, magno apud Turcos ludibrio religionis Christianæ. Bremenses omnes Lutheranos vrbe sua exire iubent. *Ibid. & Surius.*

Institutum fuit à Rege colloquium Possiacum inter Catholicos & Euangelicos, sed cum ptimùm publicè, deinde priuatim colloquuti fuissent per aliquot dies, dissoluitur absque vilo profectu. Impudentissimum est mendacium, quod Lauatherus scribit colloquutores Catholicos consensisse cum ministris. Huius fructus fuere Bella immania quæ deinceps per 18. annos vsque nunc consequuta sunt.

1561. anno 16. Cal. Februa. edicto Regio permissum est Euangelicis suos conuentus ac exercitia & negotia suæ religionis, extra mœnia urbium habere, donec aliter à Rege decerneretur; siue vsque ad Concilij œcumenici Tridentini determinationem. Promulgatur in senatu Parisiensi Pridie Non. Martij, cum hac clausula: *Audito procuratore Regis, absque tamen approbatione nouæ religionis, & id totum per modum promissionis, & donec aliter per Dominum Regem fuerit ordinatum.*

Francorum exulum (qui erant Zuingliani) Ecclesia cum Francforti per annos ferè 7. mansisset, anno 1561. 9. Calendas Maij Senatufconsulto Francfordiensi vrbe excedere, aut ab exercitiis suæ religionis abstinere iubetur: quòd ipsi à Lutheranis siue Germanis ministris dispares esset, & religione & ceremoniis & doctrina, quòdque à præcipuis capitibus confessionis Augustanæ, eius Apologiæ, pacificationis Vuitembergensis, factæ an. 1536. denique Francfordiensis concordiz actæ an. 1542. 5. Idu. Decembris, dissentirent. *Vide huius Rei acta & historiam editam à Francisco Philippo.*

1562. Mense Maio factus est conuentus Luneburgensis, à Lutheranis contra Calvinistas & Sacramentarios. Metuebant enim Lutherani, ne irrepentibus iam in Saxoniam Calvinistis, ipsi solum vertere cogerentur.

Tilmanus Hessusius Lutheranus contra Caluinum, Boquinum & istius fæcis ministros scribit.

Paulus Alciatus Calvinista Mahometanus tandem effectus est. *Beza præfat. in acta Valentini Gentilis pag. 17.* Calvinismus scilicet gradus est proximus ad Mahometismum. Vnde & Valentinus Gentilis probabat sua dogmata è veteri Testamento, nouo, & Alcorano, quasi hæc tria essent *θεόπνευστα*. *Benedictus Aretius Bernensis minister cap. 1. & 3. Historia Valentini Gent.*

Petrus Martyr Florentinus, ordinis quondam Sancti Augustini, pridie Idus Nouemb. non sine suspitione veneni à Calvinitis propinati, dum respondere parat Brentio môstro-
f m Vbiquitatem introducenti, & Calvinitis, à quibus vt spectrum in Eucharistia constituentibus: proximè in Possiaco

Anni mundi.

1560

CONCIL. Tridentinum aliquandiu interruptum continuatur, presidentibus 4. Legatis sedis Apostolica, & presentibus, 2. Cardinalibus, 3. Patriarchis, 21. Archiepiscopis, 168. Episcopis, 7. Abbatibus, 7. Generalibus ordinibus, 39. procuratoribus absentibus cum legitimo mandato. Durauit, 1. m. 11. d. 4. clauditur die 4. Decembris 1564.

Anni Christi.

1562

conuentu

Anni Christi.

1566

Anni mundi.

1561

conuentu dissenferat, exclamans pro sua parte, neque re ipsa Corpus Christi esse in Eucharistia, neque re ipsa sumi, cum isti affirmarent re ipsa quidem abesse, re ipsa tamen sumi, quod est prodigij plusquam simile, infœlicem exhalat spiritum. *Spenceus in Apolog.*

Olim cum ei non successisset consilium, cum Ioanne Valdesio Hispano in initum: de (hæreticorum) aliquo cœtu cogendo, tum viris tum fœminis frequentato, (Nam hæc Beza verba sunt) & paulò post Romæ vstulandus esset, Luca Italiæ oppido, in cuius monasterio Pauli Epistolas profitebatur, fugit Tigurum cum Bernardino Ochino Capucino, qui post fuit Trinitarius, & magnas turbas inter Euangelicos excitauit. *Beza in Iconibus.* vbi nota hæreticos libenter Rabelletij istius Athei cõuenticulum excitaturos, quod sit tam fœminis, quam maribus commune, quale etiam vnus ex eorum maioribus Nicolaus Antiochenus Apostolorum sæculo, indèque aliquot alij impuriore hæretici animo complectebantur, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.

Ex eiusdem ordinis monasterio, Petrum Martyrem secuti sunt Paulus Lacifius Veronensis, Argentinx postea Græciz zando vitam tolerans, Celsus Martinengus Italiæ Geneuenfis synagogæ minister, Hieronymus Zanchius, nunc Argentinx, nunc Heilbergæ, modò Neostadij, modò in Rhœtia exulans, & Emmanuel Tremellius (è Iudæo quilibet, pro secta principum, è quibus possit aliquid lamberc.) *Ibidem.*

An. 1563. Bullingerus calamitosus senex Brentio responderet: calamitosus deinde moritur Tiguri an. 1575. Ità inter Lutheranos, Calvinitas, Zinglianos rixa est implacabilis, quam non nisi miris cœdibus placare possint.

Mense Martio in suburbio Augustæ Vindelicorum, textoris cuiusdam filia an. 20. nata à malo dæmone obfessa: cum à Lutheraniis nullo modo liberari posset, quòd Satanus Sataam non eiiciat, à Simone Theologo & Catholico Ecclesiaste, apud Diuum Mauritium Augustæ, inuocato nomine Christi, liberata est.

An. 1564. Caluinus 14. Cal. Lunij tam variis morbis extinctus est, petulantis & effrenatæ suæ impietatis pœnas expendens, vt (nisi à Beza scriptum esset, *Præfatione Comm. Caluini in Iosue, & in istius vita*) vix crederetur. Per 4. ferè annos discruciat 9. horrendis morbis, Cholica, Calculo, morbo articulari, Hæmorrhoidibus, febri phthisica, Asthmate, Hemigrano, Catharro continuo, Vomitu denique sanguinis. An mentiar Beza, esto tu iudex. Nam ad verbum ista è tuo Gallico opusculo exscripti. An Herodes terribilius animum Satanæ reddiderit, equidem nescio. Tanquam forex, Beza, tuo indicio periisti? Cur ista de tuo præceptore vel etiam Patre (sic enim eum flebiliter nominas, cui scis te nunquam fuisse cordi) non occultabas? Cur famè tui doctorculi sic malè consulebas? Sicuti iusserat, nullo sepulchri apparatu elatus est, postquam Geneuensem cloacam, totos viginti tres annos fouisset. *Beza in Iconibus in quibus Caluinum pingit horribili forma, vultu scilicet funesto, barba barbarica, ore hianse, & cacaturiente.*

Quinto die Martij, Ingolstadij obiit Fredericus Staphylus an. ætatis 51. vir doctissimus, qui se à Luthero ad Catholicam rediisse scripsit, cum aliis de causis, tum quia se præsentem Lutherus, anno vno ante obitum ab Energumena vllis exorcismis dẽmonẽ non modo nõ potuisset eiicere, sed etiã ab eo in ipsum insilente, & serã, ne egrederetur miscete, egregiè vapulasset donec per loci fenestram semimortuus à sociis extraheretur, qui & ipsi per fenestram exilierant. *Ipsè apol. 2.* Similem historiam de filiis Sceuæ exorcistis Iudæis refert D. Lucas Act. 19.

Multi Sinenſes, populi Noui orbis, in Oriente fidem Chriſti ſuſcipiunt. *Sur. m. hiſtor.*

Eodem anno mēſe Aprili inchoatum eſt Mulbrunene colloquium, inter Lutheranos & Zuinglianos ſive Caluiniſtas, præſentibus Palatino electore & Duce Vuitembergenſi: cui etiam interfuit Bientius colloquutore Iacobo Smidelino, pro Lutheranis contra Boquinum Zuinglianum: inter quos poſt longam concertationem, non ſolum nulla fieri potuit concordia, ſed odium & ſimultas actius exarſit, ſe mutuis iniuriis proſcidentes: Vuitembergenſes vocabant Palatinos, ſectarios, fallarios, quòd corrupiſſent verba Luca: còtra Palatini dicebant Vuitembergenſes noua, falſa, & inaudita dogmata proferre, ſuis ſomniis ſcripturam peruertere, & de vna eadēque re affirmanter & neganter ſolere reſpondere. Vide acta eius colloquij tam ea, quæ ab Vuitembergenſibus, quàm quæ à Palatinis (qui ſcriptum Vuitembergenſium crebro mendacij inſimulant) edita ſunt.

1565. Scotia magnis motibus concutitur ob hæreſim.

Eodem an. fuit Colonia vir grandæus ex Thebaide, ab Alexandrino Aegypti Patriarcha, qui eiufdem Patriarchæ nomine obedientiam Romano Pont. in ſcripto afferret. *Surius.*

Indi magis ac magis ad fidem conuertuntur. *Surius. & Epistoſola Indica.*

Franciſcus Xavier, qui primus è ſocietate Ieſu, ætate noſtra Indis Chriſtum prædicauit: miraculis clarus moritur. *Surius.*

Hoc anno exorta eſt in Anglia, è Caluinitarum omniumque iſtiusmodi hæreſeos ſentina, ſecta noua Puritanorum, ſic appellata: quòd tam purè ſe à Catholica ſeparent, vt nec orare in templis, quæ fuerant olim Catholicorum, nec clericali veſtitu indui, aut vilo proſus veteri ritu vti velint. Quam ipſi opinionem vſque ad bonorum amiſſionem, & vinculoꝝum perpeſſionem defendunt, etiam contra ſuam Reginam, quæ alioqui caput ſibi conſtituerant in omnibus cauſis, tam Eccleſiaſticis, quàm ciuilibus. *Sanderus de Monarchia Eccleſi. lib. 5 capite quarto.*

Maineiacus miniſter Chalnienſis, Dæmoniacum ſibi oblatum, culeo inſutum in Iſaræ amnis profunda, ſaxis aggrauantibus demerſit. *Faius in ſuo Energumenco pag. 56.*

Paulò poſt Nicolaa Dæmoniacæ, porrectione Eucharistiæ tandem ab Episcopo liberatur: Laudani circumſtantibus decem hominum millibus, & notariis publicis acta omnia excipientibus, procuratione Caluinitarum, qui rem ſuppoſitam quoquo modo videri cupiebant. *Idem. Hiſtoria huic planè ſimilis, quam narrat Proſper de Dimidio temp. cap. 6.*

H V M A N A.

1560. Franciſcus 2. Rex Francorum Prid. Non. Decemb. non ſine veneni ſuſpicionē interit, dum conuentus trium ordinum Aureliis celebraretur: in quolibet pro Eccleſia, vt virum bonum decuit, contra hæreſim & eius principes, Ioannes Quintinus Heduus, multorum librorum eruditus ſcriptor perorauit.

Illo anno Carolus 9. frater Rex Francorum ſexageſimus regnum ingreditur.

Mosci delctis 6000. Tartarorum redeunt in Liuoniam. Liuoſij à Polonis auxilia petunt.

Baiazethes & Selymus Solymani filij inter ſe dimicant ad Anaſum, deinde Alepum Syriæ. Baiazethes victus fugit ad Perſas, vbi & moritur.

1561 Ferdinandus Imperator in Vngaria fœliciter reſegit contra Turcos & Tranſilyuanos. Paulò poſt Tranſilyuanie Vaieuoda occupat arcem Zathmar. Vnde initiū noui belli.

Anni
mundi.

5648

Anni
Chriſti.

1560

Anni
Chriſti.

1560

Anni
mundi.

5948

1562. in regno Francia omnia fuerunt funeſta, graſſantibus per totam ferè Galliam bellis, fame & peſte: Plura certe mala vnico anno Gallia à ſuis pertulit, quàm cunctis ſuperioribus bellis ab exteris. Illis commemorandis, propter legem *amvſias*, prudens lubenſque ſuperſedeo.

In hoc primo ciuili bello, Rex Navarra Rhotomagum obſidens interficitur. In conſictu Drydum Dux Niuernenſis, Sanctandzeanus Mareſcalus & plærique alij deſiderantur. Princeps Condæus & Annas Montmorantius, vtriuſque partis Ductores capiuntur, Dux Guyſius, dum victoriam perſequitur, in Aureliarum obſidione, proditoriè à Poltoto, quem Admiralus & Beza ſubornarant, glande percutitur & poſt aliquot dies ſanctiſſimè expirat.

In medijs his Galliarum tumultibus Angli ſe iungunt Huguenotis, Normaniam vaſtant, fortiſſimum maris portum, vulgo Portum gratiæ occupant à Septembri an. 1562. vſque ad finem Iulij anni ſequentis, è quo prius non exierunt, quàm grauiſſima peſte inde diſcedere coacti ſunt: quæ diſcedentes in Angliam vſque comitata eſt, ita vt Londini ſolum, eo anno plurtquam 20. millia hominum perierint.

Incipit bellum inter Fredericum Daniæ & Ericum Suetiæ reges, in quo Dani Noruegiam recuperant.

Hoc ferè tempore Abdiſu Aſſyriorum Patriarcha Romam venit, vt à Pontifice confirmaretur, & polliceretur obedientiam, ſeque Conciliorum & ſpectatim Tridentini decreta omnia ſuſcepturum. *Surius.*

Huius anni menſ. Nouembri, Francoforti in Romanorum regem eligitur Maximilianus Ferdinandi filius.

1563. apud Tartaros Naugaios, è quibus ortus dicitur Tamerlanes, circiter 500. miliaribus Germanicis à Moſca verſus Orientem diſtantes, Muſe quidam (ſic Nobiles vocant) nomine Iſmaël monoculus, & inſignis Necromanta (Necromantia enim nihil illic frequentius) ſuis artibus reliquos omnes Muſas, quos armis ſubigere non valebat, extinxit. Alioqui illarum regionum populi, certo deſtituuntur Domino, domos & ſedes fixas nullas habent, viuunt abſque vſu pecuniæ, frumenti, falis: ſunt ſine magiſtratibus, legibus, iudicijs. Imperium ita partum morte iſtius diſcuſſum eſt, liberis ipſius, eadem ratione, qua alios necauerat, conſumptis.

In obſidione Aureliæ, Franciſcus dux Guyſius præfectus exercitus Regij: incredibili luctu piorum omnium, à Poltoto proditoriè perimitur.

Paulo poſt è custodia liberantur capti Caluinitarum proceres, pax agitur non diu duratura. Lugdunenſes ſe regi dedunt, & Catholica religio apud illos reſtituitur.

Tum, inito fœdere cum fautoribus nouæ religionis, promulgatur edictum pacificationis.

Menſe Decembri, ſinis optatus impoſitus eſt Synodo Tridentinæ.

Preſburgi in Vngariæ regem. coronatus eſt Maximilianus Romanorum & Boemiæ rex.

1564. Rex Daniæ & Lubecenſes bellum, quod ſuperiori anno in Regem Suediæ ſuſceperant, continuant.

Lituani Moſcos ad Vbium oppidum proſſigant & è ſua prouincia eiſciunt.

Hiſpanica claſſis, Mauritaniam littoralem inſeſtat è regione Beticæ.

Ferdinandus Imp. 8. Cal. Aug. motitur, & Maximilianum 2. filium Imperij ſucceſſorem relinquit.

Hoc anno Turcarum arx muniſſima, *Peuoldi Velez* appellata ad Africa oram ſita, capitur à Garſia Toletano pro Rege Catholico 6. die Sept.

Melita ſive Malta inſula à Turcis oppugnari cœpta eſt an.

1565. 15. Cal. Iuni. In obsidione ceciderunt ex 500 equitibus Rhodijs siue Ioannitis 313. alij ferè omnibus valde vulneratis: Turci audito aduentu Garliæ Proregis Siciliæ soluant obsidionem 7. Non. Septemb. post 3. mensẽ & 17. diem, quàm descenderant in insulam, relictis illic suorum cadaueribus 23000.

In Liguria haud procul à Nicæa aliquot vici repentino terræ hiatus absorpti sunt. *Idem.*

Maximilianus Cæsar contra Turcas & alios quosdam Duce Lazaro Schuendio res in Hungaria gerit. *Idem.*

Adrianus Turnebus in Græcis præceptor meus, professor regius, natus an. 53. obiit Lutetiæ pridie Idus Iunij Catholicus, etsi hæretici contrarium spargere conati sunt.

k V. I. R. sanctus, eo nomine etiam hæreticis venerabilis & Turcis formidabilis, aduersum quos fædere sacro colligauit Hispanos, Venetos, Italiæ proceres, equites Meliteneses, cæteris Christianis Principibus ad hoc fœdus inuitatis, etiam Moschis & Presbytero Ioanne, item ex Profanis Sophi Persa. Quod cessit fœlicissimè in Lepantina pugna, de qua mox.

Pontifex longiore sessione dignissimus, ad corruptelas nostrorum temporum profligandas. Pontificios redditus omnes in usum belisacri. i. Turcici & Hæretici, cæterorumque piorum operum contulit. Maiores mensæ & cameræ suæ sumptus, quadraginta duntaxat assibus faciens, quàm in Cardinalatu.

Diuinitus electus, præter omnium expectationem. Cum priuatim singuli reiecturi viderentur, communiter vniuersi pontificem nihil tale cogitantè declarauerunt 7. Idus Ianuarij 1566. & coronatus 16. Calend. Februa. *Onuphrius.*

Noluit missilia dare (vt mos erat) ne compressione turbæ, aliqui suffocarentur, sed maiorem pecuniæ summam diuisit in monasteria, loca pia, & vrbanos pauperes.

Ex opilione Bononia oriundo Dominicanus, inde Cardinalis, demum summus Pontifex: cui illud Psalmi 77. competit. De post fœtantes accepit eum, vt pasceret Iacob seruum suum, & Israel hereditatem suam.

Miræ sanctitatis, & Cõcilij Tridentini rigidus obseruator. Tres Cardinales præposuit cognoscendis causis, quibus Episcopi Romæ detinentur, vt si idoneæ non sint, ad suas dioceses extrudentur. Concubinatum omnem perpetuis carceribus aut exilio multauit, etiam reuentibus Romanis ciuilibus, nec fuit suos consanguineos bonis Ecclesiasticis ditari: Numerum domesticæ familiæ valde imminuit, vt plus in rem Ecclesiæ possit infundere: multas à reis non coegit: Multos abusus sustulit: Leges seueras tulit contra symoniacos & blasphemos: Statuit resignationes beneficiorum simplices non admittere, nisi habita prius diligenti examinatione num qui designantur essent idonei: Cum autem aliquis ad ipsum retulisset, id esse Curiam destruere, minus malum est, inquit, destruere Curiam, quàm cultum Dei negligere, & Christianam Rempub. turpiter prodere. Vetuit edicto Iudæos, Christianum quemquam ad opus conducere. Vide epistolas aliquot nuper editas, de cæteris eius gestis.

An. 1569. renouat decretum siue Bullam Pij 4. contra Fiduciarios, quos Custodinos vulgus appellat. Simoniacos eos pronunciat, sedi Apostolicæ absolutionem referuat, cæteris adimit, ac tam eum qui custodit, quàm illum, cui custoditur, restitutioni alligat, vt sic pro Sacerdotio (verbi causa) 100. aureorum ducenti restituantur. Hoc Simoniaci genere, apud nos plena sunt omnia: magna conscientiarum socordia & pernicie.

Regnum Angliæ proscriptis, prædæque exposuit, cuius

fulminis

Anni
mundi.

1560

5624

5661

1566

5661

Anni
Christi.

5848

1566

1572.

5654

233.
k Pivs. Alexandri-
nus an. 6.
mens. 3. di 16.

Patriarcha.
Constantinopoli Metro-
phane.

Principibus.

Tamma Persarum.

Solimano Turcor. Imp.
an. 8.

Anni
Christi.
1566

Maximiliano 2. Occid.
siue Rom. Imp.

Carolo 9. Maximilia-
no Franc. Reg.

Claudio Aethiopia,
deinde Adamasto.

Philippo 2. Hispania.

Elizabetha Angliæ.

Sigismundo 2. cog. Au-
gusto Polonia.

Sebastiano Portugallia.

Maria Scotia.

1572

Anni
mundi.
5654

fulminis vim pij quotidie deprecantur.

Hanc sententiam declaratoriam an. sequenti 1570. in ipso Corporis Domini festo, Ioannis Feltonus nobilis Londini ad fores Episcopi iuxta summum templum publicè affixit: qui postea damnatus & in cratem iniectus suspensus est, deinde fune præcisso viuus, adhuc multa tormenta alia subiit. *Sanderus lib. 7. de Visib. Monarc.*

Tridentinum Conc. seruandum curauit, quantum in ipso fuit, è cuius præscripto Breuiaria, Sacerdotalia siue Missalia, & preces horarias recensuit, Catechismum emisit, &c.

Dæmoniacas multas suis precibus, in publicis supplicationibus liberauit.

Graui Calculi morbo pressus, solebat exclamare: Adauge Domine dolorem, sed da patientiam.

Ordines Monachorum multos reformauit, & certis regulis astrinxit.

Aureum numerum in Calendario restaurauit.

Cardinalatum recusanti, & cum lachrymis deprecanti, Hieronymo Sucherio Aruerni Abbati Clareuallensi simul ac Cisterciensi obtrusit. Ei autem in morte nominanti ad Abbatiam quidem Cisterciensem Nicolaum Bucheratum, ad Clareuallensem autem Lupinum Myrcum religiosos eiusdem ordinis, magnis virtutibus instructos, assensit: ne illæ profanis more Gallico prostituerentur, & hos bolos è principum coruorumque aulicorum frustra renitentium faucibus fortiter eripuit.

1570. Cosmam Medicum magnum Ducem Hetruriæ creauit, cum antea Dux Florentiæ tantum appellaretur.

Adamas Claudij frater, Aethiopum Rex, olim fidem Christianam eiurarat, crudelis & saeuus, erga sedem Apostolicam: contra morem maiorum initio Imperij, malè affectus, hodiè melius. *In Epistolis Iesuitarum.*

1566. Ioan. Albinus nobili Valzergorum & Seresiorum familia ortus Tholosanus Ecclesiastes & Archidiaconus, fidei defensor, & voce & libris clarus, toti Aquitaniæ charus, obiit 13. Cal. Sept. sub horam noctis decimam, natus ferè 38.

Eodem, Despina & Roserius ministri conferentes Lutetiæ de Religione, cum Simone Vigoreo & Claudio Sanctio Parisiensibus Theologis, posteaque Episcopis Narbonæ & Ebroici, turpiter victi ac triumphati causam præbuerunt, vt in proxima Synodo Caluinitæ decernerent: nullas deinceps cum Catholicis collationes esse habendas: ne ob frigida & manca suorum depuratorum responsa, plurimum sui Evangelij incrementis decederet. *Launus lib. 2. Apologia cap. 12. qui Synodo interfuit, nondum eiurato Caluinitarum ministerio.*

Hæc Theologorum collatione percussus Roserius, nec deinceps animo quietus. an. 1572. Catholicus factus est, & pro Catholica libellum Caluinitis exitiosum vulgauit. Sequenti autem, propter minas insidialque in Germaniam euadens, Lutheranismum professus est, vt paulò post nec Catholicus, nec Caluinita moreretur. *Ibid.*

Elias, Eliæ Leuite, qui Methurghemam, Tisbi, Bahur, Zicronoth, Masoreth, & multa alia scripsit, filius: Romanæ synagogæ Iudæorum præpositus, cum tota sua familia sit Christianus, & à PP. baptizatur prid. Idus Iunij 1566. Eodè an. eius exemplo Iudæi plus 300. fidè Christianam suscipiunt.

Carolus Molinæus Iurifconsultus obiit mens. Decembri. Statuerat multa contra Caluinitas scribere, inter quos diu vixerat, etsi perpetuo cum eis altercans equè ac cum Catholicis, sed magno eorum commodo morte est præuentus.

Belgium commouetur, in multis locis sacris imaginibus iniectis.

5661

Franciscus Sonnius Episcopus Boscoducensis, Vuilelmus Lindanus Ruremundensis, Cornelius Iansenius Gandauensis, Cunerus Leuoardienfis, vt primi suarum Dioceseon in episcopatibus nouos erectarum praesules, ita & probi iuxta ad docti.

Ioannes Hesselius Louaniensis, Iudocus Raucisten Tiletanus Sixtus Senensis doctores Theologi.

1567. Cambresij quidam Ioannes Carmelita apostata mutato nomine se Philippum vocat. Captus pernegat se eum esse, etiam si multi & mater ipsa certis indicijs id ostenderet, & ad resipiscentiam hortaretur. Cum suspensus fuisset, sparso rumore haeretici excitatum dixerunt, ac in Francia concionari. Eius ergo cadauer perquisitum, denuo est suspensum.

Ad reliquias S. Liuii Gadaui absconditas, clauda mulier sanata est, & alia facta miracula, quae in publica acta relata sunt.

Flaccus Illyricus renouat Manichaeos furoribus, de causa & essentia peccati.

1570. Vincti in Surria Comitatu Angliae, de Caluini schola oriuntur, qui docent peccare neminem, nisi qui veritatem ab ipsis praedicata non recipit, &c. *Sanderus l. 7. de visibili Monarchia.*

Eodem Ioannes Kohita, minister legatorum Sigismundi Regis Poloniae, a Ioanne Basilio magno Moscorum Caesare siue Imperatore, de religione Lutherana auditus, cum ignominia & conuiuiis non Christiani, Canis, Onagri, Antichristi, &c. reiectus est, ac voce scriptoque Principis refutatus praesertim in capitibus de Patribus siue Doctoribus Ecclesiae, de miraculis, de statu defunctorum, de bonis operibus, de Sactorum, potissimum de Virginis veneratione, de Traditionibus, de Ieiunijs, de Liturgia siue Missa, de Imaginibus, de castitate, votis & Monachis, *Ioan. Lasius haereticus lib. de Theologia Moscovitica, Spira an. 1582. quo Ministerium sedis prostratum erigere conatur. sed iuxta prouerbia, Pinguis Venter tenues seorsus non gignit.*

Ex eo tempore Moscus laeuior fuit Polonis, tanquam haereticorum fautoribus, & eos magnis praesidijs fudit. *Ibid.*

1569. Dauid Chytraeus Lutheranus Orationem in Academia vrbis Rosarum habuit de statu Ecclesiarum hoc tempore in Graecia, Asia, Africa, Vngaria, Boemia, Aethiopia, &c. quae docet per totum orbem terrarum non modo esse Christianos, sed nec differre quantum ad substantiam doctrinae, & Liturgiarum siue Missarum solennia a Pontificijs (sic nos appellat) sed tantum in exigui momenti iudicibus. Vbi & dolet Christianos, illic ubique occupari in missificationibus. Sic enim loquitur. Ita Satanas per suos administratos, testimonium interdum perhibet veritati, docetque Pontificiam, quam appellant, fidem esse veram Catholicam. i. ubique receptam & agnitam. Orationem illam tandem edidit an. 1580. Francofurti apud Andream Vvechelium.

Ioannes Storeus Anglus, Londini illustri martyrio ad superiores migravit. Nam Christum confitenti praeciditur genitalia, aperitur venter, viscera eruuntur, caput an putatur, membra dissectantur. *Sanderus in fine lib. 7. de visib. Monar.*

Quarto Octobris, Claudius Spencæus Theologus Polygraphus obiit, post S. communionem perito & sumpto extremæ vntionis sacramento: suæ instructissimæ Bibliothecæ herede relicto Cardinali Lotharingo & 7 Sorbonicis doctoribus, legatione Franciscanis & Dominicanis facta ducentarum libellarum, Carmelitis & Augustinianis centum, Sorbonæ ducentarum, Nauarricis doctoribus quingentarum, Paræchiæ S. Cosmæ centum quinquaginta, in qua se sepeliri iussit: conuocatis omnium collegiorum & Ecclesiarum ordinibus, accensis innumeris cereis, funere ornatissimo: Praeter

Anni
mundi.

5654

CONCIL. Mediolanense & alia
passim prouincialia pro executione
Concilij Tridentini.

Anni
Christi.

1566

Anni
Christi.

1566

Anni
mundi.

5654

Apologiam & alia opera impressa relictis scriptis posthumis, quibus se ab haereticorum furij alienissimum ostendit.

An. 1572. Angliae regina excommunicatur & proscribitur a Pont. a quo an. 1569. haeretica fuerat denunciata, vt inde omni dominio & potestate in Catholicos excideret, ipsique ideo in illam, velut Ethnicam & publicanam, se posse insurgere, nec illius legibus & mandatis deinceps teneri intelligeret.

Tumultus Flandrici Caluinistarum, qui ex hoc tempore Gueuifiorum, hoc est, balatronum nomen retinuerunt contra Philippi Regis Hispaniae edicta, post vnum ferè annum quam excitati fuerant, coercentur: receptis ciuitatibus, quae defecerant, a Regijs magistratibus: Seditiosi egregie puniuntur, Philippi Regis Hispaniae aduentu in Flandriam nunciato. In his turbis egregiam suo regi nauarunt operam Norcamius Flannoniae praefectus, Rallegemius quarundam etiam ciuitatum praef. Comes Meganus in Geldria.

Tumultus Scotici, quibus vt tutius occurreret maria regina, nubit Darleio nobilissimo iuueni, ex veteri Anglorum Scotorumque regum stirpe.

In his Caluinistae noui regis animum clam regina tentarunt, atque ad ignoscendum ipsis omnia pellexerunt.

Reuocati ab exilio, in oculis ipsius ac reginae Dauidem Secretarium interficiunt, in animo habentes reginam grauidam, si quid effudisset, simul spe partus tollere, adulterij crimine in illam confecto, & Catholicos omnes interficere, vel saltem regno pellere, Missam abolere, Caluinismum stabilire.

Regina simulans se ad illorum omnia conuiuere, se Regemque eduxit media nocte, illorumque manus effugit, deinde collectis amicis & fidis perduelles in Angliam, vnde prima mali labe, fugauit, aliquot etiam supplicio affectis. *In literis Louanij excusus an. 1566.*

Paucis mensibus interiectis nempè die 19. Iunij, an. 1566. peperit Matculum, cui vel hoc vno pessime consultum, quod ipsi Georgius quidam Buchananus Minorita, excucuilatus Bacchicus histrio & Atheus poeta pro praepatore tributus sit.

Iacobus nothus reginae frater spe regnandi curat vt rex, qui exacto conuiuium dormitum abierat, inter confederatorum manus suffocaretur, siue e fenestra elapsus, siue cum aedibus puluere tormentario in aera sublatus.

Reginam, quod huic conuiuium non interfuisset, propterea que coniurationem frustrata esset, auctorem huius caedis mox spargunt, praetextu cuiusdam Zelotypiae, ac nubere e vestigio cuidam Boduuelo cogunt, vt his nouis & acceleratis nuptijs, nonnulla etiam apud Catholicos fieret suspitio & adulterij paricidij. Quae vbi se collegisset, vltima stratagemate euasit in Angliam, vbi calumnijs obruta contra ius Gentium, paris dominium perpetitur.

Sic Iacobus Nothus regni administrationem occupat, & specie pacis & concordiae data fide, in totoque colloquio, nobiles & reginae amici omnes sunt comprehensi, & in custodiam arctissimam traditi. Luit ille poenas, nam an. 1570. post, a sua sectae aliquo glande arca confossus est, idque priuati tantum odij ac inimicitiae causa. Atque haec sunt in Scotia noui Euangelij constituendi initia & successus, a seditione, conspiratione, Principum caede, profugatione, calumnia.

Elizabetha Londini disputationem indixit, sed Catholici antistites, partim circumstantium vndique protestantium fremitu, partim nobilium quorundam auctoritate interrupti ac perturbati: quiete audiri non potuerunt, nec in choaram orationem absoluerunt.

Cum autem haeretici victi triumphatque conticuissent,

1572

5661

sine pudore tamen libellum diuulgant, in quo singula longe aliter referebant, tanquam ipsi superiores euasissent.

Ecclesiam illic afflictam recreant è Belgio scriptis Anglicis & Latinis Angli exules Thomas Hordingus, Nicolaus Sanderus, Thomas Heskyus, Guil. Allenus, Thomas Stapletonus, Copus, Theologiae Doctores, Thomas Dormanus, Ioannes Martialis, & alij, quibus impij flammis duntaxat publicè illorum libris decretis occurrunt.

An. 1567. Traiectenses ad Mosam atque Mafecam sacris imaginibus & Episcopo suo Leodiensi bellum indicunt.

HUMANANA.

1566. Solymanus venit in Vngariam. Ante expugnationem Sigeti in castris moritur, cum prius Nicolai Serinensis Comititis caput, qui oppidum strenuè defendisset, perfidè amputasset.

Selimus Turcicum Imperium suscipit duodecimus ab Ottomanis, vsque ad an. 1574. solus, è filijs Solymani. Nam ritu patrio ceteri caesi & iugulati à patre fuerant.

Septimo Ianuarij Frisia pacatur à Comite Arembergio.

Tornacum etiam mox occupatum est à Norcarmio & Episcopus cum clero pulsus restitutus.

In fine Feb. Valencenè iam ferè expugnata à Norcarmio, sine vlla conditione se permittunt Regis voluntati.

Septimo April. Gubernatrix Ducissa de Parma, conditiones quasdam Antuerpiensibus praescripsit. Quibus acceptis res ibi meliusculè habere coeperunt. 18. Iulij Bruxellas est reuersa Comite Mansfeldio Antuerpiæ relicto cum praesidio.

Mense Augusto Belgium venit Dux Albanus corpore senex, animo iuuenis, cum electo militum Hispanorum manu, in locum Ducissæ Parmensis, quæ annis plus septem pacificè illud gubernarat.

Comes ab Helfenstein Vlticus ad Catholicam redijt, abactis è sua ditione hæreticis. Sic Gablerus medicus, qui Paulo Vergerio adfuerat intercunt, apud què mira viderat.

In Gallia noui tumultus, accito etiam è Germania peregrino milite: Comes Arembergius eò venit cum auxiliariis copijs. Nam an. 1567. ciuile bellum secundum.

In conflictu Dionysiano Montmorantius Comes Stabilis nouissimus caeditur, & paulò post interit. Admiralius & reliqui fuga euadunt. Deinde collectis reliquijs Carnutum obsident, ne victi viderentur, & vt secundam pacem consequerentur.

Anno igitur sequenti confecta pax, sed non diu duratura. Nam mox tertium bellum exardebit.

1568. Gulielmus Auraicæ princeps, duxit exercitum in Brabantiam irritò conatu.

Mox Albæ dux capit perduelles multos, securi percutit Comites Egmontanum & Hornensem, aliòsque complures foederatorum principes. Granatense regnum mouet defectionem, contra Philippum R. sed frustra.

Comes Arembergius è Gallia reuersus, in Frisiam contra Gueusios mittitur, vbi procumbens contra Ecclesia patriæque rebelles non potuit leto nobiliore mori.

Eum secutus dux Albanus ad primum conflictum occidit 1500. non longè à Gruninga. Ad secundum 7000. partim ferro, partim submersione. Ludouicus Auraici principis frater nando se seruauit. Capta sunt signa 13. è 25. tormèta bellica 16. commeatus omnis generis, prædaque maxima. E regio milite desiderati sunt tantum sex aut septem.

Ad tertium in fine Septembris 8000. vt proinde Auraicus excefferit ditionum Belgij limites in fine Nouèb. nulla rememorabili gesta, nisi quòd in Ecclesias sit grassatus multo plus

damni

Anni mundi.

5654

5661

Anni Christi.

1566

1572

Anni Christi.

1566

1572

Anni mundi.

5654

5661

Catholici regis sui ditionibus.

Albanus Bruxellas reuertitur, ac pacem toti Belgio restituit.

Turca in Asia bellum gerunt contra Saracenos & provincias, quæ defecerant. Perdunt mechain ad mare rubrum.

1569 Ioan. Balilius Moscorum Caesar captos in Isborg arce Litonica 300. Nobiles Polonos ortus ipse eadem, in suo conspectu contrucidauit iussit. Praesertim quòd Poloniam audivisset in suo gremio fouere Lutheranos. *Lascius hæreticus lib. de Theol. Moscovitica.*

1570. aduersus Venetos in Cypro pugnant & eam capiunt, nullo feritatis genere prætermisso 1572. infeliciter res gerunt contra Moscos ad Tranaim.

Tertium bellum ciuile in Francia in duos annos. In Iarnacensi conflictu an. 1569. Princeps Condæus interfectus est. Bipontinus Comes non ita diu post mortuus est.

Hinc Montcotariana pugna, in qua magna pars victoria Caluinitarum partes plurimum sunt comminutæ Admiraglio de more fugiente in Vasconiam.

A Philippo rege mittitur in Gallia regis subsidium Comes Mansfeldius: cum magno Burgundionum auxilio, qui in mensis Octobris prælio vulneratus est.

Regina Scotia è manu perduellium euadit in Angliam, vbi perfidè capitur & contra iura hospitij detinetur in hunc vsque diem.

An. 1570. Tertium pacificationis editum in Francia.

Eodem Anna Maximiliani Imp. filia Philippo regi Cathol. nubit, quæ in fine anni sequentis 1571. ei heredem masculum peperit. Altera autem Elizabetha nomine Carolo nono Francorum Regi.

Ægidius Burdinus Regius Procurator, Catholica virtute & literis præstans 21. Ianuarij ad Deum migrat.

1571. Die Epiphaniæ Franc. à S. Andrea supremi senatus præses ætatis octogelimum primum agens, post diuinas humanasque leges purè obseruatas ad Caritum migravit, filios, non modo suarum opum & honorum, verum etiam pietatis, virtutis, doctrinæ hæredes de re literaria bene meritos reliquens.

1571. Cyprus à Turca Venetis eripitur, Duce Mustapha, qui Aitorem Baleonum & M. Bragadenum vnà cum trecentis Christianis Famagultæ, sine Salaminè superstites, contra fidem datam crudeliter necauit. Quam perfidiam Deus ultus est. Nam octo annis post, iram Amurathis Selymi successoris metuens, sumpto veneno de se statuit, natus plus minus an. 80.

Hic est ille Mustapha, qui Baiazethem Solymani filium viuo patre contra fratrem Selymum in argentea vita exiit, Ægypti & Syriæ motus composuit, Arabes rebellantes domuit.

In Italia terræ motus immanes maximè in vrbe Ferratia, quæ vastas ex ijs ruinas perpetitur. Maris & Fluuiorum magnæ inundationes, præsertim in Frisia, contra in Anglia littora maris intro cedebant, vt homines possent ad aliquot passuum millia, intra maris ambitum pedibus incedere.

Franciscus Balduinus Iuriconsultus obit, qui è veneno Caluini tandem conualescens, sui doctoris & ministri pudenda detexit.

1571. in Anglia mons sat procul à mari dissitus, motus est est suo loco euersis radicibus arboribus, &c.

Septimo die Octobris tribus aut 4. horis pugnatum est à Turcis & Christianis, sed victoria inclinavit ad Christianos, Ioanne Austriae Caroli 5. notho belli socialis contra Turcas duce in Sinu Lepantino. Triremes Turcarum captæ 180. combustæ 20. submersæ totidem Magnus Bassa interfectus.

25. millia Turcarum occisa, multa capta, è quibus nobiliores, si tamen illic sit nobilitas, ubi cuncta sunt seruilia, ad Pont. tracti & in castrum S. Angeli inclusi, 20. millia Christianorum recuperata. Ex nostris triremes admodum paucè desideratae sunt, sed viri plures quàm fortissimè pugnantibus occubuerunt: quorum pietas in meliorè vitam transijt.

Ochiali Amyralis Turcicus, natione Calaber, qui tunc Algeriæ Profultanus erat, fuga tempestiuè sibi consuluit, cum 40. triremibus, cum segniùs eum Andreas Auria eum insequeretur. Vnde breui classem reparauit, & postero anno Nostrorum conatus in Peloponneso retardauit: & tertio post pugnam anno cum Sinam Bassa Guletam expugnauit.

Iste est Ochiali, qui olim veniens in Turcarum potestatem primùm ad remos damnatus fuerat: verum abnegans fidem Christianam, Mahumeti se dedit, indeque ad tantos honores ascendit.

Diplomate à Rege obtento Lutetiæ aperitur Academia Musicorum, quorum Musica constabat vocibus, fidibus, & fistulis. Quæ quamuis auribus grata esset, tamen quia neque erat Diatonica, neque Enharmonica, neque Chromatica, vt potè noua, è tribus confusa, denique in eadem cautione plurimum modorum siue tonorum mutationibus astricta: auditis Dudraco & ceteris Senatoribus Regijs ad eius examen destinatis, à Senatu regij diplomatis approbationem consequi non potuit, sicque tandem exoleuit.

Columnæ suæ classis præfecto, magnificentissimum triumphum Pontifex decernit, virtutis ergo: ad veterum speciem, vt sic in Capitolium veheretur.

Mensibus circiter 18. post cæsum Iacobum Nothum, in Scotia interfectus quoque est pari ferè modo Comes Lineuxensis, qui secundus Prorex, etiam cum præsidio, ex Anglia, eo missus fuerat. Dehinc varijs multisque cædibus, inter se Scoti ad hunc vsque diem sæuiunt, nec vllus adhuc tantorum malorum exitus videtur.

Fernandus Princeps Philippo 2. Hisp. regi, ex Anna Austriaca nascitur, Madriti die 4. Decembris.

Eodem anno Criminensis Tartarus, Turcæ tributarius, cuius regnum cingit Imperium Moscouiticum à Meridie, expeditionem in Moscum suscipit, qua vrbs Mosca deletur incendio. Se ei coniunxerant Tartari Nagaj, è quibus Tamerlanes originè duxit, Moscis Orientales, & à Mosca 500. miliaribus Germanicis distantes, Mosco infensi, quamuis superioribus annis in Liuonia pro eo stetit & grassati essent.

EXIMVS Iuriconsultus, ad vestigia sanctissimi sui præcessoris se componit. Vir tanto Pontificatu dignus, faxit Deus vt diu sedeat & se non ad opes, sed ad opus euectum perpetuo meminerit. Ipsius cura & constantia pastorali Ecclesia vbique hodie indiget.

Simonem Vigorem & Ioan. de Prouetis Theologos Paris. renitentibus Aulicis ad Narbonensem Archiepiscopatum, & Præmonstratensem Abbatiam, solo virtutis & doctrinæ, nomine euexit. Suspectos à Sacerdotijs quouis prætextu excludit. Fidem Catholicam vbique restituere conatur.

Varia doctrinarum collegia, ad subleuanda inopum eiectionumque nationum æumnas instituit, ac magnis vestigalibus instruxit. Hinc Romæ collegium Græcorum, Armeniorum, Afrorum, Iudæorum, Neophytorum, Germanorum, Anglorum, Scotorum, &c.

Nuper etiã adiecit seminarium Hebræorum, vt idonei qui que in bonis literis, maximè Hebræis, Chaldæis & peregrinis erudiantur. Inter hos sæpè Turci & Mauri baptizantur.

Rhemis item Anglorum seminarium, Lorettæ Sclauorum,

Anni mundi.

5661

5673

Pon-

Anni Christi.

1684

234.

I GREGORIVS 1572

13. Bononiensis nunc sedet, cui det Dominus vitam diuturnam, Imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populū probum, quietum & pacatum.

Patriarcha.
Constantinopoli Metrophane, deinde Jeremia Principibus.
Selimo Turcorum Imp. deinde Amurate 3.

Anni Christi.

1572

Tamma Persarum, mox Ismaele 2. an. 2. denique Mahomete Hobubendo.

Maximiliano 2. Occidentis siue Romanorū Imp. deinde Rodolpho 2.

Carolo 9. Francorū rege deinde Henrico 3. qui & Polonorum.

Philippo Hispaniæ.

Elizabetha Angliæ.

Sebastiano Portugalliæ, deinde Henrico Infanti Cardinali, denique Philippo, qui & Hispaniæ.

1572

Maria Scotiæ.

Stephano principe Poloniæ.

Anni mundi.

5661

Pontimofellæ in Lotharingia Scotorum etexit.

Menses diesque præcurrentes retraxit, ac labantem festorum dierum rationem correxit, iuxta veterem Nicenæ Synodi, Alexandrinumque rationem, demptis è mense Octobri anni 1582. diebus decem, deinceps æquinoctio Verno ad 21. martij affixo, quod in decimum retrocesserat, & Epactis ad nouilunia designanda in Aurei numeri locum substitutis.

Ius Pontificium recognouit. Sacra Biblia Latina ad pristinam integritatem rededit.

Linguas fouet. Quare eius iussu & sumptibus elegantes characteres Hebraicos, Syriacos, Arabicos, Armenios an. 1579. & 1580. Granjon Parisiensis Romæ euocatus fabricauit.

Aliæ eius virtutes & præclara facta, literis suo tempore mandabuntur, iam duodecimum annum sedet, cui vitam in hoc sæculo diuturnam, in futuro æternam omnes pij expiant ac precantur.

Post mortem Metrophanis, hodie in Patriarchatu Constantinopolitano sedet Ieremias ab an. 1572. quo & cœpit sessio nostri Gregorij, vt in Antiocheno Ignatius, Hierosolymitano Germanus, Alexandrino Syluester. Est autem Ieremias inter Constantinopolitanos centesimus quadragesimus secundus.

Plures quidem constituunt, qui originem sedis Constantinopolitanæ repetunt, non à tempore Constantini, sed ab Andrea Apostolo. Nam ab eo vsque ad Alexandrum, quæ propriè primum Patriarcham cum veteribus institimus, nominant 23. nempe Andream, Stachim, Onesimum, Polycarpum, Plutarchum, Sedicionem, Diogenem, Eleutherium, Felicem, Polycarpum 2. Athenodorum, qui Ecclesiam in Elea extruxit, Euxoium an. 16. Laurentium an. 16 Alypium 13. Pertinacem virum Consularem Romanum 19. Olympiū 11. Marcum 13. Chorucum 16. Castinum, qui extruxit Ecclesiam sanctæ Euphemie 7. Titum 35. Domitium fratrem Probi Imp. 24. Probum filium huius Domitij 12. Metrophanem filium Probi superioris, qui primus dicitur vocatus Episcopus Constantinopolitanus, quod eius tempore Constantinus ibi cœperit habitare. Sed hi Patriarchatus titulum & iurisdictionem non sunt consecuti.

Ieremæ autem, qui hodie Constantinopoli sedet, an. 1575. Tubingenses Ministri (seorsum Iacobus quidam: puto esse Iacobum Andream Smidelinum: & Martinus Cruccius) 1576 Vuittembergenses, 1577. Rostochiani Augustanam Confessionem obtulerunt, iudicium de ea sciscitantes, & vt in communionem Ecclesiarum eius reciperentur petentes. In Epistolis Chytræi Lutherani editis an. 1580. apud Vechelum Francofurti.

Quos non modò non recepit, sed etiam scripto triplici summa illius Confessionis capita refutauit. Hinc illa censura Orientalis Ecclesiæ, quam Stanislaus Socolouius Cracouiæ vertit, & emisit an. 1581. Hinc & acta atque scripta Theologorum Vuittembergensium, & Patriarchæ Constant. quæ vtrique ab an. 1576. vsque ad 1581. de Augustana Confessione inter se miserunt Græcè & Latine Vuittembergæ 1584. Vos misistis ad Ioannem, ille testimonium perhibuit veritati. Nam illic nostra omnia quæ in controuersiam vocatis, confirmat: septem sacramenta esse docet, Missam esse sacrificium, &c. Quibus responsis de conspiratione cum Romano pontifice suspectus, (istorum prodicione) apud Turcam redditus in carcerem, indeque in exilium trusus, Macharium quendam in sedem suam substitutum hodie cernit.

Quia capta Constantinopoli siue an. 1452. pro Patriarchis Græcis Latinos Cardinales nominant Bessarionem an. 20. Petrum an. 2. Hieronymum Landum an. 11. Ioannem Michæ-

lem an. 18. Marcum Cornelium an. 21. Egidium Viterbiensem an. 6. Franciscum Pisaurum an. 14. m. 3. Marinum Germanum an. 1. m. 7. Ranusium Farnesium an. 4. Fabium Columnam an. 4. Ranusium iterum an. 12. Scipionem denique Rebibam, titulo tenus id faciunt, nec Canonicam successionem, minus ministerium sequuntur.

1572. Ioan. Maldonatus Iesuita Capellum, Helinum, Loqueum, & 20. alios Ministros Caluinitas Sedani primum differendo, deinde declamitando prostravit. Nam in declamatione disputationem transmutandam censuerant, quod eius vim syllogisticam non possent depellere. *Launem, qui tum Minister aderat, lib. 2. Apolog. ca. 12.*

Magloriani Monachi e vico D. Dionysij in suburbana D. Iacobi translati sunt, ubi olim valetudinarium D. Iacobi de alto passu, ut in eorum monasterium filiarum Pœnitentes intrmitterentur.

Hieronymus Burgenfis Catalaunensis Episcopus & Comes de pietate & literis bene meritus: mense Decembri e vitadiscedit.

1576. Matthæus Launcus & Henricus Penneteris Ministri Caluinitum eurant, ac eius flagitia suis scriptis detegunt, quæ nondum Beza & reliqui Ministelli diluere potuerunt.

1580. Chytraus Lutheranus Orationem vulgat de statu Ecclesiarum hoc tempore in Græcia, Asia, Africa, Æthiopia, Armenia, &c. Francofurti. Illic autem docet apud omnes eas gentes cuncta esse Missarum plena, sacramenta septem dispensari, Ecclesiam per Hierarchiam à Patriarchis in Archiepiscopos, Episcopos, &c. descendente administrari, Sanctis inuocationes, honores, imagines, saltem pictas, adhiberi, tria loca orientum discerni, ut tertius media conditione inter beatos & damnatos collocetur, applicari sacrificium missæ pro viuis & mortuis, honorarium pro Missis dari, pro Basilij quidem Missa duos aureos, Chrysolomi vero paucos denarios. Maritos sacrificio fungi, sed Monogamos duntaxat. Coniugium, intra septimum contanguntis & affinitatis gradum, & in secundo affinitatis genere intra quartum, in tertio intra secundum gradum interdici, Constantinopoli 20. esse Christianorum templa, vigere & illic Senatam siue Collegium duodecim sacerdotum, cum quo Patriarcha communicatis sententiis per inferiorum graduum pastores res Ecclesiasticas gubernet.

Syros & Georgianos veterem Iberiam & Albaniam incolentes inter Colchos, Caucaum, mare Caspium, & Armeniam, in 18. Episcopatus distribui: Syros liturgiæ suæ auctorem D. Basilium laudare, Armenios à finibus Cappadociæ & Ciliæ usque ad Iberiam, mare Caspium, Mediam, Assyriam, longissima terrarum spatia occupantes, religione & ritibus esse Pontificis simillimos, habere Patriarcham, quem Catholicum nominant: in Missa inuocationis & intercessionis Sanctorum & oblationis Sacramenti præ ceteris expressius prolixiusque meminisse.

Passim etiam in Perfidie ac toto Oriente idem facere Christianos, vni Patriarchæ, quem Iacelichum appellant, obediunt. Maronitas ad montem Libanum, Latine Ecclesiæ incunctis esse conformes. Multò latius in Asia & Africa Iacobitas à Iacobo Syro, qui circa an. 350. pro Eutyche & monohelitarum doctrina pugnavit, propagari, & Missis operam dare, &c. *Hæc ille, pag. 7. 8. 11. 12. 13. 15. 18. 20. 21. Vbi ex ore hostiū innotescit nostra esse Catholica. i. Vbiq; per totum orbem usurpari.*

1578. Ioan. Sturmus Argentorati conatur sectam, introducere, quam Mediam viam appellat, & absque offensione Catholicorum & Protestantium. Vtroque enim modo eos vocat. Ad eam autem rem firmandam, ex decem Circensibus singulis Imperij prouinciis, septem eligendos censet: ex illorum nu-

Anni mundi.

1561

1670

15671

1573

mero,

CONCIL. Rhotomagense Carolo Borbonio Cardinali præside, præcipuo actore & altero Erra Claudio Sanctio. epist. Ebroicensi.

Rhemense præside L. Guisiano Cardinali.

Burdègalense de eadem re, nempe de se componendo ad Canones Tridentini.

Anni Christi.

1572

1581

1582

1584

Anni Christi.

1572

1584

Anni mundi.

15661

15673

mero, qui eiusmodi scripserunt, quod vtriusque non displicet, ut 70. illorum virorum conciliū concordia constituat, receptis è Concilio Tridentino, quæ placeant, & hominibus placere possint, reiectis cæteris: adhibita etiam charitatis regula, directa, non ad seueritatem, sed ad mansuetudinem. *Ipse præf. in psal. Conradi Hereshachij Iurisc. Basilea apud Petrum Pernam 1578.* De quo genere liberationis, se scripsisse ait ad Cæsaarem, in Sermonibus suis Turcicis. *Vsquequod miseri claudicatis in duas partes? Vtinam esses calidus aut frigidus: sed quia es tepidus, &c.*

Scribunt varia hoc tempore Iac. Billius Prunæus, S. Michælis in Eremo Cœnobiarcha, Laurentius Surius Carthus. Martinus Cromerus, Iacobus Pamelius, Benedictus Arias, Martinus Usengrenius, Petr. Canisius, Fran. Turrianus Iesuitæ, Ioannes à S. Andæa, Ioannes Maumontius, Gentianus Heruetus.

Ex Anglis Sanderus, Hardingus, Fekmanus, Alanus, Heskinus, Stapeltonus, Marsallus, Dormanus, Rostallus, & alij.

Stanislaus Hosius Polonus, Carolus Borromæus, Guil. Sirlerus Cardinales, Hieronym. à martyribus Bracarenfis, Vuillelmus Lindanus Rurenundensis.

Iacobus Amiotus Altissiodorensis, Petrus Epinacus Lugdunensis, Guillelmus Rufæus Andegauensis, Claudius Sanctius Ebroicensis, Arnaldus Pontacus Bazatensis, Aimarus Ennequinus Redonensis, Arnaldus Sorbinus Niuernenfis Episcopi scriptis & pietate illustres.

Ioannes Baptista Ficlerus, qui ius ciuile Theologicum, siue Theologiã iuridicam condidit, è Iure ciuili docens fidem nostram Catholicam illam ipsam esse, quæ ante mille ducentos & eo amplius annos floruit: ac Iuriconsultos, si qui sint hæretici, contra suam artem, libros leges, principia peccare.

Inter hæreticos solus ferè Theodorus Beza, ex obsceno & impuro poëta repentinus Theologiæ Geneuensis Minister, indeque Caluini istius tabulæ & spurij successor, scribit, quamquam ab aliquot annis rariùs, siue quia ad eruditionis suæ fundum peruenit, siue quia delictis sudoribusque iuuentutis fractus est, nisi quoddam ad poësim reuersus, interdum ea latratem demulcet conscientiam, veteribus amoribus decantatis. Hinc profana illa Præfatio in Psal. 51. *Miserere.* & versificatoria Canticorum paraphrasis, contra quam aliam Iambicis versibus condidimus, & commentariis illustrauimus.

Ministri cæteri, qui hodie supersunt vel nascuntur, præ infantia nec scribere, nec intelligere solidi quicquam possunt. Ita breui infelicem Caluiniæ bestiarum interitum expectamus, nisi grauissima nostra scelera Deus Maometismo, quod Caluinitas inclinat, vindicare velit. Quod ipse auctat, qui est benedictus in sæcula.

Ex quo Apocalypsim Maometismi abominationes diserte pingentem, suorum factis congruenter, suspectam faciunt. Nam Caluinus de libro Apocalypseos sententiam rogatus, ingenuè respondit se penitus ignorare, quid velit tam obscurus scriptor, qui, qualisque fuerit, nondum constet inter eruditos. *Bodinus de method. hist. capitulo 7.* cum tamen esse de sacrarum literarum numero, ac scriptorem habere Ioan. Euangelistam, inter omnes eruditos Catholicos constet.

HVMANA.

Sacrum fœdus siue vinculum, post mortem Pij Pontific. cuius studio & sumptibus fuerat conciliatum, à Ve-

netis dissoluitur, dum clam socii Victores à victo Turca magno are & integra Cypri cessione pacè turpiter promer-

Ann. mundi. 5661

1572. Nauarræ regina Lutetiæ moritur. Genlisius & cæteri Galli prope Montenedum ab Albanis cæduntur, nempè Hæreticis certum est Elandrorum terra sepul-

Regis Nauarræ nuptiæ, quas excepit ob quandam in Catholicos Principes, coniurationem dies Bartholomeanus, siue matutinæ Bartholomeanæ.

Postero die de aliis pœnæ sumptæ. Inter eos Petrus Ramus Veromanduus, turbulentiæ vitæ, & sui in Linguas, Artes, disciplinaas, Theologiam denique ipsam furoris supplicium dedit.

1573. Rupella obsidetur. Item Sancerra, vbi horrenda famés obsessos nefandis cibis vti coegit, quòd promulgatæ pacis conditiones nolent admittere.

Quarta pacificatio, ob Henricum Regem Poloniae designatum.

1574. Montgomerius Comes, Lutetiæ securi percutitur. Henricus 3. è Polonia rex fit Gallia sexagesimus primus.

Et Amurathes 3. Selymo patri post octo dies, in Turcico Imperio succedens, à quinque fratrum impuberum strangulatione & cædibus eius administrationem auspicatur, ætatis 26. Mahumetanæ impietati vehementer addictus fertur, iuris amans, Solymani aui imitator eximius.

Ad armorum sonitum, & tormentorum fragorem contremiscere aiunt. Vnde bella contra morem maiorum per legatos gerit.

Matris vxorisque imperio agitur, qua vnica dicitur contentus. Filium habet vnicum Mahometem, qui & liberos habere narratur, etsi vix sit pubertatem egressus, vti & iste Amurathes à Selymo vix pubere est genitus.

Vino contra Patris consuetudinem abstinet. Milites tamè, qui sub Patre consueuerunt, vt nunc abstineant, cogi non possunt, Hæc Epist. Franc. de Billerberg, ad Dauidem Chytraum.

Literas, Christianorum maximo dedecore, sic inscribit, Amurathes Deus terra, gubernator mundi vniuersi, nuntius Dei, fidus seruus magni Prophetæ Mahometi, &c.

Amidas rex Tuneti victus à Turcis regno excidit, quod in prouinciam redactum est: expugnata demum Guleta, quæ Hispanico præsidio tenebatur.

Calendis Februarij Iacobus Carpentarius in Philosophia meus præceptor, professor, & medicus regius, antiquæ Philosophiæ contra Ramum & alios Logodædalos assertor tabe trimestri, magno eruditorum desiderio ex hac vita decessit.

Vigesimo sexto die Decembris, die S. Stephani moritur Carolus Lotharingus Cardinalis summo Caluinitarum voto, siue quia sua autoritate & consilio illorum conspirationes disturbabat, siue quoniam in conuentu Possiaco Petrum Martyrem, Bezam, & decem alios Ministros luculenta oratione lataliter vicerat, & vniuerso Conuentui piaculares reddiderat.

1575. Quartum bellum ciuile Francicum, inita Caluinitarum cum aliquot Catholicis societate. Vnde quintum Pacis editum an. 1576. secutum est.

5673

Eodem

Ann. Christi. 1572. An. 1584.

ATQVE hic decimum sextum seculum terminamus, in quo perpetuari doctrinam superioribus seculis per manus acceptam, vt in singulorum coronide docuimus, ne isti quidem qui eam impugnat inficiari possunt. Nam statim eis resisterunt omnes boni, docti, pariter & indocti, deinde sapientissimi quique pro ea scripserunt. In genere quidem Ekus, Erasmus, Cochleus, Trapper, Gropperus, Ossim Cardinalis, Theologi Parisienses, Salmaticenses, Louanienses, Oxonienses, Colonenses, Henricus 8. Rex Ang. Raffenis, Alb. Pighius, Sonnus, Lindanus, Alphonus de Castro, Melchior Canus, Canisius, Auratus, & alij infiniti, vernaculis etiam linguis. In specie vero q, à quibus de sequentibus capitibus, circa quæ eorum præcipue versantur hæreses, libri peculiare conscripti sunt.

MISSA, continuata iisdem ritibus, ceremoniis, verbis, quibus prius. E Titelmano Tract. de expositione mysteriorum Missæ, Cl. sanctij, Cassandri, & Pamelij Liturgicis: Espencei de adoratione Eucharistiæ, & libello de vtraque missa: Democharis opere de Missæ sacrificio, seorsum lib. 4. cap. 15. & infinitis alijs.

Gratia Dei, fides, Iustificatio. Driedo lib. de concordia liberi arbitrij. Pighius opus. d e Iustitia

1584

Ann. Christi. 1572. Vucelius libro de voluntate hominis Christiani. Carbaialus in explicationibus argumentorum obiectione 22. & 1. Sententiarum cap. 59. Sententiarum cui lib. 3 sentent. dist. 19. & alijs scriptis. Qui allegant illud Augustini de spiritu & litera ca. 9. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Non itaque iustificati per legem, neque per propriam voluntatem, sed gratis per gratiam ipsius. Non quòd sine voluntate nostra fiat, sed quòd sanet gratia voluntatem, vt sanata voluntas impleat legem non constituta sub lege, neque indigens lege. & cap. 10. per gratiam quispiam iustificatur gratis, id est, nullis suorum operum præcedentibus meritis. & illud D. Thom. in 2. cap. Iacobi. Nonne ex operibus iustificatus est. Contra Paulus Ro. 4. & ibi glossa Augustini. Non ex operibus iustificatus est, sed ex fide. Responso, apostolus & Aug. loquuntur de operibus præcedentibus fidem, vt patet ibidem, ex quibus nullus planè iustificatus est. Hic autè loquitur de operibus sequentibus fidem, quæ dicitur iustificare, non quatenus iustificatio dicitur gratia infusio: sed quatenus dicitur iustificatio exercitatio, vel ostensio, vel confirmatio. Res enim dicitur fieri quando perficitur, vel innotescit. Guillaudius Parisiensis doctor in epist. ad Rom. duplex est iustificatio prima & secunda, &c.

Ann. mundi. 5661

Eodem Abdemelec regnum Marochianum & Fesense, urbis Turcicis adiutus nepoti suo Mahometi Cheribo tripis, qui post aliquot prælia in Portugalliam elapsus, magnarum alamitarum Christianis ipsum reducere conantibus auctor fuit.

Eodem Basileæ consulentibus Ministris, vt Turca contra Pontificem & reges accerteretur, Princeps Condèus restitit. Quin ne talia sibi deinceps proponerentur, sub pœna sanxit. Launæus lib. 2. Apologia.

1576. Torenis cum copiis, quas è Germania deducebat, profligatur à Duce Gaylio: qui tamen, dum ardentius palates & fugitios insequitur, in vultu vulneratur.

Rodolphus 2. Romanorum sic imperator.

Conuentus Bleissenis, in quo reuocatur edictum pacificationis, quò prætextu vrbes aliquot à Caluinitis intercipiuntur. In eo perorant pro primo ordine Petrus Epinacus Lugdunensis Archiep. celebri sui & totius Ecclesiastici nominis palmæ, pro secundo Nobilium, Claudius Baufremonius Senesci Baro, vt genere, sic virtute doctrinæque nobilissimus, pro tertio, Verforius Parisiensis Patronus.

Iliodorum in Aruernia funditus, à Francisco regis fratre & prorege deletur.

Eraftus contra Paracelsum veteris medicinæ labefactorem, & nouæ conditorem scribit.

1577. Belgij accepta potestate conuocandi ordines, vt de resua & tranquillitate patriæ deliberarent, in dō nihil de religione tractarent, circumuenti à Gueuisis, mortuo Gubernatore in suum Principem conspirant, abigendos Hispanos decernunt, se hæreticis iungunt, Auraco principi obsequuntur, euocant Matthiam Imperatoris fratrem dominationis specie, cum interim ipsi & Auracis omnia essent gesturi.

Antuerpiani milites introducunt, Hispanos in arce obsident, qui factò impetu, quamuis pauci, de eorum perfidia pœnas dignas sumunt: quatuor externorum militum millia iugulant, oppidanos sternunt, diripiunt, in carceres coniciunt, fugant, ædibus compluribus concrematis.

Ioannes Austriacus ad Flandriam pacandum mittitur, cum imperio. Certis conditionibus recipitur ab Ordinibus, qui ei postea insidiantur, externos principes alliciunt. Catholicis melioribus diffidunt, sacerdotes & omnis generis clericos eiiciunt.

Chirurgi à Medicorum Parisiensium schola deficiunt, ac, illis frustra se eorum Patres, Dictatores, magistros esse docentibus, quòd hætenus ex ipsorum lectionibus, dictatis, consultationibus, examinibus pependissent, seorsum sua omnia agere, publicè Chirurgiam prælegere, priuatum denique corpus conficere incipiunt, actionibus, declamationibus, libris hinc inde versu ac prosa contra se mutuo editis.

Petrus Danesius Parisiensis professorum regionum primus, per quem literæ Græcæ deinceps suum solium Lutetiæ constituerunt, deinde Vaurenis Episcopus Aprilis 23. sub ætatis 80. tribus linguis & omnibus disciplinis ornatus, vitæ puritate illustris in Domino obdormit. Sepultus est in D. Germani Pratenis, quò se biennium ferè ante contulerat vt in sancta solitudine inter Psallentium choros psallens ipse moreretur, quando id in sua Diœcesi per hæreticorum arma non licebat. E nostra in eum funebri oratione.

Tristandus de Bizet, Episcopus Sanctonenis, mille libellas annui redditus rectoribus, & aliquot alijs de collegio Bernarditarum Parisiensium assignat.

Grassinorum Collegium absoluitur pecunia testamentaria Grassini Senatoris. Atque ita Lutetiæ 54. Col-

1584

5673

ro sacrosancto Missæ sacrificio aduersus Anatomem Missæ. & alijs innumerabiles. Baptismi effectus, necessitas,

legia existunt, caque omnia ferè ab Ecclesiasticis vel condita, vel locupletata: quot & quata in vlla alia orbis academia vix quispiam notauerit.

Mustapha Georgianos siue Iberos, qui Christum more Græcorum colunt, an. 1576. oppressit. Tiffim regni caput cepit, tributo annuo imposito. Inde in Mediam irrumpit contra Ismaelem Persarum Regem.

1577. Mahometes Hodabendus fratri Ismaeli succedens, bellum contra Turcas suscipit, vt mediam recuperet, ac Georgianos veteres socios vindicet, prosperèque pugnat.

Nam ad Seruan, a qua vrbe hodie Media Seruan appellatur, commisso prælio Turcas ad 70. millia concidit. Scythas cum 30. millibus equitum subsidio eis venientes penè omnes deleuit. Tartarici regis, qui ad Mæotidem paludem dominatur, fratrem necauit.

1578. Mustapha, Turcarum ductor, victus excurrit in regnum Seruanum. i. Nudorum Georgianis transitum præbentibus, Samachium regni caput occupat. Ibi Achincto Eunuchò Bassa relicto cum 25. millibus hominum, in Armeniam contendit. Sed eum Persæ allecuti, iterum vincunt, & 80. millia Turcarum trucidant, cunctis proceribus penè vel interfectis, vel captis, adiuantibus Georgianis, qui & ipsi repente copias contra eos collegerant, vt pontem à Mustapha in sua regione excitatum, & à triginta millibus armatorum seruatum rescinderent, seque Turcicis terroribus liberarent.

Sammachia à Persis recipitur cum multis tormentis, spoliis pretiosisque impedimentis, atque omnibus bellicis apparatusibus, Eunuchò Derbentum versus profugiente.

Eodem anno magna infelicitate Sebastianus Portugalliarum rex, cum Muleyo Mahomete Cheribo, quem in suum Fensense regnum temere reducere conabatur, ab infinita Barbarorum multitudine oppressus, fortiter dimicans perimitur: vbi & cæsis duodecim Christianorum millibus, & totidem captis desiderati sunt Episcopi Coimbrensis & Portuensis, Præfectus Pontificius, Marchio Hybernæ, quem Pontifex instruxerat cohortibus Italicis ad Hyberniam occupandam, multique alij Principes.

Paulò post initio Octobris Ioannes Austriacus in Castris, contra Flandros diem clausit extremum, princeps immortalitate dignus: inuictus Hæreticorum & Turcarum victor, vt proinde appositè in suis signis militaribus crucem cum hac tessera gereret. In hoc signo vici Turcas, in hoc signo vincam Hæreticos.

Ei succedit Dux Parmensis, de quo illud Esaiæ cap. 14. sibi dictum perduelles interpretentur. Ne lateris Philisteatu, quod comminuta sit virga percussoris tui (Ioannis Austriaci.) De radice enim colubri egredietur Regulus, & semen eius absorbens Volucres &c.

Gandau Gueusij rati Catholicos satis iam à rege Catholico suis artibus abalienatos, quo consilio cepissent arma detegunt: nempe non vt bono publico consulere, sed vt pietatem labefactarent. Nam tunc sacras imagines deiiciunt, templa subuertunt, diripiunt, Catholicos vexant & opprimunt.

Attebati feditio & aliis in locis contra Gueusios, apud se idem, quod Gandau, molientes. Hinc Ordinum à se inuictum distrahit. Mox ne perirent funditus & mutarent non Dominatum, sed Dominum, incipiunt captare Imperatorem de pace à suo Principe exoranda. Vtinam eis illud Osce 2. & 3. c. congruat. Post hac reuertentur filij Israel & querent Dominum Deum suum, & Dauid regem suum, & dicent, Vadam & reuertar ad regem meum priorem, quia melius mihi erat tunc, quam nunc.

Anni mundi. 5661 aliena fides, Ceremoniarum. Soto in 4. Sententiarum reliqui in 4. Sententiarum. Canisius in Catechismo maiore. Cliftonem in 4. li. Damasceni, de Orthod. fide. Tilmannus Segebergensis lib. de 7. Sacramentis, & quotquot hac ætate scripserunt de Baptismo contra Caluinitas & Anabaptistas.

Pœnitentiæ & eius partes tres. Canisius in Catechismo, Sententiarum in 4. Concilio Colonienſe parte de sacramentis. Slotanus lib. disputationum aduersus hæreticos, Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum, &c.

Clauis Ecclesiæ, Absolutio. Canisius in Catechismo. Sanderus de Visibili Monarchia Eccl. Ekius in locis communibus. Cortesius, & alij Sententiarum in 4. Turrianus libris de Dogmaticis characteribus & libris tribus de primi capitis & iudicis autoritate & Principatu. Ioan. Antonius Delphinus oratione de Ecclesia.

Confirmatio, extrema unctio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. Canisius in Catechismo. Soto in 4. multis distinctio. Ekius in locis communibus. Concilium Colonienſe. Hosius in confessione, & alij multi. Tilmannus Segebergensis lib. de sacramentis 7. Sed & Hieremias Patriarcha Constantinop. de numero ab ipsismet Hæreticis per Iacobum Smedelinum & Martinum Crusium epistola consultus, an. 1576. c. 7. sui primi responsi, septem esse docet hoc ordine, Baptismus, Unctio (sic Confirmationem appellant) siue Chrisma, sacra Communio, Manuum impositio, siue Ordo, Matrimonium, Pœnitentiæ, Olei sacrum. Vt & Græci alij responsione 12. & vltima ad Iacobum Cardinalem Guisianum, interprete Ioan. Leunclao Germano hæretico, Basilea apud Oporinum an. 1571. Sic Orechouius natione Roxolanus, materno genere Græcus, & de Patriarchatu Constantinopolitano, Epist. ad Hosium. de loco & autoritate Romani Pontificis. Quod sanè omnium seculorum Græcis Christianis congruit. Nam Simeon Thessalonienſis iam olim inscripsit librum de septem Ecclesiæ mysterijs (sic Græci Sacramenta appellant) & Cabasilas in Liturgia expositione, præter Baptismi, & altaris mysteria. cap. 29. cate-

Anni mundi. 1572 ra esse asserit vltimum olei sacramentum, & mox sanctissimum unguentum (i. confirmationem) ordinationem per manuum impositionem, mysterium remissionis peccatorum (pœnitentiæ sacramentum) denique orationem sacerdotis in matrimonio. Quorum omnium dispensationes & ritus extant in ipsorum Euchologio siue sacerdotali. Baptismi cap. 15. 16. 17. Vnctionis siue Chrismatis. Ibid. & c. 11. 37. Communionis & Liturgiæ, c. 23. 4. 5. 6. 7. Manuum impositionis siue ordinis, c. 111. 112. 113. 114. Matrimonij, c. 18. 19. 20. 21. 22. Pœnitentiæ, c. 98. & c. Olei sacri, c. 97. 98. Vt iam constat non sepe esse Apistica, sed & Orientalium Christianorum, maleuolè aliqui affectum erga Papam. Sic Moysi, libro de eorum religione.

Primatus Romani Pontificis. Scurius Ioseph à Petro patriarcha maronitarum, è Monasterio S. Mariae de Camibim in monte Libano an. 1515. Romam ad eum agnoscendum missus, apud Ambrosium Theſeum in introductionem linguarum Chaldaicæ, Syriacæ & Armenicæ, quas ab eo didicit. Siue Syrus Nestorianorum patriarcha an. 1552. in sua professione fidei à Masio versâ. Abdus Patriarcha Assyrius, in sua attestatione manus ipsius pictæ & subscriptæ die 7. Martij, an. 1562. Græci, in tractatu Nili de Primatu Romani pontif. quem vertit Flaccus Illyricus, vt tantquam forex suo iudicio periret. Nã Nilus illic concedit Romanum esse summum Pont. impugnans duntaxat, quod eum tantum esse dicimus iure diuino, cum esset dicendum iure Ecclesiastico & Conciliorum. Abyssini & Aethyopes apud Damianum Goes duabus legationibus Mattbei, & ZagaZabi. Latinos producit & enumerat Nicolaus Sanderus egregio illo opere de Visibili Monarchia Ecclesiæ, vt iam nefas sit dubitare hæc esse fidem non huius æui modo, sed & reliquorum omnium præcedentium. Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum. Moschi apud Nicol. Fabrum, de religione Mosconitarum, & Liscium Lutherannum.

Liberum arbitrium, bona

Pontis lapidei supra Sequanâ, prope Augustinianos Parisienses: insignia fundamenta iaciuntur in Lupatam regiam. Mense Decembri Seruan vrbs Mesopotamiæ munitissima prope Tegil Fl. Amurati eripiti à Sopho Persarum, cæsis cætum sexaginta Turcarum millibus. Bassæ, qui Constantinopolim euaserunt, ab Armurate ob tantam cladem stomachante, securi perculli sunt.

Franci cum antea numerarent per libellas siue Francos, iussi sunt numerare per Aureos, & Aureorum partes, Aureo ad summam 60. solidorum redacto.

A peruelegio cœptus ordo Equitum S. Spiritus, die primo anni 1579. instituitur ab Henrico 3. Franciæ R. Faxit Deus, vt tuo nomini conlonet, sanctoque Spiritu regatur, neque sit oneri & damno Ecclesiæ, pro qua honoranda tuendaque conditus dicitur.

Mense Aprilii riuus Gentiliacus, vulgo Bieura, nimio 30. horarum imbre exundans agros & suburbana D. Marcelli nocte obruit, aliquot hominibus & pecoribus extinctis, muris, parietibus, nonnullis etiam adibus disiectis.

Decimo septimo Maij hora decima in Monasterio S. Vedasti Atrebatensis Arsenij, Hannones Insulæ Duaci, & Orchiaci pacem à rege Catholico certis conditionibus impetrat, hymno Te Deum potitidie Atrebatum decantato.

In Flandros, Brabantinos, Hollandos, Zelandos & reliquos perduelles, eius nomine, Parmensis Dux exercitum mouet, vt vel eadem pacis conditiones iubeant, vel debitas peritidie pœnas luant.

Bar. Britonius patronus Regius (indèque supremæ curiæ præfices) & Renatus Choppinus summi nominis ætatis Iurifconsulti hoc inen. e Maio contra Paracelsitas (Pseudomedicorum genus, qui damnato Hippocrate, Galieno, & veteri schola prodigiosam Medicinæ praxim viurpant, & prodigiosiorum Theoniam, Principia, cautas &c. constituunt) pro Medicorû veteri disciplina, in Senatu Parisiensi perorat.

1579. Mahometes Hodabendus Persarum rex, Turcas in quadam ampla plantæ de improbitate inuatis, ad 30. millia inftar pecudum mactauit, vt Amurathes Scytharum siue Tartarorum opem implorare coactus sit: quibus vt tuto res necessaria conuehi possent, Occhiali Aumiratus Phatis annis accolas adortus; castellum prædicto anni imposuit, & duas arces in litore maris Colchici siue Mengrelj ad arcendos hostes excitat. Sed eæ à Persis captæ sunt & euerstæ.

Amurathes Mutapham reuocat, indèque ad venenum compellit. Sinam autem Bassam, qui victor ab Africana Guletæ expeditione redierat, in locum eius substituit.

De pace tractat, sed quia Media non vult cedere, Persæ eius agros vndique vastant, pagos villasque exurunt, & comætu intercepto, fame peiteque Turcas absumunt.

Munitionem in finibus maioris Armeniæ ab ipsis factam, vt Georgianorum vires à Persicis desungerent, vna sui exercitus parte diruunt: ac Turcas in ipsa inuentos trucidant. Altera Vanum & alia oppida in finibus Babyloniarum expugnat: Triremibus 50. missis Carſin, munitionem, quæ in ora maris Euxini struebatur, capiunt & euertunt.

Aucti copiis auxiliaribus Bogodani reguli, & quadraginta millibus Hemircani Perici regis filij, Sinam Bassam ad pugnam prouocant, ac ad oppidum Aazirum siue Argironem in finibus Turcomaniæ & maioris Armeniæ haud procul ab Euphrate vrgent. Tredecim millia equitum in suos agros excursionem facientia, atque illic comætu conuoluntia confodiunt. Prædam & captiuos recuperant.

Peltis in vniuersa Peloponneso & aliis terris Turcis sequitur, vt vel in vna ciuitate Hieropoli plus 70. millia consupta sint.

Stephanus Poloniz Rex Iesuitis Polotie templum struit.

Mahometes primarius Turca Bassa, mense Octobri circa horam pomeridianam : a quodam mendico antea milite, supplicem libellum porrigente in Palatio plagam in pectore excepit, & duabus post horis mortuus est.

Mense Augusto Cardinalis ille Hofius, vitam hanc cum meliore mutat.

Suetia Rex Iesuitis profectis ad repurgandam Ecclesiam illic dogmatibus hæreticis corruptam se æquum præbet: cum spe Catholica fidei recipienda.

Archiepiscopus & Archidiaconus Angulamentis in ea India parte, ubi sunt Christiani D. Thomæ, characteres linguæ Chaldaicæ siue Syriacæ a summo Pontifice per Iesuitas postulant: ut sua non modò imprimant, (nam Missam & preces Canonicas lingua illa, vel etiam Hebraica celebrant) verum etiam nostra in eam linguam conuertant.

1580. ob siccitatem fermè inauditam Constantinopoli & locis finitimis, Amurathes ab Epidauris frumentum petit.

Filius Regis Perfarum cum 20. millibus equitum in Turcicos agros excurrit, triginta millibus equitum sibi occurrentibus fugam simulat. Reuersus perturbat ordines, & ad 20. millia interficit.

Sina Bassa residet ad ciuitatem Ezerum, ad Euphratem sita, & auxilia expectat.

Inde initio Octobris Turca magnam cladem a Persa accipit, frustra que ei in pacis lenocinium: magnam suæ ditionis partem offert.

Sub finem anni Persa stratagemate vsus, munitionem Tifis occupat, præsidium alterius Cars dictæ cadit.

Die 31. Ianuarij Henricus Cardinalis Portugalliæ Rex moritur, cuius successionem cum Catharina Bragantiæ Dux, Antonius ex Ludouico Regis nepos nothus, & alij sibi designarent, tandè Philippus Rex Hispaniæ, qui à Cardinali moribundo nominatus fuerat, eam Ecclesiasticorum & Nobilium suffragatione assequitur.

Die 27. Februarij Malicotentis Cortracum mutato habitu occupant. 30. Martij Niraoua duce Lanouio Gallo, scararum ope capitur. 6. Aprilis, & seqq. Anglia, Zelandia, Hollandia, & Flandriæ pars terræ motu concutiuntur.

9. Apr. Mechlina ab Ordinibus Temptio duce ante diluculum superato vallo, in potestatem redigitur: magna que crudelitate in ciues & præsidarios sæuitur.

9. Maij Lanouius Gallus ab Hispanis capitur, quindecim peditum signis caesis.

Initio Iunij Frisij traiecto Rheno patriam armis repetunt, obuiumque Comitum de Hollac cum 22. vexillis peditum, ac equitum duobus millibus superant, caesis mille quingentis, cum de suis tantum. 55. amississent. Hac pugna Grøningenses obsidione liberati sunt, & multa Frisiz oppida, portus, & propugnacula recepta.

8. Iunij Flandri Disthemium oppidum occupant, & Ecclesiasticorum eades diripiunt.

Eodem mense Cameracum, se patrocinio Ducis Alanfonij Gallorum Regis fratris permittit.

Iulio Stephanus Rex Poloniz ex Lithuania in ipsam Moscuiam ingressus, duas arces Vualisum & Vsuatum occupat. Deinde Vuclikilukium. Sed multis suorum amissis, sub finem ferè anni reuertitur.

Eodem legati ab Ordinibus Belgiz ad Ducem Alanfonium

Ann. opera. Vuiceliusli. de voluntate Ann. Christi. mun. i. hominis Christiani. Driedo libro de Prædest. & lib. de concordia liberi arbitrij. Erasmi libro peculiaris contra Lutherum Ambrosij. Catarinus in opusculis & contra Caietanum. Slotanus lib. disp. aduersus hæreticos. Cliftoneus in libros Damasceni de Orthodoxa fide, capite de hac materia. Sepulveda contra Erasimum.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquæ, imagines, festa. Esselius libro peculiari. Am. Catarinus in Opusculis. Soto in 4. sentent. Camisus lib. de Virgine & lib. de Ioanne Baptistâ contra Centuriatores. Syri & Nestoriani in tabula & titulis noui testamenti, & in suis liturgiis & Ritualibus. Eius tribus tomis de sanctis, de quibus & sermones innumeri sunt Theologorum & Ecclesiasticorum huius ætatis. Moschi apud Lascium Lutheranum de Theologia Moscouitica.

Preces pro defunctis, Purgatorium. Græci hodierni, qui & illud vocant. τυρρηθραπιδραου unico vocabulo, & κεινοφιλίακλον. Nestoriani Mesopotamij, qui vocant Guentha. Moses Mardenus, in tabula lectionum noui Testamenti Syriaca. Syri & Nestoriani in titulis noui Testamenti, & in suis liturgiis. Hebræi Hodierni, ut & docent Hæretici Fagius & Munsterus in 14 Deutero. & Nos libro peculiari. Auratus paradoxo 86. ex August. Grego. Nysseno & c. De Latinis aliis non laboro. Nam sunt innumerabiles.

Ieiunia, delectus ciborum, &c. Græci, Syri, Abyssini, Indi, Armenij, ut ex eorum Calendariis apparet. Moschi, qui apud Lascium Lutheranum lib. de Theologia Moscouitica ritu Græco magnam anni partem. i. 20. hebdomadas in ieiuniis transigunt. Primò ante Nasalem sex hebdomadas solis leguminibus contenti: deinde octo ante Pascha. Tertio ab Octaua Pentecostes vsque ad ferias Petri & Pauli. Denique à Calendis Augusti vsque ad Assumptionem (Obdormitionem vocant) Virginis, præter dies Mercurij & Veneris reliquarum Hebdomadarum.

Hæc & alia à Sæctariis contra Religionem disputata omnia comiti a im-

mittuntur

Ann. Christi. 1572

peratoria, cuncti conuentus Principum, Populorum, Academicarum, vniuersæ denique Synodi huius sepe statum magno numero conficiunt, Lutherum, Caluinum & istiusmodi reliquos detestantes & anathemate fulminantes. Cuius quanta sit vis euentu ipse loquitur. Nam non tam à nostris, quam seipsum confecti sunt, quotidiè que cõficiuntur. Lutherus a nabaptistas, Zuinglium, Carolstadium, Oecolampadium aggressus est. Protestantes & alia Germanorum secta Lutheri dogmata penitus deseruerunt nec se amplius Lutheranos dici patiuntur. Ioac. Vnesphalus, Til. Hæssusius, Castalio, Caçanonius, Gregorius Paulus, Molinæus, Ioã. Morellius, Cassander, Valentinus Gentilis, Blandrata, Ochinus, Roserius, Bernenses Calvinum expugnauerunt, vel eius sectam in plurimas secuerunt. Castalio Brennius, Smidelinus & plerique alij Beza vexant. Protestantes, istorum amulos in Germania multis locis excurrunt. Denique ita in se seuiunt, ut corpus istud peccati propediem interiturum speretur, cui & illud quadret Epiphanius, lib. 2. de Hæres. ca. 2. Veteres narrant fabulam, quod ex multis aspidibus in vno testaceo vase collectis & in singulis quatuor angulis Tæplorum Aegyptiacorum positus. si qua alius fortior reperta fuit, ea reliquas aggressa deuorauit. Et ubi sola mansisset, alimentoque careret, cõuersa seipsam à cauda deredere cepit, & vsque ad reliquam corporis partem se adedit, quoad viueret, vnde & Aspidogorgana vocauerunt. Sic hæresis se penitus consumit & per Christi potestatem delet.

Accedit istorum Historicos & Chronologos omnes nobis dare testimonium, ut sleidanum, Carionem, Magdeburgenses, Pantaleonem, Funccium & c. Nam etiam isti secundum nos Ecclesiæ cursum fuisse, esseque docent, & dum res Ecclesiæ se narraturos pollicentur, nostra dicitaxat explicat, nostrosque solos allegat, quasi apud nos posita esse Ecclesiam tacita conscientia fateantur. Quin & tradunt Romanam religionem in cunctis Europa terris receptam esse, quam ipsi conati quidè sint & scriptis & armis conuellerent, sed nondum potuerunt, nec, Deo duce, poterunt, ut vel eorum cõfessione sit nostra ecclesiæ cõtinua.

mittuntur, ut se patriamque Belgicam certis conditionibus, abiurato Hispaniarum Rege, ipsi offerant.

Augusti 19. proscriptio Hispaniarum regis, contra Principem Auracum Namurci publicatur.

Mensibus Iulio, Augusto, Septembris, Fera Picardiæ vrbs à Rege obsidetur, tandemque certis conditionibus ab Huguenotis redditur.

Die primo Septembris anni huius 1580. Græci à Moscouitæ annum ab orbis conditu 7089. numerare incipiunt.

Mense Septembri Hispani & Itali milites, qui Pontificiorum nomen sibi indiderunt, duabus clauibus pro insignibus vsi, in Hiberniam appellant, munitionemque erigunt contra Anglos.

27. Octobris Anna Austriaca, Philippi Regis vxor moritur, cum iam paulò antè, Lusitanico regno, extinctis in eomotibus, & perduellibus partim caesis, partim captis, partim in gratiam receptis, inauguratus esset. Ita regnum Lusitaniz cum Hispanico, à quo fuerat an. 1110. diuulsum, iterum coallescit.

Nouembri in Anglia publico edicto potestas fit vnum quemque vel detegendi, vel accusandi ex minima circumstantia, quæ Catholicam religionem indicet. Ex quo multi pij deinceps comprehensi, & aliis calamitatibus affecti. Quin & lex fertur, ne Catholicus exilio patriæve derelictione, se pœnis vel persecutionibus subtrahat.

Concordia discors. Sic appellata est à Catholicis quam frustra Lutheranis hoc anno 1580. cum aliis sectariis in Germania inire conati sunt.

Decembri, die Conceptionis, Guilelmus Laurentius Alciuilij minister, prope Gratiz portum, in Calereni Normanorum agro, se fraxino fossæ imminenti suspendit.

Post Cadurcum à Huguenotis captum initur pax.

Eiconas virorum illustrium emittit Beza. Illustres vocat Ioannem Hus, Caluinum, Bucerum, & similes cuiusque sectæ apostatas, quorum nomina in inferno conscripta sunt, corpora verò in terris magna ex parte supplicij dignis affecta.

1581. Sina Bassa arma & pecunias, per Pontum Euxinum & Trapezuntem contra Perlam recipit.

Alter Turcarum exercitus ad portas Caspias duce Osmano Bassa, locorum beneficio & Tattarorum auxilio euasit.

Hic est annus, quem Græci ab orbe condito septies millesimum itatuunt.

Beglerbegus Assyriæ siue Ezorumæ, huius belli suafor, ad pœnas deposcitur, quas euasit matre & vxore Amurathis, centum millibus aureorum sibi conciliatis, & ducentis millibus ducatorum in ærarium illatis.

Sina reuocatur Constantinopolim, ut mandata accipiat de pacis conditionibus, vel induciis vnus anni, quæ tamen breui post ruptæ sunt.

Die sexto Ianuarij, Magni Moscouiæ Ducis internuntius ad Rodolphum Imperat. venit, atque inde Romam ad Pontificem.

Occhiali Bassa Constantinopoli cum classe in Africam venit, ut seditiones Tunetani regni compescat: indeque regnum Fessanum. Mauri enim recepto per Meliteneses hæreditatio suo rege, qui detinebatur Neapoli, & abnegato Mahomete Christianus euasit, Turcis rebellant.

Tufanus Giboult Lunæ Paschatis Rhotomagi in S. Audoeni, Caluini hæresim & ministerium eiurat, præsentibus & audientibus multis hominum millibus, sicque Ecclesiæ, manibus Cardinalis Borbonij, reconciliatur. Inde de veræ falsæque Ecclesiæ cõparatione, & suæ ad Ecclesiam reuersionis

causis concionatur. Nempè difficile est, vt hi, qui olim cœ-

lute pabulum gustauerunt (fuerat enim Doctor Theologus

Parisiensis, in sacris libris & lectionibus educatus, indeque

Canonice & Archidiaconus Tholosanus) postea in perpetuum

siliquis porcorum vesci velint.

Amon Minitr Foquardi prope Fanuillam, in eadem Nor-

mania, è propria filia filium sustulit.

Mente Iulio Synodo Rupellano Ministri Cõmentaria Lan-

celloti du Voysin Poplinerij de rebus horum 30. annorum

tota Europa gelitis proscribunt, quòd putè & simpliciter, ad

historiæ veritatem, non ad Causã (sic scilicet perduellionis

mysterium appellant) gratiam cuncta narraret. Quod paulò

antè in alia Synodo montis Albani factitarant, Suis scilicet

perennis immobilis, inuicta denique

Atque hæc quidem sunt, quæ simpliciter demonstranda suscep-

precibus concilia.

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

Anni Christi. 1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

1572

arces in Moscouia anno superiore captas isdem legibus red-

dit. Tres enim expeditiones in Moscum fecerat 1579. 1580.

1581. Nam huius Ioannis auus, & Basilius pater, regno Po-

lonorum amplissimas prouincias ademerant, Plescouientem

Nouogordensem, Smalensensem, Vielcoluscensem iam re-

ceptam, Sueuierensem, & Mosaiscensem.

Moscouia tria Iesuitarum collegia in suo Imperio construit,

spemque præbet de suo ad Ecclesiam Romanam transitu.

Alioqui Constantinopolitano Patriarchatu obsequitur.

Mense Septembri legatos Romam mittit, petens Episco-

pos Catholicos, Latine Ecclesie communionem, denique

Regis titulum.

18. Martij Princeps Auracus à Ioanne Iauriguo Hispano

glande plumbea in faciem per vtramque maxillam & pala-

tum impacta, Antuerpiæ traiectus est, nec tamen mortuus.

Perla legatos Constantinopolim mittit, cum pacis condi-

tionibus, vt Amurathes sibi restituat regionem Seruanam, i.

Mediam, iuxta pactiõnem cum Sina Bassa initam.

Turcum exercitum noua clade afficit, tria millia equitum

perimit, quatuor Sangiacos siue Prouinciarum principes nec-

Antichristum, eique numerum 666. Apoc. 13. assignatum. *Ann. mundi.* conuenire. Vbi iubens suam regulam applicaret, locum Ioannis fuisse à quodam Pontificio corruptum. Denique illic gulae, bibacitatis, voluptatis, impudicitiae patronum agit: quod non mirabitur, qui eum viderit. Nam ea est forma & aqualiculo, vt totus ad ventrem natus videatur, si modò is est, quem Lutetiae cognoui & confirmaui aduersus Trinitarios, circa an. 1567. *5661*

Ioan. Brunnerus Dogkenburgenfis in haeresi natus, educatus & annis circiter quatuordecim minister institutus, professionem Catholicam edit, & Graecarum literarum, sanctaeque linguae professor fit apud Friburgum Brisgoiae. hic apud Anglos paulò ante Bellus minister, lectione sanctorum Patrum ad Catholicam pietatem perducitur, & pro ea Martyrium facit.

1583. Persa Osmannum Bassam ad portas Caspiae caedit, praeter captiuos & vulneratos contrucidatis circiter quadraginta millibus, inter quos multi sunt Sangiaci siue prouinciarum praetores. Quin & ipse Osmannus dicitur captus cum plerisque proceribus, & nescio quot tormentorum millibus, magna pecuniarum vi, variaque suppellectile.

Calendis Ianuarij Franc. Belloforetius, politus, piusque multorum librorum Gallicorum scriptor, humanis eximitur, & apud Franciscanos Lutetiae tumulatur.

Die Epiphaniae Ioannes Maldonatus Iesuita, post Theologiam, praetertim Scholasticam, multis annis illustratam, & innumerabiles ad eius studium inflammatos, Romae, quò se contulerat, ad recuperandam valetudinem sanctis illis laboribus fractam, ad Deum euolat, Doctorum laureolam percepturus.

Ianuarij decimo sexto, Ghebardus Archiep. Colonienfis Augustanam Confusionem amplexus, vt uxorem posset ducere, Bonae edictum promulgat, quo caeteris haeticandi & uxores contra Christianas leges ducendi, potestatem facit.

Decimo septimo Princeps Auracensis & Antuerpian Francos in tutelam sui euocatos Antuerpiae vel trucidant, vel in flumen praecipitant, nonnullis in custodiam receptis.

Natalis Iornet Caluiniticus Ludimagister Metis supplicio afficitur, quòd librum contra Patriarchas, Prophetas, Apostolos, eos vt impostores, & falsarum religionum auctores traducens, condidisset.

Martij vigesimo Lutetiae apud Augustianos Poenitentium sodalitiu ab Henrico Rege introducit, Nuntio Apostolico sacra operante, & candidas *φραζόρων* vestes consecrante. Quo exemplo mensibus deinde Iulij, Augusti, Septembris in Lotharingia, Campania, Picardia, & nonnullis alijs prouincijs, supplicationes populose promiscuae multitudinis per decem, viginti, pluresve leucas actae sunt, Clero corpus Christi sacrasve reliquias afferente, laicis cuiusque aetatis & sexus cum puris lineisque vestibus, & crucibus ligneis, litanias, aliasve pias precatiunculas flebili cantu per tot terrarum spatia modulantibus.

Bobecus pagus Normaniae in agro Calerensi, igne caelsti penitus praeter vnam domum consumptus est. Id diuinæ vltioni tributum, quòd ille Caluinitis redundaret.

Ghebardus Colonienfis Archiepiscopus exauctoratus est quòd Lutheranus euadens, & Episcopatum & uxorem retinere cuperet. Leodiensis successor nominatus, illum & Cazimirum suppetias ferentem, Hispanorum Italorumque auxilio fudit, ac spe percipiendi vltos in posterum ex Archiepiscopatu fructus exiit. *5673*

28. Augusti Ioan Baptista Castellius, Episc. Ariminensis,

Nuntius

Ann. Christi.

1572

1584

Ann. Christi.

1572

1584

Ann. mundi.

5661

5673

Nuntius Apostolicus, qui nouo more pietatem cum politia coniunxit, resque spirituales temporarias praetulit: Sepelitur Lutetiae in D. Mariae choro. Oratione funebri à Iuliano de sancto Germino Coepiscopo, virtute & doctrina praestanti, decoratus est.

Nuntium ei similem vix secla antiqua tulerunt:

Vnquam vix (m:tus) secla futura ferent.

cunctis sua, non quae sunt Christi, quarentibus.

Regina Angliae Puritanos aliquot ritu barbarico suspendit, quòd negarent pie dici, foeminam esse caput Ecclesiae alicuius prouinciae, vel regni. Sic Deus haeticos haeticis committit, vt Catholicis tacentibus mutuo se conficiant.

Catholicos etiam exquisitis supplicijs afficit, vt eius annis Anglia plures videat, feratve martyres, quam mille quingentis sexaginta superioribus.

1584. mense Ianuario Minister renatus Peschardus reconciliatus Ecclesiae, à Sangermano Cesare Episcopo, Lutetiae recipit Franciscanorum indumentum, quod per apostasiam ante annos 30. exuerat.

Dissidium de funere mortuorum inter Geneuenses, Perrotus minister censet emendos esse Psalmos & Deum precandum, vt vltata de profanis rebus tractatio impediatur. Beza consuetudinem retinendam, qua haetici effertur in sepulchrum, more belluarum, absque vllò religionis vltu, & precationis specie: Ne (inquit) videamur more Papistarum orare pro mortuis.

Hyprum & aliquot aliae inferioris Germaniae vrbes ad Principem Parmensem deficiunt. Aliae de ditione deliberant. Ad caeteras eò adigendas, continenter è Germania, Albania, Hispania, Italia, milites confluunt.

Franc. Gatugarellus Sabaudus, Geneuae in Carcerem conuicitur: quòd captare occasionem vrbs, Principi Pedemontano prodenda diceretur.

Peruigilio D. Barnabae Francisc. Valefius Alenfoniorum Dux, Regis frater, post Cameracitatem suis haeredibus testamento commodatam: morte magnum sui desiderium Catholicis reliquit.

Vuittebergenfes edunt Graecè & Latinae tria Hieremiae Constantinopolitani Patriarch. ad se responsa, in quorum vltimo iubet Patriarcha ne ad se deinceps scribant, quòd quia non paruerunt duobus prioribus rescriptis, cogatur eos haeticorum illorum habere loco, de quibus Apostolus, Haeticum post secundam aut tertiam correctionem deuita, sciens quoniam huiusmodi est planè subuersus, & iudicio proprio damnatus.

Turca in Hungaria contra Christianos firmissimam arcem struit. Ne ab illis fortasse ista parte innudatur, dum his octo cum annis cladibus perpetuis à Persa in Oriente affligitur. Sed fallitur. Nam malum in Occidente haesibus, voluptatibus, caeterisque sceleribus seruire quàm Christo, cuius iste se hostem fatetur.

1585. Speramus & optamus Deum opt. nobis fore propitium, suam iam pridem in nos inflammatam iram auersurum, corda filiorum ad patres conuersurum, animos impiorum per haesum & Ateismi deuia errantium, Spiritu suo sancto illustraturum, vt terra sit vnus oris & labij, ipse vnus agnoscat, colatur, celebretur in vna Ecclesia, qui solus est in secula benedictus. Amen.

CHRONOGRAPHIÆ
Genebrardinae.

FINIS.

Qqq iiii

RATIO, CVR PER PONTIFICES ROMANOS
deducta sit Chronographia.

Irenæus lib. 3. cap. 3.

Maximæ & antiquissimæ & omnibus cognitæ, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & constitutæ Ecclesiæ fidem per successiones episcoporum peruenientem vsque ad nos indicantes, confundimus omnes eos qui quoquo modo, vel per *φιλαυτία* malam vel vanam gloriam, vel cæcitatem, & prauam sententiam, aliud, quam oporteat, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorè potentialitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt vndique fideles, in qua semper ab his, qui sunt vndique, conseruata est ea, quæ est ab Apostolis traditio. Fundantes igitur & instruentes Beati Apostoli Ecclesiam, eius administrandæ episcopatum Lino tradiderunt. Succedit ei Anacletus, post eum tertio ab Apostolis loco episcopatum sortitur Clemens &c. vsque ad Eleutherium, sub cuius, *inquit*, ordinatione & successione veritatis traditio & prædicatio peruenit vsque ad nos.

Tertulianus lib. de Præscriptionibus aduersus hæreticos.

Cupio ostendant mihi ex qua auctoritate prodierint, edant origines Ecclesiarum suarum, euoluant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, vt primus ille episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseuerauerit, habuerit auctorem & antecessorem: hoc enim modo Ecclesiæ Apostolicæ census suos deferunt: sicut Smyrnæorum Ecclesia Polycarpum à Iohanne collocatum refert, *sicut Romanorum Clementem à Petro ordinatum, edit &c.* Constringant aliquid tale hæretici.

Augustinus contra epistolam Manichæi Funda. cap. 4. Et de utilitate credendi ad Honoratum, cap. 17.

Multa sunt alia, quæ in eius (Ecclesiæ) gremio me iustissimè teneant, tenet consentio populorum atque gentium, tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata. *Tenet ab ipsa Sede Apostoli Petri, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum successio sacerdotum.* Tenet postremo ipsum catholicæ nomen &c.

Idem in Psalmo contra partem Donati. tomo. 7.

Numerare sacerdotes, vel ab ipsa Sede Petri & in ordine illo patrum, quis cui successit videte, ipsa est Petra quam non vincunt superbiæ infe-

rorum portæ.

Idem in lib. Quæst. veteris & noui Test. cap. 110.

Ordinem ab Apostolo Petro cœptum, & vsque ad hoc tempus per traducem succedentium episcoporum seruatam perturbant, ordinem sibi sine origine vindicantes, corpus sine capite.

Idem & Fortunatus & Alipius episcopi epist. 165.

Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quanto certius & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram, &c. Petro enim successit Linus, Lino Clemens, &c. vsque ad Anastasium, qui tunc tenebat cathedram.

Optatus lib. 2. contra Parmenia. Vbi Rom. Episcopos enumerasset ad Syricium vsque, insultans Donatistis & probans suam Ecclesiam partem esse Catholicam, quæ cum Romana consentiat.

Vos, *inquit*, vestræ cathedræ originem edite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare.

Epiphanius lib. 1. cap. 27. tom. 2. ubi seriem Rom. Episc. ex catalogo enumerauit

Et ne quis, *inquit*, miretur quòd singula ita recensemus, per hæc enim claritas ostenditur.

Erasmus contra Nouatores.

Mihi pro mea causa sufficit veterum sanctimonia, vitæ probatissimorum auctoritas, Episcoporum maiestas, publica Christianarum gentium consuetudo. Quos omnes si damnatis insaniam, malo cum illis insanire, quàm vobis assentiri.

D. Paulus Ephes. cap. 4.

Ipse (Christum intelligit) dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, vt iam non simus paruuli, fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, &c.

Vsi sunt hac ratione multi alij veterum, vt Origines, vt Augustinus alijs locis, qui & Manichæis eam obijcit quinquies aut sexies in libris cõ-

tra Faustum, & in libro de vtilitate Credendi, & in lib. 1. contra Aduersarium legis cap. 20. Quam etiam admittere coguntur istius æui hæretici, si suis principiis insistere velint. Quærentes enim cur Romani Pontifices semper habiti sint πρώτοι τῶν ἱερέων & cur, τὰ πρεσβεία τῆς πύλης in Ecclesia ipsis apud Ecclesiasticos scriptores etiam Græcos (Soc. lib. 2. cap. 15.) attribuantur, tres aut quatuor causas fuisse respondent. 1. Quia Romanam Ecclesiam inualuerat Petri ministerio fuisse fundatam & constitutam, vnde & ipsi magnum honorem vbique veteres detulisse & reuerenter de ea locutos esse. 2. quia doctrina, peritia & multarum rerum vlu præstantes viros haberet. 3. Quod omnibus alijs sedatior & doctrinæ semel traditæ tenacior fuerit, proindeque sedes Apostolica vocata habitaque sit. Centuriat. cent. 4. cap. 7. Calui. lib. 4. Instit. cap. 6. sect. 16. & cap. 7. sect. 11. 12. 13. 14. 17. 18. 19. Bucerus in præparatorijs ad concilium, Molineus & Vilerius contra Ruffum.

IN OPERIS COMMENTATIONEM CARMEN.

*Haud facile est (aiunt) complecti plurima paucis,
Nec promptum in tabula pingere lata breui.
Hoc opus egregiè factum proponit vtrumque,
Et duplici fœtu corda grauata leuat.
Nam breuitas sensum vincit, sed sensus abundans
Exuperat molem, quæ granat ora virum.
Digerit à prima nascentis origine mundi
Tempora, describit Cæsareaque vices.
Pontificesque sacros, & Regum nomina promit
Ordine, commonstrans aurea sæcla patrum.
Quos Romana colit, celebratque Ecclesia, tutam
Quæ tenet in terris tempus in omne fidem.
Unde potest quis longo dignoscere cursu,
Quam reliquis præstet sancta cathedra Petri.
Illam Pontificum firmat successio vera
Romanorum, vllum non habitura modum.
Non habitura modum (inuidia rumpantur inqui)
Nam eternum Petri petra colenda manet.*

Gilb. Cæze. Theologus Parisiensis.

AD G. GENEBRARDVM
Tetraſtichon.

*Si facis extinctum viuendo viuere tempus,
Ingratum (haud doleas) non tibi tempus erit.
Præteritis vitam sæclis, Genebrarde, paraſti,
At tibi nunc vitam sæcla futura parant.*

Petrus Catel Tholoſas.